

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

9571

Rok 1912.

W Wiedniu.

Z ces. król. Drukarni nadwornej i państwowej.

1912.

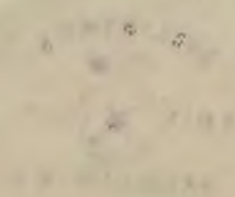
(Połącz.)

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF TORONTO

100.244.

III

Indeks I.

Spis chronologiczny

ustaw i rozporządzeń, ogłoszonych w Dzienniku ustaw państwa w roku 1912.

Data ustawy, patentu lub rozporządzenia	T r e ś ć	Numer	Strona
1910			
4. maja	Układ międzynarodowy, mający na celu zwalczanie rozszerzania nieprzyzwolonych publikacji, zawarty między następującymi Państwami, zastąpionemi na konferencji paryskiej (18. kwietnia do 4. maja 1910): Austro-Węgrami, Niemcami, Belgią, Brazylią, Danią, Hiszpanią, Stanami Zjednoczonymi Ameryki północnej, Francją, Wielką Brytanią, Włochami, Niderlandami, Portugalią, Rosją i Szwajcaryą	116	377
1911			
6. Intego	Traktat handlowy i żeglarski między Austro-Węgrami i Czarnogorą	44	185
30. marca	Układ konsularny między Austro-Węgrami i Królestwem Serbskiem	15	63
30.	Układ co do pomocy prawnej między Austro-Węgrami i Królestwem Serbskiem	16	71
30.	Traktat państwowy między Austro-Węgrami i Królestwem Serbskiem co do spadków, opieki i kurateli oraz uwierzytelniania dokumentów i aktów stanu cywilnego (układ spadkowy)	17	86
30.	Traktat co do wydawania przestępców między Austro-Węgrami i Królestwem Serbskiem	18	99
31. maja	Układ konsularny między Austro-Węgrami i Królestwem Bułgarskiem	143	633
31.	Układ co do pomocy prawnej między Austro-Węgrami i królestwem Bułgarskiem	144	653
31.	Traktat co do wydawania przestępców między Austro-Węgrami i Królestwem Bułgarskiem	145	669
8. lipca	Wymiana not między Austro-Węgrami i Portugalią, dotycząca tymczasowego uregulowania stosunków handlowych i wzajemnego obrotu	165	893
22. listopada	Obwieszczenie Ministerstwa skarbu, dotyczące zwinięcia Urzędu celnego głównego II. klasy w Serecie (na Bukowinie) i upoważnienia Urzędu celnego pobocznego I. klasy w Synowcach do ekspedycyowania roślin	6	59
11. grudnia	Rozporządzenie Ministerstwa skarbu, dotyczące kontrolnego przyrzędu mierniczego do brzezki piwnej Erhard-Schau	2	5
11.	Rozporządzenie Ministerstwa skarbu, dotyczące uzupełnienia przepisu o używaniu przyrzędu kontrolno-mierniczego do brzezki piwnej Waldek et Wagner	3	56

Data ustawy, patentu lub rozporządzenia	T r e ś ć	Numer	Strona
1911			
18. grudnia	Rozporządzenie Ministerstwa skarbu w porozumieniu z Ministerstwem kolei żelaznych, dotyczące wymiany dawnego rodzaju listów przewozowych dla wewnętrznego obrotu towarowego na kolejach żelaznych z wydrukowanymi znaczkami stemplowymi na blankiety listów przewozowych nowego rodzaju	4	56
20. "	Obwieszczenie Ministerstwa skarbu, dotyczące urzędów, powołanych do stemplowania kart do gry	7	59
22. "	Rozporządzenie Ministerstw skarbu, handlu i rolnictwa, dotyczące zmiany niektórych postanowień przepisu wykonawczego do ustawy o taryfie celnej z dnia 13. lutego 1906, Dz. u. p. Nr. 22, oraz objaśnień do taryfy celnej .	1	1
22. "	Rozporządzenie Ministerstwa skarbu, dotyczące przyznania uwolnień od należności dla postępowania w celu ponownej regulacji i wykupna praw poboru drzewa, paszy i produktów lasowych oraz zabezpieczenia praw posiadaczy uprawnień leśnych w Austrii dolnej	12	61
27. "	Ustawa co do ponownego przedłużenia mocy obowiązującej ustawy z dnia 30. sierpnia 1891, Dz. u. p. Nr. 136., o wykonywaniu sądownictwa konsularnego	40	175
28. "	Rozporządzenie Ministerstwa skarbu, dotyczące zmiany terminów zapłaty podatku domowo-czynszowego w poborczyń okręgu podatkowym Kadań w Czechach	8	60
30. "	Rozporządzenie Ministerstw skarbu i handlu, dotyczące upoważnienia c. k. Urzędu celnego głównego w Uściu nad Łabą do ekspedycyowania gładkich towarów jedwabnych	22	131
31. "	Obwieszczenie Ministerstwa skarbu, dotyczące przekształcenia Urzędu celnego pobocznego II. klasy w Mamma d'Avio (w Tyrolu) na ekspozyturę celną .	9	60
1912			
3. stycznia	Traktat państwowy między Austro-Węgrami i Hessją, zawarty w celu zapobiegania podwójnym opodatkowaniom, które mogłyby wyniknąć wskutek stosowania ustaw podatkowych, obowiązujących w Austrii względnie w Hessji	102	351
4. "	Patent cesarski, dotyczący zwołania sejmów Dalmaeyi, Galicyi, Solnogradu, Styryi, Karyntyi, Tyrolu, Gorycyi i Gradyjski, Vorarlbergu i Tryestu . . .	5	57
5. "	Rozporządzenie Ministerstw skarbu i handlu, dotyczące zmiany niektórych postanowień regulatywu, wydanego rozporządzeniem z dnia 27. listopada 1910, Dz. u. p. Nr. 215, w sprawie ułatwień obrotowych dla parowców, odbywających peryodyczne kursa między przystaniami obszaru celnego umownego obu państw Monarchii austriacko-węgierskiej	23	131
6. "	Obwieszczenie Ministerstwa skarbu, dotyczące utworzenia ekspozytury królewsko-węgierskiego Urzędu celnego głównego budapeszteńskiego w domach składowych S. a. Kasy oszczędności w Marosvásárhely	10	60
9. "	Rozporządzenie Ministerstwa robót publicznych w porozumieniu z Ministerstwem kolei żelaznych, dotyczące zmiany postanowień o próbowaniu kołków lokomotyw	11	60

Data ustawy, patentu lub rozporządzenia	T r e ś ć	Numer	Strona
1912			
9. stycznia	Rozporządzenie Ministerstwa skarbu i Ministerstwa handlu w porozumieniu z Najwyższą Izbą obrachunkową, dotyczące wypłacania poborów emerytalnych i poborów zaopatrzenia, będących na przypisie departamentu rachunkowego Krajowej Dyrekcyi skarbu w Pradze, za pośrednictwem pocztowej Kasy oszczędności	19	115
12. "	Rozporządzenie Ministerstwa handlu w porozumieniu z Ministerstwem spraw wewnętrznych i Ministerstwem kolei żelaznych, dotyczące zrównania zatrudnienia w warsztatach kolejowych przy robotach, które stanowią same przez się przedmiot przemysłów rękodzielniczych, z zatrudnieniem w charakterze pomocnika w równorzędnych przedsiębiorstwach przemysłowych oraz wystawiania potrzebnych świadectw	13	61
12. "	Obwieszczenie Ministerstwa skarbu, dotyczące upoważnienia Urzędu celnego pobocznego I. klasy w Mittelsteine do ekspedycji wywozowej piwa	14	62
16. "	Obwieszczenie Ministerstwa skarbu, dotyczące utworzenia Urzędu podatkowego i sądowo-depozytowego w Tijesno (Stretto) w Dalmacyi	32	157
18. "	Rozporządzenie Ministra spraw wewnętrznych, dotyczące zastępstwa zawodowego zostających w kondycyi farmaceutów w obrębie Głównego Gremium aptekarskiego w Pradze	20	116
18. "	Rozporządzenie Ministra handlu w porozumieniu z Ministrem robót publicznych, dotyczące uznania Krajowego Zakładu dla ślepych w Celowcu za zakład, którego świadectwa, stwierdzające ukończenie z pomyślnym wynikiem istniejącego przy zakładzie tym oddziału szczerkarstwa, zastępują całkowicie lub częściowo dowód prawidłowego ukończenia stosunku nauki, a względnie dowód przepisanego czasu zatrudnienia w charakterze czeladnika w przemyśle rękodzielniczym	25	135
23. "	Rozporządzenie Ministerstw skarbu, handlu i rolnictwa, dotyczące zmiany niektórych postanowień objaśnień do taryfy celnej z dnia 13. lutego 1906, tudzież spisu przeciętnej wartości handlowej najważniejszych chemicznych materiałów pomocniczych i wytworów, podlegających wymiarowi cła od wartości według Nr. 622, który to spis wydano rozporządzeniem z dnia 27. maja 1911, Dz. u. p. Nr. 100	24	132
27. "	Rozporządzenie Ministerstwa spraw wewnętrznych, dotyczące zmiany „Trzeciego wydania taksy leków do farmakopei austriackiej ed. VIII“, wprowadzonego w życie rozporządzeniem Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 21. grudnia 1910, Dz. u. p. Nr. 236	21	119
31. "	Obwieszczenie Ministerstwa skarbu, dotyczące zamknięcia ekspozytury letniej Urzędu celnego głównego w Trutnowie w Freiheit-Johannisbad	26	135
31. "	Rozporządzenie Ministerstwa robót publicznych, którem ogłasza się postanowienia dodatkowe do przepisów, dotyczących urzędowego badania i uwierzytelniania przyrządów do pomiaru zużycia elektryczności	33	157
4. lutego	Oświadczenie, dotyczące zmiany 5. ustępu deklaracyi, należącej do aktu generalnego brukselskiego z dnia 2. lipca 1890	36	159
7. "	Rozporządzenie Ministerstwa sprawiedliwości, dotyczące rozpoczęcia się działalności urzędowej Sądu powiatowego w Kralupach nad Wełtawą	27	135
8. "	Obwieszczenie Ministerstw skarbu i handlu, dotyczące utworzenia ekspozytury celnej w Sistiana	34	158

Data ustawy, patentu lub rozporządzenia	T r e ś ć	Numer	Strona
1912			
8. lutego	Obwieszczenie Ministerstwa skarbu, dotyczące przeniesienia czynności wyciskania znaczków stempowych z Urzędu celnego głównego na Urząd podatkowy w Budziejowicach	35	158
9. „	Obwieszczenie Ministerstwa robót publicznych w porozumieniu z Ministerstwem skarbu, którem ogłasza się nowy statut państwowego funduszu pieczy nad mieszkaniami dla mieszkań małych	28	137
9. „	Rozporządzenie Ministerstwa robót publicznych w porozumieniu z Ministerstwem skarbu w sprawie udzielania wypowiedalnych i oprocentowanych zaliczek zjednoczeniom budowlanym ogólnie użytecznym stosownie do ustawy z dnia 28. grudnia 1911, Dz. u. p. Nr. 244, dotyczącej popierania przez państwo pieczy nad mieszkaniami	29	150
9. „	Rozporządzenie Ministerstwa robót publicznych w porozumieniu z Ministerstwem skarbu, dotyczące ogólnej użyteczności zjednoczeń budowlanych i kontroli nad nimi po myśli ustaw z dnia 28. grudnia 1911, Dz. u. p. Nr. 242, oraz ustawy z dnia 28. grudnia 1911, Dz. u. p. Nr. 243	30	151
10. „	Rozporządzenie Ministerstwa skarbu w porozumieniu z Ministerstwem robót publicznych w sprawie wykonania postanowień należnościowych ustawy z dnia 28. grudnia 1911, Dz. u. p. Nr. 243, dotyczącej ulg podatkowych i należnościowych dla zjednoczeń budowlanych ogólnie użytecznych	31	151
12. „	Obwieszczenie Ministerstwa skarbu, dotyczące utworzenia Urzędu podatkowego i sądowo-depozytowego w Kralupach n. W. w Czechach	37	162
17. „	Rozporządzenie Ministerstwa skarbu, dotyczące zmiany terminów zapłaty podatku domowo-czynszowego w poborczych okręgach podatkowych Rakownik i Krzywoklat w Czechach	38	163
18. „	Rozporządzenie Ministerstwa skarbu, dotyczące jednostek giełdowych papierów, notowanych na giełdach swojskiej (wiedeńskiej, praskiej i tryesteńskiej), jako podstawy wyniaru podatku od obrotu papierów kredytowych	39	163
21. „	Rozporządzenie Ministerstwa skarbu w porozumieniu z Ministerstwem handlu, którem zmienia się rozporządzenie Ministerstwa skarbu z dnia 21. grudnia 1906, Dz. u. p. Nr. 243, dotyczące wyrobu przedmiotów złotych i srebrnych, przeznaczonych do wywozu z obszaru celnego, a wykonanych z mniejszą zawartością czystego kruszcu aniżeli najniższa zawartość, przepisana dla obszaru tutejszego, oraz obrotu takimi przedmiotami, tudzież postępowania przy wywozie i ponownym dowozie niecechowanych przedmiotów złotych i srebrnych	41	177
24. „	Rozporządzenie Ministerstwa spraw wewnętrznych, dotyczące wizytacji aptek publicznych i zakładowych	46	191
26. „	Obwieszczenie Ministerstwa kolei żelaznych, dotyczące koncesjonowania kolejki elektrycznej z Lana na Vigiljoch	48	211
26. „	Obwieszczenie Ministerstwa skarbu, dotyczące rozszerzenia uprawnień austriackiej ekspozytury celnej w Monachium-Dworzec główny	56	223
27. „	Rozporządzenie Ministerstw skarbu, handlu i rolnictwa, dotyczące zmiany niektórych postanowień przepisu wykonawczego do ustawy o taryfie celnej z dnia 13. lutego 1906, Dz. u. p. Nr. 22, i objaśnień do taryfy celnej z dnia 13. lutego 1906, tudzież spisu przeciętnej wartości handlowej najważniejszych chemicznych materiałów pomocniczych i wytworów, podlegających wymiarowi cła od wartości według Nr. 622, który to spis wydano rozporządzeniem z dnia 27. maja 1911, Dz. u. p. Nr. 100	42	178

Data ustawy, patentów lub rozporządzenia	T r o ś ć	Numer	Strona
1912			
27. lutego	Rozporządzenie Ministerstw skarbu i handlu, dotyczące upoważnienia c. k. Urzędu celnego głównego w Chomutowie do wymiaru cła od barwików maziowych Nru 625. według wartości rzeczywistej	49	213
27. „	Rozporządzenie Ministerstwa skarbu, dotyczące przyznania uwolnień od należności dla postępowania w celu ponownej regulacji i wykupu praw poboru drzewa, paszy i produktów lasowych, oraz zabezpieczenia praw posiadaczy uprawnień leśnych w Krainie	76	271
29. „	Obwieszczenie Ministerstwa skarbu, dotyczące upoważnienia posterunku przekazującego i dostawiającego na dworcu kolejowym w Fleissen do ekspedycyi celnej ruchomości podróżnych	60	241
1. marca	Rozporządzenie Ministerstwa handlu, dotyczące utworzenia Inspektoratu telegrafów iskrowych w Tryeście oraz tworzenia i utrzymywania w ruchu urzędów telegraficznych pokładowych na okrętach austriackich	43	181
1. „	Obwieszczenie Ministerstwa obrony krajowej, którem ogłasza się wciągnięcie wyższej szkoły handlowej w Karlinie do spisu krajowych zakładów naukowych, zrównanych pod względem jednorocznej służby ochotniczej z wyższemi gimnazjami i wyższemi szkołami realnymi	66	245
2. „	Rozporządzenie Ministerstwa skarbu, dotyczące zwinięcia Inspektoratu skarbowego w St. Johann	50	213
4. „	Obwieszczenie Ministerstwa skarbu, dotyczące utworzenia w Popradfelka ekspozytury królewsko-węgierskiego Urzędu celnego głównego Żsolna	51	214
5. „	Rozporządzenie Ministerstwa spraw wewnętrznych, tyczące się zatrudniania sił pomocniczych przy prowadzeniu aptek	47	198
6. „	Rozporządzenie Ministerstw spraw wewnętrznych, handlu i skarbu, którem znosi się wydane z powodu cholery w Włoszech rozporządzenia z dnia 4. sierpnia, 6. września i 23. października 1911, Dz. u. p. Nr. 151, 182 i 207, dotyczące zakazu względnie ograniczenia dowozu i przewozu niektórych towarów i przedmiotów	52	214
7. „	Ustawa, dotycząca bicia dwukoronówek i wybicia nowej seryi jednokoronówek	53	215
7. „	Ustawa, którą upoważnia się Ministerstwo królestw i krajów reprezentowanych w Radzie państwa do zawarcia z Ministerstwem krajów świętej korony węgierskiej układu dodatkowego do umowy monetarnej i walutowej ze względu na bicie dwukoronówek i wybicie nowej seryi jednokoronówek	54	216
9. „	Rozporządzenie Ministerstw rolnictwa, skarbu i handlu, dotyczące uregulowania obrotu zwierzętami rzeźnymi i mięsem z Czarnogóry do gmin c. k. Starostwa kotorskiego	45	190
9. „	Rozporządzenie Ministerstwa robót publicznych w porozumieniu z Ministerstwami wyznań i oświaty, handlu, sprawiedliwości i skarbu, dotyczące statutu c. k. Urzędu dla doświadczeń technicznych	55	219
14. „	Rozporządzenie Ministra handlu w porozumieniu z Ministrem spraw wewnętrznych, Ministrem wyznań i oświaty, oraz Ministrem robót publicznych, dotyczące oznaczenia tych zakładów naukowych, z których ukończeniem połączone są ulgi przy dostarczaniu dowodu szczególnego uzdolnienia dla rozpoczęcia koncesyjonowanych przemysłów budowlanych	58	225

Data ustawy, patentu lub rozporządzenia	T r e ś ć	Numer	Strona
1912			
17. marca	Protokół, dotyczący przedłużenia międzynarodowego związku, utworzonego przez konwencję cukrową z dnia 5. marca 1902	152	693
18. „	Rozporządzenie Ministerstw spraw wewnętrznych, handlu i skarbu, którem znosi się rozporządzenie, wydane z powodu cholery w Rosyi, z dnia 26. września 1910, Dz. u. p. Nr. 173, dotyczące zakazu, względnie ograniczenia dowozu i przewozu niektórych towarów i przedmiotów z Rosyi .	57	223
18. „	Obwieszczenie Ministerstwa skarbu, dotyczące zmiany oznaczenia okręgów szacunkowych dla rozkładu podatku osobisto-dochodowego „Miasto Bozen z Gries i Zwölfmalgreien“ tudzież „Powiat polityczny Bozen (okolica) z wyłączeniem Gries i Zwölfmalgreien“	61	241
18. „	Obwieszczenie Ministerstwa skarbu, dotyczące zmiany oznaczenia okręgów rozkładu podatku zarobkowego „Miasto Bozen z gminami Gries i Zwölfmalgreien“ oraz „Powiat polityczny Bozen z wyłączeniem gmin Gries i Zwölfmalgreien“	62	241
20. „	Obwieszczenie c. k. Prezydenta Ministrów, którem uwiadamia się o zawarciu między Ministerstwem królestw i krajów reprezentowanych w Radzie państwa a Ministerstwem krajów świętej korony węgierskiej układu dodatkowego do umowy monetarnej i walutowej ze względu na bicie dwukoronówek i wybicie nowej seryi jednokoronówek, ustalonego w ustawie z dnia 7. marca 1912, Dz. u. p. Nr. 54.	71	255
22. „	Rozporządzenie Ministerstwa sprawiedliwości, dotyczące przydzielenia gminy Breitenfurth koło Wiednia do okręgu Sądu powiatowego w Liesing . .	63	243
23. „	Rozporządzenie Ministerstw skarbu, handlu i rolnictwa, dotyczące zmiany niektórych postanowień objaśnień do taryfy celnej z dnia 13. lutego 1906	64	243
23. „	Obwieszczenie Ministerstwa spraw wewnętrznych w porozumieniu z Ministerstwem skarbu, dotyczące sprostowania błędu w „załączniku A“ rozporządzenia Ministerstwa skarbu z dnia 18. lutego 1912, Dz. u. p. Nr. 39, dotyczącego jednostek giełdowych papierów wartościowych, notowanych na giełdach krajowych (wiedeńskiej, praskiej i tryestyńskiej), jako podstawy wymiaru podatku od obrotu papierów wartościowych	67	245
24. „	Rozporządzenie Ministerstwa wyznań i oświaty, dotyczące urządzenia egzaminów państwowych i egzaminów szczególnych w akademiach technicznych	59	229
26. „	Rozporządzenie Ministra handlu w porozumieniu z Ministrem robót publicznych, dotyczące oznaczenia szkoły zawodowej dla rysunku przemysłowego fundacyi Bakmaz w Zadarze jako zakładu, którego świadectwa, dotyczące uczyszczania z pomyślnym wynikiem do istniejących przy tym zakładzie naukowych warsztatów stolarskich, zastępują całkowicie lub częściowo dowód prawidłowego ukończenia stosunku nauki, a względnie dowód przepisanego czasu zatrudnienia w charakterze czeladnika w przemyśle rękodzielniczym	65	244
31. „	Obwieszczenie Ministerstwa rolnictwa, dotyczące umowy o zaraźliwych chorobach zwierzęcych z dnia 25. stycznia 1905 między Austro-Węgrami i Państwem niemieckiem, ogłoszonej pod Nrem 25. w X. części Dziennika ustaw państwa z roku 1906	68	246
31. „	Dokument koncesyjny na kolej lokalną Kunice-Iwancyce—Oslawan . . .	69	246

Data ustawy, patentu lub rozporządzenia	T r e ś ć	Numer	Strona
1912			
31. marca	Obwieszczenie Ministerstwa kolei żelaznych, dotyczące koncesyjonowania elektrycznej wążkotorowej kolejki na obszarze gminy miasta Tarnowa	70	251
5. kwietnia	Rozporządzenie Ministra wyznań i oświaty w sprawie uzyskiwania kwalifikacji nauczycielskiej dla rysunków odręcznych w szkołach średnich	73	263
6. „	Dokument koncesyjny na kolej lokalną z Vöcklamarkt do Attersee	72	257
10. „	Obwieszczenie Ministerstwa kolei żelaznych, dotyczące koncesyjonowania elektrycznej wążkotorowej kolejki od Alte Wiese do Freundschaftshöhe w Karlsbadzie	74	266
10. „	Rozporządzenie Ministerstwa skarbu, dotyczące zmiany terminów zapłaty podatku domowo-czynszowego w poboczym okręgu podatkowym Nimb- burg w Czechach	77	271
10. „	Rozporządzenie Ministerstwa skarbu, dotyczące zmiany terminów zapłaty podatku domowo-czynszowego w poboczym okręgu podatkowym Chrudym w Czechach	78	272
11. „	Rozporządzenie Ministerstwa skarbu, dotyczące oznaczenia podstawy wy- miaru kwoty dodatku państwowego do podatku od piwa na obszarze miasta Krakowa, uznanym za zamknięty pod względem poboru podatku spożywczego	79	272
11. „	Rozporządzenie Ministerstwa handlu w porozumieniu z Ministerstwami spraw wewnętrznych i skarbu, dotyczące zakazu handlu obnośnego na obszarze gminy miasteczka Zell am See	82	275
13. „	Rozporządzenie Ministra sprawiedliwości o ochronie praw autorskich w sto- sunku do Hiszpanii	75	268
16. „	Obwieszczenie Ministerstwa skarbu w porozumieniu z Ministerstwami spr- awiedliwości i spraw wewnętrznych, dotyczące używania zapisów długu, wydanych przez c. k. uprz. Austriacki Zakład kredytowy dla przedsię- biorstw komunikacyjnych i robót publicznych w Wiedniu na zasadzie § 11., l. 5 i 7 swego statutu, do korzystnego umieszczania kapitałów fun- dacyjnych, pupilarnych i tym podobnych	83	275
17. „	Ustawa, dotycząca zmiany należności licencyjnej, przypadającej do zapłaty przy dowozie tytoniu i wyrobów tytoniowych	80	273
17. „	Rozporządzenie Ministerstwa robót publicznych, dotyczące zmiany tytułów służbowych technicznych i nietechnicznych urzędników zarządu górni- czego i urzędników zakładów górniczych Bukowińskiego Funduszu reli- gijnego grecko-wschodniego oraz zmiany tytułu c. k. Dyrekcyi sprzedaży wytworów górniczych	81	274
18. „	Rozporządzenie Ministerstwa skarbu, dotyczące zmiany terminów zapłaty po- datku domowo-czynszowego w gminach wiejskich pobocznego okręgu podatkowego Karlińskiego w Czechach	84	276
20. „	Obwieszczenie Ministra handlu w porozumieniu z Ministrem robót publicznych, dotyczące świadectw zawodowej szkoły krawieckiej w c. k. centralnym Zakładzie naukowym dla przemysłu kobiecego w Wiedniu	93	331
23. „	Rozporządzenie Ministra wyznań i oświaty, dotyczące regulaminu egzaminów państwowych dla uzyskania dyplomu lekarza weterynaryjnego na akade- miach weterynaryi	87	281

Data ustawy, patentu lub rozporządzenia	T r e ś ć	Numer	Strona
1912			
24. kwietnia	Obwieszczenie Ministra handlu w porozumieniu z Ministrem robót publicznych, dotyczące świadectw kobiecej szkoły przemysłowej dla szycia bielizny i krawiectwa, należącej do stowarzyszenia pań dla zakładania niemieckich szkół dla dziewcząt w Budziejowicach	85	276
25. „	Obwieszczenie Ministerstwa kolei żelaznych, podające spis szlaków kolei żelaznych, do których stosuje się umowa międzynarodowa z dnia 14. października 1890, Dz. u. p. Nr. 186 z r. 1892, dotycząca obrotu towarów na kolejach żelaznych	89	291
26. „	Ustawa o prawie budowl.	86	276
27. „	Ustawa, którą rozszerza się zastosowanie ustawy z dnia 10. sierpnia 1905, Dz. u. p. Nr. 134, zawierającej postanowienia przejściowe w sprawie rozkładu podatku budynkowego w gminach i częściach gmin, połączonych z stołecznym i rezydencyjnym miastem Wiedniem na zasadzie dolno-austriackiej ustawy krajowej z dnia 28. grudnia 1904, Dz. u. i r. kr. Nr. 1 z r. 1905, także na dalsze terytoria, połączone z stołecznym i rezydencyjnym miastem Wiedniem dolno-austriacką ustawą krajową z dnia 6. lipca 1910, Dz. u. i r. kr. Nr. 170	94	331
27. „	Ustawa, dotycząca postanowień przejściowych w sprawie rozkładu podatku budynkowego w gminach, częściach gmin i obszarach dworskich, połączonych z miastem Krakowem na zasadzie galicyjskich ustaw krajowych z dnia 13. listopada 1909, Dz. u. kr. Nr. 148, z dnia 19. grudnia 1910, Dz. u. kr. Nr. 243, i z dnia 29. listopada 1911, Dz. u. kr. Nr. 137	95	332
29. „	Rozporządzenie Ministerstw skarbu, handlu i rolnictwa, dotyczące zmiany niektórych postanowień objaśnień do taryfy celnej z dnia 13. lutego 1906	88	287
29. „	Ustawa o ubezpieczeniu od wypadków w przemysłowych przedsiębiorstwach budowniczych	96	333
6. maja	Rozporządzenie Ministerstwa skarbu, dotyczące zmiany postanowień o sprowadzaniu oleju skalnego, podlegającego opodatkowaniu, bez opłaty podatku	100	347
8. „	Rozporządzenie Ministra sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem handlu w sprawie ustalenia godzin dla zakładania protestów wekslowych w królewskim stołecznym mieście Lwowie	97	334
12. „	Rozporządzenie Ministra wyznań i oświaty w sprawie wydania statutu oraz regulaminu nauki i egzaminów dla Studium Rolniczego w c. k. Uniwersytecie w Krakowie	99	335
12. „	Rozporządzenie Ministerstwa skarbu, dotyczące przyznania uwolnień od stempli dla doniesień o zalesieniach	117	382
14. „	Rozporządzenie Ministerstwa skarbu, dotyczące wydania dwukoronówek waluty koronowej	91	327
14. „	Obwieszczenie Ministerstwa skarbu, którym ogłasza się rysunki wybić się mających monet srebrnych po dwie korony stempla austriackiego oraz takich samych monet stempla węgierskiego	92	327
14. „	Obwieszczenie Ministra handlu w porozumieniu z Ministrem robót publicznych, dotyczące świadectw kobiecej szkoły przemysłowej dla szycia bielizny i krawiectwa z czeskim językiem wykładowym w Göding	109	363

Data ustawy, patentu lub rozporządzenia	T r e ś ć	Numer	Strona
1912			
15. maja	Obwieszczenie Ministerstwa kolei żelaznych, dotyczące układu w sprawie przepisów dla ułatwienia wzajemnego obrotu między kolejami żelaznymi austriackimi i węgierskimi z jednej a kolejami niemieckimi z drugiej strony, o ile obrót ten dotyczy przedmiotów, wykluczonych od przewozu lub przyjmowanych doń warunkowo stosownie do umowy międzynarodowej o kolejowym ruchu towarowym z dnia 14. października 1890 . . .	90	305
15. „	Rozporządzenie całego Ministerstwa w sprawie nadania pełnej władzy sądowej c. i k. konsulatu w Damaszku	98	334
16. „	Obwieszczenie Ministerstwa kolei żelaznych, dotyczące koncesjonowania elektrycznej wązkotorowej kolejki od Höffingerstrasse do Streckerhofu w Gries przy Bozen (kolej Guntzschna)	101	348
16. „	Rozporządzenie Ministerstwa skarbu, dotyczące wytwarzania i pomnażania drożdży czystej kultury w browarach aparatowych	103	355
17. „	Ustawa, dotycząca podwyższenia wolnej od egzekucji kwoty z poborów służbowych, płac, poborów zaopatrzenia i i.	104	355
17. „	Ustawa, dotycząca zmiany powszechnej ustawy górniczej z dnia 23. maja 1854, Dz. u. p. Nr. 146, odnośnie do regulacji wypłacania płacy w górnictwie	107	361
25. „	Rozporządzenie Ministerstw skarbu, handlu i rolnictwa, dotyczące zmiany niektórych postanowień przepisu wykonawczego do ustawy o taryfie celnej z dnia 13. lutego 1906, Dz. u. p. Nr. 22, i objaśnienia do taryfy celnej z dnia 13. lutego 1906	105	357
25. „	Rozporządzenie Ministerstwa skarbu w sprawie uzupełnienia rozporządzenia z dnia 17. listopada 1911, Dz. u. p. Nr. 216, dotyczącego ponoszenia kosztów badań w obrocie celnym	106	359
28. „	Rozporządzenie Ministerstwa skarbu, dotyczące zmiany terminów zapłaty podatku domowo-czynszowego w poborczym okręgu podatkowym Tyn nad Weltawą w Czechach	108	362
31. „	Obwieszczenie Ministerstwa skarbu, dotyczące zmiany nazwy okręgów szacunkowych dla rozkładu podatku osobisto-dochodowego „miasto Baden z Weikersdorfem“ i „powiat polityczny Baden z wyłączeniem gmin Baden i Weikersdorf“	110	363
1. czerwca	Obwieszczenie Ministerstwa skarbu w porozumieniu z Ministerstwem sprawiedliwości, dotyczące używania częściowych zapisów długu (zapisów długu krajowych kolei żelaznych) śląskiej krajowej pożyczki kolejowej I. emisji w kwocie 5,061.000 K do korzystnego umieszczania kapitałów fundacyjnych, pupilarnych i tym podobnych	111	364
1. „	Rozporządzenie Ministerstwa skarbu, dotyczące nowego uregulowania cen sprzedaży krajowej soli fabrycznej	115	375
3. „	Rozporządzenie Ministerstwa skarbu w porozumieniu z Ministerstwem robót publicznych w sprawie wykonania postanowień § 19. ustawy z dnia 26. kwietnia 1912, Dz. u. p. Nr. 86, o prawie budowli	112	364
4. „	Rozporządzenie Ministra sprawiedliwości, którem wydaje się postanowienia kompetencyjne co do prowadzenia ksiąg gruntowych i co do spraw egzekucyjnych z powodu zmienionego dolno-austriacką ustawą krajową z dnia 2. lutego 1907, Dz. u. i r. kr. Nr. 4, odgraniczenia dzielnic wiedeńskich	113	366
7. „	Ustawa, dotycząca utrzymywania przyrządów powielających	118	382

Data ustawy, patentu lub rozporządzenia	T r e ś ć	Numer	Strona
1912			
11. czerwca	Rozporządzenie Ministra sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem robót publicznych, Ministrem spraw wewnętrznych i Ministrem skarbu w sprawie wykonania ustawy o prawie budowli	114	367
19. „	Rozporządzenie Ministerstwa sprawiedliwości, dotyczące przydzielenia gmin Strellice i Kniebice do okręgu Sądu powiatowego w Litowlu	119	385
20. „	Rozporządzenie Ministerstwa skarbu, dotyczące wymiaru równoważnika należności za siódme dziesięciolecie (1911 do 1920 włącznie) od wartości nieruchomości, obciążonych prawami budowli	122	395
21. „	Obwieszczenie Ministerstwa skarbu, dotyczące utworzenia nowego okręgu szacunkowego celem rozkładu podatku osobisto-dochodowego dla obszaru nowo utworzonego Starostwa w Radziechowie w Galicyi	120	385
21. „	Rozporządzenie Ministerstwa kolei żelaznych w porozumieniu z Ministerstwem sprawiedliwości i Ministerstwem handlu, dotyczące uzupełnienia względnie zmiany załącznika C regulaminu ruchu dla kolei żelaznych z dnia 11. listopada 1909, Dz. u. p. Nr. 172	123	396
24. „	Dokument koncesyjny na kolej lokalną z Wiednia (Grossmarkthalle) przez Hainburg do granicy kraju	125	401
24. „	Obwieszczenie Ministerstwa kolei żelaznych, dotyczące uznania kolei lokalnej z Grnz (Gravosa) do Dubrownika (Ragusa), będącej przedmiotem dokumentu koncesyjnego z dnia 10. grudnia 1910, Dz. u. p. Nr. 228, za kolejkę, tudzież zmiany tegoż dokumentu koncesyjnego oraz należących doń warunków koncesyjnych	126	407
25. „	Rozporządzenie Ministerstwa skarbu celem wykonania § 2. ustawy z dnia 17. kwietnia 1912, Dz. u. p. Nr. 80, co do zmiany należności licencyjnej, przypadającej do zapłaty przy dowozie tytoniu i wyrobów tytoniowych	121	386
28. „	Rozporządzenie Ministerstw skarbu, handlu i rolnictwa, dotyczące zmiany niektórych postanowień przepisu wykonawczego do ustawy o taryfie celnej z dnia 13. lutego 1906. Dz. u. p. Nr. 22, i objaśnień do taryfy celnej z dnia 13. lutego 1906	124	399
28. „	Obwieszczenie Ministerstwa skarbu w porozumieniu z Ministerstwami sprawiedliwości i spraw wewnętrznych, dotyczące używania bankowych zapisów długu (obligacyi kredytu przemysłowego i obligacyi kredytu kolejowego) e. k. uprz. Austriackiego Zakładu kredytowego dla handlu i przemysłu w Wiedniu do korzystnego umieszczania kapitałów fundacyjnych, pupilarnych i tym podobnych	140	629
28. „	Rozporządzenie wykonawcze Ministerstwa skarbu w porozumieniu z Ministerstwem robót publicznych do ustawy z dnia 28. grudnia 1911, Dz. u. p. Nr. 242, dotyczącej ulg podatkowych dla nowych budowli, dobudowań, podwyższeń budynków i przebudowań w ogólności i dla budowy mieszkań małych w szczególności	162	877
30. „	Obwieszczenie Ministerstwa kolei żelaznych, dotyczące koncesjonowania elektrycznej wążkotorowej kolejki z Pirano do Portorose	132	621
2. lipca	Obwieszczenie Ministerstwa skarbu, dotyczące upowaznienia Ekspozytury Urzędu celnego głównego Grigno w Tezze do wywozowego ekspedycjonowania piwa	133	623

Data ustawy, patentu lub rozporządzenia	T r e ś ć	Numer	Strona
1912			
3. lipca	Rozporządzenie Ministra handlu w porozumieniu z Ministrem spraw wewnętrznych, dotyczące wykonywania przemysłu tych osób, które ofiarowują usługi osobiste w miejscach niepublicznych (jako posłańcy, tragarze, osoby towarzyszące i tym podobne)	134	623
4. „	Ustawa, dotycząca dalszego poboru podatków i opłat, tudzież pokrywania wydatków państwowych w czasie od dnia 1. lipca do dnia 31. grudnia 1912	127	408
4. „	Obwieszczenie Ministerstwa rolnictwa, dotyczące umowy o zaraźliwych chorobach zwierzęcych z dnia 25. stycznia 1905 między Austro-Węgrami i Państwem niemieckim, ogłoszonej pod Nrem 25. w X. części Dziennika ustaw państwa z roku 1906	135	624
4. „	Obwieszczenie Ministerstwa skarbu, dotyczące upoważnienia Urzędu celnego pobocznego w Haidmühle do ekspedycji wywozowej piwa	136	625
5. „	Ustawa, dotycząca wprowadzenia nowej ustawy o służbie wojskowej	128	411
5. „	Ustawa, dotycząca c. k. obrony krajowej królestw i krajów reprezentowanych w Radzie państwa z wyjątkiem Tyrolu i Vorarlbergu w związku z postanowieniami ustawy o służbie wojskowej	129	438
5. „	Ustawa o postępowaniu karnem wojskowym dla wspólnej siły zbrojnej	130	441
5. „	Ustawa o postępowaniu karnem wojskowym dla obrony krajowej	131	532
5. „	Obwieszczenie Ministerstwa skarbu, dotyczące otwarcia w Scholastika (w Tyrolu) ekspozytury Urzędu celnego pobocznego w Achenal	137	625
5. „	Obwieszczenie Ministerstwa obrony krajowej, dotyczące przystąpienia Rzeczypospolitej Salwador do układu z dnia 6. lipca 1906, mającego na celu polepszenie losu rannych i chorych przy armiach w polu i spis tych państw, które dotychczas układ ten ratyfikowały	180	1047
6. „	Rozporządzenie Ministerstwa skarbu, dotyczące częściowej zmiany § 15. przepisu wykonawczego o podatku od cukru z dnia 29. sierpnia 1903, Dz. u. p. Nr. 176	138	625
12. „	Rozporządzenie Ministerstwa spraw wewnętrznych i Ministerstwa wyznań i oświaty, dotyczące umowy z Rządem bułgarskim co do udzielania dokumentów stanu cywilnego obywateli obu Stron	146	633
12. „	Rozporządzenie Ministerstwa skarbu w porozumieniu z Ministerstwem robót publicznych, dotyczące wykonania prawno-podatkowych postanowień ustawy z dnia 28. grudnia 1911, Dz. u. p. Nr. 243, o ulgach podatkowych i należnościowych dla zjednoczeń budowlanych ogólnie użytecznych	163	839
15. „	Obwieszczenie Ministerstwa skarbu, dotyczące utworzenia ekspozytury celnej w Lochau (w Przedarulanii)	147	685
15. „	Ustawa, dotycząca uznania wyznawców Islamu według hanefickiego obrządku za stowarzyszenie religijne	159	875
16. „	Obwieszczenie Ministra handlu w porozumieniu z Ministrem robót publicznych, dotyczące świadectw zawodowego oddziału dla robienia sukien utrzymywanej przez stowarzyszenie „Śolski Dom“ w Gorycyi żeńskiej szkoły przemysłowej dla robienia sukien, szycia bielizny i haftowania	156	869
17. „	Rozporządzenie Ministerstw skarbu, rolnictwa, spraw wewnętrznych, handlu i kolei żelaznych, dotyczące upoważnienia c. k. Urzędu celnego pobocznego w Eisensteinie do odprawiania żyjących roślin	166	897

Data ustawy, patentu lub rozporządzenia	T r e ś ć	Numer	Strona
1912			
18. lipca	Patent cesarski, dotyczący zwołania sejmu Krainy	139	627
18. „	Rozporządzenie Ministra obrony krajowej w porozumieniu z Ministrem wyznań i oświaty, którem w wykonaniu § 82. ustawy z dnia 5. lipca 1912, Dz. u. p. Nr. 128, oznacza się obszary, w których na razie zachodzi brak nauczycieli	155	867
20. „	Ustawa, którą zmienia się ustawę karną z dnia 27. maja 1852, Dz. u. p. Nr. 117	141	629
20. „	Ustawa, dotycząca zmiany niektórych postanowień ustawy o postępowaniu karnem	142	630
23. „	Obwieszczenie Ministerstwa skarbu, dotyczące utworzenia ekspozytury królewsko-węgierskiego urzędu celnego głównego w Debreczynie przy tamtejszym królewsko-węgierskim urzędzie pocztowym i telegraficznym Nr. 2.	148	635
23. „	Rozporządzenie Ministra wyznań i oświaty oraz Ministra skarbu, ustanawiające dla nowoutworzonego Dziekanatu (Wikaryatu) w Dzieczynie kwotę nadającego się do fasonowania wydatku na prowadzenie urzędu dziekańskiego (wikaryackiego)	160	876
23. „	Ustawa, dotycząca traktowania podwyższeń dodatków jako pozycji potrącenia przy wymiarze podatku domowo-czynszowego	164	891
26. „	Rozporządzenie Ministra handlu w porozumieniu z Ministrem spraw wewnętrznych, któremu zmienia się częściowo dla miejsca kąpielowego Franzensbad przepisy rozporządzenia ministerjalnego z dnia 28. kwietnia 1910, Dz. u. p. Nr. 90, dotyczącego minimalnego czasu spoczynku pomocników oraz zamykania sklepów w poszczególnych miejscach kąpielowych	150	689
27. „	Rozporządzenie Ministerstw skarbu, handlu i rolnictwa, dotyczące zmiany niektórych postanowień przepisu wykonawczego do ustawy o taryfie celnej z dnia 13. lutego 1906, Dz. u. p. Nr. 22, oraz objaśnień do taryfy celnej z dnia 13. lutego 1906	149	685
27. „	Rozporządzenie Ministerstwa obrony krajowej dla przeprowadzenia ustawy z dnia 7. lipca 1912, Dz. u. p. Nr. 128, dotyczącej wprowadzenia nowej ustawy o służbie wojskowej	153	699
27. „	Rozporządzenie Ministerstwa obrony krajowej, któremu wydaje się postanowienia przejściowe do ustawy z dnia 5. lipca 1912, Dz. u. p. Nr. 128, dotyczącej wprowadzenia nowej ustawy o służbie wojskowej	154	862
27. „	Ustawa, dotycząca regulacji Dunaju w Arcyksięstwie austriackiem poniżej Anizy	177	1041
29. „	Ustawa, dotycząca odpowiedzialności za zderzenie się okrętów oraz roszczeń za udzielanie pomocy i ratunek w niebezpieczeństwie na morzu	151	689
30. „	Obwieszczenie Ministerstwa skarbu, dotyczące wolnego od opłaty używania wódki do wyrabiania octu bez wliczania w kontyngent	157	869
30. „	Ustawa, dotycząca pozbycia przedmiotów, należących do nieruchomości państwa	171	1031
3. sierpnia	Rozporządzenie Ministerstwa handlu w porozumieniu z Ministerstwami spraw wewnętrznych, skarbu i kolei żelaznych, dotyczące zmiany szczególnych postanowień, wydanych rozporządzeniem ministerjalnym z dnia 1. czerwca 1894, Dz. u. p. Nr. 114, dla przystani publicznych w Hard, Fussach i Lochau	172	1032

Data ustawy, patentu lub rozporządzenia	T r e ś ć	Numer	Strona
1912			
5. sierpnia			
	Obwieszczenie Ministerstwa kolei żelaznych, dotyczące koncesjonowania normalnotorowej kolejki elektrycznej ze stacji Nussdorf przy kolei kahlenberskiej w XIX. wiedeńskiej dzielnicy miejskiej na wzniesienie Kahlenbergu	158	869
6. „	Rozporządzenie Ministerstwa spraw wewnętrznych, dotyczące przydzielenia gmin Strzeliŕe i Pniowice do okręgu starostwa w Litowli	161	876
7. „	Rozporządzenie Ministra handlu w porozumieniu z Ministrem robót publicznych, dotyczące nadania poszczególnym zakładom prawa odbywania egzaminów na majstrów	168	899
7. „	Ustawa, dotycząca używania częściowych zapisów długu (krajowych kolejowych zapisów długu) zaciągnąć się mającej przez kraj Śląsk krajowej pożyczki kolejowej II. emisji w kwocie 939.000 K do korzystnego umieszczenia kapitałów fundacyjnych, papilarnych i tym podobnych	173	1034
7. „	Ustawa, dotycząca używania częściowych zapisów długu czwartej pożyczki funduszu melioracyjnego królestwa Dalmacyi w kwocie 1,500.000 K do korzystnego umieszczenia kapitałów fundacyjnych, papilarnych i tym podobnych	174	1034
9. „	Rozporządzenie Ministerstwa skarbu, dotyczące wymiaru kontyngentów indywidualnych na kampanię 1912/13 dla gorzelni rolniczych, nowopowstałych w latach od 1904 do 1911 włącznie	167	897
10. „	Obwieszczenie Ministra handlu w porozumieniu z Ministrem robót publicznych, dotyczące świadectw żeńskiej szkoły przemysłowej szycia bielizny i robienia sukien przy Stowarzyszeniu zarobkowym kobiet w Wolfsbergu w Karyntyi	181	1047
12. „	Ustawa, dotycząca utrzymywania żeglugi parowej na Dunaju	169	915
12. „	Obwieszczenie Ministra handlu w porozumieniu z Ministrem robót publicznych, dotyczące świadectw żeńskiej szkoły przemysłowej w Strakonicach	182	1048
12. „	Obwieszczenie Ministra handlu w porozumieniu z Ministrem robót publicznych, dotyczące świadectw zawodowej szkoły przemysłu robienia sukien kobiecych przy Stowarzyszeniu krawców w Wiedniu	183	1048
19. „	Rozporządzenie Ministerstwa handlu, którem wydaje się postanowienia o dopuszczaniu do żeglugi statków handlowych morskich, o zarządzeniach dla bezpieczeństwa i o służbie na statku	170	921
19. „	Rozporządzenie Ministerstw skarbu i handlu, dotyczące zmiany, względnie uzupełnienia niektórych postanowień objaśnień do taryfy celnej	175	1034
19. „	Dokument koncesyjny na kolej lokalną z Placu targowego w Ebelsbergu do Św. Floryana	176	1035
20. „	Obwieszczenie Ministerstwa skarbu, dotyczące zwinięcia Ekspozytury Urzędu celnego w Walberzycach (w. Czechach)	178	1045
23. „	Ustawa, dotycząca ochrony znaku i nazwy Czerwonego Krzyża	184	1049

Data ustawy, patentu lub rozporządzenia	T r e ś ć	Numer	Strona
1912			
24. sierpnia	Rozporządzenie Ministerstw handlu, spraw wewnętrznych, skarbu, robót publicznych i kolei żelaznych, którem zmienia się postanowienie § 15., liczba 4., rozporządzenia ministeryalnego z dnia 23. stycznia 1901, Dz. u. p. Nr. 12, dotyczącego obrotu olejami skalnymi	179	1045
1. września	Rozporządzenie Ministrów sprawiedliwości, handlu i spraw wewnętrznych, którem powiększa się przy sądzie przemysłowym w Wiedniu i przy sądzie krajowym w Wiedniu jako sądzie odwoławczym w sporach przemysłowych ilość asesorów (zastępców) z VII. grupy wyborczej	188	1087
6. „	Obwieszczenie Ministerstwa skarbu, dotyczące utworzenia Ekspozytury w Oberchochsteg Urzędu celnego pobocznego w Unterchochsteg (w Przedarulanii)	189	1087
10. „	Rozporządzenie Ministerstw handlu, spraw wewnętrznych, robót publicznych i kolei żelaznych, łączące się wyrobu i używania acetylenu, tudzież obrotu karbidem	185	1051
12. „	Rozporządzenie Ministra handlu w porozumieniu z Ministrem spraw wewnętrznych i z Ministrem wyznań i oświaty, którem częściowo zmienia się i uzupełnia rozporządzenie wykonawcze do ustawy, dotyczącej urządzenia spoczynku niedzielnego i świątecznego w przedsiębiorstwach przemysłowych	186	1063
14. „	Rozporządzenie Ministra handlu w porozumieniu z Ministrem spraw wewnętrznych, którem zmienia się częściowo wydane na zasadzie § 74 a ordynacji przemysłowej szczególne postanowienia co do przerw w pracy w przedsiębiorstwach przemysłowych	187	1081
14. „	Obwieszczenie Ministerstwa skarbu w porozumieniu z Ministerstwami sprawiedliwości i spraw wewnętrznych, dotyczące używania bankowych zapisów długu, wydawanych przez Akc. Austriacki Bank dla nieruchomości z siedzibą w Wiedniu na zasadzie § 11., l., swego statutu, do korzystnego umieszczania kapitałów fundacyjnych, pupilarnych i tym podobnych	194	1109
16. „	Rozporządzenie Ministerstw spraw wewnętrznych oraz wyznań i oświaty, dotyczące warunków wzajemnego dopuszczania lekarzy, którzy uzyskali stopień uniwersytecki na austriackich, względnie węgierskich lub kroacko-slawońskich uniwersytetach	190	1088
18. „	Rozporządzenie Ministerstwa spraw wewnętrznych w porozumieniu z Ministerstwem robót publicznych, dotyczące urządzania publicznych widowisk zapomocą kinematografu	191	1089
18. „	Rozporządzenie Ministerstwa handlu, dotyczące utworzenia Dyrekcji poczt i telegrafów w Celowcu dla księstwa Karyntyi	195	1110
20. „	Patent cesarski, dotyczący zwołania sejmów Dolnej Austrii, Karyntyi, Śląska i Przedarulanii	192	1105
2. października	Patent cesarski, dotyczący zwołania sejmiku Bukowiny	193	1107
2. „	Dokument koncesyjny dla kilku wązkotorowych linii kolei lokalnej na obszarze stolicy kraju Innsbruku	196	1110
5. „	Rozporządzenie Ministra wyznań i oświaty oraz Ministra skarbu, ustanawiające, względnie określające na nowo dla Dziekanatów wiejskich w Archidiecezyi wiedeńskiej kwotę nadającego się do fasyonowania wydatku na prowadzenie urzędu dziekańskiego	199	1117
10. „	Rozporządzenie całego Ministerstwa, dotyczące niektórych zmian w zaliczeniu miejscowości do schematu dodatków aktywalnych urzędników państwowych	197	1113

Data ustawy, patentu lub rozporządzenia	T r e ś ć	Numer	Strona
1912			
10. października	Rozporządzenie Ministerstwa obrony krajowej w celu wykonania § 48. : 1., ustęp siódmy, ustawy z dnia 5. lipca 1912, Dz. u. p. Nr. 128, dotyczącej wprowadzenia nowej ustawy o służbie wojskowej	198	1114
10. „	Rozporządzenie Ministerstwa robót publicznych, dotyczące zmiany „uwag“ co do układania wzoru 3. do wykazu II. zamknięcia rachunkowego i sprawozdania statystycznego kas brackich	200	1117
10. „	Obwieszczenie Ministerstwa kolei żelaznych, dotyczące koncesjonowania przedłużonej na przestrzeni od Bukowa do Telnic linii wąskotorowych kolejek elektrycznych na obszarze miasta Uścia nad Łabą i jego najbliższej okolicy	201	1118
11. „	Rozporządzenie Ministerstw skarbu i handlu, dotyczące zmiany załącznika C przepisu wykonawczego do ustawy o taryfie celnej z dnia 13. lutego 1906, Dz. u. p. Nr. 22	202	1119
13. „	Rozporządzenie Ministra sprawiedliwości i Ministra skarbu w porozumieniu z Ministrem handlu i Najwyższą Izbą obrachunkową w sprawie zmiany niektórych postanowień rozporządzenia z dnia 21. czerwca 1893, Dz. u. p. Nr. 103, dotyczącego składania w Banku austriacko-węgierskim papierów wartościowych, które winny być składane w depozycie sądowym	203	1121
17. „	Rozporządzenie wykonawcze Ministerstwa skarbu do ustawy z dnia 23. lipca 1912, Dz. u. p. Nr. 164, dotyczącej traktowania podwyższeń dodatków jako pozycji potrącenia przy wymiarze podatku domowo-czynszowego	204	1121
19. „	Rozporządzenie Ministerstw rolnictwa, skarbu i handlu, dotyczące powoływania członków zarządu giełdy produktów i towarów we Lwowie	205	1129
22. „	Rozporządzenie Ministra handlu w porozumieniu z Ministrem spraw wewnętrznych, którem wykonywanie żeglugi powietrznej w sposób przemysłowy czyni się zależnym od uzyskania koncesyi	207	1131
24. „	Rozporządzenie Ministerstwa sprawiedliwości, dotyczące złączenia sądów powiatowych Wieden i Margarethen w Wiedniu	206	1129
25. „	Rozporządzenie Ministerstwa skarbu, dotyczące przyznania uwolnień od stempli dla zgłoszeń wyrębów drzewa	217	1147
26. „	Obwieszczenie Ministerstwa spraw wewnętrznych w porozumieniu z Ministerstwem obrony krajowej, dotyczące sprostowania pomyłek drukarskich w rozporządzeniu Ministerstwa obrony krajowej z dnia 27. lipca 1912, Dz. u. p. Nr. 153, dla przeprowadzenia ustawy z dnia 5. lipca 1912, Dz. u. p. Nr. 128, dotyczącej wprowadzenia nowej ustawy o służbie wojskowej, jakoteż w rozporządzeniu tegoż Ministerstwa z tej samej daty, Dz. u. p. Nr. 154, którem wydano postanowienia przejściowe do ustawy z dnia 5. lipca 1912, Dz. u. p. Nr. 128, dotyczącej wprowadzenia nowej ustawy o służbie wojskowej	208	1132
7. listopada	Rozporządzenie Ministerstw handlu, spraw wewnętrznych, wyznań i oświaty oraz robót publicznych, dotyczące egzaminów dla kandydatów, starających się o koncesyę na budowniczego	209	1133
16. „	Obwieszczenie Ministerstwa skarbu, dotyczące zmiany nazwy Urzędu celnego w Vó	210	1135
19. „	Obwieszczenie Ministerstwa sprawiedliwości w sprawie wejścia w życie haskiego układu procesowego z dnia 17. lipca 1905, Dz. u. p. Nr. 60 z roku 1909, w stosunkach z duńskimi Antyllami	211	1135

Data ustawy, patent lub rozporządzenia	T r e ś ć	Numer	Strona
1912			
23. listopada	Obwieszczenie Ministerstwa skarbu, dotyczące brukselskiej konwencji cukrowej	212	1135
25.	Obwieszczenie Ministerstw spraw wewnętrznych, skarbu i sprawiedliwości, dotyczące poboru dodatku spadkowego na rzecz wiedeńskiego powszechnego funduszu zaopatrzenia albo dodatku spadkowego na rzecz dolno-austriackiego krajowego funduszu ubogich od nieruchomości majątku, położonego w Austrii dolnej i należącego do spadku, którego przewód odbywa się poza Austrią dolną	219	1151
26.	Rozporządzenie Ministerstwa skarbu, dotyczące zmiany postanowień o sprowadzaniu oleju skalnego, podlegającego opodatkowaniu, bez opłaty podatku	216	1141
27.	Rozporządzenie Ministerstw skarbu, handlu i rolnictwa, dotyczące zmiany niektórych postanowień objaśnień do taryfy celnej z dnia 13. lutego 1906	214	1139
29.	Rozporządzenie Ministerstw skarbu, handlu i rolnictwa, dotyczące zakazu wywozu koni	213	1137
30.	Ustawa o wpływie siły wyższej na przedsięwzięcie czynności wekslowopravných	215	1140
2. grudnia	Rozporządzenie Ministerstw skarbu, rolnictwa i handlu, dotyczące upoważnienia c. k. głównego Urzędu celnego w Reutte do ekspedycyowania przesyłek pocztowych z żywymi roślinami	224	1157
3.	Obwieszczenie Ministerstwa kolei żelaznych, dotyczące koncesyonowania normalnotorowej kolejki parowej z Witkowic do Zabrzechu	218	1147
5.	Rozporządzenie Ministerstwa handlu; dotyczące zmiany taryfy telefonicznej .	220	1151
5.	Obwieszczenie Ministerstwa skarbu, dotyczące przekształcenia Urzędu celnego pobocznego w Saming na ekspozyturę celną	221	1152
10.	Rozporządzenie Ministerstw skarbu, handlu i rolnictwa, dotyczące składania weksli na pokredytowane należności celne	223	1155
10.	Obwieszczenie Ministerstwa skarbu, dotyczące urzędów, powołanych do stemplowania kart do gry	225	1157
11.	Reskrypt Ministerstwa skarbu, dotyczący wydania biletów bankowych po 100 koron z datą 2. stycznia 1912	222	1152
12.	Dokumeni koncesyjny na koleje lokalne z Polskiej Ostrawy do Michałkowic, z Karwiny do Niemieckiej Lutyni i z Karwiny do Frysztatu	228	1161
14.	Obwieszczenie Ministerstwa skarbu, dotyczące ustalenia na rok 1913 tej ilości cukru, którą dopuści się do ekspedycyowania do Bośni i Hercegowiny bez opłaty należności	226	1157
18.	Patent cesarski, dotyczący zwołania sejmów Dolnej Austrii, Moraw i Bukowiny	227	1159
18.	Rozporządzenie Ministerstwa skarbu i Ministerstwa handlu w porozumieniu z Najwyższą Izbą obrachunkową, dotyczące uskuteczniania wypłat na rachunek Krajowej Władzy skarbowej we Lwowie przez c. k. pocztową Kasę oszczędności	239	1223

Data ustawy, patentu lub rozporządzenia	T r e ś ć	Numer	Strona
1912			
20. grudnia	Rozporządzenie Ministerstwa spraw wewnętrznych, dotyczące zarządzeń policyjnych przeciw szkodom, które statki powietrzne mogą wyrządzić bezpieczeństwu państwa i osób	240	1224
21. „	Rozporządzenie Ministerstwa skarbu, dotyczące postępowania z weksłami celnymi	229	1165
21. „	Rozporządzenie Ministerstwa skarbu, dotyczące znizenia ceny sprzedaży niemielonej soli fabrycznej w salinach w Bochni i w Wieliczce	230	1179
21. „	Rozporządzenie Ministerstwa robót publicznych, którem ogłasza się dodatkowe postanowienia do przepisów, dotyczących urzędowego sprawdzania i uwierzytelniania wodomierzy	231	1181
21. „	Rozporządzenie Ministerstwa robót publicznych, którem ogłasza się dodatkowe postanowienia do przepisów, dotyczących urzędowego sprawdzania i uwierzytelniania wodomierzy	232	1181
21. „	Rozporządzenie Ministerstwa robót publicznych, którem ogłasza się postanowienia dodatkowe do przepisów, dotyczących urzędowego badania i uwierzytelniania przyrządów do pomiaru zużycia elektryczności	233	1185
21. „	Ustawa, którą zezwala się na pobór kontyngentów rekrutów, potrzebnych dla utrzymania wspólnej siły zbrojnej i obrony krajowej, w roku 1913	234	1187
21. „	Ustawa, dotycząca dostawiania koni i wozów	235	1187
26. „	Ustawa, dotycząca powinności wojennych	236	1192
26. „	Ustawa, dotycząca zasiłku na utrzymanie dla rodzin osób, powołanych do służby wskutek mobilizacji	237	1201
28. „	Rozporządzenie Ministerstwa obrony krajowej w porozumieniu z innemi interesowanemi władzami centralnemi w celu wykonania ustawy z dnia 26. grudnia 1912, Dz. u. p. Nr. 237, dotyczącej zasiłku na utrzymanie dla rodzin osób, powołanych do służby wskutek mobilizacji	238	1203

Indeks II.

Spis abecadłowy

ustaw, rozporządzeń itd., ogłoszonych w Dzienniku ustaw państwa w czasie od dnia 1. stycznia do dnia 31. grudnia 1912. (Rocznik XLIV., część I. do CI.)

- Acetylen**, jego wyrób i używanie, tudzież obrót karbidem. 185, 1051.
- Akademie techniczne**, urządzenie egzaminów państwowych i egzaminów szczególnych. 59, 229.
- **weterynaryi**, regulamin egzaminów państwowych dla uzyskania dyplomu lekarza weterynaryjnego. 87, 281.
- Alte Wiese**, koncesya na kolejkę do Freundschaftshöhe w Karlsbadzie. 74, 266.
- Antytle duńskie**, wejście w życie haskiego układu procesowego w stosunkach z niemi. 211, 1135.
- Apteki publiczne i zakładowe**, ich wizytacya. 46, 191.
- zatrudnianie sił pomocniczych przy ich prowadzeniu. 47, 198.
- Archidiecezja wiedeńska**, ustanowienie kwoty wydatku na prowadzenie urzędu dziekańskiego dla tamtejszych dziekanatów wiejskich. 199, 1117.
- Arcyksięstwo austriackie** poniżej Anizy. regulacya Dunaju. 177, 1041.
- Armie w polu**, przystąpienie Rzeczypospolitej Salwador do układu, mającego na celu polepszenie losu rannych i chorych. 180, 1047.
- Asesorowie** (zastępcy) z VII. grupy wyborczej, powiększenie ich ilości przy sądzie przemysłowym w Wiedniu i przy sądzie krajowym w Wiedniu jako sądzie odwoławczym w sporach przemysłowych. 188, 1087.
- Attersee**, koncesya na kolej z Vöcklamarkt. 72, 257.
- Austria dolna**, pobór podatku spadkowego od nieruchomości majątku, położonego w Austrii dolnej i należącego do spadku, którego przewód odbywa się poza Austrią dolną. 219, 1151.
- — przyznanie uwolnień od należności dla postępowania w celu ponownej regulacyi i wykupna praw poboru drzewa, paszy i produktów lasowych oraz zabezpieczenia praw posiadaczy uprawnień leśnych. 12, 61.
- — zwołanie sejmu. 192, 1105; 227, 1159.
- Austriacki Bank akc. ob. Bank.**
- Badania** w obrocie celnym, ponoszenie ich kosztów. 106, 359.
- Badanie** i uwierzytelnianie urzędowe przyrządów do pomiaru zużycia elektryczności. 33, 157; 233, 1185.
- Baden**, zmiana nazwy okręgów szacunkowych dla rozkładu podatku osobisto-dochodowego „miasto Baden z Weikersdorfem“ i „powiat polityczny Baden z wyłączeniem gmin Baden i Weikersdorf“. 110, 363.
- Bakmaz**, oznaczenie szkoły zawodowej tej fundacyi w Zadarze jako zakładu, którego świadectwa zastępują dowód ukończenia stosunku nauki, a względnie przepisanego czasu zatrudnienia w charakterze czeladnika w przemyśle rękodzielniczym. 65, 244.
- Bank austriacki akc.** dla nieruchomości z siedzibą w Wiedniu, używanie wydawanych przez niego bankowych zapisów długu do umieszczania kapitałów. 194, 1109.
- **austriacko-węgierski**, zmiana postanowień co do składania papierów wartościowych. 203, 1121.
- Bankowe bilety**, ob. Bilety.

Uwaga. Z dwóch liczb, podanych przy każdym wyrazie, oznacza pierwsza liczbę ustawy, rozporządzenia itd., druga zaś, wydrukowana grubszymi czcionkami, stronicę Dziennika ustaw państwa, na której umieszczono ustawę, rozporządzenie itd.

- Barwiki maziowe**, upoważnienie c. k. Urzędu celnego głównego w Chomutowie do wymiaru cła od tych barwików. 49, **213**.
- Bicie dwukoronówek** i wybicie nowej seryi jednokoronówek, układ dodatkowy do umowy monetarnej i walutowej. 71, **255**.
- — — — — nowej seryi jednokoronówek, ustawa. 53, **215**.
- Bilety bankowe** po 100 koron, ich wydanie. 222, **1152**.
- Błąd**, ob. Sprostowanie.
- Bochnia**, niżenie ceny sprzedaży soli w tamtejszych salinach. 230, **1179**.
- Bośnia i Hercegowina**, ustalenie na rok 1913 ilości cukru, dopuszczonej do eksportowania tamże bez opłaty należności. 226, **1157**.
- Bozen**, zmiana oznaczenia okręgów szacunkowych dla rozkładu podatku osobisto-dochodowego „Miasto Bozen z Gries i Zwölfmalgreien“ tudzież „Powiat polityczny Bozen (okolica) z wyłączeniem Gries i Zwölfmalgreien“. 61, **241**.
- Breitenfurth**, przydzielenie tamtejszej gminy do okręgu sądu powiatowego w Liesing. 63, **243**.
- Browary aparatowe**, wytwarzanie i pomnażanie drożdży czystej kultury. 103, **355**.
- Brukselski akt generalny**, oświadczenie, dotyczące zmiany deklaracji do niego należących. 36, **159**.
- Brzezka piwna**, kontrolny przyrząd mierniczy Erhard-Schau. 2, **5**.
- — — — — uzupełnienie przepisu o używaniu przyrządu kontrolno-mierniczego Waldek et Wagner. 3, **56**.
- Budapeszteński urząd celnny główny**, utworzenie jego ekspozytury w domach składowych S. a. kasy oszczędności w Marosvásárhely. 10, **60**.
- Budowa mieszkań małych**, ob. Budowle.
- Budowle nowe**, dobudowania, podwyższenia budynków, przebudowania i budowa mieszkań małych, ulgi podatkowe. 162, **877**.
- Budownicze przedsiębiorstwa**, ob. Przedsiębiorstwa.
- Budynkowy podatek**, ob. Podatek.
- Budziejowice**, przeniesienie na tamtejszy urząd podatkowy czynności wyciskania znaczków stempłowych. 35, **158**.
- — — — — świadectwa kobiecej szkoły przemysłowej, należące do tamtejszego Stowarzyszenia pań dla zakładania niemieckich szkół dla dziewcząt. 85, **276**.
- Bukowina**, zwołanie sejm. 193, **1107**; 227, **1159**.
- Buków**, koncesya na przedłużoną do Telnic linię kolejek na obszarze miasta Uścia nad Łabą i jego najbliższej okolicy. 201, **1118**.
- Bułgarski Rząd**, ob. Rząd.
- Bułgaria**, traktat co do wydawania przestępców. 145, **663**.
- Bułgaria**, układ co do pomocy prawnej. 144, **653**.
- — — — — układ konsularny. 143, **633**.
- Celna ekspozytura**, ob. Ekspozytura.
- Celny urząd**, ob. Urząd.
- Celowiec**, utworzenie Dyrekcyi poczt i telegrafów tamże. 195, **1110**.
- — — — — uznanie tamtejszego Zakładu dla ślepych za zakład, którego świadectwa zastępują dowód ukończenia słosunku nauki, a względnie dowód czasu zatrudnienia w charakterze czeladnika w przemyśle rękodzielniczym. 25, **135**.
- Centralny zakład**, ob. Zakład.
- Ceny sprzedaży krajowej soli fabrycznej**, nowe ich uregulowanie. 115, **375**.
- — — — — mielonej soli fabrycznej w salinach w Bochni i Wieliczce. 230, **1179**.
- Cesarski patent**, ob. Patent.
- Cholera**, zniesienie zakazu, względnie ograniczenia dowozu i przewozu niektórych towarów i przedmiotów z Rosyi. 57, **223**.
- — — — — względnie ograniczenia dowozu i przewozu niektórych towarów i przedmiotów z Włoch. 52, **214**.
- Chomutów**, upoważnienie tamtejszego Urzędu celnego do wymiaru cła od barwików maziowych. 49, **213**.
- Choroby zwierzęce**, zaraźliwe, obwieszczenie, dotyczące umowy z Państwem niemieckiem. 68, **246**; 135, **624**.
- Chorzy**, ob. Ranni.
- Chrudym**, zmiana terminów zapłaty podatku domowoczynszowego w tamtejszym poborczym okręgu podatkowym. 78, **272**.
- Cukier**, ustalenie na rok 1913 jego ilości, dopuszczonej do eksportowania do Bośni i Hercegowiny bez opłaty należności. 226, **1157**.
- Cukrowa konwencya**, ob. Konwencya.
- Cywilny stan**, ob. Dokumenty.
- Czarnogóra**, traktat handlowy i żeglarski. 44, **185**.
- — — — — uregulowanie obrotu zwierzętami rzeźnemi i mięsem do gmin starostwa kotorskiego. 45, **190**.
- Czerwony Krzyż**, ochrona jego znaku i nazwy. 184, **1049**.
- Czynności wekslowo-prawne**, wpływ siły wyższej na ich przedsiębranie. 215, **1140**.
- Dalmacya**, używanie zapisów długu pożyczki tamtejszego funduszu malioracyjnego do umieszczania kapitałów. 174, **1034**.
- — — — — zwołanie sejm. 5, **57**.

- Damaszek**, nadanie pełnej władzy sądowej tamtejszemu konsulatu. 98, **334**.
- Debreczyn**, utworzenie ekspozytury tamtejszego urzędu celnego przy tamtejszym urzędzie pocztowym i telegraficznym Nr. 2. 148, **685**.
- Departament rachunkowy** krajowej dyrekcji skarbu w Pradze, wypłacanie poborów emerytalnych i poborów zaopatrzenia, będących tam na przypisie. 19, **115**.
- Dobudowania**, ob. Budowle.
- Dodatek państwowy** do podatku od piwa, oznaczenie podstawy wymiaru jego kwoty na obszarze miasta Krakowa. 79, **272**.
- spadkowy na rzecz wiedeńskiego powszechnego funduszu zaopatrzenia albo na rzecz dolno-austriackiego funduszu ubogich, pobór jego od nieruchomości majątku, położonego w Austrii dolnej i należącego do spadku, którego przewód odbywa się poza Austrią dolną. 219, **1151**.
- Dodatki**, traktowanie ich podwyższeń jako pożyczki potrącenia przy wymiarze podatku domowo-czynszowego. 164, **891**; 204, **1121**.
- **aktywne** urzędników państwowych, zmiany w zaliczeniu miejscowości do ich schematu. 197, **1113**.
- Dodatkowy układ**, ob. Układ.
- Dokument koncesyjny** (koncesya), ob. Kolej.
- Dokumenty** stanu cywilnego obywateli, umowa z Rządem bułgarskim co do ich udzielania. 146, **633**.
- Dolna Austria**, ob. Austria.
- Dopuszczanie do żeglugi**, ob. Statki handlowe.
- Dostawiający posterunek**, ob. Posterunek.
- Dostawianie** koni i wozów, ustawa. 235, **1187**.
- Doświadczenia techniczne**, ob. Urząd.
- Dowóz i przewóz** niektórych towarów i przedmiotów z Rosyi, zniesienie odnośnego zakazu, względnie ograniczenia. 57, **223**.
- — — — towarów i przedmiotów z Włoch, zniesienie odnośnego zakazu, wzgl. ograniczenia. 52, **214**.
- tytoniu i wyrobów tytoniowych, zmiana należyłości licencyjnej. 80, **273**; 121, **386**.
- Drożdże**, ob. Browary.
- Drukarskie pomyłki**, ob. Sprostowanie.
- Drzewo**, ob. Wyręby.
- Dubrownik** (Raguza), uznanie kolei z Gruz (Gravoza) za kolejkę, tudzież zmiana koncesyi. 126, **407**.
- Dunaj**, jego regulacja. 177, **1041**.
- żegluga parowa na nim. 169, **915**.
- Duńskie Antylle**, ob. Antylle.
- Dwukoronówki**, bicie ich i wybicie nowej seryi jednokoronówek. 53, **215**.
- uwiadomienie o układzie dodatkowym do umowy monetarnej i walutowej ze względu na bicie dwukoronówek i wybicie nowej seryi jednokoronówek. 71, **255**.
- waluty koronowej, ich wydanie. 91, **327**.
- Dyplom lekarza** weterynaryjnego, regulamin egzaminów państwowych dla jego uzyskania. 87, **281**.
- Dyrekcya poczt i telegrafów** w Celowcu, jej utworzenie. 195, **1110**.
- **sprzedaży** wytworów górniczych, zmiana tytułu. 81, **274**.
- Dzieczyn**, ustanowienie dla tamtejszego dziekanatu kwoty wydatku na prowadzenie urzędu dziekańskiego. 160, **876**.
- Dziekanat** (Wikaryat) w Dzieczynie, ustanowienie kwoty wydatku na jego prowadzenie. 160, **876**.
- Dziekanaty** wiejskie w Archidiecezyi wiedeńskiej, ustanowienie, wzgl. określenie na nowo kwoty wydatku na ich prowadzenie. 199, **1117**.
- Dziekański urząd**, ob. Dziekanat.
- Dzielnice wiedeńskie**, ob. Księgi gruntowe.
- Ebelsberg**, koncesya na kolej do Św. Floryana. 176, **1035**.
- Egzamina** dla kandydatów, starających się o koncesyę na budowniczego. 209, **1133**.
- na majstrów, nadanie poszczególnym zakładom prawa ich odbywania. 168, **899**.
- **państwowe** dla uzyskania dyplomu lekarza weterynaryjnego, ich regulamin. 87, **281**.
- — i egzamina szczególnie w akademiach technicznych, ich urządzenie. 59, **229**.
- Egzekucya**, podwyższenie wolnej od niej kwoty z poborów służbowych, plac, poborów zaopatrzenia itd. 104, **355**.
- Eisenstein**, upoważnienie tamtejszego urzędu celnego do odprawiania żyjących roślin. 166, **897**.
- Ekspedycya wywozowa** piwa, upoważnienie do niej ekspozytury celnej w Tezze. 133, **623**.
- — — upoważnienie do niej urzędu celnego w Haidmühle. 136, **625**.
- — — upoważnienie do niej urzędu celnego w Mittelsteinie. 14, **62**.
- Ekspedycyowanie**, ob. Ekspedycya.
- Ekspozytura celna** austriacka w Monachium—Dworzec główny, rozszerzenie jej uprawnień. 56, **223**.
- — letnia w Freiheit-Jo hannisbad, jej zamknięcie. 26, **135**.

- Ekspozytura celna** w Debreczynie, jej utworzenie przy tamtejszym urzędzie pocztowym i telegraficznym Nr. 2. 148, 685.
- — w domach składowych S. a. Kasy oszczędności w Marosvásárhely, jej utworzenie. 10, 60.
 - — w Lochau, jej utworzenie. 147, 685.
 - — w Oberhochsteg, jej utworzenie. 189, 1087.
 - — w Popradfelka, jej utworzenie. 51, 214.
 - — w Scholastika (w Tyrolu), jej otwarcie. 137, 625.
 - — w Sistiana, jej utworzenie. 34, 158.
 - — w Tezze, uprawnienie jej do wywozowego eksportowania piwa. 133, 623.
 - — w Walberzycach, jej zwinięcie. 178, 1045.
- Elektryczność**, ob. Przyrządy.
- Farmaceuci** zostający w kondycji w obrębie głównego gremium aptekarskiego w Pradze, ich zastępstwo zawodowe. 20, 116.
- Farmakopea austriacka** ed VIII, zmiana „Trzeciego wydania taksy leków“. 21, 119.
- Fleissen**, upoważnienie tamtejszego posterunku przekazującego i dostawiającego do ekspedycji celnej ruchomości podróżnych. 60, 241.
- Franzensbad**, zmiana przepisów, dotyczących minimalnego czasu spoczynku pomocników oraz zamykania sklepów. 150, 689.
- Freiheit-Johannisbad**, zamknięcie ekspozytury celnej letniej tamże. 26, 135.
- Freundschaftshöhe w Karlsbadzie**, koncesja na kolejkę od Alte Wiese. 74, 266.
- Frysztat**, koncesja na kolej z Karwiny. 228, 1161.
- Fundusz melioracyjny**, ob. Pożyczka.
- państwowy pieczy nad mieszkaniami dla mieszkań małych, nowy statut jego. 28, 137.
 - religijny grecko-wschodni bukowiński, zmiana tytułów urzędników jego zarządu górniczego i zakładów górniczych. 81, 274.
 - ubogich krajowy dolno-austriacki, pobór dodatku spadkowego na rzecz jego. 219, 1151.
 - zaopatrzenia powszechny wiedeński, pobór dodatku spadkowego na rzecz jego. 219, 1151.
- Fussach**, zmiana postanowień szczególnych, wydanych dla tamtejszej przystani publicznej. 172, 1032.
- Galicja**, zwołanie sejm. 5, 57.
- Giełda** produktów i towarów we Lwowie, powoływanie członków jej zarządu. 205, 1129.
- Giełdowe jednostki**, ob. Jednostki.
- Gorycya**, świadectwa zawodowego oddziału żeńskiej szkoły przemysłowej, utrzymywanej przez stowarzyszenie „Śolski Dom“. 156, 869.
- zwołanie sejm. 5, 57.
- Gorzelnie rolnicze** nowopowstałe, wymiar kontyngentów indywidualnych na kampanię 1912/13. 167, 897.
- Göding**, świadectwa tamtejszej szkoły przemysłowej. 109, 363.
- Górnictwo**, zmiana powszechnej ustawy górniczej odnośnie do regulacji wypłacania płacy. 107, 361.
- Górnicza** ustawa, ob. Ustawa.
- Gradyska**, zwołanie sejm. 5, 57.
- Gravosa**, ob. Gruz.
- Gremium aptekarskie** główne w Pradze, zastępstwo zawodowe farmaceutów, zostających w kondycji w jego obrębie. 20, 116.
- Gries**, koncesja na kolejkę od Höffingerstrasse do Streckerhofu. 101, 348.
- zmiana oznaczenia okręgów szacunkowych dla rozkładu podatku osobisto-dochodowego „Miasto Bozen z Gries i Zwölfmalgreien“ tudzież „Powiat polityczny Bozen (okolica) z wyłączeniem Gries i Zwölfmalgreien“. 61, 241.
- Gruz** (Gravosa), zmiana koncesji na kolej do Dubrownika. 126, 407.
- Haftowanie**, ob. Szkoła.
- Haidmühle**, upoważnienie tamtejszego urzędu celnego do ekspedycji wywozowej piwa. 136, 625.
- Hainburg**, koncesja na kolej z Wiednia do granicy kraju. 125, 401.
- Handel obnośny**, jego zakaz na obszarze gminy miasteczka Zell am See. 82, 275.
- Handlowe statki**, ob. Statki.
- Handlowy traktat**, ob. Traktat.
- Hanefteki obrządek**, ob. Obrządek.
- Hard**, zmiana postanowień szczególnych, wydanych dla tamtejszej przystani publicznej. 172, 1032.

Haski układ, ob. Układ.

Hercegowina, ob. Bośnia.

Hesya, traktat państwowy z nią, zawarty w celu zapobiegania podwójnym opodatkowaniom. 102, **351**.

Hiszpania, ochrona praw autorskich w stosunku z nią. 75, **268**.

Indywidualny kontyngent, ob. Kontyngent.

Insbruck, koncesya na koleje na jego obszarze. 196, **1110**.

Inspektorat skarbowy w St. Johann, jego zwinienie. 50, **213**.

— **telegrafów iskrowych** w Tryeście, jego utworzenie. 43, **181**.

Iskrowe telegrafy, ob. Inspektorat.

Islam, ob. Wyznawcy.

Iwanczyce, koncesya na kolej Kunice—Oslawan. 69, **246**.

Jednokoronówki, ob. Dwukoronówki.

Jednoroczna służba, ob. Służba.

Jednostki giełdowe papierów, notowanych na giełdach krajowych, sprostowanie błędów w załączniku dotyczącego rozporządzenia. 67, **245**.

Jedwabne towary, ob. Towary.

Kadań, zmiana terminów zapłaty podatku domowo-czynszowego w tamtejszym poborczym okręgu podatkowym. 8, **60**.

Kahlenberg, ob. Nussdorf.

Kampania, ob. Gorzelnie rolnicze.

Kandydaci, ob. Egzamina.

Kapitały fundacyjne, pupilarne itp., używanie bankowych zapisów długu (obligacji kredytu przemysłowego i obligacji kredytu kolejowego) austriackiego Zakładu kredytowego dla handlu i przemysłu w Wiedniu do korzystnego ich umieszczenia. 140, **629**.

— — — — używanie bankowych zapisów długu, wydawanych przez akc. austriacki Bank dla nieruchomości w Wiedniu do korzystnego ich umieszczenia. 194, **1109**.

— — — — używanie zapisów długu czwartej pożyczki funduszu melioracyjnego królestwa Dalmacyi do korzystnego ich umieszczenia. 174, **1034**.

— — — — używanie zapisów długu śląskiej krajowej pożyczki kolejowej do korzystnego ich umieszczenia. 111, **364**.

Kapitały fundacyjne, pupilarne itp., używanie zapisów długu, wydanych przez c. k. uprzyw. austriacki Zakład kredytowy dla przedsiębiorstw komunikacyjnych i robót publicznych w Wiedniu, do korzystnego ich umieszczenia. 83, **275**.

— — — — używanie zapisów długu, zaciągnąć się mającej przez kraj Śląsk krajowej pożyczki kolejowej do korzystnego ich umieszczenia. 173, **1034**.

Karbid, ob. Acetylen.

Karlin, wciągnięcie tamtejszej wyższej szkoły handlowej do spisu zakładów naukowych, zrównanych pod względem jednorocznej służby ochotniczej z wyższymi gimnazjami i szkołami realnymi. 66, **245**.

Karliński poborczy okrąg podatkowy, zmiana terminów zapłaty podatku domowo-czynszowego w tamtejszych gminach wiejskich. 84, **276**.

Karlsbad, koncesya na kolejkę od Alte Wiese do Freundschafthöhe. 74, **266**.

Karne postępowanie, ob. Postępowanie.

Karty do gry, urzędy powołane do ich stemplowania. 7, **59**; 225, **1157**.

Karwina, koncesya na koleje do Niemieckiej Lutyni i do Frysztatu. 228, **1161**.

Karyntya, utworzenie Dyrekcyi poczt i telegrafów w Celowcu. 195, **1110**.

— zwołanie sejmu. 5, **57**; 192, **1105**.

Kasa oszczędności pocztowa, uskutecznianie przez nią wypłat na rachunek krajowej władzy skarbowej we Lwowie. 239, **1223**.

— — — wypłacanie za jej pośrednictwem poborów emerytalnych i poborów zaopatrzenia, będących na przypisie departamentu rachunkowego krajowej dyrekcyi skarbu w Pradze. 19, **115**.

Kasy brackie, zmiana „uwag“ co do układania wzoru 3. do wykazu II. ich zamknięcia rachunkowego i sprawozdania statystycznego. 200, **1117**.

Kinematograf, ob. Widowiska.

Kniebice, ob. Strellice.

Kobieca szkoła, ob. Szkoła.

Kolej, Kunice—Iwanczyce—Oslawan, koncesya. 69, **246**.

— na obszarze stolicy kraju Insbrucku, koncesya. 196, **1110**.

— z Gruz do Dubrownika, uznanie jej za kolejkę i zmiana koncesyi. 126, **407**.

— z Placu targowego w Ebelsbergu do Św. Floryana. 176, **1035**.

— z Vöcklamarkt do Attersee, koncesya. 72, **257**.

— z Wiednia przez Hainburg do granicy kraju, koncesya. 125, **401**.

- Koleje** z Polskiej Ostrawy do Michałkowic, z Karwiny do Niemieckiej Lutyńi i z Karwiny do Frysztatu, koncesya, 228, **1161**.
- Kolejka** na obszarze gminy miasta Tarnowa, koncesya. 70, **251**.
- od Alte Wiese do Freundschaftshöhe w Karlsbadzie, koncesya. 74, **266**.
 - — Höffingerstrasse do Streckerhofu w Gries, koncesya. 101, **348**.
 - z Lana na Vigiljoch, koncesya. 48, **211**.
 - z Pirano do Portorose, koncesya. 132, **621**.
 - z Witkowic do Zabrzechu, koncesya. 218, **1147**.
 - ze stacyi Nussdorf na wzniesienie Kahlenbergu, koncesya. 158, **869**.
- Kolejki** na obszarze miasta Uścia nad Łabą i jego najbliższej okolicy, koncesya. 201, **1118**.
- Koncesya** na budowniczego, egzamina dla kandydatów, starających się o nią. 209, **1133**.
- Koncesyonowanie (koncesya)**, ob. Kolej.
- Koncesyonowany przemysł**, ob. Przemysł.
- Konie**, ob. Wywóz.
- Konsularny układ**, ob. Układ.
- Konsulat** w Damaszku, nadanie mu pełnej władzy sądowej. 98, **334**.
- Kontrolno-mierniczy przyrząd**, ob. Przyrząd.
- Kontrolny przyrząd**, ob. Przyrząd.
- Kontyngent**, wolne od opłaty używanie wódki do wyrobienia octu bez wliczania w kontyngent. 157, **869**.
- Kontyngenty indywidualne**, wymiar ich na kampanię 1912/13 dla gorzelni rolniczych. 167, **897**.
- **rekrutów** dla utrzymania wspólnej siły zbrojnej i obrony krajowej, pobór ich. 234, **1187**.
- Konwencya cukrowa brukselska**, obwieszczenie, dotyczące protokołu przedłużenia utworzonego przez nią międzynarodowego związku. 212, **1135**.
- — przedłużenie międzynarodowego związku, utworzonego przez nią. 152, **693**.
- Kotły lokomotyw**, zmiana postanowień o ich próbowaniu. 11, **60**.
- Kraina**, przyznanie uwolnień od należności dla postępowania w celu ponownej regulacji i wykupna praw poboru drzewa, paszy i produktów lasowych oraz zabezpieczenia praw posiadaczy uprawnień leśnych. 76, **271**.
- zwołanie sejmu. 139, **627**.
- Kraków**, oznaczenie podstawy wymiaru kwoty dodatku państwowego do podatku od piwa na jego obszarze. 79, **272**.
- rozkład podatku budynkowego w gminach, częściach gmin i obszarach dworskich, połączonych z temi miastem. 95, **332**.
 - wydanie statutu oraz regulaminu nauki i egzaminów dla studyum rolniczego w tamtejszym uniwersytecie. 99, **335**.
- Kralupy nad Wełtawą**, rozpoczęcie się działalności urzędowej tamtejszego sądu powiatowego. 27, **135**.
- — — utworzenie tamże urzędu podatkowego i sądowno-depozytowego. 37, **162**.
- Krawiectwo**, ob. Szkoła.
- Królestwo Bułgarskie**, ob. Bułgarya.
- **Dalmacyi**, ob. Dalmacya.
 - **Serbskie**, ob. Serbia.
- Krzywokat**, zmiana terminów zapłaty podatku domowoczynszowego w tamtejszym poborczym okręgu podatkowym. 38, **163**.
- Księgi gruntowe**, postanowienia kompetencyjne co do ich prowadzenia i co do spraw egzekucyjnych z powodu zmienionego odgraniczenia dzielnic wiedeńskich. 113, **366**.
- Księstwo Karyntyi**, ob. Karyntya.
- Kunice**, koncesya na kolej Iwanczyce—Oslawan. 69, **246**.
- Kwalifikacya nauczycielska** dla rysunków odręcznych w szkołach średnich, jej uzyskiwanie. 73, **263**.
- Lana**, koncesya na kolejkę na Vigiljoch. 48, **211**.
- Lekarz weterynaryjny**, ob. Dyplom.
- Lekarze**, którzy uzyskali stopień uniwersytecki na austriackich, wzgl. węgierskich lub kroacko-slawońskich uniwersytetach, warunki wzajemnego ich dopuszczania. 190, **1088**.
- Leki**, ob. Farmakopea.
- Leśne uprawnienia**, ob. Uprawnienia.
- Licencyjna należytość**, ob. Należytość.
- Licsing**, przydzielenie gminy Breitenfurth do okręgu tamtejszego sądu powiatowego. 63, **243**.
- Listy przewozowe** dla wewnętrznego obrotu towarowego na kolejach żelaznych, wymiana dawnego ich rodzaju na blankiety listów przewozowych nowego rodzaju. 4, **56**.
- Litowel**, przydzielenie gmin Strelice i Kniebice do okręgu tamtejszego sądu powiatowego. 119, **385**.
- — — Strelice i Pniowice do okręgu tamtejszego starostwa. 161, **876**.
- Lochau**, utworzenie tam ekspozytury celnej. 147, **685**.

- Lochau**, zmiana szczególnych postanowień, wydanych dla tamtejszej przystani publicznej. 172, **1032**.
- Lokomotywy**, ob. Kotły.
- Lwów**, powoływanie członków zarządu tamtejszej giełdy produktów i towarów. 205, **1129**.
- uskutecznianie wypłat na rachunek tamtejszej krajowej władzy skarbowej przez pocztową kasę oszczędności. 239, **1223**.
- ustalenie godzin dla zakładania protestów wekslowych tamże. 97, **334**.
- Majątek nieruchomy**, położony w Austrii dolnej, pobór dodatku spadkowego od niego. 219, **1151**.
- Majstrowie**, ob. Egzamina.
- Mamma d'Avio**, przekształcenie tamtejszego urzędu celnego na ekspozyturę. 9, **60**.
- Margarethen**, ob. Wiedeń.
- Marosvásárhely**, utworzenie ekspozytury celnej w domach skladowych tamtejszej kasy oszczędności. 10, **60**.
- Materyały** pomocnicze chemiczne i wytwory, podlegające wymiarowi cła od wartości, zmiana spisu ich przecięnej wartości handlowej. 24, **132**; 42, **178**.
- Maziowe barwiki**, ob. Barwiki.
- Michałkowiec**, koncesya na kolej z Polskiej Ostrawy. 228, **1161**.
- Mieszkania**, udzielanie zaliczek zjednoczeniom budowlanym ogólnie użytecznym stosownie do ustawy, dotyczącej popierania przez państwo pieczy nad nimi. 29, **150**.
- małe, ob. Fundusz.
- Międzynarodowy związek**, ob. Związek.
- Mittelstein**, upoważnienie tamtejszego urzędu celnego do ekspedycji wywozowej piwa. 14, **62**.
- Mobilizacya**, ob. Zasilek.
- Monachium**—Dworzec główny, rozszerzenie uprawnień tamtejszej austriackiej ekspozytury celnej. 56, **223**.
- Monetarna umowa**, ob. Umowa.
- Monety srebrne** po dwie korony stempla austriackiego oraz takie same stempla węgierskiego, ogłoszenie ich rysunków. 92, **327**.
- Morawy**, zwołanie sejmu. 227, **1159**.
- Morskie statki**, ob. Statki.
- Należytość licencyjna**, przypadająca do zapłaty przy dowozie tytoniu i wyrobów tytoniowych, jej zmiana. 80, **273**.
- — — — — przy dowozie tytoniu i wyrobów tytoniowych, wykonanie ustawy, dotyczącej jej zmiany. 121, **386**.
- Należytości celne** pokredytowane, składanie na nie weksli. 223, **1155**.
- Nauczyciele**, ob. Obszary.
- Niebezpieczeństwo na morzu**, ob. Odpowiedzialność.
- Nieezechowane przedmioty**, ob. Przedmioty.
- Niedzielny spoczynek**, ob. Spoczynek.
- Niemiecka Lutynia**, koncesya na kolej z Karwiny. 228, **1161**.
- Niemielona sól**, ob. Sól.
- Nieruchoma własność**, ob. Własność.
- Nimburg**, zmiana terminów zapłaty podatku domowoczynszowego w tamtejszym poborczym okręgu podatkowym. 77, **271**.
- Noty**, ob. Wymiana.
- Nowe budowle**, ob. Budowle.
- Nussdorf**, koncesya na kolejkę na wzniesienie Kahlenbergu. 158, **869**.
- Oberhochsteg**, utworzenie tamże ekspozytury celnej. 189, **1087**.
- Objaśnienia do taryfy celnej**, ob. Taryfa.
- Obligacye kredytu kolejowego**, ob. Kapitały.
- — przemysłowego, ob. Kapitały.
- Obrona krajowa** królestw i krajów reprezentowanych w Radzie państwa z wyjątkiem Tyrolu i Vorarlbergu, ustawa, dotycząca teje w związku z postanowieniami ustawy o służbie wojskowej. 129, **438**.
- — postępowanie karne wojskowe dla niej. 131, **532**.
- — zezwolenie na pobór kontyngentów rekrutów, potrzebnych dla utrzymywania wspólnej siły zbrojnej i obrony krajowej. 234, **1187**.
- Obrót celny**, ponoszenie kosztów badań w nim. 106, **359**.
- karbidem, ob. Acetylen.
- olejami skalnymi, zmiana dotyczącego rozporządzenia. 179, **1045**.
- zwierzętami rzeźniami i mięsem z Czarnogóry do gmin starostwa kotorskiego, jego uregulowanie. 45, **190**.

- Obrządek haneflecki**, uznanie wyznawców Islamu według tego obrządku za stowarzyszenie religijne. 159, **875**.
- Obszary**, w których na razie zachodzi brak nauczycieli, ich oznaczenie. 155, **867**.
- Oceń**, wolne od opłaty używanie wódki do jego wyrobienia. 157, **869**.
- Ochrona praw autorskich** w stosunku z Hiszpanią. 75, **268**.
- **znaku i nazwy**, ob. Czerwony Krzyż.
- Odpowiedzialność** za zderzenie się okrętów oraz rozszerezenia za udzielanie pomocy i ratunek w niebezpieczeństwie na morzu. 151, **689**.
- Okrąg poborczy**, ob. Podatek.
- **podatkowy**, ob. Podatek.
- **szacunkowy**, ob. Podatek.
- Okręty**, odpowiedzialność za ich zderzenie się. 151, **689**.
- Olej skalny**, podlegający opodatkowaniu, zmiana postanowień o jego sprowadzaniu bez opłaty podatku. 100, **347**; 216, **1141**.
- Opodatkowanie podwójne**, traktat z Hessa, zawarty w celu zapobiegania temuż. 102, **351**.
- Ordynacya przemysłowa**, ob. Przedsiębiorstwa.
- Oslawan**, koncesya na kolej Kunice—Iwancyce. 69, **246**.
- Osoby towarzyszące**, ob. Usługi.
- Państwo niemieckie**, obwieszczenie, dotyczące umowy o zaraźliwych chorobach zwierzęcych. 68, **246**; 135, **624**.
- Papiery**, notowane na giełdach swojskich, ich jednostki giełdowe. 39, **163**.
- **kredytowe**, ob. Podatek.
- **wartościowe**, składanie ich w Banku austriacko-węgierskim. 203, **1121**.
- — notowane na giełdach krajowych, sprostowanie błędów w „Załączniku A” rozporządzenia, dotyczącego jednostek giełdowych tych papierów jako podstawy wymiaru podatku od ich obrotu. 67, **45**.
- Parowce**, odbywające peryodyczne kursa między przystaniami obszaru celnego umownego obu państw Monarchii austriacko-węgierskiej, ułatwienia obrotowe dla nich. 23, **131**.
- Patent cesarski**, dotyczący zwołania sejmów: Dalmacyi, Galicyi, Solaogrodu, Styryi, Karyntyi, Tyrolu, Gorycyi i Gradyski, Vorarlbergu i Tryestu. 5, **57**.
- — — — sejmów: Dolnej Austryi, Karyntyi, Śląska i Przedarulanii. 192, **1105**.
- — — — sejmów: Dolnej Austryi, Moraw i Bukowiny. 227, **1159**.
- — — — sejmów Bukowiny. 193, **1107**.
- — — — sejmów Krainy. 139, **627**.
- Pełna władza sądowa**, ob. Władza.
- Piecza nad mieszkaniem**, ob. Mieszkania.
- Pirano**, koncesya na kolejkę do Portorose. 132, **621**.
- Piwo**, ob. Ekspedycya.
- Płace**, ob. Pobory.
- Pniowice**, ob. Strelice.
- Pobory emerytalne** i pobory zaopatrzenia, będące na przypisie departamentu rachunkowego krajowej Dyrekcyi skarbu w Pradze, wypłacanie ich za pośrednictwem pocztowej Kasy oszczędności. 19, **115**.
- **służbowe**, płace, pobory zaopatrzenia i i., podwyższenie wolnej od egzekucyi ich kwoty. 104, **355**.
- Pobór podatków**, ob. Podatki.
- Pocztowa kasa oszczędności**, ob. Kasa.
- Pocztowy urząd**, ob. Urząd.
- Podatek budynkowy** w gminach, częściach gmin i obszarach dworskich, połączonych z miastem Krakowem, postanowienia przejściowe w sprawie jego rozkładu. 95, **332**.
- — — — i częściach gmin, połączonych z Wiedniem, rozszerzenie zastosowania ustawy, zawierającej postanowienia przejściowe w sprawie jego rozkładu. 94, **331**.
- **domowo-czynszowy**, traktowanie podwyższeń dodatków jako pozycyi potrącenia przy jego wymiarze, rozporządzenie wykonawcze. 204, **1121**.
- — — — jako pozycyi potrącenia przy jego wymiarze, ustawa. 164, **891**.
- — zmiana terminów jego zapłaty w gminach większych poborczego okręgu podatkowego Karlińskiego. 84, **276**;
- — zmiana terminów jego zapłaty w poborczym okręgu podatkowym: Chrudym. 78, **272**; Kadań. 8, **60**; Nimburg. 77, **271**; Rakownik i Krzywoklat. 38, **163**; Tyn nad Weltawą. 108, **362**.

Podatek od cukru, zmiana odnośnego przepisu wykonawczego. 138, **625**.

— **od obrotu papierów kredytowych**, jednostki giełdowe papierów, notowanych na giełdach swojskich jako podstawa jego wymiaru. 39, **163**.

— — — papierów wartościowych, sprostowanie błędu w „załączniku A” rozporządzenia, dotyczącego jednostek giełdowych tych papierów, jako podstawy jego wymiaru. 67, **245**.

— **od piwa**, oznaczenie podstawy wymiaru kwoty dodatku państwowego do niego na obszarze miasta Krakowa. 79, **272**.

— **osobisto-dochodowy**, utworzenie nowego okręgu szacunkowego celem jego rozkładu dla obszaru nowo utworzonego starostwa w Radziechowie. 120, **385**.

— — zmiana nazwy okręgów szacunkowych dla jego rozkładu: „miasto Baden z Weikersdorfem” i „powiat polityczny Baden z wyłączeniem gmin Baden i Weikersdorf”. 110, **363**.

Podatki i opłaty, dalszy pobór ich w czasie od 1. lipca do 31. grudnia 1912. 127, **408**.

Podwójne opodatkowanie, ob. Opodatkowanie.

Podwyższenia budynków, ob. Budowle.

— **dotatków**, ob. Dodatki.

Pokredytowane należności, ob. Należności.

Polska Ostrawa, koncesja na kolej do Michałkowic. 228, **1161**.

Pomocnicy, zmiana dla miejsca kąpielowego Franzensbad przepisów, dotyczących minimalnego czasu ich spoczynku. 150, **689**.

Pomyłki drukarskie, ob. Sprostowanie.

Popradfelka, utworzenie tamże ekspozytury celnej. 51, **214**.

Portorose, koncesja na kolejkę z Pirano. 132, **621**.

Posłańcy, ob. Usługi.

Posterunek przekazujący i dostawiający na dworcu kolejowym w Fleissen, upoważnienie jego do ekspedycji celnej ruchomości podróżnych. 60, **241**.

Postępowanie karne wojskowe dla obrony krajowej. 131, **532**.

— — — dla wspólnej siły zbrojnej. 130, **441**.

— **przy wywozie** i ponownym dowozie niecechowanych przedmiotów złotych i srebrnych. 41, **177**.

Powinności wojenne, ustawa. 236, **1192**.

Pozycja potrącenia, ob. Podatek.

Pożyczka funduszu melioracyjnego królestwa Dalmacji, używanie jej zapisów długu do korzystnego umieszczenia kapitałów fundacyjnych, pupilarnych itp. 174, **1034**.

— kolejowa krajowa śląska, używanie jej zapisów długu do korzystnego umieszczenia kapitałów fundacyjnych, pupilarnych itp. 111, **364**.

— — — zaciągnąć się mająca przez kraj Śląsk, używanie jej zapisów długu do korzystnego umieszczenia kapitałów fundacyjnych, pupilarnych itp. 173, **1034**.

Praga, wypłacanie poborów emerytalnych i poborów zaopatrzenia, będących na przypisie departamentu rachunkowego tamtejszej krajowej dyrekcji skarbu za pośrednictwem pocztowej kasy oszczędności. 19, **115**.

— zastępstwo zawodowe zostających w kondycji farmaceutów w obrębie tamtejszego głównego Gremium aptekarskiego. 20, **116**.

Prawa autorskie, ich ochrona w stosunku do Hiszpanii. 75, **268**.

— **budowli**, wymiar równoważnika należności od wartości nieruchomości obciążonych niemi. 122, **395**.

— **poboru drzewa**, paszy i produktów lasowych, przyznanie uwolnień od należności dla postępowania w celu ponownej ich regulacji i wykupna w Austrii dolnej. 12, **61**; w Krainie. 76, **271**.

Prawo budowli, ustawa. 86, **276**.

— — wykonanie dotyczącej ustawy. 114, **367**.

— — — postanowień § 19. dotyczącej ustawy. 112, **364**.

Procesowy układ, ob. Układ.

Protesty wekslowe w królewskim stołecznym mieście Lwowie, ustalenie godzin dla ich zakładania. 97, **334**.

Przebudowania, ob. Budowle.

Przedarulanania, ob. Vorarlberg.

Przedmioty złote i srebrne, przeznaczone do wywozu z obszaru celnego, wyrób ich, obrót nimi, tudzież postępowanie przy wywozie i ponownym dowozie niecechowanych przedmiotów tego rodzaju. 41, **177**.

Przedsiębiorstwa przemysłowe, urządzenie spoczynku niedzielnego i świątecznego. 186, **1063**.

— — zmiana szczególnych postanowień, wydanych na zasadzie ordynacji przemysłowej co do przerw w pracy. 187, **1081**.

— — **budownicze**, ubezpieczenie od wypadków. 96, **333**.

Przekazujący posterunek, ob. Posterunek.

Przemysł tych osób, które ofiarowują usługi osobiste w miejscach niepublicznych, jako posłańcy, tragarze, osoby towarzyszące itp., jego wykonywanie. 134, **623**.

- Przemysłowe przedsiębiorstwa**, ob. Przedsiębiorstwa.
- Przemysły budowlane** koncesyonowane, oznaczenie tych zakładów naukowych, z których ukończeniem połączone są ulgi przy dostarczaniu dowodu szczególnego uzdolnienia dla rozpoczęcia tych przemysłów. 58, 225.
- Przestępcy**, ob. Wydawanie.
- Przewozowe listy**, ob. Listy.
- Przyrząd kontrolny** mierniczy do brzezki piwnej Erhard-Schau, rozporządzenie. 2, 5.
- — — do brzezki piwnej Waldek et Wagner, uzupełnienie przepisu o jego używaniu. 3, 56.
- Przyrządy** do pomiaru zużycia elektryczności, urzędowe ich badanie i uwierzytelnianie. 33, 157; 233, 1185.
- powielające, ich utrzymywanie. 118, 382.
- Przystanie publiczne** w Hard, Fussach i Lochau, zmiana szczególnych postanowień, wydanych dla nich. 172, 1032.
- Publiczne widowiska**, ob. Widowiska.
- Rachunkowe zamknięcie**, ob. Zamknięcie.
- Radziechów**, utworzenie nowego okręgu szacunkowego celem rozkładu podatku osobisto-dochodowego dla obszaru tamtejszego starostwa. 120, 385.
- Raguza**, ob. Dubrownik.
- Rakownik**, zmiana terminów zapłaty podatku domowoczynszowego w tamtejszym okręgu podatkowym. 38, 163.
- Ranni i chorzy**, przystąpienie Rzeczypospolitej Salvador do układu, mającego na celu polepszenie ich losu przy armiach w polu i spis tych państw, które dotychczas układ ten ratyfikowały. 180, 1047.
- Ratunek**, ob. Odpowiedzialność.
- Regulacja Dunaju** w Arcyksięstwie austriackiem poniżej Anizy. 177, 1041.
- wypłacania płacy w górnictwie, zmiana powszechnej ustawy górniczej. 107, 361.
- Regulamin egzaminów państwowych** dla uzyskania dyplomu lekarza weterynaryjnego. 87, 281.
- nauki, ob. Statut.
- ruchu dla kolei żelaznych z dnia 11. listopada 1909, Dz. u. p. Nr. 172, uzupełnienie wzgl. zmiana jego Załącznika C. 123, 396.
- Regulatyw**, wydany w sprawie ułatwień obrotowych dla parowców, zmiana jego postanowień. 23, 131.
- Rekruci**, ob. Kontyngenty.
- Reutte**, upoważnienie tamtejszego urzędu celnego do ekspedycyowania przesyłek pocztowych z żywymi roślinami. 224, 1157.
- Robienie sukien**, ob. Szkoła.
- Rosya**, zniesienie zakazu wzgl. ograniczenia dowozu i przewozu niektórych towarów i przedmiotów z Rosyi. 57, 223.
- Rośliny**, upoważnienie urzędu celnego w Synowcach do ich ekspedycyowania. 6, 59.
- żyjące, upoważnienie urzędu celnego w Eisensteinie do ich odprawiania. 166, 897.
- — (żywe), upoważnienie urzędu celnego w Reutte do ekspedycyowania przesyłek pocztowych z żywymi roślinami. 224, 1157.
- Rozkład podatku**, ob. Podatek.
- Równoważnik należitości** od wartości nieruchomości, obciążonych prawami budowlą, jego wymiar. 122, 395.
- Ruch**, ob. Regulamin.
- Rysunki odręczne** w szkołach średnich, uzyskiwanie kwalifikacyi nauczycielskiej dla nich. 73, 263.
- Rząd bułgarski**, umowa z nim co do udzielania dokumentów stanu cywilnego obywateli obu stron. 146, 683.
- Rzeczpospolita Salvador**, jej przystąpienie do układu, mającego na celu polepszenie losu rannych i chorych przy armiach w polu. 180, 1047.
- Saliny**, ob. Sól.
- Salwador**, ob. Rzeczpospolita.
- Saming**, przekształcenie tamtejszego urzędu celnego na ekspozyturę. 221, 1152.
- Sąd krajowy** w Wiedniu jako odwoławczy w sporach przemysłowych, powiększenie ilości asesorów. 188, 1087.
- powiatowy w Kralupach nad Weltawą, rozpoczęcie się jego działalności urzędowej. 27, 135.
- — w Liesing, przydzielenie gminy Breitenfurth do jego okręgu. 63, 243.
- — w Litowlu, przydzielenie gmin Strelice i Kniebice do jego okręgu. 119, 385.
- przemysłowy w Wiedniu, powiększenie ilości asesorów. 188, 1087.
- Sądownictwo konsularne**, przedłużenie mocy obowiązującej ustawy o jego wykonywaniu. 40, 175.
- Sądy powiatowe** Wieden i Margarethen w Wiedniu, ich złączenie. 206, 1129.
- Schemat**, ob. Dodatki.
- Scholastika**, otwarcie lamuze ekspozytury celnej. 137, 625.

- Sejm**, zwołanie sejmu Austrii dolnej. 192, **1105**; 227, **1159**.
- — — Bukowiny. 193, **1107**; 227, **1159**.
 - — — Dalmacyi. 5, **57**.
 - — — Galicyi. 5, **57**.
 - — — Gorycyi i Gradyski. 5, **57**.
 - — — Karyntyi. 5, **57**; 192, **1105**.
 - — — Krainy. 139, **627**.
 - — — Moraw. 227, **1159**.
 - — — Styryi. 5, **57**.
 - — — Śląska. 192, **1105**.
 - — — Tryestu. 5, **57**.
 - — — Tyrolu. 5, **57**.
 - — — Vorarlbergu (Przedarulanii). 5, **57**; 192, **1105**.
- Serbia**, traktat co do spadków, opieki i kurateli oraz uwierzytelniania dokumentów i aktów stanu cywilnego (układ spadkowy). 17, **86**.
- — co do wydawania przestępców. 18, **99**.
 - układ co do pomocy prawnej. 16, **71**.
 - układ konsularny. 15, **63**.
- Seret**, zwinięcie tamtejszego urzędu celnego. 6, **59**.
- Siła wyższa**, wpływ jej na przedsiębranie czynności wekslowo-prawnych. 215, **1140**.
- zbrojna wspólna, postępowanie karne wojskowe dla niej 130, **441**.
 - — wspólna i obrona krajowa, pobór kontyngentów rekrutów dla ich utrzymania w roku 1913. 234, **1187**.
- Sistiana**, utworzenie tamże ekspozytury celnej. 34, **158**.
- Skalny olej**, ob. Olej.
- Sklepy**, ob. Zamykanie.
- Służba jednoroczna ochotnicza**, ob. Szkoła.
- na statku, ob. Statki.
 - **wojskowa**, postanowienia przejściowe do ustawy, dotyczącej wprowadzenia nowej ustawy o służbie wojskowej. 154, **862**.
 - — rozporządzenie dla przeprowadzenia ustawy, dotyczącej wprowadzenia nowej ustawy o służbie wojskowej. 153, **699**.
 - — rozporządzenie w celu wykonania § 48 : 1, ustęp siódmy ustawy, dotyczącej wprowadzenia nowej ustawy o służbie wojskowej. 198, **1114**.
- Służba wojskowa**, sprostowanie pomyłek drukarskich w rozporządzeniu Ministerstwa obrony krajowej z dnia 27. lipca 1912, Dz. u. p. Nr. 153, dla przeprowadzenia ustawy z dnia 5. lipca 1912, Dz. u. p. Nr. 128, dotyczącej wprowadzenia nowej ustawy o służbie wojskowej, jakoteż w rozporządzeniu tegoż Ministerstwa z tej samej daty, Dz. u. p. Nr. 154. 208, **1132**.
- — ustawa, dotycząca c. k. obrony krajowej w związku z postanowieniami ustawy o służbie wojskowej. 129, **438**.
 - — — dotycząca wprowadzenia nowej ustawy o służbie wojskowej. 128, **411**.
- Służbowe pobory**, ob. Pobory.
- Solnogród**, zwołanie sejmu. 5, **57**.
- Sól fabryczna krajowa**, nowe uregulowanie cen jej sprzedaży. 115, **375**.
- — niemielona w salinach w Bochni i Wieliczce, znizenie ceny jej sprzedaży. 230, **1179**.
- Spadek**, ob. Traktat.
- Spadkowy dodatek**, ob. Dodatek.
- Spis wartości handlowej**, ob. Wartość.
- Spoczynek** niedzielny i świąteczny w przedsiębiorstwach przemysłowych. 186, **1063**.
- Spory przemysłowe**, ob. Asesorowie.
- Sprawdzanie i uwierzytelnianie** wodomierzy. 231, **1181**; 232, **1181**.
- Sprawozdanie statystyczne**, ob. Zamknięcie.
- Sprostowanie błędu** w „załączniku A“ rozporządzenia z dnia 18. lutego 1912, Dz. u. p. Nr. 39, dotyczącego jednostek giełdowych papierów wartościowych. 67, **245**.
- pomyłek drukarskich w rozporządzeniu Ministerstwa obrony krajowej z dnia 27. lipca 1912, Dz. u. p. Nr. 153, dla przeprowadzenia ustawy z dnia 5. lipca 1912, Dz. u. p. Nr. 128, dotyczącej wprowadzenia nowej ustawy o służbie wojskowej, jakoteż w rozporządzeniu tegoż Ministerstwa z tej samej daty, Dz. u. p. Nr. 154. 208, **1132**.
- Srebrne monety**, ob. Monety.
- **przedmioty**, ob. Przedmioty.
- Stan cywilny**, ob. Dokumenty.
- Starostwo kotarskie**, uregulowanie obrotu zwierzętami rzeźnemi i mięsem z Czarnogóry do gmin tego starostwa. 45, **190**.
- w Litwlu, przydzielenie gmin Strelice i Pniowice do jego okręgu. 161, **876**.
 - w Radziechowie, utworzenie dla jego obszaru nowego okręgu szacunkowego celem rozkładu podatku osobisto-dochodowego. 120, **385**.

- Statki handlowe morskie**, postanowienia o dopuszczaniu ich do żeglugi, o zarządzeniach dla bezpieczeństwa i o służbie na statku. 170, **921**.
- **powietrzne**, zarządzenia policyjne przeciw szkodom, które one mogą wyrządzić bezpieczeństwu państwa i osób. 240, **1224**.
- Statut** oraz regulamin nauki i egzaminów dla studium rolniczego w uniwersytecie w Krakowie. 99, **335**.
- państwowego funduszu pieczy nad mieszkaniami dla mieszkań małych. 28, **137**.
 - urzędu dla doświadczeń technicznych. 55, **219**.
- Stemple**, ob. Uwolnienia.
- Stemplowanie kart**, ob. Karty.
- St. Johann**, zwiniecie tamtejszego inspektoratu skarbowego. 50, **213**.
- Stopień uniwersytecki**, ob. Lekarze.
- Stowarzyszenie krawców w Wiedniu**, ob. Szkoła.
- **religijne**, ob. Obrządek.
 - **zarobkowe kobiet w Wolfsbergu**, świadectwa tamtejszej szkoły przemysłowej żeńskiej. 181, **1047**.
- Strakonice**, świadectwa tamtejszej szkoły przemysłowej żeńskiej. 182, **1048**.
- Strelice**, przydzielenie gmin Strelice i Kniebice do okręgu sądu powiatowego w Litwolu. 119, **385**.
- — — — i Pniowice do okręgu starostwa w Litwoli. 161, **876**.
- Strzelice**, ob. Strelice.
- Studium rolnicze** w Uniwersytecie w Krakowie, wydanie statutu oraz regulaminu nauki i egzaminów dla tegoż. 99, **335**.
- Styrya**, zwołanie sejm. 5, **57**.
- Synowec**, upoważnienie tamtejszego urzędu celnego do ekspedycyowania roślin. 6, **59**.
- Szczotkarstwo**, ob. Zakład.
- Szkody**, ob. Statki.
- Szkoła handlowa** wyższa w Karlinie, wciągnięcie jej do spisu zakładów naukowych, zrównanych pod względem jednorocznej służby ochotniczej z wyższymi gimnazjami i wyższymi szkołami realnymi. 66, **245**.
- **przemysłowa żeńska dla robienia sukien, szycia bielizny i haftowania**, utrzymywana przez stowarzyszenie „Solski Dom“ w Gorycy, jej świadectwa. 156, **869**.
 - — — dla szycia bielizny i krawiectwa w Budziejowicach, jej świadectwa. 85, **276**.
 - — — — i krawiectwa w Göding. 109, **363**.
- Szkoła przemysłowa żeńska dla szycia bielizny i robienia sukien przy stowarzyszeniu zarobkowym kobiet w Wolfsbergu**, jej świadectwa. 181, **1047**.
- — — w Strakonicach, jej świadectwa. 182, **1048**.
 - **zawodowa dla rysunku przemysłowego fundacyi Bakmaz w Zadarze**, jej świadectwa. 65, **244**.
 - — krawiecka w centralnym zakładzie naukowym dla przemysłu kobiecego w Wiedniu, jej świadectwa. 93, **331**.
 - — przemysłu robienia sukien kobiecych przy stowarzyszeniu krawców w Wiedniu, jej świadectwa. 183, **1048**.
- Szkoły średnie**, uzyskiwanie kwalifikacyi nauczycielskiej dla rysunków odręcznych. 73, **263**.
- Szlaki kolei żelaznych**, do których stosuje się umowa międzynarodowa z dnia 14. października 1890, Dz. u. p. Nr. 186 z r. 1892, ich spis. 89, **291**.
- Szycie bielizny**, ob. Szkoła.
- Śląsk**, używanie zapisów długu tamtejszej krajowej pożyczki kolejowej do umieszczania kapitałów fundacyjnych itp. 173, **1034**.
- zwołanie sejm. 192, **1105**.
- Ślepi**, ob. Zakład.
- Św. Floryan**, koncesya na kolej z Placu targowego w Ebelsbergu. 176, **1035**.
- Świadectwa**, ob. Szkoła.
- Świąteczny spoczynek**, ob. Spoczynek.
- Taksa leków do farmakopei austriackiej ed. VIII**, zmiana trzeciego jej wydania. 21, **119**.
- Tarnów**, koncesya na kolejkę na jego obszarze. 70, **251**.
- Taryfa celna**, zmiana objaśnień. 64, **243**; 88, **287**; 175, **1034**; 214, **1139**.
- — — — — przepisu wykonawczego. 202, **1119**.
 - — — — — i objaśnień. 1, **1**; 42, **178**; 105, **357**; 124, **399**; 149, **685**.
 - **telefoniczna**, jej zmiana. 220, **1151**.
- Telegraficzny urząd**, ob. Urząd.
- Telegrafy iskrowe**, ob. Inspektorat.
- Telnice**, ob. Uście.
- Terminy zapłaty podatku**, ob. Podatek.
- Tezze**, upoważnienie tamtejszej ekspozytury celnej do wywozowego ekspedycyowania piwa. 133, **623**.
- Tijesno**, utworzenie tamże urzędu podatkowego i sądowodepozytowego. 32, **157**.

- Towary jedwabne** gładkie, upoważnienie urzędu celnego w Uściu nad Łabą do ich ekspedycyowania. 22, **131**.
- Tragarze**, ob. Usługi.
- Traktat** co do wydawania przestępców z Królestwem Bułgarskiem. 145, **669**.
- — — wydawania przestępców z Królestwem Serbskiem. 18, **99**.
 - handlowy i żeglarski z Czarnogorą. 44, **185**.
 - państwowy z Hesją, zawarty w celu zapobiegania podwójnym opodatkowaniom. 102, **351**.
 - — z Królestwem Serbskiem co do spadków, opieki i kurateli oraz uwierzytelniania dokumentów i aktów stanu cywilnego (układ spadkowy). 17, **86**.
- Tryest**, zwołanie sejm. 5, **57**.
- Tyn n. W.**, zmiana terminów zapłaty podatku domowoczynszowego w tamtejszym poborczym okręgu podatkowym. 108, **362**.
- Tyrol**, zwołanie sejm. 5, **57**.
- i **Vorarlberg**, obrona krajowa królestw i krajów reprezentowanych w Radzie państwa z wyjątkiem Tyrolu i Vorarlbergu. 129, **438**.
- Tytoń i wyroby tytoniowe**, zmiana należności licencyjnej, przypadającej do zapłaty przy ich dowozie. 80, **273**; 121, **386**.
- Tytuły służbowe** technicznych i nietechnicznych urzędników zarządu górniczego i urzędników zakładów górniczych Bukowińskiego funduszu religijnego grecko-wschodniego, ich zmiana. 81, **274**.
- Ubezpieczenie** od wypadków w przemysłowych przedsiębiorstwach budowniczych. 96, **333**.
- Udzielanie pomocy**, ob. Odpowiedzialność.
- Układ** co do pomocy prawnej z Królestwem Bułgarskiem. 144, **653**.
- — — — — z Królestwem Serbskiem. 16, **71**.
 - dodatkowy do umowy monetarnej i walutowej ze względu na bicie dwukoronówek i wybicie nowej seryi jednokoronówek. 51, **216**; 71, **255**.
 - mający na celu polepszenie losu rannych i chorych przy armiach w polu. przystąpienie do niego Rzeczypospolitej Salvador. 180, **1047**.
 - w sprawie przepisów dla ułatwienia wzajemnego obrotu między kolejami żelaznymi austriackimi i węgierskimi z jednej a kolejami niemieckimi z drugiej strony, o ile obrót ten dotyczy przedmiotów wykluczonych od przewozu lub przyjmowanych doń warunkowo stosownie do umowy międzynarodowej o kolejowym ruchu towarowym. 90, **305**.
 - **konsularny** z Królestwem Bułgarskiem. 143, **633**.
 - — — — — Serbskiem. 15, **63**.
- Układ międzynarodowy**, mający na celu zwalczanie rozszerzania nieprzyzwoitych publikacji. 116, **377**.
- **procesowy** haski, wejście jego w życie w stosunkach z duńskimi Antyllami. 211, **1135**.
 - **spadkowy**, ob. Traktat.
- Ulgi** przy dostarczaniu dowodu szczególnego uzdolnienia dla rozpoczęcia koncesyonowanych przemysłów budowlanych, oznaczenie tych zakładów, z których ukończeniem połączone są te ulgi. 58, **225**.
- **podatkowe** dla nowych budowli, dobudowań, podwyższeń budynków i przebudowań w ogólności i dla budowy mieszkań małych w szczególności. 162, **877**.
 - — i należnościowe dla zjednoczeń budowlanych ogólnie użytecznych. 31, **151**; 163, **889**.
- Ułatwienia obrotowe** dla parowców, odbywających peryodyczne kursa między przystaniami obszaru celnego umownego obu państw Monarchii austriacko-węgierskiej. 23, **131**.
- Umowa** o zaraźliwych chorobach zwierzęcych z Państwem niemieckim, jej uzupełnienie. 68, **246**.
- z Rządem Bułgarskim co do udzielania dokumentów stanu cywilnego obywateli obu stron, rozporządzenie dotyczące. 146, **633**.
 - **międzynarodowa**, dotycząca obrotu towarów na kolejach żelaznych, spis odnośnych szlaków kolejowych. 89, **291**.
 - **monetarna** i walutowa, układ dodatkowy do niej. 54, **216**; 71, **255**.
- Uniwersytety austriackie**, wzgl. węgierskie lub kroacko-slawońskie, wzajemne dopuszczanie lekarzy, którzy uzyskali stopień uniwersytecki na nich. 190, **1088**.
- Uprawnienia leśne**, uwolnienia od należności dla postępowania w celu ponownej regulacji i wykupna praw poboru drzewa, paszy i produktów lasowych oraz zabezpieczenia praw posiadaczy uprawnień leśnych, w Austrii dolnej. 12, **61**; w Krainie. 76, **271**.
- Urząd** dla doświadczeń technicznych, jego statut. 55, **219**.
- **celny** w Budziejowicach, przeniesienie z tego urzędu czynności wyciskania znaczków stempowych na tamtejszy urząd podatkowy. 35, **158**.
 - — w Chomutowie, upoważnienie go do wymiaru cła od barwików maziowych Nr. 625. według wartości rzeczywistej. 49, **213**.
 - — w Eisensteinie, upoważnienie go do odprawiania żyjących roślin. 166, **897**.
 - — w Haidmühle, upoważnienie go do ekspedycyi wywozowej piwa. 136, **625**.
 - — w Mamma d'Avio, przekształcenie go na ekspozyturę celną. 9, **60**.
 - — w Mittelsteinie, upoważnienie go do ekspedycyi wywozowej piwa. 14, **62**.
 - — w Reutte, upoważnienie go do ekspedycyowania przesyłek pocztowych z żywymi roślinami. 224, **1157**.

- Urząd celny** w Sainig, przekształcenie go na ekspozyturę. 221, **1152**.
- — w Serecie, jego zwinięcie. 6, **59**.
 - — w Synowcach, upoważnienie go do ekspedycjonowania roślin. 6, **59**.
 - — w Uściu nad Łabą, upoważnienie go do ekspedycjonowania gładkich towarów jedwabnych. 22, **131**.
 - — w Vò, zmiana jego nazwy. 210, **1135**.
 - **pocztowy i telegraficzny** Nr. 2 w Debreczynie, utworzenie przy nim ekspozytury celnej. 148, **685**.
 - **podatkowy** w Budziejowicach, przeniesienie na niego czynności wyciskania znaczków stemplowych. 35, **158**.
 - — **i sądowo-depozytowy** w Kralupach n. W., jego utworzenie. 37, **162**.
- Urzędnicy państwowi**, zmiany w zaliczeniu miejscowości do schematu ich dodatków aktywalnych. 197, **1113**.
- Urzędy**, powołane do stemplowania kart do gry. 7, **59**; 225, **1157**.
- **telegraficzne** pokładowe na okrętach austriackich, tworzenie ich i utrzymywanie w ruchu. 43, **181**.
- Usługi osobiste**, wykonywanie przemysłu tych osób, które ofiarowują je w miejscach niepublicznych (jako posłańcy, tragarze, osoby towarzyszące itp.). 134, **623**.
- Ustawa** co do ponownego przedłużenia mocy obowiązującej ustawy z dnia 30. sierpnia 1891, Dz. u. p. Nr. 136, o wykonywaniu sądownictwa konsularnego. 40, **175**.
- dotycząca bicia dwukoronówek i wybicia nowej seryi jednokoronówek. 53, **215**.
 - — c. k. obrony krajowej królestw i krajów reprezentowanych w Radzie państwa z wyjątkiem Tyrolu i Vorarlbergu w związku z postanowieniami ustawy o służbie wojskowej. 129, **438**.
 - — dalszego poboru podatków i opłat, tudzież pokrywania wydatków państwowych w czasie od dnia 1. lipca do dnia 31. grudnia 1912. 127, **408**.
 - — dostawiania koni i wozów. 235, **1187**.
 - — ochrony znaku i nazwy Czerwonego Krzyża. 184, **1049**.
 - — odpowiedzialności za zderzenie się okrętów oraz roszczeń za udzielanie pomocy i ratunek w niebezpieczeństwie na morzu. 151, **689**.
 - — podwyższenia wolnej od egzekucji kwoty z poborów służbowych, plac, poborów zaopatrzenia i i. 104, **355**.
- Ustawa**, dotycząca postanowień przejściowych w sprawie rozkładu podatku budynkowego w gminach, częściach gmin i obszarach dworskich, połączonych z miastem Krakowem na zasadzie galicyjskich ustaw krajowych z dnia 13. listopada 1909, Dz. u. kr. Nr. 148, z dnia 19. grudnia 1910, Dz. u. kr. Nr. 243, i z dnia 29. listopada 1911, Dz. u. kr. Nr. 137. 95, **332**.
- — powinności wojennych. 236, **1192**.
 - — pozbycia przedmiotów, należących do nieruchomości państwa. 171, **1031**.
 - — regulacji Dunaju w Arcyksięstwie austriackiem poniżej Anizy. 177, **1041**.
 - — traktowania podwyższeń dodatków jako pozycyi potrącenia przy wymiarze podatku domowo-czynszowego. 164, **891**.
 - — utrzymywania przyrządów powielających. 118, **382**.
 - — — żeglugi parowej na Dunaju. 169, **915**.
 - — uznania wyznawców Islamu według hanefickiego obrządku za stowarzyszenie religijne. 159, **875**.
 - — używania częściowych zapisów długu czwartej pożyczki funduszu melioracyjnego królestwa Dalmacji w kwocie 1,500.000 K do korzystnego umieszczenia kapitałów fundacyjnych, pupilarnych i tym podobnych. 174, **1034**.
 - — — — — (krajowych kolejowych zapisów długu) zaciągnąć się mającej przez kraj Śląsk krajowej pożyczki kolejowej II. emisji w kwocie 939.000 K do korzystnego umieszczenia kapitałów fundacyjnych, pupilarnych i tym podobnych. 173, **1034**.
 - — wprowadzenia nowej ustawy o służbie wojskowej. 128, **411**.
 - — zasiłku na utrzymanie dla rodzin osób, powołanych do służby wskutek mobilizacji. 237, **1201**.
 - — zmiany należytości licencyjnej, przypadającej do zapłaty przy dowozie tytoniu i wyrobów tytoniowych. 80, **273**.
 - — zmiany niektórych postanowień ustawy o postępowaniu karnem. 142, **630**.
 - — — powszechnej ustawy górniczej z dnia 23. maja 1854, Dz. u. p. Nr. 146, odnośnie do regulacji wyplatania płacy w górnictwie. 107, **361**.
 - którą rozszerza się zastosowanie u-tawy z dnia 10. sierpnia 1905, Dz. u. p. Nr. 134, zawierającej postanowienia przejściowe w sprawie rozkładu podatku budynkowego w gminach i częściach gmin, połączonych z stołecznem i rezydencyjnym miastem Wiedniem na zasadzie dolno-austriackiej ustawy krajowej z dnia 28. grudnia 1904, Dz. u. i r. kr. Nr. 1 z r. 1905, także na dalsze terytoria, połączone z stołecznem i rezydencyjnym miastem Wiedniem dolno-austriacką ustawą krajową z dnia 6. lipca 1910, Dz. u. i r. kr. Nr. 170. 94, **331**.
 - — upoważnia się Ministerstwo królestw i krajów reprezentowanych w Radzie państwa do zawarcia z Ministerstwem krajów świętej Korony węgierskiej układu dodatkowego do umowy monetarnej i walutowej ze względu na bicie dwukoronówek i wybicie nowej seryi jednokoronówek. 54, **216**.

- Ustawa**, którą zezwala się na pobór kontyngentów rekrutów, potrzebnych dla utrzymania wspólnej siły zbrojnej i obrony krajowej, w roku 1913. 234, **1187**.
- — zmienia się ustawę karną z dnia 27. maja 1852, Dz. u. p. Nr. 117. 141, **629**.
 - o postępowaniu karnem wojskowym dla obrony krajowej. 131, **532**.
 - — — — — wspólnej siły zbrojnej. 130, **441**.
 - o prawie budowl. 86, **276**.
 - o ubezpieczeniu od wypadków w przemysłowych przedsiębiorstwach budowniczych. 96, **333**.
 - o wpływie siły wyższej na przedsięwzięcie czynności wekslowo-prawnych. 215, **1140**.
 - karna, jej zmiana. 141, **629**.
 - o postępowaniu karnem, jej zmiana. 142, **630**.
- Uście nad Żabą**, koncesya na przedłużoną na przestrzeni od Bukowa do Telnic linię kolejek na obszarze tego miasta i jego najbliższej okolicy. 201, **1118**.
- — — upoważnienie tamtejszego urzędu celnego do ekspedycyowania gładkich towarów jedwabnych. 22, **131**.
- Uwierzytelnianie** przyrządów do pomiaru zużycia elektryczności. 33, **157**; 233, **1185**.
- Uwolnienia od stempli** dla doniesień o zalesieniach. 117, **382**.
- — — — zgłoszeń wyrębów drzewa. 217, **1147**.
- Użyteczność ogólna**, ob. Zjednoczenia.
- Vigljoch**, koncesya na kolejkę elektryczną z Lana. 48, **211**.
- Vorarlberg (Przedarlulania)**, ustawa, dotycząca obrony krajowej królestw i krajów reprezentowanych w Radzie państwa z wyjątkiem Tyrolu i Vorarlbergu w związku z postanowieniami ustawy o służbie wojskowej. 129, **438**.
- zwołanie sejm. 5, **57**; 192, **1105**.
- Vö**, zmiana nazwy tamtejszego urzędu celnego. 210, **1135**.
- Vöcklamarkt**, koncesya na kolejkę do Attersee. 72, **257**.
- Walberzyce**, zwinięcie tamtejszej ekspozytury celnej. 178, **1045**.
- Waluta koronowa**, wydanie dwukoronówek tej waluty. 91, **327**.
- Walutowa umowa**, ob. Umowa.
- Warsztaty kolejowe**, zrównanie zatrudnienia w nich przy robotach, które stanowią same przez się przedmiot przemysłów rękodzielniczych, z zatrudnieniem w charakterze pomocnika w równorzędnych przedsiębiorstwach przemysłowych oraz wystawianie potrzebnych świadectw. 13, **61**.
- Wartościowe papiery**, ob. Papiery.
- Wartość handlowa** przeciętna najważniejszych chemicznych materiałów pomocniczych i wytworów, zmiana jej spisu. 24, **132**; 42, **178**.
- Weikersdorf**, ob. Baden.
- Weksle** na pokredytowane należitości celne, ich składanie. 223, **1155**.
- celne, postępowanie z nimi. 229, **1165**.
- Wekslowo-prawne czynności**, ob. Czynności.
- Widowiska publiczne** zapomocą kinematografu, ich urządzenie. 191, **1089**.
- Wieden**, ob. Wiedeń.
- Wiedeń**, koncesya na kolejkę z Grossmarkthalle przez Hamburg do granicy kraju. 125, **401**.
- powiększenie przy tamtejszym sądzie przemysłowym i krajowym jako odwoławczym w sporach przemysłowych ilości asesorów. 188, **1087**.
 - rozkład podatku budynkowego w gminach i częściach gmin, połączonych z nim, także na dalsze terytorya. 94, **331**.
 - świadectwa zawodowej szkoły krawieckiej w tamtejszym centralnym zakładzie naukowym dla przemysłu kobiecego. 93, **331**.
 - — — — przemysłu robienia sukien kobiecych przy tamtejszem stowarzyszeniu krawców. 183, **1048**.
 - używanie bankowych zapisów długu tamtejszego austriackiego Zakładu kredytowego dla handlu i przemysłu do korzystnego umieszczania kapitałów fundacyjnych itp. 140, **629**.
 - — — — — akc. austriackiego Banku dla nieruchomości do korzystnego umieszczania kapitałów fundacyjnych itp. 194, **1109**.
 - złączenie sądów powiatowych Wieden i Margarethen. 206, **1129**.
- Wieliczka**, zníženie ceny sprzedaży soli w tamtejszych salinach. 230, **1179**.
- Wikaryat**, ob. Dziekanat.
- Witkowice**, koncesya na kolejkę do Zabrzechu. 218, **1147**.
- Wizytacya aptek**, ob. Apteki.
- Władza skarbowa** krajowa w Lwowie, uskutecznianie wypłat na jej rachunek przez pocztową kasę oszczędności. 239, **1223**.
- Własność państwa** nieruchoma, pozbycie przedmiotów do niej należących. 171, **1031**.

- Włochy**, zniesienie zakazu wzgl. ograniczenia dowozu i przewozu niektórych towarów i przedmiotów. 52, 214.
- Wodomierze**, urzędowe ich sprawdzanie i uwierzytelnianie. 231, 1181; 232, 1181.
- Wojenne powinności**, ob. Powinności.
- Wojskowa służba**, ob. Służba.
- Wolfsberg**, świadectwa żeńskiej szkoły przemysłowej przy tamtejszem Stowarzyszeniu zarobkowem kobiet. 181, 1047.
- Wozy**, ob. Dostawianie.
- Wódka**, wolne od opłaty jej używanie do wyrabiania octu bez wliczania w kontyngent. 157, 869.
- Wspólna siła zbrojna**, ob. Siła.
- Wydatek** na prowadzenie urzędu dziekańskiego, ustanowienie jego kwoty dla:
 dziekanatów wiejskich archidiecezyi wiedeńskiej. 199, 1117;
 dziekanatu w Dzieczynie. 160, 876.
- Wydatki państwowe**, pokrywanie ich w czasie od dnia 1. lipca do dnia 31. grudnia 1912. 127, 408.
- Wydawanie przestępców**, traktat z Królestwem Bułgarskiem. 145, 669.
 — — — — — Serbskiem. 18, 99.
- Wymiana not** między Austro-Węgrami i Portugalią, dotycząca tymczasowego uregulowania stosunków handlowych i wzajemnego obrotu. 165, 893.
- Wypadki**, ob. Ubezpieczenie.
- Wypłacanie poborów emerytalnych i poborów zaopatrzenia**, będących na przypisie departamentu rachunkowego krajowej Dyrekcyi skarbu w Pradze, za pośrednictwem pocztowej kasy oszczędności. 19, 115.
- Wypłaty** na rachunek krajowej władzy skarbowej w Lwowie, uskutecznianie ich za pośrednictwem pocztowej kasy oszczędności. 239, 1223.
- Wyřeby drzewa**, uwolnienia od stempli dla ich zgłoszeń. 217, 1147.
- Wyroby tytoniowe**, ob. Tytoń.
- Wyrób** i używanie acetyleny. 185, 1051.
 — przedmiotów złotych i srebrnych przeznaczonych do wywozu z obszaru celnego a wykonanych z mniejszą zawartością czystego kruszcu aniżeli najniższa zawartość, przepisana dla obszaru tutejszego. 41, 177.
- Wytwory chemiczne**, ob. Materiały.
- Wytwory górnicze**, ob. Dyrekcyja.
- Wywózowa ekspedycya**, ob. Ekspedycya.
- Wywóz i ponowny dowóz**, ob. Postępowanie.
 — koni, jego zakaz. 213, 1137.
- Wyznawcy Islamu** według hanefickiego obrządku, uznanie ich za stowarzyszenie religijne. 159, 875.
- Wyższa szkoła**, ob. Szkoła.
- Zabrzech**, koncesya na kolejkę z Witkowic. 218, 1147.
- Zadar**, świadectwa tamtejszej szkoły zawodowej fundacyi Bakmaz. 65, 244.
- Zakaz handlu obnośnego** na obszarze gminy miasteczka Zell am See. 82, 275.
 — wywozu koni. 213, 1137.
 — wzgl. ograniczenie dowozu i przewozu niektórych towarów i przedmiotów z powodu cholery w Rosyi, jego zniesienie. 57, 223.
 — — — — — niektórych towarów i przedmiotów z powodu cholery we Włoszech, jego zniesienie. 52, 214.
- Zakład krajowy dla ślepych** w Celowcu, jego świadectwa, stwierdzające ukończenie oddziału szrotkarstwa. 25, 135.
 — kredytowy dla handlu i przemysłu w Wiedniu, używanie jego zapisów długu do umieszczania kapitałów fundacyjnych itp. 140, 629.
 — — dla przedsiębiorstw komunikacyjnych i robót publicznych w Wiedniu, używanie jego zapisów długu do umieszczania kapitałów fundacyjnych itp. 83, 275.
 — naukowy centralny dla przemysłu kobiecego w Wiedniu, świadectwa tamtejszej szkoły zawodowej krawieckiej. 93, 331.
- Zakładanie**, ob. Protesty.
- Zakłady poszczególne**, nadanie im prawa odbywania egzaminów na majstrów. 168, 899.
 — górnicze bukowińskiego Funduszu religijnego greckowschodniego, zmiana tytułów służbowych ich urzędników. 81, 274.
 — naukowe krajowe, zrównane pod względem jednorocznej służby ochotniczej z wyższemi gimnazjami i wyższemi szkołami realnymi, wciągnięcie do ich spisu szkoły handlowej w Karlinie. 66, 245.
 — — z których ukończeniem połączone są ulgi przy dostarczaniu dowodu szczególnego uzdolnienia dla rozpoczęcia koncesyonowanych przemysłów budowlanych, ich oznaczenie. 58, 225.
- Zalesienia**, ob. Uwolnienia.
- Zaliczki**, udzielanie ich zjednoczeniom budowlanym ogólnie użytecznym. 29, 150.

- Zamknięcie rachunkowe** i sprawozdanie statystyczne kas brackich. 200, **1117**.
- Zamykanie sklepów**, zmiana dla miejsca kąpielowego Frauzensbad przepisów rozporządzenia, dotyczącego minimalnego czasu spoczynku pomocników oraz zamykania sklepów w miejscach kąpielowych. 150, **689**.
- Zaopatrzenie**, ob. Pobory.
- Zapisy długu**, ob. Kapitały.
- Zaraźliwe choroby**, ob. Choroby.
- Zarządzenia dla bezpieczeństwa**, ob. Statki.
- Zasiłek** na utrzymanie dla rodzin osób, powołanych do służby wskutek mobilizacji. 237, **1201**; 238, **1203**.
- Zawodowa szkoła**, ob. Szkoła.
- Zderzenie się**, ob. Odpowiedzialność.
- Zell am See**, zakaz handlu obnośnego na jego obszarze. 82, **275**.
- Zjednoczenia budowlane**, ogólna ich użyteczność i kontrola nad nimi. 30, **151**.
- Zjednoczenia budowlane** ogólnie użyteczne, udzielanie im zaliczek stosownie do ustawy, dotyczącej popierania przez państwo pieczy nad mieszkaniami. 29, **150**.
- — — — ulgi podatkowe i należnościowe. 31, **15i**; 163, **889**.
- Złote przedmioty**, ob. Przedmioty.
- Znaczki stempłowe**, przeniesienie czynności ich wy-ciskania z Urzędu celnego w Budzejowicach na tamtejszy urząd podatkowy. 35, **158**.
- Związek międzynarodowy**, utworzony przez konwencję cukrową, jego przedłużenie. 152, **693**.
- Zwierzęce choroby**, ob. Choroby.
- Zwölfmalgreien**, ob. Gries.
- Żegluga parowa** na Dunaju. 169, **915**.
- **powietrzna**, wykonywanie jej w sposób przemysłowy. 207, **1131**.
- Żyjące rośliny**, ob. Rośliny.
- Żywe rośliny**, ob. Rośliny.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część I. — Wydana i rozesłana dnia 1. stycznia 1912.

Treść: *M* 1. Rozporządzenie, dotyczące zmiany niektórych postanowień przepisu wykonawczego do ustawy o taryfie celnej z dnia 13. lutego 1906 oraz objaśnień do taryfy celnej.

1.

Rozporządzenie Ministerstw skarbu, handlu i rolnictwa z dnia 22. grudnia 1911,

dotyczące zmiany niektórych postanowień przepisu wykonawczego do ustawy o taryfie celnej z dnia 13. lutego 1906, Dz. u. p. Nr. 22, oraz objaśnień do taryfy celnej.

Następujące postanowienia przepisu wykonawczego do ustawy o taryfie celnej z dnia 13. lutego 1906, Dz. u. p. Nr. 22, oraz objaśnień do taryfy celnej, wydanych obwieszczeniem z dnia 13. czerwca 1906, Dz. u. p. Nr. 115, na zasadzie artykułu V. ustawy o taryfie celnej z dnia 13. lutego 1906, Dz. u. p. Nr. 20, uzupełniają się, względnie zmieniają się w sposób następujący:

I. Co do przepisu wykonawczego.

Do ustępu 2., punktu a), § 13. przepisu wykonawczego do ustawy o taryfie celnej należy dodać:

Jęzeli jednak w regulaminie tary podane są rozmaite stopy tary dla pojedynczych lekkich i innych (wzgl. pojedynczych mocnych) bal, wówczas odnosi się stopa, ustanowiona dla innych (wzgl. pojedynczych mocnych) bal, także do drewnianych pólam, półskrzyń, klatek lub podobnego materiału.

II. Co do objaśnień.

W uw. ustęp 1. do Nru 113. należy po słowach: „zwyczajne pieczywo (towary piekarskie)“ dodać: „także mielone (okruszki bułkowe itd.)“; następujące potem słowo „także“ należy wykreślić.

W uw. 1., ustęp 1., do Nru 141. należy w wierszu siódmym wykreślić słowo „zwyczajnymi“, a po słowach „obrobione dalej“ zamieścić następujące zdanie:

Celuloid w płytach z warstwami pośrednimi z tkanin nie jest wyłączony od ekspedycyowania według Nr. 141.

W uw. 4., ustęp 2., do Nru 141. należy wykreślić odsyłacz „Tkaniny, powleczone celuloidem, Nr. 361. c“.

Ustępy 10—13 uw. 1. do Nru 173. należy zastąpić następującym tekstem:

5 cm^3 przeznaczonego do zbadania oleju terpentynowego wlewa się do cylindra mierniczego o pojemności 100 cm^3 i rozcieńcza 45 cm^3 alkoholu o 90 procentach objętościowych. poczem zamyka się cylinder i wstrząsa nim. Olej terpentynowy, zawierający wielką ilość oleju mineralnego, nie rozpuszcza się przytem w alkoholu lecz wytwarza ciecz mętną lub wydzielenie się kropli oleju; olej taki należy ekspedycyować bez dalszego badania według Nru 177. lub poddać dokładnemu zbadaniu.

Jeżeli natomiast olej rozpuścił się jasno lub prawie jasno, wówczas może mieć się do czynienia z czystym olejem terpentynowym albo olejem takim o nieznacznej domieszce oleju mineralnego; olej ten należy badać dalej w sposób następujący:

Przedewszystkiem dodaje się jeszcze alkoholu do roztworu alkoholowego aż do przedziałki 100 cm^3 i zakłóca znowu dokładnie. Następnie

miesza się w zamykalnym naczyniu 60 cm^3 roztworu, zawierającego 3 g bromianu potasowego i 11 g bromku potasowego w 1 l wody, z 15 cm^3 rozcieńczonego kwasu siarkowego (350 cm^3 zgęszczonego kwasu siarkowego na 650 cm^3 wody), dodaje do cieczy, zabarwionej na żółto wskutek wydzielonego bromu, 6 cm^3 alkoholowego roztworu terpentynowego i wstrząsa dobrze przez $\frac{1}{4}$ minuty. Czysty olej terpentynowy odbarwia roztwór zupełnie; w przeciwnym razie należy uważać ten za zmieszany z olejem mineralnym i ekspedycyować według Nru 177. albo też poddać dokładnemu zbadaniu przez c. k. Stację doświadczalną rolniczo-chemiczną w Wiedniu.

Ustęp ostatni uw. 4. do Nru 173. należy wykreślić.

W uw. og. do kl. XXII—XXV, rozdział IV., punkt 3., ustęp 3., należy na końcu wykreślić cyfry 7 i 8, a natomiast wstawić: 7, 8 i 9

Ustęp drugi p. 4. uw. og. do kl. XXII - XXV. rozdział IV., ma opiewać w sposób następujący:

Wszystkie te wyroby należy ekspedycyować jako przędze, i to zawsze według najwyższej pozycji, wchodzącej w rachubę.

W uw. og. do kl. XXII—XXV. rozdział IV., punkt 4., należy zamieścić po ustępie drugim następujący ustęp nowy:

W ten sam sposób należy postąpić także z przędzami podobnymi do pasamonów, wytworzonymi na maszynie do nici (zobacz rozdział V., punkt 10., ustęp 8.), przy których silniej napiętą przędzę obwiedziono spiralnie nicią osłaniającą.

W uw. og. do kl. XXII—XXV, rozdział V., punkt 10., należy po ustępie siódmym zamieścić następujący ustęp nowy:

Przędze podobne do pasamonów w rodzaju sznurków szmuklerskich (kabl) różnią się od pasamonów powyższych tem, iż wyroby takie, wytworzone na maszynie do nici, dają się łatwo rozkręcać, przyczem wszystkie nitki rozkręcają się w tym samym kierunku, podczas gdy wyroby na młynku do sznurków szmuklerskich (sznurki szmuklerskie i tak zwane kable) albo są obojętne, to znaczy nie dają się rozkręcać ani na prawo ani na lewo, albo jak przy śrubach takie, iż nici zasadnicze rozkręcają się w kierunku przeciwnym do nici osłaniającej. Co do ekspedycy celnej przędz tego rodzaju zobacz uw. og. do kl. XXII—XXV, rozdział IV., punkt 4.

W ustępie następującym należy wykreślić na początku słowa: „Jako zasadę przypadkach należy przyjąć“ i wstawić natomiast:

Pod względem odróżniania towarów pasmanteryjnych od przędz i sznurków, skręconych z więcej nitek, należy zresztą w wypadkach wątpliwych trzymać się tego

Na końcu ustępu ostatniego uw. 3. do Nru 274. należy w miejsce powołania „Nr. 361. c“ wstawić: „z. uw. 11. do Nru 361.“

Ustęp 1. uw. do Nru 309. od słów: „Okoliczność, że itd.“, tudzież ustęp 2. do 5. włącznie do tego numeru należy zastąpić osnową następującą:

Za znamię towarów z płyt patentowanych należy uważać charakterystyczne żłobkowanie przecięcia i przezroczystość przy rozciąganiu; towary, przy których zachodzi jedno z tych znamion, należy zatem przydzielić do Nru 309. Przytem zauważa się, iż towary z płyt patentowanych nie wykazują szwów prasowanych lecz prawie zawsze szwy lepione, a nie rzadko także nałożone paski i z reguły nie są grubsze nad 2 mm. (Lepione towary z miękkiego kauczuku Nr. 312.)

Węże z płyt patentowanych można rozpoznać także po szwie, przebiegającym w kierunku długości, albo po żłobkowaniu poprzecznym. Należy tu zauważyć, iż także węże Nru 320. b przedstawiają często wciśnięcie, podobne do szwu i przebiegające w kierunku długości, które jednak pochodzi od naciśnięcia brzożnego pasków tkaniny, nawiniętych przy wulkanizowaniu; węże takie różnią się od węży, wykonanych z lepionych płyt patentowanych, odciskiem deseni tkanin, pozostającym na powierzchni.

Co do dalszego odróżniania towarów z miękkiego kauczuku, zobacz Nr. 312.

Niemające szwu artykuły maczane tej pozycji są po stronie otwartej zazwyczaj sznurkowo zawinięte i nie przekraczają nigdy grubości 1 mm. Okoliczność, iż niemający szwu towar maczany nie prześwieca, nie wyklucza jego taryfowania według Nru 309., ponieważw dodatek farby czyni go często nieprzeświecającym. Zachodzi to zwłaszcza przy zabarwieniu sadzą (na czarno) i cynobrem (na czerwono).

Ustęp 3., uw. 11. do Nru 361. należy wykreślić i wstawić natomiast:

Do Nru 361. c należy także bielizna celuloidowa z celuloidu w płytach Nru 141., oznaczająca się tem, iż posiada zawsze tylko wycięte dziurki na guziki; natomiast należy ekspedycyować bieliznę z towarów tkackich, którą zaopatrzono następnie powłoką z lakieru celuloidowego i która przedstawia zawsze obszyte dziurki na guziki, według Nru t. 274.

W ustępie pierwszym uw. 2. do Nru 449. należy wykreślić w wierszu piątym i szóstym słowa: „i mniejsze koła szynowe z odlewu niekwalnego.“

W uw. 1., ustęp 1. do Nru 471. należy wykreślić w wierszu 7. słowa: „silnych blach lub sztab stalowych“ i wstawić natomiast:

blachy grubości powyżej 5 mm lub z żelaza sztabowego

W uw. 1., ustęp 2. do Nru 471. należy w wierszu 3. i 4. zastąpić słowa: „Zazwyczaj są to sprężyny płaskie ale także i sprężyny spiralne“ następującą osnową: „Są to sprężyny płaskie.“

Uw. 2., ustęp 1. do Nru 471. ma opiewać:

Przez sprężyny meblowe (sprężyny materacowe), to jest sprężyny spiralne z drutu z zwojami

przeważnie daleko od siebie odstającymi, i przez inne sprężyny ordynarne Nru 471. c należy rozumieć sprężyny spiralne (sprężyny ciągłe) z drutu grubości ponad 2 mm, oraz sprężyny z blachy grubości powyżej 1.5 mm aż do 5 mm włącznie.

W uw. 2., ustęp 2. do Nru 471. należy w wierszu pierwszym po „n. p.“ dodać: „takich rozmiarów“, nadto należy w wierszu ostatnim tego ustępu wykreślić słowa „itp.“ i dodać ustęp następujący:

Wkłady do łózek z drzewa lub żelaza, zaopatrzone w sprężyny połączone z sobą, które także nie mają żadnego pokrycia z materyi, i i.

Ustęp 3., uw. 2. do Nr. 471. należy wykreślić.

W uw. 2., ustęp ostatni, do Nru 471. należy w wierszu drugim zamiast „Nr. 471.“ wstawić „Nr. 471. c.“

W uw. 3., ustęp 1., do Nru 471. należy w wierszu 13. po słowach „sprężyny do cepsów itp.“ wstawić „dalej sprężyny do budowy maszyn itd.“

Zdanie ostatnie wyżej powołanego ustępu należy wykreślić i wstawić natomiast:

Sprężyny takie silniejszych rozmiarów, z. uw. 2. do Nru 471.

W uw. 3., ustęp 2. do Nru 471. należy wykreślić pierwsze trzy wiersze i wstawić jako wstęp:

Pod Nr. 471. d. podpada

Ustęp 4. „(Według tego odpowiedniego numeru)“ powyższej uwagi należy wykreślić, a natomiast wstawić:

4. Sprężyny z przymontowanymi nasadkami, okuciami, spojami itp., które służą dla przymocowania do innych przedmiotów lub powodują funkcyonowanie sprężyn, jak na przykład automatyczne zamykacze drzwi, drażki do stor, zawiasy do drzwi wahadłowych itd. należy oelić według Nru 471. Jeżeli jednak sprężyny są stosownie do swego przeznaczenia przymontowane do przedmiotów jako części, wówczas należy wziąć sprężynę w rachubę nie jako podstawę otartytowania lecz tylko jako żelazną część składową; części składowe maszyn z przymontowanymi sprężynami ekspeduje się np. według kl. XL. lub XLL., narzędzia żelazne w połączeniu z sprężynami jak narzędzia odpowiedniego numeru.

Sprężyny Nru 471. a, b i c mogą być także połączone z drzewem; w połączeniu z innymi materiałami zwyczajnymi lub z materiałami przednimi podpadają one pod Nr. 471. d.

Sprężyny w połączeniu z materiałami najprzedniejszymi, Nr. 486.

Sprężyny Nru 471. a, b i c, polerowane, Nr. 471. d.

W uw. 1. do Nru 543. należy zamieścić jako ustęp drugi tekst następujący:

Pod względem zaliczenia baterji z stosów galwanicznych (ustęp 1.) oraz przydzielonych tutaj uw. 2. do Nru 545. akumulatorów i baterji akumulatorowych, które to zaliczenie ma nastąpić według wagi pojedynczych sztuk, rozstrzyga waga jednostkowa elementu lub poszczególnej, samoistnie dającej się użyć komórki akumulatorowej; znachodzące się skrzynki można odlić osobno według ich dalszej jakości.

W miejsce uw. 1., 2. i 3. do Nru 545. mają wstąpić postanowienia następujące:

1. Baterje, złożone z pojedynczych komórek akumulatorowych, należy ekspedycować tak jak te ostatnie.

2. Akumulatory w komórkach albo z przegrodami, które podlegają wyższemu ciu aniżeli cio Nru 545. (z ebonitu, celulojdu itp.), oraz akumulatory z elektrodami z innego metalu aniżeli ołów lub aliaże ołowiu należy ekspedycować według Nru 543., o ile one z powodu ewentualnego zbyt-kownego wykończenia nie mają być według analogii uw. og. 2. do Nrów 540—543 oczone podług jakości materyału.

W obecnej uw. 4. (na przyszłość uw. 3.) do Nru 545. należy po słowach „stosy suche“ wstawić słowa „do lampek kieszonkowych, przedmiotów stroju itd.“

W miejsce ustępu 1. uw. do Nru 612. mają wstąpić następujące dwa ustępy:

Ciała białkowane zwierzęce i roślinne, należące do Nru 612. i przeznaczone do celów technicznych, z wyjątkiem sernika, należy tylko wtedy ekspedycować według Nru 612., gdy nie znajdują się w takim stanie czystości, który uzasadnia ich przynależność do Nru 132., albo o ile nie uległy przyrządzeniu, przekształcającemu je na środki apretury Nru 614.

Sernik (z mleka zbieranego); ważny materyał do wyrobu farb sernikowych i galalitu, bez dalszego przyrządzenia lub domieszki, należy jednak przy każdym stanie czystości ekspedycować według Nru 612.

W ustępie 2. (na przyszłość 3.) uw. do Nru 612., wiersz czwarty do szóstego, należy wykreślić słowa „techniczny sernik“ do „galalitu“; również w ustępie 5. [na przyszłość 6.] (wiersz piąty i szósty) należy wykreślić słowa „i sernik“ oraz „względnie sernik“.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi zaraz w życie.

Bráf wlr.

Zaleski wlr.

Roessler wlr.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych

wychodzi nakładem c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte l. 24
także w roku 1912. w języku

niemieckim, czeskim, włoskim, chorwackim, polskim, rumuńskim, ruskim i słowenskim.

Prenumerata na cały **rocznik 1912** każdego z tych ośmiu wydań Dziennika ustaw państwa wynosi za egzemplarz **8 K** przy odbiorze w miejscu lub bezpłatnej przesyłce pocztowej.

Prenumerować można w składzie c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte l. 24, i nabywać tam także pojedyncze roczniki i pojedyncze części Dziennika ustaw państwa.

Ponieważ Dziennik ustaw państwa wydaje się względnie rozsyła się abonentom tylko po poprzednim złożeniu prenumeraty rocznej, przeto należy równocześnie z zaabonowaniem uiścić także przypadającą kwotę pieniężną; celem umożliwienia szybkiego i niewadliwego doręczenia przez c. k. pocztę należy podać prócz dokładnego adresu mieszkania także odnośny okrąg doręczeń pocztowych.

Pojedyncze roczniki wydania **niemieckiego** można nabywać:

Rocznik	1849 za . . .	4 K 20 h	Rocznik	1870 za . . .	2 K 80 h	Rocznik	1891 za . . .	6 K — h
"	1850 "	10 " 50 "	"	1871 "	4 " — "	"	1892 "	10 " — "
"	1851 "	2 " 60 "	"	1872 "	6 " 40 "	"	1893 "	6 " — "
"	1852 "	5 " 20 "	"	1873 "	6 " 60 "	"	1894 "	6 " — "
"	1853 "	6 " 30 "	"	1874 "	4 " 60 "	"	1895 "	7 " — "
"	1854 "	8 " 40 "	"	1875 "	4 " — "	"	1896 "	7 " — "
"	1855 "	4 " 70 "	"	1876 "	3 " — "	"	1897 "	15 " — "
"	1856 "	4 " 90 "	"	1877 "	2 " — "	"	1898 "	6 " — "
"	1857 "	5 " 70 "	"	1878 "	4 " 60 "	"	1899 "	10 " — "
"	1858 "	4 " 80 "	"	1879 "	4 " 60 "	"	1900 "	7 " — "
"	1859 "	4 " — "	"	1880 "	4 " 40 "	"	1901 "	6 " — "
"	1860 "	3 " 40 "	"	1881 "	4 " 40 "	"	1902 "	7 " 50 "
"	1861 "	3 " — "	"	1882 "	6 " — "	"	1903 "	9 " — "
"	1862 "	2 " 80 "	"	1883 "	5 " — "	"	1904 "	5 " — "
"	1863 "	2 " 80 "	"	1884 "	5 " — "	"	1905 "	6 " — "
"	1864 "	2 " 80 "	"	1885 "	3 " 60 "	"	1906 "	12 " — "
"	1865 "	4 " — "	"	1886 "	4 " 60 "	"	1907 "	13 " — "
"	1866 "	4 " 40 "	"	1887 "	5 " — "	"	1908 "	9 " — "
"	1867 "	4 " — "	"	1888 "	8 " 40 "	"	1909 "	8 " 50 "
"	1868 "	4 " — "	"	1889 "	6 " — "	"	1910 "	8 " 40 "
"	1869 "	6 " — "	"	1890 "	5 " 40 "			

Cenę sprzedaży rocznika 1911 poda się do wiadomości z początkiem stycznia 1912.

Pojedyncze roczniki wydań w innych siedmiu językach od r. 1870. począwszy można nabywać po tej samej cenie co wydanie niemieckie.

Nabywającym na raz przynajmniej 10 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa przyznaje się opust 20%, a nabywającym na raz przynajmniej 25 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa opust 25%, zaś nabywającym na raz przynajmniej 35 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa opust 30%.

NB. Części niemieckiego wydania Dziennika ustaw państwa, które zaginęły lub doszły w stanie wadliwym, należy reklamować najpóźniej w **przeciągu czterech tygodni** po ich ukazaniu się, zaś części wydań nieniemieckich najpóźniej w **przeciągu sześciu tygodni** po wydaniu spisu rzeczy i karty tytułowej do odnośnych wydań, wprost w c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica III., Rennweg l. 16.

Po upływie tego terminu wydaje się Dziennik ustaw państwa wyłącznie tylko za **opłatą ceny handlowej** ($\frac{1}{4}$ arkusza = 2 strony za 2 h).

Ponieważ wszystkie roczniki wydania niemieckiego począwszy od roku 1849. i wszystkie roczniki wydań w innych siedmiu językach począwszy od roku 1870. są całkowicie uzupełnione, przeto można nabywać w składzie c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte l. 24., nie tylko każdy pojedynczy rocznik po cenie wyżej podanej, lecz nawet każdą z osobna część wszystkich tych roczników po cenie handlowej ($\frac{1}{4}$ arkusza = 2 strony za 2 h); tym sposobem umożliwione jest uzupełnienie niekompletnych roczników i zestawienie pojedynczych części podług materyi.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część II. — Wydana i rozesłana dnia 5. stycznia 1912.

Treść: (№ 2—4.) 2. Rozporządzenie, dotyczące kontrolnego przyrządu mierniczego do brzezki piwnej Erhard-Schau. — 3. Rozporządzenie, dotyczące uzupełnienia przepisu o używaniu przyrządu kontrolno-mierniczego do brzezki piwnej Waldek et Wagner. — 4. Rozporządzenie, dotyczące wymiany dawnego rodzaju listów przewozowych dla wewnętrznego obrotu towarowego na kolejach żelaznych z wydrukowanymi znaczkami stemplowymi na blankiety listów przewozowych nowego rodzaju.

Rozporządzenie Ministerstwa skarbu z dnia 11. grudnia 1911,

dotyczące kontrolnego przyrządu mierniczego do brzezki piwnej Erhard-Schau.

Urządzenie kontrolnego przyrządu mierniczego do brzezki piwnej Erhard-Schau, dopuszczonego rozporządzeniem Ministerstwa skarbu z dnia 27. listopada 1901, Dz. u. p. Nr. 197, do urzędowego badania ilości brzezki piwnej, zmienia się w porozumieniu z królewsko-węgierskim Ministerstwem skarbu w sposób, widoczny z umieszczonego w dalszym ciągu opisu.

Równocześnie ogłasza się w porozumieniu z królewsko-węgierskim Ministerstwem skarbu niżej podany przepis co do ustawienia i używania tego przyrządu, który ma wstąpić w miejsce dotychczasowego przepisu co do ustawienia i używania, ogłoszonego powołanem rozporządzeniem.

W tych browarach, w których przyrządy kontrolno-miernicze do brzezki piwnej Erhard-Schau są jeszcze zaopatrzone w zamknięcia zewnętrzne, urządzone w sposób, podany w wspomnianem wyżej rozporządzeniu, wolno używać zamknięć tych najdalej do dnia 1. września 1913. Gdyby jednak przed chwilą tą zaszło uszkodzenie systemu zamknięć zewnętrznych, powodujące konieczność założenia nowej błony, powinno się zastąpić zamknięcia zewnętrzne systemu dotychczasowego zamknięciami zewnętrznymi (typu Waldek et Wagner), przepisanyymi w rozporządzeniu niniejszem, już w tej chwili

wcześniejszej. Koszta nowych zamknięć i ich umieszczenia ma według § 19., część I., rozporządzenia cesarskiego z dnia 17. lipca 1899, Dz. u. p. Nr. 120. ponieść przedsiębiorstwo browaru.

Rozdział I.

Opis kontrolnego przyrządu mierniczego do brzezki piwnej Erhard-Schau.

a) Opis części składowych przyrządu.

Kontrolny przyrząd mierniczy do brzezki piwnej Erhard-Schau, przedstawiony w dołączonych rysunkach, składa się z następujących części:

A. Wspornik (rycina I, II, III, IV, VI, XI, XII, XIII).

B. Przyrząd napędowy i powściąg (rycina II, III, V, VI, VII, VIII).

C. Liczydło (rycina I, II, III, VI, VII).

D. Rura doprowadzająca próbki (rura komunikacyjna) i cedzidło do chmielu (rycina I, IX, XIV, XV, XVI).

E. Suwak obrotowy (rycina I, III, IX, X, XI, XII, XIII).

F. Stągiew (rycina I, III, IX, XI, XII, XIII).

G. Rozdzielacz i dzwon (rycina I, II, IV, VI).

H. Naczynia na próbki przedpędu, kontroli wyższej i kontroli zwyczajnej i bęben na te naczynia (rycina I, II, III, IV).

I. Kurek nastrykowy i bateria nastrykowa (rycina I, III, IX, XIII).

K. Mechaniczne zamknięcia zewnętrzne wraz z puzdrem dla ich napędu (puzdrem mimośrodowym) (rycina II, III, IX, XI, XII, XIII, XVII, XVIII, XIX, XX, XXI, XXII, XXIII, XXIV).

Jako przynależne do przyrządu przybory są dołączone: waga wraz z garniturem ciężarków (ciężarki dokładne, używane w publicznym obrocie handlowym), skrzynka ochronna i stół ścienny, karbnik wraz z wodzidłem, tudzież deska na klucze i zatyczka panwiowa.

A. Wspornik. Rycina I, II, III, IV, VI, XI, XII, XIII.

Wspornik A (I) z lanego żelaza, przyśrubowany mocno i zupełnie nieprzesuwalnie do dostatecznie osadzonego cokołu 4, dźwiga wszystkie części przyrządu z wyjątkiem połączeń mechanicznych zamknięć zewnętrznych u kurka w dopływie brzechki słodkiej i kurka w odpływie brzechki piwnej.

Z przodu na wsporniku znajduje się puzdro B (II) na mechanizm napędowy i liczydło C, zamknięte szklaną pokrywką. W górze na ramieniu pionowym spoczywa suwak obrotowy E (I) z kurkiem nastrzykowym i stągwią F, a nadto centralnie nad krezą nożną trzpień 52 na bęben H naczyń na próbki kontroli wyższej, zaś pomiędzy nim a mechanizmem napędowym rozdzielacz G; po lewej stronie obok liczydła przytwierdzone jest z boku na wsporniku puzdro napędowe K (III) na mechaniczne zamknięcia zewnętrzne.

B. Mechanizm napędowy i powściąg.

Rycina II, III, V, VI, VII, VIII.

Przyrząd wprawia się w ruch z prawej strony powyżej puzdra mechanizmu napędowego B zapomocą kółka ręcznego 6, obracającego się naokoło osi pionowej 5 (V). Oś kółka tego połączona jest kinematycznie zapomocą zęba powściągającego 7 (VIII) i kółka wyłączającego 8 z ślimakiem 9, który zazębia się o koło ślimakowe 10 (V), znajdujące się wewnątrz puzdra mechanizmu napędowego.

Szybszy obrót kółka ręcznego, niż to odpowiada pozycji powściągu przez napięcie sprężyny spiralnej 11 (VIII), sprawia skutek działania siły odśrodkowej ciężaru rozpędowego 12, że ząb powściągający 7 wyskakuje z zębów kółka wyłączającego 8, przez co rozluźnia się związek kinematyczny między kółkiem ręcznym 6 a ślimakiem 9 (V). W razie zbyt szybkiego obracania będzie więc kółko ręczne obracało się bezskutecznie tak długo, dopóki przy dostatecznie zwolnionem obracaniu siła pociągowa sprężyny spiralnej 11 (VIII) znowu nie przeważy i nie sprawi, że ząb zachwyci ponownie o kółko wyłączające.

Obracaniu wstecz kółka ręcznego, względnie ślimaka 9 (V) zapobiega ząb zapadkowy 13 (VIII), znajdujący się wewnątrz puzdra, tudzież kółko zapornowe 14.

Koło ślimakowe 10, wprawione w obrót przez ślimak 9 (V), pobudza do obrotu wał poziomy 15 (V i VI), który stanowi punkt wyjścia wszystkich

ruchów w przyrządzie. Każdy cały obrót tego wału 15 sprawia samoczynnie wyłączenie mechanizmu napędowego w ten sposób, że sztyft 16, wśrubowany w koło ślimakowe 10, podnosi zapomocą przysuwnicy 17 wał pionowy 5 kółka napędowego w górę i przerywa zahaczanie zęba powściągającego 7 (VIII) o kółko wyłączające 8.

Aby przyrząd wprawić znowu w ruch po tem wyłączeniu, trzeba wyciągnąć guzik 18 przysuwnicy 17 (V), wystający z puzdra poniżej kółka napędowego, a następnie pociągnąć go ku dołowi, przez co podniesione kółko napędowe opadnie znowu w swoje dawne położenie. Po skończeniu badania i zawieszeniu ruchu przyrządu uwięźą sztyft 19, który może być oplombowany, kółko napędowe 6.

Wał napędowy 15 (V) jest stale połączony z mimośrodem 20 i porusza nim suwak obrotowy E (III) zapomocą pierścienia mimośrodowego i drążka mimośrodowego 21, wśrubowanego w pierścień mimośrodowy. Na końcu wału napędowego 15, wystającym przez wspornik A, wklonowane jest kółko wieńcowe 22 (VI) i stożkowe kółko zębate 23, które wprawiają w ruch wał mimośrodowy 58 (II), rozdzielacz i bęben z naczyniami kontroli wyższej.

Przenoszenie ruchu napędowego na wał mimośrodowy 58 dokonywa się przez zaczepianie kółek pośrednich 67 i 68, nasadzonych na wale 69 (VI), z których pierwsze zaczepia o odcinek łuku zębatego 62 (II).

C. Liczydło. Rycina I, II, III, VI, VII.

Wał napędowy 15 (VI i VII) dźwiga z przodu w puzdrze B bezpośrednio poza pokrywką szklaną 24 (VI) liczydło C (I i II). Składa się ono z dwóch kółek misternie użebionych, z których tylne 25 (VII), opatrzone strzałką 26, połączone jest stale z wałem napędowym 15, podczas gdy przednie kółko podziurkowane 27, które jest opatrzone podziałką, może obracać się na nim swobodnie.

Oba kółka zazębiają się wspólnie o kółko 28, znajdujące się z prawej strony wewnątrz puzdra napędowego B. Przednie kółko zębate, mogące się swobodnie obracać na osi, posiada 150, a tylne 151 zębów. Ponieważ oba te kółka zębate zaczepiają wspólnie o kółko 28, przeto wyprzedza kółko przednie za każdym całym obrotem o jedno wcięcie kółko tylne.

Każde badanie wymaga trzechkrotnego obrócenia wału napędowego 15, a tem samem także tylnego kółka zębatego 25, tak iż każde badanie pociąga za sobą przesunięcie pozycji kół 25 i 27 względem siebie o trzy wcięcia. Obwód koła przedniego podzielony jest kreskami podziałowymi na 50 równych odstępów, liczbami bieżącymi oznaczonych, z których

każdy mieści w sobie trzy wcięcia. W położeniu końcowem przyrządu stoi strzałka 26 dokładnie na przeciw wskazówki 29, przyśrubowanej mocno do puzdra; ta cyfra, którą wskazówka oznacza w położeniu końcowem, podaje w obrębie liczb od 1 do 50 ilość odbytych badań.

D. Rura doprowadzająca próbki (rura komunikacyjna) z cedzidłem do chmielu. Ryc. I, IX, XIV, XV, XVI.

Na wewnętrznej stronie otworu, wywierconego w panwi, wśrubowany jest czop próżny, podziurkowany na całej swej powierzchni, który służy za cedzidło. Gładko wypolerowana, miedziana rurka doprowadzająca *D* (XIV), której średnica ma 20 mm w świetle, a której ściany są na 1 mm grube, prowadzi do suwaka obrotowego *E* (I); w miejscu najniższym, łatwo dostępnym, wprawione jest cedzidło do chmielu 30 (XIV), składające się z próżnego cylindra metalowego, wewnątrz którego znajduje się walcowata blacha cedzidlana 31.

Po odkręceniu mutry skrzydlatej 32 można wyjąć celem oczyszczenia dolne dno cylindra 33 z cylindrem cedzidlany.

E. Suwak obrotowy. Rycina I, III, IX, X, XI, XII, XIII.

Suwak obrotowy *E* (I i XI), opatrzony dwoma równoległymi kanałami 34 i 35 (X i XI) o prostokątnym przekroju poprzecznym, sprawia, że stągiew naprzemian napęlnia się brzeczką piwną i wypróżnia do naczyń próbkowych. W położeniu końcowem przyrządu, uwidoczniomem na rycinie XI, są wszystkie połączenia zamknięte. W celu napęlnienia stągwi *F* spuszcza się dźwignię suwaka obrotowego 36 (XIII) na dół, przez co przychodzi do skutku połączenie przewodu doprowadzającego brzeczkę piwną *D* z stągwią *F* zapomocą znajdującego się z prawej strony kanału suwaka obrotowego 34 (XI); celem wypróżnienia stągwi podnosi się w górę dźwignię suwaka obrotowego 36, skutkiem czego następuje połączenie stągwi *F* z rurą odpływową 37 i rozdzielaczem *G* zapomocą lewego kanału suwaka obrotowego 35. To spuszczenie i podnoszenie dźwigni suwaka obrotowego odbywa się przy każdym badaniu trzy razy.

Drażek mimośrodu 21 (III) i mimośród 20 (V), połączony stale w puzdrze napędowym z wałem uruchomienia 15, poruszają dźwignię suwaka obrotowego 36 (XIII) w górę i na dół. Podczas badania jest dźwignia ta zapomocą zasuwki 38 połączona stale z suwakiem obrotowym *E* (IX i XIII).

Gdy połączenie dźwigni 36 z suwakiem obrotowym *E* zostanie przerwane przez wyciągnięcie zasuwki 38, można zapomocą rękojeści 39 poruszać suwak także ręką w obrębie dwóch oporków, od-

powiadających położeniu w chwili napęlniania, a względnie wypróżniania.

Zsunięta na dół zasuwka 38, którą w obu pozycjach przytrzymuje sztyft sprężynowy, chwytą następnie zapomocą przedłużenia, mającego kształt wycinku koła, w wykrój tarczy na czopie kurka nastrzykowego 40 (IX) i przytrzymuje go w pewnej pozycji (pozycja przejściowa do suwaka obrotowego).

F. Stągiew. Rycina I, III, IX, XI, XII, XIII.

Na górnym końcu puzdra suwaka obrotowego wśrubowana jest stale i niewzruszenie oraz wlotowana stągiew *F* (I). Ma ona przekrój kolisty i otoczona jest zewnątrz warstwą odosobniającą i pochwą ochronną. Górny koniec stągwi *F* jest zamknięty kapuzą 41, która umożliwia nałożenie pewnego zamknięcia urzędowego. Kapuza zachodzi na koniec rury w ten sposób, że swobodny dopływ powietrza do wnętrza rury jest zapewniony, a wszelka manipulacja nieuprawniona, zwłaszcza zaś wprowadzanie wody, uniemożliwione.

Wymiary stągwi oznacza się z uwzględnieniem stosunków miejscowych w każdym wypadku z osobna.

G. Rozdzielacz i dzwon. Rycina I, II, IV, VI.

Ilość brzeczeki, odpływająca przez suwak obrotowy z stągwi, dostaje się najprzód miedzianą rurką do odpływu próbek 37 (I), mającą 20 mm średnicy w świetle, do rozdzielacza *G*. Tenże składa się z wału pionowego 42 (I i IV), zgiętej kołanowato rurki 43 i okrągłej tarczy 44, leżącej poziomo i współśrodkowo z wałem. Te trzy części składowe są z sobą stale połączone, tak że wraz z wałem 42 obraca się także rurka 43 i tarcza 44. Trzy próbki brzeczeki piwnej, które podczas badania odpływają z stągwi *F*, doprowadza rozdzielacz do naczyń na próbki *H* w ten sposób, że otwór wypływowy posuwa się po linii kołowej od jednego naczynia do drugiego. Wał pionowy 42 (IV) rozdzielacza *G* bywa obracany za pośrednictwem kółek stożkowych 23 (VI) i 45 przez wał napędowy 15 i powoduje znów z swej strony obracanie się bębna na naczynia próbkowe kontroli wyższej za pośrednictwem kółka czołowego 46 (I) i wieńca zębatego 47.

Wał pionowy 42 rozdzielacza przechodzi na dół przez wspornik *A* i pobudza do działania dzwon 48, który wskazuje skończenie się trzeciego wypróżnienia, a tem samem i badania.

H. Naczynia na próbki przedpędu, kontroli wyższej i zwyczajnej, bębna na te naczynia.

Rycina I, II, III, IV.

Do pomieszczenia brzeczeki piwnej odpływającej z stągwi służy ogółem dzie więć naczyń mosiężnych,

wewnątrz pobielonych, a mianowicie z lewej strony naczynie 49 (III) wolno dostępne, z brzegiem miedzianym, przeznaczone na przedpęd, po prawej stronie naczynie 51 również wolno dostępne na próbkę kontroli zwyczajnej, a wewnątrz bębna *H* 7 sztuk naczyń 50 (II) na próbki kontroli wyższej.

Pierwsze napełnienie sławki wylewa się do naczynia 49 jako przedpęd, drugie napełnienie do jednego z naczyń 50 na próbki kontroli wyższej, a trzecie napełnienie do naczynia 51 na próbkę kontroli zwyczajnej.

Naczynie próbkowe kontroli zwyczajnej ma osobną pokrywkę, którą można założyć na nie pod zamknięciem bagnetowym.

Bęben *H* (I i II), zawierający naczynia, obraca się naokoło trzpienia pionowego 52, przytwierdzonego do wspornika, i bywa wprawiany pośrednio w obrót przez pionowy wał napędowy 15 zapomocą kółka czółowego 46, wału pionowego 42 i wieńca zębatego 47.

Każde badanie sprawia, że jedno z naczyń posuwa się naprzód w kierunku przeciwnym do obrotu wskazówki zegarowej. Bęben *H* jest zamknięty pokrywką do zdejmowania 53 (I i IV), która ma w jednym miejscu koliste wycięcie, dające się zamknąć talerzem 54 (IV). Przez wycięcie to można po zdjęciu talerza zamykającego wyjąć zapomocą przeznaczonego do tego klucza naczyniowego to naczynie próbkowe kontroli wyższej, które zawiera najdawniejsze napełnienie i musi być bezwarunkowo wypróżnione, nim nowe badanie ma się zacząć. Wypróżnione naczynie próbkowe wstawia się tym samym otworem napowrót do bębna.

Dno bębna opatrzone jest siedmiu zagłębieniami, oznaczonymi liczbami bieżącymi na ścianie bębna, w które wstawione są naczynia próbkowe 50.

Do manipulacji z naczyniem próbkowym kontroli zwyczajnej służy chwytka 70.

J. Kurek nastrzykowy.

Rycina I, III, IX, XIII.

Kurek nastrzykowy 55 (IX), osadzony w przewodzie *D*, prowadzącym od panwi warzelnianej do suwaka obrotowego *E*, bezpośrednio obok suwaka, służy do czyszczenia sławki i przewodów brzezki piwnej, należących do przyrządu.

Ramię kurka nastrzykowego 55 na dół zwrócone jest połączone z baterią nastrzykową 56 (III).

W tem położeniu przyrządu, w które tenże wchodzi po skończeniu badania, można podnieść zasuwkę suwaka obrotowego 38 (IX), która wpada w wykroj na czopie kurka nastrzykowego 40 i zamyka go, przez co suwak obrotowy *E* i kurek nastrzykowy 55 zostają oswobodzone. Obróciwszy w lewą stronę rękojeść kurka nastrzykowego 57 (IX) aż do oporka, można z baterii nastrzykowej 56

przezycić przewód do brzezki piwnej *D* i cedziło do chmielu 30 (I) parą, tudzież wodą gorącą i zimną. Obróciwszy rękojeść kurka nastrzykowego 57 na prawo aż do oporka, można po ustawieniu suwaka obrotowego *E* zapomocą rękojeści 39 w pozycji napełnienia napełnić sławki *F* wodą i wypłukać ją.

Te napełnienia sławki wodą splukującą można potem przez przestawienie suwaka obrotowego w położenie wypróżnienia wylać zapomocą rozdzielacza *G* do lejka, który zatyka się na trzpieniu w miejsce naczynia próbkowego 51 (IV) dla kontroli zwyczajnej. Przez kilkakrotne napełnienie sławki w sposób wyżej opisany wodą gorącą i zimną oraz wypróżnienie jej czyści się sławki jakoteż bezpośrednio z nią połączone części przyrządu dokładnie i zupełnie.

W najniższym punkcie przewodu, prowadzącego do baterii nastrzykowej, umieszczony jest kureczek do spuszczenia wody (I i IX).

W każdym innym położeniu przyrządu prócz opisanego wyżej jest kurek nastrzykowy zamknięty.

K. Mechaniczne zamknięcia zewnętrzne wraz z puzdrem dla ich napędu. (Puzdro mimośrodowe.)

Rycina II, III, IX, XI, XII, XIII, XVII, XVIII, XIX, XX, XXI, XXII, XXIII, XXIV.

Nalewo poza wspornikiem *A* przytwierdzone jest puzdro *K* (III), osłaniające napęd zamknięć zewnętrznych.

W puzdrze *K* (XVII, XVIII, XIX) umieszczony jest wał mimośrodowy 58, zaopatrzony z przodu czworokątem 61 dla nasadzenia korby ręcznej 65 i mający na tylnym końcu odcinek łuku zębatego 62 (II). Na wale mimośrodowym zaklinowane są trzy mimośrody 59, z których dwa równo ustawione wprowadzają w ruch zamknięcia zewnętrzne I i III suwaka obrotowego i kurka do odpuszczania brzezki piwnej, podczas gdy przeciwnie ustawiony średni mimośród porusza zamknięcie zewnętrzne II dopływu brzezki słodkiej. Z wałem mimośrodowym połączone jest dalej stale kółko zamykające 63 (XVII). Dokoła każdego mimośrodu umieszczony jest kabłąk mimośrodowy 60, którego ruch w górę i na dół bywa powodowany przez przynależny mimośród 59 i odbywa się ściśle w kierunku pionowym wskutek wodzidel 73, 74, umieszczonych u góry i na dole. Sworzenie 75, 76, poruszające się w tych wodzidelach 73, 74, są tak złączone z kabłąkiem mimośrodowym 60, iż sworzenie dolne 76 służy jedynie za wodzidło, podczas gdy górne sworzenie przewodowe 75, zaopatrzone zwojami i nakrętką przeciwną 77, są przeznaczone do nastawiania połączeń z nimi mechanicznych zamknięć zewnętrznych na wymagane długości. Rury ochronne, a zarazem

przewodowe dla mechanicznych zamknięć zewnętrznych I, II, III, których poszczególne części są związane z sobą w niewzruszalny system zapomocą zamknięcia krezowego, są umocowane w górnej części puzdra mimośrodowego zaśrubowaniami 78.

Mechaniczne zamknięcia zewnętrzne składają się z rdzenia z prostych drążków żelaznych i giętkich wałów, poruszalnego w tych rurach ochronnych i przewodowych. Połączenie ich przychodzi do skutku przez wlotowanie do pochw 79, które stanowią zarazem wodzidło wewnątrz rur. Drążki żelazne ślizgają się wewnątrz rur prostych, a giętke wały wewnątrz rur skrzywionych. W obrębie puzdra mimośrodowego jest ruchoma część zamknięć zewnętrznych silnie połączona z sworzeniami wodzidłowymi 75 zapomocą sztyftów 80. Wskutek urządzenia tego przenosi się wszelki ruch, wychodzący z wału mimośrodowego, na zamknięcia zewnętrzne w ten sposób, iż ich wolny koniec (sworzeń zamykowy) posuwa się naprzód lub cofa stosownie do położenia przynależnego kabłąka mimośrodowego. Suwak obrotowy, kurek dla odpływu brzezki słodkiej i kurek dla dopływu brzezki piwnej zostaje przez to zamknięty, a względnie uwolniony.

Do automatycznego zamykania suwaka obrotowego służy zamknięcie zewnętrzne I, do zamykania kurka dla dopływu brzezki słodkiej zamknięcie zewnętrzne II, a do zamykania kurka dla odpływu brzezki piwnej zamknięcie zewnętrzne III.

Wprowadzenie wału mimośrodowego 58 (II) w ruch dokonywa się w połowie automatycznie przez przyrząd mierniczy za pośrednictwem półkolistego odcinka łuku zębatego 62 przez kółko czołowe 22 i kółko pośrednie 67, 68 (II i VI), a mianowicie odbywa wał mimośrodowy, wprowadzony w ten sposób w ruch, tę połowę obrotu, przy której kabłąk mimośrodowy mechanicznych zamknięć zewnętrznych I i III przechodzi w swe położenie najniższe, a kabłąk zamknięcia II zostaje podniesiony, przy czem dokonywa się automatycznie cofnięcie zamknięć zewnętrznych I i III, a równocześnie posunięcie się naprzód zamknięcia zewnętrznego II.

Drugie półobrotu wału mimośrodowego 58 (II) dokonywa się przez to, iż dźwignia ręczna 65 zostaje obrócona w kierunku wskazówki zegarowej o 180° ; przez to zostaje kabłąk mimośrodowy mechanicznych zamknięć zewnętrznych I i III wprowadzony w swe położenie najwyższe, a kabłąk zamknięcia II w swe położenie najniższe, zamknięcia I i III zostają więc posunięte naprzód, a natomiast zamknięcie II cofnięte. Spiralna sprężyna ciągła 66 (II i VI) powoduje, iż odcinek łuku zębatego 62 wchodzi po półobrocie, wykonanym zapomocą dźwigni ręcznej 65, znowu w pewne zaczepienie z kółem pośrednim 67. Obrotowi dźwigni ręcznej w kierunku przeciwnym zapobiega kółko zapadkowe 63 (XVII) i ząb zapadkowy 64.

Zamknięcie zewnętrzne I.

Rycina I, III, IX, XI, XX, XXI.

Połączenie z suwakiem obrotowym jest uskutecznione zapomocą zaśrubowania 81. Sworzeń zapadkowy 71, prowadzący przez centrycznie wywiercony otwór suwaka obrotowego E, składa się z dwóch części wśrubowanych w siebie i jest osłonięty na swym końcu wolnym kapturkiem ochronnym 72 (IX). Zasuwka 38 suwaka obrotowego ma otwór, który, gdy zasuwka jest na dół zesunięta, a przeto związek suwaka obrotowego E z dźwignią napędową 36 uskuteczniiony, zaś czop kurka nastrykowego 40 uwieczony, leży naprzeciw sworzenia zapadkowego 71.

Przy wprowadzaniu wału mimośrodowego 58 (XVIII) w ruch zapomocą dźwigni ręcznej 65 zostaje kabłąk mimośrodowy podniesiony, a wysunięty przytem naprzód sworzeń zapadkowy 71 (IX) wchodzi w otwór zasuwki suwaka obrotowego 38, który zatrzymuje się przez to w swem położeniu tak długo, dopóki kabłąk mimośrodowy nie osiągnie stopniowo swego położenia najniższego przez działanie samoczynne, odbywające się podczas badania, a sworzeń zapadkowy nie zostanie cofnięty.

Zamknięcie zewnętrzne II.

Rycina III, XVIII, XIX, XXII, XXIII, XXIV.

Z boku na puzdrze kurka dla dopływu brzezki słodkiej przyśrubowane jest połączenie 82 zamknięcia II. Kurek ten może być zbudowany jako trójramienny kurek przestawny (XXIV), a to w ten sposób, że przy zamkniętym przewodzie do panwi warzelnianej przychodzi do skutku połączenie przewodu brzezki słodkiej z kanałem, aby można było przepłukać wodą nastrykową pompę i przewód rurowy. Czop kurka ma na swym końcu, wystającym z puzdra, wcięcie, które w położeniu końcowem kurka, opatrzonego oporkami, koresponduje z sworzeniem zapadkowym 83, wystającym z połączenia 82 przewodu zamknięciowego.

Przez podniesienie kabłąka mimośrodowego II zostaje sworzeń zapadkowy wsunięty w wcięcie, a kurek utwierdzony w swem położeniu i zamknięty, podczas gdy zesunięcie na dół kabłąka mimośrodowego II powoduje, że sworzeń zostaje cofnięty a przez to kurek oswobodzony. Oprócz tego można utwierdzić kurek w położeniu końcowem także ręką, zapomocą sztyftu 84, dającego się oplombować a łączącego rękojeść z puzdrem.

Zamknięcie zewnętrzne III.

Rycina III, XVII, XIX, XXII, XXIII, XXIV.

Zamknięcie kurka w odpływie brzezki piwnej, który może być zbudowany również jako trójramienny kurek przestawny, jest urządzone podobnie jak zamknięcie kurka w dopływie brzezki słodkiej.

b) Opis i sposób działania.

Przyrząd kontrolno-mierniczy do brzezki piwnej Erhard-Schau polega na zasadzie naczyń łączących się. Po ukończeniu warzenia stwarza się swobodną komunikację między panwią, w której odbyło się warzenie z chmielem, a naczyniem mniejszem (stągwią) i z ilości plynu, znajdującego się w tem naczyniu mniejszem. wysnuwa wniosek co do ilości plynu w panwi.

Dla oceny sposobu działania przyrządu należy odróżnić ściśle dwa jego położenia główne, a mianowicie:

Położenie główne I, położenie nastrzykowe, odznacza się tem, że zasuwka suwaka obrotowego jest wolna, kurek w dopływie brzezki piwnej wolny, zaś kurek w odpływie brzezki słodkiej automatycznie zamknięty.

Położenie główne II, położenie kontrolne, odznacza się tem, że zasuwka suwaka obrotowego i kurek w odpływie brzezki piwnej są automatycznie zamknięte, zaś kurek w dopływie brzezki słodkiej jest wolny.

Położenie główne I zachodzi w chwili ukończenia badania urzędowego zapomocą przyrządu kontrolno-mierniczego i trwa aż do przestawienia dźwigni ręcznej 65, które uskutecznia się przy rozpoczęciu klarowania brzezki z najbliższej następnej warki. Począwszy od tej chwili, aż do rozpoczęcia badania zapomocą przyrządu, pozostaje tenże w położeniu głównem II.

W położeniu głównem I (położeniu nastrzykowym) można wysunąć zasuwkę suwaka obrotowego, przez co suwak obrotowy i kurek nastrzykowy dają się w obrębie istniejących oporków poruszać wolnoręcznie dla oczyszczenia przyrządu. Gdy rękojeść kurka nastrzykowego jest zwrócona w lewo, można wyparzyć do wnętrza panwi przewód do brzezki i cedzidło do chmielu, a potem przepłukać je wodą gorącą i zimną. Przez zwrócenie w prawo rękojeści kurka nastrzykowego można potem, ustawiwszy suwak obrotowy zapomocą rękojeści w położeniu napełnienia, napełnić stągiew wodą gorącą i zimną; przez przestawienie suwaka obrotowego w położenie wypróżnienia można każdorazem spuszczać napełnienia te zapomocą rozdzielacza do lejka, który w miejscu naczynia dla kontroli zwyczajnej jest zatknięty na trzpieniu i odprowadza wodę odpływającą.

Dolne dno i wkład sitowy cedzidła do chmielu można po odjęciu mutry skrzydlatej, zostającej pod zamknięciem plombowem kontroli zwyczajnej, wyjąć i oczyścić.

Ponieważ kurek w odpływie brzezki piwnej jest w położeniu nastrzykowym wolny, przeto można

oczyścić także panew i przewód odprowadzający brzezkę piwną. Kurek w odpływie brzezki słodkiej jest w położeniu nastrzykowym od strony panwi zakrecony i zamknięty; jeżeli jednak kurek ten jest zbudowany jako trójramienny kurek przestawny, wówczas jest on od strony kanału otwarty, tak iż można wymyć także przewód rurowy i pompę.

Bezpośrednio przed rozpoczęciem się klarowania brzezki zamyka się kurek w odpływie brzezki piwnej, zesuwka na dół zasuwkę suwaka obrotowego, a następnie przestawia przyrząd przez przełożenie dźwigni ręcznej z położenia głównego I w położenie główne II. Nie można nigdy zaniedbać zakreślenia kurka w odpływie brzezki piwnej i zesunięcia zasuwki suwaka obrotowego, gdyż inaczej nie możnaby przełożyć dźwigni ręcznej, a względnie w razie użycia siły zepsuć odnośny system transmisji zewnętrznych. Przez przełożenie dźwigni ręcznej podnosi się w górę łuk zębaty wału mimośrodowego i zająbia o kółko pośrednie. Obrót wału mimośrodowego, uskuteczniany przez przełożenie dźwigni ręcznej, sprawia, że kurek w odpływie brzezki piwnej i zasuwka suwaka obrotowego zostają zamknięte. Natomiast kurek w odpływie brzezki słodkiej staje się wolnym i może być otworzony dla spuszczenia brzezki.

Podczas następującego teraz płynięcia brzezki i gotowania brzezki piwnej w panwi aż do rozpoczęcia badania zostaje przyrząd w spoczynku.

Zanim się przystąpi do badania, należy zakreślić kurek w dopływie brzezki słodkiej i wetknąć sztyft wiążący w odpowiednie otwory rękojeści kurka i oprawy kurkowej. Następnie wyjmuje się sztyft wiążący kółko ręczne, znosi samoczynne wyłączenie napędu przez wyciągnięcie i pociśnięcie na dół guzika przesuwniczy i rozpoczyna badanie przez jednostajne, powolne obracanie kółka ręcznego w kierunku wskazówki zegarowej. Przy za szybkim obracaniu funkcyjkuje powściągi w ten sposób, że ząb zapadkowy wyskakuje, a kółko ręczne obraca się bezskutecznie. Przez właściwe nastawienie tego powściągu osiąga się, że położenie napełnienia i wypróżnienia suwaka obrotowego trwa najmniej przez ten czas, który jest potrzebny do wejścia plynu w stągiew i przywrócenia równowagi, a względnie do zupełnego wypróżnienia stągwi.

Wał mechanizmu napędowego, wprawiony przez napęd w bardzo powolny obrót, powoduje za pośrednictwem mimośrodu przedewszystkiem poruszenie się na dół dźwigni suwaka obrotowego, która wprowadza suwak obrotowy w położenie napełnienia. W tem położeniu wchodzi panew za pośrednictwem prawego kanału suwaka obrotowego w komunikację z stągwią, która napełnia się brzezczą piwną.

Przy dalszem obracaniu porusza się dźwignia suwaka obrotowego wskutek działania mimośrodu

w górę, przez co przerywa się związek stągwi z panwią; następnie w miarę jak dźwignia suwaka obrotowego podnosi się ciągle w górę aż do swego położenia najwyższego, wypróżnia się stągiew przez lewy kanał suwaka obrotowego do rozdzielacza, wprawionego samoczynnie w obrót, a przezeń do naczynia na przedpęd, stojącego zewnątrz na lewo. To pierwsze napełnienie stągwi ma służyć jedynie do usunięcia ewentualnych pozostałości wody płuczkowej, oraz do przepłukania brzezcą piwną przewodu do tej brzezczy i do podgrzania zarówno suwaka obrotowego jak i stągwi.

Obroty kółka ręcznego powtarza się tak długo, dopóki kółko to, podniesione wskutek samoczynnego wyłączenia napędu przez sztyft i przysuwnicę, nie przestanie się zazębiać i nie zacznie obracać się bezskutecznie. W tem stadium badania jest położenie przyrządu następujące:

- a) Dźwignia suwaka obrotowego leży poziomo, kanały suwaka obrotowego są więc z wszystkich stron zamknięte;
- b) otwór odpływowy rozdzielacza stoi nad brzegiem naczynia na przedpęd, do którego wlało się pierwsze napełnienie stągwi, zwrócony ku bębnowi;
- c) obie wskazówki liczydła stoją znowu naprzeciw siebie, są jednak oddalone od liczby, zaznaczonej przed rozpoczęciem badania, o trzecią część podziałki;
- d) łuk zębaty wału mimośrodowego przebiegł trzecią część swojego półkola w zazębieniu z kołem pośrednim;
- e) bęben naczyniowy posunął się o trzecią część szerokości jednego naczynia;
- f) napęd jest samoczynnie wyłączony.

Teraz znosi się znowu samoczynne wyłączenie napędu przez odpowiednią manipulację z guzikiem przesuwniczy i kontynuuje badanie przez obracanie kółka ręcznego aż do ponownego samoczynnego wyłączenia. Drugie napełnienie stągwi odbywa się w ten sam sposób jak pierwsze. To drugie napełnienie wypróżnia się jednak przez rozdzielacz, który tymczasem posunął się naprzód, do wnętrza bębna naczyniowego, a to do tego z siedmiu w nim ustawionych naczyń próbkowych, które stało najbliższym naczynia na przedpęd.

Aby próbki brzezczy piwnej, przeznaczone dla kontroli wyższej, utrzymać przez pewien czas w stanie niezmienionym, daje się do naczyń próbkowych kontroli wyższej przed wstawieniem ich do bębna naczyniowego środek konserwujący, który rozpuszczony gorącą brzezcą piwną chroni je od rozkładu.

W chwili drugiego samoczynnego wyłączenia napędu jest stan przyrządu kontrolno-mierniczego następujący:

- a) Dźwignia suwaka obrotowego leży poziomo, kanały suwaka obrotowego są więc z wszystkich stron zamknięte;
- b) otwór odpływowy rozdzielacza stoi nad brzegiem naczynia próbkowego kontroli wyższej, do którego wlało się drugie napełnienie stągwi, zwrócony ku naczyniu dla kontroli zwyczajnej;
- c) obie wskazówki liczydła stoją znowu naprzeciw siebie, są jednak oddalone od liczby, zaznaczonej przed rozpoczęciem badania, o dwie trzecie części podziałki;
- d) łuk zębaty wału mimośrodowego przebiegł dwie trzecie części swojego półkola w zazębieniu z kołem zębata;
- e) bęben naczyniowy posunął się o dwie trzecie części szerokości jednego naczynia;
- f) napęd jest samoczynnie wyłączony.

Przez ponowne zniesienie samoczynnego wyłączenia wprawia się napęd w ruch dla trzeciego i ostatniego okresu badania, przyczem stągiew napełnia się po raz trzeci, a następnie wypróżnia do naczynia próbkowego dla kontroli zwyczajnej, stojącego zewnątrz po prawej stronie.

Po wypróżnieniu daje się słyszeć na przyrządzie mierniczym głos dzwonka, zapowiadający blizkie skończenie się badania.

Gdy nastąpi ostatnie samoczynne wyłączenie napędu, kończy się badanie przyrządem kontrolno-mierniczym, a jednocześnie przechodzi przyrząd ten z położenia kontrolnego II znowu w położenie nastrzykowe I. Przystawienie przyrządu z położenia nastrzykowego I w położenie kontrolne II odbywa się więc bezpośrednio zapomocą ręcznego działania, zaś przestawienie go z położenia kontrolnego w położenie nastrzykowe samoczynnie podczas badania.

W chwili skończenia badania jest położenie przyrządu następujące:

- a) Dźwignia suwaka obrotowego leży poziomo, kanały suwaka obrotowego są więc z wszystkich stron zamknięte;
- b) otwór odpływowy rozdzielacza stoi nad brzegiem naczynia próbkowego dla kontroli zwyczajnej, zwrócony ku naczyniu na przedpęd;
- c) obie wskazówki liczydła stoją naprzeciw siebie i zaznaczają w porównaniu z oznaczeniem liczydła w chwili rozpoczęcia się badania, najbliższą wyższą liczbę;
- d) łuk zębaty wału mimośrodowego przebiegł całe swoje półkole w zazębieniu z kołem pośrednim i przestawił zastawki;
- e) bęben naczyniowy posunął się naprzód o całą szerokość naczynia;
- f) napęd jest wyłączony samoczynnie;

- g) zamknięcie zasuwki suwaka obrotowego jest zniesione;
- h) zamknięcie kurka w odpływie brzezki piwnej jest zniesione;
- i) kurek w odpływie brzezki słodkiej jest automatycznie zamknięty.

Rozdział II.

Przepis co do ustawiania przyrządu kontrolno-mierniczego.

1. Do urzędowego badania wytworzonej ilości brzezki piwnej wolno używać tylko tych przyrządów kontrolno-miernicznych, które ustawiono przy uwzględnieniu przepisów poniżej wyszczególnionych oraz ocechowano i aprobowano pod nadzorem c. k. Głównej Komisji miar i wag. Przyrządy, dostarczone browarom przez zarząd skarbowy, pozostają własnością skarbu.

2. W każdym browarze, w którym Ministerstwo skarbu poleci stosować przyrząd kontrolno-mierniczny, ma komisya, ustanowiona przez Ministerstwo skarbu, przeprowadzić przed ustawieniem przyrządu w obecności strony lub jej upoważnionego zastępcy dochodzenie miejscowe.

W sprawie tego dochodzenia miejscowego i następującego po niem ustawienia przyrządu kontrolno-mierniczego należy uwzględnić, co następuje:

- a) Przyrząd kontrolno-mierniczny należy połączyć z samą panwią na brzezkę. Jeżeli browar używa kilku panwi na brzezkę, należy każdą z nich zaopatrzyć własnym przyrządem kontrolno-miernicznym;
- b) przyrząd kontrolno-mierniczny powinno się ustawić w ten sposób, aby mierzona w kierunku poziomym odległość między suwakiem obrotowym przynależnego przyrządu kontrolnego a panwią była ile możności nieznaczna. Długość rury dla doprowadzania próbek nie powinna przekraczać $2\frac{1}{2}$ metra;
- c) przyrząd kontrolno-mierniczny musi być ustawiony na trwałym, pewnym fundamencie, wymurowanym z cegieł dobrze zwilżonych z zaprawą cementową, lub ubitym z betonu portlandzkiego, albo na poprzecznicach żelaznych, odpowiednio grubych i dobrze opartych, a to ile możności w samym lokalu warzenia. Gdyby stosunki miejscowe nastęrczały trudności pod względem ustawienia przyrządu w samym lokalu warzenia i przyrząd ten musiał być wskutek tego ustawiony w lokalu, oddzielnym od lokalu warzenia, przestrzegać należy przy wybieraniu innego miejsca na ustawienie, aby przyrząd ochroniony był ile możności od wpływów zewnętrznych i tak ustawiony, by nadzór

nad warką nie doznawał utrudnień: w przypadku tym powinien być lokal, przeznaczony na przyrząd, połączony bezpośrednio z lokalem, w którym znajduje się panew, zapomocą otworu, mającego najmniej 0.25 metra kwadratowego w przekroju;

- d) otwór, wywiercony w panwi, powinien znajdować się w takim miejscu tejeże, aby zapewniona była zgodność jakościowa próbek brzezki piwnej, odpływających w tem miejscu, z całą ilością płynu zawartego w panwi. Nie wolno więc wywiercać tego otworu w takim miejscu panwi, gdzie zawartość jej nie zostawałaby podczas warzenia w ciągłej żywej cyrkulacji z główną masą, jak na przykład przy workowatych wypukłościach panwi (nasadach itp.);
- e) nawiercenie panwi nie powinno leżeć niżej jak 10 centymetrów nad najniższym punktem dna panwi;
- f) uwzględniając kształt i wielkość panwi, a według okoliczności także stopniowanie wielkości warek, należy oznaczyć wymiary stągwi przyrządu kontrolno-mierniczego, który ma być ustawiony, przyczem należy trzymać się zasady, że napełnienie stągwi podczas badania urzędowego nie ma wynosić mniej jak 2.00 litry, a z reguły nie więcej jak 3.50 litra;
- g) przyrząd kontrolno-mierniczny tudzież wszystkie przewody rurowe, do niego prowadzące, powinny być wolne i w każdym czasie w celu badania łatwo dostępne;
- h) rura gładko wypolerowana, doprowadzająca próbki do przyrządu kontrolno-mierniczego, powinna być w całej swojej długości widzialna, dostępna i wolna, o ile przydanie osłony nie będzie wyraźnie nakazane;
- i) wspornik przyrządu kontrolno-mierniczego należy połączyć mocno i niewzruszenie z murem fundamentu zapomocą śrub kamiennych, które powinny być utwierdzone zaprawą cementową i wgłębione najmniej 15 centymetrów w murze fundamentu;
- k) przy ustawianiu wspornika, które ma być wykonane z jak największą starannością i ścisłością, należy mieć przedewszystkiem na względzie, aby stągiew stała ściśle pionowo i w właściwym miejscu. Podnoże wspornika, podłożone klinami żelaznymi, należy podlać zaprawą cementową;
- l) stągiew przyrządu kontrolno-mierniczego powinna pozostać całkiem wolna i dostępna. Nie może więc ona stykać się bezpośrednio ani z murem, ani z częściami konstrukcyi, platformami, ani też z maszynami lub częściami przyrządu. Cały przyrząd kontrolno-mierniczny powinien być otoczony osłoną ochraniającą.

na przykład płaszczem z materji nieprzemakalnej, budką z drzewa lub żelaza w taki sposób, aby osłonę tę można było łatwo usunąć albo aby przyrząd kontrolny był pod nią z wszystkich stron dostępny;

- m) panew na brzeczkę może posiadać bez względu na to, czy ma ognisko bezpośrednie, czy jest ogrzewana parą, tylko jedną rurę dla dopływu brzeczki słodkiej i tylko jedną rurę dla odpływu brzeczki piwnej. Jeżeli panew ma dwa lub więcej otworów spustowych, należy rury ich złączyć jak najbliżej panwi w jedną wspólną rurę odpływową; w obrębie przestrzeni napelnienia nie mogą pod żadnym warunkiem znajdować się przy panwi inne otwory, względnie przewody;
- n) rura doprowadzająca brzeczkę słodką i rura odprowadzająca brzeczkę piwną mają być zaopatrzone każda jednym kurkiem zamykalnym, umieszczonym jak najbliżej panwi, a urządzone według opisu, podanego w rozdziale I. a, K. Jeżeli kurki te są urządzone jako trójramiennie kurki przestawne, musi rura, łącząca się z trzecią odnogą, mieć wolne ujęcie ponad brukiem warzelni;
- o) na tych urządzeniach zamknięciowych należy umieścić połączenia dla zamknięć zewnętrznych. Rury ochronne i przewodowe należy poprowadzić w pozycji możliwie zabezpieczonej, ewentualnie na szynach żelaznych;
- p) rura dla dopływu brzeczki słodkiej może mieć pomiędzy baterją klarowania, względnie pompą do brzeczki a kurkiem w dopływie brzeczki słodkiej tylko jedną odnogę, mającą ujęcie do przynależnej kadzi klarowania, przez którą przedpęd brzeczki pompuje się napowrót do tej kadzi; pomiędzy kurkiem w dopływie brzeczki słodkiej a panwią nie może znajdować się żadna odnoga; nadto nie powinna rura dla dopływu brzeczki słodkiej, tudzież rura wodociągowa, prowadząca ewentualnie do wnętrza panwi, uchodzić do panwi pod żadnym warunkiem niżej jak 20 centymetrów ponad najwyższem zwierciadłem brzeczki przy zagotowaniu. To samo odnosi się do umieszczonego ewentualnie w panwi napryskiwacza;
- q) rura dla odpływu brzeczki piwnej nie może mieć żadnej odnogi pomiędzy panwią a kurkiem zamykającym; gdyby za kurkiem dla odpływu brzeczki piwnej (patrząc od panwi) była ewentualnie umieszczona rura dla odpływu wody płuczkowej, musi ona mieć wolne ujęcie nad brukiem warzelni;
- r) wprowadzanie wszelkich innych przewodów do panwi, na przykład zapomocą węża do wydalania pary lub zapomocą jakichkolwiek na-

sadek rurowych w panwi lub w pokrywie panwi jest wręcz niedopuszczalne;

- s) jeżeli panwie są ogrzewane parą, należy dokładnie oznaczyć rury, doprowadzające parę do panwi, i rury, odprowadzające parę i wodę, powstałą z pary zgęszczonej. Rury te muszą być wolne i z wszystkich stron dostępne, tak aby można było je kontrolować w całym ich ciągu z zupełną pewnością;
- t) jeżeli panew na brzeczkę służy także do gotowania zacieru, jak to bywa w warzelniach pojedynczych, wówczas cedzidło, które ma być wkrębowane do wnętrza w wywiercony otwór panwi, powinno być za każdym razem na czas gotowania zacieru wyjęte i zastąpione śrubą szczelnie zamykającą (zatycką panwiową); nadto muszą być wszystkie te przewody rurowe, z dotyczącą panwią połączone, których używa się tylko do prowadzenia zacieru, a nie także do prowadzenia brzeczki, podczas klarowania aż do skończenia się badania w ten sposób zabezpieczone, aby nieuprawnione odprowadzanie brzeczki było niemożliwe. W jaki sposób zabezpieczenie to ma być wykonane, należy postanowić w każdym z osobna przypadku przy badaniu miejscowem, uwzględniając zachodzące w danej chwili stosunki lokalne;
- u) jeżeli w warzelniach podwójnych używa się panwi zaciernej czasowo lub tylko pomocniczo także do warzenia brzeczki piwnej, postąpić należy z tą panwią tak samo, jak z opisaną w powyższym ustępie t skombinowaną panwią zacieraną i na brzeczkę (warzelnia pojedyncza);
- v) do każdorazowego prowizorycznego badania brzeczki piwnej w panwi służy osobny karbnik, należący do przyrządu kontrolno-mierniczego. Ponieważ karbnik ten musi być przy każdym badaniu wstawiany zawsze w to samo miejsce panwi, przeto należy we wnętrzu panwi umieścić dołączone do niego wodzidło; dalej należy postarać się o to, aby karbnik był zawsze przechowywany w położeniu wiszącym.

Z wyniku badania miejscowego należy spisać protokół i przedłożyć go po zaopatrzeniu podpisami wszystkich uczestników władzy skarbowej pierwszej instancyi. Władza ta ma uwiadomić następnie przedsiębiorcę browaru o wymaganiach, postawionych co do ustawienia przyrządu kontrolno-mierniczego, z pozostawieniem prawa rekursu.

Jeżeli wskutek rekursu strony zarządzone zostaje ponowne zbadanie miejscowe, ponosi ona kosztą tego badania, o ile do rekursu się nie przychyłono.

3. Gdy browar ustawi przyrząd kontrolno-mierniczy, ma ta sama komisya przedsięwziąć oględziny, która wykonała badanie miejscowe.

Przytem należy mieć na uwadze w szczególności, co następuje:

- a) Należy zbadać, czy ustawiono przyrząd kontrolno-mierniczy i wywiercono otwór w panwi w sposób, przy badaniu miejscowym przepisany lub ewentualnie zmieniony decyzją władzy skarbowej. Gdyby dostrzeżono uchybienie w jakimkolwiek względzie, należy uwiadomić o niem stronę i wstrzymać spisanie wyvodu oględzin aż do uchylenia wadliwości, względnie aż do decyzji władzy przełożonej.
- b) Szczególną uwagę należy zwrócić przy oględzinach na połączenie poszczególnych urządzeń browaru z sobą i z przyrządem kontrolno-mierniczym; połączenia rurowe, które umożliwiałby lub choćby tylko ułatwiały tajemne odprowadzenie, nie powinny być tolerowane. Gdyby zaś uznano połączenia te za potrzebne do fabrykacji, muszą one być urządzone tak, aby mogły być zamknięte i zabezpieczone plombami urzędowymi aż do chwili urzędowego badania wyrobionej brzeczki piwnej.
- c) Nadto należy pomalować wszystkie przewody rurowe do wody, pary i brzeczki piwnej, o ile powierzchnie ich nie są lśniaco wypolerowane, w sposób przepisany, znamionujący przeznaczenie przewodu. U rur lśniaco wypolerowanych powinny wszystkie połączenia krezowe być pomalowane takąż farbą znamionową.
- d) Miejsce na ustawienie wagi, należącej do przyrządu, wybrać należy tak, aby mogła ona tam stale pozostawać; waga ta, urządzona do udźwignięcia 10 kilogramów i mająca dwa talerze, z których jeden zaopatrzony jest pierścieniem do wstawienia naczynia próbkowego, mieści się w skrzynce drewnianej, dającej się zamknąć, i spoczywa na stole ściennym, który należy ustawić poziomo i oprzeć na żelaznych podporach. Umieszczona być powinna w miarę możliwości w tym samym lokalu, w którym ustawiony jest przyrząd kontrolno-mierniczy.

Gdy ustawienie przyrządu uznano za wolne od zarzutu, należy przystąpić do napuszczenia tegoż olejem według osobnego przepisu, zawartego w dodatku I. Bezpośrednio potem należy założyć zamknięcia plombowe, oznaczone w dodatku II. Jeżeli przy dokonaniu oględzin nie podniesiono żadnego zarzutu, a względnie po uchyleniu stwierdzonych wadliwości należy przeprowadzić ocechowanie przyrządu przy ścisłym przestrzeganiu przepisów, ogłoszonych obwieszczeniem Ministerstwa skarbu z dnia 24. listopada 1906, Dz. u. p. Nr. 255, a odnoszących się do cechowania przyrządów kontrolno-mierniczych do brzeczki piwnej Erhard-Schau. O wyniku oględzin oraz o skutecznym ocechowaniu należy

spisać protokół, zaopatrzony podpisami wszystkich stron, i przesłać go władzy skarbowej pierwszej instancji.

Ponowne cechowanie przyrządu kontrolno-mierniczego, który jest już w użyciu, należy zarządzić:

- a) na wyraźne żądanie odnośnego przedsiębiorcy browaru;
- b) jeżeli panew warzelna albo otaczające ją obmurowanie mają być zastąpione nowymi lub poddane naprawie, a zmiana taka wywiera wpływ na dokładność pomiarów przyrządu;
- c) jeżeli podane w protokole oględzin ilości brzeczki piwnej, znajdującej się w panwi w chwili badania urzędowego (t. zw. *Ausschlagmengen*), miałyby być przekroczone lub obniżone w takim zakresie, iż będące w użyciu tablice redukcyjne nie wystarczają już do przeliczenia uzyskać się mających próbek;
- d) po każdej wymianie stągwi;
- e) po każdej wymianie suwaka obrotowego;
- f) jeżeli zbadanie przyrządu pod względem dokładności w mierzeniu, wykonane przez kontrolę wyższą stosownie do przepisu, podanego w rozdziale III, lit. B, wykaże w porównaniu z wynikami cechowania różnicę, przenoszącą ± 0.25 , względnie ± 0.50 procent.

Każde cechowanie ponowne ma być zarządzone w każdym wypadku z osobna przez władzę skarbową pierwszej instancji i przeprowadzone w ten sam sposób, jak pierwsze cechowanie przyrządu.

Koszta cechowania ponownego ma ponieść przedsiębiorca browaru w przypadku a), jeżeli cechowanie ponowne stwierdziło dokładność pomiarów przyrządu, oraz wtedy, gdy zaszyły okoliczności, podane w punkcie b), c) i d).

4. Przedsiębiorca browaru, a względnie kierownik ruchu jest obowiązany donieść na piśmie właściwej władzy skarbowej pierwszej instancji o każdej zamierzonej naprawie lub zmianie panwi albo jej podbudowania, względnie obmurowania, albo też o naprawie lub zmianie podbudowania przyrządu kontrolno-mierniczego, i to przed ich podjęciem oraz po ukończeniu reparacji z podaniem terminu, kiedy zamierzona naprawa rozpocznie się, a względnie kiedy została ukończona. Po ukończeniu naprawy należy przeprowadzić stwierdzenie dokładności pomiarów przyrządu w sposób, przepisany w rozdziale III, lit. B.

Gdyby jednak miano dokonać naprawy panwi bez usuwania jej obmurowania lub jej podpory, a naprawa ta mogła spowodować zmianę pojemności panwi, nie dającą się wykazać drogą przepisanego badania dokładności pomiarów przyrządu.

Dodatek I.

Dodatek II.

wówczas należy w celu pewnego stwierdzenia spowodowanej ewentualnie zmiany pojemności panwi przeprowadzić jeszcze przed rozpoczęciem naprawy cechowanie oddzielne w sposób następujący:

Skoro strona wniesie doniesienie o takiej naprawie panwi, winien urzędnik kontroli wyższej jeszcze przed przeprowadzeniem naprawy po urzędowym zabezpieczeniu rur dopływowych i odpływowych panwi napełnić ją w stanie zupełnie suchym, wystudzonym i próżnym wodą zapomocą ocechowanej konewki mierniczej do wysokości, sięgającej powyżej tego miejsca, w którym ma się wykonać naprawę, jednak zawsze wyżej miejsca nawiercenia i co najmniej o tyle, aby uzyskać się mającą próbkę obejmowała nie mniej jak jeden litr. Następnie należy zapomocą przyrządu kontrolno-mierniczego pobrać próbkę z ilości wody, znajdującej się w panwi, w sposób, przepisany dla sprawdzania dokładności pomiarów przyrządu, i stwierdzić dokładnie jej wagę i ciepotę. Potem należy wlać próbkę napowrót do panwi bez rozlewania i po uspokojeniu się powierzchni wody powtórzyć opisany wyżej proceder jeszcze dwukrotnie oraz obliczyć przeciętną wagę i przeciętną ciepotę uzyskanych w ten sposób trzech próbek. O czynności tej należy sporządzić protokół w potrójnem wygotowaniu, zaopatrzone podpisem strony i urzędnika kontroli wyższej, obejmujący wszystkie daty, ustalone przy badaniu (ilość wody, znajdującej się w panwi, wagę i ciepotę poszczególnych próbek, oraz ich przeciętną wagę i ciepotę). Jeden egzemplarz protokołu należy wydać przedsiębiorcy, drugi przedłożyć władzy skarbowej pierwszej instancji, a trzeci przesłać c. k. Komisji dla ustawiania przyrządów kontrolno-mierniczych do brzezki piwnej w Wiedniu, II, Alliiertenstraße Nr. 16, celem natychmiastowego sporządzenia odnośnej tablicy redukcyjnej.

Po ukończeniu naprawy należy powtórzyć opisany wyżej proceder przy zastosowaniu zupełnie takiego samego napełnienia panwi i porównać wynik z tą wartością wspomnianej tablicy redukcyjnej, która odpowiada stwierdzonej ciepocie przeciętnej. Jeżeli okaże się przytem różnica, wynosząca więcej niż ± 0.5 procent, należy zaraz spowodować podjęcie cechowania ponownego.

O tem zbadaniu panwi należy ponownie sporządzić protokół, jednak tylko w dwóch egzemplarzach, z których jeden otrzymuje przedsiębiorca, a drugi władza skarbowa pierwszej instancji.

Wykonane cechowania oddzielne należy przytoczyć krótko bez podawania dat w zapisku rewizyjnym (rozdział III., B, l. 1.) oraz w dzienniku.

W razie niespodzianego uszkodzenia panwi, które wymaga natychmiastowej naprawy, ma urzę-

dnik techniczny kontroli wyższej rozstrzygnąć po ukończeniu naprawy w każdym wypadku z osobna, czy objętość panwi doznała wskutek naprawy zmiany, wymagającej przeprowadzenia cechowania ponownego.

Przy zupełnie nieznaczących naprawach panwi (na przykład odnawianiu pękniętych zakówek, uszczelnianiu wpustów itd.), które nie powodują żadną miarą zmian w objętości panwi, należy oczywiście zaniechać opisanego wyżej cechowania panwi.

Jeżeli okaże się potrzeba ponownego cechowania przyrządu, w takim razie, począwszy od chwili, w której stwierdzono okoliczność, uzasadniającą ponowne cechowanie, aż do dokonania tegoż, może ruch browaru w dotyczącej warzelni odbywać się dalej, a przyrząd kontrolny może być nadal używany tylko w tym przypadku, jeżeli strona oświadczy protokolarnie, iż się zgadza, aby daty badania warek, uzyskane w ciągu tego okresu czasu, wpisywano tymczasowo, a dopiero po skończeniu ponownego cechowania przerachowywano przy użyciu nowych tablic redukcyjnych.

Gdyby potrzebną była naprawa przy kurku dla dopływu brzezki słodkiej lub kurku dla odpływu brzezki piwnej, wymagająca wyjęcia zamknięcia automatycznego, winien również przedsiębiorca browaru, a względnie kierownik ruchu uwiadomić o tem naprzód władzę skarbową pierwszej instancji, która wysłać ma w celu interwencji urzędnika kontroli wyższej. Uczestniczący przytem urzędnik ma odjąć plombę kontroli wyższej i cofnąć urządzenie zamykające poza obręb jego miejsca zaczepiania.

Po skończeniu naprawy trzeba wprowadzić urządzenie zamykające napowrót w poprzednie położenie i ubezpieczyć urządzenie.

Rozdział III.

Przepis używania.

A. Dla kontroli zwyczajnej.

1. Kontrolę zwyczajną wykonywać ma najmniej dwóch funkcjonariuszy skarbowych, z których jeden powinien mieć przynajmniej stopień starszego strażnika skarbowego. Organ, który ma wyższy stopień służbowy, winien rozdzielić czynności urzędowe kontroli odpowiednio celowi i jest za to odpowiedzialny, aby badanie urzędowe odbyło się ściśle według przepisów.

2. W browarach, zaopatrzone przyrządem kontrolno-mierniczym, prowadzić należy rejestr badań według dołączonego formularza (druk podległy Załącznik 1. ściślejszej rachubie) oraz ułożone według dołączonego wzoru zestawienie wyników badań kontroli zwyczajnej i kontroli wyższej. Jeżeli w pewnym browarze

jest w użyciu kilka przyrządów kontrolno-mierniczych, należy założyć wspomniane wyżej dwa zapiski dla każdego z tych przyrządów osobno. Zapiski urzędowe, które nie są w bezpośrednim związku z badaniem warek lecz dotyczą dodatkowych cechowań kadzi, kontroli piwnic fermentacyjnych, kontroli zabezpieczeń urzędowych itd., należy wciągać nie do rejestru badań lecz do arkusza rewizyjnego, który ułoży krajowa władza skarbowa. Rejestr badań oraz powyższy arkusz rewizyjny należy zamykać co miesiąc i przysyłać w drodze służbowej władzy skarbowej pierwszej instancji w dniu 10. następnego miesiąca. Natomiast zestawienie ma być przysyłane dopiero po wciągnięciu wyniku czynności urzędowej co do próbki kontroli wyższej z ostatniej warki w odnośnym miesiącu za pośrednictwem przełożonej władzy skarbowej pierwszej instancji do c. k. Komisji dla ustawiania przyrządów kontrolno-mierniczych do brzezki piwnej w Wiedniu, dzielnica II, Alliiertenstrasse Nr. 16.

Do wpisów należy zawsze używać atramentu; ma je wciągnąć ten organ skarbowy, który wykonywa dotyczącą czynność urzędową.

3. O ile browar nie pozostaje pod stałym nadzorem, rozpoczyna się kontrola zwyczajna przy każdej warce z ukończeniem postępowania zaciernego, a więc na krótko przed rozpoczęciem się klarowania brzezki i kończy się badaniem warki.

Organy dozoru winny niezwłocznie po przybyciu do browaru przekonać się o stanie procesu warzenia. Nadto są one obowiązane upewnić się przed rozpoczęciem klarowania brzezki, czy wszystkie nałożone plomby, tudzież sam przyrząd kontrolno-mierniczy, jakoteż należące do niego przewody i kurki są nienaruszone. Następnie wyjąć należy sito z cędzidla do chmielu i po oczyszczeniu osadzić je napowrót, bacząc na uszczelnienie.

Jeżeli panew zacierna służy także jako panew do brzezki, czuwać należy nad tem, aby zatyczka panwiowa, wśrubowana po wewnętrznej stronie miejsca nawiercenia, była zastąpiona sitem przed rozpoczęciem klarowania.

Nadto jeszcze przed przestawieniem zamknięć, dopóki przyrząd kontrolno-mierniczy znajduje się w położeniu głównem I (położeniu nastrzykowym), należy go przepłukać zapomocą baterji nastrzykowej w kierunku do panwi. Przytem należy baczyć, czy woda splukująca wychodzi otworami czopa sitowego we wnętrzu panwi z siłą dowodzącą, że cały przekrój jest wolny. Gdyby tak nie było, należy wyjąć czop sitowy i oczyścić go.

Następnie ma organ nadzorczy przekonać się przez wolnoręczne przełożenie suwaka obrotowego w położenie wypróżnienia, czy stągiew jest wypróżniona.

Po usunięciu wody splukującej z rury dla doprowadzania próbek przez ponowne otwarcie cędzidla do chmielu należy przełożyć kurek nastrzykowy 55 oraz suwak obrotowy E przez pionowe nastawienie rękojeści 57. względnie 39 w położenie zamykalne i zesunąć zaworę suwaka obrotowego 38 na dół po wyjęciu sztyftu utwierdzającego.

Plombę na śrubie zamykającej, odjętą w celu oczyszczenia cędzidla do chmielu, należy następnie odnowić.

4. Skoro kierownik ruchu oznajmi ustnie, iż klarowanie ma się rozpocząć, powinny organa nadzorcze przekonać się zawsze naocznie:

- a) czy kurek w dopływie brzezki słodkiej jest jeszcze według przepisu zamknięty i czy sworznię zapadkową może poruszać się wolno w wcięciu czopa kurkowego;
- b) czy panew jest wypróżniona i oczyszczona, czy kurek w odpływie brzezki piwnej jest stanowczo zamknięty, czy wcięcie w czopie kurka stoi naprzeciw cofniętego w tył sworzni zapadkowej i czy sztyft wiążący jest wetknięty;
- c) czy zawora suwaka obrotowego jest według przepisu na dół zasunięta,
- d) czy czop sitowy w wnętrzu panwi jest oczyszczony i mocno zaśrubowany i czy powierzchnia jego jest wolna.

5. Gdy w tych czterech punktach znaleziono wszystko w porządku lub przywiedziono do porządku, winien organ nadzorczy skutecznie przestawienie zamknięć, a tem samem przyrządu kontrolno-mierniczego z głównego położenia I (położenia nastrzykowego) w położenie główne II (położenie kontrolne) tym sposobem, iż przekłada dźwignię ręczną 65, która działa na wał mimośrodowy, po odjęciu zamknięcia urzędowego o 180° w kierunku wskazówki zegarowej. Przez to zasuwka suwaka obrotowego i kurek w odpływie brzezki piwnej zostają zamknięte, a kurek w dopływie brzezki słodkiej otwarty. Przy przekładaniu dźwigni ręcznej należy zwracać zawsze uwagę na to, aby przekładanie to odbywało się w tempie powolnem.

Po wykonaniu tego przestawienia należy zawsze przekonać się, czy zamknięcie zewnętrzne III zostało posunięte naprzód w wcięcie czopa kurka w odpływie brzezki piwnej, a zamknięcie zewnętrzne II cofnięte z wcięcia czopa kurka w dopływie brzezki słodkiej, oraz czy przypilowany ząb łuku zębatego zaczepia należycie o kółko pośrednie.

Następnie należy zawiadomić stronę o wykonaniu przestawienia, poczem może rozpocząć się zaraz klarowanie brzezki czystej.

Począwszy od tej chwili, winien organ nadzorczy aż do ukończenia badania zapomocą przyrządu kontrolno-mierniczego nadzorować nieustannie panew na brzezce i zwracać uwagę na to, aby

wszystka brzeczka, odpływająca z klarownicy, razem z nalewami dostała się do panwi i żeby się gdzieś indziej nie odprowadzano ani nie brano.

Gdy się klarowanie skończy, ma organ nadzoru kontrolować, aby woda góla odpływała swobodnie ponad brukiem warzelni do kanału, z wyjątkiem tych przypadków, w których uzyskano osobne pozwolenie na używanie wody tej w inny sposób.

6. Po zjawieniu się w przedsiębiorstwie drugiego organu nadzorczego (najpóźniej na godzinę przed ukończeniem warzenia z chmielem) należy przedsięwziąć przygotowania, obserwacje i pomiary, poprzedzające każde badanie, a mianowicie:

- a) Wagę, należącą do przyrządu kontrolno-mierniczego, należy po otwarciu zamknięcia zbadać przed każdorazowym użyciem pod tym względem, czy przy próżnych i zupełnie oczyszczonych talerzach wagi obustronne przeważanie jest równe i utrzymuje się w równych granicach przy wielokrotnem wahaniu wagi. Nadto trzeba badać wagę najmniej raz na miesiąc w następujący sposób: Talerz na naczynie obciąża się ciężarkiem wagi pięciu kilogramów, a talerz ciężarkowy kilku ciężarkami ogółem tyleż czyniącymi. Jeżeli obustronne przeważanie jest równe, funkcjonuje waga dobrze; w przeciwnym razie zbadać należy różnicę ciężarków, to jest, ile ich trzeba do właściwego nastawienia dodać lub ująć. Próbę tę należy powtórzyć, mieniając ciężarki, a następnie odbyć ją w taki sam sposób przy obciążeniu 500 gramami.

Jeżeli różnica wynosi więcej niż dwa gramy, należy uczynić niezwłocznie doniesienie do władzy skarbowej pierwszej instancji, która ma zarządzić, co potrzeba. Aż do uchylecia wadliwości należy używać do badania urzędowego wagi pomocniczej, będącej w posiadaniu tej władzy, a w razie nagłej potrzeby innej odpowiedniej wagi, funkcjonującej dokładnie.

Najpóźniej w dwa lata po ostatniem cechowaniu należy przesłać wagę oraz garnitur ciężarków do firmy dostawiającej dla sprawdzenia, podjęcia ewentualnych napraw i odstawienia do c. k. Głównego Urzędu cechowniczego w Wiedniu celem ponownego ocechowania. (Rozporządzenie Ministerstwa handlu w porozumieniu z Ministerstwem spraw wewnętrznych i skarbu z dnia 28. marca 1881, Dz. u. p. Nr. 30, § 1., al. b.)

- b) Znajdujący się pod zamknięciem kontroli zwyczajnej mały okrągły talerz zamykający w pokrywie bębna, zawierającego naczynia na próbki kontroli wyższej, należy zdjąć po usunięciu plomby i sztyftu zamykającego i wyjąć zapomocą

klucza do naczyń naczynie próbkowe, mieszczące się pod odsoniętym otworem.

Jeżeli naczynie to jest napelnione, wówczas należy przed wypróżnieniem stwierdzić wagę netto próbki i jej zawartość wyciągu i zapisać wynik w odpowiedniej kolumnie rejestru badań z podaniem numeru naczynia, i to w tym wierszu, w którym wykazany jest wynik badania warki na podstawie wskazań odpowiedniej próby kontroli zwyczajnej.

Naczynie to należy zawsze oczyścić dokładnie wodą gorącą i zimną, postawić następnie do góry dnem, a po kilku minutach obetrzeć całkiem do sucha wewnątrz i zewnątrz. Następnie należy zaopatrzyć naczynie próbkowe tabliczką konserwacyjną i odtarować.

Zbadaną tarę naczynia próbkowego zapisać należy w odpowiedniej kolumnie rejestru badań z przydaniem numeru naczynia, przy czem przepis wyżej powołany ma mieć analogiczne zastosowanie. Następnie wstawia się naczynie próbkowe zapomocą klucza naczyniowego napowrót przez otwór do bębna na naczynia, i to tak, aby spodnią powierzchnią dna stało dokładnie w zagłębieniu, znajdującem się w dnie bębna, zaś nasadki umieszczone na górnym brzegu naczyń próbkowych, były ustawione promieniowato. Talerz zamykający należy założyć napowrót, a sztyft zamykający wysunąć naprzód i opatrzyć zamknięciem plombowem kontroli zwyczajnej.

Tabliczek konserwacyjnych dostarcza zarząd skarbowy bezpłatnie; dotyczący funkcjonariusze nadzoru pobierać je będą za złożeniem rachunku z ekonomatu krajowej władzy skarbowej.

W wypadkach szczególnych, w których próbki narażone są na zbyt szybkie ostudzenie, należy żądać tabliczek parafinowych o niskim punkcie topliwości.

Tabliczek konserwujących, wyjętych z napelnionych naczyń kontroli wyższej, nie wolno używać ponownie, lecz należy je zbierać po dokładnem oczyszczeniu wodą i odsyłać peryodycznie do wspomnianego ekonomatu.

Organa, sprawujące nadzór, mają prowadzić co do otrzymanych i użytych tabliczek konserwujących zapiski, ułożone według dołączonego wzoru.

- c) Naczynie próbkowe kontroli zwyczajnej należy wymyć wodą gorącą i zimną wewnątrz i zewnątrz, postawić dnem do góry, po kilku minutach obetrzeć całkiem do sucha i odtarować razem z pokrywką; następnie kładzie się

pokrywkę na boku, a naczynie próbkowe stawia na platformie dla kontroli zwyczajnej z prawej strony zewnątrz wspornika.

Tarę naczynia wraz z pokrywką należy zapisać w odpowiedniej kolumnie rejestru badań.

- d) Naczynie na przedpęd, wypróżnione i wyczyszczone, należy postawić na właściwej platformie po lewej stronie zewnątrz wspornika.
- e) Liczbę, którą liczyldo przyrządu kontrolno-mierniczego wskazuje przed badaniem, należy odczytać i zapisać w odpowiedniej kolumnie rejestru badań.
- f) Nakoniec należy napuścić olejem przyrząd kontrolny według przepisu, zawartego w dodatku I.

7. Gdy kierownik ruchu oznajmi, że warzenie skończyło się i badanie urzędowe warki może się rozpocząć, winny organ nadzorczy mieć na uwadze co następuje:

- a) Należy zwrócić uwagę kierownika ruchu, że jest właściwszem, zaniechać ogrzewania lub przynajmniej przytłumić je na czas badania przyrządem, aby zapobiedz zbyt gwałtownemu wzbieraniu brzezki piwnej.
- b) Jeżeli w panwi jest miesadło, trzeba je zastanowić na czas aż do ukończenia badania przyrządem kontrolno-mierniczym.
- c) Drzwi panwi trzeba otworzyć i zostawić otwarte przez cały czas badania przyrządem kontrolno-mierniczym.
- d) Kurek w dopływie brzezki słodkiej musi być stanowczo zamknięty od strony panwi, a sztyft wiążący wetknięty.
- e) Gdy te warunki wstępne są dopełnione, przystępuje się najprzód do prowizorycznego zbadania ilości brzezki piwnej zapomocą karbnika.

W tym celu wstawia się karbnik dobrze przedtem osuszony zapomocą umieszczonego w panwi wodzidla a następnie mierzy się w milimetrach wysokość powierzchni płynu na wszystkich czterech stronach karbnika; pomiar ten wykonać należy najmniej dwa razy; przeciętną odczytanych liczb pomiaru należy wciągnąć najprzód do zapisków podręcznych, urządzonych według dołączonego wzoru, a następnie do rejestru badań, oraz do wykazu oznaczeń karbnikiem, który ma być założony według przydanego formularza. Wykaz ten należy prowadzić oddzielnie według całych stopni cukromierza i pominąć przytem ułamki, wynoszące 0·5 lub mniej, a ułamki powyżej 0·5 uważać za całe stopnie. Daty, uzyskane przez to

Załącznik 4.

Załącznik 5.

badanie prowizoryczne, stanowią podstawę badania urzędowego na wypadek zupełnej nieprzydatności przyrządu kontrolno-mierniczego, ponieważ tej samej wysokości zwierciadła brzezki piwnej w jednej i tej samej panwi odpowiada zawsze ta sama ilość brzezki w tej ostatniej.

Jeżeli w porównaniu z poczynionymi przez dłuższy czas doświadczeniami okażą się pod tym względem znaczniesze różnice, należy śledzić za ich przyczyną i bezzwłocznie zdać sprawę z wyniku tego śledzenia władzy skarbowej pierwszej instancyi do dalszego zarządzenia.

Badanie prowizoryczne wykonywa z reguły ten organ nadzoru, któremu poruczony jest nadzór nad panwią na brzezce.

Jeden egzemplarz zapisków podręcznych należy przechowywać w browarze aż do końca następnego okresu ruchu.

Wykaz oznaczeń karbnikiem ma być prowadzony bieżąco i zakładany na nowo przy każdorazowej zmianie tablic redukcyjnych. Wykaz, wycofany z użycia, należy przesłać bez zwłoki c. k. Komisji dla ustawiania przyrządów kontrolno-miernicznych do brzezki piwnej w Wiedniu, II, Alliiertenstrasse 16.

- f) Teraz albo już równocześnie z badaniem tymczasowem winien drugi organ nadzorczy podjąć badanie zapomocą przyrządu kontrolno-mierniczego.

W tym celu należy najprzód zdjąć zamknięcie plombowe sztyftu wiążącego przy kółku napędowem przyrządu kontrolno-mierniczego, wyciągnąć sztyft wiążący i uchylić automatyczne wyłączenie napędu przez odpowiednią manipulację z guzikiem przysuwnicy.

Następnie wprawia się kółko napędowe w jednostajny nie za szybki obrót. Gdy po wypróżnieniu stągwi do naczynia na przedpęd nastąpi pierwsze automatyczne wyłączenie napędu, kontynuuje się badanie po powtórnej manipulacji z guzikiem przysuwnicy i podtrzymuje się napęd bez przerwy tak długo, dopóki po trzecim włączeniu i ostatniem wypróżnieniu stągwi do naczynia próbkowego kontroli zwyczajnej nie da się słyszeć głos dzwonka, a przyrząd kontrolno-mierniczy nie wyłączy się po raz trzeci automatycznie.

Ohecznie usuwa się zaraz naczynie próbkowe kontroli zwyczajnej zapomocą chwytki z platformy, na której stało, zamyka je pokrywką i stawia na boku w miejscu całkiem bezpiecznem.

Kółko napędowe przyrządu kontrolno-mierniczego ubezpiecza się sztyftem wiążącym i opatruje sztyft ten zamknięciem plombowem kontroli zwyczajnej.

Natychmiast po skończeniu badania zapomocą przyrządu kontrolno-mierniczego winien organ nadzoru przekonać się, czy działanie samoczynne zamknięć zewnętrznych na zasuwce suwaka obrotowego, na kurku w odpływie brzezki piwnej i kurku w dopływie brzezki słodkiej odbyło się należycie, i uwiadomić kierownika przedsiębiorstwa, że wyrobioną brzezkę piwną oddaje się do dalszej manipulacyi.

- g) Teraz należy przyzwać kierownika ruchu i przystąpić do zważenia i oznaczenia stopni próbki brzezki piwnej dla kontroli zwyczajnej, którą to czynność urzędową mają zawsze wykonywać oba organa nadzorcze.

Napełnione naczynie próbkowe kontroli zwyczajnej stawia się ostrożnie razem z pokrywką, po usunięciu ciał obcych, któreby do niego przylegały, i strzegąc się uronienia choćby najmniejszej części zawartości, na talerzu naczyniowym wagi, poczem oznacza się ciężar, przestrzegając dokładnie równego nachylenia się języka wagi. Ciężarki odczytywać należy tak przy wkładaniu jak i przy zdejmowaniu; nadto należy skontrolować wagę ogólną nałożonych ciężarków przez odczytanie w próżnych przegródkach garnituru ogólnej wagi brakujących tam ciężarków, a to jeszcze przed włożeniem napowrót ciężarków wyjętych. Wagę, zbadaną zapomocą tej potrójnej kontroli, należy niezwłocznie zapisać w zapiskach podręcznych, prowadzonych oddzielnie przez oba organa nadzorcze, i wciągnąć następnie do odnośnej kolumny rejestru badań.

Ciężarki mosiężne nie powinny być nigdy chwywane gołą ręką, lecz zawsze tylko szczypcami, dodanymi do garnituru ciężarków.

- h) Po zważeniu próbki należy wstawić naczynie próbkowe, nakryte ciągle jeszcze pokrywką, do kubła, napełnionego zimną wodą lub kawałkami lodu, celem ostudzenia brzezki piwnej, której stopniowość ma być oznaczona, i chronić je starannie od wszelkich oddziaływań zewnętrznych, a zwłaszcza od tego, aby woda chłodząca nie dostała się do naczynia.

Gdy próbka ostygła aż do ciepłoty lokalu badania, obciera się starannie krople wody, przylegające do wewnętrznej strony pokrywki, o wewnętrzny brzeg naczynia próbkowego, odkłada pokrywkę i miesza silnie próbkę brzezki piwnej w naczyniu próbkowem zapomocą po-

dziurkowanej kłotewki, tak aby i krople, przylegające do wewnętrznych ścian naczynia, zmieszaly się z brzezką i aby temperatura całej zawartości naczynia wyrównała się zupełnie.

Następnie przelewa się próbkę do szklanej baryszówki, wypłukawszy ją wprzód cząstką tej samej próbki brzezki piwnej bez wywoływania piany.

Stopniowość oznacza się przy ściślem przestrzeganiu istniejących przepisów zapomocą urzędowego normalnego cukromierza.

- i) Zapomocą znalezionych tym sposobem wielkości co do ciężaru i stopnia sacharometrowego próbki obliczają obecnie oba organa nadzorcze oddzielnie w wspomnianych zapiskach podręcznych wyrób zawarty w panwi, wyrażony w stopniach hektolitrowych wyciągu, przy pomocy tablic redukcyjnych, dla każdego przyrządu przy sposobności cechowania umyślnie sporządzonych, a to podług przydanej do nich instrukcyi.

Od wielkości, oznaczonej tym sposobem, należy odliczyć potrącenie, potrzebne dla poprawienia oznaczeń przyrządu ze względu na ubytki między panwią na brzezkę a chłodnicą. Wymiar tego potrącenia ustanawia się tymczasowo jak następuje:

Stopniowość brzezki piwnej w całych stopniach cukromierza	Potrącenie w procentach stopni hektolitrowych warki
7	2.0
8	2.2
9	2.5
10	2.7
11	2.9
12	3.1
13	3.3
14	3.5
15	3.7
16 i więcej	4.0

Używając tych tablic, należy opuszczać ułamki stopnia cukromierza aż do 0.50 włącznie, a większe ułamki liczyć za cały stopień.

Resztę pozostałą po tem obliczeniu, porównać należy z oznajmioną ilością stopni hektolitrowych wyciągu. Jeżeli w porównaniu z oznajmieniem okaże się nadwyżka, przenosząca 5 procent, należy spisać orzeczenie urzędowe; jeżeli zaś nadwyżka przenosi 10 procent, należy podnieść nadto zarzut przekroczenia skarbowego.

Stwierdzone i obliczone daty należy wciągnąć do rejestru badań i do zestawienia odpowiednio do napisów rubryk.

k) Następnie, w każdym razie jednak dopiero po zupełnem opróżnieniu panwi, należy oczyścić cały przyrząd. W tym celu należy przepłukać gorącą wodą wszystkie części przyrządu, które stykały się z brzeczką piwną, wyczyścić je potem parą i przepłukać jeszcze raz wodą gorącą, a w końcu przemywać wodą zimną tak długo, dopóki wszystkie te części przyrządu nie ochłodną.

Czyszczenia parą suwaka obrotowego należy zaniechać.

Celem uniemożliwienia nieprawnych manipulacji podczas położenia głównego I należy przez założenie zamknięcia urzędowego zabezpieczyć suwak obrotowy przed wolnорęcznym wprowadzaniem go w ruch w ten sposób, aby zapobiedz skutecznie podniesieniu w górę zawory suwaka. Zamknięcie to należy znowu zdjąć po przestawieniu przyrządu w położenie główne II.

Po oczyszczeniu rury doprowadzającej próbki należy otworzyć cedzidło do chmielu, zamknięte plombą, i oczyścić jego sito, a następnie zamknąć cedzidło po ponownem wstawieniu oczyszczonego sita i zaopatrzyć je na nowo zamknięciem urzędowym.

Jedynie w porze, gdy zachodzi obawa mrozu, należy zaniechać zamykania cedzidła do chmielu. Odjęte części przechowuje się w tym wypadku w szufladzie stolika wagi, osłania puzdro cedzidła do chmielu kawalkiem sukna i zabezpiecza przed naruszeniem zapomocą plomb.

8. O pustej warce, stosowanej zwyczajnie po dłuższem zawieszeniu ruchu w celu czyszczenia naczyń warzelnych i przewodów, uwiadomić należy najmniej na trzy godziny przedtem organ skarbowy, któremu poruczono bezpośredni nadzór nad browarem; do warzenia tego stosują się pod względem kontroli i badania przyrządem kontrolno-mierniczym te same przepisy, które odnoszą się do warki oznajmionej, zaniechać jednak należy ważenia próbek i oznaczania stopniowości.

Takich warek pustych odbyć się może ewentualnie kilka jedna po drugiej, jeżeli strona uzna to za potrzebne. Używać można do nich odpadków browarnianych, jako to kielków słodowych, pyłu słodowego, wylóczyzn lub wygotowanego chmielu i prowadzić odwar ten wszystkimi przewodami bruczki piwnej. Ostatecznie jednak należy nadzorować i stwierdzić odpływ jego do kanału.

Te warki puste powinny być zapisywane w rejestrze badań tak samo, jak warki prawidłowe.

B. Dla kontroli wyższej.

1. Czynności urzędowe, które mają być przedsiębrane regularnie.

Kontrola wyższa powinna odbywać się co najmniej dwa razy na miesiąc.

Urzędnik kontroli wyższej winien przekonać się przedewszystkiem i za każdym razem, czy uczyniono zadość przepisom o ustawieniu przyrządu, i poddać nałożone zamknięcia ścisłemu badaniu.

Czas podjęcia kontroli wyższej należy obrać z reguły tak, aby urzędnik kontroli tej miał sposobność nadzorowania czynności urzędowej organów kontroli zwyczajnej i mógł w razie potrzeby działać objaśniająco i pouczająco.

Badanie próbek bruczki piwnej, znajdujących się w naczyniach próbkowych kontroli wyższej, nie może być żadną miarą przedsiębrane w czasie odbywającego się badania wyrobu.

Przedewszystkiem należy odjąć zamknięcie urzędowe, umieszczone na pokrywie bębna przez kontrolę wyższą, zdjąć tę pokrywkę i zbadać następnie ilość i zawartość wyciągu wszystkich próbek, znajdujących się w bębnie w sposób, przepisany dla kontroli zwyczajnej. Przed oznaczeniem stopniowości powinno się wymieszać dokładnie kłótką całą zawartość naczynia próbkowego, aby wszelki osad na dnie został równomiernie rozdzielony.

Wypróżnione naczynia próbkowe należy przed wstawieniem oczyścić starannie w sposób wyżej podany i obetrzeć do sucha.

Od czasu do czasu należy poddać naczynia te gruntownemu oczyszczeniu przy użyciu środka dezynfekcyjnego (sody, antiforminy, pyricitu).

Po ukończeniu badania i oczyszczeniu brzegu oraz wnętrza bębna należy naoliwić trzpień, zamknąć znowu pokrywką bęben naczyniowy i zabezpieczyć go.

Wynik badań z podaniem numerów odnośnych naczyń próbkowych należy wciągnąć do zapisku rewizyjnego kontroli wyższej (druku, podlegającego ścisłej rachubie), który ma być prowadzony według dołączonego wzoru, oraz do zestawienia. Zapisek rewizyjny należy odsyłać drogą służbową jednocześnie z rejestrem badań. Załącznik 6.

Gdyby między wynikami kontroli zwyczajnej i kontroli wyższej zachodziły uderzające różnice, należy szukać ich objaśnienia i zapisać odpowiednią uwagę w zapisku rewizyjnym.

Części składowe przyrządu, znajdujące się w puzdrze mimośrodowym *K*, należy od czasu do czasu oczyszczać z osadzającej się ewentualnie rdzy i uwalniać od zgęstniałego materiału smarowidłowego.

Urzędnik, sprawujący kontrolę wyższą, winien zapisywać spostrzeżenia, poczynione przy jej wykonywaniu, w swoim dzienniku i w zapisku rewizyjnym. W razie dostrzeżenia wadliwości, wymagających niezwłocznego zarządzenia, należy w najkrótszej drodze zdać sprawę władzy przełożonej.

2. Czynności urzędowe, które mają być przedsięwzięte peryodycznie.

Do urzędnika kontroli wyższej należy badanie przynajmniej co drugi miesiąc, a w razie dłuższej przerwy w ruchu dopiero przed jego ponownym podjęciem, czy niezmieniony stan stągwi jeszcze istnieje; badanie to przeprowadza się w sposób następujący.

Już przy cechowaniu przyrządu kontrolno-mierniczego bada się, jaki ciężar wody przy pewnej oznaczonej temperaturze mieści w sobie stągiew, napełniona po sam brzeg i nakryta płytą szklaną; ciężar ten jest podany w dokumentach cechowniczych przyrządu.

Celem skontrolowania, czy wielkość ta nie uległa zmianie, należy w położeniu głównem I (położeniu nastrzykowem) przyrządu odjąć przedewszystkiem plombę na sztyfcie, łączącym rozdzielacz *G* z wałem stojącym 42, wyjąć sztyft ten i ustawić ręcznie uruchomiony tym sposobem rozdzielacz nad środkiem naczynia próbkowego dla kontroli zwyczajnej.

Następnie należy zwolna napełnić stągiew wodą po usunięciu nakrywki ochronnej tak, aby woda przelewała się. Znajdujące się ewentualnie bańki powietrzne należy wypędzić do góry przez lekkie opukiwanie stągwi i usunąć przez dolanie wody. Wystającą wodę usuwa się zapomocą płasko szlifowanej płyty szklanej, poczem przykrywa się nią stągiew, bacząc na to, aby pod płytą szklaną nie pozostały bańki powietrzne. Po starannem osuszeniu zewnętrznego otoczenia miejsca, gdzie przyłożono płytę, należy odpuścić napełnienie stągwi do podstawionego poprzednio oczyszczonego, zupełnie suchego i odtarowanego naczynia na próbkę kontroli zwyczajnej. Po przeczekaniu dwóch minut, aby próbka ściekła kroplami, należy zbadać wagę i ciepłość wlanej wody.

Tę próbę wodną wykonywa się trzy razy. Średnią zbadanych ciężarów porównuje się, przy uwzględnieniu zmierzonej temperatury średniej, z ciężarem, stwierdzonym przy cechowaniu, a zredukowanym do poszczególnych stopni temperatury w granicach od 7 do 24 stopni Réaumur.

Jeżeli z porównania zbadanej tym sposobem ilości wody w stągwi z ilością, stwierdzoną przy cechowaniu, okaże się różnica, wynosząca ± 0.25

procent lub więcej, należy najprzód wykonać próbę tę jeszcze dwa razy, a jeżeli ponowne próby potwierdzą wynik pierwszej próby, uczynić doniesienie do władzy skarbowej pierwszej instancji, aby zarządziła ponowne ocechowanie przyrządu kontrolno-mierniczego.

Jeżeli okaże się różnica, wynosząca — 0.2 procent lub więcej, należy przeprowadzić staranne i dokładne oczyszczenie stągwi i powtórzyć badanie po oczyszczeniu.

Skończywszy badanie, należy wprowadzić rozdzielacz *G* napowrót w dawne położenie i ubezpieczyć go, nasadzić na stągiew pokrywkę ochronną i zaopatrzyć ją zamknięciem plombowem.

Przy każdym drugim badaniu stągwi według zarządzeń powyższych i w przypadkach, oznaczonych w rozdziale II., l. 4., mają organa kontroli wyższej badać dokładność pomiarów przyrządu w sposób następujący:

Po ustawieniu przyrządu w położeniu głównem I (położeniu nastrzykowem) napełnia się panew wodą do tej wysokości, aby wszystkie trzy znaki karbnika, umieszczone w rozmaitej wysokości przy sposobności ustawienia przyrządu, stały pod wodą.

Po przestawieniu rozdzielacza w sposób wyżej opisany nastawia się zwierciadło wody w panwi zapomocą odpuszczenia wody dokładnie na ostrze najwyższego znaku, poczem skutecznie się również przez ręczne przestawienie suwaka obrotowego napełnienie stągwi i jej wypróżnienie do suchego naczynia próbkowego, starannie oczyszczonego i wprzód odtarowanego, bacząc szczególnie na to, aby suwak obrotowy zostawał przez dwie minuty tak w położeniu napełnienia jak i w położeniu wypróżnienia.

Następnie nastawia się zwierciadło wody w panwi na ostrze następnego niższego, a w końcu na ostrze najniższego znaku karbnika i spuszcza za każdym razem napełnienie stągwi w sposób powyższy oraz notuje temperaturę wody.

Ciężar każdego z trzech powyższych napełnień stągwi należy zbadać i porównać średnią tych ciężarów przy uwzględnieniu zbadanej średniej temperatury z datami, uzyskanymi przy cechowaniu. Jeżeli różnica wynosi więcej niż ± 0.5 procent, należy najprzód ponowić całą próbę, a gdyby wynik powtórnej próby zgadzał się z wynikiem pierwszej, uczynić doniesienie do władzy skarbowej pierwszej instancji, aby zarządziła ponowne cechowanie.

Wyniki badań wyżej opisanych należy wciągnąć do osobnego zapisku, załączonego według dołączonego wzoru: zapisek ten należy zamknąć po upływie

Załącznik 7.

kampanii, lecz przechowywać go co najmniej do końca następnego roku kalendarzowego w odnośnym przedsiębiorstwie przy innych dokumentach kontrolnych.

Wagę uzyskanych próbek wraz z ich ciepłotą należy uwidocznnić pojedynczo w odnośnych przedziałkach zapisku. W dzienniku urzędnika kontroli wyższej ma się powtórzyć w sposób przejrzysty wszystkie daty, wykazane w zapisku, podczas gdy w zapisku rewizyjnym kontroli wyższej ma być jedynie krótko przytoczone podjęcie tej czynności urzędowej.

Jeżeli wskutek dłuższej przerwy w ruchu nie odbywa się badanie dokładności pomiarów, należy uwidocznnić początek i koniec przerwy ruchu w przedziałce tego zapisku, przeznaczony na uwagi.

Raz na rok należy poddać przewody zamknięć zewnętrznych dokładnemu oczyszczeniu i napuścić je ponownie olejem.

C. Przeszkody w funkcjonowaniu przyrządu kontrolno-mierniczego do brzeckki piwnej i badania na wypadek ostatecznej potrzeby.

W razie zajścia przeszkód w funkcjonowaniu przyrządu kontrolno-mierniczego należy przestrzegać następujących przepisów:

Przedsiębiorca browaru, a względnie kierownik ruchu obowiązany jest uwiadomić o każdym zewnętrznym uszkodzeniu przyrządu lub podwaliny, wywołującym przerwę w działaniu przyrządu kontrolno-mierniczego, na piśmie w podwójnym wygotowaniu organ skarbowy, któremu poruczono bezpośredni nadzór nad browarem, a to niezwłocznie po dostrzeżeniu uszkodzenia i z bliższem oznaczeniem tegoż.

Otrzymawszy uwiadomienie to, winien organ skarbowy zapisać na obu egzemplarzach dzień i godzinę odbioru i zwrócić stronie jeden egzemplarz potwierdzony. Na podstawie tego uwiadomienia ma wspomniany organ skarbowy stwierdzić bezwzględnie w obecności strony oznajmione uszkodzenie i donieść o niem wprost właściwej władzy skarbowej pierwszej instancyi na piśmie, a jeżeli w miejscu znajduje się stacya telegraficzna, telegraficznie. W podobny sposób należy postąpić, gdy sam organ nadzoru dostrzeże podczas obecności swojej w browarze, że przyrząd kontrolno-mierniczy nie funkcjonuje prawidłowo.

Jakość tej przeszkody należy określić w sprawozdaniu w ten sposób, aby można było wyrozumieć, jakie środki potrzebne są dla jej uchylenia. Gdyby potrzebna była wymiana uszkodzonej części przyrządu, należy tę ostatnią dokładnie oznaczyć, a zarazem podać znak, którym owa część składowa jest w opisie (rozdział I) zaopatrzona.

Władza skarbowa pierwszej instancyi obowiązana jest wydać niezwłocznie po nadejściu doniesienia o przeszkodzie potrzebne w danym wypadku zarządzenia, a w pierwszym rzędzie wysłać do odnośnego browaru urzędnika kontroli wyższej celem uchylenia przeszkody.

Wstawienie nowych części przyrządu może odbyć się tylko przy współdziałaniu urzędnika kontroli wyższej.

Dopóki trwa przerwa w prawidłowym działaniu przyrządu kontrolno-mierniczego, należy postępować przy urzędowym badaniu wyrobionej brzeckki stosownie do rodzaju tej przerwy według następujących zarządzeń:

1. Przerwa w funkcjonowaniu jednego lub kilku mechanicznych zamknięć zewnętrznych.

Jeżeli funkcjonowanie zamknięć zewnętrznych II i III kurka w dopływie brzeckki słodkiej lub kurka w odpływie brzeckki piwnej dozna przerwy, należy usunąć zamknięcie urzędowe na połączeniu 82 odnośnego przewodu zamknięciowego, przysrubować napowrót ześrubowanie holenderskie 85 (XXIV) na połączeniu i cofnąć przewód zamknięciowy tak daleko, aby kurek mógł być otwarty.

Wyłączone tym sposobem zamknięcie samoczynne należy zastąpić przez zabezpieczenie płombami sztytu wiążącego przy dotyczącym kurku stosownie do danego wypadku, a mianowicie tak, że jeżeli zaszła przerwa w funkcjonowaniu zamknięcia zewnętrznego III, musi kurek w odpływie brzeckki piwnej być urzędownie zabezpieczony w czasie od rozpoczęcia się klarowania aż do skończenia badania przyrządem; jeżeli zaś przerwa dotyczy funkcjonowania zamknięcia zewnętrznego II, musi kurek w dopływie brzeckki słodkiej być urzędownie zabezpieczony w stanie zamkniętym od chwili skończenia się dopływu brzeckki słodkiej aż do rozpoczęcia się klarowania następnej warki.

Jeżeli funkcjonowanie zamknięcia zewnętrznego I doznało przerwy, należy odjąć plombę z tylnego zamknięcia suwaka obrotowego, odśrubować ześrubowanie holenderskie 86, a przewód zamknięciowy cofnąć w tył tak daleko, aby zawora suwaka obrotowego była wolna.

Zresztą należy w wszystkich powyższych trzech przypadkach wykonywać badanie przyrządem kontrolno-mierniczym w sposób normalny.

2. Gdy mechanizm, poruszający samoczynnie suwak obrotowy, jest uszkodzony.

W razie przerwy, dotyczącej automatycznego mechanizmu poruszającego suwak obrotowy, należy

pobrać próbkę przez wolnoręczne wprowadzenie suwaka obrotowego-w ruch.

Gdy się zdarzą takie uszkodzenia przyrządu kontrolno-mierniczego, które wykluczają prawidłowe użycie tegoż, z powodu iż związek części poruszanych jest w ten sposób przerwany, że pobudzenie całego mechanizmu do ruchu zapomocą kółka ręcznego jako organu napędowego okazuje się niemożliwe, wówczas odbywa się badanie tym sposobem, że napełnienie się jakoteż jej wypróżnienie uskutecznia się przy bezpośredniem poruszaniu suwaka obrotowego zapomocą jego rękojeści.

Ponieważ jednak to bezpośrednio poruszanie suwaka obrotowego jest tylko wtedy bez przeszkód możliwe, gdy przyrząd kontrolno-mierniczy znajduje się w położeniu głównem I (położeniu nastrzykowym), przeto należy pozostawić przyrząd w tem położeniu, jeżeli przerwa w działaniu zajdzie w tym czasie, w którym tenże znajduje się w położeniu głównem I (położeniu nastrzykowym).

Odpowiednio do położenia głównego I jest kurek w dopływie brzeźki słodkiej zamknięty, a zamknięcie to można uchylić nie przez przestawienie przyrządu kontrolno-mierniczego w położenie główne II (położenie kontrolne) lecz przez dozwoloną wyżej pod l. 1., ustęp 1., wyjątkową manipulację na ześrubowaniu holenderskiem 85 połączenia 82 zamknięcia zewnętrznego II.

Potem można nacerpać brzeźki do panwi i przeprowadzić badanie z konieczności oraz opróżnić panew. gdy tak zawora suwaka obrotowego jak i kurek w odpływie brzeźki piwnej są wolne odpowiednio do położenia głównego I.

Przy badaniu z konieczności postępować należy, jak następuje:

Zasuwkę suwaka obrotowego wyciąga się do góry. Kurek nastrzykowy powinien znajdować się w położeniu zamkniętem, a jego rękojeść ma być zwrócona pionowo na dół.

Rozdzielacz *G* należy w razie potrzeby ustawić ręką w sposób, przepisany w rozdziale III. *B*, tak aby otwór odpływowy stał nad środkiem naczynia próbkowego kontroli zwyczajnej.

Teraz obraca się rękojeść suwaka obrotowego aż do oporka w lewo i zostawia w tem położeniu całą minutę według zegarka. Potem obraca się rękojeść suwaka obrotowego w prawo aż do oporka i zostawia przez całą minutę w tem położeniu. Na platformie na naczynie kontroli zwyczajnej postawione zostało naczynie na przedpęd; z tem pierwszym wypróżnieniem stągwi postępuje się, podobnie jak przy badaniu normalnem, tak jak z przedpędem. Następnie stawia się w tem samym miejscu odtarowane naczynie kontroli zwyczajnej a potem uskutecznia, jak wyżej opisano, drugie napełnienie i wypróżnienie stągwi. Tę otrzymaną próbkę należy wziąć za podstawę dalszego postępowania w celach

badania urzędowego. Pobranie próbki kontroli wyższej ma w tym wypadku odpaść.

Jeżeli uszkodzenie przyrządu kontrolno-mierniczego zajdzie w czasie, gdy tenże znajduje się w położeniu głównem II (położeniu kontrolnem), wówczas należy usunąć dwa zamknięcia, aby można było wykonać badanie z konieczności i spuścić brzeźkę piwną z panwi, to jest zamknięcie kurka w odpływie brzeźki piwnej i zamknięcie zasuwki suwaka obrotowego.

Potrzebne do tego manipulacje, dozwolone na wypadek konieczności, należy wykonać w sposób, opisany pod l. 1.

Dopóki trwa przerwa w działaniu przyrządu, ma w miejsce wyłączonych zamknięć samoczynnych u kurka w dopływie brzeźki słodkiej i kurka w odpływie brzeźki piwnej wejść zabezpieczenie urzędowe w sposób, przepisany pod l. 1.

3. Gdy przyrząd kontrolno-mierniczy jest całkiem nieprzydatny do użytku.

Gdy przyrząd kontrolno-mierniczy jest całkiem nieprzydatny do użytku, należy przeprowadzić badanie z konieczności na podstawie oznaczenia karbnikiem.

Przyrządu kontrolno-mierniczego nie można zgoła używać, gdy suwak obrotowy, stągiew, lub rozdzielacz zostały uszkodzone lub gdy przewód, doprowadzający brzeźkę piwną z panwi do przyrządu kontrolno-mierniczego, jest popsuty. W wypadku takim bada się wytworzoną ilość brzeźki piwnej w ten sposób, iż przeprowadza się jedynie tymczasowe badanie karbnikiem, zarządzane wyżej pod lit. *A*, oraz oznacza stopniowość brzeźki piwnej. Na podstawie przepisanego wykazu co do oznaczeń karbnikiem należy stwierdzić z przeciętnej wysokości dat, wpisanych w czasie prawidłowego funkcjonowania przyrządu kontrolno-mierniczego, jakie napełnienie panwi odpowiada zbadanemu oznaczeniu karbnikiem.

Pobranie próby dla oznaczenia stopni ma nastąpić bezpośrednio po zbadaniu wskazań karbnika w ten sposób, że bierze się zapomocą czerpaka na długiem stylisku najnniej trzy pełne czerpaki z rozmaitych warstw zawartości panwi (z dna, z środka i z górnej powierzchni) i wlewa przez lejek-sitowy do przygotowanego naczynia na próbkę, wypłukanego wprzód brzeźką dotyczącej warki. Napełnione naczynie należy niezwłocznie zamknąć pokrywką.

Gdyby do ustalenia ilości nie było dostatecznego zasobu dat z poprzednich badań prowizorycznych, należy podać stwierdzone oznaczenie karbnikiem bezzwłocznie do wiadomości c. k. Komisji dla ustawiania przyrządów kontrolno-mierniczych do brzeźki piwnej w Wiedniu celem wyrachowania i wskazania wyrobionej ilości.

4. Nieprzydatność lub zginiecie próbek kontroli zwyczajnej.

Gdyby próbka dla kontroli zwyczajnej była nieprzydatna do badania urzędowego albo zginęła całkowicie lub częściowo, wówczas należy wziąć próbkę kontroli wyższej za podstawę badania urzędowego.

Organa kontroli zwyczajnej winny w takim wypadku złożyć bezwzględnie najkrótszą drogą sprawozdanie władzy skarbowej pierwszej instancji,

która wysłać ma zaraz urzędnika kontroli wyższej celem urzędowego zbadania wyrobionej brzezki piwnej. Jeżeli urzędnik kontroli wyższej nie przybędzie na czas, a wskutek tego czynność urzędowa co do odnośnej próbki kontroli wyższej (rozdział III., A, G, lit. b) ma być przeprowadzona przez organ kontroli zwyczajnej, winien organ ten podjąć zbadanie wyrobu przy użyciu odnośnej próbki kontroli wyższej.

Zaleski wtr.

Przepis co do napuszczania olejem.

O ile poniżej wyraźnie inaczej nie postanowiono, należy napuścić przyrząd kontrolno-mierniczy do brzezki piwnej przed każdym użyciem czystym olejem wolnym od kwasów zapomocą strzykawki w następujących miejscach:

1. Napuszcza się ślimaka 9 i koło ślimakowe 10.

W otwór smarowidłowy w pokrywce puzdra powściągu, w której tkwi sztyft wiążący 19, poniżej kółka ręcznego, należy po wydobyciu sztyftu przed samem puszczeniem przyrządu w ruch wstrzyknąć (obficie) oleju.

Napęd obraca się w puzdrze powściągu aż do wysokości kółka zapadkowego 14 w kąpieli olejnej. Każdorazowy dodatek oleju, który przez otwór smarowidłowy w pokrywce dostaje się do puzdra, zaopatruje ślimaka i koło ślimakowe. Tę kąpiel trzeba najmniej raz na rok spuścić otworem dolnym, zatkanym śrubą, a następnie, zdjawszy pokrywę, zastąpić świeżym olejem wolnym od kwasów.

2. Wał napędowy 5 napuszcza się przez żłobek do oleju, zrobiony w pokrywce tuż pod kółkiem napędowym 6.

3. Trzpień małego kółka zębatego 28 liczydła otworem do oleju, mieszczącym się z prawej strony obok szklanej pokrywki powyżej zamknięcia pokrywki.

4. Koło ślimakowe 10 otworem do oleju, znajdującym się u góry w puzdrze napędowym przed wcięciem puzdra.

5. Mimośród 20 otworem do oleju, zrobionym na pierścieniu mimośrodu 21 w wcięciu puzdra.

6. Wał napędowy 15:

- a) otworem do oleju, mieszczącym się u góry w puzdrze napędowym za wcięciem;
- b) otworem do oleju, znajdującym się w szyi łoża w próżnej przestrzeni wspornika przed kołem czołowym 22.

7. Stojący wał rozdzielacza otworem do oleju w stożkowym kole zębatego 45.

8. Koło pośrednie 67 otworem do oleju w jego piaście w próżnej przestrzeni wspornika.

9. Przy sposobności zdjęcia pokrywki (53) przez kontrolę wyższą, stojący trzpień 52 hębna na naczynia żłobkiem do oleju na górnym końcu trzpienia.

Nadto należy napuszczać co tydzień puszek smarowidłowe puzdra mimośrodowego.

Zęby wszystkich kół czołowych i kątowych, tudzież zębatego wieńca hębnowego należy oczyszczać od czasu do czasu szczotką natłuszczoną.

Wykonanie przepisanych wyżej napuszczeń puszek smarowidłowych należy zanotować w rejestrze badań, a to w przedziale uwag.

Przepis co do plombowania.

Do zakładania zamknięć urzędowych na przyrządzie kontrolno-mierniczym używać mają funkcyjnarjusze kontroli zwyczajnej kleszczyków wytłaczających Syrowatki i plombowiny, przepisanej dla kontroli nad podatkiem od wódki (§ 6., B przepisu wykonawczego o opodatkowaniu wódki z dnia 21. lipca 1899, Dz. u. p. Nr. 130).

Urzednicy kontroli wyższej powinni posługiwać się kleszczami, wyrabianymi umyślnie dla użytku przy przyrządzie kontrolno-mierniczym do brzechki piwnej, i należącymi do nich plombami.

a) Zamknięcie plombowe kontroli zwyczajnej należy położyć;

	Ilość plomb
1. Na talerzu zamykającym 54 w pokrywie bębna na naczynia <i>H</i>	1
2. Na sztyfcie więzącym 19 kółka napędowego 6	1
3. Na dźwigni ręcznej 65 pudra mimośrodkowego <i>K</i>	1
4. U cedzidla do chmielu 30 na śrubie zamykającej 32	1
5. Na zaworze suwaka obrotowego	1
Razem	5

b) Zamknięcie plombowe kontroli wyższej należy położyć:

1. Na 2 przeciwległych śrubach fundamentowych wspornika <i>A</i>	2
2. Na oszklonej pokrywie zamykającej liczydło <i>C</i> , a to na klinie zamknięcia i na sworzeniu zawiasy	2
Zniesienie	4

	Ilość plomb
Przeniesienie	4
3. Na 4 śrubach pokrywy pudra powściągu	1
4. Na 4 śrubach przytwierdzających w dolnej ścianie pudra <i>K</i> napędu zamknięciowego	2
5. Na sztyfcie, łączącym odcinek łuku zębatego z wałem mimośrodkowym	1
6. Na 3 śrubach przytwierdzających kółka pośredniego 67	1
7. Na 4 śrubach pokrywy pudra <i>K</i> napędu zamknięciowego	1
8. Na 3 górnych śrubach zamykających pudra <i>K</i> napędu zamknięciowego	1
9. Na śrubie zamykającej i ześrubowaniu holenderskiem zamknięcia zewnętrznego <i>I</i> suwaka obrotowego oraz na 4 śrubach tylnego zamknięcia suwaka obrotowego	1
10. Na sworzeniu zawiasy przegubu, łączącego drążek mimośrodu 21 i dźwignię suwaka obrotowego 36	1
11. Na 4 śrubach krezowych u cedzidla do chmielu 30	2
12. Na 4 śrubach krezowych u kurka nastrzykowego 55	2
13. Na śrubie zamykającej czop kurka nastrzykowego 40	1
14. Na 2 śrubach kapturka ochronnego sworzenia suwaka obrotowego	1
15. Na 2 śrubach przytwierdzających suwaka obrotowego <i>E</i> u wspornika	1
Zniesienie	20

	<u>Ilość</u> <u>plomb</u>		<u>Ilość</u> <u>plomb</u>
Przeniesienie .	20	Przeniesienie .	27
16. Na ześrubowaniu holenderskiem suwaka obrotowego <i>E</i> z rurą odpływową 37	1	23. Na 4 śrubach przytwierdzających i ześrubowaniu holenderskiem połączenia zamknięcia zewnętrznego <i>II</i> przy kurku dla dopływu brzezki słodkiej	1
17. Na kapturze, zamykającym ujście rury odpływowej 37 do rozdzielacza <i>G</i>	1	24. Na 2 śrubach zamykających czop kurka w odpływie brzezki piwnej	2
18. Na sztyfcie, łączącym rozdzielacz <i>G</i> z wałem stojącym 42	1	25. Na 2 śrubach zamykających czop kurka w dopływie brzezki słodkiej	2
19. Na 2 śrubach, przytwierdzających łożę szyi rozdzielacza u wspornika	1	26. Na 5 połączeniach krezowych przewodu zamknięciowego <i>I</i> suwaka obrotowego	5
20. Na śrubie, zamykającej pokrywkę 53 bębna <i>H</i> z naczyniami na próbki kontroli wyższej	1	Razem .	37
21. Na płatku kaptura zamykającego stągiew 41	1	27. Na wszystkich połączeniach krezowych przewodu zamknięciowego <i>II</i> kurka dla dopływu brzezki słodkiej.	
22. Na 4 śrubach przytwierdzających i ześrubowaniu holenderskiem połączenia zamknięcia zewnętrznego <i>III</i> przy kurku dla odpływu brzezki piwnej	1	28. Na wszystkich połączeniach krezowych przewodu zamknięciowego <i>III</i> kurka dla odpływu brzezki piwnej.	
Zniesienie .	27		

Załącznik 1
(do rozdziału III A).

Kraj: Nadzór straży skarbowej:.....
 Okrąg skarbowy:..... Oddział straży skarbowej:

Browar w Nr. k.

Kampania 19...

Rejestr badań Nr. (Nr. bieżący)

kontroli zwyczajnej

do

panwi Nr. . . . , zaopatrzonej przyrządem kontrolno-mierniczym do brzechki piwnej Nr. . . . ,

za

miesiąc 19...

Zamknięcie miesięczne.

Wyrób zbadany	Stopnie hektolitrowe wyciągu	Oznaczenie liczydła	Nr.
w miesiącu 19		na początku	} miesiąca 19
w czasie od dnia 1. września 19 do		na końcu	
razem		Wykonane przestawienia.	Ilość
		z nich przypada na:	
		zbadane warki	
		puste warki	
		
		

Parafowany w . . . arkuszach.
 Druk podległy ścisłej rachubie.

Podpis:

Wielki koncept.

Oznaczenie stopni				Ilość stopni hektolitrowych wyciągu, obliczonych na podstawie tablic przyrządu	Potrącenie		Ilość wyrobu po odliczeniu potrącenia	W porównaniu z oznajmieniem więcej	Podatek od piwa, przypisany na podstawie wywozu	Oznaczenie liczydła po skończeniu badania	Uwaga	Godzina i minuta odejścia organów skarbowych	Podpis	
Numer normalnego cukru-mierza	Bezpośrednie odczytanie na rurce	Temperatura próbki w ° R.	Raczejwista zawartość wyciągu według tablicy III		%	Ilość w stopniach hektolitrowych wyciągu								
17	18	19	20		21	22	23	24	25	26	27	28	29	30

Załącznik 4
(do rozdziału III A).

Kraj:

Okrag skarbowy:

Nr. zeszytu

Browar

Zapisek podręczny.

Kampania 19 . . .

Przyrząd kontrolno-mierniczy Nr. . . . Panew-Nr. . . .

Oznaczenie liczydła: . . .

Naczynie próbkowe Nr. . . . kontroli wyższej Brutto *g* tara *g*Badanie prowizoryczne, odczytano na karbniku: . . . *mm*

Nr. bolety:

zgłoszono hektolitrow $o \dots$ stopniach cukromierza = \dots stopniom hektolitrowym wyciągu
 5% różnica wolna od podatku = \dots " " "
razem \dots stopni hektolitrowych wyciągu.

Badanie próbki kontroli zwyczajnej:

Naczynie próbkowe:

Oznaczenie stopni:

Tara *g*Odczytanie $\%$ Wskazanie termometru $^{\circ}$ R.Brutto *g*

Poprawka —

Temperatura: $^{\circ}$ R.netto *g*Redukcja na 14° R.Istotna zawartość wyciągu $\%$ **Obliczenie.**

1. Objętość próbki:

Tablica I Ciężar próbki

. \times $\frac{\dots}{1000} = \dots$

2. Liczba stosunkowa:

Objętość próbki skrócona

na 3 dziesiątne w celu interpolacji = \dots *l*Liczba stosunkowa dla \dots *l* = \dots " " \dots *l* = \dots Różnica = \dots $\frac{\dots \times \dots}{10} = \dots$ Liczba stosunkowa dla \dots *l* = \dots

do tego

od tego

Suma

Różnica

Poszukiwana liczba stosunkowa = \dots

3. Objętość zawartości panwi:

Objętość próbki Liczba stosunkowa

. \times $\frac{\dots}{100} = \dots$ okrągło . . . *hl*.

4. Stopnie hektolitrowe wyciągu:

Ilość hektolitrow Zawartość ekstraktu

. \times

okrągło stopni hektolitrowych.

5. Potrącenie:

Stopnie hektolitrowe Procent potrącenia

. \times $\frac{\dots}{100} = \dots$ stopni hektolitrowych.

6. Zbadane stopnie hektolitrowe

Potrącenie

policzalny produkt stopni hektolitrowych
w obec " "Przekroczenie stopni hektolitrowych
przypadający od tego podatek piwny . . K . . h.

Załącznik 5
(do rozdziału III A).

Kraj:

Nadzór straży skarbowej:

Okrąg skarbowy:

Oddział straży skarbowej:

Rejestr

co do odczytywań milimetrycznych na karbniku i odpowiadających im objętości panwi

dla browaru:

przyrząd kontrolno-mierniczy Nr.

Załącznik 6
(do rozdziału III B).

Kraj: Nadzór straży skarbowej:

Okrąg skarbowy: Oddział straży skarbowej:

Browar **w** **Nr. k.**

Kampania 19...

Miesiąc **19...**

Rejestr rewizyjny

kontrolni wyższej.

**W browarze powyższym jest w użyciu przyrządów kontrolno-mierniczych
do brzezki piwnej, a mianowicie:**

do panwi Nr.

Przyrząd kontrolno-mierniczy Nr.

" " "

" " "

" " "

" " "

" " "

" " "

" " "

" " "

" " "

" " "

Parafowany w . . . arkuszach.

Druk podległy ścisłej rachubie.

Wielki koncept.

troli wyższej				Wszystkie inne wykonane czynności urzędowe i poczynione spostrzeżenia	Godzina i minuta odejścia	Podpis
Potrącenie		Ilość wyrobu po odliczeniu potrącenia w stopniach hektolitrowych wyciągu	Numer bolety tej warki, z której pochodzi próbka badana			
%	Ilość w stopniach hektolitrowych wy- ciągu					
14	15	16	17	18	19	20

Załącznik 7
(do rozdziału III B).

Zapisek

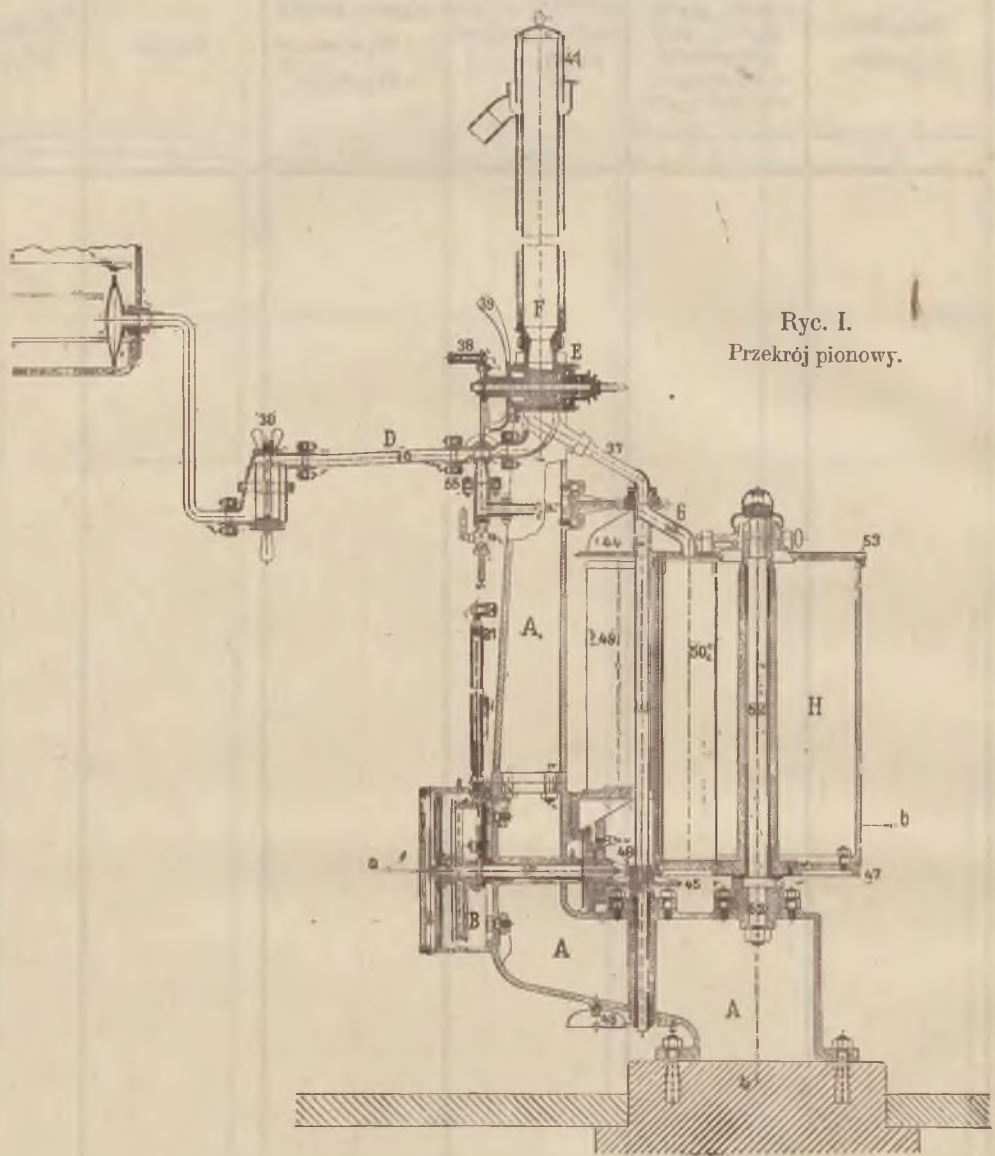
co do peryodycznego badania dokładności pomiarów przyrządu kontrolno-mierniczego do brzezki piwnej Nr....., ustawionego w browarze w,
przy panwi Nr....., tudzież co do peryodycznego badania jego stągwi.

Kampania

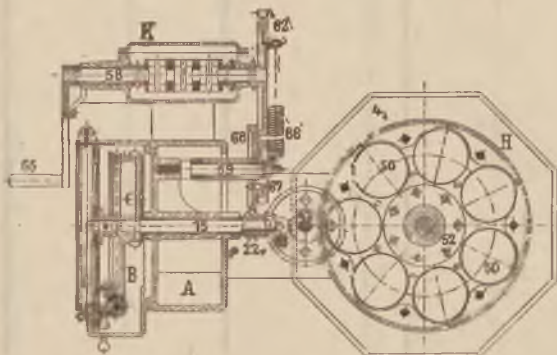
Przeciętna temperatura	Wysokość ciężaru, stwierdzonego przy cechowaniu (odpowiednie wartości tablic)	Absolutna różnica między ciężarami, podanymi pod 7 i 9	Różnica, podana pod 10, wyrażona w procentach	Uwaga	Podpis urzędnika kontroli wyższej
8	9	10	11	12	13

Tablica 1.

Ryc. I, II.

Ryc. I.
Przekrój pionowy.

Ryc. II.

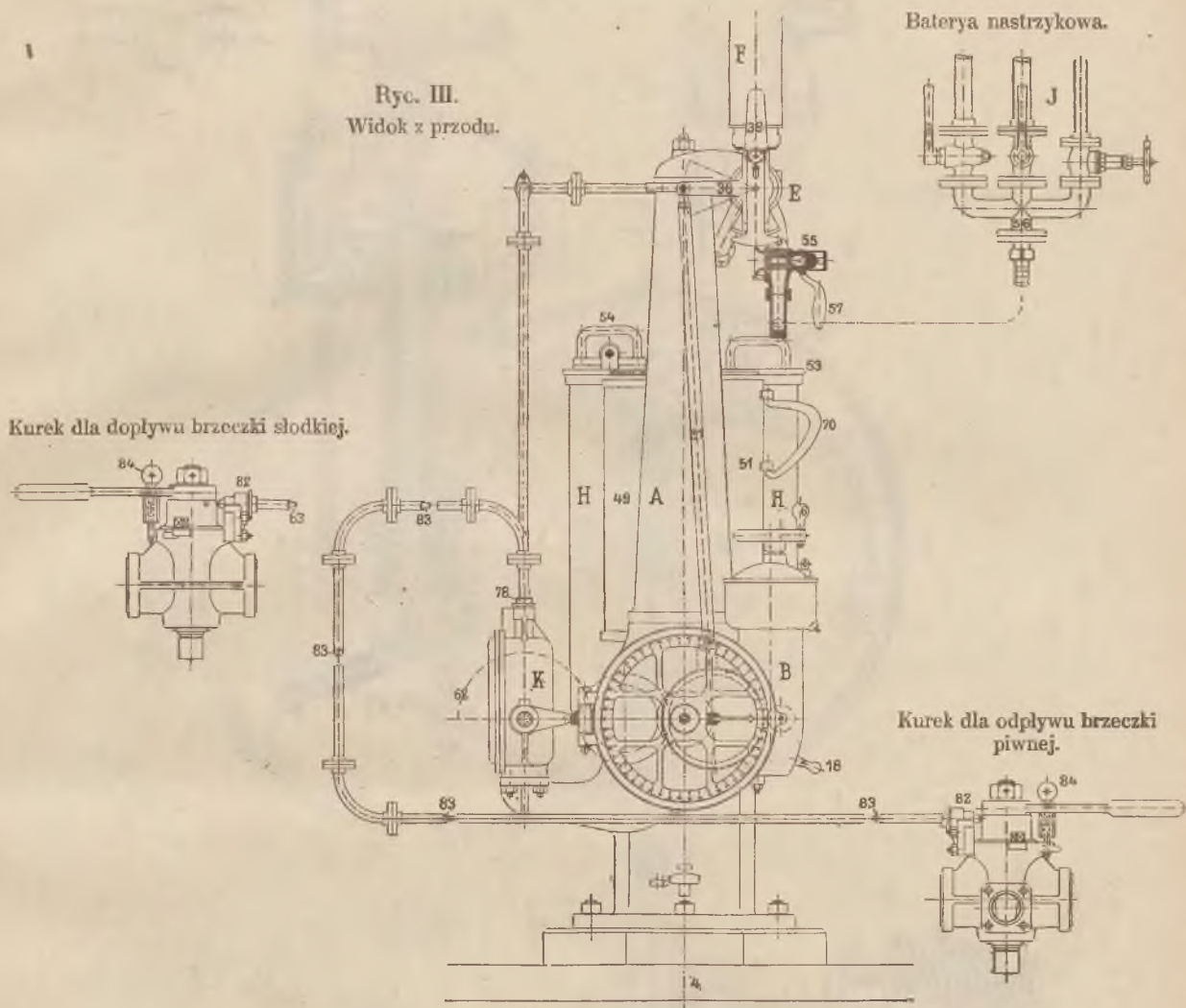

Przekrój poziomy a—b.

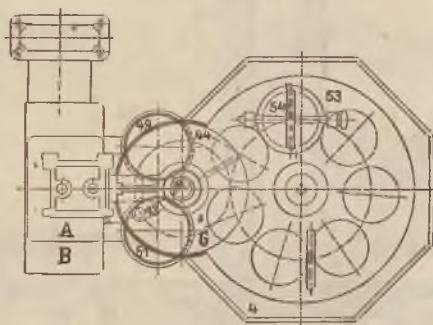
Tablica 2.

Ryc. III, IV.

Ryc. III.
Widok z przodu.

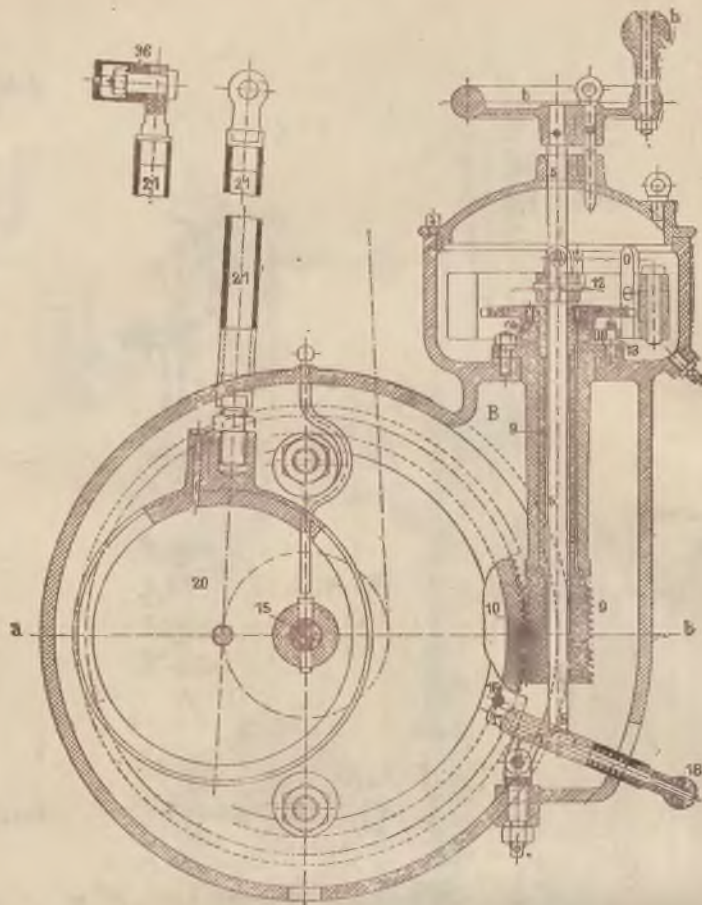

Ryc. IV.
Widok z góry.

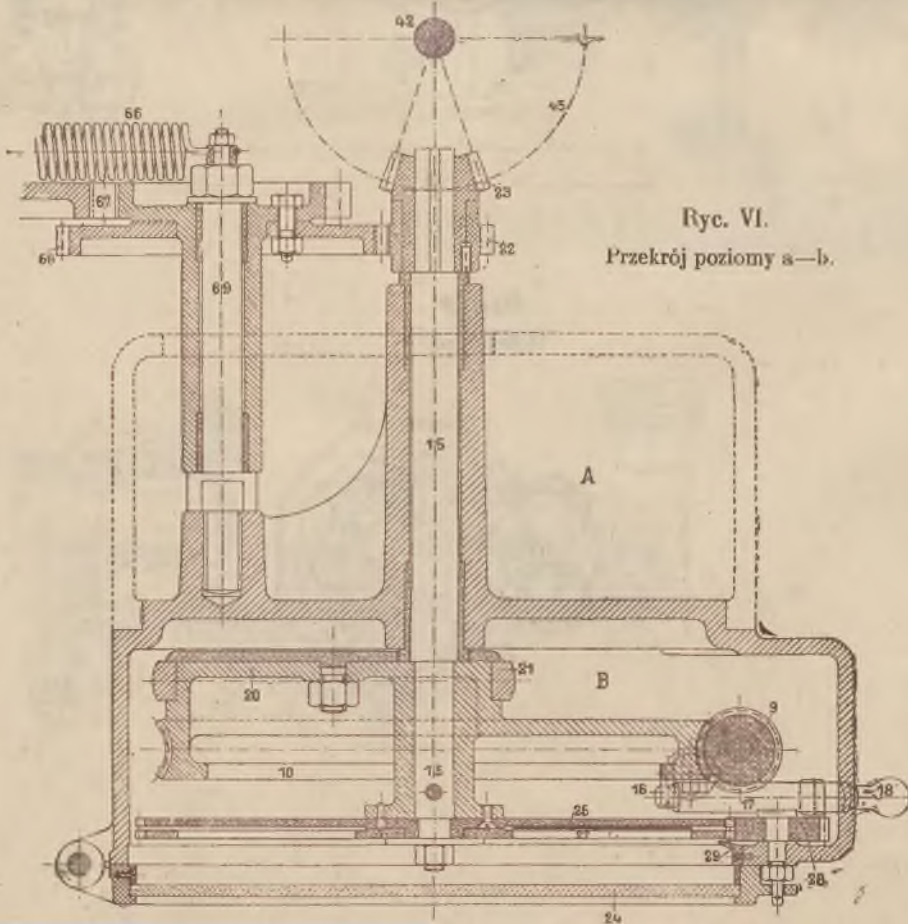
Tablica 3.

Ryc. V, VI.

Ryc. V.
Przekrój poprzeczny
napędu z powścią-
giem.

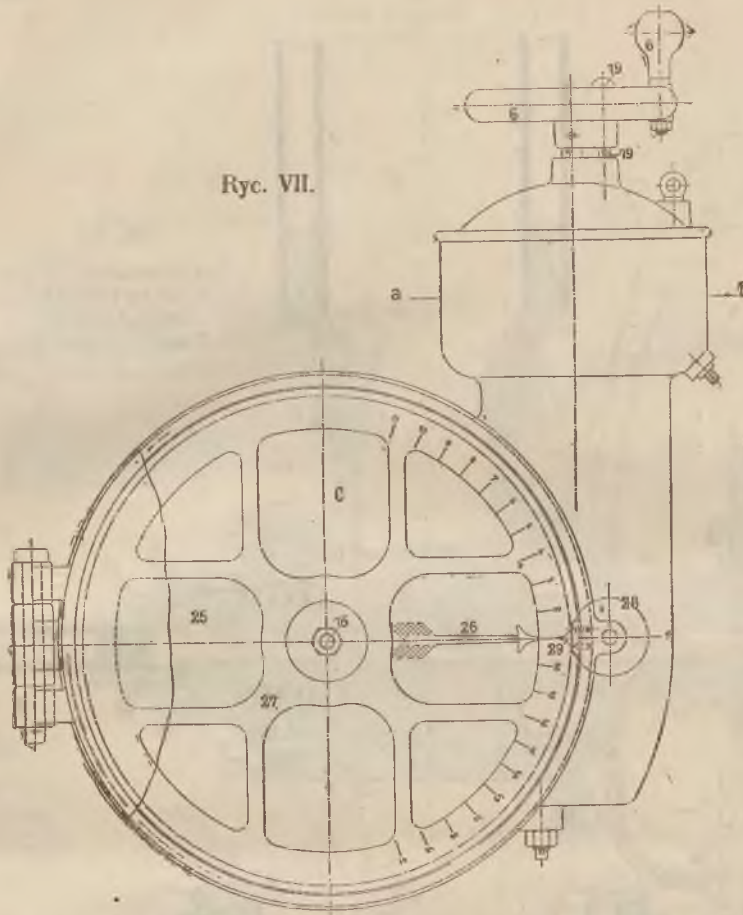
Ryc. VI.
Przekrój poziomy a—b.

Tablica 4.

Ryc. VII, VIII.

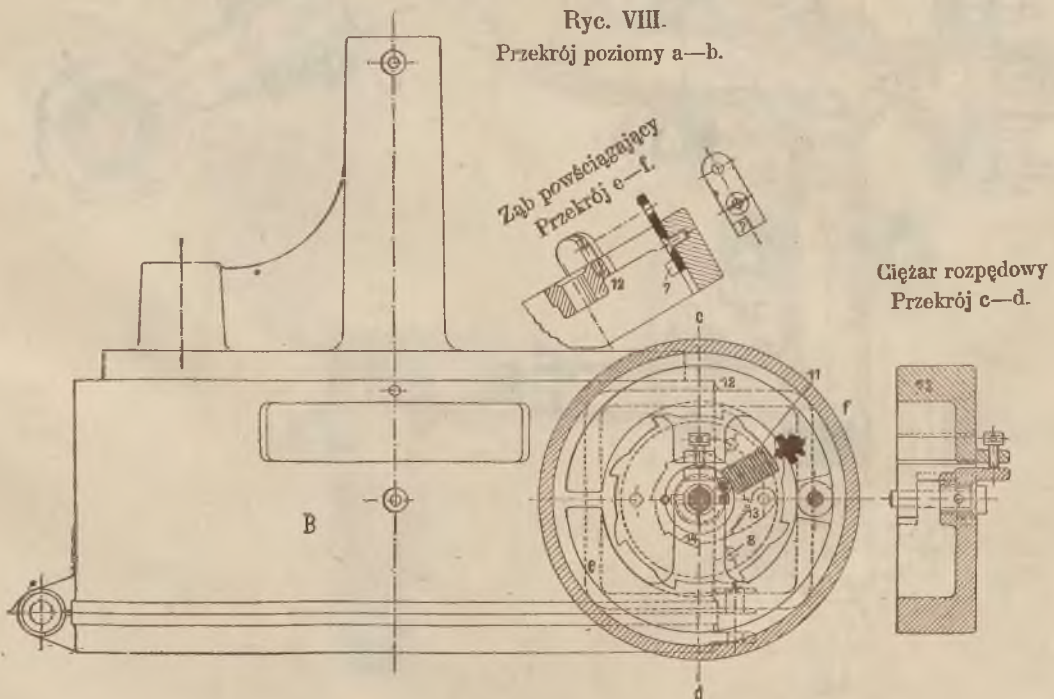
Ryc. VII.

Puzdro napędowe z liczydłem.

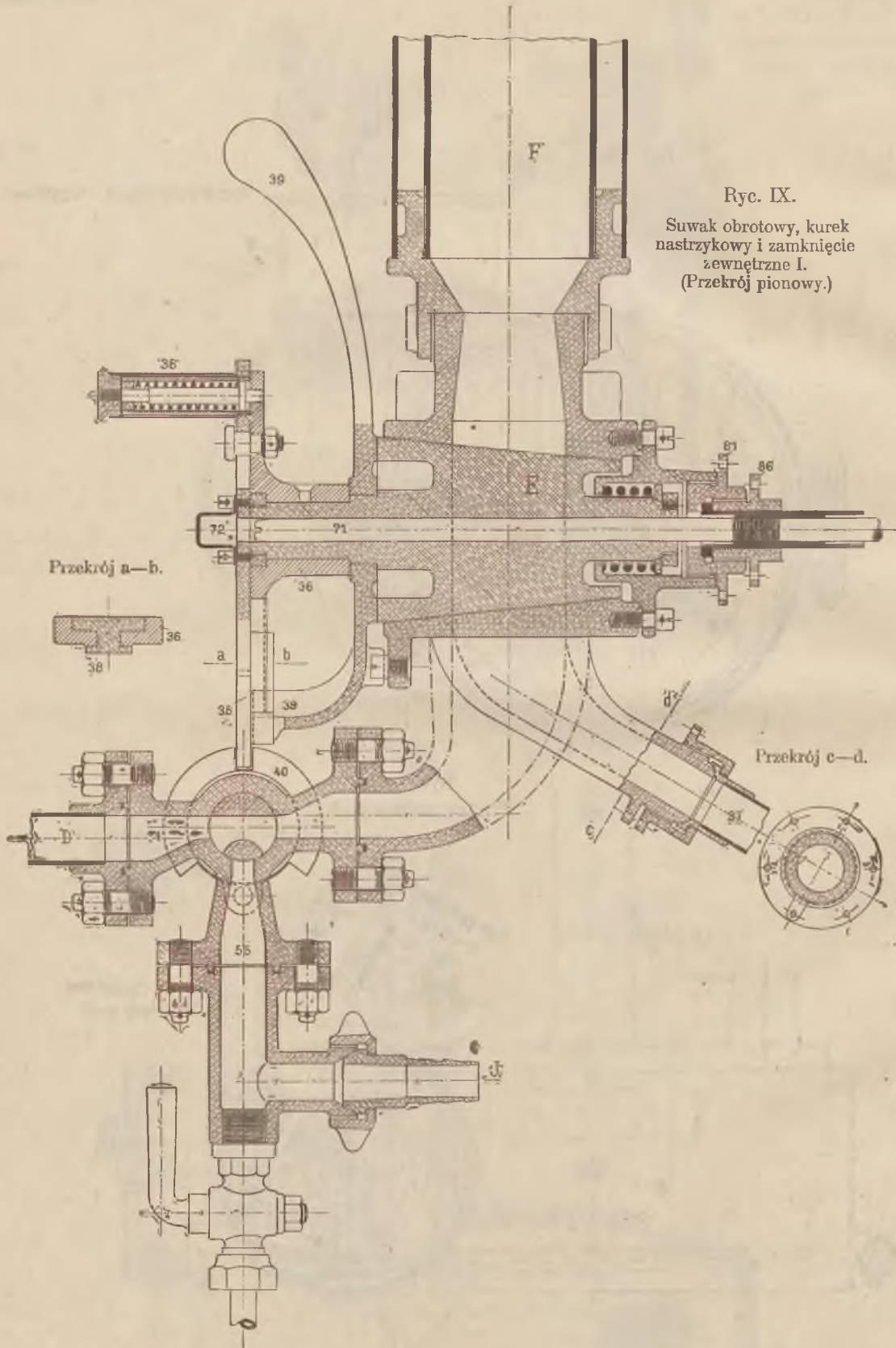
Ryc. VIII.

Przekrój poziomy a—b.

Tablica 5.

Ryc. IX.

Ryc. IX.

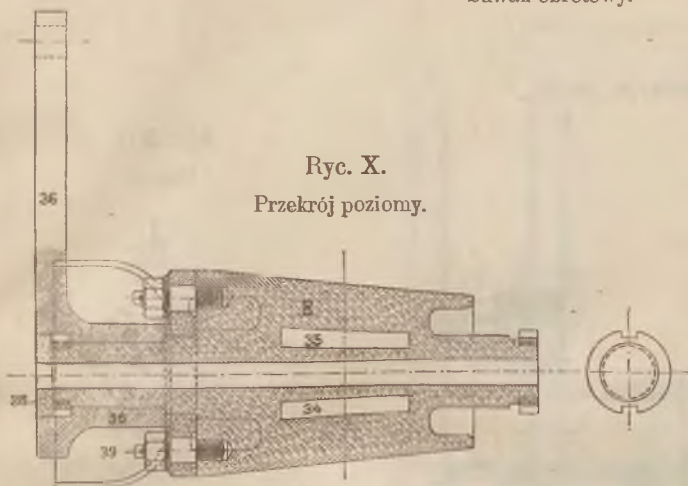
Suwak obrotowy, kurek
nastrykowy i zamknięcie
zewnętrzne I.
(Przekrój pionowy.)

Tablica 6.

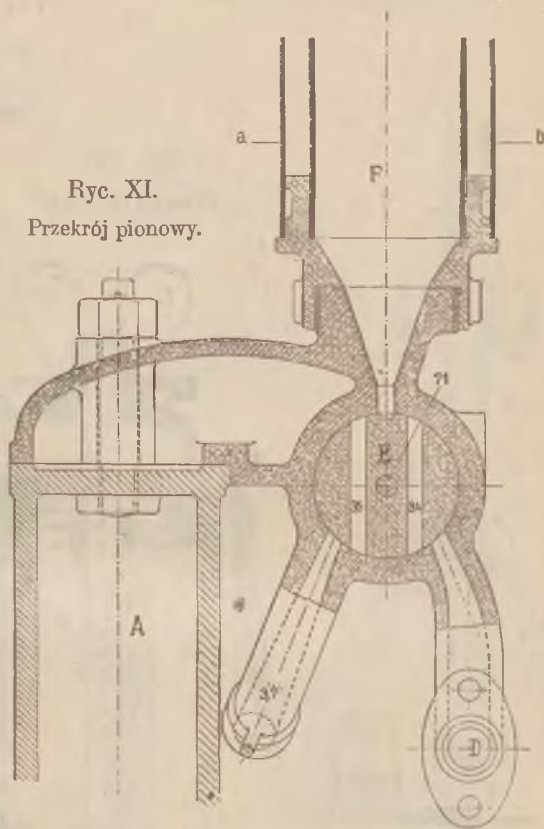
Ryc. X, XI, XII, XIII.

Suwak obrotowy.

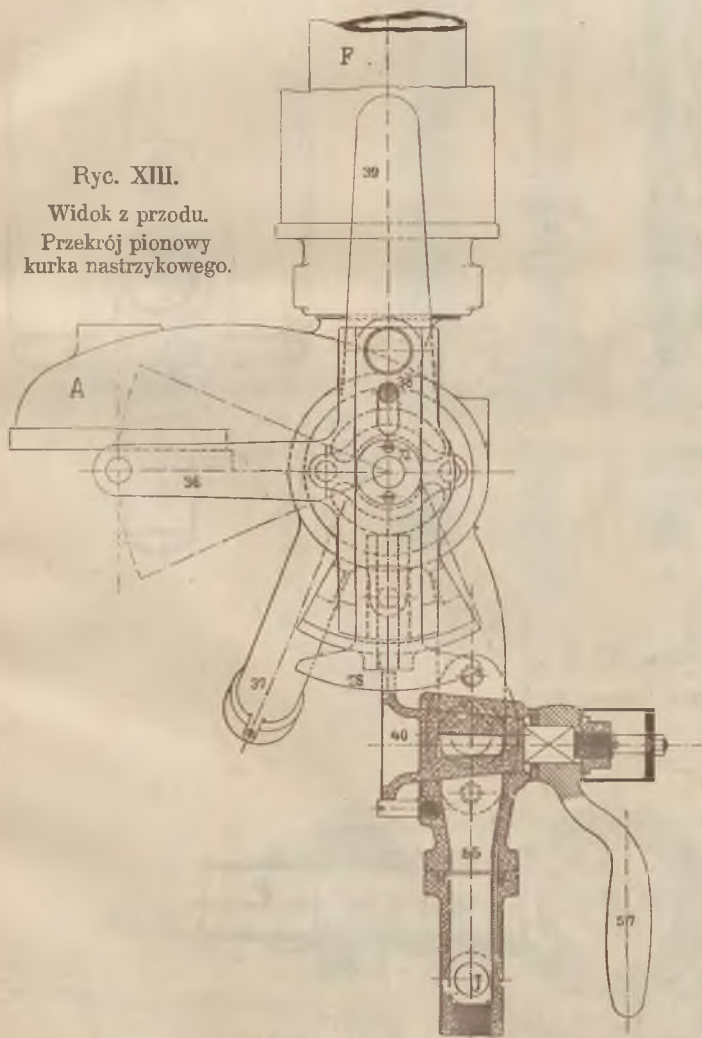
Ryc. X.
Przekrój poziomy.

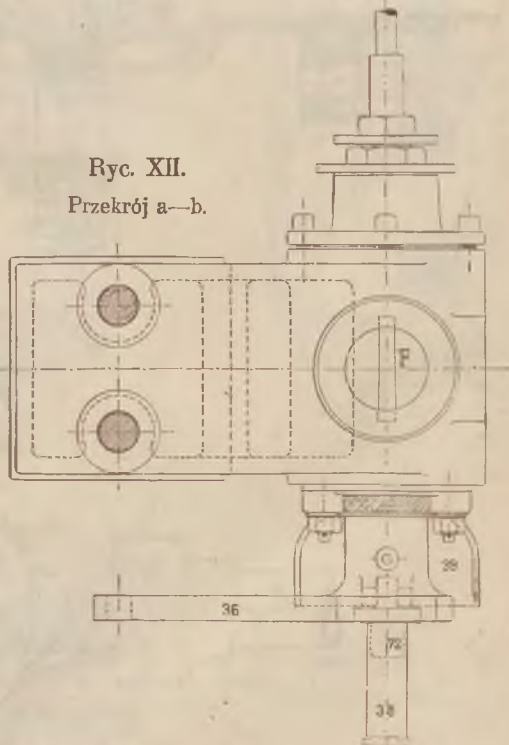
Ryc. XI.
Przekrój pionowy.

Ryc. XIII.
Widok z przodu.
Przekrój pionowy
kurka nastrzykowego.

Ryc. XII.
Przekrój a—b.

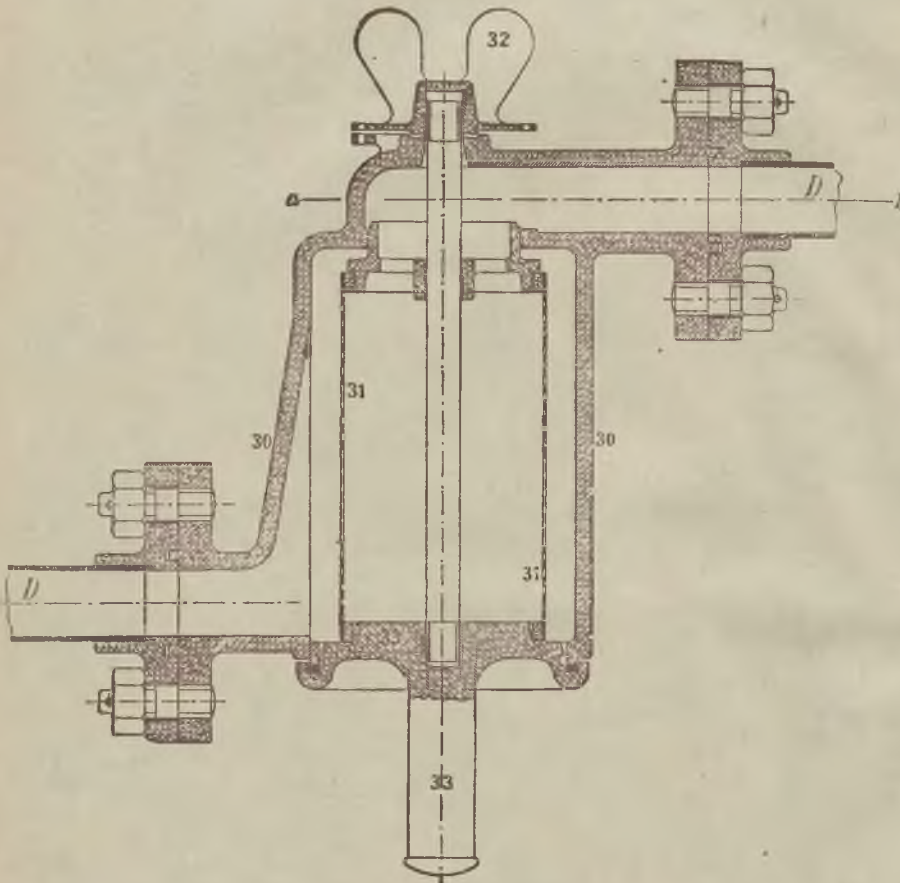
Tablica 7.

Ryc. XIV, XV, XVI.

Cedzidło do chmielu.

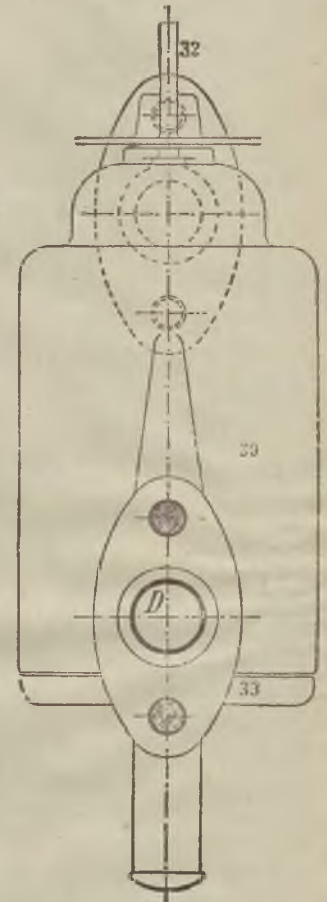
Ryc. XIV.

Przekrój pionowy.

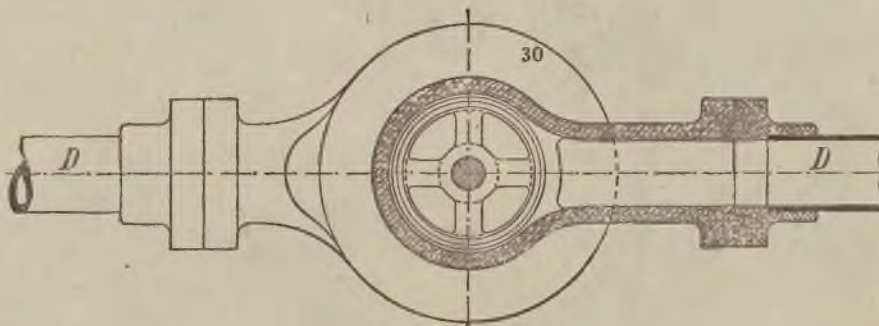
Ryc. XVI.

Widok.

Ryc. XV.

Przekrój poziomy a—b.

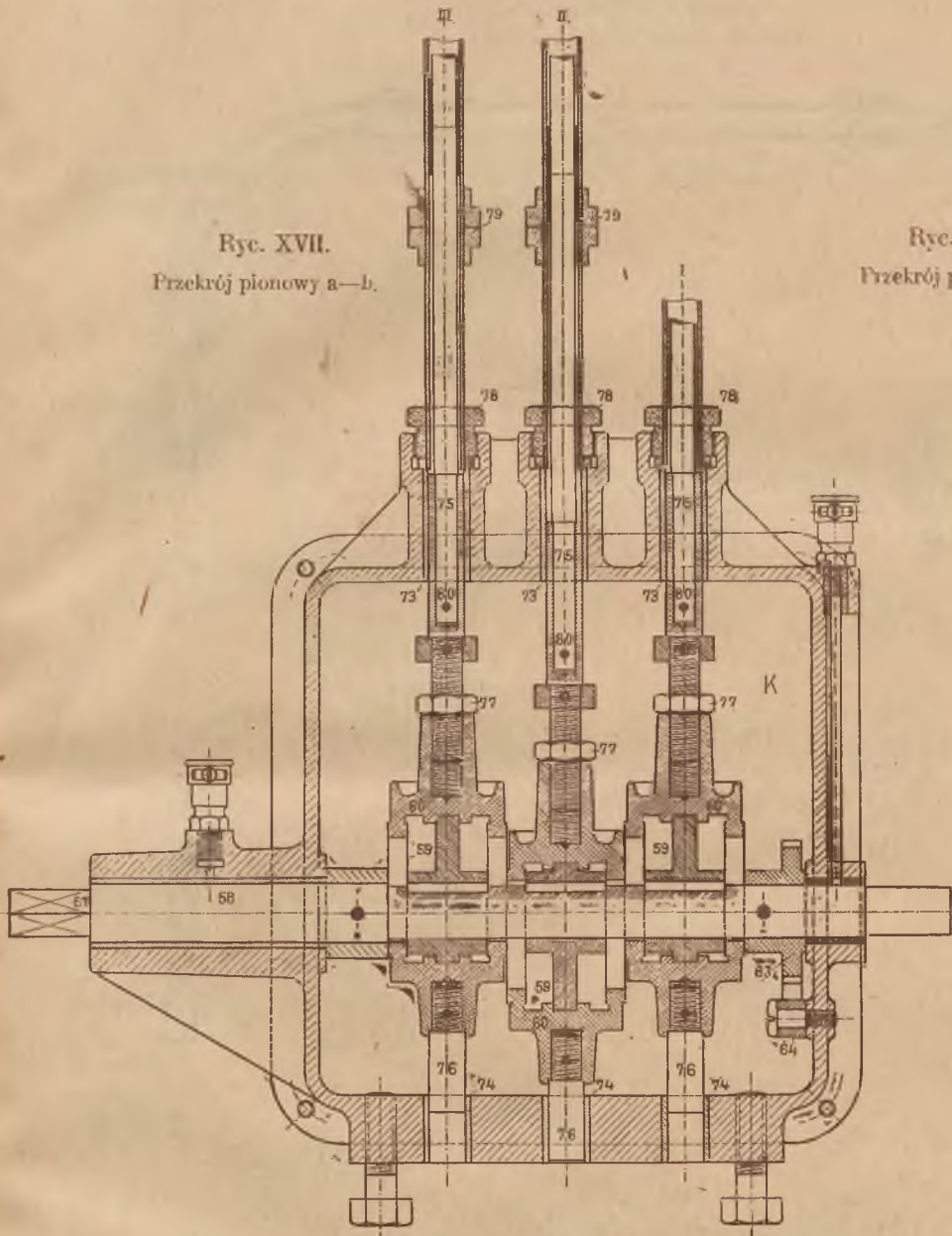

Tablica 8.

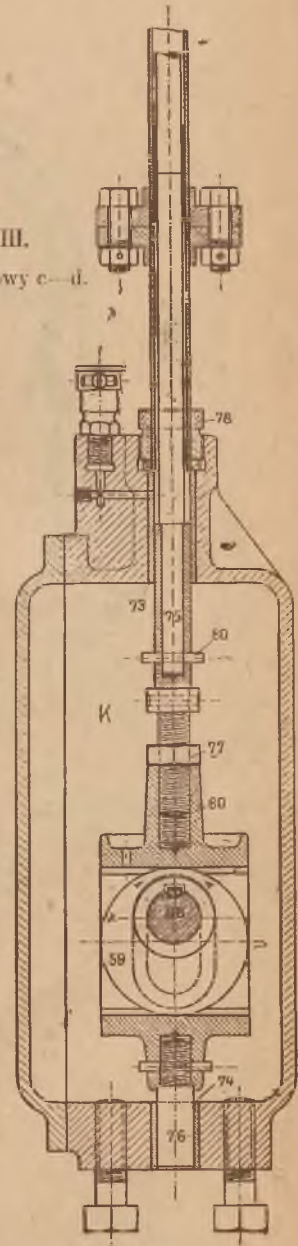
Ryc. XVII, XVIII, XIX.

Puzdro mimośrodowe K.

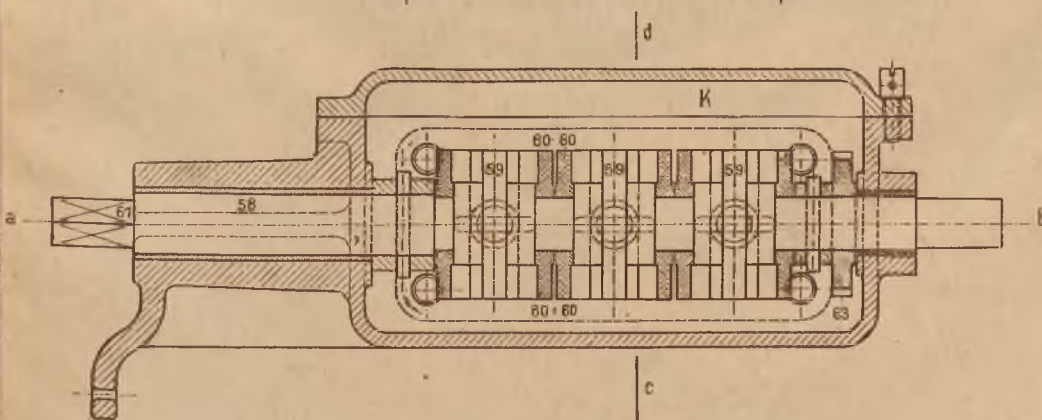
Ryc. XVII.
Przekrój pionowy a—b.

Ryc. XVIII.
Przekrój pionowy c—d.

Ryc. XIX.
Przekrój poziomy.

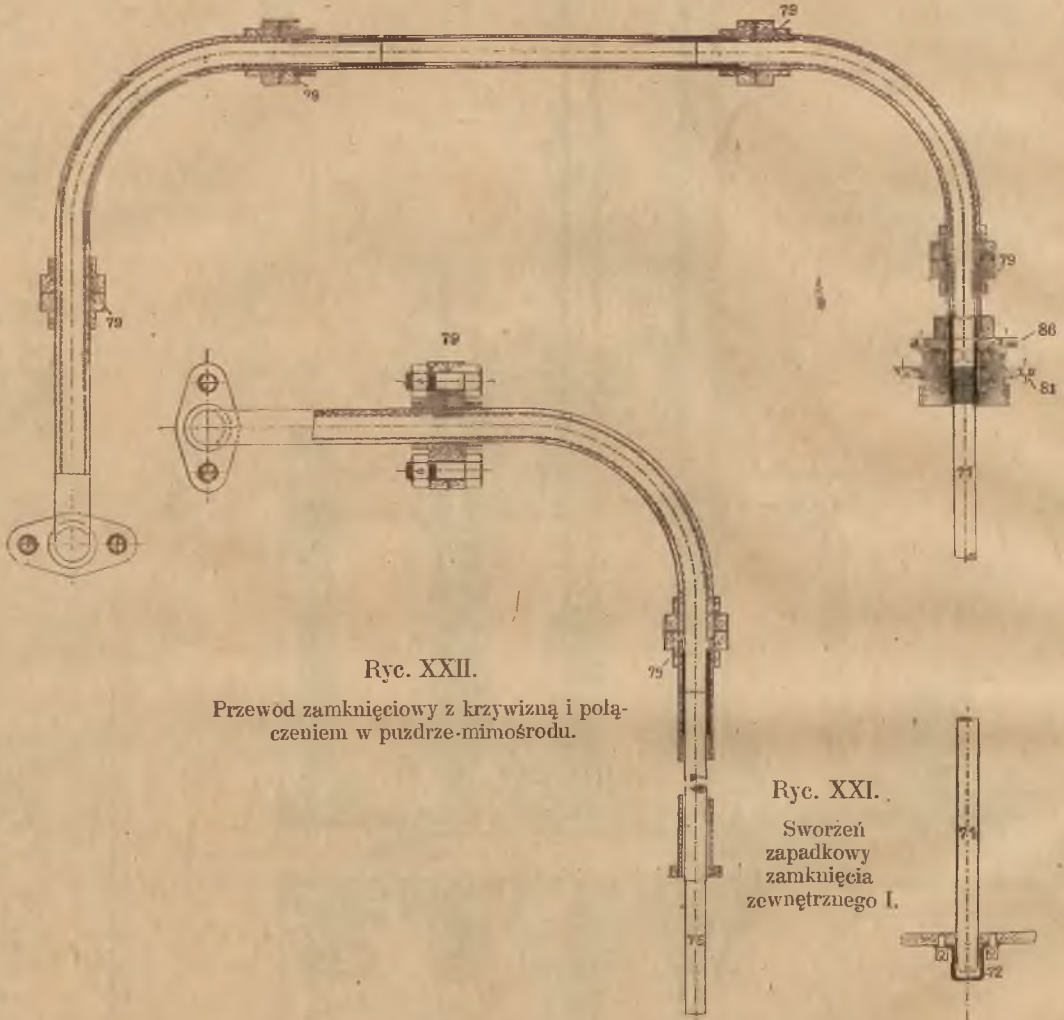

Tablica 9.

Ryc. XX, XXI, XXII, XXIII.

Ryc. XX.

Przewód zamknięcia zewnętrznego I.

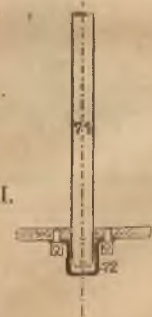

Ryc. XXII.

Przewód zamknięciowy z krzywizną i połączeniem w puzdrze-mimośrodku.

Ryc. XXI.

Sworzeń zapadkowy zamknięcia zewnętrznego I.

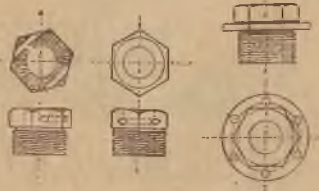
Ryc. XXIII.

Ześrubowanie 78 przewodu zamknięciowego na puzdrze mimośrodku.

Urządzenie

dawniejsze

nowsze

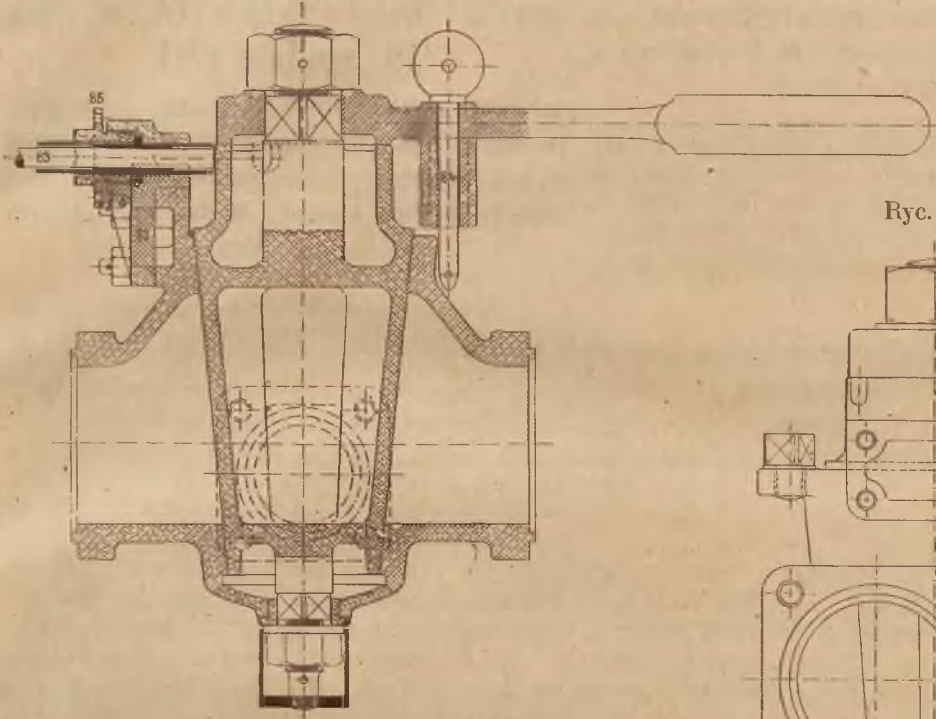

Tablica 10.

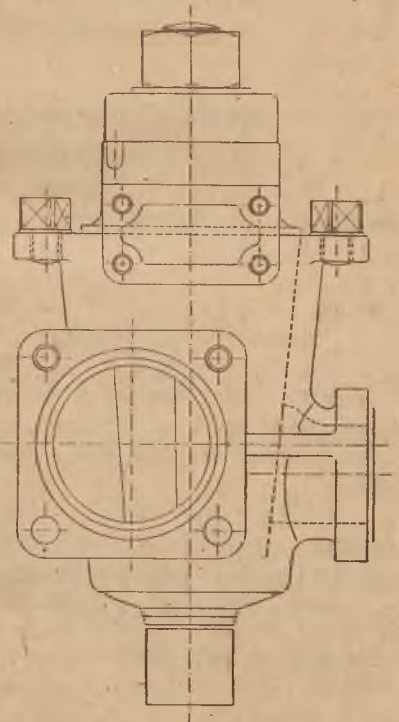
Ryc. XXIV, XXV, XXVI, XXVII.

Ryc. XXIV.

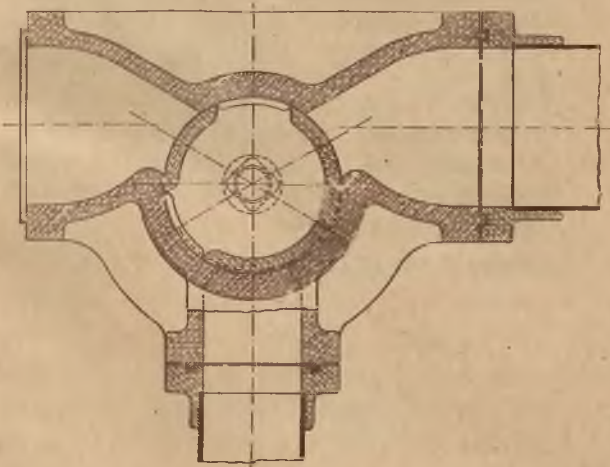
Trojramienny kurck dla dopływu brzezki słodkiej, wzgl. odpływu brzezki piwnej wraz z połączeniem zamknięć zewnętrznych II i III.

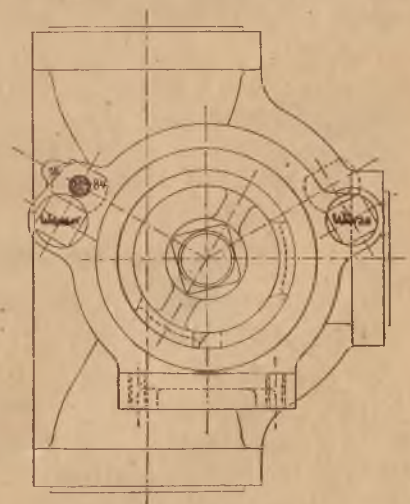
Ryc. XXV.

Ryc. XXVI.

Ryc. XXVII.

3.**Rozporządzenie Ministerstwa skarbu z dnia 11. grudnia 1911,**

dotyczące uzupełnienia przepisu o używaniu przyrządu kontrolno-mierniczego do brzezki piwnej
Waldek et Wagner.

W uzupełnieniu rozdziału C przepisu używania, wydanego dla przyrządu kontrolno-mierniczego do brzezki piwnej Waldek et Wagner (rozdział III. rozporządzenia Ministerstwa skarbu z dnia 22. grudnia 1910, Dz. u. p. Nr. 224) rozporządza się, co następuje:

4. Nieprzydatność lub zginiecie próbek kontroli zwyczajnej.

Gdyby próbka dla kontroli zwyczajnej była nieprzydatna do badania urzędowego albo zginęła całkowicie lub częściowo, wówczas należy wziąć próbkę kontroli wyższej za podstawę badania urzędowego.

Organa kontroli zwyczajnej winny w takim wypadku złożyć bezwzględnie najkrótszą drogą sprawozdanie władzy skarbowej pierwszej instancji, która wysłać ma zaraz urzędnika kontroli wyższej celem urzędowego zbadania wyrobionej brzezki piwnej.

Jeżeli urzędnik kontroli wyższej nie przybędzie na czas, a wskutek tego czynność urzędowa co do odnośnej próbki kontroli wyższej (rozdział III., A, l. 7., lit. h, ustęp ostatni, powołanego rozporządzenia Ministerstwa skarbu) ma być przeprowadzona przez organ kontroli zwyczajnej, winien organ ten podjąć zbadanie wyrobu przy użyciu odnośnej próbki kontroli wyższej.

Zaleski wlr.

4.**Rozporządzenie Ministerstwa skarbu w porozumieniu z Ministerstwem kolei żelaznych z dnia 18. grudnia 1911,**

dotyczące wymiany dawnego rodzaju listów przewozowych dla wewnętrznego obrotu towarowego na kolejach żelaznych z wydrukowanymi znaczkami stemplowymi na blankiety listów przewozowych nowego rodzaju.

Ponieważ formularze listów przewozowych dla wewnętrznego obrotu towarowego na kolejach żelaznych, zaprowadzone rozporządzeniem Ministra kolei żelaznych z dnia 15. kwietnia 1898, Dz. u. p. Nr. 48, nie mogą być, począwszy od dnia 1. stycznia 1912, więcej używane wskutek postanowień rozdziału II., l. 6. reskryptu c. k. Ministerstwa kolei żelaznych z dnia 15. listopada 1909, l. 54976, ogłoszonego w Dzienniku rozporządzeń dla kolei żelaznych i żeglugi, Nr. 130 z dnia 13. listopada 1909, oraz postanowień reskryptu c. k. Ministerstwa kolei żelaznych z dnia 15. listopada 1910, l. 55464, ogłoszonego w Dzienniku rozporządzeń dla kolei żelaznych i żeglugi, Nr. 131 z dnia 15. listopada 1910, przeto wolno wymieniać blankiety listów przewozowych opisanego wyżej rodzaju, z których nie zrobiono urzędowego użytku aż do tej chwili, o ile nie obejmują żadnych wpisów, do dnia 30. czerwca 1912 w powołanych do tego urzędach sprzedaży na nowe blankiety listów przewozowych, wprowadzone rozporządzeniem Ministerstwa kolei żelaznych z dnia 11. listopada 1909, Dz. u. p. Nr. 172 (regulamin ruchu na kolejach żelaznych).

Blankiety listów przewozowych wspomnianego rodzaju z drukowanymi lub wpisanymi szczegółami, z których nie zrobiono urzędowego użytku kolejowego, można w ciągu tego samego terminu wymieniać na nowe blankiety listów przewozowych dla obrotu wewnętrznego jednak tylko przy przestrzeganiu istniejących w tym względzie przepisów i za złożeniem taryfowej ceny blankietów.

Po dniu 30. czerwca 1912 nie będzie się więcej wymieniać dawnych listów przewozowych dla obrotu wewnętrznego.

Zaleski wlr.

Forster wlr.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część III. — Wydana i rozesłana dnia 6. stycznia 1912.

Treść: № 5. Patent cesarski, dotyczący zwołania sejmów Dalmacyi, Galicyi, Solnogradu, Styryi, Karyntyi, Tyrolu, Gorycyi i Gradyski, Vorarlbergu i Tryestu.

5.

Patent cesarski z dnia 4. stycznia 1912,

dotyczący zwołania sejmów Dalmacyi, Galicyi, Solnogradu, Styryi, Karyntyi, Tyrolu, Gorycyi i Gradyski, Vorarlbergu i Tryestu.

My Franciszek Józef Pierwszy,
z Bożej łaski Cesarz Austriacki,

Król Węgierski i Czeski, Dalmatyński, Kroacki, Sławoński, Galicyjski, Lodomeryjski i Illiryjski; Król Jerozolimski itd.; Arcyksiążę Austriacki: Wielki Książę Toskański i Krakowski; Książę Lotaryński, Solnogradzki, Styryjski, Karyntyjski, Krański i Bukowiński; Wielki Książę Siedmiogrodzki; Margrabia Morawski; Książę Górno- i Dolno-Sląski, Modęński, Parmański, Piacencki i Gwastalski, Oświęcimski i Zatorski, Cieszyński, Frylowski, Dubrownicki i Zadarski: Uksiążęcony Hrabia na Habsburgu i Tyrolu. Kyburgu, Gorycyi i Gradysce; Książę na Trydencie i Bryksenie; Margrabia Górno- i Dolno-Łużycki i Istryjski; Hrabia na Hohenembste, Feldkirchu, Bregencyi, Sonnenbergu itd.; Pan na Tryeście, Kotorze i Windyjskiej Marchii:

Wielki Wojewoda Województwa Serbskiego
itd. itd. itd.

wiadomo czynimy:

Sejmy Księstwa Solnogradu, Księstwa Karyntyi i uksiążęconego Hrabstwa Gorycyi i Gradyski zwołuje się na dzień 11., sejm bezpośredniego miasta Tryestu z okręgiem na dzień 15., sejm Księstwa Styryi i uksiążęconego Hrabstwa Tyrolu na dzień 16., a sejm Królestwa Dalmacyi na dzień 24. stycznia 1912 do ich ustawowych miejsc zebrania.

Również zwołuje się odroczone na podstawie Naszych postanowień sejmy Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem oraz kraju Vorarlberg celem podjęcia na nowo czynności do ich ustawowych miejsc zebrania, a to pierwszy na dzień 11., a drugi na dzień 22. stycznia 1912.

Dan w Naszem głównem i rezydencyjnym mieście Wiedniu, dnia 4. stycznia roku tysiąc dziewięćset dwunastego. Naszego panowania sześćdziesiątego czwartego.

Franciszek Józef wkr.

Stürgkh wkr.

Georgi wkr.

Bráf wkr.

Hochenburger wkr.

Zaleski wkr.

Heinold wkr.

Roessler wkr.

Forster wkr.

Hussarek wkr.

Truka wkr.

Długosz wkr.

Rok 1912.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część IV. — Wydana i rozesłana dnia 13. stycznia 1912.

Treść: (Nr 6—11.) 6. Obwieszczenie, dotyczące zwinięcia Urzędu celnego głównego II. klasy w Serecie (na Bukowinie) i upoważnienia Urzędu celnego pobocznego I. klasy w Synowcach do ekspedycjonowania roślin. — 7. Obwieszczenie, dotyczące urzędów, powołanych do stemplowania kart do gry. — 8. Rozporządzenie, dotyczące zmiany terminów zapłaty podatku domowo-czynszowego w pobocznym okręgu podatkowym Kadań w Czechach. — 9. Obwieszczenie, dotyczące przekształcenia Urzędu celnego pobocznego II. klasy w Mamma d'Avio (w Tyrolu) na ekspozyturę celną. — 10. Obwieszczenie, dotyczące utworzenia ekspozytury królewsko-węgierskiego Urzędu celnego głównego budapeszteńskiego w domach składowych S. a. Kasy oszczędności w Marosvásárhely. — 11. Rozporządzenie, dotyczące zmiany postanowień o próbowaniu kotłów lokomotyw.

6.

Obwieszczenie Ministerstwa skarbu z dnia 22. listopada 1911,

dotyczące zwinięcia Urzędu celnego głównego II. klasy w Serecie (na Bukowinie) i upoważnienia Urzędu celnego pobocznego I. klasy w Synowcach do ekspedycjonowania roślin.

Urząd celny główny II. klasy w Serecie zostaje zwinięty w dniu 31. stycznia 1912.

W miejsce wspomnianego Urzędu celnego głównego upoważnia się, począwszy od dnia 1. lutego 1912, Urząd celny poboczny I. klasy w Synowcach do ekspedycjonowania przesyłek roślin, nadchodzących pocztą z zagranicy.

Zaleski wlr.

7.

Obwieszczenie Ministerstwa skarbu z dnia 20. grudnia 1911,

dotyczące urzędów, powołanych do stemplowania kart do gry.

Odnośnie do punktów 1. i 2. rozporządzenia ministeryalnego z dnia 27. października 1881, Dz. u. p. Nr. 127, mającego na celu wykonanie ustawy o stemplu od kart do gry, oznajmia się, że do stemplowania kart do gry są obecnie powołane w królestwach i krajach reprezentowanych w Radzie państwa urzędy następujące:

1. Drukarnia nadworna i państwowa w Wiedniu,
2. Urząd stemplowy w Pradze,
3. Urząd celny główny w Lwowie,
4. Kasa skarbową krajową w Tryeście,
5. Urząd celny główny w Innsbruku,
6. Urząd podatkowy dla miasta Lublany i
7. Urząd podatkowy w Cieplicach.

W krajach świętej Korony węgierskiej są wyznaczone według uwiadomienia królewsko-węgier-

skiego Ministerstwa skarbu do stemplowania kart do gry:

Główny magazyn stemplowy i Urząd stemplowy w Budapeszcie, tudzież urzędy podatkowe w Rjece i Lugos.

Zaleski wlr.

8.

Rozporządzenie Ministerstwa skarbu z dnia 28. grudnia 1911,

dotyczące zmiany terminów zapłaty podatku domowo-czynszowego w poborczym okręgu podatkowym Kadań w Czechach.

Na zasadzie ustawy z dnia 11. czerwca 1894, Dz. u. p. Nr. 110, rozporządza się, że podatek domowo-czynszowy, który według postanowień dotychczasowych miał być płacony w poborczym okręgu podatkowym Kadań w ratach kwartalnych, płatnych z góry dnia 1. stycznia, 1. kwietnia, 1. lipca i 1. października, ma być uiszczany na przyszłość w tym okręgu w czterech równych ratach, zapadających z góry dnia 1. lutego, 1. maja, 1. sierpnia i 1. listopada każdego roku.

Te same terminy zapłaty mają obowiązywać w myśl § 7. ustawy z dnia 9. lutego 1882, Dz. u. p. Nr. 17, także dla pięcioprocentowego podatku od czystego dochodu z budynków, uwolnionych całkowicie albo częściowo od podatku domowo-czynszowego z tytułu prowadzenia budowy.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie dnia 1. kwietnia 1912.

Zaleski wlr.

9.

Obwieszczenie Ministerstwa skarbu z dnia 31. grudnia 1911,

dotyczące przekształcenia Urzędu celnego pobocznego II. klasy w Mamma d'Avio (w Tyrolu) na ekspozyturę celną.

Urząd celny poboczny II. klasy w Mamma d'Avio przekształcono na ekspozyturę Urzędu celnego pobocznego II. klasy w Borghetto, wyposażoną

w upoważnienia urzędu celnego pobocznego II. klasy.

Zaleski wlr.

10.

Obwieszczenie Ministerstwa skarbu z dnia 6. stycznia 1912,

dotyczące utworzenia ekspozytury królewsko-węgierskiego Urzędu celnego głównego budapeszteńskiego w domach składowych S. a. Kasy oszczędności w Marosvásárhely.

Według uwiadomienia królewsko-węgierskiego Ministerstwa skarbu utworzono w zakładzie czyszczenia i sortowania grochu, znajdującym się w domach składowych S. a. Kasy oszczędności w Marosvásárhely, od początku roku 1912 ekspozyturę królewsko-węgierskiego Urzędu celnego głównego budapeszteńskiego pod nazwą „Ekspozytura królewsko-węgierskiego Urzędu celnego głównego budapeszteńskiego w Marosvásárhely“.

Zaleski wlr.

11.

Rozporządzenie Ministerstwa robót publicznych w porozumieniu z Ministerstwem kolei żelaznych z dnia 9. stycznia 1912,

dotyczące zmiany postanowień o próbowaniu kotłów lokomotyw.

Zmieniając i uzupełniając częściowo § 7., punkt b, rozporządzenia ministeryalnego z dnia 1. października 1875, Dz. u. p. Nr. 130, dotyczącego środków zapobiegających wybuchom kotłów parowych, rozporządza się, że także wymiana rurek ogniowych (rurek dymnych), używanych do przegrzewaczy przy kotłach lokomotyw, aż do średnicy wewnętrznej 140 mm nie wymaga nowej próby.

Forster wlr.

Trnka wlr.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część V. — Wydana i rozesłana dnia 20. stycznia 1912.

Treść: (M 12—14.) 12. Rozporządzenie, dotyczące przyznania uwolnień od należności dla postępowania w celu ponownej regulacji i wykupna praw poboru drzewa, paszy i produktów lasowych oraz zabezpieczenia praw posiadaczy uprawnień leśnych w Austrii dolnej. — 13. Rozporządzenie, dotyczące zrównania zatrudnienia w warsztatach kolejowych przy robotach, które stanowią same przez się przedmiot przemysłów rękodzielniczych, z zatrudnieniem w charakterze pomocnika w równorzędnych przedsiębiorstwach przemysłowych oraz wystawiania potrzebnych świadectw. — 14. Obwieszczenie, dotyczące upoważnienia Urzędu celnego pobocznego I. klasy w Mittelsteine do ekspedycji wywozowej piwa.

12.

Rozporządzenie Ministerstwa skarbu z dnia 22. grudnia 1911,

dotyczące przyznania uwolnień od należności dla postępowania w celu ponownej regulacji i wykupna praw poboru drzewa, paszy i produktów lasowych oraz zabezpieczenia praw posiadaczy uprawnień leśnych w Austrii dolnej.

Na zasadzie upoważnienia, nadanego § 1. ustawy z dnia 16. grudnia 1910, Dz. u. p. Nr. 233, przyznaje się przewidziane tamże uwolnienie od stempli i należności bezpośrednich dla postępowania, zarządzanego ustawą dla arcyksięstwa Austrii poniżej Anizy z dnia 25. czerwca 1908, Dz. u. kr. Nr. 120 z roku 1911, w celu ponownej regulacji i wykupna praw poboru drzewa, paszy i produktów lasowych, uregulowanych na zasadzie patentu cesarskiego z dnia 5. lipca 1853, Dz. u. p. Nr. 130, oraz w celu zabezpieczenia praw posiadaczy uprawnień leśnych.

Uwolnienie to odnosi się do podań, protokołów, załączników, dokumentów prawnych, oświadczeń, wygotowań, orzeczeń, ugód, uwierzytelnień i widymat, potrzebnych dla przeprowadzenia wspomnianego postępowania, a to o tyle, o ile nie uczyni się

z dokumentów tych żadnego innego użytku, następnie do przeniesień majątku, nabycia praw i wpisów hipotecznych, potrzebnych dla przeprowadzenia postępowania tego.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Zaleski wr.

13.

Rozporządzenie Ministerstwa handlu w porozumieniu z Ministerstwem spraw wewnętrznych i Ministerstwem kolei żelaznych z dnia 12. stycznia 1912,

dotyczące zrównania zatrudnienia w warsztatach kolejowych przy robotach, które stanowią same przez się przedmiot przemysłów rękodzielniczych, z zatrudnieniem w charakterze pomocnika w równorzędnych przedsiębiorstwach przemysłowych oraz wystawiania potrzebnych świadectw.

Na zasadzie § 14. b, ustęp 2. ordynacji przemysłowej rozporządza się, co następuje:

§ 1.

W warsztatach kolejowych zarówno e. k. kolei państwowych jak i kolei prywatnych, które podpadają pod ustawę z dnia 28. lipca 1902, Dz. u. p. Nr. 156, należy uważać zatrudnienie w charakterze pomocnika przy robotach rękodzielniczych, wyliczonych w § 2., za równorzędne z zatrudnieniem w charakterze pomocnika w odnośnych przemysłach rękodzielniczych.

§ 2.

W myśl § 1. wchodzi w rachubę następujące roboty rękodzielnicze, względnie przemysły rękodzielnicze:

- a) kowalstwo wozowe, ślusarstwo wozowe;
- b) kowalstwo narzędziowe;
- c) ślusarstwo;
- d) blacharstwo;
- e) kotlarstwo;
- f) ludwisarstwo, mosiężnictwo;
- g) stelmastwo;
- h) przemysł mechaniczny;
- i) stolarstwo;
- k) tokarstwo;
- l) siodlarstwo;
- m) tapicerstwo;
- n) pokostnictwo i lakiernictwo, a w warsztatach, znajdujących się w Wiedniu, także malarstwo szyldów i napisów.

§ 3.

Zatrudnienie w charakterze pomocnika, wspomniane w § 1., uważa się jednak tylko wtedy za równorzędne z zatrudnieniem w charakterze pomocnika w odnośnych przemysłach rękodzielniczych, jeżeli zatrudnienie to odbywa się pod kierownictwem osób, posiadających dowód uzdolnienia dla odnośnego przemysłu albo wystarczające zresztą wykształcenie zawodowe.

§ 4.

Świadczenia pracy należy wystawiać według przepisów § 28. ustawy z dnia 28. lipca 1902, Dz.

u. p. Nr. 156, z tym dodatkiem, że zatrudnienie odbywało się pod kierownictwem organu nadzorczego, posiadającego dowód uzdolnienia dla odnośnego przemysłu albo wystarczające zresztą wykształcenie zawodowe.

Do świadectw należy nadto dodać następującą klauzulę:

„Przy istnieniu wymogów ustawowych zastępuje świadectwo niniejsze na zasadzie § 14. b, ustęp 2, ustawy z dnia 5. lutego 1907, Dz. u. p. Nr. 26, i rozporządzenia ministeryalnego z dnia 12. stycznia 1912, Dz. u. p. Nr. 13, zatrudnienie w charakterze pomocnika w przemyśle rękodzielniczym przez czas lat, miesięcy, dni.“

§ 5.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Heinold wlr.

Roessler wlr.

Forster wlr.

14.

Obwieszczenie Ministerstwa skarbu z dnia 12. stycznia 1912,

dotyczące upoważnienia Urzędu celnego pobocznego I. klasy w Mittelsteine do ekspedycji wywozowej piwa.

W uzupełnieniu spisu urzędów celnych, wydanego rozporządzeniem ministeryalnym z dnia 1. lipca 1909, Dz. u. p. Nr. 116, zawiadamia się, że Urząd celny poboczny I. klasy w Mittelsteine został upoważniony do ekspedycji wywozowej piwa (za zwrotem podatku).

Zaleski wlr.

Rok 1912.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część VI. — Wydana i rozesłana dnia 28. stycznia 1912.

Treść: (№ 15—18.) 15. Układ konsularny między Austro-Węgrami i Królestwem Serbskiem. — 16. Układ co do pomocy prawnej między Austro-Węgrami i Królestwem Serbskiem. — 17. Traktat państwowy między Austro-Węgrami i Królestwem Serbskiem co do spadków, opieki i kurateli oraz uwierzytelniania dokumentów i aktów stanu cywilnego (układ spadkowy). — 18. Traktat co do wydawania przestępców między Austro-Węgrami i Królestwem Serbskiem.

15.

Układ konsularny z dnia 30. marca 1911

między Austro-Węgrami i Królestwem Serbskiem.

(Podpisany dnia 30. marca 1911, ratyfikowany przez Jego c. i k. Apostolską Mość dnia 18. stycznia 1912; dokumenty ratyfikacyjne wymieniono w Belgradzie dnia 23. stycznia 1912.)

Nos Franciscus Josephus Primus

divina favente clementia

Austriae Imperator, Bohemiae Rex etc. et Hungariae

Rex Apostolicus,

Notum testatumque omnibus et singulis quorum interest tenore praesentium facimus:

Posteaquam a Plenipotentariis Nostris atque ab illo Majestatis Suae Regis Serbiae praevis collatis consiliis mutisque deliberationibus conventio de admissione Consulum in mutuis Nostris territoriis atque de juribus, privilegiis et immunitatibus nec non de functionibus et officiis eorum die $\frac{\text{decimo septimo}}{\text{trigesimo}}$ mensis Martii anni millesimi nongentesimi undecimi Belgradi inita et signata fuit, tenoris sequentis:

(Pierwopis.)

Sa Majesté l'Empereur d'Autriche, Roi de Bohême etc. et Roi Apostolique de Hongrie

et

Sa Majesté le Roi de Serbie,

animés du désir de s'entendre sur l'admission dans leurs territoires respectifs de fonctionnaires consulaires et de déterminer leurs droits, privilèges et immunités, ainsi que les fonctions auxquelles ils seront appelés, ont résolu de conclure une Convention à cet effet et ont nommé pour Leurs Plénipotentiaires, savoir:

Sa Majesté l'Empereur d'Autriche, Roi de Bohême etc. et Roi Apostolique de Hongrie:

Monsieur le Comte Jean Forgách de Ghymes et Gács, Son Conseiller intime, Son Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire près la Cour Royale de Serbie, Grand Croix de l'ordre de François Joseph, Chevalier de l'ordre de Léopold et de l'ordre de la Couronne de fer troisième classe etc.;

Monsieur le Chevalier Othon de Lutterotti de Gazzolis et Langenthal, Conseiller ministériel au Ministère Impérial Royal autrichien de la Justice etc.;

Monsieur Gustave de Töry, Secrétaire d'Etat au Ministère Royal hongrois de la Justice, Chevalier de l'ordre de Léopold etc.;

et

Sa Majesté le Roi de Serbie:

Monsieur M. G. Milovanovitch, Son Ministre des Affaires Etrangères, Grand Croix de l'ordre de St. Sava, Commandeur de l'Etoile de Karageorge et de l'Aigle Blanc etc.,

(Przekład.)

Najjaśniejszy Cesarz austriacki, Król Czech itd. i Apostolski Król Węgier

oraz

Najjaśniejszy Król Serbski,

ożywieni chęcią doprowadzenia do skutku porozumienia co do dopuszczenia funkcyj konsularnych w Swych obustronnych obszarach, oraz określenia ich praw, przywilejów i swobód a także czynności, do których mają być powołani, postanowili zawrzeć w tym celu układ i zamianowali Swoimi pełnomocnikami:

Najjaśniejszy Cesarz austriacki, Król Czech itd. i Apostolski Król Węgier:

hrabiego Jana Forgácha de Ghymes i Gács, Swego tajnego radcę, Swego nadzwyczajnego posła i upelnomocnionego ministra przy Dworze królewsko-serbskim, ozdobionego wielkim krzyżem orderu Franciszka Józefa, kawalera orderu Leopolda i kawalera orderu Żelaznej Korony trzeciej klasy itd.;

pana Ottona de Lutterotti de Gazzolis i Langenthal, radcę ministeryalnego w c. k. Ministerstwie sprawiedliwości itd.;

pana Gustawa de Töry, sekretarza stanu w królewsko-węgierskiem Ministerstwie sprawiedliwości, kawalera orderu Leopolda itd.,

a

Najjaśniejszy Król Serbski:

pana M. G. Milovanovitcha, Swego ministra spraw zewnętrznych, ozdobionego wielkim krzyżem orderu Ś. Sawy, komandora orderu Gwiazdy Karageorga i orderu Białego Orła itd.,

lesquels, après s'être communiqué leurs pleins-pouvoirs trouvés en bonne et due forme, sont convenus des articles suivants:

Article 1er.

Chacune des Hautes Parties contractantes aura la faculté d'établir des Consuls Généraux, Consuls, Vice-Consuls ou Agents consulaires dans les villes et places de commerce de l'autre Partie. Elles se réservent toutefois le droit de désigner les localités où il ne leur conviendra pas d'admettre des fonctionnaires consulaires; bien entendu que cette réserve ne pourra être appliquée à l'une des Parties contractantes sans l'être également à toutes les autres Puissances.

Article 2.

Les Consuls Généraux, Consuls et Vice-Consuls seront réciproquement admis et reconnus, après avoir présenté leurs lettres de provision selon les règles et formalités établies dans les pays respectifs. L'exéquatour nécessaire pour le libre exercice de leurs fonctions leur sera délivré sans frais et, sur la production dudit exéquatour, l'autorité supérieure du lieu de leur résidence prendra immédiatement les mesures nécessaires pour qu'ils puissent s'acquitter des devoirs de leur charge et pour qu'ils soient admis à la jouissance des exemptions, prérogatives, immunités, privilèges et honneurs qui leur reviennent.

Article 3.

Les Consuls Généraux et Consuls pourront nommer des Agents consulaires dans les villes et localités de leur arrondissement consulaire sauf l'approbation du Ministère des Affaires Etrangères de l'autre Partie contractante.

Ces Agents pourront indistinctement être choisis parmi les ressortissants des Parties contractantes, comme parmi les étrangers. Ils seront munis d'un brevet délivré par le fonctionnaire qui les aura nommés, et ils exerceront leurs fonctions sous les ordres et sous la responsabilité de ce dernier.

Ils jouiront des privilèges et immunités stipulés par la présente Convention, sans être admis toutefois au bénéfice des exemptions et immunités consacrées par les articles 4 et 6, alinéa 1er.

Article 4.

Les Consuls Généraux, Consuls et Vice-Consuls, en tant qu'ils sont ressortissants et fonctionnaires de carrière de la Partie contractante qui les

którzy po wzajemnej wymianie swych pełnomocnictw, uznanych za dobre i należyte co do formy, zgodzili się na artykuły następujące:

Artykuł 1.

Każdej z Wysokich Stron kontraktujących wolno ustanawiać konsulów generalnych, konsulów, wicekonsulów i agentów konsularnych w miastach i miejscach handlowych Strony drugiej. Zastrzegają sobie one jednak prawo oznaczenia tych miejsc, gdzie dopuszczenie funkcyjaryuszy konsularnych im nie odpowiada; zastrzeżenie to nie będzie jednak mogło być stosowane do jednej z Stron kontraktujących, nie mając równomiernego zastosowania względem wszystkich innych mocarstw.

Artykuł 2.

Konsulowie generalni, konsulowie i wicekonsulowie będą wzajemnie dopuszczeni i uznani, gdy okażą swe dekrety stosownie do przepisów i formalności, istniejących w odnośnym kraju. Exequatur, potrzebne do swobodnego wykonywania ich działalności urzędowej, będzie im wystawione bezpłatnie, a po okazaniu tegoż ma władza zwierzchnicza, znajdująca się w miejscu ich siedziby urzędowej, wydać bezzwłocznie potrzebne zarządzenia w celu umożliwienia im wykonywania obowiązków urzędowych i zapewnienia korzystania z przysługujących im uwolnień, prerogatyw, nietykalności, przywilejów i zaszczytów.

Artykuł 3.

Konsulowie generalni i konsulowie mogą za zezwoleniem Ministra spraw zewnętrznych drugiej Strony kontraktującej mianować agentów konsularnych w miastach i miejscowościach swego okręgu konsularnego.

Agentów tych można wybierać bez różnicy z pośród obywateli Stron kontraktujących lub obywateli obcych państw. Będą oni zaopatrzeni w dekret nominacyjny, wystawiony przez funkcyjaryusza, który ich mianował, i mają wykonywać swe czynności według wskazówek i pod odpowiedzialnością tego urzędnika.

Korzystają oni z przywilejów i wyłączeń, ustanowionych w układzie niniejszym, nie będą jednak dopuszczeni do korzystania z uwolnień i nietykalności, określonych w artykułach 4. i 6., ustęp 1.

Artykuł 4.

Konsulowie generalni, konsulowie i wicekonsulowie korzystają, o ile są obywatelami i urzędnikami zawodowymi Strony kontraktującej, która ich miano-

a nommés, jouiront de l'exemption des logements, contributions et prestations militaires, ainsi que de toutes contributions directes, personnelles, mobilières ou somptuaires imposées par une autorité quelconque des pays respectifs, sans que cependant ces exemptions puissent être dans aucun cas plus étendues que celles dont jouissent les représentants diplomatiques des Parties contractantes.

Dans le cas toutefois où ces Consuls exerceraient un commerce, une industrie ou une profession, ils seront à ce titre soumis aux mêmes taxes, charges et impositions que les autres particuliers.

Les prérogatives et exemptions mentionnées à l'alinéa 1er de cet article, seront également accordées aux employés consulaires, en tant qu'ils sont ressortissants et employés effectifs de la Partie contractante qui les a nommés.

Il est entendu qu'aucun Consul ou employé consulaire ne sera exempt des impôts sur les immeubles qu'il posséderait, ou sur les capitaux qu'il aurait engagés dans des entreprises industrielles ou commerciales dans le pays où il réside.

Les Consuls Généraux, Consuls et Vice-Consuls ainsi que les employés mentionnés à l'alinéa 3 de cet article, seront autorisés, en se transférant sur les territoires de l'autre Partie contractante, à faire entrer, sans payer des droits de douane, leur mobilier et les ustensiles de ménage ayant déjà servi. Cette disposition ne s'applique pas aux articles de consommation.

Article 5.

Les fonctionnaires consulaires (voir art. 1er), en tant qu'ils sont ressortissants et fonctionnaires de carrière de la Partie contractante qui les a nommés, ainsi que les employés mentionnés à l'alinéa 3 de l'article 4, pourvu que ces fonctionnaires et employés ne fassent le commerce ou qu'ils n'exercent quelque industrie ou profession, ne seront point tenus à comparaître comme témoins devant les tribunaux du pays où ils résident.

Quand la justice locale aura à recevoir d'eux quelque déposition, elle devra se transporter à leur domicile ou chancellerie, ou déléguer à cet effet un fonctionnaire compétent pour y dresser, après avoir recueilli leurs déclarations orales, le procès-verbal respectif, ou bien elle leur demandera une déclaration par écrit.

Lesdits fonctionnaires et employés consulaires devront acquiescer aux désirs de l'autorité dans le terme ou le jour et l'heure qu'elle aura indiqués, sans y apporter des délais qui ne seraient pas justifiables.

wała, z uwolnienia od kwaterunków, podatków i świadczeń na cele wojskowe, jak również z uwolnienia od wszelkich podatków bezpośrednich i osobistych, podatków zbytkowych i podatków od majątku ruchomego, nałożonych przez jakąkolwiek władzę lub korporację odnośnego kraju, przyczem jednak nie wolno rozciągać uwolnień tych w żadnym wypadku dalej, niż idą uwolnienia, z których korzystają zastępcy dyplomatyczni Stron kontraktujących.

Jeżeli jednak konsulowie prowadzą handel lub przedsiębiorstwo przemysłowe albo rzemiosło, wówczas podlegają z tego powodu tym samym należyciostom, ciężarom i daninom jak inne osoby prywatne.

Przywileje i uwolnienia, wspomniane w ustępie 1. artykułu niniejszego, przyznane będą w równej mierze także urzędnikom konsularnym, jednak tylko wtedy, jeżeli są obywatelami i rzeczywistymi urzędnikami Strony kontraktującej, która ich mianowała.

Istnieje zgoda co do tego, że konsulowi lub urzędnikowi konsularnemu nie przysługuje uwolnienie od podatków, które miałyby opłacać w kraju, gdzie ma siedzibę urzędową, od posiadanych tam ewentualnie dóbr nieruchomości albo od kapitałów, umieszczonych tam w danym razie w przedsiębiorstwach przemysłowych lub handlowych.

Konsulowie generalni, konsulowie i wicekonsulowie, jak również urzędnicy, wymienieni w ustępie 3. artykułu niniejszego, mają prawo wprowadzenia używanych już mebli i sprzętów domowych bez opłaty należyciosty celnych przy przejściu na obszary drugiej Strony kontraktującej. Postanowienie to nie odnosi się do przedmiotów użytkowych.

Artykuł 5.

Funkcjonariusze konsularni (zobacz artykuł 1.), będący obywatelami i urzędnikami zawodowymi Strony kontraktującej, która ich mianowała, jak również urzędnicy, wymienieni w artykule 4., ustęp 3., nie są obowiązani do stawiania w charakterze świadków przed sądami kraju, gdzie mają siedzibę urzędową, pod warunkiem, iż funkcjonariusze i urzędnicy ci nie prowadzą ani handlu ani przedsiębiorstwa przemysłowego ani rzemiosła.

Jeżeli miejscowa władza sądowa ma zasięgnąć od nich jakichkolwiek zeznań, musi udać się do ich mieszkania lub kancelarii celem przyjęcia odnośnych oświadczeń ustnych i sporządzenia dotyczącego protokołu albo wydelegować do tego właściwego urzędnika; może ona jednak zażądać od nich także oświadczenia pisemnego.

Wspomniani funkcjonariusze i urzędnicy konsularni powinni uczynić zadość życzeniom władzy w obrębie terminu albo w dniu i godzinie, które władza wyznaczy, i to bez zwłoki, o ile zwłoka nie dałaby się usprawiedliwić.

Article 6.

Les Consuls Généraux, Consuls et Vice-Consuls, en tant qu'ils sont ressortissants et fonctionnaires de carrière de la Partie contractante qui les a nommés, ainsi que les employés mentionnés à l'alinéa 3 de l'article 4, jouiront de l'immunité personnelle et ne pourront être ni arrêtés ni emprisonnés, si ce n'est pour une infraction qui, d'après les lois du pays où elle a été commise, peut entraîner une peine d'un an d'emprisonnement ou une peine plus grave.

Aussitôt qu'une instruction criminelle aura été ouverte ou qu'un arrêt de mise en accusation aura été lancé contre un fonctionnaire consulaire (voir art. 1er) ou contre un employé consulaire, la mission diplomatique à laquelle le prévenu ressortit hiérarchiquement, en devra être immédiatement avertie.

Article 7.

Les fonctionnaires consulaires pourront placer sur la façade de l'édifice où se trouve la chancellerie consulaire, leur écusson d'office avec une inscription indiquant leur caractère officiel.

Ils pourront également arborer le pavillon officiel sur la maison où se trouve leur chancellerie, les jours de solennités publiques ainsi que dans d'autres circonstances d'usage, à moins qu'ils ne résident dans la ville où se trouve la mission diplomatique de la Partie contractante qui les a nommés. Ils pourront de même arborer leur pavillon officiel sur les embarcations qu'ils monteraient dans l'exercice de leurs fonctions.

Il est entendu que ces marques extérieures ne pourront jamais être interprétées comme constituant un droit d'asile.

Article 8.

Les archives consulaires seront inviolables en tout temps, et les autorités locales ne pourront, sous aucun prétexte, ni dans aucun cas, visiter ou saisir les papiers qui en font partie.

Ces papiers devront toujours être complètement séparés des livres ou papiers relatifs au commerce ou à l'industrie ou à la profession exercés par les fonctionnaires consulaires respectifs.

Article 9.

En cas d'empêchement, d'absence ou de décès des fonctionnaires consulaires, les employés attachés à ces fonctionnaires et qui auront antérieurement été présentés en leur qualité officielle aux autorités respectives, seront admis de plein droit à exercer les fonctions inhérents au poste en question. Les autorités locales ne pourront y mettre aucun obstacle; elles devront, au contraire, leur prêter toute aide et

Artykuł 6.

Konsulowie generalni, konsulowie i wicekonsulowie, będący obywatelami i urzędnikami zawodowymi Strony kontraktującej, która ich mianowała, jak również urzędnicy, wymienieni w artykule 4., ustęp 3., korzystają z osobistej nietykalności i nie mogą być ani przytrzymani ani aresztowani, wyjąwszy z powodu czynu karygodnego, który według ustaw kraju, gdzie go popełniono, może pociągnąć za sobą karę jednorocznego więzienia lub karę surowszą.

Jeżeli przeciw funkcjonaryuszowi konsularnemu (zobacz artykuł 1.) lub przeciw urzędnikowi konsularnemu wdraża się śledztwo karne lub wnosi oskarżenie, należy zawiadomić o tem niezwłocznie zastępstwo dyplomatyczne, któremu osoba dotycząca podlega.

Artykuł 7.

Funkcjonaryusze konsularni mogą umieścić na froncie budynku, w którym znajduje się kancelarya konsularna, swój herb urzędowy z napisem, wskazującym ich stanowisko urzędowe.

Mogą oni dalej w dniach uroczystości publicznych i przy innych sposobnościach, przy których jest to w zwyczaju, wywieszać banderę urzędową na budynku, w którym mieści się ich kancelarya, wyjąwszy jeżeli mają siedzibę urzędową w mieście, gdzie znajduje się zastępstwo dyplomatyczne Strony kontraktującej, która ich mianowała. Mogą oni w ten sam sposób wywieszać swą banderę urzędową na statkach, którymi posługują się przy wykonywaniu swej działalności urzędowej.

Istnieje zgoda co do tego, że te znaki zewnętrzne nie mogą być nigdy tłumaczone w ten sposób, jak gdyby miały uzasadniać prawo schronienia.

Artykuł 8.

Archiwa konsularne są w każdym czasie nie naruszalne, a władzom miejscowym nie wolno pod żadnym pozorem i w żadnym razie zarządzać przeszukiwania lub konfiskaty należących tam papierów).

Papiery te powinny być zawsze zupełnie oddzielone od książek i papierów, odnoszących się do prowadzonych przez odnośnych funkcjonaryuszy konsularnych interesów handlowych lub przemysłowych albo rzemieślniczych.

Artykuł 9.

W razie przeszkody, nieobecności lub śmierci funkcjonaryuszy konsularnych dopuści się przydanych im urzędników, którzy już przedtem zostali przedstawieni władzom odnośnym w swym charakterze urzędowym, bez dalszych formalności do wykonywania działalności urzędowej, przywiązanej do odnośnego stanowiska. Władze miejscowe nie mogą podnosić przeciw temu zarzutu; powinny one

assistance prévues par la présente Convention en faveur des titulaires respectifs.

Article 10.

Les fonctionnaires consulaires pourront, dans l'exercice des fonctions qui leur sont attribuées, s'adresser à l'autorité locale compétente pour réclamer contre toute infraction aux Traités ou Conventions existant entre les Parties contractantes, et pour protéger les droits et les intérêts de leurs administrés qui résident dans toute l'étendue de leur circonscription. S'il n'est pas fait droit à leurs réclamations, ils pourront invoquer l'entremise de leur Agent diplomatique.

Article 11.

Les fonctionnaires consulaires ainsi que leurs chanceliers et secrétaires auront le droit de recevoir dans leurs chancelleries, au domicile des parties et à bord des navires de leurs pays les déclarations que pourront avoir à faire les capitaines, les gens de l'équipage et les passagers, les négociants et tous autres ressortissants de leurs pays.

Ils seront également autorisés à recevoir :

1° les dispositions testamentaires de leurs administrés et tous actes de droit civil qui les concernent, et auxquels on voudrait donner forme authentique;

2° tous les contrats par écrit et actes conventionnels passés entre leurs administrés ou entre ceux-ci et d'autres personnes, ressortissants de la Partie contractante sur les territoires de laquelle ils exercent leurs fonctions, de même tout acte conventionnel concernant ces dernières personnes seulement, pourvu, bien entendu, que les actes susmentionnés aient rapport à des biens situés ou à des affaires à traiter sur les territoires de la Partie contractante qui a nommé lesdits fonctionnaires.

Les déclarations et les attestations contenues dans les actes ci-dessus mentionnés et qui auront été reconnus authentiques par lesdits fonctionnaires et revêtus de leur sceau officiel, auront en justice ou hors de justice, dans les territoires des Parties contractantes et autant que les lois de ces Parties le permettent, la même force et valeur que si ces actes avaient été passés par devant des employés publics de l'une ou de l'autre des Parties contractantes, pourvu que ces actes aient été rédigés dans les formes requises par les lois de la Partie contractante qui a nommé les fonctionnaires consulaires,

raczej udzielać im wszelkiej pomocy i wszelkiego poparcia, które układ niniejszy przewiduje na korzyść odnośnych funkcyonaryuszy.

Artykuł 10.

W wykonywaniu należącej do nich działalności urzędowej mogą funkcyonaryusze konsularni zwracać się do właściwych władz miejscowych celem wnoszenia zażaleń przeciw wszelkiemu naruszeniu umów lub układów, istniejących między Stronami kontraktującymi, oraz celem strzeżenia praw i interesów osób, należących do ich zakresu administracyjnego a mieszkających w granicach tego ich powiatu. Gdyby nie uczyniono żądanie ich zażaleniom, mogą postarać się o wkroczenie swego zastępcy dyplomatycznego.

Artykuł 11.

Funkcyonaryusze konsularni jak również ich urzędnicy kancelaryi i sekretarze mają prawo przyjmowania w swych kancelaryach, w mieszkaniu stron i na pokładzie okrętów swego kraju oświadczeń, które kapitanowie, ludzie z załogi okrętowej, podróżni, kupcy i wszyscy inni obywatele ich krajów chcą w danym razie złożyć.

Są oni dalej uprawnieni do przyjmowania;

1. Rozporządzeń woli ostatniej osób należących do ich zakresu administracyjnego i wszelkich innych dokumentów prywatno-prawnych, odnoszących się do tych osób, którym ma być nadana forma autentyczna;

2. wszelkich pisemnych umów i układów pomiędzy osobami, należącymi do ich zakresu administracyjnego, albo pomiędzy tymi osobami i obywatelami Strony kontraktującej, na której obszarze wykonują swą działalność urzędową, wreszcie także wszelkich dokumentów kontraktowych, odnoszących się tylko do tych ostatnich osób, z zastrzeżeniem jednak, że wspomniane na końcu dokumenty dotyczą dóbr nieruchomości, położonych na obszarach Strony kontraktującej, która zamianowała powyższych urzędników, albo iż odnoszą się do interesów, które mają być tam wykonane.

Oświadczenia i potwierdzenia, zawarte w wspomnianych właśnie dokumentach, a uwierzytelnione przez wymienionych funkcyonaryuszy i zaopatrzone ich pieczęcią urzędową, mają na obszarach Stron kontraktujących, o ile ustawy tych Stron zezwalają na to, przed sądem i przed innymi władzami tę samą moc i to samo znaczenie, jak gdyby były sporządzone przed urzędnikiem publicznym jednej lub drugiej Strony kontraktującej, pod warunkiem, iż wygotowano je w formach przepisanych ustawami Strony kontraktującej, która zamianowała funkcyonaryuszy konsularnych, i poddano

et qu'ils aient ensuite été soumis à toutes les formalités régissant la matière dans le pays où l'acte doit recevoir son exécution. Il est bien entendu que ces actes seront soumis au timbre et à l'enregistrement dans le pays de leur exécution, conformément aux lois et coutumes de ce pays. Dans le cas où un doute s'élèverait sur l'authenticité ou l'expédition d'un acte public enregistré à la chancellerie d'une autorité consulaire, on ne pourra en refuser la confrontation avec l'original à l'intéressé qui en fera la demande et qui pourra assister à cette confrontation s'il le juge convenable.

Les fonctionnaires consulaires pourront légaliser toute espèce de documents émanant des autorités ou fonctionnaires de leurs pays et en faire des traductions qui auront dans les territoires de la Partie contractante où ils exercent leurs fonctions, la même force et valeur que si elles avaient été faites par les interprètes jurés du pays. Ils auront en outre le droit de délivrer et viser les passeports, les patentes, les certificats constatant la provenance des marchandises et d'autres actes analogues à l'usage de leurs administrés.

Article 12.

Chacune des Parties contractantes s'engage à accorder à l'autre, en matière d'établissement consulaire comme en tout ce qui touche à la jouissance des exemptions, prérogatives, immunités, privilèges et honneurs, le traitement de la nation la plus favorisée.

Aucune des Parties contractantes ne pourra, toutefois, invoquer ce traitement pour exiger en faveur de ses fonctionnaires et employés consulaires des exemptions, prérogatives, immunités, privilèges et honneurs autres ou plus étendus que ceux accordés par elle-même aux fonctionnaires et employés consulaires de l'autre Partie.

Article 13.

Les différends qui pourraient se produire touchant l'interprétation ou l'exécution de la présente Convention ou les conséquences de l'infraction d'une de ses stipulations, devront, lorsque les moyens de les arranger directement par un accord amiable auront été épuisés, être réglés par voie d'arbitrage selon les principes établis dans la Convention pour le règlement pacifique des conflits internationaux conclue à la Haye le 18 octobre 1907.

następnie wszystkim formalnościom, przepisany dla takich interesów prawnych w kraju, gdzie dokument ma wywierać skutki prawne. Istnieje zgoda co do tego, że dokumenty takie podlegają w kraju, gdzie mają mieć skuteczność prawną, ostemplowaniu i zarejestrowaniu stosownie do ustaw i zwyczajów tego kraju. Gdyby wynikła wątpliwość co do autentyczności albo co do zgodności wygotowania pewnego dokumentu publicznego, zarejestrowanego w kancelaryi władzy konsularnej, nie można odmówić interesowanemu na jego żądanie porównania z oryginałem, a interesowany może być obecny przy porównaniu, jeżeli uważa to za odpowiednie.

Funkcjonariusze konsularni mogą uwierzytelnić dokumenty wszelkiego rodzaju, pochodzące od władz lub funkcjonariuszy ich krajów, oraz sporządzać ich tłumaczenia, które mają na obszarach Strony kontraktującej, gdzie funkcjonariusze ci wykonują swą działalność urzędową, tę samą moc i ważność, jak gdyby były wygotowane przez zaprzysiężonych tłumaczy tego kraju. Mają oni wreszcie prawo wystawiania i potwierdzania paszportów, kart przemysłowych, świadectw co do pochodzenia towarów i innych podobnych dokumentów dla użytku osób, należących do ich zakresu administracyjnego.

Artykuł 12.

Każda z Stron kontraktujących zobowiązuje się przyznać Stronie drugiej pod względem urządzenia konsulatów oraz w wszystkim, co dotyczy korzystania z uwolnień, prerogatyw, nietykalności, przywilejów i zaszczytów, takie traktowanie, jakie jest zapewnione narodowi najbardziej uprzywilejowanemu.

Żadna z Stron kontraktujących nie może jednak powoływać się na to traktowanie, aby żądać na korzyść swoich funkcjonariuszy konsularnych i urzędników konsularnych innych lub szerszych uwolnień, prerogatyw, nietykalności, przywilejów i zaszczytów, aniżeli te, które sama ta Strona przyznaje funkcjonariuszom konsularnym i urzędnikom konsularnym Strony drugiej.

Artykuł 13.

Spory, któreby w danym razie powstały co do tłumaczenia lub wykonania umowy niniejszej albo co do skutków naruszenia jednego z jej postanowień, mają być załatwione, po wyczerpaniu wszelkich środków dla ich bezpośredniego załagodzenia w przyjacielskim porozumieniu, drogą orzeczenia polubownego według zasad, które ustanowiono umową, zawartą w Haadze dnia 18. października 1907 celem pokojowego załatwiania zatargów międzynarodowych.

Article 14.

La présente Convention sera exécutoire huit jours après l'échange des ratifications et remplacera la Convention consulaire en date du $\frac{6 \text{ Mai}}{24 \text{ Avril}}$ 1881. Elle restera en vigueur jusqu'au 31 décembre 1917.

Dans le cas où aucune des Parties contractantes n'aurait notifié, douze mois avant la fin de ladite période, son intention d'en faire cesser les effets, elle demeurera obligatoire jusqu'à l'expiration d'une année à partir du jour où l'une ou l'autre des Parties contractantes l'aura dénoncée.

Article 15.

La présente Convention sera ratifiée, et les ratifications en seront échangées à Belgrade aussitôt que faire se pourra.

En foi de quoi les Plénipotentiaires respectifs y ont apposé leurs signatures et l'ont revêtue de leurs sceaux.

Fait en double original à Belgrade, le $\frac{\text{dix-sept}}{\text{trente}}$ mars mil neuf cent onze.

(L. S.) Forgách m. p. (L. S.) M. G. Milovanovitch m. p.

(L. S.) Lutterotti m. p.

(L. S.) Töry m. p.

Artykuł 14.

Układ niniejszy wchodzi w życie w osiem dni po wymianie ratyfikacji i wstępuje w miejsce konwencji konsularnej z dnia $\frac{6. \text{ maja}}{24. \text{ kwietnia}}$ 1881. Pozostaje on w mocy aż do dnia 31. grudnia 1917.

Gdyby żadna z Stron kontraktujących nie doniosła na dwanaście miesięcy przed końcem tego okresu o swym zamiarze uchylecia układu, wówczas pozostaje on w mocy aż do upływu jednego roku od dnia, w którym jedna lub druga z Stron kontraktujących wypowie go.

Artykuł 15.

Układ niniejszy będzie ratyfikowany, a ratyfikacje wymieni się w Belgradzie z wszelkim możliwym pośpiechem.

W dowód tego podpisali obustronni pełnomocnicy układ i zaopatrzyli go swoimi pieczęciami.

Działo się w Belgradzie w podwójnym pierwopisie dnia $\frac{\text{siedemnastego}}{\text{trzydziestego}}$ marca roku tysiąc dziewięćset jedenastego.

(L. S.) Forgách wlr. (L. S.) M. G. Milovanovitch wlr.

(L. S.) Lutterotti wlr.

(L. S.) Töry wlr.

Nos visis et perpensis conventionis huius stipulationibus illas omnes et singulas ratas hisce confirmatasque habere profiteamur ac declaramus verbo Nostro promittentes, Nos omnia quae in illis continentur, fideliter executioni mandatueros esse.

In quorum fidem majusque robur praesentes ratificationis Nostrae tabulas manu Nostra signavimus sigilloque Nostro adpresso firmari jussimus.

Dabantur Vienna die duodevicesimo mensis Januarii anno Domini millesimo nongentesimo duodecimo, Regnorum Nostrorum sexagesimo quarto.

Franciscus Josephus m. p.

Pro Ministro:

Ladislav liber Baro **Müller de Szentgyörgy m. p.**

Ad mandatum Sacrae Caesareae et Regiae Apostolicae Majestatis proprium:

Franciscus Peter m. p.

Caes. et Reg. Consul Generalis.

Powższy układ ogłasza się niniejszem po uzyskaniu zgody obu Izb Rady państwa.

W i e d e ń, dnia 25. stycznia 1912.

Stürgkh wlr.

Hochenburger wlr.

16.**Układ co do pomocy prawnej z dnia 30. marca 1911
między Austro-Węgrami i Królestwem Serbskiem.**

(Podpisany dnia 30. marca 1911, ratyfikowany przez Jego c. i k. Apostolską Mość dnia 18. stycznia 1912; dokumenty ratyfikacyjne wymieniono w Belgradzie dnia 23. stycznia 1912.)

Nos Franciscus Josephus Primus
divina favente clementia
Austriae Imperator, Bohemiae Rex etc. et Hungariae
Rex Apostolicus,

Notum testatumque omnibus et singulis quorum interest tenore praesentium facimus:

Posteaquam a Plenipotentariis Nostris atque ab illo Majestatis Suae Regis Serbiae praevis collatis consiliis mutisque deliberationibus conventio de quibusdam processus in causis civilibus quaestionibus, de executione judiciorum et transactionum judicialium in causis civilibus et commercialibus, nec non de concursu creditorum

die $\frac{\text{decimo septimo}}{\text{trigesimo}}$ mensis Martii anni millesimi nongentesimi undecimi Belgradi inita et signata fuit, tenoris sequentis:

(Pierwopis.)

Sa Majesté l'Empereur d'Autriche, Roi de Bohême etc. et Roi Apostolique de Hongrie

et

Sa Majesté le Roi de Serbie,

désirant régler entre l'Autriche et la Hongrie d'une part et la Serbie d'autre part les rapports concernant certaines questions de la procédure civile, l'exécution des jugemens et transactions judiciaires en matière civile et commerciale, ainsi que les faillites, ont résolu de conclure une Convention à cet effet et ont nommé pour Leurs Plénipotentiaires, savoir:

Sa Majesté l'Empereur d'Autriche, Roi de Bohême etc. et Roi Apostolique de Hongrie:

pour l'Autriche et pour la Hongrie:

Monsieur le Comte Jean Forgách de Ghimes et Gács, Son Conseiller intime, Son Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire près la Cour Royale de Serbie, Grand Croix de l'ordre de François Joseph, Chevalier de l'ordre de Léopold et de l'ordre de la Couronne de fer troisième classe etc.;

pour l'Autriche:

Monsieur le Chevalier Othon de Lutterotti de Gazzolis et Langenthal, Conseiller ministériel au Ministère Impérial Royal autrichien de la justice etc.;

pour la Hongrie:

Monsieur Gustave de Töry, Secrétaire d'Etat au Ministère Royal hongrois de la Justice, Chevalier de l'ordre de Léopold etc.;

et

Sa Majesté le Roi de Serbie:

Monsieur M. G. Milovanovitch, Son Ministre des Affaires Etrangères, Grand Croix de l'ordre

(Przekład.)

Najjaśniejszy Cesarz austriacki, Król Czech itd. i Apostolski Król Węgier

oraz

Najjaśniejszy Król Serbski,

ożywieni chęcią uregulowania między Austryą i Węgrami z jednej strony a Serbią z drugiej strony wzajemnych stosunków co do niektórych kwestyi postępowania w sprawach cywilnych, wykonywania wyroków i ugód sądowych w sprawach cywilnych i handlowych oraz co do niektórych kwestyi w sprawach konkursowych, postanowili zawrzeć w tym celu umowę i zamianowali Swoimi pełnomocnikami:

Najjaśniejszy Cesarz austriacki, Król Czech itd. i Apostolski Król Węgier:

za Austryę i za Węgry:

hrabiego Jana Forgácha de Ghymes i Gács, Swego tajnego radcę, Swego nadzwyczajnego posła i upelnomocnionego ministra przy Dworze królewsko-serbskim, ozdobionego wielkim krzyżem orderu Franciszka Józefa, kawalera orderu Leopolda i kawalera orderu Żelaznej Korony trzeciej klasy itd.;

za Austryę:

pana Ottona de Lutterotti de Gazzolis i Langenthal, radcę ministeryalnego w c. k. Ministerstwie sprawiedliwości itd.;

za Węgry:

pana Gustawa de Töry, sekretarza stanu w królewsko-węgierskiem Ministerstwie sprawiedliwości, kawalera orderu Leopolda itd.,

a

Najjaśniejszy Król Serbski:

pana M. G. Milovanovitcha, Swego ministra spraw zewnętrznych, ozdobionego wielkim

de St. Sava, Commandeur de l'Etoile de Karageorge et de l'Aigle Blanc etc.,

lesquels, après s'être communiqué leurs pleins-pouvoirs, trouvés en bonne et due forme, sont convenus des articles suivants:

A. Communication d'actes judiciaires et extra-judiciaires et commissions rogatoires.

Article 1er.

Les Parties contractantes s'engagent, en matière civile et commerciale, à faire signifier réciproquement les citations ou autres actes et à faire exécuter les commissions rogatoires par leurs autorités respectives, dans la forme prescrite par la législation intérieure de l'Etat requis ou dans une forme spéciale demandée par l'autorité requérante, pourvu que cette forme ne soit pas contraire à la législation de l'Etat requis.

Ces actes et commissions rogatoires seront accompagnés pour l'Autriche d'une traduction allemande ou française, pour la Hongrie d'une traduction hongroise ou française, pour la Serbie d'une traduction serbe, française ou allemande, si ces pièces ne sont pas rédigées dans une de ces langues ou dans la langue de l'autorité requise; il en sera de même pour leurs annexes. Les frais occasionnés par ces traductions seront à la charge de l'Etat requérant.

Les pièces prouvant la signification ou indiquant le fait qui l'a empêchée, les réponses aux commissions rogatoires et les pièces dressées en exécution des commissions rogatoires, ainsi que leurs annexes ne seront pourvues de traductions qu'à la demande de l'Etat requérant et contre remboursement des frais de traduction.

Toutes les pièces mentionnées ci-dessus seront exemptes de légalisation et seront revêtues du sceau de l'autorité judiciaire qui les a délivrées. Leur transmission se fera sur une demande émanée du fonctionnaire consulaire autorisé par l'Etat requérant, et adressée à l'autorité qui sera désignée par l'Etat requis.

Les dispositions de cet article ne s'opposent pas à la faculté pour les Parties contractantes de faire faire directement, par les soins de leurs agents diplomatiques ou fonctionnaires consulaires, toutefois sans contrainte, les significations destinées à des ressortissants de l'Etat requérant.

Article 2.

L'exécution de la signification prévue par l'article 1er ne pourra être refusée que si l'Etat

krzyżem orderu Ś. Sawy, komandora orderu Gwiazdy Karageorga i orderu Białego Orła itd..

którzy po wzajemnej wymianie swych pełnomocnictw, uznanych za dobre i należyte co do formy, zgodzili się na artykuły następujące:

A. Udzielanie sobie aktów sądowych i pozasądowych oraz rekwizycji.

Artykuł 1.

Strony kontraktujące zobowiązują się dotęczać za pośrednictwem swych władz wezwania i inne pisma i zarządzać wykonanie rekwizycji w sprawach cywilnych i handlowych, i to w formie, przepisanej przez własne ustawodawstwo państwa wezwanego, albo w formie, żądanej przez władzę wzywającą, o ile ona nie sprzeciwia się ustawodawstwu państwa wezwanego.

Te pisma i rekwizycje należy zaopatrzyć, jeżeli są przeznaczone dla Austrii, w tłumaczenie niemieckie lub francuskie, jeżeli są przeznaczone dla Węgier, w tłumaczenie węgierskie lub francuskie, a jeżeli są przeznaczone dla Serbii, w tłumaczenie serbskie, francuskie lub niemieckie, o ile one nie są już i tak wygotowane w jednym z tych języków lub w języku władzy rekwizowanej; to samo odnosi się do załączników. Koszta, spowodowane przez te tłumaczenia, spadają na państwo wzywające.

Pisma, zawierające stwierdzenie doręczenia albo przyczynę niedoręczenia, odpowiedzi na rekwizycje i pisma, sporządzone w załatwieniu rekwizycji, jak również załączniki będą tylko na żądanie państwa rekwirującego i za zwrotem kosztów tłumaczenia zaopatrzone w przekłady.

Wszystkie wspomniane akta nie potrzebują uwierzytelnienia i mają być zaopatrzone tylko pieczęcią władzy sądowej, która je wystawia. Ich przesłanie skutecznie się wskutek wezwania, które funkcyjonaryusz konsularny, upoważniony do tego przez państwo wzywające, wystosuje do władzy, oznaczonej przez państwo wezwane.

Postanowienia artykułu tego nie wykluczają, że Strony kontraktujące każą doręczać pisma, przeznaczone dla obywateli państwa wzywającego, bezpośrednio przez swych zastępców dyplomatycznych lub konsularnych, z wyłączeniem jednak środków przymusowych.

Artykuł 2.

Wykonania doręczeń w myśl artykułu 1. można odmówić tylko wtedy, gdy ono według za-

sur le territoire duquel elle devrait être faite, la juge de nature à porter atteinte à sa souveraineté ou à sa sécurité.

La preuve de la signification se fera au moyen, soit d'un récépissé daté et légalisé du destinataire, soit d'une attestation de l'autorité de l'Etat requis, constatant le fait, la forme et la date de la signification.

Si l'acte à signifier a été transmis en double exemplaire, le récépissé ou l'attestation doit se trouver sur l'un des doubles ou y être annexé.

Article 3.

L'autorité judiciaire à laquelle une commission rogatoire prévue par l'article 1er est adressée, sera obligée d'y satisfaire, en usant des mêmes moyens de contrainte que pour l'exécution d'une commission des autorités de l'Etat requis ou d'une demande formée à cet effet par une partie intéressée. Ces moyens de contrainte ne seront pas nécessairement employés, s'il s'agit de la comparaison des parties en cause.

L'autorité requérante sera, si elle le demande, informée de la date et du lieu où il sera procédé à la mesure sollicitée, afin que la partie intéressée soit en état d'y assister.

L'exécution de la commission rogatoire ne pourra être refusée que:

1° si l'authenticité du document n'est pas établie;

2° si, dans l'Etat requis, l'exécution de la commission rogatoire ne rentre pas dans les attributions du pouvoir judiciaire;

3° si l'Etat sur le territoire duquel l'exécution devrait avoir lieu, la juge de nature à porter atteinte à sa souveraineté ou à sa sécurité.

En cas d'incompétence de l'autorité requise, la commission rogatoire sera transmise d'office à l'autorité judiciaire compétente du même Etat, suivant les règles établies par la législation de celui-ci.

Dans tous les cas où la commission rogatoire n'est pas exécutée par l'autorité requise, celle-ci en informera immédiatement l'autorité requérante, en indiquant, dans les cas de l'alinéa 3, les raisons pour lesquelles l'exécution de la commission rogatoire a été refusée et, dans le cas de l'alinéa précédent, l'autorité à laquelle la commission est transmise.

patrywania państwa, na którego obszarze ma się odbyć, mogłoby naruszyć jego prawa zwierzchnicze lub zagrażać jego bezpieczeństwu.

Doręczenie stwierdza się albo zapomocą zaopatrzonego datą i uwierzytelnionego potwierdzenia odbioru z strony odbiorcy albo zapomocą poświadczona, wystawionego przez władzę państwa wezwanego, z którego wynikać ma fakt, forma i czas doręczenia.

Jeżeli pismo, przeznaczone do doręczenia, przesłano w podwójnem wygotowaniu, należy umieścić oświadczenie odbiorcy lub potwierdzenie na jednym z obu wygotowań lub przyczepić je do tegoż.

Artykuł 3.

Władza sądowa, do której wystosowano rekwizycję w myśl artykułu 1., winna uczynić jej zadość i użyć przytem tych samych środków przymusowych, jak przy załatwianiu wezwania o pomoc prawną z strony władz państwa rekwirowanego albo wniosku, postawionego w tym celu przez stronę interesowaną. Tych środków przymusowych nie potrzeba stosować, gdy chodzi o osobiste stawienie się stron spornych.

Władzę wzywającą należy na żądanie zawiadomić o czasie i miejscu podjęcia żądanej czynności, aby strona interesowana mogła być przy niej obecną.

Załatwienia rekwizycji można odmówić tylko wtedy:

1. Jeżeli autentyczność dokumentu nie jest pewna;

2. jeżeli załatwienie wezwania nie należy w państwie wezwanem do zakresu władzy sądowej;

3. jeżeli ono mogłoby według zapatrywania państwa, na którego obszarze ma się odbyć, naruszyć jego prawa zwierzchnicze lub bezpieczeństwo.

W razie niewłaściwości władzy rekwirowanej należy odstąpić rekwizycję z urzędu właściwej władzy sądowej tego samego państwa przy uwzględnieniu przepisów ustawowych, obowiązujących pod tym względem w powyższem państwie.

W wszystkich wypadkach, w których władza rekwirowana nie załatwia wezwania, winna ona uwiadomić o tem niezwłocznie władzę rekwirującą, i to w przypadku ustępu trzeciego z podaniem powodów, dla których odmówiono załatwienia rekwizycji, a w przypadku ustępu poprzedzającego z wymienieniem władzy, której rekwizycję odstąpiło.

Article 4.

Les significations d'actes, ainsi que l'exécution des commissions rogatoires ne pourront donner lieu au remboursement de taxes ou de frais de quelque nature que ce soit.

Toutefois l'Etat requis aura le droit d'exiger de l'Etat requérant le remboursement des indemnités payées aux témoins ou aux experts.

B. Accès des tribunaux. Caution „judicatum solvi“.

Article 5.

Les ressortissants de chacune des Hautes Parties contractantes seront autorisés à poursuivre et à défendre leurs droits devant les tribunaux de l'autre Partie contractante, même contre les ressortissants de cette dernière Partie. Les tribunaux de chacune des Parties contractantes devront en cette matière leur appliquer un traitement égal à celui des nationaux.

En tant que les lois sur la procédure civile des Parties contractantes contiennent des dispositions au sujet de la juridiction qui seraient exclusivement applicables aux étrangers, des dispositions ne seront point appliquées aux ressortissants des Parties contractantes.

Est spécialement accordée aux extraits dûment légalisés des livres de commerce tenus dans les territoires de l'une des Parties contractantes, la même force probante devant les tribunaux de l'autre Partie qu'aux extraits des livres de commerce tenus dans le pays même.

Article 6.

Aucune caution ni dépôt, sous quelque dénomination que ce soit, ne peut être imposé, à raison soit de leur qualité d'étrangers, soit du défaut de domicile ou de résidence dans le pays, aux ressortissants de l'une des Parties contractantes ayant leur domicile dans les territoires de l'une de ces Parties, et qui seront demandeurs ou intervenants devant les tribunaux de l'autre Partie contractante.

Article 7.

Les condamnations aux frais et dépens du procès, prononcées par les tribunaux de l'une des Parties contractantes contre le demandeur ou l'intervenant, dispensés de la caution ou du dépôt en vertu soit de l'article 6, soit de la loi de l'Etat où l'action est intentée, seront, sur une demande faite par la voie diplomatique, rendues gratuitement

Artykuł 4.

Z powodu doręczania pism i załatwiania rekwizycji nie należy się zwrot należności lub wydatków jakiegokolwiek rodzaju.

Państwo wezwane ma jednak prawo żądać od państwa wzywającego zwrotu wynagrodzeń, zapłaconych świadkom i rzeczoznawcom.

B. Dostęp do sądów. Zabezpieczenie kosztów sporu.

Artykuł 5.

Obywatele każdej z Stron kontraktujących są uprawnieni do dochodzenia i obrony swych praw przed sądami Strony drugiej, i to także przeciw obywatelom tej ostatniej. Sądy każdej z Stron kontraktujących mają ich przytem traktować na równi z krajowcami.

O ile ustawy procesowe cywilne Stron kontraktujących obejmują postanowienia co do właściwości sądów, odnoszące się wyłącznie do cudzoziemców, nie będzie się stosować postanowień tych do obywateli Stron kontraktujących.

W szczególności przysługuje należycie uwierzytelnionym wyciągom z ksiąg handlowych, prowadzonych na obszarach jednej z Stron umownych, przed sądami Strony drugiej ta sama moc dowodowa, co wyciągom z ksiąg handlowych, prowadzonych w kraju.

Artykuł 6.

Jeżeli obywatele jednej z Stron kontraktujących występują przed sądami drugiej Strony umownej jako powodowie lub interwenienci, wówczas nie można nałożyć na nich, o ile mieszkają na obszarach jednej z Stron kontraktujących, z powodu ich charakteru jako cudzoziemców albo z powodu, iż nie mieszkają lub nie przebywają w kraju, obowiązku dania zabezpieczenia lub złożenia depozytu pod jakąkolwiek nazwą.

Artykuł 7.

Orzeczenia sądów jednej z Stron kontraktujących, którymi zasądzono powoda lub interwenienta, uwolnionego według artykułu 6. albo według ustawy, obowiązującej w państwie wniesienia skargi, od dania zabezpieczenia albo złożenia depozytu, na ponoszenie kosztów sporu, mają być uznane wskutek żądania, postawionego drogą

exécutoires par l'autorité compétente de l'autre Partie contractante d'après la loi du pays.

Article 8.

Les décisions relatives aux frais et dépens seront rendues exécutoires sans entendre les parties, mais sauf recours ultérieur de la partie condamnée, conformément à la législation du pays où l'exécution est poursuivie.

L'autorité compétente pour statuer sur la demande d'exéquatur, se bornera à examiner:

1° si, d'après la loi du pays où la condamnation a été prononcée, l'expédition de la décision réunit les conditions nécessaires à son authenticité;

2° si, d'après la même loi, la décision est passée en force de chose jugée;

3° si le dispositif de la décision est rédigé ou bien s'il est traduit conformément à la règle contenue dans l'article 1er, alinéa 2.

Pour satisfaire aux conditions prescrites par l'alinéa précédent, numéros 1 et 2, il suffira d'une déclaration de l'autorité compétente de l'Etat requérant, constatant que la décision est passée en force de chose jugée. La déclaration dont il vient d'être parlé, doit être rédigée ou traduite conformément à la règle contenue dans l'article 1er, alinéa 2.

C. Assistance judiciaire gratuite.

Article 9.

Les ressortissants de chacune des Parties contractantes seront admis dans les territoires de l'autre au bénéfice de l'assistance judiciaire gratuite, comme les nationaux eux-mêmes, en se conformant à la législation de l'Etat où l'assistance judiciaire gratuite est réclamée.

Article 10.

Dans tous les cas, le certificat ou la déclaration d'indigence doit être délivré ou reçu par les autorités de la résidence habituelle du requérant, ou, à défaut de celle-ci, par les autorités de sa résidence actuelle. Dans le cas où la résidence du requérant ne serait pas située dans les territoires des Parties contractantes, et que les autorités de sa résidence ne délivreraient pas ou ne recevraient pas des certificats ou des déclarations de cette nature, il suffira d'un certificat ou d'une déclaration délivré ou reçu par un agent diplomatique ou un

diploamatyczną, przez właściwą władzę drugiej Strony kontraktującej stosownie do ustaw krajowych bezpłatnie za wykonalne.

Artykuł 8.

Orzeczenia co do kosztów będą uznawane za wykonalne bez przesłuchania interesowanych lecz z zastrzeżeniem rekursu dla Strony skazanej stosownie do ustawodawstwa tego państwa, gdzie wykonanie ma nastąpić.

Władza, właściwa do orzeczenia o żądaniu co do uznania wykonalności ma ograniczyć badanie swoje do tego:

1. Czy według ustaw kraju, gdzie zasądzenie miało miejsce, wygotowanie orzeczenia odpowiada wymogom potrzebnym dla jego mocy dowodowej;

2. czy według tej samej ustawy orzeczenie uzyskało prawomocność;

3. czy tenor orzeczenia jest wygotowany lub przetłumaczony według przepisu artykułu 1., ustęp 2.

Dla dopełnienia wymogów, podanych w ustępie poprzedzającym, liczba 1. i 2., wystarczy oświadczenie właściwej władzy państwa wzywającego co do prawomocności orzeczenia. Wspomniane oświadczenie musi być wygotowane lub przetłumaczone według przepisu artykułu 1., ustęp 2.

C. Prawo ubogich.

Artykuł 9.

Obywateli każdej z Stron kontraktujących dopuści się na obszarach Strony drugiej stosownie do obowiązujących tam ustaw do korzystania z prawa ubogich na równi z krajowcami.

Artykuł 10.

Świadcstwo ubóstwa lub oświadczenie co do niemożności pokrycia kosztów sporu musi być zawsze wystawione lub przyjęte przez władze zwyczajnego miejsca pobytu proszącego albo w braku tegoż przez władze jego czasowego miejsca pobytu. Jeżeli proszący nie przebywa na obszarach Stron kontraktujących, a władze jego miejsca pobytu nie wystawiają lub nie przyjmują takich świadectw lub oświadczeń, wystarczy świadectwo zastępcy dyplomatycznego lub funkcjonariusza konsularnego kraju, do którego proszący przynależy, albo oświad-

fonctionnaire consulaire du pays auquel le requérant appartient.

Si le requérant ne réside pas dans les territoires de la Partie contractante dont les autorités seront saisies de la demande, le certificat ou la déclaration d'indigence sera, en tant que la légalisation est requise, légalisé gratuitement par un agent diplomatique ou un fonctionnaire consulaire du pays où le document doit être produit.

Article 11.

L'autorité compétente pour délivrer le certificat ou recevoir la déclaration d'indigence, pourra prendre des renseignements sur la situation de fortune du requérant auprès des autorités de l'autre Partie contractante.

L'autorité chargée de statuer sur la demande d'assistance judiciaire gratuite, conserve, dans les limites de ses attributions, le droit de contrôler les certificats, déclarations et renseignements qui lui sont fournis.

D. Exécution des jugements et transactions judiciaires en matière civile et commerciale.

Article 12.

Il n'y aura exécution, en vertu des dispositions de la présente Convention, que lorsqu'il s'agit d'une demande portant sur une somme d'argent ou sur d'autres biens, et en tant qu'il n'y est question de droits de propriété ou d'autres droits réels sur des immeubles sis dans l'Etat auquel l'exécution est demandée.

La disposition de l'alinéa 1er ne s'oppose pas à soumettre à l'exécution les biens immeubles sis dans l'Etat auquel l'exécution est demandée, lorsqu'il s'agit de titres exécutoires ne portant pas sur des droits de propriété ou d'autres droits réels sur des immeubles situés dans l'Etat où l'exécution devra avoir lieu.

Article 13.

L'exécution sera, de part et d'autre, admise:

1° sur la base de jugements, d'ordres de paiement et d'autres arrêts rendus par les tribunaux civils ou commerciaux de chacune des Parties contractantes;

czenie, przyjęte przez takiego zastępcę dyplomatycznego lub funkcjonariusza konsularnego.

Jeżeli proszący nie przebywa na obszarach tej Strony kontraktującej, od której władz żąda się przyznania prawa ubogich, wówczas ma być świadectwo lub oświadczenie, jeżeli uwierzytelnienie jest wymagane, uwierzytelnione bezpłatnie przez zastępcę dyplomatycznego lub funkcjonariusza konsularnego kraju, gdzie dokument ma być przedłożony.

Artykuł 11.

Władza, właściwa do wystawienia świadectwa ubóstwa lub przyjęcia oświadczenia co do braku majątku może zasięgnąć u władz drugiej Strony umownej wyjaśnień co do stosunków majątkowych proszącego.

Władzy, która ma rozstrzygać o wniosku na przyznanie prawa ubogich, zastrzeżono jest w granicach jej upoważnień urzędowych prawo badania prawdziwości przedłożonych świadectw, oświadczeń i wyjaśnień.

D. Wykonywanie wyroków i ugód sądowych w sprawach cywilnych i handlowych.

Artykuł 12.

Egzekucya ma miejsce na podstawie postanowień umowy niniejszej tylko z powodu rozszczeń majątkowych i tylko wtedy, gdy nie chodzi o sporne prawa własności lub inne prawa rzeczowe na dobrach nieruchomości, położonych w państwie, wezwaniem o wykonanie.

Postanowienie ustępu 1. nie wyklucza jednak, iż dobra nieruchome, położone w państwie, wezwaniem o wykonanie, będą poddane egzekucyi, jeżeli tytuł egzekucyjny nie ma za przedmiot praw własności lub innych praw rzeczowych na dobrach nieruchomości, położonych w państwie, gdzie egzekucya ma być przeprowadzona.

Artykuł 13.

Egzekucya będzie obustronnie dopuszczona:

1. Na podstawie wyroków, nakazów płatniczych lub innych uchwał sądów cywilnych lub handlowych każdej z Stron kontraktujących;

2° sur la base de transactions passées, en matière contentieuse, devant lesdits tribunaux;

3° sur la base de jugements rendus par des arbitres, en tant que ces derniers seraient appelés à statuer sur la cause soit en suite d'un compromis dressé par écrit, soit en vertu d'une disposition légale établissant la compétence d'un tribunal arbitral pour certaines affaires.

Article 14.

Toutefois, l'exécution ne sera pas accordée au cas où elle servirait à réaliser un rapport juridique ou une prétention auxquels, pour des raisons d'ordre public ou de morale, la loi du lieu de l'exécution refuse la validité ou l'action.

Article 15.

L'exécution sur la base d'une décision judiciaire n'aura lieu qu'aux conditions suivantes:

1° si le tribunal qui a statué sur la cause, doit être considéré comme compétent aux termes de l'article 16 de la présente Convention;

2° si la décision est passée en force de chose jugée et est devenue exécutoire.

Article 16.

La compétence du tribunal qui a statué sur la cause, sera considérée comme établie dans le sens de l'article 15, numéro 1, si, d'après les lois de l'Etat requis, un tribunal de l'autre Partie contractante pouvait être saisi de l'affaire.

La compétence sera toujours considérée comme établie dans les cas suivants:

1° s'il s'agit d'une demande formée par le porteur d'une lettre de change ou d'un chèque contre une personne obligée par la lettre de change ou le chèque, et qu'il en a été statué par le tribunal du lieu lequel, d'après les lois de ce tribunal, est considéré comme lieu de paiement;

2° si, sur une demande reconventionnelle, le tribunal devant lequel la demande originaire était pendante, a statué conformément aux lois valables pour lui-même;

3° si les parties en cause sont des commerçants, fabricants ou industriels et qu'il a été statué sur une demande en exécution ou en résiliation d'un contrat ou en dommages-intérêts pour non-exécution ou exécution imparfaite par le tribunal du lieu où le contrat a été conclu ou doit être exécuté;

2. na podstawie ugód, zawartych przed tymi sądaniami w sprawach spornych;

3. na podstawie orzeczeń sądu polubownego, o ile ten ostatni był powołany do rozstrzygnięcia sprawy spornej wskutek pisemnego zapisu na sąd polubowny albo postanowienia ustawowego, przekazującego pewne sprawy sporne kompetencji sądu polubownego.

Artykuł 14.

Odmówi się jednak egzekucji, gdyby przez to miał być uznany stosunek prawny lub urzeczywistnione roszczenie, którym ustawa miejsca wykonania egzekucji odmawia ważności lub zaskarżalności ze względów porządku publicznego lub obyczajności.

Artykuł 15.

Na podstawie orzeczenia sądowego ma egzekucja miejsce tylko pod następującymi warunkami:

1. Gdy właściwość sądu, który orzekł w sprawie, należy uważać w myśl artykułu 16. umowy niniejszej za uzasadnioną;

2. gdy orzeczenie stało się prawomocne i wykonalne.

Artykuł 16.

Właściwość sądu, który orzekł w sprawie, uważa się w myśl artykułu 15., liczba 1., za uzasadnioną, jeżeli według ustaw państwa wezwanego można było wytoczyć sprawę przed sądem drugiej Strony kontraktującej.

Wśród wszelkich warunków uważa się właściwość za uzasadnioną w wypadkach następujących:

1. Jeżeli chodzi o skargę posiadacza weksłu lub czeku przeciw osobie zobowiązanej z weksłu lub czeku, a orzekł sąd tego miejsca, które według ustaw, obowiązujących dla sądu, uchodzi za miejsce zapłaty;

2. jeżeli sąd, przed którym wytoczono skargę pierwotną, orzekł o skardze wzajemnej stosownie do ustaw, obowiązujących dla sądu;

3. jeżeli między stronami spornymi, które są kupcami lub przemysłowcami, orzekł o skargach względem dopełnienia lub uchylecia umowy albo o skargach względem odszkodowania z powodu niedopełnienia lub nienależytego dopełnienia sąd tego miejsca, gdzie umowę zawarto lub gdzie ona ma być dopełniona;

4° si les parties s'étaient, d'un commun accord, soumises au préalable à la compétence du tribunal qui a statué sur l'affaire.

Article 17.

L'exécution sur la base d'une transaction judiciaire n'aura lieu que lorsque cette transaction sera exécutoire suivant les lois du lieu où elle a été passée.

Article 18.

L'exécution d'un jugement arbitral n'aura lieu que lorsqu'il sera passé en force de chose jugée et qu'il sera devenu exécutoire.

Article 19.

La demande d'exécution sera accompagnée des pièces suivantes :

1° d'une expédition de la décision judiciaire ou arbitrale avec les considérants ou d'une expédition de la transaction judiciaire;

2° d'une déclaration officielle certifiant que la décision est passée en force de chose jugée et qu'elle constitue un titre exécutoire, ou bien que la transaction judiciaire est devenue exécutoire.

Seront appliquées à la demande d'exécution les dispositions de l'article 1er concernant la langue et l'expédition des commissions rogatoires ainsi que la disposition de l'article 3, alinéa 4. La demande sera transmise par la voie diplomatique.

Article 20.

L'autorité compétente de l'Etat requis statuera sur l'admissibilité de l'exécution, sans entendre la partie obligée. L'exécution sera accordée, si les conditions stipulées à cet égard par les articles 12 à 19 de la présente Convention, sont remplies. Il est interdit au tribunal requis d'entrer dans l'examen du fond de l'affaire.

Article 21.

Lorsque dans la commission rogatoire demandant l'exécution un fondé de pouvoir de la partie poursuivante n'est point désigné, le tribunal qui procède à l'exécution devra lui constituer un représentant et en avertir le tribunal requérant.

Article 22.

Si l'exécution est accordée, les mesures nécessaires pour l'effectuer jusqu'à caution seront, sans retard, prises d'office.

4. jeżeli strony na podstawie poprzedniego porozumienia poddały się właściwości sądu, który orzekł w sprawie spornej.

Artykuł 17.

Na podstawie ugody sądowej można zarządzić egzekucję tylko wtedy, jeżeli ugoda jest wykonalna według ustaw miejsca, gdzie ją zawarto.

Artykuł 18.

Na podstawie orzeczenia sądu polubownego ma egzekucja miejsce tylko wtedy, jeżeli orzeczenie to stało się prawomocnem i wykonalnem.

Artykuł 19.

Do rekwizycji o egzekucję należy dołączyć następujące załączniki:

1. Wygotowanie orzeczenia sądowego lub polubownego wraz z powodami albo wygotowanie ugody sądowej;

2. urzędowe potwierdzenie, że orzeczenie stało się prawomocnem i stanowi tytuł egzekucyjny albo że ugoda sądowa stała się wykonalną.

Przy rekwizycjach egzekucyjnych należy przestrzegać postanowień artykułu 1. o języku i wygotowaniu rekwizycji, jak również postanowienia artykułu 3., ustęp 4. Rekwizycję przesyła się drogą dyplomatyczną.

Artykuł 20.

O dopuszczalności egzekucji rozstrzyga właściwa władza państwa wezwanego bez przesłuchania zobowiązanego. Na egzekucję należy zezwolić, gdy dopełniono odnośnych warunków, ustanowionych artykułami 12. do 19. niniejszego układu. W rozpatrywanie samej sprawy nie może sąd rekwirowany wdawać się.

Artykuł 21.

Jeżeli w rekwizycji o egzekucję nie wymieniono pełnomocnika strony popierającej, winien sąd przeprowadzający egzekucję ustanowić dla niej zastępcę i zawiadomić o tem sąd wzywający.

Artykuł 22.

W razie dozvolenia egzekucji należy przeprowadzić niezwłocznie z urzędu zarządzenia potrzebne dla jej wykonania aż do zabezpieczenia strony popierającej.

Article 23.

La partie obligée pourra, sauf le pourvoi en recours concédé par les lois du pays, faire valoir contre l'exécution effectuée d'après l'article 22, les raisons suivantes:

1° que l'une des conditions stipulées par les articles 12 à 18 de la présente Convention fait défaut;

2° que l'acte introductif du procès n'a pas été signifié régulièrement au défendeur qui, dans la procédure formant la base de la décision, n'était pas entré en contestation;

3° que par suite d'une autre irrégularité de la procédure la personne contre laquelle l'exécution doit être opérée, était privée de la possibilité de prendre part à cette procédure;

4° que d'après la législation du lieu où la décision a été rendue ou la transaction passée, cette décision ou transaction a cessé d'être exécutoire;

5° que d'après la législation du lieu de l'exécution, l'exception de la chose jugée s'oppose à la prétention pour laquelle l'exécution doit avoir lieu.

La signification ne sera considérée comme régulière aux termes du numéro 2, que si l'acte introductif du procès a été signifié, en personne, au défendeur ou bien à son représentant autorisé à recevoir ledit acte. Dans les territoires de la Partie contractante dont les tribunaux ont été saisis de l'exécution, la signification doit avoir été effectuée par voie de secours judiciaire ou de la manière prévue au dernier alinéa de l'article 1er.

A l'exception des cas prévus à l'article 14 et aux numéros 4 et 5 du présent article, les raisons à faire valoir contre l'exécution devront être invoquées dans les deux semaines à partir de la signification de l'arrêt d'exécution.

Si la partie obligée s'est, d'après les dispositions précédentes, opposée à l'exécution, le tribunal compétent statuera après débats sommaires sur la question de savoir si l'exécution ne doit pas être refusée pour une des raisons ci-dessus énumérées.

L'audience devra être fixée au plus court délai possible qui ne dépassera point de deux semaines la date à laquelle la partie obligée a fait valoir un motif de refus.

Si les motifs de refus invoqués ont été trouvés dénués de fondement ou bien si de pareils motifs n'ont pas été invoqués en temps utile, l'exécution effectuée jusqu'à caution sera poursuivie d'office jusqu'au recouvrement de la créance.

Artykuł 23.

Strona zobowiązana może niezależnie od rekursu, przyznanego ustawami krajowymi, podnieść przeciw egzekucji, wykonanej w myśl artykułu 22., następujące zarzuty:

1. Że nie zachodzi jeden z warunków, ustanowionych w artykułach 12. do 18. niniejszego układu;

2. że zarządzenie wdrażające spór nie zostało należycie doręczone pozwanemu, który nie wdał się w spór w postępowaniu, stanowiącem podstawę orzeczenia;

3. że wskutek innej nieprawidłowości w postępowaniu odjęto osobie, przeciw której egzekucya ma być prowadzona, możność uczestniczenia w postępowaniu;

4. że według ustawodawstwa miejsca, gdzie wydano orzeczenie lub zawarto ugodę, wykonalność ich zgasta;

5. że według ustawodawstwa miejsca wykonania egzekucji przemawia przeciw roszczeniu, w powodu którego egzekucya ma się odbyć, zarzut rzeczy osądzonej.

Doręczenie ma być uważane za prawidłowe w myśl l. 2. tylko wtedy, jeżeli zarządzenie wdrażające spór doręczono do rąk własnych pozwanego lub jego zastępcy upoważnionego do odbioru. Jeżeli doręczenie miało być skuteczne na obszarach tej Strony kontraktującej, której sądom poruczono wykonanie egzekucji, wówczas powinno ono było przyjść do skutku w drodze pomocy prawnej lub w sposób, przewidziany w ustępie ostatnim artykułu 1.

Zarzuty, podniesione przeciw egzekucji, muszą być wniesione z wyjątkiem przypadków, przewidzianych w artykule 14. i pod l. 4. i 5. artykułu niniejszego, w ciągu 14 dni po doręczeniu uchwały egzekucyjnej.

Jeżeli strona zobowiązana wnosi sprzeciw od egzekucji stosownie do postanowień powyższych, winien właściwy sąd orzec po rozprawie ustnej, czy należy odmówić egzekucji z jednego z powodów wyżej naprowadzonych.

Audyencya powinna być wyznaczona na czas możliwie najkrótszy, a w każdym razie nie później jak na 14 dni po dniu, w którym strona zobowiązana zarzuciła powód. uzasadniający odmówienie egzekucji.

Gdy podniesione powody odmówienia uznano za nieuzasadnione albo gdy powodów takich w ogóle nie odniesiono w obrębie terminu ich zgłoszenia, należy z urzędu kontynuować egzekucję, przeprowadzoną dla zabezpieczenia, aż do zaspokojenia wierzytelności.

Article 24.

En tant que cette Convention ne contient pas des dispositions spéciales, les lois de l'Etat requis devront être appliquées pour effectuer l'exécution.

Article 25.

Lorsque à défaut des conditions requises l'exécution est refusée, le créancier poursuivant sera libre de se pourvoir en recours.

La demande d'exécution pourra, toutefois, être renouvelée, par le tribunal requérant ou par la partie intéressée, en tant que les conditions stipulées par la présente Convention seront ultérieurement remplies.

Article 26.

Les frais judiciaires occasionnés par l'exécution des décisions et des transactions judiciaires seront à la charge des parties en cause et devront être payés suivant les lois en vigueur dans le pays où l'exécution a lieu; ils seront, si la nécessité se présente, avancés par l'Etat requis.

Si le remboursement desdits frais ne peut être obtenu des parties, ils seront supportés par l'Etat requérant.

Les taxes qu'il y aurait lieu de payer lors de l'exécution, seront fixées suivant les lois du pays où l'exécution doit être effectuée. L'exécution ne pourra, cependant, être retardée pour la raison que les taxes susmentionnées n'ont pas été payées.

Article 27.

Les décisions rendues et les transactions passées dans les territoires de l'une des Parties contractantes auront sur les territoires de l'autre la même force et le même effet que les décisions et transactions nées dans le pays, en tant que l'exécution y est admissible en vertu de la présente Convention.

Article 28.

La contrainte par corps, soit comme moyen d'exécution, soit comme mesure simplement conservatoire, ne pourra pas, en matière civile ou commerciale, être appliquée aux étrangers, ressortissants de l'une des Parties contractantes, dans les cas où elle ne serait pas applicable aux ressortissants du pays. Un fait qui peut être invoqué par un ressortissant domicilié dans le pays, pour obtenir la levée de la contrainte par corps, doit

Artykuł 24.

Przy wykonaniu egzekucyi należy stosować ustawy państwa wezwanego, o ile umowa niniejsza nie zawiera osobnych postanowień.

Artykuł 25.

Jeżeli odmówiono egzekucyi z powodu braku potrzebnych wymogów, ma popierający wierzyciel prawo wniesienia rekursu.

Wezwanie o wykonanie egzekucyi może być zresztą ponowione przez sąd rekwirujący lub stronę interesowaną, jeżeli dodatkowo dopełniono warunków, ustanowionych w układzie niniejszym.

Artykuł 26.

Koszta sądowe, spowodowane wykonaniem orzeczeń i ugód sądowych, spadają na strony interesowane i muszą być zapłacone odpowiednio do ustaw, obowiązujących na obszarze wykonania egzekucyi; w razie potrzeby zalicza je państwo wezwane.

Jeżeli nie można uzyskać zwrotu tych kosztów od stron, wówczas ma je ponieść państwo wzywające.

Jeżeli z powodu wykonania egzekucyi przypadają należytości do zapłaty, wówczas wymierza się je według ustaw kraju, gdzie wykonanie ma nastąpić. Nie można jednak zwlekać z egzekucją z powodu, iż wspomniane należytości nie zostały zapłacone.

Artykuł 27.

Orzeczenia, wydane na obszarach jednej z Stron kontraktujących, i zawarte tam ugody mają na obszarach Strony drugiej tę samą moc i ten sam skutek, jak orzeczenia i ugody krajowe pod warunkiem, iż byłyby tam wykonalne na podstawie układu niniejszego.

Artykuł 28.

Areszt osobisty, jako środek egzekucyi lub tylko zabezpieczenia, nie może być zarządzony w sprawach cywilnych lub handlowych przeciw cudzoziemcom, którzy są obywatelami jednej z Stron umownych, w tych wypadkach, w których nie mógłby być stosowany przeciw krajowcom. Okoliczność, na którą może powołać się krajowiec zamieszkały w krajach tutejszych celem uzyskania uchylenia aresztu osobistego, ma w równej mierze

produire le même effet au profit d'un ressortissant de l'autre Partie contractante, même si ce fait s'est produit à l'étranger.

E. Faillites.

Article 29.

Lorsqu'une faillite est ouverte dans les territoires de l'une des Parties contractantes, et que le failli possède des biens meubles dans les territoires de l'autre, sans qu'il y soit établi, il sera pourvu à la sécurité, à l'inventaire et à la remise au tribunal saisi de la faillite, des biens meubles susmentionnés, si demande en est faite par le tribunal saisi de la faillite.

A partir du jour où la demande adressée au tribunal compétent et tendant à pourvoir à la sécurité ou à la remise desdits biens lui sera parvenue, des gages ne pourront plus être légalement constitués sur la fortune susceptible de la remise. La remise au tribunal saisi de la faillite, n'aura point lieu, lorsque des droits de revendication ou de restitution, des droits de rétention ou des privilèges, des gages ou d'autres droits réels constitués avant le jour susindiqué, sont réclamés soit avant, soit après ce jour sur les biens qu'il s'agirait de remettre. Il en est de même lorsque la séparation de tels biens, notamment d'une succession, est demandée. Dans ce cas il ne pourra être remis au tribunal saisi de la faillite, que ce qui reste des biens après que lesdites prétentions auront été entièrement satisfaites.

Seront considérées comme appartenant à la fortune mobilière, des créances même si elles sont hypothéquées sur des biens immeubles.

Article 30.

Pour ce qui concerne les dispositions à prendre à l'égard des biens meubles qui, d'après l'article précédent, ne font pas l'objet de la remise, de même que de tous les biens immeubles d'un failli, elles seront en tout cas de la compétence des tribunaux de l'Etat sur le territoire duquel ces biens sont situés.

Si ces biens y sont soumis à la vente forcée, un excédent obtenu sur le prix de la vente après avoir satisfait les créanciers qui y ont droit, sera remis au tribunal saisi de la faillite, conformément aux dispositions de l'article précédent.

Article 31.

Dans les faillites ouvertes dans les territoires de l'une des Parties contractantes, les créanciers,

przysługiwać obywatelom drugiej Strony kontraktującej i to nawet wówczas, gdy okoliczność ta zdarzyła się za granicą.

E. Konkursy.

Artykuł 29.

Jeżeli na obszarach jednej Strony kontraktującej otwarto konkurs do majątku dłużnika, który posiada majątek ruchomy na obszarach Strony drugiej lecz nie mieszka tam, wówczas należy na wezwanie sądu konkursowego postarać się o to, aby wspomniany majątek ruchomy został zabezpieczony, zinwentowany i oddany sądowi konkursowemu.

Począwszy od dnia, w którym sąd właściwy otrzymał wezwanie względem wdrożenia środków zabezpieczających albo oddania wspomnianego majątku, nie można już uzasadnić prawnie praw zastawu na majątku, podlegającym przesłaniu. Oddanie sądowi konkursowemu nie nastąpi, jeżeli co do majątku, podlegającego oddaniu, będą podniesione roszczenia o własność lub zwrot, prawa zatrzymania lub pierwszeństwa, prawa zastawu lub inne prawa rzeczowe, które były uzasadnione już przed wyżej podanym dniem, i to przed tym dniem lub po nim. To samo ma zastosowanie wówczas, jeżeli zażądano oddzielenia takiego majątku, a w szczególności spadku. W takim wypadku można oddać sądowi konkursowemu tylko tę część majątku, która pozostanie po zupełnem zaspokojeniu powyższych roszczeń.

Wierzytelności należą do majątku ruchomego nawet wtedy, gdy są zabezpieczone hipotecznie na dobrach nieruchomości.

Artykuł 30.

Wydanie zarządzeń co do majątku ruchomego, który stosownie do artykułu poprzedzającego nie stanowi przedmiotu wydania, oraz co do całego majątku nieruchomości krydatariusza należy do kompetencji sądów tego państwa, na którego obszarze wspomniany majątek się znajduje.

Jeżeli wspomniany majątek sprzedano w drodze przymusowej i jeżeli z ceny kupna pozostanie reszta po zaspokojeniu wierzycieli, którym przysługiwały na majątku tym prawa, wówczas należy oddać resztę tę sądowi konkursowemu stosownie do postanowień artykułu poprzedzającego.

Artykuł 31.

W konkursach, otwartych na obszarach jednej z Stron kontraktujących, będzie się traktować wie-

ressortissants de l'autre, seront entièrement assimilés aux créanciers nationaux.

Lorsqu'à l'ouverture de la faillite on présume que des créanciers se trouvent sur les territoires de l'autre Partie contractante, l'ouverture de la faillite devra être publiée aussi dans les journaux de l'autre pays, désignés à cet effet et d'après les dispositions qui y sont en vigueur.

F. Dispositions finales.

Article 32.

La présente Convention sera exécutoire huit jours après l'échange des ratifications et remplacera la Convention sur le secours mutuel en matière judiciaire en date du ^{6 Mai}_{24 Avril} 1881. Elle restera en vigueur jusqu'au 31 décembre 1917.

Dans le cas où aucune des Parties contractantes n'aurait notifié, douze mois avant la fin de ladite période, son intention d'en faire cesser les effets, elle demeurera obligatoire jusqu'à l'expiration d'une année à partir du jour où l'une ou l'autre des Parties contractantes l'aura dénoncée.

Article 33.

La présente Convention sera ratifiée, et les ratifications en seront échangées à Belgrade aussitôt que faire se pourra.

En foi de quoi les Plénipotentiaires respectives y ont apposé leurs signatures et l'ont revêtue de leurs sceaux.

Fait en double original à Belgrade, le ^{dix-sept}_{trente} mars mil neuf cent onze.

(L. S.) **Forgách** m. p. (L. S.) **M. G. Milovanovitch** m. p.

(L. S.) **Lutterotti** m. p.

(L. S.) **Töry** m. p.

rzycieli, którzy są obywatelami Strony drugiej. na równi z wierzycielami krajowymi.

Jeżeli należy przypuszczać przy otwarciu konkursu, iż na obszarach drugiej Strony kontraktującej znajdują się wierzyciele, wówczas powinno się ogłosić otwarcie konkursu także w przeznaczonych na to dziennikach drugiego kraju według obowiązujących tam przepisów.

F. Postanowienia końcowe.

Artykuł 32.

Układ niniejszy wchodzi w życie w osiem dni po wymianie ratyfikacji i wstępuje w miejsce układu o wzajemnej pomocy prawnej z dnia ^{6. maja}_{24. kwietnia} 1881. Pozostaje on w mocy aż do dnia 31. grudnia 1917.

Gdyby żadna z Stron kontraktujących nie doniosła na dwanaście miesięcy przed końcem tego okresu o swym zamiarze uchylenia układu, wówczas pozostaje on w mocy aż do upływu jednego roku od dnia, w którym jedna lub druga z Stron kontraktujących wypowie go.

Artykuł 33.

Układ niniejszy będzie ratyfikowany, a ratyfikacje wymieni się w Belgradzie z wszelkim możliwym pośpiechem.

W dowód tego podpisali obustronni pełnomocnicy układ i zaopatrzyli go swoimi pieczęciami.

Działo się w Belgradzie w podwójnym pierwopisie dnia ^{siedemnastego}_{trzydziestego} marca roku tysiąc dziewięćset jedenastego.

(L. S.) **Forgách** wlr. (L. S.) **M. G. Milovanovitch** wlr.

(L. S.) **Lutterotti** wlr.

(L. S.) **Töry** wlr.

Nos visis et perpensis conventionis huius stipulationibus illas omnes et singulas pro Austria et pro Hungaria ratas hisce confirmatasque habere profiteamur ac declaramus verbo Nostro promittentes, Nos omnia, quae in illis continentur, fideliter executioni mandatueros esse.

In quorum fidem majusque robur praesentes ratihabitionis Nostrae tabulas manu Nostra signavimus sigilloque Nostro adpresso firmari jussimus.

Dabantur Viennae die duodevicesimo mensis Januarii anno Domini millesimo nongentesimo duodecimo, Regnorum Nostrorum sexagesimo quarto.

Franciscus Josephus m. p.

Pro Ministro:

Ladislaus liber Baro **Müller de Szentgyörgy** m. p.

Ad mandatum Sacrae Caesareae et Regiae Apostolicae Majestatis proprium:

Franciscus Peter m. p.

Caes. et Reg. Consul Generalis.

(Pierwopis.)

Au moment de procéder à la conclusion de la Convention d'assistance judiciaire en date d'aujourd'hui le soussigné Ministre d'Autriche-Hongrie a l'honneur de porter à la connaissance de Son Excellence, Monsieur le Ministre des affaires étrangères de Serbie, qu'il est entendu que les dispositions de la Convention susmentionnée trouveront leur application analogue par rapport à la Bosnie et l'Herzégovine.

Il est en outre entendu que les actes et commissions rogatoires indiqués dans l'article 1er, alinéa 2, de ladite Convention et émanant des autorités serbes seront, pour la Bosnie et l'Herzégovine, accompagnés d'une traduction allemande, hongroise ou française dans les cas où ces pièces ne seraient pas rédigées dans la langue serbo-croate.

Cette disposition s'appliquera également aux cas prévus par l'article 8, alinéas 2 et 3, et par l'article 19, alinéa 2, de la Convention susmentionnée.

En priant Son Excellence, Monsieur le Ministre des affaires étrangères de Serbie, de vouloir bien lui faire parvenir une note analogue à la présente, le soussigné profite de l'occasion pour Lui renouveler l'assurance de sa haute considération.

Belgrade, le 17/30 mars 1911.

Forgách m. p.

Son Excellence

Monsieur Milovan Milovanović,

Ministre Royal des Affaires Etrangères de Serbie
etc. etc. etc.

Belgrade.

(Przekład.)

Z powodu zawarcia układu względem pomocy prawnej z dzisiejszej daty ma zaszczyt podpisany Minister austriacko-węgierski potwierdzić Jego Ekszelleney Panu Ministrowi spraw zewnętrznych Serbii, że według wzajemnej zgody mają postanowienia wspomnianego właśnie układu mieć odpowiednie zastosowanie do Bośni i Hercegowiny.

Istnieje dalej zgoda co do tego, iż akta i rekwizyty, wspomniane w artykule 1., ustęp 2., niniejszego układu, które pochodzą od władz serbskich, będą zaopatrzone, jeżeli są przeznaczone dla Bośni i Hercegowiny, w tłumaczenie niemieckie, węgierskie lub francuskie, o ile nie są wygotowane w języku serbsko-kroackim.

Postanowienie to odnosi się w równej mierze także do wypadków, przewidzianych w artykule 8., ustęp 2. i 3., i w artykule 19., ustęp 2. wspomnianego układu.

Podpisany uprasza Jego Ekszelleney Pana Ministra spraw zewnętrznych Serbii o przesłanie podobnej noty i korzysta z sposobności, by odnowić zapewnienie swego wysokiego szacunku.

Belgrad, dnia 17./30. marca 1911.

Forgách wlr.

Do Jego Ekszelleney

Pana Milovana Milovanovića,

król. Ministra spraw zewnętrznych Serbii itd.

w Belgradzie.

(Pierwopis.)

**Ministère
des Affaires Etrangères.**
P. No. 455.

Belgrade, le 17 mars 1911.

Monsieur le Ministre,

En réponse à la Note que Votre Excellence m'a remise au moment de procéder à la conclusion de la Convention d'assistance judiciaire, j'ai l'honneur de porter à la connaissance de Votre Excellence, qu'il est entendu que les dispositions de la Convention susnommée trouveront leur application analogue par rapport à la Bosnie-Herzégovine.

Il est bien entendu que les actes et commissions rogatoires indiqués dans l'article 1er, alinéa 2, de ladite Convention et émanant des autorités serbes, seront, pour la Bosnie-Herzégovine, rédigés en langue serbo-croate.

Cette disposition s'appliquera également aux cas prévus par l'article 8, alinéas 2 et 3 et par l'article 19, alinéa 2, de la Convention susmentionnée.

Veillez agréer, Monsieur le Ministre, l'assurance de ma haute considération.

M. G. Milovanovitch m. p.

A Son Excellence

Monsieur J. Comte de Forgách,
Ministre d'Autriche-Hongrie.

Układ powyższy ogłasza się niniejszem po uzyskaniu zgody obu Izb Rady państwa wraz z umieszczonymi wyżej notami.

Wiedeń, dnia 25. stycznia 1912.

Stürgkh wlr.

(Przekład.)

**Ministerstwo
spraw zewnętrznych.**
Nr. 455.

Belgrad, dnia 17. marca 1911.

Panie Ministrze!

W odpowiedzi na notę, którą Wasza Ekscellencya przesłała mi z powodu zawarcia układu względem pomocy prawnej z dnia dzisiejszego, mam zaszczyt potwierdzić Waszej Ekscellencyi, że według wzajemnej zgody mają postanowienia wspomnianego właśnie układu mieć odpowiednie zastosowanie do Bośni i Hercegowiny.

Istnieje zgoda co do tego, iż akta i rekwizycye, wspomniane w artykule 1., ustęp 2., niniejszego układu, które pochodzą od władz serbskich, będą wygotowane, jeżeli są przeznaczone dla Bośni i Hercegowiny, w języku serbo-kroackim.

Postanowienie to odnosi się w równej mierze także do wypadków, przewidzianych w artykule 8., ustęp 2. i 3., i w artykule 19., ustęp 2. wspomnianego układu.

Przyjmij Pan, Panie Ministrze, zapewnienie mego wysokiego poważania.

M. G. Milovanovitch wlr.

Do Jego Ekscellencyi

Hrabiego J. Forgácha,
austryacko-węgierskiego Ministra.

Hochenburger wlr.

17.

Traktat państwowy z dnia 30. marca 1911

między Austro-Węgrami i Królestwem Serbskiem co do spadków, opieki i kurateli oraz uwierzytelniania dokumentów i aktów stanu cywilnego (układ spadkowy).

(Podpisany dnia 30. marca 1911, ratyfikowany przez Jego c. i k. Apostolską Mość dnia 18. stycznia 1912; dokumenty ratyfikacyjne wymieniono w Belgradzie dnia 23. stycznia 1912.)

Nos Franciscus Josephus Primus

divina favente clementia

Austriae Imperator, Bohemiae Rex etc. et Hungariae
Rex Apostolicus,

Notum testatumque omnibus et singulis quorum interest tenore praesentium facimus:

Posteaquam a Plenipotentariis Nostris atque ab illo Majestatis Suae Regis Serbiae praevis collatis consiliis mutuisque deliberationibus conventio de successione, de tutela, de curatoria nec non de documentorum confirmatione actisque status

civilis die $\frac{\text{decimo septimo}}{\text{trigesimo}}$ mensis Martii anni millesimi nongentesimi undecimi

Belgradi inita et signata fuit, tenoris sequentis:

(Pierwopis.)

Sa Majesté l'Empereur d'Autriche, Roi de Bohême etc. et Roi Apostolique de Hongrie

et

Sa Majesté le Roi de Serbie,

ayant jugé utile de régler entre l'Autriche et la Hongrie d'une part et la Serbie d'autre part certaines questions relatives aux successions, à la tutelle et à la curatelle ainsi qu'à la légalisation de documents et aux actes de l'état civil, ont résolu de conclure une Convention à cet effet et ont nommé dans ce but pour Leurs Plénipotentiaires, savoir:

Sa Majesté l'Empereur d'Autriche, Roi de Bohême etc. et Roi Apostolique de Hongrie:

pour l'Autriche et pour la Hongrie:

Monsieur le Comte Jean Forgách de Ghymes et Gács, Son Conseiller intime, Son Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire près la Cour Royale de Serbie, Grand Croix de l'ordre de François Joseph, Chevalier de l'ordre de Léopold et de l'ordre de la Couronne de fer troisième classe etc.;

pour l'Autriche:

Monsieur le Chevalier Othon de Lutterotti de Gazzolis et Langenthal, Conseiller ministériel au Ministère Impérial Royal autrichien de la Justice etc.;

(Przekład.)

Najjaśniejszy Cesarz austriacki, Król Czech itd. i Apostolski Król Węgier

i

Najjaśniejszy Król Serbski,

z uwagi, iż okazało się wskazane uregulować między Austrią i Węgrami z jednej strony a Serbią z drugiej strony niektóre kwestye, odnoszące się do spadków, opieki i kurateli, oraz uwierzytelniania dokumentów i aktów stanu cywilnego, postanowili zawrzeć w tym celu układ i zamianowali Swoimi pełnomocnikami:

Najjaśniejszy Cesarz austriacki, Król Czech itd. i Apostolski Król Węgier:

za Austryę i za Węgry:

hrabiego Jana Forgácha de Ghymes i Gács, Swego tajnego radcę, Swego nadzwyczajnego posła i upełnomocnionego ministra przy Dworze królewsko-serbskim, ozdobionego wielkim krzyżem orderu Franciszka Józefa, kawalera orderu Leopolda i kawalera orderu Żelaznej Korony trzeciej klasy itd.:

za Austryę:

pana Ottona de Lutterotti de Gazzolis i Langenthal, radcę ministeryalnego w c. k. Ministerstwie sprawiedliwości itd.;

pour la Hongrie:

Monsieur Gustave de Töry, Secrétaire d'Etat au Ministère Royal hongrois de la Justice, Chevalier de l'ordre de Léopold etc.;

et

Sa Majesté le Roi de Serbie:

Monsieur M. G. Milovanovitch, Son Ministre des Affaires Etrangères, Grand Croix de l'ordre de St. Sava, Commandeur de l'Etoile de Karageorge et de l'Aigle Blanc etc.,

lesquels, après s'être communiqué leurs pleins-pouvoirs trouvés en bonne et due forme, sont convenus des articles suivants:

Article 1er.

Les ressortissants de l'une des Hautes Parties contractantes pourront disposer par testament, legs, donation ou autrement, de tous les biens qu'ils posséderaient dans les territoires de l'autre Haute Partie contractante.

Ils auront la faculté de faire dresser leurs dispositions de dernière volonté par les fonctionnaires consulaires auxquels ils ressortissent.

Article 2.

La succession aux biens immobiliers sera régie par les lois du pays dans lequel les immeubles sont situés, et la connaissance de toute demande ou contestation concernant les successions immobilières, appartiendra exclusivement aux tribunaux de ce pays.

Les droits successoraux concernant l'hoirie mobilière laissée par un ressortissant de l'une des Parties contractantes dans les territoires de l'autre, le partage de l'hoirie entre les personnes appelées à la succession, la procédure et la compétence pour régler la succession seront exclusivement régis par les lois du pays dont le défunt était ressortissant à l'époque du décès.

Ce principe sera appliqué indistinctement, que le défunt ait été établi ou simplement de passage dans le pays où se trouve la succession mobilière, ou bien qu'il ne s'y trouvait point à l'époque de son décès, que des ressortissants de ce dernier pays soient appelés à la succession ou que, en dehors de la succession mobilière, des immeubles dépendant de la succession soient aussi situés sur le même territoire.

za Węgry:

pana Gustawa de Töry, sekretarza stanu w królewsko-węgierskiem Ministerstwie sprawiedliwości, kawalera orderu Leopolda itd.;

a

Najjaśniejszy Król Serbski:

pana M. G. Milovanovitcha, Swego ministra spraw zewnętrznych, ozdobionego wielkim krzyżem orderu Św. Sawy, komandora orderu Gwiazdy Karageorga i orderu Białego Orła itd.,

którzy po wzajemnej wymianie swych pełnomocnictw, uznanych za dobre i należyte co do formy, zgodzili się na artykuły następujące:

Artykuł 1.

Obywatele każdej z Wysokich Stron kontraktujących mogą rozporządzać w drodze testamentu, zapisu, darowizny lub w inny sposób całym majątkiem, który posiadają na obszarach drugiej Wysokiej Strony kontraktującej.

Wolno im sporządzać swe rozporządzenia woli ostatniej przez funkcjonaryuszy konsularnych, do których okręgu administracyjnego należą,

Artykuł 2.

Porządek dziedziczenia majątku nieruchomego uregulowany jest ustawami kraju, w którym dobra nieruchome są położone; rozstrzygnięcie wszelkich skarg i sporów, odnoszących się do spadku nieruchomego, należy wyłącznie do sądów tego kraju.

Prawa sukcesyjne co do spadku ruchomego, który pozostał po obywatelu jednej z Stron kontraktujących na obszarach Strony drugiej, podział spadku pomiędzy osoby, powołane do dziedziczenia, postępowanie i właściwość przy regulacji spadku określone są wyłącznie ustawami kraju, którego obywatelem był zmarły w chwili śmierci.

Zasadę tę stosuje się bez względu na to, czy zmarły miał stałą siedzibę w kraju, gdzie znajduje się spadek ruchomy, albo przebywał tam jedynie czasowo albo w chwili śmierci wcale tam nie znajdował się, oraz bez względu na to, czy obywatele tego ostatniego kraju są powołani do dziedziczenia i czy oprócz spadku ruchomego znajdują się na tym samym obszarze także dobra nieruchome, należące do masy spadkowej.

Seront entendus par droits successoraux: la succession légale, le droit à la legitime, la succession par testament, le contrat d'hérédité, la donation à cause de mort, le legs et l'acquisition à l'Etat d'une succession vacante.

Si des prétentions sous un titre autre que ceux qui viennent d'être indiqués, ont, dans le terme prévu par l'article 4, § 4, été élevées par les ressortissants ou les habitants du pays où se trouve la succession, et par devant les tribunaux locaux, la connaissance en appartiendra exclusivement à ces tribunaux et elle aura lieu, ainsi que le paiement des sommes réclamées ou la constitution d'une caution pour leur acquittement, en conformité des lois du pays.

Article 3.

En cas de décès d'un ressortissant de l'une des Parties contractantes sur les territoires de l'autre, les autorités locales devront immédiatement et au plus tard dans les vingt-quatre heures après que le décès sera parvenu à leur connaissance, en faire communication à l'autorité consulaire la plus rapprochée du lieu du décès. Celle-ci devra suivre le même procédé à l'égard des autorités locales, lorsqu'elle aura été informée la première.

Article 4.

Quant aux successions mobilières laissées dans les territoires de l'une des Parties contractantes par des ressortissants de l'autre, l'autorité locale d'une part et l'autorité consulaire à laquelle ressortissait le défunt, d'autre part auront le droit de procéder aux opérations ci-dessous. L'autorité consulaire pourra procéder soit par elle-même, soit par l'entremise d'un délégué qu'elle nommera sous sa responsabilité. Le délégué devra être muni d'un document émanant de l'autorité consulaire, revêtu du sceau de cette autorité et constatant son caractère officiel.

1° Apposition et levée des scellés.

L'autorité consulaire pourra apposer les scellés soit d'office, soit à la demande des parties intéressées sur tous les effets, meubles et papiers du défunt, en prévenant de cette opération l'autorité locale compétente qui, dans le cas où les lois du pays le lui prescrivent, pourra y assister et apposer également ses scellés. Lorsque l'autorité locale aura été informée la première du décès et que, suivant les lois du pays, elle sera tenue d'apposer

Za prawa sukcesyjne uważa się: dziedziczenie ustawowe, prawo do części obowiązkowej, dziedziczenie testamentowe, umowę spadkową, darowiznę na wypadek śmierci, zapis i przepadek spadku bezdziedzicznego na rzecz państwa.

Jeżeli z innego powodu prawnego prócz właśnie wymienionych podniesione będą roszczenia w obrębie terminu, przewidzianego w artykule 4., rozdział 4., przez obywateli lub mieszkańców kraju, gdzie spadek znajduje się, i przed sądami tego kraju, wówczas należy odnośnie rozstrzygnięcie wyłącznie do sądów tych, a ustawy krajowe decydują wyłącznie zarówno co do orzeczenia jak i co do zapłaty wierzytelności pieniężnych lub ustanowienia dla nich zabezpieczenia.

Artykuł 3.

Jeżeli obywatel jednej z Stron kontraktujących umrze na obszarach Strony drugiej, powinny władze miejscowe uwiadomić o tem bezzwłocznie, a najpóźniej w ciągu 24 godzin od chwili, gdy wypadek śmierci doszedł do ich wiadomości, władzę konsularną, znajdującą się najbliższym miejsca zgonu. Władza konsularna ma zachować ten sam sposób postępowania w obec władz miejscowych, jeżeli została zawiadomiona wcześniej od nich.

Artykuł 4.

Co do spadków ruchomych, które pozostały na obszarach jednej z Stron kontraktujących po obywatelach Strony drugiej, ma władza miejscowa z jednej strony, a władza konsularna, do której zakresu administracji zmarły należał, z drugiej strony prawo podjęcia wymienionych niżej czynności urzędowych. Władza konsularna może interweniować albo sama albo za pośrednictwem zastępcy, którego zamianuje pod własną odpowiedzialnością. Zastępca musi posiadać dokument uwierzytelniający, wystawiony przez władzę konsularną i zaopatrzony w odciśnięcie jej pieczęci urzędowej, który stwierdza charakter urzędowy zastępcy.

1. Położenie i zdjęcie pieczęci.

Władza konsularna może zarówno z urzędu jak i na prośbę stron interesowanych opieczętować wszystkie ruchomości, sprzęty i papiery zmarłego. O tej czynności urzędowej należy uwiadomić poprzednio właściwą władzę miejscową, aby mogła być przytem obecna, o ile to jest przepisane ustawodawstwem krajowym, i położyć również swoje pieczęcie. Jeżeli władzę miejscową uwiadomiono o wypadku śmierci wcześniej i jeżeli władza ta jest

les scellés sur les biens dépendant de la succession, elle invitera l'autorité consulaire à procéder en commun à cet acte.

Dans les cas où l'apposition immédiate des scellés paraîtrait absolument nécessaire, et que cette opération, par suite de la distance des lieux ou pour d'autres raisons, ne pourrait avoir lieu en commun, chacune des deux autorités aura la faculté de mettre les scellés préalablement sans le concours de l'autre.

L'autorité qui ne sera pas intervenue, devra être informée dans les vingt-quatre heures de l'apposition des scellés et elle sera libre de croiser ensuite de son sceau celui déjà apposé.

Les scellés simples seront levés par l'autorité qui les a apposés, en présence de l'autre autorité.

Les doubles scellés ne pourront être levés que d'un commun accord. Toutefois, si après un avertissement adressé par l'autorité consulaire à l'autorité locale ou par l'autorité locale à l'autorité consulaire, pour l'inviter à assister à la levée des scellés, simples ou doubles, l'autorité à qui l'invitation aurait été adressée, ne s'était pas présentée à l'heure indiquée, l'autre autorité pourrait procéder seule à ladite opération.

Les avis et invitations prévus au présent paragraphe seront donnés par écrit, et un récépissé en constatera la remise. Toute invitation à assister à l'apposition ou à la levée des scellés devra être remise à l'autorité qu'elle concerne, au moins vingt-quatre heures avant l'opération; le délai sera, toutefois, de trois jours dans le cas où l'autorité dont émane l'invitation, aurait sa résidence en dehors du ressort de l'autre autorité.

2° Confection de l'inventaire.

Après la levée des scellés l'autorité consulaire dressera l'inventaire de tous les biens mobiliers, effets, valeurs et papiers laissés par le défunt, en présence de l'autorité locale, si après en avoir été prévenue, celle-ci croyait devoir assister à cet acte. L'autorité locale pourra à la fin de chaque séance apposer sa signature sur les procès-verbaux dressés en sa présence, sans que pour son intervention d'office dans ces actes elle puisse exiger des droits d'aucune espèce.

3° Conservation de la succession.

Lorsqu'un inventaire aura été dressé conformément aux dispositions du paragraphe précédent, tous les biens meubles dont se compose la succession, les titres, valeurs, créances et papiers du

według ustaw krajowych obowiązana do opieczętowania majątku spadkowego, wówczas powinna ona zaprosić władzę konsularną do wspólnego podjęcia tej czynności.

Gdyby natychmiastowe opieczętowanie okazało się niezbędnie potrzebne, lecz z powodu odległości miejsc lub z innych przyczyn nie mogło być wspólnie podjęte, przysługuje każdej z obu władz prawo tymczasowego położenia pieczęci bez współdziałania władzy drugiej.

Władza, która nie interweniowała, musi być zawiadomiona w ciągu 24 godzin po opieczętowaniu; władzy tej wolno położyć dodatkowo pieczęcie swoje na krzyż z pieczęciami już umieszczonymi.

Pieczęcie pojedyncze zdejmie władza, która je położyła, w obecności władzy drugiej.

Pieczęcie podwójne można zdjąć tylko za wzajemnym porozumieniem. Jeżeli jednak mimo zaproszenia, wystosowanego przez władzę konsularną do władzy miejscowej lub przez władzę miejscową do władzy konsularnej względem asystowania przy zdjęciu pieczęci pojedynczych lub podwójnych, władza zaproszona nie stawia się w oznaczonej godzinie, może ta druga władza wykonać sama wspomnianą czynność urzędową.

Przewidziane w rozdziale tym uwiadomienia i zaproszenia uskutecznią się na piśmie za potwierdzeniem odbioru. Każde zaproszenie do obecności przy położeniu lub zdjęciu pieczęci ma być przesłane władzy, do której je wystosowano, najpóźniej na 24 godzin przed podjęciem czynności urzędowej; termin ten wynosi jednak trzy dni, jeżeli władza, od której zaproszenie pochodzi, ma siedzibę urzędową poza okręgiem urzędowym władzy drugiej.

2. Spisanie inwentarza.

Po zdjęciu pieczęci spisuje władza konsularna inwentarz całego majątku ruchomego, efektów, rzeczy wartościowych i papierów, pozostawionych przez zmarłego, w obecności władzy miejscowej, jeżeli władza ta postanowi wskutek wysłanego do niej zawiadomienia, być obecną przy tej czynności urzędowej. Władza miejscowa może na końcu każdego posiedzenia podpisać protokoły, sporządzone w jej obecności, jednak bez prawa żądania jakichkolwiek należności za odnośną interwencję urzędową.

3. Piecza nad spadkiem.

Po spisaniu inwentarza stosownie do postanowień rozdziału poprzedzającego pozostawia się lub oddaje władzy konsularnej cały majątek ruchomy, z którego składa się spadek, oraz papiery wartościowe,

défunt, seront laissés ou remis à l'autorité consulaire.

Celle-ci pourra faire procéder à la vente aux enchères publiques de tous les objets mobiliers de la succession susceptibles de se détériorer ou difficiles à conserver. Elle sera, toutefois, tenue de prévenir l'autorité locale, afin que la vente soit faite dans les conditions prescrites par les lois du pays. Dans le cas où ce serait l'autorité locale qui aurait à effectuer cette vente, elle devrait inviter l'autorité consulaire à y assister.

L'autorité consulaire conservera à titre de dépôt ou déposera en lieu sûr les effets et valeurs inventoriés, le montant des créances que l'on réalisera, et des revenus que l'on touchera, ainsi que le produit de la vente des meubles, si elle a eu lieu. Ces dépôts devront avoir lieu d'accord avec l'autorité locale appelée à assister aux opérations antérieures, s'il se présente des ressortissants ou des habitants du pays comme intéressés dans la succession, soit ab intestat, soit à titre de testament.

Si l'actif de la succession n'est pas suffisant pour désintéresser les créanciers, ressortissants ou habitants du pays, tous les documents, effets ou valeurs appartenant à cette succession devront, sur la demande des créanciers et conformément aux lois du pays, être remis, soit à l'autorité judiciaire compétente, soit aux administrateurs judiciaires, soit aux syndics ou curateurs de la faillite, l'autorité consulaire restant chargée de représenter ses administrés, héritiers ou légataires, absents, mineurs ou incapables.

4° Administration et liquidation de la succession.

L'autorité consulaire administrera et liquidera la partie mobilière de la succession.

L'autorité locale ne pourra intervenir dans cette opération que pour fixer, si d'après les lois du pays il y a lieu, un terme pendant lequel les réclamations qui viendraient à se produire à l'égard de la succession, devront être présentées. Pendant ce terme qui ne dépassera jamais un an à partir du jour de la confection de l'inventaire, l'autorité consulaire ne prendra que des mesures conservatoires qui ne puissent porter aucune atteinte aux droits des intéressés.

L'autorité consulaire aura d'ailleurs la faculté de prélever immédiatement, sur le produit de la succession, les frais de la dernière maladie et de l'enterrement du défunt, les gages des domestiques,

przedmioty wartościowe, wierzytelności i papiery zmarłego.

Władza ta może zarządzić licytację publiczną wszelkich ruchomości spadkowych, które są narażone na zepsucie lub następują trudności w przechowaniu. Ma jednak obowiązek poprzedniego zawiadomienia władzy miejscowej, aby licytacja została przeprowadzona w sposób, przepisany ustawami krajowymi. Gdyby przeprowadzenie licytacji należało do władzy miejscowej, musi ona zaprosić władzę konsularną do obecności przy licytacji.

Władza konsularna bierze zinventowane ruchomości i przedmioty wartościowe, wpływy z ściągniętych wierzytelności i inne dochody oraz cenę z przeprowadzonej ewentualnie sprzedaży rzeczy ruchomych albo sama w przechowanie albo składa je w miejscu bezpiecznym. Jeżeli obywatele lub mieszkańcy kraju występują na zasadzie ustawowego porządku dziedziczenia lub na podstawie testamentu jako interesowani w spadku, musi złożenie takie odbyć się w porozumieniu z władzą miejscową, powołaną do współdziałania przy poprzednich czynnościach urzędowych.

Jeżeli spadek czynny nie wystarcza na zaspokojenie wierzycieli, będących obywatelami lub mieszkańcami kraju, należy oddać wszystkie dokumenty, ruchomości i przedmioty wartościowe, należące do spadku, na wniosek wierzycieli i stosownie do ustaw krajowych właściwej władzy sądowej albo zarządcom sądowym, syndykom konkursowym lub zarządcom masy konkursowej; władza konsularna ma jednak i nadal powierzone zastępstwo nieobecnych, małoletnich lub niezdolnych do działania dziedziców lub zapisobierców, którzy należą do zakresu jej administracji.

4. Zarząd i likwidacja spadku.

Władza konsularna zawiaduje ruchomą częścią spadku i likwiduje ją.

Interwencja władzy miejscowej ma, jeżeli to jest przepisane ustawami krajowymi, ograniczyć się przytem do wyznaczenia terminu, w ciągu którego należy zgłosić roszczenia, podnoszone w danym razie do spadku. W ciągu terminu tego, który nie może wynosić nigdy więcej jak rok, licząc od dnia zamknięcia inwentarza, wolno władzy konsularnej wydawać tylko zarządzenia zabezpieczające, któreby nie naruszały praw osób interesowanych.

Władza konsularna jest jednak upoważniona, podjąć z góry wprost z masy spadkowej kosztą ostatniej choroby zmarłego i jego pogrzebu, zasługi czeladzi domowej, czynsz mieszkalny, należitości

les loyers, frais de justice et de consulat, et autres la même nature, ainsi que les frais d'entretien de la famille du défunt, s'il y a lieu.

A l'expiration du terme fixé par l'autorité locale et s'il n'existe aucune contestation réservée, d'après les règles de compétence indiquées à l'article 2, à la décision des tribunaux du pays, l'autorité consulaire entrera définitivement en possession de la succession mobilière, en tant qu'elle ne sera pas engagée à titre de caution en faveur de ressortissants ou habitants du pays, pour en disposer ultérieurement selon les lois du pays auquel appartenait le défunt. En cas de contestation réservée à la décision des tribunaux du pays, l'autorité consulaire n'entrera en possession définitive qu'après le prononcé du jugement ou après que la somme nécessaire pour couvrir le montant de ces réclamations, aura été fixée par le tribunal du pays et qu'une caution proportionnée aura été fournie.

Article 5.

Dans toutes les questions auxquelles pourront donner lieu l'ouverture, l'administration et la liquidation des successions des ressortissants de l'une des Parties contractantes dans les territoires de l'autre, les fonctionnaires consulaires respectifs représenteront de plein droit les héritiers et légataires qui seraient absents et n'auraient pas nommé de représentants. Ils seront officiellement reconnus comme leurs fondés de pouvoir, sans qu'ils soient tenus de justifier de leur mandat par un titre spécial.

Ils pourront, en conséquence, se présenter par devant les autorités, soit en personne, soit par des délégués choisis parmi les personnes qui y sont autorisées par la législation du pays, pour sauvegarder dans toute affaire se rapportant à la succession ouverte les intérêts des héritiers et des légataires, en poursuivant leurs droits ou en répondant aux demandes formées contre eux.

Il est toutefois bien entendu que les fonctionnaires consulaires, étant considérés comme fondés de pouvoir de leurs administrés, ne pourront jamais être personnellement mis en cause relativement à toute affaire concernant la succession.

Article 6.

Lorsqu'un ressortissant de l'une des Parties contractantes aura laissé dans les territoires de l'autre une succession sur un point où il ne se trouverait pas d'autorité consulaire, l'autorité locale compétente procédera, conformément à la législation du pays, à l'inventaire des effets de l'hoirie,

sądowe, konsularne i inne tym podobne, a w danym razie także koszt utrzymania rodziny zmarłego.

Po upływie terminu, wyznaczonego przez władzę miejscową, i pod warunkiem, iż niema w toku sporu, zastrzeżonego według podanych w artykule 2. zasad co do właściwości rozstrzygnięciu przez sądy krajowe, wchodzi władza konsularna ostatecznie w posiadanie spadku ruchomego, o ile tenże nie jest obciążony zabezpieczeniem na rzecz obywateli lub mieszkańców kraju; ma ona wydać następnie dalsze zarządzenia według ustaw kraju, do którego zmarły należał. W razie sporu, zastrzeżonego sądom krajowym do rozstrzygnięcia, wchodzi władza konsularna w ostateczne posiadanie spadku dopiero wtedy, gdy spór został rozstrzygnięty albo gdy suma potrzebna dla pokrycia odnośnych roszczeń została oznaczona przez sąd kraju i odpowiednio zabezpieczenie ustanowione.

Artykuł 5.

W wszystkich kwestjach, wywołanych przypadnięciem, zarządem i likwidowaniem spadków po obywatelach jednej z Stron kontraktujących na obszarach Strony drugiej, zastępują odnośni funkcjonariusze konsularni z mocy prawa dziedziców i legataryuszy, którzy są nieobecni i nie ustanowili zastępców. Będą oni uznani z urzędu za pełnomocników i nie będą mieli obowiązku dostarczania osobnego dowodu co do swego mandatu.

Mogą zatem albo sami albo przez zastępców, których wybiorą z pośród osób, uprawnionych do tego według ustawodawstwa krajowego, występować w obec władz celem strzeżenia interesu dziedziców lub zapisobierców w wszystkich sprawach, odnoszących się do przypadłego spadku, oraz celem dochodzenia praw tych osób lub bronięcia ich w obec wniesionych przeciw nim skarg.

Rozumie się jednak samo przez się, że funkcjonariusze konsularni z powodu, iż uchodzą za pełnomocników osób, należących do zakresu ich administracji, nie mogą być nigdy osobiście pozywani w sprawie, odnoszącej się do spadku.

Artykuł 6.

Jeżeli obywatel jednej z Stron kontraktujących pozostawił na obszarach Strony drugiej spadek w miejscu, gdzie niema władzy konsularnej, wówczas przystępuje właściwa władza miejscowa stosownie do ustawodawstwa krajowego do inwentaryzacji ruchomości spadkowych, wydaje wszystkie zarządzenia

prendra toutes les mesures conservatoires et sera tenue de rendre compte, dans le plus bref délai possible, du résultat de ces opérations à l'autorité consulaire la plus rapprochée du lieu où la succession est ouverte.

L'autorité locale compétente prendra à l'égard des biens laissés par le défunt, toutes les mesures prescrites par les lois du pays, et le produit de la succession sera mis à la libre disposition de ladite autorité consulaire dans le plus bref délai possible après l'expiration du terme fixé par l'article 4, § 4.

Mais dès l'instant que le fonctionnaire consulaire le plus rapproché du point où sera ouverte ladite succession, se présentera personnellement ou enverra un délégué sur les lieux, l'autorité locale qui sera intervenue, devra se conformer à ce que prescrit l'article 4.

Article 7.

Les pouvoirs conférés à l'autorité consulaire par les articles précédents ne mettront pas obstacle à ce que les héritiers, y compris les héritiers réservataires, s'adressent, pour se faire envoyer en possession d'une succession mobilière laissée sur les territoires de l'une des Parties contractantes par un ressortissant de l'autre, aux tribunaux du pays où la succession est ouverte.

Toutefois, une telle requête ne sera admise que si aucun des héritiers, y compris les héritiers réservataires, ni des légataires, dûment informés, ne s'y oppose.

En tous cas cette requête devra être formée avant l'expiration du terme fixé conformément au § 4 de l'article 4.

La qualité et les droits d'héritier, de réservataire ou de légataire devront être reconnus et jugés d'après les lois de l'Etat auquel le défunt avait appartenu.

Dans les conditions prévues par le présent article, la compétence des tribunaux du pays où se trouve la succession, est, d'ailleurs, subordonnée au fait que le défunt y avait eu sa résidence habituelle.

Article 8.

Lorsqu'un ressortissant de l'une des Parties contractantes se trouvera intéressé dans une succession ouverte sur les territoires de l'autre, et laquelle ne rentre pas dans les prévisions des articles 2 à 7, les autorités locales informeront sans délai de l'ouverture de la succession l'autorité consulaire la plus rapprochée à laquelle ressortit l'intéressé.

zabezpieczające i jest obowiązana wykazać w jak najkrótszym czasie wynik swych czynności urzędowych władzy konsularnej, znajdującej się najbliższej miejsca, gdzie spadek został otwarty.

Właściwa władza miejscowa wydaje co do majątku, pozostawionego przez zmarłego, wszystkie zarządzenia, przepisane ustawami krajowymi. Czysty spadek będzie oddany po upływie terminu, ustanowionego w artykule 4., rozdział 4., z wszelkim możliwym pośpiechem wspomnianej władzy konsularnej do swobodnego rozporządzenia.

Od chwili jednak, w której funkcjonaryusz konsularny, znajdujący się najbliższym miejsca, gdzie wspomniany spadek został otwarty, zjawił się na miejscu osobiście lub wysłał tam zastępcę, winna władza miejscowa, która wkroczyła, zachować się według przepisów artykułu 4.

Artykuł 7.

Uprawnienia, przekazane władzy konsularnej w artykułach poprzedzających, nie stanowią przeszkody, aby spadkobiercy, wliczając tu także uprawnionych do części obowiązkowej, wzywali sądy kraju, gdzie spadek został otwarty, dla uzyskania wprowadzenia w posiadanie majątku ruchomego, który pozostał na obszarach jednej z Stron kontraktujących po obywatelu Strony drugiej.

Prośbie takiej można jednak uczynić zadość tylko wtedy, jeżeli ani żaden z dziedziców, wliczając tu także uprawnionych do części obowiązkowej, ani żaden z legataryuszów nie wniosie przeciw temu sprzeciwu mimo należytego zawiadomienia.

W każdym razie musi być prośba taka wniesiona przed upływem terminu, wyznaczonego stosownie do rozdziału 4. artykułu 4.

O charakterze dziedzica, uprawnionego do części obowiązkowej lub zapisobiercy i o wynikających stąd prawach ma się orzekać i sądzić według ustaw państwa, do którego zmarły należał.

Przy istnieniu wymogów, wspomnianych w artykule niniejszym, zależy właściwość sądów kraju, gdzie spadek znajduje się, także od tego, aby zmarły posiadał tam swoją stałą siedzibę.

Artykuł 8.

Jeżeli obywatel jednej z Stron kontraktujących jest interesowany w spadku, który został otwarty na obszarach Strony drugiej, a przy którym nie zachodzą wymogi artykułów 2. do 7., wówczas winny władze miejscowe zawiadomić niezwłocznie najbliższą władzę konsularną, do której zakresu administracyjnego interesowany należy, o otwarciu się spadku.

Article 9.

Les ressortissants de l'une des Parties contractantes seront habiles à recevoir dans les territoires de l'autre de la même manière que les nationaux les biens qui leur seraient dévolus à titre de donation, legs, testament, contrat d'hérédité ou même par succession ab intestat, et lesdits héritiers, légataires ou donataires ne seront pas tenus à acquitter des droits de succession ou mutation autres, ni plus élevés, que ceux qui seraient imposés, dans les cas semblables, aux nationaux eux-mêmes.

Dans le cas où la succession serait composée, en partie ou en totalité, de biens immeubles et que, d'après les Traités en vigueur, la personne à laquelle ces biens sont dévolus, ne serait pas habile à les acquérir, il sera accordé, de part et d'autre, aux intéressés un délai à fixer selon les circonstances du cas spécial, afin de pouvoir effectuer la vente de ces immeubles de la manière la plus avantageuse.

Lorsque ce délai est expiré et qu'aucun résultat n'a été obtenu, les tribunaux procéderont à la vente aux enchères publiques des biens immeubles en faveur des ayants-droit susmentionnés.

Article 10.

Les valeurs et effets appartenant aux marins ou passagers, ressortissants de l'une des Parties contractantes, morts à bord d'un navire de l'autre Partie, seront envoyés aux fonctionnaires consulaires respectifs pour être remis à l'autorité du pays du défunt.

Article 11.

S'il y a lieu d'organiser la tutelle ou la curatelle d'un ressortissant de l'une des Parties contractantes qui a sa résidence habituelle dans les territoires de l'autre, l'autorité locale compétente organisera la tutelle ou la curatelle autant que l'autorité nationale compétente du mineur ou de la personne à interdire n'aura pas pris d'autres mesures à ce sujet.

De même que les autorités nationales les fonctionnaires consulaires respectifs pourront organiser la tutelle ou la curatelle de leurs administrés.

En tant qu'il s'agit d'employer un moyen de contrainte, les fonctionnaires consulaires auront recours à l'assistance de l'autorité locale.

Article 12.

Il ne sera pas requis de légalisation pour les documents expédiés par les autorités judiciaires

Artykuł 9.

Obywatele każdej z Stron kontraktujących posiadają na równi z obywatelami państwowymi zdolność obejmowania w posiadanie na obszarach Strony drugiej majątku, który przypadł im ewentualnie z tytułu darowizny, zapisu, testamentu, umowy o dziedziczenie albo dziedziczenia ustawowego; wspomniani dziedzice, zapisobiercy lub obdarowani nie mogą być zniewoleni do opłacania innych lub wyższych opłat spadkowych lub należności od przeniesienia majątku, aniżeli te, które w podobnych wypadkach bywają nakładane na obywateli państwowych.

Jeżeli spadek składa się częściowo lub całkowicie z dóbr nieruchomości, a osoba, której one przypadły, nie może ich nabyć według obowiązujących traktatów, wówczas wyznaczy się interesowanemu obustronnie termin, zastosowany do okoliczności danego wypadku, aby mogli sprzedać powyższe dobra nieruchomości w sposób możliwie korzystny.

Po bezskutecznym upływie tego terminu przeprowadzą sądy sprzedaż nieruchomości na rzecz wspomnianych uprawnionych w drodze licytacji publicznej.

Artykuł 10.

Przedmioty wartościowe i ruchomości żeglarzy lub podróżnych, należących do jednej z Stron kontraktujących, którzy zmarli na pokładzie okrętu Strony drugiej, będą przesłane odnośnym funkcjonariuszom konsularnym celem oddania ich władzy ojczystej zmarłego.

Artykuł 11.

Jeżeli zajdzie potrzeba ustanowienia opiekuna lub kuratora dla obywatela jednej z Stron kontraktujących, który mieszka stale na obszarach Strony drugiej, wówczas winna właściwa władza miejscowa ustanowić opiekuna lub kuratora na tak długo, dopóki właściwa władza ojczysta małoletniego lub osoby, która ma być oddana pod kuratelę, nie wyda w tym względzie innych zarządzeń.

Tak samo jak władze ojczyste mogą także właściwi funkcjonariusze konsularni ustanowić opiekuna i kuratora dla osób, należących do ich zakresu administracyjnego.

Jeżeli chodzi o zastosowanie środków przymusowych, użyją funkcjonariusze konsularni pomocy władz miejscowych.

Artykuł 12.

Dokumenty, wystawione przez władze sądowe Stron kontraktujących w sprawach cywilnych lub

des Parties contractantes en matière civile ou pénale. Ces documents seront revêtus du sceau de l'autorité judiciaire qui les expédie.

Les documents expédiés par les notaires publics, huissiers et autres fonctionnaires judiciaires devront être légalisés.

La légalisation sera considérée régulière, si le document aura été revêtu de la signature et du sceau d'office d'une autorité judiciaire de l'Etat où réside le fonctionnaire qui a dressé le document.

Les actes sous seing privé qui auront été légalisés par une autorité judiciaire, ne seront pas soumis à une légalisation ultérieure.

Article 13.

Les Parties contractantes s'engagent à se délivrer réciproquement des expéditions dûment légalisées des actes de naissance, de mariage et de décès, ainsi que des actes de légitimation des enfants nés en dehors du mariage et concernant les ressortissants de l'autre Partie contractante.

Lesdites expéditions des actes de naissance, de mariage, de décès et de légitimation devront contenir toutes les indications essentielles portées sur les registres et faire, autant que possible, mention du domicile légal ou du lieu d'origine des personnes auxquelles elles se réfèrent.

La rédaction et la communication desdites expéditions aura lieu sans frais en la forme usitée dans chaque pays. Cette communication aura lieu par la voie diplomatique.

Si, cependant, ces expéditions étaient réclamées en faveur de particuliers, la rédaction et la communication n'aura lieu gratuitement que lorsqu'il s'agira d'une personne indigente et que son indigence aura été certifiée par l'autorité locale compétente.

Article 14.

Les Agents diplomatiques et les fonctionnaires consulaires auront le droit de dresser des actes de naissance et de décès des ressortissants de la Partie contractante qui les a nommés, en tant qu'ils y sont autorisés par les lois et ordonnances de cette même Partie.

N'est pas altérée par la présente stipulation l'obligation imposée par les lois territoriales aux parties intéressées de faire des déclarations de naissance et de décès aux autorités du pays.

Article 15.

Les Agents diplomatiques et les fonctionnaires consulaires d'Autriche-Hongrie établis en Serbie,

(Polnisch.)

karnych, nie potrzebują uwierzytelnienia. Dokumenty te należy zaopatrzyć pieczęcią władzy sądowej, która je wystawiła.

Dokumenty, wystawione przez notaryuszy publicznych, wykonawców sądowych i innych funkcyjaryuszy sądowych, muszą być uwierzytelnione.

Za dostateczne uwierzytelnienie uważa się, jeżeli dokument jest zaopatrzony podpisem i pieczęcią urzędową władzy sądowej tego państwa, gdzie funkcyjaryusz, który dokument wystawił, ma siedzibę urzędową.

Dokumenty prywatne, uwierzytelnione przez władzę sądową, nie potrzebują dalszego uwierzytelnienia.

Artykuł 13.

Strony kontraktujące zobowiązują się udzielać sobie nawzajem należycie uwierzytelnione wygotowania dokumentów urodzin, ślubów i śmierci oraz dokumentów legitymacji dzieci niesłubnie urodzonych, jeżeli dokumenty te odnoszą się do obywateli drugiej Strony kontraktującej.

Wspomniane wygotowania dokumentów urodzin, ślubów i śmierci oraz dokumentów legitymacji powinny zawierać wszystkie istotne wpisy rejestrowe. a ile możności także szczegóły co do ustawowego miejsca zamieszkania i miejsca urodzenia osoby, do której się odnoszą.

Wygotowania te sporządza się i przesyła bezpłatnie w tej formie, jaka w każdym kraju jest używana. Przesyłkę uskutecznia się drogą dyplomatyczną.

Jeżeli jednak zażądano wygotowań tych dla osób prywatnych, wówczas sporządza się je i przesyła bezpłatnie tylko wówczas, gdy chodzi o osobę ubogą, której ubóstwo zostało potwierdzone przez właściwą władzę miejscową.

Artykuł 14.

Zastępcy dyplomatyczni i funkcyjaryusze konsularni mają prawo stwierdzania urodzin i śmierci obywateli Strony kontraktującej, która ich mianowała, jednak tylko o tyle, o ile są do tego upoważnieni według ustaw i rozporządzeń tejże Strony.

Postanowienie powyższe nie narusza obowiązku, nałożonego stronom interesowanym ustawami krajowymi względem donoszenia władzom krajowym o wypadkach urodzin i śmierci.

Artykuł 15.

Zastępcy dyplomatyczni i funkcyjaryusze konsularni Austro-Węgier w Serbii mają prawo.

en tant qu'ils y sont autorisés par les lois hongroises, auront le droit de célébrer en Serbie les mariages de ressortissants hongrois et à en dresser acte, conformément aux prescriptions desdites lois et des ordonnances y relatives.

Cette disposition ne s'applique pas, si dans les mariages à contracter en Serbie l'un des futurs époux se trouve être ressortissant serbe.

Lesdits Agents diplomatiques et fonctionnaires consulaires seront tenus de donner de suite avis aux autorités du pays de tous les mariages célébrés en conformité des dispositions précédentes,

Article 16.

La présente Convention sera exécutoire huit jours après l'échange des ratifications et remplacera la Convention sur les successions en date du 6 Mai 1881. Elle restera en vigueur jusqu'au 24 Avril 1917. Elle restera en vigueur jusqu'au 31 décembre 1917.

Dans le cas où aucune des Parties contractantes n'aurait notifié, douze mois avant la fin de ladite période, son intention d'en faire cesser les effets, elle demeurera obligatoire jusqu'à l'expiration d'une année à partir du jour où l'une ou l'autre des Parties contractantes l'aura dénoncée.

Article 17.

La présente Convention sera ratifiée. et les ratifications en seront échangées à Belgrade aussitôt que faire se pourra.

En foi de quoi les Plénipotentiaires respectifs y ont apposé leurs signatures et l'ont revêtue de leurs sceaux.

Fait en double original à Belgrade, le dix-sept trente mars mil neuf zent onze.

(L. S.) **Forgách** m. p. (L. S.) **M. G. Milovanovitch** m. p.

(L. S.) **Lutterotti** m. p.

(L. S.) **Töry** m. p.

o ile są do tego upoważnieni według ustaw węgierskich, udzielania w Serbii ślubów obywatelom węgierskim i stwierdzania tychże w myśl przepisów wspomnianych ustaw i odnośnych rozporządzeń.

Postanowienie to niema zastosowania, jeżeli przy małżeństwie, które ma być zawarte w Serbii, jeden z oblubieńców posiada obywatelstwo serbskie.

Wspomniani zastępcy dyplomacyjni i funkcyonaryusze konsularni są obowiązani do bezwzględnego zawiadomiania władz krajowych o wszystkich ślubach, których udzielili w myśl postanowień wyżej zamieszczonych.

Artykuł 16.

Układ niniejszy wchodzi w życie w osiem dni po wymianie ratyfikacji i wstępuje w miejsce układu spadkowego z dnia 6. maja 1881. Pozostaje on w mocy aż do dnia 31. grudnia 1917.

Gdyby żadna z Stron kontraktujących nie doniosła na dwanaście miesięcy przed końcem tego okresu w swym zamiarze uchylecia układu, wówczas pozostaje on w mocy aż do upływu jednego roku od dnia, w którym jedna lub druga z Stron kontraktujących wypowie go.

Artykuł 17.

Układ niniejszy będzie ratyfikowany, a ratyfikacje wymieni się w Belgradzie z wszelkim możliwym pośpiechem.

W dowód tego podpisali obustronni pełnomocnicy układ i zaopatrzyli go swoimi pieczęciami.

Działo się w Belgradzie w podwójnym pierwopisie dnia siedemnastego trzydziestego marca roku tysiąc dziewięćset jedenastego.

(L. S.) **Forgách** wlr. (L. S.) **M. G. Milovanovitch** wlr.

(L. S.) **Lutterotti** wlr.

(L. S.) **Töry** wlr.

Nos visis et perpensis conventionis huius stipulationibus illas omnes et singulas pro Austria et pro Hungaria ratas hisee confirmatasque habere profiteamur ac declaramus verbo Nostro promittentes, Nos omnia, quae in illis continentur, fideliter executioni mandatuos esse.

In quorum fidem majusque robur praesentes ratihabitionis Nostrae tabulas manu Nostra signavimus sigilloque Nostro adpresso firmari jussimus.

Dabantur Viennae die duodevicesimo mensis Januarii anno Domini millesimo nongentesimo duodecimo, Regnorum Nostrorum sexagesimo quarto.

Franciscus Josephus m. p.

Pro Ministro:

Ladislaus liber Baro **Müller de Szentgyörgy** m. p.

Ad mandatum Sacrae Caesareae et Regiae Apostolicae Majestatis proprium:

Franciscus Peter m. p.

Caes. et Reg. Consul Generalis.

(Pierwopis.)

Au moment de procéder à la conclusion de la Convention en date d'aujourd'hui et relative aux successions, à la tutelle et à la curatelle ainsi qu'à la légalisation de documents et aux actes de l'état civil, le soussigné Ministre d'Autriche-Hongrie a l'honneur de porter à la connaissance de Son Excellence, Monsieur le Ministre des affaires étrangères de Serbie, qu'il est entendu que les dispositions de la Convention susmentionnée trouveront leur application analogue par rapport à la Bosnie et l'Herzégovine.

En priant Son Excellence, Monsieur le Ministre des affaires étrangères de Serbie, de vouloir bien lui faire parvenir une note analogue à la présente, le soussigné profite de l'occasion pour Lui renouveler l'assurance de sa haute considération.

Belgrade, le 17/30 mars 1911.

Forgách m. p.

Son Excellence

Monsieur Milovan Milovanović,
Ministre Royal des Affaires Etrangères de Serbie
etc. etc. etc.

Belgrade.

(Przekład.)

Z powodu zawarcia układu z daty dzisiejszej co do spadków, opieki i kurateli oraz uwierzytelniania dokumentów i aktów stanu cywilnego ma zaszczyt podpisany Minister austriacko-węgierski potwierdzić Jego Ekscellencyi Panu Ministrowi spraw zewnętrznych Serbii, że według wzajemnej zgody mają postanowienia wspomnianego właśnie układu mieć odpowiednie zastosowanie do Bośni i Hercegowiny.

Podpisany uprasza Jego Ekscellencyę Pana Ministra spraw zewnętrznych Serbii o przesłanie podobnej noty i korzysta z sposobności, by odnowić zapewnienie swego wysokiego szacunku.

Belgrad, dnia 17./30. marca 1911.

Forgách wlr.

Do Jego Ekscellencyi

Pana Milovana Milovanovića,
król. Ministra spraw zewnętrznych Serbii itd.

w Belgradzie

(Pierwopis.)

**Ministère
des Affaires Etrangères.
P. No. 455.**

Belgrade, le 17 mars 1911.

Monsieur le Ministre,

En réponse à la Note que Votre Excellence m'a remise au moment de procéder à la conclusion de la Convention relative aux successions, à la tutelle et à la curatelle ainsi qu'à la légalisation de documents, et aux actes de l'état civil, j'ai l'honneur de porter à la connaissance de Votre Excellence, qu'il est entendu que les dispositions de la Convention susnommée trouveront leur application analogue par rapport à la Bosnie-Herzégovine.

Veillez agréer, Monsieur le Ministre, l'assurance de ma haute considération.

M. G. Milovanovitch m. p.

A Son Excellence

**Monsieur J. Comte de Forgách,
Ministre d'Autriche-Hongrie.**

à Belgrade.

(Przekład.)

**Ministerstwo
spraw zewnętrznych.
Nr. 455.**

Belgrad, dnia 17. marca 1911.

Panie Ministrze!

W odpowiedzi na notę, którą Wasza Ekscellencya przesłała mi z powodu zawarcia układu z daty dzisiejszej co do spadków, opieki i kurateli oraz uwierzytelniania dokumentów i aktów stanu cywilnego, mam zaszczyt potwierdzić Waszej Ekscellencyi, że według wzajemnej zgody mają postanowienia wspomnianego właśnie układu mieć odpowiednie zastosowanie do Bośni i Hercegowiny.

Przyjmij Pan, Panie Ministrze, zapewnienie mego wysokiego poważania.

M. G. Milovanovitch wkr.

Do Jego Ekscellencyi

**hrabiego J. Forgácha,
austriacko-węgieskiego Ministra,**

w Belgradzie.

Układ powyższy ogłasza się niniejszem po uzyskaniu zgody obu Izb Rady państwa wraz z umieszczonymi wyżej notami.

Wiedeń, dnia 25. stycznia 1912.

Stürgkh wkr.

Hochenburger wkr.

18.

Traktat co do wydawania przestępców z dnia 30. marca 1911

między Austro-Węgrami i Królestwem Serbskiem.

(Podpisany dnia 30. marca 1911, ratyfikowany przez Jego c. i k. Apostolską Mość dnia 18. stycznia 1912; dokumenty ratyfikacyjne wymieniono w Belgradzie dnia 23. stycznia 1912.)

Nos Franciscus Josephus Primus

divina favente clementia

Austriae Imperator, Bohemiae Rex etc. et Hungariae
Rex Apostolicus,

Notum testatumque omnibus et singulis, quorum interest, tenore praesentium facimus:

Posteaquam a Plenipotentariis Nostris atque ab illo Majestatis Suae Regis Serbiae praevis collatis consiliis mutuisque deliberationibus conventio de mutua maleficorum extraditione die $\frac{\text{decimo septimo}}{\text{trigesimo}}$ mensis Martii anni millesimi nongentesimi undecimi Belgradi inita et signata fuit, tenoris sequentis:

(Pierwopis.)

**Sa Majesté l'Empereur d'Autriche,
Roi de Bohême etc. et Roi Apostolique de
Hongrie**

et

Sa Majesté le Roi de Serbie,

ayant jugé utile de régler entre l'Autriche et la Hongrie d'une part et la Serbie d'autre part l'extradition réciproque des malfaiteurs, ont résolu de conclure une Convention à cet effet et ont nommé dans ce but pour Leurs Plénipotentiaires, savoir:

**Sa Majesté l'Empereur d'Autriche,
Roi de Bohême etc. et Roi Apostolique de
Hongrie:**

pour l'Autriche et pour la Hongrie:

Monsieur le Comte Jean Forgách de Ghymes et Gács, Son Conseiller intime, Son Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire près la Cour Royale de Serbie, Grand Croix de l'ordre de François Joseph, Chevalier de l'ordre de Léopold et de l'ordre de la Couronne de fer troisième classe etc.;

pour l'Autriche:

Monsieur le Chevalier Othon de Lutterotti de Gazzolis et Langenthal, Conseiller ministériel au Ministère impérial Royal autrichien de la Justice etc.;

pour la Hongrie:

Monsieur Gustave de Töry, Secrétaire d'État au Ministère Royal hongrois de la Justice, Chevalier de l'ordre de Léopold etc.;

(Przekład.)

**Najjaśniejszy Cesarz austriacki, Król
Czech itd. i Apostolski Król Węgier**

oraz

Najjaśniejszy Król Serbski,

z uwagi, iż okazało się wskazane uregulować między Austrią i Węgrami z jednej strony a Serbią z drugiej strony wzajemne wydawanie przestępców, postanowili zawrzeć w tym celu układ i zamianowali Swoimi pełnomocnikami:

**Najjaśniejszy Cesarz austriacki, Król
Czech itd. i Apostolski Król Węgier:**

za Austrię i za Węgry:

hrabiego Jana Forgácha de Ghymes i Gács, Swego tajnego radcę, Swego nadzwyczajnego posła i upelnomocnionego ministra przy Dworze królewsko-serbskim, ozdobionego wielkim krzyżem orderu Franciszka Józefa, kawalera orderu Leopolda i kawalera orderu Żelaznej Korony trzeciej klasy itd.;

za Austrię:

pana Ottona de Lutterotti de Gazzolis i Langenthal, radcę ministeryalnego w c. k. Ministerstwie sprawiedliwości itd.;

za Węgry:

pana Gustawa de Töry, sekretarza stanu w królewsko-węgierskiem Ministerstwie sprawiedliwości, kawalera orderu Leopolda itd.;

et

Sa Majesté le Roi de Serbie:

Monsieur M. G. Milovanovitch, Son Ministre des Affaires Etrangères, Grand Croix de l'ordre de St. Sava, Commandeur de l'Etoile de Karageorge et de l'Aigle Blanc etc..

lesquels, après s'être communiqué leurs pleins-pouvoirs, trouvés en bonne et due forme. sont convenus des articles suivants:

Article 1er.

Les Parties contractantes s'engagent à se livrer réciproquement, à la seule exception des leurs nationaux, les individus poursuivis ou condamnés par les autorités judiciaires de l'une des Parties contractantes pour une des actions punissables mentionnées à l'article 2 ci-après, et qui se trouveront sur les territoires de l'autre Partie.

L'extradition n'aura lieu qu'en cas de poursuite ou de condamnation pour une action punissable commise hors du territoire de l'Etat auquel l'extradition est demandée, lorsque, d'après les législations de l'Etat requérant et de l'Etat requis, cette action peut entraîner une peine d'un an d'emprisonnement ou une peine plus grave et que, d'après le lois de l'Etat requis, elle n'est pas à poursuivre par les tribunaux de cet Etat.

Lorsque l'action punissable motivant la demande d'extradition, aura été commise dans un Etat tiers, l'extradition aura lieu, si les législations de l'Etat requérant et de l'Etat requis autorisent la poursuite de faits de ce genre, même lorsqu'ils ont été commis à l'étranger et qu'il n'y ait lieu de livrer le criminel au Gouvernement de l'Etat où l'action punissable a été commise, selon les traités conclus entre cet Etat et l'Etat requis.

Article 2.

L'extradition sera accordée pour les actions punissables suivantes:

- 1° Le meurtre, l'assassinat, l'empoisonnement, l'infanticide.
- 2° L'avortement.
- 3° La lésion corporelle volontaire.
- 4° Le recel, la suppression, la substitution ou la supposition d'enfant.
- 5° L'exposition ou le délaissement d'enfant.
- 6° L'enlèvement de mineurs ou des femmes.

a

Najjaśniejszy Król Serbski:

pana M. G. Milowanovitcha, Swego ministra spraw zewnętrznych, ozdobionego wielkim krzyżem orderu Ś. Savy, komandora orderu Gwiazdy Karageorga i orderu Białego Orła itd..

którzy po wzajemnej wymianie swych pełnomocnictw, uznanych za dobre i należyte co do formy, zgodzili się na artykuły następujące:

Artykuł 1.

Strony kontraktujące zobowiązują się do wzajemnego wydawania sobie z wyjątkiem własnych obywateli tych osób, które z powodu jednej z czynności karygodnych, wymienionych w artykule 2., są ścigane lub zostały skazane przez władze sądowe jednej Strony kontraktującej, a przebywają na obszarach Strony drugiej.

Wydanie będzie miało miejsce tylko w przypadkach ścigania lub skazania za czyn karygodny, popełniony poza obszarem państwa wezwanego o wydanie, jeżeli czyn ten według ustawodawstwa państwa wzywającego i państwa wezwanego może pociągnąć za sobą jednoroczną karę na wolności lub karę cięższą i jeżeli według ustaw państwa wezwanego nie ma być ścigany przez sądy tegoż państwa.

Jeżeli czyn karygodny, do którego odnosi się żądanie wydania, popełniono w trzecim państwie, wówczas nastąpi wydanie tylko wtedy, jeżeli ustawodawstwa tak państwa wzywającego jak i wezwanego zezwalają na ściganie takich czynów, nawet gdyby je popełniono za granicą, i jeżeli sprawca nie ma być wydany rządowi tego państwa, gdzie popełniono czyn karygodny, stosownie do układów, zawartych między państwem tem a państwem wezwanem.

Artykuł 2.

Na wydanie zezwoli się z powodu następujących czynów karygodnych:

1. Morderstwa, skrytobójstwa, otrucia, dzieciobójstwa.
2. Spędzenia płodu.
3. Rozmyślnego uszkodzenia cielesnego.
4. Zatajenia, usunięcia, zamiany lub podsunięcia dzieci.
5. Podrzucenia lub opuszczenia dzieci.
6. Urowadzenia małoletnich lub kobiet.

7° Les attentats à la liberté individuelle.

8° Les attentats à l'inviolabilité du domicile.

9° Le viol et les autres attentats à la pudeur; les attentats au mœurs, en excitant, facilitant ou favorisant la débauche ou la corruption d'une personne.

10° La bigamie.

11° La contrefaçon ou falsification de documents publics ou privés et l'usage de ces documents; la destruction, détérioration ou suppression d'un document avec intention de porter préjudice à une tierce personne: l'abus de blanc-seing; la destruction, l'enlèvement ou le déplacement de bornes.

12° La fausse-monnaie, comprenant la contrefaçon et l'altération de la monnaie, l'émission et la mise en circulation de la monnaie contrefaite ou altérée; l'acceptation ou l'introduction dans l'Etat de telle monnaie dans l'intention de la mettre en circulation; la contrefaçon ou falsification de billets de banque, d'obligations ou d'autres titres et valeurs émis par l'Etat ou, avec l'autorisation de l'Etat, par des corporations, des sociétés ou des particuliers; l'émission ou la mise en circulation de ces billets de banque, obligations ou autres titres et valeurs contrefaits ou falsifiés.

13° La contrefaçon ou falsification de sceaux, timbres, poinçons et marques de l'Etat ou destinés à un service public, l'usage et la mise en circulation de pareils sceaux, timbres, poinçons et marques contrefaits ou falsifiés, ainsi que l'usage préjudiciable de vrais sceaux, timbres, poinçons et marques de l'Etat ou destinés à un service public.

14° Le faux témoignage en justice, la fausse déclaration de la part d'experts ou d'interprètes, la subornation de témoins, d'experts ou d'interprètes; la dénonciation calomnieuse.

15° Le faux serment, l'excitation au faux serment.

16° Le détournement et la concussion de la part de fonctionnaires publics.

17° La corruption de fonctionnaires publics, de juges et de jurés.

18° Le vol et la rapine.

19° L'extorsion.

20° Le détournement et l'abus de confiance.

21° L'escroquerie, les tromperies et la fraude.

22° La banqueroute frauduleuse et les actes frauduleux au préjudice des créanciers.

23° La destruction ou la détérioration volontaire de la propriété mobilière ou immobilière, publique ou privée.

7. Naruszenia wolności osobistej.

8. Naruszenia prawa domowego.

9. Nierządu i innych zamachów na wstydliwość; naruszenia obyczajności przez skłonienie pewnej osoby do wyuzdania lub nieobyczajności, dostarczanie do tego sposobności lub popieranie.

10. Wielokrotnego małżeństwa.

11. Podrabiania lub fałszowania dokumentów publicznych lub prywatnych i korzystania z takich dokumentów; zniszczenia, uszkodzenia lub zatajenia dokumentu w zamiarze wyrządzenia szkody innej osobie; nadużycia blankietu; zniszczenia, usunięcia lub przesunięcia znaków granicznych.

12. Fałszowania monet, obejmującego podrabianie lub zmienianie monet, wydawanie i wprowadzanie w obrot monet podrobionych lub zmienionych; przyjmowania monet takich albo wprowadzania do państwa w zamiarze puszczenia ich w obieg; podrabiania lub fałszowania banknotów, zapisów długu lub innych papierów wartościowych, wydawanych przez państwo lub za zezwoleniem państwowem przez korporacje, spółki lub osoby prywatne; wydawania lub puszczenia w obrot takich fałszywych lub sfalszowanych banknotów, zapisów długu lub innych papierów wartościowych.

13. Podrabiania lub fałszowania państwowych lub do użytku publicznego przeznaczonych pieczęci, stempli, cech i marek, używania lub puszczenia w obieg takich podrobionych lub sfalszowanych pieczęci, stempli, cech i marek, również nadużywania prawdziwych państwowych lub do użytku publicznego przeznaczonych pieczęci, stempli, cech i marek.

14. Fałszywego świadectwa przed sądem, fałszywych orzeczeń rzeczoznawców lub tłumaczy, nakłaniania świadków, rzeczoznawców lub tłumaczy do fałszywego zeznania; fałszywego obwinienia.

15. Krzywoprzysięstwa, uwiedzenia do krzywoprzysięstwa.

16. Sprzeniewierzenia i nadużycia władzy urzędowej przez urzędników publicznych.

17. Przekupstwa urzędników publicznych, sędziów i przysięgłych.

18. Kradzieży i rabunku.

19. Wymuszenia.

20. Sprzeniewierzenia i nadużycia zaufania.

21. Oszukaństwa i oszustwa.

22. Oszukańczego bankructwa i oszukańczego pokrzywdzenia wierzycieli.

23. Rozmyślnego zniszczenia lub uszkodzenia ruchomej lub nieruchomej własności publicznej lub prywatnej.

24° L'incendie; l'emploi criminel de matières explosives.

25° Les actes propres à amener une inondation.

26° Les actes attentatoires à la sécurité des navires ou de la circulation sur les chemins de fer.

27° Les actes criminels contre la santé publique.

28° Le recèlement des objets obtenus à l'aide d'un vol, d'un détournement, d'une rapine ou d'une extorsion.

29° L'assistance prêtée à un criminel coupable d'une action prévue par cet article, soit pour le soustraire à la poursuite, soit pour lui garantir le profit tiré de son action; l'assistance prêtée pour l'évasion d'un criminel détenu.

30° L'association de malfaiteurs pour commettre des actions punissables contre la sécurité personnelle ou la propriété.

L'extradition sera accordée de même dans les cas de tentative et de participation, lorsqu'ils sont prévus par les législations de l'Etat requérant et de l'Etat requis.

Article 3.

L'extradition ne sera pas accordée pour des délits politiques ou pour des faits connexes à un semblable délit.

L'extradé ne pourra, dans aucun cas, être poursuivi ou puni pour aucun délit politique antérieur à l'extradition ni pour aucun fait connexe à un semblable délit.

Il s'entend qu'il appartiendra à l'Etat requis de statuer dans chaque cas particulier, si l'action du chef de laquelle extradition est demandée, présente le caractère d'un délit politique ou d'un fait connexe à un semblable délit.

Ne sera pas considéré comme délit politique ni fait connexe à un semblable délit l'attentat contre la personne d'un Chef d'Etat ou contre les membres de sa famille, lorsque cet attentat constituera le fait soit de meurtre, soit d'assassinat, soit d'empoisonnement ou de tentative ou de complicité dans une de ces actions punissables.

Article 4.

Aucune personne extradée en vertu de la présente Convention ne pourra être jugée, dans le pays requérant, par un tribunal d'exception; sont particulièrement compris sous cette dénomination

24. Podpalenia, karygodnego używania środków wybuchowych.

25. Działań, zdolnych do spowodowania wylewu.

26. Działań, zagrażających bezpieczeństwu okrętów lub ruchu kolejowego.

27. Działań karygodnych przeciw zdrowotności publicznej.

28. Ukrywania przedmiotów, nabytych drogą kradzieży, sprzeniewierzenia, rabunku lub wymuszenia.

29. Pomocy, udzielonej zbrodniarzowi, który stał się winnym jednego z działań, przewidzianych w artykule niniejszym, w celu uchylenia go z podścigania lub zapewnienia mu korzyści, pochodzącej z jego czynu; pomocy przy ucieczce zbrodniarza uwięzionego.

30. Złączenia się przestępców w celu popełniania czynów karygodnych przeciw bezpieczeństwu osób lub własności.

Na wydanie zezwoli się także w przypadkach usiłowania i uczestnictwa, jeżeli działania te są karygodne według ustawodawstwa państwa żądającego wydania i państwa wezwanego o wydanie.

Artykuł 3.

Z powodu przestępstwa politycznego lub działania karygodnego, będącego z przestępstwem takim w związku, nie zezwoli się na wydanie.

Wydany nie może być w żadnym wypadku ścigany ani karany z powodu przestępstwa politycznego, które poprzedziło wydanie, ani z powodu działania karygodnego, będącego z przestępstwem takim w związku.

Istnieje zgoda co do tego, że państwu wezwanemu zastrzeżone jest w każdym poszczególnym wypadku rozstrzygnięcie, czy działanie, będące przedmiotem żądania ekstradycy, ma charakter przestępstwa politycznego lub czynu karygodnego, będącego z przestępstwem takim w związku.

Za przestępstwo polityczne albo działanie, będące w związku z czynem takim, nie uważa się jednak zamachu, popełnionego przeciw osobie zwierzchnika państwa lub członkom jego rodziny, jeżeli zamach ten uzasadnia istotę czynu morderstwa, skrytobójstwa, otrucia albo usiłowania tych działań karygodnych lub współwiny w nich.

Artykuł 4.

Żadna z osób, które wydano na podstawie układu niniejszego, nie może być postawiona w kraju żądającym wydania przed sąd wyjątkowy: przez wyrażenie to rozumie się w szczególności

tous les tribunaux civils ou militaires formés en vertu de la proclamation de l'état de siège.

Article 5.

La demande d'extradition devra toujours être faite par la voie diplomatique.

Article 6.

L'extradition sera accordée sur la production soit du jugement, soit d'un acte de mise en accusation, soit d'un mandat d'arrêt ou de tout autre acte ayant la même force que ce mandat, et qui indiquera la nature et la gravité du fait incriminé ainsi que sa dénomination et le texte de la loi pénale, en vigueur dans le pays requérant, qui est applicable à l'infraction dont il s'agit et qui contient la peine qu'elle entraîne.

Lorsqu'il s'agit de délits contre la propriété, il sera indiqué toujours le montant du dommage réel ou de celui que le malfaiteur a voulu causer.

Ces pièces seront expédiées en original ou en copie légalisée par le tribunal ou par toute autre autorité compétente du pays requérant; elles seront, autant que possible, accompagnées du signalement de l'individu réclamé ou d'autres données pouvant servir à vérifier son identité. Dans le cas où il y aura doute sur la question de savoir si l'infraction, objet de la poursuite, rentre dans les prévisions de la présente Convention, des explications seront demandées au Gouvernement requérant, et l'extradition ne sera accordée que lorsque les explications fournies seront de nature à écarter ces doutes. Il est entendu que, pour prévenir l'éventualité d'une évasion, le Gouvernement requis ordonnera, aussitôt qu'il aura reçu les documents désignés ci-dessus, l'arrestation de l'inculpé, tout en se réservant la décision sur la demande d'extradition. Dans le cas où des explications auraient été demandées relativement à l'extradition, l'individu arrêté pourra être élargi, si les explications n'ont pas été données au Gouvernement requis dans le délai d'un mois à partir du jour où la demande en sera parvenue au Gouvernement requérant.

Article 7.

L'arrestation provisoire aura lieu non seulement sur la production d'un des documents mentionnés à l'article 6, mais, en cas d'urgence, sur tout avis, transmis par la poste ou par le télégraphe, de l'existence d'un mandat d'arrêt, à la condition,

wszystkie sądy cywilne lub wojskowe, które będą utworzone z powodu zawieszenia stanu obłączenia.

Artykuł 5.

Żądanie wydania musi się zawsze postawić drogą dyplomatyczną.

Artykuł 6.

Na wydanie zezwoli się po przedłożeniu wyroku karnego, aktu oskarżenia, nakazu uwięzienia lub innego dokumentu równorzędnego z nakazem uwięzienia, w którym będzie podana jakość i ciężkość zarzuconego czynu, jego nazwa oraz osnowa ustawowych postanowień karnych, obowiązujących w kraju żądającym wydania, które mają zastosowanie do odnośnego przestępstwa i oznaczają karę za nie zagrożoną.

Jeżeli chodzi o czyny karygodne przeciw własności, należy podać zawsze także wysokość szkody, rzeczywiście powstałej lub przez sprawcę zamierzonej.

Wymienione wyżej dokumenty mają być wygotowane przez sądy lub przez inną do tego powołaną władzę państwa wzywającego w pierwopisie lub odpisie wierzitelnym; w miarę możliwości należy dołączyć do nich także opis osoby, która ma być wydana, lub inne szczegóły, służące do stwierdzenia jej tożsamości. Jeżeli zachodzą wątpliwości, czy czyn karygodny, stanowiący powód ścigania, jest przedmiotem niniejszego układu, wezwie się rząd rekwirujący o wyjaśnienia i zezwoli na wydanie dopiero wtedy, gdy wątpliwości zostaną usunięte na podstawie udzielonych wyjaśnień. Rozumie się jednak, że rząd wezwany o wydanie zarządzi dla zapobieżenia ucieczce obwinionego jego uwięzienie natychmiast po otrzymaniu wymienionych dokumentów z zastrzeżeniem późniejszej decyzji co do wydania. Jeżeli w sprawie ekstradycyjnej zażądano wyjaśnień, można wypuścić uwięzionego na wolną stopę, gdyby rządowi wezwanemu nie udzielono wyjaśnień w ciągu terminu jednego miesiąca, licząc od dnia, w którym żądanie o wyjaśnienia doszło do rządu wzywającego.

Artykuł 7.

W przypadkach nagłych zarządzi się uwięzienie tymczasowe nie tylko wskutek przedłożenia jednego z dokumentów, wymienionych w artykule 6., lecz także wtedy, gdy pocztą lub telegraficznie udzielona będzie wiadomość o istnieniu nakazu uwięzienia.

toutefois, que cet avis sera donné par la voie diplomatique au Ministère des affaires étrangères du pays requis.

En cas d'extrême urgence l'arrestation provisoire aura également lieu sur la demande émanée d'une autorité de l'une des Parties contractantes et adressée directement à une autorité de l'autre Partie.

Article 8.

L'individu arrêté aux termes du second alinéa de l'article 7 sera mis en liberté si, dans le délai de huit jours à partir de la date de l'arrestation, avis n'est donné de l'existence d'un mandat d'arrêt émané d'une autorité judiciaire. Dans tous les cas la mise en liberté de l'individu arrêté aux termes de l'article 7 aura lieu si, dans le délai d'un mois à partir du jour de l'arrestation, le Gouvernement requis n'a reçu communication par la voie diplomatique d'un des documents mentionnés à l'article 6.

Article 9.

Les objets dans la possession desquels l'inculpé se trouve par suite de l'action punissable, ou ceux qui ont été saisis sur lui, les moyens et instruments ayant servi à commettre l'acte coupable, ainsi que toute autre pièce de conviction, seront, suivant l'appréciation de l'autorité compétente, remis au Gouvernement réclamant l'extradition, même dans le cas où l'extradition déjà accordée ne pourrait être effectuée par suite de la mort ou de la fuite du coupable.

Cette remise comprendra également tous les objets de la même nature que le prévenu aurait cachés ou déposés dans le pays accordant l'extradition, et qui seraient découverts ultérieurement.

Sont réservés toutefois les droits que des tiers auraient acquis sur les objets en question, lesquels devront être rendus aux ayants-droit sans frais après la conclusion du procès.

L'Etat auquel la remise de ces objets aura été demandée, peut les retenir provisoirement, s'il les juge nécessaires pour une instruction criminelle.

Article 10.

Si l'individu réclamé est poursuivi ou condamné dans l'Etat requis pour quelque autre infraction que celle qui a motivé la demande d'extradition, son extradition pourra être différée jusqu'à ce que les

Przytem jednak zastrzega się warunek, aby uwiadomienie to było wystosowane drogą dyplomatyczną do ministerstwa spraw zewnętrznych państwa wezwanego.

W razie niezwykłej nagłości zarządzi się uwięzienie tymczasowe także wtedy, gdy władza jednej z Stron kontraktujących zażąda tego bezpośrednio od władzy Strony drugiej.

Artykuł 8.

Jeżeli zawieszono areszt na podstawie ustępu drugiego artykułu 7., wówczas wypuści się uwięzionego na wolną stopę, gdyby wiadomość o istnieniu sądowego nakazu uwięzienia nie nadeszła w ciągu 8 dni, licząc od dnia uwięzienia. W każdym wypadku wypuści się osobę, uwięzioną na podstawie artykułu 7., na wolną stopę, jeżeli żaden z dokumentów, wymienionych w artykule 6., nie będzie udzielony rządowi wezwanemu drogą dyplomatyczną w ciągu terminu jednego miesiąca, licząc od dnia uwięzienia.

Artykuł 9.

Przedmioty, w których posiadanie obwiniony wszedł za pośrednictwem czynu karygodnego lub które u niego skonfiskowano, środki i narzędzia, które służyły do popełnienia przestępstwa, oraz wszystkie w ogóle środki dowodowe należy oddać rządowi, proszącemu o wydanie, stosownie do rozstrzygnięcia, które wyda władza właściwa, i to także wówczas, gdyby dozwolone już wydanie nie mogło być wykonane z powodu śmierci lub ucieczki obwinionego.

Oddanie to należy rozciągnąć także na wszystkie ewentualnie później dopiero odnalezione przedmioty wspomnianego rodzaju, które obwiniony ukrył lub złożył w kraju pozwalającym wydania.

Prawa osób trzecich do przedmiotów takich pozostają jednak w mocy; przedmioty te należy zwrócić uprawnionym bez kosztów po ukończeniu postępowania karnego.

Państwo, wezwane o wydanie przedmiotów takich, może je zatrzymać tymczasowo, jeżeli uważa je za potrzebne do przeprowadzenia postępowania karnego.

Artykuł 10.

Jeżeli osoba, która ma być wydana, jest ścigana lub została skazana w państwie wezwanem z powodu innego czynu karygodnego, a nie tego, na którym opiera się żądanie wydania, wówczas

poursuites soient terminées, et en cas de condamnation jusqu'à ce qu'il ait subi la peine ou qu'il en ait obtenu la remise.

Néanmoins, si d'après les lois du pays qui demande l'extradition, la prescription ou d'autres dommages importants de la poursuite pouvaient résulter de ce délai, sa remise temporaire sera accordée à moins de considérations spéciales qui s'y opposent. et sous l'obligation de renvoyer l'extradé, aussitôt que la poursuite dans ledit pays sera terminée.

Dans les cas où l'individu réclamé serait empêché par l'extradition de remplir les obligations contractées par lui envers des particuliers, son extradition aura lieu néanmoins. sauf à ces derniers à faire valoir leurs droits devant l'autorité compétente.

Article 11.

L'individu extradé ne pourra être poursuivi ni puni dans le pays auquel l'extradition a été accordée, ni extradé à un pays tiers pour une action punissable quelconque antérieure à l'extradition et non prévue par la présente Convention, à moins qu'il n'ait eu, dans l'un et l'autre cas, la liberté de quitter de nouveau le pays susdit pendant un mois après avoir été jugé et, en cas de condamnation, après avoir subi sa peine ou après avoir été gracié, ou qu'il n'y soit retourné par la suite.

Il ne pourra non plus être poursuivi ni puni du chef d'une action punissable prévue par la Convention et antérieure à l'extradition, mais autre que celle qui a motivé l'extradition, sans le consentement du Gouvernement qui a livré l'extradé et qui pourra, s'il le juge convenable, exiger la production d'un des documents mentionnés à l'article 6 de la présente Convention. Le consentement de ce Gouvernement sera de même requis pour permettre l'extradition de l'inculpé à un pays tiers. Toutefois ce consentement ne sera pas nécessaire, lorsque l'inculpé aura demandé spontanément à être jugé ou à subir sa peine, ou lorsqu'il n'aura pas quitté, dans le délai fixé plus haut, le territoire du pays auquel il a été livré ou qu'il y sera retourné par la suite.

Article 12.

L'extradition n'aura pas lieu:

1° si l'individu dont l'extradition est demandée, a déjà été condamné ou poursuivi et mis hors de

można wstrzymać wydanie aż do chwili, dopóki śledztwo nie będzie ukończone, albo w razie skazania aż do chwili, dopóki kara nie będzie odputowana lub darowana.

Gdyby jednak odroczenie wydania mogło spowodować według ustaw kraju wzywającego przedawnienie lub inne ważne niekorzyści dla postępowania karnego, wówczas zezwoli się na czasowe odstawienie obwinionego pod warunkiem, iż nie sprzeciwiają się temu szczególne powody i że przyjęte będzie zobowiązanie natychmiastowego odesłania więźnia po ukończeniu postępowania w kraju odnośnym.

Wydanie będzie zarządzone także wtedy, gdyby osoba, która ma być wydana, miała doznać przez to przeszkody w dopełnieniu swych zobowiązań umownych wobec osób prywatnych; osobom tym zastrzeżone jednak zostaje prawo dochodzenia swych roszczeń przed władzą właściwą.

Artykuł 11.

Wydany nie może być ścigany ani ukarany w kraju, któremu dozwolono wycania, za czyn karygodny jakiegokolwiek rodzaju, popełniony przed wydaniem a nie przewidziany w układzie niniejszym, ani też wydany z tego powodu trzeciemu państwu, wyjąwszy gdyby po ukończeniu postępowania karnego albo w razie skazania po wykonaniu lub darowaniu kary w przeciągu miesiąca miał być możliwość opuszczenia kraju albo gdyby następnie powrócił tam znowu.

Nie może on dalej być ścigany ani ukarany także z powodu działania karygodnego, przewidzianego w układzie a popełnionego przed wydaniem, które nie dało powodu do wydania, bez zezwolenia rządu, który oddał wydanego. Rząd ten może zażądać, jeżeli uważa to za odpowiednie, przedłożenia jednego z dokumentów, wymienionych w artykule 6. niniejszego układu. Zezwolenie tego rządu musi się zasięgnąć także pod względem wydania obwinionego trzeciemu państwu. Zezwolenie nie jest jednak potrzebne, jeżeli obwiniony żąda z własnego popędu, aby przeprowadzono przeciw niemu postępowanie albo wykonano nałożoną na niego karę albo jeżeli w ciągu ustanowionego wyżej terminu nie opuścił obszaru kraju, któremu go wydano, albo wreszcie jeżeli następnie znowu tam powrócił.

Artykuł 12.

Wydanie nie będzie miało miejsca:

1. jeżeli osoba, której wydania zażądano, została już z powodu czynu karygodnego, stanowią-

cause dans le pays requis pour l'infraction qui a motivé la demande, pourvu qu'il n'y ait lieu, d'après la législation de l'Etat requis, de recommencer la procédure criminelle:

2° si, d'après les lois de l'Etat requis, la prescription de la poursuite ou de la peine est acquise par rapport aux faits imputés, avant que l'arrestation de l'inculpé ou son assignation à l'interrogatoire ait eu lieu;

3° si, d'après la législation de l'Etat requis, l'infraction qui a motivé la demande en extradition, ne peut être poursuivie que sur la plainte ou la proposition de la partie lésée, à moins qu'il ne soit vérifié que la partie lésée ait demandé la poursuite.

De même l'extradition n'aura pas lieu aussi longtemps que l'individu réclamé est poursuivi pour la même infraction dans le pays auquel l'extradition est demandée.

Article 13.

Si l'individu dont l'extradition est demandée par l'une des Parties contractantes, est réclamé également par un ou plusieurs autres Gouvernements en raison d'autres infractions, il sera livré au Gouvernement sur le territoire duquel a été commise l'infraction la plus grave et, en cas de gravité égale, au Gouvernement dont la demande est parvenue la première au Gouvernement requis.

Article 14.

Si l'extradition d'un malfaiteur a lieu entre l'une des Parties contractantes et une tierce Puissance, le transport de cet individu à travers ses territoires sera accordé par l'autre Partie, pourvu que l'individu en question ne lui appartienne par sa nationalité et, bien entendu, à la condition que l'action donnant lieu à l'extradition soit comprise dans les articles 1 et 2 de la présente Convention et ne rentre pas dans les prévisions des articles 3 et 12.

Pour que, conformément au présent article, le transport d'un criminel soit accordé, il suffira que la demande en soit faite par la voie diplomatique avec production en original ou en copie authentique d'un des actes de procédure mentionnés à l'article 6.

Le transit aura lieu, quant à l'escorte, avec le concours d'agents de l'Etat qui a autorisé le transport sur son territoire.

Sera de même accordé dans les conditions énoncées le transport — aller et retour — par les territoires de l'une des Parties contractantes d'un malfaiteur détenu dans un pays tiers et que l'autre Partie contractante jugerait utile de confronter avec un individu poursuivi.

cego podstawę żądanego wydania, zasądzona lub uwolniona od ścigania po poprzednim śledztwie w kraju wezwanym, o ile wznowienie postępowania karnego nie byłoby według ustaw państwa wezwanego dopuszczalne;

2. jeżeli według ustaw państwa wezwanego zaszło odnośnie do czynów karygodnych, zarzucenych obwinionemu, przedawnienie ścigania lub kary przed uwięzieniem obwinionego lub przed wezwaniem go do przesłuchania;

3. jeżeli według ustaw państwa wezwanego czyn karygodny, stanowiący podstawę żądanego wydania, może być ścigany tylko wskutek oskarżenia lub wniosku strony pokrzywdzonej, wyjąwszy gdyby było udowodnione, że strona pokrzywdzona żądała ścigania.

Wydanie nie będzie również miało miejsca tak długo, dopóki osoba, która ma być wydana, jest ścigana w kraju wezwanym o wydanie z powodu tego samego czynu karygodnego.

Artykuł 13.

Jeżeli wydania pewnej osoby domaga się nie tylko jedna z Stron kontraktujących, lecz także jeden lub kilka z innych rządów z powodu innych czynów karygodnych, wówczas należy ją wydać temu rządowi, na którego obszarze popełniono najcięższe przestępstwo, a w razie równie ciężkich przestępstw temu, którego żądanie doszło najpierw rządu wezwanego.

Artykuł 14.

Jeżeli między jedną z Stron kontraktujących a mocarstwem trzecim ma przyjść do skutku wydanie przestępcy, wówczas zezwoli Strona druga, o ile odnośna osoba nie należy do niej ze względu na narodowość, na przewiezienie przez swe obszary pod warunkiem, iż czyn, stanowiący podstawę wydania, jest objęty artykułami 1. i 2. układu niniejszego, a nie zachodzą wypadki artykułów 3. i 12.

Celem wyjednania przewiezienia przestępcy w myśl artykułu niniejszego wystarczy postawienie żądania drogą dyplomatyczną i przedłożenie jednego z dokumentów, wymienionych w artykule 6., w pierwopisie lub w odpisie uwierzytelnionym.

Co do nadzoru, odbędzie się przewóz pod eskortą organów tego państwa, które zezwoliło na przewóz.

Pod podanymi warunkami zezwoli się również na przewóz (tam i z powrotem) przestępcy, pozostającego w areszcie w kraju trzecim, przez obszary jednej z Stron kontraktujących, jeżeli druga Strona kontraktująca uważa za właściwe, skonfrontować go z osobą, będącą w śledztwie.

Article 15.

Si dans une cause pénale non politique la comparution personnelle d'un témoin est jugée nécessaire ou désirable, le Gouvernement de l'Etat sur le territoire duquel se trouve ce dernier, l'engagera à se rendre à l'assignation qui lui sera adressée à cet effet de la part des autorités de l'Etat requérant.

Les frais de la comparution personnelle d'un témoin seront toujours supportés par l'Etat requérant et l'invitation qui sera envoyée à cet effet par la voie diplomatique, indiquera la somme qui sera allouée au témoin à titre de frais de route et de séjour, ainsi que le montant de l'avance que l'Etat requis pourra, sauf remboursement par l'Etat requérant, faire au témoin sur la somme intégrale.

Cette avance lui sera faite aussitôt qu'il aura déclaré vouloir se rendre à l'assignation.

Aucun témoin quelle que soit sa nationalité, qui, cité dans les territoires de l'une des Parties contractantes comparaitra volontairement devant les juges de l'autre Partie, ne pourra y être poursuivi ou détenu pour des faits ou condamnations criminelles antérieurs, ni sous prétexte de complicité dans les faits, objets du procès où il figurera comme témoin.

Article 16.

Lorsque dans une cause pénale non politique, pendant auprès des tribunaux de l'une des Parties contractantes, la confrontation de l'inculpé avec des individus détenus dans les territoires de l'autre Partie, ou la production de pièces de conviction ou d'actes judiciaires est jugée nécessaire, la demande en sera faite par la voie diplomatique et il y sera donné suite, en tant que des considérations spéciales ne s'y opposent. Les détenus et les pièces seront, toutefois, restitués aussitôt que possible.

Article 17.

Lorsque dans une affaire pénale non politique une des Parties contractantes jugera nécessaire l'audition de témoins se trouvant sur les territoires de l'autre Partie contractante, ou tout autre acte d'instruction, une commission rogatoire rédigée conformément aux lois du pays requérant, sera envoyée à cet effet par la voie diplomatique et il y sera donné suite, en observant les lois du pays sur le territoire duquel l'audition des témoins ou l'acte d'instruction devra avoir lieu.

Artykuł 15.

Jeżeli w sprawie karnej niepolitycznej osobiste stawienie się świadka będzie uznane za konieczne lub pożądane, wówczas rząd państwa, na którego obszarze świadek przebywa, zawezwie go, aby uczynił zadość wezwaniu, wydanemu do niego przez władze państwa wzywającego.

Koszta osobistego stawienia się świadka ponosi zawsze państwo wzywające. W wezwaniu, które w tym celu będzie przesłane drogą dyplomatyczną, należy podać sumę, którą wynagrodzi się świadkowi tytułem kosztów podróży i utrzymania, oraz wysokość zaliczki, którą państwo wezwane może wyasygnować świadkowi na rachunek jego należności z zastrzeżeniem zwrotu przez państwo wzywające.

Zaliczkę tę należy wypłacić świadkowi zaraz, gdy tylko oświadczy gotowość zadość uczynienia wezwaniu.

Bez względu na swe obywatelstwo nie może być żaden świadek, który na obszarach jednej z Stron kontraktujących otrzymał wezwanie i wskutek niego stawił się dobrowolnie przed sędziami strony drugiej, ścigany ani uwięziony tam z powodu dawniejszych czynów karygodnych lub skazań albo pod pozorem współwinny w czynach karygodnych, stanowiących przedmiot procesu, w którym świadek występuje.

Artykuł 16.

Jeżeli w sprawie karnej niepolitycznej, toczącej się przed sądami jednej z Stron kontraktujących, uznano potrzebę konfrontacji obwinionego z osobami, znajdującymi się w uwięzieniu na obszarach Strony drugiej, albo przedłożenia środków dowodowych lub aktów sądowych, wówczas należy wystosować odnośne żądanie drogą dyplomatyczną. Żądaniu temu należy uczynić zadość, jeżeli nie stoją na przeszkodzie żadne szczególne powody. Więźniów i środki dowodowe należy jednak odesłać z powrotem jak najszybciej.

Artykuł 17.

Jeżeli jedna z Stron kontraktujących uznaje w sprawie karnej niepolitycznej potrzebę przesłuchania świadków, znajdujących się na obszarach Strony drugiej, albo podjęcia jakiegokolwiek innej czynności śledczej, wówczas należy przesłać w tym celu drogą dyplomatyczną rekwizycję, wygotowaną według ustaw kraju wzywającego. Wezwaniu uczyni się zadość przy przestrzeganiu ustaw kraju, na którego obszarze ma się podjąć przesłuchanie świadków lub wykonać czynność śledczą.

Toutefois, les commissions rogatoires tendant à faire opérer soit une perquisition personnelle, soit une visite domiciliaire, soit la saisie du corps du délit ou de pièces de conviction, ne pourront être exécutés que pour un des faits énumérés à l'article 2 et sous la réserve exprimée à l'alinéa 3 de l'article 9 ci-dessus.

Article 18.

Si l'une des Parties contractantes juge nécessaire qu'un acte de la procédure pénale soit communiqué à une personne qui se trouve sur les territoires de l'autre Partie, cette communication se fera par la voie diplomatique à l'autorité compétente de l'Etat requis, laquelle renverra par la même voie le document constatant la remise ou fera connaître les motifs qui s'y opposent. Les jugements de condamnation rendus par les tribunaux de l'une des Parties contractantes contre des ressortissants de l'autre Partie ne seront, toutefois, pas signifiés à ces derniers. L'Etat requis n'assume aucune responsabilité du fait de la signification d'actes judiciaires.

Article 19.

Les Parties contractantes renoncent réciproquement à toute réclamation ayant pour objet le remboursement des frais occasionnés sur leurs territoires respectifs par la détention et le transport de l'inculpé ou des individus livrés provisoirement pour être confrontés, par la remise des objets indiqués aux articles 9, 16 et 17, par l'audition de témoins ou par d'autres actes d'instruction ou bien par la communication d'actes judiciaires et de sentences.

Les frais du transport et de l'entretien, à travers les territoires intermédiaires, des individus dont l'extradition ou la remise temporaire aura été accordée, demeurent à la charge du Gouvernement requérant.

Seront de même à la charge du Gouvernement requérant les frais du transit à travers les territoires de l'autre Partie contractante d'un individu dont l'extradition ou la remise temporaire aurait été accordée au Gouvernement requérant par une tierce Puissance.

De même les frais de la remise temporaire mentionnée à l'article 10 seront supportés par l'Etat requérant.

L'Etat requérant remboursera également les indemnités accordées aux experts dont l'intervention aura été jugée nécessaire dans une cause pénale.

Jeżeli jednak rekwizycje są skierowane na przeprowadzenie rewizyi osób lub domu albo na skónfiskowanie liców czynu lub środków dowodowych, wówczas można je wykonać tylko z zastrzeżeniem, podanem w ustępie 3. artykułu 9., i tylko wtedy, jeżeli chodzi o jeden z czynów, wymienionych w artykule 2.

Artykuł 18.

Jeżeli jedna z Stron kontraktujących uznaje w postępowaniu karnem potrzebę doręczenia pewnego pisma do rąk osoby, przebywającej na obszarach Strony drugiej, wówczas powinno się przelać pismo to właściwej władzy państwa wezwanego drogą dyplomatyczną. Władza ta zwróci tą samą drogą dowód doręczenia albo poda powody, stojące na przeszkodzie doręczeniu. Orzeczenia zasądzające, które zapadły przed sądami jednej z Stron kontraktujących przeciw obywatelom Strony drugiej, nie będą jednak doręczane tym ostatnim. Przez podjęcie doręczenia aktów sądowych nie przyjmuje państwo rekwirowane żadnej odpowiedzialności.

Artykuł 19.

Strony kontraktujące zrzekają się wszelkich pretensyi do zwrotu kosztów, które powstaną w granicach ich obszarów przez przytrzymanie i transport obwinionego albo osób, odstawianych czasowo do konfrontacyi, przez przesyłanie przedmiotów, wymienionych w artykułach 9., 16. i 17., przez przesłuchanie świadków lub podjęcie innych czynności śledczych albo wreszcie przez przesyłanie aktów i wyroków sądowych.

Koszta, które wynikną przy wydaniu lub czasowem odstawieniu z tytułu przewozu i żywienia na obszarach państw pośrednich, spadają na państwo rekwirujące.

Rząd rekwirujący ma ponieść także koszta przepawy, jeżeli trzecie mocarstwo zezwoliło mu na wydanie lub czasowem odstawienie osoby, która ma być przepawiona przez obszary drugiej Strony kontraktującej.

Również koszta czasowego odstawienia (artykuł 10.) mają być ponoszone przez państwo wzywające.

Państwo wzywające ma zwrócić także wynagrodzenia, przyznane rzeczoznawcom, jeżeli w pewnej sprawie karnej uznano przybranie ich za potrzebne.

Article 20.

Les Parties contractantes s'engagent à se communiquer réciproquement tous les arrêts prononcés par les tribunaux de l'une des Parties contractantes contre les ressortissants de l'autre pour des actions punissables ayant entraîné une condamnation de plus de trois mois de prison. Cette communication aura lieu moyennant l'envoi par la voie diplomatique d'un extrait du jugement devenu définitif. Communication sera donné par l'Etat qui aura obtenu l'extradition d'un malfaiteur, du résultat définitif des poursuites criminelles.

Article 21.

Les lettres rogatoires en matière pénale et leurs annexes ainsi que les actes à communiquer en vertu des articles 6 et 18 seront accompagnés pour l'Autriche d'une traduction allemande ou française, pour la Hongrie d'une traduction hongroise ou française, pour la Serbie d'une traduction serbe, française ou allemande, si ces pièces ne sont pas rédigées dans une de ces langues ou dans la langue du tribunal requis; ces traductions seront expédiées sans frais.

Les réponses aux commissions rogatoires et les pièces dressés en exécution des commissions rogatoires, ainsi que les actes à transmettre en vertu de l'article 16 et les extraits qui doivent être communiqués conformément à l'article 20, ne seront pourvus d'une traduction qu'à la demande de l'Etat requérant et contre remboursement des frais de traduction.

Seront exempts de légalisation les actes expédiés en matière pénale par les autorités judiciaires des Parties contractantes. Ces actes seront revêtus du sceau de l'autorité judiciaire qui les a délivrés.

Article 22.

La présente Convention sera exécutoire huit jours après l'échange des ratifications et remplacera la Convention d'extradition en date du $\frac{6 \text{ Mai}}{24 \text{ Avril}}$ 1881. Elle restera en vigueur jusqu'au 31 décembre 1917.

Dans le cas où aucune des Parties contractantes n'aurait notifié, douze mois avant la fin de ladite période, son intention d'en faire cesser les effets, elle demeurera obligatoire jusqu'à l'expiration d'une année à partir du jour où l'une ou l'autre des Parties contractantes l'aura dénoncée.

Artykuł 20.

Strony kontraktujące są obowiązane, udzielać sobie nawzajem wszelkie orzeczenia karne, wydane przez sądy jednej z Stron kontraktujących przeciw obywatelom Strony drugiej, o ile nałożono nimi karę na wolności powyżej trzech miesięcy. Uwiadomienie to ma odbywać się drogą dyplomatyczną przez przesłanie wyciągu z prawomocnego wyroku. Państwo, któremu dozwolono wydania przestępcy, ma uwiadomić o ostatecznym wyniku postępowania karnego.

Artykuł 21.

Rekwizycje, wysłane w sprawach karnych, i ich załączniki, jak również akta, przesyłane na zasadzie artykułów 6. i 18., należy zaopatrzyć, jeżeli są przeznaczone dla Austrii, w tłumaczenie niemieckie lub francuskie, jeżeli są przeznaczone dla Węgier, w tłumaczenie węgierskie lub francuskie, a jeżeli są przeznaczone dla Serbii, w tłumaczenie serbskie, francuskie lub niemieckie, o ile one nie są już i tak wygotowane w jednym z tych języków lub w języku sądu rekwirowanego; tłumaczenia te należy wygotować bezpłatnie.

Odpowiedzi na rekwizycje oraz pisma, sporządzone w załatwieniu rekwizycji, jak również akta, przesyłane na zasadzie artykułu 16., i wyciągi z wyroków, które mają być udzielane stosownie do artykułu 20., zaopatruje się w tłumaczenia tylko na żądanie państwa rekwirującego i za zwrotem kosztów przekładu.

Akta, wygotowane przez sądy Stron kontraktujących w sprawach karnych, nie potrzebują uwierzytelnienia. Mają one być zaopatrzone pieczęcią władzy sądowej, która je wystawia.

Artykuł 22.

Układ niniejszy wchodzi w życie w osiem dni po wymianie ratyfikacji i wstępuje w miejsce układu o wydawaniu przestępców z dnia $\frac{6. \text{ maja}}{24. \text{ kwietnia}}$ 1881. Pozostaje on w mocy aż do dnia 31. grudnia 1917.

Gdyby żadna z Stron kontraktujących nie doniosła na dwanaście miesięcy przed końcem tego okresu o swym zamiarze uchylecia układu, wówczas pozostaje on w mocy aż do upływu jednego roku od dnia, w którym jedna lub druga z Stron kontraktujących wypowie go.

Article 23.

La présente Convention sera ratifiée, et les ratifications en seront échangées à Belgrade, aussitôt que faire se pourra.

En foi de quoi les Plénipotentiaires respectifs y ont apposé leurs signatures et l'ont revêtue de leurs sceaux.

Fait en double original à Belgrade, le dix-sept
trente
mars mil neuf cent onze.

(L. S.) **Forgách** m. p. (L. S.) **M. G. Milovanovitch** m. p.

(L. S.) **Lutterotti** m. p.

(L. S.) **Töry** m. p.

Artykuł 23.

Układ niniejszy będzie ratyfikowany, a ratyfikacye wymieni się w Belgradzie z wszelkim możliwym pośpiechem.

W dowód tego podpisali obustronni pełnomocnicy układ i zaopatrzyli go swoimi pieczęciami.

Działo się w Belgradzie w podwójnym
pierwopisie dnia siedemnastego
trzydziestego marca roku tysiąc
dziewięćset jedenastego.

(L. S.) **Forgách** wlr. (L. S.) **M. G. Milovanovitch** wlr.

(L. S.) **Lutterotti** wlr.

(L. S.) **Töry** wlr.

Nos visis et perpensis conventionis hujus stipulationibus illas omnes et singulas pro Austria et pro Hungaria ratas hisce confirmatasque habere profiteamur ac declaramus verbo Nostro promittentes, Nos omnia, quae in illis continentur, fideliter executioni mandatuos esse.

In quorum fidem majusque robur praesentes ratihabitionis Nostrae tabulas manu Nostra signavimus sigilloque Nostro adpresso firmari jussimus.

Dabantur Viennae die duodevicesimo mensis Januarii anno Domini millesimo nongentesimo duodecimo, Regnorum Nostrorum sexagesimo quarto.

Franciscus Josephus m. p.

Pro Ministro:

Ladislaus liber Baro Müller de Szentgyörgy m. p.

Ad mandatum Sacrae Caesareae et Regiae Apostolicae Majestatis proprium:

Franciscus Peter m. p.

Caes. et Reg. Consul Generalis.

(Pierwopis.)

Au moment de procéder à la conclusion de la Convention d'extradition en date d'aujourd'hui le soussigné Ministre d'Autriche-Hongrie a l'honneur de porter à la connaissance de Son Excellence, Monsieur le Ministre des affaires étrangères de Serbie, qu'il est entendu que les dispositions de la Convention susmentionnée trouveront leur application analogue par rapport à la Bosnie et l'Herzégovine.

Il est en outre entendu que les lettres rogatoires en matière pénale et leurs annexes ainsi que les autres actes indiqués dans l'article 21 de ladite Convention et émanant des autorités judiciaires serbes seront, pour la Bosnie et l'Herzégovine, accompagnés d'une traduction allemande, hongroise ou française dans les cas où ces pièces ne seraient pas rédigées dans la langue serbo-croate.

En priant Son Excellence, Monsieur le Ministre des affaires étrangères de Serbie, de vouloir bien lui faire parvenir une note analogue à la présente, le soussigné profite de l'occasion pour Lui renouveler l'assurance de sa haute considération.

Belgrade, le 17/30 mars 1911.

Forgách m. p.

Son Excellence

Monsieur Milovan Milovanović,
Ministre Royal des Affaires Etrangères de Serbie
etc. etc. etc.

Belgrade.

(Przekład.)

Z powodu zawarcia układu o wydawaniu przestępców z daty dzisiejszej ma zaszczyt podpisany Minister austriacko-węgierski potwierdzić Jego Ekscellencyi Panu Ministrowi spraw zewnętrznych Serbii, że według wzajemnej zgody mają postanowienia wspomnianego właśnie układu mieć odpowiednie zastosowanie do Bośni i Hercegowiny.

Istnieje dalej zgoda co do tego, że rekwizycye, wysyłane przez władze serbskie w sprawach karnych, i ich załączniki jak również inne akta, wymienione w artykule 21. niniejszego układu będą zaopatrzone, jeżeli są przeznaczone dla Bośni i Hercegowiny, w tłumaczenie niemieckie, węgierskie lub francuskie, o ile nie są wygotowane w języku serbsko-kroackim.

Podpisany uprasza Jego Ekscellencyę Pana Ministra spraw zewnętrznych Serbii o przesłanie podobnej noty i korzysta z sposobności, by odnowić zapewnienie swego wysokiego szacunku.

Belgrad, dnia 17./30. marca 1911.

Forgách wlr.

Do Jego Ekscellencyi

Pana Milovana Milovanovića,
król. Ministra spraw zewnętrznych Serbii itd.

w Belgradzie.

(Pierwopis.)

Ministère
des Affaires Etrangères.

P. No. 455.

Belgrade, le 17 mars 1911.

Monsieur le Ministre,

En réponse à la Note que Votre Excellence m'a remise au moment de procéder à la conclusion de la Convention d'extradition, j'ai l'honneur de porter à la connaissance de Votre Excellence, qu'il est entendu que les dispositions de la Convention susnommée trouveront leur application analogue par rapport à la Bosnie-Herzégovine.

Il est bien entendu que les lettres rogatoires en matière pénale et leurs annexes ainsi que les autres actes indiqués dans l'article 21 de la dite Convention et émanant des autorités judiciaires serbes seront, pour la Bosnie-Herzégovine, rédigés en langue serbo-croate.

Veillez agréer, Monsieur le Ministre, l'assurance de ma haute considération.

M. G. Milovanovitch m. p.

A Son Excellence

Monsieur J. Comte de Forgách,
Ministre d'Autriche-Hongrie.

(Przekład.)

Ministerstwo
spraw zewnętrznych.

Nr. 455.

Belgrad, dnia 17. marca 1911.

Panie Ministrze!

W odpowiedzi na notę, którą Wasza Ekscellencya przesłała mi z powodu zawarcia układu o wydawaniu przestępców z daty dzisiejszej, mam zaszczyt potwierdzić Waszej Ekscellencyi, że według wzajemnej zgody mają postanowienia wspomnianego właśnie układu mieć odpowiednie zastosowanie do Bośni i Hercegowiny.

Istnieje zgoda co do tego, że rekwizycye, wysyłane przez władze serbskie w sprawach karnych, i ich załączniki jak również inne akta, wymienione w artykule 21. niniejszego układu, będą wygotowane, jeżeli są przeznaczone dla Bośni i Hercegowiny, w języku serbsko-kroackim.

Przyjmij Pan, Panie Ministrze, zapewnienie mego wysokiego poważania.

M. G. Milovanovitch wlr.

Do Jego Ekscellencyi

hrabiego J. Forgacha,
austriacko-węgierskiego Ministra.

Układ powyższy ogłasza się niniejszem wraz z umieszczonymi wyżej notami.

Wiedeń, dnia 25. stycznia 1912.

Stürgkh wlr.

Hochenburger wlr.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych

wychodzi nakładem c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte l. 24, także w roku 1912. w języku

niemieckim, czeskim, włoskim, chorwackim, polskim, rumuńskim, ruskim i słoweńskim.

Prenumerata na cały **rocznik 1912** każdego z tych ośmiu wydań Dziennika ustaw państwa wynosi za egzemplarz **8 K** przy odbiorze w miejscu lub bezpłatnej przesyłce pocztowej.

Prenumerować można w składzie c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte l. 24, i nabywać tam także pojedyncze roczniki i pojedyncze części Dziennika ustaw państwa.

Ponieważ Dziennik ustaw państwa wydaje się względnie rozsyła się abonentom tylko po poprzednim złożeniu prenumeraty rocznej, przeto należy równocześnie z zaabonowaniem uiścić także przypadającą kwotę pieniężną; celem umożliwienia szybkiego i niewadliwego doręczenia przez c. k. pocztę należy podać prócz dokładnego adresu mieszkania także odnośny okrąg doręczeń pocztowych.

Pojedyncze roczniki wydania **niemieckiego** można nabywać:

Rocznik	1849 za . . .	4 K 20 h	Rocznik	1870 za . . .	2 K 80 h	Rocznik	1891 za . . .	6 K — h
"	1850 " . . .	10 " 50 "	"	1871 " . . .	4 " — "	"	1892 " . . .	10 " — "
"	1851 " . . .	2 " 60 "	"	1872 " . . .	6 " 40 "	"	1893 " . . .	6 " — "
"	1852 " . . .	5 " 20 "	"	1873 " . . .	6 " 60 "	"	1894 " . . .	6 " — "
"	1853 " . . .	6 " 30 "	"	1874 " . . .	4 " 60 "	"	1895 " . . .	7 " — "
"	1854 " . . .	8 " 40 "	"	1875 " . . .	4 " — "	"	1896 " . . .	7 " — "
"	1855 " . . .	4 " 70 "	"	1876 " . . .	3 " — "	"	1897 " . . .	15 " — "
"	1856 " . . .	4 " 90 "	"	1877 " . . .	2 " — "	"	1898 " . . .	6 " — "
"	1857 " . . .	5 " 70 "	"	1878 " . . .	4 " 60 "	"	1899 " . . .	10 " — "
"	1858 " . . .	4 " 80 "	"	1879 " . . .	4 " 60 "	"	1900 " . . .	7 " — "
"	1859 " . . .	4 " — "	"	1880 " . . .	4 " 40 "	"	1901 " . . .	6 " — "
"	1860 " . . .	3 " 40 "	"	1881 " . . .	4 " 40 "	"	1902 " . . .	7 " 50 "
"	1861 " . . .	3 " — "	"	1882 " . . .	6 " — "	"	1903 " . . .	9 " — "
"	1862 " . . .	2 " 80 "	"	1883 " . . .	5 " — "	"	1904 " . . .	5 " — "
"	1863 " . . .	2 " 80 "	"	1884 " . . .	5 " — "	"	1905 " . . .	6 " — "
"	1864 " . . .	2 " 80 "	"	1885 " . . .	3 " 60 "	"	1906 " . . .	12 " — "
"	1865 " . . .	4 " — "	"	1886 " . . .	4 " 60 "	"	1907 " . . .	13 " — "
"	1866 " . . .	4 " 40 "	"	1887 " . . .	5 " — "	"	1908 " . . .	9 " — "
"	1867 " . . .	4 " — "	"	1888 " . . .	8 " 40 "	"	1909 " . . .	8 " 50 "
"	1868 " . . .	4 " — "	"	1889 " . . .	6 " — "	"	1910 " . . .	8 " 40 "
"	1869 " . . .	6 " — "	"	1890 " . . .	5 " 40 "	"	1911 " . . .	7 " — "

Pojedyncze roczniki wydań w innych siedmiu językach od r. 1870. począwszy można nabywać po tej samej cenie co wydanie niemieckie.

Nabywającym na raz przynajmniej 10 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa przyznaje się opust 20%, a nabywającym na raz przynajmniej 25 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa opust 25%, zaś nabywającym na raz przynajmniej 35 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa opust 30%.

NB. Części niemieckiego wydania Dziennika ustaw państwa, które zaginęły lub doszły w stanie wadliwym, należy reklamować najpóźniej w przeciągu czterech tygodni po ich ukazaniu się, zaś części wydań nieniemieckich najpóźniej w przeciągu sześciu tygodni po wydaniu spisu rzeczy i karty tytułowej do odnośnych wydań, wprost w c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica III., Rennweg l. 16.

Po upływie tego terminu wydaje się Dziennik ustaw państwa wyłącznie tylko za opłatą ceny handlowej ($\frac{1}{4}$ arkusza = 2 strony za 2 h).

Ponieważ wszystkie roczniki wydania niemieckiego począwszy od roku 1849. i wszystkie roczniki wydań w innych siedmiu językach począwszy od roku 1870. są całkowicie uzupełnione, przeto można nabywać w składzie c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte l. 24., nie tylko każdy pojedynczy rocznik po cenie wyżej podanej, lecz nawet każdą z osobna część wszystkich tych roczników po cenie handlowej ($\frac{1}{4}$ arkusza = 2 strony za 2 h); tym sposobem umożliwione jest uzupełnienie niekompletnych roczników i zestawienie pojedynczych części podług materii.

Rok 1912.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część VII. — Wydana i rozesłana dnia 28. stycznia 1912.

Treść: (M^o 19 i 20.) 19. Rozporządzenie, dotyczące wypłacania poborów emerytalnych i poborów zaopatrzenia, będących na przypisie departamentu rachunkowego Krajowej Dyrekcji skarbu w Pradze, za pośrednictwem pocztowej Kasy oszczędności. — 20. Rozporządzenie, dotyczące zastępstwa zawodowego zostających w kodycyi farmaceutów w obrębie Głównego Gremium aptekarskiego w Pradze.

19.

Rozporządzenie Ministerstwa skarbu i Ministerstwa handlu w porozumieniu z Najwyższą Izbą obrachunkową z dnia 9. stycznia 1912, dotyczące wypłacania poborów emerytalnych i poborów zaopatrzenia, będących na przypisie departamentu rachunkowego Krajowej Dyrekcji skarbu w Pradze, za pośrednictwem pocztowej Kasy oszczędności.

§ 1.

Od dnia 1. lutego 1912 wypłacać się będące pobory emerytalne i pobory zaopatrzenia, będące na przypisie departamentu rachunkowego Krajowej Dyrekcji skarbu w Pradze, za pośrednictwem pocztowej Kasy oszczędności.

§ 2.

Co do wypłat powyższych mają obowiązywać postanowienia rozporządzenia ministeryalnego z dnia 14. grudnia 1911, Dz. u. p. Nr. 229.

Przy zastosowaniu przepisów, zawartych w §§ 4. do 7. rozporządzenia ministeryalnego z dnia 5. czerwca 1909, Dz. u. p. Nr. 85, wydaje się nadto co do wypłat tych następujące zarządzenia szczególne:

1. Przekazy płatnicze, względnie kwoty pieniężne, należące do przekazów płatniczych, doręcza się tylko do rąk odbiorcy, wymienionego w przekazie płatniczym.

2. Przy dodatkach na wychowanie i pensjach sierocych nastąpi wypłata tylko pod tym warunkiem, iż strona upoważniona do poboru (w szczególności przy dodatkach na wychowanie: matka, opiekun lub kurator, przy pensjach sierocych: opiekun lub kurator, a co do sierót, uznanych za pełnoletnie, same sieroty) zamieści na odwrotnej stronie „przekazu płatniczego“ następujące oświadczenie:

- a) przy dodatkach na wychowanie: iż dzieci żyją i niezaopatrzone są na utrzymaniu strony, uprawnionej do poboru.
- b) przy pensjach sierocych: iż sieroty żyją i nie mają zaopatrzenia.

3. W ten sam sposób winna strona, uprawniona do poboru datku, przyznanego w drodze łaski, umieścić w tych wypadkach, w których prawo poboru zależy od braku zaopatrzenia, na odwrotnej stronie „przekazu płatniczego“ oświadczenie, iż brak zaopatrzenia trwa dalej.

Datki z łaski, przyznane na cele studyów i nauki, będą wypłacane tylko wówczas, jeżeli organa powołane do tego zamieszczą na odwrotnej stronie „przekazu płatniczego“ po upływie każdego kursu naukowego (półroczna itd.) przepisane potwierdzenie co do prawidłowego uczęszczania i odpowiedniego wyniku studyów (nauki).

4. W tych wypadkach, w których wypłata jest dopuszczalna tylko pod warunkiem przedłożenia oświadczeń lub potwierdzeń, wspomnianych w punkcie 2. i 3., nie może nastąpić przekazanie z zapisaniem na konto w obrocie kliryngowym (z pomocą przekazu na konto), wyjąwszy gdyby przedłożono te oświadczenia lub potwierdzenia już przy likwidacji.

5. Przepisane dawniej poświadczenia prowadzących metryki co do pozostawania przy życiu i co do miejsca pobytu, co do dalszego trwania stanu wdowiego i co do braku zaopatrzenia stron, pobierających dodatki na wychowanie, pensye sieroco lub pobory zaopatrzenia, przyznane w drodze łaski, nie będą nadal wymagane.

6. Jeżeli uprawnieni zamierzają podejmować swe pobory jedynie kwartalnie lub półrocznie, winni donieść o tem departamentowi rachunkowemu Krajowej Dyrekcyi skarbu w Pradze. W tym wypadku będzie się likwidować pobory jedynie kwartalnie lub półrocznie.

7. O każdej stałej zmianie mieszkania należy donieść doś wczesnie departamentowi rachunkowemu Krajowej Dyrekcyi skarbu w Pradze. W razie chwilowych jedynie zmian miejsca pobytu winny strony same postarać się w urzędzie pocztowym swego stałego miejsca zamieszkania o odpowiednie zarządzenia w celu posyłania „przekazów płatniczych“ tam, gdzie przebywają.

Zaleski wlr.

Roessler wlr.

20.

Rozporządzenie Ministra spraw wewnętrznych z dnia 18. stycznia 1912,

dotyczące zastępstwa zawodowego zostających w kondycyi farmaceutów w obrębie Głównego Gremium aptekarskiego w Pradze.

W wykonaniu postanowień § 63. ustawy z dnia 18. grudnia 1906, Dz. u. p. Nr. 5 z roku 1907, dotyczącej uregulowania spraw aptek, rozporządza się, zmieniając i uzupełniając rozporządzenia z dnia 2. stycznia 1907, Dz. u. p. Nr. 6, i z dnia 17. czerwca 1907, Dz. u. p. Nr. 148, co następuje:

§ 1.

Wydział zostających w kondycyi farmaceutów dla obszaru Głównego Gremium aptekarskiego w Pradze składa się z dwóch sekcji, a mianowicie sekcji z czeskim i sekcji z niemieckim językiem rozpraw.

Wydział oraz sekcya z czeskim językiem rozpraw mają siedzibę w Pradze, a sekcya z niemieckim językiem rozpraw w miejscu zamieszkania każdorazowego przewodniczącego.

Wydział zostających w kondycyi farmaceutów dla obszaru Głównego Gremium aptekarskiego w Pradze składa się z 12 członków i 8 zastępców, z których 8 członków i 4 zastępców przypada na sekcję z czeskim, a 4 członków i 4 zastępców na sekcję z niemieckim językiem rozpraw.

§ 2.

W wszystkich wypadkach, w których według postanowień ustawy z dnia 18. grudnia 1906, Dz. u. p. Nr. 5 z roku 1907, dotyczącej uregulowania spraw aptek, ma się wysłuchać zastępstwo zawodowe aptekarzy, są sekcye powołane do oświadczenia się. Władza zasięga oświadczeń tych od wydziału, który z swej strony ma zaprosić obie sekcye do złożenia opinii i przesłać następnie władzy opinie te bez zmiany.

W sprawach natury ogólnej oraz w wszystkich kwestjach, odnoszących się do całego stanu farmaceutów zostających w kondycyi, ma jednak oprócz sekcji także wydział przeprowadzić samodzielnie obrady, powziąć uchwały i wydać opinie.

§ 3.

Zgłoszenia, przepisane rozporządzeniem Ministra spraw wewnętrznych z dnia 17. czerwca 1907, Dz. u. p. Nr. 148, należy wnosić w obrębie Głównego Gremium aptekarskiego w Pradze do tej sekcji, do której farmaceuta obowiązany do zgłoszenia się i zostający w kondycyi, należy ze względu na swój język potoczny, w każdym jednak razie tylko do jednej z obu sekcji.

Tym farmaceutom, którzy nie posługują się żadnym z obu języków krajowych jako językiem potocznym, służy swobodny wybór sekcji.

Właściwe sekcye mają dostarczyć obowiązany do zgłoszenia się przepisanych kartek meldunkowych.

§ 4.

Wybory do każdej z obu sekcji należy przeprowadzić oddzielnie.

Uprawnienie wyborcze zostaje stwierdzone przez wciągnięcie do listy wyborczej odnośnej sekcji.

Celem przeprowadzenia pierwszego wyboru w obu sekcjach winien wydział zostających w kondycyi farmaceutów dla obszaru Głównego Gremium aptekarskiego w Pradze przedłożyć Namiestnictwu spisy farmaceutów czeskich i niemieckich. Przy późniejszych wyborach ma każda sekcya przedkładać Namiestnictwu spis ten.

Mężowie zaufania, wspomniani w § 7., ustęp 2., rozporządzenia Ministra spraw wewnętrznych z dnia 2. stycznia 1907, Dz. u. p. Nr. 6, mają być powoływani przy pierwszych wyborach sekcji oraz przy wyborach po rozwiązaniu jednej lub drugiej sekcji przez władzę wyborczą z pośród uprawnionych do wyboru w odnośnej sekcji, zaś przy wszystkich innych wyborach delegowani przez odnośną sekcję.

§ 5.

Każda z obu sekcji ma na wezwanie władzy wyborczej wybrać przewodniczącego i zastępcę przewodniczącego.

W razie równości głosów rozstrzyga los.

Przewodniczący sekcji czeskiej jest równocześnie I. prezesem, a przewodniczący sekcji niemieckiej II. prezesem wydziału zostających w kondycji farmaceutów.

Prezes II. ma te funkcje, które według rozporządzenia Ministra spraw wewnętrznych z dnia 2. stycznia 1907, Dz. u. p. Nr. 6, należą zresztą do zastępcy przewodniczącego.

Postanowienie ustępu ostatniego § 15. rozporządzenia Ministra spraw wewnętrznych z dnia 2. stycznia 1907, Dz. u. p. Nr. 6, ma zastosowanie do II. prezesa wydziału zostających w kondycji farmaceutów, jeżeli tenże mieszka w obrębie obszaru Gremium.

§ 6.

Przewodniczący, a w razie przeszkody jego zastępca przewodniczy w sekcji, zwołuje i otwiera posiedzenia, kieruje nimi i zamyka je, zastępuje sekcję na zewnątrz i pośredniczy w jej agendach.

Do ważności uchwał sekcji potrzeba obecności więcej jak połowy członków sekcji.

Powołanie zastępców należy do przewodniczącego odnośnej sekcji przy zastosowaniu postanowień § 14., ustęp 3., rozporządzenia Ministra spraw wewnętrznych z dnia 2. stycznia 1907, Dz. u. p. Nr. 6. W ten sam sposób może przewodniczący także w razie przemijającej przeszkody członków powołać do obrad odnośnej sekcji zastępców z prawem głosowania.

Na posiedzeniach sekcji zapadają uchwały zwykłą większością.

Jeżeli ogólna ilość członków i zastępców, znajdujących się w pewnej sekcji, wynosi już tylko połowę łącznej ilości członków, przypadających według § 2. na odnośną sekcję, wówczas gasną mandaty

reszty członków sekcji, a władza wyborcza ma zarządzić ponowny wybór tej sekcji.

§ 7.

Ściąganie opłat na pokrycie wydatków, połączonych z wspólnym prowadzeniem agend w wydziale i z prowadzeniem agend w sekcjach, ma odbywać się w ten sposób, iż każda sekcja ściąga opłaty te dla siebie, na swoje cele i od swoich członków, podczas gdy z drugiej strony ma każda z obu sekcji starać się sama także o pokrycie wydatków, wynikających dla niej z agend zarówno własnych jak i wspólnych.

Wysokość opłat bywa ustalana na wniosek prezydium wydziału na posiedzeniu wydziału. Jeżeli na posiedzeniu*tem jest po stronie jednej sekcji więcej członków obecnych aniżeli po stronie drugiej sekcji, wówczas powinno tylu członków sekcji, będącej w większości, powstrzymać się od głosowania, ilu potrzeba do sprowadzenia równości w liczbie członków, głosujących z każdej sekcji. Kto ma powstrzymać się od głosowania, oznaczy się losem, o ile poszczególni członkowie nie zrzekną się dobrowolnie udziału w głosowaniu.

Uchwały co do pobierania opłat należy ogłosić w urzędowej gazecie krajowej z uwagą, iż zarzuty z strony obowiązanych do opłaty mają być wnoszone na piśmie w ciągu 14 dni po obwieszczeniu do tej sekcji, do której żalący się należy.

Gdyby nie przyszła do skutku uchwała co do pobierania opłat lub co do ich wysokości, rozstrzyga o tem ostatecznie na wniosek prezydium wydziału, względnie jednej lub drugiej sekcji polityczna władza krajowa po wysłuchaniu prezydium wydziału i zarządza ogłoszenie opłat, które ma się pobierać, w urzędowej gazecie krajowej.

§ 8.

Namiestnictwo ma prawo rozwiązać nie tylko wydział (§ 19. rozporządzenia ministeryalnego z dnia 2. stycznia 1907, Dz. u. p. Nr. 6), lecz także każdą z obu sekcji osobno w razie przekroczenia ustawowego zakresu działania lub postępowania przeciwnego ustawom i przepisom.

§ 9.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Heinold wlr.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych

wychodzi nakładem c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte l. 24,
także w roku 1912. w języku

niemieckim, czeskim, włoskim, chorwackim, polskim, rumuńskim, ruskim i słoweńskim.

Prenumerata na cały **rocznik 1912** każdego z tych ośmiu wydań Dziennika ustaw państwa wynosi za egzemplarz **8 K** przy odbiorze w miejscu lub bezpłatnej przesyłce pocztowej.

Prenumerować można w składzie c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte l. 24, i nabywać tam także pojedyncze roczniki i pojedyncze części Dziennika ustaw państwa.

Ponieważ Dziennik ustaw państwa wydaje się względnie rozsyła się abonentom tylko po poprzednim złożeniu prenumeraty rocznej, przeto należy równocześnie z zaabonowaniem uiścić także przypadającą kwotę pieniężną; celem umożliwienia szybkiego i niewadliwego doręczenia przez c. k. pocztę należy podać prócz dokładnego adresu mieszkania także odnośny okrąg doręczeń pocztowych.

Pojedyncze roczniki wydania **niemieckiego** można nabywać:

Rocznik 1849 za	4 K 20 h	Rocznik 1870 za	2 K 80 h	Rocznik 1891 za	6 K — h
" 1850 "	10 " 50 "	" 1871 "	4 " — "	" 1892 "	10 " — "
" 1851 "	2 " 60 "	" 1872 "	6 " 40 "	" 1893 "	6 " — "
" 1852 "	5 " 20 "	" 1873 "	6 " 60 "	" 1894 "	6 " — "
" 1853 "	6 " 30 "	" 1874 "	4 " 60 "	" 1895 "	7 " — "
" 1854 "	8 " 40 "	" 1875 "	4 " — "	" 1896 "	7 " — "
" 1855 "	4 " 70 "	" 1876 "	3 " — "	" 1897 "	15 " — "
" 1856 "	4 " 90 "	" 1877 "	2 " — "	" 1898 "	6 " — "
" 1857 "	5 " 70 "	" 1878 "	4 " 60 "	" 1899 "	10 " — "
" 1858 "	4 " 80 "	" 1879 "	4 " 60 "	" 1900 "	7 " — "
" 1859 "	4 " — "	" 1880 "	4 " 40 "	" 1901 "	6 " — "
" 1860 "	3 " 40 "	" 1881 "	4 " 40 "	" 1902 "	7 " 50 "
" 1861 "	3 " — "	" 1882 "	6 " — "	" 1903 "	9 " — "
" 1862 "	2 " 80 "	" 1883 "	5 " — "	" 1904 "	5 " — "
" 1863 "	2 " 80 "	" 1884 "	5 " — "	" 1905 "	6 " — "
" 1864 "	2 " 80 "	" 1885 "	3 " 60 "	" 1906 "	12 " — "
" 1865 "	4 " — "	" 1886 "	4 " 60 "	" 1907 "	13 " — "
" 1866 "	4 " 40 "	" 1887 "	5 " — "	" 1908 "	9 " — "
" 1867 "	4 " — "	" 1888 "	8 " 40 "	" 1909 "	8 " 50 "
" 1868 "	4 " — "	" 1889 "	6 " — "	" 1910 "	8 " 40 "
" 1869 "	6 " — "	" 1890 "	5 " 40 "	" 1911 "	7 " — "

Pojedyncze roczniki wydań w innych siedmiu językach od r. 1870. począwszy można nabywać po tej samej cenie co wydanie niemieckie.

Nabywającym na raz przynajmniej 10 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa przynajmniej 20%, a nabywającym na raz przynajmniej 25 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa opust 25%, zaś nabywającym na raz przynajmniej 35 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa opust 30%.

NB. Części niemieckiego wydania Dziennika ustaw państwa, które zaginęły lub doszły w stanie wadliwym, należy reklamować najpóźniej w przeciągu czterech tygodni po ich ukazaniu się, zaś części wydań nieniemieckich najpóźniej w przeciągu sześciu tygodni po wydaniu spisu rzeczy i karty tytułowej do odnośnych wydań, wprost w c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica III., Rennweg l. 16.

Po upływie tego terminu wydaje się Dziennik ustaw państwa wyłącznie tylko za opłatą ceny handlowej ($\frac{1}{4}$ arkusza = 2 strony za 2 h).

Ponieważ wszystkie roczniki wydania niemieckiego począwszy od roku 1849. i wszystkie roczniki wydań w innych siedmiu językach począwszy od roku 1870. są całkowicie uzupełnione, przeto można nabywać w składzie c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte l. 24., nie tylko każdy pojedynczy rocznik po cenie wyżej podanej, lecz nawet każdą z osobna część wszystkich tych roczników po cenie handlowej ($\frac{1}{4}$ arkusza = 2 strony za 2 h); tym sposobem umożliwione jest uzupełnienie niekompletnych roczników i zestawienie pojedynczych części podług materyi.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część VIII. — Wydana i rozesłana dnia 30. stycznia 1912.

Treść: *Nr* 21. Rozporządzenie, dotyczące zmiany „Trzeciego wydania taksy leków do farmakopei austriackiej ed. VIII“, wprowadzonego w życie rozporządzeniem Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 21. grudnia 1910.

21.

Rozporządzenie Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 27. stycznia 1912,

dotyczące zmiany „Trzeciego wydania taksy leków do farmakopei austriackiej ed. VIII“, wprowadzonego w życie rozporządzeniem Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 21. grudnia 1910, Dz. u. p. Nr. 236.

§ 1.

Stopy taksy za środki lecznicze farmakopei, zawarte w „Trzecim wydaniu taksy leków do farmakopei austriackiej ed. VIII“, zostają zmienione co do artykułów, spisanych w dołączonej tabeli.

§ 2.

Taksa za roboty recepturowe, zawarta w „Trzecim wydaniu taksy leków do farmakopei austriackiej ed. VIII“, zostaje zmieniona w punktach 3., 11. i 21. w sposób następujący:

3. Za przygotowanie lekarstwa w postaci nalewki lub odwaru, dekokto-infusu, infuso-dekoktu, emulsji tudzież saturacji wraz z wszystkimi przytem jeszcze

ewentualnie przychodzącymi robotami aż do 250 gramów 80 halercy,
za każdą dalszą ilość aż do 250 gramów 20 „

Za przygotowanie lekarstwa w postaci nalewki na rachunek stron uprzywilejowanych, wymienionych w § 1., ustęp 2., rozporządzenia Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 10. grudnia 1906, Dz. u. p. Nr. 235 (norma ordynacyjna i dyspensacyjna), wolno liczyć aż do 250 gramów 70 „

11. Za podzielenie proszków wraz z należącymi do nich kapsułkami papierowymi i konwolutenami aż do 15 proszków po 5 „
za każdy dalszy proszek 2 halercy,
za wydanie w kapsułkach z opłatka ponadto za każdy proszek 5 halercy.

Jeżeli przy ekspedycji proszków przepisano bezbarwne pocięte opłatki, można liczyć za to wraz z wydaniem w torebkach papierowych za jeden proszek 1 halercz,

Przy wydaniu podzielonych proszków na rachunek stron uprzywilejowanych, wymienionych

w § 1., ustęp 2., normy ordynacyjnej i dyspensacyjnej, wolno liczyć za podzielenie proszków wraz z należącymi do nich kapsułkami papierowymi i konwolutem bez względu na ilość proszków za każdy proszek 2 halerze,
 a za wydanie w kapsułkach z opłatka ponadto za każdy proszek 2 „

21. Za dyspensację (przygotowanie i prawidłowe wydanie lekarstwa) 20 halerzy,
 Za powyższą dyspensację wolno liczyć na rachunek stron uprzywilejowanych, wymienionych w § 1., ustęp 2., normy ordynacyjnej i dyspensacyjnej 15 „

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1. lutego 1912.

Heinold wkr.

Zmienione stopy taksy za leki.

Nazwa środków leczniczych	Ilość	Cena
	Gramy	Halerze
Stopy taksy za środki lecznicze farmakopei		
Acidum benzoicum	1	15
„ „	10	100
Acidum carbolicum	10	10
„ „	100	60
„ „	200	90
„ „	500	180
Acidum carbolicum liquefactum	100	50
„ „ „	200	75
„ „ „	500	150
Acidum citricum	100	105
Acidum citricum in pulvere	100	125
Acidum pyrogallicum	10	40
Acidum tannicum	100	150
Acidum tartaricum	100	95
Acidum tartaricum in pulvere	100	125
Aether	100	115
„	200	175
„	500	345
Aether pro narcosi*)	100	295
Aether Petrolei	100	40
Aethylum chloratum (Germanicum), 1 rurka po	15	120
Alcohol absolutus	100	105
Aloë in pulvere grosso	100	45
„ „ „ „	200	70
„ „ „ „	500	135
Aloë in pulvere	100	65
Ammonium bromatum	100	135
Amylium nitrosum	10	35
Apomorphinum hydrochloricum	0-01	10
„ „	0-10	65
Aqua Foeniculi	100	25

*) Wraz brunatną flaszka z zatyczką szklaną.

Nazwa środków leczniczych	Ilość	Cena
	Gramy	Halerze
Extractum Filicis maris	10	400
Extractum Fungi Secalis	1	30
" " "	10	255
Extractum Fungi Secalis fluidum	10	50
" " " "	100	385
Extractum Hydrastidis fluidum	10	205
" " " "	100	1625
Extractum Opii	1	65
" " " "	10	510
Extractum Pomi ferratum	10	25
Extractum Rhamni Purshiani fluidum	100	280
Extractum Rhei	10	125
Extractum Rhei compositum	10	155
Ferrum carbonicum saccharatum	10	15
" " " "	100	100
Ferrum citricum chinatum	10	45
Ferrum hydrooxydatum dialysatum liquidum	100	65
Ferrum reductum	10	20
Flores Arnicae scissae	100	75
Flores Caryophylli in pulvere	10	25
Flores Chamomillae Romanae	100	85
Flores Chamomillae vulgaris	10	15
" " " "	100	100
Flores Chamomillae vulgaris in pulvere grosso	100	110
" " " " " "	200	165
" " " " " "	500	330
Flores Cinae in pulvere grosso	100	75
Flores Cinae in pulvere	100	95
Flores Lavandulae	100	150
Flores Rhoeados scissi	10	20
" " " "	100	150
Flores Tiliae scissi	100	75
Flores Verbasci	10	15
" " " "	100	130
Folia Belladonnae scissa	10	15
" " " "	100	105
Folia Hyosciami in pulvere grosso	100	110
Folia laborandi scissa	10	15
Folia Menthae piperitae scissa	10	15
" " " "	100	125

Nazwa środków leczniczych	Ilość	Cena
	Gramy	Halerze
Kalium bromatum	100	115
" "	200	175
Kalium bromatum in pulvere	100	130
" " " "	200	195
Kalium hydrooxydatum	10	10
" "	100	95
Kalium hydrooxydatum solutum	10	5
" " " "	100	50
Kalium hydrotartaricum in pulvere	100	75
Kalium Natrio-tartaricum	10	10
" " " "	100	60
Kalium Natrio-tartaricum in pulvere	100	65
Kreosotum carbonicum	10	50
Linimentum ammoniatum	10	10
" "	100	55
Lycopodium	100	135
Manna	10	35
" "	100	265
Mel depuratum	100	90
Mentholum	1	20
" "	10	150
Morphinum diacetylicum	0.10	25
Morphinum hydrochloricum	1	160
Natrium bromatum	100	135
" "	200	205
Natrium hydrocarbonicum in pulvere	100	15
Oleum Aurantii pericarpium	1	10
Oleum lecoris Aselli	100	50
" " " "	200	75
" " " "	500	150
Oleum Juniperi	10	45
Oleum Lavandulae	1	15
Oleum Lini	200	55
" "	500	105

Nazwa środków leczniczych	Ilość	Cena
	Gramy	Halerze
Radix Gentianae scissa et in pulvere grosso	100	35
„ „ „ „ „ „ „ „	200	55
„ „ „ „ „ „ „ „	500	105
Radix Hydrastidis in pulvere grosso	10	170
Radix Ipecacuanhae in pulvere grosso	1	15
„ „ „ „ „ „ „ „	10	100
Radix Ipecacuanhae in pulvere	1	15
„ „ „ „ „ „ „ „	10	120
Radix Ialapae in pulvere grosso	100	155
Radix Ialapae in pulvere	10	20
Radix Petroselini scissa	100	50
Radix Rhei in pulvere grosso	10	45
Radix Rhei in pulvere	10	50
Radix Salep in pulvere grosso	10	30
Radix Sarsaparillae scissa	100	175
Radix Taraxaci scissa	100	45
Radix Valerianae scissa et in pulvere grosso	100	45
„ „ „ „ „ „ „ „	200	70
„ „ „ „ „ „ „ „	500	135
Radix Zingiberis in pulvere grosso	100	70
Resina Benzoë in pulvere	10	60
Resina Colophonium	100	15
Resina elastica depurata	10	105
Resina Ialapae	10	335
Resina Mastix in pulvere	10	25
Roob Iuniperi	10	25
„ „	100	180
Roob Sambuci	100	85
Saccharum Lactis in pulvere	100	75
Sapo kalinus	100	30
Sebum ovile	100	45
Species Althaeae	100	50
Species pectorales	100	45
Spiritus Aetheris	100	75
Spiritus Anisi	100	80
Spiritus aromaticus	10	15
„ „	100	100
Spiritus Formicarum	100	95
Spiritus Iuniperi	100	75
Spiritus Menthae piperitae	10	15

Nazwa środków leczniczych	Cena	
	Ilość	Halerze
	Gramy	
Spiritus Menthae piperitae	100	100
Spiritus saponatus	100	65
„ „	200	100
Spiritus Saponis kalini	100	70
„ „ „	200	105
Spiritus Sinapis	100	85
Spiritus Vini	100	55
Stibium Kalio-tartaricum in pulvere	10	15
Stibium sulfuratum nigrum in pulvere	100	65
Sulfonalum	10	75
Thymolum	10	35
Tinctura Absinthii composita	100	80
Tinctura Aloës composita	100	80
Tinctura Arnicae	100	90
Tinctura aromatica	10	15
„ „	100	100
Tinctura Aurantii	10	15
„ „	100	100
Tinctura Benzoës	10	20
„ „	100	150
Tinctura Calami aromatici	100	75
Tinctura Castorei	1	45
„ „	10	355
Tinctura Chamomillae	100	90
Tinctura Cinnamomi	10	15
„ „	100	100
Tinctura Digitalis	10	10
Tinctura Gallarum	100	90
Tinctura Opii crocata	10	50
Tinctura Opii simplex	10	45
Tinctura Pomi ferrata	100	110
Tinctura Ratanhiae	100	85
Tinctura Rhei aquosa	100	65
Tinctura Rhei vinosa	100	155
Unguentum Acidi borici	100	55
Unguentum aromaticum	100	115
Unguentum Glycerini	100	90

Nazwa środków leczniczych	İlość	Cena
	Gramy	Halerze
Unguentum Iuniperi	100	115
Unguentum leniens	100	105
Unguentum Plumbi oxydati	100	95
Unguentum Plumbi oxydati (Hebra)	100	120
Unguentum simplex	100	90
Unguentum Zinci oxydati	100	125
Vaselinum	100	35
Vinum Pepsini	100	60
Zincum oxydatum	100	65

Stopy taksy za przyprawy leków, wymienione w dodatku do farmakopei

Mel rosatum	10	15
Pasta Zinci cum acido salicylico	100	100
Pasta Zinci cum amylo	10	10
" " " "	100	90
Pastilli Tamarindorum compositi	10 sztuk	100
Pulvis Guaranæ compositus	10 sztuk	80
Species carminativæ	100	60
Species stomachicæ	100	95
Syrupus Thymii compositus	100	75

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych

wychodzi nakładem c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte l. 24,
także w roku 1912. w języku

niemieckim, czeskim, włoskim, chorwackim, polskim, rumuńskim, ruskim i słowenskim.

Prenumerata na cały **rocznik 1912** każdego z tych ośmiu wydań Dziennika ustaw państwa wynosi za egzemplarz **8 K** przy odbiorze w miejscu lub bezpłatnej przesyłce pocztowej.

Prenumerować można w składzie c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte l. 24, i nabywać tam także pojedyncze roczniki i pojedyncze części Dziennika ustaw państwa.

Ponieważ Dziennik ustaw państwa wydaje się względnie rozsyła się abonentom tylko po poprzednim złożeniu prenumeraty rocznej, przeto należy równocześnie z zaabonowaniem uiścić także przypadającą kwotę pieniężną; celem umożliwienia szybkiego i niewadliwego doręczenia przez c. k. pocztę należy podać prócz dokładnego adresu mieszkania także odnośny okrąg doręczeń pocztowych.

Pojedyncze roczniki wydania **niemieckiego** można nabywać:

Rocznik	1849 za . . .	4 K 20 h	Rocznik	1870 za . . .	2 K 80 h	Rocznik	1891 za . . .	6 K — h
"	1850 " . . .	10 " 50 "	"	1871 " . . .	4 " — "	"	1892 " . . .	10 " — "
"	1851 " . . .	2 " 60 "	"	1872 " . . .	6 " 40 "	"	1893 " . . .	6 " — "
"	1852 " . . .	5 " 20 "	"	1873 " . . .	6 " 60 "	"	1894 " . . .	6 " — "
"	1853 " . . .	6 " 30 "	"	1874 " . . .	4 " 60 "	"	1895 " . . .	7 " — "
"	1854 " . . .	8 " 40 "	"	1875 " . . .	4 " — "	"	1896 " . . .	7 " — "
"	1855 " . . .	4 " 70 "	"	1876 " . . .	3 " — "	"	1897 " . . .	15 " — "
"	1856 " . . .	4 " 90 "	"	1877 " . . .	2 " — "	"	1898 " . . .	6 " — "
"	1857 " . . .	5 " 70 "	"	1878 " . . .	4 " 60 "	"	1899 " . . .	10 " — "
"	1858 " . . .	4 " 80 "	"	1879 " . . .	4 " 60 "	"	1900 " . . .	7 " — "
"	1859 " . . .	4 " — "	"	1880 " . . .	4 " 40 "	"	1901 " . . .	6 " — "
"	1860 " . . .	3 " 40 "	"	1881 " . . .	4 " 40 "	"	1902 " . . .	7 " 50 "
"	1861 " . . .	3 " — "	"	1882 " . . .	6 " — "	"	1903 " . . .	9 " — "
"	1862 " . . .	2 " 80 "	"	1883 " . . .	5 " — "	"	1904 " . . .	5 " — "
"	1863 " . . .	2 " 80 "	"	1884 " . . .	5 " — "	"	1905 " . . .	6 " — "
"	1864 " . . .	2 " 80 "	"	1885 " . . .	3 " 60 "	"	1906 " . . .	12 " — "
"	1865 " . . .	4 " — "	"	1886 " . . .	4 " 60 "	"	1907 " . . .	13 " — "
"	1866 " . . .	4 " 40 "	"	1887 " . . .	5 " — "	"	1908 " . . .	9 " — "
"	1867 " . . .	4 " — "	"	1888 " . . .	8 " 40 "	"	1909 " . . .	8 " 50 "
"	1868 " . . .	4 " — "	"	1889 " . . .	6 " — "	"	1910 " . . .	8 " 40 "
"	1869 " . . .	6 " — "	"	1890 " . . .	5 " 40 "	"	1911 " . . .	7 " — "

Pojedyncze roczniki wydań w innych siedmiu językach od r. 1870. począwszy można nabywać po tej samej cenie co wydanie niemieckie.

Nabywającym na raz przynajmniej 10 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa przynajmniej 20%, a nabywającym na raz przynajmniej 25 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa opust 25%, zaś nabywającym na raz przynajmniej 35 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa opust 30%.

NB. Części niemieckiego wydania Dziennika ustaw państwa, które zaginęły lub doszły w stanie wadliwym, należy reklamować najpóźniej w przeciągu czterech tygodni po ich ukazaniu się, zaś części wydań nieniemieckich najpóźniej w przeciągu sześciu tygodni po wydaniu spisu rzeczy i karty tytułowej do odnośnych wydań, wprost w c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica III., Rennweg l. 16.

Po upływie tego terminu wydaje się Dziennik ustaw państwa wyłącznie tylko za opłatą ceny handlowej ($\frac{1}{4}$ arkusza = 2 strony za 2 h).

Ponieważ wszystkie roczniki wydania niemieckiego począwszy od roku 1849. i wszystkie roczniki wydań w innych siedmiu językach począwszy od roku 1870. są całkowicie uzupełnione, przeto można nabywać w składzie c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte l. 24., nie tylko każdy pojedynczy rocznik po cenie wyżej podanej, lecz nawet każdą z osobna część wszystkich tych roczników po cenie handlowej ($\frac{1}{4}$ arkusza = 2 strony za 2 h); tym sposobem umożliwione jest uzupełnienie niekompletnych roczników i zestawienie pojedynczych części podług materyi.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część IX. — Wydana i rozesłana dnia 1. lutego 1912.

Treść: (Nr 22—24.) 22. Rozporządzenie, dotyczące upoważnienia c. k. Urzędu celnego głównego w Uściu nad Łabą do ekspedycyowania gładkich towarów jedwabnych. — 23. Rozporządzenie, dotyczące zmiany niektórych postanowień regulatywu, wydanego rozporządzeniem z dnia 27. listopada 1910, w sprawie ułatwień obrotowych dla parowców, odbywających peryodyczne kursa między przystaniami obszaru celnego umownego obu państw Monarchii austriacko-węgierskiej. — 24. Rozporządzenie, dotyczące zmiany niektórych postanowień objaśnień do taryfy celniej z dnia 13. lutego 1906, tudzież spisu przeciętnej wartości handlowej najważniejszych chemicznych materiałów pomocniczych i wytworów, podlegających wymiarowi cła od wartości według Nr. 622, który to spis wydano rozporządzeniem z dnia 27. maja 1911.

22.

Rozporządzenie Ministerstw skarbu i handlu z dnia 30. grudnia 1911,

dotyczące upoważnienia c. k. Urzędu celnego głównego w Uściu nad Łabą do ekspedycyowania gładkich towarów jedwabnych.

C. k. Urząd celny główny w Uściu nad Łabą zostaje upoważniony do samodzielnego oclania n. w. o. gładkich tkanin czystojedwabnych Nru 250 a i n. w. o. gładkich tkanin półjedwabnych Nru 256 a.

Zaleski wlr.

Roessler wlr.

23.

Rozporządzenie Ministerstw skarbu i handlu z dnia 5. stycznia 1912,

dotyczące zmiany niektórych postanowień regulatywu, wydanego rozporządzeniem z dnia 27. listopada 1910, Dz. u. p. Nr. 215, w sprawie ułatwień

obrotowych dla parowców, odbywających peryodyczne kursa między przystaniami obszaru celnego umownego obu państw Monarchii austriacko-węgierskiej.

W porozumieniu z interesowanymi królewsko-węgierskimi Ministerstwami zmienia się regulatyw ułatwień obrotowych dla parowców, odbywających peryodyczne kursa między przystaniami obszaru celnego umownego obu państw Monarchii austriacko-węgierskiej, ogłoszony rozporządzeniem z dnia 27. listopada 1910, Dz. u. p. Nr. 215, w sposób następujący:

1. W § 10., ustęp 8., wiersz 2. i 3. mają odpaść słowa „na podstawie osobnego zezwolenia Ministerstwa skarbu“.

2. W § 13. należy dodać jako 2. ustęp:
„Również ma przedsiębiorstwo zapewnić funkcyonaryuszom (urzędnikom), którym poruczono nadzór i kontrolę nad strażą skarbową, po wykazaniu się przez nich legitymacją bezpłatne umieszczenie, odpowiednie do rangi, w czasie wszystkich jazd, korzystających z ułatwień obrotowych.“

3. W § 17., ustęp 1., wiersz 2. należy skreślić słowa „w ogólności“.

4. § 17., ustępy 3., 4. i 5. mają opiewać:

„Jeżeli pewna linia dotyka przystani obu obszarów państwowych, ma właściwa krajowa władza skarbową wydać decyzję swoją po przeprowadzeniu poprzednich pertraktacji z właściwą władzą skarbową drugiego obszaru państwowego, względnie zgodzić się na zezwolenie, udzielone przez właściwą władzę skarbową drugiego państwa, jeżeli pod względem rozkładu jazdy odnośnej linii nie zachodzi z punktu widzenia kontroli celnej żadna wątpliwość.

W wypadkach, w których właściwa władza skarbową jednego z obu państw sądzi, iż nie może zgodzić się bez dalszych względów na ułatwienie obrotowe, winna złożyć sprawozdanie przelożonemu Ministerstwu skarbu; rozstrzygnięcie o tem nastąpi w porozumieniu obu władz centralnych.

Zezwolenie na zawijanie do obszarów wolnych i przystani, należących do zagranicy celnej, w czasie jazd, korzystających z ułatwień obrotowych, będzie udzielane jedynie wyjątkowo i z zastrzeżeniem osobnych kontroli, które będą ustanowione w każdym wypadku z osobna.“

5. W § 24., ustęp 2., należy po słowie „opłat“ dodać:

„Także za rewizję okrętu, którą należy przedsięwziąć przed ponownem wydaniem znaków celnych i rozkładów jazdy, nie będzie się pobierało opłat.“

6. W § 35., ustęp 1., należy skreślić słowa „co do czasu odjazdu i przyjazdu oraz co do przystani, do których ma się zawijać, tudzież na ewentualne pomnożenie ilości jazd na tej samej linii“.

7. Również należy w § 35. skreślić ustęp 4.

8. W § 35., ustęp 5., należy skreślić słowa „w myśl § 17., ust. 4.“

Zmiany te wchodzić zaraz w życie.

Zaleski wlr.

Roessler wlr.

24.

Rozporządzenie Ministerstw skarbu, handlu i rolnictwa z dnia 23. stycznia 1912,

dotyczące zmiany niektórych postanowień objaśnień do taryfy celnej z dnia 13. lutego 1906, tudzież spisu przeciętnej wartości handlowej najważniejszych chemicznych materiałów pomocniczych i wytworów, podlegających wymiarowi cła od wartości według Nr. 622, który to spis wydano rozporządzeniem z dnia 27. maja 1911, Dz. u. p. Nr. 100.

Następujące postanowienia objaśnień do taryfy celnej, wydanych na zasadzie artykułu V. ustawy o taryfie celnej z dnia 13. lutego 1906, Dz. u. p.

Nr. 20, obwieszczeniem z dnia 13. czerwca 1906, Dz. u. p. Nr. 115, uzupełnia się względnie zmienia się w sposób następujący:

I. Co do objaśnień.

W wierszu czwartym od końca uw. 1. do Nru 19 (zawierającym spis krajów, które przyznają premie cukrowe) należy skreślić słowo „Dania“.

W ustępie drugim uw. 3. do Nru 88—90 należy w wierszu trzecim, po nawiasie wstawić:

, nadające się do spożycia przez ludzi,

W tym samym ustępie, w wierszu ostatnim, należy po „zastosowania“ wstawić:

ludziez wszystkie te, które z powodu swego mocno nadpsulego (jelkiego) stanu nie nadają się zupełnie także bez denaturalizacji do spożycia przez ludzi,

W ustępie trzecim uw. do Nru 92 należy na końcu, przed kropką, wstawić:

ludziez pozostalości z topienia zwierzęcych tłuszczów pokarmowych, które z powodu swego mocno nadpsulego (jelkiego) stanu nie nadają się zupełnie także bez denaturalizacji do spożycia przez ludzi.

Ustęp 13. uw. og. do Nrów 298 i 299 ma opiewać:

(13) Pod względem taryfowania wyrobów drukarskich Nrów 1. 298 i 299 obowiązuje zasada, że należy liczyć tylko kolory, które zostały na papierze dodatkowo nadrukowane, namalowane itd., tudzież kolory dalsze, osiągnięte zamiarowo przez nadrukowanie na sobie dwóch kolorów. Koloru, który papier wykazuje w swej substancji, nie należy zatem brać w rachubę, również nie uwzględnia się tak zwanych kolorów wypadkowych, to jest takich, które powstają przypadkowo na brzegach wskutek niedokładnego zmieszania się dwóch farb ze sobą. Przy taryfowaniu papieru kolorowego lub papieru złotego i srebnego należy policzyć również kolor papieru.

Uw. 5., ustęp 3. do Nru 299 należy zmienić w sposób następujący:

(a) Przy ocenianiu obrazów i druków o jednym kolorze, dwu lub więcej kolorach nie uwzględnia się koloru papieru, na który jest zabarwiona jego substancja. Obowiązuje zasada, że należy liczyć nie tylko kolory, które zostały na papierze dodatkowo nadrukowane lub namalowane, lecz również kolory dalsze, osiągnięte zamiarowo przez nadrukowanie na sobie dwóch kolorów; natomiast nie uwzględnia się tak zwanych kolorów wypadkowych, to jest takich, które powstają przypadkowo na brzegach wskutek niedokładnego zmieszania się dwóch farb ze sobą.

Po uw. ustęp 4. do Nru 465 należy wstawić następujący ustęp nowy:

Tutaj należą także łańcuchy automobilowe, to jest łańcuchy stawowe, wykonane tak jak łańcuchy do kół do jazdy, o średnicy czopków (wraz

z płaszczami czopków), wynoszącej więcej jak 10 mm.

W wierszu ostatnim ustępu pierwszego uw. 2. do Nru 534 oraz w wierszu przedostatnim ostatniego ustępu uw. 5. do Nru 535 należy wstawić zamiast „200 kilogramów“ jako granicę ciężaru „150 kilogramów“.

Zdanie drugie uw. 2. do Nru 551 ma opiewać:

Takie koła do samochodów itd. bez obręczy pneumatycznych o wadze poszczególnej sztuki ponad 9 kg, z obręczami pneumatycznymi o wadze poszczególnej sztuki ponad 12 kg, należy je jednak ocenić według bliższych przymiotów.

Po uw. 1., ustęp 3. do Nru 552 należy umieścić następujący ustęp nowy:

Łańcuchy stawowe, wykonane tak jak łańcuchy do kół do jazdy, o średnicy czopków (wraz z płaszczami czopków), wynoszącej więcej jak 10 mm należy ocenić nie jak łańcuchy do kół do jazdy, lecz według Nru 465.

Ustęp drugi uw. 4. do Nru 553 należy skreślić a natomiast wstawić:

Co do napiętych kół do samochodów, nadchodzących osobno, zobacz uw. 2. do Nru 551.

W ustępie 1. uw. do Nru 610 należy wiersz drugi wykreślić a natomiast wstawić:

klej oczyszczony, także sproszkowany lub uformowany,

Na końcu ustępu pierwszego uw. do Nru 611 należy przed słowem „galareta klejowa“ wstawić:

klej sproszkowany tudzież.

II. Co do spisu wartości.

W spisie przeciętnej wartości handlowej najważniejszych chemicznych materiałów pomocniczych i wytworów, podlegających wymiarowi cła od wartości według Nru 622 należy przy artykule siarczany manganu wstawić na końcu:

„tlenek manganu, siarczany“.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi zaraz w życie.

Bráf wlr.

Zaleski wlr.

Roessler wlr.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych

wychodzi nakładem c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte l. 24,
także w roku 1912. w języku

niemieckim, czeskim, włoskim, chorwackim, polskim, rumuńskim, ruskim i słoweńskim.

Prenumerata na cały **rocznik 1912** każdego z tych ośmiu wydań Dziennika ustaw państwa wynosi za egzemplarz **8 K** przy odbiorze w miejscu lub bezpłatnej przesyłce pocztowej.

Prenumerować można w składzie c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte l. 24, i nabywać tam także pojedyncze roczniki i pojedyncze części Dziennika ustaw państwa.

Ponieważ Dziennik ustaw państwa wydaje się względnie rozsyła się abonentom tylko po poprzednim złożeniu prenumeraty rocznej, przeto należy równocześnie z zaabonowaniem uiścić także przypadającą kwotę pieniężną; celem umożliwienia szybkiego i niewadliwego doręczenia przez c. k. pocztę należy podać prócz dokładnego adresu mieszkania także odnośny okrąg doręczeń pocztowych.

Pojedyncze roczniki wydania **niemieckiego** można nabywać:

Rocznik	1849 za . . .	4 K 20 h	Rocznik	1870 za . . .	2 K 80 h	Rocznik	1891 za . . .	6 K — h
"	1850 " . . .	10 " 50 "	"	1871 " . . .	4 " — "	"	1892 " . . .	10 " — "
"	1851 " . . .	2 " 60 "	"	1872 " . . .	6 " 40 "	"	1893 " . . .	6 " — "
"	1852 " . . .	5 " 20 "	"	1873 " . . .	6 " 60 "	"	1894 " . . .	6 " — "
"	1853 " . . .	6 " 30 "	"	1874 " . . .	4 " 60 "	"	1895 " . . .	7 " — "
"	1854 " . . .	8 " 40 "	"	1875 " . . .	4 " — "	"	1896 " . . .	7 " — "
"	1855 " . . .	4 " 70 "	"	1876 " . . .	3 " — "	"	1897 " . . .	15 " — "
"	1856 " . . .	4 " 90 "	"	1877 " . . .	2 " — "	"	1898 " . . .	6 " — "
"	1857 " . . .	5 " 70 "	"	1878 " . . .	4 " 60 "	"	1899 " . . .	10 " — "
"	1858 " . . .	4 " 80 "	"	1879 " . . .	4 " 60 "	"	1900 " . . .	7 " — "
"	1859 " . . .	4 " — "	"	1880 " . . .	4 " 40 "	"	1901 " . . .	6 " — "
"	1860 " . . .	3 " 40 "	"	1881 " . . .	4 " 40 "	"	1902 " . . .	7 " 50 "
"	1861 " . . .	3 " — "	"	1882 " . . .	6 " — "	"	1903 " . . .	9 " — "
"	1862 " . . .	2 " 80 "	"	1883 " . . .	5 " — "	"	1904 " . . .	5 " — "
"	1863 " . . .	2 " 80 "	"	1884 " . . .	5 " — "	"	1905 " . . .	6 " — "
"	1864 " . . .	2 " 80 "	"	1885 " . . .	3 " 60 "	"	1906 " . . .	12 " — "
"	1865 " . . .	4 " — "	"	1886 " . . .	4 " 60 "	"	1907 " . . .	13 " — "
"	1866 " . . .	4 " 40 "	"	1887 " . . .	5 " — "	"	1908 " . . .	9 " — "
"	1867 " . . .	4 " — "	"	1888 " . . .	8 " 40 "	"	1909 " . . .	8 " 50 "
"	1868 " . . .	4 " — "	"	1889 " . . .	6 " — "	"	1910 " . . .	8 " 40 "
"	1869 " . . .	6 " — "	"	1890 " . . .	5 " 40 "	"	1911 " . . .	7 " — "

Pojedyncze roczniki wydań w innych siedmiu językach od r. 1870. począwszy można nabywać po tej samej cenie co wydanie niemieckie.

Nabywającym na raz przynajmniej 10 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa przyznaje się opust 20%, a nabywającym na raz przynajmniej 25 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa opust 25%, zaś nabywającym na raz przynajmniej 35 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa opust 30%.

NB. Części niemieckiego wydania Dziennika ustaw państwa, które zaginęły lub doszły w stanie wadliwym, należy reklamować najpóźniej w przeciągu czterech tygodni po ich ukazaniu się, zaś części wydań nieniemieckich najpóźniej w przeciągu sześciu tygodni po wydaniu spisu rzeczy i karty tytułowej do odnośnych wydań, wprost w c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica III., Rennweg l. 16.

Po upływie tego terminu wydaje się Dziennik ustaw państwa wyłącznie tylko za opłatą ceny handlowej ($\frac{1}{4}$ arkusza = 2 strony za 2 h).

Ponieważ wszystkie roczniki wydania niemieckiego począwszy od roku 1849. i wszystkie roczniki wydań w innych siedmiu językach począwszy od roku 1870. są całkowicie uzupełnione, przeto można nabywać w składzie c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte l. 24., nie tylko każdy pojedynczy rocznik po cenie wyżej podanej, lecz nawet każdą z osobna część wszystkich tych roczników po cenie handlowej ($\frac{1}{4}$ arkusza = 2 strony za 2 h); tym sposobem umożliwia się uzupełnienie niekompletnych roczników i zestawienie pojedynczych części podług materyi.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część X. — Wydana i rozesłana dnia 9. lutego 1912.

Treść: (№ 25—27.) 25. Rozporządzenie, dotyczące uznania Krajowego Zakładu dla ślepych w Celowcu za zakład, którego świadectwa, stwierdzające ukończenie z pomyślnym wynikiem istniejącego przy zakładzie tym oddziału szcztokarstwa, zastępują całkowicie lub częściowo dowód prawidłowego ukończenia stosunku nauki, a względnie dowód przepisanego czasu zatrudnienia w charakterze czeladnika w przemyśle rękodzielniczym. — 26. Obwieszczenie, dotyczące zamknięcia ekspozytury letniej Urzędu celnego głównego w Trutnowie w Freiheit-Johannisbad. — 27. Rozporządzenie, dotyczące rozpoczęcia się działalności urzędowej Sądu powiatowego w Kralupach nad Wełtawą.

25.

Rozporządzenie Ministra handlu w porozumieniu z Ministrem robót publicznych z dnia 18. stycznia 1912,

dotyczące uznania Krajowego Zakładu dla ślepych w Celowcu za zakład, którego świadectwa, stwierdzające ukończenie z pomyślnym wynikiem istniejącego przy zakładzie tym oddziału szcztokarstwa, zastępują całkowicie lub częściowo dowód prawidłowego ukończenia stosunku nauki, a względnie dowód przepisanego czasu zatrudnienia w charakterze czeladnika w przemyśle rękodzielniczym.

Na zasadzie § 14. a ustawy z dnia 5. lutego 1907, Dz. u. p. Nr. 26, dotyczącej zmiany i uzupełnienia ordynacji przemysłowej, rozporządza się w uzupełnieniu rozporządzenia ministerialnego z dnia 27. lipca 1907, Dz. u. p. Nr. 193, co następuje:

§ 1.

Rozporządzenie ministerialne z dnia 27. lipca 1907, Dz. u. p. Nr. 193, ma w ten sam sposób, jak do zakładów naukowych, wliczonych w § 1., ustęp 2., pod punktem II. rozporządzenia tego, mieć zastosowanie także do oddziału szcztokarstwa, istniejącego przy Krajowym Zakładzie dla ślepych w Celowcu.

(Pölmisch)

§ 2.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi zaraz w życie.

Roessler wlr.

Trnka wlr.

26.

Obwieszczenie Ministerstwa skar- bu z dnia 31. stycznia 1912,

dotyczące zamknięcia ekspozytury letniej Urzędu celnego głównego w Trutnowie w Freiheit-Johannisbad.

Ekspozytura letnia Urzędu celnego głównego w Trutnowie w Freiheit-Johannisbad będzie zamknięta corocznie już w dniu 15. września.

Zaleski wlr.

27.

Rozporządzenie Ministerstwa spra- wiedliwości z dnia 7. lutego 1912,

dotyczące rozpoczęcia się działalności urzędowej Sądu powiatowego w Kralupach nad Wełtawą.

Sąd powiatowy w Kralupach nad Wełtawą, nowoutworzony wskutek rozporządzenia Ministerstwa sprawiedliwości z dnia 14. marca 1911, Dz. u. p. Nr. 48, ma rozpocząć swoją działalność urzędową z dniem 1. marca 1912.

Hochenburger wlr.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych

wychodzi nakładem c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte l. 24,
także w roku 1912. w języku

niemieckim, czeskim, włoskim, chorwackim, polskim, rumuńskim, ruskim i słoweńskim.

Prenumerata na cały **rocznik 1912** każdego z tych ośmiu wydań Dziennika ustaw państwa wynosi za egzemplarz **8 K** przy odbiorze w miejscu lub bezpłatnej przesyłce pocztowej.

Prenumerować można w składzie c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte l. 24, i nabywać tam także pojedyncze roczniki i pojedyncze części Dziennika ustaw państwa.

Ponieważ Dziennik ustaw państwa wydaje się względnie rozsyła się abonentom tylko po poprzednim złożeniu prenumeraty rocznej, przeto należy równocześnie z zaabonowaniem uiścić także przypadającą kwotę pieniężną; celem umożliwienia szybkiego i niewadliwego doręczenia przez c. k. pocztę należy podać prócz dokładnego adresu mieszkania także odnośny okrąg doręczeń pocztowych.

Pojedyncze roczniki wydania **niemieckiego** można nabywać:

Rocznik	1849 za . . .	4 K 20 h	Rocznik	1870 za . . .	2 K 80 h	Rocznik	1891 za . . .	6 K — h
"	1850 " . . .	10 " 50 "	"	1871 " . . .	4 " — "	"	1892 " . . .	10 " — "
"	1851 " . . .	2 " 60 "	"	1872 " . . .	6 " 40 "	"	1893 " . . .	6 " — "
"	1852 " . . .	5 " 20 "	"	1873 " . . .	6 " 60 "	"	1894 " . . .	6 " — "
"	1853 " . . .	6 " 30 "	"	1874 " . . .	4 " 60 "	"	1895 " . . .	7 " — "
"	1854 " . . .	8 " 40 "	"	1875 " . . .	4 " — "	"	1896 " . . .	7 " — "
"	1855 " . . .	4 " 70 "	"	1876 " . . .	3 " — "	"	1897 " . . .	15 " — "
"	1856 " . . .	4 " 90 "	"	1877 " . . .	2 " — "	"	1898 " . . .	6 " — "
"	1857 " . . .	5 " 70 "	"	1878 " . . .	4 " 60 "	"	1899 " . . .	10 " — "
"	1858 " . . .	4 " 80 "	"	1879 " . . .	4 " 60 "	"	1900 " . . .	7 " — "
"	1859 " . . .	4 " — "	"	1880 " . . .	4 " 40 "	"	1901 " . . .	6 " — "
"	1860 " . . .	3 " 40 "	"	1881 " . . .	4 " 40 "	"	1902 " . . .	7 " 50 "
"	1861 " . . .	3 " — "	"	1882 " . . .	6 " — "	"	1903 " . . .	9 " — "
"	1862 " . . .	2 " 80 "	"	1883 " . . .	5 " — "	"	1904 " . . .	5 " — "
"	1863 " . . .	2 " 80 "	"	1884 " . . .	5 " — "	"	1905 " . . .	6 " — "
"	1864 " . . .	2 " 80 "	"	1885 " . . .	3 " 60 "	"	1906 " . . .	12 " — "
"	1865 " . . .	4 " — "	"	1886 " . . .	4 " 60 "	"	1907 " . . .	13 " — "
"	1866 " . . .	4 " 40 "	"	1887 " . . .	5 " — "	"	1908 " . . .	9 " — "
"	1867 " . . .	4 " — "	"	1888 " . . .	8 " 40 "	"	1909 " . . .	8 " 50 "
"	1868 " . . .	4 " — "	"	1889 " . . .	6 " — "	"	1910 " . . .	8 " 40 "
"	1869 " . . .	6 " — "	"	1890 " . . .	5 " 40 "	"	1911 " . . .	7 " — "

Pojedyncze roczniki **wydań w innych siedmiu językach** od r. 1870. począwszy można nabywać po tej samej cenie co wydanie niemieckie.

Nabywającym na raz przynajmniej 10 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa przyznaje się opust 20%, a nabywającym na raz przynajmniej 25 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa opust 25%, zaś nabywającym na raz przynajmniej 35 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa opust 30%.

NB. Części niemieckiego wydania Dziennika ustaw państwa, które **zaginęły** lub doszły **w stanie wadliwym**, należy reklamować najpóźniej **w przeciągu czterech tygodni** po ich ukazaniu się, zaś części wydań nieniemieckich najpóźniej **w przeciągu sześciu tygodni** po wydaniu spisu rzeczy i karty tytułowej do odnośnych wydań, wprost w c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica III., Remweg l. 16.

Po upływie tego terminu wydaje się Dziennik ustaw państwa wyłącznie tylko **za opłatą ceny handlowej** ($\frac{1}{4}$ arkusza = 2 strony za 2 h).

Ponieważ **wszystkie roczniki wydania niemieckiego** począwszy od roku 1849. i **wszystkie roczniki wydań w innych siedmiu językach** począwszy od roku 1870. są **całkowicie uzupełnione**, przeto można nabywać w składzie c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte l. 24., **nie tylko każdy pojedynczy rocznik po cenie wyżej podanej, lecz nawet każdą z osobna część** wszystkich tych roczników po cenie handlowej ($\frac{1}{4}$ arkusza = 2 strony za 2 h); tym sposobem umożliwione jest uzupełnienie niekompletnych roczników i zestawienie pojedynczych części podług materyi.

Rok 1912.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XI. — Wydana i rozesłana dnia 14. lutego 1912.

Treść: (M^o 28—31.) 28. Obwieszczenie, którem ogłasza się nowy statut państwowego funduszu pieczy nad mieszkańcami dla mieszkań małych. — 29. Rozporządzenie w sprawie udzielania wypowiadalnych i oprocentowanych zaliczek zjednoczeniom budowlanym ogólnie użytecznym stosownie do ustawy z dnia 28. grudnia 1911, dotyczącej popierania przez państwo pieczy nad mieszkańcami. — 30. Rozporządzenie, dotyczące ogólnej użyteczności zjednoczeń budowlanych i kontroli nad nimi po myśli ustaw z dnia 28. grudnia 1911. — 31. Rozporządzenie w sprawie wykonania postanowień należyściowych ustawy z dnia 28. grudnia 1911, dotyczącej ulg podatkowych i należyściowych dla zjednoczeń budowlanych ogólnie użytecznych.

28.

Obwieszczenie Ministerstwa robót publicznych w porozumieniu z Ministerstwem skarbu z dnia 9. lutego 1912,

którem ogłasza się nowy statut państwowego funduszu pieczy nad mieszkańcami dla mieszkań małych.

Na zasadzie § 15. ustawy z dnia 22. grudnia 1910, Dz. u. p. Nr. 242, dotyczącej utworzenia funduszu pieczy nad mieszkańcami, § 3. ustawy z dnia 28. grudnia 1911, Dz. u. p. Nr. 244, dotyczącej popierania przez państwo pieczy nad mieszkańcami, § 7. ustawy z dnia 28. grudnia 1911, Dz. u. p. Nr. 243, dotyczącej ulg podatkowych i nale-

żyściowych dla zjednoczeń budowlanych ogólnie użytecznych, tudzież § 20. ustawy z dnia 28. grudnia 1911, Dz. u. p. Nr. 242, dotyczącej ulg podatkowych dla nowych budowli, dobudowań, podwyższeń budynków i przebudowań w ogólności i dla budowy mieszkań małych w szczególności, ogłasza się następujący nowy statut dla funduszu pieczy nad mieszkańcami, utworzonego po myśli § 1. ustawy na wstępie wspomnianej, a to w miejsce statutu, ogłoszonego obwieszczeniem z dnia 14. czerwca 1911, Dz. u. p. Nr. 113.

Nowy statut wchodzi w życie z dniem ogłoszenia; artykuł 30. statutu tego winien jednak obowiązywać także w wszystkich przypadkach, w których zastosowano już przed jego ogłoszeniem ustawy z dnia 28. grudnia 1911, Dz. u. p. Nr. 242 i 243.

Zaleski wlr.

Trnka wlr.

Statut

państwowego funduszu pieczy nad mieszkaniem dla mieszkań małych.

Artykuł 1.

Nazwa, zarząd i zastępstwo funduszu.

Fundusz, utworzony ustawą z dnia 22. grudnia 1910, Dz. u. p. Nr. 242, *) w celu polepszenia stosunków mieszkaniowych mniej zamożnej ludności nosi nazwę „Państwowy fundusz pieczy nad mieszkaniem dla mieszkań małych“.

Zarząd funduszu należy do Ministerstwa robót publicznych w porozumieniu z Ministerstwem skarbu.

Ministerstwo robót publicznych zastępuje fundusz, o ile do zastępstwa tego nie jest obowiązana Prokuratura skarbu stosownie do rozporządzenia całego Ministerstwa z dnia 9. marca 1898, Dz. u. p. Nr. 41.

Artykuł 2.

Wyposażenie funduszu.

Do funduszu pieczy nad mieszkaniem zostały przekazane stosownie do § 3. ustawy o funduszu pieczy nad mieszkaniem oraz § 1. ustawy z dnia 28. grudnia 1911, Dz. u. p. Nr. 244, następujące kwoty:

w latach 1911 i 1912 razem	3,500.000 K,
„ roku 1913	1,300.000 „
„ „ 1914	1,500.000 „
„ „ 1915	2,200.000 „
„ „ 1916 do 1918 włącznie	
po	2,500.000 „
„ „ 1919 i 1920 po	3,500.000 „
„ „ 1921	4,000.000 „

*) Oznaczoną w dalszym ciągu krótko „ustawa o funduszu pieczy nad mieszkaniem“.

Artykuł 3.

Przeznaczenie funduszu.

Fundusz pieczy nad mieszkaniem dla mieszkań małych jest przeznaczony:

1. do objęcia poręki za pożyczkę i jej oprocentowanie (pośrednia pomoc kredytowa, § 4., lit. a, ustawy o funduszu pieczy nad mieszkaniem);

2. do bezpośredniego udzielenia pożyczki (§ 4., lit. b, ustawy o funduszu pieczy nad mieszkaniem); na ten cel można użyć z każdej poszczególnej dotacji rocznej funduszu, wspomnianej w artykule 2., najwyżej 20 procent.

Udzielanie tej pomocy kredytowej (l. 1 i l. 2) będzie zależało od okoliczności, czy w dotyczącej miejscowości zachodzi dowodnie nagła potrzeba polepszenia stosunków mieszkaniowych mniej zamożnej ludności.

Artykuł 4.

Pokrycie dla objętej poręki.

Fundusz pieczy nad mieszkaniem będzie zawiadywany w dwóch osobnych oddziałach, odpowiednio do celów, oznaczonych w artykule 3., punkt 1. i 2. (§ 9. ustawy o funduszu pieczy nad mieszkaniem).

Środki funduszowe każdego z tych oddziałów, stojące do wolnego rozporządzenia, będą lokowane w papierach państwowych. Oddział dla udzielania poręki może obejmować porękę tylko w takim zakresie, aby wynikające stąd zobowiązania znalazły przypuszczalnie trwałe pokrycie w rozporządzalnych środkach funduszu (§ 10. ustawy o funduszu pieczy nad mieszkaniem).

Przy obliczaniu potrzebnych kapitałów podkładowych należy przedewszystkiem wychodzić z założenia, że fundusz poniesie corocznie stratę przeciętnie w wysokości 1 procent każdorazem zalegającej kwoty poręczonych pożyczek. Stosownie do tego założenia należy z końcem każdego roku ustalić zobowiązania, spadające na oddział dla udzielania poręki, a to według każdorazowego stanu owych pożyczek.

Nadwyżki i straty, wynikłe z porównania rozporządzalnych zapasów funduszowych z potrzebnym rachunkowo kapitałem podkładowym, należy odpowiednio uwzględniać przy użyciu dalszych dotacji funduszowych, przeznaczonych do świadczeń z tytułu poręki.

Artykuł 5.

Posiłkowa odpowiedzialność państwa za objęte poręczenia.

Suma ogólna poręczeń, objętych przez oddział dla udzielania poręki, nie może przekraczać kwoty 200 milionów koron. Za powyższe zobowiązania funduszu odpowiada państwo posiłkowo aż do tej kwoty maksymalnej (§ 10. ustawy o funduszu pieczy nad mieszkaniem).

Pożyczki, za które fundusz obejmuje porękę, należy uważać za lokacje z bezpieczeństwem pupilarnem (§ 11. ustawy o funduszu pieczy nad mieszkaniem).

Artykuł 6.

Uwolnienie od należności.

Podania, potrzebne dla wykonania postanowień ustawy, a skierowane do funduszu pieczy nad mieszkaniem lub jego organów, jak również załączniki tych podań i dokumenty, dotyczące objęcia poręki przez fundusz pieczy nad mieszkaniem w myśl § 4., lit. a, ustawy o funduszu pieczy nad mieszkaniem, są wolne od stempli i należności (§ 16. ustawy o funduszu pieczy nad mieszkaniem).

Artykuł 7.

Użycie środków funduszowych.

Pomocy kredytowej, oznaczonej w artykule 3., można udzielać:

1. w celu budowy domów z małymi mieszkaniami i nabywania gruntów, przeznaczonych na ten cel,
2. w celu nabywania domów takich,
3. w celu nabywania domów, które ma się przekształcić albo przebudować na małe mieszkania,
4. w celu usuwania ciężarów hipotecznych, wpisanych nie na pierwszym miejscu, które ciężar na budowlach z małymi mieszkaniami, wzniesionych przed wejściem w życie ustawy o funduszu pieczy

nad mieszkaniem (§ 4. ustawy o funduszu pieczy nad mieszkaniem).

Na użycie środków funduszowych celem usunięcia ciężarów hipotecznych może jednak tylko wyjątkowo zezwolić Ministerstwo robót publicznych w porozumieniu z Ministerstwem skarbu, jeżeli z zachodzących okoliczności można wnosić, iż starający się o pożyczkę będzie mógł tylko z taką pomocą kredytową wykończyć swój program budowy albo przeprowadzić korzystną dla siebie konwersję.

Artykuł 8.

Małe mieszkania w rozumieniu ustawy.

Za małe mieszkania uważa się mieszkania, zamknięte dla siebie pod względem budowy, których powierzchnia mieszkalna (pokoje mieszkalnych, alkierzy mieszkalnych i kuchni mieszkalnych), nie uwzględniając ubikacji ubocznych (przedpokoi, spiżarni, łazienek, niemieszkalnych kuchni i innych przynależności), nie wynosi więcej jak 80 metrów kwadratowych (§ 6. ustawy o funduszu pieczy nad mieszkaniem). Rozstrzygnięcie pytania, czy kuchnie są mieszkalne czy nie, zależy w ogólności od ich wyposażenia. Kuchnie o powierzchni, nie wynoszącej więcej jak dwanaście metrów kwadratowych, będą uważane bez względu na inne wyposażenie tychże za niemieszkalne, jeżeli posiadają ognisko murowane. Za zamknięte dla siebie pod względem budowy uważa się tylko te mieszkania, które są oddzielone w ten sposób od innych mieszkań, że oddzielenie to można usunąć tylko przez skuteczenie zmian budowlanych.

W domach dla bezzennych, to jest w takich budynkach, które są przeznaczone na pomieszczenie pojedynczych osób w osobnych ubikacjach mieszkalnych, uważa się za mieszkania ubikacje mieszkalne, wynajęte poszczególnym lokatorom i oddzielone pod względem budowy od innych ubikacji.

Domy dla bezzennych muszą być tak urządzone, aby każda ubikacja mieszkalna mogła być zajmowana z reguły przez jedną osobę, a najwyżej przez trzy osoby (§ 6. ustawy o funduszu pieczy nad mieszkaniem) i by na każdego mieszkańca przypadało najmniej 12 metrów sześciennych przestrzeni powierzonej.

Osoby różnej płci, które nie mają rodziny, mogą być pomieszczone tylko w zupełnie odosobnionych oddziałach.

W domach noclegowych i gościnnych, to jest w budynkach, przeznaczonych do pomieszczenia osób nie mających rodziny, w wspólnych sypialniach, zaopatrzonych w potrzebną ilość odpowiednich oddzielnych leż., uważa się za małe mieszkania sypialnie, oddzielone pod względem budowy, których powierzchnia podłóg nie wynosi więcej jak 80 metrów kwadratowych.

W sypialniach tych musi przypadać na każdą osobę, przyjmowaną do gospody, powierzchnia podłogi wielkości najmniej czterech metrów kwadratowych.

Zastosowanie ustawy o funduszu pieczy nad mieszkaniem jest w każdym razie dopuszczalne co do tych domów noclegowych i gościnnych, do których stosują się postanowienia ustawy z dnia 8. lipca 1902, Dz. u. p. Nr. 144.

Budowle, które mają być wzniesione, i domy, które mają być nabyte, muszą nadto odpowiadać wymogom zdrowych i tanich mieszkań ludowych pod względem techniczno-budowlanym, sanitarnym i policyjno-obyczajowym (§ 6. ustawy o funduszu pieczy nad mieszkaniem).

Co do cech rozpoznawczych dla domów z małymi mieszkaniem, małych mieszkań i lokalności przemysłowych w domach z małymi mieszkaniem mają w dalszym ciągu zastosowanie także przepisy postanowień wykonawczych, które będą wydane do ustawy z dnia 28. grudnia 1911, Dz. u. p. Nr. 242.

Artykuł 9.

Wymagany udział małych mieszkań w domu.

Na cele, oznaczone w artykule 7., można użyć środków funduszowych tylko wówczas, jeżeli ogólna powierzchnia mieszkalna małych mieszkań (artykuł 8.) wynosi conajmniej dwie trzecie ogólnej powierzchni domu, który ma być obciążony pożyczką.

Za ogólną powierzchnię mieszkalną małych mieszkań uważa się:

1. przy domach mieszkalnych dla rodzin sumę powierzchni podłóg, użytych na pokoje mieszkalne, alkierze mieszkalne i kuchnie mieszkalne;

2. przy domach dla bezzennych, domach noclegowych i gościnnych powierzchnie podłóg, będących w używaniu na cele odnośnych zakładów. W tym względzie wchodzi w rachubę nie tylko ubikacje, używane bezpośrednio do mieszkania, względnie do spania, lecz także wszystkie lokalności, podobne ze względu na swe przeznaczenie do lokalności mieszkalnych w domach mieszkalnych dla rodzin, lecz służące do wspólnego używania, jako to: jadalnie, czytelnie, pokoje dla chorych itp. oraz ubikacje mieszkalne personelu domowego, o ile te ostatnie przedstawiają się ze względu na swój rozkład budowlany jako małe mieszkania.

Do ogólnej powierzchni mieszkalnej domu należy wliczać lokalności, służące do celów handlowych lub przemysłowych, z wyjątkiem lokalności dla przedsiębiorstw małych, zamkniętych dla siebie pod względem budowy. Lokalność dla małych przedsiębiorstw uważa się wówczas za zamkniętą dla siebie pod względem budowy, jeżeli lokalność ta jest oddzielona w ten sposób od innych lokalności przemysłowych, że oddzielenie to można usunąć tylko przez uskutecznienie zmian budowlanych.

Lokalności dla małych przedsiębiorstw, jakoteż lokalności pobocznych, wspomnianych w artykule 8., ustęp 1., nie należy uwzględniać przy obliczaniu ogólnej powierzchni mieszkalnej domu, ani też przy obliczaniu powierzchni podłóg w mieszkaniach dla rodzin.

Artykuł 10.

Policzalna wartość nieruchomości, która ma być obciążona pożyczką.

Przy obliczaniu kwoty, do której wysokości fundusz może udzielić pożyczki albo objąć porękę za nią, należy wziąć za podstawę policzalną wartość nieruchomości.

Za policzalną wartość nieruchomości w przeciwieństwie do wartości ogólnej tejże (to jest wartości jej bez rozróżniania, czy ona jest policzalną, czy też nie) uważa się:

1. wartość gruntu, potrzebnego do wybudowania domu albo związanego koniecznie z nabyciem domu; tutaj należy także ogród lub podwórze, odpowiednio do położenia, wielkości i ukształtowania domu;

2. wartość części domu, zajętej przez małe mieszkania (artykuł 18., l. 3);

3. jeżeli dom jest przeznaczony tylko dla osób, zajętych zawodowo w rolnictwie, także wartość potrzebnych ubikacji gospodarskich (stajni i stodoły) wraz z przynależnościami.

Za przynależność uważa się również grunt rolny lub leśny, o ile nie obejmuje więcej jak 1 hektar powierzchni i wartość jego pozostaje w stosunku podrzędnym do wartości domu, który ma być obciążony pożyczką. Nadto nie może domu zamieszkiwać więcej jak jedna rodzina; każdorazową głowę rodziny powinno się zobowiązać statutami korporacji, starając się o pożyczkę, lub szczególnie postanowieniami kontraktowymi, aby uprawiała grunt o ile możliwości tylko przy pomocy swych krewnych.

Za przynależność w myśl postanowienia tego nie można nigdy uważać rzeczy ruchomych;

4. wartość lokalności przedsiębiorstw małych, znajdujących się w domu. Statuty korporacji, występującej z prośbą o pożyczkę, albo też szczególne postanowienia kontraktowe winny jednak normować, że lokalność dla małych przedsiębiorstw można wynająć tylko posiadaczowi małego mieszkania (artykuł 8.), znajdującemu się w tym samym domu (kwalifikowany lokal przemysłowy). W domach dla bezzennych, domach noclegowych i gościnnych itp. można urządzić tylko wyjątkowo ubikacje do celów handlowych lub przemysłowych. Przedsiębiorstw, znajdujących się w odnośnych zakładach i przeznaczonych do celów własnych tychże (na przykład kantyn, izb fryzjerskich, pralni), nie uważa się za lokalności dla małych przedsiębiorstw.

Lokalności gospodarskie, grunt rolny lub leśny, jakoteż lokalności dla przedsiębiorstw małych są oznaczone w dalszym ciągu jako wyposażenie policalne.

Artykuł 11.

Wysokość pożyczki.

Pomoc kredytowa (artykuł 3., l. 1 i l. 2) nie może wynosić więcej niż 90 procent policzalnej wartości nieruchomości, na którą ma być zaciągnięta pożyczka, i obciążać tej nieruchomości ponad 90 procent ogólnej wartości tejże, wliczając wszystkie długi hipoteczne, wpisane na wyższym miejscu.*)

Artykuł 12.

Zobowiązania funduszu pieczy nad mieszkaniami w razie obciążenia poręki.

Fundusz pieczy nad mieszkaniami zobowiązuje się przy pożyczkach hipotecznych, za które przyjął porękę, wskutek tej poręki do następujących świadczeń:

1. Jeżeli dłużnik główny pomimo upomnienia sądownego albo pozasądowego, skutecznego pismem poleconem, nie dopełnił zobowiązania, unormowanego w skrypcie dłużnym, do uiszczenia kwoty brakującej wraz z procentami zwłoki (do dnia rzeczywistej zapłaty) i kosztami ściągnięcia; zobowiązania tego winien dopełnić zarząd funduszu w ciągu 30. dni licząc od dnia, w którym doniesiono mu o opieszałości dłużnika;

2. jeżeli nieruchomość obciążona znajduje się w zarządzie przymusowym i dochody tejże nie wystarczają na pokrycie zobowiązań dłużnika, ustalonych w skrypcie dłużnym, do uiszczenia kwoty brakującej wraz z procentami zwłoki (do dnia rzeczywistej zapłaty) i kosztami ściągnięcia;

*) Uwaga:

1. przykład: Jeżeli zatem całkowita wartość pewnej nieruchomości wynosi 100.000 K, z czego 70.000 K przypada na wartość policzalną, a zakład kredytowy obciążył nieruchomość tę hipoteką na pierwszym miejscu do wysokości 50.000 K, wówczas pomoc kredytowa funduszu nie może dochodzić do wysokości 90 procent wartości policzalnej, to jest do kwoty 63.000 K, lecz razem z pierwszą hipoteką tylko do kwoty 90.000 K, a więc na drugim miejscu najwyżej do kwoty 40.000 K.

2. przykład: Jeżeli wartość całkowita pewnej nieruchomości wynosi 100.000 K, z czego 40.000 K przypada na wartość policzalną, a zakład kredytowy obciążył nieruchomość tę na pierwszym miejscu hipoteką do wysokości 50.000 K, wówczas można udzielić pomocy kredytowej funduszu tylko do wysokości 90 procent wartości policzalnej, a więc na drugim miejscu najwyżej do kwoty 36.000 K, jakkolwiek także pomoc kredytowa w wysokości 40.000 K znajdowałaby się jeszcze w granicach zabezpieczenia ustawowego.

3 a. jeżeli wierzyciel udzielił pożyczki w wysokości poręczonej pozycji hipotecznej,

do pokrycia tej części poręczonego długu hipotecznego wraz z procentami zwłoki (do dnia rzeczywistej zapłaty) i innymi świadczeniami ubocznymi, która nie znalazła pokrycia po przeprowadzeniu licytacji przymusowej obciążonej nieruchomości mimo uwzględnienia najwyższych ofert, a to o tyle, o ile odnośna nieruchomość nie została nabytą przez samego wierzyciela;

3 b. jeżeli wierzyciel udzielił także pożyczek hipotecznych, zhipotekowanych przed pożyczką poręczoną,

do pokrycia tej części poręczonego długu hipotecznego wraz z procentami zwłoki (do dnia rzeczywistej zapłaty) i innymi świadczeniami ubocznymi, która nie znalazła pokrycia po przeprowadzeniu licytacji przymusowej obciążonej nieruchomości mimo uwzględnienia najwyższych ofert. Jeżeli na licytacji kupił nieruchomość sam wierzyciel i sprzedał ją w ciągu trzech lat, licząc od dnia udzielenia przybiccia, za kwotę, przewyższającą pozycje hipoteczne, zhipotekowane przed pożyczką poręczoną, wówczas winien zwrócić na żądanie zarządu funduszu powstałą z tego powodu nadwyżkę aż do wysokości kwoty, wypłaconej przez fundusz z tytułu poręki. Z nadwyżki tej można potrącić wydatki i straty, poniesione w danym razie przez wierzyciela z powodu nabycia nieruchomości, tudzież koszty poczynionych przezeń koniecznych lub pożyczecznych wkładów.

Artykuł 13.

Zobowiązania wierzycieli hipotecznych.

Fundusz obejmie porękę za pożyczkę tylko wówczas, jeżeli wierzyciel zobowiąże się do zawiadomiania Ministerstwa robót publicznych w ciągu odpowiedniego terminu o każdej zwłoce dłużnika w uiszczeniu rat, o każdym przedłużeniu terminu zapłaty rat, przyzwolnqnem dłużnikowi, jakoteż o zamierzonej w danym razie cesyi lub konwersyi pożyczki hipotecznej lub pewnej części tejże, następnie jeżeli zobowiąże się nie udzielać żadnej nowej pożyczki w granicach niewykreślonego jeszcze prawa zastawu w zamian za uiszczone raty pożyczkowe.

Zarząd funduszu winien dalej zwrócić uwagę na to, aby wszyscy wierzyciele, których pożyczki są zhipotekowane na wyższym miejscu od pożyczek udzielonych lub poręczonych przez fundusz, przyjęli na siebie zobowiązanie zawiadomiania zarządu funduszu w ciągu odpowiedniego terminu o każdej zamierzonej w danym razie cesyi lub konwersyi swych pożyczek hipotecznych lub pewnej części tychże, następnie zobowiązali się nie udzielać żadnej nowej pożyczki w granicach niewykreślonego jeszcze prawa zastawu w zamian za uiszczone raty pożyczkowe.

Artykuł 14.

Biorący pożyczkę.

Fundusz może udzielać pomocy kredytowej, tak pośredniej jak bezpośredniej, tylko następującym osobom:

Ciałom samorządnym (powiatom, gmiom itd.), korporacyom i zakładom publicznym, tudzież zjednoczeniom ogólnie użytecznym, jako to stowarzyszeniom, spółkom, związkom itp. oraz fundacyom ogólnie użytecznym (artykuł 30.).

Jeżeli odnośnie korporacye i zjednoczenia wykonują pieczę nad mieszkaniami na podstawie statutów (kontraktu związkowego), wówczas statuty te winny zawierać zasady wynajmu i wypowiedzania mieszkań. oraz pozbywania budynków, następnie postanowienia co do ograniczenia przewidzianej ewentualnie dywidendy na najwyżej pięć od sta (§ 12. ustawy o funduszu pieczy nad mieszkaniami) i co do ograniczeń przy rozdziale majątku na wypadek rozwiązania (§ 12. ustawy o funduszu pieczy nad mieszkaniami), jakoteż w danym razie postanowienia odnośnie do domów własnych (artykuł 29., punkt 1, 3a, 3b, i 4).

Korporacyom i zjednoczeniom, uprawnionym na podstawie swych statutów do przyjmowania wkładek oszczędności, może fundusz udzielać pośredniej lub bezpośredniej pomocy kredytowej tylko wówczas, jeżeli do zakresu działania tych korporacyi i zjednoczeń, określonego statutom, należy również nabywanie domów własnych (artykuł 29.) i jeżeli przyjmowanie wkładek oszczędności jest statutowo uregulowane w następujący sposób:

1. Wkładki oszczędności mogą być przyjmowane tylko na rachunek bieżący (bez wydawania książeczek wkładowych) i musi się je ograniczyć do tych członków, którzy starają się o uzyskanie domu, nabytego albo zbudowanego przez korporacyę lub zjednoczenie w celu przeniesienia własności na osoby fizyczne;

2. obowiązek całkowitego lub częściowego zwrotu wkładek oszczędności należy uczynić zależnem od najmniej półrocznego terminu wypowiedzenia;

3. połowę funduszków, które wpłyną w danej chwili w obrocie wkładek oszczędności, należy lokować w sposób, nadający się każdego czasu do łatwej realizacyi;

4. szczegóły dotyczące oprocentowania (wysokości stopy procentowej, początku i końca oprocentowania, obliczania procentów, kapitalizacyi procentów) należy ustalić z uwzględnieniem stosunków, istniejących w miarodajnych zakładach kredytowych odnośniei miejscowości i okolicy;

5. ogólna kwota wkładek tego samego członka nie może przekraczać wysokości przyszłej ceny

kupna, względnie ogólnych kosztów nabycia własnego domu.

Statuty korporacyi i zjednoczeń, oznaczonych w ustępie 2., muszą nadto zawierać przepis. iż postanowienia statutowe, wymagane według ustępu 3. niniejszego artykułu, mogą być zmienione tylko za przyzwoleniem Ministerstwa robót publicznych i że ten sam przepis ma zastosowanie do powyższego zastrzeżenia.

Nieruchomość obciążona z powodu pośredniej lub bezpośredniej pomocy kredytowej funduszu (artykuł 3.) nie może być dalej obciążana, ani też z wolnej ręki w całości lub części sprzedana bez zezwolenia Ministerstwa robót publicznych.

Artykuł 15.

Prośby o pożyczki.

Starający się o pożyczkę winien wnieść prośbę o objęcie poręki albo do Ministerstwa robót publicznych, wymieniając upatrzonego przez siebie wierzyciela, albo do samego wierzyciela. Ten ostatni może prośbę odrzucić albo przedłożyć wspomnianemu Ministerstwu z prośbą o zbadanie jej w myśl niniejszego statutu i oznaczenie. czy i w jakich granicach fundusz jest skłonny do objęcia poręki. Dający pożyczkę winien przytem oświadczyć się, czy jest skłonny wypłacać pożyczkę w ratach już w czasie budowy (artykuł 22.).

Prośby o udzielenie bezpośrednich pożyczek funduszowych należy wnosić do Ministerstwa robót publicznych. W prośbie należy podnieść również, czy żąda się wypłacania pożyczki w ratach już w czasie budowy (artykuł 20.).

Prośby o objęcie poręki, jakoteż o udzielenie bezpośredniej pożyczki funduszowej rozstrzyga według swobodnego ocenienia Ministerstwo robót publicznych w porozumieniu z Ministerstwem skarbu.

W celu zbadania budowli, które mają być wzniesione lub nabyte, pod względem techniczno-budowlanym, sanitarnym i policyjno-obyczajowym, jakoteż celem wyjaśnienia innych ważnych momentów administracyjnych należy dołączyć do prośby o pożyczkę:

1. sporządzony urzędowo wyciąg z księgi gruntowej,
2. uwierzytelniony urzędowo arkusz posiadłości,
3. plany budowlane i sytuacyjne (szkice sytuacyjne),
4. obliczenie rentowności i kosztorys (wraz z opisem budowy),
5. przyrzeczenia, udzielone przez dających pożyczki na pierwszą i drugą hipotekę wraz z oświadczeniami, wymaganymi według artykułów 13. i 24. II, ustęp 2.,
6. zasady wynajmu mieszkań,

7. porządek domowy, w którym należy zwłaszcza uregulować termin wypowiedzania i oznaczyć go przy domach dla rodzin najmniej na dni czterdzieści,

8. wykaz stanu majątkowego starającego się o pożyczkę i inne wykazy, o których jest mowa w artykule 16.,

9. przy budynkach już zamieszkałych ponadto konsens na zamieszkanie, uwierzytelniony urzędowo odpis ostatniej fasji czynszowej i policę ubezpieczenia od szkód ogniowych,

10. przy koloniach małych domów załączniki, potrzebne do zbadania całego urządzenia, w szczególności także rozdziału gruntów (plany parcelacyjne, plany sytuacyjne).

Stowarzyszenia, spółki, związki itp. winny nadto przedłożyć:

11. statuty.

12. spis członków z podaniem zawodu tychże, wysokości udziału (udziału w interesie), który ma być wpłacony przez każdego poszczególnego członka oraz uskutecznione na ten cel wpłaty,

13. porządek czynności kierownictwa związku (ewentualne wskazówki dotyczące czynności wydziału kierującego i rady nadzorczej).

Zarządowi funduszu zastrzega się prawo zażądania w razie potrzeby jeszcze innych załączników i wykazów (w szczególności co do uzyskanych urzędowych konsensów).

Artykuł 16.

Stan majątkowy i fundusze własne starającego się o pożyczkę.

W wykazie stanu majątkowego (artykuł 15., punkt 8) należy w szczególności zdać sprawę, w jaki sposób ubiegający się o pożyczkę uzyska oprócz żądanej lub zabezpieczyć się mającej pożyczki potrzebne fundusze na projektowane budowle. Spółki, stowarzyszenia, związki, fundacje itp. winny przedłożyć zamknięcia rachunkowe (bilanse, rachunki zysków i strat, rachunki roczne) wraz z ewentualnym sprawozdaniem za ostatnie trzy lata, w razie krótszego istnienia wszystkie zamknięcia rachunkowe i sprawozdania z toku interesów, a w końcu także dokumenty, dające jeszcze jakieś wyjaśnienie o stanie majątkowym; w danym razie należy również dołączyć sprawozdanie o ostatniej rewizji, przeprowadzonej na zasadzie ustawy z dnia 10. czerwca 1903, Dz. u. p. Nr. 133.

Przy publicznych korporacjach, ciałach samorządnych i zakładach można pominąć wykaz stanu majątkowego.

Co do funduszków na pokrycie kosztów wzniesienia lub nabycia projektowanych budowli winien starający się o pożyczkę udowodnić, co następuje:

A. Przy staraniach, czy to o bezpośrednią pożyczkę funduszową, czy też o uzyskanie poręki fun-

duszu, winien wykazać, iż dający pożyczkę, który czyni zadość wymogom artykułu 13., udzielił mu lub przyrzekł udzielić pożyczki do wysokości połowy ogólnej wartości nieruchomości, mającej się obciążyć. Wysokość udzielonej lub przyrzeczonej pożyczki należy podać o ile możności cyfrowo.

Skoro dający pożyczkę oświadczył gotowość wypłacania zaliczek już podczas budowy (artykuł 21.), należy okoliczność tę zaznaczyć w prośbie, jeżeli chodzi zarazem o objęcie poręki przez fundusz za te zaliczki.

Jeżeli nieruchomość, która ma być obciążona, obejmuje także wyposażenia niepoliczalne, należy również o ile możności udowodnić, jaka część wartości, wzięta za podstawę przy obliczeniu lub przyrzeczeniu pożyczki, przypada na wyposażenia niepoliczalne.

Jeżeli prosi się o objęcie poręki, należy nadto dostarczyć dowodu, czy i do jakiej kwoty dający pożyczkę, który czyni zadość wymogom artykułu 13., jest skłonny do udzielenia pożyczki za objęciem poręki przez fundusz. Jeżeli wniesiono prośbę do rąk dającego pożyczkę (artykuł 15., ustęp 1.), wówczas n. o. z. też złożyć wspomniane oświadczenie, przedkładając równocześnie prośbę do Ministerstwa robót publicznych.

B. Starający się o pożyczkę winien następnie w każdym wypadku udowodnić, iż rozporządza z własnych funduszków co najmniej kwotą, równającą się jednej dziesiątej części ogólnego nakładu budowlanego łącznie z nabyciem gruntu (ogólnych kosztów nabyć się mającego domu).

Przy domach własnych (artykuł 29.) wystarczy, jeżeli biorący pożyczkę udowodni, iż zamierzający nabyć dom oddał mu tę dziesiątą część do rozporządzenia w gotówce jako zaliczkę niewypowiadalną.

Jeżeli nieruchomość, która ma być obciążona, obejmuje wyposażenia niepoliczalne, wówczas winien starający się o pożyczkę dostarczyć dowodu, iż rozporządza częścią kapitału, niepokrytą wartością hipoteki z bezpieczeństwem pupilarnem (50 procent całkowitej wartości nieruchomości) i wartością bezpośredniej pożyczki funduszowej lub pożyczki, za którą fundusz ma przyjąć porękę. Jeżeli proszący nie może wykazać pełnej wysokości tych funduszków własnych, można pominąć warunek ten wśród okoliczności, zasługujących na uwzględnienie, jednak tylko o tyle, o ile brakująca kwota jest pokryta korzystną pożyczką hipoteczną, przyrzeczoną proszącemu, i okoliczność ta nie wpływa ujemnie na obliczenie rentowności.

Artykuł 17.

Przyrzeczenie udzielenia pożyczki, względnie przyjęcia poręki.

Udzielenie bezpośredniej pożyczki funduszowej, jakoteż przyjęcie poręki można przyrzec jeszcze

przed przedłożeniem wykazów, oznaczonych w artykułach 15. i 16. pod warunkiem, że uczyni się zadość przepisom ustawy o funduszu pieczy nad mieszkaniem i niniejszego statutu w ciągu terminu, który oznaczy Ministerstwo robót publicznych w każdym wypadku z osobna.

Jeżeli chodzi o przyrzeczenie pomocy kredytowej funduszu przed nabyciem gruntu, który nie będzie zaraz zabudowany, można udzielić przyrzeczenia tego tylko wówczas, jeżeli zostanie udowodnione bez zarzutu pokrycie procentów, które narosną aż do rozpoczęcia budowy i jeżeli z powodu opłaty procentów tych nie będzie zagrożone urządzenie tanich mieszkań.

Artykuł 18.

Sposób obliczania kwoty pożyczkowej.

W celu obliczenia wysokości pożyczki przeprowadzą organa państwowe oszacowania przedmiotu, który ma być obciążony, ponadto przy pożyczkach, za które ma się przyjąć porękę, na życzenie dającego pożyczkę, także organa tegoż.

1. Jeżeli przy udzielaniu zaliczek (artykuł 21. lub 22.) ma być dom nowo wybudowany albo nabyty w celu przerobienia lub przebudowania, należy przedsięwziąć kilka oszacowań. Pierwsze oszacowanie winno oznaczyć wartość gruntu budowlanego (domu, który ma być nabyty), drugie koszty połączone z budową, względnie przerobieniem lub przebudowaniem domu. Pierwsze i drugie oszacowanie należy przeprowadzić z reguły równocześnie. Dalsze oszacowania przeprowadza się następnie w miarę wypłacania, względnie poręczania zaliczek. Oszacowanie ostateczne podejmuje się po wykończeniu nowo wybudowanego budynku lub po ukończeniu przerobienia, względnie przebudowy istniejącego budynku (z reguły po udzieleniu konsensu na zamieszkanie).

2. Jeżeli buduje się nowy dom, a zaliczki nie będą wypłacane, albo nabywa dom, niepotrzebujący przerobienia, albo jeżeli mają być usunięte ciężary hipoteczne z pewnego już istniejącego domu, wówczas winno się oznaczyć tylko wartość szacunkową odnośnej realności.

3. Jeżeli nieruchomości, która ma być obciążona, obejmuje wyposażenia policzalne i niepoliczalne, należy oznaczyć wartość każdego wyposażenia z osobna. Wartość lokalności dla małych przedsiębiorstw i niepoliczalnych ubikacji domu mieszkalnego (mieszkań, w których powierzchnia mieszkalna przenosi 80 metrów kwadratowych, ubikacji służących do celów handlowych lub przemysłowych) należy obliczyć według stosunku przypuszczalnego dochodu czynszowego odnośnych ubikacji.

Na podstawie oszacowań tych oznaczy się wysokość pożyczki z uwzględnieniem rentowności budynku. W przypadkach, przewidzianych w punk-

cie 1., oznaczy się w szczególności tymczasową wysokość pożyczki na podstawie oszacowania pierwszego i drugiego, ostateczną wysokość tejże na podstawie oszacowania końcowego.

Przy oszacowaniu końcowym, względnie przy ustalaniu wartości szacunkowej (punkt 2.) należy wziąć za podstawę sumę średnią między wartością gruntową i budowlaną z jednej strony, a wartością przychodu (według skapitalizowanego dochodu czynszowego) z drugiej strony z tem ograniczeniem, iż odnośna wartość przeciętna nie powinna przekraczać ceny kupna, względnie kosztów nabycia. Wartość zaoszczędzenia podatkowego, obliczoną w odniesieniu do terminu szacunkowego, należy doliczyć do wartości przeciętnej, obliczonej w powyższy sposób tylko o tyle, o ile przez to nie przekroczy się ceny kupna względnie kosztów nabycia.

Jeżeli okażą się różnice między oszacowaniami organów państwowych a oszacowaniami dających pożyczkę, wówczas może zarząd funduszu rozstrzygnąć według swego uznania, które oszacowanie winno się wziąć za podstawę przy oznaczaniu wysokości pożyczki.

Koszta oszacowań, przedsięwziętych przez organa państwowe, winien ponieść biorący pożyczkę. Uregulowanie kwestyi kosztów oszacowań, przedsięwziętych przez inne organa, pozostawia się stronom.

Artykuł 19.

Zabezpieczenie, oprocentowanie i umorzenie.

1. Zabezpieczenie.

Nieruchomości, które mają być obciążone, muszą ze względu na swe położenie i przymioty dawać dostateczną gwarancję dla bezpieczeństwa pożyczki.

Pożyczki, za które fundusz przyjmuje porękę, jakoteż bezpośrednio pożyczki funduszowe należy zabezpieczyć hipotecznie, a to z reguły w porządku pierwszeństwa, wychodzącym poza granicę bezpieczeństwa pupilarnego nieruchomości obciążonej (§ 230. p. k. u. c.) ze względu na okoliczność, iż biorący pożyczkę powinien postarać się o fundusze u innych dających pożyczkę aż do połowy ogólnej wartości obciążonej nieruchomości; pożyczka udzielona przez fundusz albo poręczona przezeń nie może jednak obciążać nieruchomości ponad 90 procent ogólnej wartości tejże.

Przy zakładach i korporacjach publicznych można pominąć zabezpieczenie hipoteczne (§ 5. ustawy o funduszu pieczy nad mieszkaniem).

Na nieruchomości obciążonej należy następnie zahipotekować prawo odkupna na rzecz funduszu, zastąpionego przez Ministerstwo robót publicznych. Jeżeli biorący pożyczkę nabywa lub buduje domy

w celu przeniesienia własności na osoby fizyczne (artykuł 29.) i zastrzeżenie dla siebie prawo odkupna wobec nabywcy takiego domu, uczyni fundusz tylko wówczas użytek z przyznanego mu prawa odkupna, jeżeli biorący pożyczkę nie wykona swego prawa odkupna.

Pożyczki, mające pierwszeństwo przed pożyczkami udzielonymi lub poręczonymi przez fundusz, muszą być spłacalne w ratach przy umiarkowanej stopie procentowej i innych korzystnych warunkach spłaty.

Umarzanie pożyczek tych nie powinno wynosić mniej niż $\frac{1}{2}$ procent rocznie.

Biorący pożyczkę winien przyjąć na siebie zobowiązanie, że, jak długo pożyczka udzielona lub poręczona przez fundusz nie zostanie spłacona, nie udaremni posunięcia tej pożyczki na połowę wartości z bezpieczeństwem pupilarnem.

2. Oprocentowanie i umorzenie.

Pożyczki udzielone lub poręczone przez fundusz winne być umarzone w ratach.

Zresztą obowiązują postanowienia następujące:

a) Pożyczki, za które fundusz przyjmuje porękę.

Względem stopy procentowej pożyczek tych, ich umarzenia oraz bliższych warunków spłaty mają zastosowanie szczególne układy, zawarte z dającym pożyczkę; stopa procentowa nie powinna jednak przewyższać stopy procentowej hipotecznej, będącej jednocześnie w użyciu w kasach oszczędności i innych miarodajnych zakładach kredytowych kraju lub części kraju, w której dający pożyczkę ma swą siedzibę.

b) Bezpośrednie pożyczki funduszowe.

Stopę procentową pożyczek tych oblicza się niezależnie od położenia obciążonej nieruchomości według przeciętnej stopy procentowej hipotecznej, będącej jednocześnie w użyciu w najznacniejszych kasach oszczędności i zakładach kredytowych austriackich; jeżeli stopa procentowa, będąca podstawą obliczeń zakładu ubezpieczenia robotników od wypadków, w którego okręgu znajduje się dom obciążony, jest niższa od tej przeciętnej, wówczas obowiązuje stopa procentowa powyższego zakładu.

Raty należy płacić kwartalnie z dołu najpóźniej w ciągu czternastu dni w kasie, wymienionej w dokumencie pożyczkowym. Obowiązek płacenia procentów rozpoczyna się z dniem wypłacenia waluty, zaś obowiązek umarzenia z pierwszym dniem miesiąca kwartału kalendarzowego, następującego po wypłacie reszty waluty, a jeżeli po ostatecznym oznaczeniu wysokości pożyczki nie nastąpi żadna więcej wypłata, z pierwszym dniem miesiąca kwartału kalendarzowego, następującego po tem ostatecznym oznaczeniu wysokości pożyczki.

Umarzanie pożyczek tych nie powinno z reguły wynosić mniej niż $\frac{1}{2}$ procent rocznie.

Biorący pożyczkę może w terminie płatności uiścić także kwotę, przewyższającą zapadłą ratę, jeżeli nadwyżką, ofiarowaną do spłaty, można pokryć bez reszty jedną lub więcej następujących rat spłaty kapitału.

Artykuł 20.

Wypłata pożyczki przy bezpośrednich pożyczkach funduszowych.

Pożyczki, udzielone na budynki, które mają być nowo wystawione, przerobione lub przebudowane, wypłaca się z reguły w sposób następujący:

- a) przed rozpoczęciem budowy, w razie kupna gruntu budowlanego, przeznaczonego na ten cel, względnie policzalnego gruntu rolnego lub leśnego, aż do połowy ceny kupna, jednakowoż nie więcej jak jedną czwartą część sumy pożyczkowej, tymczasowo oznaczonej (artykuł 18.);
- b) następnie w miarę postępu budowy aż do ogólnej wysokości trzech czwartych części sumy pożyczkowej, tymczasowo oznaczonej (artykuł 18.);
- c) resztę po ukończeniu budowy na podstawie oszacowania ostatecznego (artykuł 18.).

Artykuł 21.

Udzielanie zaliczek na rachunek pierwszych hipotek, zaciągniętych przez biorącego pożyczkę.

Fundusz może bez względu na to, czy sam udziela pożyczki, wychodzącej poza granicę bezpieczeństwa pupilarnego, czy też przyjmuje porękę za pożyczkę taką, udzieloną przez innego dającego pożyczkę,

1. wypłacać zaliczki w okresie budowy, jeżeli dający pożyczkę, który przyrzekł obciążyć dom po ukończeniu budowy, zobowiąże się do wypłacenia funduszowi bezwzględnie po ukończeniu budowy części przyrzeczonej waluty pożyczkowej, odpowiadającej zaliczkom;

albo 2. przyjmując porękę za kwoty, wypłacane biorącemu pożyczkę w okresie budowy i zabezpieczone hipotecznie na nieruchomości w ten sposób, że nieruchomość ta nie będzie przez to obciążona po ukończeniu budowy ponad połowę swej wartości.

Suma pożyczek, udzielonych lub poręczonych przez fundusz łącznie z kwotami, wypłaconymi albo poręczonymi w myśl l. 1. lub 2., nie powinna w żadnym wypadku wynosić więcej jak 90 procent policzalnej wartości nieruchomości.

Do oprocentowania zaliczek udzielonych względnie poręczonych przez fundusz mają zastosowanie postanowienia artykułu 19.

Poręka, przyjęta przez fundusz stosownie do l. 2., gaśnie z chwilą udzielenia konsensu na zamieszkanie wybudowanego domu.

Do poręki tej stosują się analogicznie postanowienia artykułu 12.

Artykuł 22.

Udzielanie zaliczek w granicach hipotek, poręczonych przez fundusz ponad granicę bezpieczeństwa pupilarnego.

Jeżeli dający pożyczkę, który oświadczył gotowość udzielenia jej za poręką funduszu ze stopniem hipotecznym ponad granicę bezpieczeństwa pupilarnego, jest skłonny do wypłacania w okresie budowy zaliczek na tę pożyczkę, wówczas zarząd funduszu może objąć porękę także za te zaliczki, jeżeli wypłata pożyczki jest unormowana po myśli artykułu 20. i jeżeli, pomijając wyjątek, podany w § 5., ustęp 2. ustawy o funduszu pieczy nad mieszkaniami (artykuł 19, l. 1., ustęp 3.), przynajmniej część kwoty pożyczkowej, odpowiadająca zaliczkom, jest na nieruchomości hipotecznie zabezpieczona. Do poręki tej stosują się analogicznie postanowienia artykułu 12.

Artykuł 23.

Dalsze warunki, dotyczące pożyczek.

Biorący pożyczkę musi poddać się postanowieniom, zawartym w dalszym ciągu co do wypowiedzenia pożyczki, tudzież co do czynszów najmu, wypowiedzenia mieszkań, ubezpieczenia ogniowego, sprzedaży obciążonych nieruchomości, udzielania wyjaśnień oraz kontroli ze strony zarządu funduszu, w danym razie postanowieniom, dotyczącym domów własnych (artykuł 24. do 29. włącznie).

Artykuł 24.

a) Wypowiedzenie pożyczki.

I. Przy bezpośrednich pożyczkach funduszowych.

Obie strony (dłużnik i zarząd funduszu) mogą wypowiadać pożyczki półrocznie. Zarząd funduszu nie wypowie jednak z reguły tak długo, jak długo dłużnik uiszcza regularnie spłaty ratalne i dopełnia warunków, ułożonych w interesie bezpieczeństwa pożyczki i użycia jej zgodnie z przeznaczeniem.

Funduszowi przysłuża prawo zażądania zwrotu udzielonej pożyczki w całości lub w części w następujących wypadkach:

1. jeżeli budynek lub mieszkania nie są utrzymywane w należytych stanie i braku nie będą usunięte mimo upomnienia w ciągu trzech miesięcy;

2. jeżeli raty, które dłużnik ma płacić, nie zostaną mimo poprzedniego upomnienia zupełnie wyrównane w ciągu trzech miesięcy po zapadłości;

3. jeżeli na oddaną w zastaw nieruchomość lub pewną część tejże zostanie wdrożona egzekucja zapomocą przymusowego zarządu lub przymusowej licytacji;

4. jeżeli według zdania zarządu funduszu wartość oddanej w zastaw nieruchomości w porównaniu z wartością, przyjętą przy obciążeniu pożyczką, spadła notorycznie z jakiegokolwiek przyczyny tak dalece, że odnośna suma dłużna nie ma już dostatecznego zabezpieczenia;

5. jeżeli dłużnik popadnie w konkurs albo także jeżeli tylko zastanowi wypłaty;

6. jeżeli według zdania zarządu funduszu nie jest zachowywany mimo podniesienia zarzutu ogólnie użyteczny charakter instytucji małych mieszkań. Dla oceny, czy z powyższego powodu należy zażądać zwrotu pożyczki, są przedewszystkiem miarodajne: rozdział przedmiotów najmu, wysokość czynszu najmu (artykuł 10., punkt 4., i artykuł 25.) oraz cena kupna domów własnych (artykuł 29., punkt 2.) i sposób zajęcia domu (artykuł 29., punkt 3. a);

7. jeżeli oddana w zastaw nieruchomość zostanie obciążona albo sprzedana z wolnej ręki w całości lub w części bez zezwolenia Ministerstwa robót publicznych;

8. jeżeli obciążona nieruchomość została sprzedana za zezwoleniem Ministerstwa robót publicznych, lecz nabywca nie dopełnia zobowiązań, przyjętych wobec biorącego pożyczkę;

9. jeżeli pożyczkę używa się wbrew przeznaczeniu;

10. jeżeli żądano bezskutecznie dowodu ubezpieczenia od ognia;

11. jeżeli przy udzieleniu pomocy kredytowej stowarzyszeniom, związkom, spółkom, fundacyom itp. nie uczyniono zadość zobowiązaniom, wynikającym z nadzoru, sprawowanego przez zarząd funduszu, w szczególności nie odpowiedziano odnośnym żądaniom tegoż zarządu (artykuł 28.) albo jeżeli odnośnie do owych zjednoczeń i fundacyi nie zachodzą już warunki ogólnej użyteczności (artykuł 30.);

12. nadto jeżeli przy udzieleniu pomocy kredytowej dla domów z gruntami rolnymi lub leśnymi grunta te będą bez naglących powodów uprawiane przez inne osoby aniżeli wymienione w artykule 10., ustęp 3.

II. Przy pożyczkach poręczonych.

Przy pożyczkach, za które fundusz objął porękę, należy ustalić dla obu stron (dłużnika głównego i dającego pożyczkę) półroczny termin wypowiedzenia, o ile statuty zakładu, udzielającego pożyczkę, nie wykluczają wypowiedzenia ze strony dającego pożyczkę.

Dający pożyczkę musi się zobowiązać, że na życzenie Ministerstwa robót publicznych zrobi użytek z przysługującego mu kontraktowo prawa wypowiedzenia pożyczki względnie żądania zwrotu tejże.

III. Przy pożyczkach bezpośrednich i poręczonych.

Biorący pożyczkę winien się zobowiązać do zapłacenia kary umownej w wysokości pięć procent każdorazowej reszły pożyczkowej, jeżeli zajdzie jeden z przypadków, wspomnianych pod I., liczba 1. 6, 7, 9, 10, 11 i 12. Zobowiązanie zapłacenia tej kary umownej należy zabezpieczyć hipotecznie.

Artykuł 25.**b) Wynajmowanie małych mieszkań i lokalności dla przedsiębiorstw małych (czynsze najmu).**

Czynsze najmu dla domu, obciążonego na zasadzie artykułu 3. niniejszego statutu, należy oznaczyć, jak długo odnośne pożyczki nie zostaną umorzony, w odpowiednich kwotach, zabezpieczających rentowność domu i będących wyrazem jego ogólnie użytecznego charakteru. Bez zezwolenia Ministerstwa robót publicznych nie wolno przedsięwziąć zmiany czynszów najmu, zatwierdzonych przez Ministerstwo to przy sposobności ustalenia wysokości pożyczki (artykuł 18.).

W domu takim nie wolno wynajmować tej samej osobie dwóch małych mieszkań (artykuł 8.), ani dwóch lokalności dla małych przedsiębiorstw (artykuł 10., l. 4).

Artykuł 26.**c) Wypowiadanie mieszkań.**

Posiadaczom mieszkań w domach, obciążonych na zasadzie artykułu 3. niniejszego statutu, nie można wypowiadać mieszkań, jeżeli osoby te czynią zadość swym zobowiązaniom, wynikającym ze stosunku najmu, albo nie powstaną wątpliwości z innych ważnych powodów.

Artykuł 27.**d) Ubezpieczenie ogniowe.**

Właściciel obciążonego budynku winien ubezpieczyć go od szkód ogniowych według jego pełnej wartości budowlanej w jednym z zakładów ubezpieczeniowych w kraju i wykazywać regularną opłatę premii stosownie do postanowień, które będą zawarte w dokumencie pożyczkowym.

Artykuł 28.**e) Udzielanie wyjaśnień i nadzór.**

Biorący pożyczkę winien udzielać Ministerstwu robót publicznych wszelkich wyjaśnień, które Ministerstwo to uzna za potrzebne, oraz zezwalać na zwiedzanie gruntów i budynków, jakoteż przedkładać mu sprawozdania roczne i rachunki.

Ministerstwo robót publicznych ma prawo poddawać prowadzenie budowy oraz domy nabyte perypodycznym rewizjom. Odnosnie do stowarzyszeń, spółek, związków, fundacji itp. jest nadto Ministerstwo robót publicznych uprawnione do sprawowania ogólnego nadzoru i w wykonywaniu tegoż w szczególności do przeprowadzania każdego czasu rewizji całego kierownictwa i administracji, do wglądania w księgi, korespondencję i inne dokumenty, do wysyłania na posiedzenia organów (wydziału kierującego, rady nadzorczej, walnego zgromadzenia itd.) reprezentanta bez prawa głosowania, którego winno się na żądanie każdego czasu wysłuchać, do badania zamknięć rachunkowych (bilansów) i do żądania usunięcia braków.

Koszta tego nadzoru ponosi fundusz.

Artykuł 29.**f) Domy własne.**

Jeżeli biorący pożyczkę nabywa lub buduje domy własne, to jest domy z ograniczoną ilością małych mieszkań, przeznaczone do przeniesienia własności na osoby fizyczne, winien przy przeniesieniu własności takiego domu ułożyć się z nabywcą, ustalając karę umowną hipotecznie zabezpieczoną, że nabywca nie sprzeda dalej odnośnego domu bez naglących powodów w ciągu okresu dziesięcioletniego. Termin dziesięcioletni rozpoczyna się od dnia hipotecznego przeniesienia własności takiego domu z biorącego pożyczkę na pierwszego nabywcę, jeżeli jednak został wprzód ustalony w kontrakcie kupna odnośnie do takiego domu stosunek najmu

i dzierżawy między biorącym pożyczkę a pierwszym nabywcą, od dnia rozpoczęcia się tego stosunku najmu i dzierżawy.

Biorący pożyczkę ręczy wierzycielowi stosownie do § 466 p. k. u. c. za odnośną pożyczkę (spłatę jej i oprocentowanie) także po przeniesieniu własności. Jak długo ciąży na domu pożyczka, poręczona lub udzielona przez fundusz, może Ministerstwo robót publicznych według własnego ocenienia w porozumieniu z Ministerstwem skarbu wyjątkowo zezwolić, aby wierzyciel zwolnił biorącego pożyczkę z tego stosunku dłużnego, względnie zwolnił go samo z stosunku dłużnego.

Ze względu na powyższy skutek prawny, ważny dla materialnego położenia biorącego pożyczkę, zezwoli (artykuł 14.) Ministerstwo robót publicznych na sprzedaż takiego domu tylko wówczas, jeżeli zostanie udowodnione w sposób wiarogodny, że przyszły nabywca zasługuje na zaufanie. W celu ocenienia, czy nabywca zasługuje na zaufanie, winien biorący pożyczkę zawiadomić Ministerstwo robót publicznych o przyszłym nabywcy domu jak najrychlej. o ile możności już w prośbie o pożyczkę (artykuł 15.).

Biorący pożyczkę winien nadto przy sprzedaży przestrzegać następujących zasad:

1. Jednej poszczególniej osobie (także małżeństwu) nie można sprzedać więcej jak jedną nieruchomości.

2. Jako cenę kupna należy wziąć za podstawę z reguły wysokość kosztów własnych, które składają się z ceny nabycia gruntu, kosztów budowy, policzalnych czynszów, kosztów zarządu i innych kosztów.

3. W kontrakcie kupna należy nadto ustalić następujące szczegóły:

a) W sprzedanym domu nie może bez zezwolenia Ministerstwa robót publicznych znajdować się przedsiębiorstwo gospodnie, ani sprzedaż palonych napojów spirytusowych.

b) Dla biorącego pożyczkę należy zastrzedz przynajmniej na lat dziesięć prawo pierwokupna (właściwie prawo odkupna) i zahipotekować je.

Jeżeli do sprzedanego domu mają zastosowanie postanowienia ustawy z dnia 8. lipca 1902, Dz. u. p. Nr. 144, dotyczącej ulg dla budynków z zdrowymi i tanimi mieszkaniami robotniczymi, należy ustalić w miejsce warunków pod 3 a i b odnośne warunki powyższej ustawy.

4. Sprzedaż najwyższemu oferentowi w drodze dobrowolnego przetargu może nastąpić jedynie z naglących powodów za zezwoleniem Ministerstwa robót publicznych.

5. Jeżeli z domem jest połączony także policzalny grunt rolny lub leśny, należy postanowić

w dotyczących kontraktach kupna lub najmu i dzierżawy, że grunt ten będzie uprawiała głowa rodziny, mieszkającej w odnośnym domu, o ile możności tylko przy pomocy członków rodziny.

6. Kontrakty kupna należy po ich zawarciu przedłożyć Ministerstwu robót publicznych.

Artykuł 30.

Wymogi ogólnej użyteczności.

Zjednoczenie budowlane należy uważać po myśli ustawy o funduszu pieczy nad mieszkaniami i niniejszego statutu za ogólnie użyteczne, jeżeli ono stosownie do swych statutów oraz w istocie

a) stara się o polepszenie stosunków mieszkaniowych mniej zamożnej ludności i dąży wyłącznie albo przynajmniej przeważnie do celów, wspomnianych w § 4. ustawy o funduszu pieczy nad mieszkaniami, i

b) spełnia warunki, przewidziane w § 12. tejże ustawy, tudzież

c) czyni zadość wszystkim postanowieniom niniejszego statutu, mającym na celu zabezpieczenie ogólnie użytecznej działalności zjednoczeń budowlanych (artykuł 8., 9. i 10., 1. 3. i 4.; artykuł 24. I, 1. 1., 7. i 9.; artykuł 25., 26., 27. i 29.), następnie jeżeli

d) zjednoczenie budowlane spełnia zobowiązania, wynikające dla niego z prawa nadzoru, wykonywanego przez Ministerstwo robót publicznych (artykuł 28. niniejszego statutu oraz rozporządzenie ministeryjne z dnia 9. lutego 1912, Dz. u. p. Nr. 30), nakoniec jeżeli

e) postanowienia statutów zjednoczenia budowlanego, wymagane stosownie do lit. a do c. nie będą mogły według norm statutowych ulec zmianie bez zezwolenia Ministerstwa robót publicznych i jeżeli ten sam przepis ma zastosowanie do powyższego zastrzeżenia.

W razie naruszenia lub obejścia postanowień powyższych, w szczególności jeżeli nie będą przestrzegane przepisy § 12. ustawy o funduszu pieczy nad mieszkaniami z powodu wydatków na rzecz członków lub osób trzecich albo z powodu jakichkolwiek innych zarządzeń, winno Ministerstwo robót publicznych orzec, że wymogi ogólnej użyteczności już nie zachodzą.

Co do ocenienia kwestyi, czy należy po myśli ustawy o funduszu pieczy nad mieszkaniami oraz niniejszego statutu uważać fundacje za ogólnie użyteczne, mają analogiczne zastosowanie postanowienia obu ustępów poprzedzających.

Artykuł 31.

Nabywanie nieruchomości i pretensyi przez fundusz pieczy nad mieszkaniami.

Upoważnia się fundusz pieczy nad mieszkaniami do nabywania budynków, na których zabezpieczono własne pożyczki funduszu lub pożyczki przezeń poręczone, tudzież do nabywania pretensyi, za które fundusz objął porękę, jeżeli zarządzenia te okazałyby się konieczne dla uchronienia funduszu od strat (§ 13. ustawy o funduszu pieczy nad mieszkaniami).

Ministerstwo robót publicznych może w porozumieniu z Ministerstwem skarbu zrobić szczególnie wówczas użytek z prawa nabycia takiego budynku, jeżeli nabycie to przy pożyczkach poręczonych okaże się pożyteczne ze względów ekonomicznych z uwagi na zapłaty, wymagane na zasadzie poręki, zaś przy pożyczkach bezpośrednich ze względu na przypuszczalną stratę.

Ministerstwo robót publicznych jest uprawnione w porozumieniu z Ministerstwem skarbu każdego czasu do dalszego użytkowania takich realności, będących własnością funduszu pieczy nad mieszkaniami.

Nieruchomościami takimi zarządza w imieniu funduszu pieczy nad mieszkaniami Ministerstwo robót publicznych.

Pomijając pretensye, które nabywa fundusz po zaspokojeniu wierzyciela w myśl § 1358. p. k. u. c., może Ministerstwo robót publicznych w porozumieniu z Ministerstwem skarbu nabywać pretensye, poręczone przez fundusz także wówczas, jeżeli na zasadzie poręki musiały być już świadczone zapłaty przez dłuższy czas, a nie ma widoku poprawienia się tych stosunków.

Artykuł 32.

Pokrywanie wydatków, wynikłych z zarządu funduszu.

Wydatki, urosłe dla Ministerstwa robót publicznych i Ministerstwa skarbu wskutek załatwiania czynności, wynikających z ustawy, będą pokrywane z dochodów funduszu.

W szczególności należy wynagradzać pracowników, zajętych w interesie funduszu, w miarę ich zatrudnienia całkowicie lub częściowo z tych dochodów. Z tych samych dochodów należy również pokrywać potrzeby rzeczowe (najmy, urządzenie itd.). wynikające z załatwiania interesów funduszu.

29.**Rozporządzenie Ministerstwa robót publicznych w porozumieniu z Ministerstwem skarbu z dnia 9. lutego 1912**

w sprawie udzielania wypowiedalnych i oprocentowanych zaliczek zjednoczeniom budowlanym ogólnie użytecznym stosownie do ustawy z dnia 28. grudnia 1911, Dz. u. p. Nr. 244, dotyczącej popierania przez państwo pieczy nad mieszkaniami.

Artykuł 1.**0 udzielaniu zaliczek takich w ogólności.**

Zjednoczeniu budowlanemu ogólnie użytecznemu (§ 4. ustawy z dnia 22. grudnia 1910, Dz. u. p. Nr. 242) można w celu uzupełnienia środków własnych do wysokości, wymaganej według statutu państwowego funduszu pieczy nad mieszkaniami dla mieszkań małych, Dz. u. p. Nr. 28, z dnia 9. lutego 1912, artykuł 16 B, udzielić zaliczki stosownie do postanowień § 2. ustawy, jednak tylko wyjątkowo i to pod następującymi warunkami:

1. Jeżeli właściwa polityczna władza powiatowa potwierdzi, że w odnośnej miejscowości istnieje brak mieszkań;

2. jeżeli zjednoczenie budowlane ogólnie użyteczne udowodni w sposób wiarogodny, iż jest zniewolone celem zaradzenia panującemu w odnośnej miejscowości brakowi mieszkań wystawić na rzecz swych członków budowę, a na rozpoczęcie tejże nie wystarczają własne środki zjednoczenia;

3. jeżeli zjednoczeniu budowlanemu ogólnie użytecznemu została przyrzeczona na podstawie dokumentów, przedłożonych stosownie do artykułu 15. 1. 3., 4., 5., 11., 12. statutu funduszu pomoc kredytowa pośrednia lub bezpośrednia według § 4. ustawy z dnia 22. grudnia 1910, Dz. u. p. Nr. 242;

4. jeżeli statuty, ilość członków, oraz wysokość proskrybowanych przez nich udziałów, w danym razie inne dokumenty majątkowe dają gwarancję, że zjednoczenie budowlane ogólnie użyteczne będzie rozporządzało w zupełności najpóźniej w ciągu sześciu lat, licząc od chwili udzielenia zaliczki, wskutek dalszych wpłat członków całym potrzebnym majątkiem własnym (artykuł 16. B statutu funduszu). Nadto musi z ogólnej sytuacji zjednoczenia budowlanego ogólnie użytecznego w stosunku do powyższego projektu budowlanego wynikać bez zarzutu, że powodzenie przedsięwzięcia nie ulega wątpliwości;

5. jeżeli odnośne zjednoczenie rozporządza celem wykonania projektu budowlanego własnym majątkiem, wynoszącym conajmniej 5 procent ogólnych kosztów i użyje majątku tego na budowę.

Prośby o udzielenie zaliczki takiej rozstrzyga według swobodnego ocenienia Ministerstwo robót publicznych w porozumieniu z Ministerstwem skarbu.

Artykuł 2.**Wysokość zaliczki.**

Wysokość zaliczki jest zależna od stosunku, jaki zachodzi w czasie rozpoczęcia budowy między istniejącym majątkiem własnym zjednoczenia budowlanego ogólnie użytecznego a majątkiem, wymaganym według statutu funduszu.

Zaliczka nie może wynosić więcej jak pięć dziesiątych wymaganego majątku własnego.

Na każdą zaliczkę należy wygotować skrypt dłużny; podpisy członków zjednoczenia budowlanego, umieszczone na tym skrypcie dłużnym, muszą być sądownie lub notaryalnie uwierzytelnione.

Artykuł 3.**Oprocentowanie i umorzenie.**

Od zaliczek tych należy pobierać 3 procent.

Co do spłaty, która musi nastąpić najpóźniej w ciągu sześciu lat, mają zastosowanie szczególne układy z zjednoczeniem budowlanym. Odsetki i raty amortyzacyjne należy płacić co miesiąc z dołu najpóźniej w ciągu 14. dni w kasie, oznaczonej w skrypcie dłużnym. Obowiązek opłacania odsetek, oraz obowiązek spłaty zaczyna się z pierwszym dniem miesiąca, następującego po wypłacie zaliczki. Jeżeli wpłata miesięczna nie nastąpi do dziesiątego dnia miesiąca włącznie, winna kasa zawiadomić o tem bezpośrednio Ministerstwo robót publicznych.

Artykuł 4.**Wypowiedzenie pożyczki.**

Obie strony mogą wypowiadać pożyczki na pół roku. Ministerstwo robót publicznych nie wypowie jednak z reguły tak długo, dopóki zjednoczenie budowlane uiszcza regularnie raty miesięczne. Ministerstwu robót publicznych przysłuża w porozumieniu z Ministerstwem skarbu prawo zażądania zwrotu udzielonej zaliczki, względnie reszty zaliczki w całości lub w części bez wypowiedzenia:

1. w przypadkach, oznaczonych w artykule 24. statutu funduszu;

2. jeżeli zjednoczenie budowlane zalega z dwiema ratami miesięcznymi mimo poprzedniego upomnienia.

Artykuł 5.

Odsetki zwłoki.

Jeżeliby zjednoczenie budowlane nie spełniło swych zobowiązań płatniczych najpóźniej w ciągu czterech dni po zapadłości albo nie spełniło ich całkowicie, wówczas ma obowiązek uiszczenia 5procentowych odsetek zwłoki, względnie odsetek od odsetek od niezapłaconej na czas kwoty, począwszy od dnia zapadłości do dnia zapłaty, a to niezależnie od skutków opieszałości w płaceniu, przewidzianych w artykule 4.

Zaleski wr.

Trnka wr.

30.

Rozporządzenie Ministerstwa robót publicznych w porozumieniu z Ministerstwem skarbu z dnia 9. lutego 1912,

dotyczące ogólnej użyteczności zjednoczeń budowlanych i kontroli nad nimi po myśli ustawy z dnia 28. grudnia 1911, Dz. u. p. Nr. 242, oraz ustawy z dnia 28. grudnia 1911, Dz. u. p. Nr. 243.

Artykuł 1.

Zjednoczenia budowlane, które korzystają z dobrodziejstw ustawy z dnia 28. grudnia 1911, Dz. u. p. Nr. 242, dotyczącej ulg podatkowych dla nowych budowli, dobudowań, podwyższeń budynków i przebudowań w ogólności i dla budowy mieszkań małych w szczególności, oraz ustawy z dnia 28. grudnia 1911, Dz. u. p. Nr. 243, dotyczącej ulg podatkowych i należnościowych dla zjednoczeń budowlanych ogólnie użytecznych, podlegają według § 20. ustawy, przytoczonej na pierwszym miejscu, i według § 7. ustawy, przytoczonej na drugim miejscu, kontroli Ministerstwa robót publicznych.

Artykuł 2.

Jeżeli jedno z zjednoczeń budowlanych wspomnianych w artykule 1., naruszy lub obejdzie warunki, od których ustawa z dnia 22. grudnia 1910, Dz. u. p. Nr. 242, oraz artykuł 30. statutu państwowego funduszu pieczy nad mieszkaniem dla mieszkań małych, ogłoszonego obwieszczeniem ministeryalnem z dnia 9. lutego 1912, Dz. u. p. Nr. 28, czyni zależnem istnienie ogólnej użyteczności zjednoczenia budowlanego, wówczas Ministerstwo robót publicznych winno orzec po myśli przytoczonego artykułu 30., że wymogi ogólnej użyteczności już nie zachodzą.

Artykuł 3.

W celu wykonywania kontroli stosownie do artykułu 1. winny wymienione tamże zjednoczenia budowlane poddać na żądanie każdego czasu całe swe kierownictwo i całą swą administrację rewizji funkcyjnarjusza państwowego, wydelegowanego przez Ministerstwo robót publicznych, tudzież zezwolić funkcyjnarjuszowi temu na wglądanie w księgi, korespondencję lub inne dokumenty oraz na wstęp na posiedzenia organów zjednoczenia (wydziału kierującego, rady nadzorczej, walnego zgromadzenia itd.). Reprezentantowi władzy nie przysługują na posiedzeniach takich prawo głosowania, musi się go jednak na żądanie każdego czasu wysłuchać.

Powyższe zjednoczenia budowlane są dalej obowiązane, przedkładać Ministerstwu robót publicznych swe bilanse i sprawozdania w ciągu 30 dni po powzięciu co do nich uchwały, donosić na żądanie o terminach posiedzeń, wspomnianych w ustępie poprzedzającym, tudzież udzielać temuż Ministerstwu na życzenie wszelkich wyjaśnień o swej działalności.

Artykuł 4.

Do fundacyi, którym przysługują dobrodziejstwa ustawy z dnia 28. grudnia 1911, Dz. u. p. Nr. 242, lub ustawy z dnia 28. grudnia 1911, Dz. u. p. Nr. 243, mają postanowienia artykułów 1. do 3. analogiczne zastosowanie.

Zaleski wr.

Trnka wr.

31.

Rozporządzenie Ministerstwa skarbu w porozumieniu z Ministerstwem robót publicznych z dnia 10. lutego 1912

w sprawie wykonania postanowień należnościowych ustawy z dnia 28. grudnia 1911, Dz. u. p. Nr. 243, dotyczącej ulg podatkowych i należnościowych dla zjednoczeń budowlanych ogólnie użytecznych.

Wymogi ogólnej użyteczności.

Artykuł 1.

Za zjednoczenia budowlane ogólnie użyteczne po myśli ustawy z dnia 28. grudnia 1911, Dz. u. p. Nr. 243, tudzież niniejszego rozporządzenia należy uważać zjednoczenia (stowarzyszenia budowlane, spółki budowlane, związki budowlane), jeżeli one

- a) dążą do celów, przytoczonych w § 4. ustawy z dnia 22. grudnia 1910, Dz. u. p. Nr. 242, i
- b) czynią zadość przepisom § 12. ustawy z dnia 22. grudnia 1910, Dz. u. p. Nr. 242, to znaczy, jeżeli dywidenda, przypadająca do rozdziału pomiędzy członków, jest ograniczona na najwyższej 5 procent wpłaconych udziałów oraz zapewniony członkom na wypadek rozwiązania zjednoczenia jedynie zwrot wpłaconych kwot udziałowych, zaś ewentualna reszta majątku zjednoczenia przeznaczona na cele ogólnie użyteczne, a nadto jeżeli
- c) zachodzi reszta wymogów, od których artykuł 30. statutu funduszu pieczy nad mieszkaniem (oznaczonego w dalszym ciągu literami st. f. m.), ogłoszonego obwieszczeniem z dnia 9. lutego 1912, Dz. u. p. Nr. 28, czyni zależnem uznanie ogólnej użyteczności zjednoczenia budowlanego.

Do celów, wspomnianych w ustępie poprzedzającym, lit. a, należą: budowa małych mieszkań (§ 6. ustawy z dnia 22. grudnia 1910 i artykuł 8 st. f. m.); nabywanie przeznaczonych na ten cel gruntów; nabywanie domów z małymi mieszkaniami (domów o małych mieszkaniach; § 7. ustawy z dnia 22. grudnia 1910; artykuł 8. i 9. st. f. m.) albo domów, które ma się przekształcić lub przebudować na małe mieszkania.

Jeżeli Ministerstwo robót publicznych orzeknie z mocy poruczonego sobie prawa nadzoru (§ 7. ustawy z dnia 28. grudnia 1911, Dz. u. p. Nr. 243, artykuł 30. st. f. m. oraz rozporządzenie ministerjalne z dnia 9. lutego 1912, Dz. u. p. Nr. 30), że co do pewnego zjednoczenia budowlanego nie zachodzą już wymogi ogólnej użyteczności, wówczas nie powinno się zjednoczenia tego traktować nadal jako ogólnie użyteczne po myśli §§ 3. do 6. ustawy, a to począwszy od dnia, w którym zaszły okoliczności, będące podstawą orzeczenia, jeżeli jednak dnia tego nie da się oznaczyć, począwszy od dnia, w którym wspomniane orzeczenie wydano.

O ile zachodzą wymogi, oznaczone w ustępie pierwszym, lit. a i c, należy uważać fundacye ze względu na zastosowanie §§ 3. i 5. ustawy z dnia 28. grudnia 1911, Dz. u. p. Nr. 243, za równorzędne z zjednoczeniami budowlanymi; do fundacyi takich stosują się w sposób analogiczny odnośnie postanowienia niniejszego rozporządzenia.

Do §§ 3. i 4. ustawy (nabywanie i sprzedaż nieruchomości).

Artykuł 2.

Prośbę o przyznanie dobrodziejstw, przewidzianych w § 3. lub § 4. ustawy, należy wnieść w razie, jeżeli prośby takiej nie połączy się z doniesieniem o akcie prawnym w celu wymiaru należitości albo z odwołaniem od wymiaru należitości przenośnej, do kierującej władzy skarbowej pierwszej instancji bezpośrednio lub w drodze urzędu podatkowego (kasy skarbowej i sądowno-depozytowej) tego okręgu, w którym leży przeniesiona nieruchomość.

Rozstrzyganie próśb takich należy do kierujących władz skarbowych pierwszej instancji.

Równocześnie z wniesieniem prośby należy przedłożyć wszystkie dokumenty, potrzebne do ocenienia okoliczności, czy zachodzą wymogi, miarodajne dla przyznania dobrodziejstwa. Jako dokumenty takie wchodzi: statuty (kontrakt stowarzyszenia lub kontrakt spółki) zjednoczenia budowlanego ogólnie użytecznego; potwierdzenie Ministerstwa robót publicznych, że zjednoczenie budowlane miało w chwili aktu przeniesienia charakter ogólnie użyteczności; następnie w przypadkach oznaczonych w § 3., ustęp 1. i 2. ustawy, potwierdzenie wspomnianego Ministerstwa, że pomoc kredytowa funduszu pieczy nad mieszkaniami została przyrzeczona lub udzielona; w przypadkach, wspomnianych w § 4. ustawy nadto oryginał lub odpis nakazu płatniczego co do należitości przenośnej, wymierzonej z powodu nabycia gruntu przez zjednoczenie budowlane, wyciąg z księgi gruntowej, dotyczący nieruchomości tej, tudzież potwierdzenie Ministerstwa robót publicznych, że przeniesiony budynek przedstawia się jako dom z małymi mieszkaniami (artykuł 1., ustęp 2. niniejszego rozporządzenia) oraz jako dom własny (artykuł 29. st. f. m.) i że budynek ten został przeniesiony na jednego z członków zjednoczenia budowlanego.

W razie utraty ulg, przewidzianych w §§ 3. lub 4. ustawy, należy uzupełnić należitość przenośną do pełnej kwoty, która ma być uiszczona według ogólnych przepisów należitościowych.

Artykuł 3.

Jeżeli w razie istnienia reszty wymogów, przewidzianych w § 3, ustęp 1. ustawy, w chwili przeniesienia gruntu na zjednoczenie budowlane przyrzeczono już wprawdzie pomoc kredytową funduszu pieczy nad mieszkaniami, lecz pomocy tej jeszcze nie udzielono, wówczas należy przyznać ulgę.

wspomnianą w § 3., ustęp 1., na razie warunkowo i wymierzyć odpowiednio zniżoną należycie przenośną, z zastrzeżeniem dodatkowego sprostowania na kwotę, przypadającą według ogólnych przepisów należycieściowych. Jeżeli w ciągu dwóch lat po przeniesieniu albo w razie przedłużenia terminu tego z powodów zasługujących na szczególne uwzględnienie, w ciągu tego przedłużonego terminu nie dostarczy się dowodu, że zostało przeprowadzone zabezpieczenie hipoteczne, przewidziane w § 5. ustawy z dnia 22. grudnia 1910, Dz. u. p. Nr. 242, na rzecz pożyczki, udzielonej zjednoczeniu budowlanemu z funduszu pieczy nad mieszkaniami w celu nabycia gruntu albo (na wypadek udzielenia pośredniej pomocy kredytowej funduszu pieczy nad mieszkaniami) na rzecz pożyczki służącej na cel taki, a poręczonej przez fundusz pieczy nad mieszkaniami, wówczas należy w razie, jeżeli nie zachodzą wymogi artykułu 5., sprostować należycie na pełną kwotę, przypadającą według ustawy. Niespełnienie warunku, od którego było zależne wymierzenie należycieści zniżonej, nie uważa się za powód do przypisania podwyższenia należycieści.

Artykuł 4.

O okolicznościach, uzasadniających zgaśnięcie dobrodziejstwa po myśli § 3. ustawy (§ 3., ustęp 3.), winno zjednoczenie budowlane donieść kierującej władzy skarbowej pierwszej instancji w ciągu czternastu dni po ich zajęciu. Zaniedbanie doniesienia tego pociąga za sobą pobranie nadwyżki należycieści, przypadającej według ogólnych przepisów należycieściowych, w podwójnym wymiarze.

Artykuł 5.

Na zasadzie upoważnienia, udzielonego w ostatnim ustępie § 3. ustawy, rozporządza się, że w tych przypadkach, wspomnianych w § 3., ustęp 1. ustawy, w których fundusz pieczy nad mieszkaniami w chwili przeniesienia jeszcze nie udzielił pomocy kredytowej, lub jeszcze nie przyrzekł jej, albo w których nie korzysta się w ogólności z pomocy kredytowej funduszu, będą zastosowane analogicznie postanowienia pierwszego i czwartego ustępu wspomnianego paragrafu pod następującymi warunkami:

1. Na gruncie, będącym przedmiotem przeniesienia, musi być zhipotekowane w księdze gruntowej na rzecz państwa jako ciężar rzeczowy zobowiązanie właściciela,

- a) że w ciągu trzech lat po nabyciu gruntu przez zjednoczenie budowlane ogólnie użyteczne wybuduje na nim dom z małymi mieszkaniami (artykuł 1., ustęp 2.), nadający się do użytku; oraz
- b) że nie sprzeda nieruchomości w ciągu dziesięciu lat po nabyciu gruntu przez zjednoczenie budowlane ogólnie użyteczne, pominąwszy przy-

padek odpłatnego przeniesienia domu własnego na jednego z członków zjednoczenia budowlanego, wspomniany w § 4. ustawy.

2. Właściciel gruntu, względnie domu z małymi mieszkaniami, wybudowanego na tym gruncie, musi w ciągu okresu dziesięcioletniego po nabyciu gruntu przez zjednoczenie budowlane ogólnie użyteczne uczynić zadość przepisom artykułów 8, 9, 10, 1. l. 3 i 4, artykułu 24., I, l. 1. i artykułów 25., 26., 27. i 29. st. f. m. co do utrzymania stanu budynku i mieszkań, tudzież używania tychże, oraz co do pobierania czynszów najmu, co do wypowiedziania mieszkań, znajdujących się w domu z małymi mieszkaniami, co do ubezpieczenia ogniowego, jakoteż sprzedaży budynku jako domu własnego.

Artykuł 6.

Zjednoczenia budowlane ogólnie użyteczne, korzystające z dobrodziejstwa według § 3., ustęp ostatni ustawy oraz artykułu 5. niniejszego rozporządzenia, winny obok przedłożenia innych dokumentów stosownie do artykułu 2., ustęp 3., dostarczyć dowodu, że ciężar rzeczowy, wspomniany w artykule 5., l. 1, został wpisany do ksiąg gruntowych.

O wpis ten winno zjednoczenie budowlane ogólnie użyteczne prosić sąd ksiąg gruntowych. Przy odnośnym wpisie należy uwidocznic w księdze gruntowej końcowy termin kalendarzowy czasokresów, oznaczonych w artykule 5., l. 1, lit. a i b.

Jeżeli ciężar rzeczowy państwa wyprzedzają pod względem stopnia hipotecznego inne ciężary, można przyznać dobrodziejstwo artykułu 5. tylko wówczas, jeżeli odnośni uprawnieni oświadczą gotowość odstąpienia swoich praw pierwszeństwa na rzecz powyższego ciężaru rzeczowego i odnośne oświadczenia zostaną zainstalowane w księdze gruntowej. Uwolnienie od warunku tego z powodów zasługujących na uwzględnienie jest zastrzeżone Ministerstwu skarbu.

Oświadczenie zjednoczenia budowlanego, będące podstawą wpisu, jakoteż oświadczenia, dotyczące odstąpienia praw pierwszeństwa, wspomniane w ustępie poprzedzającym, są według pozycji taryfy 102, lit. c, ustawy z dnia 9. lutego 1850, Dz. u. p. Nr. 50, bezwarunkowo wolne od należycieści. Wpis ciężaru rzeczowego do księgi gruntowej nie podlega wcale wymiarowi należycieści stosownie do pozycji taryfy 45, B, lit. b ustawy z dnia 13. grudnia 1862, Dz. u. p. Nr. 89.

Artykuł 7.

Dobrodziejstwo, przyznane stosownie do artykułu 5., gaśnie:

1. Jeżeli wspomniany tamże ciężar rzeczowy zostanie wykreślony przed upływem dziesięciu lat po nabyciu gruntu przez zjednoczenie budowlane, oraz

2. jeżeli nie uczyni się zadość zobowiązaniom, wynikającym z tego ciężaru rzeczowego, w końcu

3. jeżeli brakuje już jednego z wymogów, oznaczonych w artykule 5., l. 2.

O okolicznościach, uzasadniających zgaśnięcie dobrodziejstwa, winno zjednoczenie budowlane donieść kierującej władzy skarbowej pierwszej instancji w ciągu 14 dni po ich zajęciu, gdyż w przeciwnym razie będzie pobrana nadwyżka należyci, przypadająca według ogólnych przepisów należyciowych, w podwójnym wymiarze.

Artykuł 8.

Za niezabudowany po myśli § 3. ustawy należy uważać taki grunt, na którym w czasie nabycia tegoż przez zjednoczenie budowlane ogólnie użyteczne nie znajduje się w ogólności żadna budowla albo który zabudowany jest tylko budynkami, służącymi do podrzędnych i tymczasowych celów, jako to altanami, szopami, barakami itp.

Do zabudowanych gruntów wraz z podwórzami i ogródkami nie ma zastosowania dobrodziejstwo, przewidziane w § 3. Jeżeli zjednoczenie budowlane ogólnie użyteczne nabędzie jednym i tym samym aktem prawnym grunt zabudowany i niezabudowany, wówczas należy stosować do tego nabycia § 3. ustawy w razie istnienia reszty wymogów, wspomnianych w tym paragrafie, o ile przedmiotem nabycia jest grunt niezabudowany. W wypadkach tego rodzaju należy obliczyć wartość zabudowanej i niezabudowanej części przeniesionych nieruchomości według ogólnych przepisów należyciowych.

Artykuł 9.

Przyznanie dobrodziejstwa, przewidzianego w § 4., ustęp 1. ustawy, jest zależne od zejścia się następujących warunków:

1. dla nabycia gruntu, na którym znajduje się dom z małymi mieszkaniami, przeznaczony na sprzedaż, musi być przyznana ulga, przewidziana w § 3. ustawy;

2. zjednoczenie budowlane ogólnie użyteczne musi przeprowadzić sprzedaż domu z małymi mieszkaniami (artykuł 1., ustęp 2.) sposobem odpłatnym na rzecz jednego ze swych członków;

3. przy sprzedaży tej muszą być przestrzegane zarządzenia, wspomniane w artykule 29. st. f. m. co do nabywania domów własnych, bez względu na to, czy fundusz pieczy nad mieszkaniami udzielił pomocy kredytowej, czy też jej nie udzielił;

4. wartość przeniesionego domu z małymi mieszkaniami wraz z przynależnościami nie może bez potrącenia ciężarów przenosić kwoty 10.000 K, względnie 15.000 K.

Dobrodziejstwo, przewidziane w § 4., ustęp 1. ustawy, nie będzie miało zastosowania, jeżeli zostało przyznane zniżenie należyci według § 3. ustawy z dnia 18. czerwca 1901, Dz. u. p. Nr. 74, a według tego ostatniego przepisu ustawowego wypada jeszcze niższa stopa należyciowa.

Artykuł 10.

Dobrodziejstwo, przewidziane w § 4., ustęp 1. ustawy, gaśnie:

1. jeżeli zjednoczenie budowlane ogólnie użyteczne utraci ulgę należyciową, przewidzianą dla nabycia gruntu w § 3. ustawy (artykuł 4. i 7.);

2. jeżeli nie będzie przestrzegany jeden z wymogów, przepisanych dla nabywania domów własnych w artykule 29. st. f. m.

O okolicznościach, uzasadniających zgaśnięcie dobrodziejstwa, winno zjednoczenie budowlane ogólnie użyteczne donieść w ciągu 14 dni po ich zajęciu kierującej władzy skarbowej pierwszej instancji; w przypadkach, wspomnianych pod l. 2, ciężki obowiązek ten także na nabywcy domu własnego.

Artykuł 11.

Na zasadzie upoważnienia, zawartego w ustępie trzecim § 4. ustawy, rozporządza się, że w przypadkach, w których został wybudowany dom z małymi mieszkaniami (artykuł 1., ustęp 2.) na gruncie, nabytym przez zjednoczenie budowlane ogólnie użyteczne już przed wejściem w życie ustawy, a fundusz pieczy nad mieszkaniami udzielił na ten cel pomocy kredytowej bezpośredniej lub pośredniej, będą stosowane analogicznie postanowienia § 4., ustęp 1. i 2. ustawy, tudzież artykułów 2., 9. i 10. niniejszego rozporządzenia do sprzedaży budynku jako domu własnego na rzecz jednego z członków odnośnego zjednoczenia budowlanego, która nastąpi po wejściu w życie ustawy, a to wówczas

1. jeżeli zabezpieczenie hipoteczne, wspomniane w § 5. ustawy z dnia 22. grudnia 1910, Dz. u. p. Nr. 242, a dotyczące pożyczki udzielonej lub poręczonej przez fundusz pieczy nad mieszkaniami, nie zostanie wykreślone przed upływem 10 lat po wejściu w życie ustawy wskutek wypowiedzenia lub zażądania natychmiastowego zwrotu pożyczki, tudzież

2. jeżeli dom z małymi mieszkaniami, nadający się do użytku, został wybudowany już przed wejściem w życie ustawy albo zostanie wybudowany w ciągu trzech lat po wejściu w życie ustawy.

Artykuł 12.

Jeżeli Ministerstwo robót publicznych odmówi zjednoczeniu budowlanemu charakteru ogólnej

użyteczności (§ 7. ustawy i artykuł 1., ustęp przedostatni niniejszego rozporządzenia), wówczas orzeczenie to pociąga za sobą utratę dobrodziejstw, wynikających z §§ 3. i 4. ustawy, tylko odnośnie do przeniesień, przeprowadzonych po dniu, w którym zaszyły okoliczności, będące podstawą orzeczenia, albo w razie niemożności ustalenia dnia tego, po dniu, w którym wspomniane orzeczenie wydano.

Do § 5. ustawy (równoważnik należitości.)

Artykuł 13.

Dobrodziejstwo, przewidziane w § 5. ustawy, jest zawisłe od dostarczenia dowodu,

1. że budynek, dla którego żąda się przyznania tego dobrodziejstwa, przedstawia się jako dom z małymi mieszkaniami (artykuł 1., ustęp 2.), oraz

2. że na prośbę zjednoczenia budowlanego zostało wpisane do księgi gruntowej na rzecz państwa lub funduszu pieczy nad mieszkaniami zobowiązanie właściciela, że nie sprzeda odnośnego budynku bez zezwolenia Ministerstwa robót publicznych. Co do uwolnienia od należitości oświadczenia, będącego podstawą wpisu do ksiąg gruntowych, oraz samego wpisu do ksiąg gruntowych, należy zastosować postanowienie artykułu 6., ustęp ostatni.

Prośbę o przyznanie dobrodziejstwa, przewidzianego w § 5., należy wnieść w razie, jeżeli nie połączy się prośby takiej z zeznaniem, złożonem celem wymiaru równoważnika należitości, albo z odwołaniem od wymiaru tej należitości, do kierującej władzy skarbowej pierwszej instancyi, powołanej do wymiaru równoważnika należitości (§ 32. rozporządzenia Ministerstwa skarbu z dnia 10. października 1910, Dz. u. p. Nr. 186). Równocześnie należy przedłożyć wszystkie dokumenty, potrzebne dla ocenienia wymogów do przyznania dobrodziejstwa.

Artykuł 14.

Przyznanie dobrodziejstwa, przewidzianego w § 5. ustawy, pociąga za sobą ten skutek, że za czas począwszy od ziszczenia się wymogów, wspomnianych w artykule 13., ustęp 1., l. 1 i 2, nie uwzględniając jednak okresu czasu, poprzedzającego wejście w życie ustawy, należy uiszczyć równoważnik należitości tylko od połowy wartości domu z małymi mieszkaniami, obliczonej stosownie do §§ 12. do 15. rozporządzenia Ministerstwa skarbu z dnia 10. października 1910, Dz. u. p. Nr. 186. Jeżeli zobowiązanie do uiszczenia równoważnika należitości zaczyna się dopiero od jakiejś chwili późniejszej, wówczas dobrodziejstwo to będzie stosowane począwszy od owej chwili.

Jeżeli równoważnik należitości za VII. dziesięciolecie (t. j. za czas do dnia 31. grudnia 1920) został wymierzony już przed tą chwilą, w której zaszyły wymogi dla przyznania dobrodziejstwa po myśli § 5. ustawy, wówczas należy sprostować na prośbę zjednoczenia budowlanego ogólnie użytecznego wymiar równoważnika należitości za pozostałą część dziesięciolecia, stosując analogicznie postanowienia § 35., ustępy 2 i 4 rozporządzenia Ministerstwa skarbu z dnia 10. października 1910, Dz. u. p. Nr. 186.

Zjednoczenie budowlane utraci ulgę, przewidzianą w § 5. ustawy, jeżeli Ministerstwo robót publicznych odmówi mu charakteru ogólnej użyteczności (§ 7. ustawy i artykuł 1., ustęp przedostatni niniejszego rozporządzenia) albo jeżeli zobowiązanie, wspomniane w artykule 13., ustęp 1., l. 2, zostanie wykreślone z ksiąg gruntowych. W przypadkach tych należy uiszczyć równoważnik należitości od pełnej wartości domu z małymi mieszkaniami i zmienić odpowiednio wymiar tej opłaty za czas po zajściu okoliczności, uzasadniających orzeczenie Ministerstwa robót publicznych (albo w razie, jeżeli chwila zajścia okoliczności tych nie da się oznaczyć, po dniu wydania wspomnianego orzeczenia), względnie za czas po wykreśleniu zobowiązania.

Do § 6. ustawy (przemiana i fuzya).

Artykuł 15.

O przyznanie dobrodziejstwa po myśli § 6. ustawy należy starać się przedkładając wszystkie potrzebne dokumenty u tej kierującej władzy skarbowej pierwszej instancyi, w której okręgu urzędowym nowe zjednoczenie budowlane, powstałe wskutek przemiany lub fuzyi, ma swą siedzibę. Do rozstrzygnięcia prośby jest powołana powyższa kierująca władza skarbowa.

Dobrodziejstwo po myśli § 6. ustawy dotyczy:

1. zmiany formy prawnej zjednoczenia budowlanego ogólnie użytecznego, to znaczy przemiany stowarzyszenia budowlanego ogólnie użytecznego w spółkę budowlaną ogólnie użyteczną z poręką ograniczoną lub w akcyjną spółkę budowlaną ogólnie użyteczną albo odwrotnie, tudzież przemiany akcyjnej spółki budowlanej ogólnie użytecznej w spółkę budowlaną ogólnie użyteczną z poręką ograniczoną albo odwrotnie;

2. fuzyi dwóch lub więcej zjednoczeń budowlanych ogólnie użytecznych z zachowaniem swego charakteru ogólnej użyteczności.

Dobrodziejstwo po myśli § 6. można przyznać tylko wówczas, jeżeli według statutów (kontraktu

spółki lub kontraktu stowarzyszenia) nowego zjednoczenia budowlanego; powstałego przez przemianę lub fuzję, jest dopuszczalną zmianą postanowień, uzasadniających charakter ogólnej użyteczności, tylko za zgodą Ministerstwa robót publicznych.

Artykuł 16.

Jeżeli Ministerstwo robót publicznych orzeknie później, że co do zjednoczenia budowlanego, powstałego przez przemianę lub fuzję, nie zachodzą już wymogi ogólnej użyteczności (§ 7. w związku z § 2., ustęp 2. ustawy; artykuł 1., ustęp przedostatni niniejszego rozporządzenia), wówczas gaśnie dobrodziejstwo, przewidziane w § 6. ustawy; należności od kontraktu spółki lub kontraktu stowarzyszenia i od wpisu do ksiąg gruntowych winny być w takim razie uiszczone według ogólnych przepisów ustaw należnościowych, względnie uzupełnione do wysokości, odpowiadającej ogólnym przepisom należnościowym.

Artykuł 17.

Jeżeli w przypadkach, oznaczonych w § 6. ustawy, nastąpi wskutek przemiany lub fuzji powiększenie kapitału spółki lub stowarzyszenia, winno się w razie istnienia innych wymogów § 6. uścić należność od kontraktu spółki lub kontraktu stowarzyszenia od tej kwoty, o którą kapitał spółki lub kapitał stowarzyszenia nowego zjednoczenia przewyższa kapitał zjednoczenia przemienionego, względnie ogólną wysokość kapitału spółki lub kapitału stowarzyszenia zjednoczeń złączonych, a to według stanu kapitału w chwili przemiany lub fuzji.

Jeżeli z powodu przemiany lub fuzji zostaną wniesione do nowego zjednoczenia nieruchomości, które nie należały już przedtem do zjednoczenia przemienionego, względnie do zjednoczeń złączonych, wówczas powinno się uścić należność przenośną od wartości tych nieruchomości według ogólnych przepisów należnościowych.

Uwolnienie od stempła podań i załączników.

Artykuł 18.

Podania o przyznanie dobrodziejstw, przewidzianych w §§ 3. do 6. ustawy, oraz doniesienia, wspomniane w artykułach 4., 7. i 10., są wolne od stempła stosownie do pozycji taryfy 44 q ustawy z dnia 13. grudnia 1862, Dz. u. p. Nr. 89.

Dokumenty, które mają być dołączone do powyższych podań i doniesień, są wolne od stempła, przypadających od załączników, według § 11. ustawy z dnia 9. lutego 1850, Dz. u. p. Nr. 50.

Początek mocy obowiązującej.

Artykuł 19.

Ustawa z dnia 28. grudnia 1911, Dz. u. p. Nr. 243, weszła w życie w dniu ogłoszenia jej, to jest w dniu 30. grudnia 1911.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie w dniu ogłoszenia i winno być stosowane w wszystkich przypadkach, do których stosują się §§ 3. do 6. ustawy.

Zaleski wlr.

Trnka wlr.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XII. — Wydana i rozesłana dnia 17. lutego 1912.

Treść: (L. 32—35.) 32. Obwieszczenie, dotyczące utworzenia Urzędu podatkowego i sądowo-depozytowego w Tijesno (Stretto) w Dalmacji. — 33. Rozporządzenie, którem ogłasza się postanowienia dodatkowe do przepisów, dotyczących urzędowego badania i uwierzytelniania przyrządów do pomiaru zużycia elektryczności. — 34. Obwieszczenie, dotyczące utworzenia ekspozytury celniej w Sistiana. — 35. Obwieszczenie, dotyczące przeniesienia czynności wyciskania znaczków stemplowych z Urzędu celnego głównego na Urząd podatkowy w Budziejowicach.

32.

Obwieszczenie Ministerstwa skarbu z dnia 16. stycznia 1912,

dotyczące utworzenia Urzędu podatkowego i sądowo-depozytowego w Tijesno (Stretto) w Dalmacji.

Na zasadzie Najwyższego postanowienia z dnia 1. października 1911 tworzy się w Tijesno (Stretto) w Dalmacji urząd podatkowy i sądowo-depozytowy dla obszaru gminy politycznej Tijesno (Stretto), przydzielonego według rozporządzenia Ministerstwa sprawiedliwości z dnia 10. października 1902, Dz. u. p. Nr. 199, do okręgu sądu powiatowego tej samej nazwy.

Urząd ten rozpocznie swą działalność w dniu 1. kwietnia 1912.

Z chwilą tą wydzieli się gminę polityczną Tijesno (Stretto) z okręgu Urzędu podatkowego w Szybeniku (Sebenico) i przydzielili ją do okręgu Urzędu podatkowego w Tijesno (Stretto).

Zaleski wlr.

33.

Rozporządzenie Ministerstwa robót publicznych z dnia 31. stycznia 1912,

którem ogłasza się postanowienia dodatkowe do przepisów, dotyczących urzędowego badania i uwierzytelniania przyrządów do pomiaru zużycia elektryczności.

Dodatkowo do rozporządzeń ministeryalnych z dnia 21. grudnia 1903, Dz. u. p. Nr. 261, i z dnia 17. grudnia 1909, Dz. u. p. Nr. 211, podaje się do wiadomości publicznej następujący dodatek do przepisów, dotyczących urzędowego badania i uwierzytelniania przyrządów do pomiaru zużycia elektryczności, wydany przez c. k. Główną Komisję miar i wag, a zatwierdzony co do opłat przez Ministerstwo robót publicznych.

Postanowienia dodatku tego wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Trnka wlr.

Dodatek drugi

do

przepisów,

dotyczących urzędowego badania i uwierzytelniania przyrządów do pomiaru zużycia elektryczności (dla wielokrotnej taryfy).

Do urzędowego badania i uwierzytelniania dopuści się także takie przyrządy do pomiaru zużycia elektryczności dla wielokrotnej taryfy, które mają mniej liczydeł, aniżeli to odpowiadałoby ilości taryf, dla której przyrząd liczący jest zbudowany.

Te przyrządy liczące powinny odpowiadać odnośnym przepisom, ogłoszonym powołanymi wyżej rozporządzeniami, a nadto jeszcze następującym przepisom szczególnym:

1. Na tablicy, którą musi mieć każdy przyrząd liczący stosownie do punktu 29. przepisów, ogłoszonych w Dzienniku ustaw państwa Nr. 261 z roku 1903, powinno być podane oznaczenie najwyższej dopuszczalnej siły prądu i największego dopuszczalnego napięcia osobno dla każdej taryfy, bez względu na to, czy najwyższa dopuszczalna siła prądu, względnie najwyższe dopuszczalne napięcie są pod względem rejestrowania według rozmaitych taryf równe lub odmienne dla każdej taryfy z osobna.

2. Dalej należy podać na tablicy wzajemny stosunek poszczególnych taryf w formie $a : b : c : \dots$, przyczem a, b, c, \dots oznaczają stopy jednostkowe rozmaitych taryf.

3. W certyfikacie (por. punkt 43. powołanych na końcu przepisów) poda się stałą dla rejestrowania według jednej z taryf (przy wyraźnem jej powołaniu).

4. W certyfikacie poda się (prócz przepisanych dotychczas szczegółów) nadto także ilość taryf, dla których przyrząd pomiarowy jest zbudowany, i wzajemny stosunek poszczególnych taryf (w wskazanej poprzednio formie $a : b : c : \dots$).

5. O ile przyrządy pomiarowe tego rodzaju mają być urzędownie uwierzytelnione, muszą one odpowiadać w zupełności przy rejestrowaniu według każdej z taryf, dla której są zbudowane, i z uwzględnieniem stosunków, w jakich stopy jednostkowe taryf pozostają względem siebie, postanowieniom punktu 36. powołanych wyżej przepisów.

6. Pod względem urzędowego badania i uwierzytelniania tych przyrządów pomiarowych pozostają w mocy stopy należnościowe, zawarte w rozdziale X. wspomnianych przepisów; jedynie dodatek, który ma być liczony według punktu 49. *b* powołanych

przepisów, należy obliczać przy uwzględnieniu największych dopuszczalnych sił prądu i napięć, podanych dla poszczególnych taryf (por. poprzedzający punkt 1.), dla każdej taryfy osobno, przyczem jednak siły prądu o więcej jak 150 amperach ma się wstawić w rachunek jedynie w wysokości 150 amperów.

Wiedeń, dnia 25. listopada 1911.

C. k. Główna Komisya miar i wag:

Lang wlr.

34.

Obwieszczenie Ministerstw skarbu i handlu z dnia 8. lutego 1912, dotyczące utworzenia ekspozytury celnej w Sistiana.

W Sistiana (w Pobrzeżu) utworzono ekspozyturę celną z służbą portową i morsko-sanitarną, która rozpoczęła swą działalność już przed dłuższym czasem.

Ekspozytura ta jest upoważniona do ekspedycyi wchodowej i wychodowej towarów wolnych od cła w ogóle lub na zasadzie umowy (z wyjątkiem szlucznych środków nawozowych) oraz do załatwiania certyfikatów konwojowych na towary, przekazane morzem w obrocie krajowym.

Zaleski wlr.

Roessler wlr.

35.

Obwieszczenie Ministerstwa skarbu z dnia 8. lutego 1912, dotyczące przeniesienia czynności wyciskania znaczków stemplowych z Urzędu celnego głównego na Urząd podatkowy w Budziejowicach.

Odnosnie do § 2., punkt 2., rozporządzenia Ministerstwa skarbu z dnia 23. lutego 1900. Dz. u. p. Nr. 36, dotyczącego urzędowego wyciskania stemplowych znaczków wartościowych, oznajmia się, iż czynność tę poruczono w Budziejowicach w miejsce Urzędu celnego głównego tamtejszemu Urzędowi podatkowemu.

Zaleski wlr.

Rok 1912.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XIII. — Wydana i rozesłana dnia 20. lutego 1912.

Treść: (M^o 36 i 37.) 36. Oświadczenie, dotyczące zmiany 5. ustępu deklaracji, należącej do aktu generalnego brukselskiego z dnia 2. lipca 1890. — 37. Obwieszczenie, dotyczące utworzenia Urzędu podatkowego i sądowno-depozytowego w Kralupach n. W. w Czechach.

36.

Oświadczenie z dnia 4. lutego 1912,

dotyczące zmiany 5. ustępu deklaracji, należącej do aktu generalnego brukselskiego z dnia 2. lipca 1890.

(Podpisane w Brukseli dnia 15. czerwca 1910, ratyfikowane w Wiedniu przez Jego c. i k. Apostolską Mość dnia 29. września 1911, dokument ratyfikacyjny złożono w Brukseli dnia 13. października 1911.)

Nos Franciscus Josephus Primus,
 divina favente clementia
 Austriae Imperator, Bohemiae Rex etc. et Hungariae
 Rex Apostolicus,

Notum testatumque omnibus et singulis, quorum interest, tenore praesentium facimus:

Cum inter plenipotentiarios Nostros atque illos potestatum earum, quae Actionem Generalem Bruxellensem die secundo mensis Julii anni millesimi octingentesimi nonagesimi signaverunt, die decimo quinto mensis Junii anni millesimi nongentesimi decimi Bruxellis declaratio additionalis inita ac signata fuerit, qua teloneum pro armis et munitionibus in Congi definitum territorium importandis augeri possit, in lingua Gallica tenoris sequentis:

(Tekst pierwotny.)

(Przekład.)

Déclaration

portant dérogation à l'alinéa 5 de la Déclaration annexée à l'Acte général de Bruxelles du 2 juillet 1890.

Les Puissances qui ont ratifié l'Acte général de Berlin du 26 février 1885 ou qui y ont adhéré sont convenues de faire la Déclaration suivante:

Par dérogation à l'alinéa 5 de la Déclaration annexée à l'Acte général de Bruxelles du 2 juillet 1890, les Puissances signataires ou adhérentes qui ont des possessions ou exercent des protectorats dans le Bassin conventionnel du Congo pourront, pour autant qu'une autorisation leur soit nécessaire à cette fin, y établir, sur les armes et munitions importées, des droits dépassant la limite maxima de 10% de la valeur au port d'importation, fixée par ladite Déclaration.

La présente Déclaration sera ratifiée, et les ratifications en seront déposées au Ministère des Affaires Étrangères, à Bruxelles, dans le délai d'un an ou plus tôt si faire se peut.

Elle entrera en vigueur le trentième jour à partir de celui où aura été clos le procès-verbal de dépôt.

En foi de quoi, les soussignés Plénipotentiaires ont dressé la présente Déclaration et y ont apposé leur cachet.

Fait à Bruxelles, le 15 juin 1910.

Pour l'Allemagne.

(L. S.) v. Flotow m. p.

Pour l'Autriche-Hongrie:

(L. S.) S. Clary et Aldringen m. p.

(L. S.) Richard Schüller m. p.

(L. S.) Gustav de Kálmán m. p.

Pour la Belgique:

(L. S.) Capelle m. p.

Oświadczenie,

dotyczące zmiany 5. ustępu deklaracji, należącej do aktu generalnego brukselskiego z dnia 2. lipca 1890.

Mocarstwa, które ratyfikowały akt generalny Berliński z dnia 26. lutego 1885 albo przystąpiły do niego, zgodziły się na złożenie następującego oświadczenia:

Zmieniając ustęp 5. deklaracji, należącej do aktu generalnego brukselskiego mogą Mocarstwa, które akt powyższy podpisały albo przystąpiły doń, a które mają posiadłości w umownej kotlinie Kongo lub wykonują w niej prawo protektoratu, o ile upoważnienie jest im do tego potrzebne, nakładać na wprowadzaną tamże broń i amunicję cła, przewyższające w przystani dowozowej najwyższy wymiar, ustalony w wspomnianej deklaracji na 10 procent wartości.

Oświadczenie niniejsze będzie ratyfikowane w przeciągu roku albo w razie możności wcześniej, zaś ratyfikacje zostaną złożone w Ministerstwie spraw zewnętrznych w Brukseli.

Oświadczenie to wejdzie w życie w 30. dniu po dniu, w którym zostanie zamknięty protokół złożenia.

W dowód tego wygotowali podpisani pełnomocnicy niniejsze oświadczenie i zaopatrzyli je swymi pieczęciami.

Działo się w Brukseli dnia 15. czerwca 1910.

Za Niemcy:

(L. S.) v. Flotow wtr.

Za Austro-Węgry:

(L. S.) S. Clary i Aldringen wtr.

(L. S.) Ryszard Schüller wtr.

(L. S.) Gustaw de Kálmán wtr.

Za Belgię:

(L. S.) Capelle wtr.

Pour le Danemark:
(L. S.) **W. Grevenkop Castenskiold** m. p.

Pour l'Espagne:
(L. S.) **Arturo de Baguer** m. p.

Pour la France:
(L. S.) **Etienne Ganderax** m. p.

Pour la Grande-Bretagne:
(L. S.) **Granville** m. p.

Pour l'Italie:
(L. S.) **Bonin** m. p.

Pour la République de Libéria:
(L. S.) **Louis Rosenthal** m. p.

Pour la Norvège:
(L. S.) **Leif Bøgh** m. p.

Pour les Pays-Bas:
(L. S.) **P.-R. Melvill von Carnbee** m. p.

Pour la Perse:
(L. S.) **M. Mahmoud Khan** m. p.

Pour le Portugal:
(L. S.) **Santo Thyrso** m. p.

Pour la Russie:
(L. S.) **N. de Giers** m. p.

Pour la Suède:
(L. S.) **Albert Ehrensvarð** m. p.

Pour la Turquie:
(L. S.) **A. Hamid** m. p.

Za Danię:
(L. S.) **W. Grevenkop Castenskiold** wtr.

Za Hiszpanię:
(L. S.) **Arturo de Baguer** wtr.

Za Francję:
(L. S.) **Etienne Ganderax** wtr.

Za Wielką Brytanię:
(L. S.) **Granville** wtr.

Za Włochy:
(L. S.) **Bonin** wtr.

Za Rzeczpospolitą liberyjską:
(L. S.) **Louis Rosenthal** wtr.

Za Norwegię:
(L. S.) **Leif Bøgh** wtr.

Za Niderlandy:
(L. S.) **P.-R. Melvill van Carnbee** wtr.

Za Persję:
(L. S.) **M. Mahmoud Khan** wtr.

Za Portugalię:
(L. S.) **Santo Thyrso** wtr.

Za Rosję:
(L. S.) **N. de Giers** wtr.

Za Szwecję:
(L. S.) **Albert Ehrensvarð** wtr.

Za Turcję:
(L. S.) **A. Hamid** wtr.

Nos visis et perpensis declarationis huius stipulationibus, illas omnes ratas gratasque habere profiteamur, verbo Nostro spondentes, Nos ea omnia, quae in illis continentur, fideliter executioni mandatueros esse.

In quorum fidem majusque robur praesentes ratificationis Nostrae tabulas manu Nostra signavimus sigilloque Nostro adpresso muniti jussimus.

Dabantur Viennae die undetricesimo mensis Septembris anno Domini millesimo nougentesimo undecimo, Regnorum Nostrorum sexagesimo tertio.

Franciscus Josephus m. p.

Comes ab **Aehrenthal m. p.**

Ad mandatum Sacrae Caesareae et Regiae Apostolicae Majestatis proprium:

Mauritius Eques a Roessler m. p.

Caput Sectionis.

Oświadczenie powyższe ogłasza się niniejszem z tym dodatkiem, że wszystkie państwa podpisujące złożyły ratyfikacje swe w Brukseli i że protokół złożenia zamknięty został dnia 31. grudnia 1911.

Wiedeń, dnia 4. lutego 1912.

Stürgkh wr.

Roessler wr.

37.

Obwieszczenie Ministerstwa skarbu z dnia 12. lutego 1912,

dotyczące utworzenia Urzędu podatkowego i sądowo-depozytowego w Kralupach n. W. w Czechach.

Na zasadzie Najwyższego postanowienia z dnia 8. marca 1911 tworzy się w Kralupach n. W. w Czechach Urząd podatkowy i sądowo-depozytowy dla gmin Kralupy n. W., Blewice, Bukol, Dolany (z Dolankiem), Drinow, Duszniki n. W. (z miejscowościami Jedibaby i Kriwousy), Hostin, Chwateruby, Kozomin, Leszany, Lobeczek, Minice (z miejscowo-

wością Debrno), Mikowice, Nelahozeves (z miejscowościami Hledsebe część 2. i z folwarkiem Strachow), Oužice (z Lhotą Czerwoną), Postržin, Wojkowice, Wotwovice, Zemechy, Zlonczice i Zlosejn, przydzielonych do okręgu nowo utworzonego Sądu powiatowego w Kralupach n. W.

Urząd ten rozpocznie swą działalność równocześnie z Sądem powiatowym w dniu 1. marca 1912.

Z tą chwilą wydzieli się wspomniane wyżej gminy z okręgu Urzędu podatkowego w Welwarach i przydzielili je do okręgu Urzędu podatkowego w Kralupach n. W.

Zaleski wr.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XIV. — Wydana i rozesłana dnia 24. lutego 1912.

Treść: (№ 38 i 39.) 38. Rozporządzenie, dotyczące zmiany terminów zapłaty podatku domowo-czynszowego w poborczych okręgach podatkowych Rakownik i Krzywoklat w Czechach. — 39. Rozporządzenie, dotyczące jednostek giełdowych papierów, notowanych na giełdach swojskich (wiedeńskiej, praskiej i tryesteńskiej), jako podstawy wymiaru podatku od obrotu papierów kredytowych.

38.

Rozporządzenie Ministerstwa skarbu z dnia 17. lutego 1912,

dotyczące zmiany terminów zapłaty podatku domowo-czynszowego w poborczych okręgach podatkowych Rakownik i Krzywoklat w Czechach.

Na zasadzie ustawy z dnia 11. czerwca 1894, Dz. u. p. Nr. 110, rozporządza się, że podatek domowo-czynszowy, który według postanowień dotychczasowych miał być płacony w poborczych okręgach podatkowych Rakownik i Krzywoklat w ratach kwartalnych, płatnych z góry dnia 1. stycznia, 1. kwietnia, 1. lipca i 1. października, uiszczany być ma w rzeczonych okręgach na przyszłość w czterech równych ratach, zapadających z góry dnia 1. lutego, 1. maja, 1. sierpnia i 1. listopada każdego roku.

Te same terminy zapłaty obowiązywać mają w myśl § 7. ustawy z dnia 9. lutego 1882, Dz. u. p. Nr. 17, także dla pięcioprocentowego podatku od czystego dochodu z budynków, uwolnionych całkowicie albo częściowo od podatku domowo-czynszowego z tytułu prowadzenia budowy.

Rozporządzenie niniejsze zacznie obowiązywać z dniem 1. kwietnia 1912.

Zaleski wtr.

39.

Rozporządzenie Ministerstwa skarbu z dnia 18. lutego 1912,

dotyczące jednostek giełdowych papierów, notowanych na giełdach swojskich (wiedeńskiej, praskiej i tryesteńskiej), jako podstawy wymiaru podatku od obrotu papierów kredytowych.

Ze względu na niektóre zmiany w notowaniu papierów wartościowych na giełdach swojskich (wiedeńskiej, praskiej i tryesteńskiej) postanawia Ministerstwo skarbu na zasadzie upoważnienia, udzielonego w § 4., l. 2., ust. 3. ustawy z dnia 9. marca 1897, Dz. u. p. Nr. 195, o opodatkowaniu obrotu papierów wartościowych (o podatku giełdowym), ogłosić w miejsce załączników, obwieszonych rozporządzeniem z dnia 13. lutego 1911, Dz. u. p. Nr. 34, następujące nowo wygotowane załączniki A do C, podające warunki zawierania interesów co do jednostki giełdowej papierów, notowanych na giełdach swojskich, które rozstrzygają pod względem wymiaru podatku giełdowego.

O ile według powołanej ustawy obrót pieniężny nie stanowi podstawy opodatkowania, uchodzi co do wszystkich papierów wartościowych, niewymienionych w tych załącznikach, imienna kwota 5.000 zł. w. a. czyli 10.000 K za jednostkę giełdową.

Rozporządzenie to nabiera mocy obowiązującej w dniu 1. marca 1912.

Zaleski wtr.

Nazwa papierów	Jednostka giełdowa wynosi	Nazwa papierów	Jednostka giełdowa wynosi
	Kwota imienna:		Kwota imienna:
Spółki kolei państwowych 500 frank. = 405 M. 4 ⁰ / ₁₀	25 sztuk	Kolei duhc.-podmok. III. em. 1874 zł. zł. 5 ⁰ / ₁₀	5.100 zł. złotem
detto em. 1883 w m. 4 ⁰ / ₁₀	10.000 marek	Kolei duhc.-podmok. em. 1891 zł. srebr. 4 ⁰ / ₁₀	5.100 zł. w. a. s.
C. Państwowy dług krajów Korony węgierskiej.		Kolei duhc.-podmok. em. 1891 w mark. 4 ⁰ / ₁₀	10.200 marek
Węg. renta złota 4 ⁰ / ₁₀	5.000 zł. złotem	Kolei kosz.-bogum. em. 1889 w m. 4 ⁰ / ₁₀ . detto em. 1891 „ „ 4 ⁰ / ₁₀ .	10.000 „ 10.000 „
„ renta w K z r. 1910, 480 K = 408 M, 4 ⁰ / ₁₀	9.600 K	Sp. kolei lwow.-czern.-jasskiej em. 1884 srebr. 4 ⁰ / ₁₀	5.100 zł. w. a. s.
„ oblig. poż. p. w zł. na reg. Żel. Br. K.	12.000 „	Sp. kolei lwow.-czern.-jassk. wol. od pod. em. 1884 srebr. 4 ⁰ / ₁₀	5.100 „ „ „ „
„ pożyczka premiowa po 100 zł.	2.500 zł. w. a.	Kolei ostrawsko-friedlandzkiej K 4 ⁰ / ₁₀ . . .	10.200 K
„ detto po 50 „	2.500 „ „ „	Kolei prasko-duhc. em. 1896 w mar. 3 ⁰ / ₁₀	10.200 marek
„ oblig. prem. regul. Gisy i Szeg., podł. los., w. a.	2.500 „ „ „	Spółki kolei państw. em. 1895 w m. 3 ⁰ / ₁₀	10.000 „
D. Inne pożyczki publiczne.		detto I. em. zł. złotem 5 ⁰ / ₁₀	5.000 zł. złotem
Pożycz. miasta Wiednia (srebro lub złoto) z r. 1874. 5 ⁰ / ₁₀	5.000 zł. złotem	detto II. em. 1874 zł. złot. 5 ⁰ / ₁₀	5.000 „ „
Dolno austriacka pożyczka na koleje kra- jowe z roku 1911 (sztuki 500 tr. nom.) 4 ⁰ / ₁₀ podł. los w 70 latach	20 sztuk	detto (Berno-Rossice) 5 ⁰ / ₁₀	5.100 zł. srebr.
Renta włoska 100 lirów 3 ³ / ₄ 0 ⁰ / ₁₀	10.000 lir. kap.	Sp. kolei połud., styczeń-lipiec fr. 2-6 ⁰ / ₁₀ .	25 sztuk
Rosyjska pożyczka państw. z r. 1906. 5 ⁰ / ₁₀	9.480 K	detto kwiecień-paźdz. fr. 2-6 ⁰ / ₁₀	25 „
Bułgar. poż. hip. państw. z r. 1892. w złocie	5.000 zł. złotem	detto 500 fr. = 405 M. 4 ⁰ / ₁₀	25 „
„ poż. (tyt.) państw. z r. 1902.	10.000 fr.	detto zł. srebr. lub złot. 5 ⁰ / ₁₀	5.000 zł. złotem
„ państw. poż. w zł. 1907 4 ¹ / ₂ 0 ⁰ / ₁₀	9.520 K	detto w markach 4 ⁰ / ₁₀	10.000 marek
„ „ „ „ 1909 4 ¹ / ₂ 0 ⁰ / ₁₀	20 sztuk	Poż. pierw. zjed. kol. żel. węg. w m. 4 ¹ / ₂ 0 ⁰ / ₁₀	10.000 „
Turecki konw. dług państw. z r. 1903 4 ⁰ / ₁₀	12.500 fr.	G. Obligacje innych przedsię- biorstw przewozowych.	
Turecka pożyczka z r. 1911, Część I, 4 ⁰ / ₁₀	9.570 K	Sp. żegl. par. na Dunaju 400 i 10.000 M. 4 ⁰ / ₁₀	10.000 marek
„ poż. na kolej bagdadzką, Serya II 4 ⁰ / ₁₀ po 476 K	20 sztuk	Sp. żegl. parow. na Dunaju em. 1886 M. 4 ⁰ / ₁₀	10.000 „
Sofia, poż. gwar. przez państwo, em. 1910 4 ¹ / ₂ 0 ⁰ / ₁₀ po 500 fr.	20 „	Lloyda austr. em. 1881 po 500 zł. zł. 5 ⁰ / ₁₀ .	5.000 zł. złotem
E. Listy zastawne, obligacje po- życzek gminnych i kolejowych tudzież obligacje bankowe.		„ „ „ 1882 „ 500 „ „ 5 ⁰ / ₁₀ .	5.000 „ „
Poż. ks. Schwarzenberga, w markach 4 ⁰ / ₁₀	10.000 marek	„ „ „ 1884 „ 500 „ „ 4 ¹ / ₂ 0 ⁰ / ₁₀	5.000 „ „
Bułgar. Banku nar. podł. los. w 40 latach 4 ¹ / ₂ 0 ⁰ / ₁₀	10.000 fr.	„ „ „ 1887 „ 500 „ „ 4 ⁰ / ₁₀ .	5.000 „ „
F. Obligacje pierwszeństwa kolei żelaznych.		„ „ „ 1895 „ 1000 i 5000 zł. złotem 4 ⁰ / ₁₀	5.000 „ „
Kolei duhc.-podmok. I. em. 1869 srebr. w. a. 5 ⁰ / ₁₀	5.100 zł. w. a. s.	H. Obligacje spółek przemy- słowych.	
Kolei duhc.-podmok. II. em. 1871 srebr. w. a. 5 ⁰ / ₁₀	5.100 „ „ „ „	Spółki kop. węgla w Terbowlu em. 1883 500 fr. = 200 zł. złotem 5 ⁰ / ₁₀	5.000 zł. złotem
		Spółki kop. węgla w Terbowlu em. 1889 500 fr. = 200 zł. złotem 4 ⁰ / ₁₀	5.000 „ „

Nazwa papierów	Jednostka gieldowa wynosi	Nazwa papierów	Jednostka gieldowa wynosi
	Kwota imienna:		
Spółki kop. węgla w Terbowlu em. 1893 500 fr. = 200 zł. złotem 4%	5.000 zł. złotem	Stowarzyszenia bankowego wiedeńskiego	25 sztuk
Spółki kop. węgla w Terbowlu em. 1907 476 K 4%	9.520 K	Banku esk. i weksl. bielsko-bialskiego	25 „
I. Losy rozmaite.		Zakładu kred. ziem. austr.	25 „
<i>a) Losy oprocentowane.</i>		Banku przemysl. czeskiego	25 „
Zakł. kred. ziem., pow., austr., obl. prem. em. 1880 po 100 zł. w. a. 3%	25 sztuk	Banku kred. ziem. central. austr.	25 „
Zakł. kred. ziem., pow., austr., obl. prem. em. 1889 po 100 zł. w. a. 3%	25 „	Banku hip. centr. węg. kas oszcz. t. s. a.	10 sztuk
Losy regul. Dunaju z r. 1870. po 100 zł. w. a. 5%	25 „	Banku komerc. węg. w Peszcie	5 „
Banku hipot. węg., obl. prem. po 100 zł. w. a. 4%	25 „	Zakładu kred. dla handlu i przem.	25 sztuk
Pożyczki prem. serb. po 100 fr. 2%	25 „	Banku kred. węgier. powsz.	25 „
<i>b) Losy bezprocentowe.</i>		Zakł. kr. austr. dla przeds. kom. i z. pub.	25 „
Bazyliki Budap. (bud. katedry) 5 zł. w. a.	50 sztuk	Banku depoz. powsz.	25 „
Zakładu kredyt. dla handlu i przemysłu 100 zł. w. a.	25 sztuk	Banku eskont. czeskiego	25 „
Clary'ego 40 zł. m. k.	10 sztuk	detto kroackiego	25 „
Pożyczki prem. lublańskiej 20 zł. w. a.	25 sztuk	detto morawskiego	25 „
Austr. towarz. Czerwonego Krzyża 10 zł. w. a.	25 „	Banku eskont. maryborskiego	25 „
Węgier. towarz. Czerwonego Krzyża 5 zł. w. a.	50 sztuk	Banku eskont. styryjskiego, c. k. uprz.	25 „
Fundacyi Rudolfa 10 zł. w. a.	25 sztuk	Towarz. eskont. dolno-austr.	25 „
Salma 40 zł. m. k.	10 sztuk	detto i banku weksl. węg.	25 „
Tureck. pożycz. kol. obl. prem. po 400 fr.	25 sztuk	Galic. banku hip. akcyj.	25 „
Losy komun. wiedeńsk. z r. 1874. 100 zł. w. a.	25 „	detto banku dla handlu i przem.	25 „
Cedule losowe 3% oblig. premiov. Zakł. kred. ziem. em. 1880	25 „	Stowarz. zyr. i kas. wied.	25 „
Cedule losowe 3% oblig. premiov. Zakł. kred. ziem. em. 1889	25 „	Banku hip. austr.	25 „
Cedule losowe 4% obl. premiov. Banku hipot. węgier.	25 „	detto węgier.	25 „
K. Akcye banków.		Banku hipot. kraj. kroac.-slaw.	25 „
Banku adryatyckiego w Tryeście	25 sztuk	Banku kred. lublańskiego	25 „
Banku anglo-austr.	25 „	Banku dla krajów austr. (Länderbanku).	25 „
Banku bałkańskiego w Sofii	25 „	Banku kraj. bośn.-here.	25 „
		Banku kred. roln. dla Czech	25 „
		Banku lombard. i eskont. wied.	25 „
		Banku handl. i przem. w Mor. Ostrawie	25 „
		Spółki akc. bank. i kant. weksl. „Merkur“	25 „
		Banku górno-austr. i salcburskiego	25 „
		Banku austr.-węgier.	5 sztuk
		Praskiego Banku kredytowego	25 sztuk
		Węg. banku roln. i rent., Sp. a.	25 „
		Węg. sp. akc. bank. i handl.	25 „
		Węg. powsz. sp. akc. kas oszcz. w Buda- peszcie	10 sztuk
		Centr. kraj. węg. kasy oszcz.	10 „
		Banku Union	25 sztuk
		Banku Union z kuponu 1908	25 „

Nazwa papierów	Jednostka gieldowa wynosi	Nazwa papierów	Jednostka gieldowa wynosi
Banku Union, czeskiego	25 sztuk	Kolei północnej Ferdynanda	5 sztuk
Banku ojczyzstego, sp. akc. w Budapeszcie	25 „	Kolei frylulskiej akc. pierwsz.	25 sztuk
Banku obrotowego powszechnego	25 „	Kolei pięciokość-barskiej	25 „
Živnostenská banka	25 „	Kolei lokalnej Fürstenfeld-Hartberg (Neu- dau) akc. pierw. lit. A	25 „
Zakłady ubezpieczeń.		Sp. kol. na Gaisberg akc. pierwsz.	25 „
Sp. akc. „Allianz“ ubezp. na życie i rent	25 sztuk	Kolei Gleisdorf-Weiz akc. pierwsz.	25 „
Sp. akc. „Anker“ ubezp. na życie i rent .	5 sztuk	Spółki kolej. i górń. gracko-köflach. . . .	25 „
„Assicurazioni generali“	5 „	Spółki kolei kahlenb. (system Rigi)	25 „
Spółki ubezp. od odpowiedz. i wypadków „Danubius“	25 sztuk	Kolei koszycko-bogumińskiej	25 „
Spółki akc. ubezpiecz. austr. „Donau“ . .	25 „	Kolei Lwów-Beizec (Tomaszów) akc. pierw.	25 „
Spółki akc. peszt. ubezpiecz. „Foncière“ .	25 „	Spółki kolei lwowsko-czern.-jasskiej . . .	25 „
Sp. akc. węg. ubez. od gradob. i kontras.	25 „	Kolei lokal. Lwów-(Kleparów) Jaworów, akc. pierw.	25 „
Sp. ubezp. od gr. i kontras. „Meridionale“	25 „	Kolei Leoben-Vordernberg	25 „
Sp. ubezp. „Phönix“ austr., c. k. uprz. . .	25 „	Loyda austr.	25 „
Spółki kontrasekuracyjnej wiedeńskiej . .	25 „	Kolei lokalnej Mori-Arco-Riva, akc. pierw. lit. A	25 „
Spółki kontrasekuracyjnej „Securitas“ . .	10 sztuk	Kolei lokalnej Mori-Arco-Riva, akc. pierw. lit. B	25 „
Sp. I. austr. powsz. ubezp. od wypadków	5 „	Kolei lokalnej Mori-Arco-Riva, akc. zakł.	25 „
Sp. międzyn. akc. ubezp. od wypadków . .	5 „	Kolei lokal. wsch.-galic. akc. pierwsz. . . .	25 „
Zakładu wied. ubezp. na życie i rent . . .	25 sztuk	Kolei ostrawsko-frydlandzkiej	25 „
Spółki asekuracyjnej wiedeńskiej	25 „	Kolei prasko-duchcowskiej	25 „
L. Akcye przedsiębiorstw przewozowych.		Kolei prasko-duchcowskiej, akcye pierwsz.	25 „
„Adria“, kr. węg. Sp. żegl. morsk.	25 sztuk	Kolei liberecko-jablonecko-tannwaldzkiej akcye pierwsz.	25 „
Kolei uściecko-cieplickiej	5 sztuk	Kolei liberecko-jablonecko-tannwaldzkiej akc. zakład. lit. A	25 „
Austr.-belg. Spółki kolei żelaznej.	25 sztuk	Kolei liberecko-jablonecko-tannwaldzkiej akc. zakład. lit. B	25 „
Kolei Bares-Pakracz akc. pierwsz.	25 „	Spółki salc. kolei żel. i tramw.	25 „
Spółki ruchu kolei orient.	25 „	Spółki kolei państwowych	25 „
Zjedn. kolei lok. Lasu Czeskiego akc. pierw. I. i II. em.	25 „	Spółki kolei południowej	25 „
Kolei bożeńsko-merańskiej, c. k. uprz. . .	25 „	Kolei w dolinie Samoszy, akcye pierwsz.	10 sztuk
Spółki kolei lokalnej berneńskiej	25 „	Międyn. akc. Towarz. przew.	25 sztuk
Kolei lokal. bukowińskich, akc. pierw. . .	25 „	Kolei Überetsch, akc. pierwsz.	5 sztuk
detto akcye zakład.	25 „	Kolei zach. węg. (Stuhl.-Raab-Grac) . . .	25 sztuk
Kolei busztiehradzkiej	5 sztuk	Kolei Wiedeń-Pottendorf-Wr.-Neustadt .	25 „
detto (lit. B.)	25 sztuk	Spółki akc. wied. kolei lokal.	25 „
Spółki austr. żegl. par. na Dun., I. c. k. up.	10 sztuk	Kolei Uście-Cieplice, dow. uczest.	5 sztuk
Kolei duchcowsko-podmokielskiej	25 sztuk	Spółki akc. kolei państ., dow. uczest. . . .	25 sztuk
Zjedn. spół. żegl. na Łabie	5 sztuk		

Nazwa papierów	Jednostka giełdowa wynosi	Nazwa papierów	Jednostka giełdowa wynosi
M. Akcje przedsiębiorstw przemysłowych.			
Budowle i materiały budowlane.		„Clotilde“ I. Węg. Sp. akc. dla przemysłu chem.	25 sztuk
Spółki budowlanej, powsz. austr.	25 sztuk	Spółki akc. dynamitu Nobla	25 „
detto I. Powsz. Stowarz. urzędników	25 „	Spółki akc. przemysłu węglenia drzewa w Konstancyi	5 sztuk
Związku budowlanego dolno-austr.	25 „	Spółki akc. handl. dla wytw. chem. Scheidemandel	5 „
Beocsińskiej Spółki a. Union fabr. ce- mentu	25 „	Elektryczność.	
Fabryki cementu portl. w Holeszowie	25 „	Spółki elektrycznej, p. s. e. Union	25 sztuk
Spółki a. fabryki cementu w Königshofe	25 „	Spółki elektrycznej, s. a. przedtem Kolben et Co.	25 „
Fabryki cem. portl. w Lengenfeld, Sp. a.	•20 sztuk	detto s. a. zjednoczonej	25 „
Fabr. wapna hydraul. i cementu portland. w Perlmoos	25 sztuk	detto spółki akc. powsz. budapeszt.	25 „
Austr. Spółki a. fabr. cementu portlandz.	25 „	detto węgierskiej	25 „
Spółki budowlanej Union	25 „	detto powsz. austr.	25 „
Spółki materiałów budowl. Union	25 „	Sp. a. austr. zakładów fabr. Siemens et Schuckert	25 „
Zach. czeskich fabryk kaolinu i szamoty	25 „	Sp. akc. fabr. telefonów przedtem J. Ber- liner w Hanowerze	5 sztuk
Wiedeńskiej Spółki budowl.	25 „	Spółki akc. fabr. telefonów i telegrafów, zjednoczonej, Czeija, Nissl et Co., akcje pierwszeństwa	25 sztuk
Wied. Spółki a. cegielnianej	25 „		
Spółki fabr. cegieł i budowl. wicnerber- skiej	25 „	Przemysł żelazny i metalowy.	
Browary.		Sp. akc. „Austria“ fabr. wyr. em. i metal.	25 sztuk
Spółki a. browarnianej (Schellenhof)	25 sztuk	Spółki austr. górniczej i hutniczej	25 „
Berneń. Browaru akc. i fabr. siodu I.	25 „	Spółki przem. żel. i stal. w Egiady	25 „
Spółki akc. browar. w Brunn	25 „	Felten & Guilleaume, sp. akc. fabr. elektr. kabli	25 „
Spółki akc. browar. w Göss	25 „	Greinitz sp. akc. hut. żelaznych i prze- mysłu żel.	25 „
Browaru akc. pierw. w Gracu (Schreiner)	10 sztuk	Fabr. nab. kap. i wyr. met. w Hirtenbergu	25 „
Browaru w Liesing	25 sztuk	Sp. akc. Hutter i Schrantz fabr. sit i filcu	25 „
Browaru akc. i fabryki siodu w Lincu	25 „	Sp. akc. fabr. kabli i przemysłu drutowego	25 „
Spółki akcyj. brow. i fabr. siodu w Mor. Ostrawie	25 „	Sp. akc. fabr. kabli w Preszburgu	25 „
Spółki a. browar. i fabryki siodu „Moravia“	25 „	Sp. akc. kopalni miedzi „Austria“	25 „
Browaru akcyjnego pierwsz. w Pilźnie	5 sztuk	Sp. akc. fabr. lamp Ditmar G. Brünner	25 „
Browaru poschachskiego w Lincu	25 sztuk	Austr. alp. spółki górniczej	25 „
Browaru akcyjnego w Sarajewie	25 „	Spółki przem. żelaznego nadragkiej	25 „
Przedsiębiorstwa chemiczne.		„Poldihütte“, sp. akc. fabr. stali lanej	25 „
Uście, Związku austr. dla produkcyi chem. i metallurg.	5 sztuk	Spółki przemysłu żelaznego w Pradze	10 sztuk
Spółki akc. I. bośn. fabr. amoniaku i sody	25 sztuk	Fabr. żel. w Rimamurány-Sálgó-Tarján	25 sztuk
Zakładów karborund. i elektr.	25 „		

Nazwa papierów	Jednostka giełdowa wynosi	Nazwa papierów	Jednostka giełdowa wynosi
Sp. akc. fabr. żel. w Rothau-Neudeck . . .	25 sztuk	Sp. akc. budowy maszyn Brand et Lhuillier	25 sztuk
Fabr. śrub i tow. kutech Brevillier & Co. i A. Urban z synami	25 „	detto akcyje pierwszeństwa	25 „
Sp. akc. fabr. tow. żel. Szopron-Grac . . .	20 sztuk	Sp. akc. bud. masz. w Pradze Daněk et Co.	25 „
Sp. fabr. żel. i blachy Union	25 sztuk	Spółki akc. fabr. maszyn N. Heid	25 „
Sp. akc. przemysłu żel. w Vares	25 „	Spółki fabr. wozów w Nesselsdorfie . . .	25 „
Waagner R. Ph., L. i J. Biro & A. Kurz. Sp. akc.	25 „	Fabryki maszyn i wagonów w Simmeringu	25 „
Spółki fabr. broni, austr.	25 „	Sp. akc. fabryk Skody	25 „
Sp. akc. przemysłu żelaznego Zenica . . .	25 „	Weitzer J. Sp. masz. wag. lodu w Aradzie	25 „
Gaz.		Papier i druk.	
Austr. Sp. akc. oświētł. gaz.	10 sztuk	Sp. fabr. papieru i nakł. Elbemühl	25 sztuk
Towarz. gazow., pow. austr. węg.	10 „	Spółki akc. fabr. papieru w Heinrichsthal, przedtem Marcin Kink i Sp.	25 „
Sp. akc. węg. światła żarowego	25 sztuk	Leykam-Josefsthal	25 „
Tow. przemysł. gazow. wied.	10 sztuk	Sp. akc. fabr. papieru w Nettingsdorf . . .	25 „
Węgłe i rozmaite przedsię- biorstwa kopalniane.		Sp. akc. fabr. papieru w Neusiedl	25 „
Spółki kopalni węgla w Brüx	25 sztuk	C. k. uprz. fabryki papieru w Pitten . . .	25 „
Spółki akc. gal. zakładów górniczych w Sierszy	25 „	Sp. fabr. papieru i nakł. Steyrmühl . . .	25 „
Sp. akc. kop. węgla w Gran-Szászvár . . .	25 „	Sp. akc. druk. i nakł. Waldheim, Józ. Eberle & Co.	25 „
Związku dla przemysłu węglowego	25 „	Nafta.	
Spółki węgl. w Łankowicach	25 „	Sp. akc. rafinerii oleju miner. „Apollo“ . .	25 sztuk
Spółki półn. czesk. kop. węgla	25 „	Spółki akc. galic. naft. karpac. przedtem Sp. gór. i hut.	20 sztuk
Półn. węg. zjedn. kop. węgla	25 „	Sp. akc. galic. naft. „Galicya“	25 sztuk
Sp. akc. hutn. i gór. górnio-węg.	25 „	Sp. akc. dla przemysłu naft. „Schodnica“	10 sztuk
Spółki gór. rossickiej	25 „	Tkaetwo.	
Sp. akc. kop. węgla kam. w Sálgo-Tarján	25 „	Berneńskiej sp. przemysłu tow. wełn. . . .	25 sztuk
Spółki kop. węgla w Terbowlu	25 „	Fabr. druk. i tkalni mech. Braci Enderlin	25 „
Spółki kop. węgla, węg. powsz.	25 „	Feliksdořskiej tkalni i apretury	25 „
Fabryki magnezytu w Veitsch	25 „	Austr. sp. akc. fabr. fezów	25 „
Towarzystwa akc. gór. zach. czesk. . . .	25 „	I. austr. przędzalni i tkalni juty	25 „
Maszyny i wagony.		Przędzalni i tkalni bawełny w Klein- münchen	25 „
Berneńskiej Spółki fabr. masz.	25 sztuk	Przędzalni bawełny i fabr. nici w Potten- dorfie	25 „
Sp. akc. bud. zakł. gaz. F. Manoschek . . .	25 „	Przędzalni bawełny i fabr. nici w Potten- dorfie, akc. pierw.	25 „
Sp. akc. gal. wyr. wag. i masz. w Sanoku	20 sztuk	Sp. akc. przędzalni i tkalni w Roth-Koste- letz i Erlach	25 „
Sp. akc. wied. fabr. samochodów, przed- tem Gráf i Stift	25 sztuk	Fabr. dywanów i mat. mebl. F. H. et Co.	25 „
Sp. akc. fabr. wag. i masz. w Gracu J. W.	25 „	Vöslauskiej fabr. kamgaru	10 sztuk
Wied. spółki akc. fabr. lokomotyw	25 „		
detto przedt. G. Sigl w Wr- Neustadt	25 „		

Nazwa papierów	Jednostka giełdowa wynosi	Nazwa papierów	Jednostka giełdowa wynosi
Cukier.		Götz P. & C. Sp. akc. wyrębu drzewa i tartaku parowego	20 sztuk
		Spółki akc. fabr. gum., austr.-ameryk. . .	25 sztuk
Sp. akc. fabr. cukru Lipnik-Landenburg .	25 sztuk	Sp. akc. węg. wyrobu towarów gumo- wych	25 „
Sp. akc. fabr. cukru w Lobosicach	25 „	Spółki akc. handlu drzewem	25 „
Spółki czeskiej przemysł. cukrow.	25 „	Spółki akc. hotel. pierw. wiedeń.	25 „
Spółki akc. I. kr.-sław. przemysłu cukrow.	10 sztuk	Fabr. spir. i chem. sp. akc. w Młod. Bolesławiu	25 „
Spółki akc. węg. przemysłu cukrow. . . .	5 „	Sp. akc. hotel. Métropole	25 „
		Spółki przem. mlecznego	25 „
Rozmaite.		Spółki przem. olejowego	25 „
Sp. akc. fabr. świce i mydła w Bernie . .	25 sztuk	Sp. akc. Portois et Fix	25 „
Zakładu austr. kom. kolej.	25 „	I. tryest. Sp. akc. fabr. łuszczenia ryżu .	25 „
Spółki akc. węg. kom. kolej.	25 „	Sp. akc. handl. i transport. w Sarajewie	25 „
Spółki wypoż. wozów kolej., pierwszej .	25 „	Sp. akc. dla fabr. szkła Stözlzlego synowie	25 „
Sp. akc. Gerhardus i synowie	25 „	Sp. akc. braci Stollwerk, Preszburg, ak. uprz.	25 „
Hut szklanych, przedt. J. Schreiber & Neffen, Sp. a.	10 sztuk	Spółki turec. monopolu tyton.	25 „

Załącznik B,

podający warunki zawierania interesów na giełdzie praskiej pod względem jednostki giełdowej papierów wartościowych, notowanych na tej giełdzie, lecz nie notowanych także na giełdzie wiedeńskiej.

Uwaga wstępna. Dla papierów wartościowych, notowanych na giełdzie praskiej a nie notowanych także na giełdzie wiedeńskiej, których nie objęto poniżej umieszczonym spisem, uchodzi za jednostkę giełdową kwota imienna 5000 zł. w. a. czyli 10.000 K.

N a z w a p a p i e r ó w	Jednostka giełdowa wynosi
A. Akcye banków. (Rubryka F ceduły giełdowej.)	
Záložní úvěrní ústav v Hradci Králové (Zakładu kredytowego zaliczkowego w Hradcu Králové)	25 sztuk
První česká všeob. akc. společn. pro pojišťování na život (Pierwszego czeskiego powszechnego Towarzystwa akc. ubezpieczeń na życie)	25 „
První pražská zastavárna (Pierwszej praskiej Spółki zastawniczej)	5 sztuk
Pierwszego czeskiego powszechnego Banku kontrasekuracyjnego (První česká všeob. zajišť. banka)	25 sztuk
Sp. akc. banku kredit. v Rózsahegy (Úvěrná banka úč. spol.)	25 „
B. Akcye przedsiębiorstw przewozowych. (Rubryka G ceduły giełd.)	
Elektr. drobná dráha Praha—Libeň—Vysocňany (Kolejki elektr. Praga—Libeň—Wysocňany)	25 sztuk
Praskiej Spółki żeglugi parowej na Wełtawie i Łabie (Pražská spol. paropl. po Vltavě a Labi)	5 sztuk
Kolei lokalnej Postelberg—Laun (Akcye pierwszeństwa)	25 sztuk
Kolei lokalnej Strakonice—Blatna—Brzeźnica (Akcye pierwszeństwa lit. A)	25 „
C. Akcye przedsiębiorstw przemysłowych. (Rubryka H ceduły giełd.)	
Akciová továrna na vyrábění umělých hnojiv a lučehnin v Kolíně (Fabryki akcyjnej wyrobu nawozu sztucznego i chemikaliów w Kolinie)	25 sztuk
Podolskiej fabryki cementu (Podolská cementárna)	25 „
Český akc. pivovar v Č. Budějovicích (Akc. czesk. brow. w Budziejowicach)	5 sztuk
Pierwszej czeskiej spółki akcyjnej fabryk. wschodnich towarów cukrowych i czekokolady w Królewskich Winogradach po 200 K (První česká akc. společnost továren na orient. cukrovinky a čokoládu na Král. Vinohradech)	25 sztuk
Pierwszej czeskiej spółki akcyjnej rafinerii cukru (První česká spol. pro raf. cukru [Modřany])	25 „
Kolińskiej fabryki surogatów kawy, Przeds. akc. czesko-mor. stowarz. kupców (Kolínská továrna na kávové náhražky akciový podnik česko-moravského kupectva v Kolíně)	5 sztuk
Spółki akcyjnej praskiej budowy maszyn (dawniej Ruston) (Pražská strojnická spol. [dř. Ruston])	25 sztuk
První česko-moravská továrna na stroje v Praze (Pierw. czesko-morawskiej fabryki maszyn w Pradze)	25 „
Akciová společnost „zámecký pivovar v Kolíně“ (Sp. akc. browaru zamkowego w Kolinie)	5 sztuk

Załącznik C,

podający warunki zawierania interesów na giełdzie tryesteńskiej pod względem jednostki giełdowej papierów wartościowych, notowanych na tej giełdzie, lecz nie notowanych także na giełdzie wiedeńskiej.

Uwaga wstępna. Dla papierów wartościowych, notowanych na giełdzie tryesteńskiej, a nie notowanych także na giełdzie wiedeńskiej, których nie objęto umieszczonym poniżej spisem, stanowi jednostkę giełdową kwota imienna 5000 zł. w. a. czyli 10.000 K.

N a z w a p a p i e r ó w	Jednostka giełdowa wynosi:
A. Akcje banków.	
Banca commerciale Triestina (Banku komercyjnego tryesteńskiego)	10 sztuk
„ „ „ II. em. (Banku komercyjnego tryesteńskiego II. em.)	25 sztuk
Kroacko-slawońskiej krajowej centralnej Kasy oszczędności	25 „
Spółki akc. kroacko-slaw. Banku parcel. i koloniz.	25 „
Banku Marmarosch Blank & C. Bukareszt	10 sztuk
Kasy likwidacyjnej dla terminowych interesów kawowych na giełdzie tryesteńskiej (Cassa di liquidazione per gli affari a termine di caffè alla Borsa di Trieste)	25 sztuk
B. Akcje zakładów ubezpieczenia.	
Riunione Adriatica di Sicurtà	10 sztuk
Węg. Tow. kontrasek. „Panonia“	10 „
Pierwszej czeskiej powsz. Spółki akc. ubezpieczeń na życie (Prima Società gen. Boema di assicuraz. sulla vita)	25 sztuk
Pierwszej węg. pow. Spółki ubezpieczeń (Prima Società ungherese di Assicurazioni generali)	5 sztuk
C. Akcje przedsiębiorstw przewozowych i przemysłowych.	
Stabilimento tecnico Triestino	25 sztuk
„ „ „ (Akcje pierwszeństwa)	25 „
Stowarzyszenia akcyjnego „Tergesteo“	10 sztuk
Società Triestina Tramway (Spółki tramwajowej tryesteńskiej)	50 „
Krakowskiej Spółki tramwajowej	25 sztuk
Società anonima delle Piccole Ferrovie di Trieste (Spółki akcyjnej tryesteńskich kolejek) akcye zaklad.	25 „

Nazwa papierów	Jednostka giełdowa wynosi:
Società anonima delle Piccole Ferrovie di Trieste (Spółki akcyjnej tryesteńskich kolejek) akc. pierw.	25 sztuk
Zjednoczonej austr. Sp. akc. żegl.	25 „
Filatoio meccanico di Aidussina (Sp. akc. przedzalni mech. w Hajduszynie)	25 „
Società Triestina per la Mondatura del Caffè (Tryesteńskiej Sp. akc. sortowania kawy)	25 „
Raffineria Triestina di Oli minerali (Tryesteńskiej rafinerii ol. miner.)	10 sztuk
Spremitura di Oli vegetali (Sp. akc. fabrykacji olejów roślinnych)	25 sztuk
Società anon. per l'utilizzazione delle forze idraul. d. Dalmazia (Sp. akc. dla wyzyskania sił wodnych Dalmacyi)	25 „
Iutificio Triestino (Sp. akc. tryesteńskiej przemysłu jutowego)	25 „
Navigazione libera Triestina (Tryesteńskiej Sp. akc. wolnej żeglugi)	25 „
Società anonima Coloniale di Trieste (Sp. akc. kolonialnej)	25 „
detto akcyje pierwszeństwa	25 „
Società Goriziana Trenovie	25 „
Sp. akc. dla destylacji i przem. chem. „Ampelea“ (Ampelea, soc. anon. di distillazione et industrie chimiche)	50 sztuk
Sp. akc. tryesteńskiej pralni parowej (Lavanderia a vapore Triestina — Soc. p. azioni)	25 sztuk
Spółki a. pow. austr. dla żeglugi Gerolimich et Co (Navigazione gener. austr. Gerolimich et C. Soc. in azioni)	25 „
Tryesteńskiej fabryki oleju (Oleifici Triestini)	25 „

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych

wychodzi nakładem c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte l. 24,
także w roku 1912. w języku

niemieckim, czeskim, włoskim, chorwackim, polskim, rumuńskim, ruskim i słoweńskim.

Prenumerata na cały **rocznik 1912** każdego z tych ośmiu wydań Dziennika ustaw państwa wynosi za egzemplarz **8 K** przy odbiorze w miejscu lub bezpłatnej przesyłce pocztowej.

Prenumerować można w składzie c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte l. 24, i nabywać tam także pojedyncze roczniki i pojedyncze części Dziennika ustaw państwa.

Ponieważ Dziennik ustaw państwa wydaje się względnie rozsyła się abonentom tylko po poprzednim złożeniu prenumeraty rocznej, przeto należy równocześnie z zaabonowaniem uiścić także przypadającą kwotę pieniężną; celem umożliwienia szybkiego i niewadliwego doręczenia przez c. k. pocztę należy podać prócz dokładnego adresu mieszkania także odnośny okrąg doręczeń pocztowych.

Pojedyncze roczniki wydania **niemieckiego** można nabywać:

Rocznik	1849 za . . .	4 K 20 h	Rocznik	1870 za . . .	2 K 80 h	Rocznik	1891 za . . .	6 K — h
"	1850 "	10 " 50 "	"	1871 "	4 " — "	"	1892 "	10 " — "
"	1851 "	2 " 60 "	"	1872 "	6 " 40 "	"	1893 "	6 " — "
"	1852 "	5 " 20 "	"	1873 "	6 " 60 "	"	1894 "	6 " — "
"	1853 "	6 " 30 "	"	1874 "	4 " 60 "	"	1895 "	7 " — "
"	1854 "	8 " 40 "	"	1875 "	4 " — "	"	1896 "	7 " — "
"	1855 "	4 " 70 "	"	1876 "	3 " — "	"	1897 "	15 " — "
"	1856 "	4 " 90 "	"	1877 "	2 " — "	"	1898 "	6 " — "
"	1857 "	5 " 70 "	"	1878 "	4 " 60 "	"	1899 "	10 " — "
"	1858 "	4 " 80 "	"	1879 "	4 " 60 "	"	1900 "	7 " — "
"	1859 "	4 " — "	"	1880 "	4 " 40 "	"	1901 "	6 " — "
"	1860 "	3 " 40 "	"	1881 "	4 " 40 "	"	1902 "	7 " 50 "
"	1861 "	3 " — "	"	1882 "	6 " — "	"	1903 "	9 " — "
"	1862 "	2 " 80 "	"	1883 "	5 " — "	"	1904 "	5 " — "
"	1863 "	2 " 80 "	"	1884 "	5 " — "	"	1905 "	6 " — "
"	1864 "	2 " 80 "	"	1885 "	3 " 60 "	"	1906 "	12 " — "
"	1865 "	4 " — "	"	1886 "	4 " 60 "	"	1907 "	13 " — "
"	1866 "	4 " 40 "	"	1887 "	5 " — "	"	1908 "	9 " — "
"	1867 "	4 " — "	"	1888 "	8 " 40 "	"	1909 "	8 " 50 "
"	1868 "	4 " — "	"	1889 "	6 " — "	"	1910 "	8 " 40 "
"	1869 "	6 " — "	"	1890 "	5 " 40 "	"	1911 "	7 " — "

Pojedyncze roczniki **wydan w innych siedmiu językach** od r. 1870. począwszy można nabywać po tej samej cenie co wydanie niemieckie.

Nabywającym na raz przynajmniej 10 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa przyznaje się opust 20%, a nabywającym na raz przynajmniej 25 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa opust 25%, zaś nabywającym na raz przynajmniej 35 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa opust 30%.

NB. Części niemieckiego wydania Dziennika ustaw państwa, które **zaginęły** lub doszły **w stanie wadliwym**, należy reklamować najpóźniej **w przeciągu czterech tygodni** po ich ukazaniu się, zaś części wydań nieniemieckich najpóźniej **w przeciągu sześciu tygodni** po wydaniu spisu rzeczy i karty tytułowej do odnośnych wydań, wprost w c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica III., Rennweg l. 16.

Po upływie tego terminu wydaje się Dziennik ustaw państwa wyłącznie tylko za **opłatą ceny handlowej** ($\frac{1}{4}$ arkusza = 2 strony za 2 h).

Ponieważ **wszystkie roczniki wydania niemieckiego** począwszy od roku 1849. i **wszystkie roczniki wydań w innych siedmiu językach** począwszy od roku 1870. są całkowicie uzupełnione, przeto można nabywać w składzie c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte l. 24., **nie tylko każdy pojedynczy rocznik po cenie wyżej podanej, lecz nawet każdą z osobna część** wszystkich tych roczników po cenie handlowej ($\frac{1}{4}$ arkusza = 2 strony za 2 h); tym sposobem umożliwione jest uzupełnienie niekompletnych roczników i zestawienie pojedynczych części podług materyi

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XV. — Wydana i rozesłana dnia 27. lutego 1912.

Treść: № 40. Ustawa co do ponownego przedłużenia mocy obowiązującej ustawy z dnia 30. sierpnia 1891., o wykonywaniu sądownictwa konsularnego.

40.

Ustawa z dnia 27. grudnia 1911

co do ponownego przedłużenia mocy obowiązującej ustawy z dnia 30. sierpnia 1891., Dz. u. p. Nr. 136., o wykonywaniu sądownictwa konsularnego.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam, co następuje:

§ 1.

Przedłuża się moc obowiązującą §§ 1. do 18., 22. i 23. ustawy z dnia 30. sierpnia 1891., Dz. u. p. Nr. 136., którą wydano przepisy co do wykonywania sądownictwa konsularnego, do dnia 31. grudnia 1913.

Pod względem ograniczenia sądownictwa konsularnego w Egipcie i zniesienia sądownictwa konsularnego w Tunisie (§ 19. ustawy o wykonywaniu sądownictwa konsularnego) będą obowiązywały i nadal dotychczasowe zarządzenia.

§ 2.

Przez czas trwania mocy obowiązującej ustawy o wykonywaniu sądownictwa konsularnego pozostanie i nadal w mocy ustawa z dnia 22. stycznia 1902., Dz. u. p. Nr. 40., dotycząca uregulowania należności konsularnych (§ 9. tej ostatniej ustawy).

§ 3.

Postanowienia ustawy z dnia 30. sierpnia 1891., Dz. u. p. Nr. 136., wymienione w § 1., ustępie 1., będzie można przed dniem 31. grudnia 1913., tylko wówczas znieść lub tylko o tyle zmienić, jeżeli i o ile ustawa istniejąca w drugim obszarze państwowym Monarchii a odnosząca się do tego samego przedmiotu będzie również zniesiona lub w ten sam sposób zmieniona.

§ 4.

Ustawa niniejsza, której wykonaniem zajmie się Mój Minister sprawiedliwości, wchodzi w życie z dniem 1. stycznia 1912.

Wiedeń, dnia 27. grudnia 1911.

Franciszek Józef wkr.

Stürgkh wkr.

Hochenburger wkr.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych

wychodzi nakładem c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte l. 24,
także w roku 1912. w języku

niemieckim, czeskim, włoskim, chorwackim, polskim, rumuńskim, ruskim i słoweńskim.

Prenumerata na cały **rocznik 1912** każdego z tych ośmiu wydań Dziennika ustaw państwa wynosi za egzemplarz **8 K** przy odbiorze w miejscu lub bezpłatnej przesyłce pocztowej.

Prenumerować można w składzie c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte l. 24, i nabywać tam także pojedyncze roczniki i pojedyncze części Dziennika ustaw państwa.

Ponieważ Dziennik ustaw państwa wydaje się względnie rozsyła się abonentom tylko po poprzednim złożeniu prenumeraty rocznej, przeto należy równocześnie z zaabonowaniem uiścić także przypadającą kwotę pieniężną; celem umożliwienia szybkiego i niewadliwego doręczenia przez c. k. pocztę należy podać prócz dokładnego adresu mieszkania także odnośny okrąg doręczeń pocztowych.

Pojedyncze roczniki wydania **niemieckiego** można nabywać:

Rocznik 1849 za	4 K 20 h	Rocznik 1870 za	2 K 80 h	Rocznik 1891 za	6 K — h
" 1850 "	10 " 50 "	" 1871 "	4 " — "	" 1892 "	10 " — "
" 1851 "	2 " 60 "	" 1872 "	6 " 40 "	" 1893 "	6 " — "
" 1852 "	5 " 20 "	" 1873 "	6 " 60 "	" 1894 "	6 " — "
" 1853 "	6 " 30 "	" 1874 "	4 " 60 "	" 1895 "	7 " — "
" 1854 "	8 " 40 "	" 1875 "	4 " — "	" 1896 "	7 " — "
" 1855 "	4 " 70 "	" 1876 "	3 " — "	" 1897 "	15 " — "
" 1856 "	4 " 90 "	" 1877 "	2 " — "	" 1898 "	6 " — "
" 1857 "	5 " 70 "	" 1878 "	4 " 60 "	" 1899 "	10 " — "
" 1858 "	4 " 80 "	" 1879 "	4 " 60 "	" 1900 "	7 " — "
" 1859 "	4 " — "	" 1880 "	4 " 40 "	" 1901 "	6 " — "
" 1860 "	3 " 40 "	" 1881 "	4 " 40 "	" 1902 "	7 " 50 "
" 1861 "	3 " — "	" 1882 "	6 " — "	" 1903 "	9 " — "
" 1862 "	2 " 80 "	" 1883 "	5 " — "	" 1904 "	5 " — "
" 1863 "	2 " 80 "	" 1884 "	5 " — "	" 1905 "	6 " — "
" 1864 "	2 " 80 "	" 1885 "	3 " 60 "	" 1906 "	12 " — "
" 1865 "	4 " — "	" 1886 "	4 " 60 "	" 1907 "	13 " — "
" 1866 "	4 " 40 "	" 1887 "	5 " — "	" 1908 "	9 " — "
" 1867 "	4 " — "	" 1888 "	8 " 40 "	" 1909 "	8 " 50 "
" 1868 "	4 " — "	" 1889 "	6 " — "	" 1910 "	8 " 40 "
" 1869 "	6 " — "	" 1890 "	5 " 40 "	" 1911 "	7 " — "

Pojedyncze roczniki wydań w innych siedmiu językach od r. 1870. począwszy można nabywać po tej samej cenie co wydanie niemieckie.

Nabywającym na raz przynajmniej 10 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa przysnaje się opust 20%, a nabywającym na raz przynajmniej 25 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa opust 25%, zaś nabywającym na raz przynajmniej 35 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa opust 30%.

NB. Części niemieckiego wydania Dziennika ustaw państwa, które zaginęły lub doszły w stanie wadliwym, należy reklamować najpóźniej w przeciągu czterech tygodni po ich ukazaniu się, zaś części wydań nieniemieckich najpóźniej w przeciągu sześciu tygodni po wydaniu spisu rzeczy i karty tytułowej do odnośnych wydań, wprost w c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica III., Rennweg l. 16.

Po upływie tego terminu wydaje się Dziennik ustaw państwa wyłącznie tylko za opłatą ceny handlowej ($\frac{1}{4}$ arkusza = 2 strony za 2 h).

Ponieważ wszystkie roczniki wydania niemieckiego począwszy od roku 1849. i wszystkie roczniki wydań w innych siedmiu językach począwszy od roku 1870. są całkowicie uzupełnione, przeto można nabywać w składzie c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte l. 24., nie tylko każdy pojedynczy rocznik po cenie wyżej podanej, lecz nawet każdą z osobna część wszystkich tych roczników po cenie handlowej ($\frac{1}{4}$ arkusza = 2 strony za 2 h); tym sposobem umożliwiające jest uzupełnienie niekompletnych roczników i zestawienie pojedynczych części podług materyi.

Rok 1912.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XVI. — Wydana i rozesłana dnia 1. marca 1912.

Treść: (M 41 i 42.) 41. Rozporządzenie, którem zmienia się rozporządzenie Ministerstwa skarbu z dnia 21. grudnia 1906, dotyczące wyrobu przedmiotów złotych i srebrnych, przeznaczonych do wywozu z obszaru celnego, a wykonanych z mniejszą zawartością czystego kruszcu aniżeli najniższa zawartość, przepisana dla obszaru tutejszego, oraz obrotu takimi przedmiotami, tudzież postępowania przy wywozie i ponownym dowozie niecechowanych przedmiotów złotych i srebrnych. — 42. Rozporządzenie, dotyczące zmiany niektórych postanowień przepisu wykonawczego do ustawy o taryfie celnej z dnia 13. lutego 1906 i objaśnień do taryfy celnej z dnia 13. lutego 1906, tudzież spisu przeciętnej wartości handlowej najważniejszych chemicznych materiałów pomocniczych i wytworów, podlegających wymiarowi cła od wartości według Nr. 622, który to spis wydano rozporządzeniem z dnia 27. maja 1911.

41.

Rozporządzenie Ministerstwa skarbu w porozumieniu z Ministerstwem handlu z dnia 21. lutego 1912,

którem zmienia się rozporządzenie Ministerstwa skarbu z dnia 21. grudnia 1906, Dz. u. p. Nr. 243, dotyczące wyrobu przedmiotów złotych i srebrnych, przeznaczonych do wywozu z obszaru celnego, a wykonanych z mniejszą zawartością czystego kruszcu aniżeli najniższa zawartość, przepisana dla obszaru tutejszego, oraz obrotu takimi przedmiotami, tudzież postępowania przy wywozie i ponownym dowozie niecechowanych przedmiotów złotych i srebrnych.

Punkt 9. rozporządzenia Ministerstwa skarbu z dnia 21. grudnia 1906, Dz. u. p. Nr. 243, przestanie obowiązywać w swej osnowie dotychczasowej i ma opiewać w przyszłości, jak następuje:

„Przedmioty złote i srebrne, przeznaczone do wywozu poza obszar celny a uwolnione|wyjątkowo stosownie do zarządzeń § 19. u. p. od urzędowego cechowania i opłaty należności kontrolnej, mają być wywożone według powołanego przepisu ustawy pod kontrolą urzędu probierczego.

W tym celu należy je przedkładać właściwemu urzędowi probierzemu albo organowi, wyznaczonemu do przeprowadzenia kontrolnej czynności urzędowej, wraz z konsygnacją, która ma podawać imię, nazwisko i miejsce zamieszkania wysyłającego i adresata, rodzaj i ilość przedmiotów, oraz i wagę netto.

Urząd probierczy, względnie wyznaczony przez organ ma przeprowadzić kontrolne czynności urzędowe, przewidziane w § 19. u. p., i przekonać się o zgodności konsygnacji z zawartością przesyłki. Następnie należy opakować towary pod nadzorem urzędowym. Zarówno na samej przesyłce jak i na konsygnacji należy zaznaczyć w sposób uderzający, iż wyjście przesyłki ma być wykazane przez urząd pocztowy. Pakiety należy urzędownie opieczetować, zaopatrzyć uwagą „Konsygnacja probiercza“ i bie-

żącą liczbą tej konsygnacji w sposób, wykluczający wszelką pomyłkę i wszelkie nadużycie, i oddać następnie stronie w celu wywozu.

Konsygnację należy zaopatrzyć liczbą bieżącą, umieszczoną na samej przesyłce, i potwierdzeniem wykonania przepisanych kontroli urzędowych. Jeżeli na przedmiotach umieszczono znamiona tożsamości (ustęp 11.), należy uwidocznić w konsygnacji także metodę, obroną dla stwierdzenia tożsamości. Nadto należy oznaczyć tam termin, w ciągu którego przesyłka ma być odstawiona do urzędu pocztowego wymiennego. Konsygnację należy wydać stronie, która ma ją dołączyć do przesyłki.

Wspomniane czynności urzędowe można wykonać na życzenie strony także w lokalnościach jej przedsiębiorstwa, jeżeli stosunki służbowe urzędu kontrolnego zezwalają na to. W takich wypadkach należy zwrócić urzędowi wydatki, połączone z wysłaniem potrzebnych organów.

Przewidziane w ustępie 5. reskryptu c. k. Ministerstwa skarbu z dnia 30. listopada 1866, Dz. u. p. Nr. 149, współdziałanie urzędu celnego, położonego najbliżej urzędu probierczego, przy wywozie niecechowanych wyrobów złotych i srebrnych ma w przyszłości ustać.

Urząd pocztowy nadawczy zbada dokładnie nienaruszony stan zamknięcia urzędowego.

Urząd pocztowy wymienny zakartuje przesyłki te pojedynczo z ich znamionami nawet wtedy, gdyby zresztą kartowanie sumaryczne było umówione z zagranicą, i zatrzyma konsygnację. Po upływie czasu, w ciągu którego karta krajowa musiałaby nadejść do zagranicznego urzędu miejsca przeznaczenia, a ewentualne zgłoszenie zwrotne musiałoby nadejść z powrotem, zaopatrzy urząd pocztowy konsygnację uwagą, iż zagraniczny urząd pocztowy nie zgłosił zwrotu przesyłki, a tem samem odebrał ją należycie, i zwróci następnie konsygnację wprost urzędowi probierczemu.

Urząd probierczy ma czuwać nad zwrotem konsygnacji i dotrzymaniem terminu wywozu, a w razie przeciwnego przepisom postępowania strony wdrożyć postępowanie karne, względnie zaś postąpić według ustępu 13. rozdziału III. tego rozporządzenia.

Postanowienia niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Zaleski wtr.

Roessler wtr.

42.

Rozporządzenie Ministerstw skarbu, handlu i rolnictwa z dnia 27. lutego 1912,

dotyczące zmiany niektórych postanowień przepisu wykonawczego do ustawy o taryfie celnej z dnia 13. lutego 1906, Dz. u. p. Nr. 22, i objaśnień do taryfy celnej z dnia 13. lutego 1906, tudzież spisu przeciętnej wartości handlowej najważniejszych chemicznych materiałów pomocniczych i wytworów, podlegających wymiarowi cła od wartości według Nr. 622, który to spis wydano rozporządzeniem z dnia 27. maja 1911, Dz. u. p. Nr. 100.

Następujące postanowienia przepisu wykonawczego do ustawy o taryfie celnej z dnia 13. lutego 1906, Dz. u. p. Nr. 22, oraz objaśnień do taryfy celnej, wydanych na zasadzie artykułu V. ustawy o taryfie celnej z dnia 13. lutego 1906, Dz. u. p. Nr. 20, obwieszczeniem z dnia 13. czerwca 1906, Dz. u. p. Nr. 115, uzupełnia się względnie zmienia się w sposób następujący:

I. Co do przepisu wykonawczego.

W dodatku A do § 13. p. w. do ustawy o taryfie celnej należy przy Nrze 95. do 100. a zamieścić w kolumnie stóp tary następujące uzupełnienie: „Dla Nru 96. a: 17 w beczkach“.

II. Co do objaśnień.

W uw. 1., ustęp 1., do Nru 146. należy wykreślić w wierszu szóstym ustęp „Kreda sztucznie strącona . . .“ aż do końca ustępu.

W ustępie 4. tej samej uw. należy na końcu dodać: „ . . . oraz nieczysty strącony węgiel wapniowy.“

Między ustępem 4. a 5. tej samej uw. należy zamieścić następujące ustępy nowe:

Ekspedycya nieczystego strąconego węgla wapniowego według Nru 146. b 1 może jednak mieć miejsce tylko na podstawie opinii c. k. Rolniczo-chemicznej Stacji doświadczalnej w Wiedniu, zasiągniętej na koszt strony.

Kreda sztucznie strącona (sztuczny węgiel wapniowy), chemicznie czysta, proszek luźny, swoisto lekki, łatwo rozpuszczalny w rozcieńczonym kwasie solnym, Nr. 600. l.

Na końcu uw. 1. do Nru. 150. należy zamieścić następujący ustęp nowy:

Co do ekspedycyowania nieczystego strąconego węgla wapniowego, zobacz uw. 10., ustęp 2., do Nru 600.

W uw. 1., ustęp 1., do Nru 402. należy wykreślić w wierszu drugim słowa „tylko z kamieni“, a natomiast wstawić „naturalne i sztuczne kamienie“.

Ustęp 4. uw. 1. do Nru 402. należy wykreślić, a natomiast wstawić:

Tak jak kamienie młyńskie należy ekspedycyować także naturalne i sztuczne kamienie defibracyjne, to jest kamienie szlifierkie w rodzaju kamieni młyńskich do wyrobu masy drzewnej, które bywają używane w szlifierniach drzewa i fabrykach papieru do szlifowania drzewa.

Ustęp 3. uw. 2. do Nru 402. należy wykreślić.

W uw. 1., ustęp 3., do Nru 403. należy w wierszu czwartym po słowie „pumeks“ dać kropkę zamiast przecinka, a resztę ustępu tego wykreślić. Jako nowy ustęp 4. należy dodać: „Kamienie defibracyjne z. Nr. 402“.

W uw. 10. do Nru 600. należy po ustępie pierwszym zamieścić następujące ustępy nowe:

Nieczysty, strącony węgiel wapniowy, zawierający widoczne domieszki, nierozpuszczalne w kwasie solnym, Nr. 146. b 1.

Ekspedycya według Nru 146. b 1 może mieć miejsce tylko po zbadaniu próbki przez c. k. Rolniczo-chemiczną Stację doświadczalną w Wiedniu, podjęciem na koszt strony.

III. Co do spisu wartości.

W spisie przeciętnej wartości handlowej najważniejszych chemicznych materiałów pomocniczych i wytworów, podlegających wymiarowi cła od wartości według Nru 622., należy zamieścić artykuł „Woda, destylowana“, z przeciętną wartością handlową 3 K za 100 kg netto i wymiarem cła w kwocie 45 h za 100 kg netto w obrocie autonomicznym wzgl. traktatowym.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi zaraz w życie.

Bráf wlr.

Zaleski wlr.

Roessler wlr.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych

wychodzi nakładem c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte l. 24, także w roku 1912. w języku

niemieckim, czeskim, włoskim, chorwackim, polskim, rumuńskim, ruskim i słowenskim.

Prenumerata na cały **rocznik 1912** każdego z tych ośmiu wydań Dziennika ustaw państwa wynosi za egzemplarz **8 K** przy odbiorze w miejscu lub bezpłatnej przesyłce pocztowej.

Prenumerować można w składzie c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte l. 24, i nabywać tam także pojedyncze roczniki i pojedyncze części Dziennika ustaw państwa.

Ponieważ Dziennik ustaw państwa wydaje się względnie rozsyła się abonentom tylko po poprzednim złożeniu prenumeraty rocznej, przeto należy równocześnie z zaabonowaniem uiścić także przypadającą kwotę pieniężną; celem umożliwienia szybkiego i niewadliwego doręczenia przez c. k. pocztę należy podać prócz dokładnego adresu mieszkania także odnośny okrąg doręczeń pocztowych.

Pojedyncze roczniki wydania **niemieckiego** można nabywać:

Rocznik	1849 za	4 K 20 h	Rocznik	1870 za	2 K 80 h	Rocznik	1891 za	6 K — h
"	1850	" 10 " 50 "	"	1871	" 4 " — "	"	1892	" 10 " — "
"	1851	" 2 " 60 "	"	1872	" 6 " 40 "	"	1893	" 6 " — "
"	1852	" 5 " 20 "	"	1873	" 6 " 60 "	"	1894	" 6 " — "
"	1853	" 6 " 30 "	"	1874	" 4 " 60 "	"	1895	" 7 " — "
"	1854	" 8 " 40 "	"	1875	" 4 " — "	"	1896	" 7 " — "
"	1855	" 4 " 70 "	"	1876	" 3 " — "	"	1897	" 15 " — "
"	1856	" 4 " 90 "	"	1877	" 2 " — "	"	1898	" 6 " — "
"	1857	" 5 " 70 "	"	1878	" 4 " 60 "	"	1899	" 10 " — "
"	1858	" 4 " 80 "	"	1879	" 4 " 60 "	"	1900	" 7 " — "
"	1859	" 4 " — "	"	1880	" 4 " 40 "	"	1901	" 6 " — "
"	1860	" 3 " 40 "	"	1881	" 4 " 40 "	"	1902	" 7 " 50 "
"	1861	" 3 " — "	"	1882	" 6 " — "	"	1903	" 9 " — "
"	1862	" 2 " 80 "	"	1883	" 5 " — "	"	1904	" 5 " — "
"	1863	" 2 " 80 "	"	1884	" 5 " — "	"	1905	" 6 " — "
"	1864	" 2 " 80 "	"	1885	" 3 " 60 "	"	1906	" 12 " — "
"	1865	" 4 " — "	"	1886	" 4 " 60 "	"	1907	" 13 " — "
"	1866	" 4 " 40 "	"	1887	" 5 " — "	"	1908	" 9 " — "
"	1867	" 4 " — "	"	1888	" 8 " 40 "	"	1909	" 8 " 50 "
"	1868	" 4 " — "	"	1889	" 6 " — "	"	1910	" 8 " 40 "
"	1869	" 6 " — "	"	1890	" 5 " 40 "	"	1911	" 7 " — "

Pojedyncze roczniki wydań w innych siedmiu językach od r. 1870. począwszy można nabywać po tej samej cenie co wydanie niemieckie.

Nabywającym na raz przynajmniej 10 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa przynajmniej się opust 20%, a nabywającym na raz przynajmniej 25 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa opust 25%, zaś nabywającym na raz przynajmniej 35 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa opust 30%.

NB. Części niemieckiego wydania Dziennika ustaw państwa, które zaginęły lub doszły w stanie wadliwym, należy reklamować najpóźniej w przeciągu czterech tygodni po ich ukazaniu się, zaś części wydań niemieckich najpóźniej w przeciągu sześciu tygodni po wydaniu spisu rzeczy i karty tytułowej do odnośnych wydań, wprost w c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica III., Rennweg l. 16.

Po upływie tego terminu wydaje się Dziennik ustaw państwa wyłącznie tylko za opłatą ceny handlowej ($\frac{1}{4}$ arkusza = 2 strony za 2 h).

Ponieważ wszystkie roczniki wydania niemieckiego począwszy od roku 1849. i wszystkie roczniki wydań w innych siedmiu językach począwszy od roku 1870. są całkowicie uzupełnione, przeto można nabywać w składzie c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte l. 24., nie tylko każdy pojedynczy rocznik po cenie wyżej podanej, lecz nawet każdą z osobna część wszystkich tych roczników po cenie handlowej ($\frac{1}{4}$ arkusza = 2 strony za 2 h); tym sposobem umożliwione jest uzupełnienie niekompletnych roczników i zestawienie pojedynczych części podług materji.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Cześć XVII. — Wydana i rozesłana dnia 5. marca 1912.

Treść: № 43. Rozporządzenie, dotyczące utworzenia Inspektoratu telegrafów iskrowych w Tryeście oraz tworzenia i utrzymywania w ruchu urzędów telegraficznych pokładowych na okrętach austriackich.

43.

Rozporządzenie Ministerstwa handlu z dnia 1. marca 1912,

dotyczące utworzenia Inspektoratu telegrafów iskrowych w Tryeście oraz tworzenia i utrzymywania w ruchu urzędów telegraficznych pokładowych na okrętach austriackich.

Artykuł I.

Na zasadzie Najwyższego postanowienia z dnia 15. lutego 1912 tworzy się w Tryeście „c. k. Inspektorat telegrafów iskrowych“, podporządkowany bezpośrednio Ministerstwu handlu. Inspektoratowi temu podlegają urzędy telegraficzne pokładowe na okrętach austriackich. Wykonuje on nadto państwowe prawo nadzoru nad prywatnymi stacjami pokładowymi na okrętach austriackich i na okrętach obcej narodowości na austriackich wodach śródlądowych.

Inspektorat ten rozpocznie swoją działalność z dniem 1. kwietnia 1912.

Artykuł II.

Następujące poniżej „Postanowienia normalne o tworzeniu i utrzymywaniu w ruchu urzędów telegraficznych pokładowych“ ogłasza się z mocą obowiązującą od dnia 1. kwietnia 1912.

Artykuł III.

Ministerstwo handlu będzie nadawało w przyszłości koncesye na urządzenie i utrzymywanie w ruchu stacji pokładowych telegrafów iskrowych na okrętach austriackich na zasadzie rozporządzenia z dnia 7. stycznia 1910, Dz. u. p. Nr. 11, dotyczącego urządzeń telegrafów (telefonów) iskrowych na obszarze królestw i krajów reprezentowanych w Radzie państwa, na okrętach austriackich itd., tylko w tych przypadkach, w których odmówiło utworzenia i utrzymywania w ruchu urzędu telegraficznego pokładowego.

Roessler wlr.

Postanowienia normalne

o

tworzeniu i utrzymywaniu w ruchu urzędów telegraficznych pokładowych.

§ 1.

Stacje pokładowe telegrafów iskrowych, utrzymywane w ruchu przez zarząd państwowy na okrętach austriackich, noszą nazwę: „C. k. Urząd telegraficzny pokładowy“ z dodaniem nazwy okrętu.

§ 2.

O utworzenie i utrzymywanie w ruchu urzędu telegraficznego pokładowego na jednym z okrętów austriackich winien właściciel okrętu prosić Ministerstwo handlu drogą podania, podlegającego obowiązkowi stemplowemu. Podanie to musi zawierać:

- a) nazwę okrętu i czas, w którym urząd telegraficzny pokładowy ma być utworzony;
- b) drogę, na której okręt będzie kursował w swych podróżach;
- c) ilość miejsc pierwszej i drugiej klasy, przewidzianych na okręcie.

Podanie można również ułożyć wspólnie dla kilku okrętów tego samego właściciela.

§ 3.

Ministerstwo handlu oznajmi właścicielowi okrętu na jego podanie w ciągu dwóch miesięcy, czy i pod jakimi warunkami jest skłonne utworzyć urząd telegraficzny pokładowy.

Utworzenia takiego urzędu stosownie do niniejszych postanowień normalnych nie można odmówić, jeżeli okręt podpada pod rozporządzenie Ministerstwa handlu z dnia 10. listopada 1910, Dz. u. p. Nr. 207, dotyczące zaopatrzenia okrętów pasażerskich, odbywających dalsze jazdy, w stacje telegrafów iskrowych. Pozatem może Ministerstwo handlu odmówić utworzenia urzędu telegraficznego pokładowego bez podania powodów albo przywiązać je do pewnych szczególnych warunków.

Co do utworzenia i utrzymywania w ruchu urzędu telegraficznego pokładowego zawrze zarząd

państwowy z właścicielem okrętu w wszystkich przypadkach pisemną umowę, którą należy odnowić lub uzupełnić w razie zmiany niniejszych postanowień normalnych.

§ 4.

Utworzenie urzędu telegraficznego pokładowego nastąpi wedle możliwości w czasie, oznaczonym przez właściciela okrętu, pod warunkiem, że prośba, czyniąca zadość postanowieniom § 2., została wniesiona na czas, to jest z reguły na sześć miesięcy naprzód.

Zarząd państwowy dostarczy dla urzędu na własne koszta całego urządzenia telegrafów iskrowych oraz wszelkich przyborów urzędowych. Przedmioty te pozostają własnością państwa.

Zarząd państwowy stara się również o utrzymanie urzędu w stanie zdolnym do ruchu, tudzież o utrzymanie ruchu za pośrednictwem jednego, a w razie potrzeby dwóch telegrafistów, których sam dostarczy.

§ 5.

Właściciel okrętu winien dostarczyć na własne koszta wszelkich urządzeń okrętowych i posług personelu okrętowego, następnie materiałów, rzeczy oraz robotników, potrzebnych do urządzenia i utrzymywania w ruchu urzędu telegrafów iskrowych na okręcie, w szczególności ubikacji i urządzeń, potrzebnych do ulokowania urzędu i ustawienia technicznych części składowych tegoż, siły elektrycznej, służącej do utrzymania w ruchu urzędu telegraficznego pokładowego, jakoteż pomieszczenia i naturalistów (pożywienia, opieki lekarskiej itd.) dla personelu urzędowego.

Świadczenia, do których jest obowiązany właściciel okrętu wskutek powyższych postanowień, będą w szczegółach dokładnie określone w umowie pisemnej, przewidzianej w § 3.

§ 6.

1. Właściciel okrętu winien starać się o to, aby telegrafisci pokładowi mieli przy spełnianiu swych obowiązków wszelkie możliwe poparcie, w szczególności aby mogli w razie wydalania się z pokładu oddawać klucze od lokalu urzędowego kapitanowi lub jego zastępcy w celu bezpiecznego przechowania, oraz by mogli od wypadku do wypadku oddawać w depozyt zarządowi okrętu pobrane większe kwoty, by udzielano im w razie próby pomocy przy pobieraniu należności, tudzież w razie trudności językowych w porozumiewaniu się z pasażerami i by zawiadamiano ich o kierunku jazdy i chyżości okrętu, o wysokości stanu wody i odaleniu od obcych stacyi, tudzież o danych meteorologicznych.

2. Właściciel okrętu winien zezwolić, aby zarząd okrętu wypłacał na rachunek państwa telegrafistom pokładowym, pełniącym służbę na jego okręcie w czasie podróży, ich pobory w terminach płatności. W tym celu należy przed rozpoczęciem podróży podać do wiadomości właściciela okrętu wysokość poborów, które mają być wypłacane, tudzież terminy ich płatności. Rozliczenie odbywa się według umowy.

3. Właściciel okrętu winien spełniać względem telegrafistów pokładowych, ustanowionych przez zarząd państwowy za kontraktem, te same zobowiązania ustawowe w sprawie ubezpieczenia, które ciążyą na nim względem załogi okrętowej.

4. Właściciel okrętu jest obowiązany, na okrętach swych, kursujących według rozkładu jazdy, uskuteczniać bezpłatnie:

- a) transporty telegrafistów, należących do stanu żołnierzy c. i k. marynarki wojennej, między Pola i Tryestem przy sposobności przeznaczenia ich do Inspektoratu telegrafów iskrowych w Tryeście, względnie odwołania ich stamtąd;
- b) transporty telegrafistów pokładowych zarządu telegrafów między przystanią a okrętem, wyposażonym w urząd telegraficzny pokładowy, albo między dwoma takimi okrętami, dostarczając im w czasie transportu pomieszczenia i żywności tak samo, jak telegrafistom pokładowym, znajdującym się stale na okręcie;
- c) transport organów kontrolnych i innych organów c. k. Inspektoratu telegrafów iskrowych w czasie podróży służbowych, jeżeli organa te są w posiadaniu odnośnego zlecenia, a to transport urzędników na miejscach pierwszej klasy, zaś innych organów na miejscach drugiej klasy, dostarczając im pożywienia po cenach własnego zarządu.

§ 7.

1. Właściciel okrętu winien przyczyniać się do kosztów, powstałych dla zarządu państwowego z powodu utworzenia urzędu telegraficznego pokładowego, datkiem rocznym, który wynosi dla okrętów, podpadających pod rozporządzenie Ministerstwa handlu z dnia 10. listopada 1910, Dz. u. p. Nr. 207, 2500 K lub 2200 K, stosownie do tego, czy użyty przyrząd należy do pierwszej czy też do drugiej klasy dozwolonych typów. Które typy należy zaliczać do pierwszej a które do drugiej klasy, postanawia Ministerstwo handlu.

Powyższy datek roczny jest płatny w czterech równych ratach z góry, przypadających na dzień 1. stycznia, 1. kwietnia, 1. lipca i 1. października. Obowiązek do uiszczania datków rozpoczyna się z dniem otwarcia ruchu, spoczywa przez czas zastanowienia ruchu (§ 11.) i kończy się z reguły z dniem zwinięcia urzędu telegraficznego pokładowego, jednak nie przed upływem terminu wypowiedzenia (§ 12.). Jeżeli okręt zaginie, gaśnie obowiązek do uiszczania datków w dniu poniesionej straty, jeżeli zaś dzień ten nie jest znany, w dniu wysłania przez okręt ostatniej wiadomości.

2. Jeżeli okręt udzieli na podstawie telegramów, otrzymanych przez urząd telegraficzny pokładowy a dotyczących niebezpieczeństwa morskiego lub zawierających doniesienia o wypadkach innych okrętów, okrętom tym ratunku lub pomocy albo będzie brał udział w takiej czynności, wówczas winien właściciel okrętu uiszczyć zarządowi państwowemu 3 od sta od sumy brutto, pobranej przezeń za ratunek lub pomoc.

§ 8.

1. Urzędy telegraficzne pokładowe ekspedują bez pobierania własnej należności pokładowej telegramy okrętowe w razie nadania ich na pokładzie, zaś telegramy służbowe w razie nadania jak i wydania ich na pokładzie.

Telegramy okrętowe są to telegramy, nadawane nie w interesie osoby trzeciej przez kapitana okrętu do właściciela okrętu albo organów administracyjnych lub agentów tegoż, a dotyczące załogi, pasażerów lub ładunku, stanu okrętu lub jego drogi, kierownictwa lub szkód, poniesionych przez okręt.

Telegramy służbowe są to telegramy, wymieniane między kapitanami okrętów tego samego właściciela w sprawach dopiero co wspomnianych.

2. Telegramy okrętowe i telegramy służbowe winni nadawcy układać, jeżeli to możliwe i jeżeli w ten sposób można zmniejszyć ilość słów, według międzynarodowej książki sygnałowej albo według szczególnego kodeksu szyfrowego właściciela okrętu; w tym ostatnim przypadku należy kodeks szyfrowy

złożyć po jednym egzemplarzu w urzędach telegraficznych pokładowych, mających się zajmować ekspedycją szyfrowych telegramów okrętowych i służbowych, oraz w Inspektoracie telegrafów iskrowych.

§ 9.

1. Termin zapłaty należności nadbrzeżnych i lądowych za telegramsy okrętowe zostanie odłożony. Telegrams takie winni nadawcy wypisywać na przeznaczonych na ten cel blankietach z odcinkami kwitowymi; telegramsy te będą ekspedyowane tylko wówczas, jeżeli odcinek kwitowy jest zaopatrzone odciskiem oznaki okrętowej i jeżeli ten ostatni zgadza się z odciskiem, złożonym przez kierownictwo okrętu w urzędzie telegraficznym pokładowym.

Należności nadbrzeżne i lądowe za telegramsy okrętowe pobiera się na podstawie odcinków kwitowych, leżących w urzędzie telegraficznym pokładowym; należności te winny być uiszczone w urzędzie telegraficznym pokładowym za wydaniem odcinków kwitowych natychmiast po zawinięciu okrętu do przystani ojczystej.

2. Należności za inne telegramsy prywatne, nadawane na pokładzie, będzie urząd telegraficzny pokładowy pobierał w gotówce w walucie koronowej przy nadawaniu telegramów albo odłoży termin ich zapłaty. Właściciel okrętu jest obowiązany umożliwić odłożenie terminu zapłaty należności w ten sposób, że zarząd okrętu podejmie się pobierania tychże, zaś właściciel okrętu poręczy za ich spłatę w urzędzie telegraficznym pokładowym po zawinięciu okrętu do przystani ojczystej.

Jeżeli termin zapłaty należności ma być odłożony, muszą być telegramsy te podobnie jak telegramsy okrętowe wypisywane na blankietach z odcinkami kwitowymi, te zaś zaopatrzone odciskiem oznaki okrętowej.

§ 10.

1. Telegrafisci pokładowi podlegają ogólnej karności okrętowej i są związani wskazówkami kapitana lub jego zastępcy. Nie wolno ich jednak używać do żadnych robót służbowych na okręcie.

2. Wstęp do ubikacji urzędu telegraficznego pokładowego jest kapitanowi lub jego zastępcy w każdym czasie dozwolony. Inne osoby, należące do załogi okrętowej, mogą wchodzić do ubikacji tych jedynie w celu spełniania posług, wspomnianych w § 5.

3. Właściciel okrętu winien przeznaczyć jedną osobę z załogi okrętowej, którą telegrafista pokła-

dowy zapozna tak dalece ze służbą urzędu telegraficznego pokładowego, by z czasem nadawała się w razie potrzeby do pomocy dla telegrafisty lub do jego zastępstwa.

Osobę tę należy zobowiązać przed rozpoczęciem podróży przyrzeczeniem, złożonym przez podanie ręki, do przestrzegania tajemnicy telegraficznej.

§ 11.

1. Jeżeli zarząd państwowy uzna to za potrzebne, może zastanowić ruch urzędu telegraficznego pokładowego całkiem, albo co do pewnych stosunków komunikacyjnych, albo dla korespondencji pewnego szczególnego rodzaju, na czas oznaczony lub nieoznaczony, a to bez obowiązku odszkodowania właściciela okrętu.

W razie mobilizacji i wojny może zarządzić zamknięcie urzędu telegraficznego pokładowego w czasie pewnej podróży okrętu także c. i k. marynarka wojenna albo jeden z c. i k. konsulatów.

Kapitan okrętu jest za to odpowiedzialny, aby zamknięcie urzędu telegraficznego pokładowego, zarządzane przez czynnik kompetentny, zostało przeprowadzone.

§ 12.

Zarządowi państwowemu wolno każdego czasu zwinąć urząd telegraficzny pokładowy na okręcie, nie podpadającym pod rozporządzenie, wspomniane w § 3. O chwili zwinęcia zawiadomi zarząd państwowy właściciela okrętu najpóźniej na sześć miesięcy naprzód, o ile okoliczności naglące nie uczynią niemożliwym dotrzymanie tego terminu.

Właściciel okrętu ma prawo wypowiedzieć pisemnie umowę, zawartą stosownie do § 3., dotrzymując przytem sześciomiesięcznego, zaś w razie sprzedania okrętu trzymiesięcznego terminu. Po nplywie terminu wypowiedzenia zostanie następnie urząd telegraficzny pokładowy zwiniony, jednak tylko w czasie pobytu okrętu w jednej z przystani austriackich, pominąwszy wypadek sprzedaży okrętu za granicą.

Jeżeli urząd telegraficzny pokładowy musi być zwiniony wskutek wypowiedzenia poza przystanią w Tryeście, winien właściciel okrętu pokryć kosztą fachowego odmontowania i opakowania przyrządów, materiałów i przyborów, będących własnością państwa, tudzież skutecznie na własne kosztą odwiezienie tychże, jakoteż telegrafistów stosownie do § 6., punkt 4 b napowrót do Tryestu.

Rok 1912.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XVIII. — Wydana i rozesłana dnia 10. marca 1912.

Treść: (№ 44 i 45.) 44. Traktat handlowy i żeglarski między Austro-Węgrami i Czarnogorą. — 45. Rozporządzenie, dotyczące uregulowania obrotu zwierzętami rzeźnymi i mięsem z Czarnogóry do gmin c. k. Starostwa kotorskiego.

44.

Traktat handlowy i żeglarski z dnia 6. lutego 1911 między Austro-Węgrami i Czarnogorą.

(Podpisany w Cettynii dnia $\frac{6. \text{ lutego}}{24. \text{ stycznia}}$ 1911, ratyfikowany przez Jego c. i k. Apostolską Mość w Wiedniu dnia 21. lutego 1912, względem czego wymieniono obustronne ratyfikacje dnia 4. marca 1912 w Cettynii.)

Nos Franciscus Josephus Primus,

divina favente clementia

Austriae Imperator, Bohemiae Rex etc. et Hungariae

Rex Apostolicus,

Notum testatumque omnibus et singulis quorum interest tenore praesentium facimus:

Quum a Nostris atque Majertatis Suae Montisnigri Regis Plenipotentiaariis ad promovendas et dilatandas commercii relationes inter Utriusque Nostrum ditones

et subditos existentes tractatus die sexta mensis Februarii anni millesimi
vigesima quarta mensis Januarii
 nonagesimi undecimi C'etinae initus et signatus esset, tenoris sequentis:

(Pierwopis.)

(Przekład.)

Sa Majesté l'Empereur d'Autriche, Roi de Bohême etc. et Roi Apostolique de Hongrie, d'une part

et

Sa Majesté le Roi de Monténégro, d'autre part,

animés d'un égal désir d'étendre et de développer les relations commerciales entre Leurs États, ont résolu de conclure un Traité de commerce et de navigation et ont nommé, à cet effet, pour Leurs Plénipotentiaires, savoir:

Sa Majesté l'Empereur d'Autriche, Roi de Bohême etc., et Roi Apostolique de Hongrie:

Monsieur Vladimire Baron Giesl de Gieslingen. Lieutenant-Feldmaréchal. Son Envoyé extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire près Sa Majesté le Roi de Monténégro, -

Monsieur Richard Riedl, Chef de Section au Ministère I. R. Aurichien du Commerce, et

Monsieur Gustave de Kálmán de Kisócz et de Szentandrás, Secrétaire d'Etat au Ministère R. Hongrois du Commerce;

Sa Majesté le Roi de Monténégro:

Monsieur Lazare Miouchekovitch, Ancien Président de Son Conseil d'Etat, et

Monsieur Philippe Yergovitch, Son Ministre des Finances et des Travaux Publics;

Najjaśniejszy Cesarz Austriacki, Król Czech itd. i Apostolski Król Węgier z jednej strony

oraz

Najjaśniejszy Król Czarnogórski z drugiej strony,

ożywieni równą chęcią ułatwienia i rozszerzenia stosunków handlowych. istniejących między Ich państwami, postanowili zawrzeć traktat handlowy i żeglarski i zamianowali w tym celu Swoimi pełnomocnikami:

Najjaśniejszy Cesarz Austriacki, Król Czech itd. i Apostolski Król Węgier:

barona Włodzimierza Giesl von Gieslingen. feldmarszałka - porucznika, nadzwyczajnego posła i upelnomocnionego ministra przy Najjaśniejszym Królu Czarnogórskim,

pana Ryszarda Riedla, szefa sekcji w c. k. austriackiem Ministerstwie handlu,

pana Gustawa Kálmána de Kisócz i de Szentandrás, sekretarza stanu w królewsko-węgierskiem Ministerstwie handlu,

Najjaśniejszy Król Czarnogórski:

pana Lazara Miouchekovitcha, byłego prezydenta Swej Rady państwa i

pana Filipa Yergovitcha, Swego Ministra skarbu i robót publicznych;

lesquels, après s'être communiqué leurs pleins-pouvoirs, trouvés en bonne et due forme, sont convenus des articles suivants:

Article Ier.

Les ressortissants et les produits du sol et de l'industrie de chacune des Parties contractantes jouiront réciproquement, dans les territoires de l'autre, du traitement de la nation la plus favorisée en ce qui touche l'établissement des nationaux et en matière de commerce et de navigation, tant pour l'importation, l'exportation, le transit et, en général, tout ce qui concerne les droits de douane et les opérations commerciales que pour l'exercice du commerce ou des industries et pour le paiement des taxes qui s'y rapportent.

En outre, les ressortissants de chacune des Parties contractantes auront réciproquement, dans les territoires de l'autre, la faculté de faire valoir leurs droits et requêtes devant les autorités et tribunaux du pays sans payer des droits, contributions, impôts ou taxes autres ni plus élevés et sans être soumis à des lois et règlements autres ni plus onéreux que les ressortissants de la nation la plus favorisée.

Article II.

Dans le but de faciliter le trafic réciproque des districts-frontière il sera permis, aux conditions et contrôles à établir par voie autonome, d'importer chaque année en franchise de tout droit d'entrée et exclusivement pour être consommé dans les communes du district de Cattaro un nombre de

6.000 bêtes bovines ne pesant pas plus de 300 kilogrammes par pièce,

20.000 moutons, chèvres, chevreaux ou agneaux et

1.000 quintaux métriques de viande de mouton fumée, dite castradina,

autant qu'il est prouvé que lesdits animaux et produits d'animaux sont d'origine monténégrine.

Dans le même but le Gouvernement monténégrin s'engage à admettre l'exportation desdits animaux et produits d'animaux en franchise de tous droits d'exportation.

Article III.

Le présent Traité s'étend à tous les pays qui appartiennent au territoire douanier conventionnel des deux États de la Monarchie austro-hongroise.

którzy, wymieniwszy swe pełnomocnictwa i stwierdziwszy ich dobrą i należytą formę, zgodzili się na artykuły następujące:

Artykuł I.

Obywatele oraz ziemioplody i wyroby przemysłowe każdej z Stron kontraktujących mają doznawać na obszarach Strony drugiej pod względem osiedlania się obywateli oraz handlu i żeglugi wzajemnego traktowania na stopie narodu najczęściej uprzywilejowanego, i to zarówno przy dowozie, wywozie i przewozie i w ogóle pod każdym względem, odnoszącym się do cel i czynności handlowych, jak i przy prowadzeniu handlu i przemysłu oraz uiszczaniu dotyczących opłat.

Obywatele każdej z Stron kontraktujących mają być także wzajemnie uprawnieni na obszarach Strony drugiej do dochodzenia swych praw i roszczeń przed władzami i sądami krajowymi, nie opłacając za to innych ani wyższych danin, podatków, należności lub taks i nie podlegając innym ani uciążliwszym ustawom i rozporządzeniom, aniżeli obywatele narodu najczęściej uprzywilejowanego.

Artykuł II.

W celu ułatwienia obrotu między obustronnymi okręgami granicznymi dopuści się rocznie pod warunkami i kontrolami, które będą ustanowione drogą autonomiczną, i wyłącznie dla konsumpcji w gminach Starostwa kotorskiego do wolnego od cła dowozu

6000 sztuk bydła rogatego o wadze pojedynczych sztuk, nieprzenoszącej 300 kilogramów,

20.000 sztuk owiec, kóz, kozłat lub jagniąt i

1000 cetnarów metrycznych wędzonego mięsa owczego, tak zwanej kastradiny,

o ile te zwierzęta i produkty zwierzęce są dowodnie pochodzenia czarnogórskiego.

W tym samym celu oświadcza Rząd czarnogórski, iż pozostawi wywóz wspomnianych zwierząt i produktów zwierzęcych wolnym od wszelkich cel wywozowych.

Artykuł III.

Traktat niniejszy odnosi się do wszystkich krajów, które są złączone z umownym obszarem celnym obydwu państw Monarchii austriacko-węgierskiej.

Article IV.

Le présent Traité entrera en vigueur huit jours après l'échange des ratifications et restera exécutoire jusqu'au 31 décembre 1917.

Dans le cas où ni l'Autriche-Hongrie ne le Monténégro n'aurait notifié, douze mois avant le 31 décembre 1917, son intention d'en faire cesser les effets, ledit Traité demeurera obligatoire au-delà du 31 décembre 1917 jusqu'à l'expiration d'un an à partir du jour où l'une ou l'autre des Parties contractantes l'aura dénoncé.

Article V.

Le présent Traité sera ratifié et les ratifications en seront échangées à Cettigné le plus tôt possible.

En foi de quoi, les Plénipotentiaires l'ont signé et l'ont revêtu du cachet de leurs armes.

Fait à Cettigné en double expédition le
24 janvier 1911.
6 février

Freiherr v. Giesl m. p. **L. Mionchekovitch** m. p.
(L. S.) (L. S.)

Riedl m. p. **F. Yergovitch** m. p.
(L. S.) (L. S.)

Kálmán m. p.
(L. S.)

Artykuł IV.

Traktat niniejszy ma wejść w życie w osiem dni po wymianie ratyfikacji i obowiązywać aż do dnia 31. grudnia 1917.

Gdyby ani Austro-Węgry ani Czarnogóra nie objawiły na dwanaście miesięcy przed dniem 31. grudnia 1917 zamiaru uchylecia z dniem tym mocy obowiązującej traktatu, natenczas ma traktat obowiązywać po dniu 31. grudnia 1917 aż do upływu jednego roku od dnia, w którym jedna lub druga z Stron wypowie go.

Artykuł V.

Traktat obecny będzie ratyfikowany, a wymianę dokumentów ratyfikacyjnych uskuteczni się w Cettynii ile możności jak najprędzej.

W dowód tego podpisali pełnomocnicy układ ten i wycisnęli na nim pieczęcie.

Działo się w Cettynii w podwójnem wygotowaniu, dnia 24. stycznia 1911.
6. lutego

Baron v. Giesl wlr. **L. Mionchekovitch** wlr.
(L. S.) (L. S.)

Riedl wlr. **F. Yergovitch** wlr.
(L. S.) (L. S.)

Kálmán wlr.
(L. S.)

Nos visis et perpensis omnibus et singulis. quae in tractatu hoc continentur rata grataque habere profitemur verbo Nostro spondentes, Nos illa omnia fideliter executioni mandatuos esse.

In quorum fidem majusque robur praesentem ratihabitionis Nostrae tabulam manu Nostra signavimus sigilloque Nostro adpresso firmari jussimus.

Dabantur Viennae die vigesimo primo mensis Februarii, anno millesimo nongentesimo duodecimo, Regnorum Nostrorum sexagesimo quarto.

Franciscus Josephus m. p.

Comes **Berchtold** de et in **Ungarschitz** m. p.

Ad mandatum Sacrae Caesareae et Regiae Apostolicae Majestatis proprium:

Theodorus Ippen m. p.
Caes. et Reg. Consul Generalis.

Déclaration.

Au moment de procéder à la signature du Traité de commerce et de navigation conclu à la date de ce jour, les Plénipotentiaires soussignés sont convenus de la déclaration suivante:

Afin de donner au trafic réciproque des districts-frontière les facilités qu'exige le besoin journalier, les habitants des districts-frontière qui ont à exploiter des terres au-delà de la frontière seront exempts des droits de douane par rapport aux objets nécessaires à l'exploitation de ces terres, y compris les grains à ensemençer, puis les produits récoltés dans ces propriétés.

L'exemption réciproque de tout droit de douane s'étendra aussi à tous les sacs et récipients qui ont servi aux habitants des districts-frontière à transporter dans le pays voisin leurs produits et autres objets quelconques du trafic-frontière, et qui retournent vides par la même route.

La présente déclaration qui sera considérée comme approuvée et sanctionnée par les Parties contractantes, sans autre ratification spéciale, par le seul fait de l'échange des ratifications du Traité de commerce et de navigation conclu à la date de ce jour, a été dressée, en double expédition,

à Cettigné, le $\frac{24 \text{ janvier}}{6 \text{ février}}$ 1911.

Freiherr v. Giesl m. p. **L. Miouchekovitch** m. p.
(L. S.) (L. S.)

Riedl m. p. **F. Yergovitch** m. p.
(L. S.) (L. S.)

Kálmán m. p.
(L. S.)

Oświadczenie.

Przy podpisywaniu traktatu handlowego i żeglarskiego, zawartego w dniu dzisiejszym, zgodzili się podpisani pełnomocnicy na następujące oświadczenie:

W celu zapewnienia obustronnym okęgom pogranicznym tych ułatwień, których wymaga obrót codzienny, będą mieszkańcy pograniczy, którzy prowadzą gospodarstwo na gruntach, położonych za granicą, uwolnieni od opłaty ceł od przedmiotów potrzebnych do gospodarstwa na tych gruntach wraz z obsiewem do uprawy pól oraz od plodów, uzyskanych na tych posiadłościach.

Wzajemne uwolnienie od cła rozciągać się ma także na wszystkie worki i naczynia, w których mieszkańcy graniczny przemieśli do kraju sąsiedniego swe wyroby rolnicze, tudzież inne przedmioty, pojawiające się w obrocie pogranicznym, a które wracają stamtąd próżne tą samą drogą.

Oświadczenie niniejsze, które bez osobnej ratyfikacyi przez sam fakt wymiany ratyfikacyi co do traktatu, zawartego w dniu dzisiejszym, ma być uważane za przyjęte i potwierdzone przez Strony kontraktujące, podpisano w podwójnem wygotowaniu w Cettynii dnia $\frac{24. \text{ stycznia}}{6. \text{ lutego}}$ 1911.

Baron v. Giesl wlr. **L. Miouchekovitch** wlr.
(L. S.) (L. S.)

Riedl wlr. **F. Yergovitch** wlr.
(L. S.) (L. S.)

Kálmán wlr.
(L. S.)

Powyższy traktat handlowy i żeglarski ogłasza się niniejszem po uzyskaniu zgody obu Izb Rady państwa wraz z przynależnem oświadczeniem.

Wiedeń, dnia 9. marca 1912.

Stürgkh wlr.
Zaleski wlr.

Bráf wlr.
Roessler wlr.

45.**Rozporządzenie Ministerstw rolnictwa, skarbu i handlu z dnia 9. marca 1912,****dotyczące uregulowania obrotu zwierzętami rzeźnymi i mięsem z Czarnogóry do gmin c. k. Starostwa kotorskiego.**

Oдноśnie do ogłoszonego w Dz. u. p. Nr. 44 z roku 1912 traktatu handlowego między Austro-Węgrami i Czarnogórą z dnia 6. lutego 1911 wydaje się w porozumieniu z interesowanymi królewsko-węgierskimi Ministerstwami pod względem obrotu zwierzętami rzeźnymi i mięsem z Czarnogóry do gmin c. k. Starostwa kotorskiego następujące zarządzenia:

Aż do odmiennego zarządzenia można dopuścić corocznie, począwszy od dnia 12. marca 1912, 6000 sztuk bydła rogatego o wadze pojedynczych sztuk, nie przynoszącej 300 kg, i 20.000 owiec, kóz, kozłat lub jagniąt z Czarnogóry do wolnego od cła dowozu przez Urzędy celne w Kotorze, Budua i Risano pod nadzorem i kontrolą państwowego lekarza weterynaryjnego celem natychmiastowej rzezi, mającej nastąpić w najkrótszym terminie w miejscach, które oznaczy c. k. Namiestnictwo w Zadarze, i celem spożycia w gminach Starostwa kotorskiego, jeżeli będzie wykazane, iż zwierzęta te pochodzą z Czarnogóry i to z okręgu wolnego od 40 dni od zarazy i są indywidualnie zdrowe.

Przy widymowaniu paszportów zwierzęcych winien państwowy lekarz weterynaryjny poświadczyć

wyraźnie, iż zwierzęta są przeznaczone na rzeź w obszarze Starostwa kotorskiego.

Nadto wolno wprowadzić corocznie aż do odmiennego zarządzenia bez opłaty cła 1000 cetnarów metrycznych wędzonego mięsa owczego lub skopowego (kastradina) również do spożycia w gminach Starostwa kotorskiego, jeżeli będzie wykazane, iż mięso to pochodzi z zwierząt zdrowych.

Ewidencya wspomnianych kontyngentów ma być utrzymywana przez wymienione na wstępie urzędy celne.

Oдноśnie c. k. władze mają polecenie, starać się o ścisłe wykonanie tych zarządzeń, wstrzymać natychmiast wprowadzanie zwierząt względnie mięsa w razie dostrzeżenia jakichkolwiek podejrzeń i wnieść bezzwłocznie do c. k. Ministerstwa rolnictwa doniesienie o stwierdzeniu jakichkolwiek wypadków podejrzanych.

Na zasadzie postanowień ustawy o zarazach zwierzęcych z dnia 6. sierpnia 1909, Dz. u. p. Nr. 177, i ze względu na obowiązujące układy z innymi państwami co do zaraz zwierzęcych zabrania się wprowadzania zwierząt racicowych i świeżego mięsa takich zwierząt z obszaru c. k. Starostwa kotorskiego do reszty umownego obszaru celnego obu Państw Monarchii austriacko-węgierskiej.

Przestrzeganie tego zakazu ma być nadzorowane przez organa władz politycznych i gmin, oraz przez straż skarbową i żandarmeryę.

Bráf wtr.

Zaleski wtr.

Roessler wtr.

Rok 1912.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XIX. — Wydana i rozesłana dnia 10. marca 1912.

Treść: (M 46—47.) 46. Rozporządzenie, dotyczące wizytacji aptek publicznych i zakładowych. — 47. Rozporządzenie, tyczące się zatrudniania sił pomocniczych przy prowadzeniu aptek.

46.

Rozporządzenie Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 24. lutego 1912,

dotyczące wizytacji aptek publicznych i zakładowych.

Na zasadzie § 60. ustawy z dnia 18. grudnia 1906, Dz. u. p. Nr. 5 z roku 1907, o uregulowaniu spraw dotyczących aptek, rozporządza się, co następuje:

§ 1.

Apteki publiczne i apteki zakładowe należy wizytować najmniej raz na rok.

Nadto należy wizytować każdą nowo utworzoną aptekę przed puszczeniem jej w ruch, zaś każdą aptekę, przeniesioną do innego lokalu, w ciągu dwóch tygodni po przeniesieniu. W tym celu winien kierownik apteki donieść o ukończeniu urządzenia politycznej władzy powiatowej.

§ 2.

Wizytację aptek przeprowadza rządowy lekarz powiatowy, w miastach z własnym statutem fizyk miejski.

Przynależne gremium aptekarskie ma prawo wysyłać do każdej wizytacji apteki delegata, należącego do stanu aptekarskiego.

Nazwiska delegatów, wyznaczonych na rok następny dla każdego powiatu politycznego w swoim

okręgu, winno gremium aptekarskie podać do wiadomości politycznej władzy krajowej w listopadzie każdego roku.

Polityczna władza krajowa zawiadamia odnośną polityczną władzę powiatową, ta zaś winna zawiadomić delegata o każdej wizytacji w właściwym czasie przed jej przedsięwzięciem.

§ 3.

Wyższe władze sanitarne mogą przedsięwziąć każdego czasu nadzwyczajne wizytacje aptek przez swoje organa lekarskie albo techniczno-fachowe.

§ 4.

W miastach uniwersyteckich można ustanowić do pomocy dla władz sanitarnych przy nadzorowaniu aptek komitety zawodowe, do których należy przyzwać w miarę możliwości profesora lub docenta prywatnego dla stosowanej chemii lekarskiej albo chemii farmaceutycznej oraz profesora lub docenta prywatnego dla farmakognozyi odnośnego uniwersytetu.

Powyższe komitety zawodowe mają prawo brania udziału w wizytacjach w dotyczących miastach za poprzednim uwiadomieniem politycznej władzy krajowej.

O każdym przedsięwzięciu wizytacji aptek w dotyczącym mieście należy zawiadomić w właściwym czasie naprzód członków komitetu zawodowego.

§ 5.

Przy przeprowadzaniu wizytacji służą za wskazówkę przepisy o prowadzeniu aptek.

Zwiedzone być powinny w pierwszym rzędzie wszystkie ubikacje apteczne, ich położenie i urządzenie, przedmioty urządzenia, sprzęty, przyrządy, narzędzia, instrumenta oraz przechowywane w tych ubikacjach środki lecznicze, materiały opatrunkowe, środki kosmetyczne i dyetyetyczne itd.

§ 6.

Przy wizytacji należy przedewszystkiem przekonać się, czy we wszystkich ubikacjach aptecznych panuje porządek i czystość.

Szczególłą uwagę należy zwrócić na ułożenie i umieszczenie (odosobnienie) środków leczniczych i zapasów tychże w poszczególnych ubikacjach (oficynie, magazynie materiałowym, pracowni, piwnicy aptecznej i na strychu aptecznym) oraz przekonać się, czy przepisy, dotyczące się środków o silnym działaniu (tabela I i II farmakopei), bywają dokładnie wykonywane.

§ 7.

Znajdujące się w aptece wagi i ciężarki należy zbadać co do precyzji i dokładności uwzględniając datę cechowania i dodatkowego sprawdzenia.

Wizytujący winien przekonać się również o prawidłowej dyspensacji i ekspedycji tudzież o prawidłowym taksowaniu lekarstw, sporządzanych w aptece podczas wizytacji. Przechowywane ewentualnie recepty otaksowane mają być przy wizytacji przedłożone i zbadane wrywkowo pod względem dokładności w taksowaniu.

Należy przeglądnąć zapas specyfików farmaceutycznych i zważyć przytem na to, czy przy obrocie tymi specyfikami są przestrzegane istniejące przepisy.

Należy wglądać w książkę laboratoryjną i w wykaz personalny, sporządzony pod odpowiedzialnością kierownika apteki.

§ 8.

Zapas środków leczniczych należy badać co do jakości. Przytem należy zwracać uwagę na to, czy poszczególne środki lecznicze odpowiadają przepisom obowiązującej farmakopei.

§ 9.

Przy wizytacji należy przeglądać pod względem farmaceutyczno-farmakognostycznym zapas materiałów aptecznych, przetworów chemicznych i farmaceutycznych, tudzież zbadać, o ile to jest możliwe na podstawie znamion fizykalno-morfologicznych oraz czysto zmysłowych, czy materiały apteczne oraz przetwory chemiczne i farmaceutyczne wykazują prawidłową jakość (identyczność, czystość, świeżość). Przytem należy zważać w szczególności

na te materiały apteczne, których zapas winien być według farmakopei corocznie odnawiany.

Członkowie komisji mają prawo badać przy sposobności wizytacji na miejscu w aptece dowolną ilość przetworów lub materiałów aptecznych.

§ 10.

Z zapasu materiałów aptecznych w stanie sproszkowanym, jakoto: *Lycopodium Kamala*, *Glandulae Lupuli*, *Amylum* itd., tudzież z roślin sproszkowanych o pewnej właściwej budowie (*Herbae*, *Folia*, *Flores*, *Fructus*, *Semina*, *Cortices*, *Radices* itd.) i z takich materiałów, które nie posiadają żadnej budowy, powinny jednak zawierać pewną oznaczoną ilość skutecznych części składowych lub pewną oznaczoną nieprzekraczalną ilość popiołu, jakoto *Opium*, *Resina Jalapae*, *Succus Liquiritiae*, *Asa foetida* itd. lub takich, które bywają często zastępywane innymi materiałami albo fałszowane, jak również z szczególnie ważnych przetworów farmaceutycznych, które mają pewną oznaczoną zawartość alkaloidów, jakoto *Tinctura* i *Extractum opii* należy pobrać w danym razie 2—4 próbki w odpowiedniej ilości.

Taksamio należy wziąć 2—4 próbki z przetworów chemicznych celem dalszego dokładnego zbadania.

§ 11.

Środki lecznicze, utrzymywane w aptece, może zakwestyonować przy wizytacji każdy członek komisji. Z każdego zakwestyonowanego środka leczniczego należy pobrać próbki w myśl § 10.

W razie takiego zakwestyonowania rozstrzyga wizytujący lekarz urzędowy, czy zachodzą wątpliwości co do obrutu kwestyonowanego środka leczniczego. Jeżeli tego rodzaju wątpliwości istotnie zachodzą, wówczas nie wolno puszczać takiego środka leczniczego w obieg; środek ten winien być przez lekarza urzędowego opieczetowany i przechowany.

Co do środków leczniczych, zakwestyonowanych po myśli ustępu pierwszego, i co do środków leczniczych, które powinny być według przepisów farmakopei corocznie odnawiane, winien aptekarz wykazać na żądanie wizytującego lekarza urzędowego pochodzenie środka i datę ostatniego sprawdzenia.

§ 12.

Zażalenia wniesione przeciw rozstrzygnięciom i zarządzeniom, wydanym według §§ 10. i 11., nie mają skutku odraczającego.

§ 13.

Próbki, pobrane stosownie do postanowień §§ 10. i 11., ustęp 1., należy rozdzielić na dwie

części; jedną część należy opieczetować i pozostawić w aptece, drugą przesłać celem fachowego zbadania wprost do Zakładu dla badań chemiczno-farmaceutycznych w Ministerstwie spraw wewnętrznych.

O wyniku badania należy zawiadomić kierownika apteki za pośrednictwem gremium aptekarskiego.

Jeżeli na podstawie wyniku badania fachowego ma być środek leczniczy wycofany z obiegu, winna polityczna władza krajowa wydać w tej sprawie orzeczenie. W razie wniesienia rekursu przez kierownika apteki należy opieczetowaną i pozostawioną w aptece połowę próbki, przesłać do Zakładu dla badań chemiczno-farmaceutycznych w Ministerstwie spraw wewnętrznych a wynik nadzwyczajnej rewizji, którą przeprowadzi powyższy Zakład, wziąć za podstawę orzeczenia ministeryalnego.

§ 14.

O wizytacji należy spisać według wzoru A protokół, który podpiszą wszystkie osoby, biorące udział w wizytacji, tudzież kierownik apteki.

O mniej ważnych brakach, które zostały już podczas wizytacji usunięte, należy uczynić wzmiankę w protokole.

Na życzenie kierownika apteki należy przyjąć do protokołu jego zarzuty przeciw treści i brzmieniu protokołu.

§ 15.

Protokół należy przedłożyć politycznej władzy krajowej do dalszego urzędowania.

Polityczna władza krajowa winna wydać odpowiednie zarządzenia na podstawie przedłożonych jej protokołów wizytacyjnych. Dla usunięcia większych braków w aptece można wyznaczyć odpowiednie terminy.

§ 16.

Za wykonywanie wizytacji nie będą przyznawane ze skarbu państwa żadne osobne wynagrodzenia.

Obowiązek ewentualnego odszkodowania reprezentanta gremium aptekarskiego ciąży na gremium aptekarskiem.

§ 17.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi natychmiast w życie.

Heinold wlr.

Wzór A.

Kraj:

Powiat polityczny:

Protokół

z przeprowadzonej dnia 191 . wizytacyi

apteki ^{publicznej} _{zakładowej} „pod “w dzielnica . . , ^{ulica} _{plac}**Właściciel apteki:**

(Imię i nazwisko, data i liczba dokumentu koncesyjnego)

Kierownik apteki:

(Imię i nazwisko, kwalifikacja zawodowa)

Pomocniczy personal farmaceutyczny.**Adjunkci:**

(Imię i nazwisko, kwalifikacja)

Asystenci:

(Imię i nazwisko, kwalifikacja)

Aspiranci:

(Imię i nazwisko, rok).

Zatrudnienie tychże:

A. Stan lokalności aptecznych.

Porządek i czystość w ogólności :

I. Lokal dyspensacyjny (oficyna):

1. Wyposażenie lokalu:
 2. Naczynia stojące i zbiorniki:
 3. Ustawienie i przechowanie środków leczniczych:
 4. Przechowanie trucizn i środków dzielnie działających (tabela I. i II.):
 5. Stół do sporządzania i dyspensowania leków:
 - a) Wagi i ciężarki:
 - b) inne sprzęty:
 - c) inne części urządzenia:
-

II. Pracownia:

1. Wyposażenie lokalu:
 2. Sprzęty:
 3. Aparaty odczynnikowe:
-

III. Ubikacje dla przechowywania zapasów (magazyn materiałowj i zielny, strych na zioła):

1. Wyposażenie lokalu:
 2. Ustawienie i przechowanie środków leczniczych:
 3. Przechowanie trucizn i środków dzielnie działających:
-

IV. Piwnica apteczna (piwnica na przechowywanie leków, ewentualnie piwnica na przechowywanie wód mineralnych):

1. Wyposażenie lokalu:
 2. Przechowanie środków leczniczych:
-

V. Pokój inspekcyjny i ubikacje mieszkalne pomocniczego personelu farmaceutycznego:

B. Stan badanych środków leczniczych.

Jakość środków leczniczych, znajdujących się w aptece:

I. Przetwory chemiczne:

(badanie chemiczne.)

II. Materiały apteczne:

(badanie mikroskopowe.)

III. Przetwory farmaceutyczne:

IV. Materiały opatrunkowe:

(przechowanie i jakość.)

V. Specyfikiki farmaceutyczne:

(spisy.)

VI. Krowianka, surowice lecznicze itd.:

(przechowanie.)

C. Badanie recept:

D. Książki:

1. Farmakopea i cennik.
2. Instrukcja aptekarska i regulamin gremialny.
3. Książka normalistów.
4. Książka laboratoryjna.
5. Pomocnicze książki farmaceutyczne.

E. Interesy drugorzędne:

1. Sprzedaż trucizn:

(data i liczba koncesyi.)

2. Inne przedsiębiorstwa:

(data i liczba urzędowego zezwolenia.)

F. Sposób prowadzenia apteki:

G. Uwagi:

Odczytano i podpisano:

Kierownik apteki:

Podpisy członków komisji,
względnie lekarza urzędowego:

47.

Rozporządzenie Ministra spraw wewnętrznych z dnia 5. marca 1912,

tyczące się zatrudniania sił pomocniczych przy prowadzeniu aptek.

Na zasadzie § 5. ustawy z dnia 18. grudnia 1906, Dz. u. p. Nr. 5 z roku 1907, o uregulowaniu spraw dotyczących aptek, rozporządza się, co następuje.

Rozdział I.**Pomocniczy personal aptekarski w ogólności.**

§ 1.

Pomocniczy personal aptekarski składa się z:

1. Adjuktów, to jest magistrów farmacyi, posiadających ustawowo przepisaną kwalifikację do samodzielnego prowadzenia apteki publicznej.

Provizorów, to jest adjuktów, zatwierdzonych przez władzę w charakterze odpowiedzialnych kierowników aptek publicznych lub zakładowych.

2. Asystentów, to jest magistrów farmacyi, którzy nie uzyskali jeszcze kwalifikacji, przepisanej ustawą do samodzielnego prowadzenia apteki publicznej.

3. Aspirantów, to jest tych sił pomocniczych, które zostały przyjęte do apteki celem wyuczenia się aptekarstwa.

Sluchaczów farmacyi na jednym z uniwersytetów można zatrudniać i przed uzyskaniem dyplomu magistra farmacyi w służbie aptekarskiej podczas feryi uniwersyteckich.

Nadto można zatrudniać w aptece lub laboratorium osoby płci męskiej i żeńskiej, za których prace jest odpowiedzialny kierownik apteki. Taki personal pomocniczy nie jest w żadnym wypadku uprawniony do sporządzania przepisanych przez lekarza leków, ani do dyspensowania takich środków leczniczych.

§ 2.

Farmaceutów niedyplomowanych nie należy z reguły używać w aptekach do samodzielnego sporządzania lekarstw według przepisów lekarskich i do dyspensowania takich lekarstw.

Dalsze używanie farmaceutów, którzy złożyli wprawdzie egzamin, przepisany dla aspirantów, jednak nie posiadają dyplomu magistra farmacyi na zasadzie dawniejszych przepisów do sporządzania leków według przepisu lekarskiego nie jest niniejszem rozporządzeniem naruszone.

Aspirantów bez egzaminu można dopuścić do sporządzania i ekspedycyowania w aptece lekarstw według przepisu lekarskiego tylko przy odpowiednim nadzorze i dopiero wówczas, gdy nabyli już potrzebnego w tym celu uzdolnienia.

Wyrobienia i ekspedycyowania środków leczniczych silnie działających nie wolno nigdy poruczać samemu aspirantowi.

Rozdział II.**Przyjmowanie i kształcenie aspirantów farmacyi.**

§ 3.

Każdy aptekarz lub odpowiedzialny kierownik apteki publicznej ma prawo kształcić aspirantów farmacyi.

§ 4.

O przyjęciu aspiranta farmacyi winien aptekarz celem zatwierdzenia przyjęcia donieść w ciągu ośmiu dni przełożonemu przynależnemu gremium aptekarskiego przedkładając dokumenty aspiranta.

§ 5.

Do aptek, w których nie zatrudnia się żadnego innego pomocniczego personalu farmaceutycznego, wolno przyjąć dla kształcenia tylko jednego aspiranta.

Przyjęcie drugiego aspiranta do apteki takiej może nastąpić tylko wówczas, jeżeli pierwszy aspirant pozostaje już w trzecim roku nauki.

Większe apteki mogą przyjąć większą ilość aspirantów; ilość aspirantów nie może jednak przekraczać liczby adjuktów i asystentów, zatrudnionych w aptece.

§ 6.

Przyjęcie w charakterze aspiranta farmacyi odbywa się na zasadzie następujących dokumentów:

a) ważnego w państwie świadectwa z ukończonej z dobrym wynikiem szóstej klasy gimnazjum, ośmioklasowego gimnazjum realnego, zreformowanego gimnazjum realnego, szkoły realnej albo ważnego w państwie świadectwa dojrzałości publicznego sześcioklasowego liceum żeńskiego. Absolwenci szóstej klasy oddziału realnego gimnazjum typu dzieczińskiego winni poddać się przedtem egzaminowi uzupełniającemu z łaciny w zakresie piątej i szóstej klasy gimnazjalnej.

Jeżeli kandydat przedkłada świadectwo szkoły realnej lub publicznego liceum

żeńskiego, wówczas należy przedłożyć również świadectwo ze złożonego z dobrym wynikiem w jednym z publicznych gimnazyjów egzaminu z języka łacińskiego w zakresie wymagań pierwszych sześciu klas gimnazjalnych;

b) świadectwa lekarza urzędowego władzy politycznej miejsca zamieszkania albo świadectwa lekarskiego, potwierdzonego przez tegoż lekarza urzędowego, stwierdzającego fizyczną i umysłową zdatność kandydata do zawodu farmaceutycznego; przytem należy zwrócić szczególnie uwagę na brak budzących odrazę ułomności i wyższego stopnia zaburzeń narządów zmysłowych (wzroku, słuchu, smaku itd.);

c) metryki urodzenia oraz świadectwa szczepienia ospy.

§ 7.

Przy przyjęciu winien aspirant złożyć należyłość wpisową, przepisaną przez gremium aptekarskie.

§ 8.

O każdym przyjęciu aspiranta winno gremium aptekarskie donieść władzy politycznej pierwszej instancji celem utrzymywania w ewidencji aspirantów aptekarskich w powiecie.

O dokonaniem zgłoszeniu w gremium otrzymuje aspirant od gremium poświadczenie, które powinno mu być doręczone w ciągu 14 dni po uskuteczeniu zgłoszenia.

§ 9.

Aspiranta przyjmuje się na razie prowizorycznie, a dopiero po dwumiesięcznym czasie próby na stałe.

W czasie próby, który jest wliczalnym do okresu nauki, może jedna lub druga strona przez jednostronne cofnięcie się rozwiązać stosunek wzajemny.

O wystąpieniu aspiranta lub o uwolnieniu tegoż winien aptekarz donieść natychmiast gremium, to ostatecznie zaś politycznej władzy pierwszej instancji.

§ 10.

Okres nauki trwa trzy lata, dla aspirantów zaś posiadających świadectwo dojrzałości dwa lata. Czas ten należy z reguły spędzić w tej samej aptece. Przerwanie okresu nauki jest dopuszczalne tylko w uzasadnionych przypadkach. Po upływie czasu próby można przyjąć aspiranta do innej apteki dla kontynuowania nauki tylko za zezwoleniem przełożenia gremium i to na zasadzie świadectwa,

wydanego przez poprzedniego służbodawcę a poświadczającego odpowiednie prowadzenie się aspiranta pod względem moralnym i naukowym.

§ 11.

Aptekarz jest obowiązany starać się o odpowiednie wykształcenie aspiranta i pozostawić mu potrzebny na to czas.

W miejscowościach, w których istnieje szkoła dla aspirantów, winien aptekarz nakłonić aspiranta do uczęszczania do tej szkoły.

Używanie aspirantów do posług, nie pozostających w związku z zawodem aptekarskim, jest zabronione.

§ 12.

Za czas nauki, spędzony w aptece, otrzymuje aspirant świadectwo, wystawione przez odnośnego aptekarza a potwierdzone przez przełożenie gremium i przez lekarza urzędowego przynależnej politycznej władzy powiatowej.

§ 13.

Gremium aptekarskie i polityczna władza pierwszej instancji prowadzą stale dokładną ewidencję aspirantów w okręgu gremialnym względnie powiecie politycznym w nauce przebywających.

Protokół ewidencyjny zawiera następujące rubryki:

- a) na rodowód aspiranta (imię i nazwisko, miejsce urodzenia, data urodzenia, wyznanie, tudzież imię, zawód i miejsce zamieszkania rodziców);
- b) na dokumenty, tyżące się przyjęcia (§ 6.);
- c) na rok i dzień przyjęcia aspiranta;
- d) na imię i nazwisko oraz miejsce zamieszkania aptekarza;
- e) na uwagi, tyżące się wystąpienia, zmiany miejsca, wydania dokumentów itp.

Rozdział III.

Egzamin aspirantów farmacyi.

§ 14.

Aspirant winien zgłosić się pisemnie bezpośrednio po upływie okresu nauki (§ 10.) w przynależnem gremium aptekarskiem do przystąpienia do egzaminu, przepisanego dla aspirantów, przedkładając świadectwo, przewidziane w § 12.

Z powodów, zasługujących na szczególne uwzględnienie, może Ministerstwo spraw wewnętrznych wskutek prośby aspiranta zezwolić na wcześniejsze lub późniejsze składanie egzaminu. Prośby takie należy wnosić do politycznej władzy

powiatowej dołączając metrykę urodzenia i świadectwa z nauki i sprawowania się aspiranta oraz dowody szczególnych okoliczności, usprawiedliwiających wcześniejsze lub późniejsze składanie egzaminu; polityczna władza powiatowa winna zasięgnąć opinii lekarza urzędowego i przynależnego gremium aptekarskiego w tym względzie.

W szczególności można zezwolić aspirantom, którzy w ostatnim roku swego czasu nauki mają stawić się do wojska, a z uwagi na studia wstępne oraz gorliwe i nienaganne postępowanie zasługują na uwzględnienie, by wskutek wniesionej prośby przystąpili wcześniej do egzaminu, przepisanego dla aspirantów.

Zezwolenie na wcześniejsze składanie egzaminu, przepisanego dla aspirantów, nie może wpłynąć na skrócenie czasu trwania przepisanego okresu nauki (§ 10.). W przypadkach takich należy tedy wystawić tylko poświadczenie tymczasowe o złożeniu egzaminu.

§ 15.

Egzamina aspirantów odbywają się w siedzibie gremium aptekarskiego, a to z reguły corocznie w lutym, i w lipcu; przełożenie gremium aptekarskiego jest jednak uprawnione wybrać w razie potrzeby także inny termin.

§ 16.

Gremium aptekarskie zawiadamia aspiranta pisemnie o odrzuceniu podania lub dopuszczeniu do egzaminu, oznaczając równocześnie czas i miejsce odbycia egzaminu.

Przeciw niedopuszczeniu do egzaminu może dotyczący aspirant wnieść rekurs do politycznej władzy krajowej w ciągu 14 dni, licząc od dnia następującego po dniu doręczenia zawiadomienia.

§ 17.

Komisja egzaminacyjna składa się z przełożonego gremium aptekarskiego lub jego zastępcy jako przewodniczącego i z dwóch członków gremium, wybranych przez gremium aptekarskie. Nadto winien uczestniczyć w egzaminie krajowy referent sanitarny lub wyznaczony przezeń zastępca w charakterze reprezentanta Rządu.

Reprezentant Rządu ma prawo stawiać aspirantom pytania.

§ 18.

Egzamin aspirantów obejmuje część praktyczną i część teoretyczną.

§ 19.

Egzamin praktyczny ma na celu dostarczyć komisji zupełnej pewności, że aspirant posiada

dostateczną wprawę i biegłość w technice farmaceutycznej i farmaceutycznej sztuce sporządzania recept, jak również w wykonywaniu zwyczajnych chemicznych rękoczynów i prac.

W tym celu winien aspirant

1. sporządzić według przedłożonego mu przepisu lekarskiego dane lekarstwo pod nadzorem jednego z członków komisji egzaminacyjnej, oznaczyć cenę jego (przy użyciu cennika lekarstw) i udzielić potrzebnych wyjaśnień,

2. sporządzić przetwórn farmaceutyczny (*Electuarium, Unguentum, Linimentum* itd.), dający się sporządzić w krótszym czasie,

3. przeprowadzić pojedyncze chemiczne badanie identyczności przetworu, sprzedawanego w aptece.

Egzamin praktyczny nie może trwać dłużej jak dwie godziny. Egzamin ten odbywa się w pracowni jednej z aptek, znajdujących się w miejscowości, gdzie się egzamin odbywa, a wyznaczonej do tego celu przez komisję egzaminacyjną.

§ 20.

Egzamin teoretyczny ma na celu stwierdzenie, czy aspirant posiada dostateczne wiadomości z zakresu głównych nauk farmaceutycznych, chemii oraz nauki o materiałach aptecznych (farmakognozyi), jako też umiejętności pomocniczych, fizyki i botaniki w tym stopniu, by mógł rozpocząć ze skutkiem studia uniwersyteckie, tudzież czy nabył konieczne potrzebnych wiadomości i należytego zrozumienia farmakopei i innych postanowień ustawowych, odnoszących się do wykonywania aptekarstwa.

Zadaje mu się więc pytania z chemii i fizyki, z farmakognozyi i botaniki, z farmakopei, prowadzenia ksiąg i z ustaw aptekarskich.

§ 21.

Egzamin z fizyki należy ograniczyć do rozdziałów i zasad, które są najwięcej potrzebne aptekarzowi. Szczególną uwagę należy przytem zwrócić na narzędzia i przyrządy, nieodzwonne w ruchu aptecznym.

§ 22.

Egzamin z botaniki winien obejmować: dziedzinę ogólnej nauki o kształtach roślin łądowych, znajomość głównych działów naturalnego systemu roślin, znajomość i opis krajowych roślin aptecznych i roślin, używanych pospolicie u ludu jako środki lecznicze, tudzież najważniejszych krajowych roślin jadowitych, a to na podstawie przedłożonych świeżych lub zaszuszonych egzemplarzy, względnie dobrych rycin.

§ 23.

Przy egzaminie z chemii winien kandydat udzielić wyjaśnień o głównych zasadach chemii, o najważniejszych pierwiastkach i najgłówniejszych połączeniach tychże, o zasadach grupy połączeń organicznych i o ich najważniejszych przedstawicielach, o sporządzaniu, fabrykacji i właściwościach tychże, tudzież o chemicznych połączeniach w ogólności z szczególnem uwzględnieniem chemicznych przetworów, sprzedawanych w aptece.

§ 24.

Przy egzaminie z towaroznawstwa aptekarskiego należy wymagać: poznawania i rozróżniania, względnie opisanie materiałów, używanych na leki, według znamion zewnętrznych (morfologicznych i fizykalnych) przedłożonych próbek, znajomości sposobu powstawania lub pochodzenia tych materiałów, ewentualnie ich gatunków, znajomości zdarzających się zamian, podstawień i zafalszowań oraz znajomości postanowień farmakopei, dotyczących się zbierania, przechowywania, odnawiania i używania materiałów tych dla celów leczniczych.

§ 25.

Przy egzaminie teoretycznym z farmacji winien aspirant przetłumaczyć przynajmniej jeden artykuł farmakopei z języka łacińskiego na język, w którym odbywa się egzamin, wyjaśnić jego treść i udowodnić dostatecznej znajomości układu farmakopei, zawartych w niej przetworów chemicznych i farmaceutycznych, sposobu ich wyrabiania i ich właściwości względnie składników, środków, które mają być oddzielnie przechowywane, tabeli maksymalnych dawek itd. oraz innych najważniejszych przepisów, odnoszących się do prowadzenia apteki.

§ 26.

Czas trwania egzaminu teoretycznego z każdego poszczególnego przedmiotu oznacza się na 10, a najwyżej na 15 minut.

§ 27.

Cenzury przy egzaminie praktycznym i teoretycznym są następujące: „uzdolniony z odznaczeniem“, „uzdolniony“ i „nieuzdolniony“.

Każdy poszczególny egzaminator winien cenzury te wciągnąć zaraz po ukończeniu egzaminu do protokołu egzaminacyjnego (wzór A) wraz z swym podpisem.

§ 28.

Protokół egzaminacyjny należy zakończyć cenzurą ogólną, o której rozstrzyga większość poszcze-

gólnych cenzur z doliczeniem cenzury egzaminu praktycznego. W razie równości głosów rozstrzyga przewodniczący, który winien protokół zamknąć i podpisać, po wciągnięciu doń cenzury ostatecznej (ogólnej).

§ 29.

Jeżeli kandydat złożył egzamin co najmniej z cenzurą „uzdolniony“, wówczas wyda mu się świadectwo (wzór B).

Świadectwo to wydaje gremium aptekarskie na zasadzie protokołu egzaminacyjnego (wzór B).

§ 30.

Jeżeli aspirant nie uczynił przy egzaminie zadość wymaganiom tylko z jednego przedmiotu, natenczas może powtórzyć egzamin z tego przedmiotu w ciągu dwóch miesięcy.

Jeżeli natomiast aspirant nie uczynił zadość wymaganiom z kilku przedmiotów, wówczas komisya egzaminacyjna przedłuży okres jego nauki o trzy miesiące albo sześć miesięcy, które winien aspirant spędzić w dotychczasowej aptece lub innej.

Popływie tego czasu należy powtórzyć egzamin przed komisją tego samego gremium aptekarskiego.

§ 31.

Protokół egzaminacyjny (§ 28.) będzie przechowany w gremium aptekarskiem.

Gremium aptekarskie prowadzi egzamina aspirantów w nieprzerwanej ewidencji; o wyniku egzaminów winno ono składać corocznie w miesiącu grudniu sprawozdanie Ministerstwu spraw wewnętrznych za pośrednictwem politycznej władzy krajowej.

Rozdział IV.

Adjunkci i asystenci.

§ 32.

Kto zamierza wstąpić do służby w aptecę publiczną lub zakładowej w charakterze adjunkta lub asystenta, winien wykazać się wobec kierownika apteki świadectwem aspiranta, świadectwami uniwersyteckimi, dyplomem magistra i innymi swoimi świadectwami służbowymi.

§ 33.

Każdy aptekarz lub odpowiedzialny kierownik apteki jest obowiązany donieść o przyjęciu lub wystąpieniu adjunkta lub asystenta właściwemu gremium aptekarskiemu, zaś adjunkt lub asystent

właściwemu wydziałowi czynnych farmaceutów najdalej w ciągu 8. dni zapomocą kartki zgłoszenia (wzór C).

§ 34.

Adjunkci i asystenci, zatrudnieni w aptekach w okręgu gremialnym, będą utrzymywani tak w gremium jak i w wydziale czynnych farmaceutów w stałej ewidencji.

W tym celu należy założyć w gremium i wydziale czynnych farmaceutów dla każdej z tych osób rejestr (wzór D).

Jeżeli adjunkt lub asystent przechodzi do służby w aptecę innego gremium, natenczas należy na żądanie właściwego gremium i wydziału czynnych farmaceutów odstąpić mu rejestr dotyczącego farmaceuty po umieszczeniu odpowiedniej uwagi. Odpis wydanego rejestru należy przechowywać w gremium i wydziale czynnych farmaceutów.

Rejestry winno się ułożyć według poszczególnych kategorii i utrzymywać w porządku alfabetycznym.

§ 35.

Nadto należy dla każdej poszczególnej apteki okręgu gremialnego prowadzić osobny spis imienny farmaceutów (wzór E), zatrudnionych w tej aptece.

§ 36.

Władza polityczna może wglądać każdego czasu w rejestry gremium i wydziału czynnych farmaceutów albo wzywać do przedłożenia sobie poszczególnych rejestrów, ewentualnie odpisów, sporządzonych i widymowanych przez przełożonego gremium lub przewodniczącego wydziału czynnych farmaceutów.

§ 37.

Za czas służby należy uważać i liczyć tylko ciągłą i zupełną służbę w aptecę, a to niezależnie od urlopu, nie przekraczającego czterech tygodni

w ciągu jednego roku, lub choroby, stwierdzonej przez lekarza i trwającej bez przerwy nie dłużej jak sześć miesięcy.

Czas służby należy uważać za zupełny tylko wówczas, jeżeli zatrudnienie w ruchu aptecznym trwa dziennie przeciętnie najmniej pięć godzin.

§ 38.

Za czas spędzony w aptecę otrzymuje funkcyjarsz od aptekarza wykaz służbowy (wzór F), który musi być potwierdzony przez przełożenie gremium i widymowany przez lekarza urzędowego politycznej władzy powiatowej.

Rozdział V.

Postanowienia przejściowe i końcowe.

§ 39.

Dopóki w poszczególnych krajach nie będą jeszcze utworzone gremia aptekarskie, winny polityczne władze pierwszej instancji spełniać w tych krajach obowiązki, nałożone rozporządzeniem niniejszem na gremia aptekarskie.

Komisya dla egzaminu aspirantów farmacyi (§ 17.) składa się w krajach tych z krajowego referenta sanitarnego lub wyznaczonego przezeń zastępcy jako przewodniczącego oraz z dwóch aptekarzy, przybranych na egzaminatorów przez krajowego referenta sanitarnego.

§ 40.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia; z chwilą tą tracą moc obowiązującą wszystkie przepisy istniejących statutów gremialnych, sprzeciwiające się postanowieniom niniejszego rozporządzenia, tudzież rozporządzenie Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 9. maja 1890. Dz. u. p. Nr. 81.

Heinold wlr.

Wzór A.**Formularz.****Protokół egzaminu** (użycie osobnego arkusza dla każdego kandydata odpowiada najbardziej celowi).**Protokół egzaminacyjny.**

N. N. z, urodzony dnia w
 wyznanie
 studia przygotowawcze
 czas nauki w aptekach od do

Egzamin.

1. Praktyczny dnia 19

Wiadomości farmaceutyczne: uzdolniony. N. N. (podpis egzaminatora.)

2. Teoretyczny dnia 19

Fizyka i chemia (ogólna): uzdolniony, N. N. (podpis egzaminatora.)

Botanika i farmakognozya: uzdolniony z odznaczeniem. N. N. (podpis egzaminatora.)

Wiadomości farmaceutyczne: uzdolniony. N. N. (podpis egzaminatora.)

Zamknięto dnia 19 cenzurą: uzdolniony.

N. N.,
komisarz.N. N.,
przewodniczący.Wzór B.**Testimonium Tironum Pharmaciae.**

Nos Praeses et Viri ad tentandos pharmaciae tirones delecti testamur tironem

 natum in
 die mensis anno MCM
 postquam annos tirocinii praescriptos in medicamentarii officinis exequit, ad tentamen tironum
 pharmaciae e disciplinis laboribusque praescriptis admissum et severe examinatum fuisse, qua
 propter supra nominatum Dominum
 ad studia universitatis aptum et paratum
 declaravimus. In quorum fidem Ei hoc testimonium subscriptionibus nostris firmatum dedimus.
 die mensis anno MCM

Praeses:

Viri delecti:

(Sigillum.)

Wzór C.

Kartka zgłoszenia.

Imię i nazwisko

Miejsce, rok i dzień urodzenia

Wyznanie

Przynależność (miejscowość, kraj)

Stan (wolny lub nie)

Data { złożonego egzaminu aspiranta dyplomu magistra
 — { pięciolecia piętnastolecia

Poprzednie miejsce działalności

Obecne stanowisko zawodowe*)

Data wstąpienia

Data zgłoszenia

Dokładne oznaczenie apteki (stanowisko apteki, imię i nazwisko posiadacza, ulica i Nr. domu, w danym razie inne określenie), w której wstępuje się do służby

Podpis czynnego farmaceuty:

Podpis kierownika apteki:

Wymeldowanie.

Imię i nazwisko

Obecne stanowisko zawodowe*)

Data wstąpienia Data wystąpienia

Przesiedlił się do

Apteka

Data wymeldowania

Jako potwierdzenie wymeldowania:

Wiza przełożenia gremium aptekarskiego:

Podpis kierownika apteki:

*) Kierownik, adjunkt, asystent.

Uwaga. Skoro kierownik apteki wypełnił szczegóły podkreślone należy wysłać cały arkusz do właściwego gremium aptekarskiego. — Część dolna, którą zwróci przełożeniu gremium aptekarskiego po zaopatrzeniu swą wizą, będzie uchodziła następnie za potwierdzenie zgłoszenia. — W razie wymeldowania należy na tej dolnej części zapisać datę wystąpienia oraz miejsce nowego zatrudnienia i przesłać ją znowu do gremium aptekarskiego.

Wzór D.

Rejestr aptekarski.

Imię i nazwisko

Miejsce, rok i dzień urodzenia

Wyznanie

Przynależność (miejscowość i kraj)

Stan (wolny lub nie)

Data { złożonego egzaminu aspiranta dyplomu magistra
 pięciolatnia piętnastolatnia

Nazwa i siedziba apteki itd.	Charakter służbowy lub stanowisko zawodowe	Data wstąpienia wystąpienia	Czas trwania służby		Uwaga (Należenie do jakiegoś farmaceutycznego zakładu pen- syjnego, ubezpieczenie na wypadek choroby, zmiana stanu cywilnego, pochwały, kary, szczególne działalności)
			lat	miesięcy dni	

Wzór F.

Wykaz służbowy

pana mag. far.

Imię i nazwisko:

Miejsce i data urodzenia:

Data wstąpienia:

Data wystąpienia:

Czas trwania służby:

lat,

miesięcy,

dni

Charakter służbowy:*)

(Miejscowość) , dnia 19

Potwierdzenie urzędowe:
(Gremium, wzgl. c. k. Starostwo.)

Podpis oraz pieczęć apteki:

Wiza lekarza urzędowego:

*) Prowizor, adjunkt, asystent.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych

wychodzi nakładem c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte l. 24,
także w roku 1912. w języku

niemieckim, czeskim, włoskim, chorwackim, polskim, rumuńskim, ruskim i słowenskim:

Prenumerata na cały **rocznik 1912** każdego z tych ośmiu wydań Dziennika ustaw państwa wynosi za egzemplarz **8 K** przy odbiorze w miejscu lub bezpłatnej przesyłce pocztowej.

Prenumerować można w składzie c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte l. 24, i nabywać tam także pojedyncze roczniki i pojedyncze części Dziennika ustaw państwa.

Ponieważ Dziennik ustaw państwa wydaje się względnie rozsyła się abonentom tylko po poprzednim złożeniu prenumeraty rocznej, przeto należy równocześnie z zaabonowaniem uiścić także przypadającą kwotę pieniężną; celem umożliwienia szybkiego i niewadliwego doręczenia przez c. k. pocztę należy podać prócz dokładnego adresu mieszkania także odnośny okrąg doręczeń pocztowych.

Pojedyncze roczniki wydania **niemieckiego** można nabywać:

Rocznik	1849 za . . .	4 K 20 h	Rocznik	1870 za . . .	2 K 80 h	Rocznik	1891 za . . .	6 K — h
"	1850 "	10 " 50 "	"	1871 "	4 " — "	"	1892 "	10 " — "
"	1851 "	2 " 60 "	"	1872 "	6 " 40 "	"	1893 "	6 " — "
"	1852 "	5 " 20 "	"	1873 "	6 " 60 "	"	1894 "	6 " — "
"	1853 "	6 " 30 "	"	1874 "	4 " 60 "	"	1895 "	7 " — "
"	1854 "	3 " 40 "	"	1875 "	4 " — "	"	1896 "	7 " — "
"	1855 "	4 " 70 "	"	1876 "	3 " — "	"	1897 "	15 " — "
"	1856 "	4 " 90 "	"	1877 "	2 " — "	"	1898 "	6 " — "
"	1857 "	5 " 70 "	"	1878 "	4 " 60 "	"	1899 "	10 " — "
"	1858 "	4 " 80 "	"	1879 "	4 " 60 "	"	1900 "	7 " — "
"	1859 "	4 " — "	"	1880 "	4 " 40 "	"	1901 "	6 " — "
"	1860 "	3 " 40 "	"	1881 "	4 " 40 "	"	1902 "	7 " 50 "
"	1861 "	3 " — "	"	1882 "	6 " — "	"	1903 "	9 " — "
"	1862 "	2 " 80 "	"	1883 "	5 " — "	"	1904 "	5 " — "
"	1863 "	2 " 80 "	"	1884 "	5 " — "	"	1905 "	6 " — "
"	1864 "	2 " 80 "	"	1885 "	3 " 60 "	"	1906 "	12 " — "
"	1865 "	4 " — "	"	1886 "	4 " 60 "	"	1907 "	13 " — "
"	1866 "	4 " 40 "	"	1887 "	5 " — "	"	1908 "	9 " — "
"	1867 "	4 " — "	"	1888 "	8 " 40 "	"	1909 "	8 " 50 "
"	1868 "	4 " — "	"	1889 "	6 " — "	"	1910 "	8 " 40 "
"	1869 "	6 " — "	"	1890 "	5 " 40 "	"	1911 "	7 " — "

Pojedyncze roczniki **wydań w innych siedmiu językach** od r. 1870. począwszy można nabywać po tej samej cenie co wydanie niemieckie.

Nabywającym na raz przynajmniej 10 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa przynajmniej 20%, a nabywającym na raz przynajmniej 25 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa opust 25%, zaś nabywającym na raz przynajmniej 35 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa opust 30%.

NB. Części niemieckiego wydania Dziennika ustaw państwa, które zaginęły lub doszły w stanie wadliwym, należy reklamować najpóźniej w **przeciągu czterech tygodni** po ich ukazaniu się, zaś części wydań nieniemieckich najpóźniej w **przeciągu sześciu tygodni** po wydaniu spisu rzeczy i karty tytułowej do odnośnych wydań, wprost w c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica III., Rennweg l. 16.

Po upływie tego terminu wydaje się Dziennik ustaw państwa wyłącznie tylko **za opłatą ceny handlowej** ($\frac{1}{4}$ arkusza = 2 strony za 2 h).

Ponieważ **wszystkie roczniki wydania niemieckiego** począwszy od roku 1849. i **wszystkie roczniki wydań w innych siedmiu językach** począwszy od roku 1870. są całkowicie uzupełnione, przeto można nabywać w składzie c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte l. 24., nie tylko każdy pojedynczy rocznik po cenie wyżej podanej, lecz nawet każdą z osobna część wszystkich tych roczników po cenie handlowej ($\frac{1}{4}$ arkusza = 2 strony za 2 h); tym sposobem umożliwia się uzupełnienie niekompletnych roczników i zestawienie pojedynczych części podług materyi.

Rok 1912.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Cześć XX. — Wydana i rozesłana dnia 10. marca 1912.

Treść: (M 18 52.) 48. Obwieszczenie, dotyczące koncesjonowania kolejki elektrycznej z Lana na Vigiljoch. — 49. Rozporządzenie, dotyczące upoważnienia c. k. Urzędu celnego głównego w Chomutowie do wymiaru cła od barwików maziowych Nr. 525, według wartości rzeczywistej. — 50. Rozporządzenie, dotyczące zwinienia Inspektoratu skarbowego w St. Johann. — 51. Obwieszczenie, dotyczące utworzenia w Popradfelka ekspozytury królewsko-węgierskiego Urzędu celnego głównego Zsoba. — 52. Rozporządzenie, którem znosi się wydane z powodu cholery w Włoszech rozporządzenia, dotyczące zakazu względnie ograniczenia dowozu i przewozu niektórych towarów i przedmiotów.

48.

Obwieszczenie Ministerstwa kolei żelaznych z dnia 26. lutego 1912, dotyczące koncesjonowania kolejki elektrycznej z Lana na Vigiljoch.

C. k. Ministerstwo kolei żelaznych udzieliło na zasadzie i w myśl postanowień ustawy o kolejach niższego rzędu z dnia 8. sierpnia 1910, Dz. u. p. Nr. 149, w porozumieniu z interesowanymi c. k. Ministerstwami i c. i k. Ministerstwem wojny adwokatowi Drowi Jakóbowi Köllenspergerowi w Lana wraz z właścicielem pensjonatu Pawłem Michelem w Obermais, kupcem hurtownym Marcinem Löschem, właścicielem hotelu Tobiaszem Kreyerem, właścicielem gospody Franciszkiem Stauderem i właścicielem zakładu fabrycznego, inżynierem Ludwikiem Zuegg, wszystkimi w Lana, koncesyę na budowę i utrzymywanie w ruchu kolejki elektrycznej z Lana na Vigiljoch pod warunkami i zastrzeżeniami, określonymi bliżej w dalszym ciągu:

§ 1.

Co do koncesjonowanej kolei żelaznej korzystają koncesjonariusze z ulg skarbowych, przewi-

dzianych w artykułach VI. do XII. ustawy z dnia 8. sierpnia 1910, Dz. u. p. Nr. 149.

Czas uwolnień, przewidzianych w artykule X. ustawy powyższej, oznacza się na lat 15.

§ 2.

Koncesjonariusze mają obowiązek ukończenia budowy wspomnianej na wstępie kolei najpóźniej w przeciągu roku, licząc od dnia dzisiejszego, oddania gotowej kolei na użytek publiczny i utrzymywania jej w ruchu bez przerwy przez cały okres koncesyjny.

Jako rękojmię dotrzymania powyższego terminu budowy złożyć mają koncesjonariusze na żądanie Rządu odpowiednią kaucyę w papierach wartościowych, nadających się do lokacyi pieniędzy sierocych.

W razie niedotrzymania powyższego zobowiązania można uznać kaucyę tę za przepadłą.

§ 3.

Celem wybudowania koncesjonowanej kolei nadaje się koncesjonariuszom prawo wyłączenia według postanowień odnośnych przepisów ustawowych.

§ 4.

O ile celem poprowadzenia koncesyonowanej kolei ma się użyć dróg publicznych, powinni koncesyonaryusze postarać się o zezwolenie u osób, obowiązanych do utrzymywania tychże, a względnie u tych władz lub organów, które w myśl obowiązujących ustaw są powołane do zezwolenia na używanie drogi.

§ 5.

Przy budowie koncesyonowanej kolei i ruchu na niej stosować się winni koncesyonaryusze do osnowy niniejszego obwieszczenia koncesyjnego, do technicznych warunków koncesyjnych, ustanowionych przez Ministerstwo kolei żelaznych, jakoteż do istniejących w tej mierze ustaw i rozporządzeń, w szczególności do ustawy o koncesjach na koleje żelazne z dnia 14. września 1854, Dz. u. p. Nr. 238, i do regulaminu ruchu na kolejach żelaznych z dnia 16. listopada 1851, Dz. u. p. Nr. 1 z r. 1852, o ile one w myśl postanowień rozdziału B ustawy z dnia 8. sierpnia 1910, Dz. u. p. Nr. 149, mają zastosowanie do kolejek, dalej do ustaw i rozporządzeń, któreby wydano w przyszłości, a wreszcie do zarządzeń Ministerstwa kolei żelaznych i innych powołanych władz.

§ 6.

Nadaje się koncesyonaryuszom prawo utworzenia za osobnem zezwoleniem Rządu i pod warunkami, które on ustanowi, spółki akcyjnej, która ma wejść w wszystkie prawa i obowiązki koncesyonaryuszy.

Wydawanie obligacyi pierwszeństwa jest wykluczone.

Cyfra kapitału zakładowego, rzeczywistego i nominalnego podlega zatwierdzeniu Rządu.

W tym względzie przyjmuje się za zasadę, że oprócz rzeczywiście wyłożonych i należycie wykazanych kosztów na sporządzenie projektu, budowę i urządzenie kolei wraz z nabyciem parku wozowego i uposażeniem rezerwy kapitałowej, z doliczeniem odsetek interkalarnych, rzeczywiście zapłaconych w okresie budowy i rzeczywistej straty na kursie, wynikłej ewentualnie przy gromadzeniu kapitału, nie wolno wliczać w kapitał żadnych dalszych wydatków.

Gdyby po zużyciu zatwierdzonego kapitału zakładowego miano wystawić dalsze nowe budowle lub pomnożyć urządzenia ruchu, natenczas można doliczyć odnośne koszta do kapitału zakładowego, jeżeli Rząd zezwolił na wzniesienie projektowanych nowych budowli lub na pomnożenie urządzeń ruchu i jeżeli koszta te będą należycie wykazane.

Cały kapitał zakładowy ma być umorzony w okresie koncesyjnym według planu amortyzacyi, zatwierdzonego przez Rząd.

Statuty spółki oraz formularze akcyi, które będą wydane, podlegają zatwierdzeniu Rządu.

§ 7.

Koncesyonaryusze są obowiązani przyznawać prawo wolnej jazdy na kolei podoficerom i ordonom, będącym każdorazem w służbie.

Bliższe warunki w tym względzie należy ułożyć z właściwymi władzami wojskowymi.

Koncesyonaryusze są obowiązani uwzględnić przy obsadzaniu posad wystużonych podoficerów wojska, marynarki wojennej i obrony krajowej w myśl ustawy z dnia 19. kwietnia 1872, Dz. u. p. Nr. 60.

§ 8.

Urzednicy państwowi, funkcyonaryusze i sludzy, którzy korzystają z kolei wskutek polecenia władz, sprawujących nadzór nad zarządem i ruchem kolei, albo w celu strzeżenia interesów państwa z tytułu koncesyi lub z względów skarbowych i wykazują się urzędowymi certyfikatami, wystawionymi przez c. k. Ministerstwo kolei żelaznych dla ich legitymacyi, muszą być przewożeni bezpłatnie.

§ 9.

Koncesyonaryusze są obowiązani przewozić pocztę, oraz funkcyonaryuszy zarządu pocztowego i telegraficznego wszystkimi pociągami programowymi.

Za te jak również za inne świadczenia na cele zakładu pocztowego mogą koncesyonaryusze domagać się odpowiedniego wynagrodzenia, które będzie ustalone drogą układu.

Korespondencye, odnoszące się do zarządu kolejki, a wymieniane między dyrekcją lub zawiadownstwem przedsiębiorstwa kolejki i jego podwładnymi organami albo przez organa te między sobą, mogą być przewożone przez funkcyonaryuszy zakładu kolejowego.

§ 10.

Koncesyonaryusze są obowiązani postarać się o zabezpieczenie swych funkcyonaryuszy na wypadek niezdolności do pracy i na starość, oraz o zaopatrzenie ich rodzin i przystąpić w tym celu do kasy emerytalnej związku austriackich kolei lokalnych, o ilczy nie utworzono dla koncesyonowanego przedsiębiorstwa kolejowego własnej kasy emerytalnej, zapewniającej członkom przynajmniej takie same

korzyści, względnie nakładającej na koncesyonaryusza przynajmniej takie same obowiązki, jak zakład wspomnianego związku.

To zaopatrzenie należy tak przeprowadzić, by koncesyonaryusze mieli obowiązek zgłaszać w zakładzie emerytalnym związku austriackich kolei lokalnych, względnie w własnej kasie emerytalnej stałych funkcyonaryuszy z dniem nadania im stałej posady, z innych zaś funkcyonaryuszy przynajmniej tych, którzy pełnią służbę jako kierownicy wozów, konduktorzy, strażnicy lub posługacze stacyjni, przy odpowiedniem ich zatrudnieniu, najpóźniej po ukończeniu trzech lat służby.

Statuty kasy pensyjnej oraz wszelkie ich zmiany podlegają zatwierdzeniu Ministerstwa kolei żelaznych.

§ 11.

Koncesyonaryusze są obowiązani dostarczać na żądanie Ministerstwa kolei żelaznych w czasie właściwym wykazów statystycznych, potrzebnych do zestawienia rocznej statystyki kolejowej.

§ 12.

Trwanie koncesyi łącznie z ochroną przeciw zakładaniu nowych kolei, wypowiedzianą w § 9., lit. b) ustawy o koncesyach na koleje żelazne, oznacza się na lat sześćdziesiąt (60), licząc od dnia dzisiejszego; po upływie tego czasu gaśnie koncesya.

Rząd może uznać koncesyę za zgasłą także przed upływem powyższego czasu, jeżeli nie dopełniono zobowiązań co do rozpoczęcia i ukończenia budowy oraz otwarcia ruchu, określonych w § 2., o ile ewentualne przekroczenie terminu nie dałoby się usprawiedliwić w myśl § 11., lit. b) stawy o koncesyach na koleje żelazne.

§ 13.

Prawo przepadku na rzecz państwa, unormowane w § 8. ustawy o koncesyach na koleje żelazne z dnia 14. września 1854, Dz. u. p. Nr. 238, niema zastosowania do koncesyonowanej kolei.

§ 14.

Z wyjątkiem wyraźnego zezwolenia Rządu nie wolno koncesyonaryuszom powierzać ruchu na koncesyonowanej kolei osobom trzecim.

§ 15.

Rząd ma prawo przekonywania się, czy budowę kolei i jej urządzenia ruchu wykonano

w wszystkich częściach odpowiednio celowi i sumiennie, tudzież prawo zarządzenia, aby wadom, zachodzącym w tym względzie, zapobieżono, względnie aby je usunięto.

§ 16.

Rząd zastrzega sobie prawo wydania zarządzeń zapobiegawczych, odpowiadających ustawom, na wypadek, gdyby pomimo poprzedniego ostrzeżenia dopuszczono się ponownie naruszenia lub zaniedbania jednego z obowiązków, przepisanych koncesyą, warunkami koncesyi lub ustawami, a według okoliczności prawo uznania koncesyi za zgasłą jeszcze przed upływem okresu koncesyjnego.

Forster wlr.

49.

Rozporządzenie Ministerstw skarbu i handlu z dnia 27. lutego 1912,
dotyczące upoważnienia c. k. Urzędu celnego głównego w Chomutowie do wymiaru cła od barwików maziowych Nru 625. według wartości rzeczywistej.

C. k. Urząd celny główny II. klasy w Chomutowie zostaje upoważniony do wymiaru cła od barwików maziowych Nru 625. według wartości rzeczywistej.

Zaleski wlr.

Roessler wlr.

50.

Rozporządzenie Ministerstwa skarbu z dnia 2. marca 1912,
dotyczące zwinienia Inspektoratu skarbowego w St. Johann.

Na podstawie Najwyższego postanowienia z dnia 8. lutego 1912 zwią się Inspektorat skarbowy w St. Johann i łączy jego agendy urzędowe z agendami Inspektoratu skarbowego w Solnogradzie.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z końcem marca 1912.

O tem obwieszcza się odnośnie do reskryptu Ministerstwa skarbu z dnia 29. października 1874, Dz. u. p. Nr. 133.

Zaleski wlr.

51.**Obwieszczenie Ministerstwa skarbu z dnia 4. marca 1912,**

dotyczące utworzenia w Popradfelka ekspozytury królewsko-węgierskiego Urzędu celnego głównego Zsolna.

Według uwiadomienia królewsko-węgierskiego Ministerstwa skarbu utworzono na stacji Popradfelka Kolei koszycko-bogumińskiej ekspozyturę królewsko-węgierskiego Urzędu celnego głównego Zsolna, wyposażoną w upoważnienia urzędu celnego głównego I. klasy i uprawnioną także do stosowania postępowania zapowiadawczego w obrocie kolejowym.

Ekspozytura ta rozpocznie swą działalność w dniu 15. czerwca r. b. i będzie otwarta corocznie dla obrotu od tegoż dnia aż do dnia 15. września.

Zaleski wlr.

52.**Rozporządzenie Ministerstw spraw wewnętrznych, handlu i skarbu z dnia 6. marca 1912,**

którem znosi się wydane z powodu cholery w Włoszech rozporządzenia z dnia 4. sierpnia, 6. września i 23. października 1911, Dz. u. p. Nr. 151, 182 i 207, dotyczące zakazu względnie ograniczenia dowozu i przewozu niektórych towarów i przedmiotów.

W porozumieniu z Rządem królewsko-węgierskim znosi się rozporządzenia z dnia 4. sierpnia, 6. września i 23. października 1911, Dz. u. p. Nr. 151, 182 i 207, dotyczące zakazu względnie ograniczenia dowozu i przewozu niektórych towarów i przedmiotów z wymienionych tamże prowincji włoskich.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi zaraz w życie.

Zaleski wlr.

Heinold wlr.

Roessler wlr.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XXI. — Wydana i rozesłana dnia 12. marca 1912.

Treść: (M 53 i 54.) 53. Ustawa, dotycząca bicia dwukoronówek i wybicia nowej seryi jednokoronówek. — 54. Ustawa, którą upoważnia się Ministerstwo królestw i krajów reprezentowanych w Radzie państwa do zawarcia z Ministerstwem krajów świętej korony węgierskiej układu dodatkowego do umowy monetarnej i walutowej ze względu na bicie dwukoronówek i wybicie nowej seryi jednokoronówek.

53.

Ustawa z dnia 7. marca 1912, dotycząca bicia dwukoronówek i wybicia nowej seryi jednokoronówek.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam co następuje:

Artykuł I.

Oprócz jednokoronówek i pięciokoronówek będą bite jako monety srebrne także dwukoronówki.

Artykuł II.

Dwukoronówki będą bite z mieszaniny złożonej z $\frac{825}{1000}$ srebra i $\frac{165}{1000}$ miedzi.

Z jednego kilograma srebra menniczego otrzyma się 100 sztuk dwukoronówek. Dwukoronówka będzie miała przeto wagę 10 gramów.

Przy biciu dwukoronówek musi być zachowana waga normalna i zawartość normalna. O ile osiągnięcie dokładności bezwzględnej u poszczególnych sztuk jest niemożliwe, zezwala się, aby różnica była większa lub mniejsza, nie przekraczała jednak co do ilości szlachetnego metalu $\frac{3}{1000}$ a co do wagi $\frac{10}{1000}$.

(Polnisch.)

Artykuł III.

Dwukoronówki będą wyobrażały na stronie przedniej Moje popiersie, zaś na stronie odwrotnej orła cesarskiego z oznaczeniem wartości 2 Cor., tudzież liczbę roku wybicia.

Napis w otoku ma opiewać w odpowiednim skróceniu:

„FRANCISCUS JOSEPHUS I. D. G. IMPERATOR AUSTRIAE, REX BOHEMIAE, GALICIAE, ILLYRIAET, ETC. ET APOSTOLICUS REX HUNGARIAE.“

Brzeg będzie gładki i będzie zawierał w piśmie wgłębionem słowa

„VIRIBUS UNITIS“.

Średnica dwukoronówek wynosić będzie 27 milimetrów.

Artykuł IV.

Bicie dwukoronówek odbywa się tylko na rachunek państwa.

Dwukoronówek należy wybić za 35,000.000 K.

Terminy, w których dwukoronówki mają być wybite i puszczone w obieg, będą oznaczone drogą rozporządzenia.

Artykuł V.

Do dwukoronówek mają zresztą zastosowanie także postanowienia ustawowe, wydane co do jednokoronówek.

Artykuł VI.

Oprócz 140,000.000 K jednokoronówek, wybitych na zasadzie ustawy z dnia 2. sierpnia 1892, Dz. u. p. Nr. 126, o zaprowadzeniu waluty koronowej, należy w monecie tej wybić dalszych 70,000.000 K.

Postanowienia dopiero co wspomnianej ustawy winny być stosowane bez zmiany także do podwyższonej kwoty wybicia jednokoronówek.

Artykuł VII.

Wykonanie ustawy niniejszej, która wejdzie w życie w dniu ogłoszenia, zajmie się Mój Minister skarbu.

Wiedeń dnia 7. marca 1912.

Franciszek Józef wkr.

Stürgkh wkr.

Zaleski wkr.

54.

Ustawa z dnia 7. marca 1912,

którą upoważnia się Ministerstwo królestw i krajów reprezentowanych w Radzie państwa do zawarcia z Ministerstwem krajów świętej korony węgierskiej układu dodatkowego do umowy monetarnej i walutowej ze względu na bicie dwukoronówek i wybicie nowej seryi jednokoronówek.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam co następuje:

§ 1.

Upoważnia się Ministerstwo królestw i krajów reprezentowanych w Radzie państwa do zawarcia z Ministerstwem krajów świętej korony węgierskiej następującego układu dodatkowego do umowy monetarnej i walutowej:

Artykuł I.

Oprócz jednokoronówek i pięciokoronówek będą bite jako monety srebrne także dwukoronówki

Dwukoronówki będą bite z mieszaniny, złożonej z $\frac{835}{1000}$ srebra i $\frac{165}{1000}$ miedzi.

Z jednego kilograma srebra menniczego otrzyma się 100 sztuk dwukoronówek. Dwukoronówka będzie miała przeto wagę 10 gramów.

Przy biciu dwukoronówek musi być zachowana waga normalna i zawartość normalna. O ile osiągnięcie dokładności bezwzględnej u poszczególnych sztuk jest niemożliwe, zezwala się, aby różnica była większa lub mniejsza, nie przekraczała jednak co do ilości szlachetnego metalu $\frac{3}{1000}$ a co do wagi $\frac{10}{1000}$.

Średnica dwukoronówek wynosić będzie 27 milimetrów.

Artykuł II.

Bicie dwukoronówek odbywa się w obu obszarach państwowych tylko na rachunek odnośnego państwa.

Z ogólnej sumy 50,000.000 K tej monety, którą się na razie wybije w obu obszarach państwowych, wybije się w królestwach i krajach reprezentowanych w Radzie państwa 35,000.000 K, zaś w krajach świętej korony węgierskiej 15,000.000 K.

Co do terminu, w którym należy rozpocząć puszczenie w obieg dwukoronówek, porozumią się ze sobą obaj Ministrowie skarbu i oznaczą termin ten drogą rozporządzenia.

Artykuł III.

W celu wybicia ustalonych kontyngentów dwukoronówek podejmą obaj Ministrowie skarbu z Banku austro-węgierskiego ogólną kwotę 50,000.000 K w guldenach srebrnych wpłacając odpowiednią wartość w monecie ustawowej, a to c. k. Ministerstwo skarbu kwotę 35,000.000 K, zaś królewsko-węgierskie Ministerstwo skarbu kwotę 15,000.000 K.

Guldeny srebrne, objęte przez obu Ministrów skarbu, zostaną przez nich przekazane natychmiast jako materiał menniczy do odnośnych urzędów menniczych.

Artykuł IV.

Postanowienia, wydane co do jednokoronówek w artykułach XI., XV., XVI. i XX. umowy monetarnej i walutowej (ustawa z dnia 2. sierpnia 1892, Dz. u. p. Nr. 127, artykuł XVIII. ustaw węgierskich z roku 1892), tudzież postanowienia, wydane w ustępie piątym artykułu IV. wspomnianej umowy

co do wyposażenia monet waluty koronowej, mają także zastosowanie do dwukoronówek.

Artykuł V.

Oprócz wybitych już 200,000.000 K w sztukach jednokoronowych wybije się w tej monecie w obu obszarach państwowych razem dalszych 100,000.000 K, a to w królestwach i krajach reprezentowanych w Radzie państwa 70,000.000 K, zaś w krajach świętej korony węgierskiej 30,000.000 K.

W celu wybicia oznaczonych powyżej kontyngentów jednokoronówek podejmą obaj Ministrowie skarbu z Banku austro-węgierskiego łączną kwotę 100,000.000 K w guldenach srebrnych wpłacając odpowiednią wartość w monecie ustawowej, a to c. k. Ministerstwo skarbu kwotę 70,000.000 K, zaś królewsko-węgierskie Ministerstwo skarbu kwotę 30,000.000 K.

Guldeny srebrne, objęte przez obu Ministrów skarbu, zostaną przez nich przekazane natychmiast jako materiał menniczy do odnośnych urzędów menniczych.

Do podwyższonego kontyngentu jednokoronówek winny być zresztą stosowane także bez zmiany postanowienia umowy monetarnej i walutowej (ustawa z dnia 2. sierpnia 1892, Dz. u. p. Nr. 127, artykuł XVIII. ustaw węgierskich z roku 1892), o ile odnoszą się do jednokoronówek.

§ 2.

Wykonanie ustawy niniejszej, która wejdzie w życie w dniu ogłoszenia, poruczam Memu całemu Ministerstwu.

Wiedeń, dnia 7. marca 1912.

Franciszek Józef wkr.

Stürgkh wkr.

Bráf wkr.

Zaleski wkr.

Roessler wkr.

Hussarek wkr.

Georgi wkr.

Hochenburger wkr.

Heinold wkr.

Forster wkr.

Trnka wkr.

Długosz wkr.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych

wychodzi nakładem c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte l. 24,
także w roku 1912. w języku

niemieckim, czeskim, włoskim, chorwackim, polskim, rumuńskim, ruskim i słoweńskim.

Prenumerata na cały **rocznik 1912** każdego z tych ośmiu wydań Dziennika ustaw państwa wynosi za egzemplarz **8 K** przy odbiorze w miejscu lub bezpłatnej przesyłce pocztowej.

Prenumerować można w składzie c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte l. 24, i nabywać tam także pojedyncze roczniki i pojedyncze części Dziennika ustaw państwa.

Ponieważ Dziennik ustaw państwa wydaje się względnie rozsyła się abonentom tylko po poprzednim złożeniu prenumeraty rocznej, przeto należy równocześnie z zaabonowaniem uiścić także przypadającą kwotę pieniężną; celem umożliwienia szybkiego i niewadliwego doręczenia przez c. k. pocztę należy podać prócz dokładnego adresu mieszkania także odnośny okrąg doręczeń pocztowych.

Pojedyncze roczniki wydania **niemieckiego** można nabywać:

Rocznik	1849 za . . .	4 K 20 h	Rocznik	1870 za . . .	2 K 80 h	Rocznik	1891 za . . .	6 K — h
"	1850 " . . .	10 " 50 "	"	1871 " . . .	4 " — "	"	1892 " . . .	10 " — "
"	1851 " . . .	2 " 60 "	"	1872 " . . .	6 " 40 "	"	1893 " . . .	6 " — "
"	1852 " . . .	5 " 20 "	"	1873 " . . .	6 " 60 "	"	1894 " . . .	6 " — "
"	1853 " . . .	6 " 30 "	"	1874 " . . .	4 " 60 "	"	1895 " . . .	7 " — "
"	1854 " . . .	8 " 40 "	"	1875 " . . .	4 " — "	"	1896 " . . .	7 " — "
"	1855 " . . .	4 " 70 "	"	1876 " . . .	3 " — "	"	1897 " . . .	15 " — "
"	1856 " . . .	4 " 90 "	"	1877 " . . .	2 " — "	"	1898 " . . .	6 " — "
"	1857 " . . .	5 " 70 "	"	1878 " . . .	4 " 60 "	"	1899 " . . .	10 " — "
"	1858 " . . .	4 " 80 "	"	1879 " . . .	4 " 60 "	"	1900 " . . .	7 " — "
"	1859 " . . .	4 " — "	"	1880 " . . .	4 " 40 "	"	1901 " . . .	6 " — "
"	1860 " . . .	3 " 40 "	"	1881 " . . .	4 " 40 "	"	1902 " . . .	7 " 50 "
"	1861 " . . .	3 " — "	"	1882 " . . .	6 " — "	"	1903 " . . .	9 " — "
"	1862 " . . .	2 " 80 "	"	1883 " . . .	5 " — "	"	1904 " . . .	5 " — "
"	1863 " . . .	2 " 80 "	"	1884 " . . .	5 " — "	"	1905 " . . .	6 " — "
"	1864 " . . .	2 " 80 "	"	1885 " . . .	3 " 60 "	"	1906 " . . .	12 " — "
"	1865 " . . .	4 " — "	"	1886 " . . .	4 " 60 "	"	1907 " . . .	13 " — "
"	1866 " . . .	4 " 40 "	"	1887 " . . .	5 " — "	"	1908 " . . .	9 " — "
"	1867 " . . .	4 " — "	"	1888 " . . .	8 " 40 "	"	1909 " . . .	8 " 50 "
"	1868 " . . .	4 " — "	"	1889 " . . .	6 " — "	"	1910 " . . .	8 " 40 "
"	1869 " . . .	6 " — "	"	1890 " . . .	5 " 40 "	"	1911 " . . .	7 " — "

Pojedyncze roczniki **wydań w innych siedmiu językach** od r. 1870. począwszy można nabywać po tej samej cenie co wydanie niemieckie.

Nabywającym na raz przynajmniej 10 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa przysnaje się opust 20%, a nabywającym na raz przynajmniej 25 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa opust 25%, zaś nabywającym na raz przynajmniej 35 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa opust 30%.

NB. Części niemieckiego wydania Dziennika ustaw państwa, które zaginęły lub doszły w stanie wadliwym, należy reklamować najpóźniej w **przebiegu czterech tygodni** po ich ukazaniu się, zaś części wydań nieniemieckich najpóźniej w **przebiegu sześciu tygodni** po wydaniu spisu rzeczy i karty tytułowej do odnośnych wydań, wprost w c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica III., Rennweg l. 16.

Po upływie tego terminu wydaje się Dziennik ustaw państwa wyłącznie tylko za **opłatą ceny handlowej** ($\frac{1}{4}$ arkusza = 2 strony za 2 h).

Ponieważ **wszystkie roczniki wydania niemieckiego** począwszy od roku 1849. i **wszystkie roczniki wydań w innych siedmiu językach** począwszy od roku 1870. są **całkowicie uzupełnione**, przeto można nabywać w składzie c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte l. 24., **nie tylko każdy pojedynczy rocznik po cenie wyżej podanej, lecz nawet każdą z osobna część** wszystkich tych roczników po cenie handlowej ($\frac{1}{4}$ arkusza = 2 strony za 2 h); tym sposobem umożliwia się uzupełnienie niekompletnych roczników i zestawienie pojedynczych części podług materyi.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XXII. — Wydana i rozesłana dnia 15. marca 1912.

Treść: *M* 55. Rozporządzenie, dotyczące statutu c. k. Urzędu dla doświadczeń technicznych.

55.

Rozporządzenie Ministerstwa robót publicznych w porozumieniu z Ministerstwami wyznań i oświaty, handlu, sprawiedliwości i skarbu z dnia 9. marca 1912,

dotyczące statutu c. k. Urzędu dla doświadczeń technicznych.

Na podstawie Najwyższego postanowienia z dnia 25. listopada 1909 wydaje się następujący statut c. k. Urzędu dla doświadczeń technicznych:

§ 1.

Urząd dla doświadczeń technicznych jest organem wykonawczym Ministerstwa robót publicznych dla należących do jego zakresu działania spraw „doświadczeń technicznych“. Należą tu sprawy technicznych doświadczeń, prób i technicznego badania materiałów w wszystkich formach organizacyjnych, o ile mają służyć bezpośrednio dla produkcji rękodzielniczej i przemysłowej, z wyłączeniem jednak zakładów doświadczalnych przy akademiach technicznych i uniwersytetach, co do których zakres ingerencji Ministerstwa robót publicznych określono załącznikiem do obwieszczenia całego Ministerstwa z dnia 6. lipca 1908. Dz. u. p. Nr. 124, i § 2.

ustawy z dnia 9. września 1910, Dz. u. p. Nr. 185. Wyłączone są dalej: doświadczenia techniczne jako środek pomocniczy badań naukowych, ustawowy zakres działania Głównej Komisji miar i wag i zakładów dla próbowania ręcznej broni palnej, sprawy cechownicze, próbowanie i peryodyczne badanie kotłów parowych, zakłady doświadczalne w dziedzinie zdrowotności oraz zakłady badania, urządzone na podstawie ustawy o obrocie środkami żywności i niektórymi przedmiotami użytkowymi, wreszcie stacje doświadczalne rolnicze i leśnicze, o ile służą wyłącznie dla rolnictwa i leśnictwa (zobacz § 3. ustawy z dnia 9. września 1910, Dz. u. p. Nr. 185).

§ 2.

Urząd dla doświadczeń technicznych ma siedzibę w Wiedniu i zostaje pod kierownictwem prezydenta, mianowanego przez Cesarza, który jest za sprawowanie swego urzędu odpowiedzialny wobec Ministra robót publicznych.

§ 3.

Do prezydenta Urzędu dla doświadczeń technicznych, względnie do Urzędu tego należy piecza nad sprawami doświadczeń technicznych w obrębie ograniczeń, wskazanych w § 1., a to w szczególności:

a) przez rozszerzanie świadomości o znaczeniu doświadczeń technicznych,

- b) przez zaznajamianie z postępami na tem polu, a zwłaszcza przez udzielanie odnośnych wyjaśnień,
- c) przez współdziałanie przy ujednostajnieniu metod badania technicznego i terminologii,
- d) przez przedkładanie Ministerstwu robót publicznych wniosków co do wspierania, ulepszenia i autoryzowania istniejących zakładów dla doświadczeń technicznych (zakładów dla doświadczeń, prób, badań) oraz co do urządzania lub popierania tworzenia nowych zakładów dla doświadczeń technicznych, których dla pewnych dziedzin brakuje zupełnie albo przynajmniej w takich miejscach, gdzie one byłyby powołane do wytworzenia ważnego środka pomocniczego dla tamtejszej produkcji miejscowej,
- e) przez zarządzanie odpowiedniego badania środków pomocniczych dla doświadczeń technicznych przy korzystaniu z zakładów już istniejących, które nadają się do przeprowadzania takich prób,
- f) przez założenie biblioteki specjalnej i zbioru charakterystycznych przedmiotów,
- g) przez utrzymywanie w przegłądzie wszystkich instytucji krajowych i obserwowanie analogicznych instytucji zagranicznych, wchodzących w zakres doświadczeń technicznych, oraz przez publikację co do własnej działalności i co do innych robót na polu doświadczeń technicznych.

§ 4.

Ministerstwo robót publicznych przyda prezydentowi Urzędu dla doświadczeń technicznych personal potrzebny do przeprowadzenia zadań Urzędu.

§ 5.

Prezydent kieruje Urzędem na wewnątrz i zastępuje go na zewnątrz.

Niezależnie od wyłącznego podporządkowania Urzędu dla doświadczeń technicznych Ministerstwu robót publicznych jest Urząd ten również obowiązany do bezpośredniego udzielania Ministerstwu wyznań i oświaty wiadomości o wszelkich inicjatywach, pochodzących z jego łona albo podanych mu z zewnątrz, a odnoszących się do spraw doświadczeń technicznych zarówno w ogólności jak i w szczególności, oraz do bezpośredniego uwiadomiania tego Ministerstwa w czasie właściwym o każdym projektowanym tworzeniu nowych i o zamierzonym autoryzowaniu istniejących zakładów doświadczalnych.

Tok czynności Urzędu będzie unormowany instrukcją urzędową, którą wyda prezydent a zatwierdzi Minister robót publicznych.

§ 6.

Prezydentowi Urzędu dla doświadczeń technicznych przydana jest rada przyboczna, której tenże przewodniczy, a której członków mianuje na trzy lata Minister robót publicznych po wysłuchaniu prezydenta z grona profesorów szkół wyższych i innych osobistości fachowych, oraz przemysłowców i rękodzielników w charakterze sprawujących urząd honorowy. Mianowanie profesorów szkół wyższych i innych sił nauczycielskich przy zakładach naukowych, podlegających Ministerstwu wyznań i oświaty, ma nastąpić w porozumieniu z wspomnianem c. k. Ministerstwem. Stosunek przedstawicieli szkół wyższych do ogólnej ilości członków rady przybocznej ustanawia się co najmniej na 3 : 10. Minister robót publicznych mianuje na wniosek prezydenta trzech zastępców przewodniczącego w radzie przybocznej z pośród jej członków. O ile chodzi przytem o profesorów szkół wyższych, należy porozumieć się z Ministerstwem wyznań i oświaty.

Z łona pełnej rady przybocznej tworzy się sekcje zawodowe przez przydzielanie członków według ich własnego wyboru. Zakres działania poszczególnych sekcji zawodowych ureguluje się w szczegółach przy współdziałaniu rady przybocznej. Prezydentowi przysługuje prawo tworzenia z członków rady przybocznej osobnych wydziałów dla pewnych kwestyi specjalnych, a także prawo zasięgania zdań poszczególnych członków rady przybocznej.

Prezydent ma zwoływać radę przyboczną w miarę potrzeby na obrady plenarne, względnie obrady sekcji zawodowych i wydziałów szczególnych. Rozprawy rady przybocznej oraz jej sekcji zawodowych i wydziałów szczególnych należy stwierdzać protokolarnie, a protokoły te i osobno zasiągnięte vota dołączać do wniosków, które prezydent przedkłada Ministerstwu robót publicznych i udziela w odpisie Ministerstwu wyznań i oświaty do wiadomości.

Radę przyboczną należy zgromadzać, gdy chodzi o rozstrzyganie spraw natury zasadniczej i o tworzenie nowych zakładów doświadczalnych. Wnioski na udzielanie zakładom doświadczalnym autoryzacji do wystawiania świadectw, które ma się uważać za dokumenty publiczne, muszą być przed przedstawieniem ich Ministerstwu przedkładane radzie przybocznej, która załatwia sprawy te w jednej z sekcji zawodowych (zobacz §§ 1. i 2. ustawy z dnia 9. września 1910, Dz. u. p. Nr. 185).

§ 7.

Rada przyboczna uchwała swój porządek czynności, który wymaga zatwierdzenia przez Ministerstwo robót publicznych.

§ 8.

Wszystkie reklamacje przeciw świadectwom, wystawianym przez autoryzowane zakłady doświadczalne, należy przedkładać radzie przybocznej, która postanawia o postępowaniu co do ich załatwiania. Powinno się unikać kontrolnego sprawdzania orzeczeń, wydanych przez zakład doświadczalny, istniejący przy pewnym zakładzie naukowym, a za czepionych reklamacyą, przez zakład naukowy niższej kategorii, względnie przez zakład doświadczalny, istniejący przy takim zakładzie naukowym.

Administracyjny tok instancyi przeciw uchwałom Urzędu dla doświadczeń technicznych, które w ten sposób przysły do skutku, niema miejsca.

§ 9.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Hochenburger wlr. **Zaleski** wlr.
Roessler wlr. **Hussarek** wlr.
Traka wlr.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych

wychodzi nakładem c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte l. 24, także w roku 1912. w języku

niemieckim, czeskim, włoskim, chorwackim, polskim, rumuńskim, ruskim i słowenskim.

Prenumerata na cały **rocznik 1912** każdego z tych ośmiu wydań Dziennika ustaw państwa wynosi za egzemplarz **8 K** przy odbiorze w miejscu lub bezpłatnej przesyłce pocztowej.

Prenumerować można w składzie c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte l. 24, i nabywać tam także pojedyncze roczniki i pojedyncze części Dziennika ustaw państwa.

Ponieważ Dziennik ustaw państwa wydaje się względnie rozsyła się abonentom tylko po poprzednim złożeniu prenumeraty rocznej, przeto należy równocześnie z zaabonowaniem uiścić także przypadającą kwotę pieniężną; celem umożliwienia szybkiego i niewadliwego doręczenia przez c. k. pocztę należy podać prócz dokładnego adresu mieszkania także odnośny okrąg doręczeń pocztowych.

Pojedyncze roczniki wydania **niemieckiego** można nabywać:

Rocznik	1849 za . . .	4 K 20 h	Rocznik	1870 za . . .	2 K 80 h	Rocznik	1891 za . . .	6 K — h
"	1850 " . . .	10 " 50 "	"	1871 " . . .	4 " — "	"	1892 " . . .	10 " — "
"	1851 " . . .	2 " 60 "	"	1872 " . . .	6 " 40 "	"	1893 " . . .	6 " — "
"	1852 " . . .	5 " 20 "	"	1873 " . . .	6 " 60 "	"	1894 " . . .	6 " — "
"	1853 " . . .	6 " 30 "	"	1874 " . . .	4 " 60 "	"	1895 " . . .	7 " — "
"	1854 " . . .	8 " 40 "	"	1875 " . . .	4 " — "	"	1896 " . . .	7 " — "
"	1855 " . . .	4 " 70 "	"	1876 " . . .	3 " — "	"	1897 " . . .	15 " — "
"	1856 " . . .	4 " 90 "	"	1877 " . . .	2 " — "	"	1898 " . . .	6 " — "
"	1857 " . . .	5 " 70 "	"	1878 " . . .	4 " 60 "	"	1899 " . . .	10 " — "
"	1858 " . . .	4 " 80 "	"	1879 " . . .	4 " 60 "	"	1900 " . . .	7 " — "
"	1859 " . . .	4 " — "	"	1880 " . . .	4 " 40 "	"	1901 " . . .	6 " — "
"	1860 " . . .	3 " 40 "	"	1881 " . . .	4 " 40 "	"	1902 " . . .	7 " 50 "
"	1861 " . . .	3 " — "	"	1882 " . . .	6 " — "	"	1903 " . . .	9 " — "
"	1862 " . . .	2 " 80 "	"	1883 " . . .	5 " — "	"	1904 " . . .	5 " — "
"	1863 " . . .	2 " 80 "	"	1884 " . . .	5 " — "	"	1905 " . . .	6 " — "
"	1864 " . . .	2 " 80 "	"	1885 " . . .	3 " 60 "	"	1906 " . . .	12 " — "
"	1865 " . . .	4 " — "	"	1886 " . . .	4 " 60 "	"	1907 " . . .	13 " — "
"	1866 " . . .	4 " 40 "	"	1887 " . . .	5 " — "	"	1908 " . . .	9 " — "
"	1867 " . . .	4 " — "	"	1888 " . . .	8 " 40 "	"	1909 " . . .	8 " 50 "
"	1868 " . . .	4 " — "	"	1889 " . . .	6 " — "	"	1910 " . . .	8 " 40 "
"	1869 " . . .	6 " — "	"	1890 " . . .	5 " 40 "	"	1911 " . . .	7 " — "

Pojedyncze roczniki **wydań w innych siedmiu językach** od r. 1870. począwszy można nabywać po tej samej cenie co wydanie niemieckie.

Nabywającym na raz przynajmniej 10 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa przysnaje się opust 20%, a nabywającym na raz przynajmniej 25 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa opust 25%, zaś nabywającym na raz przynajmniej 35 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa opust 30%.

NB. Części niemieckiego wydania Dziennika ustaw państwa, które **zaginęły** lub doszły **w stanie wadliwym**, należy reklamować najpóźniej **w przeciągu czterech tygodni** po ich ukazaniu się, zaś części wydań niemieckich najpóźniej **w przeciągu sześciu tygodni** po wydaniu spisu rzeczy i karty tytułowej odnośnych wydań, wprost w c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica III., Rennweg l. 16.

Po upływie tego terminu wydaje się Dziennik ustaw państwa wyłącznie tylko **za opłatą ceny handlowej** ($\frac{1}{4}$ arkusza = 2 strony za 2 h).

Ponieważ **wszystkie roczniki wydania niemieckiego** począwszy od roku 1849. i **wszystkie roczniki wydań w innych siedmiu językach** począwszy od roku 1870. są **całkowicie uzupełnione**, przeto można nabywać w składzie c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte l. 24., **nie tylko każdy pojedynczy rocznik po cenie wyżej podanej, lecz nawet każdą z osobna część** wszystkich tych roczników po cenie handlowej ($\frac{1}{4}$ arkusza = 2 strony za 2 h); tym sposobem umożliwione jest uzupełnienie niekompletnych roczników i zestawienie pojedynczych części podług materyi.

Rok 1912.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XXIII. — Wydana i rozesłana dnia 20. marca 1912.

Treść: (№ 56 i 57.) 56. Obwieszczenie, dotyczące rozszerzenia uprawnień austriackiej ekspozytury celnej w Monachium-Dworzec główny. — 57. Rozporządzenie, którem znosi się rozporządzenie, wydane z powodu cholery w Rosyi, z dnia 28. września 1910, dotyczące zakazu względnie ograniczenia dowozu i przewozu niektórych towarów i przedmiotów z Rosyi.

56.

Obwieszczenie Ministerstwa skarbu z dnia 26. lutego 1912,

dotyczące rozszerzenia uprawnień austriackiej ekspozytury celnej w Monachium-Dworzec główny.

Rozszerzając upoważnienia, nadane austriackiej ekspozyturze celnej w Monachium-Dworzec główny obwieszczeniem z dnia 22. maja 1911, Dz. u. p. Nr. 98, uprawnia się ją także do ekspedycyowania pakunków podróźnych, nadawanych do przewozu przez Brod (Furth i. W.) oraz Cheb.

Zaleski wtr.

57.

Rozporządzenie Ministerstw spraw wewnętrznych, handlu i skarbu z dnia 18. marca 1912,

którem znosi się rozporządzenie, wydane z powodu cholery w Rosyi, z dnia 28. września 1910, Dz. u. p. Nr. 173, dotyczące zakazu względnie ograniczenia dowozu i przewozu niektórych towarów i przedmiotów z Rosyi.

W porozumieniu z Rządem królewsko-węgierskim znosi się rozporządzenie z dnia 28. września 1910, Dz. u. p. Nr. 173, dotyczące zakazu względnie ograniczenia dowozu i przewozu niektórych towarów i przedmiotów z Rosyi.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi zaraz w życie.

Zaleski wtr.

Heinold wtr.

Roessler wtr.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych

wychodzi nakładem c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte l. 24,
także w roku 1912. w języku

niemieckim, czeskim, włoskim, chorwackim, polskim, rumuńskim, ruskim i słoweńskim.

Prenumerata na cały **rocznik 1912** każdego z tych ośmiu wydań Dziennika ustaw państwa wynosi za egzemplarz **8 K** przy odbiorze w miejscu lub bezpłatnej przesyłce pocztowej.

Prenumerować można w składzie c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte l. 24, i nabywać tam także pojedyncze roczniki i pojedyncze części Dziennika ustaw państwa.

Ponieważ Dziennik ustaw państwa wydaje się względnie rozsyła się abonentom tylko po poprzednim złożeniu prenumeraty rocznej, przeto należy równocześnie z zaabonowaniem uściślić także przypadającą kwotę pieniężną; celem umożliwienia szybkiego i niewadliwego doręczenia przez c. k. pocztę należy podać prócz dokładnego adresu mieszkania także odnośny okrąg doręczeń pocztowych.

Pojedyncze roczniki wydania **niemieckiego** można nabywać:

Rocznik 1849 za 4 K 20 h	Rocznik 1870 za 2 K 80 h	Rocznik 1891 za 6 K — h
" 1850 " 10 " 50 "	" 1871 " 4 " — "	" 1892 " 10 " — "
" 1851 " 2 " 60 "	" 1872 " 6 " 40 "	" 1893 " 6 " — "
" 1852 " 5 " 20 "	" 1873 " 6 " 60 "	" 1894 " 6 " — "
" 1853 " 6 " 30 "	" 1874 " 4 " 60 "	" 1895 " 7 " — "
" 1854 " 8 " 40 "	" 1875 " 4 " — "	" 1896 " 7 " — "
" 1855 " 4 " 70 "	" 1876 " 3 " — "	" 1897 " 15 " — "
" 1856 " 4 " 90 "	" 1877 " 2 " — "	" 1898 " 6 " — "
" 1857 " 5 " 70 "	" 1878 " 4 " 60 "	" 1899 " 10 " — "
" 1858 " 4 " 80 "	" 1879 " 4 " 60 "	" 1900 " 7 " — "
" 1859 " 4 " — "	" 1880 " 4 " 40 "	" 1901 " 6 " — "
" 1860 " 3 " 40 "	" 1881 " 4 " 40 "	" 1902 " 7 " 50 "
" 1861 " 3 " — "	" 1882 " 6 " — "	" 1903 " 9 " — "
" 1862 " 2 " 80 "	" 1883 " 5 " — "	" 1904 " 5 " — "
" 1863 " 2 " 80 "	" 1884 " 5 " — "	" 1905 " 6 " — "
" 1864 " 2 " 80 "	" 1885 " 3 " 60 "	" 1906 " 12 " — "
" 1865 " 4 " — "	" 1886 " 4 " 60 "	" 1907 " 13 " — "
" 1866 " 4 " 40 "	" 1887 " 5 " — "	" 1908 " 9 " — "
" 1867 " 4 " — "	" 1888 " 8 " 40 "	" 1909 " 8 " 50 "
" 1868 " 4 " — "	" 1889 " 6 " — "	" 1910 " 8 " 40 "
" 1869 " 6 " — "	" 1890 " 5 " 40 "	" 1911 " 7 " — "

Pojedyncze roczniki wydań w innych siedmiu językach od r. 1870. począwszy można nabywać po tej samej cenie co wydanie niemieckie.

Nabywającym na raz przynajmniej 10 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa przyznaje się opust 20%, a nabywającym na raz przynajmniej 25 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa opust 25%, zaś nabywającym na raz przynajmniej 35 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa opust 30%.

NB. Części niemieckiego wydania Dziennika ustaw państwa, które zaginęły lub doszły w stanie wadliwym, należy reklamować najpóźniej w przeciągu czterech tygodni po ich ukazaniu się, zaś części wydań nieniemieckich najpóźniej w przeciągu sześciu tygodni po wydaniu spisu rzeczy i karty tytułowej do odnośnych wydań, wprost w c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica III., Rennweg l. 16.

Po upływie tego terminu wydaje się Dziennik ustaw państwa wyłącznie tylko za opłatą ceny handlowej ($\frac{1}{4}$ arkusza = 2 strony za 2 h).

Ponieważ wszystkie roczniki wydania niemieckiego począwszy od roku 1849. i wszystkie roczniki wydań w innych siedmiu językach począwszy od roku 1870. są całkowicie uzupełnione, przeto można nabywać w składzie c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte l. 24., nie tylko każdy pojedynczy rocznik po cenie wyżej podanej, lecz nawet każdą z osobna część wszystkich tych roczników po cenie handlowej ($\frac{1}{4}$ arkusza = 2 strony za 2 h); tym sposobem umożliwione jest uzupełnienie niekompletnych roczników i zestawienie pojedynczych części podług materyi.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XXIV. — Wydana i rozesłana dnia 23. marca 1912.

Treść: *M* 58. Rozporządzenie, dotyczące oznaczenia tych zakładów naukowych, z których ukończeniem połączone są ulgi przy dostarczaniu dowodu szczególnego uzdolnienia dla rozpoczęcia koncesyjonowanych przemysłów budowlanych.

58.

Rozporządzenie Ministra handlu w porozumieniu z Ministrem spraw wewnętrznych, Ministrem wyznań i oświaty, oraz Ministrem robót publicznych z dnia 14. marca 1912, dotyczące oznaczenia tych zakładów naukowych, z których ukończeniem połączone są ulgi przy dostarczaniu dowodu szczególnego uzdolnienia dla rozpoczęcia koncesyjonowanych przemysłów budowlanych.

Na zasadzie § 13., ustęp 3., ustawy z dnia 26. grudnia 1893, Dz. u. p. Nr. 193, dotyczącej uregulowania koncesyjonowanych przemysłów budowlanych, rozporządza się, co następuje:

§ 1.

Ulgi, przewidziane w § 12., ustęp 1., ustawy z dnia 26. grudnia 1893, Dz. u. p. Nr. 193, dla starających się o uprawnienie majstra budowniczego, murarskiego, kamieniarskiego lub ciesielskiego, przyznaje się absolwentom szkół budownictwa lądowego i budownictwa inżynierskiego przy krajowych akademiach technicznych.

§ 2.

Ulgi, przewidziane w § 12., ustęp 2., powołanej ustawy dla starających się o uprawnienie majstra budowniczego, murarskiego, kamieniarskiego, ciesielskiego i studniarskiego, przyznaje się absolwentom zawodowych szkół budownictwa przy następujących zakładach naukowych:

przy państwowej szkole przemysłowej w I. dzielnicy gminy wiedeńskiej;

przy państwowej szkole przemysłowej w Solnogradzie;

przy państwowej szkole przemysłowej w Tryeście;

przy państwowej szkole przemysłowej w Insbruku;

przy państwowej szkole przemysłowej w Prądze;

przy niemieckiej państwowej szkole przemysłowej w Pilźnie;

przy państwowej szkole przemysłowej w Reichenbergu;

przy niemieckiej państwowej szkole przemysłowej w Bernie;

przy czeskiej państwowej szkole przemysłowej w Bernie;

przy państwowej szkole przemysłowej w Krakowie.

Do świadectw odejścia zawodowych szkół budownictwa przy wymienionych w paragrafie niniejszym państwowych szkołach przemysłowych należy dodać następującą klauzulę:

„Dla posiadacza niniejszego świadectwa wystarcza w myśl § 12., ustęp 2., ustawy z dnia 26. grudnia 1893, Dz. u. p. Nr. 193, przy staraniu się o uprawnienie majstra budowniczego, murarskiego, kamieniarskiego, ciesielskiego lub studniarskiego dowód krótszego o rok w porównaniu z okresami podanymi w § 11. ustawy niniejszej, wykształcenia praktycznego w odnośnym rzemiośle.“

§ 3.

Zapewnioną w § 12., ustęp 3., powołanej ustawy dla starających się o uprawnienie majstra ciesielskiego ulgę krótszego o dwa lata w porównaniu z okresem czasu, podanym w punkcie 2. § 11. ustawy tej, zatrudnienia praktycznego w przemyśle ciesielskim przyznaje się absolwentom oddziałów ciesielskiwa przy następujących zakładach naukowych:

- przy szkole zawodowej obróbki drzewa i kamieni w Hallein;
- przy szkole zawodowej obróbki drzewa w Kolomyi;
- przy szkole zawodowej obróbki drzewa w Zakopanem;
- przy krajowej szkole zawodowej dla kołodziejstwa i ciesielstwa w Kamionce Strumiłowej.

Do świadectw odejścia oddziałów dla ciesielstwa przy wymienionych w paragrafie niniejszym szkołach zawodowych należy dodać następującą klauzulę:

„Dla posiadacza niniejszego świadectwa wystarczy w myśl § 12., ustęp 3., ustawy z dnia 26. grudnia 1893, Dz. u. p. Nr. 193, przy staraniu się o uprawnienie majstra ciesielskiego dowód krótszego o dwa lata w porównaniu z okresem czasu, podanym w punkcie 2. § 11. ustawy tej, wykształcenia praktycznego w przemyśle ciesielskim.

§ 4.

Zapewnioną w § 12., ustęp 3., powołanej ustawy dla ubiegających się o uprawnienie majstra kamienniarzkiego ulgę krótszego o dwa lata w porównaniu z okresem czasu, podanym w punkcie 2. § 11. ustawy tej, zatrudnienia praktycznego w przemyśle majstra kamienniarzkiego, przyznaje się absolwentom oddziałów kamienniarstwa przy następujących zakładach naukowych:

- przy szkole zawodowej obróbki drzewa i kamieni w Hallein;
- przy szkole zawodowej rzeźbiarskiej i kamienniarzkiej w Horzycach;
- przy szkole zawodowej obróbki kamieni w Saubsdorfie;
- przy śląskiej krajowej szkole zawodowej dla przemysłu marmurowego w Frydbergu.

Do świadectw odejścia oddziałów kamienniarzskich przy wymienionych w paragrafie niniejszym szkołach zawodowych należy dodać następującą klauzulę:

„Dla posiadacza niniejszego świadectwa wystarczy w myśl § 12., ustęp 3., ustawy z dnia 26. grudnia 1893, Dz. u. p. Nr. 193, przy staraniu się o uprawnienie majstra kamienniarzkiego dowód

krótszego o dwa lata w porównaniu z okresem czasu, podanym w punkcie 2. § 11. ustawy tej, wykształcenia praktycznego w przemyśle kamienniarzkiem.

§ 5.

Zapewnioną w § 12., ustęp 3., powołanej ustawy dla starających się o uprawnienie majstra ciesielskiego ulgę krótszego o rok w porównaniu z okresem czasu, podanym w punkcie 2. § 11. ustawy tej, praktycznego zatrudnienia w przemyśle ciesielskim przyznaje się absolwentom następujących zakładów naukowych:

a) szkół rękodzielnictwa budowlanego:

- przy państwowej szkole przemysłowej w I. dzielnicy gminy wiedeńskiej;
- przy państwowej szkole przemysłowej w Lincu;
- przy państwowej szkole przemysłowej w Solnogradzie;
- przy szkole rękodzielnictwa budowlanego i artystycznego w Villach;
- przy państwowej szkole przemysłowej w Lublanie;
- przy państwowej szkole przemysłowej w Insbruku;
- przy szkole rękodzielnictwa budowlanego w Imst;
- przy szkole rękodzielnictwa budowlanego i artystycznego w Bozen;
- przy szkole rękodzielnictwa budowlanego i artystycznego w Trydencie;
- przy szkole zawodowej rysunków przemysłowych w Bregency;
- przy państwowej szkole przemysłowej w Pradze;
- przy państwowej szkole przemysłowej w Smichowie;
- przy niemieckiej państwowej szkole przemysłowej w Pilźnie;
- przy czeskiej państwowej szkole przemysłowej w Pilźnie;
- przy państwowej szkole przemysłowej w Pardubicach;
- przy państwowej szkole przemysłowej w Rychnowie;
- przy państwowej szkole przemysłowej w Budziejowicach;
- przy szkole rękodzielnictwa budowlanego w Jaromierzu;
- przy szkole rękodzielnictwa budowlanego i artystycznego w Dzieczynie;
- przy niemieckiej państwowej szkole przemysłowej w Bernie;
- przy czeskiej państwowej szkole przemysłowej w Bernie;

przy szkole rękodzielnictwa budowlanego i artystycznego w Splecie;

przy państwowej szkole przemysłowej w Lwowie;

przy szkole rękodzielnictwa budowlanego w Jarosławiu;

b) szkół wermistrzowskich z zakresem budowniczo-przemysłowym:

przy państwowej szkole przemysłowej w Innsbruku;

przy państwowej szkole przemysłowej w Gracu;

przy państwowej szkole przemysłowej w Czerniowcach;

przy państwowej szkole przemysłowej w I. dzielnicy gminy wiedeńskiej;

przy państwowej szkole przemysłowej w Solnogradzie;

przy państwowej szkole przemysłowej w Pradze;

przy państwowej szkole przemysłowej w Smichowie;

przy niemieckiej państwowej szkole przemysłowej w Pilźnie;

przy czeskiej państwowej szkole przemysłowej w Pilźnie;

przy państwowej szkole przemysłowej w Pardubicach;

przy państwowej szkole przemysłowej w Rychnowie;

przy niemieckiej państwowej szkole przemysłowej w Bernie;

przy czeskiej państwowej szkole przemysłowej w Bernie;

przy państwowej szkole przemysłowej w Lwowie;

c) kursu zimowego dla cieśli:

przy szkole zawodowej obróbki drzewa w Bergreichenstein.

Do świadectw odejścia wymienionych w paragrafie niniejszym szkół rękodzielnictwa budowlanego względnie szkół wermistrzowskich oraz wspomnianego pod c kursu zimowego należy dodać następującą klauzulę:

„Dla posiadacza niniejszego świadectwa wystarczy w myśl § 12., ustęp 3., ustawy z dnia 26. grudnia 1893, Dz. u. p. Nr. 193, przy staraniu się o uprawnienie majstra ciesielskiego dowód krótszego o rok w porównaniu z okresem, podanym w § 11., punkt 2., ustawy niniejszej, wykształcenia praktycznego w rzemiośle ciesielskim.“

§ 6.

Zapewnią w § 12., ustęp 3., powołanej ustawy dla starających się o uprawnienie majstra

kamieniarskiego ulgę krótszego o rok w porównaniu z okresem, podanym w § 11., punkt 2., ustawy niniejszej, zatrudnienia praktycznego w przemyśle kamieniarskim przyznaje się absolwentom następujących zakładów naukowych:

a) szkół rękodzielnictwa budowlanego:

przy państwowej szkole przemysłowej w I. dzielnicy gminy wiedeńskiej;

przy państwowej szkole przemysłowej w Lincu;

przy państwowej szkole przemysłowej w Solnogradzie;

przy szkole rękodzielnictwa budowlanego i artystycznego w Villach;

przy państwowej szkole przemysłowej w Lublanie;

przy państwowej szkole przemysłowej w Innsbruku;

przy szkole rękodzielnictwa budowlanego w Imst;

przy szkole rękodzielnictwa budowlanego i artystycznego w Bozen;

przy szkole rękodzielnictwa budowlanego i artystycznego w Trydencie;

przy szkole zawodowej rysunków przemysłowych w Bregencyi;

przy państwowej szkole przemysłowej w Pradze;

przy państwowej szkole przemysłowej w Smichowie;

przy niemieckiej państwowej szkole przemysłowej w Pilźnie;

przy czeskiej państwowej szkole przemysłowej w Pilźnie;

przy państwowej szkole przemysłowej w Pardubicach;

przy państwowej szkole przemysłowej w Rychnowie;

przy państwowej szkole przemysłowej w Budziejowicach;

przy szkole rękodzielnictwa budowlanego w Jaromierzu;

przy szkole rękodzielnictwa budowlanego i artystycznego w Dzieczynie;

przy niemieckiej państwowej szkole przemysłowej w Bernie;

przy czeskiej państwowej szkole przemysłowej w Bernie;

przy szkole rękodzielnictwa budowlanego i artystycznego w Splecie;

przy państwowej szkole przemysłowej w Lwowie;

przy szkole rękodzielnictwa budowlanego w Jarosławiu;

b) szkół wermistrzowskich z zakresem budowniczo przemysłowym:

przy państwowej szkole przemysłowej w Insbruku;

przy państwowej szkole przemysłowej w Gracu;

przy państwowej szkole przemysłowej w Czerniowcach;

przy państwowej szkole przemysłowej w I. dzielnicy gminy wiedeńskiej;

przy państwowej szkole przemysłowej w Solnogradzie;

przy państwowej szkole przemysłowej w Pradze;

przy państwowej szkole przemysłowej w Smichowie;

przy niemieckiej państwowej szkole przemysłowej w Pilźnie;

przy czeskiej państwowej szkole przemysłowej w Pilźnie;

przy państwowej szkole przemysłowej w Pardubicach;

przy państwowej szkole przemysłowej w Rychnowie;

przy niemieckiej państwowej szkole przemysłowej w Bernie;

przy czeskiej państwowej szkole przemysłowej w Bernie;

przy państwowej szkole przemysłowej w Lwowie;

c) kursu zimowego dla kamieniarzy:

przy szkole zawodowej rzeźbiarskiej i kamieniarskiej w Horzycach.

Do świadectw odejścia wymienionych w paragrafie niniejszym szkół rękodzielnictwa budowlanego względnie szkół wermistrzowskich oraz wspomnianego pod c) kursu majsterskiego należy dodać następującą klauzulę:

„Dla posiadacza niniejszego świadectwa wystarsza w myśl § 12., ustęp 3., ustawy z dnia 26. grudnia 1893, Dz. u. p. Nr. 193, przy staraniu się o koncesję majstra kamieniarskiego dowód krótszego o rok w porównaniu z okresem, podanym w § 11., punkt 2., ustawy niniejszej, wykształcenia praktycznego w rzemiośle kamieniarskiem.

§ 7.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi zaraz w życie; równocześnie przestaje obowiązywać rozporządzenie ministerjalne z dnia 24. października 1907, Dz. u. p. Nr. 246.

Heinold wtr.

Hussarek wtr.

Roessler wtr.

Trnka wtr.

Rok 1912.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XXV. — Wydana i rozesłana dnia 29. marca 1912

Treść: № 59. Rozporządzenie, dotyczące urządzenia egzaminów państwowych i egzaminów szczególnych w akademiach technicznych.

59.

Rozporządzenie Ministerstwa wyznań i oświaty z dnia 24. marca 1912,

dotyczące urządzenia egzaminów państwowych i egzaminów szczególnych w akademiach technicznych*).

Na podstawie upoważnienia, nadanego mi Najwyższem postanowieniem z dnia 21. marca b. r., wydaję następujące przepisy:

§ 1.

Celem przekonania się o osiągnięciu naukowo-technicznego wykształcenia zawodowego na jednej z akademii technicznych odbywają się egzamina państwowe, a mianowicie:

Egzamin pierwszy czyli ogólny z nauk przygotowawczych;

egzamin drugi czyli z a w o d o w y z przedmiotów naukowych, należących ściśle do obranego zawodu technicznego.

I. Pierwszy (ogólny) egzamin państwowy.

§ 2.

Przedmioty egzaminu.

Przedmiotami pierwszego (ogólnego) egzaminu państwowego są:

*) Dla studiów na wydziale techniki kultury oraz wydziałach hydrotechnicznych i rolniczych w akademiach technicznych obowiązują osobne przepisy egzaminacyjne.

a) dla szkoły inżynierów w budownictwie:

Matematyka, geometria wykreślna, fizyka, mechanika łącznie z zasadami statyki graficznej;

b) dla szkoły budownictwa lądowego:

Zasady matematyki wyższej, geometria wykreślna, fizyka, geologia I., mechanika łącznie z zasadami statyki graficznej;

c) dla szkoły budowy maszyn:

Matematyka, geometria wykreślna, fizyka, mechanika łącznie z zasadami statyki graficznej;

d) dla szkoły chemiczno-technicznej:

Zasady matematyki wyższej, fizyka, mineralogia, chemia nieorganiczna i organiczna, encyklopedia mechaniki, ogólna nauka o maszynach.

§ 3.

Miejsce egzaminu.

O przypuszczenie do pierwszego egzaminu państwowego winien kandydat zgłosić się w tej akademii technicznej, w której jest zapisany.

§ 4.

Warunki dopuszczenia.

Prośbę o dopuszczenie do pierwszego egzaminu państwowego winien kandydat wnieść pisemnie do przełożonego swojej szkoły zawodowej (dziekana), przedkładając potrzebne dokumenty.

Potrzebnymi dokumentami są:

1. Świadectwo dojrzałości lub dokument zastępujący je;

2. książeczka legitymacyjna, względnie dowód, że kandydat był zapisany na jednej z akademii technicznych lub w innym zakładzie równorzędnym przynajmniej przez cztery półrocza jako słuchacz zwyczajny i że uczęszczał na wszystkie przedmioty, przychodzące przy pierwszym egzaminie państwowym;

3. świadectwo z postępowaniem przynajmniej dostatecznym z rysunku technicznego, jeżeli kandydat uczęszczał do szkoły inżynierów budowniczycy; świadectwo z postępowaniem przynajmniej dostatecznym z rysunku maszyn, jeżeli kandydat uczęszcza do szkoły budowy maszyn; jeżeli kandydat uczęszcza do szkoły budownictwa lądowego, świadectwo z postępowaniem przynajmniej dobrym z nauki o formach architektonicznych i z rysunku architektonicznego, tudzież z rysunku wolnорęcznego oraz z ćwiczeń w rysowaniu krajobrazów i akwarelowaniu, o ile ćwiczenia takie odbywają się w akademii; dowód przynajmniej dostatecznego zatrudnienia w pracowni przez cztery półrocza, jeżeli kandydat uczęszcza do szkoły chemiczno-technicznej;

4. dowód, że w czasie odbywania czterech półroczy nie miała miejsca kumulacja z czynną służbą wojskową;

5. poświadczenie, przewidziane w § 24. co do złożenia w kasie akademii technicznej taksy egzaminacyjnej wraz z należyciami.

O ile kandydat poddaje się egzaminowi ustnemu, musi nadto przedłożyć wypracowania graficzne i inne prace, sporządzone z poszczególnych przedmiotów w czasie ćwiczeń, przepisanych planem naukowym odnośnej szkoły zawodowej, a to w formie należytej uwierzytelnionej, względnie musi udowodnić, że je wykonał samodzielnie.

Wszystkie te dokumenty złożyć należy z reguły w pierwopisie, a wyjątkowo tylko w wierzytelnym odpisie; komisya musi je mieć przed sobą w czasie odbywania egzaminu.

Na żądanie dziekana należy do dokumentów nie sporządzonych w języku wykładowym akademii dołączyć uwierzytelnione tłumaczenie.

§ 5.

Dzieskan winien zbadać prośbę wraz z załącznikami i zezwolić sam na przypuszczenie do egzaminu w drodze krótkiego zawiadomienia, jeżeli pod tym względem nie zachodzą przeszkody.

§ 6.

W razie istnienia pomniejszych przeszkód, które kandydat może natychmiast uchylić, należy udzielić temuż odpowiednich wskazówek; w wypadkach wątpliwych rozstrzyga grono profesorów.

Przeciw odmówieniu przypuszczenia do pierwszego egzaminu państwowego służy rekurs do

Ministerstwa oświaty, z wyjątkiem wypadku, o którym mowa w § 11.

§ 7.

Komisya egzaminacyjna.

Przy pierwszym egzaminie państwowym występują w charakterze zwyczajnych egzaminatorów profesorowie a w miarę potrzeby także docenci i suplenci tych przedmiotów, wykładanych w odnośnej szkole zawodowej, z których ma się zadawać pytania.

Kierownictwo przy egzaminie tym należy do dziekana tej szkoły zawodowej, do której kandydat uczęszcza, a w razie przeszkód, dotyczących osoby dziekana, do jego poprzednika w urzędzie (prodziekana). W razie przeszkód, zachodzących co do obu, winien najstarszy w służbie z pośród obecnych członków komisji egzaminacyjnej objąć kierownictwo egzaminu.

Przewodniczący jako taki ma prawo, lecz nie obowiązek, zadawania kandydatowi pytań z każdego przedmiotu. Jeżeli dla tego samego przedmiotu ustanowiono dwóch lub więcej egzaminatorów, natenczas zaprasza ich przewodniczący naprzemian do uczestniczenia w egzaminie.

§ 8.

Dziekani oceniają wspólnie według ilości kandydatów, zgłaszających się do egzaminu, czy wystarczy utworzenie jednej komisji egzaminacyjnej w każdej szkole zawodowej, czy też należy utworzyć dwie lub więcej specjalnych komisji pytających równocześnie, ewentualnie także czy należy ustanowić egzaminatorów, nie należących do związku akademii (§ 10.).

W tym ostatnim wypadku składają oni sprawozdanie gronu profesorów celem przedłożenia wniosku Ministrowi oświaty.

Dziekani porozumiewają się co do ilości dni przeznaczonych na egzamina i zaznaczają w spisie imiennym kandydatów dzień, w którym każdy z nich ma się do egzaminu zgłosić, a jeżeli urzęduje dwie lub więcej specjalnych komisji, także numer komisji, przed którą należy się stawić.

Winni oni następnie postarać się o przybicie spisu na tablicy zawiadomień tudzież o wskazane w danym razie ogłoszenie go w salach wykładowych.

§ 9.

Minister oświaty może wydelegować do egzaminów komisarzy rządowych, którym służy prawo stawiania pytań.

§ 10.

W miarę potrzeby ustanawia Minister oświaty na podstawie wniosku, przedstawionego przez grono

profesorów z własnej inicjatywy lub wskutek polecenia ministerjalnego, egzaminatorów nie należących do związku Akademii, którzy zmieniają się z egzaminatorami, należącymi do Akademii.

§ 11.

Czas składania egzaminów.

Pierwszy egzamin państwowy należy z reguły składać z końcem czwartego lub na początku piątego półrocza.

Celem składania tego egzaminu wyznacza się trzy terminy, a mianowicie miesiące lipiec, październik i grudzień każdego roku.

Termin do powtórzenia ogólnego egzaminu państwowego, który się nie powiódł, ma oznaczyć komisja egzaminacyjna. Jako termin taki można ustanowić tylko jeden z terminów zwyczajnych. Wobec tego kandydat, reprobowany w terminie grudniowym, nie może powtórzyć egzaminu przed terminem lipcowym.

Przeciw ustanowieniu terminu powtórzenia przez komisję egzaminacyjną nie ma rekursu.

§ 12.

Każdy kandydat winien w wyznaczonym mu dniu zgłosić się na czas do egzaminu. W razie niezgłoszenia się poniesie on wynikające stąd niekorzyści.

§ 13.

Zamiana dni egzaminu pomiędzy dwoma lub więcej kandydatami dopuszczalna jest tylko za zezwoleniem dziekana, i to w razie istnienia komisji specjalnych jedynie pod warunkiem, iż wskutek zamiany nie zmieni się komisja, wyznaczona z góry kandydatom.

§ 14.

Terminy zgłaszania się.

Do składania pierwszego egzaminu państwowego należy zgłaszać się najpóźniej na osm dni przed terminem egzaminu.

§ 15.

Przebieg egzaminu.

Przy pierwszym egzaminie państwowym winna komisja uwolnić tych kandydatów, którzy mogą wykazać się odnośnymi świadectwami, od egzaminów z tych przedmiotów, z których złożyli egzamina szczególnie jako zwyczajni słuchacze jednej z akademii technicznych austriackich z postępem co najmniej dobrym. Jeżeli kandydat może wykazać takimi

świadectwami co najmniej dobry wynik z wszystkich przedmiotów, wchodzących w skład pierwszego egzaminu państwowego, natenczas odpada składanie pierwszego egzaminu państwowego, a kandydatowi należy wystawić świadectwo z egzaminu tego (§ 20.).

Uwolnienie od egzaminu przed komisją ma miejsce także wówczas, jeżeli kandydat może wykazać odnośnymi świadectwami z jednego przedmiotu tylko wynik dostateczny, zaś z wszystkich innych przedmiotów egzaminu wynik co najmniej dobry.

Świadectwo z pierwszego egzaminu państwowego można wydać tylko w terminach, oznaczonych w § 11.

§ 16.

Egzamina z poszczególnych przedmiotów odbywają się ustnie, a stosownie do przedmiotu także pisemnie (graficznie) pod nadzorem. Przy składaniu egzaminów pisemnych (graficznych) ma komisja egzaminacyjna prawo, uwzględnić w odpowiedni sposób przedłożone wypracowania z czasu nauki, przestrzegając należytych ostrożności dla zapobieżenia podsunięciu.

Przewodniczący i większość egzaminatorów winna być obecną przez cały czas trwania egzaminów ustnych.

Nigdy nie powinno się pytać równocześnie więcej jak dwóch kandydatów.

Czas trwania egzaminu ustnego, z jednego przedmiotu nie może w żadnym razie wynosić więcej jak godzinę dla każdego z kandydatów.

§ 17.

Egzamina ustne odbywają się publicznie.

Przewodniczący komisji egzaminacyjnych winni poczynić wszystkie potrzebne zarządzenia, aby zapobiedz wszelkiemu zaburzeniu spokoju i porządku, któreby uchybiało powadze i doniosłości aktu egzaminacyjnego lub mogło zamącić równowagę albo spokojny sąd kandydatów. Winni wydalić tych, którzy zaburzają spokój lub zarządzić według okoliczności zupełne opróżnienie sali egzaminacyjnej a mogą w razie potrzeby także znieść jawność egzaminu.

§ 18.

Przy naradzie i głosowaniu komisji nad wynikami odbytego egzaminu wykluczona jest jawność.

Komisja winna najpierw zdecydować po wysłuchaniu oświadczeń poszczególnych egzaminatorów, czy kandydat zdał egzamin z poszczególnych przedmiotów egzaminu, przyczem uwzględnić należy także odpowiedzi na pytania, zadane mu ewentualnie

przez przewodniczącego lub komisarza rządowego i wziąć pod rozwagę noty osobnych świadectw, w danym razie przedłożonych.

Stwierdzony w ten sposób wynik egzaminu z poszczególnych przedmiotów należy określić notami „celująco“, „bardzo dobrze“, „dobrze“, „dostatecznie“ lub „niedostatecznie“ i wciągnąć do protokołu egzaminacyjnego. Protokół ten winien nadto obejmować: rodowód kandydata, wymienienie jego studiów poprzednich, dzień egzaminu, noty postępu w świadectwach (§ 4. punkt 3.), wymaganych celem dopuszczenia do egzaminu państwowego, tudzież noty postępu, uzyskane przy egzaminach szczególnych z tych przedmiotów, od których zdawania uwolniono kandydata przy egzaminie państwowym (§ 15.).

Jeżeli kandydat zdał egzamin z wszystkich przedmiotów, natenczas należy go aprobować; jeżeli natomiast nie uczynił zadość wymaganiom chociażby tylko z jednego przedmiotu, wówczas ma być reprobowany.

W pierwszym wypadku winna komisja zastanowić się nad tem i określić zarazem w cenzurze ogólnej, czy należy uznać kandydata za „uzdatnionego“, „bardzo dobrze uzdatnionego“ lub „uzdatnionego z odznaczeniem“.

Przytem powinno się uwzględnić osobno noty postępu, uzyskane przy egzaminach szczególnych.

Uchwaloną cenzurę ostateczną należy wciągnąć do protokołu egzaminacyjnego i zaznaczyć, czy przyznano ją jednomyślnie czy większością głosów, poczem przewodniczący i wszyscy komisarze egzaminacyjni, którzy występowali przy egzaminie, podpisują protokół.

Jeżeli reprobowano kandydata tylko z jednego przedmiotu, natenczas powtórzenie egzaminu ograniczy się do tego tylko przedmiotu.

Jeżeli kandydata reprobowano z kilku przedmiotów, wówczas winna komisja postanowić, czy względnie w jakim terminie (§ 11.) winien kandydat powtórzyć egzamin w całym zakresie lub też tylko z poszczególnych przedmiotów, które należy wyznaczyć, uwzględniając zachodzące okoliczności.

Wyniki złożonych egzaminów szczególnych zatrzymują swoją ważność także dla ewentualnych egzaminów powtórnych.

Jeżeli przy pierwszym egzaminie państwowym reprobowano kandydata na cały rok szkolny, natenczas wolno komisji wskazać wykłady i ćwiczenia, na które kandydat ma uczęszczać w ciągu tego roku.

Uchwały komisji egzaminacyjnej zapadają bezwzględnie większością głosów, przyczem przewodniczącemu służy takie samo prawo głosu, jak innym członkom komisji. W razie równości głosów należy uważać zdanie nickorzystniejsze dla kandydata za uchwalone większością głosów.

Przeciw uchwałom komisji egzaminacyjnej nie służy ani rekurs ani inny środek prawny.

§ 19.

Ostateczny wynik egzaminu ogłasza się publicznie zaraz po ukończeniu narady i uwidacznia urzędownie w książeczce legitymacyjnej kandydata. W razie reprobowania dodaje się termin powtórzenia, tudzież inne warunki dopuszczenia do ponownego egzaminu, które nałożono reprobowanemu.

§ 20.

Świadectwa z egzaminu.

Z egzaminu złożonego pomyślnie wystawia się świadectwo z egzaminu państwowego.

Świadectwo z egzaminu państwowego winno obejmować imię i nazwisko kandydata, wymienienie jego miejsca urodzenia, przebiegu wykształcenia i dnia egzaminu, tudzież cenzurę ostateczną (§ 18.), nadto wyciąg z protokołu egzaminacyjnego i przepisów o egzaminach państwowych, wreszcie noty z egzaminów szczególnych (§ 15.); które przyjęto zamiast egzaminu państwowego, oraz noty, które dano kandydatowi z przedmiotów, objętych egzaminem przed komisją.

Świadectwo winno być podpisane przez przewodniczącego i uwierzytelnione urzędownie.

Świadectwa z egzaminów wystawiać należy w języku wykładowym dotyczącej akademii.

§ 21.

Powtórzenie egzaminu.

Przy pierwszym egzaminie państwowym można zezwolić na egzamina poprawcze tylko dwa razy.

Jeżeli kandydat nie zdał egzaminu poprawczego, ograniczonego do jednego tylko przedmiotu, natenczas można dopuścić go jedynie do powtórzenia całego egzaminu; ulgi, określone w § 15., pozostają nadal w mocy.

To samo ma mieć miejsce także i w tym wypadku, jeżeli kandydata dopuszczono do powtórzenia egzaminu państwowego z więcej niż jednego przedmiotu i jeżeli go przy tym egzaminie poprawczym reprobowano, chociażby tylko z jednego przedmiotu.

Każdy egzamin poprawczy ma się odbyć przed komisją egzaminacyjną tej akademii technicznej, w której reprobowano kandydata, i przy ciągłej obecności przewodniczącego odnośnej komisji egzaminacyjnej lub jego zastępcy.

§ 22.

Obejście przepisów egzaminacyjnych.

Jeżeli wyłudżono dopuszczenie do egzaminu państwowego, a zwłaszcza w razie, jeżeli kandydat

reprobowany uzyskał podstępnie dopuszczenie do powtórzenia egzaminu przed wyznaczonym czasem lub przed inną komisją, a nie właściwą (§ 21.), albo jeżeli w inny sposób obszedł podane tutaj przepisy, natenczas nie tylko egzamin złożony w danym razie z pomyślnym skutkiem jest nieważny, lecz nadto można wydać kandydata ze wszystkich akademii technicznych na pewien czas lub na zawsze, niezależnie od innych skutków, które mogą go w danym razie spotkać według powszechnych ustaw karnych.

§ 23.

Taksy egzaminacyjne.

Każdy kandydat, zgłaszający się do egzaminu, winien przed złożeniem tegoż uiścić taksę, ustanowioną dla ogólnego egzaminu państwowego na 30 K, oraz kwotę 5 K na administrację.

Jeżeli odpada egzamin przed komisją (§ 13.), natenczas nie składa się taksy egzaminacyjnej, lecz tylko należytość na administrację.

§ 24.

Taksę egzaminacyjną wraz z kwotą 5 K na administrację oraz należytość stemplową, przypadającą od świadectwa z egzaminu państwowego, należy zapłacić w kasie akademii; kandydatom winno się wydać na to pokwitowanie.

Zapłacona taksa egzaminacyjna wraz z kwotą 5 K na administrację przepada, jeżeli kandydat nie zgłosił się do egzaminu albo doniósł wprawdzie, iż do egzaminu nie zgłosi się, lecz nie usprawiedliwił niezgłoszenia się w sposób niewątpliwy. W obu wypadkach traci również prawo do uwolnienia od taksy (§ 25.).

§ 25.

Uwolnienie od opłaty taksy egzaminacyjnej.

Każdy zwyczajny słuchacz akademii technicznej, który składa pierwszy egzamin państwowy w czwartym lub piątym półroczu, jest uwolniony od opłaty taksy za ten egzamin w całości lub w połowie, jeżeli w czwartym półroczu był uwolniony w całości lub w połowie od opłaty czesnego.

Od opłaty kwoty 5 K na administrację nie można być w żadnym razie uwolnionym.

§ 26.

Przy egzaminach poprawczych należy uiścić połowę taksy, tudzież kwotę 5 K na administrację. Od tych należytości nie uwalnia się.

§ 27.

Użycie kwot, pochodzących z taks, tudzież należytości na administrację ureguluje się osobnem rozporządzeniem.

II. Drugi egzamin państwowy (egzamin zawodowy).

§ 28.

Przedmioty egzaminu.

Przedmiotami drugiego egzaminu państwowego (egzaminu zawodowego) są:

a) dla szkoły inżynierów budowniczych: Geodezya niższa, budownictwo lądowe, budowa drog, kolei żelaznych i tuneli, budownictwo wodne, budowa mostów;

b) dla szkoły budownictwa lądowego:

Budownictwo lądowe (z uwzględnieniem opalania i wietrzenia), architektura, nauka o budownictwie użytkowem;

c) dla szkoły budowy maszyn:

I. dla oddziału budowy maszyn: technologia mechaniczna (wylęczając technologię materiałów włóknistych), teoretyczna nauka o maszynach i budowa maszyn;

II. dla oddziału elektrotechniki: elektrotechnika, tudzież w zakresie planu naukowego tego oddziału: technologia mechaniczna (z wylęczeniem technologii materiałów włóknistych), teoretyczna nauka o maszynach i budowa maszyn;

d) dla szkoły chemiczno-technicznej:

Chemia analityczna, technologia chemiczna istot nieorganicznych i technologia chemiczna istot organicznych.

§ 29.

Miejsce egzaminu.

Egzamin zawodowy może kandydat zdawać przed komisją którejkolwiek akademii technicznej.

Do egzaminu poprawczego może przystąpić tylko w tej akademii, w której został reprobowany.

§ 30.

Warunki dopuszczenia.

Prośbę o dopuszczenie do drugiego egzaminu państwowego (egzaminu zawodowego) winien kandydat wnieść na piśmie do przewodniczącego odnośnej komisji, przedkładając potrzebne dokumenty.

Potrzebnymi dokumentami są:

1. Książeczka legitymacyjna, względnie dowód, że kandydat:

a) po złożeniu pierwszego egzaminu państwowego z wynikiem pomyślnym był zapisany w akademii technicznej jako słuchacz zwyczajny przez sześć półroczy, jeżeli należy do szkoły inżynierów budowniczych, przez pięć półroczy, jeżeli należy do szkoły budownictwa lądowego, zaś przez cztery półroczna, jeżeli

należy do szkoły budowy maszyn (oddziału budowy maszyn lub elektrotechniki) albo do szkoły chemiczno-technicznej;

jeżeli kandydat złożył pierwszy egzamin państwowy w terminie październikowym lub grudniowym, wówczas należy wliczyć odnośne półrocze zimowe do powyższej liczby półroczy;

b) uczęszczał w sposób policzalny (§ 34.) na wszystkie przedmioty, wchodzące w rachubę przy egzaminie państwowym (§ 28.) i egzaminach szczególnych, wspomnianych pod 3, oraz brał udział w ćwiczeniach, połączonych z tymi przedmiotami, z wynikiem co najmniej dostatecznym;

c) uczęszczał na wykłady z umiejętności politycznych, uznane według planu naukowego odnośnej szkoły zawodowej za obowiązkowe.

2. Świadcstwo ze złożenia pierwszego egzaminu państwowego w tej samej szkole zawodowej na jednej z akademii technicznych.

3. Świadcstwa ze złożenia egzaminów szczególnych co najmniej z wynikiem dostatecznym z następujących przedmiotów, a to w zakresie planu naukowego odnośnej szkoły zawodowej:

a) jeżeli kandydat należy do szkoły inżynierów budowniczych: z geologii I. i II., z ogólnej nauki o maszynach, z encyklopedyi chemii technicznej, mechaniki budownictwa, z prawoznawstwa budowniczego i kolejowego, z technologii mechanicznej (metali — drzewa — kamienia), z geodezyi wyższej, z encyklopedyi elektrotechniki;

b) jeżeli kandydat należy do szkoły budownictwa lądowego: z zasad geodezyi niższej, z mechaniki budownictwa, z encyklopedyi umiejętności inżynierskich, z encyklopedyi chemii technicznej, z prawoznawstwa budowniczego, z technologii mechanicznej (metali — drzewa — kamienia), z ogólnej nauki o maszynach, z historii architektury, z rysunku ornamentacyjnego i modelowania, z ćwiczeń w kompozycji architektonicznej;

c) jeżeli kandydat należy do szkoły budowy maszyn, a mianowicie:

I. do oddziału budowy maszyn: z zasad geodezyi niższej, z encyklopedyi chemii technicznej, z encyklopedyi budownictwa lądowego, z encyklopedyi umiejętności inżynierskich, z elektrotechniki, z technologii materiałów włóknistych;

II. do oddziału elektrotechniki: z zasad geodezyi niższej, z encyklopedyi chemii technicznej, z encyklopedyi budownictwa lądowego, z encyklopedyi umiejętności inżynierskich, z buchalteryi przedsiębiorstw technicznych;

d) jeżeli kandydat należy do szkoły chemiczno-technicznej: z towaroznawstwa i mikroskopii technicznej, z encyklopedyi budownictwa lądowego,

tego, tudzież z jednego z następujących przedmiotów: z chemii żywności i używek, z chemii rolniczej, z mykologii technicznej, elektrotechnologii, o ile przedmioty te są w dotyczącej akademii technicznej wykładane.

Przy szkole chemiczno-technicznej żąda się ponadto dowodu, że kandydat uczęszczał przynajmniej przez cztery półrocza na ćwiczenia w pracowni analitycznej, tudzież przez tyleż półroczy na ćwiczenia w pracowniach chemiczno-technicznych co najmniej z wynikiem dostatecznym.

4. Dowód, iż w czasie odbywania studiów akademickich nie miała miejsca kumulacja z czynną służbą wojskową.

5. Pokwitowanie, przewidziane w § 54. a dotyczące złożenia w kasie akademii taksy egzaminacyjnej wraz z należytościami.

O ile kandydat poddaje się egzaminowi ustnemu z dotyczącego przedmiotu, musi ponadto przedłożyć prace graficzne i inne prace, sporządzone z poszczególnych przedmiotów w czasie ćwiczeń, przepisanych planem naukowym odnośnej szkoły zawodowej, a to we formie należyte uwierzytelnionej, względnie musi udowodnić, że je wykonał samodzielnie.

Wszystkie te dokumenty złożyć należy z reguły w pierwopisie, a wyjątkowo tylko w wierzytelnym odpisie; komisya musi je mieć przed sobą w czasie odbywania egzaminu.

Na żądanie przewodniczącego komisji egzaminacyjnej należy do dokumentów, nie sporządzonych w języku wykładowym odnośnej akademii, dołączyć uwierzytelnione tłumaczenie.

§ 31.

Przewodniczący komisji egzaminacyjnej winien zbadać prośbę wraz z załącznikami i zezwolić sam na przypuszczenie do egzaminu w drodze krótkiego zawiadomienia, jeżeli pod tym względem nie zachodzą przeszkody.

§ 32.

W razie istnienia pomniejszych przeszkód, które kandydat może natychmiast uchylić, należy udzielić temuż odpowiednich wskazówek; w wypadkach wątpliwych rozstrzyga komisya egzaminacyjna.

§ 33.

Przeciw odmówieniu przypuszczenia do drugiego egzaminu państwowego służy kandydatowi rekurs do Ministerstwa oświaty.

§ 34.

Jeżeli student przed złożeniem pierwszego egzaminu państwowego uczęszczał na wykłady lub ćwiczenia, które według planu nauki dotyczącej szkoły zawodowej przypadają na półrocze wyższe

od czwartego natenczas można mu studia te uwzględnić przy dopuszczeniu do drugiego egzaminu państwowego jedynie wówczas, jeżeli złożył pierwszy egzamin państwowy najpóźniej w terminie grudniowym piątego półrocza.

Lecz także przed złożeniem pierwszego egzaminu państwowego można zapisać się w sposób policzalny na wykłady i ćwiczenia z następujących przedmiotów:

Na wykłady z umiejętności politycznych, uznane planem naukowym dotyczącej szkoły zawodowej za obowiązkowe a nadto

a) jeżeli kandydat należy do szkoły inżynierów budowniczych:

z ogólnej nauki o maszynach, z encyklopedyi chemii technicznej, z prawoznawstwa budowniczego i kolejowego, z technologii mechanicznej;

b) jeżeli kandydat należy do szkoły budownictwa lądowego: z encyklopedyi chemii technicznej, z prawoznawstwa budowniczego, historii architektury, rysunku ornamentacyjnego i modelowania;

c) jeżeli kandydat należy do szkoły budowy maszyn, a mianowicie;

I. do oddziału budowy maszyn: z zasad geodezyi niższej, z encyklopedyi chemii technicznej, z encyklopedyi budownictwa lądowego, z encyklopedyi umiejętności inżynierskich, z elektrotechniki, z technologii materiałów włóknistych;

II. do oddziału elektrotechniki: z elementów geodezyi niższej, z encyklopedyi chemii technicznej, z encyklopedyi budownictwa lądowego, z encyklopedyi umiejętności inżynierskich, z buchalteryi przedsiębiorstw technicznych;

d) jeżeli kandydat należy do szkoły chemiczno-technicznej: z zasad budownictwa lądowego.

§ 35.

Komisya egzaminacyjna.

Dla drugiego egzaminu państwowego (egzaminu zawodowego) ustanawia Minister oświaty w siedzibie każdej akademii technicznej dla każdej ze szkół zawodowych, a gdzie te ostatnie podzielone są na oddziały, dla każdego z tych oddziałów osobne komisye egzaminacyjne.

Za pierwszym razem mianuje się komisję na wniosek grona profesorów poszczególnych akademii.

Uzupełnienia komisyi, względnie odnowienie jej odbywa się na propozycję grona profesorów po zasięgnięciu wprzód wniosku komisyi egzaminacyjnej.

Każda komisya egzaminacyjna sprawuje swój urząd przez pięć lat. Ponowne zamianowanie poszczególnych osobistości jest dopuszczalne.

§ 36.

Każda komisya egzaminacyjna składa się z przewodniczącego, dalej zależnie od okoliczności z jednego lub dwóch zastępców przewodniczącego i z tylu komisarzy egzaminacyjnych, ilu potrzeba ze względu na przypuszczalną liczbę kandydatów.

Przewodniczący, jego zastępcy i komisarze egzaminacyjni stanowią komisję główną.

Z nich składa przewodniczący w miarę potrzeby komisye dla poszczególnych aktów egzaminacyjnych (komisye specjalne). O potrzebie rozstrzyga komisya główna większością głosów.

§ 37.

Komisarzy egzaminacyjnych należy wybrać w pierwszym rzędzie z profesorów i docentów dotyczącej szkoły zawodowej, a następnie także z pomiędzy innych zawodowców, nie należących do składu szkoły.

Każdy profesor lub urzędnik powołany do tych funkcji jest obowiązany przyjąć je.

§ 38.

Przewodniczący i jego zastępcy występują łącznie jako egzaminatorowie.

W razie przeszkód zastępuje przewodniczącego tegoż zastępca, a jeżeli przeszkoda jego także dotyczy, najstarszy latami służby z pośród obecnych członków komisyi.

§ 39.

Czas składania egzaminów.

Egzamina zawodowe nie są przywiązane do pewnych terminów, lecz mogą być składane w ciągu całego roku z wyjątkiem ferii jesiennych i ferii w czasie roku szkolnego.

Poszczególnym komisjom egzaminacyjnym wolno jednak ustanowić ze względu na stosunki akademii pewne oznaczone terminy, o których przewodniczący komisyi egzaminacyjnej winien zawiadomić studentów we właściwym czasie.

§ 40.

Dni egzaminu wyznacza przewodniczący w każdym wypadku z osobna.

Winien on jednak trzymać się przytem w ogólności tej kolei, w jakiej kandydaci zgłaszali się u niego do egzaminu.

§ 41.

Każdy kandydat winien w wyznaczonych mu dniach zgłosić się na czasie do egzaminu. W razie niezgłoszenia się poniesie on wynikające stąd niekorzyści (§ 54.).

§ 42.

Zamiana dni egzaminu pomiędzy dwoma lub więcej kandydatami dopuszczalna jest tylko za zezwoleniem przewodniczącego, i to w razie istnienia komisji specjalnych jedynie pod warunkiem, iż wskutek zamiany nie zmieni się komisya wyznaczona z góry dla kandydatów.

§ 43.

Przebieg egzaminu.

Egzamin zawodowy składa się z egzaminu praktycznego i teoretycznego. Egzamin praktyczny odbywa się przed egzaminem teoretycznym.

Przy egzaminie praktycznym winien kandydat opracować postawione mu zadania. Zadania musi się wybrać tak, aby kandydat miał sposobność okazania biegłości swej w zastosowaniu nauk w głównych przedmiotach egzaminu.

Komisya egzaminacyjna układa zadania, które mają być postawione, i wyznacza zarazem egzaminatorów, pod których nadzorem zadania te mają być rozwiązane. Zadania mają być opracowane w jednym z lokalów akademii technicznej a wykończenie ich nie powinno wymagać więcej jak ośmiu dni przy codziennym najwyżej ośmiogodzinnym czasie pracy.

Jeżeli kandydat zdał egzamin praktyczny, o czym rozstrzyga komisya, natenczas dopuszcza się go do egzaminu teoretycznego. Jeżeli zaś nie zdał egzaminu praktycznego, natenczas ma się poddać egzaminowi temu ponownie w późniejszym terminie, który będzie wyznaczony.

§ 44.

Przy drugim egzaminie państwowym należy uwzględnić osobno przedłożone świadectwa szczególne z przedmiotów egzaminu tego.

Egzamin praktyczny powinno się z reguły składać w pełnym jego zakresie.

W drodze uchwały komisji egzaminacyjnej można wyjątkowo zezwolić na skrócenie egzaminu praktycznego lub nawet zupełnie uwolnić od niego takich kandydatów, którzy przez wykonanie większych prac z zakresu swego zawodu dostarczyli już niewątpliwych dowodów dostatecznej samodzielności i biegłości w pracach praktycznych tudzież w wyrabianiu sobie trafnego sądu.

Czas, który ma upłynąć między egzaminem praktycznym i teoretycznym, oznacza komisya egzaminacyjna. Czas ten powinien wynosić z reguły co najmniej 14 dni, najwyżej trzy miesiące. Wyjątkowe przedłużenie tego czasu aż do sześciu miesięcy może nastąpić tylko na podstawie uchwały komisji egzaminacyjnej. Dalsze przedłużenie czasu tego jest wykluczone.

Tym kandydatom szkoły inżynierów budownictwa i szkoły budownictwa lądowego, którzy przedłożyli osobne świadectwa ze wszystkich przedmiotów egzaminu i z ćwiczeń konstrukcyjnych ze stopniem „dobrym“ oraz złożyli egzamin praktyczny, może komisya egzaminacyjna zredukować egzamin ustny do dwóch przedmiotów zawodowych, o których na zasadzie uchwały komisji egzaminacyjnej winien przewodniczący też zawiadomić kandydatów. Uwolnienie od składania egzaminu ustnego z budownictwa lądowego jest jednak niedopuszczalne, jeżeli chodzi o kandydatów szkoły budownictwa lądowego.

Kandydatom oddziału budowy maszyn i szkoły chemiczno-technicznej może komisya egzaminacyjna pod takimi samymi warunkami zredukować egzamin ustny do dwóch przedmiotów zawodowych. Kandydatów oddziału budowy maszyn nie można jednak uwolnić od składania egzaminu ustnego z budowy maszyn.

Kandydatom oddziału elektrotechniki może komisya egzaminacyjna pod takimi samymi warunkami, jak w innych szkołach zawodowych, ograniczyć egzamin z budowy maszyn i elektrotechniki do pewnej części zakresu odnośnej szkoły, przepisane planem naukowym. Kandydatów oddziału elektrotechniki, którzy złożyli egzamina szczególne co najmniej z postępowym dobrym z teoretycznej nauki o maszynach i technologii mechanicznej (z wyłączeniem technologii materiałów włóknistych), uwolni się od egzaminu ustnego z tej części.

Jeżeli kandydat przedłożył osobne świadectwa ze wszystkich przedmiotów egzaminu, należy zawiadomić go o przedmiotach, z których ma składać egzamin ustny, równocześnie z zawiadomieniem o dopuszczeniu do egzaminu praktycznego, a to z zastrzeżeniem złożenia tego ostatniego egzaminu z pomyślnym wynikiem.

§ 45.

Kandydatów, którzy po złożeniu drugiego egzaminu państwowego (egzaminu zawodowego) z elektrotechniki chcą zdawać jeszcze drugi egzamin państwowy (egzamin zawodowy) z budowy maszyn, albo odwrotnie kandydatów, którzy po złożeniu drugiego egzaminu państwowego z budowy maszyn chcą zdawać jeszcze drugi egzamin państwowy z elektrotechniki, należy uwolnić przy odnośnym drugim egzaminie zawodowym od egzaminu z tych przedmiotów, z których byli egzaminowani przy pierwszym egzaminie zawodowym co najmniej w takim samym zakresie. Przytem stawia się za warunek, że zostaną spełnione wszystkie wymogi dopuszczenia do drugiego egzaminu zawodowego.

§ 46.

Egzamina z poszczególnych przedmiotów odbywa się ustnie a stosownie do przedmiotu także

pisemnie (graficznie) pod nadzorem. Przy składaniu egzaminów pisemnych (graficznych) ma komisya egzaminacyjna prawo, uwzględnić w odpowiedni sposób przedłożone wypracowania z czasu nauki i wykonane prace praktyczne, przestrzegając należytych ostrożności dla zapobieżenia podsunięciu.

Przewodniczący, względnie jego zastępca oraz większość egzaminatorów winna być obecną przez cały czas trwania egzaminów ustnych.

Nigdy nie powinno się pytać równocześnie więcej jak dwóch kandydatów.

Czas trwania egzaminu ustnego z jednego przedmiotu nie może w żadnym razie wynosić więcej jak godzinę dla każdego z kandydatów.

§ 47.

Egzamina ustne odbywają się publicznie.

Przewodniczący komisji egzaminacyjnych, względnie jego zastępcy winni poczynić wszystkie potrzebne zarządzenia, aby zapobiedz wszelkiemu zaburzeniu spokoju i porządku, któreby uchybiało powadze i doniosłości aktu egzaminacyjnego lub mogło zamącić równowagę albo spokojny sąd kandydatów. Winni oni wydalić tych, którzy zaburzają spokój lub zarządzić według okoliczności zupełne opróżnienie sali egzaminacyjnej a mogą w razie potrzeby także znieść jawność egzaminu.

§ 48.

Przy naradzie i głosowaniu komisji nad wynikami odbytego egzaminu wykluczona jest jawność.

Komisya winna najpierw zadecydować po wysłuchaniu oświadczeń poszczególnych egzaminatorów, czy kandydat zdał egzamin z poszczególnych przedmiotów, przyczem uwzględnić należy także odpowiedzi na pytania zadane mu ewentualnie przez przewodniczącego, względnie jego zastępcę i wziąć osobno pod rozagę noty świadectw szczególnych, w danym razie przedłożonych.

Stwierdzony w ten sposób wynik egzaminu z poszczególnych przedmiotów należy określić notami „celująco“, „bardzo dobrze“, „dobrze“, „dostatecznie“ lub „nieдостatecznie“ i wciągnąć do protokołu egzaminacyjnego, który winien obejmować rodowód kandydata, wymienienie jego studyów poprzednich, wynik pierwszego egzaminu państwowego, dzień egzaminu a ponadto noty postępu, uzyskane przy egzaminach szczególnych (§ 30., punkt 3.), wymaganych celem dopuszczenia do egzaminu państwowego.

Jeżeli kandydat zdał egzamin ze wszystkich przedmiotów, natenczas należy go aprobować; jeżeli

natomiast nie uczynił zadość wymaganiom chociażby tylko z jednego przedmiotu, wówczas ma być reprobowany.

W pierwszym wypadku winna komisya zastanowić się nad tem i określić zarazem w cenzurze ogólnej, czy należy uznać kandydata za „uzdatnionego“, „bardzo dobrze uzdatnionego“ lub „uzdatnionego z odznaczeniem“.

Przytem powinno się uwzględnić w odpowiedni sposób także noty postępu uzyskane przy egzaminach szczególnych.

W razie przyznania cenzury ostatecznej „uzdatniony z odznaczeniem“ należy wymienić odnośne przedmioty egzaminu, w których uzyskano odznaczenie.

Uchwaloną cenzurę ostateczną należy wciągnąć do protokołu egzaminacyjnego i zaznaczyć, czy przyznano ją jednomyślnie czy większością głosów, poczem przewodniczący, względnie jego zastępca i wszyscy komisarze egzaminacyjni, którzy występowali przy egzaminie, podpisują protokół.

Uchwały komisji egzaminacyjnej zapadają bezwzględna większością głosów, przyczem przewodniczącemu, względnie jego zastępcy służy takie samo prawo głosu, jak innym członkom komisji. W razie równości głosów należy uważać zdanie niekorzystniejsze dla kandydata za uchwalone większością głosów.

Przeciw uchwałom komisji egzaminacyjnej nie służy ani rekurs ani inny środek prawny.

§ 49.

Ostateczny wynik egzaminu ogłasza się publicznie zaraz po ukończeniu narady i uwidacznia urzędownie w książeczce legitymacyjnej kandydata. W razie reprobowania dodaje się termin powtórzenia, tudzież inne warunki dopuszczenia do ponownego egzaminu, które nałożono reprobowanemu.

Niepomyślnie odbycie części praktycznej drugiego egzaminu państwowego należy wciągnąć do książki legitymacyjnej kandydata, uwidaczniając zarazem termin, wyznaczony do ponownego egzaminu.

§ 50.

Świadectwa z egzaminu.

Z egzaminów złożonych pomysłnie wystawia się świadectwo z egzaminu państwowego.

Świadectwo z egzaminu państwowego winno obejmować nazwisko kandydata, wymienienie jego miejsca urodzenia, przebiegu wykształcenia i dnia egzaminu tudzież cenzurę ostateczną (§ 48.), oraz wyciąg z protokołu egzaminacyjnego i z przepisów o egzaminach państwowych.

Świadectwo ma być podpisane przez przewodniczącego, względnie jego zastępcę i wszystkich egzaminatorów, tudzież uwierzytelnione urzędownic.

Świadectwa z egzaminów należy wystawiać w języku wykładowym odnośnej akademii.

§ 51.

Powtarzanie egzaminu.

Jeżeli kandydat został reprobowany tylko z jednego przedmiotu, natenczas winien egzamin poprawczy rozciągać się jedynie na ten przedmiot; egzamin taki można składać po upływie dwóch miesięcy.

Jeżeli kandydat otrzyma przytem znowu cenurę „niedostateczną“, wówczas może być jeszcze raz dopuszczony do egzaminu z tego przedmiotu po upływie dalszych czterech miesięcy.

W razie niezłożenia także i tego egzaminu poprawczego, można kandydata dopuścić jedynie do powtórzenia całego egzaminu (egzaminu teoretycznego i praktycznego).

Jeżeli kandydat został reprobowany przy tym egzaminie albo przy ewentualnym dalszym egzaminie poprawczym choćby tylko z jednego przedmiotu, natenczas winien mimoto powtórzyć cały egzamin (egzamin teoretyczny i praktyczny).

Na wypadek, jeżeli kandydat został reprobowany z kilku przedmiotów przy składaniu po raz pierwszy drugiego egzaminu państwowego, winna komisja postanowić, czy on ma powtórzyć egzamin w całym zakresie, czy też tylko z poszczególnych przedmiotów, które należy oznaczyć uwzględniając zachodzące okoliczności.

Powtórzenie całego egzaminu (części teoretycznej i praktycznej) ma mieć miejsce także w tym wypadku, jeżeli kandydat, reprobowany z kilku przedmiotów, zostanie reprobowany przy egzaminie poprawczym choćby tylko z jednego przedmiotu, albo jeżeli kandydat, któremu przyznano ułatwienie składania egzaminu ustnego tylko z dwóch przedmiotów zawodowych (§ 44.) zostanie reprobowany z jednego z tych przedmiotów także przy pierwszym powtarzaniu.

Jeżeli kandydat reprobowany złożył za pierwszym razem egzamin praktyczny z dobrym wynikiem, natenczas można go uwolnić w razie powtarzań całego egzaminu od ponownego składania egzaminu praktycznego.

Każdy egzamin poprawczy ma się odbyć przy ciągłej obecności przewodniczącego dotyczącej komisji egzaminacyjnej lub jego zastępcy.

Ilość powtarzań drugiego egzaminu państwowego nie jest ograniczona.

§ 52.

Obejście przepisów egzaminacyjnych.

Jeżeli wyludzone dopuszczenie do egzaminu państwowego, a zwłaszcza w razie, jeżeli kandydat

reprobowany uzyskał podstępnie dopuszczenie do powtórzenia egzaminu przed wyznaczonym czasem lub przed inną komisją, a nie właściwą (§ 29.) albo jeżeli w inny sposób obszedł podane tutaj przepisy, natenczas nietylko egzamin złożony w danym razie z pomyślnym skutkiem jest nieważny, lecz nadto można kandydata wykluczyć za zgodą Ministerstwa oświaty od składania drugiego egzaminu państwowego w wszystkich akademiach technicznych na pewien czas lub na zawsze, niezależnie od innych skutków, które mogą go w danym razie spotkać według powszechnych ustaw karnych.

§ 53.

Taksy egzaminacyjne.

Każdy kandydat, zgłaszający się do egzaminu, winien przed złożeniem tegoż zapłacić takse, której wysokość wynosi 50 K za egzamin zawodowy, oraz kwotę 5 K na administrację.

Do złożenia całej taksy wraz z kwotą 5 K na administrację obowiązani są także ci studenci, których na podstawie przedłożonych świadectw z egzaminów szerególnych uwalnia się częściowo od składania egzaminu państwowego.

§ 54.

Taksę egzaminacyjną wraz z kwotą 5 K na administrację, oraz należytość stemplową, przypadającą od świadectwa z egzaminu państwowego, należy zapłacić w kasie akademii; kandydatom winno się wydać na to pokwitowanie.

Zapłacona taksa egzaminacyjna wraz z kwotą 5 K na administrację przepada, jeżeli kandydat nie zgłosił się do egzaminu albo doniósł wprawdzie, iż do egzaminu nie zgłosi się, lecz nie usprawiedliwił niezgłoszenia się w sposób niewątpliwy.

W obu przypadkach traci również prawo do uwolnienia od taksy (§ 55.).

Jeżeli czas pośredni między egzaminem praktycznym i teoretycznym przekracza czasokres, dopuszczalny według § 44., przepada taksa oraz kwota 5 K.

§ 55.

Kandydat, zgłaszający się do drugiego egzaminu państwowego, który był uwolniony w ostatnim półroczu swoich nauk od opłaty czesnego całkowicie lub w połowie, korzysta także z uwolnienia od zapłaty całej taksy lub połowy taksy za ten egzamin państwowy, jeżeli składa go w jednym z dwóch bezpośrednio następujących półroczy. W razie późniejszego składania egzaminu ma bezwzględnie obowiązek złożenia taksy.

Od opłaty należytości 5 K na administrację nie można być jednak uwolnionym.

§ 56.

Uwolnienia od taksy, pochodzące z jakiegokolwiek tytułu, nie stosują się do egzaminów poprawczych.

W razie reprobacyi przy drugim egzaminie państwowym należy zapłacić za powtarzanie egzaminu tego połowę taksy nawet wówczas, jeżeli powtarza się egzamin tylko z jednego przedmiotu.

§ 57.

Użycie kwot, pochodzących z taks, jakoteż należności administracyjnej ureguluje się osobnem rozporządzeniem.

III. Egzamina szczególne.

§ 58.

Celem udowodnienia postępu w poszczególnych przedmiotach, wykładanych w akademii technicznej, będą się w niej odbywały egzamina szczególne, którym uczniowie dotyczącej akademii mogą poddawać się fakultatywnie, o ile do tego nie są obowiązani według postanowień przepisów o egzaminach państwowych.

Egzamina te, co do których wyniku wystawia się świadectwa, odbywają się publicznie; dziekanom poszczególnych szkół zawodowych lub prodziekanom służy prawo uczestniczenia w egzaminach szczególnych, które składają uczniowie, należący do odnośnej szkoły zawodowej, względnie są obowiązani uczestniczyć w tych egzaminach w razie uzasadnionego żądania egzaminatora lub egzaminowanego.

§ 59.

Egzamina szczególne odbywają się z reguły przy końcu wykładów; po osiągnięciu zezwolenia dziekana można egzamina te zdawać także dodatkowo w ciągu najbliższych czterech półroczy, zaś po tym terminie po osiągnięciu zezwolenia rektora.

Takie egzamina dodatkowe nie są przywiązane w ciągu okresów czasu, oznaczonych w ustępie poprzedzającym, do pewnych oznaczonych terminów.

W tych samych odstępach czasu i pod tymi samymi warunkami można powtórzyć jeden raz egzamin szczególny, złożony z wynikiem niedostatecznym lub dostatecznym; między składaniem egzaminu po raz pierwszy a egzaminem poprawczym musi jednak upłynąć co najmniej jedno półrocze.

Każdy kandydat winien uiścić przed składaniem egzaminu szczególnego takse, która wynosi przy egzaminach z przedmiotów rocznych, wykładanych więcej niż po dwie godziny w tygodniu albo z wykładów półrocznych, obejmujących więcej niż cztery godziny w tygodniu 10 K, zaś przy egzaminach z przedmiotów, obejmujących taką lub mniejszą ilość godzin wykładowych 6 K.

Dwie godziny ćwiczeń należy przytem liczyć za jedną godzinę wykładową.

Studentów, uwolnionych w całości lub w połowie od opłaty czesnego, uwalnia się również od składania taks egzaminacyjnych w całości lub w połowie.

Taksy, zapłacone przez kandydatów, którzy do egzaminu nie zgłosili się, przepadają, jeżeli kandydaci nie mogą wykazać dostatecznego powodu na usprawiedliwienie swego niezgłoszenia się.

§ 60.

Ze wszystkich przedmiotów, które nie są wyłącznie ćwiczeniami, należy odbyć z reguły dla ocenienia postępu w nauce egzamin ustny i potwierdzić wyraźnie złożenie tegoż w świadectwach egzaminacyjnych.

Grono profesorów może także zezwolić wyjątkowo na odbycie takich egzaminów szczególnych pisemnie w całości lub w części.

Przy oznaczaniu stopnia wyniku są miarodajne postępy studenta, udowodnione nie tylko egzaminami ustnymi lub pisemnymi lecz także pracami, wykonanymi w salach konstrukcyj i pracowniach, jakoteż uwierzytelnionymi pracami domowymi.

Wynik wyraża się w świadectwach stopniami „celująco“, „hardzo dobrze“, „dobrze“, „dostatecznie“ i „niedostatecznie“.

§ 61.

Kandydaci, którzy zostali reprobowani przy egzaminie państwowym, nie mogą być dopuszczeni do składania egzaminów szczególnych z tych przedmiotów, z których zdali egzamin państwowy z wynikiem niedostatecznym.

Z przedmiotów drugiego egzaminu państwowego (§ 28. i 30.), umieszczonych w półroczu wyższem niż czwartem, można składać egzamina szczególne tylko wówczas, jeżeli zapisanie się na te przedmioty odbyło się w sposób policzalny (§ 34.).

Jeżeli w planie naukowym są umieszczone przedmioty drugiego egzaminu państwowego (§§ 28. i 30.) w pierwszym lub w drugim roku, natenczas można składać egzamina szczególne z przedmiotów tych także przed pierwszym egzaminem państwowym i mogą być wystawiane świadectwa egzaminacyjne.

Do egzaminów szczególnych końcowych z tak zwanych przedmiotów zasadniczych każdej szkoły zawodowej, a mianowicie

- a) w szkole inżynierów budowniczych: z budownictwa wodnego, drogowego, budowy kolei żelaznych, tuneli, mostów;

- b) w szkole budownictwa lądowego: z budownictwa lądowego, architektury, budownictwa użytkowego;
- c) w szkole budowy maszyn, a to: •
- I. w oddziale budowy maszyn: z teoretycznej nauki o maszynach i z budowy maszyn;
 - II. w oddziale elektrotechniki: z elektrotechniki i budowy maszyn;
- d) w szkole chemiczno-technicznej: z technologii chemicznej i chemii analitycznej,

może być kandydat dopuszczony tylko w takim razie, jeżeli udowodni, iż uczył się na wszystkie te przedmioty, na które winno się uczyć według planu nauk odnośnej szkoły zawodowej, względnie oddziału tejeż równocześnie z odnośnym przedmiotem zasadniczym lub pierwiej niż na ten przedmiot.

Świadectwa z egzaminów szczególnych można wydawać tylko z całego zakresu przedmiotu półrocznego lub rocznego, objętego planem naukowym, i tylko w języku wykładowym odnośnej akademii.

Świadectwa te winne być podpisane przez egzaminatora i uwierzytelnione urzędowo.

W tych akademiach, w których prowadzi się jeszcze osobne książki dekanalne, winne być świadectwa z egzaminów szczególnych podpisane również przez dziekana szkoły zawodowej kandydata.

IV. Postanowienia wykonawcze.

§ 62.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie począwszy od roku szkolnego 1912/1913, z wyjątkiem postanowień § 59., które nabrały już mocy obowiązującej od początku roku szkolnego 1911/1912 po myśli reskryptu ministeryalnego z dnia 1. sierpnia 1911, l. 25771, Dz. u. p. Nr. 152.

Z powyższą chwilą tracą moc obowiązującą postanowienia rozporządzenia ministeryalnego z dnia 30. marca 1900, Dz. u. p. Nr. 73, tyczącego się urządzenia egzaminów rządowych i szczególnych w szkołach głównych technicznych, wydanego na zasadzie Najwyższego postanowienia z dnia 27. marca 1900, jakoteż wszelkie późniejsze rozporządzenia ministeryalne, odnoszące się do porządku egzaminów a sprzeczne z rozporządzeniem niniejszem.

Minister oświaty wyda na wniosek gron profesorskich poszczególnych akademii postanowienia przejściowe, odpowiednie do stosunków tychże w taki sposób, aby rozporządzenie niniejsze w całej swej osnowie weszło w zastosowanie od początku roku szkolnego 1917/1918.

Hussarek wlr.

Rok 1912.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XXVI. — Wydana i rozesłana dnia 29. marca 1912.

Treść: 60—62.) 60. Obwieszczenie, dotyczące upoważnienia posterunku przekazującego i dostawiającego na dworcu kolejowym w Fleissen do ekspedycji celnej ruchomości podróźnych. — 61. Obwieszczenie, dotyczące zmiany oznaczenia okręgów szacunkowych dla rozkładu podatku osobisto-dochodowego „Miasto Bozen z Gries i Zwölfmalgreien“ tudzież „Powiat polityczny Bozen (okolica) z wyłączeniem Gries i Zwölfmalgreien“. — 62. Obwieszczenie, dotyczące zmiany oznaczenia okręgów rozkładu podatku zarobkowego „Miasto Bozen z gminami Gries i Zwölfmalgreien“ oraz „Powiat polityczny Bozen z wyłączeniem gmin Gries i Zwölfmalgreien“.

60.

Obwieszczenie Ministerstwa skarbu z dnia 29. lutego 1912,

dotyczące upoważnienia posterunku przekazującego i dostawiającego na dworcu kolejowym w Fleissen do ekspedycji celnej ruchomości podróźnych.

Posterunek przekazujący i dostawiający na dworcu kolejowym w Fleissen został upoważniony do ekspedycji celnej ruchomości podróźnych.

Zaleski wtr.

61.

Obwieszczenie Ministerstwa skarbu z dnia 18. marca 1912,

dotyczące zmiany oznaczenia okręgów szacunkowych dla rozkładu podatku osobisto-dochodowego „Miasto Bozen z Gries i Zwölfmalgreien“ tudzież „Powiat polityczny Bozen (okolica) z wyłączeniem Gries i Zwölfmalgreien“.

Ze względu na dokonane na zasadzie ustawy krajowej z dnia 20. grudnia 1910, Dziennik ustaw krajowych dla Tyrolu i Vorarlbergu Nr. 105, złączenie gminy Zwölfmalgreien z gminą miasta Bozen

w jedną gminę pod wspólną nazwą „Bozen“, zmienia się oznaczenie okręgu szacunkowego dla rozkładu podatku osobisto-dochodowego „Miasto Bozen z Gries i Zwölfmalgreien“ na „Miasto Bozen z Gries“, a oznaczenie okręgu szacunkowego „Powiat polityczny Bozen (okolica) z wyłączeniem Gries i Zwölfmalgreien“ na „Powiat polityczny Bozen (okolica) z wyłączeniem Gries“.

Wskutek tego należy sprostować w sposób odpowiedni spis okręgów szacunkowych podatku osobisto-dochodowego, ogłoszony reskryptem Ministerstwa skarbu z dnia 4. października 1897, Dz. u. p. Nr. 233 (strona 1344. XCII. części Dziennika ustaw państwa, wydanej dnia 9. października 1897).

Zaleski wtr.

62.

Obwieszczenie Ministerstwa skarbu z dnia 18. marca 1912,

dotyczące zmiany oznaczenia okręgów rozkładu podatku zarobkowego „Miasto Bozen z gminami Gries i Zwölfmalgreien“ oraz „Powiat polityczny Bozen z wyłączeniem gmin Gries i Zwölfmalgreien“.

Ze względu na dokonane na zasadzie ustawy krajowej z dnia 20. grudnia 1910, Dziennik ustaw

krajowych dla Tyrolu i Vorarlbergu Nr. 105, złączenie gminy Zwölfmalgreien z gminą miasta Bozen w jedną gminę pod wspólną nazwą „Bozen“, zmienia się oznaczenie okręgu rozkładu podatku zarobkowego „Miasto Bozen z gminami Gries i Zwölfmalgreien“ na „Miasto Bozen z gminą Gries“, a oznaczenie okręgu rozkładu podatku zarobkowego „Powiat polityczny Bozen z wyłączeniem gmin Gries i Zwölfmalgreien“ na „Powiat polityczny Bozen z wyłączeniem gminy Gries“.

Wskutek tego należy sprostować w sposób odpowiedni spis okręgów rozkładu powszechnego podatku zarobkowego, ogłoszony reskryptem Ministerstwa skarbu z dnia 24. kwietnia 1897, Dz. u. p. Nr. 117 (strona 895. XLVI. części Dziennika ustaw państwa, wydanej dnia 11. maja 1897).

Zaleski wlr.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XXVII. — Wydana i rozesłana dnia 1. kwietnia 1912.

Treść: (Nr 63—65.) 63. Rozporządzenie, dotyczące przydzielenia gminy Breitenfurth koło Wiednia do okręgu Sądu powiatowego w Liesing. — 64. Rozporządzenie, dotyczące zmiany niektórych postanowień objaśnień do taryfy celnej z dnia 13. lutego 1906. — 65. Rozporządzenie, dotyczące oznaczenia szkoły zawodowej dla rysunku przemysłowego fundacyi Bakmaz w Zadarze jako zakładu, którego świadectwa, dotyczące uczęszczania z pomyślnym wynikiem do istniejących przy tym zakładzie naukowych warsztatów stolarskich, zastępują całkowicie lub częściowo dowód prawidłowego ukończenia stosunku nauki, a względnie dowód przepisane go czasu zatrudnienia w charakterze czeladnika w przemyśle rękodzielniczym.

63.

Rozporządzenie Ministerstwa sprawiedliwości z dnia 22. marca 1912,

dotyczące przydzielenia gminy Breitenfurth koło Wiednia do okręgu Sądu powiatowego w Liesing.

Na zasadzie § 2. ustawy z dnia 11. czerwca 1868, Dz. u. p. Nr. 59, wydziela się gminę Breitenfurth koło Wiednia z okręgu Sądu powiatowego w Purkersdorf i przydziela ją do okręgu Sądu powiatowego w Liesing.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie w dniu 1. maja 1912.

Hochenburger wlr.

64.

Rozporządzenie Ministerstw skarbu, handlu i rolnictwa z dnia 23. marca 1912,

dotyczące zmiany niektórych postanowień objaśnień do taryfy celnej z dnia 13. lutego 1906.

Następujące postanowienia objaśnień do taryfy celnej, wydanych obwieszczeniem z dnia 13. czerwca

1906, Dz. u. p. Nr. 115, na zasadzie artykułu V. ustawy o taryfie celnej z dnia 13. lutego 1906, Dz. u. p. Nr. 20, uzupełnia się, względnie zmienia się w sposób następujący:

Co do objaśnień.

W uw. og. do Nrów 23—29 należy dodać na końcu następujący ustęp nowy:

Stronom wolno jednak, przy zbożu, roślinach strączkowych, nasionach, zawierających nieczystości, jakoteż przy mieszaninach różnych rodzajów zboża, pomieszanych ze sobą albo z roślinami strączkowymi lub z nasionami, oddzielić przed ocenieniem nieczystości te, względnie części składowe mieszaniny, podlegające różnym taryfom i poddać dopiero wtedy wymiarowi cła według części składowych mieszaniny, otrzymanych po dokonaniu oddzielenia.

W uw. 2. do Nr. 31. i w uw. do Nr. 32. należy dodać na końcu następujący ustęp nowy:

Co do ocenia zanieczyszczonych roślin strączkowych, względnie mieszanin tych roślin ze sobą lub ze zbożem albo z nasionami zobacz uw. og. do Nrów 23—29.

W uw. og. do Nrów 45—52 należy dodać na końcu następujący ustęp nowy:

Co do ocenia zanieczyszczonych nasion, względnie mieszanin tychże ze sobą lub ze zbożem albo roślinami strączkowymi zobacz uw. og. do Nrów 23—29.

W uw. do Nr. 53. należy wstawić w wierszu drugim między słowami: „w opakowaniach“ i „do sprzedaży drobnej“ w nawiasie słowa:

(o zawartości poniżej 100 g).

W uw. 5. do Nr. 320. należy wstawić w wierszu trzecim po słowie „osłony“:

także jako towar w metrach,

W ustępie 2., uw. 4. do Nr. 479. należy w wierszu trzecim wykreślić słowa „puzdra, tłoki“.

Jako zdanie ostatnie ustępu tego należy umieścić następującą osnowę:

Puzdra na maszyny do siekania mięsa bez wprawionych noży, następnie tłoki oraz nieobrobione i niepodziurkowane podkładki (przeznaczone do wyrobu wkładek dziurkowanych) należy ocieć według jakości materiału.

W ustępie 2. uw. do Nr. 609. należy wstawić w wierszu dziewiątym przed słowem „kit kauczukowy“:

masa hektograficzna z gliny i gliceryny bez dodania kleju lub żelatyny;

W ustępie 3. uw. do Nr. 610. należy po słowie „masa hektograficzna“ wstawić „, zawierająca klej lub żelatynę“.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi zaraz w życie.

Bráf wlr.

Zaleski wlr.

Roessler wlr.

65.

Rozporządzenie Ministra handlu w porozumieniu z Ministrem robót publicznych z dnia 26. marca 1912,

dotyczące oznaczenia szkoły zawodowej dla rysunku przemysłowego fundacyi Bakmaz w Zadarze jako zakładu, którego świadectwa, dotyczące uczęszczania z pomyślnym wynikiem do istniejących przy tym zakładzie naukowych warsztatów stolarskich, zastępują całkowicie lub częściowo dowód prawdziwego ukończenia stosunku nauki, a względnie dowód przepisanego czasu zatrudnienia w charakterze czeladnika w przemyśle rękodzielniczym.

Na zasadzie § 14. a ustawy z dnia 5. lutego 1907, Dz. u. p. Nr. 26, dotyczącej zmiany i uzupełnienia ordynacyi przemysłowej, zarządza się, że rozporządzenie ministeryjne z dnia 27. lipca 1907, Dz. u. p. Nr. 193, ma w ten sam sposób, jak do zakładów naukowych, wyliczonych w § 1., ustęp 2., pod punktem II. rozporządzenia tego, zastosowanie także do naukowych warsztatów stolarskich, istniejących w szkole zawodowej dla rysunku przemysłowego fundacyi Bakmaz w Zadarze.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi zaraz w życie.

Roessler wlr.

Trnka wlr.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XXVIII — Wydana i rozesłana dnia 6. kwietnia 1912.

Treść: (M^o 66-70.) 66. Obwieszczenie, którem ogłasza się wciągnięcie wyższej szkoły handlowej w Karlinie do spisu krajowych zakładów naukowych, zrównanych pod względem jednorocznej służby ochotniczej z wyższymi gimnazjami i wyższymi szkołami realnymi. — 67. Obwieszczenie, dotyczące sprostowania błędu w „załączniku A” rozporządzenia Ministerstwa skarbu z dnia 18. lutego 1912, dotyczącego jednostek giełdowych papierów wartościowych, notowanych na giełdach krajowych (wiedeńskiej, praskiej i tryesteńskiej), jako podstawy wymiaru podatku od obrotu papierów wartościowych. — 68. Obwieszczenie, dotyczące umowy o zaraźliwych chorobach zwierzęcych z dnia 25. stycznia 1905 między Austro-Węgrami i Państwem niemieckiem, ogłoszonej pod Nrem 25. w X. części Dziennika ustaw państwa z roku 1906. — 69. Dokument koncesyjny na kolej lokalną Kunice-Iwancyce—Oslawan. — 70. Obwieszczenie, dotyczące koncesyonowania elektrycznej wązkotorowej kolejki na obszarze gminy miasta Tarnowa.

66.

Obwieszczenie Ministerstwa obrony krajowej z dnia 1. marca 1912, którem ogłasza się wciągnięcie wyższej szkoły handlowej w Karlinie do spisu krajowych zakładów naukowych, zrównanych pod względem jednorocznej służby ochotniczej z wyższymi gimnazjami i wyższymi szkołami realnymi.

Na zasadzie § 25. ustawy o służbie wojskowej uznaje się w porozumieniu z interesowanymi Ministerstwami wyższą szkołę handlową w Karlinie, składającą się z czterech kursów rocznych, za równorzędną z wyższymi gimnazjami i wyższymi szkołami realnymi pod względem dowodów naukowego uzdolnienia do jednorocznej służby ochotniczej.

Przez to doznaje uzupełnienia dodatek II a do § 64. przepisów o służbie wojskowej, część I. ogłoszonych tutejszem rozporządzeniem z dnia 15. kwietnia 1889, Dz. u. p. Nr. 45.

Georgi wlr.

67.

Obwieszczenie Ministerstwa spraw wewnętrznych w porozumieniu z Ministerstwem skarbu z dnia 23. marca 1912,

dotyczące sprostowania błędu w „załączniku A” rozporządzenia Ministerstwa skarbu z dnia 18. lutego 1912, Dz. u. p. Nr. 39, dotyczącego jednostek giełdowych papierów wartościowych, notowanych na giełdach krajowych (wiedeńskiej, praskiej i tryesteńskiej), jako podstawy wymiaru podatku od obrotu papierów wartościowych.

W załączniku A rozporządzenia Ministerstwa skarbu z dnia 18. lutego 1912, ogłoszonego w XIV. części Dziennika ustaw państwa z roku 1912, pod Nrem 39., a dotyczącego jednostek giełdowych papierów wartościowych, notowanych na giełdach krajowych (wiedeńskiej, praskiej i tryesteńskiej), jako podstawy wymiaru podatku od obrotu

papierów wartościowych, ma jednostka giełdowa przy akcyach „Centralnego Banku hipotecznego węgierskich kas oszczędności jako spółki akcyjnej“ (strona 166, czwarta przedziałka poprzeczna, wiersz 9. o góry) zamiast „10 sztuk“ opiewać właściwie „25 sztuk“.

Zaleski wlr.

Heinold wlr.

68.

Obwieszczenie Ministerstwa rolnictwa z dnia 31. marca 1912,

dotyczące umowy o zaraźliwych chorobach zwierzęcych z dnia 25. stycznia 1905 między Austro-Węgrami i Państwem niemieckiem, ogłoszonej pod Nrem 25. w X. części Dziennika ustaw państwa z roku 1906.

Ze względu na obecny podział administracyjny królestw i krajów reprezentowanych w Radzie państwa należą

w dodatku I do powołanej umowy na stronie 306. przy XXV (czwarty okrąg zamknięcia w Galicyi) i

w dodatku II a na stronie 312. przy XLI (szósty okrąg zamknięcia w Galicyi) wciągnąć Starostwo w Radziechowie.

Bráf wlr.

69.

Dokument koncesyjny z dnia 31. marca 1912

na kolej lokalną Kunice-Iwanczyce—Oslawan.

Na zasadzie Najwyższego upoważnienia nadaje w porozumieniu z interesowanymi Ministerstwami gminie miasta Iwanczyce koncesyę na budowę i utrzymywanie w ruchu normalnotorowej kolei lokalnej od stacyi Kunice-Iwanczyce na linii c. k. kolei państwowych do Oslawan w myśl postanowień ustawy o koncesyach na koleje żelazne z dnia 14. września 1854, Dz. u. p. Nr. 238, jakoteż ustawy z dnia 8. sierpnia 1910, Dz. u. p. Nr. 149, pod warunkami i zastrzeżeniami, podanymi w dalszym ciągu :

§ 1.

Co do kolei żelaznej, będącej przedmiotem niniejszego dokumentu koncesyjnego, korzysta koncesyonaryuszka z ulg skarbowych, przewidzianych

w artykułach VI. do XII. ustawy z dnia 8. sierpnia 1910, Dz. u. p. Nr. 149.

§ 2.

Koncesyonaryuszka ma obowiązek ukończenia budowy koncesyonowanej kolei najpóźniej w przeciągu dwóch lat, licząc od dnia dzisiejszego, oddania gotowej kolei na użytek publiczny i utrzymywania jej w ruchu bez przerwy przez cały okres koncesyjny.

Jako rękojmię dotrzymania powyższego terminu budowy, oraz wykonania i uposażenia kolei zgodnie z koncesyą złożyć ma koncesyonaryuszka na żądanie c. k. Rządu odpowiednią kaucyę w papierach wartościowych, nadających się do lokacyi pieniędzy sierocych.

W razie niedotrzymania powyższego zobowiązania można uznać kaucyę tę za przepadłą.

§ 3.

Celem wybudowania koncesyonowanej kolei nadaje się koncesyonaryuszce prawo wywłaszczenia według postanowień oduosnych przepisów ustawowych.

Takie samo prawo przyzna się koncesyonaryuszce także co do ewentualnej budowy tych kolei dojazdowych, których urządzenie uznałby c. k. Rząd za odpowiadające interesowi publicznemu.

§ 4.

Przy budowie koncesyonowanej kolei i ruchu na niej stosować się winna koncesyonaryuszka do osnowy niniejszego dokumentu koncesyjnego, do warunków koncesyjnych, ustanowionych przez c. k. Ministerstwo kolei żelaznych, jakoteż do istniejących w tej mierze ustaw i rozporządzeń, w szczególności do ustawy o koncesyach na koleje żelazne z dnia 14. września 1854, Dz. u. p. Nr. 238, i do regulaminu ruchu na kolejach żelaznych z dnia 16. listopada 1851, Dz. u. p. Nr. 1 z r. 1852, wreszcie do ustaw i rozporządzeń, któreby wydano w przyszłości. Pod względem ruchu będzie można o tyle odstąpić od zarządzeń dla bezpieczeństwa i przepisów co do ruchu, ustanowionych w regulaminie ruchu kolei żelaznych i w oduosnych postanowieniach dodatkowych, o ile ze względu na szczególne stosunki obrotu i ruchu, a w szczególności ze względu na zmniejszoną chyżość, c. k. Ministerstwo kolei żelaznych uzna to za dopuszczalne; w tej mierze stosować się będzie osobne przepisy ruchu, które wyda c. k. Ministerstwo kolei żelaznych.

§ 5.

Transporty wojskowe musi się przewozić po niższych cenach taryfowych. Pod względem zastosowania taryfy wojskowej do przewozu osób i rzeczy obowiązywać będą postanowienia, które tak w tej mierze jak i względem ulg dla podróżujących wojskowych obowiązują każdorazem na austriackich kolejach państwowych.

Postanowienia te stosują się także do obrony krajowej i pospolitego ruszenia obu połów Monarchii, do tyrolskich strzelców krajowych i do żandarmeryi, a to nie tylko w podróżach na koszt skarbu państwa, lecz także w podróżach służbowych na ćwiczenia wojskowe i zgromadzenia kontrolne, odbywanych własnym kosztem.

Koncesjonaryuszka jest obowiązana przystąpić do umowy, zawartej przez austriackie spółki kolejowe co do zakupu i utrzymywania w pogotowiu przyborów dla transportów wojskowych, oraz co do pomagania sobie nawzajem służbą i taborem przy uskutecznianiu większych transportów wojskowych, dalej do każdorazem obowiązujących przepisów dla kolei żelaznych na wypadek wojny, jakoteż do umowy dodatkowej, która weszła w wykonanie z dniem 1. czerwca 1871, o przewozie chorych i rannych, przewożonych na rachunek skarbu wojskowego w postawie leżącej

Przepis, który obowiązuje każdorazem pod względem transportu wojskowego na kolejach żelaznych, tudzież każdorazem obowiązujące przepisy dla kolei żelaznych na wypadek wojny nabywają dla koncesjonaryuszki mocy obowiązującej od dnia otwarcia ruchu na koncesjonowanej kolei. Przepisy wspomnianego rodzaju, wydane dopiero po tym terminie i nie ogłoszone w Dzienniku ustaw państwa, nabędą dla koncesjonaryuszki mocy obowiązującej z chwilą, w której urzędownie poda się je do jej wiadomości.

Zobowiązania te ciążyą na koncesjonaryuszce tylko o tyle, o ile dopełnienie ich będzie możliwe ze względu na drugorzędny charakter tej linii oraz ze względu na ułatwienia, udzielone skutkiem tego pod względem budowy, wyposażenia kolei i systemu ruchu.

Koncesjonaryuszka jest obowiązana uwzględnić przy obsadzaniu posad wysłużonych podoficerów c. i k. wojska, c. i k. marynarki wojennej i c. k. obrony krajowej w myśl ustawy z dnia 19. kwietnia 1872, Dz. u. p. Nr. 60.

§ 6.

Co do przewozu korpusów straży cywilnej (straży bezpieczeństwa, straży skarbowej itp.) stosować należy analogicznie niższe stopy taryfowe, obowiązujące dla transportów wojskowych.

§ 7.

Nic wolno koncesjonaryuszce powierzać ruchu na koncesjonowanej kolei osobom trzecim, wyjąwszy w razie wyraźnego zezwolenia ze strony c. k. Rządu.

C. k. Rząd zastrzega sobie prawo objęcia każdej chwili ruchu na koncesjonowanej kolei i utrzymywania go przez pozostały okres koncesyjny na rachunek koncesjonaryuszki.

W takim przypadku winna koncesjonaryuszka zwracać c. k. Rządowi koszt, rzeczywiście ponoszone z powodu utrzymywania tego ruchu.

Warunki utrzymywania tego ruchu unormowane będą zresztą w kontrakcie ruchu, który zawrze się z koncesjonaryuszką.

§ 8.

Koncesjonaryuszka jest obowiązana postarać się o zaopatrzenie swoich funkcjonariuszy na wypadek niezdolności do pracy i na starość, oraz o zaopatrzenie ich rodzin i przystąpić w tym celu do zakładu emerytalnego związku austriackich kolei lokalnych, o ileby nie utworzono dla koncesjonowanego przedsiębiorstwa kolejowego osobnej kasy pensyjnej, zapewniającej członkom przynajmniej takie same korzyści, względnie nakładającej na koncesjonaryuszkę przynajmniej takie same zobowiązania, jak wspomniany zakład emerytalny.

To zaopatrzenie należy tak przeprowadzić, by koncesjonaryuszka lub przedsiębiorstwo w jej miejsce wstępujące mieli obowiązek zgłaszać w zakładzie emerytalnym związku austriackich kolei lokalnych, względnie w własnej kasie pensyjnej stałych funkcjonariuszy z dniem nadania im stałej posady, z innych zaś funkcjonariuszy przynajmniej tych, którzy pełnią służbę jako kierownicy maszyn, palacze, konduktorzy, strażnicy lub posługacze stacyjni, przy odpowiednim ich zatrudnieniu, najpóźniej po ukończeniu trzech lat służby.

Statuty kasy pensyjnej oraz wszelkie ich zmiany podlegają zatwierdzeniu c. k. Ministerstwa kolei żelaznych.

§ 9.

Pod warunkami i zastrzeżeniami, podanymi w artykule XXV. ustawy z dnia 8. sierpnia 1910, Dz. u. p. Nr. 149, jest koncesjonaryuszka obowiązana dozwolić c. k. Rządowi na jego żądanie każdego czasu współużywania kolei do przewozu między kolejami, już istniejącymi lub mającymi powstać w przyszłości, a utrzymywanymi w ruchu przez

państwo, w taki sposób, by c. k. Rząd mógł przy swobodnem ustanowieniu taryf przeprawiać lub kazać przeprawiać całe pociągi albo pojedyncze wozy współużywaną koleją lub jej częściami za opłatą stosownego wynagrodzenia.

§ 10.

Nadaje się koncesyonaryuszce prawo utworzenia, za osobnem zezwoleniem c. k. Rządu i pod warunkami, które on ustanowi, spółki akcyjnej, która ma wejść w wszystkie prawa i obowiązki koncesyonaryuszki.

Koncesyonaryuszce nadaje się prawo wydania akcji pierwszeństwa, idących pod względem procentowania i umorzenia przed akcjami zakładowymi, aż do kwoty, którą oznaczy c. k. Rząd.

Dywidenda, należąca się akcyom pierwszeństwa, zanim dla akcji zakładowych zaistnieje prawo do dywidendy, nie może być oznaczona powyżej 4 od sta, przyczem jednak dopłata z dochodów późniejszych lat nie powinna mieć miejsca.

Statuty spółki oraz formularze wydać się mających akcji podlegają zatwierdzeniu c. k. Rządu.

Osnowa skryptu dłużnego, który będzie wystawiony celem zaciągnięcia pożyczki, zabezpieczonej w księgach kolejowych i nie rozłożonej na częściowe zapisy długu, podlega zatwierdzeniu c. k. Rządu.

Cyfra kapitału zakładowego, rzeczywistego, jakoteż imiennego, podlega zatwierdzeniu c. k. Rządu.

W tym względzie przyjmuje się za zasadę, że oprócz rzeczywście wyłożonych i należycie wykazanych kosztów na sporządzenie projektu, budowę i urządzenie kolei, wraz z nabyciem parku wozowego oraz uposażeniem rezerwy kapitałowej, oznaczonej przez c. k. Rząd, z doliczeniem odsetek interkalarnych, rzeczywście zapłaconych w okresie budowy, i straty na kursie, gdyby ją istotnie poniesiono przy gromadzeniu kapitału, żadnych wydatków jakiegobądź rodzaju w kapitał wliczać nie wolno.

Gdyby po wybudowaniu kolei miano jeszcze wystawić jakie nowe budowle lub pomnożyć urządzenia ruchu, wówczas można doliczyć odnośne koszta do kapitału zakładowego, jeżeli c. k. Rząd zezwolił na wzniesienie projektowanych nowych budowli lub na pomnożenie urządzeń ruchu i jeżeli koszta te będą należycie wykazane.

Cały kapitał zakładowy ma być umorzony w okresie koncesyjnym według planu amortyzacji, zatwierdzonego przez c. k. Rząd.

§ 11.

C. k. Rząd zastrzega sobie prawo wykupienia koncesyonowanej kolei po jej ukończeniu i puszczeniu w ruch w każdym czasie pod następującymi warunkami:

1. Celem oznaczenia ceny wykupna policzy się czyste roczne dochody przedsiębiorstwa kolejowego w ciągu ostatnich zamkniętych lat siedmiu, poprzedzających chwilę wykupna, strąci się z tego czyste dochody najniepomyślniejszych dwóch lat, poczem obliczy się średni dochód czysty pozostałych lat pięciu.

2. Gdyby wykupno nastąpić miało przed upływem unormowanego w § 1. czasowego uwolnienia od podatku, w takim razie obliczony w ten sposób średni dochód czysty owych lat pięciu przedstawia w ciągu pozostałego okresu wolności od podatku rentę wykupna, która ma być wypłacana bez ściągania podatku. Za czas po upływie wolności podatkowej oznaczy się zarazem rentę wykupna w ten sposób, że od dochodów, podług których oblicza się sumę średnią, policzy się podatek wraz z dodatkami według stopy procentowej odnośnych lat i potrąci go z dochodów. Do pozostałej reszty doliczy się ze względu na to, że stosownie do § 131., lit. a) ustawy z dnia 25. października 1896, Dz. u. p. Nr. 220, opłacać się ma na przyszłość od renty wykupna podatek dziesięcioprocentowy, dodatek w wysokości jednej dziewiątej tego czystego dochodu.

3. Gdyby natomiast wykupno nastąpić miało po upływie ustanowionego w § 1. czasowego uwolnienia od podatków, wówczas uważać się będzie przy obliczaniu czystych dochodów rocznych podatki i dodatki do podatków, ciążące na wykupionem przedsiębiorstwie kolejowem, oraz wszelkie inne opłaty publiczne za wydatki ruchu.

Jeżeli obowiązek płacenia podatku istniał nie przez wszystkie lata, podług których oblicza się sumę średnią, w takim razie należy także co do lat wolnych od podatku obliczyć podatek wraz z dodatkami według stopy procentowej odnośnych lat i potrącić go z przychodów.

Ze względu jednak na to, że stosownie do § 131., lit. a) ustawy z dnia 25. października 1896, Dz. u. p. Nr. 220, opłacać się ma od renty wykupna podatek dziesięcioprocentowy, należy doliczyć do przeciętnych czystych dochodów, w taki sposób obliczonych, dodatek, wynoszący jedną dziewiątą tych czystych dochodów.

4. Przeciętny dochód czysty, obliczony w myśl powyższych postanowień, należy płacić koncesyona-

ryszce jako wynagrodzenie za wykupioną kolej przez pozostały czas trwania koncesyi w ratach półrocznych, płatnych z dołu dnia 30. czerwca i dnia 31. grudnia każdego roku.

5. Gdyby jednak kolej miała być wykupiona przed upływem siódmego roku obrotowego lub gdyby średni dochód czysty, obliczony w myśl powyższych postanowień ustępów 1. do 3., bez uwzględnienia dodatku, przewidzianego w ustępach 2. i 3., nie dawał przynajmniej takiej sumy rocznej, któraby się równała racie rocznej, potrzebnej na zgodne z planem oprocentowanie i umorzenie pożyczek, zaciągniętych za zezwoleniem c. k. Rządu celem pokrycia policzalnych kosztów zakładowych i zabezpieczonych w księgach kolejowych wraz z ratą roczną, potrzebną na oprocentowanie po cztery od sta kapitału akcyjnego, zatwierdzonego przez c. k. Rząd, i na umorzenie go w ciągu okresu koncesyjnego, w takim razie wynagrodzenie, które państwo ma zapłacić za wykupioną kolej, będzie polegało na tem, że państwo płacić będzie wymienioną wyżej kwotę ryczałtową w ratach półrocznych, płatnych z dołu dnia 30. czerwca i dnia 31. grudnia każdego roku, i zwracać koncesyonaryszce podatek rentowy, przypadający od tej renty wykupna.

6. Państwu zastrzega się prawo objęcia w każdym czasie zamiast koncesyonaryszki do spłacenia z własnych funduszów pożyczek, zaciągniętych celem zapewnienia pieniędzy na koncesyonowaną kolej, w kwocie, wiszącej jeszcze jako nieumorzona w chwili wykupna według zatwierdzonego planu umorzenia; w tym wypadku należy zmniejszyć przypadającą do zapłaty rentę wykupna o zapotrzebowanie na oprocentowanie i umorzenie wspomnianego kapitału pożyczkowego oraz w danym razie o odpowiadającą zapotrzebowaniu temu kwotę dodatku, który w myśl postanowień ustępów 2. i 3. ma być doliczony do dochodu przeciętnego.

7. Państwo zastrzega sobie dalej prawo zapłacenia w każdym czasie zamiast niepłatnych jeszcze rent, należnych koncesyonaryszce w myśl postanowień punktów powyższych, kapitału, równającego się zdyskontowanej według stopy po cztery od sta na rok, licząc odsetki od odsetek, wartości kapitałowej tych rent, po strąceniu, jak się samo przez się rozumie, dodatku, któryby w myśl postanowień ustępu 2. i 3. mieścił się w tych rentach.

Gdyby państwo postanowiło w taki sposób spłacić kapitał, wolno mu będzie użyć do tego, podług własnego wyboru, gotówki lub obligacyi długu państwa. Obligacye długu państwa liczone będą w takim

razie po kursie, jaki wyniknie jako kurs średni z porównania kursów pieniężnych obligacyi długu państwa tego samego rodzaju, notowanych urzędownie na giełdzie wiedeńskiej w ciągu półrocza bezpośrednio poprzedzającego.

8. Przez wykupienie kolei i od dnia tego wykupienia przechodzi na państwo za wypłatą wynagrodzenia, oznaczonego pod l. 1 do 7, bez dalszej odpłaty własność koncesyonowanej niniejszem kolei, wolna od ciężarów a względnie obciążoną tylko za legającymi jeszcze resztami pożyczek, zaciągniętych za zezwoleniem c. k. Rządu, tudzież jej używanie, a to z wszystkimi do niej należącymi ruchomościami i nieruchomościami, licząc tu także tabor wozowy, zapasy materyałów i zapasy kasowe, koleje dojazdowe, będące ewentualnie własnością koncesyonaryszki i jej przedsiębiorstwa poboczne, jakoteż rezerwy obrotowe i kapitałowe, utworzone z kapitału zakładowego, o ileby tych ostatnich nie użyto już stosownie do ich przeznaczenia za zezwoleniem c. k. Rządu.

9. Postanowienie c. k. Rządu, dotyczące się wykonania państwowego prawa wykupna, które nastąpić może zawsze tylko z początkiem roku kalendarzowego, oznajmione będzie przedsiębiorstwu kolejowemu w formie deklaracyi najpóźniej do dnia 31. października bezpośrednio poprzedzającego roku.

Deklaracya ta będzie określać następujące szczegóły:

- a) termin, od którego wykupienie zaczyna się;
- b) przedsiębiorstwo kolejowe, będące przedmiotem wykupna, i inne przedmioty majątkowe, które bądź jako przynależność przedsiębiorstwa kolejowego, bądź jako zaspokojenie pretensyi państwa bądź z jakichkolwiek innych tytułów prawnych przejść mają również na państwo;
- c) wysokość ceny wykupna (l. 1 do 6), którą państwo zapłacić ma przedsiębiorstwu kolejowemu, a którą ewentualnie obliczy się tymczasowo z zastrzeżeniem późniejszego sprostowania, przy równoczesnem podaniu terminu i miejsca płatności.

10. C. k. Rząd zastrzega sobie prawo ustanowienia jednocześnie z doręczeniem deklaracyi, dotyczącej się wykupna, osobnego komisarza, który ma czuwać nad tem, aby począwszy od tej chwili nie zmieniono stanu majątku na szkodę państwa.

Od chwili deklaracyi, dotyczącej się wykupienia, wymaga wszelka sprzedaż lub obciążenie wymienionych tam nieruchomości przedmiotów majątkowych pozwolenia tego komisarza.

To samo odnosi się do przyjmowania wszelkich nowych zobowiązań, które przekraczają zakres zwyczajnego toku interesów albo powodują trwałe obciążenie.

11. Koncesyonaryuszka jest obowiązana postarać się o to, aby c. k. Rząd mógł w dniu, wyznaczonym na wykupienie, objąć w fizyczne posiadanie wszystkie przedmioty majątkowe, wymienione w deklaracji wykupna.

Gdyby koncesyonaryuszka nie uczyniła zadość temu zobowiązaniu, będzie c. k. Rząd miał prawo nawet bez jej zezwolenia i bez interwencji sądowej objąć wymienione przedmioty majątkowe w fizyczne posiadanie.

Począwszy od chwili wykupienia, odbywać się będzie ruch na wykupionej kolei na rachunek państwa; od tej chwili przypadają więc wszystkie dochody z ruchu na korzyść państwa, na koszt jego zaś idą wszystkie wydatki połączone z ruchem.

Czyste dochody, jakie wynikną z obrachunku po chwilę wykupienia, pozostają własnością przedsiębiorstwa kolejowego, które natomiast odpowiadać ma samo za wszelkie należitości obrachunkowe i za wszelkie inne długi, pochodzące z budowy i ruchu kolei aż do chwili powyższej.

12. C. k. Rząd zastrzega sobie prawo zahipotekowania na podstawie deklaracji wykupna (l. 9.) prawa własności państwa na wszystkich nieruchomościach przedmiotach majątkowych, przechodzących na państwo wskutek wykupienia.

Koncesyonaryuszka jest obowiązana oddać c. k. Rządowi na jego żądanie do dyspozycji wszelkie dokumenty prawne, jakichby od niej w tym celu jeszcze wymagano.

§ 12.

Trwanie koncesyi, łącznie z ochroną przeciw zakładaniu nowych kolei, wypowiedzianą w § 9., lit. b) ustawy o koncesjach na koleje żelazne, oznacza się na lat dziewięćdziesiąt (90), licząc od dnia dzisiejszego; po upływie tego czasu gaśnie koncesya.

C. k. Rząd może uznać koncesję za zgasłą także przed upływem powyższego czasu, jeżeli zajdą warunki, wymienione w § 16.

§ 13.

Gdy koncesya zgaśnie i od dnia jej zgaśnięcia przechodzi na państwo bez wynagrodzenia wolna od ciężarów własność i używanie koncesyonowanej

kolei i wszystkich ruchomych i nieruchomych przynależności, licząc tu także tabor wozowy, zapasy materiałów i zapasy kasowe, koleje dojazdowe i przedsiębiorstwa poboczne, będące ewentualnie własnością koncesyonaryuszki, jakoteż rezerwy obrotowe i kapitałowe, utworzone z kapitału zakładowego, o ileby nie użyto już tych ostatnich za zezwoleniem c. k. Rządu stosownie do ich przeznaczenia.

§ 14.

Zarówno w razie zgaśnięcia niniejszej koncesyi, jak i w razie wykupienia kolei (§ 11.) zatrzymuje koncesyonaryuszka na własność fundusz rezerwowy, utworzony z własnych dochodów przedsiębiorstwa, i ewentualne aktywa obrachunkowe, tudzież te osobne zakłady i budynki, wzniesione lub nabyte z własnego majątku, do których zbudowania lub nabycia c. k. Rząd upoważnił koncesyonaryuszkę z tym wyraźnym dodatkiem, iż przedmioty te nie stanowią przynależności kolei.

§ 15.

C. k. Rząd ma prawo przekonywania się, czy budowę kolei i jej urządzenia ruchu wykonano w wszystkich częściach odpowiednio celowi i sumiennie, tudzież prawo zarządzenia, aby wadom, zachodzącym w tym względzie, zapobieżono, względnie aby je usunięto.

C. k. Rząd ma także prawo wglądania w zarząd kolei za pośrednictwem wydelegowanego przez siebie funkcyonaryusza, a w szczególności prawo nadzorowania w sposób, jaki tylko uzna za stosowny, za pośrednictwem organów nadzorczych, które wydeleguje na koszt koncesyonaryuszki, aby budowę wykonano zgodnie z projektem i kontraktami.

W razie utworzenia spółki akcyjnej ma komisarz, ustanowiony przez c. k. Rząd, także prawo bywania na posiedzeniach rady zawiadowczej lub innej reprezentacji, sprawującej zarząd spółki, jakoteż na walnych zgromadzeniach, ile razy uzna to za potrzebne, oraz prawo zawieszania wszelkich takich uchwał lub zarządzeń, które sprzeciwiałyby się ustawom, koncesyi lub statutowi spółki, względnie były dla publicznego dobra szkodliwe; w tym przypadku winien jednak komisarz przedstawić sprawę natychmiast c. k. Ministerstwu kolei żelaznych do decyzji, która zapaść ma bezzwłocznie i mieć dla spółki moc obowiązującą.

Za ustanowiony tutaj nadzór nad przedsiębiorstwem kolejowym płacić ma koncesyonaryuszka ze względu na połączony z tem zakres czynności roczne

wynagrodzenie ryczałtowe na rzecz Skarbu państwa, którego wysokość oznaczy c. k. Rząd z uwzględnieniem rozmiaru przedsięwzięcia kolei lokalnej.

§ 16.

C. k. Rząd zastrzega sobie ponadto prawo wydania zarządzeń zapobiegawczych, odpowiadających ustawom, na wypadek, gdyby mimo poprzedniego ostrzeżenia, dopuszczono się ponownie naruszenia lub zaniedbania jednego z obowiązków, przepisanych dokumentem koncesyjnym, warunkami koncesyi lub ustawami, a według okoliczności prawo uznania koncesyi za zgasłą jeszcze przed upływem okresu koncesyjnego. W szczególności można uznać koncesyę za zgasłą jeszcze przed upływem okresu koncesyjnego, jeżeli nie dopełniono zobowiązań względem ukończenia budowy i otwarcia ruchu, określonych § 2., o ile ewentualne przekroczenie terminu nie dałoby się usprawiedliwić w myśl § 11, lit. b) ustawy o koncesyach na koleje żelazne.

Forster wr.

70.

Obwieszczenie Ministerstwa kolei żelaznych z dnia 31. marca 1912, dotyczące koncesjonowania elektrycznej wązkotorowej kolejki na obszarze gminy miasta Tarnowa.

C. k. Ministerstwo kolei żelaznych udzieliło na zasadzie i w myśl postanowień ustawy o kolejach niższego rzędu z dnia 8. sierpnia 1910, Dz. u. p. Nr. 149, w porozumieniu z interesowanymi c. k. Ministerstwami i c. i k. wspólnem Ministerstwem wojny gminie miasta Tarnowa żadaną koncesyę na budowę i utrzymywanie w ruchu elektrycznej wązkotorowej kolejki od placu przed dworcem tarnowskim na linii c. k. kolei państwowych przez ulicę dojazdową do dworca, ulicę Krakowską i Wałową do ulicy Lwowskiej w Tarnowie z odgałęzieniem do remizy wozowej obok ulicy Warzywnej, a to pod warunkami i zastrzeżeniami, określonymi bliżej w dalszym ciągu.

§ 1.

Co do koncesjonowanej kolei żelaznej korzysta koncesjonaryuszka z ulg skarbowych, przewidzianych w artykułach VI. do XII. ustawy z dnia 8. sierpnia 1910, Dz. u. p. Nr. 149.

Trwanie uwolnień, przewidzianych w artykule X. ustawy powyższej, oznacza się na lat 25.

§ 2.

Koncesjonaryuszka ma obowiązek ukończenia budowy wspomnianej na wstępie kolei najpóźniej w przeciągu roku, licząc od dnia dzisiejszego, oddania gotowej kolei na użytek publiczny i utrzymywania jej w ruchu bez przerwy przez cały okres koncesyjny.

Jako rękojmię dotrzymania powyższego terminu budowy złożyć ma koncesjonaryuszka na żądanie c. k. Rządu odpowiednią kaucyę w papierach wartościowych, nadających się do lokacyi pieniędzy sierocych.

W razie niedotrzymania powyższego zobowiązania można uznać kaucyę tę za przepadłą.

§ 3.

Celem wybudowania koncesjonowanej kolei nadaje się koncesjonaryuszce prawo wyłączenia według postanowień odnośnych przepisów ustawowych.

Takie samo prawo przyzna się koncesjonaryuszce także co do ewentualnej budowy tych kolei dojazdowych, których urządzenie uznałby c. k. Rząd za odpowiadające interesowi publicznemu.

§ 4.

O ile celem poprowadzenia koncesjonowanej kolei ma się użyć dróg publicznych, powinna koncesjonaryuszka postarać się o zezwolenie u osób, obowiązanych do utrzymywania tychże, a względnie u tych władz lub organów, które w myśl obowiązujących ustaw są powołane do zezwolenia na używanie drogi.

§ 5.

Przy budowie koncesjonowanej kolei i ruchu na niej stosować się winna koncesjonaryuszka do osnowy niniejszego dokumentu koncesyjnego, do technicznych warunków koncesyjnych, ustanowionych przez c. k. Ministerstwo kolei żelaznych, jakoteż do istniejących w tej mierze ustaw i rozporządzeń, w szczególności do ustawy o koncesyach na koleje żelazne z dnia 14. września 1854, Dz. u. p. Nr. 238, i do regulaminu ruchu na kolejach żelaznych z dnia 16. listopada 1851. Dz. u. p. Nr. 1 z r. 1852, o ile one w myśl postanowień rozdziału B ustawy z dnia 8. sierpnia 1910, Dz. u. p. Nr. 149,

mają zastosowanie do kolejek, dalej do ustaw i rozporządzeń, któreby wydano w przyszłości, a wreszcie do zarządzeń c. k. Ministerstwa kolei żelaznych i innych powołanych władz.

§ 6.

Cyfra kapitału zakładowego, rzeczywistego i nominalnego podlega zatwierdzeniu c. k. Rządu.

W tym względzie przyjmuje się za zasadę, że oprócz rzeczywiście wyłożonych i należycie wykazanych kosztów na sporządzenie projektu, budowę i urządzenie kolei wraz z nabyciem parku wozowego i uposażeniem rezerwy kapitałowej, z doliczeniem odsetek interkalarnych, rzeczywiście zapłaconych w okresie budowy, i rzeczywistej straty na kursie, wynikłej ewentualnie przy gromadzeniu kapitału, nie wolno wliczać w kapitał żadnych dalszych wydatków.

Gdyby po zużyciu zatwierdzonego kapitału zakładowego miano wystawić dalsze nowe budowle lub pomnożyć urządzenia ruchu, natenczas można doliczyć odnośne koszty do kapitału zakładowego, jeżeli c. k. Rząd zezwolił na wzniesienie projektowanych nowych budowli lub na pomnożenie urządzeń ruchu i jeżeli koszty te będą należycie wykazane.

Cały kapitał zakładowy ma być umorzony w okresie koncesyjnym według planu amortyzacji, zatwierdzonego przez c. k. Rząd.

§ 7.

Koncesjonaryuszka jest obowiązana przyznawać prawo wolnej jazdy na kolei podoficerom i ordonansom, będącym kaźdocześnie w służbie.

Blizsze warunki w tym względzie należy ułożyć w porozumieniu z właściwymi władzami wojskowymi.

Koncesjonaryuszka jest obowiązana uwzględnić przy obsadzaniu posad wysłużonych podoficerów wojska, marynarki wojennej i obrony krajowej w myśl ustawy z dnia 19. kwietnia 1872, Dz. u. p. Nr. 60.

§ 8.

Urzednicy państwowi, funkcyonaryusze i słudzy, którzy korzystają z kolei wskutek polecenia władz, sprawujących nadzór nad zarządem i ruchem kolei, albo w celu strzeżenia interesów państwa z tytułu koncesyi lub z względów skarbowych i wykazują się urzędowymi certyfikatami, wystawionymi przez c. k. Ministerstwo kolei żelaznych dla ich legitymacyi, muszą być przewożeni wraz z pakunkami podróżnymi bezpłatnie.

§ 9.

Koncesjonaryuszka jest obowiązana przewozić pocztę, oraz funkcyonaryuszy zarządu pocztowego i telegraficznego wszystkimi pociągami programowymi.

Za te jak również za inne świadczenia na cele zakładu pocztowego może koncesjonaryuszka domagać się odpowiedniego wynagrodzenia, które będzie ustalone drogą układu.

Korespondencye, odnoszące się do zarządu kolejki, a wymieniane między dyrekcją lub zarządztwem przedsiębiorstwa kolejki i jej podwładnymi organami albo przez organa te między sobą, mogą być przewożone przez funkcyonaryuszy zakładu kolejowego.

§ 10.

Koncesjonaryuszka jest obowiązana postarać się o zabezpieczenie swych funkcyonaryuszy na wypadek niezdolności do pracy i na starość, oraz o zaopatrzenie ich rodzin i przystąpić w tym celu do kasy emerytalnej związku austriackich kolei lokalnych, o ileby nie utworzono dla koncesjonowanego przedsiębiorstwa kolejowego własnej kasy emerytalnej, zapewniającej członkom przynajmniej takie same korzyści, względnie nakładające na koncesjonaryuszkę przynajmniej takie same obowiązki, jak zakład wspomnianego związku.

To zaopatrzenie należy tak przeprowadzić, by koncesjonaryuszka miała obowiązek zgłaszać w zakładzie emerytalnym związku austriackich kolei lokalnych, względnie w własnej kasie emerytalnej stałych funkcyonaryuszy z dniem nadania im stałej posady, z innych zaś funkcyonaryuszy przynajmniej tych, którzy pełnią służbę jako kierownicy wozów, konduktorzy, strażnicy lub posługacze stacyjni, przy odpowiednim ich zatrudnieniu, najpóźniej po ukończeniu trzech lat służby.

Statut kasy pensyjnej, która będzie ewentualnie utworzona, oraz wszelkie jego zmiany podlegają zatwierdzeniu c. k. Rządu.

§ 11.

Koncesjonaryuszka jest obowiązana dostarczać na żądanie c. k. Ministerstwa kolei żelaznych w czasie właściwym wykazów statystycznych, potrzebnych do zestawienia rocznej statystyki kolejowej.

§ 12.

Trwanie koncesyi łącznie z ochroną przeciw zakładaniu nowych kolei, wypowiedzianą w § 9., lit. b) ustawy o koncesjach na koleje żelazne, oznacza się na lat dziewięćdziesiąt (90), licząc od dnia dzisiejszego; po upływie tego czasu gaśnie koncesya.

C. k. Rząd może uznać koncesyę za zgasłą także przed upływem powyższego czasu, jeżeli nie dopełniono zobowiązań co do rozpoczęcia i ukończenia budowy oraz otwarcia ruchu, określonych w § 2., o ile ewentualne przekroczenie terminu nie dałoby się usprawiedliwić w myśl § 11., lit. b) ustawy o koncesyach na koleje żelazne.

§ 13.

Z wyjątkiem wyraźnego zezwolenia c. k. Rządu nie wolno koncesyonaryuszce powierzać ruchu na koncesyonowanej kolei osobom trzecim na własny lub cudzy rachunek ani prowadzić go samej na rachunek obcy.

§ 14.

C. k. Rządowi wolno będzie uczynić zezwolenie na utrzymywanie koncesyonowanej kolei w ruchu na rachunek innej osoby prócz gminy miasta Tarnowa zależnem od warunku, aby skrócono odpowiednio termin dwudziestopięcioletni, ustanowiony w § 1., ustęp 2., oraz dziewięćdziesięcioletni czas trwania koncesyi, oznaczony w § 12.,

ustęp 1., i zastrzedz sobie prawo wykupna i przypadku pod warunkami, które będą w takim razie bliżej określone.

§ 15.

C. k. Rząd ma prawo przekonywania się, czy budowę kolei i jej urządzenia ruchu wykonano w wszystkich częściach odpowiednio celowi i sumiennie, tudzież prawo zarządzenia, aby wadom, zachodzącym w tym względzie, zapobieżono, względnie aby je usunięto.

§ 16.

C. k. Rząd zastrzega sobie prawo wydania zarządzeń zapobiegawczych, odpowiadających ustawom, na wypadek, gdyby pomimo poprzedniego ostrzeżenia dopuszczono się ponownie naruszenia lub zaniedbania jednego z obowiązków, przepisanych koncesyą, warunkami koncesyi lub ustawami, a według okoliczności prawo uznania koncesyi za zgasłą jeszcze przed upływem okresu koncesyjnego.

Forster wlr.

Rok 1912.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XXIX. — Wydana i rozesłana dnia 10. kwietnia 1912.

Treść: № 71. Obwieszczenie, którem uwiadamia się o zawarciu między Ministerstwem królestw i krajów reprezentowanych w Radzie państwa a Ministerstwem krajów świętej korony węgierskiej układu dodatkowego do umowy monetarnej i walutowej ze względu na bicie dwukoronówek i wybicie nowej seryi jednokoronówek, ustalonego w ustawie z dnia 7. marca 1912.

71.

Obwieszczenie c. k. Prezydenta Ministrów z dnia 20. marca 1912,

którem uwiadamia się o zawarciu między Ministerstwem królestw i krajów reprezentowanych w Radzie państwa a Ministerstwem krajów świętej korony węgierskiej układu dodatkowego do umowy monetarnej i walutowej ze względu na bicie dwukoronówek i wybicie nowej seryi jednokoronówek,

ustalonego w ustawie z dnia 7. marca 1912,
Dz. u. p. Nr. 54.

W wykonaniu ustawy z dnia 7. marca 1912, Dz. u. p. Nr. 54, zawarło Ministerstwo królestw i krajów reprezentowanych w Radzie państwa z Ministerstwem krajów świętej korony węgierskiej układ dodatkowy do umowy monetarnej i walutowej ze względu na bicie dwukoronówek i wybicie nowej seryi jednokoronówek w brzmieniu, ustalonym powyższą ustawą.

Stürgkh wkr.

Przebieg choroby

Przebieg choroby w postaci powiększenia węzłów chłonnych

Wiek 30 lat. Mężczyzna. 10 kwietnia 1871 r.

Choroba rozpoczęła się 10 kwietnia 1871 r. z objawów powiększenia węzłów chłonnych w okolicy szyi i pachy. Wskazywał na to powiększenie węzłów chłonnych w okolicy szyi i pachy. Wskazywał na to powiększenie węzłów chłonnych w okolicy szyi i pachy.

10 kwietnia 1871 r. Wskazywał na to powiększenie węzłów chłonnych w okolicy szyi i pachy. Wskazywał na to powiększenie węzłów chłonnych w okolicy szyi i pachy.

10 kwietnia 1871 r. Wskazywał na to powiększenie węzłów chłonnych w okolicy szyi i pachy. Wskazywał na to powiększenie węzłów chłonnych w okolicy szyi i pachy.

10 kwietnia 1871 r. Wskazywał na to powiększenie węzłów chłonnych w okolicy szyi i pachy. Wskazywał na to powiększenie węzłów chłonnych w okolicy szyi i pachy.

10 kwietnia 1871 r. Wskazywał na to powiększenie węzłów chłonnych w okolicy szyi i pachy. Wskazywał na to powiększenie węzłów chłonnych w okolicy szyi i pachy.

10 kwietnia 1871 r. Wskazywał na to powiększenie węzłów chłonnych w okolicy szyi i pachy. Wskazywał na to powiększenie węzłów chłonnych w okolicy szyi i pachy.

10 kwietnia 1871 r. Wskazywał na to powiększenie węzłów chłonnych w okolicy szyi i pachy. Wskazywał na to powiększenie węzłów chłonnych w okolicy szyi i pachy.

10 kwietnia 1871 r. Wskazywał na to powiększenie węzłów chłonnych w okolicy szyi i pachy. Wskazywał na to powiększenie węzłów chłonnych w okolicy szyi i pachy.

10 kwietnia 1871 r. Wskazywał na to powiększenie węzłów chłonnych w okolicy szyi i pachy. Wskazywał na to powiększenie węzłów chłonnych w okolicy szyi i pachy.

10 kwietnia 1871 r. Wskazywał na to powiększenie węzłów chłonnych w okolicy szyi i pachy. Wskazywał na to powiększenie węzłów chłonnych w okolicy szyi i pachy.

10 kwietnia 1871 r. Wskazywał na to powiększenie węzłów chłonnych w okolicy szyi i pachy. Wskazywał na to powiększenie węzłów chłonnych w okolicy szyi i pachy.

10 kwietnia 1871 r. Wskazywał na to powiększenie węzłów chłonnych w okolicy szyi i pachy. Wskazywał na to powiększenie węzłów chłonnych w okolicy szyi i pachy.

10 kwietnia 1871 r. Wskazywał na to powiększenie węzłów chłonnych w okolicy szyi i pachy. Wskazywał na to powiększenie węzłów chłonnych w okolicy szyi i pachy.

10 kwietnia 1871 r. Wskazywał na to powiększenie węzłów chłonnych w okolicy szyi i pachy. Wskazywał na to powiększenie węzłów chłonnych w okolicy szyi i pachy.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XXX. — Wydana i rozesłana dnia 13. kwietnia 1912.

Treść: **M** 72. Dokument koncesyjny na kolej lokalną z Vöcklamarkt do Attersee.

72.

Dokument koncesyjny z dnia 6. kwietnia 1912

na kolej lokalną z Vöcklamarkt do Attersee.

Na zasadzie Najwyższego upoważnienia nadaje w porozumieniu z interesowanymi Ministerstwami gminie St. Georgen w Attergau koncesyę na budowę i utrzymywanie w ruchu wązkotorowej kolei lokalnej z Vöcklamarkt do Attersee, a to w myśl postanowień ustawy o koncesyach na koleje żelazne z dnia 14. września 1854, Dz. u. p. Nr. 238, jakoteż ustawy z dnia 8. sierpnia 1910, Dz. u. p. Nr. 149, pod warunkami i zastrzeżeniami, podanymi w dalszym ciągu:

§ 1.

Co do kolei żelaznej, będącej przedmiotem tego dokumentu koncesyjnego, korzysta koncesyonaryuszka z ulg, przewidzianych w artykułach VI. do XII. ustawy z dnia 8. sierpnia 1910, Dz. u. p. Nr. 149.

§ 2.

Koncesyonaryuszka ma obowiązek ukończenia budowy koncesyonowanej kolei najpóźniej w przeciągu dwóch lat, licząc od dnia dzisiejszego, oddania gotowej kolei na użytek publiczny i utrzymywania jej w ruchu bez przerwy przez cały okres koncesyjny.

Jako rękojmię dotrzymania powyższego terminu budowy, jakoteż wykonania i urządzenia kolei zgodnie z warunkami koncesyi złożyć ma koncesyonaryuszka na żądanie c. k. Rządu odpowiednią kaucyę w papierach wartościowych, nadających się do lokacyi pieniędzy sierocych.

W razie niedotrzymania powyższego zobowiązania można uznać kaucyę tę za przepadłą.

§ 3.

Celem wybudowania koncesyonowanej kolei nadaje się koncesyonaryuszce prawo wywłaszczenia według postanowień odnośnych przepisów ustawowych.

Takie samo prawo przyzna się koncesyonaryuszce także co do ewentualnej budowy tych kolei dojazdowych, których urządzenie uznałby c. k. Rząd za odpowiadające interesowi publicznemu.

§ 4.

Przy budowie koncesyonowanej kolei i ruchu na niej stosować się winna koncesyonaryuszka do osnowy niniejszego dokumentu koncesyjnego, do warunków koncesyjnych, ustanowionych przez c. k. Ministerstwo kolei żelaznych, jakoteż do istniejących w tej mierze ustaw i rozporządzeń, w szczególności do ustawy o koncesyach na koleje żelazne z dnia 14. września 1854, Dz. u. p. Nr. 238, i do regulaminu ruchu na kolejach żelaznych z dnia 16. listopada 1851, Dz. u. p. Nr. 1 z roku 1852, wreszcie do ustaw i rozporządzeń, któreby wydano

w przyszłości. Pod względem ruchu będzie można o tyle odstąpić od zarządzeń dla bezpieczeństwa i przepisów co do ruchu, ustanowionych w regulaminie ruchu kolei żelaznych i w odnośnych postanowieniach dodatkowych, o ile ze względu na szczególne stosunki obrotu i ruchu, a zwłaszcza ze względu na zmniejszoną chyżość c. k. Ministerstwo kolei żelaznych uzna to za dopuszczalne; w tej mierze stosować się będzie osobne przepisy ruchu, które wyda c. k. Ministerstwo kolei żelaznych.

§ 5.

Transporty wojskowe musi się przewozić po znizonych cenach taryfowych. Pod względem zastosowania taryfy wojskowej do przewozu osób i rzeczy obowiązujące będą postanowienia, które tak w tej mierze jak i względem ulg dla podróżujących wojskowych obowiązują każdorazowo na austriackich kolejach państwowych.

Postanowienia te stosują się także do obrony krajowej i pospolitego ruszenia obu połów Monarchii, do tyrolskich strzelców krajowych i do zandarmeryi, a to nie tylko w podróżach na koszt skarbu państwa, lecz także w podróżach służbowych na ćwiczenia wojskowe i zgromadzenia kontrolne, odbywanych własnym kosztem.

Koncesjonaryuszka jest obowiązana przystąpić do umowy, zawartej przez austriackie spółki kolejowe co do zakupu i utrzymywania w pogotowiu przyborów dla transportów wojskowych, oraz co do pomagania sobie nawzajem służbą i taborem przy uskutenianiu większych transportów wojskowych, dalej do każdorazowo obowiązujących przepisów dla kolei żelaznych na wypadek wojny, jakoteż do umowy dodatkowej, która weszła w wykonanie z dniem 1. czerwca 1871, o przewozie chorych i rannych, przewożonych na rachunek skarbu wojskowego w pozycji leżącej.

Przepis, który obowiązuje każdorazowo pod względem transportu wojskowego na kolejach żelaznych, tudzież każdorazowo obowiązujące przepisy dla kolei żelaznych na wypadek wojny, nabywają dla koncesjonaryuszki mocy obowiązującej od dnia otwarcia ruchu na koncesjonowanej kolei. Przepisy wspomnianego rodzaju, wydane dopiero po tym terminie i nie ogłoszone w Dzienniku ustaw państwa, nabędą dla koncesjonaryuszki mocy obowiązującej z chwilą, w której urzędownie poda się je do jej wiadomości.

Zobowiązania te ciążyą na koncesjonaryuszce tylko o tyle, o ile dopełnienie ich będzie możliwe ze względu na drugorzędny charakter tej linii oraz ze względu na ułatwienia, udzielone skutkiem tego pod względem budowy, wyposażenia kolei i systemu ruchu.

Koncesjonaryuszka jest obowiązana uwzględnić przy obsadzaniu posad wysłużonych podoficerów c. i k. wojska, c. i k. marynarki wojennej i c. k. obrony krajowej w myśl ustawy z dnia 19. kwietnia 1872, Dz. u. p. Nr. 60.

§ 6.

Co do przewozu korpusów straży cywilnej (straży bezpieczeństwa, straży skarbowej itp.) stosować należy analogicznie znizone stopy taryfowe, obowiązujące dla transportów wojskowych.

§ 7.

Nie wolno koncesjonaryuszce powierzać ruchu na koncesjonowanej kolei osobom trzecim, wyjąwszy w razie wyraźnego zezwolenia z strony c. k. Rządu.

C. k. Rząd zastrzega sobie prawo objęcia każdej chwili ruchu na koncesjonowanej kolei i utrzymywania go przez pozostały okres koncesyjny na rachunek koncesjonaryuszki.

W takim przypadku winna koncesjonaryuszka zwracać c. k. Rządowi koszt, rzeczywiście ponoszone z powodu utrzymywania tego ruchu.

Warunki utrzymywania tego ruchu unormowane będą zresztą w kontrakcie ruchu, który zawrze się z koncesjonaryuską.

§ 8.

Koncesjonaryuszka jest obowiązana postarać się o zaopatrzenie swoich funkcyjaryuszy na wypadek niezdolności do pracy i na starość, oraz o zaopatrzenie ich rodzin i przystąpić w tym celu do zakładu emerytalnego związku austriackich kolei lokalnych, o ileby nie utworzono dla koncesjonowanego przedsiębiorstwa kolejowego osobnej kasy pensyjnej, zapewniającej członkom przynajmniej takie same korzyści, względnie nakładającej na koncesjonaryuskę przynajmniej takie same zobowiązania, jak wspomniany zakład emerytalny.

To zaopatrzenie należy tak przeprowadzić, by koncesjonaryuszka lub przedsiębiorstwo w jej miejsce wstępujące mieli obowiązek zgłaszać w zakładzie emerytalnym związku austriackich kolei lokalnych, względnie w własnej kasie pensyjnej stałych funkcyjaryuszy z dniem nadania im stałej posady, z innych zaś funkcyjaryuszy przynajmniej tych, którzy pełnią służbę jako kierownicy maszyn, konduktorzy, strażnicy lub posługacze stacyjni, przy odpowiednim ich zatrudnieniu, najpóźniej po ukończeniu trzech lat służby.

Statuty kasy pensyjnej, oraz wszelkie ich zmiany podlegają zatwierdzeniu Ministerstwa kolei żelaznych.

§ 9.

Pod warunkami i zastrzeżeniami, podanymi w artykule XXV. ustawy z dnia 8. sierpnia 1910, Dz. u. p. Nr. 149, jest koncesyonaryuszka obowiązana dozwoić c. k. Rządowi na jego żądanie każdego czasu współużywania kolei do przewozu między kolejami, już istniejącymi lub mającymi powstać w przyszłości, a utrzymywanymi w ruchu przez państwo, w taki sposób, by c. k. Rząd mógł, przy swobodnem ustanawianiu taryf, przeprawiać lub kazać przeprawiać całe pociągi albo pojedyncze wozy współużywaną koleją lub jej częściami za opłatą stosownego wynagrodzenia.

§ 10.

Nadaje się koncesyonaryuszce prawo utworzenia za osobnem zezwoleniem c. k. Rządu i pod warunkami, które on ustanowi, spółki akcyjnej, która ma wejść w wszystkie prawa i obowiązki koncesyonaryuszki.

Koncesyonaryuszce nadaje się prawo wydania akcji pierwszeństwa, mających pod względem oprocentowania i umorzenia pierwszeństwo przed akcjami zakładowymi, aż do kwoty, którą oznaczy c. k. Rząd.

Dywidenda, należąca się akcyom pierwszeństwa, zanim dla akcji zakładowych zaistnieje prawo do dywidendy, nie może być wymierzona powyżej czterech i pół od sta, przyczem jednak dopłata z dochodów późniejszych lat nie powinna mieć miejsca.

Statuty spółki oraz formularze wydać się mających akcji podlegają zatwierdzeniu c. k. Rządu.

Koncesyonaryuszce przyznaje się prawo wydania częściowych zapisów długu odnośnie do pożyczki pierwszeństwa, która będzie przez nią zaciągnięta, pod warunkami, oznaczonymi przez c. k. Rząd; formularze wydać się mających obligacji pierwszeństwa podlegają zatwierdzeniu c. k. Rządu.

Cyfra kapitału zakładowego, rzeczywistego jakoteż imiennego, podlega zatwierdzeniu c. k. Rządu.

W tym względzie przyjmuje się za zasadę, że oprócz rzeczywiście wyłożonych i należycie wykazanych kosztów na sporządzenie projektu, budowę i urządzenie kolei, wraz z nabyciem parku wozowego oraz uposażeniem rezerwy kapitałowej, ozna-

czonej przez c. k. Rząd, z doliczeniem odsetek interkalarnych, rzeczywiście zapłaconych w okresie budowy, żadnych wydatków jakiegobądź rodzaju w kapitał wliczać nie wolno.

Gdyby po wybudowaniu kolei miano jeszcze wystawić jakie nowe budowle lub pomnożyć urządzenia ruchu, wówczas można doliczyć odnośnie kosza do kapitału zakładowego, jeżeli c. k. Rząd zezwolił na wzniesienie projektowanych nowych budowli lub na pomnożenie urządzeń ruchu i jeżeli kosza te będą należycie wykazane.

Cały kapitał zakładowy ma być umorzony w okresie koncesyjnym według planu amortyzacji, zatwierdzonego przez c. k. Rząd.

§ 11.

C. k. Rząd zastrzega sobie prawo wykupienia koncesyonowanej kolei po jej ukończeniu i puszczeniu w ruch w każdym czasie pod następującymi warunkami:

1. Celem oznaczenia ceny wykupna policzy się czyste roczne dochody przedsiębiorstwa kolejowego w ciągu ostatnich zamkniętych lat siedmiu, poprzedzających chwilę wykupna, straci się z tego czyste dochody najniepomyślniejszych dwóch lat, poczem obliczy się średni dochód czysty pozostałych lat pięciu.

2. Gdyby wykupno nastąpić miało przed upływem unormowanego w § 1. czasowego uwolnienia od podatku, w takim razie obliczony w ten sposób średni dochód czysty owych lat pięciu przedstawia w ciągu pozostałego okresu wolności od podatku rentę wykupna, która ma być wypłacana bez ściągnięcia podatku. Za czas po upływie wolności podatkowej oznacza się zarazem rentę wykupna w ten sposób, że od dochodów, podług których oblicza się sumę średnią, policzy się podatek wraz z dodatkami według stopy procentowej odnośnych lat i potrąci go z dochodów. Do pozostałej reszty doliczy się ze względu na to, że stosownie do § 131., lit. a) ustawy z dnia 25. października 1896, Dz. u. p. Nr. 220, opłacać się ma na przyszłość od renty wykupna podatek dziesięcioprocentowy, dodatek w wysokości jednej dziewiątej tego czystego dochodu.

3. Gdyby natomiast wykupno nastąpić miało po upływie ustanowionego w § 1. czasowego uwolnienia od podatków, wówczas uważać się będzie przy obliczaniu czystych dochodów rocznych podatki i dodatki do podatków, ciążące na wykupionem przedsiębiorstwie kolejowem, oraz wszelkie inne opłaty publiczne za wydatki ruchu.

Jeżeli obowiązek płacenia podatku istniał nie przez wszystkie lata, podług których oblicza się sumę średnią, w takim razie należy także co do lat wolnych od podatku obliczyć podatek wraz z dodatkami według stopy procentowej odnośnych lat i potrącić go z przychodów.

Ze względu jednak na to, że stosownie do § 131., lit. a) ustawy z dnia 25. października 1896, Dz. u. p. Nr. 220, opłacać się ma od renty wykupna podatek dziesięcioprocentowy, należy doliczyć do przeciętnych czystych dochodów, w taki sposób obliczonych, dodatek, wynoszący jedną dziewiątą tych czystych dochodów.

4. Przeciętny dochód czysty, obliczony w myśl powyższych postanowień, należy płacić koncesjonariuszce jako wynagrodzenie za wykupioną kolej przez pozostały czas trwania koncesyi w ratach półrocznych, płatnych z dołu dnia 30. czerwea i dnia 31. grudnia każdego roku.

5. Gdyby jednak kolej miała być wykupiona przed upływem siódmego roku obrotowego lub gdyby średni dochód czysty, obliczony w myśl powyższych postanowień ustępów 1. do 3., bez uwzględnienia dodatku, przewidzianego w ustępach 2. i 3., nie dawał przynajmniej takiej sumy rocznej, któraby się równała racie rocznej, potrzebnej na zgodne z planem oprocentowanie i umorzenie pożyczek, zaciągniętych za zezwoleniem c. k. Rządu celem pokrycia policzalnych kosztów zakładowych i zabezpieczonych w księgach kolejowych, wraz z ratą roczną, potrzebną na oprocentowanie kapitału akcyjnego zatwierdzonego przez c. k. Rząd, a to akcyi pierwszeństwa po cztery i pół, a akcyi zakładowych po cztery od sta, oraz na umorzenie kapitału akcyjnego w ciągu okresu koncesyjnego, w takim razie wynagrodzenie, które państwo ma zapłacić za wykupioną kolej, będzie polegało na tem, że państwo płacić będzie wymienione wyżej kwoty ryczałtowe w ratach półrocznych, płatnych z dołu dnia 30. czerwea i dnia 31. grudnia każdego roku, i zwracać koncesjonariuszce podatek rentowy, przypadający od tej renty wykupna.

6. Państwu zastrzega się prawo objęcia w każdym czasie zamiast koncesjonariuszki do spłacenia z własnych funduszów pożyczek, zaciągniętych celem zapewnienia pieniędzy na koncesjonowaną kolej, w kwocie, wiszącej jeszcze jako nieumorzona w chwili wykupna według zatwierdzonego planu umorzenia; w tym wypadku należy zmniejszyć przypadającą do zapłaty rentę wykupna o zapotrzebowanie na oprocentowanie i umorzenie wspomnianego kapitału pożyczkowego oraz w danym razie o odpowiadającą zapotrzebowaniu temu kwotę do-

datku, który w myśl postanowień ustępów 2. i 3. ma być doliczony do dochodu przeciętnego.

7. Państwo zastrzega sobie dalej prawo zapłacenia w każdym czasie zamiast niepłatnych jeszcze rent, należnych koncesjonariuszce w myśl postanowień punktów powyższych, kapitału, równającego się zdyskontowanej według stopy po cztery i pół od sta na rok, licząc odsetki od odsetek, wartości kapitałowej tych rent, po strąceniu, jak się samo przez się rozumie, dodatku, któryby w myśl postanowień ustępów 2. i 3. mieścił się w tych rentach.

Gdyby państwo postanowiło w taki sposób spłacić kapitał, wolno mu będzie użyć do tego, podług własnego wyboru, gotówki lub obligacyi długu państwa. Obligacye długu państwa liczone będą w takim razie po kursie, jaki wyniknie jako kurs średni z porównania kursów pieniężnych obligacyi długu państwa tego samego rodzaju, notowanych urzędownie na giełdzie wiedeńskiej w ciągu półrocza bezpośrednio poprzedzającego.

8. Przez wykupienie kolei i od dnia tego wykupienia przechodzi na państwo za wypłatą wynagrodzenia, oznaczonego pod l. 1. do 7., bez dalszej odpłaty własność koncesjonowanej niniejszem kolci, wolna od ciężarów, a względnie obciążona tylko zalegającymi jeszcze resztami pożyczek, zaciągniętych za zezwoleniem c. k. Rządu, tudzież jej używanie, a to z wszystkimi do niej należącymi ruchomościami i nieruchomościami, licząc tu także tabor wozowy, zapasy materiałów i zapasy kasowe, koleje dojazdowe, będące ewentualnie własnością koncesjonariuszki, i jej przedsiębiorstwa poboczne, jakoteż rezerwy obrotowe i kapitałowe, utworzone z kapitału zakładowego, o ileby tych ostatnich nie użyto już stosownie do ich przeznaczenia za zezwoleniem c. k. Rządu.

9. Postanowienie c. k. Rządu, dotyczące się wykonania państwowego prawa wykupna, które nastąpić może zawsze tylko z początkiem roku kalendarzowego, oznajmione będzie przedsiębiorstwu kolejowemu w formie deklaracyi najpóźniej do dnia 31. października bezpośrednio poprzedzającego roku.

Deklaracya ta będzie określać następujące szczegóły:

- a) termin, od którego wykupienie zaczyna się;
- b) przedsiębiorstwo kolejowe, będące przedmiotem wykupna, i inne przedmioty majątkowe, które bądź jako przynależność przedsiębiorstwa kolejowego, bądź na zaspokojenie pretensyi państwa, bądź z jakichkolwiek innych tytułów prawnych przejść mają również na państwo;

c) wysokość ceny wykupna (l. 1. do 7.), którą państwo zapłacić ma przedsiębiorstwu kolejowemu, a którą ewentualnie obliczy się tymczasowo z zastrzeżeniem późniejszego sprostowania, przy równoczesnem podaniu terminu i miejsca płatności.

10. C. k. Rząd zastrzega sobie prawo ustanowienia jednocześnie z doręczeniem deklaracji, dotyczącej się wykupna, osobnego komisarza, który ma czuwać nad tem, aby począwszy od tej chwili nie zmieniono stanu majątku na szkodę państwa.

Od chwili deklaracji, dotyczącej się wykupienia, wymaga wszelka sprzedaż lub obciążenie wymienionych tam nieruchomości przedmiotów majątkowych pozwolenia tego komisarza.

To samo odnosi się do przyjmowania wszelkich nowych zobowiązań, które przekraczają zakres zwyczajnego toku interesów albo powodują trwałe obciążenie.

11. Koncesyonaryuszka jest obowiązana postarać się o to, aby c. k. Rząd mógł w dniu, wyznaczonym na wykupienie, objąć w fizyczne posiadanie wszystkie przedmioty majątkowe, wymienione w deklaracji wykupna.

Gdyby koncesyonaryuszka nie uczyniła zadość temu zobowiązaniu, będzie c. k. Rząd miał prawo nawet bez jej zezwolenia i bez interwencji sądowej objąć wymienione przedmioty majątkowe w fizyczne posiadanie.

Począwszy od chwili wykupienia, odbywać się będzie ruch na wykupionej kolei na rachunek państwa; od tej chwili przypadają więc wszystkie dochody z ruchu na korzyść państwa, na koszt jego zaś idą wszystkie wydatki, połączone z ruchem.

Czyste dochody, jakie wynikną z obrachunku po chwilę wykupienia, pozostaną własnością przedsiębiorstwa kolejowego, które natomiast odpowiadać ma samo za wszelkie należytości obrachunkowe i za wszelkie inne długi, pochodzące z budowy i ruchu kolei aż do chwili powyższej.

12. C. k. Rząd zastrzega sobie prawo zahipotekowania na podstawie deklaracji wykupna (l. 9.) prawa własności państwa na wszystkich nieruchomościach przedmiotach majątkowych, przechodzących na państwo wskutek wykupienia.

Koncesyonaryuszka jest obowiązana oddać c. k. Rządowi na jego żądanie do dyspozycji wszelkie dokumenty prawne, jakichby od niej w tym celu jeszcze wymagano.

§ 12.

Trwanie koncesyi łącznie z ochroną przeciw zakładaniu nowych kolei, wypowiedzianą w § 9., lit. b) ustawy o koncesyach na koleje żelazne, oznacza się na lat dziewięćdziesiąt (90), licząc od dnia dzisiejszego; po upływie tego czasu gaśnie koncesya.

C. k. Rząd może uznać koncesyę za zgasłą także przed upływem powyższego czasu, jeżeli zajdą warunki, wymienione w § 16.

§ 13.

Gdy koncesya zgaśnie i od dnia jej zgaśnięcia przechodzi na państwo bez wynagrodzenia wolna od ciężarów własność i używanie koncesyonowanej kolei i wszystkich ruchomych i nieruchomości przynależności, licząc tu także tabor wozowy, zapasy materiałów i zapasy kasowe, koleje dojazdowe i przedsiębiorstwa poboczne, będące ewentualnie własnością koncesyonaryuszki, jakoteż rezerwy obrotowe i kapitałowe, utworzone z kapitału zakładowego, o ileby nie użyto już tych ostatnich za zezwoleniem c. k. Rządu stosownie do ich przeznaczenia.

§ 14.

Zarówno w razie zgaśnięcia niniejszej koncesyi jak i w razie wykupienia kolei (§ 11.) zatrzymuje koncesyonaryuszka na własność fundusz rezerwowy, utworzony z własnych dochodów przedsiębiorstwa, i ewentualne aktywa obrachunkowe, tudzież te osobne zakłady i budynki, wzniesione lub nabyte z własnego majątku, do których zbudowania lub nabycia c. k. Rząd upoważnił koncesyonaryuszkę z tym wyraźnym dodatkiem, iż przedmioty te nie stanowią przynależności kolei.

§ 15.

C. k. Rząd ma prawo przekonywania się, czy budowę kolei i jej urządzenia ruchu wykonano w wszystkich częściach odpowiednio celowi i sumiennie, tudzież prawo zarządzenia, aby wadom, zachodzącym w tym względzie, zapobieżono, względnie, aby je usunięto.

C. k. Rząd ma także prawo wglądania w zarząd kolei za pośrednictwem wydelegowanego funkcyjnarusza, a w szczególności prawo nadzorowania w sposób, jaki tylko uzna za stosowny, za pośrednictwem organów nadzorczych, które wydeleguje na koszt koncesyonaryuszki, aby budowę wykonano zgodnie z projektem i kontraktami.

W razie utworzenia spółki akcyjnej ma komisarz, ustanowiony przez c. k. Rząd, także prawo

bywania na posiedzeniach rady zawiadowczej lub innej reprezentacji, sprawującej zarząd spółki, jakoteż na walnych zgromadzeniach, ile razy uzna to za potrzebne, oraz prawo zawieszania wszelkich takich uchwał lub zarządzeń, które sprzeciwiałyby się ustawom, koncesyi lub statutowi spółki, względnie były dla publicznego dobra szkodliwe; w tym przypadku winien jednak komisarz przedstawić sprawę natchmiaszt c. k. Ministerstwu kolei żelaznych do decyzji, która zapaść ma bezzwłocznie i mieć dla spółki moc obowiązującą.

§ 16.

C. k. Rząd zastrzega sobie ponadto prawo wydania zarządzeń zapobiegawczych, odpowia-

jących ustawom, na wypadek, gdyby mimo poprzedniego ostrzeżenia, dopuszczono się ponownie naruszenia lub zaniedbania jednego z obowiązków, przepisanych dokumentem koncesyjnym, warunkami koncesyi lub ustawami, a według okoliczności prawo uznania koncesyi za zgasłą jeszcze przed upływem okresu koncesyjnego. W szczególności można uznać koncesyę za zgasłą jeszcze przed upływem okresu koncesyjnego, jeżeli nie dopełniono zobowiązań względem ukończenia budowy i otwarcia ruchu, określonych § 2., o ile ewentualne przekroczenie terminu nie dałoby się usprawiedliwić w myśl § 11., lit. b) ustawy o koncesyach na koleje żelazne.

Forster wlr.

Rok 1912.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Cześć XXXI. — Wydana i rozesłana dnia 16. kwietnia 1912.

Treść: (№ 73—75.) 73. Rozporządzenie w sprawie uzyskiwania kwalifikacji nauczycielskiej dla rysunków odręcznych w szkołach średnich. — 74. Obwieszczenie, dotyczące koncesjonowania elektrycznej wązkotorowej kolejki od Alte Wiese do Freundschaftshöhe w Karlsbadzie. — 75. Rozporządzenie o ochronie praw autorskich w stosunku do Hiszpanii.

73.

Rozporządzenie Ministra wyznań i oświaty z dnia 5. kwietnia 1912, w sprawie uzyskiwania kwalifikacji nauczycielskiej dla rysunków odręcznych w szkołach średnich.

W sprawie uzyskiwania kwalifikacji nauczycielskiej dla rysunków odręcznych w szkołach średnich wydaje się przepisy następujące:

Komisje egzaminacyjne.

§ 1.

Kwalifikację nauczycielską dla rysunków odręcznych jako przedmiotu głównego, tudzież rysunków geometrycznych i matematyki jako przedmiotów pobocznych, względnie także modelowania w szkołach średnich, to jest w gimnazyjach wszelkiego rodzaju, szkołach realnych i liceach żeńskich, stwierdza egzamin, zdawany przed jedną z komisji egzaminacyjnych, mianowanych przez Ministra wyznań i oświaty. Nazwa komisji brzmi: „C. k. komisya egzaminacyjna dla kandydatów na nauczycieli rysunków odręcznych w szkołach średnich“. Takie komisje egzaminacyjne istnieją obecnie w Wiedniu, w Pradze i w Krakowie.

Członkami komisji egzaminacyjnych mianuje Minister wyznań i oświaty reprezentantów poszczególnych przedmiotów egzaminu (§ 3. i 4.). Każdy członek komisji egzaminacyjnej zostaje powołany na trzy lat i może być po upływie tego czasu mia-

nowany ponownie. Z pomiędzy członków komisji mianuje Minister wyznań i oświaty dyrektora a w razie potrzeby zastępcę dyrektora.

Warunki dopuszczenia do egzaminu nauczycielskiego.

§ 2.

Kandydat, chcąc uzyskać dopuszczenie do egzaminu, winien wystosować podanie do dyrekcji tej komisji egzaminacyjnej, przed którą zamierza zdać egzamin. Do podania winien kandydat dołączyć:

- a) życiorys swój na piśmie (*curriculum vitae*) z wyszczególnieniem toku swego kształcenia się oraz studyów zawodowych tudzież z wymienieniem języka wykładowego, którego zamierza używać przy nauczaniu;
- b) metrykę chrztu lub metrykę urodzenia na dowód, że kandydat skończył 22. rok życia lub kończy go w bieżącym roku kalendarzowym;
- c) świadectwo dojrzałości, uprawniające do uczęszczania na uniwersytet lub do akademii technicznej;
- d) dokumenty, świadczące, że kandydat uczęszczał prawidłowo i z pomyślnym wynikiem co najmniej cztery lata do publicznej szkoły sztuk pięknych;
- e) prace swego zawodu artystycznego w takim zakresie, aby z nich można było powziąć sąd o wykształceniu kandydata w tej dziedzinie;

- f) dowód ucześniezenia na wykłady i ćwiczenia z geometrii wykreślnej oraz matematyki; kandydatom zaleca się szczególnie, by ucześnieziali na ogólny wykład roczny z geometrii wykreślnej w akademii technicznej, jakoteż na ćwiczenia, będące w związku z takim wykładem. tudzież, by brali udział w wykładach i ćwiczeniach praktycznych z arytmetyki elementarnej i geometrii;
- g) świadectwa kolokwialne z najmniej czterogodzinnych wykładów uniwersyteckich filozofii (szczególnie psychologii) i pedagogiki (ogólnej nauki wychowywania i nauczania, zwłaszcza także historii tej nauki poczynwszy od wieku 18., w miarę możności także metodyki tych przedmiotów), oraz dowody ucześniezenia na wykłady higieny szkolnej (pedagogiki higienicznej) i wychowywania fizycznego.

Zamiast wspomnianych świadectw kolokwialnych można przyjąć również świadectwa, dotyczące się brania udziału w seminarjum filozoficznym lub pedagogicznym. Świadectwa seminaryjne jakoteż świadectwa kolokwialne muszą być wystawione na osobnych formularzach z uwidocznieniem celu, któremu służą.

Kandydatów, którzy nie mogą przedłożyć świadectwa dojrzałości, wymaganego w punkcie c, lecz wykażą się z wybitnej działalności w swym zawodzie artystycznym i posiadają odpowiednie wykształcenie ogólne, może Minister wyznań i oświaty po wysłuchaniu komisji egzaminacyjnej dopuścić do egzaminu pod warunkami, które oznaczy się w każdym wypadku z osobna.

Przedmioty egzaminu i zakres wymagań.

§ 3.

Z wiadomości ogólnych wymaga się od kandydata:

- a) poprawnego władania obranym językiem wykładowym oraz znajomości najwybitniejszych dzieł literatury pięknej tego języka.

W celu wykazania, że kandydat czyni zadość tym wymaganiom, winien poddać się szczególniemu dwugodzinnemu egzaminowi klauzurowemu i złożyć egzamin ustny. Takiemu egzaminowi klauzurowemu i ustnemu musi się poddać także każdy kandydat, który pragnie nabyć kwalifikacji nauczycielskiej dla jakiegoś drugiego języka wykładowego.

Wypracowanie klauzurowe ma dowieść, że kandydat umie się także w piśmie

wyrażać w języku wykładowym dobrze pod względem gramatycznym i stylistycznym. Polega na wolnem opracowaniu tematu, wziętego z zakresu jego przedmiotów fachowych, albo też, jeżeli kandydat posiada dostateczną znajomość innego języka żyjącego, na przetłumaczeniu na język wykładowy ustępu z dzieł należących do zakresu jego przedmiotów fachowych. a napisanych w tym innym, jemu znanym języku. Egzamin ustny, który zawsze powinien nawiązywać do wypracowania pisemnego, ma dowieść znajomości najważniejszych zjawisk gramatycznych języka wykładowego oraz zupełnie poprawnego posługiwania się nim w mowie, nadto znajomości najważniejszych dzieł jego literatury nowszej.

Egzamina te, które przeprowadza egzaminator fachowy z języka wykładowego, może kandydat zdawać zaraz, skoro zgłosiwszy się u dyrekcji komisji egzaminacyjnej, uzyskał dopuszczenie do egzaminu nauczycielskiego; może je też zdawać podczas poszczególnych stadyów egzaminu.

Kandydat może być uwolniony zarówno od wypracowania klauzurowego jak też od egzaminu ustnego z języka wykładowego, jeżeli kończył szkoły średnie w tymże języku wykładowym i jeżeli przebieg egzaminu nauczycielskiego nie nasuwa wątpliwości co do tego, czy kandydat włada w zupełności językiem wykładowym. Uwolnienia takiego nie można przyznać wówczas, jeżeli kandydat złożył egzamin nauczycielski w języku innym, aniżeli w obranym języku wykładowym.

Jeżeli kandydat obrał język wykładowy inny, aniżeli niemiecki, i nie brał udziału aż do ostatniej klasy szkoły średniej obowiązkowo lub nadobowiązkowo w nauce języka niemieckiego z pomyślnym wynikiem, natenczas winien dowieść przy egzaminie ustnym, że potrafi przynajmniej, rozumieć pisane po niemiecku dzieła naukowe, wchodzące w zakres jego przedmiotów fachowych;

- b) znajomości historii sztuki a przedewszystkiem historii stylu z szczególnem uwzględnieniem pomników austriackich;
- e) zaznajomienia się z anatomią ciała ludzkiego, o ile to jest potrzebne dla sztuk pięknych.

§ 4.

Pod względem wykształcenia zawodowego będzie się wymagało od kandydata:

umiejętności i biegłości w rysowaniu przedmiotów z natury przy użyciu zwykłych przyborów rysunkowych; pewnej wprawy w modelowaniu

Znajomości geometrii wykreslonej, arytmetyki elementarnej i geometrii elementarnej.

W szczegolności nalezy wymagać:

- a) rysowania żywej i martwej przyrody z modelu oraz z pamieci. zdolności plastycznego przedstawiania pojedynczych kształtów (figur);
- b) nadto winien kandydat okazać rysunkiem, wypełniającym pewną przestrzeń w stylu włoskiego renesansu albo modnymi motywami zdobniczymi swój gust w dekoracyi płaszczyzn, tudzież udowodnić dostatecznej znajomości pisma ozdobnego (ornamentów);
- c) zasad geometrii wykreslonej w zakresie, oznaczonym planem nauki dla szkół realnych. Rzutów axonometrycznych. Zasad nauki o cieniach i o perspektywie liniowej; geometrycznych konstrukcyi wieloboków i na wielobokach oraz na najważniejszych krzywych płaskich, zwłaszcza przekrojach stożkowych.

Pewności i biegłości w rysowaniu konstrukcyjnem;

- d) znajomości arytmetyki elementarnej. Zrozumienia tworzenia się obszaru liczb rzeczywistych i działań rachunkowych tymi liczbami. Znajomości geometrii elementarnej w zakresie materiału naukowego szkoły średniej; pewności i biegłości w rozwiązywaniu prostych zadań. Kandydat powinien pojęcie funkcyi i zasady rachunku różniczkowego i rachunku całkowego umieć stosować do funkcyi, uwzględnianych w materiale naukowym szkoły średniej; powinien też potrafić posługiwać się nimi przy graficznem przedstawianiu tych funkcyi.

Jeżeli kandydat pragnie uzyskać również aprobatę do udzielania nauki modelowania, winien udowodnić odnośną kwalifikacyę wykonaniem studyum pewnego aktu przy osobnym egzaminie.

Rodzaj kwalifikacyi nauczycielskiej.

§ 5.

Kwalifikacyę nauczycielską przyznaje się dla rysunków odręcznych jako przedmiotu głównego, t. j. dla wszystkich klas, zaś dla rysunków geometrycznych i matematyki jako przedmiotów pobocznych, t. j. dla stopnia niższego szkół średnich, względnie dla modelowania jako przedmiotu rozszerzającego.

Forma egzaminu.

§ 6.

Egzamin nauczycielski obejmuje dwie części:

I. Wypracowania klauzurowe i II. egzamin ustny.

I. Wypracowania klauzurowe.

Każdy kandydat winien wykonać trzy prace klauzurowe, z których pierwsza dotyczy rysunku figuralnego (§ 4., a), druga rysunku ornamentacyjnego (§ 4., b), trzecia geometrii wykreslonej (łącznie z rysunkami geometrycznymi), tudzież arytmetyki elementarnej i geometrii elementarnej.

Jeżeli kandydat zamierza poddać się także egzaminowi rozszerzającemu z modelowania, winien wygotować z tego przedmiotu osobną pracę klauzurową.

Czas pracy przy egzaminie klauzurowym, wymienionym na trzeciem miejscu, wynosi ośm godzin, a to w dwóch częściach po cztery godziny; przy innych egzaminach można przedłużyć czas pracy w miarę potrzeby, a to przy rysunku ornamentacyjnym aż do jednego dnia, przy rysunku figuralnym i modelowaniu jako przedmiocie rozszerzającym aż do trzech dni.

II. Egzamin ustny.

Do egzaminu, ustnego dopuści się kandydata tylko wówczas, jeżeli prace klauzurowe, wymienione pod I. zostaną uznane za odpowiednie. Egzamin ten obejmuje historię sztuki i anatomię, następnie geometryę wykreslną, arytmetykę elementarną i geometryę elementarną.

§ 7.

Nie ma żadnej przeszkody, by kandydatowi pozwolić na zdawanie egzaminu z rysunku figuralnego i ornamentacyjnego, tudzież egzaminu z reszty przedmiotów oddzielnie w dwu różnych terminach. Lecz także w tym wypadku winien egzamin z rysunku figuralnego i ornamentacyjnego odbyć się z reguły przed egzaminem z innych przedmiotów.

Odbywanie egzaminu. Taksy.

§ 8.

Co do przewodnictwa w komisji egzaminacyjnej, prowadzenia protokołów, uznania świadectw kwalifikacyjnych, wydanych krajowcom przez jedną z zagranicznych komisji egzaminacyjnych, co do szczególnych dowodów o zachowaniu się w razie, jeżeli minął więcej niż rok, odkąd kandydaci opuścili szkołę sztuk pięknych i uniwersytet, co do dopuszczenia kandydatów zagranicznych do egzaminu nauczycielskiego; co do wypracowań klauzurowych, tudzież egzaminu ustnego, podziału egzaminu, oceniania postępów kandydata, następnie co do orzeczenia o wyniku egzaminu, co do egzaminu rozszerzającego, treści i znaczenia świadectw należy

stosować analogicznie przepisy, wydane w sprawie uzyskiwania kwalifikacji nauczycielskiej w zakresie przedmiotów naukowych, udzielanych w szkołach średnich.

Każdy kandydat, zgłaszający się do egzaminu, winien uiścić 40 koron, skoro zaś otrzyma zawiadomienie, by jawił się do wypracowań klauzurowych (względnie do egzaminu ustnego) 50 koron; razem więc winien uiścić jako takse egzaminacyjną 90 koron.

Taksa za egzamin rozszerzający z modelowania wynosi 20 koron.

Kandydaci, posiadający już kwalifikację nauczycielską a poddający się dalszemu egzaminowi tylko w tym celu, by mogli udzielać nauki także w innym aniżeli w pierwotnie obranym języku wykładowym, winni uiścić takse w kwocie 20 koron.

Oznaczoną powyżej takse w kwocie 40 koron, uiszczaną przy zgłaszaniu się do egzaminu, należy w razie, jeżeli kandydat, odpalony wskutek niedostatecznych prac swego zawodu artystycznego, zgłasza się powtórnie do egzaminu zapłacić po raz wtóry; taksamo należy taksy, ustalone dla poszczególnych egzaminów, uiszczać ponownie przy każdym powtarzaniu jednego z tych egzaminów.

Za wygotowanie duplikatów świadectw kwalifikacji nauczycielskiej należy uiścić takse w kwocie 12 koron.

Sposób rozdziału pobranych taks między dyrektora, w danym razie jego zastępcę i poszczególnych egzaminatorów stosownie do poniesionego przez nich trudu pozostawia się samym komisjom egzaminacyjnym.

Wprowadzenie w praktykę nauczycielską.

§ 9.

Celem nabycia pedagogiczno-dydaktycznego wykształcenia winni kandydaci odbyć prosty rok próbny stosownie do przepisów, dotyczących się uzyskiwania kwalifikacji nauczycielskiej w zakresie przedmiotów naukowych.

Postanowienia zawarte w przepisach powyższych co do służby suplenckiej jako roku próbnego należy zastosować analogicznie także do asystentów dla nauki rysunków.

Postanowienia przejściowe.

§ 10.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi zaraz w życie. Wolno jednak aż do końca roku akademickiego 1913/14 prosić o dopuszczenie do egzaminu nauczycielskiego według przepisów egzaminacyjnych z dnia 29. stycznia 1881. l. 20485 z r. 1880, Dz. u. p. Nr. 18.

Nowe przepisy egzaminacyjne stosują się także do kobiet, o ile czynią pod każdym względem zadość warunkom dopuszczenia do egzaminu nauczycielskiego; świadectwo, wymagane według § 2. c, może w takim razie zastąpić także świadectwo dojrzałości, uzyskane w liceum żeńskim. Kobiety mogą jednak odbywać praktykę próbną tylko w jednej ze szkół średnich, przeznaczonych dla młodzieży żeńskiej. Aż do końca roku akademickiego 1913/14 mogą kobiety zgłaszać się do składania egzaminu nauczycielskiego według przepisów egzaminacyjnych z dnia 29. stycznia 1881, l. 20485 z r. 1880, zmienionych reskryptem ministerjalnym z dnia 29. września 1897, l. 16206, Dz. r. m. 1897, Nr. 56.

Z końcem roku akademickiego 1913/14 tracą moc swoją w zupełności powyższe przepisy egzaminacyjne jak również reskrypt ministerjalny z dnia 16. września 1901, l. 19869, dotyczący się wyjątkowego zezwolenia na składanie osobnego egzaminu celem wykazania ogólnego wykształcenia.

Hussarek wlr.

74.

Obwieszczenie Ministerstwa kolei żelaznych z dnia 10. kwietnia 1912, dotyczące koncesjonowania elektrycznej wąskotorowej kolejki od Alte Wiese do Freundschaftshöhe w Karlsbadzie.

C. k. Ministerstwo kolei żelaznych udzieliło na zasadzie i w myśl postanowień ustawy o kolejach niższego rzędu z dnia 8. sierpnia 1910, Dz. u. p. Nr. 149, w porozumieniu z interesowanymi c. k. Ministerstwami i c. i k. wspólnem Ministerstwem wojny gminie miasta Karlsbadu żadaną koncesyę na budowę i utrzymywanie w ruchu elektrycznej wąskotorowej kolejki od Alte Wiese do Freundschaftshöhe w Karlsbadzie pod warunkami i zastrzeżeniami, określonymi bliżej w dalszym ciągu.

§ 1.

Co do koncesjonowanej kolei żelaznej korzysta koncesyonaryuszka z ulg skarbowych, przewidzianych w artykułach VI. do XII. względnie XXXII. ustęp 3., ustawy z dnia 8. sierpnia 1910, Dz. u. p. Nr. 149.

Czas uwolnień, przewidzianych w artykule X. ustawy powyższej, oznacza się na lat 25.

§ 2.

Koncesjonaryuszka ma obowiązek ukończenia budowy wspomnianej na wstępie kolei najpóźniej w przeciągu półtora roku, licząc od dnia dzisiejszego, oddania gotowej kolei na użytek publiczny i utrzymywania jej w ruchu bez przerwy przez cały okres koncesyjny przynajmniej w czasie od dnia 15. maja do 31. sierpnia każdego roku.

Jako rękojmię dotrzymania powyższego terminu budowy złożyć ma koncesjonaryuszka na żądanie c. k. Rządu odpowiednią kaucję w papierach wartościowych, nadających się do lokacy pieniędzy sierocych.

W razie niedotrzymania powyższego zobowiązania można uznać kaucję tę za przepadłą.

§ 3.

Celem wybudowania koncesjonowanej kolei nadaje się koncesjonaryuszce prawo wywłaszczenia według postanowień odnośnych przepisów ustawowych.

§ 4.

Przy budowie koncesjonowanej kolei i ruchu na niej stosować się winna koncesjonaryuszka do osnowy niniejszego dokumentu koncesyjnego, do technicznych warunków koncesyjnych, ustanowionych przez Ministerstwo kolei żelaznych, jakoteż do istniejących w tej mierze ustaw i rozporządzeń, w szczególności do ustawy o koncesjach na koleje żelazne z dnia 14. września 1854, Dz. u. p. Nr. 238, i do regulaminu ruchu na kolejach żelaznych z dnia 16. listopada 1851, Dz. u. p. Nr. 1 z roku 1852, o ile one w myśl postanowień rozdziału B ustawy z dnia 8. sierpnia 1910, Dz. u. p. Nr. 149, mają zastosowanie do kolejek, dalej do ustaw i rozporządzeń, któreby wydano w przyszłości, a wreszcie do zarządzeń c. k. Ministerstwa kolei żelaznych i innych powołanych władz.

§ 5.

Cyfra kapitału zakładowego, rzeczywistego i nominalnego podlega zatwierdzeniu c. k. Rządu.

W tym względzie przyjmuje się za zasadę, że oprócz rzeczywiście wyłożonych i należycie wykazanych kosztów na sporządzenie projektu, budowę i urządzenie kolei wraz z nabyciem parku wozowego i uposażeniem rezerwy kapitałowej, z doliczeniem odsetek interkalarnych, rzeczywiście zapłaconych w okresie budowy i rzeczywistej straty na kursie, wynikłej ewentualnie przy gromadzeniu kapitału, nie wolno wliczać w kapitał żadnych dalszych wydatków.

Gdyby po zużyciu zatwierzonego kapitału zakładowego miano wystawić dalsze nowe budowle lub pomnożyć urządzenia ruchu, natenczas można doliczyć odnośne koszta do kapitału zakładowego, jeżeli c. k. Rząd zezwolił na wzniesienie projektowanych nowych budowli lub na pomnożenie urządzeń ruchu i jeżeli koszta te będą należycie wykazane.

Cały kapitał zakładowy ma być umorzony w okresie koncesyjnym według planu amortyzacji, zatwierzonego przez c. k. Rząd.

§ 6.

Koncesjonaryuszka jest obowiązana przyznawać prawo wolnej jazdy na kolei podoficerom i ordonansom, będącym każdnocześnie w służbie.

Bliższe warunki w tym względzie należy ułożyć w porozumieniu z właściwymi władzami wojskowymi.

Koncesjonaryuszka jest obowiązana uwzględnić przy obsadzaniu posad wysłużonych podoficerów wojska, marynarki wojennej i obrony krajowej w myśl ustawy z dnia 19. kwietnia 1872, Dz. u. p. Nr. 60.

§ 7.

Urzednicy państwowi, funkcyonaryusze i słudzy, którzy korzystają z kolei wskutek polecenia władz, sprawujących nadzór nad zarządem i ruchem kolei, albo w celu strzeżenia interesów państwa z tytułu koncesyi lub z względów skarbowych i wykazują się urzędowymi certyfikatami, wystawionymi przez c. k. Ministerstwo kolei żelaznych dla ich legitymacyi, muszą być przewożeni bezpłatnie.

§ 8.

Koncesjonaryuszka jest obowiązana przewozić pocztę, oraz funkcyonaryuszy zarządu pocztowego i telegraficznego wszystkimi pociągami programowymi.

Za te jak również za inne świadczenia na cele zakładu pocztowego może koncesjonaryuszka domagać się odpowiedniego wynagrodzenia, które będzie ustalone drogą układu.

Korespondencye, odnoszące się do zarządu kolejki, a wymieniane między dyrekcją lub zawiadownictwem przedsiębiorstwa kolejki i jej podwładnymi organami albo przez organa te między sobą, mogą być przewożone przez funkcyonaryuszy zakładu kolejowego.

§ 9.

Koncesjonaryuszka jest obowiązana postarać się o zabezpieczenie swych funkcyonaryuszy na wypadek niezdolności do pracy i na starość, oraz o zaopatrzenie ich rodzin i przystąpić w tym celu do kasy

emerytalnej związku austriackich kolei lokalnych, o ileby nie utworzono dla koncesyonowanego przedsiębiorstwa kolejowego własnej kasy emerytalnej, zapewniającej członkom przynajmniej takie same korzyści, względnie nakładającej na koncesyonaryuszkę przynajmniej takie same obowiązki, jak zakład wspomnianego związku.

To zaopatrzenie należy tak przeprowadzić, by koncesyonaryuszka miała obowiązek zgłaszać w zakładzie emerytalnym związku austriackich kolei lokalnych, względnie w własnej kasie emerytalnej stałych funkcyonaryuszy z dniem nadania im stałej posady, z innych zaś funkcyonaryuszy przynajmniej tych, którzy pełnią służbę jako kierownicy wozów, konduktorzy, strażnicy lub posługacze stacyjni, przy odpowiednim ich zatrudnieniu, najpóźniej po ukończeniu trzech lat służby.

Statut kasy pensyjnej oraz wszelkie jego zmiany podlegają zatwierdzeniu c. k. Ministerstwa kolei żelaznych.

§ 10.

Koncesyonaryuszka jest obowiązana dostarczać na żądanie c. k. Ministerstwa kolei żelaznych w czasie właściwym wykazów statystycznych, potrzebnych do zestawienia rocznej statystyki kolejowej.

§ 11.

Trwanie koncesyi łącznie z ochroną przeciw zakładaniu nowych kolei, wypowiedzianą w § 9., lit. b) ustawy o koncesyach na koleje żelazne, oznacza się na lat dziewięćdziesiąt (90), licząc od dnia dzisiejszego; po upływie tego czasu gaśnie koncesya.

Rząd może uznać koncesyę za zgasłą także przed upływem powyższego czasu, jeżeli nie dopełniono zobowiązań co do rozpoczęcia i ukończenia budowy, oraz otwarcia ruchu, określonych w § 2., o ile ewentualne przekroczenie terminu nie dałoby się usprawiedliwić w myśl § 11., lit. b) ustawy o koncesyach na koleje żelazne.

§ 12.

Z wyjątkiem wyraźnego zezwolenia c. k. Rządu nie wolno koncesyonaryuszce powierzać ruchu na koncesyonowanej kolei osobom trzecim na własny lub cudzy rachunek ani prowadzić go samej na rachunek obcy.

§ 13.

C. k. Rządowi wolno będzie uczynić zezwolenie na utrzymywanie koncesyonowanej kolei w ruchu

na rachunek innej osoby prócz gminy miasta Karlsbadu zależnem od warunku, aby skrócono odpowiednio termin 25letni, ustanowiony w przytoczonym w § 1. artykule X., względnie artykule XXXII., ustęp 3, ustawy z dnia 8. sierpnia 1910, Dz. u. p. Nr. 149, oraz 90letni czas trwania koncesyi, oznaczony w § 11., ustęp 1., i zastrzedz sobie prawo wykupna i przepadku pod warunkami, które będą w takim razie bliżej określone.

§ 14.

C. k. Rząd ma prawo przekonywania się, czy budowę kolei i jej urządzenia ruchu wykonano w wszystkich częściach odpowiednio celowi i sumiennie, tudzież prawo zarządzania, aby wadom, zachodzącym w tym względzie, zapobieżono, względnie aby je usunięto.

§ 15.

C. k. Rząd zastrzega sobie prawo wydania zarządzeń zapobiegawczych, odpowiadających ustawom, na wypadek, gdyby pomimo poprzedniego ostrzeżenia dopuszczono się ponownie naruszenia lub zaniedbania jednego z obowiązków, przepisanych koncesyą, warunkami koncesyi lub ustawami, a według okoliczności prawo uznania koncesyi za zgasłą jeszcze przed upływem okresu koncesyjnego.

Forster wlr.

75.

Rozporządzenie Ministra sprawiedliwości z dnia 13. kwietnia 1912

o ochronie praw autorskich w stosunku do Hiszpanii.

I. Według artykułu 50. ustawy hiszpańskiej z dnia 10. stycznia 1879 o własności literackiej używają w Hiszpanii praw, zagwarantowanych tą ustawą, obywatele tych państw, których ustawodawstwa przyznają hiszpanom prawo własności literackiej w granicach, ustanowionych wspomnianą ustawą, nie potrzebując układu państwowego lub interwencji dyplomatycznej.

Na zasadzie postanowienia tego rozporządza się w Hiszpanii rozporządzeniem królewskim z ważnością od dnia 16. kwietnia 1912. że autorowie austriaccy używają w Hiszpanii praw, nadanych przytoczoną ustawą, jeżeli ich dzieła są chronione w Austrii i nie utraciły tej opieki wskutek upływu ustawowego terminu ochronnego; jeżeli warunki takie zachodzą, przyzna się ochronę także dziełom,

które pojawiły się, zanim rozporządzenie królewskie zaczęło obowiązywać.

II. Gdy zatem zapewniono wzajemność, przeto rozporządza się po myśli artykułu I. ustawy z dnia 26. lutego 1907, Dz. u. p. Nr. 58:

Postanowienia ustawy z dnia 26. grudnia 1895, Dz. u. p. Nr. 197, o prawie autorskiem na dziełach literatury, sztuki i fotografii, znajdują zastosowanie do dzieł obywateli hiszpańskich, które nie pojawiły się w krajach tutejszych a są chronione w Hiszpanii, z tem ograniczeniem, że czas trwania opieki nad takim dziełem w Austrii nie będzie przekraczał terminu ochronnego, obowiązującego w Hiszpanii.

III. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie dnia 16. kwietnia 1912.

Odnosi się ono także do dzieł, które się pojawiły przed tym dniem. Postanowienia §§ 66. i 67. ustawy z dnia 26. grudnia 1895, Dz. u. p. Nr. 197, następnie §§ 9. do 15. rozporządzenia Ministerstwa sprawiedliwości z dnia 29. grudnia 1895, Dz. u. p. Nr. 198, stosują się do dzieł takich z tą zmianą, że także tylko rozpoczęte powielenia i odwzorowania, których wykonanie nie było dotychczas zakazane, mogą być ukończone i rozpowszechnione, podobnie jak powielenia i odwzorowania, które w sposób dozwolony już wykonano. O ile w wymienionych przepisach jest mowa o początku mocy obowiązującej ustawy z dnia 26. grudnia 1895, Dz. u. p. Nr. 197, albo o ile pewne terminy począwszy od tej chwili wchodzi w rachubę, miarodajnym jest w miejsce tej chwili początek mocy obowiązującej niniejszego rozporządzenia.

Hochenburger wlr.

Rok 1912.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XXXII. — Wydana i rozesłana dnia 23. kwietnia 1912.

Treść: (M 76—81.) 76. Rozporządzenie, dotyczące przyznania uwolnień od należności dla postępowania w celu ponownej regulacji i wykupna praw poboru drzewa, paszy i produktów lasowych, oraz zabezpieczenia praw posiadaczy uprawnień leśnych w Krainie. — 77. Rozporządzenie, dotyczące zmiany terminów zapłaty podatku domowo-czynszowego w poboczym okręgu podatkowym Nimburg w Czechach. — 78. Rozporządzenie, dotyczące zmiany terminów zapłaty podatku domowo-czynszowego w poboczym okręgu podatkowym Chrudym w Czechach. — 79. Rozporządzenie, dotyczące oznaczenia podstawy wymiaru kwoty dodatku państwowego do podatku od piwa na obszarze miasta Krakowa, uznanym za zaniknięty pod względem poboru podatku spożywczego. — 80. Ustawa, dotycząca zmiany należności licencyjnej, przypadającej do zapłaty przy dowozie tytoniu i wyrobów tytoniowych. — 81. Rozporządzenie, dotyczące zmiany tytułów służbowych technicznych i nietechnicznych urzędników zarządu górniczego i urzędników zakładów górnich Bukowińskiego Funduszu religijnego grecko-wschodniego oraz zmiany tytułu c. k. Dyrekeyi sprzedaży wytworów górnich.

76.

Rozporządzenie Ministerstwa skarbu z dnia 27. lutego 1912,

dotyczące przyznania uwolnień od należności dla postępowania w celu ponownej regulacji i wykupna praw poboru drzewa, paszy i produktów lasowych, oraz zabezpieczenia praw posiadaczy uprawnień leśnych w Krainie.

Na zasadzie upoważnienia, nadanego § 1. ustawy z dnia 16. grudnia 1910, Dz. u. p. Nr. 233, przyznaje się przewidziane także uwolnienie od stempli i należności bezpośrednich dla postępowania, zarządzanego ustawą dla księstwa Krainy z dnia 21. maja 1911, Dz. u. kr. Nr. 2 z roku 1912, w celu ponownej regulacji i wykupna praw poboru drzewa, paszy i produktów lasowych, uregulowanych na zasadzie patentu cesarskiego z dnia 5. lipca 1853, Dz. u. p. Nr. 130, oraz w celu zabezpieczenia praw posiadaczy uprawnień leśnych.

Uwolnienie to odnosi się do podań, protokołów, załączników, dokumentów prawnych, oświadczeń,

wygotowań, orzeczeń, ugód, uwierzytelnień i widymat, potrzebnych dla przeprowadzenia wspomnianego postępowania, a to o tyle, o ile nie uczyni się z dokumentów tych żadnego innego użytku, następnie do przeniesień majątku, nabycia praw i wpisów hipotecznych, potrzebnych dla przeprowadzenia postępowania tego.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Zaleski wlr.

77.

Rozporządzenie Ministerstwa skarbu z dnia 10. kwietnia 1912,

dotyczące zmiany terminów zapłaty podatku domowo-czynszowego w poboczym okręgu podatkowym Nimburg w Czechach.

Na zasadzie ustawy z dnia 11. czerwca 1894, Dz. u. p. Nr. 110, rozporządza się, że podatek domowo-czynszowy, który według postanowień dotychczasowych miał być płacony w poboczym

okręgu podatkowym Nimburg w ratach kwartalnych z góry dnia 1. stycznia, 1. kwietnia, 1. lipca i 1. października, ma być uiszczany w powyższym okręgu na przyszłość w czterech równych ratach, zapadających z góry dnia 1. lutego, 1. maja, 1. sierpnia i 1. listopada każdego roku.

Te same terminy zapłaty obowiązują mają w myśl § 7. ustawy z dnia 9. lutego 1882, Dz. u. p. Nr. 17, także dla pięcioprocentowego podatku od czystego dochodu z budynków, uwolnionych całkowicie albo częściowo od podatku domowo-czynszowego z tytułu prowadzenia budowy.

Rozporządzenie niniejsze zacznie obowiązywać z dniem 1. lipca 1912.

Zaleski wlr.

78.

Rozporządzenie Ministerstwa skarbu z dnia 10. kwietnia 1912,

dotyczące zmiany terminów zapłaty podatku domowo-czynszowego w poborczym okręgu podatkowym Chrudym w Czechach.

Na zasadzie ustawy z dnia 11. czerwca 1894, Dz. u. p. Nr. 110, rozporządza się, że podatek domowo-czynszowy, który według postanowień dotychczasowych miał być płacony w poborczym okręgu podatkowym Chrudym w ratach kwartalnych z góry dnia 1. stycznia, 1. kwietnia, 1. lipca i 1. października, ma być uiszczany w powyższym okręgu na przyszłość w czterech równych ratach, zapadających z góry dnia 1. lutego, 1. maja, 1. sierpnia i 1. listopada każdego roku.

Te same terminy zapłaty mają obowiązywać w myśl § 7. ustawy z dnia 9. lutego 1882, Dz. u. p. Nr. 17, także dla pięcioprocentowego podatku od czystego dochodu z budynków, uwolnionych całkowicie albo częściowo od podatku domowo-czynszowego z tytułu prowadzenia budowy.

Rozporządzenie niniejsze zacznie obowiązywać z dniem 1. lipca 1912.

Zaleski wlr.

79.

Rozporządzenie Ministerstwa skarbu z dnia 11. kwietnia 1912,

dotyczące oznaczenia podstawy wymiaru kwoty dodatku państwowego do podatku od piwa na obszarze miasta Krakowa, uznanym za zamknięty pod względem poboru podatku spożywczego.

Na zasadzie § 6. ustawy z dnia 22. grudnia 1910, Dz. u. p. Nr. 121 z roku 1911, dotyczącej

zmiany krakowskiego liniowego podatku spożywczego, wydaje się pod względem oznaczenia podstawy wymiaru kwoty dodatku do podatku od piwa w wysokości 1 K 90 h od hektolitra brzezki piwnej, istniejącego w mieście tem według uwagi do liczby pozycyi 3 taryfy krakowskiego podatku spożywczego, następujące postanowienia:

A. Dla tych browarów, w których wytworzoną brzezkę piwną bada się urzędownie w celach podatku piwnego zapomocą przyrządu kontrolno-mierniczego do brzezki piwnej.

§ 1.

Liczba pomiarowa wyrobu każdej warki, zbadanego zapomocą przyrządu kontrolno-mierniczego do brzezki piwnej i wyrażonego w stopniach hektolitrowych wyciągu, podzielona przez liczbę pomiarową zgłoszonej stopniowości każdej warki, podaje z zastrzeżeniem sprostowania, które przeprowadzi się ewentualnie w myśl § 3., objętość brzezki piwnej, wyrażoną w hektolitrach a policzalną pod względem kwoty dodatku państwowego do podatku od piwa.

Jeżeli objętość ta przynosi zgłoszoną ilość hektolitrową warki, wówczas ma się dopłacić kwotę dodatku tylko wtedy i tylko o tyle, o ile różnica przekracza 5 procent zgłoszonej ilości hektolitrową.

Zarządzenia § 9., I, ustęp 9. i 10. przepisu wykonawczego do podatku od piwa z dnia 21. lipca 1899, Dz. u. p. Nr. 129, mają mieć analogiczne zastosowanie w razie nadwyżki wyrobu, uzasadniającej dodatkowe uiszczenie kwoty dodatku.

§ 2.

Celem stwierdzenia, czy wystudzona brzezka piwna nie ma mniejszej stopniowości aniżeli ta, którą zgłoszono, a tem samem czy wytworzona objętość nie jest większa od tej, którą znaleziono zapomocą obliczenia, przeprowadzonego w myśl § 1., należy badać peryodycznie za przybraniem kierownika ruchu zawartość wyciągu wytworzonej brzezki piwnej zapomocą przepisanej cukromierza.

Próbki do tego stopniowania należy pobierać w browarach, w których używa się tak zwanych kadzi zlewnych (nastawnych), z tych kadzi, zresztą zaś z kadzi fermentacyjnych, do których spuszczonej odnośną warkę.

Jeżeli brzezkę piwną, należącą do pewnej warki, rozdzielono na kilka kadzi fermentacyjnych, wówczas należy przeprowadzić stopniowanie zawartości wszystkich kadzi i oznaczyć średni wynik podjętych stopniowań jednostkowych przy uwzględnieniu stosunku, w jakim ilości napchnienia poszczególnych kadzi pozostają względem siebie.

Przecięcie to podaje oznaczenie sacharometrowe całej warki.

Wynik przeprowadzonego stopniowania należy wciągnąć do zapisku co do stopniowania, który będzie osobno założony; każdy wpis ma być podpisany zarówno przez kierownika ruchu jak i przez interweniujący organ skarbowy. Ponadto należy uwidocznic wynik stopniowania w rejestrze dochodzeń, i to w przedziałce, przeznaczonej na uwagi, przy przynależnej liczbie pozycyi.

Zapisek co do stopniowania należy dołączyć do rejestru dochodzeń jako załącznik.

Zarządzone wyżej stopniowania powinno się przeprowadzić jak najspieszniej po odpuszczeniu brzezki piwnej; w żadnym razie nie wolno ich podejmować później jak w sześć godzin po ukończonym napełnieniu tych naczyń, z których ma się pobrać próbki do stopniowania.

W tych browarach, w których spuszcza się brzezkę piwną bez użycia kadzi zlewnej wprost do kadzi fermentacyjnych, nie wolno napełniać kadzi fermentacyjnych częściowo, to jest napełniać ich ilościami brzezki piwnej, pochodzącymi z różnych warek.

Wytworzoną brzezkę piwną wraz z brzezką, uzyskaną przez namoczenie chmielu, należy zawsze spuszczać w całości do kadzi zlewnej, a względnie do zgłoszonych kadzi fermentacyjnych.

Organa kontroli wyższej powinny od czasu do czasu przekonywać się w sposób odpowiedni o przestrzeganiu zarządzeń powyższych.

§ 3.

Jeżeli zbadana w myśl § 2. zawartość wyciągu wystudzonej brzezki piwnej jest mniejszą, aniżeli zawartość zgłoszona i jeżeli różnica ta wynosi więcej aniżeli jeden procent zgłoszonej zawartości wyciągu, wówczas należy zreasumować obrachowanie ilości policzalnego wytworu, podlegającego kwocie państwowego dodatku do podatku od piwa, odnośnie do wszystkich warek o tej samej zawartości stopni, co warka zgłoszona, poddana dodatkowemu stopniowaniu, które wytworzono w czasie od ostatniego stopniowania dodatkowego, względnie od rozpoczęcia się mocy obowiązującej niniejszego rozporządzenia, w ten sposób, iż oznaczenie objętości przeprowadzi się zamiast na podstawie zgłoszonej zawartości stopni przy przyjęciu zawartości wyciągu, stwierdzonej rzeczywiście przy stopniowaniu dodatkowym.

Za stwierdzoną w sposób powyższy nadwyżkę wyrobu w porównaniu z ilością, obliczoną stosownie do § 1., ma przedsiębiorca browaru uiścić przypadającą kwotę dodatku w ciągu ośmiu dni po jej przypisaniu w tym urzędzie, do którego obowiązany

do opłaty podatku należy pod względem uiszczania powszechnego podatku od piwa.

Obliczanie i przypisywanie takich zapłat dodatkowych należy do władzy skarbowej pierwszej instancyi.

B. Dla tych browarów, w których wytworzoną brzezkę piwną bada się urzędownie w celach podatku piwnego na chłodniku.

§ 4.

W tych browarach, w których wytworzoną brzezkę piwną bada się urzędownie w celach podatku piwnego na chłodniku, decyduje ilość hektolitrow warki, zbadana stosownie do zarządzeń § 9., I, ustęp 1. do 3. przepisu wykonawczego o podatku od piwa z dnia 21. lipca 1899, Dz. u. p. Nr. 129, także pod względem kwoty dodatku państwowego do podatku od piwa.

Jeżeli objętość ta przenosi zgłoszoną ilość hektolitrow warki, wówczas ma się dopłacić kwotę dodatku tylko wtedy i tylko o tyle, o ile zbadana objętość wyrobu przekracza pięć procent zgłoszonej ilości hektolitrow.

Zarządzenia § 9., I, ustęp 9. i 10. powołanego wyżej przepisu wykonawczego mają mieć analogiczne zastosowanie w razie nadwyżki wyrobu, uzasadniającej dodatkowe uiszczenie kwoty dodatku.

§ 5.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi zaraz w życie.

Zaleski wkr.

80.

Ustawa z dnia 17. kwietnia 1912, dotycząca zmiany należytości licencyjnej, przypadającej do zapłaty przy dowozie tytoniu i wyrobów tytoniowych.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam, co następuje:

§ 1.

Należytość licencyjną, przypadającą do zapłaty obok cła przy dowozie tytoniu i wyrobów tytoniowych przez linię celną, oznacza się w sposób następujący:

Od papierosów	60 K	} za 1 kilogram } podlegającej } ocenieniu wagi } netto.
„ cygar	35 „	
„ innych wyrobów tytoniowych i surowców	30 „	

§ 2.

Zawodowe pośredniczenie w sprowadzaniu tytoniu i wyrobów tytoniowych z zagranicy jest dozwolone tylko na podstawie certyfikatu, wystawionego przez władzę skarbową, i podlega kontroli dochodowo-skarbowej.

Bliższe postanowienia co do wydawania certyfikatów i wykonywania kontroli wyda się drogą rozporządzenia.

§ 3.

Wykonanie ustawy niniejszej, która wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, poruczam Memu Ministrowi skarbu.

Wiedeń, dnia 17. kwietnia 1912.

Franciszek Józef wkr.

Stürgkh wkr.

Zaleski wkr.

81.

Rozporządzenie Ministerstwa robót publicznych z dnia 17. kwietnia 1912,

dotyczące zmiany tytułów służbowych technicznych i nietechnicznych urzędników zarządu górniczego i urzędników zakładów górniczych Bukowińskiego Funduszu religijnego grecko-wschodniego oraz zmiany tytułu c. k. Dyrekcji sprzedaży wytworów górniczych.

Na podstawie Najwyższego postanowienia z dnia 24. marca 1912 ustanawia się dla urzędni-

ków państwowych zakładów górniczych i hutniczych, państwowych fabryk górniczych (z wyjątkiem fabryki oleju mineralnego w Drohobyczu) oraz zakładów górniczych Bukowińskiego Funduszu religijnego grecko-wschodniego w miejsce tytułów dotychczasowych tytuły następujące:

1. Dla urzędników technicznych

VIII. klasy rangi tytuł „starszy komisarz górniczy“,

IX. klasy rangi tytuł „komisarz górniczy“,

X. klasy rangi tytuł „adjunkt górniczy“;

2. dla urzędników nietechnicznych

IX. klasy rangi tytuł „kontrolor górniczy“,

X. klasy rangi tytuł „oficyał górniczy“ i

XI. klasy rangi tytuł „asystent górniczy“.

W tytułach służbowych urzędników-technicznych zarządu górniczego V., VI. i VII. klasy rangi, oraz dyrektora państwowych fabryk farb uranowych i radium w St. Joachimsthal, jak również niezaliczonych do pewnej klasy rangi elewów i praktykantów górniczych, dyrektora i wicedyrektora dyrekcji sprzedaży wytworów górniczych, sekretarzy dyrekcji górniczej, kasyerów głównych i kasyerów nie zachodzi żadna zmiana.

W myśl tego samego Najwyższego postanowienia zmienia się dalej tytuł „C. k. Dyrekcya sprzedaży wytworów górniczych“ na „C. k. Górniczy Urząd sprzedaży“.

Trnka wkr.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Cześć XXXIII. — Wydana i rozesłana dnia 1. maja 1912.

Treść: (№ 82—86.) 82. Rozporządzenie, dotyczące zakazu handlu obnośnego na obszarze gminy miasteczka Zell am See. — 83. Obwieszczenie, dotyczące używania zapisów długu, wydanych przez c. k. uprz. Austriacki Zakład kredytowy dla przedsiębiorstw komunikacyjnych i robót publicznych w Wiedniu na zasadzie § 11., l. 5 i 7 swego statutu, do korzystnego umieszczania kapitałów fundacyjnych, pupilarnych i tym podobnych. — 84. Rozporządzenie, dotyczące zmiany terminów zapłaty podatku domowo-czynszowego w gminach wiejskich poborczego okręgu podatkowego Karlińskiego w Czechach. — 85. Obwieszczenie, dotyczące świadectw kobiecej szkoły przemysłowej dla szyćcia bielizny i krawiectwa, należącej do słowarzystwa pań dla zakładania niemieckich szkół dla dziewcząt w Budziejowicach. — 86. Ustawa o prawie budowl.

82.

Rozporządzenie Ministerstwa handlu w porozumieniu z Ministerstwami spraw wewnętrznych i skarbu z dnia 11. kwietnia 1912,

dotyczące zakazu handlu obnośnego na obszarze gminy miasteczka Zell am See.

Na zasadzie § 10. patentu cesarskiego z dnia 4. września 1852, Dz. u. p. Nr. 252, tudzież § 5. odnośnego przepisu wykonawczego zabrania się handlu obnośnego na obszarze gminy miasteczka Zell am See w czasie od dnia 16. maja do dnia 30. września każdego roku.

Zakaz ten nie odnosi się do mieszkańców okolic, uprzywilejowanych pod względem handlu obnośnego a wymienionych w § 17. patentu o handlu obnośnym i w dotyczących rozporządzeniach dodatkowych.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Zaleski wr.

Heinold wr.

Roessler wr.

83.

Obwieszczenie Ministerstwa skarbu w porozumieniu z Ministerstwami sprawiedliwości i spraw wewnętrznych z dnia 16. kwietnia 1912,

dotyczące używania zapisów długu, wydanych przez c. k. uprz. Austriacki Zakład kredytowy dla przedsiębiorstw komunikacyjnych i robót publicznych w Wiedniu na zasadzie § 11., l. 5 i 7 swego statutu, do korzystnego umieszczania kapitałów fundacyjnych, pupilarnych i tym podobnych.

C. k. uprz. Austriacki Zakład kredytowy dla przedsiębiorstw komunikacyjnych i robót publicznych w Wiedniu wydaje w myśl § 11., l. 5 i 7, swego statutu obligacje (zapisy długu) „Kategoria o bezpieczeństwie pupilarnem, emisja 1912“, co do których zachodzą warunki, określone w § 8. ustawy z dnia 27. grudnia 1905, Dz. u. p. Nr. 213, dotyczącej fundowanych bankowych zapisów długu. Na zasadzie § 8. powołanej ustawy uznaje się więc niniejszem zapisy długu tej kategorii, wydawane w myśl statutu przez c. k. uprz. Austriacki Zakład

kredytowy dla przedsiębiorstw komunikacyjnych i robót publicznych w Wiedniu, za nadające się do korzystnego umieszczenia kapitałów fundacji, zakładów stojących pod nadzorem publicznym, urzędu pocztowych kas oszczędności, dalej pieniędzy pupilarnych, fideikomisowych i depozytowych, tudzież na kaucyje służbowe i handlowe.

Hochenburger wlr.

Zaleski wlr.

Heinold wlr.

§ 4.

Rozporządzenie Ministerstwa skarbu z dnia 18. kwietnia 1912,

dotyczące zmiany terminów zapłaty podatku domowo-czynszowego w gminach wiejskich poborczonego okręgu podatkowego Karlińskiego w Czechach.

Na zasadzie ustawy z dnia 11. czerwca 1894, Dz. u. p. Nr. 110, rozporządza się, że podatek domowo-czynszowy, który według postanowień dotychczasowych miał być płacony w gminach wiejskich poborczonego okręgu podatkowego Karlińskiego w ratach kwartalnych z góry dnia 1. stycznia, 1. kwietnia, 1. lipca i 1. października, ma być uiszczany w tych gminach wiejskich na przyszłość z góry w czterech równych ratach, zapadających dnia 1. lutego, 1. maja, 1. sierpnia i 1. listopada każdego roku.

Te same terminy zapłaty obowiązywać mają w myśl § 7. ustawy z dnia 9. lutego 1882, Dz. u. p. Nr. 17, także dla pięcioprocentowego podatku od czystego dochodu z budynków, uwolnionych całkowicie albo częściowo od podatku domowo-czynszowego z tytułu prowadzenia budowy.

Rozporządzenie niniejsze zacznie obowiązywać z dniem 1. lipca 1912.

Zaleski wlr.

§ 5.

Obwieszczenie Ministra handlu w porozumieniu z Ministrem robót publicznych z dnia 24. kwietnia 1912,

dotyczące świadectw kobiecej szkoły przemysłowej dla szycia bielizny i krawiectwa, należącej do stowarzyszenia pań dla zakładania niemieckich szkół dla dziewcząt w Budziejowicach.

Na zasadzie § 14. d, ustępu 3. ustawy z dnia 5. lutego 1907, Dz. u. p. Nr. 26, względnie roz-

porządzenia Ministra handlu w porozumieniu z Ministrem wyznań i oświaty z dnia 26. lipca 1907, Dz. u. p. Nr. 180, przyjmuje się kobiecą szkołę przemysłową dla szycia bielizny i krawiectwa, należąca do stowarzyszenia pań dla zakładania niemieckich szkół dla dziewcząt w Budziejowicach, do spisu tych przemysłowych zakładów naukowych, których świadectwa zastępują przy zgłaszaniu przez kobiety przemysłu krawieckiego, ograniczonego do sukien damskich i dziecięcych, dowód prawidłowego ukończenia nauki.

Roessler wlr.

Trnka wlr.

§ 6.

Ustawa z dnia 26. kwietnia 1912 o prawie budowli.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam, co następuje:

I. Postanowienia prywatno-prawne.

§ 1.

Grunt można obciążyć rzeczowem, pozbywalnem i dziedzicznem prawem posiadania budynku na powierzchni lub pod powierzchnią jego (prawo budowli).

Prawo budowli może się rozciągać także na części gruntu, które dla samego budynku nie są potrzebne, ale przydatne są w jego używaniu.

Ograniczenie prawa budowli na jakąś część budynku, w szczególności na piętro nie jest dozwolone.

§ 2.

Prawo budowli wolno ustanowić tylko na gruntach, które są własnością państwa, kraju, powiatu, gminy lub jakiegoś funduszu publicznego. Kościoły, prebendy, zakłady lub społeczności kościelne i zakłady lub związki o celach dobra powszechnego mogą ustanawiać na gruntach swoich prawo budowli, jeśli w każdym takim przypadku krajowa władza polityczna ustali, że to odpowiada interesowi publicznemu.

§ 3.

Prawo budowli wolno ustanawiać na czas najmniej trzydziestu a najwięcej ośmdziesięciu lat.

Jeśli odpłatę za ustanowienie prawa budowli stanowią świadczenia powrotne (czynsz budowlany),

to ich wysokości i czasu płatności nie wolno czynić zależnemi od przyszłych niepewnych wydarzeń.

§ 4.

Prawa budowli nie wolno ograniczać warunkiem rozwiązującym.

Umową można postanowić, że prawo budowli zgaśnie z powodu zwłoki w płaceniu czynszu budowlanego, ale tylko na przypadek, jeżeli ta zaległość nie będzie mniejsza niż za dwa po sobie następujące lata.

§ 5.

Prawo budowli powstaje przez wpisanie go do księgi gruntowej jako ciężaru gruntu.

Prawa budowli nie wolno ustanawiać na jakiejś części ciała hipotecznego. Pod względem pierwszeństwa hipotecznego nie mogą wyprzedzać prawa budowli żadne prawa zastawu ani inne obciążenia, skierowane ku zapłacie pieniężnej albo sprzeczne z przeznaczeniem prawa budowli. Równocześnie z wpisem prawa budowli należy utworzyć dla tego prawa osobny wykaz hipoteczny. Wszystkich wpisów przeciw właścicielowi prawa budowli dokonywać się będzie w tymże wykazie.

§ 6.

Prawo budowli uważa się za nieruchomości, a budynek na podstawie prawa budowli nabyty lub wykonany za przynależność prawa budowli.

Właścicielowi prawa budowli służą na budynku prawa właściciela, na gruncie zaś, o ile w umowie o prawo budowli inaczej nie postanowiono, prawa użytkowcy.

Przepisy odnoszące się do budynków mają odpowiednie zastosowanie do prawa budowli.

§ 7.

Prawo zastawu ma na prawie budowli wówczas ustawowe zabezpieczenie (§§ 230 i 1374 p. u. c.), jeśli obciążenie nie przewyższa połowy wartości prawa budowli, a dług ma być umorzony najpóźniej w piątym roku przed wygaśnięciem prawa budowli w oznaczonych umową annuitetach lub w ratach równomiernych i co najwyżej rocznych.

§ 8.

Przed upływem tego czasu, na który prawo budowli ustanowiono, można bez zgody wpisanych na niem wierzycieli zastawniczych i innych osób rzeczowo uprawnionych dozwolić wykreślenia prawa budowli tylko z tem ograniczeniem, że skutek prawny tego wykreślenia w stosunku do praw za-

stawu i innych praw rzeczowych nastąpi dopiero po ich wykreśleniu.

§ 9.

Po wygaśnięciu prawa budowli przypada budynek właścicielowi gruntu. Skoro prawo budowli zgaśnie, przejdą ustawowe prawa zastawu i prawa pierwszeństwa, obciążające prawo budowli, na grunt.

Jeżeli umową nie postanowiono inaczej, należy się właścicielowi prawa budowli odszkodowanie w wysokości czwartej części ówczesnej wartości budowli.

§ 10.

Jeżeli właścicielowi prawa budowli przy zgaśnięciu tego prawa należy się wynagrodzenie za budynek z ustawy lub z umowy, to prawa zastawu i inne prawa rzeczowe na prawie budowli rozciągają się na to wynagrodzenie.

§ 11.

Przy egzekucji na grunt, obciążony prawem budowli, należy zastosować w odpowiedni sposób przepisy o egzekucji na grunt, obciążony służebnością; pretensye o czynsz budowlany uważać należy za przychody posiadłości. Jeżeli sprzedaż przymusowa następuje na pokrycie takich opłat publicznych, które podług istniejących przepisów mają ustawowe prawo zastawu lub prawo pierwszeństwa na gruncie, to nabywca musi przejąć prawo budowli bez policzenia na cenę najwyższej oferty.

§ 12.

Przepisy o używaniu gruntu pod powierzchnią lub na powierzchni pozostają bez zmiany.

II. Postępowanie.

§ 13.

Jeżeli prośbie o wpis prawa budowli może stać się zadość podług stanu księgi gruntowej i przedłożonych dokumentów, należy tę prośbę najpierw zanotować w księdze gruntowej. Adnotacja ta ma skutki te same jak adnotacja pierwszeństwa z mocy §§ 53 do 56 powszechnej ustawy o księgach gruntowych.

Równocześnie należy wezwać organa powołane do wymiaru i ściągania przypadających od nieruchomości podatków, dodatków, należności skarbowych za przeniesienie majątku i innych opłat publicznych, o ile tym opłatom służy prawo pierwszeństwa przed prawami zastawu wpisanemi do księgi gruntowej, ażeby w ciągu 14 dni zgłosiły

swoje pretensye w sądzie, gdyż w przeciwnym razie prawo budowlu, które ma być wpisane, będzie miało przed nimi pierwszeństwo. Tych, którzy o to mają być wezwani, należy wymienić w podaniu o wpis prawa budowlu. Uchwałę należy doręczyć wezwanym do rąk własnych.

§ 14.

Jeżeli w czasie oznaczonym w wezwaniu nie zgłoszono żadnych pretensyj, którym służy prawo pierwszeństwa, to należy rozstrzygnąć o wpisie prawa budowlu bez zwłoki. Gdyby natomiast takie pretensye zgłoszono, to należy uchwałą podać zgłoszenia do wiadomości proszącego o wpis prawa budowlu. Wpisu prawa budowlu dozwolić wolno tylko wtedy, jeżeli wykazano zapłatę albo zabezpieczenie zgłoszonych pretensyj. Jeżeli sądowi nie wykazano tego w ciągu dni sześćdziesięciu po zawiadomieniu o zgłoszeniu, adnotacya próśby będzie wykreślona z urzędu.

III. Postanowienia prawne o należyciściach skarbowych.

§ 15.

Przy wymiarze należyciści skarbowej za przyznanie lub dalszy przelew prawa budowlu albo za przeniesienie własności gruntu takim prawem obciążonego należy zastosować ogólne przepisy ustaw o należyciściach skarbowych z odmianami, określonymi w §§ 16 do 19 tej ustawy.

§ 16.

Jeżeli podstawy do wymiaru należyciści skarbowej nie daje umówiona między stronami odplata, należy celem wysledzenia wartości prawa budowlu albo gruntu tem prawem obciążonego oznaczyć przedewszystkiem łączną wartość posiadłości gruntowej (gruntu razem ze znajdującymi się na nim budynkami) według ogólnych przepisów ustaw o należyciściach skarbowych tak, jak gdyby grunt nie był obciążony prawem budowlu.

Jako wartość prawa budowlu łącznie z budynkami na mocy tego prawa nabytymi lub wykonanymi (§ 6) przyjąć należy tyle setnych części łącznej wartości posiadłości obliczonej po myśli poprzedniego ustępu, ile lat ma upłynąć od chwili stanowiącej podstawę wymiaru do chwili zgaśnięcia prawa budowlu; części roku, jeśli dosięgają sześciu miesięcy, liczyć przytem należy za rok pełny, w przeciwnym razie nie należy ich brać w rachubę.

Jako wartość gruntu obciążonego prawem budowlu przyjąć należy tę kwotę, jaka pozostanie po potrąceniu wartości prawa budowlu razem z przynależyciściami (§ 6), obliczonej po myśli poprzedniego ustępu, od łącznej wartości posiadłości.

Postanowienia te nie wykluczają zastosowania tych sposobów ocenienia, jakie wymieniają §§ 50 i nast. ustawy z dnia 9. lutego 1850, Dz. u. p. Nr. 50, celem odrębnego ustalenia wartości prawa budowlu i gruntu temże prawem obciążonego.

§ 17.

Wartość świadczeń powrotnych, umówionych po myśli § 3., ustęp 2 (czynszu budowlanego), obliczać należy w następujący sposób:

1. Jeżeli okres czasu między chwilą, która stanowi podstawę wymiaru, a zgaśnięciem prawa budowlu wynosi mniej niż dziesięć lat, to należy przyjąć jako tę wartość sumę czynszów budowlanych za ten okres czasu umówionych;

2. jeżeli ten okres czasu wynosi lat dziesięć lub więcej, lecz najwyżej lat czterdzieści pięć, dziesięciokrotną kwotę rocznego czynszu budowlanego;

3. jeżeli ów okres czasu wynosi więcej aniżeli czterdzieści pięć lat, piętnastokrotną kwotę rocznego czynszu budowlanego.

Jeżeli w przypadkach, pod 1. 2 i 3 wymienionych, świadczeń powrotnych nie umówiono w równej corocznej wysokości, podstawą obliczenia określonego pod 2 i 3 będzie roczna kwota przeciętna czynszów budowlanych za cały czas trwania prawa budowlu.

§ 18.

Jeśli czas trwania prawa budowlu nie wynika na pewno z umowy, którą je ustanowiono, albo też jeśli ten czas zależy od warunku, który w chwili wymiaru jeszcze się nie spełnił, należy w celu zastosowania powyższych przepisów §§ 16 i 17 przyjąć czas najdłuższy bądź podług umowy, bądź też w braku postanowienia umownego, któreby określało czas maksymalny, czas dopuszczalny podług § 3., ustęp 1, tej ustawy.

§ 19.

Co do zjednoczeń budowlanych, które należy traktować po myśli § 12. ustawy z 22. grudnia 1910, Dz. u. p. Nr. 242, i wydanego do niej statutu jako związku powszechnej użyteczności, które dążą do spełnienia zadań wymienionych w § 4. tejże samej ustawy, to o ile zjednoczenia takie mają przyznane

sobie ustawami ulgi czy to w należnościach skarbowych za nabycie lub pozbycie nieruchomości, czy też w ekwiwalencie od ich majątku nieruchomego, ulgi te będą odpowiednio stosowane do należności skarbowych za nabycie lub dalsze pozbycie przez nie prawa budowl i do ekwiwalentu od wartości prawa budowl służącego takim związkom. Przy zastosowaniu takich postanowień ma być prawo budowl, dopóki obciążony niem grunt nie jest zabudowany, traktowane prawnie na równi z gruntem niezabudowanym, po zabudowaniu zaś na równi z budynkiem; bliższe postanowienia wyjdą drogą rozporządzenia.

IV. Postanowienie końcowe.

§ 20.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi robót publicznych i Moim Ministrom sprawiedliwości i skarbu.

Wiedeń, dnia 26. kwietnia 1912.

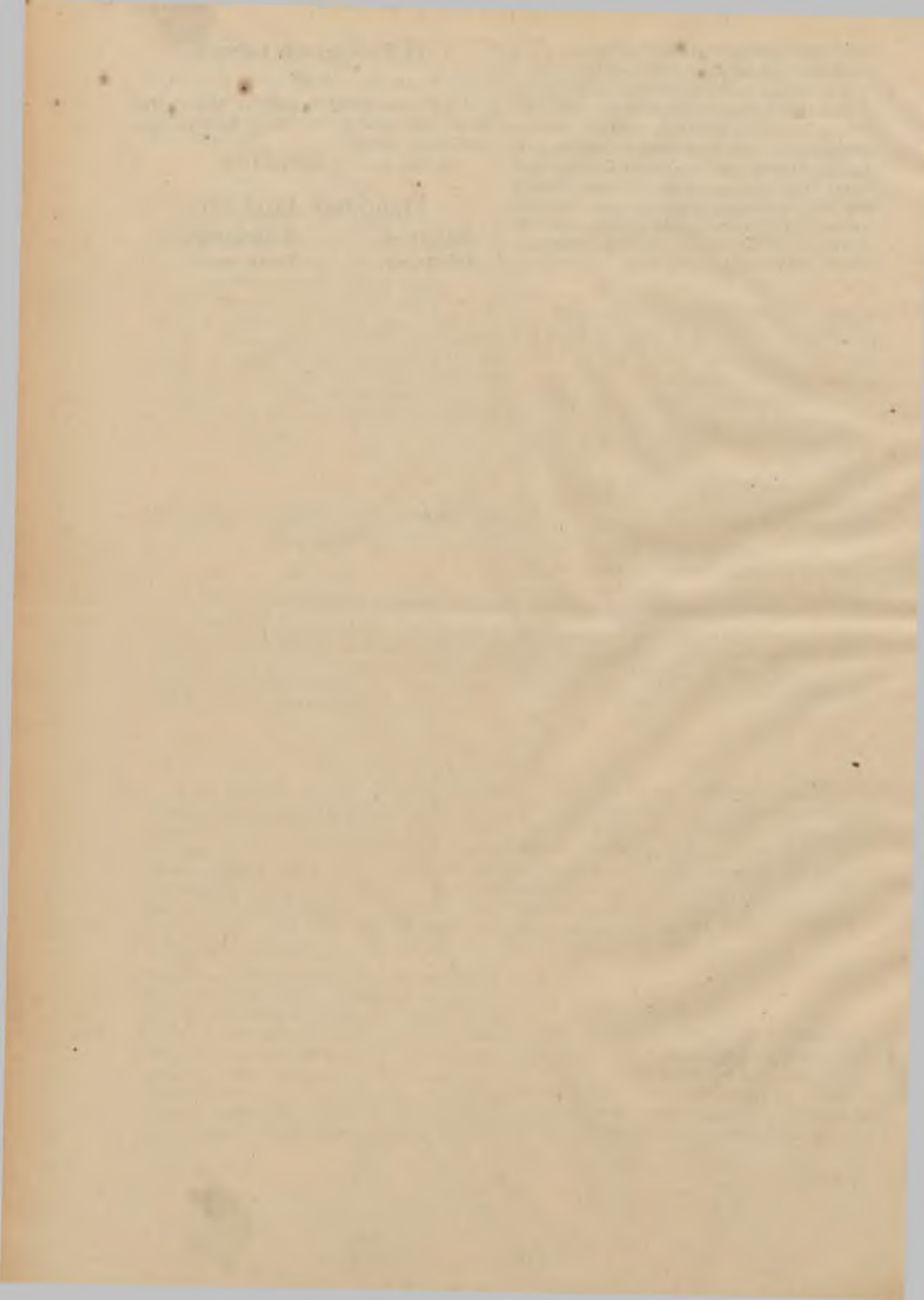
Franciszek Józef wkr.

Stürgkh wkr.

Zaleski wkr.

Hochenburger wkr.

Trnka wkr.

Rok 1912.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XXXIV. — Wydana i rozesłana dnia 1. maja 1912.

Treść: № 87. Rozporządzenie, dotyczące regulaminu egzaminów państwowych dla uzyskania dyplomu lekarza weterynaryjnego na akademiach weterynaryi.

87.

Rozporządzenie Ministra wyznań i oświaty z dnia 23. kwietnia 1912,

dotyczące regulaminu egzaminów państwowych dla uzyskania dyplomu lekarza weterynaryjnego na akademiach weterynaryi.

Na podstawie Najwyższego postanowienia z dnia 29. marca 1912 wydaje się pod względem uzyskania dyplomu lekarza weterynaryjnego na akademiach weterynaryi w porozumieniu z c. k. Ministerstwem rolnictwa, a co do c. i k. Akademią weterynaryi w Wiedniu także w porozumieniu z c. i k. Ministerstwem wojny następujący regulamin egzaminów państwowych:

§ 1.

Dla uzyskania dyplomu lekarza weterynaryjnego wymaga się, aby kandydat ukończył jako słuchacz zwyczajny przynajmniej osiem policzalnych półroczy nauk weterynaryjnych na akademii weterynaryi i złożył pomyślnie trzy państwowe egzamina weterynaryjne.

§ 2.

Półrocze nadaje się do policzenia tylko wtedy, jeżeli w ciągu tegoż uczęszczano w sposób ważny na wykłady i ćwiczenia w zakresie co najmniej 20-tygodniowych godzin nauki.

Przytem należy liczyć poszczególne wykłady i ćwiczenia w takiej ilości godzin, w jakiej zapowiedziane zostały w spisie wykładów, przeznaczonym dla słuchaczy.

W ciągu półroczy naukowych przed złożeniem, względnie po złożeniu I. egzaminu państwowego można wyrównać brakującą ilość godzin pewnego półrocza przez nadwyżkę w innym półroczu.

§ 3.

Półrocza, które słuchacz przebył na jednej z zagranicznych akademii weterynaryi w charakterze słuchacza zwyczajnego, można policzyć jako ważne tylko wtedy,

- a) jeżeli przyjęcie na odnośną zagraniczną akademię weterynaryi przyszło do skutku na podstawie dowodu studyów, który można uważać za równorzędny z świadectwem dojrzałości jednej z krajowych szkół średnich (gimnazyum, gimnazyum realnego lub zreformowanego gimnazyum realnego, szkoły realnej), oraz
- b) jeżeli każde z półroczy, które mają być policzone, wykazuje przeciętnie potwierdzenie uczęszczania na co najmniej 20-tygodniowych godzin nauki.

Grono profesorów jest uprawnione do policzenia dwóch takich półroczy; w wypadkach wątpliwych będzie ono obowiązane zasięgnąć poprzednio decyzji Ministra wyznań i oświaty co do równorzędności przedłożonych dowodów nauk z krajowymi świadectwami dojrzałości.

O ile i pod jakimi warunkami można uznać za ważne więcej aniżeli dwa takie półrocza, oraz półrocza, przebyte na innych akademiach, a nie akademiach weterynaryi albo na innych pokrewnych zakładach krajowych lub zagranicznych, rozstrzyga w każdym poszczególnym wypadku Minister wyznań i oświaty po wysłuchaniu grona profesorów.

§ 4.

O dopuszczenie do egzaminów państwowych ma kandydat upraszać w rektoracie, przedkładając przepisane dokumenty.

§ 5.

Przy wnoszeniu prośby o dopuszczenie do I. egzaminu państwowego, względnie do pierwszych egzaminów szczególnych egzaminu tego (§ 7.) winien kandydat przedłożyć:

1. metrykę chrztu lub urodzin;
2. świadectwo dojrzałości ważne dla krajów tutejszych albo, jeżeli nie przynależy do krajów tych, te świadectwa. na podstawie których immatrykułowano go jako słuchacza zwyczajnego;
3. książeczkę meldunkową (względnie poświadczenie. wystawione przez rektorat), z której wynika, ile półroczy nadaje się do policzenia na podstawie ważnie uczęszczanych wykładów i ćwiczeń (§ 2., ustęp drugi); celem dopuszczenia kandydata do egzaminów szczególnych z anatomii oraz histologii i embryologii musi książeczka meldunkowa wykazywać także, iż uczęszczał on przez dwa półrocza zimowe na ćwiczenia anatomiczne, a przez jedno półrocze na ćwiczenia histologiczne;
4. dowód złożenia przypadającej każdorazowo taksy egzaminacyjnej (§§ 7. i 31.).

§ 6.

Przedmiotami egzaminu są przy I. egzaminie państwowym przedmioty następujące:

- a) fizyka dla medyków weterynaryjnych,
- b) zoologia ogólna i nauka o pasożytach,
- c) botanika dla medyków weterynaryjnych,
- d) chemia dla medyków weterynaryjnych wraz z nauką o żywieniu,
- e) anatomia zwierząt domowych,
- f) fizjologia i
- g) histologia oraz embryologia.

Z przedmiotów, wymienionych pod a) do c) włącznie. egzaminuje się tylko teoretycznie, a z innych równocześnie teoretycznie i praktycznie.

§ 7.

Egzamina szczególne I. egzaminu państwowego z przedmiotów, wymienionych pod a) do c) włącznie, można składać już w ostatnich sześciu tygodniach drugiego lub w pierwszych sześciu tygodniach trzeciego półrocza policzalnego, zaś egzamina szczególne z przedmiotu, wymienionego pod d), już w ostatnich czterech tygodniach czwartego półrocza policzalnego.

Egzaminom szczególnym I. egzaminu państwowego z przedmiotów, wymienionych pod a) do d) włącznie. których nie złożono do końca półrocza czwartego, powinni odnośni słuchacze poddać się w ciągu pierwszych sześciu tygodni półrocza piątego.

Teoretyczno-praktyczne egzamina szczególne z (e) „anatomii zwierząt domowych“, (f) „fizjologii“ oraz (g) „histologii i embryologii“ mają być zawsze składane po pozostałych egzaminach szczególnych w ciągu pierwszych sześciu tygodni półrocza piątego.

Kandydaci, którzy nie poddają się egzaminom szczególnym I. egzaminu państwowego w wymienionych wyżej terminach lecz zgłaszają się do I. egzaminu państwowego, wykazując co najmniej cztery policzalne półrocza, powinni złożyć wszystkie egzamina szczególne egzaminu tego w przeciągu terminu sześciu tygodni.

§ 8.

Prosząc o dopuszczenie do II. egzaminu państwowego, ma kandydat przedłożyć:

1. Świadectwo z złożonego z postępowaniem I. egzaminu państwowego;
2. świadectwo z złożonego co najmniej z „dobrym“ postępowaniem kollokwium z encyklopedyi rolnictwa;
3. absolutorium, wykazujące, że od czasu I. egzaminu państwowego uczęszczał co najmniej na cztery policzalne półrocza; jako pierwsze z półroczy tych należy liczyć to, w ciągu którego kandydat uzyskał cenzurę z złożenia I. egzaminu państwowego (§ 28); mnsi on jednak uzyskać aprobatę przy wszystkich egzaminach szczególnych I. egzaminu państwowego już do upływu pierwszych sześciu tygodni, licząc od ustawowego rozpoczęcia się półrocza, albo jeżeli brakuje mu aprobaty co najwyżej z jednego przedmiotu egzaminu, złożyć egzamin z przedmiotu tego jeszcze przed upływem półrocza. W przeciwnym razie nie można wliczyć półrocza tego do czterech półroczy drugiej części studyów;
4. poświadczenie, wystawione przez kierownika ekspozytury dla wprowadzenia w praktykę weterynaryjną, stwierdzające, że kandydat pracował w ekspozyturze takiej z postępowaniem;
5. dowód złożenia taksy egzaminacyjnej.

§ 9.

Z dokumentów, przepisanych w § 8., ad 3, musi być dalej widoczne:

- a) iż kandydat uczęszczał w ciągu studyów na półroczne kollegia kliniki wewnętrznej wraz z buiatryką oraz na kollegia kliniki chirurgicznej, na każde przez cztery półrocza, tudzież na kollegia kliniki położniczej przez jedno półrocze;
- b) iż pracował praktycznie na tych klinikach, oraz brał udział w ćwiczeniach w sekcjach patologicznych, w ćwiczeniach patologiczno-histologicznych, bakteryologicznych i ćwiczeniach z zakresu higieny zwierząt tudzież podkownictwa, jak również w ćwiczeniach z zakresu higieny mięsa.

§ 27.

Jeżeli kandydat nie uzyska przy tem trzeciem powtórzeniu z wszystkich złożył się mających egzaminów cenzury „dostatecznie“, wówczas jest on na zawsze wykluczony od kontynuowania nauk weterynaryjnych i uzyskania dyplomu lekarza weterynaryjnego na krajowej akademii weterynaryi, jak również od uzyskania tegoż na podstawie osiągniętego za granicą dyplomu lekarza weterynaryjnego.

§ 28.

Jeżeli kandydat uzyskał przy każdym egzaminie szczególnym albo przy jego powtórzeniu co najmniej cenzurę „dostatecznie“, wówczas zestawia rektor (§ 16., ustęp pierwszy), a względnie przewodniczący komisji egzaminacyjnej po złożeniu ostatniego egzaminu szczególnego z poszczególnych cenzur, wciągniętych do protokołu głównego, cenzurę główną dla całego egzaminu państwowego.

Cenzurę główną należy wtenczas tylko podać jako „znakomitą“, jeżeli kandydat otrzymał cenzurę taką przy większości egzaminów szczególnych i jeżeli przy żadnym egzaminie szczególnym nie był reprobowany.

Wynik egzaminu państwowego należy wciągnąć do protokołu głównego i podać do wiadomości kandydata.

§ 29.

Za złożeniem taksy w kwocie 1 K, przypadającej na rzecz funduszu kancelaryjnego akademii weterynaryi, oraz należności stemplowej w kwocie 2 K otrzymuje kandydat świadectwo z złożenia egzaminu państwowego, wystawione przez rektorat.

§ 30.

Jeżeli kandydat zaniedba wyznaczonego terminu egzaminacyjnego bez dostatecznych powodów usprawiedliwiających, wówczas przepada część taksy, przypadająca za odnośny egzamin szczególny, a egzaminatorowie i członkowie komisji otrzymują połowę należnej im zresztą taksy; reszta wpływa do funduszu kancelaryjnego akademii weterynaryi. Po ponownem złożeniu odnośnej części taksy wyznacza rektor nowy termin do egzaminu szczególnego. (§ 13., ustęp trzeci.)

Jeżeli kandydat nie podda się egzaminowi powyższemu także w tym dalszym terminie bez dostatecznego powodu usprawiedliwiającego, wówczas należy postąpić z nim tak, jak gdyby nie był złożył odnośnego egzaminu szczególnego.

O zasadności powodów usprawiedliwiających rozstrzyga grono profesorów.

§ 31.

Taksa za każdy egzamin szczególny I. egzaminu państwowego wynosi przy składaniu egzaminu

w terminach w myśl § 7. (pierwsze trzy ustępy), i to także wówczas, jeżeli stosownie do § 16. (ustęp pierwszy) ustanowiono komisję egzaminacyjną, po 10 K, które przypadają egzaminatorowi, zresztą zaś po 15 K.

Taksa za każdy egzamin szczególny II. i III. egzaminu państwowego wynosi po 20 K.

Z taks egzaminacyjnych w kwotach po 15 K, względnie po 20 K otrzymuje przewodniczący komisji egzaminacyjnej, a przy II. i III. egzaminie państwowym także komisarz rządowy po 5 K, zaś egzaminator po 10 K.

Przy każdym powtórzeniu jednego lub kilku egzaminów szczególnych należy złożyć zawsze połowę taksy, zapłaconej za pierwsze składanie odnośnego egzaminu szczególnego.

§ 32.

Jeżeli kandydat złożył z postępowaniem wszystkie egzamina szczególne, wówczas otrzymuje on

- po przedłożeniu metryki urodzin lub chrztu, jak również świadectwa przynależności i świadectwa z egzaminu dojrzałości,
- po złożeniu taksy w kwocie 30 K i
- pisemnego przyrzeczenia (§ 33.)

dyplom lekarza weterynaryjnego na papierze pergaminowym (§§ 34. i 35.).

§ 33.

Przyrzeczenie, które kandydat powinien zaopatrzyć podpisem własnoręcznym, ma być złożone w języku naukowym akademii i opiewa:

Przyrzekam moim podpisem, iż w wykonywaniu mego zawodu będę postępował sumiennie, gorliwie i chętnie, iż będę strzegł godności mego stanu, popierał według możliwości wiedzę weterynaryjną i wypełniał dokładnie i wiernie wszystkie obowiązki, przepisane mi ustawami i rozporządzeniami pod względem wykonywania mego zawodu.

§ 34.

Dyplom lekarza weterynaryjnego, który ma być podpisany przez rektora i dwóch profesorów zwyczajnych, wygotowuje się w języku łacińskim w następującej osnowie:

Nos Rector et Professores caes. (et) reg. academiae veterinariae (.) hoc diplomate promulgamus ac testamur dominum oriundum ex in postquam rerum veterinariarum studia auctoritate et voluntate caes. et reg. Apostolicae Majestatis praescripta rite absolvit et severis examinibus legitimis laudabilem

in medicina veterinaria scientiam et facultatem probavit, ad medici veterinarii gradum promotum esse eumque cum artis veterinariae exercendae tum testimoniorum legitimorum in rebus veterinariis conscribendorum ius atque potestatem habere.

In cuius rei fidem hoc diploma sigillo academiae muniendum curavimus et nostra manu subscripsimus.

§ 35.

Cudzoziemcy, którzy uzyskali dyplom lekarza weterynaryjnego na jednej z krajowych akademii weterynaryj, nie są przez to uprawnieni do wykonywania praktyki weterynaryjnej w królestwach i krajach reprezentowanych w Radzie państwa, dopóki nie uzyskają obywatelstwa austriackiego.

Formularz dyplomu dla cudzoziemców ma obejmować klauzulę, odpowiadającą temu postanowieniu. Tekst dyplomu opiewa:

Nos Rector et Professores caes. (et) reg. academiae veterinariae hoc diplomate promulgamus ac testamur dominum oriundum ex in postquam rerum veterinarium studia auctoritate et voluntate caest. et reg. Apostolicae Majestatis praescripta rite absolvit et severis examinibus legitimis laudabilem in medicina veterinaria scientiam et facultatem probavit ad medici veterinarii gradum promotum esse eumque in civitatem vel Austriacam vel Hungariam ascriptum cum artis veterinariae exercendae tum testimoniorum legitimorum in rebus veterinariis conscribendorum ius atque potestatem habere.

In cuius rei fidem hoc diploma sigillo academiae muniendum curavimus et nostra manu subscripsimus.

§ 36.

Co do warunków, pod którymi lekarze weterynaryjni, którzy osiągnęli dyplom lekarza weterynaryjnego na jednej z akademii (w jednym z zakładów naukowych) poza obrębem królestw i krajów reprezentowanych w Radzie państwa, mogą uzyskać dyplom lekarza weterynaryjnego ważny w krajach tutejszych, mają obowiązywać postanowienia rozporządzenia ministeryjnego z dnia 11. sierpnia 1905, Dz. u. p. Nr. 135, §§ 1., 2., 3. i 4. (ustęp pierwszy i drugi) z zmianami, wynikającymi z niniejszego regulaminu egzaminów państwowych.

§ 37.

Grona profesorskie mają za zezwoleniem Ministra wyznań i oświaty wydać osobne instrukcje co do urządzenia egzaminów z uwzględnieniem stosunków miejscowych i w granicach postanowień powyższych.

§ 38.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi z chwilą ogłoszenia w życie dla tych słuchaczy, którzy rozpoczęli studia weterynaryjne od półrocza zimowego 1911/12; tem samem uchyla się wszystkie z rozporządzeniem niniejszem w sprzeczności pozostające postanowienia tut. reskryptu ministeryjnego z dnia 27. marca 1897, Dz. u. p. Nr. 80, dotyczącego planu nauk weterynaryjnych, tudzież tut. rozporządzenie ministeryjne z dnia 28. czerwca 1906, Dz. u. p. Nr. 134, oraz wydane tut. reskrytem ministeryjnym z dnia 14. lipca 1900, l. 26142, postanowienia tymczasowe, dotyczące fakultatywnego składania pierwszego ścisłego egzaminu dyplomowego, wreszcie § 5. tut. rozporządzenia ministeryjnego z dnia 11. sierpnia 1905, Dz. u. p. Nr. 135.

Bráf wlr.

Hussarek wlr.

§ 10.

Przedmioty egzaminu przy II. egzaminie państwowym są następujące:

- a) Anatomia patologiczna,
- b) farmakologia,
- c) bakteriologia i higiena zwierząt,
- d) higiena mleka i nauka o środkach żywności,
- e) higiena mięsa,
- f) patologia szczególna i terapia chorób wewnętrznych zwierząt domowych i
- g) buiatryka.

Z przedmiotu, wymienionego pod b), egzaminuje się tylko teoretycznie, a z reszty przedmiotów równocześnie teoretycznie i praktycznie.

§ 11.

Prosząc o dopuszczenie do III. egzaminu państwowego, ma kandydat przedłożyć:

1. Świadectwo z złożonego z postępem I. i II. egzaminu państwowego,
2. absolutorium,
3. dowód złożenia taksy egzaminacyjnej.

§ 12.

Przedmioty egzaminacyjne III. egzaminu państwowego są następujące:

- a) Hodowla zwierząt,
- b) chirurgia i okulistyka,
- c) nauka o kopytach,
- d) położnictwo
- e) nauka o zarazach,
- f) policja weterynaryjna i
- g) weterynaryja sądowa.

Z przedmiotów, wymienionych pod a) do e) włącznie, egzaminuje się równocześnie teoretycznie i praktycznie, a z reszty przedmiotów tylko teoretycznie.

§ 13.

Wszystkim egzaminom szczególnym II. a również III. egzaminu państwowego, przy których dopuszczalne jest tylko jedno łączne zgłoszenie się do wszystkich egzaminów szczególnych odnośnego egzaminu państwowego, powinni kandydaci poddać się w ciągu terminu sześciotygodniowego.

Kandydatom, którzy w ciągu terminu tego poddali się tylko jednemu lub kilku egzaminom szczególnym II. lub III. egzaminu państwowego, czy to z postępem czy bez skutku, lecz nie zgłosili się na czasie do pozostałych egzaminów szczególnych odnośnego egzaminu państwowego, ma rektorat wyznaczyć terminy do tych egzaminów szczególnych w ciągu szóstego tygodnia powyższego czasokresu. (§ 30., ustęp drugi.)

§ 14.

Wszystkie egzamina państwowe odbywają się publicznie, jednak może rektor (§ 16., ustęp pierwszy), a względnie przewodniczący komisji egzaminacyjnej (§ 18.) ograniczyć prawo wstępu do lekarzy weterynaryjnych i słuchaczy weterynaryi.

§ 15.

Jako egzaminatorowie zwyczajni występują przedstawiciele odnośnych przedmiotów egzaminu.

W braku lub w razie przeszkody egzaminatora zwyczajnego należy przybrać w charakterze egzaminatora zastępczego tę siłę nauczycielską akademii weterynaryi, której przedmiot jest najbliższym krewnym z odnośnym przedmiotem egzaminu.

§ 16.

Egzamina szczególne I. egzaminu państwowego, odbywające się w terminach w myśl § 7. (pierwsze trzy ustępy), przedsięwiorą z reguły, jeżeli kandydat składa je po raz pierwszy, sami odnośni egzaminatorowie, to jest bez tworzenia komisji egzaminacyjnej (§ 17.); rektor może jednak także przy takich egzaminach szczególnych zarządzić złożenie komisji egzaminacyjnej albo być przy nich obecnym według swego uznania.

Powtarzanie takich egzaminów szczególnych i łączne składanie I. egzaminu państwowego w myśl § 7., ustęp ostatni, oraz składanie II. i III. egzaminu państwowego ma natomiast odbywać się zawsze przed komisją egzaminacyjną (§ 17.).

§ 17.

Komisja egzaminacyjna składa się z przewodniczącego, z odnośnego egzaminatora, a przy II. i III. egzaminie państwowym nadto z komisarza rządowego; komisarzowi temu wolno według swego uznania być obecnym także przy I. egzaminie państwowym.

Przy każdej poszczególniej czynności egzaminacyjnej musi być obecnych przynajmniej dwóch członków komisji.

Rektor oznacza miejsce, czas i porządek poszczególnych czynności egzaminacyjnych, powołuje do nich egzaminatorów (§ 15.), a ewentualnie przewodniczącego (§ 18.). uwiadamia komisarza rządowego i zarządza publiczne zawiadomienie kandydatów o terminach egzaminu przez przybicie obwieszczenia.

§ 18.

Komisji egzaminacyjnej przewodniczy rektor, w braku lub w razie przeszkody rektora wstępuje w jego miejsce przedewszystkiem prorektor, a w drugim rzędzie jeden z dwóch zastępców, wybieranych w tym celu corocznie przez grono profesorów z pośród siebie.

§ 19.

Komisarzy rządowych, którzy muszą być dyplomowanymi lekarzami weterynaryjnymi i mogą należeć także do grona nauczycielskiego akademii weterynaryi, mianuje przed rozpoczęciem się każdego roku naukowego i na jego przeciąg Minister wyznań i oświaty w porozumieniu z Ministerstwem rolnictwa.

§ 20.

Teoretyczne egzamina szczególne każdego egzaminu państwowego odbywa się zawsze w formie jednoczesnej czynności egzaminacyjnej.

Jeżeli teoretyczne egzamina szczególne odbywają się przed komisją egzaminacyjną, wówczas nie można egzaminować na jednym posiedzeniu więcej jak sześciu kandydatów.

Oznaczenie ilości kandydatów, których przy teoretyczno-praktycznych egzaminach szczególnych ma się egzaminować jednocześnie, pozostawione jest rektorowi przy składaniu I. egzaminu państwowego w terminach zwyczajnych (§ 7., pierwsze trzy ustępy), a zresztą przewodniczącemu komisji egzaminacyjnej.

§ 21.

Czynności egzaminacyjne przedsiębiorzą odnośni egzaminatorowie pod odpowiednim nadzorem przewodniczącego komisji egzaminacyjnej, a przy II. i III. egzaminie państwowym także pod nadzorem komisarza rządowego.

Obaj ostatni są uprawnieni do ingerencji pod względem stawiania pytań i trwania egzaminu oraz do samoistnego pytania kandydata.

§ 22.

Czas trwania egzaminu wynosi przy wyłącznie teoretycznych egzaminach szczególnych dla każdego kandydata z reguły kwadrans; przy jednocześnie teoretycznych i praktycznych egzaminach szczególnych należy wyznaczyć dla każdego kandydata odpowiednio dłuższy czas trwania egzaminu stosownie do postanowionego mu zadania praktycznego.

§ 23.

Wynik każdego egzaminu szczególnego ma być, i to wyłącznie przez egzaminatora, oznaczony cenzurą „znakomicie“, „dostatecznie“ lub „niedostatecznie“, ogłoszony przez przewodniczącego komisji egzaminacyjnej, względnie przy egzaminach szczególnych, składanych stosownie do § 16., ustęp pierwszy, przez egzaminatora, wciągnięty do książki meldunkowej kandydata oraz do protokołu głównego i podpisany w tym protokole przez egzaminatora, względnie przez wszystkich członków komisji egzaminacyjnej.

Zaden egzamin państwowy nie może być uważany za złożony z postępem, jeżeli kandydat nie otrzymał przy wszystkich egzaminach szczególnych co najmniej cenzury „dostatecznie“.

Za złożeniem taksy w kwocie 50 h, przypadającej funduszowi kancelaryjnemu akademii weterynaryi, oraz należytości stempłowej w kwocie 2 K może kandydat otrzymać ostepiowane świadectwo z złożonego egzaminu szczególnego, podpisane przez rektora i egzaminatora.

§ 24.

Jeżeli kandydat otrzyma przy jednym lub kilku egzaminach szczególnych egzaminu państwowego cenzurę „niedostatecznie“, wówczas ma on powtórzyć egzamin ten, względnie egzamina te po złożeniu wszystkich egzaminów szczególnych odnośnego egzaminu państwowego.

Gdy kandydat poddał się wszystkim egzaminom szczególnym egzaminu państwowego, należy mu w razie reprobowania wyznaczyć jak najwcześniej termina do powtórzenia nieudałych egzaminów szczególnych; termina te wyznacza przy egzaminach szczególnych, składanych w myśl § 16., ustęp pierwszy, tylko przed egzaminatorem, grono profesorów po wysłuchaniu egzaminatora, zresztą zaś przewodniczący komisji egzaminacyjnej w porozumieniu z odnośnymi egzaminatorami fachowymi, a przy II. i III. egzaminie państwowym także w porozumieniu z komisarzem rządowym.

Jeżeli kandydat nie odpowiedział jedynie przy jednym egzaminie szczególnym, należy wyznaczyć termin z reguły dwumiesięczny, a w razie reprobowania przy kilku egzaminach szczególnych termin trzech do sześciu miesięcy.

Można wyznaczyć także krótsze termina, jeżeli kandydata reprobowano przy tych egzaminach szczególnych egzaminu państwowego, które tenże złożył z samego początku.

§ 25.

Jeżeli kandydat przy pierwszym powtórzeniu jednego lub kilku egzaminów szczególnych ponownie nie odpowie, wówczas obowiązują co do drugiego powtórzenia odnośnych egzaminów szczególnych te same postanowienia.

§ 26.

Do trzeciego powtórzenia jednego lub kilku egzaminów szczególnych egzaminu państwowego może Minister wyznań i oświaty dopuścić kandydata na wniosek grona profesorów, przyczem można go zobowiązać do uczęszczania przedtem jeszcze przez jedno lub kilka półroczy na odnośne przedmioty egzaminu, a według okoliczności także na inne przedmioty z całości nauk weterynaryjnych.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XXXV. — Wydana i rozesłana dnia 1. maja 1912.

Treść: № 88. Rozporządzenie, dotyczące zmiany niektórych postanowień objaśnień do taryfy celnej z dnia 13. lutego 1906.

§§.

Rozporządzenie Ministerstw skarbu, handlu i rolnictwa z dnia 29. kwietnia 1912,

dotyczące zmiany niektórych postanowień objaśnień do taryfy celnej z dnia 13. lutego 1906.

Następujące postanowienia objaśnień do taryfy celnej, wydanych na zasadzie artykułu V. ustawy o taryfie celnej z dnia 13. lutego 1906, Dz. u. p. Nr. 20, obwieszczeniem z dnia 13. czerwca 1906, Dz. u. p. Nr. 115, uzupełnia się względnie zmienia się w sposób następujący:

W uw. do Nru 14. należy dać po słowie „figi indyjskie“ w miejsce kropki przecinek i wstawić:

oraz suszone banany, także pokrajane, tudzież mąka bananowa bez innych dodatków.

W tej samej uw. należy po słowie „mąka bananowa“ dodać:

z przymieszką innych materyi.

W ustępie e), uw. 1. do Nru 130. należy wykreślić w wierszu drugim słowa „mąka kasztanowa i bananowa“ a natomiast wstawić:

mąka kasztanowa, oraz mąka bananowa z przymieszką innych materyi.

W ustępie pierwszym uw. og. III. do kl. XXII do XXV należy po zdaniu drugim, kończącym się słowami „w odpadkach“ zamieścić:

od takiego traktowania nie jest wyłączona czesanka, także pofarbowana, ważąca ponad 8 g na m, jakiej używa się do wyrobu peruk dla lalek i podkładów do włosów (krepą wełnianą).

W ustępie pierwszym uw. do Nru 206. należy dać w wierszu przedostatnim po „1 kg“ przecinek, tudzież skreślić następujący ustęp aż do końca a natomiast wstawić:

taka przędza kręcona w nitki, także w motkach lub w większych zwojach.

W ustępie 4., uw. do Nru 220. należy zamiast kropki wstawić na końcu:

; od ekspedyowania według Nru 220. nie należy jednak wykluczać czesanki o wadze większej aniżeli 8 g na m, a służącej do sporządzania peruk dla lalek i podkładów do włosów (t. zw. krepą wełnianą), także pofarbowanej.

W ustępie 1. uw. 2. do Nru 279. należy skreślić w wierszu pierwszym słowo „siarkowana.“

W ustępie 3., uw. 2. do Nru 298. należy dać na końcu zamiast kropki średnik i dodać:

okładki tego rodzaju, które składają się na stronach zewnętrznych tylko lub prawie wyłącznie z obrazów albo przy których tekst posiada w stosunku do obrazów małe znaczenie, Nr. 299.

W ustępie 1., uw. 4. do Nru 366. należy wykreślić końcowy ustęp „które kupiec tutejszokrajowy winien zagranicznemu nadawcy itd.“ do „świadectwa“ i zastąpić go następującą osnową:

winny być już naprzód przesłane przez kupca tutejszokrajowego zagranicznemu nadawcy i w takim razie dołączone do listu przewozowego, towarzyszącemu przesyłce albo winny być przedłożone przed ocenieniem ekspedycyjnemu urzędowi celnemu; urzędy celne mogą ekspedycyjnować tylko takie przesyłki według uw. 2. do Nru 366., co do których przedłożono wspomniane świadectwa.

W uw. 1. do Nru 399. należy umieścić po ustępie szóstym następujący ustęp nowy:

Według Nru 399. należy ekspedycyjnować również mieszaniny wapna hydraulicznego z piaskiem kwarcowym, wapieniem, feldszpatem, mąką żużlową itd., z dodatkiem lub bez dodatku glinek, sady, ultramaryny itp., pojawiające się w handlu pod rozmaitymi nazwami, np. dyabazyt, sztuczny kamienny litin, litin, polepa litowa, felsit-porfir, ulepszona masa tynkowa, terranova, delikatny tynk terrazytowy, polepa terrazytowa, sztuczny kamień terrazytowy, sucha zaprawa itd., a służące częścią na zaprawę murarską, częścią do robót kamieniarskich (jako sztuczny materiał kamienny). Po zagotowaniu małej ilości takich towarów z kwasem solnym pozostanie zawsze większa część tychże nierozpuszczona.

Następnie należy w miejsce ustępów 8., 9. i 10. (t. j. ustęp 1., 2. i 3. dodatku) wstawić:

Celem stwierdzenia, czy ma się do czynienia z wapnem żrącym, wolnym od ciał Nru 150., czy też z cementem (wapnem hydraulicznym, wapnem wodnym lub mieszaniną wapna hydraulicznego z piaskiem kwarcowym itd.), które wykazują bez wyjątku alkaliczną reakcję, a więc po zwilżeniu ich wodą zabarwiają wyraźnie czerwony papier lakmusowy na niebiesko, postępuje się w sposób następujący:

Niespełna 2 g próbki w grubym proszku zakłóca się wodą w kolbce szklanej, następnie rozpuszcza się ją nadmierną ilością rozcieńczonego kwasu solnego (1 część skoncentrowanego, dymiącego się kwasu: 3 do 4 części wody) i gotuje się co najmniej przez 2 minuty; następnie przesącza się, czysty przesącz gotuje się z kilkoma kroplami kwasu azotowego, potem rozpuszcza się nadmierną ilością rozcieńczonego amoniaku żrącego (1 część amoniaku, 2 do 3 części wody destylowanej), ogrzewa się ciecz znowu aż do zagotowania, przy czem musi pozostać dominującym silny zapach amoniaku, i przesącza się ją poraz wtóry.

Jeżeli powstanie osad (krzemionka, glina i wodorotlenek żelazowy) obfity, włóknisty, więcej lub mniej rdzawo zabarwiony, występujący galaretowato na filtrze, wówczas należy odciec towar według Nru 399.

W uw. 3. do Nru 404. należy dodać w wierszu ostatnim po słowie „obrączki“:

albo wyłożenie wnętrza otworu zatyczkowego papierem lub tekturą.

W ustępie 1. uw. 1. do uwagi og. 2 b przy kl. XXXVIII należy między słowami „pocynkowane, połowione“ w miejsce przecinka wstawić słowo „albo“ i skreślić następnie słowa „albo powleczone miedzią“.

Ustęp 7. i 8. należy wykreślić.

Uw. 2. uwagi og. 2 b winna opiewać:

2. Za powleczone miedzią lub mosiądzem należy uważać te towary żelazne i stalowe, które otrzymały na drodze chemicznej lub galwanicznej w całości lub w części cienką powłokę miedzi lub mosiądzu. Na równi z tymi ostatnimi powłokami będzie się uważało cienką powłokę z brązu lub innej podobnej mieszaniny metalów.

Co do towarów żelaznych, platerowanych miedzią lub aliazami miedzi, zobacz uw. 2. uwagi og. 2 c do tejże klasy.

Ustęp 1. uw. 2. do uwagi og. 2 c przy klasie XXXVIII. należy uzupełnić następującym zdaniem:

Na równi z towarami żelaznymi platerowanymi należy uważać towary żelazne, zaopatrzone grubszą powłoką miedzi lub aliazów miedzi (mosiądzu, brązu i innych aliazów miedzi).

Ustęp 2. wspomnianej uw. 2. ma opiewać:

Towary platerowane i towary, uważane z nimi na równi, zaopatrzone w drodze galwanicznej grubszą powłoką miedzi lub aliazów miedzi, różnią się od innych towarów, powleczone miedzią lub mosiądzem, a uważanych tylko za towary przednio wyrobione, grubszą warstwą powłoki, którą można zawsze poznać wyraźnie gołem okiem albo przez lupę na przekroju delikatnie opilowanym lub oszlifowanym. Natomiast przy towarach, które mają być ekspedycyjnowane jako powleczone jedynie miedzią lub mosiądzem, jest powłoka tak cienka, że nie można jej zobaczyć na przekroju ani gołem okiem ani przez lupę. Z reguły znikają już także te cienkie powłoki galwaniczne, jeżeli się je zwilży kwasem azotowym i osuszy zaraz zwilżone miejsce.

W ustępie 1. uw. 3. do uwagi powyżej wspomnianej należy wykreślić słowa od „tak, że“ do „cia“.

W uw. 7. do Nru 445. należy jako ustęp 10. przed słowem: „łańcuchy blaszane“ umieścić:

Co do ekspedycyjni towarów z blachy żelaznej, powleczonej w drodze galwanicznej grubszymi warstwami metalu, zobacz uw. 2. i 3. do uw. og. 2. c przy kl. XXXVIII.

Uw. 3. do Nru 516. należy skreślić i zastąpić postanowieniami następującymi:

Towary lane Nru 516. w połączeniu z materiałami przednimi, Nr. 521., zaś w połączeniu z materiałami najprzedniejszymi Nr. 522.

Jako ustęp czwarty uw. 6. do Nru 526. należy umieścić tekst następujący:

Do aparatów chłodzących należą także kondensatory rurowe (kondensatory wierzchnie) dla maszyn parowych i turbin parowych, składające się z puzdra i z rur doprowadzających wodę chłodzącą, których powierzchnia służy do oziębiania (zgęszczania) pary lub w których para zgęszcza się w rurach bez zetknięcia się z wodą chłodzącą, następnie dowożone oddzielnie kondensatory o podobnej konstrukcyi do maszyn, wytwarzających zimno (lód).

W uw. og. do Nrów 536—538, punkt 2 d należy w wierszu szóstym po słowie „kondensatory“ wstawić:

do kondensowania pary wydmuchowej przez nastrzykiwanie zimnej wody do przestrzeni wydmuchowej.

Na końcu ustępu 1. uw. 3. do Nru 637. należy między słowami „perfumowane“ i „mydła“ wstawić „lub delikatnie sproszkowane“.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi zaraz w życie.

Bráf wlr.

Zaleski wlr.

Roessler wlr.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Cześć XXXVI. — Wydana i rozesłana dnia 2. maja 1912.

Treść: *M* 89. Obwieszczenie, podające spis szlaków kolei żelaznych, do których stosuje się umowa międzynarodowa z dnia 14. października 1890, dotycząca obrotu towarów na kolejach żelaznych.

89.

Obwieszczenie Ministerstwa kolei żelaznych z dnia 25. kwietnia 1912,

podające spis szlaków kolei żelaznych, do których stosuje się umowa międzynarodowa z dnia 14. października 1890, Dz. u. p. Nr. 186 z r. 1892, dotycząca obrotu towarów na kolejach żelaznych.

Spis szlaków kolei żelaznych, do których stosuje się umowa międzynarodowa z dnia 14. października 1890, Dz. u. p. Nr. 186 z r. 1892, dotycząca obrotu towarów na kolejach żelaznych, opiewać ma z uwzględnieniem zmian i uzupełnień, które zasły od obwieszczenia z dnia 14. marca 1911, Dz. u. p. Nr. 44, jak następuje:

Spis szlaków kolei żelaznych, do których stosuje się umowa międzynarodowa, dotycząca obrotu towarów na kolejach żelaznych.

Austro-Węgry.

I. Królestwa i kraje reprezentowane w Radzie państwa.

(Łącznie z Liechtensteinem.)

A. Wszystkie linie, utrzymywane w ruchu przez poniżej wymienione zarządy kolejowe i spółki, mające siedzibę w Austrii lub na Węgrzech.

1. C. k. austriackie koleje państwowe wraz z częścią linii z Feldkirch do Buchs, leżącej na obszarze księstwa Liechtenstein; z wyłączeniem zaś:

a) następujących dalmatyńskich linii c. k. austriackich kolei państwowych:

- α) Splet—Sivericz—Knin,
- β) Perkowicz-Slivno—Szybenik,
- γ) Splet—Sinj;

b) kolei lokalnej wązkotorowej Unzmarkt—Mauterdorf (kolei nadmurańskiej).

2. Kolej lokalna Aujezd-Luhaczowice—Luhaczowice.

3. Kolej lokalna Auspitz.

4. Kolej uściecko-ciepicka.

5. Kolej lokalna Berno—Lösch.

6. Kolej busztiehradzka.

7. Kolej lokalna Frydland—Bilá.

8. Frydlandzkie koleje powiatowe, do których należą koleje lokalne:

Frydland—granica państwa koło Hermsdorf;

Frydland—granica państwa koło Heinersdorf (przebieg do Heinersdorf n. T.), oraz

Raspenau—Weissbach.

9. Koleje elektryczne w Jabłońcu.

10. Kolej lokalna Gurein—Bytyszka-Wewerska.

11. Kolej koszycko-bogumińska (linie utrzymywane w ruchu na obszarze austriackim).

12. Kolej lokalna Ostrawa Morawska—Karwina.

13. Morawsko-śląska Spółka akcyjna kolei lokalnych (kolej lokalna Hruszów—Polska Ostrawa).

14. Kolej lokalna nowojczyńska.

15. Kolej lokalna Nezamislíce — Morkowice.

16. Dolno-austriackie koleje krajowe, do których należą linie: Gänserndorf — Mistelbach;

Gmünd—Litschau—Heidenreichstein i Gmünd—Gross-Gerungs; Korneuburg—Ernstbrunn—Hohenau i Dobermannsdorf—Poysdorf; Neunkirchen K. l.—Willendorf; Pyrawarth—Zistersdorf; Retz—Drosendorf; St. Pölten—Kirchberg n. P.—Mank—Mariazell—Gusswerk wraz z odgałęzieniem Ober-Grafendorf—Ruprechtshofen; Siebenbrunn—Leopoldsdorf—Engelhartstetten z odgałęzieniem Breitstetten—Orth; Zistersdorf—Dobermannsdorf.

17. Kolej lokalna Przywóz—Morawska Ostrawa—Witkowice.

18. Salcburska Spółka kolejowa i tramwajowa, z wyłączeniem linii

c) kolejki gminy miasta Salcburga (elektrycznej).

19. Kolej lokalna w Kameralnych Dobrach Solnych.

20. Kolej nadstejrska.

21. Spółka kolei południowej (linie utrzymywane w ruchu na obszarze austriackim), z wyłączeniem kolei lokalnych:

d) Bruneck—Sand w T. (kolei elektrycznej),

e) Grobelno—Rohitsch (kolei lokalnej rohitschafskiej),

f) Kapfenberg—Seebach—Au,

g) Kühnsdorf—Eisenkappel,

h) Mödling—Hinterbrühl pod Wiedniem (elektrycznej),

i) Pöltschach—Gonobitz,

k) Preding—Wieselsdorf—Stainz,

l) kolei ritteńskiej (kolei lokalnej Bozen—Klobenstein),

m) kolei überetscherskiej (kolei lokalnej Bozen—Kaltern), oraz kolejki elektrycznej Kaltern—Mendel (kolei mendelskiej),

n) kolei virglańskiej (elektrycznej kolei linowej z Bozen na Virgl—Warte),

o) Windisch-Feistritz D. k. p.—Miasto Windisch-Feistritz.

22. Kolej lokalna Stauding—Stramberg.

23. Kolej Wiedeń—Aspang, z wyłączeniem:

p) przestrzeni kolei zębatej na Schneeberg z Puchberg na Hochschneeberg.

24. Spółka akcyjna wiedeńskich kolei lokalnych z wyłączeniem przestrzeni:

q) Wiedeń Giselastrasse—Wiedeń Matzleinsdorf D. W. k. l. do (Matzleinsdorf Viadukt ruch wspólny z wiedeńskimi miejskimi kolejami drogowymi),

r) Baden Viadukt—Rauhenstein,

s) linii okrężnej w Badenie,

t) Baden—Vöslau.

25. Przestrzenie c. k. austriackich kolei państwowych, utrzymywane w ruchu przez król. węgierskie koleje państwowe, a mianowicie od Ławocznego do granicy węgierskiej, od Fehring do granicy węgierskiej, od Sianek do granicy węgierskiej, tudzież od Marchegg do granicy węgierskiej, nakoniec co do kolei Wiedeń—Pottendorf—Wiener-Neustadt, utrzymywanej w ruchu przez Spółkę kolei południowej, przestrzeń od Ebenfurt do granicy węgierskiej, na której Spółka kolejowa Győr—Szoproń—Ebenfurt¹⁾ utrzymuje ruch.

B. Przestrzenie kolejowe, utrzymywane w ruchu przez zarządy zagraniczne lub na wspólnie z nimi.

I. Zarządy włoskie.

Przestrzenie, utrzymywane w ruchu przez włoskie koleje państwowe od granicy włosko-austriackiej:

26. pod Korminem do Kormina.

27. pod Pontebą do Pontafel w kierunku z Włoch.

28. pod Peri do Ala.

Przestrzeń, utrzymywana w ruchu przez włoską Spółkę kolejową „Società Veneta per costruzione ed esercizio di ferrovie secondarie italiane“, od granicy włosko-austriackiej:

29. pod Cervignano do Cervignano.

II. Zarządy niemieckie.

Przestrzenie, utrzymywane w ruchu przez królewskie bawarskie koleje państwowe od granicy niemiecko-austriackiej:

30. pod Kiefersfelden do Kufsteina.

31. pod Solnogradem do Solnogradu.

32. pod Waldsassen do Chebu.

33. pod Schirnding do Chebu.

34. pod Asch do Chebu.

Przestrzenie, utrzymywane w ruchu przez królewskie saskie koleje państwowe od granicy niemiecko-austriackiej:

35. pod Brambach do Chebu.

36. pod Bärenstein do Weipert.

37. pod Markersdorf do Hermsdorf w B.

38. pod Moldawą do Moldawy.

39. pod Schöna do Podmokieł.

40. pod Schöna do Dzieczyna.

41. pod Neusalza-Spremberg do granicy austriacko-niemieckiej pod Taubenheim.

¹⁾ Spółka kolejowa: Raab—Ödenburg—Ebenfurt.

42. pod Alt- i Neu-Gersdorf do granicy austriacko-niemieckiej pod Ebersbach.
43. pod Seifhennersdorf do Warnsdorf.
44. pod Gross-Schönau do Warnsdorf.
45. pod Żytawą do Liberca.

Przestrzenie, utrzymywane w ruchu przez królewskie pruskie koleje państwowe od granicy niemiecko-austriackiej:

46. pod Heinersdorf n. T. do Heinersdorf n. T.
47. pod Grünthal do Grünthal.
48. pod Neusorge do Halbstadt.
49. pod Karniowem do Karniowa.
50. pod Opawą do Opawy.
51. pod Boguminem do Bogumina.
52. pod Goczałkowicami do Dziedzic.
53. pod Nowym Berunem do Oświęcima.
54. pod Piltsch do Opawy.

III. Zarządy rosyjskie.

Przestrzenie, utrzymywane w ruchu przez rząd rosyjskich kolei południowo-zachodnich w kierunku z Rosyi, od granicy rosyjsko-austriackiej:

55. pod Radziwiłowem do Brodów.
56. pod Wołoczyskami do Podwołoczysk.
57. do Nowosielicy austriackiej.

IV. Zarządy rumuńskie.

Przestrzeń, utrzymywana w ruchu przez królewskie rumuńskie koleje państwowe w kierunku z Rumunii, od granicy rumuńsko-austriackiej:

58. pod Ickanami do Ickan.

C. Przestrzenie kolejowe, utrzymywane w ruchu przez bośniacko-hercegowińskie koleje państwowe.

59. Metković—granica kraju pod Gabelą.
60. Gravosa (Gruż)—granica kraju pod Uskoplje.
61. Granica kraju pod Glavska—granica kraju pod Nagumanac.
62. Granica kraju pod Igalo—Zelenika.

Uwaga. Co się tyczy przestrzeni, utrzymywanych przez zarządy austriackie w ruchu za granicą, porównaj:

- Niemcy, l. 106 do 124 włącznie.
 Włochy, l. 23, 24.
 Rumunia, l. 3.
 Rosya, l. 44, 45, 46, 47.
 Szwajcarya, l. 34, 35.

II. Węgry.

A. Wszystkie linie, utrzymywane w ruchu przez wymienione poniżej zarządy kolejowe i spółki, mające siedzibę na Węgrzech lub w Austrii.

1. Królewsko-węgierskie koleje państwowe, tudzież koleje lokalne i linie innych kolei, na których one ruch utrzymują, z wyjątkiem:

wązkotorowej linii Strzygoń-Brzeźnica—Szcawnica węgierska¹⁾,
 normalnotorowej kolei lokalnej Soroksar—Św. Wawrzyniec i
 wązkotorowej kolei lokalnej taraczańskiej.

2. Spółka kolei południowej (linie utrzymywane w ruchu na obszarze węgierskim) łącznie z kolejami lokalnymi, utrzymowanymi przez nią w ruchu.

3. Kolej koszycko-bogumińska (linie utrzymywane w ruchu na obszarze węgierskim) łącznie z kolejami lokalnymi i liniami innych kolei, utrzymowanymi w ruchu przez nią, z wyłączeniem:

wązkotorowej przestrzeni Hnilec—Smolnik²⁾
 kolei lokalnej nadhnileckiej,
 normalnotorowej odnogi Tarpatak—Tatra-Lomnicz, i
 kolei zębatej ze Szczyrby do Szczyrbskiego Jeziora.³⁾

4. Spółka kolei Raba—Szoproń—Ebenfurt⁴⁾ i kolej lokalna w Fertővidék, utrzymywana przez nią w ruchu.

5. Połączone koleje żelazne aradzka i csanadzka, z wyłączeniem:

wązkotorowej kolei lokalnej Borossebes—Menyháza i pierwszej wązkotorowej kolei rolniczej w Alföld.

6. Kolej żelazna w dolinie Szamoszy i kolej lokalna Zsibó—Nagybánya, na której pierwsza utrzymuje ruch, tudzież przestrzeń Bethlen—Óradszały i kolej lokalnej Naszódvidék.

7. Kolej żelazna Mohacz—Pięciokościoly.⁵⁾

8. Kolej sławońska w dolinie Drawy.

9. Budapeszteńskie koleje lokalne i linia Haraszi—Ráczkeve, utrzymywana przez nie w ruchu.

10. Kolej lokalna Debreczyn—Nyirbátor.

11. Kolej miejska w Nagyváradi i utrzymywana przez nią w ruchu kolej lokalna łącząca Össi—Váralencze.

12. Przestrzenie królewsko-węgierskich kolei państwowych, utrzymywane w ruchu przez c. k. austriackie koleje państwowe, a mianowicie z Mező-Laborcz do granicy austriackiej, z Kőrösmező do granicy austriackiej, część kolei koszycko-bogumińskiej z Orłowa do granicy austriackiej, część kolei lokalnej Holics—Hodonin z Holics do granicy austriackiej i część węgierskiej północno-zachodniej kolei lokalnej z Kutti do granicy austriackiej, zostająca zresztą pod zarządem królewsko-węgierskich kolei państwowych.

1) Gran-Bresnitz—Schemnitz.

2) Gőlniczbánya—Schmőlnitz.

3) Csorba—Csorbató.

4) Kolej Raab—Ödenburg—Ebenfurt.

5) Mohács—Pécs.

13. Przestrzenie królewsko-węgierskich kolei państwowych, utrzymywane w ruchu przez c. k. austriackie koleje państwowe, a mianowicie z Hölak-Trenczyna-Cieplic¹⁾ do granicy austriackiej przy Jarze Vlara, z Bruck-Királyhida²⁾ do granicy austriackiej i z Skalic³⁾ do granicy austriackiej.

B. Przestrzenie kolejowe, utrzymywane w ruchu wspólnie z zarządami zagranicznymi.

Zarządy rumuńskie:

Przestrzenie, utrzymywane w ruchu przez królewskie rumuńskie koleje państwowe w kierunku z Rumunii, od granicy węgiersko-rumuńskiej:

14. pod Verciorova do Orsowy,
15. pod Riul Vadului do Verestorony,
16. pod Gyimes do Gyimes.

Uwaga. Co do przestrzeni, utrzymywanych przez zarządy węgierskie w ruchu za granicą, porównaj:

Rumunia, l. 4, 5, 6.
Serbia, l. 2.

III. Bośnia-Hercegowina.

1. C. i k. kolej wojskowa Banjaluka—Doberlin.

2. Bośniacko-hercegowińskie koleje krajowe łącznie z elektryczną koleją miejską w Sarajewie, na której one utrzymują ruch.

Uwaga. Co do przestrzeni kolejowych, utrzymywanych w ruchu w Austrii przez bośniacko-hercegowińskie koleje krajowe, porównaj:

Austria, l. 59, 60, 61, 62.

Niemcy.

A. Koleje i przestrzenie, utrzymywane w ruchu przez zarządy niemieckie.

I. Koleje państwowe i zostające w zarządzie państwowym.

1. Koleje państwowe w Alzacyi i Lotaryngii.
2. Kolej żelazna wojskowa.

3. Królewsko-pruskie koleje państwowe łącznie z kolejami państwowymi Wielkiego księstwa heskiego, wspólnie z nimi w ruchu utrzymywanymi, i łącznie z połączeniem promem parowym przez morze Bałtyckie między Sassnitz i Trälleborg, tudzież koleje prywatne, zostające w pruskim zarządzie państwowym, z wyjątkiem:

górnno-śląskich odnóg wążkotorowych;

— co do połączenia promem parowym zobacz B, VII, 142.

¹⁾ Hölak-Trencsén-Teplitz.

²⁾ Bruck n. L. (Bruck-Königsbrücke).

³⁾ Szakolcza.

4. Królewskie bawarskie koleje państwowe wraz z utrzymywanymi przez nie w ruchu kolejami lokalnymi Augsburg—Haunstetten, Lam—Kötzing i Röthenbach p. L.—Weiler, z wyjątkiem jednak kolei lokalnych:

- a) Augsburg—Göggingen—Pfersee;
- b) kolei lokalnej augsburskiej;
- c) Berchtesgaden—Königssee.

5. Królewsko-saskie koleje państwowe.

6. Królewsko-wirtemberskie koleje państwowe.

7. Koleje państwowe w Wielkiem Księstwie badeńskim i koleje prywatne, zostające w administracji państwowej.

8. Koleje państwowe w Wielkiem Księstwie meklenburskiem wraz z połączeniem promem parowym przez morze Bałtyckie między Warnemünde i Gjedser; co do połączenia tym promem zobacz B, VI, 141.

9. Koleje państwowe w Wielkiem Księstwie oldenburskiem.

II. Koleje prywatne w własnym zarządzie.

10. Kolej poboczna Achern—Ottenhöfen.

11. Kolej z Altony do Kaltenkirchen.

12. Koleje poboczne, utrzymywane w ruchu przez badeńskie koleje lokalne (spółkę akcyjną):

- a) Bruchsal—Ubstadt— $\frac{\text{Hilsbach}}{\text{Menzingen}}$;
- b) Bühl—Oberbühlenthal (kolej bühlenthalaska);
- c) Karlsruhe—Ettlingen— $\frac{\text{Herrenalb}}{\text{Brötzingen}}$ (kolej albothalska);
- d) Neckarbischofsheim—Hüffenhardt;
- e) Wiesloch— $\frac{\text{Meckesheim}}{\text{Waldangelloch}}$.

13. Bawarskie koleje lokalne, utrzymywane w ruchu przez Spółkę akcyjną kolei lokalnych w Monachium:

- a) Bad Aibling—Feilnbach;
- b) Fürth—Zirndorf—Cadolzburg;
- c) Markt Oberdorf—Füssen;
- d) Monachium—Wolfrathshausen—Bichl;
- e) Murnau—Oberammergau;
- f) Sonthofen—Oberstdorf;
- g) Stadtamhof—Donaustauf—Wörth;
- h) Türkheim—Wörishofen.

14. Kolej obwodowa bentheimaska.

15. Kolej poboczna Biberach—Oberharmersbach.

16. Kolej miejska w Brandenburgu.

17. Kolej krajowa brunświcka.

18. Kolej Brunświk—Schöning.

19. Kolej broeltalska.

20. Kolej brohltalska.

21. Kolej Butzbach—Licher.
 22. Kolej obwodowe z Kolonii do Bonn.
 23. Kolej krefeldska.
 24. Kolej kronberska.
 25. Kolej Dahme—Uckro.
 26. Kolej lokalna Deggendorf-Metten.
 27. Kolej Dessau-Wörlitz.
 28. Kolej Diedenhofen—Mondorf.
 29. Kolej Eisern—Siegen.
 30. Kolej Elmshorn—Barnstedt—Oldeslo.
 31. Kolej poboczna Erstein—Oberehnheim—Ottrott.
 32. Kolej Eutin—Lubeka.
 33. Kolej łącząca frankfurcka (Frankfurt n. M.).
 34. Kolej Freier Grund.
 35. Kolej Georgs-Marienhütte.
 36. Kolej Gera—Meuselwitz—Wuitz.
 37. Kolej Gernrode—Harzgerode.
 38. Kolej lokalna Gotteszell—Viechtach.
 39. Kolej Greifswald—Grimmen.
 40. Kolej Halberstadt—Blankenburg.
 41. Kolej poboczna Haltingen—Kandern.
 42. Kolej obwodowa Hildesheim—Pein.
 43. Kolej hoyañska (Hoya—Eystrup).
 44. Kolej lokalna Kahl—Schoellkrippen.
 45. Kolej kaysersberska wraz z koleją Colmar—Winzenheim.
 46. Kolej kerkerbachska.
 47. Kolej Królewiec—Cranz.
 48. Kolej wążkotorowa obwodu Altena.
 49. Kolej obwodowa Eckernförde—Kappeln.
 50. Koleje poboczne obwodu Bergheim.
 51. Kolej Kremmen—Neu-Ruppin—Wittstock.
 52. Kolej poboczna Krozingen—Staufen—Sulzburg.
 53. Kolej drogowa w Lahr.
 54. Kolej łużycka (Rauscha—Freiwaldau; Muskau—Teuplitz—Sommerfeld; Hansdorf—Priebus).
 55. Kolej lignicko-rawicka.
 56. Kolej Löwenberg—Lindow—Rheinsberg.
 57. Kolej lubecko-bücheñska.
 58. Kolej Ludwika (Norymberga—Fürth).
 59. Kolej poboczna Meckenbeuren—Tettngang.
 60. Kolej meklenburska Fryderyka Wilhelma.
 61. Kolej Meppen—Haselünn.
 62. Kolej poboczna Möckmühl—Dörzbach.
 63. Kolej Mödrath—Liblar—Brühl.
 64. Kolej Mosbach—Mudau.
 65. Kolej Mühlhausen—Ebeleben.
 66. Kolej Nauendorf—Gerlebogk.
 67. Kolej z Nowego Brandenbura do Frydlandu.
 68. Kolej neuwaldenslebeñska.
 69. Kolej Neustadt—Gogolin.
 70. Kolej dolno-łużycka.
 71. Kolej Nordhausen—Wernigerode.
 72. Kolej poboczna, utrzymywana w ruchu przez Spółkę kolejową górnořeñską;
 Mannheim—Weinheim—Heidelberg—Mannheim, wraz z odgałęzieniem Mannheim-Käfertal—Heddesheim w Badenie.
 73. Kolej poboczna Oberschefflenz—Billigheim.
 74. Kolej Oschersleben—Schöning.
 75. Kolej Ostrowice—Wasserleben.
 76. Kolej Paulinenaue—Neu-Ruppin.
 77. Kolej Pieñ—Ilsted.
 78. Kolej prignicka.
 79. Kolej Reinickendorf—Liebenwalde—Gross-Schönebeck.
 80. Kolej lokalna Ren—Eittenheimmünster.
 81. Kolej Rhene—Diemeltal (Bredelar—Martenberg).
 82. Kolej Rinteln—Stadthagen.
 83. Kolej poboczna Rosheim—St. Nabor.
 84. Kolej obwodowa rupiñska.
 85. Kolej lokalna Schaftlach—Gmund—Tegernsee.
 86. Kolej Stendal—Tangermünd.
 87. Kolej Stralsund—Tribsee.
 88. Koleje drogowe strassburskie.
 89. Koleje poboczne, na których utrzymuje ruch Spółka kolejowa południowo-niemiecka:
 a) Frei - Weinheim—Jugenheim—Partenheim (kolej selztalska);
 b) Hetzbach—Beerfelden;
 c) Hüfingen—Furtwangen (kolej bregtalska);
 d) Osthofen—Westhofen;
 e) Reinheim—Reichelsheim;
 f) Riegel—^{Breisach}Gottenheim (kolej kaiserstuhlska);
 g) Sprendlingen—Fürfeld;
 h) Wormacya—Offstein i
 i) Zell—Todtau.
 90. Kolej południowo-harzka.
 91. Kolej w lesie teutoburskim.
 92. Linie, utrzymywane w ruchu przez zarząd turyngskich kolei pobocznych:
 a) Arnstadt—Icktershausen;
 b) Esperstedt—Oldisleben;
 c) Greussen—Ebeleben—Keula;
 d) Hohenebra—Ebeleben;
 e) Ilmenau—Grossbreitenbach;

- f) Weimar—Berka—Blankenhain;
- g) Weimar—Rastenberg;
- h) Wutha—Ruhla.

93. Kolej lokalna w Trossing.

94. Kolej Vorwohle—Emmertal.

95. Kolej poboczna Weingarten—Baienfurt—Niederbiegen.

96. Kolej krajowa westfalska.

97. Kolej Wittenberge—Perleberg.

98. Koleje poboczne, utrzymywane w ruchu przez dyrekcję wirtemberskiej Spółki kolejowej:

- a) Amstetten—Gerstetten;
- b) Amstetten—Laichingen;
- c) Ebingen—Onsmettingen;
- d) Gaildorf—Untergröningen;
- e) Jagstfeld—Neuenstadt (Kocher);
- f) Nürtingen—Neuffen;
- g) Vaihingen—Sersheim—Enzweihingen.

99. Koleje poboczne, wirtemberskie:

- a) Aalen—Ballmertshofen—Dillingen (kolej härtsfeldzka);
- b) Kolej filderska;
- c) Korntal—Weissach (kolej Strohgäu);
- d) Reutlingen—Gönnigen.

100. Kolej Zschipkau—Finsterwald.

B. Przestrzenie, utrzymywane w ruchu przez niemieckie zarządy kolei żelaznych lub na wspólnie z nimi.

I. Zarządy rosyjskie.

101. Przestrzeń od granicy rosyjsko-niemieckiej pod Eydkunami do Eydkun, utrzymywana w ruchu przez koleje północno-zachodnie.

102. Przestrzeń od granicy rosyjsko-niemieckiej pod Prostkowem do Prostkowa, utrzymywana w ruchu przez koleje nadwiślańskie.

103. Przestrzeń od granicy rosyjsko-niemieckiej pod Illowem do Illowa, utrzymywana w ruchu przez koleje nadwiślańskie.

104. Przestrzeń od granicy rosyjsko-niemieckiej pod Skalmierzycami do Skalmierzyc, utrzymywana w ruchu przez kolej warszawsko-wiedeńską.

105. Przestrzeń od granicy rosyjsko-niemieckiej pod Herbami do Pruskich Herb, utrzymywana w ruchu przez kolej Herby—Częstochową.

II. Zarządy austriackie.

Przestrzenie, utrzymywane w ruchu przez c. k. austriackie koleje państwowe, od granicy austriacko-niemieckiej:

- 106. pod Mysłowicami do Mysłowic.
- 107. pod Hengersdorf do Ziegenhals.
- 108. pod Mikułowicami do Ziegenhals.
- 109. pod Heinersdorf do Heinersdorf (na górnym Śląsku).

110. pod Johanngeorgenstadt do Johanngeorgenstadt.

111. pod Adorf do Adorf.

112. pod Furth w W. do Furth w W.

113. pod Haidmühle do Haidmühle.

114. pod Passawą do Passawy.

115. pod Brumowem do Simbach.

116. pod Lochau do Lindau.

117. pod Hladkowem do Mittelwalde.

118. pod Mittelsteine do Mittelsteine.

119. pod Libawą do Libawy.

120. pod Seidenberg do Seidenberg.

121. pod Ebersbach do Ebersbach.

122. pod Sebnicami do Sebnic.

Przestrzenie, utrzymywane w ruchu przez kolej busztiehradzką, od granicy austriacko-niemieckiej:

123. pod Reitzenhain do Reitzenhain.

124. pod Klingenthal do Klingenthal.

III. Zarządy szwajcarskie.

125. Przestrzeń, utrzymywana w ruchu przez szwajcarskie koleje związkowe wspólnie z koleją Mittelburgau, od granicy szwajcarsko-niemieckiej pod Konstancją do Konstancji.

Przestrzenie, utrzymywane w ruchu przez szwajcarskie koleje związkowe, od granicy szwajcarsko-niemieckiej:

126. pod Rielasingen do Singen.

127. pod Waldshut do Waldshut.

128. pod Lottstetten do granicy niemiecko-szwajcarskiej pod Altenburg-Rheinau.

129. Przestrzeń, utrzymywana w ruchu przez koleje państwowe alzacko-łotaryngskie wspólnie z koleją Pruntrut—Bonfol, od granicy szwajcarsko-niemieckiej pod Pfetterhausen do Pfetterhausen.

IV. Zarządy francuskie.

Przestrzenie, należące do alzacko-łotaryngskich kolei państwowych, utrzymywane w ruchu wspólnie z francuską koleją wschodnią, od granicy francusko-niemieckiej:

130. pod Altmünsterol do Altmünsterol.

131. pod Avricourt do Deutsch-Avricourt.

132. pod Chambrey do Chambrey.

133. pod Novéant do Novéant.

134. pod Amanweiler do Amanweiler.

135. pod Fentsch do Fentsch.

V. Zarządy niderlandzkie.

136. Przestrzeń od granicy niderlandzko-niemieckiej pod Gennep do Wesel, utrzymywana w ruchu przez kolej północno-brabancko-niemiecką.

137. Przestrzenie, utrzymywane w ruchu przez Spółkę ruchu niderlandzkich kolei państwowych, od granicy niderlandzko-niemieckiej:

- a) pod Elten do Welle;
- b) pod Herzogenrath do Herzogenrath;
- c) pod Akwizgranem do Akwizgranu ¹⁾;
- d) pod Dalheim do Dalheim ²⁾;
- e) pod Gronau do Gronau ¹⁾.

138. Przestrzeń od granicy niderlandzko-niemieckiej pod Elten do Emmerich, utrzymywana w ruchu przez Spółkę ruchu niderlandzkich kolei państwowych na wspólnie z holenderską Spółką kolejową.

139. Przestrzeń od granicy niderlandzko-niemieckiej pod Gildehaus do Salzbergen, utrzymywana w ruchu przez holenderską Spółkę kolejową wspólnie z Spółką ruchu niderlandzkich kolei państwowych.

140. Przestrzeń od granicy niderlandzko-niemieckiej pod Alstätte do Ahaus, utrzymywana w ruchu przez holenderską Spółkę kolejową.

VI. Zarządy duńskie.

141. Połączenie promem parowym Warnemünde—Gjedser, utrzymywane w ruchu przez duńskie koleje państwowe na wspólnie z kolejami państwowymi Wielkiego Księstwa meklenburskiego.

VII. Zarządy szwedzkie.

142. Połączenie promem parowym Sassnitz—Trelleborg, utrzymywane w ruchu przez królewskie pruskie koleje państwowe na wspólnie z szwedzkimi kolejami państwowymi.

Uwaga. Co się tyczy przestrzeni, utrzymywanych przez zarządy niemieckie w ruchu za granicą, porównaj:

Austria, l. 30 do 54 włącznie.

Dania, l. 3, 4.

Francja, l. 18, 19, 20, 21, 22, 23.

Luksemburg, l. 2, 3.

Niderlandy, l. 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11.

Rosya, l. 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43.

Szwecya, l. 56.

Szwajcarya, l. 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42.

¹⁾ Spółka ruchu niderlandzkich kolei państwowych zajmuje się tylko służbą pociągową w obu kierunkach.

²⁾ Spółka ruchu niderlandzkich kolei państwowych załatwia na tej przestrzeni tylko służbę pociągową w kierunku z Niderlandów do Niemiec, a odwrotnie pruska kolej państwowa załatwia ją na niderlandzkiej przestrzeni pod Dalheim do Vlodrop (Spis: Niderlandy B 10) w kierunku od Dalheim do Niderlandów.

Belgia.

A. Koleje i przestrzenie, utrzymywane w ruchu przez zarządy belgijskie.

1. Zarząd belgijskich kolei państwowych.
2. Belgijska kolej północna.
3. Gandawa—Terneuzen.
4. Mecheln—Terneuzen.
5. Kolej z Chimay.
6. Hasselt—Maeseyck.

B. Przestrzenie, utrzymywane w ruchu przez zarządy zagraniczne lub na wspólnie z nimi.

I. Zarządy francuskie.

Przestrzenie, utrzymywane w ruchu przez francuską kolej północną, od granicy belgijsko-francuskiej:

7. pod Comines do Comines.
8. pod Halluin do Menin.

II. Zarządy luksemburskie.

9. Przestrzeń, utrzymywana w ruchu przez luksemburską kolej Księcia Henryka, od granicy belgijsko-luksemburskiej pod Rodange do Athus.

Uwaga. Co się tyczy przestrzeni, utrzymywanych w ruchu za granicą przez zarządy belgijskie, porównaj:

Francja, l. 14, 15, 16, 17.

Niderlandy, l. 12, 13.

Bułgaria.

A. Koleje i przestrzenie kolejowe, utrzymywane w ruchu przez zarządy bułgarskie.

1. Królewsko-bułgarskie koleje państwowe.

B. Przestrzenie kolejowe, utrzymywane w ruchu przez zarządy zagraniczne lub na wspólnie z nimi.

2. Przestrzeń od granicy serbsko-bułgarskiej pod Zaribrod do Zaribrod, utrzymywana w ruchu przez królewskie serbskie koleje państwowe.

Dania.

A. Przestrzenie, utrzymywane w ruchu przez zarządy duńskie.

1. Duńskie koleje państwowe, wraz z połączeniami zapomocą promów parowych, które one utrzymują w ruchu:

- a) przez Limfjord (Oddesund Nord—Oddesund Syd i Nykjöbing paa Mors—Glyngöre);
- b) przez Mały [lille] Bølt (Fredericia—Strib);
- c) przez Wielki [store] Bølt (Nyborg—Korsör);

d) przez Öresund (Helsingör — Helsingborg i Kopenhaga [Kjøbenhavn]—Malmö; co do połączenia promem parowym Kopenhaga—Malmö zobacz pod B, II, 5);

e) przez Masnedsund (Masnedø—Orehoved);

f) pomiędzy Gjedser i Warnemünde; co do tego połączenia promem parowym zobacz pod B, I. 4.;

z wyłączeniem jednak:

przeźrzeni kolei państwowej Nyborg—Faaborg, utrzymywanej w ruchu przez południowo-fińską Spółkę kolei żelaznych, i

szlaku parowcowego Korsör—Kiel.

2. Następujące przestrzenie kolei prywatnych, zostające pod zarządem państwowym:

a) Orehoved—Gjedser;

b) Aalestrup—Viborg;

c) Sorö—Vedde.

B. Przestrzenie, utrzymywane w ruchu przez zarządy zagraniczne lub na wspólnie z nimi.

I. Zarządy niemieckie.

3. Przestrzeń od granicy niemiecko-duńskiej pod Farris do Vamdrup, utrzymywana w ruchu przez królewskie pruskie koleje państwowe.

4. Połączenie promem parowym Gjedser—Warnemünde, utrzymywane w ruchu na wspólnie z kolejami państwowymi Wielkiego Księstwa meklenburskiego.

II. Zarządy szwedzkie.

5. Linia promu parowego między wolnym portem Kopenhaga a Malmö, utrzymywana w ruchu przez duńskie koleje państwowe wspólnie z szwedzkimi kolejami państwowymi.

Uwaga. Co do przestrzeni, utrzymywanych przez zarządy duńskie w ruchu za granicą, porównaj:

Niemcy, l. 141.

Szwecya, l. 55.

Francya.

A. Koleje i przestrzenie, utrzymywane w ruchu przez zarządy francuskie.

Główne linie:

1. Kolei północnej.

2. Kolei wschodniej łącznie z utrzymwanymi na rachunek koncesjonaryusza liniami, mianowicie linią z Wassy do Saint-Dizier i liniami kolei lokalnych departamentu ardeńskiego (Carignan do Messempré, Monthermé do Monthermé [Laval—Dieu], Vrigne-Meuse do Vrigne-aux-Bois), z Rambervillers do Charmes, z Igney—Avricourt do Blamont i Cirey.

3. Kolei parysko-lyońskiej do morza Śródziemnego, łącznie z linią do starego portu marsylijskiego, utrzymywaną w ruchu na rachunek koncesjonaryusza, i linią z Arles do Saint Louis.

4. Kolei orleańskiej.

5. Kolei południowej.

6. Kolei państwowych łącznie z koleją lokalną z Ligré-Rivière do Richelieu, utrzymywaną w ruchu na rachunek departamentu Indre-et-Loire.

7. Obu obwodowych kolei paryskich wraz z linią strategiczną z Valenton do Massy-Palaiseau.

8. Spółki kolei departamentowych.

9. Spółki kolei ze Somain do Anzin i do granicy belgijskiej.

10. Spółki Médoc.

Linie lokalnego znaczenia:

11. Spółki kolei departamentowych.

12. Z Marlieux do Châtillon-sur-Chalaronne.

13. Z Castelnau do Margaux i z Pauillac do Port des Pilotes (Spółka Médoc).

B. Przestrzenie, utrzymywane w ruchu przez zarządy zagraniczne lub na wspólnie z nimi.

I. Zarządy belgijskie.

Przestrzenie, utrzymywane w ruchu przez belgijski zarząd kolei państwowych, od granicy belgijsko-francuskiej:

14. pod Doische do Givet.

15. pod Abeele do Hazebrouk.

16. Przestrzeń od granicy francusko-belgijskiej pod Heer-Agimont do Givet, utrzymywana w ruchu przez belgijską koleją północną.

17. Przestrzeń od granicy francusko-belgijskiej pod Momignies do Anor, utrzymywana w ruchu przez Spółkę kolejową w Chimay.

II. Zarządy niemieckie.

Przestrzenie, należące do francuskiej kolei wschodniej, utrzymywane w ruchu na wspólnie z kolejami państwowymi w Alzacji i Lotaryngii, od granicy niemiecko-francuskiej.

18. pod Altmünsterol do Petit-Croix,

19. pod Deutsch-Avricourt do Igney-Avricourt,

20. pod Chambrey do Moncel,

21. pod Novéant do Pagny-sur-Moselle.

22. pod Amanweiler do Batilly,

23. pod Fentsch do Audun-le-Roman.

III. Zarządy szwajcarskie.

Przestrzenie, utrzymywane w ruchu przez szwajcarskie koleje związkowe, od granicy francusko-szwajcarskiej:

24. pod Delle do Delle.
25. pod Vallorbe do Pontarlier.
26. pod Les Verrières-Suisses do Pontarlier.
27. pod Crassier do Divonne-les-Bains.

Przestrzeń od granicy francusko-szwajcarskiej, utrzymywana w ruchu przez kolej Martigny—Le Châtelard:

28. pod Le Châtelard do Vallorcine.

IV. Zarządy włoskie.

29. Przestrzeń, utrzymywana w ruchu przez włoskie koleje państwowe, od granicy włosko-francuskiej pod Modane do Modane.

Uwaga. Co się tyczy przestrzeni, utrzymywanych przez zarządy francuskie w ruchu za granicą, porównaj:

- Niemcy, l. 130, 131, 132, 133, 134, 135.
 Belgia, l. 7, 8.
 Włochy, l. 19.
 Szwajcaria, l. 43, 44, 45, 46.

Włochy.

A. Koleje i przestrzenie, utrzymywane w ruchu przez zarządy włoskie.

1. Wszystkie linie, utrzymywane w ruchu przez Dyрекcyę generalną kolei państwowych.

2. Linie, utrzymywane w ruchu przez Spółkę *Società Veneta per costruzione ed esercizio di ferrovie secondarie italiane*:

- a) Cividale—Portogruaro, z odnogą od S. Giorgio di Nogaro aż do granicy włosko-austriackiej pod Cervignano,
- b) Parma—Suzzara.
- c) Bologna S. V.—Portomaggiore, z odnogą z Budrio do Massalombarda,
- d) Arezzo—Pratovecchio—Stia,
- e) Conegliano—Vittorio,
- f) Thiene—Rocchette—Asiago,
- g) Ferrara—Copparo,
- h) Ferrara—Cento
- i) Stazione per la Carnia—Tolmezzo—Villasantina, i
- k) Cento—San Giovanni w Persiceto.

3. Koleje północno-medylańskie w Medyolanie, a mianowicie:

- l) Medyolan—Bovisa—Seveso S. Pietro—Merone Pontenuovo (wspólny dworzec linii Como—

Lecco kolei państwowych)—Incino Erba, z odnogami z Bovisy do Medyolanu—Libreria (sieć kolei państwowych) i z Seveso—S. Pietro do Cannago (wspólny dworzec linii Chiasso—Medyolan kolei państwowych),

- m) Medyolan—Bovisa—Saronno,
- n) Saronno—Mainate—Varese Nord—Laveno Nord, z odnogami z Varese Nord do Varese (koleje państwowe) i z Laveno Nord do Laveno Mombello (koleje państwowe),
- o) Saronno—Grandate,
- p) Como Lago Nord—Camerlata—Grandate—Mainate, z odnogą z Camerlata do Albate Camerlata (koleje państwowe),
- q) Novara Nord—Busto Arsizio Nord—Saronno—Seregno (wspólny dworzec linii Chiasso—Medyolan kolei państwowych), z odnogami z Novary Nord do Novary (koleje państwowe) i z Busto Arsizio Nord do Busto Arsizio (koleje państwowe).
- r) Castellanza—Cairate Lonate Ceppino in Val d'Olona.

4. Linie, utrzymywane w ruchu przez Spółkę kolei nad morzem Śródziemnem:

Varese—Porto Ceresio i Rzym—Viterbo z odnogą z Capranica do Ronciglione.

5. Linia Rzym—Albano—Nettuno, utrzymywana w ruchu przez Spółkę rzymskich kolei pobocznych.

6. Linia Sondrio—Tirano, utrzymywana w ruchu przez *Società per le ferrovie dell'Alta Valtellina*.

7. Kolej Valsugana.

8. Kolej Santhià—Biella.

9. Kolej Alessandria—Ovada.

10. Kolej Poggibonsi—Colle Val d'Elsa.

11. Linia Verona—Caprino, utrzymywana w ruchu przez *Società per la ferrovia Verona—Caprino—Garda*.

12. Kolej Suzzara—Ferrara.

13. Kolej Mandela—Subiaco.

14. Koleje Reggio—Emilia.

15. Linia Grignasco—Coggiola, utrzymywana w ruchu przez Spółkę kolei Vallesessera.

16. Linia Brescia—Iseo—Edolo, Iseo—Rovato i Bornato—Paderno, utrzymywana w ruchu przez *Società Nazionale di ferrovie e tramvie*.

17. Linia Turyn—Ciriè—Lanzo, utrzymywane w ruchu przez *Società anonima Canavese per la ferrovia Torino—Ciriè—Lanzo*.

18. Przestrzeń Rezzato—Vobarno kolei Rezzato—Vobarno—Vestone, utrzymywana w ruchu przez zarząd prowincji Brescia.

B. Przestrzenie, utrzymywane w ruchu przez zarządy zagraniczne lub na wspólnie z nimi.**I. Zarządy francuskie.**

19. Przestrzeń od granicy włosko-francuskiej pod Ventimiglia do Ventimiglia, utrzymywana w ruchu przez kolej parysko-lyońską do morza Śródziemnego.

II. Zarządy szwajcarskie.

Przestrzenie od granicy włosko-szwajcarskiej, utrzymywane w ruchu przez szwajcarskie koleje związkowe:

20. pod Pino do Luino.

21. pod Iselle do Domodossola.¹⁾

22. Przestrzeń od granicy włosko-szwajcarskiej pod Campocologno do Tirano, utrzymywana w ruchu przez kolej Bernina.

III. Zarządy austriackie.

23. Przestrzeń od granicy włosko-austriackiej pod Pontaflem do Ponteby, utrzymywana w ruchu na wspólnie z c. k. austriackimi kolejami państwowymi w kierunku do Włoch.

24. Przestrzeń od granicy włosko-austriackiej pod Tezze do Primolano, utrzymywana w ruchu przez c. k. austriackie koleje państwowe.

Uwaga. Co się tyczy przestrzeni, utrzymywanych przez zarządy włoskie w ruchu za granicą, porównaj:

Austria, l. 26, 27, 28, 29.

Francja, l. 29.

Szwajcaria, l. 47.

Luksemburg.**A. Koleje i przestrzenie, utrzymywane w ruchu przez zarządy luksemburskie.**

1. Kolej księcia Henryka.

B. Przestrzenie, utrzymywane w ruchu przez zarządy zagraniczne lub na wspólnie z nimi.**Zarządy niemieckie.**

2. Wszystkie linie kolei luksemburskiej Wilhelma, utrzymywane w ruchu przez koleje państwowe w Alzacy i Lotaryngii.

¹⁾ Szwajcarskie koleje związkowe załatwiają od Iselle przechodowo służbę pociągową (maszynową i konduktorską) na rachunek włoskich kolei państwowych; służbę stacyjną pełnią te ostatnie.

3. Przestrzeń od granicy niemiecko-luksemburskiej pod Ulflingen do Ulflingen, utrzymywana w ruchu przez królewsko-pruskie koleje państwowe.

Uwaga. Co się tyczy przestrzeni, utrzymywanych przez zarządy luksemburskie w ruchu za granicą, porównaj:

Belgia, l. 9.

Niderlandy.**A. Koleje i przestrzenie, utrzymywane w ruchu przez zarządy niderlandzkie.**

1. Spółka ruchu niderlandzkich kolei państwowych.

2. Holenderska Spółka kolei żelaznych.

3. Niderlandzka centralna Spółka kolei żelaznej.

4. Spółka kolei żelaznej północno-brabancko-niemiecka.

B. Przestrzenie, utrzymywane w ruchu przez zarządy zagraniczne lub na wspólnie z nimi.**I. Zarządy niemieckie.**

5. Przestrzeń od granicy niemiecko-niderlandzkiej pod Neuschanz do Neuschanz, utrzymywana w ruchu przez koleje państwowe Wielkiego Księstwa oldenburskiego.

Przestrzenie, utrzymywane w ruchu przez królewsko-pruskie koleje państwowe, od granicy niemiecko-niderlandzkiej:

6. pod Borken do Winterswyk.

7. pod Bocholt do Winterswyk.

8. pod Straelen do Venlo.

9. pod Kaldenkirchen do Venlo.

10. pod Dalheim do Vlodrop.

11. Przestrzeń od granicy niemiecko-niderlandzkiej pod Coevorden do Coevorden, utrzymywana w ruchu przez bentheimską kolej obwodową.

II. Zarządy belgijskie.

12. Przestrzeń od granicy belgijsko-niderlandzkiej pod La Clinge do Terneuzen, utrzymywana w ruchu przez Spółkę kolejową Mecheln-Terneuzen.

13. Przestrzeń od granicy belgijsko-niderlandzkiej pod Selzaete do Terneuzen, utrzymywana w ruchu przez Spółkę kolei Gandawa-Terneuzen.

Uwaga. Co się tyczy przestrzeni, utrzymywanych przez zarządy niderlandzkie w ruchu za granicą, porównaj: Niemcy, l. 136, 137, 138, 139, 140.

Rumunia.

A. Koleje i przestrzenie, utrzymywane w ruchu przez zarządy rumuńskie.

1. Królewsko-rumuńskie koleje państwowe.

B. Przestrzenie, utrzymywane w ruchu wspólnie z zarządami zagranicznymi.

I. Zarządy rosyjskie.

2. Przestrzeń od granicy rosyjsko-rumuńskiej pod Ungheni do Rumuńskiego Ungheni, utrzymywana w ruchu przez królewsko-rumuńskie koleje państwowe, a na której rosyjskie koleje południowo-zachodnie wspólnie utrzymują ruch.

II. Zarządy austriackie.

3. Przestrzeń od granicy austriacko-rumuńskiej pod Burdujeni do Burdujeni, na której c. k. austriackie koleje państwowe utrzymują ruch w kierunku z Austrii.

III. Zarządy węgierskie.

Przestrzenie od granicy węgiersko-rumuńskiej, utrzymywane w ruchu w kierunku z Węgier przez królewsko-węgierskie koleje państwowe:

4. pod Verciorova do Verciorova.
5. pod Riul Vadului do Caineni.
6. pod Palanca do Palanca.

Uwaga. Co się tyczy przestrzeni, utrzymywanych przez zarząd rumuński w ruchu za granicą, porównaj:

- Austria, l. 58.
Węgry, l. 14, 15, 16.
Rosya, l. 48.

Rosya.

A. Koleje i przestrzenie, utrzymywane w ruchu przez państwo.

1. Kolej mikołajowska (z odnogą do portu i z kolejami nowotorzecką i rzewo-wiazemską), z wyłączeniem sekcji do Borowieży.
2. Koleje północno-zachodnie.
3. Kolej moskiewsko—brzeska.
4. Kolej moskiewsko — kurska, moskiewsko—niżnonowogrodzka i muromska.
5. Kolej syszańsko—wiazemska.
6. Kolej Katarzyny.
7. Kolej rygsko—orelska (z koleją rygsko—tukumską).
8. Kolej libawsko—romneńska.
9. Koleje nadwiślańskie.
10. Koleje południowe.
11. Kolej samarsko-złotouska.

12. Koleje poleskie.
13. Koleje południowo-zachodnie.
14. Kolej permska.
15. Kolej syberyjska.
16. Koleje zakaukaskie.
17. Koleje północne.
18. Kolej taszkentska.
19. Kolej środkowo-azytycka z liniami:
Krasnowódzk—Andishan,
Merw—Kuszka,
Czernajewo—Taszkent i
Gorzakowo—Skobetowo.
20. Kolej zabajkańska.
21. Kolej warszawsko—wiedeńska.

B. Koleje i przestrzenie, utrzymywane w ruchu przez zarządy prywatne.

22. Kolej władykaukaska.
23. Kolej łódzka.
24. Kolej moskiewsko—kijowsko—worieska.
25. Kolej moskiewsko—kazańska.
26. Kolej moskiewsko—windawsko—rybińska.
27. Kolej riazzańsko—uralska.
28. Koleje południowo-wschodnie.
29. Kolej białogrodzko—szumyńska.
30. Lokalne koleje I. Spółki kolei lokalnych w Rosyi:

Pernau—Reval z liniami:

- Walk—Pernau,
Moisekull—Fellin,
Fellin—Port Reval,
Allenkull—Weissenstein.

Święciany;

Koleje południowe z liniami:

- Rudnica—Olwiopol,
Dochno—Czczelnik,
Berszad—Berszad Fabryka,
Żytomierz—Gaiworon,
Chołoniewska—Szemka,
Woronowice—Winnica.

31. Kolej lokalna Nowożybków.
32. Kolej Herby—Kielce.
33. Kolej lokalna infancka (Walk—Marienburg—Stockmannshof).
34. Kolej północno-dońska.
35. Kolej jejska.

C. Części pograniczne kolei, utrzymywane w ruchu na wspólnie z zarządami zagranicznymi.

I. Zarządy niemieckie.

Przestrzenie, utrzymywane w ruchu przez królewsko-pruskie koleje państwowe, od granicy niemiecko-rosyjskiej:

36. pod Eydkunami do Wierzbołowa.
37. pod Otfoczynem do Aleksandrowa.
38. pod Szopińcami do Sosnowic (linia dawnej kolei na prawym brzegu Odry).
39. pod Szopińcami do Sosnowic (linia dawnej kolei górnośląskiej).
40. pod Prostkowem do Grajewa.
41. pod Illowem do Mławy.
42. pod Szczypiornem do Kalisza.
43. pod Herbami do Herb Rosyjskich.

II. Zarządy austriackie.

Przestrzeń, utrzymywana w ruchu przez c. k. austriackie koleje państwowe, od granicy austriacko-rosyjskiej:

44. pod Szczakową do Granicy i przestrzenie od granicy austriacko-rosyjskiej utrzymywane w ruchu w kierunku do Rosyi:
45. pod Brodami do Radziwiłowa.
46. pod Podwołoczyskami do Wołoczysk.
47. pod Nowosielicą do Nowosielicy.

III. Zarządy rumuńskie.

Przestrzeń od granicy rumuńsko-rosyjskiej utrzymywana w ruchu przez koleje południowo-zachodnie, na której król. rumuńskie koleje państwowe wspólnie utrzymują ruch:

48. pod Ungheni do Rosyjskiego Ungheni.

Uwaga. Co się tyczy przestrzeni, utrzymywanych przez zarządy rosyjskie w ruchu za granicą, porównaj:

- Niemcy, l. 101, 102, 103, 104, 105.
Austria, l. 55, 56, 57.
Rumunia, l. 2.

Szwecya.

A. Przestrzenie, utrzymywane w ruchu przez zarządy szwedzkie.

1. Szwedzkie koleje państwowe z wyjątkiem utrzymywanej przez nie w ruchu przestrzeni Luleå—Riksgränsen z odnogami Gellivare—Malmberget i Gelliware—Koskullskulle¹⁾, lecz razem z połączeniami zapomocą promów parowych:

- a) przez Öresund między Malmö i Kopenhagą — zobacz pod B, I, 55;
- b) przez morze Bałtyckie między Trällebörg i Sassnitz — zobacz pod B, II, 56.

¹⁾ Na przestrzeniach, utrzymywanych w ruchu przez szwedzkie koleje państwowe, od granicy szwedzko-norweskiej do Charlottenbergu i od granicy szwedzko-norweskiej do Storlien załatwiają służbę pociągową norweskie koleje państwowe.

2. Koleje bergslagernaskie.
3. Koleje nadbrzeżne blekingeskie.
4. Koleje boråskie.
5. Kolej Borås—Alfvsta.
6. Kolej Böttinge—Östratorps.
7. Kolej Dala—Hälsingland.
8. Kolej dalslandska.
9. Kolej Frövi-Ludvika.
10. Kolej Gäfle—Dala.
11. Kolej Göteborg—Borås.
12. Koleje Hälsingborg—Hässleholms i Klippan—Eslöfs.
13. Kolej Härnösand—Sollefteå.
14. Kolej Hvetlanda—Säfsjö.
15. Kolej kalmarska.
16. Kolej Kalmar—Berga.
17. Kolej Kalmar—Torsås.
18. Kolej Kariskrona—Växjö.
19. Kolej Karlstad—Munkfors.
20. Koleje Kristianstad—Hässleholms.
21. Kolej Käflinge—Barsebäcks.
22. Koleje landskronska i hälsingborgska.
23. Kolej Landskrona—Käflinge.
24. Kolej Landskrona—Käflinge—Sjöbo.
25. Kolej Lund—Käflinge.
26. Kolej Lund—Refvinge.
27. Kolej Lund—Trällebörgs.
28. Kolej Lödöse—Lilla-Edets.
29. Kolej Malmö—Ystads.
30. Kolej Mariestad—Moholms.
31. Kolej Mellersta södermanlandska.
32. Kolej Mora—Vänerns.
33. Kolej Nordmark—Klarälvens (Hagfors—Munkfors; Edebäk—Sjögränd).
34. Kolej Norra södermanlandska.
35. Koleje Norsholm—Västervik—Hultsfreds.
36. Kolej Nässjö—Oskarshamns.
37. Kolej Oxelösund—Flen—Västmanlands.
38. Kolej Skåne—Smålands.
39. Kolej Sztokholm—Roslagens.
40. Kolej Sztokholm—Saltsjöns.
41. Kolej Sztokholm—Västerås—Bergslagens.
42. Kolej Södra dalarneska.
43. Kolej tidaholmska.
44. Kolej Trällebörg—Rydsgards.
45. Kolej Uddevalla—Vänernsborg—Herljunga.
46. Kolej Uppsala—Gäfle.
47. Kolej Växjö—Alfvsta.
48. Kolej Ystad—Brösarps.
49. Kolej Ystad—Eslöfs.
50. Kolej St. Olofa—Ystad—Gärnsnäs.
51. Kolej Ystad—Skifarps.
52. Kolej Atvidaberg—Bjärka-Säby.
53. Kolej Örebro—Köpings.
54. Kolej centralna östraska.

B. Przestrzenie, utrzymywane w ruchu wspólnie z zarządami zagranicznymi.**I. Zarządy duńskie.**

55. Linia promu parowego między Malmö a wolnym portem Kopenhaga, utrzymywana w ruchu przez szwedzkie koleje państwowe wspólnie z duńskimi kolejami państwowymi.

II. Zarządy niemieckie.

56. Połączenie promem parowym Tralleborg—Sassnitz, utrzymywane w ruchu przez szwedzkie koleje państwowe wspólnie z królewsko-pruskimi kolejami państwowymi.

Uwaga. Co się tyczy przestrzeni, utrzymywanych przez zarządy szwedzkie w ruchu za granicą, porównaj: Niemcy, l. 142. Dania, l. 5.

Szwajcarya.**A. Koleje i przestrzenie, utrzymywane w ruchu przez zarządy szwajcarskie.****I. Koleje normalnotorowe.**

1. Koleje związkowe szwajcarskie, z wyłączeniem utrzymywanej przez nie w ruchu kolei linowej Cossonay-dworzec S. K. Z.—Cossonay miasto.

2. Kolej Berno—Neuenburg-Kolej (linia bezpośrednia).

3. Kolej emmentalska.
4. Kolej Fryburg—Murten—Ins.
5. Kolej neuenbursko-jurajska.
6. Kolej Langenthal—Huttwil.
7. Kolej Martigny—Orsières.
8. Kolej Önsingen—Balsthal.
9. Kolej Pont—Brassus.
10. Kolej Pruntrut—Bonfol.
11. Kolej Rorschach-Heiden.
12. Kolej Saignelégier—Glovelier.
13. Kolej seetalska.
14. Kolej sensetalska.
15. Kolej sihlalska.
16. Kolej południowo-wschodnia.
17. Kolej thunerseńska.
18. Kolej środkowo-thurgawska.
19. Kolej tösstalska.
20. Kolej Ürikon—Bauma.

II. Koleje wązkotorowe.

21. Kolej Aarau—Schöftland.
22. Kolej Bellinzona—Mesocco.
23. Kolej Bern—Worb (przebieg Gümlingen—Worb).
24. Kolej Bernina.
25. Kolej Bremgarten—Dietikon.
26. Kolej Martigny—Le Châtelard.
27. Koleje w Berner Oberland z wyłączeniem kolei na Schynige Platte i kolei Lauterbrunnen—Mürren, utrzymywanej w ruchu przez koleje w Berner Oberland.
28. Kolej retycka.
29. Kolej Saignelégier—La Chaux-de-Fonds.
30. Kolej Sernftalska.
31. Kolej na Wengernalp.
32. Kolej wynentalska.
33. Kolej Yverdon—St. Croix.

B. Przestrzenie, utrzymywane w ruchu przez zarządy zagraniczne lub na wspólnie z nimi.**I. Zarządy austriackie.**

Linie, utrzymywane w ruchu przez c. k. austriackie koleje państwowe, od granicy austriacko-szwajcarskiej:

34. pod Buchs do Buchs.
35. pod St. Margarethen do St. Margarethen.

II. Zarządy niemieckie.

Przestrzenie, utrzymywane w ruchu przez koleje państwowe Wielkiego Księstwa badeńskiego, od granicy niemiecko-szwajcarskiej:

36. pod Gottmadingen do granicy szwajcarsko-niemieckiej pod Wilchingen.
37. pod Stetten do Bazylei, kolej badeńska.
38. pod Leopoldshöhe do Bazylei, kolej badeńska.
39. pod Grenzach do Bazylei, kolej badeńska.
40. Kolej łącząca między Bazyleją, sieć kolei badeńskiej, a Bazyleją, sieć szwajcarskich kolei związkowych, utrzymywana w ruchu na wspólnie z kolejami państwowymi Wielkiego Księstwa badeńskiego.
41. Przestrzeń od granicy niemiecko-szwajcarskiej pod St. Ludwig do Bazylei, sieć szwajcarskich kolei związkowych, utrzymywana w ruchu przez koleje państwowe w Alzacji i Lotaryngii.
42. Przestrzeń od granicy niemiecko-szwajcarskiej pod Bonfol do Bonfol, utrzymywana w ruchu przez kolej Pruntrut—Bonfol wspólnie z kolejami państwowymi w Alzacji i Lotaryngii.

III. Zarządy francuskie.

Przestrzenie, utrzymywane w ruchu przez Spółkę kolei Paryż—Lyon do morza Śródziemnego, od granicy francusko-szwajcarskiej:

- 43. pod St. Gingolph do Bouveret.
- 44. pod Chêne-Bourg do Genewy-Eaux-Vives.
- 45. pod La Plaine do Genewy-Cornavin.
- 46. pod Le Locle-Col-des-Roches do Le Locle.

IV. Zarządy włoskie.

47. Przestrzeń, utrzymywana w ruchu przez włoskie koleje państwowe, od granicy włosko-szwajcarskiej pod Chiasso do Chiasso.

Uwaga. Co się tyczy przestrzeni, utrzymywanych przez zarządy szwajcarskie w ruchu za granicą, porównaj:

- Niemcy, l. 125, 126, 127, 128, 129.
- Francya, l. 24, 25, 26, 27, 28.
- Włochy, l. 20, 21, 22.

Serbia.

A. Koleje i przestrzenie, utrzymywane w ruchu przez zarządy serbskie.

1. Królewsko-serbskie koleje państwowe, z wyjątkiem kolejek Čuprija—Ravna-Reka i Čičevac—St. Petar.

B. Przestrzenie, utrzymywane w ruchu przez zarządy zagraniczne lub na wspólnie z nimi.

2. Przestrzeń od granicy węgiersko-serbskiej, środek mostu na Sawie do Beogradu (Belgradu), utrzymywana w ruchu przez królewsko-węgierskie koleje państwowe.

Uwaga. Co się tyczy przestrzeni, utrzymywanych przez zarządy serbskie w ruchu za granicą, porównaj: Bułgaria, l. 2.

Forster wtr.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XXXVII. — Wydana i rozesłana dnia 15. maja 1912.

Treść: № 90. Obwieszczenie, dotyczące układu w sprawie przepisów dla ułatwienia wzajemnego obrotu między kolejami żelaznymi austriackimi i węgierskimi z jednej a kolejami niemieckimi z drugiej strony, o ile obrót ten dotyczy przedmiotów, wykluczonych od przewozu lub przyjmowanych doń warunkowo stosownie do umowy międzynarodowej o kolejowym ruchu towarowym z dnia 14. października 1890.

90.

Obwieszczenie Ministerstwa kolei żelaznych z dnia 15. maja 1912,

dotyczące układu w sprawie przepisów dla ułatwienia wzajemnego obrotu między kolejami żelaznymi austriackimi i węgierskimi z jednej a kolejami niemieckimi z drugiej strony, o ile obrót ten dotyczy przedmiotów, wykluczonych od przewozu lub przyjmowanych doń warunkowo stosownie do umowy międzynarodowej o kolejowym ruchu towarowym z dnia 14. października 1890.

Rządy austriacki i węgierski z jednej a niemiecki z drugiej strony zgodziły się na zasadzie § 1., ustęp (a) postanowień wykonawczych do umowy międzynarodowej o kolejowym ruchu towarowym na postanowienia następujące co do wzajemnego obrotu na kolejach:

Do § 1. postanowień wykonawczych do umowy międzynarodowej (w brzmieniu artykułu 3. układu dodatkowego z dnia 19. września 1906).

Do transportów zwłok ma zastosowanie każdorazowa umowa między Rządami Austrii i Węgier z jednej i Niemiec z drugiej strony pod względem wzajemnego uznawania paszportów na zwłoki.

Do załączki 1 postanowień wykonawczych do umowy międzynarodowej (w brzmieniu układu dodatkowego z dnia 19. września 1906).

W miejsce postanowień wspomnianej powyżej załączki 1 wchodzi przepisy, zawarte w niniejszym załączniku.

Układ niniejszy, oznaczony w skróceniu jako „Układ dla ułatwienia obrotu“ lub „U. d. u. o.“, wejdzie w życie dnia 1. czerwca 1912.

Układ w tym samym przedmiocie, zawarty dnia 25. lutego 1902, Dz. u. p. Nr. 97, utraci z upływem dnia 31. maja 1912 swoją ważność.

Przy wymianie not złożono oświadczenie, że istnieje zgoda co do tego, iż postanowienia umowy niniejszej mają mieć odpowiednie zastosowanie do Bośni i Hercegowiny.

Królewsko-węgierskie Ministerstwo handlu wydaje jednocześnie takie samo rozporządzenie.

Forster wlr.

Przepisy co do przedmiotów, przyjmowanych warunkowo do przewozu.

I. Przedmioty wybuchowe.

I a. Środki strzelnicze i rozsadzające.*)

Do przewozu są dopuszczone:

Grupa 1. Środki strzelnicze i rozsadzające, bezpieczne w manipulacji.

a) Nitroceluloza (bawełna strzelnicza, bawełna kleinowa), o ile odpowiada warunkom co do stałości, a mianowicie:

α) we formie kosmyków i nieprasowana, o zawartości wody lub alkoholu, wynoszącej co najmniej 25 procent (75 części składników stałych i 25 części płynu);

β) prasowana, o zawartości wody, wynoszącej co najmniej 15 procent (85 części składników stałych i 15 części wody) (por. także grupę 2.).

b) trinitrotoluol;

c) kwas pikrynowy.

Grupa 2. Środki strzelnicze i rozsadzające, które łatwo ulegają eksplozji.

Nitroceluloza (bawełna strzelnicza, bawełna kleinowa), jeżeli odpowiada warunkom co do stałości, a mianowicie:

α) nieprasowana, o zawartości wody, wynoszącej co najmniej 15 procent (85 części składników stałych i 15 części wody) [por. także grupę 1. pod a) α)];

β) prasowana we formie naboju z powłoką parafinowaną.

*) Materie zdolne do wybuchu, które nie służą do strzelania lub rozsadzania i nie mogą być doprowadzone do wybuchu przez podpalanie płomieniem, a nie są więcej wrażliwe na wstrząśnienie lub uderzenie, jak dynitrobenzol, nie należą do środków strzelniczych i rozsadzających w znaczeniu postanowień niniejszych.

Przepisy co do przewozu.

A. Opakowanie.

Grupa 1.

1. Nitroceluloza (bawełna strzelnicza, bawełna kleinowa) (a).

Nitroceluloza we formie kosmyków i nieprasowana o zawartości wody lub alkoholu, wynoszącej co najmniej 25 procent (α), oraz nitroceluloza prasowana o co najmniej 15procentowej zawartości wody (β) musi być silnie zapakowana w sposób nieprzepuszczający wody względnie alkoholu w mocne, szczelne i bezpiecznie zamknięte naczynia drewniane. Zamiast naczyń drewnianych można użyć także tak zwanych amerykańskich beczek tekturowych. Naczynia nie mogą być zabijane gwoździami żelaznymi i muszą nosić wyraźny napis „Nitroceluloza wilgotna. Grupa 1. U. d. u. o.“.

2. Trinitrotoluol (b)

musi być silnie zapakowany w mocne, szczelne i bezpiecznie zamknięte naczynia drewniane. Zamiast naczyń drewnianych można użyć także tak zwanych amerykańskich beczek tekturowych. Naczynia muszą nosić wyraźny napis „Trinitrotoluol. Grupa 1. U. d. u. o.“.

3. Kwas pikrynowy (c)

musi być silnie zapakowany w mocne, szczelne i bezpiecznie zamknięte naczynia drewniane. Zamiast naczyń drewnianych można użyć także tak zwanych amerykańskich beczek tekturowych. Naczynia muszą nosić wyraźny napis „Kwas pikrynowy. Grupa 1. U. d. u. o.“. Do opakowania nie wolno używać ołowiu.

Grupa 2.

1. Nitroceluloza (bawełna strzelnicza i bawełna kleinowa).

(1) Nitroceluloza musi być zapakowana hermetycznie w mocne naczynia drewniane bez obręczy lub zawias żelaznych, i to tak mocno, aby zawartość naczyń nie mogła się ocierać. Prócz naczyń drewnianych dopuszczalne są także tak zwane amerykańskie beczki tekturowe. Naczynia nie mogą być zabijane gwoździami żelaznymi.

(2) Naboje należy przed umieszczeniem ich w naczyniach złączyć w pakiety zapomocą silnej okładki papierowej.

(3) Naczynia muszą nosić wyraźny napis „Nitroceluloza. Grupa 2. U. d. u. o.“.

B. Nadawanie.

(1) Środków strzelniczych i rozsadzających grupy 2. nie można nadawać jako przesyłek poczesnych.

(2) Nie wolno ich nadawać do takich stacy i linii kolejowych, gdzie przewóz ich jest wzbroniony.

(3) Przyjęcie można ograniczyć z góry do pewnych dni i pociągów, o ile nie przewozi się przesyłki pociągiem osobnym. Oznaczenie tych dni i pociągów podlega zatwierdzeniu władzy nadzorczej.

(4) Przewoźne należy uiszczać przy nadaniu. Przesyłki obciążone powziętkiem są wykluczone. Oznaczenie interesu połączonego z dostawą nie jest dopuszczalne.

(5) Niezależnie od osobnych umów, zawartych z koleją w poszczególnych wypadkach, musi być każda przesyłka zgłoszona w biurze ekspedycji najpóźniej na dzień przed nadaniem przy przedłożeniu dokładnego i zupełnego odpisu listu przewozowego. Dostawa przesyłki może nastąpić tylko w porze dnia, oznaczonej pisemnie przez biuro ekspedycji.

(6) Przesyłki, idące pociągami osobnymi, należy zgłaszać u kolei nadawczej najpóźniej na ośm dni przed nadaniem, podając równocześnie stację przeznaczenia.

C. Poświadczenia. Listy przewozowe.

(1) Szczególne postanowienia ustawowe przepisują, czy i jakie poświadczenia są potrzebne przy przewozie środków strzelniczych i rozsadzających.

(2) Zresztą obowiązują następujące dalsze postanowienia:

1. Do każdej przesyłki musi się dołączyć poświadczenie chemika, uznanego przez kolej, iż środek strzelniczy (rozsadzający) ma skład zgodny z postanowieniami umowy niniejszej; ponadto musi wysyłający poświadczyć na liście przewozowym, iż opakowanie odpowiada jednoznacznie przepisom.

2. List przewozowy musi prócz tego mieścić w sobie przy przesyłkach grupy 1. dodatek „Środki strzelnicze (rozsadzające) grupy 1. U. d. u. o.“, a przy przesyłkach grupy 2. dodatek „Środki strzelnicze (rozsadzające) grupy 2. U. d. u. o.“.

(3) Co do środków strzelniczych i rozsadzających grupy 2. obowiązują następujące dalsze postanowienia:

Zamieszczone w liście przewozowym oznaczenie środka strzelniczego (rozsadzającego) należy podkreślić czerwonym atramentem. Listy przewozowe muszą podawać prócz ilości naczyni, oraz ich rodzaju, znaków i numerów także wagę brutto każdego poszczególnego naczynia.

D. Środki przewozowe.

(1) Do przewozu musi się używać krytych wozów towarowych.

(2) Wozów obitych łożem lub pokrytych łożem nie wolno używać do przewozu kwasu pikrynowego.

(3) Co do środków strzelniczych i rozsadzających grupy 2. obowiązują następujące dalsze postanowienia:

a) Tylko wozy z sprężynowymi zderzakami i ciągłami, z mocnym, bezpiecznym dachem, szczelnymi ścianami i dobrze zamykającymi się drzwiami, ile możliwości bez urządzeń do hamowania, mogą być używane.

b) Nie wolno używać wozów, w których wnętrzu wystają gwoździe, śruby, muterki itd.

c) Drzwi i okna wozu powinny być zamknięte i uszczelnione. Papieru nie można używać do tego celu.

d) Nie wolno używać wozów, których łożyska osiowe zostały niedawno odnowione, albo które przeznaczone są w najbliższym czasie do rewizji w warsztatach.

e) Przesyłki powinny się przewozić w tym samym wozie od stacji nadawczej aż do stacji przeznaczenia; przeładowywać należy ile możliwości unikać.

E. Ładowanie.

(1) Środków strzelniczych i rozsadzających grupy 1. i 2. nie wolno ładować w tym samym wozie razem z amunicją grupy 2. i z przedmiotami, wymienionymi pod I c), I d), I e), II, III i V, tudzież z materiałami łatwo zapalnymi. łożem nie można ładować razem z kwasem pikrynowym.

(2) Przy ładowaniu powinno się starannie unikać wstrząsania naczyni; w szczególności nie wolno ich przewracać, toczyć lub posuwać, a także obracać na ziemi około jednego punktu oparcia, lecz przeciwnie należy je zawsze nosić z wielką ostrożnością a szczególnie chronić przed uderzeniem.

(3) Co do ładowania środków strzelniczych i rozsadzających grupy 2. należy nadto przestrzegać następujących postanowień:

a) Naczynia muszą być ułożone w wozach kolejowych tak mocno, aby były zabezpieczone przed ocieraniem, wstrząsaniem, uderzeniem,

przewracaniem lub spadaniem z górnych warstw. W szczególności musi się łądować beczki i faski w pozycyi leżącej równolegle do ścian podłużnych wozu i zabezpieczyć je przed toceniem się przez podkłady drewniane, nakryte kocami.

- b) Wozy mogą być obciążone tylko do wysokości dwóch trzecich normalnej wagi ładunku. Wysokość ładunku we wozie nie może przekraczać 1·3 m, wyjąwszy, gdyby umieszczono ponad sobą nie więcej jak trzy warstwy.
- c) Razem z innymi towarami wolno łądować jedynie ilości do 1000 kg pod warunkiem, iż towary te nie są łatwo zapalne i że nie wyładowuje się ich wcześniej, jak środki rozsadzające.
- d) Środków strzelniczych i rozsadzających nie wolno łądować z magazynów lub ładowni, lecz musi się je łądować na torach bocznych, możliwie oddalonych, ile możności tuż przed odejściem pociągu, którym mają być przewiezione. Załadowanie winien przeprowadzić wysyłający pod nadzorem fachowym. Szczególne przybory do łądowania (koce itp.) winny być dostarczone przez wysyłającego; będą one odstawione odbiorcy wraz z towarem.
- e) Osoby niepowołane nie powinny być dopuszczane na plac ładunkowy, a w razie gdy łądowanie odbywa się wyjątkowo w ciemności, należy plac ten oświetlić latarniami stałymi i wysoko umieszczonymi, których jednak nie można napełniać naftą.

Co do środków strzelniczych i rozsadzających grupy 2. należy nadto przestrzegać następujących postanowień:

F. Zawiadomienie stacyi pośrednich i stacyi przeznaczenia.

(1) Jeżeli przesyłka o wadze brutto powyżej 1000 kg ma przejść na inną kolej, wówczas należy jak najwcześniej zawiadomić telegraficznie stacyę graniczną tej kolei o dowozie przesyłki a równocześnie oznaczyć odnośny pociąg.

(2) Nadejście przesyłki o wadze brutto powyżej 1000 kg ma być telegraficznie zapowiedziane stacyi przeznaczenia przez ostatnią stacyę przejściową, względnie przez stacyę wysyłkową, leżącą w obrębie tego samego zarządu kolejowego.

G. Inne przepisy.

Co do napisów na wozach, co do środków ostrożności na dworcach kolejowych i podczas jazdy, co do oznaczania pociągów i umieszczania załadowanych wozów w pociągach, co do ewentualnego konwojowania posyłek, co do postępowania w razie przybycia posyłek do stacyi przeznaczenia i ich wy-

dawania obowiązują w Niemczech postanowienia porządku ruchu na kolejach żelaznych (załącznik C, rozdział I a, D, ust. (e), f), F, G, H, I, ust. (1) i K), w Austrii i na Węgrzech postanowienia regulaminu ruchu na kolejach żelaznych (załącznik C, rozdział I a, lit. F, ust. (a), f) G i J).

I b. Amunicya.

Do przewozu są dopuszczone:

Grupa 1. Amunicya bezpieczna w manipulacyi.

1. Lonty bez zapalników:

- a) Lonty z prochem czarnym [przędzone sznury lub lonty, składające się z gęstego węża z rdzeniem z prochu czarnego o nieznacznym przekroju, co do zapalników bezpieczeństwa por. I c), liczba 1, c)].
- b) Lonty pośpiesznie działające (lonty z grubego węża z rdzeniem z prochu czarnego o znacznym przekroju albo z rdzeniem z nitrowanych nitok bawełnianych).
- c) Lonty raptownie działające (rurki metalowe o cienkich ścianach i nieznacznym przekroju z rdzeniem z materji wybuchowych, nie więcej niebezpiecznych jak czysty kwas pikrynowy, albo przędzone sznury o nieznacznym przekroju z rdzeniem z utemperowanej materji piorunującej, nie więcej niebezpiecznej jak proch czarny). Por. jednak grupę 2., 1, a).

2. Podpały o niewielkiej sile wybuchowej (podpały, które ani wskutek działania kapsli rozsadzających ani wskutek innych urządzeń nie objawiają skutku gwałtownego):

- a) Kapsle (z przykrytą lub nieprzykrytą powierzchnią masy zapalnej) do broni palnej, blaszki zapalowe.
- b) Próżne gilzy do nabozi z urządzeniami zapalowymi do broni palnej.
- c) Brandle, rurki perkusyjne, śruby zapalowe, zapalniki elektryczne bez podpałów o wielkiej sile wybuchowej, zapalniki do lontów bezpieczeństwa (zapalniki drążkowe), śruby zapalowe perkusyjne lub inne podpały, nabite niewielką ilością prochu czarnego (na przykład t. zw. Alzänder), które doprowadza się do funkcyonowania przez potarcie lub użycie elektryczności.
- d) Zapalniki do pocisków bez kapsli rozsadzających lub urządzeń, które wywołują działanie gwałtowne, środki podpałowe do zapalników pociskowych itp.

3. Petardy do sygnałów strzałowych dla zatrzymania pociągu bez masy piorunującej o wielkiej sile wybuchowej. (Co do

petard z masą piorunującą o wielkiej sile wybuchowej por. grupę 2., liczbę 2.)

4. Naboje do ręcznej broni palnej.

- a) Gotowe naboje metalowe z gilzami składającymi się wyłącznie z metalu. Pociski muszą być połączone z gilzami tak silnie, by nie mogły się oddzielić i by wysypanie się ładunku prochowego było wykluczone.
- b) Gotowe naboje, których gilzy składają się jedynie częściowo z metalu. Cały ładunek prochu musi znajdować się w dolnej metalowej części naboju i być zamknięty przybitką. Tektura musi być tego rodzaju, aby jej złamanie się w czasie przewozu było wykluczone.
- c) Gotowe naboje tekturowe z zapalnem centralnym. Osłona tekturowa musi mieć grubość, wynoszącą co najmniej 0.7 mm, i być tego rodzaju, aby jej złamanie się w czasie przewozu było wykluczone.
- d) Kapsle z kulkami (amunicya do flobertów).
- e) Kapsle ze śrutem (amunicya do flobertów).
- f) Kapsle do flobertów bez kulek i śrutu.

Grupa 2. Amunicya, ulegająca łatwej eksplozji.

1. Podpały o wielkiej sile wybuchowej.

- a) Lonty gwałtownie działające (przędzone sznury o nieznacznym przekroju z rdzeniem z masy piorunującej). Por. także grupę 1., liczba 1, c).
- b) Kapsle rozsadzające.
- c) Podpały do podkopów, które pobudza się do działania elektrycznością albo przez potarcie lub podpalenie lontem.

2. Petardy do sygnałów strzałowych dla zatrzymania pociągu z masą piorunującą o wielkiej sile wybuchowej. Co do petard bez masy piorunującej o wielkiej sile wybuchowej por. grupę 1., liczba 3.

Przepisy co do przewozu.

A. Opakowanie.

Grupa 1.

1. Lonty bez zapalników.

(1) Lonty bez zapalników należy silnie zapakować w mocne, szczelne i bezpiecznie zamknięte naczynia drewniane (skrzynie lub beczki), które wykluczają rozsypywanie się lub sproszkowanie zawartości i nie są zaopatrzone żelaznymi obręczami lub zawiasami. Zamiast naczyni drewnianych można użyć tak zwanych amerykańskich beczulek tekturowych. Naczynia te nie mogą być zabijane żelaznymi gwoździemi.

(2) Waga netto lontów w jednym naczyniu nie może przekraczać 60 kg, a waga brutto jednego naczynia 90 kg. Naczynia muszą nosić wyraźny napis „Lonty. Grupa 1. U. d. u. o.“.

2. Podpały o niewielkiej sile wybuchowej.

(1) Podpały o niewielkiej sile wybuchowej należy zapakować w mocne, szczelne i bezpiecznie zamknięte skrzynie drewniane; przy podpalach pod a) dopuszczalne są także beczki drewniane, a przy nienabitych gilzach do naboju pod b) również worki.

(2) Przed umieszczeniem kapsli w naczyniach należy kapsle a) z nieprzykrytą powierzchnią masy zapalnej w ilościach do 1000 sztuk, a kapsle a) z przykrytą powierzchnią masy zapalnej w ilościach do 5000 sztuk zapakować silnie w naczynia blaszane, skrzynki drewniane lub twarde pudełka tekturowe.

(3) Podpały pod c) i d) należy pakować w naczyniach w ten sposób, aby nie mogły się przesuwac.

(4) Przy podpalach pod a), c) i d) nie może waga brutto jednego naczynia przekraczać 150 kg.

(5) Naczynia muszą nosić wyraźny napis „Podpały o niewielkiej sile wybuchowej. Grupa 1. U. d. u. o.“.

3. Petardy do sygnałów strzałowych dla zatrzymania pociągu bez masy piorunującej o wielkiej sile wybuchowej.

(1) Na petardy należy używać skrzyń drewnianych, szczelnych i bezpiecznie zamkniętych, zrobionych z desek fugowanych grubości co najmniej 22 mm, spojonych śrubami drzewnymi; skrzynie te muszą być zupełnie szczelne i umieszczone w pace zewnętrznej, której wielkość może wynosić najwyżej 0.06 m³.

(2) Petardy muszą być silnie ułożone między okrawkami papieru, trocinami lub w gipsie albo w inny sposób tak mocno umieszczone i tak odosobnione, aby nie mogły ani dotykać się wzajemnie ani też stykać ze ścianami skrzyni.

(3) Skrzynie muszą nosić wyraźny napis „Petardy do sygnałów strzałowych dla zatrzymania pociągu. Grupa 1. U. d. u. o.“.

4. Naboje do ręcznej broni palnej.

(1) Naboje do ręcznej broni palnej należy pakować w naczynia z blachy, drzewa lub twardej tektury tak silnie, aby nie mogły się przesuwac. Naczynia te umieszcza się jedno obok drugiego i jedno nad drugim w wytrzymałych, szczelnych i bezpiecznie zamkniętych skrzyniach zewnętrznych. Miejsca próżne należy wypełnić tekturą, papierem, pakułami, wełną drzewną lub wiórami w stanie zupełnie suchym tak silnie, aby wszelkie trzęsienie się było wykluczone.

(2) Waga brutto jednej skrzyni nie może przekraczać 100 kg.

(3) Skrzynie muszą nosić wyraźny napis „Naboje do ręcznej broni palnej. Grupa 1. U. d. u. o.“.

Grupa 2.

1. Podpały o wielkiej sile wybuchowej.

a) Lonty pośpiesznie działające należy pakować w mocne i szczelne naczynia drewniane, zamknięte śrubami drewnymi, o ścianach grubości co najmniej 22 mm. Pomiędzy lontem a naczyniem musi pozostać odstęp, wynoszący co najmniej 50 mm. Przestrzeń próżną należy wypełnić suchymi trocinami i zabezpieczyć zapomocą odpowiednich urządzeń tak, aby przez wstrząśnienia w czasie przewozu nie mogła uleść zmianie. Jedno naczynie może obejmować najwyżej 10 kg masy piorunującej. Waga brutto jednego naczynia nie może przekraczać 90 kg. Naczynia muszą nosić wyraźny napis „Lonty pośpiesznie działające. Grupa 2. U. d. u. o.“

b) Kapsle rozsadzające.

(1) α) Najwyżej po 100 sztuk kapsli musi się pakować w pozycji stojącej, jedną obok drugiej, otworem w górę, w silne naczynia blaszane w taki sposób, aby kapsle pojedyncze nawet w razie wstrząśnień nie mogły się poruszać.

β) Przy posyłkach do Niemiec musi się całkowicie wypełnić przestrzeń próżną w poszczególnych kapslach i pomiędzy kapslami suchymi trocinami lub innym podobnym materiałem, nie zawierającym piasku. Przy posyłkach do Austrii i Węgier musi się przestrzeń próżną, pozostałą ewentualnie pomiędzy kapslami a naczyniem, wypełnić suchą bibułą, nie zawierającą piasku.

γ) Dno i stronę wewnętrzną wieka naczynia blaszanego musi się obłożyć pilśnią lub sukniem, a wewnętrzne ściany naczyń okryć papierem kartonowym w ten sposób, by kapsle rozsadzające nie mogły stykać się bezpośrednio z blachą.

(2) α) Wypełnione w ten sposób naczynia blaszane należy każde z osobna oblepić wytrzymałym papierem do pakowania w ten sposób, aby wieko było silnie przyciśnięte do zawartości a trzęsienie się kapsli wykluczone. Po pięć naczyń blaszanych łączyć się okładką z silnego papieru do pakowania w jeden pakiet albo układać mocno w pudełku tekturowym.

β) Pakiety lub pudełka należy umieścić w mocnej skrzyni drewnianej, której ściany

mają co najmniej 22 mm grubości, albo w mocnej skrzyni blaszanej w ten sposób, by ile możności nie było przestrzeni próżnej wewnątrz naczyń. Przy przesyłkach do Niemiec należy w każdej warstwie owinać przynajmniej jeden pakiet lub jedno pudełko silną taśmą w ten sposób, aby za tą taśmę można było wyjąć pakiet lub pudełko bez trudności. Natomiast przy posyłkach do Austrii i Węgier należy na boku jednego pakietu lub kilku pakietów z każdej warstwy, o ile się da przy ścianie skrzyni, pozostawić miejsce próżne w celu ułatwienia wypakowania skrzyni, aby końcami palców, wsuniętymi w otwór ten, można było łatwo uchwycić pakiet lub pudełko.

γ) Przestrzeń próżną wewnątrz naczyń należy wypełnić papierem, słomą, sianem, pakułami, wełną drzewną lub wiórami, które to materiały muszą być zupełnie suche; następnie przylutowuje się wieko naczynia, jeżeli ono jest blaszane, a przytwierdza je śrubami mosiężnymi lub śrubami drewnymi, pobielanymi cyną, jeżeli naczynie jest drewniane. Otwory na śruby musi się wywiercić w wieku i w ścianach jeszcze przed napełnieniem naczynia.

(3) Naczynie, którego wieko powinno tak przytrzymywać zawartość, by trzęsienie się jej było wykluczone, należy umieścić w mocnej i szczelnej skrzyni zewnętrznej, która da się bezpiecznie zamknąć śrubami mosiężnymi lub śrubami drewnymi, pobielanymi cyną, a której ściany mają co najmniej 25 mm grubości, i to wiekiem do góry. Odstęp między naczyniem a skrzynią zewnętrzną musi wynosić po każdej stronie co najmniej 30 mm i być mocno wypełniony trocinami, słomą, pakułami, wełną drzewną lub wiórami drewnymi w stanie zupełnie suchym. Przy posyłkach do Austrii i Węgier należy na wieku naczynia wewnętrznego nalepić pouczenie o sposobie otwierania i zamykania naczynia.*)

*) Uwaga. Pouczenie winno opiewać:

„Skrzynie z kapslami rozsadzającymi otwierać należy w ten sposób, że najprzód wyciąga się śruby z wieka paki zewnętrznej zapomocą dłuta, przyczem powinno się uważać na to, by skrzynia wskutek zbyt silnego oparcia się osoby, używającej dłuta, nie uległa przewróceniu.

Po odsłonięciu wieka skrzyni wewnętrznej należy otworzyć także skrzynię wewnętrzną z zachowaniem tej samej ostrożności i w ten sam sposób, poczem usuwa się na bok zarówno dłuto jak i śruby, wyjęte ze ścian skrzyni. W skrzyni wewnętrznej będzie można dostrzec na boku jednego lub kilku pakietów, zawierające kapsle rozsadzające, owiniętych w papier i umieszczonych w najwyższej warstwie, przestrzeń próżną, wypełnioną skrawkami papieru, słomą, sianem, pakułami, wełną drzewną lub wiórami.

(4) Skrzynia zewnętrzna musi nosić wyraźny napis „Kapsle rozsadzające. Grupa 2. U. d. u. o. — Nie rzucać!“.

(5) Żadna skrzynia nie może zawierać więcej jak 20 kg masy rozsadzającej i nie może przekraczać wagi brutto 90 kg. Skrzynie, których waga przenosi 25 kg, muszą być zaopatrzone antabami lub listwami.

c) Podpały do podkopów.

(1) Podpały elektryczne z krótkimi drutami lub twardą głową należy pakować w pozycyi stojącej w mocne naczynia blaszane lub mocne pudełka tekturowe, z których żadne nie może zawierać więcej jak 100 sztuk podpałów. Przestrzeń próżną wewnątrz naczyń musi się wypełnić całkowicie trocinami lub innym podobnym materiałem, nie zawierającym piasku.

Zresztą mają zastosowanie przepisy, podane pod b), ustęp (1) i (2).

(2) Podpały elektryczne na długich drutach lub taśmach gutaperkowych, drutach lub taśmach woskowanych albo na rękojeści z namoczonej tektury należy łączyć w pakiety najwyżej po 100 sztuk. Najwyżej 10 sztuk można z wiązać w jeden pakiet. Podpały muszą leżeć na przemian to na jednym to na drugim końcu pakietu. Najwyżej po 10 pakietów należy owinać mocnym papierem, z wiązać szpagatem i zapakować w mocnej skrzyni drewnianej lub blaszanej, w której zapalały te muszą być zapomocą siana, słomy lub innych podobnych zupełnie suchych materiałów zabezpieczone przed przesunięciem.

(3) Podpały elektryczne na drążkach drewnianych należy pakować najwyżej po 100 sztuk w skrzyniach drewnianych, których wieko, dno i ściany boczne muszą mieć co najmniej 12 mm, zaś ściana przednia co najmniej 20 mm grubości. Skrzynie muszą być co najmniej 80 mm dłuższe

Po ostrożnem wydobyciu materiału, którym wypełniono tę przestrzeń próżną, przyczem przez przytrzymywanie pakietów najbliżej leżących powinno się zapobiedz ich wyciągnięciu razem z materiałem pakunkowym, należy wydobyc końcami palców najprzód pakiet w ten sposób odsłonięty, a następnie dopiero w miarę potrzeby inne pakiety tej warstwy.

Wydobywanie każdej dalszej warstwy pakietów należy przygotować i uskutecznić w ten sam sposób.

Otwieranie poszczególnych pakietów winno odbywać się zdala od reszty zapasu kapsli rozsadzających; przy tej czynności musi się usunąć kawałki bibuły, użyte do wypełnienia próżnej przestrzeni pakietów, poczem będzie można uchwycić palcami same kapsle.

Do otwierania i zamykania skrzyń nie można używać innych narzędzi prócz dłuta (korby wiertarskiej), zapomocą którego usuwa się śruby lub umocowuje je tylko przez wykręcanie lub wkręcanie; żadne takie narzędzia podobnie jak i inne przedmioty metalowe nie mogą znajdować się nawet w pobliżu; wogóle należy postępować z największą ostrożnością bez użycia przemocy, uderzeń i popchnięć.“

aniżeli podpały. Na każdej ścianie przedniej musi się połowę zapalów umocować pewnie drutami w ten sposób, aby podpały nie mogły się ani dotykać wzajemnie ani też stykać się ze ścianami, tudzież aby jakiegokolwiek trzęsienie było wykluczone. Najwyżej dziesięć takich skrzyń należy zapakować w jednej drewnianej skrzyni zewnętrznej.

(4) Zapalniki tarciove należy łączyć w wiązki najwyżej po 50 sztuk; koniec druta pocieralnika przy zapalnikach musi się oblepić papierem w taki sposób, by oblepienie sięgało poza uszkodzenie pocieralnika. Wiązki należy obwinać na końcach główek palników wełną drzewną a następnie papierem; zagięte końce pocieralników umieścić należy najpierw w przywiązanej i niewypełnionej osłonie papierowej, a następnie w drugiej takiej osłonie, wypełnionej wełną drzewną. Przytem musi się uważać na to, aby wełna drzewna nie mogła wejść w bezpośrednią styczność z drutami pocieralników, a to w celu zapobieżenia, by drut pocieralnika nie zaciął się lub nie został wyrwany przy wyjmowaniu zapalników lub przy zdejmowaniu osłony papierowej. Najwyżej 20 wiązek należy zapakować do skrzyń z desek, spojonych na cynek i mających co najmniej 22 mm grubości, której długość winna być dostosowana do zapalników, i zabezpieczyć je przed przesuwaniem się zapomocą papieru lub wełny drzewnej w stanie zupełnie suchym.

(5) Wieka naczyń z podpałami minowymi należy przymocowywać śrubami mosiężnymi lub śrubami drewnianymi, pobielanymi cyną. Dziurki na śruby muszą być wywiercone w wieku i w ścianach jeszcze przed napełnieniem naczynia. Naczynia z podpałami minowymi, oznaczonymi w ustępach (1) do (4) należy zapakować w skrzyniach zewnętrznych, które winny nosić wyraźny napis „Podpały do podkopów. Grupa 2. U. d. u. o. — Nie przewracać!“.

2. Petardy do sygnałów strzałowych dla zatrzymania pociągu z masą piorunującą o wielkiej sile wybuchowej.

(1) Na petardy należy używać skrzyń drewnianych, szczelnych i bezpiecznie zamkniętych, zrobionych z desek fugowanych grubości co najmniej 22 mm, spojonych śrubami drewnianymi; skrzynie te muszą być zupełnie szczelne i umieszczone w pace zewnętrznej, której wielkość może wynosić najwyżej 0.06 m³.

(2) Petardy muszą być silnie ułożone między okrawkami papieru, trocinami lub w gipsie albo w inny sposób tak mocno umieszczone i odosobnione, aby nie mogły się dotykać wzajemnie ani też stykać ze ścianami skrzyni.

(3) Naczynia drewniane winny nosić wyraźny napis „Petardy do sygnałów strzałowych dla zatrzymania pociągu. Grupa 2. U. d. u. o.“.

B. Nadawanie.

Co do amunicji grupy 2. obowiązują przepisy, podane pod I a B co do środków strzelniczych i rozsadzających grupy 2. W Niemczech nie mają jednak zastosowania przepisy, podane pod I a, B, ust. (5) do amunicji grupy 2., liczba 1.

C. Poświadczenia. Listy przewozowe.

(1) Osobne przepisy ustawowe postanawiają, czy i jakie poświadczenia są potrzebne dla przewozu amunicji.

(2) Zresztą obowiązują następujące dalsze postanowienia:

1. Przy amunicji grupy 2. musi wysyłający poświadczyć w liście przewozowym, iż opakowanie odpowiada przepisom unowoj niniejszej.

2. Ponadto musi list przewozowy dla przesyłek grupy 1. nosić dodatek „Amunicja grupy 1. U. d. u. o.“, a dla przesyłek grupy 2. dodatek „Amunicja grupy 2. U. d. u. o.“.

D. Środki przewozowe.

(1) Do przewozu wszystkich przedmiotów amunicyjnych musi się używać krytych wozów towarowych.

(2) Co do amunicji grupy 2. obowiązują przepisy, podane pod I a D, ust. (1) i (3) dla środków strzelniczych i rozsadzających grupy 2. W Niemczech, ma jednak zastosowanie do amunicji grupy 2., liczba 1, tylko przepis ustępu (1).

E. Ładowanie.

(1) Amunicji grupy 2. nie wolno ładować w tym samym wozie razem z środkami strzelniczymi i rozsadzającymi grupy 1. i 2., tudzież z przedmiotami, wymienionymi pod I c, I d, I e, II, III, V, jak również z materiałami łatwo zapalnymi. Zresztą obowiązują analogicznie przepisy, podane pod I a E, ust. (2) i (3) a), b), d) i e).

(2) W Niemczech nie mają zastosowania do amunicji grupy 2., liczba 1., przepisy ust. (1), obowiązują tam natomiast przepisy porządku ruchu na kolejach żelaznych [załącznik C, rozdział I b E, ust. (1)].

F. Inne postanowienia.

(1) Przy przewozie amunicji grupy 2. należy przestrzegać przepisów, podanych pod I a F i G.

(2) W Niemczech nie ma zastosowania do amunicji grupy 2., liczba 1, przepis ustępu (1).

I c. Towary zapalne i ogień sztuczne.

Do przewozu są dopuszczone:

1. Materje zapalne, lonty.

- a) Zapalki zwyczajne i inne zapalniki, zapalające się przez potarcie;
- b) pirotechniczne laseczki zapalne jako to: zapalki z ogniem bengalskim, laseczki z deszczem złotym i kwiatowym, świece czarodziejskie itp.;
- c) lonty bezpieczeństwa (lonty z cienkiego, gęstego węża z rdzeniem z prochu czarnego o nieznacznym przekroju) (co do innych lontów por. I b, grupa 1., liczba 1.).

2. Zabawki pirotechniczne, wstążki zapalne.

- a) Cukierki strzelające, karty kwiatowe, listki z papieru kleinowego i podobne przedmioty, zawierające nader nieznaczną ilość papieru kleinowego lub małe punkciki piorunianu srebrowego;
- b) groch piorunujący, granaty piorunujące i inne podobne artykuły z piorunianem srebrowym; 1000 sztuk tych przedmiotów nie może zawierać więcej, jak 1 g piorunianu srebrowego;
- c) bomby z konfetti, cylindry bosko, owoce kotylionowe i inne podobne przedmioty, zawierające mały ładunek bawełny kleinowej w celu wyrzucania nieszkodliwego naboju, jako to kul z waty, konfetti i tym podobnych;
- d) blaszki zapalne (amorces), wstążki zapalne, wstążki zapalne parafinowane, korki strzelające z masą strzelającą, składającą się z chloranu potasowego lub saletry, z nieznacznymi ilościami fosforu, dalej z siarczku antymonu, siarki, cukru mlecznego, ultramariny, środków lepiących (dekstryny, gumy) lub tym podobnych; na 1000 takich przedmiotów zapalnych można użyć ogółem najwyżej 7·5 g masy strzelającej. Masa zapalna korka strzelającego może ważyć najwyżej 0·08 g. Powierzchnia masy zapalnej musi być oddalona najmniej o 5 mm od górnego brzegu otworu, wywierconego w korku. Jeżeli masa zapalna nie leży między listkami papierowymi ani nie jest umieszczona w szczelnej i mocnej miseczce z masy papierowej, wówczas muszą korki być do tego stopnia szczelne i wolne od dziurek, aby przesiąkanie płynnej masy zapalnej było wykluczone. Masa zapalna musi być przykryta warstwą mąki korkowej i nieznaczną ilością nalanej na nią parafiny. W razie zamknięcia masy pomiędzy listkami papierowymi wystarcza także naciśnięty pierścień kartonowy, który przytrzymuje masę. Przy użyciu miseczek wystarczy zamknąć otwór korka kawałkiem naciśniętego lub przyklepionego papieru;

- e) tak zwane ognie sztuczne hiszpańskie, jako to cukierki hałasujące, laseczki piorunujące, grad piorunowy.

Jeden przedmiot może ważyć najwyżej 2·5 g i zawierać prócz gumy i farb najwyżej 6 procent fosforu żółtego, najwyżej 23 procent fosforu bezkształtnego, a najwyżej 21 procent chloranu potasowego.

3. Ognie sztuczne.

- a) Ognie sztuczne misterne, jako to rakiety, świece rzymskie, fontanny, koła ogniste, słońca i tym podobne;
- b) ognie sztuczne małe i salonowe, jako to żabki, *Fire crackers*, szmermele, deszcz srebrny i złoty i inne ognie sztuczne, które spala się, trzymając je w ręce;
- c) ognie bengalskie, pochodnie bengalskie, *Signal blue light* i tym podobne.

Co do składu ogni sztucznych obowiązują następujące postanowienia:

(1) Ognie te nie powinny wywoływać silnego skutku wybuchowego ani też zawierać mieszanin, któreby mogły łatwo się zapalić albo same przez się albo przez tarcie, uciśnięcie lub uderzenie.

Dozwolone jest:

- a) przy masach azotanowych i przy bengalskich pochodniach magnezowych dodanie domieszki proszku magnezowego, wynoszącej najwyżej 3 procent;
- b) przy osobnych małych przedmiotach świecących, umieszczonych w ogniach sztucznych, użycie mieszanin chloranowych o zawartości chloranu potasowego do 40 procent;
- c) przewożenie mas, napełnionych do rurek papierowych a zawierających magnezowę kwasu pikrynowego i sól kwasu chlorowego. Gotowe rurki nie powinny jednak podlegać wybuchowi przez uderzenie, rzucenie lub podpalenie.

Inne mieszaniny, zawierające żółty fosfor, proszek cynkowy, proszek magnezowy lub chlorany, nie są dopuszczalne.

(2) Przedmioty pod a) i b) muszą składać się głównie z mączki prochowej, zmieszanej z węglem, proszkiem metalowym (sproszkowanym żelazem łanem, sproszkowaną stalą łaną), blaszkami aluminiowymi, glejta i innymi proszkami mineralnymi w stanie prasowanym. Zawartość ziarnistego prochu czarnego w jednym przedmiocie może wynosić najwyżej 30 g.

4. Ognie sztuczne sygnałowe,

jako to strzały armatnie itp., składające się z rurki papierowej, obwiązanej szpagatem i zlepionej, która zawiera najwyżej 75 g prochu ziarnistego z lontem, jednak bez zapalnika wystrzałowego.

Przepisy co do przewozu.

A. Opakowanie.

(1) Do opakowania należy używać silnych, szczelnych i bezpiecznie zamkniętych skrzyń drewnianych. Przy przedmiotach liczby 1 a) są dopuszczalne także mocne naczynia blaszane. Przy przedmiotach liczb 2 b)—e), 3 i 4 muszą skrzynie składać się z fugowanych desek; ich ściany boczne muszą być spojone z sobą na cynkę lub zapomocą listew czołowych (tak zwane skrzynki francuskie). Przy przedmiotach liczb 1 c), 2 b)—e), 3 i 4 muszą skrzynie składać się z desek grubości co najmniej 18 mm; wewnątrz należy je w całości wyłożyć dobrym i wytrzymałym papierem; zamiast papieru można użyć cienkich wkładek z cynku.

(2) Przed umieszczeniem w skrzynkach należy odnośne przedmioty mocno zapakować a to:

- a) przedmioty liczb 1 a), 2 a) i 2 c)
w silne składki papierowe lub pudełka;
- b) przedmioty liczby 1 b)
w pudełka, a po 10 do 12 pudełek w okładkę papierową;
- c) przedmioty liczby 2 b)
w skrzynki drewniane albo w mocne pudełka tekturowe, owinięte papierem, przy czem każdy pakunek może obejmować najwyżej 1000 sztuk; do ich trwałego ułożenia należy używać trocin;
- d) przedmioty liczby 2 d)
- α) blaszki zapalne w silne pudełka tekturowe, z których każde może zawierać najwyżej 100 kapsli. Po 12 pudełek z blaszkami zapalnymi należy łączyć zapomocą okładki papierowej w zwoje, a po 12 zwojów w mocne pakiety;
- β) wstążki zapalne i wstążki zapalne parafinowane albo jak pod α) albo w cylindryczne puszkii blaszane z denkami nasuniętymi szczelnie od góry i od dołu. Każda puszkia może obejmować najwyżej 12 zwiniętych zwojów wstążkowych każdy z 50 kapslami. Najwyżej po 30 puszek należy łączyć okładkami papierowymi w mocne pakiety;
- γ) korki strzelające w silne pudełka tekturowe, z których każde może zawierać najwyżej 50 sztuk. Korki należy przylepić na dnie pudełka, a przestrzeń próżną wypełnić szczelnie suchymi trocinami lub sproszkowanym korkiem. Na trociny względnie sproszkowany korek należy położyć warstwę waty odpowiedniej wielkości i zamknąć pudełko przykrywką, zachodzącą na boki. Każde pudełko z osobna albo po dwa pudełka razem

należy związać, a po 10 pudełek złączyć znowu w mocne pakiety zapomocą okładki papierowej. Jedna skrzynka może obejmować najwyżej 20 pakietów;

e) przedmioty liczby 2 *e)*

w skrzynki drewniane, z których każda może obejmować nie więcej jak 144 sztuk ogni sztucznych, dobrze opakowanych w trociny;

f) przedmioty liczby 3

w silne pudełka tekturowe lub skrzyneczki drewniane; co do przedmiotów, wymienionych pod *c)* tej samej liczby, dopuszczalne są także worki papierowe; większe ogni sztuczne należy opakować w okładki papierowe, o ile miejsce, w którym się je podpala, nie jest zakryte kapturkiem papierowym; w obu wypadkach należy zapobiedz wysypywaniu się mieszaniny masy zapalnej;

g) przedmioty liczby 4

w silne pudełka, w których należy mocno ułożyć sygnałowe ogni sztuczne, a poszczególne sztuki oddzielić od siebie grubą warstwą trocin lub inną stosowną materią podobnego rodzaju.

(3) Poruszanie się pakietów w skrzynkach powinno być wykluczone. Przy przedmiotach liczb 2 *b)*—*e)*, 3 i 4 musi być przestzeń próżna w naczyniach zewnętrznych mocno wypełniona odpowiednim suchym materiałem pakunkowym (wełną drzewną, papierem lub t. p., przy korkach strzelających trocinami lub wiórami). Wilgotnego siana, pakulów lub innych przedmiotów, które mogłyby same się zapalić, nie wolno używać. Przy większych figurach pirotechnicznych (transparentach) wystarczy ich bezpieczne umocowanie w skrzyni.

(4) Na naczyniach zewnętrznych musi się podać wyraźnie i trwale przy artykułach liczb 1, 2 *b)*—*e)*, 3 i 4 ich zawartość, a przy artykułach liczb 2 *b)*—*e)*, 3 i 4 ponadto dokładny adres wysyłającego.

(5) Waga brutto jednej skrzyni z artykułami liczb 2 *b)*—*e)*, 3 i 4 nie może przekraczać 100 *kg*, a ogólna waga masy palnej 20 *kg*, zaś zawartość prochu ziarnistego pirotechnicznego 2·5 *kg*.

B. Inne przepisy.

(1) Zapalki liczb 1 *a)* w ilościach aż do 5 *kg*, zapakowane w myśl rozdziału A, mogą być złączone w jedną przesyłkę z innymi przedmiotami (z wyjątkiem materii, wymienionych w umowie niniejszej pod I *a* — *c*, II i III).

(2) Przewóz winien odbywać się we wozach krytych.

(3) Wysyłający musi przy przedmiotach liczb 2 *b)*—*e)*, 3 i 4 poświadczyć w listach przewozowych, iż rodzaj i opakowanie przesyłki odpowiada przepisom, podanym w umowie niniejszej pod I *c*.

I d. Gazy zgęszczone i skroplone.

Do przewozu są dopuszczone:

Gazy zgęszczone:

1. Kwas węglowy i gaz bagienny.
2. Acetylen, rozpuszczony w acetonie i wchłonięty w materię gąbczaste.
3. Gaz świetlny i tłusty, ten ostatni także z domieszką najwyżej 30 procent acetyleny (gaz mieszanym), tudzież gaz wodny.
4. Tlen, wodór, azot i powietrze zgęszczone.

Gazy skroplone:

5. Kwas węglowy, bezwodnik podazotawy, amoniak, chlor, kwas siarczany, tlenochlorek węgla (fosgen).
6. Chlorek metylu i chlorek etylu, ten ostatni także perfumowany (Lance-Parfum).
7. Powietrze płynne.

Przepisy co do przewozu.

A. Rodzaj opakowania.

a) Przy przedmiotach liczb 1—6:

szczelnie zamknięte naczynia z żelaza szwajcowanego, zlewne lub stali lanej, które przy gazie świetlnym o nadwyżce ciśnienia powyżej 10 atmosfer i przy przedmiotach liczb 2 i 4 muszą być wyrobione bez spojenia. Przy tlenochlorku węgla (fosgenie), chloru metylu i chloru etylu także naczynia miedziane. Za opakowanie ochronne dla tych naczyń można używać skrzyń.

b) Przy powietrzu płynnym (liczba 7):

a) Naczynia szklane o podwójnych ścianach, między którymi musi znajdować się próżnia powietrzna.

Muszą one być obłożone filcem i zamknięte zatyczką filcową w ten sposób, by ułatwiający się gazy mogły uchodzić, nie wytwarzając wewnątrz znacznego nadmiaru ciśnienia, przyczem jednak powinno się zapobiec wyciekaniu zawartości. Zatyczka filcowa musi być umocowana na flasce tak, by nie rozluźniała się przy przechylaniu lub przewracaniu flaszki. Każda poszczególna flaszka lub kilka

flaszek razem muszą być zabezpieczone od uderzeń zapomocą kosza drucianego o pewnej podstawie lub innego podobnego naczynia. Kosze druciane lub inne naczynia winno się umieścić w skrzyniach metalowych lub pakach drewnianych z wkładem blaszanym, otwartych od góry albo zamkniętych jedynie siatką drucianą, wiekiem podziurkowanym lub innym podobnym urządzeniem. Skrzynie metalowe lub paczki drewniane muszą być szczelne w dolnej swej części aż do takiej wysokości, aby w razie rozbicia się flaszek płyn nie mógł wypływać. W skrzyniach nie mogą znajdować się łatwo zapalne materiały do opakowania, jako to trociny, torf, słoma, siano, natomiast dopuszczalna jest wełna drzewna.

β) Naczynia z innego materiału.

Można ich używać tylko wówczas, jeżeli są tak zabezpieczone przed ogrzaniem, że nie potnieją i nie pokrywają się szronem. Dalsze opakowanie tych naczyń nie jest potrzebne. Przepisy co do zamknięcia flasz szklanych pod α) obowiązują analogicznie także co do takich naczyń.

- c) Przy roztworach acetyleny (liczba 2) musi się wypełnić całe naczynie masą drobno-gąbczastą, równomiernie rozłożoną. Można napełnić naczynie tylko taką ilością rozczynnika (acetonu), aby zwiększenie się objętości, spowodowane przyjmowaniem acetyleny, mogło odbywać się bez przeszkody i aby przy podniesieniu się ciepłoty zewnętrznej do 45 stopni pozostało dość miejsca na gaz.

B. Jakość materiału i sporządzanie naczyń.

(1) Grubość ścian naczyń nowych z żelaza szwajcowanego, zlewne, ze stali lanej lub z miedzi należy wymierzyć tak, aby skutek najwyższego wewnętrznego ciśnienia, jakie może wystąpić, najgorsze ich miejsce nie było narażone na nateżenie, przekraczające jedną piątą część ich wytrzymałości na złamanie, zaś przy naczyniach na materye liczby 2, aby miejsce to przy ciśnieniu próbnym nie było wystawione na nateżenie powyżej 8 kg (na milimetr kwadratowy).

(2) Przy butlach (naczyniach o wewnętrznej średnicy co najwyżej 21 cm i długości najwyżej 2 m) z żelaza szwajcowanego, zlewne lub ze stali lanej, z wyjątkiem naczyń na przedmioty liczby 2, dopuszczalne jest większe ich nateżenie, jednakowoż grubość ścian nowych butli musi mieć co najmniej takie wymiary, aby ich najgorsze miejsce nie było wystawione przy próbie ciśnienia (C) na nateżenie,

przenoszące 30 kg na milimetr kwadratowy. Nateżenie materiału, obliczone z uwzględnieniem najgorszego miejsca ścian i ciśnienia próbnego, musi leżeć przynajmniej o jedną trzecią część poniżej granicy rozciągliwości, oznaczonej przy próbie rozrywania sztabki próbnej, wziętej z gotowych butli. Niedopuszczalny jest materiał, którego granica rozciągliwości leży powyżej 45 kg (na milimetr kwadratowy), albo którego rozszerzanie się wynosi przy rozrywaniu mniej aniżeli 12 mm na 100 mm długości. Za granicę rozciągliwości uważa się w przypadkach wątpliwych stałą zmianę długości sztaby próbnej, przenoszącą 0.002 pierwotnej długości. Grubość ścian butli nie może wynosić mniej aniżeli 3 mm.

C. Urzędowe badanie naczyń.

(1) Naczynia nowe z żelaza szwajcowanego, zlewne, ze stali lanej lub z miedzi muszą być zbadane (B) przed użyciem co do jakości materiału i sposobu wyrobienia przez rzeczoznawcę, upoważnionego ze strony właściwej władzy, oraz poddane próbie hydraulicznej. Naczynia na roztwory acetylenowe należy przed użyciem zbadać także co do jakości masy gąbczastej i co do dopuszczalnego napełnienia rozczynnikami (zob. A, c). Próbom hydraulicznym musi się poddać każde naczynie, zaś innym badaniom przynajmniej jedno naczynie na 200. Flaszki (tak zwane bomby) należy przed badaniem starannie wyżarzyć.

(2) Ciśnienie wewnętrzne, które ma być zastosowane przy próbie hydraulicznej,

a) musi wynosić przy acetylenie, rozpuszczonym w acetonie i wchłoniętym w masę gąbczastą (liczba 2), przynajmniej 40 atmosfer; przy innych gazach zgęszczonych musi ono być o 50 procent wyższe aniżeli ciśnienie, występujące po napełnieniu, przekraczać jednak ciśnienie to co najmniej o 5 atmosfer;

b) musi wynosić przy gazach skroplonych liczb 5 i 6:

przy kwasie węglowym	190 atmosfer
„ bezwodniku podazotawym	180 „
„ amoniaku	30 „
„ chlorze	22 „
„ kwasie siarkawym	12 „
„ tlenochlorku węgla	30 „
„ chloru metylu	16 „
„ chloru etylu	12 „

(3) Próbę ciśnienia należy powtarzać:

a) co 2 lata przy naczyniach na chlor, kwas siarkawy, tlenochlorek węgla, chlorek metylu i chlorek etylu;

b) co 5 lat przy naczyniach na inne gazy.

Wyżarzanie naczyń przy ponownej próbie nie jest potrzebne.

Ponownego badania nie potrzeba przy naczyniach na materye liczby 2. Przy naczyniach tych należy po pięcioletniem ich używaniu zarządzić próby wyrwykowe, do których ma się dostarczyć $\frac{1}{2}$ procent naczyń, sprawianych co roku, a najmniej jedno naczynie. Rzeczoznawca musi zbadać co do wytrzymałości i zużycia, tudzież co do jakości masy gąbczastej taką ilość z pośród tych naczyń, jaką uzna za odpowiednią.

(4) Przy próbach ciśnienia muszą istnieć takie urządzenia, któreby umożliwiały potęgowanie ciśnienia bez wstrząśnień. Naczynia muszą wytrzymać ciśnienie próbne bez stałej zmiany formy i bez utraty szczelności.

D. Wyposażenie naczyń (wentyle, napisy).

(1) Naczynia na materye liczb 1 do 6 muszą być zaopatrzone co najmniej w jeden wentyl do napełniania i opróżniania. Przy rozczynach acetylenu (liczba 2) nie mogą być części wentylów, wchodzące w styczność z gazem, wykonane z miedzi. Przy tlenochlorku węgla, gazie tłustym i mieszanym dopuszczalne są zamiast wentyli zatyczki do zaśrubowania; muszą one zamykać naczynie tak szczelnie, aby jego zawartość nie zdradzała się wonią.

(2) Na naczyniach musi się zaznaczyć w sposób trwały i łatwo dostrzegalny:

a) przy gazach zgęszczonych:

- α) wysokość dopuszczalnego ciśnienia;
- β) dzień ostatniego badania i pieczęć rzeczoznawcy, który przeprowadził badanie;

b) przy gazach skroplonych:

- α) wagę próżnego naczynia wraz z przynależnościami (wentylem, osłoną ochronną, zatyczką itp.);
- β) najwyższą dopuszczalną wagę, którą można napełnić naczynie;
- γ) dzień ostatniego badania i pieczęć rzeczoznawcy, który przeprowadził badanie.

E. Napełnianie naczyń.

(1) Najwyższe dopuszczalne ciśnienie po napełnieniu wynosi dla naczyń na gazy zgęszczone przy 17.5° :

co do lotnego kwasu węglowego i gazu bagiennego	20	} atmosfer nadwyżki ciśnienia.
" " acetylenu, rozpuszczonego w acetonie lub wchłoniętego w masach gąbczastych	15	
" " gazu tłustego, mieszanego i wodnego	10	
" " tlenu, wodoru, gazu świetlnego, azotu i powietrza zgęszczonego	200	

(2) Najwyższa dopuszczalna granica napełniania naczyń na gazy skroplone liczb 5 i 6 wynosi:				} pojemności naczynia.
co do kwasu węglowego	1 kg	plynu	na 1.34 l	
" " bezwodnika podazo-				
tawego	1 kg	" "	1.34 l	
" " amoniaku	1 kg	" "	1.86 l	
" " chloru	1 kg	" "	0.8 l	
" " kwasu siarkawego	1 kg	" "	0.8 l	
" " tlenochlorku węgla	1 kg	" "	0.8 l	
" " chloroku metylowego	1 kg	" "	1.25 l	
" " chloroku etylowego	1 kg	" "	1.25 l	

F. Inne przepisy.

(1) Jeżeli naczynia z gazami liczby 5 (z wyjątkiem chloru) i liczby 6 zapakowano w skrzyniach, wówczas można dopakować do nich inne przedmioty.

(2) Naczynia z gazami zgęszczonymi i skroplonymi liczb 5 i 6, które nie są zapakowane w skrzynie, muszą być zaopatrzone w urządzenia, zapobiegające ich toczeniu się. Wentyle naczyń tych muszą mieć na sobie przykrywki ochronne z żelaza kutego, stali lub odlewu kowalnego; przy naczyniach miedzianych dopuszczalne są przykrywki ochronne z miedzi. Nie trzeba przykrywek takich dla wentyli, które są umieszczone wewnątrz szyi flaszki i chronione przyśrubowaną, dobrze przylegającą zatyczką metalową.

(3) Na skrzyniach, w których zapakowano naczynia z gazami zgęszczonymi i skroplonymi liczb 5 i 6, musi się podać dokładnie ich zawartość. Skrzynie drewniane i skrzynki metalowe z powietrzem płynnym (liczba 7) muszą nosić wyraźne napisy „Powietrze płynne“, „Góra“, „Spód“, „Bardzo łatwe do rozbicia“.

(4) Przy każdej przesyłce gazów zgęszczonych (liczba 1 do 4) winien wysyłający wykazać na żądanie ciśnienie, istniejące wewnątrz naczyń, zapomocą dobrze funkcjonującego manometru. Urzędnik odbierający ma potwierdzić w liście przewozowym przeprowadzenie tej próby. Przepis ten nie odnosi się do gazu tłustego i mieszanego w bojach morskich lub innych podobnych naczyniach.

(5) Nie można rzucać przesyłek ani wystawiać ich na działanie promieni słonecznych lub ciepła, idącego z pieca.

(6) Do przewozu należy użyć:

a) wozów otwartych

1. dla gazów zgęszczonych, jeżeli je nadano w pojazdach, urządzonych umyślnie do transportu na gościńcach i przykrytych całkowicie płachtami;

2. dla chlorku metylowego i chlorku etylowego; w miesiącach od kwietnia do października włącznie muszą być jednak wozy zakryte całkowicie osłonami, o ile nie zapakowano odnośnych naczyń w skrzyniach drewnianych;

3. wozy kotłowe dla gazów skroplonych liczby 5 muszą być zaopatrzone w drewniane pudła zewnętrzne.

b) wozów krytych

1. dla gazów zgęszczonych (porównaj jednak a) liczba 1 i c) liczba 1);

2. dla gazów skroplonych liczby 5 w ciągu miesięcy od marca do października włącznie;

3. dla płynnego powietrza.

c) wozów otwartych lub krytych

1. dla gazu tłustego, mieszanego i wodnego; w miesiącach od kwietnia do października włącznie muszą być jednak wozy zakryte całkowicie osłonami, o ile nie zapakowano odnośnych naczyń w skrzyniach drewnianych;

2. dla gazów skroplonych liczby 5 w ciągu miesięcy od listopada do lutego włącznie.

(7) Naczynia z gazami zgęszczonymi lub płynnymi należy ustawić w wozie kolejowym w ten sposób, aby nie mogły przewrócić się ani spaść. Naczynia, obejmujące powietrze płynne, muszą stać prosto i być chronione od uszkodzeń przez inne przesyłki. Nie należy ich także ładować w bezpośredniej bliskości łatwo zapalnych materiałów w drobnych kawałkach lub łatwo zapalnych płynów.

G. Wyjątki od przepisów pod A. do F.

(1) Gazy* skroplone liczby 5 w drobnych ilościach, a mianowicie kwas węglowy i bezwodnik podazotawy w ilości do 3 g, amoniak i chlor do 20 g, kwas siarczany bezwodny i tlenochlorek węgla (fosgen) w ilości do 100 g można przewozić także w silnych, zatopionych rurach szklanych pod następującymi warunkami: Rury szklane napełniać można kwasem węglowym i bezwodnikiem podazotawym jedynie do połowy, amoniakiem i chlorem jedynie do dwóch trzecich części, kwasem siarczanym i tlenochlorem węgla (fosgenem) jedynie w trzech czwartych częściach. Każdą rurę szklaną musi się zapakować w zalutowaną puszkę blaszaną, wypełnioną krzemionką, tę zaś w silną skrzynię drewnianą. Wolno umieścić kilka puszek blaszanych w jednej skrzyni, lecz rur, mieszczących amoniak, nie można kłaść do tej samej skrzyni z rurami, zawierającymi chlor. Do puszek blaszanych z gazami płynnymi (z wyjątkiem chloru) można dopakować także inne przedmioty.

(2) Chlorek metylu i chlorek etylu aż do 100 g w rurach szklanych w ogólnej ilości, wynoszącej najwyżej 5 kg, można pakować osobno albo razem z innymi przedmiotami w silne skrzynie, jeżeli rury szklane są tam mocno ułożone. Skrzynie muszą nosić napis „Ostrożnie z ogniem“, wydrukowany na czerwonym tle. Jeżeli skrzynie nie zawierają więcej jak 100 g chlorku metylowego lub chlorku etylowego, wówczas można je przewozić w wozach krytych.

(3) Metalowe kapsle z kwasem węglowym (sodor, sparklet), zawierające najwyżej 25 g płynnego kwasu węglowego a najwyżej 1 g płynu na 1·34 cm³ pojemności, przewozić się będzie bez ograniczenia, jeżeli kwas węglowy nie mieści w sobie więcej jak 1/2 procent powietrza.

I e. Materye, które w zetknięciu się z wodą wywiązują gazy zapalne lub podtrzymujące palenie.

Do przewozu są dopuszczone:

1. Metale alkaliów i ziem alkalicznych, jakoto sól, potas, wapień i tym podobne, oraz stopy tych metali ze sobą.

2. Węglík wapniowy, także impregnowany, wodorek wapniowy (hydrolił).

3. Nadtlenek sodowy.

4. Natriumazid.

Przepisy co do przewozu.

A. Opakowanie.

(1) Do opakowania należy używać mocnych, szczelnych i bezpiecznie zamkniętych naczyń z żelaza (także z blachy żelaznej). Materye liczby 1 w ilości do 5 kg można przewozić także w naczyniach szklanych, silnych, bezpiecznych i szczelnie zamkniętych. Naczynia te muszą być zupełnie suche lub posmarowane naftą.

(2) Naczynia pakunkowe, obejmujące materye, wymienione pod liczbami 1 i 3, muszą być umieszczone w osłonach ochronnych, a mianowicie:

a) naczynia z żelaza lub blachy żelaznej, zawierające materye liczby 1, w skrzyniach drewnianych lub żelaznych koszach ochronnych,

b) naczynia szklane, obejmujące materye liczby 1, albo naczynia z materiami liczby 3 w skrzyniach drewnianych z zalutowanym wkładem blaszanym. Naczynia szklane, wstawione do takich skrzyń, należy mocno obłożyć suchą krzemionką lub innym podobnym materiałem niepalnym. Przy naczyniach

szklanych, zawierających ilości aż do 250 g, można zamiast skrzyń drewnianych użyć naczyń blaszanych, zamkniętych bezpiecznie i szczelnie.

(3) Na przesyłkach musi się wyraźnie i trwale podać ich zawartość, a nadto muszą one nosić napis: „Chronić przed wilgocią!“.

B. Inne przepisy.

(1) Ilości aż do 5 kg, opakowane w myśl rozdziału A, można dopakowywać do innych przedmiotów.

(2) Z przesyłkami należy obchodzić się z szczególną ostrożnością. Nie wolno ich rzucać, a w wozie musi się je umieścić tak pewnie, aby były zabezpieczone przed obcieraniem, wstrząsaniem, uderzaniem, przewracaniem i spadnięciem z górnych warstw.

(3) Do przewozu należy używać wozów krytych.

II. Materye samozapalne.

Do przewozu są dopuszczone:

1. Fosfor zwyczajny (biały i żółty).

2. Fosfor bezkształtny (czerwony), fosforek wapnia, fosforek strontu, fosforek żelaza i podobne połączenia fosforu z metalami.

3. Mieszaniny fosforu bezkształtnego z żywicami lub tłuszczami, których punkt topliwości leży powyżej 35°.

4. Dwuetylek cynku także w roztworze eterowym.

5. Świeżo wyżarzone sadze.

6. Świeżo wypalony węgiel drzewny, mielony lub ziarnisty.

7. Wysoko obciążony jedwab (jedwab cordonnet, souple, bourre de soie i chappe) w pasmach.

8. Następujące materye, natłuszczone lub pokostowane: wełna, włosy, wełna sztuczna bawełna, jedwab, len, konopie, juta, w stanie surowym, w postaci odpadków, pozostałych przy przedzeniu i tkaniu, jako gałgany lub szmaty; dalej towary powroźnicze, rzemienie popędowe z bawełny lub konopi, obszycia tkackie, pancierzowe i uprężne.

9. Natłuszczone wióry żelazne i stalowe (wióry z toczenia, wiercenia itp.).

10. Papier, napuszczony tłuszczem lub olejem i wyrobione z niego tutki.

11. Metale piroforyczne.

Przepisy co do przewozu.

A. Opakowanie.

(1) Materye liczb 1 i 2 muszą być zapakowane w silne, szczelne i dobrze zalutowane puszkki blaszane, które ustawia się mocno w silnych i bezpiecznie zamkniętych naczyniach drewnianych. Przy materjach liczby 2 w ilościach aż do 2 kg można używać zamiast naczyń blaszanych także naczyń szklanych, dzbanów lub skrzyń. Fosfor zwyczajny musi być otoczony wodą. Na skrzyniach należy podać ich zawartość w sposób dokładny i trwały, a przy fosforze zwyczajnym dołączyć oznaczenie „Góra“.

(2) Materye liczby 3 należy albo zapakować w skrzynie, niedopuszczające rozsypania, albo musi się je wlać do nienabitych naboł.

(3) Dwuetylek cynku (liczba 4), także w roztworze eterowym, pakują się w mocne, szczelne i dobrze zamknięte naczynia ze szkła, gliny (kamionki lub tp.) albo z metalu.

Naczynia ze szkła lub gliny należy pojedynczo lub po kilka razem umieścić w mocnych naczyniach blaszanych przy użyciu popiołu lub suchej krzemionki, a te naczynia blaszane szczelnie zalutować. Naczynia metalowe umieszcza się mocno, pojedynczo lub po kilka razem, przy użyciu odpowiedniego materiału pakunkowego, w silnych naczyniach zewnętrznych (plecionych lub metalowych koszach, kubłach albo skrzyniach). Otwarte naczynia zewnętrzne muszą być zaopatrzone osłoną ochronną, która, o ile jest zrobiona ze słomy, trzciny, sitowia lub podobnego materiału łatwo palnego, musi być nasycona mlekiem glinianem lub wapiennym albo innym podobnym materiałem z dodaniem szkła wodnego.

Każda przesyłka musi być oznaczona wyraźnym napisem, wydrukowanym na czerwonym tle: „Ostrożnie z ogniem!“ Naczynia zewnętrzne, obejmujące naczynia szklane, muszą być nadto zaopatrzone wyraźnym napisem: „Nosić ostrożnie!“ Nie wolno ich wozić na wózkach ani też przenosić na ramieniu lub na plecach.

(4) Materye liczb 5 i 6 należy pakować w naczynia szczelne i dobrze zamknięte. Naczynia drewniane muszą być wyłożone wewnątrz gęstym materiałem; powinno się je umieszczać w wytrzymałych naczyniach zewnętrznych (koszach, kubłach, skrzyniach).

(5) Materye liczby 7 muszą być zapakowane w silnych skrzyniach. Jeżeli wysokość skrzyń przynosi 12 cm, wówczas musi się stworzyć pomiędzy pojedynczymi warstwami jedwabiu zapomocą krat drewnianych odpowiednie próżne przedziały, będące w związku z otworami w ścianach skrzyni, tak aby powietrze mogło przebywać. Na zewnętrznych ścianach skrzyń należy umieścić listwy, zapobiegające zatankaniu otworów powietrznych.

(6) Z pośród przedmiotów liczby 8 należy pakować używaną wełnę do czyszczenia i wilgotne szmaty do czyszczenia (ścierki do czyszczenia) w naczynia silnie, szczelne i bezpiecznie zamknięte.

(7) Materye liczby 9 należy zapakować w silne, szczelne i bezpiecznie zamknięte naczynia metalowe. Opakowanie to nie jest potrzebne, jeżeli używa się żelaznych wozów nakrytych lub żelaznych wozów otwartych z osłonami.

(8) Materye liczby 11 muszą być zatopione w rurach szklanych, a te znów zapakowane w zalutowanych naczyniach blaszanych, wypełnionych krzemionką lub innym odpowiednim materiałem suchoziemistym.

B. Inne przepisy.

(1) Razem z innymi przedmiotami można przy przestrzeganiu przepisów, odnoszących się do naczyń a podanych w rozdziale A, pakować w naczyniu drewnianem, silnem, szczelnem i bezpiecznie zamkniętem:

- a) materye liczby 2 w ilościach do 5 kg;
- b) dwuetyłek cynku (liczba 4) w ilościach do 2 kg, przyczem naczynia odnośne muszą być silnie umieszczone w skrzyni; nie jest jednak dozwolone pakowanie go razem z innymi materjami samozapalnymi, tudzież z środkami strzelniczymi i rozsadzającymi (I a), amunicją (I b), z towarami zapalnymi i ogniami sztucznymi (I c) i z płynami zapalnymi, wymienionymi pod III;
- c) materye liczb 10 i 12 bez ograniczenia.

(2) Jeżeli w listach przewozowych poświadczono,

- a) iż sadza (liczba 5) i węgiel drzewny, mielony lub ziarnisty (liczba 6) nie są świeżo wypalone (to znaczy, iż leżały na składzie najmniej przez 48 godzin),
- b) iż jedwab w pasmach (liczba 7) nie jest wysoko obciążony,
- c) iż przedmioty w rodzaju, określonym pod liczbą 8 i 9, nie są natłuszczone lub pokostowane,

wówczas przewozi się przedmioty te bez ograniczenia.

(3) Materye liczby 8, z wyjątkiem używanej wełny do czyszczenia i szmat do czyszczenia (ścierki do czyszczenia), zapakowanych według rozdziału A, ustęp (6), muszą być suche.

(4) Tutki papierowe liczby 10 wolno przewozić jedynie wówczas, jeżeli w liście przewozowym znajduje się poświadczenie, iż po nasyceniu tłuszczem lub olejem, ogrzano przedmioty te a następnie ochłodzono zupełnie we wodzie.

(5) Do przewozu należy używać:

- a) dla dwuetyłku cynku (liczba 4) wozów otwartych; mniejsze ilości aż do 10 kg wolno ładować, i to osobno albo zapakowane w myśl ustępu (1) b) razem z innymi przedmiotami, także w wozach krytych;
- b) dla materji liczb 7, 8 i 10 należy używać tylko wozów krytych albo wozów otwartych, zaopatrzonych zamknięciem z osłon. Wełnę do czyszczenia i szmaty do czyszczenia (ścierki do czyszczenia), zapakowane w myśl rozdziału A, ustęp (6), wolno przewozić także we wozach otwartych.

(6) Co do dwuetyłku cynku należy nadto przestrzegać przepisów, podanych pod III B, ustęp (5).

III. Płyny zapalne.

1. Węglowodory, a mianowicie:

- a) Olej skalny, surowy i oczyszczony, o ile przy 17·5° posiada ciężar gatunkowy co najmniej 0·780, albo o ile przy stanie barometru, wynoszącym 760 mm (w odniesieniu do poziomu morza), wytwarza w przyrządzie Abla pary, niezapalające się w ciepłocie poniżej 21° (Test-petroleum).

Oleje, wytworzone ze smoły węgla brunatnego, oleje torfowe i łupkowe, nafta asfaltowa i destylaty z nich, o ile posiadają przynajmniej wyżej wymieniony ciężar gatunkowy (olej parafinowy, fotogen itp.).

Oleje ze smoły węgla kamiennego, które przy 17·5° mają ciężar gatunkowy poniżej 0·950 (benzol, toluol, ksyłol, kumul itp.).

Węglowodory innego pochodzenia, które przy 17·5° mają ciężar gatunkowy wynoszący co najmniej 0·830, z wyjątkiem olejów smarowych, które w aparacie systemu Pensky-Martens dopiero przy ciepłocie co najmniej 100° wywiązują gazy zapalne.

- b) Olej skalny surowy i oczyszczony, oleje ze smoły węgla brunatnego, oleje torfowe i łupkowe, nafta asfaltowa, tudzież destylaty z nich, o ile mają przy 17·5° ciężar gatunkowy, wynoszący mniej niż 0·780, a więcej niż 0·680.

Nafta z oleju skalnego i destylaty oleju skalnego, tudzież nafty z oleju skalnego (benzyna, ligroina, olej do czyszczenia itp.), o ile materiały te mają przy 17·5° ciężar gatunkowy, wynoszący więcej niż 0·680.

c) Eter naftowy (gazolina, eter gazowy, neolina itp.) i inne podobne wytwory, łatwo zapalne, sporządzone z nafty z oleju skalnego lub ze smoły z węgla brunatnych, o ile materiały te mają przy 17·5° ciężar gatunkowy, wynoszący najwyżej 0·680.

2. Płyny, przyrządzone częścią z nafty z oleju skalnego lub z innych płynów podobnych, łatwo zapalnych, a częścią z żywicy, kauczuku, gutaperki lub mydła.

Ester (eter) wszelkiego rodzaju, na przykład octan amyłowy (co do eteru naftowego por. liczbę 1. c, co do eteru siarczanego por. liczbę 3.).

3. Eter etylowy, także zmieszany z innymi płynami (np. krople Hofmanna), roztwory nitrocelulozy w eterze etylowym (kolloodium), w alkoholu amyłowym, w alkoholu etylowym, w alkoholu metylowym, w octanie etylowym, w octanie amyłowym, w acetonie, w nitrobenzolu lub w mieszaninach tych płynów (np. lak zapon).

4. Roztwory nitrocelulozy w kwasie octowym.

5. Wyskok drzewny, surowy i oczyszczony, aceton, acetaldehyd (także w roztworze alkoholowym).

6. Ogólny środek do denaturowania spiritusu (wyskok drzewny, zmieszany z pyridyną).

7. Nitrobenzol.

Mieszaniny wyskoku drzewnego i benzolu (z woskiem ziemnym lub bez niego, np. pansol).

8. Dwusiareczek węgla.

9. Oleje tłuste, pokosty, farby zaprawione pokostem, olej terpentynowy (smołowiec) i inne oleje eteryczne, alkohol absolutny, wyskok winny (spirytus), oraz przyrządzone z nich płyny (lak spirytusowy, środki wysuszające, mydła płynne itp.) w ilościach powyżej 40 kg.

Przepisy co do przewozu.

A. Opakowanie.

(1) Do opakowania należy używać silnych, szczelnych i bezpiecznie zamkniętych naczyń szklanych, glinianych (z kamionki lub tp.) albo metalowych. Rozczynów nitrocelulozy w kwasie

octowym nie wolno przysyłać w naczyniach metalowych.

Przy płynach liczb 1. a) i b), 2., 4. 5., 6., 7. i 9. dopuszczalne są także mocne, szczelne i bezpiecznie zamknięte naczynia drewniane (beczki).

(2) Naczynia szklane lub gliniane z płynami liczb 1. do 9., tudzież naczynia blaszane z płynami liczb 3. i 8. należy ustawiać mocno, albo oddzielnie albo po kilka razem, w silnych naczyniach zewnętrznych (koszach plecionych lub metalowych, kubkach lub skrzyniach) przy użyciu odpowiedniego materiału pakunkowego. Naczynia zewnętrzne (z wyjątkiem skrzyń) muszą być zaopatrzone dobrymi antabami. Otwarte naczynia zewnętrzne muszą mieć osłonę ochronną, która, o ile zrobiona jest ze słomy, trzciny, sitowia lub innych podobnych materiałów łatwo palnych, powinna być nasyciona mlekiem glinianem lub wapiennem albo innym podobnym z domieszką szkła wodnego.

(3) Naczynia blaszane lub inne naczynia metalowe wolno napełniać płynami liczb 3. i 8. tylko do $\frac{9}{10}$ (przy 15°).

(4) Każda przesyłka z płynami liczb 1. b) i c), 3., 4. i 8. musi być zaopatrzona wyraźnym napisem, wydrukowanym na czerwonym tle: „Ostrożnie z ogniem!“. Kosze i kubły z balonami szklanymi muszą nadto nosić wyraźny napis: „Przenosić ostrożnie!“ Nie wolno ich wozić na wózkach ani też nosić na ramionach lub plecach.

B. Inne przepisy.

(1) Płyny liczby 9. w ilościach do 40 kg przewozi się bez ograniczenia.

(2) Razem z innymi przedmiotami można przy przestrzeganiu przepisów, odnoszących się do naczynia podanych w rozdziale A, pakować w naczynia drewniane, silne, szczelne i bezpiecznie zamknięte:

a) płyny liczby 9. bez ograniczenia;

b) płyny liczb 1. do 7. w ilościach do 10 kg;

c) dwusiareczek węgla (liczba 8.) w ilościach do 2 kg.

Naczynia z płynami liczb 1. do 8. muszą być silnie ułożone w naczyniu zewnętrznym.

(3) Przy węglowodorach liczb 1. a) i b) należy zaznaczyć w liście przewozowym, że ich ciężar gatunkowy leży w obrębie granic, o których mowa pod liczbą 1. a) i b); przy nafcie a) wystarczy podać, iż odpowiada ona przepisowi co do punktu zapalności. Jeżeli nie podano tego szczegółu, wówczas należy postąpić z tymi przedmiotami tak, jak z eterem naftowym [liczba 1. c)].

(4) Do przewozu należy używać:

wozów otwartych

dla płynów liczb 1. do 8.; mniejsze ilości materji, wymienionych pod liczbami 1. do 7., aż do 10 *kg*, a przy dwusiarczku węgla (liczba 8.) aż do 2 *kg*, można ładować także w wozach krytych, i to oddzielnie albo zapakowane razem z innymi przedmiotami według ustępu (2) *b*) i *c*).

(5) Co do płynów liczb 1. do 8. należy dalej przestrzegać następujących przepisów:

- a) Przed rozpoczęciem ładowania należy zaopatrzyć wozy po obu stronach czerwonymi kartkami z wyraźnym napisem „Ostrożnie z ogniem!” i „Przesuwać ostrożnie!”;
- b) przesyłki muszą być bezpiecznie ułożone we wozie. Otwarte kosze i kubły należy przymocować do wozu, nie można ich także ustawiać na sobie;
- c) naczynia, które doznały uszkodzenia w czasie przewozu, należy natychmiast wyładować, a gdyby nie dały się zaraz naprawić, można je sprzedać wraz z pozostałą zawartością na rachunek wysyłającego bez dalszych formalności;
- d) próżne i szczelnie zamknięte naczynia blaszane, w których znajdowały się takie materje, można przewozić we wozach krytych, inne naczynia musi się przewozić we wozach otwartych; w liście przewozowym należy zamieścić uwagę co do poprzedniego użycia tych naczyń.

IV. Materje trujące.

1. Niepłynne przetwory arsenu zwłaszcza bezwodnik kwasu arsenawego, arsenik żółty (trójsiarczek arsenu), arsenik czerwony (dwusiarczek arsenu), arsen metaliczny kopalny itp.

2. Krzem żelazawy, uzyskany drogą elektryczną.

3. Cyanek potasu i cyanek sodu w postaci stałej.

4. Płynne przetwory arsenu, zwłaszcza kwas arsenowy.

5. Ług cyanku potasu i ług cyanku sodu.

6. Preparaty metalowe trujące:

- a) Sublimat, chlorek rtęciowo-amonowy, tlenek rtęci czerwony; farby miedziane, w szczególności grynspan, zielone i niebieskie barwiki miedzioe; cukier ołowiawy;

b) inne preparaty ołowiowe, zwłaszcza glejta (tlenek ołowiu, masykot), minia, biel ołowna i inne farby ołowne;

pozostałości ołowiane i inne odpadki, zawierające ołów.

7. Siarkan miedziowy (kamień siny) i mieszaniny siarkanu miedziowego z wapnem, sodą lub t.p. (proszek do przyrządzania zaprawy bordeaux lub t.p.).

8. Chlorany.

Przepisy co do przewozu.

A. Opakowanie.

(1) Naczynia użyte do opakowania muszą być mocne, szczelne i tak zamknięte, aby zawartość ich nie mogła się wysypywać, rozpylać ani wyciekać.

(2) Materje liczb 1. i 3. należy zapakować:

a) w silnych, żelaznych beczkach z przyśrubowanym wiekiem i z obręczami do toczenia, albo

b) w podwójnych beczkach, sporządzonych z mocnego, suchego drzewa i zaopatrzonych wpuszczanymi obręczami lub w takich samych podwójnych skrzyniach z okalającymi wiązaniami, przyczem musi się wyłożyć naczynia wewnętrzne gęstą materją. Zamiast wewnętrznych naczyń drewnianych można użyć także zalutowanych naczyń blaszanych albo naczyń ze szkła lub gliny. Naczynia szklane lub gliniane musi się mocno zapakować w naczyniach zewnętrznych (koszach, kubłach, skrzyniach) przy użyciu odpowiedniego materiału pakunkowego. Pod tymi warunkami można także złączyć kilka takich naczyń w jedną przesyłkę.

c) Materje liczby 1. można także pakować w worki z namazionego płótna, które winny być umieszczone w pojedynczych beczkach z silnego, suchego drzewa.

(3) Krzem żelazawy (liczba 2.) należy pakować:

w mocne naczynia drewniane lub metalowe, nie przepuszczające wody.

(4) Materje liczby 4. należy pakować:

a) w naczyniach metalowych, drewnianych lub gumowych o dobrych zamknięciach albo

b) w naczyniach szklanych lub glinianych, ustawionych mocno w silnych naczyniach zewnętrznych (plecionych lub metalowych koszach, kubłach albo skrzyniach) przy użyciu odpowiedniego materiału pakunkowego; naczynia wewnętrzne (z wyjątkiem skrzyń) muszą być zaopatrzone dobrymi antabami.

(5) Materye liczby 5. należy pakować:

- a) w dobrze zamknięte naczynia żelazne, ułożone mocno w silnych skrzyniach drewnianych lub metalowych, wyłożonych krzemionką, trocinami lub innymi materiami chłonącymi, albo
- b) w wozach kotłowych. Kotły nie mogą być spójone przy użyciu zakówek albo muszą mieć podwójne ściany. U ich części dolnych nie mogą znajdować się żadne otwory (kurki, wentyle lub tp.). Otwory muszą być uszczelnione i osłonięte nakryciami metalowymi, mocno przyśrubowanymi.

(6) Materye liczby 6. należy pakować:

- a) w beczki żelazne albo w szczelne beczki z mocnego, suchego drzewa z wpuszczanymi obręczami albo w skrzynie z okalającymi wiązaniami, albo
- b) w naczynia żelazne (zwane hobbok), albo
- c) w naczynia szklane lub gliniane, a przy ilościach aż do 10 kg także w podwójne, mocne osłony papierowe (worki); naczynia i worki należy mocno układać w silnych i szczelnych skrzyniach drewnianych o bezpiecznym zamknięciu przy użyciu odpowiedniego materiału pakunkowego;
- d) przy wszystkich farbach ołowianych dopuszczone są także naczynia z blachy białej lub z innej blachy żelaznej;
- e) przy wszystkich połączeniach ołowiu i miedzi w roztynie wodnistym dopuszczalne są także szczelne kotły i wozy kotłowe z takiego materiału, na który połączenia powyższe nie działają.

(7) Materye liczby 7. należy pakować:

w mocne, szczelne i bezpiecznie zamknięte naczynia drewniane (beczki lub skrzynie) albo w mocne, gęste i dobrze zamknięte worki.

(8) Materye liczby 8 należy pakować:

w mocne i szczelne naczynia drewniane (beczki lub skrzynie), wyłożone papierem i bezpiecznie zamknięte.

(9) Na przesyłkach i na wozach kotłowych z materiami liczb 1. do 8. musi być podana ich zawartość w sposób wyraźny i trwały. Oznaczenia zbiorowe, jako to przetwory arsenu, preparaty ołowiowe, farby trujące są dopuszczalne. Przy materiach liczb 1., 3. do 5. i 6. a) należy nadto dodać oznaczenie „Trucizna“, a przy krzemie żelazawym (liczba 2.) napis „Chronić przed wilgocią! Nie przewracać!“

B. Inne przepisy.

(1) Razem z innymi przedmiotami można przy przestrzeganiu przepisów, odnoszących się do naczyń a podanych w rozdziale A, pakować w naczyniu drewnianem, silnem, szczelnem i bezpiecznie zamkniętem:

- a) do 5 kg materye liczb 1., 3. i 8. jednakowoż dopakowanie cyanku potasu, cyanku sodu i chloranów do kwasów i soli kwaśnych jest zakazane;
- b) do 10 kg materye liczby 6. a);
- c) w dowolnej ilości materye liczb 2., 6. b) i 7.

Naczynie musi nosić napis: „Materye trujące“, jeżeli zawiera przedmioty liczb 1., 3., 4., 5. lub 6. a).

(2) Materii liczb 1., 3., 4., 5. i 6. a) nie można ładować razem z środkami spożywczymi lub użytkowymi.

(3) Materye liczb 3., 5. i 8. nie mogą być ładowane razem z kwasami, a materye liczby 5. również razem z kwaśnymi solami. Wozy kotłowe z materiami liczby 5. należy umieszczać w pociągu w ten sposób, aby były oddzielone od wozu z kwasami płynnymi przynajmniej jednym wozem.

(4) Materye liczby 5. można przewozić tylko w wozach kotłowych albo w wozach otwartych.

(5) Krzem żelazawy należy nadawać do przewozu w stanie zupełnie suchym i w naczyniach zupełnie suchych; jeżeli przewozi się go w wozach otwartych, wówczas muszą one być zakryte nieprzemakalnymi osłonami.

(6) Późne naczynia, worki i wozy kotłowe, w których znajdowały się materye trujące liczb 1., 3., 4., 5. lub 6. a), muszą być zamknięte zupełnie szczelnie. Zarówno na tych naczyniach jak i w liście przewozowym musi się podać ich poprzednią zawartość. Również przestrzegać należy przepisu, podanego w ustępie (2).

V. Materye żrące.

1. Kwas siarkowy (kwas siarkowy dymiący), kwas solny, kwas azotowy (serwaser), kwas fluorowodorowy.

2. Chlorek siarki, tuzdziej azotan i siarkan żelazowy (zaprawa żelazowa).

3. Ług żrący (wodorotlenek sodu, ług sodowy, ług potasowy, ług potażowy), osad olejny (pozostałości przy rafinowaniu olejów).

4. Brom.

5. Kwas siarkowy bezwodny (anhydryt, tak zwany olej stały).

6. Trójchlorek fosforu, pięciochlorek fosforu (nadtlenek fosforu), tlenotrójchlorek fosforu i chlorek acetylowy.

Przepisy co do przewozu.**A. Opakowanie.**

(1) Do opakowania materyi liczb 1. do 4. należy używać mocnych, szczelnych i bezpiecznie zamkniętych naczyń, nie ulegających działaniu zawartego w nich materiału. Zamknięcie musi być tego rodzaju, aby nie mogło doznać uszkodzenia ani wskutek wstrząśnień ani przez swą zawartość. Przy użyciu naczyń szklanych lub glinianych należy przestrzegać następujących postanowień:

- a) Przy materyach liczb 1. do 3. powinno się układać naczynia mocno, używając odpowiedniego materiału pakunkowego, w silnych naczyniach zewnętrznych (koszach plecionych lub metalowych, kublach albo skrzyniach). Naczynia zewnętrzne (z wyjątkiem skrzyń) muszą być zaopatrzone w dobre antaby.
- b) Przy zgęszczonym kwasie azotowym o ciężarze gatunkowym, wynoszącym co najmniej 1.48 przy 15° (46.8° Baumé), i przy czerwonym dymiącym kwasie azotowym należy ułożyć naczynia szklane lub gliniane w naczyniach zewnętrznych przy użyciu takiej ilości krzemionki lub innych stosownych materyi suchoziemistych, któraby co najmniej równała się ich zawartości.
- c) Materiał pakunkowy [a) i b)] nie jest potrzebny, jeżeli umieszczono naczynia szklane w żelaznych koszach ochronnych i jeżeli one są tam tak przytrzymywane zapomocą zasuwek, odpowiednio elastycznych i wyłożonych asbestem, iż nie mogą się w obrębie koszów poruszać.
- d) Przy bromie (liczba 4.) należy umieszczać naczynia szklane lub gliniane w silnych skrzyniach drewnianych lub metalowych, wkładając je aż po szyjki w popiół, piasek, krzemionkę lub inne podobne materiały niepalne.
- e) Przepisy pod a) do d) nie obowiązują co do wozów, zaopatrzonych w odpowiednie rezerwoary.

(2) Przyrządy do gaszenia ognia, obejmujące kwasy liczby 1, muszą być tak zbudowane, aby kwas nie mógł wypływać.

(3) Akumulatory elektryczne, napełnione kwasem siarkowym (liczba 1.), należy umocować w skrzynce bateryjnej w ten sposób, aby poszczególne komórki nie mogły się poruszać. Skrzynkę baterijną powinno się mocno zapakować w paczce przy użyciu chłonnego materiału pakunkowego. Paczki muszą nosić na wieku wyraźne napisy „Akumulatory elektryczne“ i „Góra“. Jeżeli akumulatory są nabite, wówczas należy zabezpieczyć bieguny przed zwarcieniem.

(4) Kwas siarkowy bezwodny (liczba 5.) należy pakować:

- a) w silne puszki z blachy żelaznej, pobielane i zalutowane, albo
- b) w silne butle żelazne lub miedziane, których otwory są zamknięte bezpiecznie i hermetycznie.

Naczynia i butle musi się mocno zapakować w silne skrzynie drewniane przy użyciu krzemionek lub podobnych materyi niepalnych.

(5) Chlorki (liczba 6.) należy pakować:

- a) w całkiem szczelne i dobrem zamknięciem zaopatrzone naczynia z żelaza szwajcowanego, żelaza zlewego, stali lanej, ołowiu lub miedzi, albo
- b) w naczynia szklane. W tym wypadku obowiązują następujące przepisy:
 - α) Naczynia szklane muszą mieć grube ściany i być zamknięte zatyczkami szklanymi, dobrze doszlifowanymi, uszczelnionymi i zabezpieczonymi przed wypadnięciem;
 - β) Jeżeli naczynia szklane obejmują więcej jak 5 kg zawartości, wówczas należy je umieścić w naczyniach metalowych. Flaszki o mniejszej pojemności mogą być zapakowane w silne naczynia drewniane, podzielone zapomocą przedziałów na tyle przegródek, ile flaszek przesyła się. Jedno naczynie nie może obejmować więcej nad cztery przedziały;
 - γ) Flaszki szklane należy umieszczać w naczyniach w ten sposób, aby odstawały od ścian co najmniej o 30 mm . Przestrzeń próżną powinno się silnie wypełnić krzemionką lub innymi podobnymi materiałami niepalnymi; przy chlorku acetylowym można użyć także trocin;
 - δ) Na wieku uaczyń zewnętrznych należy podać zawartość i umieścić znak wskazujący, iż wewnątrz znajduje się szkło.

B. Inne przepisy.

(1) Razem z innymi przedmiotami można przy przestrzeganiu przepisów, odnoszących się do naczyń a podanych w rozdziale A, pakować w naczyniu drewnianem, silnem, szczelnem i bezpiecznie zamkniętem:

- a) do 500 g brom (liczba 4.);
- b) do 5 kg chlorki (liczba 6.);
- c) do 10 kg materye liczb 1., 2. i 3.

Przytem muszą być przedmioty te mocno ułożone w naczyniu.

(2) W listach przewozowych musi się

- a) przy kwasie azotowym (liczba 1.), zapakowanym w naczyniach szklanych, zaznaczyć ciężar gatunkowy przy 15°; w braku tego szczegółu należy uważać kwas za zgęszczony [A, ustęp (1) b) i c)];
- b) przy odpadkach kwasu siarkowego z fabryk nitrogliceryny zamieścić poświadczenie, iż odpadki te uległy zupełnemu zdenitrowaniu; w przeciwnym razie jest kwas wyłączony od przewozu.

Przy odpadkach kwasu z fabryk nitrocelulozy nie potrzeba takiego poświadczenia; nieznaczna zawartość nitrocelulozy nie wchodzi w rachubę.

(3) Materye liczb 1. do 5. należy przewozić we wozach otwartych. Brom (liczba 4.) do 500 g i materye liczb 1., 2. i 3. aż do 10 kg można przewozić także w wozach krytych, i to same lub zapakowane razem z innymi przedmiotami, jeżeli naczynia odnośne są mocno umieszczone w silnych skrzyniach drewnianych.

(4) Naczynia próżne, w których znajdowały się materye liczb 1. do 5., muszą być przy nadawaniu jako przesyłki na sztuki szczelnie zamknięte albo dokładnie oczyszczone. Ich poprzednia zawartość musi być podana w liście przewozowym.

(5) Przepisy ustępów (3) i (4) nie mają zastosowania do przyrządów do gaszenia ognia i do akumulatorów elektrycznych [A, ustęp (2) i (3)].

VI. Materye, ulegające gniciu.

1. Świeże ścięgna, świeże niewapnione obrzynki skórzane na klej i odpadki obu tych materyi, świeże rogi i racice i świeże kości, tudzież inne materye zwierzęce, ulegające gniciu lub cuchnące, o ile nie są wymienione w ustępach następujących.

2. Nienasolone świeże skóry.

3. Oczyszczone, suche kości, wyciśnięty łój, suche rogi i racice.

4. Świeże żołądki cielęce, oczyszczone z wszelkich pozostałości pokarmu.

5. Wygniecione pozostałości kotłowe przy wyrobie kleju z obrzynek w skórzanych (wapno klejowe, ser klejowy lub gnój klejowy).

6. Niewygniecione pozostałości rodzaju, określonego pod liczbą 5.

7. Nawóz stajenny, zmieszany z podściółką.

8. Inne fekalia i materye wychodkowe.

9. Śmieci domowe.

10. Materye zwierzęce, przeznaczone do nieszkodliwego usunięcia (całe zwłoki zwierzęce, części zwłok i odpadki).

Co do przewozu obowiązują następujące postanowienia:

A. Opakowanie.

(1) Przy nadawaniu jako przesyłki na sztuki musi się opakować:

a) przedmioty liczb 1., 5. i 6.
w silne, szczelne i bezpiecznie zamknięte naczynia drewniane (beczki, kubły, skrzynie); zawartość nie powinna zdradzać się wonią w sposób przykry;

b) przedmioty liczby 2.
w silne, szczelne i bezpiecznie zamknięte naczynia drewniane (beczki, kubły, skrzynie) albo

w mocne, szczelne i dobrze zamknięte worki, zwilżone odpowiednimi środkami odkażającymi, jako to kwasem karbolowym, lisołem w ten sposób, aby przykra woń ich zawartości nie dała się czuć; użycie worków takich jest jednak ograniczone na miesiące listopad, grudzień, styczeń i luty;

c) przedmioty liczby 3.
w szczelne naczynia (beczki lub kubły) albo w mocne worki;

d) żołądki cielęce (liczba 4.)
w mocne, szczelne i bezpiecznie zamknięte naczynia drewniane (beczki lub kubły); w ciągu miesięcy od kwietnia aż do września włącznie muszą żołądki cielęce być tak nasolone, by na każdy żołądek użyto 15 do 20 g soli kuchennej; nadto musi się nasypać na dno naczynia i na najwyższą warstwę żołądków warstwę soli wysokości co najmniej 1 cm; w liście przewozowym należy poświadczyć dopełnienie tego przepisu;

e) kał psi (liczba 8.)
w silne, szczelne i bezpiecznie zamknięte naczynia metalowe lub drewniane;

f) łajna gołębie (liczba 8.)
w mocne, szczelne i bezpiecznie zamknięte naczynia drewniane (beczki lub kubły); suche łajna gołębie można pakować także w mocne i gęste worki.

Na zewnętrznej stronie naczyń pakunkowych nie mogą znajdować się żadne ślady ich zawartości.

(2) Co do przesyłek całowozowych obowiązują następujące przenisw:

a) Przedmioty liczb 1. i 2.:

α) Od dnia 1. marca do dnia 31. października muszą one być zapakowane w mocne i szczelne worki; worki te należy zwilżyć odpowiednim środkiem odkażającym, jako to kwasem karbolowym, lisołem w ten sposób, by zgniła woń ich zawartości nie dawała się czuć. Każda przesyłka musi być zupełnie okryta osłoną z grubej tkaniny (tak zwanego płótna chmielowego), napojoną wyżej wymienionymi środkami odkażającymi, a ta znów wielką oponą wozową, nie przepuszczającą wody i nie namazioną.

β) od listopada do końca lutego nie wymaga się opakowania w worach. Jednak przesyłka musi być także zupełnie okryta osłoną z płótna chmielowego, a ta znów wielką oponą wozową, nie przepuszczającą wody i nie namazioną. Osłonę spodnią zwilżać należy w razie potrzeby wymienionymi pod α) środkami odkażającymi w taki sposób, by woń zgniła nie dawała się czuć;

γ) Przesyłki, których zgniłej woni nie można usunąć środkami odkażającymi, musi się zapakować w mocne, szczelne i dobrze zamknięte beczki lub kubły w ten sposób, aby zawartość naczynia nie zdradzała się wonią;

b) Przedmioty liczb 3., 7. i 9. nie potrzebują osobnego opakowania, muszą być jednak zupełnie zakryte gęstymi oponami wozowymi, o ile nie są opakowane; śmieci domowe (liczba 9.), przewożone w wozach, umyślnie na ten cel urządzonych i zapobiegających rozpyłaniu się zawartości, nie potrzebują opon.

c) Żołądki cielęce (liczba 4.) należy pakować w sposób, wskazany ustępem (1) d).

d) Przedmioty liczby 5. muszą być w zupełności przykryte dwoma na sobie leżącymi, dużymi osłonami wozowymi, które nie przepuszczają wody i nie są namazione. Dolną osłonę należy nasycić odpowiednimi środkami odkażającymi (kwasem karbolowym, formaldehydem, lisołem lub tp.) w ten sposób, aby zapach gnilny nie dawał się czuć. Pomiędzy oboma osłonami musi znajdować się warstwa suchego wapna gaszonego, torfu lub używanej dębownicy garbarskiej.

e) Przedmioty liczby 6. muszą być zapakowane według ustępu (1) a).

f) Przedmioty liczby 8. należy pakować w mocne, szczelne i bezpiecznie zamknięte

naczynia. Suche łajna gołębie mogą być zapakowane także w mocne i gęste worki.

g) Przedmioty liczby 10. mogą być przewożone tylko w umyślnie urządzonych wozach [porównaj B, ustęp (9.)].

B. Inne przepisy.

(1) Kolej może ograniczyć przewóz do pewnych pociągów, a nadto wydać osobne przepisy co do czasu i terminu ładowania i wyładowania, tudzież dostawiania i odstawiania.

(2) Przedmiotów w liczb 7., 8. (z wyjątkiem kału psiego i łajen gołębich), 9. i 10. nie przyjmuje się jako przesyłek na sztuki.

(3) Naczyń z kałem psim nie wolno toczyć; należy je przewozić ustawione prosto.

(4) Przy przesyłkach całowozowych może kolej żądać od wysyłających lub odbiorców oczyszczenia miejsc ładunkowych. Przy ładowaniu i wyładowaniu śmieci domowych należy zaprowadzić urządzenia, zapobiegające ile możności ich rozpyłaniu. Kolej może żądać zaprowadzenia urządzeń tych od wysyłających i od odbiorców.

(5) Kolej musi poddać wozy, którymi przewożono ładunki przedmiotów liczb 1., 2., 3. i 7. w stanie luźnym albo ładunki przedmiotów liczb 8., po każdorazowym ich użyciu postępowaniu oczyszczającemu (odkażającemu), które jest przepisane dla usunięcia zarazków przy przewozie zwierząt na kolejach. Przez odkażenie musi się w zupełności usunąć zarazki, trzymające się ewentualnie wozów. Wyjątek stanowią tylko takie wozy, których stosownie do ich przeznaczenia używa się wyłącznie do przewozu przedmiotów tego rodzaju. Koszta odkażenia winien zwrócić wysyłający lub odbiorca.

(6) Jeżeli w czasie przewozu da się wyczuć przykra woń, wówczas może kolej zastosować do przedmiotów odnośnych w każdym czasie na koszt wysyłającego lub odbiorcy odpowiednie środki dla usunięcia tej woni.

(7) Przedmioty liczb 3. i 4. wolno przewozić w wozach krytych. Ich ładowanie razem z środkami spożywczymi i użytkowymi jest zakazane. Do przewozu śmieci domowych należy używać wozów, umyślnie urządzonych i zapobiegających rozpyłaniu się zawartości, albo szczelnych wozów otwartych, zaopatrzonych w dobrze zamykające się opony. Przedmioty liczb 1., 2., 5., 6., 7. i 8. mają być przewożone we wozach otwartych.

(8) Późne naczynia i powracające opony wozowe muszą być dokładnie oczyszczone i poddane działaniu odpowiednich środków odkażających tak, aby nie wydzielaly woni gnilnej. W liście przewozowym należy zaznaczyć ich poprzednie użycie. Musi się je przewozić we wozach otwartych.

(9) Przedmioty liczby 10. muszą być przewożone w wozach żelaznych, hermetycznych i nie przepuszczających wody. Wozy te muszą być zaopatrzone wentylami, zapobiegającymi rozerwaniu ścian wozu przy zanadto wielkiem ciśnieniu wywiązujących się gazów. Wozy należy odkażać według przepisów ustępu (5), i to zaraz po wyładowaniu, jeżeli ładunek ich pochodził od zwierząt, dotkniętych księgosuszem, węglikiem, wścieklizną, nosaiczną albo pryszczycą, zresztą zaś co cztery tygodnie.

Szczególne przepisy co do przewożenia przedmiotów, dopuszczonych warunkowo do przewozu, na kolejach elektrycznych z nadziemnem doprowadzaniem prądu, przy których niema osobnych urządzeń, zapobiegających szkodzie wskutek złamania się przewodu nadziemnego.

(1) Jeżeli płyny palne, wymienione pod III, przewozi się w wozach kotłowych (basenowych), wówczas należy umieścić nad wozem silną osłonę z drzewa lub innego materiału izolacyjnego dla zapobieżenia, aby opadły drut przewodowy nie przeniósł prądu na metalowe części wozu.

(2) Przy przewozie gazu świetlnego, gazu tłustego i mieszanego, tudzież gazu wodnego (I d 3.), gazów skroplonych, wymienionych pod I d 5., chlorku metylu i chlorku etylu (I d 6.), dwuetylku cynku (II 4.), płynów palnych (III liczby 1. do 8.), oleju terpentynowego, tudzież alkoholu i wysokoku

winnego bezwodnego (III liczba 9.) należy nad otwartym wozem umieścić silne osłony z drzewa lub innego materiału izolacyjnego dla zapobieżenia, aby opadły drut przewodowy nie spowodował zapalenia. Osłony nie powinny przeszkadzać swobodnemu dostępowi powietrza.

(3) Płyny palne (III) nie mogą być przewożone w wozach lub przedziałach wozów, w których mieszczą się przyrządy elektryczne, służące do ruchu, jako to znajdujące się w prądzie elektromotory lub generatory, przetworniki, płyty piorunochronne, skrzynki opornikowe, bezpieczniki, hamulce elektromagnetyczne i ogrzewacze. Dopuszczalne są żarówki zamknięte w szczególności silnych dzwonach ochronnych ze szkła, których wyłączniki i bezpieczniki znajdują się poza wozami albo przedziałami wozów; dozwolone są dalej izolowane przewody drutowe, które są odpowiednio chronione przed uszkodzeniami mechanicznymi.

(4) Przedmioty wybuchowe, wymienione pod I a, grupa 1. i 2., tudzież pod I b, grupa 2., nie mogą być przewożone w wozach, które zawierają przewody lub aparaty elektryczne, znajdujące się w prądzie albo pod napięciem, a więc także w wozach oświetlonych elektrycznie.

Postanowienie końcowe.

Aż do chwili, o której Rządy austriacki i węgierski zawiadomią dodatkowo Rząd niemiecki, będą dopuszczone obok naczyń, sporządzonych i badanych według postanowień rozdziału I d, B i C, także naczynia, odpowiadające przepisom Nrów XLIV, XLIV b i XLV załączki 1 do umowy międzynarodowej o kolejowym ruchu towarowym.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XXXVIII. — Wydana i rozesłana dnia 15. maja 1912.

Treść: (Nr 91 i 92.) 91. Rozporządzenie, dotyczące wydania dwukoronówek waluty koronowej. — 92. Obwieszczenie, którem ogłasza się rysunki wybić się mających monet srebrnych po dwie korony stempla austriackiego oraz takich samych monet stempla węgierskiego.

91.

Rozporządzenie Ministerstwa skarbu z dnia 14. maja 1912,

dotyczące wydania dwukoronówek waluty koronowej.

Stosownie do układu z król. węgierskim Ministerstwem skarbu rozpocznie c. k. i król. węgierski zarząd skarbowy w dniu 20. maja 1912 wydawanie dwukoronówek waluty koronowej.

Dwukoronówki stempla austriackiego oraz węgierskiego należy stosownie do § 1. artykuł IV., ustawy z dnia 7. marca 1912, Dz. u. p. Nr. 54, przyjmować przy wszystkich zapłatach, uskutecznianych w walucie krajowej, według ich wartości imiennej.

W obrocie prywatnym nie ma jednak nikt obowiązku przyjmować w zapłacie dwukoronówek, wydanych w obu obszarach państwowych, w kwocie powyżej 50 koron; w kasach państwowych i w innych kasach publicznych muszą natomiast dwukoronówki być przyjmowane w zapłacie bez ograniczenia.

Kasa zakładu głównego w Wiedniu oraz kasy wszystkich filii Banku austriacko-węgierskiego będą przyjmować dwukoronówki w każdej kwocie w wymianie za inne ustawowe środki płatnicze.

Dwukoronówki będą wydawane, i to na razie w miarę zapasu, przez kasę zakładu głównego

w Wiedniu, oraz przez kasy wszystkich filii Banku austriacko-węgierskiego.

Zaleski wlr.

92.

Obwieszczenie Ministerstwa skarbu z dnia 14. maja 1912,

którem ogłasza się rysunki wybić się mających monet srebrnych po dwie korony stempla austriackiego oraz takich samych monet stempla węgierskiego.

W załączeniu podaje się do wiadomości powszechnej rysunek monet srebrnych po dwie korony, które mają być wybite stosownie do ustawy z dnia 7. marca 1912, Dz. u. p. Nr. 53, oraz rysunek tego samego rodzaju monet stempla węgierskiego w myśl ustawy z dnia 7. marca 1912, Dz. u. p. Nr. 54.

Wykonanie monety tej stempla austriackiego jest podane w artykule III. ustawy z dnia 7. marca 1912, Dz. u. p. Nr. 53.

Rysunek monety jest według tego następujący: Sztuka dwukoronowa przedstawia na stronie przedniej popiersie Jego c. i k. Apostolskiej Mości z następującym napisem w otoku:

„FRANC. IOS. I. D. G. IMP. AUSTR. REX BOH. GAL. ILL. ETC. ET AP. REX HUNG.“

Strona odwrotna przedstawia orła cesarskiego, powyżej niego oznaczenie wartości II CORONÆ i rok wybitcia w cyfrach rzymskich jako napis okalający, a poniżej orła cesarskiego oznaczenie wartości 2 — COR. i rok wybitcia w cyfrach arabskich.

Brzeg jest gładki i zawiera wryte pogłębionymi literami słowa: VIRIBUS UNITIS.

Obramowanie monety stanowi po obu stronach płaski pręcik, którego wewnętrznego obwodu dotyka koło z pereł (perła obok perły).

Średnica sztuki dwukoronowej wynosi 27 milimetrów.

Rysunek dwukoronówki stempla węgierskiego jest następujący:

Monety srebrne po dwie korony, które mają być wybite na zasadzie XX. artykułu ustawy z roku 1912, przedstawiają na stronie przedniej popiersie Jego cesarskiej i Apostolsko-królewskiej Mości z następującym napisem w otoku: „FERENCZ JÓZSEF I. K. A. CS. ÉS M. H. S. D. O. AP. KIR.“, to znaczy: „Ferencz József Isten Kegyelmeből Ausztriai Császár és Magyar-, Horvát-, Szlavon-, Dalmát-országok Apostoli Királya“. Pod popiersiem Jego Królewskiej Mości umieszczony jest znak menniczny król. węg.

Urzędu mennicznego w Kőrmöczbánya: „K. B.“. Na stronie odwrotnej znajduje się święta korona węgierska, trzymana przez unoszące się anioły, a pod koroną oznaczenie wartości „2 korona“ i rok wybitcia, otoczone wieńcem, otwartym od góry, a uwitym z kłosów i liści dębowych.

Brzeg dwukoronówki jest gładki i zawiera w pogłębionem piśmie słowa: „BIZALMAM AZ ŐSI ERÉNYBEN“.

Wewnętrzne obramowanie monet jest po obu stronach wypukłe i gładkie; wewnętrznego brzegu dotyka koło z pereł.

Średnica dwukoronówki wynosi 27 milimetrów.

Według artykułu V. ustawy z dnia 7. marca 1912, Dz. u. p. Nr. 53, mają zresztą postanowienia ustawowe, wydane co do jednokoronówek, obowiązywać także co do sztuk dwukoronowych.

To samo odnosi się według § 1., artykułu IV. ustawy z dnia 7. marca 1912, Dz. u. p. Nr. 54, także do tego samego gatunku monet stempla węgierskiego.

Zaleski wnr.

Dwukoronówki stempla austriackiego.

← → VIRIBVS ← → ← → VNITIS ← →

Dwukoronówki stempla węgierskiego.

BIZALMAN AZ ÖSI ERÉNYEN ← →

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XXXIX. — Wydana i rozesłana dnia 16. maja 1912.

Treść: (M 93—98.) 93. Obwieszczenie, dotyczące świadectw zawodowej szkoły krawieckiej w c. k. centralnym Zakładzie naukowym dla przemysłu kobiecego w Wiedniu. — 94. Ustawa, którą rozszerza się zastosowanie ustawy z dnia 10. sierpnia 1905, zawierającej postanowienia przejściowe w sprawie rozkładu podatku budynkowego w gminach i częściach gmin, połączonych z stołecznym i rezydencyjnym miastem Wiedniem na zasadzie dolno-austriackiej ustawy krajowej z dnia 28. grudnia 1904, także na dalsze terytorya, połączone z stołecznym i rezydencyjnym miastem Wiedniem dolno-austriacką ustawą krajową z dnia 6. lipca 1910. — 95. Ustawa, dotycząca postanowień przejściowych w sprawie rozkładu podatku budynkowego w gminach, częściach gmin i obszarach dworskich, połączonych z miastem Krakowem na zasadzie galicyjskich ustaw krajowych z dnia 13. listopada 1909, z dnia 19. grudnia 1910 i z dnia 29. listopada 1911. — 96. Ustawa o ubezpieczeniu od wypadków w przemysłowych przedsiębiorstwach budowniczych. — 97. Rozporządzenie w sprawie ustalenia godzin dla zakładania protestów wekslowych w królewskim stołecznym mieście Lwowie. — 98. Rozporządzenie w sprawie nadania pełnej władzy sądowej c. i k. konsulatu w Damaszku.

93.

Obwieszczenie Ministra handlu w porozumieniu z Ministrem robót publicznych z dnia 20. kwietnia 1912,

dotyczące świadectw zawodowej szkoły krawieckiej w c. k. centralnym Zakładzie naukowym dla przemysłu kobiecego w Wiedniu.

Na zasadzie § 14. d, ustępu 3. ustawy z dnia 5. lutego 1907, Dz. u. p. Nr. 26, względnie rozporządzenia Ministra handlu w porozumieniu z Ministrem wyznań i oświaty z dnia 26. lipca 1907, Dz. u. p. Nr. 180, przyjmuje się zawodową szkołę krawiecką w c. k. centralnym Zakładzie naukowym dla przemysłu kobiecego w Wiedniu do spisu tych przemysłowych zakładów naukowych, których świadectwa zastępują przy zgłaszaniu przez kobiety przemysłu krawieckiego, ograniczonego do sukien damskich i dziecięcych, dowód prawidłowego ukończenia nauki.

Roessler wlr.

Trnka wlr.

94.

Ustawa z dnia 27. kwietnia 1912, którą rozszerza się zastosowanie ustawy z dnia 10. sierpnia 1905, Dz. u. p. Nr. 134, zawierającej postanowienia przejściowe w sprawie rozkładu podatku budynkowego w gminach i częściach gmin, połączonych z stołecznym i rezydencyjnym miastem Wiedniem na zasadzie dolno-austriackiej ustawy krajowej z dnia 28. grudnia 1904, Dz. u. i r. kr. Nr. 1 z r. 1905, także na dalsze terytorya, połączone z stołecznym i rezydencyjnym miastem Wiedniem dolno-austriacką ustawą krajową z dnia 6. lipca 1910, Dz. u. i r. kr. Nr. 170.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam, co następuje:

Artykuł I.

Postanowienia przejściowe, zawarte w ustawie z dnia 10. sierpnia 1905, Dz. u. p. Nr. 134, w sprawie rozkładu podatku budynkowego w wymienionych tamże gminach i częściach gmin, rozszerza

się na dalsze terytorya, połączone z stołecznem i rezydencyjnym miastem Wiedniem dolno-austriacką ustawą krajową z dnia 6. lipca 1910, Dz. u. i r. kr. Nr. 170, a mianowicie:

na tę część gminy katastralnej Strebersdorf, która według ustawy z dnia 28. grudnia 1904, Dz. u. i r. kr. Nr. 1 z r. 1905 pozostała samoistną gminą, następnie z gminy Hadersdorf-Weidlingau (gminy katastralnej Auhof) na tę część nowo założonego gościńca linckiego (parcela katastralna 69/1), która leży na wschód od przedłużonej w prostym kierunku linii podatku spożywczego, oznaczonej słupami rejonowymi 22 i 23, zaś na południe od rowu drogowego po stronie góry, wreszcie z gminy Mauer obok Wiednia na części, wymienione w dalszym ciągu, a mianowicie:

na gminę katastralną Rosenberg z wyjątkiem parceli katastralnej 36/7 i przyległej do niej części parceli katastralnej 39, tudzież parceli katastralnej 40, następnie w gminie katastralnej Mauer obok Wiednia na tę część parceli katastralnej 1634 (droga powiatowa), która leży między murem zwierzyńca a dotychczasową granicą gminy, na parcelę katastralną 1210, na tę ostatnią jednak na przestrzeni od drogi powiatowej aż do wschodniej linii budowlanej ulicy 2, z wyjątkiem tego pasa drogi na krańcu południowo-zachodnim, który zostaje przy gminie Mauer i będzie przeniesiony do wykazu majątku publicznego, dalej na parcele katastralne 1206/1, 1205/16, 1205/12, 1205/11, 1205/10, 1200/2, 1199/2, tudzież na parcele katastralne 1204/1, 1200/3, 1199/4 i 1199/5, na te ostatnie cztery parcele jednak z wyjątkiem części, potrzebnych do otwarcia ulicy 2, nadto na parcelę katastralną 1199/5 z wyjątkiem pasa drogi na południowo-zachodnim krańcu teje parceli, następnie na parcelę katastralną 1664/1, o ile ona graniczy z gruntami fundacyi Nataniela barona Rothschilda dla nerwowo chorych, dalej na parcele katastralne 1665 i 1203, wreszcie na parcele katastralne 1201, 1202, 1207, 1208 i 1209, na tych ostatnich pięć parcel tylko o tyle, o ile one leżą w granicach zatwierdzonej linii budowlanej ulicy Rosenhügelgasse, natomiast na parcelę katastralną 1201 także z wyjątkiem pasa drogi na południowo-zachodnim krańcu teje parceli.

Artykuł II.

Postanowienia przejściowe, unormowane w ustawie z dnia 10. sierpnia 1905, Dz. u. p. Nr. 134, i zmodyfikowane taryfami, umieszczonymi w załącznikach A, B i C ustawy z dnia 28. grudnia 1911, Dz. u. p. Nr. 242, winny być zastosowane do terytoryum, oznaczonego w artykule I. a połączonego na zasadzie dolno-austriackiej ustawy krajowej z dnia 6. lipca 1910, Dz. u. i r. kr. Nr. 170, z stołecznem i rezydencyjnym miastem Wiedniem, od

chwili połączenia, jednakowoż tylko na resztę 22. względnie 27.letniego okresu przejściowego, który nie upłynął jeszcze licząc od tej chwili. Rozkład podatku budynkowego należy tedy przeprowadzać na wspomnianem terytoryum do końca roku 1911 według ogólnych przepisów o podatku budynkowym, zaś począwszy od 1. stycznia 1912 według przepisów ustawy z dnia 10. sierpnia 1905, Dz. u. p. Nr. 134.

Artykuł III.

Ustawa niniejsza wejdzie w życie w dniu ogłoszenia.

Artykuł IV.

Wykonaniem tej ustawy zajmie się Mój Minister skarbu.

Wiedeń, dnia 27. kwietnia 1912.

Franciszek Józef wkr.

Stürgkh wkr.

Zaleski wkr.

95.

Ustawa z dnia 27. kwietnia 1912,

dotycząca postanowień przejściowych w sprawie rozkładu podatku budynkowego w gminach, częściach gmin i obszarach dworskich, połączonych z miastem Krakowem na zasadzie galicyjskich ustaw krajowych z dnia 13. listopada 1909, Dz. u. kr. Nr. 148, z dnia 19. grudnia 1910, Dz. u. kr. Nr. 243, i z dnia 29. listopada 1911, Dz. u. kr.

Nr. 137.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam co następuje:

Artykuł I.

Co do rozkładu podatku budynkowego w gminach, częściach gmin i na obszarach dworskich, połączonych z miastem Krakowem na zasadzie galicyjskich ustaw krajowych z dnia 13. listopada 1909, Dz. u. kr. Nr. 148, z dnia 19. grudnia 1910, Dz. u. kr. Nr. 243 i z dnia 29. listopada 1911, Dz. u. kr. Nr. 137, mianowicie: w gminach i na obszarach dworskich autonomicznego powiatu krakowskiego, a to w gminach: Półwsiu Zwierzyńce, Zwierzyńcu, Czarnej Wsi z Kawiorami, Nowej Wsi Narodowej, Łobzowie, Krowodrzy, Grzegórkach-Piaskach, w części gminy Prądnik Biały, położonej po prawym brzegu potoku Sudoł,

w części gminy Prądnik Czerwony, położonej po prawym brzegu rzeki Białuchy, a z przysiółka Prądnika Czerwonego-Olszy w części aż po obecny wał fortyfikacyjny, tudzież na obszarach dworskich: Półwsiu Zwierzynieckim i Zwierzyniu, następnie w gminach i na obszarach dworskich autonomicznego powiatu wielickiego, a to w gminach: Zakrzówku z Kapelanką i Dębnikach, oraz na obszarach dworskich: Zakrzówku, Kapelance i Dębnikach z Rybakami, wreszcie w gminie Dąbiu z Beszczem i Głębinowem, położonej w autonomicznym powiecie krakowskim, w gminach Ludwinowie i Płaszowie, położonych w autonomicznym powiecie wielickim oraz na obszarach dworskich Ludwinowie i Płaszowie należy stosować następujące postanowienia przejściowe:

§ 1.

Od chwili połączenia aż do roku 1919 włącznie będzie podatek budynkowy rozkładany według zasad, obowiązujących przed tem połączeniem.

§ 2.

Co do budynków, które istniały już w chwili połączenia z Krakowem i będą podlegały do końca roku 1919 (płatnemu lub niepłatnemu) podatkowi domowo-klasowemu, należy wymierzać w latach 1920 do 1924 włącznie tytułem podatku domowoczynszowego:

Każdoczesną kwotę, przypadającą stosownie do ilości części mieszkalnych według taryfy podatku domowo-klasowego, tudzież z kwoty, o którą podatek domowo-czynszowy, przypadający każdocześnie według przepisów dla Krakowa obowiązujących, przewyższą wspomnianą powyżej kwotę, w roku 1920 jedną piątą, w każdym następnym roku dalszą piątą.

Jeżeli jednak powyższy podatek domowoczynszowy jest mniejszy, aniżeli każdoczesny podatek domowo-klasowy, wówczas należy wymierzyć tylko ten pierwszy podatek.

§ 3.

Począwszy od roku 1920 będzie się nakładało podatek budynkowy według przepisów ustawowych, obowiązujących dla miasta Krakowa, a to nie naruszając powyższych postanowień § 2.

Artykuł II.

Wykonaniem ustawy niniejszej zajmie się Mój Minister skarbu.

Wiedeń, dnia 27. kwietnia 1912.

Franciszek Józef wkr.

Stürgkh wkr.

Zaleski wkr.

96.

Ustawa z dnia 29. kwietnia 1912

o ubezpieczeniu od wypadków w przemysłowych przedsiębiorstwach budowniczych.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam co następuje:

Artykuł I.

Ustęp 2., § 1. ustawy z dnia 28. grudnia 1887, Dz. u. p. Nr. 1 z r. 1888 ma opiewać:

To samo odnosi się do robotników, jakoteż urzędników przemysłowych, którzy zatrudnieni są w przedsiębiorstwach przemysłowych, mających na celu wykonanie robót budowlanych, albo w jakikolwiek inny sposób przy wykonywaniu budowli lub robót przy budynkach. W przemyśle malarskim, szklarskim, instalatorskim, stolarskim, ślusarskim i blacharskim tyczy się przytem ubezpieczenie to tylko robót, wykonywanych przy budowie lub przy gotowych już budynkach, zaś w każdym innym przemyśle, mającym na celu wykonywanie robót budowlanych, całego zakresu odnośnego przedsiębiorstwa przemysłowego.

Postanowienia ustępu poprzedzającego nie stosują się do robotników, którzy nie będąc zatrudnionymi w jednym z przedsiębiorstw przemysłowych rzeczzonego rodzaju, wykonują jedynie poszczególne naprawy w budowlach. Obowiązek ubezpieczenia nie istnieje przy stawianiu parterowych budynków mieszkalnych i gospodarskich na prowincyi, jakoteż przy wszelkich innych budowlach w gospodarstwie wiejskiem, o ile przy nich zatrudnieni są tylko właściciele budowy, jego domownicy lub inni mieszkańcy tej samej albo sąsiedniej miejscowości, którzy stawianiem budowli takich nie zajmują się w sposób przemysłowy.

Artykuł II.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie od półrocza kalendarzowego, następującego po jej ogłoszeniu.

Artykuł III.

Wykonanie ustawy niniejszej poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych i Mojemu Ministrowi sprawiedliwości w porozumieniu z innymi Moimi interesowanymi Ministrami.

Wiedeń, dnia 29. kwietnia 1912.

Franciszek Józef wkr.

Stürgkh wkr.

Hochenburger wkr.

Heinold wkr.

97.**Rozporządzenie Ministra sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem handlu z dnia 8. maja 1912**

w sprawie ustalenia godzin dla zakładania protestów wekslowych w królewskim stołecznym mieście Lwowie.

Zmieniając rozporządzenie z dnia 22. maja 1857, Dz. u. p. Nr. 100 i punkt *d* rozporządzenia z dnia 4. kwietnia 1906, Dz. u. p. Nr. 81, wydaje się w porozumieniu z Ministrem handlu na zasadzie artykułu I. ustawy z dnia 9. marca 1903, Dz. u. p. Nr. 60, dotyczącej się ustalenia godzin dla wnoszenia protestów wekslowych, następujące postanowienia:

W królewskim stołecznym mieście Lwowie mogą być zakładane protesty wekslowe z powodu braku zapłaty w dniu płatności w czasie od godziny 2. do 7. popołudniu, a w dwóch dniach powszednich, następujących po dniu płatności, w czasie od godziny 9. przed południem do godziny 7. wieczór.

Pory dnia, wyznaczone do zakładania protestów wekslowych z powodu braku zapłaty w dwóch dniach powszednich, następujących po dniu płatności, obowiązują także co do zakładania protestów wekslowych wszelkiego innego rodzaju.

W innych porach dnia mogą być zakładane protesty wekslowe tylko za zezwoleniem wekslowo zobowiązanego lub tej osoby, której zachowanie się

ma być stwierdzone protestem; przyzwolenie to musi znaleźć wyraz w proteście.

Rozporządzenie niniejsze zacznie obowiązywać w trzecim dniu, następującym po dniu ogłoszenia tego rozporządzenia.

Hochenburger wtr.

98.**Rozporządzenie całego Ministerstwa z dnia 15. maja 1912**

w sprawie nadania pełnej władzy sądowej c. i k. konsulatowi w Damaszku.

Na zasadzie § 2. ustawy z dnia 30. sierpnia 1891, Dz. u. p. Nr. 136, i na zasadzie ustawy z dnia 27. grudnia 1911, Dz. u. p. Nr. 40 z r. 1912, nadaje się za zgodą Rządu królewsko-węgierskiego i w porozumieniu z c. i k. Ministrem spraw zewnętrznych c. i k. Konsulatowi w Damaszku pełną władzę sądową.

Rozporządzenie to wchodzi zaraz w życie.

Stürgkh wtr.

Bráf wtr.

Zaleski wtr.

Roessler wtr.

Hussarek wtr.

Georgi wtr.

Hochenburger wtr.

Heinold wtr.

Forster wtr.

Trnka wtr.

Długosz wtr.

Rok 1912.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XL. — Wydana i rozesłana dnia 23. maja 1912.

Treść: *M* 99. Rozporządzenie w sprawie wydania statutu oraz regulaminu nauki i egzaminów dla Studium Rolniczego w c. k. Uniwersytecie w Krakowie.

99.

Rozporządzenie Ministra wyznań i oświaty z dnia 12. maja 1912

w sprawie wydania statutu oraz regulaminu nauki i egzaminów dla Studium Rolniczego w c. k. Uniwersytecie w Krakowie.

Na mocy Najwyższego zezwolenia z 3. maja 1912 ogłasza się w porozumieniu z Ministerstwem rolnictwa następujący statut z regulaminem nauki i egzaminów dla Studium Rolniczego c. k. Uniwersytetu w Krakowie, równocześnie pozbawiając mocy prawnej prowizoryczny statut oraz prowizoryczny regulamin nauki i egzaminów, zaprowadzony na temże Studium reskryptem Ministerstwa wyznań i oświaty z dnia 8. sierpnia 1890, l. 16091.

Statut Studium Rolniczego w c. k. Uniwersytecie w Krakowie.

Zadanie Studium Rolniczego.

§ 1.

Studium Rolnicze z językiem wykładowym polskim w c. k. Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie utworzone jest:

- a) dla dania możności rolnikom, przysposabiającym się do swego zawodu, do nabycia gruntownego wykształcenia naukowego, ogólnego i zawodowego;

- b) dla dania sposobności do gruntownego wykształcenia się w obranym kierunku osobom, mającym zamiar pracować zawodowo lub naukowo w zakresie którejkolwiek ze specjalnych gałęzi rolnictwa;

- c) dla dania możności uczniom innych wydziałów nabycia niektórych wiadomości z zakresu rolnictwa, któreby mogli zużytkować w przyszłym zawodzie.

Stanowisko Studium Rolniczego w Uniwersytecie. Uczniowie.

§ 2.

Studium Rolnicze wraz z wszystkimi swymi zakładami, zbiorami i innymi pomocniczymi środkami naukowymi tworzy integralną część wydziału filozoficznego; z tego powodu stosują się do profesorów, docentów, nauczycieli, uczniów, asystentów, służby, oraz zakładów naukowych wszystkie przepisy, obowiązujące w uniwersytetach, a zwłaszcza na wydziale filozoficznym, o ile w niniejszym Statucie niema odmiennych postanowień lub późniejsze przepisy ich nie wprowadzają.

A zatem można przyjmować na uczniów zwyczajnych tylko tych, którzy zgodnie z ogólnymi przepisami mogą być imatrykułowani na wydziale filozoficznym na podstawie świadectwa dojrzałości.

Inni uczniowie mogą być dopuszczeni do kolegów rolniczych tylko jako słuchacze nadzwyczajni według ogólnych przepisów, za zgodą dyrektora Studium Rolniczego.

Nauka.

§ 3.

Nauka rolnictwa obejmuje przedmioty przygotowawcze, główne i pomocnicze w takim zakresie i w takim rozkładzie, że zupełny kurs, który potrzeba przebyć, aby uzyskać świadectwo lub też dyplom, trwa cztery lata.

Nauki udzielają bądź profesorowie już obowiązani do wykładania odpowiednich przyrodniczych i rolniczych przedmiotów, bądź też inni profesorowie i docenci Uniwersytetu i nauczyciele nie należący do uniwersyteckiego ciała nauczycielskiego, którym c. k. Ministerstwo oświaty na wniosek grona profesorów wydziału filozoficznego powierza na rok lub na jedno półrocze wykład odpowiednich przedmiotów za wyznaczoną przez c. k. Ministerstwo oświaty remuneracją.

Plan nauki.

§ 4.

Przedmioty, wykładane na Studium Rolniczem, dzielą się na obowiązkowe i nieobowiązkowe.

Każdy zwyczajny uczeń Studium Rolniczego jest obowiązany uczęszczać na wykłady przedmiotów obowiązkowych ściśle według przepisane go planu.

Uczęszczanie na wykłady przedmiotów nieobowiązkowych pozostawia się uznaniu ucznia.

W Regulaminie nauki podany jest w ogólnym zarysie plan nauki, obejmujący zarówno obowiązkowe wykłady i ćwiczenia, jakoteż te z nieobowiązkowych, które mają się corocznie odbywać.

Na podstawie planu nauki grono profesorów wydziału filozoficznego układa na każde półrocze wykaz tak obowiązkowych wykładów i ćwiczeń, jak i nieobowiązkowych; po zatwierdzeniu przez c. k. Ministerstwo oświaty, wykaz ten ogłasza się w spisie wykładów wydziału filozoficznego jako osobny dział.

Egzamina.

§ 5.

Każdy uczeń zwyczajny Studium Rolniczego, imatrykułowany w celu oznaczonym w § 1. pod a), musi poddać się egzaminowi po ukończeniu każdego roku studiów rolniczych. Egzamina, które należy zdawać po pierwszym, drugim i trzecim roku, są egzaminami promocyjnymi, to jest pomyślny ich wynik jest warunkiem przejścia na rok następny;

czwarty egzamin końcowy należy zdawać po czwartym roku nauki, aby uzyskać tak świadectwo ukończenia, jak i dyplom.

Uczniowie nadzwyczajni mogą być dopuszczeni do tych egzaminów tylko wówczas, gdy posiadają świadectwo dojrzałości szkoły realnej lub innego równorzędnego zakładu naukowego.

Bardziej szczegółowe postanowienia o składzie komisji egzaminacyjnych, o przedmiotach i sposobie odbywania się egzaminów podane są w Regulaminie egzaminowym.

Na własne życzenie uczniów zdający obowiązkowe egzamina może nadto zdawać egzamin z przedmiotów, które nie są objęte egzaminami obowiązkowymi.

Zwyczajni uczniowie mają prócz tego prawo poddać się egzaminowi w celu uzyskania stopnia doktora (porównaj § 7.).

Świadectwa, dyplomy i świadectwa „testimonium abeundi“.

§ 6.

Po odbyciu czteroletniego kursu i zdaniu wszystkich czterech egzaminów otrzyma uczeń świadectwo, że ukończył pełny kurs nauk na Studium Rolniczem; w tem świadectwie będą wymienione wykłady, jakich uczeń słuchał, oraz wyniki zdanych egzaminów.

Na podstawie tego świadectwa i podanej w rękopisie rozprawy uczeń otrzymuje dyplom, w którym mieści się oznajmienie, że po ukończeniu pełnego kursu nauk na Studium Rolniczem i po zdaniu wszystkich przepisanych egzaminów uznano go za „dostatecznie“, „dobrze“, „bardzo dobrze“ lub „znakomicie“ przysposobionego teoretycznie do zawodu rolniczego.

W każdym innym przypadku uczeń występujący z Uniwersytetu otrzymuje świadectwo „testimonium abeundi“ przepisane dla uczniów wydziału filozoficznego.

Doktorat.

§ 7.

Zwyczajni uczniowie, którzy udowodnią, że przez cztery lata odbywali studia w Uniwersytecie, mogą uzyskać stopień doktora filozofii, zgodnie z regulaminem egzaminów ścisłych, ustanowionym dla wydziałów filozoficznych (rozporządzenie Ministerstwa z dnia 16. marca 1899, Dz. u. p. Nr. 56).

Temat rozprawy, jaką należy przedstawić w myśl § 2. tego Regulaminu, może być wzięty z zakresu jednej ze specjalnych umiejętności rolniczych i w tym razie w myśl § 5., l. c) odpowiedni przedmiot rolniczy będzie wchodził w skład grupy fachowej egzaminu ścisłego.

Załatwianie spraw Studium Rolniczego.

§ 8.

Nie naruszając zakresu działania, przyznanego ustawą gronu profesorów wydziału filozoficznego i dziekanowi tego wydziału, ustanawia się stałą komisję dla wszystkich spraw Studium Rolniczego.

W skład tej komisji wchodzi wszyscy profesorowie zwyczajni i nadzwyczajni, mianowani dla Studium Rolniczego, oraz trzej członkowie, których dziekan wydziału filozoficznego powoła na jeden rok z pomiędzy profesorów wykładających przedmioty przyrodnicze. Stałej komisji przewodniczy jeden ze zwyczajnych profesorów umiejętności rolniczych, którego Minister oświaty na wniosek grona profesorów wydziału filozoficznego mianuje na trzy lata dyrektorem Studium Rolniczego. Jeżeli tego wymagać będzie gruntowne przygotowanie pewnej sprawy, może przewodniczący zapraszać do udziału w obradach nad tą sprawą także innych profesorów i docentów Uniwersytetu z głosem doradczym.

Komisji stałej należy powierzać do opinii i przedstawienia wniosków wszystkie sprawy Studium Rolniczego przed ich załatwieniem.

W szczególności komisja stała ma przedstawiać wnioski:

- a) w sprawach ustanawiania i obsadzania katedr, jak również w sprawach zakładów i innych środków naukowych, przeznaczonych dla Studium Rolniczego;
- b) w sprawie regulaminu nauki i egzaminów rolniczych;
- c) w sprawie układania wykazu wykładów na Studium Rolniczem;
- d) w sprawie powoływania co roku nauczycieli tych przedmiotów, które mają być wykładane za osobną remuneracją.

Członków komisji na obrady w tych sprawach zaprasza dyrektor Studium Rolniczego, bądź z własnej inicjatywy, bądź z polecenia dziekana wydziału filozoficznego.

Dyrektor Studium Rolniczego ma przede wszystkim obowiązek, wspierać grono profesorów

wydziału filozoficznego i dziekana w nadzorze nad tem, by Studium Rolnicze odpowiadało swemu przeznaczeniu, wskazywać braki i stawiać stosowne wnioski dla ich usunięcia.

Gdyby z powodu przeszkody dyrektor Studium Rolniczego przez jakiś czas nie mógł pełnić obowiązków, obejmuje je na razie dziekan wydziału filozoficznego, który wyznacza następnie tymczasowego zastępcę z grona członków komisji rolniczej, po zasięgnięciu jej opinii.

Regulamin nauki i egzaminów na Studium Rolniczem w c. k. Uniwersytecie w Krakowie.

I. Przepisy ogólne.

§ 1.

Każdy uczeń zwyczajny, który poświęca się nauce rolnictwa w celu, określonym w § 1. a) Statutu, jak również każdy uczeń nadzwyczajny, który w myśl § 5. Statutu ma prawo zdawać egzamina rolnicze, obowiązany jest stosować się ściśle do przepisanego Regulaminu nauki i egzaminów.

Każdemu uczniowi wolno uczęszczać na wykłady przedmiotów nieobowiązkowych podług własnego wyboru.

§ 2.

Uczniom, którzy mają prawo zdawania egzaminów rolniczych, stała komisja rolnicza (§ 8. Statutu) wyjątkowo może zezwolić imieniem wydziału filozoficznego na odstępianie od planu nauki, jeżeli dla ukończenia Studium Rolniczego w Uniwersytecie krakowskim przenieśli się z innego wydziału lub uniwersytetu, albo też z innego wyższego zakładu naukowego, stojącego na równi z uniwersytem, a mianowicie: uczniowie tacy mogą uzyskać uwolnienie od obowiązkowych wykładów i praktycznych ćwiczeń, na które w innym celu lub gdzieindziej już uczęszczali, i czas nauki rolnictwa może być im skrócony. Uczniowie, którzy skończyli szkołę realną, nie są obowiązani uczęszczać na wykłady o geometrii wykreślnej i brać udział w ćwiczeniach z tego przedmiotu.

§ 3.

Innych uczniów Uniwersytetu, zwyczajnych i nadzwyczajnych, którzy pragną nabyć tylko niektórych wiadomości z zakresu gospodarstwa wiejskiego albo gruntowniej się wykształcić w jednej z zawodowych umiejętności, plan nauk wprawdzie nie ogranicza w wyborze przedmiotów i w kolei wykładów lub ćwiczeń, nie mogą oni jednak być dopuszczeni do egzaminów rolniczych.

§ 4.

Odstąpić od Regulaminu egzaminów nie wolno; w szczególności uczniowie, którzy gdzieindziej już zdawali egzamin z pewnych przedmiotów egzaminowych, nie mogą być uwalniani od zdawania egzaminu z tych przedmiotów.

II. Regulamin nauki.

§ 5.

Cały uniwersytecki kurs nauk na Studium Rolniczem trwa cztery lata.

§ 6.

Przedmioty, na które obowiązani są uczęszczać uczniowie mający prawo do zdawania egzaminów, są następujące:

W roku pierwszym:

	Liczba godzin w tygodniu	
	wykładów	ćwiczeń
W półroczu zimowym:		
1. Geometria wykreślna	2	—
2. Fizyka doświadczalna, część I.	4	—
3. Chemia nieorganiczna	5	—
4. Botanika ogólna	3	—
5. Anatomia i histologia zwierząt domowych	3	—
6. Geodezya	2	—
Ćwiczenia zootomiczne	—	2
Ćwiczenia botaniczne	—	2
Ćwiczenia w rysunkach i w geometrii wykreślnej	—	3
Razem	19	7
W półroczu letnim:		
1. Chemia organiczna	5	—
2. Botanika rolnicza	4	—
3. Fizyka doświadczalna, część II.	3	—
4. Zarys zoologii, ze szczególnem uwzględnieniem szkodników zwierzęcych	4	—
5. Mechanika ogólna	2	—

	Liczba godzin w tygodniu	
	wykładów	ćwiczeń
6. Meteorologia	2	—
7. Mineralogia i petrografia	3	—
Ćwiczenia w rysunkach technicznych	—	3
Ćwiczenia w miernictwie	—	3
Ćwiczenia w oznaczaniu szkodników zwierzęcych	—	1
Ćwiczenia botaniczne	—	2
Ćwiczenia mineralogiczne	—	2
Razem	23	11

W roku drugim:

W półroczu zimowym:

1. Chemia biologiczna	2	—
2. Fizjologia roślin	4	—
3. Hodowla zwierząt, część I.	3	—
4. Mechanika rolnicza, część I.	3	—
5. Fizjologia zwierząt domowych	2	—
6. Geologia ogólna	2	—
7. Ekonomia polityczna	4	—
8. Budownictwo wiejskie, część I.	2	—
Ćwiczenia chemiczne	—	9
Demonstracje i ćwiczenia geologiczne	—	2
Ćwiczenia w budownictwie	—	2
Razem	22	13

Nieobowiązkowe:

Patologia roślin	2	—
Razem	2	—

W półroczu letnim:

1. Hodowla zwierząt, część II. albo IV. (wykład wspólny dla uczniów IV. i VI. półroczu)	4	—
2. Chemia rolnicza	5	—
3. Gleboznawstwo	2	—
4. Budownictwo wiejskie, część II.	2	—
5. Mechanika rolnicza, część II.	3	—
6. Nauka żywienia zwierząt domowych	5	—
7. Polityka agrarna	3	—
Ćwiczenia w budownictwie	—	2
Ćwiczenia w gleboznawstwie	—	2
Razem	24	4

Nieobowiązkowe:

	Liczba godzin w tygodniu	
	wykładów	ćwiczeń
Mikrobiologia	1	—
Patologia roślin, część II.	1	—
Zarys budowy geologicznej Galicji i graniczących z nią krajów	2	—
Konwersatorium o polityce agrarnej	—	2
Ćwiczenia w patologii roślin	—	1
Wycieczki geologiczne	—	2
Razem	4	5

W roku trzecim:

W półroczu zimowym:

1. Nauka o nawozach pomocniczych	2	—
2. Ogólna nauka uprawy roślin	6	—
3. Weterynaryja i higiena zwierząt domowych, część I.	2	—
4. Hodowla zwierząt, część III., albo mleczarstwo (wykład wspólny dla uczniów V. i VII. półroczna)	3	—
5. Ogrodnictwo	2	—
6. Melioracje rolnicze, część I.	3	—
7. Austriackie prawo państwowe i administracyjne	2	—
8. Ekonomia rolnicza, część I. (ekonomia rolnicza)	4	—
Ćwiczenia chemiczno-rolnicze	—	0
Ćwiczenia w nauce żywienia zwierząt domowych	—	2
Demonstracje z weterynaryi	—	1
Ćwiczenia w nauce ogrodnictwa	—	1
Ćwiczenia w melioracjach rolniczych	—	2
Ćwiczenia w mechanice rolniczej	—	2
Ćwiczenia w nauce uprawy roślin	—	2
Razem	24	19

Nieobowiązkowe:

Elektrotechnika	2	—
Projektowanie budynków gospodarskich	2	—
Razem	4	—

W półroczu letnim:

	Liczba godzin w tygodniu	
	wykładów	ćwiczeń
1. Ekonomia rolnicza, część II. (taksacja rolnicza)	4	—
2. Weterynaryja i higiena zwierząt domowych, część II.	2	—
3. Szczegółowa nauka uprawy roślin, część I. albo II. (wykład wspólny dla uczniów VI. i VIII. półroczna)	2	—
4. Hodowla zwierząt, część IV. albo II. (wykład wspólny dla uczniów VI. i IV. półroczna)	4	—
5. Melioracje rolnicze, część II.	2	—
6. Zarys austriackiego prawa cywilnego	3	—
7. Uprawa łąk i pastwisk albo nieobowiązkowy wykład o hodowli roślin (wykład wspólny dla uczniów VI. i VIII. półroczna)	2	—
Ćwiczenia w nauce uprawy roślin	—	3
Demonstracje z weterynaryi	—	1
Ćwiczenia w nauce ogrodnictwa	—	1
Ćwiczenia w melioracjach rolniczych	—	2
Konwersatorium o hodowli zwierząt	—	2
Konwersatorium o uprawie roślin	—	2
Razem	19	11

Nieobowiązkowe:

Mikrobiologia	1	—
Projektowanie budynków gospodarskich	—	2
Ćwiczenia chemiczno-rolnicze	—	9
Razem	1	11

W roku czwartym:

W półroczu zimowym:

1. Mleczarstwo albo hodowla zwierząt, część III. (wykład wspólny dla uczniów VII. i V. półroczna)	3	—
2. Encyklopedia leśnictwa, część I.	3	—
3. Technologia rolnicza, część I.	3	—
4. Ekonomia rolnicza, część III. (organizacja gospodarstwa)	4	—

	Liczba godzin w tygodniu	
	wykładów	ćwiczeń
5. Rybactwo	2	—
6. Skarbowość	2	—
Konwersatorium o uprawie roślin	—	2
Demonstracje z weterynaryi . . .	—	1
Konwersatorium z ekonomii rolniczej	—	2
Razem	17	5
Nieobowiązkowe:		
Ogrodnictwo (specjalne działy) . . .	4	—
Technologia rolnicza (specjalne działy)	2	—
Leśnictwo (specjalne działy)	2	—
Budowa dróg i mostów	1	—
Roboty wodne	2	—
Rybactwo (specjalne działy)	2	—
Ćwiczenia w nauce ogrodnictwa . . .	—	2
Ćwiczenia technologiczne	—	4
Samodzielna praca w jednym z zakładów	—	—
Razem	13	6
W półroczu letnim:		
1. Szczegółowa nauka uprawy roślin, część II. albo I. (wykład wspólny dla uczniów VII. i VI. półrocza) . . .	2	—
2. Encyklopedia leśnictwa, część II.	3	—
3. Technologia rolnicza, część II.	3	—
4. Rachunkowość (ekonomia rolnicza, część IV.)	2	—
5. Hodowla roślin (wykład nieobowiązkowy) albo uprawa łąk i pastwisk (wykład wspólny dla uczniów VIII. i VI. półrocza)	2	—
Konwersatorium z ekonomii rolniczej	—	2
Ćwiczenia w nauce uprawy roślin	—	2
Demonstracje z mleczarstwa	—	2
Ćwiczenia w kalkulacjach gospodarskich	—	2
Demonstracje z weterynaryi	—	1
Ćwiczenia w mechanice rolniczej . . .	—	3
Ćwiczenia w melioracjach rolniczych	—	3
Razem	12	15

	Liczba godzin w tygodniu	
	wykładów	ćwiczeń
Nieobowiązkowe:		
Mikrobiologia	1	—
Uprawa chmielu, Inu itd.	2	—
Ogródnictwo (specjalne działy) . . .	2	—
Pszczelnictwo	1	—
Technologia rolnicza (specjalne działy)	2	—
Ćwiczenia w hodowli roślin	—	2
Ćwiczenia w uprawie łąk i pastwisk	—	2
Ćwiczenia technologiczne	—	4
Ćwiczenia w ogrodnictwie	—	3
Samodzielna praca w jednym z zakładów	—	—
Razem	8	11

Obowiązek uczęszczania na wymienione wyżej jako obowiązkowe wykłady oraz brania udziału w wymienionych powyżej jako obowiązkowe ćwiczeniach podlega następującym ograniczeniom:

1. Każdy uczeń jest obowiązany brać udział tylko w jednym z trzech konwersatoryów planem przepisanych, według własnego wyboru. Branie udziału w obu pozostałych konwersatoryach nie jest obowiązkowe.

2. Uczniowie, pragnący wyspecjalizować się w pewnym przez nich samym obranym kierunku, mogą być uwolnieni przez komisję rolniczą wydziału filozoficznego od obowiązku uczęszczania na niektóre wykłady wymienione w planie nauk jako obowiązkowe, jak również mogą być przez tę komisję uwolnieni od brania udziału w niektórych ćwiczeniach. — Tyczy się to wykładów i ćwiczeń, których treść ma luźny tylko związek z kierunkiem naukowym obranym przez ucznia. W takich przypadkach ma uczeń zwrócić się do dyrektora Studium Rolniczego i na jego ręce wnieść podanie do komisji rolniczej wydziału filozoficznego.

§ 7.

W granicach powyższego planu nauk grono profesorów wydziału filozoficznego układa wykaz wykładów na każde półrocze według obowiązujących w tej mierze przepisów i umieszcza go jako

osobny dział w spisie wykładów wydziału filozoficznego. W sprawie wykładów z zakresu nauk prawnych i państwowych należy porozumieć się z wydziałem prawa. Zezwolić na odsląpienie od obowiązującego planu nauk na jedno półrocze, a w szczególności orzec, że mimo braku niektórych wykładów lub ćwiczeń, półrocze będzie zaliczone do czasu studyów rolniczych, może tylko Minister oświaty na przedstawienie grona profesorów wydziału filozoficznego.

§ 8.

Wykładający są obowiązani wyczerpać w oznaczonej liczbie godzin cały zapowiedziany przedmiot.

Pracownie i zbiory będą dla uczniów otwarte w godzinach, oznaczonych stosownie do potrzeby.

III. Regulamin egzaminów.

§ 9.

Każdy uczeń zwyczajny, imatrikułowany w celu oznaczonym w § 1. pod a) Statutu, jak również każdy uczeń nadzwyczajny, dopuszczony do pierwszego egzaminu na podstawie § 5. (ustęp drugi) statutu, musi przystąpić do egzaminu po ukończeniu każdego roku nauki.

Egzamina po pierwszym, drugim i trzecim roku są egzaminami promocyjnymi, to znaczy od pomyślnego ich wyniku zależy przejście na rok następny; po zdaniu czwartego egzaminu końcowego, po czwartym roku nauki, uzyskuje się świadectwo ukończenia i dyplom w myśl § 6. Statutu.

§ 10.

Egzamina obejmują:

- a) pierwszy egzamin promocyjny, trzy przedmioty: 1. fizykę; 2. chemię (nieorganiczną i organiczną); 3. zoologię (ogólną wraz z anatomią zwierząt domowych);
- b) drugi egzamin promocyjny, cztery przedmioty: 1. botanikę (ogólną i rolniczą, łącznie z fizjologią roślin); 2. geologię (wraz z mineralogią, petrografią i gleboznawstwem); 3. ekonomię polityczną (ogólną i szczegółową, łącznie z polityką agrarną); 4. budownictwo wiejskie;
- c) trzeci egzamin promocyjny, cztery przedmioty: 1. naukę żywienia zwierząt domowych (łącznie z fizjologią zwierząt domowych); 2. mechanikę rolniczą; 3. zarys austriackiego prawa cywil-

nego, państwowego i administracyjnego; 4. chemię rolniczą;

- d) czwarty końcowy egzamin, cztery przedmioty: 1. naukę rolnictwa (t. j. ogólną i szczegółową naukę uprawy roślin); 2. hodowlę zwierząt (ogólną i szczegółową); 3. melioracje rolnicze (łącznie z miernictwem i niwelacją); 4. ekonomię rolniczą (wraz z rachunkowością).

§ 11.

Egzamina promocyjne odbywają się w ostatnich piętnastu dniach lipca (termin główny) i w pierwszych piętnastu dniach października (termin nadzwyczajny).

Dla kandydatów, którym w myśl § 2. pozwolono skrócić czas nauki, należy oznaczyć termin zdawania egzaminów w każdym z osobna przypadku w rezolucji zezwalającej na skrócenie.

§ 12.

O dopuszczenie do egzaminu ma kandydat wnieść podanie na piśmie do przewodniczącego odpowiedniej komisji egzaminacyjnej i dołączyć następujące dokumenty:

1. świadectwo dojrzałości lub dokument świadectwo to zastępujący;
2. indeks lub książeczkę legitymacyjną z poświadczeniem, że kandydat uczęszczał zgodnie z przepisami przed każdym egzaminem promocyjnym na wszystkie obowiązkowe kolegia (wykłady i ćwiczenia) poprzedniego roku albo poprzednich lat nauki, a przed egzaminem końcowym na wszystkie obowiązkowe kolegia czterech lat nauki, ewentualnie że był uwolniony od brania udziału w kolegiach na zasadzie § 2. lub § 6.;

3. poświadczenie, że złożył w kwesturze takse egzaminową;

4. przy zgłoszeniu się do drugiego oraz trzeciego egzaminu promocyjnego: świadectwo pomyślnego wyniku pierwszego, a względnie pierwszego i drugiego egzaminu promocyjnego; przy zgłoszeniu się do egzaminu końcowego świadectwa pomyślnego wyniku wszystkich trzech egzaminów promocyjnych.

Wszystkie te dokumenty mają być załączone w oryginałach i być dostępne komisji podczas egzaminu.

Kandydat, który pragnie uzyskać dyplom, łączy poświadczenie, że wykonał pracę dyplomową.

Co do wyboru tematu prac dyplomowych, jak również co do ich oceny, obowiązują następujące przepisy:

a) Rozprawa w rękopisie lub drukowana ma zawierać studium na dowolny temat z zakresu jednej z umiejętności rolniczych, dla której istnieje na Studium Rolniczem osobna katedra, opracowane na podstawie spostrzeżeń, zebranych przez samego kandydata. Rozprawa ta albo ma mieć charakter niewielkiego przyczynku naukowego albo ma zawierać opis fizyograficzno-rolniczy lub rolniczy. W każdym razie treść tej rozprawy ma świadczyć, że kandydat jest uzdolniony do krytycznego roztrząsania zagadnień rolniczych, a względnie do krytycznego opracowania materiału faktycznego, jaki sam zebrał, i do naukowego objaśnienia go.

Oceniając rozprawę, należy baczyć zarówno na ujawnioną w opracowaniu jej samodzielność oraz gruntowność wiedzy, jakoteż na jasność myśli i na sposób przedstawienia;

b) rozprawę należy wręczyć przewodniczącemu IV. rolniczej komisji egzaminacyjnej (§ 15. i 16.) przed końcowym egzaminem rolniczym lub co najpóźniej w ciągu jednego roku po egzaminie. Przewodniczący IV. rolniczej komisji egzaminacyjnej oddaje ją przedstawicielowi właściwej katedry jako referentowi do oceny.

Jeżeli niema profesora, któremu należałoby powierzyć rozprawę do oceny, można zadanie to powierzyć także docentowi prywatnemu właściwej umiejętności lub umiejętności, pozostającej z nią w najbliższym związku;

c) przewodniczący IV. komisji egzaminacyjnej oznacza czas, w jakim zbadanie naukowej wartości rozprawy ma być dokonane;

d) referent powołany do oceny rozprawy przedstawia na piśmie umotywowane sprawozdanie i orzeka, czy może uznać tę rozprawę za wystarczającą dla uzyskania dyplomu. Kandydat składa to orzeczenie do rąk przewodniczącego IV. rolniczej komisji egzaminacyjnej;

e) prace, uznane przez referenta powołanego do ich zbadania za niedostateczne, należy przedstawić IV. komisji egzaminacyjnej, której przysługuje prawo ostatecznej decyzji po dokładnym zbadaniu rozprawy, czy kandydatowi ma być udzielony dyplom;

f) jeżeli rozprawę uznano za niedostateczną, to wolno kandydatowi przedstawić nową rozprawę najwcześniej po upływie sześciu miesięcy; w razie powtórnego nieprzyjęcia rozprawy wolno przedstawić nową nie wcześniej jak po roku.

Kandydaci, których rozprawę odrzucono trzykrotnie, tracą na zawsze prawo uzyskania dyplomu;

g) taksa za ocenę rozprawy wynosi 30 koron. Rozdziela się ją między referenta jej i prezesa IV. rolniczej komisji egzaminacyjnej w ten sposób, że referentowi przypada 20 koron, przewodniczącemu IV. komisji egzaminacyjnej 10 koron.

§ 13.

Podania o dopuszczenie do egzaminu w terminie lipcowym należy wносить w pierwszych dziesięciu dniach lipca, zgłoszenia do egzaminów w terminie październikowym najpóźniej do końca lipca, przytaczając w podaniu okoliczności, usprawiedliwiające nadzwyczajny termin.

Przewodniczący bada podania i załączniki i jeżeli niema przeszkody w dopuszczeniu do egzaminu, wydaje niezwłocznie rezolucję przychylną w postaci krótkiej notatki na podaniu. W przypadkach wątpliwych zależy dopuszczenie do egzaminu od decyzji komisji rolniczej (§ 8. statutu).

§ 14.

Skoro minie termin zgłaszania się do egzaminów, rozstrzyga przewodniczący, czy odpowiednio do liczby kandydatów i liczby egzaminatorów, wystarczy ustanowienie jednej komisji egzaminacyjnej, czy też nie wypadnie złożyć dwu lub więcej komisji specjalnych równocześnie egzaminujących. Następnie przeznaczona pewną liczbę dni na egzamina i określa dla każdego kandydata dzień, w którym ma się stawić przed komisją; jeżeli zaś czynnych jest więcej niż jedna komisja, przewodniczący wyznacza dla każdego kandydata komisję, przed którą ma się stawić; przewodniczący ogłasza na tablicy wykaz, ułożony w myśl powyższych przepisów.

§ 15.

Dla każdego z czterech egzaminów istnieje osobna komisja egzaminacyjna.

W każdej z nich są czynni jako egzaminatorowie przedewszystkiem profesorowie, a w miarę potrzeby także i docenci Uniwersytetu, którzy wykładają na Studium Rolniczem przedmioty, z których odbywa się egzamin.

Jeżeli wykłady jakiegoś przedmiotu, z którego odbywa się egzamin, rozdzielone są między kilku profesorów, lub jeżeli ten sam przedmiot wykładają na Studium Rolniczem kilku profesorów, to wszyscy należą do komisji egzaminacyjnej i będą naprzemian wzywani do egzaminowania.

W razie potrzeby może Minister oświaty na wniosek grona profesorów wydziału filozoficznego powoływać na egzaminatorów pewnego przedmiotu także innych profesorów i docentów Uniwersytetu, jak również osoby nie należące do Uniwersytetu, za każdym razem na trzy lata.

§ 16.

Z pośród egzaminatorów mianuje Minister oświaty dla każdego z czterech egzaminów na okres sześcioletni przewodniczącego i jego zastępcę.

Gdy żaden z nich nie może przewodniczyć, obejmuje przewodnictwo komisji egzaminacyjnej członek jej najstarszy latami służby.

Przewodniczący, mianowany jego zastępca i wszyscy egzaminatorowie stanowią komisję główną, z której przewodniczący według własnego uznania tworzy komisje dla każdego z osobna egzaminu (komisje specjalne).

§ 17.

Odpowiednio do przedmiotów wymienionych w § 10., z których się odbywa egzamin, komisje specjalne składają się dla pierwszego egzaminu promocyjnego z trzech członków, a dla drugiego i trzeciego egzaminu promocyjnego oraz dla egzaminu końcowego z czterech.

§ 18.

Każdy kandydat ma się stawić do egzaminu w wyznaczonym dniu. Jeżeli się nie stawi, ponosi sam szkodliwe następstwa. Wszyscy kandydaci, którym wyznaczono ten sam dzień na egzamin, mają się stawić tego dnia przed rozpoczęciem egzaminu i mają być obecni, dopóki nie odbędą egzaminu.

§ 19.

Zamiana dni egzaminu między dwoma lub więcej kandydatami może nastąpić tylko za zezwoleniem przewodniczącego, a jeżeli jest czynnych kilka komisji specjalnych, zamiana taka może być dozwoloną tylko pod warunkiem, że przez zmianę terminu nie nastąpi zmiana komisji, którą poprzednio dla kandydata wyznaczono.

§ 20.

Egzamina są ustne i odbywają się publicznie. Przez cały czas egzaminów wszyscy członkowie komisji specjalnej muszą być obecni.

Egzamin, który można odbywać najwyżej z trzema kandydatami naraz, trwa z jednego przed-

miotu z każdym kandydatem najmniej 15, najwyżej 30 minut.

Czas ten można skrócić tylko wówczas, gdy kandydat okaże zupełną niezajomość przedmiotu.

§ 21.

Po ukończeniu egzaminu komisja zbiera się na naradę i głosowanie nad rezultatem egzaminu. Narada i głosowanie nie mogą odbywać się jawnie.

Pierwszy orzeka egzaminator, czy wedle niego kandydat zdał egzamin z jego przedmiotu i na jaki stopień zasłużył. Po dyskusji odbywa się głosowanie komisji osobno co do każdego przedmiotu.

Wynik egzaminu z każdego z osobna przedmiotu określa się stopniami „celujący“, „bardzo dobry“, „dobry“, „dostateczny“ lub „niedostateczny“, które komisja uchwałą przyznaje.

Uchwały zapadają większością głosów; w razie równości rozstrzyga głos przewodniczącego.

Z głosowania osobno nad każdym przedmiotem okazuje się, czy kandydata aprobowano, czy reprobowano.

Egzaminu nie można uznać za zdany, jeżeli kandydat otrzymał stopień niedostateczny, choćby tylko z jednego przedmiotu.

Na podstawie stopni przyznanych z każdego przedmiotu egzaminowego stwierdza się ogólny wynik całego egzaminu jednym określeniem, czy kandydat „zdał egzamin“, czy go „zdał z odznaczeniem“ ze wszystkich lub tylko z niektórych przedmiotów, czy też kandydata reprobowano.

Protokół z egzaminu każdego kandydata podpisuje przewodniczący i wszyscy członkowie komisji egzaminacyjnej.

§ 22.

Jeżeli podczas egzaminu odbywającego się w terminie lipcowym kandydat okazał niedostateczne przygotowanie tylko z jednego przedmiotu, może być on dopuszczony w terminie październikowym do poprawienia niepomysłnego egzaminu z tegoż przedmiotu przed całą komisją. Gdyby kandydat powtórnie otrzymał stopień „niedostateczny“ albo wcale się nie stawił, nie może być już w ogóle dopuszczony do egzaminu poprawczego.

Kandydatom, których dopuszczono do całego egzaminu w terminie październikowym, może być w razie reprobowania z jednego przedmiotu wyznaczony termin do powtórzenia egzaminu w czasie nie dłuższym nad dwa miesiące tylko wówczas, gdy

odpowiedzi egzaminowe z pozostałych przedmiotów były ocenione co najmniej stopniem „dobry“. W każdym innym przypadku reprobuje się kandydata ze wszystkich przedmiotów. Kandydaci, którym wyznaczono po egzaminie, odbytym w październiku, termin powtórny w czasie nie dłuższym nad dwa miesiące, mogą przez ten czas być przyjęci tymczasowo na następny rok nauki. Stanowcze przyjęcie na następny rok nauki zależy od dobrego wyniku egzaminu poprawczego.

Kandydatom, których wyjątkowo dopuszczono na zasadzie osobnego zezwolenia c. k. Ministerstwa do egzaminu w terminie nadzwyczajnym, to jest ani lipcowym ani też październikowym, w żadnym razie nie może być wyznaczony termin powtórny na egzamin poprawczy. W takich przypadkach reprobuje się kandydata ostatecznie, skoro tylko wynik egzaminu był niedostateczny, choćby tylko z jednego przedmiotu.

§ 23.

Kandydat, który nie stawiał się do egzaminu promocyjnego albo którego reprobowano, nie może być wpisany na następny rok nauki, lecz musi cały ten rok nauki powtórzyć i z końcem tegoż roku podać się powtórnie egzaminowi ze wszystkich przedmiotów. Kandydatowi reprobowanemu wolno nie uczęszczać powtórnie na wykłady tych przedmiotów, które bądź nie wchodziły w skład odpowiedniego egzaminu, bądź z których na egzaminie otrzymał stopień co najmniej „dobry“. W miejsce tych wykładów wolno reprobowanemu kandydatowi uczęszczać na niektóre wykłady następnego roku nauki, nie kolidujące z tymi, które powtórzyć jest obowiązany — jednakże tylko za zezwoleniem dyrektora Studium Rolniczego. Przy egzaminie powtórnym kandydat może być uwolniony od zdawania egzaminu z tych przedmiotów, z których przy pierwszym egzaminie otrzymał stopień co najmniej „dobry“.

Komisya rolnicza wydziału filozoficznego ma prawo wyjątkowo zezwalać kandydatom reprobowanym na trzecim egzaminie promocyjnym na wpis na czwarty rok nauki; w żadnym atoli razie uczeń reprobowany na trzecim egzaminie promocyjnym nie może być dopuszczony do egzaminu końcowego, dopóki nie zda powtórnego egzaminu.

Nie zdany egzamin może być tylko raz jeden powtórzony. Na drugie powtórzenie egzaminu może zezwolić tylko Minister oświaty na wniosek komisji egzaminacyjnej.

§ 24.

Wynik ostateczny egzaminu ogłasza się publicznie zaraz po ukończeniu narady i wpisuje także do indeksu kandydata, z wyciśnięciem pieczęci.

Kandydatowi reprobowanemu na pierwszym albo drugim egzaminie promocyjnym nie wolno egzaminu tego powtórzyć wcześniej, jak w najbliższym terminie lipcowym. Kandydat reprobowany na trzecim egzaminie promocyjnym, któremu komisya rolnicza udzieliła zezwolenia na wpis na rok czwarty nauki, ma prawo powtórzyć trzeci egzamin promocyjny już z końcem zimowego półroczca. Jeżeli się reprobuje kandydata na egzaminie końcowym, komisya rolnicza określa czas, który musi upłynąć, zanim wolno będzie dopuścić kandydata do egzaminu powtórnego. Ten okres czasu ma wynosić co najmniej sześć miesięcy.

§ 25.

Każdy uczeń zwyczajny, imatrikułowany w celu oznaczonym w § 1. Statutu pod a), jak również każdy uczeń nadzwyczajny, dopuszczony do egzaminów na zasadzie § 5. Statutu, ma prawo na własne życzenie poddać się egzaminowi uzupełniającemu z tych przedmiotów, które według § 10. Regulaminu nauki i egzaminów nie wchodzi w skład obowiązkowych egzaminów promocyjnych, jakoto z ogrodnictwa, technologii rolniczej, mleczarstwa, encyklopedyi leśnictwa, rybactwa itd.

Temu egzaminowi uzupełniającemu kandydat poddaje się przed wykładającym odpowiedni przedmiot i w obecności przewodniczącego IV. komisji egzaminacyjnej, który też wyznacza terminy na egzamina uzupełniające, w miarę tego, jak się do nich zgłaszają kandydaci.

O wyniku każdego zdanego egzaminu uzupełniającego otrzymuje kandydat osobne poświadczenie tymczasowe, podpisane przez egzaminatora i przewodniczącego IV. komisji egzaminacyjnej.

Wyniki zdanych egzaminów uzupełniających wpisuje się nadto osobno do świadectwa, które uczeń otrzymuje po ukończeniu czteroletniej nauki i zdaniu wszystkich czterech egzaminów.

§ 26.

O zdanym egzaminie wystawia się świadectwo egzaminacyjne. Obok rodowodu kandydata i przebiegu jego studyów oraz daty egzaminu, ma ono zawierać tak stopnie z każdego z osobna przedmiotu egzaminacyjnego, jak również ogólny wynik egzaminu.

Świadectwo ma być podpisane przez przewodniczącego i wszystkich egzaminatorów, a nadto opatrzone pieczęcią komisji egzaminacyjnej.

§ 27.

Każdy kandydat zgłaszający się do egzaminu ma uiścić takse egzaminacyjną. Ustanawia się ją

na 28 koron za pierwszy egzamin promocyjny i tyleż za odpowiedni egzamin powtórny; po 35 koron za drugi, trzeci promocyjny i czwarty (końcowy) egzamin i tyleż za każdy odpowiedni egzamin powtórny; po 14 koron za każdy nieobowiązkowy egzamin uzupełniający (t. j. z jednego przedmiotu); na 16 koron za egzamin poprawczy po pierwszym egzaminie promocyjnym; po 20 koron za egzamin poprawczy po drugim i trzecim promocyjnym lub czwartym (końcowym) egzaminie.

Taksa musi być uiszczona przed zgłoszeniem się do egzaminu. Płaci się ją w kwesturze Uniwersytetu za kwitem, który kandydat wręcza wraz ze stemplem na świadectwo przewodniczącemu komisji egzaminacyjnej, gdy się do egzaminu zgłasza.

Od uiszczenia taksy egzaminacyjnej nikt uwolnionym być nie może.

§ 28.

Przewodniczącą każdej komisji lub jego zastępcę podejmuje po egzaminach z kwestury Uniwersytetu całą kwotę zebraną z taks, uskutecznia repartycję, podaje ją okólnikiem do wiadomości egzaminatorów i wręcza każdemu kwotę nań przypadającą.

Zarówno przy obowiązkowych egzaminach promocyjnych i egzaminie końcowym, jakoteż przy egzaminach powtórnych i uzupełniających przypada z każdej taksy egzaminacyjnej 7 K na przewodni-

czącego odpowiedniej komisji egzaminacyjnej i 7 K na każdego egzaminatora.

Przy egzaminach poprawczych przypada z każdej taksy egzaminacyjnej 4 K na przewodniczącego odpowiedniej komisji egzaminacyjnej i 4 K na każdego egzaminatora.

§ 29.

O wynikach egzaminów zdaje przewodniczący każdej komisji na końcu roku szkolnego sprawozdanie, które ma być przedstawione Ministrowi oświaty przez wydział filozoficzny najpóźniej w 14 dni po feryach jesiennych za pośrednictwem Prezydium Namiestnictwa.

Do sprawozdania należy dołączyć tabelę statystyczną w dwu egzemplarzach, a równocześnie przesłać duplikat tabeli wprost do c. k. Centralnej Komisji statystycznej w Wiedniu.

§ 30.

Niniejszy Regulamin nauki i egzaminów wchodzi w życie dla uczniów roku I. z rokiem szkolnym 1911/12, dla uczniów roku I. i II. z rokiem szkolnym 1912/13, dla uczniów roku I., II. i III. z rokiem szkolnym 1913/14, wreszcie z rokiem szkolnym 1914/15 dla uczniów wszystkich czterech lat Studjum Rolniczego wydziału filozoficznego c. k. Uniwersytetu w Krakowie.

Bráf wlr.

Hussarek wlr.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Cześć XLI. — Wydana i rozesłana dnia 23. maja 1912.

Treść: (№ 100 i 101.) 100. Rozporządzenie, dotyczące zmiany postanowień o sprowadzaniu oleju skalnego, podlegającego opodatkowaniu, bez opłaty podatku. — 101. Obwieszczenie, dotyczące koncesjonowania elektrycznej wążkotorowej kolejki od Höffingerstrasse do Streckerhofu w Gries przy Bozen (kolej Guntschna).

100.

Rozporządzenie Ministerstwa skarbu z dnia 6. maja 1912,

dotyczące zmiany postanowień o sprowadzaniu oleju skalnego, podlegającego opodatkowaniu, bez opłaty podatku.

Zmienia się punkt 3 *d*) dodatku do § 1. przepisu wykonawczego o podatku od oleju skalnego z dnia 9. lipca 1903, Dz. u. p. Nr. 143 i daje się mu osnowę następującą:

„*d*) Do wytwarzania światła elektrycznego można o tyle tylko używać motoru, zasilanego wolną od podatku benzyną, uwzględniając wyjątek, podany poniżej, o ile wytworzone światło służy wyłącznie do oświetlenia lokalności, w których umieszczony jest motor i poruszane nim maszyny, wytwarzające siłę. Krajowe władze skarbowe są jednak upoważnione do udzielania na prośbę odwołałego każdego czasu zezwolenia, aby motorem zasilanym benzyną, wolną od podatku, oświetlano oprócz wyżej wymienionych także i inne lokalności, jeżeli strona opłaci dodatkowo podatek od benzyny, na ten cel użytej.

Podatek należy wymierzyć w przypuszczeniu, że na jednostkę światła (siłę świec normalnych) i godzinę zużywa żarówka z włóknem węglowym 3·75 watów, zaś żarówka z włóknem

metalowym 1·35 watów i że na godzinę hektowattową potrzeba 0·07 kilograma benzyny.

Przy żarówkach łukowych należy przyjąć, że żarówki te zużywają 50 watów prądu na 1 amper.

Ilość benzyny, która podlega dodatkowemu opodatkowaniu, należy oznaczyć ryczałtowo albo zapomocą cechowanego elektromierza.

aa) Ustalenie ilości benzyny w drodze ryczałtu jest dopuszczalne tylko w mniejszych przedsiębiorstwach, w których produkcja światła jest przedsiębiorstwem ubocznym, urządzenie przedsiębiorstwa pojedyncze i przejrzyste, zaś podstawa, służąca do oznaczenia ryczałtu, da się ustalić bez trudności.

Przy oznaczaniu ryczałtu należy zbadać w drodze komisijnego dochodzenia, które się przeprowadzi na koszt i w obecności strony lub zastępcy tejże i przy współdziałaniu technicznego organu kontroli skarbowej, ile lamp elektrycznych znajduje się w lokalnościach wyżej wymienionych, jaką siłę mają lampy te i ile godzin dziennie można przyjąć jako przeciętny dzienny czas palenia każdej lampy z osobna.

Na podstawie tych szczegółów należy obliczyć zapomocą powyżej oznaczonego klucza tę ilość benzyny, od której ma być podatek opłacony.

Strona jest obowiązana podać do wiadomości władzy skarbowej pierwszej instancji ewentualne zmiany w zakładzie elektrycznym, jeżeli one wywierają wpływ na wymiar ryczałtu, i to jeszcze przed rozpoczęciem wykonania tych zmian.

Ryczałt oblicza się jako ryczałt roczny; władza skarbowa pierwszej instancji winna przepisać go do zapłaty.

Dodatkowo opodatkowane ilości mają być uwidocznione osobno w rejestrze benzyny, nabytej bez opłaty podatku.

bb) W razie użycia elektromierza należy zarządzić ustawienie tego przyrządu komisjonalnie na koszt strony przy współudziale organu technicznej kontroli skarbowej oraz rzeczoznawcy zawodu elektrotechnicznego i to w ten sposób, aby siła elektryczna, służąca do wytworzenia światła dla odnośnych lokalności, była mierzona w całości zapomocą elektromierza i by odprowadzenie siły tej przed przejściem przez elektromierz było wykluczone.

Część benzyny, od której ma się dodatkowo wymierzyć podatek, należy obliczać kwartalnie na podstawie wskazówek elektromierza zapomocą powyżej oznaczonego klucza.

Rozporządzenie niniejsze wejdzie w życie dnia 1. lipca 1912.

Równocześnie utracą moc obowiązującą rozporządzenia z dnia 3. grudnia 1908, Dz. u. p. Nr. 247, i z dnia 15. lutego 1910, Dz. u. p. Nr. 45.

Zaleski wlr.

101.

Obwieszczenie Ministerstwa kolei żelaznych z dnia 16. maja 1912,

dotyczące koncesjonowania elektrycznej wążkotorowej kolejki od Höffingerstrasse do Streckerhofu w Gries przy Bozen (kolej Guntschna).

C. k. Ministerstwo kolei żelaznych udzieliło na zasadzie i w myśl postanowień ustawy o kolejach drugorzędnych z dnia 8. sierpnia 1910, Dz. u. p. Nr. 149, w porozumieniu z interesowanymi c. k. Ministerstwami i c. i. k. Ministerstwem wojny pani Elzie Ueberbacher-Minatti w Gries żadaną koncesję na budowę i utrzymywanie w ruchu elektrycznej

wążkotorowej kolejki od Höffingerstrasse do Streckerhofu w Gries, która ma być wybudowana jako kolej linowa, a to pod warunkami i zastrzeżeniami, podanymi w dalszym ciągu:

§ 1.

Co do koncesjonowanej kolei żelaznej korzysta koncesjonaryuszka z ulg skarbowych, przewidzianych w artykułach VI. do XII. ustawy z dnia 8. sierpnia 1910, Dz. u. p. Nr. 149.

Czas trwania uwolnień od podatków, przewidzianych w artykule X. powyższej ustawy, oznacza się na lat 15.

§ 2.

Koncesjonaryuszka ma obowiązek ukończenia budowy wspomnianej na wstępie kolei najpóźniej w przeciągu roku, licząc od dnia dzisiejszego, tudzież oddania gotowej kolei na użytek publiczny i utrzymywania jej w ruchu bez przerwy przez cały okres koncesyjny.

Jako rękojmię dotrzymania powyższego terminu budowy złożyć ma koncesjonaryuszka na żądanie c. k. Rządu odpowiednią kaucję w papierach wartościowych, nadających się do lokacji pieniędzy sierocych.

W razie niedotrzymania powyższego zobowiązania można uznać kaucję tę za przepadłą.

§ 3.

Celem wybudowania koncesjonowanej kolei nadaje się koncesjonaryuszce prawo wyłączenia według postanowień odnośnych przepisów ustawowych.

§ 4.

O ileby celem budowy koncesjonowanej kolei miano użyć dróg publicznych, winna koncesjonaryuszka postarać się o zezwolenie u osób, które są obowiązane do utrzymywania tych dróg, względnie u tych władz i organów, które według obowiązujących ustaw są powołane do udzielania pozwolenia na używanie drogi.

§ 5.

Przy budowie koncesjonowanej kolei i ruchu na niej stosować się winna koncesjonaryuszka do

osnowy niniejszego dokumentu koncesyjnego, do technicznych warunków koncesyjnych, ustanowionych przez Ministerstwo kolei żelaznych, jakoteż do istniejących w tej mierze ustaw i rozporządzeń, w szczególności do ustawy o koncesjach na koleje żelazne z dnia 14. września 1854, Dz. u. p. Nr. 238, i do regulaminu ruchu na kolejach żelaznych z dnia 16. listopada 1851, Dz. u. p. Nr. 1 z roku 1852, o ile one w myśl postanowień rozdziału B ustawy z dnia 8. sierpnia 1910, Dz. u. p. Nr. 149, mają zastosowanie do kolejek, dalej do ustaw i rozporządzeń, któreby ewentualnie w przyszłości wydano, a wreszcie do zarządzeń Ministerstwa kolei żelaznych i innych władz powołanych.

§ 6.

Nadaje się koncesyonaryuszce prawo utworzenia — za osobnem zezwoleniem Rządu i pod warunkami, które on ustanowi — spółki akcyjnej, która wejść ma we wszystkie prawa i obowiązki koncesyonaryuszki.

Wydanie obligacyi pierwszeństwa jest wykluczone.

Cyfra kapitału zakładowego, rzeczywistego jakoteż imiennego podlega zatwierdzeniu Rządu.

W tym względzie ma obowiązywać zasada, że oprócz kosztów, które rzeczywiście wyłożono na sporządzenie projektu, tudzież budowę i urządzenie kolei wraz z nabyciem taboru wozowego i uposażeniem rezerwy kapitałowej i które będą należycie wykazane, z doliczeniem odsetek interkalarnych, rzeczywiście zapłaconych w okresie budowy, i istotnej straty na kursie, poniesionej ewentualnie przy gromadzeniu kapitału, nie wolno wliczać w kapitał żadnych wydatków dalszych jakiegobądź rodzaju.

Gdyby po zużyciu zatwierdzonego kapitału zakładowego miano wystawić dalsze nowe budowle lub pomnożyć urządzenia ruchu, natenczas można doliczyć odnośne koszta do kapitału zakładowego, jeżeli c. k. Rząd zezwolił na wzniesienie projektowanych nowych budowli lub na pomnożenie urządzeń ruchu i jeżeli koszta te będą należycie wykazane.

Cały kapitał zakładowy ma być umorzony w okresie koncesyjnym według planu amortyzacyi, zatwierdzonego przez c. k. Rząd.

Statut spółki oraz wzory akcji, które będą wydane, podlegają zatwierdzeniu Rządu.

§ 7.

Koncesyonaryuszka jest obowiązana przyznawać wolną jazdę na kolei podoficerom i ordonom, będącym w danej chwili w służbie.

Szczegółowe warunki w tym względzie należy ułożyć z właściwymi władzami wojskowymi.

Koncesyonaryuszka jest obowiązana uwzględnić przy obsadzaniu posad wysłużonych podoficerów wojska, marynarki wojennej i obrony krajowej w myśl ustawy z dnia 19. kwietnia 1872, Dz. u. p. Nr. 60.

§ 8.

Urzednicy państwowi, funkcyonaryusze i słuźy, jadący koleją z polecenia władz, sprawujących nadzór nad zarządem i ruchem kolei żelaznych, lub dla strzeżenia interesów państwa z tytułu koncesyi lub w sprawach dochodów skarbowych, przewożeni być muszą wraz z pakunkami podróżnymi bezpłatnie, o ile wykażą się certyfikatami urzędowymi, wystawionymi przez c. k. Ministerstwo kolei żelaznych dla ich legitymacyi.

§ 9.

Koncesyonaryuszka jest obowiązana przewozić pocztę, tudzież funkcyonaryuszy zarządu poczt i telegrafów wszystkimi pociągami programowymi.

Za te świadczenia oraz za inne usługi na rzecz zakładu pocztowego może koncesyonaryuszka żądać stosownego wynagrodzenia, które będzie oznaczone drogą umowy.

Korespondencye, tyżące się zarządu kolejki a wymieniane między dyrekcją lub kierownictwem przedsiębiorstwa kolejki i jej podwładnymi funkcyonaryuszami lub przez tych ostatnich między sobą, mogą być przewożone przez funkcyonaryuszy przedsiębiorstwa kolejowego.

§ 10.

Koncesyonaryuszka jest obowiązana postarać się o zaopatrzenie swych funkcyonaryuszy na przypadek choroby i na starość i o zaopatrzenie ich rodzin i przystąpić w tym celu do kasy emerytalnej związku austriackich kolei lokalnych, o ileby nie utworzono dla koncesyonowanego przedsiębiorstwa kolejowego własnej kasy emerytalnej, zapewniającej członkom przynajmniej takie same korzyści, względnie wkładającej na koncesyonaryuszkę przynajmniej takie same zobowiązania jak kasa rzeczzonego związku.

Zaopatrzenie to należy przeprowadzić w ten sposób, by koncesyonaryuszka miała obowiązek zgłaszać starych funkcyonaryuszy z dniem nadania im stałej posady, z reszty zaś funkcyonaryuszy przynajmniej tych, którzy pełnią służbę kierowników wozów, konduktorów, strażników lub sług stacyjnych, przy odpowiednim ich zatrudnieniu najpóźniej po upływie trzech lat służby, w instytucie pensyjnym związku austriackich kolei lokalnych, względnie w własnej kasie emerytalnej.

Statuty kasy pensyjnej, która będzie ewentualnie założona, oraz wszelkie ich zmiany podlegają zatwierdzeniu c. k. Rządu.

§ 11.

Koncesyonaryuszka jest obowiązana dostarczać na żądanie c. k. Ministerstwa kolei żelaznych w czasie właściwym wykazów statystycznych, potrzebnych do zestawienia rocznej statystyki kolejowej.

§ 12.

Trwanie koncesyi wraz z ochroną przeciw zakładaniu nowych kolei, wypowiedzianą w § 9., lit. b) ustawy o koncesyach na koleje żelazne, oznacza się na sześćdziesiąt (60) lat, licząc od dnia dzisiejszego; po upływie tego czasu gaśnie koncesya.

C. k. Rząd może uznać koncesyę za zgastą także przed upływem rzezonego czasu, gdy nie dopełniono określonych w § 2. zobowiązań co do rozpoczęcia i ukończenia budowy, tudzież otwarcia ruchu, o ile ewentualne przekroczenie terminu nie dałoby się usprawiedliwić w myśl § 11., lit. b) ustawy o koncesyach na koleje żelazne.

§ 13.

Prawo przepadku na rzecz państwa, unormowane w § 8. ustawy o koncesyach na koleje żelazne z dnia 14. września 1854, Dz. u. p. Nr. 238, nie ma zastosowania do koncesyonowanej kolei.

§ 14.

Koncesyonaryuszka nie może oddawać osobom trzecim utrzymywania ruchu na koncesyonowanej kolei żelaznej, wyjąwszy w przypadku wyraźnego zezwolenia c. k. Rządu.

§ 15.

C. k. Rząd ma prawo przekonywania się, czy budowę kolei i jej urządzenia ruchu wykonano w wszystkich częściach odpowiednio celowi i sumiennie, tudzież prawo zarządzenia, aby wadom, zachodzącym w tym względzie, zapobieżono, względnie aby je usunięto.

§ 16.

C. k. Rząd zastrzega sobie prawo wydania zarządzeń zapobiegawczych, odpowiadających ustawom, na wypadek, gdyby pomimo poprzedniego ostrzeżenia dopuszczono się ponownie naruszenia lub zaniedbania jednego z obowiązków, przepisanych koncesyą, warunkami koncesyi lub ustawami, a według okoliczności prawo uznania koncesyi za zgastą jeszcze przed upływem okresu koncesyjnego.

Forster wlr.

Rok 1912.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XLII. — Wydana i rozesłana dnia 31. maja 1912.

Treść: (№ 102—104.) 102. Traktat państwowy między Austro-Węgrami i Hessją, zawarty w celu zapobiegania podwójnym opodatkowaniom, które mogłyby wyniknąć wskutek stosowania ustaw podatkowych, obowiązujących w Austrii względnie w Hessyi. — 103. Rozporządzenie, dotyczące wytwarzania i pomnażania drożdży czystej kultury w browarach aparatowych. — 104. Ustawa, dotycząca podwyższenia wolnej od egzekucyi kwoty z poborów służbowych, płac, poborów zaopatrzenia i i.

102.

Traktat państwowy z dnia 3. stycznia 1912

między Austro-Węgrami i Hessją, zawarty w celu zapobiegania podwójnym opodatkowaniom, które mogłyby wyniknąć wskutek stosowania ustaw podatkowych, obowiązujących w Austrii względnie w Hessyi.

(Podpisany w Berlinie dnia 3. stycznia 1912, ratyfikowany przez Jego c. i k. Apostolską Mość dnia 25. marca 1912, ratyfikacje wymieniono w Berlinie dnia 31. marca 1912.)

Nos Franciscus Josephus Primus,
 divina favente clementia
 Austriae Imperator, Bohemiae Rex etc. et Hungariae
 Rex Apostolicus,

Notum testatumque omnibus et singulis, quorum interest, tenore praesentium facimus:

Posteaquam a Plenipotentariis Nostris atque ab illo Magni Ducis Hassiae tractatus pro evitanda in Austria et in Magno Ducato Hassiae duplici impositione vectigalium publicorum, die tertio mensis januarii anni millesimi nongentesimi duodecimi Berolini initus et signatus est, tenoris sequentis:

Najjaśniejszy Cesarz Austriacki, Król Czech itd. i Apostolski Król Węgier

oraz

Jego Królewska Wysokość Wielki Książę hesski i reński,

przejęci życzeniem zapobieżenia podwójnym opodatkowaniom w stosunku między Austryą a Hessyą, które mogłyby wynikać wskutek stosowania ustaw podatkowych, obowiązujących w tych Państwach, zamianowali w celu zawarcia w tym względzie traktatu państwowego Swoimi pełnomocnikami:

Najjaśniejszy Cesarz Austriacki, Król Czech itd. i Apostolski Król Węgier:

hrabiego Władysława Szögyény-Marich de Magyarszögyén i Szolgaecyháza, Swego podkomorzego, rzeczywistego tajnego radcę, nadzwyczajnego i upelnomocnionego ambasadora przy Najjaśniejszym Cesarzu niemieckim, kawalera orderu Złotego Runa, ozdobionego wielkiem krzyżem austriacko-cesarskiego orderu Leopolda, kawalera austriacko-cesarskiego orderu Żelaznej Korony pierwszej klasy, i

pana Hermana Barecka, szefa sekcji w c. k. austriackiem Ministerstwie skarbu,

zaś

Jego Królewska Wysokość Wielki Książę hesski i reński:

Swego nadzwyczajnego posła i upelnomocnionego ministra przy królewsko pruskim dworze Dra. Ing. barona Maksymiliana Biegelebena,

którzy po udzieleniu sobie pełnomocnictw, uznanych za dobre i należyte co do formy, zgodzili się na następujące punkta.

Artykuł 1.

Z zastrzeżeniem postanowień, zawartych w artykułach 2. do 4. włącznie, pociągnie się obywateli austriackich względnie hesskich do płacenia państwowych podatków bezpośrednich tylko w tem Państwie, w którym mają oni miejsce zamieszkania, a w jego braku tylko w tem Państwie, w którym przebywają.

Z tem samem zastrzeżeniem pociągnie się obywateli austriackich względnie hesskich, którzy mają miejsce zamieszkania w obu Państwach, do płacenia państwowych podatków bezpośrednich tylko w tem Państwie, w którym posiadają prawo obywatelstwa.

Miejsce zamieszkania w rozumieniu niniejszych układów istnieje w tem miejscu, w którym ktoś ma mieszkanie wśród okoliczności, pozwalających wnosić na zamiar stałego zatrzymania tegoż.

Artykuł 2.

Bez względu na przynależność państwową lub miejsce zamieszkania osoby obowiązanej do uiszczania podatku nakładać się będzie państwowe podatki bezpośrednie od posiadłości gruntowych i budynków, tudzież od prowadzenia stałego przemysłu, jak również od dochodu, pochodzącego z tych źródeł, jedynie w tem Państwie, w którym leżą posiadłości gruntowe i budynki albo w którym wykonuje się przemysł.

Jeżeli prowadzenie przemysłu rozciąga się na oba Państwa, wówczas będzie się wymierzać państwowe podatki bezpośrednie w każdym Państwie tylko w miarę obrotu, odbywającego się w jego obrębie.

Co do opodatkowania wierzytelności hipotecznych i dochodu z nich płynącego mają być nadal stosowane bez ograniczeń postanowienia ustawowe, obowiązujące w Austrii względnie w Hessyi.

Artykuł 3.

O ile opodatkowanie dochodu z procentów i rent ma być w myśl ustawy austriackiej o bezpośrednich podatkach osobistych z dnia 25. października 1896, Dz. u. p. Nr. 220, uskuteczniane w drodze potrącenia, będzie ono wykonywane bez ograniczeń.

Przez to jednak nie narusza się bynajmniej prawa opodatkowania, przysługującego Państwu hesskiemu według ustaw hesskich.

Artykuł 4.

Na płace, emerytury, płace poczekalne i wsparcia, wypłacane przez jedną z kas państwowych (kasę koronną, nadworną, krajową), będzie się nakładać bezpośrednie podatki państwowe tylko w tem Państwie, z którego ma pochodzić wypłata.

Artykuł 5.

Pomiędzy Stronami umawiającymi się istnieje zgoda co do tego, iż podatek majątkowy, który ma być płacony na podstawie ustawy hesskiej z dnia 12. sierpnia 1899, należy uważać w myśl § 9., ustęp 2. i § 127., ustęp 1., ustawy austriackiej, dotyczącej bezpośrednich podatków osobistych z dnia 25. października 1896, za równorzędny z powszechnym podatkiem zarobkowym, względnie za specjalne opodatkowanie bezpośrednie.

Artykuł 6.

Pod względem dalszych szczególnych postanowień, potrzebnych w danym razie celem zapobieżenia

ile możliwości podwójnemu opodatkowaniu takich osób, które są zarówno obywatelami austriackimi jak i hesskimi a zarazem mają miejsce zamieszkania na obu obszarach państwowych, porozumią się w danym wypadku Rządy obu Państw, dla których układ niniejszy ma obowiązywać, i wydadzą zarządzenia, odpowiadające układowi.

Artykuł 7.

Układ niniejszy nie odnosi się do wykonywania przemysłów domokrażnych i wędrownych.

Artykuł 8.

Traktat niniejszy wchodzi w życie z najbliższym rokiem podatkowym, następującym po jego zawarciu. Może on być wypowiedziany przez każdą z Stron.

Jeżeli wypowiedzenie takie nastąpi przed 1. października pewnego roku, wówczas traci traktat moc obowiązującą na rok podatkowy, następujący

bezpośrednio po roku kalendarzowym wypowiedzenia. Jeżeli wypowiedzenie nastąpi po tym czasie, wówczas należy uważać traktat za rozwiązany dopiero począwszy od następnego drugiego roku podatkowego.

Artykuł 9.

Układ niniejszy ma być obustronnie przedłożony do Najwyższego zatwierdzenia, a wymiana dokumentów ratyfikacyjnych ma być uskuteczniiona w Berlinie.

W dowód tego podpisali obustronni pełnomocnicy układ niniejszy własnoręcznie w dwóch równobrzmiących wygotowaniach i wycisnęli na nim swe pieczęcie.

Berlin, dnia 3. stycznia 1912.

(L. S.) **Hrabia Władysław Szögyény** wlr.

(L. S.) **Baron Maksymilian Biegeleben** wlr.

(L. S.) **Herman Bareck** wlr.

Nos visis et perpensis tractatus huius articulis, omnes illos pro Austria ratos hisce confirmatosque habere profiteamur ac declaramus verbo Nostro promittentes, Nos omnia quae in illis continentur, fideliter executioni mandatuos esse.

In quorum fidem majusque robur praesentis ratihabitionis Nostrae tabulas manu Nostra signavimus sigilloque Nostro adpresso firmari jussimus.

Dabantur Viennae die vigesimo quinto mensis martii anno Domini millesimo nongentesimo duodecimo, Regnorum Nostrorum sexagesimo quarto.

Franciscus Josephus m. p.

Leopoldus Comes Berchtold ab et in Ungarschitz m. p.

Ad mandatum Sacrae Caesaricae et Regiae Apostolicae Majestatis proprium:

Theodorus Ippen m. p.

Caes. et Reg. Consul Generalis.

Protokół końcowy.

Przy podpisaniu zawartego w dniu dzisiejszym traktatu państwowego dla zapobiegania podwójnym opodatkowaniom, które mogłyby wynikać wskutek stosowania ustaw podatkowych, obowiązujących w Austrii względnie w Hessyi, zawarli podpisani pełnomocnicy jeszcze następujące porozumienie, które ma mieć równą z traktatem moc i skuteczność.

Strony kontraktujące zgadzają się na to, iż c. k. austriackie i wielko-książęce hesskie władze podatkowe mają w celu wykonania traktatu państwowego upoważnienie do bezpośredniego komunikowania się, tudzież do udzielania sobie na zapytanie wyjaśnień z aktów urzędowych, oraz iż do tych za-

pytań i wyjaśnień ma znaleźć zastosowanie obowiązek dochowania tajemnicy urzędowej, a wreszcie, że akta nie będą przesyłane.

Protokół niniejszy, który należy uważać za zatwierdzony przez obie Strony wskutek wymiany ratyfikacji traktatu państwowego, sporządzono w Berlinie w podwójnem wygotowaniu dnia 3. stycznia 1912.

(L. S.) **Hrabia Władysław Szögyény** wlr.

(L. S.) **Baron Maksymilian Biegeleben** wlr.

(L. S.) **Herman Bareck** wlr.

Powyższy traktat państwowy ogłasza się na zasadzie § 285. ustawy z dnia 25. października 1896, Dz. u. p. Nr. 220, dotyczącej bezpośrednich podatków osobistych. z mocą obowiązującą dla królestw i krajów reprezentowanych w Radzie państwa.

Wiedeń, dnia 10. maja 1912.

Stürgkh wlr.

Zaleski wlr.

103.**Rozporządzenie Ministerstwa skarbu z dnia 16. maja 1912,****dotyczące wytwarzania i pomnażania drożdży czystej kultury w browarach aparatowych.**

Uzupełniając postanowienia § 6., rozdział II. B, przepisu wykonawczego o podatku od piwa z dnia 21. lipca 1899, Dz. u. p. Nr. 129, rozporządza się, co następuje:

W browarach, w których wytworzona ilość brzezki piwnej bada się urzędowo z pomocą przyrządu kontrolno-mierniczego do brzezki piwnej, dozwolone jest wytwarzanie i pomnażanie drożdży czystej kultury pod następującymi warunkami:

1. Każdy przedsiębiorca browaru, który chce prowadzić hodowlę lub pomnażanie drożdży czystej kultury, winien wnieść odnośne doniesienie na 14 dni przed rozpoczęciem do właściwej władzy skarbowej pierwszej instancji. Do doniesienia tego należy dołączyć w potrójnem wygotowaniu:

- a) dokładny opis postępowania, które będzie stosowane przy zamierzonym wytwarzaniu, względnie pomnażaniu drożdży czystej kultury;
- b) dokładny plan lokalu, w którym postępowanie to ma być wykonywane; jeżeli postępowanie to przeprowadza się w samym lokalu fermentacyjnym, należy przeznaczyć na czystą hodowlę drożdży, względnie ich pomnażanie osobne kadzie i poznać je;
- c) spis wszystkich przy tem używanych naczyń i urządzeń fabrycznych z podaniem ich pojemności.

2. Na skutek doniesienia tego zarządza się oględziny, polegające na zbadaniu prawdziwości przedłożonych załączników i na urzędowem oznaczeniu lokalu przemysłowego oraz zgłoszonych naczyń i urządzeń fabrycznych.

Urzędowe zbadanie pojemności naczyń i urządzeń fabrycznych ma odbyć się tylko wtedy, jeżeli zachodzą uzasadnione zarzuty przeciw prawdziwości dat, podanych przez strony.

Wynik tej czynności urzędowej należy stwierdzić w protokole, którego jeden egzemplarz, zaopatrzone poświadczeniem urzędowem, otrzymuje przedsiębiorca browaru, a drugi egzemplarz kierownik powiatowy nadzoru. Trzeci egzemplarz pozostaje u władzy skarbowej pierwszej instancji. Egzemplarz, wydany przedsiębiorcy, należy złożyć w browarze w miejscu, przeznaczonem na przechowywanie papierów kontrolnych, jako integralną część składową protokołu oględzin celem każdego przeglądu przez organa skarbowe.

3. O każdej zmianie sposobu postępowania, lokalu przemysłowego albo naczyń i urządzeń fabrycznych należy donieść na 8 dni przed ich przeprowadzeniem władzy skarbowej pierwszej instancji w potrójnem wygotowaniu. Wskutek odnośnego doniesienia należy wdrożyć postępowanie według zarządzeń powyższych (punkt 2.).

4. Pobranie pewnej ilości brzezki piwnej potrzebnej do hodowli, względnie do pomnożenia drożdży czystej kultury należy podać wyraźnie w zgłoszeniu odnośnej warki z wymiencieniem pobrać się mającej ilości brzezki oraz okoliczności, czy będzie ona pobrana przed wypuszczeniem do kadzi fermentacyjnych czy też z pewnej kadzi fermentacyjnej. W żadnym razie nie można pobierać brzezki przed urzędowem zbadaniem warki. Urząd boletujący ma uwidocznic w bolecie daty odnośne.

5. Jeżeli świeżą brzezkę piwną pobiera się z kadzi fermentacyjnych lokalu fermentacyjnego, wówczas należy uwidocznic to w sposób odpowiedni w zapiskach dla piwnicy fermentacyjnej z podaniem numeru kadzi i pobranej ilości.

6. Dopełnianie kadzi fermentacyjnych w lokalu fermentacyjnym po pobraniu brzezki dla hodowli drożdży względnie ich pomnożenia do normalnej ilości płynu jest zakazane.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi zaraz w życie.

Zaleski wlr.

104.**Ustawa z dnia 17. maja 1912,****dotycząca podwyższenia wolnej od egzekucji kwoty z poborów służbowych, plac, poborów zaopatrzenia i i.**

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam, co następuje:

Artykuł I.

Paragraf 2., ustęp 1. i 2. ustawy z dnia 29. kwietnia 1873, Dz. u. p. Nr. 68, w brzmieniu, zmienionem artykułem I. ustawy z dnia 26. maja 1888, Dz. u. p. Nr. 75, oraz § 1. ustawy z dnia 21. kwietnia 1882, Dz. u. p. Nr. 123, zostają zmienione w ten sposób, iż w miejsce słów „800 złotych reńskich“ wstępują słowa:

„2000“ koron“.

Artykuł II.

Artykuł II., ustęp 1. i 2. ustawy z dnia 26. maja 1888, Dz. u. p. Nr. 75, i §§ 2. i 5.

ustawy z dnia 21. kwietnia 1882, Dz. u. p. Nr. 123, oraz § 291., ustęp 1., 2. i 3. ustawy z dnia 27. maja 1896, Dz. u. p. Nr. 79, zostają zmienione w ten sposób, iż słowa „500 złotych reńskich“ zastąpi się słowami:

„1200 koron“.

Artykuł III.

Artykuł IX., l. 8. i 10. ustawy z dnia 27. maja 1896, Dz. u. p. Nr. 78, zostaje zmieniony w ten sposób, iż:

1. w razie egzekucyi na pobory osób, pozostających w służbie publicznej, lub osób, zajmujących posady w służbie prywatnej, i osób po nich pozostałych w celu świadczenia utrzymania, należącego się w myśl ustawy, pozostaje zobowiązanemu wolną połowa poboru rocznego, wyjątego zresztą z pod egzekucyi, a co najmniej przy poborach w służbie czynnej kwota 800 K, zaś przy poborach osób, należących do siły zbrojnej i żandarmeryi kwota 1000 K, wreszcie przy poborach emerytalnych (odprawie) kwota 500 K;

2. ograniczenia, obowiązujące zresztą co do egzekucyi na odsetki z wojskowej kaucyi małżeńskiej, nie stoją na przeszkodzie egzekucyi, prowadzonej z powodu utrzymania, należącego się w myśl ustawy, przez żonę lub dzieci, spłodzone w małżeństwie, dla którego kaucyę ustanowiono;

3. § 292., ustęp 1., ustawy z dnia 27. maja 1896, Dz. u. p. Nr. 79, ma opiewać:

„Jeżeli z powodu pretensyi do świadczenia utrzymania, należącego się w myśl ustawy, prowadzi się egzekucyę na pobory i wierzytelności, wymienione w § 291., wówczas tylko kwota 500 K wyłączoną jest z pod egzekucyi.“

Artykuł IV.

§ 24. ustawy z dnia 12. lipca 1872, Dz. u. p. Nr. 112, zostaje zmieniony w ten sposób, iż w miejsce słów „350 złotych reńskich“ mają wstąpić słowa „1200 koron“.

Artykuł V.

Zapowiedzenia u osób trzecich, pozostające w sprzeczności z postanowieniami ustawy niniejszej, a dozwolone przed rozpoczęciem się jej mocy obowiązującej, należy znieść na wniosek przeciwnika strony zagrożonej.

Postanowienia ustawy tej nie naruszają natomiast praw, nabytych ważnie przed rozpoczęciem się jej mocy obowiązującej drogą ustępstwa lub innego aktu prawnego, tudzież drogą egzekucyi stosownie do ustaw, które aż do tej chwili istniały.

Artykuł VI.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z pierwszym dniem trzeciego miesiąca kalendarzowego, następującego po jej ogłoszeniu.

Wykonanie ustawy tej poruczam Memu całemu Ministerstwu.

Wiedeń, dnia 17. maja 1912.

Franciszek Józef wkr.

Stürgkh wkr.

Bráf wkr.

Zaleski wkr.

Roessler wkr.

Hussarek wkr.

Georgi wkr.

Hochenburger wkr.

Heinold wkr.

Forster wkr.

Trnka wkr.

Długosz wkr.

Dziennik ustaw państwa

dia

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Cześć XLIII. — Wydana i rozesłana dnia 1. czerwca 1912.

Treść: (№ 105 i 106.) 105. Rozporządzenie, dotyczące zmiany niektórych postanowień przepisu wykonawczego do ustawy o taryfie celnej z dnia 13. lutego 1906 i objaśnień do taryfy celnej z dnia 13. lutego 1906. — 106. Rozporządzenie w sprawie uzupełnienia rozporządzenia z dnia 17. listopada 1911, dotyczącego ponoszenia kosztów badań w obrocie celnym.

105.

Rozporządzenie Ministerstw skarbu, handlu i rolnictwa z dnia 25. maja 1912,

dotyczące zmiany niektórych postanowień przepisu wykonawczego do ustawy o taryfie celnej z dnia 13. lutego 1906, Dz. u. p. Nr. 22, i objaśnień do taryfy celnej z dnia 13. lutego 1906.

Następujące postanowienia przepisu wykonawczego do ustawy o taryfie celnej z dnia 13. lutego 1906, Dz. u. p. Nr. 22, oraz objaśnień do taryfy celnej, wydanych na zasadzie artykułu V. ustawy o taryfie celnej z dnia 13. lutego 1906, Dz. u. p. Nr. 20, obwieszczeniem z dnia 13. czerwca 1906, Dz. u. p. Nr. 115, uzupełnia się, względnie zmienia się w sposób następujący:

I. Co do przepisu wykonawczego.

Punkt 6. załącznika C do § 18. a), V przepisu wykonawczego ma opiewać:

6. Artykuły, zgłoszone jako „piwo barwne“, „wyciąg piwny“, „wyciąg piwny musujący“, „wyciąg metonowy“ itp. (służące do zabarwiania piwa na ciemno albo do sporządzania trunku domowego) z barwika cukrowego z dodatkiem chmielu, słodu itp.

lub bez tych dodatków, dalej artykuły w oznaczonych dozach do przyrządzania piwa domowego.

Uwagę pod spodem tekstu **) postanowienia tego należy skreślić.

II. Co do objaśnień.

Dodatek, zamieszczony w ustępie 1., uwagi 1. do Nru 107. „dalej piwo barwne“ aż do końca należy skreślić i wstawić natomiast:

dalej piwo barwne (barwne piwo słodowe), oraz więcej lub mniej skoncentrowany, nieraz częściowo sfermentowany wyciąg słodu barwnego, podobny według znamion zewnętrznych do cukru barwnego Nru 20. Towary, deklarowane jako piwo barwne, co do których zażądano ekspedycji według Nru 107., mogą być ekspedytowane tylko pod warunkiem przedłożenia uzyskanego na koszt strony certyfikatu rozbiorowego c. k. rolniczchemicznej Stacji doświadczalnej w Wiedniu, tudzież pod warunkiem opłacenia podatku spożywczego od piwa według rzeczywistej zawartości wyciągu, którą ma stwierdzać wspomniany certyfikat, wzgl. przy sfermentowaniu piwie barwnem według zawartości brzezki zakładowej. Inne piwa barwne, to jest piwa z barwika cukrowego z dodatkiem lub bez dodatku chmielu itd. zobacz § 18. p. w. (załącznik C).

Ustępy 2. i 3. uw. 8. do Nrów 177. i 178. należy wykreślić i wstawić natomiast:

Płynne mieszaniny oleju skalnego z zwyczajnem (nie perfumowanem) mydłem należy ekspedytować według Nru 177. wzgl. 178. zależnie

od tego, czy gęstość mieszaniny wynosi mniej aniżeli 880°, czy też więcej; jeżeli mieszaniny takie dowozi się w opakowaniach, które pociągają za sobą taryfowanie jako mydło przednie, należy wymierzać cło taksamo jak przy płynnych mieszaninach oleju skalnego z mydłem perfumowanym według Nru 637. *b*, o ile nie wchodzi w rachubę taryfowanie według Nru 633.

Gęste mieszaniny oleju skalnego z mydłem zwyczajnym (w formie maści oraz stałe) w opakowaniu, dopuszczalnym dla mydła zwyczajnego według uw. 2. do Nru 637., Nr. 100. *a*, zaś w opakowaniu innym, jakoteż takie mieszaniny oleju skalnego z mydłem przednim Nr. 637. *b*, ewentualnie Nr. 633.

Po ostatnim ustępie uw. og. do Nrów 255. do 260. należy umieścić następujący odsyłacz:

Co do taryfowania wstążek jedwabnych, tkanych na sposób rypsu, z. ustęp 3. uw. do Nru 259.

Po ustępie 2. uw. do Nru 259. należy zamieścić następujący ustęp nowy:

Wstążki, tkane na sposób rypsu, z czysto jedwabną osnową można ekspedycyować według Nru 259. *c* tylko wówczas, jeżeli wstążki te w wątku zawierają widocznie prócz jedwabiu co najmniej 30% bawełny lub innego przedziwa. W przeciwnym razie winien być towar przed ostatecznym wymiarem cła zbadany przez główny Urząd celny w Wiedniu, który stwierdzi w drodze chemicznej ciężar innego przedziwa w stosunku do jedwabiu, zawartego razem w osnowie i wątku; oclenie wstążki jako półjedwabnej może mieć miejsce tylko wówczas, jeżeli według wyniku badania ilość innego przedziwa, użytego do wyrobu wstążek, waży więcej jak 15%. W razie użycia mniejszej ilości innego przedziwa należy otaryfować wstążki jako czysto jedwabne.

W uw. 1. do Nru 439. należy wstawić jako ustęp drugi:

Według Nru 439. należy traktować także rury, utoczone z nasuniętymi na nie łożniami kryzami.

W miejsce ustępu 1. i 2. uw. og. 1. i ustępu 1. uw. 2. do Nrów 558. i 559. należy umieścić następujące postanowienia:

1. Od okrętów, zbudowanych za granicą, do użytku na morzu (nie na jeziorach) nie należy pobierać należności celnej także wtedy, jeżeli okręty te są wciągnięte do rejestru okrętowego austriackiego lub węgierskiego.

Natomiast łodzie wiosłowe, żagłówki i łodzie motorowe, welocypedy wodne, barki parowe itp., służące do przewozu osób w celach sportowych i luksusowych, także w razie używania ich wyłącznie na morzu podlegają opłacie cła wówczas, jeżeli używane są ciągle przez mieszkańców obszaru celnego i zawijają stale do portów krajowych; takie łodzie wiosłowe, welocypedy wodne, następnie jachty żagłowe z tramem metalowym lub bez tegoż o wadze poszczegółnej

sztuki do 1500 *kg* (łącznie z przedmiotami, służącymi zwyczajnie do wyposażenia okrętu) oraz łodzie motorowe o długości 6-5 *m* należy oclić nie jak okręty, lecz według jakości materiału; przy łodziach motorowych należy motory taryfować oddzielnie według Nrów 528., 539., wzgl. 554. Ciężar motorów tych, o ile nie można ich odmontować bez większego zachodu, można wykazać wiarogodnymi fakturami lub zbadać na żądanie strony przez oszacowanie przy współudziale rzeczoznawcy, wezwanego na koszt strony.

2. Jachty żagłowe z tramem metalowym lub bez tegoż o wadze poszczegółnej sztuki ponad 1500 *kg* (łącznie z przedmiotami, służącymi zwyczajnie do wyposażenia okrętu) oraz łodzie motorowe o długości ponad 6-5 *m*, z wyjątkiem okrętów parowych (także barek parowych), podlegających ocleniu według Nru 559., należy oclić według głównych części składowych, a zatem okręt według Nru 558. lub 559., motor według jakości materiału (Nr. 528, 539, wzgl. 554), ewentualnie np. także akumulatory lub zbiorniki (cysterny), oddzielnie według ciężaru.

Między ustępem 22. „Boraks, ukształtowany lub rafinowany . . .” i ustępem 23. „Kamień winny surowy Nru 599. *a* . . .” uw. 1. do Nru 599. należy zamieścić następujące nowe ustępy:

Perboraty, podpadające pod Nr. 622. różnią się od boraksu, jak następuje: Jeżeli rozczyń wodnisty perboratu rozpuści się kilkoma kroplami rozczyń siarkanu żelazowego, nasyconego kwasem siarkowym, wówczas rozczyń przedtem bezbarwny zabarwia się po słabem ogrzaniu na żółto wskutek powstania siarkanu żelazowego.

Jeżeli doda się do rozczyń perboratowego kilka kropli rozczyń nadmanganianu potasowego i rozcieńczonego kwasu siarkowego, wówczas znika czerwone zabarwienie nadmanganianu, który się burzy i utlenia.

Między ustępami 7. i 8. uw. 9. do Nru 599. należy wstawić następujący ustęp nowy:

Co do rozróżniania boraksu od perboratu sodu, podpadającego pod Nr. 622., por. uw. 1. do Nru 599.

W ostatnim ustępie uw. 2. do Nru 637. należy zamiast „Nr. 178” wstawić: zobacz uw. 8. do Nrów 177. i 178.

W przedostatnim ustępie uw. 4. do Nru 637. należy zamiast kropki wstawić: (zobacz uw. 8. do Nrów 177. i 178.).

W ostatnim ustępie uw. do Nru 640. należy zamiast „Nr. 176” wstawić: zobacz uw. 8. do Nrów 177. i 178.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi zaraz w życie.

Bráf wtr.

Zaleski wtr.

Roessler wtr.

106.**Rozporządzenie Ministerstwa skarbu z dnia 25. maja 1912 .**

w sprawie uzupełnienia rozporządzenia z dnia 17. listopada 1911, Dz. u. p. Nr. 216, dotyczącego ponoszenia kosztów badań w obrocie celnym.

Wypadki, wyliczone w punkcie 1. rozporządzenia, dotyczącego ponoszenia kosztów badań w obrocie celnym (Dz. u. p. Nr. 216, Dz. r.

Nr. 192), w których koszty analizy spadają bezwarunkowo na stronę, należy uzupełnić następującymi nowymi punktami:

14. Przy ekspedycji piwa barwnego (barwnego piwa słodowego) według Nru 107. (Uw. 1. do Nru 107.).

15. Przy ekspedycji nieczystego wapna w drobnych kawałkach, zawierającego kwas węglowy, według Nru 146. b (uw. 1. do Nru 146. i uw. 10. do Nru 600.).

Rozporządzenie to wchodzi zaraz w życie.

Zaleski wlr.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Cześć XLIV. — Wydana i rozesłana dnia 5. czerwca 1912.

Treść: (№ 107 i 108.) 107. Ustawa, dotycząca zmiany powszechnej ustawy górniczej z dnia 23. maja 1854, odnośnie do regulacji wypłacania płacy w górnictwie. — 108. Rozporządzenie, dotyczące zmiany terminów zapłaty podatku domowo-czynszowego w poborczym okręgu podatkowym Tyn nad Wełtawą w Czechach.

107.

Ustawa z dnia 17. maja 1912,

dotycząca zmiany powszechnej ustawy górniczej z dnia 23. maja 1854, Dz. u. p. Nr. 146, odnośnie do regulacji wypłacania płacy w górnictwie.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam, co następuje:

Artykuł I.

§ 206. p. u. g. w brzmieniu, ustalonym artykułem I. ustawy z dnia 3. maja 1896, Dz. u. p. Nr. 75, zastępuje się postanowieniami następującymi:

§ 206.

Przedsiębiorca kopalni jest obowiązany wypłacać swym nadzorcom płacę przynajmniej co miesiąc, a swym robotnikom przynajmniej co 14 dni; gdzie istnieją krótsze terminy dla wypłaty płac robotniczych, nie wolno ich przedłużać. Przy wystąpieniu z służby należy wypłacić płacę natychmiast. Dni, w których wypłaca się płacę regularnie, należy ustalić w regulaminie służbowym.

Z powodu wierzitelności, które przedsiębiorca kopalni lub osoba trzecia ma do nadzorca lub robotnika, nie wolno wzbronić wystąpienia z służby.

§ 206. a.

Płacę należy wypłacać w gotówce.

Potrącenia z płacy są dopuszczalne tylko o tyle, o ile są przewidziane w regulaminie służbowym lub dopuszczone osobnymi ustawami.

Światła i narzędzi ma przedsiębiorca kopalni dostarczać swym robotnikom bezpłatnie; za uszkodzenie tych środków roboczych odpowiada robotnik tylko w razie zawinienia.

Środki wybuchowe i inne środki robocze, które przedsiębiorca wydaje robotnikom z zastrzeżeniem policzenia przy wypłacie płacy, nie mogą być im dostarczane po cenie wyższej od ceny własnych kosztów. Ilość i cenę policzonych środków wybuchowych i innych środków roboczych należy wykazywać robotnikom za każdy okres płacy w wykazie zarobków.

§ 206. b.

Czas potrzebny na wypłatę płacy należy wliczać do prawidłowego czasu trwania szycht.

W lokalach gospód i szynkowni nie wolno uskuteczniać wypłaty płacy.

§ 206. c.

Jeżeli w celu obrachowania płacy oblicza się świadczenia robocze według ilości i pojemności naczyń do wydobywania urobku, wówczas należy uwidocznnić pojemność tę na naczyniach w sposób trwały, o ile nie używa się naczyń równej pojemności.

W razie używania naczyń tej samej pojemności wystarczy podać ją robotnikom przez przybicie odnośnego uwiadomienia.

Jeżeli świadczenia robocze oblicza się według ciężaru ładunkowego naczyń do wydobywania urobku, wówczas musi się stwierdzić tarę każdego naczynia przed wzięciem go w użycie i następnie na nowo przynajmniej raz w każdym roku obrotowym, a o ile nie używa się naczyń o równym w przybliżeniu ciężarze, uwidocznic tarę tę w sposób trwały na naczyniu. W razie używania naczyń o równym w przybliżeniu ciężarze, wystarczy uwiadomić robotników o ich przeciętnej tarze po każdym jej ustaleniu przez przybicie odnośnego ogłoszenia.

§ 206. d.

Jeżeli naczynia do wydobywania urobku ładuje się niedostatecznie lub wbrew przepisom, wówczas musi się liczyć przy oznaczaniu płacy ich zawartość, o ile ona odpowiada przepisom.

Artykuł II.

§ 248. p. u. g. w brzmieniu, ustalonym artykułem II. ustawy z dnia 3. maja 1896, Dz. u. p. Nr. 75, zastępuje się postanowieniami następującymi:

§ 248.

Na przedsiębiorców kopalni, którzy przekraczają przepisy §§ 206. do 206. d, należy nakładać grzywny od 20 do 1000 K.

Grzywnie od 10 do 100 K podpada przedsiębiorca kopalni za każdego robotnika górniczego, którego przyjął do roboty bez świadectwa uwolnienia, przepisanego w § 208.

Artykuł III.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie w cztery miesiące po ogłoszeniu. Równocześnie przestaje

obowiązywać ustawa z dnia 3. maja 1896, Dz. u. p. Nr. 75.

Artykuł IV.

Wykonanie ustawy tej poruczam Memu Ministrowi robót publicznych.

Wiedeń, dnia 17. maja 1912.

Franciszek Józef wkr.

Stürgkh wkr.

Trnka wkr.

108.

Rozporządzenie Ministerstwa skarbu z dnia 28. maja 1912,

dotyczące zmiany terminów zapłaty podatku domowo-czynszowego w poborczym okręgu podatkowym Tyn nad Wełtawą w Czechach.

Na zasadzie ustawy z dnia 11. czerwca 1894, Dz. u. p. Nr. 110, rozporządza się, że podatek domowo-czynszowy, który według postanowień dotychczasowych miał być płacony w poborczym okręgu podatkowym Tyn nad Wełtawą w ratach kwartalnych, płatnych z góry dnia 1. stycznia, 1. kwietnia, 1. lipca i 1. października, uiszczany być ma w powyższym okręgu na przyszłość w czterech równych ratach, zapadających dnia 1. lutego, 1. maja, 1. sierpnia i 1. listopada każdego roku.

Te same terminy zapłaty obowiązywać mają w myśl § 7. ustawy z dnia 9. lutego 1882, Dz. u. p. Nr. 17, także dla pięcioprocentowego podatku od czystego dochodu z budynków, uwolnionych całkowicie albo częściowo od podatku domowo-czynszowego z tytułu prowadzenia budowy.

Rozporządzenie niniejsze zacznie obowiązywać z dniem 1. lipca 1912.

Zaleski wkr.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XLV. — Wydana i rozesłana dnia 11. czerwca 1912.

Treść: (M 109—113.) 109. Obwieszczenie, dotyczące świadectw kobiecej szkoły przemysłowej dla szycia bielizny i krawiectwa z czeskim językiem wykładowym w Göding. — 110. Obwieszczenie, dotyczące zmiany nazwy okręgów szacunkowych dla rozkładu podatku osobisto-dochodowego „miasto Baden z Weikersdorfem“ i „powiat polityczny Baden z wyłączeniem gmin Baden i Weikersdorf“. — 111. Obwieszczenie, dotyczące używania częściowych zapisów długu (zapisów długu krajowych kolei żelaznych) śląskiej krajowej pożyczki kolejowej I. emisji w kwocie 5,061.000 K do korzystnego umieszczenia kapitałów fundacyjnych, pupilarnych i tym podobnych. — 112. Rozporządzenie w sprawie wykonania postanowień § 19. ustawy z dnia 26. kwietnia 1912 o prawie budowl. — 113. Rozporządzenie, którem wydatkuje się postanowienia kompetencyjne co do prowadzenia ksiąg gruntowych i co do spraw egzekucyjnych z powodu zmienionego dolnoaustriacką ustawą krajową z dnia 2. lutego 1907, Dz. u. i r. kr. Nr. 4, odgraniczenia dzielnic wiedeńskich.

109.

Obwieszczenie Ministra handlu w porozumieniu z Ministrem robót publicznych z dnia 14. maja 1912, dotyczące świadectw kobiecej szkoły przemysłowej dla szycia bielizny i krawiectwa z czeskim językiem wykładowym w Göding.

Na zasadzie § 14. d, ustępu 3. ustawy z dnia 5. lutego 1907, Dz. u. p. Nr. 26, względnie rozporządzenia Ministra handlu w porozumieniu z Ministrem wyznań i oświaty z dnia 26. lipca 1907, Dz. u. p. Nr. 180, przyjmuje się kobiecą szkołę przemysłową dla szycia bielizny i krawiectwa z czeskim językiem wykładowym w Göding do spisu tych przemysłowych zakładów naukowych, których świadectwa zastępują przy zgłaszaniu przez kobiety przemysłu krawieckiego, ograniczonego do sukien damskich i dziecięcych, dowód prawidłowego ukończenia nauki.

Roessler wlr.

Trnka wlr.

110.

Obwieszczenie Ministerstwa skarbu z dnia 31. maja 1912,

dotyczące zmiany nazwy okręgów szacunkowych dla rozkładu podatku osobisto-dochodowego „miasto Baden z Weikersdorfem“ i „powiat polityczny Baden z wyłączeniem gmin Baden i Weikersdorf“.

Ze względu na połączenie gmin Baden i Weikersdorf koło Badenu w jedną gminę pod nazwą „Baden, które nastąpiło według obwieszczenia c. k. Namiestnika arcyksięstwa Austrii poniżej Anizy z dnia 28. lutego 1912, Dz. u. kr. dla Austrii niższej Nr. 48, zmienia się nazwę okręgu szacunkowego dla rozkładu podatku osobisto dochodowego „miasto Baden z Weikersdorfem“ na „miasto Baden“, zaś nazwę okręgu szacunkowego „powiat polityczny Baden z wyłączeniem gmin Baden i Weikersdorf“ na „powiat polityczny Baden z wyłączeniem miasta Baden“.

W ślad za tem należy sprostować odpowiednio spis okręgów szacunkowych podatku osobisto-dochodowego, ogłoszony reskryptem Ministerstwa skarbu z dnia 4. października 1897, Dz. u. p. Nr. 233 (strona 1342. XCII. części Dziennika ustaw państwa, wydanej dnia 9. października 1897).

Zaleski wlr.

111.**Obwieszczenie Ministerstwa skarbu w porozumieniu z Ministerstwem sprawiedliwości z dnia 1. czerwca 1912,**

dotyczące używania częściowych zapisów długu (zapisów długu krajowych kolei żelaznych) śląskiej krajowej pożyczki kolejowej I. emisji w kwocie 5,061.000 K do korzystnego umieszczania kapitałów fundacyjnych, pupilarnych i tym podobnych.

Kraj Śląska zaciągnął na zasadzie uchwały sejmowej z dnia 8. listopada 1910, zatwierdzonej Najwyższem postanowieniem z dnia 12. maja 1911, w celu budowy i puszczenia w ruch krajowych kolei żelaznych 4¹/₂ procentową krajową pożyczkę kolejową I. emisji w kwocie 5,061.000 K w częściowych zapisach długu (zapisach długu krajowych kolei żelaznych) po 10.000, 1000 i 200 K, co do których zachodzą warunki, określone w artykułach XVII., względnie XV. ustawy z dnia 8. sierpnia 1910, Dz. u. p. Nr. 149, o kolejach niższego rzędu. Zapisy długu tej 4¹/₂ procentowej śląskiej krajowej pożyczki kolejowej I. emisji w ogólnej kwocie imiennej 5,061.000 K nadają się przeto na zasadzie artykułu XVII. powołanej ustawy do korzystnego umieszczania kapitałów fundacji, zakładów stojących pod nadzorem publicznym, urzędu pocztowych kas oszczędności, dalej pieniędzy pupilarnych, fideikomisowych i depozytowych, tudzież na kaucyje służbowe i handlowe.

Hochenburger wtr.

Zaleski wtr.

112.**Rozporządzenie Ministerstwa skarbu w porozumieniu z Ministerstwem robót publicznych z dnia 3. czerwca 1912,**

w sprawie wykonania postanowień § 19. ustawy z dnia 26. kwietnia 1912, Dz. u. p. Nr. 86, o prawie budowli.

Artykuł 1.

Na zasadzie § 19. ustawy z dnia 26. kwietnia 1912, Dz. u. p. Nr. 86, o prawie budowli, przysłu-

gują zjednoczeniom budowlanym o celach dobra powszechnego, oznaczonym w § 1. ustawy z dnia 28. grudnia 1911, Dz. u. p. Nr. 243 i w artykule 1. wydanego do niej rozporządzenia wykonawczego z dnia 10. lutego 1912, Dz. u. p. Nr. 31, wymienione w artykułach 2 do 5 ulgi co do należyłości za nabycie lub dalsze pozbycie prawa budowli przez te związki budowlane, tudzież co do ekwiwalentu od wartości prawa budowli, służącego takim związkom.

Artykuł 2.

Jeżeli zjednoczenie budowlane ogólnie użyteczne wspomnianego w artykule 1. rodzaju nabędzie sposobem odpłatnym prawo budowli na niezabudowanym gruncie w celu pobudowania na nim małych mieszkań po myśli §§ 6. i 7. ustawy z dnia 22. grudnia 1910, Dz. u. p. Nr. 242, i jeśli udzieli się na ten cel według § 4. tejże ustawy z funduszu pieczy nad mieszkaniem pośredniej lub bezpośredniej pomocy kredytowej, wówczas nabycie prawa budowli przez zjednoczenie budowlane podlega należyłości w wysokości połowy stóp należyłościowych, ustanowionych w § 1. ustawy z dnia 18. czerwca 1901, Dz. u. p. Nr. 74.

Jeżeli w chwili nabycia prawa budowli przyrzeczono już wprowadzić pomoc kredytową z funduszu pieczy nad mieszkaniem, lecz jej jeszcze nie udzielono, wówczas należy przyznać tę ulgę pod warunkiem, iż wobec władzy skarbowej zostanie udowodnione w ciągu dwóch lat po nabyciu prawa budowli przeprowadzenie zabezpieczenia hipotecznego, przewidzianego w § 5. ustawy z dnia 22. grudnia 1910, Dz. u. p. Nr. 242. Termin ten można przedłużyć z powodów na szczególne uwzględnienie zasługujących. Jeżeli nie dostarczy się dowodu w czasie właściwym, należy uzupełnić należyłość do pełnej kwoty, jaka ma być uiszczona według ogólnych przepisów należyłościowych.

Dobrodziejstwo to gaśnie w przypadkach wspomnianych w obu ustępach poprzedzających:

- a) jeżeli zabezpieczenie, o którym mowa w ustępie drugim, zostanie wykreślone przed upływem dziesięciu lat po nabyciu prawa budowli wskutek wypowiedzenia pożyczki, udzielonej przez fundusz pieczy nad mieszkaniem lub przezeń poręczonej, tudzież
- b) jeżeli zjednoczenie budowlane w ciągu trzech lat po nabyciu prawa budowli nie wybuduje na gruncie tem prawem obciążonym nadającego się do użytku domu z małymi mieszkaniem (§ 7. ustawy z dnia 22. grudnia 1910, Dz. u. p. Nr. 242; artykuły 8. i 9. statutu funduszu pieczy nad mieszkaniem, ogłoszonego obwieszczeniem z dnia 9. lutego 1912, Dz. u. p.

Nr. 28, a oznaczonego w dalszym ciągu literami „st. f. m.“).

O okolicznościach, uzasadniających zgaśnięcie dobrodziejstwa, winno zjednoczenie budowlane donieść władzy skarbowej w ciągu czternastu dni po ich zajściu, gdyż w przeciwnym razie będzie pobrana nadwyżka należitości, przypadająca według ogólnych przepisów należitościowych, w podwójnym wymiarze.

Artykuł 3.

W przypadkach wspomnianego w artykule 2., ustęp 1. rodzaju, w których fundusz pieczy nad mieszkaniami w chwili nabycia prawa budowlania przez zjednoczenie budowlane nie udzielił jeszcze pomocy kredytowej albo jeszcze nie przyrzekł jej, albo też w przypadkach, w których w ogólności nie korzysta się z pomocy kredytowej funduszu, należy stosować postanowienia pierwszego i ostatniego ustępu artykułu 2. pod następującymi warunkami:

1. Na nabytem prawie budowlania musi być zahipotekowane na rzecz państwa jako ciężar rzeczowy zobowiązanie właściciela prawa budowlania

a) że w ciągu trzech lat po nabyciu prawa budowlania przez zjednoczenie budowlane ogólnie użyteczne wybuduje nadający się do użytku dom z małymi mieszkaniami (artykuł 2., ustęp przedostatni, lit. b, niniejszego rozporządzenia),

tudzież

b) że nie pozbędzie się prawa budowlania w ciągu dziesięciu lat po nabyciu tegoż prawa przez zjednoczenia budowlane, pominiawszy oznaczony w artykule 4. niniejszego rozporządzenia przypadek odpłatnego przeniesienia prawa budowlania, ustanowionego na gruncie zabudowanym przez dom własny, na jednego z członków zjednoczenia budowlanego.

2. Właściciel prawa budowlania (zjednoczenie budowlane ogólnie użyteczne, względnie w przypadkach artykułu 4. członek zjednoczenia, na którego przeniesiono prawo budowlania) musi w ciągu okresu dziesięcioletniego po nabyciu prawa budowlania przez zjednoczenie budowlane ogólnie użyteczne uczynić zadość przepisom artykułów 8., 9., 10., l. l. 3 i 4, artykułu 24., l. l. 1 i artykułów 25., 26., 27. i 29. st. f. m. co do utrzymania stanu budynku i mieszkań, tudzież używania tychże, oraz co do pobierania czynszów najmu, co do wypowiedzania mieszkań znajdujących się w domu z małymi mieszkaniami, co do ubezpieczenia ogniowego, jakoteż w przypadkach, wspomnianych w artykule 4. co do pozbycia prawa budowlania.

Dobrodziejstwo przyznane po myśli ustępu poprzedzającego gaśnie:

1. Jeżeli wspomniany także ciężar rzeczowy zostanie wykreślony przed upływem dziesięciu lat po nabyciu prawa budowlania przez zjednoczenie budowlane, oraz

2. jeżeli nie uczyni się zadość zobowiązaniom, wynikającym z tego ciężaru rzeczowego, w końcu

3. jeżeli zabraknie jednego z wymogów, oznaczonych pod 1. 2. ustępu pierwszego.

Artykuł 4.

Jeżeli na zasadzie prawa budowlania, którego nabycie podlegało niższej należitości po myśli artykułów 2. i 3. niniejszego rozporządzenia, wybuduje się dom z małymi mieszkaniami (artykuł 2., ustęp przedostatni, lit. b, tego rozporządzenia), a zjednoczenie budowlane ogólnie użyteczne przeniesie następnie prawo budowlania na odnośnej powierzchni gruntowej, a więc także dom z małymi mieszkaniami, stanowiący przynależność prawa budowlania, na jednego ze swych członków w sposób odpłatny przestrzegając odpowiednio postanowień artykułu 29. st. f. m. w sprawie nabywania domów własnych, wówczas niższy się należitość przypadająca od przeniesienia w razie, jeżeli wartość przeniesionego prawa budowlania nie przewyższa 10.000 K do połowy należitości przewidzianej w § 1. ustawy z dnia 18. czerwca 1901, Dz. u. p. Nr. 74, zaś w razie, jeżeli wartość ta jest wyższa niż 10.000 K, lecz nie przewyższa 15.000 K, do trzech czwartych części tejże należitości.

Dobrodziejstwo to gaśnie:

1. Jeżeli zjednoczenie budowlane ogólnie użyteczne utraci ulgę należitościową, przewidzianą w artykule 2. lub artykule 3. dla nabycia prawa budowlania na gruncie (artykuł 2., ustęp 3. i artykuł 3., ustęp ostatni), tudzież

2. jeżeli nie będzie przestrzegany jeden z wymogów, przepisanych dla nabywania domów własnych w artykule 29 st. f. m.

O okolicznościach, uzasadniających zgaśnięcie dobrodziejstwa, winno zjednoczenie budowlane ogólnie użyteczne donieść władzy skarbowej w ciągu 14. dni po ich zajściu; w przypadkach, wspomnianych pod 1. 2., ciężki obowiązek ten także na nabywcy prawa budowlania na gruncie, na którym stoi dom własny.

Artykuł 5.

Jeżeli na gruncie, obciążonym prawem budowlania na rzecz zjednoczenia budowlanego ogólnie użytecznego, stoi dom z małymi mieszkaniami (artykuł 2., ustęp przedostatni, lit. b, niniejszego rozporządzenia) i zostanie zahipotekowany na tem prawie budowlania na rzecz państwa albo funduszu pieczy nad mieszkaniami jako ciężar rzeczowy zobowiązanie właściciela prawa budowlania, że prawo to nie może być pozbyte bez zezwolenia Ministerstwa robót publicznych,

wówczas należy w czasie aż do wykreślenia tego ciężaru rzeczowego z ksiąg gruntowych szacować wartość prawa budowlanego, przysługującego zjednoczeniu budowlanemu ogólnie użytecznemu, w celu wymierzenia ekwiwalentu tylko na połowę wartości, ustalonej według ogólnych przepisów o szacowaniu prawa budowlanego.

Artykuł 6.

Przy wykonywaniu postanowień artykułów 1 do 5 niniejszego rozporządzenia należy stosować odpowiednio przepisy rozporządzenia ministeryjnego z dnia 10. lutego 1912, Dz. u. p. Nr. 31.

Artykuł 7.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie w dniu 15. czerwca 1912, równocześnie z ustawą z dnia 26. kwietnia 1912, Dz. u. p. Nr. 86 o prawie budowlanym.

Zaleski wlr.

Trnka wlr.

113.

Rozporządzenie Ministra sprawiedliwości z dnia 4. czerwca 1912,

którym wydaje się postanowienia kompetencyjne co do prowadzenia ksiąg gruntowych i co do spraw

egzekucyjnych z powodu zmienionej dolno-austriackiej ustawy krajowej z dnia 2. lutego 1907. Dz. u. i r. kr. Nr. 4, odgraniczenia dzielnic wiedeńskich.

Wskutek nowego odgraniczenia dzielnic wiedeńskich, postanowionej dolno-austriacką ustawą krajową z dnia 2. lutego 1907, Dz. u. i r. kr. Nr. 4, zarządza się odnośnie do rozporządzenia z dnia 8. kwietnia 1907, Dz. u. p. Nr. 105, iż spowodowane tem ustaleniem granic zmiany w właściwości wiedeńskiego Sądu krajowego i Sądów powiatowych Favoriten, Meidling, Hietzing, Rudolfsheim, Fünfhaus, Ottakring, Hernals, Währing i Döbling w Wiedniu pod względem prowadzenia ksiąg gruntowych mają wejść w życie w dniu 1. lipca 1912. To samo odnosi się do właściwości w sprawach egzekucyjnych, o ile właściwość ta zależy od tego, przy którym sądzie prowadzi się wykaz hipoteczny.

Hochenburger wlr.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XLVI. — Wydana i rozesłana dnia 12. czerwca 1912.

Treść: № 114. Rozporządzenie w sprawie wykonania ustawy o prawie budowli.

114.

Rozporządzenie Ministra sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem robót publicznych, Ministrem spraw wewnętrznych i Ministrem skarbu z dnia 11. czerwca 1912

w sprawie wykonania ustawy o prawie budowli.

Celem wykonania I. i II. rozdziału ustawy z dnia 26. kwietnia 1912, Dz. u. p. Nr. 86 o prawie budowli, rozporządza się:

§ 1.

Kościóły, prebendy, zakłady lub społeczności kościelne oraz zakłady lub związki o celach dobra powszechnego mogą według § 2. ustawy tylko wówczas ustanawiać na gruntach swoich prawo budowli, jeżeli polityczna władza krajowa ustali w każdym przypadku z osobna, że ustanowienie prawa budowli odpowiada interesowi publicznemu. Takie orzeczenie władzy administracyjnej jest dla sądu obowiązujące i musi się je wykazać przez dołączenie odnośnego dokumentu do prośby o wpis prawa budowli do księgi gruntowej. Proszący o wpis prawa budowli winien przeto postarać się o orzeczenie takie przed wniesieniem prośby.

Jeżeli zakład lub związek postawi odnośny wniosek powołując się na swoją działalność o celach dobra powszechnego, wówczas winna polityczna władza krajowa oświadczyć się również co do tej kwestyi wstępnej.

§ 2.

Ustawa nie zawiera wcale ograniczenia pojęcia dobra powszechnego, jakie należy wyprowadzać ze znaczenia tych słów. Pojęcie to można rozumieć w najszerszym znaczeniu i przeciwstawiać mu działalność, podejmowaną wyłącznie lub przeważnie w interesie poszczególnych osób. Fundacje, stowarzyszenia budowlane, spółki budowlane i związki budowlane należy uważać za zakłady lub zjednoczenia o celach dobra powszechnego w szczególności wówczas, jeżeli

- a) służą na podstawie swych statutów do polepszenia stosunków mieszkaniowych mniej zamożnej ludności i dążą wyłącznie lub przynajmniej przeważnie do celów, przytoczonych w § 4. ustawy z dnia 22 grudnia 1910, Dz. u. p. Nr. 242 (budowa małych mieszkań, nabywanie przeznaczonych na ten cel gruntów, nabywanie domów z małymi mieszkaniami, albo domów, które ma się przekształcić lub przebudować na małe mieszkania);
- b) ich statuty ograniczają dywidendę, przypadającą do rozdziału pomiędzy członków, na najwyżej pięć procent wpłaconych udziałów

oraz zapewniają członkom na wypadek rozwiązania spółki jedynie zwrot wpłaconych kwot udziałowych, zaś ewentualną resztę majątku spółki przeznaczają na cele dobra powszechnego (§ 12. ustawy z dnia 22. grudnia 1910, Dz. u. p. Nr. 242).

Jeżeli Ministerstwo robót publicznych uzna fundację lub zjednoczenie budowlane na podstawie § 30. statutu państwowego funduszu pieczy nad mieszkaniami dla mieszkań małych (obwieszczenie Ministerstwa robót publicznych z dnia 9. lutego 1912, Dz. u. p. Nr. 28) za instytucję o celach dobra powszechnego w rozumieniu ustawy o funduszu pieczy nad mieszkaniami (§ 12. ustawy z dnia 22. grudnia 1910, Dz. u. p. Nr. 242), wówczas należy w każdym razie uważać tę fundację lub to zjednoczenie budowlane także za instytucję o celach dobra powszechnego po myśli ustawy o prawie budowli.

§ 3.

Starając się o orzeczenie władzy administracyjnej należy przedłożyć umowy o prawo budowli, oraz inne dokumenty, potrzebne w danym razie do rozstrzygnięcia pytania, czy zachodzi interes publiczny. Zakłady i związki, które z powołaniem się na swoją działalność o celach dobra powszechnego chcą ustanowić prawo budowli na swych gruntach, winny nadto dostarczyć dokumentów (statutów, sprawozdań itp.) celem wyjaśnienia tej kwestyi wstępnej.

§ 4.

Polityczna władza krajowa winna przeprowadzić dochodzenia, potrzebne do wydania orzeczenia; może zasięgnąć w szczególności opinii właściwego w danej miejscowości wydziału mieszkaniowego, władz gminnych, zakładów ubezpieczenia społecznego oraz zjednoczeń, które mają na celu poprawę stosunków mieszkaniowych. Z powodu tych dochodzeń nie może jednak wydanie orzeczenia doznać zwłoki ponad konieczną potrzebę. Władzom i korporacyom, od których żąda się opinii, należy wyznaczyć odpowiednio obliczony i możliwie krótki termin i wydać orzeczenie po upływie tego terminu bez względu na brak opinii. Jeżeli chodzi o zakład lub związek o celach dobra powszechnego winna polityczna władza krajowa umieścić w tekście orzeczenia stwierdzającego, że ustanowienie prawa budowli odpowiada interesowi publicznemu, także oświadczenie, iż władza ta stwierdziła kwestyę wstępną co do celów dobra powszechnego.

§ 5.

Od orzeczenia politycznej władzy krajowej służy rekurs stosownie do ustawy z dnia 12. maja

1896, Dz. u. p. Nr. 101. Jeżeli chodzi o ustanowienie prawa budowli w celu urządzenia mieszkań publicznych w porozumieniu z Ministerstwem spraw wewnętrznych, w każdym innym wypadku do Ministerstwa spraw wewnętrznych w porozumieniu z innymi interesowanymi Ministerstwami.

§ 6.

Jeżeli prośbie o wpis prawa budowli może stać się zadość podług stanu księgi gruntowej i przedłożonych dokumentów, należy prośbę tę zanotować na karcie ciężarów tego wykazu hipotecznego, w którym prawo budowli ma być ustanowione.

§ 7.

Jeżeli parcele, na których ustanawia się prawo budowli, tworzą tylko pewną część ciała hipotecznego, wówczas należy parcele te odpisać i przenieść do nowego wykazu hipotecznego; na karcie ciężarów tego wykazu należy zanotować prośbę o wpis prawa budowli.

Przepisy o dalszem postępowaniu mieszczą się w §§ 13. do 14. ustawy z dnia 26. kwietnia 1912, Dz. u. p. Nr. 86. Jeżeli parcele, na których ustanawia się prawo budowli, zostaną przeniesione do nowego wykazu hipotecznego, należy w uchwale, dotyczącej wezwania do zgłoszenia opłat po myśli § 13., ustęp 2. ustawy, mających prawo pierwszeństwa, wymienić również wykaz hipoteczny, w którym odpisano powyższe parcele.

§ 8.

Prowadzący księgi gruntowe winien każdą zezwoloną adnotację prośby o wpis prawa budowli wciągnąć do rejestru, tudzież zanotować dzień, w którym doręczono interesowanemu wezwania do zgłoszenia (§ 13., ustęp 2. ustawy) oraz pretensyę, zgłoszone wskutek tego wezwania, tudzież przestrzegać dotrzymania czternastodniowego względnie sześćdziesięciodniowego terminu. Po upływie tego terminu ma prowadzący księgi gruntowe złożyć sądowi sprawozdanie według przepisu § 29. instrukcyi o wykonaniu powszechnej ustawy o księgach gruntowych.

§ 9.

Jeżeli w czasie oznaczonym w wezwaniu nie zgłoszono żadnych pretensyi, którym służy prawo pierwszeństwa, albo też wykazano zapłatę lub zabezpieczenie zgłoszonych pretensyi, wówczas należy bez ponownej prośby o wpis wciągnąć ustanowienie prawa budowli na karcie ciężarów ciała hipotecznego, które ma być obciążone i utworzyć równocześnie dla wpisanego prawa budowli osobny wykaz hipoteczny.

§ 10.

Nowy wykaz hipoteczny, który ma być utworzony dla prawa budowlı, należy oznaczyć liczbą, następującą po ostatnim wykazie odnośnej gminy katastralnej.

Rodzaj tego wykazu hipotecznego należy oznaczyć umieszczeniem na środku karty stanu majątkowego u góry nazwy „Wykaz prawa budowlı“. Wydrukowane słowa: liczba pozycyi, liczba katastralna i oznaczenie parceli (numer domu, rodzaj uprawy) należy przekreślić czerwonym atramentem i wpisać przez całą szerokość strony pierwszego oddziału karty stanu majątkowego: „Prawo budowlı na czas do.....19.. w wykazie hipotecznym liczba.....gminy katastralnej....., składającym się z parceli budowlanej..... Nr. domu.....i parceli.....“.

W drugim oddziale karty stanu majątkowego należy zanotować utworzenie nowego wykazu.

Na karcie własności wykazu prawa budowlı należy zamiast właściciela parceli wpisać właściciela prawa budowlı. Przepisy obowiązujące co do innych wpisów na tejże karcie, jakoteż na karcie ciężarów nie doznają zmiany.

§ 11.

Sąd ksiąg gruntowych ma prowadzić co do wszystkich wykazów prawa budowlı rejestr alfabetyczny według nazwisk właścicieli prawa budowlı; rejestr winien obejmować następujące rubryki:

1. Imię i nazwisko właściciela prawa budowlı i inne znamiona, służące do oznaczenia osoby;
2. liczbę wykazu prawa budowlı;
3. nazwę gminy katastralnej;
4. uwagę.

§ 12.

Równocześnie z wydaniem uchwały w sprawie utworzenia wykazu prawa budowlı winien sąd wygotować kartę liczebną według dołączonego wzoru. Kartę tę ma wypełnić sędzia na podstawie umowy o prawo budowlı i innych dokumentów, dołączonych do wniosku strony. Wzywianie osób do udzielenia informacji, tudzież przeprowadzanie dochodzeń tylko w tym celu, aby wypełnić kartę liczebną, jest niedopuszczalne. Rubryki karty liczebnej, których nie można wypełnić na podstawie aktu, pozostaną niewypełnione.

Z wypełnioną kartą liczebną należy postępować w ciągu roku według przepisu § 399. p. czyn. Karty liczebne co do wszystkich utworzonych w ciągu roku wykazów prawa budowlı należy przedkładać do końca stycznia następnego roku bez sprawozdania wprost Ministerstwu sprawiedliwości.

Hochenburger wlr.	Zaleski wlr.
Heinold wlr.	Trnka wlr.

**Przykład na wpisy na karcie ciężarów wykazu macierzystego
l. 502 ks. gr. Alsergrund.**

Liczba pozycji	W p i s	K	h
$\frac{1}{v 2}$	<p>Weszło dnia 3. lipca 1912, l. t. 7856.</p> <p><u>Notuje się</u> prośbę o wpis prawa budowli.</p>		
$\frac{2}{ad 1}$	<p>Weszło dnia 26. lipca 1912, l. t. 8427.</p> <p>Na podstawie umowy o prawo budowli z dnia 30. czerwca 1912 intabuluje się prawo budowli na czas do dnia 1. czerwca 1950 na rzecz Karola Müllera według porządku adnotacyi pod liczbą pozycyi 1. i wykreśla się tę adnotację. Dla prawa budowli tworzy się wykaz hipoteczny l. 1135. niniejszej gminy katastralnej.</p>		

Przykład na wykaz prawa budowl.

A.

Liczba wykazu hipotecznego: 1135.

Gmina katastralna: Alsergrund.

Powiat sądowy: Wiedeń.

Wykaz prawa budowl.

Liczba pozycji	Liczba katastralna	Oznaczenie parceli (numer domu, rodzaj uprawy)	Liczba pozycji	Liczba katastralna	Oznaczenie parceli (numer domu, rodzaj uprawy)
<p>Prawo budowl na czas do dnia 1. czerwca 1950 w wykazie hipotecznym liczba 502., gminy katastralnej Alsergrund, składającym się z parceli budowlanej 245., Nr. domu 75. w Wiedniu, IX., ulica szpitalna, i z parceli gruntowej 100/4 ogród, 100/5 składowisko.</p>					
Liczba pozycji	W p i s				
1	<p>Weszło dnia 26. lipca 1912, l. t. 8427.</p> <p>Na podstawie umowy o prawo budowl z dnia 30. czerwca 1912 tworzy się niniejszy wykaz prawa budowl dla prawa budowl, ustanowionego na wykazie hipotecznym, liczba 502, gminy katastralnej Alsergrund.</p>				

B.

Liczba pozycji	W p i s
1	<p>Weszło dnia 26. lipca 1912, l. t. 8427.</p> <p>Na podstawie umowy o prawo budowli z dnia 30. czerwca 1912 intabuluje się prawo budowli na rzecz Karola Müllera.</p>

C.

Liczba pozycji	W p i s	K	h
1	<p>Weszło dnia 26. lipca 1912, l. t. 8427.</p> <p>Na podstawie umowy o prawo budowli z dnia 30. czerwca 1912 intabuluje się jako ciężar rzeczowy na rzecz gminy Wiednia zobowiązanie do opłaty rocznego czynszu budowlanego w kwocie stu koron,</p>		
2	<p>do pobudowania małych mieszkań po myśli § 6. ustawy z dnia 22. grudnia 1910, Dz. u. p. Nr. 242.</p>		

Załącznik 3.

C. k. Sąd w

Liczba bieżąca roku 19 . . .

Sygnatura aktów:

Karta liczebna dla wykazów prawa budowli.

1. Oznaczenie strony, ustanawiającej prawo budowli:
 - a) Państwo
 - b) Kraj
 - c) Powiat
 - d) Gmina
 - e) Fundusz publiczny
 - f) Kościół
 - g) Prebenda
 - h) Zakład lub społeczność kościelna
 - i) Zakład lub związek o celach dobra powszechnego
2. Okres czasu, na który zostało prawo budowli ustanowione
3. Obszar odstąpionej powierzchni gruntowej
4. Obszar powierzchni, przeznaczonej do zabudowania
5. Czy w umowie o prawo budowli zastrzeżono budowę domu dla jednej rodziny, czy też domu czynszowego?
6. Wysokość umówionego czynszu budowlanego
7. Czy ułożono się, iż prawo budowli gaśnie w razie zwłoki w opłacaniu czynszu budowlanego?
8. Czy w umowie o prawo budowli ustalono odszkodowanie za budynek, które ma przyspaść właścicielowi prawa budowli w razie zgaśnięcia tego prawa, i w jakiej wysokości?

Rok 1912.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XLVII. — Wydana i rozesłana dnia 15. czerwca 1912.

Treść: № 115. Rozporządzenie, dotyczące nowego uregulowania cen sprzedaży krajowej soli fabrycznej.

115.

Rozporządzenie Ministerstwa skarbu z dnia 1. czerwca 1912,

dotyczące nowego uregulowania cen sprzedaży krajowej soli fabrycznej.

Począwszy od dnia 1. lipca 1912, ustanawia się co do soli fabrycznej, to jest tej soli kuchennej (warzonki, kamionki i soli morskiej, tudzież odpadków przy wyrobie warzonki), która według istniejących przepisów bywa wydawana z c. k. składów soli na cele rękodzielnicze i inne cele przemysłowe, oraz co do solanki, dostarczanej z salin na te same cele, ceny, podane w umieszczonej poniżej taryfie.

Ceny te odnoszą się tylko do takich ilości soli fabrycznej lub solanki, które mogą być dostarczane przez c. k. składy solne przy pomocy istniejących urządzeń fabrycznych. Co do wydawania większych ilości, których wytwarzanie lub dostawianie wymaga osobnych inwestycji lub urządzeń, zastrzega sobie c. k. Ministerstwo skarbu oznaczenie cen w każdym wypadku z osobna.

Sprowadzanie niemielonej soli fabrycznej (l. bież. 14. i 15. taryfy) jest i na przyszłość dozwolone tylko za osobnem zezwoleniem tej krajowej władzy skarbowej, w której okręgu administracyjnym leży zakład przemysłowy, spożytkowujący sól.

Zaleski wlr

Taryfa sprzedaży

soli i solanki do celów przemysłowych (tak zwanej soli fabrycznej).

Liczba bieżąca	Miejsce, gdzie znajduje się państwowy skład soli		Urząd wydawczy	Sól fabryczna nieopakowana i niedenaturowana						Solanka Cena za 1 hl
				a) z warzonki, względnie soli morskiej						
	Miejscowość	Kraj koronny		I. sorty			II. sorty			
				z	Cena sprzedaży za 1 q		z	Cena sprzedaży za 1 q		
K	h	K	h		h					
1	Bad Aussee	Styrya	c. k. Zarząd salinarny	warzonki	3	—	odpadków przy wydobie warzonki (mielonych)	1	20	—
2	Ebensee	Austria górna	"	"	2	60	"	1	20	30
3	Hallein	Solnogród	"	"	3	—	"	1	20	33
4	Hall	Tyrol	"	"	3	40	"	1	20	—
5	Delatyn	Galicja	"	"	4	80	—	—	—	—
6	Stebnik	"	"	"	4	70	—	—	—	55
7	Pirano	Podbrzeże	c. k. Wyższy Urząd solny	białej soli morskiej	2	—	szarej soli morskiej	1	50	—
8	Capodistria	"	"	"	2	—	"	1	50	—
9	Tryest	"	c. k. Urząd sprzedaży soli	"	2	40	"	2	—	—
10	Arbe	Dalmacja	"	"	3	—	—	—	—	—
11	Szybenik	"	"	"	3	—	—	—	—	—
12	Splet	"	"	"	3	40	—	—	—	—
13	Zadar	"	"	"	3	60	—	—	—	—
				b) z kamionki			Cena sprzedaży za 1 q			
							K	h		
14	Wieliczka	Galicja	z magazynu	mielona	2	70				
			z młyna solnego	"	2	20				
			z szybu	niemielona	2	10				
15	Bochnia	"	"	"	2	10				
16	Kaczyka	Bukowina	c. k. Urząd sprzedaży soli	mielona	1	60				

Rok 1912.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XLVIII. — Wydana i rozesłana dnia 18. czerwca 1912.

Treść: (№ 116—118.) 116. Układ międzynarodowy, mający na celu zwalczanie rozszerzania nieprzyzwoitych publikacji, zawarty między następującymi Państwami, zastąpionymi na konferencji paryskiej (18. kwietnia do 4. maja 1910): Austro-Węgrami, Niemcami, Belgią, Brazylią, Danią, Hiszpanią, Stanami Zjednoczonymi Ameryki północnej, Francją, Wielką Brytanią, Włochami, Niderlandami, Portugalią, Rosją i Szwajcaryą. — 117. Rozporządzenie, dotyczące przyznania uwolnień od stempli dla doniesień o zalesieniach. — 118. Ustawa, dotycząca utrzymywania przyrządów powielających.

116.

Układ międzynarodowy z dnia 4. maja 1910,

mający na celu zwalczanie rozszerzania nieprzyzwoitych publikacji, zawarty między następującymi Państwami, zastąpionymi na konferencji paryskiej (18. kwietnia do 4. maja 1910): Austro-Węgrami, Niemcami, Belgią, Brazylią, Danią, Hiszpanią, Stanami Zjednoczonymi Ameryki północnej, Francją, Wielką Brytanią, Włochami, Niderlandami, Portugalią, Rosją i Szwajcaryą.

(Podpisany w Paryżu, dnia 28. czerwca 1910, ratyfikowany przez Jego c. i k. Apostolską Mość w Wallsee, dnia 9. kwietnia 1912, dokument ratyfikacyjny złożono w Paryżu, dnia 24. kwietnia 1912.)

Nos Franciscus Josephus Primus

divina favente clementia

Austriae Imperator, Bohemiae Rex etc. et Hungariae
Rex Apostolicus,

Notum testatumque omnibus et singulis quorum interest tenore praesentium facimus:

Posteaquam a Plenipotentariis Nostris atque ab illis plurium potestatum ad instituendum officium centrale mutuae informationis de publicationibus obscenis praevis collatis consiliis mutisque deliberationibus conventio die quarto mensis Maii anni millesimi nongentesimi decimi Lutetiae Parisiorum inita et signata fuit tenoris sequentis:

Arrangement

relatif

à la répression de la circulation des publications obscènes.

Les Gouvernements des Puissances désignées ci-après, également désireux de faciliter, dans la mesure de leurs législations respectives, la communication mutuelle de renseignements en vue de la recherche et de la répression des délits relatifs aux Publications obscènes, ont résolu de conclure un Arrangement à cet effet et ont, en conséquence, désigné leurs Plénipotentiaires qui se sont réunis en Conférence, à Paris, du 18 avril au 4 mai 1910, et sont convenus des dispositions suivantes:

Article premier.

Chacun des Gouvernements contractants s'engage à établir ou à désigner une autorité chargée:

1° De centraliser tous les renseignements pouvant faciliter la recherche et la répression des actes constituant des infractions à leur législation interne en matière d'écrits, dessins, images ou objets obscènes, et dont les éléments constitutifs ont un caractère international;

2° De fournir tous renseignements susceptibles de mettre obstacle à l'importation des publications ou objets visés au paragraphe précédent comme aussi d'en assurer ou d'en accélérer la saisie, le tout dans les limites de la législation interne;

3° De communiquer les lois qui auraient déjà été rendues ou qui viendraient à l'être dans leurs États, relativement à l'objet du présent Arrangement.

Les Gouvernements contractants se feront connaître mutuellement, par l'entremise du Gouvernement de la République française, l'autorité établie ou désignée conformément au présent article.

Art. 2.

L'autorité désignée à l'article 1er aura la faculté de correspondre directement avec le service similaire établi dans chacun des autres États contractants.

Art. 3.

L'autorité désignée à l'article 1er sera tenue, si la législation intérieure de son pays ne s'y oppose

Układ,

mający na celu

zwalczanie rozszerzania nieprzyzwoitych publikacji.

Rządy Mocarstw poniżej wymienionych, ożywione równomiernie chęcią, by stosownie do swych ustawodawstw ułatwić wzajemne udzielanie sobie wiadomości, zmierzających do śledzenia i zwalczania przestępstw odnośnie do nieprzyzwoitych publikacji, postanowiły zawrzeć w tym celu układ i zamianowały pełnomocników, którzy zebrani od dnia 18. kwietnia do dnia 4. maja 1910 na konferencji w Paryżu zgodzili się na postanowienia następujące:

Art. 1.

Każdy z Rządów kontraktujących zobowiązuje się utworzyć lub wyznaczyć władzę, do której ma należeć:

1. zbieranie wszystkich wiadomości, mogących ułatwić śledzenie i zwalczanie tych działań, które przedstawiają się jako wykroczenia przeciw ich własnemu ustawodawstwu odnośnie do nieprzyzwoitych pism, rysunków, obrazów lub przedmiotów, a których znamiona istotne mają charakter międzynarodowy;

2. dostarczanie wszelkich wiadomości, które nadawałyby się do przeszkodzenia wprowadzaniu publikacji lub przedmiotów, wymienionych w ustępie poprzedzającym, oraz do zabezpieczenia lub przyspieszenia ich konfiskaty, a to w obrębie granic ustawodawstwa krajowego;

3. wzajemne udzielanie sobie ustaw, które odnośnie do przedmiotu układu niniejszego zostały już lub będą wydane w ich Państwach.

Rządy umawiające się podadzą sobie wzajemnie do wiadomości za pośrednictwem Rządu Rzeczypospolitej francuskiej władzę, utworzoną lub wyznaczoną stosownie do artykułu niniejszego.

Art. 2.

Władza, wymieniona w artykule 1., ma mieć prawo bezpośredniego znoszenia się z równorzędnym urzędem, utworzonym w każdym z innych Państw kontraktujących.

Art. 3.

Władza, wspomniana w artykule 1., będzie miała obowiązek udzielania władzom równorzędnym

pas, de communiquer les bulletins des condamnations prononcées dans ledit pays aux autorités similaires de tous les autres États contractants, lorsqu'il s'agira d'infractions visées par l'article 1er.

Art. 4.

Les Etats non signataires sont admis à adhérer au présent Arrangement. Ils notifieront leur intention à cet effet par un acte qui sera déposé dans les archives du Gouvernement de la République française. Celui-ci en enverra, par la voie diplomatique, copie certifiée conforme à chacun des États contractants et les avisera, en même temps, de la date du dépôt.

Six mois après cette date, l'Arrangement entrera en vigueur dans l'ensemble du territoire de l'État adhérent, qui deviendra ainsi État contractant.

Art. 5.

Le présent Arrangement entrera en vigueur six mois après la date du dépôt des ratifications.

Dans le cas où l'un des États contractants le dénoncerait, cette dénonciation n'aurait d'effet qu'à l'égard de cet État.

La dénonciation sera notifiée par un acte qui sera déposé dans les archives du Gouvernement de la République française. Celui-ci en enverra, par la voie diplomatique, copie certifiée conforme à chacun des États contractants et les avisera en même temps de la date du dépôt.

Douze mois après cette date, l'Arrangement cessera d'être en vigueur dans l'ensemble du territoire de l'État qui l'aura dénoncé.

Art. 6.

Le présent Arrangement sera ratifié et les ratifications en seront déposées à Paris dès que six des États contractants seront en mesure de le faire.

Il sera dressé de tout dépôt de ratifications un procès-verbal, dont une copie, certifiée conforme, sera remise, par la voie diplomatique, à chacun des États contractants.

Art. 7.

Si un État contractant désire la mise en vigueur du présent Arrangement dans une ou plusieurs de ses colonies, possessions ou circonscriptions consulaires judiciaires, il notifiera son intention à cet effet par un acte qui sera déposé dans les archives du Gouvernement de la République française. Celui-

wszystkich innych Państw kontraktujących wiadomości o ukaraniach, zaszyłych w odnośnym kraju, o ile chodzi o przestępstwa w rodzaju, wymienionym w artykule 1., a ustawodawstwo wewnętrzne jej kraju nie sprzeciwia się temu.

Art. 4.

Państwom, które nie podpisały układu niniejszego, wolno będzie przystąpić do niego. Powinny one w tym celu donieść o tym swoim zamiarze aktem, który będzie złożony w archiwach Rządu Rzeczypospolitej francuskiej. Rząd ten prześle wierzytelny odpis aktu powyższego drogą dyplomatyczną każdemu z Państw kontraktujących, uwiadamiając je równocześnie o dniu złożenia.

W sześć miesięcy po tym dniu wchodzi układ w moc obowiązującą w całym obszarze Państwa przystępującego, które w ten sposób staje się państwem kontraktującym.

Art. 5.

Układ niniejszy wchodzi w życie w sześć miesięcy po dniu złożenia dokumentów ratyfikacyjnych.

Gdyby jedno z Państw kontraktujących wypowiedziało go, będzie wypowiedzenie miało skutki prawne tylko odnośnie do tego Państwa.

Wypowiedzenie ma być notyfikowane dokumentem, który będzie złożony w archiwach Rządu Rzeczypospolitej francuskiej. Rząd ten prześle wierzytelny odpis aktu powyższego drogą dyplomatyczną każdemu z Państw kontraktujących, uwiadamiając je równocześnie o dniu złożenia.

W dwanaście miesięcy po tym dniu przestaje układ obowiązywać na całym obszarze Państwa, które go wypowiedziało.

Art. 6.

Układ niniejszy ma być ratyfikowany, a dokumenty ratyfikacyjne ma się złożyć w Paryżu, skoro sześć z pośród Państw kontraktujących będzie mogło to uczynić.

Co do każdego złożenia dokumentów ratyfikacyjnych spisze się protokół; wierzytelny odpis protokołu tego należy udzielić drogą dyplomatyczną każdemu z Państw kontraktujących.

Art. 7.

Jeżeli pewne Państwo kontraktujące życzy sobie wprowadzić układ ten w życie w jednej lub kilku z swych kolonii albo posiadłości lub w jednym względnie kilku z swych okręgów sądownictwa konsularnego, wówczas winno ono donieść o zamiarze tym zapomocą dokumentu, który będzie złożony

ci en enverra, par la voie diplomatique, copie certifiée conforme à chacun des États contractants et les avisera, en même temps, de la date du dépôt.

Six mois après cette date, l'Arrangement entrera en vigueur dans les colonies, possessions ou circonscriptions consulaires judiciaires visées dans l'acte de notification.

La dénonciation de l'Arrangement par un des États contractants pour une ou plusieurs de ses colonies, possessions ou circonscriptions consulaires judiciaires s'effectuera dans les formes et conditions déterminées à l'alinéa 1er du présent article. Elle portera effet douze mois après la date du dépôt de l'acte de dénonciation dans les archives du Gouvernement de la République française.

Art. 8.

Le présent Arrangement, qui portera la date du 4 mai 1910, pourra être signé à Paris, jusqu'au 31 juillet suivant, par les Plénipotentiaires des Puissances représentées à la Conférence relative à la répression de la circulation des Publications obscènes.

Fait à Paris, le quatre mai mil neuf cent-dix, en un seul exemplaire, dont une copie conforme sera délivrée à chacun des Gouvernements signataires.

Pour l'Allemagne:

(L. S.) Signé: **Albrecht Lentze**.
(L. S.) „ **Curt Joël**.

Pour l'Autriche et pour la Hongrie.

(L. S.) Signé: **A. Nemes**, Chargé d'Affaires d'Autriche-Hongrie.

Pour l'Autriche:

(L. S.) Signé: **J. Eichhoff**, Conseiller de Section Impérial Royal autrichien.

Pour la Hongrie:

(L. S.) Signé: **G. Lers**, Conseiller ministériel Royal hongrois.

Pour la Belgique:

(L. S.) Signé: **Jules Lejeune**.
(L. S.) „ **Isidore Maus**.

w archiwach Rządu Rzeczypospolitej francuskiej. Rząd ten prześle wierzytelny odpis aktu powyższego drogą dyplomatyczną każdemu z Państw kontraktujących, uwiadamiając je równocześnie o dniu złożenia.

W sześć miesięcy po tym dniu wejdzie układ w życie w koloniach, posiadłościach lub okręgach sądownictwa konsularnego, wymienionych w doniesieniu.

Wypowiedzenie układu przez pewne Państwo umawiające się co do jednej lub kilku z swych kolonii lub posiadłości albo co do jednego lub kilku z swych okręgów sądownictwa konsularnego ma być uskutecznione w tych formach i pod tymi warunkami, które przepisano w ustępie 1. niniejszego artykułu. Wejdzie ono w życie w dwanaście miesięcy po tym dniu, w którym złożono dokument wypowiedzenia w archiwum Rządu Rzeczypospolitej francuskiej.

Art. 8.

Układ niniejszy, który ma nosić datę 4. maja 1910, może być podpisany przez pełnomocników Mocarstw, zastąpionych na konferencji, mającej na celu zwalczanie rozszerzania nieprzyzwoitych publikacji, do dnia 31. lipca t. r. w Paryżu.

Sporządzono w Paryżu, dnia czwartego maja roku tysiąc dziewięćset dziesiątego w jednym jedynym wygotowaniu, którego równobrzmiący odpis będzie udzielony każdemu z Rządów kontraktujących.

Za Niemcy:

(L. S.) Podpisano: **Albrecht Lentze**.
(L. S.) „ **Curt Joël**.

Za Austryę i Węgry:

(L. S.) Podpisano: **A. Nemes**, austr. węg. pełnomocnik.

Za Austryę:

(L. S.) Podpisano: **J. Eichhoff**, c. k. austr. radca sekcyjny.

Za Węgry:

(L. S.) Podpisano: **G. Lers**, król. węg. radca ministeryalny.

Za Belgię:

(L. S.) Podpisano: **Jules Lejeune**.
(L. S.) „ **Isidore Maus**.

Pour le Brésil:

(L. S.) Signé: **J. C. de Souza Bandeira.**

Pour le Danemark:

(L. S.) Signé: **C. E. Cold.**

Pour l'Espagne:

(L. S.) Signé: **Octavio Cuartero.**

Pour les États-Unis:

(L. S.) Signé: **A. Bailly-Blanchard.**

Pour la France:

(L. S.) Signé: **R. Bérenger.**

Pour la Grande-Bretagne:

(L. S.) Signé: **E. W. Farnall.**(L. S.) „ **F. S. Bullock.**(L. S.) „ **G. A. Aitken.**

Pour l'Italie:

(L. S.) Signé: **J. C. Buzzatti,**(L. S.) „ **Gerolamo Calvi.**

Pour les Pays-Bas:

(L. S.) Signé: **A. de Stuers.**(L. S.) „ **Rethaan Macare.**

Pour le Portugal:

(L. S.) Signé: **Comte de Souza Roza.**

Pour la Russie:

(L. S.) Signé: **Alexis de Bellegarde.**(L. S.) „ **Wladimir Déruginsky.**

Pour la Suisse:

(L. S.) Signé: **Lardy.**

Za Brazylię:

(L. S.) Podpisano: **J. C. de Souza Bandeira.**

Za Danię:

(L. S.) Podpisano: **C. E. Cold.**

Za Hiszpanię:

(L. S.) Podpisano: **Octavio Cuartero.**

Za Stany Zjednoczone:

(L. S.) Podpisano: **A. Bailly-Blanchard.**

Za Francję:

(L. S.) Podpisano: **R. Bérenger.**

Za Wielką Brytanię:

(L. S.) Podpisano: **E. W. Farnall.**(L. S.) „ **F. S. Bullock.**(L. S.) „ **G. A. Aitken.**

Za Włochy:

(L. S.) Podpisano: **J. C. Buzzatti.**(L. S.) „ **Gerolamo Calvi.**

Za Niderlandy:

(L. S.) Podpisano: **A. de Stuers.**(L. S.) „ **Rethaan Macare.**

Za Portugalię:

(L. S.) Podpisano: **Comte de Souza Roza.**

Za Rosję:

(L. S.) Podpisano: **Alexis de Bellegarde.**(L. S.) „ **Wladimir Déruginsky.**

Za Szwajcaryę:

(L. S.) Podpisano: **Lardy.**

Nos visis et perpensis conventionis huius stipulationibus, illas omnes et singulas pro Austria et pro Hungaria ratas hisce confirmatasque habere profiteamur ac decla-

ramus verbo Nostro promittentes Nos omnia quae in illis continentur fideliter executioni mandaturos esse.

In quorum fidem majusque robur praesentes ratihabitionis Nostrae tabulas manu Nostra signavimus sigilloque Nostro adpresso firmari jussimus.

Dabantur Wallsee die nono mensis Aprilis anno Domini millesimo nongentesimo duodecimo, Regnorum Nostrorum sexagesimo quarto.

Franciscus Josephus m. p.

Leopoldus comes **Berchtold ab et in Ungarschitz m. p.**

Ad mandatum Sacrae Caesareae et Regiae Apostolicae Majestatis proprium:

Franciscus Peter m. p.
Caes. et Reg. Consul Generalis.

Układ powyższy ogłasza się z mocą obowiązującą dla królestw i krajów reprezentowanych w Radzie państwa z tym dodatkiem. iż został on ratyfikowany przez wszystkie Mocarstwa, które go podpisały, z wyjątkiem Brazylii i Niderlandów, oraz iż Luksemburg i Norwegia przystąpiły do niego.

Wiedeń, dnia 16. czerwca 1912.

Stürgkh wtr.

Heinold wtr.

117.

Rozporządzenie Ministerstwa skarbu z dnia 12. maja 1912,

dotyczące przyznania uwolnień od stempli dla doniesień o zalesieniach.

Na zasadzie upoważnienia, udzielonego w § 2. ustawy z dnia 16. grudnia 1910, Dz. u. p. Nr. 233, przyznaje się uwolnienie od stempli dla podań i protokołów, którymi w myśl ustawy dla Księstwa Krainy z dnia 21. lutego 1912, Dz. u. kr. Nr. 11 (dotyczącej zalesienia parcel gruntowych, nie podlegających obowiązkowi zalesienia według postanowień ustawy lasowej i ustawy o zalesieniu Karstu z dnia 9. marca 1885, Dz. u. kr. Nr. 12), uskutecz-niono doniesienie o zalesieniach.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Zaleski wtr.

118.

Ustawa z dnia 7. czerwca 1912, **dotycząca utrzymywania przyrządów powielających.**

Za zgodą obu Izb Rady Państwa postanawiam, co następuje:

§ 1.

Postanowienia § 327. ustawy karnej z dnia 27. maja 1852, Nr. 117. Dz. u. p., oraz rozporządzenia ministeryalnego z dnia 4. stycznia 1859, Nr. 10. Dz. u. p., zostają uchylone.

§ 328. ustawy karnej ma opiewać:

Według § 326. należy ukarać także tego, kto sporządza jedno z wymienionych tam dzieł, nie otrzymawszy upoważnienia do prowadzenia przemysłu lub fabrykacji, w których wytwarza się dzieła takie, albo odnośnego polecenia lub zezwolenia władzy.

§ 2.

Urzymywanie pras drukarskich i innych przyrządów, służących do powielania pism, przedstawień obrazowych i dzieł muzycznych, wymaga zezwolenia.

Od przymusu uzyskania zezwolenia są wyłączone:

1. przyrządy powielające, które polegają na zasadzie

- a) hektografu (szapirografu itd.),
- b) autokopisty,
- c) szablonu (np. cyklostyle, mimeografy, pleostyle itd.),
- d) systemu przebijania pisma (np. zapomocą maszyny pisarskiej),

2. stampilie ręczne z czcionkami stałymi lub wymiennymi,

3. przyrządy, służące do fotograficznego kopiowania lub przebijania światła.

W drodze rozporządzenia można wyłączyć także inne przyrządy powielające od przymusu uzyskania zezwolenia.

§ 3.

Polityczna władza krajowa udziela zezwolenia i może je cofnąć. Pozwolenia można udzielić tylko w wypadkach, zasługujących na szczególne uwzględnienie, i cofnąć je tylko z ważnych powodów.

§ 4.

Przepisy, obowiązujące dla drukarni (§ 7.) co do ubezpieczenia od choroby i wypadków, co do pieczy nad robotnikami pomocniczymi, co do przerw w pracy, spoczynku niedzielnego i świątecznego, co do płacy, wypowiedzenia i wypłaty płacy, oraz co do ograniczeń w zatrudnianiu młodocianych robotników pomocniczych i kobiet, mają zastosowanie także do robotników pomocniczych, którzy są zatrudnieni w przedsiębiorstwie, niepodlegającemu ustawie przemysłowej, przy prasach drukarskich lub innych przyrządach powielających, objętych obowiązkiem uzyskania zezwolenia.

§ 5.

Kto bezprawnie utrzymuje prasę drukarską lub inny przyrząd powielający, objęty obowiązkiem uzyskania zezwolenia, będzie ukarany przez polityczną władzę powiatową, a w miejscowościach, gdzie znajduje się rządowa władza policyjna, przez tę władzę grzywną od dziesięciu koron do czterystu koron albo aresztem od jednego dnia do jednego miesiąca. Jeżeli orzeczono grzywnę, należy oznaczyć w razie nieściągalności karę aresztu, która ma wstąpić w jej miejsce; za każde dziesięć koron należy z reguły wymierzyć jeden dzień, kara zastępcza nie może jednak przekraczać najwyższego wymiaru kary aresztu.

W razie ponownego wykroczenia można orzec w orzeczeniu karnem przypadek przyrządów, utrzymywanych bez zezwolenia.

Grzywny i kwoty, uzyskane za przyrządy przepadłe, wpływają do funduszu ubogich miejsca pełnienia czynu.

§ 6.

§§ 2. do 5. nie mają zastosowania do przyrządów, używanych wyłącznie przez władze i urzędy publiczne w granicach ich ustawowego zakresu działania celem sporządzania pism drukowych, oraz do przyrządów, używanych wyłącznie przy prowadzeniu drukarni (§ 7.).

§ 7.

Za drukarnie w myśl §§ 4. i 6. ustawy niniejszej należy uważać wszystkie przedsiębiorstwa, podlegające ustawie przemysłowej, które mają za przedmiot powielanie wytworów literackich lub artystycznych drogą mechaniczną lub chemiczną.

§ 8.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie w dniu ogłoszenia.

Wykonanie jej poruczam Memu Ministrowi spraw wewnętrznych w porozumieniu z Moim Ministrem handlu i Moim Ministrem sprawiedliwości.

Wiedeń, dnia 7. czerwca 1912.

Franciszek Józef włr.

Stürgkh włr.

Hochenburger włr.

Heinold włr.

Roessler włr.

Rok 1912.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Cześć XLIX. — Wydana i rozesłana dnia 28. czerwca 1912.

Treść: (№ 119—121.) 119. Rozporządzenie, dotyczące przydzielenia gmin Strelice i Kniebice do okręgu Sądu powiatowego w Litwlu. — 120. Obwieszczenie, dotyczące utworzenia nowego okręgu szacunkowego celem rozkładu podatku osobisto-dochodowego dla obszaru nowo utworzonego Starostwa w Radziechowie w Galicyi. — 121. Rozporządzenie celem wykonania § 2. ustawy z dnia 17. kwietnia 1912 co do zmiany należności licencyjnej, przypadającej do zapłaty przy dowozie tytoniu i wyrobów tytoniowych.

119.

Rozporządzenie Ministerstwa sprawiedliwości z dnia 19. czerwca 1912,

dotyczące przydzielenia gmin Strelice i Kniebice do okręgu Sądu powiatowego w Litwlu.

Na zasadzie ustawy z dnia 11. czerwca 1868, Dz. u. p. Nr. 59, wydziela się gminy Strelice i Kniebice z okręgu sądowego Nuczów i przydziela je do okręgu Sądu powiatowego w Litwlu.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1. września 1912.

Hochenburger wlr.

120.

Obwieszczenie Ministerstwa skarbu z dnia 21. czerwca 1912,

dotyczące utworzenia nowego okręgu szacunkowego celem rozkładu podatku osobisto-dochodowego dla obszaru nowo utworzonego Starostwa w Radziechowie w Galicyi.

Dla obszaru nowo utworzonego Starostwa w Radziechowie (obwieszczenie Ministerstwa spraw

wewnętrznych z dnia 6. grudnia 1911, Dz. u. p. Nr. 225). ustanawia się na zasadzie §§ 177. i 179. ustawy z dnia 25. października 1896, Dz. u. p. Nr. 220, począwszy od dnia 1. stycznia 1913, celem rozkładu podatku osobisto-dochodowego komisję szacunkową, której liczbę członków oznacza się na 12.

Z powodu wydzielenia okręgów podatkowych Łopatyn i Radziechów z powiatów politycznych Brody, względnie Kamionka strumiłowa w Galicyi i przydzielenia ich do nowo utworzonego powiatu politycznego Radziechów zniża się zarazem na zasadzie postanowień § 179. ustawy z dnia 25. października 1896, Dz. u. p. Nr. 220, ilość członków komisji szacunkowych, ustanowionych celem rozkładu podatku osobisto-dochodowego w okręgach szacunkowych powiat polityczny Brody z wyłączeniem miasta Brody i Kamionka strumiłowa, począwszy od dnia 1. stycznia 1913, z 18 na 12.

W ślad za tem należy uzupełnić względnie sprostować spis okręgów szacunkowych dla podatku osobisto-dochodowego, ogłoszony reskryptem Ministerstwa skarbu z dnia 4. października 1897, Dz. u. p. Nr. 233, w sposób następujący:

(Strona 1354., względnie 1355. części XCII. Dziennika ustaw państwa, wydanej dnia 9. października 1897.)

1 Numer okręgu	2 Okrąg szacunkowy	3		5 Siedziba komisji	6 Liczba członków komisji
		Komisyja			
		miejscowa	powiatowa		
21	Powiat polityczny Brody z wyłączeniem miasta Brody	.	1	Starostwo Brody	12
42	Powiat polityczny Kamionka	.	1	Starostwo Kamionka	12
63b	Powiat polityczny Radziechów	.	1	Starostwo Radziechów	12

Zaleski wr.

121.**Rozporządzenie Ministerstwa skarbu z dnia 25. czerwca 1912**

celem wykonania § 2. ustawy z dnia 17. kwietnia 1912, Dz. u. p. Nr. 80, co do zmiany należytości licencyjnej, przypadającej do zapłaty przy dowozie tytoniu i wyrobów tytoniowych.

Celem wykonania § 2. ustawy z dnia 17. kwietnia 1912, Dz. u. p. Nr. 80, co do zmiany należytości licencyjnej, przypadającej do zapłaty przy dowozie tytoniu i wyrobów tytoniowych, wydaje się następujące postanowienia:

§ 1.

Zawodowe pośredniczenie w sprowadzaniu tytoniu i wyrobów tytoniowych z zagranicy jest dozwolone tylko na podstawie licencji władzy skarbowej.

Licencję można wydać tylko takim kompetentom, którzy

1. posiadają obywatelstwo austriackie,
2. są pełnoletni i mają według ustaw cywilnych zupełną zdolność do działania i przeciw którym
3. nie zachodzą zarzuty ani pod względem karno-sądowym, względnie skarbowo-karnym ani ze względu na interesy konsumentów tytoniu lub zarządu monopolu.

Posiadacze przedsiębiorstw sprzedaży tytoniu (utrzymujący składy tytoniu, trafikanci i sprzedawcy szczególnych gatunków tytoniu), oraz osoby, trudniące się zawodowo dowozem i oclaniem innych towarów zagranicznych, są w zasadzie wyłączone od uzyskania licencji.

To samo odnosi się do zagranicznych spółek, stowarzyszeń i innych osób prawnych, chociażby dopuszczonych w kraju do prowadzenia przedsiębiorstwa. Natomiast mogą tutejsze osoby prawne uzyskać licencję, jeżeli zachodzą inne wymagane warunki.

§ 2.

Podania o udzielenie licencji władzy skarbowej, zaopatrzone znaczkami stemplowym na 2 korony, należy wносить przy dołączeniu znaczka stemplowego na 2 korony, przeznaczonego na ostemplowanie licencji, do władzy skarbowej I. instancji, właściwej ze względu na miejsce zamieszkania ubiegającego się (dyrekcji okręgu skarbowego, inspektoratu skarbowego, względnie Dyrekcji skarbowej w Lublanie); podania te mają obejmować:

1. imię i nazwisko (firmę), dalek wiek, miejsce urodzenia i przynależność strony,
2. jej zwyczajną siedzibę (miejscowość, ulicę, plac, numer domu) i zawód obywatelski,
3. oznaczenie ubikacji przemysłowych lub w ich braku mieszkalnych, w których ma się wykonywać zawodową działalność pośredniczącą i przechowywać zapiski kontrolne,

4. wymienienie, czy wnoszący podanie ma zamiar wykonywać zawodowe pośrednictwo sam lub przy współudziale personalu pomocniczego i jakiego rodzaju jest ten personal (imiona i nazwiska, wiek, przynależność i zatrudnienie w przedsiębiorstwie),

5. imiona i nazwiska oraz zawód obywatelski tych osób, które w razie nieobecności pośrednika w ubikacjach przemysłowych (mieszkalnych) są powołane do jego zastępstwa w obec organów kontroli,

6. podanie, czy licencya ma rozciągać się na cały obszar królestw i krajów reprezentowanych w Radzie państwa, czy też tylko na pewną część tego obszaru i jaką, oraz

7. wyraźne zobowiązanie się proszącego, iż poddaje się przepisom ustawowym i administracyjnym, które pod względem zawodowego pośrednictwa przy sprowadzaniu tytoniu i wyrobów tytoniowych już istnieją lub będą wydane w przyszłości.

§ 3.

Do podania należy dołączyć:

1. poświadczenie co do upoważnienia, udzielonego proszącemu przez władze właściwe według przepisów handlowych i przemysłowych względem samodzielnego wykonywania pośrednictwa w charakterze ajenta tytoniowego (kartę przemysłową, wyciąg z rejestru handlowego lub rejestru stowarzyszeń w oryginale lub w odpisie wierzitelnym) albo, jeżeli ajent ma zamiar wykonywać działalność pośredniczącą jedynie na podstawie zlecenia i w imieniu zagranicznego dostawcy jako jego funkcyjaryusz, poświadczenie firmy zagranicznej, widymowane przez zastępstwo austriacko-węgierskie (konsulat) co do udzielonego proszącemu upoważnienia do zastępstwa,

2. dowód obywatelstwa austriackiego (świadcstwo przynależności itp.),

3. świadectwo uzyskania pełnoletności (metrykę chrztu, urodzin, uznanie za pełnoletniego itp.),

4. świadectwo dobrego sprawowania się, wystawione przez właściwą władzę krajową (policję lub władzę polityczną), sięgające nie dalej jak trzy miesiące wstecz, oraz

5. szkic linearny ubikacji przemysłowych proszącego i będących z nimi w związku ubikacji mieszkalnych albo, jeżeli przedsiębiorstwo ma być wykonywane tylko w mieszkaniu pośrednika, szkic samych ubikacji mieszkalnych.

§ 4.

Władza skarbową I. instancyi ma skutek podania wdrożyć zaraz odpowiednie dochodzenia zwłaszcza co do osobistej kwalifikacji proszącego

i jego nieskazitelności pod względem skarbowo-karnym, oraz co do sposobu wykonywania kontroli dochodowo-skarbowej w zgłoszonych ubikacjach przemysłowych (mieszkalnych) i przedłożyć wyniki dochodzeń z dołączeniem swej opinii w drodze służbowej Ministerstwu skarbu.

W razie istnienia wszystkich wymogów pod względem niewadliwego i zgodnego z przepisami prowadzenia przedsiębiorstwa przez proszącego wyda Ministerstwo władzy skarbowej I. instancyi polecenie wystawienia licencyi, która będzie wygotowana według dołączonego wzoru 1.

Wzór 1.

§ 5.

Licencyę władzy skarbowej wystawia się tylko na przeciąg trzech lat i tylko dla austriackiego obszaru monopolowego albo pewnej części tego obszaru; licencya ta upoważnia posiadacza:

1. do przyjmowania zamówień na zagraniczny tytoni i zagraniczne wyroby tytoniowe oraz do przesyłania zleceń firmom zagranicznym,

2. do oclenia i spedycyi zamówionych przesyłek dowozowych, wreszcie

3. do utrzymywania kolekcji wzorów i do wydawania stronom poszczególnych próbek tytoniowych.

§ 6.

Licencyonowany pośrednik ma osobiście wykonywać swoją działalność przemysłową. Przeniesienie licencyi na inne osoby nie jest dozwolone.

Także ustanowienie zastępcy może być dozwolone jedynie wyjątkowo ze względów osobistych lub rodzinnych, zasługujących na szczególne uwzględnienie, jak na przykład z powodu ciężkiej choroby pośrednika, i to tylko za zgodą Ministerstwa skarbu na pewien oznaczony przeciąg czasu.

Trzymanie personalu pomocniczego jest dozwolone również tylko w granicach upoważnienia, udzielonego przez władzę skarbową I. instancyi, i to wyłącznie do celów kontorowych oraz do oclenia i spedycyi zamówień.

Jeżeli udzielono licencyę osobom prawniczym, należy wymienić w niej także tę osobę fizyczną, której powierzono prowadzenie przedsiębiorstwa i która wspólnie z firmą ma ponosić odpowiedzialność.

§ 7.

Przyjmowanie zamówień może odbywać się tylko w ubikacjach przemysłowych (mieszkalnych), na które władza udzieliła zezwolenia. Ubikacje te nie mogą mieć dostępu wprost z ulicy (placu), a również nie wolno wystawiać zagranicznych

wyrobów tytoniowych (kolekcyi wzorów i próbek) w sposób z zewnątrz widoczny.

O każdym zamierzonym przeniesieniu się do innych ubikacyi przemysłowych (mieszkalnych) należy donieść poprzednio władzy skarbowej I. instancyi i zasięgnąć jej zezwolenia. Przeniesienie się do innej miejscowości wymaga zezwolenia Ministerstwa skarbu.

§ 8.

Licencyonowanemu pośrednikowi nie wolno prowadzić handlu domokrajnego zagranicznymi wyrobami tytoniowymi ani zbierać zleceń od miejsca do miejsca i od domu do domu, ani też trzymać agentów podróżujących i miejscowych.

Natomiast wolno mu umieszczać w pismach publicznych ogłoszenia, zachęcające do sprowadzania zagranicznych wyrobów tytoniowych. Musi on jednak uzyskać poprzednio zezwolenie władzy skarbowej I. instancyi co do tekstu i obrazowego wyposażenia ogłoszenia i powołać w niem wyraźnie liczbę swej licencji i obszar, na który rozciąga się jego działalność pośrednicząca.

§ 9.

Dla celów kolekcyi wzorów i próbek tytoniu można zezwolić licencyonowanemu pośrednikowi na sprowadzanie w drodze dowozu za opłatą należyci celnych i licencyjnych około 2 procent rocznej ilości, wchodzącej za jego pośrednictwem, a gdyby ilość ta nie była jeszcze znana, na dowóz tej ilości, którą oznaczy władza skarbową I. instancyi. Sprowadzanie większej ilości zagranicznych wyrobów tytoniowych dla własnego użytku jest natomiast dozwolone licencyonowanemu pośrednikowi tylko wyjątkowo i tylko za zezwoleniem Ministerstwa skarbu.

Licencyonowanemu pośrednikowi nie wolno wreszcie kredytować stronom sprowadzanych towarów. Cena kupna musi być płacona przez zamawiającego najpóźniej równocześnie z sprowadzeniem zagranicznych wyrobów tytoniowych.

§ 10.

Licencya władzy skarbowej traci swoją ważność:

1. z upływem czasu, na który ją wystawiono, a w obrębie czasu tego:

2. jeżeli licencyonowany pośrednik umrze, utraci obywatelstwo austriackie lub stanie się według ustawy cywilnej niezdolnym do działania,

3. jeżeli nabędzie przedsiębiorstwo sprzedaży tytoniu albo jeżeli trudni się zawodowo dowozem i ekspedycją celną innych towarów zagranicznych,

4. jeżeli złoży dobrowolnie upoważnienie do prowadzenia przedsiębiorstwa lub zastępstwa (§ 3., p. 1.) albo jeżeli je utraci z jakiegokolwiek powodu (z powodu wykreślenia z rejestru handlowego, prawomocnego odmówienia karty przemysłowej, wypowiedzenia upoważnienia do zastępstwa itp.),

5. jeżeli zostanie skazany prawomocnie za przemytnictwo lub ciężkie przekroczenie skarbowe i

6. jeżeli władza skarbową I. instancyi odbierze mu licencyę wyraźnie na podstawie pisemnego rozporządzenia z powodu prawomocnego skazania za zwykle przekroczenie skarbowe albo z uwagi na inne doniosłe zarzuty (wdrożenie postępowania karno-sądowego lub skarbowo-karnego, wyrządzenie szkody interesom konsumentów tytoniu lub zarządu monopolowego itp.).

§ 11.

Przeciw rozporządzeniu, orzekającemu odebranie licencji (§ 10., p. 6.), wolno licencyonowanemu pośrednikowi wnieść w terminie 30 dni rekurs i prośbę w drodze łaski do krajowej władzy skarbowej, a przeciw jej orzeczeniu do Ministerstwa skarbu. Powyższy środek prawny, do którego mają mieć zastosowanie postanowienia ustawy o czasokresach z dnia 19. marca 1876, Dz. u. p. Nr. 28, nie posiada skutku odwłocznego.

Dalsze prowadzenie pośrednictwa poza czas zgaśnięcia licencji (§ 10., p. 1. do 5.) lub doręczenia orzeczenia I. instancyi, wypowiadającego jej utratę (§ 10., p. 6.), jest zakazane.

O każdej utracie upoważnienia do pośrednictwa. dochodzącej do wiadomości władzy skarbowej I. instancyi lub orzeczonej przez nią, należy w drodze służbowej donieść niezwłocznie Ministerstwu skarbu.

§ 12.

Licencyonowani pośrednicy przy sprowadzaniu zagranicznego tytoniu i zagranicznych wyrobów tytoniowych podlegają kontroli dochodowo-skarbowej. Kontrola ta będzie wykonywana przez powołane do tego organa w myśl dotyczących postanowień ordynacyi o cłach i monopolach państwowych (rozdział VIII. do X.) i odnośnych rozporządzeń wykonawczych.

§ 13.

Celem umożliwienia dokładnego nadzorowania działalności przemysłowej licencyonowanych pośredników mają oni prowadzić prócz ksiąg, przepisanych według ustaw handlowych i przemysłowych, nadto rejestr zamówień i księgę kont osobistych według dołączonych wzorów 2 i 3.

Powyższe zapiski kontrolne należy prowadzić na formularzach, paginowanych i parafowanych przez właściwe kierownictwo powiatowe nadzoru straży skarbowej, które strona ma nabywać własnym kosztem, zgodnie z prawdą i dokładnie według umieszczonych na formularzu przedziałek, przechowywać starannie w zatwierdzonych ubikacjach przemysłowych (mieszkalnych) i przedkładać na żądanie organów kontrolujących celem przeglądu i ewentualnemu wzięciu odpisów.

Z końcem roku kalendarzowego ma licencyonowany pośrednik zamknąć zapiski kontrolne, przenieść pozycje otwarte do zapisków, założonych na rok następny, a zamknięte zapiski przedłożyć do dnia 15. stycznia właściwemu kierownictwu powiatowemu nadzoru straży skarbowej.

§ 14.

Organa kontroli mają przekonywać się przez częstsze przeszukiwania ubikacji przemysłowych (mieszkalnych) licencyonowanych pośredników, przez przeglądanie zapisków kontrolnych i innych ksiąg handlowych oraz przez inne odpowiednie badania, czy przedsiębiorstwo pośredników jest prowadzone zgodnie z przepisami ustawowymi i administracyjnymi.

W razie nasuwających się wątpliwości i oczywistych wykroczeń przeciw istniejącym przepisom mają organa kontroli uczynić doniesienie do przełożonej władzy skarbowej I. instancji i zarządzić aż do nadejścia żądanej decyzji potrzebne w danym razie tymczasowe środki zabezpieczające.

Zapiski kontrolne, przedkładane przez licencyonowanych pośredników, należy przysyłać władzy skarbowej I. instancji. Władza ta przedkłada rejestra zamówień do końca stycznia każdego roku wprost władzy cenzurującej (III. departamentowi rachunków fachowych przy Ministerstwie skarbu), a księgi kont osobistych albo bada sama co do odpowiedniego stosunku ilości tytoniu, sprowadzanych przez zamawiających, albo o ile chodzi o konta stron, osiadłych w innych okręgach skarbowych, przesyła do zbadania właściwej miejscowo władzy skarbowej I. instancji również do końca stycznia każdego roku.

§ 15.

Celem skutecznego zwalczania pokątnych agentów winni odbiorcy zagranicznych wyrobów tytoniowych złożyć przy ekspedycji celnej pisemną deklarację, czy odnośną przesyłkę zamówili sami

wprost u firmy zagranicznej, czy też skorzystali przy zamówieniu z usług pośrednika.

W pierwszym wypadku winna strona przedłożyć uwiadomienie o wysyłce wyrobów tytoniowych, nadesłane jej przez firmę zagraniczną, a w drugim wypadku podać imię i nazwisko, oraz miejsce zamieszkania pośrednika i liczbę jego licencji. Bez tego uwiadomienia, względnie wyraźnego oświadczenia nie może nastąpić ekspedycja celna ani zezwolenie władzy monopolowej na dowóz.

Przy ekspedycji należy zwrócić wyraźnie uwagę strony samej albo za pośrednictwem pełnomocnika, jeżeli strona nie stanęła osobiście, iż w razie podania nieprawdziwych szczegółów w powyższych oświadczeniach i dokumentach grozi jej, pomijając ewentualne następstwa skarbowo-karne, odmówienie na przyszłość zezwolenia na dowóz zagranicznych wyrobów tytoniowych.

§ 16.

Urząd celny ekspedujący, względnie władza skarbową I. instancji, powołana do udzielenia zezwolenia władzy monopolowej na dowóz, ma zbadać, czy pośrednik, wymieniony w oświadczeniu strony, posiada rzeczywiście licencję czy nie.

W tym celu będzie Ministerstwo skarbu ogłaszać w Dzienniku rozporządzeń Ministerstwa skarbu imiona i nazwiska oraz miejsce zamieszkania licencyonowanych pośredników, liczby ich licencji i zachodzące pod tym względem zmiany. W razie wątpliwości lub stwierdzenia, iż wymieniony pośrednik nie posiada licencji, ma urząd celny, względnie władza skarbową I. instancji odmówić zezwolenia na dowóz i wydać stosowne zarządzenia celem wdrożenia postępowania przeciw nieuprawnionemu pośrednikowi, a ewentualnie także i stronie.

Nadto będzie władza cenzurująca przekonywać się przez wrywkowe badanie przedkładanych jej rejestrów zamówień licencyonowanych pośredników o prawdziwości oświadczeń stron i wydawać odpowiednie wskazówki w razie zachodzącej niezgodności lub oczywistej nieprawdziwości.

§ 17.

Każde przekroczenie postanowień niniejszego rozporządzenia wykonawczego i powołanych w niem przepisów kontrolnych (§ 12.) pociąga za sobą dla ponoszącego winę prócz przewidzianych w ustawie następstw skarbowo-karnych nadto utratę licencji władzy skarbowej, a względnie niezdolność do jej uzyskania.

Tej sankcyi karnej podpada:

- a) kto bez licencyi władzy skarbowej pośredniczy w sprowadzaniu zagranicznego tytoniu lub zagranicznych wyrobów tytoniowych,
- b) kto jako licencyonowany pośrednik dopuszcza się przekroczenia wspomnianych wyżej przepisów, oraz
- c) kto jako odbiorca zagranicznego tytoniu lub zagranicznych wyrobów tytoniowych albo jako pomocnik pośrednika przekracza świadomie jeden z przepisów rozporządzenia wykonawczego.

Utrata licencyi ma być wypowiedziana przez władzę skarbową I. instancyi pisemnem orzeczeniem, przeciw któremu wolno w myśl § 11. wnieść rekurs

do krajowej władzy skarbowej, a względnie do Ministerstwa skarbu. Darowanie w drodze łaski powyższego skutku kary zastrzeżone jest przy przekroczeniu przepisów §§ 5. do 9. Ministerstwu skarbu, zresztą zaś krajowej władzy skarbowej.

§ 18.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1. września 1912. Ubiegający się, którzy chcą w dniu powyższym otrzymać licencyę władzy skarbowej, mają wnieść najdalej do dnia 10. lipca 1912 do właściwej władzy skarbowej I. instancyi należycie wygotowane i udokumentowane podania.

Zaleski wtr.

Licencya władzy skarbowej I. . . .

Znaczk
stemplowy na
2 korony

. . . . reskryptu c. k. Ministerstwa skarbu z dnia
wydaje się niniejszem Panu ,
zamieszkałemu w *) ,
pozwolenie władzy skarbowej na zawodowe pośredniczenie w sprowadzaniu zagranicznego tytoniu
i zagranicznych wyrobów tytoniowych przy przestrzeganiu przepisów ustawowych i administracyjnych,
które już istnieją lub wejdą w przyszłości w życie.

Zezwolenie niniejsze jest ściśle osobiste i nie może być przenoszone na inne osoby. Rozciąga się
ono na cały obszar królestw i krajów reprezentowanych w Radzie państwa
. i gaśnie z dniem **)

Przepisy co do wykonywania pośrednictwa i co do zobowiązań, ciężących na posiadaczu niniejszej
licencyi ze stanowiska kontroli skarbowej, są obecnie określone rozporządzeniem ministeryalnym z dnia
. , z którego osnową winien posiadacz licencyi zaznaczyć
się i którego nieznanomość nie może wskutek tego służyć mu na usprawiedliwienie.

. , dnia

Naczelnik władzy skarbowej I. instancyi:

.

*) Dozwolone przez władzę zmiany mieszkania lub siedziby należy uwidocznic w formie uwagi.

**) Tu należy podać końcową datę trzyletniego terminu licencyi.

(Karta tytułowa.)

Kraj koronny:
 Okrąg skarbowy:
 Kierownictwo powiatowe nadzoru straży skarbowej:
 Licencya władzy skarbowej l.:

Księga kont osobistych

w (miejscowość, ulica, numer domu)

co do pośredniczenia w sprowadzaniu zagranicznych wyrobów
 tytoniowych na rok 191 . .

(Strona wewnętrzna.)

Imię i nazwisko: Zatrudnienie: Okrąg skarbowy: Miejsce zamieszkania, ulica i numer domu:	}	strony:
--	---	---------	--

Miesiąc i dzień		Cygara	Papierosy	Tytoń do palenia, do żucia, tabaka	Uwaga (zmiana lub unieważnienie zamówienia itd.)
zamówienia	zawiadomienia strony o nadejściu przesyłki	Ilość sztuk		Waga w kg	

Uwaga: Dla każdej strony i dla własnych poborów pośrednika (§ 9. rozporządzenia) należy otworzyć osobne konto, które sam pośrednik ma z końcem roku zamknąć w przedziałkach 3. i 6. Konta należy prowadzić na osobnych kartkach i przechowywać pod wspólną okładką. Kartki ma się porządkować według poszczególnych okręgów skarbowych, a w obrębie okręgu skarbowego w porządku abecedowym według nazwisk stron.

Rok 1912.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część L. — Wydana i rozesłana dnia 29. czerwca 1912.

Treść: (M 122 i 123.) 122. Rozporządzenie, dotyczące wymiaru równoważnika należności za siódme dziesięciolecie (1911 do 1920 włącznie) od wartości nieruchomości, obciążonych prawami budowl. — 123. Rozporządzenie, dotyczące uzupełnienia względnie zmiany załącznika C regulaminu ruchu dla kolei żelaznych z dnia 11. listopada 1909.

122.

Rozporządzenie Ministerstwa skarbu z dnia 20. czerwca 1912,

dotyczące wymiaru równoważnika należności za siódme dziesięciolecie (1911 do 1920 włącznie) od wartości nieruchomości, obciążonych prawami budowl.

Uzupełniając rozporządzenie Ministerstwa skarbu z dnia 10. października 1910, Dz. u. p. Nr. 186, dotyczące zeznawania majątku, podlegającego równoważnikowi należności, tudzież wymiaru i opłacania tego podatku za siódme dziesięciolecie (1911 do 1920 włącznie), wydaje się co do zeznawania wartości nieruchomości, obciążonych prawem budowl (ustawa z dnia 26. kwietnia 1912, Dz. u. p. Nr. 86), w celu wymiaru ekwiwalentu należności następujące zarządzenia:

§ 1.

Jeżeli po myśli § 3., ustępy 4. i 5., tudzież §§ 28., 30. i 31. powołanego wyżej rozporządzenia Ministerstwa skarbu należy zeznać wartość nieruchomości w celu wymiaru ekwiwalentu według stanu z dnia, następującego po wejściu w życie ustawy z dnia 26. kwietnia 1912, Dz. u. p. Nr. 86 (która weszła w życie w dniu 15. czerwca 1912), a nieruchomość ta jest obciążona prawem budowl w chwili, niarodajnej dla wymiaru ekwiwalentu,

wówczas należy przestrzegać przy zeznawaniu wartości, jakoteż przy wymiarze ekwiwalentu następujących postanowień.

§ 2.

Przedewszystkiem należy zastosować się do zarządzeń wydanych w §§ 8. do 15. rozporządzenia Ministerstwa skarbu z dnia 10. października 1910, Dz. u. p. Nr. 186 i przedstawić ogólną wartość nieruchomości (gruntu wraz z znajdującymi się na nim w danym razie budynkami) tak, jak gdyby nieruchomość nie była obciążona prawem budowl.

Następnie należy odtrącić od ogólnej wartości nieruchomości wartość prawa budowl, obliczoną według ustępu następującego, wraz z przynależnością.

Jako wartość prawa budowl wraz z przynależnością (to jest łącznie z budynkami na podstawie prawa budowl nabytymi lub wzniesionymi) należy przyjąć tyle setnych części ogólnej wartości nieruchomości, ile lat ma upłynąć od chwili, niarodajnej dla wymiaru ekwiwalentu, do chwili zgaśnięcia prawa budowl; części roku, dosięgające sześciu miesięcy, należy przytem uważać za pełny rok. w przeciwnym razie nie brać ich w rachubę.

Postanowienia powyższe nie wykluczają zastosowania jednego ze sposobów oszacowania, przytoczonych w §§ 12., 13. i 15. rozporządzenia Ministerstwa skarbu z dnia 10. października 1910, Dz. u. p. Nr. 186.

§ 3.

Jeżeli czas trwania prawa budowlu nie wynika na pewno z umowy, którą je ustanowiono, albo jeżeli czas ten zależy od warunku, który w chwili wymiaru ekwiwalentu jeszcze się nie spełnił, wówczas należy przy stosowaniu przepisów § 2. przyjąć najdłuższy czas trwania, jaki jest możliwy według umowy, lub w braku postanowienia umownego, normującego najdłuższy czas trwania prawa budowlu, czas 80letni (§ 3., ustęp 1. ustawy z dnia 26. kwietnia 1912, Dz. u. p. Nr. 86.).

§ 4.

Zeznania należy dokonać według wzoru A/1, dołączonego do rozporządzenia Ministerstwa skarbu z dnia 10. października 1910, Dz. u. p. Nr. 186.

W rubryce:

„Zeczana wartość ogólna gruntów i przy należności“

należy wpisać najpierw wartość ogólną nieruchomości, zaś w następnej linii wartość prawa budowlu, obliczoną według § 2., ustęp 3. i uwidocznić różnicę między tymi dwiema cyframi, oznaczającymi wartość.

W innych rubrykach nie należy uwzględniać obciążenia nieruchomości prawem budowlu; w rubryce, przeznaczony na uwagi, należy jednak podać datę umowy, którą ustanowiono prawo budowlu, czas, na który je ustanowiono, ewentualnie najdłuższy czas, jaki należy przyjąć według § 3., oznaczenie tabularne wykazu hipotecznego, utworzonego dla prawa budowlu, w końcu urząd, w którym przypisaną została należytość od nabycia prawa budowlu oraz pozycję rejestru B odnośnego nakazu zapłaty.

§ 5.

Jeżeli nieruchomość, podlegająca ekwiwalentowi, zostanie obciążona prawem budowlu po chwili, miarodajnej dla wymiaru tego podatku, wówczas należy zastosować odpowiednio § 35. rozporządzenia Ministerstwa skarbu z dnia 10. października 1910, Dz. u. p. Nr. 186, i odpisać tę część ekwiwalentu, która odpowiada stosunkowi zachodzącemu między wartością prawa budowlu w chwili jego ustanowienia i obliczoną odnośnie do tejże samej chwili ogólną wartością nieruchomości. Jako wartość prawa budowlu należy przyjąć przytem tę kwotę, od której wymierzona została należytość przy sposobności ustanowienia tegoż prawa.

§ 6.

O ile nie wydano w §§ 1. do 5. odmiennych zarządzeń, należy stosować postanowienia rozporządzenia

Ministerstwa skarbu z dnia 10. października 1910, Dz. u. p. Nr. 186, także do zeznawania wartości nieruchomości, obciążonych prawem budowlu, w celu wymiaru ekwiwalentu, tudzież do wymiaru i opłacania tego podatku od wspomnianej wartości za siódme dziesięciolecie (do 1920 włącznie).

§ 7.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i winno znaleźć zastosowanie do wszystkich wypadków oznaczonego w §§ 1. i 5. rodzaju, które wydarzyły się od dnia 15. czerwea 1912.

Zaleski wr.

123.

Rozporządzenie Ministerstwa kolei żelaznych w porozumieniu z Ministerstwem sprawiedliwości i Ministerstwem handlu z dnia 21. czerwea 1912,

dotyczące uzupełnienia względnie zmiany załącznika C regulaminu ruchu dla kolei żelaznych z dnia 11. listopada 1909, Dz. u. p. Nr. 172.

Załącznik C regulaminu ruchu dla kolei żelaznych z dnia 11. listopada 1909, Dz. u. p. Nr. 172, uzupełnia się, względnie zmienia się w sposób następujący:

Lit. f) pod I a, lit. D, ustęp (3) otrzyma brzmienie następujące:

„f) Na wozach należy nalepić kartki, zawierające niebieskim drukiem oznaczenie „Przedmioty, ulegające łatwo eksplozyi, grupa 2.“ Pod I d, lit. G, wstawia się jako ustęp (4):

„(4) Tlen, zgęszczony do 0-3 atmosfer, w workach z guny, tkanin impregnowanych lub tym podobnych materyałów przyjmuje się do przewozu bezwarunkowo.“

Pod VI, liczba 3, wykreśla się słowa „wyciągnięty łój.“

Lit. b) pod VI, lit. A, ustęp (2) otrzyma następujące brzmienie:

„b) Przedmioty liczb 3., 7. i 9. nie potrzebują osobnego opakowania, muszą być jednak zupełnie zakryte gęstymi oponami wozowymi, o ile nie są opakowane; przy nawozie stajennym, zmieszonym z podściółką, (liczba 7.) wystarczy przykrycie cienką warstwą piasku lub ziemi;

jeżeli nawóz jest mokry, nie potrzeba żadnego nakrycia; śmieci domowe (liczba 9.), przewożone w wozach, umyślnie na ten cel urządzonych i zapobiegających rozpylaniu się zawartości, nie potrzebują opon^a.

Lit. *f*) pod VI, lit. *A*, ustęp (2) otrzyma następujące brzmienie:

„*f*) Przedmioty liczby 8. należy pakować w mocne, szczelne i bezpiecznie zamknięte naczynia. Suchy kał psi i suche łajna gołębnie można pakować także w mocne i gęste worki.“

Pod VI, lit. *B*, wstawi się na końcu ustępu (7.):

„Do przewozu suchego kału psiego, opakowanego stosownie do przepisu pod *A*, (2) *f*, zdanie

ostatnie, należy używać wozów krytych lub otwartych z dobrze przylegającymi oponami.“

Królewsko-węgierskie Ministerstwo, z którym porozumiano się w tym względzie, wydaje równocześnie takie samo zarządzenie.

W ten sposób znosi się tymczasowe zarządzenia z dnia 20. listopada 1911, l. 52009, z dnia 23. marca 1912, l. 9544, i z dnia 14. maja 1912, l. 19658 (Dziennik rozporządzeń dla kolei żelaznych i żeglugi parowej Nr. 133 z r. 1911, 36 i 59 z r. 1912), wydane na zasadzie § 2., ustęp (4) r. r. d. k. ż.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie w dniu 10. lipca 1912.

Forster wlr.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LI. — Wydana i rozesłana dnia 1. lipca 1912.

Treść: № 124. Rozporządzenie, dotyczące zmiany niektórych postanowień przepisu wykonawczego do ustawy o taryfie celnej z dnia 13. lutego 1906 i objaśnień do taryfy celnej z dnia 13. lutego 1906.

124.

Rozporządzenie Ministerstw skarbu, handlu i rolnictwa z dnia 28. czerwca 1912,

dotyczące zmiany niektórych postanowień przepisu wykonawczego do ustawy o taryfie celnej z dnia 13. lutego 1906, Dz. u. p. Nr. 22, i objaśnień do taryfy celnej z dnia 13. lutego 1906.

Następujące postanowienia przepisu wykonawczego do ustawy o taryfie celnej z dnia 13. lutego 1906, Dz. u. p. Nr. 22, oraz objaśnień do taryfy celnej, wydanych na zasadzie artykułu V. ustawy o taryfie celnej z dnia 13. lutego 1906, Dz. u. p. Nr. 20, obwieszczeniem z dnia 13. czerwca 1906, Dz. u. p. Nr. 115, uzupełnia się względnie zmienia się w sposób następujący:

I. Co do przepisu wykonawczego.

W dodatku C do § 18. przepisu wykonawczego należy przy rozdziale a) VI zamieścić następujące ustępy nowe:

„Vapor“, środek do konserwowania mięsa i kielbas firmy Henryka Rollwa w Parkten (Niemcy), składający się po największej części z proszkowanej siarki.

„Herbata Dalloffa“ doktora Dalloffa w Paryżu.

II. Co do objaśnień.

W uw. 2. do Nru 36. należy dodać jako ustęp trzeci:

Jeżkie orzechy laskowe w lupinach lub bez lupin, niezdatne do spożycia przez ludzi, jeżeli są

przeznaczone do wyrobu oleju, jak nasiona oliwne Nru 47.

Po ustępie 1. uw. 1. do Nru 85. należy umieścić jako ustęp drugi następujący dodatek:

Tutaj należą dalej pręciki piór, pokrajane na pewne oznaczone długości i oczyszczone, lecz zresztą więcej nie obrobione. Pręciki tego rodzaju, zaopatrzone we wałki, Nr. 361., uw. 1.

W uw. og. do kl. XXII—XXV, rozdział V., punkt 16., ustęp 12. należy w wierszu 6. do 8. wykreślić słowa „następnie proste lub zakładki“. Na końcu tego ustępu należy dać średnik zamiast kropki i wstawić w dalszym ciągu:

obramowanie uważa się za haft, zakładki proste lub faliste, haftowane ścięciem łańcuskowym, nie kilkakrotne, za pojedynczą lamówkę.

Na końcu ustępu 1. uw. 15. do Nru 361. należy dać przecinek przed słowami „i t. p.“ i wstawić:

pręciki piór, pokrajane na pewne oznaczone długości, oczyszczone i zaopatrzone we wałki.

Ustęp 4. uw. 2. do Nru 604. należy skreślić, a natomiast wstawić:

Chemiczne połączenia gliceryny dla celów technicznych albo lekarskich, jak na przykład glicerynowy kwas borowy, glicerynowy kwas winny, glicerynowy kwas fosforowy Nr. 622., wzgl. 630.; mieszanina gliceryny z lepiaininami, zawierającymi krochmal lub dekstrynę albo tym podobne środki, zobacz Nr. 614.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi zaraz w życie.

Bráf wtr.

Zaleski wtr.

Roessler wtr.

Rok 1912.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LII. — Wydana i rozesłana dnia 2. lipca 1912.

Treść: *M* 125. Dokument koncesyjny na kolej lokalną z Wiednia (Grossmarkthalle) przez Hainburg do granicy kraju.

125.

Dokument koncesyjny z dnia 24. czerwca 1912

na kolej lokalną z Wiednia (Grossmarkthalle) przez
Hainburg do granicy kraju.

Na zasadzie Najwyższego upoważnienia udzielam w porozumieniu z interesowanymi Ministerstwami dolnoaustriackiemu Wydziałowi krajowemu żadaną koncesyę na budowę i utrzymywanie w ruchu normalnotorowej kolei lokalnej z Wiednia (Grossmarkthalle) przez Hainburg do granicy kraju w myśl postanowień ustawy o koncesyach na koleje żelazne z dnia 14. września 1854, Dz. u. p. Nr. 238, jakoteż ustawy z dnia 8. sierpnia 1910, Dz. u. p. Nr. 149, pod warunkami i zastrzeżeniami, podanymi w dalszym ciągu:

§ 1.

Co do kolei żelaznej, będącej przedmiotem tego dokumentu koncesyjnego, korzysta koncesyonaryusz z ulg, przewidzianych w artykułach VI. do XII. ustawy z dnia 8. sierpnia 1910, Dz. u. p. Nr. 149.

§ 2.

Koncesyonaryusz ma obowiązek ukończenia budowy koncesyonowanej kolei najpóźniej w przeciągu dwóch lat, licząc od dnia dzisiejszego, tudzież oddania gotowej kolei na użytek publiczny i utrzymywania jej w ruchu bez przerwy przez cały okres koncesyjny.

Jako rękojmię dotrzymania powyższego terminu budowy, jakoteż wykonania i urządzenia kolei zgodnie z warunkami koncesyi złożyć ma koncesyonaryusz na żądanie c. k. Rządu odpowiednią kaucyę w papierach wartościowych, nadających się do lokacyi pieniędzy sierocych.

W razie niedotrzymania powyższego zobowiązania można uznać kaucyę tę za przepadłą.

§ 3.

Celem wybudowania koncesyonowanej kolei nadaje się koncesyonaryuszowi prawo wyłączenia podług przepisów ustawowych, w tej mierze obowiązujących.

Takie samo prawo przyzna się koncesyonaryuszowi także co do ewentualnej budowy tych kolei dojazdowych, których urządzenie c. k. Rząd uznałby za odpowiadające interesowi publicznemu.

§ 4.

Przy budowie koncesyonowanej kolei i ruchu na niej stosować się winien koncesyonaryusz do osnowy niniejszego dokumentu koncesyjnego, do warunków koncesyjnych, ustanowionych przez c. k. Ministerstwo kolei żelaznych, jakoteż do istniejących w tej mierze ustaw i rozporządzeń, w szczególności do ustawy o koncesyach na koleje żelazne z dnia 14. września 1854, Dz. u. p. Nr. 238, i do regulaminu ruchu na kolejach żelaznych z dnia 16. listopada 1851, Dz. u. p. Nr. 1 z roku 1852, wreszcie do ustaw i rozporządzeń, któreby wydano

w przyszłości. Pod względem ruchu będzie można o tyle odstąpić od zarządzeń dla bezpieczeństwa i przepisów co do ruchu, ustanowionych w regulaminie ruchu kolei żelaznych i w odnośnych postanowieniach dodatkowych, o ile ze względu na szczególne stosunki obrotu i ruchu, a w szczególności ze względu na zmniejszoną chyżość c. k. Ministerstwo kolei żelaznych uzna to za dopuszczalne; w tej mierze stosowane będą osobne przepisy ruchu, które wyda c. k. Ministerstwo kolei żelaznych.

§ 5.

Transporty wojskowe muszą być przewożone po niższych cenach taryfowych. Pod względem zastosowania taryfy wojskowej do przewozu osób i rzeczy obowiązywać będą postanowienia, które tak w tej mierze jak i względem ulg dla podróżujących wojskowych obowiązują każdorazowo na austriackich kolejach państwowych.

Postanowienia te stosują się także do obrony krajowej i pospolitego ruszenia obu połów Monarchii, do tyrolskich strzelców krajowych tudzież do żandarmeryi i to nietylko w podróżach na koszt skarbu, lecz także w podróżach służbowych na ćwiczenia wojskowe i zgromadzenia kontrolne, odbywanych własnym kosztem.

Koncesjonaryusz jest obowiązany przystąpić do umowy, zawartej przez austriackie spółki kolejowe co do zakupu i utrzymywania w pogotowiu przyborów dla transportów wojskowych, oraz co do pomagania sobie nawzajem służbą i taborem przy uskutenianiu większych transportów wojskowych, dalej do każdorazowo obowiązujących przepisów dla kolei żelaznych na wypadek wojny, jakoteż do umowy dodatkowej, która weszła w wykonanie z dniem 1. czerwca 1871, o przewozie chorych i rannych, przewożonych na rachunek skarbu wojskowego w pozycji leżącej.

Przepis, który obowiązuje każdorazowo pod względem transportu wojskowego na kolejach żelaznych, tudzież każdorazowo obowiązujące przepisy dla kolei żelaznych na wypadek wojny, nabywają dla koncesjonaryusza mocy obowiązującej od dnia otwarcia ruchu na koncesjonowanej kolei. Przepisy rzonego rodzaju, które dopiero po tym terminie zostaną wydane i nie będą ogłoszone w Dzienniku ustaw państwa, nabędą dla koncesjonaryusza mocy obowiązującej z chwilą, w której urządzenie poda się je do jego wiadomości.

Zobowiązania te ciążyą na koncesjonaryuszu tylko o tyle, o ile dopełnienie ich będzie możliwe ze względu na drugorzędny charakter tej linii oraz ze względu na ułatwienia, udzielone skutkiem tego pod względem budowy, wyposażenia kolei i systemu ruchu.

Koncesjonaryusz jest obowiązany uwzględniać przy obsadzaniu posad wysłużonych podoficerów c. i k. wojska, c. i k. marynarki wojennej i c. k. obrony krajowej w myśl ustawy z dnia 19. kwietnia 1872, Dz. u. p. Nr. 60.

§ 6

Co do przewozu korpusów straży cywilnej (straży bezpieczeństwa, straży skarbowej itp.) stosować należy analogicznie niższe stopy taryfowe, obowiązujące dla transportów wojskowych.

§ 7.

Z wyjątkiem wyraźnego zezwolenia c. k. Rządu nie wolno koncesjonaryuszowi powierzać ruchu na koncesjonowanej kolei osobom trzecim.

C. k. Rząd zastrzega sobie prawo objęcia każdej chwili ruchu na koncesjonowanej kolei i utrzymywania go przez pozostały okres koncesyjny na rachunek koncesjonaryusza.

W tym przypadku będzie koncesjonaryusz obowiązany zwracać c. k. Rządowi koszty, rzeczywiście ponoszone z powodu utrzymywania tego ruchu.

Warunki tego utrzymywania ruchu będą zresztą unormowane w kontrakcie ruchu, który zawrze się z koncesjonaryuszem.

§ 8.

Koncesjonaryusz jest obowiązany postarać się o zaopatrzenie swoich funkcyjaryuszy na wypadek niezdolności do pracy i na starość, oraz o zaopatrzenie ich rodzin i przystąpić w tym celu do zakładu emerytalnego związku austriackich kolei lokalnych, o ileby nie utworzono dla koncesjonowanego przedsiębiorstwa kolejowego własnej kasy emerytalnej, zapewniającej członkom przynajmniej takie same korzyści, względnie nakładającej na koncesjonaryusza przynajmniej takie same obowiązki, jak wspomniany zakład emerytalny.

To zaopatrzenie należy tak przeprowadzić, by koncesjonaryusz lub przedsiębiorstwo w jego miejsce wstępujące mieli obowiązek zgłaszać w zakładzie emerytalnym związku austriackich kolei lokalnych, względnie w własnej kasie pensyjnej stałych funkcyjaryuszy z dniem nadania im stałej posady, z innych zaś funkcyjaryuszy przynajmniej tych, którzy pełnią służbę jako kierownicy wozów, kon-

duktorzy, strażnicy lub posługacze stacyjni, przy odpowiednim ich zatrudnieniu, najpóźniej po ukończeniu trzech lat służby.

Statut kasy pensyjnej oraz każda jego zmiana podlega zatwierdzeniu Ministerstwa kolei żelaznych.

§ 9.

Pod warunkami i zastrzeżeniami, podanymi w artykule XXV. ustawy z dnia 8. sierpnia 1910, Dz. u. p. Nr. 149, jest koncesyonaryusz obowiązany dozwolić c. k. Rządowi na jego żądanie każdego czasu współużywania kolei do przewozu między kolejami, już istniejącymi lub mającymi w przyszłości powstać, na których Rząd ruch utrzymuje, w taki sposób, by c. k. Rząd mógł, przy swobodnem ustanawianiu taryf, przeprowadzać lub kazać przeprowadzać tak całe pociągi jak i pojedyncze wozy współużywaną koleją lub jej częściami za opłatą stosownego wynagrodzenia.

§ 10.

Nadaje się koncesyonaryuszowi prawo utworzenia za osobnem zezwoleniem c. k. Rządu i pod warunkami, które on ustanowi, spółki akcyjnej, która wejść ma w wszystkie prawa i obowiązki koncesyonaryusza.

Koncesyonaryuszowi nadaje się prawo wydania akcji pierwszeństwa, idących pod względem oprocentowania i umorzenia przed akcjami zakładowymi, aż do kwoty, którą oznaczy c. k. Rząd.

Dywidenda, należąca się akcyom pierwszeństwa, zanim dla akcji zakładowych zaistnieje prawo do dywidendy, nie może być wyznaczona w wyżej kwocie jak $4\frac{1}{2}$ od sta, przyczem jednak dopłata z dochodów późniejszych lat nie powinna mieć miejsca.

Statuty spółki oraz wzory akcji, które będą wydane, podlegają zatwierdzeniu c. k. Rządu.

Koncesyonaryuszowi zastrzega się prawo wypuszczenia częściowych zapisów dłużnych odnośnie do pożyczki pierwszeństwa, która będzie przez niego zaciągnięta, a to pod warunkami, oznaczonymi przez c. k. Rząd; formularze obligacji pierwszeństwa, które będą wydane, wymagają zatwierdzenia ze strony c. k. Rządu.

Cyfra kapitału zakładowego, rzeczywistego, jakoteż imiennego, podlega zatwierdzeniu c. k. Rządu.

W tym względzie przyjmuje się za zasadę, że oprócz rzeczywiście wyłożonych i należycie wyka-

zanych kosztów na sporządzenie projektu, budowę i urządzenie kolei, łącznie z kosztami zaopatrzenia się w park wozowy oraz na uposażenie rezerwy kapitałowej, oznaczonej przez c. k. Rząd, z doliczeniem odsetek interkalarnych, rzeczywiście zapłaconych w okresie budowy, i straty na kursie, gdy ją istotnie poniesiono przy gromadzeniu kapitału, żadnych wydatków jakiegobądź rodzaju w kapitał wliczać nie wolno.

Gdyby po wybudowaniu kolei miano jeszcze wystawić jakie nowe budowle lub pomnożyć urządzenia ruchu, natenczas można doliczyć odnośne koszty do kapitału zakładowego, jeżeli c. k. Rząd zezwolił na wzniesienie projektowanych nowych budowli lub na pomnożenie urządzeń ruchu i jeżeli koszta te będą należycie wykazane.

Cały kapitał zakładowy ma być umorzony w okresie koncesyjnym według planu amortyzacji, zatwierdzonego przez c. k. Rząd.

§ 11.

C. k. Rząd zastrzega sobie prawo wykupienia koncesyonowanej kolei po jej ukończeniu i puszczeniu w ruch w każdym czasie pod następującymi warunkami:

1. Celem oznaczenia ceny wykupna policzy się czyste roczne dochody przedsiębiorstwa kolejowego w ciągu ostatnich zamkniętych lat siedmiu, poprzedzających chwilę wykupna, straci się z tego czyste dochody najniepomyślniejszych dwóch lat, poczem obliczy się średni dochód czysty pozostałych lat pięciu.

2. Gdyby wykupno nastąpić miało przed upływem unormowanego w § 1. czasowego uwolnienia od podatku, w takim razie obliczony w ten sposób średni dochód czysty owych lat pięciu przedstawia w ciągu pozostałego okresu wolności od podatku rentę wykupna, która ma być wypłacana bez ściągnięcia podatku. Za czas po upływie wolności podatkowej oznacza się zarazem rentę wykupna w ten sposób, że od dochodów, podług których oblicza się sumę średnią, policzy się podatek wraz z dodatkami według stopy procentowej odnośnych lat i potrąci go od dochodów. Do pozostałej reszty dolicza się ze względu na to, że stosownie do § 131., lit. a) ustawy z dnia 25. października 1896, Dz. u. p. Nr. 220, opłacać się ma na przyszłość od renty wykupna podatek dziesięcioprocentowy, dodatek w wysokości jednej dziewiątej tego czystego dochodu.

3. Gdyby zaś wykupno nastąpić miało po upływie ustanowionego w § 1. czasowego uwolnienia od podatków, wówczas uważać się będzie przy

obliczaniu czystych dochodów rocznych podatki i dodatki do podatków, ciężące na wykupionem przedsiębiorstwie kolejowem, oraz wszelkie inne opłaty publiczne za wydatki ruchu.

Jeżeli obowiązek płacenia podatku istniał nie przez wszystkie lata, podług których oblicza się sumę średnią, w takim razie obliczyć należy także co do lat wolnych od podatku podatek wraz z dodatkami według stopy procentowej odnośnych lat i potrącić go z przychodów.

Ze względu jednak na to, że stosownie do § 131., lit. a) ustawy z dnia 25. października 1896, Dz. u. p. Nr. 220, opłacać się ma od renty wykupna podatek dziesięcioprocentowy, należy doliczyć do przeciętnych czystych dochodów, w taki sposób obliczonych, dodatek, wynoszący jedną dziewiątą tych czystych dochodów.

4. Przeciętny dochód czysty, obliczony w myśl powyższych postanowień, należy płacić koncesyonaryuszowi jako wynagrodzenie za wykupioną kolej przez pozostały czas trwania koncesyi w ratach półrocznych, płatnych z dołu dnia 30. czerwca i dnia 31. grudnia każdego roku.

5. Gdyby jednak kolej miała być wykupiona przed upływem siódmego roku obrotowego lub gdyby średni dochód czysty, obliczony w myśl powyższych postanowień ustępów 1. do 3., bez uwzględnienia dodatku, przewidzianego w ustępach 2. i 3., nie dawał przynajmniej takiej sumy rocznej, któraby się równała racie rocznej, potrzebnej na zgodne z planem oprocentowanie i umorzenie pożyczek, zaciągniętych za zezwoleniem c. k. Rządu na pokrycie policzalnych kosztów zakładowych i zabezpieczonych w księgach kolejowych, z doliczeniem raty rocznej, potrzebnej na oprocentowanie kapitału akcyjnego, zatwierdzonego przez c. k. Rząd, o ile kapitał ten wydano celem pokrycia kapitału zakładowego kolei, a to akcyi pierwszeństwa po $4\frac{1}{2}$, a akcyi zakładowych po 4 od sta, oraz na umorzenie wymienionego wyżej kapitału akcyjnego w ciągu okresu koncesyjnego, w takim razie wynagrodzenie, które państwo ma zapłacić za wykupioną kolej, będzie polegało na tem, że państwo płacić będzie wymienione wyżej kwoty ryczałtowe w ratach półrocznych, płatnych z dołu dnia 30. czerwca i dnia 31. grudnia każdego roku i zwracać koncesyonaryuszowi podatek rentowy, przypadający od tej renty wykupna.

6. Państwu zastrzega się prawo objęcia każdej chwili do zapłacenia z własnych funduszków w miejsce koncesyonaryusza pożyczek, zaciągniętych w celu uzyskania kapitału na koncesyonowaną kolej, w kwocie, zalegającej jeszcze według zatwierdzonego planu amortyzacyjnego w chwili wykupna; w przypadku tym zniży się należną rentę wykupna

o kwotę, potrzebną na oprocentowanie i umorzenie określonego wyżej kapitału pożyczkowego, jakoteż ewentualnie o odpowiadającą powyższemu zapotrzebowaniu sumę dodatku, który w myśl przepisów ustępów 2. i 3. ma być doliczony do przeciętnego dochodu.

7. Państwo zastrzega sobie dalej prawo zapłacenia w każdym czasie zamiast niepłatnych jeszcze rent, należnych koncesyonaryuszowi w myśl postanowień powyższych punktów, kapitału, równającego się zdyskontowanej według stopy po $4\frac{1}{2}$ od sta na rok, licząc odsetki od odsetek, wartości kapitałowej tych rent, po strąceniu, jak się samo przez się rozumie, dodatku, któryby w myśl postanowień ustępów 2. i 3. mieścił się w tych rentach.

Gdyby państwo postanowiło w taki sposób spłacić kapitał, wolno mu będzie użyć do tego, podług własnego wyboru, gotówki lub obligacyi długu państwa. Obligacye długu państwa liczone będą w takim razie po kursie, jaki wyniknie jako kurs średni z porównania kursów pieniężnych obligacyi długu państwa tego samego rodzaju, notowanych urzędownie na giełdzie wiedeńskiej w ciągu półrocza bezpośrednio poprzedzającego.

8. Przez wykupienie kolei i od dnia tego wykupienia przechodzi na państwo za wypłatą wynagrodzenia, oznaczonego pod l. 1. do 7., bez dalszej odpłaty własność koncesyonowanej niniejszem kolei, wolna od ciężarów, względnie obciążona tylko wiążącymi jeszcze resztami pożyczek, zaciągniętych za zezwoleniem c. k. Rządu, tudzież używanie kolei, a to ze wszystkimi do niej należącymi ruchomościami i nieruchomościami, licząc tu także tabor wozowy, zapasy materyałów i zapasy kasowe, koleje dojazdowe, będące ewentualnie własnością koncesyonaryusza i jego przedsiębiorstwa poboczne, jakoteż rezerwy obrotowe i kapitałowe, utworzone z kapitału zakładowego, o ileby tych ostatnich nie użyto już stosownie do ich przeznaczenia za zezwoleniem c. k. Rządu.

9. Postanowienie c. k. Rządu, dotyczące się wykonania państwowego prawa wykupna, które nastąpić może zawsze tylko z początkiem roku kalendarzowego, oznajmione będzie przedsiębiorstwu kolejowemu w formie deklaracyi najpóźniej do dnia 31. października bezpośrednio poprzedzającego roku.

Deklaracya ta będzie określać następujące szczegóły:

- a) termin, od którego wykupienie następuje;
- b) przedsiębiorstwo kolejowe, będące przedmiotem wykupna, i inne przedmioty majątkowe,

które bądź jako przynależność przedsiębiorstwa kolejowego, bądź jako zaspokojenie pretensyi państwa lub z jakichkolwiek innych tytułów prawnych przejść mają również na państwo;

c) wysokość ceny wykupna (l. #1. do 7.), którą państwo zapłacić ma przedsiębiorstwu kolejowemu, a którą ewentualnie obliczy się tymczasowo z zastrzeżeniem późniejszego sprostowania, przy równoczesnem podaniu terminu i miejsca płatności.

10. C. k. Rząd zastrzega sobie prawo ustanowienia jednocześnie z doręczeniem deklaracyi, tyczącej się wykupna, osobnego komisarza do czuwania nad tem, żeby począwszy od tej chwili nie zmieniono stanu majątku na szkodę państwa.

Od chwili deklaracyi, tyczącej się wykupienia, wymaga wszelka sprzedaż lub obciążenie nieruchomości przedmiotów majątkowych, w niej wymienionych, pozwolenia tego komisarza.

To samo odnosi się do przyjmowania wszelkich nowych zobowiązań, które przekraczają zakres zwyczajnego toku interesów albo powodują trwałe obciążenie.

11. Koncesyonaryusz jest obowiązany postarać się o to, aby c. k. Rząd mógł w dniu, na wykupienie wyznaczonym, objąć w fizyczne posiadanie wszystkie przedmioty majątkowe, wymienione w deklaracyi wykupna.

Gdyby koncesyonaryusz nie uczynił zadość temu zobowiązaniu, będzie c. k. Rząd miał prawo nawet bez jego zezwolenia i bez interwencyi sądowej objąć wymienione przedmioty majątkowe w fizyczne posiadanie.

Począwszy od chwili wykupienia, odbywać się będzie ruch na wykupionej kolei na rachunek państwa; od tej chwili przypadają więc wszystkie dochody z ruchu na korzyść państwa, na koszt jego zaś idą wszystkie wydatki, połączone z ruchem.

Czyste dochody, jakie wynikną z obrachunku po chwilę wykupienia, pozostaną własnością przedsiębiorstwa kolejowego, które natomiast odpowiadać ma samo za wszelkie należitości obrachunkowe i za wszelkie inne długi, pochodzące z budowy i ruchu kolei aż do chwili powyższej.

12. C. k. Rząd zastrzega sobie prawo zahipotekowania na podstawie deklaracyi wykupna (l. 9.) prawa własności państwa na wszystkich nieruchomościach przedmiotach majątkowych, przechodzących na państwo wskutek wykupienia.

Koncesyonaryusz jest obowiązany oddać c. k. Rządowi na jego żądanie do dyspozycyi wszelkie dokumenty prawne, jakichby od niego w tym celu jeszcze wymagano.

§ 12.

Trwanie koncesyi łącznie z ochroną przeciw zakładaniu nowych kolei w myśl § 9., lit. b) ustawy o koncesyach na koleje żelazne, oznacza się na lat dziewięćdziesiąt (90), licząc od dnia dzisiejszego; po upływie tego czasu gaśnie koncesya.

C. k. Rząd może uznać koncesyę za zgasłą także przed upływem powyższego czasu, jeżeli zajdą warunki, wymienione w § 16.

§ 13.

Gdy koncesya zgaśnie i od dnia jej zgaśnięcia przechodzi na państwo bez wynagrodzenia wolna od ciężarów własność i używanie koncesyonowanej kolei i wszystkich ruchomych i nieruchomości przynależności, licząc tu także tabor wozowy, zapasy materyałów i zapasy kasowe, koleje dojazdowe i przedsiębiorstwa poboczne, będące ewentualnie własnością koncesyonaryusza, jakoteż rezerwy obrotowe i kapitałowe, utworzone z kapitału zakładowego, o ileby nie użyto już tych ostatnich za zezwoleniem c. k. Rządu stosownie do ich przeznaczenia.

§ 14.

Zarówno w razie zgaśnięcia niniejszej koncesyi jak i w razie wykupienia kolei (§ 11.) zatrzymuje koncesyonaryusz na własność fundusz rezerwowy, utworzony z własnych dochodów przedsiębiorstwa, i ewentualne aktywa obrachunkowe, tudzież te osobne zakłady i budynki, wzniesione lub nabyte z własnego majątku, do których zbudowania lub nabycia c. k. Rząd upoważnił koncesyonaryusza z tym wyraźnym dodatkiem, iż przedmioty te nie stanowią przynależności kolei.

§ 15.

C. k. Rząd ma prawo przekonywania się, czy budowę kolei i jej urządzenia ruchu wykonano w wszystkich częściach odpowiednio celowi i sumiennie, tudzież prawo zarządzenia, aby wadom, zachodzącym w tym względzie, zapobieżono, względnie, aby je usunięto.

C. k. Rząd ma także prawo wglądania w zarząd kolei za pośrednictwem wydelegowanego przez siebie funkcyonaryusza, a w szczególności prawo

nadzorowania w sposób, jaki tylko za stosowny uzna, za pośrednictwem organów nadzorczych, które wydeleguje na koszt koncesjonariusza, aby budowę wykonano zgodnie z projektem i kontraktami.

W razie utworzenia spółki akcyjnej ma komisarz, ustanowiony przez c. k. Rząd, także prawo bywania na posiedzeniach rady zawiadowczej lub innej reprezentacji, sprawującej zarząd spółki, jakoteż na walnych zgromadzeniach, ile razy uzna to za potrzebne, oraz prawo zawieszania wszelkich takich uchwał lub zarządzeń, które sprzeciwiałyby się ustawom, koncesyi lub statutowi spółki, względnie były dla publicznego dobra szkodliwe; w przypadku takim winien jednak komisarz przedstawić sprawę natchmiast c. k. Ministerstwu kolei żelaznych do decyzji, która zapaść ma bezzwłocznie i mieć dla spółki moc obowiązującą.

Za przepisane nadzorowanie przedsiębiorstwa kolejowego ma koncesjonariusz opłacać Skarbowi państwa ze względu na połączony z tem ciężar roczne wynagrodzenie ryczałtowe, którego wysokość

oznaczy Rząd, uwzględniając rozmiar przedsiębiorstwa kolei lokalnej.

§ 16.

C. k. Rząd zastrzega sobie dalej prawo wydania zarządzeń zapobiegawczych, odpowiadających ustawom, na wypadek, gdyby pomimo poprzedniego ostrzeżenia, dopuszczono się ponownie naruszenia lub zaniedbania jednego z obowiązków, przepisanych dokumentem koncesyjnym, warunkami koncesyi lub ustawami, a według okoliczności prawo uznania koncesyi za zgasłą jeszcze przed upływem okresu koncesyjnego. W szczególności można uznać koncesyę za zgasłą jeszcze przed upływem okresu koncesyjnego, jeżeli nie dopełniono zobowiązań względem ukończenia budowy i otwarcia ruchu, określonych § 2., o ile ewentualne przekroczenie terminu nie dałoby się usprawiedliwić w myśl § 11., lit. b) ustawy o koncesyach na koleje żelazne.

Forster wlr.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Cześć LIII. — Wydana i rozesłana dnia 5. lipca 1912.

Treść: (M 126 i 127.) 126. Obwieszczenie, dotyczące uznania kolei lokalnej z Gruz (Gravosa) do Dubrownika (Ragusa), będącej przedmiotem dokumentu koncesyjnego z dnia 10. grudnia 1910 za kolejkę, tudzież zmiany tegoż dokumentu koncesyjnego oraz należących doń warunków koncesyjnych. — 127. Ustawa, dotycząca dalszego poboru podatków i opłat, tudzież pokrywania wydatków państwowych w czasie od dnia 1. lipca do dnia 31. grudnia 1912.

126.

Obwieszczenie Ministerstwa kolei żelaznych z dnia 24. czerwca 1912,

dotyczące uznania kolei lokalnej z Gruz (Gravosa) do Dubrownika (Ragusa), będącej przedmiotem dokumentu koncesyjnego z dnia 10. grudnia 1910, Dz. u. p. Nr. 228, za kolejkę, tudzież zmiany tegoż dokumentu koncesyjnego oraz należących doń warunków koncesyjnych.

Na zasadzie Najwyższego upoważnienia uznaje się w porozumieniu z interesowanymi c. k., względnie c. i k. Ministerstwami kolej lokalną z Gruz do Dubrownika, będącą przedmiotem dokumentu koncesyjnego z dnia 10. grudnia 1910, Dz. u. p. Nr. 228, za kolejkę i uchyla się postanowienia §§ 4.—6., 8., 9., ustęp 2. i 3., 10.—13. i 14., ustęp 2., tegoż dokumentu koncesyjnego i II. rozdziału (ruch) należących doń warunków koncesyjnych z dnia 10. grudnia 1910, a natomiast wydaje się następujące zarządzenia:

I.

Czas uwolnień, przewidzianych w artykule XXXII. ustawy z dnia 8. sierpnia 1910, Dz. u. p. Nr. 149, oznacza się na lat 25.

II.

O ile celem poprowadzenia koncesyonowanej kolei ma się użyć dróg publicznych, powinna koncesyonaryuszka postarać się o zezwolenie u osób, obowiązanych do utrzymywania tychże, a względnie u tych władz lub organów, które w myśl obowiązujących ustaw są powołane do zezwolenia na używanie drogi.

III.

Przy budowie koncesyonowanej kolei i ruchu na niej stosować się winna koncesyonaryuszka do osnowy niniejszego dokumentu koncesyjnego, do technicznych warunków koncesyjnych, ustanowionych przez c. k. Ministerstwo kolei żelaznych, jakoteż do istniejących w tej mierze ustaw i rozporządzeń, w szczególności do ustawy o koncesjach na koleje żelazne z dnia 14. września 1854, Dz. u. p. Nr. 238, i do regulaminu ruchu na kolejach żelaznych z dnia 16. listopada 1851, Dz. u. p. Nr. 1 z r. 1852, o ile one w myśl postanowień rozdziału B ustawy z dnia 8. sierpnia 1910, Dz. u. p. Nr. 149, mają zastosowanie do kolejek, dalej do ustaw i rozporządzeń, któreby wydano w przeszłości, a wreszcie do zarządzeń c. k. Ministerstwa kolei żelaznych i innych powołanych władz.

IV.

Koncesyonaryuszka obowiązana jest przyznawać prawo wolnej jazdy na kolei podoficerom i ordynansom, będącym każdnocześnie w służbie.

Bliższe warunki w tym względzie należy ułożyć w porozumieniu z właściwymi władzami wojskowymi.

Koncesyonaryuszka jest obowiązana uwzględnić przy obsadzaniu posad wysłużonych podoficerów wojska, marynarki wojennej i obrony krajowej w myśl ustawy z dnia 19. kwietnia 1872, Dz. u. p. Nr. 60.

V.

Urzednicy państwowi, funkcyonaryusze i słuźy, którzy korzystają z kolei wskutek polecenia władz, sprawujących nadzór nad zarządem i ruchem kolei, albo w celu strzeżenia interesów państwa z tytułu koncesyi lub z względów skarbowych i wykazują się urzędowymi certyfikatami, wystawionymi przez c. k. Ministerstwo kolei żelaznych dla ich legitymacyi, muszą być przewożeni wraz z pakunkami podróżnymi bezpłatnie.

VI.

Koncesyonaryuszka jest obowiązana przewozić pocztę, oraz funkcyonaryuszy zarządu pocztowego i telegraficznego wszystkimi pociągami programowymi.

Za te jak również za inne świadczenia na cele zakładu pocztowego może koncesyonaryuszka domagać się odpowiedniego wynagrodzenia, które będzie ustalone drogą układu.

Korespondencye, odnoszące się do zarządu kolejki, a wymieniane między dyrekcją lub zawiadownstwem przedsiębiorstwa kolejki i jej podwładnymi organami albo przez organa te między sobą, mogą być przewożone przez funkcyonaryuszy zakładu kolejowego.

VII.

Koncesyonaryuszka jest obowiązana dostarczać na żądanie c. k. Ministerstwa kolei żelaznych w czasie właściwym wykazów statystycznych, potrzebnych do zestawienia rocznej statystyki kolejowej.

VIII.

Trwanie koncesyi łącznie z ochroną przeciw zakładaniu nowych kolei, wypowiedzianą w § 9., lit. b) ustawy o koncesyach na koleje żelazne, oznacza się na lat sześćdziesiąt (60), licząc od dnia 10 grudnia 1910; po upływie tego czasu gaśnie koncesya.

C. k. Rząd może uznać koncesyę za zgasłą także przed upływem powyższego czasu pod warunkami, przytoczonymi w § 15. dokumentu koncesyjnego z dnia 10. grudnia 1910, Dz. u. p. Nr. 228.

IX.

Prawo przepadku na rzecz państwa, unormowane w § 8. ustawy o koncesyach na koleje żelazne z dnia 14. września 1854, Dz. u. p. Nr. 238, nie ma zastosowania do koncesyonowanej kolei.

X.

Z wyjątkiem wyraźnego zezwolenia c. k. Rządu nie może koncesyonaryuszka powierzać osobom trzecim utrzymywanie ruchu na koncesyonowanej kolei.

XI.

Za nadzór nad przedsiębiorstwem kolejowym, ustanowiony w ostatnim ustępie § 14. dokumentu koncesyjnego z dnia 10. grudnia 1910, Dz. u. p. Nr. 228, winna spółka akcyjna płacić do skarbu państwa ze względu na czynności, połączone z tym nadzorem, roczny ryczałt, którego wysokość oznaczy c. k. Rząd uwzględniając rozmiary przedsiębiorstwa kolejowego.

Forster wtr.

127.

Ustawa z dnia 4. lipca 1912,

dotycząca dalszego poboru podatków i opłat, tudzież pokrywania wydatków państwowych w czasie od dnia 1. lipca do dnia 31. grudnia 1912.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam, co następuje:

§ 1.

Upoważnia się rząd do dalszego pobierania podatków bezpośrednich i opłat pośrednich w czasie od dnia 1. lipca do dnia 31. grudnia 1912 według istniejących przepisów.

§ 2.

Wydatki w czasie od dnia 1. lipca do dnia 31. grudnia 1912 należy pokrywać w miarę potrzeby na podstawie kredytów, których Rząd domagał się na rok 1912.

Upoważnia się Rząd do zezwolenia na dotychczasowe zwykłe świadczenia państwowe w razie naglej i nieodwłocznej potrzeby złagodzenia skutków klęsk elementarnych także wówczas, jeżeli odnośne świadczenia nie są przewidziane w preliminarzu państwowym.

§ 3.

Kredyty, wymienione poniżej, mogą być użyte jeszcze do dnia 31. grudnia 1912; o ile kredytów tych nie użyto do końca roku 1911, należy postąpić z nimi tak, jak gdyby były wyznaczone w preliminarzu na rok 1912.

A. W etacie Ministerstwa wyznań i oświaty.

Kredyty, wyznaczone ustawą z dnia 29. czerwca 1909, Dz. u. p. Nr. 96, na rok 1909 pod tytułem 13., a przedłużone ustawą z dnia 25. grudnia 1911, Dz. u. p. Nr. 239 do 30. czerwca 1912, a mianowicie:

1. § 1. Uniwersytet w Wiedniu, budowy i kupno realności itd. 700.000 K.
2. § 4. Uniwersytet czeski w Pradze, budowy i kupno realności itd. 800.000 K.
3. § 19. Wszystkie akademie techniczne, potrzeby ryczałtowe 60.000 K.

B. W etacie Ministerstwa handlu.

Kredyty, wyznaczone ustawą z dnia 29. czerwca 1909, Dz. u. p. Nr. 96, na rok 1909, a przedłużone ustawą z dnia 25. grudnia 1911, Dz. u. p. Nr. 239, do 30. czerwca 1912, a mianowicie:

1. Tytuł 3., § 6. Moścénice. Urządzenie wybrzeża operacyjnego 15.000 K.
2. Tytuł 3., § 6. Castelnuovo (Bocche di Cattaro). Urządzenie placu operacyjnego u podstawy grobli portowej 15.000 K.
3. Tytuł 3., § 6. Podgora. Budowa ochronnego urządzenia portowego 6.000 K.
4. Tytuł 3., § 6. Kozarica na wyspie Meleda. Budowa urządzenia portowego 15.000 K.
5. Tytuł 3., § 13. Kupno okrętu robotniczego dla montowania latarni morskich, zaopatrzenie w materiały i kontrola 10.000 K.

C. W etacie Ministerstwa kolei żelaznych.

Kredyty, wyznaczone ustawą z dnia 29. czerwca 1909, Dz. u. p. Nr. 96, na rok 1909, pod tytułem 12., §§ 1 i 5, a przedłużone ustawą z dnia 25. grudnia 1911, Dz. u. p. Nr. 239, do 30. czerwca 1912, w kwocie . . . 18,300.000 K i 850.000 K.

D. W etacie Ministerstwa sprawiedliwości.

Kredyt, wyznaczony ustawą z dnia 29. czerwca 1909, Dz. u. p. Nr. 96, na rok 1909, pod tytułem 4.,

§ 7 na nowe budowle i kupno realności przez urząd sprawiedliwości (Pobrzeże), a przedłużony ustawą z dnia 25. grudnia 1911, Dz. u. p. Nr. 239, do 30. czerwca 1912, w kwocie . . . 975.885 K.

E. W etacie Ministerstwa robót publicznych.

Kredyt, wyznaczony ustawą z dnia 29. czerwca 1909, Dz. u. p. Nr. 96, na rok 1909, pod tytułem 3., § 3 na urządzenie pracowni rzecznej, a przedłużony ustawą z dnia 25. grudnia 1911, Dz. u. p. Nr. 239, do 30. czerwca 1912, w kwocie 10.000 K.

F. Kredyty, co do których przyznano w ustawie z dnia 29. czerwca 1910, Dz. u. p. Nr. 122, czas użycia do końca grudnia 1911.

Nadto mogą być użyte do dnia 31. grudnia 1912 następujące kredyty, dozwolone ustawą z dnia 6. czerwca 1901, Dz. u. p. Nr. 63, a przedłużone ustawą z dnia 25. grudnia 1911, Dz. u. p. Nr. 239, do 30. czerwca 1912, w szczególności:

kredyt w kwocie 540.000 K, dozwolony na rok 1902 pod pozycją 10.;

kredyty w kwotach 2,000.000 K, 3,000.000 K i 2,000.000 K, dozwolone na rok 1903, 1904 i 1905 pod pozycją 7.;

kredyt w kwocie 2,800.000 K, dozwolony na rok 1905 pod pozycją 11.

Również można użyć do dnia 31. grudnia 1912, kredytu na budowę kolei w kwocie 658.000 K, dozwolonego ustawą z dnia 24. lipca 1905, Dz. u. p. Nr. 129, na rok 1906 pod pozycją 5., a przedłużonego ustawą z dnia 25. grudnia 1911, Dz. u. p. Nr. 239, do 30. czerwca 1912, tudzież kredytu w kwocie 2,529.000 K, dozwolonego tą pierwszą ustawą na rok 1908, pod pozycją 2, a przedłużonego wspomnianą na końcu ustawą.

Kredyty (kwoty), dozwolone ustawą z dnia 29. czerwca 1910, Dz. u. p. Nr. 122, na rok 1910 w rozdziale 30., tytuł 9 i w rozdziale 10., tytuł 2, § 1, tudzież kredyty (kwoty), które mają być ustawowo oznaczone na rok 1911 w rozdziale 30., tytuł 10 i w rozdziale 10. tytuł 2, § 1, a których nie zużyto do końca roku 1911, można z pominięciem pierwotnego przeznaczenia przenieść na rok 1912 na odpowiednie tytuły rozdziału 30., względnie na rozdział 10. tytuł 1 i tam zarachować.

Taksamo można kredyty, przedłużone na rok 1912 przy punkcie B (Ministerstwo handlu) niniejszego artykułu, tudzież kredyty, zezwolone na rok 1910 ustawą z dnia 29. czerwca 1910, Dz. u. p. Nr. 122, w rozdziale 24., tytuł 3, § 6, o ile nie zużyto ich do końca roku 1911, z pominięciem pierwotnego przeznaczenia przenieść na rozdział 24., tytuł 3, § 6 i tamże zarachować.

§ 4.

Przeprowadzony w roku 1904 indywidualny rozkład kontyngentu alkoholu, który pozostał w swej ilości ogólnej bez zmiany, utrzymuje się na kampanię 1912/13 z następującymi zmianami:

1. Indywidualne kontyngenty gorzelni, które podczas kampanii 1911/12 były w ruchu jako gorzelnie przemysłowe, zmniejszy się na ogół o 25 000 hektolitrów w stosunku do tych ilości, o które poszczególne kontyngenty przekraczają 1680 hektolitrów.

2. Wszystkie inne kontyngenty indywidualne, wynoszące więcej jak 600 hektolitrów, zmniejszy się na ogół o 20.000 hektolitrów; z tej sumy potrąci się 14.000 hektolitrów w stosunku do tych ilości, o które poszczególne kontyngenty przekraczają 600 hektolitrów, zaś 6000 hektolitrów w stosunku do tych ilości, o które pozostałe na końcu reszty kontyngentów przekraczają liczbę hektarów przestrzeni gruntowej, uznanej za policzalną ostatni raz przed dniem 1. stycznia 1912, jeżeli zaś owa przestrzeń gruntowa jest mniejsza jak 600 hektarów, liczbę 600.

3. Kontyngenty gorzelni spółkowych, powstałych na zasadzie ustawy z dnia 9. kwietnia 1873, Dz. u. p. Nr. 70, które wynoszą mniej jak 600 hektolitrów a zarazem mniej jak 1·5 hektolitra na jeden hektar powierzchni gruntowej, uznanej za policzalną ze względu na kampanię 1911/12, podwyższa się na 1·5 hektolitra na każdy hektar, jednakowoż najwyżej na

600 hektolitrów. Udziały członków, wynoszące więcej jak 30 hektarów powierzchni gruntowej, będą uwzględnione tylko w wysokości 30 hektarów.

Z pozostałego kontyngentu przydzielą się kontyngenty indywidualne gorzelniom rolniczym, które zostały puszczone w ruch w latach 1904 do 1911 włącznie, a mianowicie gorzelniom spółkowym według powyżej ustalonej (l. 3) normy, innym gorzelniom według postanowień, które się wyda w drodze rozporządzenia, jednak nie więcej jak po 300 hektolitrów.

W celu odpowiedniego obdzielenia gorzelni spółkowych (l. 3), które zostały puszczone w ruch w czasie od dnia 1. stycznia 1912 do dnia 1. grudnia 1912, zachowa się 8000 hektolitrów; przy wymiarowaniu kontyngentu na podstawie powierzchni gruntowej, uznanej za policzalną, można jednak uwzględnić przeciętnie najwyżej 15 hektarów na jednego spółnika i każdej takiej gorzelni z osobna przydzielić najwyżej 600 hektolitrów.

Zarządzenie co do niezużytkowanych ilości kontyngentu alkoholu należy do Ministra skarbu z tem jednakowoż ograniczeniem, że w pierwszej linii winny być uwzględnione gorzelnie spółkowe.

Do wyrobu octu można używać wódki bez opłaty podatku także bez wliczania do kontyngentu, jeżeli takie samo zarządzenie zostanie wydane również w krajach świętej korony węgierskiej.

§ 5.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie w dniu 1. lipca 1912.

Wykonanie ustawy poruczam Memu Ministrowi skarbu.

Wiedeń, dnia 4. lipca 1912.

Franciszek Józef wkr.

Stürgkh wkr.

Zaleski wkr.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LIV. — Wydana i rozesłana dnia 8. lipca 1912.

Treść: (№ 128 i 129.) 128. Ustawa, dotycząca wprowadzenia nowej ustawy o służbie wojskowej. — 129. Ustawa, dotycząca c. k. obrony krajowej królestw i krajów reprezentowanych w Radzie państwa z wyjątkiem Tyrolu i Vorarlbergu w związku z postanowieniami ustawy o służbie wojskowej.

128.

Ustawa z dnia 5. lipca 1912,

dotycząca wprowadzenia nowej ustawy o służbie wojskowej.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam, co następuje:

Rozdział I.

Postanowienia ogólne.

§ 1.

Obowiązek służby wojskowej jest obowiązkiem powszechnym, a każdy obywatel państwa musi dopełnić go osobiście według postanowień ustawy niniejszej; obejmuje on: obowiązek stawienia się do poboru, obowiązek służbowy i obowiązek służby w pospolitem ruszeniu (§§ 8. i 16).

§ 2.

Siła zbrojna dzieli się na wspólną siłę zbrojną, obronę krajową i pospolite ruszenie.

Wspólna siła zbrojna obejmuje wojsko wspólne i marynarkę wojenną.

Wojsko wspólne i obrona krajowa mają jako istotne części składowe rezerwy zapasowe.

§ 3.

Wspólna siła zbrojna jest przeznaczona do obrony Monarchii austriacko-węgierskiej, to jest obszaru wszystkich krajów, będących pod panowaniem Jego Cesarskiej i Królewsko-Apostolskiej Mości, przeciw nieprzyjaciółom zewnętrznym i do utrzymania porządku i bezpieczeństwa wewnątrz tego obszaru.

Wspólna siła zbrojna.

§ 4.

Obrona krajowa jest przeznaczona w razie wojny do wspierania wspólnej siły zbrojnej i do obrony wewnętrznej, a w czasie pokoju także do utrzymania porządku i bezpieczeństwa wewnątrz kraju.

Obrona krajowa.

Wszystkie sprawy obrony krajowej należą do zakresu działania Ministra obrony krajowej. Minister obrony krajowej, a względnie naczelny komendant obrony krajowej, ten ostatni za pośrednictwem Ministra obrony krajowej, udziela Ministrowi wojny ciągłych informacji o stanie, uzbrojeniu, rozmieszczeniu, wykształceniu wojskowym i karności obrony krajowej.

W razie mobilizacji (uzupełnienia do stopy wojennej) i w czasie wojny podlega obrona krajowa, a względnie użyta jej część pod względem wojskowym dowódcom wojskowym, wyznaczonym przez Najjaśniejszego Pana.

Bliższe postanowienia co do obrony krajowej obejmuje ustawa o obronie krajowej.

§ 5.

Rezerwa zapasowa służy do pokrycia etatu wojennego wojska wspólnego i obrony krajowej. Wśród szczególnych stosunków można powołać obie rezerwy zapasowe także w czasie pokoju do służby czynnej według postanowień §§ 43. i 44.

§ 6.

Według postanowień, zawartych w ustawie o pospolitem ruszeniu, służy pospolite ruszenie do wspierania wspólnej siły zbrojnej i obrony krajowej.

Wszystkie sprawy pospolitego ruszenia należą do zakresu działania Ministra obrony krajowej, który udziela Ministrowi wojny ciągłych informacji o stanie i uzbrojeniu pospolitego ruszenia.

Po powołaniu podlega pospolite ruszenie pod względem wojskowym dowódcom wojskowym, назначonym przez Najjasniejszego Pana.

Blizsze postanowienia co do pospolitego ruszenia obejmuje ustawa o pospolitem ruszeniu.

§ 7.

Tych, którzy znajdują się w wieku, obowiązującym do służby wojskowej i jakkolwiek nie nadają się do właściwej służby wojennej, są jednak zdolni do innych czynności służbowych, będących z nią w związku, można w razie mobilizacji (uzupełnienia do stopy wojennej) i w czasie wojny powołać do czynności tych.

§ 8.

Obowiązek służbowy jestto obowiązek do służby wojskowej w wojsku wspólnem, w marynarce wojennej lub w obronie krajowej.

Prawidłowy obowiązek służbowy trwa:

1.) w wojsku wspólnem:

- a) w ogóle dwa lata w służbie czynnej i dziesięć lat w rezerwie;
- b) przy konnicy i artylerii konnej, tudzież
- c) przy formacjach z dwuletnią służbą czynną dla takiej ilości żołnierzy, która odpowiada ustaleniemu budżetowi etatowi podoficerów, a do której należy wliczać podoficerów, odbywających przy formacjach tych dobrowolnie dalszą służbę czynną, oraz tych, którzy wstąpili tam dobrowolnie według § 19. z obowiązkiem do trzyletniej służby czynnej,

trzy lata w służbie czynnej i siedem lat w rezerwie;

- d) dla wcielonych do rezerwy zapasowej dwa lata;

2.) w marynarce wojennej:

cztery lata w służbie czynnej, pięć lat w rezerwie i trzy lata w obronie morskiej.

Na żądanie Ministerstwa obrony krajowej należy tych obowiązanych do służby, którzy mieliby rozpocząć ostatni rok obowiązku służbowego w wojsku wspólnem, przenieść w miarę potrzeby do obrony krajowej celem uzupełnienia jej etatów wojennych.

Jeżeli stosunki etatów wojennych w wojsku wspólnem zezwalają na to, można przenieść do obrony krajowej zamiast pewnej części ostatniego roku taką samą część młodszego roku, która ma odbyć tam następnie resztę swej całej powinności służbowej.

Obowiązek służbowy w obronie krajowej określają osobne postanowienia ustawowe.

Co do obowiązku służby w pospolitem ruszeniu obowiązują osobne postanowienia ustawowe. Dla tych, których asenterowano na zasadzie ustawy niniejszej, odpadają w razie odbycia trzyletniej prawidłowej służby czynnej ostatnie dwa lata, a w razie odbycia czteroletniej prawidłowej służby czynnej w marynarce wojennej ostatnie pięć lat prawidłowego ustawowego obowiązku służby w pospolitem ruszeniu.

§ 9.

Ci, których kosztem państwa wykształcono do zawodowej służby wojskowej lub którym przyznano w tym celu stypendya, zwrot kosztów nauki lub miejsca fundacyjne, podlegają prócz obowiązku trzyletniej (czteroletniej) służby czynnej, ustanowionego według § 19. dla wstępujących dobrowolnie, nadto szczególnemu obowiązkowi do służby czynnej, którego czas trwania zależy od przepisów, obowiązujących w czasie przyjęcia takiego zobowiązania. Ich łączny obowiązek służbowy wynosi w ogólności dwanaście lat; gdyby jednak ciężący na nich szczególny obowiązek do służby czynnej kończył się wskutek późniejszego ukończenia nauk dopiero po upływie tego łącznego obowiązku służbowego, przedłuża się obowiązek ten w tym samym stosunku.

Jeżeli szczególny obowiązek do służby czynnej przyjęto przed ukończeniem 20. roku życia, nie może łączny obowiązek do służby czynnej trwać dłużej jak dziesięć lat.

Ukończeni akademicy wojskowi i ukończeni wychowawcy akademii marynarskiej na miejscach płatnych podlegają dwunastoletniemu łącznemu obowiązkowi służbowemu, a jeżeli wykształcenie ich trwało trzy lata lub dłużej, obowiązkowi do czteroletniej (w marynarce wojennej pięcioletniej) służby czynnej.

§ 10.

1. Obowiązani do służby wojskowej, którzy byli obywatelami węgierskimi a uzyskali obywatelstwo austriackie, oraz obowiązani do służby wojskowej obywatele bośniacko-hercegowińscy, którzy nabyli

Szczególny obowiązek do służby czynnej.

Obowiązek służbowy w razie uzyskania obywatelstwa austriackiego.

Rezerwa zapasowa.

Pospolite ruszenie.

Inne czynności służbowe w celach wojennych.

Obowiązek służbowy, obowiązek służby w pospolitem ruszeniu.

obywatelstwo austriackie, nie są w królestwach i krajach reprezentowanych w Radzie państwa obowiązani stawić się do poboru, jeżeli już w swej poprzedniej ojczyźnie uczynili zadość obowiązkowi temu; przy utrzymaniu ustawowego obowiązku służbowego będą oni wcieleni z wliczeniem dopełnionej już części obowiązku tego do odpowiadających nowonabytemu prawu swojszczyzny oddziałów broni wojska wspólnego, do marynarki wojennej lub obrony krajowej, względnie wzięci w ewidencję jako obowiązani do pospolitego ruszenia.

2. Inne osoby, prócz wymienionych w punkcie 1., które uzyskały obywatelstwo austriackie w wieku, obowiązującym do służby wojskowej, powinny dopełnić obowiązku służby wojskowej, odpowiadającego ich wiekowi według ustawy niniejszej, bez względu na to, czy i w jaki sposób uczyniły zadość obowiązkowi temu w swej dawnej ojczyźnie. Jeżeli osobom takim nadano obywatelstwo austriackie po tym roku, w którym ukończyły 23. rok życia, ale jeszcze przed dniem 31. grudnia tego roku, w którym kończą 33. rok życia, wówczas należy je tylko jeden raz poddać poborowi zaraz po uzyskaniu obywatelstwa austriackiego, asenterować do służby wojskowej w razie zdatności i wcielić do odpowiadającego pierwszej klasie ich wieku urodzenia (§ 16.) roku asenterunku rezerwy zapasowej obrony krajowej, przy której mają odbyć swój obowiązek służbowy.

3. Także obywatele austriaccy, którzy uzyskali obywatelstwo bośniacko-hercegowińskie, podlegają obowiązkowi wojskowemu według postanowień ustawy niniejszej.

4. Osoby, których przynależność jest nieznana, a które przebywają stale w królestwach i krajach, reprezentowanych w Radzie państwa, podlegają obowiązkowi wojskowemu, ustanowionemu w punkcie 2., jeżeli nie mogą wykazać obywatelstwa zagranicznego.

Rozdział II.

Zasady uzupełnienia i ulgi.

§ 11.

Wspólna siła zbrojna uzupełnia się:

- a) przez pobór;
- b) przez wcielenie tych, których po ukończeniu wojskowych zakładów wychowawczych i naukowych asenterowano jako oficerów lub aspirantów oficerskich;
- c) przez dobrowolne wstąpienie.

Wyjątkowo można przenieść do stanu czynnego wojska wspólnego lub marynarki wojennej dobro-

wolnie zgłaszających się gażystów, aspirantów na oficerów i urzędników wojskowych, tudzież w razie szczególnej potrzeby także dobrowolnie zgłaszających się żołnierzy obrony krajowej.

§ 12.

Obrona krajowa uzupełnia się:

- a) przez pobór;
- b) przez przenoszenie rezerwistów i rezerwistów zapasowych wojska wspólnego;
- c) przez wcielenie tych, których po ukończeniu wojskowych zakładów wychowawczych i naukowych asenterowano jako oficerów lub aspirantów oficerskich;
- d) przez dobrowolne wstąpienie.

Rekrutów, potrzebnych do uzupełnienia stanu szeregowców przy państwowych zakładach hodowli koni, należy przenieść z konnicy wojska wspólnego do obrony krajowej na czas trwania i z utrzymaniem obowiązku służby czynnej, nałożonego im w wojsku wspólnym, względnie na czas trwania służby czynnej, odbywanej ewentualnie dalej dobrowolnie.

Wyjątkowo można dalej przenieść do stanu czynnego obrony krajowej dobrowolnie zgłaszających się gażystów, aspirantów na oficerów i urzędników wojskowych, tudzież w razie szczególnej potrzeby także dobrowolnie zgłaszających się żołnierzy wspólnej siły zbrojnej.

§ 13.

Kontyngent rekrutów dla utrzymania wspólnej siły zbrojnej, oprócz rekrutów, którzy mają być w tym celu dostawieni z Bośni i Hercegowiny, ustanawia się w pierwszym roku mocy obowiązującej ustawy niniejszej na 136.000, w drugim roku na 154.000, a w trzecim roku i w następujących dziewięciu latach na 159.500 ludzi rocznie; ten kontyngent rekrutów należy rozdzielić między królestwa i kraje reprezentowane w Radzie państwa z jednej strony, a kraje świętej Korony węgierskiej z drugiej strony według liczby ludności.

Przez liczbę ludności należy rozumieć w tem znaczeniu liczbę obywateli austriackich, stwierdzoną przy ostatnim spisie ludności w królestwach i krajach reprezentowanych w Radzie państwa, w krajach świętej Korony węgierskiej oraz w Bośni i Hercegowinie, z doliczeniem ilości czynnych osób wojskowych, które posiadają obywatelstwo austriackie.

Według spisu ludności, podjętego w dniu 31. grudnia 1910, mają na razie królestwa i kraje, reprezentowane w Radzie państwa dostarczyć wspólnej sile zbrojnej w pierwszym roku mocy obowiązującej niniejszej ustawy kontyngent rekrutów w ilości 78.003, w drugim roku w ilości 88.327,

Uzupełnianie
obrony
krajowej

Kontyngent
rekrutów.

Uzupełnianie
wspólnej
siły zbrojnej.

a w trzecim roku i w dziewięciu latach następujących w ilości 91.482 ludzi rocznie.

Dla utrzymania obrony krajowej królestw i krajów reprezentowanych w Radzie państwa z wyjątkiem Tyrolu i Vorarlbergu ustanawia się na pierwszy rok mocy obowiązującej ustawy niniejszej kontyngent rekrutów w ilości 20.715, na drugi rok w ilości 22.316, na trzeci rok w ilości 23.717, na czwarty rok w ilości 25.018, na piąty rok w ilości 26.019, a na szósty rok i sześć lat następnych w ilości 26.996 ludzi rocznie.

Wysokość pocztu rekrutów dla utrzymania wspólnej siły zbrojnej, tudzież ustanowionych w ustępie poprzedzającym kontyngentów rekrutów obrony krajowej może przed upływem dwunastu lat od chwili wejścia ustawy niniejszej w moc obowiązującą stać się przedmiotem ponownego oznaczenia w drodze ustawodawczej tylko wtedy, jeżeli Najjaśniejszy Pan uzna za pośrednictwem odnośnych odpowiedzialnych Rządów potrzebę jego podwyższenia lub znizienia.

Przed upływem dwunastu lat powinien Rząd przedstawić Radzie państwa w czasie właściwym przedłożenia względem utrzymania lub zmiany pocztu rekrutów dla utrzymania wspólnej siły zbrojnej oraz kontyngentu rekrutów obrony krajowej.

Rzeczywisty pobór wszystkich kontyngentów może jednak odbyć się tylko wtedy, gdy ustawodawstwo uchwaliło je już na rok odnośny.

Rekrutów, przypadających ponad zapotrzebowanie odnośnego roku, należy według postanowień § 37. przenieść jako „nadliczbowych“ do rezerwy zapasowej.

Żołnierzy, obowiązanych do służby czynnej, którzy wskutek przyrostu rekrutów przypadają ponad stan pokojowy, wyrażony w budżecie wojskowym, należy przenieść w stan urlopowy.

W miarę jak służba na to zezwala, uzyskują prawo do przeniesienia tego przedewszystkiem ci, których stosunki wymagają szczególnego uwzględnienia z uwagi na utrzymanie rodziny, gospodarstwo rolne lub inne źródło zarobku oraz wykształcenie w zawodzie obywatelskim.

Ilość rekrutów, którzy mają być wcieleni do wspólnej siły zbrojnej, należy rozłożyć na poszczególne okręgi poborowe według rzeczywistych wyników poboru w roku odnośnym.

W ten sam sposób należy rozdzielić ilość rekrutów, których ma się wcielić do obrony krajowej, z wyjątkiem rekrutów, którzy w myśl ustawy mają być dostawieni z Tyrolu i Vorarlbergu, na okręgi poborowe z wyłączeniem Tyrolu i Vorarlbergu.

Przy rozdziale na poszczególne okręgi poborowe należy uwzględniać różnice od zasad dwóch ustępów poprzedzających, wynikające z postanowień

artykułu III. ustawy z dnia 5. grudnia 1868, Dz. u. p. Nr. 151.

Na rok 1912. zezwala się na pobór potrzebnych kontyngentów rekrutów, przypadających na królestwa i kraje reprezentowane w Radzie państwa, a mianowicie:

78.003 ludzi dla wojska wspólnego i marynarki wojennej, oraz

20.715 ludzi dla obrony krajowej prócz rekrutów, którzy w myśl ustawy mają być dla niej dostawieni z Tyrolu i Vorarlbergu, tudzież rezerwy zapasowej.

§ 14.

Ogólne warunki wstąpienia do wojska wspólnego lub marynarki wojennej są następujące:

- a) obywatelstwo austriackie lub węgierskie, względnie obywatelstwo bośniacko-hercegowińskie;
- b) potrzebne uzdatnienie umysłowe i fizyczne;
- c) wiek co najmniej pełnych lat 17.

Ogólne warunki wstąpienia do wojska wspólnego lub marynarki wojennej.

§ 15.

Ogólne warunki wstąpienia do obrony krajowej są następujące:

- a) obywatelstwo austriackie;
- b) potrzebne uzdatnienie umysłowe i fizyczne;
- c) wiek co najmniej pełnych lat 17.

Ogólne warunki wstąpienia do obrony krajowej.

§ 16.

1. Obowiązek stawienia się do poboru polega na obowiązku stawienia się przed komisjami poborowymi lub rozpoznawczymi, powołanymi w myśl ustawy niniejszej, w celu rozstrzygnięcia o zdatości popisowego do służby wojskowej.

Jeżeli pewna wada nie da się na placu poboru ocenić należycie, wówczas wolno oddać odnośnego popisowego do szpitala wojskowego; jeżeli uznano wadę za wyleczalną najdalej w czlurech miesiącach i bez zabiegu chirurgicznego, wówczas można oddać popisowego do szpitala cywilnego.

Wiek popisowy rozpoczyna się z dniem 1. stycznia tego roku kalendarzowego, w którym obowiązany do służby wojskowej kończy 21. rok życia, i upływa z dniem 31. grudnia tego roku, w którym tenże kończy 23. rok życia.

Popisowi, urodzeni w tym samym roku kalendarzowym, tworzą jedną klasę wieku, którą oznacza się według roku urodzenia popisowych jako 1., 2. i 3. klasę wieku.

Obowiązek stawienia się do poboru, zgłoszenie się do spisu, współdziałanie przełożonych gmin i prowadzących metryki.

Co roku przychodzą do poboru trzy klasy wieku.

Obowiązani do służby wojskowej, którzy występują z wojska wspólnego (marynarki wojennej) lub obrony krajowej przed ukończeniem obowiązku służbowego, podlegają ponownie obowiązkowi stawienia się do poboru, jeżeli należą do klasy wieku, która przy poborze głównym, następującym bezpośrednio po dniu ich wykreślenia z etatu, jest jeszcze obowiązana do poddania się poborowi. Jeżeli wykreślenie takie miało miejsce w dniu 1. marca lub później, wówczas nie bierze się ich już w rachubę przy poborze w odnośnym roku.

Obowiązany do służby wojskowej, który nie uczynił zadość obowiązkowi stawienia się do poboru w wieku popisowym albo przeciw któremu istnieje uzasadnione podejrzenie, iż jego asenterowanie zostało udaremnione przez popełnienie jednego z występów, wymienionych w ustawie niniejszej, pozostaje w obowiązku poborowym do dnia 31. grudnia tego roku, w którym kończy 36. rok życia.

2. Każdy popisowy, należący do jednej z klas wieku, powołanych do najbliższego poboru, powinien zgłosić się w miesiącu listopadzie roku poprzedzającego u przełożonego gminy swego miejsca przynależności lub stałego pobytu pisemnie lub ustnie do spisu.

W drodze rozporządzenia postanowi się, u której władzy należy uczynić zgłoszenie, jeżeli gmina przynależności popisowego jest nieznaną i jeżeli tenże nie przebywa stale na obszarze, gdzie ustawa niniejsza obowiązuje.

3. Przełożeni gmin i prowadzący metryki odpowiadają za prawdziwość żądanych od nich załączników do list stawczych i powinni współdziałać przy czynnościach urzędowych, potrzebnych dla przygotowania i przeprowadzenia poboru, jak również przy innych czynnościach, potrzebnych dla wykonania ustawy niniejszej. Przełożeni gmin odpowiadają także za tożsamość doprowadzonych.

§ 17.

1. Każdy obowiązany do służby wojskowej ma z reguły poddać się poborowi w tym okręgu poborowym, w którym ma prawo przynależności.

Drogą rozporządzenia postanowi się:

- a) który okrąg poborowy należy uważać za właściwy w razie wątpliwej przynależności;
- b) w których wypadkach obywatele austriacy mogą uczynić zadość obowiązkowi stawienia się do poboru przed komisją poborową w krajach świętej Korony węgierskiej albo w Bośni i Hercegowinie, zaś obywatele węgierscy lub obywatele bośniacko-hercegowińscy przed komisją poborową w królestwach i krajach reprezentowanych w Radzie państwa;

e) sposób dopełnienia obowiązku stawienia się do poboru przez przebywających poza granicami Monarchii austriacko-węgierskiej.

2. Pobór przeprowadza się jako pobór główny lub pobór dodatkowy.

Pobór główny odbywa się corocznie z reguły w czasie od dnia 1. marca do dnia 30. kwietnia. Pobór dodatkowy ma odbywać się w miarę potrzeby.

Pobór dla każdego okręgu poborowego mają przeprowadzać komisje mieszane w oznaczonych miejscach poboru, i to pobór główny gminami w porządku klas wieku, a w obrębie każdej z nich w porządku wpisów do list stawczych.

Przewodniczącym komisji poborowej jest naczelnik politycznej władzy powiatowej albo w razie przeszkody tegoż zastępca.

Członkami są:

z strony politycznej władzy powiatowej: urzędnik tej władzy i lekarz powiatowy, względnie miejski albo w razie przeszkody jego zastępca;

z strony wojska wspólnego (marynarki wojennej): jeden oficer sztabowy lub kapitan i jeden oficer wyższy;

z strony obrony krajowej: oficer sztabowy lub kapitan;

dalej: co najmniej jeden lekarz wojskowy, należący do wojska wspólnego (marynarki wojennej) lub obrony krajowej.

Zakres działania członków komisji poborowej będzie określony rozporządzeniem.

Jako świadkowie czynności poborowej mogą być obecni przy poborze dwaj członkowie reprezentacji powiatowej, a gdzie reprezentacji takich niema, dwaj członkowie reprezentacji gminnej miejsca poboru, wybrani przez reprezentacje te.

Skład komisji poborowej dla tych okręgów poborowych, z których nie wielu się asenterowanych do wspólnej siły zbrojnej, będzie oznaczony rozporządzeniem, o ile chodzi o członków wojskowych.

3. Popisowych, uznanych za zdalnych, należy asenterować.

Przeciw uchwale, wydanej przy poborze, a opiewającej na „asenterowanie“, nie jest dopuszczalny żaden środek prawny.

Tych asenterowanych, którym w myśl §§ 29., 30., 31. i 82. przyznano ulgę w dopełnianiu obowiązku służbowego, należy przeznaczyć zaraz do rezerwy zapasowej; przeznaczenie wszystkich innych jako rekrutów lub rezerwistów zapasowych pozostaje w zawieszeniu.

Jeżeli popisowy nie stawił się do poboru, wówczas należy spowodować jego dodatkowe dostawienie zapomocą środków ustawowych. Bez

względu na przynależność można przedstawić takiego popisowego najbliższej komisji poborowej, a gdyby uzasadnioną była obawa ucieczki, zatrzymać go w przytrzymaniu władzy aż do stawienia przed komisję.

4. Tam, gdzie obowiązani do służby wojskowej uchylają się w większej liczbie od poboru albo gdzie zdarzają się w wyższym stopniu nadużycia przy poborze, może Minister obrony krajowej wydać drogą rozporządzenia nadzwyczajne zarządzenia zapobiegawcze z zastrzeżeniem ich usprawiedliwienia przed najbliższą Radą państwa.

Nadzór, aby obowiązani do służby wojskowej nie uchylali się do obowiązku tego przez opuszczenie granic Monarchii, ureguluje się zresztą drogą rozporządzenia.

§ 18.

Ci, którzy w wojskowych zakładach wychowawczych i naukowych kształcą się na oficerów lub aspirantów oficerskich, są uwolnieni od obowiązku stawienia się do poboru, dopóki zostają w stosunku akademików lub wychowawców. Ich asenterowanie, tudzież wcielenie do wojska wspólnego, marynarki wojennej lub obrony krajowej będzie zarządzane przez władze wojskowe według istniejących w tym względzie osobnych przepisów.

§ 19.

1. Jako ochotnik może być przyjęty każdy, kto odpowiada warunkom §§ 14., względnie 15.; liczbę ochotników, których można przyjmować do obrony krajowej przed dopełnieniem obowiązku stawienia się do poboru, oznacza się obecnie na pięć od sta kontyngentu rekrutów obrony krajowej; Minister obrony krajowej może jednak w razie potrzeby zmienić ilość tę w porozumieniu z Ministrem wojny.

Od dobrowolnego wstąpienia wykluczeni są ci, którzy z powodu skazania przez sąd karny nie posiadają pełni praw obywatelskich.

Małoletni potrzebują do dobrowolnego wstąpienia zezwolenia ojca lub opiekuna.

2. Wstępującemu dobrowolnie wolno obrać sobie oddział broni (zakład), przy którym chce służyć, pod warunkiem, iż obrany oddział (zakład) ma prawo przyjmowania ochotników, a ochotnik posiada potrzebną tam zdatność; jeżeli wstępujący dobrowolnie ma prawo do dwuletniej służby czynnej w myśl § 20. i chce z prawa tego skorzystać, wówczas może być przyjęty tylko do takiego oddziału broni (zakładu), dla którego dwuletnia służba czynna jest ustawowo unormowana. Zawodowi marynarze mogą wstępować dobrowolnie tylko do marynarki wojennej.

3. Tym obowiązany do służby wojskowej, którzy według swej klasy wieku są już powołani do poboru, nie wolno w czasie poboru głównego wstępować dobrowolnie.

Ten, kto był do poboru ustawowo obowiązany a nie stawił się do tegoż, nie może być tak długo przyjęty jako ochotnik, dopóki nie podda się orzeczeniu komisji poborowej co do zaniedbanych poborów.

4. Wstępujący dobrowolnie do wojska wspólnego lub obrony krajowej są obowiązani do trzechletniej służby czynnej i siedmioletniej służby w rezerwie; wyjątek stanowią ochotnicy w dwuletnią służbę czynną, wymienieni w punkcie 2., którzy są obowiązani do dziesięcioletniej służby w rezerwie. Wstępujący dobrowolnie do marynarki wojennej są zobowiązani na czas służby, przepisany dla tejeż w § 8.

5. Wstępujących dobrowolnie asenterują władze wojskowe według osobnych przepisów.

6. Obowiązek służbowy tych, którzy uczynili zadość obowiązkowi stawienia się do poboru albo wstępują dobrowolnie po odbyciu obowiązku służbowego, rozciąga się tylko na trzechletni, a przy marynarce wojennej czteroletni czas służby czynnej, ewentualnie na czas wojny.

7. Osoby, nieposiadające obywatelstwa państwowego, względnie przynależności krajowej, o których mowa w §§ 14. i 15., ustęp a), mogą być tylko wyjątkowo za zezwoleniem Najjaśniejszego Pana przyjęte do wojska wspólnego lub obrony krajowej na trzechletni, a w marynarce wojennej czteroletni okres służby czynnej, względnie na czas wojny, jeżeli odpowiadają dalszym warunkom, przepisany dla dobrowolnego wstąpienia, i wykażą się bezwarunkowem zezwoleniem swego rządu.

§ 20.

Ci rekruci wojska wspólnego lub obrony krajowej, asenterowani czyto dobrowolnie, czy drogą poboru głównego lub usprawiedliwionego poboru dodatkowego, którzy w dniu dobrowolnego wstąpienia, względnie najpóźniej w dniu 1. października tego roku, w którym kończą 21. rok życia, ukończyli z postępem

- a) sześc klas państwowej lub wyposażonej w prawo publiczności niepaństwowej szkoły średniej w znaczeniu ściślejszem (gimnazyum, szkoły realnej) albo
- b) państwową lub wyposażoną w prawo publiczności niepaństwową szkołę, dającą pewną całość wykształcenia w zawodzie rękodzielniczym, artystycznym, technicznym, kupieckim, rolniczym lub lasowym, górniczym lub hutniczym,

Obowiązek dwuletniej tylko służby czynnej w wojsku wspólnem lub obronie krajowej.

Asenterowanie wykształconych do zawodu oficerskiego.

Wstąpienie dobrowolnie, wstępowanie cudzoziemców do wojska wspólnego, marynarki wojennej lub obrony krajowej.

nie mogą być zobowiązani do trzeciego roku służby czynnej (§ 8.).

Przyznania tej dwuletniej służby czynnej należy żądać najpóźniej przy dobrowolnym wstąpieniu, względnie przy każdorazowym poborze; kto zaniedba zgłoszenia tego i nie zdoła zaniehdania usprawiedliwić, traci prawo powyższe.

Szkoły, o których mowa pod *a)* i *b)*, oznaczy Minister obrony krajowej w porozumieniu z Ministrem wyznań i oświaty oraz interesowanymi ewentualnie Ministrami odnośnych wydziałów i w porozumieniu z Ministrem wojny.

§ 21.

1. Dobrodziejstwo służby w charakterze jednorocznego ochotnika z obowiązkiem do jednorocznej tylko służby czynnej i jedenastoletniej służby w rezerwie w wojsku wspólnem lub w obronie krajowej przyzna się bez względu na to, czy asenterunek był dobrowolny, czy też odbył się w drodze poboru głównego lub usprawiedliwionego poboru dodatkowego, tym, którzy najpóźniej w dniu 1. października tego roku, na który ich asenterowano, ukończyli z postępowaniem wyższe gimnazjum państwowe albo niepaństwowe z prawem publiczności, takąż wyższą szkołę realną albo zrównany z nimi państwowy lub posiadający prawo publiczności niepaństwowy średni zakład naukowy kierunku artystycznego, technicznego, przemysłowego, kupieckiego, marynarskiego, rolniczego lub lasowego w królestwach i krajach reprezentowanych w Radzie państwa, w krajach świętej Korony węgierskiej albo w Bośni i Hercegowinie jako uczniowie publiczni lub prywatyści, albo też złożyli egzamin dojrzałości w jednym z tych zakładów.

Minister obrony krajowej oznacza w porozumieniu z Ministrem wyznań i oświaty oraz interesowanymi ewentualnie Ministrami odnośnych wydziałów i w porozumieniu z Ministrem wojny te zakłady naukowe, których absolwentom przysługuje w myśl ustępu pierwszego dobrodzieństwo jednorocznej służby czynnej, względnie te dowody nauk, które należy uważać za zrównane z dowodami, dostarczonymi przez ukończenie zakładów powyższych.

To samo dobrodzieństwo przyzna się tym, którzy najpóźniej do dnia 1. października tego roku, na który ich asenterowano, ukończyli z postępowaniem:

sześć klas państwowej lub wyposażonej w prawo publiczności niepaństwowej szkoły średniej w znaczeniu ściślejszem (gimnazjum, szkoły realnej) albo

dwa pierwsze lata jednego z równorzędnych średnich zakładów naukowych, wymienionych

w ustępie pierwszym i drugim, albo seminarium nauczycielskiego czy to publicznego czy wyposażonego w prawo publiczności

jako uczniowie publiczni albo dostarczyli na podstawie prawidłowego uczęszczania do szkoły dowodów nauk, które przy analogicznem zastosowaniu ustępu drugiego należy uważać za równorzędne z dowodami, dostarczonymi przez ukończenie sześciu klas, względnie dwóch lat wymienionych wyżej szkół.

i w wszystkich tych wypadkach złożyli nadto z postępowaniem egzamin przed wyznaczoną w tym celu komisją.

Skład tej komisji, zakres stawianych wymogów i sposób postępowania przy egzaminie określi się rozporządzeniem.

2. Dobrodziejstwo, przyznane w ustępie pierwszym punktu 1., przysługuje tym obowiązującym do służby wojskowej, którzy najpóźniej w dniu 1. października tego roku, na który ich asenterowano:

a) są nauczycielami w powszechnych szkołach ludowych, szkołach wydziałowych i seminarjach nauczycielskich, zarówno publicznych jak i wyposażonych w prawo publiczności,

b) są nauczycielami w publicznych lub wyposażonych w prawo publiczności zakładach wychowawczych dla dzieci nierozwiniętych lub zaniedbanych, albo

c) ukończyli z postępowaniem jedno z seminarjów nauczycielskich, wymienionych pod lit. *a)*.

3. Obowiązującym do służby wojskowej, którzy na polu nauki, literatury, techniki, sztuki lub przemysłu artystycznego dokonali dzieł szczególnie wybitnych, mogą Ministrowie, wymienieni w ustępie drugim punktu 1., przyznać wyjątkowo uprawnienie do jednorocznej służby czynnej także w braku wymaganych zresztą formalnych dowodów uzdolnienia naukowego do jednorocznej służby ochotniczej.

4. Prawo do dobrodzieństwa jednorocznej służby czynnej należy zgłosić najpóźniej przy każdorazowym stawieniu odnośnego popisowego. Prawo, nabyte przez raz dokonane przyznanie, pozostaje zastrzeżone także dla następnych klas wieku. Kto zaniedba zgłoszenia i nie zdoła zaniehdania usprawiedliwić, traci co do odnośnego poboru prawo do powyższej ulgi.

5. Z wyjątkiem jednorocznych ochotników, wymienionych w punkcie 2., którzy mają odbyć służbę przed frontem przy obronie krajowej, rozdziela się jednorocznych ochotników, asenterowanych w pewnym roku poborowym, między wspólną siłę zbrojną i obronę krajową w stosunku do obu

kontyngentów rekrutów. Na poczet ogólnej liczby, przypadającej według tego na wspólną siłę zbrojną, względnie obronę krajową, należy policzyć przede wszystkim tych, którzy dobrowolnie wstąpili do odnośnej części siły zbrojnej; przy obronie krajowej nie powinna liczba ich przenosić na razie jednego procentu jej kontyngentu rekrutów, może jednak w razie potrzeby być zmieniona za porozumieniem się Ministra obrony krajowej z Ministrem wojny. Resztę, brakującą następnie do ilości ogólnej, należy przydzielić z pośród jednorocznych ochotników, asenterowanych drogą poboru, według postanowień § 36. Gdyby przy obronie krajowej okazała się nadwyżka jednorocznych ochotników, bez uwzględnienia jednorocznych ochotników, wymienionych w punkcie 2., powinno nastąpić potrzebne wyrównanie odpowiednio do stosunku kontyngentów rekrutów wspólnej siły zbrojnej i obrony krajowej za porozumieniem się Ministra obrony krajowej z Ministrem wojny. Późniejsze zmiany w przydzieleniu są dopuszczalne jedynie w przypadkach, zasługujących na szczególne uwzględnienie.

6. Jednorocznym ochotnikiem, którzy wykażą, iż kontynuują studia w wyższych zakładach naukowych albo pracują praktycznie w celu dalszego wykształcenia się w zawodzie, wolno, z zastrzeżeniem powołania w razie mobilizacji (uzupełnienia do stopy wojennej), obrać sobie rok rozpoczęcia służby czynnej; odroczenie tej służby poza dzień 1. października tego roku, w którym dotyczący ochotnik kończy 24. rok życia, jest jednak dopuszczalne tylko wśród okoliczności, zasługujących na szczególne uwzględnienie.

Co do odroczenia służby czynnej, żądanego z innych powodów, mają zastosowanie postanowienia § 33.

7. Jednoroczną służbę czynną należy odbywać z reguły na koszt państwa, a jedynie wskutek szczególnej prośby można ją odbyć na koszt własny; przy konnicy, artylerji konnej i trenie mają ochotnicy jednorocznicy w służbie przed frontem odbywać służbę tę zasadniczo na własny koszt, przez co prócz unundurowania, wykwapowania i żywienia się z własnych funduszy rozumie się przy konnicy i artylerji konnej także zaopatrzenie się w konia wierzchowego i jego utrzymanie.

Kwotę, potrzebną niezbędnie na utrzymanie w ciągu jednorocznej służby czynnej, odbywanej na własny koszt, jak również na dostarczenie i utrzymanie konia, oznaczy się każdorazowo rozporządzeniem.

8. Jednorocznym ochotnikom na własny koszt pozostawiony jest wybór oddziału broni.

Minister wojny, względnie Minister obrony krajowej postanowi jednak ze względu na możliwość

użycia jednorocznych ochotników w granicach organizacji oraz możliwość odpowiedniego ich wykształcenia, do jakiej liczby można przyjmować jednorocznych ochotników przy poszczególnych oddziałach broni (zakładach), względnie częściach wojska (gałęziach służby). Jeżeli przy pewnym oddziale broni (zakładzie), względnie pewnej części wojska (gałęzi służby) osiągnięto liczbę tę, wówczas powinien ochotnik jednoroczny na własny koszt prosić o przyjęcie do innego oddziału broni (zakładu), względnie innej części wojska (gałęzi służby); jeżeli natomiast liczby tej nie osiągnięto, wówczas nie można odmówić żądanego przyjęcia nawet jednorocznemu ochotnikowi, służącemu na koszt państwa.

9. Ochotników jednorocznych, którzy ponoszą wydatki na własne mieszkanie, nie można umieszczać w koszarach, o ile szczególne względy wojskowe służby, wykształcenia lub karności nie wymagają wyjątków. Jeżeli odnośny oddział broni zmienia garnizon, można w czasie pokoju i wśród okoliczności, dopuszczalnych służbowo i zastępujących osobiście na uwzględnienie, zezwolić wspomnianym ochotnikom jednorocznym na dalsze odbywanie służby czynnej w dotychczasowym garnizonie, o ile znajduje się tam oddział z tego samego rodzaju broni.

10. Czas służby czynnej jest wyłącznie przeznaczony na wykształcenie wojskowe.

11. Jednorocznym ochotnikom, którzy wstępują dobrowolnie i rozpoczynają służbę czynną jeszcze przed wejściem w wiek popisowy, liczy się czas służby od dnia rozpoczęcia służby czynnej, zresztą zaś od dnia 1. października tego roku, w którym kończą 21. rok życia. Czas służby ochotników jednorocznych, asenterowanych w drodze poboru, liczy się od dnia 1. października roku asenterunkowego.

12. Od dobrodziejstwa jednorocznej służby czynnej wykluczony jest ten, którego skazano prawomocnie z powodu zbrodni albo z powodu występków lub przekroczeń, popełnionych z chęci zysku, albo z powodu występku, obrażającego obyczajność publiczną.

13. Dobrodziejstwo jednorocznej służby czynnej traci ten, którego przed lub po rozpoczęciu służby czynnej skazano prawomocnie za jeden z czynów karygodnych, wymienionych w punkcie 12. W tym wypadku należy wliczyć odbyty już czas służby czynnej.

14. Zgaśnięcie dobrodziejstwa jednorocznej służby czynnej orzeka na podstawie wyroku karnosądowego Minister obrony krajowej, i to co do przynależnych do wspólnej siły zbrojnej w porozumieniu z Ministrem wojny.

15. Ochotnik jednoroczny ma odbyć służbę czynną albo w służbie przed frontem przy wojsku albo jako medyk, weterynarz, farmaceuta lub w miarę potrzeby przy innych szczególnych gałęziach służbowych.

§ 22.

Ochotników jednorocznych w służbie przed frontem przenosi się po ukończeniu służby czynnej do rezerwy.

Ci, którzy w ciągu roku służby czynnej dostarczyli w kierunku teoretycznym i praktycznym dowodu uzdolnienia do uzyskania stopnia oficcerskiego w rezerwie, wykazują odpowiednią konduktę i czynią zadość innym przepisany warunkom, będą mianowani na poczet zapotrzebowania, odpowiadającego organizacji, kadetami lub chorążymi w rezerwie, względnie awansowani na oficerów rezerwowych, inni pozostają na razie aspirantami na kadetów rezerwowych; ci, którzy dostarczyli wprawdzie wspomnianego dowodu uzdolnienia, lecz nie odpowiadają innym przepisany warunkom, pozostają aż do dopełnienia tych warunków aspirantami na kadetów rezerwowych.

Zakres stawianych wymogów i sposób postępowania przy ocenianiu uzdolnienia będą określone odnośnymi przepisami, zatwierdzonymi przez Najjaśniejszego Pana.

Ochotnicy jednoroczni w służbie przed frontem, którzy w ciągu roku służby czynnej nie dostarczyli dowodu uzdolnienia do uzyskania stopnia oficcerskiego w rezerwie, przechodzą do rezerwy w stopniu, odpowiadającym ich wojskowej wiedzy i zdatności.

W przypadkach, zasługujących na szczególne uwzględnienie, można dostarczyć dowodu uzdolnienia wyjątkowo także w stosunku rezerwowym w ciągu dwóch pierwszych lat.

Zresztą mają analogiczne zastosowanie postanowienia § 21.

§ 23.

Jednorocznym ochotnikom, którzy oddają się studjom lekarskim, przyznaje się dobrodziejstwo służenia czynnie przez trzy miesiące w służbie przed frontem przy piechocie lub strzelcach, a w miarę potrzeby przy marynarce wojennej w charakterze „jednorocznych ochotników-medyków“, a po uzyskaniu stopnia doktora wszech nauk lekarskich (złożeniu egzaminów ścisłych, wymaganych dla uzyskania stopnia doktorskiego) przez dziewięć miesięcy w charakterze „jednorocznych ochotników-lekarzy“, z tego przez sześć miesięcy w wojskowych zakładach sanitarnych.

Służbę przed frontem przy piechocie lub strzelcach, a względnie przy marynarce wojennej należy rozpocząć w dniu 1. lipca i odbyć z reguły w pier-

wszym roku studyów lekarskich, a najpóźniej w tym roku, w którym dotyczący ochotnik kończy 24. rok życia.

Po odbyciu służby przed frontem zostają jednoroczni ochotnicy-medycy stale urlopowani.

Służbę w charakterze „jednorocznego ochotnika-lekarza“ należy rozpocząć w dniu 1. kwietnia lub 1. października i to najpóźniej w dniu 1. października tego roku, w którym dotyczący ochotnik kończy 28. rok życia. Gdyby czas, przepisany obecnie dla uzyskania stopnia doktorskiego, miał uleść przedłużeniu wskutek zmiany regulaminu studyów lekarskich, przesunie się termin wyżej oznaczony w tym samym stosunku.

Ci jednoroczni ochotnicy-lekarze, którzy w ciągu służby czynnej dostarczą dowodu uzdolnienia do uzyskania stopnia lekarza wojskowego w rezerwie, wykazują odpowiednią konduktę i czynią zadość innym przepisany warunkom, będą awansowani jeszcze w czasie odbywania służby czynnej w charakterze jednorocznych ochotników-lekarzy na zastępców lekarza-asystenta, a po odbyciu służby czynnej mianowani w miarę potrzeby lekarzami-asystentami w rezerwie.

Jednoroczni ochotnicy-lekarze, którzy w czasie swej służby czynnej nie dostarczyli dowodu uzdolnienia do uzyskania stopnia lekarza wojskowego w rezerwie albo którzy nie odpowiadają innym przepisany warunkom, przechodzą do rezerwy po odbyciu służby czynnej w stopniu, odpowiadającym ich wojskowej wiedzy i zdatności, z przeznaczeniem do służby lekarskiej.

Dowodu uzdolnienia do uzyskania stopnia lekarza wojskowego w rezerwie można dostarczyć w wypadkach, zasługujących na szczególne uwzględnienie, po przeniesieniu do rezerwy w ciągu całego czasu służby.

Ci jednoroczni ochotnicy-medycy, którzy porzucają studia lekarskie albo nie uzyskają stopnia doktorskiego aż do terminu, ustanowionego w ustępie czwartym (nie złożą egzaminów ścisłych, wymaganych dla uzyskania stopnia doktorskiego), mają odbyć jednoroczną służbę czynną jako służbę przed frontem przy wojsku, względnie w pomocniczej służbie sanitarnej przy policzeniu odbytej już ewentualnie służby czynnej.

Zresztą mają analogiczne zastosowanie postanowienia §§ 21. i 22.

§ 24.

Jednorocznym ochotnikom, którzy poświęcają się studjom weterynaryjnym, przyznaje się dobrodziejstwo jednorocznej służby czynnej w charakterze weterynarzy. Jednak dopiero po uzyskaniu dyplomu lekarza weterynaryjnego mają oni rozpocząć służbę

Jednoroczni
ochotnicy-
weterynarze

Ochotnicy
jednoroczni
w służbie
przed
frontem.

Jednoroczni
ochotnicy-
medycy
i lekarze.

tę przy konnicy, artylerji polowej lub górskiej albo trenie i będą po odpowiednim pierwszym wykształceniu wojskowem używani jako weterynarze.

Jednorocznicy-weterynarze, którzy porzucają studia weterynaryjne albo nie uzyskają dyplomu najpóźniej w dniu 1. października tego roku, w którym kończą 26. rok życia, mają odbyć jednoroczną służbę czynną jako służbę przed frontem przy wojsku, względnie w pomocniczej służbie weterynaryjnej po odpowiednim pierwszym wykształceniu wojskowem.

Gdyby czas, przepisany obecnie dla uzyskania wykształcenia weterynaryjnego, względnie stopnia doktora weterynaryi miał uleść przedłużeniu wskutek zmiany regulaminu studiów weterynaryi, przesunie się termin wyżej oznaczony w tym samym stosunku.

Po ukończeniu służby czynnej przeniesie się jednorocznych ochotników-weterynarzy do rezerwy.

Ci, którzy w ciągu roku służby czynnej dostarczą dowodu uzdolnienia do uzyskania stopnia wojskowego lekarza weterynaryjnego w rezerwie, wykazują odpowiednią konduktę i czynią zadość innym przepisany warunkom, będą mianowani wojskowymi praktykantami weterynaryjnymi w rezerwie, względnie na poczet wymaganego zapotrzebowania młodszymi lekarzami weterynaryjnymi w rezerwie; ci, którzy nie dostarczą dowodu powyższego uzdolnienia albo nie odpowiadają innym przepisany warunkom, przechodzą do rezerwy w stopniu, odpowiadającym ich wojskowej wiedzy i zdatności, z przeznaczeniem do służby weterynaryjnej.

Dowodu uzdolnienia do uzyskania stopnia wojskowego lekarza weterynaryjnego w rezerwie można dostarczyć w wypadkach, zasługujących na szczególne uwzględnienie, po przeniesieniu do rezerwy w ciągu całego czasu służby.

Zresztą mają analogiczne zastosowanie postanowienia §§ 21. i 22.

§ 25.

Farmaceutom, którzy najpóźniej do dnia 1. października tego roku, na który ich asenterowano, ukończyli sześć klas gimnazjalnych lub realnych i złożyli z postępem egzamin tirocynalny, oraz jednorocznym ochotnikom, którzy poświęcają się studjom farmaceutycznym, przyznaje się dobrodziejstwo jednorocznej służby czynnej w charakterze „jednorocznego ochotnika-farmaceuty“.

Mają oni jednak rozpocząć służbę tę dopiero jako dyplomowani magistrowie farmacyi i będą przydzieleni po odpowiednim pierwszym wykształceniu wojskowem do służby w wojskowym zakładzie sanitarnym.

Jednorocznicy-farmaceuci, którzy w czasie asenterowania nie mieli prawa do dobrodziejstwa jednorocznej służby czynnej w służbie przed frontem i którzy porzucają studia farmaceutyczne albo nie uzyskają dyplomu najpóźniej w dniu 1. października tego roku, w którym kończą 26. rok życia, mają odbyć jednoroczną służbę czynną po odpowiednim pierwszym wykształceniu wojskowem w pomocniczej służbie sanitarnej; ci, którzy w dniu 1. października tego roku, na który ich asenterowano, mieli prawo do dobrodziejstwa jednorocznej służby czynnej przed frontem i którzy porzucają studia farmaceutyczne, odbywają jednoroczną służbę czynną w służbie przed frontem.

Po ukończeniu służby czynnej przenosi się jednorocznych ochotników-farmaceutów do rezerwy.

Ci jednorocznicy-farmaceuci, którzy w ciągu roku służby czynnej dostarczą dowodu uzdolnienia do uzyskania stopnia wojskowego urzędnika aptekarskiego w rezerwie, wykazują odpowiednią konduktę i czynią zadość innym przepisany warunkom, będą mianowani wojskowymi praktykantami aptekarskimi, względnie na poczet wymaganego zapotrzebowania wojskowymi akcesistami aptekarskimi w rezerwie; ci, którzy nie dostarczą powyższego dowodu uzdolnienia albo nie odpowiadają innym przepisany warunkom, przechodzą do rezerwy w stopniu, odpowiadającym ich wojskowej wiedzy i zdatności, z przeznaczeniem do służby pomocniczej sanitarnej.

Dowodu uzdolnienia do uzyskania stopnia wojskowego urzędnika aptekarskiego w rezerwie można dostarczyć w wypadkach, zasługujących na szczególne uwzględnienie, po przeniesieniu do rezerwy w ciągu całego czasu służby.

Zresztą mają analogiczne zastosowanie postanowienia §§ 21. i 22.

§ 26.

Jednorocznych ochotników, którzy starają się o wykształcenie w pewnej szczególnej gałęzi służbowej, można w miarę potrzeby przydzielić do niej po odpowiednim pierwszym wykształceniu wojskowem.

Jednorocznicy
ochotnicy
w szczegól-
nych
gałęziach
służbowych.

Przy tem mają analogiczne zastosowanie postanowienia §§ 21. i 22.

§ 27.

1. Dobrodziejstwo służby w charakterze jednorocznego ochotnika w marynarce wojennej z obowiązkiem do jednorocznej tylko służby czynnej i jedenaścieletniej służby w rezerwie przyzna się bez względu na to, czy asenterunek był dobrowolny, czy też odbył się w drodze poboru głównego lub usprawiedli-

Jednorocznicy
ochotnicy
marynarki
wojennej.

Jednorocznicy
ochotnicy-
farmaceuci.

wionego poboru dodatkowego, tym, którzy najpóźniej w dniu 1. października tego roku, na który ich asenterowano, są zawodowymi marynarzami, uzyskali świadectwo z egzaminu końcowego w państwowej lub wyposażonej w prawo publiczności niepaństwowej szkole marynarskiej w królestwach i krajach reprezentowanych w Radzie państwa albo w równorzędnym z nimi pod względem stopnia wykształcenia państwowym lub wyposażonym w prawo publiczności niepaństwowym zakładzie naukowym w krajach świętej Korony węgierskiej jako uczniowie publiczni lub prywatni i odbywali podróże okrętowe jako kadeci co najmniej przez rok poza obrębem małej żeglugi nadbrzeżnej; tym, którzy w dniu 1. października roku asenterunku nie uczynili jeszcze zadość temu ostatniemu warunkowi, można celem dopełnienia tegoż zezwolić na odroczenie rozpoczęcia służby czynnej najpóźniej do dnia 1. października tego roku, w którym kończą 24. rok życia.

Minister obrony krajowej oznacza w porozumieniu z Ministrem wyznań i oświaty oraz interesowanymi ewentualnie Ministrami odnośnych wydziałów i w porozumieniu z Ministrem wojny zakłady, względnie dowody nauk, które ma się uważać za równorzędne z krajowymi szkołami marynarskimi, względnie dowodami, dostarczonymi przez złożenie egzaminu końcowego w jednej z takich szkół.

2. Jednoroczną służbę czynną przy marynarce wojennej ma się odbywać na koszt państwa.

3. Zawodowych marynarzy, asenterowanych czyto dobrowolnie czy w drodze poboru z dobrodziejstwem jednorocznej służby czynnej, należy w razie zdatności fizycznej przydzielać wyłącznie do marynarki wojennej.

4. Po ukończeniu służby czynnej przenosi się ochotników jednorocznych do rezerwy.

Ci jednorocznicy ochotnicy, którzy w ciągu roku służby czynnej dostarczą dowodu uzdolnienia do uzyskania stopnia kadeta marynarki w rezerwie i wykazują odpowiednią konduitę, będą mianowani, jeżeli czynią zadość innym przepisany warunkom, kadetami marynarki w rezerwie; ci, którzy nie dostarczyli powyższego dowodu uzdolnienia albo nie odpowiadają innym przepisany warunkom, przechodzą do rezerwy w stopniu, odpowiadającym ich wojskowej wiedzy i zdatności.

Dowodu uzdolnienia do uzyskania stopnia kadeta marynarki w rezerwie można dostarczyć w wypadkach, zasługujących na szczególne uwzględnienie, po przeniesieniu do rezerwy w ciągu całego czasu służby.

5. Zresztą mają analogiczne zastosowanie postanowienia §§ 21. i 22.

§ 28.

1. Obowiązani do służby wojskowej, którym przyznano dobrodziejstwo jednorocznej służby czynnej w służbie przed frontem wojska wspólnego lub obrony krajowej i którzy:

Dobrowolna
dwuletnia
służba
czynna
w marynarce
wojennej.

a) są zwyczajnymi uczniami jednej z akademii technicznych w królestwach i krajach reprezentowanych w Radzie państwa albo w krajach świętej Korony węgierskiej i dostarczą dowodu, iż złożyli oba egzamina państwowe z działu budowy maszyn z postępem co najmniej dobrym,

b) są ukończonymi uczniami oddziału mechaniczno-technicznego lub elektro-technicznego jednej z wyższych szkół przemysłowych w królestwach i krajach reprezentowanych w Radzie państwa albo w krajach świętej Korony węgierskiej albo wyższej szkoły zawodowej dla ślusarstwa budowlanego i maszynowego w Technologicznym Muzeum przemysłowym w Wiedniu i posiadają świadectwo dojrzałości,

c) są ukończonymi uczniami kursu budowy okrętów, istniejącego przy Państwowej Szkole przemysłowej w Tryeście i posiadają świadectwo uzdolnienia do budowy okrętów morskich.

mogą w razie fizycznej zdatności odbyć obowiązek służbowy w marynarce wojennej, są jednak wówczas obowiązani do dwuletniej służby czynnej i dziesięcioletniej służby w rezerwie.

2. W czasie tej dwuletniej służby czynnej, którą ma się odbywać na koszt państwa, są im zastrzeżone wszystkie dobrodziejstwa, przyznawane zresztą ochotnikom jednorocznym.

3. Prośbę o odbycie dwuletniej służby czynnej w marynarce wojennej można wnieść w każdym czasie przed rozpoczęciem służby przed frontem w wojsku wspólnem lub w obronie krajowej.

Wymienionym w punkcie 1. pod lit. a) uczniom akademii technicznych, którzy prosili o przydzielenie do marynarki wojennej, a do dnia 1. października tego roku, w którym kończą 24. rok życia, nie złożyli jeszcze drugiego egzaminu państwowego, można zezwolić celem złożenia tegoż na odroczenie służby czynnej do dnia 1. października tego roku, w którym kończą 26. rok życia.

4. Po odbyciu dwuletniej służby czynnej w marynarce wojennej przeniesie się tych, którzy dostarczyli dowodu uzdolnienia do uzyskania stopnia elewa budowy maszyn (elektro-elewa), wykazują odpowiednią konduitę i czynią zadość innym przepisany warunkom, do rezerwy jako elewów budowy maszyn (elektro-elewów); ci, którzy nie dostarczyli tego dowodu albo nie odpowiadają innym przepisany warunkom, przechodzą do rezerwy jako podoficerowie maszynowi (elektro-podoficerowie) albo

w stopniu, odpowiadającym ich wojskowej wiedzy i zdatności.

Dowodu uzdolnienia do uzyskania stopnia elewa budowy maszyn (elektro-elewa), względnie podoficera maszynowego (elektro-podoficera) można dostarczyć w wypadkach, zasługujących na szczególne uwzględnienie, po przeniesieniu do rezerwy w ciągu całego czasu służby.

5. Zresztą mają analogiczne zastosowanie postanowienia §§ 21. i 22.

§ 29.

1. Kandydatów stanu duchownego każdego prawnie uznanego kościoła i każdej prawnie uznanej społeczności religijnej, którzy w czasie poboru pozostają w tym stosunku i będą asenterowani, należy na ich prośbę przeznaczyć do rezerwy zapasowej. Celem kontynuowania studiów teologicznych są oni uwolnieni w czasie pokoju i wojny od wszelkiej służby czynnej, od pierwszego wykształcenia wojskowego, od peryodycznych ćwiczeń wojskowych (służbowych) i od zebrań kontrolnych.

2. To samo dobrodziejstwo przyznaje się ponadto:

- a) tym, którzy przed rozpoczęciem służby czynnej poświęcają się studiom teologicznym albo zostali nowicuszami pewnego zakonu duchownego, oraz
- b) tym, którzy po ukończeniu służby czynnej wstępują na studia teologiczne albo kontynuują je

i chcą poświęcić się stanowi duchownemu.

3. Po uzyskaniu święceń kapłańskich, względnie po nadaniu im posady w duszpasterstwie albo w duchownym urzędzie nauczycielskim przeniesie się ich z etatu rezerwy zapasowej do ewidencji rezerwy zapasowej obrony krajowej.

4. Wszystkich wyświęconych księży, względnie mających posady w duszpasterstwie albo w duchownym urzędzie nauczycielskim należy w czasie ich obowiązku służbowego utrzymywać w ewidencji rezerwy zapasowej obrony krajowej; w razie mobilizacji (uzupełnienia do stopy wojennej) oraz w czasie wojny można ich użyć w obrębie ich obowiązku służbowego do służby duszpasterskiej dla całej siły zbrojnej.

5. Ci, którzy przed otrzymaniem święceń wyższych, względnie przed uzyskaniem uzdolnienia do objęcia urzędu duchownego porzucają zawód duchowny, tudzież kandydaci stanu duchownego, którzy w ciągu terminu, wyznaczonego przez Ministra obrony krajowej w porozumieniu z Ministrem wyznań i oświaty oraz Ministrem wojny, nie otrzymają urzędu duchownego albo nie udowodnią corocznie dalszego istnienia prawa do ulgi, względnie nie udowodnią go bez dostatecznego usprawiedli-

wienia w czasie należytych, zostaną wydzieleni z rezerwy zapasowej, o ile nie mają pozostać w niej z tytułu innej ulgi, i będą obowiązani do natychmiastowego odbycia ustawowej służby czynnej. Jeżeli pozostają w rezerwie zapasowej, będą zaraz poddani pierwszemu wykształceniu wojskowemu. Jeżeli w dniu 1. października tego roku, na który ich asenterowano, mieli prawo do dobrodziejstwa jednorocznej służby czynnej, wówczas zachowują to prawo.

Po wystąpieniu z służby czynnej mają być traktowani pod względem dalszego dopełniania obowiązku służbowego według swego roku asenterunkowego.

Ci, którzy po otrzymaniu święceń wyższych, względnie posady w urzędzie duchownym porzucają zawód duchowny, mają być traktowani analogicznie.

§ 30.

1. Właściciele odziedziczonych gospodarstw rolnych, którzy zawodowo zajmują się sami na miejscu prowadzeniem gospodarstwa, mają być w razie, jeżeli dochód gruntowy z gospodarstwa wystarcza według stosunków miejscowych do samoistnego utrzymania rodziny, złożonej z pięciu osób, a nie przekracza poczwórnej wysokości takiego dochodu, albo jeżeli gospodarstwo to ma być uważane za gospodarstwo średniej wielkości w myśl ustawy z dnia 1. kwietnia 1889, Dz. u. p. Nr. 52, i odnośnych ustaw krajowych, przeznaczeni w razie asenterowania do rezerwy zapasowej; jeżeli uzyskają warunki te po wcieleniu, wówczas należy przenieść ich do rezerwy zapasowej.

Charakter posiadłości gruntowej jako odziedziczonej odnosi się tylko do ostatniego właściciela, starającego się o ulgę.

Za dziedziczone w myśl ustępu 1. uważa się także gospodarstwo rolne, nabyte przez odstąpienie, jeżeli właściciel poprzedni zmarł w międzyczasie, a gospodarstwo byłoby i tak według ustawowego porządku dziedziczenia przypadło obecnemu właścicielowi.

Jeżeli popisowy odziedziczył po zmarłym ojcu lub zmarłej matce jedynie połowę gospodarstwa rolnego, a drugą połowę tegoż otrzymał od drugiego z rodziców, pozostałego przy życiu, wówczas należy postawić taki sposób nabycia na równi z nabyciem z tytułu prawa spadkowego.

Jeżeli w drodze dobrowolnego układu między dziedzicami, powołanymi ustawowo do spadku, przyznano gospodarstwo rolne jednemu z nich pod warunkiem spłacenia reszty interesowanych, wówczas należy uważać wynik takiego układu za równorzędny z dziedziczeniem ustawowym.

Jeżeli spadkodawca jeszcze za życia podzielił swe gospodarstwo rolne na dwa lub więcej gospodarstw gruntowych, albo jeżeli podział ten przepro-

Duchowni
i kandydaci
stanu
duchownego.

Właściciele
odziedziczonego
gospodarstwa
rolnego

wadzili dopiero spadkobiercy, czyto wskutek rozporządzenia woli ostatniej spadkodawcy, czy też w drodze dobrowolnego układu spadkobierców, wówczas może każdy z nich żądać ulgi powyższej jedynie wtedy, jeżeli z zastrzeżeniem dopełnienia wszystkich innych warunków zajmuje się sam na miejscu zawodowo gospodarstwem na odziedziczonej przez siebie posiadłości rolnej.

2. Jeżeli tytuł do uzyskania ulgi istniał już przed rozpoczęciem służby czynnej, jednak nie został podniesiony aż do chwili rozpoczęcia służby tej bez dostatecznego usprawiedliwienia, wówczas można żądać przeniesienia do rezerwy zapasowej dopiero przy sposobności najbliższej ogólnej zmiany szeregowców.

3. Jeżeli żołnierz, znajdujący się w rezerwie zapasowej na podstawie postanowień paragrafu niniejszego, utraci tytuł do ulgi albo nie wykaże corocznie dalszego istnienia prawa do niej, względnie nie wykaże go w czasie właściwym bez dostatecznego usprawiedliwienia, wówczas jest on obowiązany do natychmiastowego odbycia ciężającej na nim ewentualnie służby czynnej, o ile z tytułu innej ulgi nie ma być pozostawiony w rezerwie zapasowej. Pod względem dalszego dopełnienia obowiązku służbowego ma być traktowany według swego roku asenterunkowego.

§ 31.

Utrzymujący rodzinę.

1. W uwzględnieniu stosunków rodzinnych należy następujące kategorie obowiązanych do służby wojskowej przeznaczyć do rezerwy zapasowej, a względnie przenieść do niej:

- jedynego syna ojca niezdolnego do zarobkowania albo owdowiałej matki albo w braku syna jedynego zięcia, jeżeli stosunki, uzasadniające prawo tego ostatniego, nie istniały już w czasie zawierania przez małżeństwa;
- po śmierci ojca jedynego wnuka dziadka niezdolnego do zarobkowania lub owdowiałej babki, jeżeli dziadek lub babka nie mają syna zdolnego do zarobkowania;
- jedynego brata rodzzonego lub przyrodniego rodzeństwa zupełnie osieroconego oraz jedynego brata przyrodniego rodzeństwa bez ojca.

2. Można jednak reklamować tylko tego jedynego ślubnego i rodzzonego syna, wnuka, brata lub brata przyrodniego, względnie tego jedynego zięcia, od którego ulgi zależy utrzymanie jego rodziców, dziadków lub rodzeństwa, a względnie teściów i który dopełnia obowiązku tego rzeczywiście.

3. Ulgę tę należy przyznać jednemu wnukowi, który utrzymuje dziadka lub babkę po stronie ma-

cierzystej, także wtedy, gdy ojciec jego żyje lecz małżeństwo tegoż jest rozwiązane.

4. Synowi nieślubnemu przysługuje ta sama ulga, jeżeli zalczy od niej utrzymanie jego matki rodzonej, jego dziadka macierzystego niezdolnego do zarobkowania, jego owdowiałej babki macierzystej albo jego rodzeństwa zupełnie osieroconego i jeżeli on rzeczywiście dopełnia obowiązku tego.

5. Za niezdolnych do zarobkowania należy uważać także: ojca, dziadka, względnie teścia, którzy przekroczyli 65. rok życia.

6. Pod warunkami, podanymi w punkcie 2., będzie się traktować na równi z jedynym synem, wnukiem lub bratem, względnie zięciem także tego, którego jedyny brat, inni bracia rodzeni lub przyrodni, względnie szwagrowie

- pozostają w prawidłowej lub przedłużonej za karę czynnej służbie wojskowej albo których w myśl § 43., punkt 2., i § 44., punkt 2., pociągnięto do wyjątkowej służby czynnej.
- odbywają dobrowolnie dalszą służbę czynną jako podoficerowie,
- są w wieku poniżej lat 19, albo
- z powodu nieuleczalnych wad umysłowych lub fizycznych są niezdolni do jakiegokolwiek zarobkowania.

7. Dobrowolnie wstępujący uzyskują ulgę z paragrafu tego tylko wtedy, jeżeli stosunki, stanowiące podstawę prawa do niej, powstały dopiero po asenterowaniu.

8. Jeżeli tytuł do uzyskania ulgi istniał już przed rozpoczęciem służby czynnej, jednak nie został podniesiony aż do chwili rozpoczęcia służby tej bez dostatecznego usprawiedliwienia, wówczas można żądać przeniesienia do rezerwy zapasowej dopiero przy sposobności najbliższej ogólnej zmiany szeregowców.

9. Jeżeli żołnierz, znajdujący się w rezerwie zapasowej na podstawie postanowień paragrafu niniejszego, utraci tytuł do ulgi albo nie wykaże corocznie dalszego istnienia prawa do niej, względnie nie wykaże go w czasie właściwym bez dostatecznego usprawiedliwienia, wówczas jest on obowiązany do natychmiastowego odbycia ciężającej na nim ewentualnie służby czynnej, o ile z tytułu innej ulgi nie ma być pozostawiony w rezerwie zapasowej. Pod względem dalszego dopełnienia obowiązku służbowego ma być traktowany według swego roku asenterunkowego.

10. Ulgi według paragrafu niniejszego nie należy przyznawać, jeżeli można z góry przewidzieć, iż stosunki, będące podstawą żądanej ulgi, przestaną istnieć w ciągu czasu od wcielenia aż do dnia

1. października tego roku, w którym obowiązany do służby ukończy 23. rok życia. W tym wypadku należy odroczyć reklamowanemu rozpoczęcie służby czynnej do dnia 1. października tego roku, w którym zajdzie zmiana odnośnych stosunków.

§ 32.

1. Obowiązany do służby wojskowej, którzy nie mają pełnego uprawnienia do ulgi w myśl §§ 30. lub 31., można wśród warunków, zasługujących na szczególne uwzględnienie, przyznać ulgę przeniesienia do rezerwy zapasowej.

2. W miarę zachodzących uzasadnionych wypadków należy wskutek tego przenosić corocznie do rezerwy zapasowej taką liczbę żołnierzy, która odpowiada czterem procentom asenterowanych na odnośny rok na poczet kontyngentów rekrutów.

Rozdział skutecznie się na okręgi terytorjalne w ogóle według postanowień trzech ostatnich ustępów § 13.

3. Jeżeli okoliczności, uzasadniające ulgę, istniały już przed rozpoczęciem służby czynnej, lecz nie zostały podniesione aż do chwili rozpoczęcia służby tej bez dostatecznego usprawiedliwienia, wówczas można zarządzić przeniesienie do rezerwy zapasowej dopiero przy sposobności najbliższej ogólnej zmiany szeregowców.

4. Jeżeli co do żołnierza, znajdującego się na podstawie postanowień niniejszych w rezerwie zapasowej, nie zachodzą już warunki, uzasadniające ulgę, albo jeżeli nie wykazano dalszego ich istnienia, względnie nie wykazano go w czasie właściwym bez dostatecznego usprawiedliwienia, wówczas jest on obowiązany do natychmiastowego odbycia cięższej na nim ewentualnie służby czynnej, o ile z tytułu innej ulgi nie ma być pozostawiony w rezerwie zapasowej. Pod względem dalszego dopełnienia obowiązku służbowego ma być traktowany według swego roku asenterunkowego.

5. Ulgi według paragrafu niniejszego nie należy przyznawać, jeżeli można z góry przewidzieć, iż stosunki, będące podstawą żądanej ulgi, przestaną istnieć w ciągu czasu od wcielenia aż do dnia 1. października tego roku, w którym obowiązany do służby ukończy 23. rok życia. W tym wypadku należy odroczyć mu rozpoczęcie służby czynnej do dnia 1. października tego roku, w którym zajdzie zmiana odnośnych stosunków.

§ 33.

Rekrutom, którzy zajęci są przygotowaniem się do pewnego określonego zawodu życiowego albo wyuczeniem się pewnej sztuki lub pewnego rze-

miosła i mogliby wskutek przerwy ponieść znaczną szkodę albo którzy wykazują inne stosunki, zasługujące na szczególne uwzględnienie, można przyznać odroczenie rozpoczęcia służby czynnej do dnia 1. października tego roku, w którym kończą 24. rok życia, z zastrzeżeniem powołania w razie mobilizacji (uzupełnienia do stopy wojennej).

§ 34.

O przyznaniu dobrodziejstwa jednorocznej służby czynnej oraz ulg według §§ 29. do 31. włącznie, tudzież 82., dalej o przyznaniu dwuletniej służby czynnej według § 20. i o odroczeniu rozpoczęcia służby czynnej według § 31. rozstrzyga komisya poborowa; przeciw orzeczeniu temu można wnieść odwołanie do politycznej władzy krajowej, a w ostatniej instancji do Ministerstwa obrony krajowej.

Drogą rozporządzenia postanowi się, które władze mają wydawać orzeczenia poza poborem.

O przyznaniu dobrodziejstwa dwuletniej służby czynnej w marynarce wojennej według § 28. rozstrzyga Minister obrony krajowej w porozumieniu z Ministrem wojny.

O przyznaniu ulgi, względnie odroczeniu rozpoczęcia służby czynnej według § 32. rozstrzyga Ministerstwo obrony krajowej i udziela Ministerstwu wojny wykazy orzeczeń, wydanych odnośnie do osób, należących do wspólnej siły zbrojnej.

O przyznaniu ulgi odroczenia służby czynnej według § 33. rozstrzygają z reguły komendy terytorjalne wojskowe (obrony krajowej), a przeciw ich orzeczeniu można wnieść odwołanie do Ministerstwa wojny, względnie Ministerstwa obrony krajowej.

§ 35.

1. Rozpoznaniu należy poddać:

- a) popisowych, co do których niezdatności pojawiły się różnice zdań przy poborze;
- b) aż do dnia 31. grudnia tego roku, w którym odnośni obowiązani do służby wojskowej kończą 36. rok życia tych, których przy poborze uznano za niezdatnych, a co do których zachodzi uzasadnione podejrzenie, iż uzyskali orzeczenie to przez popełnienie jednego z występków, wymienionych w ustawie niniejszej;
- c) żołnierzy z wyjątkiem rezerwistów zapasowych, których w ciągu trzech miesięcy od rozpoczęcia służby czynnej uznano za niezdatnych, o ile wada istniała przed tą chwilą;

Właściwość do przyznania ulg.

Rozpoznać, komisyc rozpoznawcze

Przyznanie ulgi utrzymującym rodzinę i gospodarzom rolnym wbraku pełnego uprawnienia ustawowego.

Odroczenie służby czynnej.

d) tych męzkich członków rodziny obowiązane do służby wojskowej, którzy przy domaganiu się ulg według §§ 31. i 32. wchodzi w rachubę i których polecono przedstawić komisji rozpoznawczej.

2. Rozpoznanie przedsięwzięje komisya mieszana.

Przewodniczącym komisji rozpoznawczej jest wyższy urzędnik, którego wyznaczy polityczna władza krajowa.

Członkami są:

z strony wojska wspólnego i obrony krajowej: generał lub wyższy oficer sztabowy,

oficer sztabowy lub wyższy oficer, obznajmiony z sprawami uzupełnienia wojska i wyższy lekarz wojskowy;

z strony politycznej władzy krajowej:

jej referent sanitarny lub tegoż zastępca.

Zakres działania członków będzie uregulowany rozporządzeniem.

3. Przeciw uchwale komisji rozpoznawczej niema środka prawnego.

§ 36.

1. Asenterowanych drogą poboru należy przydzielać do wspólnej siły zbrojnej i obrony krajowej zasadniczo według porządku kolejnego ich zapisania w listach stawczych w obrębie każdej klasy wieku w stosunku do obu kontyngentów rekrutów na przemian. Wyjątek pod tym względem stanowią: jednorocznicy ochotnicy, wymienieni w § 21., punkt 2., ci, którzy w myśl następującego punktu 2. mają być przydzielani wyłącznie do marynarki wojennej, asenterowani z okręgów uzupełnienia marynarki wojennej oraz z dawnego obwodu Kotorskiego i z ładu stałego dawnego obwodu Ragusańskiego.

2. Zawodowych marynarzy oraz innych ludzi, przywykłych do morza wskutek zawodu swego, należy w razie zdatności fizycznej przydzielać wyłącznie do marynarki wojennej. Na pokrycie braku, okazującego się w zapotrzebowaniu rekrutów dla marynarki wojennej, należy użyć innych asenterowanych, którzy wskutek swego przemysłu lub zawodu posiadają uzdatnienie do służby w marynarce wojennej.

Zresztą należy z pośród asenterowanych z okręgów uzupełnienia marynarki wojennej wybrać, bez względu na porządek kolejny ich zapisania w listach stawczych, jednak w granicach zapotrzebowania rekrutów dla wspólnej siły zbrojnej, które ma być pokryte z odnośnego okręgu uzupełnienia marynarki wojennej, przedewszystkiem rekrutów dla marynarki wojennej, przyczem wchodzi w rachubę w pierwszej linii mieszkańcy wysp, a następnie mieszkańcy wybrzeży.

3. Rekrutów i rezerwistów zapasowych, przypadających na wojsko wspólne, należy przydzielić do oddziałów wojskowych królestw i krajów reprezentowanych w Radzie państwa i to w miarę możliwości do tych, które uzupełniają się z okręgu terytorjalnego wojskowego, w którym przydzieleni posiadają prawo przynależności. Wyjątek od postanowienia tego stanowią te specjalne rodzaje broni i oddziały wojska wspólnego, a względnie ich oddziały broni, które wskutek swego przeznaczenia nie dadzą się tak zorganizować, aby można było utworzyć w ich obrębie samoistne oddziały z żołnierzy, pochodzących z królestw i krajów reprezentowanych w Radzie państwa.

Oddziałom broni i zakładom wojska wspólnego i obrony krajowej należy przydzielać żołnierzy, najwięcej do nich uzdatnionych, uwzględniając w miarę możliwości życzenia asenterowanych.

§ 37.

1. Co do pokrycia kontyngentów rekrutów, przydzielonych wspólnej sile zbrojnej i obronie krajowej, uskutecznia się corocznie obrachunek.

Przy tem obliczeniu oznacza się zapotrzebowanie rekrutów, doliczając do kontyngentów rekrutów dla wspólnej siły zbrojnej i obrony krajowej wszystkie zastępstwa za ubytki, zarządzane od czasu obrachunku z roku poprzedniego, wraz z tymi, które zarządzono po poborze głównym za korzystających z ulgi według § 32., tudzież ewentualne zaległości z roku poprzedniego (punkt 2.), a odliczając natomiast przyrosty, zanotowane od czasu obrachunku z roku poprzedniego. Od policzenia są wyłączeni: asenterowani w myśl § 21., punkt 2., przydzieleni wprost przy poborze do rezerwy zapasowej, wstępujący dobrowolnie z tylko trzechletnim, a przy marynarce wojennej czteroletnim obowiązkiem do służby czynnej (§ 19., punkt 6.), wreszcie ci, którzy sami zadali sobie uszkodzenie i których uznano za zdatnych jedynie do podrzędnych czynności służbowych.

2. Gdyby zapotrzebowanie rekrutów nie znalazło pokrycia, wówczas przedstawia niedobór zaległość, przypadającą do policzenia przy najbliższem obliczaniu kontyngentu, o którą podwyższy się zapotrzebowanie rekrutów w roku następującym.

Zaległość należy wykazywać jedynie przez rok; gdyby w drugim roku nie można było pokryć jej w ogóle lub w całości, wówczas należy wykreślić całą zaległość, a względnie pozostałą jej resztę.

3. Rekrutów, pozostających po pokryciu rocznego zapotrzebowania, należy przenieść w czasie pokoju jako „nadliczbowych“ do rezerwy zapasowej.

Wybór nadliczbowych ma być uskutecziony według doniosłości powodów, zasługujących na uwzględnienie, najpierw z uwagi na utrzymanie rodziny, następnie z uwagi na gospodarstwo rolne,

Obliczanie kontyngentów rekrutów.

Przydzielenie asenterowanych.

inny zarobek i wykształcenie w zawodzie obywatelskim, przez mieszaną komisję, której organizacja i sposób postępowania będą uregulowane rozporządzeniem.

Z pośród godnych uwzględnienia, których wybrano w ten sposób, dokonywa się następnie indywidualnego oznaczenia nadliczbowych według kategorii przez los.

§ 38.

1. Każdego żołnierza, który ubywa w kontyngencie rekrutów z przyczyny, powstałej przed rozpoczęciem służby czynnej, należy zastąpić innym.

Ponadto należy zapewnić zastępstwo za żołnierzy, będących już w służbie czynnej, jeżeli prawo do ulgi w myśl §§ 30., 31. lub 32. powstało dopiero po rozpoczęciu służby tej i jeżeli ulgę przyznano w pierwszym roku służby.

2. Każdy przyrost, który okaże się w kontyngencie rekrutów z przyczyny, powstałej przed chwilą rozpoczęcia służby czynnej, przedstawia nadwyżkę.

Ponadto należy zanotować przyrost co do każdego żołnierza, pociągniętego do służby czynnej wskutek utraty tytułu do ulgi, jeżeli pociągnięto go do służby tej w pierwszym roku służbowym.

§ 39.

Koszta stawienia się do poboru ma ponosić każdy popisowy sam. Za ubogich ma potrzebne koszta ponieść gmina. Gminy mają pokryć także koszta podróży przełożonego gminy i osoby urzędowej, towarzyszącej popisowym.

Koszta podróży popisowych, których ma się poddać rozpoznaniu, i przydanej im eskorty ponosi państwo.

Wszystkie dalsze koszta, jakich wymaga przeprowadzenie poboru i rozpoznania, należy pokryć według zasad, obowiązujących co do urzędowania odnośnej władzy.

Kto wskutek nieprawego poboru lub asenterowania ponosi szkodę bez własnej winy, ma prawo żądać zwrotu szkody od ponoszącego winę.

§ 40.

Zawarcie małżeństwa przed osiągnięciem wieku, obowiązującego do poboru, i w czasie trwania obowiązku stawienia się do poboru jest w zasadzie niedozwolone.

Wśród okoliczności, zasługujących na uwzględnienie, może Minister obrony krajowej udzielić zezwolenia na zawarcie małżeństwa; Minister ten ma także prawo zarządzić drogą rozporządzenia ograniczenie zakazu zawierania małżeństw, jeżeli szczególne stosunki wymagają tego.

Zawarcie małżeństwa nie pociąga za sobą w żadnym wypadku ulgi w dopełnianiu powinności wojskowej.

Rozdział III.

Dopełnianie obowiązku służbowego.

§ 41.

1. Wszyscy popisowi, asenterowani drogą poboru (poboru głównego i dodatkowego) w czasie od dnia 1. stycznia do dnia 1. października, oraz ochotnicy, asenterowani przy poborze głównym, mają być wcieleni z dniem 1. października roku poboru, to jest przyjęci w skład wojska wspólnego (marynarki wojennej), względnie obrony krajowej. Popisowych, asenterowanych po dniu 1. października do dnia 31. grudnia, tudzież innych ochotników i wychowywanych do zawodu wojskowego, wreszcie tych, których w myśl § 70. wykluczono od wyboru na „nadliczbowych“, należy wcielić z dniem asenterowania.

Wcielenie, obliczanie czasu służby

Jeżeli pojawiają się uleczalne choroby zewnętrzne, zwłaszcza natury łatwo przenośnej, w większym zakresie i wśród okoliczności, wskazujących na to, iż dotknięci chorobą nie mogą postarać się o leczenie, albo iż je udaremniają, wówczas może Minister obrony krajowej zarządzić w porozumieniu z Ministrem wojny wcielenie takich popisowych także przed dniem 1. października, o ile asenterowano ich jako zresztą zdatnych, celem oddania tychże do wojskowego zakładu leczniczego.

W razie mobilizacji (uzupełnienia do stopy wojennej) może wcielenie nastąpić na rozkaz Najjaśniejszego Pana ogólnie przed dniem 1. października.

2. Z pominięciem wypadków wyjątkowych, wymienionych w § 21., punkt 11., i ustępie drugim § 42., rozpoczyna się czas służby z dniem wcielenia.

Czas służby tych asenterowanych, których bez ich zawinienia nie poddano poborowi w wieku popisowym, należy liczyć tak, jak gdyby ich asenterowano w 23. roku życia.

Z wyjątkiem obowiązku do służby czynnej ochotników jednorocznych i zobowiązanych w myśl § 19. na czas wojny, tudzież szczególnego obowiązku do służby czynnej, przyjętego według § 9., kończy się czas służby w każdym stosunku obowiązku służbowego, bez względu na dzień wcielenia, z dniem 31. grudnia tego roku, w którym upływa odnośny obowiązek służbowy.

§ 42.

Z pominięciem wypadków wyjątkowych, wymienionych w §§ 21., 23., 24., 25., 27., 28., 31., 32., 33., oraz w ustępie następującym, należy w zasadzie rozpocząć służbę czynną z chwilą wcielenia.

Rozpoczęcie służby czynnej.

Zastępstwa za ubytki i przyrosty na poczet kontyngentów rekrutów.

Koszta stawienia się do poboru i rozpoznania.

Zawarcie małżeństwa przez tych, którzy nie uczynili jeszcze zażądanie obowiązkowi stawienia się do poboru.

Co do tych, którzy w dniu wcielenia znajdowali się w areszcie śledczym lub odbywali karę, liczy się czas służby czynnej, jeżeli zwłoka wynosi więcej aniżeli trzy miesiące, dopiero od dnia rozpoczęcia służby tej. Także ogólny czas służby przedłuża się w tym wypadku o czas zaniedbanej służby czynnej, wyjąwszy, gdyby pozostający w areszcie śledczym nie został skazany.

§ 43.

1. Podlegający obowiązkowi służby czynnej są zobowiązani do nieprzerwanej służby czynnej.

Rezerwę zapasową wojska wspólnego poddaje się w czasie pokoju wykształceniu wojskowemu przez dziesięć tygodni.

Obowiązek ćwiczeń wojskowych (służbowych), ciążyący na znajdujących się w rezerwie i rezerwie zapasowej, jest uregulowany w § 48.

Obowiązanych do służby wojskowej, wymienionych w § 41., punkt 2., ustęp 2., należy w razie, gdy nie podlegają obowiązkowi służby czynnej, poddać dziesięciodniowemu pierwszemu wykształceniu wojskowemu, niezależnie od obowiązku ćwiczeń wojskowych (służbowych), ciążyącego na nich według ich roku asenterunku.

2. Jeżeli szczególne stosunki tego wymagają, można powołać żołnierzy z pierwszego roku rezerwy wojska wspólnego (marynarki wojennej) i trzech najmłodszych lat asenterunkowych rezerwy zapasowej według postanowień ustawy z dnia 31. maja 1888, Dz. u. p. Nr. 77, także w czasie pokoju do wyjątkowego pełnienia służby czynnej.

3. Celem częściowego lub całkowitego uzupełnienia wojska wspólnego albo marynarki wojennej do stopy wojennej, oraz w przypadku mobilizacji można tylko na rozkaz Najjaśniejszego Pana powołać, względnie zatrzymać rezerwę i rezerwę zapasową wojska wspólnego oraz rezerwę i obronę morską marynarki wojennej.

Jeżeli zachodzi potrzeba jedynie częściowego użycia rezerwy, obrony morskiej lub rezerwy zapasowej, należy powołać je według lat asenterunku, okręgów terytoryalnych wojskowych i oddziałów broni (zakładów) albo według szczególnej ich przydatności zawsze z tem zastrzeżeniem, iż młodsze lata asenterunku będą powoływane przed starszymi.

§ 44.

1. Odbywanie służby w obronie krajowej w czasie pokoju reguluje ustawa o obronie krajowej.

Podlegający obowiązkowi służby czynnej są zobowiązani do nieprzerwanej służby czynnej.

Rezerwę zapasową obrony krajowej poddaje się w czasie pokoju wykształceniu wojskowemu przez dziesięć tygodni.

Obowiązanych do służby wojskowej, wymienionych w § 41., punkt 2., ustęp 2., należy w razie, gdy nie podlegają obowiązkowi służby czynnej, poddać dziesięciodniowemu pierwszemu wykształceniu wojskowemu, niezależnie od obowiązku ćwiczeń wojskowych (służbowych), ciążyącego na nich według ich roku asenterunku.

2. Jeżeli szczególne stosunki tego wymagają, można powołać żołnierzy z pierwszego roku rezerwy i trzech najmłodszych lat asenterunkowych rezerwy zapasowej według postanowień ustawy z dnia 31. maja 1888, Dz. u. p. Nr. 77, które rozszerza się niniejszem na rezerwę i rezerwę zapasową obrony krajowej, także w czasie pokoju do wyjątkowego pełnienia służby czynnej.

3. Celem częściowego lub całkowitego uzupełnienia obrony krajowej do stopy wojennej, oraz w przypadku mobilizacji można tylko na rozkaz Najjaśniejszego Pana powołać, względnie zatrzymać rezerwę i rezerwę zapasową obrony krajowej według postanowień, zawartych w ustawie o obronie krajowej.

Jeżeli zachodzi potrzeba jedynie częściowego użycia rezerwy lub rezerwy zapasowej, należy je powołać według lat asenterunku, okręgów terytoryalnych obrony krajowej i oddziałów broni (zakładów) albo według szczególnej ich przydatności zawsze z tem zastrzeżeniem, iż młodsze lata asenterunku będą powoływane przed starszymi.

§ 45.

1. Wojskowym, którzy stają się winnymi dezercyi, nie wlicza się do ustawowego okresu obowiązku służbowego czasu od ich wykreślenia z etatu aż do prezentowania jako czasu interkalarnego. Pod względem dalszego przedłużenia czasu służby rozstrzygają ustawy karne wojskowe.

2. Ci, którzy przez niezastosowanie się do rozkazu powołującego zaniedbują służbę czynną przez więcej jak trzy miesiące, mają wyrównać zaniedbanie to w ciągu ogólnego czasu służby, o ile nie przychodzi do ewentualnego skazania z powodu dezercyi i nie zachodzą skutki tego skazania.

3. Skazanie przez sąd karny cywilny lub wojskowy powoduje przedłużenie czasu służby czynnej i ogólnego czasu służby o czas zaniedbanej służby czynnej w tym wypadku, jeżeli czas, zaniedbany wskutek uwięzienia za karę, wynosi w ogóle więcej aniżeli trzy miesiące. Areszt śledczy, policzony na poczet kary, uważa się za uwięzienie za karę.

4. Wykonanie kary na wolności, nie przekraczającej sześciu miesięcy, którą orzeczono przeciw wojskowemu, należy na żądanie właściwej władzy wojskowej odroczyć lub przerwać, jeżeli skazanego powołano do pełnienia służby.

5. W których wypadkach i w jaki sposób należy obowiązanych do służby wojskowej, którzy przed

Przedłużenie czasu służby czynnej i ogólnego czasu służby, odroczenie lub przerwanie kary na wolności. Wyłączenie niegodnych pod względem moralnym z czynnej służby wojskowej w czasie pokoju.

lub w czasie pełnienia tejże zostali skazani przez sąd karny, wyłączyć w czasie pokoju z czynnej służby wojskowej po stwierdzeniu niemożności poprawy i wykazaniu ich szkodliwego wpływu na karność, zastrzega się unormowaniu drogą rozporządzenia.

§ 46.

Przeniesienie
do rezerwy
(rezerwy
zapasowej).

Z wyjątkiem ochotników jednorocznych ma prawidłowe przeniesienie do rezerwy nastąpić po skończeniu się obowiązku do służby czynnej z dniem 31. grudnia odnośnego roku.

Przeniesienie z rezerwy (rezerwy zapasowej) wojska wspólnego do rezerwy (rezerwy zapasowej) obrony krajowej w myśl § 8. odbywa się z dniem 31. grudnia.

Jeżeli stosunki etatowe w wojsku wspólnym zezwalają na to, a przy obronie krajowej zachodzi odnośna potrzeba, należy także poza wypadkami, przewidzianymi w § 8., przenieść do obrony krajowej na żądanie Ministra obrony krajowej gażystów (aspirantów na oficerów i na urzędników wojskowych) w rezerwie, pochodzących z ochotników jednorocznych.

W razie wojny następuje przeniesienie do rezerwy na rozkaz Najjaśniejszego Pana.

§ 47.

Dobrowolne
odbywanie
dalszej
służby
czynnej.

Każdemu, który dopełnił ustawowego obowiązku służby czynnej, a którego dalsze zatrzymanie okazuje się korzystne dla służby, zezwala się na dobrowolne kontynuowanie służby czynnej z roku na rok zamiast przejścia do rezerwy i ponad czas łącznego obowiązku służbowego. Pod tymi samymi warunkami wolno także należącym do rezerwy wstąpić ponownie do służby czynnej.

Korzyści materialne dla podoficerów, którzy w ten sposób i pod tymi warunkami pozostają dobrowolnie w dalszej służbie, będą uregulowane osobnymi przepisami.

Podoficerowie, pozostający dobrowolnie w dalszej służbie, uzyskują w ogóle prawo do korzyści materialnych, począwszy od czwartego (przy marynarce wojennej piątego) roku służby czynnej.

Można jednak dozwolnić podoficerom już po upływie drugiego (przy marynarce wojennej trzeciego) roku służby czynnej na zobowiązanie się do łącznej czteroletniej (przy marynarce wojennej pięcioletniej) służby czynnej i do uczestniczenia w tym wypadku w korzyściach materialnych już począwszy od trzeciego (przy marynarce wojennej czwartego) roku służby tej.

§ 48.

Ćwiczenia
wojskowe
(służbowe).

1. Należący do rezerwy i rezerwy zapasowej wojska wspólnego są obowiązani w czasie swego

obowiązku służbowego w rezerwie, względnie rezerwie zapasowej do ćwiczeń wojskowych (służbowych).

Rezerwistów wojska wspólnego ma się powoływać w sposób następujący:

a) w razie odbycia dwuletniej służby czynnej:

aż do łącznego czasu trwania najwyżej czterech tygodni, przy czem ilość ćwiczeń wojskowych (służbowych) nie może wynosić więcej jak cztery;

b) w razie odbycia trzechletniej prawidłowej służby czynnej, względnie dobrowolnego przyjęcia trzeciego roku służby czynnej:

aż do łącznego czasu trwania najwyżej jedenastu tygodni, przy czem ilość ćwiczeń wojskowych (służbowych) nie może wynosić więcej jak trzy.

Po wysłużeniu przyjętego dobrowolnie czwartego roku służby czynnej odpadają wszelkie peryodyczne ćwiczenia wojskowe (służbowe).

Należący do rezerwy zapasowej wojska wspólnego są obowiązani do trzech ćwiczeń wojskowych (służbowych) o każdorazowym czasie trwania najwyżej czterech tygodni.

Wyjąwszy wypadek zagrożenia wojennego, nie wolno powoływać żołnierzy, obowiązanych według postanowień powyższych do ćwiczeń wojskowych (służbowych), ani do dłuższych jak czterotygodniowych ćwiczeń, ani też w ciągu tego samego roku do więcej jak jednorazowych ćwiczeń.

W jedenastym i dwunastym roku służby powołuje się do peryodycznych ćwiczeń wojskowych (służbowych) tylko wtedy, gdy ma być dodatkowo odbyte ćwiczenie, które zostało odroczone wskutek uwzględnienia stosunków osobistych obowiązującego do ćwiczeń albo zaniedbane wskutek jego karygodnego zawinienia.

Z wyjątkiem rezerwistów, pochodzących z jednorocznych ochotników, należy tym obowiązującym do służby, którzy

a) przy swem wcieleniu wykazują przed komisją wojskową oznaczony rozporządzeniem zakres wykształcenia przygotowawczego w wojskowej gimnastyce i wojskowym strzelaniu, albo

b) pracowali korzystnie przy wykształceniu młodzieży w gimnastyce wojskowej i strzelaniu wojskowym co najmniej przez dwa lata i wykazują to poświadczeniem politycznej władzy powiatowej, z zastrzeżeniem, iż nie korzystają z ulgi już według a),

darować odbycie ostatniego ćwiczenia wojskowego (służbowego), ciążącego na nich w stosunku rezerwy (rezerwy zapasowej).

Czas powoływania do ćwiczeń wojskowych (służbowych) oznaczy się przy jak najszerzym uwzględnieniu stosunków gospodarstwa rolnego i innych stosunków zarobkowych.

Wszyscy oficerzy, urzędnicy wojskowi, aspiranci na oficerów i urzędników wojskowych w rezerwie wojska wspólnego, którzy odbyli służbę czynną jako jednorocznicy ochotnicy, mają być powoływani w czasie swego obowiązku służbowego w rezerwie do czterech, a tylko jeżeli ich dalsze praktyczne wykształcenie tego wymaga, wyjątkowo najwyżej do dwóch dalszych ćwiczeń wojskowych (służbowych) o każdorazowym czasie trwania, wynoszącym najwyżej cztery tygodnie.

Należących do rezerwy wojska wspólnego, którzy odbyli służbę czynną jako jednorocznicy ochotnicy, jednak nie zostali mianowani oficerami (urzędnikami wojskowymi, aspirantami na oficerów lub urzędników wojskowych) w rezerwie, należy powoływać w czasie ich obowiązku służbowego w rezerwie do czterech ćwiczeń wojskowych (służbowych) o każdorazowym czasie trwania, wynoszącym cztery tygodnie.

Także wymienionych w obu poprzedzających ustępach rezerwistów wojska wspólnego nie wolno powoływać z wyjątkiem zagrożenia wojennego ani do dłuższych jak czterotygodniowych ćwiczeń, ani też w ciągu tego samego roku do więcej jak jednorazowych ćwiczeń.

Każde powołanie rezerwisty lub rezerwisty zapasowego celem uzupełnienia wojska wspólnego do słopy wojennej liczy się temuż za ćwiczenie wojskowe (służbowe), jeżeli wstąpił istotnie do służby przy oddziale broni, do którego miał się stawić.

Każde powołanie rezerwisty do pełnienia służby czynnej (§ 43., punkt 2.) liczy się za ćwiczenie wojskowe (służbowe). Jeżeli czas, przebyty w służbie czynnej, wynosi więcej aniżeli 28 dni, wówczas należy wliczyć nadwyżkę do drugiego ćwiczenia wojskowego (służbowego). Jeżeli zaś czas tej służby wynosi najmniej dwa miesiące, wówczas nie są odnośni żołnierze obowiązani do żadnego dalszego peryodycznego ćwiczenia wojskowego (służbowego). Postanowienia te mają zastosowanie także do rezerwistów zapasowych trzeciego roku asenterunku, których powołano do pełnienia służby czynnej.

2. Należący do marynarki wojennej,

- a) którzy odbyli czteroletnią służbę czynną albo dwuletnią służbę czynną według § 28., nie są obowiązani do peryodycznych ćwiczeń wojskowych (służbowych);
- b) którzy przechodzą do rezerwy zapasowej przed dopełnieniem obowiązku do służby czynnej, mają być przydzieleni do rezerwy zapasowej wojska wspólnego i odbywają ćwiczenia wojskowe (służbowe) odpowiednio do swego roku asenterunku;
- c) którzy odbyli służbę czynną jako jednorocznicy ochotnicy według § 27., mogą być powołani do czterech ćwiczeń wojskowych (służbowych)

o każdorazowym czasie trwania, wynoszącym najwyżej cztery tygodnie.

3. Ćwiczenia wojskowe (służbowe) obrony krajowej są uregulowane ustawą o obronie krajowej.

4. W razie zaprowadzenia nowego uzbrojenia lub zmiany w uzbrojeniu można wśród wszelkich warunków powołać wyjątkowo należących do rezerwy i rezerwy zapasowej do ćwiczeń wojskowych (służbowych) w miarę i na czas niezbędnej potrzeby.

5. Powołanie do ćwiczeń wojskowych (służbowych) zarządzają właściwe władze wojskowe.

§ 49.

Corocznie po zbiorach odbywają się zebrania kontrolne (raporty główne), które nie powinny zająć więcej jak jeden dzień czasu.

Do stawienia się przy tych zebraniach kontrolnych (raportach głównych) są obowiązani wszyscy stale urlopowani oraz wszyscy należący do rezerwy i rezerwy zapasowej wojska wspólnego, marynarki wojennej i obrony krajowej, którzy w ciągu odnośnego roku nie pozostawali ani w służbie czynnej ani w innej służbie wojskowej.

Zebrania kontrolne można zastąpić zobowiązaniem do meldunku pisemnego, składanego najwyżej raz na rok.

§ 50.

Czynne osoby wojskowe podlegają wojskowym ustawom karnym i przepisom dyscyplinarnym.

Do urzędowania są powołane sądy wojskowe i władze dyscyplinarne wojskowe.

Z powodu działań karygodnych, nieprzekazanych sądom do osądzenia, z wyjątkiem przekroczeń skarbowych, będą osoby te karane przez władze wojskowe w drodze dyscyplinarnej. Jeżeli jednak chodzi o orzeczenie administracyjne co do zwrotu szkody, przepadku przedmiotów albo utraty uprawnień, o zarządzenie dopełnienia pewnego świadczenia albo o zarządzenie prewencyjne lub w ogóle o zarządzenie administracyjne, wówczas zastrzeżone jest odnośne rozstrzygnięcie właściwej władzy administracyjnej. Jeżeli ponadto chodzi o ukaranie, powołaną jest do tego władza wojskowa. O ile zwłoka nie grozi niebezpieczeństwem, należą zarządzenia przymusowe przeciw osobie wyłącznie do władz wojskowych. Postępowanie odnośne będzie bliżej określone rozporządzeniem.

Zakres sądownictwa karnego wojskowego ureguje osobna ustawa; dopóki ustawa ta nie wejdzie w życie, będą rozstrzygać i nadal obowiązujące dotąd postanowienia ustawowe z zmianami, podanymi w § 87.

Pod względem swych stosunków cywilnych podlegają czynne osoby wojskowe cywilnym ustawom i władzom.

Zebrania kontrolne, powinność meldunkowa.

Sądownictwo i władza karna dyscyplinarna nad czynnymi osobami wojskowymi.

§ 51.

Sądowi-
ctwo i władza
karna dyscy-
plinarna nad
niewcielo-
nymi rekruta-
mi i rezer-
wistami
zapasowymi
oraz nad
nieczynnymi
osobami
wojskowymi.

Niewcieleni rekruci i rezerwiści zapasowi, tudzież nieczynne osoby wojskowe podlegają w swych wszystkich stosunkach cywilnych, a w ogólności także w sprawach karnych i policyjnych sądom i władzom cywilnym i podpadają jedynie tym ograniczeniom, które ustawa niniejsza uzasadnia.

Przeciw nieczynnym osobom wojskowym należy z powodu przestępstw wojskowych, popełnionych w czasie zebrania kontrolnego (raportu głównego), postąpić według wojskowych ustaw karnych i przepisów dyscyplinarnych. W ten sam sposób będzie się karać nieczynnych oficerów, duchownych wojskowych i urzędników wojskowych, oraz aspirantów na oficerów i urzędników wojskowych z powodu przestępstw wojskowych, które popełnili w mundurze wojskowym.

Dalej podlegają wojskowym przepisom dyscyplinarnym:

1. wojskowi nieczynni:

- a) z powodu zaniedbania powinności kontrolnej i meldunkowej, objętej § 49., ustęp 2. i 3.,
- b) z powodu przekroczenia wojskowych przepisów służbowych, popełnionego przy pisemnym znośzeniu się służbowem z wojskowymi kometdami i władzami;

2. nieczynni gażyści, nie zaliczeni do pewnej klasy rangi, i nieczynne osoby z stanu szeregowców:

- a) z powodu zaniedbania odmeldowania się przy zgłaszaniu się do pełnienia czynnej służby,
- b) z powodu przekroczenia wojskowych przepisów służbowych, popełnionego w mundurze wojskowym;

3. nieczynni oficerzy, duchowni wojskowi, urzędnicy wojskowi, aspiranci na oficerów i urzędników wojskowych:

- a) z powodu przekroczenia przepisów meldunkowych wojskowych lub odnoszących się do ich ewidencji,
- b) z powodu pominięcia przez niedbalstwo przepisów o przechowywaniu i utrzymywaniu w tajemnicy wojskowych rezerwowanych podręczników służbowych, które odebrali służbowo w swym charakterze wojskowym.

§ 52.

Bez zezwolenia władzy wojskowej nie mogą zawierać małżeństwa:

- a) czynne osoby wspólnej siły zbrojnej i obrony krajowej;
- b) niewcieleni jeszcze rekruci;
- c) osoby stale urlopowane, obowiązane do służby czynnej w wojsku wspólnem, marynarce wo-

jennej i obronie krajowej, z wyjątkiem tych, które znajdują się w ostatnich trzech miesiącach swego obowiązku do służby czynnej;

- d) oficerzy, przeniesieni w stan spoczynku z zastrzeżeniem użycia do służb miejscowych;
- e) osoby, należące do wspólnej siły zbrojnej i obrony krajowej, które umieszczono w zaopatrzeniu miejscowem domu dla inwalidów wojskowych.

Niewcieleni rezerwiści zapasowi, tudzież wszystkie niewymienione tutaj osoby z wspólnej siły zbrojnej i obrony krajowej, wliczając tu także nieczynnych rezerwistów zapasowych, nie potrzebują zezwolenia władzy wojskowej do zawarcia małżeństwa.

§ 53.

Niewcieleni rekruci i rezerwiści zapasowi mają zawiadamiać o każdej zmianie swego stałego miejsca pobytu przełożonego gminy właściwej ze względu na pobór. Meldunek ten można składać także u przełożonego gminy miejsca pobytu.

Nieczynni żołnierze wojska wspólnego, marynarki wojennej i obrony krajowej są obowiązani do meldunków potrzebnych dla ich ewidencji i mają składać je z reguły osobiście u przełożonego gminy miejsca pobytu.

Nieczynni oficerzy, duchowni wojskowi, urzędnicy wojskowi, aspiranci na oficerów i urzędników wojskowych są obowiązani składać meldunki potrzebne dla ich ewidencji powołanej do tego wojskowej władzy ewidencyjnej.

§ 54.

Oficerów wszystkich stopni wojska wspólnego, marynarki wojennej, obrony krajowej i pospolitego ruszenia mianuje Najjaśniejszy Pan.

§ 55.

Każdy oficer, duchowny wojskowy, urzędnik wojskowy, aspirant na oficera lub urzędnika wojskowego może prosić o zezwolenie na złożenie stopnia wojskowego. Zezwolenia można odmówić tylko wtedy, jeżeli proszący znajduje się w śledztwie przed wojskowym sądem karnym albo jeżeli wiszące ewentualnie przeciw niemu śledztwo przez radę honorową doszło aż do otwarcia rozprawy końcowej.

Przez złożenie stopnia wojskowego nie zostaje jednak odnośny oficer, duchowuy, urzędnik lub aspirant uwolniony od dopełnienia obowiązku służbowego i wojskowego, ciężącego na nim jeszcze w myśl ustawy, a względnie unormowanego osobno drogą rozporządzenia (§ 9.), podobnie jak i ten, kto traci stopień swój wskutek orzeczenia karno-sądowego lub orzeczenia rady honorowej (dyscyplinarnego).

Przepisy
meldun-
kowe.

Mianowanie
oficerów.

Złożenie
stopnia
wojskowego

Zawarcie
małżeństwa
przez tych,
którzy uczy-
niłi już za-
dość oho-
wiązkowi
stawienia się
do poboru.

§ 56.

Wszyscy obowiązani do służby mają w każdym czasie uczynić zadość wydanym powołaniom.

Wszystkie osoby, należące do wspólnej siły zbrojnej i obrony krajowej, które przebywają poza granicami Monarchii, mają obowiązek stawić się bezzwłocznie do szeregów odpowiednio do swego przeznaczenia wojskowego i bez wyczekiwania osobnego powołania, gdy publicznie będzie wiadome, iż zarządono ogólną mobilizację.

§ 57.

Te osoby, należące do składu wojska wspólnego, marynarki wojennej lub obrony krajowej, które ze względu na ważne interesy siły zbrojnej lub służby publicznej są niezbędne na swych posadach, względnie w swych zawodach obywatelskich, można wyjątkowo pozostawić na tych posadach, względnie w tych zawodach przez cały czas mobilizacji i wojny.

Do których posad i zawodów można zastosować wyjątki powyższe, zastrzeżone jest zatwierdzeniu Najjaśniejszego Pana.

Wnioski odnośnie przedstawia Minister obrony krajowej w porozumieniu z Ministrem dotyczącego wydziału i Ministrem wojny.

Coroczne indywidualne uwolnienie osób, które stosownie do tego ma się pozostawić na ich posadach i w ich zawodach, od obowiązku stawienia się do szeregów ma zarządzić przy uwzględnieniu wojskowych interesów służbowych co do osób, należących do wspólnej siły zbrojnej, Minister wojny, a co do osób, należących do obrony krajowej, Minister teje.

Ewentualne uwolnienie osób, wymienionych w ustępie pierwszym, od obowiązku stawienia się do szeregów także w razie wyjątkowego powołania żołnierzy rezerwy i rezerwy zapasowej do pełnienia służby czynnej w czasie pokoju (§§ 43. i 44.), oraz w razie uzupełnienia wojska wspólnego, marynarki wojennej lub obrony krajowej do stopy wojennej zarządza w każdym poszczególnym wypadku Minister wojny, względnie Minister obrony krajowej.

Rozdział IV.

Uwolnienie.

§ 58.

Uwolnienie ma miejsce:

- a) po dopełnieniu obowiązku służbowego;
- b) z powodu nie dającej się uchylić niezdadności do służby;
- c) jeżeli asenterunek sprzeciwiał się ustawom;
- d) celem uzyskania obcego obywatelstwa.

§ 59.

Prawidłowe uwolnienie z wojska wspólnego, marynarki wojennej lub obrony krajowej z zastrzeżeniem obowiązku do służby w pospolitem ruszeniu następuje po upływie ustalonego ustawą obowiązku służbowego w dniu 31. grudnia każdego roku.

Rezerwowych gażystów oraz aspirantów na oficerów i urzędników wojskowych można pozostawić na prośbę w związku wojska wspólnego, marynarki wojennej lub obrony krajowej także po dopełnieniu obowiązku służbowego. W tym wypadku można ich uwolnić wskutek późniejszej prośby tylko z najbliższym dniem 31. grudnia.

Czynnych zawodowych oficerów, duchownych wojskowych i urzędników wojskowych oraz aspirantów na oficerów i urzędników wojskowych z tytułu ukończenia obowiązku służbowego uwolnić tylko na żądanie i to w każdym czasie.

W razie mobilizacji (uzupełnienia do stopy wojennej) oraz w czasie wojny zarządza się uwolnienie tylko za zezwoleniem Najjaśniejszego Pana.

Z powodu uwolnienia wydaje się uwolnionemu dokument legitymacyjny. Zwłoka w wygotowaniu tego dokumentu nie uzasadnia zobowiązania do służby ponad ustawowy czas jej trwania.

§ 60.

O uwolnieniu z wojska wspólnego, marynarki wojennej lub obrony krajowej z powodu niedającej się uchylić niezdadności do służby rozstrzygają władze wojskowe, o ile nie ma przyjsć do badania rozpoznawczego (§ 35., punkt 1. c).

§ 61.

Uwolnienie z wojska spólnego, marynarki wojennej lub obrony krajowej z powodu asenterowania wbrew ustawie zarządza Minister obrony krajowej.

§ 62.

Uwolnienia w celu uzyskania obcego obywatelstwa potrzebują:

- a) należący do wspólnej siły zbrojnej przed ukończeniem obowiązku służbowego,
- b) należący do obrony krajowej przed ukończeniem obowiązku służbowego,
- c) popisowi, tudzież ci, którzy nie weszli jeszcze w wiek popisowy, lecz ukończyli 17. rok życia.

Należącym do wspólnej siły zbrojnej (*lit. a*) może przyznać uwolnienie Minister wojny, a jeżeli chodzi o uzyskanie obywatelstwa węgierskiego, Minister obrony krajowej, który może zezwolić na uwolnienie także osobom, wymienionym pod *b*) i *c*).

Uwolnienie po dopełnieniu obowiązku służbowego.

Uwolnienie z powodu niedającej się uchylić niezdadności do służby.

Uwolnienie z powodu asenterowania wbrew ustawie.

Uwolnienie w celu uzyskania obcego obywatelstwa.

Obowiązek uczynienia zadość powołaniu.

Uwolnienie od stawienia się w razie mobilizacji i w wypadkach szczególnych.

Wypadki uwolnienia.

Obowiązany do służby czynnej, popisowemu, oraz temu, który liczy więcej jak 17 lat, lecz nie jest jeszcze obowiązany stawić się do poboru, można przyznać uwolnienie, jeżeli nie jest zupełnie osierconym, tylko wtedy, gdy wraz z rodzicami (żyjącym ojcem lub żyjącą matką) przesiedła się na stały pobyt za granicę.

Pod warunkiem wzajemności nie można odmówić uwolnienia ze względów na powinność wojсковą temu, kto wykaże, iż nadano mu obywatelstwo węgierskie.

Uwolnienie gaśnie, jeżeli uwolniony nie przesiedlił się na stały pobyt do obcego państwa w ciągu roku, licząc od dnia doręczenia mu poświadczenia, i jeżeli nie uzyskał w ciągu terminu tego obcego obywatelstwa; jeżeli według ustaw odnośnego państwa nie można było uzyskać obywatelstwa w ciągu powyższego terminu, wolno przedłużyć termin ten odpowiednio. W razie zgaśnięcia uwolnienia winna dotycząca osoba odbyć dodatkowo resztę służby, przerwanej przez uwolnienie jej z związku wojskowego, a względnie poddać się obowiązkowi stawienia się do poboru.

W czasie mobilizacji (uzupełnienia do stopy wojennej) oraz w razie wojny można przyznać należącym do siły zbrojnej uwolnienie takie tylko za zezwoleniem Najjaśniejszego Pana.

Rozdział V.

Postanowienia karne.

§ 63.

Kto zaniedba przepisane w § 16., punkt 2., zgłoszenia się do spisu, nie będąc od tego powstrzymanym przeszkodą, której nie może przewyciężyć, będzie ukarany za przekroczenie grzywną aż do 200 koron.

§ 64.

Popisowy, który nie stawi się w terminie, wyznaczonym na pobór lub rozpoznanie, i nie usprawiedliwi dostatecznie swego zaniedbania, oraz ten, kto do tego nakłania, będzie ukarany za przekroczenie grzywną aż do 400 koron.

§ 65.

Kto nie stawi się do poboru lub rozpoznania w zamiarze uchylenia się od obowiązku stawienia się do poboru, będzie ukarany za przekroczenie aresztem od sześciu dni do dwóch miesięcy, a jeżeli uczyni dobrowolnie zadość obowiązkowi powyższemu przed upływem tego roku, w którym kończy 36. rok życia, aresztem od trzech dni do jednego miesiąca.

Obok kary na wolności można orzec w pierwszym wypadku grzywnę aż do 600 koron, a w drugim wypadku aż do 300 koron.

Kto nakłania do przekroczeń tych lub używa do nich pomocy, będzie ukarany aresztem od sześciu dni do dwóch miesięcy, z którym można połączyć grzywnę aż do 600 koron.

§ 66.

Kto w zamiarze uchylenia się od obowiązku stawienia się do poboru opuszcza Monarchię austriacko-węgierską albo w czasie, w którym powinien uczynić zadość swemu obowiązkowi stawienia się do poboru, przebywa poza granicami Monarchii, będzie ukarany za występki ścisłym aresztem od czterech tygodni do roku. Obok kary na wolności można orzec grzywnę aż do 2000 koron.

Tę samą karę należy orzec przeciw asceterowanemu, który opuszcza Monarchię, aby uchylić się od rozpoczęcia służby czynnej lub od pierwszego wykształcenia wojskowego w rezerwie zapasowej.

§ 67.

Kto używa podstępnych zabiegów, aby uchylić siebie lub innego od ustawowej powinności wojskowej albo od rozpoczęcia służby prezencyjnej lub rozpoczęcia służby czynnej innego rodzaju, będzie ukarany za występki ścisłym aresztem od czterech tygodni do jednego roku.

Jeżeli sprawca działa jedynie w zamiarze uchylenia siebie lub innego od rozpoczęcia pierwszego wykształcenia wojskowego w rezerwie zapasowej albo od rozpoczęcia ćwiczenia wojskowego (służbowego), wówczas będzie ukarany za przekroczenie aresztem od trzech dni do dwóch miesięcy.

Obok kary na wolności można orzec w pierwszym wypadku grzywnę aż do 4000 koron, a w drugim wypadku aż do 600 koron.

§ 68.

Kto używa podstępnych zabiegów, aby uzyskać dla siebie lub innego jedną z ulg, przyznanych w §§ 20. do 32. włącznie lub 82., do której nie istnieje prawo, albo aby uzyskać wybór na „nadliczbowego“, będzie ukarany za występki ścisłym aresztem od czterech tygodni do sześciu miesięcy.

Obok kary na wolności można orzec grzywnę aż do 2000 koron.

§ 69.

1.) Kto uszkadza się na ciele lub upośledza na zdrowiu albo kto daje się uszkodzić lub upośledzić przez drugiego, aby uczynić się całkowicie lub częściowo niezdolnym do dopełnienia ustawowej powinności wojskowej;

Zbiegostwo przed poborem i przed służbą wojskową.

Obejście powinności wojskowej.

Wyłudzenie ulg.

Samo-uszkodzenie i uszkodzenie drugiego.

Zaniedbania zgłoszenia się do spisu.

Zaniedbania stawienia się do poboru lub rozpoznania.

Udaremnienie poboru lub rozpoznania przez niestawienie się.

2.) kto uszkadza drugiego na ciele albo upośledza na zdrowiu, aby uczynić go całkowicie lub częściowo niezdolnym do dopełnienia ustawowej powinności wojskowej,

będzie ukarany za występki ścisłym aresztem od sześciu miesięcy do trzech lat. Obok kary na wolności można orzec grzywnę aż do 4000 koron.

§ 70.

Jako bezpośrednie następstwa prawne skazania obowiązanego do służby wojskowej zachodzą skutki następujące:

1.) wyłączenie od wyboru na „nadliczbowego“ wrazie skazania z powodu czynów karygodnych, wymienionych w §§ 65., 66., 67., ustęp 1., 68. i 69.; w razie skazania za przekroczenie z § 65. odnosi się jednak wyłączenie to tylko do odnośnego poboru;

2.) przedłużenie obowiązku do służby czynnej i ogólnego obowiązku służbowego o jeden rok w razie skazania:

a) za przekroczenie z § 65. albo występki z § 66., ustęp 1., wyjąwszy, jeżeli sprawca stawiał się później dobrowolnie do poboru (rozpoznania),

b) za występki z § 67., ustęp 1., jeżeli czyn popełniono przed poborem albo przed dniem, wyznaczonym na rozpoczęcie służby czynnej lub pierwszego wykształcenia wojskowego, i jeżeli sprawca chciał uchylić się od ustawowej powinności wojskowej, wyjąwszy gdyby stawiał się później dobrowolnie do poboru (rozpoznania) lub pełnienia służby i wyznał swoje zabiegi;

c) za występki z § 69., jeżeli czyn popełniono przed poborem albo przed dniem, wyznaczonym na rozpoczęcie służby czynnej lub pierwszego wykształcenia wojskowego, i jeżeli sprawca jest jeszcze zdolny do jakiegokolwiek, chociażby podrzędnej służby w wojsku wspólnym, w marynarce wojennej lub w obronie krajowej;

3.) utrata istniejącego ewentualnie prawa do ulg z §§ 21. do 28. włącznie i 82. w razie skazania za jeden z czynów karygodnych, wymienionych w §§ 65., 66., 67., ustęp 1., 68. i 69.

W przypadkach, podanych pod 2 a i b, należy ustalić w orzeczeniu wymogi zajścia skutków prawnych.

Postanowień paragrafu niniejszego nie należy stosować do obowiązanego do służby wojskowej, który popełnił czyn na korzyść drugiego.

Minister obrony krajowej może, i to co do należących do wspólnej siły zbrojnej w porozumieniu z Ministrem wojny, darować całkowicie lub częściowo przedłużenie obowiązku służbowego, zarządzone w myśl punktu 2., jeżeli skazany zachowuje się nie-nagannie w czasie służby czynnej.

§ 71.

Do osób, podlegających sądownictwu karnemu wojskowemu, które popełnią jeden z czynów karygodnych, wymienionych w §§ 64. do 69. włącznie, lub biorą w nim udział, mają zastosowanie kary aresztu i grzywny, zagrożone w tych paragrafach, i to grzywny przy uwzględnieniu postanowień ustawy karnej wojskowej. Jeżeli jednak zachodzi zbrodnia wojskowa samouszkodzenia, wówczas odpada zastosowanie § 69.

Zastosowanie postanowień karnych do osób, które podlegają sądownictwu karnemu wojskowemu.

§ 72.

Kto zawiera małżeństwo wbrew zakazowi, wypowiedzianemu w §§ 40. i 52. będzie ukarany za przekroczenie grzywną aż do 600 koron.

Niedozwolone zawarcie małżeństwa.

Kto współdziała przy zawarciu takiego małżeństwa zakazanego, podlega tej samej grzywnie, i to jeżeli pozostaje w służbie publicznej, niezależnie od postąpienia z nim według przepisów służbowych.

Jeżeli sprawa podlega sądownictwu karnemu wojskowemu, wówczas postąpi się z nim według wojskowych ustaw karnych i przepisów dyscyplinarnych.

§ 73.

Osoby, wymienione w § 53., ustęp pierwszy i drugi, które zaniedbują meldunków, potrzebnych dla ich ewidencji, będą ukarane za przekroczenie grzywną aż do 200 koron.

Nieprzestrzeżenie przepisów meldunkowych.

§ 74.

Ustawa z dnia 28. czerwca 1890, Dz. u. p. Nr. 137, postanawia, o ile podlegają karze ci, którzy zaniedbają dopełnienia obowiązku, ustanowionego w § 56.

Niezastosowanie się do wojskowego rozkazu powołującego.

§ 75.

Grzywny, ściągnięte na zasadzie ustawy niniejszej, należy odsyłać do funduszu taks wojskowych i wliczać do ustawowej kwoty zasiłku na rzecz funduszu tego.

Używanie grzywien, zamiana grzywien.

Wszystkie grzywny, orzeczone w myśl ustawy niniejszej przez władze polityczne, należy w razie nieściągłości zamieniać na kary aresztu, wymierzając za każde 10 koron jeden dzień aresztu.

W miejsce grzywny poniżej 10 koron należy orzec odpowiednią karę aresztu w wymiarze maksymalnym 24 godzin. Oznaczenie kary aresztu, która w razie nieściągalności grzywny, orzeczonej przez sądy, ma wstąpić w jej miejsce, stosuje się do obowiązujących przepisów. Przy karach kumulatywnych nie można przez zamianę grzywny przekroczyć zagrożonej kary na wolności więcej jak o połowę.

§ 76.

Czas przedawnienia przekroczeń, które mają być karane przez władze polityczne, oznacza się na trzy miesiące, a czas przedawnienia przekroczenia z ustępu drugiego § 67. oraz występków na rok.

Przedawnienie czynu karygodnego rozpoczyna się:

- a) w przypadkach §§ 65., 66. i 69. z końcem roku, w którym obowiązany do służby wojskowej kończy trzydziesty szósty rok życia, albo z chwilą jego stawienia się przed komisją poborową (rozpoznawczą), jeżeli zaś obowiązany do służby wojskowej jest w przypadkach § 66. już asenterowany, z chwilą jego powrotu; co do innych osób winnych także z chwilą wcześniejszej śmierci obowiązanego do służby wojskowej;
- b) w innych wypadkach z chwilą popełnienia czynu.

§ 77.

O ile władze (sądy) wojskowe nie są właściwe do postępowania karnego, należy postępowanie:

- a) z powodu przekroczeń, z wyjątkiem przekroczenia z ustępu drugiego § 67., do zakresu działania władz politycznych, i to w wypadkach §§ 63. i 73. do zakresu działania władzy politycznej miejsca pobytu, a w innych wypadkach i w wypadku ustępu pierwszego § 79. tej władzy politycznej, w której okręgu obwiniony jest obowiązany do poboru;
- b) z powodu przekroczenia z ustępu drugiego § 67. i z powodu występków do zakresu działania sądów zwyczajnych.

§ 78.

Co do przekroczeń, należących do zakresu działania władz politycznych, można wydawać orzeczenia karne bez poprzedniego postępowania.

Wymogi i treść tych orzeczeń karnych oraz prawo sprzeciwu, przysługujące stronie, będą aż do ustawowego uregulowania określone rozporządzeniem.

§ 79.

Przekroczenia, wymienione w ustawie niniejszej, które podlegają ukaraniu przez władze polityczne, są karygodne także wtedy, gdy popełniono je poza obszarem królestw i krajów reprezentowanych w Radzie państwa.

Pod warunkiem wzajemności należy na żądanie właściwych władz odesłać drogą administracyjną do ojczyzny i wydać władzom węgierskim tych obywateli węgierskich, przebywających lub przytrzymanych w królestwach i krajach reprezentowanych w Radzie państwa, którzy są ścigani lub zostali skazani z powodu przestępstwa przeciw ustawie wojskowej, obowiązującej w krajach świętej Korony węgierskiej.

Postępowanie odnośnie będzie uregulowane drogą rozporządzenia.

Pod warunkiem wzajemności będą wykonywane przeciw obywatelom węgierskim, przebywającym w królestwach i krajach reprezentowanych w Radzie państwa, orzeczenia, wydane przez węgierskie władze polityczne z powodu przekroczeń ustawy wojskowej, obowiązującej w krajach świętej Korony węgierskiej, oraz orzeczenia, wydane przez węgierskie sądy powiatowe z powodu określonego tą samą ustawą przekroczenia niedozwolonego zawarcia małżeństwa.

Karę na wolności, orzeczoną jako karę główną albo wchodzącą w miejsce grzywny w razie jej nieściągalności, należy wykonać jako areszt.

Grzywny należy co roku zarachowywać wzajemnie po potrąceniu kosztów postępowania.

Postanowienia ustępów 2. do 6. mają zastosowanie także względem Bośni i Hercegowiny.

Rozdział VI.

Postanowienia przejściowe.

§ 80.

Należących do wspólnej siły zbrojnej, którzy w chwili wejścia ustawy niniejszej w moc obowiązującą byli już asenterowani, należy pod względem czasu trwania pierwszego wykształcenia wojskowego, obowiązku do służby czynnej, ogólnego obowiązku służbowego i obowiązku do służby w pospolitem ruszeniu traktować według przepisów dotychczasowych. Przeniesienia do obrony krajowej będą miały miejsce w ciągu czasu przejściowego, oznaczonego w drodze porozumienia między Ministrem wojny i Ministrem obrony krajowej, przy uwzględnieniu stosunków etatów wojennych zarówno w wojsku wspólnem jak i w obronie krajowej, a później według postanowień § 8.

Karygodność przekroczeń popełnionych poza obszarem królestw i krajów reprezentowanych w Radzie państwa. Odesłanie do kraju w drodze administracyjnej; wykonywanie w Austrii kar na obywatelach węgierskich albo obywatelach bośniacko-hercegowińskich.

Obowiązek służbowy.

Przedawnienie.

Właściwość do przeprowadzenia postępowania karnego.

Postępowanie nakazowe.

Przy piechocie, strzelcach, artylerji i oddziałach technicznych zatrzymuje się obowiązek trzyletniej służby czynnej jeszcze dla tych, którzy będą asenterowani w ciągu trzech pierwszych lat mocy obowiązującej ustawy niniejszej. Ogólny obowiązek służbowy tych, których na zasadzie postanowienia powyższego zatrzymano w służbie czynnej poza dzień 30. września drugiego roku służby prezencyjnej, jest jednak już tylko dziesięcioletni, a ich obowiązek do służby w pospolitem ruszeniu ustaje już z tym rokiem, w którym kończą 40. rok życia. Postanowienia § 20. należy jednak zaraz stosować do tych, których asenterowano po wejściu ustawy niniejszej w życie.

Czas trwania obowiązku do służby czynnej tych, którzy przed wejściem ustawy niniejszej w moc obowiązującą wstąpiли dobrowolnie do wojska wspólnego, marynarki wojennej lub obrony krajowej albo przyjęli dobrowolnie szczególnie obowiązek do służby czynnej, nie ulega zmianie wskutek postanowień ustawy niniejszej.

Minister wojny może na żądanie Ministra obrony krajowej przenosić ze względów organizacyjnych gażystów, aspirantów na oficerów i urzędników wojskowych oraz żołnierzy wojska wspólnego na czas i w miarę potrzeby do obrony krajowej. W tym wypadku należy przeprowadzić wyrównanie między wojskiem wspólnem a obroną krajową według zasad o zastępstwach za ubytki i przyrostach.

Gażystów i żołnierzy, którzy w roku wejścia ustawy niniejszej w moc obowiązującą pozostają po zmianie szeregowców na etacie państwowych zakładów chowu koni, należy przenieść do obrony krajowej, i to szeregowców na czas trwania i przy utrzymaniu obowiązku do służby czynnej, ciężącego na nich w wojsku wspólnem, oraz na czas odbywanej ewentualnie dobrowolnie dalszej służby czynnej.

§ 81.

Wszystkie prawa do dobrodziejstwa jednorocznej służby czynnej, nabyte przed wejściem w życie niniejszej ustawy, zostają utrzymane.

Tym asenterowanym, którzy byliby mieli prawo do dobrodziejstwa jednorocznej służby czynnej, gdyby ustawa niniejsza była obowiązująca w czasie ich asenterunku, należy na prośbę przyznać dobrodziejstwo to dodatkowo.

Zresztą należy traktować ochotników jednorocznych, asenterowanych przed rozpoczęciem się mocy obowiązującej ustawy niniejszej, według postanowień dotychczasowych, o ile one są dla nich korzystniejsze.

Jednorocznych ochotników-medyków, asenterowanych już w czasie wejścia ustawy niniejszej w moc obowiązującą, należy traktować według po-

stanowień dotychczasowej ustawy wojskowej, jeżeli rozpoczęli już służbę czynną; jeżeli nie rozpoczęli jeszcze służby tej, wówczas wolno im odbyć ją według postanowień dotychczasowych lub postanowień ustawy niniejszej.

§ 82.

W ciągu siedmioletniego czasu przejściowego, zaczynającego się od dnia wejścia ustawy niniejszej w moc obowiązującą, przeznaczać się będzie obowiązanych do służby wojskowej, wymienionych w § 21., punkt 2. pod a) i b), w razie ich asenterowania i na ich prośbę do rezerwy zapasowej, jeżeli pracują w szkołach lub zakładach takich obszarów, w których zachodzi brak nauczycieli. Obszary te oznaczy Minister obrony krajowej w porozumieniu z Ministrem wyznań i oświaty.

Prawo do tego dobrodziejstwa należy wykazać najpóźniej do dnia 1. października roku asenterunkowego.

Do dziesięcioletniogodniowego pierwszego wykształcenia wojskowego należy powołać korzystających z powyższej ulgi w czasie, który powoduje najmniejszą przerwę w nauce.

Obowiązany do służby wojskowej, którzy najpóźniej w dniu 1. października tego roku, na który ich asenterowano, ukończyli seminaryum nauczycielskie publiczne lub wyposażone w prawo publiczności, można w razie ich asenterowania i na ich prośbę przyznać w ciągu czasu przejściowego, ustanowionego w ustępie pierwszym, z zastrzeżeniem powołania w razie mobilizacji (uzupełnienia do stopy wojennej), odroczenie służby czynnej celem uzyskania posady w służbie szkolnej aż do dnia 1. października tego roku, w którym kończą 24. rok życia. Jeżeli w ciągu czasu tego uzyskają posadę przy jednej z szkół lub jednym z zakładów, wymienionych w ustępie pierwszym, należy przenieść ich do rezerwy zapasowej.

Absolwentów seminaryów nauczycielskich, którzy w ciągu wyznaczonego czasu nie uzyskali posady przy takiej szkole lub takim zakładzie, oraz nauczycieli, korzystających z ulg, którzy w czasie swego obowiązku służbowego porzucają zawód nauczycielski lub przestają pracować przed dniem 1. października tego roku, w którym kończą 24. rok życia, przy szkołach lub zakładach obszarów, wykazujących brak nauczycieli, albo którzy, niezależnie od postanowienia ustępu następującego, nie wykazują corocznie dalszego istnienia prawa do ulgi albo nie wykazują go w czasie właściwym bez dostatecznego usprawiedliwienia, wydzieli się w danym razie z rezerwy zapasowej, o ile nie mają być przeznaczeni do niej z tytułu innej ulgi, i zobowiąże do natychmiastowego odbycia jednorocznej służby czynnej.

Nauczyciele
i kandydaci
na urząd
nauczycielski.

Dobrodziejstwo
jednorocznej
służby
czynnej.

Przyznana ulga nie doznaje zmiany przez to, iż brak nauczycieli w tym obszarze, w którym korzystający z ulgi pracuje przy pewnej szkole lub pewnym zakładzie, należy później uważać za uchylony.

Prawo do ulgi, przyznanej nauczycielom, istnieje w granicach postanowień powyższych zasadniczo tylko na korzyść szkół i zakładów, położonych w królestwach i krajach reprezentowanych w Radzie państwa; z ważnych względów publicznych może jednak Minister obrony krajowej przyznać ulgę tę w porozumieniu z Ministrem wyznań i oświaty i Ministrem wojny wyjątkowo także nauczycielom, pracującym w innych szkołach i zakładach, o ile ci obowiązani do służby wojskowej posiadają obywatelstwo austriackie.

§ 83.

Tym asenterowanym, którzy byliby mieli prawo do ulgi według §§ 29., 30. lub 31., gdyby ustawa niniejsza była obowiązująca w czasie ich asenterunku, należy przyznać na prośbę ulgę tę dodatkowo.

§ 84.

Postanowienia karne, objęte ustawą niniejszą, mają zastosowanie do czynów karygodnych, popełnionych przed rozpoczęciem się jej mocy obowiązującej a jeszcze niesądzonych, tylko o tyle, o ile czyny te nie podlegają wskutek ustawy obecnej surowszemu traktowaniu aniżeli według ustawy dotychczasowej.

Rozdział VII.

Postanowienia końcowe.

§ 85.

Prawo podoficerów, odbywających dobrowolnie dalszą służbę, do uzyskania posad w służbie publicznej lub w pewnych gałęziach służby prywatnej będzie uregulowane osobną ustawą.

§ 86.

Wszystkie podania i protokoły potrzebne dla wykonania ustawy niniejszej oraz rekursy przeciw rozstrzygnięciom, zapadającym co do żądań, postawionych w tych podaniach i protokołach, korzystają z uwolnienia od stempli i należności bezpośrednich z wyjątkiem postępowania sądowego, odbywającego się ewentualnie według ustępu ostatniego § 39.

Również załączniki, potrzebne do takich podań, protokołów i rekursów, wolnych od stempli i na-

leżytości, które służą wyłącznie do tego celu, są warunkowo uwolnione od należności stemplowych i bezpośrednich.

Wzajemna korespondencja urzędowa położonych gmin i prowadzących metryki w sprawach wojskowych i sprawach pospolitego ruszenia korzysta w królestwach i krajach reprezentowanych w Radzie państwa z uwolnienia od opłaty pocztowej.

§ 87.

I. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

II. Równocześnie tracą moc obowiązującą:

- a) artykuły II., III. i IV. ustawy z dnia 11. kwietnia 1889, Dz. u. p. Nr. 41, dotyczącej zaprowadzenia nowej ustawy o służbie wojskowej;
- b) ustawa z dnia 10. listopada 1891, Dz. u. p. Nr. 159, dotycząca uzupełnienia §§ 17. i 52. ustawy o służbie wojskowej;
- c) § 2. i ustęp drugi § 3. ustawy z dnia 20. maja 1869, Dz. u. p. Nr. 78, dotyczącej zakresu działania sądów wojskowych, oraz spis, dołączony do ustawy;
- d) § 3. i ustęp trzeci § 4. ustawy z dnia 2. kwietnia 1885, Dz. u. p. Nr. 93, dotyczącej wykonywania władzy sądowej nad obroną krajową.

III. Począwszy od tej chwili mają opiewać:

- a) § 1., l. 1. i 2. ustawy z dnia 20. maja 1869, Dz. u. p. Nr. 78;

„1. czynne osoby wojskowe wspólnej siły zbrojnej;

2. nieczynne osoby wojskowe wspólnej siły zbrojnej z powodu przestępstw wojskowych, które popełniają w czasie zebrania kontrolnego (raportu głównego), i nieczynni oficerowie, duchowni wojskowi, urzędnicy wojskowi, aspiranci na oficerów i urzędników wojskowych z powodu przestępstw wojskowych, które popełniają w mundurze wojskowym;

- b) ustęp pierwszy § 1. ustawy z dnia 2. kwietnia 1885, Dz. u. p. Nr. 93:

„Czynne osoby wojskowe obrony krajowej podlegają ustawom karnym wojskowym.“

- c) § 2. tejże ustawy:

„Nieczynne osoby wojskowe obrony krajowej należy traktować według ustaw karnych wojskowych z powodu przestępstw wojskowych, które popełniają w czasie zebrania kontrolnego (raportu głównego). W ten sam sposób będą karani nieczynni oficerowie,

Ulga przeznaczona do rezerwy zapasowej.

Moc wsteczna postanowień karnych

Posady dla podoficerów, odbywających dobrowolnie dalszą służbę.

Uwolnienie od stempli, należności i opłaty pocztowej.

Wojści wy w.

duchowni wojskowi, urzędnicy wojskowi, aspiranci na oficerów i urzędników wojskowych z powodu przestępstw wojskowych, które popełniają w mundurze wojskowym.“

IV. Ponadto mają zajęć, począwszy od chwili tej, zmiany następujące:

a) § 8., punkt 5. ustawy z dnia 26. stycznia 1907, Dz. u. p. Nr. 17, dotyczącej wyboru członków Izby posłów do Rady państwa, ma opiewać:

„Osoby, które skazano na karę za występki z §§ 66., 67., 68. i 69. ustawy o służbie wojskowej z dnia 5. lipca 1912, Dz. u. p. Nr. 128, na czas trzech lat po ukończeniu kary.“

b) W ustawie z dnia 10. lutego 1907, Dz. u. p. Nr. 30, zmieniającej niektóre postanowienia ustawy z dnia 13. czerwca 1880, Dz. u. p. Nr. 70, o taksie wojskowej, funduszu taks wojskowych i wspieraniu potrzebujących pomocy rodzin uruchomionych:

1.) należy w § 1., punkt 2, lit. b), zastąpić wyrazy „§ 40., punkt b)“ wyrazami „§ 35., punkt 1., lit. c), i § 60.“;

2.) § 1., punkt 2., lit. d), ma opiewać:

„ci, którzy przez jeden z czynów. wymienionych w ustępie pierwszym § 65. i w ustępie pierwszym § 66. ustawy o służbie wojskowej, uchylili się od poboru i nie mogą być już pociągnięci do poboru z powodu upływu tego roku, w którym kończą 36. rok życia.“;

3.) § 2., lit. a), ma opiewać:

„U osób wymienionych w § 1., punkt 2. a), na 12 lat;“;

4.) W § 2. należy dodać jako ustęp drugi:

„Obowiązek służbowy, rozstrzygający w myśl ustępu pierwszego, lit. b) i c), o czasie trwania obowiązku płacenia taksy wojskowej, należy co do asenterowanych na zasadzie ustawy o służbie wojskowej z dnia 5. lipca 1912, Dz. u. p. Nr. 128, i przydzielonych do wojska wspólnego lub obrony krajowej przyjąć jako jedynie 10letni w tym wypadku, jeżeli

dotycząca osoba pozostawała w służbie czynnej po dniu 30. września drugiego roku swej służby prezencyjnej.“;

5.) w § 4., lit. b), należy zastąpić wyrazy „§ 10.“ wyrazami „§ 7.“;

6.) w § 10., punkt 5., przestają obowiązywać słowa:

„— tak samo jak grzywny, po myśli § 66. ustawy o służbie wojskowej temu funduszowi przekazane —“.

c) W ustawie z dnia 21. lipca 1908, Dz. u. p. Nr. 141, dotyczącej zasiłku na utrzymanie dla rodzin żołnierzy, którzy stawili się do ćwiczeń wojskowych (służbowych), względnie celem odebrania wykształcenia wojskowego:

1.) zastąpi się w tytule i w § 2., lit. a), § 3., ustęp pierwszy, § 4., ustęp pierwszy, trzeci i czwarty, § 5., ustęp pierwszy, oraz § 6., ustęp drugi, słowa, „wykształcenia wojskowego“ słowami „pierwszego wykształcenia wojskowego“;

2.) § 1., ustęp pierwszy, lit. b), ma bez naruszenia istniejących już praw opiewać:

„który na zasadzie § 31. ustawy o służbie wojskowej został przeznaczony do rezerwy zapasowej, względnie przeniesiony do niej i stawił się celem odebrania pierwszego wykształcenia wojskowego“;

3.) § 1., ustęp drugi, traci moc obowiązującą.

§ 88.

Wykonanie ustawy niniejszej poruczam Memu Ministrowi obrony krajowej, który wyda w porozumieniu z Ministrem wojny wszystkie zarządzenia ogólne, potrzebne dla przeprowadzenia ustawy tej, oraz te rozporządzenia szczególne, które odnoszą się do władz lub osób wspólnej siły zbrojnej, a nie są przekazane ustawą niniejszą wyłącznej kompetencji Ministra obrony krajowej.

Klauzula
wykonawcza.

Bad Ischl, dnia 5. lipca 1912.

Franciszek Józef wkr.

Stürgkh wkr.

Georgi wkr.

129.**Ustawa z dnia 5. lipca 1912,**

dotycząca c. k. obrony krajowej królestw i krajów reprezentowanych w Radzie państwa z wyjątkiem Tyrolu i Vorarlbergu w związku z postanowieniami ustawy o służbie wojskowej.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam, co następuje:

§ 1.

Prawidłowy obowiązek służbowy w obronie krajowej trwa:

- a) w ogóle dwa lata w służbie czynnej i dziesięć lat w rezerwie;
- b) przy konnicy, tudzież
- c) przy formacjach z dwuletnią służbą czynną dla takiej ilości żołnierzy, która odpowiada ustalonemu budżetowi etatowi podoficerów, a do której należy wliczać podoficerów, odbywających przy formacjach tych dobrowolnie dalszą służbę czynną, oraz tych, którzy wstąpili tam dobrowolnie według § 19. ustawy o służbie wojskowej z obowiązkiem do trzechletniej służby czynnej,

trzy lata w służbie czynnej i siedem lat w rezerwie;

- d) dla wcielonych do rezerwy zapasowej dwa-nastę lat.

Osobom, przeniesionym do obrony krajowej z wspólnej siły zbrojnej, należy wliczyć odbytą już część obowiązku służbowego; również nie można ich zniewolić do ogólnego obowiązku służbowego dłuższego od tego, do którego były obowiązane przed przeniesieniem.

W razie odbycia trzechletniej prawidłowej służby czynnej odpadają dwa ostatnie lata prawidłowego obowiązku ustawowego do służby w pospolitem ruszeniu.

§ 2.

Celem częściowego lub całkowitego uzupełnienia obrony krajowej do stopy wojennej oraz w przypadku mobilizacji wolno powołać, a względnie zatrzymać rezerwę i rezerwę zapasową obrony krajowej jedynie w celach, określonych w § 4. ustawy o służbie wojskowej, i tylko na rozkaz Cesarza za kontrasygnatą odpowiedzialnego Ministra obrony jowej.

§ 3.

Co do ćwiczeń wojskowych (służbowych) mają postanowienia § 48., punkt 1., 4. i 5. ustawy o służbie wojskowej analogiczne zastosowanie do obrony krajowej.

Osoby, przeniesione do obrony krajowej z wspólnej siły zbrojnej, mogą być jednak powołane w obronie krajowej tylko do tylu ćwiczeń wojskowych (służbowych), do ilu byłyby obowiązane w odpowiedniej części składowej wspólnej siły zbrojnej.

§ 4.

Do obrony krajowej należy także oddział stadnin, powołany do sprawowania służby oddziałów wojskowych w państwowych zakładach chowu koni.

§ 5.

Organizację obrony krajowej postanawia Cesarz.

§ 6.

Wszystkie sprawy obrony krajowej należą do zakresu działania Ministra obrony krajowej, który przedkłada wnioski swe Cesarzowi.

Celem czysto wojskowego kierownictwa i nadzoru mianuje Cesarz po wysłuchaniu Ministra obrony krajowej jednego z wyższych jenerałów naczelnym komendantem obrony krajowej.

§ 7.

Osoby, należące do obrony krajowej, są zrównane z odpowiednimi osobami wspólnej siły zbrojnej stosownie do swej grupy etatowej co do stopnia wojskowego i rangi i mają prawo do tych samych należytości.

Ogólne odznaki służbowe i odznaki dla odróżnienia stopni wojskowych, wyekwipowanie i uzbrojenie, oraz przepisy służbowe i przepisy co do mustry w obronie krajowej mają odpowiadać odnośnym urządzeniom wojska wspólnego.

§ 8.

Językiem komendy obrony krajowej jest w całym obszarze królestw i krajów reprezentowanych w Radzie państwa język komendy wojska wspólnego.

§ 9.

Ogólne koszty obrony krajowej, z wyjątkiem kosztów oddziałów wojskowych w państwowych zakładach chowu koni, obciążają w czasie pokoju budżet Ministerstwa obrony krajowej; te koszty natomiast, które powstaną wskutek mobilizacji i użycia obrony krajowej w celach wojennych, będą pokrywane przez Ministerstwo wojny.

§ 10.

Ustawa niniejsza, uchylająca „Ustawę z dnia 25. grudnia 1893, Dz. u. p. Nr. 200, o c. k. obronie

krajowej królestw i krajów reprezentowanych w Radzie państwa z wyjątkiem Tyrolu i Vorarlbergu w związku z postanowieniami ustawy o służbie wojskowej“, wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z następującymi ograniczeniami:

1. Osoby, należące do obrony krajowej, które w tym czasie były już asenterowane, mają być traktowane pod względem czasu trwania pierwszego wykształcenia wojskowego oraz obowiązku do służby czynnej i ogólnego obowiązku służbowego według postanowień dotychczasowych;

2. gażyści, aspiranci na oficerów i urzędników wojskowych oraz żołnierze specjalnych rodzajów broni, oddziałów i zakładów, którzy po dopełnieniu obowiązku służbowego w wojsku wspólnem byli w tym czasie na zasadzie postanowień ustawy

o służbie wojskowej z dnia 11. kwietnia 1889, Dz. u. p. Nr. 41, przeniesieni do obrony krajowej, mogą być w razie wojny użyci w miarę potrzeby do wzmocnienia odpowiednich wojsk, oddziałów i zakładów wojska wspólnego.

§ 11.

Wykonanie ustawy niniejszej poruczam Menu Ministrowi obrony krajowej.

Bad Ischl, dnia 5. lipca 1912.

Franciszek Józef wkr.

Stürgkh wkr.

Georgi wkr.

Kok 1912.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LV. — Wydana i rozesłana dnia 8. lipca 1912.

Treść: (M 130 i 131.) 130. Ustawa o postępowaniu karnem wojskowym dla wspólnej siły zbrojnej. — 131. Ustawa o postępowaniu karnem wojskowym dla obrony krajowej.

130.

Ustawa z dnia 5. lipca 1912

o postępowaniu karnem wojskowym dla wspólnej siły zbrojnej.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam, co następuje:

Rozdział I.

Postanowienia ogólne.

§ 1.

Ukaranie za zbrodnie i występki (przekroczenia) może mieć miejsce tylko po poprzednim postępowaniu karnem według niniejszej ustawy o postępowaniu karnem na podstawie oskarżenia publicznego i wskutek wyroku, wydanego przez właściwy sąd, o ile w § 2. nie ustanowiono wyjątku.

§ 2.

Bez postępowania sądowego może przy występkach (przekroczeniach) przyjść do ukarania w drodze dyscyplinarnej, jeżeli zagrożoną jest tylko grzywna albo kara na wolności, której wymiar najwyższy nie przekracza sześciu miesięcy, a wymiar najniższy jednego miesiąca, i jeżeli ukaranie w drodze dyscyplinarnej okazuje się wystarczające.

W polu (§ 452., A) i na morzu (§ 452., B) obowiązują to także wtedy, gdy najniższy wymiar

zagrożonej kary na wolności przekracza jeden miesiąc.

Ukaranie w drodze dyscyplinarnej jest wykluczone, jeżeli ma zająć utratę stopnia wojskowego, która nie może być orzeczona w drodze dyscyplinarnej.

Jeżeli czyn karygodny osądzono w drodze dyscyplinarnej, mimo iż nie zachodziły wymogi ustępów poprzedzających, należy wdrożyć dodatkowo postępowanie sądowe, o ile karygodność czynu nie zgasła jeszcze. Jeżeli z powodu czynu takiego przyjdzie do skazania na czasową karę na wolności, należy wliczyć karę dyscyplinarną, wykonaną z powodu tego samego czynu.

Jeżeli przekroczenia dyscyplinarne albo czyny karygodne, które można osądzić w drodze dyscyplinarnej, schodzą się z czynami karygodnymi, których osądzenie w drodze dyscyplinarnej jest wykluczone, wówczas należy objąć je postępowaniem karnem sądowym, o ile nie zarządzono ich wyłączenia (§ 37.).

§ 3.

Oskarzenie zastępuje prokurator wojskowy (oficer sądu). Do wdrożenia postępowania karnego potrzebuje on polecenia właściwego komendanta (§§ 27. i 28.), a przy czynach karygodnych, które wolno ścigać tylko na żądanie uprawnionego do ścigania, ponadto żądania takiego.

Postępowanie karne nie ma mieć miejsca, gdy Najjaśniejszy Pan zarządzi, aby postępowania tego nie wdrażano lub wdrożone zaniechano.

§ 4.

Wszystkie komendy, władze i organa władzy, występujące w postępowaniu karnem, mają uwzględnić z równą starannością okoliczności potępiające i obciążające oraz uniewinniające i łagodzące i są obowiązane pouczyć obwinionego o jego prawach i o korzystaniu z dozwolonych środków prawnych także wtedy, gdy tego wyraźnie nie przepisano.

§ 5.

Sądy wspólnej siły zbrojnej oceniają samodzielnie pytania wstępne z prawa prywatnego.

Orzeczenie sędziego cywilnego lub innej władzy, zapadłe co do takiego pytania wstępnego, nie wiąże sądów tych, o ile chodzi o ocenienie karygodności obwinionego.

Tylko jeżeli pytanie wstępne tyczy się ważności małżeństwa, ma orzeczenie właściwego w sprawie tej sądu służyć za podstawę rozstrzygnięcia karnosądowego. Jeżeli orzeczenie takie jeszcze nie zapadło ale sprawa jest już w toku albo jeżeli sąd karny sam ją wywołał, ponieważ okazały się fakty, stanowiące przeszkodę małżeństwa, którą powinno się uwzględnić z urzędu, wówczas należy czekać na rozstrzygnięcie właściwego sądu, a w razie potrzeby nalegać na jego przyspieszenie.

§ 6.

Wyroki sądów wspólnej siły zbrojnej wydaje się w imieniu Najjaśniejszego Pana (§ 307., punkt 1.).

§ 7.

Sądy wspólnej siły zbrojnej mają stosować do osób, podlegających ich sądownictwu, nawet jeżeli one nie należą do związku wojskowego, prawo karne, obowiązujące dla wspólnej siły zbrojnej.

§ 8.

Postanowienia ustawy niniejszej obowiązują analogicznie także dla marynarki wojennej, jej władz lub osób do niej należących, nawet wtedy, gdy dla skrócenia mówi się tylko o wojsku wspólnem i władzach lub osobach wojska wspólnego. O ile jednak dla wojska wspólnego i marynarki wojennej mają obowiązywać postanowienia odmienne, będą one w ustawie osobno przywiezione. Postanowienia ustawy niniejszej, odnoszące się do wojska wspólnego, obowiązują także dla c. i k. bośniacko-hercegowińskiej żandarmeryi.

Postanowienia ustawy tej, traktujące o obronie krajowej, mają analogiczne zastosowanie także do pospolitego ruszenia i żandarmeryi, o ile wyraźnie nie uczyniono odróżnienia.

§ 9.

Przez „komendy“ należy rozumieć także wojskowe władze i zakłady, jeżeli ustawa niniejsza nie czyni wyraźnie odróżnienia. Kto podpada pod określenie „właściwy komendant“, postanawia § 29., ustęp 2.

Przez „władze miejscowe“ rozumie ustawa niniejsza przy wojsku wspólnem komendy stacyjne wojskowe, komendy twierdzy (przystani wojennej) i komendy placu, przy marynarce wojennej komendy stacyjne marynarki, przy obronie krajowej komendy stacyjne obrony krajowej i komendy placu obrony krajowej.

Przez „oficerów i osoby równorzędne“ należy rozumieć w ustawie niniejszej wszystkie osoby wojskowe, zaliczone do pewnej klasy rangi, tudzież aspirantów na oficerów i na urzędników wojskowych.

Rozdział II.

Zakres sądownictwa karnego wojskowego.

§ 10.

Sądownictwo karne wojskowe dzieli się na sądownictwo karne wojska wspólnego i marynarki wojennej (sądownictwo karne liniowe) oraz na sądownictwo karne obrony krajowej.

Rozdział niniejszy traktuje tylko o zakresie sądownictwa karnego liniowego. Zakres sądownictwa karnego obrony krajowej określa ustawa o postępowaniu karnem wojskowym dla obrony krajowej.

§ 11.

Sądownictwu karnemu liniowemu podlegają z powodu wszystkich czynów karygodnych, przydzielonych sądom do osądzenia, z wyjątkiem przekroczeń skarbowych:

1. czynne osoby wspólnej siły zbrojnej z wyjątkiem tych, które są stale zajęte służbowo lub odbywają służbę próbną w c. k. lub kr. węg. obronie krajowej (pospolitem ruszeniu) albo w c. k. lub kr. węg. albo kr. węg. kroac.-sław. żandarmeryi,

2. inne czynne osoby wojskowe, które są stale zajęte służbowo lub odbywają służbę próbną w wspólnej sile zbrojnej,

3. osoby, należące do c. k. i kr. węg. pospolitego ruszenia, które powołano i użyto celem

uzupełnienia wojska wspólnego lub marynarki wojennej do stopy wojennej albo przydzielono wspólnej sile zbrojnej do szczególnej służby w celach wojennych,

4. nieczynne osoby wojskowe, zaliczone do pewnej klasy rangi, które pozostają w tym charakterze w wspólnej sile zbrojnej w jakimkolwiek zatrudnieniu służbowem,

5. inwalidzi wspólnej siły zbrojnej, umieszczeni w domach dla inwalidów wojskowych,

6. wszystkie osoby, należące do załogi znajdującego się w służbie okrętu wojennego albo statku, wcielonego czasowo do marynarki wojennej w razie mobilizacji lub wojny,

7. wszystkie osoby, które pozostają w areszcie tymczasowym lub śledczym z powodu toczącego się przeciw nim w wspólnej sile zbrojnej postępowania karnego lub odbywają karę na wolności w więzieniu wojskowym (marynarki), z wyjątkiem osób, należących do c. k. i kr. węg. obrony krajowej (pospolitego ruszenia) oraz c. k., kr. węg. i kr. węg. kroac.-slaw. żandarmeryi, które pozostają w stanie czynnym swego oddziału broni (zakładu, korpusu),

8. wszyscy dezterterzy, którzy zbiegli z służby czynnej a podlegali w czasie ucieczki sądownictwu karnemu liniowemu,

9. wszystkie osoby, należące do pocztu wojsk (komend) wspólnej siły zbrojnej, zmobilizowanych lub stojących poza granicami Monarchii austriacko-węgierskiej,

10. jeńcy wojenni i zakładnicy, oddani pod nadzór wojsk lub komend wspólnej siły zbrojnej albo umieszczeni na okrętach wojennych.

§ 12.

Sądownictwo karne liniowe rozciąga się co do osób, wymienionych w § 11., tylko na czyny karygodne, popełnione w czasie trwania stosunku, uzasadniającego sądownictwo to.

Osoby, obowiązane do ustawowej lub dobrowolnie przyjętej służby czynnej (prezencyjnej) w wspólnej sile zbrojnej, nie podpadają zatem pod sądownictwo karne liniowe z powodu czynu karygodnego, popełnionego przed rozpoczęciem służby tej (przed prezentowaniem).

To samo odnosi się także do wszystkich osób, należących do rezerwy, rezerwy zapasowej, obrony morskiej i pospolitego ruszenia, które powołano do ćwiczeń wojskowych lub służbowych, do pierwszego wykształcenia wojskowego, do innej służby wojskowej albo do szczególnej służby w celach wojennych, odnośnie do wszystkich czynów karygodnych, po-

pełnionych przed rozpoczęciem służby tej (przed prezentowaniem, przeglądem).

Tylko w razie bezpośredniego przejścia pewnej osoby z pod sądownictwa karnego obrony krajowej pod sądownictwo karne liniowe rozciąga się sądownictwo to także na czyny karygodne, popełnione w poprzednim stosunku, jeżeli z powodu czynów tych nie zarządzono postępowania badawczego lub wniesienia oskarżenia jeszcze przed przejściem.

§ 13.

Sądownictwu karnemu liniowemu podlegają dalej:

1. nieczynne osoby wspólnej siły zbrojnej oraz nieczynne osoby c. k. i kr. węg. obrony krajowej, przeznaczone w razie wojny do wzmocnienia wojska wspólnego, z powodu zbrodni lub występku niezastosowania się do wojskowego rozkazu powołującego albo z powodu czynu, podlegającego cięższej karze a popełnionego przez niezastosowanie się do takiego rozkazu,

2. osoby, należące do c. k. i kr. węg. pospolitego ruszenia, które powołano i przeznaczono celem uzupełnienia wojska wspólnego lub marynarki wojennej do stopy wojennej albo do szczególnej służby w celach wojennych przy wspólnej sile zbrojnej, z powodu tych samych czynów karygodnych,

3. nieczynne osoby wspólnej siły zbrojnej z powodu wszystkich przestępstw wojskowych, popełnionych podczas zebrania kontrolnego (kontroli dodatkowej) albo raportu głównego (raportu dodatkowego),

4. nieczynni oficerowie wspólnej siły zbrojnej i osoby równorzędne z powodu przestępstw wojskowych oraz wykroczeń przeciw stosunkowi wojskowego przełożenia i podporządkowania, popełnionych w mundurze wojskowym, tudzież z powodu czynów karygodnych, dokonanych w mundurze wojskowym przeciw sądom wojskowym, występującym w sprawach karnych, które należą do sądownictwa wojskowego, albo przeciw komendom lub organom wojskowym podczas ich czynności urzędowych,

5. rozbójnicy morsey, pojmani przez marynarkę wojenną, z powodu korsarstwa.

§ 14

Jeżeli w czasie mobilizacji, wojny lub w razie bezpośredniej obawy wybuchu wojny poddano osoby, podlegające zresztą sądownictwu karnemu cywilnemu, z powodu zbrodni nieuprawnionego werbunku, uwiedzenia lub dania pomocy do naruszenia zaprzysiężonego obowiązku służby wojskowej, szpiegostwa i innych porozumień z nieprzyjacielem albo innych czynów, mających na celu szkodę dla siły zbrojnej lub wojsk z nią sprzymierzonych albo korzyść dla nieprzyjaciela, dalej z powodu uwiedzenia

do nieuczynienia zadość wojskowemu rozkazowi powołującemu albo z powodu czynu karygodnego, popełnionego przez działania takie, a podlegającego surowszemu ukaraniu, stosownie do § 14. ustawy o postępowaniu karnem wojskiem dla obrony krajowej sądownictwu karnemu obrony krajowej, wówczas wstępuje wyjątkowo sądownictwo karne liniowe w miejsce sądownictwa karnego obrony krajowej, jeżeli to ostatnie nie może być wykonywane w poszczególnym wypadku z powodu wydażeń wojennych.

§ 15.

Członkowie Domu cesarskiego oraz osoby, którym według prawa międzynarodowego przysługuje przywilej zakrajowości albo osobiste uwolnienie, są wyjęte z pod sądownictwa karnego liniowego.

Prawo nietykalności członków ciał ustawodawczych i członków delegacji, powołanych do obradowania nad sprawami wspólnymi, nie doznaje zmiany wskutek ustawy niniejszej.

§ 16.

Przez skończenie się stosunku, uzasadniającego sądownictwo karne liniowe, ustaje ono co do przestępstw pospolitych, jeżeli komenda, powołana do wygotowania doniesienia karnego, albo władza miejscowa (§ 130., ustępy 1. i 2.), właściwy komendant albo właściwy sąd nie wydał przed ukończeniem się stosunku tego żadnego zarządzenia w celu przygotowania lub wdrożenia postępowania karnego.

Co do przestępstw wojskowych i w przypadkach § 13., punkt 4., ustaje sądownictwo karne liniowe, o ile nie wydano zarządzenia takiego najdalej w ciągu roku po skończeniu się stosunku, uzasadniającego sądownictwo to, a jeżeli sprawca jest obowiązany do ustawowego obowiązku służby wojskowej, najpóźniej w ciągu roku po wystąpieniu z niego.

Jeżeli zbrodnie lub występki wojskowe schodzą się z zbrodniami lub występkami (przekroczeniami) pospolitymi, wówczas pozostaje sądownictwo karne liniowe także dla tych ostatnich w mocy tak długo jak dla przestępstw wojskowych, o ile nie wyłączono (§ 37.) zbrodni lub występków (przekroczeń) pospolitych i nie przekazano ich sądownictwu karnemu cywilnemu.

W razie bezpośredniego przejścia pewnej osoby z pod sądownictwa karnego liniowego pod sądownictwo karne obrony krajowej pozostaje uzasadnione dawniej sądownictwo karne z powodu czynów karygodnych, popełnionych w stosunku poprzednim, tylko wtedy w mocy, jeżeli jeszcze przed przejściem zarządzone postępowanie badawcze lub wniesienie oskarżenia.

§ 17.

Jeżeli ktoś popełnił kilka czynów karygodnych, podlegających części sądownictwu karnemu liniowemu, a częścią sądownictwu karnemu obrony krajowej lub sądownictwu karnemu cywilnemu, wówczas ma każdy z właściwych sądów postępować samodzielnie.

Sąd, który wydaje wyrok późniejszy, ma przy wymiarze kary uwzględnić w sposób odpowiedni karę, nałożoną przestępcy orzeczeniem poprzednim.

Jeżeli jeden z zbiegających się czynów karygodnych podlega karze śmierci lub dożywotniej karze na wolności, wówczas powinno postępowanie z powodu czynu tego wyprzedzić postępowanie z powodu innego czynu karygodnego, zagrożonego karą łagodniejszą.

Z reguły należy wykonać najpierw karę, wymierzoną przez sąd, który pierwszy orzekł prawomocnie.

Rozdział III.

Organizacya sądowa.

§ 18.

Sądownictwo karne sprawują w wojsku wspólnem sądy liniowe, a w marynarce wojennej sądy marynarki.

§ 19.

Istnieją sądy następujące:

A. w wojsku wspólnem:

1. sądy brygady,
2. sądy dywizyj;

B. w marynarce wojennej;

1. sądy korpusu majtków,
2. sądy admirałskie;

C. wspólnie dla obu:

najwyższy trybunał wojskowy.

O ile postanowienia odnośne odnoszą się do właściwości sądów i do postępowania sądowego, a ustawa nie przewiduje wyraźnie zmian, będzie się w dalszym ciągu rozumieć przez sądy brygady także sądy korpusu majtków, a przez sądy dywizyj także sądy admirałskie.

§ 20.

Do sądów brygady należy:

1. postępowanie i orzekanie co do wszystkich występków (przekroczeń), które według wchodzącego w zastosowanie wymiaru kary są zagrożone

najwyżej sześciomiesięcznym aresztem zwyczajnym lub ścisłym z utratą stopnia wojskowego lub bez niej albo tylko grzywną albo tylko utratą stopnia wojskowego, o ile sprawca nie jest oficerem ani osobą równorzędną,

2. współdziałanie w postępowaniu badawczem w sprawach karnych, które są przekazane do rozstrzygnięcia sądom dywizyi.

§ 21.

Do sądów dywizyi należy:

1. postępowanie i orzekanie co do wszystkich zbrodni i tych występków (przekroczeń), które ze względu na zagrożoną karę lub osobę sprawcy są wyłączone z zakresu działania sądów brygady (§ 20., punkt 1.),

2. postępowanie i orzekanie co do odwołań przeciw wyrokom sądów brygady, a w przypadkach, wymienionych wyraźnie w niniejszej ustawie o postępowaniu karnem, rozstrzygnięcie zażaleń.

§ 22.

Najwyższy trybunał wojskowy ma prócz innych orzeczeń i czynności, przekazanych mu niniejszą ustawą o postępowaniu karnem, rozstrzygać odwołania przeciw wyrokom sądów dywizyi i zażalenia nieważności.

§ 23.

Właściwość poszczególnych sądów brygady i dywizyi zależy od właściwości komendantów wojskowych, którym przysługują prawa zarządzenia ścigania karnego i którzy pod względem karnym mają odnosić się do tych sądów.

Właściwość najwyższego trybunału wojskowego rozciąga się na wszystkie osoby, podlegające sądownictwu karnemu liniowemu.

§ 24.

Tok instancyi od sądów brygady do sądów dywizyi stosuje się do podziału, odpowiadającego organizacji.

Najwyższemu trybunałowi wojskowemu podlegają wszystkie sądy liniowe i sądy marynarki.

§ 25.

Sądy powinny przestrzegać z urzędu swej rzeczowej właściwości (swego zakresu działania), a zwłaszcza także granic między sądownictwem karnem liniowym, sądownictwem karnem obrony krajowej i sądownictwem karnem cywilnem.

§ 26.

Sądy oraz ich członkowie i organa sędziowskie są przy wykonywaniu sędziowskich czynności ba-

dawczych i przy wydawaniu orzeczeń niezawisłe i poddane jedynie ustawie.

Oficerowie dla służby sprawiedliwości, występujący jako sędziowie wojskowi, podlegają z powodu naruszenia obowiązków urzędowych i służbowych pod względem dyscyplinarnym tylko swym przełożonym sędziowskim i najwyższemu trybunałowi wojskowemu.

§ 27.

Zarządzenie ścigania karnego z powodu czynów karygodnych, przekazanych do rozstrzygnięcia sądom brygady, należy:

A. w wojsku wspólnem:

do komendanta brygady;

B. w marynarce wojennej:

do komendanta korpusu majtków.

§ 28.

Zarządzenie ścigania karnego z powodu czynów karygodnych, przekazanych sądom dywizyi do rozstrzygnięcia w pierwszej instancyi, należy:

A. w wojsku wspólnem:

do komendanta dywizyi wojsk,

do komendanta terytorjalnego wojskowego;

B. w marynarce wojennej:

do najwyższego komenderującego marynarki wojennej w siedzibie sądu admiralskiego,

do komendanta marynarki.

§ 29.

Niniejsza ustawa o postępowaniu karnem postanawia, jakie prawa przysługują komendantom, wymienionym w §§ 27. i 28., prócz prawa do zarządzenia ścigania karnego.

O ile niniejsza ustawa o postępowaniu karnem używa wyrażenia „właściwy komendant“ lub „komendant“ bez bliższego oznaczenia, należy rozumieć przez nie komendantów, wymienionych w § 27. lub w § 28., zależnie od tego, czy chodzi o sprawy karne, przekazane do rozstrzygnięcia sądom brygady lub sądom dywizyi.

§ 30.

Jeżeli zachodzące okoliczności wymagają tego, może Najjaśniejszy Pan nadać prawa właściwego komendanta także innym dowódcom wojskowym, niewymienionym w §§ 27. i 28.

Najjaśniejszy Pan wyznacza dalej w każdym poszczególnym wypadku właściwego komendanta dla tych generałów (oficerów eskadry) i tych innych osób wojskowych, począwszy od V. klasy rangi

w górę, dla których komendant taki nie jest ustanowiony według ustępu 1. albo według §§ 28. lub 33., ustęp 2.

§ 31.

W razie przeszkody wykonywa uprawnienia właściwego komendanta jego zastępca w komendzie.

Postanowienie to niema zastosowania do wypadków § 30., ustęp 2.

§ 32.

Właściwość komendanta rozciąga się na wszystkie osoby, podporządkowane mu wojskowo lub należące do zakresu jego rozkazów.

§ 33.

Komendant terytorjalny wojskowy i komendant marynarki wykonują prawa właściwego komendanta tylko nad tymi podległymi im osobami, które nie są poddane innemu komendantowi o tym samym zakresie działania.

Drogą rozporządzenia można ograniczyć lub rozszerzyć właściwość komendantów na pewne części wojsk, komendy i osoby wojskowe.

§ 34.

Osoby wojskowe, odkomenderowane z własnego związku wojskowego do innego związku, podlegają pod względem karnosądowym na czas odkomenderowania właściwemu komendantowi tego ostatniego związku (§ 170).

§ 35.

Prawa właściwego komendanta co do tych osób, podlegających sądownictwu karnemu liniowemu, które nie podpadają pod żadne z postanowień powyższych, wykonywa rzeczowo właściwy komendant, znajdujący się najbliżej miejsca ujęcia lub miejsca czynu.

Komendant ten jest dalej właściwym dla wszystkich osób, podlegających sądownictwu karnemu liniowemu, które są odłączone od własnego związku wojskowego w sposób inny aniżeli wspomniany w § 34. i zostały ujęte albo popełniły czyn karygodny w obcym okręgu terytorjalnym wojskowym, o ile komendant, właściwy według paragrafów poprzedzających, nie skorzysta sam z prawa zarządzenia ścigania karnego.

Jeżeli ze względu na miejsce ujęcia lub popełnienia czynu uzasadnioną jest właściwość kilku komendantów, wówczas ma między nimi pierwszeństwo ten, który wyprzedził innych przez zarządzenie, odnoszące się do ścigania karnego sprawy.

Przy wydaniu z obcego państwa należy uważać miejsce wydania za miejsce ujęcia.

§ 36.

Jeżeli osoba, podlegająca sądownictwu karnemu liniowemu, zostaje pod zarzutem kilku czynów karygodnych albo jeżeli kilka osób, podlegających sądownictwu temu, miało udział w tem samym przestępstwie w charakterze sprawców, współwinnych, uczestników lub udzielających pomocy, wówczas należy z reguły przeprowadzić i ukończyć postępowanie karne równocześnie i łącznie.

Jeżeli łączne sprawy karne należą częścią do zakresu działania sądu brygady, a częścią do zakresu działania sądu dywizyj, wówczas należy ich wspólne ściganie do właściwego komendanta przy sądzie dywizyj, a wskutek tego łączne przeprowadzenie postępowania karnego do tegoż sądu.

§ 37.

Właściwy komendant może zarządzić wyłączenie jednej lub kilku z zbiegających się spraw karnych i ich oddzielne przeprowadzenie, jeżeli może to posłużyć do zapobieżenia przewłoce i utrudnieniu postępowania albo do skrócenia aresztu obwinionego. Jeżeli dla sprawy wyłączonej, która wskutek związku z inną sprawą karną należy w myśl § 36., ustęp 2., do zakresu działania sądu dywizyj, właściwym jest sam przez się sąd brygady, wówczas przechodzi ona po wyłączeniu do zakresu działania komendanta, powołanego do ścigania karnego przed sądem brygady.

Właściwy komendant może zarządzić wyłączenie czynów karygodnych także wtedy, gdy przedstawiają się one jako niestanowcze pod względem wymiaru kary. Dodatkowe zarządzenie wniesienia oskarżenia jest w tym wypadku dopuszczalne tylko w ciągu miesiąca po prawomocności wyroku. Postanowienie ustępu tego niema zastosowania do czynów karygodnych, które można ścigać tylko na żądanie uprawnionego.

§ 38.

Jeżeli w tym samym czynie karygodnym miało udział kilka osób, należących do kompetencji różnych komendantów, którzy nie pozostają względem siebie w stosunku podporządkowania, wówczas ma miejsce łączne ściganie karne i łączne przeprowadzenie postępowania karnego tylko wtedy, jeżeli połączenie spraw karnych zostanie wyraźnie zarządzone. Zarządzenie to wydaje na wniosek jednego z właściwych komendantów ten komendant, który jest ich najbliższym wspólnym przełożonym. Jeżeli

komendanta takiego niema albo jeżeli przeciw jednemu z obwinionych wniesiono już oskarżenie, wówczas można połączyć odnośne sprawy karne tylko na podstawie uchwały najwyższego trybunału wojskowego. Do którego z właściwych komendantów należy ściganie połączonej sprawy karnej, postanawia komendant przełożony albo najwyższy trybunał wojskowy, przestrzegając przepisu § 36., ustęp 2.

Jeżeli okaże się później, iż oddzielne przeprowadzenie postępowania przeciw jednemu z obwinionych może posłużyć do zapobieżenia przewłocze lub utrudnieniu postępowania albo do skrócenia aresztu obwinionego, wówczas można w ten sam sposób uchylić znowu połączenie; w miarę zachodzących okoliczności można także co do osoby wyłączonej pozostawić wykonywanie praw właściwego komendanta nadal komendantowi, wyznaczonemu przez przełożonego komendanta lub najwyższy trybunał wojskowy.

§ 39.

W razie wątpliwej właściwości kilku komendantów rozstrzyga ten komendant, który jest ich najbliższym wspólnym przełożonym, a w braku tegoż najwyższy trybunał wojskowy.

Jeżeli spór o właściwość powstanie między komendantami różnych części siły zbrojnej, wówczas rozstrzygają właściwe trybunały najwyższe w wzajemnem porozumieniu.

§ 40.

Jeżeli spór o właściwość powstanie między komendantem wspólnej siły zbrojnej a sądem karnym cywilnym, wówczas ma komendant ten złożyć sprawozdanie najwyższemu trybunałowi wojskowemu. Jeżeli trybunał podziela zapatrywanie sądu karnego cywilnego, powinien udzielić komendantowi odpowiednią wskazówkę.

Jeżeli najwyższy trybunał wojskowy nie podziela zapatrywania sądu karnego cywilnego, wówczas ma porozumieć się z jego najwyższym sądem przełożonym celem rozstrzygnięcia pytania spornego.

§ 41.

Aż do orzeczenia o właściwości mają odnośni komendanci i odnośne sądy zarządzić czynności potrzebne do zbadania istoty czynu, a w szczególności te wszystkie kroki śledcze, które nie cierpią zwłoki.

§ 42.

Najwyższy trybunał wojskowy ma prawo przekazać wyjątkowo na wniosek właściwego komendanta albo obwinionego albo z urzędu ze względu na służbę wojskową, bezpieczeństwo publiczne lub z innych ważnych powodów pewną sprawę karną z kompetencji właściwego komendanta do kompetencji innego komendanta, posiadającego ten sam zakres działania.

Przekazanie takie jest dopuszczalne także co do jednego lub kilku z zbiegających się czynów karygodnych, przyczem powinno się przekazać sprawę komendantowi dla wyłączonej sprawy karnej rzeczowo właściwemu.

§ 43.

Właściwy komendant ma obowiązek zarządzenia postępowania karnego z powodu czynów, podlegających ściganiu przez sądy karne, które należą do jego zakresu działania i doszły do jego wiadomości, oraz obowiązek postępowania w toku procesu w myśl niniejszej ustawy o postępowaniu karnem.

§ 44.

W charakterze oskarżyciela występuje przed sądami brygady oficer sądu, przed sądami dywizyj prokurator wojskowy, a przed najwyższym trybunałem wojskowym generalny prokurator wojskowy.

§ 45.

Oficerów sądu powołuje się z grupy etatowej oficerów stanu żołnierskiego, a prokuratorów wojskowych z etatu oficerów dla służby sprawiedliwości i przydziela ich właściwym komendantom.

W miarę potrzeby można wyznaczyć z tej samej grupy etatowej jednego lub kilku zastępców zarówno oficera sądu jak i prokuratora wojskowego. oraz zastąpić oficera sądu lub prokuratora wojskowego właściwego komendanta przez oficera sądu lub prokuratora wojskowego innego komendanta.

Prokurator wojskowy i oficer sądu oraz ich zastępcy są niezawisli od sądu.

Komendanci terytoryalni wojskowi i komendant marynarki mogą użyć do sprawowania funkcji prokuratorskich w poszczególnych sprawach karnych, należących do ich zakresu działania, także jednego z prokuratorów wojskowych przy właściwych komendantach, podlegających im pod względem wojskowym.

§ 46.

Oficera sądu i jego zastępców ustanawia właściwy komendant; prokuratora wojskowego i jego

zastępców mianuje Najjaśniejszy Pan, jeżeli posiadają stopień oficerów sztabowych, zresztą zaś Minister wojny.

Od oficera sądu (zastępcy) ma właściwy komendant odebrać przy obejmowaniu urzędowania przysięgę, iż będzie sumiennie wypełniał swe obowiązki.

§ 47.

Generalnego prokuratora wojskowego i jego stałych zastępców mianuje Najjaśniejszy Pan z etatu oficerów dla służby sprawiedliwości.

W miarę potrzeby może Minister wojny powołać oficerów dla służby sprawiedliwości czasowo na zastępców generalnego prokuratora wojskowego.

Generalny prokurator wojskowy i jego zastępcy są niezawisli od najwyższego trybunału wojskowego i podlegają Ministrowi wojny.

§ 48.

Oficerowie dla służby sprawiedliwości, powołani do czynności prokuratorskich, nie mogą w czasie tego zajęcia występować jako sędziowie śledczy ani jako członkowie sądu orzekającego ani też jako obrońcy, zaś oficerowie sądu ani jako obrońcy ani jako sędziowie w sądach orzekających.

§ 49.

Do prokuratora wojskowego i oficera sądu należy prócz zastępowania oskarżenia nadto prowadzenie postępowania badawczego, o ile w myśl § 143. nie oddano go sądowi, współdziałając w sądownym postępowaniu badawczym, wnoszenie aktów oskarżenia (stawianie wniosków na ukaranie) i zakładanie oraz wywodzenie środków prawnych.

Mają oni zważać na to, aby korzystano w sposób należyty z wszelkich środków, które mogą posłużyć do wysłędzenia prawdy.

Rozdział IV.

Skład sądów. Tok czynności.

A. Sądy brygady i sądy korpusu majtków.

§ 50.

Utworzenie i rozwiązanie sądów brygady i sądów korpusu majtków następuje drogą rozporządzenia na rozkaz Najjaśniejszego Pana.

Sądy brygady ustanawia się zasadniczo w siedzibach komend brygady i oznacza podobnie jak

sądy korpusu majtków według ich siedziby urzędowej.

Sądy brygady mogą występować także jako sądy korpusu majtków, jeżeli właściwy komendant marynarki wojennej jest odesłany do nich pod względem karnym. To samo stosuje się odwrotnie do sądów korpusu majtków.

§ 51.

Każdy sąd brygady i każdy sąd korpusu majtków składa się z oficera dla służby sprawiedliwości, mianowanego kierownikiem, któremu zależnie od zakresu czynności sądu mogą być przydani także inni oficerowie dla służby sprawiedliwości, tudzież z personalu kancelaryjnego.

Rozstrzygnięcia i postanowienia, nienależące do zebranego sądu, wydaje jego kierownik, który też podpisuje wygotowania. W przypadkach nagłych i w razie wysłania sędziego na miejsce może także sędzia śledczy spełniać czynności te, o ile odnoszą się one do postępowania badawczego.

§ 52.

Jako sędziowie śledczy i kierujący rozprawą mogą występować tylko oficerowie dla służby sprawiedliwości, i to albo sam kierownik sądu albo przydzielony sądowi oficer dla służby sprawiedliwości, którego kierownik sądu w danym razie wyznaczy.

§ 53.

Sąd orzekający (sąd wojenny) przy sądach brygady i sądach korpusu majtków składa się z trzech sędziów, a mianowicie:

podpułkownika lub majora stanu żołnierskiego jako przewodniczącego,

kapitana (rotmistrza) stanu żołnierskiego jako asesora, i

kierującego rozprawą.

W braku oficera, posiadającego taki stopień, można odkomenderować oficera bezpośrednio wyższego lub bezpośrednio niższego stopnia jako przewodniczącego lub asesora.

Na równi z wymienionymi stopniami służbowymi stoją przy marynarce wojennej odpowiednie stopnie marynarki wojennej.

Przewodniczący musi mieć wyższy lub równy stopień z kierującym rozprawą.

Komenderowanie przewodniczącego i asesora z stanu żołnierskiego ma odbywać się według kolej, oznaczonej z góry z początkiem każdego roku. Przy zestawianiu listy należy uwzględniać stosunki językowe oddziałów broni, na które rozciąga się

właściwość sądu. Od ustanowionej kolei można odstąpić tylko z ważnych powodów. Porządek kolejny należy pominąć, gdyby inaczej nie można było złożyć sądu wojennego, posiadającego odpowiednie wiadomości językowe.

W razie potrzeby można wyjątkowo zastąpić członka sądu wojennego z wojska wspólnego takimże członkiem z marynarki wojennej i odwrotnie.

B. Sądy dywizyi i sądy admirałskie.

§ 54.

Tworzenie i rozwiązanie sądów dywizyi i sądów admirałskich następuje drogą rozporządzenia na rozkaz Najjaśniejszego Pana.

Sądy dywizyi ustanawia się w zasadzie w siedzibach komend dywizyi wojsk i oznacza podobnie jak sądy admirałskie według ich siedziby urzędowej.

Sądy dywizyi mogą występować także jako sądy admirałskie, jeżeli właściwy komendant marynarki wojennej jest odesłany do nich pod względem kamym. To samo stosuje się odwrotnie do sądów admirałskich.

§ 55.

Sąd orzekający (sąd wojenny) przy sądach dywizyi i sądach admirałskich składa się z kierującego rozprawą i z czterech oficerów stanu żołnierskiego. Przewodniczy ten z tych ostatnich, który pod względem stopnia i rangi jest najwyższym.

Oficerami tymi są:

1. jeżeli oskarżony należy do stanu szeregowców albo jest gażystą, niezaliczonym do pewnej klasy rangi: oficer sztabowy, dwóch kapitanów (rotmistrzów) i porucznik,
2. jeżeli oskarżony jest aspirantem na oficera lub urzędnika wojskowego, chorążym marynarki wojennej, niższym oficerem lub kapitanem (rotmistrzem): pułkownik lub podpułkownik, major i dwóch kapitanów (rotmistrzów),
3. jeżeli oskarżony jest majorem: pułkownik, podpułkownik i dwóch majorów;
4. jeżeli oskarżony jest podpułkownikiem: generał-major, pułkownik i dwóch podpułkowników,
5. jeżeli oskarżony jest pułkownikiem: generał-major i trzech pułkowników,
6. jeżeli oskarżony jest generał-majorem: feldmarszałek-porucznik i trzech generał-majorów,
7. jeżeli oskarżony jest feldmarszałkiem-porucznikiem: generał piechoty (generał konnicy, generał-zbrojmistrz) i trzech feldmarszałków-poruczników.

Jeżeli oskarżony jest oficerem jeszcze wyższego stopnia, wyznacza Najjaśniejszy Pan oficerów stanu żołnierskiego, którzy mają współdziałać jako sędziowie.

Postanowienia § 53., ustępy 3. do 6., mają zastosowanie, a również postanowienia § 53., ustęp 2., z tą zmianą, iż żaden z członków sądu wojennego z wyjątkiem kierującego rozprawą nie może być niższy stopniem od oskarżonego.

§ 56.

Jeżeli oskarżony jest lekarzem wojskowym, rachmistrzem wojskowym lub urzędnikiem wojskowym, wówczas składa się sąd wojenny według § 55. przy uwzględnieniu stopnia wojskowego oskarżonego. W miejsce dwóch najmłodszych rangą oficerów stanu żołnierskiego należy jednak przybrać dwóch członków odnośnego korpusu oficerskiego albo dwóch urzędników wojskowych, w miarę możliwości z grupy służbowej oskarżonego, w stopniu tych oficerów, których miejsce mają zająć. Do sądu wojennego nad duchownym wojskowym lub oficerem dla służby sprawiedliwości powołuje się w miejsce najmłodszego rangą oficera stanu żołnierskiego oficera dla służby sprawiedliwości, posiadającego stopień oskarżonego.

§ 57.

Jeżeli oskarżony należy do obrony krajowej, pospolitego ruszenia lub żandarmeryi, wówczas składa się sąd wojenny tak samo, jak dla osoby przynależnej do wojska wspólnego.

Jeżeli oskarżony jest osobą cywilną, składa się sąd wojenny według § 55., punkt 1.; jeżeli jednak oskarżony posiada stopień oficerski lub równorzędny w stosunku nieczynnym, wówczas traktuje się go przy składaniu sądu wojennego na równi z czynną osobą wojskową.

Jeżeli oskarżono osobę cywilną równocześnie z osobą wojskową, wówczas składa się sąd wojenny według postanowień, obowiązujących dla tej ostatniej.

Przy tworzeniu sądu wojennego dla jeńców wojennych należy w miarę możliwości uwzględnić ich stopień wojskowy. Rozstrzygnięcie w tej mierze należy do właściwego komendanta.

§ 58.

Jeżeli kilka osób wojskowych różnych stopni przychodzi w charakterze oskarżonych przed sąd wojenny, wówczas rozstrzyga co do jego składu stopień najwyższego z współoskarżonych.

Jeżeli współoskarżeni należą częścią do stanu żołnierskiego a częścią do innych grup służbowych, albo jeżeli oskarżono łącznie kilka osób wojskowych różnych grup służbowych, wymienionych w § 56., wówczas należy powołać na członka sądu wojennego w miejsce najmłodszego rangą oficera stanu żołnierskiego oficera dla służby sprawiedliwości tego samego stopnia.

§ 59.

Sąd odwoławczy przy sądach dywizyj i sądach admirałskich tworzy się według § 55., punkt 1., z tą zmianą, iż w miejsce porucznika wstępuje jako członek sądu drugi oficer dla służby sprawiedliwości, wyznaczony przez kierownika sądu.

Kierujący rozprawą musi posiadać stopień oficera sztabowego, a wyznaczony na członka sądu oficer dla służby sprawiedliwości musi być młodszy rangą od kierującego rozprawą.

§ 60.

Co do personalu i toku czynności przy sądach dywizyj i sądach admirałskich mają zastosowanie postanowienia §§ 51. i 52.

C. Najwyższy trybunał wojskowy.

§ 61.

Siedzibę urzędową najwyższego trybunału wojskowego oznacza Najjaśniejszy Pan.

§ 62.

Na czele najwyższego trybunału wojskowego stoi jeden z wyższych generałów jako prezydent.

O ile w ustawie niniejszej nie przewidziano wyjątków, wydaje on orzeczenia i postanowienia, potrzebne poza posiedzeniem senatu, po wysłuchaniu kierującego prezydenta senatu (§ 65.), nadzoruje zachowanie porządku czynności i przewodniczy z reguły na posiedzeniach senatów.

Do jego zastępstwa wyznaczy się jednego lub kilku generałów jako wiceprezydentów.

Prezydenta i wiceprezydentów mianuje Najjaśniejszy Pan.

§ 63.

Prezydent i wiceprezydenci składają przy objęciu urzędu w obec zebranego pełnego grona następującą przysięgę:

„Przysięgam Panu Bogu Wszechmocnemu i Wszechwiedzącemu, iż obowiązki prezydenta (wiceprezydenta) najwyższego trybunału wojskowego będę wiernie wypełniał stosownie do ustawy i według najlepszej mej wiedzy i sumienia. Tak mi Panie Boże dopomóż!”

§ 64.

W najwyższym trybunale wojskowym będą utworzone senaty.

Każde rozstrzygnięcie najwyższego trybunału wojskowego zapada, o ile niniejsza ustawa o postępowaniu karnem nie zarządza wyraźnie przeciwnieństwa, na podstawie kolegiальной narady w senatach i po wysłuchaniu generalnego prokuratora wojskowego.

Senaty składają się z prezydenta jako przewodniczącego, z jednego z prezydentów senatu, z potrzebnej liczby radców i z oficerów stanu żołnierskiego.

W celu rozpraw i orzekania o zażaleniach nieważności, opierających się wyłącznie na naruszeniu przepisów proceduralnych (§ 358., punkty 1. do 8.), tworzy się senaty pod przewodnictwem prezydenta senatu tylko z radców bez przybierania oficerów stanu żołnierskiego.

Kierowanie rozprawą należy zawsze do prezydenta senatu.

§ 65.

Kierujący prezydent senatu ma poruczone kierownictwo służby wewnętrznej przy najwyższym trybunale wojskowym.

§ 66.

Kierujący prezydent senatu, prezydenci senatu i radcy są oficerami dla służby sprawiedliwości i będą mianowani przez Najjaśniejszego Pana.

§ 67.

Senaty obradują i rozstrzygają w następującym składzie:

1. jeżeli przewodniczy prezydent (§ 64., ustęp 3.): w składzie dwóch generałów lub pułkowników stanu żołnierskiego, jednego prezydenta senatu i trzech radców,

2. jeżeli przewodniczy prezydent senatu (§ 64., ustęp 4.): w składzie czterech radców.

§ 68.

Jeżeli senat chce w pewnej kwestyi prawnej odstąpić od poprzedniego orzeczenia senatu lub orzeczenia plenarnego, wówczas należy zasięgnąć co do spornego pytania prawnego orzeczenia pełnego zebrania.

Rozprawa i rozstrzygnięcie w pełnym zebraniu przychodzi do skutku przy współdziałaniu co najmniej dwóch trzecich części wszystkich prezydentów senatu i radców najwyższego trybunału wojskowego za przybraniem czterech generałów lub pułkowników stanu żołnierskiego, którzy przed rozprawą mają być zaprzysiężeni przez kierującego prezydenta senatu (§ 276.). Jeżeli senat, który zasięga orzeczenia takiego, jest złożony według § 67., punkt 2., wówczas odpada przybranie oficerów stanu żołnierskiego.

Rozprawa przed plenum odbywa się pod przewodnictwem prezydenta, a jeżeli nie mają brać w niej udziału oficerowie stanu żołnierskiego, pod przewodnictwem kierującego prezydenta senatu, na posiedzeniu niejawnem, do którego ma się przybrać prócz członków plenum i protokolanta tylko generalnego prokuratora wojskowego. Kierowanie rozprawą należy do prezydenta senatu.

Orzeczenie co do kwestyi prawnej zapada na podstawie pisemnego sprawozdania radcy, ustanowionego referentem, po poprzedniem wysłuchaniu pisemnych wniosków generalnego prokuratora wojskowego.

§ 69.

Po rozstrzygnięciu kwestyi prawnej na pełnem zebraniu ma senat, który rozstrzygnięcie to spowodował, orzec w sprawie samej, przyczem jest związany orzeczeniem plenarnem.

Senat orzekający powinien przeprowadzić poprzednio rozprawę z stronami, jeżeli rozprawa taka ma według ustawy niniejszej poprzedzić rozstrzygnięcie sprawy, albo ponowić rozprawę, jeżeli odbyła się ona już przedtem.

Przy wzywaniu interesowanych do rozprawy tej należy zawiadomić ich równocześnie o orzeczeniu plenarnem, które zapadło w kwestyi prawnej.

§ 70.

Przydzielenie prezydentów senatu i radców do senatów oraz wyznaczenie stałych zastępców w razie ich przeszkody zarządza z początkiem każdego roku administracyjnego na jego przeciąg prezydent najwyższego trybunału wojskowego po wysłuchaniu kierującego prezydenta senatu i prezydentów senatu.

Podział ten można tylko wtedy zmienić w ciągu roku administracyjnego, jeżeli okaże się to potrzebne z powodu przeciążenia pewnego senatu albo z powodu zmiany lub trwałej przeszkody poszczególnych członków trybunału.

§ 71.

Członkowie senatu i pełnego zebrania, należący do stanu żołnierskiego, muszą posiadać stopień wyższy aniżeli oskarżony; w braku osób, mających stopień taki, wyznacza Najjaśniejszy Pan osoby, które mają wstąpić w ich miejsce.

Komenderowanie członków senatu i pełnego zebrania, należących do stanu żołnierskiego, ma odbywać się według kolei, wyznaczonej z góry z początkiem każdego roku. Od kolei tej można odstąpić tylko z ważnych powodów.

§ 72.

Najwyższemu trybunałowi wojskowemu przydzieli się do sekretaryatu, dla służby konceptowej i protokolowania oficerów dla służby sprawiedliwości, a dla pełnienia służby kancelaryjnej odpowiedni personal kancelaryjny.

§ 73.

O ile ustawa niniejsza nie obejmuje w tym względzie postanowień, będzie tok czynności przy najwyższym trybunale wojskowym uregulowany instrukcją, zatwierdzoną przez Najjaśniejszego Pana.

D. Głosowanie sądów orzekających.

§ 74.

Przy rozstrzyganiu spraw karnych nie powinna liczba głosujących łącznie z przewodniczącym być ani większą ani mniejszą od tej, którą ustanowiono w niniejszej ustawie o postępowaniu karnem.

Przy naradach i głosowaniach niejawnych nie może być pod nieważnością nikt więcej obecny prócz sędziów głosujących i protokolanta.

Sposób głosowania poszczególnych sędziów i jego uzasadnienie mają być trzymane w tajemnicy. Naruszenie obowiązku tego podlega postanowieniom karnym o przekroczeniu nakazu zachowania milczenia (§ 263.).

§ 75.

W sądzie brygady i sądzie dywizyi oddaje głos swój najpierw kierujący rozprawą, a w najwyższym trybunale wojskowym referent. Następnie głosują inni sędziowie, i to niżsi stopniem (rangą) przed wyższymi. W najwyższym trybunale wojskowym oddają jednak członkowie, należący do stanu żołnierskiego, głos po oficerach dla służby sprawiedliwości.

Przewodniczący ma głosować na końcu: w najwyższym trybunale wojskowym głosuje on tylko wtedy, gdy głosy są między dwa zdania równo podzielone.

§ 76.

Pytanie, czy pewną okoliczność ma się uważać za udowodnioną, należy rozstrzygać nie według ustawowych reguł dowodzonych, lecz jedynie według swobodnego przekonania, opartego na sumiennem zbadaniu wszystkich środków dowodowych, przywiedzionych za i przeciw.

§ 77.

Gdzie ustawa nie postanawia wyraźnie czego innego, wymaga się do każdej uchwały bezwzględnej większości, to jest więcej niż połowy wszystkich głosów.

Jeżeli głosy są podzielono na więcej niż dwa różne zdania tak, iż żadne z nich nie ma za sobą wymaganej większości, wówczas dolicza się głosy dla obwinionego najniekorzystniejsze do głosów mniej niekorzystnych tak długo, dopóki nie okaże się bezwzględna większość głosów.

Jeżeli pod względem pytania, które z dwóch zdań jest dla obwinionego mniej niekorzystne, powstanie różnica zdań, należy nad tem głosować najprzód.

§ 78.

Różnice zdań co do przedmiotu, osnowy i porządku kolejnego pytań, które ma się postawić, rozstrzyga sąd orzekający.

Jeżeli zajdzie wątpliwość co do właściwości sądu albo konieczności uzupełnienia postępowania lub jeżeli wyłonią się inne pytania wstępne, wówczas musi się zawsze głosować nad tem najpierw.

Żaden sędzia nie może powstrzymać się od dalszego głosowania z powodu, iż pozostał w mniejszości przy głosowaniu nad pytaniem wstępnem.

§ 79.

Rozstrzygając przedmiot główny, należy zawsze odłączyć pytanie, czy oskarżony jest winien zarzuczonego mu czynu, od pytania co do kary i oddać przed niem pod głosowanie. Jeżeli oskarżony zostaje pod zarzutem kilku przestępstw, wówczas powinna co do każdego poszczególnego czynu zapaść odrębna uchwała, czy oskarżony jest winien czy nie winien.

Naradzanie się nad karą ogranicza się do tych przestępstw, których oskarżonego uznano winnym. Sędziom, którzy oskarżonego nie uznali winnym zarzuczonego mu przestępstwa, wolno na podstawie uchwały, zapadłej co do winy, głosować nad karą lub też wstrzymać się od głosowania. W ostatnim przypadku będą głosy ich liczone w ten sposób, jak gdyby przystąpili byli, do zdania dla oskarżonego najkorzystniejszego między zdaniami, wypowiedzianymi przez innych głosujących.

E. Język sądowy, protokolant, tłumacz.

§ 80.

1. Język w pisemnych stosunkach służbowych władz sprawiedliwości wspólnej siły zbrojnej z wła-

dzami i stronami cywilnymi stosuje się do przepisów, które obowiązują co do komunikowania się władz wojskowych z władzami i stronami cywilnymi.

2. Przesłuchania poza rozprawą główną lub rozprawą apelacyjną odbywają się z reguły w języku służbowym wojska wspólnego. Jeżeli osoba, która ma być przesłuchana, nie włada językiem służbowym, wówczas należy przesłuchać ją za przybraniem tłumacza (§ 82.) w jej języku.

Te same zasady obowiązują co do obwieszczeń ustnych, które odbywają się poza rozprawą główną lub apelacyjną.

3. Co do rozpraw głównych i apelacyjnych przed sądami brygady i sądami dywizji wojska wspólnego, oraz sądami korpusu majtków i sądami admirałskimi marynarki wojennej obowiązują postanowienia następujące:

a) Rozprawy odbywają się z reguły w języku służbowym wojska wspólnego.

Jeżeli oskarżony nie włada językiem służbowym, należy przeprowadzić rozprawę w jego języku, o ile język ten należy do języków krajowych w królestwach i krajach reprezentowanych w Radzie państwa i o ile przybranie oskarżyciela, obrońcy i członków sądu wojennego, którzy władają językiem tym, nie napotyka na znaczne trudności.

b) Jeżeli rozprawa ma się odbyć przeciw dwom lub więcej oskarżonym, którzy mówią rozmaitymi językami, wówczas należy przeprowadzić ją w języku służbowym.

c) Jeżeli oskarżony nie włada językiem rozprawy, wówczas należy przybrać do rozprawy tłumacza (§ 82.), a ogłoszony wyrok obwieścić oskarżonemu w jego języku.

4. Akt oskarżenia (wniosek na ukaranie), wyroki wszystkich instancji wraz z powodami oraz orzeczenia i postanowienia innego rodzaju wydaje się obwinionemu, który nie włada językiem służbowym wojska wspólnego, na wniosek w jego języku (punkt 3., a, ustęp 2.).

5. W wszystkich innych wypadkach używa się zresztą języka służbowego wojska wspólnego, zwłaszcza zaś jako wewnętrznego języka urzędowego i jako języka spisywania protokołów.

Przy przesłuchaniach i ogłoszeniach, uskutecznianych poza rozprawą główną lub rozprawą apelacyjną w innym języku a nie języku służbowym, należy spisać protokół nie tylko w języku służbowym lecz także w języku, którym odnośna osoba posługuje się.

Zeznania, składane przy rozprawie głównej lub apelacyjnej w innym języku a nie języku

służbowym, należy zamieścić w protokole lub jego załączniku także w języku, którym osoba odnośna posługuje się, jeżeli to okazuje się wskazane ze względu na doniosłość zeznania.

6. Co do języka, którego mają używać władze sprawiedliwości wspólnej siły zbrojnej, mające siedzibę w krajach świętej Korony węgierskiej, i co do języka, którego ma używać najwyższy trybunał wojskowy w sprawach karnych z tych krajów, rozstrzygają obowiązujące tam przepisy.

§ 81.

Do pełnienia służby protokolanta w sądach będzie się używać aspirantów wojskowej służby sprawiedliwości i urzędników wojskowej kancelarii sądowej, a przy rozprawach głównych także oficerów dla służby sprawiedliwości. Dopuszczalne jest również użycie innych oficerów i uzdatnionych podoficerów w charakterze protokolantów.

Przy rozprawach sądu najwyższego spisują protokół oficerowie dla służby sprawiedliwości.

Prokuratorom wojskowym i oficerom sądu przydzielili się stale protokolantów; przy śledztwie przeciw oficerom i osobom równorzędnym można im w razie potrzeby przydać na protokolantów oficerów stanu żołnierskiego.

Stali protokolanci mają przed rozpoczęciem służby złożyć przysięgę w sądzie, iż będą wiernie wypełniać obowiązki protokolanta i zachowywać tajemnicę.

Oficerowie i podoficerowie, komenderowani w poszczególnych wypadkach do sądu jako protokolanci, mają składać przysięgę w każdym wypadku z osobna. Zaprzysiężenie ich należy zanotować w odnośnych protokołach. Oficerowie dla służby sprawiedliwości, aspiranci wojskowej służby sprawiedliwości i urzędnicy wojskowej kancelarii sądowej, użyci w charakterze protokolantów, nie składają osobnej przysięgi.

§ 82.

Jeżeli ma się do czynienia z osobami, niewładającymi językiem, w którym czynność urzędowa ma być przedsięwzięta, wówczas należy przybrać tłumacza. Tłumacz może być zarazem protokolantem.

Przybranie tłumacza może być pominięte, jeżeli wszyscy interesowani władają językiem osoby, która ma być przesłuchana, co należy uwidocznić w protokole.

Także dokumenty, które nie są sporządzone w języku rozprawy, a przedstawiają się jako ważne dla sprawy karnej, należy dać przetłumaczyć przez zaprzysiężonych tłumaczy.

§ 83.

Do rozprawy z osobami głuchymi lub niemymi należy przybrać, jeżeli pisemne lub ustne porozumienie się z nimi nie jest możliwe. jednego lub kilku tłumaczy, przy których pomocy porozumienie się może w inny sposób przyjść do skutku.

§ 84.

Tłumacz, który ma być użyty w sądzie, powinien złożyć przysięgę, iż będzie tłumaczył wiernie i sumiennie.

Przed każdą czynnością urzędową należy mu przypomnieć złożoną przysięgę. Tłumacze, ustanowieni dorazowo, składają przysięgę w każdym wypadku z osobna.

Zaprzysiężenie lub przypomnienie złożonej przysięgi należy zanotować w odnośnych protokołach.

Służbę tłumacza może pełnić protokolant.

§ 85.

Postanowienia o wyborze, wyłączaniu i uchyleniu rzeczoznawców, o obowiązku przyjęcia powierzonego im urzędu oraz o ich karaniu (§§ 206. do 208.), mają analogiczne zastosowanie także do tłumaczy, używanych w sądach.

Wybór tłumaczy do czynności urzędowych prokuratorów należy do prokuratora wojskowego (oficera sądu).

Rozdział V.

Obwiniony i jego obrona.

§ 86.

Ten, na którego pada podejrzenie o czyn karygodny, może być uważany za obwinionego dopiero wtedy, gdy przeciw niemu zarządzone postępowanie badawcze albo wniesiono oskarżenie.

Po wniesieniu oskarżenia nazywa się obwiniony oskarżonym.

O ile jednak przepisy ustawy niniejszej, dotyczące się obwinionego, nie są ograniczone z natury swej do postępowania badawczego, stosują się one także do tego, przeciw któremu z powodu podejrzenia o czyn karygodny wniesiono doniesienie albo zarządzone dochodzenia urzędowe.

§ 87.

W wszystkich sprawach karnych może obwiniony po wniesieniu oskarżenia, przy rozprawie

głównej i w celu wywiedzenia środków prawnych przeciw wyrokowi korzystać z pomocy obrońcy.

Także przy rozprawach apelacyjnych przed sądem dywizyjnym i przy rozprawach nad zażaleniami nieważności przed najwyższym trybunałem wojskowym może oskarżony użyć pomocy obrońcy lub dać się przez niego zastąpić.

Co do obrony w postępowaniu przed wniesieniem oskarżenia obowiązują postanowienia § 102.

§ 88.

Jeżeli oskarżenie ma za przedmiot zbrodnię, która według wchodzącego w zastosowanie wymiaru kary jest zagrożona karą surowszą od kary na wolności aż do pięciu lat, wówczas należy wyznaczyć oskarżonemu obrońcę z urzędu do rozprawy głównej i rozprawy przed najwyższym trybunałem wojskowym o ile sam nie chce wybrać sobie obrońcy (§ 89.).

Prócz wypadku obrony obowiązkowej (ustęp 1.) należy wyznaczyć obrońcę z urzędu do rozprawy głównej i rozprawy w drugiej instancji także wbrew woli oskarżonego, jeżeli właściwy komendant, w postępowaniu przed najwyższym trybunałem wojskowym tegoż prezydent, albo kierujący rozprawą albo w toku rozprawy sąd orzekający uzna to za potrzebne albo jeżeli ustawowy zastępca małoletniego oskarżonego o to uprasza.

W wszystkich innych wypadkach należy ustanowić oskarżonemu obrońcę z urzędu do rozprawy głównej i rozprawy w drugiej instancji tylko na wyraźne jego żądanie.

§ 89.

Ustanowienie obrońcy z urzędu odpada, a względnie traci znaczenie, o ile przyszło już do skutku, jeżeli oskarżony wymieni obranego przez siebie obrońcę, odpowiadającego wymogom ustawowym, a obrońca ten przyjmie obronę, pod warunkiem, iż skutek zmiany w osobie obrońcy postępowanie karne nie dozna wstrzymania.

Z tem samem zastrzeżeniem wolno oskarżonemu ustanowić także w miejsce obranego już obrońcy innego odpowiedniego obrońcę. Jeżeli obrońca ten przyjmie obronę, wówczas gaśnie mandat obrońcy, poprzednio obranego.

Za małoletniego oskarżonego, który nie korzysta z prawa wybrania obrońcy, może wykonać prawo to jego ustawowy zastępca z tym samym

skutkiem, jak gdyby sam oskarżony był dokonał wyboru.

§ 90.

Obwinionego należy pouczyć o prawach, które przysługują mu pod względem obrony, przy oznajmianiu wniesionego oskarżenia, a w postępowaniu przed drugą instancją przy uwiadomieniu o terminie rozprawy.

Prośbę o ustanowienie obrońcy z urzędu ma wnieść oskarżony (jego ustawowy zastępca) w tych wypadkach, w których obrona nie jest obowiązkową, najpóźniej w dwóch dniach po powyższem oznajmieniu.

W wszystkich wypadkach, w których ustanawia się obrońcę z urzędu, należy w miarę możliwości uwzględnić życzenia oskarżonego (jego ustawowego zastępcy) co do osoby obrońcy, a w postępowaniu przed sądami dywizyjnymi i przed najwyższym trybunałem wojskowym ustanowić zawsze obrońcę prawniczo wykształconego, jeżeli oskarżony nie żąda wyraźnie przeciwnieństwa.

§ 91.

Obrońcami mogą być:

1. czynni oficerowie stanu żołnierskiego, a dla oficerów innych grup etatowych i urzędników wojskowych nadto także czynni oficerowie i urzędnicy wojskowi odnośnej grupy etatowej (gałęzi służbowej),
2. czynni oficerowie i aspiranci wojskowej służby sprawiedliwości,
3. adwokaci i nieczynni oficerowie dla służby sprawiedliwości, wciągnięci na listę obrońców wojskowych.

Obrońcy przed sądami liniowymi mogą przynależać także do obrony krajowej, pospolitego ruszenia lub żandarmeryi.

§ 92.

O wpisaniu osób, wymienionych w § 91., punkt 3., na listę obrońców wojskowych rozstrzyga Minister obrony krajowej w porozumieniu z Ministrem wojny.

Przy wpisaniu należy uwzględnić w pierwszym rzędzie takie osoby, które są lub były nieczynnymi oficerami dla służby sprawiedliwości albo innymi nieczynnymi oficerami lub osobami równorzędnymi. Uwzględnić należy także uzdatnienie językowe.

Wpisanie następuje w miarę potrzeby i uprawnia do przyjmowania obron przed sądami brygady i dywizyjnymi, znajdującymi się w obrębie mocy obowiązującej ustawy niniejszej, tudzież przed najwyższym trybunałem wojskowym.

§ 93.

Obrońcę, wpisanego na listę obrońców wojskowych, należy wykreślić z niej, jeżeli:

1. zrzeka się urzędu obrońcy przed sądami liniowymi,

2. został pozbawiony stopnia oficerskiego lub urzędniczego, który posiadał ewentualnie w sile zbrojnej lub żandarmeryi,

3. został wykreślony z listy adwokatów albo jeżeli zarządzono przeciw niemu czasowe zawieszenie w wykonywaniu adwokatury.

Wykreślenie z listy obrońców wojskowych może mieć miejsce:

1. jeżeli obrońca złożył stopień oficerski lub urzędniczy, który posiadał ewentualnie w sile zbrojnej lub żandarmeryi,

2. jeżeli jako obrońca w toku wojskowego postępowania karnego został ukarany przez sąd wojskowy z powodu ciężkiego wykroczenia porządkowego albo więcej razy z powodu wykroczeń porządkowych.

Wykreślenie zarządza Minister obrony krajowej w porozumieniu z Ministrem wojny. W przypadkach ustępu 2. należy przed orzeczeniem dać wpisanemu sposobność do oświadczenia się.

§ 94.

Osoby, wymienione w § 91., nie mogą w czasie toczącego się przeciw nim postępowania karnego wojskowego od chwili zarządzenia postępowania badawczego albo bezpośredniego wniesienia oskarżenia, tudzież w czasie wdrożonego przeciw nim śledztwa przez radę honorową lub postępowania komisjonalnego sprawować obronę przed sądami liniowymi.

To samo odnosi się do osób, wymienionych w § 91., punkt 3., przeciw którym wdrożono śledztwo w cywilnym sądzie karnym lub wniesiono wprost oskarżenie, oraz do adwokatów, przeciw którym właściwa władza dyscyplinarna orzekła zawieszenie w wykonywaniu adwokatury.

§ 95.

Wykluczonym jest od obrony:

1. kto sprawuje czynności prokuratora wojskowego (obrony krajowej) albo oficera sądu, kto w tej samej sprawie karnej wykonywał czynności sędziowskie albo jest do nich powołany, albo występował jako właściwy komendant,

2. kto ma być słuchany przy rozprawie jako świadek lub znawca,

3. kto nie ukończył jeszcze 24. roku życia.

Obrany lub z urzędu wyznaczony obrońca nie może występować dalej w tym charakterze, gdy odpadną wymogi uzdatnienia na urząd obrońcy, podane w § 91.

§ 96.

Nie można z urzędu ustanowić obrońcą:

pokrzywdzonego, małżonka lub narzeczonego osoby pokrzywdzonej, oraz tego, kto z pokrzywdzonym, z jednym z sędziów, z oskarżycielem lub z właściwym komendantem jest spokrewniony lub spowinowacony w linii wstępnej lub zstępnej albo w linii bocznej aż do stopnia dzieci rodzeństwa albo pozostaje względem jednej z wymienionych osób w stosunku opieki, kurateli, wychowywania lub adopcji.

§ 97.

Obroncy, wymienieni w § 91., punkt 1., nie mogą mieć stopnia niższego aniżeli oskarżony, a zarówno ci obrońcy jak i obrońcy, o których mowa w § 91., punkt 2., nie mogą być stopniem (rangą) wyżsi od przewodniczącego sądu orzekającego. To ostatnie ograniczenie odnosi się także do innych obrońców, jeżeli występują przy rozprawie w mundurze wojskowym.

§ 98.

Jeżeli oskarżenie ma za przedmiot naruszenie subordynacji albo jeżeli tłumaczenie się oskarżonego polega na tem, iż został spowodowany do czynu karygodnego przez przeciwne przepisom zachowanie się przełożonego, wówczas nie może obrońca, ustanowiony z urzędu, pozostawać w stosunku podwładnego względem tego, przeciw któremu popełnione zostało naruszenie subordynacji albo skierowane jest zeznanie obwinionego.

§ 99.

Obrońcę z urzędu ustanawia zawsze sąd, a w najwyższym trybunale wojskowym prezydent po wysłuchaniu kierującego prezydenta senatu.

Kto w myśl § 91. ma prawo sprawowania obrony przed sądami liniowymi, jest obowiązany do przyjęcia obrony, wyznaczonej mu z urzędu w miejscu jego zamieszkania, o ile nie poda dostatecznych powodów odmowy. O doniosłości przedstawionych powodów rozstrzyga władza, powołana do ustanowienia obrońcy.

Czynni wojskowi potrzebują do objęcia obrony zezwolenia komendy przełożonej, którego można odmówić tylko z powodu niezbędności w służbie.

§ 100.

Oskarżonemu nie wolno przybierać sobie więcej aniżeli jednego obrońcę.

Każdy z kilku równocześnie oskarżonych może obrać sobie własnego obrońcę.

W zasadzie ustanawia się z urzędu dla kilku równocześnie oskarżonych wspólnego obrońcę. Tylko wtedy, gdy okaże się sprzeczność interesów, należy na wniosek jednego z oskarżonych lub obrońcy albo z urzędu postarać się o oddzielne zastępstwo.

§ 101.

Oskarżony może nawet, gdy jest aresztowany, porozumiewać się z obrońcą w nieobecności osób trzecich i znosić się z nim bez kontroli także pisemnie.

Oskarżony i jego obrońca mają prawo przeglądania pod nadzorem aktów z wyjątkiem protokołów narady i brania z nich odpisów.

Obrońca może działać w interesie oskarżonego, nie potrzebując osobnego pełnomocnictwa do przedsięwzięcia poszczególnych czynności procesowych. Do założenia zwyczajnych środków prawnych oraz do postanowienia wniosku na wznowienie postępowania karnego potrzebuje on zezwolenia skazanego. Obrońca może wnieść przedstawienie w podaniu lub ustnie.

§ 102.

Także w postępowaniu przed wniesieniem oskarżenia może obwiniony obrać sobie obrońcę z liczby dopuszczonych obrońców (§ 91.) i wymienić go sądowi. Obrońca ten ma prawo stawiać wnioski na przedsięwzięcie poszczególnych czynności badawczych, współdziałać przy czynnościach urzędowych, wymienionych w §§ 194., ustęp 2., 203, i 230., i porozumiewać się w tym celu z obwinionym, i to jeżeli obwiniony jest aresztowany, w obecności organu, prowadzącego badanie, lub jego zastępcy. O ile to da się pogodzić z celem postępowania, należy zezwolić obwinionemu i jego obrońcy także na przegląd wszystkich aktów albo ich części.

§ 103.

Obrońca, ustanowiony przez sąd pierwszej instancji, nie jest obowiązany, wyjąwszy wypadek ponownego ustanowienia, do współdziałania przy rozprawie, wyznaczonej przez sąd wyższej instancji wskutek odwołania lub zażalenia nieważności, ma jednak obowiązek wspierania oskarżonego przy wnoszeniu środków prawnych.

Rozdział VI.

Pokrzywdzony i oskarżyciel prywatny.

§ 104.

Pokrzywdzonym jest ten, którego prawo zostało przez czyn karygodny innej osoby bezpośrednio naruszone lub zagrożone.

Oskarżycielem prywatnym jest ten, kto przy czynach karygodnych, które według prawa karnego wolno ścigać tylko na żądanie interesowanego, jest uprawniony do żądania takiego i żądanie to postawił.

§ 105.

Aż do chwili, w której sąd orzekający pierwszej instancji odchodzi dla wydania wyroku, wolno oskarżycielowi prywatnemu odstąpić od żądania ścigania karnego.

§ 106.

Przeciw odmówieniu ścigania karnego przez właściwego komendanta (§§ 138. i 240., ustęp 2.) oraz przeciw zastanowieniu postępowaniu badawczego przez sąd (§ 240., ustęp 1.) przysługuje pokrzywdzonemu i oskarżycielowi prywatnemu prawo zażalenia w ośmiu dniach, licząc od zawiadomienia, a w razie, jeżeli zawiadomienie nie miało miejsca, w ciągu trzech miesięcy po odmówieniu ścigania lub zastanowieniu postępowania.

Zażalenie przeciw odmówieniu ścigania karnego w sprawie karnej, przekazanej do osądzenia sądom brygady, idzie przed właściwego komendanta, będącego najbliższym przełożonym, a w innych wypadkach przed najwyższy trybunał wojskowy, do którego należy także rozstrzyganie o zażaleniu przeciw zastanowieniu postępowania badawczego przez sąd.

Zażalenie musi obejmować okoliczności, które mają uzasadnić wdrożenie kroków karnych, oraz środki dowodowe.

Na zażalenie należy przesłuchać obwinionego albo zażądać od niego oświadczenia się.

§ 107.

Jeżeli przełożony komendant lub najwyższy trybunał wojskowy uznają zażalenie za uzasadnione, wówczas postanawiają, iż postępowanie karne przeciw obwinionemu ma mieć miejsce. Właściwy komendant ma na podstawie zarządzenia tego spowodować wdrożenie lub dalsze prowadzenie postępowania badawczego albo wniesienie oskarżenia.

W przeciwnym razie należy zawiadomić żalącego się o rozstrzygnięciu przełożonego komendanta (najwyższego trybunału wojskowego) z podaniem powodów.

§ 108.

Wszystkie prawa, przysługujące według ustawy niniejszej pokrzywdzonemu i oskarżycielowi prywatnemu, mogą wykonywać za nich także ich zastępcy ustawowi.

Pokrzywdzony i oskarżyciel prywatny oraz ich zastępcy ustawowi mogą wykonywać prawa swe przy sądowych czynnościach badawczych i przy rozprawach sądowych albo osobiście albo za pośrednictwem pełnomocnika, posiadającego uzdatnienie do urzędu obrońcy przed sądami wspólnej siły zbrojnej.

Rozdział VII.

Wylączenie i uchylanie osób sądowych. Wylączenie oskarżyciela i właściwego komendanta.

§ 109.

Każdy sędzia wojskowy, każda inna osoba, powołana do funkcji sędziowskich, i każdy protokolant sądowy jest wyłączony od współdziałania przy czynnościach lub orzeczeniach sądowych w obu instancjach.

1. jeżeli sam jest osobą pokrzywdzoną lub tą, przeciw której popełniono czyn karygodny,

2. jeżeli osoba obwiniona lub pokrzywdzona jest z nim zaręczona albo jest lub była złączona z nim związkiem małżeńskim,

3. jeżeli obwiniony, pokrzywdzony, właściwy komendant, oskarżyciel, oskarżyciel prywatny lub obrońca są z nim spokrewnieni lub spowinowaceni w linii wstępnej lub zstępnej albo są jego krewnymi w stopniu dzieci rodzeństwa albo jeszcze bliżej z nim spokrewnieni lub w takimże stopniu spowinowaceni,

4. jeżeli względem jednej z osób, wymienionych w punkcie 3., pozostaje lub pozostawał w stosunku opieki, kurateli, wychowywania lub adopcyi.

Powód wylączenia, uzasadniony przez powinowactwo, nie gaśnie nawet wtedy, gdy małżeństwo, które stanowiło podstawę powinowactwa, nie istnieje już.

§ 110.

Wylączonym jest dalej w obu instancjach od współdziałania jako sędzia wojskowy, od pełnienia funkcji sędziowskich i od występowania przed sądem w charakterze protokolanta, kto

1. poza obrębem swych czynności służbowych był świadkiem czynu karygodnego, o który chodzi,

albo w sprawie tej był słuchany jako świadek lub znawca, o ile zeznanie to nie obejmuje jedynie przedstawienia okoliczności, które służbowo doszły do jego wiedzy,

2. współdziałał w sprawie tej jako właściwy komendant, donoszący, obrońca lub oskarżyciel albo wygotował doniesienie karne (§ 130., ustęp 1.).

Od współdziałania i orzekania na rozprawie głównej przed sądami dywizyi jest wyłączony, kto w sprawie tej był czynny jako sędzia śledczy.

Jeżeli rozprawa główna przed sądem dywizyi ma być powtórzona wskutek środka prawnego, wówczas są wyłączeni od nowej rozprawy głównej ci sędziowie, którzy mieli udział w pierwszej.

§ 111.

Sędziowie wojskowi i powołane do funkcji sędziowskich osoby stanu żołnierskiego są wyłączone w instancji wyższej:

1. od orzekania o środkach prawnych przeciw wyrokom oraz o zażaleniach przeciw postanowieniom i uchwałom, w których wydaniu brali sami udział w instancji niższej,

2. od orzekania w tych wszystkich sprawach karnych, w których byli czynni jako sędziowie śledczy,

3. od referatu, przewodnictwa i kierowania rozprawą w sprawach karnych, w których w sądzie niższym występowała w charakterze sędziego śledczego lub kierującego rozprawą albo przewodniczącego osoba, pozostająca względem nich w jednym z stosunków. określonych w § 109., punkty 3. i 4.

§ 112.

Od występowania w charakterze oskarżyciela są wyłączone osoby, wymieniono w § 109., punkt 1., oraz te, względem których obwiniony lub jego obrońca albo pokrzywdzony pozostaje w jednym z stosunków, określonych w § 109., punkt 2. do 4., jak również osoby, które poza swymi czynnościami służbowymi były świadkami odnośnego czynu karygodnego albo zostały przesłuchane w sprawie jako świadkowie lub znawcy, o ile zeznanie ich nie obejmuje jedynie przedstawienia okoliczności, które służbowo doszły do ich wiadomości, wreszcie te, które występowały w tej samej sprawie karnej jako obrońcy lub sędziowie.

§ 113.

Sędzia wojskowy i każda osoba, powołana do czynności sędziowskich lub prokuratorskich, jest

obowiązana donieść bezzwłocznie o stosunku, stanowiącym powód wyłączenia, tej władzy służbowej, która ma wydać zarządzenie w celu zastąpienia wyłączonego.

Wyłączony protokolant ma uczynić doniesienie to u sędziego śledczego lub kierującego rozprawą, u którego ma spisywać protokół

§ 114.

Sędzia wojskowy i protokolant sądowy oraz każda osoba, powołana do czynności sędziowskich, ma począwszy od chwili, w której dowiedziała się o przyczynie wyłączającej, wstrzymać się pod nieważnością od wszystkich czynności sądowych. Tylko gdy zwłoka grozi niebezpieczeństwem, a nie można zaraz wyznaczyć odpowiedniego zastępcy, ma osoba wyłączona przedsięwziąć sama czynności urzędowe niezbędnie potrzebne, wyjąwszy, gdyby należało wystąpić przeciw osobom, pozostającym względem niej w jednym z stosunków, określonych w § 109., punkty 2. i 3.

Przeciw urzędowaniu funkcjonariusza prokuratorского, wyłączonego w myśl ustawy, który po winien był wskutek tego wstrzymać się od działania, wolno obwinionemu wnieść zażalenie, które jednak nie może spowodować wstrzymania postępowania.

O zażaleniu orzeka właściwy komendant, a w postępowaniu przed najwyższym trybunałem wojskowym Minister wojny.

§ 115.

Oskarżyciel i obwiniony mogą zarówno w toku postępowania badawczego jak i przy rozprawie przed sądem orzekającym pierwszej i drugiej instancji uchylić sędziego albo protokolanta sądowego dla jednej z ustawowych przyczyn wyłączenia, wymienionych w §§ 109. do 111., a także wtedy, gdy mogą podać i wykazać inne przyczyny, które są zdolne podać w wątpliwość zupełne nieuprzedzenie osoby, która ma być uchylona.

§ 116.

Prośbę, obejmującą uchylenie, należy wnieść do sądu, do którego osoba uchylona należy, i to jeżeli uchylenie następuje poza rozprawą sądu orzekającego, w sposób, podany w § 324.

Uchylenie członka albo protokolanta sądu orzekającego może być wykonane tylko bezpośrednio przed rozprawą lub w toku rozprawy, i to z powodu obawy uprzedzenia w pierwszej instancji tylko aż do odczytania aktu oskarżenia, przed sądami bry-

gady aż do wyvodu oskarżenia, a w drugiej instancji tylko aż do rozpoczęcia się sprawozdania.

W prośbie o uchylenie musi się podać dokładnie powody uchylenia i uprawdopodobnić je w miarę możliwości.

Uchylony ma oświadczyć się co do powodów uchylenia.

§ 117.

O dopuszczalności uchylenia sędziego śledczego rozstrzyga kierownik sądu, jeżeli zaś wniosek pochodzi od oskarżyciela, a kierownik sądu nie przystępuje do niego, sąd wyższej instancji. Jeżeli sam kierownik sądu prowadzi śledztwo, wówczas należy orzeczenie w każdym wypadku do sądu wyższej instancji.

O uchyleniu protokolanta rozstrzyga w postępowaniu badawczym kierownik sądu.

§ 118.

W razie uchylenia członka sądu orzekającego albo jego protokolanta rozstrzyga sam sąd orzekający.

Jeżeli prośbę o uchylenie wniesiono za późno albo jeżeli nie podano i nie uprawdopodobniono w niej powodu uchylenia, wówczas ma sąd odrzucić ją jako niedopuszczalną. Prośbę można odrzucić także wtedy, jeżeli sąd jest jednomyślnie zdania, iż wniesiono ją oczywiście tylko w zamiarze przewłoki postępowania.

Nie potrzeba orzeczenia, jeżeli uchylony uważa prośbę o uchylenie za uzasadnioną.

§ 119.

Właściwy komendant, przeciw któremu zachodzi jeden z powodów wyłączenia, wymienionych w § 112., albo który z ważnych przyczyn uważa się za uprzedzonego w sprawie, ma zwrócić się do najwyższego trybunału wojskowego względem delegowania innego komendanta.

Rozdział VIII.

Orzeczenia i postanowienia w postępowaniu karnem oraz ich oznajmianie. Przegląd aktów.

§ 120.

Orzeczenia i postanowienia, którymi odrzuca się wniosek albo które można zacząć środkiem prawnym, należy zaopatrzyć w powody.

Orzeczenia i postanowienia oznajmia się albo przez ustne ogłoszenie albo przez doręczenie w oryginalne lub uwierzytelnionym odpisie.

§. 121.

Ustne ogłoszenie musi się uwidocznic w aktach.

Dla czynnych szeregowców i gazystów, niezaliczonych do pewnej klasy rangi, jest ustne ogłoszenie regułą. W danych okolicznościach może ono nastąpić na prośbę także przez bezpośrednio przelożoną komendę osoby, która ma być zawiadomiona.

Na żądanie należy wydać temu, któremu ogłoszono ustnie orzeczenie lub postanowienie, uwierzytelniony jego odpis.

Prokuratorowi wojskowemu (oficerowi sądu) i generalnemu prokuratorowi wojskowemu doręcza się orzeczenia i postanowienia sądowe z reguły przez przesłanie oryginalnego konceptu. Umieszczają oni tam potwierdzenie przeglądu z podaniem daty. Na żądanie należy im wydać uwierzytelniony odpis.

§ 122.

Orzeczenia i postanowienia doręcza się czynnym osobom wojskowym za pośrednictwem ich bezpośrednio przelożonej komendy.

Innym osobom, które w danym razie podlegają sądownictwu karnemu liniowemu, doręcza się je albo bezpośrednio przez władze wojskowe albo za pośrednictwem władz lub organów, powołanych do doręczania postanowień sądów karnych cywilnych.

Celem uskutecznienia doręczeń dla innych osób prócz wymienionych w ustępach poprzedzających mają sądy, władze i organa wspólnej siły zbrojnej udać się do władz i organów, powołanych do doręczania postanowień sądów karnych cywilnych.

Władze i organa cywilne uskuteczniają doręczenia te według obowiązujących dla nich przepisów.

§ 123.

Pokrzywdzonemu i oskarżycielowi prywatnemu ma sąd zezwolić na przegląd aktów karnosądowych w toku postępowania badawczego, jeżeli nie sprzeciwiają się temu szczególne względy. Ponadto powinien sąd zezwolić im na przeglądanie aktów karnosądowych albo na wydanie ich odpisów, jeżeli wykazują wiarygodnie, iż jest im to potrzebne do

wyvodu roszczonego wynagrodzenia albo w celu żądania wznowienia albo z innych powodów.

Pozostawia się ocenieniu sądu, o ile prócz wypadków, wymienionych w niniejszej ustawie o postępowaniu karnem, należy zezwolić także innym osobom na przegląd aktów albo wydanie odpisów.

W najwyższym trybunale wojskowym udziela kierujący prezydent senatu zezwolenia, wspomnianego w ustępach poprzedzających.

Rozdział IX.

Terminy i usprawiedliwienie ich zaniedbania.

§ 124.

Do terminów, wyznaczonych na dnie, nie należy wliczać tego dnia, w którym miało miejsce postanowienie, działanie lub zdarzenie, uzasadniające początek terminu.

Termin, wyznaczony na tygodnie lub miesiące, kończy się z upływem tego dnia ostatniego tygodnia lub miesiąca, który nazwą swą lub liczbą odpowiada dniowi rozpoczęcia się terminu; jeżeli w ostatnim miesiącu niema takiego dnia, wówczas kończy się termin z upływem ostatniego dnia tego miesiąca.

Niedziele i dni świąteczne wlicza się do terminów.

§ 125.

W razie zaniedbania terminu do zgłoszenia środka prawnego może władza, powołana do rozstrzygnięcia środka tego, zezwolić na przywrócenie do stanu pierwotnego, jeżeli żądający przywrócenia udowodni, iż nie mógł dotrzymać terminu wskutek służby wojskowej lub nieuchronnej przeszkody, nie spowodowanej swem zawinieniem.

Przeszkodę nieuchronną należy przyjąć także wtedy, gdy żądający przywrócenia bez swej winy nie dotrzymał wiadomości o doręczeniu.

Przeszkodę, spowodowaną służbą wojskową, należy wykazać poświadczeniem służbowym.

§ 126.

Prośbę o usprawiedliwienie zaniedbania terminu należy wnieść najdalej w trzech dniach po ustaniu przeszkody do tej władzy, gdzie należało zgłosić środek prawny, z wymienieniem przyczyn zaniedbania i okoliczności, usprawiedliwiających je.

Z prośbą należy połączyć zgłoszenie zaniedbanego środka prawnego.

§ 127.

Władza, powołana do rozstrzygnięcia środka prawnego, orzeka w razie dozwoleń przywrócenia terminu, zaraz także w sprawie samej.

Prośba o przywrócenie terminu nie wstrzymuje wykonania, dopóki przywrócenia nie dozwolono. Odroczenie wykonania może być jednak zarządzone, i to jeżeli chodzi o wyrok karny, przez właściwego komendanta, zresztą zaś przez tę władzę, gdzie należało zgłosić środek prawny, a w każdym wypadku także przez władzę, powołaną do rozstrzygnięcia środka prawnego.

Rozdział X.

Przygotowanie i przeprowadzenie postępowania badawczego.

§ 128.

Każdy, kto dowie się o czynie karygodnym, należącym do kompetencji sądów liniowych i ścigającym z urzędu, ma prawo donieść o nim.

Prawo karne wojskowe i wojskowe przepisy służbowe postanawiają, o ile osoby wojskowe są obowiązane do donoszenia o czynach karygodnych.

Czynne osoby wojskowe mają wносить doniesienia takie z reguły w drodze służbowej.

Co do wnoszenia doniesień przez inne osoby, prócz wymienionych w ustępie poprzedzającym, obowiązują postanowienia procedury karnej cywilnej; obowiązek przyjęcia doniesienia ma jednak także przelożona komenda podejrzanego, każda władza miejscowa liniowa lub obrony krajowej, właściwy komendant, każdy prokurator i oficer sądu wojska wspólnego i obrony krajowej i każdy sąd wojskowy.

Z powodu doniesienia ustnego należy z reguły spisać protokół.

§ 129.

Żądanie ścigania karnosądowego z powodu czynów karygodnych, które wolno ścigać tylko na żądanie uprawnionego, ma tenże wniesić, jeżeli jest czynną osobą wojskową, w drodze służbowej, a w innych wypadkach do jednej z władz wojskowych, wymienionych w § 128., ustęp 4., na piśmie lub ustnie.

§ 128., ustęp ostatni, ma zastosowanie.

§ 130.

Przełożona komenda ma z powodu czynu karygodnego osoby podwładnej, podlegającej ściganiu przed sądem liniowym, o którym doniesiono jej lub który w inny sposób doszedł do jej wiadomości, spowodować natychmiast ustalenia i zarządzenia, niezbędne dla wyjaśnienia stanu rzeczy, oraz zabezpieczenia dowodów i osoby sprawcy, wygotować następnie dokładne doniesienie karne z przedstawieniem stwierdzonego stanu rzeczy, poszlaków i środków dowodowych i przedłożyć je niezwłocznie właściwemu komendantowi.

Te same obowiązki ma władza miejscowa, znajdująca się najbliżej miejsca czynu lub miejsca pobytu podejrzanego, która dowiedziała się o czynie karygodnym, podlegającym ściganiu przed sądem liniowym, jeżeli przelożona komenda podejrzanego nie może wkroczyć na czasie z powodu oddalenia miejscowego albo jeżeli podejrzanym nie podlega w ogóle pewnej komendzie wojskowej.

W wszystkich innych wypadkach mają władze miejscowe podobnie jak sądy liniowe oraz prokuratorzy wojskowi (oficerowie sądu) przesłać niezwłocznie doniesienie właściwemu komendantowi.

Wszystkie komendy, władze i organa, wymienione w ustępach poprzedzających, powinny także po przedłożeniu doniesienia aż do rozstrzygnięcia właściwego komendanta przedsiębrać ustalenia i zarządzenia przygotowawcze, które nie znoszą zwłoki, a służą do wyjaśnienia sprawy lub niezmienionego utrzymania śladów czynu karygodnego i środków dowodowych albo też mają zapobiedz ucieczce sprawcy.

Mają one donieść bezzwłocznie właściwemu komendantowi o powyższych zarządzeniach i ich wyniku.

§ 131.

Jeżeli przy ustaleniach przygotowawczych, wspomnianych w § 130., okaże się nagląca potrzeba przesłuchania świadka pod przysięgą albo dokonania oględzin, zatrzymania przedmiotów, rewizji domu lub osoby, wówczas ma przelożona komenda albo władza miejscowa albo prokurator wojskowy (oficer sądu) zwrócić się względem przedsięwzięcia czynności takich do najbliższego sądu wojskowego, albo jeżeli nie można na czasie uzyskać jego interwencji lub jeżeli czynność urzędowa nie może być przedsięwzięta przez sąd taki w myśl § 132. ustawy niniejszej albo § 132. ustawy o postępowaniu karnem wojskowym dla obrony krajowej, do najbliższego sądu karnego cywilnego.

Jeżeli nie można uzyskać natychmiastowego wkroczenia sądu, a zwłoka grozi niebezpieczeństwem,

wówczas musi przełożona komenda albo władza miejscowa albo prokurator wojskowy (oficer sądu) przedsięwziąć oględziny albo zatrzymanie przedmiotów, z wyjątkiem wypadków § 227., ustęp 1. do 3., tudzież rewizję domu lub osoby albo bezpośrednio albo za pośrednictwem komendy (władzy miejscowej, prokuratora, oficera sądu) wojska wspólnego lub obrony krajowej, wezwanej o wykonanie czynności tej i znajdującej się bliżej miejsca wykonania, o ile jest to dopuszczalne w myśl § 132. ustawy niniejszej, względnie § 132. ustawy o postępowaniu karnem wojskowym dla obrony krajowej. Wezwanie o przedsięwzięcie takich niedających się odroczyć czynności urzędowych można wy stosować także do władz i organów policyjnych oraz do innych władz i organów bezpieczeństwa.

Przy przedsięwzięciu oględzin, zatrzymania przedmiotów oraz rewizji domu lub osoby mają komendy (władze miejscowe) zachować, o ile to jest możliwe, istotne formalności, przepisane dla aktów sądowych tego rodzaju, i spisywać protokoły tylko wtedy, gdy wymaga tego dokładne ustalenie okoliczności ważnych. Prokuratora wojskowego i oficera sądu obowiązuje pod tym względem § 142., ustęp 3. Spisane protokoły należy przesłać zaraz przy wykazaniu nieodwłocznej nagłości podjętej czynności urzędowej właściwemu komendantowi, który w razie zarządzenia postępowania badawczego spowoduje udzielenie aktów tych właściwemu sądowi śledczemu. Sąd ma zbadać formę i dokładność protokołów, zarządzić w razie potrzeby powtórzenie lub uzupełnienie czynności badawczej i wydać uchwałę co do utrzymania lub uchylenia zatrzymania przedmiotów.

§ 132.

Sądy i komendy (władzy miejscowe, prokuratorowie wojskowi, oficerowie sądu) wojska wspólnego mogą poza budynkami wojskowymi albo budynkami i ubikacyami, zajętymi przez wojsko wspólne (obóz, strzelnica, okręty wojenne itd.), przeprowadzać przymusowo oględziny i podejmować zatrzymanie przedmiotów albo rewizję domu lub osoby tylko względem osób, podlegających sądownictwu karnemu liniowemu lub obrony krajowej, względem tych ostatnich tylko za zgodą właściwego sądu obrony krajowej albo jeżeli zwłoka grozi niebezpieczeństwem. Przed wymienione na wstępie władze nie wolno dalej doprowadzać przymusowo rzeczoznawców, którzy podlegają sądownictwu karnemu cywilnemu, a do zeznań można zmusić ich tylko przed sądem.

Świadków, podlegających sądownictwu karnemu cywilnemu, nie wolno doprowadzać przymusowo przed wojskowe komendy i władze miej-

scowe, ani też zmuszać do zeznań przed władzami tymi lub przed prokuratorem wojskowym albo oficerem sądu.

§ 133.

Jeżeli sąd lub komenda obrony krajowej, sąd karny cywilny albo inna władza cywilna (inny organ cywilny) otrzyma wiadomość o czynie karygodnym, który podlega ukaraniu przed sądem liniowym, a nie ma być ścigany tylko na żądanie uprawnionego, wówczas powinny władze te uczynić doniesienie do przełożonej komendy podejrzanego albo do najbliższej władzy miejscowej lub najbliższego sądu wojska wspólnego. Mają one przedsięwziąć także dochodzenia i zarządzenia, należące do ich zakresu działania, które są potrzebne dla wyjaśnienia sprawy lub zabezpieczenia dowodów i osoby podejrzanego, a nie znoszą zwłoki. W ten sam sposób mają postępować sądy, komendy i organa obrony krajowej co do czynów karygodnych, które mogą być ścigane tylko na żądanie uprawnionego, jeżeli wniesiono do nich żądanie takie.

Sądy, komendy i organa obrony krajowej oraz sądy karne cywilne, władze i organa policyjne tudzież inne władze i organa bezpieczeństwa mają uczynić zadość wezwaniom, wystosowanym do nich w myśl § 131., bez względu na to, czy czynność urzędowa ma być przedsięwzięta względem osoby, podlegającej sądownictwu karnemu obrony krajowej albo sądownictwu karnemu cywilnemu lub sądownictwu karnemu liniowemu, jeżeli żądana czynność należy do ich zakresu działania i jest dopuszczalna według obowiązujących dla nich przepisów.

Sądy karne obrony krajowej i sądy karne cywilne mają na żądanie przesłuchiwać także świadków pod przysięgą za przybraniem osób, uprawnionych do obecności (§ 194.).

Władze i organa obrony krajowej oraz władze i organa cywilne należy wzywać o przedsięwzięcie czynności urzędowych, do których są upoważnione sądy (komendy, organa) wojska wspólnego, tylko wtedy, jeżeli w miejscu, gdzie czynność urzędowa ma być przedsięwzięta, albo w bezpośredniej jego bliskości niema sądu liniowego ani innej komendy lub organu wojska wspólnego, które byłyby uprawnione do czynności urzędowej.

Pod warunkami, wspomnianymi na końcu ustępu drugiego, mogą sądy, komendy i organa obrony krajowej, sądy karne cywilne, władze i organa policyjne oraz inne władze i organa bezpieczeństwa przedsięwziąć w sprawach karnych, podlegających sądownictwu liniowemu, oględziny, zatrzymanie przedmiotów i rewizję domu lub osoby względem osób, podlegających sądownictwu karnemu liniowemu, nawet bez wezwania w tych wypadkach, gdy zwłoka grozi niebezpieczeństwem.

a sąd lub inna komenda, względnie inny organ wojska wspólnego, które są upoważnione do czynności urzędowej, nie mogą na czasie wkroczyć.

§ 134.

Dochodzenie czynów karygodnych, których sprawca jest nieznany, lecz podlega oczywiście sądownictwu karnemu liniowemu, oraz czynów karygodnych, które popełnił sprawca nieznany, niepodlegający oczywiście sądownictwu karnemu obrony krajowej ani sądownictwu karnemu cywilnemu, w budynku wojskowym lub zajęтым przez wojsko wspólne albo takiejże ubikacji, należy do komend i komendantów, posiadających prawo ścigania karnego, którym domniemany sprawca podlega albo pod których rozkazami budynki lub ubikacje pozostają:

W dochodzeniach tych przysługują prokuratorowi wojskowemu i oficerowi sądu te same prawa, co przy prowadzeniu postępowania badawczego (§§ 141. i 142.).

Zresztą mają analogiczne zastosowanie postanowienia rozdziału XXV.

§ 135.

Jeżeli czynna osoba, należąca do wojska wspólnego, umarła śmiercią nienaturalną albo jeżeli znaleziono zwłoki nieznaney osoby, należącej do wojska wspólnego, wówczas winny władze policyjne i inne władze bezpieczeństwa niezależnie od dalszych obowiązków je przepisów uczynić zaraz doniesienie najbliższemu sądowi lub najbliższej władzy miejscowej wojska wspólnego.

§ 136.

Przy wypadkach śmierci osób cywilnych są władze cywilne obowiązane do doniesienia najbliższemu sądowi lub najbliższej władzy miejscowej wojska wspólnego:

1. jeżeli śmierć została oczywiście spowodowana czynem karygodnym osoby, podlegającej sądownictwu karnemu liniowemu, albo

2. jeżeli istnieją chociażby tylko poszlaki, iż osoba taka miała udział w zejściu śmiertelnem w sposób karygodny.

W pierwszym przypadku należy pozostawić zbadanie stanu rzeczy, a zwłaszcza oględziny sądowe i otwarcie zwłok sądowi liniowemu, jeżeli sąd ten może wkroczyć na czasie; sąd liniowy może jednak wezwać o przedsięwzięcie czynności tych także sąd obrony krajowej lub sąd karny cywilny, położony bliżej miejsca dochodzeń.

W drugim wypadku należy zbadanie stanu rzeczy do władz cywilnych. Sądowi liniowemu należy jednak w miarę możności dać sposobność wysłania sędziego śledczego i rzeczoznawców celem

wzięcia udziału w oględzinach zwłok i ich otwarciu oraz w oględzinach miejsca. Także właściwy komendant może wydelegować do tych czynności urzędowych prokuratora wojskowego lub oficera sądu.

W ten sam sposób mają postępować władze liniowe, jeżeli okaże się, iż do śmierci czynnej osoby, należącej do wojska wspólnego, przyczyniła się w sposób karygodny osoba, podlegająca sądownictwu karnemu obrony krajowej lub sądownictwu karnemu cywilnemu, a władze obrony krajowej, jeżeli okazuje się, iż do śmierci czynnej osoby z obrony krajowej przyczyniła się w sposób karygodny osoba, podlegająca sądownictwu karnemu liniowemu.

§ 137.

Gdy właściwy komendant otrzymał wiadomość, iż zachodzi podejrzenie popełnienia przez osobę, podlegającą jego kompetencji, czynu karygodnego, który ma być ścigany z urzędu przed sądem liniowym, albo gdy co do czynów karygodnych, które mogą być ścigane tylko na żądanie uprawnionego, doszło do niego żądanie ścigania karnego osoby takiej, wówczas wydaje on prokuratorowi wojskowemu lub oficerowi sądu pisemny rozkaz wdrożenia postępowania badawczego.

W rozkazie należy wymienić osobę, przeciw której, i czyn, z powodu którego wdraża się postępowanie badawcze.

Jeżeli zachodzi wątpliwość, czy dany wypadek nadaje się do ścigania karnosądowego, może właściwy komendant zarządzić dochodzenia tymczasowe przez prokuratora wojskowego lub oficera sądu albo przez przełożoną komendę podejrzanego i uczynić rozstrzygnięcie swe zawisłem od ich wyniku. W dochodzeniach tych przysługują prokuratorowi wojskowemu i oficerowi sądu te same prawa, co przy przeprowadzaniu postępowania badawczego (§§ 141. i 142.).

Wdrożenie postępowania badawczego należy pominąć i zarządzić natychmiastowe wniesienie oskarżenia, jeżeli cel postępowania badawczego (§ 140.) został już osiągnięty przez ustalenia władz wymienionych w § 130.

§ 138.

Jeżeli właściwy komendant nie znajduje dostatecznych podstaw do ścigania przed sądem karnym, wówczas zarządza on odłożenie doniesienia przy krótkim skróceniu powodów. O postanowieniu tem należy zawiadomić przesłuchanego już ewentualnie podejrzanego, pokrzywdzonego i oskarżyciela prywatnego (§ 106.).

Jeżeli właściwy komendant odłożył doniesienie, uznając, iż czyn karygodny może być osądzony w drodze dyscyplinarnej (§ 2.), wówczas orzeka on

zarazem karę dyscyplinarną. Natomiast może on pozostawić ukaranie dyscyplinarne przełożonej komendzie doniesionego, jeżeli widzi w doniesionym mu czynie karygodnym tylko przekroczenie dyscyplinarne. W obu wypadkach należy zawiadomić o postanowieniu tem pokrzywdzonego i oskarżyciela prywatnego. Przeciw postanowieniu takiemu dopuszczalne jest zażalenie według § 106. Pokrzywdzonego i oskarżyciela prywatnego należy na żądanie zawiadomić o treści zażalenia dyscyplinarnego.

Jeżeli z powodu występkę (przekroczenia), którego załatwienie w drodze dyscyplinarnej było w myśl § 2. usprawiedliwione, przyszło do ukarania dyscyplinarnego, wówczas wykluczone jest ściąganie sądowe z powodu tego samego czynu karygodnego.

§ 139.

Jeżeli komendant uważa się za niewłaściwego albo jeżeli niewłaściwość jego okaże się w toku postępowania badawczego przed wniesieniem oskarżenia albo jeżeli obwiniony przejdzie przed wniesieniem oskarżenia pod kompetencję innego komendanta, wówczas należy odstąpić sprawę niezwłocznie władzy właściwej, i to jeżeli postępowanie badawcze poruczono w myśl § 143. sądowi, na wniosek prokuratora wojskowego lub oficera sądu.

O odstąpieniu sprawy karnej należy zawiadomić przesłuchanego już ewentualnie obwinionego, pokrzywdzonego i oskarżyciela prywatnego.

Jeżeli komendant przy sądzie dywizyjnym odeśle sprawę karnej komendantowi przy sądzie brygady, wówczas nie może ten ostatni odmówić ściągania karnego z powodu, iż uważa sprawę za należącą do zakresu działania komendanta przy sądzie dywizyjnym.

Postanowienia i czynności urzędowe niewłaściwych komendantów, prokuratorów wojskowych, oficerów sądu i sądów w postępowaniu badawczem nie są nieważne wskutek samej niewłaściwości władzy postanawiającej lub urzędującej; właściwy komendant lub sąd ma jednak ocenić, o ile postanowienie takie należy utrzymać w mocy, a względnie powtórzyć lub uzupełnić czynność urzędową prokuratorską lub sądową.

§ 140.

Celem postępowania badawczego jest wykrycie i ustalenie tych okoliczności, które są potrzebne do ocenienia pytania, czy przeciw pewnej osobie można wnieść oskarżenie czy też nie. Poza te granice nie może rozciągać się postępowanie badawcze.

Przyznanie obwinionego nie uwalnia organu, prowadzącego śledztwo, od obowiązku przeprowadzenia tego badania i ustalenia.

§ 141.

Postępowanie badawcze przeprowadza z reguły prokurator wojskowy lub oficer sądu, i to osobiście, a w razie potrzeby także poza miejscem siedziby swego właściwego komendanta. Jest on uprawniony wzywać komendy wojskowe oraz inne publiczne władze, urzędy i ich organa o udzielanie wyjaśnień i wiadomości i może zwracać się do tych władz w celu przedsięwzięcia dochodzeń lub poszczególnych czynności śledczych.

W szczególności może prokurator wojskowy i oficer sądu spowodować przesłuchanie obwinionego tudzież niezaprzyjęzone przesłuchanie osób, podlegających sądownictwu karnemu liniowemu, przez komendy wojskowe (prokuratorów, oficerów sądu) albo przedsięwziąć przesłuchania takie sam albo wezwać o nie władze i organa policyjne lub inne władze i organa bezpieczeństwa.

Może on także wezwać te ostatnie władze i organa, tudzież komendy (prokuratorów, oficerów sądu) obrony krajowej o niezaprzyjęzone przesłuchanie osób, podlegających sądownictwu karnemu cywilnemu albo sądownictwu karnemu obrony krajowej, być obecnym przy tych przesłuchaniach albo też przedsięwziąć je osobiście.

§ 142.

O przesłuchanie świadka pod przysięgą, zarządzenie i przedsięwzięcie oględzin, zatrzymania przedmiotów, rewizji domu lub osoby i o wykonanie innych sędziowskich czynności badawczych ma prokurator wojskowy i oficer sądu zwrócić się z reguły do tego sądu karnego wojskowego lub cywilnego, który znajduje się najbliższego miejsca podjęcia czynności urzędowej. Jeżeli jednak zwłoka grozi niebezpieczeństwem, a nie można uzyskać natychmiastowej interwencji sądu, wówczas może prokurator wojskowy i oficer sądu zarządzić oględziny oraz konfiskatę, wyjąwszy wypadki § 227., ustęp 1. do 3., i rewizję domu lub osoby przez komendy wojskowe albo przedsięwziąć je sam albo wezwać władze i organa policyjne lub inne władze i organa bezpieczeństwa o przeprowadzenie tych czynności urzędowych.

Postanowienia §§ 132. i 133. obowiązują także w prokuratorskiem postępowaniu badawczem.

Prokurator wojskowy i oficer sądu mogą być obecni przy czynnościach badawczych także wtedy, gdy nie przeprowadzają ich sami. Przy takich czynnościach urzędowych mają komendy w miarę możliwości, a prokurator wojskowy i oficer sądu bezwarunkowo przestrzegać formalności, przepisanych dla aktów sądowych tego rodzaju. Jeżeli ci ostatni przedsięwzięją oględziny sami, wówczas przysługuje im prawo wyboru znawców.

Co do badania protokołów, niesporządzonych sądownie, przez właściwy sąd śledczy i co do dalszych zarządzeń tego sądu obowiązuje § 131., ustęp ostatni.

§ 143.

Jeżeli z powodu niejasności wypadku, ciężkiej kwalifikacji czynu karygodnego lub z innych ważnych powodów przeprowadzenie badania sędziowskiego okazuje się w pewnych sprawach karnych wskazane, wówczas może właściwy komendant wydać prokuratorowi wojskowemu lub oficerowi sądu każdej chwili rozkaz oddania postępowania badawczego właściwemu sądowi do przeprowadzenia. W sprawach karnych, należących do zakresu działania sądu dywizyjnego, można poruczyć przeprowadzenie postępowania badawczego także podwładnemu sądowi brygady, znajdującemu się bliżej miejsca czynu (§ 24., ustęp 1.).

Sąd, powołany do działania, ma przekazać przeprowadzenie postępowania badawczego oficerowi dla służby sprawiedliwości jako sędziemu śledczemu.

§ 144.

W pisemnym wezwaniu prokuratora wojskowego, wystosowanym do sądu względem wdrożenia lub dalszego prowadzenia postępowania badawczego, do którego należy dołączyć wygotowany na piśmie rozkaz właściwego komendanta, powinno się określić dokładnie czyn karygodny, z powodu którego, i osobę, przeciw której postępowanie ma być wdrożone lub dalej prowadzone.

W postępowaniu w sprawach karnych, przekazanych sądowi brygady do osądzenia, wystarczy pisemne lub ustne wezwanie oficera sądu przy równoczesnym wręczeniu doniesienia, zaopatrzonego w rozkaz właściwego komendanta (akta badawczego).

Jeżeli w toku sądowego postępowania badawczego okaże się potrzeba rozszerzenia postępowania także na inny czyn karygodny albo przeciw innej osobie, podlegającej temu samemu właściwemu komendantowi, wówczas należy zawiadomić o tem prokuratora wojskowego (oficera sądu) celem zasięgnięcia postanowienia tegoż komendanta. Tymczasem ma sędzia śledczy podjąć czynności badawcze, które bez zwłoki muszą być przeprowadzone.

Jeżeli właściwy komendant postanowi w takim wypadku nie rozszerzać sądowego ścigania karnego dla jednej z przyczyn, wymienionych w § 138., ustępy 1. i 2., na czyn karygodny, który nowo wyszedł na jaw, wówczas należy odnośnie do czynu tego odstąpić od dalszego badania przez sąd. Go do zawiadomienia obwinionego, którego przesłuchano już odnośnie do nowego obwinienia, oraz

pokrzywdzonego i oskarżyciela prywatnego, jak również co do środków prawnych, dopuszczalnych przeciw orzeczeniu właściwego komendanta, obowiązuje § 138.

§ 145.

Sędzia śledczy prowadzi dochodzenia w zasadzie osobiście i bezpośrednio. Gdzie to jednak okazuje się konieczne lub odpowiednie, może sąd śledczy wezwać także inne sądy wojskowe oraz sądy karne cywilne o przedsięwzięcie sądowych czynności urzędowych.

Sądowi śledczemu przysługują także wszystkie dalsze prawa, przyznane w §§ 141. i 142. prokuratorowi wojskowemu i oficerowi sądu pod względem korzystania z pomocy innych władz.

Postanowienia §§ 132. i 133. obowiązują także w sądowym postępowaniu badawczym.

Sąd śledczy postępuje z urzędu, nie czekając na dalsze wnioski oskarżyciela, w celu stwierdzenia stanu rzeczy, wysledzenia sprawcy, współwinnego, uczestnika lub udzielającego pomocy, oraz w celu ustalenia środków dowodowych, służących do przekonania lub obrony obwinionego o tyle, o ile wymaga tego cel postępowania badawczego.

Sędzia śledczy prowadzi badanie w swej siedzibie urzędowej, a w miarę potrzeby i praktyczności także poza tą siedzibą.

§ 146.

Oskarżyciel ma prawo żądać każdej chwili przeglądu lub przesłania aktów i stawiać wnioski do sądu śledczego względem przedsięwzięcia poszczególnych czynności badawczych.

Przy przesłuchaniu obwinionego lub świadków przez sędziego śledczego nie może on z reguły (§ 194., ustęp 2.) być obecnym. Ma on jednak prawo uczestniczyć w oględzinach, w rewizji domowej i przetrząsaniu papierów, tudzież wskazywać przedmioty, na które czynności badawcze należy rozciągnąć. Sąd śledczy powinien w tym celu zawiadamiać z reguły oskarżyciela o przedsięwzięciu tych czynności, może jednak, jeżeli zachodzi obawa zwłoki, przedsięwziąć je także bez tego zawiadomienia.

§ 147.

Kto uważa się za pokrzywdzonego przez postanowienie, zaniedbanie lub zwłokę sądu śledczego, ma prawo wnieść przedstawienie do kierownika sądu, a jeżeli on sam prowadzi badanie, zażalenie do sądu wyższej instancji.

§ 148.

Jeżeli czyn karygodny pozostawił ślady, należy zbadać je w toku postępowania badawczego zwłaszcza przez oględziny, o ile nie odbyło się to w sposób wiarygodny już stosownie do postanowień §§ 130. i 131.

Przedmioty, które pochodzą z czynu karygodnego, na których lub zapomocą których popełniono czyn taki, albo które sprawca mógł pozostawić na miejscu czynu, w ogóle przedmioty, które obwiniony lub świadkowie mają rozpoznać albo które w inny sposób mogą posłużyć do dostarczenia dowodu, powinna władza (organ) urzędująca wziąć w miarę możliwości w bezpieczne przechowanie. Jeżeli czynność urzędowa nie została przedsięwzięta przez prowadzącego badanie prokuratora wojskowego, oficera sądu lub sędziego śledczego, należy oddać przedmioty te wymienionym osobom w przechowanie. Przedmioty, wzięte w przechowanie, należy spisać dokładnie i oznaczyć pieczęcią urzędową albo w inny odpowiedni sposób dla zapobieżenia przemianie. Na żądanie należy wydać posiadaczowi odpis spisu.

Jeżeli między przedmiotami tymi znajdują się rzeczy, poświęcone służbie bożej, należy postarać się o ich oddzielenie od innych przedmiotów i odpowiednie przechowanie.

§ 149.

Komendy, władze i organa, które przedsięwiorą dochodzenia i czynności badawcze, są uprawnione do zarządzenia i przeprowadzenia tego, aby osoby, znajdujące się na widowni czynności urzędowej, oddaliły się stamtąd. Z drugiej strony mogą one także polecić osobom takim, aby pozostały tam aż do ukończenia czynności urzędowej.

Przeciw osobom, podlegającym sądownictwu karnemu liniowemu albo obrony krajowej, które nie stosują się do zarządzeń tych albo zachowują się przy wspomnianych czynnościach urzędowych w sposób burzliwy, naruszający winne uszanowanie lub obrażający, wymierzyc ma przelożony, uprawniony do tego według przepisów służbowych, odpowiednią karę w drodze dyscyplinarnej, o ile postąpienie ich nie jest czynem, podlegającym ukaraniu przez sąd karny.

Przeciw osobom cywilnym jako obwinionym ma właściwy komendant orzec w wypadkach tych grzywnę aż do stu koron albo areszt aż do ośmiu dni jako karę porządkową, a jeżeli pozostają w areszcie śledczym, obostrzenie aresztu według istniejących przepisów.

Nieczynni oficerowie i osoby równorzędne w mundurze wojskowym podlegają z powodu takiego zachowania się wojskowej władzy karnej dyscyplinarnej.

Inne osoby, które zachowują się w ten sposób przy dochodzeniach lub czynnościach badawczych, przedsięwziętych przez sądy liniowe, może sędzia śledczy upomnieć, a w razie potrzeby donieść sądowi powiatowemu ich miejsca zamieszkania lub pobytu, który ma postąpić tak, jak gdyby wykroczenie to popełnione zostało względem sądu cywilnego, przedsięwziętego czynność śledczą. Przeciw takim postanowieniom sądu powiatowego są dopuszczalne środki prawne, dozwolone według procedury karnej cywilnej. Jeżeli wykroczeń wspomnianego rodzaju dopuszczono się względem innych władz wojskowych, zajętych przeprowadzeniem dochodzeń lub badań, wówczas należy wezwać o ukaranie sprawcy powołaną do tego władzę cywilną jego miejsca zamieszkania lub pobytu.

Obrońcę, nienależącego do osób, wymienionych w ustępach 2. i 4., można usunąć, a o zachowaniu się jego należy donieść w podobnym wypadku właściwej władzy dyscyplinarnej.

§ 150.

Przy przedsięwzięciu oględzin, rewizji osoby i domu, przy zatrzymaniu przedmiotów i przetrzysaniu papierów ma być obecny świadek sądowy.

Do przesłuchania obwinionego należy przybrać świadka sądowego tylko wtedy, gdy obwiniony wyraźnie tego żąda, gdy organ, przeprowadzający przesłuchanie, uważa to za potrzebne albo gdy prokurator wojskowy zawioskuję to przy przesłuchaniu sądownym.

Świadek sądowy musi być oficerem czynnym, wyższym co do stopnia wojskowego lub przynajmniej starszym rangą od tego, względem którego przedsięwzięte się czynność badawcza.

Świadek sądowy musi być w sprawie nieinteresowany; należy upomnieć go z powołaniem się na ustawę niniejszą, iż ma zwracać baczną uwagę na wszystko, co będzie w jego obecności przedsięwzięte i zeznane, aby mógł w danym razie złożyć przed sądem świadectwo. Świadek sądowy musi także zachować tajemnicę co do wszystkiego, o czem dowiedział się przy czynności badawczej, a to pod rygorem ukarania w drodze dyscyplinarnej.

W postępowaniu z powodu spraw karnych, przydzielonych do osądzenia sądom brygady, jest przybranie świadka sądowego potrzebne tylko wtedy, gdy organ, który przedsięwzięte czynność urzędową, uważa to za niezbędne albo gdy oficer sądu stawia

wniosek taki przy przesłuchaniu sądowem obwinionego.

§ 151.

Wszystkie zdarzenia i okoliczności, dotyczące postępowania badawczego, a zwłaszcza wszystkie dochodzenia, podjęte lub spowodowane przez prokuratora wojskowego, oficera sądu i sędziego śledczego, należy uwidocznnić w aktach.

Prokurator wojskowy, oficer sądu i sędzia śledczy mają prowadzić dziennik każdej sprawy karnej, do którego należy wciągać dokładnie wszystkie akta postępowania badawczego.

§ 152.

Co do wszystkich czynności badawczych należy spisywać protokoły. Prócz organu, który przedsiębierze odnośną czynność urzędową, powinien być obecny przy niej protokolant; protokół musi być podpisany po zakończeniu przez obie te osoby oraz przez obecnych w danym razie świadków sądowych i tłumacza.

W postępowaniu z powodu spraw karnych przydzielonych do osądzenia sądom brygady, jest prowadzenie protokołu potrzebne przy takich tylko czynnościach badawczych, które mają być użyte jako dowód przy rozprawie głównej, a nie mają być tam powtórzone; w innych wypadkach wystarczy krótkie spisanie istotnej treści zeznań, złożonych przez osoby przesłuchane, przez protokolanta albo organ, który przedsiębierze czynność urzędową.

§ 153.

Protokół musi podawać miejsce i dzień czynności urzędowej, oraz nazwiska osób współdziałających lub interesowanych i stwierdzać, czy istotne formalności postępowania zostały zachowane.

Protokół należy celem potwierdzenia odczytać osobom, uczestniczącym w czynności urzędowej, o ile on odnosi się do nich, albo oddać im do przeczytania, a w razie potrzeby przedłumaczyć.

Potwierdzenie ma być uwidocznione, a protokół podpisany przez uczestniczących.

W razie odmówienia podpisu należy podać w protokole jego powód.

§ 154.

Sądy oraz inne komendy i organa wojska wspólnego, powołane do prowadzenia postępowania karnego, są uprawnione do bezpośredniego znoszenia się w wszystkim, co należy do zakresu ich

postępowania, z wszystkimi władzami wojskowymi i cywilnymi, mającymi siedzibę w królestwach i krajach, reprezentowanych w Radzie państwa, w krajach świętej Korony węgierskiej oraz w Bośni i Hercegowinie.

Zażalenia z powodu odmówienia pomocy prawnej, zaniedbania i zwłoki należy wносить do władzy bezpośrednio przełożonej nad władzą rekwirowaną.

Jeżeli sąd nie uczyni zadość wezwaniu o udzielenie pomocy prawnej, wówczas mogą władze, powołane do wykonywania sądownictwa karnego liniowego, wnieść zażalenie także do najwyższego trybunału wojskowego.

Koszta pomocy prawnej ponosi władza wzywająca.

Co do znoszenia się z władzami państw obcych istnieją osobne przepisy.

§ 155.

Właściwy komendant nie może brać udziału w czynnościach badawczych.

Rozdział XI.

Przesłuchanie obwinionego.

§ 156.

Obwinionych, należących do czynnych osób wojskowych, dostawia w celu przesłuchania przełożona komenda przy oznajmieniu przedmiotu obwinienia; jeżeli obwinieni są aresztowani, wówczas zarządza się ich doprowadzenie.

§ 157.

Inni obwinieni, którzy podlegają sądownictwu karnemu liniowemu i znajdują się na wolnej stopie, zostają z reguły do przesłuchania wezwani.

Wezwanie skutecznia się przez doręczenie pisemnego i zamkniętego wezwania, zaopatrzonego pieczęcią służbową, wystosowanego do osoby wezwać się mającej i podpisanego przez urzędujący organ władzy. Ma ono wyrażać nazwę władzy wzywającej i nazwisko wezwanego, ogólne wymienienie przedmiotu badania, miejsce, dzień i godzinę stawienia się z tym dodatkiem, że wezwany będzie słuchany jako obwiniony i że w razie niestawienia się zostanie doprowadzony.

Jeżeli osoba, którą należy przesłuchać, piastuje urząd publiczny lub pełni służbę publiczną, a celem przestrzegania bezpieczeństwa publicznego lub innych interesów publicznych musi się zarządzić zastępstwo na czas jej przeszkody, wówczas należy

zawiadomić o zawezwaniu lub doprowadzeniu (§ 158.) jednocześnie jej bezpośredniego przełożonego.

Przepis ten ma zastosowanie także wtedy, gdy ma się wezwać lub doprowadzić osoby, będące w służbie kolei żelaznych i statków parowych, albo robotników kopalń, hut, kuźnic i walcowni albo osoby, które pozostają w państwowej lub gminnej służbie zdrowia lub w publicznej albo prywatnej służbie leśnej.

Aresztowanych obwinionych doprowadza się do przesłuchania.

§ 158.

Doprowadzenie obwinionych, wymienionych w § 157., ustęp 1., może być zarządzone przez właściwego komendanta, a w razie gdy zwłoka grozi niebezpieczeństwem, przez prokuratora wojskowego, oficera sądu lub sędziego śledczego, jeżeli obwiniony, wezwany prawidłowo, nie stawił się i nie usprawiedliwił niestawicnictwem jakimś ważnym powodem, a bez poprzedniego wezwania także wtedy, gdy zachodzą przyczyny, które usprawiedliwiałyby przytrzymanie (§ 171.).

W nakazie doprowadzenia, który ma być wygotowany na piśmie, należy wymienić dokładnie obwinionego i podać zarzucony mu czyn oraz powód doprowadzenia.

Celem doprowadzenia obwinionego należy użyć z reguły władz i organów policyjnych lub innych władz i organów bezpieczeństwa.

Doprowadzony ma być zaraz przesłuchany przez organ prowadzący badanie. Jeżeli to jest niemożliwe, może być zatrzymany aż do przesłuchania, jednak nie dłużej jak przez dwadzieścia cztery godzin.

§ 159.

Obwinionego przesłuchuje się w nieobecności osób, według ustawy do tego niepowołanych, z zachowaniem przyzwoitości i spokoju. Przesłuchanie to odbywa się ustnie, jeżeli jednak chodzi o okoliczności zawile, może organ prowadzący przesłuchanie dozwolić obwinionemu, aby przed daniem odpowiedzi na pytania przeglądnął zapiski pisemne.

Jeżeli aresztowany jest okuty w kajdany, należy mu zdjąć je przed przesłuchaniem, o ile to stać się może bez niebezpieczeństwa.

§ 160.

Przed rozpoczęciem przesłuchania należy upomnieć obwinionego, aby na postawione mu pytania odpowiadał stanowczo, wyraźnie i zgodnie z prawdą.

Następnie należy wypytać go przy pierwszym przesłuchaniu o stosunki osobiste.

Jeżeli zachodzi wątpliwość co do prawdziwości odpowiedzi obwinionego albo jeżeli okazuje się to konieczne z innych względów, należy stosunki osobiste obwinionego poddać zbadaniu.

Co do obwinionych, którzy należą do związku wojskowego, należy celem stwierdzenia stosunków osobistych złożyć zawsze do aktów ich wojskowe dokumenty personalne. Powinno się wypytać ich także co do sposobu wstąpienia w związek wojskowy, a obwinionych, należących do stanu żołnierskiego (żandarmery), również co do tego, czy złożyli wojskową przysięgę służbową.

§ 161.

Po przesłuchaniu obwinionego co do stosunków osobistych należy wymienić mu w ogólności czyn karygodny, o który jest obwiniony, i wezwać go, aby oświadczył się związle i szczegółowo co do faktów, stanowiących przedmiot obwinienia.

W dalszych pytaniach należy, unikając wszelkiej niepotrzebnej rozwlekłości, zmierzać do tego, aby obwiniony uzupełnił opowiadanie swoje oraz usunął niejasności i sprzeczności, a w szczególności należy pytania te stawiać tak, aby obwiniony dowiedział się o wszystkich poszlakach, przemawiających przeciw niemu, które mogą mu być oznajmione bez obawy udaremnienia postępowania, i aby miał sposobność do ich odparcia i usprawiedliwienia się. Te poszlaki, których nie można podać do wiadomości obwinionego bez narażenia celu postępowania, musi się oznajmić mu po ustaniu tego niebezpieczeństwa, a w każdym razie przed ukończeniem postępowania badawczego.

Jeżeli obwiniony przywodzi pewne okoliczności lub środki dowodowe na swe niewinienie lub w celu łagodniejszego ocenienia czynu, wówczas musi się zbadać je, o ile nie podano ich widocznie jedynie w celu przewłoki.

§ 162.

Pytania, zadawane obwinionemu, nie powinny być niedokładne, niejasne, wieloznaczne lub podchwytliwe; powinny one być stawiane w miarę możliwości w porządku chronologicznym zdarzeń i wypływać jedno z drugiego według naturalnego porządku i związku przyczynowego. Należy zatem unikać zadawania zwłaszcza takich pytań, w których mieści się wskazówka co do osnowy odpowiedzi, albo w których okoliczność, nieprzyznaną przez obwinionego, przyjmuje się za przyznaną.

Pytania, przedstawiające obwinionemu okoliczności, które mają być stwierdzone dopiero przez jego odpowiedź, albo wskazujące mu z nazwiska lub z innych łatwych do poznania znamion poszukiwanych współników, wolno stawiać dopiero wtedy, gdy w inny sposób niepodobna spowodować obwinionego do oświadczenia się w tym względzie. W takich przypadkach należy zapisać pytania te dosłownie do protokołu.

Nie wolno używać obietnic ani złudnych przedstawień ani gróźb ani innych środków przymusowych dla nakłonienia obwinionego do przyznania się lub poczynienia pewnych zeznań. Nie wolno również przewlekać badania przez usiłowania, czynione w tym celu, aby osiągnąć przyznanie się.

§ 163.

Przedmioty, które odnoszą się do czynu karygodnego albo służą do przekonania obwinionego, należy mu po poprzednim wezwaniu do ich opisanie przedłożyć celem rozpoznania; jeżeli przedłożenie ich jest niemożliwe, należy zaprowadzić obwinionego do nich dla rozpoznania. Jeżeli może to posłużyć do usunięcia wątpliwości co do prawdziwości pisma, o które obwiniony jest posądzony, można zawezwać go, aby napisał kilka słów lub zdań; nie wolno jednak używać z tego powodu środków przymusowych.

§ 164.

Obwinionych, którzy pozostają w związku wojskowym lub innej służbie publicznej albo którzy wystąpili z związku tego lub służby tej, nie można pytać o okoliczności, co do których nie wolno im zeznawać z powodu ciężącego na nich obowiązku zachowania tajemnicy służbowej lub urzędowej, wyjąwszy gdyby władza właściwa uwolniła ich od obowiązku tego, w razie potrzeby na skutek interwencji, podjętej z urzędu.

§ 165.

Jeżeli obwiniony po oznajmieniu zachodzącego przeciw niemu obwinienia uważa się za niewinnego, lecz nie chce oświadczyć się bliżej co do zarzutu, nie należy zadawać mu dalszych pytań w tym względzie. W tym wypadku jak również wtedy, gdy obwiniony odmawia odpowiedzi w ogóle lub na pewne pytania albo udaje głuchego, niemego, obłąkanego lub głupkowatego, a organ przesłuchujący jest w tych ostatnich wypadkach przekonany o udawaniu albo na podstawie własnych spostrzeżeń albo przez przesłuchanie świadków lub znawców, należy tylko zwrócić uwagę obwinionego, iż zachowanie się takie

nie wstrzyma postępowania, a może jedynie zaszkodzi obronie.

§ 166.

Jeżeli późniejsze zeznania obwinionego różnią się od dawniejszych, a zwłaszcza jeżeli odwołuje on poprzednie przyznanie, należy zapytać go o powód tych zmian i o przyczyny odwołania.

§ 167.

Jeżeli zeznania obwinionego odbiegają w stanowczych punktach od zeznań świadka lub spółnika, którzy zeznają przeciw niemu, wówczas należy przeciwstawić mu zeznania te w toku postępowania badawczego tylko wtedy, gdy sprzeczność nie da się wyjaśnić w inny sposób albo gdy należy obawiać się, iż przeciwstawienie nie będzie mogło mieć miejsca przy rozprawie głównej.

Żądaniu obwinionego, aby już w toku postępowania badawczego skonfrontowano go z spółnikiem lub świadkiem, należy uczynić zadość, jeżeli może to odbyć się bez trudności i bez przewłoki postępowania.

Przynależnych obwinionego (§ 189.) można konfrontować z nim, nawet gdy składają świadectwo dobrowolnie, tylko wtedy, gdy obwiniony wyraźnie tego żąda.

Do konfrontacji obwinionego z współobwinionym lub świadkiem mają zresztą analogiczne zastosowanie postanowienia § 198.

§ 168.

Jeżeli obwiniony wdaje się przy przesłuchaniu w opowiadanie lub przyznanie takich czynów karygodnych, z powodu których nie zarządzono jeszcze postępowania badawczego, wówczas należy zawiadomić o tem, jeżeli przesłuchanie odbyło się przed sądem, prokuratora wojskowego (oficera sądu) celem zasiągnięcia postanowienia właściwego komendanta (§ 144., ustępy 3. i 4.).

Rozdział XII.

Zawieszenie w służbie, areszt tymczasowy i śledczy.

§ 169.

Właściwy komendant rozstrzyga o tem, czy z powodu wdrożenia postępowania karnego należy zawiesić tymczasowo w służbie obwinionego, należącego do czynnych osób wojskowych. Uprawnienie

przełożonej komendy do tymczasowego zawieszenia w służbie nie doznaje przez to zmiany.

§ 170.

Czynne osoby wojskowe, przeciw którym zarządzono postępowanie badawcze albo bezpośrednie wniesienie oskarżenia, nie mogą być aż do ukończenia postępowania karnego ani przeniesione ani odkomenderowane, o ile wyszłyby przez to z pod kompetencji dotychczasowego komendanta (§ 34.). W innych wypadkach zależy przeniesienie, odkomenderowanie i urlopowanie obwinionych od zgożenia się właściwego komendanta.

Właściwy komendant może także zarządzić, że obwinieni, którzy są czynnymi osobami wojskowymi i których pozostawiono na wolnej stopie, mają pozostać w siedzibie sądu aż do ukończenia postępowania karnego.

§ 171.

Areszt tymczasowy można zarządzić przeciw podejrzanemu, obwinionemu lub oskarżonemu:

1. jeżeli przy popełnieniu zbrodni lub występku przydybano go na gorącym uczynku albo jeżeli bezpośrednio po czynie pościg urzędowy lub głos publiczny wskazuje go jako podejrzanego o czyn karygodny,

2. jeżeli zbiegł lub czynił przygotowania do ucieczki, jeżeli ukrył się w celu uchylecia się od postępowania karnego i nie zgłosił się później dobrowolnie albo jeżeli jest podejrzany o ucieczkę z powodu wielkiej kary, jaka mu prawdopodobnie grozi, albo z innych ważnych powodów,

3. jeżeli starał się wpływać na świadków, znawców lub współobwinionych w sposób, przeszkadzający wykryciu prawdy, albo utrudniać badanie w inny sposób przez zniszczenie, zmianę lub zatajenie śladów czynów karygodnego albo jeżeli zachodzi uzasadniona obawa, iż mógłby to uczynić,

4. jeżeli w ciągu toczącego się przeciw niemu postępowania popełnił nową zbrodnię lub nowy występki albo jeżeli szczególne okoliczności uzasadniają obawę, iż powtórzy czyn dokonany lub wykona czyn usiłowany albo zagrożony, albo

5. jeżeli ze względów wojskowych nie można pozostawić na wolnej stopie podejrzanego, obwinionego lub oskarżonego, który pozostaje w czynnym związku z wojskowym.

Areszt tymczasowy, zarządzony tylko na podstawie punktu 1., nie może przekraczać czterdziestu ośmiu godzin.

Areszt tymczasowy wykonywa się w lokalu więziennym, który wyznaczy osoba, uprawniona do zarządzania aresztu, a według okoliczności w więzieniu sądowym.

§ 172.

Areszt tymczasowy zarządza przełożona komenda obwinionego albo władza miejscowa.

Areszt tymczasowy może zarządzić także wprost prokurator wojskowy lub oficer sądu, jeżeli zwłoka grozi niebezpieczeństwem.

Jeżeli przy przesłuchaniu sądowym obwinionego, pozostającego na wolnej stopie, wyjdą na jaw okoliczności, które wymagają niezwłocznie jego przytrzymania, wówczas może przytrzymanie to zarządzić także sędzia śledczy.

Aresztowanego należy przesłuchiwać najdalej w dwudziestu czterech godzinach.

Postanowienia § 157., ustęp 3. i 4., mają analogiczne zastosowanie do wypadków aresztu tymczasowego.

§ 173.

Jeżeli zwłoka grozi niebezpieczeństwem, a nie można uzyskać interwencji przełożonego wojskowego lub straży wojskowej, są władze i organa policyjne oraz inne władze i organa bezpieczeństwa uprawnione do aresztowania czynnych osób wojskowych, o ile zachodzą okoliczności, które według istniejących dla nich przepisów ustawowych uprawniałyby je do aresztowania osób cywilnych.

Oficerowie i osoby równorzędne w mundurze wojskowym oraz w ogóle czynne osoby wojskowe, zajęte wykonywaniem służby wojskowej, mogą być aresztowane przez władze i organa policyjne oraz inne władze i organa bezpieczeństwa tylko wtedy, jeżeli przydybano je na gorącym uczynku (§ 171., punkt 1.) z powodu zbrodni albo występku, wywołującego zgorszenie publiczne, albo jeżeli nie można w inny sposób zapobiedz dokonaniu, kontynuowaniu lub powtórzeniu czynu karygodnego albo w razie zbrodni ucieczce sprawcy i jeżeli nie można uzyskać interwencji przełożonego wojskowego lub straży wojskowej. Aresztowanie oficera lub osoby równorzędnej ma być bezwarunkowo zaniechane, jeżeli przytrzymany udaje się na wezwanie organu policyjnego lub organu bezpieczeństwa dobrowolnie do najbliższej władzy wojskowej, a o ile w odnośnym miejscu niema władzy takiej, do miejscowej władzy policyjnej.

Co do aresztowania innych osób, podlegających sądownictwu karnemu liniowemu, przez władze i organa policyjne oraz inne władze i organa bezpieczeństwa obowiązują te same przepisy,

jak co do aresztowania osób, podlegających sądownictwu karnemu cywilnemu.

Jeżeli aresztowanego nie wypuszcza się na powrót na wolną stopę, należy oddać go niezwłocznie najbliższej władzy wojskowej, przesłuchać tam natychmiast, a w razie gdy okaże się brak podstawy do dalszego przytrzymania, wypuścić zaraz na wolność; w przeciwnym wypadku należy postąpić w myśl § 175.

§ 174.

Jeżeli przy czynie karygodnym, popełnionym przez większą liczbę osób, nie da się zaraz wysledzić winnych, wówczas można osadzić w areszcie tymczasowym wszystkie osoby, podlegające sądownictwu karnemu liniowemu, które były obecne przy zająciu, a nie są zupełnie wolne od podejrzenia o współudział.

Muszą one jednak być przesłuchane najdalej w trzech dniach przez właściwego prokuratora wojskowego lub sędziego śledczego.

§ 175.

O zarządzeniu aresztu tymczasowego należy donieść właściwemu komendantowi równocześnie z doniesieniem karnem (§ 130.) albo jeżeli areszt taki zarządzono po wniesieniu doniesienia, bezwzględnie po jego zarządzeniu.

Właściwy komendant ma równocześnie z zarządzeniem postępowania badawczego albo bezpośredniego wniesienia oskarżenia, a jeżeli doniesienie o zawieszeniu aresztu tymczasowego doszło go później, po otrzymaniu doniesienia tego postanowić bezwzględnie, czy należy wypuścić aresztowanego na wolną stopę czy też orzec przeciw niemu areszt śledczy (§ 177.).

§ 176.

Areszt śledczy można orzec tylko przeciw obwinionemu, przeciw któremu zarządzono postępowanie badawcze lub wniesienie oskarżenia i co do którego zachodzi jedna z okoliczności, wymienionych w § 171., punkt 2. do 5.

§ 177.

O zawieszeniu aresztu śledczego orzeka właściwy komendant. Areszt ten zarządza się na podstawie wygotowanego przezeń nakazu uwięzienia, w którym należy podać dokładnie osobę, która ma być osadzona w areszcie śledczym, i zarzucony jej czyn karygodny oraz powód uwięzienia. Nakaz uwięzienia należy złożyć w pierwopisie do aktów.

Przeciw orzeczeniu aresztu śledczego albo jego utrzymaniu wbrew § 182. przysługuje obwinionemu zażalenie. W postępowaniu co do spraw karnych, przydzielonych do osądzenia sądom brygady, idzie zażalenie to do najbliższego właściwego komendanta, a w innych wypadkach do najwyższego trybunału wojskowego.

Aż do załatwienia zażalenia należy w miarę możliwości prowadzić dalej postępowanie; przedłożenie aktów właściwemu przełożonemu komendantowi lub najwyższemu trybunałowi wojskowemu ma mieć miejsce tylko wtedy, gdy jest niezbędnie potrzebne dla rozstrzygnięcia zażalenia. W razie potrzeby należy sporządzić odpisy.

§ 178.

Obwinionego, przeciw któremu zarządzono areszt śledczy, należy odstawić bezwzględnie do więzienia sądowego, o ile to jeszcze nie stało się.

Należy przesłuchać go w ciągu dwudziestu czterech godzin po przyjęciu do aresztu śledczego. Gdyby to nie było możliwe, powinno się zarządzić jego przesłuchanie jak najspieszniej, a najdalej w trzech dniach i zaznaczyć w protokole powód, dla którego przesłuchanie nie mogło odbyć się wcześniej.

Przy przesłuchaniu tem należy podać do wiadomości uwięzionego pełną osnowę nakazu uwięzienia i pouczyć go, iż przysługuje mu zażalenie przeciw nakazowi temu.

Przesłuchanie skutecznia officer dla służby sprawiedliwości, wyznaczony przez sąd właściwy, a w przypadku § 143. sędziego śledczego.

§ 179.

Areszt tymczasowy i śledczy powinno się wykonywać z jak najdalej idącymi względami dla osoby i czci obwinionego. Uwięziony ma podlegać takim tylko ograniczeniom, jakie są potrzebne dla osiągnięcia celu uwięzienia i utrzymania porządku więziennego.

§ 180.

Uwięziony ma być w miarę możliwości odosobniony od innych i nie powinien być trzymany w jednym i tym samym lokalu z uwięzionymi za karę.

Wolno mu postarać się na swój koszt o wygody i zatrudnienia, odpowiadające jego stopniowi wojskowemu lub stanowi i stosunkom majątkowym, o ile dadzą się one pogodzić z celem uwięzienia i porządkiem więziennym i nie zagrażają bezpieczeństwu.

Organ, który zarządził areszt tymczasowy lub prowadzi badanie, nadzoruje korespondencję uwięzionego, przesyłki, które chce wysłać lub które przychodzą do niego i jego odwiedziny.

§ 181.

Okucie uwięzionego w kajdany można zarządzić tylko z powodu szczególnej niebezpieczności jego osoby, a zwłaszcza dla bezpieczeństwa innych osób, tudzież z powodu usiłowanej lub przygotowywanej ucieczki i nigdy na dłuższy przeciąg czasu, aniżeli tego wymaga najściślejsza potrzeba.

§ 182.

Areszt tymczasowy i śledczy należy uchylić natychmiast, gdy ustaną powody jego utrzymania. Wszystkie komendy, władze i organa, uczestniczące w postępowaniu karnym, są obowiązane starać się o jak najdalej idące skrócenie aresztu tego.

Prawo uchylenia aresztu tymczasowego i aresztu śledczego przysługuje właściwemu komendantowi, a co do aresztu tymczasowego ponadto temu, kto areszt ten zarządził, i jego przełożonym. O uchyleniu aresztu tymczasowego należy uwiadomić bezzwłocznie właściwego komendanta, jeżeli uczyniono mu już doniesienie karne (§ 130.).

Rozdział XIII.

Przesłuchanie świadków.

§ 183.

O ile ustawa nie postanawia wyjątku, jest każdy, kogo zawezwano jako świadka, obowiązany uczynić zadość wezwaniu i złożyć świadectwo co do tego, co mu jest wiadome o przedmiocie postępowania karnego.

§ 184.

Dostawienie (doprowadzenie) czynnych osób wojskowych w charakterze świadków odbywa się na podstawie zarządzenia służbowego.

Inne osoby należy wzywać za pośrednictwem władz cywilnych; mogą one jednak być wezwane także bezpośrednio przez prokuratora wojskowego, oficera sądu lub sąd śledczy, jeżeli zwłoka grozi niebezpieczeństwem. W obu wypadkach należy wygotować pisemne wezwanie i zaznaczyć w niem także ustawowe skutki niestawienia się.

Przepis § 157., ustęp 3. i 4., ma zastosowanie.

§ 185.

Jeżeli osoba, wezwana prawidłowo jako świadek według § 184., ustęp 2., nie stawiła się, można zarządzić jej przymusowe doprowadzenie.

Jeżeli świadek był wezwany przed sąd, należy zwrócić się o doprowadzenie i ukaranie go do sądu powiatowego jego miejsca zamieszkania lub pobytu; sąd ten ma postąpić tak, jak gdyby nieposłuszeństwo było miało miejsce względem sądu karnego cywilnego. O doprowadzenie przed sąd można wezwać w wypadkach naglących także władzę policyjną (władzę bezpieczeństwa).

Jeżeli świadek po ponownem zawezwaniu przed sąd nie stawi się znów w toku tego samego postępowania badawczego, wówczas można ukarać go ponownie.

Ukaranie niema miejsca, jeżeli niestawienie się świadka jest dostatecznie usprawiedliwione. W razie dostatecznego późniejszego usprawiedliwienia znosi się zarządzenia, wydane przeciw świadkowi.

Przeciw postanowieniom sądu powiatowego są dopuszczalne środki prawne, przewidziane w procedurze karnej cywilnej.

Jeżeli świadek nie uczynił zadość prawidłowemu wezwaniu do przesłuchania przez prokuratora wojskowego lub oficera sądu, należy wystosować wezwanie o doprowadzenie do władzy policyjnej (władzy bezpieczeństwa).

§ 186.

Jeżeli przesłuchanie świadka odbywa się w drodze rekwizycji, wówczas jest obowiązkiem sądu rekwirowanego rozszerzyć przesłuchanie stosownie do jego wyniku także na okoliczności ważne dla sprawy a niewymienione w rekwizycji.

§ 187.

O przesłuchanie świadków, którzy nie podlegają sądownictwu karnemu liniowemu lub obrony krajowej i przebywają poza obszarem mocy obowiązującej ustawy niniejszej, należy z reguły zawezwać właściwy sąd obcy. Jeżeli jednak osobiste stawienie się świadka takiego przed organem prowadzącym badanie okazuje się konieczne, wówczas można wprawdzie zawezwać świadka, lecz nie wolno zarządzić przeciw niemu żadnych środków przymusowych, jeżeli nie stawi się dobrowolnie.

§ 188.

Nie wolno słuchać jako świadków pod nieważnością zeznania:

1. duchownych względem tego, co powierzono im na spowiedzi lub przy innej sposobności pod warunkiem tajemnicy urzędu duchownego,

2. osób, które pozostają w związku wojskowym lub służbie publicznej albo które wystąpiły z związku tego, względnie służby tej, gdyby świadectwem swoim mogły naruszyć ciężący na nich obowiązek tajemnicy służbowej lub urzędowej, jeżeli nie zostały zwolnione z obowiązku tego przez właściwą w tym względzie komendę (władzę).

§ 189.

Od obowiązku składania świadectwa są uwolnieni i mogą uchylić się od dalszych zeznań także w toku przesłuchania:

1. krewni i powinowaci obwinionego w linii wstępnej i zstępnej, osoba z nim narzeczona lub pozostająca w związku małżeńskim, nawet gdy małżeństwo już nie istnieje, tudzież jej rodzeństwo, własne rodzeństwo obwinionego i tegoż małżonkowie, rodzeństwo jego rodziców oraz dziadków i babek, jego bratankowie i siostrzeńcy, bratanice, i siostrzenice, krewni w stopniu dzieci rodzeństwa, oraz ci, którzy względem obwinionego pozostają w stosunku opieki, kurateli, wychowywania lub adopcji,

2. obrońcy względem tego, z czem obwiniony zwierzył się przed nimi jako obrońcami.

Uwolnienie od obowiązku składania zeznań z powodu powinowactwa trwa nawet wtedy, gdy małżeństwo, będące podstawą powinowactwa, nie istnieje już.

Jeżeli osoba, wezwana jako świadek, pozostaje tylko względem jednego z kilku obwinionych w jednym z wyżej wymienionych stosunków, wówczas może uchylić się od świadectwa co do innych obwinionych tylko wtedy, gdyby odłączenie zeznań, które tyczą się tych ostatnich, było niemożliwe.

Jeżeli osoby wyżej wymienione wezwano jako świadków, należy je przed przesłuchaniem lub jak tylko wyjdzie na jaw ich stosunek do obwinionego, pouczyć o prawie uchylenia się od świadectwa i zapisać do protokołu oświadczenie, złożone w tym względzie.

Zeznanie jest nieważne, jeżeli pouczenie nie miało miejsca albo jeżeli świadek nie zrzekł się wyraźnie prawa uchylenia się od zeznań albo jeżeli pouczenia i zrzeczenia się nie zapisano w protokole.

Świadkowie, którzy podlegają sądownictwu karnemu cywilnemu, są uwolnieni od obowiązku świadczenia i zaprzysiężenia zeznań także wtedy, gdy zachodzą okoliczności, które według procedury karnej cywilnej uzasadniają uwolnienie od obowiązku świadczenia lub złożenia przysięgi. Ustępy 4. i 5. mają analogiczne zastosowanie.

§ 190.

Gdyby złożenie świadectwa lub odpowiedź na pewne pytanie pociągały za sobą dla świadka lub członków jego rodziny (§ 189.) bezpośrednią i znaczną szkodę majątkową, powodowały hańbę lub spowodowały niebezpieczeństwo ścigania karnosądowego i gdyby on odmówił wskutek tego świadectwa, wówczas nie można zniewolić go do tego.

Świadek taki może oświadczyć także w toku przesłuchania, iż z przyczyn powyższych nie chce składać dalszych zeznań.

Powód odmówienia świadectwa należy w razie potrzeby uprawdopodobnić.

Uprawdopodobnienie może nastąpić także przez zapewnienie w miejsce przysięgi (§ 201.).

§ 191.

Świadków, którzy nie mogą stawić się z powodu choroby lub ułomności, można przesłuchać w mieszkaniu.

§ 192.

Członków Domu cesarskiego przesłuchuje w charakterze świadków kierownik sądu. Co do miejsca i czasu przesłuchania należy zasięgnąć postanowienia osoby, która ma być przesłuchana.

Jeżeli przesłuchanie odbywa się w drodze rekwizycji przez sąd karny cywilny, wówczas obowiązują w tym względzie przepisy, zawarte w procedurze karnej cywilnej.

Co do przesłuchania osób, którym według prawa międzynarodowego przysługuje przywilej zakrajowości lub osobiste uwolnienie, rozstrzygają zasady, prawa tego i istniejące traktaty państwowe.

§ 193.

Przeciw czynnym osobom wojskowym, które bez ustawowego powodu wzbraniają się złożyć świadectwo lub wykonać przysięgę jako świadkowie, należy wnieść doniesienie do przełożonej komendy, która zmusi wzbraniającego się odpowiednimi karami aresztu dyscyplinarnego do dopełnienia ustawy.

Ukaranie można ponowić; areszt nie może jednak trwać ponad czas postępowania w odnośnej instancji, a co do wymiaru ogólnego ponad sześć miesięcy, względnie przy występach (przekroczeniach) ponad trzy miesiące.

Przełożonej komendzie nie przysługuje prawo badania, czy odmówienie świadectwa lub przysięgi miało miejsce bez ustawowego powodu.

Przeciw innym osobom, prócz wymienionych w ustępie 1., należy z powodu takiego wzbraniania się, które zaszło przed sądem liniowym, wnieść doniesienie do sądu powiatowego miejsca zamieszkania lub pobytu, który ma postąpić względem nich tak, jak gdyby odmówiono świadectwa lub przysięgi w obec sądu karnego cywilnego (§ 185., ustęp 5.).

§ 194.

Każdego świadka przesłuchuje się oddzielnie, z reguły w nieobecności oskarżyciela prywatnego, obwinionego lub innych osób, a jeżeli przesłuchanie podejmuje sędzia śledczy, w nieobecności oskarżyciela.

Jeżeli jednak ma się przesłuchać w sądzie świadka, który prawdopodobnie nie będzie mógł stawić się do rozprawy głównej (§ 199., ustępy 2. i 3.), wówczas zarówno oskarżyciel jak i obwiniony i tegoż obrońca mogą być obecni przy przesłuchaniu. Obwinionego nie należy jednak dopuścić, gdyby można było obawiać się, iż obecność jego wywrze wpływ na nieuprzedzenie świadka. O czasie i miejscu przesłuchania należy uwiadomić poprzednio uprawnionych do obecności, jeżeli są znani sądowi, a uwiadomienie może mieć miejsce bez przewleczenia sprawy; nicstawienie się osób tych nie wyklucza przesłuchania.

Obwiniony, który należy do czynnych osób wojskowych albo nie pozostaje na wolnej stopie, ma prawo do obecności przy takim przesłuchaniu świadków tylko wtedy, gdy przesłuchanie to odbywa się w miejscu, gdzie on przebywa służbowo lub pozostaje w areszcie.

Do odłożenia przesłuchania świadków z powodu przeszkód w stawieniu się nie ma obwiniony prawa.

Jeżeli oskarżycielowi, obwinionemu i jego obrońcy dozwolona jest obecność przy przesłuchaniu świadka, wówczas mają oni prawo zadawania mu pytań za pośrednictwem sędziego śledczego (§ 196., ustęp ostatni).

§ 195.

Przed przesłuchaniem należy upomnieć świadka, iż na zadane mu pytania ma zeznać szczerą prawdę według najlepszej swej wiedzy i sumienia, iż nie powinien niczego zamilczeć i złożyć zeznanie w ten sposób, aby w razie potrzeby mógł je stwierdzić przysięgą; nadto należy pouczyć go, iż przez niezastosowanie się do tego upomnienia popełniłby czyn, sprzeciwiający się ustawom karnym.

Następnie należy zapytać świadka o jego stosunki osobiste, o stosunek do obwinionego lub innych osób interesowanych w sprawie karnej, tudzież

według okoliczności także o to, czy wskutek czynu karygodnego, stanowiącego przedmiot postępowania karnego, poniósł szkodę lub inną niekorzyść albo obawia się jej.

Jeżeli ze względu na szczególne okoliczności danego wypadku okazuje się to niezbędne, można zapytać świadka, czy toczyło się już przeciw niemu postępowanie przed sądem karnym i z jakim wynikiem.

§ 196.

Przy przesłuchaniu co do rzeczy samej należy wezwać świadka przedewszystkiem do zwięzłego przedstawienia faktów, które stanowią przedmiot świadectwa, a następnie do ich uzupełnienia oraz uchylenia niejasności lub sprzeczności. W szczególności powinno się wezwać świadka, aby podał źródło swej wiadomości. W miarę możności należy unikać pytań, obejmujących przedstawienie okoliczności faktycznych, które powinny być stwierdzone dopiero odpowiedzią świadka; jeżeli pytania takie musi się postawić, należy je uwidocznić w protokole. Używanie notatek lub innych pism dla dopomożenia pamięci jest świadkowi dozwolone.

Przesłuchanie należy urządzić tak, aby w miarę możliwości przesłuchano świadka od razu na wszystko, względem czego zeznanie jego jest potrzebne.

W przypadku § 194., ustęp 5., może sędzia śledczy niedopuścić takich pytań oskarżyciela, obwinionego lub obrońcy, które sprzeciwiają się ustawie albo odnoszą się do okoliczności niewątpliwie zupełnie obojętnych zarówno do stanowiska oskarżenia jak i obrony.

§ 197.

Jeżeli zachodzi potrzeba rozpoznania przez świadka pewnych osób lub rzeczy, należy spowodować w odpowiedni sposób ich przedstawienie lub przedłożenie; poprzednio powinno się jednak wezwać świadka do dokładnego ich opisanie i podania znamion odróżniających.

§ 198.

Gdy zeznania świadków nie zgadzają się z sobą w ważnych okolicznościach, można spowodować konfrontację świadków, jeżeli sprzeczność nie da się uchylić w inny sposób albo jeżeli należy obawiać się, iż konfrontacja nie będzie mogła mieć miejsca przy rozprawie głównej.

Konfrontowanie oficerów między sobą albo z osobami trzecimi powinno się przedsięwziąć tylko wtedy, gdy okazuje się ono niezbędne dla wykrycia prawdy.

Z reguły nie powinno się zarządzać konfrontacji między więcej jak dwoma osobami równocześnie. Konfrontowanych należy przesłuchać osobno co do każdej poszczególniej okoliczności, względem której różnią się między sobą. Obustronne odpowiedzi należy zanotować w protokole.

§ 199.

Zaprzyśiężenie świadków w postępowaniu badawczem niema z reguły miejsca.

Tylko gdyby należało obawiać się, iż świadek z powodu choroby, dłuższej nieobecności, braku stałego miejsca pobytu albo innych przyczyn nie będzie mógł stawić się do rozprawy głównej, albo gdyby jego stawienie się do rozprawy było przypuszczalnie połączone z niestosunkowymi kosztami lub trudnościami z powodu wielkiej odległości albo gdy sędzia śledczy uznaje zaprzysiężone potwierdzenie zeznań świadka za potrzebne z ważnych powodów, a zwłaszcza, gdy sądzi, iż jedynie w ten sposób dowie się zupełnej prawdy, może mieć miejsce zaprzysiężenie świadka przez sędziego śledczego lub sędziego wezwanego.

To samo obowiązuje także wówczas, gdy jest większa ilość świadków a zawezwanie wszystkich do rozprawy głównej spowodowałoby zakłócenie służby wojskowej, co do tych świadków, którzy mają zeznawać o okolicznościach mniej ważnych albo których zawezwanie do rozprawy jest niepotrzebne z powodu przyznania się obwinionego.

Powód zaprzysiężenia należy przytoczyć w protokole.

§ 200.

Następujących osób nie wolno zaprzysięgać jako świadków pod nieważnością przysięgi:

1. którym udowodniono lub które są podejrzane, iż popełniły czyn karygodny, z powodu którego są słuchane, albo dopuściły się współwiny, uczestnictwa lub uczestniczenia w nim albo udzieliły do niego pomocy,

2. które już raz skazano za fałszywe świadectwo lub fałszywą przysięgę,

3. które w czasie przesłuchania nie ukończyły jeszcze czternastego roku życia,

4. które z powodu wad cielesnych lub umysłowych nie mogły rozpoznać prawdy albo nie mogą jej przedstawić albo które wskutek niedojrzałości lub słabości umysłu nie mają właściwego wyobrażenia o istocie i doniosłości przysięgi,

5. które żyją z obwinionymi, przeciw któremu zeznają, w nieprzyjaźni, zdolnej wykluczyć pełną wiarygodność zeznań z uwagi na osobistości i zachodzące warunki, wreszcie

6. które przy swem przesłuchaniu podały ważne okoliczności, których nieprawdziwość jest udowodniona, a co do których nie mogą wykazać zwykłej pomyłki.

Jeżeli w wypadkach § 199., ustęp 2. i 3., nie przyszło do zaprzysiężenia świadka dla jednej z wymienionych tu przyczyn, należy uwidocznnić to w protokole przesłuchania.

§ 201.

Zaprzyśiężenie świadka odbywa się po jego przesłuchaniu. Przed odebraniem przysięgi należy zapytać świadka, czy nie ma do zeznań swoich czego dodać lub co w nich zmienić.

Następnie powinien sędzia pouczyć tego, kto ma składać przysięgę, w sposób, odpowiadający jego wykształceniu i zdolności pojmowania, o świętości przysięgi z stanowiska religijnego, jej ważności dla porządku prawnego i skutkach krzywoprzysięstwa, oraz zwrócić uwagę jego, iż przysięga ma być złożona bez zastrzeżenia i bez dwuznaczności.

Przysięga świadka ma opiewać bez względu na wyznanie religijne przysięgającego:

„Przysięgam Panu Bogu Wszechmocnemu i Wszechwiedzącemu, iż według najlepszej mej wiedzy i sumienia zeznałem szczerą i zupełną prawdę i tylko prawdę i nic nie zamilczałem. Tak mi Panie Boże dopomóż!“

U osób, których przekonanie religijne nie dopuszcza według ich oświadczenia składania przysięgi, wystarczy uroczyste zapewnienie o prawdziwości zeznań z odwołaniem się na cześć i sumienie w miejsce przysięgi.

§ 202.

Niemi i głuchoniemi, którzy umieją czytać i pisać, składają przysięgę przez podpisanie odczytanej przez siebie pisemnej rotły przysięgi, głusi, umiejący czytać, przez przeczytanie rotły, wręczonej im na piśmie; zaprzysiężenie niemych ma wyprzedzić ustne, a zaprzysiężenie głuchych lub głuchoniemych pisemne upomnienie co do krzywoprzysięstwa.

Jeżeli przesłuchany głuchy, niemy lub głuchoniemy nie umie czytać i pisać, lecz porozumienie się z nim przez tłumacza jest możliwe (§ 83.), wówczas należy zaprzysiężać go przy pomocy tłumacza.

Rozdział XIV.

Oględziny i rzeczoznawcy.

A. Postanowienia ogólne.

§ 203.

Jeżeli dla stwierdzenia lub wyjaśnienia okoliczności faktycznych ważnych dla sprawy karnej potrzeba osobistego spostrzeżenia, wówczas musi się przeprowadzić oględziny. Do oględzin należy przybrać także obwinionego i inne osoby, jeżeli okazuje się to wskazane celem rozpoznania przedmiotów, stanowiących przedmiot badania, albo uzyskania wyjaśnień.

Co do uprawnienia obwinionego i jego obrońcy do obecności przy oględzinach także w innych wypadkach mają analogiczne zastosowanie postanowienia § 194., ustęp 2. do 4.

Obwiniony i jego obrońca mają prawo wskazywania przy oględzinach tych przedmiotów i okoliczności, na które należałoby rozszerzyć badanie.

§ 204.

Oględziny sędziowskie zarządza i przeprowadza z reguły sąd śledczy (§ 132., ustęp 1.).

Protokół oględzin należy spisać tak dokładnie i szczegółowo, aby przedstawiał zupełny i wierny obraz oglądanych przedmiotów oraz znalezionych śladów i znaków. W tym celu należy dołączyć do niego w razie potrzeby rysunki, fotografie, plany lub szkice; przy podawaniu miar, wag, wielkości i stosunków miejscowych należy stosować oznaczenia znane i niebudzące wątpliwości.

§ 205.

Jeżeli do spostrzeżenia i ocenienia okoliczności faktycznych, które ma się stwierdzić oględzinami, są potrzebne szczególne wiadomości fachowe, wówczas musi się przybrać do oględzin rzeczoznawców.

Z reguły należy przybierać dwóch rzeczoznawców, wystarczy jednak przybrać jednego znawcę w postępowaniu w sprawach karnych, przydzielonych do osądzenia sądom brygady, tudzież wtedy, gdy chodzi o przypadek mniejszej wagi albo gdyby oczekiwanie na przybycie drugiego znawcy okazywało się niebezpieczne dla celu śledztwa.

§ 206.

Wybór rzeczoznawców należy do sądu śledczego. W miarę możliwości należy przybierać jako rzeczoznawców czynne osoby, należące do wojska wspólnego.

Wybór rzeczoznawców można pozostawić w drodze rekwizycji także innej władzy lub innemu zakładowi.

Ci, którzy wykonują zawodowo umiejętność, sztukę lub rzemiosło, potrzebne dla wydania orzeczenia, albo są publicznie ustanowieni dla wydawania orzeczeń odnośnego rodzaju, powinni uczynić zadość wezwaniu do interweniowania przed sądem liniowym w charakterze rzeczoznawców.

Osób, pozostających w służbie wojskowej lub publicznej służbie cywilnej, nie można używać jako rzeczoznawców, jeżeli ich przełożona komenda (władza) oświadczy, iż zajęcie takie sprzeciwia się interesom służby publicznej.

Dostawienie lub wezwanie rzeczoznawców, wybranych przez sąd śledczy, odbywa się w ten sam sposób, jak dostawienie i wezwanie świadków (§ 184.).

§ 207.

Osób, których w danej sprawie karnej nie wolno słuchać jako świadków albo zaprzysięgać albo które z obwinionym lub pokrzywdzonym pozostają w jednym z stosunków, określonych w § 189., punkt 1., jak również samego pokrzywdzonego nie należy pod nieważnością przybierać jako znawców.

O wyborze znawców należy zawiadomić przed oględzinami tak oskarżyciela jak obwinionego i tegoż obrońcę, jeżeli zwłoka nie grozi niebezpieczeństwem; o ile wniesiono ważne zarzuty, a zwłoka nie grozi niebezpieczeństwem, powinno się przybrać innych znawców.

Po rozpoczęciu oględzin jest dopuszczalny zarzut tylko dla przyczyn wyłączenia, wymienionych w ustępie pierwszym. W wypadku takim powinno się przerwać oględziny i przybrać innych rzeczoznawców.

§ 208.

Do rzeczoznawców, którzy nie czynią zadość wystosowanemu do nich wezwaniu albo odmawiają współdziałania przy oględzinach, wydania orzeczenia lub złożenia przysięgi bez ustawowego powodu, mają analogiczne zastosowanie postanowienia §§ 185. i 193.

§ 209.

Rzeczoznawcom, którzy jako stale ustanowieni złożyli już ogólną przysięgę, ma sędzia śledczy przypomnieć przed rozpoczęciem czynności urzędowej świętość złożonej przez nich przysięgi.

Inni znawcy muszą być przed przystąpieniem do oględzin zobowiązani przez sędziego śledczego pod przysięgą, że zbadają starannie przedmiot oględzin, podadzą wiernie i dokładnie poczynione spostrzeżenia i wydadzą wywód oględzin i orzeczenie bezstronnie, według najlepszej wiedzy i sumienia oraz stosownie do zasad swej umiejętności i sztuki lub swego rzemiosła.

§ 201., ustęp ostatni, ma analogiczne zastosowanie.

§ 210.

Przedmioty oględzin mają być oglądane i badane przez rzeczoznawców w obecności osób sądowych, wyjąwszy gdyby kierujący oględzinami uznał wydalenie się osób sądowych i innych osób, niebiorących bezpośredniego udziału w czynności urzędowej, za wskazane ze względu na przyzwoitość albo gdyby potrzebne spostrzeżenia, jak przy badaniu trucizn, mogły być poczynione tylko przy pomocy ciągłej obserwacji lub dłużej trwających doświadczeń.

Za każdym takim oddaleniem się osób sądowych z miejsca oględzin należy jednak postarać się w sposób odpowiedni o zabezpieczenie wiarygodności badań, które znawcy mają przeprowadzić.

Jeżeli przedmiot, poddany badaniu znawców, może uleść zniszczeniu lub zmianie wskutek użytego przez nich sposobu badania, należy pozostawić część tegoż, o ile to jest możliwe, w przechowaniu sądowym.

§ 211.

Oględzinami kieruje sędzia śledczy. Uwzględniając, o ile można, wnioski, czynione przez oskarżyciela, obwinionego, obrońcę i pokrzywdzonego, wskazuje on przedmioty, na które znawcy mają skierować swe spostrzeżenia, i zadaje pytania, których wyjaśnienie uważa za potrzebne. Znawcy mogą żądać, aby im udzielono z aktów lub zapomocą przesłuchania świadków tych wyjaśnień co do punktów dokładnie określonych, które uważają za potrzebne do złożenia opinii.

Jeżeli to da się wykonać bez przewłoki postępowania, może przesłuchanie świadków takich odbyć

się także podczas oględzin w obecności znawców, którym sędzia śledczy może pozwolić na bezpośrednie zadawanie pytań świadkowi lub obecnemu w danym razie obwinionemu.

Jeżeli znawcy uważają przegląd aktów za niezbędny dla wydania gruntowego orzeczenia, można udzielić im akta w całości lub części, o ile szczególne wątpliwości nie stoją temu na przeszkodzie.

§ 212.

Wywody znawców co do poczynionych spostrzeżeń (wywód oględzin) należy zaraz zamieścić w protokole. Orzeczenie wraz z powodami mogą oni podać do protokołu zaraz albo zastrzedz sobie wydanie orzeczenia na piśmie, w którym to celu wyznaczy sędzia śledczy odpowiedni termin.

W razie przybrania kilku rzeczoznawców należy dozwolić im, aby naradzili się wzajemnie przed wydaniem orzeczenia.

§ 213.

Jeżeli podania znawców o spostrzeżonych faktach różnią się znacznie od siebie albo jeżeli ich wywód oględzin jest niejasny, niepewny, sprzeczny sam z sobą albo z okolicznościami faktycznymi, już sprawdzonymi, a wątpliwości tych nie można usunąć przez ponowne przesłuchanie znawców, wówczas należy w miarę możliwości powtórzyć oględziny za przybraniem tych samych lub innych znawców.

§ 214.

Jeżeli sprzeczności lub usterki takie okażą się w orzeczeniu albo jeżeli okazuje się, iż orzeczenie zawiera wnioski, które nie są logicznie wysnute z przytoczonych założeń, albo jeżeli zachodzą inne poważne wątpliwości co do trafności orzeczenia, których nie można usunąć przez ponowne przesłuchanie znawców lub ich wyjaśniające oświadczenie, wówczas należy zasięgnąć orzeczenia innego znawcy lub kilku innych znawców.

Jeżeli rzeczoznawcy są lekarzami lub chemikami, można w wypadkach takich zasięgnąć wprost orzeczenia Komisji sanitarnej wojskowej.

§ 215.

W razie potrzeby może sąd śledczy zwrócić się o wydanie orzeczenia rzeczoznawczego do jednej z państwowych władz fachowych lub do jednego z zakładów lub organów państwowych, powołanych do wydawania orzeczeń takich.

Postanowienia powyższe o orzeczeniach rzeczoznawców mają analogiczne zastosowanie do wydawania orzeczeń w wypadkach, w których oględziny sędziowskie nie odbyły się w ogóle lub miały miejsce bez przybrania rzeczoznawców.

B. Postępowanie w przypadkach zabójstw i uszkodzeń cielesnych.

§ 216.

Jeżeli przy wypadku śmierci zachodzi podejrzenie, że spowodowano go czynem karygodnym, wówczas musi się przedsięwziąć przed pogrzebaniem zwłok ich oględziny pośmiertne i otwarcie (§§ 135. i 136.).

Jeżeli zwłoki już pogrzebano, należy je w tym celu ekshumować, o ile według zachodzących okoliczności można spodziewać się jeszcze ważnego wyniku, a nie zachodzi bezpośrednio niebezpieczeństwo dla zdrowia osób, które w oględzinach muszą brać udział.

Przed przystąpieniem do otwarcia zwłok należy je dokładnie opisać i usunąć wszelką wątpliwość co do ich tożsamości przez przesłuchanie osób, które zmarłego znały. W razie potrzeby należy zażądać od osób tych przed rozpoznaniem, aby zmarłego dokładnie opisały. Jeżeli zaś zmarły jest całkiem nieznaną, wówczas należy w miarę możliwości sporządzić fotografię zwłok i ogłosić ich dokładny opis w pismach publicznych.

Podczas oględzin zwłok ma sędzia śledczy baczyc na to, aby opisano dokładnie położenie i stan trupa, miejsce, gdzie i odzież, w której go znaleziono, oraz aby zwrócono staranną uwagę na wszystko, co według okoliczności mogłoby być dla śledztwa ważne. W szczególności należy opisać dokładnie według liczby i jakości rany oraz inne zewnętrzne ślady doznanego gwałtu, podać środki i narzędzia, którymi je prawdopodobnie spowodowano, i porównać z istniejącymi uszkodzeniami narzędzia, które w danym razie znaleziono i których możliwe użycie.

§ 217.

Oględziny i otwarcie zwłok mają być przedsiębrane przez dwóch lekarzy.

Lekarza, który leczył zmarłego w chorobie, poprzedzającej w danym razie jego śmierć, nie należy wprawdzie używać jako rzeczoznawcy, lecz powinno się przybrać go do oględzin i otwarcia zwłok, jeżeli to może przyczynić się do wyjaśnienia stanu rzeczy i stać się bez zwłoki.

§ 218.

Orzeczenie znawców ma podać, co było w danym przypadku najbliższą przyczyną śmierci i co przyczynę tę wywołało.

Jeżeli spostrzeżono obrażenia, należy wyszczególnić:

1. czy zadane zostały zmarłemu przez czyn innej osoby, a w razie potwierdzenia pytania tego,

2. czy czyn ten spowodował śmierć

a) już z swojej natury ogólnej,

b) wskutek wyjątkowej osobistej właściwości lub szczególnego stanu obrażonego,

c) wskutek przypadkowych okoliczności, wśród których go dokonano, lub

d) wskutek przyczyn pośrednich, które wprawdzie przypadkowo przyłączyły się do niego ale zostały spowodowane przez odnośny czyn lub z niego wynikiły, nakoniec

e) czy można było zapobiedz śmierci przez wczesną i stosowną pomoc.

O ile orzeczenie nie obejmuje wszystkich okoliczności, ważnych dla rozstrzygnięcia, powinien sędzia śledczy postawić w tym względzie znawcom szczegółowe pytania.

§ 219.

Jeżeli zachodzi podejrzenie otrucia, mogą według okoliczności przeprowadzić badanie trucizn także sami chemicy w nadającym się do tego lokalu.

Przedmioty, które mają być chemicznie badane, należy umieścić w naczyniu lub zbiorniku w sposób, któryby zapobiegał ich zamianie, zmieszaniu z innymi materiami oraz zepsuciu, i wręczyć je chemikom (§ 210., ustęp ostatni).

§ 220.

Także przy uszkodzeniach cielesnych należy przeprowadzić oględziny za przybraniem rzeczoznawców, którzy powinni zbadać uszkodzonego i orzec po dokładnem opisanu uszkodzeń w szczególności o tem, które z pomiędzy istniejących obrażeń ciała lub nadwreżeń zdrowia należy uważać same przez się lub w wzajemnym związku, bezwzględnie lub ze względu na szczególne okoliczności danego przypadku, za lekkie, ciężkie lub śmiertelne, jakie skutki uszkodzenia takie zwykłe za sobą pociągają, a jakie w obecnym szczególnym wypadku stąd wynikiły, tudzież jakimi środkami lub narzędziami i w jaki sposób uszkodzenia te zadano.

W orzeczeniu należy oznaczyć także czas trwania leczenia.

W tym ostatnim kierunku można odłożyć wydanie orzeczenia także na czas późniejszy, a wydane już orzeczenie zmienić odpowiednio do wyniku.

Wywód oględzin (sprawozdanie o uszkodzeniu) i orzeczenie czynnego lekarza wojskowego albo innego lekarza, pozostającego w publicznej służbie lekarskiej, można także bez oględzin sądowych uznać za środek dowodowy na stwierdzenie jakości uszkodzenia cielesnego i czasu leczenia, jeżeli zgadzają się one z okolicznościami zbadanymi i jeżeli ani oskarżyciel ani obwiniony ani pokrzywdzony nie zaczepia ich trafności.

C. Postępowanie w razie wątpliwości co do zaburzeń umysłu lub poczytalności.

§ 221.

Jeżeli zachodzą wątpliwości, czy obwiniony posiada zdrowy rozum czy też dotknięty jest zaburzeniem umysłu, które mogłoby uchylić poczytalność, wówczas należy zarządzić zbadanie jego stanu duchowego lub umysłowego przez przesłuchanie wszystkich osób, które mogłyby w tym względzie udzielić wyjaśnienia, i przez zażądanie wyjaśnień urzędowych i służbowych, a w każdym wypadku także przez dwóch lekarzy.

Badanie lekarskie może odbyć się na wniosek sędziego śledczego, oskarżyciela lub jednego z rzeczoznawców po wysłuchaniu obrońcy na rozkaz właściwego komendanta w odpowiednim zakładzie leczniczym wojskowym lub w ogóle publicznym i nie powinno, o ile to jest możliwe, trwać ponad dwa miesiące.

Jeżeli obwiniony nie ma jeszcze obrońcy (§ 102.), należy mu ustanowić obrońcę z urzędu.

Zarządzenie badania lekarskiego w zakładzie leczniczym należy oznajmić obwinionemu i jego obrońcy. Przeciw zarządzeniu temu służy im obu w dniach trzech zażalenie do najwyższego trybunału wojskowego. Zażalenie ma skutek odwłoczny.

Lekarze mają złożyć sprawozdanie z wyniku swych spostrzeżeń, zestawić wszystkie okoliczności, mogące wywrzeć wpływ na ocenienie stanu duchowego i umysłowego obwinionego, zbadać je pod względem doniosłości zarówno pojedynczo jak i w związku, a w razie jeżeli przyjmują istnienie zaburzenia umysłu, oznaczyć naturę choroby oraz jej jakość i stopień i wydać zarówno na podstawie aktów jak i własnego spostrzeżenia orzeczenie co do

wplywu, jaki choroba wywarła i wywiera jeszcze na wyobrażenia, popędy i działania obwinionego, oraz czy i w jakim stopniu ten zamącony stan umysłu istniał w czasie popełnienia czynu.

D. Badanie pism.

§ 222.

Jeżeli powstanie wątpliwość co do prawdziwości pewnego dokumentu albo jeżeli ma się zbadać, z czyjej ręki pismo jakieś pochodzi, wówczas można zarządzić za pośrednictwem znawców porównanie z niewątpliwie prawdziwymi pismami, pochodzącymi w miarę możliwości z tego samego czasu.

E. Postępowanie w przypadkach fałszowania lub podrabiania publicznych papierów kredytowych, stempli i znaczków pocztowych oraz fałszowania monety.

§ 223.

W przypadkach fałszowania lub podrabiania publicznych papierów kredytowych, monet, stempli i pocztowych znaczków wartościowych, wydanych w królestwach i krajach reprezentowanych w Radzie państwa albo w krajach świętej Korony węgierskiej albo w Bośni i Hercegowinie, należy przesłać sztuki, stanowiące przedmiot postępowania karnego, a w miarę możliwości także narzędzia i materiały, użyte do fałszowania lub podrabiania, oraz inne do tego należące przedmioty władzy lub zakładów, które wydały prawdziwe papiery kredytowe, monety, stemple lub pocztowe znaczki wartościowe odnośnego rodzaju, w celu uzyskania orzeczenia co do ich prawdziwości lub nieprawdziwości i dalszego wyjaśnienia, w jaki sposób sfalszowania dokonano, czy użyto przysposobionych narzędzi, ułatwiających powielenie, nakoniec czy i gdzie takie fałszywe okazy już się pojawiły.

Po zupełnem ukończeniu postępowania karnego sądowego należy odesłać wspomnianym władzom i zakładom okazy sfalszowane razem z wszelkimi z czynu karygodnego pochodzącymi narzędziami, materiałami i innymi do tego należącymi przedmiotami. Skoro przedmioty te będą potrzebne do nowej czynności urzędowej w postępowaniu karnem, należy zażądać ich zwrotu.

Celem uzyskania orzeczenia co do sfalszowanych lub podrobionych pieniędzy albo publicznych papierów kredytowych, które wydano poza obrębem królestw i krajów reprezentowanych w Radzie państwa, krajów świętej Korony węgierskiej oraz Bośni i Hercegowiny, należy zwrócić się do Ministra wojny.

F. Postępowanie w szczególnych wypadkach niedopełnienia obowiązków wojskowych.

§ 224.

Jeżeli przy badaniu istoty czynu z powodu niedopełnienia powinności w obliczu nieprzyjaciela albo zaniedbania wojskowych przepisów służbowych albo uszkodzeń, zrzadzonych przez dowódcę wojskowego bez konieczności wojskowej, chodzi o pytania, których rozwiązanie wymaga gruntownej znajomości wyższej sztuki wojennej albo pewnej umiejętności wojskowej, wówczas należy zasięgnąć w tym względzie orzeczenia (zdania taktycznego) komisji wojenno-naukowej.

Bliższe postanowienia co do utworzenia komisji tej i jej postępowania będą uregulowane drogą rozporządzenia.

W podobny sposób należy postępować w marynarce wojennej także wtedy, gdy chodzi o ocenienie zawinienia przy rozbięciu się, osadzeniu na mieliznie lub zderzeniu okrętów albo przy innych zajściach, o ile do ocenienia tego potrzebna jest znajomość żeglugi i służby morskiej.

G. Postępowanie w innych wypadkach.

§ 225.

Także przy innych zbrodniach i występkach można stosownie do danego stanu rzeczy stwierdzić przez oględziny, i to z przybraniem rzeczoznawców lub bez nich, te znamiona, które według określenia ustawowego należą do istoty czynu odnośnej zbrodni lub odnośnego występkę albo wywierają wpływ na wymiar kary.

Zwłaszcza przy zbrodniach i występkach przeciw własności trzeba będzie w wypadkach wątpliwych stwierdzić przez rzeczoznawców wysokość szkody zrzadzonej lub zamierzonej.

Przy zbrodniach i występkach, przez które osoby, pozostające w urzędzie publicznym lub w służbie publicznej, zrzadzają państwu szkodę w własności skarbowej, oddanej im w zarząd, przechowanie lub dozór, należy w razie potrzeby przybrać do badania istoty czynu dwóch oficerów (urzędników wojskowych) odnośnej gałęzi administracji wojska wspólnego jako rzeczoznawców.

Rozdział XV

Zatrzymanie przedmiotów, rewizya domu i osoby.

§ 226.

Przedmioty, które podlegają przypadkowi albo mogą mieć znaczenie dla postępowania karnego

jako środki dowodowe, należy wziąć w przechowanie lub zabezpieczyć w inny sposób.

Każdy jest obowiązany wydać na wezwanie przedmioty takie; jeżeli nie stanie się to dobrowolnie, wówczas zarządza się ich konfiskatę. Wydanie można zatem wymusić stosownie do postanowień § 193., jeżeli odebranie nie da się przeprowadzić za pośrednictwem rewizji domu lub osoby, a posiadanie przedmiotu zostało przyznane lub udowodnione. Przeciw osobom, które same wydają się być podejrzane o czyn karygodny, i przeciw tym, które w danym wypadku są ustawowo uwolnione od obowiązku składania świadectwa, wykluczone jest jednak zastosowanie w tym celu kar i środków przymusowych, w § 193 przewidzianych, § 190., ustęp 3. i 4., ma odpowiednie zastosowanie.

§ 227.

Jeżeli obwiniony pozostaje w areszcie tymczasowym lub śledczym albo jeżeli wydano przeciw niemu nakaz doprowadzenia, uwięzienia lub list gończy, może sąd zarządzić zatrzymanie telegramów, listów lub innych przesyłek, nadchodzących do obwinionego, i zażądać ich wydania od urzędów pocztowych lub telegraficznych tudzież innych zakładów, trudniących się przesyłką.

To samo odnosi się także do telegramów, listów i innych przesyłek, jeżeli zachodzą okoliczności, z których należy wnioskować, iż pochodzą one od takiego obwinionego lub są dla niego przeznaczone, a treść ich jest ważną dla postępowania karnego.

Urzędy pocztowe lub telegraficzne oraz inne zakłady, trudniące się przesyłką, są obowiązane wydać sądowi liniowemu zatrzymane telegramy, listy i inne przesyłki.

Nadto mają one wstrzymać przesyłki takie jeszcze przed ich sądownym zatrzymaniem na żądanie przedłożonej komendy obwinionego, władzy miejscowej, prokuratora wojskowego lub oficera sądu. Jeżeli jednak sąd śledczy nie wyda w dniach trzech właściwego zarządzenia, wówczas nie wolno dłużej odwlekać przesyłki.

Przy stawianiu żądania, wspomnianego w ustępach poprzedzających, należy przestrzegać formalności, przepisanych pod tym względem w postępowaniu karnem cywilnem.

§ 228.

Zatrzymane przesyłki ma otworzyć sędzia śledczy w obecności obwinionego lub jego pełnomocnika. Jeżeli obwiniony lub jego pełnomocnik jest nieobecny a zwłoka grozi niebezpieczeństwem,

można mimo to przedsięwziąć otwarcie w obecności świadka sądowego.

Przy otwarciu, względem którego należy spisać protokół, nie powinno się naruszyć pieczęci; okładki i adresy należy przechować.

§ 229.

O zatrzymaniu przesyłek należy zawiadomić obwinionego, albo gdy jest nieobecny, jednego z członków jego rodziny, i to zaraz lub najdalej w dwudziestu czterech godzinach.

Jeżeli przesyłki otwarto, a nie ma obawy, by wydanie lub udzielenie ich osnowy wpływało szkodliwie na postępowanie karne, wówczas należy je wydać obwinionemu lub temu, dla kogo są przeznaczone, albo też udzielić w oryginale lub w odpisie, w całości lub w wyciągu. Jeżeli obwiniony jest nieobecny, należy je wydać lub udzielić jednemu z członków jego rodziny. Jeżeli nie ma osób takich, należy zwrócić przesyłkę wysyłającemu, gdy sędzia uważa, że wymaga tego interes wysyłającego, lub też donieść mu o zatrzymaniu, o ile przesyłka musi pozostać w aktach.

Przesyłki zatrzymane, których otwarcia nie uznano za potrzebne, należy wydać bezzwłocznie tym, dla których są przeznaczone, albo też zwrócić nicotwartemu zakładowi przewoźnemu.

§ 230.

U osoby podejrzanej o czyn karygodny można przeprowadzić rewizję mieszkania i innych ubikacji oraz znajdujących się tam przedmiotów albo też przedmiotów, które należą do niej, a znajdują się gdzieindziej, jeżeli można słusznie przypuszczać, iż posłużą to do ujęcia winnego albo do zabezpieczenia pewnego środka dowodowego lub przedmiotu, podlegającego przepadkowi.

U innych osób można przeprowadzić rewizję takie wtedy, gdy zachodzą okoliczności, uzasadniające przypuszczenie, że osoba podejrzana o czyn karygodny albo pewien środek dowodowy lub przedmiot, podlegający przepadkowi, mogą być odnalezione w ubikacjach lub rzeczach, poddanych przeszukaniu. Ograniczenie to nie ma zastosowania do ubikacji, przeznaczonych do wojskowego użytku służbowego, oraz do ubikacji, gdzie czyj popełniono lub obwinionego ujęto albo gdzie tenże schronił się wskutek pościgu.

§ 231.

U osób, wymienionych w § 230., ustęp 1., oraz osób, co do których zachodzi wysokie prawdo-

podobieństwo, iż posiadają przedmioty, mogące mieć znaczenie w postępowaniu karnym jako środki dowodowe, tudzież osób złej sławy można przeprowadzić także rewizję osoby i odzieży.

§ 232.

Przy przedsięwzięciu rewizji domu i osoby należy unikać wszelkiego niepotrzebnego rozgłosu, wszelkich przykrości lub niedogodności dla interesowanych, które nie są niezbędnie potrzebne, szanować w miarę możliwości ich dobre imię i tajemnice prywatne, nie pozostające w związku z przedmiotem śledztwa, oraz przestrzegać starannie względów stosowności i przyzwoitości.

Rewizya odbywa się z reguły tylko po poprzednim przesłuchaniu osoby, u której ma być przedsięwzięta, i tylko o tyle, o ile przez przesłuchanie nie uzyskano dobrowolnego wydania przedmiotów poszukiwanych ani usunięcia przyczyn, które ją spowodowały.

Przesłuchanie to można pominąć co do osób złej sławy oraz wtedy, gdy zwłoka grozi niebezpieczeństwem.

Przy przeszukiwaniu ubikacji, które nie są przeznaczone do wojskowego użytku służbowego, należy wezwać posiadacza ubikacji, aby był obecny przy przeszukaniu osobiście lub przez zastępcę; w razie przeszkody lub nieobecności posiadacza ubikacji albo jego zastępcy musi się wezwać do tego jednego z dorosłych członków jego rodziny albo w ich braku jednego z domowników lub sąsiadów. Pod względem uprawnień obrońcy do obecności przy rewizji domu oraz pod względem przybrania obwinionego do tej czynności urzędowej należy stosować analogicznie przepisy § 203.

Protokół rewizji ma być podpisany przez wszystkich obecnych. Jeżeli nie stwierdzono nic podejrzanego, a rewizya odbyła się poza obrębem ubikacji, przeznaczonych do wojskowego użytku służbowego, należy wydać interesowanemu na żądanie odpowiednie poświadczenie.

§ 233.

Jeżeli przy rewizji domu lub osoby znaleziono przedmioty, które nie stoją w związku z czynem karygodnym, stanowiącym przedmiot postępowania, lecz wskazują na inny czyn karygodny tego samego sprawcy, który ma być ścigany z urzędu, wówczas

należy je wziąć w przechowanie sądowe albo zatrzymać i zawiadomić o tem prokuratora wojskowego (oficera sądu) celem zasiągnięcia postanowienia właściwego komendanta.

Jeżeli nie wdrożono postępowania karnego, należy zwrócić niezwłocznie przedmioty, wzięte w przechowanie lub zatrzymane.

Jeżeli przedmiot znaleziony wskazuje na popełnienie przez inną osobę czynu karygodnego, który ma być ścigany z urzędu, wówczas należy wziąć go również w przechowanie lub zatrzymać i przesłać niezwłocznie wraz z oddzielnie spisany protokołem władzy, powołanej do wdrożenia postępowania karnego przeciw podejrzanemu.

§ 234.

Przy przeszukiwaniu papierów należy starać się o to, aby treść ich nie doszła do wiadomości osób niepowołanych.

Jeżeli nie można spisać zaraz papierów, wziętych w przechowanie lub zatrzymanych, wówczas należy umieścić je w okładce, opieczetowanej urzędowo. Także interesowanemu, który był w danym razie obecny przy przeszukiwaniu, należy zezwolić na położenie pieczęci. Jeżeli przychodzi do odpieczętowania, należy wezwać interesowanego, aby był przytem obecny osobiście lub przez pełnomocnika. Jeżeli na wezwanie takie nie stawi się ani interesowany ani jego pełnomocnik albo jeżeli nie można mu doręczyć wezwania z powodu nieobecności, wówczas należy mimo to skutecznie odpieczętowanie za przybraniem świadka sądowego.

§ 235.

Zatrzymanie przedmiotów oraz rewizję domu i osoby u osób, podlegających sądownictwu karnemu liniowemu, tudzież w budynkach wojska wspólnego oraz budynkach i ubikacjach, zajętych przez wojsko wspólne, zarządza i przeprowadza sąd śledczy. Kiedy inne władze są do tego uprawnione, postanawiają §§ 131., 133. i 142.

Jeżeli rewizya domowa odbyła się poza obrębem ubikacyi, przeznaczonych do wojskowego użytku służbowego, należy doręczyć interesowanemu zaraz lub najdalej w ciągu najbliższych dwudziestu czterech godzin poświadczenie co do przedsięwzięcia rewizyi i jej powodów.

O zarządzenie i przeprowadzenie zatrzymania przedmiotów i rewizyi w innych wypadkach prócz wymienionych w ustępie 1. należy z reguły wezwać właściwy sąd obrony krajowej (§ 132., ustęp 1.) albo właściwy sąd karny cywilny, o ile wezwanie

nie musi być w myśl § 145., ustęp 2., względnie § 142., ustęp 1., wystosowane do innych władz z powodu, iż zwłoka grozi niebezpieczeństwem.

W razie, gdyby zwłoka groziła nagłym niebezpieczeństwem, mogą strażę wojskową przedsiębrać w pościgu za zbiegłymi zbrodniarzami celem ich ujęcia rewizye domowe, jeżeli nie można na czasie uzyskać interwencji organu policyjnego lub innego organu bezpieczeństwa, powołanego do takiej czynności urzędowej.

§ 236.

Dla władz (organów) obrony krajowej i władz (organów) cywilnych, wezwanych o wykonanie zatrzymania przedmiotów albo rewizyi domu lub osoby, wstępują w miejsce postanowień §§ 226. do 234. przepisy dla nich obowiązujące. Do przepisów tych stosują się także środki prawne przeciw postanowieniom i zarządzeniom wspomnianych władz (organów).

Rozdział XVI.

Zakończenie postępowania badawczego i wniesienie oskarżenia.

§ 237.

Postępowanie badawcze należy zakończyć, gdy cel jego (§ 140.) został osiągnięty.

Jeżeli badanie było oddane sądowi (§ 143.), wówczas przesyła tenże akta oskarżycielowi bezwzględnie po ukończeniu postępowania badawczego.

Oskarżyciel ma najdalej w ośmiu dniach po otrzymaniu aktów przedłożyć je właściwemu komendantowi z wnioskiem ustnym lub pisemnym.

To samo ma stać się zaraz po ukończeniu postępowania badawczego, jeżeli postępowanie to przeprowadzał sam prokurator wojskowy lub oficer sądu.

Właściwy komendant może zarządzić uzupełnienie postępowania badawczego.

§ 238.

Na podstawie wyniku uzupełnionego w danym razie postępowania badawczego rozstrzyga właściwy komendant, czy należy zaniechać ścigania obwinionego albo wnieść przeciw niemu oskarżenie albo odstąpić sprawę władzy właściwej.

§ 239.

Ściganie obwinionego ma być zaniechane:

1. jeżeli nie zachodzi czyn karygodny, podlegający ściganiu przez sąd karny, jeżeli poczucie jego jest wykluczone lub karygodność uchylona,

2. jeżeli przy czynach karygodnych, które mogą być ścigane tylko na żądanie uprawnionego, uprawniony nie postawił żądania takiego albo je cofnął,

3. jeżeli z powodu braku dowodów lub nadzwyczajnej trudności w dostarczeniu środków dowodowych nie można oczekiwać, by dalsze postępowanie przyniosło wynik dodatni.

Właściwy komendant może odstąpić od wniesienia oskarżenia także wtedy, gdy uznaje, że czyn karygodny da się załatwić w drodze dyscyplinarnej (§ 2.).

§ 240.

Jeżeli badanie było oddane sądowi, a właściwy komendant postanowi po ukończeniu albo już w toku postępowania badawczego, iż ściganie obwinionego ma być zaniechane, wówczas powinien sąd, zawiadomiony o rozstrzygnięciu i jego powodach, zastanowić postępowanie badawcze i uwiadomić o tem obwinionego, pokrzywdzonego i oskarżyciela prywatnego (§ 106.).

Jeżeli badanie nie było oddane sądowi, należy postąpić w podobny sposób, jak w § 138., ustęp 1.

Jeżeli obwiniony był uwięziony, należy wypuścić go zaraz na wolność.

§ 241.

Jeżeli u obwinionego zachodzi zaburzenie umysłu, wykluczające poczytalność, wówczas należy po ukończeniu postępowania badawczego, o ile niema powodów do jego zaniechania (§ 239.), wstrzymać dalsze postępowanie na zarządzenie właściwego komendanta aż do wyzdrowienia obwinionego i zawiadomić o tem w sposób, podany w paragrafie poprzedzającym, pokrzywdzonego i oskarżyciela prywatnego, oraz ustawowego zastępcę i obrońcę obwinionego. Przeciw temu zarządzeniu właściwego komendanta przysługuje wymienionym osobom zażalenie do najwyższego trybunału wojskowego w ośmiu dniach po zawiadomieniu.

§ 242.

Jeżeli właściwy komendant postanawia na podstawie ukończonego postępowania badawczego albo bez poprzedniego postępowania badawczego (§ 137., ustęp 4.), że oskarżenie ma być wniesione, wówczas

wyduje on prokuratorowi wojskowemu pisemny rozkaz wygotowania i wniesienia aktu oskarżenia.

W postępowaniu co do spraw karnych, przekazanych do osądzenia sądom brygady, obejmuje pisemny rozkaz właściwego komendanta, wystosowany do oficera sądu, polecenie postawienie w sądzie wniosku na ukazanie. Oficer sądu nie wnosi formalnego aktu oskarżenia.

W rozkazie oskarżenia należy wymienić zarówno osobę obwinionego jak i zarzucony mu czyn i wydać zarządzenie co do zawieszenia aresztu śledczego lub utrzymania go w mocy.

§ 243.

Akt oskarżenia, w którym należy powołać się na dołączony rozkaz oskarżenia, wydany przez właściwego komendanta, ma być wniesiony do sądu i obejmować:

1. imię i nazwisko obwinionego, a jeżeli jest on osobą wojskową, także jego stopień wojskowy i oddział broni (etatowy),

2. dokładne oznaczenie czynów karygodnych, które uczyniono przedmiotem oskarżenia, według ich znamion, opartych na stanie faktycznym i uzasadniających nazwę ustawową oraz zastosowanie pewnego oznaczonego wymiaru kary, z podaniem ustawowej nazwy czynów tych i przytoczeniem przepisów prawa karnego, obowiązującego dla wspólnej siły zbrojnej, których zastosowanie wnioskuje się.

3. krótkie, zwięzłe i przedmiotowe przedstawienie stanu rzeczy, zaczerpnięte z treści doniesienia i wyników dotychczasowego postępowania, oraz wymienienie środków dowodowych,

4. podanie, czy obwiniony pozostaje na wolnej stopie czy nie, względnie czy uwięzienie jego zostało zarządzone w rozkazie oskarżenia, wydanym przez właściwego komendanta, tudzież wymienienie sądu, przed którym rozprawa główna ma się odbyć.

W postępowaniu co do spraw karnych, przekazanych do osądzenia sądom brygady, ma oficer sądu zamiast aktu oskarżenia przesłać sądowi rozkaz oskarżenia, wydany przez właściwego komendanta, z pisemnym wnioskiem na ukaranie, obejmującym ustawowe oznaczenie czynu karygodnego.

Spis świadków i rzeczoznawców, którzy mają być zawezwani celem stwierdzenia prawdy, oraz spis innych środków dowodowych, z których prokurator wojskowy (oficer sądu) chce skorzystać na rozprawie głównej, należy zamieścić w akcie oskarżenia (wniosku na ukaranie) lub dołączyć do niego.

§ 244.

Akt oskarżenia lub pochodzący od oficera sądu wniosek na ukaranie ma kierujący rozprawą (§ 52.) udzielić niezwłocznie obwinionemu wraz z spisem środków dowodowych (§ 243., ustęp 3.).

Jeżeli obwiniony przebywa poza siedzibą urzędową sądu, można wezwać o doręczenie także sąd karny wojskowy lub cywilny, znajdujący się w miejscu pobytu obwinionego, albo jego komendę przełożoną.

Obwinionemu należy doręczyć odpis aktu oskarżenia albo wniosku na ukaranie wraz z załącznikami; wystarczy jednak odczytać je, jeżeli obwiniony zrzeknie się protokolarnie odpisu.

Przy udzieleniu aktu oskarżenia lub wniosku na ukaranie należy wezwać obwinionego, aby oświadczył się na oskarżenie i przedstawił w czasie właściwym (§ 250.) ewentualne nowe środki dowodowe; należy go także pouczyć o prawach, przysługujących mu co do obrony, i zapytać, jeżeli nie skorzystał już z prawa, służącego mu w myśl § 102., czy chce sam obrać sobie obrońcę czy też pozostawić wybór jego sądowi. Co do tego udzielenia, pouczenia i wezwania oraz co do oświadczenia, złożonego przez obwinionego, należy spisać protokół.

Jeżeli w rozkazie oskarżenia, wydanym przez właściwego komendanta, zarządzone przeciw obwinionemu areszt śledczy, wówczas należy połączyć z udzieleniem aktu oskarżenia (wniosku na ukaranie) także przepisane w § 178. przesłuchanie obwinionego.

Akt oskarżenia lub wniosek na ukaranie należy wraz z załącznikami doręczyć w odpisie także obrońcy, skoro tylko został obrany lub ustanowiony.

Jeżeli obwiniony jest oficerem lub osobą równorzędną albo jeżeli nie należy do czynnych osób wojskowych, a pozostaje na wolnej stopie, wówczas może przeznaczone dla niego udzielenie, pouczenie i wezwanie nastąpić także drogą doręczenia.

Z chwilą udzielenia lub doręczenia obwinionemu aktu oskarżenia albo wniosku na ukaranie jest oskarżenie wniesione.

§ 245.

Okoliczności, które wyszły na jaw lub zaszły po wniesieniu oskarżenia, wywierają wpływ na właściwość komendanta tylko wtedy, gdy wykazują, iż zamiast sądu brygady jest właściwy sąd dywizyjny

albo iż przyjęte w oskarżeniu sądownictwo karne liniowe nie jest w ogóle uzasadnione.

W obu wypadkach ma oskarżyciel cofnąć akt oskarżenia (wniosek na ukaranie) na polecenie właściwego komendanta, poczem zarządza sąd odstąpienie sprawy władzy właściwej. Zarządzona już w danym razie rozprawa główna nie odbywa się. O odstąpieniu sprawy karnej należy zawiadomić zarówno oskarżonego i jego obrońcę jak i pokrzywdzonego i oskarżyciela prywatnego.

Rozdział XVII.

Przygotowanie rozprawy głównej.

§ 246.

Po wniesieniu oskarżenia wyznacza sąd termin rozprawy głównej i zarządza złożenie sądu wojennego.

Dzień rozprawy głównej wyznacza sąd pod nieważnością w ten sposób, aby oskarżonemu pozostał od chwili uwiadomienia o wniesieniu oskarżenia termin co najmniej ośmiodniowy, a w postępowaniu przed sądami brygady co najmniej trzechdniowy do przygotowania obrony. Jeżeli jednak oskarżony zgadza się na to, można termin ten skrócić.

Rozprawa główna odbywa się z reguły w siedzibie urzędowej sądu. W celu istotnego ułatwienia postępowania dowodowego może jednak sąd zarządzić za zgodą właściwego komendanta, iż rozprawa główna odbędzie się w miejscu, położonem poza siedzibą urzędową sądu, w którym to wypadku można zażądać odkomenderowania członków sądu wojennego, należących do stanu żołnierskiego, także od odnośnej władzy lokalnej miejsca rozprawy głównej. Władza ta ma komenderować jako członków sądu wojennego zawsze najstarszych rangą z pośród wojskowych obecnych w garnizonie, a posiadających stopnie, wymagane dla utworzenia sądu wojennego.

§ 247.

Jeżeli oskarżony jest czynną osobą wojskową lub pozostaje w areszcie, wówczas zarządza się jego dostawienie lub doprowadzenie do rozprawy głównej. Miejsce i czas rozprawy głównej musi się podać do jego wiadomości w drodze służbowej najpóźniej w dniu poprzedzającym. Meldunek o uwiadomieniu należy dołączyć do aktów.

Innych oskarżonych wzywa sąd do rozprawy głównej pod zagrożeniem doprowadzenia w ten

sposób (§ 157.), aby, o ile nie zgodzą się sami na skrócenie terminu, pozostawał między doręczeniem wezwania a rozprawą główną termin co najmniej trzechdniowy, zaś w postępowaniu przed sądami brygady co najmniej jednodniowy.

Obrońcę, już znanego w czasie wyznaczenia terminu rozprawy głównej, należy zawezwać do rozprawy tej równocześnie z uwiadomieniem lub wezwaniem oskarżonego, zaś obrońcę, ustanowionego dopiero później, równocześnie z ustanowieniem.

Prócz oskarżonego i jego obrońcy ma sąd zawezwać do rozprawy głównej (§§ 184. i 206.) świadków i rzeczoznawców, których przesłuchanie zawnioskowano w akcie oskarżenia lub wniosku na ukaranie (spisie).

Członków Domu cesarskiego nie wzywa się do rozprawy głównej jako świadków. Co do wzywania osób, którym według prawa międzynarodowego przysługuje przywilej zakrajowości lub osobiste uwolnienie, jako świadków do rozprawy głównej, rozstrzygają zasady prawa tego i istniejące traktaty państwowe.

Świadków i rzeczoznawców stanu cywilnego należy w miarę możliwości wzywać w ten sposób, aby między doręczeniem wezwania a dniem, w którym odbywa się rozprawa, pozostawał co najmniej trzechdniowy okres czasu.

O miejscu i czasie rozprawy głównej powinien sąd zawiadomić także oskarżyciela, pokrzywdzonego i oskarżyciela prywatnego, tego ostatniego z uwagą, iż rozprawa główna będzie przeprowadzona także w razie jego niestawienia się.

§ 248.

Jeżeli należy spodziewać się, iż rozprawa główna potrwa czas dłuższy, wówczas należy wydać zarządzenie, aby sędziowie zastępczy byli obecni przy rozprawie i w razie przeszkody jednego z członków sądu wojennego mogli wstąpić w jego miejsce.

Nie wymaga się, aby sędzia zastępczy miał równy stopień wojskowy z członkiem sądu wojennego, którego ma zastępować, musi on jednak być oficerem (urzędnikiem wojskowym) i nie może mieć stopnia niższego aniżeli oskarżony.

§ 249.

Jeżeli sąd otrzyma wiadomość, iż zawezwany do rozprawy głównej świadek lub znawca, który poprzednio nie był przesłuchany lub zaprzysiężony, nie będzie mógł stawić się na rozprawie z powodu dłuższej trwającej choroby lub nie dającej się usunąć

przeszkody, wówczas może zarządzić jego przesłuchanie pod przysięgą lub zaprzysiężenie przez sędziego delegowanego lub wezwanego.

Posanowienia § 194., ustępy 2. do 5., mają zastosowanie.

§ 250.

Oskarżyciel, oskarżyciel prywatny i oskarżony mogą żądać także po wniesieniu oskarżenia a przed terminem rozprawy głównej, aby sąd uzupełnił dowody, wprowadzone w akcie oskarżenia lub wniosku na ukaranie (spisie), albo postarał się o nowe dowody.

W tym celu mają oni wnieść do sądu ustnie lub pisemnie wniosek umotywowany najpóźniej w czwartym dniu, a w postępowaniu przed sądami brygady najpóźniej w najbliższym dniu po uwiadomieniu o wniesieniu oskarżenia i wymienić w nim dokładnie świadków, których ma się przesłuchać lub wezwać do rozprawy głównej, oraz dowody z rzeczoznawców lub inne dowody, których ma się dostarczyć, tudzież okoliczności, stanowiące przedmiot dowodu. Czynne osoby wojskowe z stanu szeregowców oraz czynni gazyści, niezaliczeni do pewnej klasy rangi, mogą podać wniosek ten, o ile pozostają na wolnej stopie, aż do wspomnianej chwili także do protokołu w obec swej przełożonej komendy; protokół ten należy niezwłocznie przesłać sądowi.

§ 251.

Sąd może odrzucić wnioski dowodowe, postawione po wniesieniu oskarżenia, jeżeli okoliczność, która ma być udowodniona, przedstawia się jako niestanowcza dla rozstrzygnięcia sprawy albo jeżeli jest oczywiste, iż oskarżony postawił wniosek dowodowy celem spowodowania przewłoki w rozstrzygnięciu sprawy, niemniej, jeżeli wniosek postawiono po chwili, oznaczonej w § 250., ustęp 2., i to w tym ostatnim wypadku, jeżeli zawnioskowane zbadanie lub zawezwanie do wyznaczonej rozprawy głównej nie da się już wykonać, a odłożenie rozprawy (§ 253.) nie jest usprawiedliwione. Rozstrzygnięcie takie nie wyklucza powtórzenia wniosków na rozprawie głównej i nie krępuje uchwały sądu wojennego.

Jeżeli sąd przychyliła się do wniosku dowodowego, wówczas należy z reguły zawezwać do rozprawy głównej świadków, których przesłuchanie zawnioskowano, oraz rzeczoznawców (§ 206.), którzy na podstawie nowego wniosku dowodowego mają być przesłuchani. O zawezwaniu tem należy zawiadomić przed rozprawą główną oskarżyciela, oskarżyciela prywatnego, oskarżonego i jego obrońcę.

Jeżeli zawnioskowano przeprowadzenie innych dochodzeń uzupełniających lub niecierpiących zwłoki przesłuchań świadków (§ 249.), a sąd przychyliła się do wniosku tego, wówczas należy przeprowadzić je bezzwłocznie za pośrednictwem oficera dla służby sprawiedliwości (§ 110., ustęp 2.), którego wyznaczy kierownik sądu, albo w drodze rekwizycji. Do tych przesłuchań świadków i innych sędziowskich czynności badawczych, które w danym razie mogą okazać się potrzebne z powodu zawnioskowanych dochodzeń, mają analogiczne zastosowanie postanowienia § 194., ustępy 2. do 5. Roztrząsanie wyników takich dodatkowych dochodzeń i przesłuchań jest z reguły (§ 255.) zastrzeżone do rozprawy głównej.

§ 252.

Sąd może także z urzędu zarządzić zawezwanie nowych świadków i rzeczoznawców do rozprawy głównej.

W przypadkach bezpośredniego wniesienia oskarżenia (§ 137., ustęp 4.) może sąd zarządzić także z urzędu poszczególne dochodzenia i czynności badawcze, do których mają zastosowanie postanowienia § 251., ustęp 3.

§ 253.

Jeżeli oskarżony z powodu choroby lub innych nieuchronnych okoliczności doznaje przeszkody w stawieniu się do rozprawy głównej albo jeżeli zachodzą inne ważne powody, może sąd na wniosek lub z urzędu odłożyć rozprawę główną.

Przeszkoda obrońcy uzasadnia odłożenie tylko wtedy, gdyby z powodu krótkości czasu inny obrońca nie mógł być do rozprawy głównej przybrany albo nie mógł przygotować się do obrony.

§ 254.

Jeżeli oskarżyciel odstępuje przed rozpoczęciem rozprawy głównej od oskarżenia całkowicie lub częściowo z innych powodów prócz wymienionych w § 245., wówczas ma sąd zastanowić postępowanie całkowicie lub częściowo; w pierwszym wypadku odpada zarządzone już ewentualnie rozprawa główna. Odstąpienie oskarżyciela ma być uzasadnione.

O całkowitem lub częściowym zastanowieniu postępowania należy zawiadomić oskarżonego i jego obrońcę, pokrzywdzonego i oskarżyciela prywatnego. Co do prawa zażalenia obowiązują postanowienia § 106.

§ 241. ma analogiczne zastosowanie także po wniesieniu oskarżenia.

§ 255.

Jeżeli po wniesieniu oskarżenia miały jeszcze miejsce dochodzenia sądowe albo jeżeli wyszły na jaw nowe czyny karygodne, popełnione przez oskarżonego, wówczas może oskarżyciel cofnąć przed rozpoczęciem rozprawy głównej wniesiony przez siebie akt oskarżenia (wniosek na ukaranie) i wnieść równocześnie nowy akt oskarżenia (wniosek na ukaranie), zaopatrzony w nowy rozkaz oskarżenia, wydany przez właściwego komendanta, o ile nie wchodzi w zastosowanie postanowienie § 245. Z nowym aktem oskarżenia (wnioskiem na ukaranie) należy postąpić następnie według przepisów rozdziału XVI.

Jeżeli po wniesieniu oskarżenia zajdzie skutek nowo na jaw wyszłych czynów karygodnych lub dodatkowych dochodzeń sądowych konieczność przeprowadzenia prokuratorskiego lub sądowego postępowania badawczego, wówczas zarządza właściwy komendant, o ile oddzielne ściganie nowo na jaw wyszłych czynów karygodnych nie okazuje się wskazane, cofnięcie oskarżenia i wdrożenie lub uzupełnienie postępowania badawczego. O zarządzeniu tem należy zawiadomić oskarżonego i jego obrońcę.

Jeżeli oskarżony zbiegł po wniesieniu oskarżenia, należy wdrożyć postępowanie według rozdziału XXV.

Jeżeli wskutek cofnięcia aktu oskarżenia (wniosku na ukaranie) zajdzie potrzeba odłożenia rozprawy głównej, wówczas ma sąd zarządzić odłożenie jej.

Rozdział XVIII.

Rozprawa główna.

A. Jawność rozprawy głównej.

§ 256.

Rozprawa główna jest jawna pod nieważnością. Odbywa się ona w nieobecności właściwego komendanta.

§ 257.

Przystęp do jawnej rozprawy głównej jest dozwolony tylko osobom dorosłym płci męskiej, których zjawienie się odpowiada powadze sądu.

Jeżeli oskarżony jest oficerem lub osobą równorzędną, wówczas mają dostęp do jawnej rozprawy głównej z pośród czynnych osób wojskowych i tych osób nieczynnych, które zjawiają się w mundurze wojskowym, tylko oficerowie i równorzędni z nimi.

Z powodu braku miejsca może przewodniczący wykluczyć zjawiających się później.

Oskarżycielowi prywatnemu i pokrzywdzonemu oraz ich ustawowym zastępcom i pełnomocnikom należy zezwolić zawsze na obecność przy rozprawie głównej.

§ 258.

Ze względu na zagrożenie obyczajności, porządku publicznego, bezpieczeństwa państwowego lub wojskowych interesów służbowych można wykluczyć osoby nieinteresowane od przystępu do rozprawy głównej.

Jawność może być wykluczona na wniosek pokrzywdzonego lub oskarżyciela prywatnego także wtedy, gdy dopuszczenie jawności rozprawy w postępowaniu o oszczerstwo, wymuszenie lub obrażę czci udaremniłoby ochronę czci i dobrej sławy pokrzywdzonego lub oskarżyciela prywatnego.

Jawność można także wykluczyć, jeżeli zgadzają się na to oskarżyciel, pokrzywdzony i oskarżyciel prywatny, o ile są obecni, tudzież oskarżony i jego obrońca.

Wykluczenie jawności zostaje zarządzane uchwałą sądu wojennego, wygotowaną na piśmie i zaopatrzoną w powody, która zapada na posiedzeniu niejawnym. Uchwałę tę ogłasza się jawnie.

§ 259.

Po odczytaniu uchwały, wykluczającej jawność, muszą ustąpić wszyscy przysłuchujący się.

Komendant oddziału broni, oddziału i pododdziału oskarżonego oraz naczelnik władzy służbowej, do której oskarżony przynależy, czynni oficerowie dla służby sprawiedliwości, tudzież pokrzywdzony i oskarżyciel prywatny oraz ich ustawowi zastępcy i pełnomocnicy nie zostają jednak wykluczeni wskutek takiego orzeczenia.

Przewodniczący ma prawo zezwolić także innym osobom na obecność przy rozprawie.

§ 260.

Jeżeli sąd wojenny uchwali wykluczenie jawności, może oskarżony żądać, aby dozwolono przystępu trzem osobom, posiadającym jego zaufanie. Muszą one jednak być osobami, którym według § 257., ustępy 1. i 2., dozwolona jest obecność przy rozprawie jawnej; przybranie mężów zaufania nie powinno powodować przerwy lub odroczenia rozprawy głównej.

Kilku równocześnie oskarżonych może żądać łącznie przybrania najwyżej sześciu osób zaufania,

na których wybór mają zgodzić się. Jeżeli nie przyjdzie do zgody, skutecznią przewodniczący wybór między proponowanymi mężami zaufania.

§ 261.

Jeżeli w wypadkach uchylenia jawności z powodu zagrożenia bezpieczeństwa państwowego okazuje się to potrzebne ze względu na utrzymanie w tajemnicy przedmiotów wojskowych, można na czas ich omawiania wykluczyć na podstawie uchwały sądu wojennego także mężów zaufania i osoby, wymienione w § 259., ustęp 2.

Przewodniczący ma prawo dopuścić także w tym wypadku poszczególne osoby do obecności przy rozprawie.

§ 262.

Po zaprzysiężeniu sądu wojennego można zarządzić w każdym stadyum rozprawy posiedzenie niejawne co do pewnej części postępowania lub co do całej rozprawy. Wyrok musi się jednak zawsze ogłosić publicznie (§ 312.).

§ 263.

W razie wykluczenia jawności z powodu zagrożenia bezpieczeństwa państwowego lub wojskowych interesów służbowych można osobom obecnym nałożyć uchwałą sądu wojennego obowiązek utrzymania w tajemnicy faktów, które wskutek rozprawy dojdą do ich wiadomości. Uchwałę tę należy przytoczyć w protokole rozprawy.

Kto przez nieuprawnione udzielenie wiadomości naruszy obowiązek tajemnicy, będzie ukarany przez sąd właściwy, jeżeli podlega sądownictwu karnemu liniowemu lub obrony krajowej, aresztem zwyczajnym lub ścisłym od tygodnia do trzech miesięcy, a wśród okoliczności szczególnie obciążających do sześciu miesięcy.

Osoby, podlegające sądownictwu karnemu cywilnemu, które dopuszczają się tego przestępstwa, będą ukarane za przekroczenie przez właściwy sąd karny cywilny aresztem zwyczajnym od tygodnia do trzech miesięcy, z którym można połączyć grzywnę do 1000 K.

§ 264.

Kto bez zezwolenia władzy ogłasza całkowicie lub częściowo doniesienie karne, akt oskarżenia lub inny dokument urzędowy z postępowania karnego liniowego przed przedstawieniem ich na rozprawie jawnej, tudzież kto bez zezwolenia władzy ogłasza

z postępowania karnego liniowego, w którym wykluczono jawność rozprawy, przedmiot rozprawy, objęty wykluczeniem jawności, będzie ukarany za czyn ten według postanowień § 263., ustępy 2. i 3.

B. Czynności urzędowe przewodniczącego i kierującego rozprawą.

§ 265.

Przewodniczący wykonywa przy rozprawie głównej uprawnienia, przyznane mu w niniejszej ustawie o postępowaniu karnem, a w szczególności ma dbać o utrzymanie spokoju i bezpieczeństwa, dyscypliny wojskowej i przyzwoitości, odpowiadającej powadze sądu.

Kogo sąd słucha lub kto do sądu przemawia, ma mówić stojąc; przewodniczący może jednak zezwolić na wyjątek z powodu stanu fizycznego mówiącego, dłuższego przesłuchania i z innych względów.

§ 266.

Oznaki zadowolenia lub niezadowolenia są zakazane. Przewodniczący ma prawo wezwać do porządku osoby, które przeszkadzają rozprawie przez oznaki takie lub w inny sposób albo zachowują się uprzejmie dla powagi sądu, a w razie potrzeby wydaląc z sali posiedzeń niektórych lub wszystkich słuchaczy.

Słuchaczy, którzy podlegają wojskowej władzy karnej dyscyplinarnej, może przewodniczący, jeżeli są niżsi od niego stopniem (klasą rangi), kazać także przyaresztować, a według okoliczności ukarać odpowiednią karą dyscyplinarną. Słuchaczy w tym samym lub wyższym stopniu (klasie rangi) może przewodniczący donieść komendzie przełożonej celem ukarania.

O ukaranie innych osób prócz wymienionych w ustępie 2. ma przewodniczący zwrócić się do sądu powiatowego ich miejsca zamieszkania lub pobytu. Sąd ten ma postąpić w ten sposób, jak gdyby niewłaściwe zachowanie się miało miejsce przed sądem karnym cywilnym (§ 185., ustęp 5.).

§ 267.

Jeżeli oskarżony, świadek, rzeczoznawca, pokrzywdzony, oskarżyciel prywatny lub ich ustawowi zastępcy albo pełnomocnicy przeszkadzają rozprawie przez niewłaściwe zachowanie się, naruszają w inny sposób uszanowanie winne sądowi, wypowiadają obelgi lub obwinienia oczywiście nieuzasadnione lub nienależące do rzeczy, wówczas ma przewodni-

czący upomnieć ich, a w razie potrzeby może spowodować ich wydalenie, jednak co do oskarżonego tylko wtedy, jeżeli ten zachowuje się dalej nieprzyzwoicie mimo upomnienia i zagrożenia, iż będzie wydalony od rozprawy.

Osoby, które podlegają wojskowej władzy karnej dyscyplinarnej i posiadają niższy stopień wojskowy (niższą klasę rangi) aniżeli przewodniczący, może on ukarać odpowiednią karą dyscyplinarną z urzędu albo na wniosek oskarżyciela lub obrażonego, a w razie potrzeby kazać natychmiast przyaresztować. Przeciw oskarżonym, którzy są osobami cywilnymi, orzeka przewodniczący jedną z kar lub jedno z obostrzeń, wymienionych w § 149., ustęp 3.

Co do osób wojskowych, które mają ten sam lub wyższy stopień wojskowy (klasę rangi) aniżeli przewodniczący, oraz co do osób, które nie podlegają wojskowej władzy karnej dyscyplinarnej, obowiązują analogicznie postanowienia § 266.

Jeżeli oskarżonego, pozostającego na wolnej stopie, wydalono z sali z powodu niewłaściwego zachowania się, wówczas może on być przytłoczony na polecenie przewodniczącego aż do ponownego przywołania przed sąd wojenny. Rozprawę prowadzi się dalej w jego nieobecności; przed ukończeniem postępowania dowodowego musi się jednak przywołać go do sali i zawiadomić pod nieważnością postępowania o istotnych okolicznościach, które wyszły na jaw pod jego nieobecność, oraz o tem, co zeznały osoby przesłuchane.

§ 268.

Jeżeli obrońca dopuszcza się takiego wykroczenia, wówczas może przewodniczący udzielić mu nagany, a jeżeli podlega on wojskowej władzy karnej dyscyplinarnej, ukarać go odpowiednią karą dyscyplinarną. Obrońcy, niepodlegającemu wojskowej władzy karnej dyscyplinarnej, może sąd wojenny nałożyć grzywnę aż do dwustu koron, przeciw czemu przysługuje mu w ośmiu dniach zażalenie do najwyższego trybunału wojskowego. Zażalenie ma skutek odwoławczy.

Jeżeli obrońca zachowuje się dalej w sposób nieopowiedni, może sąd wojenny odebrać mu głos. W tym wypadku ma oskarżony prawo wybrania innego obrońcy z pośród osób obecnych i uzdatnionych do tego. Jeżeli to okazuje się niemożliwe i jeżeli także z urzędu nie można zaraz ustanowić obrońcy, należy przerwać lub odroczyć rozprawę główną celem obrania lub ustanowienia innego obrońcy, o ile obrona jest obowiązkową albo sąd wojenny nznaje przybranie obrońcy za wskazane.

Jeżeli warunki te nie zachodzą, należy prowadzić rozprawę dalej bez przybrania obrońcy.

O każdym ukaraniu obrońcy, wpisanego na listę obrońców wojskowych, należy donieść Ministrowi obrony krajowej, a jeżeli obrońca jest adwokatem, także właściwej władzy dyscyplinarnej.

§ 269.

Jeżeli musi się przerwać lub odroczyć rozprawę główną z powodu niewłaściwego zachowania się obrońcy, wówczas można nałożyć mu uchwałą sądu wojennego także zwrot kosztów, spowodowanych przerwaniem lub odroczeniem.

Przeciw uchwale tej służy obrońcy w ośmiu dniach zażalenie do najwyższego trybunału wojskowego. Zażalenie to ma skutek odwoławczy.

Prawomocnemu orzeczeniu przysługuje moc wykonalnego dokumentu publicznego.

O wykonanie zwraca się sąd liniowy do właściwego sądu cywilnego.

§ 270.

Nieczynni oficerowie i równorzędni z nimi, którzy zjawiają się w mundurze wojskowym, podlegają z powodu wykroczeń, popełnionych przy rozprawie głównej, a określonych w §§ 266. do 268., wojskowej władzy karnej dyscyplinarnej.

§ 271.

Prokuratora wojskowego i oficera sądu może przewodniczący przywołać do porządku z powodu wykroczeń i donieść właściwemu komendantowi w celu ukarania.

§ 272.

Kary, orzeczone na podstawie §§ 266. do 268., można według okoliczności wykonać zaraz, o ile nie jest dopuszczalne zażalenie z skutkiem odwoławczym; doniesienia w celu ukarania powinny być wnoszone zaraz po rozprawie głównej.

Jeżeli zachowanie się, wspomniane w podanych wyżej paragrafach, uzasadnia czyn, podlegający ściganiu przed sądem karnym, należy zastosować postanowienia § 321.

Oświadczenie obrażonego lub pokrzywdzonego, iż zastrzega sobie prawo skargi z powodu popełnionego przeciw niemu czynu karygodnego albo zrzeka się tegoż, nie stoi na przeszkodzie zastosowaniu postanowień, zawartych w §§ 266. do 271.

§ 273.

Kierownictwo rozprawy głównej należy do kierującego rozprawą.

Jest on obowiązany dążyć do wykrycia prawdy i ma starać się o to, aby zaniechano roztrząsań, które nie przyczyniając się do wyjaśnienia sprawy przewlekłyby rozprawę.

Kierujący rozprawą przesłuchuje oskarżonego, świadków i rzeczoznawców i oznacza porządek kolejny, w którym żądający głosu mają przemawiać.

Jeżeli oskarżenie obejmuje kilka punktów, może wydać zarządzenie, iż co do każdego z nich lub co do niektórych ma się rozprawiać osobno.

Jeżeli w toku rozprawy głównej będą postawione wnioski, odnoszące się do poszczególnych punktów postępowania, wówczas rozstrzyga kierujący rozprawą takie pytania wpadkowe, o ile rozstrzygnięcie nie należy według ustawy do przewodniczącego lub sądu wojennego.

Jeżeli oskarżyciel albo oskarżony sprzeciwia się wnioskowi takiemu albo jeżeli kierujący rozprawą postanawia nie przychylić się do wniosku, któremu nie sprzeciwiono się, albo jeżeli w razie dopuszczenia wniosku potrzebne jest przerwanie rozprawy na więcej jak dwadzieścia cztery godzin albo jej odroczenie, wówczas rozstrzyga wniosek sąd wojenny. Narada i głosowanie, poprzedzające zarówno tę jak i każdą inną uchwałę sądu wojennego co do pytań wpadkowych, mogą na wniosek kierującego rozprawą odbyć się także tajnie wskutek zarządzenia przewodniczącego albo według uznania sądu wojennego. Powody rozstrzygnięcia musi się zawsze ogłosić i uwidocznić w protokole.

C. Rozpoczęcie rozprawy głównej.

§ 274.

Bezpośrednio przed rozpoczęciem rozprawy głównej ma kierujący rozprawą stwierdzić, czy sąd wojenny jest należycie obsadzony i czy są obecne osoby, które władza właściwa wyznaczyła jako sędziów i protokolanta. Następnie zapytuje on na posiedzeniu niejawnem członków sądu wojennego, protokolanta, oraz oskarżyciela i oskarżonego, czy nie zachodzi powód wykluczenia lub uchylecia co do jednej z sędziowskich osób wojskowych lub co do protokolanta. Rozstrzygnięcie co do przedstawionych powodów zapada w myśl § 118. Potrzebne w danym razie uzupełnienie sądu wojennego zarządza sąd, a względnie kierujący rozprawą, jeżeli rozprawa główna nie odbywa się w siedzibie urzędowej sądu. Jeżeli nie można postarać się

zaraz o zastępstwo, należy odłożyć rozprawę główną. To samo ma mieć miejsce wtedy, gdy oskarżony nie jawił się do rozprawy głównej, a nie można zaraz spowodować jego dostawienia. Rozprawa główna nie odbywa się, jeżeli oskarżony zbiegł (§ 255., ustęp 3.).

§ 275.

Przewodniczący otwiera rozprawę główną, zarządzając wywołanie sprawy przez protokolanta.

Oskarżony staje bez kajdan. W razie potrzeby może przewodniczący oddać go pod nadzór straży.

Przedmioty, potrzebne w danym razie do prowadzenia dowodów, które mają być przedstawione do rozpoznania oskarżonemu lub świadkom, powinny być przyniesione do sali sądowej przed rozpoczęciem rozprawy.

§ 276.

Kierujący rozprawą zapytuje następnie oskarżonego o jego stosunki osobiste i przystępuje do zaprzysiężenia sędziów niestałych i przybranych w danym razie sędziów zastępczych, stosując do nich następujące słowa:

„Przysięgacie Panowie Panu Bogu Wszechmocnemu i Wszechwiedzącemu, iż będziecie wiernie wypełniać obowiązki sędziego i oddacie głosy swe według najlepszej wiedzy i sumienia.“

Sędziowie składają przysięgę, zaczynając od przewodniczącego, i to każdy z osobna słowami: „Przysięgam, tak mi Panie Boże dopomóż!“ Wyznanie religijne nie stanowi przytem różnicy.

Jeżeli na jeden dzień wyznaczono kilka rozpraw, do których ci sami sędziowie są powołani, wówczas wystarczy, jeżeli kierujący rozprawą przypomni przy rozprawach późniejszych przysięgę sędziowską, złożoną przy poprzedniej rozprawie głównej.

§ 277.

Po odebraniu przysięgi sędziowskiej zarządza kierujący rozprawą wywołanie przez protokolanta osób, zawezwanych do rozprawy głównej, i poleca świadkom i znawcom po upomnieniu ich na świętość przysięgi, którą mają złożyć lub już złożyli, aby udali się do przeznaczony dla nich izby i nie opuszczali jej na dłuższy czas bez jego zezwolenia.

Według okoliczności może kierujący rozprawą polecić także pokrzywdzonemu i oskarżycielowi prywatnemu, jeżeli mają być słuchani jako świadkowie, aby tymczasowo wydalili się z sali posiedzeń. Po przesłuchaniu musi się jednak pouczyć ich na żądanie o tem, co było przedmiotem rozprawy w czasie ich nieobecności.

Kierujący rozprawą zarządza także odpowiednie środki, aby zapobiedz znikom lub porozumieniu się świadków i rzeczoznawców między sobą i z oskarżonym albo ich samowolnemu wydaleniu się.

Kierujący rozprawą może wreszcie zarządzić w wszystkich wypadkach, w których uważa to za przydatne do wykrycia prawdy, aby rzeczoznawcy pozostali w sali posiedzeń w czasie przesłuchania oskarżonego i świadków.

§ 278.

Jeżeli świadkowie lub rzeczoznawcy nie stawili się do rozprawy głównej albo jeżeli oni lub oskarżony oddalili się przedwcześnie, wówczas ma przewodniczący, o ile można spodziewać się, iż dostawienie nieobecnych będzie mogło spieszenie nastąpić, wydać odpowiednie zarządzenie co do ich niezwłocznego stawienia się, a według okoliczności spowodować także bezzwłoczne doprowadzenie.

W nieobecności oskarżonego nie wolno odbywać rozprawy głównej. Należy zatem rozprawę przerwać lub odroczyć, jeżeli nie można spowodować zaraz dostawienia oskarżonego. Jeżeli oskarżony zbiegnie lub umrze podczas rozprawy głównej, wówczas należy w pierwszym wypadku przerwać rozprawę i wdrożyć postępowanie według rozdziału XXV., a w drugim wypadku zastanowić dalsze postępowanie na podstawie uchwały sądu wojennego.

Jeżeli natychmiastowe dostawienie niejawiącego się świadka lub rzeczoznawcy jest niemożliwe, wówczas rozstrzyga sąd wojenny po wysłuchaniu oskarżyciela, oskarżyciela prywatnego, oskarżonego i obrońcy, czy rozprawę główną ma się przerwać, odroczyć lub dalej prowadzić i czy w razie dalszego prowadzenia należy zamiast ustnego przesłuchania niejawiących się świadków lub rzeczoznawców odczytać zeznania ich, złożone w postępowaniu dotychczasowem; albo jeżeli nie byli jeszcze słuchani, zarządzić ich przesłuchanie w myśl § 249. Sąd wojenny może odłożyć uchwałę tę także na czas późniejszy.

§ 279.

Co do ukarania świadka i rzeczoznawcy, który bez usprawiedliwienia nie stawił się do rozprawy

głównej, a nie należy do czynnych osób wojskowych, obowiązują analogicznie postanowienia §§ 185. i 208. Ukaranie jest niezależne od przerwania lub odroczenia rozprawy głównej.

Jeżeli rozprawa główna została przerwana lub odroczone z powodu niestawienia się świadka lub rzeczoznawcy, wówczas może sąd wojenny zasądzić odosobnego świadka lub rzeczoznawcę, o ile tenże jest czynną osobą wojskową, a nie usprawiedliwił swego niestawiennictwa, osobną uchwałą na ponoszenie kosztów udaremnionej przez to rozprawy głównej, przyczem postanowienia § 269., ustępy 2. do 4., mają analogiczne zastosowanie.

Jeżeli świadek lub rzeczoznawca, który nie stawiał się, nie należy do czynnych osób wojskowych, wówczas udaje się sąd liniowy względem zasądzenia go na zwrot kosztów udaremnionej rozprawy głównej do tego sądu powiatowego, który w myśl § 185 ma być wezwany o ukaranie niestawającego. Sąd ten ma postąpić w ten sposób, jak gdyby świadek lub rzeczoznawca nie stawiał się bez usprawiedliwienia do rozprawy głównej przed sądem karnym cywilnym (§ 185., ustęp 5.).

Celem zapewnienia stawiennictwa świadka, który nie jawił się, można wydać przeciw niemu rozkaz doprowadzenia, jeżeli jest on czynną osobą wojskową, a w innych wypadkach wezwać właściwą władzę cywilną o doprowadzenie.

§ 280.

Jeżeli w sprawie karnej, w której obrona jest obowiązkową, obrońca nie stawia się do rozprawy albo wydal się przedwcześnie, a nie można przybrać natychmiast innego obrońcy (§ 268., ustęp 2.), wówczas przerywa się rozprawę główną albo odacza ją.

W przypadkach, w których obrona nie jest obowiązkową, należy z powodu niestawienia się lub przedczesnego wydalenia się obrońcy obranego albo ustanowionego przerwać lub odroczyć rozprawę główną tylko wtedy, gdy sąd wojenny uznaje przybranie obrońcy za potrzebne.

Jeżeli obrońca mimo należytego zawezwania nie stawia się do rozprawy bez usprawiedliwienia albo jeżeli wydal się przed jej zakończeniem, wówczas należy donieść o tem, o ile obrońca podlega wojskowej władzy karnej dyscyplinarnej, jego komendzie przełożonej, a w przeciwnym wypadku właściwej władzy dyscyplinarnej celem ukarania. W wypadkach takich należy stosować analogicznie § 269.

§ 281.

Jeżeli nie zachodzi żadna z przeszkód, wymienionych w §§ 278. do 280., wówczas zarządza przewodniczący po ustąpieniu świadków i rzeczoznawców (§ 277., ustęp 4.) pod nieważnością odczytanie aktu oskarżenia, a w postępowaniu przed sądami brygady przedstawienie oskarżenia przez oficera sądu.

D. Przesłuchanie oskarżonego.

§ 282.

Kierujący rozprawą przesłuchuje następnie oskarżonego co do osnowy oskarżenia. Jeżeli jest kilku oskarżonych, może kierujący rozprawą zarządzić, iż każdy będzie słuchany osobno w nieobecności innych.

Jeżeli oskarżony oświadcza na zapytanie, iż nie zrozumiał aktu oskarżenia, powinien kierujący rozprawą objaśnić mu akt ten.

Jeżeli oskarżony, odpowiadając na oskarżenie, oświadcza, iż nie jest winien, ma kierujący rozprawą oznajmić mu, że służy mu prawo przeciwstawić oskarżeniu zwięźle opowiadzenie stanu rzeczy, a po wprowadzeniu każdego poszczególnego środka dowodowego poczynić nad nim swoje uwagi, że może dalej ponownie nieuwzględnione wnioski swoje, które stawiał już w postępowaniu dotychczasowem w celu uzupełnienia postępowania dowodowego, i zawnioskować przeprowadzenie nowych dowodów.

Jeżeli oskarżony odstępuje od swych dawniejszych zeznań, należy zapytać go o przyczyny odstąpienia. Kierujący rozprawą może tak w tym przypadku jak i wtedy, gdy oskarżony odmawia odpowiedzi, zarządzić odczytanie w całości lub w części protokołu jego zeznań dawniejszych.

Oskarżonego nie można zmusić do odpowiedzi na zadawane mu pytania.

Wolno oskarżonemu porozumiewać się z obrońcą swoim także podczas rozprawy głównej; nie wolno mu jednak naradzać się z nim wprost nad odpowiedzią na poszczególne zadane mu pytania.

Zresztą mają analogiczne zastosowanie postanowienia rozdziału XI.

E. Postępowanie dowodowe.

§ 283.

Po przesłuchaniu oskarżonego należy przedstawić dowody w porządku kolejnym, oznaczonym

przez kierującego rozprawą, a z reguły przeprowadzić najpierw dowody, wprowadzone przez oskarżyciela.

Oskarżyciel może w toku rozprawy głównej odstąpić od środków dowodowych, jednak tylko za zgodą oskarżonego. Również oskarżony może odstąpić od środków dowodowych, jeżeli oskarżyciel zgadza się na to.

Pominięcie poszczególnych już przygotowanych środków dowodowych może sąd wojenny uchwalić także bez wniosku oskarżyciela lub oskarżonego, jeżeli stały się one zupełnie zbyteczne w toku rozprawy głównej.

Zarówno kierujący rozprawą jak i sąd wojenny mogą w toku rozprawy głównej zarządzić na wniosek lub z urzędu przesłuchanie nowych świadków i rzeczoznawców, od których według przebiegu rozprawy można spodziewać się wyjaśnienia okoliczności ważnych, tudzież przeprowadzenie lub dostarczenie innych nowych środków dowodowych. Jeżeli nowe dowody wymagają przerwania rozprawy głównej na więcej jak dwadzieścia cztery godzin albo jej odroczenia, rozstrzyga zawsze sąd wojenny. Potrzebne zawezwania i ewentualne doprowadzenia zarządza przewodniczący.

Oględziny, zarządzane na rozprawie głównej, przedsięwzięte przez sąd wojenny, a gdyby to było połączone z trudnościami, przeprowadza je na zarządzenie przewodniczącego kierujący rozprawą wraz z dwoma członkami i protokolantem sądu wojennego. W tym ostatnim wypadku ma kierujący rozprawą złożyć sądowi wojennemu sprawozdanie zaraz po ukończeniu oględzin. O miejscu i czasie oględzin należy pod nieważnością zawiadomić w czasie właściwym oskarżyciela, oskarżonego i tegoż obrońcę; osobom tym jak również pokrzywdzonemu, oskarżycielowi prywatnemu i ich ustawowym zastępcom oraz pełnomocnikom należy dozwolić na obecność przy oględzinach. § 132., ustęp 1., ma analogiczne zastosowanie.

Nie można odmówić zbadania i dostarczenia nowego środka dowodowego z powodu, iż środek dowodowy lub okoliczność, która ma być udowodniona, zostały przedstawione za późno.

§ 284.

Co do przesłuchania świadków i rzeczoznawców przy rozprawie głównej obowiązują w ogólności postanowienia rozdziału XIII. i XIV., o ile w dalszym ciągu nie podano przepisów odmiennych.

Świadków i znawców wzywa się po jednym i słucha w obecności oskarżonego. Przed przesłuchaniem należy ich upomnieć, aby zeznawali prawdę. Znawcy, którzy w tym charakterze są już w ogól-

ności zaprzysiężeni, oraz świadkowie lub znawcy, od których odebrano przysięgę już w postępowaniu wstępnem, nie mają być ponownie zaprzysiężani, lecz należy im tylko przypomnieć świętość złożonej przysięgi.

Oprócz tego przypadku należy odebrać przysięgę od rzeczoznawcy po odpowiedzi na pytania ogólne a przed dalszym jego przesłuchaniem przy przestrzeganiu § 209.

Od świadków odbiera się przysięgę po przesłuchaniu. Odebrania przysięgi można zaniechać, jeżeli oskarżyciel i oskarżony zgadzają się na to; sąd wojenny może jednak postanowić także z urzędu, iż przysięga nie będzie od świadka odebrana.

O tem, czy ma się odebrać przysięgę od świadków lub rzeczoznawców, których zawezwano z urzędu wskutek zarządzenia kierującego rozprawą lub uchwały sądu wojennego, rozstrzyga sąd wojenny po wysłuchaniu oskarżyciela i oskarżonego.

Jeżeli musi się przerwać lub odroczyć rozprawę główną z powodu, iż świadek wbrew ustawie odmawia zeznań lub złożenia przysięgi albo iż rzeczoznawca odmawia wbrew ustawie współudziału przy oględzinach albo wydania orzeczenia albo złożenia przysięgi, wówczas należy prócz postanowień §§ 193. i 208. zastosować analogicznie także postanowienia § 279., ustępy 2. i 3.

§ 285.

Kierujący rozprawą ma dbać o to, aby nieprzesłuchany jeszcze świadek nie był w ogóle obecny przy przeprowadzaniu dowodów, a nieprzesłuchany jeszcze rzeczoznawca przy przesłuchiwanym drugiego znawcy w tym samym przedmiocie.

Konfrontacje (§§ 167. i 198.) zarządza kierujący rozprawą; jedynie o potrzebie konfrontacji oficerów między sobą i z innymi osobami rozstrzyga sąd wojenny.

Świadkowie i rzeczoznawcy mają po przesłuchaniu pozostać na posiedzeniu tak długo, dopóki kierujący rozprawą ich nie uwolni. Dopuszczalność dalszego pozostania w sali posiedzeń należy ocenić według postanowień §§ 257. do 262.

Kierujący rozprawą może zarządzić, że świadkowie mają po przesłuchaniu wydaleni z sali sądowej i że będą następnie przywołani i przesłuchani ponownie albo sami albo w obecności innych świadków.

Świadkowie nie mogą z powodu zeznań swych żądać od siebie wyjaśnień.

Oskarżonego musi się zapytać po przesłuchaniu każdego świadka, rzeczoznawcy lub współoskarżonego i po odczytaniu każdego protokołu lub dokumentu, czy ma coś na to odpowiedzieć.

§ 286.

Prócz przewodniczącego i kierującego rozprawą mogą także inni sędziowie i sędziowie zastępczy, oraz oskarżyciel i oskarżony, tudzież jego obrońca, po otrzymaniu w tym celu głosu od kierującego rozprawą, zadawać pytania każdej osobie przesłuchiwanej, a w szczególności także oskarżonemu. Kierujący rozprawą ma prawo uchylenia pytań, które uważa za nieodpowiednie. W razie postawienia pytań niejasnych lub niezrozumiałych wzywa kierujący rozprawą stawiającego pytania, aby zamiar swój wytłumaczył lub jasno wyraził.

Kierujący rozprawą może zabronić stawiania pytań bezpośrednich, jeżeli stawiający nadużywa prawa tego mimo wielokrotnych upomnień.

§ 287.

Kierujący rozprawą może w interesie swobody zeznań wydaląc wyjątkowo oskarżonego z sali posiedzeń na czas przesłuchania świadka lub współoskarżonego. Po ponownem wprowadzeniu do sali musi go jednak przesłuchać co do przedmiotu, o którym rozprawiano pod jego nieobecność, i uwiadomić o wszystkim, co w tym czasie zaszło, a zwłaszcza o zeznaniach, które złożono w jego nieobecności.

Jeżeli uwiadomienie to nie miało miejsca, musi ono pod nieważnością nastąpić dodatkowo najdalej przed zamknięciem postępowania dowodowego.

§ 288.

Protokoły przesłuchania współwinnych i świadków oraz orzeczenia rzeczoznawców mogą być odczytane tylko w następujących wypadkach:

1. jeżeli przesłuchani zmarli tymczasem, jeżeli ich miejsce pobytu jest nieznanne albo jeżeli ich osobiste stawienie się nie może przyjść łatwo do skutku z powodu wieku, choroby, ułomności, odległego miejsca pobytu, zbyt wielkich kosztów, obawy zakłócenia służby wojskowej, albo z innych ważnych przyczyn,

2. jeżeli przesłuchani przy rozprawie głównej odstępują w istotnych punktach od złożonych poprzednio zeznań lub wydanych orzeczeń,

3. jeżeli świadkowie odmawiają zeznań, nie mając do tego prawa, albo jeżeli czynią to współobwinieni,

4. jeżeli oskarżyciel i oskarżony zgadzają się na odczytanie, a kierujący rozprawą przychylił się do tego,

5. jeżeli przesłuchany świadek jest członkiem Domu cesarskiego albo jeżeli według prawa międzynarodowego przysługuje mu przywilej zakrajowości lub osobiste uwolnienie.

Orzeczenie rzeczoznawcze, wydane w postępowaniu, poprzedzającym rozprawę główną, wolno dalej odczytać, jeżeli w przypadkach uszkodzeń cielesnych zostało wydane przez lekarza wojskowego, pozostającego w czynnej służbie, albo innego lekarza, mającego posadę w publicznej służbie lekarskiej, bez poprzednich oględzin sądowych (§ 220., ustęp ostatni) albo złożone w myśl § 214., ustęp 2., i § 215., ustęp 1., przez wojskowy komitet sanitarny, względnie inną państwową władzę zawodową albo państwowy zakład lub organ zawodowy.

Jeżeli oskarżyciel lub oskarżony sprzeciwia się odczytaniu protokołów lub orzeczeń, zarządzonemu przez kierującego rozprawą, wówczas rozstrzyga sąd wojenny o dopuszczalności odczytania.

Powód odczytania należy zawsze uwidocznnić w protokole rozprawy.

Wywody oględzin i sprawozdania o uszkodzeniach, orzeczenia karne, zapadłe dawniej przeciw oskarżonemu, dokumenty, dotyczące jego osoby i obyczajności, uwiadomienia i świadectwa urzędowe oraz dokumenty i pisma innego rodzaju, które mają dla sprawy doniosłość, musi się odczytać, jeżeli zarówno oskarżyciel jak i oskarżony tudzież kierujący rozprawą nie zrzekają się tego.

Protokołu zeznań świadka, uwolnionego od obowiązku świadczenia, nie wolno odczytywać, jeżeli świadek taki korzysta później, a w szczególności przy rozprawie głównej, z uwolnienia od obowiązku świadczenia.

§ 289.

W toku lub na końcu postępowania dowodowego zarządza kierujący rozprawą przedstawienie oskarżonemu, a w miarę potrzeby świadkom i rzeczoznawcom tych przedmiotów, które mogą posłużyć do wyjaśnienia stanu rzeczy, i wzywa ich do oświadczenia się, czy przedmioty te rozpoznają.

§ 290.

Po przeprowadzeniu dowodów zapytuje kierujący rozprawą oskarżyciela, oskarżyciela prywatnego, oskarżonego i obrońcę, czy życzą sobie postawić wnioski względem uzupełnienia postępowania dowodowego.

W razie odpowiedzi przeczącej albo po odrzuceniu odnośnego wniosku, względnie przeprowadzeniu nowego dowodu uznaje przewodniczący postępowanie dowodowe za zamknięte.

F. Wywody oskarżyciela, oskarżonego i jego obrońcy.

§ 291.

Po ukończeniu postępowania dowodowego udziela przewodniczący głosu oskarżycielowi, aby postawił i uzasadnił wnioski swoje zarówno co do winy oskarżonego jak i co do postanowień karnych, które ma się do niego zastosować. Oskarżyciel nie powinien stawiać szczegółowego wniosku co do wymiaru kary w zakresie ustawowym. W postępowaniu przed sądami brygady może oficer sądu ograniczyć się do postawienia ogólnego wniosku na zastosowanie ustawy.

Oskarżony i jego obrońca mają prawo odpowiedzieć na to. Jeżeli jest kilku oskarżonych, ustanawia kierujący rozprawą porządek kolejny wywodów. Jeżeli oskarżyciel uważa za właściwe dać odpowiedź na wywody oskarżonego lub obrońcy, wówczas przysługuje oskarżonemu i jego obrońcy w każdym razie ostatni głos.

§ 292.

Jeżeli oskarżyciel uznaje według wyniku rozprawy głównej, że oskarżony nie powinien być zasądzony, albo jeżeli oskarżyciel prywatny cofnął żądanie ścigania karnego (§ 105.) przy rozprawie głównej, wówczas odstępuje oskarżyciel od oskarżenia.

Odstąpienie należy uzasadnić.

§ 293.

Jeżeli oskarżyciel uznaje stan faktyczny za zmieniony przez postępowanie dowodowe w ten sposób, iż oskarżony przedstawia się jako winny innego czynu karygodnego, a nie tego, o który był oskarżony według aktu oskarżenia lub wniosku na ukaranie, wówczas wnosi po ukończeniu postępowania dowodowego oskarżenie oparte na zmienionym stanie rzeczy, albo stawia wniosek na przerwanie lub odroczenie rozprawy głównej w celu wniesienia odpowiedniego oskarżenia.

Jeżeli oskarżyciel przekona się w toku rozprawy głównej, iż prócz czynu karygodnego, stanowiącego przedmiot oskarżenia, obciąża oskarżonego nadto inny jeszcze czyn karygodny, podlegający ukaraniu przez sąd liniowy, wówczas może rozszerzyć oskarżenie na czyn ten także bez zasiągania zezwolenia właściwego komendanta.

Oskarżyciel może jednak postawić także wniosek, aby rozprawę główną przerwano lub odroczone w celu wniesienia odpowiedniego oskarżenia albo zastrzeżono mu odrębne ściganie czynu karygodnego, który nowo na jaw wyszedł; w tych wypadkach potrzebne jest do ścigania czynu karygodnego, który nowo wyszedł na jaw, polecenie właściwego komendanta (§ 3.).

Co do czynów karygodnych, które wolno ścigać tylko na żądanie uprawnionego, może oskarżyciel postawić wnioski, wspomniane w ustępie poprzedzającym, tylko po poprzednim zażądaniu ścigania karnego przez uprawnionego.

§ 294.

Jeżeli oskarżyciel przekona się w toku rozprawy głównej, iż czyn, stanowiący podstawę oskarżenia, nie podpada pod sądownictwo karne liniowe, które przyjęto w oskarżeniu, wówczas wnioskuje on odstąpienie sprawy władzy właściwej.

To samo ma mieć miejsce wtedy, gdy przy rozprawie głównej przed sądem brygady oficer sądu dojdzie do przekonania, iż dla czynu karygodnego, stanowiącego przedmiot oskarżenia, samego przez się lub wskutek zbiegu z innym czynem karygodnym, jest rzeczowo właściwy sąd dywizyjny.

§ 295.

Oskarżonego należy przesłuchać co do postawionego przez oskarżyciela w myśl §§ 293. i 294. wniosku na przerwanie lub odroczenie rozprawy głównej w celu wniesienia oskarżenia, względnie wniosku na odstąpienie sprawy karnej.

W razie zmiany lub rozszerzenia oskarżenia ma kierujący rozprawą obowiązek objaśnić oskarżonego o zmianie i przekonać się, czy oskarżony zrozumiał jej skutki.

Po uczynieniu tego należy zapytać oskarżonego, czy z powodu zmiany lub rozszerzenia oskarżenia żąda przerwania lub odroczenia rozprawy głównej dla przygotowania obrony.

Pytanie to i odpowiedź na nie należy pod nieważnością zamieścić w protokole rozprawy.

§ 296.

Wywodów oskarżyciela, oskarżonego i jego obrońcy nie wolno przerywać. Tylko przewodniczący i kierujący rozprawą mogą przerwać je, jeżeli treść ich narusza porządek publiczny, obyczajność, karność wojskową albo wojskową tajemnicę służbową, względnie zagraża im, jeżeli wywody te uzasadniają czyn karygodny lub obejmują wyrażenia, które naruszają niepotrzebnie cześć osoby trzeciej, jeżeli przytaczają taką okoliczność, której dowód jest wykluczony według prawa karnego wojskowego, wreszcie jeżeli obejmują rozwlekłe przedstawienia, niepozostające z sprawą oczywiście w związku.

Jeżeli niższe wykształcenie oskarżonego albo brak biegłości w wyrażaniu się lub w języku rozprawy czynią to pożądanem, wówczas objaśnia mu kierujący rozprawą treść wywodów w krótkim streszczeniu, w razie potrzeby za pośrednictwem tłumacza.

G. Narada i uchwała sądu wojennego.

§ 297.

Skoro przewodniczący po wysłuchaniu kierującego rozprawą uznał rozprawę za zamkniętą, odchodzi sąd wojenny wraz z protokolantem do izby narad celem wydania wyroku albo przewodniczący każe w tym celu opróżnić salę posiedzeń. Oskarżonego, który jest aresztowany, wyprowadza się tymczasowo z sali posiedzeń, a oskarżonego, pozostającego na wolnej stopie, osadza w razie potrzeby w areszcie na zarządzenie przewodniczącego.

W wydawaniu uchwały mogą brać udział tylko ci członkowie sądu wojennego, którzy byli obecni podczas całego przebiegu rozprawy głównej.

Podczas narady i głosowania nie wolno członkom sądu wojennego i protokolantowi stykać się z innymi osobami.

§ 298.

Kierujący rozprawą zestawia wynik rozprawy i zarządza naradę nad wyrokiem, który ma być wydany. Po ukończeniu narady odbywa się głosowanie według postanowień, zawartych w §§ 74. do 79.

§ 299.

Jeżeli sąd wojenny uważa dalsze wyjaśnienie sprawy za potrzebne, wówczas zarządza uchwałą

uzupełnienie postępowania, a w razie potrzeby przerwanie lub odroczenie rozprawy głównej w tym celu.

§ 300.

Jeżeli sąd wojenny uznaje w toku rozprawy głównej albo po jej ukończeniu na podstawie wniosku na odstąpienie, uczynionego przez oskarżyciela, albo bez tegoż, iż oskarżony nie podpada pod sądownictwo karne liniowe, wówczas ma orzec zaraz wyrokiem swoją niewłaściwość.

Tak samo należy postąpić i odstąpić sprawę natychmiast władzy właściwej, jeżeli sąd wojenny przy sądzie brygady uznaje sprawę za należącą do zakresu działania sądu dywizyj. Wyrok ten zastępuje następnie w dalszem postępowaniu przed sądem dywizyj miejsce aktu oskarżenia, wniesionego bez postępowania badawczego.

O utrzymaniu aresztu śledczego aż do zarządzenia właściwego sądu (komendanta) postanawia sąd wojenny.

§ 301.

Sąd wojenny nie może uznać się niewłaściwym z powodu, iż sprawa mogła być załatwiona w myśl § 2. w drodze dyscyplinarnej, albo gdy sądzi, że przy wniesieniu oskarżenia zachowano wprawdzie zasady rozdziału II. o właściwości sądów wspólnej siły zbrojnej (§ 300.), że jednak wniesienie oskarżenia zostało zarządzone przez komendanta osobiście niewłaściwego. Sąd wojenny przy sądzie dywizyj nie może dalej uznać się niewłaściwym w tym wypadku, gdy zdaniem jego sprawa karna należy przed sąd brygady, a sąd wojenny przy sądzie brygady w tym wypadku, gdy sąd wyższej instancji odesłał sprawę do sądu brygady.

§ 302.

Wnioskami oskarżyciela jest sąd wojenny związany tylko o tyle, iż nie może uznać oskarżonego winnym takiego czynu, na który oskarżenie ani pierwotnie nie było skierowane ani nie zostało rozszerzone podczas rozprawy głównej.

Jeżeli sąd wojenny jest zdania, że okoliczności, stanowiące podstawę oskarżenia, uzasadniają same przez się lub w połączeniu z okolicznościami, które wyszły na jaw dopiero na rozprawie głównej, inny czyn karygodny, a nie ten, który podano w oskarżeniu, wówczas wydaje on wyrok według swego przekonania prawnego bez względu na to, czy oskarżyciel postawił odnośny wniosek lub nie, i nie jest przy-

tem związany oznaczeniem czynu, zawartem w oskarżeniu. Jeżeli czyn oskarżonego jest zdaniem sądu wojennego czynem, zagrożonym karą surowszą aniżeli czyn, na który oskarżenie opiewa, albo jeżeli do czynu tego można zastosować takie oznaczenie ustawowe, które powoduje konieczność przygotowania obrony w nowym kierunku, wówczas ma sąd wojenny przed wydaniem wyroku wysłuchać pod nieważnością oskarżyciela i oskarżonego i orzec o ich ewentualnych wnioskach na przerwaniu lub odroczeniu rozprawy głównej.

Jeżeli czyn jest według zapatrywania sądu wojennego zbrodnią, która w myśl § 88., ustęp 1., powoduje konieczność przybrania obrońcy, wówczas może on przystąpić do wydania wyroku wogóle tylko wtedy, jeżeli oskarżony miał obrońcę przy rozprawie głównej. Jeżeli tak nie było, należy przerwać rozprawę i zastrzedz orzeczenie do nowej rozprawy głównej, do której ma się przybrać obrońcę.

Postanowienie ustępu 2. co do wysłuchania oskarżyciela i oskarżonego przed wydaniem wyroku niema zastosowania w postępowaniu przed sądem brygady i w razie zmiany kwalifikacji przekroczeń dyscyplinarnych.

§ 303.

Jeżeli w postępowaniu przed sądem dywizyjnym obwiniono oskarżonego na rozprawie głównej jeszcze o inny czyn prócz tego, o który był oskarżony, wówczas może sąd wojenny na wniosek prokuratora wojskowego (§ 293., ustępy 2. i 3.) rozszerzyć rozprawę i wyrok także na ten czyn.

Jeżeli jednak nowy czyn stanowi zdaniem sądu wojennego zbrodnię, która w myśl § 88., ustęp 1., powoduje konieczność przybrania obrońcy, wówczas można rozszerzyć rozprawę i wyrok na czyn ten tylko wtedy, gdy oskarżony miał obrońcę przy rozprawie głównej.

Zezwolenie oskarżonego na rozszerzenie rozprawy i wyroku na nowy czyn karygodny jest potrzebne tylko w tym wypadku, gdyby on w razie skazania za czyn ten podpadał pod postanowienie karne surowsze od tego, które należałoby zastosować do najcięższego czynu karygodnego, wymienionego w akcie oskarżenia.

Jeżeli oskarżony odmawia w takim wypadku zezwolenia na natychmiastowe osądzenie albo jeżeli osądzenie nie może mieć miejsca, ponieważ zachodzi potrzeba staranniejszego przygotowania, albo jeżeli rozprawa główna odbyła się w przypadku ustępu 2. bez przybrania obrońcy, wówczas ma wyrok ogra-

niczyć się do przedmiotu oskarżenia i zastrzedz prokuratorowi wojskowemu odrębne ściganie z powodu czynu nowo przybyłego.

To samo ma stać się w wszystkich wypadkach, w których sąd wojenny postanawia nie przychylić się do wniosku prokuratora wojskowego na przerwaniu lub odroczeniu rozprawy głównej.

Sąd wojenny może uchwalić przerwanie lub odroczenie także na wniosek lub z urzędu. W danych okolicznościach może on przerwać rozprawę główną i zastrzedz do nowej rozprawy rozstrzygnięcie o wszystkich czynach karygodnych, obciążających oskarżonego.

W tym ostatnim wypadku oraz wtedy, gdy zastrzeżono prokuratorowi wojskowemu odrębne ściganie czynu, który nowo na jaw wyszedł, musi właściwy komendant zarządzić w ośmiu dniach prokuratorskie lub sądowe postępowanie badawcze albo wniesienie oskarżenia.

§ 304.

W postępowaniu przed sądem brygady może osądzenie czynu, który nowo na jaw wyszedł, nastąpić zawsze na wniosek oficera sądu (§ 293., ustępy 2. i 3.), o ile należy ono do zakresu działania sądu powyższego i o ile także z stanowiska obrony nie zachodzi potrzeba staranniejszego przygotowania. Jeżeli czyn, który nowo na jaw wyszedł, należy do zakresu działania sądu dywizyjnego, wówczas ma sąd wojenny wstrzymać się od wydania wyroku także co do czynu karygodnego, należącego do jego zakresu działania, i postąpić według § 300.

Zresztą należy także w postępowaniu przed sądem brygady stosować analogicznie postanowienia § 303.

§ 305.

Przy wydawaniu wyroku ma sąd wojenny brać pod uwagę tylko to, co zaszło na rozprawie głównej. Pisma mogą służyć za środek dowodowy tylko o tyle, o ile odczytano je przy rozprawie.

Sąd wojenny ma badać starannie i sumiennie środki dowodowe pod względem ich wiarygodności i mocy dowodowej zarówno pojedynczo jak i w ich związku wzajemnym i orzeka według swobodnego przekouania.

§ 306.

Oskarżony zostaje wyrokiem sądu wojennego uwolniony od oskarżenia:

1. jeżeli zachodzi brak wymaganego według ustawy niniejszej polecenia właściwego komendanta względem wniesienia oskarżenia,

2. jeżeli oskarżyciel odstępuje od oskarżenia, zanim sąd wojenny cofnął się dla wydania wyroku,

3. jeżeli chodzi o występki, który może być ścigany przed sądem karnym tylko na żądanie uprawnionego, a okazuje się, że postępowanie zostało wdrożone bez tego żądania albo było dalej prowadzone wbrew oświadczonej woli uprawnionego,

4. jeżeli sąd wojenny uznaje, że czyn, będący podstawą oskarżenia, nie jest karą zagrożony albo że istota czynu nie jest ustalona albo że nie jest udowodnione, jakoby oskarżony popełnił zarzucony mu czyn, albo że zachodzą okoliczności, wykluczające lub znoszące karygodność, albo że ściganie jest wykluczone z innych powodów prócz podanych pod 1 do 3.

Jeżeli jedna z okoliczności, wymienionych w punktach 1. do 3., zajdzie lub będzie ustalona przed rozpoczęciem albo zamknięciem postępowania dowodowego, wówczas ma wyrok zapaść bez podejmowania, względnie dalszego prowadzenia postępowania tego.

§ 307.

Wyrok, który ma być wygotowany przez kierującego rozprawą, a podpisany przez przewodniczącego, kierującego rozprawą i protokolanta, musi obejmować:

1. napis: „W Imieniu Najjaśniejszego Cesarza Austrii i Apostolskiego Króla Węgier“,

2. nazwę sądu i nazwisko oraz stopień wojskowy przewodniczącego sądu wojennego, kierującego rozprawą, protokolanta, oskarżyciela, oskarżyciela prywatnego i obrońcy,

3. imię i nazwisko oskarżonego, tudzież przezwisko, pod którym jest w danym razie znany, jego miejsce urodzenia, przynależność, wiek, religię, stan rodzinny, stopień wojskowy, oddział broni (władzę, zakład), godności (tytuły) dworskie i publiczne oraz stopnie akademickie (rzemiosło, zatrudnienie), miejsce zamieszkania lub pobytu, o ile okoliczności te są znane,

4. ustawowe oznaczenie czynów karygodnych, do których odnosiło się oskarżenie pierwotne lub zmienione,

5. dzień i miejsce rozprawy głównej i wydania wyroku,

6. zasądzenie lub uwolnienie oskarżonego od oskarżenia albo orzeczenie co do niewłaściwości,

7. uzasadnienie, które ma być oddzielone od części orzekającej wyroku.

Niezachowanie postanowień, podanych w punktach 6. i 7., stanowi powód nieważności.

§ 308.

W razie skazania oskarżonego ma część orzekająca wyroku podawać nadto:

1. jakiego czynu uznano oskarżonego winnym, i to z wyraźnym wymienieniem okoliczności faktycznych, służących do odróżnienia i uzasadniających pewien oznaczony wymiar kary,

2. jaki czyn karygodny stanowią okoliczności, które przyjęto za udowodnione i których oskarżonego uznano winnym (kwalifikacja),

3. na jaką karę i jakie skutki kary oskarżonego skazano,

4. które postanowienia ustawy karnej lub przepisy karne zastosowano do niego,

5. jeżeli orzeczono grzywnę, oznaczenie kary na wolności, która w razie nieściągalności grzywny ma wstąpić w jej miejsce, wreszcie

6. postanowienie co do wliczenia do kary, która ma być orzeczona, aresztu tymczasowego lub śledczego albo odbytej już ewentualnie kary dyscyplinarnej lub sądowej.

Jeżeli orzeczono karę śmierci przeciw kilku osobom, należy oznaczyć w wyroku także porządek kolejny, w którym skazani mają być straceni.

Niezachowanie postanowień, podanych w punktach 1., 2. i 3., stanowi powód nieważności.

§ 309.

Z powodu zbiegu bardzo ważnych i przeważających okoliczności łagodzących ma sąd wojenny prawo:

1. orzec zamiast zagrożonej kary śmierci przez rozstrzelanie więzienie lub ciężkie więzienie nie poniżej trzech lat, ciężkie więzienie jednak tylko wtedy, jeżeli czyn karygodny jest niem zagrożony przy nieistnieniu tych znamion szczególnych, które uzasadniają orzeczenie kary śmierci,

2. zniżyć co do czasu trwania karę więzienia, którą należało wymierzyć w zakresie od dziesięciu do dwudziestu lat albo na całe życie, bez zmiany jej stopnia, jednak nie poniżej trzech lat,

3. w przypadkach, w których wyznaczona jest kara więzienia w zakresie od pięciu do dziesięciu

lat, orzec zarówno łagodniejszy jej stopień jak i zużyć czas trwania jednak nie poniżej jednego roku.

Powyższe prawo nadzwyczajnego łagodzenia można stosować także przy tych czasowych karach na wolności, które mają wstąpić w miejsce zagrożonej kary śmierci z powodu, że sprawca w czasie czynu nie ukończył jeszcze lat 20 albo iż czyn pozostał przy usiłowaniu.

§ 310.

W uzasadnieniu wyroku należy podać, które okoliczności i z jakich powodów uznał sąd wojenny za udowodnione albo nieudowodnione, oraz wymienić powody, które decydowały przy rozstrzyganiu pytań prawnych i przy uchwałach co do wniosków, postawionych w toku rozprawy głównej a odrzuconych.

W razie zasądzenia należy wymienić okoliczności obciążające i łagodzące.

W wyroku uwalniającym należy oznaczyć wyraźnie ten wypadek § 306., który posłużył za podstawę uwolnienia.

§ 311.

Jeżeli oskarżonego, przeciw któremu zapadł już wyrok karny, uznano winnym innego czynu karygodnego, popełnionego przed wydaniem powyższego wyroku, wówczas należy przy wymiarze kary za czyn karygodny nowo na jaw wyszły uwzględnić w odpowiedni sposób karę, nałożoną orzeczeniem poprzednim, tak iż obie kary razem wzięte nie mogą nigdy przekraczać kary najwyższej, wyznaczonej za czyn, który podlega surowszemu ukaraniu. Względ ten odpada, jeżeli z powodu czynu karygodnego, który nowo na jaw wyszedł, należy orzec karę śmierci lub dożywotnią karę na wolności.

H. Ogłoszenie wyroku.

§ 312.

Bezpośrednio po wydaniu wyroku ogłasza go kierujący rozprawą na wezwanie przewodniczącego wraz z istotnymi powodami na jawnym posiedzeniu sądowym w obecności oskarżyciela i oskarżonego.

Gdyby nie można było wygotować zaraz na piśmie wyroku i jego powodów, ma to nastąpić najdalej w trzech dniach, a w postępowaniu przed sądem brygady najdalej w jednym dniu po ogłoszeniu, przy czem wystarczy podpisanie wyroku

(powodów rozstrzygnięcia) przez kierującego rozprawą i protokolanta.

Jeżeli oskarżony nie jest obecny przy ogłoszeniu wyroku, może przewodniczący zarządzić jego doprowadzenie do ogłoszenia albo postanowić po ogłoszeniu, że wyrok ma mu być oznajmiony protokolarnie przez sędziego wojskowego.

Po ogłoszeniu wyroku należy pouczyć oskarżonego o środkach prawnych, dopuszczalnych przeciw wyrokowi.

Po odebraniu od oskarżonego odnośnych oświadczeń rozstrzyga sąd wojenny, wysłuchawszy oskarżyciela, czy pozostający na wolnej stopie skazany ma być osadzony w areszcie tymczasowym aż do dalszego rozstrzygnięcia (§ 175.), względnie zarządzenia wykonawczego właściwego komendanta, czy też nie.

§ 313.

Jeżeli sąd wojenny wydał wyrok śmierci, wówczas rozważa on bezpośrednio po przesłuchaniu oskarżonego co do skorzystania z środków prawnych za przybraniem prokuratora wojskowego, czy skazany zasługuje na ulaskawienie czy nie, i jaka kara byłaby w razie ulaskawienia odpowiednia zamiast kary śmierci. Spisany w tym względzie protokół należy dołączyć do aktów.

I. Spisywanie protokołu.

§ 314.

Co do zdarzeń i orzeczeń według § 274. oraz z rozprawy głównej należy pod nieważnością spisać protokół, który ma być podpisany przez kierującego rozprawą, protokolanta i tłumacza, przybranego ewentualnie do rozprawy. Oprócz dnia i miejsca rozprawy oraz oznaczenia sądu ma protokół ten podawać imię i nazwisko, stopień wojskowy i oddział broni przewodniczącego, członków sądu wojennego, protokolanta i tłumacza, oskarżyciela, pokrzywdzonego, oskarżyciela prywatnego, oskarżonego, i jego obrońcy, tudzież mężów zaufania, przybranych do rozprawy niejawnej, stwierdzać ustawowe oznaczenie czynu karygodnego według oskarżenia, zaprzysiężenie członków sądu wojennego, tok rozprawy i wszystkie istotne formalności postępowania, a zwłaszcza podawać, czy rozprawa odbyła się jawnie czy też z wykluczeniem jawności, których świadków i rzeczoznawców przesłuchano i jakie dokumenty odczytano, czy odebrano przysięgę od świadków i znawców albo z jakich powodów zaniechano zaprzysiężenia, wreszcie jakie wnioski były

postawione i jakie rozstrzygnięcia zapadły podczas rozprawy głównej.

Istotną treść zeznań oskarżonego i świadków lub rzeczoznawców należy wciągać do protokołu tylko wtedy, gdy zeznania te zawierają zboczenia, zmiany lub dodatki do oświadczeń, mieszczących się w aktach, albo gdy osoby te przesłuchuje się przy rozprawie głównej po raz pierwszy.

§ 315.

Oskarżycielowi i oskarżonemu wolno dla ochrony swych praw żądać stwierdzenia w protokole poszczególnych punktów. Tam gdzie chodzi o stwierdzenie brzmienia dosłownego, może kierujący rozprawą zarządzić na wniosek oskarżyciela lub oskarżonego natychmiastowe odczytanie odnośnych ustępów.

Jeżeli w postępowaniu przed sądem dywizyjnym kierujący rozprawą uznaje to w ważnych wypadkach za odpowiednie, może zarządzić stenograficzne spisanie wszystkich lub niektórych zeznań i wywodów; wskutek na czasie postawionego żądania prokuratora wojskowego lub oskarżonego należy spisanie takie zarządzić zawsze, o ile ono jest wogóle możliwe, a na żądanie oskarżonego tylko wtedy, gdy tenże złoży w sądzie z góry kosztu odnośnego zarządzenia. Zapiski stenograficzne należy przenieść w trzech dniach na pismo zwyczajne, przedłożyć do sprawdzenia kierującemu rozprawą i dołączyć do protokołu.

Od stenografa należy przed użyciem go odebrać przysięgę (§ 84.)

Wolno zresztą oskarżycielowi, oskarżycielowi prywatnemu i oskarżonemu przeglądać zakończony protokół i jego załączniki i brać z nich odpisy.

Co do czasu wygotowania protokołu rozprawy należy stosować analogicznie postanowienia § 312., ustęp 2., o wygotowaniu wyroku.

Protokół stanowi dowód na to, że zachowano formalności, przepisane dla rozprawy głównej; dowód przeciwny jest jednak dopuszczalny.

§ 316.

Co do obrad i głosowań sądu wojennego podczas i na końcu rozprawy głównej należy w wypadkach, w których sąd wojenny odszedł do izby obrad lub polecił opróżnić salę posiedzeń, prowadzić osobny protokół; protokół ten ma być podpisany przez przewodniczącego, kierownika rozprawy i protokolanta.

Protokół powyższy należy dołączyć do aktów w opieczetowaniu; może on być przeglądany tylko w postępowaniu z powodu środków prawnych przez sąd wyższy.

K. Przerwanie i odroczenie rozprawy głównej.

§ 317.

W razie przerwania rozprawy głównej odkłada się ją na pewien czas oznaczony, a w razie odroczenia na czas nieoznaczony bez postanowienia nowego terminu.

O ile rozdział niniejszy nie przewiduje wyjątków, zarządza przerwanie rozprawy na czas aż do dwudziestu czterech godzin przewodniczący, a przerwanie jej na czas dłuższy lub odroczenie sąd wojenny.

§ 318.

Oprócz wypadków, podanych w rozdziale niniejszym, należy rozprawę główną przerwać lub odroczyć nadto w wypadkach następujących:

1. jeżeli oskarżony zachoruje przed wywiezieniem obrony, a nie można wydać wyroku uwalniającego lub orzekającego niewłaściwość sądu,

2. z tem ostatniem zastrzeżeniem, jeżeli obrońca zachoruje w czasie rozprawy głównej, nie można przybrać zaraz innego obrońcy, a chodzi o sprawę karną, w której obrona jest obowiązkowa lub przedstawia się zdaniem sądu wojennego jako wskazana,

3. jeżeli świadek lub rzeczoznawca nie może złożyć oświadczenia z powodu zasłabnięcia, a sąd wojenny uznaje zeznanie lub orzeczenie za tak istotne, iż rozprawa główna nie da się dalej prowadzić bez osobistego przesłuchania świadka lub rzeczoznawcy,

4. jeżeli sąd wojenny uznaje potrzebę dostarczenia nowego środka dowodowego, przybrania obrońcy lub dokładniejszego przygotowania obrony,

5. jeżeli dalsze prowadzenie rozprawy głównej spotyka się z nieprzewidywanymi trudnościami.

Rozprawę główną można przerwać także dla odpoczynku osób, które biorą w niej udział.

§ 319.

W razie odroczenia rozprawy głównej zarządza się wyznaczenie nowego terminu, zwołanie sądu wojennego, oraz zawezwanie i dostawienie innych

interesowanych stosownie do postanowień rozdziału XVII. Wyznaczenie terminu nowej rozprawy głównej nie jest jednak przywiązane do czasokresu, podanego w § 247., ustęp 2.

W razie przerwania rozprawy głównej należy zawezwać uczestniczących w niej na termin, wyznaczony do dalszego prowadzenia rozprawy, uchwałą, ogłoszoną przez przewodniczącego. Jeżeli rozprawę główną przerwano na czas dłuższy aniżeli dwadzieścia cztery godzin, wówczas zarządza się komenderowanie członków sądu wojennego i dostawienie innych interesowanych, pozostających w czynnej służbie wojskowej, oraz oskarżonego, będącego na wolnej stopie, na ponowne wezwanie sądu, a w przypadku nagłym na wezwanie kierującego rozprawą.

Zarówno przy przerwaniu jak i odroczeniu rozprawy należy komenderować do nowo wyznaczonej rozprawy, jeżeli nie sprzeciwiają się temu niedające się uchylić przeszkody, tych samych członków sądu wojennego (sędziów zastępczych), którzy współdziałali w tym charakterze przy pierwszej rozprawie głównej.

§ 320.

Postępowanie dowodowe nie ma być powtarzane, jeżeli rozprawa główna odbywa się przed tymi samymi członkami sądu wojennego i jeżeli od pierwszej rozprawy nie upłynęło więcej jak ośm dni.

W razie przerwania lub odroczenia rozprawy na czas dłuższy aniżeli ośm dni można zaniechać powtórzenia postępowania dowodowego tylko wtedy, jeżeli od czasu przerwy lub odroczenia nie upłynęło więcej jak miesiąc, a członkowie sądu wojennego pozostali ci sami. Jeżeli oskarżyciel, oskarżony albo jeden z członków sądu wojennego postawi w wypadku takim wniosek na powtórzenie postępowania dowodowego, wówczas rozstrzyga o tem sąd wojenny.

L. Zdarzenia wypadkowe.

§ 321.

Jeżeli zachodzi prawdopodobieństwo, że świadek zeznał przy rozprawie głównej rozmyślnie nieprawdę, wówczas zarządza przewodniczący po wysłuchaniu kierującego rozprawą protokolarne spisanie zeznań świadka, podpisanie protokołu przez świadka po jego odczytaniu i potwierdzeniu, a w razie potrzeby także przyaresztowanie świadka.

Jeżeli podczas rozprawy głównej popełniono w sali posiedzeń czyn karygodny, który niema być ścigany tylko na żądanie uprawnionego, a sprawcę ujęto przy tem na gorącym uczynku, wówczas ma

przewodniczący zarządzić spisanie osobnego protokołu co do zajścia tego a w razie potrzeby polecić przyaresztowanie winnego.

Jeżeli sprawca podlega sądownictwu karnemu liniowemu lub obrony krajowej, należy zawiadomić o zdarzeniu tem jego komendę przełożoną albo najbliższą władzę miejscową wojska wspólnego lub obrony krajowej, a w razie potrzeby odstawić sprawcę władzom tym.

Jeżeli sprawca podlega sądownictwu karnemu cywilnemu, należy donieść o stanie rzeczy właściwej władzy cywilnej. Zależy od uznania przewodniczącego, czy sprawca ma być równocześnie odstawiony do władzy bezpieczeństwa.

Jeżeli oskarżony popełnił czyn karygodny podczas rozprawy głównej, wówczas mają zastosowanie postanowienia §§ 293., ustępy 2. i 3., 295., 303. i 304., o ile co do czynu tego uzasadnione jest sądownictwo karne liniowe; w wszystkich innych wypadkach należy stosować analogicznie postanowienia ustępów 2. do 4.

Rozdział XIX.

Zwyczajne środki prawne i sprostowanie.

Tytuł 1.

Postanowienia ogólne.

§ 322.

Zwyczajnymi środkami prawnymi są zażalenie, odwołanie i zażalenie nieważności.

Zażalenie służy przeciw postanowieniom i uchwałom właściwych komendantów i sądów, a odwołanie i zażalenie nieważności przeciw wyrokom.

§ 323.

Przeciw orzeczeniom najwyższego trybunału wojskowego niema zwyczajnego środka prawnego.

§ 324.

Oświadczenia, odnoszące się do wnoszenia lub cofania środków prawnych przeciw postanowieniom i uchwałom, należy wnosić u tej władzy, która wydała odnośne postanowienie lub powzięła odnośną uchwałę, zaś oświadczenia, odnoszące się do wnoszenia lub cofania środków prawnych przeciw wyrokom, u sądu wojennego albo, jeżeli sąd ten nie jest już zebrany, u tego sądu, gdzie wyrok zapadł.

Oświadczenia mogą być wnoszone przez czynnych szeregowców i czynnych gażystów, niezaliczonych do pewnej klasy rangi, tylko ustnie, i to

jeżeli osoby te pozostają na wolnej stopie, także protokolarnie u ich komendy przełożonej.

Inne osoby, wliczając tu także prokuratora wojskowego i oficera sądu oraz obrońcę, mogą wносить oświadczenia swe na piśmie lub podawać ustnie do protokołu.

Obwinieni, którzy pozostają w areszcie, mogą wносить oświadczenia swe protokolarnie nadto wobec oficera, sprawującego kierownictwo więzienia wojskowego (oficera inspekcyjnego).

Protokół ma być spisany zaraz przy składaniu oświadczenia; jeżeli to nie jest możliwe, należy oznaczyć w protokole dokładnie chwilę złożenia oświadczenia.

Niewłaściwe nazwanie środka prawnego nie może być tłumaczone na niekorzyść obwinionego.

§ 325.

Także obrońca oskarżonego jest uprawniony do wnoszenia za niego środków prawnych (§ 101.). To samo prawo przysługuje ustawowemu zastępcy małoletniego oskarżonego nawet wbrew jego woli.

Na zarządzenie właściwego komendanta może oskarżyciel skorzystać z przysługujących mu środków prawnych także na korzyść oskarżonego.

Każdy środek prawny ma ten skutek, iż zacepione orzeczenie może być zmienione lub zniszczone także na korzyść oskarżonego.

Jeżeli środek prawny przeciw wyrokowi został wniesiony na korzyść oskarżonego przez jego zastępcę ustawowego lub oskarżyciela albo jeżeli jest wątpliwe, czy oskarżony zgadza się na środek prawny, założony przez obrońcę, wówczas należy zawiadomić go o tem i pouczyć, iż wniesienie środka prawnego powstrzymuje prawomocność wyroku, a wskutek tego także wykonanie orzeczonej w danym razie kary.

§ 326.

Zrzeczenie się środka prawnego i cofnięcie tegoż może mieć miejsce także przed upływem terminu, określonego do zgłoszenia. Zrzeczenie się i cofnięcie mają ten skutek, iż odwołanie ich nie jest już dopuszczalne.

Środek prawny, założony na korzyść oskarżonego przez innych uprawnionych, można cofnąć tylko za wyraźną zgodą oskarżonego.

Natomiast środek prawny, założony przez obrońcę, musi być cofnięty, jeżeli oskarżony odwołał swą zgodę na jego wniesienie.

Jeżeli środek prawny ma się rozstrzygnąć na podstawie rozprawy ustnej, wówczas cofnięcie tegoż po rozpoczęciu rozprawy nie jest już dopuszczalne.

Środki prawne przeciw wyrokowi, wniesione przez osobę nieuprawnioną albo po upływie czasu-kresu, wyznaczonego do zgłoszenia, albo po prawomocnem zrzeczeniu się, mają być odrzucone przez sąd, w którym wyrok zapadł. Przeciw rozstrzygnięciu temu służy wnoszącemu środek prawny zażalenie do sądu bezpośrednio wyższego w trzech dniach po zawiadomieniu. Jeżeli sąd ten przychylił się do zażalenia, wówczas biegnie termin do wyvodu środka prawnego (§§ 337., ustęp 1. i 361.), o ile wywód nie został jeszcze wniesiony, od dnia zawiadomienia o orzeczeniu.

Wszystkie orzeczenia o środkach prawnych mają być zaopatrzone w powody.

Tytuł 2.

Zażalenie.

§ 327.

Zażalenie jest dopuszczalne tylko w wypadkach, wyraźnie w ustawie oznaczonych.

Postanowienie to nie narusza prawa do doniesienia i zażalenia poza ramami procesu przeciw osobom, powołanym do współdziałania w postępowaniu karnem, z powodu naruszenia obowiązku urzędowego i służbowego.

§ 328.

Władza, przeciw której postanowieniu lub uchwale zażalenie jest skierowane, powinna z reguły sama zażaleniu zarządzić, jeżeli uważa je za uzasadnione. W przeciwnym wypadku należy przedłożyć zażalenie władzy, powołanej do rozstrzygnięcia.

§ 329.

O ile w niniejszej ustawie o postępowaniu karnem nie postanowiono wyjątków, nie ma zażalenie skutku odwłocznego. Jednak zarówno władza, która wydała zacepione postanowienie lub rozstrzygnięcie, jak i władza, która ma o zażaleniu orzekać, może zarządzić wstrzymanie wykonania.

Ta ostatnia władza może także zarządzić lub sama przeprowadzić dochodzenia, które wydają się potrzebne dla rozstrzygnięcia.

§ 330.

O zażaleniu orzeka się bez poprzedniej rozprawy ustnej.

W najwyższym trybunale wojskowym należy przed rozstrzygnięciem zażalenia wysłuchać zawsze generalnego prokuratora wojskowego.

W razie przychylenia się do zażalenia należy wydać zarządzenie, potrzebne w danej sprawie.

Tytuł 3.

Odwołanie.

A. Postanowienia wspólne.

§ 331.

Odwołanie ma miejsce przeciw wyrokom sądów brygady i przeciw zapadłym w pierwszej instancji wyrokom sądów dywizyj.

§ 332.

Przeciw wyrokom sądów brygady jest odwołanie dopuszczalne:

1. z powodu zachodzących przyczyn nieważności (§§ 358. do 360.).

2. z powodu orzeczenia o winie,

3. z powodu orzeczenia o karze.

Wyroki sądów brygady, orzekające niewłaściwość, można zazepić odwołaniem tylko wtedy, gdy zostały wydane w myśl § 300., ustęp 1.

Odwołanie z powodu orzeczenia o karze może być wniesione na niekorzyść oskarżonego tylko wtedy, gdy miało miejsce nadzwyczajne złagodzenie kary albo gdy wbrew wnioskowi oskarżyciela nie orzeczono utraty stopnia wojskowego; na korzyść oskarżonego zaś tylko wtedy, gdy sąd wojenny nie zszedł już i tak na podstawie prawa nadzwyczajnego złagodzenia kary poniżej najniższego wymiaru kary zagrożonej, tudzież wogóle wtedy, gdy orzeczono utratę stopnia wojskowego jako karę samoistną albo w tych wypadkach, gdzie utrata ta nie jest bezwarunkowo zagrożona.

§ 333.

Przeciw wyrokom sądów dywizyj można wnieść odwołanie tylko z powodu orzeczenia o karze, o ile nie zachodzi przyczyna nieważności, wymieniona w § 358., punkt 11., i tylko pod warunkami, określonymi w § 332., ustęp 3. Odwołanie z powodu orzeczenia o karze jest dopuszczalne na korzyść oskarżonego także wtedy, gdy sąd wojenny nie zamienił kary śmierci przez rozstrzelanie na karę na wolności, a dożywotniej kary na wolności na karę czasową (§ 309., punkty 1. i 2.).

§ 334.

Do wniesienia odwołania, na korzyść oskarżonego są uprawnione oprócz niego samego także osoby, wymienione w § 325.; na niekorzyść oskarżonego może je wnieść oskarżyciel i oskarżyciel prywatny.

Przeciw wyrokowi sądu brygady, którym sąd ten orzekł niewłaściwość sądów liniowych, przysługuje odwołanie zarówno oficerowi sądu i oskarżycielowi prywatnemu jak i oskarżonemu.

Właściwość sądów liniowych, przyjęta przez sąd brygady, może być zazepiona odwołaniem zarówno przez oficera sądu jak i przez oskarżonego.

§ 335.

Termin do zgłoszenia odwołania wynosi trzy dni po ogłoszeniu wyroku.

Dla oskarżonego, który nie był obecny przy ogłoszeniu wyroku, rozpoczyna się termin ten z dniem, następującym po uwiadomieniu go o wyroku.

Dla obrońcy i ustawowego zastępcy oskarżonego biegnie termin od tej samej chwili, z którą rozpoczyna się dla oskarżonego.

Osobom, uprawnionym do wniesienia odwołania, należy doręczyć na żądanie jak najspieszniej uwierzytelniony odpis wyroku wraz z powodami.

§ 336.

Zgłoszenie odwołania, uczynione na czasie, ma skutek odwłoczny.

Wypuszczenie na wolność oskarżonego, którego sąd brygady uwolnił albo któremu w wyroku sądu brygady lub dywizyj policzono odbyty areszt śledczy jako karę, zostaje wstrzymane tylko z powodu odwołania oskarżyciela, i to tylko wtedy, gdy oskarżyciel zgłosił odwołanie zaraz po ogłoszeniu wyroku, a właściwy komendant nie zarządzi wypuszczenia na wolną stopę (§ 182.).

Jeżeli odwołanie jest skierowane tylko przeciw wymiarowi kary, może skazany rozpocząć karę na wolności przed prawomocnością wyroku, o ile stosownie do § 419. nie odroczone rozpoczęcia kary ze względów na służbę wojskową. Oficerowie i równorzędni z nimi, których skazano na karę więzienia, nie mogą jednak rozpocząć kary tej przed prawomocnością wyroku.

§ 337.

Zgłaszający odwołanie ma prawo wnieść w pięciu dniach po upływie terminu zgłoszenia wywód powodów odwołania albo podać go do protokołu (§ 324.).

Z zgłoszenia lub wyvodu odwołania musi wyraźnie wynikać, którymi punktami wyroku odwołujący się uważa się za uciążonego (§ 332., punkty 1. do 3.) i jakie przyczyny nieważności chce w danym razie zarzucić oraz jakimi okolicznościami faktycznymi, pojedynczo i wyraźnie oznaczonymi, zarzucona nieważność ma być uzasadniona, gdyż w przeciwnym razie sąd wyższej instancji nie powinien wcale uwzględnić odwołania ani przyczyn nieważności. Brak, zachodzący pod tym względem w zgłoszeniu lub wywodzie odwołania oskarżonego, należy jednak w miarę możliwości usunąć przez jego przesłuchanie sądowe.

Odwołanie i tegoż uzasadnienie można zmienić lub uzupełnić w ciągu terminu, otwartego do wniesienia wyvodu odwołania.

Odwołujący się może w zgłoszeniu lub wywodzie odwołania przeciw wyrokowi sądu brygady donieść także o nowych okolicznościach lub środkach dowodowych, przytaczając dokładnie wszystkie szczegóły, które mogą posłużyć do ocenienia ich doniosłości.

§ 338.

O zgłoszeniu odwołania i wniesieniu wyvodu należy zawiadomić przeciwnika.

Przeciwnik może w trzech dniach po zawiadomieniu przeglądać w sądzie pisma (protokoły), odnoszące się do zgłoszenia i wyvodu, oraz wziąć z nich odpisy i wnieść do aktów lub podać do protokołu (§ 324.) oświadczenie wzajemne.

Jeżeli odwołujący się skorzystał z prawa, przysługującego mu według § 337., ustęp ostatni, może przeciwnik zawioskować w oświadczeniu tem także z swej strony dostarczenie nowych środków dowodowych przy wykazaniu ich doniosłości.

§ 339.

Po nadejściu oświadczenia wzajemnego albo zrzeczeniu się tegoż albo po upływie terminu trzechdniowego należy przedłożyć akta sądowi wyższej instancji.

B. Dalsze postępowanie przy odwołaniu przeciw wyrokom sądów brygady.

§ 340

Odwołanie należy udzielić przedewszystkiem prokuratorowi wojskowemu do wglądu.

Sąd dywizyjny ma odrzucić odwołanie jako niedopuszczalne:

1. jeżeli zostało założone przez osobę nicuprawnioną albo wniesione zapóźno lub po ważnem zrzeczeniu się tego środka prawnego z strony odwołującego się,

2. jeżeli punkty, przeciw którym odwołanie jest skierowane, nie dadzą się wyraźnie rozpoznać albo jeżeli przyczyny nieważności, dla których wyłącznie odwołanie wniesiono, nie są oznaczone szczegółowo i stanowczo, a brak ten nie mógł być usunięty przez przesłuchanie sądowe odwołującego się oskarżonego.

Przeciw postanowieniu temu, o którym należy zawiadomić także prokuratora wojskowego, przysługuje odwołującemu się w trzech dniach po zawiadomieniu zażalenie do najwyższego trybunału wojskowego.

Sąd dywizyjny może zarządzić także uzupełnienie aktów albo zażądać wyjaśnień od sądu brygady.

§ 341.

W razie dopuszczenia odwołania ma sąd dywizyjny badać, czy nowe okoliczności i środki dowodowe, o których doniesiono według §§ 337. i 338., są stanowcze. W razie niestanowczości powinien sąd odrzucić zaraz wnioski dowodowe.

Powtórzenie dowodów, przeprowadzonych już przez sąd brygady, ma miejsce tylko wtedy, gdy sąd uważa to za potrzebne z powodu poważnych powątpiewań w trafność ustaleń, zawartych w wyroku pierwszej instancji.

Jeżeli zajdzie konieczność nowego przeprowadzenia lub powtórzenia dowodów, może sąd według okoliczności zarządzić ich przeprowadzenie także przez wydelegowanego w tym celu sędziego, przy czym postanowienia § 251., ustęp 3., mają być stosowane analogicznie. W przeciwnym razie pozostaje przeprowadzenie dowodów zastrzeżone do rozprawy apelacyjnej.

§ 342.

Jeżeli odwołanie wniesiono tylko z powodu orzeczenia o karze, a nowe przeprowadzenie dowodów przed sądem apelacyjnym nie jest potrzebne, wówczas rozstrzyga sąd ten na posiedzeniu niejawnym, w którym prócz członków sądu apelacyjnego i protokolanta bierze udział tylko prokurator wojskowy,

a to po zaprzysiężeniu sędziów niestałych, przyjęciu sprawozdania i wniosku kierującego rozprawą i wysłuchaniu prokuratora wojskowego. Orzeczenie zapada w formie wyroku, jeżeli sąd apelacyjny rozstrzyga w sprawie samej, a zresztą w formie uchwały.

§ 343.

Jeżeli nie zachodzi żaden z wypadków, wymienionych w §§ 340., ustęp 2. i 342., wówczas zarządza sąd dywizyjny skutek odwołania, i to także, o ile ono jest skierowane przeciw orzeczeniu o karze, jawną rozprawą apelacyjną. Sąd wyznacza miejsce i czas rozprawy, zarządza złożenie sądu apelacyjnego oraz zawezwanie potrzebnych świadków i rzeczoznawców (§ 247., ustępy 5. i 6.).

W tych wypadkach, w których sąd uważa obecność oskarżonego za potrzebną dla zbadania prawdy, zarządza on jego doprowadzenie lub wezwanie (§ 247., ustępy 1. i 2.); w przeciwnym razie należy zawiadomić oskarżonego o wyznaczonym terminie najpóźniej na trzy dni przedtem z dodatkiem, iż wolno mu jawnie się osobiście przy rozprawie apelacyjnej albo dać się zastąpić przez obrońcę, zaś oskarżonego, pozostającego w areszcie, z dodatkiem, iż niema wprawdzie prawa do obecności, jednak może dać się zastąpić przez obrońcę.

Obrońcę powinno się zawiadomić o terminie rozprawy równocześnie z oskarżonym, jeżeli jest znany sądowi w czasie zarządzenia rozprawy. Obrońcę, ustanowionego na podstawie § 88., ustęp 2., należy zawezwać do rozprawy (§ 280., ustęp 3.).

Prokuratora wojskowego należy uwiadomić na czasie o terminie rozprawy.

Oskarżyciel prywatny i pokrzywdzony mają być zawiadomieni na czasie o zarządzonej rozprawie z tym dodatkiem, iż wolno im stawić się do niej. Jeżeli oskarżyciel prywatny albo ustawowy zastępca oskarżonego wniósł odwołanie, wówczas należy uwiadomić go na czasie o terminie rozprawy z pouczeniem, że także w razie jego nieobecności zapadnie skutek odwołania z uwzględnieniem tego, co przedstawiono w wywodzie odwołania, orzeczenie według ustawy.

Co do przygotowania rozprawy apelacyjnej należy zresztą stosować analogicznie postanowienia §§ 248., 249. i 253.

§ 344.

Do rozprawy apelacyjnej ma się stosować analogicznie postanowienia rozdziału XVIII., o ile w §§ 345. do 351. nie podano zmian.

§ 345.

Rozprawa apelacyjna ma się odbywać w obecności prokuratora wojskowego.

Po zaprzysiężeniu sędziów niestałych i wywołaniu zawezwanych w danym razie świadków i rzeczoznawców składa kierujący rozprawą albo przybrany jako członek sądu drugi oficer dla służby sprawiedliwości w nieobecności świadków i rzeczoznawców sprawozdanie, które nie powinno obejmować ani opinii ani wniosków lecz podawać jedynie faktyczny stan sprawy i dotychczasowy jej przebieg, o ile to jest potrzebne dla oceny odwołania, a następnie istotną treść wywodów odwołania i wynikające stąd punkty sporne.

Część wyroku pierwszej instancji, odnoszącą się do punktów odwołania, należy w każdym razie odczytać wraz z powodami rozstrzygnięcia; jeżeli kierujący rozprawą uznaje to za wskazane, powinno się odczytać także protokół rozprawy głównej w pierwszej instancji.

§ 346.

Następnie przesłuchuje się oskarżonego, jeżeli jest obecny, poczem następuje przesłuchanie zawezwanych w danym razie świadków i rzeczoznawców oraz przeprowadzenie innych dowodów.

Przy składaniu sprawozdania i przeprowadzaniu dowodów można odczytywać protokoły zeznań współwinnych, świadków i rzeczoznawców, którzy byli słuchani przed sądem wojennym przy sądzie brygady lecz nie zostali wezwani do rozprawy apelacyjnej, i to bez względu na wymogi § 288. Przy rozprawie apelacyjnej można odczytać także zeznania oskarżonego, który nie stawił się, oraz te wszystkie pisma, których odczytanie jest dopuszczalne przy rozprawie głównej w pierwszej instancji.

§ 347.

Po przeprowadzeniu dowodów wzywa się tego, kto wniósł odwołanie lub ma je zastępować, aby je uzasadnił, a następnie przeciwnika, aby dał na to odpowiedź. Prokurator wojskowy jest uprawniony do wypowiedzenia zdania swego także wtedy, gdy odwołanie wniósł oskarżyciel prywatny. Oskarżonemu, który stawił się (obrońcy, zastępcy ustawowemu), przysługuje prawo ostatniego oświadczenia się.

§ 348.

Sąd apelacyjny ma przyjąć za podstawę orzeczenia swego dowody, przeprowadzone w pierwszej instancji oraz w danym razie w myśl § 341. Orzeczenie zapada w formie wyroku.

Jeżeli sąd apelacyjny nie postanawia odrzucić odwołanie jako niedopuszczalne (§ 337., ustęp 2. i § 340., ustęp 2.) albo nieuzasadnione, orzeka on w sprawie samej, nie będąc związany postawionymi wnioskami, według przepisów, obowiązujących co do wyrokowania sądów dywizyj w pierwszej instancji, o ile w dalszym ciągu nie postanowiono czego innego.

§ 349.

Jeżeli zachodzi jedna z przyczyn nieważności, wymienionych w § 358., punkty 1. do 5., należy znieść wyrok sądu brygady i zwrócić sprawę pierwszej instancji do ponownej rozprawy.

Jeżeli sąd brygady przyjął niesłusznie swą właściwość rzeczową (§ 358., punkt 6.), ma sąd apelacyjny znieść wyrok i odstąpić sprawę władzy właściwej; jeżeli dla sprawy tej właściwy jest w pierwszej instancji sąd dywizyj, może sąd apelacyjny na wniosek prokuratora wojskowego, za zgodą oskarżonego i przy przestrzeganiu wymogów § 302., ustęp 3., orzec w sprawie samej.

Jeżeli sąd brygady orzekł niesłusznie swą niewłaściwość albo nie załatwił oskarżenia w zupełności (§ 358., punkty 6. i 7.), wówczas poleca mu sąd apelacyjny, aby przeprowadził rozprawę i wydał wyrok, ograniczając się w tym ostatnim wypadku do niezłatwionych punktów oskarżenia.

Sądowi apelacyjnemu wolno jednak także w wypadkach ustępów 1. i 3. wydać orzeczenie w sprawie samej, i to zaraz albo na posiedzeniu późniejszym, w razie potrzeby po powtórzeniu lub uzupełnieniu rozprawy, przeprowadzonej w pierwszej instancji, i poprawieniu wadliwej czynności procesowej.

§ 350.

Badaniu przez sąd apelacyjny podlega wyrok tylko o tyle, o ile jest zaczepiony.

Jeżeli jednak sąd przekona się z powodu odwołania, wniesionego przez kogokolwiek, iż przyjęła przez sąd brygady właściwość rzeczowa nie jest uzasadniona (§ 358., punkt 6.), iż ustawa została na niekorzyść oskarżonego błędnie zastosowana (§ 358., punkty 9. do 11.), albo iż te same powody, na których polega jego postanowienie na korzyść jednego z oskarżonych, służą także współoskarżonemu, wówczas powinien postąpić z urzędu tak, jak gdyby odwołanie takie było wniesione. Sąd apelacyjny może przytem po wysłuchaniu prokuratora wojskowego wydać orzeczenie zaraz na posiedzeniu

niejawnem (§ 342.) także wtedy, gdy uznaje jedno-myślnie, iż sądownictwo karne liniowe nie jest uzasadnione albo w razie błędnego zastosowania ustawy na niekorzyść oskarżonego, gdy prokurator wojskowy zgadza się na orzeczenie.

Jeżeli odwołanie wniesiono tylko na korzyść oskarżonego, wówczas nie może ani sąd apelacyjny ani sąd brygady, któremu odesłano sprawę w myśl § 349. do ponownej rozprawy, orzec przeciw oskarżonemu kary surowszej od tej, którą wymierzono wyrokiem pierwszym.

§ 351.

O orzeczeniu sądu apelacyjnego ma sąd brygady zawiadomić oskarżonego, o ile orzeczenie to nie zostało już ogłoszone przy rozprawie jawnej w jego obecności.

O orzeczeniu sądu apelacyjnego ma sąd brygady zawiadomić także oskarżyciela prywatnego i ustawowego zastępcę oskarżonego w tym wypadku, gdy oni wnieśli odwołanie a orzeczenie nie zapadło na rozprawie apelacyjnej.

§ 352.

Przeciw wyrokom sądów dywizyj, zapadłym wskutek odwołania, przedłożonego im według postanowień poprzedzających, przysługuje tylko zażalenie nieważności w obronie ustawy z wyjątkiem tego wypadku § 349., ustęp 2., w którym sąd dywizyj wyrokuje w pierwszej instancji.

C. Dalsze postępowanie przy odwołaniach przeciw wyrokom sądów dywizyj.

§ 353.

Najwyższy trybunał wojskowy może wskutek przedłożonego mu odwołania zarządzić także poza posiedzeniem uzupełnienie aktów i zażądać wyjaśnień od sądu pierwszej instancji albo od właściwego komendanta.

O odwołaniu orzeka najwyższy trybunał wojskowy na posiedzeniu niejawnem (§ 64.), w którym prócz członków senatu i protokolanta bierze udział tylko generalny prokurator wojskowy, i to po zaprzysiężeniu niestałych członków senatu, przyjęciu sprawozdania i wniosku radcy, ustanowionego referentem, i wysłuchaniu generalnego prokuratora wojskowego. Orzeczenie zapada w formie wyroku, jeżeli najwyższy trybunał wojskowy rozstrzyga w sprawie samej, a zresztą w formie uchwały.

§ 354.

O ile najwyższy trybunał wojskowy nie postanawia odrzucić odwołania jako niedopuszczalne, orzeka on w sprawie samej, przyczem powinien ograniczyć się do punktów, przeciw którym wniesiono odwołanie i wziąć za podstawę orzeczenie sądu wojennego co do winy oskarżonego i co do przepisu karnego, który ma być zastosowany. Jeżeli obniża karę na korzyść jednego lub kilku z współoskarżonych z powodów, które odnoszą się także do innych, wówczas powinien postąpić z urzędu tak, jak gdyby ci współoskarżeni byli również wniesli odwołanie.

Jeżeli najwyższy trybunał wojskowy przekona się z powodu odwołania, wniesionego przez kogokolwiek, iż przyjęte przez sąd dywizyjny sądownictwo karne liniowe nie jest uzasadnione (§ 358., punkt 6.) albo iż na niekorzyść oskarżonego błędnie zastosowano ustawę (§ 358., punkty 9. do 11.), wówczas powinien postąpić z urzędu tak, jak gdyby odnośna przyczyna nieważności była w zażaleniu nieważności podniesiona. Może on w tym wypadku bez zarządzania zmiany w składzie senatu wydać zaraz orzeczenie po wysłuchaniu generalnego prokuratora wojskowego, jeżeli uznaje jednomyślnie istnienie przyczyny nieważności, polegającej na rzeczowej niewłaściwości, albo jeżeli w razie błędnego zastosowania ustawy na niekorzyść oskarżonego generalny prokurator wojskowy zgadza się na orzeczenie.

Jeżeli odwołanie wniesiono tylko na korzyść oskarżonego, wówczas nie może najwyższy trybunał wojskowy orzec przeciw niemu kary surowszej od tej, którą wymierzono wyrokiem pierwszym.

§ 355.

Jeżeli prócz odwołania zostało wniesione także zażalenie nieważności przez odwołującego się lub inną osobę uprawnioną, wówczas rozstrzyga najwyższy trybunał wojskowy po jego załatwieniu albo jeżeli zażalenie nieważności załatwia na posiedzeniu niejawnem przy załatwieniu tegoż także o odwołaniu, a to na posiedzeniu niejawnem, po wysłuchaniu generalnego prokuratora wojskowego.

§ 356.

Orzeczenie najwyższego trybunału wojskowego zostaje oznajmione oskarżonemu przez sąd dywizyjny.

Oskarżyciela prywatnego i zastępcę ustawowego, którzy wniesli odwołanie, zawiadamia sąd dywizyjny o orzeczeniu najwyższego trybunału wojskowego.

Jeżeli wyrok, wydany przez najwyższy trybunał wojskowy, albo wyrok pierwszej instancji, który stał się prawomocnym wskutek orzeczenia trybunału tego, opiewa na karę śmierci, wówczas ma najwyższy trybunał wojskowy przesłać akta, przed ich zwróceniem, Ministrowi wojny celem zasięgnięcia postanowienia Najjaśniejszego Pana. Do aktów należy dołączyć opinię o zachodzących ewentualnie powodach ulaskawienia, którą poweźmie najwyższy trybunał wojskowy na posiedzeniu niejawnem po wysłuchaniu generalnego prokuratora wojskowego.

Tytuł 4.

Zażalenie nieważności. Zażalenie nieważności w obronie ustawy.

A. Zażalenie nieważności.

§ 357.

Zażalenie nieważności przysługuje przeciw wyrokom sądów dywizyjny, zapadłym w pierwszej instancji.

Może ono być wniesione zarówno na korzyść jak i na niekorzyść oskarżonego, zawsze jednak tylko dla jednej z przyczyn nieważności, wymienionych w § 358.

Do wniesienia zażalenia nieważności na korzyść oskarżonego mają prawo zarówno sam oskarżony jak i osoby, wymienione w § 325., a na niekorzyść oskarżonego prokurator wojskowy i oskarżyciel prywatny.

Przeciw wyrokowi sądu dywizyjny, orzekającemu niewłaściwość, służy zażalenie nieważności zarówno prokuratorowi wojskowemu i oskarżycielowi prywatnemu jak i oskarżonemu.

Właściwość sądów liniowych, przyjęta przez sąd dywizyjny, może być zaczepiona zażaleniem nieważności przez oskarżonego i prokuratora wojskowego.

§ 358.

Przyczyny nieważności są następujące:

1. jeżeli sąd wojenny nie był należycie obsadzony, jeżeli nie wszyscy sędziowie byli obecni przy całej rozprawie albo jeżeli w orzeczeniu brał udział sędzia, wyłączony według ustawy, albo sędzia, którego na czasie oznajmione uchylene było usprawiedliwione,

2. jeżeli rozprawa główna odbyła się w nieobecności obrońcy w razie obrony obowiązkowej albo w nieobecności innej osoby, której przytomność ustawa uznaje za bezwarunkowo konieczną,

3. jeżeli naruszono lub pominięto przepis, którego przestrzeganie ustawa przepisuje wyraźnie pod nieważnością, albo jeżeli mimo zastrzeżenia żalącego się odczytano na rozprawie głównej pismo, odnoszące się do nieważnego według ustawy aktu dochodzeń lub badania,

4. jeżeli podczas rozprawy głównej nie orzeczono o wniosku żalącego się albo jeżeli w orzeczeniu wypadkowym, wydanem wbrew jego wnioskowi, naruszono albo błędnie zastosowano ustawy lub zasady postępowania, których przestrzeganie jest nakazane istotą postępowania, zapewniającego ściganie karne i obronę, albo jeżeli wbrew ustawie ograniczono obronę postanowieniem przewodniczącego w jednym z punktów istotnych dla orzeczenia,

5. jeżeli orzeczenie sądu wojennego co do okoliczności stanowczych (§ 307., punkty 6. i 7., oraz § 308., punkty 1. do 6.) jest niejasne, niezupełne lub samo z sobą sprzeczne, jeżeli nie podano powodów tego orzeczenia albo jeżeli treść powodów rozstrzygnięcia co do osnowy dokumentów, znajdujących się w aktach, lub co do zeznań sądowych pozostaje w ważnej sprzeczności z samymi dokumentami albo protokołami przesłuchań i posiedzeń,

6. jeżeli sąd wojenny niesłusznie przyjął swą właściwość rzeczową albo orzekł swą niewłaściwość,

7. jeżeli wyrok nie załatwił oskarżenia w zupełności albo

8. przekroczył je wbrew przepisowi § 302.,

9. jeżeli przez orzeczenie, zapadłe co do pytania,

a) czy czyn, zarzuczony oskarżonemu, stanowi zbrodnię, występki lub inny czyn karygodny, należący do kompetencji sądów liniowych,

b) czy zachodzą okoliczności, które wykluczają lub znoszą karygodność czynu albo uchylają jego ściganie,

c) czy zachodzi brak wymaganego oskarżenia lub potrzebnego polecenia właściwego komendanta względem wniesienia oskarżenia,

d) czy postępowanie zostało wdrożone bez potrzebnego w tym względzie żądania oskarżyciela prywatnego albo prowadzone dalej wbrew jego woli,

naruszono lub błędnie zastosowano ustawę, zasadę prawną, wojskowy przepis służbowy lub zasadę służby wojskowej,

10. jeżeli czyn, będący podstawą orzeczenia, podciągnięto przez błędne tłumaczenie ustawy,

zasady prawnej, wojskowego przepisu służbowego lub zasady służby wojskowej pod przepis karny, który nie ma do niego zastosowania,

11. jeżeli sąd wojenny przy wymiarze kary przekroczył swą władzę karania albo granicę ustawowego wymiaru kary, o ile wymiar ten zależy od okoliczności obciążających lub łagodzących, wymienionych wyraźnie w prawie karnym wojskowym, albo jeżeli przekroczył granice przysługującego mu prawa zaniżania lub łagodzenia kary lub naruszył albo niewłaściwie zastosował postanowienia §§ 379., ustęp 3. i 400, ustęp 4.

§ 359.

Przyczyn nieważności, wymienionych w § 358., punkt 3. i 4., nie można podnieść na korzyść oskarżonego, jeżeli okazuje się niewątpliwie, że naruszenie formalności nie mogło wywrzeć na orzeczenie wpływu niekorzystnego dla oskarżonego. Na niekorzyść oskarżonego wolno je podnosić tylko wtedy, jeżeli okazuje się, iż naruszenie formalności mogło wywrzeć na orzeczenie wpływ szkodliwy dla oskarżenia, a nadto jeżeli prokurator wojskowy sprzeciwił się uchybieniu temu, zażądał orzeczenia sądu wojennego i zastrzegł sobie zażalenie nieważności zaraz po jego odmówieniu lub ogłoszeniu.

Przeciw wyrokowi^{em} uwalniającemu można wnieść zażalenie nieważności na korzyść oskarżonego tylko z przyczyn nieważności, wymienionych w § 358., punkt 9. a i 10., i tylko wtedy, jeżeli uwolnienie zapadło z powodu istnienia okoliczności, wykluczających lub znoszących karygodność czynu.

§ 360.

Jeżeli naruszono przepis postępowania, służący na korzyść oskarżonego, nie można z tego powodu wnieść zażalenia nieważności na jego niekorzyść.

§ 361.

Do zgłoszenia i wywodu zażalenia nieważności, wnoszenia oświadczeń wzajemnych i przedkładania aktów najwyższemu trybunałowi wojskowemu należy stosować analogicznie odpowiednie postanowienia §§ 335., 337., ustęp 1. do 3., § 338., ustęp 1. i 2. i § 339. a również § 353., ustęp 1., o zarządzeniu uzupełnienia aktów przez najwyższy trybunał wojskowy.

§ 362.

Zgłoszone na czasie zażalenie nieważności ma skutek odwoławczy.

§ 336., ustęp 2., ma analogiczne zastosowanie.

§ 363.

Obradę należy przeprowadzić na posiedzeniu niejawnym (§ 353., ustęp 2.) w senacie, złożonym w myśl § 64., po zaprzysiężeniu niestających członków senatu i wysłuchaniu generalnego prokuratora wojskowego, jeżeli prokurator ten albo radca, ustanowiony referentem, zawioskuję jedno z orzeczeń, wymienionych w §§ 364 i 365.

§ 364.

Przy naradzie na posiedzeniu niejawnym można odrzucić zaraz zażalenie nieważności:

1. jeżeli uznano je za niedopuszczalne, to znaczy, jeżeli zostało wniesione przez osobę nieuprawnioną albo zapóźno, jeżeli wniesiono je, mimo iż żalący się zrzekł się ważnie tego środka prawnego, albo jeżeli w zażaleniu nieważności nie podano wyraźnie i stanowczo żadnej z przyczyn nieważności, wyliczonych w § 358., a w szczególności, jeżeli nie wymieniono wyraźnie albo przez jasne wskazanie tej okoliczności faktycznej, która ma stanowić przyczynę nieważności (§ 340., ustęp 2., punkt 2.),

2. jeżeli podniesiona przyczyna nieważności została już usunięta orzeczeniem najwyższego trybunału wojskowego, wydanem w tej samej sprawie,

3. jeżeli zażalenie nieważności opiera się na przyczynach nieważności, podanych w § 358., punkt 1. do 8., a senat, powołany do obrady, uznaje jednomyślnie, iż należy je odrzucić bez dalszego rozpatrywania jako oczywiście nieuzasadnione.

§ 365.

Na posiedzeniu niejawnym nad zażaleniem nieważności, wniesionem na korzyść oskarżonego, można przychylić się do niego zaraz za zgodą generalnego prokuratora wojskowego, jeżeli się okazuje, iż zarządzenie nowej rozprawy głównej nie da się uniknąć, a orzeczenie najwyższego trybunału wojskowego w sprawie samej nie może jeszcze zapasć.

Na posiedzeniu niejawnym można zarządzić także zasiągnięcie wyjaśnień faktycznych co do zarzuczonego naruszenia formalności.

§ 366.

Orzeczenie na posiedzeniu niejawnym zapada w formie wyroku, jeżeli najwyższy trybunał wojskowy orzeka w sprawie samej, a zresztą w formie uchwały.

§ 367.

Jeżeli nie zachodzą wymogi, podane w §§ 364. i 365., albo jeżeli na posiedzeniu niejawnym nie można uzyskać jednomyślności w myśl § 364., punkt 3., wówczas wyznacza prezydent najwyższego trybunału wojskowego rozprawę, przy której pod względem jawności i utrzymania porządku mają postanowienia §§ 256. do 272. analogiczne zastosowanie.

§ 368.

O terminie rozprawy należy donieść na czasie generalnemu prokuratorowi wojskowemu.

Oskarżonego należy zawiadomić o wyznaczonym terminie najpóźniej na ośm dni przedtem z dodatkiem, iż wolno mu jawić się osobiście przy rozprawie albo dać się zastąpić przez obrońcę, zaś oskarżonego, pozostającego w areszcie, z dodatkiem, iż niema wprowadzić prawa do obecności, jednak może dać się zastąpić przez obrońcę.

Obrońcę powinno się zawiadomić o terminie rozprawy równocześnie z oskarżonym, jeżeli jest znany sądowi. Obrońcę, ustanowionego na podstawie § 88., ustęp 1. lub 2., należy zawezwać do rozprawy.

Oskarżyciel prywatny i pokrzywdzony mają być zawiadomieni na czasie o zarządzonej rozprawie z tym dodatkiem, iż wolno im stawić się do niej. Jeżeli oskarżyciel prywatny albo ustawowy zastępca oskarżonego wniósł zażalenie nieważności, wówczas należy uwiadomić go na czasie o terminie rozprawy z pouczeniem, że także w razie jego nieobecności zapadnie skutek zażalenia z uwzględnieniem tego, co przedstawiono w wywodzie zażalenia, orzeczenie według ustawy.

§ 369.

Rozprawa ma odbyć się w obecności generalnego prokuratora wojskowego, a w razie obrony obowiązkowej w obecności obrońcy.

Jeżeli senat jest złożony według § 67., punkt 1., rozpoczyna się rozprawa zaprzysiężeniem członków niestających przez prezydenta senatu (§ 276.).

Po zaprzysiężeniu tem, a w razie złożenia senatu według § 67., punkt 2., zaraz po otwarciu

rozprawy przedstawia radca najwyższego trybunału wojskowego, wyznaczony referentem, na wezwanie przewodniczącego dotychczasowy przebieg postępowania karnego i wymienia przyczyny nieważności, podniesione przez żalącego się oraz wynikające sąd punkty sporne, nie wypowiadając jednak zdania swego co do orzeczenia, które ma zapisać.

§ 370.

Po sprawozdaniu referenta otrzymuje głos żalący się, i to generalny prokurator wojskowy, jeżeli zażalenie pochodzi od prokuratora wojskowego, celem uzasadnienia zażalenia, a po nim przeciwnik celem odpowiedzi. Generalny prokurator wojskowy jest uprawniony do wypowiedzenia zdania swego także wtedy, gdy zażalenie nieważności wniósł oskarżyciel prywatny. Oskarżonemu lub jego obrońcy służy w każdym razie prawo ostatniego oświadczenia się. Jeżeli oskarżony, obrońca, zastępca ustawy lub występujący w danym razie oskarżyciel prywatny nie stawili się, wówczas należy odezwać ich wywód zażalenia lub wywód wzajemny. Jeżeli obrona jest obowiązkową, należy rozprawę przerwąć lub odroczyć, gdy obrońca nie stawili się albo wydalili się przedwcześnie, a natychmiastowe przybranie innego obrońcy (§ 268., ustęp 2.) nie jest możliwe. Przeciw obrońcy, należycie wezwanemu, który bez usprawiedliwienia nie stawili się, oraz przeciw obrońcy, który oddalił się przedwcześnie, należy postąpić według § 280., ustęp 3.

Po ukończeniu wywodów uznaje prezydent rozprawę za zamkniętą, a senat odchodzi do izby obrad.

Do rozprawy przed najwyższym trybunałem wojskowym mają zresztą odpowiednie zastosowanie postanowienia §§ 296., 297., ustęp 2. i 3., i 298., tudzież §§ 317., 319. i 321., ustęp 2. do 4.

§ 371.

Orzeczenie najwyższego trybunału wojskowego zapada niezależnie od postawionych wniosków w formie wyroku.

Jeżeli najwyższy trybunał wojskowy uznaje zażalenie nieważności za niedopuszczalne (§ 364., punkty 1. i 2.) albo nieuzasadnione, wówczas orzeka, iż nie daje się miejsca zażaleniu.

Jeżeli zażalenie nieważności jest uzasadnione, należy znieść wyrok, o ile jest on zacepiony i dotknięty przyczyną nieważności, a stosownie do rozmaitych przyczyn nieważności orzec i postąpić dalej według przepisów następujących:

1. Jeżeli zachodzi jedna z przyczyn nieważności, wymienionych w § 358., punkt 1. do 5., wówczas zarządza najwyższy trybunał wojskowy ponowną rozprawę główną i odsyła sprawę sądowi pierwszej instancji.

2. Jeżeli sąd wojenny przyjął niesłusznie właściwość sądów liniowych (§ 358., punkt 6.), wówczas odstępuje najwyższy trybunał wojskowy sprawę karną władzy właściwej i postanawia zarazem, czy areszt śledczy oskarżonego ma być utrzymany w mocy czy nie (§ 300., ustęp 3.).

3. Jeżeli sąd wojenny orzekł niesłusznie swą niewłaściwość albo nie załatwił oskarżenia w zupełności (§ 358., punkt 6. i 7.), wówczas poleca najwyższy trybunał wojskowy sądowi, aby przeprowadził ponowną rozprawę i wydał wyrok, ograniczający się w tym ostatnim wypadku do niezakończonych punktów oskarżenia.

4. W wszystkich innych wypadkach orzeka najwyższy trybunał wojskowy w sprawie samej, przyjmując za podstawę orzeczenia swego te okoliczności faktyczne, które sąd wojenny ustalił bez przekroczenia oskarżenia (§ 358., punkt 8.). Jeżeli jednak najwyższy trybunał wojskowy nie znajduje w wyroku i w powodach jego ustalenia tych okoliczności, które przy należytem zastosowaniu ustawy należało wziąć za podstawę orzeczenia, wówczas odsyła sprawę sądowi pierwszej instancji w celu odbycia ponownej rozprawy i wydania ponownego rozstrzygnięcia.

W przypadkach punktów 1. i 4. może najwyższy trybunał wojskowy skorzystać według uznania swego z prawa delegacji.

§ 372.

Jeżeli zażalenie nieważności było skierowane tylko przeciw niektórym postanowieniom, zawartym w wyroku, a najwyższy trybunał wojskowy uznaje, że dadzą się one odłączyć od osnowy całego wyroku, wolno mu znieść zacepiony wyrok tylko częściowo. Tak samo ma się rzecz wtenczas, gdy zacepiony wyrok ma za przedmiot więcej przestępstw, a zażalenie nieważności jest ograniczone tylko do postępowania lub ocenienia niektórych z nich, zarazem zaś okazuje się, że co do tego poszczególnego przestępstwa może mieć miejsce potrzebne częściowe powtórzenie postępowania albo nowe orzeczenie bez powtórzenia postępowania.

§ 373.

Najwyższy trybunał wojskowy powinien ograniczyć się do przyczyn nieważności, podniesionych przez żalącego się wyraźnie albo przynajmniej przez zrozumiałe wskazanie. Jeżeli jednak przekona się z powodu zażalenia nieważności, wniesionego przez

kogokolwiek, iż przyjęte przez sąd dywizyi sądownictwo karne liniowe nie jest uzasadnione (§ 358., punkt 6.), iż na niekorzyść oskarżonego błędnie zastosowano ustawę (§ 358., punkt 9. do 11.) albo iż te same powody, na których polega jego postanowienie na korzyść jednego z oskarżonych, służą także współoskarżonemu, wówczas powinien postąpić z urzędu i bez zarządzania zmiany w składzie senatu tak, jak gdyby odnośna przyczyna nieważności była również podniesiona.

Najwyższy trybunał wojskowy może zaraz na posiedzeniu niejawnem (§ 363.) po wysłuchaniu generalnego prokuratora wojskowego wydać orzeczenie także wtedy, gdy uznaje jednomyślnie sądownictwo karne liniowe za nieuzasadnione albo w razie błędnego zastosowania ustawy na niekorzyść oskarżonego, gdy generalny prokurator wojskowy zgadza się na orzeczenie.

Jeżeli zażalenie nieważności wniesiono tylko na korzyść oskarżonego, wówczas nie może najwyższy trybunał wojskowy orzec przeciw niemu kary surowszej od tej, którą wymierzono wyrokiem zaczepionym.

§ 374.

Wyrok najwyższego trybunału wojskowego, wydany w wypadkach §§ 371. do 373., ma być po powrocie senatu do sali sądowej ogłoszony ustnie przez prezydenta senatu wraz z istotnymi powodami (§ 312.). Przy wygotowaniu wyroku i prowadzeniu protokołów należy przestrzegać analogicznie przepisów, podanych w §§ 307. do 310.; oraz 312., ustęp 2. i 314. do 316.; pisemne wygotowanie wyroku lub jego powodów można odłożyć w wypadkach trudnych najwyżej na ośm dni po ogłoszeniu wyroku.

§ 375.

O orzeczeniu sądu najwyższego, zapadłym na posiedzeniu niejawnem (§§ 364. i 365.) lub ogłoszonym w nieobecności oskarżonego, uwiadamia się oskarżonego za pośrednictwem sądu dywizyi.

O orzeczeniu, zapadłym na posiedzeniu niejawnem, ma sąd dywizyi zawiadomić także oskarżyciela prywatnego i zastępcę ustawowego, którzy wnieśli zażalenie nieważności.

Jeżeli wyrok, wydany przez najwyższy trybunał wojskowy, albo wyrok pierwszej instancji, który stał się prawomocnym wskutek orzeczenia trybunału tego, opiewa na karę śmierci, wówczas ma najwyższy trybunał wojskowy przesłać akta przed ich

zwróceniem Ministrowi wojny celem zasiągnięcia postanowienia Najjaśniejszego Pana. Do aktów należy dołączyć opinię o zachodzących ewentualnie powodach ulaskawienia, którą poweźmie najwyższy trybunał wojskowy na posiedzeniu niejawnem po wysłuchaniu generalnego prokuratora wojskowego.

B. Zażalenie nieważności w obronie ustawy.

§ 376.

Przeciw prawomocnym wyrokom sądów brygady i dywizyi, które polegają na naruszeniu lub błędnem zastosowaniu ustawy, oraz przeciw każdej uchwałie lub postąpieniu sądu takiego, które sprzeciwiają się ustawie a dojdą do wiadomości generalnego prokuratora wojskowego, może on z polecenia Ministra wojny wnieść zażalenie nieważności w obronie ustawy także wtedy, gdy żadna z stron nie skorzystała w terminie ustawowym z środka prawnego zażalenia nieważności.

Właściwi komendanci mają donosić Ministrowi wojny o wypadkach, które uważają za nadające się do takiego zażalenia.

§ 377.

Rozprawa nad zażaleniem nieważności w obronie ustawy stosuje się w ogólności do przepisów, podanych w §§ 367. do 374., z tą jednak zmianą, że w rozprawie bierze udział tylko generalny prokurator wojskowy, wskutek czego nie zawiadamia się o terminie rozprawy ani oskarżonego ani innych osób.

§ 378.

Jeżeli najwyższy trybunał wojskowy uznaje zażalenie w obronie ustawy za uzasadnione, wówczas orzeka wyrokiem, że zaczepionem orzeczeniem lub postąpieniem, przeprowadzonym postępowaniem lub wydanym wyrokiem naruszono ustawę w odnośnej sprawie karnej. W przeciwnym wypadku odrzuca on zażalenie wyrokiem. Orzeczenie, stwierdzające naruszenie ustawy, nie ma z reguły skutków dla oskarżonego.

Jeżeli jednak oskarżony skazany został na karę wyrokiem, wydanym przy naruszeniu ustawy, wówczas ma najwyższy trybunał wojskowy według zachodzących okoliczności uwolnić oskarżonego albo zastosować łagodniejszy wymiar kary albo zarządzić powtórzenie przeprowadzonego przeciw niemu postępowania przy równoczesnym delegowaniu innego komendanta lub bez delegacyi.

Jeżeli najwyższy trybunał wojskowy uznaje, iż sądownictwo karne liniowe nie było uzasadnione, powinien znieść wyrok i odstąpić sprawę władzy właściwej.

O wyroku najwyższego trybunału wojskowego należy w wypadkach ustępów 2. i 3. zawiadomić oskarżonego przez sąd pierwszej instancji.

Jeżeli oskarżony został uwolniony wyrokiem najwyższego trybunału wojskowego, wówczas wolno tak jemu, jak i członkom jego rodziny (§ 389.) żądać ogłoszenia orzeczenia w dzienniku urzędowym albo na własny koszt także w innych pismach publicznych.

C. Postanowienia wspólne.

§ 379.

Sąd, do którego w myśl §§ 365., ustęp 1., 371. punkt 1., 3., i 4., i 378. ustęp 2., odesłano sprawę w celu ponownej rozprawy, ma wziąć za podstawę pierwotne oskarżenie, o ile najwyższy trybunał wojskowy nie zarządził zmiany.

Jest on związany zapatrywaniem prawnym, z którego w orzeczeniu swem wyszedł najwyższy trybunał wojskowy.

Postanowienie § 373., ustęp 3., obowiązuje także co do wyroku, który zapada na podstawie nowej rozprawy głównej.

Przeciw wyrokowi temu można wnieść zażalenie nieważności z wszystkich przyczyn, wymienionych w § 358., o ile one nie zostały już usunięte orzeczeniem najwyższego trybunału wojskowego, wydanem w tej samej sprawie. Także inne dopuszczalne środki prawne mogą być wniesione przeciw nowemu wyrokowi.

Tytuł 5.

Sprostowanie.

§ 380.

Oczywiste błędy pisarskie i rachunkowe w wyrokach i innych wygotowaniach sądowych mogą być zawsze sprostowane przez sąd, w którym zdarzyły się, na żądanie interesowanego albo z urzędu.

To samo ma miejsce, jeżeli wygotowania różnią się od tekstu oryginalnego.

Sprostowanie należy przeprowadzić w każdym wadliwym wygotowaniu i uwidocznnić na brzegu aktu.

Rozdział XX.

Prawomocność wyroków. Zarządzenie wykonania.

§ 381.

O ile ustawa niniejsza nie postanawia wyjątku (§§ 445. i 475. A), uzyskują wyroki, przeciw którym zwyczajny środek prawny nie jest wogóle dopuszczalny, prawomocność z chwilą wydania wyroku, a inne wyroki z chwilą, w której zaczepienie ich zapomocą zwyczajnego środka prawnego staje się niedopuszczalne z powodu zrzeczenia się, zaniedbania terminu lub odrzucenia wniesionego środka prawnego.

§ 382.

Wyroki, orzekające karę, która ma być dopiero wykonana, powinny być po prawomocności zaopatrzone klauzulą wykonawczą przez komendanta właściwego w pierwszej instancji.

Klauzula wykonawcza ma obejmować zarządzenie wykonania.

§ 383.

Jeżeli wyrok sądu dywizyjnego, który stał się prawomocny w pierwszej instancji, opiewa na karę śmierci, wówczas ma właściwy komendant bez umieszczenia na wyroku klauzuli wykonawczej przedłożyć akta karne najwyższemu trybunałowi wojskowemu z sprawozdaniem o powodach, przemawiających za ulaskawieniem albo przeciw niemu. Najwyższy trybunał wojskowy ma postąpić według § 356., ustęp 3.

Dopiero po zwrocie aktów umieszcza właściwy komendant na wyroku klauzulę wykonawczą.

§ 384.

Klauzula wykonawcza ma być ogłoszona oskarżonemu przez sąd pierwszej instancji. Jeżeli zapadło orzeczenie wyższej instancji, które nie było jeszcze ogłoszone oskarżonemu, wówczas należy ogłosić mu równocześnie także to orzeczenie. O ogłoszenie klauzuli wykonawczej oskarżonemu, pozostającemu na wolnej stopie, można zaważać także jego komendę przełożoną.

Miejsce i czas ogłoszenia należy uwidocznnić na wyroku.

§ 385.

Na żądanie ma sąd wydać pokrzywdzonemu i oskarżycielowi prywatnemu oraz tym osobom, które na korzyść oskarżonego wniosły środek prawny przeciw wyrokowi, wierzytelny odpis wyroku prawomocnego wraz z powodami rozstrzygnięcia.

Rozdział XXI.

Wznowienie postępowania karnego.

§ 386.

Do zarządzenia wznowienia postępowania karnego przed sądem liniowym i do przeprowadzenia nowego postępowania na podstawie uchwały, pozwalającej wznowienia, są właściwe sądy liniowe.

Właściwość sądów liniowych ustaje jednak, a natomiast zachodzi właściwość sądów karnych cywilnych (§ 393., ustęp 4.), jeżeli wniosek na wznowienie postępowania na niekorzyść oskarżonego postawiono w chwili, w której w myśl § 16., ustęp 1. do 3., wdrożenie ścigania sprawcy przed sądami liniowymi z powodu czynu karygodnego, stanowiącego przedmiot wznowienia, nie było już dopuszczalne. Sądy karne cywilne stosują prawo karne cywilne, a jeżeli prawo karne wojskowe jest łagodniejsze, to ostatnie. Utrata stopnia wojskowego, orzeczona w postępowaniu pierwotnym, nie zostaje dotknięta nowym wyrokiem sądu cywilnego.

Wznowienie postępowania karnego, przeprowadzonego przed sądem liniowym, na niekorzyść oskarżonego z powodu zbrodni wojskowej lub występku wojskowego, które nie stanowią równocześnie czynu karygodnego według prawa karnego cywilnego, jest w ogóle wykluczone, jeżeli wniosek na wznowienie postawiono po terminie, w ciągu którego ściganie sprawcy przed sądami liniowymi z powodu odnośnego czynu karygodnego jest stosownie do § 16., ustęp 2., dopuszczalne.

§ 387.

Wznowienie postępowania karnego, które po wniesieniu oskarżenia prawomocnie zaniechano, jest dopuszczalne tylko wtedy, gdy karygodność czynu nie zgasła jeszcze przez przedawnienie i gdy przedstawiono nowe środki dowodowe, które same przez się albo w połączeniu z dowodami już poprzednio stwierdzonymi rokują możliwość przekonania obwinionego, albo gdy w razie zaniechania postępowania karnego z powodu śmierci oskarżonego (§ 278., ustęp 2.) przypuszczenie to okazało się mylne.

Wznowienie postępowania ma miejsce w wszystkich wypadkach, które nie są ścigane wyłącznie na żądanie uprawnionego, tylko na wniosek oskarżyciela, który do postawienia wniosku takiego potrzebuje polecenia właściwego komendanta (jego następcy w komendzie).

W przypadkach, w których ściganie zależy od żądania osoby uprawnionej, zarządza się wznowienie tylko na wniosek oskarżyciela prywatnego; jest ono

niedopuszczalne, jeżeli oskarżyciel prywatny w postępowaniu poprzedzającym cofnął żądanie ścigania karnego.

§ 388.

Skazany prawomocnie może domagać się wznowienia postępowania karnego nawet po odciernieniu kary:

1. jeżeli jest wykazane, iż skazanie zostało spowodowane sfałszowaniem dokumentu lub fałszywym świadectwem albo przekupstwem lub innym przestępstwem osoby trzeciej,

2. jeżeli zostają przedstawione nowe okoliczności lub środki dowodowe, które same przez się lub w połączeniu z dowodami dawniejszymi okazują się być takimi, iż mogą pociągnąć za sobą uwolnienie skazanego lub skazanie go za czyn, podpadający pod łagodniejszy przepis karny, albo

3. jeżeli z powodu tego samego czynu zapadło kilka wyroków, a na podstawie porównania odnośnych orzeczeń, tudzież faktów, służących im za podstawę, musi się koniecznie przyjąć, iż tę samą osobę skazano kilkakrotnie albo iż jeden lub kilku skazanych są niewinni lub winni czynu karygodnego, który podpada pod łagodniejszy przepis karny, aniżeli czyn, za który ich skazano.

§ 389.

Wniosek wznowienia postępowania karnego na korzyść skazanego mogą postawić także te osoby, które miałyby prawo wnieść na jego korzyść odwołanie lub zażalenie nieważności; po jego śmierci albo gdy popadł w chorobę umysłową, przysługuje prawo to oprócz osób powyższych także małżonkowi, krewnym w linii wstępnej i zstępnej, rodzeństwu i kuratorowi skazanego.

Jeżeli jedna z komend, prokurator, oficer sądu lub sąd wojska wspólnego albo obrony krajowej dowie się o okoliczności, która może uzasadnić wniosek wznowienia postępowania karnego na korzyść skazanego, wówczas ma obowiązek donieść o tem komendantowi, który w postępowaniu pierwotnym wykonywał w pierwszej instancji prawa właściwego komendanta, albo jego następcy w komendzie. Komendant ten ma zawiadomić skazanego albo, gdyby to było niemożliwe, inną osobę, uprawnioną do postawienia wniosku na wznowienie.

§ 390.

Wznowienie postępowania karnego z powodu czynu, od którego oskarżony został prawomocnie

uwolniony, jest dopuszczalne tylko wtedy, jeżeli oskarżony pozostaje jeszcze przy życiu, karygodność czynu nie zgasa wskutek przedawnienia i jeżeli albo

1. orzeczenie zostało spowodowane sfałszowaniem dokumentu, fałszywym świadectwem, przekupstwem albo innym czynem karygodnym oskarżonego lub osoby trzeciej, albo jeżeli

2. oskarżony przyznał się później do czynu sądownie lub zasadownie albo okazały się inne nowe okoliczności lub środki dowodowe, które same przez się lub w połączeniu z dowodami poprzednimi wyjąją się być zdolne do przekonania obwinionego.

Wznowienie to ma miejsce tylko na wniosek osób, wymienionych w § 387., ustępy 2. i 3., pod podanymi tamże ograniczeniami.

§ 391.

Wznowienie postępowania, zakończonego prawomocnym wyrokiem skazującym, w celu zastosowania przeciw zasądzonemu surowszego postanowienia karnego jest dopuszczalne tylko wtedy, jeżeli oskarżony jest jeszcze przy życiu, karygodność czynu nie zgasa wskutek przedawnienia, zachodzi jeden z warunków, podanych w § 390., punkt 1. i 2., a nadto

1. zbrodnia rzeczywiście popełniona jest zagrożona karą śmierci lub dożywotnią karą na wolności, a zbrodnia, za którą oskarżonego skazano, tylko czasową karą na wolności,

2. za zbrodnię rzeczywiście popełnioną jest zagrożona co najmniej dziesięcioletnia kara na wolności, podczas gdy zbrodnia, stanowiąca podstawę pierwszego wyroku, podlega najwyższej pięcioletniej karze na wolności,

3. czyn przedstawia się jako zbrodnia, podczas gdy oskarżonego skazano tylko za występki (przekroczenie), albo

4. jeżeli czyn podpada pod postanowienie karne, według którego musi nastąpić utrata stopnia wojskowego, podczas gdy utrata ta nie jest wyraźnie zagrożona za czyn karygodny, z powodu którego oskarżonego skazano, ani nie została orzeczona w wyroku.

Wznowienie to ma miejsce tylko na wniosek oskarżyciela, który potrzebuje do tego polecenia właściwego komendanta (jego następcy w komendzie).

§ 392.

Wniosek na wznowienie postępowania karnego należy postawić w tym sądzie, w którym zapadł wyrok w pierwszej instancji.

Postanowienia § 324., ustępy 2. do 6., mają zastosowanie.

Po przeprowadzeniu potrzebnych dowodów przedkłada się akta najwyższemu trybunałowi wojskowemu. Dowody przeprowadza się według przepisów rozdziału X.; o ile nie zachodzą przeszkody ustawowe, należy od świadków odebrać przysięgę.

Przeprowadzenie zawnioskowanych dowodów ma być pominięte, jeżeli zdaniem sądu pierwszej instancji należy odrzucić wniosek na wznowienie z powodu, iż został wniesiony przez osobę nieuprawnioną albo iż okoliczności, stanowiące podstawę wznowienia, nie są oznaczone wyraźnie i stanowczo albo iż prośbę o wznowienie na niekorzyść oskarżonego postawiono po jego śmierci albo po przedawnieniu się karygodności zarzuconego mu czynu albo wreszcie z powodu, iż zachodzi wypadek, wspomniany w § 386., ustęp 3.

§ 393.

Jeżeli najwyższy trybunał wojskowy uważa dochodzenia za niewystarczające do orzeczenia o dopuszczalności wznowienia, wówczas może także poza posiedzeniem zarządzić uzupełnienie aktów i zażądać wyjaśnień od sądu pierwszej instancji albo od właściwego komendanta.

O wniosku na wznowienie orzeka najwyższy trybunał wojskowy na niejawnym posiedzeniu senatu (§ 67., punkt 1.) po przyjęciu sprawozdania radcy, ustanowionego referentem, i wysłuchaniu generalnego prokuratora wojskowego, i to z reguły (§ 394.) uchwałą.

Jeżeli najwyższy trybunał wojskowy dopuści wznowienie, może on także skorzystać z przysługującego mu prawa delegacji.

Jeżeli sąd karny cywilny jest według § 386., ustęp 2., właściwym do zarządzenia wznowienia i przeprowadzenia nowego postępowania, wówczas ma najwyższy trybunał wojskowy ograniczyć się do orzeczenia, czy wznowienie jest dopuszczalne lub niedopuszczalne. Za podstawę orzeczenia swego ma on wziąć przytem prawo karne wojskowe lub cywilne w miarę tego, które z nich jest korzystniejsze dla oskarżonego. Jeżeli najwyższy trybunał wojskowy uznaje wznowienie za dopuszczalne, wówczas przesyła akta właściwemu sądowi karnemu cywilnemu. Bez takiej uchwały najwyższego

trybunału wojskowego, wypowiadającej dopuszczalność wznowienia, nie może sąd karny cywilny zarządzić wznowienia.

§ 394.

Uchwalając wznowienie postępowania karnego na korzyść skazanego, może najwyższy trybunał wojskowy po wysłuchaniu generalnego prokuratora wojskowego wydać zaraz wyrok, którym uwalnia oskarżonego lub przychyła się do wniosku na zastosowanie łagodniejszego wymiaru kary albo uchylene skutku prawnego, wypowiedzianego wyrokiem pierwszym.

O nowym wyroku ma być oskarżony uwiadomiony przez sąd pierwszej instancji.

Osoba, która wniosła prośbę o wznowienie, oraz pokrzywdzony i oskarżyciel prywatny mają być zawiadomieni o orzeczeniu najwyższego trybunału wojskowego.

Uwolniony lub członkowie jego rodziny (§ 389.) mogą żądać ogłoszenia orzeczenia w dzienniku urzędowym albo na własny koszt także w innych dziennikach publicznych.

§ 395.

Ani wniesienie prośby o zarządzenie wznowienia, ani wnioski na wznowienie, ani samo zarządzenie tegoż nie wstrzymuje wykonania wyroku; jeżeli jednak zażądano wznowienia na korzyść skazanego albo wznowienie takie zawnioskowano, może właściwy komendant zarządzić wstrzymanie wykonania kary aż do rozstrzygnięcia najwyższego trybunału wojskowego, gdyby należało spodziewać się zniesienia wyroku.

Pod tymi samymi warunkami może najwyższy trybunał wojskowy, równocześnie z dozwoleciem wznowienia, zarządzić wstrzymanie wykonania kary aż do zapadnięcia nowego orzeczenia w pierwszej instancji (§§ 397. i 400.).

§ 396.

Dla sprawy wznowionej jest właściwym ten komendant, który w pierwotnem postępowaniu wykonywał w pierwszej instancji prawa właściwego komendanta, albo jego następca w komendzie. Tylko jeżeli sąd brygady wydał wyrok co do czynu, który przedstawia się jako należący do zakresu działania sądu dywizyj, jest właściwym komendant, będący bezpośrednim przełożonym wspomnianego właściwego komendanta.

To samo obowiązuje także wtedy, gdy sąd brygady wydał wyrok co do osoby, dla której w myśl § 20., punkt 1., skutek zaszedł w międzyczasie

zmiany w jej osobistem stanowisku służbowem sąd brygady nie jest już właściwy.

§ 397.

Wskutek wznowienia przechodzi sprawa z reguły (§ 394.) w stadyum postępowania badawczego. Postępowanie to ma być przeprowadzone lub uzupełnione przez prokuratora wojskowego (oficera sądu) albo sąd (§ 143.) stosownie do orzeczenia, zezwalającego na wznowienie i w miarę nowych dowodów. Przepisy, obowiązujące co do zaniechania postępowania badawczego i wniesienia oskarżenia, mają i tutaj zastosowanie. Zaniechanie ma ten sam skutek, co wyrok uwalniający oskarżonego. Jeżeli wskutek zaniechania zakończono postępowanie bez odbycia rozprawy głównej, wówczas wolno obwinionemu lub członkom jego rodziny (§ 389.) żądać, aby zaniechanie postępowania ogłoszono w dzienniku urzędowym albo na ich koszt także w innych dziennikach publicznych. Jeżeli wznowienie zarządzone nie co do wszystkich czynów karygodnych, za które oskarżony został skazany, wówczas ma najwyższy trybunał wojskowy w razie ukończenia postępowania bez odbycia rozprawy głównej wymierzyć karę na nowo.

§ 398.

Jeżeli przychodzi do nowej rozprawy głównej, powinno się co do jej przygotowania i odbycia stosować analogicznie postanowienia rozdziału XVII. i XVIII. z następującymi zmianami.

Sąd wojenny należy złożyć według stopnia wojskowego, który oskarżony posiadał w czasie wydania wyroku poprzedniego, wyjąwszy, gdyby jego obecny wyższy stopień wymagał innego składu.

Obecność oskarżonego przy rozprawie głównej jest konieczna tylko wtedy, gdy wznowienie zarządzono na jego niekorzyść albo gdy sąd uważa jego stawienie się za niezbędne. W innych wypadkach może on dać się zastąpić przez obrońcę.

Jeżeli oskarżony nie stawiał się do rozprawy głównej, można odczytać zeznania jego z aktów. Także zeznania współwinnych, świadków i rzeczoznawców można odczytać z aktów, jeżeli zachodzą wymogi § 288.

§ 399.

Jeżeli dozwolono wznowienia na korzyść zmarłego albo jeżeli skazany, na którego korzyść wznowienie dopuszczono, zmarł przed ukończeniem postępowania wznowionego, wówczas należy w tym wypadku, gdy wznowiona sprawa karna musi być

ponownie rozstrzygnięta wyrokiem, zarządzić rozprawę jawną przy odpowiednim zastosowaniu przepisów, obowiązujących co do rozprawy głównej.

Osoby, wymienione w § 389., ustęp 1., mają prawo obrać do rozprawy tej obrońcę za zmarłego oskarżonego. Jeżeli nie korzystają z prawa tego, należy ustanowić obrońcę z urzędu. Obrońcy temu przysługują przy rozprawie wszystkie prawa, które służą obwinionemu przy rozprawie głównej.

§ 400.

Na podstawie wyniku rozprawy głównej wydaje sąd wojenny nowy wyrok, którym utrzymuje w mocy wyrok poprzedni albo orzeka na nowo w sprawie samej przy całkowitem lub częściowem zniesieniu wyroku pierwszego.

Nowym wyrokiem można zarządzić wstrzymanie wykonania kary na podstawie wyroku pierwszego aż do prawomocnego ukończenia postępowania wznowionego tylko wtedy, gdy sąd wojenny uchylił wyrok dawniejszy.

Jeżeli oskarżonego skazano nowym wyrokiem, należy przy wymiarze kary uwzględnić odpowiednio karę już odbytą, tak iż obie kary razem wzięte nie mogą nigdy przekroczyć kary najwyższej, zagrożonej za czyn, podlegający surowszemu ukaraniu.

Jeżeli wznowienia dozwolono tylko na korzyść oskarżonego, wówczas nie może nowe orzeczenie wymierzyć kary cięższej od tej, którą nałożono mu wyrokiem pierwszym.

Przeciw nowemu wyrokowi służą te same środki prawne, co przeciw każdemu innemu wyrokowi.

§ 401.

Najwyższy trybunał wojskowy może po wysłuchaniu generalnego prokuratora wojskowego zarządzić w drodze nadzwyczajnej i nie będąc związany warunkami, przepisany w § 388., wznowienie postępowania karnego na korzyść skazanego, jeżeli

1. przy naradzie wstępnej nad zażaleniem nieważności albo po rozprawie jawnej wskutek zażalenia takiego albo przy naradzie nad odwołaniem albo
2. przy naradzie nad sprawozdaniem, złożonem według § 383., ustęp 1., albo wreszcie
3. przy badaniu aktów, podjętem na osobny wniosek generalnego prokuratora wojskowego,

dostrzeże poważne wątpliwości co do prawdziwości faktów, przyjętych za podstawę wyroku, a wątpliwości te nie będą uchylone nawet przez szczególne dochodzenia, zarządzone w danym razie przez najwyższy trybunał wojskowy.

Najwyższy trybunał wojskowy może w wypadkach takich wydać zaraz bez względu na skład senatu (§ 67., punkt 1. lub 2.) także nowy wyrok, którym uwalnia obwinionego lub stósuje względem niego łagodniejszy wymiar kary; do tego potrzeba jednak jednomyślności i zgody generalnego prokuratora wojskowego. Co do uwiadomienia o wyroku i ogłoszenia wyroku uwalniającego obowiązują przepisy § 394., ustępy 2. do 4.

Wnioski stron prywatnych, zmierzające do wywołania jednego z wspomnianych orzeczeń najwyższego trybunału wojskowego, powinny być odrzucone przez właściwych komendantów lub sądy, do których wpłyną; nie można ich także czynić nigdy przedmiotem rozpoznania na ustnej rozprawie najwyższego trybunału wojskowego.

Wnioski właściwych komendantów należy przedkładać generalnemu prokuratorowi wojskowemu, który, uznawszy je za uzasadnione, zawnioskuje zbadanie aktów.

§ 402.

Niezależnie od warunków i formalności wznowienia, podanych w paragrafach poprzedzających, można na zarządzenie właściwego komendanta (§ 137.) i przed zajęciem przedawnienia wdrożyć ponownie lub prowadzić dalej postępowanie karne według przepisów ogólnych:

1. jeżeli przed wniesieniem oskarżenia właściwy komendant odłożył doniesienie albo jeżeli postępowanie badawcze zostało zaniechane lub postępowanie wstrzymane,
2. jeżeli oskarżyciel prywatny, uprawniony jeszcze do postawienia żądania względem ścigania przed sądem karnym, wniesie żądanie to, a postępowanie poprzednie zostało zaniechane lub zakończone wyrokiem uwalniającym jedynie wskutek braku wymaganego żądania z strony oskarżyciela prywatnego,
3. jeżeli właściwy komendant zarządził w myśl § 37., ustęp 2., wyłączenie poszczególnych czynów karygodnych z postępowania, jeżeli oskarżycielowi zastrzeżono przy ukończeniu postępowania karnego w myśl § 303. albo § 304. ściganie poszczególnych czynów karygodnych albo jeżeli dopiero później okażą się poszlaki innego czynu karygodnego, popełnionego przez skazanego dawniej (§ 311.).

Postanowienia § 16. mają analogiczne zastosowanie. Czy po ustaniu sądownictwa karnego liniowego należy przeprowadzić postępowanie przed sądem karnym obrony krajowej albo sądem karnym cywilnym, zależy od postanowień ustaw o postępowaniu karnem, obowiązujących dla tych sądów.

Rozdział XXII.

Badanie szkody. Zwrot przedmiotów, wziętych w przechowanie.

§ 403.

Szkodę, wynikłą z czynu karygodnego i inne okoliczności poboczne, ważne ze względu na następstwa prywatnoprawne, należy badać tylko wtedy i tylko o tyle, o ile ustalenie ich jest konieczne dla należytego zastosowania postanowień karnych.

§ 404.

Jeżeli rzecz, o której sąd orzekający przekonał się, iż należy do poszkodowanego albo iż została usunięta z jego posiadania w sposób bezprawny, znaleziono między ruchomościami obwinionego, współwinnego, uczestnika lub udzielającego pomocy albo w takim miejscu, gdzie osoby te dały ją tylko na przechowanie, wówczas postanawia sąd orzekający, iż rzecz ta ma być zwrócona po prawomocności wyroku. Za wyraźną zgodą obwinionego można ją na żądanie poszkodowanego wydać także zaraz.

Przedmioty, zabrane poszkodowanemu, może zwrócić mu prokurator wojskowy lub oficer sądu, a w sądowym postępowaniu badawczem sędzia śledczy za zgodą oskarżyciela także przed rozprawą główną, jeżeli przechowanie ich nie jest potrzebne do przekonania obwinionego, współwinnego, uczestnika lub udzielającego pomocy. a obwiniony zgadza się na to.

Zgodzenie się obwinionego (ustępy 1. i 2.) można jednak pominąć, jeżeli przedmioty, zabrane poszkodowanemu, są narażane na niebezpieczeństwo zepsucia się, jeżeli utrzymanie ich powoduje koszta, albo jeżeli poszkodowany potrzebuje przedmiotów tych niezbędnie, a obwiniony nie może w wszystkich tych wypadkach uprawdopodobnić roszczenia prawnego do nich.

§ 405.

Jeżeli rzecz zabrana przeszła już w ręce osoby trzeciej, która nie miała udziału w czynie kary-

godnym, w sposób ważny dla przeniesienia własności albo jako zastaw, wówczas zastrzeżone zostaje orzeczenie względem żądania zwrotu rzeczy do drogi prawa cywilnego.

To samo ma miejsce wtedy, gdy własność przedmiotu zabranego jest sporna między kilku poszkodowanymi albo gdy poszkodowany nie może wykazać prawa swego zaraz w sposób dostateczny. W wypadkach takich należy porozumieć się z właściwym sądem cywilnym względem dalszego zarządzenia co do odnośnego przedmiotu.

§ 406.

Jeżeli u obwinionego znaleziono rzecz według wszelkiego prawdopodobieństwa cudzą, której właściciela obwiniony nie może lub nie chce podać, i jeżeli w odpowiednim terminie nie zgłosi się nikt z pretensją do własności, wówczas należy oddać ją sądowi karnemu cywilnemu, który ma postąpić w ten sposób, jak gdyby przedmiot ten pochodził z postępowania karnego, które toczyło się przed nim.

§ 407.

Inne przedmioty, prócz wymienionych w §§ 404. do 406., które podczas postępowania karnego dostały się w przechowanie sądu, prokuratora wojskowego (oficera sądu) albo komendy wojska wspólnego, mają władze te, o ile nie sprzeciwiają się temu inne przepisy ustawowe, zwrócić poprzedniemu posiadaczowi, skoro staną się one zbędne dla celów postępowania.

Rozdział XXIII.

Koszta postępowania karnego.

§ 408.

Koszta postępowania karnego i wykonania kary ponosi skarb państwa.

Postanowienie to niema zastosowania do kosztów, które powstały wskutek wyboru obrońcy albo wskutek zastępstwa pokrzywdzonego lub oskarżyciela prywatnego.

Wszystkie czynności w sprawach karnych, przedsiębrane przez jakąkolwiek władzę, i wszystkie do nich odnoszące się podania są wolne od należności i opłaty pocztowej.

§ 409.

Należytości czynnych osób wojskowych, powołanych do współdziałania w postępowaniu karnym, będą oznaczone osobnymi przepisami.

Osobom cywilnym oraz nieczynnym osobom wojskowym, przesłuchanym w charakterze świadków lub rzeczoznawców albo przybranym w charakterze tłumaczy, należy wypłacić na żądanie na rachunek skarbu państwa te same należytości, które przypadają im według przepisów, obowiązujących dla sądów karnych cywilnych.

Należytości świadków powinny być zgłoszone pod rygorem utraty albo przy przesłuchaniu albo najpóźniej w dwa dni potem, a należytości rzeczoznawców i tłumaczy najpóźniej w czternaście dni po wydaniu orzeczenia lub po interwencji. Oskarżyciel prywatny niema prawa do należytości, przysługujących świadkom.

Wspomniane należytości należy wypłacić zaraz po przesłuchaniu lub interwencji, a jeżeli wypłata nie może nastąpić zaraz bez zawinienia uprawnionego do poboru, doręczyć mu je w czasie jak najkrótszym, w każdym razie bez kosztów.

Przeciw ustaleniu należytości dopuszczalne jest zażalenie do sądu wyższej instancji w czternastu dniach po zawiadomieniu. Najwyższy trybunał wojskowy rozstrzyga zażalenie poza posiedzeniem.

§ 410.

Czynnym osobom wojskowym nie należy się wynagrodzenie za obronę; co do innych należytości osób tych decyduje § 409., ustęp 1.

Obrońcy, ustanowionemu z urzędu, który nie należy do czynnych osób wojskowych, powinno się na żądanie wynagrodzić na rachunek skarbu państwa konieczne i rzeczywiście poniesione wydatki w gotówce; do dalszych kosztów niema on prawa.

Jeżeli między obwinionym a obranym przezeń obrońcą nie przyszło do skutku porozumienie się co do kosztów obrony, wolno każdej stronie prosić sąd, gdzie sprawa karna toczyła się w pierwszej instancji, o ich oznaczenie. Przeciw oznaczeniu kosztów służy obu stronom zażalenie do sądu wyższej instancji w czternastu dniach po zawiadomieniu. Najwyższy trybunał wojskowy rozstrzyga zażalenie poza posiedzeniem.

Koszta zastępcy pokrzywdzonego albo oskarżyciela prywatnego oznacza sąd karny cywilny, który ma postąpić tak, jak gdyby zastępstwo odbyło się przed sądem karnym cywilnym.

§ 411.

Pod względem wynagrodzenia kata, przybranego przez sąd wspólnej siły zbrojnej dla wykonania kary śmierci przez powieszenie, obowiązują należytości, ustanowione według przepisów cywilnych.

Rozdział XXIV.

Wykonanie wyroków.

§ 412.

Każdego, kogo wyrokiem uwolniono, oraz każdego oskarżonego, któremu policzono z wyroku areszt śledczy na poczet kary, należy, jeżeli jest aresztowany, wypuścić na wolną stopę zaraz po ogłoszeniu wyroku, wyjąwszy gdyby wniesienie zwyczajnego środka prawnego lub inne powody ustawowe uzasadniały potrzebę dalszego przytrzymania.

§ 413.

Każdy wyrok, orzekający karę, która ma być dopiero wykonana, należy z reguły wykonać niezwłocznie po umieszczeniu klauzuli wykonawczej przez właściwego komendanta i uwiadomieniu o niej oskarżonego.

Wykonanie wyroku zarządza sąd na podstawie polecenia wykonawczego właściwego komendanta.

Zarządzeniu wykonania i wykonaniu wyroku karnego nie stoi na przeszkodzie okoliczność, iż zastrzeżone jest jeszcze ściganie z powodu innego czynu karygodnego (§§ 37., 303. i 304.). Tylko jeżeli czyn ten jest zagrożony karą śmierci lub więzienia dożywotniego, musi się aż do prawomocnego orzeczenia o nim wstrzymać zarządzenie wykonania i wykonanie wyroku karnego, wydanego z odnośnym zastrzeżeniem.

§ 414.

Ogłoszenie klauzuli wykonawczej i dzień wykonania kary lub jej rozpoczęcia albo wypuszczenia uwięzionego na wolną stopę na podstawie wyroku należy zanotować na nim. Również należy tam uwidoczniać odroczenie kary, zachodzące według ustawy lub dozwolone w myśl § 419.

Jeżeli wskutek wyroku karnego musi się uwięzić jedną z osób, wymienionych w § 157., ustępy 3. i 4., wówczas należy doręczyć bezzwłocznie jej bezpośrednio przełożonemu odpis wyroku, który stał się prawomocny.

§ 415.

Osobom umyślowo chorym lub dotkniętym przemijającą obłożną chorobą oraz kobietom ciężarnym nie wolno przed wyzdrowieniem ogłaszać wyroku śmierci, zaopatrzonego klauzulą wykonawczą właściwego komendanta, ani też wykonywać go na nich.

Odroczenie ogłoszenia i wykonania zarządza właściwy komendant po wysłuchaniu prokuratora wojskowego i kierownika sądu.

§ 416.

Wyrok śmierci wykonuje się nazajutrz rano po tym dniu, w którym ogłoszono skazanemu zarządzenie wykonawcze właściwego komendanta, a zarazem oznajmiono mu, iż z powodu nieułaskawienia kara będzie wykonana. Oznajmienie to uskutecznia kierownik sądu w obecności prokuratora wojskowego i protokolanta.

Po oznajmieniu tem należy przydać skazanemu duszpasterza jego wyznania religijnego, jeżeli sam nie obierze go sobie.

Przystępu do skazanego można dozwolnić prócz osób, powołanych do tego wskutek swego stanowiska urzędowego, tylko członkom jego rodziny i tym osobom, z którymi sam chce widzieć się lub mówić.

Wykonanie wyroku śmierci nie może przypaść na niedzielę lub święto ani na taki dzień, który według wyznania religijnego skazanego jest dniem uroczystym.

Gdyby wykonanie kary śmierci przez powieszenie było niewykonalne z powodu niemożności przybrania na czas kata albo wskutek innych przeszkód, może właściwy komendant zamienić ten rodzaj kary śmierci na karę śmierci przez rozstrzelanie.

§ 417.

Czas, który osoba, skazana na karę uwięzienia, przeżyła w areszcie od czasu ogłoszenia wyroku karnego pierwszej instancji (§ 312.), należy wliczyć do czasu kary o tyle, o ile rozpoczęcie jej doznało zwłoki wskutek okoliczności niezależnych od woli skazanego, a zwłaszcza wskutek wniesienia środka prawnego przez osoby, które były uprawnione do tego także wbrew jego woli. Wliczenie ma miejsce nadto wtedy, gdy środek prawny, założony na korzyść skazanego, odniósł skutek, chociażby tylko częściowy. Do czasu kary należy wliczyć również czas, który skazany na karę uwięzienia przeżył w areszcie od chwili prawomocności wy-

roku aż do zarządzenia wykonania, jeżeli wniesiony przez niego środek prawny pozostał bez skutku.

§ 418.

Jeżeli skazany popadnie w chorobę umysłową, należy odłożyć wykonanie kary na wolności aż do jego wyzdrowienia.

To samo ma miejsce przy innych chorobach, gdyby wykonanie kary na wolności mogło spowodować bezpośrednio niebezpieczeństwo dla życia skazanego.

§ 419.

Prócz wypadków §§ 127., ustęp 2. i 423., może właściwy komendant zarządzić także z wojskowych względów służbowych odroczenie kary na wolności, nieprzekraczającej jednego roku, najdłużej na osiem tygodni.

Przy karze na wolności, nieprzenoszącej jednego roku, może właściwy komendant zezwolić na odroczenie kary aż do ośmiu tygodni, jeżeli jest wykazane, iż natychmiastowe wykonanie kary pociągnęłoby za sobą dla skazanego lub jego rodziny ciężkie pokrzywdzenie, wychodzące poza cel kary, a nie należy obawiać się ucieczki skazanego.

Minister wojny może zarządzić odroczenie każdej kary na wolności, nieprzenoszącej dwóch lat, także na dłużej jak osiem tygodni i także z innych ważnych powodów prócz wymienionych w ustępach 1. i 2.

Zezwolenie na odroczenie kary, o ile nie udzielono go ze względów na służbę wojskową, można uczynić zależnym od dania zabezpieczenia lub od innych warunków.

§ 420.

Wykonania kary na wolności nie wolno z reguły (§§ 395., 400., ustęp 2., i 423.) przerywać.

Jeżeli jednak podczas odbywania kary na wolności wdrożono przeciw skazanemu postępowanie hadawcze z powodu nowo na jaw wyszłego czynu karygodnego, który jest zagrożony karą śmierci lub więzienia dożywotniego, wówczas należy wstrzymać zaraz wykonanie kary na wolności i postąpić przeciw obwinionemu w myśl rozdziału XII. Jeżeli oskarżonego skazano prawomocnie na śmierć albo na karę dożywotniego więzienia, należy wykonać karę tę bez względu na orzeczoną poprzednio a nie wykonaną jeszcze karę na wolności.

Przy karach na wolności, nieprzekraczających jednego roku, może wyjątkowo właściwy komendant,

a przy karach dłuższych Minister wojny zarządzić przerwanie wykonania kary także z innych bardzo ważnych powodów. Przerwania kary na dłużej jak osiem tygodni może dozwolić tylko Minister wojny. Jeżeli dozwala się przerwy na prośbę skazanego, można zezwolenie to przywiązać w każdym wypadku do dania zabezpieczenia lub innych warunków. Czasu przerwy nie wlicza się do kary.

Czas, który skazany przebył w szpitalu podczas wykonywania kary, należy wliczyć do kary, wyjąwszy gdyby skazany spowodował lub przedłużył chorobę albo udawał ją tylko w zamiarze udaremnienia wykonania kary.

§ 421.

Wyroki, orzekające utratę stopnia wojskowego, zostają wykonane przez ogłoszenie klauzuli wykonawczej właściwego komendanta.

§ 422.

Sposób wykonania kary śmierci i kar na wolności oraz ściągania grzywien określają osobne przepisy.

Celem wykonania innych kar prócz wymienionych w ustępie poprzedzającym i w § 421., o ile sąd karny nie może wykonać ich bezpośrednio, należy porozumieć się z władzami, do których zakresu działania należą odnośne zarządzenia.

§ 423.

Jeżeli powstaną wątpliwości co do tłumaczenia wyroku karnego lub obliczenia orzeczonej kary albo jeżeli podniesione będą zarzuty przeciw postanowieniu właściwego komendanta co do dopuszczalności wykonania kary, wówczas należy zasięgnąć orzeczenia najwyższego trybunału wojskowego. Właściwy komendant może zarządzić tymczasem odroczenie lub przerwanie kary.

§ 424.

Jeżeli po prawomocności wyroku karnego wyjdą na jaw okoliczności łagodzące, które w czasie wydania wyroku jeszcze nie istniały albo przynajmniej nie były znane, a które nie byłyby wprowadzić pociągnęły za sobą zastosowania łagodniejszego rodzaju lub wymiaru kary, lecz byłyby oczywiście spowodowały łagodniejsze jej wymierzenie, wówczas ma sąd, w którym zapadło orzeczenie w pierwszej instancji, przekonawszy się o istnieniu okoliczności takich, postawić w najwyższym trybunale wojskowym

wniosek stosownego złagodzenia kary. Trybunał ten orzeka bez rozprawy po wysłuchaniu generalnego prokuratora wojskowego.

§ 425.

Darowanie lub złagodzenie kary w drodze łaski przysługuje tylko Najjaśniejszemu Panu (§§ 445. i 477.).

Prośby o ulaskawienie nie mają skutku odwrotnego.

Rozdział XXV.

Postępowanie przeciw nieobecnym i zbiegłym.

§ 426.

Jeżeli obwiniony o czyn karygodny, podlegający ściganiu przed sądem liniowym, jest nieobecny lub zbiegł i jeżeli z tego powodu nie można spowodować jego dostawienia do czynności urzędowej w toku postępowania karnego, wówczas musi się mimo to na zarządzenie właściwego komendanta zbadać starannie i dokładnie jakość czynu i zabezpieczyć środki dowodowe; w tym celu można wdrożyć także prokuratorskie lub sądowe postępowanie badawcze.

Jeżeli nie zachodzą przeszkody ustawowe, należy zaprzysiąc świadków i rzeczoznawców.

Nieobecnego, którego miejsce pobytu jest znane, można zawiadomić o toku i wyniku postępowania, jeżeli to da się wykonać bez trudności i straty czasu.

Dopiero, gdy niema wogóle podstaw do dalszych dochodzeń, należy wstrzymać postępowanie na zarządzenie właściwego komendanta aż do ewentualnego dostawienia obwinionego.

§ 427.

Jeżeli obwiniony zbiegł albo jeżeli nieobecnego obwiniono o czyn karygodny wśród okoliczności, które w myśl § 171. uzasadniałyby zarządzenie aresztu tymczasowego, wówczas powinny komendy, powołane do śledzenia i ścigania czynów karygodnych, przedsięwziąć celem ujęcia obwinionego w danym razie także rewizje domowe albo wysłać wezwania do innych komend, władz i organów, w których okręgu możnaby obwinionego przydybać.

Pod względem dalszych zarządzeń i ewidencji etatowej co do osób wojskowych, które zbiegły z służby czynnej, i innych osób wojskowych, podejrzanych o zbiegostwo, rozstrzygają wojskowe przepisy służbowe.

§ 428.

Listy gończe można rozesłać za zbiegami i takimi nieobecnyimi, których miejsce pobytu jest nieznanne, tylko wtedy, gdy są silnie podejrzani o zbrodnię.

Za tymi, którzy obwinieni są tylko o występck, nie należy rozpisywać listów gończych; można jednak przesłać komendom i władzom opis ich osoby w tym celu, aby w razie wynalezienia obwinionego uwiadomili o tem władze, która rozesała opis osoby.

Przeciw osobom, skazanym na karę na wolności, które, pozostając na wolnej stopie, zbiegły przed rozpoczęciem kary, tudzież przeciw tym, które zbiegły z aresztu śledczego lub z kary, można w każdym wypadku rozpisać listy gończe.

Rozpisanie listów gończych (opisów osoby) należy do właściwego komendanta albo za jego zgodą do sądu. W razie ucieczki z kary może także komenda wojskowego domu więziennego rozesłać listy gończe, o ile niema się zarządzić postępowania z powodu dezercyi.

§ 429.

W liście gończym należy wymienić czyn karygodny, o który ścigany jest podejrzany albo z powodu którego został skazany, opisać jak najdokładniej jego osobę i dołączyć wezwanie, wystosowane do wszystkich komend, sądów oraz władz i organów bezpieczeństwa względem jego przytrzymania i dostawienia.

Listy gończe należy rozpowszechnić według istniejących przepisów, a zwłaszcza udzielić jak najspieszniej wszystkim władzom wojskowym i władzom bezpieczeństwa oraz organom nadzorczym w okolicy. W razie potrzeby należy spowodować także dalsze rozpowszechnienie listów gończych, a w miarę okoliczności ich obwieszczenie w dziennikach publicznych.

Tak samo jak z listami gończymi należy postąpić także z opisaniem i ogłoszeniem o rzeczach skradzionych lub zrabowanych albo przedmiotach, pochodzących z popełnionego oszustwa, fałszowania publicznych papierów kredytowych lub monet itd.

Jeżeli opis dotyczy przedmiotów większej wartości lub takiej jakości, iż zachodzi nadzieja, że ogłoszenie odnośne posłuży do wykrycia sprawcy albo zapobieżenia dalszemu złemu albo zapewnienia poszkodowanemu odszkodowania, wówczas należy zarządzić ogłoszenie to zaraz. Przy opisie fałszowanych publicznych papierów kredytowych lub monet musi się jednak uczynić poprzednio donie-

sienie do władz i zakładów, wymienionych w § 223., i oczekiwać ich zgody.

§ 430.

Skoro odpadną przyczyny, które spowodowały list gończy lub opisanie, należy niezwłocznie odwołać je.

§ 431.

Jeżeli zachodzą widoki, iż będzie można uzyskać wydanie obwinionego, przebywającego za granicą, stosownie do istniejących traktatów państwowych lub innych układów, wówczas ma sąd za zgodą właściwego komendanta odnieść się do Ministra wojny.

§ 432.

Wskutek niestawienia się jednego z obwinionych nie powinno doznać zwłoki postępowanie przeciw obecnym współobwinionym.

Jeżeli w wypadkach takich zwrócono właścicielom przedmioty, które mogą posłużyć do przekonania obwinionych, można zawezwać właścicieli tych, aby w miarę możliwości utrzymywali przedmioty dowodowe w stanie, przydatnym do późniejszego przeprowadzenia dowodów, i złożyli je znowu na żądanie. Zarazem należy dołączyć do aktów dokładny opis zwróconych przedmiotów.

Rozdział XXVI.

Postępowanie doraźne.

§ 433.

W tych wypadkach zbrodni naruszenia subordynacji, buntu, tchórzostwa, naruszenia karności i porządku, nieuprawnionego werbunku i szpiegostwa, w których postępowanie doraźne według postanowień prawa karnego wojskowego może mieć miejsce bez poprzedniego ogłoszenia sądów doraźnych, należy zarządzić postępowanie tego do właściwego komendanta przy sądzie dywizyi.

§ 434.

Właściwy komendant przy sądzie dywizyi rozstrzyga o konieczności ogłoszenia sądów doraźnych dla podwładnych mu związków i osób wojskowych i zarządza następnie wdrożenie postępowania doraźnego także w tych wypadkach zbrodni powstania, dezercyi, uwiedzenia lub dania pomocy do naruszenia zaprzysiężonego obowiązku służby wojskowej, tudzież rozruchu i pojawiającego się rabunku.

w których postępowanie to według postanowień prawa karnego wojskowego może wejść w zastosowanie po poprzednim ogłoszeniu.

§ 435.

Oprócz wypadków, przewidzianych w prawie karnem wojskowym, może postępowanie doraźne wejść w zastosowanie tylko po poprzednim ogłoszeniu sądów doraźnych co do zbrodni morderstwa, rabunku, podpalenia i gwałtu publicznego przez złośliwe uszkodzenie cudzej własności, które połączono po tem ogłoszeniu.

Ogłoszenie sądów doraźnych jest w wypadkach tych dopuszczalne tylko wtedy, gdy wspomniane zbrodnie szerzą się w sposób zatrważający tak, iż zachodzi potrzeba dania przykładu odstrasżającego, aby zapobiedz podkopaniu dyscypliny lub zagrożeniu bezpieczeństwa publicznego albo dalszemu szerzeniu się czynów karygodnych, zagrażających sile wojennej.

Orzeczenie o konieczności ogłoszenia sądów doraźnych należy do Ministra wojny, który ze względu na szczególne warunki może przekazać upoważnienie to poszczególnym właściwym komendantom przy sądach dywizyi.

W wypadkach takich należy oznaczyć związek lub okrąg wojskowy, dla którego wchodzi w zastosowanie postępowanie doraźne.

§ 436.

W razie ogłoszenia sądów doraźnych dla poszczególnych związków wojskowych nie zachodzi pod względem właściwości komendantów zmiana w zasadach ogólnych rozdziału III.; jeżeli jednak zarządzone ogłoszenie sądów doraźnych dla pewnego oznaczonego okręgu, wówczas ma Minister wojny wyznaczyć równocześnie komendanta, właściwego dla wypadków postępowania doraźnego, zachodzących w odnośnym okręgu. Komendant ten jest następnie wyłącznie właściwy dla wypadków odnośnych z wyłączeniem komendantów, właściwych w postępowaniu zwyczajnem.

Z pośród kilku komendantów, powołanych w danym wypadku do zarządzenia postępowania doraźnego, jest wyłącznie właściwym ten, w którego okręgu obwinionego ujęto albo któremu tegoż oddano.

§ 437.

Właściwy komendant ma zarządzić ogłoszenie sądów doraźnych rozkazem.

Rozkaz ten powinien obejmować:

1. oznaczenie zbrodni, z powodu których, i wymienienie związków lub okręgów wojskowych, dla których zarządzone postępowanie doraźne,

2. ostrzeżenie przed popełnianiem zbrodni takich oraz

3. zagrożenie, iż każdy, kto po ogłoszeniu dopuści się odnośnej zbrodni, będzie oddany pod sąd doraźny i ukarany śmiercią, przyczem należy wymienić rodzaj kary śmierci.

Rozkaz ten ma być ogłoszony w sposób, przepisany w wojskowych przepisach służbowych, oraz przez odczytanie przed frontem. Nadto można udzielić go władzom politycznym i zwierzchnościom gminnym celem publicznego obwieszczenia. Jeżeli to okazuje się wskazane, można zarządzić obwieszczenie także przez przybicie w miejscach publicznych albo umieszczenie w dziennikach publicznych.

O ogłoszeniu sądów doraźnych powinien właściwy komendant donieść w każdym wypadku (§§ 434. i 435.) Ministrowi wojny bezzwłocznie, i to według możliwości telegraficznie.

§ 438.

Postępowanie doraźne zostaje zarządzone w danym wypadku przez pisemny rozkaz właściwego komendanta, wystósowany do prokuratora wojskowego, w którym należy wymienić dokładnie zarówno obwinionego jak i zarzucony mu czyn.

Przy zarządzaniu postępowania doraźnego ma właściwy komendant uważać za regułę, aby stawiano przed sąd doraźny tylko takie osoby, podlegające sądownictwu karnemu liniowem, które ujęto na gorącym uczynku albo których wina da się według wszelkiego prawdopodobieństwa udowodnić bez zwłoki.

Dochodzenia, potrzebne w danym razie dla przygotowania orzeczenia właściwego komendanta, nie mogą rozciągać się poza czas czterdziestu ośmiu godzin.

Osoby, wymienione w § 415., ustęp 1., nie mogą być postawione przed sąd doraźny.

Jeżeli przeciw obwinionemu zarządzone postępowanie zwyczajne, wówczas nie można zarządzać postępowania doraźnego z powodu tego samego czynu.

§ 439.

Do przeprowadzenia postępowania doraźnego jest właściwy sąd doraźny, zbierający się przy sądzie dywizyi, i to bez względu na inne sprawy karne, toczące się ewentualnie przeciw obwinionemu w sądach zwyczajnych.

Sąd doraźny składa się z tych samych osób, co sąd wojenny przy sądach dywizyi, z tą zmianą, iż

członkowie sądu doraźnego, prócz kierującego rozprawą oficera dla służby sprawiedliwości, mają być brani zawsze z grupy oficerów stanu żołnierskiego. Utrzymanie pewnego porządku kolejnego przy komenderowaniu tych członków sądu doraźnego jest wskazane tylko o tyle, o ile może mieć miejsce bez zwłoki.

Sąd wojenny może według uznania właściwego komendanta obrać siedzibę swoją w każdym miejscu okręgu, dla którego ogłoszono sądy doraźne.

§ 440.

Wdrożenie postępowania doraźnego powoduje prokurator wojskowy przez natychmiastowe udzielenie sądowi dywizji rozkazu, otrzymanego od właściwego komendanta. Sąd dywizji powinien zaraz po otrzymaniu rozkazu tego wydać z jak największym pospiechem zarządzenia co do zebrania się sądu doraźnego oraz dostarczenia eskorty i oddziału egzekucyjnego, potrzebnych dla bezpieczeństwa sądu doraźnego i ewentualnego wykonania kary śmierci, tudzież postarać się o to, aby w miejscu, przeznaczonym do odbywania sądu doraźnego, przygotowano potrzebne przybory urzędowe, aby znajdował się tam duszpasterz, lekarz, a w danym razie także kat i aby w razie skazania na karę śmierci nie stało nic na przeszkodzie jej wykonaniu.

§ 441.

Nie przeprowadza się formalnego postępowania badawczego ani nie wnosi aktu oskarżenia lecz całe postępowanie ma odbyć się od początku do końca przed zebraniem sądem doraźnym, i to ile możliwości bez przerwy.

Obwinionego należy stawić przed sądem doraźnym zaraz po jego zebraniu się.

Prokurator wojskowy ma obowiązek postarać się o dowody, potrzebne do rozprawy, a w szczególności spowodować w razie potrzeby bezpośrednio zawezwanie pokrzywdzonych, świadków i rzeczoznawców, względnie ich doprowadzenie.

Sąd doraźny może odbyć się w każdym czasie, a także pod gołym niebem.

Najdłuższy czas postępowania przeciw poszczególnemu obwinionemu wraz z wydaniem wyroku oznacza się na trzy razy po dwadzieścia cztery godzin, który to termin ma być liczony od chwili stawienia obwinionego przed sądem doraźnym. Jeżeli nie można dotrzymać terminu tego, należy wdrożyć postępowanie zwyczajne.

§ 442.

W postępowaniu przed sądem doraźnym należy unikać wszelkich rozwlekłości i stosować analogicznie przepisy, zawarte w rozdziale XVIII., o ile w dalszym ciągu nie postanowiono wyjątków.

Obwiniony może obrać sobie obrońcę (rozdział V.) i powinien być pouczony przez prokuratora wojskowego o prawie tem zaraz po zarządzeniu postępowania doraźnego, a w każdym razie przed postawieniem przed sąd doraźny. Jeżeli obwiniony nie korzysta z prawa tego albo jeżeli obrany obrońca nie może być natychmiast przybrany do rozprawy, ma sąd wyznaczyć obrońcę z urzędu. Jeżeli niema w tym celu natychmiast do rozporządzenia uzdatnionej osoby, świadomej prawa, należy wyznaczyć obrońcą oficera stanu żołnierskiego.

§ 443.

Zamiast odczytaniu aktu oskarżenia rozpoczyna rozprawę prokurator wojskowy przedstawieniem faktów, zarzuconych obwinionemu.

Postępowanie ma z reguły ograniczyć się do dowodu czynu, z powodu którego wdrożono postępowanie doraźne; na wniosek prokuratora wojskowego można jednak rozszerzyć je także na inne czyny, podlegające postępowaniu doraźnemu, jeżeli nie należy wskutek tego obawiać się zwłoki (§ 441., ustęp ostatni), udaremniającej postępowanie doraźne. Innych czynów karygodnych oskarżonego nie powinno się uwzględniać.

Wyśledzenia współwinnych i uczestników nie należy wprawdzie pomiąć, lecz wydanie i wykonanie wyroku przeciw oskarżonemu nie powinno z tego powodu doznawać odwołki.

Po zamknięciu postępowania dowodowego ma prokurator wojskowy przedstawić jego wyniki i postawić wniosek swój. Obwiniony i obrońca mają na to odpowiedzieć, a gdyby prokurator wojskowy miał jeszcze co do odpowiedzi, służy obwinionemu i jego obrońcy w każdym razie prawo przemówienia na ostatku.

§ 444.

Następnie uznaje przewodniczący rozprawę za zamkniętą i zarządza odprowadzenie oskarżonego, poczem sąd doraźny przystępuje do wydania orzeczenia na naradzie niejawniej przy zachowaniu przepisów §§ 74. do 79., 302., ustęp 1., i 305.

Jeżeli obwinionego uznano jednomyślnie winnym czynu karygodnego, podlegającego postępowaniu doraźnemu, ma sąd doraźny orzec równocześnie w wyroku karę śmierci.

Przeciw oskarżonym, którzy w czasie popełnienia czynu nie ukończyli jeszcze 20. roku życia, należy w miejsce kary śmierci przez powieszenie orzec ciężkie więzienie od lat dziesięciu do dwudziestu, a w miejsce kary śmierci przez rozstrzelanie więzienie lub ciężkie więzienie od lat pięciu do dziesięciu. Ponadto może sąd doraźny, jeżeli przez wykonanie kary śmierci na jednym lub kilku z najbardziej na karę zasługujących dano już przykład odstraszający, potrzebny dla przywrócenia spokoju i porządku, orzec z ważnych powodów przeciw tym, którzy mieli mniejszy udział, w miejsce kary śmierci wyż wymienione kary na wolności. Dalsze złagodzenie kary na zasadzie prawa nadzwyczajnego łagodzenia według § 309., ustęp ostatni, niema miejsca. W miejsce kary śmierci przez rozstrzelanie można orzec ciężkie więzienie tylko wtedy, jeżeli czyn karygodny jest zagrożony ciężkiem więzieniem w braku tych znamion szczególnych, które uzasadniają orzeczenie kary śmierci.

Jeżeli odnośnie do czynu karygodnego, podlegającego postępowaniu doraźnemu, zachodzi jeden z warunków, przewidzianych w § 306., punkty 1., 2. i 4., ma sąd doraźny orzec wyrokiem uwolnienie obwinionego.

§ 445.

Wyrok wygotowuje się na piśmie.

Do prawomocności wyroku potrzeba potwierdzenia przez właściwego komendanta; w tym celu ma przewodniczący i kierujący rozprawą przedłożyć wspomnianemu komendantowi wyrok wraz z aktami zaraz po jego wydaniu albo przesać go, jeżeli komendant ten nie przebywa w odnośnem miejscu.

Najjaśniejszy Pan może nadać właściwemu komendantowi prawo zamiany kary śmierci w drodze łaski.

Jeżeli właściwy komendant postanawia nie potwierdzić wyroku sądu doraźnego z przyczyn prawnych, co powinien uzasadnić pisemnie, wówczas ma wydać dalsze zarządzenia co do wdrożenia postępowania zwyczajnego i orzec o dalszem zatrzymaniu obwinionego w areszcie śledczym.

§ 446.

Wyrok prawomocny wraz z klauzulą potwierdzającą, dołączoną do wyroku przez właściwego

komendanta, i przyznanem ewentualnie ulaskawieniem należy ogłosić oskarżonemu natychmiast publicznie. To samo ma stać się z orzeczeniem właściwego komendanta, wydanem według § 445., ustęp ostatni.

Przeciw wyrokowi sądu doraźnego niema środka prawnego; prośba o ulaskawienie, wniesiona przez kogokolwiek, niema skutku odwłocznego.

Jeżeli oskarżonego skazano na śmierć i nie ulaskawiono, należy przydać mu po ogłoszeniu wyroku duchownego, o ile to jest możliwe, i wykonać karę śmierci po upływie odpowiedniego czasu, pozostawionego dla przygotowania się na śmierć, a z reguły w ciągu dwóch godzin.

Po ogłoszeniu wyroku uwalniającego, zatwierdzonego przez właściwego komendanta, należy wypuścić oskarżonego zaraz na wolną stopę, jeżeli żadne względy ustawowe nie uzasadniają dalszego jego przyzrymania.

§ 447.

Jeżeli sąd doraźny uznaje się za niewłaściwy, jeżeli wyrok skazujący nie może zapaść tylko dla braku jednomyślności sędziów albo jeżeli przeciw obwinionemu zachodzą wprawdzie silne poszlaki, iż popełnił zarzucony mu czyn karygodny, jednak dowód winy nie da się przeprowadzić w ciągu terminu ustawowego (§ 441., ustęp ostatni), jeżeli w toku rozprawy okazuje się, że obwiniony znajduje się w jednym z stanów, wymienionych w § 415., wreszcie jeżeli w ciągu terminu ustawowego nie można w ogóle wydać wyroku, wówczas postanawia sąd doraźny, iż dalsze postępowanie doraźne nie będzie miało miejsca.

Uchwałę sądu doraźnego należy oznajmić oskarżonemu i przedłożyć właściwemu komendantowi, który stosownie do niej ma wydać potrzebne zarządzenia celem wdrożenia postępowania zwyczajnego, a zarazem postanowić, czy areszt obwinionego ma trwać dalej lub nie.

§ 448.

Z rozprawy przed sądem doraźnym należy spisać protokoły według przepisu §§ 314. do 316., których treść powinna ograniczać się do najistotniejszych szczegółów rozprawy. Protokoły mają być podpisane przez kierującego rozprawą i protokolanta.

§ 449.

Zniesienie ogłoszonych sądów doraźnych należy w wypadkach § 434. do właściwego komendanta, który je zarządził, i do Ministra wojny,

a w przypadkach § 435., do tegoż Ministra i do właściwego komendanta, którego Minister upoważnił w danym razie do zarządzenia postępowania doraźnego.

Zniesienie sądów doraźnych należy orzec zaraz po ustaniu przyczyny, która spowodowała zarządzenie postępowania doraźnego, a zwłaszcza gdy przez wykonanie kary śmierci na jednym lub kilku z winnych dano już dostateczny przykład odstraszający; zniesienie to należy obwieścić zawsze w ten sam sposób, jak zaprowadzenie sądów doraźnych.

W wszystkich wiszących jeszcze sprawach karnych oraz tych, w których zapadły już wyroki śmierci lecz nie zostały jeszcze wykonane, należy uwiadomić obwinionego o zniesieniu postępowania doraźnego; właściwy komendant ma równocześnie wdrożyć postępowanie badawcze, poczem należy przeprowadzić dalsze postępowanie według ogólnych przepisów niniejszej ustawy o postępowaniu karnem.

§ 450.

Wszystkie wyroki, zapadłe w postępowaniu doraźnem, należy wiaz z aktami rozprawy przedłożyć Ministrowi wojny najdalej w czternastu dniach po wykonaniu wyroków celem zbadania ich przez generalnego prokuratora wojskowego, który poczyni wnioski, jakie uzna za odpowiednie.

Jeżeli wyłonią się powody wznowienia postępowania, należy postąpić według przepisu rozdziału XXI.

Rozdział XXVII.

Organizacja sądów i postępowanie w polu i na morzu.

Tytuł 1.

Postanowienia ogólne.

§ 451.

Zarządzenia rozdziałów poprzedzających obowiązują także w polu i na morzu, o ile rozdział niniejszy nie obejmuje przepisów odmiennych.

§ 452.

A. Przepisy, podane co do stosunku służbowego w polu, mają wejść w zastosowanie:

1. przy wszystkich ruchomych komendach, wojskach, oddziałach i zakładach, przydzielonych do armii w polu, od chwili opuszczenia stacy mobilizacyjnej aż do demobilizacji,

2. w twierdzach, postawionych w stan uzbrojenia wojennego, które leżą w obrębie obszaru armii operującej (korpusu) albo zostały postawione w stan wojenny z powodu zagrożenia przez nieprzyjaciela. Komendant twierdzy ma ogłosić rozpoczęcie się i ustanie tych warunków.

B. Przepisy, podane co do stosunku służbowego na morzu, obowiązują:

1. na okrętach wojennych, znajdujących się w służbie, a niepozostających w związku eskadry, które przebywają w samodzielnej misji na wodach poza morzem Śródziemnem, od chwili rozpoczęcia podróży misyjnej aż do powrotu na morze Śródziemne,

2. na okrętach wojennych (statkach, § 11., punkt 6.), znajdujących się w służbie i pozostających w związku eskadry, od chwili wejścia w związek eskadry aż do wydzielenia z niego.

Tytuł 2.

Zakres sądownictwa karnego wojskowego.

§ 453.

Komendy, wojska, oddziały, zakłady i poszczególne osoby obu obron krajowych (§ 8., ustęp 2.), które według wojennej ordre de bataille albo według swego stałego przydziału wojennego będą podporządkowane komendantowi dywizji wojsk albo komendantowi wojska wspólnego, posiadającemu według § 459., ustęp 1., prawo ścigania karnego, albo komendantowi jednego lub kilku okrętów wojennych (§§ 455. B i 459., ustęp 1.), wyposażonemu w takie samo prawo, podlegają podczas przydziału tego sądownictwu karnemu liniowemu. Odwrotnie komendy, wojska, oddziały, zakłady i poszczególne osoby wspólnej siły zbrojnej, podporządkowane w ten sam sposób komendantowi dywizji wojsk albo komendantowi jednej z obu obron krajowych (§ 8., ustęp 2.), posiadającemu według § 459., ustęp 1., ustawy o postępowaniu karnem wojskowym dla obrony krajowej prawo ścigania karnego, podlegają w ciągu przydziału tego sądownictwu karnemu obrony krajowej.

Komendy, wojska, oddziały, zakłady i poszczególne osoby obu obron krajowych (§ 8., ustęp 2.), które wskutek zdarzeń wojennych zostają odkomenderowane od związku swego albo wychodzą z niego i przechodzą przez to pod rozkazy jednego z wymienionych w ustępie 1. właściwych komendantów wspólnej siły zbrojnej, podlegają w ciągu trwania stosunku tego sądownictwu karnemu liniowemu. Odwrotnie komendy, wojska, oddziały, zakłady i poszczególne osoby wspólnej siły zbrojnej, które wskutek zdarzeń wojennych zostają odkomenderowane od związku swego albo wychodzą z niego i przechodzą

przez to pod rozkazy jednego z wymienionych w ustępie 1. właściwych komendantów jednej z obu obron krajowych (§ 8., ustęp 2.), podlegają w ciągu trwania stosunku tego sądownictwu karnemu obrony krajowej.

Jeżeli jednak komendant takiego oddziału broni jest sam wyposażony w prawa właściwego komendanta, wówczas nie zachodzi zmiana pod względem sądownictwa karnego.

§ 454.

Najwyższy komenderujący może poddać osoby, które nie podlegają zresztą sądownictwu karnemu wojskowemu a będą przydybane w kraju nieprzyjacielskim w obrębie, zajęтым przez wojska (komendy) zmobilizowane lub ich sprzymierzeńców, pod sądownictwo karne liniowe:

1. z powodu czynów karygodnych, popełnionych w tym obrębie,

2. bez względu na miejsce popełnienia czynu z powodu zbrodni nieuprawnionego werbunku, uwiedzenia lub dania pomocy do naruszenia zaprzysiężonego obowiązku służby wojskowej, szpiegostwa i innych porozumień z nieprzyjacielem albo innych działań, mających na celu szkodę dla siły zbrojnej lub wojsk z nią sprzymierzonych albo korzyść dla nieprzyjaciela, dalej z powodu uwiedzenia do niedopełnienia wojskowego rozkazu powołującego albo z powodu przestępstwa, popełnionego czynami takimi, a podlegającego surowszemu ukaraniu.

Tytuł 3.

Organizacya sądowa w polu i na morzu.

§ 455.

Komendantami, posiadającymi prawo ścigania karnego, są:

A. w polu:

komendant dywizyi wojsk,

mianowany komendant twierdzy (przystani wojennej), w której w myśl § 452., A, punkt 2., ma wejść w zastosowanie. postępowanie podczas służby w polu,

komendant korpusu,

komendant armii,

szef komendy etapowej armii,

naczelny komendant armii.

B. na morzu:

komendant okrętu wojennego, wysłanego w samodzielnej misji (§ 452., B, punkt 1.),

komenderujący.

§ 456.

Właściwość komendantów, wymienionych w § 455., rozciąga się co do swego zakresu rzeczowego na wszystkie czyny karygodne (§§ 20. i 21.), przekazane do rozstrzygnięcia sądom wspólnej siły zbrojnej, a właściwość rzeczowa komendanta okrętu wojennego, wysłanego w misji samodzielnej, tylko na czyny karygodne, które według wchodzącego w zastosowanie wymiaru kary nie są zagrożone karą wyższą od pięcioletniej kary na wolności.

§ 457.

A. Właściwość komendantów w polu rozciąga się co do swego zakresu osobistego na wszystkie osoby, podporządkowane im wojskowo albo należące do obszaru, objętego ich rozkazami, które podlegają sądownictwu karnemu liniowemu, z wyjątkiem tych, które według ustawy albo zarządzenia najwyższego komenderującego (naczelnego komendanta armii, komendanta armii, komendanta korpusu samodzielnie operującego) są w myśl § 459., ustępy 1. i 2. przydzielone innemu właściwemu komendantowi.

Właściwość ich rozciąga się dalej na osoby, nie-poddane pod ich rozkazy, a podlegające sądownictwu karnemu liniowemu, które będą przytrzymane na obszarze, objętym ich rozkazami, jeżeli nie można uzyskać łatwo interwencji właściwego zresztą komendanta, tudzież na osoby, przytrzymane na obszarze, objętym ich rozkazami, a poddane wskutek osobnego zarządzenia najwyższego komenderującego (§ 454.) pod sądownictwo karne liniowe.

Mianowany komendant twierdzy (przystani wojennej), komendant korpusu, komendant armii, szef komendy etapowej armii i naczelny komendant armii wykonują prawa właściwego komendanta, o ile zachodzą inne wymogi ustępów poprzedzających, także nad tymi osobami i w tych sprawach karnych, które podlegają sądownictwu karnemu obrony krajowej.

Prawa właściwego komendanta nad pułkownikami (równorzędnymi) i osobami wojskowymi wyższej jeszcze rangi, bez względu na to, czy podlegają one sądownictwu karnemu liniowemu lub obrony krajowej, przysługują z reguły (§§ 459. i 479., ustęp 1.), tylko najwyższemu komenderującemu przy armii w polu, a w twierdzy, zamkniętej przez nieprzyjaciela, tylko najwyższemu dowódcy wojskowemu, posiadającemu prawo ścigania karnego.

B. Komendant okrętu wojennego, wysłanego w misji samodzielnej, wykonuje prawa właściwego komendanta nad załogą z wyłączeniem sztabu okrętowego.

Właściwość komenderującego na morzu rozciąga się na osoby, podporządkowane mu wojskowo albo należące do obszaru, objętego jego rozkazami, tudzież na osoby, wymienione w punkcie A, ustęp 2., które przytrzymało w tym obszarze.

W sprawach karnych osób, znajdujących się na pokładzie okrętu, na które z powodu osobistych właściwości sprawy albo ciężkiej kwalifikacji popełnionego czynu karygodnego nie rozciąga się zakres działania komendanta okrętu wojennego, wysłanego w misji samodzielnej, ma tenże ograniczyć się do zarządzenia zbadania istoty czynu, zabezpieczenia w miarę możliwości środków dowodowych oraz przesłuchania i potrzebnego w danym razie przytrzymania obwinionego.

Gdy tylko okoliczności pozwolą na to, należy przesłać wszystkie akta władzy, powołanej do podjęcia karnych czynności urzędowych (§ 28., B), przy równoczesnym odstąpieniu obwinionego. Władza ta ma postąpić dalej według postępowania zwyczajnego.

§ 458.

Właściwi komendanci w polu powinni w tych wypadkach, w których według przepisów poprzedzających wykonują prawa właściwego komendanta nad osobami i w sprawach karnych, które podpadają pod sądownictwo karne obrony krajowej, postępować według postanowień, obowiązujących dla właściwych komendantów obrony krajowej, a tem samem przestrzegać, przy ewentualnem zastosowaniu postanowienia § 461., ustęp 4., co do wyboru osób, potrzebnych do przeprowadzenia badania, zastępowania oskarżenia i wydania wyroku, przepisów ustawy o postępowaniu karnem wojskowym dla obrony krajowej, o ile osoby, potrzebne według ustawy tej, są do rozporządzenia. To samo ma obowiązywać dla sądów orzekających.

§ 459.

W razie potrzeby może przy armii w polu najwyższy komenderujący, a na morzu w czasach wojennych komenderujący przenieść prawa właściwego komendanta z ograniczeniem w kierunku osobistym lub rzeczowym albo bez tego ograniczenia także na takich dowódców podwładnych, którym prawa te nie są ustawą wyraźnie przyznane.

Przy armii w polu wykonywa dalej najwyższy komenderujący, a na morzu w czasach wojennych komenderujący prawo ograniczenia lub rozszerzenia właściwości podporządkowanych mu komendantów, które w § 33., ustęp 2., zastrzeżone zostało rozporządzeniu. Wolno mu także przekazywać z ważnych powodów poszczególnie sprawy karne z własnej kompetencji albo kompetencji jednego z podwładnych komendantów do kompetencji innego podwładnego komendanta.

W wszystkich tych wypadkach należy jednak przy armii w polu zachowywać granice między sądownictwem karnem liniowym i obrony krajowej.

§ 460.

Połączenie postępowania karnego przeciw kilku współobwinionym, należącym do kompetencji różnych komendantów, oraz uchylene połączenia (§ 38.) zarządza w obrębie granic sądownictwa karnego liniowego komendant, będący wspólnym ich przełożonym, także wtedy, gdy przeciw jednemu z obwinionych wniesiono już oskarżenie.

Komendant ten rozstrzyga także w razie wątpliwości co do kompetencji kilku podwładnych mu komendantów (§ 39.).

§ 461.

Właściwym komendantom przydzielili się potrzebną liczbę oficerów dla służby sprawiedliwości celem sprawowania czynności prowadzącego śledztwo, kierującego rozprawą i prokuratora wojskowego.

Komendantowi okrętu wojennego, wysłanego w misji samodzielnej, pomagają w tym samym celu oficerowie marynarki. Przed objęciem urzędu odbierze on od nich przysięgę, iż będą sumiennie wypełniać poruczone im obowiązki prowadzącego śledztwo (kierującego rozprawą, prokuratora wojskowego). Jeżeli jeden z wymienionych doznaje w danym wypadku przeszkody, wówczas wyznacza komendant zastępcę z grona podwładnych oficerów marynarki, od którego należy również odebrać przysięgę.

Równocześnie z nadaniem praw właściwego komendanta (§ 459., ustęp 1.) należy nowo ustanowionemu komendantowi oddać do rozporządzenia potrzebną ilość oficerów dla służby sprawiedliwości.

Przełożony komendant może w razie potrzeby użyć do przeprowadzenia postępowania karnego przeciw osobie, należącej do jego kompetencji, także oficerów dla służby sprawiedliwości, przydzielonych jednemu z podwładnych komendantów.

§ 462.

W polu i na morzu nie ustanawia się sądów śledczych.

Sądami orzekającymi są w polu sądy wojenne polowe, na okrętach, pozostających w związku eskadry, sądy wojenne eskadry, a na okrętach wojennych, wysłanych w misji samodzielnej, sądy wojenne okrętowe.

Zbierają się one w każdym wypadku z osobna tylko na wezwanie właściwego komendanta i bywają oznaczane wydlug jego komendy. Sądy orzekające,

złożone w myśl § 458., oznacza się jako sądy wojenne polowe obrony krajowej przy komendzie, którą sprawuje właściwy komendant.

§ 463.

Sąd wojenny polowy i sąd wojenny eskadry składa się z tych samych osób, co sąd wojenny przy sądach dywizyj i sądach admirałskich, z tą zmianą, iż członków sądu wojennego z wyjątkiem oficera dla służby sprawiedliwości, pełniącego funkcję kierującego rozprawą, można powołać w przypadkach §§ 56. i 58., ustęp 2., zawsze z grupy oficerów stanu żołnierskiego. Jeżeli dla sądu wojennego eskadry niema do rozporządzenia oficerów, posiadających stopnie wojskowe, wymagane według § 55., można złożyć sąd wojenny także z oficerów innych stopni, jednak przewodniczący i dwaj asesory muszą być starsi rangą od oskarżonego.

Dla oficerów cudzoziemskich i osób równorzędnych (§ 11., punkt 9.) tworzy się sąd wojenny tak samo, jak dla oficerów i osób równorzędnych z siły zbrojnej.

Sąd wojenny okrętowy składa się prócz oficera marynarki, wyznaczonego na kierownika rozprawy, z oficera sztabowego marynarki jako przewodniczącego, tudzież z porucznika okrętu liniowego i dwóch poruczników fregaty jako asesorów.

W razie potrzeby może właściwy komendant zamiast oficera sztabowego marynarki powołać porucznika okrętu liniowego na przewodniczącego sądu wojennego okrętowego, a zamiast poruczników fregaty, wymaganych według § 55., ustęp 2., punkt 1. (§ 53., ustęp 3.) i ustępu poprzedzającego, chorążych marynarki na członków sądu wojennego eskadry lub sądu wojennego okrętowego.

Przy powoływaniu członków sądu wojennego nie istnieje pewien oznaczony porządek kolejny.

W razie potrzeby można zastąpić wyjątkowo członka sądu wojennego z wspólnej siły zbrojnej członkiem z innej części siły zbrojnej albo z żandarmerji.

Sąd wojenny eskadry i sąd wojenny okrętowy ma odbywać się na pokładzie.

Tytuł 4.

Postępowanie w polu i na morzu.

§ 464.

Postępowanie w polu i na morzu stosuje się w ogólności do przepisów, normujących postępowanie w sprawach karnych dla których sąd dywizyj jest rzeczowo właściwy.

Przepisy § 80., punkt 3., a, ustęp 2., punkt 4. i punkt 5., ustępy 2. i 3., mają być stosowane

w obrębie granic królestw i krajów reprezentowanych w Radzie państwa o tyle, o ile w danych warunkach dadzą się przeprowadzić bez znacznego utrudnienia lub opóźnienia postępowania.

§ 465.

Właściwy komendant wyznacza równocześnie z zarządzeniem postępowania badawczego (§ 137.) oficera dla służby sprawiedliwości, który ma przeprowadzić je jako prowadzący śledztwo (§ 461., ustęp 2.).

W razie potrzeby można wyznaczyć jako prowadzącego śledztwo także oficera stanu żołnierskiego. Oficer ten ma być przed objęciem urzędu zaprzysiężony przez właściwego komendanta.

Prowadzący śledztwo ma wszystkie prawa sędziego śledczego.

§ 466.

W postępowaniu badawczem należy unikać wszelkiej rozwlekłości.

Co do protokolowania obowiązują postanowienia § 152., ustęp 2.

Świadka sądowego powinno się przybrać do czynności badawczych tylko wtedy, gdy właściwy komendant uważa to za potrzebne.

Do oględzin przez rzeczoznawców i do wydania orzeczenia wystarcza zawsze jeden znawca. Przy oględzinach i otwarciu zwłok można w razie potrzeby użyć jako rzeczoznawcy także lekarza ordynującego.

Oględziny, zatrzymanie przedmiotów, oraz rewizya domu lub osoby mogą być także w innych wypadkach, prócz wymienionych w §§ 132., ustęp 1., i 235., ustęp 1., zarządzone przez właściwego komendanta, a w wypadkach naglących przez prowadzącego śledztwo i uskutecznione przez niego samego. Także doprowadzenie świadków może być zarządzone w wypadkach naglących wprost przez właściwego komendanta albo przez prowadzącego śledztwo.

§ 467.

Wszystkie postanowienia i rozstrzygnięcia, które w myśl rozdziałów poprzedzających mają być wydawane przez sąd śledczy (kierownika sądu), będą wydawane przez właściwego komendanta albo na jego zarządzenie i wychodzą na zewnątrz pod oznaczeniem „sądu“ tej komendy, a w wypadkach § 458., sądu obrony krajowej przy tej komendzie, którą sprawuje właściwy komendant.

§ 468.

Przeciw zarządzeniom prowadzącego śledztwo dopuszczalne jest w ciągu dwudziestu czterech godzin zażalenie do właściwego komendanta. Przeciw postanowieniom i orzeczeniom tego ostatniego niema środka prawnego.

§ 469.

Zaniechanie postępowania następuje aż do rozpoczęcia rozprawy głównej na zarządzenie właściwego komendanta.

§ 470.

Czas wniesienia oskarżenia zastrzeżony jest w polu i w czasach wojennych na morzu uznaniu właściwego komendanta.

Właściwy komendant postanawia wniesienie oskarżenia pisemnym rozkazem (§ 242.), wystosowanym do oficera dla służby sprawiedliwości, którego wyznaczył w danym wypadku do zastępowania oskarżenia w charakterze prokuratora wojskowego, (§ 461., ustęp 2.).

W razie potrzeby można poruczyć zastępstwo oskarżenia oficerowi stanu żołnierskiego. Oficer ten powinien być zaprzysiężony przez właściwego komendanta przed objęciem urzędu.

Co do wniesienia oskarżenia obowiązują zresztą przepisy, podane w rozdziale XVI. odnośnie do postępowania przed sądami brygady, z tą zmianą, iż pisemny wniosek oskarżyciela na ukaranie ma być oddany kierującemu rozprawą, wyznaczonemu według § 472., który powinien przedstawić właściwemu komendantowi odpowiednie wnioski co do dostarczenia potrzebnych środków dowodowych.

§ 471.

Jeżeli niema zaraz do rozporządzenia obrońcy obznajmionego z prawem, można powierzyć obronę oficerowi stanu żołnierskiego także w tych wypadkach, w których według § 90., ustęp 3., należałoby ustanowić obrońcę świadomego prawa.

Przed sądem wojennym okrętowym może także chorąży marynarki sprawować obronę.

Ograniczenia § 95., punkt 3., i § 98., odpadają, a również ograniczenie, iż obrońcy, wymienieni w § 91., punkt 1., nie mogą posiadać stopnia niższego, aniżeli oskarżony (§ 97.).

§ 472.

Równocześnie z wniesieniem oskarżenia wyznacza właściwy komendant oficera dla służby sprawiedliwości, który przy rozprawie głównej ma

współdziałać jako kierujący rozprawą (§ 461., ustęp 2.).

W braku innego oficera dla służby sprawiedliwości można ustanowić kierownikiem rozprawy także oficera który prowadził śledztwo.

W postępowaniu na pokładzie okrętu misyjnego ma prowadzący śledztwo z reguły kierować także rozprawą.

§ 473.

Termin między uwiadomieniem obwinionego o wniesieniu oskarżenia o rozprawą główną musi wynosić najmniej trzy dni, wyjąwszy gdyby oskarżony zgodził się wyraźnie na jego skrócenie.

Wezwanie świadków i rzeczoznawców do rozprawy głównej nie podlega ograniczeniu czasowemu w myśl § 247., ustęp 6.

Wniosek na dostarczenie nowych środków dowodowych (§ 250.) ma być postawiony przez oskarżonego najpóźniej w dniu, następującym po uwiadomieniu go o wniesieniu oskarżenia.

§ 474.

Rozprawa główna jest z reguły niejawną; przystęp do niej jest jednak dozwolony pokrzywdzonemu i jego zastępcy ustawowemu oraz osobom zaufania oskarżonego (§ 260.) z wyjątkiem przypadku, przewidzianego w § 261.

Właściwy komendant może według okoliczności zarządzić jawność rozprawy głównej w myśl § 257.

W wypadkach takich może sąd wojenny uchwalić wykluczenie jawności (§ 258.) tylko po zasięgnięciu zezwolenia właściwego komendanta.

Pod względem oględzin, zatrzymania przedmiotów, rewizji domu i osoby, oraz doprowadzenia świadków przysługują sądowi wojennemu te same prawa, które w myśl § 466., ustęp ostatni, są przyznane właściwemu komendantowi.

§ 475.

A. Przeciw wyrokom sądów wojennych polowych, oraz w czasach wojennych przeciw wyrokom sądów wojennych eskadry i sądów wojennych okrętowych nie są dopuszczalne zwyyczajne środki prawne. Do prawomocności wyroków tych potrzeba potwierdzenia przez właściwego komendanta, a przy wyrokach śmierci, z wyjątkiem wypadku, przewidzianego w § 482., ustęp 3., potwierdzenia przez najwyższego komenderującego przy armii w polu (komenderującego na morzu), o ile nie jest on powołany do potwierdzenia już jako właściwy komendant.

W twierdzy, zamkniętej przez nieprzyjaciela, przysługuje prawo potwierdzania wyroków śmierci najwyższemu komendantowi, posiadającemu prawo ścigania karnego.

B. Przeciw wyrokom sądów wojennych eskadry i sądów wojennych okrętowych są dopuszczalne w czasie pokoju te same środki prawne, co przeciw wyrokom sądów dywizyj.

Na obrońców do rozprawy w najwyższym trybunale wojskowym (§§ 87., ustęp 2., i 91.) nie można wybierać osób wojskowych, które przebywają na pokładzie okrętu, znajdującego się w służbie.

Oskarżony nie ma prawa do obecności przy rozprawie przed najwyższym trybunałem wojskowym. Zawiadomienie oskarżonego oraz oskarżyciela prywatnego i pokrzywdzonego o wyznaczonym terminie (§ 368.) jest potrzebne tylko wtedy, gdy może mieć miejsce bez istotnej zwłoki.

Zresztą mają analogiczne zastosowanie wszystkie postanowienia §§ 312. i 313. oraz rozdziału XIX. i XX., odnoszące się do wyroków sądów dywizyj.

§ 476.

W przypadkach § 475., *A.*, należy ogłosić wyrok zaraz po jego wydaniu i wraz z aktami karnymi przedłożyć niezwłocznie właściwemu komendantowi.

Przed powzięciem postanowienia co do zatwierdzenia wyroku karnego albo przed dalszym przedłożeniem wyroku śmierci ma właściwy komendant zarządzić protokolarne przesłuchanie oskarżonego za pośrednictwem oficera dla służby sprawiedliwości albo oficera stanu żołnierskiego na okoliczność, czy i jakie uciążliwości chce wnieść przeciw wyrokowi i w jaki sposób je uzasadnia. Oskarżony może korzystać przytem z pomocy obrońcy. Właściwy komendant może kazać przeprowadzić dochodzenia co do okoliczności, podanych przez oskarżonego. Protokół i akta ewentualnych dochodzeń należy dołączyć do aktów karnych.

Jeżeli właściwy komendant (najwyższy komenderujący, komenderujący na morzu) ma do rozporządzenia oficera dla służby sprawiedliwości, który nie brał udziału w rozprawie głównej, wówczas powinien zażądać od niego przed powzięciem postanowienia co do potwierdzenia wyroku pisemnej opinii prawnej i dołączyć ją do aktów.

Przy przedkładaniu wyroku śmierci ma właściwy komendant oświadczyć się na piśmie o istnieniu powodów ulaskawienia.

§ 477.

Jeżeli właściwy komendant (najwyższy komenderujący, komenderujący na morzu) zgadza się na

wyrok, przedłożony mu w myśl § 476., wówczas umieszcza na nim klauzulę potwierdzającą.

Najjaśniejszy Pan może nadać właściwemu komendantowi (najwyższemu komenderującemu, komenderującemu na morzu) prawo darowania i łagodzenia kary w drodze łaski.

Oskarżony powinien być zawiadomiony o klauzuli potwierdzającej i ewentualnem ulaskawieniu przez kierującego rozprawą albo innego oficera dla służby sprawiedliwości (officera marynarki) albo przez swoją komendę przełożoną, poczem należy zarządzić z reguły niezwłoczne wykonanie kary.

§ 478.

Jeżeli właściwy komendant uznaje, że postępowanie lub wyrok sprzeciwia się ustawie (§ 358.) albo że ustalenia faktyczne są wątpliwe, wówczas powinien przedłożyć wyrok, udzielony mu według § 476., wraz z aktami karnymi i swą opinią pisemną najwyższemu komenderującemu przy armii w polu (komenderującemu na morzu) do rozstrzygnięcia.

Komenderujący ten ma orzec po zasięgnięciu opinii przydzielonego mu oficera dla służby sprawiedliwości, czy należy zwrócić wyrok właściwemu komendantowi do potwierdzenia, czy też znieść go.

Orzeczenie, czy wyrok ma być potwierdzony, czy też zniesiony z powodu zachodzących przyczyn nieważności (§ 358.) albo wątpliwych ustaleń faktycznych, służy najwyższemu komenderującemu (komenderującemu na morzu) także wtedy, gdy on sam jest właściwym komendantem albo gdy chodzi o wyrok śmierci, przedłożony mu do potwierdzenia.

Postanowienia ustępów poprzedzających, odnoszące się do najwyższego komenderującego, mają analogiczne zastosowanie także do najwyższego komendanta w twierdzy, zamkniętej przez nieprzyjaciela, który posiada prawo ścigania karnego.

Komendant okrętu misyjnego ma w przypadkach ustępu pierwszego, jeżeli wątpliwości jego nie zostały uchylone ewentualnymi dochodzeniami dodatkowymi, odmówić potwierdzenia wyroku, wskutek czego sprawa karna zostaje przekazana do postępowania zwyczajnego i wchodzi napowrót w stan postępowania badawczego. Skoro tylko okoliczności pozwolą na to, należy oddać obwinionego wraz z aktami władzy, powołanej do przeprowadzenia postępowania tego (§§ 27, *B.* i 28., *B.*). Równocześnie powinien komendant wydać zarządzenia, potrzebne w danym razie dla tymczasowego zabezpieczenia osoby obwinionego.

§ 479.

W razie zniesienia wyroku (§ 478., ustęp 2.) należy zarządzić przeprowadzenie nowej rozprawy

głównej. Najwyższy komenderujący (komenderujący na morzu) może skorzystać w wypadku tym z prawa delegacji, przysługującego mu w myśl § 459., ustęp 2., jeżeli okazuje się to potrzebne lub odpowiednie. W przypadku § 478., ustęp 3., stanowi delegacja regulę; delegacja taka nie narusza jednak prawa najwyższego komenderującego (komenderującego na morzu) do potwierdzenia wyroków śmierci.

Do nowo zwołanego sądu wojennego nie wolno przybierać jako sędziów tych osób, które współdziałały przy poprzedniej rozprawie głównej w charakterze członków sądu wojennego.

§ 480.

Właściwy komendant może w obliczu nieprzyjaciela skrócić termin wykonania kary śmierci, oznaczony w § 416., ustęp 1.; skazanemu musi się jednak pozostawić do przygotowania się co najmniej dwie godziny.

Na okrętach wojennych wykonuje się karę śmierci zawsze przez rozstrzelanie, nawet gdy wyrok orzeka karę śmierci przez powieszenie.

O wykonaniu kary śmierci należy donieść najwyższemu komenderującemu (komenderującemu na morzu).

Właściwy komendant w polu i na morzu może ze względów na służbę wojskową dozwolnić odroczenia lub przerwania orzeczonej kary na wolności, nie będąc związany ograniczeniami §§ 419. i 420. Równocześnie z dozwoleciem odroczenia lub przerwania może właściwy komendant, któremu przysługuje prawo ułaskawienia, przybiec do skazanemu złagodzenie lub darowanie kary w razie dzielnego zachowania się przed nieprzyjacielem.

§ 481.

Do zarządzenia postępowania doraźnego w wypadkach, w których postępowanie to w myśl postanowień prawa karnego wojskowego może mieć miejsce bez poprzedniego ogłoszenia sądów doraźnych, są upoważnieni w polu i na morzu wszyscy właściwi komendanci (§§ 455. i 459., ustęp 1.). Do nich należy również rozstrzygnięcie o potrzebie ogłoszenia postępowania doraźnego dla związków i osób wojskowych, pozostających pod ich komendą, w tych wypadkach, w których postępowanie doraźne według postanowień prawa karnego wojskowego może mieć miejsce po poprzednim ogłoszeniu. Ograniczenia praw właściwego komendanta, zawarte w § 457., A, ustęp 4., i B, ustęp 1., nie mają zastosowania do postępowania doraźnego.

Ogłoszenie sądów doraźnych w innych wypadkach oraz dla pewnych okręgów może zarządzić

tylko najwyższy komenderujący przy armii w polu (komenderujący na morzu), oraz komendant, wymieniony w § 475., A, ustęp 2. Komendanci ci mogą zarządzić ogłoszenie sądów doraźnych z powodu wszystkich zbrodni i względem wszystkich osób, podlegających sądownictwu karnemu liniowemu.

Zniesienie ogłoszonego postępowania doraźnego następuje na zarządzenie komendanta, który je zawiesił; w każdym jednak razie przysługuje prawo to także komendantom, wymienionym w ustępie poprzedzającym.

§ 482.

Sąd doraźny składa się tak, jak sąd wojenny połowy, sąd wojenny eskadry lub sąd wojenny okrętowy. Sąd doraźny przeciw oficerowi lub osobie równorzędnej na pokładzie okrętu misyjnego tworzy się tak, jak sąd wojenny eskadry (§ 463., ustęp 1.), z tą zmianą, iż w miejsce oficera dla służby sprawiedliwości wchodzi w skład sądu doraźnego oficer marynarki jako kierujący rozprawą.

Także w innych wypadkach, gdy zwłoka grozi niebezpieczeństwem, można poruczyć kierownictwo rozprawy w postępowaniu doraźnym w miejsce oficera dla służby sprawiedliwości (§ 472.) oficerowi stanu żołnierskiego.

Do potwierdzenia wyroków śmierci jest uprawniony ten komendant, który zarządził postępowanie doraźne. Co do wykonywania prawa łaski obowiązuje przepis § 477., ustęp 2., a na morzu w czasie pokoju przepis § 445., ustęp 3.

Zresztą stosuje się postępowanie doraźne do przepisów rozdziału XXVI. z zmianami, uzasadnionymi odmienną organizacją sądową w polu i na morzu.

O każdym zarządzeniu i zniesieniu postępowania doraźnego oraz każdym wykonaniu wyroku śmierci, wydanego w postępowaniu doraźnym, należy donieść najwyższemu komenderującemu (komenderującemu na morzu).

§ 483.

Osoba, skazana (ułaskawiona) przez sąd wojenny połowy wojska wspólnego albo w czasach wojennych przez sąd marynarki na karę na wolności albo na utratę stopnia wojskowego, oraz jej zastępca ustawowy mają prawo wnieść w ciągu trzech miesięcy od chwili, gdy stosunek służbowy w polu lub na morzu ustał w ogóle albo gdy skazany wyszedł z stosunku tego co do swej osoby, prośbę do Ministra wojny o spowodowanie zażalenia nieważności w obronie ustawy albo wznowienia postępowania w myśl § 401. W prośbie tej, którą czynne osoby wojskowe powinny wnieść w drodze służbowej,

a którą czynni szeregowcy oraz czynni gażyści, niezaliczeni do pewnej klasy rangi, mogą podać tylko ustnie do protokołu (§ 324.), należy wymienić dokładnie punkty zażalenia. Błędne określenie przedmiotu prośby nie ma oznaczenia.

§ 484.

Minister wojny zarządza, po ewentualnem spowodowaniu dochodzeń co do prośby, zbadanie aktów karnych przez generalnego prokuratora wojskowego i odrzuca następnie prośbę jako nieuzasadnioną albo przychyła się do niej, polecając generalnemu prokuratorowi wojskowemu wdrożenie postępowania w myśl § 376. albo § 401.

Postępowanie przy zażaleniu nieważności w obronie ustawy stosuje się do postanowień §§ 377. i 378.

Orzeczenie najwyższego trybunału wojskowego o wznowieniu postępowania zapada według przepisu § 401. w senacie, złożonym w myśl § 67., punkt 1.

§§ 373., ustęp 3., 379., ustęp 3. i 400., ustęp 4., mają zastosowanie.

§ 485.

Postępowanie karne, toczące się przeciw pewnej osobie przed sądem liniowym w czasie jej wejścia w stosunek służbowy w polu lub na morzu, należy prowadzić dalej według postanowień rozdziału niniejszego.

Wyrok, który w tym czasie zapadł już ale nie stał się jeszcze prawomocny, uzyskuje prawomocność bez względu na to, czy został zaczepiony środkiem prawnym lub nie, z chwilą potwierdzenia w myśl § 475., A, o ile przejście w stosunek służbowy na morzu nie miało miejsca w czasie pokoju, w którym to wypadku postępowanie z powodu środków prawnych nie doznaje zmiany.

Do wykonywania praw właściwego komendanta powołany jest, począwszy od wspomnianej chwili, właściwy komendant związku ruchomego.

Do wyroków takich, o ile według ustępu 2. potrzebują potwierdzenia właściwego komendanta (najwyższego komenderującego, komenderującego na morzu), mają zresztą zastosowanie przepisy §§ 475., A, i 476. do 480.

Wskutek potwierdzenia przez właściwego komendanta uzyskują prawomocność także te wyroki, które zostały wydane w stosunku służbowym na morzu w czasie pokoju, a nie stały się prawomocnymi przed przejściem oskarżonego w stosunek służbowy na pokładzie w czasach wojennych.

§ 486.

Postępowanie karne, toczące się przeciw pewnej osobie w polu lub na morzu, należy od chwili, w której stosunek służbowy w polu lub na morzu ustał w ogóle albo w której obwiniony wyszedł co do osoby swej z stosunku tego, prowadzić dalej według postanowień, przewidzianych w rozdziałach poprzedzających. Prawa właściwego komendanta wykonuje, począwszy od chwili tej, właściwy komendant związku nieruchomego.

Jeżeli jednak w chwili powyższej zapadł już wyrok, który do prawomocności swej potrzebuje potwierdzenia w myśl § 475., A, ale nie został jeszcze potwierdzony, wówczas należy potwierdzenie go do dotychczasowego właściwego komendanta. Jeżeli komendant ten postanowi nie potwierdzić wyroku, należy zawiadomić o tem oskarżonego. W ciągu terminu ustawowego (§§ 335. i 361.), który ma być liczony od dnia zawiadomienia, dopuszczalne jest zażalenie nieważności i odwołanie (§ 333.). Wykonywanie praw właściwego komendanta należy w wypadku tym do właściwego komendanta przy sądzie dywizyjnym związku nieruchomego.

Postanowienia ustępu poprzedzającego mają zastosowanie także w tym wypadku, gdy wyrok został wydany na morzu w czasach wojennych, a nie stał się prawomocnym przed przejściem oskarżonego w stosunek służbowy na morzu w czasie pokoju.

Postępowanie doraźne, które było w toku w chwili, podanej w ustępie 1., należy zmienić na postępowanie zwyczajne (§ 449., ustęp ostatni). To samo ma miejsce także po ukończeniu postępowania doraźnego, jeżeli potwierdzony wyrok śmierci nie został w tym czasie jeszcze wykonany.

Rozdział XXVIII.

Postanowienia przejściowe i końcowe.

§ 487.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie w dniu, który oznaczy Minister obrony krajowej w porozumieniu z Ministrem wojny, a najpóźniej w dwa lata po ogłoszeniu.

§ 488.

O ile w ustawie niniejszej nie postanowiono wyraźnie wyjątków, tracą moc obowiązującą z dniem jej wejścia w życie wszystkie postanowienia innych ustaw, oraz przepisy i rozporządzenia, normujące sądownictwo karne liniowe, organizację i postępowanie sądów wspólnej siły zbrojnej, a zwłaszcza

także przepisy o poddaniu czynnych osób wojskowych pod postępowanie doraźne sądów karnych cywilnych.

§ 489.

Czyny karygodne, popełnione przed wejściem ustawy niniejszej w życie, dla których sądownictwo sądów karnych cywilnych było dotąd uzasadnione, a co do których według przepisów niniejszej ustawy o postępowaniu karnem są właściwe sądy liniowe, pozostają zastrzeżone i nadal sądownictwu karnemu cywilnemu.

Natomiast czyny karygodne, popełnione przed wejściem ustawy niniejszej w życie, dla których sądownictwo sądów liniowych było dotąd uzasadnione, a co do których według przepisów niniejszej ustawy o postępowaniu karnem są właściwe sądy karne cywilne, mają być sądzone przez sądy te według obowiązujących dla nich powszechnych ustaw karnych, wyjąwszy, gdyby z powodu czynu takiego zarządzono już śledztwo w sądzie liniowym.

Postanowienia ustępu poprzedzającego obowiązują analogicznie także w tym wypadku, gdy dla czynu karygodnego, popełnionego przed wejściem w życie niniejszej ustawy o postępowaniu karnem, było uzasadnione sądownictwo karne liniowe, podczas gdy po chwili tej wchodzi w zastosowanie właściwość sądów obrony krajowej i odwrotnie.

§ 490.

Co do śledztw karnosądowych, toczących się w sądach liniowych w dniu wejścia ustawy niniejszej w życie, obowiązują postanowienia następujące:

1. Jeżeli aż do dnia tego nie zapadło jeszcze orzeczenie w pierwszej instancji, należy sprawę karną prowadzić dalej stosownie do postanowień niniejszej ustawy o postępowaniu karnem. Sprawy takie przechodzą w stan postępowania badawczego.

2. Jeżeli przed dniem wejścia ustawy niniejszej w życie zapadło już orzeczenie w pierwszej instancji, mają dotychczasowe przepisy procesowe zastosowanie do odnośnych spraw karnych z tą zmianą, iż czynności dotychczasowego sądu wyższego wojskowego i najwyższego trybunału wojskowego powinny być załatwiane przez nowy najwyższy trybunał wojskowy w senacie, złożonym w myśl § 67., punkt 1., iż orzeczenia trybunału tego nie podlegają dalszemu tokowi instancji, oraz że trybunał ten nie jest związany ograniczeniami co do łagodzenia kary, które obowiązywały dotąd dla wyższych wojskowych instancji sądowych.

3. Jeżeli w przypadku punktu 2. orzeczenie, wydane w pierwszej instancji, będzie zniesione i sprawa odesłana do pierwszej instancji w celu

ponownego rozstrzygnięcia. wówczas obowiązują co do dalszego postępowania przepisy ustawy niniejszej.

§ 491.

Dopuszczalność wznowienia postępowania karnego ma być oceniana z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy o postępowaniu karnem według jej przepisów, i to także wtedy, gdy postępowanie karne zostało przed dniem tym prawomocnie załatwione. Także dalsze postępowanie stosuje się do ustawy niniejszej.

§ 492.

Jeżeli przed wejściem ustawy tej w moc obowiązującą zapadł wyrok zaoczny, a skazany powróci po tym czasie, wówczas odbywa się dalsze postępowanie według ustawy niniejszej.

Proces edyktałny, będący w toku w czasie wejścia ustawy tej w moc obowiązującą, należy przeprowadzić według nowego postępowania, i tylko o tyle, o ile to jest potrzebne dla ustalenia istoty czynu i zabezpieczenia dowodów.

§ 493.

Pod względem przerwy w przedawnieniu karygodności należy uważać każdą czynność urzędową, podjętą przeciw sprawcy z powodu popełnienia czynu karygodnego przez właściwego komendanta i przez prowadzącego badanie prokuratora wojskowego lub oficera sądu, za równorzędną z czynnością badawczą właściwego sądu.

§ 494.

Przy wykonywaniu sądownictwa karnego nad jeńcami wojennymi i cudzoziemcami w czasach wojennych i podczas operacji wojennych mogą postanowienia niniejszej ustawy o postępowaniu karnem, odnoszące się do tworzenia sądów i postępowania, ulegć zmianie na zarządzenie Najjaśniejszego Pana.

§ 495.

Wykonanie ustawy niniejszej poruczam Ministrowi obrony krajowej, Ministrowi spraw wewnętrznych i Ministrowi sprawiedliwości; pierwszy z nich ma postąpić w tym względzie w porozumieniu z Ministrem wojny.

Bad Ischl, dnia 5. lipca 1912.

Franciszek Józef wkr.

Stürgkh wkr.

Hochenburger wkr.

Georgi wkr.

Heinold wkr.

131.**Ustawa z dnia 5. lipca 1912****o postępowaniu karnem wojskowym dla obrony krajowej.**

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam, co następuje:

Rozdział I.**Postanowienia ogólne.****§ 1.**

Ukaranie za zbrodnie i występki (przekroczenia) może mieć miejsce tylko po poprzednim postępowaniu karnem według niniejszej ustawy o postępowaniu karnem na podstawie oskarżenia publicznego i wskutek wyroku, wydanego przez właściwy sąd, o ile w § 2. nie ustanowiono wyjątku.

§ 2.

Bez postępowania sądowego może przy występach (przekroczeniach) przyjść do ukarania w drodze dyscyplinarnej, jeżeli zagrożoną jest tylko grzywna albo kara na wolności, której wymiar najwyższy nie przekracza sześciu miesięcy, a wymiar najniższy jednego miesiąca, i jeżeli ukaranie w drodze dyscyplinarnej okazuje się wystarczające.

W polu (§ 452.) obowiązuje to także wtedy, gdy najniższy wymiar zagrożonej kary na wolności przekracza jeden miesiąc.

Ukaranie w drodze dyscyplinarnej jest wykluczone, jeżeli ma zajść utrata stopnia wojskowego, która nie może być orzeczona w drodze dyscyplinarnej.

Jeżeli czyn karygodny osądzono w drodze dyscyplinarnej, mimo iż nie zachodziły wymogi ustępów poprzedzających, należy wdrożyć dodatkowo postępowanie sądowe, o ile karygodność czynu nie

zgasa jeszcze. Jeżeli z powodu czynu takiego przyjdzie do skazania na czasową karę na wolności, należy wliczyć karę dyscyplinarną, wykonaną z powodu tego samego czynu.

Jeżeli przekroczenia dyscyplinarne albo czyny karygodne, które można osądzić w drodze dyscyplinarnej, schodzą się z czynami karygodnymi, których osądzenie w drodze dyscyplinarnej jest wykluczone, wówczas należy objąć je postępowaniem karnem sądowym, o ile nie zarządzono ich wyłączenia (§ 37.).

§ 3.

Oskarżenie zastępuje prokurator wojskowy (oficer sądu). Do wdrożenia postępowania karnego potrzebuje on polecenia właściwego komendanta (§§ 27. i 28.), a przy czynach karygodnych, które wolno ścigać tylko na żądanie uprawnionego do ścigania, ponadto żądania takiego.

Postępowanie karne niema mieć miejsca, gdy Najjaśniejszy Pan zarządzi, aby postępowania tego nie wdrażano lub wdrożone zaniechano.

§ 4.

Wszystkie komendy, władze i organa władzy, występujące w postępowaniu karnem, mają uwzględniać z równą starannością okoliczności potępiające i obciążające oraz uniewinniające i łagodzące i są obowiązane pouczyć obwinionego o jego prawach i o korzystaniu z dozwolonych środków prawnych także wtedy, gdy tego wyraźnie nie przepisano.

§ 5.

Sądy obrony krajowej oceniają samodzielnie pytania wstępne z prawa prywatnego.

Orzeczenie sędziego cywilnego lub innej władzy, zapadłe co do takiego pytania wstępnego, nie wiąże sądów tych, o ile chodzi o ocenienie karygodności obwinionego.

Tylko jeżeli pytanie wstępne tyczy się ważności małżeństwa, ma orzeczenie właściwego w sprawie tej sądu służyć za podstawę rozstrzygnięcia karnosądowego. Jeżeli orzeczenie takie jeszcze nie zapadło ale sprawa jest już w toku albo jeżeli sąd karany sam ją wywołał, ponieważ okazały się fakty, stanowiące przeszkodę małżeństwa, którą powinno się uwzględnić z urzędu, wówczas należy czekać na rozstrzygnięcie właściwego sądu, a w razie potrzeby nalegać na jego przyspieszenie.

§ 6.

Wyroki sądów obrony krajowej wydaje się w imieniu Najjaśniejszego Pana (§ 307., punkt 1.).

§ 7.

Sądy obrony krajowej mają stosować do osób, podlegających ich sądownictwu, nawet jeżeli one nie należą do związku wojskowego, prawo karne, obowiązujące dla obrony krajowej.

§ 8.

Postanowienia ustawy niniejszej obowiązują analogicznie także dla pospolitego ruszenia, jego władz lub osób, do niego należących, oraz dla żandarmerii, jej władz lub osób z pocztu żandarmerii nawet wtedy, gdy dla skrócenia mówi się tylko o obronie krajowej i władzach lub osobach obrony krajowej. O ile jednak dla obrony krajowej, pospolitego ruszenia i żandarmerii mają obowiązywać postanowienia odrębne, będą one w ustawie osobno przywiedzione.

Postanowienia ustawy tej, traktujące o wojsku wspólnem, mają analogiczne zastosowanie także do marynarki wojennej, o ile wyraźnie nie uczyniono odróżnienia. Odnoszą się one także do c. i k. bośniacko-hercegowińskiej żandarmerii.

§ 9.

Przez „komendy“ należy rozumieć także wojskowe władze i zakłady, jeżeli ustawa niniejsza nie czyni wyraźnie odróżnienia. Kto podpada pod określenie „właściwy komendant“, postanawia § 29., ustęp 2.

Przez „władze miejscowe“ rozumie ustawa niniejsza przy obronie krajowej komendy stacyjne obrony krajowej i komendy placu obrony krajowej, przy wojsku wspólnem komendy stacyjne wojskowe, komendy twierdzy (przystaii wojennej) i komendy placu, przy marynarce wojennej komendy stacyjne marynarki.

Przez „oficerów i osoby równorzędne“ należy rozumieć w ustawie niniejszej wszystkie osoby wojskowe, zaliczone do pewnej klasy rangi, tudzież aspirantów na oficerów i na urzędników wojskowych.

Rozdział II.

Zakres sądownictwa karnego wojskowego.

§ 10.

Sądownictwo karne wojskowe dzieli się na sądownictwo karne obrony krajowej i na sądownictwo karne wojska wspólnego oraz marynarki wojennej (sądownictwo karne liniowe).

Rozdział niniejszy traktuje tylko o zakresie sądownictwa karnego obrony krajowej. Zakres sądownictwa karnego liniowego określa ustawa o postępowaniu karnem wojskowym dla wspólnej siły zbrojnej.

§ 11.

Sądownictwu karnemu obrony krajowej podlegają z powodu wszystkich czynów karygodnych, przydzielonych sądom do osądzenia, z wyjątkiem przekroczeń skarbowych:

1. czynne osoby obrony krajowej i żandarmerii z wyjątkiem tych, które są stale zajęte służbowo lub odbywają służbę próbną w wspólnej sile zbrojnej,

2. inne czynne osoby wojskowe, które są stale zajęte służbowo lub odbywają służbę próbną w obronie krajowej, w pospolitem ruszeniu albo w żandarmerii,

3. osoby powołane, należące do pospolitego ruszenia, z wyjątkiem tych, które użyto celem uzupełnienia wojska wspólnego lub marynarki wojennej do stopy wojennej albo przydzielono wspólnej sile zbrojnej do szczególnej służby w celach wojennych,

4. nieczynne osoby wojskowe, zaliczone do pewnej klasy rangi, które pozostają w tym charakterze w obronie krajowej, w pospolitem ruszeniu lub w żandarmerii w jakimkolwiek zatrudnieniu służbowem,

5. inwalidzi obrony krajowej, pospolitego ruszenia i żandarmerii, umieszczeni w domach dla inwalidów wojskowych,

6. wszystkie osoby, które pozostają w areszcie tymczasowym lub śledczym z powodu toczącego się przeciw nim w obronie krajowej postępowania karnego lub odbywają karę na wolności w więzieniu obrony krajowej,

7. wszystkie osoby obrony krajowej, pospolitego ruszenia i żandarmerii, które odbywają karę na wolności w więzieniu wojskowym, o ile nie zostały przeniesione na jego etat,

8. wszyscy dezertery, którzy zbiegli z służby czynnej, a podlegali w czasie ucieczki sądownictwu karnemu obrony krajowej,

9. wszystkie osoby, należące do pocztu wojsk (komend) obrony krajowej lub pospolitego ruszenia, zmobilizowanych lub stojących poza granicami Monarchii austriacko węgierskiej,

10. jeńcy wojenni i zakładnicy, oddani pod nadzór wojsk lub komend obrony krajowej lub pospolitego ruszenia albo pod nadzór żandarmeryi.

§ 12.

Sądownictwo karne obrony krajowej rozciąga się co do osób, wymienionych w § 11., tylko na czyny karygodne, popełnione w czasie trwania stosunku, uzasadniającego sądownictwo to.

Osoby, obowiązane do ustawowej lub dobrowolnie przyjętej służby czynnej (prezencyjnej) w obronie krajowej lub żandarmeryi, nie podpadają zatem pod sądownictwo karne obrony krajowej z powodu czynu karygodnego, popełnionego przed rozpoczęciem służby tej (przed prezentowaniem).

To samo odnosi się także do wszystkich osób, należących do rezerwy, rezerwy zapasowej i pospolitego ruszenia, które powołano do ćwiczeń wojskowych lub służbowych, do pierwszego wykształcenia wojskowego, do innej służby wojskowej albo do szczególnej służby w celach wojennych, odnośnie do wszystkich czynów karygodnych, popełnionych przed rozpoczęciem służby tej (przed prezentowaniem, przeglądem).

Tylko w razie bezpośredniego przejścia pewnej osoby z pod sądownictwa karnego liniowego pod sądownictwo karne obrony krajowej rozciąga się sądownictwo to także na czyny karygodne, popełnione w poprzednim stosunku, jeżeli z powodu czynów tych nie zarządzono postępowania badawczego lub wniesienia oskarżenia jeszcze przed przejściem.

§ 13.

Sądownictwu karnemu obrony krajowej podlegają dalej:

1. nieczynne osoby obrony krajowej, o ile nie są przeznaczone w razie wojny do wzmocnienia wojska wspólnego, z powodu zbrodni lub występku niezastosowania się do wojskowego rozkazu powołującego albo z powodu czynu, podlegającego cięższej karze a popełnionego przez niezastosowanie się do takiego rozkazu,

2. osoby powołane, należące do pospolitego ruszenia, o ile nie są przeznaczone celem uzupełnienia wojska wspólnego lub marynarki wojennej do stopy wojennej albo do szczególnej służby w celach wojennych przy wspólnej sile zbrojnej, z powodu tych samych czynów karygodnych,

3. nieczynne osoby obrony krajowej z powodu wszystkich przestępstw wojskowych, popełnionych podczas zebrania kontrolnego (kontroli dodatkowej) albo raportu głównego (raportu dodatkowego),

4. nieczynni oficerowie obrony krajowej i żandarmeryi i osoby równorzędne z powodu przestępstw wojskowych oraz wykroczeń przeciw stosunkowi wojskowego przełożenia i podporządkowania, popełnionych w mundurze wojskowym, tudzież z powodu czynów karygodnych, dokonanych w mundurze wojskowym przeciw sądom wojskowym, występującym w sprawach karnych, które należą do sądownictwa wojskowego, albo przeciw komendom lub organom wojskowym podczas ich czynności urzędowych.

§ 14.

W czasie mobilizacji, wojny lub w razie bezpośredniej obawy wybuchu wojny może całe Ministerstwo poddać w drodze rozporządzenia pod sądownictwo karne obrony krajowej osoby, podlegające zresztą sądownictwu karnemu cywilnemu, z powodu zbrodni nieuprawnionego werbunku, uwiedzenia lub dania pomocy do naruszenia zaprzysiężonego obowiązku służby wojskowej, szpiegostwa i innych porozumień z nieprzyjacielem albo innych czynów, mających na celu szkodę dla siły zbrojnej lub wojsk z nią sprzymierzonych albo korzyść dla nieprzyjaciela, dalej z powodu uwiedzenia do nieuczynienia zadość wojskowemu rozkazowi powołującemu albo z powodu czynu karygodnego, popełnionego przez działania takie, a podlegającego surowszemu ukaraniu.

Rozporządzenie oznaczy dzień, w którym rozpocznie się sądownictwo karne obrony krajowej. Zarządzenie to można wydać także tylko dla poszczególnych obszarów i odnośnie do poszczególnych czynów karygodnych. Rozporządzenie ogłasza Minister sprawiedliwości.

W ten sam sposób uchyla się rozporządzenie takie całkowicie lub częściowo.

Wyjątkowo wstępuje sądownictwo karne liniowe w miejsce sądownictwa karnego obrony krajowej, jeżeli to ostatnie nie może być wykonywane w poszczególnym wypadku z powodu wydarzeń wojennych.

§ 15.

Członkowie Domu cesarskiego oraz osoby, którym według prawa międzynarodowego przysługuje przywilej zakrajowości albo osobiste uwolnienie, są wyjęte z pod sądownictwa obrony krajowej.

Prawo nietykalności członków ciał ustawodawczych i członków delegacji, powołanych do obradowania nad sprawami wspólnymi, nie doznaje zmiany wskutek ustawy niniejszej.

§ 16.

Przez skończenie się stosunku, uzasadniającego sądownictwo karne obrony krajowej, ustaje ono co

do przestępstw pospolitych, jeżeli komenda, powołana do wygotowania doniesienia karnego, albo władza miejscowa (§ 130., ustępy 1. i 2.), właściwy komendant albo właściwy sąd nie wydał przed ukończeniem się stosunku tego żadnego zarządzenia w celu przygotowania lub wdrożenia postępowania karnego.

Co do przestępstw wojskowych i w przypadkach § 13., punkt 4., ustaje sądownictwo karne obrony krajowej, o ile nie wydano zarządzenia takiego najdalej w ciągu roku po ukończeniu się stosunku, uzasadniającego sądownictwo to, a jeżeli sprawca jest obowiązany do ustawowego obowiązku służby wojskowej, najpóźniej w ciągu roku po wystąpieniu z niego.

Jeżeli zbrodnie lub występki wojskowe schodzą się z zbrodniami lub występkami (przekroczeniami) pospolitymi, wówczas pozostaje sądownictwo karne obrony krajowej także dla tych ostatnich w mocy tak długo jak dla przestępstw wojskowych, o ile nie wyłączono (§ 37.) zbrodni lub występków (przekroczeń) pospolitych i nie przekazano ich sądownictwu karnemu cywilnemu.

W razie bezpośredniego przejścia pewnej osoby z pod sądownictwa karnego obrony krajowej pod sądownictwo karne liniowe pozostaje uzasadnione dawniej sądownictwo karne z powodu czynów karygodnych, popełnionych w stosunku poprzednim, tylko wtedy w mocy, jeżeli jeszcze przed przejściem zarządzone postępowanie badawcze lub wniesienie oskarżenia.

§ 17.

Jeżeli ktoś popełnił kilka czynów karygodnych, podlegających części sądownictwu karnemu obrony krajowej, a części sądownictwu karnemu liniowemu lub sądownictwu karnemu cywilnemu, wówczas ma każdy z właściwych sądów postępować samodzielnie.

Sąd, który wydaje wyrok późniejszy, ma przy wymiarze kary uwzględnić w sposób odpowiedni karę, nałożoną przestępcy orzeczeniem poprzednim.

Jeżeli jeden z zbiegających się czynów karygodnych podlega karze śmierci lub dożywotnej karze na wolności, wówczas powinno postępowanie z powodu czynu tego wyprzedzić postępowanie z powodu innego czynu karygodnego, zagrożonego karą łagodniejszą.

Z reguły należy wykonać najpierw karę, wymierzoną przez sąd, który pierwszy orzekł prawomocnie.

Rozdział III.

Organizacya sądowa.

§ 18.

Sądownictwo karne obrony krajowej sprawują sądy obrony krajowej.

§ 19.

Istnieją następujące sądy obrony krajowej:

1. sądy brygady obrony krajowej,
2. sądy dywizyi obrony krajowej,
3. najwyższy trybunał obrony krajowej.

§ 20.

Do sądów brygady należy:

1. postępowanie i orzekanie co do wszystkich występków (przekroczeń), które według wchodzącego w zastosowanie wymiaru kary są zagrożone najwyższymi sześciomiesięcznym aresztem zwyczajnym lub ścisłym z utratą stopnia wojskowego lub bez niej albo tylko grzywną albo tylko utratą stopnia wojskowego, o ile sprawca nie jest oficerem ani osobą równorzędną,

2. współdziałanie w postępowaniu badawczym w sprawach karnych, które są przekazane do rozstrzygnięcia sądom dywizyi.

§ 21.

Do sądów dywizyi należy:

1. postępowanie i orzekanie co do wszystkich zbrodni i tych występków (przekroczeń), które ze względu na zagrożoną karę lub osobę sprawcy są wyłączone z zakresu działania sądów brygady (§ 20., punkt 1.),

2. postępowanie i orzekanie co do odwołań przeciw wyrokom sądów brygady, a w przypadkach, wymienionych wyraźnie w niniejszej ustawie o postępowaniu karnem, rozstrzygnięcie zażaleń.

§ 22.

Najwyższy trybunał obrony krajowej ma prócz innych orzeczeń i czynności, przekazanych mu niniejszą ustawą o postępowaniu karnem, rozstrzygać odwołania przeciw wyrokom sądów dywizyi i zażalenia nieważności.

§ 23.

Właściwość poszczególnych sądów brygady i dywizyi zależy od właściwości komendantów wojskowych, którym przysługuje prawo zarządzenia ścigania karnego i którzy pod względem karnym mają odnosić się do tych sądów.

Właściwość najwyższego trybunału obrony krajowej rozciąga się na wszystkie osoby, podlegające sądownictwu karnemu obrony krajowej.

§ 24.

Tok instancyi od sądów brygady do sądów dywizyi stosuje się do podziału, odpowiadającego organizacji.

Najwyższemu trybunałowi obrony krajowej podlegają wszystkie sądy obrony krajowej.

§ 25.

Sądy powinny przestrzegać z urzędu swej rzeczowej właściwości (swego zakresu działania), a zwłaszcza także granic między sądownictwem karnem obrony krajowej, sądownictwem karnem liniowym i sądownictwem karnem cywilnem.

§ 26.

Sądy oraz ich członkowie i organa sędziowskie są przy wykonywaniu sędziowskich czynności badawczych i przy wydawaniu orzeczeń niezawisłe i poddane jedynie ustawie.

Oficerowie dla służby sprawiedliwości, występujący jako sędziowie wojskowi, podlegają z powodu naruszenia obowiązków urzędowych i służbowych pod względem dyscyplinarnym tylko swym przełożonym sędziowskim i najwyższemu trybunałowi obrony krajowej.

§ 27.

Zarządzenie ścigania karnego z powodu czynów karygodnych, przekazanych do rozstrzygnięcia sądom brygady, należy do komendanta brygady obrony krajowej.

§ 28.

Zarządzenie ścigania karnego z powodu czynów karygodnych, przekazanych sądom dywizyi do rozstrzygnięcia w pierwszej instancyi, należy:

- do komendanta dywizyi wojska obrony krajowej,
- do komendanta terytorjalnego obrony krajowej,
- do naczelnego komendanta obrony krajowej.

§ 29.

Niniejsza ustawa o postępowaniu karnem postanawia, jakie prawa przysługują komendantom, wymienionym w §§ 27. i 28., prócz prawa do zarządzenia ścigania karnego.

O ile niniejsza ustawa o postępowaniu karnem używa wyrażenia „właściwy komendant“ lub „komendant“ bez bliższego oznaczenia, należy rozumieć przez nie komendantów, wymienionych w § 27. lub w § 28., zależnie od tego, czy chodzi o sprawy karne, przekazane do rozstrzygnięcia sądom brygady lub sądom dywizyi.

§ 30.

Jeżeli zachodzące okoliczności wymagają tego, może Najjaśniejszy Pan nadać prawa właściwego komendanta także innym dowódcom wojskowym, nie wymienionym w §§ 27. i 28.

Najjaśniejszy Pan wyznacza dalej w każdym poszczególnym wypadku właściwego komendanta dla tych jenerałów i tych innych osób wojskowych, począwszy od V. klasy rangi w górę, dla których komendant taki nie jest ustanowiony według ustępu 1. albo według §§ 28. lub 33., ustęp 2.

§ 31.

W razie przeszkody wykonywa uprawnienia właściwego komendanta jego zastępca w komendzie. Postanowienie to niema zastosowania do wypadków § 30., ustęp 2.

§ 32.

Właściwość komendanta rozciąga się na wszystkie osoby, podporządkowane mu wojskowo lub należące do zakresu jego rozkazów.

§ 33.

Komendant terytorjalny obrony krajowej i naczelnny komendant obrony krajowej wykonują prawa właściwego komendanta tylko nad tymi podległymi im osobami, które nie są poddane innemu komendantowi o tym samym zakresie działania.

Drogą rozporządzenia można ograniczyć lub rozszerzyć właściwość komendantów na pewne części wojsk, komendy i osoby wojskowe.

Właściwość komendanta rozciąga się także na osoby, należące do żandarmeryi, których przydzielenie do kompetencji poszczególnych komendantów będzie uregulowane drogą rozporządzenia.

§ 34.

Osoby wojskowe, odkomenderowane z własnego związku wojskowego do innego związku, podlegają pod względem karno-sądowym na czas odkomenderowania właściwemu komendantowi tego ostatniego związku (§ 170.).

§ 35.

Prawa właściwego komendanta co do tych osób, podlegających sądownictwu karnemu obrony krajowej, które nie podpadają pod żadne z postanowień powyższych, wykonywa rzeczowo właściwy komendant, znajdujący się najbliższej miejsca ujęcia lub miejsca czynu.

Komendant ten jest dalej właściwym dla wszystkich osób, podlegających sądownictwu kar-nemu obrony krajowej, które są odłączone od wła-snego związku wojskowego w sposób inny aniżeli wspomniany w § 34. i zostały ujęte albo popełniły czyn karygodny w obcym okręgu terytoryalnym obrony krajowej, o ile komendant, właściwy według paragrafów poprzedzających, nie skorzysta sam z prawa zarządzenia ścigania karnego.

Jeżeli ze względu na miejsce ujęcia lub popeł-nienia czynu uzasadnioną jest właściwość kilku komendantów, wówczas ma między nimi pier-wzeństwo ten, który wyprzedził innych przez zarzą-dzenie, odnoszące się do ścigania karnego sprawy.

Przy wydaniu z obcego państwa należy uwa-żać miejsce wydania za miejsce ujęcia.

§ 36.

Jeżeli osoba, podlegająca sądownictwu kar-nemu obrony krajowej, zostaje pod zarzutem kilku czynów karygodnych albo jeżeli kilka osób, podle-gających sądownictwu temu, miało udział w tem samem przestępstwie w charakterze sprawców, współwinnych, uczestników lub udzielających po-mocy, wówczas należy z reguły przeprowadzić i ukończyć postępowanie karne równocześnie i łącznie.

Jeżeli łączne sprawy karne należą częścią do zakresu działania sądu brygady, a częścią do zakresu działania sądu dywizyi, wówczas należy ich wspólne ścigania do właściwego komendanta przy sądzie dy-wizyi, a wskutek tego łączne przeprowadzenie po-stępowania karnego do tegoż sądu.

§ 37.

Właściwy komendant może zarządzić wyłączenie jednej lub kilku z zbiegających się spraw kar-nych i ich oddzielne przeprowadzenie, jeżeli może to posłużyć do zapobieżenia przewłoce i utrudnieniu postępowania albo do skrócenia aresztu obwinio-nego. Jeżeli dla sprawy wyłączonej, która wskutek związku z inną sprawą karną należy w myśl § 36., ustęp 2., do zakresu działania sądu dywizyi, właści-wym jest sam przez się sąd brygady, wówczas prze-chodzi ona po wyłączeniu do zakresu działania ko-mendanta, powołanego do ścigania karnego przed sądem brygady.

Właściwy komendant może zarządzić wyłączenie czynów karygodnych także wtedy, gdy przed-stawiają się one jako niestanowcze pod względem wymiaru kary. Dodatkowe zarządzenie wniesienia oskarżenia jest w tym wypadku dopuszczalne tylko w ciągu miesiąca po prawomocności wyroku. Posta-nowienie ustępu tego niema zastosowania do czynów

karygodnych, które można ścigać tylko na żądanie uprawnionego.

§ 38.

Jeżeli w tym samym czynie karygodnym miało udział kilka osób, należących do kompetencji róż-nych komendantów, którzy nie pozostają względem siebie w stosunku podporządkowania, wówczas ma miejsce łączne ściganie karne i łączne przeprowa-dzenie postępowania karnego tylko wtedy, jeżeli po-łączenie spraw karnych zostanie wyraźnie zarzą-dzone. Zarządzenie to wydaje na wniosek jednego z właściwych komendantów ten komendant, który jest ich najbliższym wspólnym przełożonym. Jeżeli komendanta takiego niema albo jeżeli przeciw je-dnemu z obwinionych wniesiono już oskarżenie, wówczas można połączyć odnośne sprawy karne tylko na podstawie uchwały najwyższego trybunału obrony krajowej. Do którego z właściwych kome-dantów należy ściganie połączonej sprawy karnej, postanawia komendant przełożony albo najwyższy trybunał obrony krajowej, przestrzegając przepisu § 36., ustęp 2.

Jeżeli okaże się później, iż oddzielne prze-prowadzenie postępowania przeciw jednemu z ob-winionych może posłużyć do zapobieżenia przewłoce lub utrudnieniu postępowania albo do skrócenia aresztu obwinionego, wówczas można w ten sam sposób uchylić znowu połączenie; w miarę zacho-dzących okoliczności można także co do osoby wy-łączonej pozostawić wykonywanie praw właściwego komendanta nadal komendantowi, wyznaczonemu przez przełożonego komendanta lub najwyższy try-bunał obrony krajowej.

§ 39.

W razie wątpliwej właściwości kilku kome-dantów rozstrzyga ten komendant, który jest ich najbliższym wspólnym przełożonym, a w braku tegoż najwyższy trybunał obrony krajowej.

Jeżeli spór o właściwość powstanie między komendantami różnych części siły zbrojnej, wów-czas rozstrzygają właściwe trybunały najwyższe w wzajemnem porozumieniu.

§ 40.

Jeżeli spór o właściwość powstanie między ko-mendantem obrony krajowej a sądem karnym cywil-nym, wówczas ma komendant ten złożyć sprawo-zdanie najwyższemu trybunałowi obrony krajowej. Jeżeli trybunał podziela zapatrywanie sądu karnego cywilnego, powinien udzielić komendantowi odpo-wiednią wskazówkę.

Jeżeli najwyższy trybunał obrony krajowej nie podziela zapatrywania sądu karnego cywilnego,

wówczas ma porozumieć się z jego najwyższym sądem przełożonym celem rozstrzygnięcia pytania spornego.

§ 41.

Aż do orzeczenia o właściwości mają odnośni komendanci i odnośne sądy zarządzić czynności potrzebne do zbadania istoty czynu, a w szczególności te wszystkie kroki śledcze, które nie cierpią zwłoki.

§ 42.

Najwyższy trybunał obrony krajowej ma prawo przekazać wyjątkowo na wniosek właściwego komendanta albo obwinionego albo z urzędu ze względu na służbę wojskową, bezpieczeństwo publiczne lub z innych ważnych powodów pewną sprawę karną z kompetencji właściwego komendanta do kompetencji innego komendanta, posiadającego ten sam zakres działania.

Przekazanie takie jest dopuszczalne także co do jednego lub kilku z zbiegających się czynów karygodnych, przyczem powinno się przekazać sprawę komendantowi dla wyłączonej sprawy karnej rzeczowo właściwemu.

§ 43.

Właściwy komendant ma obowiązek zarządzenia postępowania karnego z powodu czynów, podlegających ściganiu przez sądy karne, które należą do jego zakresu działania i doszły do jego wiadomości, oraz obowiązek postępowania w toku procesu w myśl niniejszej ustawy o postępowaniu karnem.

§ 44.

W charakterze oskarżyciela występuje przed sądami brygady oficer sądu, przed sądami dywizyj prokurator wojskowy, a przed najwyższym trybunałem obrony krajowej generalny prokurator wojskowy.

§ 45.

Oficerów sądu powołuje się z grupy etatowej oficerów stanu żołnierskiego, a prokuratorów wojskowych z etatu oficerów dla służby sprawiedliwości i przydziela ich właściwym komendantom.

W miarę potrzeby można wyznaczyć z tej samej grupy etatowej jednego lub kilku zastępców zarówno oficera sądu jak i prokuratora wojskowego, oraz zastąpić oficera sądu lub prokuratora wojskowego właściwego komendanta przez oficera sądu lub prokuratora wojskowego innego komendanta. Dla spraw karnych żandarmerji można wyznaczyć oficera żandarmerji jako zastępcę oficera sądu.

Prokurator wojskowy i oficer sądu oraz ich zastępcy są niezawisli od sądu.

Komendanci terytorjalni obrony krajowej i naczelny komendant obrony krajowej mogą użyć do sprawowania funkcji prokuratorskich w poszczególnych sprawach karnych, należących do ich zakresu działania, także jednego z prokuratorów wojskowych przy właściwych komendantach, podlegających im pod względem wojskowym.

§ 46.

Oficera sądu i jego zastępców ustanawia właściwy komendant; prokuratora wojskowego i jego zastępców mianuje Najjaśniejszy Pan, jeżeli posiadają stopień oficerów sztabowych, zresztą zaś Minister obrony krajowej.

Od oficera sądu (zastępcy) ma właściwy komendant odebrać przy obejmowaniu urzędowania przysięgę, iż będzie sumiennie wypełniał swe obowiązki.

§ 47.

Generalnego prokuratora wojskowego i jego stałych zastępców mianuje Najjaśniejszy Pan z etatu oficerów dla służby sprawiedliwości.

W miarę potrzeby może Minister obrony krajowej powołać oficerów dla służby sprawiedliwości czasowo na zastępców generalnego prokuratora wojskowego.

Generalny prokurator wojskowy i jego zastępcy są niezawisli od najwyższego trybunału obrony krajowej i podlegają Ministrowi obrony krajowej.

§ 48.

Oficerowie dla służby sprawiedliwości, powołani do czynności prokuratorskich, nie mogą w czasie tego zajęcia występować jako sędziowie śledczy ani jako członkowie sądu orzekającego ani też jako obrońcy, zaś oficerowie sądu ani jako obrońcy ani jako sędziowie w sądach orzekających.

§ 49.

Do prokuratora wojskowego i oficera sądu należy procz zastępowania oskarżenia nadto prowadzenie postępowania badawczego, o ile w myśl § 143 nie oddano go sądowi, współudział w sądownym postępowaniu badawczem, wnoszenie aktów oskarżenia (stawianie wniosków na ukaranie) i zakładanie oraz wywodzenie środków prawnych.

Mają oni zważać na to, aby korzystano w sposób należyty z wszelkich środków, które mogą posłużyć do wysłedzenia prawdy.

Rozdział IV.

Skład sądów. Tok czynności.

A. Sądy brygady.

§ 50.

Utworzenie i rozwiązanie sądów brygady następuje drogą rozporządzenia na rozkaz Najjaśniejszego Pana.

Sądy brygady ustanawia się zasadniczo w siedzibach komend brygady i oznacza według ich siedziby urzędowej.

§ 51.

Każdy sąd brygady składa się z oficera dla służby sprawiedliwości, mianowanego kierownikiem, któremu zależnie od zakresu czynności sądu mogą być przydani także inni oficerowie dla służby sprawiedliwości, tudzież z personelu kancelaryjnego.

Rostrzygnięcia i postanowienia, nie należące do zebranego sądu, wydaje jego kierownik, który też podpisuje wygotowania. W przypadkach nagłych i w razie wysłania sędziego na miejsce może także sędzia śledczy spełniać czynności te, o ile odnoszą się one do postępowania badawczego.

§ 52.

Jako sędziowie śledczy i kierujący rozprawą mogą występować tylko oficerowie dla służby sprawiedliwości, i to albo sam kierownik sądu albo przydzielony sądowi oficer dla służby sprawiedliwości, którego kierownik sądu w danym razie wyznaczy.

§ 53.

Sąd orzekający (sąd wojenny) przy sądach brygady składa się z trzech sędziów, a mianowicie:

podpułkownika lub majora stanu żołnierskiego jako przewodniczącego,

kapitana (rotmistrza) stanu żołnierskiego jako asesora, i

kierującego rozprawą.

W braku oficera, posiadającego taki stopień, można odkomenderować oficera bezpośrednio wyższego lub bezpośrednio niższego stopnia jako przewodniczącego lub asesora.

Przewodniczący musi mieć wyższy lub równy stopień z kierującym rozprawą.

Komenderowanie przewodniczącego i asesora z stanu żołnierskiego ma odbywać się według kolei, oznaczonej z góry z początkiem każdego roku. Przy zestawianiu listy należy uwzględniać stosunki

językowe oddziałów broni, na które rozciąga się właściwość sądu. Od ustanowionej kolei można odstąpić tylko z ważnych powodów. Porządek kolejny należy pominąć, gdyby inaczej nie można było złożyć sądu wojennego, posiadającego odpowiednie wiadomości językowe.

Członkowie sądu wojennego są osobami, należącymi do obrony krajowej; można je zastąpić osobami, należącymi do pospolitego ruszenia. Do sądów wojennych nad osobami z żandarmeryi należy w miarę możliwości komenderować jako sędziów osoby, należące do żandarmeryi.

B. Sądy dywizyi.

§ 54.

Utworzenie i rozwiązanie sądów dywizyi następuje drogą rozporządzenia na rozkaz Najjaśniejszego Pana.

Sądy dywizyi ustanawia się w zasadzie w siedzibach komend dywizyi wojsk obrony krajowej i oznacza według ich siedziby urzędowej.

§ 55.

Sąd orzekający (sąd wojenny) przy sądach dywizyi składa się z kierującego rozprawą i z czterech oficerów stanu żołnierskiego. Przewodniczy ten z tych ostatnich, który pod względem stopnia i rangi jest najwyższym.

Oficerami tymi są:

1. Jeżeli oskarżony należy do stanu szeregowców albo jest gażystą, niezaliczonym do pewnej klasy rangi: oficer sztabowy, dwóch kapitanów (rotmistrzów) i porucznik,

2. jeżeli oskarżony jest aspirantem na oficera lub urzędnika wojskowego, niższym oficerem lub kapitanem (rotmistrzem): pułkownik lub podpułkownik, major i dwóch kapitanów (rotmistrzów),

3. jeżeli oskarżony jest majorem: pułkownik, podpułkownik i dwóch majorów,

4. jeżeli oskarżony jest podpułkownikiem: generał-major, pułkownik i dwóch podpułkowników,

5. jeżeli oskarżony jest pułkownikiem: generał-major i trzech pułkowników,

6. jeżeli oskarżony jest generał-majorem: feldmarszałek-porucznik i trzech generał-majorów,

7. jeżeli oskarżony jest feldmarszałkiem-porucznikiem: generał piechoty (generał konnicy, generał-zbrojmistrz) i trzech feldmarszałków-poruczników.

Jeżeli oskarżony jest oficerem jeszcze wyższego stopnia, wyznacza Najjaśniejszy Pan oficerów stanu żołnierskiego, którzy mają współdziałać jako sędziowie.

Postanowienia § 53., ustępy 3. do 5., mają zastosowanie, a również postanowienia § 53., ustęp 2., z tą zmianą, iż żaden z członków sądu wojennego z wyjątkiem kierującego rozprawą nie może być niższy stopniem od oskarżonego.

§ 56.

Jeżeli oskarżony jest lekarzem wojskowym, rachmistrzem wojskowym (rachmistrzem żandarmeryi) lub urzędnikiem wojskowym, wówczas składa się sąd wojenny według § 55. przy uwzględnieniu stopnia wojskowego oskarżonego. W miejsce dwóch najmłodszych rangą oficerów stanu żołnierskiego należy jednak przybrać dwóch członków odnośnego korpusu oficerskiego albo dwóch urzędników wojskowych, w miarę możliwości z grupy służbowej oskarżonego, w stopniu tych oficerów, których miejsce mają zająć. Do sądu wojennego nad duchownym wojskowym lub oficerem dla służby sprawiedliwości powołuje się w miejsce najmłodszego rangą oficera stanu żołnierskiego oficera dla służby sprawiedliwości, posiadającego stopień oskarżonego.

§ 57.

Jeżeli oskarżony należy do wspólnej siły zbrojnej, wówczas składa się sąd wojenny tak samo, jak dla osoby, przynależnej do obrony krajowej.

Jeżeli oskarżony jest osobą cywilną, składa się sąd wojenny według § 55., punkt 1.; jeżeli jednak oskarżony posiada stopień oficerski lub równorzędny w stosunku nieczynnym, wówczas traktuje się go przy składaniu sądu wojennego na równi z czynną osobą wojskową.

Jeżeli oskarżono osobę cywilną równocześnie z osobą wojskową, wówczas składa się sąd wojenny według postanowień, obowiązujących dla tej ostatniej.

Przy tworzeniu sądu wojennego dla jeńców wojennych należy w miarę możliwości uwzględnić ich stopień wojskowy. Rozstrzygnięcie w tej mierze należy do właściwego komendanta.

§ 58.

Jeżeli kilka osób wojskowych różnych stopni przychodzi w charakterze oskarżonych przed sąd wojenny, wówczas rozstrzyga co do jego składu stopień najwyższego z współoskarżonych.

Jeżeli współoskarżeni należą częścią do stanu żołnierskiego a częścią do innych grup służbowych, albo jeżeli oskarżono łącznie kilka osób wojskowych różnych grup służbowych, wymienionych w § 56., wówczas należy powołać na członka sądu wojennego

w miejsce najmłodszego rangą oficera stanu żołnierskiego oficera dla służby sprawiedliwości tego samego stopnia.

§ 59.

Sąd odwoławczy przy sądach dywizyj tworzy się według § 55., punkt 1., z tą zmianą, iż w miejsce porucznika wstępuje jako członek sądu drugi oficer dla służby sprawiedliwości, wyznaczony przez kierownika sądu.

Kierujący rozprawą musi posiadać stopień oficera sztabowego, a wyznaczony na członka sądu oficer dla służby sprawiedliwości musi być młodszy rangą od kierującego rozprawą.

§ 60.

Co do personalu i toku czynności przy sądach dywizyj mają zastosowanie postanowienia §§ 51. i 52.

C. Najwyższy trybunał obrony krajowej.

§ 61.

Siedzibę urzędową najwyższego trybunału obrony krajowej wyznacza Najjaśniejszy Pan.

§ 62.

Na czele najwyższego trybunału obrony krajowej stoi jeden z wyższych generałów jako prezydent.

O ile w ustawie niniejszej nie przewidziano wyjątków, wydaje on orzeczenia i postanowienia, potrzebne poza posiedzeniem senatu, po wysłuchaniu kierującego prezydenta senatu (§ 65.), nadzoruje zachowanie porządku czynności i przewodniczy z reguły na posiedzeniach senatów.

Do jego zastępstwa wyznaczy się jednego lub kilku generałów jako wiceprezydentów.

Prezydenta i wiceprezydentów mianuje Najjaśniejszy Pan.

§ 63.

Prezydent i wiceprezydenci składają przy objęciu urzędu w obec zebranego pełnego grona następującą przysięgę:

„Przysięgam Panu Bogu Wszechmocnemu i Wszechwiedzącemu, iż obowiązki prezydenta (wiceprezydenta) najwyższego trybunału obrony krajowej będę wiernie wypełniał stosownie do ustawy i według najlepszej mej wiedzy i sumienia. Tak mi Panie Boże dopomóż!“

§ 64.

W najwyższym trybunale obrony krajowej będą utworzone senaty.

Każde rozstrzygnięcie najwyższego trybunału obrony krajowej zapada, o ile niniejsza ustawa

o postępowaniu karne nie zarządza wyraźnie przeciwnie, na podstawie kolegialnej narady w senatach i po wysłuchaniu generalnego prokuratora wojskowego.

Senaty składają się z prezydenta jako przewodniczącego, z jednego z prezydentów senatu, z potrzebnej liczby radców i z oficerów stanu żołnierskiego.

W celu rozpraw i orzekania o zażaleniach nieważności, opierających się wyłącznie na naruszeniu przepisów proceduralnych (§ 358., punkty 1. do 8.), tworzy się senaty pod przewodnictwem prezydenta senatu tylko z radców bez przybierania oficerów stanu żołnierskiego.

Kierowanie rozprawą należy zawsze do prezydenta senatu.

§ 65.

Kierujący prezydent senatu ma poruczone kierownictwo służby wewnętrznej przy najwyższym trybunale obrony krajowej

§ 66.

Kierujący prezydent senatu, prezydenci senatu i radcy są oficerami dla służby sprawiedliwości i będą mianowani przez Najjaśniejszego Pana.

§ 67.

Senaty obradują i rozstrzygają w następującym składzie:

1. jeżeli przewodniczy prezydent (§ 64., ustęp 3.), w składzie dwóch generałów lub pułkowników stanu żołnierskiego, jednego prezydenta senatu i trzech radców,

2. jeżeli przewodniczy prezydent senatu (§ 64., ustęp 4.), w składzie czterech radców.

§ 68.

Jeżeli senat chce w pewnej kwestyi prawnej odstąpić od poprzedniego orzeczenia senatu lub orzeczenia plenarnego, wówczas należy zasięgnąć co do spornego pytania prawnego orzeczenia pełnego zebrania,

Rozprawa i rozstrzygnięcie w pełnym zebraniu przychodzi do skutku przy współudziale co najmniej dwóch trzecich części wszystkich prezydentów senatu i radców najwyższego trybunału obrony krajowej, za przybraniem czterech generałów lub pułkowników stanu żołnierskiego, którzy przed rozprawą mają być zaprzysiężeni przez kierującego prezydenta senatu (§ 276.). Jeżeli senat, który zasięga orzeczenia takiego, jest złożony według § 67., punkt 2., wówczas odpada przybranie oficerów stanu żołnierskiego.

Jeżeli w najwyższym trybunale obrony krajowej niema do rozporządzenia przynajmniej dwunastu oficerów dla służby sprawiedliwości (prezy-

dentów senatu i radców), wówczas ma Minister obrony krajowej w miejsce brakujących wyznaczyć najwyższych rangą z pośród innych czynnych oficerów obrony krajowej dla służby sprawiedliwości. Oficerowie dla służby sprawiedliwości, powołani do czynności prokuratorskich, są jednak wykluczeni od przeznaczenia do takiej służby.

Rozprawa przed plenum odbywa się pod przewodnictwem prezydenta, a jeżeli nie mają brać w niej udziału oficerowie stanu żołnierskiego, pod przewodnictwem kierującego prezydenta senatu, na posiedzeniu niejawnem, do którego ma się przybrać prócz członków plenum i protokolanta tylko generalnego prokuratora wojskowego. Kierowanie rozprawą należy do prezydenta senatu.

Orzeczenie co do kwestyi prawnej zapada na podstawie pisemnego sprawozdania radcy, ustanowionego referentem, po poprzednim wysłuchaniu pisemnych wniosków jeneralnego prokuratora wojskowego.

§ 69.

Po rozstrzygnięciu kwestyi prawnej na pełnym zebraniu ma senat, który rozstrzygnięcie to spowodował, orzec w sprawie samej, przyczem jest związany orzeczeniem plenarnem.

Senat orzekający powinien przeprowadzić poprzednio rozprawę z stronami, jeżeli rozprawa taka ma według ustawy niniejszej poprzedzić rozstrzygnięcie sprawy, albo ponowić rozprawę, jeżeli odbyła się ona już przedtem.

Przy wzywaniu interesowanych do rozprawy tej należy zawiadomić ich równocześnie o orzeczeniu plenarnem, które zapadło w kwestyi prawnej.

§ 70.

Przydzielenie prezydentów senatu i radców do senatów oraz wyznaczenie stałych zastępców w razie ich przeszkody zarządza z początkiem każdego roku administracyjnego na jego przeciąg prezydent najwyższego trybunału obrony krajowej po wysłuchaniu kierującego prezydenta senatu i prezydentów senatu.

Podział ten można tylko wtedy zmienić w ciągu roku administracyjnego, jeżeli okaże się to potrzebne z powodu przeciążenia pewnego senatu albo z powodu zmiany lub trwałej przeszkody poszczególnych członków trybunału.

§ 71.

Członkowie senatu i pełnego zebrania, należący do stanu żołnierskiego, muszą posiadać stopień wyższy aniżeli oskarżony; w braku osób, mających stopień taki, wyznacza Najjaśniejszy Pan osoby, które mają wstąpić w ich miejsce.

Komenderowanie członków senatu i pełnego zebrania, należących do stanu żołnierskiego, ma

odbywać się według kolei, wyznaczonej z góry z początkiem każdego roku. Od kolei tej można odstąpić tylko z ważnych powodów.

W sprawach karnych żandarmeryi należy w miarę możliwości przybierać członków, należących do stanu żołnierskiego, z pośród żandarmeryi.

§ 72.

Najwyższemu trybunałowi obrony krajowej przydzieli się do sekretaryatu, dla służby konceptowej i protokołowania oficerów dla służby sprawiedliwości, a dla pełnienia służby kancelaryjnej odpowiedni personal kancelaryjny.

§ 73.

O ile ustawa niniejsza nie obejmuje w tym względzie postanowień, będzie tok czynności przy najwyższym trybunale obrony krajowej uregulowany instrukcją, zatwierdzoną przez Najjaśniejszego Pana.

D. Głosowanie sądów orzekających.

§ 74.

Przy rozstrzyganiu spraw karnych nie powinna liczba głosujących łącznie z przewodniczącym być ani większą ani mniejszą od tej, którą ustanowiono w niniejszej ustawie o postępowaniu karnem.

Przy naradach i głosowaniach niejawnych nie może być pod nieważnością nikt więcej obecny prócz sędziów głosujących i protokolanta.

Sposób głosowania poszczególnych sędziów i jego uzasadnienie mają być trzymane w tajemnicy. Naruszenie obowiązku tego podlega postanowieniom karnym o przekroczeniu nakazu zachowania milczenia (§ 263.).

§ 75.

W sądzie brygady i sądzie dywizyjnym oddaje głos swój najpierw kierujący rozprawą, a w najwyższym trybunale obrony krajowej referent. Następnie głosują inni sędziowie, i to niżsi stopniem (rangą) przed wyższymi. W najwyższym trybunale obrony krajowej oddają jednak członkowie, należący do stanu żołnierskiego, głos po oficerach dla służby sprawiedliwości.

Przewodniczący ma głosować na końcu; w najwyższym trybunale obrony krajowej głosuje on tylko wtedy, gdy głosy są między dwa zdania równo podzielone.

§ 76.

Pytanie, czy pewną okoliczność ma się uważać za udowodnioną, należy rozstrzygać nie według ustawowych reguł dowodowych, lecz jedynie według swobodnego przekonania, opartego na sumiennem zbadaniu wszystkich środków dowodowych, przywiedzionych za i przeciw.

§ 77.

Gdzie ustawa nie postanawia wyraźnie czego innego, wymaga się do każdej uchwały bezwzględnej większości, to jest więcej niż połowy wszystkich głosów.

Jeżeli głosy są podzielone na więcej niż dwa różne zdania tak, iż żadne z nich nie ma za sobą wymaganej większości, wówczas dolicza się głosy dla obwinionego najniekorzystniejsze do głosów mniej niekorzystnych tak długo, dopóki nie okaże się bezwzględna większość głosów.

Jeżeli pod względem pytania, które z dwóch zdań jest dla obwinionego mniej niekorzystne, powstanie różnica zdań, należy nad tem głosować najprzód.

§ 78.

Różnice zdań co do przedmiotu, osnowy i porządku kolejnego pytań, które ma się postawić, rozstrzyga sąd orzekający.

Jeżeli zajdzie wątpliwość co do właściwości sądu albo konieczności uzupełnienia postępowania lub jeżeli wyłonią się inne pytania wstępne, wówczas musi się zawsze głosować nad tem najpierw.

Żaden sędzia nie może powstrzymać się od dalszego głosowaniu z powodu, iż pozostał w mniejszości przy głosowaniu nad pytaniem wstępnym.

§ 79.

Rozstrzygając przedmiot główny, należy zawsze odłączyć pytanie, czy oskarżony jest winien zarzuczonego mu czynu, od pytania co do kary i oddać przed niem pod głosowanie. Jeżeli oskarżony zostaje pod zarzutem kilku przestępstw, wówczas powinna co do każdego poszczególnego czynu zapadnąć odrębna uchwała, czy oskarżony jest winien czy nie winien.

Naradzanie się nad karą ogranicza się do tych przestępstw, których oskarżonego uznano winnym. Sędziom, którzy oskarżonego nie uznali winnym zarzuczonego mu przestępstwa, wolno na podstawie uchwały, zapadłej co do winy, głosować nad karą lub też wstrzymać się od głosowania. W ostatnim przypadku będą głosy ich liczone w ten sposób, jak gdyby przystąpili byli do zdania dla oskarżonego najkorzystniejszego między zdaniami, wypowiedzianymi przez innych głosujących.

E. Język sądowy, protokolant, tłumacz.

§ 80.

1. Język w pisemnych stosunkach służbowych władz sprawiedliwości obrony krajowej z władzami i stronami cywilnymi stosuje się do przepisów, które obowiązują co do komunikowania się władz wojskowych z władzami i stronami cywilnymi.

2. Przesłuchania poza rozprawą główną lub rozprawą apelacyjną odbywają się z reguły w języku służbowym wojska wspólnego. Jeżeli osoba, która ma być przesłuchana, nie włada językiem służbowym, wówczas należy przesłuchać ją za przybraniem tłumacza (§ 82.) w jej języku.

Te same zasady obowiązują co do obwieszczeń ustnych, które odbywają się poza rozprawą główną lub rozprawą apelacyjną.

3. Co do rozpraw głównych i apelacyjnych przed sądami brygady i sądami dywizyjnymi obowiązują postanowienia następujące:

a) Rozprawy odbywają się z reguły w języku służbowym wojska wspólnego.

- Jeżeli oskarżony nie włada językiem służbowym, należy przeprowadzić rozprawę w jego języku, o ile język ten należy do języków krajowych w królestwach i krajach reprezentowanych w Radzie państwa i o ile przybranie oskarżyciela, obrońcy i członków sądu wojennego, którzy władają językiem tym, nie napotyka na znaczne trudności.

b) Jeżeli rozprawa ma się odbyć przeciw dwóm lub więcej oskarżonym, którzy mówią różnymi językami, wówczas należy przeprowadzić ją w języku służbowym.

c) Jeżeli oskarżony nie włada językiem rozprawy, wówczas należy przybrać do rozprawy tłumacza (§ 82.), a ogłoszony wyrok obwieścić oskarżonemu w jego języku.

4. Akt oskarżenia (wniosek na ukaranie), wyroki wszystkich instancji wraz z powodami, oraz orzeczenia i postanowienia innego rodzaju wydaje się obwinionemu, który nie włada językiem służbowym wojska wspólnego, na wniosek w jego języku (punkt 3., a, ustęp 2.).

5. W wszystkich innych wypadkach używa się zresztą języka służbowego wojska wspólnego, zwłaszcza zaś jako wewnętrznego języka urzędowego i jako języka spisywania protokołów.

Przy przesłuchaniach i ogłoszeniach, skutecznych poza rozprawą główną lub rozprawą ape-

lacyjną w innym języku a nie języku służbowym, należy spisać protokół nie tylko w języku służbowym, lecz także w języku, którym odnośna osoba posługuje się.

Zeznania, składane przy rozprawie głównej lub apelacyjnej w innym języku a nie języku służbowym, należy zamieścić w protokole lub jego załączniku także w języku, którym osoba odnośna posługuje się, jeżeli to okazuje się wskazane ze względu na doniosłość zeznania.

§ 81.

Do pełnienia służby protokolanta w sądach będzie się używać aspirantów wojskowej służby sprawiedliwości i urzędników wojskowej kancelarii sądowej, a przy rozprawach głównych także oficerów dla służby sprawiedliwości. Dopuszczalne jest również użycie innych oficerów i uzdatnionych podoficerów w charakterze protokolantów.

Przy rozprawach sądu najwyższego spisują protokół oficerowie dla służby sprawiedliwości.

Prokuratorom wojskowym i oficerom sądu przydzielili się stale protokolantów; przy śledztwie przeciw oficerom i osobom równorzędnym można im w razie potrzeby przydać na protokolantów oficerów stanu żołnierskiego.

Stali protokolanci mają przed rozpoczęciem służby złożyć przysięgę w sądzie, iż będą wiernie wypełniać obowiązki protokolanta i zachowywać tajemnicę.

Oficerowie i podoficerowie, komenderowani w poszczególnych wypadkach do sądu jako protokolanci, mają składać przysięgę w każdym wypadku z osobna. Zaprzysiężenie ich należy zanotować w odnośnych protokołach. Oficerowie dla służby sprawiedliwości, aspiranci wojskowej służby sprawiedliwości i urzędnicy wojskowej kancelarii sądowej, użyci w charakterze protokolantów, nie składają osobnej przysięgi.

§ 82.

Jeżeli ma się do czynienia z osobami, niewładającymi językiem, w którym czynność urzędowa ma być przedsięwzięta, wówczas należy przybrać tłumacza. Tłumacz może być zarazem protokolantem.

Przybranie tłumacza może być pominięte, jeżeli wszyscy interesowani władają językiem osoby, która ma być przesłuchana, co należy uwidocznić w protokole.

Także dokumenty, które nie są sporządzone w języku rozprawy, a przedstawiają się jako ważne dla sprawy karnej, należy dać przetłumaczyć przez zaprzysiężonych tłumaczy.

§ 83.

Do rozprawy z osobami głuchymi lub niemymi należy przybrać, jeżeli pisemne lub ustne porozumienie się z nimi nie jest możliwe, jednego lub kilku tłumaczy, przy których pomocy porozumienie się może w inny sposób przyjść do skutku.

§ 84.

Tłumacz, który ma być użyty w sądzie, powinien złożyć przysięgę, iż będzie tłumaczył wiernie i sumiennie.

Przed każdą czynnością urzędową należy mu przypomnieć złożoną przysięgę. Tłumacze, ustanowieni dorazowo, składają przysięgę w każdym wypadku z osobna.

Zaprzysiężenie lub przypomnienie złożonej przysięgi należy zanotować w odnośnych protokołach.

Służbę tłumacza może pełnić protokolant.

§ 85.

Postanowienia o wyborze, wyłączeniu i uchylaniu rzeczoznawców, o obowiązku przyjęcia powierzonych im urzędów oraz o ich karaniu (§§ 206. do 208.) mają analogiczne zastosowanie także do tłumaczy, używanych w sądach.

Wybór tłumaczy do czynności urzędowych prokuratorskich należy do prokuratora wojskowego (oficera sądu).

Rozdział V.

Obwiniony i jego obrona.

§ 86.

Ten, na którego pada podejrzenie o czyn karygodny, może być uważany za obwinionego dopiero wtedy, gdy przeciw niemu zarządzone postępowanie badawcze albo wniesiono oskarżenie.

Po wniesieniu oskarżenia nazywa się obwiniony oskarżonym.

O ile jednak przepisy ustawy niniejszej, dotyczące się obwinionego, nie są ograniczone z natury swej do postępowania badawczego, stosują się one także do tego, przeciw któremu z powodu podejrzenia o czyn karygodny wniesiono doniesienie albo zarządzone dochodzenia urzędowe.

§ 87.

W wszystkich sprawach karnych może obwiniony po wniesieniu oskarżenia, przy rozprawie

głównej i w celu wywiedzenia środków prawnych przeciw wyrokowi korzystać z pomocy obrońcy.

Także przy rozprawach apelacyjnych przed sądem dywizyjnym i przy rozprawach nad zażaleniami nieważności przed najwyższym trybunałem obrony krajowej może oskarżony użyć pomocy obrońcy lub dać się przez niego zastąpić.

Co do obrony w postępowaniu przed wniesieniem oskarżenia obowiązują postanowienia § 102.

§ 88.

Jeżeli oskarżenie ma za przedmiot zbrodnię, która według wchodzącego w zastosowanie wymiaru kary jest zagrożona karą surowszą od kary na wolności aż do pięciu lat, wówczas należy wyznaczyć oskarżonemu obrońcę z urzędu do rozprawy głównej i rozprawy przed najwyższym trybunałem obrony krajowej, o ile sam nie chce wybrać sobie obrońcy (§ 89.).

Prócz wypadku obrony obowiązkowej (ustęp 1.) należy wyznaczyć obrońcę z urzędu do rozprawy głównej i rozprawy w drugiej instancji także wbrew woli oskarżonego, jeżeli właściwy komendant, w postępowaniu przed najwyższym trybunałem obrony krajowej tegoż prezydent, albo kierujący rozprawą albo w toku rozprawy sąd orzekający uzna to za potrzebne albo jeżeli ustawowy zastępca małoletniego oskarżonego o to uprasza.

W wszystkich innych wypadkach należy ustanowić oskarżonemu obrońcę z urzędu do rozprawy głównej i rozprawy w drugiej instancji tylko na wyraźne jego żądanie.

§ 89.

Ustanowienie obrońcy z urzędu odpada, a względnie traci znaczenie, o ile przyszło już do skutku, jeżeli oskarżony wymieni obranego przez siebie obrońcę, odpowiadającego wymogom ustawowym, a obrońca ten przyjmie obronę, pod warunkiem, iż skutek zmiany w osobie obrońcy postępowanie karne nie dozna wstrzymania.

Z tem samem zastrzeżeniem wolno oskarżonemu ustanowić także w miejsce obranego już obrońcy innego odpowiedniego obrońcę. Jeżeli obrońca ten przyjmie obronę, wówczas gaśnie mandat obrońcy, poprzednio obranego.

Za małoletniego oskarżonego, który nie korzysta z prawa wybrania obrońcy, może wykonać prawo to jego ustawowy zastępca z tym samym skutkiem, jak gdyby sam oskarżony był dokonał wyboru.

§ 90.

Obwinionego należy pouczyć o prawach, które przysługują mu pod względem obrony, przy oznajmieniu wniesionego oskarżenia, a w postępowaniu przed drugą instancją przy uwiadomieniu o terminie rozprawy.

Prośbę o ustanowienie obrońcy z urzędu ma wnieść oskarżony (jego ustawowy zastępca) w tych wypadkach, w których obrona nie jest obowiązkową, najpóźniej w dwóch dniach po powyższem oznajmieniu.

W wszystkich wypadkach, w których ustanawia się obrońcę z urzędu, należy w miarę możliwości uwzględnić życzenia oskarżonego (jego ustawowego zastępcy) co do osoby obrońcy, a w postępowaniu przed sądami dywizyi i przed najwyższym trybunałem obrony krajowej ustanowić zawsze obrońcę prawniczo wykształconego, jeżeli oskarżony nie żąda wyraźnie przeciwnieństwa.

§ 91.

Obrońcami mogą być:

1. czynni oficerowie stanu żołnierskiego, a dla oficerów innych grup etatowych i urzędników wojskowych nadto także czynni oficerowie i urzędnicy wojskowi odnośnej grupy etatowej (gałęzi służbowej),

2. czynni oficerowie i aspiranci wojskowej służby sprawiedliwości,

3. adwokaci i nieczynni oficerowie dla służby sprawiedliwości, wciągnięci na listę obrońców wojskowych.

Obrońcy przed sądami obrony krajowej mogą należeć także do pospolitego ruszenia, żandarmeryi lub wspólnej siły zbrojnej.

§ 92.

O wpisaniu osób, wymienionych w § 91., punkt 3., na listę obrońców wojskowych rozstrzyga Minister obrony krajowej.

Przy wpisaniu należy uwzględnić w pierwszym rzędzie takie osoby, które są lub były nieczynnymi oficerami dla służby sprawiedliwości albo innymi nieczynnymi oficerami lub osobami równorzędnymi. Uwzględnić należy także uzdatnienie językowe.

Wpisanie następuje w miarę potrzeby i uprawnia do przyjmowania obron przed wszystkimi sądami obrony krajowej.

§ 93.

Obrońcę, wpisanego na listę obrońców wojskowych, należy wykreślić w niej, jeżeli:

1. zrzeka się urzędu obrońcy przed sądami obrony krajowej,

2. został pozbawiony stopnia oficerskiego lub urzędniczego, który posiadał ewentualnie w sile zbrojnej lub żandarmeryi,

3. został wykreślony z listy adwokatów albo jeżeli zarządzone przeciw niemu czasowe zawieszenie w wykonywaniu adwokatury.

Wykreślenie z listy obrońców wojskowych może mieć miejsce:

1. jeżeli obrońca złożył stopień oficerski lub urzędniczy, który posiadał ewentualnie w sile zbrojnej lub żandarmeryi.

2. jeżeli jako obrońca w toku wojskowego postępowania karnego został ukarany przez sąd wojskowy z powodu ciężkiego wykroczenia porządkowego albo więcej razy z powodu wykroczeń porządkowych.

Wykreślenie zarządza Minister obrony krajowej. W przypadkach ustępu 2. należy przed orzeczeniem dać wpisanemu sposobność do oświadczenia się.

§ 94.

Osoby, wymienione w § 91., nie mogą w czasie toczącego się przeciw nim postępowania karnego wojskowego od chwili zarządzenia postępowania badawczego albo bezpośredniego wniesienia oskarżenia, tudzież w czasie wdrożonego przeciw nim śledztwa przez radę honorową lub postępowania komisjonalnego sprawować obron przed sądami obrony krajowej.

To samo odnosi się do osób, wymienionych w § 91., punkt 3., przeciw którym wdrożono śledztwo w cywilnym sądzie karnym lub wniesiono wprost oskarżenie, oraz do adwokatów, przeciw którym właściwa władza dyscyplinarna orzekła zawieszenie w wykonywaniu adwokatury.

§ 95.

Wykluczonym jest od obrony:

1. kto sprawuje czynności prokuratora wojskowego albo oficera sądu, kto w tej samej sprawie karnej wykonywał czynności sędziowskie albo jest do nich powołany, albo występował jako właściwy komendant,

2. kto ma być słuchany przy rozprawie jako świadek lub znawca,

3. kto nie ukończył jeszcze 24. roku życia.

Obrany lub z urzędu wyznaczony obrońca nie może występować dalej w tym charakterze, gdy odpadną wymogi uzdatnienia na urząd obrońcy, podane w § 91.

§ 96.

Nie można z urzędu ustanowić obrońcą:

pokrzywdzonego, małżonka lub narzeczonego osoby pokrzywdzonej, oraz tego, kto z pokrzywdzonym, z jednym z sędziów, z oskarżycielem lub z właściwym komendantem jest spokrewniony lub spowinowacony w linii wstępnej lub zstępnej albo w linii bocznej aż do stopnia dzieci rodzeństwa albo pozostaje względem jednej z wymienionych osób w stosunku opieki, kurateli, wychowywania lub adopcji.

§ 97.

Obrońcy, wymienieni w § 91., punkt 1., nie mogą mieć stopnia niższego aniżeli oskarżony, a zarówno ci obrońcy jak i obrońcy, o których mowa w § 91., punkt 2., nie mogą być stopniem (rangą) wyżsi od przewodniczącego sądu orzekającego. To ostatnie ograniczenie odnosi się także do innych obrońców, jeżeli występują przy rozprawie w mundurze wojskowym.

§ 98.

Jeżeli oskarżenie ma za przedmiot naruszenie subordynacji albo jeżeli tłumaczenie się oskarżonego polega na tem, iż został spowodowany do czynu karygodnego przez przeciwne przepisom zachowanie się przełożonego, wówczas nie może obrońca, ustanowiony z urzędu, pozostawać w stosunku podwładnego względem tego, przeciw któremu popełnione zostało naruszenie subordynacji albo skierowane jest zeznanie obwinionego.

§ 99.

Obrońcę z urzędu ustanawia zawsze sąd, a w najwyższym trybunale obrony krajowej prezydent po wysłuchaniu kierującego prezydenta senatu.

Kto w myśl § 91. ma prawo sprawowania obrony przed sądami obrony krajowej, jest obowiązany do przyjęcia obrony, wyznaczonej mu z urzędu w miejscu jego zamieszkania, o ile nie poda dostatecznych powodów odmowy. O doniosłości przedstawionych powodów rozstrzyga władza, powołana do ustanowienia obrońcy.

Czynni wojskowi potrzebują do objęcia obrony zezwolenia komendy przełożonej, którego można odmówić tylko z powodu niezbędności w służbie.

§ 100.

Oskarżonemu nie wolno przybierać sobie więcej aniżeli jednego obrońcę.

Każdy z kilku równocześnie oskarżonych może obrać sobie własnego obrońcę.

W zasadzie ustanawia się z urzędu dla kilku równocześnie oskarżonych wspólnego obrońcę. Tylko wtedy, gdy okaże się sprzeczność interesów, należy na wniosek jednego z oskarżonych lub obrońcy albo z urzędu postarać się o oddzielne zastępstwo.

§ 101.

Oskarżony może nawet, gdy jest aresztowany, porozumiewać się z obrońcą w nieobecności osób trzecich i znosić się z nim bez kontroli także piśmiennie.

Oskarżony i jego obrońca mają prawo przeglądania pod nadzorem aktów z wyjątkiem protokołów narady i brania z nich odpisów.

Obrońca może działać w interesie oskarżonego, nie potrzebując osobnego pełnomocnictwa do przedsięwzięcia poszczególnych czynności procesowych. Do założenia zwyczajnych środków prawnych oraz do postawienia wniosku na wznowienie postępowania karnego potrzebuje on zezwolenia skazanego. Obrońca może wnieść przedstawienie w podaniu lub ustnie.

§ 102.

Także w postępowaniu przed wniesieniem oskarżenia może obwiniony obrać sobie obrońcę z liczby dopuszczonych obrońców (§ 91.) i wymienić go sądowi. Obrońca ten ma prawo stawiać wnioski na przedsięwzięcie poszczególnych czynności badawczych, współdziałać przy czynnościach urzędowych, wymienionych w §§ 194., ustęp 2., 203. i 230., i porozumiewać się w tym celu z obwinionym, i to jeżeli obwiniony jest aresztowany, w obecności organu, prowadzącego badanie, lub jego zastępcy. O ile to da się pogodzić z celem postępowania, należy zezwolić obwinionemu i jego obrońcy także na przegląd wszystkich aktów albo ich części.

§ 103.

Obrońca, ustanowiony przez sąd pierwszej instancji, nie jest obowiązany, wyjąwszy wypadek ponownego ustanowienia, do współdziałania przy rozprawie, wyznaczonej przez sąd wyższej instancji wskutek odwołania lub zażalenia nieważności, ma jednak obowiązek wspierania oskarżonego przy wnoszeniu środków prawnych.

Rozdział VI.

Pokrzywdzony i oskarżyciel prywatny.

§ 104.

Pokrzywdzonym jest ten, którego prawo zostało przez czyn karygodny innej osoby bezpośrednio naruszone lub zagrożone.

Oskarżycielem prywatnym jest ten, kto przy czynach karygodnych, które według prawa karnego wolno ścigać tylko na żądanie interesowanego, jest uprawniony do żądania takiego i żądanie to postawił.

§ 105.

Aż do chwili, w której sąd orzekający pierwszej instancji odchodzi dla wydania wyroku, wolno oskarżycielowi prywatnemu odstąpić od żądania ścigania karnego.

§ 106.

Przeciw odmówieniu ścigania karnego przez właściwego komendanta (§§ 138., i 240., ustęp 2.) oraz przeciw zastanowieniu postępowania badawczego przez sąd (§ 240., ustęp 1.) przysługuje pokrzywdzonemu i oskarżycielowi prywatnemu prawo zażalenia w ośmiu dniach, licząc od zawiadomienia, a w razie, jeżeli zawiadomienie nie miało miejsca, w ciągu trzech miesięcy po odmówieniu ścigania lub zastanowieniu postępowania.

Zażalenie przeciw odmówieniu ścigania karnego w sprawie karnej, przekazanej do osądzenia sądom brygady, idzie przed właściwego komendanta, będącego najbliższym przełożonym, a w innych wypadkach przed najwyższy trybunał obrony krajowej, do którego należy także rozstrzyganie o zażaleniu przeciw zastanowieniu postępowania badawczego przez sąd.

Zażalenie musi obejmować okoliczności, które mają uzasadnić wdrożenie kroków karnych, oraz środki dowodowe.

Na zażalenie należy przesłuchać obwinionego albo zażądać od niego oświadczenia się.

§ 107.

Jeżeli przełożony komendant lub najwyższy trybunał obrony krajowej uznają zażalenie za uzasadnione, wówczas postanawiają, iż postępowanie karne przeciw obwinionemu ma mieć miejsce. Właściwy komendant ma na podstawie zarządzenia tego spowodować wdrożenie lub dalsze prowadzenie postępowania badawczego albo wniesienie oskarżenia.

W przeciwnym razie należy zawiadomić żałającego się o rozstrzygnięciu przełożonego komendanta (najwyższego trybunału obrony krajowej) z podaniem powodów.

§ 108.

Wszystkie prawa, przysługujące według ustawy niniejszej pokrzywdzonemu i oskarżycielowi prywatnemu, mogą wykonywać za nich także ich zastępcy ustawowi.

Pokrzywdzony i oskarżyciel prywatny oraz ich zastępcy ustawowi mogą wykonywać prawa swe przy sądowych czynnościach badawczych i przy rozprawach sądowych albo osobiście albo za pośrednictwem pełnomocnika, posiadającego uzdatnienie do urzędu obrońcy przed sądami obrony krajowej.

Rozdział VII.

Wyłączenie i uchylanie osób sądowych. Wyłączenie oskarżyciela i właściwego komendanta.

§ 109.

Każdy sędzia wojskowy, każda inna osoba, powołana do funkcji sędziowskich, i każdy protokolant sądowy jest wyłączony od współdziałania przy czynnościach lub orzeczeniach sądowych w obu instancjach,

1. jeżeli sam jest osobą pokrzywdzoną lub tą, przeciw której popełniono czyn karygodny,

2. jeżeli osoba obwiniona lub pokrzywdzona jest z nim zaręczona albo jest lub była złączona z nim związkiem małżeńskim,

3. jeżeli obwiniony, pokrzywdzony, właściwy komendant, oskarżyciel, oskarżyciel prywatny lub obrońca są z nim spokrewnieni lub spowinowaceni w linii wstępnej lub zstępnej albo są jego krewnymi w stopniu dzieci rodzeństwa albo jeszcze bliżej z nim spokrewnieni lub w takimże stopniu spowinowaceni,

4. jeżeli względem jednej z osób, wymienionych w punkcie 3., pozostaje lub pozostawał w stosunku opieki, kurateli, wychowywania lub adopcji.

Powód wyłączenia, uzasadniony przez powinowactwo, nie gaśnie nawet wtedy, gdy małżeństwo, które stanowiło podstawę powinowactwa, nie istnieje już.

§ 110.

Wyłączonym jest dalej w obu instancjach od współdziałania jako sędzia wojskowy, od pełnienia

funkcyi sędziowskich i od występowania przed sądem w charakterze protokolanta, kto

1. poza obrębem swych czynności służbowych był świadkiem czynu karygodnego, o który chodzi, albo w sprawie tej był słuchany jako świadek lub znawca, o ile zeznanie to nie obejmuje jedynie przedstawienia okoliczności, które służbowo doszły do jego wiedzy,

2. współdziałał w sprawie tej jako właściwy komendant, donoszący, obrońca lub oskarżyciel albo wygotował doniesienie karne (§ 130., ustęp 1.).

Od współdziałania i orzekania na rozprawie głównej przed sądami dywizyi jest wyłączony, kto w sprawie tej był czynny jako sędzia śledczy.

Jeżeli rozprawa główna przed sądem dywizyi ma być powtórzona wskutek środka prawnego, wówczas są wyłączeni od nowej rozprawy głównej ci sędziowie, którzy mieli udział w pierwszej.

§ 111.

Sędziowie wojskowi i powołane do funkcyi sędziowskich osoby stanu żołnierskiego są wyłączone w instancyi wyższej:

1. od orzekania o środkach prawnych przeciw wyrokom oraz o zażaleniach przeciw postanowieniom i uchwałam, w których wydaniu brali sami udział w instancyi niższej,

2. od orzekania w tych wszystkich sprawach karnych, w których byli czynni jako sędziowie śledczy,

3. od referatu, przewodnictwa i kierowania rozprawą w sprawach karnych, w których w sądzie niższym występowała w charakterze sędziego śledczego lub kierującego rozprawą albo przewodniczącego osoba, pozostająca względem nich w jednym z stosunków, określonych w § 109., punkty 3. i 4.

§ 112.

Od występowania w charakterze oskarżyciela są wyłączone osoby, wymienione w § 109., punkt 1., oraz te, względem których obwiniony lub jego obrońca albo pokrzywdzony pozostaje w jednym z stosunków, określonych w § 109., punkt 2. do 4., jak również osoby, które poza swymi czynnościami służbowymi były świadkami odnośnego czynu karygodnego albo zostały przesłuchane w sprawie jako świadkowie lub znawcy, o ile zeznanie ich nie obejmuje jedynie przedstawienia okoliczności, które służbowo doszły do ich wiadomości, wreszcie te, które występowały w tej samej sprawie karnej jako obrońcy lub sędziowie.

§ 113.

Sędzia wojskowy i każda osoba, powołana do czynności sędziowskich lub prokuratorskich, jest obowiązana donieść bezzwłocznie o stosunku, stanowiącym powód wyłączenia, tej władzy służbowej, która ma wydać zarządzenie w celu zastąpienia wyłączonego.

Wyłączony protokolant ma uczynić doniesienie to u sędziego śledczego lub kierującego rozprawą, u którego ma spisywać protokoły.

§ 114.

Sędzia wojskowy i protokolant sądowy oraz każda osoba, powołana do czynności sędziowskich, ma począwszy od chwili, w której dowiedziała się o przyczynie wyłączającej, wstrzymać się pod nieważnością od wszystkich czynności sądowych. Tylko gdy zwłoka grozi niebezpieczeństwem, a nie można zaraz wyznaczyć odpowiedniego zastępcy, ma osoba wyłączona przedsięwziąć sama czynności urzędowe niezbędnie potrzebne, wyjąwszy, gdyby należało wystąpić przeciw osobom, pozostającym względem niej w jednym z stosunków, określonych w § 109. punkty 2. i 3.

Przeciw urzędowaniu funkcjonariusza prokuratorskiego, wyłączonego w myśl ustawy, który powinien był wskutek tego wstrzymać się od działania, wolno obwinionemu wnieść zażalenie, które jednak nie może spowodować wstrzymania postępowania.

O zażaleniu orzeka właściwy komendant, a w postępowaniu przed najwyższym trybunałem obrony krajowej Minister obrony krajowej.

§ 115.

Oskarżyciel i obwiniony mogą zarówno w toku postępowania badawczego jak i przy rozprawie przed sądem orzekającym pierwszej i drugiej instancyi uchylić sędziego albo protokolanta sądowego dla jednej z ustawowych przyczyn wyłączenia, wymienionych w §§ 109. do 111., a także wtedy, gdy mogą podać i wykazać inne przyczyny, które są zdolne podać w wątpliwość zupełne nieuprzedzenie osoby, która ma być uchylona.

§ 116.

Prośbę, obejmującą uchylenie, należy wnieść do sądu, do którego osoba uchylona należy, i to jeżeli uchylenie następuje poza rozprawą sądu orzekającego, w sposób podany w § 324.

Uchylenie członka albo protokolanta sądu orzekającego może być wykonane tylko bezpośrednio przed rozprawą lub w toku rozprawy, i to z powodu obawy uprzedzenia w pierwszej instancyi tylko aż

do odczytania aktu oskarżenia, przed sądami brygady aż do wyводу oskarżenia, a w drugiej instancji tylko aż do rozpoczęcia się sprawozdania.

W prośbie o uchylenie musi się podać dokładnie powody uchylenia i uprawdopodobnić je w miarę możliwości.

Uchylony ma oświadczyć się co do powodów uchylenia.

§ 117.

O dopuszczalności uchylenia sędziego śledczego rozstrzyga kierownik sądu, jeżeli zaś wniosek pochodzi od oskarżyciela a kierownik sądu nie przystępuje do niego, sąd wyższej instancji. Jeżeli sam kierownik sądu prowadzi śledztwo, wówczas należy orzeczenie w każdym wypadku do sądu wyższej instancji.

O uchyleniu protokolanta rozstrzyga w postępowaniu badawczem kierownik sądu.

§ 118.

W razie uchylenia członka sądu orzekającego albo jego protokolanta rozstrzyga sam sąd orzekający.

Jeżeli prośbę o uchylenie wniesiono za późno albo jeżeli nie podano i nie uprawdopodobniono w niej powodu uchylenia, wówczas ma sąd odrzucić ją jako niedopuszczalną. Prośbę można odrzucić także wtedy, jeżeli sąd jest jednomyślnie zdania, iż wniesiono ją oczywiście tylko w zamiarze przewłoki postępowania.

Nie potrzeba orzeczenia, jeżeli uchylony uważa prośbę o uchylenie za uzasadnioną.

§ 119.

Właściwy komendant, przeciw któremu zachodzi jeden z powodów wyłączenia, wymienionych w § 112., albo który z ważnych przyczyn uważa się za uprzedzonego w sprawie, ma zwrócić się do najwyższego trybunału obrony krajowej względem delegowania innego komendanta.

Rozdział VIII.

Orzeczenia i postanowienia w postępowaniu karnem oraz ich oznajmianie. Przegląd aktów.

• § 120.

Orzeczenia i postanowienia, którymi odrzuca się wniosek albo które można zacząć środkiem prawnym, należy zaopatrzyć w powody.

Orzeczenia i postanowienia oznajmia się albo przez ustne ogłoszenie albo przez doręczenie w oryginale lub uwierzytelnionym odpisie.

§ 121.

Ustne ogłoszenie musi się uwidocznić w aktach.

Dla czynnych szeregowców i gażystów, niezaliczonych do pewnej klasy rangi, jest ustne ogłoszenie regułą. W danych okolicznościach może ono nastąpić na prośbę także przez bezpośrednio przełożoną komendę osoby, która ma być zawiadomioną.

Na żądanie należy wydać temu, któremu ogłoszono ustnie orzeczenie lub postanowienie, uwierzytelniony jego odpis.

Prokuratorowi wojskowemu (oficerowi sądu) i generalnemu prokuratorowi wojskowemu doręcza się orzeczenia i postanowienia sądowe z reguły przez przesłanie oryginalnego konceptu. Umieszczają oni tam potwierdzenie przeglądu z podaniem daty. Na żądanie należy im wydać uwierzytelniony odpis.

§ 122.

Orzeczenia i postanowienia doręcza się czynnym osobom wojskowym za pośrednictwem ich bezpośrednio przełożonej komendy.

Innym osobom, które w danym razie podlegają sądownictwu karnemu obrony krajowej, doręcza się je albo bezpośrednio przez władze wojskowe albo za pośrednictwem władz lub organów, powołanych do doręczania postanowień sądów karnych cywilnych.

Celem uskutecznienia doręczeń dla innych osób prócz wymienionych w ustępach poprzedzających mają sądy, władze i organa obrony krajowej udać się do władz i organów, powołanych do doręczania postanowień sądów karnych cywilnych.

Władze i organa cywilne uskuteczniają doręczenia te według obowiązujących dla nich przepisów.

§ 123.

Pokrzywdzonemu i oskarżycielowi prywatnemu ma sąd zezwolić na przegląd aktów karnosądowych w toku postępowania badawczego, jeżeli nie sprzeciwiają się temu szczególnie względy. Ponadto powinien sąd zezwolić im na przeglądanie aktów karnosądowych albo na wydanie ich odpisów, jeżeli wykazują wiarygodnie, iż jest im to potrzebne do wyводу roszczonego wynagrodzenia albo w celu żądania wznowienia albo z innych powodów.

Pozostawia się ocenieniu sądu, o ile prócz wypadków, wymienionych w niniejszej ustawie o postępowaniu karnem, należy zezwolić także innym osobom na przegląd aktów albo na wydanie odpisów.

W najwyższym trybunale obrony krajowej udziela kierujący prezydent senatu zezwolenia, wspomnianego w ustępach poprzedzających.

Rozdział IX.

Terminy i usprawiedliwienie ich zaniebdania.

§ 124.

Do terminów, wyznaczonych na dnie, nie należy wliczać tego dnia, w którym miało miejsce postanowienie, działanie lub zdarzenie, uzasadniające początek terminu.

Termin, wyznaczony na tygodnie lub miesiące, kończy się z upływem tego dnia ostatniego tygodnia lub miesiąca, który nazwą swą lub liczbą odpowiada dniowi rozpoczęcia się terminu; jeżeli w ostatnim miesiącu niema takiego dnia, wówczas kończy się termin z upływem ostatniego dnia tego miesiąca.

Niedziele i dni świąteczne wlicza się do terminów.

§ 125.

W razie zaniebdania terminu do zgłoszenia środka prawnego może władza, powołana do rozstrzygnięcia środka tego, zezwolić na przywrócenie do stanu pierwotnego, jeżeli żądający przywrócenia udowodni, iż nie mógł dotrzymać terminu wskutek służby wojskowej lub nieuchronnej przeszkody, nie spowodowanej swem zawinieniem.

Przeszkodę nieuchronną należy przyjąć także wtedy, gdy żądający przywrócenia bez swej winy nie otrzymał wiadomości o doręczeniu.

Przeszkodę, spowodowaną służbą wojskową, należy wykazać poświadczeniem służbowem.

§ 126.

Prośbę o usprawiedliwienie zaniebdania terminu należy wnieść najdalej w trzech dniach po ustaniu przeszkody do tej władzy, gdzie należało zgłosić środek prawny, z wymienieniem przyczyn zaniebdania i okoliczności, usprawiedliwiających je.

Z prośbą należy połączyć zgłoszenie zaniebdanego środka prawnego.

§ 127.

Władza, powołana do rozstrzygnięcia środka prawnego orzeka w razie dozwoleń przywrócenia terminu zaraz także w sprawie samej.

Prośba o przywrócenie terminu nie wstrzymuje wykonania, dopóki przywrócenia nie dozwolono. Odroczenie wykonania może być jednak zarządzone, i to jeżeli chodzi o wyrok karny, przez właściwego komendanta, zresztą zaś przez tę władzę, gdzie należało zgłosić środek prawny, a w każdym wypadku także przez władzę, powołaną do rozstrzygnięcia środka prawnego.

Rozdział X.

Przygotowanie i przeprowadzenie postępowania badawczego.

§ 128.

Każdy, kto dowie się o czynie karygodnym, należącym do kompetencji sądów obrony krajowej i ściganym z urzędu, ma prawo donieść o nim.

Prawo karne wojskowe i wojskowe przepisy służbowe postanawiają, o ile osoby wojskowe są obowiązane do donoszenia o czynach karygodnych.

Czynne osoby wojskowe mają wnieść doniesienia takie z reguły w drodze służbowej.

Co do wnoszenia doniesień przez inne osoby, prócz wymienionych w ustępie poprzedzającym, obowiązują postanowienia procedury karnej cywilnej; obowiązek przyjęcia doniesienia ma jednak także przełożona komenda podejrzanego, każda władza miejscowa obrony krajowej lub liniowa, właściwy komendant, każdy prokurator i oficer sądu obrony krajowej i wojska wspólnego i każdy sąd wojskowy.

Z powodu doniesienia ustnego należy z reguły spisać protokół.

§ 129.

Żądanie ścigania karnosądowego z powodu czynów karygodnych, które wolno ścigać tylko na żądanie uprawnionego, ma tenże wniesić, jeżeli jest czynną osobą wojskową, w drodze służbowej, a w innych wypadkach do jednej z władz wojskowych, wymienionych w § 128., ustęp 4., na piśmie lub ustnie.

§ 128., ustęp ostatni, ma zastosowanie.

§ 130.

Przełożona komenda ma z powodu czynu karygodnego osoby podwładnej, podlegającego ściganiu

przed sądem obrony krajowej, o którym doniesiono jej lub który w inny sposób doszedł do jej wiadomości, spowodować natychmiast ustalenia i zarządzenia, niezbędne dla wyjaśnienia stanu rzeczy, oraz zabezpieczenia dowodów i osoby sprawcy, wygotować następnie dokładne doniesienie karne z przedstawieniem stwierdzonego stanu rzeczy, poszlaków i środków dowodowych i przedłożyć je niezwłocznie właściwemu komendantowi.

Te same obowiązki ma władza miejscowa, znajdująca się najbliżej miejsca czynu lub miejsca pobytu podejrzanego, która dowiedziała się o czynie karygodnym, podlegającym ściganiu przed sądem obrony krajowej, jeżeli przełożona komenda podejrzanego nie może wkroczyć na czasie z powodu oddalenia miejscowego albo jeżeli podejrzany nie podlega w ogóle pewnej komendzie wojskowej.

W wszystkich innych wypadkach mają władze miejscowe podobnie jak sądy obrony krajowej oraz prokuratorzy wojskowi (oficerowie sądu) przesłać niezwłocznie doniesienie właściwemu komendantowi.

Wszystkie komendy, władze i organa, wymienione w ustępach poprzedzających, powinny także po przedłożeniu doniesienia aż do rozstrzygnięcia właściwego komendanta przedsięwziąć ustalenia i zarządzenia przygotowawcze, które nie znoszą zwłoki, a służą do wyjaśnienia sprawy lub niezmiennego utrzymania śladów czynu karygodnego i środków dowodowych albo też mają zapobiedz ucieczce sprawcy.

Mają one donieść bezzwłocznie właściwemu komendantowi o powyższych zarządzeniach i ich wyniku.

§ 131.

Jeżeli przy ustaleniach przygotowawczych, wspomnianych w § 130., okaże się nagląca potrzeba przesłuchania świadka pod przysięgą albo dokonania oględzin, zatrzymania przedmiotów, rewizji domu lub osoby, wówczas ma przełożona komenda albo władza miejscowa albo prokurator wojskowy (oficer sądu) zwrócić się względem przedsięwzięcia czynności takich do najbliższego sądu wojskowego, albo jeżeli nie można na czasie uzyskać jego interwencji lub jeżeli czynność urzędowa nie może być przedsięwzięta przez sąd taki w myśl § 132. ustawy niniejszej albo § 132. ustawy o postępowaniu karnem wojskowym dla wspólnej siły zbrojnej, do najbliższego sądu karnego cywilnego.

Jeżeli nie można uzyskać natychmiastowego wkroczenia sądu, a zwłoka grozi niebezpieczeństwem, wówczas musi przełożona komenda albo władza miejscowa albo prokurator wojskowy (oficer sądu) przedsięwziąć oględziny albo zatrzymanie przedmiotów, z wyjątkiem wypadków § 227., ustęp 1. do 3., tudzież rewizję domu lub osoby albo bezpośrednio albo za pośrednictwem komendy (władzy miejscowej, prokuratora, oficera sądu) obrony kra-

jowej lub wojska wspólnego, wezwanej o wykonanie czynności tej i znajdującej się bliżej miejsca wykonania, o ile jest to dopuszczalne w myśl § 132. ustawy niniejszej, względnie § 132. ustawy o postępowaniu karnem wojskowym dla wspólnej siły zbrojnej. Wezwanie o przedsięwzięcie takich niedających się odroczyć czynności urzędowych można wystosować także do władz i organów policyjnych oraz do innych władz i organów bezpieczeństwa.

Przy przedsięwzięciu oględzin, zatrzymania przedmiotów oraz rewizji domu lub osoby mają komendy (władze miejscowe) zachować, o ile to jest możliwe, istotne formalności, przepisane dla aktów sądowych tego rodzaju, i spisywać protokoły tylko wtedy, gdy wymaga tego dokładne ustalenie okoliczności ważnych. Prokuratora wojskowego i oficera sądu obowiązuje pod tym względem § 142., ustęp 3. Spisane protokoły należy przesłać zaraz przy wykazaniu nieodwłocznej nagłości podjętej czynności urzędowej właściwemu komendantowi, który w razie zarządzenia postępowania badawczego spowoduje udzielenie aktów tych właściwemu sądowi śledczemu. Sąd ma zbadać formę i dokładność protokołów, zarządzić w razie potrzeby powtórzenie lub uzupełnienie czynności badawczej i wydać uchwałę co do utrzymania lub uchylenia zatrzymania przedmiotów.

§ 132.

Sądy i komendy (władze miejscowe, prokuratorowie wojskowi, oficerowie sądu) obrony krajowej mogą poza budynkami obrony krajowej albo budynkami i ubikacjami, zajętymi przez obronę krajową (obóz, strzelnica itd.), przeprowadzać przymusowo oględziny i podejmować zatrzymanie przedmiotów albo rewizję domu lub osoby tylko względem osób, podlegających sądownictwu karnemu obrony krajowej lub liniowemu, względem tych ostatnich tylko za zgodą właściwego sądu liniowego albo jeżeli zwłoka grozi niebezpieczeństwem. Przed wymienione na wstępie władze nie wolno dalej doprowadzać przymusowo rzeczoznawców, którzy podlegają sądownictwu karnemu cywilnemu, a do zeznań można zmusić ich tylko przed sądem.

Świadków, podlegających sądownictwu karnemu cywilnemu, nie wolno doprowadzać przymusowo przed wojskowe komendy i władze miejscowe, ani też zmuszać do zeznań przed władzami tymi lub przed prokuratorem wojskowym albo oficerem sądu.

§ 133.

Jeżeli sąd lub komenda wojska wspólnego, sąd karny cywilny albo inna władza cywilna (inny organ cywilny) otrzyma wiadomość o czynie karygodnym, który podlega ukaraniu przed sądem obrony krajowej, a nie ma być ścigany tylko na żądanie uprawnionego, wówczas powinny władze te uczynić doniesienie do

przełożonej komendy podejrzanego albo do najbliższej władzy miejscowej lub najbliższego sądu obrony krajowej. Mają one przedsięwziąć także dochodzenia i zarządzenia, należące do ich zakresu działania, które są potrzebne dla wyjaśnienia sprawy lub zabezpieczenia dowodów i osoby podejrzanego, a nie znoszą zwłoki. W ten sam sposób mają postępować sądy, komendy i organa wojska wspólnego co do czynów karygodnych, które mogą być ścigane tylko na żądanie uprawnionego, jeżeli wniesiono do nich żądanie takie.

Sądy, komendy i organa wojska wspólnego oraz sądy karne cywilne, władze i organa policyjne tudzież inne władze i organa bezpieczeństwa mają uczynić zadość wezwaniom, wystosowanym do nich w myśl § 131., bez względu na to, czy czynność urzędowa ma być przedsięwzięta względem osoby, podlegającej sądownictwu karnemu liniowemu albo sądownictwu karnemu cywilnemu lub sądownictwu karnemu obrony krajowej, jeżeli żądana czynność należy do ich zakresu działania i jest dopuszczalna według obowiązujących dla nich przepisów.

Sądy karne wojska wspólnego i sądy karne cywilne mają na żądanie przesłuchiwać także świadków pod przysięgą za przybraniem osób, uprawnionych do obecności (§ 194.).

Władze i organa liniowe oraz władze i organa cywilne należy wzywać o przedsięwzięcie czynności urzędowych, do których są upoważnione sądy (komendy, organa) obrony krajowej, tylko wtedy, jeżeli w miejscu, gdzie czynność urzędowa ma być przedsięwzięta, albo w bezpośredniej jego bliskości niema sądu obrony krajowej ani innej komendy lub organu obrony krajowej, które byłyby uprawnione do czynności urzędowej.

Pod warunkami, wspomnianymi na końcu ustępu drugiego, mogą sądy, komendy i organa wojska wspólnego, sądy karne cywilne, władze i organa policyjne oraz inne władze i organa bezpieczeństwa przedsięwbrać w sprawach karnych, podlegających sądownictwu obrony krajowej, oględziny, zatrzymanie przedmiotów i rewizję domu lub osoby względem osób, podlegających sądownictwu karnemu obrony krajowej, nawet bez wezwania w tych wypadkach, gdy zwłoka grozi niebezpieczeństwem, a sąd lub inna komenda, względnie inny organ obrony krajowej, które są upoważnione do czynności urzędowej, nie mogą na czasie wkroczyć.

§ 134.

Dochodzenie czynów karygodnych, których sprawca jest nieznan, lecz podlega oczywiście sądownictwu karnemu obrony krajowej, oraz czynów karygodnych, które popełnił sprawca nieznan, niepodlegający oczywiście sądownictwu karnemu liniowemu ani sądownictwu karnemu cywilnemu, w budynku obrony krajowej lub zajęтым przez obronę

krajową albo takiejże ubikacji, należy do komend i komendantów, posiadających prawo ścigania karnego, którym domniemany sprawca podlega albo pod których rozkazami budynki lub ubikacje pozostają.

W dochodzeniach tych przysługują prokuratorowi wojskowemu i oficerowi sądu te same prawa, co przy prowadzeniu postępowania badawczego (§§ 141. i 142.).

Zresztą mają analogiczne zastosowanie postanowienia rozdziału XXV.

§ 135.

Jeżeli czynna osoba obrony krajowej zmarła śmiercią nienaturalną albo jeżeli znaleziono zwłoki nieznannej osoby obrony krajowej, wówczas winny władze policyjne i inne władze bezpieczeństwa niezależnie od dalszych obowiązujących je przepisów uczynić zaraz doniesienie najbliższemu sądowi lub najbliższej władzy miejscowej obrony krajowej.

§ 136.

Przy wypadkach śmierci osób cywilnych są władze cywilne obowiązane do doniesienia najbliższemu sądowi lub najbliższej władzy miejscowej obrony krajowej:

1. jeżeli śmierć została oczywiście spowodowana czynem karygodnym osoby, podlegającej sądownictwu karnemu obrony krajowej, albo

2. jeżeli istnieją chociażby tylko poszlaki, iż osoba taka miała udział w zezjeściu śmiertelnym w sposób karygodny.

W pierwszym przypadku należy pozostawić zbadanie stanu rzeczy, a zwłaszcza oględziny sądowe i otwarcie zwłok sądowi obrony krajowej, jeżeli sąd ten może wkroczyć na czasie; sąd obrony krajowej może jednak wezwać o przedsięwzięcie czynności tych także sąd liniowy lub sąd karny cywilny, położony bliżej miejsca dochodzeń.

W drugim wypadku należy zbadanie stanu rzeczy do władz cywilnych. Sądowi obrony krajowej należy jednak w miarę możliwości dać sposobność wysłania sędziego śledczego i rzeczoznawców celem wzięcia udziału w oględzinach zwłok i ich otwarciu oraz w oględzinach miejsca. Także właściwy komendant może wydelegować do tych czynności urzędowych prokuratora wojskowego lub oficera sądu.

W ten sam sposób mają postępować władze obrony krajowej, jeżeli okaże się, iż do śmierci czynnej osoby, należącej do obrony krajowej, przyczyniła się w sposób karygodny osoba, podlegająca sądownictwu karnemu liniowemu lub sądownictwu karnemu cywilnemu, a władze liniowe, jeżeli okaże się, iż do śmierci czynnej osoby z wojska wspólnego przyczyniła się w sposób karygodny osoba, podlegająca sądownictwu karnemu obrony krajowej.

§ 137.

Gdy właściwy komendant otrzymał wiadomość, iż zachodzi podejrzenie popełnienia przez osobę, podlegającą jego kompetencji, czynu karygodnego, który ma być ścigany z urzędu przed sądem obrony krajowej, albo gdy co do czynów karygodnych, które mogą być ścigane tylko na żądanie uprawnionego, doszło do niego żądanie ścigania karnego osoby takiej, wówczas wydaje on prokuratorowi wojskowemu lub oficerowi sądu pisemny rozkaz wdrożenia postępowania badawczego.

W rozkazy należy wymieniać osobę, przeciw której, i czyn, z powodu którego wdraża się postępowanie badawcze.

Jeżeli zachodzi wątpliwość, czy dany wypadek nadaje się do ścigania karnosądowego, może właściwy komendant zarządzić dochodzenia tymczasowe przez prokuratora wojskowego lub oficera sądu albo przez przełożoną komendę podejrzanego i uczynić rozstrzygnięcie swe zawisłem od ich wyniku. W dochodzeniach tych przysługują prokuratorowi wojskowemu i oficerowi sądu te same prawa, co przy przeprowadzaniu postępowania badawczego (§§ 141. i 142.).

Wdrożenie postępowania badawczego należy pominąć i zarządzić natychmiastowe wniesienie oskarżenia, jeżeli cel postępowania badawczego (§ 140.) został już osiągnięty przez ustalenia władz, wymienionych w § 130.

§ 138.

Jeżeli właściwy komendant nie znajduje dostatecznych podstaw do ścigania przed sądem karnym, wówczas zarządza on odłożenie doniesienia przy krótkim skreśleniu powodów. O postanowieniu tem należy zawiadomić przesłuchanego już ewentualnie podejrzanego, pokrzywdzonego i oskarżyciela prywatnego (§ 106.).

Jeżeli właściwy komendant odłożył doniesienie, uznając, iż czyn karygodny może być osądzony w drodze dyscyplinarnej (§ 2.), wówczas orzeka on zarazem karę dyscyplinarną. Natomiast może on pozostawić ukaranie dyscyplinarne przełożonej komendzie doniesionego, jeżeli widzi w doniesionym mu czynie karygodnym tylko przekroczenie dyscyplinarne. W obu wypadkach należy zawiadomić o postanowieniu tem pokrzywdzonego i oskarżyciela prywatnego. Przeciw postanowieniu takiemu dopuszczalne jest zażalenie według § 106. Pokrzywdzonego i oskarżyciela prywatnego należy na żądanie zawiadomić o treści załatwienia dyscyplinarnego.

Jeżeli z powodu występku (przekroczenia), którego załatwienie w drodze dyscyplinarnej było w myśl § 2. usprawiedliwione, przyszło do ukarania

dyscyplinarnego, wówczas wykluczone jest ściganie sądowe z powodu tego samego czynu karygodnego.

§ 139.

Jeżeli komendant uważa się za niewłaściwego albo jeżeli niewłaściwość jego okaże się w toku postępowania badawczego przed wniesieniem oskarżenia albo jeżeli obwiniony przejdzie przed wniesieniem oskarżenia pod kompetencję innego komendanta, wówczas należy odstąpić sprawę niezwłocznie władzy właściwej, i to, jeżeli postępowanie badawcze poruczono w myśl § 143. sądowi, na wniosek prokuratora wojskowego lub oficera sądu.

O odstąpieniu sprawy karnej należy zawiadomić przesłuchanego już ewentualnie obwinionego, pokrzywdzonego i oskarżyciela prywatnego.

Jeżeli komendant przy sądzie dywizyjnym odeśle sprawę karną komendantowi przy sądzie brygady, wówczas nie może ten ostatni odmówić ścigania karnego z powodu, iż uważa sprawę za należącą do zakresu działania komendanta przy sądzie dywizyjnym.

Postanowienia i czynności urzędowe niewłaściwych komendantów, prokuratorów wojskowych, oficerów sądu i sądów w postępowaniu badawczem nie są nieważne wskutek samej niewłaściwości władzy postanawiającej lub urzędującej; właściwy komendant lub sąd ma jednak ocenić, o ile postanowienie takie należy utrzymać w mocy, a względnie powtórzyć lub uzupełnić czynność urzędową prokuratorą lub sądową.

§ 140.

Celem postępowania badawczego jest wykrycie i ustalenie tych okoliczności, które są potrzebne do ocenienia pytania, czy przeciw pewnej osobie można wnieść oskarżenie czy też nie. Poza te granice nie może rozciągać się postępowanie badawcze.

Przyznanie obwinionego nie uwalnia organu, prowadzącego śledztwo, od obowiązku przeprowadzenia tego badania i ustalenia.

§ 141.

Postępowanie badawcze przeprowadza z reguły prokurator wojskowy lub oficer sądu, i to osobiście, a w razie potrzeby także poza miejscem siedziby swego właściwego komendanta. Jest on uprawniony wzywać komendy wojskowe oraz inne publiczne władze, urzędy i ich organa o udzielanie wyjaśnień i wiadomości i może zwracać się do tych władz w celu przedsięwzięcia dochodzeń lub poszczególnych czynności śledczych.

W szczególności może prokurator wojskowy i oficer sądu spowodować przesłuchanie obwinionego tudzież niezaprzyjęzone przesłuchanie osób,

podlegających sądownictwu karnemu obrony krajowej, przez komendy wojskowe (prokuratorów, oficerów sądu) albo przedsięwzięć przesłuchania takie sam albo wezwać o nie władze i organa policyjne lub inne władze i organa bezpieczeństwa.

Może on także wezwać te ostatnie władze i organa, tudzież komendy (prokuratorów, oficerów sądu) wojska wspólnego o niezaprzyjęte przesłuchanie osób, podlegających sądownictwu karnemu cywilnemu albo sądownictwu karnemu liniowemu, być obecnym przy tych przesłuchaniach albo też przedsięwziąć je osobiście.

§ 142.

O przesłuchanie świadka pod przysięgą, zarządzenie i przedsięwzięcie oględzin, zatrzymania przedmiotów, rewizji domu lub osoby i o wykonanie innych sędziowskich czynności badawczych ma prokurator wojskowy i oficer sądu zwrócić się z reguły do tego sądu karnego wojskowego lub cywilnego, który znajduje się najbliższej miejsca podjęcia czynności urzędowej. Jeżeli jednak zwłoka grozi niebezpieczeństwem, a nie można uzyskać natychmiastowej interwencji sądu, wówczas może prokurator wojskowy i oficer sądu zarządzić oględziny oraz konfiskatę, wyjąwszy wypadki § 227., ustęp 1. do 3., i rewizję domu lub osoby przez komendy wojskowe albo przedsięwziąć je sam albo wezwać władze i organa policyjne lub inne władze i organa bezpieczeństwa o przeprowadzenie tych czynności urzędowych.

Postanowienia §§ 132. i 133. obowiązują także w prokuratorstwie postępowaniu badawczem.

Prokurator wojskowy i oficer sądu mogą być obecni przy czynnościach badawczych także wtedy, gdy nie przeprowadzają ich sami. Przy takich czynnościach urzędowych mają komendy w miarę możliwości, a prokurator wojskowy i oficer sądu bezwzględnie przestrzegać formalności, przepisanych dla aktów sądowych tego rodzaju. Jeżeli ci ostatni przedsięwzięją oględziny sami, wówczas przysługują im prawo wyboru znawców.

Co do badania protokołów, niesporządzonych sądownie, przez właściwy sąd śledczy i co do dalszych zarządzeń tego sądu obowiązuje § 131., ustęp ostatni.

§ 143.

Jeżeli z powodu niejasności wypadku, ciężkiej kwalifikacji czynu karygodnego lub z innych ważnych powodów przeprowadzenie badania sędziowskiego okazuje się w pewnych sprawach karnych wskazane, wówczas może właściwy komendant wydać prokuratorowi wojskowemu lub oficerowi sądu każdej chwili rozkaz oddania postępowania badawczego właściwemu sądowi do przeprowadzenia. W spra-

wach karnych, należących do zakresu działania sądu dywizyjnego, można poruczyć przeprowadzenie postępowania badawczego także podwładnemu sądowi brygady, znajdującemu się bliżej miejsca czynu (§ 24., ustęp 1.).

Sąd powołany do działania ma przekazać przeprowadzenie postępowania badawczego oficerowi dla służby sprawiedliwości jako sędziemu śledczemu.

§ 144.

W pisemnym wezwaniu prokuratora wojskowego, wystosowanym do sądu względem wdrożenia lub dalszego przeprowadzenia postępowania badawczego, do którego należy dołączyć wygotowany na piśmie rozkaz właściwego komendanta, powinno się określić dokładnie czyn karygodny, z powodu którego, i osobę, przeciw której postępowanie ma być wdrożone lub dalej prowadzone.

W postępowaniu w sprawach karnych, przekazanych sądowi brygady do osądzenia, wystarczy pisemne lub ustne wezwanie oficera sądu przy równoczesnym wręczeniu doniesienia, zaopatrzonego w rozkaz właściwego komendanta (akta badawcze).

Jeżeli w toku sądowego postępowania badawczego okaże się potrzeba rozszerzenia postępowania także na inny czyn karygodny albo przeciw innej osobie, podlegającej temu samemu właściwemu komendantowi, wówczas należy zawiadomić o tem prokuratora wojskowego (oficera sądu) celem zainicjowania postanowienia tegoż komendanta. Tymczasem ma sędzia śledczy podjąć czynności badawcze, które bez zwłoki muszą być przeprowadzone.

Jeżeli właściwy komendant postanowi w takim wypadku nie rozszerzać sądowego ścigania karnego dla jednej z przyczyn, wymienionych w § 138., ustępy 1. i 2., na czyn karygodny, który nowo wyszedł na jaw, wówczas należy odnośnie do czynu tego odstąpić od dalszego badania przez sąd. Co do zawiadomienia obwinionego, którego przesłuchano już odnośnie do nowego obwinienia, oraz pokrzywdzonego i oskarżyciela prywatnego, jak również co do środków prawnych, dopuszczalnych przeciw orzeczeniu właściwego komendanta, obowiązuje § 138.

§ 145.

Sędzia śledczy prowadzi dochodzenia w zasadzie osobiście i bezpośrednio. Gdzie to jednak okazuje się konieczne lub odpowiednie, może sąd śledczy wezwać także inne sądy wojskowe oraz sądy karne cywilne o przedsięwzięcie sądowych czynności urzędowych.

Sądowi śledczemu przysługują także wszystkie dalsze prawa, przyznane w §§ 141. i 142. prokuratorowi wojskowemu i oficerowi sądu pod względem korzystania z pomocy innych władz.

Postanowienia §§ 132. i 133. obowiązują także w sądowym postępowaniu badawczem.

Sąd śledczy postępuje z urzędu, nie czekając na dalsze wnioski oskarżyciela, w celu stwierdzenia stanu rzeczy, wysledzenia sprawcy, współwinnego, uczestnika lub udzielającego pomocy, oraz w celu ustalenia środków dowodowych, służących do przekonania lub obrony obwinionego o tyle, o ile wymaga tego cel postępowania badawczego.

Sędzia śledczy prowadzi badanie w swej siedzibie urzędowej, a w miarę potrzeby i praktyczności także poza tą siedzibą.

§ 146.

Oskarżyciel ma prawo żądać każdej chwili przeglądu lub przesłania aktów i stawiać wnioski do sądu śledczego względem przedsięwzięcia poszczególnych czynności badawczych.

Przy przesłuchaniu obwinionego lub świadków przez sędziego śledczego nie może on z reguły (§ 194., ustęp 2.) być obecnym. Ma on jednak prawo uczestniczyć w oględzinach, w rewizji domowej i przetrząsaniu papierów, tudzież wskazywać przedmioty, na które czynności badawcze należy rozciągnąć. Sąd śledczy powinien w tym celu zawiadomić z reguły oskarżyciela o przedsięwzięciu tych czynności, może jednak, jeżeli zachodzi obawa zwłoki, przedsiębrać je także bez tego zawiadomienia.

§ 147.

Kto uważa się za pokrzywdzonego przez postanowienie, zaniedbanie lub zwłokę sądu śledczego, ma prawo wnieść przedstawienie do kierownika sądu, a jeżeli on sam prowadzi badanie, zażalenie do sądu wyższej instancji.

§ 148.

Jeżeli czyn karygodny pozostawił ślady, należy zbadać je w toku postępowania badawczego zwłaszcza przez oględziny, o ile nie odbyło się to w sposób wiarygodny już stosownie do postanowień §§ 130. i 131.

Przedmioty, które pochodzą z czynu karygodnego, na których lub zapomocą których popełniono czyn taki, albo które sprawca mógł pozostawić na miejscu czynu, w ogóle przedmioty, które obwiniony lub świadkowie mają rozpoznać albo które w inny sposób mogą posłużyć do dostarczenia dowodu, powinna władza (organ) urzędująca wziąć w miarę możliwości w bezpieczne przechowanie.

Jeżeli czynność urzędowa nie została przedsięwzięta przez prowadzącego badanie prokuratora wojskowego, oficera sądu lub sędziego śledczego, należy oddać przedmioty te wymienionym osobom w przechowanie. Przedmioty, wzięte w przechowanie, należy spisać dokładnie i oznaczyć pieczęcią urzędową albo w inny odpowiedni sposób dla zapobieżenia przemianie. Na żądanie należy wydać posiadaczowi odpis spisu.

Jeżeli między przedmiotami tymi znajdują się rzeczy, poświęcone służbie bożej, należy postarać się o ich oddzielenie od innych przedmiotów i odpowiednie przechowanie.

§ 149.

Komendy, władze i organa, które przedsięwzięły dochodzenia i czynności badawcze, są uprawnione do zarządzenia i przeprowadzenia tego, aby osoby, znajdujące się na widowni czynności urzędowej, oddaliły się stamtąd. Z drugiej strony mogą one także polecić osobom takim, aby pozostały tam aż do ukończenia czynności urzędowej.

Przeciw osobom, podlegającym sądownictwu karnemu obrony krajowej albo liniowemu, które nie stosują się do zarządzeń tych albo zachowują się przy wspomnianych czynnościach urzędowych w sposób burzliwy, naruszający winne uszanowanie lub obrażający, wymierzyć ma przełożony, uprawniony do tego według przepisów służbowych, odpowiednią karę w drodze dyscyplinarnej, o ile postąpienie ich nie jest czynem, podlegającym ukaraniu przez sąd karny.

Przeciw osobom cywilnym jako obwinionym ma właściwy komendant orzec w wypadkach tych grzywnę aż do stu koron albo areszt aż do ośmiu dni jako karę porządkową, a jeżeli pozostają w areszcie śledczym, obostrzenie aresztu według istniejących przepisów.

Nieczynni oficerowie i osoby równorzędne w mundurze wojskowym podlegają z powodu takiego zachowania się wojskowej władzy karnej dyscyplinarnej.

Inne osoby, które zachowują się w ten sposób przy dochodzeniach lub czynnościach badawczych, przedsięwziętych przez sądy obrony krajowej, może sędzia śledczy upomnieć, a w razie potrzeby donieść sądowi powiatowemu ich miejsca zamieszkania lub pobytu, który ma postąpić tak, jak gdyby wykroczenie to popełnione zostało względem sądu cywilnego, przedsięwziętego czynność śledczą. Przeciw takim postanowieniom sądu powiatowego są dopuszczalne środki prawne, dozwolone według procedury karnej cywilnej. Jeżeli wykroczeń wspomnianego rodzaju dopuszczono się względem innych władz

wojskowych, zajętych przeprowadzeniem dochodzeń lub badań, wówczas należy wezwać o ukaranie sprawcy powołaną do tego władzę cywilną jego miejsca zamieszkania lub pobytu.

Obrońcę, nienależącego do osób, wymienionych w ustępach 2. i 4., można usunąć, a o zachowaniu się jego należy donieść w podobnym wypadku właściwej władzy dyscyplinarnej.

§ 150.

Przy przedsiębioraniu oględzin, rewizji osoby i domu, przy zatrzymaniu przedmiotów i przetrzysaniu papierów ma być obecny świadek sądowy.

Do przesłuchania obwinionego należy przybrać świadka sądowego tylko wtedy, gdy obwiniony wyraźnie tego żąda, gdy organ, przeprowadzający przesłuchanie, uważa to za potrzebne albo gdy prokurator wojskowy zawnioskuje to przy przesłuchaniu sądowym.

Świadek sądowy musi być oficerem czynnym, wyższym co do stopnia wojskowego lub przynajmniej starszym rangą od tego, względem którego przedsiębiorze się czynność badawczą.

Świadek sądowy musi być w sprawie nieinteresowany; należy upomnieć go z powołaniem się na ustawę niniejszą, iż ma zwracać baczną uwagę na wszystko, co będzie w jego obecności przedsiębiorzone i zeznać, aby mógł w danym razie złożyć przed sądem świadectwo. Świadek sądowy musi także zachować tajemnicę co do wszystkiego, o czem dowiedział się przy czynności badawczej, a to pod rygorem ukarania w drodze dyscyplinarnej.

W postępowaniu z powodu spraw karnych, przydzielonych do osądzenia sądom brygady, jest przybranie świadka sądowego potrzebne tylko wtedy, gdy organ, który przedsiębiorze czynność urzędową, uważa to za niezbędne albo gdy oficer sądu stawia wniosek taki przy przesłuchaniu sądowym obwinionego.

§ 151.

Wszystkie zdarzenia i okoliczności, tyżące się postępowania badawczego, a zwłaszcza wszystkie dochodzenia, podjęte lub spowodowane przez prokuratora wojskowego, oficera sądu i sędziego śledczego, należy uwidocznnić w aktach.

Prokurator wojskowy, oficer sądu i sędziego śledczy mają prowadzić dziennik każdej sprawy karnej, do którego należy wciągać dokładnie wszystkie akta postępowania badawczego.

§ 152.

Co do wszystkich czynności badawczych należy spisywać protokoły. Prócz organu, który przedsię-

bierze odnośną czynność urzędową, powinien być obecny przy niej protokolant; protokół musi być podpisany po zakończeniu przez obie te osoby oraz przez obecnych w danym razie świadków sądowych i tłumacza.

W postępowaniu z powodu spraw karnych, przydzielonych do osądzenia sądom brygady, jest prowadzenie protokołu potrzebne przy takich tylko czynnościach badawczych, które mają być użyte jako dowód przy rozprawie głównej, a nie mają być tam powtórzone; w innych wypadkach wystarczy krótkie spisanie istotnej treści zeznań, złożonych przez osoby przesłuchane, przez protokolanta albo organ, który przedsiębiorze czynność urzędową.

§ 153.

Protokół musi podawać miejsce i dzień czynności urzędowej, oraz nazwiska osób współdziałających lub interesowanych i stwierdzać, czy istotne formalności postępowania zostały zachowane.

Protokół należy celem potwierdzenia odczytać osobom, uczestniczącym w czynności urzędowej, o ile odnosi się do nich, albo oddać im do przeczytania, a w razie potrzeby przetłumaczyć.

Potwierdzenie ma być uwidocznione, a protokół podpisany przez uczestniczących.

W razie odmówienia podpisu należy podać w protokole jego powód.

§ 154.

Sądy oraz inne komendy i organa obrony krajowej, powołane do prowadzenia postępowania karnego, są uprawnione do bezpośredniego znoszenia się w wszystkim, co należy do zakresu ich postępowania, z wszystkimi władzami wojskowymi i cywilnymi, mającymi siedzibę w królestwach i krajach reprezentowanych w Radzie państwa, w krajach świętej Korony węgierskiej oraz w Bośni i Hercegowinie.

Zażalenia z powodu odmówienia pomocy prawnej, zaniebdania i zwłoki należy wnosić do władzy, bezpośrednio przełożonej nad władzą rekwirowaną.

Jeżeli sąd nie uczyni zadość wezwaniu o udzielenie pomocy prawnej, wówczas mogą władze, powołane do wykonywania sądownictwa karnego obrony krajowej, wnieść zażalenie także do najwyższego trybunału obrony krajowej.

Koszta pomocy prawnej ponosi władza wywołująca.

Co do znoszenia się z władzami państw obcych istnieją osobne przepisy.

§ 155.

Właściwy komendant nie może brać udziału w czynnościach badawczych.

Rozdział XI.

Przesłuchanie obwinionego.

§ 156.

Obwinionych, należących do czynnych osób wojskowych, dostawia w celu przesłuchania przełożona komenda przy oznajmieniu przedmiotu obwinienia; jeżeli obwinieni są aresztowani, wówczas zarządza się ich doprowadzenie.

§ 157.

Inni obwinieni, którzy podlegają sądownictwu karnemu obrony krajowej i znajdują się na wolnej stopie, zostają z reguły do przesłuchania wezwani.

Wezwanie skutecznie się przez doręczenie pisemnego i zamkniętego wezwania, zaopatrzonego pieczęcią służbową, wystosowanego do osoby wezwać się mającej i podpisanego przez urzędujący organ władzy. Ma ono wyrażać nazwę władzy wzywającej i nazwisko wezwanego, ogólne wymienienie przedmiotu badania, miejsce, dzień i godzinę stawienia się z tym dodatkiem, że wezwany będzie słuchany jako obwiniony i że w razie niestawienia się zostanie doprowadzony.

Jeżeli osoba, którą należy przesłuchać, piastuje urząd publiczny lub pełni służbę publiczną, a celem przestrzegania bezpieczeństwa publicznego lub innych interesów publicznych musi się zarządzić zastępstwo na czas jej przeszkody, wówczas należy zawiadomić o zawezwaniu lub doprowadzeniu (§ 158.) jednocześnie jej bezpośredniego przełożonego.

Przepis ten ma zastosowanie także wtedy, gdy ma się wezwać lub doprowadzić osoby, będące w służbie kolei żelaznych i statków parowych, albo robotników kopalń, hut, kuźnic i walcowni albo osoby, które pozostają w państwowej lub gminnej służbie zdrowia lub w publicznej albo prywatnej służbie leśnej.

Aresztowanych obwinionych doprowadza się do przesłuchania.

§ 158.

Doprowadzenie obwinionych, wymienionych w § 157., ustęp 1., może być zarządzone przez właściwego komendanta, a w razie, gdy zwłoka grozi niebezpieczeństwem, przez prokuratora wojskowego,

oficera sądu lub sędziego śledczego, jeżeli obwiniony, wezwany prawidłowo, nie stawił się i nie usprawiedliwił niestawiennictwa jakimś ważnym powodem, a bez poprzedniego wezwania także wtedy, gdy zachodzą przyczyny, które usprawiedliwiałyby przytrzymanie (§ 171.).

W nakazie doprowadzenia, który ma być wygotowany na piśmie, należy wymienić dokładnie obwinionego i podać zarzucony mu czyn oraz powód doprowadzenia.

Celem doprowadzenia obwinionego należy użyć z reguły władz i organów policyjnych lub innych władz i organów bezpieczeństwa.

Doprowadzony ma być zaraz przesłuchany przez organ prowadzący badanie. Jeżeli to jest niemożliwe, może być zatrzymany aż do przesłuchania, jednak nie dłużej jak przez dwadzieścia cztery godzin.

§ 159.

Obwinionego przesłuchuje się w nieobecności osób, według ustawy do tego nie powołanych, z zachowaniem przyzwoitości i spokoju. Przesłuchanie to odbywa się ustnie, jeżeli jednak chodzi o okoliczności zawiłe, może organ prowadzący przesłuchanie dozwolnić obwinionemu, aby przed daniem odpowiedzi na pytania przeglądał zapiski pisemne.

Jeżeli aresztowany jest okuty w kajdany, należy mu zdjąć je przed przesłuchaniem, o ile to stać się może bez niebezpieczeństwa.

§ 160.

Przed rozpoczęciem przesłuchania należy upomnieć obwinionego, aby na postawione mu pytania odpowiadał stanowczo, wyraźnie i zgodnie z prawdą. Następnie należy wypytać go przy pierwszym przesłuchaniu o stosunki osobiste.

Jeżeli zachodzi wątpliwość co do prawdziwości odpowiedzi obwinionego albo jeżeli okazuje się to konieczne z innych względów, należy stosunki osobiste obwinionego poddać zbadaniu.

Co do obwinionych, którzy należą do związku wojskowego, należy celem stwierdzenia stosunków osobistych złożyć zawsze do aktów ich wojskowe dokumenty personalne. Powinno się wypytać ich także co do sposobu wstąpienia w związek wojskowy, a obwinionych, należących do stanu żołnierskiego (żandarmeryi), również co do tego, czy złożyli wojskową przysięgę służbową.

§ 161.

Po przesłuchaniu obwinionego co do stosunków osobistych należy wymienić mu w ogólności

czyn karygodny, o który jest obwiniony, i wezwać go, aby oświadczył się zwięźle i szczegółowo co do faktów, stanowiących przedmiot obwinienia.

W dalszych pytaniach należy, unikając wszelkiej niepotrzebnej rozwlekłości, zmierzać do tego, aby obwiniony uzupełnił opowiadanie swoje, oraz usunął niejasności i sprzeczności, a w szczególności należy pytania te stawiać tak, aby obwiniony dowiedział się o wszystkich poszlakach, przemawiających przeciw niemu, które mogą mu być oznajmione bez obawy udaremnienia postępowania, i aby miał sposobność do ich odparcia i usprawiedliwienia się. Te poszlaki, których nie można podać do wiadomości obwinionego bez narażenia celu postępowania, musi się oznajmić mu po ustaniu tego niebezpieczeństwa, a w każdym razie przed ukończeniem postępowania badawczego.

Jeżeli obwiniony przywodzi pewne okoliczności lub środki dowodowe na swe uniewinnienie lub w celu łagodniejszego ocenienia czynu, wówczas musi się zbadać je, o ile nie podano ich widocznie jedynie w celu przewłoki.

§ 162.

Pytania, zadawane obwinionemu, nie powinny być niedokładne, niejasne, wieloznaczne lub podchwytliwe; powinny one być stawiane w miarę możności w porządku chronologicznym zdarzeń i wpływać jedno z drugiego według naturalnego porządku i związku przyczynowego. Należy zatem unikać zadawania zwłaszcza takich pytań, w których mieści się wskazówka co do osnowy odpowiedzi albo w których okoliczność, nieprzyznaną przez obwinionego, przyjmuje się za przyznaną.

Pytania, przedstawiające obwinionemu okoliczności, które mają być stwierdzone dopiero przez jego odpowiedź, albo wskazujące mu z nazwiska lub z innych łatwych do poznania znamion poszukiwanych współników, wolno stawiać dopiero wtedy, gdy w inny sposób niepodobna spowodować obwinionego do oświadczenia się w tym względzie. W takich przypadkach należy zapisać pytania te dosłownie do protokołu.

Nie wolno używać obietnic ani złudnych przedstawień ani gróźb ani innych środków przymusowych dla nakłonienia obwinionego do przyznania się lub poczynienia pewnych zeznań. Nie wolno również przewlekać badania przez usiłowania, czynione w tym celu, aby osiągnąć przyznanie się.

§ 163.

Przedmioty, które odnoszą się do czynu karygodnego albo służą do przekonania obwinionego,

należy mu po poprzednim wezwaniu do ich opisanie przedłożyć celem rozpoznania; jeżeli przedłożenie ich jest niemożliwe, należy zaprowadzić obwinionego do nich dla rozpoznania. Jeżeli może to posłużyć do usunięcia wątpliwości co do prawdziwości pisma, o które obwiniony jest posądzony, można zaważać go, aby napisał kilka słów lub zdań; nie wolno jednak używać z tego powodu środków przymusowych.

§ 164.

Obwinionych, którzy pozostają w związku wojskowym lub innej służbie publicznej albo którzy wystąpili z związku tego lub służby tej, nie można pytać o okoliczności, co do których nie wolno im zeznawać z powodu ciężącego na nich obowiązku zachowania tajemnicy służbowej lub urzędowej, wyjąwszy gdyby władza właściwa uwolniła ich od obowiązku tego, w razie potrzeby na skutek interwencji, podjętej z urzędu.

§ 165.

Jeżeli obwiniony po oznajmieniu zachodzącego przeciw niemu obwinienia uważa się za niewinnego, lecz nie chce oświadczyć się bliżej co do zarzutu, nie należy zadawać mu dalszych pytań w tym względzie. W tym wypadku jak również wtedy, gdy obwiniony odmawia odpowiedzi w ogóle lub na pewne pytania albo udaje głuchego, niemego, obłąkanego lub głupowatego, a organ przesłuchujący jest w tych ostatnich wypadkach przekonany o udawaniu albo na podstawie własnych spostrzeżeń albo przez przesłuchanie świadków lub znawców, należy tylko zwrócić uwagę obwinionego, iż zachowanie się takie nie wstrzyma postępowania a może jedynie zaszkodzić obronie.

§ 166.

Jeżeli późniejsze zeznania obwinionego różnią się od dawniejszych, a zwłaszcza jeżeli odwołuje on poprzednie przyznanie, należy zapytać go o powód tych zmian i o przyczyny odwołania.

§ 167.

Jeżeli zeznania obwinionego odbiegają w stanowczych punktach od zeznań świadka lub współnika, którzy zeznają przeciw niemu, wówczas należy przeciwstawić mu zeznania te w toku postępowania badawczego tylko wtedy, gdy sprzeczność nie da się wyjaśnić w inny sposób albo gdy należy obawiać się, iż przeciwstawienie nie będzie mogło mieć miejsca przy rozprawie głównej.

Żądaniu obwinionego, aby już w toku postępowania badawczego skonfrontowano go z spółnikiem

lub świadkiem, należy uczynić zadość, jeżeli może to odbyć się bez trudności i bez przewłoki postępowania.

Przynależnych obwinionego (§ 189.) można konfrontować z nim, nawet gdy składają świadectwo dobrowolnie, tylko wtedy, gdy obwiniony wyraźnie tego żąda.

Do konfrontacji obwinionego z współobwinionym lub świadkiem mają zresztą analogiczne zastosowanie postanowienia § 198.

§ 168.

Jeżeli obwiniony wdaje się przy przesłuchaniu w opowiadanie lub przyznanie takich czynów karygodnych, z powodu których nie zarządzono jeszcze postępowania badawczego, wówczas należy zawiadomić o tem, jeżeli przesłuchanie odbyło się przed sądem, prokuratora wojskowego (oficera sądu) celem zasięgnięcia postanowienia właściwego komendanta (§ 144., ustępy 3. i 4.).

Rozdział XII.

Zawieszenie w służbie, areszt tymczasowy i śledczy.

§ 169.

Właściwy komendant rozstrzyga o tem, czy z powodu wdrożenia postępowania karnego należy zawiesić tymczasowo w służbie obwinionego, należącego do czynnych osób wojskowych. Uprawnienie przełożonej komendy do tymczasowego zawieszenia w służbie nie doznaje przez to zmiany.

§ 170.

Czynne osoby wojskowe, przeciw którym zarządzono postępowanie badawcze albo bezpośrednie wniesienie oskarżenia, nie mogą być aż do ukończenia postępowania karnego ani przeniesione ani odkomenderowane, o ile wyszłyby przez to z pod kompetencji dotychczasowego komendanta (§ 34.). W innych wypadkach zależy przeniesienie, odkomenderowanie i urlopowanie obwinionych od zgodzenia się właściwego komendanta.

Właściwy komendant może także zarządzić, że obwinieni, którzy są czynnymi osobami wojskowymi i których pozostawiono na wolnej stopie, mają pozostać w siedzibie sądu aż do ukończenia postępowania karnego.

§ 171.

Areszt tymczasowy można zarządzić przeciw podejrzanemu, obwinionemu lub oskarżonemu:

1. jeżeli przy popełnieniu zbrodni lub występku przydybano go na gorącym uczynku albo jeżeli bezpośrednio po czynie pościg urzędowy lub głos publiczny wskazuje go jako podejrzanego o czyn karygodny,

2. jeżeli zbiegł lub czynił przygotowania do ucieczki, jeżeli ukrył się w celu uchylenia się od postępowania karnego i nie zgłosił się później dobrowolnie albo jeżeli jest podejrzanym o ucieczkę z powodu wielkiej kary, jaka mu prawdopodobnie grozi, albo z innych ważnych powodów,

3. jeżeli starał się wpływać na świadków, znawców lub współobwinionych w sposób, przeszkadzający wykryciu prawdy, albo utrudniać badanie w inny sposób przez zniszczenie, zmianę lub zatajenie śladów czynów karygodnego albo jeżeli zachodzi uzasadniona obawa, iż mógłby to uczynić,

4. jeżeli w ciągu toczącego się przeciw niemu postępowania popełnił nową zbrodnię lub nowy występki albo jeżeli szczególne okoliczności uzasadniają obawę, iż powtórzy czyn dokonany lub wykona czyn usiłowany albo zagrożony, albo

5. jeżeli ze względów wojskowych nie można pozostawić na wolnej stopie podejrzanego, obwinionego lub oskarżonego, który pozostaje w czynnym związku wojskowym.

Areszt tymczasowy, zarządzony tylko na podstawie punktu 1., nie może przekraczać czterdziestu ośmiu godzin.

Areszt tymczasowy wykonywa się w lokalu więziennym, który wyznaczy osoba, uprawniona do zarządzenia aresztu, a według okoliczności w więzieniu sądowym.

§ 172.

Areszt tymczasowy zarządza przełożona komenda obwinionego albo władza miejscowa.

Areszt tymczasowy może zarządzić także wprost prokurator wojskowy lub oficer sądu, jeżeli zwłoka grozi niebezpieczeństwem.

Jeżeli przy przesłuchaniu sądowym obwinionego, pozostającego na wolnej stopie, wyjdą na jaw okoliczności, które wymagają niezwłocznie jego przytrzymania, wówczas może przytrzymanie to zarządzić także sędzia śledczy.

Aresztowanego należy przesłuchać najdalej w dwudziestu czterech godzinach.

Postanowienia § 157., ustęp 3. i 4., mają analogiczne zastosowanie do wypadków aresztu tymczasowego.

§ 173.

Jeżeli zwłoka grozi niebezpieczeństwem, a nie można uzyskać interwencji przełożonego wojskowego lub straży wojskowej, są władze i organa policyjne oraz inne władze i organa bezpieczeństwa uprawnione do aresztowania czynnych osób wojskowych, o ile zachodzą okoliczności, które według istniejących dla nich przepisów ustawowych uprawniałyby je do aresztowania osób cywilnych.

Oficerowie i osoby równorzędne w mundurze wojskowym oraz w ogóle czynne osoby wojskowe, zajęte wykonaniem służby wojskowej, mogą być aresztowane przez władze i organa policyjne oraz inne władze i organa bezpieczeństwa tylko wtedy, jeżeli przydybano je na gorącym uczynku (§ 171., punkt 1.) z powodu zbrodni albo występku, wywołującego zgorszenie publiczne, albo jeżeli nie można w inny sposób zapobiedz dokonaniu, kontynuowaniu lub powtórzeniu czynu karygodnego albo w razie zbrodni ucieczce sprawcy i jeżeli nie można uzyskać interwencji przełożonego wojskowego lub straży wojskowej. Aresztowanie oficera lub osoby równorzędnej ma być bezwarunkowo zaniechane, jeżeli przytrzymany udaje się na wezwanie organu policyjnego lub organu bezpieczeństwa dobrowolnie do najbliższej władzy wojskowej, a o ile w odnośnym miejscu niema władzy takiej, do miejscowej władzy policyjnej.

Co do aresztowania innych osób, podlegających sądownictwu karnemu obrony krajowej, przez władze i organa policyjne oraz inne władze i organa bezpieczeństwa obowiązują te same przepisy jak co do aresztowania osób, podlegających sądownictwu karnemu cywilnemu.

Jeżeli aresztowanego nie wypuszcza się napowrót na wolną stopę, należy oddać go niezwłocznie najbliższej władzy wojskowej, przesłuchać tam natychmiast, a w razie, gdy okaże się brak podstawy do dalszego przytrzymania, wypuścić zaraz na wolność; w przeciwnym wypadku należy postąpić w myśl § 175.

§ 174.

Jeżeli przy czynie karygodnym, popełnionym przez większą liczbę osób, nie da się zaraz wysledzić winnych, wówczas można osadzić w areszcie tymczasowym wszystkie osoby, podlegające sądownictwu karnemu obrony krajowej, które były obecne przy zajściu, a nie są zupełnie wolne od podejrzania o współudział.

Muszą one jednak być przesłuchane najdalej w trzech dniach przez właściwego prokuratora wojskowego lub sędziego śledczego.

§ 175.

O zarządzeniu aresztu tymczasowego należy donieść właściwemu komendantowi równocześnie z doniesieniem karnem (§ 130.) albo, jeżeli areszt taki zarządzono po wniesieniu doniesienia, bezzwłocznie po jego zarządzeniu.

Właściwy komendant ma równocześnie z zarządzeniem postępowania badawczego albo bezpośredniego wniesienia oskarżenia, a jeżeli doniesienie o zawieszeniu aresztu tymczasowego doszło go później, po otrzymaniu doniesienia tego postanowić bezzwłocznie, czy należy wypuścić aresztowanego na wolną stopę czy też orzec przeciw niemu areszt śledczy (§ 177.).

§ 176.

Areszt śledczy można orzec tylko przeciw obwinionemu, przeciw któremu zarządzono postępowanie badawcze lub wniesienie oskarżenia i co do którego zachodzi jedna z okoliczności, wymienionych w § 171., punkt 2. do 5.

§ 177.

O zawieszeniu aresztu śledczego orzeka właściwy komendant. Areszt ten zarządza się na podstawie wygotowanego przezeń nakazu uwięzienia, w którym należy podać dokładnie osobę, która ma być osadzona w areszcie śledczym, i zarzucony jej czyn karygodny oraz powód uwięzienia. Nakaz uwięzienia należy złożyć w pierwopisie do aktów.

Przeciw orzeczeniu aresztu śledczego albo jego utrzymaniu wbrew § 182. przysługuje obwinionemu zażalenie. W postępowaniu co do spraw karnych, przydzielonych do osądzenia sądom brygady, idzie zażalenie to do najbliższego właściwego komendanta, a w innych wypadkach do najwyższego trybunału obrony krajowej.

Aż do załatwienia zażalenia należy w miarę możliwości prowadzić dalej postępowanie; przedłożenie aktów właściwemu przełożonemu komendantowi lub najwyższemu trybunałowi obrony krajowej ma mieć miejsce tylko wtedy, gdy jest niezbędnie potrzebne dla rozstrzygnięcia zażalenia. W razie potrzeby należy sporządzić odpisy.

§ 178.

Obwinionego, przeciw któremu zarządzono areszt śledczy, należy odstawić bezzwłocznie do więzienia sądowego, o ile to jeszcze nie stało się.

Należy przesłuchać go w ciągu dwudziestu czterech godzin po przyjęciu do aresztu śledczego. Gdyby to nie było możliwe, powinno się zarządzić jego przesłuchanie jak najspieszniej, a najdalej w trzech dniach i zaznaczyć w protokole powód, dla którego przesłuchanie nie mogło odbyć się wcześniej.

Przy przesłuchaniu tem należy podać do wiadomości uwięzionego pełną osnovę nakazu uwięzienia i pouczyć go, iż przysługuje mu zażalenie przeciw nakazowi temu.

Przesłuchanie skutecznia oficer dla służby sprawiedliwości, wyznaczony przez sąd właściwy, a w przypadku § 143. sędzia śledczy.

§ 179.

Areszt tymczasowy i śledczy powinno się wykonywać z jak najdalej idącymi względami dla osoby i czci obwinionego. Uwięziony ma podlegać takim tylko ograniczeniom, jakie są potrzebne dla osiągnięcia celu uwięzienia i utrzymania porządku więziennego.

§ 180.

Uwięziony ma być w miarę możliwości odosobniony od innych i nie powinien być trzymany w jednym i tym samym lokalu z uwięzionymi za karę.

Wolno mu postarać się na swój koszt o wygody i zatrudnienia, odpowiadające jego stopniowi wojskowemu lub stanowi i stosunkom majątkowym, o ile dadzą się one pogodzić z celem uwięzienia i porządkiem więziennym i nie zagrażają bezpieczeństwu.

Organ, który zarządził areszt tymczasowy lub prowadzi badanie, nadzoruje korespondencję uwięzionego, przesyłki, które chce wysłać lub które przychodzą do niego, i jego odwiedziny.

§ 181.

Okucie uwięzionego w kajdany można zarządzić tylko z powodu szczególnej niebezpieczności jego osoby, a zwłaszcza dla bezpieczeństwa innych osób, tudzież z powodu usiłowanej lub przygotowanej ucieczki i nigdy na dłuższy przeciąg czasu, aniżeli tego wymaga najściślejsza potrzeba

§ 182.

Areszt tymczasowy i śledczy należy uchylić natychmiast, gdy ustaną powody jego utrzymania. Wszystkie komendy, władze i organa, uczestniczące w postępowaniu karnem, są obowiązane starać się o jak najdalej idące skrócenie aresztu tego.

Prawo uchylenia aresztu tymczasowego i aresztu śledczego przysługuje właściwemu komendantowi,

a co do aresztu tymczasowego ponadto temu, kto areszt ten zarządził, i jego przełożonym. O uchyleniu aresztu tymczasowego należy uwiadomić bezzwłocznie właściwego komendanta, jeżeli uczyniono mu już doniesienie karne (§ 130.).

Rozdział XIII.

Przesłuchanie świadków.

§ 183.

O ile ustawa nie postanawia wyjątku, jest każdy, kogo zawezwano jako świadka, obowiązany uczynić zadość wezwaniu i złożyć świadectwo co do tego, co mu jest wiadome o przedmiocie postępowania karnego.

§ 184.

Dostawienie (doprowadzenie) czynnych osób wojskowych w charakterze świadków odbywa się na podstawie zarządzenia służbowego.

Inne osoby należy wzywać za pośrednictwem władz cywilnych; mogą one jednak być wezwane także bezpośrednio przez prokuratora wojskowego, oficera sądu lub sąd śledczy, jeżeli zwłoka grozi niebezpieczeństwem. W obu wypadkach należy wygotować pisemne wezwanie i zaznaczyć w niem także ustawowe skutki niestawienia się.

Przepis § 157., ustęp 3. i 4., ma zastosowanie.

§ 185.

Jeżeli osoba, wezwana prawidłowo jako świadek według § 184., ustęp 2., nie stawiała się, można zarządzić jej przymusowe doprowadzenie.

Jeżeli świadek był wezwany przed sąd, należy zwrócić się o doprowadzenie i ukaranie go do sądu powiatowego jego miejsca zamieszkania lub pobytu; sąd ten ma postąpić tak, jak gdyby nieposłuszeństwo było miało miejsce względem sądu karnego cywilnego. O doprowadzenie przed sąd można wezwać w wypadkach naglących także władzę policyjną (władzę bezpieczeństwa).

Jeżeli świadek po ponownem zawezwaniu przed sąd nie stawia się znów w toku tego samego postępowania badawczego, wówczas można ukarać go ponownie.

Ukaranie niema miejsca, jeżeli niestawienie się świadka jest dostatecznie usprawiedliwione. W razie dostatecznego późniejszego usprawiedliwienia, znosi się zarządzenia, wydane przeciw świadkowi.

Przeciw postanowieniom sądu powiatowego są dopuszczalne środki prawne, przewidziane w procedurze karnej cywilnej.

Jeżeli świadek nie uczynił zadość prawidłowemu wezwaniu do przesłuchania przez prokuratora wojskowego lub oficera sądu, należy wystosować wezwanie o doprowadzenie do władzy policyjnej (władzy bezpieczeństwa).

§ 186.

Jeżeli przesłuchanie świadka odbywa się w drodze rekwizycji, wówczas jest obowiązkiem sądu rekwirowanego rozszerzyć przesłuchanie stosownie do jego wyniku także na okoliczności, ważne dla sprawy a niewymienione w rekwizycji.

§ 187.

O przesłuchanie świadków, którzy nie podlegają sądownictwu karnemu obrony krajowej lub liniowemu i przebywają poza obszarem mocy obowiązującej ustawy niniejszej, należy z reguły zawezwać właściwy sąd obcy. Jeżeli jednak osobiste stawienie się świadka takiego przed organem prowadzącym badanie okazuje się konieczne, wówczas można wprawdzie zawezwać świadka, lecz nie wolno zarządzić przeciw niemu żadnych środków przymusowych, jeżeli nie stawi się dobrowolnie.

§ 188.

• Nie wolno słuchać jako świadków pod nieważnością zeznania:

1. duchownych względem tego, co powierzono im na spowiedzi lub przy innej sposobności pod warunkiem tajemnicy urzędu duchownego,

2. osób, które pozostają w związku wojskowym lub służbie publicznej albo które wystąpiły z związku tego, względnie służby tej, gdyby świadectwem swoim mogły naruszyć ciężący na nich obowiązek tajemnicy służbowej lub urzędowej, jeżeli nie zostały zwolnione z obowiązku tego przez właściwą w tym względzie komendę (władzę).

§ 189.

Od obowiązku składania świadectwa są uwolnieni i mogą uchylić się od dalszych zeznań także w toku przesłuchania:

1. krewni i powinowaci obwinionego w linii wstępnej i zstępnej, osoba z nim narzeczona lub pozostająca w związku małżeńskim, nawet gdy małżeństwo już nie istnieje, tudzież jej rodzeństwo, własne rodzeństwo obwinionego i tegoż małżonkowie, rodzeństwo jego rodziców oraz dziadków i babek, jego bratankowie i siostrzeńcy, bratanice i siostrzenice, krewni w stopniu dzieci rodzeństwa, oraz ci, którzy względem obwinionego pozostają w stosunku opieki, kurateli, wychowywania lub adopcji,

2. obrońcy względem tego, z czem obwiniony zwierzył się przed nimi jako obrońcami.

Uwolnienie od obowiązku składania zeznań z powodu powinowactwa trwa nawet wtedy, gdy małżeństwo, będące podstawą powinowactwa, nie istnieje już.

Jeżeli osoba, wezwana jako świadek, pozostaje tylko względem jednego z kilku obwinionych w jednym z wyżej wymienionych stosunków, wówczas może uchylić się od świadectwa co do innych obwinionych tylko wtedy, gdyby odłączenie zeznań, które tyczą się tych ostatnich, było niemożliwe.

Jeżeli osoby wyżej wymienione wezwano jako świadków, należy je przed przesłuchaniem lub jak tylko wyjdzie na jaw ich stosunek do obwinionego, pouczyć o prawie uchylenia się od świadectwa i zapisać do protokołu oświadczenie, złożone w tym względzie.

Zeznanie jest nieważne, jeżeli pouczenie nie miało miejsca albo jeżeli świadek nie zrzekł się wyraźnie prawa uchylenia się od zeznań albo jeżeli pouczenia i zrzeczenia się nie zapisano w protokole.

Świadkowie, którzy podlegają sądownictwu karnemu cywilnemu, są uwolnieni od obowiązku świadczenia i zaprzysiężenia zeznań także wtedy, gdy zachodzą okoliczności, które według procedury karnej cywilnej uzasadniają uwolnienie od obowiązku świadczenia lub złożenia przysięgi. Ustępy 4. i 5. mają analogiczne zastosowanie.

§ 190.

Gdyby złożenie świadectwa lub odpowiedź na pewne pytanie pociągały za sobą dla świadka lub członków jego rodziny (§ 189.) bezpośrednią i znaczną szkodę majątkową, powodowały hańbę lub sprowadzały niebezpieczeństwo ścigania karnosądowego i gdyby on odmówił wskutek tego świadectwa, wówczas nie można zniewolić go to tego.

Świadek taki może oświadczyć także w toku przesłuchania, iż z przyczyn powyższych nie chce składać dalszych zeznań.

Powód odmówienia świadectwa należy w razie potrzeby uprawdopodobnić.

Uprawdopodobnienie może nastąpić także przez zapewnienie w miejsce przysięgi (§ 201.).

§ 191.

Świadków, którzy nie mogą stawić się z powodu choroby lub ułomności, można przesłuchać w mieszkaniu.

§ 192.

Członków Domu cesarskiego przesłuchuje w charakterze świadków kierownik sądu. Co do miejsca i czasu przesłuchania należy zasięgnąć postanowienia osoby, która ma być przesłuchana.

Jeżeli przesłuchanie odbywa się w drodze rekwizycji przez sąd karny cywilny, wówczas obowiązują w tym względzie przepisy, zawarte w procedurze karnej cywilnej.

Co do przesłuchania osób, którym według prawa międzynarodowego przysługuje przywilej zakrajowości lub osobiste uwolnienie, rozstrzygają zasady prawa tego i istniejące traktaty państwowe.

§ 193.

Przeciw czynnym osobom wojskowym, które bez ustawowego powodu wzbraniają się złożyć świadectwo lub wykonać przysięgę jako świadkowie, należy wnieść doniesienie do przełożonej komendy, która zmusi wzbraniającego się odpowiednimi karami aresztu dyscyplinarnego do dopełnienia ustawy.

Ukaranie można ponowić; areszt nie może jednak trwać ponad czas postępowania w odnośnej instancji, a co do wymiaru ogólnego ponad sześć miesięcy, względnie przy występach (przekroczeniach) ponad trzy miesiące.

Przełożonej komendzie nie przysługuje prawo badania, czy odmówienie świadectwa lub przysięgi miało miejsce bez ustawowego powodu.

Przeciw innym osobom, prócz wymienionych w ustępie 1., należy z powodu takiego wzbrania się, które zaszło przed sądem obrony krajowej, wnieść doniesienie do sądu powiatowego miejsca zamieszkania lub pobytu, który ma postąpić względem nich tak, jak gdyby odmówiono świadectwa lub przysięgi wobec sądu karnego cywilnego (§ 185., ustęp 5.).

§ 194.

Każdego świadka przesłuchuje się oddzielnie, z reguły w nieobecności oskarżyciela prywatnego, obwinionego lub innych osób, a jeżeli przesłuchanie podejmuje sędzia śledczy, w nieobecności oskarżyciela.

Jeżeli jednak ma się przesłuchać w sądzie świadka, który prawdopodobnie nie będzie mógł stawić się do rozprawy głównej (§ 199., ustępy 2. i 3.), wówczas zarówno oskarżyciel jak i obwiniony i tegoż obrońca mogą być obecni przy przesłuchaniu. Obwinionego nie należy jednak dopuścić, gdyby można było obawiać się, iż obecność jego wywrze wpływ na nieuprzedzenie świadka. O czasie i miejscu przesłuchania należy uwiadomić poprzednio uprawnionych do obecności, jeżeli są znani sądowi, a uwiadomienie może mieć miejsce bez przewle-

czenia sprawy; niestawienie się osób tych nie wyklucza przesłuchania.

Obwiniony, który należy do czynnych osób wojskowych albo nie pozostaje na wolnej stopie, ma prawo do obecności przy takim przesłuchaniu świadków tylko wtedy, gdy przesłuchanie to odbywa się w miejscu, gdzie on przebywa służbowo lub pozostaje w areszcie.

Do odłożenia przesłuchania świadków z powodu przeszkód w stawieniu się nie ma obwiniony prawa.

Jeżeli oskarżycielowi, obwinionemu i jego obrońcy dozwolona jest obecność przy przesłuchaniu świadka, wówczas mają oni prawo zadawania mu pytań za pośrednictwem sędziego śledczego (§ 196., ustęp ostatni).

§ 195.

Przed przesłuchaniem należy upomnieć świadka, iż na zadane mu pytania ma zeznać szczerą prawdę według najlepszej swej wiedzy i sumienia, iż nie powinien niczego zamilczeć i złożyć zeznanie w ten sposób, aby w razie potrzeby mógł je stwierdzić przysięgą; nadto należy pouczyć go, iż przez niezastosowanie się do tego upomnienia popełniłby czyn, sprzeciwiający się ustawom karnym.

Następnie należy zapytać świadka o jego stosunki osobiste, o stosunek do obwinionego lub innych osób interesowanych w sprawie karnej, tudzież według okoliczności także o to, czy wskutek czynu karygodnego, stanowiącego przedmiot postępowania karnego, poniósł szkodę lub inną niekorzyść albo obawia się jej.

Jeżeli ze względu na szczególne okoliczności danego wypadku okazuje się to niezbędne, można zapytać świadka, czy toczyło się już przeciw niemu postępowanie przed sądem karnym i z jakim wynikiem.

§ 196.

Przy przesłuchaniu co do rzeczy samej należy wezwać świadka przedewszystkiem do związłego przedstawienia faktów, które stanowią przedmiot świadectwa, a następnie do ich uzupełnienia oraz uchylenia niejasności lub sprzeczności. W szczególności powinno się wezwać świadka, aby podał źródło swej wiadomości. W miarę możliwości należy unikać pytań, obejmujących przedstawienie okoliczności faktycznych, które powinny być stwierdzone dopiero odpowiedzią świadka; jeżeli pytania takie musi się postawić, należy je uwidocznić w protokole. Używanie notatek lub innych pism dla dopomożenia pamięci jest świadkowi dozwolone.

Przesłuchanie należy urządzić tak, aby w miarę możliwości przesłuchano świadka od razu na wszystko, względem czego zeznanie jego jest potrzebne.

W przypadku § 194., ustęp 5., może sędzia śledczy niedopuszczyć takich pytań oskarżyciela, obwinionego lub obrońcy, które sprzeciwiają się ustawie albo odnoszą się do okoliczności niewątpliwie zupełnie obojętnych zarówno z stanowiska oskarżenia jak i obrony.

§ 197.

Jeżeli zachodzi potrzeba rozpoznania przez świadka pewnych osób lub rzeczy, należy spowodować w odpowiedni sposób ich przedstawienie lub przedłożenie; poprzednio powinno się jednak wezwać świadka do dokładnego ich opisanie i podania znamion odróżniających.

§ 198.

Gdy zeznania świadków nie zgadzają się z sobą w ważnych okolicznościach, można spowodować konfrontację świadków, jeżeli sprzeczność nie da się uchylić w inny sposób albo jeżeli należy obawiać się, iż konfrontacja nie będzie mogła mieć miejsca przy rozprawie głównej.

Konfrontowanie oficerów między sobą albo z osobami trzecimi powinno się przedsięwziąć tylko wtedy, gdy okazuje się ono niezbędne dla wykrycia prawdy.

Z reguły nie powinno się zarządzać konfrontacji między więcej jak dwoma osobami równocześnie. Konfrontowanych należy przesłuchać osobno co do każdej poszczególniej okoliczności, względem której różnią się między sobą. Obustronne odpowiedzi należy zanotować w protokole.

§ 199.

Zaprzyśiężenie świadków w postępowaniu badawczem niema z reguły miejsca.

Tylko gdyby należało obawiać się, iż świadek z powodu choroby, dłuższej nieobecności, braku stałego miejsca pobytu albo innych przyczyn nie będzie mógł stawić się do rozprawy głównej, albo gdyby jego stawienie się do rozprawy było przypuszczalnie połączone z niestosunkowymi kosztami lub trudnościami z powodu wielkiej odległości albo gdy sędzia śledczy uznaje zaprzysiężone potwierdzenie zeznań świadka za potrzebne z ważnych powodów, a zwłaszcza, gdy sądzi, iż jedynie w ten sposób dowie się zupełnej prawdy, może mieć miejsce zaprzysiężenie świadka przed sędzię śledczego lub sędzię wezwanego.

To samo obowiązuje także wówczas, gdy jest większa ilość świadków a zawezwanie wszystkich do rozprawy głównej spowodowałoby zakłócenie służby wojskowej, co do tych świadków, którzy mają zeznawać o okolicznościach mniej ważnych albo których zawezwanie do rozprawy jest niepotrzebne z powodu przyznania się obwinionego.

Powód zaprzysiężenia należy przytoczyć w protokole.

§ 200.

Następujących osób nie wolno zaprzysięgać jako świadków pod nieważnością przysięgi:

1. którym udowodniono lub które są podejrzane, iż popełniły czyn karygodny, z powodu którego są słuchane, albo dopuściły się współwiny, uczestnictwa lub uczestniczenia w nim albo udzieliły do niego pomocy,

2. które już raz skazano za fałszywe świadectwo lub fałszywą przysięgę,

3. które w czasie przesłuchania nie ukończyły jeszcze cztertnastego roku życia,

4. które z powodu wad cielesnych lub umysłowych nie mogły rozpoznać prawdy albo nie mogą jej przedstawić albo które wskutek niedojrzałości lub słabości umysłu nie mają właściwego wyobrażenia o istocie i doniosłości przysięgi,

5. które żyją z obwinionym, przeciw któremu zeznają, w nieprzyjaźni, zdolnej wykluczyć pełną wiarygodność zeznań z uwagi na osobistości i zachodzące warunki, wreszcie

6. które przy swem przesłuchaniu podały ważne okoliczności, których nieprawdziwość jest udowodniona, a co do których nie mogą wykazać zwykłej pomyłki.

Jeżeli w wypadkach § 199., ustępy 2. i 3., nie przyszło do zaprzysiężenia świadka dla jednej z wymienionych tu przyczyn, należy uwidocznnić to w protokole przesłuchania.

§ 201.

Zaprzyśiężenie świadka odbywa się po jego przesłuchaniu. Przed odebraniem przysięgi należy zapytać świadka, czy nie ma do zeznań swoich czego dodać lub co w nich zmienić.

Następnie powinien sędzia pouczyć tego, kto ma składać przysięgę, w sposób, odpowiadający jego wykształceniu i zdolności pojmowania, o świętości przysięgi z stanowiska religijnego, jej ważności dla porządku prawnego i skutkach krzywoprzysięstwa, oraz zwrócić uwagę jego, iż przysięga ma być złożona bez zastrzeżenia i bez dwuznaczności.

Przysięga świadka ma opiewać bez względu na wyznanie religijne przysięgającego :

„Przysięgam Panu Bogu Wszemocnemu i Wszehwiedzącemu, iż według najlepszej mej wiedzy i sumienia zeznałem szczerą i zupełną prawdę i tylko prawdę i nic nie zamileżałem. Tak mi Panie Boże pomóż!“

U osób, których przekonanie religijne nie dopuszcza według ich oświadczenia składania przysięgi, wystarczy uroczyste zapewnienie o prawdziwości zeznań z odwołaniem się na cześć i sumienie w miejsce przysięgi.

§ 202.

Niemie i głuchoniemi, którzy umieją czytać i pisać, składają przysięgę przez podpisanie odczytanej przez siebie pisemnej roty przysięgi, głusi, umiejący czytać, przez przeczytanie rot, wręczonych im na piśmie; zaprzysiężenie niemych ma wyprzedzić ustne, a zaprzysiężenie głuchych lub głuchoniemych pisemne upomnienie co do krzywoprzysięstwa.

Jeżeli przesłuchany głuchy, niemy lub głuchoniemy nie umie czytać i pisać, lecz porozumienie się z nim przez tłumacza jest możliwe (§ 83.), wówczas należy zaprzysiężać go przy pomocy tłumacza.

Rozdział XIV.

Oględziny i rzeczoznawcy.

A. Postanowienia ogólne.

§ 203.

Jeżeli dla stwierdzenia lub wyjaśnienia okoliczności faktycznych ważnych dla sprawy karnej potrzeba osobistego spostrzeżenia, wówczas musi się przeprowadzić oględziny. Do oględzin należy przybrać także obwinionego i inne osoby, jeżeli okazuje się to wskazane celem rozpoznania przedmiotów, stanowiących przedmiot badania, albo uzyskania wyjaśnień.

Co do uprawnienia obwinionego i jego obrońcy do obecności przy oględzinach także w innych wypadkach mają analogiczne zastosowanie postanowienia § 194., ustępy 2. do 4.

Obwiniony i jego obrońca mają prawo wskazywania przy oględzinach tych przedmiotów i okoliczności, na które należałoby rozszerzyć badanie.

§ 204.

Oględziny sędziowskie zarządza i przeprowadza z reguły sąd śledczy (§ 132., ustęp 1.).

Protokół oględzin należy spisać tak dokładnie i szczegółowo, aby przedstawiał zupełny i wierny obraz oglądanych przedmiotów oraz znalezionych śladów i znaków. W tym celu należy dołączyć do niego w razie potrzeby rysunki, fotografie, plany lub szkice; przy podawaniu miar, wag, wielkości i stosunków miejscowych należy stosować oznaczenia znane i niebudzące wątpliwości.

§ 205.

Jeżeli do spostrzeżenia i ocenienia okoliczności faktycznych, które ma się stwierdzić oględzinami, są potrzebne szczególne wiadomości fachowe, wówczas musi się przybrać do oględzin rzeczoznawców.

Z reguły należy przybierać dwóch rzeczoznawców, wystarczy jednak przybrać jednego znawcę w postępowaniu w sprawach karnych, przydzielonych do osądzenia sądom brygady, tudzież wtedy, gdy chodzi o przypadek mniejszej wagi albo gdyby oczekiwanie na przybycie drugiego znawcy okazywało się niebezpieczne dla celu śledztwa.

§ 206.

Wybór rzeczoznawców należy do sądu śledczego. W miarę możności należy przybierać jako rzeczoznawców czynne osoby, należące do obrony krajowej.

Wybór rzeczoznawców można pozostawić w drodze rek wizycy także innej władzy lub innemu zakładowi.

Ci, którzy wykonują zawodowo umiejętność, sztukę lub rzemiosło, potrzebne dla wydania orzeczenia, albo są publicznie ustanowieni dla wydawania orzeczeń odnośnego rodzaju, powinni uczynić zadość wezwaniu do interweniowania przed sądem obrony krajowej w charakterze rzeczoznawców.

Osób, pozostających w służbie wojskowej lub publicznej służbie cywilnej, nie można używać jako rzeczoznawców, jeżeli ich przełożona komenda (władza) oświadczy, iż zajęcie takie sprzeciwia się interesom służby publicznej.

Dostawienie lub wezwanie rzeczoznawców, wybranych przez sąd śledczy, odbywa się w ten sam sposób, jak dostawienie i wezwanie świadków (§ 184.).

§ 207.

Osób, których w danej sprawie karnej nie wolno słuchać jako świadków albo zaprzysięgać albo które z obwinionym lub pokrzywdzonym pozostają w jednym z stosunków, określonych w § 189., punkt 1., jak również samego pokrzywdzonego nie

należy pod nieważnością przybierać jako znawców.

O wyborze znawców należy zawiadomić przed oględzinami tak oskarżyciela jak obwinionego i tegoż obrońcę, jeżeli zwłoka nie grozi niebezpieczeństwem; o ile wniesiono ważne zarzuty, a zwłoka nie grozi niebezpieczeństwem, powinno się przybrać innych znawców.

Po rozpoczęciu oględzin jest dopuszczalny zarzut tylko dla przyczyn wyłączenia, wymienionych w ustępie pierwszym. W wypadku takim powinno się przerwać oględziny i przybrać innych rzeczoznawców.

§ 208.

Do rzeczoznawców, którzy nie czynią zadość wyistosowanemu do nich wezwaniu albo odmawiają współudziału przy oględzinach, wydania orzeczenia lub złożenia przysięgi bez ustawowego powodu, mają analogiczne zastosowanie postanowienia §§ 185. i 193.

§ 209.

Rzeczoznawcom, którzy jako stale ustanowieni złożyli już ogólną przysięgę, ma sędzia śledczy przypomnieć przed rozpoczęciem czynności urzędowej świętość złożonej przez nich przysięgi.

Inni znawcy muszą być przed przystąpieniem do oględzin zobowiązani przez sędziego śledczego pod przysięgą, że zbadają starannie przedmiot oględzin, podadzą wiernie i dokładnie poczynione spostrzeżenia i wydadzą wywód oględzin i orzeczenie bezstronnie, według najlepszej wiedzy i sumienia oraz stosownie do zasad swej umiejętności i sztuki lub swego rzemiosła.

§ 201., ustęp ostatni, ma analogiczne zastosowanie.

§ 210.

Przedmioty oględzin mają być oglądane i badane przez rzeczoznawców w obecności osób sądowych, wyjąwszy, gdyby kierujący oględzinami uznał wydalenie się osób sądowych i innych osób, niebiorących bezpośredniego udziału w czynności urzędowej, za wskazane ze względu na przyzwoitość albo gdyby potrzebne spostrzeżenia, jak przy badaniu trucizn, mogły być poczynione tylko przy pomocy ciągłej obserwacji lub dłuższej trwających doświadczeń.

Za każdym takim oddaleniem się osób sądowych z miejsca oględzin należy jednak postarać

się w sposób odpowiedni o zabezpieczenie wiarygodności badań, które znawcy mają przeprowadzić.

Jeżeli przedmiot, poddany badaniu znawców, może uleść zniszczeniu lub zmianie wskutek użytego przez nich sposobu badania, należy pozostawić część tegoż, o ile to jest możliwe, w przechowaniu sądownem.

§ 211.

Oględzinami kieruje sędzia śledczy. Uwzględniając, o ile można, wnioski, czynione przez oskarżyciela, obwinionego, obrońcę i pokrzywdzonego, wskazuje on przedmioty, na które znawcy mają skierować swe spostrzeżenia, i zadaje pytania, których wyjaśnienie uważa za potrzebne. Znawcy mogą żądać, aby im udzielono z aktów lub za pomocą przesłuchania świadków tych wyjaśnień co do punktów dokładnie określonych, które uważają za potrzebne do złożenia opinii.

Jeżeli to da się wykonać bez przewłoki postępowania, może przesłuchanie świadków takich odbyć się także podczas oględzin w obecności znawców, którym sędzia śledczy może pozwolić na bezpośrednie zadawanie pytań świadkowi lub obecnemu w danym razie obwinionemu.

Jeżeli znawcy uważają przegląd aktów za niezbędny dla wydania gruntownego orzeczenia, można udzielić im akta w całości lub części, o ile szczególne wątpliwości nie stoją temu na przeszkodzie.

§ 212.

Wywody znawców co do poczynionych spostrzeżeń (wywód oględzin) należy zaraz zamieścić w protokole. Orzeczenie wraz z powodami mogą oni podać do protokołu zaraz albo zastrzedz sobie wydanie orzeczenia na piśmie, w którym to celu wyznaczy sędzia śledczy odpowiedni termin.

W razie przybrania kilku rzeczoznawców należy dozwolnić im, aby naradzili się wzajemnie przed wydaniem orzeczenia.

§ 213.

Jeżeli podania znawców o spostrzeżonych faktach różnią się znacznie od siebie albo jeżeli ich wywód oględzin jest niejasny, niepewny, sprzeczny sam z sobą albo z okolicznościami faktycznymi, już sprawdzonymi, a wątpliwości tych nie można usunąć przez ponowne przesłuchanie znawców, wówczas należy w miarę możności powtórzyć oględziny za przybraniem tych samych lub innych znawców,

§ 214.

Jeżeli sprzeczności lub usterki takie okażą się w orzeczeniu albo jeżeli okazuje się, iż orzeczenie zawiera wnioski, które nie są logicznie wysnute z przytoczonych założeń albo jeżeli zachodzą inne poważne wątpliwości co do trafności orzeczenia, których nie można usunąć przez ponowne przesłuchanie znawców lub ich wyjaśniające oświadczenie, wówczas należy zasięgnąć orzeczenia innego znawcy lub kilku innych znawców.

Jeżeli rzeczoznawcy są lekarzami lub chemikami, można w wypadkach takich zasięgnąć wprost orzeczenia Komisji sanitarnej wojskowej.

§ 215.

W razie potrzeby może sąd śledczy zwrócić się o wydanie orzeczenia rzeczoznawczego do jednej z państwowych władz fachowych lub do jednego z zakładów lub organów państwowych, powołanych do wydawania orzeczeń takich.

Postanowienia powyższe o orzeczeniach rzeczoznawców mają analogiczne zastosowanie do wydawania orzeczeń w wypadkach, w których oględziny sędziowskie nie odbyły się w ogóle lub miały miejsce bez przybrania rzeczoznawców.

B. Postępowanie w przypadkach zabójstw i uszkodzeń cielesnych.

§ 216.

Jeżeli przy wypadku śmierci zachodzi podejrzenie, że spowodowano go czynem karygodnym, wówczas musi się przedsięwziąć przed pogrzebaniem zwłok ich oględziny pośmiertne i otwarcie (§§ 135. i 136.).

Jeżeli zwłoki już pogrzebano, należy je w tym celu ekshumować, o ile według zachodzących okoliczności można spodziewać się jeszcze ważnego wyniku, a nie zachodzi bezpośrednio niebezpieczeństwo dla zdrowia osób, które w oględzinach muszą brać udział.

Przed przystąpieniem do otwarcia zwłok należy je dokładnie opisać i usunąć wszelką wątpliwość co do ich tożsamości przez przesłuchanie osób, które zmarłego znały. W razie potrzeby należy zażądać od osób tych przed rozpoznaniem, aby zmarłego dokładnie opisały. Jeżeli zaś zmarły jest całkiem nieznanymi, wówczas należy w miarę możliwości sporządzić fotografię zwłok i ogłosić ich dokładny opis w pismach publicznych.

Podczas oględzin zwłok ma sędzia śledczy baczyć na to, aby opisano dokładnie położenie i stan trupa, miejsce, gdzie, i odzież, w której go znaleziono,

oraz aby zwrócono staranną uwagę na wszystko, co według okoliczności mogłoby być dla śledztwa ważne. W szczególności należy opisać dokładnie według liczby i jakości rany oraz inne zewnętrzne ślady doznanego gwałtu, podać środki i narzędzia, którymi je prawdopodobnie spowodowano, i porównać z istniejącymi uszkodzeniami narzędzia, które w danym razie znaleziono i których możliwe użyto.

§ 217.

Oględziny i otwarcie zwłok mają być przeprowadzane przez dwóch lekarzy.

Lekarza, który leczył zmarłego w chorobie, poprzedzającej w danym razie jego śmierć, nie należy wprowadzić używać jako rzeczoznawcy, lecz powinno się przybrać go do oględzin i otwarcia zwłok, jeżeli to może przyczynić się do wyjaśnienia stanu rzeczy i stać się bez zwłoki.

§ 218.

Orzeczenie znawców ma podać, co było w danym przypadku najbliższą przyczyną śmierci i co przyczynę tę wywołało.

Jeżeli spostrzeżono obrażenia, należy wyszczególnić:

1. czy zadane zostały zmarłemu przez czyn innej osoby, a w razie potwierdzenia pytania tego

2. czy czyn ten spowodził śmierć

a) już z swojej natury ogólnej,

b) wskutek wyjątkowej osobistej właściwości lub szczególnego stanu obrażonego,

c) wskutek przypadkowych okoliczności, wśród których go dokonano, lub

d) wskutek przyczyn pośrednich, które wprawdzie przypadkowo przyłączyły się do niego ale zostały spowodowane przez odnośny czyn lub z niego wynikły, na koniec

e) czy można było zapobiedz śmierci przez wczesną i stosowną pomoc.

O ile orzeczenie nie obejmuje wszystkich okoliczności, ważnych dla rozstrzygnięcia, powinien sędzia śledczy postawić w tym względzie znawcom szczegółowe pytania.

§ 219.

Jeżeli zachodzi podejrzenie otrucia, mogą według okoliczności przeprowadzić badanie trucizn

także sami chemicy w nadającym się do tego lokalu.

Przedmioty, które mają być chemicznie badane, należy umieścić w naczyniu lub zbiorniku w sposób, któryby zapobiegał ich zamianie, zmieszaniu z innymi materjami oraz zepsuciu, i wręczyć je chemikom (§ 210., ustęp ostatni).

§ 220.

Także przy uszkodzeniach cielesnych należy przeprowadzić oględziny za przybraniem rzeczoznawców, którzy powinni zbadać uszkodzonego i orzec po dokładnem opisaniu uszkodzeń w szczególności o tem, które z pomiędzy istniejących obrażeń ciała lub nadwreżeń zdrowia należy uważać same przez się lub w wzajemnym związku, bezwzględnie lub ze względu na szczególne okoliczności danego przypadku, za lekkie, ciężkie lub śmiertelne, jakie skutki uszkodzenia takie zwykle za sobą pociągają, a jakie w obecnym szczególnym wypadku stąd wynikły, tudzież jakimi środkami lub narzędziami i w jaki sposób uszkodzenia te zadano.

W orzeczeniu należy oznaczyć także czas trwania leczenia.

W tym ostatnim kierunku można odłożyć wydanie orzeczenia także na czas późniejszy, a wydane już orzeczenie zmienić odpowiednio do wyniku.

Wywód oględzin (sprawozdanie o uszkodzeniu) i orzeczenie czynnego lekarza wojskowego albo innego lekarza, pozostającego w publicznej służbie lekarskiej, można także bez oględzin sądowych uznać za środek dowodowy na stwierdzenie jakości uszkodzenia cielesnego i czasu leczenia, jeżeli zgadzają się one z okolicznościami zbadanymi i jeżeli ani oskarżyciel ani obwiniony ani pokrzywdzony nie zaczepia ich trafności.

C. Postępowanie w razie wątpliwości co do zaburzeń umysłu lub poczytalności.

§ 221.

Jeżeli zachodzą wątpliwości, czy obwiniony posiada zdrowy rozum czy też dotknięty jest zaburzeniem umysłu, które mogłoby uchylić poczytalność, wówczas należy zarządzić zbadanie jego stanu duchowego lub umysłowego przez przesłuchanie wszystkich osób, które mogłyby w tym względzie udzielić wyjaśnienia, i przez zażądanie wyjaśnień urzędowych i służbowych, a w każdym wypadku także przez dwóch lekarzy.

Badanie lekarskie może odbyć się na wniosek sędziego śledczego, oskarżyciela lub jednego z rzeczoznawców po wysłuchaniu obrońcy na rozkaz właściwego komendanta w odpowiednim zakładzie leczniczym wojskowym lub w ogóle publicznym i nie powinno, o ile to jest możliwe, trwać ponad dwa miesiące.

Jeżeli obwiniony nie ma jeszcze obrońcy (§ 102.), należy mu ustanowić obrońcę z urzędu.

Zarządzenie badania lekarskiego w zakładzie leczniczym należy oznajmić obwinionemu i jego obrońcy. Przeciw zarządzeniu temu służy im obu w dniach trzech zażalenie do najwyższego trybunału obrony krajowej. Zażalenie ma skutek odwłoczny.

Lekarze mają złożyć sprawozdanie z wyniku swych spostrzeżeń, zestawić wszystkie okoliczności, mogące wywrzeć wpływ na ocenienie stanu duchowego i umysłowego obwinionego, zbadać je pod względem doniosłości zarówno pojedynczo jak i w związku, a w razie jeżeli przyjmują istnienie zaburzenia umysłu, oznaczyć naturę choroby oraz jej jakość i stopień i wydać zarówno na podstawie aktów jak i własnego spostrzeżenia orzeczenie co do wpływu, jaki choroba wywarła i wywiera jeszcze na wyobrażenia, popędy i działania obwinionego, oraz czy i w jakim stopniu ten zamącony stan umysłu istniał w czasie popełnienia czynu.

D. Badanie pism.

§ 222.

Jeżeli powstanie wątpliwość co do prawdziwości pewnego dokumentu albo jeżeli ma się zbadać, z czyjej ręki pismo jakieś pochodzi, wówczas można zarządzić za pośrednictwem znawców porównanie z niewątpliwie prawdziwymi pismami, pochodzącymi w miarę możności z tego samego czasu.

E. Postępowanie w przypadkach fałszowania lub podrabiania publicznych papierów kredytowych, stempli i znaczków pocztowych oraz fałszowania monety.

§ 223.

W przypadkach fałszowania lub podrabiania publicznych papierów kredytowych, monet, stempli i pocztowych znaczków wartościowych, wydanych w królestwach i krajach reprezentowanych w Radzie państwa albo w krajach świętej Korony węgierskiej albo w Bośni i Hercegowinie, należy przesłać sztuki, stanowiące przedmiot postępowania karnego, a w miarę możności także narzędzia i materjały,

użyte do fałszowania lub podrabiania, oraz inne do tego należące przedmioty władzy lub zakładów, które wydały prawdziwe papiery kredytowe, monety, stemple lub pocztowe znaczki wartościowe odnośnego rodzaju, w celu uzyskania orzeczenia co do ich prawdziwości lub nieprawdziwości i dalszego wyjaśnienia, w jaki sposób sfalszowania dokonano, czy użyte przysposobionych narzędzi, ułatwiających powielenie, na koniec czy i gdzie takie fałszywe okazy już się pojawiły.

Po zupełnem ukończeniu postępowania karnosądowego należy odesłać wspomnianym władzom i zakładom okazy sfalszowane razem z wszelkimi z czynu karygodnego pochodzącymi narzędziami, materiałami i innymi do tego należącymi przedmiotami. Skoro przedmioty te będą potrzebne do nowej czynności urzędowej w postępowaniu karnem, należy zażądać ich zwrotu.

Celem uzyskania orzeczenia co do sfalszowanych lub podrobionych pieniędzy albo publicznych papierów kredytowych, które wydano poza obrębem królestw i krajów reprezentowanych w Radzie państwa, krajów świętej Korony węgierskiej oraz Bośni i Hercegowiny, należy zwrócić się do Ministra obrony krajowej.

F. Postępowanie w szczególnych wypadkach niedopełnienia obowiązków wojskowych.

§ 224.

Jeżeli przy badaniu istoty czynu z powodu niedopełnienia powinności w obliczu nieprzyjaciela albo zaniedbania wojskowych przepisów służbowych albo uszkodzeń, zrzędzonych przez dowódcę wojskowego bez konieczności wojskowej, chodzi o pytania, których rozwiązanie wymaga gruntownej znajomości wyższej sztuki wojennej albo pewnej umiejętności wojskowej, wówczas należy zasięgnąć w tym względzie orzeczenia (zdania taktycznego) komisji wojenno-naukowej.

Blizsze postanowienia co do utworzenia komisji tej i jej postępowania będą uregulowane drogą rozporządzenia.

G. Postępowanie w innych wypadkach.

§ 225.

Także przy innych zbrodniach i występkach można stosownie do danego stanu rzeczy stwierdzić przez oględziny, i to z przybraniem rzeczoznawców lub bez nich, te znamiona, które według określenia ustawowego należą do istoty czynu oduosnej zbrodni lub odnośnego występkę albo wywierają wpływ na wymiar kary.

Zwłaszcza przy zbrodniach i występkach przeciw własności trzeba będzie w wypadkach wąpli-

wych stwierdzić przez rzeczoznawców wysokość szkody zrzędzonej lub zamierzonej.

Przy zbrodniach i występkach, przez które osoby, pozostające w urzędzie publicznym lub w służbie publicznej, zrzędzają państwu szkodę w własności skarbowej, oddanej im w zarząd, przechowanie lub dozór, należy w razie potrzeby przybrać do badania istoty czynu dwóch oficerów (urzędników wojskowych) odnośnej gałęzi administracji obrony krajowej jako rzeczoznawców.

Rozdział XV.

Zatrzymanie przedmiotów, rewizya domu i osoby.

§ 226.

Przedmioty, które podlegają przepadkowi albo mogą mieć znaczenie dla postępowania karnego jako środki dowodowe, należy wziąć w przechowanie lub zabezpieczyć w inny sposób.

Kazdy jest obowiązany wydać na wezwanie przedmioty takie; jeżeli nie stanie się to dobrowolnie, wówczas zarządza się ich konfiskatę. Wydanie można zatem wymusić stosownie do postanowień § 193., jeżeli odebranie nie da się przeprowadzić za pośrednictwem rewizji domu lub osoby, a posiadanie przedmiotu zostało przyznane lub udowodnione. Przeciw osobom, które same wydają się być podejrzanе o czyn karygodny, i przeciw tym, które w danym wypadku są ustawowo uwolnione od obowiązku składania świadectwa, wykluczone jest jednak zastosowanie w tym celu kar i środków przymusowych, w § 193. przewidzianych. § 190., ustęp 3. i 4., ma odpowiednie zastosowanie.

§ 227.

Jeżeli obwiniony pozostaje w areszcie tymczasowym lub śledczym albo jeżeli wydano przeciw niemu nakaz doprowadzenia, uwięzienia lub list gończy, może sąd zarządzić zatrzymanie telegramów, listów lub innych przesyłek, nadchodzących do obwinionego, i zażądać ich wydania od urzędów pocztowych lub telegraficznych tudzież innych zakładów, trudniących się przesyłką.

To samo odnosi się także do telegramów, listów i innych przesyłek, jeżeli zachodzą okoliczności, z których należy wnioskować, iż pochodzą one od takiego obwinionego lub są dla niego przeznaczone, a treść ich jest ważną dla postępowania karnego.

Urzędy pocztowe lub telegraficzne oraz inne zakłady, trudniące się przesyłką, są obowiązane wydać sądowi obrony krajowej zatrzymane telegramy, listy i inne przesyłki.

Nadto mają one wstrzymać przesyłki takie jeszcze przed ich sądownym zatrzymaniem na żądanie przełożonej komendy obwinionego, władzy miejscowej, prokuratora wojskowego lub oficera sądu. Jeżeli jednak sąd śledczy nie wyda w dniach trzech właściwego zarządzenia, wówczas nie wolno dłużej odwlekać przesyłki.

Przy stawianiu żądania, wspomnianego w ustępach poprzedzających, należy przestrzegać formalności, przepisanych pod tym względem w postępowaniu karnem cywilnem.

§ 228.

Zatrzymane przesyłki ma otworzyć sędzia śledczy w obecności obwinionego lub jego pełnomocnika. Jeżeli obwiniony lub jego pełnomocnik jest nieobecny a zwłoka grozi niebezpieczeństwem, można mimo to przedsięwziąć otwarcie w obecności świadka sądowego.

Przy otwarciu, względem którego należy spisać protokół, nie powinno się naruszyć pieczęci; okładki i adresy należy przechować.

§ 229.

O zatrzymaniu przesyłek należy zawiadomić obwinionego albo, gdy jest nieobecny, jednego z członków jego rodziny, i to zaraz lub najdalej w dwudziestu czterech godzinach.

Jeżeli przesyłki otwarto, a nie ma obawy, by wydanie lub udzielenie ich osnowy wpływało szkodliwie na postępowanie karne, wówczas należy je wydać obwinionemu lub temu, dla kogo są przeznaczone, albo też udzielić w oryginale lub w odpisie, w całości lub w wyciągu. Jeżeli obwiniony jest nieobecny, należy je wydać lub udzielić jednemu z członków jego rodziny. Jeżeli niema osób takich, należy zwrócić przesyłkę wysyłającemu, gdy sędzia uważa, że wymaga tego interes wysyłającego, lub też donieść mu o zatrzymaniu, o ile przesyłka musi pozostać w aktach.

Przesyłki zatrzymane, których otwarcia nie uznano za potrzebne, należy wydać bezzwłocznie tym, dla których są przeznaczone, albo też zwrócić nieotwarte zakładowi przewoźnemu.

§ 230.

U osoby podejrzanej o czyn karygodny można przeprowadzić rewizję mieszkania i innych ubikacji oraz znajdujących się tam przedmiotów albo też przedmiotów, które należą do niej, a znajdują się gdzieindziej, jeżeli można słusznie przypuszczać, iż posłużą to do ujęcia winnego albo do zabezpiecze-

nia pewnego środka dowodowego lub przedmiotu, podlegającego przypadkowi.

U innych osób można przeprowadzić rewizję takie wtedy, gdy zachodzą okoliczności, uzasadniające przypuszczenie, że osoba podejrzana o czyn karygodny albo pewien środek dowodowy lub przedmiot, podlegający przypadkowi, mogą być odnalezione w ubikacjach lub rzeczach, poddanych przeszukaniu. Ograniczenie to niema zastosowania do ubikacji, przeznaczonych do wojskowego użytku służbowego, oraz do ubikacji, gdzie czyn popełniono lub obwinionego ujęto albo gdzie tenże schronił się wskutek pościgu.

§ 231.

U osób, wymienionych w § 230., ustęp 1., oraz osób, co do których zachodzi wysokie prawdopodobieństwo, iż posiadają przedmioty, mogące mieć znaczenie w postępowaniu karnem jako środki dowodowe, tudzież osób złej sławy można przeprowadzić także rewizję osoby i odzieży.

§ 232.

Przy przedsięwzięciu rewizji domu i osoby należy unikać wszelkiego niepotrzebnego rozgłosu, wszelkich przykrości lub niedogodności dla interesowanych, które nie są niezbędnie potrzebne, szanować w miarę możliwości ich dobre imię i tajemnice prywatne, nie pozostające w związku z przedmiotem śledztwa, oraz przestrzegać starannie względów stosowności i przyzwoitości.

Rewizja odbywa się z reguły tylko po poprzednim przesłuchaniu osoby, u której ma być przedsięwzięta, i tylko o tyle, o ile przez przesłuchanie nie uzyskano dobrowolnego wydania przedmiotów poszukiwanych ani usunięcia przyczyn, które ją spowodowały.

Przesłuchanie to można pominąć co do osób złej sławy oraz wtedy, gdy zwłoka grozi niebezpieczeństwem.

Przy przeszukiwaniu ubikacji, które nie są przeznaczone do wojskowego użytku służbowego, należy wezwać posiadacza ubikacji, aby był obecny przy przeszukaniu osobiście lub przez zastępcę; w razie przeszkody lub nieobecności posiadacza ubikacji lub jego zastępcy musi się wezwać do tego jednego z dorosłych członków jego rodziny albo w ich braku jednego z domowników lub sąsiadów. Pod względem uprawnień obrońcy do obecności przy rewizji domu oraz pod względem przybrania obwinionego do tej czynności urzędowej należy stosować analogicznie przepisy § 203.

Protokół rewizji ma być podpisany przez wszystkich obecnych. Jeżeli nie stwierdzono nic podejrzanego a rewizya odbyła się poza obrębem ubikacji, przeznaczonych do wojskowego użytku służbowego, należy wydać interesowanemu na żądanie odpowiednie poświadczenie.

§ 233.

Jeżeli przy rewizji domu lub osoby znaleziono przedmioty, które nie stoją w związku z czynem karygodnym, stanowiącym przedmiot postępowania, lecz wskazują na inny czyn karygodny tego samego sprawcy, który ma być ścigany z urzędu, wówczas należy je wziąć w przechowanie sądowe albo zatrzymać i zawiadomić o tem prokuratora wojskowego (oficera sądu) celem zasiągnięcia postanowienia właściwego komendanta.

Jeżeli nie wdrożono postępowania karnego, należy zwrócić niezwłocznie przedmioty, wzięte w przechowanie lub zatrzymane.

Jeżeli przedmiot znaleziony wskazuje na popełnienie przez inną osobę czynu karygodnego, który ma być ścigany z urzędu, wówczas należy wziąć go również w przechowanie lub zatrzymać i przesłać niezwłocznie wraz z oddzielnie spisany protokołem władzy, powołanej do wdrożenia postępowania karnego przeciw podejrzanemu.

§ 234.

Przy przeszukiwaniu papierów należy starać się o to, aby treść ich nie doszła do wiadomości osób niepowołanych.

Jeżeli nie można spisać zaraz papierów, wziętych w przechowanie lub zatrzymanych, wówczas należy umieścić je w okładce, opieczetowanej urzędowo. Także interesowanemu, który był w danym razie obecny przy przeszukiwaniu, należy zezwolić na położenie pieczęci. Jeżeli przychodzi do odpieczętowania, należy wezwać interesowanego, aby był przytem obecny osobiście lub przez pełnomocnika. Jeżeli na wezwanie takie nie stawi się ani interesowany ani jego pełnomocnik albo jeżeli nie można mu doręczyć wezwania z powodu nieobecności, wówczas należy mimo to skutecznie odpieczętowanie za przybraniem świadka sądowego.

§ 235.

Zatrzymanie przedmiotów oraz rewizję domu i osoby u osób, podlegających sądownictwu karnemu obrony krajowej, tudzież w budynkach obrony krajowej oraz budynkach i ubikacjach, zajętych przez obronę krajową, zarządza i przeprowadza sąd

śledczy. Kiedy inne władze są do tego uprawnione, postanawiają §§ 131., 133. i 142.

Jeżeli rewizya domowa odbyła się poza obrębem ubikacji, przeznaczonych do wojskowego użytku służbowego, należy doręczyć interesowanemu zaraz lub najdalej w ciągu najbliższych dwudziestu czterech godzin poświadczenie co do przedsięwzięcia rewizji i jej powodów.

O zarządzenie i przeprowadzenie zatrzymania przedmiotów i rewizji w innych wypadkach prócz wymienionych w ustępie 1. należy z reguły wezwać właściwy sąd liniowy (§ 132., ustęp 1.) albo właściwy sąd karny cywilny, o ile wezwanie nie musi być w myśl § 145., ustęp 2., względnie § 142., ustęp 1., wystosowane do innych władz z powodu, iż zwłoka grozi niebezpieczeństwem.

W razie gdyby zwłoka groziła nagłym niebezpieczeństwem, mogą straże wojskowe przedsiębrać w pościgu za zbiegłymi zbrodniarzami celem ich ujęcia rewizje domowe, jeżeli nie można na czasie uzyskać interwencji organu policyjnego lub innego organu bezpieczeństwa, powołanego do takiej czynności urzędowej.

§ 236.

Dla władz (organów) liniowych i władz (organów) cywilnych, wezwanych o wykonanie zatrzymania przedmiotów albo rewizji domu lub osoby, wstępują w miejsce postanowień §§ 226. do 234. przepisy dla nich obowiązujące. Do przepisów tych stosują się także środki prawne przeciw postanowieniom i zarządzeniom wspomnianych władz (organów).

Rozdział XVI.

Zakończenie postępowania badawczego i wniesienie oskarżenia.

§ 237.

Postępowanie badawcze należy zakończyć, gdy cel jego (§ 140.) został osiągnięty.

Jeżeli badanie było oddane sądowi (§ 143.), wówczas przesyła tenże akta oskarżycielowi bezwzględnie po ukończeniu postępowania badawczego.

Oskarżyciel ma najdalej w ośmiu dniach po otrzymaniu aktów przedłożyć je właściwemu komendantowi z wnioskiem ustnym lub pisemnym.

To samo ma stać się zaraz po ukończeniu postępowania badawczego, jeżeli postępowanie to przeprowadzał sam prokurator wojskowy lub oficer sądu.

Właściwy komendant może zarządzić uzupełnienie postępowania badawczego.

§ 238.

Na podstawie wyniku uzupełnionego w danym razie postępowania badawczego rozstrzyga właściwy komendant, czy należy zaniechać ścigania obwinionego albo wnieść przeciw niemu oskarżenie albo odstąpić sprawę władzy właściwej.

§ 239.

Ściganie obwinionego ma być zaniechane:

1. jeżeli nie zachodzi czyn karygodny, podlegający ściganiu przez sąd karny, jeżeli poczytanie jego jest wykluczone lub karygodność uchylona,

2. jeżeli przy czynach karygodnych, które mogą być ścigane tylko na żądanie uprawnionego, uprawniony nie postawił żądania takiego albo je cofnął,

3. jeżeli z powodu braku dowodów lub nadzwyczajnej trudności w dostarczeniu środków dowodowych nie można oczekiwać, by dalsze postępowanie przyniosło wynik dodatni.

Właściwy komendant może odstąpić od wniesienia oskarżenia także wtedy, gdy uznaje, że czyn karygodny da się załatwić w drodze dyscyplinarnej (§ 2.).

§ 240.

Jeżeli badanie było oddane sądowi a właściwy komendant postanowi po ukończeniu albo już w toku postępowania badawczego, iż ściganie obwinionego ma być zaniechane, wówczas powinien sąd, zawiadomiony o rozstrzygnięciu i jego powodach, zastanowić postępowanie badawcze i uwiadomić o tem obwinionego, pokrzywdzonego i oskarżyciela prywatnego (§ 106.).

Jeżeli badanie nie było oddane sądowi, należy postąpić w podobny sposób jak w § 138., ustęp 1.

Jeżeli obwiniony był uwięziony, należy wypuścić go zaraz na wolność.

§ 241.

Jeżeli u obwinionego zachodzi zaburzenie umysłu, wykluczające poczytalność, wówczas należy po ukończeniu postępowania badawczego, o ile niema powodów do jego zaniechania (§ 239.), wstrzymać dalsze postępowanie na zarządzenie właściwego komendanta aż do wyzdrowienia obwinionego i zawiadomić o tem w sposób, podany w paragrafie poprzedzającym, pokrzywdzonego i oskarżyciela prywatnego oraz ustawowego zastępcę

i obrońcę obwinionego. Przeciw temu zarządzeniu właściwego komendanta przysługuje wymienionym osobom zażalenie do najwyższego trybunału obrony krajowej w ośmiu dniach po zawiadomieniu.

§ 242.

Jeżeli właściwy komendant postanawia na podstawie ukończonego postępowania badawczego albo bez poprzedniego postępowania badawczego (§ 137., ustęp 4.), że oskarżenie ma być wniesione, wówczas wydaje on prokuratorowi wojskowemu pisemny rozkaz wygotowania i wniesienia aktu oskarżenia.

W postępowaniu co do spraw karnych, przekazanych do osądzenia sądom brygady, obejmuje pisemny rozkaz właściwego komendanta, wystosowany do oficera sądu, polecenie postawienia w sądzie wniosku na ukaranie. Oficer sądu nie wnosi formalnego aktu oskarżenia.

W rozkazie oskarżenia należy wymienić zarówno osobę obwinionego jak i zarzucony mu czyn i wydać zarządzenie co do zawieszenia aresztu śledczego lub utrzymania go w mocy.

§ 243.

Akt oskarżenia, w którym należy powołać się na dołączony rozkaz oskarżenia, wydany przez właściwego komendanta, ma być wniesiony do sądu i obejmować:

1. imię i nazwisko obwinionego, a jeżeli jest on osobą wojskową, także jego stopień wojskowy i oddział broni (etatowy),

2. dokładne oznaczenie czynów karygodnych, które uczyniono przedmiotem oskarżenia, według ich znamion, opartych na stanie faktycznym i uzasadniających nazwę ustawową oraz zastosowanie pewnego oznaczonego wymiaru kary, z podaniem ustawowej nazwy czynów tych i przytoczeniem przepisów prawa karnego, obowiązującego dla obrony krajowej, których zastosowanie wnioskuje się,

3. krótkie, zwięzłe i przedmiotowe przedstawienie stanu rzeczy, zaczerpnięte z treści doniesienia i wyników dotychczasowego postępowania, oraz wymienienie środków dowodowych,

4. podanie, czy obwiniony pozostaje na wolnej stopie czy nie, względnie czy uwięzienie jego zostało zarządzone w rozkazie oskarżenia, wydanym przez właściwego komendanta, tudzież wymienienie sądu, przed którym rozprawa główna ma się odbyć.

W postępowaniu co do spraw karnych, przekazanych do osądzenia sądom brygady, ma oficer sądu zamiast aktu oskarżenia przesłać sądowi rozkaz oskarżenia, wydany przez właściwego komendanta, z pisemnym wnioskiem na ukaranie, obejmującym ustawowe oznaczenie czynu karygodnego.

Spis świadków i rzeczoznawców, którzy mają być zawezwani celem stwierdzenia prawdy, oraz spis innych środków dowodowych, z których prokurator wojskowy (oficer sądu) chce skorzystać na rozprawie głównej, należy zamieścić w akcie oskarżenia (wniosku na ukaranie) lub dołączyć do niego.

§ 244.

Akt oskarżenia lub pochodzący od oficera sądu wniosek na ukaranie ma kierujący rozprawą (§ 52.) udzielić niezwłocznie obwinionemu wraz z spisem środków dowodowych (§ 243., ustęp 3.).

Jeżeli obwiniony przebywa poza siedzibą urzędową sądu, można wezwać o doręczenie także sąd karny wojskowy lub cywilny, znajdujący się w miejscu pobytu obwinionego, albo jego komendę przełożoną.

Obwinionemu należy doręczyć odpis aktu oskarżenia albo wniosku na ukaranie wraz z załącznikiem; wystarczy jednak odczytać je, jeżeli obwiniony zrzeknie się protokolarnie odpisu.

Przy udzieleniu aktu oskarżenia lub wniosku na ukaranie należy wezwać obwinionego, aby oświadczył się na oskarżenie i przedstawił w czasie właściwym (§ 250.) ewentualne nowe środki dowodowe; należy go także pouczyć o prawach, przysługujących mu co do obrony, i zapytać, jeżeli nie skorzystał już z prawa, służącego mu w myśl § 102., czy chce sam obrać sobie obrońcę czy też pozostawić wybór jego sądowi. Co do tego udzielenia, pouczenia i wezwania oraz co do oświadczenia, złożonego przez obwinionego, należy spisać protokół.

Jeżeli w rozkazie oskarżenia, wydanym przez właściwego komendanta, zarządzone przeciw obwinionemu areszt śledczy, wówczas należy połączyć z udzieleniem aktu oskarżenia (wniosku na ukaranie) także przepisane w § 178. przesłuchanie obwinionego.

Akt oskarżenia lub wniosek na ukaranie należy wraz z załącznikami doręczyć w odpisie także obrońcy, skoro tylko został obrany lub ustanowiony.

Jeżeli obwiniony jest oficerem lub osobą równorzędną albo jeżeli nie należy do czynnych osób wojskowych, a pozostaje na wojnej stopie, wówczas może przeznaczone dla niego udzielenie, pouczenie i wezwanie nastąpić także drogą doręczenia.

Z chwilą udzielenia lub doręczenia obwinionemu aktu oskarżenia albo wniosku na ukaranie jest oskarżenie wniesione.

§ 245.

Okoliczności, które wyszły na jaw lub zaszyły po wniesieniu oskarżenia, wywierają wpływ na

właściwość komendanta tylko wtedy, gdy wykazują, iż zamiast sądu, brygady jest właściwy sąd dywizyjny albo iż przyjęte w oskarżeniu sądownictwo karne obrony krajowej nie jest w ogóle uzasadnione.

W obu wypadkach ma oskarżyciel cofnąć akt oskarżenia (wniosek na ukaranie) na polecenie właściwego komendanta, poczem zarządza sąd odstąpienie sprawy władzy właściwej. Zarządzona już w danym razie rozprawa główna nie odbywa się. O odstąpieniu sprawy karnej należy zawiadomić zarówno oskarżonego i jego obrońcę jak i pokrzywdzonego i oskarżyciela prywatnego.

Rozdział XVII.

Przygotowanie rozprawy głównej.

§ 246.

Po wniesieniu oskarżenia wyznacza sąd termin rozprawy głównej i zarządza złożenie sądu wojennego.

Dzień rozprawy głównej wyznacza sąd pod nieważnością w ten sposób, aby oskarżonemu pozostał od chwili uwiadomienia o wniesieniu oskarżenia termin co najmniej ośmiodniowy, a w postępowaniu przed sądami brygady co najmniej trzechdniowy do przygotowania obrony. Jeżeli jednak oskarżony zgadza się na to, można termin ten skrócić.

Rozprawa główna odbywa się z reguły w siedzibie urzędowej sądu. W celu istotnego ułatwienia postępowania dowodowego może jednak sąd zarządzić za zgodą właściwego komendanta, iż rozprawa główna odbędzie się w miejscu, położonem poza siedzibą urzędową sądu, w którym to wypadku można zająć odkomenderowania członków sądu wojennego, należących do stanu żołnierskiego, także od odnośnej władzy lokalnej miejsca rozprawy głównej. Władza ta ma komenderować jako członków sądu wojennego zawsze najstarszych rangą z pośród wojskowych, obecnych w garnizonie, a posiadających stopnie, wymagane dla utworzenia sądu wojennego.

§ 247.

Jeżeli oskarżony jest czynną osobą wojskową lub pozostaje w areszcie, wówczas zarządza się jego dostawienie lub doprowadzenie do rozprawy głównej. Miejsce i czas rozprawy głównej musi się

podać do jego wiadomości w drodze służbowej najpóźniej w dniu poprzedzającym. Meldunek o uwiadomieniu należy dołączyć do aktów.

Innych oskarżonych wzywa sąd do rozprawy głównej pod zagrożeniem doprowadzenia w ten sposób (§ 157.), aby, o ile nie zgodzą się sami na skrócenie terminu, pozostawał między doręczeniem wezwania a rozprawą główną termin co najmniej trzechdniowy, zaś w postępowaniu przed sądami brygady co najmniej jednodniowy.

Obrońcę, już znanego w czasie wyznaczenia terminu rozprawy głównej, należy zawezwać do rozprawy tej równocześnie z uwiadomieniem lub wezwaniem oskarżonego, zaś obrońcę, ustanowionego dopiero później, równocześnie z ustanowieniem.

Prócz oskarżonego i jego obrońcy ma sąd zawezwać do rozprawy głównej (§§ 184. i 206.) świadków i rzeczoznawców, których przesłuchanie zawnioskowano w akcie oskarżenia lub wniosku na ukaranie (spisie).

Członków Domu cesarskiego nie wzywa się do rozprawy głównej jako świadków. Co do wzywania osób, którym według prawa międzynarodowego przysługuje przywilej zakrajowości lub osobiste uwolnienie, jako świadków do rozprawy głównej, rozstrzygają zasady prawa tego i istniejące traktaty państwowe.

Świadków i rzeczoznawców stanu cywilnego należy w miarę możliwości wzywać w ten sposób, aby między doręczeniem wezwania a dniem, w którym odbywa się rozprawa, pozostawał co najmniej trzechdniowy okres czasu.

O miejscu i czasie rozprawy głównej powinien sąd zawiadomić także oskarżyciela, pokrzywdzonego i oskarżyciela prywatnego, tego ostatniego z uwagą, iż rozprawa główna będzie przeprowadzona także w razie jego niestawienia się.

§ 248.

Jeżeli należy spodziewać się, iż rozprawa główna potrwa czas dłuższy, wówczas należy wydać zarządzenie, aby sędziowie zastępczy byli obecni przy rozprawie i w razie przeszkody jednego z członków sądu wojennego mogli wstąpić w jego miejsce.

Nie wymaga się, aby sędzia zastępczy miał równy stopień wojskowy z członkiem sądu wojennego, którego ma zastępować, musi on jednak być oficerem (turzędnikiem wojskowym) i nie może mieć stopnia niższego aniżeli oskarżony.

§ 249.

Jeżeli sąd otrzyma wiadomość, iż zawezwany do rozprawy głównej świadek lub znawca, który poprzednio nie był przesłuchany lub zaprzysiężony, nie będzie mógł stawić się na rozprawie z powodu dłuższej trwającej choroby lub nie dającej się usunąć przeszkody, wówczas może zarządzić jego przesłuchanie pod przysięgą lub zaprzysiężenie przez sędziego delegowanego lub wezwanego.

Postanowienia § 194., ustępy 2. do 5., mają zastosowanie.

§ 250.

Oskarżyciel, oskarżyciel prywatny i oskarżony mogą żądać także po wniesieniu oskarżenia a przed terminem rozprawy głównej, aby sąd uzupełnił dowody, wprowadzone w akcie oskarżenia lub wniosku na ukaranie (spisie), albo postarał się o nowe dowody.

W tym celu mają oni wnieść do sądu usunie lub pisemnie wniosek umotywowany najpóźniej w czwartym dniu, a w postępowaniu przed sądami brygady najpóźniej w najbliższym dniu po uwiadomieniu o wniesieniu oskarżenia i wymienić w nim dokładnie świadków, których ma się przesłuchać lub wezwać do rozprawy głównej, oraz dowody z rzeczoznawców lub inną dowody, których ma się dostarczyć, tudzież okoliczności, stanowiące przedmiot dowodu. Czynne osoby wojskowe z stanu szeregowców oraz czynni gażysci, niezaliczeni do pewnej klasy rangi, mogą podać wniosek ten, o ile pozostają na wolnej stopie, aż do wspomnianej chwili także do protokołu w obec swej przełożonej komendy; protokół ten należy niezwłocznie przesłać sądowi.

§ 251.

Sąd może odrzucić wnioski dowodowe, postawione po wniesieniu oskarżenia, jeżeli okoliczność, która ma być udowodniona, przedstawia się jako niestanowcza dla rozstrzygnięcia sprawy albo jeżeli jest oczywiste, iż oskarżony postawił wniosek dowodowy celem spowodowania przewłoki w rozstrzygnięciu sprawy, niemniej jeżeli wniosek postawiono po chwili, oznaczonej w § 250., ustęp 2., i to w tym ostatnim wypadku, jeżeli zawnioskowane zbadanie lub zawezwanie do wyznaczonej rozprawy głównej nie da się już wykonać, a odłożenie rozprawy (§ 253.) nie jest usprawiedliwione. Rozstrzygnięcie takie nie wyklucza powtórzenia wniosków na rozprawie głównej i nie kępuje uchwały sądu wojennego.

Jeżeli sąd przychyliła się do wniosku dowodowego, wówczas należy z reguły zawezwać do

rozprawy głównej świadków, których przesłuchanie zawnioskowano, oraz rzeczoznawców (§ 206.), którzy na podstawie nowego wniosku dowodowego mają być przesłuchani. O zawezwaniu tem należy zawiadomić przed rozprawą główną oskarżyciela, oskarżyciela prywatnego, oskarżonego i jego obrońcę.

Jeżeli zawnioskowano przeprowadzenie innych dochodzeń uzupełniających lub niecierpiących zwłoki przesłuchań świadków (§ 249.) a sąd przychyliła się do wniosku tego, wówczas należy przeprowadzić je bezzwłocznie za pośrednictwem oficera dla służby sprawiedliwości (§ 110., ustęp 2.), którego wyznaczy kierownik sądu, albo w drodze rekwizycji. Do tych przesłuchań świadków i innych sędziowskich czynności badawczych, które w danym razie mogą okazać się potrzebne z powodu zawnioskowania dochodzeń, mają analogiczne zastosowanie postanowienia § 194., ustępy 2. do 5. Roztrząsanie wyników takich dodatkowych dochodzeń i przesłuchań jest z reguły (§ 255.) zastrzeżone do rozprawy głównej.

§ 252.

Sąd może także z urzędu zarządzić zawezwanie nowych świadków i rzeczoznawców do rozprawy głównej.

W przypadkach bezpośredniego wniesienia oskarżenia (§ 137., ustęp 4.) może sąd zarządzić także z urzędu poszczególne dochodzenia i czynności badawcze, do których mają zastosowanie postanowienia § 251., ustęp 3.

§ 253.

Jeżeli oskarżony z powodu choroby lub innych nieuchronnych okoliczności doznaje przeszkody w stawieniu się do rozprawy głównej albo jeżeli zachodzą inne ważne powody, może sąd na wniosek lub z urzędu odłożyć rozprawę główną.

Przeszkoda obrońcy uzasadnia odłożenie tylko wtedy, gdyby z powodu krótkości czasu inny obrońca nie mógł być do rozprawy głównej przybrany albo nie mógł przygotować się do obrony.

§ 254.

Jeżeli oskarżyciel odstępuje przed rozpoczęciem rozprawy głównej od oskarżenia całkowicie lub częściowo z innych powodów prócz wymienionych w § 245., wówczas ma sąd zastanowić postępowanie całkowicie lub częściowo; w pierwszym wypadku odpada zarządza już ewentualnie rozprawa główna. Odstąpienie oskarżyciela ma być uzasadnione.

O całkowitem lub częściowem zastanowieniu postępowania należy zawiadomić oskarżonego i jego obrońcę, pokrzywdzonego i oskarżyciela prywatnego. Co do prawa zażalenia obowiązują postanowienia § 106.

§ 241. ma analogiczne zastosowanie także po wniesieniu oskarżenia.

§ 255.

Jeżeli po wniesieniu oskarżenia miały miejsce dalsze dochodzenia sądowe albo jeżeli wyszły na jaw nowe czyny karygodne, popełnione przez oskarżonego, wówczas może oskarżyciel cofnąć przed rozpoczęciem rozprawy głównej wniesiony przez siebie akt oskarżenia (wniosek na ukaranie) i wnieść równocześnie nowy akt oskarżenia (wniosek na ukaranie), zaopatrzony w nowy rozkaz oskarżenia, wydany przez właściwego komendanta, o ile nie wchodzi w zastosowanie postanowienie § 245. Z nowym aktem oskarżenia (wnioskiem na ukaranie) należy postąpić następnie według przepisów rozdziału XVI.

Jeżeli po wniesieniu oskarżenia zajdzie wskutek nowo na jaw wyszłych czynów karygodnych lub dodatkowych dochodzeń sądowych konieczność przeprowadzenia prokuratorskiego lub sądowego postępowania badawczego, wówczas zarządza właściwy komendant, o ile oddzielne ściganie nowo na jaw wyszłych czynów karygodnych nie okazuje się wskazane, cofnięcie oskarżenia i wdrożenie lub uzupełnienie postępowania badawczego. O zarządzeniu tem należy zawiadomić oskarżonego i jego obrońcę.

Jeżeli oskarżony zbiegł po wniesieniu oskarżenia, należy wdrożyć postępowanie według rozdziału XXV.

Jeżeli wskutek cofnięcia aktu oskarżenia (wniosku na ukaranie) zajdzie potrzeba odłożenia rozprawy głównej, wówczas ma sąd zarządzić odłożenie jej.

Rozdział XVIII.

Rozprawa główna.

A. Jawność rozprawy głównej.

§ 256.

Rozprawa główna jest jawna pod nieważnością. Odbywa się ona w nieobecności właściwego komendanta.

§ 257.

Przystęp do jawnej rozprawy głównej jest dozwolony tylko osobom dorosłym płci męskiej,

których zjawienie się odpowiada powadze sądu.

Jeżeli oskarżony jest oficerem lub osobą równorzędną, wówczas mają dostęp do jawnej rozprawy głównej z pośród czynnych osób wojskowych i tych osób nieczynnych, które zjawiają się w mundurze wojskowym, tylko oficerowie i równorzędni z nimi.

Z powodu braku miejsca może przewodniczący wykluczyć zjawiających się później.

Oskarżycielowi prywatnemu i pokrzywdzonemu oraz ich ustawowym zastępcom i pełnomocnikom należy zezwolić zawsze na obecność przy rozprawie głównej.

§ 258.

Ze względu na zagrożenie obyczajności, porządku publicznego, bezpieczeństwa państwowego lub wojskowych interesów służbowych można wykluczyć osoby nieinteresowane od przystępu do rozprawy głównej.

Jawność może być wykluczona na wniosek pokrzywdzonego lub oskarżyciela prywatnego także wtedy, gdy dopuszczenie jawności rozprawy w postępowaniu o oszczerstwo, wymuszenie lub obrażę czci udaremniłoby ochronę czci i dobrej sławy pokrzywdzonego lub oskarżyciela prywatnego.

Jawność można także wykluczyć, jeżeli zgadzają się na to oskarżyciel, pokrzywdzony i oskarżyciel prywatny, o ile są obecni, tudzież oskarżony i jego obrońca.

Wykluczenie jawności zostaje zarządzane uchwałą sądu wojennego, wygotowaną na piśmie i zaopatrzoną w powody, która zapada na posiedzeniu niejawnem. Uchwałę tę ogłasza się jawnie.

§ 259.

Po odczytaniu uchwały, wykluczającej jawność, muszą ustąpić wszyscy przysłuchający się.

Komendant oddziału broni, oddziału i pododdziału oskarżonego oraz naczelnik władzy służbowej, do której oskarżony przynależy, czynni oficerowie dla służby sprawiedliwości, tudzież pokrzywdzony i oskarżyciel prywatny oraz ich ustawowi zastępcy i pełnomocnicy nie zostają jednak wykluczeni wskutek takiego orzeczenia.

Przewodniczący ma prawo zezwolić także innym osobom na obecność przy rozprawie.

§ 260.

Jeżeli sąd wojenny uchwali wykluczenie jawności, może oskarżony żądać, aby dozwolono przystępu trzem osobom, posiadającym jego zaufanie. Muszą one jednak być osobami, którym według

§ 257., ustępy 1. i 2., dozwolona jest obecność przy rozprawie jawnej; przybranie mężów zaufania nie powinno powodować przerwy lub odroczenia rozprawy głównej.

Kilku równocześnie oskarżonych może żądać łącznie przybrania najwyżej sześciu osób zaufania, na których wybór mają zgodzić się. Jeżeli nie przyjdzie do zgody, skutecznie przewodniczący wybór między proponowanymi mężami zaufania.

§ 261.

Jeżeli w wypadkach uchylenia jawności z powodu zagrożenia bezpieczeństwa państwowego okazuje się to potrzebne ze względu na utrzymanie w tajemnicy przedmiotów wojskowych, można na czas ich omawiania wykluczyć na podstawie uchwały sądu wojennego także mężów zaufania i osoby, wymienione w § 259., ustęp 2.

Przewodniczący ma prawo dopuścić także w tym wypadku poszczególne osoby do obecności przy rozprawie.

§ 262.

Po zaprzysiężeniu sądu wojennego można zarządzić w każdym stadium rozprawy posiedzenie niejawne co do pewnej części postępowania lub co do całej rozprawy. Wyrok musi się jednak zawsze ogłosić publicznie (§ 312.).

§ 263.

W razie wykluczenia jawności z powodu zagrożenia bezpieczeństwa państwowego lub wojskowych interesów służbowych można osobom obecnym nałożyć uchwałą sądu wojennego obowiązek utrzymania w tajemnicy faktów, które wskutek rozprawy dojdą do ich wiadomości. Uchwałę tę należy przytoczyć w protokole rozprawy.

Kto przez nieuprawnione udzielenie wiadomości naruszy obowiązek tajemnicy, będzie ukarany przez sąd właściwy, jeżeli podlega sądownictwu karnemu obrony krajowej lub liniowemu, aresztem zwyczajnym lub ścisłym od tygodnia do trzech miesięcy, a wśród okoliczności szczególnie obciążających do sześciu miesięcy.

Osoby, podlegające sądownictwu karnemu cywilnemu, które dopuszczają się tego przestępstwa, będą ukarane za przekroczenie przez właściwy sąd karny cywilny aresztem zwyczajnym od tygodnia do trzech miesięcy, z którym można połączyć grzywnę do 1000 K.

§ 264.

Kto bez zezwolenia władzy ogłasza całkowicie lub częściowo doniesienie karne, akt oskarżenia

lub inny dokument urzędowy z postępowania karnego w obronie krajowej przed przedstawieniem ich na rozprawie jawnej, tudzież kto bez zezwolenia władzy ogłasza z postępowania karnego w obronie krajowej, w którym wykluczono jawność rozprawy, przedmiot rozprawy, objęty wykluczeniem jawności, będzie ukarany za czyn ten według postanowień § 263., ustępy 2. i 3.

B. Czynności urzędowe przewodniczącego i kierującego rozprawą.

§ 265.

Przewodniczący wykonywa przy rozprawie głównej uprawnienia, przyznane mu w niniejszej ustawie o postępowaniu karnym, a w szczególności ma dbać o ntrzymanie spokoju i bezpieczeństwa, dyscypliny wojskowej i przyzwoitości, odpowiadającej powadze sądu.

Kogo sąd słucha lub kto do sądu przemawia, ma mówić stojąc; przewodniczący może jednak zezwolić na wyjątek z powodu stanu fizycznego mówiącego, dłuższego przesłuchania i z innych względów.

§ 266.

Oznaki zadowolenia lub niezadowolenia są zakazane. Przewodniczący ma prawo wezwać do porządku osoby, które przeszkadzają rozprawie przez oznaki takie lub w inny sposób albo zachowują się ubliżająco dla powagi sądu, a w razie potrzeby wydalic z sali posiedzeń niektórych lub wszystkich słuchaczy.

Słuchaczy, którzy podlegają wojskowej władzy karnej dyscyplinarnej, może przewodniczący, jeżeli są niżsi od niego stopniem (klasą rangi), kazać także przyaresztować, a według okoliczności ukarać odpowiednią karą dyscyplinarną. Słuchaczy w tym samym lub wyższym stopniu (klasie rangi) może przewodniczący donieść komendzie przełożonej celem ukarania.

O ukaranie innych osób prócz wymienionych w ustępie 2. ma przewodniczący zwrócić się do sądu powiatowego ich miejsca zamieszkania lub pobytu. Sąd ten ma postąpić w ten sposób, jak gdyby niewłaściwe zachowanie się miało miejsce przed sądem karnym cywilnym (§ 185., ustęp 5.).

§ 267.

Jeżeli oskarżony, świadek, rzeczoznawca, porrzywdzony, oskarżyciel prywatny lub ich ustawowi zastępcy albo pełnomocnicy przeszkadzają rozprawie przez niewłaściwe zachowanie się, naruszają w inny

sposób uszanowanie winne sądowi, wypowiadają obelgi lub obwinienia oczywiście nieuzasadnione lub nienależące do rzeczy, wówczas ma przewodniczący upomnieć ich, a w razie potrzeby może spowodować ich wydalenie, jednak co do oskarżonego tylko wtedy, jeżeli ten zachowuje się dalej nieprzyzwoicie mimo upomnienia i zagrożenia, iż będzie wydalony od rozprawy.

Osoby, które podlegają wojskowej władzy karnej dyscyplinarnej i posiadają niższy stopień wojskowy (niższą klasę rangi) aniżeli przewodniczący, może on ukarać odpowiednią karą dyscyplinarną z urzędu albo na wniosek oskarżyciela lub obrażonego, a w razie potrzeby kazać natychmiast przyaresztować. Przeciw oskarżonym, którzy są osobami cywilnymi, orzeka przewodniczący jedną z kar lub jedno z obostrzeń, wymienionych w § 149., ustęp 3.

Co do osób wojskowych, które mają ten sam lub wyższy stopień wojskowy (klasę rangi) aniżeli przewodniczący, oraz co do osób, które nie podlegają wojskowej władzy karnej dyscyplinarnej, obowiązują analogicznie postanowienia § 266.

Jeżeli oskarżonego, pozostającego na wolnej stopie, wydalono z sali z powodu niewłaściwego zachowania się, wówczas może on być przytrzymaany na polecenie przewodniczącego aż do ponownego przywołania przed sąd wojenny. Rozprawę prowadzi się dalej w jego nieobecności; przed ukończeniem postępowania dowodowego musi się jednak przywołać go do sali i zawiadomić pod nieważnością postępowania o istotnych okolicznościach, które wyszły na jaw pod jego nieobecność, oraz o tem, co zeznały osoby przesłuchane.

§ 268.

Jeżeli obrońca dopuszcza się takiego wykroczenia, wówczas może przewodniczący udzielić mu nagany, a jeżeli podlega on wojskowej władzy karnej dyscyplinarnej, ukarać go odpowiednią karą dyscyplinarną. Obrońcy, niepodlegającemu wojskowej władzy karnej dyscyplinarnej, może sąd wojenny nałożyć grzywnę aż do dwustu koron, przeciw czemu przysługuje mu w ośmiu dniach zażalenie do najwyższego trybunału obrony krajowej. Zażalenie ma skutek odwłoczny.

Jeżeli obrońca zachowuje się dalej w sposób nieodpowiedni, może sąd wojenny odebrać mu głos. W tym wypadku ma oskarżony prawo wybrania innego obrońcy z pośród osób obecnych i uzdatnionych do tego. Jeżeli to okazuje się niemożliwe i jeżeli także z urzędu nie można zaraz ustanowić obrońcy, należy przerwać lub odroczyć rozprawę główną celem obrania lub ustano-

wienia innego obrońcy, o ile obrona jest obowiązkową albo sąd wojenny uznaje przybranie obrońcy za wskazane. Jeżeli warunki te nie zachodzą, należy prowadzić rozprawę dalej bez przybrania obrońcy.

O każdym ukaraniu obrońcy, wpisanego na listę obrońców wojskowych, należy donieść Ministrowi obrony krajowej, a jeżeli obrońca jest adwokatem, także właściwej władzy dyscyplinarnej.

§ 269.

Jeżeli musi się przerwać lub odroczyć rozprawę główną z powodu niewłaściwego zachowania się obrońcy, wówczas można nałożyć mu uchwałą sądu wojennego także zwrot kosztów, spowodowanych przerwaniem lub odroczeniem.

Przeciw uchwale tej służy obrońcy w ośmiu dniach zażalenie do najwyższego trybunału obrony krajowej. Zażalenie to ma skutek odwoławczy.

Prawomocnemu orzeczeniu przysługuje moc wykonalnego dokumentu publicznego.

O wykonanie zwraca się sąd obrony krajowej do właściwego sądu cywilnego.

§ 270.

Nieczynni oficerowie i równorzędni z nimi, którzy zjawiają się w mundurze wojskowym, podlegają z powodu wykroczeń, popełnionych przy rozprawie głównej, a określonych w §§ 266. do 268., wojskowej władzy karnej dyscyplinarnej.

§ 271.

Prokuratora wojskowego i oficera sądu może przewodniczący przywołać do porządku z powodu wykroczeń i donieść właściwemu komendantowi w celu ukarania.

§ 272.

Kary, orzeczone na podstawie §§ 266. do 268., można według okoliczności wykonać zaraz, o ile nie jest dopuszczalne zażalenie z skutkiem odwoławczym; doniesienia w celu ukarania powinny być wnoszone zaraz po rozprawie głównej.

Jeżeli zachowanie się, wspomniane w podanych wyżej paragrafach, uzasadnia czyn, podlegający ściganiu przed sądem karnym, należy zastosować postanowienia § 321.

Oświadczenie obrażonego lub pokrzywdzonego, iż zastrzega sobie prawo skargi z powodu popełnionego przeciw niemu czynu karygodnego albo zrzeka się tegoż, nie stoi na przeszkodzie zastosowaniu postanowień, zawartych w §§ 266. do 271.

§ 273.

Kierownictwo rozprawy głównej należy do kierującego rozprawą.

Jest on obowiązany dążyć do wykrycia prawdy i ma starać się o to, aby zaniechano roztrząsań, które nie przyczyniając się do wyjaśnienia sprawy przewlekłyby rozprawę.

Kierujący rozprawą przesłuchuje oskarżonego, świadków i rzeczoznawców i oznacza porządek kolejny, w którym żądający głosu mają przemawiać.

Jeżeli oskarżenie obejmuje kilka punktów, może wydać zarządzenie, iż co do każdego z nich lub co do niektórych na się rozprawiać osobno.

Jeżeli w toku rozprawy głównej będą postawione wnioski, odnoszące się do poszczególnych punktów postępowania, wówczas rozstrzyga kierujący rozprawą takie pytania wpadkowe, o ile rozstrzygnięcie nie należy według ustawy do przewodniczącego lub sądu wojennego.

Jeżeli oskarżyciel albo oskarżony sprzeciwia się wnioskowi takiemu albo jeżeli kierujący rozprawą postanawia nie przychylić się do wniosku, któremu nie sprzeciwiono się, albo jeżeli w razie dopuszczenia wniosku potrzebne jest przerwanie rozprawy na więcej jak dwadzieścia cztery godzin albo jej odroczenie, wówczas rozstrzyga wniosek sąd wojenny. Narada i głosowanie, poprzedzające zarówno tę jak i każdą inną uchwałę sądu wojennego co do pytań wpadkowych, mogą na wniosek kierującego rozprawą odbyć się także tajnie wskutek zarządzenia przewodniczącego albo według uznania sądu wojennego. Powody rozstrzygnięcia musi się zawsze ogłosić i uwidocznnić w protokole.

C. Rozpoczęcie rozprawy głównej.

§ 274.

Bezpośrednio przed rozpoczęciem rozprawy głównej ma kierujący rozprawą stwierdzić, czy sąd wojenny jest należycie obsadzony i czy są obecne osoby, które władza właściwa wyznaczyła jako sędziów i protokolanta. Następnie zapytuje on na posiedzeniu niejawnem członków sądu wojennego, protokolanta, oraz oskarżyciela i oskarżonego, czy nie zachodzi powód wykluczenia lub uchylecia co do jednej z sędziowskich osób wojskowych lub co do protokolanta. Rozstrzygnięcie co do przedstawionych powodów zapada w myśl § 118. Potrzebne w danym razie uzupełnienie sądu wojen-

nego zarządza sąd, a względnie kierujący rozprawą, jeżeli rozprawa główna nie odbywa się w siedzibie urzędowej sądu. Jeżeli nie można postarać się zaraz o zastępstwo, należy odłożyć rozprawę główną. To samo ma mieć miejsce wtedy, gdy oskarżony nie jawił się do rozprawy głównej, a nie można zaraz spowodować jego dostawienia. Rozprawa główna nie odbywa się, jeżeli oskarżony zbiegł (§ 255., ustęp 3.).

§ 275.

Przewodniczący otwiera rozprawę główną, zarządzając wywołanie sprawy przez protokolanta.

Oskarżony staje bez kajdan. W razie potrzeby może przewodniczący oddać go pod nadzór straży.

Przedmioty, potrzebne w danym razie do prowadzenia dowodów, które mają być przedstawione do rozpoznania oskarżonemu lub świadkom, powinny być przyniesione do sali sądowej przed rozpoczęciem rozprawy.

§ 276.

Kierujący rozprawą zapytuje następnie oskarżonego o jego stosunki osobiste i przystępuje do zaprzysiężenia sędziów niestałych i przybranych w danym razie sędziów zastępczych, stosując do nich następujące słowa:

„Przysięgacie Panowie Panu Bogu Wszechmocnemu i Wszechwiedzącemu, iż będziecie wiernie wypełniać obowiązki sędziego i oddacie głosy swe według najlepszej wiedzy i sumienia.“

Sędziowie składają przysięgę, zaczynając od przewodniczącego, i to każdy z osobna słowami: „Przysięgam, tak mi Panie Boże dopomóż!“ Wyznanie religijne nie stanowi przytem różnicy.

Jeżeli na jeden dzień wyznaczono kilka rozpraw, do których ci sami sędziowie są powołani, wówczas wystarczy, jeżeli kierujący rozprawą przypomni przy rozprawach późniejszych przysięgę sędziowską, złożoną przy poprzedniej rozprawie głównej.

§ 277.

Po odebraniu przysięgi sędziowskiej zarządza kierujący rozprawą wywołanie przez protokolanta osób, zawezwanych do rozprawy głównej, i poleca świadkom i znawcom po upomnieniu ich na świętość przysięgi, którą mają złożyć lub już złożyli, aby udali się do przeznaczony dla nich izby i nie opuszczali jej na dłuższy czas bez jego zezwolenia.

Według okoliczności może kierujący rozprawą polecić także pokrzywdzonemu i oskarżycielowi prywatnemu, jeżeli mają być słuchani jako świadkowie, aby tymczasowo wydalili się z sali posiedzeń. Po przesłuchaniu musi się jednak pouczyć ich na żądanie o tem, co było przedmiotem rozprawy w czasie ich nieobecności.

Kierujący rozprawą zarządza także odpowiednie środki, aby zapobiedz znikom lub porozumieniu się świadków i rzeczoznawców między sobą i z oskarżonym albo ich samowolnemu wydaleniu się.

Kierujący rozprawą może wreszcie zarządzić w wszystkich wypadkach, w których uważa to za przydatne dla wykrycia prawdy, aby rzeczoznawcy pozostali w sali posiedzeń w czasie przesłuchania oskarżonego i świadków.

§ 278.

Jeżeli świadkowie lub rzeczoznawcy nie stawili się do rozprawy głównej albo jeżeli oni lub oskarżony oddalili się przedwcześnie, wówczas ma przewodniczący, o ile można spodziewać się, iż dostawienie nieobecnych będzie mogło spiesznie nastąpić, wydać odpowiednie zarządzenie co do ich niezwłocznego stawienia się, a według okoliczności spowodować także bezzwłoczne doprowadzenie.

W nieobecności oskarżonego nie wolno odbywać rozprawy głównej. Należy zatem rozprawę przerwać lub odroczyć, jeżeli nie można spowodować zaraz dostawienia oskarżonego. Jeżeli oskarżony zbiegnie lub umrze podczas rozprawy głównej, wówczas należy w pierwszym wypadku przerwać rozprawę i wdroyć postępowanie według rozdziału XXV., a w drugim wypadku zastanowić dalsze postępowanie na podstawie uchwały sądu wojennego.

Jeżeli natychmiastowe dostawienie niejawiącego się świadka lub rzeczoznawcy jest niemożliwe, wówczas rozstrzyga sąd wojenny po wysłuchaniu oskarżyciela, oskarżyciela prywatnego, oskarżonego i obrońcy, czy rozprawę główną ma się przerwać, odroczyć lub dalej prowadzić i czy w razie dalszego prowadzenia należy zamiast ustnego przesłuchania niejawiących się świadków lub rzeczoznawców odczytać zeznania ich, złożone w postępowaniu dotychczasowym, albo jeżeli nie byli jeszcze słuchani, zarządzić ich przysłuchanie w myśl § 249. Sąd wojenny może odłożyć uchwałę tę także na czas późniejszy.

§ 279.

Co do ukarania świadka i rzeczoznawcy, który bez usprawiedliwienia nie stawił się do rozprawy głównej, a nie należy do czynnych osób wojskowych, obowiązują analogicznie postanowienia §§ 185.

i 208. Ukaranie jest niezależne od przerwania lub odroczenia rozprawy głównej.

Jeżeli rozprawa główna została przerwana lub odroczone z powodu niestawienia się świadka lub rzeczoznawcy, wówczas może sąd wojenny zasądzić oduśnego świadka lub rzeczoznawcę, o ile tenże jest czynną osobą wojskową, a nie usprawiedliwił swego niestawienia, osobną uchwałą na ponoszenie kosztów udaremnionej przez to rozprawy głównej, przyczem postanowienia § 269., ustępy 2. do 4., mają analogiczne zastosowanie.

Jeżeli świadek lub rzeczoznawca, który nie stawiał się, nie należy do czynnych osób wojskowych, wówczas udaje się sąd obrony krajowej względem zasądzenia go na zwrot kosztów udaremnionej rozprawy głównej do tego sądu powiatowego, który w myśl § 185. ma być wezwany o ukaranie niestawiającego. Sąd ten ma postąpić w ten sposób, jak gdyby świadek lub rzeczoznawca nie stawiał się bez usprawiedliwienia do rozprawy głównej przed sądem karnym cywilnym (§ 185., ustęp 5.).

Celem zapewnienia stawienia świadka, który nie jawił się, można wydać przeciw niemu rozkaz doprowadzenia, jeżeli jest on czynną osobą wojskową, a w innych wypadkach wezwać właściwą władzę cywilną o doprowadzenie.

§ 280.

Jeżeli w sprawie karnej, w której obrona jest obowiązkową, obrońca nie stawia się do rozprawy albo wydał się przedwcześnie, a nie można przybrać natychmiast innego obrońcy (§ 268., ustęp 2.), wówczas przerywa się rozprawę główną albo odacza ją.

W przypadkach, w których obrona nie jest obowiązkową, należy z powodu niestawienia się lub przedczesnego wydalenia się obrońcy obranego albo ustanowionego przerwać lub odroczyć rozprawę główną tylko wtedy, gdy sąd wojenny uznaje przybranie obrońcy za potrzebne.

Jeżeli obrońca mimo należytego zawezwania nie stawia się do rozprawy bez usprawiedliwienia albo jeżeli wydał się przed jej zakończeniem, wówczas należy donieść o tem, o ile obrońca podlega wojskowej władzy karnej dyscyplinarnej, jego komendzie przełożonej, a w przeciwnym wypadku właściwej władzy dyscyplinarnej celem ukarania. W wypadkach takich należy stosować analogicznie § 269.

§ 281.

Jeżeli nie zachodzi żadna z przeszkód, wymienionych w §§ 278. do 280., wówczas zarządza

przewodniczący po ustąpieniu świadków i rzeczoznawców (§ 277., ustęp 4.) pod nieważnością odczytanie aktu oskarżenia, a w postępowaniu przed sądami brygady przedstawienie oskarżenia przez oficera sądu.

D. Przesłuchanie oskarżonego.

§ 282.

Kierujący rozprawą przesłuchuje następnie oskarżonego co do osnowy oskarżenia. Jeżeli jest kilku oskarżonych, może kierujący rozprawą zarządzić, iż każdy będzie słuchany osobno w nieobecności innych.

Jeżeli oskarżony oświadcza na zapytanie, iż nie zrozumiał aktu oskarżenia, powinien kierujący rozprawą objaśnić mu akt ten.

Jeżeli oskarżony, odpowiadając na oskarżenie, oświadcza, iż nie jest winien, ma kierujący rozprawą oznajmić mu, że służy mu prawo przeciwstawić oskarżeniu zwięźle opowiadzenie stanu rzeczy, a po wprowadzeniu każdego poszczególnego środka dowodowego poczynić nad nim swoje uwagi, że może dalej ponowić nieuwzględnione wnioski swoje, które stawiał już w postępowaniu dotychczasowem w celu uzupełnienia postępowania dowodowego, i zawioskować przeprowadzenie nowych dowodów.

Jeżeli oskarżony odstępuje od swych dawniejszych zeznań, należy zapytać go o przyczyny odstąpienia. Kierujący rozprawą może tak w tym przypadku jak i wtedy, gdy oskarżony odmawia odpowiedzi, zarządzić odczytanie w całości lub w części protokołu jego zeznań dawniejszych.

Oskarżonego nie można zmusić do odpowiedzi na zadawane mu pytania.

Wolno oskarżonemu porozumiewać się z obrońcą swoim także podczas rozprawy głównej; nie wolno mu jednak naradzać się z nim wprost nad odpowiedzią na poszczególne zadane mu pytania.

Zresztą mają analogiczne zastosowanie postanowienia rozdziału XI.

E. Postępowanie dowodowe.

§ 283.

Po przesłuchaniu oskarżonego należy przedstawić dowody w porządku kolejnym, oznaczonym przez kierującego rozprawą, a z reguły przeprowadzić najpierw dowody, wprowadzone przez oskarżyciela.

Oskarżyciel może w toku rozprawy głównej odstąpić od środków dowodowych, jednak tylko za zgodą oskarżonego. Również oskarżony może odstąpić od środków dowodowych, jeżeli oskarżyciel zgodzi się na to.

Pominięcie poszczególnych już przygotowanych środków dowodowych może sąd wojenny uchwalić także bez wniosku oskarżyciela lub oskarżonego, jeżeli stały się one zupełnie zbyteczne w toku rozprawy głównej.

Zarówno kierujący rozprawą jak i sąd wojenny mogą w toku rozprawy głównej zarządzić na wniosek lub z urzędu przesłuchanie nowych świadków i rzeczoznawców, od których według przebiegu rozprawy można spodziewać się wyjaśnienia okoliczności ważnych, tudzież przeprowadzenie lub dostarczenie innych nowych środków dowodowych. Jeżeli nowe dowody wymagają przerwania rozprawy głównej na więcej jak dwadzieścia cztery godziny albo jej odroczenia, rozstrzyga zawsze sąd wojenny. Potrzebne zawezwania i ewentualne doprowadzenia zarządza przewodniczący.

Ogłędziny, zarządzone na rozprawie głównej, przedsiębierze sąd wojenny, a gdyby to było połączone z trudnościami, przeprowadza je na zarządzenie przewodniczącego kierujący rozprawą wraz z dwoma członkami i protokolantem sądu wojennego. W tym ostatnim wypadku ma kierujący rozprawą złożyć sądowi wojennemu sprawozdanie zaraz po ukończeniu ogłędzin. O miejscu i czasie ogłędzin należy pod nieważnością zawiadomić w czasie właściwym oskarżyciela, oskarżonego i tegoż obrońcę; osobom tym jak również pokrzywdzonemu, oskarżycielowi prywatnemu i ich ustawowym zastępcom oraz pełnomocnikom należy dozwolić na obecność przy ogłędzinach. § 132., ustęp 1., ma analogiczne zastosowanie.

Nie można odmówić zbadania i dostarczenia nowego środka dowodowego z powodu, iż środek dowodowy lub okoliczność, która ma być udowodniona, zostały przedstawione za późno.

§ 284.

Co do przesłuchania świadków i rzeczoznawców przy rozprawie głównej obowiązują w ogólności postanowienia rozdziału XIII. i XIV., o ile w dalszym ciągu nie podano przepisów odmiennych.

Świadków i znawców wzywa się po jednym i słucha w obecności oskarżonego. Przed przesłuchaniem należy ich upomnieć, aby zeznawali prawdę. Znawcy, którzy w tym charakterze są już w ogólności zaprzysiężeni, oraz świadkowie lub znawcy, od których odebrano przysięgę już w postępowaniu wstępnem, nie mają być ponownie zaprzysiężani, lecz należy im tylko przypomnieć świętość złożonej przysięgi.

Oprócz tego przypadku należy odebrać przysięgę od rzeczoznawcy po odpowiedzi na pytania

ogólne, a przed dalszem jego przesłuchaniem przy przestrzeganiu § 209.

Od świadków odbiera się przysięgę po przesłuchaniu. Odebrania przysięgi można zaniechać, jeżeli oskarżyciel i oskarżony zgadzają się na to; sąd wojenny może jednak postanowić także z urzędu, iż przysięga nie będzie od świadka odebrana.

O tem, czy ma się odebrać przysięgę od świadków lub rzeczoznawców, których zawezwano z urzędu wskutek zarządzenia kierującego rozprawą lub uchwały sądu wojennego, rozstrzyga sąd wojenny po wysłuchaniu oskarżyciela i oskarżonego.

Jeżeli musi się przerwać lub odroczyć rozprawę główną z powodu, iż świadek wbrew ustawie odmawia zeznań lub złożenia przysięgi albo iż rzeczoznawca odmawia wbrew ustawie współudziału przy ogłędzinach albo wydania orzeczenia albo złożenia przysięgi, wówczas należy prócz postanowień §§ 193. i 208. zastosować analogicznie także postanowienia § 279., ustępy 2. i 3.

§ 285.

Kierujący rozprawą ma dbać o to, aby nie-przesłuchany jeszcze świadek nie był w ogóle obecny przy przeprowadzaniu dowodów, a nieprzesłuchany jeszcze rzeczoznawca przy przesłuchiwanie drugiego znawcy w tym samym przedmiocie.

Konfrontacje (§§ 167. i 198.) zarządza kierujący rozprawą; jedynie o potrzebie konfrontacji oficerów między sobą i z innymi osobami rozstrzyga sąd wojenny.

Świadkowie i rzeczoznawcy mają po przesłuchaniu pozostać na posiedzeniu tak długo, dopóki kierujący rozprawą ich nie uwolni. Dopuszczalność dalszego pozostania w sali posiedzeń należy ocenić według postanowień §§ 257. do 262.

Kierujący rozprawą może zarządzić, że świadkowie mają po przesłuchaniu wydalic się z sali sądowej i że będą następnie przywołani i przesłuchani ponownie albo sami albo w obecności innych świadków.

Świadkowie nie mogą z powodu zeznań swych żądać od siebie wyjaśnień.

Oskarżonego musi się zapytać po przesłuchaniu każdego świadka, rzeczoznawcy lub współoskarżonego i po odcytaniu każdego protokołu lub dokumentu, czy ma coś na to odpowiedzieć.

§ 286.

Prócz przewodniczącego i kierującego rozprawą mogą także inni sędziowie i sędziowie zastępczy, oraz oskarżyciel i oskarżony, tudzież jego obrońca, po otrzymaniu w tym celu głosu od kierującego rozprawą, zadawać pytania każdej osobie przesłuchiwanej, a w szczególności także oskarżonemu. Kierujący rozprawą ma prawo uchylecia pytań, które uważa za nieodpowiednie. W razie postawienia pytań niejasnych lub niezrozumiałych wzywa kierujący rozprawą stawiającego pytania, aby zamiar swój wytłumaczył lub jasno wyraził.

Kierujący rozprawą może zabronić stawiania pytań bezpośrednich, jeżeli stawiający nadużywa prawa tego mimo wielokrotnych upomnień.

§ 287.

Kierujący rozprawą może w interesie swobody zeznań wydalic wyjątkowo oskarżonego z sali posiedzeń na czas przesłuchania świadka lub współoskarżonego. Po ponownem wprowadzeniu do sali musi go jednak przesłuchać co do przedmiotu, o którym rozprawiano pod jego nieobecność, i uwiadomić o wszystkim, co w tym czasie zaszło, a zwłaszcza o zeznaniach, które złożono w jego nieobecności.

Jeżeli uwiadomienie to nie miało miejsca, musi ono pod nieważnością nastąpić dodatkowo najdalej przed zamknięciem postępowania dowodowego.

§ 288.

Protokoły przesłuchania współwinnych i świadków oraz orzeczenia rzeczoznawców mogą być odcytane tylko w następujących wypadkach:

1. jeżeli przesłuchani zmarli tymczasem, jeżeli ich miejsce pobytu jest nieznanie albo jeżeli ich osobiste stawienie się nie może przyjść łatwo do skutku z powodu wieku, choroby, ułomności, odległego miejsca pobytu, zbyt wielkich kosztów, obawy zakłócenia służby wojskowej albo z innych ważnych przyczyn,

2. jeżeli przesłuchani przy rozprawie głównej odstępują w istotnych punktach od złożonych poprzednio zeznań lub wydanych orzeczeń,

3. jeżeli świadkowie odmawiają zeznań, nie mając od tego prawa, albo jeżeli czynią to współobwinieni,

4. jeżeli oskarżyciel i oskarżony zgadzają się na odczytanie, a kierujący rozprawą przychylił się do tego,

5. jeżeli przesłuchany świadek jest członkiem Domu cesarskiego albo jeżeli według prawa międzynarodowego przysługuje mu przywilej zakrajowości lub osobiste uwolnienie.

Orzeczenie rzeczoznawcze, wydane w postępowaniu, poprzedzającym rozprawę główną, wolno dalej odczytać, jeżeli w przypadkach uszkodzeń cielesnych zostało wydane przez lekarza wojskowego, pozostającego w czynnej służbie, albo innego lekarza mającego posadę w publicznej służbie lekarskiej, bez poprzednich oględzin sądowych (§ 220., ustęp ostatni) albo złożone w myśl § 214., ustęp 2., i § 215., ustęp 1., przez wojskowy komitet sanitarny, względnie inną państwową władzę zawodową albo państwowy zakład lub organ zawodowy.

Jeżeli oskarżyciel lub oskarżony sprzeciwia się odczytaniu protokołów lub orzeczeń, zarządzonemu przez kierującego rozprawą, wówczas rozstrzyga sąd wojenny o dopuszczalności odczytania.

Powód odczytania należy zawsze uwidocznic w protokole rozprawy.

Wywody oględzin i sprawozdania o uszkodzeniach, orzeczenia karne, zapadłe dawniej przeciw oskarżonemu, dokumenty, dotyczące jego osoby i obyczajności, uwiadomienia i świadectwa urzędowe oraz dokumenty i pisma innego rodzaju, które mają dla sprawy doniosłość, musi się odczytać, jeżeli zarówno oskarżyciel jak i oskarżony tudzież kierujący rozprawą nie zrzekają się tego.

Protokołu zeznań świadka, uwolnionego od obowiązku świadczenia, nie wolno odczytywać, jeżeli świadek taki korzysta później, a w szczególności przy rozprawie głównej, z uwolnienia od obowiązku świadczenia.

§ 289.

W toku lub na końcu postępowania dowodowego zarządza kierujący rozprawą przedstawienie oskarżonemu, a w miarę potrzeby świadkom i rzeczoznawcom tych przedmiotów, które mogą posłużyć do wyjaśnienia stanu rzeczy i wzywa ich do oświadczenia się, czy przedmioty te rozpoznają.

§ 290.

Po przeprowadzeniu dowodów zapytuje kierujący rozprawą oskarżyciela, oskarżyciela prywatnego, oskarżonego i obrońcę, czy życzą sobie postawić wnioski względem uzupełnienia postępowania dowodowego.

W razie odpowiedzi przeczącej albo po odrzuceniu odnośnego wniosku, względnie przeprowadzeniu nowego dowodu uznaje przewodniczący postępowanie dowodowe za zamknięte.

F. Wywody oskarżyciela, oskarżonego i jego obrońcy.

§ 291.

Po ukończeniu postępowania dowodowego udziela przewodniczący głosu oskarżycielowi, aby postawił i uzasadnił wnioski swoje zarówno co do winy oskarżonego jak i co do postanowień karnych, które ma się do niego zastosować. Oskarżyciel nie powinien stawiać szczegółowego wniosku co do wymiaru kary w zakresie ustawowym. W postępowaniu przed sądami brygady może oficer sądu ograniczyć się do postawienia ogólnego wniosku na zastosowanie ustawy.

Oskarżony i jego obrońca mają prawo odpowiedzieć na to. Jeżeli jest kilku oskarżonych, ustanawia kierujący rozprawą porządek kolejny wywodów. Jeżeli oskarżyciel uważa za właściwe dać odpowiedź na wywody oskarżonego lub obrońcy, wówczas przysługuje oskarżonemu i jego obrońcy w każdym razie ostatni głos.

§ 292.

Jeżeli oskarżyciel uznaje według wyniku rozprawy głównej, że oskarżony nie powinien być zasądzony, albo jeżeli oskarżyciel prywatny cofnął żądanie ścigania karnego (§ 105.) przy rozprawie głównej, wówczas odstępuje oskarżyciel od oskarżenia.

Odstąpienie należy uzasadnić.

§ 293.

Jeżeli oskarżyciel uznaje stan faktyczny za zmieniony przez postępowanie dowodowe w ten sposób, iż oskarżony przedstawia się jako winny innego czynu karygodnego, a nie tego, o który był oskarżony według aktu oskarżenia lub wniosku na ukaranie, wówczas wnosi po ukończeniu postępowania dowodowego oskarżenie, oparte na zmienionym stanie rzeczy, albo stawia wniosek na przerwaniu lub odroczeniu rozprawy głównej w celu wniesienia odpowiedniego oskarżenia.

Jeżeli oskarżyciel przekona się w toku rozprawy głównej, iż prócz czynu karygodnego, stanowiącego przedmiot oskarżenia, obciąża oskarżonego nadto inny jeszcze czyn karygodny, podlegający ukaraniu przez sąd obrony krajowej, wówczas może rozszerzyć oskarżenie na czyn ten także bez zasięgnięcia zezwolenia właściwego komendanta.

Oskarżyciel może jednak postawić także wniosek, aby rozprawę główną przerwano lub odroczone w celu wniesienia odpowiedniego oskarżenia albo zastrzeżono mu odrębne ściganie czynu karygodnego, który nowo na jaw wyszedł; w tych wypadkach po-

trzebne jest do ścigania czynu karygodnego, który nowo wyszedł na jaw, polecenie właściwego komendanta (§ 3.).

Co do czynów karygodnych, które wolno ścigać tylko na żądanie uprawnionego, może oskarżyciel postawić wnioski, wspomniane w ustępie poprzedzającym, tylko po poprzednim zażądaniu ścigania karnego przez uprawnionego.

§ 294.

Jeżeli oskarżyciel przekona się w toku rozprawy głównej, iż czyn, stanowiący podstawę oskarżenia, nie podpada pod sądownictwo karne obrony krajowej, które przyjęto w oskarżeniu, wówczas wnioskuje on odstąpienie sprawy władzy właściwej.

To samo ma mieć miejsce wtedy, gdy przy rozprawie głównej przed sądem brygady oficer sądu dojdzie do przekonania, iż dla czynu karygodnego, stanowiącego przedmiot oskarżenia, samego przez się lub wskutek zbiegu z innym czynem karygodnym jest rzeczowo właściwy sąd dywizyjny.

§ 295.

Oskarżonego należy przesłuchać co do postawionego przez oskarżyciela w myśl §§ 293. i 294. wniosku na przerwaniu lub odroczeniu rozprawy głównej w celu wniesienia oskarżenia, względnie wniosku na odstąpienie sprawy karnej.

W razie zmiany lub rozszerzenia oskarżenia ma kierujący rozprawą obowiązek objaśnić oskarżonego o zmianie i przekonać się, czy oskarżony rozumiał jej skutki.

Po uczynieniu tego należy zapytać oskarżonego, czy z powodu zmiany lub rozszerzenia oskarżenia żąda przerwania lub odroczenia rozprawy głównej dla przygotowania obrony.

Pytanie to i odpowiedź na nie należy pod nieważnością zamieścić w protokole rozprawy.

§ 296.

Wywodów oskarżyciela, oskarżonego i jego obrońcy nie wolno przerywać. Tylko przewodniczący i kierujący rozprawą mogą przerwać je, jeżeli treść ich narusza porządek publiczny, obyczajność, karność wojskową albo wojskową tajemnicę służbową, względnie zagraża im, jeżeli wywody te uzasadniają czyn karygodny lub obejmują wyrażenia, które naruszają niepotrzebnie cześć osoby trzeciej, jeżeli przytaczają taką okoliczność, której dowód jest wykluczony według prawa karnego wojskowego, wreszcie jeżeli obejmują rozwlekłe przedstawienia, nie pozostające z sprawą oczywiście w związku.

Jeżeli niższe wykształcenie oskarżonego albo brak biegłości w wyrażaniu się lub w języku rozprawy czynią to pożądanem, wówczas objaśnia mu kierujący rozprawą treść wywodów w krótkim streszczeniu, w razie potrzeby za pośrednictwem tłumacza.

G. Narada i uchwała sądu wojennego.

§ 297.

Skoro przewodniczący po wysłuchaniu kierującego rozprawą uznał rozprawę za zamkniętą, odchodzi sąd wojenny wraz z protokolantem do izby narad celem wydania wyroku albo przewodniczący każe w tym celu opróżnić salę posiedzeń. Oskarżonego, który jest aresztowany, wyprowadza się tymczasowo z sali posiedzeń, a oskarżonego, pozostającego na wolnej stopie, osadza w razie potrzeby w areszcie na zarządzenie przewodniczącego.

W wydawaniu uchwały mogą brać udział tylko ci członkowie sądu wojennego, którzy byli obecni podczas całego przebiegu rozprawy głównej.

Podczas narady i głosowania nie wolno członkom sądu wojennego i protokolantowi stykać się z innymi osobami.

§ 298.

Kierujący rozprawą zestawia wynik rozprawy i zarządza naradę nad wyrokiem, który ma być wydany. Po ukończeniu narady odbywa się głosowanie według postanowień, zawartych w §§ 74. do 79.

§ 299.

Jeżeli sąd wojenny uważa dalsze wyjaśnienie sprawy za potrzebne, wówczas zarządza uchwałą uzupełnienie postępowania, a w razie potrzeby przerwanie lub odroczenie rozprawy głównej w tym celu.

§ 300.

Jeżeli sąd wojenny uznaje w toku rozprawy głównej albo po jej ukończeniu na podstawie wniosku na odstąpienie, uczynionego przez oskarżyciela, albo bez tegoż, iż oskarżony nie podpada pod sądownictwo karne obrony krajowej, wówczas ma orzec zaraz wyrokiem swoją niewłaściwość.

Tak samo należy postąpić i odstąpić sprawę natychmiast władzy właściwej, jeżeli sąd wojenny przy sądzie brygady uznaje sprawę za należącą do zakresu działania sądu dywizyj. Wyrok ten zastępuje następnie w dalszem postępowaniu przed

sądem dywizyj miejsce aktu oskarżenia, wniesionego bez postępowania badawczego.

O ntrzymaniu aresztu śledczego aż do zarządzenia właściwego sądu (komendanta) postanawia sąd wojenny.

§ 301.

Sąd wojenny nie może uznać się niewłaściwym z powodu, iż sprawa mogła być załatwiona w myśl § 2. w drodze dyscyplinarnej, albo gdy sądzi, że przy wniesieniu oskarżenia zachowano wprawdzie zasady rozdziału II. o właściwości sądów obrony krajowej (§ 300.), że jednak wniesienie oskarżenia zostało zarządzone przez komendanta osobiście niewłaściwego. Sąd wojenny przy sądzie dywizyj nie może dalej uznać się niewłaściwym w tym wypadku, gdy zdaniem jego sprawa karna należy przed sąd brygady, a sąd wojenny przy sądzie brygady w tym wypadku, gdy sąd wyższej instancyi odesłał sprawę do sądu brygady.

§ 302.

Wnioskami oskarżyciela jest sąd wojenny związany tylko o tyle, iż nie może uznać oskarżonego winnym takiego czynu, na który oskarżenie ani pierwotnie nie było skierowane ani nie zostało rozszerzone podczas rozprawy głównej.

Jeżeli sąd wojenny jest zdania, że okoliczności, stanowiące podstawę oskarżenia, uzasadniają same przez się lub w połączeniu z okolicznościami, które wyszły na jaw dopiero na rozprawie głównej, inny czyn karygodny, a nie ten, który podano w oskarżeniu, wówczas wydaje on wyrok według swego przekonania prawnego bez względu na to, czy oskarżyciel postawił odnośny wniosek lub nie, i nie jest przytem związany oznaczeniem czynu, zawartem w oskarżeniu. Jeżeli czyn oskarżonego jest zdaniem sądu wojennego czynem, zagrożonym karą surowszą aniżeli czyn, na który oskarżenie opiewa, albo jeżeli do czynu tego można zastosować takie oznaczenie ustawowe, które powoduje konieczność przygotowania obrony w nowym kierunku, wówczas ma sąd wojenny przed wydaniem wyroku wysłuchać pod nieważnością oskarżyciela i oskarżonego i orzec o ich ewentualnych wnioskach na przerwanie lub odroczenie rozprawy głównej.

Jeżeli czyn jest według zapatrywania sądu wojennego zbrodnią, która w myśl § 88., ustęp 1., powoduje konieczność przybrania obrońcy, wówczas może on przystąpić do wydania wyroku w ogóle tylko wtedy, jeżeli oskarżony miał obrońcę przy rozprawie głównej. Jeżeli tak nie było, należy przerwać

rozprawę i zastrzedz orzeczenie do nowej rozprawy głównej, do której ma się przybrać obrońcę.

Postanowienie ustępu 2. co do wysłuchania oskarżyciela i oskarżonego przed wydaniem wyroku niema zastosowania w postępowaniu przed sądem brygady i w razie zmiany kwalifikacji przekroczeń dyscyplinarnych.

§ 303.

Jeżeli w postępowaniu przed sądem dywizyjnym obwiniono oskarżonego na rozprawie głównej jeszcze o inny czyn prócz tego, o który był oskarżony, wówczas może sąd wojenny na wniosek prokuratora wojskowego (§ 293., ustępy 2. i 3.) rozszerzyć rozprawę i wyrok także na ten czyn.

Jeżeli jednak nowy czyn stanowi zdaniem sądu wojennego zbrodnię, która w myśl § 88., ustęp 1., powoduje konieczność przybrania obrońcy, wówczas można rozszerzyć rozprawę i wyrok na czyn ten tylko wtedy, gdy oskarżony miał obrońcę przy rozprawie głównej.

Zezwolenie oskarżonego na rozszerzenie rozprawy i wyroku na nowy czyn karygodny jest potrzebne tylko w tym wypadku, gdyby on w razie skazania za czyn ten podpadał pod postanowienie karne surowsze od tego, które należałoby zastosować do najcięższego czynu karygodnego, wymienionego w akcie oskarżenia.

Jeżeli oskarżony odmawia w takim wypadku zezwolenia na natychmiastowe osądzenie albo jeżeli osądzenie nie może mieć miejsca, ponieważ zachodzi potrzeba staranniejszego przygotowania, albo jeżeli rozprawa główna odbyła się w przypadku ustępu 2. bez przybrania obrońcy, wówczas ma wyrok ograniczyć się do przedmiotu oskarżenia i zastrzedz prokuratorowi wojskowemu odrębne ściganie z powodu czynu nowo przybyłego.

To samo ma stać się w wszystkich wypadkach, w których sąd wojenny postanawia nie przychylić się do wniosku prokuratora wojskowego na przerwanie lub odroczenie rozprawy głównej.

Sąd wojenny może uchwalić przerwanie lub odroczenie także na wniosek lub z urzędu. W danych okolicznościach może on przerwać rozprawę główną i zastrzedz do nowej rozprawy rozstrzygnięcie o wszystkich czynach karygodnych, obciążających oskarżonego.

W tym ostatnim wypadku oraz wtedy, gdy zastrzeżono prokuratorowi wojskowemu odrębne ściganie czynu, który nowo na jaw wyszedł, musi właściwy komendant zarządzić w ośmiu dniach

prokuratorskie lub sądowe postępowanie badawcze albo wniesienie oskarżenia.

§ 304.

W postępowaniu przed sądem brygady może osądzenie czynu, który nowo na jaw wyszedł, nastąpić zawsze na wniosek oficera sądu (§ 293., ustępy 2. i 3.), o ile należy ono do zakresu działania sądu powyższego i o ile także z stanowiska obrony nie zachodzi potrzeba staranniejszego przygotowania. Jeżeli czyn, który nowo na jaw wyszedł, należy do zakresu działania sądu dywizyjnego, wówczas ma sąd wojenny wstrzymać się od wydania wyroku także co do czynu karygodnego, należącego do jego zakresu działania, i postąpić według § 300.

Zresztą należy także w postępowaniu przed sądem brygady stosować analogicznie postanowienia § 303.

§ 305.

Przy wydawaniu wyroku ma sąd wojenny brać pod uwagę tylko to, co zaszło na rozprawie głównej. Pisma mogą służyć za środek dowodowy tylko o tyle, o ile odczytano je przy rozprawie.

Sąd wojenny ma badać starannie i sumiennie środki dowodowe pod względem ich wiarygodności i mocy dowodowej zarówno pojedynczo jak i w ich związku wzajemnym i orzeka według swobodnego przekonania.

§ 306.

Oskarżony zostaje wyrokiem sądu wojennego uwolniony od oskarżenia:

1. jeżeli zachodzi brak wymaganego według ustawy niniejszej polecenia właściwego komendanta względem wniesienia oskarżenia,

2. jeżeli oskarżyciel odstępuje od oskarżenia, zanim sąd wojenny cofnął się dla wydania wyroku,

3. jeżeli chodzi o występki, który może być ścigany przed sądem karnym tylko na żądanie uprawnionego, a okazuje się, że postępowanie zostało wdrożone bez tego żądania albo było dalej prowadzone wbrew oświadczonej woli uprawnionego,

4. jeżeli sąd wojenny uznaje, że czyn będący podstawą oskarżenia, nie jest karą zagrożony albo że istota czynu nie jest ustalona albo że nie jest udowodnione, jakoby oskarżony popełnił zarzucony mu czyn, albo że zachodzą okoliczności, wykluczające lub znoszące karygodność, albo że ściganie jest wykluczone z innych powodów prócz podanych pod 1 do 3.

Jeżeli jedna z okoliczności, wymienionych w punktach 1. do 3., zajdzie lub będzie ustalona przed rozpoczęciem albo zamknięciem postępowania dowodowego, wówczas ma wyrok zapaść bez podejmowania, względnie dalszego prowadzenia postępowania tego.

§ 307.

Wyrok, który ma być wygotowany przez kierującego rozprawą, a podpisany przez przewodniczącego, kierującego rozprawą i protokolanta, musi obejmować:

1. napis: „W Imieniu Jego Cesarskiej Mości“,

2. nazwę sądu i nazwisko oraz stopień wojskowy przewodniczącego sądu wojennego, kierującego rozprawą, protokolanta, oskarżyciela, oskarżyciela prywatnego i obrońcy,

3. imię i nazwisko oskarżonego, tudzież przezwisko, pod którym jest w danym razie znany, jego miejsce urodzenia, przynależność, wiek, religię, stan rodzinny, stopień wojskowy, oddział broni (władzę, zakład), godności (tytuły) dworskie i publiczne oraz stopnie akademickie (rzemiosło, zatrudnienie), miejsce zamieszkania lub pobytu, o ile okoliczności te są znane,

4. ustawowe oznaczenie czynów karygodnych, do których odnosiło się oskarżenie pierwotne lub zmienione,

5. dzień i miejsce rozprawy głównej i wydania wyroku,

6. zasądzenie lub uwolnienie oskarżonego od oskarżenia albo orzeczenie co do niewłaściwości,

7. uzasadnienie, które ma być oddzielone od części orzekającej wyroku.

Niezachowanie postanowień, podanych w punktach 6. i 7., stanowi powód nieważności.

§ 308.

W razie skazania oskarżonego ma część orzekająca wyroku podawać nadto:

1. jakiego czynu uznano oskarżonego winnym, i to z wyraźnym wymienieniem okoliczności faktycznych, służących do odróżnienia i uzasadniających pewien oznaczony wymiar kary,

2. jaki czyn karygodny stanowią okoliczności, które przyjęto za udowodnione i których oskarżonego uznano winnym (kwalifikacja),

3. na jaką karę i jakie skutki kary oskarżonego skazano,

4. które postanowienia ustawy karnej lub przepisy karne zastosowano do niego,

5. jeżeli orzeczono grzywnę, oznaczenie kary na wolności, która w razie nieściągalności grzywny ma wstąpić w jej miejsce, wreszcie

6. postanowienie co do wliczenia do kary, która ma być orzeczona, aresztu tymczasowego lub śledczego albo odbytej już ewentualnie kary dyscyplinarnej lub sądowej.

Jeżeli orzeczono karę śmierci przeciw kilku osobom, należy oznaczyć w wyroku także porządek kolejny, w którym skazani mają być straceni.

Niezachowanie postanowień, podanych w punktach 1., 2. i 3., stanowi powód nieważności.

§ 309.

Z powodu zbiegu bardzo ważnych i przeważających okoliczności łagodzących ma sąd wojenny prawo:

1. orzec zamiast zagrożonej kary śmierci przez rozstrzelanie więzienie lub ciężkie więzienie nie poniżej trzech lat, ciężkie więzienie jednak tylko wtedy, jeżeli czyn karygodny jest niem zagrożony przy nieistnieniu tych znamion szczególnych, które uzasadniają orzeczenie kary śmierci,

2. zniżyć co do czasu trwania karę więzienia, którą należało wymierzyć w zakresie od dziesięciu do dwudziestu lat albo na całe życie, bez zmiany jej stopnia, jednak nie poniżej trzech lat,

3. w przypadkach, w których wyznaczona jest kara więzienia w zakresie od pięciu do dziesięciu lat, orzec zarówno łagodniejszy jej stopień jak i zniżyć czas trwania jednak nie poniżej jednego roku.

Powyższe prawo nadzwyczajnego łagodzenia można stosować także przy tych czasowych karach na wolności, które mają wstąpić w miejsce zagrożonej kary śmierci z powodu, że sprawca w czasie czynu nie ukończył jeszcze lat 20 albo iż czyn pozostał przy usiłowaniu.

§ 310.

W uzasadnieniu wyroku należy podać, które okoliczności i z jakich powodów uznał sąd wojenny za udowodnione albo nieudowodnione, oraz wymienić powody, które decydowały przy rozstrzygnięciu pytań prawnych i przy uchwałach co do wniosków, postawionych w toku rozprawy głównej a odrzuconych.

W razie zasądzenia należy wymienić okoliczności obciążające i łagodzące.

W wyroku uwalniającym należy oznaczyć wyraźnie ten wypadek § 306., który posłużył za podstawę uwolnienia.

§ 311.

Jeżeli oskarżonego, przeciw któremu zapadł już wyrok kamy, uznano winnym innego czynu karygodnego, popełnionego przed wydaniem powyższego wyroku, wówczas należy przy wymiarze kary za czyn karygodny nowo na jaw wyszły uwzględnić w odpowiedni sposób karę, nałożoną orzeczeniem poprzednim, tak iż obie kary razem wzięte nie mogą nigdy przekraczać kary najwyższej, wyznaczonej za czyn, który podlega surowszemu ukaraniu. Wzgląd ten odpada, jeżeli z powodu czynu karygodnego, który nowo na jaw wyszedł, należy orzec karę śmierci lub dożywotnią karę na wolności.

H. Ogłoszenie wyroku.

§ 312.

Bezpośrednio po wydaniu wyroku ogłasza go kierujący rozprawą na wezwanie przewodniczącego wraz z istotnymi powodami na jawnym posiedzeniu sądowym w obecności oskarżyciela i oskarżonego.

Gdyby nie można było wygotować zaraz na piśmie wyroku i jego powodów, ma to nastąpić najdalej w trzech dniach, a w postępowaniu przed sądem brygady najdalej w jednym dniu po ogłoszeniu, przyczem wystarczy podpisanie wyroku (powodów rozstrzygnięcia) przez kierującego rozprawą i protokolanta.

Jeżeli oskarżony nie jest obecny przy ogłoszeniu wyroku, może przewodniczący zarządzić jego doprowadzenie do ogłoszenia albo postanowić po ogłoszeniu, że wyrok ma mu być oznajmiony protokolarnie przez sędziego wojskowego.

Po ogłoszeniu wyroku należy pouczyć oskarżonego o środkach prawnych, dopuszczalnych przeciw wyrokowi.

Po odebraniu od oskarżonego odnośnych oświadczeń rozstrzyga sąd wojenny, wysłuchawszy oskarżyciela, czy pozostający na wolnej stopie skazany ma być osadzony w areszcie tymczasowym aż do dalszego rozstrzygnięcia (§ 175.), względnie zarządzenia wykonawczego właściwego komendanta, czy też nie.

§ 313.

Jeżeli sąd wojenny wydał wyrok śmierci, wówczas rozważa on bezpośrednio po przesłuchaniu oskarżonego co do skorzystania z środków prawnych za przybraniem prokuratora wojskowego, czy skazany zasługuje na ulaskawienie czy nie, i jaka kara byłaby w razie ulaskawienia odpowiednia zamiast kary śmierci. Spisany w tym względzie protokół należy dołączyć do aktów.

I. Spisywanie protokołu.

§ 314.

Co do zdarzeń i orzeczeń według § 274. oraz z rozprawy głównej należy pod nieważnością spisać protokół, który ma być podpisany przez kierującego rozprawą, protokolanta i tłumacza, przybranego ewentualnie do rozprawy. Oprócz dnia i miejsca rozprawy oraz oznaczenia sądu ma protokół ten podawać imię i nazwisko, stopień wojskowy i oddział broni przewodniczącego, członków sądu wojennego, protokolanta i tłumacza, oskarżyciela, pokrzywdzonego, oskarżyciela prywatnego, oskarżonego i jego obrońcy, tudzież mężów zaufania, przybranych do rozprawy niejawnej, stwierdzać ustawowe oznaczenie czynu karygodnego według oskarżenia, zaprzysiężenie członków sądu wojennego, tok rozprawy i wszystkie istotne formalności postępowania, a zwłaszcza podawać, czy rozprawa odbyła się jawnie czy też z wykluczeniem jawności, których świadków i rzeczoznawców przesłuchano i jakie dokumenty odczytano, czy odebrano przysięgę od świadków i znawców albo z jakich powodów zaniechano zaprzysiężenia, wreszcie jakie wnioski były postawione i jakie rozstrzygnięcia zapadły podczas rozprawy głównej.

Istotną treść zeznań oskarżonego i świadków lub rzeczoznawców należy wciągać do protokołu tylko wtedy, gdy zeznania te zawierają zбочzenia, zmiany lub dodatki do oświadczeń, mieszczących się w aktach, albo gdy osoby te przesłuchuje się przy rozprawie głównej po raz pierwszy.

§ 315.

Oskarżycielowi i oskarżonemu wolno dla ochrony swych praw żądać stwierdzenia w protokole poszczególnych punktów. Tam gdzie chodzi o stwierdzenie brzmienia dosłownego, może kierujący rozprawą zarządzić na wniosek oskarżyciela lub oskarżonego natychmiastowe odczytanie odnośnych ustępów.

Jeżeli w postępowaniu przed sądem dywizyjnym kierujący rozprawą uznaje to w ważnych wypadkach za odpowiednie, może zarządzić stenograficzne spisanie wszystkich lub niektórych zeznań i wywodów; wskutek na czasie postawionego żądania prokuratora wojskowego lub oskarżonego należy spisanie takie zarządzić zawsze, o ile ono jest wogóle możliwe, a na żądanie oskarżonego tylko wtedy, gdy tenże złoży w sądzie z góry kosztą odnośnego zarządzenia. Zapiski stenograficzne należy przenieść w trzech dniach na pismo zwyczajne, przedłożyć do sprawdzenia kierującemu rozprawą i dołączyć do protokołu.

Od stenografa należy przed użyciem go odebrać przysięgę (§ 84.).

Wolno zresztą oskarżycielowi, oskarżycielowi prywatnemu i oskarżonemu przeglądać zakończony protokół i jego załączniki i brać z nich odpisy.

Co do czasu wygotowania protokołu rozprawy należy stosować analogicznie postanowienia § 312., ustęp 2., o wygotowaniu wyroku.

Protokół stanowi dowód na to, że zachowano formalności, przepisane dla rozprawy głównej; dowód przeciwny jest jednak dopuszczalny.

§ 316.

Co do obrad i głosowań sądu wojennego podczas i na końcu rozprawy głównej należy w przypadkach, w których sąd wojenny odszedł do izby obrad lub polecił opróżnić salę posiedzeń, prowadzić osobny protokół; protokół ten ma być podpisany przez przewodniczącego, kierownika rozprawy i protokolanta.

Protokół powyższy należy dołączyć do aktów w opieczętowaniu; może on być przeglądany tylko w postępowaniu z powodu środków prawnych przez sąd wyższy.

K. Przerwanie i odroczenie rozprawy głównej.

§ 317.

W razie przerwania rozprawy głównej odkłada się ją na pewien czas oznaczony, a w razie odroczenia na czas nieoznaczony bez postanowienia nowego terminu.

O ile rozdział niniejszy nie przewiduje wyjątków, zarządza przerwanie rozprawy na czas aż do dwudziestu czterech godzin przewodniczący, a przerwanie jej na czas dłuższy lub odroczenie sąd wojenny.

§ 318.

Oprócz wypadków, podanych w rozdziale niniejszym, należy rozprawę główną przerwać lub odroczyć nadto w wypadkach następujących:

1. jeżeli oskarżony zachoruje przed wywiedzeniem obrony, a nie można wydać wyroku uwalniającego lub orzekającego niewłaściwość sądu,

2. z tem ostatniem zastrzeżeniem, jeżeli obrońca zachoruje w czasie rozprawy głównej, nie można przybrać zaraz innego obrońcy, a chodzi o sprawę karną, w której obrona jest obowiązkowa lub przedstawia się zdaniem sądu wojennego jako wskazana,

3. jeżeli świadek lub rzeczoznawca nie może złożyć oświadczenia z powodu zaśląbnienia, a sąd wojenny uznaje zeznanie lub orzeczenie za tak istotne, iż rozprawa główna nie da się dalej prowadzić bez osobistego przesłuchania świadka lub rzeczoznawcy,

4. jeżeli sąd wojenny uznaje potrzebę dostarczenia nowego środka dowodowego, przybrania obrońcy lub dokładniejszego przygotowania obrony,

5. jeżeli dalsze prowadzenie rozprawy głównej spotyka się w nieprzewidywalnych trudnościach.

Rozprawę główną można przerwać także dla odroczenia osób, które biorą w niej udział.

§ 319.

W razie odroczenia rozprawy głównej zarządza się wyznaczenie nowego terminu, zwołanie sądu wojennego, oraz zawiadanie i dostawienie innych interesowanych stosownie do postanowień rozdziału XVII. Wyznaczenie terminu nowej rozprawy głównej nie jest jednak przywiązane do czasokresu, podanego w § 247., ustęp 2.

W razie przerwania rozprawy głównej należy zawiadzać uczestniczących w niej na termin, wyznaczony do dalszego prowadzenia rozprawy, uchwałą, ogłoszoną przez przewodniczącego. Jeżeli rozprawę główną przerwano na czas dłuższy aniżeli dwadzieścia cztery godzin, wówczas zarządza się komenderowanie członków sądu wojennego i dostawienie innych interesowanych, pozostających w czynnej służbie wojskowej, oraz oskarżonego, będącego na wolnej stopie, na ponowne wezwanie sądu, a w przypadku nagłym na wezwanie kierującego rozprawą.

Zarówno przy przerwaniu jak i odroczeniu rozprawy należy komenderować do nowo wyznaczonej rozprawy, jeżeli nie sprzeciwiają się temu niedające

się uchylić przeszkody, tych samych członków sądu wojennego (sędziów zastępczych), którzy współdziałali w tym charakterze przy pierwszej rozprawie głównej.

§ 320.

Postępowanie dowodowe nie ma być powtarzane, jeżeli rozprawa główna odbywa się przed tymi samymi członkami sądu wojennego i jeżeli od pierwszej rozprawy nie upłynęło więcej jak ośm dni.

W razie przerwania lub odroczenia rozprawy na czas dłuższy aniżeli ośm dni można zaniechać powtórzenia postępowania dowodowego tylko wtedy, jeżeli od czasu przerwy lub odroczenia nie upłynęło więcej jak miesiąc, a członkowie sądu wojennego pozostali ci sami. Jeżeli oskarżyciel, oskarżony albo jeden z członków sądu wojennego postawi w wypadku takim wniosek na powtórzenie postępowania dowodowego, wówczas rozstrzyga o tem sąd wojenny.

L. Zdarzenia wypadkowe.

§ 321.

Jeżeli zachodzi prawdopodobieństwo, że świadek zeznał przy rozprawie głównej rozmyślnie nieprawdę, wówczas zarządza przewodniczący po wysłuchaniu kierującego rozprawą protokolarne spisanie zeznań świadka, podpisanie protokołu przez świadka po jego odczytaniu i potwierdzeniu, a w razie potrzeby także przyaresztowanie świadka.

Jeżeli podczas rozprawy głównej popełniono w sali posiedzeń czyn karygodny, który nie ma być ścigany tylko na żądanie uprawnionego, a sprawcę ujęto przy tem na gorącym uczynku, wówczas ma przewodniczący zarządzić spisanie osobnego protokołu co do zajścia tego, a w razie potrzeby polecić przyaresztowanie winnego.

Jeżeli sprawca podlega sądownictwu karnemu obrony krajowej lub liniowemu, należy zawiadomić o zdarzeniu tem jego komendę przełożoną albo najbliższą władzę miejscową obrony krajowej lub wojska wspólnego, a w razie potrzeby odstawić sprawcę władzom tym.

Jeżeli sprawca podlega sądownictwu karnemu cywilnemu, należy donieść o stanie rzeczy właściwej władzy cywilnej. Zależy od uznania przewodniczącego, czy sprawca ma być równocześnie odstawiony do władzy bezpieczeństwa.

Jeżeli oskarżony popełnił czyn karygodny podczas rozprawy głównej, wówczas mają zastosowanie postanowienia §§ 293., ustępy 2. i 3., 295., 303. i 304., o ile co do czynu tego uzasadnione jest sądownictwo karne obrony krajowej; w wszystkich innych wypadkach należy stosować analogicznie postanowienia ustępów 2. do 4.

Rozdział XIX.

Zwyczajne środki prawne i sprostowanie.

Tytuł 1.

Postanowienia ogólne.

§ 322.

Zwyczajnymi środkami prawnymi są zażalenie, odwołanie i zażalenie nieważności.

Zażalenie służy przeciw postanowieniom i uchwałom właściwych komendantów i sądów, a odwołanie i zażalenie nieważności przeciw wyrokom.

§ 323.

Przeciw orzeczeniom najwyższego trybunału obrony krajowej niema zwyczajnego środka prawnego.

§ 324.

Oświadczenia, odnoszące się do wnoszenia lub cofania środków prawnych przeciw postanowieniom i uchwałom, należy wnosić u tej władzy, która wydała odnośne postanowienie lub powzięła odnośną uchwałę, zaś oświadczenia, odnoszące się do wnoszenia lub cofania środków prawnych przeciw wyrokom, u sądu wojennego albo, jeżeli sąd ten nie jest już zebrany, u tego sądu, gdzie wyrok zapadł.

Oświadczenia mogą być wnoszone przez czynnych szeregowców i czynnych gażystów, niezaliczonych do pewnej klasy rangi, tylko ustnie, i to jeżeli osoby te pozostają na wolnej stopie, także protokolarnie u ich komendy przełożonej.

Inne osoby, wliczając tu także prokuratora wojskowego i oficera sądu oraz obrońcę, mogą wnosić oświadczenia swe na piśmie lub podawać ustnie do protokołu.

Obwinieni, którzy pozostają w areszcie, mogą wnosić oświadczenia swe protokolarnie nadto wobec oficera, sprawującego kierownictwo więzienia wojskowego (oficera inspekcyjnego).

Protokół ma być spisany zaraz przy składaniu oświadczenia; jeżeli to nie jest możliwe, należy oznaczyć w protokole dokładnie chwilę złożenia oświadczenia.

Niewłaściwe nazwanie środka prawnego nie może być tłumaczone na niekorzyść obwinionego.

§ 325.

Także obrońca oskarżonego jest uprawniony do wnoszenia za niego środków prawnych (§ 101.). To samo prawo przysługuje ustawowemu zastępcy małoletniego oskarżonego nawet wbrew jego woli.

Na zarządzenie właściwego komendanta może oskarżyciel skorzystać z przysługujących mu środków prawnych także na korzyść oskarżonego.

Każdy środek prawny ma ten skutek, iż zacepione orzeczenie może być zmienione lub zniesione także na korzyść oskarżonego.

Jeżeli środek prawny przeciw wyrokowi został wniesiony na korzyść oskarżonego przez jego zastępcę ustawowego lub oskarżyciela albo jeżeli jest wątpliwe, czy oskarżony zgadza się na środek prawny, założony przez obrońcę, wówczas należy zawiadomić go o tem i pouczyć, iż wniesienie środka prawnego powstrzymuje prawomocność wyroku, a wskutek tego także wykonanie orzeczonej w danym razie kary.

§ 326.

Zrzeczenie się środka prawnego i cofnięcie tegoż może mieć miejsce także przed upływem terminu, określonego do zgłoszenia. Zrzeczenie się i cofnięcie mają ten skutek, iż odwołanie ich nie jest już dopuszczalne.

Środek prawny, założony na korzyść oskarżonego przez innych uprawnionych, można cofnąć tylko za wyraźną zgodą oskarżonego.

Natomiast środek prawny, założony przez obrońcę, musi być cofnięty, jeżeli oskarżony odwołał swą zgodę na jego wniesienie.

Jeżeli środek prawny ma się rozstrzygnąć na podstawie rozprawy ustnej, wówczas cofnięcie tegoż po rozpoczęciu rozprawy nie jest już dopuszczalne.

Środki prawne przeciw wyrokom, wniesione przez osobę nieuprawnioną albo po upływie czasu, wyznaczonego do zgłoszenia, albo po prawomocnem zrzeczeniu się, mają być odrzucone przez sąd, w którym wyrok zapadł. Przeciw rozstrzygnięciu temu służy wnoszącemu środek prawny zażalenie do sądu bezpośrednio wyższego w trzech dniach po zawiadomieniu. Jeżeli sąd ten przychylił się do zażalenia, wówczas biegnie termin do wyvodu środka prawnego (§§ 337., ustęp 1., i 361.), o ile wywód nie został jeszcze wniesiony, od dnia zawiadomienia o orzeczeniu.

Wszystkie orzeczenia o środkach prawnych mają być zaopatrzone w powody.

Tytuł 2.

Zażalenie.

§ 327.

Zażalenie jest dopuszczalne tylko w wypadkach, wyraźnie w ustawie oznaczonych.

Postanowienie to nie narusza prawa do doniesienia i zażalenia poza ramami procesu przeciw osobom, powołanym do współdziałania w postępowaniu karnem, z powodu naruszenia obowiązku urzędowego i służbowego.

§ 328.

Władza, przeciw której postanowieniu lub uchwale zażalenie jest skierowane, powinna z reguły sama zażaleniu zaradzić, jeżeli uważa je za uzasadnione. W przeciwnym wypadku należy przedłożyć zażalenie władzy, powołanej do rozstrzygnięcia.

§ 329.

O ile w niniejszej ustawie o postępowaniu karnem nie postanowiono wyjątków, nie ma zażalenie skutku odwłocznego. Jednak zarówno władza, która wydała zacepione postanowienie lub rozstrzygnięcie, jak i władza, która ma o zażaleniu orzekać, może zarządzić wstrzymanie wykonania.

Ta ostatnia władza może także zarządzić lub sama przeprowadzić dochodzenia, które wydają się potrzebne dla rozstrzygnięcia.

§ 330.

O zażaleniu orzeka się bez poprzedniej rozprawy ustnej.

W najwyższym trybunale obrony krajowej należy przed rozstrzygnięciem zażalenia wysłuchać zawsze generalnego prokuratora wojskowego.

W razie przychylenia się do zażalenia należy wydać zarządzenie, potrzebne w danej sprawie.

Tytuł 3.

Odwołanie.

A. Postanowienia wspólne.

§ 331.

Odwołanie ma miejsce przeciw wyrokom sądów brygady i przeciw zapadłym w pierwszej instancji wyrokom sądów dywizyj.

§ 332.

Przeciw wyrokom sądów brygady jest odwołanie dopuszczalne:

1. z powodu zachodzących przyczyn nieważności (§§ 358. do 360.),

2. z powodu orzeczenia o winie,

3. z powodu orzeczenia o karze.

Wyroki sądów brygady, orzekające niewłaściwość, można zaczepić odwołaniem tylko wtedy, gdy zostały wydane w myśl § 300., ustęp 1.

Odwołanie z powodu orzeczenia o karze może być wniesione na niekorzyść oskarżonego tylko wtedy, gdy miało miejsce nadzwyczajne złagodzenie kary albo gdy wbrew wnioskowi oskarżyciela nie orzeczono utraty stopnia wojskowego; na korzyść oskarżonego zaś tylko wtedy, gdy sąd wojenny nie zszedł już i tak na podstawie prawa nadzwyczajnego łagodzenia kary poniżej najniższego wymiaru kary zagrożonej, tudzież wogóle wtedy, gdy orzeczono utratę stopnia wojskowego jako karę samoistną albo w tych wypadkach, gdzie utrata ta nie jest bezwarunkowo zagrożona.

§ 333.

Przeciw wyrokom sądów dywizji można wnieść odwołanie tylko z powodu orzeczenia o karze, o ile nie zachodzi przyczyna nieważności, wymieniona w § 358., punkt 11., i tylko pod warunkami, określonymi w § 332., ustęp 3. Odwołanie z powodu orzeczenia o karze jest dopuszczalne na korzyść oskarżonego także wtedy, gdy sąd wojenny nie zamienił kary śmierci przez rozstrzelanie na karę na wolności, a dożywotniej kary na wolności na karę czasową (§ 309., punkty 1. i 2.).

§ 334.

Do wniesienia odwołania na korzyść oskarżonego są uprawnione oprócz niego samego także osoby, wymienione w § 325.; na niekorzyść oskarżonego może je wnieść oskarżyciel i oskarżyciel prywatny.

Przeciw wyrokowi sądu brygady, którym sąd ten orzekł niewłaściwość sądów obrony krajowej, przysługuje odwołanie zarówno oficerowi sądu i oskarżycielowi prywatnemu jak i oskarżonemu.

Właściwość sądów obrony krajowej, przyjęta przez sąd brygady, może być zaczepiona odwołaniem zarówno przez oficera sądu jak i przez oskarżonego.

§ 335.

Termin do zgłoszenia odwołania wynosi trzy dni po ogłoszeniu wyroku.

Dla oskarżonego, który nie był obecny przy ogłoszeniu wyroku, rozpoczyna się termin ten z dniem, następującym po uwiadomieniu go o wyroku.

Dla obrońcy i ustawowego zastępcy oskarżonego biegnie termin od tej samej chwili, z którą rozpoczyna się dla oskarżonego.

Osobom, uprawnionym do wniesienia odwołania, należy doręczyć na żądanie jak najspieszniej uwierzytelniony odpis wyroku wraz z powodami.

§ 336.

Zgłoszenie odwołania, uczynione na czasie, ma skutek odwłoczny.

Wypuszczenie na wolność oskarżonego, którego sąd brygady uwolnił albo któremu w wyroku sądu brygady lub dywizji policzono odbyty areszt śledczy jako karę, zostaje wstrzymane tylko z powodu odwołania oskarżyciela, i to tylko wtedy, gdy oskarżyciel zgłosił odwołanie zaraz po ogłoszeniu wyroku, a właściwy komendant nie zarządzi wypuszczenia na wolną stopę (§ 182.).

Jeżeli odwołanie jest skierowane tylko przeciw wymiarowi kary, może skazany rozpocząć karę na wolności przed prawomocnością wyroku, o ile stosownie do § 419, nie odroczone rozpoczęcia kary ze względów na służbę wojskową. Oficerowie i równorzędni z nimi, których skazano na karę więzienia, nie mogą jednak rozpocząć kary tej przed prawomocnością wyroku.

§ 337.

Zgłaszający odwołanie ma prawo wnieść w pięciu dniach po upływie terminu zgłoszenia wywód powodów odwołania albo podać go do protokołu (§ 324.).

Z zgłoszenia lub wyvodu odwołania musi wyraźnie wynikać, którymi punktami wyroku odwołujący się uważa się za uciążonego (§ 332., punkty 1. do 3.) i jakie przyczyny nieważności chce w danym razie zarzucić oraz jakimi okolicznościami faktycznymi, pojedynczo i wyraźnie oznaczonymi, zarzucona nieważność ma być uzasadniona, gdyż w przeciwnym razie sąd wyższej instancji nie powinien wcale uwzględnić odwołania ani przyczyn nieważności. Brak, zachodzący pod tym względem w zgłoszeniu lub wywodzie odwołania oskarżonego, należy jednak w miarę możliwości usunąć przez jego przesłuchanie sądowe.

Odwołanie i tegoż uzasadnienie można zmienić lub uzupełnić w ciągu terminu, otwartego do wniesienia wyvodu odwołania.

Odwołujący się może w zgłoszeniu lub wywodzie odwołania przeciw wyrokowi sądu brygady

donieść także o nowych okolicznościach lub środkach dowodowych, przytaczając dokładnie wszystkie szczegóły, które mogą posłużyć do oceny ich doniosłości.

§ 338.

O zgłoszeniu odwołania i wniesieniu wyводу należy zawiadomić przeciwnika.

Przeciwnik może w trzech dniach po zawiadomieniu przegłądać w sądzie pisma (protokoły), odnoszące się do zgłoszenia i wyvodu, oraz wziąć z nich odpisy i wnieść do aktów lub podać do protokołu (§ 324.) oświadczenie wzajemne.

Jeżeli odwołujący się skorzystał z prawa, przysługującego mu według § 337., ustęp ostatni, może przeciwnik zawnioskować w oświadczeniu tem także z swej strony dostarczenie nowych środków dowodowych przy wykazaniu ich doniosłości.

§ 339.

Po nadejściu oświadczenia wzajemnego albo zrzeczeniu się tegoż albo po upływie terminu trzech-dniowego należy przedłożyć akta sądowi wyższej instancji.

B. Dalsze postępowanie przy odwołaniu przeciw wyrokom sądów brygady.

§ 340.

Odwołanie należy udzielić przedewszystkiem prokuratorowi wojskowemu do wglądu.

Sąd dywizyi ma odrzucić odwołanie jako nie-dopuszczalne:

1. jeżeli zostało założone przez osobę nie-uprawnioną albo wniesione zapóźno lub po ważnem zrzeczeniu się tego środka prawnego z strony odwołującego się,

2. jeżeli punkty, przeciw którym odwołanie jest skierowane, nie dadzą się wyraźnie rozpoznać albo jeżeli przyczyny nieważności, dla których wyłącznie odwołanie wniesiono, nie są oznaczone szczegółowo i stanowczo, a brak ten nie mógł być usunięty przez przesłuchanie sądowe odwołującego się oskarżonego.

Przeciw postanowieniu temu, o którym należy zawiadomić także prokuratora wojskowego, przysługuje odwołującemu się w trzech dniach po zawiadomieniu zażalenie do najwyższego trybunału obrony krajowej.

Sąd dywizyi może zarządzić także uzupełnienie aktów albo zażądać wyjaśnień od sądu brygady.

§ 341.

W razie dopuszczenia odwołania ma sąd dywizyi badać, czy nowe okoliczności i środki dowodowe, o których doniesiono według §§ 337. i 338., są stanowcze. W razie niestanowczości powinien sąd odrzucić zaraz wniosek dowodowy.

Powtórzenie dowodów, przeprowadzonych już przez sąd brygady, ma miejsce tylko wtedy, gdy sąd uważa to za potrzebne z powodu poważnych wątpliwości w trafność ustaleń, zawartych w wyroku pierwszej instancji.

Jeżeli zajdzie konieczność nowego przeprowadzenia lub powtórzenia dowodów, może sąd według okoliczności zarządzić ich przeprowadzenie także przez wydelegowanego w tym celu sędziego, przy czem postanowienia § 251., ustęp 3., mają być stosowane analogicznie. W przeciwnym razie pozostaje przeprowadzenie dowodów zastrzeżone do rozprawy apelacyjnej.

§ 342.

Jeżeli odwołanie wniesiono tylko z powodu orzeczenia o karze, a nowe przeprowadzenie dowodów przed sądem apelacyjnym nie jest potrzebne, wówczas rozstrzyga sąd ten na posiedzeniu niejawnem, w którym prócz członków sądu apelacyjnego i protokolanta bierze udział tylko prokurator wojskowy, a to po zaprzysiężeniu sędziów niestałych, przyjęciu sprawozdania i wniosku kierującego rozprawą i wysłuchaniu prokuratora wojskowego. Orzeczenie zapada w formie wyroku, jeżeli sąd apelacyjny rozstrzyga w sprawie samej, a zresztą w formie uchwały.

§ 343.

Jeżeli nie zachodzi żaden z wypadków, wymienionych w §§ 340., ustęp 2., i 342., wówczas zarządza sąd dywizyi skutek odwołania, i to także, o ile ono jest skierowane przeciw orzeczeniu o karze, jawną rozprawę apelacyjną. Sąd wyznacza miejsce i czas rozprawy, zarządza złożenie sądu apelacyjnego oraz zawiadanie potrzebnych świadków i rzeczoznawców (§ 247., ustępy 5. i 6.).

W tych wypadkach, w których sąd uważa obecność oskarżonego za potrzebną dla zbadania prawdy, zarządza on jego doprowadzenie lub wezwanie (§ 247., ustępy 1. i 2.); w przeciwnym razie należy zawiadomić oskarżonego o wyznaczonym terminie najpóźniej na trzy dni przedtem z dodatkiem, iż wolno mu jawić się osobiście przy rozprawie apelacyjnej albo dać się zastąpić przez obrońcę, zaś oskarżonego, pozostającego w areszcie, z dodatkiem, iż niema wprowadzić prawa do obecności, jednak może dać się zastąpić przez obrońcę.

Obrońcę powinno się zawiadomić o terminie rozprawy równocześnie z oskarżonym, jeżeli jest znany sądowi w czasie zarządzenia rozprawy. Obrońcę, ustanowionego na podstawie § 88., ustęp 2., należy zawezwać do rozprawy (§ 280., ustęp 3.).

Prokuratora wojskowego należy uwiadomić na czasie o terminie rozprawy.

Oskarżyciel prywatny i pokrzywdzony mają być zawiadomieni na czasie o zarządzonej rozprawie z tym dodatkiem, iż wolno im stawić się do niej. Jeżeli oskarżyciel prywatny albo ustawowy zastępca oskarżonego wniósł odwołanie, wówczas należy uwiadomić go na czasie o terminie rozprawy z pouczeniem, że także w razie jego nieobecności zapadnie wskutek odwołania z uwzględnieniem tego, co przedstawiono w wywodzie odwołania, orzeczenie według ustawy.

Co do przygotowania rozprawy apelacyjnej należy zresztą stosować analogicznie postanowienia §§ 248., 249. i 253.

§ 344.

Do rozprawy apelacyjnej ma się stosować analogicznie postanowienia rozdziału XVIII., o ile w §§ 345. do 351. nie podano zmian.

§ 345.

Rozprawa apelacyjna ma się odbywać w obecności prokuratora wojskowego.

Po zaprzysiężeniu sędziów niestających i wywołaniu zawezwanych w danym razie świadków i rzeczoznawców składa kierujący rozprawą albo przybrany jako członek sądu drugi oficer dla służby sprawiedliwości w nieobecności świadków i rzeczoznawców sprawozdanie, które nie powinno obejmować ani opinii ani wniosków, lecz podawać jedynie faktyczny stan sprawy i dotychczasowy jej przebieg, o ile to jest potrzebne dla oceny odwołania, a następnie istotną treść wywodów odwołania i wynikające stąd punkty sporne.

Część wyroku pierwszej instancji, odnoszącą się do punktów odwołania, należy w każdym razie odczytać wraz z powodami rozstrzygnięcia; jeżeli kierujący rozprawą uznaje to za wskazane, powinno się odczytać także protokół rozprawy głównej w pierwszej instancji

§ 346.

Następnie przesłuchuje się oskarżonego, jeżeli jest obecny, poczem następuje przesłuchanie zawezwanych w danym razie świadków i rzeczoznawców oraz przeprowadzenie innych dowodów.

Przy składaniu sprawozdania i przeprowadzaniu dowodów można odczytywać protokoły zeznań współwiny, świadków i rzeczoznawców, którzy byli słuchani przed sądem wojennym przy sądzie brygady, lecz nie zostali wezwani do rozprawy apelacyjnej, i to bez względu na wymogi § 288. Przy rozprawie apelacyjnej można odczytać także zeznania oskarżonego, który nie stawił się, oraz te wszystkie pisma, których odczytanie jest dopuszczalne przy rozprawie głównej w pierwszej instancji.

§ 347.

Po przeprowadzeniu dowodów wzywa się tego, kto wniósł odwołanie lub ma je zastępować, aby je uzasadnił, a następnie przeciwnika, aby dał na to odpowiedź. Prokurator wojskowy jest uprawniony do wypowiedzenia zdania swego także wtedy, gdy odwołanie wniósł oskarżyciel prywatny. Oskarżonemu, który stawił się (obrońcy, zastępcy ustawowemu), przysługuje prawo ostatecznego oświadczenia się.

§ 348.

Sąd apelacyjny ma przyjąć za podstawę orzeczenia swego dowody, przeprowadzone w pierwszej instancji oraz w danym razie w myśl § 341. Orzeczenie zapada w formie wyroku.

Jeżeli sąd apelacyjny nie postanawia odrzucić odwołanie jako niedopuszczalne (§ 337., ustęp 2. i § 340., ustęp 2.) albo nieuzasadnione, orzeka on w sprawie samej, nie będąc związany postawionymi wnioskami, według przepisów, obowiązujących co do wyrokowania sądów dywizyj w pierwszej instancji, o ile w dalszym ciągu nie postanowiono czego innego.

§ 349.

Jeżeli zachodzi jedna z przyczyn nieważności, wymienionych w § 358., punkty 1. do 5., należy znieść wyrok sądu brygady i zwrócić sprawę pierwszej instancji do ponownej rozprawy.

Jeżeli sąd brygady przyjął niesłusznie swą właściwość rzeczową (§ 358., punkt 6.), ma sąd apelacyjny znieść wyrok i odstąpić sprawę władzy właściwej; jeżeli dla sprawy tej właściwy jest w pierwszej instancji sąd dywizyj, może sąd apelacyjny na wniosek prokuratora wojskowego, za zgodą oskarżonego i przy przestrzeganiu wymogów § 302., ustęp 3., orzec w sprawie samej.

Jeżeli sąd brygady orzekł niesłusznie swą niewłaściwość albo nie załatwił oskarżenia w zupełności (§ 358., punkty 6. i 7.), wówczas poleca mu sąd apelacyjny, aby przeprowadził rozprawę i wydał

wyrok, ograniczając się w tym ostatnim wypadku do niezadowolonych punktów oskarżenia.

Sądowi apelacyjnemu wolno jednak także w wypadkach ustępów 1. i 3. wydać orzeczenie w sprawie samej, i to zaraz albo na posiedzeniu późniejszym, w razie potrzeby po powtórzeniu lub uzupełnieniu rozprawy, przeprowadzonej w pierwszej instancji, i poprawieniu wadliwej czynności procesowej.

§ 350.

Badaniu przez sąd apelacyjny podlega wyrok tylko o tyle, o ile jest zaccypiony.

Jeżeli jednak sąd przekona się z powodu odwołania, wniesionego przez kogokolwiek, iż przyjęta przez sąd brygady właściwość rzeczowania jest uzasadniona (§ 358., punkt 6.), iż ustawa została na niekorzyść oskarżonego błędnie zastosowana (§ 358., punkty 9. do 11.) albo iż te same powody, na których polega jego postanowienie na korzyść jednego z oskarżonych, służą także współoskarżonemu, wówczas powinien postąpić z urzędu tak, jak gdyby odwołanie takie było wniesione. Sąd apelacyjny może przytem po wysłuchaniu prokuratora wojskowego wydać orzeczenie zaraz na posiedzeniu niejawnem (§ 342.) także wtedy, gdy uznaje jednomyślnie, iż sądownictwo karne obrony krajowej nie jest uzasadnione albo w razie błędnego zastosowania ustawy na niekorzyść oskarżonego gdy prokurator wojskowy zgadza się na orzeczenie.

Jeżeli odwołanie wniesiono tylko na korzyść oskarżonego, wówczas nie może ani sąd apelacyjny ani sąd brygady, któremu odesłano sprawę w myśl § 349. do ponownej rozprawy, orzec przeciw oskarżonemu kary surowszej od tej, którą wymierzono wyrokiem pierwszym.

§ 351.

O orzeczeniu sądu apelacyjnego ma sąd brygady zawiadomić oskarżonego, o ile orzeczenie to nie zostało już ogłoszone przy rozprawie jawnej w jego obecności.

O orzeczeniu sądu apelacyjnego ma sąd brygady zawiadomić także oskarżyciela prywatnego i ustawowego zastępcę oskarżonego w tym wypadku, gdy oni wnieśli odwołanie a orzeczenie nie zapadło na rozprawie apelacyjnej.

§ 352.

Przeciw wyrokom sądów dywizyi, zapadłym wskutek odwołania, przedłożonego im według po-

stanowień poprzedzających, przysługuje tylko zażalenie nieważności w obronie ustawy z wyjątkiem tego wypadku § 349., ustęp 2., w którym sąd dywizyi wyrokuje w pierwszej instancji.

C. Dalsze postępowanie przy odwołaniach przeciw wyrokom sądów dywizyi.

§ 353.

Najwyższy trybunał obrony krajowej może wskutek przedłożonego mu odwołania zarządzić także poza posiedzeniem uzupełnienie aktów i zażądać wyjaśnień od sądu pierwszej instancji albo od właściwego komendanta.

O odwołaniu orzeka najwyższy trybunał obrony krajowej na posiedzeniu niejawnem (§ 64.), w którym prócz członków senatu i protokolanta bierze udział tylko generalny prokurator wojskowy, i to po zaprzysiężeniu niestałych członków senatu, przyjęciu sprawozdania i wniosku radcy, ustanowionego referentem, i wysłuchaniu generalnego prokuratora wojskowego. Orzeczenie zapada w formie wyroku, jeżeli najwyższy trybunał obrony krajowej rozstrzyga w sprawie samej, a zresztą w formie uchwały.

§ 354.

O ile najwyższy trybunał obrony krajowej nie postanawia odrzucić odwołanie jako niedopuszczalne, orzeka on w sprawie samej, przyczem powinien ograniczyć się do punktów, przeciw którym wniesiono odwołanie, i wziąć za podstawę orzeczenie sądu wojennego co do winy oskarżonego i co do przepisu karnego, który ma być zastosowany. Jeżeli obniża karę na korzyść jednego lub kilku z współoskarżonych z powodów, które odnoszą się także do innych, wówczas powinien postąpić z urzędu tak, jak gdyby ci współoskarżeni byli również wnieśli odwołanie.

Jeżeli najwyższy trybunał obrony krajowej przekona się z powodu odwołania, wniesionego przez kogokolwiek, iż przyjęte przez sąd dywizyi sądownictwo karne obrony krajowej nie jest uzasadnione (§ 358., punkt 6.) albo iż na niekorzyść oskarżonego błędnie zastosowano ustawę (§ 358., punkty 9. do 11.), wówczas powinien postąpić z urzędu tak, jak gdyby odnośna przyczyna nieważności była podniesiona w zażaleniu nieważności. Może on w tym wypadku bez zarządzania zmiany w składzie senatu wydać zaraz orzeczenie po wysłuchaniu generalnego prokuratora wojskowego, jeżeli uznaje jednomyślnie istnienie przyczyny nieważności, polegającej na rzeczowej niewłaściwości, albo jeżeli w razie błędnego zastosowania ustawy na niekorzyść oskarżonego generalny prokurator wojskowy zgadza się na orzeczenie.

Jeżeli odwołanie wniesiono tylko na korzyść oskarżonego, wówczas nie może najwyższy trybunał obrony krajowej orzec przeciw niemu kary surowszej od tej, którą wymierzono wyrokiem pierwszym.

§ 355.

Jeżeli prócz odwołania zostało wniesione także zażalenie nieważności przez odwołującego się lub inną osobę uprawnioną, wówczas rozstrzyga najwyższy trybunał obrony krajowej po jego załatwieniu, albo jeżeli zażalenie nieważności załatwia na posiedzeniu niejawnem, przy załatwieniu tegoż także o odwołaniu, a to na posiedzeniu niejawnem, po wysłuchaniu generalnego prokuratora wojskowego.

§ 356.

Orzeczenie najwyższego trybunału obrony krajowej zostaje oznajmione oskarżonemu przez sąd dywizyi.

Oskarżyciela prywatnego i zastępcę ustawowego, którzy wnieśli odwołanie, zawiadamia sąd dywizyi o orzeczeniu najwyższego trybunału obrony krajowej.

Jeżeli wyrok, wydany przez najwyższy trybunał obrony krajowej, albo wyrok pierwszej instancji, który stał się prawomocnym wskutek orzeczenia trybunału tego, opiewa na karę śmierci, wówczas ma najwyższy trybunał obrony krajowej przesłać akta przed ich zwróceniem Ministrowi obrony krajowej celem zasiągnięcia postanowienia Najjaśniejszego Pana. Do aktów należy dołączyć opinię o zachodzących ewentualnie powodach ulaskawienia, którą poweźmie najwyższy trybunał obrony krajowej na posiedzeniu niejawnem po wysłuchaniu generalnego prokuratora wojskowego.

Tytuł 4.

Zażalenie nieważności. Zażalenie nieważności w obronie ustawy.

A. Zażalenie nieważności.

§ 357.

Zażalenie nieważności przysługuje przeciw wyrokom sądów dywizyi, zapadłym w pierwszej instancji.

Może ono być wniesione zarówno na korzyść jak i na niekorzyść oskarżonego, zawsze jednak tylko dla jednej z przyczyn nieważności, wymienionych w § 358.

Do wniesienia zażalenia nieważności na korzyść oskarżonego mają prawo zarówno sam oskarżony jak i osoby, wymienione w § 325., a na niekorzyść oskarżonego prokurator wojskowy i oskarżyciel prywatny.

Przeciw wyrokowi sądu dywizyi, orzekającemu niewłaściwość, służy zażalenie nieważności zarówno prokuratorowi wojskowemu i oskarżycielowi prywatnemu jak i oskarżonemu.

Właściwość sądów obrony krajowej, przyjęta przez sąd dywizyi, może być zacepiona zażaleniem nieważności przez oskarżonego i prokuratora wojskowego.

§ 358.

Przyczyny nieważności są następujące:

1. jeżeli sąd wojenny nie był należycie obsadzony, jeżeli nie wszyscy sędziowie byli obecni przy całej rozprawie albo jeżeli w orzeczeniu brał udział sędzia, wyłączony według ustawy, albo sędzia, którego na czasie oznajmione uchylenie było usprawiedliwione,

2. jeżeli rozprawa główna odbyła się w nieobecności obrońcy w razie obrony obowiązkowej albo w nieobecności innej osoby, której przytomność ustawa uznaje za bezwarunkowo konieczną,

3. jeżeli naruszono lub pominięto przepis, którego przestrzeganie ustawa przepisuje wyraźnie pod nieważnością, albo jeżeli mimo zastrzeżenia żałącego się odczytano na rozprawie głównej pismo, odnoszące się do nieważnego według ustawy aktu dochodzeń lub badania,

4. jeżeli podczas rozprawy głównej nie orzeczono o wniosku żałącego się albo jeżeli w orzeczeniu wypadkowem, wydanem wbrew jego wnioski, naruszono albo błędnie zastosowano ustawy lub zasady postępowania, których przestrzeganie jest nakazane istotą postępowania, zapewniającego ściganie karne i obronę, albo jeżeli wbrew ustawie ograniczono obronę postanowieniem przewodniczącego w jednym z punktów istotnych dla orzeczenia,

5. jeżeli orzeczenie sądu wojennego co do okoliczności stanowczych (§ 307., punkty 6. i 7., oraz § 308., punkty 1. do 6.) jest niejasne, niezupełne lub samo z sobą sprzeczne, jeżeli nie podano powodów tego orzeczenia albo jeżeli treść powodów rozstrzygnięcia co do osnowy dokumentów, znajdujących się w aktach, lub co do zeznań sądowych pozostaje w ważnej sprzeczności z samymi dokumentami albo protokołami przesłuchań i posiedzeń,

6. jeżeli sąd wojenny niesłusznie przyjął swą właściwość rzeczową albo uznał swą niewłaściwość,

7. jeżeli wyrok nie załatwił oskarżenia w zupełności albo

8. przekroczył je wbrew przepisowi § 302.,

9. jeżeli przez orzeczenie, zapadłe co do pytania,

a) czy czyn, zarzucony oskarżonemu, stanowi zbrodnię, występki lub inny czyn karygodny, należący do kompetencji sądów obrony krajowej,

b) czy zachodzą okoliczności, które wykluczają lub znoszą karygodność czynu albo uchylają jego ściąganie,

c) czy zachodzi brak wymaganego oskarżenia lub potrzebnego polecenia właściwego komendanta względem wniesienia oskarżenia,

d) czy postępowanie zostało wdrożone bez potrzebnego w tym względzie żądania oskarżyciela prywatnego albo prowadzone dalej wbrew jego woli,

naruszono lub błędnie zastosowano ustawę, zasadę prawną, wojskowy przepis służbowy lub zasadę służby wojskowej,

10. jeżeli czyn, będący podstawą orzeczenia, podciągnięto przez błędne tłumaczenie ustawy, zasady prawnej, wojskowego przepisu służbowego lub zasady służby wojskowej pod przepis karny, który niema do niego zastosowania,

11. jeżeli sąd wojenny przy wymiarze kary przekroczył swą władzę karania albo granicę ustawowego wymiaru kary, o ile wyniar ten zależy od okoliczności obciążających lub łagodzących, wymienionych wyraźnie w prawie karnem wojskowym, albo jeżeli przekroczył granice przysługującego mu prawa zamiany lub łagodzenia kary lub naruszył albo niewłaściwie zastosował postanowienia §§ 379., ustęp 3., i 400., ustęp 4.

§ 359.

Przyczyn nieważności, wymienionych w § 358., punkt 3. i 4., nie można podnosić na korzyść oskarżonego, jeżeli okazuje się niewątpliwie, że naruszenie formalności nie mogło wywrzeć na orzeczenie wpływu niekorzystnego dla oskarżonego. Na niekorzyść oskarżonego wolno je podnosić tylko wtedy, jeżeli okazuje się, iż naruszenie formalności mogło wywrzeć na orzeczenie wpływ szkodliwy dla oskarżenia, a nadto jeżeli prokurator wojskowy sprzeciwił się uchybieniu temu, zażądał orzeczenia sądu wojennego i zastrzegł sobie zażalenie nieważności zaraz po jego odmówieniu lub ogłoszeniu.

Przeciw wyrokowi uwalniającemu można wnieść zażalenie nieważności na korzyść oskarżonego tylko z przyczyn nieważności, wymienionych w § 358., punkt 9. a i 10., i tylko wtedy, jeżeli uwolnienie zapadło z powodu istnienia okoliczności, wykluczających lub znoszących karygodność czynu.

§ 360.

Jeżeli naruszono przepis postępowania, służący na korzyść oskarżonego, nie można z tego powodu wnosić zażaleń nieważności na jego niekorzyść.

§ 361.

Do zgłoszenia i wywodu zażalenia nieważności, wnoszenia oświadczeń wzajemnych i przedkładania aktów najwyższemu trybunałowi obrony krajowej należy stosować analogicznie odpowiednie postanowienia §§ 335., 337., ustęp 1. do 3., § 338., ustęp 1. i 2., i § 339. a również § 353., ustęp 1., o zarządzeniu uzupełnienia aktów przez najwyższy trybunał obrony krajowej.

§ 362.

Zgłoszone na czasie zażalenie nieważności ma skutek odwrotny.

§ 336., ustęp 2., ma analogiczne zastosowanie.

§ 363.

Obradę należy przeprowadzić na posiedzeniu niejawnym (§ 353., ustęp 2.) w senacie, złożonym w myśl § 64., po zaprzysiężeniu nieustalonych członków senatu i wysłuchaniu generalnego prokuratora wojskowego, jeżeli prokurator ten albo radca, ustanowiony referentem, zawnioskuje jedno z orzeczeń, wymienionych w §§ 364. i 365.

§ 364.

Przy naradzie na posiedzeniu niejawnym można odrzucić zaraz zażalenie nieważności:

1. jeżeli uznano je za niedopuszczalne, to znaczy, jeżeli zostało wniesione przez osobę nieuprawnioną albo zapóźno, jeżeli wniesiono je, mimo iż żalący się zrzekł się ważnie tego środka prawnego, albo jeżeli w zażaleniu nieważności nie podano wyraźnie i stanowczo żadnej z przyczyn nieważności, wliczonych w § 358., a w szczególności, jeżeli nie wymieniono wyraźnie albo przez jasne wskazanie tej okoliczności faktycznej, która ma stanowić przyczynę nieważności (§ 340., ustęp 2., punkt 2.),

2. jeżeli podniesiona przyczyna nieważności została już usunięta orzeczeniem najwyższego trybunału obrony krajowej, wydanem w tej samej sprawie,

3. jeżeli zażalenie nieważności opiera się na przyczynach nieważności, podanych w § 358., punkty 1. do 8., a senat, powołany do obrady, uznaje jednomyślnie, iż należy je odrzucić bez dalszego rozpatrywania jako oczywiście nieuzasadnione.

§ 365.

Na posiedzeniu niejawnem nad zażaleniem nieważności, wniesionem na korzyść oskarżonego, można przychylić się do niego zaraz za zgodą generalnego prokuratora wojskowego, jeżeli się okazuje, iż zarządzenie nowej rozprawy głównej nie da się uniknąć, a orzeczenie najwyższego trybunału obrony krajowej w sprawie samej nie może jeszcze zapaść.

Na posiedzeniu niejawnem można zarządzić także zasiągnięcie wyjaśnień faktycznych co do zarzuczonego naruszenia formalności.

§ 366.

Orzeczenie na posiedzeniu niejawnem zapada w formie wyroku, jeżeli najwyższy trybunał obrony krajowej orzeka w sprawie samej, a zresztą w formie uchwały.

§ 367.

Jeżeli nie zachodzą wymogi, podane w §§ 364. i 365., albo jeżeli na posiedzeniu niejawnem nie można uzyskać jednomyślności w myśl § 364., punkt 3., wówczas wyznacza prezydent najwyższego trybunału obrony krajowej rozprawę, przy której pod względem jawności i utrzymania porządku mają postanowienia §§ 256. do 272. analogiczne zastosowanie.

§ 368.

O terminie rozprawy należy donieść na czasie generalnemu prokuratorowi wojskowemu.

Oskarżonego należy zawiadomić o wyznaczonym terminie najpóźniej na ośm dni przedtem z dodatkiem, iż wolno mu jawić się osobiście przy rozprawie albo dać się zastąpić przez obrońcę, zaś oskarżonego, pozostającego w areszcie, z dodatkiem, iż niema wprawdzie prawa do obecności, jednak może dać się zastąpić przez obrońcę.

Obrońcę powinno się zawiadomić o terminie rozprawy równocześnie z oskarżonym, jeżeli jest znany sądowi. Obrońcę, ustanowionego na pod-

stawie § 88., ustęp 1. lub 2., należy zawezwać do rozprawy.

Oskarżyciel prywatny i pokrzywdzony mają być zawiadomieni na czasie o zarządzanej rozprawie z tym dodatkiem, iż wolno im stawić się do niej. Jeżeli oskarżyciel prywatny albo ustawowy zastępca oskarżonego wniósł zażalenie nieważności, wówczas należy uwiadomić go na czasie o terminie rozprawy z pouczeniem, że także w razie jego nieobecności zapadnie wskutek zażalenia z uwzględnieniem tego, co przedstawiono w wywodzie zażalenia, orzeczenie według ustawy.

§ 369.

Rozprawa ma odbyć się w obecności generalnego prokuratora wojskowego, a w razie obrony obowiązkowej w obecności obrońcy.

Jeżeli senat jest złożony według § 67., punkt 1., rozpoczyna się rozprawa zaprzysiężeniem członków niestałych przez prezydenta senatu (§ 276.)

Po zaprzysiężeniu tem, a w razie złożenia senatu według § 67., punkt 2., zaraz po otwarciu rozprawy przedstawia radca najwyższego trybunału obrony krajowej, wyznaczony referentem, na wezwanie przewodniczącego dotychczasowy przebieg postępowania karnego i wymienia przyczyny nieważności, podniesione przez żalącego się, oraz wynikające stąd punkty sporne, nie wypowiadając jednak zdania swego co do orzeczenia, które ma zapaść.

§ 370.

Po sprawozdaniu referenta otrzymuje głos żalący się, i to generalny prokurator wojskowy, jeżeli zażalenie pochodzi od prokuratora wojskowego, celem uzasadnienia zażalenia a po nim przeciwnik celem odpowiedzi. Generalny prokurator wojskowy jest uprawniony do wypowiedzenia zdania swego także wtedy, gdy zażalenie nieważności wniósł oskarżyciel prywatny. Oskarżonemu lub jego obrońcy służy w każdym razie prawo ostatniego oświadczenia się. Jeżeli oskarżony, obrońca, zastępca ustawowy lub występujący w danym razie oskarżyciel prywatny nie stawił się, wówczas należy odczytać ich wywód zażalenia lub wywód wzajemny. Jeżeli obrona jest obowiązkową, należy rozprawę przerwać lub odroczyć, gdy obrońca nie stawił się albo wydalł się przedwcześnie, a natychmiastowe przybranie innego obrońcy (§ 268., ustęp 2.) nie jest możliwe. Przeciw obrońcy należyce wezwanemu, który bez usprawiedliwienia nie stawił się, oraz przeciw obrońcy, który oddalił się przedwcześnie, należy postąpić według § 280., ustęp 3.

Po ukończeniu wywodów uznaje prezydent rozprawę za zamkniętą, a senat odchodzi do izby obrad.

Do rozprawy przed najwyższym trybunałem obrony krajowej mają zresztą odpowiednie zastosowanie postanowienia §§ 296., 297., ustęp 2. i 3., i 298. tudzież §§ 317., 319. i 321., ustęp 2. do 4.

§ 371.

Orzeczenie najwyższego trybunału obrony krajowej zapada niezależnie od postawionych wniosków w formie wyroku.

Jeżeli najwyższy trybunał obrony krajowej uznaje zażalenie nieważności za niedopuszczalne (§ 304., punkt 1. i 2.) albo nieuzasadnione, wówczas orzeka, iż nie daje się miejsca zażaleniu.

Jeżeli zażalenie nieważności jest uzasadnione, należy znieść wyrok, o ile jest on zaczepiony i dotknięty przyczyną nieważności, a stosownie do rozmaitych przyczyn nieważności orzec i postąpić dalej według przepisów następujących:

1. Jeżeli zachodzi jedna z przyczyn nieważności, wymienionych w § 358., punkt 1. do 5., wówczas zarządza najwyższy trybunał obrony krajowej ponowną rozprawę główną i odsyła sprawę sądowi pierwszej instancji.

2. Jeżeli sąd wojenny przyjął niesłusznie właściwość sądów obrony krajowej (§ 358., punkt 6.), wówczas odstępuje najwyższy trybunał obrony krajowej sprawę karną władzy właściwej i postanawia zarazem, czy areszt śledczy oskarżonego ma być utrzymany w mocy czy nie (§ 300., ustęp 3.).

3. Jeżeli sąd wojenny orzekł niesłusznie swą niewłaściwość albo nie załatwił oskarżenia w zupełności (§ 358., punkt 6. i 7.), wówczas poleca najwyższy trybunał obrony krajowej sądowi, aby przeprowadził ponowną rozprawę i wydał wyrok, ograniczając się w tym ostatnim wypadku do niezadowolonych punktów oskarżenia.

4. W wszystkich innych wypadkach orzeka najwyższy trybunał obrony krajowej w sprawie samej, przyjmując za podstawę orzeczenia swego te okoliczności faktyczne, które sąd wojenny ustalił bez przekroczenia oskarżenia (§ 358., punkt 8.). Jeżeli jednak najwyższy trybunał obrony krajowej nie znajduje w wyroku i w powodach jego ustalenia tych okoliczności, które przy należytem zastosowaniu ustawy należało wziąć za podstawę orzeczenia, wówczas odsyła sprawę sądowi pierwszej instancji w celu odbycia ponownej rozprawy i wydania ponownego rozstrzygnięcia.

W przypadkach punktów 1. i 4. może najwyższy trybunał obrony krajowej skorzystać według uznania swego z prawa delegacji.

§ 372.

Jeżeli zażalenie nieważności było skierowane tylko przeciw niektórym postanowieniom, zawartym w wyroku, a najwyższy trybunał obrony krajowej uznaje, że dadzą się one odłączyć od osnowy całego wyroku, wolno mu znieść zaczepiony wyrok tylko częściowo. Tak samo ma się rzecz wtenczas, gdy zaczepiony wyrok ma za przedmiot więcej przestępstw, a zażalenie nieważności jest ograniczone tylko do postępowania lub ocenienia niektórych z nich, zarazem zaś okazuje się, że co do tego poszczególne przestępstwa może mieć miejsce potrzebne częściowe powtórzenie postępowania albo nowe orzeczenie bez powtórzenia postępowania.

§ 373.

Najwyższy trybunał obrony krajowej powinien ograniczyć się do przyczyn nieważności, podniesionych przez żalącego się wyraźnie albo przynajmniej przez zrozumiałe wskazanie. Jeżeli jednak przekona się z powodu zażalenia nieważności, wniesionego przez kogokolwiek, iż przyjęte przez sąd dywizyjny sądownictwo karne obrony krajowej nie jest uzasadnione (§ 358., punkt 6.), iż na niekorzyść oskarżonego błędnie zastosowano ustawę (§ 358., punkt 9. do 11.) albo iż te same powody, na których polega jego postanowienie na korzyść jednego z oskarżonych, służą także współoskarżonemu, wówczas powinien postąpić z urzędu i bez zarządzania zmiany w składzie senatu tak, jak gdyby odnośna przyczyna nieważności była również podniesiona.

Najwyższy trybunał obrony krajowej może zaraz na posiedzeniu niejawnem (§ 363.) po wysłuchaniu generalnego prokuratora wojskowego wydać orzeczenie także wtedy, gdy uznaje jednomyślnie sądownictwo karne obrony krajowej za nieuzasadnione albo w razie błędnego zastosowania ustawy na niekorzyść oskarżonego gdy generalny prokurator wojskowy zgadza się na orzeczenie.

Jeżeli zażalenie nieważności wniesiono tylko na korzyść oskarżonego, wówczas nie może najwyższy trybunał obrony krajowej orzec przeciw niemu kary surowszej od tej, którą wymierzono wyrokiem zaczepionym.

§ 374.

Wyrok najwyższego trybunału obrony krajowej, wydany w wypadkach §§ 371. do 373., ma być po powrocie senatu do sali sądowej ogłoszony ustnie przez prezydenta senatu wraz z istotnymi powodami (§ 312.). Przy wygotowaniu wyroku i prowadzeniu protokołów należy przestrzegać analogicznie przepisów, podanych w §§ 307. do 310. oraz 312.,

ustęp 2. i 314. do 316.; pisemne wygotowanie wyroku lub jego powodów można odłożyć w wypadkach trudnych najwyżej na ośm dni po ogłoszeniu wyroku.

§ 375.

O orzeczeniu sądu najwyższego, zapadłym na posiedzeniu niejawnym (§§ 364. i 365.) lub ogłoszonym w nieobecności oskarżonego, uwiadamia się oskarżonego za pośrednictwem sądu dywizyj.

O orzeczeniu, zapadłym na posiedzeniu niejawnym, ma sąd dywizyj zawiadomić także oskarżyciela prywatnego i zastępcę ustawowego, którzy wnieśli zażalenie nieważności.

Jeżeli wyrok, wydany przez najwyższy trybunał obrony krajowej, albo wyrok pierwszej instancji, który stał się prawomocnym wskutek orzeczenia trybunału tego, opiewa na karę śmierci, wówczas ma najwyższy trybunał obrony krajowej przestać akta przed ich zwróceniem Ministrowi obrony krajowej celem zasięgnięcia postanowienia Najjaśniejszego Pana. Do aktów należy dołączyć opinię o zachodzących ewentualnie powodach ułaskawienia, którą poweźmie najwyższy trybunał obrony krajowej na posiedzeniu niejawnym po wysłuchaniu generalnego prokuratora wojskowego.

B. Zażalenie nieważności w obronie ustawy.

§ 376.

Przeciw prawomocnym wyrokom sądów brygady i dywizyj, które polegają na naruszeniu lub błędnem zastosowaniu ustawy, oraz przeciw każdej uchwale lub postąpieniu sądu takiego, które sprzeciwiają się ustawie a dojdą do wiadomości generalnego prokuratora wojskowego, może on z polecenia Ministra obrony krajowej wnieść zażalenie nieważności w obronie ustawy także wtedy, gdy żadna z stron nie skorzystała w terminie ustawowym z środka prawnego zażalenia nieważności.

Właściwi komendanci mają donosić Ministrowi obrony krajowej o wypadkach, które uważają za nadające się do takiego zażalenia.

§ 377.

Rozprawa nad zażaleniem nieważności w obronie ustawy stosuje się w ogólności do przepisów, podanych w §§ 367. do 374., z tą jednak zmianą, że w rozprawie bierze udział tylko generalny prokurator wojskowy, wskutek czego nie zawiadamia się o terminie rozprawy ani oskarżonego ani innych osób.

§ 378.

Jeżeli najwyższy trybunał obrony krajowej uznaje zażalenie w obronie ustawy za uzasadnione, wówczas orzeka wyrokiem, że zaczepionem orzeczeniem lub postąpieniem, przeprowadzonym postępowaniem lub wydanym wyrokiem naruszono ustawę w odnośnej sprawie karnej. W przeciwnym wypadku odrzuca on zażalenie wyrokiem. Orzeczenie, stwierdzające naruszenie ustawy, niema z reguły skutków dla oskarżonego.

Jeżeli jednak oskarżony skazany został na karę wyrokiem, wydanym przy naruszeniu ustawy, wówczas ma najwyższy trybunał obrony krajowej według zachodzących okoliczności uwolnić oskarżonego albo zastosować łagodniejszy wymiar kary albo zarządzić powtórzenie przeprowadzonego przeciw niemu postępowania przy równoczesnym delegowaniu innego komendanta lub bez delegacji.

Jeżeli najwyższy trybunał obrony krajowej uznaje, iż sądownictwo karne obrony krajowej nie było uzasadnione, powinien znieść wyrok i odstąpić sprawę władzy właściwej.

O wyroku najwyższego trybunału obrony krajowej należy w wypadkach ustępów 2. i 3. zawiadomić oskarżonego przez sąd pierwszej instancji.

Jeżeli oskarżony został uwolniony wyrokiem najwyższego trybunału obrony krajowej, wówczas wolno tak jemu jak i członkom jego rodziny (§ 389.) żądać ogłoszenia orzeczenia w dzienniku urzędowym albo na własny koszt także w innych pismach publicznych.

C. Postanowienia wspólne.

§ 379.

Sąd, do którego w myśl §§ 365., ustęp 1., 371., punkt 1., 3. i 4., i 378., ustęp 2., odesłano sprawę w celu ponownej rozprawy, ma wziąć za podstawę pierwotne oskarżenie, o ile najwyższy trybunał obrony krajowej nie zarządził zmiany.

Jest on związany zapatrywaniem prawnym, z którego w orzeczeniu swem wyszedł najwyższy trybunał obrony krajowej.

Postanowienie § 373., ustęp 3., obowiązuje także co do wyroku, który zapada na podstawie nowej rozprawy głównej.

Przeciw wyrokowi temu można wnieść zażalenie nieważności z wszystkich przyczyn, wymienionych w § 358., o ile one nie zostały już usunięte orzeczeniem najwyższego trybunału obrony krajowej, wydanym w tej samej sprawie. Także inne dopuszczalne środki prawne mogą być wniesione przeciw nowemu wyrokowi.

Tytuł 5.

Sprostowanie.

§ 380.

Oczywiste błędy pisarskie i rachunkowe w wyrokach i innych wygotowaniach sądowych mogą być zawsze sprostowane przez sąd, w którym zdarzył się, na żądanie interesowanego albo z urzędu.

To samo ma miejsce, jeżeli wygotowania różnią się od tekstu oryginalnego.

Sprostowanie należy przeprowadzić w każdym wadliwym wygotowaniu i uwidocznic na brzegu aktu.

Rozdział XX.

Prawomocność wyroków. Zarządzenie wykonania.

§ 381.

O ile ustawa niniejsza nie postanawia wyjątku (§§ 445. i 475.), uzyskują wyroki, przeciw którym zwyczajny środek prawny nie jest w ogóle dopuszczalny, prawomocność z chwilą wydania wyroku, a inne wyroki z chwilą, w której zaczepienie ich zapomocą zwyczajnego środka prawnego staje się niedopuszczalne z powodu zrzeczenia się, zaniedbania terminu lub odrzucenia wniesionego środka prawnego.

§ 382.

Wyroki, orzekające karę, która ma być dopiero wykonana, powinny być po prawomocności zaopatrzone klauzulą wykonawczą przez komendanta właściwego w pierwszej instancji.

Klauzula wykonawcza ma obejmować zarządzenie wykonania.

§ 383.

Jeżeli wyrok sądu dywizyi, który stał się prawomocny w pierwszej instancji, opiewa na karę śmierci, wówczas ma właściwy komendant bez umieszczania na wyroku klauzuli wykonawczej przedłożyć akta karne najwyższemu trybunałowi obrony krajowej z sprawozdaniem o powodach, przemawiających za ulaskawieniem albo przeciwniemu.

Najwyższy trybunał obrony krajowej ma postąpić według § 356., ustęp 3.

Dopiero po zwrocie aktów umieszcza właściwy komendant na wyroku klauzulę wykonawczą.

§ 384.

Klauzula wykonawcza ma być ogłoszona oskarżonemu przez sąd pierwszej instancji. Jeżeli za-

padło orzeczenie wyższej instancji, które nie było jeszcze ogłoszone oskarżonemu, wówczas należy ogłosić mu równocześnie także to orzeczenie. O ogłoszeniu klauzuli wykonawczej oskarżonemu, pozostającemu na wolnej stopie, można zawezwać także jego komendę przełożoną.

Miejsce i czas ogłoszenia należy uwidocznic na wyroku.

§ 385.

Na żądanie ma sąd wydać pokrzywdzonemu i oskarżycielowi prywatnemu oraz tym osobom, które na korzyść oskarżonego wniosły środek prawny przeciw wyrokowi, wierzytelny odpis wyroku prawomocnego wraz z powodami rozstrzygnięcia.

Rozdział XXI.

Wznowienie postępowania karnego.

§ 386.

Do zarządzenia wznowienia postępowania karnego przed sądem obrony krajowej i do przeprowadzenia nowego postępowania na podstawie uchwały, pozwalającej wznowienia, są właściwe sądy obrony krajowej.

Właściwość sądów obrony krajowej ustaje jednak, a natomiast zachodzi właściwość sądów karnych cywilnych (§ 393., ustęp 4.), jeżeli wniosek na wznowienie postępowania na niekorzyść oskarżonego postawiono w chwili, w której w myśl § 16., ustęp 1. do 3., wdrożenie ścigania sprawy przed sądami obrony krajowej z powodu czynu karygodnego, stanowiącego przedmiot wznowienia, nie było dopuszczalne. Sądy karne cywilne stosują prawo karne cywilne, a jeżeli prawo karne wojskowe jest łagodniejsze, to ostatnie. Utrata stopnia wojskowego, orzeczona w postępowaniu pierwotnem, nie zostaje dotknięta nowym wyrokiem sądu cywilnego.

Wznowienie postępowania karnego, przeprowadzonego przed sądem obrony krajowej, na niekorzyść oskarżonego z powodu zbrodni wojskowej lub występku wojskowego, które nie stanowią równocześnie czynu karygodnego według prawa karnego cywilnego, jest w ogóle wykluczone, jeżeli wniosek na wznowienie postawiono po terminie, w ciągu którego ściganie sprawy przed sądami obrony krajowej z powodu odnośnego czynu karygodnego jest stosownie do § 16., ustęp 2., dopuszczalne.

§ 387.

Wznowienie postępowania karnego, które po wniesieniu oskarżenia prawomocnie zaniechano,

jest dopuszczalne tylko wtedy, gdy karygodność czynu nie zgasła jeszcze przez przedawnienie i gdy przedstawiono nowe środki dowodowe, które same przez się albo w połączeniu z dowodami już poprzednio stwierdzonymi rokują możliwość przekonania obwinionego. albo gdy w razie zamknięcia postępowania karnego z powodu śmierci oskarżonego (§ 278., ustęp 2.) przypuszczenie to okazało się mylne.

Wznowienie postępowania ma miejsce w wszystkich wypadkach, które nie są ścigane wyłącznie na żądanie uprawnionego, tylko na wniosek oskarżyciela, który do postawienia wniosku takiego potrzebuje polecenia właściwego komendanta (jego następcy w komendzie).

W przypadkach, w których ściganie zależy od żądania osoby uprawnionej. zarządza się wznowienie tylko na wniosek oskarżyciela prywatnego; jest ono niedopuszczalne. jeżeli oskarżyciel prywatny w postępowaniu poprzedzającym cofnął żądanie ścigania karnego.

§ 388.

Skazany prawomocnie może domagać się wznowienia postępowania karnego nawet po odciernieniu kary:

1. jeżeli jest wykazane, iż skazanie zostało spowodowane sfałszowaniem dokumentu lub fałszywym świadectwem albo przekupstwem lub innym przestępstwem osoby trzeciej.

2. jeżeli zostają przedstawione nowe okoliczności lub środki dowodowe, które same przez się lub w połączeniu z dowodami dawniejszymi okazują się być takimi, iż mogą pociągnąć za sobą uwolnienie skazanego lub skazanie go za czyn, podpadający pod łagodniejszy przepis karny, albo

3. jeżeli z powodu tego samego czynu zapadło kilka wyroków, a na podstawie porównania odmiennych orzeczeń, tudzież faktów, służących im za podstawę, musi się koniecznie przyjąć, iż tę samą osobę skazano kilkakrotnie albo iż jeden lub kilku skazanych są niewinni lub winni czynu karygodnego, który podpada pod łagodniejszy przepis karny aniżeli czyn, za który ich skazano.

§ 389.

Wniosek wznowienia postępowania karnego na korzyść skazanego mogą postawić także te osoby, które miałyby prawo wnieść na jego korzyść odwołanie lub zażalenie nieważności; po jego śmierci albo gdy popadł w chorobę umysłową, przysługuje prawo to oprócz osób powyższych także małżonkowi, krewnym w linii wstępnej i zstępnej, rodzeństwu i kuratorowi skazanego.

Jeżeli jedna z komend, prokurator, oficer sądu lub sąd obrony krajowej albo wojska wspólnego dowie się o okoliczności, która może uzasadnić wniosek wznowienia postępowania karnego na korzyść skazanego, wówczas ma obowiązek donieść o tem komendantowi, który w postępowaniu pierwotnym wykonywał w pierwszej instancji prawa właściwego komendanta, albo jego następcy w komendzie. Komendant ten ma zawiadomić skazanego albo, gdyby to było niemożliwe, inną osobę, uprawnioną do postawienia wniosku na wznowienie.

§ 390.

Wznowienie postępowania karnego z powodu czynu, od którego oskarżony został prawomocnie uwolniony, jest dopuszczalne tylko wtedy, jeżeli oskarżony pozostaje jeszcze przy życiu, karygodność czynu nie zgasła wskutek przedawnienia i jeżeli albo

1. orzeczenie zostało spowodowane sfałszowaniem dokumentu, fałszywym świadectwem, przekupstwem albo innym czynem karygodnym oskarżonego lub osoby trzeciej, albo jeżeli

2. oskarżony przyznał się później do czynu sądownie lub zasadownie albo okazały się inne nowe okoliczności lub środki dowodowe, które same przez się lub w połączeniu z dowodami poprzednimi wydadają się być zdolne do przekonania obwinionego.

Wznowienie to ma miejsce tylko na wniosek osób wymienionych w § 387., ustępy 2. i 3., pod podanymi tamże ograniczeniami.

§ 391.

Wznowienie postępowania, zakończonego prawomocnym wyrokiem skazującym, w celu zastosowania przeciw zasądzonemu surowszego postanowienia karnego jest dopuszczalne tylko wtedy, jeżeli oskarżony jest jeszcze przy życiu, karygodność czynu nie zgasła wskutek przedawnienia, zachodzi jeden z warunków, podanych w § 390., punkty 1. i 2., a nadto

1. zbrodnia rzeczywiście popełniona jest zagrożona karą śmierci lub dożywotnią karą na wolności, a zbrodnia, za którą oskarżonego skazano, tylko czasową karą na wolności,

2. za zbrodnię rzeczywiście popełnioną jest zagrożona co najmniej dziesięcioletnia kara na wolności, podczas gdy zbrodnia, stanowiąca podstawę pierwszego wyroku, podlega najwyższej pięcioletniej karze na wolności,

3. czyn przedstawia się jako zbrodnia, podczas gdy oskarżonego skazano tylko za występki (przekroczenie), albo

4. jeżeli czyn podpada pod postanowienie karne, według którego musi nastąpić utrata stopnia wojskowego, podczas gdy utrata ta nie jest wyraźnie zagrożona za czyn karygodny, z powodu którego oskarżonego skazano, ani nie została orzeczona w wyroku.

Wznowienie to ma miejsce tylko na wniosek oskarżyciela, który potrzebuje do tego polecenia właściwego komendanta (jego następcy w komendzie).

§ 392.

Wniosek na wznowienie postępowania karnego należy postawić w tym sądzie, w którym zapadł wyrok w pierwszej instancji.

Postanowienia § 324. ustępy 2. do 6., mają zastosowanie.

Po przeprowadzeniu potrzebnych dowodów przedkłada się akta najwyższemu trybunałowi obrony krajowej. Dowody przeprowadza się według przepisów rozdziału X.; o ile nie zachodzą przeszkody ustawowe, należy od świadków odebrać przysięgę.

Przeprowadzenie zawnioskowanych dowodów ma być pominięte, jeżeli zdaniem sądu pierwszej instancji należy odrzucić wniosek na wznowienie z powodu, iż został wniesiony przez osobę nieuprawnioną albo iż okoliczności, stanowiące podstawę wznowienia, nie są oznaczone wyraźnie i stanowczo albo iż prośbę o wznowienie na niekorzyść oskarżonego postanowiono po jego śmierci albo po przedawnieniu się karygodności zarzuconego mu czynu albo wreszcie z powodu, iż zachodzi wypadek, wspomniany w § 386. ustęp 3.

§ 393.

Jeżeli najwyższy trybunał obrony krajowej uważa dochodzenia za niewystarczające do orzeczenia o dopuszczalności wznowienia, wówczas może także poza posiedzeniem zarządzić uzupełnienie aktów i zażądać wyjaśnień od sądu pierwszej instancji albo od właściwego komendanta.

O wniosku na wznowienie orzeka najwyższy trybunał obrony krajowej na niejawnym posiedzeniu senatu (§ 67., punkt 1.) po przyjęciu sprawozdania rady, ustanowionego referentem, i wysłuchaniu generalnego prokuratora wojskowego, i to z reguły (§ 394.) uchwałą.

Jeżeli najwyższy trybunał obrony krajowej dopuści wznowienie, może on także skorzystać z przyługującego mu prawa delegacji.

Jeżeli sąd karny cywilny jest według § 386., ustęp 2., właściwym do zarządzenia wznowienia i przeprowadzenia nowego postępowania, wówczas ma najwyższy trybunał obrony krajowej ograniczyć

się do orzeczenia, czy wznowienie jest dopuszczalne lub niedopuszczalne. Za podstawę orzeczenia swego ma on wziąć przytem prawo karne wojskowe lub cywilne w miarę tego, które z nich jest korzystniejsze dla oskarżonego. Jeżeli najwyższy trybunał obrony krajowej uznaje wznowienie za dopuszczalne, wówczas przesyła akta właściwemu sądowi karnemu cywilnemu. Bez takiej uchwały najwyższego trybunału obrony krajowej, wypowiedzającej dopuszczalność wznowienia, nie może sąd karny cywilny zarządzić wznowienia.

§ 394.

Uchwalając wznowienie postępowania karnego na korzyść skazanego, może najwyższy trybunał obrony krajowej po wysłuchaniu generalnego prokuratora wojskowego wydać zaraz wyrok, którym uwahnia oskarżonego lub przychyli się do wniosku na zastosowanie łagodniejszego wymiaru kary albo uchylene skutku prawnego, wypowiedzianego wyrokiem pierwszym.

O nowym wyroku ma być oskarżony uwiadomiony przez sąd pierwszej instancji.

Osoba, która wniosła prośbę o wznowienie, oraz pokrzywdzony i oskarżyciel prywatny mają być zawiadomieni o orzeczeniu najwyższego trybunału obrony krajowej.

Uwolniony lub członkowie jego rodziny (§ 389.) mogą żądać ogłoszenia orzeczenia w dzienniku urzędowym albo na własny koszt także w innych dziennikach publicznych.

§ 395.

Ani wniesienie prośby o zarządzenie wznowienia ani wniosek na wznowienie, ani samo zarządzenie tegoż nie wstrzymuje wykonania wyroku; jeżeli jednak zażądano wznowienia na korzyść skazanego albo wznowienie takie zawnioskowano, może właściwy komendant zarządzić wstrzymanie wykonania kary aż do rozstrzygnięcia najwyższego trybunału obrony krajowej, gdyby należało spodziewać się zniesienia wyroku.

Pod tymi samymi warunkami może najwyższy trybunał obrony krajowej równocześnie z дозволенiem wznowienia zarządzić wstrzymanie wykonania kary aż do zapadnięcia nowego orzeczenia w pierwszej instancji (§§ 397. i 400.).

§ 396.

Dla sprawy wznowionej jest właściwym ten komendant, który w pierwotnym postępowaniu wykonywał w pierwszej instancji prawa właściwego komendanta, albo jego następca w komendzie. Tylko jeżeli sąd brygady wydał wyrok co do czynu, który przedstawia się jako należący do zakresu działania sądu dywizyj, jest właściwym komendant, będący

bezpośrednim przełożonym wspomnianego właściwego komendanta.

To samo obowiązuje także wtedy, gdy sąd brygady wydał wyrok co do osoby, dla której w myśl § 20., punkt 1., wskutek zaszłej w międzyczasie zmiany w jej osobistym stanowisku służbowym sąd brygady nie jest już właściwy.

§ 397.

Wskutek wznowienia przechodzi sprawa z reguły (§ 394.) w stadium postępowania badawczego. Postępowanie to ma być przeprowadzone lub uzupełnione przez prokuratora wojskowego (oficera sądu) albo sąd (§ 143.) stosownie do orzeczenia zezwalającego na wznowienie, i w miarę nowych dowodów. Przepisy, obowiązujące co do zaniechania postępowania badawczego i wniesienia oskarżenia, mają i tutaj zastosowanie. Zaniechanie ma ten sam skutek co wyrok uwalniający oskarżonego. Jeżeli wskutek zaniechania zakończono postępowanie bez odbycia rozprawy głównej, wówczas wolno obwinionemu lub członkom jego rodziny (§ 389.) żądać, aby zaniechanie postępowania ogłoszono w dzienniku urzędowym albo na ich koszt także w innych dziennikach publicznych. Jeżeli wznowienie zarządzone nie co do wszystkich czynów karygodnych, za które oskarżony został skazany, wówczas ma najwyższy trybunał obrony krajowej w razie ukończenia postępowania bez odbycia rozprawy głównej wymierzyć karę na nowo.

§ 398.

Jeżeli przychodzi do nowej rozprawy głównej, powinno się co do jej przygotowania i odbycia stosować analogicznie postanowienia rozdziału XVII. i XVIII. z następującymi zmianami.

Sąd wojenny należy złożyć według stopnia wojskowego, który oskarżony posiadał w czasie wydania wyroku poprzedniego, wyjąwszy gdyby jego obecny wyższy stopień wymagał innego składu.

Obecność oskarżonego przy rozprawie głównej jest konieczna tylko wtedy, gdy wznowienie zarządzone na jego niekorzyść albo gdy sąd uważa jego stawienie się za niezbędne. W innych wypadkach może on dać się zastąpić przez obrońcę.

Jeżeli oskarżony nie stawiał się do rozprawy głównej, można odczytać zeznania jego z aktów. Także zeznania współwinnych, świadków i rzeczoznawców można odczytać z aktów, jeżeli zachodzą wymogi § 288.

§ 399.

Jeżeli dozwolono wznowienia na korzyść zmarłego albo jeżeli skazany, na którego korzyść wznowienie dopuszczono, zmarł przed ukończeniem postępowania wznowionego, wówczas należy w tym wypadku, gdy wznowiona sprawa karna musi być ponownie rozstrzygnięta wyrokiem, zarządzić rozprawę jawną przy odpowiednim zastosowaniu przepisów, obowiązujących co do rozprawy głównej.

Osoby, wymienione w § 389., ustęp 1., mają prawo obrać do rozprawy tej obrońcę za zmarłego oskarżonego. Jeżeli nie korzystają z prawa tego, należy ustanowić obrońcę z urzędu. Obrońcy temu przysługują przy rozprawie wszystkie prawa, które służą obwinionemu przy rozprawie głównej.

§ 400.

Na podstawie wyniku rozprawy głównej wydaje sąd wojenny nowy wyrok, którym utrzymuje w mocy wyrok poprzedni albo orzeka na nowo w sprawie samej przy całkowitem lub częściowym zniesieniu wyroku pierwszego.

Nowym wyrokiem można zarządzić wstrzymanie wykonania kary na podstawie wyroku pierwszego aż do prawomocnego ukończenia postępowania wznowionego tylko wtedy, gdy sąd wojenny uchylił wyrok dawniejszy.

Jeżeli oskarżonego skazano nowym wyrokiem, należy przy wymiarze kary uwzględnić odpowiednio karę już odbytą, tak iż obie kary razem wzięte nie mogą nigdy przekroczyć kary najwyższej, zagrożonej za czyn, podlegający surowszemu ukaraniu.

Jeżeli wznowienia dozwolono tylko na korzyść oskarżonego, wówczas nie może nowe orzeczenie wymierzyć kary cięższej od tej, którą nałożono mu wyrokiem pierwszym.

Przeciw nowemu wyrokowi służą te same środki prawne, co przeciw każdemu innemu wyrokowi.

§ 401.

Najwyższy trybunał obrony krajowej może po wysłuchaniu generalnego prokuratora wojskowego zarządzić w drodze nadzwyczajnej i nie będąc związany warunkami, przepisanyymi w § 388., wznowienie postępowania karnego na korzyść skazanego, jeżeli

1. przy naradzie wstępnej nad zażaleniem nieważności albo po rozprawie jawnej wskutek zażalenia takiego albo przy naradzie nad odwołaniem albo

2. przy naradzie nad sprawozdaniem, złożonem według § 383., ustęp 1., albo wreszcie

3. przy badaniu aktów, podjętem na osobny wniosek generalnego prokuratora wojskowego.

dostrzeże poważne wątpliwości co do prawdziwości faktów, przyjętych za podstawę wyroku, a wątpliwości te nie będą uchylone nawet przez szczególne dochodzenia, zarządzone w danym razie przez najwyższy trybunał obrony krajowej.

Najwyższy trybunał obrony krajowej może w wypadkach takich wydać zaraz bez względu na skład senatu (§ 67., punkt 1. lub 2.) także nowy wyrok, którym uwalnia obwinionego lub stosuje względem niego łagodniejszy wymiar kary; do tego potrzeba jednak jednogłośnie i zgody generalnego prokuratora wojskowego. Co do uwiadomienia o wyroku i ogłoszenia wyroku uwalniającego obowiązują przepisy § 394., ustępy 2. do 4.

Wnioski stron prywatnych, zmierzające do wywołania jednego z wspomnianych orzeczeń najwyższego trybunału obrony krajowej, powinny być odrzucone przez właściwych komendantów lub sądy, do których wpłyną; nie można ich także czynić nigdy przedmiotem rozpoznania na ustnej rozprawie najwyższego trybunału obrony krajowej.

Wnioski właściwych komendantów należy przedkładać generalnemu prokuratorowi wojskowemu, który, uznawszy je za uzasadnione, zawnioskuje zbadanie aktów.

§ 402.

Niezależnie od warunków i formalności wznowienia, podanych w paragrafach poprzedzających, można na zarządzenie właściwego komendanta (§ 137.) i przed zajęciem przedawnienia wdrożyć ponownie lub prowadzić dalej postępowanie karne według przepisów ogólnych:

1. jeżeli przed wniesieniem oskarżenia właściwy komendant odłożył doniesienie albo jeżeli postępowanie badawcze zostało zaniechane lub postępowanie wstrzymane,

2. jeżeli oskarżyciel prywatny, uprawniony jeszcze do postawienia żądania względem ścigania przed sądem karnym, wniesie żądanie to, a postępowanie poprzednie zostało zaniechane lub zakończone wyrokiem uwalniającym jedynie wskutek braku wymaganego żądania z strony oskarżyciela prywatnego,

3. jeżeli właściwy komendant zarządził w myśl § 37., ustęp 2., wyłączenie poszczególnych czynów karygodnych z postępowania, jeżeli oskarżycielowi zastrzeżono przy ukończeniu postępowania karnego w myśl § 303. albo § 304. ściganie poszczególnych czynów karygodnych albo jeżeli dopiero póź-

niej okazały się poszlaki innego czynu karygodnego, popełnionego przez skazanego dawniej (§ 311.).

Postanowienia § 16. mają analogiczne zastosowanie. Czy po ustaniu sądownictwa karnego obrony krajowej należy przeprowadzić postępowanie przed sądem karnym liniowym albo sądem karnym cywilnym, zależy od postanowień ustaw o postępowaniu karnem, obowiązujących dla tych sądów.

Rozdział XXII.

Badanie szkody. Zwrot przedmiotów, wziętych w przechowanie.

§ 403.

Szkodę, wynikłą z czynu karygodnego, i inne okoliczności poboczne, ważne ze względu na następstwa prywatno-prawne, należy badać tylko wtedy i tylko o tyle, o ile ustalenie ich jest konieczne dla należytego zastosowania postanowień karnych.

§ 404.

Jeżeli rzecz, o której sąd orzekający przekonał się, iż należy do poszkodowanego albo iż została usunięta z jego posiadania w sposób bezprawny, znaleziono między ruchomościami obwinionego, współwinnego, uczestnika lub udzielającego pomocy albo w takim miejscu, gdzie osoby te dały ją tylko na przechowanie, wówczas postanawia sąd orzekający, iż rzecz ta ma być zwrócona po prawomocności wyroku. Za wyraźną zgodą obwinionego można ją na żądanie poszkodowanego wydać także zaraz.

Przedmioty, zabrane poszkodowanemu, może zwrócić mu prokurator wojskowy lub oficer sądu, a w sądowym postępowaniu badawczym sędzia śledczy za zgodą oskarżyciela także przed rozprawą główną, jeżeli przechowanie ich nie jest potrzebne do przekonania obwinionego, współwinnego, uczestnika lub udzielającego pomocy, a obwiniony zgadza się na to.

Zgodzenie się obwinionego (ustępy 1. i 2.) można jednak pominąć, jeżeli przedmioty, zabrane poszkodowanemu, są narażane na niebezpieczeństwo zepsucia się, jeżeli utrzymanie ich powoduje koszt albo jeżeli poszkodowany potrzebuje przedmiotów tych niezbędnie, a obwiniony nie może w wszystkich tych wypadkach uprawdopodobnić roszczenia prawnego do nich.

§ 405.

Jeżeli rzecz zabrana przeszła już w ręce osoby trzeciej, która nie miała udziału w czynie karygodnym, w sposób ważny dla przeniesienia własności albo jako zastaw, wówczas zastrzeżone zostaje orzeczenie względem żądania zwrotu rzeczy do drogi prawa cywilnego.

To samo ma miejsce wtedy, gdy własność przedmiotu zabranego jest sporna między kilku poszkodowanymi albo gdy poszkodowany nie może wykazać prawa swego zaraz w sposób dostateczny. W wypadkach takich należy porozumieć się z właściwym sądem cywilnym względem dalszego zażądania co do odnośnego przedmiotu.

§ 406.

Jeżeli u obwinionego znaleziono rzecz według wszelkiego prawdopodobieństwa cudzą, której właściciela obwiniony nie może lub nie chce podać, i jeżeli w odpowiednim terminie nie zgłosi się nikt z pretensją do własności, wówczas należy oddać ją sądowi karnemu cywilnemu który ma postąpić w ten sposób, jak gdyby przedmiot ten pochodził z postępowania karnego, które toczyło się przed nim.

§ 407.

Inne przedmioty, prócz wymienionych w §§ 404. do 406., które podczas postępowania karnego dostały się w przechowanie sądu, prokuratora wojskowego (oficera sądu) albo komendy obrony krajowej, mają władze te, o ile nie sprzeciwiają się temu inne przepisy ustawowe, zwrócić poprzedniemu posiadaczowi, skoro staną się one zbędne dla celów postępowania.

Rozdział XXIII.

Koszta postępowania karnego.

§ 408.

Koszta postępowania karnego i wykonania kary ponosi skarb państwa.

Postanowienie to nie ma zastosowania do kosztów, które powstały wskutek wyboru obrońcy albo wskutek zastępstwa pokrzywdzonego lub oskarżyciela prywatnego.

Wszystkie czynności w sprawach karnych, przedsiębrane przez jakąkolwiek władzę, i wszystkie do nich odnoszące się podania są wolne od należności i opłaty pocztowej.

§ 409.

Należności czynnych osób wojskowych, powołanych do współdziałania w postępowaniu karnym, będą oznaczone osobnymi przepisami.

Osobom cywilnym oraz nieczynnym osobom wojskowym, przesłuchanym w charakterze świadków lub rzeczoznawców albo przybranym w charakterze tłumaczy, należy wypłacić na żądanie na rachunek skarbu państwa te same należności, które przypadają im według przepisów, obowiązujących dla sądów karnych cywilnych.

Należności świadków powinny być zgłoszone pod rygorem utraty albo przy przesłuchaniu albo najpóźniej w dwa dni potem, a należności rzeczoznawców i tłumaczy najpóźniej w czternaście dni po wydaniu orzeczenia lub po interwencji. Oskarżyciel prywatny nie ma prawa do należności, przysługujących świadkom.

Wspomniane należności należy wypłacić zaraz po przesłuchaniu lub interwencji, a jeżeli wypłata nie może nastąpić zaraz bez zawinienia uprawnionego do poboru, doręczyć mu je w czasie jak najkrótszym, w każdym razie bez kosztów.

Przeciw ustaleniu należności dopuszczalne jest zażalenie do sądu wyższej instancji w czterenaście dni po zawiadomieniu. Najwyższy trybunał obrony krajowej rozstrzyga zażalenie poza posiedzeniem.

§ 410.

Czynnym osobom wojskowym nie należy się wynagrodzenie za obronę; co do innych należności osób tych decyduje § 409., ustęp 1.

Obrońcy, ustanowionemu z urzędu, który nie należy do czynnych osób wojskowych, powinno się na żądanie wynagrodzić na rachunek skarbu państwa konieczne i rzeczywiste poniesione wydatki w gotówce; do dalszych kosztów nie ma on prawa.

Jeżeli między obwinionym a obranym przezeń obrońcą nie przyszło do skutku porozumienie się co do kosztów obrony, wolno każdej stronie prosić sąd, gdzie sprawa karna toczyła się w pierwszej instancji, o ich oznaczenie. Przeciw oznaczeniu kosztów służy obu stronom zażalenie do sądu wyższej instancji w czternaście dniach po zawiadomieniu. Najwyższy trybunał obrony krajowej rozstrzyga zażalenie poza posiedzeniem.

Koszta zastępcy pokrzywdzonego albo oskarżyciela prywatnego oznacza sąd karny cywilny, który ma postąpić tak, jak gdyby zastępstwo odbyło się przed sądem karnym cywilnym.

§ 411.

Pod względem wynagrodzenia kata, przybranego przez sąd obrony krajowej dla wykonania kary śmierci przez powieszenie, obowiązują należności, ustanowione według przepisów cywilnych.

Rozdział XXIV.

Wykonanie wyroków.

§ 412.

Każdego, kogo wyrokiem uwolniono, oraz każdego oskarżonego, któremu policzono w wyroku areszt śledczy na poczet kary, należy, jeżeli jest aresztowany, wypuścić na wolną stopę zaraz po ogłoszeniu wyroku, wyjąwszy, gdyby wniesienie zwyczajnego środka prawnego lub inne powody ustawowe uzasadniały potrzebę dalszego przytrzymania.

§ 413.

Każdy wyrok, orzekający karę, która ma być dopiero wykonana, należy z reguły wykonać niezwłocznie po umieszczeniu klauzuli wykonawczej przez właściwego komendanta i uwiadomieniu o niej oskarżonego.

Wykonanie wyroku zarządza sąd na podstawie polecenia wykonawczego właściwego komendanta.

Zarządzeniu wykonania i wykonaniu wyroku karnego nie stoi na przeszkodzie okoliczność, iż zastrzeżone jest jeszcze ściganie z powodu innego czynu karygodnego (§§ 37., 303. i 304.). Tylko jeżeli czyn ten jest zagrożony karą śmierci lub więzienia dożywotniego, musi się aż do prawomocnego orzeczenia o nim wstrzymać zarządzenie wykonania i wykonanie wyroku karnego, wydanego z odnośnem zastrzeżeniem.

§ 414.

Ogłoszenie klauzuli wykonawczej i dzień wykonania kary lub jej rozpoczęcia albo wypuszczenia uwięzionego na wolną stopę na podstawie wyroku należy zanotować na nim. Również należy tam uwidocznnić odroczenie kary, zachodzące według ustawy lub dozwolone w myśl § 419.

Jeżeli wskutek wyroku karnego musi się uwięzić jedną z osób, wymienionych w § 157., ustępy 3. i 4., wówczas należy doręczyć bezzwłocznie jej bezpośrednio przelóżonemu odpis wyroku, który stał się prawomocny.

§ 415.

Osobom umysłowo chorym lub dotkniętym przemijającą obłąką chorobą oraz kobietom ciężarnym nie wolno przed wyzdrowieniem ogłaszać wyroku śmierci, zaopatrzonego klauzulą wykonawczą właściwego komendanta, ani też wykonywać go na nich.

Odroczenie ogłoszenia i wykonania zarządza właściwy komendant po wysłuchaniu prokuratora wojskowego i kierownika sądu.

§ 416.

Wyrok śmierci wykonuje się nazajutrz rano po tym dniu, w którym ogłoszono skazanemu zarządzenie wykonawcze właściwego komendanta, a zarazem oznajmiono mu, iż z powodu nieulaskawienia kara będzie wykonana. Oznajmienie to uskutecznia kierownik sądu w obecności prokuratora wojskowego i protokolanta.

Po oznajmieniu tem należy przydać skazanemu duszpasterza jego wyznania religijnego, jeżeli sam nie obierze go sobie.

Przystępu do skazanego można dozwolnić prócz osób, powołanych do tego wskutek swego stanowiska urzędowego, tylko członkom jego rodziny i tym osobom, z którymi sam chce widzieć się lub mówić.

Wykonanie wyroku śmierci nie może przypaść na niedzielę lub święto ani na taki dzień, który według wyznania religijnego skazanego jest dniem uroczystym.

Gdyby wykonanie kary śmierci przez powieszenie było niewykonalne z powodu niemożności przybrania na czas kata albo wskutek innych przeszkód, może właściwy komendant zamienić ten rodzaj kary śmierci na karę śmierci przez rozstrzelanie.

§ 417.

Czas, który osoba, skazana na karę uwięzienia, przebyła w areszcie od czasu ogłoszenia wyroku karnego pierwszej instancji (§ 312.), należy wliczyć do czasu kary o tyle, o ile rozpoczęcie jej doznało zwłoki wskutek okoliczności niezależnych od woli skazanego, a zwłaszcza wskutek wniesienia środka prawnego przez osoby, które były uprawnione do tego także wbrew jego woli. Wliczenie ma miejsce nadto wtedy, gdy środek prawny, założony na korzyść skazanego, odniósł skutek, chociażby tylko częściowy. Do czasu kary należy wliczyć również czas, który skazany na karę uwięzienia przebył w areszcie od chwili prawomocności wyroku aż do zarządzenia wykonania, jeżeli wniesiony przez niego środek prawny pozostał bez skutku.

§ 418.

Jeżeli skazany popadnie w chorobę umysłową, należy odłożyć wykonanie kary na wolności aż do jego wyzdrowienia.

To samo ma miejsce przy innych chorobach, gdyby wykonanie kary na wolności mogło spowodować bezpośrednio niebezpieczeństwo dla życia skazanego.

§ 419.

Prócz wypadków §§ 127., ustęp 2., i 423. może właściwy komendant zarządzić także z wojskowych względów służbowych odroczenie kary na wolności, nieprzekraczającej jednego roku, najdłużej na osiem tygodni.

Przy karze na wolności, nieprzenoszącej jednego roku, może właściwy komendant zezwolić na odroczenie kary aż do ośmiu tygodni, jeżeli jest wykazane, iż natychmiastowe wykonanie kary pociągnęłoby za sobą dla skazanego lub jego rodziny ciężkie pokrzywdzenie, wychodzące poza cel kary, a nie należy obawiać się ucieczki skazanego.

Minister obrony krajowej może zarządzić odroczenie każdej kary na wolności, nieprzenoszącej dwóch lat, także na dłużej jak osiem tygodni i także z innych ważnych powodów prócz wymienionych w ustępach 1. i 2.

Zezwolenie na odroczenie kary, o ile nie udzielono go ze względów na służbę wojskową, można uczynić zależnym od dania zabezpieczenia lub od innych warunków.

§ 420.

Wykonania kary na wolności nie wolno z reguły (§§ 395., 400., ustęp 2., i 423.) przerywać.

Jeżeli jednak podczas odbywania kary na wolności wdrożono przeciw skazanemu postępowanie badawcze z powodu nowo na jaw wyszłego czynu karygodnego, który jest zagrożony karą śmierci lub więzienia dożywotniego, wówczas należy wstrzymać zaraz wykonanie kary na wolności i postąpić przeciw obwinionemu w myśl rozdziału XII. Jeżeli oskarżonego skazano prawomocnie na śmierć albo na karę dożywotniego więzienia, należy wykonać karę tę bez względu na orzeczoną poprzednio a nie wykonaną jeszcze karę na wolności.

Przy karach na wolności, nieprzekraczających jednego roku, może wyjątkowo właściwy komendant, a przy karach dłuższych Minister obrony krajowej zarządzić przerwanie wykonania kary także z innych bardzo ważnych powodów. Przerwania kary na dłużej jak osiem tygodni może dozwolić tylko Minister obrony krajowej. Jeżeli dozwala się przerwę na prośbę skazanego, można zezwolenie to przywiązać w każdym wypadku do dania zabezpieczenia lub innych warunków. Czasu przerwy nie wlicza się do kary.

Czas, który skazany przebył w szpitalu podczas wykonywania kary, należy wliczyć do kary, wyjąwszy, gdyby skazany spowodował lub przedłużył chorobę albo udawał ją tylko w zamiarze udaremnienia wykonania kary.

§ 421.

Wyroki, orzekające utratę stopnia wojskowego, zostają wykonane przez ogłoszenie klauzuli wykonawczej właściwego komendanta.

§ 422.

Sposób wykonania kary śmierci i kar na wolności oraz ściągania grzywien określają osobne przepisy.

Celem wykonania innych kar prócz wymienionych w ustępie poprzedzającym i w § 421., o ile sąd karny nie może wykonać ich bezpośrednio, należy porozumieć się z władzami, do których zakresu działania należą odnośnie zarządzenia.

§ 423.

Jeżeli powstaną wątpliwości co do tłumaczenia wyroku karnego lub obliczenia orzeczonej kary albo jeżeli podniesione będą zarzuty przeciw postanowieniu właściwego komendanta co do dopuszczalności wykonania kary, wówczas należy zasięgnąć orzeczenia najwyższego trybunału obrony krajowej. Właściwy komendant może zarządzić tymczasem odroczenie lub przerwanie kary.

§ 424.

Jeżeli po prawomocności wyroku karnego wyjdą na jaw okoliczności łagodzące, które w czasie wydania wyroku jeszcze nie istniały albo przynajmniej nie były znane a które nie byłyby wprawdzie pociągnęły za sobą zastosowania łagodniejszego rodzaju lub wymiaru kary lecz byłyby oczywiście spowodowały łagodniejsze jej wymierzenie, wówczas ma sąd, w którym zapadło orzeczenie w pierwszej instancji, przekonawszy się o istnieniu okoliczności takich, postawić w najwyższym trybunale obrony krajowej wniosek stosownego złagodzenia kary. Trybunał ten orzeka bez rozprawy po wysłuchaniu generalnego prokuratora wojskowego.

§ 425.

Darowanie lub złagodzenie kary w drodze łaski przysługuje tylko Najjaśniejszemu Panu (§§ 445 i 477.).

Prośby o ulaskawienie nie mają skutku odwołczego.

Rozdział XXV.

Postępowanie przeciw nieobecnym
i zbiegłym.

§ 426.

Jeżeli obwiniony o czyn karygodny, podlegający ściganiu przed sądem obrony krajowej, jest nieobecny lub zbiegł i jeżeli z tego powodu nie można spowodować jego dostawienia do czynności urzędowej w toku postępowania karnego, wówczas musi się mimo to na zarządzenie właściwego komendanta zbadać starannie i dokładnie jakość czynu i zabezpieczyć środki dowodowe; w tym celu można wdrożyć także prokuratorskie lub sądowe postępowanie badawcze.

Jeżeli nie zachodzą przeszkody ustawowe, należy zaprzysiąc świadków i rzeczoznawców.

Nieobecnego, którego miejsce pobytu jest znane, można zawiadomić o toku i wyniku postępowania, jeżeli to da się wykonać bez trudności i straty czasu.

Dopiero gdy niema w ogóle podstaw do dalszych dochodzeń, należy wstrzymać postępowanie na zarządzenie właściwego komendanta aż do ewentualnego dostawienia obwinionego.

§ 427.

Jeżeli obwiniony zbiegł albo jeżeli nieobecnego obwiniono o czyn karygodny wśród okoliczności, które w myśl § 171. uzasadniałyby zarządzenie aresztu tymczasowego, wówczas powinny komendy, powołane do śledzenia i ścigania czynów karygodnych, przedsięwziąć celem ujęcia obwinionego w danym razie także rewizje domowe albo wysłać wezwania do innych komend, władz i organów, w których okręgu możnaby obwinionego przydybać.

Pod względem dalszych zarządzeń i ewidencji etatowej co do osób wojskowych, które zbiegły z służby czynnej, i innych osób wojskowych, podejrzanych o zbiegostwo, rozstrzygają wojskowe przepisy służbowe.

§ 428.

Listy gończe można rozesłać za zbiegami i takimi nieobecnymi, których miejsce pobytu jest nieznanne, tylko wtedy, gdy są silnie podejrzani o zbrodnię.

Za tymi, którzy obwinieni są tylko o występki, nie należy rozpisywać listów gończych; można jednak przestać komendom i władzom opis ich osoby w tym

celu, aby w razie wynalezienia obwinionego uwiadomiły o tem władzę, która rozesłała opis osoby.

Przeciw osobom skazanym na karę na wolności, które, pozostając na wolnej stopie, zbiegły przed rozpoczęciem kary, tudzież przeciw tym, które zbiegły z aresztu śledczego lub z kary, można w każdym wypadku rozpisać listy gończe.

Rozpisanie listów gończych (opisów osoby) należy do właściwego komendanta albo za jego zgodą do sądu. W razie ucieczki z kary może także komenda wojskowego domu więziennego rozesłać listy gończe, o ile niema się zarządzić postępowania z powodu dezercyi.

§ 429.

W liście gończym należy wymienić czyn karygodny, o który ścigany jest podejrzany albo z powodu którego został skazany, opisać jak najdokładniej jego osobę i dołączyć wezwanie, wystosowane do wszystkich komend, sądów oraz władz i organów bezpieczeństwa względem jego przytrzymania i dostawienia.

Listy gończe należy rozpowszechnić według istniejących przepisów, a zwłaszcza udzielić jak najspieszniej wszystkim władzom wojskowym i władzom bezpieczeństwa oraz organom nadzorczym w okolicy. W razie potrzeby należy spowodować także dalsze rozpowszechnienie listów gończych, a w miarę okoliczności ich obwieszczenie w dziennikach publicznych.

Tak samo jak z listami gończymi należy postąpić także z opisaniem i ogłoszeniem o rzeczach skradzionych lub zrabowanych albo przedmiotach, pochodzących z popełnionego oszustwa, fałszowania publicznych papierów kredytowych lub monet itd.

Jeżeli opis dotyczy przedmiotów większej wartości lub takiej jakości, iż zachodzi nadzieja, że ogłoszenie odnośne posłuży do wykrycia sprawcy albo zapobieżenia dalszemu złemu albo zapewnienia poszkodowanemu odszkodowania, wówczas należy zarządzić ogłoszenie to zaraz. Przy opisie sfalszowanych publicznych papierów kredytowych lub monet musi się jednak uczynić poprzednio doniesienie do władz i zakładów, wymienionych w § 223., i oczekiwać ich zgody.

§ 430.

Skoro odpadną przyczyny, które spowodowały list gończy lub opisanie, należy niezwłocznie odwołać je.

§ 431.

Jeżeli zachodzą widoki, iż będzie można uzyskać wydanie obwinionego, przebywającego za

granicą, stosownie do istniejących traktatów państwowych lub innych układów. wówczas ma sąd za zgodą właściwego komendanta odnieść się do Ministra obrony krajowej.

§ 432.

Wskutek niestawienia się jednego z obwiniętych nie powinno doznać zwłoki postępowanie przeciw obecnym współobwiniętym.

Jeżeli w wypadkach takich zwrócono właścicielom przedmioty, które mogą posłużyć do przekonania obwiniętych, można zawezwać właścicieli tych, aby w miarę możliwości utrzymywali przedmioty dowodowe w stanie. przydatnym do późniejszego przeprowadzenia dowodów. i złożyli je znowu na żądanie. Zarazem należy dołączyć do aktów dokładny opis zwróconych przedmiotów.

Rozdział XXVI.

Postępowanie doraźne.

§ 433.

W tych wypadkach zbrodni naruszenia subordynacji, buntu, ichórzostwa, naruszenia karność i porządku, nieuprawnionego werbunku i szpiegostwa, w których postępowanie doraźne według postanowień prawa karnego wojskowego może mieć miejsce bez poprzedniego ogłoszenia sądów doraźnych, należy zarządzenie postępowania tego do właściwego komendanta przy sądzie dywizyj.

§ 434.

Właściwy komendant przy sądzie dywizyj rozstrzyga o konieczności ogłoszenia sądów doraźnych dla podwładnych mu związków i osób wojskowych i zarządza następnie wdrożenie postępowania doraźnego także w tych wypadkach zbrodni powstania, dezercyi, uwiedzenia lub dania pomocy do naruszenia zaprzysiężonego obowiązku służby wojskowej, tudzież rozruchu i pojawiającego się rabunku, w których postępowanie to według postanowień prawa karnego wojskowego może wejść w zastosowanie po poprzednim ogłoszeniu.

§ 435.

Oprócz wypadków, przewidzianych w prawie karnem wojskowem, może postępowanie doraźne wejść w zastosowanie tylko po poprzednim ogłoszeniu sądów doraźnych co do zbrodni morderstwa, rabunku, podpalenia i gwałtu publicznego przez

złośliwe uszkodzenie cudzej własności, które popełniono po tem ogłoszeniu.

Ogłoszenie sądów doraźnych jest w wypadkach tych dopuszczalne tylko wtedy, gdy wspomniane zbrodnie szerzą się w sposób zatrważający tak, iż zachodzi potrzeba dania przykładu odstrasającego, aby zapobiedz podkopaniu dyscypliny lub zagrożeniu bezpieczeństwa publicznego albo dalszemu szerzeniu się czynów karygodnych, zagrożających siłę wojennej.

Orzeczenie o konieczności ogłoszenia sądów doraźnych należy do Ministra obrony krajowej, który ze względu na szczególne warunki może przykazać upoważnienie to poszczególnym właściwym komendantom przy sądach dywizyj.

W wypadkach takich należy oznaczyć związek lub okrąg wojskowy, dla którego wchodzi w zastosowanie postępowanie doraźne.

§ 436.

W razie ogłoszenia sądów doraźnych dla poszczególnych związków wojskowych nie zachodzi pod względem właściwości komendantów zmiana w zasadach ogólnych rozdziału III.; jeżeli jednak zarządzone ogłoszenie sądów doraźnych dla pewnego oznaczonego okręgu, wówczas ma Minister obrony krajowej wyznaczyć równocześnie komendanta, właściwego dla wypadków postępowania doraźnego, zachodzących w odnośnym okręgu. Komendant ten jest następnie wyłącznie właściwy dla wypadków odnośnych z wykluczeniem komendantów właściwych w postępowaniu zwyczajnem.

Z pośród kilku komendantów, powołanych w danym wypadku do zarządzenia postępowania doraźnego, jest wyłącznie właściwym ten, w którego okręgu obwiniętego ujęto albo któremu tegoż oddano.

§ 437.

Właściwy komendant ma zarządzić ogłoszenie sądów doraźnych rozkazem.

Rozkaz ten powinien obejmować:

1. oznaczenie zbrodni, z powodu których i wymienienie związków lub okręgów wojskowych, dla których zarządzone postępowanie doraźne,
2. ostrzeżenie przed popełnianiem zbrodni takich, oraz
3. zagrożenie, iż każdy, kto po ogłoszeniu dopuści się odnośnej zbrodni, będzie oddany pod sąd doraźny i ukarany śmiercią, przyczem należy wymienić rodzaj kary śmierci.

Rozkaz ten ma być ogłoszony w sposób, przepisany w wojskowych przepisach służbowych, oraz

przez odczytanie przed frontem. Nadto można udzielić go władzom politycznym i zwierzchnościom gminnym celem publicznego obwieszczenia. Jeżeli to okazuje się wskazane, można zarządzić obwieszczenie także przez przybicie w miejscach publicznych albo umieszczenie w dziennikach publicznych.

O ogłoszeniu sądów doraźnych powinien właściwy komendant donieść w każdym wypadku (§§ 434. i 435.) Ministrowi obrony krajowej bezwzględnie i to według możliwości telegraficznie.

§ 438.

Postępowanie doraźne zostaje zarządzane w danym wypadku przez pisemny rozkaz właściwego komendanta, wystósowany do prokuratora wojskowego, w którym należy wymienić dokładnie zarówno obwinionego jak i zarzucony mu czyn.

Przy zarządzaniu postępowania doraźnego ma właściwy komendant uważać za regułę, aby stawiano przed sąd doraźny tylko takie osoby, podlegające sądownictwu karnemu obrony krajowej, które ujęto na gorącym uczynku albo których wina da się według wszelkiego prawdopodobieństwa udowodnić bez zwłoki.

Dochodzenia, potrzebne w danym razie dla przygotowania orzeczenia właściwego komendanta, nie mogą rozciągać się poza czas czterdziestu ośmiu godzin.

Osoby, wymienione w § 415., ustęp 1., nie mogą być postawione przed sąd doraźny.

Jeżeli przeciw obwinionemu zarządzono postępowanie zwyczajne, wówczas nie można zarządzać postępowania doraźnego z powodu tego samego czynu.

§ 439.

Do przeprowadzenia postępowania doraźnego jest właściwy sąd doraźny, zbierający się przy sądzie dywizyj i to bez względu na inne sprawy karne, toczące się ewentualnie przeciw obwinionemu w sądach zwyczajnych.

Sąd doraźny składa się z tych samych osób, co sąd wojenny przy sądach dywizyj, z tą zmianą, iż członkowie sądu doraźnego, prócz kierującego rozprawą oficera dla służby sprawiedliwości, mają być brani zawsze z grupy oficerów stanu żołnierskiego. Utrzymanie pewnego porządku kolejnego przy komenderowaniu tych członków sądu doraźnego jest wskazane tylko o tyle, o ile może mieć miejsce bez zwłoki.

Sąd wojenny może według uznania właściwego komendanta obrać siedzibę swoją w każdym miejscu okręgu, dla którego ogłoszono sądy doraźne.

§ 440.

Wdrożenie postępowania doraźnego powoduje prokurator wojskowy przez natychmiastowe udzielenie sądowi dywizyj rozkazu, otrzymanego od właściwego komendanta. Sąd dywizyj powinien zaraz po otrzymaniu rozkazu tego wydać z jak największym pospiechem zarządzenia co do zebrania się sądu doraźnego oraz dostarczenia eskorty i oddziału egzekucyjnego, potrzebnych dla bezpieczeństwa sądu doraźnego i ewentualnego wykonania kary śmierci, tudzież postarać się o to, aby w miejscu, przeznaczonym do odbywania sądu doraźnego, przygotowano potrzebne przybory urzędowe, aby znajdował się tam duszpasterz, lekarz, a w danym razie także kat i aby w razie skazania na karę śmierci nie stało nic na przeszkodzie jej wykonaniu.

§ 441.

Nie przeprowadza się formalnego postępowania badawczego ani nie wnosi aktu oskarżenia, lecz całe postępowanie ma odbyć się od początku do końca przed zebraniem sądem doraźnym i to ile możliwości bez przerwy.

Obwinionego należy stawić przed sądem doraźnym zaraz po jego zebraniu się.

Prokurator wojskowy ma obowiązek postarać się o dowody potrzebne do rozprawy, a w szczególności spowodować w razie potrzeby bezpośrednio zawezwanie pokrzywdzonych, świadków i rzeczoznawców, względnie ich doprowadzenie.

Sąd doraźny może odbyć się w każdym czasie, a także pod gołym niebem.

Najdłuższy czas postępowania przeciw poszczególnemu obwinionemu wraz z wydaniem wyroku oznacza się na trzy razy po dwadzieścia cztery godzin, który to termin ma być liczony od chwili stawienia obwinionego przed sądem doraźnym. Jeżeli nie można dotrzymać terminu tego, należy wdrożyć postępowanie zwyczajne.

§ 442.

W postępowaniu przed sądem doraźnym należy unikać wszelkich rozwlekłości i stosować analogicznie przepisy, zawarte w rozdziale XVIII., o ile w dalszym ciągu nie postanowiono wyjątków.

Obwiniony może obrać sobie obrońcę (rozdział V.) i powinien być pouczone przez prokuratora wojskowego o prawie tem zaraz po zarządzeniu postępowania doraźnego, a w każdym razie przed

postawieniem przed sąd doraźny. Jeżeli obwiniony nie korzysta z prawa tego albo jeżeli obrońca obrońca nie może być natychmiast przybrany do rozprawy, ma sąd wyznaczyć obrońcę z urzędu. Jeżeli niema w tym celu natychmiast do rozporządzenia uzdatnionej osoby świadomej prawa, należy wyznaczyć obrońcą oficera stanu żołnierskiego.

§ 443.

Zamiast odczytaniu aktu oskarżenia rozpoczyna rozprawę prokurator wojskowy przedstawieniem faktów, zarzuconych obwinionemu.

Postępowanie ma z reguły ograniczyć się do dowodu czynu, z powodu którego wdrożono postępowanie doraźne; na wniosek prokuratora wojskowego można jednak rozszerzyć je także na inne czyny, podlegające postępowaniu doraźnemu, jeżeli nie należy wskutek tego obawiać się zwłoki (§ 441., ustęp ostatni), udaremniającej postępowanie doraźne. Innych czynów karygodnych oskarżonego nie powinno się uwzględniać.

Wyśledzenia współwinnych i uczestników nie należy wprawdzie pomijać, lecz wydanie i wykonanie wyroku przeciw oskarżonemu nie powinno z tego powodu doznawać odwołki.

Po zamknięciu postępowania dowodowego ma prokurator wojskowy przedstawić jego wyniki i postawić wniosek swój. Obwiniony i obrońca mają na to odpowiedzieć, a gdyby prokurator wojskowy miał jeszcze co do odpowiedzi, służy obwinionemu i jego obrońcy w każdym razie prawo przemówienia na ostatku.

§ 444.

Następnie uznaje przewodniczący rozprawę za zamkniętą i zarządza odprowadzenie oskarżonego, poczem sąd doraźny przystępuje do wydania orzeczenia na naradzie niejawniej przy zachowaniu przepisów §§ 74. do 79., 302., ustęp 1. i 305.

Jeżeli obwinionego uznano jednomyślnie winnym czynu karygodnego, podlegającego postępowaniu doraźnemu, ma sąd doraźny orzec równocześnie w wyroku karę śmierci.

Przeciw oskarżonym, którzy w czasie popełnienia czynu nie ukończyli jeszcze 20. roku życia, należy w miejsce kary śmierci przez powieszenie orzec ciężkie więzienie od lat dziesięciu do dwudziestu, a w miejsce kary śmierci przez rozstrzelanie, więzienie lub ciężkie więzienie od lat pięciu do dziesięciu. Ponadto może sąd doraźny, jeżeli przez wykonanie kary śmierci na jednym lub kilku z najbardziej na karę zasługujących dano już przykład

odstraszający, potrzebny dla przywrócenia spokoju i porządku. orzec z ważnych powodów przeciw tym, którzy mieli mniejszy udział, w miejsce kary śmierci wyż wymienione kary na wolności. Dalsze złagodzenie kary na zasadzie prawa nadzwyczajnego łagodzenia według § 309., ustęp ostatni, niema miejsca. W miejsce kary śmierci przez rozstrzelanie można orzec ciężkie więzienie tylko wtedy, jeżeli czyn karygodny jest zagrożony ciężkiem więzieniem w braku tych znamion szczególnych, które uzasadniają orzeczenie kary śmierci.

Jeżeli odnośnie do czynu karygodnego, podlegającego postępowaniu doraźnemu, zachodzi jeden z warunków, przewidzianych w § 306., punkty 1., 2. i 4., ma sąd doraźny orzec wyrokiem uwolnienie obwinionego.

§ 445.

Wyrok wygotowuje się na piśmie.

Do prawomocności wyroku potrzeba potwierdzenia przez właściwego komendanta; w tym celu ma przewodniczący i kierujący rozprawą przedłożyć wspomnianemu komendantowi wyrok wraz z aktami zaraz po jego wydaniu albo przesłać go, jeżeli komendant ten nie przebywa w odnośnem miejscu.

Najjaśniejszy Pan może nadać właściwemu komendantowi prawo zamiany kary śmierci w drodze łaski.

Jeżeli właściwy komendant postanawia nie potwierdzić wyroku sądu doraźnego z przyczyn prawnych, co powinien uzasadnić pisemnie, wówczas ma wydać dalsze zarządzenia co do wdrożenia postępowania zwyczajnego i orzec o dalszem zatrzymaniu obwinionego w areszcie śledczym.

§ 446.

Wyrok prawomocny wraz z klauzulą potwierdzającą, dołączoną do wyroku przez właściwego komendanta, i przyznanem ewentualnie ulaskawieniem należy ogłosić oskarżonemu natychmiast publicznie. To samo ma stać się z orzeczeniem właściwego komendanta, wydanem według § 445., ustęp ostatni.

Przeciw wyrokowi sądu doraźnego niema środka prawnego; prośba o ulaskawienie, wniesiona przez kogokolwiek, niema skutku odwołocznego.

Jeżeli oskarżonego skazano na śmierć i nie ulaskawiono, należy przydać mu po ogłoszeniu wyroku duchownego, o ile to jest możliwe, i wykonać karę śmierci po upływie odpowiedniego czasu, pozostawionego dla przygotowania się na śmierć, a z reguły w ciągu dwóch godzin.

Po ogłoszeniu wyroku uwalniającego, zatwierdzonego przez właściwego komendanta, należy wypuścić oskarżonego zaraz na wolną stopę, jeżeli żadne względy ustawowe nie uzasadniają dalszego jego przytrzymania.

§ 447.

Jeżeli sąd doraźny uznaje się za niewłaściwy, jeżeli wyrok skazujący nie może zapaść tylko dla braku jednomyślności sędziów albo jeżeli przeciw obwinionemu zachodzą wprawdzie silne poszlaki, iż popełnił zarzucony mu czyn karygodny, jednak dowód winy nie da się przeprowadzić w ciągu terminu ustawowego (§ 441. ustęp ostatni), jeżeli w toku rozprawy okazuje się, że obwiniony znajduje się w jednym z stanów, wymienionych w § 415., wreszcie jeżeli w ciągu terminu ustawowego nie można wogóle wydać wyroku, wówczas postanawia sąd doraźny, iż dalsze postępowanie doraźne nie będzie miało miejsca.

Uchwałę sądu doraźnego należy oznajmić oskarżonemu i przedłożyć właściwemu komendantowi, który stosownie do niej ma wydać potrzebne zarządzenia celem wdrożenia postępowania zwyczajnego, a zarazem postanowić, czy areszt obwinionego ma trwać dalej lub nie.

§ 448.

Z rozprawy przed sądem doraźnym należy spisać protokoły według przepisu §§ 314. do 316., których treść powinna ograniczać się do najistotniejszych szczegółów rozprawy. Protokoły mają być podpisane przez kierującego rozprawą i protokolanta.

§ 449.

Zniesienie ogłoszonych sądów doraźnych należy w wypadkach § 434. do właściwego komendanta, który je zarządził, i do Ministra obrony krajowej, a w przypadkach § 435. do tegoż Ministra i do właściwego komendanta, którego Minister upoważnił w danym razie do zarządzenia postępowania doraźnego.

Zniesienie sądów doraźnych należy orzec zaraz po ustaniu przyczyny, która spowodowała zarządzenie postępowania doraźnego, a zwłaszcza, gdy przez wykonanie kary śmierci na jednym lub kilku z winnych dano już dostateczny przykład odstraszący; zniesienie to należy obwieścić zawsze w ten sam sposób, jak zaprowadzenie sądów doraźnych.

W wszystkich wiszących jeszcze sprawach karnych oraz tych, w których zapadły już wyroki śmierci, lecz nie zostały jeszcze wykonane, należy uwiadomić obwinionego o zniesieniu postępowania

doraźnego; właściwy komendant ma równocześnie wdrożyć postępowanie badawcze, poczem należy przeprowadzić dalsze postępowanie według ogólnych przepisów niniejszej ustawy o postępowaniu karnem.

§ 450.

Wszystkie wyroki, zapadłe w postępowaniu doraźnem, należy wraz z aktami rozprawy przedłożyć Ministrowi obrony krajowej najdalej w czternastu dniach po wykonaniu wyroków celem zbadania ich przez generalnego prokuratora wojskowego, który poczyni wnioski, jakie uzna za odpowiednie.

Jeżeli wyłonią się powody wznowienia postępowania, należy postąpić według przepisu rozdziału XXI.

Rozdział XXVII.

Organizacja sądów i postępowanie w polu.

Tytuł 1.

Postanowienia ogólne.

§ 451.

Zarządzenia rozdziałów poprzedzających obowiązują także w polu, o ile rozdział niniejszy nie obejmuje przepisów odmiennych.

§ 452.

Przepisy, podane co do stosunku służbowego w polu, mają wejść w zastosowanie:

1. przy wszystkich ruchomych komendach, wojskach, oddziałach i zakładach, przydzielonych do armii w polu, od chwili opuszczenia stacyi mobilizacyjnej aż do demobilizacji,

2. w twierdzach, postawionych w stan uzbrojenia wojennego, które leżą w obrębie obszaru armii operującej (korpusu) albo zostały postawione w stan wojenny z powodu zagrożenia przez nieprzyjaciela. Komendant twierdzy ma ogłosić rozpoczęcie się i ustanie tych warunków.

Tytuł 2.

Zakres sądownictwa karnego wojskowego.

§ 453.

Komendy, wojska, oddziały, zakłady i poszczególne osoby wspólnej siły zbrojnej albo k. w. obrony krajowej, które według wojennej *Ordre de bataille* albo według swego stałego przydzielenia wojennego

będą podporządkowane komendantowi dywizji wojsk albo komendantowi c. k. obrony krajowej (§ 8., ustęp 1.), posiadającemu według § 459., ustęp 1., prawo ścigania karnego, podlegają podczas przydzielenia tego sądownictwu karnemu obrony krajowej. Odwrotnie komendy, wojska, oddziały, zakłady i poszczególne osoby c. k. obrony krajowej (§ 8., ustęp 1.), podporządkowane w ten sam sposób komendantowi dywizji wojsk albo komendantowi wojska wspólnego lub k. w. obrony krajowej, posiadającemu w myśl § 459., ustęp 1., ustaw o postępowaniu karnem wojskowym dla wspólnej siły zbrojnej lub k. w. obrony krajowej prawo ścigania karnego, albo komendantowi jednego lub kilku okrętów wojennych (§§ 455. B i 459., ustęp 1., ustawy o postępowaniu karnem wojskowym dla wspólnej siły zbrojnej), wyposażonemu w takie samo prawo, podlegają podczas przydzielenia tego sądownictwu karnemu liniowemu albo sądownictwu karnemu k. w. obrony krajowej.

Komendy, wojska, oddziały, zakłady i poszczególne osoby wspólnej siły zbrojnej albo k. w. obrony krajowej (§ 8., ustęp 1.), które wskutek zdarzeń wojennych zostają odkomenderowane od związku swego albo wychodzą z niego i przechodzą przez to pod rozkazy jednego z wymienionych w ustępie 1. właściwych komendantów c. k. obrony krajowej, podlegają w ciągu trwania stosunku tego sądownictwu karnemu obrony krajowej. Odwrotnie komendy, wojska, oddziały, zakłady i poszczególne osoby c. k. obrony krajowej (§ 8., ustęp 1.), które wskutek zdarzeń wojennych zostają odkomenderowane od związku swego albo wychodzą z niego i przechodzą przez to pod rozkazy jednego z wymienionych w ustępie 1. właściwych komendantów wspólnej siły zbrojnej albo k. w. obrony krajowej (§ 8., ustęp 1.), podlegają w ciągu trwania stosunku tego sądownictwu karnemu liniowemu albo sądownictwu karnemu k. w. obrony krajowej.

Jeżeli jednak komendant takiego oddziału broni jest sam wyposażony w prawa właściwego komendanta, wówczas nie zachodzi zmiana pod względem sądownictwa karnego.

§ 454.

Najwyższy komenderujący może poddać osoby, które nie podlegają zresztą sądownictwu karnemu wojskowemu, a będą przydybane w kraju nieprzyjacielskim w obrębie, zajętem przez wojska (komendy) zmobilizowane lub ich sprzymierzeńców, pod sądownictwo karne obrony krajowej:

1. z powodu czynów karygodnych, popełnionych w tym obrębie,
2. bez względu na miejsce popełnienia czynu z powodu zbrodni nieuprawnionego werbunku, uwiedzenia lub dania pomocy do naruszenia zaprzy-

sięzonego obowiązku służby wojskowej, szpiegostwa i innych porozumień z nieprzyjacielem albo innych działań, mających na celu szkodę dla siły zbrojnej lub wojsk z nią sprzymierzonych albo korzyść dla nieprzyjaciela, dalej z powodu uwiedzenia do niepełnienia wojskowego rozkazu powołującego albo z powodu przestępstwa, popełnionego czynami takimi, a podlegającemu surowszemu ukaraniu.

Tytuł 3.

Organizacja sądowa w polu.

§ 455.

Komendantami, posiadającymi prawo ścigania karnego, są w polu:

komendant dywizji wojsk obrony krajowej, mianowany komendant twierdzy (przystani wojennej), w której w myśl § 452., punkt 2., ma wejść w zastosowanie postępowanie podczas służby w polu.

komendant korpusu.

komendant armii.

szef komendy etapowej armii.

naczelný komendant armii.

§ 456.

Właściwość komendantów, wymienionych w § 455., rozciąga się co do swego zakresu rzeczowego na wszystkie czyny karygodne (§§ 20. i 21.), przekazane do rozstrzygnięcia sądom obrony krajowej.

§ 457.

Właściwość komendantów w polu rozciąga się co do swego zakresu osobistego na wszystkie osoby, podporządkowane im wojskowo albo należące do obszaru, objętego ich rozkazami, które podlegają sądownictwu karnemu obrony krajowej, z wyjątkiem tych, które według ustawy albo zarządzenia najwyższego komenderującego (naczelnego komendanta armii, komendanta armii, komendanta korpusu samodzielnie operującego) są w myśl § 459., ustępy 1. i 2., przydzielone innemu właściwemu komendantowi.

Właściwość ich rozciąga się dalej na osoby, niepoddane pod ich rozkazy, a podlegające sądownictwu karnemu obrony krajowej, które będą przytrzymane na obszarze, objętym ich rozkazami, jeżeli nie można uzyskać łatwo interwencji właściwego zresztą komendanta, tudzież na osoby, przytrzymane na obszarze, objętym ich rozkazami, a poddane wskutek osobnego zarządzenia najwyższego komenderującego (§ 454.) pod sądownictwo karne obrony krajowej.

Mianowany komendant twierdzy (przystani wojennej), komendant korpusu, komendant armii, szef

komendy etapowej armii i naczelny komendant armii wykonują prawa właściwego komendanta, o ile zachodzą inne wymogi ustępów poprzedzających, także nad tymi osobami i w tych sprawach karnych, które podlegają sądownictwu karnemu liniowemu.

Prawa właściwego komendanta nad pułkownikami (równorzędnymi) i osobami wojskowymi wyższej jeszcze rangi, bez względu na to, czy podlegają one sądownictwu karnemu obrony krajowej lub liniowemu, przysługują z reguły (§§ 459. i 479., ustęp 1.) tylko najwyższemu komenderującemu przy armii w polu, a w twierdzy, zamkniętej przez nieprzyjaciela, tylko najwyższemu dowódcy wojskowemu, posiadającemu prawo ścigania karnego.

§ 458.

Właściwi komendanci w polu powinni w tych wypadkach, w których według przepisów poprzedzających wykonują prawa właściwego komendanta nad osobami i w sprawach karnych, które podpadają pod sądownictwo karne liniowe, postępować według postanowień, obowiązujących dla właściwych komendantów wojska wspólnego, a tem samem przestrzegać przy ewentualnem zastosowaniu postanowienia § 461., ustęp 3., co do wyboru osób, potrzebnych do przeprowadzenia badania, zastępowania oskarżenia i wydania wyroku, przepisów ustawy o postępowaniu karnem wojskowem dla wspólnej siły zbrojnej, o ile osoby, potrzebne według ustawy tej, są do rozporządzenia. To samo ma obowiązywać dla sądów orzekających.

§ 459.

W razie potrzeby może przy armii w polu najwyższy komenderujący przenieść prawa właściwego komendanta z ograniczeniem w kierunku osobistym lub rzeczowym albo bez tego ograniczenia także na takich dowódców podwładnych, którym prawa te nie są ustawą wyraźnie przyznane.

Przy armii w polu wykonywa dalej najwyższy komenderujący prawo ograniczenia lub rozszerzenia właściwości podporządkowanych mu komendantów, które w § 33., ustęp 2., zastrzeżone zostało rozporządzeniu. Wolno mu także przekazywać z ważnych powodów poszczególne sprawy karne z własnej kompetencji albo kompetencji jednego z podwładnych komendantów do kompetencji innego podwładnego komendanta.

W wszystkich tych wypadkach należy jednak przy armii w polu zachowywać granice między sądownictwem karnem obrony krajowej i liniowem.

§ 460.

Połączenie postępowania karnego przeciw kilku współobwinionym, należącym do kompetencji

różnych komendantów, oraz uchylenie połączenia (§ 38.) zarządza w obrębie granic sądownictwa karnego obrony krajowej komendant, będący wspólnym ich przełożonym, także wtedy, gdy przeciw jednemu z obwinionych wniesiono już oskarżenie.

Komendant ten rozstrzyga także w razie wątpliwości co do kompetencji kilku podwładnych mu komendantów (§ 39.).

§ 461.

Właściwym komendantom przydzielili się potrzebną liczbę oficerów dla służby sprawiedliwości celem sprawowania czynności prowadzącego śledztwo, kierującego rozprawą i prokuratora wojskowego.

Równocześnie z nadaniem praw właściwego komendanta (§ 459., ustęp 1.) należy nowo ustanowionemu komendantowi oddać do rozporządzenia potrzebną ilość oficerów dla służby sprawiedliwości.

Przełożony komendant może w razie potrzeby użyć do przeprowadzenia postępowania karnego przeciw osobie należącej do jego kompetencji także oficerów dla służby sprawiedliwości, przydzielonych jednemu z podwładnych komendantów.

§ 462.

W polu nie ustanawia się sądów śledczych.

Sądami orzekającymi są w polu sądy wojenne polowe.

Zbierają się one w każdym wypadku z osobna tylko na wezwanie właściwego komendanta i bywają oznaczane według jego komendy. Sądy orzekające, złożone w myśl § 458., oznaczają się jako sądy wojenne polowe liniowe przy komendzie, którą sprawuje właściwy komendant.

§ 463.

Sąd wojenny polowy składa się z tych samych osób, co sąd wojenny przy sądach dywizyj, z tą zmianą, iż członków sądu wojennego, z wyjątkiem oficera dla służby sprawiedliwości, pełniącego funkcje kierującego rozprawą, można powołać w przypadkach §§ 56. i 58., ustęp 2., zawsze z grupy oficerów stanu żołnierskiego.

Dla oficerów cudzoziemskich i osób równorzędnych (§ 11., punkt 9.) tworzy się sąd wojenny tak samo, jak dla oficerów i osób równorzędnych z siły zbrojnej.

Przy powoływaniu członków sądu wojennego nie istnieje pewien oznaczony porządek kolejny.

W razie potrzeby można zastąpić wyjątkowo członka sądu wojennego z obrony krajowej członkiem z innej części siły zbrojnej albo z żandarmeryi.

Tytuł 4.

Postępowanie w polu.

§ 464.

Postępowanie w polu stosuje się w ogólności do przepisów, normujących postępowanie w sprawach karnych, dla których sąd dywizyjny jest rzeczowo właściwy.

Przepisy § 80., punkt 3. a, ustęp 2., punkt 4. i punkt 5., ustępy 2. i 3., mają być stosowane w obrębie granic królestw i krajów reprezentowanych w Radzie państwa o tyle, o ile w danych warunkach dadzą się przeprowadzić bez znacznego utrudnienia lub opóźnienia postępowania.

§ 465.

Właściwy komendant wyznacza równocześnie z zarządzeniem postępowania badawczego (§ 137.) oficera dla służby sprawiedliwości, który ma przeprowadzić je jako prowadzący śledztwo.

W razie potrzeby można wyznaczyć jako prowadzącego śledztwo także oficera stanu żołnierskiego (z żandarmeryi). Oficer ten ma być przed objęciem urzędu zaprzysiężony przez właściwego komendanta.

Prowadzący śledztwo ma wszystkie prawa sędziego śledczego.

§ 466.

W postępowaniu badawczem należy unikać wszelkiej rozwlekkości.

Co do protokolowania obowiązują postanowienia § 152., ustęp 2.

Świadka sądowego powinno się przybrać do czynności badawczych tylko wtedy, gdy właściwy komendant uważa to za potrzebne.

Do oględzin przez rzeczoznawców i do wydania orzeczenia wystarcza zawsze jeden znawca. Przy oględzinach i otwarciu zwłok można w razie potrzeby użyć jako rzeczoznawcy także lekarza ordynującego.

Oględziny, zatrzymanie przedmiotów, oraz rewizya domu lub osoby mogą być także w innych wypadkach, prócz wymienionych w §§ 132., ustęp 1., i 235., ustęp 1., zarządzane przez właściwego komendanta, a w wypadkach naglących przez prowadzącego śledztwo i uskutecznione przez niego samego. Także doprowadzenie świadków może być zarządzane w wypadkach naglących wprost przez właściwego komendanta albo przez prowadzącego śledztwo.

§ 467.

Wszystkie postanowienia i rozstrzygnięcia, które w myśl rozdziałów poprzedzających mają być wydawane przez sąd śledczy (kierownika sądu), będą wydawane przez właściwego komendanta albo na jego zarządzenie i wychodzą na zewnątrz pod oznaczeniem „sądu“ tej komendy, a w wypadkach § 458. sądu liniowego przy tej komendzie, którą sprawuje właściwy komendant.

§ 468.

Przeciw zarządzeniom prowadzącego śledztwo dopuszczalne jest w ciągu dwudziestu czterech godzin zażalenie do właściwego komendanta. Przeciw postanowieniom i orzeczeniom tego ostatniego niema środka prawnego.

§ 469.

Zaniechanie postępowania następuje aż do rozpoczęcia rozprawy głównej na zarządzenie właściwego komendanta.

§ 470.

Czas wniesienia oskarżenia zastrzeżony jest w polu uznaniu właściwego komendanta.

Właściwy komendant postanawia wniesienie oskarżenia pisemnym rozkazem (§ 242.), wystosowanym do oficera dla służby sprawiedliwości, którego wyznaczy w danym wypadku do zastępowania oskarżenia w charakterze prokuratora wojskowego.

W razie potrzeby można poruczyć zastępstwo oskarżenia oficerowi stanu żołnierskiego. Oficer ten powinien być zaprzysiężony przez właściwego komendanta przed objęciem urzędu.

Co do wniesienia oskarżenia obowiązują zresztą przepisy, podane w rozdziale XVI. odnośnie do postępowania przed sądami brygady, z tą zmianą, iż pisemny wniosek oskarżyciela na ukaranie ma być oddany kierującemu rozprawą, wyznaczonemu według § 472., który powinien przedstawić właściwemu komendantowi odpowiednie wnioski co do dostarczenia potrzebnych środków dowodowych.

§ 471.

Jeżeli niema od razu do rozporządzenia obrońcy obznajomionego z prawem, można powierzyć obronę oficerowi stanu żołnierskiego także w tych wypadkach, w których według § 90., ustęp 3., należałoby ustanowić obrońcę świadomego prawa.

Ograniczenia § 95., punkt 3., i § 98. odpadają, a również ograniczenie, iż obrońcy, wymienieni

w § 91., punkt 1., nie mogą posiadać stopnia niższego aniżeli oskarżony (§ 97.).

§ 472.

Równocześnie z wniesieniem oskarżenia wyznacza właściwy komendant oficera dla służby sprawiedliwości, który przy rozprawie głównej ma współdziałać jako kierujący rozprawą.

W braku innego oficera dla służby sprawiedliwości można ustanowić kierownikiem rozprawy także oficera, który prowadził śledztwo.

§ 473.

Termin między uwiadomieniem obwinionego o wniesieniu oskarżenia a rozprawą główną musi wynosić najmniej trzy dni, wyjąwszy, gdyby oskarżony zgodził się wyraźnie na jego skrócenie.

Wezwanie świadków i rzeczoznawców do rozprawy głównej nie podlega ograniczeniu czasowemu w myśl § 247., ustęp 6.

Wniosek na dostarczenie nowych środków dowodowych (§ 250.) ma być postawiony przez oskarżonego najpóźniej w dniu, następującym po uwiadomieniu go o wniesieniu oskarżenia.

§ 474.

Rozprawa główna jest z reguły niejawną; przystęp do niej jest jednak dozwolony pokrzywdzonemu i jego zastępcy ustawowemu oraz osobom zaufania oskarżonego (§ 260.) z wyjątkiem przypadku, przewidzianego w § 261.

Właściwy komendant może według okoliczności zarządzić jawność rozprawy głównej w myśl § 257.

W wypadkach takich może sąd wojenny uchwalić wykluczenie jawności (§ 258.) tylko po zasięgnięciu zezwolenia właściwego komendanta.

Pod względem oględzin, zatrzymania przedmiotów, rewizji domu i osoby oraz doprowadzenia świadków przysługują sądowi wojennemu te same prawa, które w myśl § 406., ustęp ostatni, są przyznane właściwemu komendantowi.

§ 475.

Przeciw wyrokom sądów wojennych polowych nie są dopuszczalne zwyczajne środki prawne. Do prawomocności wyroków tych potrzeba potwierdzenia przez właściwego komendanta, a przy wyrokach śmierci, z wyjątkiem wypadku, przewidzianego w § 482., ustęp 3., potwierdzenia przez najwyższego komenderującego przy armii w polu, o ile nie jest on powołany do potwierdzenia już jako właściwy komendant.

W twierdzy zamkniętej przez nieprzyjaciela przysługuje prawo potwierdzania wyroków śmierci najwyższemu komendantowi, posiadającemu prawo ścigania karnego.

§ 476.

Wyrok należy ogłosić zaraz po jego wydaniu i wraz z aktami karnymi przedłożyć niezwłocznie właściwemu komendantowi.

Przed powzięciem postanowienia co do zatwierdzenia wyroku karnego albo przed dalszym przedłożeniem wyroku śmierci ma właściwy komendant zarządzić protokolarne przesłuchanie oskarżonego za pośrednictwem oficera dla służby sprawiedliwości albo oficera stanu żołnierskiego na okoliczność, czy i jakie uciążliwości chce wnieść przeciw wyrokowi i w jaki sposób je uzasadnia. Oskarżony może korzystać przytem z pomocy obrońcy. Właściwy komendant może kazać przeprowadzić dochodzenia co do okoliczności, podanych przez oskarżonego. Protokół i akta ewentualnych dochodzeń należy dołączyć do aktów karnych.

Jeżeli właściwy komendant (najwyższy komenderujący) ma do rozporządzenia oficera dla służby sprawiedliwości, który nie brał udziału w rozprawie głównej, wówczas powinien zażądać od niego przed powzięciem postanowienia co do potwierdzenia wyroku pisemnej opinii prawnej i dołączyć ją do aktów.

Przy przedkładaniu wyroku śmierci ma właściwy komendant oświadczyć się na piśmie o istnieniu powodów ulaskawienia.

§ 477.

Jeżeli właściwy komendant (najwyższy komenderujący) zgadza się na wyrok, wówczas umieszcza na nim klauzulę potwierdzającą.

Najjaśniejszy Pan może nadać właściwemu komendantowi (najwyższemu komenderującemu) prawo darowania i łagodzenia kary w drodze łaski.

Oskarżony powinien być zawiadomiony o klauzuli potwierdzającej i ewentualnem ulaskawieniu przez kierującego rozprawą albo innego oficera dla służby sprawiedliwości albo przez swoją komendę przełożoną, poczem należy zarządzić z reguły niezwłoczne wykonanie kary.

§ 478.

Jeżeli właściwy komendant uznaje, że postępowanie lub wyrok sprzeciwiają się ustawie (§ 358.) albo że ustalenia faktyczne są wątpliwe, wówczas powinien przedłożyć wyrok wraz z aktami karnymi i swą opinią pisemną najwyższemu komenderującemu przy armii w polu do rozstrzygnięcia.

Komenderujący ten ma orzec po zasięgnięciu opinii przydzielonego mu oficera dla służby sprawiedliwości, czy należy zwrócić wyrok właściwemu komendantowi do potwierdzenia czy też znieść go.

Orzeczenie, czy wyrok ma być potwierdzony czy też zniesiony z powodu zachodzących przyczyn nieważności (§ 358.) albo wątpliwych ustaleń faktycznych, służy najwyższemu komenderującemu także wtedy, gdy on sam jest właściwym komendantem albo gdy chodzi o wyrok śmierci, przedłożony mu do potwierdzenia.

Postanowienia ustępów poprzedzających, odnoszące się do najwyższego komenderującego, mają analogiczne zastosowanie także do najwyższego komendanta w twierdzy, zamkniętej przez nieprzyjaciela, który posiada prawo ścigania karnego.

§ 479.

W razie zniesienia wyroku należy zarządzić przeprowadzenie nowej rozprawy głównej. Najwyższy komenderujący może skorzystać w wypadku tym z prawa delegacji, przysługującego mu w myśl § 459., ustęp 2., jeżeli okazuje się to potrzebne lub odpowiednie. W przypadku § 478., ustęp 3., stanowi delegacja regułą; delegacja taka nie narusza jednak prawa najwyższego komenderującego do zatwierdzania wyroków śmierci.

Do nowo zwołanego sądu wojennego nie wolno przybierać jako sędziów tych osób, które współdziałały przy poprzedniej rozprawie głównej w charakterze członków sądu wojennego.

§ 480.

Właściwy komendant może w obliczu nieprzyjaciela skrócić termin wykonania kary śmierci, oznaczony w § 416., ustęp 1.; skazanemu musi się jednak pozostawić do przygotowania się co najmniej dwie godziny.

O wykonaniu kary śmierci należy donieść najwyższemu komenderującemu.

Właściwy komendant w polu może ze względów na służbę wojskową dozwolnić odroczenia lub przerwania orzeczonej kary na wolności, nie będąc związany ograniczeniami §§ 419. i 420. Równocześnie z dozwoleniem odroczenia lub przerwania może właściwy komendant, któremu przysługuje prawo ułaskawienia, przyobiecać skazanemu złagodzenie lub darowanie kary w razie dzielnego zachowania się przed nieprzyjacielem.

§ 481.

Do zarządzenia postępowania doraźnego w przypadkach, w których postępowanie to w myśl

postanowień prawa karnego wojskowego może mieć miejsce bez poprzedniego ogłoszenia sądów doraźnych, są upoważnieni w polu wszyscy właściwi komendanci (§§ 455. i 459., ustęp 1.). Do nich należy również rozstrzygnięcie o potrzebie ogłoszenia postępowania doraźnego dla związków i osób wojskowych, pozostających pod ich komendą, w tych wypadkach, w których postępowanie doraźne według postanowień prawa karnego wojskowego może mieć miejsce po poprzednim ogłoszeniu. Ograniczenia praw właściwego komendanta, zawarte w § 457., ustęp 4., nie mają zastosowania do postępowania doraźnego.

Ogłoszenie sądów doraźnych w innych wypadkach oraz dla pewnych okręgów może zarządzić tylko najwyższy komenderujący przy armii w polu, oraz komendant, wymieniony w § 475., ustęp 2. Komendanci ci mogą zarządzić ogłoszenie sądów doraźnych z powodu wszystkich zbrodni i względem wszystkich osób, podlegających sądowi karnemu obrony krajowej.

Zniesienie ogłoszonego postępowania doraźnego następuje na zarządzenie komendanta, który je zawiesił; w każdym jednak razie przysługuje prawo to także komendantom, wymienionym w ustępie poprzedzającym.

§ 482.

Sąd doraźny składa się tak jak sąd wojenny polowy.

Jeżeli zwłoka grozi niebezpieczeństwem, można poruczyć kierownictwo rozprawy w postępowaniu doraźnym w miejsce oficera dla służby sprawiedliwości (§ 472.) oficerowi stanu żołnierskiego.

Do potwierdzenia wyroków śmierci jest uprawniony ten komendant, który zarządził postępowanie doraźne. Co do wykonywania prawa łaski, obowiązuje przepis § 477., ustęp 2.

Zresztą stosuje się postępowanie doraźne do przepisów rozdziału XXVI. z zmianami, uzasadnionymi odmienną organizacją sądową w polu.

O każdym zarządzeniu i zniesieniu postępowania doraźnego oraz każdym wykonaniu wyroku śmierci, wydanego w postępowaniu doraźnym, należy donieść najwyższemu komenderującemu.

§ 483.

Osoba, skazana (ułaskawiona) przez sąd wojenny polowy na karę na wolności albo na utratę stopnia wojskowego, oraz jej zastępca ustawowy mają prawo wniesić w ciągu trzech miesięcy od chwili, gdy stosunek służbowy w polu ustał w ogóle albo gdy skazany wyszedł z stosunku tego co do swej osoby, do Ministra obrony krajowej prośbę o spowodowanie zażalenia nieważności w obronie ustawy

albo wznowienia postępowania w myśl § 401. W prośbie tej, którą czynne osoby wojskowe powinny wnieść w drodze służbowej, a którą czynni szeregowcy oraz czynni gażyści, niezaliczeni do pewnej klasy rangi, mogą podać tylko ustnie do protokołu (§ 324.), należy wymienić dokładnie punkty zażalenia. Błędne określenie przedmiotu prośby nie ma znaczenia.

§ 484.

Minister obrony krajowej zarządza po ewentualnem spowodowaniu dochodzeń co do prośby zbądanie aktów karnych przez generalnego prokuratora wojskowego i odrzuca następnie prośbę jako nieuzasadnioną albo przychyła się do niej, polecając generalnemu prokuratorowi wojskowemu wdrożenie postępowania w myśl § 376. albo § 401.

Postępowanie przy zażaleniu nieważności w obronie ustawy stosuje się do postanowień §§ 377. i 378.

Orzeczenie najwyższego trybunału obrony krajowej o wznowieniu postępowania zapada według przepisu § 401. w senacie, złożonym w myśl § 67., punkt 1.

§§ 373., ustęp 3., 379., ustęp 3. i 400., ustęp 4., mają zastosowanie.

§ 484.

Postępowanie karne, toczące się przeciw pewnej osobie przed sądem obrony krajowej w czasie jej wejścia w stosunek służby w polu, należy prowadzić dalej według postanowień rozdziału niniejszego.

Wyrok, który w tym czasie zapadł już ale nie stał się jeszcze prawomocny, uzyskuje prawomocność bez względu na to, czy został zacepiony środkiem prawnym lub nie, z chwilą potwierdzenia w myśl § 475.

Do wykonywania praw właściwego komendanta powołany jest, począwszy od wspomnianej chwili, właściwy komendant związku ruchomego.

Do wyroków takich mają zresztą zastosowanie przepisy §§ 475. do 480.

§ 486.

Postępowanie karne, toczące się przeciw pewnej osobie podczas służby w polu, należy od chwili, w której stosunek służbowy w polu ustał w ogóle albo w której obwiniony wyszedł co do osoby swej z stosunku tego, prowadzić dalej według postanowień, przewidzianych w rozdziałach poprzedzających. Prawa właściwego komendanta wykonuje, począwszy od chwili tej, właściwy komendant związku nieruchomego.

Jeżeli jednak w chwili powyższej wyrok zapadł już ale nie został jeszcze potwierdzony, wówczas należy potwierdzenie go do dotychczasowego właściwego komendanta. Jeżeli komendant ten postanowi nie potwierdzić wyroku, należy zawiadomić o tem oskarżonego. W ciągu terminu ustawowego (§§ 335. i 361.), który ma być liczony od dnia zawiadomienia, dopuszczalne jest zażalenie nieważności i odwołanie (§ 333.). Wykonywanie praw właściwego komendanta należy w wypadku tym do właściwego komendanta przy sądzie dywizyjnym związku nieruchomego.

Postępowanie doraźne, które było w toku w chwili, podanej w ustępie 1., należy zmienić na postępowanie zwyczajne (§ 449., ustęp ostatni). To samo ma miejsce także po ukończeniu postępowania doraźnego, jeżeli potwierdzony wyrok śmierci nie został w tym czasie jeszcze wykonany.

Rozdział XXVIII.

Postanowienia przejściowe i końcowe.

§ 487.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie w dniu, który oznaczy Minister obrony krajowej, a najpóźniej w dwa lata po ogłoszeniu.

§ 488.

O ile w ustawie niniejszej nie postanowiono wyraźnie wyjątków, tracą moc obowiązującą z dniem jej wejścia w życie wszystkie postanowienia innych ustaw, oraz przepisy i rozporządzenia, normujące sądownictwo karne obrony krajowej, organizację i postępowanie sądów obrony krajowej, a zwłaszcza także przepisy o poddaniu czynnych osób wojskowych pod postępowanie doraźne sądów karnych cywilnych.

Osoby wojskowe, które podlegają sądownictwu karnemu k. w. obrony krajowej i popełnią gdziekolwiek czyn karygodny, należy oddać sądom k. w. obrony krajowej celem przeprowadzenia przeciw nim postępowania karnego, o ile wzajemność jest ustawą poręczona.

Do wykonywania aresztu tymczasowego i aresztu śledczego oraz kar na wolności można urządzić osobne domy więzień obrony krajowej.

§ 489.

Czyny karygodne, popełnione przed wejściem ustawy niniejszej w życie, dla których sądownictwo sądów karnych cywilnych było dotąd uzasadnione a co do których według przepisów niniejszej ustawy

o postępowaniu karnem są właściwe sądy obrony krajowej, pozostają zastrzeżone i nadal sądownictwu karnemu cywilnemu.

Natomiast czyny karygodne, popełnione przed wejściem ustawy niniejszej w życie, dla których sądownictwo sądów obrony krajowej było dotąd uzasadnione a co do których według przepisów niniejszej ustawy o postępowaniu karnem są właściwe sądy karne cywilne, mają być sążone przez sądy te według obowiązujących dla nich powszechnych ustaw karnych, wyjąwszy, gdyby z powodu czynu takiego zarządzono już śledztwo w sądzie obrony krajowej.

Postanowienia ustępu poprzedzającego obowiązują analogicznie także w tym wypadku, gdy dla czynu karygodnego, popełnionego przed wejściem w życie niniejszej ustawy o postępowaniu karnem, było uzasadnione sądownictwo karne obrony krajowej, podczas gdy po chwili tej wchodzi w zastosowanie właściwość sądów liniowych i odwrotnie.

§ 490.

Co do śledztw karnosądowych, toczących się w sądach obrony krajowej w dniu wejścia ustawy niniejszej w życie, obowiązują postanowienia następujące:

1. Jeżeli aż do dnia tego nie zapadło jeszcze orzeczenie w pierwszej instancji, należy sprawę karną prowadzić dalej stosownie do postanowień niniejszej ustawy o postępowaniu karnem. Sprawy takie przechodzą w stan postępowania badawczego.

2. Jeżeli przed dniem wejścia ustawy niniejszej w życie zapadło już orzeczenie w pierwszej instancji, mają dotychczasowe przepisy procesowe zastosowanie do odnośnych spraw karnych z tą zmianą, iż czynności dotychczasowego sądu wyższego wojskowego jako sądu wyższego obrony krajowej i najwyższego trybunału wojskowego jako najwyższego trybunału obrony krajowej powinny być załatwiane przez nowy najwyższy trybunał obrony krajowej w senacie, złożonym w myśl § 67., punkt 1., iż orzeczenia trybunału tego nie podlegają dalszemu tokowi instancji, oraz że trybunał ten nie jest związany ograniczeniami co do łagodzenia kary, które obowiązywały dotąd dla wyższych instancji sądowych obrony krajowej.

3. Jeżeli w przypadku punktu 2. orzeczenie, wydane w pierwszej instancji, będzie zniszczone i sprawa odesłana do pierwszej instancji w celu ponownego rozstrzygnięcia, wówczas obowiązują co do dalszego postępowania przepisy ustawy niniejszej.

§ 491.

Dopuszczalność wznowienia postępowania karnego ma być oceniana z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy o postępowaniu karnem według jej przepisów, i to także wtedy, gdy postępowanie karne zostało przed dniem tym prawomocnie załatwione. Także dalsze postępowanie stosuje się do ustawy niniejszej.

§ 492.

Jeżeli przed wejściem ustawy tej w moc obowiązującą zapadł wyrok zaoczny, a skazany powróci po tym czasie, wówczas odbywa się dalsze postępowanie według ustawy niniejszej.

Proces edyktalny, będący w toku w czasie wejścia ustawy tej w moc obowiązującą, należy przeprowadzić według nowego postępowania, i tylko o tyle, o ile to jest potrzebne dla ustalenia istoty czynu i zabezpieczenia dowodów.

§ 493.

Pod względem przerwy przedawnieniu karygodności należy uważać każdą czynność urzędową, podjętą przeciw sprawcy z powodu popełnienia czynu karygodnego przez właściwego komendanta i przez prowadzącego badanie prokuratora wojskowego lub oficera sądu, za równorzędną z czynnością badawczą właściwego sądu.

§ 494.

Przy wykonywaniu sądownictwa karnego nad jeńcami wojennymi i cudzoziemcami w czasach wojennych i podczas operacji wojennych mogą postanowienia niniejszej ustawy o postępowaniu karnem, odnoszące się do tworzenia sądów i postępowania, uległ zmianie na zarządzenie Najjaśniejszego Pana.

§ 495.

Wykonanie ustawy niniejszej poruczam Ministrowi obrony krajowej, Ministrowi spraw wewnętrznych i Ministrowi sprawiedliwości.

Bad Ischl, dnia 5. lipca 1912.

Franciszek Józef wkr.

**Stürgkh wkr.
Hochenburger wkr.**

**Georgi wkr.
Heinold wkr.**

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LVI. — Wydana i rozesłana dnia 9. lipca 1912.

Treść: (№ 132—135.) 132. Obwieszczenie, dotyczące koncesjonowania elektrycznej wązkotorowej kolejki z Pirano do Portorose. — 133. Obwieszczenie, dotyczące upoważnienia Ekspozytury Urzędu celnego głównego Grigno w Tezze do wywozowego ekspedycjonowania piwa. — 134. Rozporządzenie, dotyczące wykonywania przemysłu tych osób, które ofiarowują usługi osobiste w miejscach niepublicznych (jako posłańcy, tragarze, osoby towarzyszące i tym podobne). — 135. Obwieszczenie, dotyczące umowy o zaraźliwych chorobach zwierzęcych z dnia 25. stycznia 1905 między Austro-Węgrami i Państwem niemieckiem, ogłoszonej pod Nr. 25. w X. części Dziennika ustaw państwa z roku 1906.

132.

Obwieszczenie Ministerstwa kolei żelaznych z dnia 30. czerwca 1912, dotyczące koncesjonowania elektrycznej wązkotorowej kolejki z Pirano do Portorose.

C. k. Ministerstwo kolei żelaznych udzieliło na zasadzie i w myśl postanowień ustawy o kolejach drugorzędnych z dnia 8. sierpnia 1910, Dz. u. p. Nr. 149, w porozumieniu z interesowanymi c. k. Ministerstwami i c. i k. Ministerstwem wojny spółce akcyjnej zjednoczonych fabryk gazu w Augsburgu względnie zastępczemu spółki tej na Austrię w Bozen żądaną koncesję na budowę i utrzymywanie w ruchu elektrycznej wązkotorowej kolejki z Pirano do Portorose, a to pod warunkami i zastrzeżeniami, podanymi w dalszym ciągu:

§ 1.

Co do koncesjonowanej kolei żelaznej korzysta koncesjonaryuszka z ulg skarbowych, przewidzianych w artykułach VI. do XII. ustawy z dnia 8. sierpnia 1910, Dz. u. p. Nr. 149.

Czas trwania uwolnień od podatków, przewidzianych w artykule X. powyższej ustawy, oznacza się na lat 15.

§ 2.

Koncesjonaryuszka ma obowiązek ukończenia budowy wspomnianej na wstępie kolei najpóźniej w przeciągu roku, licząc od dnia dzisiejszego, tudzież oddania gotowej kolei na użytek publiczny i utrzymania jej w ruchu bez przerwy przez cały okres koncesyjny.

Jako rękojmię dotrzymania powyższego terminu budowy złożyć ma koncesjonaryuszka na żądanie Rządu odpowiednią kaucję w papierach wartościowych, nadających się do lokacji pieniędzy sierocych.

W razie niedotrzymania powyższego zobowiązania można uznać kaucję tę za przepadłą.

§ 3.

Celem wybudowania koncesjonowanej kolei nadaje się koncesjonaryuszce prawo wywłaszczenia według postanowień odnośnych przepisów ustawowych.

Takie samo prawo należy przyznać koncesyonaryuszce także co do tych kolei dojazdowych, ewentualnie wybudować się mających, któreby Rząd uznał za odpowiadające interesowi publicznemu.

§ 4.

O ileby celem budowy koncesyonowanej kolei miano użyć dróg publicznych, winna koncesyonaryuszka postarać się o zezwolenie u osób, które są obowiązane do utrzymywania tych dróg, względnie u tych władz i organów, które według obowiązujących ustaw są powołane do udzielania pozwolenia na używanie drogi.

§ 5.

Przy budowie koncesyonowanej kolei i ruchu na niej stosować się winna koncesyonaryuszka do osnowy niniejszego dokumentu koncesyjnego, do technicznych warunków koncesyjnych, ustanowionych przez Ministerstwo kolei żelaznych, jakoteż do istniejących w tej mierze ustaw i rozporządzeń, w szczególności do ustawy o koncesyach na koleje żelazne z dnia 14. września 1854, Dz. u. p. Nr. 238, i do regulaminu ruchu na kolejach żelaznych z dnia 16. listopada 1851, Dz. u. p. Nr. 1 z r. 1852, o ile one w myśl postanowień rozdziału B ustawy z dnia 8. sierpnia 1910, Dz. u. p. Nr. 149, mają zastosowanie do kolejek, dalej do ustaw i rozporządzeń, któreby ewentualnie w przyszłości wydano, a wreszcie do zarządzeń Ministerstwa kolei żelaznych i innych władz powołanych.

§ 6.

Cyfra kapitału zakładowego podlega zatwierdzeniu Rządu.

W tym względzie ma obowiązywać zasada, że oprócz kosztów, które rzeczywiście wyłożono na wykupienie istniejącej linii automobili elektrycznych, na sporządzenie projektu, tudzież budowę i urządzenie kolei, wraz z nabyciem taboru wozowego i uposażeniem rezerwy kapitałowej i które będą należycie wykazane, nie wolno wliczać w kapitał zadnych wydatków dalszych jakiegobądź rodzaju.

Gdyby po zużyciu zatwierdzonego kapitału zakładowego miano wystawić dalsze nowe budowle lub pomnożyć urządzenia ruchu, wówczas można doliczyć odnośne koszty do kapitału zakładowego, jeżeli Rząd zezwolił na wzniesienie projektowanych nowych budowli lub na pomnożenie urządzeń ruchu i jeżeli koszty te będą należycie wykazane.

Cały kapitał zakładowy ma być umorzony w okresie koncesyjnym według planu amoryzacji, zatwierdzonego przez Rząd.

§ 7.

Koncesyonaryuszka jest obowiązana przyznawać wolną jazdę na kolei podoficerom i ordonansom, będącym w danej chwili w służbie.

Szczegółowe warunki w tym względzie należy ułożyć z właściwymi władzami wojskowymi.

Koncesyonaryuszka jest obowiązana uwzględnić przy obsadzaniu posad wysłużonych podoficerów wojska, marynarki wojennej i obrony krajowej w myśl ustawy z dnia 19. kwietnia 1872, Dz. u. p. Nr. 60.

§ 8.

Urzednicy państwowi, funkcyonaryusze i słudzy, jadący koleją z polecenia władz, sprawujących nadzór nad zarządem i ruchem kolei żelaznych, lub dla strzeżenia interesów państwa z tytułu koncesyi lub w sprawach dochodów skarbowych, przewożeni być muszą wraz z pakunkami podróżnymi bezpłatnie, o ile wykażą się certyfikatami urzędowymi, wystawionymi przez Ministerstwo kolei żelaznych dla ich legitymacyi.

§ 9.

Koncesyonaryuszka jest obowiązana przewozić pocztę, tudzież funkcyonaryuszy zarządu poczt i telegrafów wszystkimi pociągami programowymi.

Za te świadczenia oraz za inne usługi na rzecz zakładu pocztowego może koncesyonaryuszka żądać stosownego wynagrodzenia, które będzie oznaczone drogą umowy.

Korespondencye, tyżące się zarządu kolejki a wymieniane między dyrekcją lub kierownictwem przedsiębiorstwa kolejki i jej podwładnymi funkcyonaryuszami lub przez tych ostatnich między sobą, mogą być przewożone przez funkcyonaryuszy przedsiębiorstwa kolejowego.

§ 10.

Koncesyonaryuszka jest obowiązana postarać się o zaopatrzenie swych funkcyonaryuszy, zatrudnianych przy ruchu kolei, na przypadek choroby i na starość i o zaopatrzenie ich rodzin i przystąpić w tym celu do kasy emerytalnej związku austriackich kolei lokalnych.

Zabezpieczenie to należy przeprowadzić w ten sposób, by koncesyonaryuszka miała obowiązek zgłaszać statych funkcyonaryuszy z dniem nadania im stałej posady, z reszty zaś funkcyonaryuszy przynajmniej tych, którzy pełnią służbę kierowników wozów, konduktorów, strażników lub sług stacyjnych, przy odpowiednim ich zatrudnieniu najpóźniej po upływie trzech lat służby, w instytucie pensyjnym związku austriackich kolei lokalnych.

§ 11.

Koncesjonaryuszka jest obowiązana dostarczać na żądanie Ministerstwa kolei żelaznych w należyłym czasie wykazów statystycznych, potrzebnych do zestawienia rocznej statystyki kolejowej.

§ 12.

Trwanie koncesyi wraz z ochroną przeciw zakładaniu nowych kolei, wypowiedzianą w § 9., lit. b) ustawy o koncesjach na koleje żelazne, oznacza się na czas od dnia dzisiejszego do dnia 31. grudnia 1970; po upływie tego czasu gaśnie koncesya.

Rząd może uznać koncesyę za zgasłą także przed upływem rzezonego czasu, gdyby nie dopełniono określonych w § 2. zobowiązań co do rozpoczęcia i ukończenia budowy, tudzież otwarcia ruchu, o ile ewentualne przekroczenie terminu nie dałoby się usprawiedliwić w myśl § 11., lit. b) ustawy o koncesjach na koleje żelazne.

§ 13.

Prawo przepadku na rzecz państwa, unormowane w § 8. ustawy o koncesjach na koleje żelazne z dnia 14. września 1854, Dz. u. p. Nr. 238, nie ma zastosowania do koncesyjonowanej kolei.

§ 14.

Koncesjonaryuszka nie może oddawać osobom trzecim utrzymania ruchu na koncesyjonowanej kolei żelaznej, wyjąwszy w przypadku wyraźnego zezwolenia Rządu.

§ 15.

Rząd ma prawo przekonywania się, czy budowę kolei i jej urządzenia ruchu wykonano w wszystkich częściach odpowiednio celowi i sumiennie, tudzież prawo zarządzenia, aby wadom, zachodzącym w tym względzie, zapobieżono, względnie aby je usunięto.

§ 16.

Rząd zastrzega sobie prawo wydania zarządzeń zapobiegawczych, odpowiadających ustawom, na wypadek, gdyby pomimo poprzedniego ostrzeżenia dopuszczono się ponownie naruszenia lub zaniedbania jednego z obowiązków, przepisanych koncesyą, warunkami koncesyi lub ustawami, a według okoliczności prawo uznania koncesyi za zgasłą jeszcze przed upływem okresu koncesyjnego.

Forster wlr.

133.

Obwieszczenie Ministerstwa skarbu z dnia 2. lipca 1912,

dotyczące upoważnienia Ekspozytury Urzędu celnego głównego Grigno w Tezze do wywozowego ekspedywania piwa.

Ekspozyturę Urzędu celnego głównego Grigno w Tezze, wyposażoną w uprawnienia urzędu celnego pobocznego I. klasy, upoważnia się do wywozowego ekspedywania piwa za zwrotem podatku.

Zaleski wlr.

134.

Rozporządzenie Ministra handlu w porozumieniu z Ministrem spraw wewnętrznych z dnia 3. lipca 1912,

dotyczące wykonywania przemysłu tych osób, które ofiarowują usługi osobiste w miejscach niepublicznych (jako posłańcy, tragarze, osoby towarzyszące i tym podobne).

Uzupełniając rozporządzenie ministeryjne z dnia 14. września 1911, Dz. u. p. Nr. 187, rozporządza się na zasadzie § 24., ustęp 2., ordynacyi przemysłowej, co następuje:

§ 1.

Do rozpoczęcia przemysłu, oznaczonego w § 1. rozporządzenia ministeryjnego z dnia 14. września 1911, Dz. u. p. Nr. 187, wymaga się obok spełnienia warunków, przepisanych dla uzyskania każdego przemysłu koncesyjonowanego (§ 23., ustęp 1. ordynacyi przemysłowej), wiadomości odpowiednich do rodzaju przedsiębiorstwa przemysłowego.

§ 2.

Lokalności przemysłowe, przeznaczone do porozumiewania się z publicznością, muszą być tak urządzone, by sprawowanie nadzoru policyjnego nie przedstawiało żadnych trudności.

Właściciel przemysłu winien postarać się o dostarczenie odpowiednich, zwłaszcza pod względem higienicznym nienagannie urządzonych poczekalni dla posłańców, tragarzy, osób towarzyszących i tym podobnych, których zamierza zatrudniać. Poczekalnie te muszą być odosobnione od lokalności przemysłowych, wymienionych w ustępie 1.

§ 3.

Wykonywanie tego przemysłu równocześnie z innymi przemysłami wymaga zezwolenia władzy przemysłowej.

§ 4.

Właściciel przemysłu może zatrudniać w charakterze posłańców, tragarzy, osób towarzyszących i tym podobnych tylko takie osoby, które ukończyły 16. rok życia, są odpowiednio pewne i nieposzlakowane, nie cierpią na chorobę budzącą odragę lub zaraźliwą i które są uzdatnione fizycznie do swego zawodu.

§ 5.

Właściciel przemysłu jest obowiązany przedłożyć władzy przemysłowej swego stanowiska, zaś w miejscowości, w której znajduje się rządowa władza bezpieczeństwa, także tej władzy wykaz imienny wszystkich swoich funkcjonariuszy, używanych do usług w charakterze posłańców, tragarzy, osób towarzyszących i tym podobnych, a to w ciągu trzech dni, licząc od nadania im posady; o każdej zmianie tego wykazu należy donieść wspomnianym władzom w ciągu tego samego terminu. Wykaz względnie doniesienie winien względnie winno zawierać obok imienia i nazwiska odnośnego funkcjonariusza także jego wiek, miejsce urodzenia, przynależności i zamieszkania.

§ 6.

Używanie jednolitego ubioru (munduru) jest dopuszczalne tylko wówczas, jeżeli właściciel przemysłu postarał się o odnośne zezwolenie władzy przemysłowej.

§ 7.

Funkcjonariuszom, wymienionym w § 5., nie wolno stawać na miejscach publicznych w celu bezpośredniego przyjmowania poleceń.

§ 8.

Przemysł oznaczony w § 1. podlega tak w całości jak i co do poszczególnych przedsiębiorstw szczególnemu uregulowaniu policyjno-przemysłowemu.

§ 9.

Przekroczenia przepisów niniejszego rozporządzenia będą karane według postanowień karnych ordynacji przemysłowej.

§ 10.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Heinold wlr.

Roessler wlr.

135.

Obwieszczenie Ministerstwa rolnictwa z dnia 4. lipca 1912,

dotyczące umowy o zaraźliwych chorobach zwierzęcych z dnia 25. stycznia 1905 między Austro-Węgrami i Państwem niemieckim, ogłoszonej pod Nrem 25. w X. części Dziennika ustaw państwa z roku 1906.

Zc względu na obecny podział administracyjny królestw i krajów reprezentowanych w Radzie państwa należy

w dodatku II a na stronie 308. przy VII (trzeci okrąg zamknięcia w Austrii wyższej) zamieścić Starostwo Grieskirchen.

Heinold wlr.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LVII. — Wydana i rozesłana dnia 16. lipca 1912.

Treść: (№ 136—138.) 136. Obwieszczenie, dotyczące upoważnienia Urzędu celnego pobocznego w Haidmühle do ekspedycji wywozowej piwa. — 137. Obwieszczenie, dotyczące otwarcia w Scholastika (w Tyrolu) ekspozytury Urzędu celnego pobocznego w Achental. — 138. Rozporządzenie, dotyczące częściowej zmiany § 15. przepisu wykonawczego o podatku od cukru z dnia 29. sierpnia 1903.

136.

Obwieszczenie Ministerstwa skarbu z dnia 4. lipca 1912,

dotyczące upoważnienia Urzędu celnego pobocznego w Haidmühle do ekspedycji wywozowej piwa.

Urząd celny poboczny I. klasy w Haidmühle został upoważniony do ekspedycji wychodowej piwa (za zwrotem podatku).

Zaleski wtr.

137.

Obwieszczenie Ministerstwa skarbu z dnia 5. lipca 1912,

dotyczące otwarcia w Scholastika (w Tyrolu) ekspozytury Urzędu celnego pobocznego w Achental.

W Scholastika otwarto ekspozyturę Urzędu celnego pobocznego w Achental, wyposażoną w uprawnienia urzędu celnego pobocznego II. klasy, na czas corocznego ruchu linii poczty motorowej Tegernsee—Scholastika; ekspozytura ta rozpoczęła już swoją działalność.

Powyższa ekspozytura celna jest uprawniona wyłącznie do ekspedycji celnej pakietów pocztowych i pakunków podróźnych, przewożonych wspomnianą linią poczty motorowej.

Zaleski wtr.

138.

Rozporządzenie Ministerstwa skarbu z dnia 6. lipca 1912,

dotyczące częściowej zmiany § 15. przepisu wykonawczego o podatku od cukru z dnia 29. sierpnia 1903, Dz. u. p. Nr. 176.

Zmieniając częściowo § 15., I, ust. 2 i n., przepisu wykonawczego o podatku od cukru z dnia 29. sierpnia 1903, Dz. u. p. Nr. 176, rozporządza się, iż doniesienia, czynione w myśl § 27. ustawy o podatku od cukru, mają być w przyszłości wnoszone nie do władzy skarbowej I. instancji, lecz do właściwego kierownictwa powiatowego nadzoru straży skarbowej, które wyda stronie potwierdzenie tej okoliczności.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi zaraz w życie.

Zaleski wtr.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LVIII. — Wydana i rozesłana dnia 20. lipca 1912.

Treść: № 139. Patent cesarski, dotyczący zwołania sejmu Krainy.

139.

**Patent cesarski z dnia 18. lipca
1912,**

dotyczący zwołania sejmu Krainy.

**My Franciszek Józef Pierwszy,
z Bożej łaski Cesarz Austriacki;**

Król Węgierski i Czeski, Dalmatyński, Kroacki, Sławoński, Galicyjski, Lodomeryjski i Illiryski; Król Jerozolimski itd.; Arcyksiążę Austriacki; Wielki Książę Toskański i Krakowski; Książę Lotaryński, Solnogradzki, Styryjski, Karyntyjski, Kraiński i Bukowiński; Wielki Książę Siedmiogrodzki; Margrabia Morawski; Książę Górno- i Dolno-Sląski, Modeński, Parmański, Piacencki i Gwastalski, Oświęcimski i Zatorski, Cieszyński, Fryulski, Dubrownicki i Zadarski; Uksiążęcony Hrabia na Habsburgu i Tyrolu, Kyburgu, Gorycyi i Gradysee;

Książę na Trydencie i Bryksenie; Margrabia Górno- i Dolno-Łużycki i Istryjski; Hrabia na Hohenembsie, Feldkirchu, Bregencyi, Sonnenbergu itd.; Pan na Tryeście, Kotorze i Windyjskiej Marchii; Wielki Wojewoda Województwa Serbskiego itd. itd. itd.

wiadomo czynimy:

Odroczony na zasadzie Naszego postanowienia sejm księstwa Krainy zwołuje się na dzień 23. lipca 1912 do ustawowego miejsca zebrania celem podjęcia na nowo czynności.

Dan w Bad Ischlu dnia 18. lipca roku tysiąc dziewięćset dwunastego, Naszego panowania sześćdziesiątego czwartego.

Franciszek Józef wkr.

Stürgkh wkr.
Hochenburger wkr.
Heinold wkr.
Forster wkr.
Truka wkr.

Georgi wkr.
Zaleski wkr.
Roessler wkr.
Hussarek wkr.
Długosz wkr.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LIX. — Wydana i rozesłana dnia 30. lipca 1912.

Treść: (№ 140—142.) 140. Obwieszczenie, dotyczące używania bankowych zapisów długu (obligacji kredytu przemysłowego i obligacji kredytu kolejowego) c. k. uprz. Austriackiego Zakładu kredytowego dla handlu i przemysłu w Wiedniu do korzystnego umieszczania kapitałów fundacyjnych, pupilarnych i tym podobnych. — 141. Ustawa, którą zmienia się ustawę karną z dnia 27. maja 1852. — 142. Ustawa, dotycząca zmiany niektórych postanowień ustawy o postępowaniu karnem.

140.

Obwieszczenie Ministerstwa skarbu w porozumieniu z Ministerstwami sprawiedliwości i spraw wewnętrznych z dnia 28. czerwca 1912,

dotyczące używania bankowych zapisów długu (obligacji kredytu przemysłowego i obligacji kredytu kolejowego) c. k. uprz. Austriackiego Zakładu kredytowego dla handlu i przemysłu w Wiedniu do korzystnego umieszczania kapitałów fundacyjnych, pupilarnych i tym podobnych.

C. k. uprz. Austriacki Zakład kredytowy dla handlu i przemysłu w Wiedniu wydaje w myśl § 6. swego statutu na podstawie przeznaczonych na kaucyę kapitałów w gotówce i papierów wartościowych, posiadających bezpieczeństwo pupilarne, dalej na podstawie wierzytelności hipotecznych z bezpieczeństwem ustawowem albo wierzytelności z obietnicą zapłaty lub gwarancji, daną przez państwo lub jedno z królestw i krajów reprezentowanych w Radzie państwa, osobną kategorię bankowych zapisów długu, a mianowicie obligacje kredytu przemysłowego i obligacje kredytu kolejowego, co do których zachodzą warunki, określone w § 8. ustawy z dnia 27. grudnia 1905, Dz. u. p.

Nr. 213, dotyczącej fundowanych bankowych zapisów długu. Na zasadzie § 8. powołanej ustawy uznaje się więc niniejszem obligacje kredytu przemysłowego i obligacje kredytu kolejowego powyższej kategorii, wydawane w myśl statutu przez c. k. uprz. Austriacki Zakład kredytowy dla handlu i przemysłu w Wiedniu, za nadające się do korzystnego umieszczania kapitałów fundacji, zakładów stojących pod nadzorem publicznym, urzędu pocztowych kas oszczędności, dalej pieniędzy pupilarnych, fideikomisowych i depozytowych, tudzież na kaucyę służbowe i handlowe.

Hochenburger wlr. Zaleski wlr.
Heinold wlr.

141.

Ustawa z dnia 20. lipca 1912,

którą zmienia się ustawę karną z dnia 27. maja 1852, Dz. u. p. Nr. 117.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam, co następuje:

Artykuł I.

1. Napis rozdziału piątego części pierwszej ustawy karnej ma opiewać:

O zastosowaniu okoliczności obciążających i łagodzących i o policzeniu aresztu śledczego.

2. Po § 55. należy zamieścić:

Policzenie aresztu śledczego na poczet kary.

§ 55 a.

Areszt tymczasowy i areszt śledczy, który skazany przebył przed ogłoszeniem wyroku pierwszej instancji, należy policzyć na poczet kar na wolności i kar pieniężnych, o ile skazany nie spowodował aresztu tego z winy swej.

3. Po § 266. należy zamieścić:

Policzenie aresztu śledczego na poczet kary.

§ 266 a.

Przepis § 55. a ma być zastosowany.

4. Uchyła się lit. k § 46.

Artykuł II.

Wykonanie ustawy niniejszej poruczam Menui Ministrowi sprawiedliwości.

Bad Ischl, dnia 20. lipca 1912.

Franciszek Józef wkr.

Heinold wkr.

Hochenburger wkr.

142.

Ustawa z dnia 20. lipca 1912,

dotycząca zmiany niektórych postanowień ustawy o postępowaniu karnem.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam, co następuje:

Artykuł I.

Ustawę o postępowaniu karnem z dnia 23. maja 1873, Dz. u. p. Nr. 119, zmienia się następującymi postanowieniami:

1. § 6. ma opiewać:

Terminów, zakreślonych w ustawie niniejszej, nie można przedłużać, o ile wyraźnie nie postanowiono inaczej. Jeżeli terminy te mają biedz od jakiegoś dnia oznaczonego, należy obliczać je w ten sposób, iż nie liczy się tego dnia.

Początek i bieg terminu nie ulega zmianie wskutek niedziel i dni świątecznych. Jeżeli koniec terminu przypada na niedzielę lub dzień świąteczny, wówczas należy uważać najbliższy dzień powszedni za ostatni dzień terminu. Drogą rozporządzenia postanowi się, które dni mają być uważane w myśl ustawy za dni świąteczne.

Dni biegu pocztowego nie wlicza się do terminu.

Pismne podania do sądu można wnosić także telegraficznie; w szczególności można telegraficznie założyć środek prawny. Bliższe przepisy co do postępowania urzędowego z takimi podaniami telegraficznymi wyda się drogą rozporządzenia.

2. Ustęp trzeci § 284. ma opiewać:

Zgłoszenie zażalenia nieważności ma skutek odwłoczny. Tylko z powodu zażalenia nieważności prokuratora państwa można wstrzymać wypuszczenie z aresztu oskarżonego, którego uwolniono, i to tylko wtedy, jeżeli zażalenie to zgłoszono zaraz po ogłoszeniu wyroku i jeżeli według zachodzących okoliczności uzasadnione jest przypuszczenie, iż oskarżony uchyli się od postępowania przez ucieczkę. Przeciw wypuszczeniu z aresztu niema środka prawnego.

3. Zdanie pierwsze § 285. ma opiewać:

Załączy się ma prawo wnieść do sądu w ośmiu dniach po zgłoszeniu środka prawnego, a jeżeli przed zgłoszeniem lub przy zgłoszeniu żądał odpisu wyroku, w ośmiu dniach po doręczeniu wywód powodów swego zażalenia, który ma być przedłożony w podwójnem wygotowaniu.

4. Ustępy drugi i trzeci § 294. mają opiewać:

Załączy się ma prawo wnieść do sądu w ośmiu dniach po zgłoszeniu środka prawnego, a jeżeli przed zgłoszeniem lub przy zgłoszeniu żądał odpisu wyroku, w ośmiu dniach po doręczeniu wywód powodów swego odwołania, który ma być przedłożony w podwójnem wygotowaniu. Musi on albo w tem piśmie albo przy zgłoszeniu wskazać dokładnie okoliczności, które mają uzasadnić odwołanie, gdyż w przeciwnym razie nie weźmie trybunał drugiej instancji odwołania jego pod rozwagę. Zgłoszenie, obejmujące powody odwołania, albo wniesiony na czasie wywód należy udzielić stronie przeciwnej z oznajmieniem, iż wolno jej wnieść w ośmiu dniach wywód wzajemny.

Po wniesieniu wywodu wzajemnego albo po upływie wyznaczonego do tego terminu należy przedłożyć wszystkie akta trybunałowi drugiej instancji, który rozstrzyga odwołanie na posiedzeniu niejawnem po wysłuchaniu starszego prokuratora państwa.

5. W §§ 352. i 357. należy słowa: „w trzech dniach“ zastąpić słowami: „w ośmiu dniach“.

6. § 401. ma opiewać:

Rozpoczęcie wykonania kary na wolności, która nie przenosi jednego roku, można odroczyć na krótki czas, gdyby wskutek bezzwłocznego jej wykonania narażono skazanego na uszczerbek w zarobkowaniu lub w sposobie utrzymania niewinnej rodziny albo jeżeli odroczenie okazuje się niezbędnie potrzebne dla uporządkowania spraw rodzinnych.

Odroczenia takiego może dozwolić, po wystąpieniu prokuratora państwa, trybunał pierwszej instancji najwyżej na czas trzech miesięcy po prawomocności wyroku. Na dłuższe odroczenie może zezwolić tylko trybunał drugiej instancji dla przyczyn nader ważnych. Prośbę o takie odroczenie kary należy wnieść do trybunału pierwszej instancji, który przedkłada ją wraz z swą opinią.

Zezwolenie można uczynić zawisłem od dania zabezpieczenia (§ 193., ustęp 1.).

Jeżeli przewodniczący i prokurator państwa zgadzają się, aby zezwolić na odroczenie lub przedłożyć prośbę trybunałowi drugiej instancji z wnioskiem przychylnym, wówczas nie potrzeba uchwały senatu.

Przeciw tym rozstrzygnięciom niema środka prawnego.

Sąd ma uznać zabezpieczenie za przepadłe, jeżeli skazany z własnej winy nie rozpocznie kary w czasie właściwym (§ 193., ustęp 3.).

7. Po § 401. należy zamieścić paragrafy następujące:

§ 401 a.

Wykonania kary na wolności nie wolno z reguły przerywać.

Jeżeli wypadek śmierci lub pilna i ważna sprawa rodzinna wymaga niezbędnie obecności więźnia, który ma odpokutować karę na wolności, nieprzenoszącą jednego roku, przy tegoż rodzinie, wówczas może trybunał pierwszej instancji (§ 401.) zezwolić na przerwę w wykonaniu kary najwyżej na czas ośmiu dni. W danym razie może sąd zażądać zabezpieczenia lub zarządzić inne środki dla zapewnienia dalszego wykonania kary.

Jeżeli przewodniczący i prokurator państwa zgadzają się na dozwoleńie przerwy, wówczas nie potrzeba uchwały senatu.

Przeciw rozstrzygnięciu niema środka prawnego.

§ 401 b.

Wykonanie kary na wolności, nieprzenoszącej sześciu miesięcy, na którą skazano osobę wojskową (z obrony krajowej), należy odroczyć lub przerwać na żądanie właściwej władzy wojskowej (obrony krajowej), jeżeli skazanego powołano do pełnienia służby.

8. § 409. ma opiewać:

Jeżeli skazany nie złoży kary pieniężnej zaraz przy ogłoszeniu wyroku, wówczas wzywa się go po prawomocności wyroku karnego do zapłacenia jej w ośmiu dniach pod rygorem przymusowego ściągnięcia.

Trybunał pierwszej instancji (§ 401.) ma prawo przedłużenia terminu zapłaty na odpowiedni czas jednak najwyżej na sześć miesięcy po prawomocności wyroku oraz prawo zezwolenia na ratalną spłatę grzywny w ciągu tego terminu. Jeżeli przewodniczący i prokurator państwa zgadzają się na dozwoleńie odroczenia lub spłaty ratalnej, wówczas nie potrzeba uchwały senatu. Przeciw tym rozstrzygnięciom niema środka prawnego.

Grzywnę lub ratę, których nie złożono w czasie właściwym, należy ściągnąć według obowiązujących przepisów.

Ściąganie kosztów postępowania karnego (§ 381.) odbywa się według obowiązujących w tym względzie przepisów.

9. Ustęp piąty § 466. ma opiewać:

Tylko z powodu odwołania prokuratora państwa można wstrzymać wypuszczenie z aresztu oskarżonego, którego uwolniono, i to tylko wtedy, jeżeli odwołanie to zgłoszono zaraz po ogłoszeniu wyroku i jeżeli według zachodzących okoliczności uzasadnione jest przypuszczenie, iż oskarżony uchyli się od postępowania przez ucieczkę. Przeciw wypuszczeniu z aresztu niema środka prawnego.

Artykuł II.

Wykonanie ustawy niniejszej poruczam Memu Ministrowi sprawiedliwości.

Bad Ischl, dnia 20. lipca 1912.

Franciszek Józef wdr.

Heinold wdr.

Hochenburger wdr.

Rok 1912.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LX. — Wydana i rozesłana dnia 1. sierpnia 1912.

Treść: (№ 143—146.) 143. Układ konsularny między Austro-Węgrami i królestwem Bułgarskiem. — 144. Układ co do pomocy prawnej między Austro-Węgrami i królestwem Bułgarskiem. — 145. Traktat co do wydawania przestępców między Austro-Węgrami i królestwem Bułgarskiem. — 146. Rozporządzenie dotyczące umowy z Rządem bułgarskim co do udzielania dokumentów stanu cywilnego obywateli obu Stron.

143.

Układ konsularny z dnia 31. maja 1911

między Austro-Węgrami i królestwem Bułgarskiem.

(Podpisany dnia 31. maja 1911, ratyfikowany przez Jego c. i k. Apostolską Mość dnia 15. kwietnia 1912; dokumenty ratyfikacyjne wymieniono w Zofii dnia 10. maja 1912.)

Nos Franciscus Josephus Primus
 divina favente clementia
 Austriae Imperator, Bohemiae Rex etc. et Hungariae
 Rex Apostolicus,

Notum testatumque omnibus et singulis quorum interest tenore praesentium facimus:

Posteaquam a Plenipotentiaariis Nostris atque ab illo Majestatis Suae Regis Bulgarorum praevis collatis consiliis mutuisque deliberationibus conventio de admittendis Consulibus in mutuis Nostris territoriis ac determinandis juribus, privi-
 legiis et immunitatibus nec non functionibus et officiis eorundem die $\frac{\text{uno et trigesimo}}{\text{duodevicesimo}}$

mensis Maii anni millesimi nongentesimi undecimi Sophiae inita et signata fuit, tenoris sequentis:

(Pierwopis.)

Sa Majesté l'Empereur d'Autriche, Roi de Bohême, etc. et Roi Apostolique de Hongrie

et

Sa Majesté le Roi des Bulgares,

animés du désir de s'entendre sur l'admission dans leurs territoires respectifs de fonctionnaires consulaires et de déterminer leurs droits, privilèges et immunités, ainsi que les fonctions auxquelles ils seront appelés, ont résolu de conclure une Convention à cet effet et ont nommé pour Leurs Plénipotentiaires, savoir:

Sa Majesté l'Empereur d'Autriche, Roi de Bohême, etc. et Roi Apostolique de Hongrie:

Monsieur le Baron Charles de Giskra, Son Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire, Chevalier de l'ordre de Saint-Etienne et de l'ordre de la Couronne de fer troisième classe, etc.;

Monsieur le Chevalier Othon de Lutterotti de Gazzolis et Langenthal. Conseiller ministériel au Ministère Impérial Royal autrichien de la Justice, et.

Monsieur Gustave de Tóry, Secrétaire d'Etat au Ministère Royal hongrois de la Justice, Chevalier de l'ordre de Léopold, etc.;

et

Sa Majesté le Roi des Bulgares:

Monsieur Ivan Evstatieff Guéchoff, Son Président du Conseil et Ministre des Affaires Étrangères et des Cultes, Grand-Croix de l'ordre Royal de Saint-Alexandre, Grand-Croix de l'ordre national du mérite civil, Grand-Croix de l'ordre de François Joseph, etc.,

(Przekład.)

Najjaśniejszy Cesarz austriacki, Król Czech itd. i Apostolski Król Węgier

oraz

Najjaśniejszy Król Bułgarów,

ożywił chęcią doprowadzenia do skutku porozumienia co do dopuszczenia funkcjonaryszy konsularnych w Swych obustronnych obszarach, oraz określenia ich praw, przywilejów i swobód a także czynności, do których mają być powołani, postanowili zawrzeć w tym celu układ i zamianowali Swoimi pełnomocnikami:

Najjaśniejszy Cesarz austriacki, Król Czech itd. i Apostolski Król Węgier:

barona Karola Giskrę, Swego nadzwyczajnego posła i upełnomocnionego ministra, kawalera orderu Św. Szczepana i kawalera orderu Żelaznej Korony trzeciej klasy itd.,

pana Ottona de Lutterotti de Gazzolis i Langenthal, radcę ministeryalnego w c. k. austriackim Ministerstwie sprawiedliwości itd.,

pana Gustawa de Tóry, sekretarza stanu w królewsko-węgierskiem Ministerstwie sprawiedliwości, kawalera orderu Leopolda itd.,

a

Najjaśniejszy Król Bułgarów:

pana Iwana Evstatieffa Geschoffa, Swego prezydenta Ministrów, Ministra spraw zewnętrznych i Ministra wyznań, ozdobionego wielkim krzyżem król. orderu Św. Aleksandra, wielkim krzyżem narodowego orderu zasługi cywilnej, wielkim krzyżem orderu Franciszka Józefa itd.,

lesquels, après s'être communiqué leurs pleins-pouvoirs trouvés en bonne et due forme, sont convenus des articles suivants:

Article 1er.

Chacune des Hautes Parties contractantes aura la faculté d'établir des Consuls Généraux, Consuls, Vice-Consuls ou Agents consulaires dans les villes et places de commerce de l'autre Partie. Elles se réservent toutefois le droit de désigner les localités où il ne leur conviendra pas d'admettre des fonctionnaires consulaires; bien entendu que cette réserve ne pourra être appliquée à l'une des Parties contractantes sans l'être également à toutes les autres Puissances.

Les Consuls Généraux, Consuls, Vice-Consuls ou Agents consulaires pourront être des fonctionnaires consulaires de carrière ou bien des fonctionnaires ad honorem. Ces derniers pourront indistinctement être choisis parmi les ressortissants des Parties contractantes comme parmi les étrangers qui seraient établis dans les villes, ports et localités de l'autre Partie.

Article 2.

Les Consuls Généraux, Consuls et Vice-Consuls seront réciproquement admis et reconnus, après avoir présenté leur lettres de provision selon les règles et formalités établies dans les pays respectifs. L'exéquatur nécessaire pour le libre exercice de leurs fonctions leur sera délivré sans frais et, sur la production dudit exéquatur, l'autorité supérieure du lieu de leur résidence prendra immédiatement les mesures nécessaires pour qu'ils puissent s'acquitter des devoirs de leur charge et pour qu'ils soient admis à la jouissance des exemptions, prérogatives, immunités, privilèges et honneurs qui leur reviennent.

Article 3.

Les Consuls Généraux et Consuls pourront nommer des Agents consulaires dans les villes et localités de leur arrondissement consulaire sauf l'admission par le Ministère des Affaires Etrangères de l'autre Partie contractante.

Ces Agents seront munis d'un brevet délivré par le fonctionnaire qui les aura nommés, et ils exerceront leurs fonctions sous les ordres et sous la responsabilité de ce dernier.

Ils jouiront des privilèges et immunités stipulés par la présente Convention, sans être admis toutefois au bénéfice des exemptions et immunités consacrées par les articles 4 et 6, alinéa 1er.

którzy po wzajemnej wymianie swych pełnomocnictw, uznanych za dobre i należyte co do formy, zgodzili się na artykuły następujące:

Artykuł 1.

Każdej z Wysokich Stron kontraktujących wolno ustanawiać konsulów generalnych, konsulów, wicekonsulów i agentów konsularnych w miastach i miejscach handlowych Strony drugiej. Zastrzegają sobie one jednak prawo oznaczenia tych miejsc, gdzie dopuszczenie funkcyjaryuszy konsularnych im nie odpowiada; zastrzeżenie to nie będzie jednak mogło być stosowane do jednej z Stron kontraktujących bez równomiernego zastosowania względem wszystkich innych mocarstw.

Konsulowie generalni, konsulowie, wicekonsulowie i ajenci konsularni mogą być zawodowymi urzędnikami konsularnymi lub funkcyjaryuszami honorowymi. Tych ostatnich można wybierać tak z pomiędzy obywateli Stron kontraktujących jak i z pomiędzy obywateli obcych państw, mieszkających w miastach, przystaniach i miejscowościach drugiej Strony.

Artykuł 2.

Konsulowie generalni, konsulowie i wicekonsulowie będą wzajemnie dopuszczeni i uznani, gdy okażą swe dekrety stosownie do przepisów i formalności, istniejących w odnośnym kraju. Exequatur, potrzebne do swobodnego wykonywania ich działalności urzędowej, będzie im wystawione bezpłatnie, a po okazaniu tegoż ma władza zwierzchnicza, znajdująca się w miejscu ich siedziby urzędowej, wydać bezzwłocznie potrzebne zarządzenia w celu umożliwienia im wykonywania obowiązków urzędowych i zapewnienia korzystania z przysługujących im uwolnień, prerogatyw, nietykalności, przywilejów i zaszczytów.

Artykuł 3.

Konsulowie generalni i konsulowie mogą za zezwoleniem Ministerstwa spraw zewnętrznych drugiej Strony kontraktującej mianować agentów konsularnych w miastach i miejscowościach swego okręgu konsularnego.

Ajenci ci będą zaopatrzeni w dekret nominacyjny, wystawiony przez funkcyjaryusza, który ich mianował i mają wykonywać swe czynności według wskazówek i pod odpowiedzialnością tego urzędnika.

Korzystają oni z przywilejów i nietykalności, ustanowionych w układzie niniejszym, nie będą jednak dopuszczeni do korzystania z uwolnień i nietykalności, określonych w artykułach 4. i 6., ustęp 1.

Article 4.

Les Consuls Généraux, Consuls et Vice-Consuls jouiront de l'exemption des logements, contributions et prestations militaires, ainsi que de toutes contributions directes, personnelles, mobilières ou somptuaires imposées par une autorité quelconque des pays respectifs, à moins qu'ils ne soient ressortissants de la Partie contractante sur les territoires de laquelle ils exercent leurs fonctions, qu'ils ne fassent le commerce ou qu'ils n'exercent quelque industrie; dans ces derniers cas ils seront soumis, quant à leur commerce ou leur industrie, aux mêmes taxes, charges et impositions que les autres particuliers.

En tant qu'il s'agit toutefois de l'exemption des impositions directes, on est d'accord que seuls les Consuls de carrière pourront jouir de cette exemption et en aucun cas dans une plus grande étendue que les représentants diplomatiques des Parties contractantes.

Les prérogatives et exemptions mentionnées à l'alinéa 1er de cet article, seront également accordées aux employés consulaires, en tant qu'ils ont le caractère d'employés effectifs de la Partie contractante qui les a nommés.

Il est entendu qu'aucun fonctionnaire ou employé consulaire ne sera exempt des impôts sur les immeubles qu'il posséderait dans le pays, ou sur les capitaux qu'il aurait engagés dans des entreprises industrielles ou commerciales dans le pays où il réside.

Les Consuls Généraux, Consuls et Vice-Consuls ainsi que les employés mentionnés à l'alinéa 3 de cet article, seront autorisés, en se transférant sur les territoires de l'autre Partie contractante, à faire entrer, sans payer des droits de douane, leur mobilier et les ustensiles de ménage pris en usage. Cette disposition ne s'applique pas aux articles de consommation.

Article 5.

Les fonctionnaires consulaires (voir art. 1er) ainsi que les employés mentionnés à l'alinéa 3 de l'article 4, en tant que ces fonctionnaires et employés sont ressortissants de la Partie contractante qui les a nommés et pourvu qu'ils ne fassent le commerce ou qu'ils n'exercent quelque industrie, ne seront point tenus à comparaître comme témoins devant les tribunaux du pays où ils résident.

Quand la justice locale aura à recevoir d'eux quelque déposition, elle devra se transporter à leur domicile ou chancellerie, ou déléguer à cet effet un fonctionnaire compétent pour y dresser, après avoir recueilli leurs déclarations orales, le procès-verbal

Artykuł 4.

Konsulowie generalni, konsulowie i wicekonsulowie korzystają z uwolnienia od kwaterunków, podatków i świadczeń na cele wojskowe, jak również z uwolnienia od wszelkich podatków bezpośrednich i osobistych, podatków zbytkowych i podatków od majątku ruchomego, nałożonych przez jakąkolwiek władzę lub korporację odnośnego kraju, jednakowoż pod warunkiem, że nie są obywatelami tej Strony kontraktującej, na której obszarach wykonują swe czynności urzędowe i nie zajmują się ani żadnego rodzaju handlem ani przemysłem; w tym ostatnim przypadku podlegają oni przy prowadzeniu przez siebie handlu lub przemysłu tym samym należyciom, ciężarom i daninom, jak inne osoby prywatne.

Co do uwolnienia od podatków bezpośrednich istnieje jednak zgoda co do tego, że z uwolnienia tego mogą korzystać tylko konsulowie zawodowi i to nigdy w szerszym zakresie, jak zastępcy dyplomatyczni Stron kontraktujących.

Przywileje i uwolnienia, wspomniane w ustępie 1. artykułu niniejszego, przyznane będą w równej mierze także urzędnikom konsularnym, jednak tylko wtedy, jeżeli są rzeczywistymi urzędnikami Strony kontraktującej, która ich mianowała.

Istnieje zgoda co do tego, że funkcyonaryuszowi konsularnemu lub urzędnikowi konsularnemu nie przysługuje uwolnienie od podatków, które miałyby opłacać w kraju, gdzie ma siedzibę urzędową, od posiadanych tam ewentualnie dóbr nieruchomości albo od kapitałów, umieszczonych tam w danym razie w przedsiębiorstwach przemysłowych lub handlowych.

Konsulowie generalni, konsulowie i wicekonsulowie, jak również urzędnicy, wymienieni w ustępie 3. artykułu niniejszego, mają prawo wprowadzenia używanych już mebli i sprzętów domowych bez opłaty należyciom celnych przy przejściu na obszary drugiej Strony kontraktującej. Postanowienie to nie odnosi się do przedmiotów zużywalnych.

Artykuł 5.

Funkcyonaryusze konsularni (zobacz artykuł 1.), jak również urzędnicy, wymienieni w artykule 4., ustęp 3., o ile ci funkcyonaryusze i urzędnicy są obywatelami Strony kontraktującej, która ich zamianowała, nie są obowiązani do stawania w charakterze świadków przed sądami kraju, gdzie mają siedzibę urzędową, pod warunkiem, iż funkcyonaryusze i urzędnicy ci nie prowadzą ani handlu ani przedsiębiorstwa przemysłowego ani rzemiosła.

Jeżeli miejscowa władza sądowa ma zasięgnąć od nich jakichkolwiek zeznań, musi udać się do ich mieszkania lub kancelarii celem przyjęcia odnośnych oświadczeń ustnych i sporządzenia dotyczącego protokołu albo wydelegować do tego właściwego

respectif, ou bien elle leur demandera une déclaration par écrit.

Lesdits fonctionnaires et employés consulaires devront acquiescer aux désirs de l'autorité dans le terme, le jour et l'heure qu'elle aura indiqués, sans y apporter des délais qui ne seraient pas justifiables.

Article 6.

Les Consuls Généraux, Consuls et Vice-Consuls ainsi que les employés mentionnés à l'alinéa 3 de l'article 4, en tant que ces fonctionnaires et employés sont ressortissants de la Partie contractante qui les a nommés, jouiront de l'immunité personnelle et ne pourront être ni arrêtés ni emprisonnés, si ce n'est pour une infraction qui, d'après les lois du pays où elle a été commise, peut entraîner une peine d'un an d'emprisonnement ou une peine plus grave.

Aussitôt qu'une instruction criminelle aura été ouverte ou qu'un arrêt de mise en accusation aura été lancé contre un fonctionnaire consulaire (voir art. 1er) ou contre un employé consulaire, la mission diplomatique à laquelle le prévenu ressortit hiérarchiquement, en devra être immédiatement avertie.

Article 7.

Les fonctionnaires consulaires pourront placer sur la façade de l'édifice où se trouve la chancellerie consulaire, leur écusson d'office avec une inscription indiquant leur caractère officiel.

Ils pourront également arborer le pavillon officiel sur la maison où se trouve leur chancellerie, les jours de solennités publiques ainsi que dans d'autres circonstances d'usage, à moins qu'ils ne résident dans la ville où se trouve la mission diplomatique de la Partie contractante qui les a nommés. Ils pourront de même arborer leur pavillon officiel sur les embarcations qu'ils monteraient dans l'exercice de leurs fonctions.

Il est entendu que ces marques extérieures ne pourront jamais être interprétées comme constituant un droit d'asile.

Article 8.

En cas d'empêchement, d'absence ou de décès des fonctionnaires consulaires, les employés attachés à ces fonctionnaires et qui auront antérieurement été présentés en leur qualité officielle aux autorités respectives, seront admis de plein droit à exercer les fonctions inhérentes au poste, sans que les autorités locales puissent y mettre obstacle. Au contraire, celles-ci devront leur prêter toute aide et assistance prévues par la présente Convention en faveur des titulaires respectifs.

urzędnika; może ona jednak zażądać od nich także oświadczenia pisemnego.

Wspomniani funkcjonaryusze i urzędnicy konsularni powinni uczynić zadość życzeniom władzy w przeciągu terminu albo w dniu i godzinie, które władza wyznaczy, i to bez zwłoki, o ile zwłoka nie dałaby się usprawiedliwić.

Artykuł 6.

Konsulowie generalni, konsulowie i wicekonsulowie, jakoteż urzędnicy, wymienieni w artykule 4., ustęp 3., o ile są obywatelami Strony kontraktującej, która ich mianowała, korzystają z osobistej nietykalności i nie mogą być ani przytrzymani ani aresztowani, wyjąwszy z powodu czynu karygodnego, który według ustaw kraju, gdzie go popełniono, może pociągnąć za sobą karę jednorocznego więzienia lub karę surowszą.

Jeżeli przeciw funkcjonaryuszowi konsularnemu (zobacz artykuł 1.) lub przeciw urzędnikowi konsularnemu wdraża się śledztwo karne lub wnosi oskarżenie, należy zawiadomić o tem niezwłocznie zastępstwo dyplomatyczne, któremu osoba dotycząca podlega.

Artykuł 7.

Funkcjonaryusze konsularni mogą umieścić na froncie budynku, w którym znajduje się kancelarya konsularna, swój herb urzędowy z napisem, wskazującym ich stanowisko urzędowe.

Mogą oni dalej w dniach uroczystości publicznych i przy innych sposobnościach, przy których jest to w zwyczaju, wywieszać banderę urzędową na budynku, w którym mieści się ich kancelarya, wyjąwszy jeżeli mają siedzibę urzędową w mieście, gdzie znajduje się zastępstwo dyplomatyczne Strony kontraktującej, która ich mianowała. Mogą oni w ten sam sposób wywieszać swą banderę urzędową na statkach, którymi posługują się przy wykonywaniu swej działalności urzędowej.

Istnieje zgoda co do tego, że te znaki zewnętrzne nie mogą być nigdy tłumaczone w ten sposób, jak gdyby miały uzasadniać prawo azylu.

Artykuł 8.

W razie przeszkody, nieobecności lub śmierci funkcjonaryuszy konsularnych dopuści się przydanych im urzędników, którzy już przedtem zostali przedstawieni władzom odnośnym w swym charakterze urzędowym, bez dalszych formalności do wykonywania działalności urzędowej, przywiązanej do odnośnego stanowiska. Władze miejscowe nie mogą podnosić przeciw temu zarzutu. Powinny one raczej udzielać im wszelkiej pomocy i wszelkiego poparcia, które układ niniejszy przewiduje na korzyść odnośnych funkcjonaryuszy.

Article 9.

Les archives des fonctionnaires consulaires seront inviolables en tout temps, et les autorités locales ne pourront, sous aucun prétexte, visiter ni saisir les papiers qui en font partie. Ces papiers devront toujours être complètement séparés des livres et papiers relatifs au commerce ou à l'industrie que pourraient exercer lesdits fonctionnaires.

Article 10.

Les fonctionnaires consulaires pourront s'adresser à l'autorité locale compétente pour réclamer contre toute infraction aux Traités ou Conventions existant entre les Parties contractantes, et pour protéger les droits et les intérêts de leurs administrés qui résident dans toute l'étendue de leur circonscription. S'il n'est pas fait droit à leurs réclamations, ils pourront invoquer l'entremise de leur Agent diplomatique.

Article 11.

Les fonctionnaires consulaires ainsi que leurs chanceliers et secrétaires auront le droit de recevoir dans leurs chancelleries, au domicile des parties et à bord des navires de leurs pays les déclarations que pourront avoir à faire les capitaines, les gens de l'équipage et les passagers, les négociants et tous autres ressortissants de leurs pays.

Ils seront également autorisés à recevoir:

1° les dispositions testamentaires de leurs administrés et tous actes de droit civil qui les concernent, et auxquels on voudrait donner forme authentique;

2° tous les contrats par écrit et actes conventionnels passés entre leurs administrés ou entre ceux-ci et d'autres personnes, ressortissants de la Partie contractante sur les territoires de laquelle ils exercent leurs fonctions, de même tout acte conventionnel concernant ces dernières personnes seulement, pourvu, bien entendu, que les actes susmentionnés aient rapport à des biens situés ou à des affaires à traiter sur les territoires de la Partie contractante qui a nommé lesdits fonctionnaires.

Les déclarations et les attestations contenues dans les actes ci-dessus mentionnés et qui auront été reconnus authentiques par lesdits fonctionnaires et revêtus de leur sceau officiel, auront en justice ou hors de justice, dans les territoires des Parties contractantes et autant que les lois de ces Parties le

Artykuł 9.

Archiwa funkcyjonyuszy konsularnych są w każdym czasie nienaruszalne, a władzom miejscowym nie wolno pod żadnym pozorem zarządzać przeszukiwania lub konfiskaty należących tam papierów. Papiery te powinny być zawsze zupełnie oddzielone od książek i papierów, odnoszących się do prowadzonego ewentualnie przez tych funkcyjonyuszy przedsiębiorstwa handlowego lub przemysłowego.

Artykuł 10.

Funkcyjonyusze konsularni mogą zwracać się do właściwych władz miejscowych celem wnoszenia zażaleń przeciw wszelkiemu naruszeniu umów lub układów, istniejących między Stronami kontraktującymi, oraz celem strzeżenia praw i interesów osób, należących do ich zakresu administracyjnego a mieszkających w granicach całego ich okręgu. Gdyby nie uczyniono zadość ich zażaleniom, mogą postarać się o wkroczenie swego zastępcy dyplomatycznego.

Artykuł 11.

Funkcyjonyusze konsularni jak również ich urzędnicy kancelaryi i sekretarze mają prawo przyjmowania w swych kancelaryach, w mieszkaniu stron i na pokładzie okrętów swego kraju oświadczeń, które kapitanowie, ludzie z załogi okrętowej, podróżni, kupcy i wszyscy inni obywatele ich krajów chcą w danym razie złożyć.

Są oni dalej uprawnieni do przyjmowania:

1. Rozporządzeń woli ostatniej osób, należących do ich zakresu administracyjnego i wszelkich innych dokumentów prywatno-prawnych, odnoszących się do tych osób, którym ma być nadana forma autentyczna;

2. wszelkich pisemnych umów i układów pomiędzy osobami, należącymi do ich zakresu administracyjnego, albo pomiędzy temi osobami i obywatelami Strony kontraktującej, na której obszarze wykonują swą działalność urzędową. wreszcie także wszelkich dokumentów kontraktowych, odnoszących się tylko do tych ostatnich osób, z zastrzeżeniem jednak, że wspomniane na końcu dokumenty dotyczą dóbr nieruchomości, położonych na obszarach Strony kontraktującej, która zamianowała powyższych urzędników, albo iż odnoszą się do interesów, które mają być tam wykonane.

Oświadczenia i potwierdzenia, zawarte w wspomnianych właśnie dokumentach, a uwierzytelnione przez wymienionych funkcyjonyuszy i zaopatrzone ich pieczęcią urzędową, mają na obszarach Stron kontraktujących, o ile ustawy tych Stron zezwalają na to, przed sądem i przed innemi

permettent, la même force et valeur que si ces actes avaient été passés par devant des employés publics de l'une ou de l'autre des Parties contractantes, pourvu que ces actes aient été rédigés dans les formes requises par les lois de la Partie contractante qui a nommé les fonctionnaires consulaires, et qu'ils aient ensuite été soumis à toutes les formalités régissant la matière dans le pays où l'acte doit recevoir son exécution. Il est bien entendu que ces actes seront soumis au timbré et à l'enregistrement dans le pays de leur exécution, conformément aux lois et coutumes de ce pays. Dans le cas où un doute s'élèverait sur l'authenticité ou l'expédition d'un acte public enregistré à la chancellerie d'une autorité consulaire, on ne pourra en refuser la confrontation avec l'original à l'intéressé qui en fera la demande et qui pourra assister à cette confrontation, s'il le juge convenable.

Les fonctionnaires consulaires pourront légaliser toute espèce de documents émanant des autorités ou fonctionnaires de leurs pays et en faire des traductions qui auront dans les territoires de la Partie contractante où ils exercent leurs fonctions, la même force et valeur que si elles avaient été faites par les interprètes jurés du pays. Ils auront en outre le droit de délivrer et viser les passeports, les patentes, les certificats constatant la provenance des marchandises et d'autres actes analogues à l'usage de leurs administrés.

Article 12.

Les Agents diplomatiques et les fonctionnaires consulaires auront le droit de dresser des actes de naissance et de décès des ressortissants de la Partie contractante qui les a nommés, en tant qu'ils y sont autorisés par les lois et ordonnances de cette même Partie.

N'est pas altérée par la présente stipulation l'obligation imposée par les lois territoriales aux parties intéressées de faire des déclarations de naissance et de décès aux autorités du pays.

Article 13.

Les Agents diplomatiques et les fonctionnaires consulaires d'Autriche-Hongrie établis en Bulgarie, en tant qu'ils y sont autorisés par les lois hongroises, auront le droit de célébrer en Bulgarie les mariages de ressortissants hongrois et à en dresser acte, conformément aux prescriptions desdites lois et des ordonnances y relatives.

władzami tę samą moc i to samo znaczenie, jak gdyby były sporządzone przed urzędnikiem publicznym jednej lub drugiej Strony kontraktującej, pod warunkiem, iż wygotowano je w formach przepisanych ustawami Strony kontraktującej, która zamianowała funkcjonariuszy konsularnych, i poddano następnie wszystkim formalnościom, przepisany dla takich interesów prawnych w kraju, gdzie dokument ma wywierać skutki prawne. Istnieje zgoda co do tego, że dokumenty takie podlegają w kraju, gdzie mają mieć skuteczność prawną, ostemplowaniu i zarejestrowaniu stosownie do ustaw i zwyczajów tego kraju. Gdyby wynikała wątpliwość co do autentyczności albo co do zgodności wygotowania pewnego dokumentu publicznego, zarejestrowanego w kancelarii władzy konsularnej, nie można odmówić interesowanemu na jego żądanie porównania z oryginałem, a interesowany może być obecny przy porównaniu, jeżeli uważa to za odpowiednie.

Funkcjonariusze konsularni mogą uwierzytelniać dokumenty wszelkiego rodzaju, pochodzące od władz lub funkcjonariuszy ich krajów, oraz sporządzać ich tłumaczenia, które mają na obszarach Strony kontraktującej, gdzie funkcjonariusze ci wykonują swą działalność urzędową, tę samą moc i ważność, jak gdyby były wygotowane przez zaprzysiężonych tłumaczy tego kraju. Mają oni wreszcie prawo wystawiania i potwierdzania paszportów, kart przemysłowych, świadectw co do pochodzenia towarów i innych podobnych dokumentów dla użytku osób, należących do ich zakresu administracyjnego.

Artykuł 12.

Zastępcy dyplomatyczni i funkcjonariusze konsularni mają prawo stwierdzania urodzin i śmierci obywateli Strony kontraktującej, która ich mianowała, jednak tylko o tyle, o ile są do tego upoważnieni według ustaw i rozporządzeń tejże Strony.

Postanowienie powyższe nie narusza obowiązku, nałożonego na strony interesowane ustawami krajowymi względem donoszenia władzom krajowym o wypadkach urodzin i śmierci.

Artykuł 13.

Zastępcy dyplomatyczni i funkcjonariusze konsularni Austro-Węgier w Bułgarii mają prawo, o ile są do tego upoważnieni według ustaw węgierskich, udzielania w Bułgarii ślubów obywatelom węgierskim i stwierdzania tychże w myśl przepisów wspomnianych ustaw i odnośnych rozporządzeń.

Cette disposition ne s'applique pas, si dans les mariages à contracter en Bulgarie l'un des futurs époux se trouve être ressortissant bulgare.

Lesdits Agents diplomatiques et fonctionnaires consulaires seront tenus de donner de suite avis aux autorités du pays de tous les mariages célébrés en conformité des dispositions précédentes.

Article 14.

Il appartiendra aux fonctionnaires consulaires d'organiser la tutelle ou la curatelle de leurs administrés, autant que l'autorité compétente de leur pays n'aura pas pris d'autres mesures à ce sujet.

En tant qu'il s'agit d'employer un moyen de contrainte, les fonctionnaires consulaires auront recours à l'assistance de l'autorité locale.

Article 15.

En cas de décès d'un ressortissant de l'une des Parties contractantes sur les territoires de l'autre les autorités locales devront immédiatement en donner avis à l'autorité consulaire la plus rapprochée du lieu du décès. Celle-ci devra procéder de la même manière à l'égard des autorités locales, lorsqu'elle aura été informée la première.

La succession aux biens immobiliers sera régie par les lois du pays dans lequel les immeubles sont situés, et la connaissance de toute demande ou contestation concernant les successions immobilières, appartiendra exclusivement aux tribunaux de ce pays.

Les droits successoraux concernant l'hoirie mobilière laissée par un ressortissant de l'une des Parties contractantes dans les territoires de l'autre, le partage de l'hoirie entre les personnes appelées à la succession, la procédure et la compétence pour régler la succession seront exclusivement régis par les lois du pays dont le défunt était ressortissant à l'époque du décès.

Ce principe sera appliqué indistinctement, que le défunt ait été établi ou simplement de passage dans le pays où se trouve la succession mobilière, ou bien qu'il ne s'y trouvait point à l'époque de son décès, que des ressortissants de ce dernier pays soient appelés à la succession ou que, en dehors de la succession mobilière, des immeubles dépendant de la succession soient aussi situés sur le même territoire.

Seront entendus par droits successoraux: la succession légale, le droit à la légitime, la succession

Postanowienie to niema zastosowania, jeżeli przy małżeństwie, które ma być zawarte w Bułgarii, jeden z oblubieńców posiada obywatelstwo bułgarskie.

Wspomniani zastępcy dyplomatyczni i funkcyjonyusze konsularni są obowiązani do bezzwłocznego zawiadamiania władz krajowych o wszystkich ślubach, których udzielili w myśl postanowień wyżej zamieszczonych.

Artykuł 14.

Funkcyjonyusze konsularni mają obowiązek wydawania urzędowych zarządzeń w sprawach opieki i kurateli względem osób, należących do ich zakresu administracyjnego, dopóki właściwa władza ojczyzna nie wyda w tym względzie zarządzeń.

Jeżeli chodzi o zastosowanie środków przymusowych, użyją funkcyjonyusze konsularni pomocy władz miejscowych.

Artykuł 15.

Jeżeli obywatel jednej z Stron kontraktujących umrze na obszarach Strony drugiej, powinny władze miejscowe uwiadomić o tem bezzwłocznie władzę konsularną, znajdującą się najbliżej miejsca zgonu. Władza konsularna ma zachować ten sam sposób postępowania wobec władz miejscowych, jeżeli została zawiadomiona wcześniej od nich.

Porządek dziedziczenia majątku nieruchomego uregulowany jest ustawami kraju, w którym dobra nieruchome są położone; rozstrzyganie wszelkich skarg i sporów, odnoszących się do spadku nieruchomego, należy wyłącznie do sądów tego kraju.

Prawa sukcesyjne co do spadku ruchomego, który pozostał po obywatelu jednej z Stron kontraktujących na obszarach Strony drugiej, podział spadku pomiędzy osoby, powołane do dziedziczenia, postępowanie i właściwość przy regulacji spadku określone są wyłącznie ustawami kraju, którego obywatelem był zmarły w chwili śmierci.

Zasadę tę stosuje się bez względu na to, czy zmarły miał stałą siedzibę w kraju, gdzie znajduje się spadek ruchomy, albo przebywał tam jedynie czasowo albo w chwili śmierci wcale tam nie znajdował się, oraz bez względu na to, czy obywatele tego ostatniego kraju są powołani do dziedziczenia i czy oprócz spadku ruchomego znajdują się na tym samym obszarze także dobra nieruchome, należące do masy spadkowej.

Za prawa sukcesyjne uważa się: dziedziczenie ustawowe, prawo do części obowiązkowej, dziedziczenie

par testament, la donation à cause de mort, le legs et l'acquisition à l'État d'une succession vacante.

Si des prétentions sous un titre autre que ceux qui viennent d'être indiqués, ont, dans le terme prévu par l'article 16, § 4, été élevées par des ressortissants ou des habitants du pays où se trouve la succession, et par devant les tribunaux locaux, la connaissance en appartiendra exclusivement à ces tribunaux et elle aura lieu, ainsi que le paiement des sommes réclamées ou la constitution d'une caution pour leur acquittement, en conformité des lois du pays.

Article 16.

Quant aux successions mobilières laissées dans les territoires de l'une des Parties contractantes par des ressortissants de l'autre, l'autorité locale d'une part et l'autorité consulaire à laquelle ressortissait le défunt, d'autre part auront le droit de procéder aux opérations ci-dessous. L'autorité consulaire pourra procéder soit par elle-même, soit par l'entremise d'un délégué qu'elle nommera sous sa responsabilité. Le délégué devra être muni d'un document émanant de l'autorité consulaire, revêtu du sceau de cette autorité et constatant son caractère officiel.

1° Apposition et levée des scellés.

L'autorité consulaire pourra apposer les scellés soit d'office, soit à la demande des parties intéressées sur tous les effets, meubles et papiers du défunt, en prévenant de cette opération l'autorité locale compétente qui, dans le cas où les lois du pays le lui prescrivent, pourra y assister et apposer également ses scellés. Lorsque l'autorité locale aura été informée la première du décès et que, suivant les lois du pays, elle sera tenue d'apposer les scellés sur les biens dépendant de la succession, elle invitera l'autorité consulaire à procéder en commun à cet acte.

Dans les cas où l'apposition immédiate des scellés paraîtrait absolument nécessaire, et que cette opération, par suite de la distance des lieux ou pour d'autres raisons, ne pourrait avoir lieu en commun, chacune de deux autorités aura la faculté de mettre les scellés préalablement sans le concours de l'autre.

L'autorité qui ne sera pas intervenue, devra être informée dans les vingt-quatre heures de l'apposition des scellés et elle sera libre de croiser ensuite de son sceau celui déjà apposé.

czenie testamentowe, darowiznę na wypadek śmierci, zapis i przepadek spadku bezdziedzicznego na rzecz państwa.

Jeżeli z innego powodu prawnego prócz właśnie wymienionych podniesione będą roszczenia w przeciągu terminu, przewidzianego w artykule 16., rozdział 4., przez obywateli lub mieszkańców kraju, gdzie spadek znajduje się, i przed sądami tego kraju, wówczas należy odnośne rozstrzygnięcie wyłącznie do sądów tych, a ustawy krajowe decydują wyłącznie zarówno co do orzeczenia jak i co do zapłaty wierzytelności pieniężnych lub ustanowienia dla nich zabezpieczenia.

Artykuł 16.

Co do spadków ruchomych, które pozostały na obszarach jednej z Stron kontraktujących po obywatelach Strony drugiej, ma władza miejscowa z jednej strony, a władza konsularna, do której zakresu administracji zmarły należał, z drugiej strony prawo podjęcia wymienionych niżej czynności urzędowych. Władza konsularna może interweniować albo sama albo za pośrednictwem zastępcy, którego zamianuje pod własną odpowiedzialnością. Zastępca musi posiadać dokument uwierzytelniający, wystawiony przez władzę konsularną i zaopatrzony w odciśnięcie jej pieczęci urzędowej, oraz stwierdzający charakter urzędowy zastępcy.

1. Położenie i zdjęcie pieczęci.

Władza konsularna może zarówno z urzędu jak i na prośbę stron interesowanych opieczętować wszystkie ruchomości, sprzęty i papiery zmarłego. O tej czynności urzędowej należy uwiadomić poprzednio właściwą władzę miejscową, aby mogła być przytem obecna, o ile to jest przepisane ustawodawstwem krajowym, i położyć również swoje pieczęcie. Jeżeli władzę miejscową uwiadomiono o wypadku śmierci wcześniej i jeżeli władza ta jest według ustaw krajowych obowiązana do opieczętowania majątku spadkowego, wówczas powinna ona zaprosić władzę konsularną do wspólnego podjęcia tej czynności.

Gdyby natychmiastowe opieczętowanie okazało się niezbędnie potrzebne, lecz z powodu odległości miejsc lub z innych przyczyn nie mogło być wspólnie podjęte, przysługuje każdej z obu władz prawo tymczasowego położenia pieczęci bez współdziałania władzy drugiej.

Władza, która nie interweniowała, musi być zawiadomiona w ciągu 24 godzin po opieczętowaniu; władzy tej wolno położyć dodatkowo pieczęcie swoje na krzyż z pieczęciami już umieszczonemi.

Les scellés simples seront levés par l'autorité qui les a apposés, en présence de l'autre autorité.

Les doubles scellés ne pourront être levés que d'un commun accord. Toutefois, si après un avertissement adressé par l'autorité consulaire à l'autorité locale ou par l'autorité locale à l'autorité consulaire, pour l'inviter à assister à la levée des scellés, simples ou doubles, l'autorité à qui l'invitation aurait été adressée, ne s'était pas présentée à l'heure indiquée, l'autre autorité pourrait procéder seule à ladite opération.

Les avis et invitations prévus au présent paragraphe seront donnés par écrit, et un récépissé en constatera la remise. Toute invitation à assister à l'apposition ou à la levée des scellés devra être remise à l'autorité qu'elle concerne au moins vingt-quatre heures avant l'opération; le délai sera, toutefois, de trois jours dans le cas où l'autorité dont émane l'invitation, aurait sa résidence en dehors du ressort de l'autre autorité.

2° Confection de l'inventaire.

Après la levée des scellés l'autorité consulaire dressera l'inventaire de tous les biens mobiliers, effets, valeurs et papiers laissés par le défunt, en présence de l'autorité locale, si après en avoir été prévenue, celle-ci croyait devoir assister à cet acte. L'autorité locale pourra à la fin de chaque séance apposer sa signature sur les procès-verbaux dressés en sa présence, sans que pour son intervention d'office dans ces actes elle puisse exiger des droits d'aucune espèce.

3° Conservation de la succession.

Lorsqu'un inventaire aura été dressé conformément aux dispositions du paragraphe précédent, tous les biens meubles dont se compose la succession, les titres, valeurs, créances et papiers du défunt, seront laissés ou remis à l'autorité consulaire.

Celle-ci pourra ordonner la vente aux enchères publiques de tous les objets mobiliers de la succession susceptibles de se détériorer ou difficiles à conserver. Elle sera, toutefois, tenue de prévenir l'autorité locale, afin que la vente soit faite dans les conditions et par l'autorité compétente prévues par les lois du pays. L'autorité locale devra inviter l'autorité consulaire à assister à la vente.

L'autorité consulaire conservera à titre de dépôt ou déposera en lieu sûr les effets et valeurs inventoriés, le montant des créances que l'on réalisera, et des revenus que l'on touchera, ainsi

Pieczęcie pojedyncze zdejmie władza, która je położyła, w obecności władzy drugiej.

Pieczęcie podwójne można zdjąć tylko za wzajemnym porozumieniem. Jeżeli jednak mimo zaproszenia, wystosowanego przez władzę konsularną do władzy miejscowej lub przez władzę miejscową do władzy konsularnej względem asystowania przy zdjęciu pieczęci pojedynczych lub podwójnych, władza zaproszona nie stawia się w oznaczonej godzinie, może ta druga władza wykonać sama wspomnianą czynność urzędową.

Przewidziane w rozdziale tym uwiadomienia i zaproszenia uskutecznią się na piśmie za potwierdzeniem odbioru. Każde zaproszenie do obecności przy położeniu lub zdjęciu pieczęci ma być przesłane władzy, do której je wystosowano, najpóźniej na 24 godzin przed podjęciem czynności urzędowej; termin ten wynosi jednak trzy dni, jeżeli władza, od której zaproszenie pochodzi, ma siedzibę urzędową poza okręgiem urzędowym władzy drugiej.

2. Spisanie inwentarza.

Po zdjęciu pieczęci spisuje władza konsularna inwentarz całego majątku ruchomego, efektów, rzeczy wartościowych i papierów, pozostawionych przez zmarłego, w obecności władzy miejscowej, jeżeli władza ta postanowi wskutek wysłanego do niej zawiadomienia, być obecną przy tej czynności urzędowej. Władza miejscowa może na końcu każdego posiedzenia podpisać protokoły, sporządzone w jej obecności, jednak bez prawa żądania jakichkolwiek należności za odnośną interwencję urzędową.

3. Piecza nad spadkiem.

Po spisaniu inwentarza stosownie do postanowień rozdziału poprzedzającego pozostawia się lub oddaje władzy konsularnej cały majątek ruchomy, z którego składa się spadek, oraz papiery wartościowe, przedmioty wartościowe, wierzytelności i papiery zmarłego.

Władza ta może zarządzić licytację publiczną wszelkich ruchomości spadkowych, które są narażone na zepsucie lub nastroczają trudności w przechowaniu. Ma jednak obowiązek poprzedniego zawiadomienia władzy miejscowej, aby licytacja została przeprowadzona w sposób, przepisany ustawami krajowymi, przez władzę w myśl tych ustaw właściwą. Władza miejscowa musi zaprosić władzę konsularną do obecności przy licytacji.

Władza konsularna bierze z inventowanych ruchomości i przedmioty wartościowe, wpływy z ściąganych wierzytelności i inne dochody oraz cenę z przeprowadzonej ewentualnie sprzedaży rzeczy rucho-

que le produit de la vente des meubles, si elle a eu lieu. Ces dépôts devront avoir lieu d'accord avec l'autorité locale appelée à assister aux opérations antérieures, s'il se présente des ressortissants ou des habitants du pays comme intéressés dans la succession, soit ab intestat, soit à titre de testament.

Si l'actif de la succession n'est pas suffisant pour désintéresser les créanciers, ressortissants ou habitants du pays, tous les documents, effets ou valeurs appartenant à cette succession devront, sur la demande des créanciers et conformément aux lois du pays, être remis, soit à l'autorité judiciaire compétente, soit aux administrateurs judiciaires, soit aux syndics ou curateurs de la faillite, l'autorité consulaire restant chargée de représenter ses administrés, héritiers ou légataires, absents, mineurs ou incapables.

4° Administration et liquidation de la succession.

L'autorité consulaire administrera et liquidera la partie mobilière de la succession.

L'autorité locale ne pourra intervenir dans cette opération que pour fixer, si d'après les lois du pays il y a lieu, un terme pendant lequel les réclamations qui viendraient à se produire à l'égard de la succession, devront être présentées. Pendant ce terme qui ne dépassera jamais un an à partir du jour de la confection de l'inventaire, l'autorité consulaire ne prendra que des mesures conservatoires qui ne puissent porter aucune atteinte aux droits des intéressés.

L'autorité consulaire aura d'ailleurs la faculté de prélever immédiatement, sur le produit de la succession, les frais de la dernière maladie et de l'enterrement du défunt, les gages des domestiques, les loyers, frais de justice et de consulat, et autres de même nature, ainsi que les frais d'entretien de la famille du défunt, s'il y a lieu.

A l'expiration du terme fixé par l'autorité locale et s'il n'existe aucune contestation réservée, d'après les règles de compétence indiquées à l'article 15, à la décision des tribunaux du pays, l'autorité consulaire entrera définitivement en possession de la succession mobilière, en tant qu'elle ne sera pas engagée à titre de caution en faveur de ressortissants ou habitants du pays, pour en disposer ultérieurement selon les lois du pays auquel appartenait le défunt. En cas de contestation

mych albo sama w przechowanie albo składa je w miejscu bezpiecznym. Jeżeli obywatele lub mieszkańcy kraju występują na zasadzie ustawowego porządku dziedziczenia lub na podstawie testamentu jako interesowani w spadku, musi złożenie takie odbyć się w porozumieniu z władzą miejscową, powołaną do współdziałania przy poprzednich czynnościach urzędowych.

Jeżeli spadek czynny nie wystarcza na zaspokojenie wierzycieli, będących obywatelami lub mieszkańcami kraju, należy oddać wszystkie dokumenty, ruchomości i przedmioty wartościowe, należące do spadku, na wniosek wierzycieli i stosownie do ustaw krajowych właściwej władzy sądowej albo zarządcom sądowym, syndykom konkursowym lub zarządcom masy konkursowej; władza konsularna ma jednak i nadal powierzone zastępstwo nieobecnych, małoletnich lub niezdolnych do działania dziedziców lub zapisobierców, którzy należą do zakresu jej administracji.

4. Zarząd i likwidacja spadku.

Władza konsularna zawiaduje ruchomą częścią spadku i likwiduje ją.

Interwencja władzy miejscowej ma, jeżeli to jest przepisane ustawami krajowymi, ograniczyć się przytem do wyznaczenia terminu, w ciągu którego należy zgłosić roszczenia, podnoszone w danym razie do spadku. W ciągu terminu tego, który nie może wynosić nigdy więcej jak rok, licząc od dnia zamknięcia inwentarza, wolno władzy konsularnej wydawać tylko zarządzenia zabezpieczające, któreby nie naruszały praw osób interesowanych.

Władza konsularna jest jednak upoważniona, podjąć z góry wprost z masy spadkowej koszta ostatniej choroby zmarłego i jego pogrzebu, zasługi czeladzi domowej, czynsz mieszkalny, należitości sądowe, konsularne i inne tym podobne, a w danym razie także koszta utrzymania rodziny zmarłego.

Po upływie terminu, wyznaczonego przez władzę miejscową, i pod warunkiem, iż niema w toku sporu, zastrzeżonego według podanych w artykule 15. zasad co do właściwości rozstrzygnięcia przez sądy krajowe, wchodzi władza konsularna ostatecznie w posiadanie spadku ruchomego, o ile tenże nie jest obciążony zabezpieczeniem na rzecz obywateli lub mieszkańców kraju; ma ona wydać następnie dalsze zarządzenia według ustaw kraju. do którego zmarły należał. W razie sporu, zastrze-

réservée à la décision des tribunaux du pays, l'autorité consulaire n'entrera en possession définitive qu'après le prononcé du jugement ou après que la somme nécessaire pour couvrir le montant de ces réclamations, aura été fixée par le tribunal du pays et qu'une caution proportionnée aura été fournie.

Article 17.

Dans toutes les questions auxquelles pourront donner lieu l'ouverture, l'administration et la liquidation des successions des ressortissants de l'une des Parties contractantes dans les territoires de l'autre, les fonctionnaires consulaires respectifs représenteront de plein droit les héritiers et légataires qui seraient absents et n'auraient pas nommé de représentants. Ils seront officiellement reconnus comme leurs fondés de pouvoir, sans qu'ils soient tenus de justifier de leur mandat par un titre spécial.

Ils pourront, en conséquence, se présenter par devant les autorités, soit en personne, soit par des délégués choisis parmi les personnes qui y sont autorisées par la législation du pays, pour sauvegarder dans toute affaire se rapportant à la succession ouverte les intérêts des héritiers et des légataires, en poursuivant leurs droits ou en répondant aux demandes formées contre eux.

Il est toutefois bien entendu que les fonctionnaires consulaires, étant considérés comme fondés de pouvoir de leurs administrés, ne pourront jamais être personnellement mis en cause relativement à toute affaire concernant la succession.

Article 18.

Lorsqu'un ressortissant de l'une des Parties contractantes aura laissé dans les territoires de l'autre une succession sur un point où il ne se trouverait pas d'autorité consulaire, l'autorité locale compétente procédera, conformément à la législation du pays, à l'inventaire des effets de l'hoirie, prendra toutes les mesures conservatoires et sera tenue de rendre compte, dans le plus bref délai possible, du résultat de ces opérations à l'autorité consulaire la plus rapprochée du lieu où la succession est ouverte.

L'autorité locale compétente prendra à l'égard des biens laissés par le défunt, toutes les mesures prescrites par les lois du pays, et le produit de la succession sera mis à la libre disposition de ladite autorité consulaire dans le plus bref délai possible après l'expiration du terme fixé par l'article 16, § 4.

żonego sądom krajowym do rozstrzygnięcia, wchodzi władza konsularna w ostateczne posiadanie spadku dopiero wtedy, gdy spór został rozstrzygnięty albo gdy suma potrzebna dla pokrycia odnośnych roszczeń została oznaczona przez sąd kraju i odpowiednie zabezpieczenie ustanowione.

Artykuł 17.

W wszystkich kwestyach, wywołanych przypadkiem, zarządem i likwidowaniem spadków po obywatelach jednej z Stron kontraktujących na obszarach Strony drugiej, zastępują odnośni funkcyjnarjusz konsularni z mocy prawa dziedziców i legataryuszy, którzy są nieobecni i nie ustanowili zastępców. Będą oni uznani z urzędu za pełnomocników i nie będą mieli obowiązku dostarczania osobnego dowodu co do swego mandatu.

Mogą zatem albo sami albo przez zastępców, których wybiorą z pośród osób, uprawnionych do tego według ustawodawstwa krajowego, występować w obec władz celem strzeżenia interesów dziedziców lub zapisobierców w wszystkich sprawach, odnoszących się do przypadłego spadku, oraz celem dochodzenia praw tych osób lub bronięcia ich wobec wniesionych przeciw nim skarg.

Rozumie się jednak samo przez się, że funkcyjnarjusz konsularni wobec tego, iż uchodzą za pełnomocników osób, należących do zakresu ich administracji, nie mogą być nigdy osobiście pozywani w sprawie, odnoszącej się do spadku.

Artykuł 18.

Jeżeli obywatel jednej z Stron kontraktujących pozostawił na obszarach Strony drugiej spadek w miejscu, gdzie niema władzy konsularnej, wówczas przystępuje właściwa władza miejscowa stosownie do ustawodawstwa krajowego do inwentaryzacji ruchomości spadkowych, wydaje wszystkie zarządzenia zabezpieczające i jest obowiązana zdać sprawę w jak najkrótszym czasie z wyniku swych czynności urzędowych władzy konsularnej, znajdującej się najbliższej miejsca, gdzie spadek został otwarty.

Właściwa władza miejscowa wydaje co do majątku, pozostawionego przez zmarłego, wszystkie zarządzenia, przepisane ustawami krajowemi. Czysty spadek będzie oddany po upływie terminu, ustanowionego w artykule 16., rozdział 4., z wszelkim możliwym pośpiechem wspomnianej władzy konsularnej do swobodnego rozporządzenia.

Mais dès l'instant que le fonctionnaire consulaire le plus rapproché du point où sera ouverte ladite succession, se présentera personnellement ou enverra un délégué sur les lieux, l'autorité locale qui sera intervenue, devra se conformer à ce que prescrit l'article 16.

Article 19.

Les pouvoirs conférés à l'autorité consulaire par les articles précédents ne mettront pas obstacle à ce que les héritiers, y compris les héritiers réservataires, s'adressent, pour se faire envoyer en possession d'une succession mobilière laissée sur les territoires de l'une des Parties contractantes par un ressortissant de l'autre, aux tribunaux du pays où la succession est ouverte.

Toutefois, une telle requête ne sera admise que si aucun des héritiers, y compris les héritiers réservataires, et des légataires, dûment informés, ne s'y oppose.

En tous cas cette requête devra être formée avant l'expiration du terme fixé conformément au § 4 de l'article 16.

La qualité et les droits d'héritier, de réservataire ou de légataire devront être reconnus et jugés d'après les lois de l'État auquel le défunt avait appartenu.

Dans les conditions prévues par le présent article, la compétence des tribunaux du pays où se trouve la succession, est, d'ailleurs, subordonnée au fait que le défunt y avait eu sa résidence habituelle.

Article 20.

Lorsqu'un ressortissant de l'une des Parties contractantes se trouvera intéressé dans une succession ouverte sur les territoires de l'autre, et laquelle ne rentre pas dans les prévisions des articles 15 à 19, les autorités locales informeront sans délai de l'ouverture de la succession l'autorité consulaire la plus rapprochée à laquelle ressortit l'intéressé.

Article 21.

Les ressortissants de l'une des Parties contractantes seront, dans les territoires de l'autre, admis à succéder aux biens qui leur seront déferés en vertu d'une loi ou d'un testament, et à en prendre possession à l'instar des ressortissants du pays. En l'absence des héritiers ou de leurs représentants, les autorités locales seront obligées à sauvegarder les intérêts des absents de la même manière que, dans des circonstances semblables, ceux d'un ressortissant du pays.

Od chwili jednak, w której funkcjonaryusz konsularny, znajdujący się najbliżej miejsca, gdzie wspomniany spadek został otwarty, zjawił się na miejscu osobiście lub wysłał tam zastępcę, winna władza miejscowa, która wkroczyła, zachować się według przepisów artykułu 16.

Artykuł 19.

Uprawnienia, przekazane władzy konsularnej w artykułach poprzedzających, nie stanowią przeszkody w tem, aby spadkobiercy, wliczając tu także uprawnionych do części obowiązkowej, wzywali pomocy sądów kraju, gdzie spadek został otwarty, do uzyskania wprowadzenia w posiadanie majątku ruchomego, który pozostał na obszarach jednej z Stron kontraktujących po obywatelu Strony drugiej.

Prośbie takiej można jednak uczynić zadość tylko wtedy, jeżeli ani żaden z dziedziców, wliczając tu także uprawnionych do części obowiązkowej, ani żaden z legataryuszów nie wniesie przeciw temu sprzeciwu mimo należytego zawiadomienia.

W każdym razie musi być prośba taka wniesiona przed upływem terminu, wyznaczonego stosownie do rozdziału 4., artykułu 16.

O charakterze dziedzica, uprawnionego do części obowiązkowej lub zapisobiercy i o wynikających stąd prawach ma się orzekać i sądzić według ustaw państwa, do którego zmarły należał.

Przy zaistnieniu wymogów, wspomnianych w artykule niniejszym, zależy właściwość sądów kraju, gdzie spadek znajduje się, także od tego, aby zmarły posiadał tam swoją stałą siedzibę.

Artykuł 20.

Jeżeli obywatel jednej z Stron kontraktujących jest interesowany w spadku, który został otwarty na obszarach Strony drugiej, a przy którym nie zachodzą wymogi artykułów 15. do 19., wówczas winny władze miejscowe zawiadomić niezwłocznie najbliższą władzę konsularną, do której zakresu administracyjnego interesowany należy, o otwarciu się spadku.

Artykuł 21.

Obywatele jednej z Stron kontraktujących dopuszczeni są na równi z obywatelami państwa do następstwa i do obejmowania posiadania odnośnie do tego majątku, który ma im przypaść na obszarach Strony drugiej z tytułu ustawy lub rozporządzenia ostatniej woli. Władze miejscowe są obowiązane, w razie nieobecności dziedziców lub ich zastępców, do strzeżenia interesów nieobecnych w ten sam sposób, jak interesów krajowców wśród tych samych okoliczności.

Article 22.

Les autorités consulaires connaîtront exclusivement des actes d'inventaire et des autres opérations pratiquées pour la conservation des biens mobiliers et objets de toute nature laissés par les gens de mer et les passagers de leurs pays qui décèderaient à terre ou à bord des navires soumis à leur autorité, soit pendant la traversée, soit dans le port de leur arrivée.

Les valeurs et effets appartenant aux marins ou passagers, ressortissants de l'une des Parties contractantes et morts à bord d'un navire de l'autre, seront envoyés dans le port d'arrivée au fonctionnaire consulaire respectif pour être remis à l'autorité du pays du défunt.

Article 23.

En tout ce qui concerne la police des ports, le chargement et déchargement des navires et la sûreté des marchandises, biens et effets, les lois, ordonnances et règlements du pays seront observés, sous la condition expresse que tout privilège et toute faveur qui seraient accordés par l'une des Parties contractantes à ses propres navires ou aux navires étrangers, seront également accordés aux navires de l'autre.

Les fonctionnaires consulaires pourront aller personnellement, ou envoyer des délégués à bord des navires de leurs pays après qu'ils auront été admis en libre pratique; interroger les capitaines et l'équipage; examiner les papiers de bord; recevoir les déclarations sur leur voyage, leur destination et les incidents de la traversée; dresser les manifestes et faciliter l'expédition de leurs navires; enfin les accompagner devant les tribunaux et dans les bureaux de l'administration du pays, pour leur servir d'interprètes et d'agents dans les affaires qu'ils auront à suivre ou les demandes qu'ils auraient à former.

Il est convenu que les fonctionnaires de l'ordre judiciaire et administratif et les officiers et agents de la douane ne pourront, en aucun cas, opérer ni visiter, ni rechercher à bord des navires, sans en avoir donné préalablement avis au fonctionnaire consulaire de la Partie contractante à laquelle ces navires appartiennent, afin qu'il puisse assister à la visite. Ils devront également prévenir, en temps opportun, ledit fonctionnaire consulaire pour qu'il assiste aux déclarations que les capitaines et les équipages auront à faire devant les tribunaux et dans les administrations locales, afin d'éviter ainsi toute erreur ou fausse interprétation qui pourrait nuire à l'exacte administration de la justice.

Artykuł 22.

Tylko władze konsularne mają prawo sporządzania inwentarza i wydawania wszelkich zarządzeń celem zabezpieczenia pozostałego w spadku majątku ruchomego oraz wszystkich innych pozostałych w spadku przedmiotów w razie śmierci żeglarzy lub podróżnych, pochodzących z ich kraju, podczas podróży lub w przystani końcowej na lądzie lub na pokładzie okrętów, które podlegają ich władzy urzędowej.

Przedmioty wartościowe i ruchomości żeglarzy lub podróżnych, należących do jednej z Stron kontraktujących, którzy zmarli na pokładzie okrętu Strony drugiej, będą w przystani końcowej wydane odnośnemu funkcjonariuszowi konsularnemu, celem oddania ich władzy ojczyznej zmarłego.

Artykuł 23.

W wszystkich sprawach, odnoszących się do policyi portowej, naładowywania i wyładowywania okrętów oraz zabezpieczania towarów, rzeczy i ruchomości, należy stosować się do ustaw, przepisów i rozporządzeń krajowych, przychem jednak wyraźnie zastrzega się ten warunek, że każdy przywilej i każda ulga, przyznana przez jedną z Stron kontraktujących własnym lub obcym okrętom, przysługiwać ma w równej mierze także okrętom drugiej Strony kontraktującej.

Funkcjonariusze konsularni mogą osobiście udawać się na pokład okrętów ich kraju, skoro otrzymają one prawo swobodnego przejazdu, lub mogą wysłać tam delegata; mogą oni przesłuchiwać kapitana i załogę, badać papiery okrętowe, odbierać oświadczenia co do podróży, miejsca przeznaczenia oraz co do wypadków, które się wydarzyły podczas jazdy, wygotowywać spisy ładunku i dopomagać do odprawiania ich okrętów, wreszcie mogą udawać się z nimi do sądów i władz administracyjnych odnośnego kraju, celem służenia im za tłumaczy i rzeczników w interesach, mających się przez nich załatwić, lub przy wnoszeniu ewentualnie przez nich próśb.

Istnieje zgoda co do tego, że urzędnikom sądowym i administracyjnym oraz urzędnikom i strażnikom urzędów celnych nie wolno w żadnym wypadku przedsiębrać badań i przeszukiwań na pokładzie okrętów, bez poprzedniego zawiadomienia funkcjonariusza konsularnego tej Strony kontraktującej, do której należą te okręty, w tym celu, aby mógł być obecnym przy badaniu. Muszą oni dalej zawiadomiać na czas wspomnianego funkcjonariusza konsularnego, aby był obecny przy składaniu przez kapitanów i przez załogę okrętową oświadczeń przed sądami lub miejscowymi władzami administracyjnymi, by w ten sposób zapobiec jakiej pomyłce lub jakiemu fałszywemu objaśnieniu, mogącym wyrządzić szkodę w dokładnem wykonywaniu pieczy prawnej.

L'invitation qui sera adressée à cet effet au fonctionnaire consulaire indiquera une heure précise, et s'il négligeait de s'y rendre en personne ou de s'y faire représenter par un délégué, il sera procédé en son absence.

Article 24.

Les fonctionnaires consulaires seront chargés exclusivement du maintien de l'ordre intérieur à bord des navires de leurs pays. En conséquence, ils régleront eux-mêmes les contestations de toute nature qui seraient survenues entre les capitaines, les officiers et les matelots, et spécialement celles relatives à la solde et à l'accomplissement des engagements réciproquement contractés.

Les autorités locales ne pourront intervenir que lorsque les désordres survenus à bord des navires, seraient de nature à troubler la tranquillité et l'ordre public à terre ou dans le port ou quand une personne du pays ou ne faisant pas partie de l'équipage, s'y trouvera mêlée. Même dans ce cas les autorités locales en donneront avis, si faire se pourra préalablement, à l'autorité consulaire compétente.

Dans tous les autres cas les autorités précitées se borneront à prêter tout appui aux fonctionnaires consulaires, si elles en sont requises par eux, pour faire arrêter et renvoyer à bord ou conduire provisoirement en prison tout individu inscrit sur le rôle de l'équipage, chaque fois que, pour un motif quelconque, lesdits fonctionnaires consulaires le jugeront convenable.

Article 25.

Les fonctionnaires consulaires pourront faire arrêter les marins et autres personnes faisant partie des équipages des bâtiments de guerre ou de commerce de leurs pays respectifs et qui seraient prévenus ou accusés d'avoir déserté lesdits bâtiments, pour les renvoyer à bord ou les transporter dans leur pays. A cet effet, ils s'adresseront aux autorités locales compétentes des pays respectifs et leur feront, par écrit, la demande de ces déserteurs, en justifiant, par l'exhibition des registres du bâtiment ou du rôle de l'équipage ou par d'autres documents officiels, que les hommes qu'ils réclament, faisaient partie dudit équipage.

Sur cette seule demande ainsi justifiée, la remise des déserteurs ne pourra être refusée.

On donnera, en outre, aux fonctionnaires consulaires tout appui et toute assistance pour la recherche et l'arrestation de ces déserteurs qui, à la réquisition et aux frais desdits fonctionnaires consulaires, seront même détenus et gardés dans les

Wezwanie, skierowane w tym celu do funkcyjonyusza konsularnego, winno zawierać dokładne oznaczenie godziny. Gdyby funkcyjonyusz zaniedbał jawić się osobiście lub dać się zastąpić przez delegata, sprawa odbędzie się w jego nieobecności.

Artykuł 24.

Powierza się wyłącznie funkcyjonyuszom konsularnym utrzymywanie wewnętrznego porządku na pokładzie okrętów ich krajów. Wskutek tego mają oni sami załatwiać wszelkiego rodzaju spory między kapitanami, oficerami i majtkami, a w szczególności spory, odnoszące się do płacy oraz do wypełnienia przyjętych wzajemnie na siebie zobowiązań.

Władze miejscowe mogą wkraczać tylko wtedy, jeżeli nieporządki, które powstały na pokładzie okrętów, zdolne są zaburzyć spokój i porządek publiczny w kraju lub w przystani, albo, gdyby brał w nich udział obywatel odnośnego kraju lub osoba nienależąca do załogi. Lecz nawet w tym przypadku winne są władze miejscowe zawiadomić, o ile możliwości przedtem, właściwą władzę konsularną.

W wszystkich innych przypadkach mają wspomniane władze ograniczyć się do udzielenia funkcyjonyuszom konsularnym wszelkiej pomocy, jeżeli oni poproszą je o przytrzymanie lub odprowadzenie z powrotem na pokład albo o tymczasowe przyaresztowanie osoby, wpisanej do rejestru załogi, bez względu na to, z jakiego powodu wspomniani funkcyjonyusze konsularni uważają to za potrzebne.

Artykuł 25.

Funkcyjonyusze konsularni mogą zarządzić przytrzymanie żeglarzy oraz należących do załogi okrętów wojennych lub handlowych ich krajów innych osób, które obwiniono lub oskarżono o ucieczkę z swych okrętów, a to w tym celu, aby sprowadzić je napowrót na pokład lub do ich ojczyzny. Winni są zwrócić się w tym celu do właściwych władz miejscowych odnośnego kraju oraz prosić je pisemnie o pomoc przeciw takim zbiegom. Przytem mają oni wykazać za pomocą wyciągu z rejestru okrętowego lub z rejestru załogi lub za pomocą innych urzędowych dokumentów, że osoby, których odstawienia żądają, należały do załogi okrętowej.

Nie można odmówić wydania zbiegów na żądanie w ten sposób uzasadnione.

Nadto musi się udzielać funkcyjonyuszom konsularnym wszelkiego poparcia i wszelkiej pomocy w celu wysledzenia i przytrzymania tych zbiegów. Tych ostatnich należy na żądanie i na koszt funkcyjonyuszów konsularnych trzymać pod ścisłym dozorem

prisons du pays, jusqu'à ce qu'une occasion se présente pour les renvoyer dans leur patrie. Toutefois, cet emprisonnement ne pourra durer plus de deux mois, après lesquels et moyennant un avis donné à l'agent respectif trois jours à l'avance, la liberté sera rendue au prisonnier qui ne pourra être incarcéré de nouveau pour la même cause.

Si le déserteur avait commis quelque délit à terre ou dans le port, et que le tribunal qui a droit d'en connaître, réclame et exerce ce droit, la remise sera différée jusqu'à ce que le jugement du tribunal ait été prononcé et exécuté.

Les Parties contractantes conviennent que les marins ou autres individus de l'équipage, ressortissants de la Partie contractante sur les territoires de laquelle s'effectuerait la désertion, sont exceptés des stipulations du présent article.

Article 26.

A moins de stipulations contraires entre les armateurs, chargeurs et assureurs, toutes avaries essuyées à la mer par les navires des Parties contractantes, soit qu'ils abordent volontairement au port, soit qu'ils se trouvent en relâche forcée, seront réglées par les fonctionnaires consulaires des pays respectifs.

Si, cependant, des ressortissants du pays étaient intéressés dans lesdites avaries et que les parties ne pussent s'entendre à l'amiable, le recours à l'autorité locale compétente serait de droit.

Article 27.

Lorsqu'un navire appartenant au Gouvernement ou à des ressortissants de l'une des Parties contractantes fera naufrage ou échouera dans les eaux de l'autre, les autorités locales devront porter le fait à la connaissance du fonctionnaire consulaire le plus voisin du lieu de l'accident.

Toutes les opérations relatives au sauvetage des navires de l'une des Parties contractantes qui naufrageraient ou échoueraient dans les eaux de l'autre Partie, seront dirigées par les fonctionnaires consulaires respectifs.

L'intervention des autorités locales n'aura lieu que pour assister les fonctionnaires consulaires, maintenir l'ordre, garantir les intérêts des sauveteurs étrangers à l'équipage et assurer l'exécution des dispositions à observer pour l'entrée et la sortie des marchandises sauvées.

w krajowych więzieniach tak długo, aż nadarzy się sposobność odesłania ich z powrotem do ich ojczyzny. Uwięzienie to nie może jednak trwać dłużej, niż dwa miesiące; po ich upływie oraz po zawiadomieniu odnośnego urzędnika na trzy dni przedtem wypuści się uwięzionego na wolność i nie można go z tego samego powodu znowu uwięzić.

Jeżeli zbieg popełnił na lądzie lub w przystani czyn karygodny, a sąd powołany do orzekania o tem uznaje się właściwym do wydania wyroku karnego i właściwość swą w czyn wprowadza, wstrzymuje się odesłanie aż do wydania i wykonania wyroku sądu.

Strony kontraktujące zgadzają się na to, że żeglarze lub inne osoby z załogi okrętowej, będące obywatelami tej Strony kontraktującej, na której obszarze popełniono dezercyę, wyjęte są z pod postanowień niniejszego artykułu.

Artykuł 26.

Nie naruszając przeciwnych układów między właścicielami okrętów, wynajmującymi je na przewóz i ubezpieczającymi, załatwiają funkcjonaryusze konsularni odnośnego kraju wszelkie sprawy, odnoszące się do uszkodzeń, doznanych na morzu przez okręty Stron kontraktujących, bez względu na to, czy okręty zawijają dobrowolnie do przystani, czy też znajdują się w położeniu przymusowem.

Jeżeli jednakowoż w uszkodzeniach tych interesowani są krajowcy, a strony nie mogą się dobrowolnie pogodzić, można odnieść się do właściwej władzy miejscowej.

Artykuł 27.

Jeżeli okręt, którego właścicielem jest rząd lub obywatel jednej z Stron kontraktujących, na wodach drugiej Strony się rozbije lub osiadzie na mieliźnie, powinny władze miejscowe zawiadomić o tem funkcjonaryusza konsularnego, znajdującego się najbliższego miejsca wypadku.

Odnośni funkcjonaryusze konsularni zarządzają wszelkie środki celem ratowania okrętów jednej z Stron kontraktujących, które na wodach drugiej Strony rozbily się lub osiadły na mieliźnie.

Interwencya władz miejscowych ma się ograniczyć do udzielania pomocy funkcjonaryuszom konsularnym w utrzymywaniu porządku, do strzeżenia interesów ratujących, nienależących do załogi okrętowej oraz do starania się o zachowanie przepisów, obowiązujących dla dowozu i wywozu wyratowanych towarów.

En cas de danger en la demeure les fonctionnaires consulaires seront libres de choisir les moyens qu'ils jugeront les plus utiles dans les opérations de sauvetage des navires (alinéa 2 de cet article), et cela pour ce qui concerne le choix des personnes, des navires et d'autre matériel, sans que les autorités locales compétentes puissent s'y ingérer.

Les fonctionnaires consulaires informeront, sans retard, les autorités locales compétentes des mesures prises par eux en vertu de l'alinéa précédent.

En l'absence et jusqu'à l'arrivée du fonctionnaire consulaire ou de son délégué, les autorités locales devront prendre toutes les mesures nécessaires pour la protection des individus et la conservation des objets qui auront été sauvés du naufrage.

Il est bien entendu que ces objets ne seront soumis à aucuns droits ni taxes, à moins qu'ils ne soient destinés à être livrés à la consommation dans le pays où le naufrage aurait eu lieu.

L'intervention des autorités locales dans ces différents cas ne donnera lieu à la perception de frais d'aucune espèce. hors ceux qu'entraîneraient les opérations de sauvetage et la conservation des objets sauvés, ainsi que ceux auxquels seraient soumis, en pareil cas, les navires nationaux.

Article 28.

Chacune des Parties contractantes s'engage à accorder à l'autre, en matière d'établissement consulaire comme en tout ce qui touche à la jouissance des exemptions, prérogatives, immunités, privilèges et honneurs, le traitement de la nation la plus favorisée.

Aucune des Parties contractantes ne pourra, toutefois, invoquer ce traitement pour exiger en faveur de ses fonctionnaires et employés consulaires des exemptions, prérogatives, immunités, privilèges et honneurs autres ou plus étendus que ceux accordés par elle-même aux fonctionnaires et employés consulaires de l'autre Partie.

Article 29.

Les différends qui pourraient se produire touchant l'interprétation ou l'exécution de la présente Convention ou les conséquences de l'infraction d'une de ses stipulations, devront, lorsque les moyens de les arranger directement par un accord amiable auront été épuisés, être réglés par voie

W razie, jeżeli zwłoka grozi niebezpieczeństwem, wolno funkcyonaryuszom konsularnym wybierać te środki pomocnicze (osoby, okręty i inny materyał), które wedlug ich mniemania są najpożyteczniejsze dla akcji ratunkowej na rzecz okrętów (ustęp 2. niniejszego artykułu), a właściwe władze miejscowe nie mają prawa mieszać się do tego.

Funkcyonaryusze konsularni wienni powiadomić właściwe władze miejscowe o zarządzeniach, wydanych przez siebie po myśli poprzedniego ustępu.

Władze miejscowe powinny w czasie nieobecności i aż do chwili przybycia funkcyonaryusza konsularnego lub jego delegata zarządzić wszelkie środki, potrzebne dla ochrony osób ocalonych z rozbicia okrętu oraz dla zachowania uratowanych przedmiotów.

Istnieje zgoda co do tego, że przedmioty te nie podlegają żadnym opłatom celnym ani daninom, wyjąwszy, gdyby były przeznaczone do użytku w tym kraju, gdzie okręt się rozbił.

Interwencya władz miejscowych w tych rozmaitych przypadkach nie może służyć za powód do ściągania jakichkolwiek kosztów, z wyjątkiem tych, które spowodowała akcyja ratunkowa i przechowanie wyratowanych przedmiotów oraz takich, któreby ponosiły w tym samym wypadku także okręty krajowe.

Artykuł 28.

Każda z Stron kontraktujących zobowiązuje się przyznać Stronie drugiej pod względem urządzenia konsulatów oraz w wszystkiem, co dotyczy korzystania z uwolnień, prerogatyw, nietykalności, przywilejów i zaszczytów, takie traktowanie, jakie jest zapewnione narodowi najbardziej uprzywilejowanemu.

Żadna z Stron kontraktujących nie może jednak powoływać się na to traktowanie, aby żądać na korzyść swoich funkcyonaryuszy konsularnych i urzędników konsularnych innych lub szerszych uwolnień, prerogatyw, nietykalności, przywilejów i zaszczytów, aniżeli te, które sama ta Strona przyznaje funkcyonaryuszom konsularnym i urzędnikom konsularnym Strony drugiej.

Artykuł 29.

Spory, któreby w danym razie powstały co do tłumaczenia lub wykonania umowy niniejszej albo co do skutków naruszenia jednego z jej postanowień, mają być załatwione, po wyczerpaniu wszelkich środków do ich bezpośredniego załagodzenia w przyjacielskiem porozumieniu. drogą orzeczenia

d'arbitrage selon les principes établis dans la Convention pour le règlement pacifique des conflits internationaux, conclue à la Haye le 18 octobre 1907.

Article 30.

La présente Convention sera exécutoire trois mois après l'échange des ratifications et restera en vigueur jusqu'au 31 décembre 1917.

Dans le cas où aucune des Parties contractantes n'aurait notifié, douze mois avant la fin de ladite période, son intention d'en faire cesser les effets, elle demeurera obligatoire jusqu'à l'expiration d'une année à partir du jour où l'une ou l'autre des Parties contractantes l'aura dénoncée.

Article 31.

La présente Convention sera ratifiée, et les ratifications en seront échangées à Sophia aussitôt que faire se pourra.

En foi de quoi les Plénipotentiaires respectifs y ont apposé leurs signatures et l'ont revêtue de leurs sceaux.

Fait en double original à Sophia, le ^{trente-et-un}_{dix-huit} mai mil neuf cent onze.

(L. S.) **Giskra** m. p. (L. S.) **J. E. Guéchoff** m. p.
(L. S.) **Lutterotti** m. p.
(L. S.) **Tóry** m. p.

polubownego według zasad, które ustanowiono umową, zawartą w Hadze dnia 18. października 1907 celem pokojowego załatwiania zatargów międzynarodowych.

Artykuł 30.

Układ niniejszy wchodzi w życie w trzy miesiące po wymianie ratyfikacji i obowiązuje aż do dnia 31. grudnia 1917.

Gdyby żadna z Stron kontraktujących nie doniosła na dwanaście miesięcy przed końcem tego okresu o swym zamiarze uchylenia układu, wówczas pozostaje on w mocy aż do upływu jednego roku od dnia, w którym jedna lub druga z Stron kontraktujących go wypowie.

Artykuł 31.

Układ niniejszy będzie ratyfikowany, a ratyfikacje wymieni się w Zofii ile możności jak najprędzej.

W dowód tego podpisali obustronni pełnomocnicy ten układ i zaopatrzyli go swojemi pieczęciami.

Działo się w Zofii w podwójnym pierwopisie dnia trzydziestego pierwszego osiennastego maja roku tysiąc dziewięćset jedenastego.

(L. S.) **Giskra** wł. r. (L. S.) **J. E. Geschoff** wł. r.
(L. S.) **Lutterotti** wł. r.
(L. S.) **Tóry** wł. r.

Nos visis et perpensis conventionis huius stipulationibus illas omnes et singulas ratas hisce confirmatasque habere profiteamur ac declaramus verbo Nostro promittentes, Nos omnia quae in illis continentur, fideliter executioni mandatueros esse.

In quorum fidem majusque robur praesentes ratificationis Nostrae tabulas manu Nostra signavimus sigilloque Nostro adpresso firmari jussimus.

Dabantur Viennae die quinto decimo mensis Aprilis anno Domini millesimo nongentesimo duodecimo, Regnorum Nostrorum sexagesimo quarto.

Franciscus Josephus m. p.

Leopoldus Comes **Berchtold** ab et in **Ungarschitz** m. p.

Ad mandatum Sacrae Caesareae et Regiae Apostolicae Majestatis proprium:

Franciscus Peter m. p.

Caes. et Reg. Consul Generalis.

Protocole final.

Au moment de procéder à la conclusion de la Convention consulaire en date d'aujourd'hui les Plénipotentiaires soussignés ont fait les déclarations suivantes qui auront la même valeur et durée que la Convention elle-même:

1° Les ressortissants de l'une des Parties contractantes jouiront réciproquement dans les territoires de l'autre Partie — soit qu'ils s'y établissent, soit qu'ils y résident temporairement — pour leurs personnes, leurs professions (y compris l'industrie et le commerce) et leurs propriétés des mêmes droits, privilèges, immunités, faveurs et exemptions que les ressortissants de la nation la plus favorisée.

Il est, toutefois, entendu que les stipulations qui précèdent, ne dérogent en rien aux lois, ordonnances et règlements spéciaux en matière de commerce, d'industrie et de police qui sont ou seront en vigueur dans les territoires de chacune des Parties contractantes et applicables à tous les étrangers.

Les Parties contractantes se réservent de s'entendre ultérieurement sur des dispositions plus détaillées tant pour ce qui concerne les matières dont il est question au premier alinéa du paragraphe 1er, que pour ce qui a trait aux impôts, aux droits de patente et taxes similaires auxquels seront soumis les ressortissants de l'une des Parties contractantes dans les territoires de l'autre.

2° Les ressortissants de chacune des Parties contractantes seront sur les territoires de l'autre exempts de tout service militaire dans quelle partie de la force armée que ce soit, ainsi que de toute contribution tenant lieu d'un pareil service militaire. D'autre part ils ne seront d'aucune façon empêchés de satisfaire aux obligations militaires qui leur sont imposées dans leur pays d'origine.

Ils ne seront, en outre, astreints en temps de paix et en temps de guerre à d'autres prestations et réquisitions servant à des buts militaires, que dans la même mesure et d'après les mêmes principes que les nationaux, mais ceci toujours contre paiement ou indemnité.

Protokół końcowy.

Przy zawieraniu układu konsularnego z dzisiejszej daty złożyli podpisani pełnomocnicy następujące oświadczenia, które co do mocy i czasu ich obowiązywania stoją na równi z układem:

1. Obywatele jednej z Stron kontraktujących korzystają wzajemnie na obszarach Strony drugiej, bez względu na to, czy osiedlili się tam stale, czy też przebywają tam tylko czasowo, co do swej osoby, co do wykonywania swego zawodu (wliczając tu przemysł i handel) oraz co do swej własności, z tych samych praw, przywilejów, nietykalności, ulg i wolności, co obywatele narodowości najbardziej uprzywilejowanej.

Istnieje jednak zgoda co do tego, że niniejszy układ nie narusza w niczem mocy obowiązującej tych ustaw, przepisów i rozporządzeń w sprawach handlu, przemysłu i policyi, obowiązujących obecnie lub mających obowiązywać w przyszłości na obszarach każdej z Stron kontraktujących, które ma się stosować w równej mierze do wszystkich cudzoziemców.

Strony kontraktujące zastrzegają sobie dokładniejsze uregulowanie w czasie późniejszym tak przedmiotów, wspomnianych w pierwszym ustępie punktu 1., jak też spraw, dotyczących danin, opłat od patentów i podobnych należności, którym podlegać będą obywatele jednej z Stron kontraktujących na obszarach drugiej Strony.

2. Obywatele jednej z Stron kontraktujących będą na obszarach Strony drugiej wolni od służby wojskowej w którejkolwiek części siły zbrojnej, jak też od wszelkich opłat, uiszczanych zamiast służby wojskowej. Z drugiej strony nie wolno w żaden sposób czynić im przeszkód w dopełnieniu powinności wojskowej w kraju ojczystym.

Będą oni dalej obowiązani w czasie pokoju i wojny do świadczeń i danin na cele wojskowe tylko w tym samym zakresie i w myśl tych samych zasad, jak krajowcy, zawsze jednak za zapłatą lub za późniejszym odszkodowaniem.

3° Les affaires civiles et commerciales, les successions et les causes pénales pendantes auprès des autorités consulaires d'Autriche-Hongrie le jour auquel la Convention consulaire, la Convention judiciaire ainsi que la Convention d'extradition entreront en vigueur, seront réglées par ces autorités consulaires d'après les dispositions valables pour elles jusqu'à présent.

Toutefois, les affaires civiles et commerciales pendantes peuvent, sur la proposition commune des parties, être déferées aux autorités bulgares compétentes.

Les décisions rendues, en matière civile et commerciale, par les autorités consulaires d'Autriche-Hongrie et par la cour d'appel consulaire d'Autriche et de Hongrie dans les limites de leur compétence, ainsi que les transactions passées devant elles en vertu des dispositions transitoires présentes, seront exécutées par les autorités bulgares. Reste, cependant, réservé à la compétence des autorités consulaires de mener à fin les exécutions accordées avant la mise en vigueur de la présente Convention.

4° Les protégés qui jusqu'à présent sont traités en Bulgarie sur le même pied que les ressortissants autrichiens et hongrois, cesseront de jour de cette protection à partir du jour auquel la Convention consulaire, la Convention judiciaire ainsi que la Convention d'extradition entreront en vigueur, en tant que ces protégés n'auront jusqu'à ce terme pas acquis de jure la qualité d'autrichiens ou de hongrois.

Le présent Protocole qui sera considéré comme approuvé et sanctionné par les Parties contractantes, sans autre ratification spéciale, par le seul fait de l'échange des ratifications de la Convention à laquelle il se rapporte, a été dressé en double original à Sophia, le $\frac{\text{trente-et-un}}{\text{dix-huit}}$ mai mil neuf cent onze.

(L. S.) **Giskra** m. p. (L. S.) **J. E. Guéchoff** m. p.

(L. S.) **Lutterotti** m. p.

(L. S.) **Tóry** m. p.

3. Sprawy cywilne i handlowe, przewody spadkowe i sprawy karne, które w dniu wejścia w moc obowiązującą układu konsularnego, układu co do pomocy prawnej i traktatu co do wydawania przestępców wiszą u austriacko-węgierskich władz konsularnych, załatwione będą przed temi władzami konsularnymi według przepisów dotychczas dla nich obowiązujących.

Zawisłe sprawy cywilne i handlowe można jednak na skutek zgodnego wniosku stron przenieść do właściwych władz bułgarskich.

Władze bułgarskie wykonują orzeczenia, wydane na zasadzie tych postanowień przejściowych w sprawach cywilnych i handlowych przez austriacko-węgierskie władze konsularne i przez austriacki i węgierski wyższy sąd konsularny w granicach ich właściwości, oraz ugody, zawarte przed nimi również na zasadzie tych postanowień przejściowych. Zastrzega się jednak właściwość władz konsularnych dla ukończenia egzekucyi, dozwolonych przed wejściem w moc obowiązującą niniejszego układu.

4. Osoby zostające pod wspólną protekcją, które dotychczas traktowano w Bułgarii jak obywateli austriackich i węgierskich, tracą tę protekcję z dniem wejścia w moc obowiązującą układu konsularnego, układu co do pomocy prawnej i traktatu co do wydawania przestępców, pod warunkiem, że osoby te do tego czasu nie nabyły z mocy prawa przynależności austriackich i węgierskich obywateli.

Protokół niniejszy, który będzie uważany za przyjęty i zatwierdzony przez Strony kontraktujące, bez osobnej ratyfikacyi, przez samą wymianę ratyfikacyi odnośnego układu, wygotowano w Zofii w podwójnym pierwopisie w dniu $\frac{\text{trzydziestego pierwszego}}{\text{osiemnastego}}$ maja 1911 roku.

(L. S.) **Giskra** wł. r. (L. S.) **J. E. Geschoff** wł. r.

(L. S.) **Lutterotti** wł. r.

(L. S.) **Tóry** wł. r.

Układ powyższy wraz z protokołem końcowym ogłasza się niniejszem po uzyskaniu zgody obu Izł Rady państwa.

Wiedeń, dnia 20. lipca 1912.

Heinold wł. r.

Hochenburger wł. r.

144.

Układ co do pomocy prawnej z dnia 31. maja 1911

między Austro-Węgrami i królestwem Bułgarskiem.

(Podpisany dnia 31. maja 1911, ratyfikowany przez Jego c. i k. Apostolską Mość dnia 15. kwietnia 1912; dokumenty ratyfikacyjne wymieniono w Zofii dnia 10. maja 1912.)

Nos Franciscus Josephus Primus

divina favente clementia

Austriae Imperator, Bohemiae Rex etc. et Hungariae
Rex Apostolicus,

Notum testatumque omnibus et singulis, quorum interest tenore praesentium facimus:

Posteaquam a Plenipotentariis Nostris atque ab illo Majestatis Suae Regis Bulgarorum praevis collatis consiliis mutisque deliberationibus conventio ad regulandas inter Austriam et Hungariam ex una et Bulgariam altera ex parte relationes quasdam processus in causis civilibus quaestiones, executionem judiciorum et transactionum judicialium in causis civilibus et commercialibus, nec non concursum creditorum spectantes die $\frac{\text{uno et trigesimo}}{\text{duodevicesimo}}$ mensis Maii anni millesimi nongentesimi undecimi Sophiae inita et signata fuit, tenoris sequentis:

(Pierwopis.)

Sa Majesté l'Empereur d'Autriche, Roi de Bohême, etc. et Roi Apostolique de Hongrie

et

Sa Majesté le Roi des Bulgares,

désirant régler entre l'Autriche et la Hongrie d'une part et la Bulgarie d'autre part les rapports concernant certaines questions de la procédure civile, l'exécution des jugements et transactions judiciaires en matière civile et commerciale, ainsi que les faillites, ont résolu de conclure une Convention à cet effet et ont nommé pour Leurs Plénipotentiaires, savoir:

(Przekład.)

Najjaśniejszy Cesarz austriacki, Król Czech itd. i Apostolski Król Węgier

oraz

Najjaśniejszy Król Bułgarów,

ożywieni chęcią uregulowania między Austryą i Węgrami z jednej strony a Bułgarią z drugiej strony wzajemnych stosunków co do niektórych kwestyi z dziedziny postępowania w sprawach cywilnych, lub wykonywania wyroków i ugód sądowych w sprawach cywilnych i handlowych oraz co do niektórych kwestyi w sprawach konkursowych, postanowili zawrzeć w tym celu umowę i zamianowali Swoimi pełnomocnikami:

Sa Majesté l'Empereur d'Autriche, Roi de Bohême, etc. et Roi Apostolique de Hongrie:

pour l'Autriche et pour la Hongrie:

Monsieur le Baron Charles de Giskra, Son Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire, Chevalier de l'ordre de Saint-Etienne et de l'ordre de la Couronne de fer troisième classe, etc.;

pour l'Autriche:

Monsieur le Chevalier Othon de Lutterotti de Gazzolis et Langenthal, Conseiller ministériel au Ministère Impérial Royal autrichien de la Justice, etc.;

pour la Hongrie:

Monsieur Gustave de Töry, Secrétaire d'État au Ministère Royal hongrois de la Justice, Chevalier de l'ordre de Léopold, etc.;

et

Sa Majesté le Roi des Bulgares:

Monsieur Ivan Evstatiéff Guéchoff, Son Président du Conseil et Ministre des Affaires Étrangères et des Cultes, Grand-Croix de l'ordre Royal de Saint-Alexandre, Grand-Croix de l'ordre national du mérite civil, Grand-Croix de l'ordre de François Joseph, etc.,

lesquels, après s'être communiqué leurs pleins-pouvoirs, trouvés en bonne et due forme, sont convenus des articles suivants:

A. Communication d'actes judiciaires et extra-judiciaires et commissions rogatoires.

Article 1er.

Les Parties contractantes s'engagent, en matière civile et commerciale, à faire signifier réciproquement les citations ou autres actes et à faire exécuter les commissions rogatoires par leurs autorités respectives, dans la forme prescrite par la législation intérieure de l'État requis ou dans une forme spéciale demandée par l'autorité requérante, pourvu que cette forme ne soit pas contraire à la législation de l'État requis.

Si ces actes et commissions rogatoires ne sont pas rédigés dans la langue de l'autorité requise, ils seront accompagnés pour l'Autriche d'une traduction allemande ou française, pour la Hongrie d'une traduction hongroise ou française, pour la Bulgarie d'une traduction bulgare ou française; il en sera de

Najjaśniejszy Cesarz austriacki, Król Czech itd. i Apostolski Król Węgier:

za Austrię i za Węgry:

Barona Karola Giskrę, Swego nadzwyczajnego posła i upelnomocnionego ministra, kawalera orderu Św. Szczepana i kawalera orderu Żelaznej Korony trzeciej klasy itd.;

za Austrię:

pana Ottona de Lutterotti de Gazzolis i Langenthal, radcę ministryalnego w c. k. austriackim Ministerstwie sprawiedliwości itd.;

za Węgry:

pana Gustawa de Töry, sekretarza stanu w królewsko-węgierskim Ministerstwie sprawiedliwości, kawalera orderu Leopolda itd.;

a

Najjaśniejszy Król Bułgarów:

pana Iwana Evstatiéffa Geschoffa, Swego prezydenta Ministrów, Ministra spraw wewnętrznych i Ministra wyznań, ozdobionego wielkim krzyżem król. orderu Św. Aleksandra, wielkim krzyżem narodowego orderu zasługi cywilnej, wielkim krzyżem orderu Franciszka Józefa itd.,

którzy po wzajemnej wymianie swych pełnomocnictw, uznanych za dobre i należyte co do formy, zgodzili się na artykuły następujące:

A. Udzielanie wzajemne aktów sądowych i pozasądowych oraz rekwizycji.

Artykuł 1.

Strony kontraktujące zobowiązują się doręczać za pośrednictwem swych władz wezwania i inne pisma i zarządzać wykonanie rekwizycji w sprawach cywilnych i handlowych, i to w formie, przepisanej przez własne ustawodawstwo państwa wezwanego, albo w formie, żądanej przez władzę wzywającą, o ile forma ta nie sprzeciwia się ustawodawstwu państwa wezwanego.

Jeżeli te pisma i rekwizycje nie są ułożone w języku władzy wezwanej, muszą być zaopatrzone, jeżeli są przeznaczone dla Austrii, w tłumaczenie niemieckie lub francuskie, jeżeli są przeznaczone dla Węgier, w tłumaczenie węgierskie lub francuskie, jeżeli są przeznaczone dla Bułgarii,

même pour leurs annexes. Toutefois l'État requis ne refusera pas de recevoir en vue de leur signification des actes non-accompagnés de ces traductions, mais pourra, dans ce cas, se borner à effectuer la signification par la remise de l'acte au destinataire qui l'accepte volontairement.

Les frais occasionnés par ces traductions seront à la charge de l'État requérant.

Les pièces prouvant la signification ou indiquant le fait qui l'a empêchée, les réponses aux commissions rogatoires et les pièces dressées en exécution des commissions rogatoires, ainsi que leurs annexes ne seront pourvues de traductions qu'à la demande de l'État requérant et contre remboursement des frais de traduction.

Toutes les pièces mentionnées ci-dessus seront exemptes de légalisation et seront revêtues du sceau de l'autorité judiciaire qui les a délivrées. Leur transmission se fera sur une demande émanée du fonctionnaire consulaire autorisé par l'État requérant, et adressée à l'autorité qui sera désignée par l'État requis.

Les dispositions de cet article ne s'opposent pas à la faculté pour les Parties contractantes de faire faire directement, par les soins de leurs agents diplomatiques ou fonctionnaires consulaires, toutefois sans contrainte, les significations destinées à des ressortissants de l'État requérant.

Article 2.

L'exécution de la signification prévue par l'article 1er ne pourra être refusée que si l'État sur le territoire duquel elle devrait être faite, la juge de nature à porter atteinte à sa souveraineté ou à sa sécurité.

La preuve de la signification se fera au moyen, soit d'un récépissé daté et légalisé du destinataire, soit d'une attestation de l'autorité de l'État requis, constatant le fait, la forme et la date de la signification.

Si l'acte à signifier a été transmis en double exemplaire, le récépissé ou l'attestation doit se trouver sur l'un des doubles ou y être annexé.

Article 3.

L'autorité judiciaire à laquelle une commission rogatoire prévue par l'article 1er est adressée, sera obligée d'y satisfaire, en usant des mêmes moyens de contrainte que pour l'exécution d'une commission des autorités de l'État requis ou d'une demande formée à cet effet par une partie intéressée. Ces

w tłumaczenie bułgarskie lub francuskie; to samo obowiązuje co do załączników. Jeżeli jednak rozchodzi się tylko o doręczenie pism, niezaopatrzonych w tłumaczenia, nie odmówi wprawdzie państwo wezwane ich przyjęcia, może jednak ograniczyć się do skutecznego doręczenia przez oddanie pisma odbiorcy, o ile tenże jest gotów je przyjąć.

Państwo wzywające ponosi koszty tych tłumaczeń.

Pisma, zawierające stwierdzenie doręczenia albo przyczyny niedoręczenia, odpowiedzi na rekwizycje i pisma, sporządzone w załatwieniu rekwizycji, jak również załączniki będą zaopatrzone w przekłady tylko na żądanie państwa rekwirującego i za zwrotem kosztów tłumaczenia.

Wszystkie wspomniane akta nie potrzebują uwierzytelnienia i mają być zaopatrzone tylko pieczęcią władzy sądowej, która je wystawia. Ich przesłanie skutecznia się za pomocą wezwania, które funkcyonaryusz konsularny, upoważniony do tego przez państwo wzywające, wystosuje do władzy, oznaczonej przez państwo wezwane.

Postanowienia artykułu tego nie wykluczają tego, że Strony kontraktujące polecać doręczać pisma, przeznaczone dla obywateli państwa wzywającego, bezpośrednio przez swych zastępców dyplomatycznych lub konsularnych, z wyłączeniem jednak środków przymusowych.

Artykuł 2.

Wykonania doręczeń w myśl artykułu 1. można odmówić tylko wtedy, gdy ono według zapatrywania państwa, na którego obszarze ma się odbyć, mogłoby naruszyć jego prawa zwierzchnicze lub bezpieczeństwo.

Doręczenie stwierdza się albo zapomocą zaopatrzonego datą i uwierzytelnionego potwierdzenia odbioru ze strony odbiorcy albo za pomocą poświadczenia, wystawionego przez władzę państwa wezwanego, z którego wynikać ma fakt, forma i czas doręczenia.

Jeżeli pismo, przeznaczone do doręczenia, przesłano w podwójnem wygotowaniu, należy umieścić oświadczenie odbiorcy lub potwierdzenie na jednym z obu wygotowań lub przyczepić je do tegoż.

Artykuł 3.

Władza sądowa, do której wystosowano rekwizycję w myśl artykułu 1., winna uczynić jej zadość i użyć przytem tych samych środków przymusowych, jak przy załatwianiu wezwania o pomoc prawną, pochodzącego od władz państwa rekwirowanego albo wniosku, postawionego w tym celu przez stronę

moyens de contrainte ne seront pas nécessairement employés, s'il s'agit de la comparution de parties en cause.

L'autorité requérante sera, si elle le demande, informée de la date et du lieu où il sera procédé à la mesure sollicitée, afin que la partie intéressée soit en état d'y assister.

L'exécution de la commission rogatoire ne pourra être refusée que:

1° si l'authenticité du document n'est pas établie;

2° si, dans l'État requis, l'exécution de la commission rogatoire ne rentre pas dans les attributions du pouvoir judiciaire;

3° si l'État sur le territoire duquel l'exécution devrait avoir lieu, la juge de nature à porter atteinte à sa souveraineté ou à sa sécurité.

En cas d'incompétence de l'autorité requise, la commission rogatoire sera transmise d'office à l'autorité judiciaire compétente du même État, suivant les règles établies par la législation de celui-ci.

Dans tous les cas où la commission rogatoire n'est pas exécutée par l'autorité requise, celle-ci en informera immédiatement l'autorité requérante, en indiquant, dans les cas de l'alinéa 3, les raisons pour lesquelles l'exécution de la commission rogatoire a été refusée et, dans le cas de l'alinéa précédent, l'autorité à laquelle la commission est transmise.

Article 4.

Les citations, les significations d'actes, les déclarations ou interrogatoires de témoins, les rapports d'experts, les actes d'instruction judiciaire et, en général, tout acte auquel il sera procédé, en matière civile ou commerciale, d'après commission rogatoire d'un tribunal de l'une des Parties contractantes sur les territoires de l'autre, doit recevoir son exécution sur papier non timbré et sans paiement de frais.

Les frais occasionnés par la signification des citations et d'autres actes judiciaires ou par l'exécution des commissions rogatoires resteront à la charge de l'État requis.

La disposition du premier alinéa ne se rapportera qu'aux droits dus en pareil cas aux Gouvernements respectifs, et ne comprendra, en aucune façon, ni les indemnités dues aux témoins et aux experts, ni les émoluments qui pourraient être dus aux fonctionnaires ou avoués, toutes les fois que leur intervention serait requise par les lois pour l'accomplissement de l'acte demandé. Ces frais

interesowaną. Tych środków przymusowych nie potrzeba stosować, gdy chodzi o osobiste stawienie się stron spornych.

Władzę wzywającą należy na żądanie zawiadomić o czasie i miejscu podjęcia żądanej czynności, aby strona interesowana mogła być przy niej obecna.

Załatwienia rekwizycji można odmówić tylko wtedy:

1. Jeżeli autentyczność dokumentu nie jest pewna;

2. jeżeli załatwienie wezwania nie należy w państwie wezwanem do zakresu władzy sądowej;

3. jeżeli ono mogłoby według zapatrywania państwa, na którego obszarze ma się odbyć, naruszyć jego prawa zwierzchnicze lub bezpieczeństwo.

W razie niewłaściwości władzy wezwanej należy odstąpić rekwizycję z urzędu właściwej władzy sądowej tego samego państwa przy uwzględnieniu przepisów ustawowych, obowiązujących pod tym względem w powyższem państwie.

W wszystkich wypadkach, w których władza wezwana nie załatwia wezwania, winna ona uwiadomić o tem niezwłocznie władzę wzywającą i to w przypadku ustępu trzeciego z podaniem powodów, dla których odmówiono załatwienia rekwizycji. a w przypadku ustępu poprzedzającego z wyniesieniem władzy, której rekwizycję odstąpiono.

Artykuł 4.

Wezwania, doręczania aktów, zeznania i przesłuchiwanie świadków, orzeczenia rzeczoznawców, inne czynności procesowe i w ogóle każda czynność sądowa, uskuteczniiona w sprawach cywilnych i handlowych na skutek wezwania sądu jednej z Stron kontraktujących na obszarach drugiej Strony, ma się odbyć bez kosztów i należy przy tem używać papieru nieostemplowanego.

Państwo wezwane ponosi kosztą, spowodowane doręczaniem wezwań i innych aktów sądowych lub wykonaniem rekwizycji.

Postanowienia pierwszego ustępu odnoszą się tylko do tych należności, które odnośnie rządy pobierają zresztą w podobnych wypadkach, a nie obejmują wcale ani należności świadków i rzeczoznawców ani należącego się ewentualnie urzędnikom lub rzecznikom wynagrodzenia, pod warunkiem, że do prawidłowego wykonania uproszonej czynności urzędowej potrzebnym jest ich współdziałanie. Koszta

resteront à la charge des parties intéressées et devront être payés suivant les lois en vigueur dans le pays où l'exécution aura lieu; ils seront avancés, si la nécessité se présente, par l'État requis.

Les frais dont il est question dans le précédent alinéa, seront supportés par l'État requérant, si leur remboursement ne peut être obtenu des parties intéressées.

B. Accès des tribunaux. Caution „judicatum solvi“.

Article 5.

Les ressortissants de l'une des Parties contractantes auront libre et facile accès aux tribunaux de l'autre et y pourront ester en justice aux mêmes conditions et dans les mêmes formes que les nationaux. Notamment, aucune caution ni dépôt, sous quelque dénomination que ce soit, ne peut être imposé, à raison soit de leur qualité d'étrangers, soit du défaut de domicile ou de résidence dans le pays, aux ressortissants de l'une des Parties contractantes ayant leur domicile dans les territoires de l'une de ces Parties, et qui seront demandeurs ou intervenants devant les tribunaux de l'autre Partie contractante.

Article 6.

Les condamnations aux frais et dépens du procès, prononcées par les tribunaux de l'une des Parties contractantes contre le demandeur ou l'intervenant, dispensés de la caution ou du dépôt en vertu soit de l'article 5, soit de la loi de l'État où l'action est intentée, seront, sur une demande faite par la voie diplomatique, rendues gratuitement exécutoires par l'autorité compétente de l'autre Partie contractante d'après la loi du pays.

Article 7.

Les décisions relatives aux frais et dépens seront rendues exécutoires sans entendre les parties, mais sauf recours ultérieur de la partie condamnée, conformément à la législation du pays où l'exécution est poursuivie.

L'autorité compétente pour statuer sur la demande d'exéquatur, se bornera à examiner:

1° si, d'après la loi du pays où la condamnation a été prononcée, l'expédition de la décision réunit les conditions nécessaires à son authenticité;

te ponoszą strony interesowane i musi się je zapłacić według ustaw tego kraju, gdzie czynność zostaje wykonana; w razie potrzeby zalicza je państwo wezwane.

Państwo wzywające ponosi kosztą, omówione w poprzednim ustępie, jeżeli nie można uzyskać ich zwrotu od stron interesowanych.

B. Dostęp do sądów. Zabezpieczenie kosztów sporu.

Artykuł 5.

Obywatele jednej z Stron kontraktujących mają wolny od wszelkich przeszkód dostęp do sądów drugiej strony i mogą występować przed nimi pod tymi samymi warunkami i w ten sam sposób, jak krajowcy. W szczególności nie można na obywateli jednej z Stron kontraktujących, występujących przed sądami drugiej Strony kontraktującej jako powodowie lub interwenienci, o ile mieszkają na obszarach jednej z Stron kontraktujących, nakładać z powodu ich przyniotu jako cudzoziemców albo z powodu, iż nie mieszkają lub nie przebywają w kraju, obowiązku dania zabezpieczenia lub złożenia do depozytu, pod jakąkolwiek nazwą.

Artykuł 6.

Orzeczenia sądów jednej z Stron kontraktujących, któremi zasądzono powoda lub interwenienta, uwolnionego według artykułu 5. albo według ustawy, obowiązującej w państwie wniesienia skargi, od dania zabezpieczenia albo złożenia do depozytu, na ponoszenie kosztów sporu, mają być wskutek żądania, postawionego drogą dyplomatyczną, przez właściwą władzę drugiej Strony kontraktującej bezpłatnie uznane stosownie do ustawy krajowej za wykonalne.

Artykuł 7.

Orzeczenia co do kosztów będą uznawane za wykonalne bez przesłuchania interesowanych lecz z zastrzeżeniem rekursu dla Strony skazanej stosownie do ustawodawstwa tego państwa, gdzie wykonanie ma nastąpić.

Władza, właściwa do orzekania o żądaniu co do uznania wykonalności ma ograniczyć badanie swoje do tego:

1. Czy według ustaw kraju, gdzie zasądzenie miało miejsce, wygotowanie orzeczenia odpowiada wymogom potrzebnym dla jego mocy dowodowej;

2° si, d'après la même loi, la décision est passée en force de chose jugée;

3° si le dispositif de la décision est rédigé ou bien s'il est traduit conformément à la règle contenue dans l'article 1er, alinéa 2.

Pour satisfaire aux conditions prescrites par l'alinéa précédent, numéros 1 et 2, il suffira d'une déclaration de l'autorité compétente de l'État requérant, constatant que la décision est passée en force de chose jugée. La déclaration dont il vient d'être parlé, doit être rédigée ou traduite conformément à la règle contenue dans l'article 1er, alinéa 2.

C. Assistance judiciaire gratuite.

Article 8.

Les ressortissants de chacune des Parties contractantes seront admis dans les territoires de l'autre au bénéfice de l'assistance judiciaire gratuite, comme les nationaux eux-mêmes, en se conformant à la législation de l'État où l'assistance judiciaire gratuite est réclamée.

Article 9.

Dans tous les cas, le certificat ou la déclaration d'indigence doit être délivré ou reçu par les autorités de la résidence habituelle du requérant, ou, à défaut de celle-ci, par les autorités de sa résidence actuelle. Dans le cas où la résidence du requérant ne serait pas située dans les territoires des Parties contractantes, et que les autorités de sa résidence ne délivreraient pas ou ne recevraient pas des certificats ou des déclarations de cette nature, il suffira d'un certificat ou d'une déclaration délivré ou reçu par un agent diplomatique ou un fonctionnaire consulaire du pays auquel le requérant appartient.

Si le requérant ne réside pas dans les territoires de la Partie contractante dont les autorités seront saisies de la demande, le certificat ou la déclaration d'indigence sera légalisé gratuitement par un agent diplomatique ou un fonctionnaire consulaire du pays où le document doit être produit.

Article 10.

L'autorité compétente pour délivrer le certificat ou recevoir la déclaration d'indigence, pourra prendre des renseignements sur la situation de fortune du requérant auprès des autorités de l'autre Partie contractante.

2. czy według tej samej ustawy orzeczenie uzyskało prawomocność;

3. czy tenor orzeczenia jest wygotowany lub przetłumaczony według przepisu artykułu 1., ustęp 2.

Dla dopełnienia wymogów, podanych w ustępie poprzedzającym, liczba 1. i 2., wystarczy oświadczenie właściwej władzy państwa wzywającego co do prawomocności orzeczenia. Wspomniane oświadczenie musi być wygotowane lub przetłumaczone według przepisu artykułu 1., ustęp 2.

C. Prawo ubogich.

Artykuł 8.

Obywateli każdej z Stron kontraktujących dopuści się na obszarach Strony drugiej stosownie do obowiązujących tam ustaw do korzystania z prawa ubogich na równi z krajowcami.

Artykuł 9.

Świadcstwo ubóstwa lub oświadczenie co do niemożności pokrycia kosztów sporu musi być zawsze wystawione lub przyjęte przez władze zwyczajnego miejsca pobytu proszącego albo w braku tegoż przez władze jego czasowego miejsca pobytu. Jeżeli proszący nie przebywa na obszarach Stron kontraktujących, a władze jego miejsca pobytu nie wystawiają lub nie przyjmują takich świadectw lub oświadczeń, wystarczy świadectwo zastępcy dyplomatycznego lub funkcyjonyusza konsularnego kraju, do którego proszący przynależy, albo oświadczenie, przyjęte przez takiego zastępcę dyplomatycznego lub funkcyjonyusza konsularnego.

Jeżeli proszący nie przebywa na obszarach tej Strony kontraktującej, od której władz żąda się przyznania prawa ubogich, wówczas ma być świadectwo lub oświadczenie, jeżeli uwierzytelnienie jest wymagane, uwierzytelnione bezpłatnie przez zastępcę dyplomatycznego lub funkcyjonyusza konsularnego kraju, gdzie dokument ma być przedłożony.

Artykuł 10.

Władza, właściwa do wystawienia świadectwa ubóstwa lub przyjęcia oświadczenia co do braku majątku może zasięgnąć u władz drugiej Strony umownej wyjaśnień co do stosunków majątkowych proszącego.

L'autorité chargée de statuer sur la demande d'assistance judiciaire gratuite, conserve, dans les limites de ses attributions, le droit de contrôler les certificats, déclarations et renseignements qui lui sont fournis.

D. Exécution des jugements et transactions judiciaires en matière civile et commerciale.

Article 11.

En matière contentieuse ou gracieuse, les jugements, ordres de paiement et autres arrêts rendus par les tribunaux civils ou commerciaux de chacune des Parties contractantes, ainsi que les transactions passées devant ces tribunaux, seront exécutoires dans les territoires de l'autre Partie selon les dispositions suivantes.

Article 12.

Il n'y aura exécution que lorsqu'il s'agit d'une demande portant sur une somme d'argent ou sur d'autres biens, et en tant qu'il n'y est question de droits de propriété ou d'autres droits réels sur des immeubles sis dans l'État auquel l'exécution est demandée.

La disposition de l'alinéa 1er ne s'oppose pas à soumettre à l'exécution les biens immeubles sis dans l'État auquel l'exécution est demandée, lorsqu'il s'agit de titres exécutoires (article 11) ne portant pas sur des droits de propriété ou d'autres droits réels sur des immeubles situés dans l'État où l'exécution devra avoir lieu.

Article 13.

Toutefois, l'exécution ne sera pas accordée au cas où elle servirait à réaliser un rapport juridique ou une prétention auxquels, pour des raisons d'ordre public ou de morale, la loi du lieu de l'exécution refuse la validité ou l'action.

Article 14.

L'exécution sur la base d'une décision judiciaire n'aura lieu qu'aux conditions suivantes:

1° si le tribunal qui a statué sur la cause, doit être considéré comme compétent aux termes de l'article 15 de la présente Convention;

2° si la décision est passée en force de chose jugée et est devenue exécutoire.

Władzy, która ma rozstrzygać o wniosku o przyznanie prawa ubogich, zastrzega się w granicach jej upoważnień urzędowych prawo badania prawdziwości przedłożonych świadectw, oświadczeń i wyjaśnień.

D. Wykonywanie wyroków i ugód sądowych w sprawach cywilnych i handlowych.

Artykuł 11.

Wyroki, nakazy zapłaty i inne uchwały, wydane przez sądy cywilne lub handlowe każdej z Stron kontraktujących w postępowaniu spornem i niespornem, jakoteż ugody, zawarte przed tymi sądami, będą egzekwowane na obszarach Strony drugiej według następujących postanowień.

Artykuł 12.

Egzekucya ma miejsce tylko z powodu roszczeń majątkowych i tylko wtedy, gdy nie chodzi o sporne prawa własności lub inne prawa rzeczowe na dobrach nieruchomości, położonych w państwie, wezwaniem o wykonanie.

Postanowienie ustępu 1. nie wyklucza jednak, iż dobra nieruchome, położone w państwie, wezwaniem o wykonanie, będą poddane egzekucyi, jeżeli tylko przedmiotem tytułu egzekucyjnego (artykuł 11.) nie są prawa własności lub inne prawa rzeczowe na dobrach nieruchomości, położonych w państwie, gdzie egzekucya ma być przeprowadzona.

Artykuł 13.

Odmówi się jednak egzekucyi, gdyby przez to miał być uznany stosunek prawny lub urzeczywistnione roszczenie, którym ustawa miejsca wykonania egzekucyi odmawia ważności lub zaskarżalności ze względów porządku publicznego lub obyczajności.

Artykuł 14.

Na podstawie orzeczenia sądowego ma egzekucya miejsce tylko pod następującymi warunkami:

1. Gdy właściwość sądu, który orzekał w sprawie, należy uważać w myśl artykułu 15. umowy niniejszej za uzasadnioną;

2. gdy orzeczenie stało się prawomocne i wykonalne.

Article 15.

La compétence du tribunal qui a statué sur la cause, sera considérée comme établie dans le sens de l'article 14, numéro 1, si, d'après les lois de l'État requis, un tribunal de l'autre Partie contractante pouvait être saisi de l'affaire.

La compétence sera, toujours considérée comme établie dans les cas suivants:

1° s'il s'agit d'une demande formée par le porteur d'une lettre de change ou d'un chèque contre une personne obligée par la lettre de change ou le chèque, et qu'il en a été statué par le tribunal du lieu lequel, d'après les lois de ce tribunal, est considéré comme lieu de paiement;

2° si, sur une demande reconventionnelle, le tribunal devant lequel la demande originaire était pendante, a statué conformément aux lois valables pour lui-même;

3° si les parties en cause sont des commerçants, fabricants ou industriels et qu'il a été statué sur une demande en exécution ou en résiliation d'un contrat ou en dommages-intérêts pour non-exécution ou exécution imparfaite par le tribunal du lieu où le contrat doit être exécuté;

4° si les parties s'étaient, d'un commun accord, soumises au préalable à la compétence du tribunal qui a statué sur l'affaire.

Article 16.

L'exécution sur la base d'une transaction judiciaire n'aura lieu que lorsque cette transaction sera exécutoire suivant les lois du lieu où elle a été passée.

Article 17.

Même si les conditions prévues par les articles 11 à 16 se trouvent être remplies, l'exécution sera refusée par suite de l'opposition formée par la partie obligée (article 21):

1° si l'acte introductif du procès n'a pas été signifié régulièrement au défendeur qui, dans la procédure formant la base de la décision, n'était pas entré en contestation;

2° si par suite d'une autre irrégularité de la procédure la personne contre laquelle l'exécution doit être opérée, était privée de la possibilité de prendre part à cette procédure;

3° si, d'après la législation du lieu où la décision a été rendue ou la transaction passée, cette décision ou transaction a cessé d'être exécutoire;

Artykuł 15.

Właściwość sądu, który orzekł w sprawie, uważa się w myśl artykułu 14., liczba 1., za uzasadnioną, jeżeli według ustaw państwa wezwanego można było wytoczyć sprawę przed sądem drugiej Strony kontraktującej.

Wśród wszelkich warunków uważa się właściwość za uzasadnioną w wypadkach następujących:

1. Jeżeli chodzi o skargę posiadacza weksłu lub czeku przeciw osobie zobowiązanej z weksłu lub czeku, a orzekł sąd tego miejsca, które według ustaw, obowiązujących dla sądu, uchodzi za miejsce zapłaty;

2. jeżeli sąd, przed którym wytoczono skargę pierwotną, orzekł o skardze wzajemnej stosownie do ustaw, obowiązujących dla sądu;

3. jeżeli między stronami spór wiodącymi, które zajmują się handlem lub przemysłem, orzekł o skargach względem dopełnienia lub zniesienia umowy albo o skargach o odszkodowanie z powodu niedopełnienia lub nienależytego dopełnienia sąd tego miejsca, gdzie umowa ma być dopełniona;

4. jeżeli strony na podstawie poprzedniego porozumienia poddały się właściwości sądu, który orzekł w sprawie spornej.

Artykuł 16.

Na podstawie ugody sądowej można zarządzić egzekucję tylko wtedy, jeżeli ugoda jest wykonalna według ustaw miejsca, gdzie ją zawarto.

Artykuł 17.

Na podstawie sprzeciwu, wniesionego przez stronę zobowiązaną (artykuł 21.) odmówi się egzekucji nawet w razie dopełnienia warunków, przewidzianych w artykułach 11. do 16:

1. Jeżeli zarządzenia wdrażającego proces nie doręczono prawidłowo pozwanemu, który w postępowaniu, stanowiącym podstawę orzeczenia, nie wdał się w spór;

2. jeżeli wskutek innej nieprawidłowości w postępowaniu odjęto stronie, przeciw której egzekucja ma być prowadzoną, możliwość uczestniczenia w postępowaniu;

3. jeżeli według ustawodawstwa miejsca, gdzie wydano orzeczenie lub zawarto ugode, wykonalność ich zgasła;

4° si, d'après la législation du lieu de l'exécution, l'exception de la chose jugée s'oppose à la prétention pour laquelle l'exécution doit avoir lieu.

La signification ne sera considérée comme régulière aux termes du numéro 1, que si l'acte introductif du procès a été signifié, en personne, au défendeur ou bien à son représentant autorisé à recevoir ledit acte. Dans les territoires de la Partie contractante dont les tribunaux ont été saisis de l'exécution, la signification doit avoir été effectuée par voie de secours judiciaire ou de la manière prévue au dernier alinéa de l'article 1er.

Article 18.

La demande d'exécution qui peut être formée par le tribunal ou par la partie en cause, sera accompagnée des pièces suivantes:

1° d'une expédition de la décision judiciaire avec les considérants ou d'une expédition de la transaction judiciaire;

2° d'une déclaration officielle certifiant que la décision est passée en force de chose jugée et qu'elle constitue un titre exécutoire, ou bien que la transaction judiciaire est devenue exécutoire.

Si la demande émane d'un tribunal, application sera faite des dispositions de l'article 1er concernant la langue et l'expédition des commissions rogatoires. Une telle demande sera transmise par la voie diplomatique.

S'il s'agit d'une demande présentée directement par la partie intéressée au tribunal du pays où le jugement ou la transaction judiciaire doit recevoir son exécution, les pièces mentionnées aux numéros 1 et 2 du présent article, devront être légalisées par l'administration centrale de la justice dans leur pays d'origine et accompagnées d'une traduction rédigée dans la langue du tribunal requis et certifiée conforme par l'agent diplomatique ou le fonctionnaire consulaire de la Partie contractante à laquelle ressortit le tribunal qui a rendu le jugement ou devant lequel la transaction a été passée, ou bien par un traducteur assermenté de l'État requis.

Article 19.

L'autorité compétente de l'État requis statuera sur l'admissibilité de l'exécution, sans entendre la partie obligée. L'exécution sera accordée, si les conditions stipulées à cet égard par les articles 11 à 16 de la présente Convention, sont remplies, et il ne sera pas examiné d'office, si les motifs de refus énumérés à l'article 17 subsistent. Il est

4. jeżeli według ustawodawstwa miejsca wykonania egzekucyi przeciw roszczeniu, z powodu którego ma się prowadzić egzekucyę, wyłania się zarzut sprawy osądzonej.

Doręczenie winno uchodzić tylko wtedy za prawidłowe po myśli liczby 1., jeżeli zarządzenie wdrażające spór doręczono do rąk własnych pozwannemu lub jego zastępcy, upoważnionemu do odbioru. Jeżeli doręczenie miało być uskuteczniem na obszarach tej Strony kontraktującej, której sądom poruczono wykonanie egzekucyi, wówczas musiało przyjść do skutku w drodze pomocy prawnej lub w sposób, przewidziany w ostatnim ustępie artykułu 1.

Artykuł 18.

Do prośby o egzekucyę, którą może wnieść sąd lub strona procesowa, należy dołączyć następujące załączniki:

1. Wygotowanie orzeczenia sądowego wraz z powodami albo wygotowanie ugody sądowej;

2. urzędowe potwierdzenie, że orzeczenie stało się prawomocnem i stanowi tytuł egzekucyjny albo że ugoda sądowa stała się wykonalną.

Jeżeli prośbę tę wnosi sąd, wchodzi w zastosowanie postanowienia artykułu 1. o języku i wygotowaniu rekwizycyi. Rekwizycyę tego rodzaju przesyła się drogą dyplomatyczną.

Jeżeli chodzi o prośbę strony interesowanej, wniesioną przez nią bezpośrednio do sądu tego kraju, gdzie ma być wyrok lub ugoda sądowa egzekwowana, muszą być akta wspomniane pod liczbą 1. i 2. niniejszego artykułu uwierzytelnione przez najwyższy zarząd sprawiedliwości tego kraju, z którego pochodzą, oraz zaopatrzone w tłumaczenie w języku sądu wezwanego. Zgodność tłumaczenia musi potwierdzić dyplomatyczny lub konsularny zastępca tej Strony kontraktującej, której sąd wydał wyrok lub przed której sądem zawarto ugody, albo zaprzyśiężony tłumacz państwa wezwanego.

Artykuł 19.

O dopuszczalności egzekucyi rozstrzyga właściwa władza państwa wezwanego bez przesłuchania zobowiązanego. Egzekucyi należy dozwolić bez badania z urzędu, czy nie zachodzi jedna z przyczyn odmówienia, wyliczonych w artykule 17., jeżeli dopełniono odnośnych warunków, ustanowionych w artykułach 11. do 16. niniejszego układu.

interdit au tribunal requis d'entrer dans l'examen du fond de l'affaire.

En cas de besoin le tribunal requis pourra demander des explications au tribunal dont émane le titre exécutoire ou qui en a sollicité l'exécution.

Article 20.

Si la demande d'exécution émane d'un tribunal, l'autorité appelée à en statuer, constituera, à la requête dudit tribunal, un représentant pour le créancier poursuivant et en avertira le tribunal requérant. Les frais à allouer à un pareil représentant, seront à la charge du tribunal requérant.

Article 21.

Si l'exécution est accordée, les mesures nécessaires pour l'effectuer seront, sans retard, prises d'office. La partie obligée pourra, sauf le pourvoi en recours concédé par les lois du pays, former opposition à l'exécution pour la raison qu'une des conditions stipulées par les articles 11 à 16 de la présente Convention fait défaut, ou bien qu'il subsiste un des motifs de refus énumérés à l'article 17. A moins d'être basée sur les dispositions des articles 13 et 17, numéros 3 et 4, l'opposition doit être formée dans les deux semaines à partir de la signification de l'arrêt d'exécution.

Il appartiendra au tribunal compétent d'après les lois du pays, de statuer sur l'opposition.

L'opposition une fois formée, les mesures d'exécution dépassant le but de garantir la créance, pourront, à la requête de la partie obligée, être ajournées jusqu'à ce qu'il soit statué sur l'opposition.

Article 22.

En tant que cette Convention ne contient pas de dispositions spéciales, les lois de l'État requis devront être appliquées pour effectuer l'exécution.

Article 23.

Lorsque à défaut des conditions requises l'exécution est refusée, le créancier poursuivant sera libre de se pourvoir en recours.

La demande d'exécution pourra, toutefois, être renouvelée, par le tribunal requérant ou par la partie intéressée, en tant que les conditions stipulées par la présente Convention seront ultérieurement remplies.

W rozpatrywanie samej sprawy nie może sąd wezwany się wdawać.

Sąd wezwany może w razie potrzeby zażądać wyjaśnień od sądu, z którego pochodzi tytuł egzekucyjny lub który wzywał o jego wykonanie.

Artykuł 20.

Jeżeli podanie o egzekucję wyszło ze sądu, winna władza powołana do rozstrzygnięcia na żądanie wspomnianego sądu ustanowić dla wierzyciela popierającego zastępcę i zawiadomić o tem sąd wzywający. Należytości, które należy zapłacić takiemu zastępcy, pokrywa sąd wzywający.

Artykuł 21.

W razie dozwolenia egzekucji należy przeprowadzić niezwłocznie z urzędu zarządzenia potrzebne dla jej wykonania. Strona zobowiązana może, niezależnie od przyznanego ustawą krajową rekursu, wnieść sprzeciw przeciw egzekucji, jeżeli nie dopełniono jakiego warunku, ustanowionego w artykułach 11. do 16. niniejszego układu lub jeżeli zachodzi jedna z przyczyn odmówienia, wyliczonych w artykule 17. Jeżeli sprzeciw nie opiera się na postanowieniach artykułów 13. i 17., 1. 3. i 4., musi się go wnieść w przeciągu dni 14. po doręczeniu uchwały egzekucyjnej.

Orzeczenie o sprzeciwie zastrzeżonem jest dla sądu właściwego według ustaw krajowych.

Jeżeli wniesiono sprzeciw, można na żądanie strony zobowiązanej wstrzymać wszelkie zarządzenia egzekucyjne, wychodzące poza potrzebę zabezpieczenia wierzyciela, aż do rozstrzygnięcia sprzeciwu.

Artykuł 22.

Przy wykonaniu egzekucji należy stosować ustawy państwa wezwanego, o ile umowa niniejsza nie zawiera osobnych postanowień.

Artykuł 23.

Jeżeli odmówiono egzekucji z powodu braku potrzebnych wynogów, ma popierający wierzyciel prawo wniesienia rekursu.

Wezwanie o wykonanie egzekucji może być zresztą ponowione przez sąd wzywający lub stronę interesowaną, jeżeli dodatkowo dopełniono warunków, ustanowionych w układzie niniejszym.

Article 24.

Les frais judiciaires occasionnés par l'exécution des décisions et des transactions judiciaires seront à la charge des parties en cause et devront être payés suivant les lois en vigueur dans le pays où l'exécution a lieu; ils seront, si la nécessité se présente, avancés par l'État requis.

Si le remboursement desdits frais ne peut être obtenu des parties, ils seront supportés par l'État requérant.

Les taxes qu'il y aurait lieu de payer lors de l'exécution, seront fixées suivant les lois du pays où l'exécution doit être effectuée. L'exécution ne pourra, cependant, être retardée pour la raison que les taxes susmentionnées n'ont pas été payées.

Article 25.

Les décisions rendues et les transactions passées dans les territoires de l'une des Parties contractantes auront sur les territoires de l'autre la même force et le même effet que les décisions et transactions nées dans le pays, en tant que l'exécution y est admissible en vertu de la présente Convention.

Article 26.

La contrainte par corps, soit comme moyen d'exécution, soit comme mesure simplement conservatoire, ne pourra, en matière civile ou commerciale, pas être appliquée aux étrangers, ressortissants de l'une des Parties contractantes, dans les cas où elle ne serait pas applicable aux ressortissants du pays. Un fait qui peut être invoqué par un ressortissant domicilié dans le pays, pour obtenir la levée de la contrainte par corps, doit produire le même effet au profit d'un ressortissant de l'autre Partie contractante, même si ce fait s'est produit à l'étranger.

E. Faillites.

Article 27.

Lorsqu'une faillite est ouverte dans les territoires de l'une des Parties contractantes, et que le failli possède des biens meubles dans les territoires de l'autre, sans qu'il y soit établi, il sera pourvu à la sécurité, à l'inventaire et à la remise au tribunal saisi de la faillite, des biens meubles susmentionnés, si demande en est faite par le tribunal saisi de la faillite.

A partir du jour où la demande adressée au tribunal compétent et tendant à pourvoir à la sécurité ou à la remise desdits biens lui sera parvenue,

Artykuł 24.

Koszta sądowe, spowodowane wykonaniem orzeczeń i ugód sądowych, spadają na strony interesowane i muszą być zapłacone odpowiednio do ustaw, obowiązujących na obszarze wykonania egzekucji; w razie potrzeby zalicza je państwo wezwane.

Jeżeli nie można uzyskać zwrotu tych kosztów od stron, wówczas ma je ponieść państwo wzywające.

Jeżeli z powodu wykonania egzekucji przypadają należności do zapłaty, wówczas wymierza się je według ustaw kraju, gdzie wykonanie ma nastąpić. Nie można jednak zwlekać z egzekucją z powodu, iż wspomniane należności nie zostały zapłacone.

Artykuł 25.

Orzeczenia, wydane na obszarach jednej z Stron kontraktujących, i zawarte tam ugody mają na obszarach Strony drugiej tę samą moc i ten sam skutek, jak orzeczenia i ugody krajowe pod warunkiem, iż byłyby tam wykonalne na podstawie układu niniejszego.

Artykuł 26.

Areszt osobisty, jako środek egzekucji lub tylko zabezpieczenia, nie może być zarządzony w sprawach cywilnych lub handlowych przeciw cudzoziemcom, którzy są obywatelami jednej z Stron umownych, w tych wypadkach, w których nie mógłby być stosowany przeciw krajowcom. Okoliczność, na którą może powołać się krajowiec zamieszkały w krajach tutejszych celem uzyskania uchylecia aresztu osobistego, ma w równej mierze przysługiwać obywatelom drugiej Strony kontraktującej i to nawet wówczas, gdy okoliczność ta zdarzyła się za granicą.

E. Konkursy.

Artykuł 27.

Jeżeli na obszarach jednej Strony kontraktującej otwarto konkurs do majątku krydataryusza, który posiada majątek ruchomy na obszarach Strony drugiej lecz nie mieszka tam, wówczas należy na wezwanie sądu konkursowego postarać się o to, aby wspomniany majątek ruchomy został zabezpieczony, zinwentowany i oddany sądowi konkursowemu.

Począwszy od dnia, w którym sąd właściwy otrzymał wezwanie o wdrożenie środków zabezpieczających albo o oddanie wspomnianego majątku,

des gages ne pourront plus être légalement constitués sur la fortune susceptible de la remise. Mais la remise au tribunal saisi de la faillite, n'aura point lieu, lorsque des droits de revendication ou de restitution, des droits de rétention ou des privilèges, des gages ou d'autres droits réels constitués avant le jour susindiqué, sont réclamés sur les biens qu'il s'agirait de remettre, ou lorsque la séparation de tels biens, notamment d'une succession, est demandée. Dans ce cas il ne pourra être remis au tribunal saisi de la faillite, que ce qui reste des biens après que lesdites prétentions auront été entièrement satisfaites.

Seront considérées comme appartenant à la fortune mobilière, des créances, même si elles sont hypothéquées sur des biens immeubles.

Article 28.

Pour ce qui concerne les dispositions à prendre à l'égard des biens meubles qui d'après l'article précédent, ne font pas l'objet de la remise, de même que de tous les biens immeubles d'un failli, elles seront en tout cas de la compétence des tribunaux de l'État sur le territoire duquel ses biens sont situés.

Si ces biens y sont soumis à la vente forcée, un excédent obtenu sur le prix de la vente après avoir satisfait les créanciers qui y ont droit, sera remis au tribunal saisi de la faillite conformément aux dispositions de l'article précédent.

Article 29.

Dans les faillites ouvertes dans les territoires de l'une des Parties contractantes, les créanciers, ressortissants de l'autre, seront entièrement assimilés aux créanciers nationaux.

Lorsqu'à l'ouverture de la faillite on présume que des créanciers se trouvent sur les territoires de l'autre Partie contractante, l'ouverture de la faillite devra être publiée aussi dans les journaux de l'autre pays, désignés à cet effet et d'après les dispositions qui y sont en vigueur.

F. Dispositions finales.

Article 30.

La présente Convention entrera en vigueur en même temps que la Convention consulaire conclue à la date d'aujourd'hui; elle restera exécutoire jusqu'au 31 décembre 1917.

Dans les cas où aucune des Parties contractantes n'aurait notifié, douze mois avant la fin de ladite période, son intention d'en faire cesser les

nie można już uzasadnić prawnie praw zastawu na majątku, przeznaczonym na przesłanie. Oddanie sądowi konkursowemu nie nastąpi jednak, jeżeli co do majątku, przeznaczonego na oddanie, będą podniesione roszczenia o własność lub zwrot, prawa zatrzymania lub pierwszeństwa, prawa zastawu lub inne prawa rzeczowe, które były uzasadnione już przed wyżej podanym dniem, albo jeżeli zażądano oddzielenia takiego majątku, a w szczególności spadku. W takim wypadku można oddać sądowi konkursowemu tylko tę część majątku, która pozostanie po zupełnem zaspokojeniu powyższych roszczeń.

Wierzytelności należą do majątku ruchomego nawet wtedy, gdy są zabezpieczone hipotecznie na dobrach nieruchomości.

Artykuł 28.

Wydanie zarządzeń co do majątku ruchomego, który stosownie do artykułu poprzedzającego nie stanowi przedmiotu wydania, oraz co do całego majątku nieruchomości krydatariusza należy do kompetencji sądów tego państwa, na którego obszarze wspomniany majątek się znajduje.

Jeżeli wspomniany majątek sprzedano w drodze przymusowej i jeżeli z ceny kupna pozostanie reszta po zaspokojeniu wierzycieli, którym przysługiwały na majątku tym prawa, wówczas należy oddać resztę tę sądowi konkursowemu stosownie do postanowień artykułu poprzedzającego.

Artykuł 29.

W konkursach, otwartych na obszarach jednej z Stron kontraktujących, będzie się traktować wierzycieli, którzy są obywatelami Strony drugiej, na równi z wierzycielami krajowymi.

Jeżeli należy przypuszczać przy otwarciu konkursu, iż na obszarach drugiej Strony kontraktującej znajdują się wierzyciele, wówczas powinno się ogłosić otwarcie konkursu także w przeznaczonych na to dziennikach drugiego kraju według obowiązujących tam przepisów.

F. Postanowienie końcowe.

Artykuł 30.

Układ niniejszy wchodzi w życie równocześnie z zawartym dzisiaj układem konsularnym i pozostaje w mocy aż do dnia 31. grudnia 1917.

Gdyby żadna z Stron kontraktujących nie doniosła na dwanaście miesięcy przed końcem tego okresu o swym zamiarze uchylenia układu, wówczas

effets, elle demeurera obligatoire jusqu'à l'expiration d'une année à partir du jour où l'une ou l'autre des Parties contractantes l'aura dénoncée.

Article 31.

La présente Convention sera ratifiée, et les ratifications en seront échangées à Sophia aussitôt que faire se pourra.

En foi de quoi les Plénipotentiaires respectifs y ont apposé leurs signatures et l'ont revêtue de leurs sceaux.

Fait en double original à Sophia, le ^{trente-et-un}
dix-huit
mai mil neuf cent onze.

(L. S.) Giskra m. p. (L. S.) J. E. Guechoff m. p.

(L. S.) Lutterotti m. p.

(L. S.) Tóry m. p.

pozostaje on w mocy aż do upływu jednego roku od dnia, w którym jedna lub druga z Stron kontraktujących go wypowie.

Artykuł 31.

Układ niniejszy będzie ratyfikowany, a ratyfikacje wymieni się w Zofii, o ile możności jak najprędzej.

W dowód tego podpisali obustronni pełnomocnicy układ i zaopatrzyli go swojemi pieczęciami.

Działo się w Zofii w podwójnym pierwopisie ^{trzydziestego pierwszego}
^{osiemnastego}
dnia _____ maja roku tysiąc dziewięćset jedenastego.

(L. S.) Giskra wlr. (L. S.) I. E. Geschoff wlr.

(L. S.) Lutterotti wlr.

(L. S.) Tóry wlr.

Nos visis et perpensis conventionis huius stipulationibus illas omnes et singulas pro Austria et pro Hungaria ratas hisce confirmatasque habere profiteamur ac declaramus verbo Nostro promittentes, Nos omnia, quae in illis continentur, fideliter executioni mandaturos esse.

In quorum fidem majusque robur praesentes ratihabitionis Nostrae tabulas manu Nostra signavimus sigilloque Nostro adpresso firmari jussimus.

Dabantur Viennae die quinto decimo mensis Aprilis anno Domini millesimo nongentesimo duodecimo, Regnorum Nostrorum sexagesimo quarto.

Franciscus Josephus m. p.

Leopoldus Comes **Berchtold** ab et in **Ungarschitz** m. p.

Ad mandatum Sacrae Caesareae et Regiae Apostolicae Majestatis proprium:

Franciscus Peter m. p.

Caes. et Reg. Consul Generalis.

Protocole final.

Au moment de procéder à la conclusion de la Convention judiciaire en date d'aujourd'hui les Plénipotentiaires soussignés ont fait les déclarations suivantes qui auront la même valeur et durée que la Convention elle-même:

1° Les décisions rendues, dans les limites de leur compétence, par les autorités consulaires d'Autriche-Hongrie et par la Cour d'appel consulaire d'Autriche et de Hongrie, ainsi que les transactions passées dans des affaires civiles ou commerciales dont lesdites autorités ont été saisies avant la mise en vigueur de la Convention, seront assimilées aux décisions et transactions mentionnées à l'article 11 de la Convention.

Les dispositions de l'article 11 s'appliquent aux décisions rendues, avant l'entrée en vigueur de la Convention, par les tribunaux autrichiens, hongrois ou bulgares, en tant que ces décisions n'ont pas été prononcées par forclusion de la partie obligée, ainsi qu'aux transactions passées avant ladite époque par devant les tribunaux susmentionnés.

2° Dans les litiges surgis entre commerçants, fabricants ou industriels sera considéré comme soumission, d'un commun accord, à la compétence du tribunal du lieu où le contrat doit être exécuté (article 15, numéros 3 et 4), le fait d'avoir accepté sans objection une facture remise en même temps que la marchandise ou avant l'arrivée de cette dernière, et portant la mention que le paiement doit être fait dans un lieu déterminé et que les actions provenant de l'affaire peuvent y être intentées.

3° Lorsque dans un litige entre commerçants le demandeur fait valoir une créance sur la base d'un extrait légalisé de ses livres de commerce, sera reconnu comme compétent en vertu de l'article 15, numéro 3, le tribunal du lieu où les livres sont tenus.

Le présent Protocole qui sera considéré comme approuvé et sanctionné par les Parties contractantes, sans autre ratification spéciale, par le seul fait de

Protokół końcowy.

Przy zawarciu układu co do pomocy prawnej z dzisiejszej daty złożyli podpisani pełnomocnicy następujące oświadczenia, które co do mocy i czasu ich obowiązywania stoją na równi z samym układem.

1. Orzeczenia, wydawane przez austriacko-węgierskie władze konsularne i przez austriacki i węgierski wyższy sąd konsularny w granicach ich właściwości oraz ugody, zawierane przed temi władzami, stoją na równi z orzeczeniami i ugodami, wymienionemi w artykule 11. układu, jeżeli odnoszą się do spraw cywilnych i handlowych, któremi zajmowały się wspomniane władze przed wejściem w moc obowiązującą tego układu.

Postanowienia artykułu 11. należy stosować także do orzeczeń, wydanych przez austriackie, węgierskie lub bułgarskie sądy przed wejściem w moc obowiązującą niniejszego układu, o ile nie zapadły one wskutek niejawienia się strony zobowiązanej, oraz do ugód, zawartych przed wspomnianymi sądami przed owym czasem.

2. W sporach między osobami, zajmującymi się handlem lub przemysłem, uważa się za zawarcie umowy co do właściwości sądu miejsca wypełnienia umowy (artykuł 15., l. 3. i 4.), przyjęcie bez zarzutu faktury, przesłanej równocześnie z towarem lub przed jego nadejściem, opatrzonej uwagą, że zapłatę ma się uiścić w oznaczonym miejscu i że w tem miejscu można wnosić skargi, wynikające z tego interesu.

3. Jeżeli w sporze między osobami, zajmującymi się handlem, powód dochodzi wierzytelności na podstawie uwierzytelnionego wyciągu z swych ksiąg handlowych, wówczas uważa się za właściwy po myśli artykułu 15., l. 3., sąd miejsca, gdzie się te księgi prowadzi.

Protokół niniejszy, który będzie uważany za przyjęty i zatwierdzony przez Strony kontraktujące bez osobnej ratyfikacji przez samą wymianę ratyfi-

l'échange des ratifications de la Convention à laquelle il se rapporte, a été dressé en double original à Sophia, le $\frac{\text{trente-et-un}}{\text{dix-huit}}$ mai mil neuf cent onze.

(L. S.) Giskra m. p. (L. S.) J. E. Guéchoff m. p.

(L. S.) Lutterotti m. p.

(L. S.) Töry m. p.

(Pierwopis.)

Légation

I. et R. d'Autriche-Hongrie.

Sophia, le 31/18 mai 1911.

Au moment de procéder à la conclusion de la convention d'assistance judiciaire en date d'aujourd'hui le soussigné Ministre d'Autriche-Hongrie a l'honneur de porter à la connaissance de Son Excellence, Monsieur le Ministre des affaires étrangères de Bulgarie, qu'il est entendu que les dispositions de la convention susmentionnée trouveront leur application analogue par rapport à la Bosnie et l'Herzégovine.

Il est, en outre, entendu que les actes et commissions rogatoires indiqués dans l'article 1er, alinéa 2, de ladite convention et émanant des autorités bulgares seront, pour la Bosnie et l'Herzégovine, accompagnés d'une traduction allemande, hongroise ou française dans les cas où ces pièces ne seraient pas rédigées dans la langue serbo-croate.

Cette disposition s'appliquera également aux cas prévus par l'article 7, alinéas 2 et 3, et par l'article 18, alinéa 2, de la convention susmentionnée.

En priant Son Excellence, Monsieur le Ministre des affaires étrangères de Bulgarie, de vouloir bien lui faire parvenir une note analogue à la présente, le soussigné profite avec plaisir de cette occasion pour Lui réitérer l'assurance de sa haute considération.

Giskra m. p.

kacyi odnošnego układu, ułożono w podwójnym pierwopisie w Zofii dnia $\frac{\text{trzydziestego pierwszego}}{\text{osiemnastego}}$ maja 1911.

(L. S.) Giskra wlr. (L. S.) I. E. Geschoff wlr.

(L. S.) Lutterotti wlr.

(L. S.) Töry wlr.

(Przekład.)

C. i k. Austriacko-węgierskie
poselstwo.

Zofia, dnia 31./18. maja 1911.

Przy zawarciu układu co do pomocy prawnej z dzisiejszej daty ma zaszczyt podpisany Minister austriacko-węgierski potwierdzić Jego Ekscelencyi Panu bułgarskiemu Ministrowi spraw zewnętrznych, że według wzajemnej zgody mają postanowienia wspomnianego układu mieć odpowiednie zastosowanie do Bośni i Hercegowiny.

Istnieje dalej zgoda co do tego, iż akta i rekwizytce, wspomniane w artykule 1., ustęp 2., niniejszego układu, jeżeli pochodzą od władzy bułgarskiej i są przeznaczone dla Bośni i Hercegowiny, będą zaopatrzone w tłumaczenie niemieckie, węgierskie lub francuskie, o ile akta te nie są wygotowane w języku serbsko-kroackim.

Postanowienie to odnosi się w równej mierze także do wypadków, przewidzianych w artykule 7., ustęp 2. i 3., i w artykule 18., ustęp 2. wspomnianego układu.

Podpisany uprasza Jego Ekscelencyę Pana bułgarskiego Ministra spraw zewnętrznych, by zechciał mu przysłać podobną notę i korzysta z przyjemnością z sposobności, by odnowić zapewnienie swego wysokiego szacunku.

Giskra wlr.

(Pierwopis.)

**Ministère
des Affaires Étrangères.**

No. 707.

Au moment de procéder à la conclusion de la convention d'assistance judiciaire en date d'aujourd'hui, le soussigné Président du Conseil des Ministres et Ministre des Affaires Étrangères et des Cultes de Bulgarie a l'honneur de porter à la connaissance de Son Excellence Monsieur l'Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire d'Autriche-Hongrie à Sophia qu'il est entendu que les dispositions de la convention susmentionnée trouveront leur application analogue par rapport à la Bosnie et l'Herzégovine.

Il est, en outre, entendu que les actes et commissions rogatoires indiqués dans l'article 1er, alinéa 2, de ladite convention et émanant des autorités bulgares seront, pour la Bosnie et l'Herzégovine, accompagnés d'une traduction allemande, hongroise ou française dans les cas où ces pièces ne seraient pas rédigées dans la langue serbo-croate.

Cette disposition s'appliquera également aux cas prévus par l'article 7, alinéas 2 et 3, et par l'article 18, alinéa 2, de la convention susmentionnée.

En priant Son Excellence Monsieur l'Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire d'Autriche-Hongrie de vouloir bien lui faire parvenir une note analogue à la présente, le soussigné profite de l'occasion pour Lui offrir l'assurance de sa haute considération.

Sophia, le 18/31 mai 1911.

I. E. Guéchoff m. p.

Son Excellence

Monsieur le Baron de Giskra,

Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire
d'Autriche-Hongrie,

Sophia.

(Przekład.)

**Ministerstwo
spraw zewnętrznych.**

Nr. 707.

Przy zawarciu układu co do pomocy prawnej z dzisiejszej daty ma zaszczyt podpisany bułgarski prezydent Rady Ministrów, Minister spraw wewnętrznych i Minister wyznań potwierdzić Jego Ekscelecyci Panu austriacko-węgierskiemu nadzwyczajnemu posłowi i upełnomocnionemu Ministrowi, że według wzajemnej zgody mają postanowienia wspomnianego układu mieć odpowiednie zastosowanie do Bośni i Hercegowiny.

Istnieje dalej zgoda co do tego, iż akta i rekwizycje, wspomniane w artykule 1., ustęp 2., niniejszego układu, jeżeli pochodzą od władzy bułgarskiej i są przeznaczone dla Bośni i Hercegowiny, będą zaopatrzone w tłumaczenie niemieckie, węgierskie lub francuskie, o ile akta te nie są wygotowane w języku serbsko-kroackim.

Postanowienie to odnosi się w równej mierze także do wypadków, przewidzianych w artykule 7., ustęp 2. i 3., i w artykule 18., ustęp 2., wspomnianego układu.

Podpisany uprasza Jego Ekscelecycę Pana austriacko-węgierskiego nadzwyczajnego posła i upełnomocnionego Ministra o przysłanie mu podobnej noty i korzysta z przyjemnością z osobności, by odnowić zapewnienie swego wysokiego szacunku.

Zofia, dnia 18./31. maja 1911.

I. E. Geschoff wlr.

Do Jego Ekscelecyci

Barona Giskry,

austriacko-węgierskiego nadzwyczajnego posła
i upełnomocnionego Ministra,

w Zofii.

Układ powyższy i protokół końcowy ogłasza się niniejszem po uzyskaniu zgody obu Izb Rady państwa wraz z umieszczonemi wyżej notami.

Wiedeń, dnia 20. lipca 1912.

Heinold wlr.**Hochenburger** wlr.

145.

Traktat co do wydawania przestępców z dnia 31. maja 1911

między Austro-Węgrami i Królestwem Bułgarskiem.

(Podpisany dnia 31. maja 1911, ratyfikowany przez Jego c. i k. Apostolską Mość dnia 15. kwietnia 1912; dokumenty ratyfikacyjne wynieniono w Zofii dnia 10. maja 1912.)

Nos Franciscus Josephus Primus

divina favente clementia

Austriae Imperator, Bohemiae Rex etc. et Hungariae
Rex Apostolicus,

Notum testatumque omnibus et singulis quorum interest tenore praesentium facimus:

Posteaquam a Plenipotentiaariis Nostris atque ab illo Majestatis Suae Regis Bulgarorum praevis collatis consiliis mutuisque deliberationibus conventio ad regulandam inter Austriam et Hungariam ex una et Bulgariam altera ex parte mutuum extraditionem maleficorum die $\frac{\text{uno et trigesimo}}{\text{duodevicesimo}}$ mensis Maii anni millesimi non-gentesimi undecimi Sophiae inita et signata fuit, tenoris sequentis:

(Pierwopis.)

Sa Majesté l'Empereur d'Autriche, Roi de Bohême, etc. et Roi Apostolique de Hongrie

et

Sa Majesté le Roi des Bulgares,

ayant jugé utile de régler entre l'Autriche et la Hongrie d'une part et la Bulgarie d'autre part l'extradition réciproque des malfaiteurs, ont résolu de conclure une Convention à cet effet et ont nommé dans ce but pour Leurs Plénipotentiaires, savoir:

Sa Majesté l'Empereur d'Autriche, Roi de Bohême, etc. et Roi Apostolique de Hongrie:

pour l'Autriche et pour la Hongrie:

Monsieur le Baron Charles de Giskra, Son Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire,

(Przekład.)

Najjaśniejszy Cesarz austriacki, Król Czech itd. i Apostolski Król Węgier

oraz

Najjaśniejszy Król Bułgarów,

zważywszy, że jest rzeczą wskazaną uregulować między Austryą i Węgrami z jednej strony a Bułgaryą z drugiej strony wzajemne wydawanie przestępców, postanowili zawrzeć w tym celu układ i zamianowali Swoimi pełnomocnikami:

Najjaśniejszy Cesarz austriacki, Król Czech itd. Apostolski Król Węgier:

za Austryę i za Węgry:

Barona Karola Giskrę, Swego nadzwyczajnego posła i upelnomocnionego Ministra, kawalera orderu

Chevalier de l'ordre de Saint-Etienne et de l'ordre de la Couronne de fer troisième classe, etc.;

pour l'Autriche:

Monsieur le Chevalier Othon de Lutterotti de Gazzolis et Langenthal, Conseiller ministériel au Ministère Impérial Royal autrichien de la Justice, etc.;

pour la Hongrie:

Monsieur Gustave de Töry, Secrétaire d'État au Ministère Royal hongrois de la Justice, Chevalier de l'ordre de Léopold, etc.;

et

Sa Majesté le Roi des Bulgares:

Monsieur Ivan Evstatieff Guéchoff, Son Président du Conseil et Ministre des Affaires Étrangères et des Cultes, Grand-Croix de l'ordre Royal de Saint-Alexandre, Grand-Croix de l'ordre national du mérite civil, Grand-Croix de l'ordre de François Joseph, etc.,

lesquels, après s'être communiqué leurs pleins-pouvoirs, trouvés en bonne et due forme, sont convenus des articles suivants:

Article 1er.

Les Parties contractantes s'engagent à se livrer réciproquement, à la seule exception de leurs nationaux, les individus poursuivis ou condamnés par les autorités judiciaires de l'une des Parties contractantes pour une des actions punissables mentionnées à l'article 2 ci-après, et qui se trouveront sur les territoires de l'autre Partie.

L'extradition n'aura lieu qu'en cas de poursuite ou de condamnation pour une action punissable commise hors du territoire de l'État auquel l'extradition est demandée, lorsque, d'après les législations de l'État requérant et de l'État requis, cette action peut entraîner une peine d'un an d'emprisonnement ou une peine plus grave et que, d'après les lois de l'État requis, elle n'est pas à poursuivre par les tribunaux de cet État.

Lorsque l'action punissable motivant la demande d'extradition, aura été commise dans un État tiers, l'extradition aura lieu, si les législations de l'État requérant et de l'État requis autorisent la poursuite de faits de ce genre, même lorsqu'ils ont été commis à l'étranger et qu'il n'y ait lieu de livrer le criminel au Gouvernement de l'État où l'action

Św. Szczepana i kawalera orderu Żelaznej Korony trzeciej klasy itd.:

za Austryę:

pana Ottona de Lutterotti de Gazzolis i Langenthal, radcę ministryalnego w c. k. austriackim Ministerstwie sprawiedliwości itd.

za Węgry:

pana Gustawa de Töry, sekretarza stanu w królewsko-węgierskim Ministerstwie sprawiedliwości, kawalera orderu Leopolda itd.;

a

Najjaśniejszy Król Bułgarów:

pana Iwana Evstatieffa Geschoffa, Swego prezydenta Ministrów, Ministra spraw zewnętrznych i Ministra wyznań, ozdobionego wielkim krzyżem król. orderu Św. Aleksandra, wielkim krzyżem narodowego orderu zasługi cywilnej, wielkim krzyżem orderu Franciszka Józefa itd.

którzy po wzajemnej wymianie swych pełnomocnictw, uznanych za dobre i należyte co do formy, zgodzili się na artykuły następujące:

Artykuł 1.

Strony kontraktujące zobowiązują się do wzajemnego wydawania sobie z wyjątkiem własnych obywateli tych osób, które z powodu jednej z czynności karygodnych, wymienionych w artykule 2., są ścigane lub zostały skazane przez władze sądowe jednej Strony kontraktującej, a przebywają na obszarach Strony drugiej.

Wydanie nastąpi tylko w przypadkach ścigania lub skazania za czyn karygodny, popełniony poza obszarem państwa wezwanego o wydanie, jeżeli czyn ten według ustawodawstwa państwa wzywającego i państwa wezwanego może pociągnąć za sobą jednoroczną karę na wolności lub karę cięższą i jeżeli według ustaw państwa wezwanego nie ma być ścigany przez sądy tegoż państwa.

Jeżeli czyn karygodny, do którego odnosi się żądanie wydania, popełniono w trzecim państwie, wówczas nastąpi wydanie tylko wtedy, jeżeli ustawodawstwa tak państwa wzywającego jak i wezwanego zezwalają na ściganie takich czynów, nawet gdyby je popełniono za granicą, i jeżeli sprawca nie ma być wydany rządowi tego państwa. gdzie

punissable a été commise, selon les traités conclus entre cet État et l'État requis.

Article 2.

L'extradition sera accordée pour les actions punissables suivantes:

1° Le meurtre, l'assassinat, l'empoisonnement, l'infanticide,

2° L'avortement.

3° La lésion corporelle volontaire.

4° Le recel, la suppression, la substitution ou la supposition d'enfant.

5° L'exposition ou le délaissement d'enfant; l'exposition d'une personne qui, à raison de son état physique ou mental, est hors d'état de se protéger elle-même, et le délaissement volontaire sans protection d'une telle personne.

6° L'enlèvement de mineurs ou de femmes.

7° Les attentats à la liberté individuelle.

8° Les attentats à l'inviolabilité du domicile.

9° Le viol et les autres attentats à la pudeur; les attentats aux mœurs, en excitant, facilitant ou favorisant la débauche ou la corruption d'une personne.

10° La bigamie.

11° La contrefaçon ou falsification de documents publics ou privés et l'usage de ces documents; la destruction, détérioration ou suppression d'un document avec intention de porter préjudice à une tierce personne; l'abus de blanc-seing; la destruction, l'enlèvement ou le déplacement de bornes.

12° La fausse-monnaie, comprenant la contrefaçon et l'altération de la monnaie, l'émission et la mise en circulation de la monnaie contrefaite ou altérée; l'acceptation ou l'introduction dans l'État de telle monnaie dans l'intention de la mettre en circulation; la contrefaçon ou falsification de billets de banque, d'obligation ou d'autres titres et valeurs émis par l'État ou, avec l'autorisation de l'État, par des corporations, des sociétés ou des particuliers; l'émission ou la mise en circulation de ces billets de banque, obligations ou autres titres et valeurs contrefaits ou falsifiés.

13° La contrefaçon ou falsification de sceaux, timbres, poinçons et marques de l'État ou destinés à un service public, l'usage et la mise en circulation de pareils sceaux, timbres, poinçons et marques contrefaits ou falsifiés, ainsi que l'usage préjudiciable de vrais sceaux, timbres, poinçons et marques de l'État ou destinés à un service public.

popelniono czyn karygodny, stosownie do układów, zawartych między państwem tem a państwem wezwanem.

Artykuł 2.

Na wydanie zezwoli się z powodu następujących czynów karygodnych:

1. Morderstwa, skrytobójstwa, otrucia, dzieciobójstwa.

2. Spędzenia płodu.

3. Roznyśnego uszkodzenia cielesnego.

4. Zatajenia, usunięcia, zamiany lub podsunięcia dzieci.

5. Porzucenia lub opuszczenia dzieci; porzucenia osoby, która z powodu stanu swego ciała lub umysłu nie może sama sobie dać rady oraz umyślnego pozostawienia takiej osoby bez opieki.

6. Urowadzenia małoletnich lub kobiet.

7. Naruszenia wolności osobistej.

8. Naruszenia prawa domowego.

9. Nierządu i innych zamachów na wstydlivość; naruszenia obyczajności przez skłonienie pewnej osoby do wyuzdania lub nieobyczajności, dostarczania do tego sposobności lub popierania.

10. Wielokrotnego małżeństwa.

11. Podrabiania lub fałszowania dokumentów publicznych lub prywatnych i korzystania z takich dokumentów; zniszczenia, uszkodzenia lub zatajenia dokumentu w zamiarze wyrządzenia szkody innej osobie; nadużycia blankietu; zniszczenia, usunięcia lub przesunięcia znaków granicznych.

12. Fałszowania monet, obejmującego podrabianie lub zmienianie monet, wydawanie i wprowadzanie w obrót monet podrobionych lub zmienionych; przyjmowania monet takich albo wprowadzania do państwa w zamiarze puszczenia ich w obieg; podrabiania lub fałszowania banknotów, zapisów długu lub innych papierów wartościowych, wydawanych przez państwo lub za zezwoleniem państwowem przez korporacje, spółki lub osoby prywatne; wydawania lub puszczenia w obrót takich fałszywych lub sfalszowanych banknotów, zapisów długu lub innych papierów wartościowych.

13. Podrabiania lub fałszowania państwowych lub do użytku publicznego przeznaczonych pieczęci, stempli, cech i marek, używania lub puszczenia w obieg takich podrobionych lub sfalszowanych pieczęci, stempli, cech i marek, również nadużywania prawdziwych państwowych lub do użytku publicznego przeznaczonych pieczęci, stempli, cech i marek.

14° Le faux témoignage en justice, la fausse déclaration de la part d'experts ou d'interprètes, la subornation de témoins, d'experts ou d'interprètes; la dénonciation calomnieuse.

15° Le faux serment, l'excitation au faux serment.

16° Le détournement et la concussion de la part de fonctionnaires publics.

17° La corruption de fonctionnaires publics, de juges et de jurés.

18° Le vol et la rapine.

19° L'extorsion.

20° Le détournement et l'abus de confiance.

21° L'escroquerie, les tromperies et la fraude.

22° La banqueroute frauduleuse et les actes frauduleux au préjudice des créanciers.

23° La destruction ou la détérioration volontaire de la propriété mobilière ou immobilière, publique ou privée.

24° L'incendie; l'emploi criminel de matières explosibles.

25° Les actes propres à amener une inondation.

26° Les actes attentatoires à la sécurité des navires ou de la circulation sur les chemins de fer.

27° Les actes criminels contre la santé publique.

28° Le recèlement des objets obtenus à l'aide d'un vol, d'un détournement, d'une rapine ou d'une extorsion.

29° L'assistance prêtée à un criminel coupable d'une action prévue par cet article, soit pour le soustraire à la poursuite, soit pour lui garantir le profit tiré de son action; la libération illégale ou l'assistance prêtée pour l'évasion d'un criminel détenu.

30° L'association de malfaiteurs pour commettre des actions punissables contre la sécurité personnelle ou la propriété.

L'extradition sera accordée de même dans les cas de tentative et de participation, lorsqu'ils sont prévus par les législations de l'État requérant et de l'État requis.

Article 3.

L'extradition ne sera pas accordée pour des délits politiques ou pour des faits connexes à un semblable délit.

14. Fałszywego świadectwa przed sądem, fałszywych orzeczeń rzeczoznawców lub tłumaczy, nakłaniania świadków, rzeczoznawców lub tłumaczy do fałszywego zeznania; fałszywego obwinienia.

15. Krzywoprzysięstwa, uwiedzenia do krzywoprzysięstwa.

16. Sprzeniewierzenia i nadużycia władzy urzędowej przez urzędników publicznych.

17. Przekupstwa urzędników publicznych, sędziów i przysięgłych.

18. Kradzieży i rabunku.

19. Wymuszenia.

20. Sprzeniewierzenia i nadużycia zaufania.

21. Oszukaństwa i oszustwa.

22. Oszukańczego bankructwa i oszukańczego pokrzywdzenia wierzycieli.

23. Rozmyślnego zniszczenia lub uszkodzenia ruchomej lub nieruchomej własności publicznej lub prywatnej.

24. Podpalenia, karygodnego używania środków wybuchowych.

25. Działań, zdolnych do spowodowania wylewu.

26. Działań, zagrażających bezpieczeństwu okrętów lub ruchu kolejowego.

27. Działań karygodnych przeciw zdrowotności publicznej.

28. Ukrywania przedmiotów, nabytych drogą kradzieży, sprzeniewierzenia, rabunku lub wymuszenia.

29. Pomocy, udzielonej zbrodniarzowi, który stał się winnym jednego z działań, przewidzianych w artykule niniejszym, w celu uchylecia go od ścigania lub zapewnienia mu korzyści, pochodzącej z jego czynu; bezprawnego uwolnienia ujętego zbrodniarza lub pomocy przy jego ucieczce.

30. Złączenia się przestępców w celu popełnienia czynów karygodnych przeciw bezpieczeństwu osób lub własności.

Na wydanie zezwoli się także w przypadkach usiłowania i uczestnictwa, jeżeli działania te są karygodne według ustawodawstwa państwa żądającego wydania i państwa wezwanego o wydanie.

Artykuł 3.

Z powodu przestępstwa politycznego lub działania karygodnego, będącego z przestępstwem takim w związku, nie zezwoli się na wydanie.

L'extradé ne pourra, dans aucun cas, être poursuivi ou puni pour aucun délit politique antérieur à l'extradition ni pour aucun fait connexe à un semblable délit.

Ne sera pas considéré comme délit politique ni fait connexe à un semblable délit l'attentat contre la personne d'un Chef d'Etat ou contre les membres de sa famille, lorsque cet attentat constituera le fait soit de meurtre, soit d'assassinat, soit d'empoisonnement ou de tentative ou de complicité dans une de ces actions punissables.

Article 4.

La demande d'extradition devra toujours être faite par la voie diplomatique.

Article 5.

L'extradition sera accordée sur la production soit du jugement, soit d'un acte de mise en accusation, soit d'un mandat d'arrêt ou de tout autre acte judiciaire ayant la même force que ce mandat, et qui indiquera la nature et la gravité du fait incriminé ainsi que sa dénomination et le texte de la loi pénale, en vigueur dans le pays requérant, qui est applicable à l'infraction dont il s'agit et qui contient la peine qu'elle entraîne.

Lorsqu'il s'agit de délits contre la propriété, il sera indiqué toujours le montant du dommage réel ou de celui que le malfaiteur a voulu causer.

Ces pièces seront expédiées en original ou en copie légalisée par le tribunal ou par toute autre autorité compétente du pays requérant; elles seront, autant que possible, accompagnées du signalement de l'individu réclamé ou d'autres données pouvant servir à vérifier son identité. Dans le cas où il y aura doute sur la question de savoir si l'infraction, objet de la poursuite, rentre dans les prévisions de la présente Convention, des explications seront demandées au Gouvernement requérant, et l'extradition ne sera accordée que lorsque les explications fournies seront de nature à écarter ces doutes. Il est entendu que, pour prévenir l'éventualité d'une évasion, le Gouvernement requis ordonnera, aussitôt qu'il aura reçu les documents désignés ci-dessus, l'arrestation de l'inculpé, tout en se réservant la décision sur la demande d'extradition. Dans le cas où des explications auraient été demandées relativement à l'extradition, l'individu arrêté pourra être élargi, si les explications n'ont pas été données au Gouvernement requis dans le délai d'un mois à partir du jour où la demande en sera parvenue au Gouvernement requérant.

Wydany nie może być w żadnym wypadku ścigany ani karany z powodu przestępstwa politycznego, które poprzedziło wydanie, ani z powodu działania karygodnego, będącego z przestępstwem takim w związku.

Za przestępstwo polityczne albo działanie, będące w związku z czynem takim, nie uważa się jednak zamachu, popełnionego przeciw osobie zwierzchnika państwa lub członkom jego rodziny, jeżeli zamach ten uzasadnia istotę czynu morderstwa, skrytobójstwa, otrucia albo usiłowania tych działań karygodnych lub współwiny w nich.

Artykuł 4.

Żądanie wydania musi się zawsze postawić drogą dyplomatyczną.

Artykuł 5.

Na wydanie zezwoli się po przedłożeniu wyroku karnego, aktu oskarżenia, nakazu uwięzienia lub innego sądowego dokumentu równorzędnego z nakazem uwięzienia, w którym będzie podana jakość i ciężkość zarzuconego czynu, jego nazwa oraz osnowa ustawowych postanowień karnych, obowiązujących w kraju żądającym wydania, które mają zastosowanie do odnośnego przestępstwa i oznaczają karę za nie zagrożoną.

Jeżeli chodzi o czyny karygodne przeciw własności, należy podać zawsze także wysokość szkody, rzeczywiście powstałej lub przez sprawcę zamierzonej.

Wymienione wyżej dokumenty mają być wygotowane przez sądy lub przez inną do tego powołaną władzę państwa wzywającego w pierwopisie lub odpisie wierzitelnym; w miarę możliwości należy dołączyć do nich także opis osoby, która ma być wydana, lub inne szczegóły, służące do stwierdzenia jej tożsamości. Jeżeli zachodzą wątpliwości, czy czyn karygodny, stanowiący powód ścigania, jest przedmiotem niniejszego układu, wezwie się rząd rekwirujący o wyjaśnienia i zezwoli na wydanie dopiero wtedy, gdy wątpliwości zostaną usunięte na podstawie udzielonych wyjaśnień. Rozumie się jednak, że rząd wezwany o wydanie zarządzi dla zapobieżenia ucieczce obwinionego jego uwięzienie natychmiast po otrzymaniu wymienionych dokumentów z zastrzeżeniem późniejszej decyzji co do wydania. Jeżeli w sprawie ekstradycyjnej zażądano wyjaśnień, można wypuścić uwięzionego na wolną stopę, gdyby rządowi wezwanemu nie udzielono wyjaśnień w ciągu terminu jednego miesiąca, licząc od dnia, w którym żądanie wyjaśnienia doszło do rządu wzywającego.

Article 6.

L'arrestation provisoire aura lieu non seulement sur la production d'un des documents mentionnés à l'article 5, mais, en cas d'urgence, sur tout avis, transmis par la poste ou par le télégraphe, de l'existence d'un mandat d'arrêt, à la condition, toutefois, que cet avis sera donné par la voie diplomatique au Ministère des affaires étrangères du pays requis.

En cas d'extrême urgence l'arrestation provisoire aura également lieu sur la demande émanée d'une autorité de l'une des Parties contractantes et adressée directement à une autorité de l'autre Partie.

Article 7.

L'individu arrêté aux termes du second alinéa de l'article 6 sera mis en liberté si, dans le délai de huit jours à partir de la date de l'arrestation, avis n'est donné de l'existence d'un mandat d'arrêt émané d'une autorité judiciaire. Dans tous les cas la mise en liberté de l'individu arrêté aux termes de l'article 6 aura lieu si, dans le délai d'un mois à partir du jour de l'arrestation, le Gouvernement requis n'a reçu communication par la voie diplomatique d'un des documents mentionnés à l'article 5.

Article 8.

Les objets dans la possession desquels l'inculpé se trouve par suite de l'action punissable, ou ceux qui ont été saisis sur lui, les moyens et instruments ayant servi à commettre l'acte coupable, ainsi que toute autre pièce de conviction, seront, suivant l'appréciation de l'autorité compétente, remis au Gouvernement réclamant l'extradition, même dans le cas où l'extradition déjà accordée ne pourrait être effectuée par suite de la mort ou de la fuite du coupable.

Cette remise comprendra également tous les objets de la même nature que le prévenu aurait cachés ou déposés dans le pays accordant l'extradition, et qui seraient découverts ultérieurement.

Sont réservés toutefois les droits que des tiers auraient acquis sur les objets en question, lesquels devront être rendus aux ayants-droit sans frais après la conclusion du procès.

L'Etat auquel la remise de ces objets aura été demandée, peut les retenir provisoirement, s'il les juge nécessaires pour une instruction criminelle.

Artykuł 6.

W przypadkach nagłych zarządzi się uwięzienie tymczasowe nie tylko wskutek przedłożenia jednego z dokumentów, wymienionych w artykule 5., lecz także wtedy, gdy pocztą lub telegraficznie udzielona będzie wiadomość o istnieniu nakazu uwięzienia. Przytem jednak zastrzega się warunek, aby uwiadomienie to było wystosowane drogą dyplomatyczną do Ministerstwa spraw zewnętrznych państwa wezwanego.

W niezwykle nagłych wypadkach zarządzi się uwięzienie tymczasowe także wtedy, gdy władza jednej z Stron kontraktujących zażąda tego bezpośrednio od władzy Strony drugiej.

Artykuł 7.

Jeżeli zawieszono areszt na podstawie ustępu drugiego artykułu 6., wówczas wypuści się uwięzionego na wolną stopę, gdyby wiadomość o istnieniu sądowego nakazu uwięzienia nie nadeszła w ciągu 8 dni, licząc od dnia uwięzienia. W każdym wypadku wypuści się osobę, uwięzioną na podstawie artykułu 6., na wolną stopę, jeżeli żaden z dokumentów, wymienionych w artykule 5., nie będzie udzielony rządowi wezwanemu drogą dyplomatyczną w ciągu terminu jednego miesiąca, licząc od dnia uwięzienia.

Artykuł 8.

Przedmioty, w których posiadanie obwiniony wszedł przez czyn karygodny lub które u niego skonfiskowano, środki i narzędzia, które służyły do popełnienia czynu karygodnego, oraz wszystkie w ogóle środki dowodowe należy oddać rządowi, proszącemu o wydanie, stosownie do rozstrzygnięcia, które wyda władza właściwa, i to także wówczas, gdyby dozwolone już wydanie nie mogło być wykonane z powodu śmierci lub ucieczki obwinionego.

Oddanie to należy rozciągnąć także na wszystkie ewentualnie później dopiero odnalezione przedmioty wspomnianego rodzaju, które obwiniony ukrył lub złożył w kraju zezwalającym na wydanie.

Prawa osób trzecich do przedmiotów takich pozostają jednak w mocy; przedmioty te należy zwrócić uprawnionym bez kosztów po ukończeniu postępowania karnego.

Państwo, wezwane o wydanie przedmiotów takich, może je zatrzymać tymczasowo, jeżeli uważa je za potrzebne do przeprowadzenia postępowania karnego.

Article 9.

Si l'individu réclamé est poursuivi ou condamné dans l'État requis pour quelque autre infraction que celle qui a motivé la demande d'extradition, son extradition pourra être différée jusqu'à ce que les poursuites soient terminées, et, en cas de condamnation, jusqu'à ce qu'il ait subi la peine ou qu'il en ait obtenu la remise.

Néanmoins, si d'après les lois du pays qui demande l'extradition, la prescription ou d'autres dommages importants de la poursuite pouvaient résulter de ce délai, sa remise temporaire sera accordée à moins de considérations spéciales qui s'y opposent, et sous l'obligation de renvoyer l'extradé aussitôt que la poursuite dans ledit pays sera terminée.

Dans le cas où l'individu réclamé serait empêché par l'extradition de remplir les obligations contractées par lui envers des particuliers, son extradition aura lieu néanmoins, sauf à ces derniers à faire valoir leurs droits devant l'autorité compétente.

Article 10.

L'individu extradé ne pourra être poursuivi ni puni dans le pays auquel l'extradition a été accordée, ni extradé à un pays tiers pour une action punissable quelconque antérieure à l'extradition et non prévue par la présente Convention, à moins qu'il n'ait eu, dans l'un et l'autre cas, la liberté de quitter de nouveau le pays susdit pendant un mois après avoir été jugé et, en cas de condamnation, après avoir subi sa peine ou après avoir été gracié, ou qu'il n'y soit retourné par la suite.

Il ne pourra non plus être poursuivi ni puni du chef d'une action punissable prévue par la Convention et antérieure à l'extradition, mais autre que celle qui a motivé l'extradition, sans le consentement du Gouvernement qui a livré l'extradé et qui pourra, s'il le juge convenable, exiger la production d'un des documents mentionnés à l'article 5 de la présente Convention. Le consentement de ce Gouvernement sera de même requis pour permettre l'extradition de l'inculpé à un pays tiers. Toutefois ce consentement ne sera pas nécessaire, lorsque l'inculpé aura demandé spontanément à être jugé ou à subir sa peine, ou lorsqu'il n'aura pas quitté, dans le délai fixé plus haut, le territoire du pays

Artykuł 9.

Jeżeli osoba, która ma być wydana, jest ściągana lub została skazana w państwie wezwanem z powodu innego czynu karygodnego, a nie tego, na którym opiera się żądanie wydania, wówczas można wstrzymać wydanie aż do chwili, dopóki śledztwo nie będzie ukończone, albo w razie skazania aż do chwili, dopóki kara nie będzie odpokutowana lub darowana.

Gdyby jednak odroczenie wydania mogło spowodować według ustaw kraju wzywającego przedawnienie lub inne ważne niekorzyści dla postępowania karnego, wówczas zezwoli się na czasowe odstawienie obwinionego pod warunkiem, iż nie sprzeciwiają się temu szczególne powody i że przyjęte będzie zobowiązanie natychmiastowego odesłania więźnia po ukończeniu postępowania w kraju odnośnym.

Wydanie będzie zarządzone także wtedy, gdyby osoba, która ma być wydana, miała doznać przez to przeszkody w dopełnieniu swych zobowiązań umownych wobec osób prywatnych; osobom tym zastrzeżone jednak zostaje prawo dochodzenia swych roszczeń przed władzą właściwą.

Artykuł 10.

Wydany nie może być ściągany ani ukarany w kraju, na rzecz którego zezwolono na wydanie, za czyn karygodny jakiegokolwiek rodzaju, popełniony przed wydaniem a nie przewidziany w układzie niniejszym, ani też nie może być wydany z tego powodu trzeciemu państwu, wyjąwszy gdyby po ukończeniu postępowania karnego albo w razie skazania po wykonaniu lub darowaniu kary w przeciągu miesiąca miał być możliwość opuszczenia kraju albo gdyby następnie powrócił tam znowu.

Nie może on następnie być ściągany ani ukarany bez zezwolenia rządu, który oddał wydanego, także z powodu przewidzianego w układzie a popełnionego przed wydaniem działania karygodnego, które nie dało powodu do wydania. Rząd ten może zażądać, jeżeli uważa to za odpowiednie, przedłożenia jednego z dokumentów, wymienionych w artykule 5. niniejszego układu. Zezwolenia tego rządu musi się zasięgnąć także przy wydaniu obwinionego trzeciemu państwu. Zezwolenie nie jest jednak potrzebne, jeżeli obwiniony żąda z własnego popędu, aby przeprowadzono przeciw niemu postępowanie albo wykonano nałożoną na niego karę albo jeżeli w ciągu ustanowio-

auquel il a été livré ou qu'il y sera retourné par la suite.

Article 11.

L'extradition n'aura pas lieu:

1° si l'individu dont l'extradition est demandée, a déjà été condamné ou poursuivi et mis hors de cause dans le pays requis pour l'infraction qui a motivé la demande, pourvu qu'il n'y ait lieu, d'après la législation de l'État requis, de recommencer la procédure criminelle;

2° si, d'après les lois de l'État requis, la prescription de la poursuite ou de la peine est acquise par rapport aux faits imputés, avant que l'arrestation de l'inculpé ou son assignation à l'interrogatoire ait eu lieu;

3° si, d'après la législation de l'État requis, l'infraction qui a motivé la demande en extradition, ne peut être poursuivie que sur la plainte ou la proposition de la partie lésée, à moins qu'il ne soit vérifié que la partie lésée ait demandé la poursuite.

De même l'extradition n'aura pas lieu aussi longtemps que l'individu réclamé est poursuivi pour la même infraction dans le pays auquel l'extradition est demandée.

Article 12.

Si l'individu dont l'extradition est demandée par l'une des Parties contractantes, est réclamé également par un ou plusieurs autres Gouvernements en raison d'autres infractions, il sera livré au Gouvernement sur le territoire duquel a été commise l'infraction la plus grave et, en cas de gravité égale, au Gouvernement dont la demande est parvenue la première au Gouvernement requis.

Article 13.

Si l'extradition d'un malfaiteur a lieu entre l'une des Parties contractantes et une tierce Puissance, le transport de cet individu à travers ses territoires sera accordé par l'autre Partie, pourvu que l'individu en question ne lui appartienne par sa nationalité et, bien entendu, à la condition que l'action donnant lieu à l'extradition soit comprise dans les articles 1 et 2 de la présente Convention et ne rentre pas dans les prévisions des articles 3 et 11.

Pour que, conformément au présent article, le transport d'un criminel soit accordé, il suffira que

nego wyżej terminu nie opuścił obszaru kraju, któremu go wydano, albo wreszcie jeżeli następnie znowu tam powrócił.

Artykuł 11.

Wydanie nie nastąpi:

1. jeżeli osoba, której wydania zażądano, została już z powodu czynu karygodnego, stanowiącego podstawę żądanego wydania, zasądzona lub uwolniona od ścigania po poprzednim śledztwie w kraju wezwanym, o ile wznowienie postępowania karnego nie byłoby według ustaw państwa wezwanego dopuszczalne;

2. jeżeli według ustaw państwa wezwanego zaszuł odnośnie do czynów karygodnych. zarzucenych obwinionemu, przedawnienie ścigania lub kary, przed uwięzieniem obwinionego lub przed wezwaniem go do przesłuchania;

3. jeżeli według ustaw państwa wezwanego czyn karygodny, stanowiący podstawę żądanego wydania, może być ścigany tylko wskutek oskarżenia lub wniosku strony pokrzywdzonej, wyjąwszy gdyby było udowodnione, że strona pokrzywdzona żądała ścigania.

Wydanie nie nastąpi również tak długo, dopóki osoba, która ma być wydana, jest ścigana w kraju wezwanym o wydanie z powodu tego samego czynu karygodnego.

Artykuł 12.

Jeżeli wydania pewnej osoby domaga się nie tylko jedna z Stron kontraktujących, lecz także inny rząd lub kilka innych rządów z powodu innych czynów karygodnych, wówczas należy ją wydać temu rządowi, na którego obszarze popełniono najcięższe przestępstwo, a w razie równie ciężkich przestępstw temu, którego żądanie doszło najpierw do rządu wezwanego.

Artykuł 13.

Jeżeli między jedną z Stron kontraktujących a mocarstwem trzecim ma przyjść do skutku wydanie przestępcy, wówczas zezwoli druga Strona, o ile odnośna osoba nie należy do niej ze względu na narodowość, na przewiezienie jej przez swe obszary pod warunkiem, iż czyn, stanowiący podstawę wydania, jest objęty artykułami 1. i 2. układu niniejszego, a nie zachodzą wypadki, przewidziane w artykułach 3. i 11.

Celem wyjednania przewiezienia przestępcy w myśl artykułu niniejszego wystarczy postawienie

la demande en soit faite par la voie diplomatique avec production en original ou en copie authentique d'un des actes de procédure mentionnés à l'article 5.

Le transit aura lieu, quant à l'escorte, avec le concours d'agents de l'État qui a autorisé le transport sur son territoire.

Sera de même accordé dans les conditions énoncées le transport — aller et retour — par les territoires de l'une des Parties contractantes d'un malfaiteur détenu dans un pays tiers et que l'autre Partie contractante jugerait utile de confronter avec un individu poursuivi.

Article 14.

Si dans une cause pénale non politique la comparution personnelle d'un témoin est jugée nécessaire ou désirable, le Gouvernement de l'État sur le territoire duquel se trouve ce dernier, l'engagera à se rendre à l'assignation qui lui sera adressée à cet effet de la part des autorités de l'État requérant.

Les frais de la comparution personnelle d'un témoin seront toujours supportés par l'État requérant et l'invitation qui sera envoyée à cet effet par la voie diplomatique, indiquera la somme qui sera allouée au témoin à titre de frais de route et de séjour, ainsi que le montant de l'avance que l'État requis pourra, sauf remboursement par l'État requérant, faire, au témoin sur la somme intégrale.

Cette avance lui sera faite aussitôt qu'il aura déclaré vouloir se rendre à l'assignation.

Aucun témoin, quelle que soit sa nationalité, qui, cité dans les territoires de l'une des Parties contractantes comparaitra devant les juges de l'autre Partie, ne pourra y être poursuivi ou détenu pour des faits ou condamnations criminels antérieurs, ni sous prétexte de complicité dans les faits, objets du procès où il figurera comme témoin.

Article 15.

Lorsque dans une cause pénale non politique, pendante auprès des tribunaux de l'une des Parties contractantes, la confrontation de l'inculpé avec des individus détenus dans les territoires de l'autre Partie, ou la production de pièces de conviction ou d'actes judiciaires est jugée nécessaire, la demande en sera faite par la voie diplomatique et il y sera donné suite, en tant que des considérations spéciales ne s'y opposent. Les détenus et les pièces seront, toutefois, restitués aussitôt que possible.

żądania drogą dyplomatyczną i przedłożenie jednego z dokumentów, wymienionych w artykule 5., w pierwopisie lub w uwierzytelnionym odpisie.

Co do nadzoru, odbędzie się przewóz pod eskortą organów tego państwa, które zezwoliło na przewóz.

Pod przytoczonymi warunkami zezwoli się również na przewóz (tam i z powrotem) przestępcy, pozostającego w areszcie w kraju trzecim, przez obszary jednej z Stron kontraktujących, jeżeli druga Strona kontraktująca uważa za właściwe skonfrontować go z osobą będącą w śledztwie.

Artykuł 14.

Jeżeli w sprawie karnej niepolitycznej osobiste stawienie się świadka będzie uznane za konieczne lub pożądane, wówczas rząd państwa, na którego obszarze świadek przebywa, zawiadzi go, aby uczynił zadość wezwaniu, wydanemu do niego przez władze państwa wzywającego.

Koszta osobistego stawienia się świadka ponosi zawsze państwo wzywające. W wezwaniu, które w tym celu będzie przesłane drogą dyplomatyczną, należy podać sumę, którą zwróci się świadkowi tytułem kosztów podróży i utrzymania, oraz wysokość zaliczki, którą państwo wzwane może wyasygnować świadkowi na rachunek jego należytości z zastrzeżeniem zwrotu przez państwo wzywające.

Zaliczkę tę należy wypłacić świadkowi zaraz, gdy tylko oświadczy gotowość uczynienia zadość wezwaniu.

Bez względu na swe obywatelstwo nie może być żaden świadek, który na obszarach jednej z Stron kontraktujących otrzymał wezwanie i stawił się wskutek tego dobrowolnie przed sędziami strony drugiej, ani tam ścigany ani uwięziony z powodu dawniejszych czynów karygodnych lub zasądzeń albo pod pozorem współwiny w czynach karygodnych, stanowiących przedmiot procesu, w którym on jako świadek występuje.

Artykuł 15.

Jeżeli w sprawie karnej niepolitycznej, toczącej się przed sądami jednej z Stron kontraktujących, uznano potrzebę konfrontacji obwinionego z osobami, znajdującymi się w więzieniu na obszarach Strony drugiej, albo potrzebę przedłożenia środków dowodowych lub aktów sądowych, wówczas należy wystosować odnośne żądanie drogą dyplomatyczną. Żądaniu temu należy uczynić zadość, jeżeli nie stoją na przeszkodzie żadne szczególne powody. Więźniów i środki dowodowe należy jednak odesłać z powrotem jak najspieszniej.

Article 16.

Lorsque dans une affaire pénale non politique une des Parties contractantes jugera nécessaire l'audition des témoins se trouvant sur les territoires de l'autre Partie contractante, ou tout autre acte d'instruction, une commission rogatoire rédigée conformément aux lois du pays requérant, sera envoyée à cet effet par la voie diplomatique et il y sera donné suite, en observant les lois du pays sur le territoire duquel l'audition des témoins ou l'acte d'instruction devra avoir lieu.

Toutefois, les commissions rogatoires tendant à faire opérer soit une perquisition personnelle, soit une visite domiciliaire, soit la saisie du corps du délit ou de pièces de conviction, ne pourront être exécutées que pour un des faits énumérés à l'article 2 et sous la réserve exprimée à l'alinéa 3 de l'article 8 ci-dessus.

Article 17.

Si l'une des Parties contractantes juge nécessaire qu'un acte de la procédure pénale soit communiqué à une personne qui se trouve sur les territoires de l'autre Partie, cette communication se fera par voie diplomatique à l'autorité compétente de l'État requis, laquelle renverra par la même voie le document constatant la remise ou fera connaître les motifs qui s'y opposent. Les jugements de condamnation rendus par les tribunaux de l'une des Parties contractantes contre des ressortissants de l'autre Partie ne seront, toutefois, pas signifiés à ces derniers. L'État requis n'assume aucune responsabilité du fait de la signification d'actes judiciaires.

Article 18.

Les Parties contractantes renoncent réciproquement à toute réclamation ayant pour objet le remboursement des frais occasionnés sur leurs territoires respectifs par la détention et le transport de l'inculpé ou des individus livrés provisoirement pour être confrontés, par la remise des objets indiqués aux articles 8, 15 et 16, par l'audition de témoins ou par d'autres actes d'instruction ou bien par la communication d'actes judiciaires et de sentences.

Les frais du transport et de l'entretien, à travers les territoires intermédiaires, des individus dont l'extradition ou la remise temporaire aura été accordée, demeurent à la charge du Gouvernement requérant.

Artykuł 16.

Jeżeli jedna z Stron kontraktujących uzna w sprawie karnej niepolitycznej potrzebę przesłuchania świadków, znajdujących się na obszarach Strony drugiej, albo podjęcia jakiejkolwiek innej czynności śledczej, wówczas należy przesłać w tym celu drogą dyplomatyczną rekwizycję, wygotowaną według ustaw kraju wzywającego. Wezwaniu uczyni się zadość, przestrzegając ustaw kraju, na którego obszarze ma się podjąć przesłuchanie świadków lub wykonać czynność śledczą.

Jeżeli jednak rekwizycje mają na celu przeprowadzenie rewizji osobistej lub domowej albo skonfiskowanie liców czynu lub środków dowodowych, wówczas można je wykonać tylko z zastrzeżeniem, podaniem w ustępie 3. artykułu 8., i tylko wtedy, jeżeli chodzi o jeden z czynów, wymienionych w artykule 2.

Artykuł 17.

Jeżeli jedna z Stron kontraktujących uzna w postępowaniu karnym potrzebę doręczenia pewnego pisma do rąk osoby, przebywającej na obszarach Strony drugiej, wówczas powinno się przesłać pismo to właściwej władzy państwa wezwanego drogą dyplomatyczną. Władza ta zwróci tą samą drogą dowód doręczenia albo poda powody, stojące na przeszkodzie doręczeniu. Orzeczenia zasądzające, które zapadły przed sądami jednej z Stron kontraktujących przeciw obywatelom Strony drugiej, nie będą jednak doręczane tym ostatnim. Przez skutecznienie doręczenia aktów sądowych nie przyjmuje państwo rekwirowane żadnej odpowiedzialności.

Artykuł 18.

Strony kontraktujące zrzekają się wszelkich pretensyj do zwrotu kosztów, które powstaną w granicach ich obszarów z powodu przytrzymania i transportu obwinionego albo osób, odstawianych czasowo do konfrontacji, z powodu przesyłania przedmiotów, wymienionych w artykułach 8., 15. i 16., z powodu przesłuchania świadków lub podjęcia innych czynności śledczych albo wreszcie wskutek przesyłania aktów i wyroków sądowych.

Koszta, które powstaną przy wydaniu lub czasowem odstawieniu z tytułu przewozu i żywienia na obszarach państw pośrednich, spadają na rząd wzywający.

Seront de même à la charge du Gouvernement requérant les frais du transit à travers les territoires de l'autre Partie contractante d'un individu dont l'extradition ou la remise temporaire aurait été accordée au Gouvernement requérant par une tierce Puissance.

De même les frais de la remise temporaire mentionnée à l'article 9, seront supportés par l'État requérant.

L'État requérant remboursera également les indemnités accordées aux experts dont l'intervention aura été jugée nécessaire dans une cause pénale.

Article 19.

Les Parties contractantes s'engagent à se communiquer réciproquement tous les arrêts prononcés par les tribunaux de l'une des Parties contractantes contre les ressortissants de l'autre pour des actions punissables ayant entraîné une condamnation de plus de trois mois de prison. Cette communication aura lieu moyennant l'envoi par la voie diplomatique d'un extrait du jugement devenu définitif. Communication sera donnée par l'État qui aura obtenu l'extradition d'un malfaiteur, du résultat définitif des poursuites criminelles.

Article 20.

Les lettres rogatoires en matière pénale et leurs annexes ainsi que les actes à communiquer en vertu des articles 5 et 17 seront, si ces pièces sont rédigées dans une langue autre que celle du tribunal requis, accompagnés pour l'Autriche d'une traduction allemande ou française, pour la Hongrie d'une traduction hongroise ou française, pour la Bulgarie d'une traduction bulgare ou française; ces traductions seront expédiées sans frais.

Les réponses aux commissions rogatoires et les pièces dressées en exécution des commissions rogatoires, ainsi que les actes à transmettre en vertu de l'article 15 et les extraits qui doivent être communiqués conformément à l'article 19, ne seront pourvus d'une traduction qu'à la demande de l'État requérant et contre remboursement des frais de traduction.

Seront exempts de légalisation les actes expédiés en matière pénale par les autorités judiciaires des Parties contractantes. Ces actes seront revêtus du sceau de l'autorité judiciaire qui les a délivrés.

Article 21.

La présente Convention entrera en vigueur en même temps que la Convention consulaire conclue

Rząd wzywający ma ponieść także kosztą przewiezienia, jeżeli trzecie mocarstwo zezwoliło mu na wydanie lub czasowe odstawienie osoby, która ma być przeprowadzona przez obszary drugiej Strony kontraktującej.

Również kosztą czasowego odstawienia (artykuł 9.) mają być ponoszone przez państwo wzywające.

Państwo wzywające ma zwrócić także wynagrodzenia, przyznane rzeczoznawcom, jeżeli w pewnej sprawie karnej uznano przybranie ich za potrzebne.

Artykuł 19.

Strony kontraktujące są obowiązane, udzielać sobie nawzajem wszelkie orzeczenia karne, wydane przez sądy jednej z Stron kontraktujących przeciw obywatelom Strony drugiej, o ile nałożono niemi karę na wolności powyżej trzech miesięcy. Uwiadomienie to ma odbywać się drogą dyplomatyczną przez przesłanie wyciągu z prawomocnego wyroku. Państwo, któremu dozwolono wydania przestępcy, ma uwiadomić o ostatecznym wyniku postępowania karnego.

Artykuł 20.

Jeżeli rekwizycje, wysyłane w sprawach karnych, i ich załączniki, jak również akta, przesyłane na zasadzie artykułów 5. i 17., nie są ułożone w języku sądu wezwanego, wówczas należy je zaopatrzyć, jeżeli są przeznaczone dla Austrii, w tłumaczenie niemieckie lub francuskie, jeżeli są przeznaczone dla Węgier, w tłumaczenie węgierskie lub francuskie, a jeżeli są przeznaczone dla Bułgarii, w tłumaczenie bułgarskie lub francuskie; tłumaczenia te należy wygotować bezpłatnie.

Odpowiedzi na rekwizycje oraz pisma, sporządzone przy załatwianiu rekwizycji, jak również akta, przesyłane na zasadzie artykułu 15., i wyciągi z wyroków, które mają być udzielane stosownie do artykułu 19., zaopatruje się w tłumaczenia tylko na żądanie państwa rekwirującego i za zwrotem kosztów przekładu.

Akta, wygotowane przez sądy Stron kontraktujących w sprawach karnych, nie potrzebują uwierzytelnienia. Mają one być zaopatrzone pieczęcią władzy sądowej, która je wystawia.

Artykuł 21.

Układ niniejszy wchodzi w życie równocześnie z zawartym dzisiaj układem konsu-

à la date d'aujourd'hui; elle restera exécutoire jusqu'au 31 décembre 1917.

Dans le cas où aucune des Parties contractantes n'aurait notifié, douze mois avant la fin de ladite période, son intention d'en faire cesser les effets, elle demeurera obligatoire jusqu'à l'expiration d'une année à partir du jour où l'une ou l'autre des Parties contractantes l'aura dénoncée.

Article 22.

La présente Convention sera ratifiée, et les ratifications en seront échangées à Sophia aussitôt que faire se pourra.

En foi de quoi les Plénipotentiaires respectifs y ont apposé leurs signatures et l'ont revêtue de leurs sceaux.

Fait en double original à Sophia, le
trente-et-un
dix-huit mai mil neuf cent onze.

(L. S.) Giskra m. p. (L. S.) J. E. Guéchoff m. p.

(L. S.) Lutterotti m. p.

(L. S.) Tõry m. p.

larym i pozostaje w mocy aż do dnia 31. grudnia 1917.

Gdyby żadna z Stron kontraktujących nie doniosła na dwanaście miesięcy przed końcem tego okresu o swym zamiarze uchylenia układu, wówczas pozostaje on w mocy aż do upływu jednego roku od dnia, w którym jedna lub druga z Stron kontraktujących go wypowie.

Artykuł 22.

Układ niniejszy będzie ratyfikowany, a ratyfikacye wymieni się w Zofii, ile możności jak najprędzej.

W dowód tego podpisali obustronni pełnomocnicy układ i zaopatrzyli go swojemi pieczęciami.

Działo się w Zofii w podwójnym pierwopisie
trzydziestego pierwszego
dnia osiemnastego maja 1911.

(L. S.) Giskra wlr. (L. S.) I. E. Geschoff wlr.

(L. S.) Lutterotti wlr.

(L. S.) Tõry wlr.

Nos visis et perpensis conventionis huius stipulationibus illas omnes et singulas pro Austria et pro Hungaria ratas hisce confirmatasque habere profitemur ac declaramus verbo Nostro promittentes, Nos omnia quae in illis continentur, fideliter executioni mandatuos esse.

In quorum fidem majusque robur praesentes ratihabitionis Nostrae tabulas manu Nostra signavimus sigilloque Nostro adpresso firmari jussimus.

Dabantur Viennae die quinto decimo mensis Aprilis anno Domini millesimo nongentesimo duodecimo, Regnorum Nostrorum sexagesimo quarto.

Franciscus Josephus m. p.

Leopoldus Comes **Berchtold** ab et in **Ungarschitz** m. p.

Ad mandatum Sacrae Caesariae et Regiae Apostolicae Majestatis proprium:

Franciscus Peter m. p.

Caes. et Reg. Consul Generalis.

(Pierwopis.)

**Légation
I. et R. d'Autriche-Hongrie.**

Sophia, le 31/18 mai 1911.

Au moment de procéder à la conclusion de la convention d'extradition en date d'aujourd'hui le soussigné Ministre d'Autriche-Hongrie a l'honneur de porter à la connaissance de Son Excellence. Monsieur le Ministre des affaires étrangères de Bulgarie, qu'il est entendu que les dispositions de la convention susmentionnée trouveront leur application analogue par rapport à la Bosnie et l'Herzégovine.

Il est, en outre, entendu que les lettres rogatoires en matière pénale et leurs annexes ainsi que les autres actes indiqués dans l'article 20 de ladite convention et émanant des autorités judiciaires bulgares seront, pour la Bosnie et l'Herzégovine, accompagnés d'une traduction allemande, hongroise ou française dans les cas où ces pièces ne seraient pas rédigées dans la langue serbo-croate.

En priant Son Excellence, Monsieur le Ministre des affaires étrangères de Bulgarie, de vouloir bien lui faire parvenir une note analogue à la présente, le soussigné profite avec plaisir de cette occasion pour Lui réitérer l'assurance de sa haute considération.

Giskra m. p.

(Przekład.)

**C. i k. Austriacko-węgierskie
poselstwo.**

Zofia, dnia 31./18. maja 1911.

Przy zawarciu traktatu co do wydawania przestępców z daty dzisiejszej ma zaszczyt podpisany Minister austriacko-węgierski potwierdzić Jego Ekscelencyi Panu bułgarskiemu Ministrowi spraw zewnętrznych, że według wzajemnej zgody mają postanowienia wspomnianego traktatu mieć odpowiednie zastosowanie do Bośni i Hercegowiny.

Istnieje także zgoda co do tego, że rekwizycje w sprawach karnych i ich załączniki jak również inne akta, wymienione w artykule 20. niniejszego traktatu będą zaopatrzone, jeżeli pochodzą od bułgarskiej władzy sądowej i są przeznaczone dla Bośni i Hercegowiny, w tłumaczenie niemieckie, węgierskie lub francuskie, o ile akta te nie są wygotowane w języku serbsko-kroackim.

Podpisany uprasza Jego Ekscelencyę Pana bułgarskiego Ministra spraw zewnętrznych, by zechciał mu przysłać podobną notę i korzysta z przyjemnością z sposobności, by odnowić zapewnienie swego wysokiego szacunku.

Giskra wr.

(Pierwopis.)

**Ministère
des Affaires Étrangères.**
No. 706.

Au moment de procéder à la conclusion de la convention d'extradition en date d'aujourd'hui, le soussigné Président du Conseil des Ministres et Ministre des Affaires Étrangères et des Cultes de Bulgarie a l'honneur de porter à la connaissance de Son Excellence Monsieur l'Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire d'Autriche-Hongrie à Sophia qu'il est entendu que les dispositions de la convention susmentionnée trouveront leur application analogue par rapport à la Bosnie et l'Herzégovine.

Il est, en outre, entendu que les lettres rogatoires en matière pénale et leurs annexes ainsi que les autres actes indiqués dans l'article 20 de ladite convention et émanant des autorités judiciaires bulgares seront, pour la Bosnie et l'Herzégovine, accompagnés d'une traduction allemande, hongroise ou française, dans les cas où ces pièces ne seraient pas rédigées dans la langue serbo-croate.

En priant Son Excellence Monsieur l'Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire d'Autriche-Hongrie de vouloir bien lui faire parvenir une note analogue à la présente, le soussigné profite de l'occasion pour Lui offrir l'assurance de sa haute considération.

Sophia, le 18/31 mai 1911.

I. E. Guéchoff m. p.

Son Excellence
Monsieur le Baron de Giskra,
Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire
d'Autriche-Hongrie,

Sophia.

(Przekład.)

**Ministerstwo
spraw zewnętrznych.**
Nr. 706.

Przy zawarciu traktatu co do wydawania przestępców z daty dzisiejszej ma zaszczyt podpisany bułgarski prezydent Rady Ministrów, Minister spraw zewnętrznych i Minister wyznań potwierdzić Jego Ekscelencyi Panu austriacko-węgierskiemu nadzwyczajnemu posłowi i upelnomocnionemu Ministrowi, że według wzajemnej zgody mają postanowienia wspomnianego traktatu mieć odpowiednie zastosowanie do Bośni i Hercegowiny.

Istnieje także zgoda co do tego, że rekwizycye w sprawach karnych i ich załączniki jak również inne akta, wymienione w artykule 20. niniejszego traktatu, będą zaopatrzone, jeżeli pochodzą od bułgarskiej władzy sądowej i są przeznaczone dla Bośni i Hercegowiny, w tłumaczenie niemieckie, węgierskie lub francuskie, o ile akta te nie są wygotowane w języku serbsko-kroackim.

Podpisany uprasza Jego Ekscelencyę Pana austriacko-węgierskiego nadzwyczajnego posła i upelnomocnionego Ministra o przysłanie mu podobnej noty i korzysta z przyjemnością z sposobności, by odnowić zapewnienie swego wysokiego szacunku.

Zofia, dnia 18./31. maja 1911.

I. E. Geschoff wtr.

Do Jego Ekscelencyi
barona Giskry,
austriacko-węgierskiego nadzwyczajnego posła
i upelnomocnionego Ministra

w Zofii.

Układ powyższy ogłasza się niniejszem wraz z umieszczonemi wyżej notami.

Wiedeń, dnia 20. lipca 1912.

Heinold wtr.

Hochenburger wtr.

146.**Rozporządzenie Ministerstwa
spraw wewnętrznych i Mini-
sterstwa wyznań i oświaty
z dnia 12. lipca 1912,****dotyczące umowy z Rządem bułgarskim co do udzie-
lania dokumentów stanu cywilnego obywateli obu
Stron.**

Z królewsko-bułgarskim Rządem zawarto zapo-
mocą wymiany równobrzmiących not umowę co do
wzajemnego udzielania sobie dokumentów stanu
cywilnego.

Po myśli tej umowy należą Rządowi drugiej
Strony kontraktującej udzielać należycie uwierzy-
telnione wygotowania dokumentów urodzin, ślubów
i śmierci oraz dokumentów, dotyczących legitymacyi
dzieci nieślubnie urodzonych, jeżeli dokumenty te od-
noszą się do obywateli drugiej Strony kontraktującej.

Wspomniane wygotowania dokumentów uro-
dzin, ślubów i śmierci oraz dokumentów, doty-
czących legitymacyi, powinny zawierać wszystkie
istotne wpisy rejestrowe, a ile możliwości także

szczegóły co do ustawowego miejsca zamieszkania
i miejsca urodzenia osoby, do której się odnoszą.

Wygotowania te ma się sporządzać i przesyłać
bezpłatnie w tej formie, jaka w każdym kraju jest
używana. Przesyłkę uskutecznią się drogą dyploma-
tyczną.

Jeżeli jednak zażądano wygotowań tych dla
osób prywatnych, wówczas sporządza się je i prze-
syła bezpłatnie tylko wtedy, gdy chodzi o osobę
ubogą, której ubóstwo zostało potwierdzone przez
właściwą władzę miejscową.

Umowa ta wchodzi w życie równocześnie
z układem konsularnym z Bułgaryą z dnia 31. maja
1911, Dz. u. p. Nr. 143, układem co do pomocy
prawnej z Bułgaryą z dnia 31. maja 1911, Dz. u. p.
Nr. 144, i z traktatem co do wydawania przestępców
z Bułgaryą z dnia 31. maja 1911, Dz. u. p. Nr. 145,
i pozostaje w mocy tak długo, jak te układy.

Według wzajemnej zgody będą postanowienia
tego układu stosowane w sposób odpowiedni także
do przesyłania aktów stanu cywilnego, sporządzo-
nych w Bośni i Hercegowinie, a odnoszących się do
bułgarskich obywateli i odwrotnie do przesyłania
aktów stanu cywilnego, sporządzonych w Bułgarii,
a odnoszących się do obywateli Bośni i Hercegowiny.

Heinold wlr.**Hussarek wlr.**

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LXI. — Wydana i rozesłana dnia 1. sierpnia 1912.

Treść: (№ 147—149.) 147. Obwieszczenie, dotyczące utworzenia ekspozytury celnej w Lochau (w Przedarulanii). — 148. Obwieszczenie, dotyczące utworzenia ekspozytury królewsko-węgierskiego urzędu celnego głównego w Debreczynie przy tamtejszym królewsko-węgierskim urzędzie pocztowym i telegraficznym Nr. 2. — 149. Rozporządzenie, dotyczące zmiany niektórych postanowień przepisu wykonawczego do ustawy o taryfie celnej z dnia 13. lutego 1906, oraz objaśnień do taryfy celnej z dnia 13. lutego 1906.

147.

Obwieszczenie Ministerstwa skarbu z dnia 15. lipca 1912,

dotyczące utworzenia ekspozytury celnej w Lochau (w Przedarulanii).

W Lochau utworzono na czas trwania w każdym roku letniego rozkładu jazdy żeglugi parowej na jeziorze bodeńskim ekspozyturę urzędu celnego głównego w Bregencyi, wyposażoną w upoważnienia urzędu celnego pobocznego II. klasy, która rozpoczęła już swoją działalność.

Zaleski wtr.

148.

Obwieszczenie Ministerstwa skarbu z dnia 23. lipca 1912,

dotyczące utworzenia ekspozytury królewsko-węgierskiego urzędu celnego głównego w Debreczynie przy tamtejszym królewsko-węgierskim urzędzie pocztowym i telegraficznym Nr. 2.

Według uwiadomienia królewsko-węgierskiego Ministerstwa skarbu utworzono „Ekspozyturę królewsko-węgierskiego urzędu celnego głównego

w Debreczynie przy tamtejszym królewsko-węgierskim urzędzie pocztowym i telegraficznym Nr. 2“.

Ekspozytura ta, która rozpoczęła swą działalność w dniu 15. czerwca b. r., wyposażoną jest w uprawnienia urzędu celnego głównego II. klasy i upoważnioną do poddawania oczeniu dowozowemu żyjących roślin, kart do gry oraz towarów, podlegających opłacie celnej według swej rzeczywistej wartości — w razie, jeżeli nadejdą pocztą.

Zaleski wtr.

149.

Rozporządzenie Ministerstw skarbu, handlu i rolnictwa z dnia 27. lipca 1912,

dotyczące zmiany niektórych postanowień przepisu wykonawczego do ustawy o taryfie celnej z dnia 13. lutego 1906, Dz. u. p. Nr. 22, oraz objaśnień do taryfy celnej z dnia 13. lutego 1906.

Następujące postanowienia przepisu wykonawczego do ustawy o taryfie celnej z dnia 13. lutego 1906, Dz. u. p. Nr. 22, oraz objaśnień do taryfy celnej, wydanych obwieszczeniem z dnia 13. czerwca 1906, Dz. u. p. Nr. 115, na zasadzie artykułu V. ustawy

o taryfie celnej z dnia 13. lutego 1906, Dz. u. p. Nr. 20, uzupełnia się, względnie zmienia się w sposób następujący:

I. Co do przepisu wykonawczego.

W załączniku A do § 13. przep. wyk. do ustawy o taryfie celnej (stopy tary) należy dodać przy Nrach 213.—218. w rubryce „stopy tary w procentach wagi brutto“:

Do Nru 217.

1 w balach sprasowanych hydraulicznie, opatrzonych także żelaznymi obręczami, bez względu na to, czy bale te z wszystkich stron są osłonięte opakowaniem, czy też częściowo są otwarte.

II. Co do objaśnień.

W uw. og. V. do kl. XXII—XXV, punkt 6., ustęp 4., należy w pierwszym i drugim wierszu skreślić umieszczone w nawiasie słowa: „n. p. taśmy do maszyn pisarskich“ razem z nawiasem. W ostatnim ustępie tegoż punktu należy w drugim wierszu, po słowie „impregnowane“ wstawić: „jednak nieopakowane antyseptycznie“; w tym samym wierszu należy zamiast słowa „tkaniny“ umieścić słowo „materye“.

W punkcie 9. powyższych uw. og. należy po ustępie trzecim wstawić jako nowy ustęp:

Grube materyaly na worki oraz do opakowania, podarte na pasy, jakich się używa do opakowywania kół do jazdy itd., należy odclić nie jak towary wstążkowe, lecz jak tkaniny według ich jakości.

Siódmy ustęp punktu 9. powyższych uw. og. należy wykreślić.

Pierwszy wiersz trzeciego ustępu uw. og. 1. do Nrów 189.—201. należy wykreślić i wstawić natomiast: „Nieimpregnowane“.

W drugim wierszu powyższego ustępu należy po nawiasie dodać: „oraz impregnowane, lecz nieopakowane antyseptycznie.“

Czwarty ustęp powyższej uw. og. ma odpaść.

Piąty ustęp tej samej uw. ma opiewać:

Odnosnie do impregnowanych i antyseptycznie opakowanych środków opatrunkowych z bawełny, oraz odnosnie do antyseptycznego zapakowania zobacz uw. 3. do Nru 630.

W uw. 1. do Nru 301. należy w drugim ustępie w czwartym wierszu wykreślić słowa „zamiast twardej gumy“ i w wierszu trzecim od końca w nawiasie przed „itd.“ wstawić „postleryt“.

Na końcu tegoż ustępu należy wykreślić słowa „jako traktować“ i wstawić natomiast:

stosownie do bliższej jakości jako towary z kauczuku (kl. XXX) oclić; co do takich kompozycji, które zawierają tak azbest jak i kauczuk, zobacz także uw. 4. do Nru 401.

Ostatni ustęp uw. do Nru 304. należy wykreślić i zastąpić następującym postanowieniem:

Surogaty kauczuku, z utlenionego oleju lnianego, z nasiarkowanego pokostu z oleju lnianego, z chlorowanego i siarkowanego oleju rzepakowego lub artykuły, sporządzone z zahartowanej formaliną żelatyny, gliceryny, gliny itp. z zawartością kauczuku lub bez niej, które pojawiają się w handlu pod rozmaitemi nazwami (faktis, pneumelastikum itd.), Nr. 306.

W ustępie 3. uw. do Nru 306. należy w ostatnim wierszu po słowie „factis“ wstawić: „pneumelastikum itd.“.

Po ustępie 4. uw. og. 2. do Nrów 331. do 334. należy wstawić jako nowy ustęp:

Taryfowania nieprzysposobionej dalej skóry według Nru 331. i 332. nie zmienia weale użycie do niej cukru ołowianego w celu obciążenia.

W uw. 4. do Nru 401. należy wstawić jako drugi ustęp:

Artykuły z azbestu lub mieszaniny azbestu, przy których zapach (ewentualnie przy zapaleniu) stwierdza istnienie kauczuku, które jednakowoż nie posiadają znamion towarów z twardej gumy, lecz ze względu na swą giętkość raczej podobne są do towarów z miękiego kauczuku (jak np. postleryt), należy odclić według Nru 312. ewentualnie 320.

W przedostatnim wierszu ustępu 1. uw. og. 5. do Nrów 514.—520. należy po „Nr. 520“ umieścić średnik i wstawić:

za folie z aluminium Nru 520. należy uważać te, które mają poniżej 0.1 mm grubości oraz wykazują ciężar poniżej 2.7 g na 100 cm². Jeżeli przy foliach pokostowanych i lakierowanych w przypadkach wątpliwych ma się zbadać ciężar na 100 cm², należy przedtem usunąć warstwę pokostu względnie lakieru przez rozpuszczenie w eterze lub alkoholu.

Po ustępie 3. uw. 3. do Nru 520. należy wstawić jako nowy ustęp:

Co do odróżnienia folii z aluminium od blach z aluminium zobacz uw. 5. do Nrów 514.—520.

W uw. og. 1 do Nrów 531.—533. należy dodać na końcu jako nowy ustęp:

W przypadkach, w których przy przyrządach do barwienia i bielienia, maszynach do ugniatania wełny itp. wyłączne używanie tychże do luźnego przedziwa nie wynika niewątpliwie już z ich budowy, można tego rodzaju przyrządy ekspedycyować według Nru 533. jedynie po przedłożeniu poświadczenia izby handlowej co do istotnego używania ich wyłącznie tylko do przetwarzania luźnego przedziwa.

W ostatnim ustępie uw. 2. do Nru 533. należy w pierwszym wierszu po słowie „uwaga“ wstawić „1. i“

Ustęp 3. uw. 3. do Nru 597. należy wykreślić.

Po czwartym ustępie teje uwagi należy wstawić następujący nowy ustęp:

Tlenek magnezowy z mniej jak 1 % domieszek nierozpuszczalnych w kwasie solnym (piasek + glina), jak tlenek magnezowy, chemicznie czysty, Nr. 622.

Ustęp 5. teje uw. należy zastąpić następującą osnową:

Tlenek magnezowy, uzyskany z strąconego węglanu magnezowego (Magnesiumkarbonat), stanowi po największej części (wyjątek Henrymagnezya, Magnesia usta ponderosa) nadzwyczaj lekki i objętościowo wydatny proszek, podczas gdy towar, wytworzony z magnezytu, ma zawsze bardziej gęstą strukturę i bywa wprowadzanym w szorstkich kawałkach, okruskach lub jako biały proszek z odcieniem czerwonym, żółtawym lub brunatnym.

W pierwszym ustępie uw. 3. do Nru 630. uależy w dziewiątym i dziesiątym wierszu słowo „preparowane“ zastąpić słowem „impregnowane“.

W jedenastym wierszu należy po słowie „borowe“ umieścić przecinek i po nim dodać następujący ustęp:

jakoteż jodowane, karbolowane itd. artykuły opatrunkowe, wszystkie w antyseptycznym opakowaniu, odpowiadającym impregnacji (t. zn. w starannie [przeważnie hermetycznie] zamkniętem opakowaniu dla drobnej sprzedaży).

Następny ustęp „Przybory opatrunkowe... nieprzenikliwe opaski, także“ (wiersz 11.—18.) należy skreślić.

W czwartym ustępie uw. 5. do Nru 630. należy wykreślić ustęp od słowa „jakoteż“ w trzecim wierszu aż włącznie do słowa „artykuły opatrunkowe“ w szóstym wierszu i zamieścić natomiast:

następnie materiały na opatrunki i konfekcyonowane artykuły opatrunkowe, nieimpregnowane w celach leczniczych, bez względu na ich opakowanie,

Na końcu tegoż ustępu należy dodać: „Zobacz także nw. 3. do Nru 630“.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi natychmiast w życie.

Zaleski wtr.

Heinold wtr.

Roessler wtr.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LXII. — Wydana i rozesłana dnia 3. sierpnia 1912.

Treść: (Nr 150 i 151.) 150. Rozporządzenie, którem zmienia się częściowo dla miejsca kąpielowego Franzensbad przepisy rozporządzenia ministeryalnego z dnia 28. kwietnia 1910, dotyczącego minimalnego czasu spoczynku pomocników oraz zamykania sklepów w poszczególnych miejscach kąpielowych. — 151. Ustawa, dotycząca odpowiedzialności za zderzenie się okrętów oraz roszczeń za udzielanie pomocy i ratunek w niebezpieczeństwie na morzu.

150.

Rozporządzenie Ministra handlu w porozumieniu z Ministrem spraw wewnętrznych z dnia 26. lipca 1912,

którem zmienia się częściowo dla miejsca kąpielowego Franzensbad przepisy rozporządzenia ministeryalnego z dnia 28. kwietnia 1910, Dz. u. p. Nr. 90, dotyczącego minimalnego czasu spoczynku pomocników oraz zamykania sklepów w poszczególnych miejscach kąpielowych.

Na zasadzie § 96. h, ustępu trzeciego ordynacyi przemysłowej w brzmieniu ustawy z dnia 14. stycznia 1910, Dz. u. p. Nr. 19, zarządza się, co następuje:

§ 1.

W miejsce postanowień § 1., punktu 1., rozporządzenia ministeryalnego z dnia 28. kwietnia 1910, Dz. u. p. Nr. 90, mają wstąpić następujące postanowienia:

1. Franzensbad.

W miejscu kąpielowem Franzensbad mogą lokale, podpadające pod postanowienia § 96. e, być otwarte do godziny dziesiątej wieczór w czasie od dnia 15. maja do dnia 15. września każdego roku we wszystkich przemysłach handlowych oraz przy sprzedaży towarów w przemysłach produkcyjnych.

Jedynie przy sprzedaży towarów cukierniczych mogą wspomniane lokale być otwarte do godziny jedenastej w nocy.

Nieprzerwany czas spoczynku, który ma być zapewniony pomocnikom po ukończeniu pracy dziennej, może być skrócony do dziesięciu godzin, a przy sprzedaży towarów cukierniczych do dziewięciu godzin.

§ 2.

Rozporządzenie niniejsze nabiera mocy obowiązującej z dniem ogłoszenia.

Heinold wlr.

Roessler wlr.

151.

Ustawa z dnia 29. lipca 1912,

dotycząca odpowiedzialności za zderzenie się okrętów oraz roszczeń za udzielanie pomocy i ratunek w niebezpieczeństwie na morzu.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam, co następuje:

Rozdział pierwszy.

Odpowiedzialność za zderzenie się okrętów.

Artykuł 1.

W razie zderzenia się okrętów morskich lub okrętów żeglugi morskiej i śródlądowej określa się

odpowiedzialność za szkodę, wyrządzoną okrętom lub znajdującym się na pokładzie rzeczom lub osobom, według przepisów tego rozdziału bez względu na to, czy do zderzenia przyszło na morzu, czy na wodach śródlądowych, po których jeżdżą okręty morskie.

Artykuł 2.

Jeżeli zderzenie się spowodował wypadek lub siła wyższa, lub jeżeli zachodzi niepewność co do jego przyczyn, ponoszą szkodę ci, którzy jej doznali.

To samo obowiązuje także wtedy, jeżeli okręty lub jeden z nich w czasie wypadku stały na kotwicy.

Artykuł 3.

Jeżeli zderzenie się spowodowanem zostało zawinieniem jednego z okrętów, to obowiązek wynagrodzenia szkody ciąży na tym okręcie, który ponosi winę.

Artykuł 4.

W razie wspólnego przewinienia, obowiązane są okręty do wynagrodzenia szkody w stosunku do wielkości spadającej na nich winy; jeżeli jednak według zachodzących okoliczności nie można ustalić tego stosunku lub zawinienie obu stron jest równie ciężkiem, to okręty są obowiązane w równych częściach do wynagrodzenia szkody.

Okręty, które zawiniły, ponoszą w wymienionym stosunku szkodę, wyrządzoną okrętom lub ich ładunkowi albo też pakunkom podróżnym lub innym przedmiotom, należącym do załogi, podróżnych lub innych osób, znajdujących się na pokładzie, nie odpowiadając wobec osób trzecich jako łącznie zobowiązane.

Okręty, które zawiniły, odpowiadają wobec osób trzecich jako łącznie zobowiązane za szkodę spowodowaną zabiciem lub uszkodzeniem ciała, przyczem zastrzega się prawo zwrotnego poszukiwania dla tego okrętu, który zapłacił więcej, niż na niego ostatecznie przypada. po myśli pierwszego ustępu.

Artykuł 5.

Odpowiedzialność, przewidziana w poprzednich artykułach zachodzi także w tym przypadku, jeżeli zderzenie się spowodowanem zostało przewinieniem rotmana.

Artykuł 6.

Roszczenia o odszkodowanie przedawniają się po upływie dwóch lat od zdarzenia.

Czasokres przedawnienia przewidzianego w artykule 4., ustępie 3., roszczenia zwrotnego poszukiwania wynosi jeden rok. Czasokres ten zaczyna biedz dopiero od dnia uiszczenia zapłaty.

Artykuł 7.

Po zderzeniu się okrętów obowiązany jest kapitan każdego z okrętów do udzielenia pomocy drugiemu okrętowi, jego załodze i podróżnym, o ile może to uczynić bez poważnego niebezpieczeństwa dla swego okrętu, jego załogi i podróżnych.

Tak samo jest on obowiązany do oznajmienia drugiemu okrętowi, o ile to jest możliwem, nazwy i przystani ojczystej swego okrętu oraz miejsca, z którego okręt przybywa i miejsca, do którego zdąża.

Działanie wbrew powyższym przepisom nie uzasadnia samo przez się odpowiedzialności właściciela okrętu.

Artykuł 8.

Postanowienia poprzednich artykułów stosują się do wynagrodzenia szkody, którą jeden okręt wskutek wykonania lub zaniechania jakiegoś manewru albo wskutek zaniedbania przepisów wyrządził drugiemu okrętowi lub znajdującym się na pokładzie osobom lub rzeczom także wtedy, jeżeli nie przyszło do zderzenia.

Rozdział drugi.

Roszczenia za udzielanie pomocy i ratunek w niebezpieczeństwie na morzu.

Artykuł 9.

Usługi w celu udzielenia pomocy i ratunku, świadczone dla okrętu znajdującego się w niebezpieczeństwie na morzu, dla znajdujących się na pokładzie rzeczy, dla utrzymania roszczenia o przewoźne i należytość za przejazd, oraz usługi tego samego rodzaju, świadczone sobie wzajemnie przez okręty żeglugi morskiej i śródlądowej, podlegają następującym przepisom, przyczem nie należy czynić różnicy między usługami pomocniczymi a ratunkowymi ani brać na wzgląd tego, na jakich wodach usługi świadczone.

Artykuł 10.

Każde skuteczne udzielenie pomocy i każdy skuteczny ratunek uzasadnia roszczenie o stosowne wynagrodzenie.

Nie można żądać wynagrodzenia, jeżeli świadczone usługi nie odniosły skutku.

Kwota przypadająca do zapłaty nie może w żadnym wypadku przewyższać wartości uratowanych przedmiotów.

Artykuł 11.

Kto bierze udział w akcji pomocniczej lub ratunkowej wbrew wyraźnemu i uzasadnionemu zakazowi tego okrętu, na rzecz którego udziela się pomocy i ratunku, temu nie przysługuje roszczenie o wynagrodzenie.

Artykuł 12.

Holownik może tylko wtedy żądać wynagrodzenia za usługi pomocnicze lub ratunkowe, które uskutecznią na rzecz holowanego przez siebie okrętu lub jego ładunku, jeżeli wyświadczył nadzwyczajne usługi, których nie można uważać za należące do wypełnienia umowy holowniczej.

Artykuł 13.

Można domagać się wynagrodzenia także wtedy, jeżeli udzielenie pomocy lub ratowanie odbyło się między kilku okrętami, należącymi do tego samego właściciela.

Artykuł 14.

Kwotę wynagrodzenia oznacza układ stron a w braku tegoż sąd.

To samo odnosi się do stosunku, w jakim należy rozdzielić wynagrodzenie między kilku biorących udział w ratunku.

Artykuł 15.

Sędzia może na wniosek jednej strony uznać za nieważną lub zmienić umowę o udzielenie pomocy i ratunek, zawartą w czasie i pod wpływem niebezpieczeństwa, jeżeli uważa umówione warunki za niesłuszne.

W każdym wypadku może sędzia na wniosek strony interesowanej uznać umowę tę za nieważną lub zmienić ją, jeżeli będzie udowodnione, że przyzwolenie strony jest wadliwym z powodu podstępów lub zatajenia albo jeżeli wynagrodzenie w jednym lub drugim kierunku pozostaje w rażącym stosunku do wyświadczonych usług.

Artykuł 16.

Wynagrodzenie oznacza sędzia, uwzględniając okoliczności danego przypadku, przy czym służy za podstawę:

a) w pierwszym rzędzie osiągnięty skutek, wysiłki i usługi osób, które brały udział w niesieniu pomocy lub ratunku, niebezpieczeństwo, które groziło uratowanemu okrętowi, znajdującym się na nim podróżnym, jego załodze i jego ładunkowi oraz osobom i okrętowi, które wzięły udział w ratowaniu, zużyty czas, narosłe koszty i poniesione straty, niebezpieczeństwo odpowiedzialności lub inne niebezpieczeństwo, na

które narażeni byli biorący udział w ratowaniu, wartość wystawionego na niebezpieczeństwo materiału, w danym razie także szczególne przeznaczenie ratującego okrętu;

b) w drugim rzędzie wartość uratowanych przedmiotów.

Te same postanowienia ma się stosować do rozdziału, przewidzianego w artykule 14., ustęp 2.

Sąd może zniżyć wynagrodzenie lub odmówić go w zupełności, jeżeli jest widocznym, że ratujący spowodowali swoim zawinieniem konieczność ratunku lub pomocy lub dopuścili się kradzieży, zatajenia lub innych nierzetelnych czynności.

Artykuł 17.

Osoby uratowane nie są obowiązane uiszczać wynagrodzenia.

Kto przy wypadku, który dał powód do akcji ratunkowej lub udzielenia pomocy, uratował człowiekowi życie, może żądać słusznego udziału w wynagrodzeniu, należącym się tym osobom, które uratowały okręt, ładunek i przynależności.

Artykuł 18.

Roszczenie o wynagrodzenie przedawnia się w dwa lata po tym dniu, w którym akcja pomocnicza lub ratunkowa została ukończona.

Artykuł 19.

Każdy kapitan jest obowiązany do udzielenia pomocy wszystkim osobom, nawet nieprzyjaciółom, których spotka na morzu w niebezpieczeństwie dla życia, o ile może to uczynić bez poważnego niebezpieczeństwa dla swego okrętu, jego załogi i podróźnych.

Działanie wbrew powyższemu postanowieniu nie uzasadnia odpowiedzialności właściciela okrętu.

Artykuł 20.

Wykonanie tej ustawy poruczam Memu Ministrowi handlu i Memu Ministrowi sprawiedliwości.

Bad-Ischl, dnia 29. lipca 1912.

Franciszek Józef wkr.

Stürgkh wkr.

Hochenburger wkr.

Roessler wkr.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LXIII. — Wydana i rozesłana dnia 6. sierpnia 1912.

Treść: № 152. Protokół, dotyczący przedłużenia międzynarodowego związku, utworzonego przez konwencyę cukrową z dnia 5. marca 1902.

152.

Protokół z dnia 17. marca 1912,

dotyczący przedłużenia międzynarodowego związku, utworzonego przez konwencyę cukrową z dnia 5. marca 1902.

(Spisany w Brukseli dnia 17. marca 1912. ratyfikowany przez Jego c. i k. Apostolską Mość we Wiedniu dnia 27. marca 1912. dokument ratyfikacyjny złożono w Brukseli dnia 31. marca 1912.)

Nos Franciscus Josephus Primus
divina favente clementia

Austriae Imperator, Bohemiae Rex etc. et Hungariae
Rex Apostolicus,

Notum testatumque omnibus et singulis, quorum interest, tenore praesentium facimus:

Quum ad prorogandam conventionem internationalem de sacchari commercio die quinto mensis martii anno millesimo nongentesimo secundo Bruxellis subsignatam, cum pluribus potestatibus die decimo septimo mensis martii anno millesimo nongentesimo duodecimo Bruxellis protocollum signatum sit, tenoris sequentis:

(Pierwopis.)

Protocole

concernant

la prorogation de l'Union internationale constituée par la Convention des sucres du 5 mars 1902.

Les Gouvernements de l'Allemagne, de l'Autriche-Hongrie, de la Belgique, de la France, du Luxembourg, des Pays-Bas, du Pérou, de la Russie, de la Suède et de la Suisse, ayant décidé de maintenir en vigueur après la date du 31 août 1913 l'Union internationale constituée par la Convention des sucres du 5 mars 1902, les soussignés, à ce dûment autorisés, sont convenus de ce qui suit:

Article premier.

Les États contractants s'engagent à prolonger pour un nouveau terme de cinq ans, qui prendra cours le 1er septembre 1913, la Convention relative au régime des sucres du 5 mars 1902, telle qu'elle a été amendée et complétée par le Protocole du 26 juin 1906 relatif à l'accession de la Suisse, par l'Acte additionnel à ladite Convention du 28 août 1907 et par le Protocole du 19 décembre 1907 relatif à l'adhésion de la Russie, — sous réserve de l'attribution à la Suisse du droit de vote que le Protocole du 26 juin 1906 ne lui avait pas accordé et sous réserve également des dispositions faisant l'objet de l'article 2 ci-après.

Lesdits États contractants renoncent, en conséquence, à user de la faculté que leur concédait l'article 10 de la Convention du 5 mars 1902, quant à la dénonciation de cet acte diplomatique.

(Przekład.)

Protokół,

dotyczący

przedłużenia międzynarodowego związku, utworzonego przez konwencję cukrową z dnia 5. marca 1902.

Skoro Rządy Niemiec, Austro-Węgier, Belgii, Francji, Luksemburga, Niderlandów, Peruwii, Rosyi, Szwecyi i Szwajcaryi postanowiły utrzymać w mocy po dniu 31. sierpnia 1913 międzynarodowy związek utworzony przez konwencję cukrową z dnia 5. marca 1902, umocowani do tego należycie podpisani ułożyli między sobą, co następuje:

Artykuł 1.

Państwa kontraktujące zobowiązują się przedłużyć na dalszych pięć lat, poczynwszy od dnia 1. września 1913, umowę z dnia 5. marca 1902, dotyczącą ustawodawstwa co do cukru, tak, jak ona została zmienioną i uzupełnioną protokołem z dnia 26. czerwca 1906, dotyczącym przystąpienia Szwajcaryi, tudzież dodatkowymi do wspomnianej umowy aktami z dnia 28. sierpnia 1907 oraz protokołem z dnia 19. grudnia 1907, dotyczącym przystąpienia Rosyi, za przyznaniem jednak na rzecz Szwajcaryi nienadanego jej w protokole z dnia 26. czerwca 1906 prawa głosowania oraz z zastrzeżeniem zachowania postanowień, będących przedmiotem następnego artykułu 2.

Wymienione Państwa kontraktujące zrzekają się zatem skorzystania z nadanego im w artykule 10. umowy z dnia 5. marca 1902 prawa wypowiedzenia tej umowy.

Article 2.

Le contingent d'exportation de 200.000 tonnes accordé à la Russie par l'article 3 du Protocole du 19 décembre 1907 pour chacun des quatre exercices compris entre le 1er septembre 1909 et le 31 août 1913 est maintenu pour chacun des cinq exercices compris entre le 1er septembre 1913 et le 31 août 1918.

Prenant en considération le fait que, par suite de circonstances exceptionnelles, il s'est produit, en 1911/12, simultanément une pénurie de sucre et une élévation considérable du prix sur le marché mondial, les États contractants consentent à ce que la Russie bénéficie d'un contingent extraordinaire, qui sera réparti comme suit:

Exercice 1911/12 . .	150.000 tonnes.
Exercice 1912/13 . .	50.000 tonnes.
Exercice 1913/14 . .	50.000 tonnes.

Article 3.

Le présent Protocole sera ratifié et les ratifications en seront déposées à Bruxelles, au Ministère des Affaires Étrangères, le plus tôt possible et, en tous cas, avant le 1er avril 1912.

Il deviendra obligatoire de plein droit à cette date s'il a été ratifié au moins par les États européens exportateurs de sucre spécifiés ci-après: Allemagne, Autriche-Hongrie, Belgique, France, Pays-Bas, Russie.

Cette éventualité se trouvant réalisée, les autres États signataires du présent Protocole qui ne l'auraient pas ratifié à la date précitée pourront néanmoins, en le ratifiant avant le 1er septembre de la même année, continuer à faire partie de l'Union internationale aux conditions qui leur sont faites actuellement et pour toute la durée du présent Protocole, pourvu que, avant le 1er avril 1912, ils aient donné leur assentiment définitif à l'attribution à la Russie du contingent extraordinaire prévu à l'article 2 du présent Protocole. Ils ne pourront, en aucun cas, se prévaloir de la clause de tacite reconduction visée à l'article 10 de la Convention du 5 mars 1902 pour continuer, d'année en année, leur participation à l'Union.

Article 4.

Dans la session qui précédera le 1er septembre 1917, la Commission permanente statuera par un vote d'unanimité sur le régime qui serait celui de la Russie au cas où elle serait disposée à continuer sa participation à la Convention au delà du terme du 1er septembre 1918.

Artykuł 2.

Przyznany Rosyi w artykule 3. protokołu z dnia 19. grudnia 1907 kontyngent wywozu w ilości 200.000 ton na każdy rok z czterech lat obrotowych od dnia 1. września 1909 do dnia 31. sierpnia 1913 utrzymuje się w mocy na każdy rok z pięciu lat obrotowych od dnia 1. września 1913 do dnia 31. sierpnia 1918.

Zważywszy, że wskutek wyjątkowych okoliczności w roku obrotowym 1911/12 równocześnie z wielkim brakiem cukru nastąpiła na targu światowym znaczna zwyżka ceny, udzielają Państwa kontraktujące swego zezwolenia na to, aby Rosya skorzystała z nadzwyczajnego kontyngentu, który rozdziela się w następujący sposób:

Rok obrotowy 1911/12 . .	150.000 ton,
Rok obrotowy 1912/13 . .	50.000 ton,
Rok obrotowy 1913/14 . .	50.000 ton.

Artykuł 3.

Protokół niniejszy ma być ratyfikowany a dokumenty ratyfikacyjne mają być złożone w Brukseli w Ministerstwie spraw zewnętrznych, jak najwcześniej, w każdym zaś razie przed dniem 1. kwietnia 1912.

Ma on zacząć prawnie obowiązywać z tą chwilą, kiedy udzieli mu ratyfikacji przynajmniej wymienione tu następujące Państwa europejskie, wywożące cukier: Niemcy, Austro-Węgry, Belgia, Francya, Niderlandy, Rosya.

Pod tym warunkiem będą mogły inne Państwa, podpisane na niniejszym protokole, któreby we wspomnianej chwili jeszcze tegoż nie ratyfikowały, uczestniczyć pomimo tego nadal w międzynarodowym związku pod postawionymi im obecnie warunkami oraz przez cały czas obowiązywania niniejszego protokołu — o ile udzieli mu ratyfikacji przed dniem 1. września b. r. — jeżeli udzieliły przed dniem 1. kwietnia 1912 swego stanowczego zezwolenia na przyznanie Rosyi przewidzianego w artykule 2. niniejszego protokołu nadzwyczajnego kontyngentu. W żadnym wypadku nie będą one mogły powoływać się na przewidzianą w umowie z dnia 5. marca 1902 klauzulę milczącego przedłużenia, w tym celu, aby nadal z roku na rok uczestniczyć w związku.

Artykuł 4.

Stała komisya ma przy naradzie, poprzedzającej dzień 1. września 1917, postanowić jednomyślnie sposób traktowania Rosyi na ten wypadek, gdyby Rosya była skłonna do dalszego uczestniczenia w umowie także po dniu 1. września 1918.

Dans le cas où la Commission ne pourrait se mettre d'accord, la Russie serait considérée comme ayant dénoncé la Convention pour cesser effet à compter du 1er septembre 1918.

Article 5

Il sera loisible à chacun des États contractants de se retirer de l'Union à partir du 1er septembre 1918 moyennant préavis d'un an; dès lors, les dispositions de l'article 10 de la Convention du 5 mars 1902 concernant la dénonciation et la tacite reconduction redeviendront applicables.

En foi de quoi, les soussignés, Plénipotentiaires des États respectifs, ont signé le présent Protocole.

Fait à Bruxelles, le 17 mars 1912, en un seul exemplaire original, dont une copie conforme sera délivrée à chacun des Gouvernements signataires.

Pour l'Allemagne:

Signé: von **Flotow**.

Signé: Hermann **Mehlhorn**.

Signé: **Kempff**.

Pour l'Autriche-Hongrie:

Signé: Comte **Clary et Aldringen**.

Pour l'Autriche:

Signé: Leopold **Joas**.

Pour la Hongrie:

Signé: **Teleszky János**.

Pour la Belgique:

Signé: **Capelle**.

Pour la France:

Signé: A. **Klobukowski**.

Signé: A. **Delatour**.

Pour le Luxembourg:

Signé: Le Comte d'**Ansembourg**.

Pour les Pays-Bas:

Signé: O. D. van der **Staal de Piershil**.

Gdyby komisya nie mogła zgodzić się co do tego, natenczas postąpi się względem Rosyi tak, jak gdyby była wypowiedziała umowę ze skutkiem od dnia 1. września 1918.

Artykuł 5.

Każdemu z Państw kontraktujących będzie wolno za pomocą jednorocznego wypowiedzenia usunąć się ze związku z dniem 1. września 1918; zaczem będzie można znowu stosować postanowienia artykułu 10. umowy z dnia 5. marca 1902, dotyczące wypowiedzenia i milczącego przedłużenia.

W dowód czego podpisali niniejszy protokół podpisani jako pełnomocnicy odnośnych Państw.

Działo się w Brukseli, dnia 17. marca 1912, w jednym jedynym wygotowaniu, którego równobrzmiący odpis będzie wydanym Rządowi każdego z podpisanych Państw.

Za Niemcy:

Podpisano: de **Flotow**.

Podpisano: Herman **Mehlhorn**.

Podpisano: **Kempff**.

Za Austro-Węgry:

Podpisano: Hrabia **Clary i Aldringen**.

Za Austryę:

Podpisano: Leopold **Joas**.

Za Węgry:

Podpisano: Jan **Teleszky**.

Za Belgię:

Podpisano: **Capelle**.

Za Francję:

Podpisano: A. **Klobukowski**.

Podpisano: A. **Delatour**.

Za Luksemburg:

Podpisano: Hrabia **Ansembourg**.

Za Niderlandy:

Podpisano: O. D. van der **Staal de Piershil**.

Pour le Pérou:
Signé: Telémaco **Orihuela.**

Pour la Russie:
Signé: **Koudacheff.**

Pour la Suède:
Signé: F. de **Klercker.**

Pour la Suisse:
Signé: Jules **Borel.**

Za Peruwię:
Podpisano: Telemach **Orihuela.**

Za Rosyę:
Podpisano: **Koudacheff.**

Za Szwecyę:
Podpisano: F. de **Klercker.**

Za Szwajcaryę:
Podpisano: Juliusz **Borel.**

Nos visis et perpensis protocolli hujus articulis, illos omnes ratos gratosque habere profiteamur, verbo Nostro spondentes, Nos ea omnia, quae in illis continentur, fideliter executioni mandatueros esse.

In quorum fidem majusque robur praesentes ratihabitionis Nostrae tabulas manu Nostra signavimus sigilloque Nostro adpresso firmari jussimus.

Dabantur Viennae die vigesimo septimo mensis martii anno millesimo non-gentesimo duodecimo, Regnorum Nostrorum sexagesimo quarto.

Franciscus Josephus m. p.

Leopoldus Comes **Berchtold ab et in Ungarschitz m. p.**

Ad mandatum Sacrae Caesareae et Regiae Apostolicae Majestatis proprium:

Theodorus Ippen m. p.
Caes. et Reg. Consul Generalis.

Powyższy protokół ogłasza się po uzyskaniu zgody obu Izb Rady państwa z tem nadmienieniem, że wymienione w artykule 3., ustępie 2. państwa, wywożące cukier, ratyfikowały go na czas i że także inne państwa kontraktujące udzieliły swego zezwolenia na przyznanie Rosyi przewidzianego w artykule 2. nadzwyczajnego kontyngentu.

We Wiedniu, dnia 5. sierpnia 1912.

Stürgkh wlr.

Zaleski wlr.

Roessler wlr.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LXIV. — Wydana i rozesłana dnia 8. sierpnia 1912.

Treść: (Nr 153—155.) 153. Rozporządzenie dla przeprowadzenia ustawy z dnia 5.*) lipca 1912, dotyczącej wprowadzenia nowej ustawy o służbie wojskowej. — 154. Rozporządzenie, którem wydaje się postanowienia przejściowe do ustawy z dnia 5. lipca 1912, dotyczącej wprowadzenia nowej ustawy o służbie wojskowej. — 155. Rozporządzenie, którem w wykonaniu § 82. ustawy z dnia 5. lipca 1912, oznacza się obszary, w których na razie zachodzi brak nauczycieli.

153.

Rozporządzenie Ministerstwa obrony krajowej z dnia 27. lipca 1912

dla przeprowadzenia ustawy z dnia 5.*) lipca 1912, Dz. u. p. Nr. 128, dotyczącej wprowadzenia nowej ustawy o służbie wojskowej.

Na zasadzie § 88. ustawy z dnia 5. lipca 1912, Dz. u. p. Nr. 128, dotyczącej wprowadzenia nowej ustawy o służbie wojskowej, wydaje się w porozumieniu z Ministerstwem wojny celem przeprowadzenia ustawy powyższej następujące przepisy o służbie wojskowej, część I., zeszyt 1.

Z pośród załączników i wzorów ogłasza się te, których znajomość jest przedewszystkiem ważna dla obowiązanych do służby wojskowej oraz dla gmin i prowadzących metryki.

Georgi whr.

*) Sprostowano (zobacz obwieszczenie z dnia 26. października 1912, Dz. u. p. Nr. 20-).

Przepisy o służbie wojskowej.

C z ę ś ć I.

Zeszyt 1.

Uwagi wstępne.

1. Przez oznaczenie: „zastrzeżenie przeznaczenia“ albo „przeznaczenie w zawieszeniu“ należy rozumieć, iż ustalenie, czy asenterowany przypada jako rekrut albo rezerwista zapasowy, ma dopiero nastąpić.

Oznaczenie: „zastrzeżenie przydziału“ wskazuje, iż należy jeszcze ustalić, czy asenterowany dostanie się do wspólnej siły zbrojnej czy do obrony krajowej.

Oznaczenie: „z zastrzeżeniem przeznaczenia i przydziału“ należy tak rozumieć, iż zarówno co do przeznaczenia asenterowanego jako rekruta lub rezerwisty zapasowego, jak i co do przydzielenia go do wojska wspólnego (marynarki wojennej) albo obrony krajowej ma dopiero zapaść rozstrzygnięcie.

2. Przez oznaczenie: „wojsko wspólne“ i „obrona krajowa“ rozumie się z reguły także ich rezerwy zapasowe; gdzie ma się na myśli samą tylko rezerwę zapasową, jest to szczegółowo wyrażone.

3. Skrót „u. w.“ oznacza „ustawę o służbie wojskowej“, „u. o. o. k.“ ustawę o c. k. obronie krajowej królestw i krajów reprezentowanych w Radzie państwa z wyjątkiem Tyrolu i Vorarlbergu.

„U. o. o. k. t.“ ustawę, dotyczącą instytucji obrony krajowej dla uksiążęcego hrabstwa Tyrolu i kraju Vorarlbergu.

„P. w. I.“ albo „p. w. II.“ oznacza przepisy o służbie wojskowej, część I., albo przepisy o służbie wojskowej, część II.

4. W pojęciu „wojsko“ mieści się w ogólności także obrona krajowa. Tylko tam, gdzie mogłyby powstać wątpliwości, są odnośne komendy, zakłady, władze itd. osobno wymienione.

5. Niezaliczone do pewnej klasy rangi, a pobierające gażę osoby z wojska wspólnego, marynarki wojennej i obrony krajowej należy traktować tak jak szeregowców, jeżeli nie obowiązują co do nich postanowienia szczególne.

6. Jeżeli wyraźnie nie zaznaczono przeciwnieństwa, mają odwołania skutek odwrotny.

7. Liczby paragrafów, które pozostawiono w tekście niewypełnione, odnoszą się do drugiego zeszytu p. w. I., który będzie wydany później (zobacz §§ 22., 31., 49., 55., 73., 93., 98.).

Rozdział I.

Podział siły zbrojnej; organizacya uzupełnienia.

§ 1.

Podział siły zbrojnej.

Siła zbrojna dzieli się na wspólną siłę zbrojną, obronę krajową i pospolite ruszenie.

Wspólna siła zbrojna obejmuje wojsko wspólne i marynarkę wojenną.

Wojsko wspólne i obrona krajowa mają jako istotne części składowe rezerwy zapasowe.

§ 2.

Podział terytoryalny, podział na okręgi uzupełnienia, okręgi uzupełnienia obrony krajowej, okręgi poborowe.

1. Monarchia austriacko-węgierska dzieli się na 16 okręgów terytoryalnych wojskowych, które rozpadają się dalej na 112 okręgów uzupełnienia dla wspólnej siły zbrojnej.

Z okręgów uzupełnienia przypada: 60 na królestwa i kraje reprezentowane w Radzie państwa (w tem dwa dla marynarki wojennej), 48 na kraje świętej Korony węgierskiej (w tem jeden dla marynarki wojennej) i 4 na Bośnię-Hercegowinę.

2. Dla przeprowadzenia poboru dzieli się okręgi uzupełnienia na okręgi poborowe.

Każdy powiat polityczny stanowi okrąg poborowy.

W miarę potrzeby można wyjątkowo podzielić poszczególne powiaty polityczne na kilka okręgów poborowych.

Okręgi poborowe ustanawia i zmienia Ministerstwo obrony krajowej.

3. Obecny podział Monarchii na okręgi terytoryalne wojskowe i okręgi uzupełnienia jest przedstawiony w załączniku I., z którego wynika także, z jakich okręgów poborowych składa się każdy okrąg uzupełnienia.

4. Dawny obwód Kotorski i ład stały dawnego obwodu Ragusańskiego nie są przydzielone do żadnego okręgu uzupełnienia wojska wspólnego (marynarki wojennej), lecz wcielone jedynie do okręgu uzupełnienia obrony krajowej Castelnovo.

5. Podział królestw i krajów reprezentowanych w Radzie państwa oraz krajów świętej Korony węgierskiej na okręgi uzupełnienia obrony krajowej obejmują załączniki I a i I b.

§ 3.

Władze uzupełnienia.

1. Przez „władze uzupełnienia“ rozumie się władze, które współdziałają przy uzupełnianiu wspólnej siły zbrojnej i obrony krajowej.

2. Władze uzupełnienia dzielą się na trzy instancje w sposób następujący:

a) Wojskowe władze uzupełnienia		b) Polityczne władze uzupełnienia
wspólnej siły zbrojnej	c. k. obrony krajowej	
Instancja 1.: komendy okręgów uzupełnienia (komendy okręgów uzupełnienia marynarki wojennej)	komendy okręgów uzupełnienia obrony krajowej	Instancja 1.: polityczne władze powiatowe
komendy terytorjalne wojskowe	komendy terytorjalne obrony krajowej i naczelna władza obrony kraju w Insbruku	Instancja 2.: polityczne władze krajowe (naczelna władza obrony kraju w Insbruku)
Instancja 3.: Ministerstwo wojny	Ministerstwo obrony krajowej	Instancja 3.: Ministerstwo obrony krajowej

Polityczne i wojskowe władze uzupełnienia pierwszej i drugiej instancji mają przeprowadzać czynności urzędowe częścią samodzielnie, częścią wspólnie; w pierwszym wypadku oznacza się władzę odnośną zawsze osobno, a w drugim używa oznaczenia: „władza uzupełnienia pierwszej“ lub „drugiej instancji“.

3. W instancji najwyższej rozstrzyga Ministerstwo obrony krajowej lub Ministerstwo wojny częścią samodzielnie, a częścią rozstrzygają oba Ministerstwa wspólnie.

4. Przez oznaczenie: „polityczne władze powiatowe“ należy rozumieć starostwa i gminy z własnym statutem, sprawujące czynności politycznych władz powiatowych.

§ 4.

Zakres działania władz uzupełnienia.

1. Zakres działania władz, powołanych do współdziałania w sprawach uzupełnienia, jest określony przepisem niniejszym.

Władze uzupełnienia mają także agendy, załatwiane w drodze komisji, a mianowicie przy

komisjach poborowych (rozdział III.) i komisjach rozpoznawczych (rozdział V.).

2. Jeżeli w razie różnicy zdań pomiędzy niższymi władzami uzupełnienia nie uzyska się porozumienia, wówczas należy rozstrzygnięcie do tej władzy, która w sprawie odnośnej miałaby orzekać wskutek odwołania.

Rozdział II.

Obowiązek służby wojskowej; obowiązek do czynności służbowych w celach wojennych.

§ 5.

Obowiązek służby wojskowej, warunki ogólne wstąpienia do wojska wspólnego lub marynarki wojennej i do obrony krajowej.

1. Obowiązek służby wojskowej jest obowiązkiem powszechnym, a każdy obywatel państwa musi dopełnić go osobiście według postanowień ustawy o służbie wojskowej; obejmuje on: obowiązek stawienia się do poboru, obowiązek służbowy i obowiązek służby w pospolitem ruszeniu (§ 1. u. w.).

Zastępstwo w dopełnianiu obowiązku służby wojskowej jest zatem niedopuszczalne.

2. Warunki ogólne.

A. Dla wstąpienia do wojska wspólnego lub marynarki wojennej:

- a) obywatelstwo austriackie lub węgierskie, względnie obywatelstwo bośniacko-hercegowińskie;
- b) potrzebne uzdatnienie umysłowe i fizyczne;
- c) wiek co najmniej pełnych lat 17 (§ 14. u. w.).

B. Dla wstąpienia do obrony krajowej:

obywatelstwo austriackie, tudzież

potrzebne uzdatnienie umysłowe i fizyczne i wiek co najmniej pełnych lat 17 (§ 15. u. w.).

§ 6.

Obowiązek służbowy w ogólności.

1. Obowiązek służbowy jestto obowiązek do służby wojskowej w wojsku wspólnem, w marynarce wojennej lub w obronie krajowej.

2. Prawidłowy obowiązek służbowy trwa:

A. w wojsku wspólnem:

- a) w ogóle dwa lata w służbie czynnej i dziesięć lat w rezerwie;
- b) przy konnicy i artylerji konnej, tudzież
- c) przy formacjach z dwuletnią służbą czynną dla takiej ilości żołnierzy, która odpowiada ustalonemu budżetowi etatowi podoficerów, a do której należy wliczać podoficerów, odbywających przy formacjach tych dobrowolnie dalszą służbę czynną, oraz tych, którzy wstąpili tam dobrowolnie według § 19. u. w. z obowiązkiem do trzechletniej służby czynnej, trzy lata w służbie czynnej i siedem lat w rezerwie;
- d) dla wcielonych do rezerwy zapasowej dwa-
naście lat.

B. w marynarce wojennej:

cztery lata w służbie czynnej, pięć lat w rezerwie i trzy lata w obronie morskiej (§ 8. u. w.);

C. w obronie krajowej:

- a) w ogóle dwa lata w służbie czynnej i dziesięć lat w rezerwie;
- b) przy konnicy, tudzież
- c) przy formacjach z dwuletnią służbą czynną dla takiej ilości żołnierzy, która odpowiada ustalonemu budżetowi etatowi podoficerów, a do której należy wliczać podoficerów,

odbywających przy formacjach tych dobrowolnie dalszą służbę czynną, oraz tych, którzy wstąpili tam dobrowolnie według § 19. u. w. z obowiązkiem do trzechletniej służby czynnej, trzy lata w służbie czynnej i siedem lat w rezerwie;

- d) dla wcielonych do rezerwy zapasowej dwa-
naście lat.

3. Na żądanie Ministerstwa obrony krajowej należy tych obowiązanych do służby, którzy mieliby rozpocząć ostatni rok obowiązku służbowego w wojsku wspólnem, przenieść w miarę potrzeby do obrony krajowej celem uzupełnienia jej etatów wojennych.

Jeżeli stosunki etatów wojennych w wojsku wspólnem zezwalają na to, można przenieść do obrony krajowej zamiast pewnej części ostatniego roku taką samą część młodszego roku, która ma odbyć tam następnie resztę swej całej powinności służbowej.

Co do obowiązku służby w pospolitem ruszeniu obowiązują osobne przepisy ustawowe. Dla asenterowanych na podstawie ustawy o służbie wojskowej odpadają w razie odbycia trzechletniej prawidłowej służby czynnej dwa ostatnie lata, a w razie odbycia czteroletniej prawidłowej służby czynnej w marynarce wojennej ostatnie pięć lat prawidłowego ustawowego obowiązku służby w pospolitem ruszeniu (§ 8. u. w.).

4. Żołnierze, którzy z jakiegokolwiek powodu przechodzą z jednego stosunku służbowego do innego, na przykład z służby czynnej lub rezerwy do rezerwy zapasowej albo z rezerwy zapasowej do służby czynnej lub rezerwy albo przed dopełnieniem obowiązku służbowego w wojsku wspólnem do obrony krajowej lub odwrotnie, mają w nowym stosunku służbowym dopełnić powinności służbowej, odpowiadającej rokowi ich asenterunku, przy utrzymaniu ogólnego obowiązku służbowego. Obowiązek do dłuższej służby czynnej od przyjętej pierwotnie może być uzasadniony przez to tylko wtedy, gdy przeniesienie miało miejsce w ciągu trzech pierwszych miesięcy po rozpoczęciu służby czynnej.

Przy przenoszeniu szeregowców z powodu przydzielenia do rezerwy albo w stosunku rezerwowym pozostaje rozstrzygającym dotychczasowy obowiązek służbowy.

5. Osobom, należącym do wspólnej siły zbrojnej i obrony krajowej, które służą przy żandarmerji, wlicza się przebyty tam czas służby do prawidłowego obowiązku służbowego.

6. Obowiązany do służby wojskowej, którzy służyli już w wspólnej sile zbrojnej lub obronie krajowej i zostali wydzieleni z powodu niezdatności do służby,

a następnie jako popisowi ponownie asenterowani, należy wliczyć do obowiązku służbowego poprzedni czas służby, a mianowicie:

- a) rzeczywistą służbę czynną od trzech do sześciu miesięcy włącznie powinno się policzyć na poczet obowiązku do służby czynnej za pół roku, a służbę ponad sześć miesięcy aż do roku za pełny rok. Służba czynna poniżej trzech miesięcy nie wchodzi w rachubę przy obliczaniu obowiązku do służby czynnej (wyjątek dla jednorocznych ochotników oraz dla dopuszczonych do dwuletniej służby czynnej w marynarce wojennej) (§ 8:3);
 - b) na poczet ogólnego obowiązku służbowego liczy się czas służby ponad sześć miesięcy aż do roku za pełny rok, bez względu na to, czy odbyto ją w stosunku czynnym lub nieczynnym. Czasu służby, wynoszącego sześć miesięcy lub mniej, nie uwzględnia się przy obliczaniu ogólnego obowiązku służbowego.
7. Wyjątki od powyższego prawidłowego obowiązku służbowego są omówione w §§ 7. do 14.

§ 7.

Obowiązek służbowy ochotników.

1. Ci, którzy przed dopełnieniem obowiązku stawienia się do poboru wstępują dobrowolnie do wojska wspólnego lub obrony krajowej, są obowiązani do trzechletniej służby czynnej i siedmioletniej służby w rezerwie, pomijając tych, których dopuszczono do jednorocznej lub dwuletniej ochotniczej służby czynnej (§§ 21. do 28. u. w.); wyjątek stanowią dobrowolnie wstępujący, którzy przy wstąpieniu mają prawo do dwuletniej służby czynnej w myśl § 20. u. w. i prawo to podnoszą.

Wspomnianych wyżej ochotników można przyjąć tylko do takiego oddziału broni (zakładu), dla którego dwuletni czas służby czynnej jest ustawowo unormowany; mają oni obowiązek do dziesięcioletniej służby w rezerwie.

Ci, którzy przed dopełnieniem obowiązku stawienia się do poboru wstępują dobrowolnie do marynarki wojennej, są obowiązani do powinności służbowej, ustanowionej dla marynarki wojennej w § 8. u. w.

Zawodowi marynarze mogą przed dopełnieniem obowiązku stawienia się do poboru wstępować dobrowolnie tylko do marynarki wojennej (§ 19:2 u. w.).

2. Obowiązek służbowy tych, którzy uczynili zadość powinności stawienia się do poboru albo wstępują dobrowolnie po odbyciu obowiązku służbowego w rezerwie, rozciąga się w wojsku wspólnem lub obronie krajowej tylko na trzechletni, a w marynarce wojennej tylko czteroletni czas służby czynnej, ewentualnie zaś w wszystkich tych częściach siły zbrojnej tylko na czas wojny (§ 19:6 u. w.).

3. Na wstępujących dobrowolnie według § 19:7 u. w. (§ 136.) ciąży obowiązek służbowy, ustanowiony w poprzedzającym punkcie 2.

4. Czasu służby, który ochotnik przebył w wspólnej sile zbrojnej lub obronie krajowej przed ponownem asenterowaniem, nie wlicza się do nowo przyjętego obowiązku służbowego.

§ 8.

Obowiązek służbowy ochotników jednorocznych.

1. Ochotnicy jednoroczni są obowiązani do jednorocznej tylko służby czynnej i jedenastoletniej służby rezerwowej w wojsku wspólnem, marynarce wojennej lub obronie krajowej (§§ 21. i 27. u. w.).

2. Po ukończeniu służby czynnej przenosi się ochotników jednorocznych do rezerwy (§§ 22. do 27. u. w.).

3. Ochotnikom jednorocznym, którzy jako tacy służyli czynnie w wojsku wspólnem, marynarce wojennej lub obronie krajowej i zostali wydzieleni z powodu niezdatności do służby, a będą później jako popisowi ponownie asenterowani, należy wliczyć do obowiązku służby czynnej poprzedni czas służby tej w całości.

Policzenie na poczet ogólnego obowiązku służbowego ma miejsce według postanowień § 6:6 b).

§ 9.

Obowiązek służbowy tych, których dopuszczono do dwuletniej ochotniczej służby czynnej w marynarce wojennej.

1. Ochotnicy jednoroczni w służbie przed frontem, dopuszczeni do dwuletniej służby czynnej w marynarce wojennej, są obowiązani do dwuletniej służby czynnej i dziesięcioletniej służby w rezerwie (§ 28:1 u. w.).

2. Po odbyciu dwuletniej służby czynnej w marynarce wojennej przenosi się ich do rezerwy (§ 28:4 u. w.).

3. Tych, którzy utracili uzdatnienie fizyczne do służby w marynarce wojennej, należy przenieść do wojska wspólnego; czas służby czynnej, przebyty w marynarce wojennej, wlicza się im w całości do jednorocznej służby przed frontem, którą mają odbyć następnie.

Jeżeli ochotnik odnośny wysłużył w marynarce wojennej już rok lub więcej, należy przenieść go zaraz do rezerwy wojska wspólnego.

Posiadających prawo przynależności w południowo-dalmatyńskim obszarze obrony krajowej należy przenieść do obrony krajowej.

Tym, których dopuszczono do dwuletniej ochotniczej służby czynnej w marynarce wojennej, a następnie wydzielono z powodu niezdatności do służby i później drogą poboru ponownie asentero-

wano, należy wliczyć poprzedni czas służby czynnej według postanowień poprzedzających.

Policzenie na poczet ogólnego obowiązku służbowego ma miejsce według przepisów § 6 : 6 b.

§ 10.

Przedłużenie obowiązku służbowego za karę i uzupełnienie zaniedbanego czasu służby.

1. Przedłużenie obowiązku służby czynnej i ogólnego obowiązku służbowego o jeden rok zachodzi w razie skazania :

a) za przekroczenie z § 65. u. w. albo występki z § 66., ustęp 1. u. w., wyjąwszy, jeżeli sprawca stał się później dobrowolnie do poboru (rozpoznania) (§ 70 : 2 a u. w.),

b) za występki z § 67., ustęp 1. u. w., jeżeli czyn popełniono przed poborem albo przed dniem, wyznaczonym na rozpoczęcie służby czynnej lub pierwszego wykształcenia wojskowego, i jeżeli sprawca chciał uchylić się od ustawowej powinności wojskowej, wyjąwszy, gdyby stał się później dobrowolnie do poboru (rozpoznania) lub pełnienia służby i wyznał swoje zbiegi (§ 70 : 2 b u. w.),

c) za występki z § 69. u. w., jeżeli czyn popełniono przed poborem albo przed dniem, wyznaczonym na rozpoczęcie służby czynnej lub pierwszego wykształcenia wojskowego, i jeżeli sprawca jest jeszcze zdalny do jakiegokolwiek, chociażby podrzędnej służby w wojsku wspólnym, w marynarce wojennej lub w obronie krajowej (§ 70 : 2 c u. w.).

2. Wojskowym, którzy stają się winnymi dezercji, nie wlicza się do ustawowego okresu obowiązku służbowego czasu od ich wykreślenia z etatu aż do prezentowania jako czasu interkalarnego. Pod względem dalszego przedłużenia czasu służby rozstrzygają ustawy karne wojskowe (§ 45 : 1 u. w.).

Czas interkalarny obejmuje przeciąg czasu od dnia ucieczki aż do dnia dobrowolnego zgłoszenia się zbiega lub jego przytrzymania.

Obowiązek służby dodatkowej, nałożony zbiegom wyrokiem, pociąga za sobą odpowiednie przedłużenie ogólnego czasu służby.

3. Ci, którzy przez niezastosowanie się do rozkazu powołującego zaniedbują służbę czynną przez więcej jak trzy miesiące, mają wyrównać zaniedbanie to w ciągu ogólnego czasu służby, o ile nie przychodzi do ewentualnego skazania z powodu dezercji i nie zachodzą skutki tego skazania (§ 45 : 2 u. w.).

4. Skazanie przez sąd karny cywilny lub wojskowy powoduje przedłużenie czasu służby czynnej i ogólnego czasu służby o czas zaniedbanej służby

czynnej w tym wypadku, jeżeli czas, zaniedbany wskutek uwięzienia za karę, wynosi w ogóle więcej aniżeli trzy miesiące. Areszt śledczy, policzony na poczet kary, uważa się za uwięzienie za karę (§ 45 : 3 u. w.).

5. Jako zaniedbanie ponad 3 miesiące może wchodzić w rachubę w przypadkach punktów 3. i 4. tylko zaniedbanie, przypadające na czas od dnia, na który zarządzono powołanie, aż do dnia, w którym obowiązany do służby byłby w swym oddziale etatowym wśród warunków zwyczajnych stale urlopowany.

Kto ma do wyrównania w służbie czynnej zaniedbanie takie albo interkalare z powodu dezercji, uzyskuje prawo do stałego urlopowania po upływie czasu, ubiegłego między dniem, na który był powołany, a dniem, w którym zostałby wśród warunków zwyczajnych w swym oddziale etatowym stale urlopowany, z doliczeniem czasu przedłużonego ewentualnie za karę obowiązku do służby czynnej, przypadającego na zaniedbanie i interkalare, obliczone według ustępu poprzedzającego.

§ 11.

Obowiązek służbowy w razie uzyskania innego obywatelstwa albo przynależności do krajów Bośni-Hercegowiny oraz obowiązek służbowy osób, których obywatelstwo jest nieznane.

1. Obowiązani do służby wojskowej, którzy byli obywatelami węgierskimi a uzyskali obywatelstwo austriackie, oraz obowiązani do służby wojskowej obywatele bośniacko-hercegowińscy, którzy nabyli obywatelstwo austriackie (także przez urodzenie), nie są w królestwach i krajach reprezentowanych w Radzie państwa obowiązani stawić się do poboru, jeżeli już w swej poprzedniej ojczyźnie uczynili zadość obowiązkowi temu; przy utrzymaniu ustawowego obowiązku służbowego będą oni przydzieleni z wliczeniem dopełnionej już części obowiązku tego do odpowiadających nowonabytemu prawu swojszczyzny oddziałów broni wojska wspólnego, do marynarki wojennej lub obrony krajowej, względnie wzięci w ewidencję jako obowiązani do pospolitego ruszenia.

2. Inne osoby, prócz wymienionych w punkcie 1., które uzyskały obywatelstwo austriackie w wieku, obowiązującym do służby wojskowej, powinny dopełnić obowiązku służby wojskowej, odpowiadającego ich wiekowi według ustawy o służbie wojskowej, bez względu na to, czy i w jaki sposób uczyniły zadość obowiązkowi temu w swej dawnej ojczyźnie.

Jeżeli osobom takim nadano obywatelstwo austriackie po tym roku, w którym ukończyły 23. rok życia, ale jeszcze przed dniem 31. grudnia tego

roku, w którym kończą 33. rok życia, wówczas należy je tylko jeden raz poddać poborowi zaraz po uzyskaniu obywatelstwa austriackiego, asenterować do służby wojskowej w razie zdatności i przydzielić do odpowiadającego pierwszej klasie wieku ich roku urodzenia roku asenterunkowego rezerwy zapasowej obrony krajowej, przy której mają odbyć swój obowiązek służbowy.

Ewentualne dopuszczenie do jednorocznej służby czynnej nie doznaje przez to zmiany.

3. Także obywatele austriaccy, którzy uzyskali obywatelstwo bośniacko-hercegowińskie (także przez urodzenie), podlegają obowiązkowi wojskowemu według postanowień ustawy o służbie wojskowej dla królestw i krajów reprezentowanych w Radzie państwa.

Obywatelstwo bośniacko-hercegowińskie niema zatem wpływu na obowiązek służbowy obywateli austriackich.

4. Osoby, których przynależność jest nieznana, a które przebywają stale w królestwach i krajach, reprezentowanych w Radzie państwa, podlegają obowiązkowi wojskowemu, ustanowionemu w punkcie 2., jeżeli nie mogą wykazać obywatelstwa zagranicznego (§ 10. u. w.).

Dowód obywatelstwa zagranicznego należy uważać za dostarczony, jeżeli strona przedkłada w tym względzie dokument, wystawiony przez właściwą władzę państwową zagraniczną.

§ 12.

Początek i koniec czasu służby.

1. Z pominięciem wypadków wyjątkowych, wymienionych w następujących punktach 2., 3. i 4., rozpoczyna się czas służby z dniem wcielenia (§ 41:2, ustęp pierwszy, u. w., § 127. p. w. I.).

2. Czas służby tych asenterowanych, których bez ich zawinienia nie poddano poborowi w wieku popisowym, należy liczyć tak, jak gdyby asenterowano ich w 23. roku życia (§ 41:2, ustęp drugi, u. w.).

Nie należy przyjmować zawinienia, jeżeli niema orzeczenia karnego.

3. Jednorocznym ochotnikom, którzy wstąpili dobrowolnie i rozpoczynają służbę czynną jeszcze przed wejściem w wiek popisowy, liczy się czas służby od dnia rozpoczęcia służby czynnej, zresztą zaś od dnia 1. października tego roku, w którym kończą 21. rok życia. Czas służby ochotników jednorocznych, asenterowanych w drodze poboru, liczy się od dnia 1. października roku asenterunkowego (§ 21:11 u. w.).

Przez rok asenterunku należy rozumieć rok rzeczywistego asenterowania.

Jeżeli ochotnik jednoroczny, asenterowany przed wejściem w wiek popisowy, został z powodu mobilizacji zaprezentowany do pełnienia służby czynnej przed tym dniem 1. października, który rozstrzyga o rozpoczęciu czasu służby, wówczas liczy się czas ten od dnia prezentowania.

4. Co do tych, którzy w dniu wcielenia znajdowali się w areszcie śledczym lub odbywali karę, liczy się czas służby czynnej, jeżeli zwłoka wynosi więcej aniżeli trzy miesiące, dopiero od dnia rozpoczęcia służby tej. Także ogólny czas służby przedłuża się w tym wypadku o czas zaniedbanej służby czynnej, wyjąwszy, gdyby pozostający w areszcie śledczym nie został skazany (§ 42., ustęp drugi, u. w.).

5. Z wyjątkiem obowiązku do służby czynnej ochotników jednorocznych, ochotników dwuletnich marynarki wojennej oraz zobowiązanych w myśl § 19. u. w. na czas wojny, tudzież szczególnego obowiązku do służby czynnej, przyjętego według § 9. u. w., kończy się czas służby w każdym stosunku obowiązku służbowego, bez względu na dzień wcielenia, z dniem 31. grudnia tego roku, w którym upływa odnośny obowiązek służbowy (§ 41:2, ustęp ostatni u. w.).

6. W razie wojny zarządza się przeniesienie do rezerwy tylko na rozkaz Najjaśniejszego Pana (§ 46., ustęp ostatni u. w.); w razie mobilizacji (uzupełnienia do stopy wojennej) następuje uwolnienie tylko za zezwoleniem Najjaśniejszego Pana (§ 59., ustęp przedostatni u. w.).

§ 13.

Obowiązek służby czynnej w ogólności.

1. Podlegający obowiązkowi służby czynnej są zobowiązani do nieprzerwanej służby czynnej (§ 43. u. w.).

2. Obowiązek służby czynnej rozpoczyna się z dniem wcielenia i kończy, z wyjątkiem obowiązku służby czynnej ochotników jednorocznych i ochotników dwuletnich marynarki wojennej, tudzież zobowiązanych w myśl § 19. u. w. na czas wojny, bez względu na dzień wcielenia, z dniem 31. grudnia tego roku, w którym dopełniono ustawowej służby czynnej (§ 41. u. w.).

Obowiązek służby czynnej ochotników jednorocznych i ochotników dwuletnich marynarki wojennej kończy się bezpośrednio po dopełnieniu służby czynnej.

U tych, którzy na zasadzie § 47. u. w. kontynuują dobrowolnie służbę czynną albo przyjęli w myśl § 9. u. w. szczególny obowiązek do służby czynnej, kończy się obowiązek ten z dniem 31. grudnia tego roku, w którym dopełnili przedłużonej służby czynnej.

Tylko u podoficerów, którzy po dopełnieniu obowiązku służbowego w wspólnej sile zbrojnej lub obronie krajowej służą dalej dobrowolnie, kończy się obowiązek służby czynnej z nadaniem im posady w służbie publicznej lub w niektórych gałęziach służby prywatnej na podstawie prawa, określonego w § 85. u. w.

§ 14.

Szczególny obowiązek do służby czynnej.

1. Szczególny obowiązek do służby czynnej ciąży:

- a) na ochotnikach jednorocznych i ochotnikach dwuletnich marynarki wojennej;
- b) na tych, których kosztem państwa wykształcono do zawodowej służby wojskowej lub którym przyznano w tym celu stypendya, zwrot kosztów nauki lub miejsca fundacyjne; wykształcenie to może mieć miejsce także w czasie odbywania służby czynnej;
- c) na absolwentach wojskowych zakładów wychowawczych i naukowych (akademii wojskowych, szkół kadeckich i akademii marynarki), których asenterowano i wcielono do wspólnej siły zbrojnej lub obrony krajowej;
- d) na wojskowych akademikach weterynaryi w Akademii weterynaryjnej w Wiedniu oraz w c. i k. Internacie wojskowym akademików weterynaryi w Budapeszcie; dalej na uczniach wojskowych kursu podkownictwa w Akademii weterynaryjnej w Wiedniu i w k. w. Akademii weterynaryjnej w Budapeszcie;
- e) na elewach kapeli, chłopcach okrętowych, maszynowych i chłopcach kapeli.

2. Obowiązek służby czynnej ochotników jednorocznych i ochotników dwuletnich marynarki wojennej jest określony w §§ 8. i 9. i w rozdziale VII.

3. Czas trwania szczególnego obowiązku do służby czynnej osób, wymienionych w punkcie 1., b, stosuje się do przepisów, obowiązujących w czasie przyjęcia odnośnego zobowiązania.

4. Obowiązek służby czynnej absolwentów wojskowych zakładów wychowawczych i naukowych jest określony w § 130.

Przy wymiarze obowiązku służby czynnej uważa się miejsca w szkołach kadeckich za równorzędne z zupełnie wolnymi miejscami skarbowymi.

5. O obowiązku służby czynnej wojskowych akademików weterynaryi traktują przepisy wojskowe, dotyczące przyjmowania aspirantów do Akademii weterynaryjnych w Wiedniu i Budapeszcie, według których są akademicy ci w zamian za studia weterynaryjne, ukończone na koszt zarządu wojskowego, obowiązani do siedmioletniej czynnej służby wojskowej.

Uczniowie wojskowi kursu podkownictwa w c. i k. Akademii weterynaryjnej w Wiedniu oraz w k. w. Akademii weterynaryjnej w Budapeszcie mają za każde półrocze, przebyte na kursie tym, odsłużyć czynnie pół roku ponad prawidłowy obowiązek służby czynnej.

Ci, którzy przy ukończeniu kursu podkownictwa dopełnili już obowiązku służby czynnej, mają odsłużyć pełne przedłużenie służby tej dopiero po ukończeniu wspomnianego kursu.

6. Elewi kapeli, których asenterowano i wcielono wprost z stosunku tego, są obowiązani odsłużyć czynnie za każdy pełny rok, przebyty w wspomnianym charakterze, a chłopcy okrętowi, maszynowi i chłopcy kapeli za każdy rok szkolny, jeden rok ponad prawidłowy czas służby czynnej.

Na elewach i chłopcach, których zwrócono rodzinie przed asenterowaniem w myśl przepisów odnośnych, nie ciąży. o ile wstępują później do wspólnej siły zbrojnej lub obrony krajowej, przedłużenie obowiązku służby czynnej z tej przyczyny, iż byli elewami lub chłopcami.

7. Przyjęcie obowiązku przedłużonej służby czynnej, określonego w punktach 3., 5. i 6, ma odnośna osoba oświadczyć, i to jeżeli jest małoletnia za zgodą ojca lub opiekuna, przed wstąpieniem w jeden z wymienionych stosunków w rewersie. uwierzytelnionym lub potwierdzonym przez polityczną władzę powiatową miejsca pobytu.

8. Przedłużenie służby czynnej osób, wymienionych w punkcie 4. i 5., ma przy ich wystąpieniu z odnośnego zakładu oznaczyć sam zakład.

§ 15.

Rozpoczęcie służby czynnej.

1. Z pominięciem wypadków wyjątkowych, wymienionych w §§ 21., 23., 24., 25., 27., 28., 31., 32. i 33. u. w. oraz w ustępie następującym, powinno się z reguły rozpocząć służbę czynną z chwilą wcielenia.

Kto pozostaje w dniu wcielenia w areszcie śledczym lub w uwięzieniu za karę, ma rozpocząć służbę czynną bezpośrednio po uwolnieniu z aresztu.

2. Odstąpienia od tych postanowień zasadniczych są uregulowane w przepisach wojskowych lub będą zarządzone w każdym wypadku z osobna.

3. Podania rekrutów niewcielonych o zezwolenie na rozpoczęcie służby czynnej przed chwilą ogólnego wcielenia mogą być wzięte pod rozwagę dopiero wtedy, gdy przydzielenie ich jest już znane.

Podania takie mają być wnoszone za pośrednictwem właściwej władzy powiatowej do właściwej komendy okręgu uzupełnienia (komendy okręgu uzupełnienia obrony krajowej), która przesyła je do rozstrzygnięcia, jeżeli przydział do oddziałów broni miał już miejsce, odnośnemu oddziałowi broni (zakładowi), a w przeciwnym razie temu oddziałowi broni (zakładowi), dla którego odnośną osobę zaprenotowano przy poborze. Wspomniany oddział broni (zakład) może przychylić się do prośby tylko wtedy, gdy powołanie odnośnej osoby do służby czynnej przed czasem właściwym okazuje się korzystne dla służby i gdy zachodzi niedobór w porównaniu z unormowanym stanem czynnym.

Prośby zawodowych marynarzy przy żegludze morskiej i wielkiej żegludze wybrzeżnej należy bezwarunkowo uwzględnić.

Zezwolenie na wstąpienie gaśnie, jeżeli prezentowanie nie przyszło do skutku w ciągu dni czterech, licząc od dnia doręczenia odnośnej uchwały.

Jeżeli badanie, podjęte przez lekarza wojskowego, wykaze niezdadność kompetenta do służby, wówczas należy pozostawić go w poprzednim stosunku aż do chwili ogólnego wcielenia.

4. O ile rekruci, już wcieleni lecz pozostawieni wyjątkowo w stosunku nieczynnym, chcą rozpocząć służbę czynną przed dniem, w tym celu wyznaczonym, będą zastosowane analogicznie postanowienia punktu 3.

§ 16.

Odroczenie służby czynnej.

1. Rekrutom, którzy zajęci są przygotowaniem się do pewnego określonego zawodu życiowego albo wyuczeniem się pewnej sztuki lub pewnego rzemiosła i mogliby wskutek przerwy ponieść znaczną szkodę, albo którzy wykazują inne stosunki, zasługujące na szczególne uwzględnienie, można przyznać odroczenie rozpoczęcia służby czynnej do dnia 1. października tego roku, w którym kończą 24. rok życia, z zastrzeżeniem powołania w razie mobilizacji (uzupełnienia do stopy wojennej) (§ 33. u. w.).

Pod względem przygotowania się do pewnego zawodu oraz wyuczenia sztuki lub rzemiosła wchodzi w rachubę tylko takie wypadki, w których dla uzyskania wymaganej wiedzy i biegłości potrzeba nieprzerwanej dłuższej działalności umysłowej lub praktycznej, tak iż przerwanie jej powoduje znaczną niekorzyść dla wykształcenia.

Szkoda, zachodząca jedynie w chwilowym zarobku, nie uzasadnia odroczenia.

2. Podania mają być wnoszone przez kompetentów przy oznaczeniu czasu, do którego żądano odroczenia służby czynnej, i dołączeniu dokumentów, wykazujących konieczność odroczenia, do dnia

31. lipca roku asenterunku za pośrednictwem właściwej politycznej władzy powiatowej do właściwej komendy okręgu uzupełnienia (komendy okręgu uzupełnienia obrony krajowej) i przedkładane przez komendę tę wraz z własną opinią do rozstrzygnięcia przełożonej komendzie terytorialnej wojskowej (komendzie terytorialnej obrony krajowej).

Podania później wniesione mogą być wzięte pod rozwagę tylko wtedy, gdy usprawiedliwiono dostatecznie niedotrzymanie terminu, albo gdy wspomniane w punkcie pierwszym „stosunki, zasługujące na szczególne uwzględnienie“ zaistniały dodatkowo.

3. Odwołania powinny być wnoszone w sposób, podany w punkcie 2., w ciągu czterech tygodni, licząc od dnia, następującego po doręczeniu uchwały pisemnej, i przedkładane przez komendę terytorialną wojskową (komendę terytorialną obrony krajowej) Ministerstwu wojny (obrony krajowej).

4. Dalsze istnienie stosunku, uzasadniającego ulgę odroczenia służby czynnej, należy wykazać najdalej do dnia 15. sierpnia w sposób, przepisany dla udokumentowania samego prawa, przed właściwą polityczną władzą powiatową; władza ta przesyła wspomniany dowód oddziałowi etatowemu.

Ulgą powyższa gaśnie, jeżeli nie dostarczono dowodu tego w ogóle albo jeżeli nie dostarczono go w czasie właściwym bez odpowiedniego usprawiedliwienia. O dalszem istnieniu ulgi orzeka oddział etatowy.

5. Jeżeli dalsze istnienie ulgi nie zostało wykazane w sposób niewątpliwy, należy przedłożyć akta odnośne komendzie terytorialnej; przeciw odmownemu rozstrzygnięciu komendy tej przysługuje odwołanie do Ministerstwa wojny (obrony krajowej), które ma być wniesione w ciągu czterech tygodni, licząc od dnia, następującego po doręczeniu uchwały pisemnej.

Odwołania nie mają skutku odwrotnego.

6. W razie odmówienia ulgi powołuje się rekruta do służby czynnej.

7. Rekrutów, którym zezwolono na odroczenie rozpoczęcia służby czynnej, należy stale urlopować aż do dnia, w którym odroczenie kończy się. Rekrutom tym wolno rozpocząć służbę czynną także w roku wcześniejszym, zawsze jednak tylko w terminie zgłaszania się rekrutów jesiennych.

8. Co do odroczenia służby czynnej w myśl §§ 31. i 32. u. w. zobacz §§ 112. i 117. p. w. l.

§ 17.

Obowiązek służbowy wyświęconych księży, względnie mających posady w duszpasterstwie lub w duchownym urzędzie nauczycielskim.

Wszystkich wyświęconych księży, względnie mających posady w duszpasterstwie albo w ducho-

wnym urzędzie nauczycielskim prawnie uznanego kościoła lub stowarzyszenia religijnego, należy w czasie ich obowiązku służbowego utrzymywać w ewidencji rezerwy zapasowej obrony krajowej; w razie mobilizacji (uzupełnienia do stopy wojennej) oraz w czasie wojny można ich użyć w obrębie ich obowiązku służbowego do służby duszpasterskiej dla całej siły zbrojnej (§ 29 : 4 u. w.).

Pozostający w ewidencji rezerwy zapasowej nie należą więc do pocztu rezerwy tej lecz są tam jedynie utrzymywani w przeglądzie i nie bywają w czasie pokoju pociągani do służby.

§ 18.

Obowiązek do służby w pospolitem ruszeniu.

1. Obowiązek do służby w pospolitem ruszeniu i wszystkie bliższe przepisy o pospolitem ruszeniu są zamieszczone :

w ustawie z dnia 6. czerwca 1886, Dz. u. p. Nr. 90, dotyczącej pospolitego ruszenia królestw i krajów reprezentowanych w Radzie państwa z wyjątkiem Tyrolu i Vorarlbergu, w ustawie z dnia 10. marca 1895, Dz. u. i r. kr. Nr. 16, dotyczącej instytucji obrony krajowej książeconego hrabstwa Tyrolu i kraju Vorarlbergu, oraz w ustawie z dnia 10. maja 1894, Dz. u. p. Nr. 83, dotyczącej obowiązku meldunkowego obowiązanych do służby w pospolitem ruszeniu w królestwach i krajach reprezentowanych w Radzie państwa z wyjątkiem Tyrolu i Vorarlbergu, tudzież w przepisach wykonawczych do ustaw tych, którymi są: przepis, dotyczący organizacji pospolitego ruszenia królestw i krajów reprezentowanych w Radzie państwa z wyjątkiem Tyrolu i Vorarlbergu z roku 1907, Dz. u. p. Nr. 150, przepis, dotyczący organizacji pospolitego ruszenia książeconego hrabstwa Tyrolu i Vorarlbergu z roku 1908, Dz. u. i r. Nr. 15, przepisy o meldowaniu się w pospolitem ruszeniu dla królestw i krajów, reprezentowanych w Radzie państwa z wyjątkiem Tyrolu i Vorarlbergu z roku 1905, Dz. u. p. Nr. 147, oraz przepisy o meldowaniu się w pospolitem ruszeniu dla książeconego hrabstwa Tyrolu i kraju Vorarlbergu z roku 1905, Dz. u. i r. Nr. 64.

Dla tych, których asenterowano na zasadzie ustawy o służbie wojskowej z roku 1912., odpadają w razie odbycia trzechletniej prawidłowej służby czynnej ostatnie dwa lata, a w razie odbycia czteroletniej prawidłowej służby czynnej w marynarce wojennej ostatnie pięć lat prawidłowego ustawowego obowiązku służby w pospolitem ruszeniu (§ 8. u. w.).

2. Przepis niniejszy obejmuje tylko postanowienia o spisaniu osób, które wchodzi w wiek, obowiązujący do służby wojskowej, przez prowadzących metryki (§ 24.) oraz o klasyfikacji popisowych, których nie asenterowano, dla służby w pospolitem ruszeniu.

§ 19.

Obowiązek do innych czynności służbowych w celach wojennych.

1. Tych, którzy znajdują się w wieku, obowiązującym do służby wojskowej, i jakkolwiek nie nadają się do właściwej służby wojennej, są jednak zdolni do innych czynności służbowych, będących z nią w związku, można w razie mobilizacji (uzupełnienia do stopy wojennej) i w czasie wojny powołać do czynności tych (§ 7. u. w.).

Należą tutaj różnorodne roboty koło wyekwirowania, roboty przy konserwacji kolei, w służbie warsztatowej marynarki wojennej, dalej użycie w charakterze stajennych przy transportach koni, woźniców, kouduktorów, kowali i prowadzących zwierzęta juczne przy innych transportach, oraz szoferów i pilotów do kierowania samochodami i statkami lotniczymi itp.

2. Zabezpieczenie, powołanie i użycie osób takich będzie uregulowane osobnymi przepisami.

3. Zastępstwo w dopełnieniu obowiązku do innych czynności służbowych w celach wojennych jest niedopuszczalne.

Rozdział III.

Obowiązek stawienia się do poboru, przygotowania do poboru.

§ 20.

Obowiązek stawienia się do poboru w ogólności.

1. Obowiązek stawienia się do poboru polega na obowiązku stawienia się przed komisjami poborowymi lub rozpoznawczymi, powołanymi w myśl ustawy o służbie wojskowej, w celu rozstrzygnięcia o zdatości popisowego do służby wojskowej (§ 16 : 1, ustęp pierwszy, u. w.).

Obowiązek ten ma być dopełniony osobiście i ciąży na wszystkich obowiązanych do służby wojskowej; akademicy wojskowi i wychowawcy wojskowych zakładów wychowawczych i naukowych wspólnej siły zbrojnej i obrony krajowej są podczas trwania stosunku tego uwolnieni od obowiązku stawienia się do poboru (§ 128.).

2. Wiek popisowy rozpoczyna się z dniem 1. stycznia tego roku kalendarzowego, w którym obowiązany do służby wojskowej kończy 21. rok życia, i upływa z dniem 31. grudnia tego roku, w którym tenże kończy 23. rok życia (§ 16 : 1, ustęp trzeci, u. w.).

3. Popisowi, urodzeni w tym samym roku kalendarzowym, tworzą jedną klasę wieku, którą oznacza się według roku urodzenia popisowych jako I, II i III. klasę wieku. Będący w wieku 21 lat stanowią pierwszą klasę wieku.

Co roku przychodzą do poboru trzy klasy wieku (§ 16 : 1, ustęp czwarty i piąty, u. w.).

2. Pobór przeprowadza się jako pobór główny lub pobór dodatkowy.

Obowiązek stawienia się do poboru powinien być dopełniony w zasadzie przy poborze głównym.

Pobór główny odbywa się corocznie z reguły w czasie od dnia 1. marca do dnia 30. kwietnia. Pobór dodatkowy ma odbywać się w miarę potrzeby (§ 17 : 2, ustęp pierwszy i drugi, u. w.).

Pobór przed okresem poboru głównego jest w regule poborem dodatkowym dla wcześniejszych klas wieku.

5. Obowiązani do służby wojskowej, którzy wstępują z wojska wspólnego (marynarki wojennej) lub obrony krajowej przed ukończeniem obowiązku służbowego, podlegają ponownie obowiązkowi stawienia się do poboru, jeżeli należą do klasy wieku, która przy poborze głównym, następującym bezpośrednio po dniu ich wykreślenia z etatu, jest jeszcze obowiązana do poddania się poborowi. Jeżeli wykreślenie takie miało miejsce w dniu 1. marca lub później, wówczas nie bierze się ich już w rachubę przy poborze w odnośnym roku bez względu na rzeczywiste rozpoczęcie się poboru głównego (§ 16 : 1, ustęp szósty, u. w.).

6. Obowiązani do służby wojskowej,

- a) który nie uczynił zadość obowiązkowi stawienia się do poboru w wieku popisowym, albo
- b) przeciw któremu istnieje uzasadnione podejrzenie, iż jego asenterowanie zostało udaremnione przez popełnienie jednego z występków, wymienionych w ustawie o służbie wojskowej,

pozostaje w obowiązku poborowym do dnia 31. grudnia tego roku, w którym kończy 36. rok życia.

Do zastosowania wspomnianych przepisów w przypadku, określonym pod b, potrzeba, aby podejrzenie było uzasadnione; same domniemania lub bezimienne doniesienia nie powinny być uwzględnione.

Nadto musi zachodzić podejrzenie popełnienia jednego z występków, określonych w ustawie o służbie wojskowej (§§ 66. do 69.).

Orzeczenie o obowiązku stawienia się do poboru, przed którego wydaniem należy przesłuchać odnośnego popisowego, przysługuje politycznej władzy krajowej. Odwołanie idzie do Ministerstwa obrony krajowej, i to z skutkiem odwłocznym co do wcielenia.

Doniesienie do właściwej władzy sądowej należy uczynić możliwie spiesznie, a najdalej w chwili rozstrzygnięcia. Równocześnie z rozstrzygnięciem ma się zarządzić rozpoznanie.

Jeżeli obwinionego uwolniono wyrokiem sądowym, a uwolnienie nie przyszło do skutku

wyłącznie z powodu przedawnienia, należy uchylić ewentualne asenterowanie z urzędu. Rozstrzygnięcie w tym względzie należy do Ministerstwa obrony krajowej (§ 16 : 1, ustęp ostatni, u. w.).

7. Urzędnicy wojskowi (aspiranci na urzędników wojskowych), nie zobowiązani jeszcze na ustawy czasu służby, podlegają również obowiązkowi stawienia się do poboru w swej klasie wieku; w razie asenterowania należy ich bezwarunkowo przydzielić do odnośnej branży.

8. Popisowi, których oczywista niezdatność (§ 29, A : 4.) jest niewątpliwie wykazana, tudzież ci, co do których komisya poborowa lub rozpoznawcza powzięła w jakiegokolwiek klasie wieku uchwałę „niezdatny do broni“ albo „wykreślić“, wreszcie obowiązani do służby wojskowej, wymienieni w punkcie 5., których wyłączenie z wspólnej siły zbrojnej lub obrony krajowej zarządziła instancya ministeryalna z dodatkami: „niezdatny do broni“ albo „wykreślić“, nie mają stawać do poboru, względnie stawać do niego więcej pod warunkiem ustawowego dopełnienia obowiązku poborowego.

§ 21.

Obowiązek stawienia się do poboru imigrantów i osób, których obywatelstwo nie da się stwierdzić.

1. Kto w wieku, obowiązującym do służby wojskowej, przenosi się z państwa, leżącego poza Monarchią, do królestw i krajów reprezentowanych w Radzie państwa i uzyskuje obywatelstwo austriackie, podlega obowiązkowi poborowemu w obrębie swej klasy wieku, jeżeli uzyskał obywatelstwo jeszcze przed wystąpieniem z III. klasy wieku.

2. Jeżeli obywatelstwo uzyskano po wystąpieniu z III. klasy wieku, ale jeszcze przed dniem 31. grudnia tego roku, w którym dotycząca osoba kończy 33. rok życia, wówczas podlega ona tylko jednorazowemu obowiązkowi stawienia się do poboru. Względem niej niema zatem zastosowania postanowienie § 16 : 1, ustęp siódmy, u. w., według którego obowiązany do służby wojskowej, który nie uczynił zadość obowiązkowi stawienia się do poboru, pozostaje w obowiązku poborowym do dnia 31. grudnia tego roku, w którym kończy 36. rok życia; karygodność z powodu niedopełnienia obowiązku stawienia się do poboru nie doznaje jednak przez to zmiany.

3. W razie przyznania obywatelstwa po dniu 31. grudnia tego roku, w którym kończy się 33. rok życia, ustaje w ogóle obowiązek stawienia się do poboru.

4. Imigranci mają dopełnić obowiązku stawienia się do poboru zaraz po uzyskaniu obywatelstwa.

5. Co do obowiązku poborowego osób, których obywatelstwo nie da się stwierdzić (§ 11 : 4), mają zastosowanie postanowienia punktów 1. do 3.

§ 22.

Właściwość pod względem dopełnienia obowiązku stawienia się do poboru.

1. Z reguły powinien każdy obowiązany do służby wojskowej dopełnić obowiązku stawienia się do poboru w tym okręgu poborowym, w którym ma prawo przynależności (§ 17. u. w.). Okrąg odnośny oznacza się jako „właściwy pod względem poboru“ albo „właściwy“, a odnośne władze uzupełnienia jako „właściwe“.

Jeżeli dla pewnego okręgu poborowego ustanowiono więcej aniżeli jedno miejsce poboru (§ 40 : 1), powinien każdy obowiązany do służby wojskowej uczynić zadość obowiązkowi stawienia się do poboru w tem miejscu poboru, do którego przydzielono jego gminę przynależności.

2. O właściwości pod względem stawienia się do poboru rozstrzyga przynależność popisowego w dniu rozpoczęcia się terminu zgłoszeń (§ 27.), to jest w dniu 1. listopada.

Nowa przynależność, którą w danym razie uzyskano albo która stała się znaną dopiero po dniu 1. listopada aż do końca najbliższego poboru głównego, powinna być uwzględniona nie przy tym poborze lecz dopiero przy najbliższym poborze głównym.

3. Stawienie obowiązanego do służby wojskowej przed komisją poborową nie może ulec zwłoce z powodu wątpliwej przynależności. Jeżeli dochodzenia, które powinno się przeprowadzić z wszelkim pośpiechem, nie doprowadzą do wyniku, należy uważać obowiązanego do służby wojskowej za należącego do tego miejsca poboru, w którym w dniu 1. listopada stale przebywa. Jeżeli miejsca tego nie można stwierdzić, rozstrzyga miejsce pobytu w ogóle. Postanowienia te mają zastosowanie także do obowiązanego do służby wojskowej według § 10 : 4, u. w.

Jeżeli dla obowiązanego do służby wojskowej, który przebywa w jednym z państw zagranicznych, nie można ustalić właściwości pod względem poboru według postanowień powyższych, wówczas rozstrzyga ostatni jego pobyt w krajach tutejszych, a względnie pobyt jego rodziców lub dziadków.

(Co do policzenia takich asenterowanych zobacz § . . .).

4. Jeżeli popisowy chce uczynić zadość obowiązkowi poborowemu w innym miejscu poboru, chociażby położonym w tym samym okręgu poborowym, wówczas powinien upraszać o to (§ 31.).

§ 23.

Prace przygotowawcze do poboru w ogólności.

1. Prace przygotowawcze do poboru rozpoczynają się w roku, poprzedzającym pobór odnośny, i obejmują stwierdzenie obowiązanego do służby wojskowej, którzy przychodzą do poboru w roku

następnym, oraz zarządzenia, potrzebne przed rozpoczęciem się poboru głównego.

Zarządzenia te są następujące :

- a) spisanie obowiązanego do służby wojskowej przez prowadzących metryki według § 24 ;
- b) spisanie popisowych przez przełożonych gmin ;
- c) sporządzenie spisu imiennego do listy stawczej (§ 36.) i przeprowadzenie losowania celem ustalenia porządku kolejnego, w jakim popisowi mają być zapisani w liście stawczej ;
- d) sporządzenie list stawczych ;
- e) zarządzenia, mające na celu utworzenie komisji poborowych oraz ułożenie planów podróży i czynności.

2. Wspomniane prace przygotowawcze należy przeprowadzić niezależnie od uchwalenia kontyngentów rekrutów i bez osobnego zarządzenia władz uzupełnienia wyższej instancji.

§ 24.

Spisanie obowiązanego do służby wojskowej przez prowadzących metryki.

1. Urzędownie ustanowieni prowadzący metryki mają sporządzić corocznie wyciągi z metryk chrztu (urodzenia) i śmierci według wzoru 1. oraz wyciągi z metryk śmierci według wzoru 2., podzielone według gmin, i oddać je do końca października każdego roku przełożonym gmin, i to wyciągi według wzoru 1. przełożonym gmin miejsca urodzenia, zaś wyciągi według wzoru 2. przełożonym gmin miejsca śmierci.

2. Do wyciągów według wzoru 1. należy wpisać według daty urodzenia wszystkie osoby płci męskiej, urodzone w gminie, nie wyłączając zmarłych już, które w roku kalendarzowym, następującym po sporządzeniu wyciągów, kończą lub byłyby ukończyły 19. rok życia.

Wypadki śmierci, zasługujące aż do dnia oddania wyciągów z metryk co do wymienionych tam osób, należy wciągnąć do przeznaczonej na to przedziałki wyciągu, o ile stać się to może na podstawie metryk śmierci, utrzymywanych przez prowadzących metryki.

3. Do wyciągów według wzoru 2. należy wciągnąć w porządku dni śmierci wszystkie osoby płci męskiej, zmarłe w gminie a nie zapisane w własnych metrykach chrztu (urodzin), które w roku kalendarzowym, następującym po sporządzeniu wyciągów, byłyby ukończyły 19. rok życia.

4. Duszpasterze wojskowi, powołani do prowadzenia metryk, sporządzają wyciągi z nich według tych samych przepisów (wzór 3. i 4.) i przedkładają je komendzie terytorialnej wojskowej do dnia 15. lipca tego roku, w którym spisani kończą lub byłiby ukończyli 18. rok życia.

Komenda terytoryalna wojskowa wydobywa karty księgi głównej, odnoszące się do ojców spisanych chłopców, i zestawia na tej podstawie wyciągi z metryk, podzielone według okręgów uzupełnienia i sporządzone według tych samych wzorów, zamieszczając tam wszystkich chłopców w następującym porządku kolejnym:

- a) tych, których przynależność do jednej z gmin, położonych w Monarchii austriacko-węgierskiej, jest według karty księgi głównej ojca niewątpliwa;
- b) tych, którzy urodzili się wprawdzie w Monarchii austriacko-węgierskiej, lecz których przynależność nie da się stwierdzić na pewno z odnoszących się do ojców kart księgi głównej, oraz
- c) urodzonych poza granicami Monarchii, co do których należy według karty księgi głównej ojca słusznie wykluczyć przypuszczenie, jakoby ojciec był cudzoziemcem lub uzyskał obywatelstwo zagraniczne, których przynależność nie da się jednak stwierdzić na podstawie istniejących dat.

Wyciągi powyższe z dołączeniem odnośnych kart księgi głównej należy przesłać tej komendzie okręgu uzupełnienia, w której obszarze spisani mają prawo przynależności (a), względnie urodzili się (b), albo w której obszarze leży w przypadku c miejsce urodzenia, względnie ostatniego pobytu ojca, jeżeli urodził się on również za granicą.

Komendy okręgów uzupełnienia rozdzielają wyciągi co do osób, wymienionych pod a), według gmin i przesyłają je za pośrednictwem odnośnych władz politycznych przełożonym gmin, podczas gdy wyciągi co do osób, wymienionych pod b) i c), mają być przesłane politycznej władzy powiatowej miejsca urodzenia popisowego, a względnie miejsca urodzenia lub ostatniego pobytu ojca; władza ta zarządza dalsze dochodzenia co do przynależności w miarę istniejących punktów wytycznych.

Co do młodzieńców, których ojcowie już w czasie urodzin chłopca nie posiadali prawa przynależności w Monarchii albo pozbyli się obywatelstwa austriackiego później, jak również co do takich, względem których zachodzą wątpliwości w tym kierunku, przedkładają komendy terytoryalne wojskowe wspomniane dokumenty Ministerstwu wojny.

5. Co do osób, należących do obrony krajowej, a przychodzących ewentualnie w metrykach wojskowych, cięży na duszpasterzach wojskowych, powołanych do prowadzenia metryk, ten sam obowiązek. Wyciągi te ma sę przedkładać w ten sam sposób komendom terytoryalnym obrony krajowej

i postępować dalej analogicznie według przepisów poprzedzających.

§ 25.

Spisanie popisowych I. klasy wieku przez prowadzących metryki.

1. Celem spisania osób, wchodzących w wiek popisowy, mają przełożeni gmin zwrócić prowadzącym metryki wyciągi z metryk, otrzymane według § 24:1, w sierpniu tego roku, który poprzedza wejście spisanych w I. klasę wieku.

Prowadzący metryki mają uzupełnić zwrócone im wyciągi według zmian, zaszłych w międzyczasie, i przesłać je przełożonemu gminy do końca października.

2. Celem spisania osób pochodzenia wojskowego, które wchodzą w wiek popisowy, mają komendy terytoryalne wojskowe i komendy terytoryalne obrony krajowej zwrócić duszpasterzom wojskowym wyciągi z metryk, otrzymane według § 24:4 i 5, w dniu 1. sierpnia tego roku, który poprzedza wejście spisanych w I. klasę wieku.

Duszpasterze wojskowi mają uzupełnić zwrócone im wyciągi według zaszłych w międzyczasie zmian i przedłożyć je komendom terytoryalnym wojskowym i komendom terytoryalnym obrony krajowej do dnia 1. września.

3. O zaszłych zmianach należy uwiadomić drogą, określoną w § 24:4 i 5, i w podany tam sposób te gminy, którym udzielono pierwotnie wyciągi z metryk.

Jeżeli zmiana taka dotyczy przynależności, wówczas powinna gmina, która otrzymała pierwotnie wyciąg z metryki, oddać go wraz z kartą księgi głównej nowej gminie przynależności za pośrednictwem odnośnych władz powiatowych.

Co do młodzieńców pochodzenia wojskowego, wciągniętych w danym razie świeżo do wyciągów z metryk przez duszpasterzy wojskowych, należy postąpić według § 24:4 i 5.

§ 26.

Wezwanie popisowych do zgłaszania się celem spisu.

1. Przełożeni gmin mają corocznie z początkiem października wezwać obowiązanych do najbliższego poboru (§§ 20. i 21.) przez ogłoszenie publiczne, a w miarę potrzeby nadto w inny sposób, używany w miejscu, z powołaniem się na kary ustawowe (§ 63. u. w.), aby zgłaszali się do spisu w miesiącu listopadzie.

2. Równocześnie należy zwrócić ich uwagę:

- a) iż udokumentowane podania w celu uzasadnienia ewentualnego prawa do jednej z ulg, o których mowa w §§ 29. (duchowni i kandy-

daci stanu duchownego), 30. (posiadacze odziedziczonych gospodarstw rolnych), 31. (utrzymujący rodzinę) i 82.*) (nauczyciele i kandydaci na urząd nauczycielski w rezerwie zapasowej), tudzież w § 20. (zapewnienie dwuletniej tylko służby czynnej) u. w., mają być wnoszone, począwszy od stycznia najbliższego roku aż do rozpoczęcia się poboru głównego, do politycznych władz powiatowych albo w dniu poboru głównego przed komisją poborową (§ 45.), dalej że, o ile tytuł do ulgi według §§ 30. i 31. u. w. istniał już przed rozpoczęciem służby czynnej lecz nie został podniesiony aż do chwili tej bez dostatecznego usprawiedliwienia, można żądać przeniesienia do rezerwy zapasowej dopiero przy sposobności najbliższej ogólnej zmiany szeregowców (§§ 30:2 i 31:8 u. w., względnie §§ 108:7 i 112:10 p. w. I.);

b) iż udokumentowane podania o zezwolenie na stawienie się do poboru poza okręgiem poborowym miejsca przynależności (§ 31.) muszą być wnoszone przy zgłaszaniu się i że w wypadku takim można również w tym czasie podnieść i wykazać (§ 30.) także ewentualne prawa do jednej z ulg, wymienionych w §§ 29., 30., 31. i 82.*), tudzież § 20. u. w.

Postanowienia, podane pod a) i b), obowiązują także co do ulgi według § 82. u. w. w ciągu oznaczonego tam okresu przejściowego,

c) iż udokumentowane podania o przyznanie ulgi według § 32. u. w. (przyznanie ulgi utrzymującym rodzinę i gospodarzom rolnym w braku pełnego uprawnienia ustawowego w myśl §§ 30. i 31. u. w.) mają być wnoszone w czasie od stycznia aż do rozpoczęcia służby czynnej do właściwej politycznej władzy powiatowej, tudzież że, o ile tytuł do ulgi istniał już przed rozpoczęciem służby czynnej lecz nie został podniesiony aż do chwili tej bez dostatecznego usprawiedliwienia, można żądać przeniesienia do rezerwy zapasowej dopiero przy sposobności najbliższej ogólnej zmiany szeregowców (§ 32:3 u. w., § 117:4 p. w. I.).

3. Wezwanie do zgłaszania się ma obejmować także uwagę, iż niedopełnienie obowiązku zgłoszenia się i w ogóle obowiązków, wynikających z ustawy o służbie wojskowej, nie może być uprawiedliwione nieświadomością o wezwaniu tem lub powinnościach, wypływających z ustawy powyższej.

*) Obowiązują tylko w okresie przejściowym.

§ 27.

Zgłaszanie się popisowych do spisu.

1. Każdy popisowy, należący do jednej z trzech klas wieku, powołanych do najbliższego poboru, powinien zgłosić się w miesiącu listopadzie roku poprzedzającego u przełożonego gminy swego miejsca przynależności lub stałego pobytu pisemnie lub ustnie do spisu (§ 16:2 u. w.).

Ci, którzy znają swą gminę przynależności, a przebywają poza obrębem królestw i krajów reprezentowanych w Radzie państwa, mają uczynić wspomniane zgłoszenie, o ile przebywają w krajach świętej Korony węgierskiej lub w Bośni-Hercegowinie, w swej gminie przynależności albo u zwierzchności gminnej (władzy miejskiej) miejsca stałego pobytu, a jeżeli przebywają poza obrębem Monarchii austriacko-węgierskiej, w swej gminie przynależności albo u c. i k. władzy reprezentacyjnej.

Ci natomiast, których gmina przynależności jest nieznaną, mają uczynić zgłoszenie to, jeżeli przebywają w krajach świętej Korony węgierskiej, u zwierzchności gminnej (władzy miejskiej), a jeżeli przebywają w Bośni-Hercegowinie, u przełożonego gminy miejsca swego stałego, względnie w braku tegoż czasowego pobytu, jeżeli zaś przebywają poza granicami Monarchii austriacko-węgierskiej, u c. i k. władzy reprezentacyjnej.

2. Władza reprezentacyjna ma zanotować na akcie, spisanim z powodu zgłoszenia się, jeżeli przedstawiono jej dokument podróży lub inny dokument legitymacyjny, daty wystawienia tegoż; w braku ważnego dokumentu legitymacyjnego ma władza ta sporządzić dokładny opis osoby i dołączyć go do zgłoszenia się.

W danym razie należy równocześnie zaznaczyć, kiedy i w jaki sposób zgłaszający się według podania swego uczynił zadość obowiązkowi stawienia się do poboru.

3. Jeżeli zgłoszenia się nie uczyniono u przełożonego gminy przynależności, należy okazać dokument legitymacyjny lub podróży.

4. Jeżeli popisowi nie mogą z powodu czasowej nieobecności w miejscu przynależności lub stałego pobytu albo wskutek choroby zgłosić się ustnie lub pisemnie, może zgłoszenie się to przyjść do skutku za pośrednictwem ich rodziców, opiekunów lub pełnomocników.

5. Obowiązanych do zgłoszenia się według punktu 1. akademików wojskowych oraz wychowawców wojskowych zakładów wychowawczych i naukowych wspólnej siły zbrojnej i obrony krajowej mają zgłaszać komendanci zakładów odnośnych, a wojskowych akademików weterynaryi ich komendy przełożone u naczelnika gminy przynależności przy równoczesnym podaniu dat potrzebnych do spisu.

6. Popisowych, pozostających w uwięzieniu za karę, w areszcie śledczym lub poprawczym, zgłaszają zwierzchnicy zakładów odnośnych, przy równoczesnym podaniu dat potrzebnych do spisu, u politycznej władzy powiatowej miejsca pobytu, która ma zawiadomić o tem właściwą polityczną władzę powiatową.

7. Zgłoszenie popisowego należy wciągnąć do odnośnego wykazu (§ 28.), i to jeżeli uczyniono je ustnie, jeszcze w obecności zgłaszającego. Co do zgłoszenia należy wydać odnośnej osobie poświadczenie urzędowe według wzoru 5., i to także w przypadku zgłoszenia, uskutecznionego u władzy reprezentacyjnej.

8. Popisowych, posiadających obce prawo przynależności (§§ 28. i 29., B), należy przy sposobności zgłoszenia się pouczyć o postanowieniach § 31., a tych, którzy chcą stawić się do poboru w okręgu swego pobytu, zobowiązać, aby w razie zmiany pobytu donieśli o nowem jego miejscu.

§ 28.

Spisanie popisowych przez przełożonych gmin w ogólności.

1. Spisanie popisowych należy do przełożonych gmin i obejmuje zarówno tych, którzy mają w odnośnych gminach prawo przynależności, jak i tych, którzy nie są tam przynależni (obcych), i w ogóle popisowych, urodzonych w gminie.

2. Przełożeni gmin i prowadzący metryki odpowiadają za prawdziwość żądanych od nich załączników do list stawczych; w razie nieprawidłowości, których uchylenia żądała bezwocnie władza powiatowa, można według istniejących ordynacji i statutów gminnych zarządzić spisanie na koszt gminy.

3. Zaraz po odebraniu wyciągów z metryk mają przełożeni gmin zasięgnąć wyjaśnień o pobycie spisanych tam osób i stwierdzić, czy osoby nieobecne w gminie zmarły lub zostały zwolnione z obowiązku służby wojskowej albo uzyskały gdzie indziej prawo przynależności, względnie są „całkiem nieznanymi“. Wynik badań tych należy zanotować w wyciągu z metryk (§ 25.).

4. Na podstawie wyciągów z metryk, osobistego zgłaszania się popisowych (§ 27.) i przedsięwziętych przez przełożonych gmin dochodzeń co do popisowych przynależnych, obcych i „całkiem nieznanymi“ należy sporządzić osobne wykazy, i to:

- a) co do popisowych, posiadających w gminie prawo przynależności, według wzoru 6.;
- b) co do popisowych w gminie obcych według wzoru 7.;
- c) co do „całkiem nieznanymi“ według wzoru 8.

§ 29.

Spisanie popisowych przez przełożonych gmin w szczególności.

A. Spisanie popisowych, posiadających w gminie prawo przynależności.

1. Do wykazu według wzoru 6. należy wciągnąć wszystkich popisowych, posiadających w gminie prawo przynależności, bez względu na miejsce urodzenia i obecnego pobytu; między nimi także tych, którzy służą w wspólnej sile zbrojnej lub obronie krajowej albo zostali już wydzieleni z związku odnośnych części siły zbrojnej albo pozostają w wojskowym zakładzie wychowawczym lub naukowym albo wystąpili z zakładu takiego w jakimkolwiek sposób.

Jedynie zmarłych popisowych, wymienionych przez prowadzących metryki w wyciągach z metryk, nie należy przenosić do wykazu.

2. Co do popisowych II. i III. klasy wieku nie należy zakładać nowych wykazów, lecz jedynie sprostować lub uzupełnić wykazy, zestawione dla poboru w I. klasie wieku.

3. Okoliczności, ważne pod względem dopełnienia obowiązku stawienia się do poboru, jak na przykład pozostawanie popisowego w areszcie śledczym, w uwięzieniu za karę, w śledztwie (wstępem) przed sądem karnym, chociażby na wolnej stopie, albo w zakładzie obłąkanych jako umysłowo chorego, należy uwidocznnić w przedziałce uwaga.

4. W tej samej przedziałce wykazu należy podać, czy zapisany jest „oczywiście niezdatny“, to jest dotknięty jedną i którą z wad, poniżej wymienionych:

- brak nogi lub ręki;
- ślepotą obu oczu;
- gluchoniemota;
- kretynizm;
- oblęd, szaleństwo lub głupowatość, które uznano sądownie.

B. Spisanie popisowych obcych.

1. Do wykazu popisowych obcych należy wciągnąć:

- a) popisowych, którzy przebywają w gminie a. posiadają prawo przynależności w innej

gminie albo których gmina przynależności jest wątpliwa (§ 22.);

b) popisowych urodzonych w gminie, którzy nie posiadają tam prawa przynależności i przebywają poza gminą, jeżeli znana jest ich gmina przynależności lub chociażby tylko pobytu albo gmina przynależności lub pobytu ich rodziców (ojca lub matki) albo miejsce urodzenia tych ostatnich;

c) na końcu wykazu tych zapisanych w wyciągach z metryk śmierci, którzy nie posiadali w gminie prawa przynależności.

2. Spisanie popisowych tych uskutecznia się z urzędu według zasad wyżej przytoczonych.

3. Jeżeli zgłaszający się popisowy nie posiada ważnego dokumentu legitymacyjnego, należy zanotować okoliczność tę w odnośnej przedziałce wykazu, a jeżeli zgłoszenie odbywa się ustnie, sporządzić dokładny opis osoby i dołączyć go do wykazu.

Jeżeli dotyczy to popisowego, którego klasa wieku była już poddana poborowi, wówczas powinien przełożony gminy przytoczyć w przedziałce uwaga, kiedy i w jaki sposób popisowy ten według podania swego uczynił zadość obowiązkowi stawienia się do poboru.

4. Co do popisowych, którzy proszą o zezwolenie na pobór w okręgu swego pobytu, należy uwidocznic to w przedziałce uwaga i postąpić dalej według § 27 : 8 i § 31.

C. Spisanie „całkiem nieznanymi“.

1. Za „całkiem nieznanymi“ należy uważać i zamieścić w wykazie „całkiem nieznanymi“ tego, kto według wyciągów z metryk urodził się wprawdzie w odnośnej gminie, lecz którego pobytu lub śmierci nie można było stwierdzić nawet przez najściślejsze dochodzenia, jeżeli nadto niewiadomo, w której gminie rodzice jego (co do nieślubnych matka) posiadają prawo przynależności albo gdzie przebywają albo wreszcie gdzie urodzili się.

Jeżeli miejsce pobytu lub urodzenia rodziców albo chociażby tylko ojca lub matki (co do nieślubnych matka) jest znane, wówczas należy już na podstawie okoliczności tej, zależnie od tego, czy miejsce to należy do własnej lub obcej gminy, zapisać popisowego w wykazach popisowych, posiadających prawo przynależności lub obcych.

2. Dochodzenia, wymienione w ustępie pierwszym punktu 1., jak również badania i niewątpliwe ustalenie, że rodzice (matka) „całkiem nieznanymi“ przebywali w gminie tylko przejściowo, oraz że ich przynależność i miejsce pobytu lub uro-

dzenia są całkiem nieznanymi, należą do przełożonych gmin. Przełożeni gmin mają postarać się w drodze urzędowej także o metryki chrztu (urodzin) „całkiem nieznanymi“.

§ 30.

Wnoszenie próśb o przyznanie ulgi w dopełnieniu obowiązku służbowego.

1. Obowiązani do poboru kandydaci stanu duchownego, tudzież posiadacze odziedziczonych gospodarstw rolnych, którzy starają się o ulgę, wymienioną w § 29., względnie 82.*) i 30. u. w., dalej popisowi, którzy chcą korzystać z ulgi dwuletniej służby czynnej według § 20. u. w., wreszcie potrzebujący wsparcia członkowie rodziny lub ich pełnomocnicy, którzy żądają przyznania popisowym jako utrzymującym rodzinę ulgi, określonej w § 31. u. w., mają podnieść i wykazać stosunki, uzasadniające ulgi powyższe, w czasie od stycznia aż do rozpoczęcia się poboru głównego w obec politycznej władzy powiatowej albo też przy poborze głównym przed komisją poborową.

Obowiązani do poboru nauczyciele i kandydaci na urząd nauczycielski mają wykazać prawo do ulgi według § 82.*), ustęp pierwszy, u. w. najdalej do dnia 1. października roku asenterunku.

Potrzebujący wsparcia członkowie rodziny lub ich pełnomocnicy, którzy starają się dla popisowych o ulgę, określoną w § 32. u. w., powinni wykazać stosunki, uzasadniające ulgę tę, w czasie od stycznia aż do rozpoczęcia służby czynnej przed właściwą polityczną władzą powiatową (§ 117.).

2. Popisowi natomiast, którzy o b o k jednej z ulg powyższych żądają także zezwolenia na pobór poza właściwym okręgiem (§ 31.), mogą równocześnie z prośbą tą podnieść i uzasadnić również ulgę, określoną w punkcie 1. (§ 26 : 2).

3. Przełożeni gmin mają nie tylko w wezwaniu, wydanem według § 26., lecz także przy sposobności zgłaszania się zwrócić uwagę popisowych na postanowienia powyższe oraz na to, iż zwłoka w rozstrzygnięciu co do ulgi wskutek niedostarczenia dowodów na czasie lub niedostarczenia ich w zupełności nie powstrzyma powołania do odbycia służby czynnej.

4. Wniesione prośby, a względnie dowody oraz załączniki, wykazujące co do odnośnych męzkich członków rodziny (§ 111 : 3) oczywiście niezdolność do zarobkowania, należy dołączyć do wykazów (§ 28.) i zaznaczyć tam ich ilość.

*) Tylko w ciągu siedmioletniego okresu przejściowego.

5. Prośby o przyznanie dobrodziejstwa jednorocznej służby czynnej tudzież dwuletniej ochotniczej służby czynnej w marynarce wojennej należy wnosić według postanowień rozdziału VII.

§ 31.

Prośby o zezwolenie na stawienie się do poboru poza właściwym okręgiem poborowym.*)

1. Na stawienie się do poboru poza właściwym okręgiem poborowym można zezwolić popisowym, jeżeli:

- mieszkają w innym okręgu lub mają tam posesadę w służbie publicznej;
- są w celach pracy lub zarobku stale nieobecni albo pozostają w stałym zajęciu służbowym poza właściwym okręgiem poborowym;
- są uczniami zwyczajnymi lub publicznymi.

Popisowi tacy mogą jednak stawać do poboru tylko w tym okręgu, w którym znajduje się miejsce ich stałego pobytu; w obcym okręgu poborowym powinni być z reguły przedstawiani do poboru przy poborze głównym (§ 57 : 2).

2. Prośby o zezwolenie na stawienie się do poboru poza właściwym okręgiem poborowym mają być wnoszone przy zgłaszaniu się do spisu, i to do końca listopada.

3. Popisowym, przebywającym poza granicami Monarchii austriacko-węgierskiej, można zezwolić na prośbę i pod warunkami, określonymi w punkcie 1., aby uczynili zadość obowiązkowi stawienia się do poboru w okręgu poborowym, bliższym ich miejsca pobytu aniżeli okrąg właściwy. Prośby takie mają być wnoszone najdalej do dnia 1. marca roku poboru.

4. Później wniesione prośby o zezwolenie na stawienie się do poboru poza właściwym okręgiem poborowym (punkt 2. i 3.) należy odrzucić. Tylko w razie wykazania, iż stosunki, uzasadniające stawienie się do poboru poza właściwym okręgiem poborowym, zaszły dopiero po tym czasie, można dodatkowo udzielić zezwolenia.

5. Popisowi, którzy korzystają z dobrodziejstwa, objętego punktami poprzedzającymi, powinni wykazać przy poborze tożsamość osoby w sposób niewątpliwy.

Fotografię można uważać za pełny dowód tożsamości, jeżeli pozwala rozemnić popisowego niewątpliwie i nosi na stronie odwrotnej, a w razie potrzeby na przymocowanym w sposób bezpieczny

*) Co do obowiązku stemplowego zobacz uwagę do §

dotąd, potwierdzenie gminy przynależności, iż przedstawia imiennie wymienionego popisowego, i jeżeli potwierdzenie to jest nadto uwierzytelnione przez właściwą polityczną władzę powiatową. Miejsce wspomnianego potwierdzenia lub uwierzytelnienia może zastąpić także potwierdzenie lub uwierzytelnienie, pochodzące od władzy policyjnej większego miasta.

Jeżeli popisowi nie mogą dostarczyć dowodu tożsamości albo jeżeli zachodzi w tym względzie wątpliwość, należy odesłać ich przed właściwą komisję poborową.

6. Udzielanie zezwolenia należy do władzy politycznej gminy przynależności popisowego.

Przeciw uchwałom odmownym władzy powiatowej przysługuje odnośnym osobom w ciągu dni 14 odwołanie do politycznej władzy krajowej, która rozstrzyga ostatecznie.

7. Przełożeni gmin mają dołączyć do wykazów (§ 28.) wniesione do nich prośby i dowody i zaznaczyć tam ich ilość.

8. Obcym popisowym, którzy starają się o stawienie do poboru w okręgu pobytu, powinni przełożeni gmin użyć pośrednictwa swego z urzędu.

9. Co do poboru tych, którzy przebywają stale poza granicami Monarchii austriacko-węgierskiej i nie przychodzą w Monarchii do poboru (zobacz punkty 3. i 4.), istnieją osobne przepisy (§§ 62. do 65.).

§ 32.

Zamknięcie spisowania w gminach.

1. Spisanie popisowych przez gminy należy zamknąć z dniem 30. listopada.

2. Przełożeni gmin mają przedłożyć odnośne wykazy po dokładnem ich zbadaniu do dnia 10. grudnia właściwej władzy powiatowej, a to wykaz przynależnych do gminy (§ 29., A) w dwóch wygotowaniach, zaś inne wykazy (§ 29., B i C) w jednym wygotowaniu.

3. Do wykazów należy dołączyć, i to:

- do wykazów popisowych przynależnych wyciągi z metryk, prośby o zezwolenie na stawienie się do poboru poza właściwym okręgiem poborowym oraz dowody, dostarczone pod względem prawa do pewnej ulgi (§§ 30. i 31.);
- do wykazów popisowych obcych prośby o zezwolenie na stawienie się do poboru poza właściwym okręgiem poborowym oraz dowody, dostarczone pod względem prawa do pewnej ulgi (§§ 30. i 31.);

- c) do wykazów, obejmujących „całkiem nieznanymi“, akta dochodzeń, a zwłaszcza urzędownie wydobyte metryki chrztu (urodzin) (§ 29., C: 2).

§ 33.

Badanie i uzupełnienie wykazów gminnych przez władze powiatowe.

1. Władze powiatowe mają porównać wykazy, odnoszące się do obowiązanych do służby wojskowej, którzy posiadają prawo przynależności w odnośnym powiecie i wchodzi w I. klasę wieku w najbliższym roku kalendarzowym, z wyciągami z metryk, listami spisu ludności i innymi dokumentami oraz sprostować znalezione w danym razie braki.

2. W szczególności należy, o ile nie stało się to już poprzednio, uwidocznic w wykazach, obejmujących wszystkie trzy klasy wieku:

- a) zmarłych, przy podaniu czasu i miejsca zgonu;
 - b) „oczywiście niezdatnych“, przy wymienieniu wady (§ 29., A: 4), i to także tych, których oznaczono jako takich już w liście stawczej I., względnie II. klasy wieku; co do nich należy podać także rok poboru;
 - c) tych, co do których komisya poborowa (rozpoznawcza) wydała klasyfikację „niezdatny do broni“ albo „wykreślić“, przy podaniu roku poboru, i uchwały lecz bez wymienienia wady;
 - d) tych, których w instancyi ministeryalnej wydzielono bez poprzedniego rozpoznania z dodatkiem: „niezdatny do broni“ lub „wykreślić“, przy podaniu odnośnego reskryptu;
 - e) tych, których w I. i II. klasie wieku oznaczono jako „nieobecnych usprawiedliwionych“, lub „nieobecnych nieusprawiedliwionych“, przy podaniu roku poboru, do którego odnośny popisowy nie stawil się;
 - f) tych, którzy służą już w wspólnej sile zbrojnej lub obronie krajowej z ustawowym obowiązkiem służbowym, bez względu na to, czy asenterunek ich przyszedł do skutku dobrowolnie, czy przy poborze głównym (dodatkowym), czy w inny sposób, z oznaczeniem chwili asenterowania;
 - g) akademików wojskowych i wychowawców wojskowych zakładów wychowawczych i naukowych przy wymienieniu zakładu;
 - h) wszystkie inne osoby, należące do wspólnej sily zbrojnej lub obrony krajowej, przy oznaczeniu oddziału broni (zakładu);
 - i) prośby o zezwolenie na stawienie się do poboru poza właściwym okręgiem poborowym.
3. Co do „oczywiście niezdatnych“ wszystkich trzech klas wieku ma władza powiatowa przepro-

wadzić ściśle dochodzenia. Jeżeli dochodzenia te wykażą niewątpliwe istnienie wad odnośnych, należy uwolnić dotyczących popisowych od stawiania przed komisją poborową i zanotować to w przedziale: 15.*) wykazu. Akta dochodzeń należy przedłożyć komisji poborowej do rozstrzygnięcia (§ 51: 9).

W ten sam sposób należy postąpić co do męzkich członków rodziny, oczywiście niezdatnych do zarobkowania, których można uwolnić od osobistego stawiania przed komisją poborową (§ 111: 3).

4. Władza powiatowa ma uzupełnić wykazy gminne w przedziale uwaga:

- a) co do ukarań (§ 126.),
- b) co do stwierdzonej dokumentami choroby umysłowej, jeszcze istniejącej lub już przebytej, mniejszej wartości umysłowej, oraz innych anomalii umysłowych, niedołęstwa, upośledzonego rozwoju umysłowego i podobnych objawów (§ 49.), zachodzących u popisowych.

5. Z nadesłanych wykazów co do popisowych obcych ma władza powiatowa sporządzić wyciągi, podzielone według okręgów poborowych, i przesłać je natychmiast wraz z przynależnymi załącznikami właściwym władzom powiatowym. Na tej podstawie mają władze te sprostować i uzupełnić swe własne wykazy i zawiadomić władzę powiatową miejsca urodzenia popisowego o jego zapisaniu.

6. Wykazy gminne „całkiem nieznanymi“ oraz ich załączniki należy zbadać i usunąć ewentualne braki; całkiem nieznanymi z odnośnego okręgu poborowego należy wciągnąć następnie do jednego wykazu.

Wykaz ten należy przedłożyć komisji poborowej wraz z wszystkimi załącznikami.

§ 34.

Ogłoszenie wykazów w gminach.

1. Po sprostowaniu i uzupełnieniu przez władzę powiatową wykazów gminnych, odnoszących się do przynależnych, ma władza ta doręczyć jedno wygotowanie wykazu odnośnemu przełożonemu gminy z poleceniem wyłożenia go przez ośm dni w urzędzie gminnym do przeglądu i natychmiastowego powszechnego obwieszczenia o tem przez publiczne przybicie oraz w inny sposób, używany w miejscu.

2. Przełożony gminy ma bezpośrednio po otrzymaniu polecenia tego kazać wygotować obwieszczenie i ogłosić je.

Obwieszczenie to ma obejmować dokładne oznaczenie ośmiu dni kalendarzowych, tudzież

*) Sprostowano (zobacz obwieszczenie z dnia 26. października 1912, dz. u. p. Nr. 208).

lokalu, w którym wykazy będą wyłożone do przeglądu, a nadto dodatek, iż każdy, kto

a) spostrzeże wypuszczenie lub niewłaściwe wciągnięcie, albo

b) chce wnieść zarzut przeciw prośbie o zezwolenie na stawienie się do poboru poza właściwym okręgiem poborowym albo o ulgę w dopełnienia obowiązku służbowego,

zostaje wezwany do doniesienia o tem władzy powiatowej.

3. Przełożony gminy jest odpowiedzialny za rzeczywiste wyłożenie wykazów do przeglądu w urzędzie gminnym w wyznaczonych na to ośmiu dniach.

§ 35.

Postępowanie z donieseniami, wniesionymi z powodu spisu.

1. Ustnie lub pisemnie wniesione

a) doniesienia o wypuszczeniach lub niewłaściwych wpisach oraz

b) zarzuty przeciw prośbom o zezwolenie na stawienie się do poboru poza właściwym okręgiem poborowym, albo

c) zarzuty przeciw prośbom o ulgi w dopełnieniu obowiązku służbowego mają być badane przez władzę powiatową, w miarę potrzeby za przybraniem odnośnych przełożonych gmin.

2. Jeżeli słuszność doniesień, wspomnianych pod 1 a), będzie wykazana, ma władza powiatowa wydać odpowiednie postanowienia i sprostować wykazy; w przeciwnym razie należy uwiadomić o tem stronę z dodatkiem, iż przysługuje jej prawo dalszego zażalenia do władzy krajowej. W instancyi ostatniej rozstrzyga Ministerstwo obrony krajowej.

Jeżeli chodzi o wypadki, wspomniane pod 1 b), a władza powiatowa uznaje zarzuty za nieuzasadnione, należy przedłożyć akta władzy krajowej do wglądu i ewentualnego zarządzenia.

O ile jednak zarzuty są skierowane przeciw żądaniu ulg w dopełnieniu obowiązku służbowego (punkt 1 c), powinna władza powiatowa udzielić akta odnośnie komisji poborowej, powołanej do rozstrzygnięcia w tym względzie.

§ 36.

Spis imienny do listy stawczej, losowanie, losowanie dodatkowe.

1. Bezpośrednio po ogłoszeniu w gminach wykazów popisowych (§ 34.) sporządza władza powiatowa rejestr imienny do listy stawczej według wzoru 9. w dwóch wygotowaniach. Za podstawę

służą wykazy gminne co do popisowych, posiadających w okręgu prawo przynależności.

2. Spis imienny ma obejmować w porządku abecedowym nazwisk wszystkich popisowych jednego okręgu poborowego, którzy w odnośnym roku kalendarzowym wstępują w wiek popisowy (kończą 21. rok życia) i są tem samem powołani do poboru w I. klasie wieku, łącznie z oczywiście niezdatnymi (§ 29., A : 4). Przy równobrzmiących nazwiskach rozstrzyga w ten sam sposób imię (chrzestne), a jeżeli i ono jest zgodne, dzień urodzenia. W tym ostatnim wypadku należy dla bliższego odróżnienia dodać w spisie imiennym imię (chrzestne) ojca popisowego.

Na końcu spisu imiennego ma się zamieścić w porządku abecedowym:

a) akademików wojskowych i wychowawców wojskowych zakładów wychowawczych i naukowych oraz wojskowych akademików weterynaryi wspólnej siły zbrojnej i obrony krajowej (§ 27 : 5), tudzież

b) tych, którzy służą już w wspólnej sile zbrojnej lub obronie krajowej.

3. Wszystkich popisowych, którzy z jakiegokolwiek powodu przychodzą później do spisu, a między nimi także imigrantów, wymienionych w § 21 : 4, należy wciągnąć do spisu imiennego dodatkowo na końcu listy odnośnej.

4. Po wciągnięciu wszystkich innych dat do odnośnych przedziałek rejestru imiennego wypełnia się w końcu przedziałkę 4. na podstawie losowania. Losowanie ma na celu jedynie oznaczenie porządku kolejnego, w którym popisowi mają być zapisani w liście stawczej.

Losowanie skutecznia się w siedzibie urzędowej władzy powiatowej pod kierownictwem naczelnika lub jego zastępcy przez jeden z jej organów.

5. W celu losowania należy pozwijać tyle losów, oznaczonych liczbami bieżącymi, począwszy od 1, ilu popisowych przychodzi w spisie imiennym, wyjąwszy wymienionych w punkcie 2. pod a) i b), i umieścić je w naczyniu nieprzezroczystem. Następnie wyciąga organ władzy powiatowej dla każdego popisowego w porządku kolejnym zapisania w spisie imiennym numer losu, który zostaje wpisany do przedziałki 4. spisu tego.

Po przeprowadzeniu losowania mają urzędnicy, skuteczniający je, podpisać spis imienny.

6. Co do wszystkich popisowych, dla których z jakiegokolwiek powodu nie wyciągnięto losu, należy przeprowadzić losowanie dodatkowe przy

analogicznem zastosowaniu postanowień punktu poprzedzającego, gdy popisowi ci przyjdą do poboru dodatkowo lub w wyższej klasie wieku. Los taki poprzedza numer tej samej wysokości, wyciągnięty przy losowaniu ogólnem, z dodaniem ułamka ($\frac{1}{2}$, względnie $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{5}$ i t. d.).

7. Wyciągnięty los rozstrzyga o porządku zapisania w liście stawczej dla każdego popisowego przez cały czas trwania obowiązku stawienia się do poboru, a zatem także w wyższych klasach wieku.

8. Popisowi, zmieniający przynależność po poborze, do którego ich wylosowano, przychodzą w nowym okręgu przynależności w II. i III. klasie wieku po najwyższym numerze okręgu tego w porządku arytmetycznym.

9. Przy zmianach w terytoryalnym odgraniczeniu okręgów poborowych mają postanowienia powyższe analogiczne zastosowanie; popisowych mniejszych okręgów poborowych należy w tym wypadku przyłączyć do popisowych z okręgów większych.

§ 37.

Lista stawcza.

1. Bezpośrednio po ukończeniu losowania mają władze powiatowe sporządzić listy stawcze.

2. Przy każdym poborze wchodzi w użycie listy stawcze według wzoru 10., dotyczące popisowych trzech klas wieku, powołanych do poboru (§ 20 : 3).

Listę stawczą co do popisowych każdego roku urodzenia prowadzi się w osobnej książce, obejmującej cały okrąg poborowy. Zakłada się ją corocznie na nowo tylko co do popisowych I. klasy wieku; po odpowiedniem sprostowaniu i uzupełnieniu służy ona także dla poboru w II. i III. klasie wieku.

Gdyby z powodu zanadto wielkiej ilości popisowych książka ta była zbyt obszerną, można podzielić ją na kilka części.

Jeżeli w pewnym okręgu poborowym wyznaczono więcej aniżeli jedno miejsce poboru, należy założyć dla każdego miejsca poboru listę stawczą w osobnej książce.

Przy każdym poborze używa się zatem trzech list stawczych, a mianowicie: listy, założonej w roku bieżącym, i list, założonych w dwóch latach poprzednich.

3. Listy stawcze należy sporządzać w dwóch egzemplarzach, z których jeden przeznaczony jest dla władzy powiatowej, a drugi dla komendy okręgu uzupełnienia i przedstawicieli wojskowych przy poborze.

4. Należy zwracać szczególną uwagę na dokładną i wyraźną pisownię nazwisk, oraz w ogóle na prowadzenie list stawczych.

Listy stawcze powinny być oprawione w twarde okładki. Listę stawczą I. klasy wieku należy z początkiem poboru głównego oddać przedstawicielowi wojska wspólnego (marnarki wojennej) w sprawie.

5. Do listy stawczej należy wciągnąć wszystkich obowiązanych do służby wojskowej, którzy w roku kalendarzowym odnośnego poboru głównego kończą 21. rok życia, a tem samem należą do pierwszej klasy wieku, i to:

a) wszystkich popisowych, dla których wyciągnięto (dodatkowo) losy, w porządku numerów losów, a

b) na końcu w porządku abecadlowym akademików wojskowych i wychowawców wojskowych zakładów wychowawczych i naukowych, dalej wojskowych akademików weterynaryi wspólnej siły zbrojnej i obrony krajowej, oraz tych, którzy służą już w wspólnej sile zbrojnej lub obronie krajowej (§ 36 : 2, a) i b).

6. Całkiem nieznanymi (§ 29., C : 1) nie należy wciągnąć do listy stawczej.

7. Przedziałki 1 do 8 należy w liście stawczej wypełnić dokładnie na podstawie wykazów gminnych i rejestru imiennego, tudzież przeprowadzonych dochodzeń i innych materiałów pomocniczych; podniesione ewentualnie prawa do ulgi w dopełnieniu obowiązku służbowego (rozdział VIII. do XII.) albo do dobrodziejstwa jednorocznej, względnie dwuletniej służby czynnej (rozdział VII.) wciąga się do przedziałki 9.

8. Jeżeli popisowy ma stanąć do poboru dodatkowego, co powoduje wygotowanie wyciągu z listy stawczej, listy stawczej dodatkowej, (§ 38 : 1), wówczas powinna polityczna władza powiatowa uwidocznic to w przedziałce uwaga przy powołaniu się na odnośny akt.

9. Do przedziałki listy stawczej, przeznaczonej na uwagi, należy wpisać następstwa prawne ewentualnego skazania obowiązanego do służby wojskowej według §§ 65., 66., 67., ustęp 1., 68. i 69. u. w. przy krótkiem oznaczeniu orzeczenia karnego (§ 54.).

10. Wszystkie zmiany, zasze po wygotowaniu listy stawczej aż do rozpoczęcia się poboru głównego, należy przeprowadzić w egzemplarzach, znajdujących się u politycznej władzy powiatowej, jeszcze przed rozpoczęciem się poboru głównego.

11. Każdego obowiązanego do służby wojskowej, którego wpisano do listy stawczej dodatkowo, należy wciągnąć także do spisu imiennego.

§ 38.

Wyciągi z listy stawczej.

1. Wyciągi z listy stawczej w celu poboru mają być sporządzone co do:

a) wszystkich popisowych, którzy nie przyszli do poboru przy poborze głównym i zostają poddani

poborowi dodatkowemu, a to także wtedy, gdy pobór ten odbywa się dopiero po wyjściu z III. klasy wieku;

b) wszystkich popisowych, którzy przychodzą do poboru w drodze delegacji.

2. Wszystkich wyżej wymienionych należy wciągnąć przedtem bezwarunkowo do listy stawczej właściwego okręgu poborowego, odpowiadającej rokowi ich urodzenia, o ile nie stało się to już poprzednio.

3. Wynik poboru należy wciągnąć do wyciągu z listy stawczej do przedziałek, odpowiadających odnośnemu rokowi kalendarzowemu, a przy klasach wieku, wyższych od klasy III., do przedziałki III. klasy wieku; przy tych, którzy dopuścili się zwłoki w stawieniu się do poboru, należy uwidocznić to wyraźnie.

Bezpośrednio po poborze należy przenieść wynik jego z wyciągu z listy stawczej przy powołaniu się na nią dosłownie do listy stawczej, a wyciągi same przechować.

4. Wyciągi z listy stawczej mają być podpisane tak jak lista stawcza.

5. Jeżeli w jednym dniu przedstawia się tej samej komisji poborowej kilku popisowych, wspomnianych w punkcie 1. i należących do tego samego okręgu poborowego, wówczas można objąć wszystkich jednym wyciągiem z listy stawczej.

Dla tych, którzy nie stanęli do poboru tego, należy sporządzić w swoim czasie nowe wyciągi z listy stawczej.

§ 39.

Uzupełnienie listy stawczej dla poboru w następnych klasach wieku.

1. Dla użycia listy stawczej w II. i III. klasie wieku musi się wciągnąć do niej wszystkie zmiany, zasłże co do obowiązków do służby wojskowej, a ważne pod względem dopełnienia obowiązku stawienia się do poboru.

Do zmian tych należą w szczególności:

- a) śmierć;
- b) zmiana prawa przynależności;
- c) wciągnięcie „całkiem nieznanego“, którego wysłdzono;
- d) stawienie „nieobecnego bez usprawiedliwienia“;
- e) stawienie dodatkowe „nieobecnego usprawiedliwionego“;
- f) wystąpienie asenterowanego już z ustawowym obowiązkiem służbowym i obowiązanego jeszcze do poboru z wojska wspólnego, marynarki wojennej lub obrony krajowej;
- g) asenterowanie w charakterze ochotnika;

h) asenterowanie akademika wojskowego albo wychowawca wojskowego zakładu wychowawczego i naukowego wspólnej siły zbrojnej lub obrony krajowej;

i) inne przedwczesne wystąpienie z zakładów tych albo śmierć w czasie pobytu w nich;

k) zgłoszone prawa do ulg w dopełnieniu obowiązku służbowego.

2. Władze uzupełnienia pierwszej instancji mają przeprowadzić bezzwłocznie wspomniane zmiany w swym egzemplarzu listy stawczej na podstawie odnośnego wyciągu z listy stawczej lub rozpoznawczej albo udokumentowanych uwiadomień, udzielanych sobie wzajemnie w każdym wypadku z osobna, i to z powołaniem się na liczbę czynności, atramentem czerwonym lub niebieskim.

Jeżeli jednak chodzi o zmiany, które dochodzą do wiadomości politycznej władzy powiatowej dopiero na podstawie wykazów gminnych, wówczas należy wciągnąć je narazie tylko do egzemplarza listy stawczej, znajdującego się u politycznej władzy powiatowej, a dopiero przy sposobności poboru głównego do egzemplarza komendy okręgu uzupełnienia.

Wszystkie wpisy późniejsze należy wciągać do tych przedziałek list stawczych, które są przeznaczone na wpisanie wyniku poboru w roku odnośnym.

Przy klasach wieku wyższych od klasy III. uskuteczna się wpis do przedziałek III. klasy wieku.

3. Uzupełnienia listy stawczej po wystąpieniu z III. klasy wieku należy przeprowadzać z reguły tylko co do tych, którzy w ogóle nie uczynili zadość obowiązkowi stawienia się do poboru albo nie dopełnili go ostatecznie.

§ 40.

Organizacja komisji poborowej.

1. Pobór główny przeprowadzają ruchome komisje poborowe, których ilość mają oznaczyć w każdym okręgu uzupełnienia władze uzupełnienia drugiej instancji stosownie do nieodzownej potrzeby.

Władze uzupełnienia drugiej instancji mogą w wzajemnym porozumieniu wyznaczyć w każdym okręgu poborowym stosownie do ilości spisanych popisowych kilka miejsc poboru, i to w ten sposób, aby na każde miejsce poboru wypadł przynajmniej jeden powiat sądowy. Przydzielenie jednego powiatu sądowego do kilku miejsc poboru jest dopuszczalne tylko w wypadkach całkiem wyjątkowych, a zwłaszcza z naglących względów na stosunki komunikacyjne, za zezwoleniem Ministerstwa obrony krajowej w porozumieniu z Ministerstwem wojny.

2. Przewodniczącym komisji poborowej jest naczelnik politycznej władzy powiatowej albo w razie przeszkody tegoż zastępca.

Członkami są:

z strony politycznej władzy powiatowej: urzędnik tej władzy i lekarz powiatowy, względnie miejski albo w razie przeszkody jego zastępca;

z strony wojska wspólnego (marynarki wojennej): jeden oficer sztabowy lub kapitan i jeden oficer wyższy;

z strony obrony krajowej: oficer sztabowy lub kapitan;

dalej co najmniej jeden lekarz wojskowy wojska wspólnego (marynarki wojennej) lub obrony krajowej.

Jako świadkowie czynności poborowej mogą być obecni przy poborze dwaj członkowie reprezentacji powiatowej, a gdzie reprezentacji takich niema, dwaj członkowie reprezentacji gminnej miejsca poboru, wybrani przez reprezentacje te. Członkom tym wolno udzielać komisji poborowej wyjaśnić co do próśb o ulgi według §§ 30. i 31. u. w. oraz objaśniać przewodniczącego o istotnych stosunkach prywatnych przedstawianych.

Członków powyższych należy wymienić politycznej władzy powiatowej.

3. Dla tych okręgów poborowych, z których wciela się asenterowanych nie do wspólnej siły zbrojnej (w obszarach Dalmacyi, wymienionych w § 2 : 4*), jest skład komisji poborowej odnośnie do członków wojskowych o tyle odmienny, iż oficera sztabowego (kapitana), oficera wyższego i lekarza wojskowego dostarcza tylko obrona krajowa.

4. Wojskowych członków komisji poborowych wyznacza: dla wojska wspólnego (marynarki wojennej) komenda terytoryalna wojskowa, a dla obrony krajowej komenda terytoryalna obrony krajowej.

Jako przedstawiciele wojska wspólnego (marynarki wojennej) i obrony krajowej należy delegować z reguły komendantów okręgów uzupełnienia, a jako oficerów wyższych referentów lub oficerów okręgów uzupełnienia (okręgów uzupełnienia obrony krajowej).

5. Lekarze wojskowi wojska wspólnego (obrony krajowej), którzy mają brać udział przy poborze, będą wyznaczeni na wniosek odnośnych szefów sanitarnych przez komendy terytoryalne wojskowe (komendy terytoryalne obrony krajowej), a lekarze marynarki, potrzebni do komisji poborowych w okręgach uzupełnienia marynarki wojennej, przez Admiralat portowy w Poli w porozumieniu z odnośnymi komendami terytoryalnymi wojskowymi.

Dla okolic, w których pellagra przychodzi endemicznie, należy wybierać lekarzy, posiadających doświadczenie co do choroby tej.

Z reguły powinno się używać lekarzy sztabowych lub pułkowych (równorzędnych lekarzy marynarki), a tylko wyjątkowo lekarzy starszych (równorzędnych lekarzy marynarki).

*) Sprostowano (zobacz obwieszczenie z dnia 26. października 1912, Dz. u. p. Nr. 208.).

Gdzie jest do rozporządzenia kilku lekarzy, należy używać ich przy poborze na przemian lub luzować wzajemnie.

Lekarze wojskowi, przydzieleni do komend okręgów uzupełnienia i powołani do badania zgłaszających się rekrutów, nie powinni być z reguły używani ze względu na to przy komisjach poborowych odnośnego okręgu uzupełnienia.

6. Przy wyznaczaniu oficerów (lekarzy wojskowych) do komisji poborowych należy mieć szczególnie wzgląd na ich wiadomości językowe.

7. Każdej komisji poborowej mają być nadto przydani:

A. z strony władzy politycznej: protokolant;

B. z strony wojska wspólnego (marynarki wojennej): trzech podoficerowie i jeden żołnierz piechoty (strzelec, majtek) z piechoty (strzelców, korpusu majtków); szeregowców, których ma się dostarczyć z wojska wspólnego, należy komenderować na żądanie komend okręgów uzupełnienia z przynależnego pod względem uzupełnienia pułku piechoty (tyrolskich strzelców cesarskich); z obrony krajowej: jeden podoficer z piechoty (strzelców krajowych) jako pisarz, a w okręgach poborowych, wspomnianych w punkcie 3., dwaj dalsi podoficerowie i jeden żołnierz piechoty.

8. Jeżeli zachodzi konieczność ustanowienia w pewnym okręgu uzupełnienia więcej aniżeli jednej ruchomej komisji poborowej, powinno się wyznaczyć członków komisji według tych samych postanowień.

Zastępcę wojska wspólnego (oficera sztabowego lub kapitana) i zastępcę referenta lub oficera okręgu uzupełnienia (oficera niższego) wyznacza w tym wypadku komenda terytoryalna wojskowa, dla okręgów uzupełnienia marynarki wojennej Admiralat portowy w Poli, a dla obrony krajowej komenda terytoryalna obrony krajowej.

§ 41.

Ustalenie planu podróży i czynności ruchomych komisji poborowych.

1. Przy ustalaniu planów podróży i czynności komisji poborowych mają rozstrzygać postanowienia następujące:

- a) pobór główny musi być z reguły przeprowadzony w czasie od dnia 1. marca do końca kwietnia każdego roku (§ 17 : 2 u. w.);
- b) gdzie przeprowadzenie poboru głównego w ciągu czasu tego przez jedną ruchomą komisję poborową okazuje się niemożliwe, należy ustanowić dla odnośnego okręgu uzupełnienia dwie lub nawet więcej komisji poborowych;
- c) dla jednego okręgu poborowego może urządzać tylko jedna komisja poborowa;

- d) rutę podróży powinno się obrać w ten sposób, aby koszta i strata czasu były według możliwości ograniczone; należy jednak uwzględnić przytem także stosunki klimatyczne;
- e) na każdy dzień należy z reguły brać w rachubę najwyżej 200 popisowych.

W niedzielę i święta tudzież w trzech ostatnich dniach przed wielkanocą, a w okolicach, gdzie grecko-wschodnie wyznanie religijne jest silnie zastąpione, w dniach świątecznych grecko-wschodnich nie odbywa się pobór; dni tych powinno się jednak w miarę możliwości użyć na podróż; ustanowione dni podróży obowiązują tylko dla wojskowych członków komisji;

- f) w tych wypadkach, w których ilość popisowych, przypadających na jeden dzień, nie przekracza 100, powinni członkowie komisji w miarę możliwości kontynuować podróż jeszcze w tym samym dniu.

Wyjątki od postanowień, podanych pod a) i c), zarządza Ministerstwo obrony krajowej w porozumieniu z Ministerstwem wojny.

2. Według tych postanowień zasadniczych powinny polityczne władze powiatowe ułożyć w porozumieniu z komendami okręgów uzupełnienia plany podróży i czynności dla ruchomych komisji poborowych. Przytem ma służyć za podstawę co do stosowania postanowień punktu 1. e) i f) ilość spisanych w odnośnych okręgach poborowych z uwzględnieniem tych, którzy według doświadczenia nie stawiają się, oraz tych, którzy przychodzą do poboru w drodze delegacyi.

W tym celu mają polityczne władze powiatowe podać w czasie właściwym liczby odnośne do wiadomości komend okręgów uzupełnienia.

Ułożone plany podróży i czynności należy przedłożyć do dnia 10. stycznia roku poboru politycznej władzy krajowej, względnie komendzie terytorjalnej wojskowej celem ich ustalenia w wzajemnem porozumieniu. Do planów podróży i czynności należy dołączyć wykaz ilości popisowych, przydzielonych do każdego miejsca poboru.

3. Po ustaleniu planów podróży i czynności udziela się je niezwłocznie wraz z wykazem dni podróży wojskowych członków komisji do wiadomości władz powiatowych oraz wojskowych władz uzupełnienia pierwszej instancyi.

Komendy terytorjalne obrony krajowej otrzymują w tym względzie odpowiednie uwiadomienie od odnośnej komendy terytorjalnej wojskowej.

Polityczna władza krajowa ma nadto ogłosić dni urzędowe komisji poborowych (nie zaś także dni podróży) w dzienniku ustaw krajowych i w urzędowej

gazecie krajowej i podać je do wiadomości Ministerstwa obrony krajowej.

Komendy terytorjalne wojskowe mają przedłożyć Ministerstwu wojny plany podróży i czynności komisji poborowych bezpośrednio po ich ustaleniu.

§ 42.

Ogłoszenie dni poboru.

1. Władza powiatowa wyznacza według zatwierdzonego planu podróży i czynności przy odpowiedniemu uwzględnieniu postanowień zasadniczych § 41 : 1, z której gminy mają być doprowadzeni popisowi przed komisję poborową w każdym z wyznaczonych dni poboru, i zawiadamia o tem przelożonych gmin przy przesłaniu odnośnego ogłoszenia.

2. Ogłoszenie to ma obejmować:

- a) oznaczenie miejsc i dni poboru, ustanowionych dla odnośnego okręgu poborowego, tudzież codziennego rozpoczynania się czynności urzędowej;
- b) wymienienie gmin, z których popisowi wraz z wchodzącymi w dany razie w rachubę mężkami członkami rodziny mają być przedstawieni w poszczególnych dniach poboru;
- c) wezwanie, wystosowane do popisowych, a względnie także do wchodzących w rachubę mężkich członków ich rodziny, o ile nie są oni uwolnieni od osobistego stawienia się (§§ 111 : 3 d) i 112 : 2), aby w oznaczonym czasie i w czystym stanie stanęli na placu poboru i przedstawili na czasie dowody co do podniesionego ewentualnie prawa do jednej z ulg, określonych w §§ 21., 23. do 27. włącznie, tudzież 29. do 31., a wreszcie 82*) i 20. u. w. i oznaczonych w obwieszczeniu według marginałów odnośnych paragrafów u. w. Popisowym, którzy starają się o ulgę według §§ 29. do 31., tudzież § 82*) u. w., a mają także prawo do dobrodziejstwa jednorocznej lub dwuletniej służby czynnej według § 20. u. w., należy zwrócić uwagę, iż w razie ewentualnego odrzucenia próśby o jedną z ulg, wspomnianych na wstępie, mogą domagać się przyznania dobrodziejstwa jednorocznej, względnie dwuletniej służby czynnej według § 20. u. w. przy poborze głównym;
- d) uwagę, iż niedopełnienie obowiązku stawienia się do poboru, niezachowanie terminów, przepisanych dla wnoszenia próśb o ulgi, oraz w ogóle nieprzestrzeganie obowiązków, wyni-

*) Obowiązuje tylko podczas siedmiol-tniego okresu przejściowego (§ 82., ustęp pierwszy, u. w.).

kających z ustawy o służbie wojskowej, nie może być usprawiedliwione niewiadomością o wezwaniu tem lub niezajomością ustawy.

3. Przełożeni gmin mają przybić ogłoszenie to publicznie i ogłosić w inny sposób, używany w miejscu.

§ 43.

Zakaz zawierania małżeństw przez popisowych.

Zawarcie małżeństwa przed osiągnięciem wieku, obowiązującego do poboru, i w czasie trwania obowiązku stawienia się do poboru jest w zasadzie niedozwolone.

Zakaz ten obowiązuje aż do zupełnego dopełnienia obowiązku stawienia się do poboru, a zatem w danym razie aż do dnia 31. grudnia tego roku, w którym popisowy kończy 36. rok życia.

Wśród okoliczności, zasługujących na uwzględnienie, może Minister obrony krajowej udzielić zezwolenia na zawarcie małżeństwa; Minister ten ma także prawo zarządzić drogą rozporządzenia ograniczenie zakazu zawierania małżeństw, jeżeli szczególnie stosunki wymagają tego.

Jako szczególne stosunki wchodzi zwłaszcza w rachubę stosunki natury socjalnej i gospodarczo-społecznej, przyczem może chodzić zarówno o pewne obszary jak i pewne warstwy ludności. Do władz krajowych należy postawienie odnośnych umotywowanych wniosków; do wniosków tych należy dołączyć opinie wojskowych władz uzupełnienia drugiej instancji oraz władz uzupełnienia pierwszej instancji.

Zawarcie małżeństwa nie pociąga za sobą w żadnym wypadku ulgi w dopełnianiu powinności wojskowej (§ 40. u. w.).

§ 44.

Ograniczenie podróży popisowych poza granicami Monarchii austriacko-węgierskiej.

1. Legitymację podróżną, ważną na państwo obce i wychodzącą poza czas rozpoczęcia się poboru głównego, można wydać popisowemu lub temu, kto w czasie podróży wchodzi w obowiązek stawienia się do poboru, tylko po wykazaniu naglącej konieczności.

2. Marynarzom z zawodu, którzy są obowiązani stawić się do poboru, a nie podlegają zarzutowi zaniedbania obowiązku poborowego przy poborze poprzednim, można wydać zezwolenie na zawodowe podróże morskie w dalekiej jeździe aż do dwóch lat.

3. Ten, kto na podstawie uchwały komisji poborowej lub rozpoznawczej otrzymał klasyfikację „niezdalny do broni“ lub „wykreślić“ albo został wydzielony przez instancję ministeryalną bez po-

przedniego rozpoznania z dodatkiem „niezdalny do broni“ lub „wykreślić“, nie podlega przy podróżach poza obrębem Monarchii austriacko-węgierskiej żadnemu ograniczeniu z tytułu obowiązku służby wojskowej.

Rozdział IV.

Postępowanie poborowe, asenterunek.

§ 45.

Zadania i urzędowanie komisji poborowej.

1. Do najważniejszych zadań komisji poborowej należy:

- a) ocenianie umysłowej i fizycznej zdatości popisowych do służby wojskowej i wydawanie o niej uchwały, tudzież badanie mężkich członków rodziny, których zdolność do zarobkowania ma się ustalić;
- b) badanie i orzekanie o podniesionych prawach do dobrodziejstwa jednorocznej służby czynnej oraz ulgi z §§ 29. do 31. włącznie, tudzież 82*), dalej do przyznania dwuletniej służby czynnej według § 20. u. w., oraz
- c) rozstrzyganie o odroczeniu rozpoczęcia służby czynnej według § 31 : 10. u. w.,
w przypadkach b) i c) jednak tylko wtedy, gdy o ulgach tych, względnie odroczeniu służby czynnej ma się orzec przy poborze;
- d) prenotowanie szczególnej zdatości asenterowanych do rozmaitych rodzajów broni (rodzajów wojska) i zakładów.

Z ochotnikami (§ 134.), stającymi przed komisją poborową, należy postępować według poprzedzających punktów a) i b).

2. Członkowie komisji poborowej, należący do wspólnej siły zbrojnej i obrony krajowej, nie są uprawnieni do samodzielnej korespondencji z innymi władzami. Mają oni zatem odbierać wskazówki w sprawach poborowych tylko za pośrednictwem wojskowych władz uzupełnienia, wyjąwszy, gdyby zwłoka groziła niebezpieczeństwem.

3. Oprócz osób, wymienionych w § 40, i popisowych, wywoływanych partiami, oraz tych członków rodziny popisowych, którzy stają przed komisją poborową celem ocenienia ich zdolności do zarobkowania, nie może nikt więcej być obecny w lokalu asenterunkowym.

Utrzymanie porządku w lokalu urzędowym i w obrębie miejsca poboru należy do władzy politycznej.

*) Obowiązuje tylko w okresie przejściowym.

4. Na przewodniczącym i członkach komisji poborowej ciąży szczególnie obowiązek ludzkiego obchodzenia się z przedstawianymi; mają oni zachować najściślejszą tajemnicę co do podanych lub spostrzeżonych wad cielesnych.

5. Co do wyniku badania lekarskiego przy poborze i zapadłej w tym względzie uchwały komisji poborowej nie wolno wydawać stronie świadectwa ani odpisu listy stawczej; czynność urzędową należy prowadzić w ten sposób, aby różnice zdań między członkami komisji nie mogły dojść do wiadomości popisowych.

Tym popisowym jednak, co do których zapadła uchwała „niezdalny do broni“, ma właściwa polityczna władza powiatowa wydać na żądanie, na dowód dopełnienia obowiązku stawienia się do poboru, z urzędu certyfikat zwolnienia z obowiązku służbowego według wzoru 11.

Popisowi, co do których wydano uchwałę „wykreślić“, otrzymują certyfikat uwolnienia od pospolitego ruszenia według przepisów o pospolitem ruszeniu.

6. Przewodniczący i członkowie komisji poborowej mają bezwarunkowo niedopuszczyć do wywierania jakiegokolwiek wpływu przez strony. Każde karygodne wpływanie, a zwłaszcza ofiarowanie podarunków, należy podać niezwłocznie do wiadomości sądu.

Zarówno lekarzom wojskowym i cywilnym, przydzielonym do komisji poborowych w charakterze członków, jak i innym czynnym lekarzom wojskowym jest najsurowiej zakazane badać popisowych, którzy przed poborem życzą sobie poznać zapytrwanie lekarskie co do swej zdatności.

7. W razie ogólnej mobilizacji należy przerwać pobór główny.

Dalszy ciąg poboru tego zarządzi jak najspieszniej Ministerstwo obrony krajowej w porozumieniu z Ministerstwem wojny.

Podczas przerwy poboru głównego nie odbywa się także pobór dodatkowy.

§ 46.

Zakres działania przewodniczącego i członków komisji poborowej.

1. Przewodniczący tudzież zastępcy wojska wspólnego (marynarki wojennej) i obrony krajowej mają w komisji poborowej głos rozstrzygający; inni członkowie komisji tej (§ 40.) są organami pomocniczymi i mają tylko głos doradczy.

2. Przewodniczący komisji poborowej kieruje należytem przeprowadzeniem czynności poborowej stosownie do zakresu działania, przyznanego mu przepisem niniejszym. Kieruje on postępowaniem w przedmiocie roszczeń do dobrodziejstwa jednorocznej służby czynnej i ulg według §§ 29. do 31.

włącznie, tudzież 82.*), oraz w przedmiocie przyznania dwuletniej służby czynnej według § 20. i odroczenia rozpoczęcia służby czynnej według § 31:10 u. w., w których to wszystkich wypadkach zapada orzeczenie komisjonalne.

Ma on przekonywać się częściej o tożsamości przedstawianych popisowych i członków rodziny.

3. Do drugiego urzędnika politycznego należy w szczególności przedstawianie prośb o ulgi, określone w punkcie 2., i stawianie wniosków; nadzoruje on prawidłowe doprowadzanie popisowych przed komisję poborową oraz należyte prowadzenie egzemplarza listy stawczej, przeznaczonego dla władzy politycznej.

5. Zastępcy wojska wspólnego (marynarki wojennej) i obrony krajowej fungują według porozumień, zawieranych corocznie między Ministrem wojny i Ministrem obrony krajowej, na przemian jako „asenterujący zastępcy wojskowi“.

Przy strzeżeniu interesów wojskowych mają zastępcy wojskowi postępować zgodnie.

W liście stawczej należy oznaczać uchwały zastępcy wojska wspólnego (marynarki wojennej) literą „H“, zaś uchwały zastępcy obrony krajowej literą „L“ (zobacz wzór 10.).

Prenotowanie asenterowanych ze względu na ich szczególną zdatność dla przydziału do oddziałów broni należy do zastępcy wojska wspólnego.

Przedstawiciele wojskowi nadzorują dokładność badania popisowych przez lekarza wojskowego; stosownie do zakresu działania, przyznanego im przepisem niniejszym, rozstrzygają oni o cielesnej i umysłowej zdatności doprowadzonych.

Zaprzysiężenie asenterowanych należy do przedstawiciela wojska wspólnego (marynarki wojennej).

Zaprzysiężenie tych, których asenterowano bezpośrednio do wojska wspólnego (marynarki wojennej) albo do obrony krajowej (§§ 2:4**, 40:3 i 52:1, ustęp czwarty), należy do zastępcy wojska wspólnego (marynarki wojennej), względnie obrony krajowej.

5. Referent lub oficer okręgu uzupełnienia odpowiada za prawdziwy pomiar wzrostu; nadzoruje on należyte prowadzenie egzemplarza listy stawczej, przeznaczonego dla komendy okręgu uzupełnienia, oraz wygotowanie protokołów asenterunkowych i certyfikatów przeznaczenia i bada w miarę możliwości szczególną zdatność asenterowanych dla przydziału do oddziałów broni; ma on wreszcie odczytać rolę przysięgi przy zaprzysiężeniu asenterowanych i pouczyć ich o odnośnym stosunku oraz o ich obowiązkach jako niewcielonych rekrutów (rezerwistów zapasowych, stale urlopowanych).

*) Obowiązuje tylko w okresie przejściowym.

***) Sprostowano (zobacz obwieszczenie z dnia 26. października 1912, dz. u. p. Nr. 208).

6. Do oficera okręgu uzupełnienia obrony krajowej (§ 40 : 4), przydzielonego do komisji poborowej, należą odnośnie do agend, dotyczących obrony krajowej, te same obowiązki, co do referenta (oficera) okręgu uzupełnienia wojska wspólnego (marynarki wojennej).

7. Do lekarza wojskowego należy wydawanie orzeczeń o fizycznym i umysłowym stanie popisowych, a do lekarza powiatowego lub miejskiego badanie stopnia zdolności do zarobkowania u wchodzących w rachubę męzkich członków rodziny.

Jeżeli przewodniczący zamierza przeznaczyć popisowego do rozpoznania albo jeżeli jeden z zastępców wojskowych zamierza wnieść sprzeciw z powodu stwierdzenia niezdolności do zarobkowania u członka rodziny, wówczas może odbyć się badanie popisowego także przez lekarza cywilnego, a badanie członka rodziny także przez lekarza wojskowego.

O ile należy uwzględnić wyniki dochodzeń, odnoszące się do popisowych umysłowo chorych, niedołączonych i posiadających mniejszą wartość umysłową, postanawia § 49.

8. Podoficerowie, przydani komisji poborowej z wojska wspólnego (marynarki wojennej), względnie obrony krajowej, mają być używani do mierzenia wzrostu popisowych, prowadzenia listy stawczej dla komendy okręgu uzupełnienia i protokołu asenterunkowego, tudzież do wystawiania certyfikatów przeznaczania dla asenterowanych.

9. Za bezpieczne przechowanie list stawczych podczas poboru odpowiada w pierwszym rzędzie przewodniczący i zastępca wojska wspólnego (marynarki wojennej), względnie obrony krajowej.

§ 47.

Doprowadzanie popisowych przed komisję poborową.

1. Doprowadzanie popisowych przed komisję poborową ma odbywać się w każdym okręgu poborowym w wyznaczonych miejscach poboru, i to przy poborze głównym według gmin, w porządku klas wieku, a w każdej z nich w porządku zapisania w listach stawczych (§ 17 : 2, ustęp trzeci, u. w.).

2. Doprowadzenie jest rzeczą przełożonych gmin, którzy odpowiadają za tożsamość doprowadzonych i mają być obecni podczas ich przedstawiania (§ 16 : 3 u. w.).

Drugi urzędnik władzy powiatowej (§ 46 : 3) nadzoruje prawidłowe doprowadzanie popisowych,

i to w obrębie każdej gminy w porządku klas wieku, a w każdej klasie wieku w porządku zapisania w liście stawczej. W tym celu powinien on zapatrzeć się w listę wywoływania popisowych, ułożoną według gmin, a w obrębie każdej gminy według klas wieku i porządku zapisania w liście stawczej.

Urzędników wojskowych (aspirantów na urzędników wojskowych) należy przedstawiać komisji poborowej przy rozpoczęciu czynności urzędowej.

3. Komisji poborowej nie należy przedstawiać:

- a) akademików wojskowych i wychowawców wojskowych zakładów wychowawczych i naukowych, tudzież wojskowych akademików weterynaryi wspólnej siły zbrojnej i obrony krajowej;
- b) znajdujących się w areszcie śledczym, w uwięzieniu za karę lub w areszcie poprawczym, oraz tych, którzy pozostają w śledztwie (wstępem) przed sądem karnym, chociażby na wolnej stopie;
- c) „oczywiście niezdatnych“ (§§ 29., A : 4 i 51 : 9).

Jeżeli osoba odnośna pozostaje w wieku popisowym albo ma jeszcze dopełnić obowiązku stawienia się do poboru, uwiadomiamą władze sądowe, a względnie zakłady karne w wypadku punktu b) o ukończeniu postępowania karnego albo wypuszczeniu z uwięzienia za karę (ukończeniu kary, ułaskawieniu) polityczną władzę powiatową, w której okręgu znajdują się. Wskutek tego należy zarządzić pobór dodatkowy, a względnie uwiadomić w tym celu właściwą polityczną władzę powiatową.

§ 48.

Pomiar wzrostu.

1. Badanie popisowych rozpoczyna się pomiarem wzrostu.

2. Dla wstąpienia do wojska wspólnego, marynarki wojennej lub obrony krajowej wymaga się w ogólności wzrostu, wynoszącego najmniej 152 centimetrów.

Co do marynarzy zawodowych można przy istniejącej zresztą zdatności, a co do profesjonalistów, nadających się do użycia w czynnościach pisarskich i innych zawodach, zastąpionych w armii, przy zachodzącej zresztą zdatności lub zdatności do usług pomocniczych zejść także poniżej wzrostu powyższego, jednak nie niżej 150 centimetrów.

3. Uderzająco niskich popisowych, tudzież kandydatów stanu duchownego, wyświęconych księży, względnie mających posady w duszpasterstwie

lub w duchownym urzędzie nauczycielskim (§ 29. u. w.), należy mierzyć w ubraniu lecz bez obuwia.

4. W celu pomiaru wzrostu ma popisowy stanąć przy przyrządzie pomiarowym w postawie prostej z górną częścią ciała, wzniesioną z bioder, przyciągniętym podbródkiem i wyprostowanymi kolanami w ten sposób, aby wypukłości pod dużymi palcami nóg i pięty schodziły się z sobą, a te ostatnie przylegały do drążka miary.

5. Przyrząd pomiarowy, który ma dostarczyć władza powiatowa, należy przed rozpoczęciem poboru porównać z cechowaną miarą normalną komendy okręgu uzupełnienia i w razie potrzeby sprostować.

§ 49.

Badanie lekarskie popisowych i postępowanie z uszkadzającymi się dobrowolnie.

1. Badanie popisowych powinno się odbywać z jak największym poszanowaniem uczucia wstydu tylko za zasłoną (parawanem) w obecności członków komisji.

Badanie przedsięwzięte najpierw lekarz wojskowy (§ 46 : 8).

2. Co do badania lekarskiego i oceniania zdatości popisowych obowiązuje „Przepis o badaniu lekarskiem obowiązanym do służby wojskowej“, dołączony jako załącznik II.

3. Jeżeli przy badaniu lekarskiem wyjdzie na jaw uzasadnione podejrzenie, iż wada została spowodowana umyślnie i w tym celu, aby sprowadzić całkowitą lub częściową niezdadność do dopełnienia obowiązku służbowego, należy asenterować odnośnego popisowego zaraz, jeżeli nznano go za „zdatnego“ albo „zdatnego do usług pomocniczych jako“, z zastrzeżeniem dalszego postępowania z nim z powodu samouszkodzenia się; w przeciwnym wypadku nie powinna komisya poborowa wydawać na razie uchwały o jego zdatości.

Co do podniesionego podejrzenia samouszkodzenia się należy spisać protokół przy dokładnem podaniu orzeczenia lekarskich członków komisji poborowej; protokół ten ma być podpisany przez trzech członków komisji, uprawnionych do głosowania, a nadto przez członków lekarskich i przesłany niezwłocznie przez polityczną władzę powiatową władzy sądowej, powołanej do postępowania karnego (§ . .).

Po ukończeniu postępowania karnego należy postąpić z asenterowanym już, o ile uznano go winnym i o ile skutek tego zachodzi co do niego w myśl § 70. u. w. wyłączenie od wyboru na nad-

liczbowego, przedłużenie obowiązku służby czynnej i ogólnego obowiązku służbowego, oraz utrata istniejącego ewentualnie prawa do ulg z §§ 21. do 28. włącznie i 82. u. w., według postanowień § . ., a nieasenterowanego jeszcze przedstawić ponownie komisji poborowej, która ma postąpić przeciw niemu według § . .

Podniesione podejrzenie samouszkodzenia się i wydane w tym względzie orzeczenie lekarskich członków komisji należy wciągnąć do listy stawczej.

4. Lekkie choroby i uszkodzenia, które niewątpliwie ustąpią w krótkim czasie, nie mogą wywrzeć wpływu na orzeczenie „zdatny“ lub „zdatny do usług pomocniczych jako“

5. Kandydaci stanu duchownego, wyświęceni księża, względnie mający posadę w duszpasterstwie lub w duchownym urzędzie nauczycielskim, którzy wykazują prawo do ulgi z § 29. u. w. i oświadczają, iż nie są dotknięci wadami cielesnymi, nie powinni być badani przez lekarza.

6. W zasadzie powinna komisya poborowa postępować tylko według własnego przekonania. W wypadkach, w których popisowi przedkładają świadectwa lekarskie, ma ona wprawdzie wglądać w nie dla swej informacji i przyjąć także ustne oświadczenia przełożonych gmin oraz popisowych, którzy wrzekomo niezdatnego bliżej znają, lecz nie jest związana odnośnymi świadectwami lub zeznaniami.

7. W razie twierdzenia, iż popisowy (członek rodziny) cierpi na padaczkę, może komisya poborowa uważać cierpienie to za stwierdzone, jeżeli będzie ono wykazane zgodnymi zeznaniami dwóch świadków, zasługujących na zaufanie i przesłuchanych przez władzę powiatową pod przysięgą (według możności lekarzy, duchownych, nauczycieli, pracodawców). Komisya poborowa może jednak zarządzić nadto oddanie do szpitala wojskowego (§ 50 : 1).

Świadectwa lekarskie wojskowych zakładów leczniczych oraz wojskowych zakładów wychowawczych i naukowych, tudzież świadectwa zakładów dla chorych, wymienionych w wykazie, załącznik III., można uznać za ważne dowody na istnienie padaczki, o ile choroba ta została stwierdzona własną obserwacją lekarza zakładowego w sposób najzupełniej stanowczy.

Jeżeli chodzi o świadectwa zakładów, niewymienionych w spisie wyżej wspomnianym, należy zasięgnąć w każdym wypadku z osobna rozstrzygnięcia Ministerstwa obrony krajowej.

8. W podobny sposób jak co do dotkniętych padaczką należy postąpić także co do umysłowo

chorych, głupowatych i posiadających mniejszą wartość umysłową. Jeżeli komisji poborowej będą przedłożone świadectwa dyrekcji zakładów leczniczych, opiekuńczych i wychowawczych, wymienionych w spisie, załącznik III., do których przyjęto osoby wspomnianego rodzaju, wówczas należy uważać je za pełnowartościowe. O ile chodzi o świadectwa zakładów, niewymienionych w spisie, załącznik III., powinno się zasięgnąć w każdym wypadku z osobna rozstrzygnięcia Ministerstwa obrony krajowej.

9. Dla uniknięcia asenterunku umysłowo chorych, względnie tych, którzy przebyli chorobę umysłową, oraz dla umożliwienia oceny zdatości głupowatych i posiadających mniejszą wartość umysłową, będą dyrekcje zakładów, wymienionych w punkcie 8., przysyłać corocznie politycznej władzy powiatowej miejsca siedziby zakładu do dnia 15. stycznia listy osób płci męskiej w wieku od 14 do 22 lat włącznie, które w roku poprzedzającym wypuszczono z opieki zakładowej, a u których stwierdzono nienormalny stan umysłu; listy te mają podawać imię, nazwisko, rok urodzenia i gminę przynależności pacjentów, oraz bliższe oznaczenie wspomnianego stanu i powodu wypuszczenia z zakładu.

Ten sam obowiązek mają sądy odnośnie do młodzieńców wyżej podanego wieku, którzy z powodu choroby umysłowej pozostają pod kuratelą lub wyszli z pod kurateli w roku poprzedzającym albo których choroba umysłowa doszła w inny sposób do urzędowej wiadomości sądu.

W końcu mają także kierownictwa zakładów naukowych i wychowawczych dla niedołęźnych oraz kierownictwa powszechnych szkół ludowych przysyłać politycznej władzy powiatowej miejsca siedziby zakładu, względnie szkoły corocznie do dnia 31. grudnia za pośrednictwem przełożonej władzy szkolnej okręgowej wykaz wszystkich męskich wychowañców w wieku od 6 do 14 lat, których w roku sprawozdawczym wypuszczono z zakładu, a względnie wykaz chłopców, wypuszczonych z powszechnej szkoły ludowej w roku sprawozdawczym, którzy z powodu wady umysłowej otrzymali tylko „świadectwo odejścia“ (§ 100. ordynacji szkolnej i naukowej, dz. u. p. Nr. 159 z roku 1905). W spisach tych należy uwidocznnić imię, nazwisko, rok urodzenia i gminę przynależności chłopców.

Także władza szkolna okręgowa ma przysyłać politycznej władzy powiatowej wykazy takie co do dzieci, znajdujących się w okręgu szkolnym, które na zasadzie § 23. państwowej ustawy o szkołach ludowych, względnie § 24. ordynacji szkolnej i naukowej są uwolnione z powodu wady tego rodzaju od uczęszczania do szkół publicznych.

Polityczna władza powiatowa udziela daty, otrzymane stosownie do przepisów poprzedzających,

z jak największym pośpiechem właściwej politycznej władzy powiatowej, która wciąga je do spisu imiennego, ułożonego abecadłowo.

Corocznie z początkiem lutego stwierdza każda polityczna władza powiatowa na podstawie spisu imiennego do listy stawczej, czy młodzieńcy, mający stanąć do poboru, przychodzą w spisie, wspomnianym w ustępie poprzednim. W razie twierdzącym ustala ona drogą dochodzeń, a zwłaszcza przez zasięgnięcie wyjaśnień od zasługujących na zaufanie osób z gminy przynależności lub pobytu popisowego, według okoliczności także przez zażądanie świadectwa lekarza urzędowego, zawsze jednak z jak największym poszanowaniem opinii dotyczącej osoby, czy wady odnośne istnieją także obecnie.

Wynik dodatni należy wciągnąć do przedziałki listy stawczej, przeznaczonej na uwagi, a akta dochodzeń przesłać w wypadku takim komisji poborowej, względnie szpitalowi wojskowemu, wyznaczonemu celem stwierdzenia wady.

10. Także przełożeni gmin są obowiązani zwrócić uwagę politycznej władzy powiatowej, względnie komisji poborowej, według możliwości przed poborem albo przy nim, na popisowych, przynależnych do gminy lub przebywających tam, którzy są umysłowo nienormalni lub umysłowo niedołęźni albo ciężko upośledzeni pod względem moralnym. Władza polityczna przeprowadza w tym względzie dochodzenia, przewidziane w ustępie przedostatnim punktu 9., i to po poborze, jeżeli chodzi o informacje, podane dopiero przy tej sposobności, a popisowy został asenterowany lub odstawiony.

W razie dodatniego wyniku dochodzeń należy postąpić według ustępu ostatniego punktu 9.; zanotowanie w obu egzemplarzach listy stawczej ma nastąpić ewentualnie także po poborze.

11. Komenda okręgu uzupełnienia (komenda okręgu uzupełnienia obrony krajowej) zawiadamia oddział broni (zakład) odnośnie do asenterowanych o wpisach, wspomnianych w punktach 9. i 10. i zamieszczonych w przedziałce uwaga.

§ 50.

Oddanie popisowych do szpitala w celu obserwacji lub leczenia oraz oddanie wcielonych przed czasem właściwym do wojskowego zakładu leczniczego.

1. Jeżeli pewna wada nie da się na placu poboru ocenić należycie, wówczas wolno oddać odnośnego popisowego do szpitala wojskowego; jeżeli uznano wadę za wyleczalną najdalej w czterech miesiącach i bez zabiegu chirurgicznego, wówczas można oddać popisowego do szpitala cywilnego (§ 16. u. w.).

Oddanie popisowego do szpitala wojskowego ma mieć miejsce wtedy, gdy chodzi o wadę, która według oświadczenia lekarskiego nie da się na placu poboru ocenić należyście, ponieważ ocenienie takie jest możliwe tylko przy badaniu przez czas dłuższy lub przy użyciu narzędzi albo przy dłuższej obserwacji, dalej w celu stwierdzenia padaczki w przypadku § 49 : 7, wreszcie także wtedy, gdy popisowy jest podejrzany o gruźlicę, a nie jest dotknięty żadną inną z wad, wymienionych w wykazach C i D załącznika II.

Popisowych takich należy oddawać do c. k. szpitali obrony krajowej, jeżeli w miejscu poboru niema szpitala wojska wspólnego (marynarki wojennej), względnie jeżeli szpital ten leży w większym odдалeniu, aniżeli najbliższy szpital c. k. obrony krajowej.

2. Do szpitala cywilnego można oddać popisowego, jeżeli uznano wadę za wyleczalną najdalej w czterech miesiącach i bez zabiegu chirurgicznego, o ile opieka domowa nie daje dostatecznej rękąmi potrzebnej pielęgnacji. Nie wolno jednak zmuszać nikogo do operacji chirurgicznej.

3. Oddanie do szpitala wojskowego lub cywilnego postanawia na wniosek lekarski „asenterujący zastępca wojskowy“; oddanie to ma nastąpić tylko wtedy, jeżeli popisowy, pomijając odnośną wadę, jest zdalny do służby pod bronią lub do wojskowych usług pomocniczych. Oddanie do szpitala powinno się skutecznici zaraz, o ile nie przemawiają przeciw niemu szczególne stosunki.

4. Jeżeli przewodniczący komisji poborowej nie uważa oddania do szpitala wojskowego lub cywilnego w ogóle za uzasadnione, wówczas zarządza on przedstawienie popisowego komisji rozpoznawczej; co do cierpiących na padaczkę i umysłowo chorych należy w wypadku takim przedłożyć akta Ministerstwu obrony krajowej do rozstrzygnięcia.

5. Po wypuszczeniu z szpitala powinna polityczna władza powiatowa zająć się w danym wypadku także podróżą powrotną osoby odnośnej w myśl § 68 : 4.

6. W razie oddania do szpitala wojskowego przesyła tenże sprawozdanie szpitalne właściwej komendzie okręgu uzupełnienia, która ustala w porozumieniu z polityczną władzą powiatową, czy wada, której skonstatowanie było powodem oddania popisowego do szpitala wojskowego, albo jakakolwiek inna wada, wykluczająca zdarność do służby, została stwierdzona.

Jeżeli w szpitalu nie stwierdzono wad takich, wówczas zarządza polityczna władza powiatowa w celu wydania uchwały, na podstawie aktów stawczych, nadesłanych przez komendę okręgu uzu-

pełnienia, doprowadzenie odnośnego popisowego przed najbliższą urzędującą komisją poborową (komisją poboru dodatkowego).

W przeciwnym razie należy zaniechać doprowadzenia i przedłożyć komisji poborowej (komisji poboru dodatkowego) same akta; jeżeli komisja ta stwierdza na podstawie aktów niewątpliwe istnienie wady, wykluczającej zdarność, wówczas wydaje uchwałę „odstawić“, „niezdalny do broni“ lub „wykreślić“; sprawozdanie i uchwałę wciąga się do listy stawczej albo do wyciągów z listy stawczej, jeżeli stawienie do poboru odbywa się w drodze delegacji lub jeżeli akta zostają zwrócone dopiero po ukończeniu poboru głównego.

Popisowemu oznajmia się uchwałę za pośrednictwem politycznej władzy powiatowej.

Jeżeli jednak komisja poborowa (komisja poboru dodatkowego) nie uznaje wady, podanej w sprawozdaniu szpitalnym, za taką, któraby wykluczała zdarność, albo jeżeli uważa za wątpliwę, czy sprawozdanie szpitalne odnosi się do popisowego, wówczas zarządza ponowne doprowadzenie tegoż przed komisją poborową (komisją poboru dodatkowego).

Doprowadzenie powoduje polityczna władza powiatowa.

Jeżeli popisowego, oddanego do szpitala, stawiono do poboru w drodze delegacji, wówczas należy przesłać sprawozdanie szpitalne komendzie okręgu uzupełnienia, względnie komendzie okręgu uzupełnienia obrony krajowej miejsca pobytu; wspomniane czynności urzędowe należą w tym wypadku do władzy uzupełnienia miejsca pobytu. Jeżeli jednak popisowy taki, którego ponowne doprowadzenie przed komisją poborową okazuje się potrzebne, opuścił dotychczasowe miejsce pobytu, wówczas należy przesłać akta odnośne, przy uwiadomieniu o nowem miejscu pobytu, właściwej komendzie okręgu uzupełnienia, względnie komendzie okręgu uzupełnienia obrony krajowej.

7. Co do badania członków rodziny osób reklamowanych w szpitalu wojskowym zobacz § 112 : 4*).

8. Co do przyjęcia wcielonych przed czasem właściwym do wojskowych zakładów leczniczych według § 41 : 1, ustęp drugi, u. w. i pokrycia powstałych stąd kosztów zobacz § 68 : 6.

Jeżeli pojawiają się uleczalne choroby zewnętrzne, zwłaszcza natury łatwo przenośnej, w większym zakresie i wśród okoliczności, wskazujących na to, iż dotknięci chorobą nie mogą postarać się o leczenie, albo iż je udaremniają, wówczas może Minister obrony krajowej zarządzić w porozumieniu

*) Sprostowano (zobacz obwieszczenie z dnia 26. października 1912, dz. u. p. Nr. 208).

z Ministrem wojny wcielenie takich popisowych, o ile asenterowano ich jako zdalnych, i oddanie tychże do wojskowego zakładu leczniczego także przed prawidłowym terminem wcielenia (1. października) (§ 41 : 1, ustęp drugi, u. w.).

Jeżeli według zapatrywania władzy uzupełnienia pierwszej lub drugiej instancji zachodzą w obszarze jej wymogi zastosowania postanowień powyższych, wówczas przedkłada ona w roku, poprzedzającym pobór odnośny, władzy uzupełnienia bezpośrednio wyższej instancji sprawozdanie o odnośnych stosunkach sanitarnych i socyalnych. Do wniosków władz uzupełnienia drugiej instancji, które muszą nadejść do instancji ministeryjalnej najpóźniej z końcem grudnia, należy dołączyć opinie dotyczących władz uzupełnienia pierwszej instancji.

Ministerstwo obrony krajowej porozumiewa się w przedmiocie nadesłanych wniosków z Ministerstwem spraw wewnętrznych i Ministerstwem wojny.

Jeżeli zachodzą wymogi zastosowania § 41 : 1, ustęp drugi, u. w., wówczas zawiadamia się przed poborem głównym za pośrednictwem władz uzupełnienia wszystkie komisje poborowe w królestwach i krajach reprezentowanych w Radzie państwa, w krajach świętej Korony węgierskiej oraz w Bośni-Hercegowinie, co do których okręgów poborowych i chorób zastosowanie wspomnianego postanowienia ma wejść w ogóle w rachubę w roku poboru.

W razie asenterowania popisowych, dotkniętych chorobami takimi i przynależnych do oznaczonych okręgów, chociażby stawiono ich do poboru w innym okręgu, albo popisowych obcej przynależności, przebywających w wspomnianych okręgach, ma komisja poborowa oświadczyć się na podstawie orzeczenia swych członków lekarskich, czy i na jaki czas zachodzi potrzeba oddania asenterowanego do wojskowego zakładu leczniczego; orzeczenie to należy wciągnąć do przedziałki listy stawczej, przeznaczonej na uwagi. W razie różnicy zdań członków, uprawnionych do głosowania, powinno się poszczególne zdania uzasadnić.

Przy oznaczaniu wspomnianego czasu należy brać pod uwagę, aby koniec pielęgnacji szpitalnej schodził się w miarę możliwości z prawidłowym dniem wcielenia.

Co do asenterowanych, których oddanie do wojskowego zakładu leczniczego zaproponował chociażby tylko jeden z członków, uprawnionych do głosowania, należy przedłożyć Ministerstwu obrony krajowej za pośrednictwem władzy krajowej wykazy, sporządzone na wzór listy stawczej przez właściwą polityczną władzę powiatową w porozumieniu z komendą okręgu uzupełnienia. Wykazy należy przedkładać zaraz po ukończeniu poboru

głównego, a co do poddanych poborowi dodatkowemu po ich stawieniu w każdym wypadku z osobna.

Ministerstwo obrony krajowej orzeka w porozumieniu z Ministerstwem wojny o poszczególnych wypadkach.

Jeżeli orzeczenie opiewa na oddanie do wojskowego zakładu leczniczego, wówczas otrzymują osoby odnośne do właściwej politycznej władzy powiatowej pisemne zawiadomienie, które ma być wygotowane z jak największym pospiechem.

9. Koszta podróży do szpitala i z powrotem oraz koszta ewentualnego przydania dozorczy mają być pokryte według § 68 : 4.

Koszta żywienia popisowych, oddanych do szpitala wojskowego, ponosi etat Ministerstwa obrony krajowej.

Koszta żywienia popisowych, oddanych do szpitala cywilnego, należy pokryć według przepisów, istniejących co do ponoszenia i ściągania kosztów tych w szpitalach publicznych.

Przydanie dozorczy będzie z reguły potrzebne tylko w razie udawania, obawy ucieczki lub oporności. Jeżeli nie przydaje się dozorczy, należy wydać popisowemu świadectwo tożsamości, obejmujące dokładny opis osoby.

§ 51.

Klasyfikacja popisowych i uchwały komisji poborowej co do zdalności.

1. O umysłowej i cielesnej zdalności przedstawianych popisowych do właściwej służby wojskowej i do wojskowych usług pomocniczych ma lekarz wojskowy wydać orzeczenie, sformułowane według § 6. przepisu o badaniu lekarskiem obowiązanych do służby wojskowej (załącznik II.).

2. „Asenterujący zastępca wojskowy“ wydaje następnie po rozważeniu orzeczenia lekarskiego, nie będąc niem jednak wiązany, jedną z uchwał następujących:

- a) „asenterować“,
- b) „asenterować do usług pomocniczych jako“,
- c) „odstawić“,
- d) „niezdalny do broni“, albo
- e) „wykreślić“.

3. Popisowych, których uznano za „zdalnych“ („zdalnych do usług pomocniczych jako“), należy asenterować (§ 17 : 3 u. w.).

4. Uchwałę: „asenterować do usług pomocniczych jako“ należy wydać tylko wtedy, gdy popisowy wskutek jednej z wad, wymienionych w spisie B załącznika II., nie jest wprawdzie zdalny w pełnej mierze do służby orężnej, ale po dziesięciodniowym pierwszym wykształceniu wojskowym, które ma odbyć się w sposób umiarkowany a w danym razie być przerwane pauzami, okazuje się zdalny do działalności, odpowiadającej jego

inteligencji, profesji lub innemu zawodowi, którą wykonywał ewentualnie bez przeszkód także w życiu obywatelskim dla zarobku, a w której może oddać sile zbrojnej korzystne usługi w stanie czynnym.

Pod względem usług takich wchodzi między innymi w rachubę:

Pisarze, rysownicy, piekarze, bednarze, introligatorzy, szoferzy, wytwórcy przyrządów chirurgicznych, elektrycy, dozocy chorych, litografci, mechanicy, młynarze, rymarze, siodlarze, ślusarze, kowale, krawcy, szewcy, stolarze, dentyści-technicy i t. d., dalej osoby, nadające się na ordonansów, do robót konserwacyjnych w magazynach augmentacyjnych, warsztatach i t. p.

Asenterowanych jako „zdatnych do usług pomocniczych w charakterze“ nie wolno po pierwszym wykształceniu wojskowym używać w zasadzie w służbie przed frontem; do innych usług pomocniczych prócz tych, do których ich sklasyfikowano, można używać ich tylko w miarę uzdatnienia, stwierdzonego przez lekarza wojskowego; nie należy zatem asenterować większej ilości takich obowiązanych do służby, aniżeli odpowiada to potrzebie, ustalonej każdorazowo przez wojskowe władze uzupełnienia instancyi najwyższej w wzajemnym porozumieniu.

5. Uchwała „odstawić“, która może zapaść tylko w I. i II. klasie wieku, powoduje ponowne przedstawienie popisowego w następnej klasie wieku.

6. W III. lub wyższej klasie wieku należy wydać bezwarunkowo orzeczenie ostateczne, to znaczy orzec co do popisowego, o ile nie asenterowano go jako „zdatnego“ lub „zdatnego do usług pomocniczych jako“, klasyfikację „niezdatny do broni“ albo „wykreślić“.

7. Uchwałę „niezdatny do broni“ można wydać tylko wtedy, gdy obowiązany do służby wojskowej jest stale niezdatny do służby z bronią i do wojskowych usług pomocniczych, jednak nadaje się jeszcze do służby w pospolitem ruszeniu bez broni.

Obowiązanych do służby wojskowej, którzy są dotknięci przepukliną, można, jeżeli wada ta nie występuje bardzo uderzająco lub w wysokim stopniu i jeżeli popisowi ci są także niezdatni do usług pomocniczych, uznać za niezdatnych do broni z reguły tylko w III. klasie wieku.

W I. i II. klasie wieku można orzec klasyfikację „niezdatny do broni“ tylko wtedy, gdy orzeczenie lekarskie, wypowiedziane na podstawie załącznika II. (§§ 6. i 7.), opiewa „niezdatny do służby z bronią i służby pomocniczej“ albo „niezdatny do wszelkiej służby“.

Uchwała „niezdatny do broni“ oznacza zatem, że obowiązany do służby wojskowej nadaje się w chwili wydania uchwały do służby w pospolitem ruszeniu bez broni. Użycie osób tych do

służby w pospolitem ruszeniu jest unormowane przepisami o pospolitem ruszeniu.

8. Uchwałę „wykreślić“ można wydać tylko wtedy, gdy popisowy jest dotknięty jedną z wad wysokiego stopnia, wymienionych w wykazie D załącznika II., albo gdy u popisowego istnieje wada, podana w wykazie C załącznika tego, lub choroba, rozwinięta już do tego stopnia, iż przez to także jego zdolność do zarabkowania względnie pracy jest trwale upośledzona.

W I. i II. klasie wieku można orzec klasyfikację „wykreślić“ tylko wtedy, gdy orzeczenie lekarskie, wypowiedziane na podstawie załącznika II. (§§ 6. i 7.), opiewa „niezdatny do wszelkiej służby“.

Uchwała „wykreślić“ oznacza zatem, że obowiązany do służby wojskowej jest stale i na zawsze niezdatny do wszelkiej służby wojskowej, a zatem także do służby w pospolitem ruszeniu bez broni.

9. Oczywiście niezdatni mogą być wykreśleni na podstawie aktów dochodzeń, wykluczających wszelką wątpliwość, także bez przedstawiania komisji poborowej wskutek jej uchwały. Jeżeli komisja poborowa uważa wynik dochodzeń za niedostateczny, wówczas zarządza ich uzupełnienie albo doprowadzenie popisowego.

10. Ochotników jednorocznych i ochotników dwuletnich według § 28. u. w., oraz popisowych, którym ma się przyznać ulgę w myśl §§ 29. lub 82*) u. w., należy, o ile orzeczenie lekarskie opiewa „zdatny do usług pomocniczych jako“, w I. i II. klasie wieku odstawić, a w III. klasie wieku uznać za „niezdatny do broni“.

11. W tych wypadkach, w których uchwała „asenterującego zastępcy wojskowego“ nie przyłącza się do klasyfikacji lekarza wojskowego, należy dołączyć do uchwały powody odstąpienia.

12. Przeciw uchwale „asenterującego zastępcy wojskowego“, opiewającej na „asenterowanie“, nie przysługuje w ogólności sprzeciw ani przewodniczącemu ani żadnemu z członków komisji poborowej. Jeżeli jednak „asenterujący zastępca wojskowy“ wydaje odmiennie od orzeczenia lekarza wojskowego uchwałę „asenterować“ lub „asenterować do usług pomocniczych jako“, wówczas może przewodniczący przeznaczyć popisowego do rozpoznania.

Jeżeli „asenterujący zastępca wojskowy“ nie oświadcza się za asenterowaniem, wówczas składa oświadczenie drugi zastępca wojskowy, nie będąc wiązany orzeczeniem lekarskim. Następnie wydaje orzeczenie lekarz cywilny.

13. W razie różnicy zdań przy wydawaniu uchwały o zdatności popisowego do służby wojskowej należy zachować następujący sposób postępowania:

*) Obowiązuje tylko w okresie przejściowym.

- a) jeżeli popisowy I lub II. klasy wieku został uznany przez „asenterującego zastępcę wojskowego“ za zdatnego do usług pomocniczych lub niezdatnego, a przez drugiego zastępcę wojskowego za zdatnego, względnie zdatnego do usług pomocniczych, wówczas powinien przewodniczący przeznaczyć go do rozpoznania;
- b) jeżeli popisowy I. lub II. klasy wieku został uznany przez „asenterującego zastępcę wojskowego“ za zdatnego do usług pomocniczych, a przez drugiego zastępcę wojskowego za niezdatnego, wówczas należy go odstawić, wyjąwszy, gdy przewodniczący komisji poborowej uznaje go za zdatnego i przeznacza do rozpoznania;
- c) jeżeli różnica zdań dotyczy tylko stopnia niezdatności, ma obowiązywać zawsze zapatrywanie korzystniejsze dla siły zbrojnej; na przykład w razie różnicy zdań między „odstawić“, „niezdatny do broni“ lub „wykreślić“, klasyfikacja „odstawić“, a w razie różnicy zdań między „niezdatny do broni“ lub „wykreślić“, klasyfikacja „niezdatny do broni“;
- d) jeżeli obaj zastępcy wojskowi uznali popisowego za niezdatnego, wówczas może przewodniczący komisji poborowej, o ile uznaje popisowego za „zdatnego“ lub „zdatnego do usług pomocniczych jako . . .“, przeznaczyć go do rozpoznania w wszystkich klasach wieku.

W przypadku c) nie przychodzi do rozpoznania.

14. O uchwale co do przedstawienia komisji rozpoznawczej mają popisowi otrzymać zaraz ustne zawiadomienie od władzy politycznej, a przed komisję rozpoznawczą powinni być wezwani w czasie właściwym pisemnie.

W tym celu są oni obowiązani do zgłaszania każdej zmiany miejsca pobytu.

15. Przeciw uchwale, wydanej przy poborze, a opiewającej „asenterować“, względnie „asenterować do usług pomocniczych jako . . .“, nie jest dopuszczalny żaden środek prawny (§ 17 : 3, ustęp drugi, u. w.).

16. Zmiany z urzędu co do uchwały komisji poborowej, opiewającej „odstawić“, „niezdatny do broni“ lub „wykreślić“, które okazują się konieczne z powodu niewłaściwego zastosowania poprzedzających postanowień paragrafu tego, nie mogą rozciągać się także na oględziny.

Zmiany takie zarządza Ministerstwo obrony krajowej, o ile nie można przeprowadzić ich już przy poborze (§ 54 : 3, ustęp drugi).

§ 52.

Przeznaczenie i przydział asenterowanych.

1. Popisowych, poddanych poborowi i uznanych za „zdatnych“ („zdatnych do usług pomocniczych jako . . .“), należy asenterować z reguły z zastrzeżeniem przeznaczenia i przydziału. Stanowcze przeznaczenie ich będzie oznaczone przy obliczaniu kontyngentu, a przydział nastąpi na podstawie rozdziału według okręgów poborowych.

Natomiast należy w razie zdatności (zdatności do usług pomocniczych) asenterować z stanowczym przeznaczeniem (t. j. jako rekrutów lub rezerwistów zapasowych) lecz z pozostawieniem przydziału w zawieszeniu :

- a) wyłączonych od wyboru na „nadliczbowych“, jako rekrutów;
- b) asenterowanych, którym według §§ 29 : 1 i 2, 30, 31 i 82*) u. w. przyznano ulgę w dopełnieniu obowiązku służbowego (§ 17 : 3, ustęp trzeci, u. w.), jako rezerwistów zapasowych.

Odmienne od postanowień tych należy postępować z obowiązkanymi do poboru marynarzami zawodowymi oraz innymi ludźmi, przywykłymi do morza wskutek zawodu swego. W razie zdatności należy asenterować ich z stanowczym przydziałem, a więc do marynarki wojennej, lecz z zastrzeżeniem przeznaczenia; przeznaczenie ich oznaczy się dopiero przy sposobności obliczenia kontyngentu.

Z stanowczym przeznaczeniem i przydzieleniem należy asenterować :

- a) ochotników jednorocznych według § 21 : 2 u. w., do obrony krajowej;
- b) wyświęconych księży, względnie mających posady w duszpasterstwie lub w duchownym urzędzie nauczycielskim, do ewidencji rezerwy zapasowej obrony krajowej.

Asenterowanych z dawnego obwodu Kotorskiego i lądu stałego dawnego obwodu Raguzńskiego należy przydzielić z zastrzeżeniem przeznaczenia do obrony krajowej, a marynarzy zawodowych oraz innych ludzi, przywykłych do morza wskutek zawodu swego, w razie zdatności, z zastrzeżeniem przeznaczenia do marynarki wojennej.

Obszar wspomnianych wyżej dawnych obwodów obejmuje okręgi poborowe Kotor bez obszaru Spizy, Curzola, Anteil (powiat sądowy Orebic) i Raguzza z wyłączeniem wysp Calamotta, Giuppana, Meleda i Mezzo.

2. Tych dobrowolnie uszkadzających się, którzy są zdadni tylko do służby podrzędnej, a wskutek tego nie liczą się na poczet kontyngentu rekrutów (§ 37 : 1, ustęp drugi, u. w.), należy z reguły przydzielać do oddziałów sanitarnych; jeżeli jednak

*) Obowiązuje tylko w okresie przejściowym.

ze względu na profesję lub otrzymane wykształcenie przygotowawcze można użyć ich korzystnie także przy innych częściach wojska i zakładach, wówczas należy rozdzielić ich odpowiednio, o ile nie mają być przydzieleni do obrony krajowej (punkt 1., ustęp przedostatni).

§ 53.

Prenotowanie asenterowanych dla przydziału do oddziałów broni.

1. Co do prenotowania asenterowanych dla przydziału do oddziałów broni obowiązuje załącznik IV.

2. Prenotowanie to powinno w ogóle ograniczyć się tylko do tych rodzajów broni (wojska), branz i zakładów, które uzupełniają się z odnośnego okręgu terytorjalnego wojskowego (załącznik V.).

3. Zastępca wojska wspólnego (marnarki wojennej) lub obrony krajowej (§ 40.) postanawia na podstawie odnośnego orzeczenia lekarza wojskowego i ze względu na dalszą zdatność, stwierdzoną przez referenta (oficera) okręgu uzupełnienia, dla którego z rodzajów broni (branz i zakładów) ma prenotacja nastąpić.

4. Z pośród asenterowanych do wojska wspólnego (marnarki wojennej) albo z zastrzeżeniem przeznaczenia i przydziału — z wyjątkiem tych, którzy według § 52. otrzymują natychmiast przydzielenie do oddziału broni — należy prenotować:

- a) ochotników jednorocznych i obowiązanych do służby wojskowej, którzy na podstawie § 21 : 1, 2 i 3 u. w. podnoszą prawo do dobrodziejstwa jednorocznej służby czynnej, dla obranego oddziału broni;
- b) obowiązanych do służby wojskowej, którzy wskutek swej działalności zawodowej nadają się szczególnie do służby sanitarnej według § 4., M, załącznika IV., tudzież braci świeckich zakonu Braci miłosierdzia dla oddziałów sanitarnych;
- c) obowiązanych do służby wojskowej lippowanów na Bukowinie oraz karaitów i mennonitów w Galicyi, z wyjątkiem tych, którzy przeszli do jednej z tych społeczności religijnych albo przenieśli się z zagranicy, na życzenie ich, dla oddziałów sanitarnych.

5. Z pośród asenterowanych wprost do rezerwy zapasowej należy prenotować:

- a) kandydatów stanu duchownego (§ 29 : 1 i 2 u. w.), dla piechoty (tyrolskich strzelców cesarskich);
- b) nauczycieli i kandydatów na urząd nauczycielski, wymienionych w § 82. u. w., dla piechoty lub strzelców);

c) obowiązanych do służby wojskowej, o których mowa w poprzedzającym punkcie 4. pod b) i c). dla oddziałów sanitarnych;

d) tych, którzy według przepisu o wyborze i przydziale asenterowanych (załącznik IV.) nadają się do artylerii polowej i górskiej, tudzież do specjalnych rodzajów broni i branz, dla odnośnych oddziałów broni i branz.

6. Celem należytego przeprowadzenia przydziału do oddziałów broni powinno się prenotować tych asenterowanych, którzy posiadają uzdatnienie do kilku rodzajów broni, dla nich wszystkich.

7. Ewentualne życzenia asenterowanych pod względem przydziału należy w miarę możliwości uwzględnić przy prenotowaniu, jeżeli dadzą się one w ogóle pogodzić z interesami służby, a nie mają w danym razie niedopuszczalnych motywów (§ 36 : 3, ustęp drugi, u. w.).

8. Postanowiony przydział należy uwidocznić w przedziale 34. protokołu asenterunkowego przez wpisanie odnośnego rodzaju broni (branz, zakładu).

9. Prenotację dla przydziału do oddziałów broni w obronie krajowej należy wciągnąć w protokole asenterunkowym obrony krajowej do przedziałki 34.

§ 54.

Prowadzenie listy stawczej.

1. Wynik poboru należy wciągać w liście stawczej do przedziałek, utworzonych dla odnośnej klasy wieku, względnie dla odnośnego roku poborowego, w sposób następujący:

- a) datę czynności urzędowej co do każdego popisowego, bez względu na zapadłe co do niego orzeczenie, do przedziałki 10.;
- b) tak samo co do każdego przedstawionego popisowego wzrost, wyrażony w centymetrach, do przedziałki 11.;
- c) orzeczenie*), wydane przez lekarza wojskowego, tudzież uchwały „asenterować“, „asenterować do usług pomocniczych jako“, „odstawić“, „niezdalny do broni“ lub „wykreślić“; wreszcie uzasadnienie, jeżeli popisowy, sklasyfikowany przez lekarza wojskowego jako „zdalny“ lub „zdalny do usług pomocniczych jako“, nie został asenterowany, do przedziałki 12.;
- d) uchwały co do podniesionych praw do ulgi ustawowej w dopełnieniu obowiązku służbowego i wniesiony ewentualnie sprzeciw lub zgłoszone odwołanie, do przedziałki 13., jak

*) Dla zapobieżenia fałszerstwu należy pisać klasyfikacje zawsze wielkimi literami początkowymi, n. p. „Zdalny“, „Zdalny do usług pomocniczych jako“.

n. p. „przyznano dobrodziejstwo“ albo „odmówiono prośbie, służbę czynną odroczone według § 31 : 10 u. w. do 1./10. 19. .“, „zgłoszono odwołanie“ ;

e) okoliczność, czy asenterunek miał miejsce z zastrzeżeniem przeznaczenia i przydziału w charakterze rekruta lub rezerwisty zapasowego, a w razie gdy asenterowanego przydzielono zaraz do wojska wspólnego (marynarki wojennej) lub obrony krajowej, jego przydział (n. p. „w zawieszeniu“, „rekrut, przydział w zawieszeniu“, „rekrut, wojsko wspólne“, „marynarz zawodowy, przeznaczenie w zawieszeniu, marynarka wojenna“, „rekrut, obrona krajowa“, „rezerwista zapasowy, przydział w zawieszeniu“), do przedziałki 14. ;

f) w wszystkich wypadkach, w których przychodzi do rozpoznania, orzeczenie lekarzy i zdanie odnośnych członków komisji z krótkim uzasadnieniem zapatrywań sprzecznych, do przedziałki 12., a uchwałę „do rozpoznania“, do przedziałki 15. ;

g) zarządzenia tymczasowe, jak n. p. „oddać do szpitala cywilnego (wojskowego) w celu leczenia (obserwacji) wrzekomej wady“, „podejrzanie samouszkodzenia się“ i t. d., a również niestawienie się do poboru i znaną w danym razie przyczynę niestawienia się, do przedziałki 15.

W przedziałce tej należy dalej zanotować :

zaszłe od założenia list stawczych ukarania popisowego z powodu czynów karygodnych, wymienionych w § 37 : 9 w streszczeniu, i zbadane ewentualnie daty co do istniejącej lub przebytej już choroby umysłowej, mniejszej wartości umysłowej, oraz innych anomalii umysłowych (głupowatości, upośledzonego rozwoju umysłowego i t. d.) (§ 49 : 9).

2. Wynik poboru należy wciągnąć w liście stawczej do przedziałek, odpowiadających rokowi kalendarzowemu, a przy wyższych klasach wieku aniżeli III. do przedziałek III. klasy wieku; co do tych, którzy dopuścili się zwłoki w stawieniu się do poboru, należy uwidocznić okoliczność tę wyraźnie.

3. Jeżeli musi się wykreślić nazwisko popisowego n. p. z powodu, iż zmarł on w międzyczasie albo iż nazwisko takie przychodzi dwukrotnie, należy podać krótko i zwięźle przyczynę wykreślenia. Przekreślenie nazwiska musi się skutecznici w ten sposób, aby pozostało ono mimo to czytelne.

Poprawki nie powinny przychodzić w liście stawczej; jeżeli jednak nie dadzą się one uniknąć, należy oznaczyć je wyraźnie jako takie i zaopatrzyć podpisem przewodniczącego komisji poborowej oraz

zastępcy wojska wspólnego (marynarki wojennej) i obrony krajowej*).

Wycierania nie są dozwolone.

Przed podpisaniem list stawczych należy je kolacyonować.

Listy stawcze powinny być podpisane przez przewodniczącego komisji poborowej i przez członków komisji (§ 40 : 2), i to po ukończeniu poboru w odnośnem miejscu poboru.

4. Przy wpisach do list stawczych i podpisywaniu ich zabronione jest używanie pieczętek lub ołówka atramentowego.

§ 55.

Prowadzenie protokołu asenterunkowego; wystawianie certyfikatów przeznaczenia.

1. Co do wszystkich posiadających prawo przynależności w danym okręgu uzupełnienia i asenterowanych w czasie od dnia 1. stycznia do dnia 31. grudnia, prowadzi się w komendzie okręgu uzupełnienia i komendzie okręgu uzupełnienia obrony krajowej protokół asenterunkowy według wzoru 12. Protokół ten należy założyć zeszytami, a z końcem roku kalendarzowego oprawić w twarde okładki przy dołączeniu spisu imiennego.

Do protokołów tych należy wpisywać wszystkich asenterowanych bez względu na to, czy wstąpili dobrowolnie czy też zostali asenterowani w drodze poboru głównego lub podatkowego.

Zeszyty protokołu asenterunkowego, prowadzone przy poborze, należy dołączyć po ukończeniu poboru do zeszytów już istniejących, a w przedziałce 2. kontynuować liczbę bieżącą.

2. W ogólności powinno się wypełniać przedziałki protokołu asenterunkowego na podstawie listy stawczej; w szczególności zauważa się :

a) jeżeli asenterowany posiada znajomość muzyki lub telegrafowania, należy zamieścić to w przedziałce 21. Co do umiających grać powinno się podać instrument ;

b) do przedziałki 23. należy przenieść dosłownie uchwałę co do asenterowania z przedziałki 12. listy stawczej ;

c) przedziałki 24. do 28. włącznie ma się wypełnić według podania referenta (oficera) okręgu uzupełnienia ;

d) w przedziałce 29. należy podać czas, przebyty ewentualnie przez asenterowanego w służbie wojskowej już poprzednio, oraz oddział broni lub zakład, przy którym służył on w czasie ostatnim ;

*) Dla zaszanowania list stawczych nie wolno używać piasku do posypywania.

e) przedziałka 30. ma podawać:

czy asenterowanego stawiono do poboru w porządku zapisania w liście stawczej, czy jako wyłączonego od wyboru na „nadliczbowego“, a w tym ostatnim wypadku z wymienieniem przyczyny, dalej zaprzysiężenie lub ewentualne odmówienie złożenia przysięgi;

f) do przedziałki 31. należy wciągnąć:

prawidłowy obowiązek służbowy i ewentualne jego przedłużenie, względnie przyznanie dobrodziejstwa w dopełnieniu obowiązku służbowego, na przykład według § 31. u. w., dalej co do ochotników jednorocznych, czy odbywają służbę czynną przed frontem przy wojsku, czy też jako medycy, weterynarze, farmaceuci albo w innych szczególnych gałęziach służbowych.

Do tej samej przedziałki należy wciągnąć dodatkowo także przyznanie ulgi według § 28. u. w.;

g) co do asenterowanych z zastrzeżeniem przeznaczenia i przydziału albo przeznaczenia lub przydziału należy wypełnić przedziałki 32. i 33. dopiero po rozdziale według okręgów poborowych i po repartycji rekrutów między oddziały broni, względnie po obliczeniu kontyngentu;

h) w przedziale 34. należy zanotować zdolność dla przydziału do oddziałów broni, a w swoim czasie wpisać oddział broni (zakład), do którego asenterowanego przydzielono;

i) do przedziałek 35. do 38. należy wciągnąć stałe miejsce pobytu asenterowanego, które ma być utrzymywane w ewidencji u właściwej komendy okręgu uzupełnienia i komendy okręgu uzupełnienia obrony krajowej na podstawie kart zgłaszania pobytu.

3. Protokoły asenterunkowe powinny być codziennie zamykane, kolacyonowane, porównywane z listą stawczą i podpisywane przez wojskowych członków komisji poborowej.

4. Pod względem prowadzenia protokołów asenterunkowych co do obcych, przychodzących do asenterunku, odsyła się do § 57 : 10.

5. Każdy asenterowany w drodze poboru otrzymuje certyfikat przeznaczenia według wzoru 13., który ma być wypełniony stosownie do przeznaczenia i przydziału i podpisany przez zastępcę wojska wspólnego (marynarki wojennej), względnie obrony krajowej (wyjątek § 56 : 5).

Jeżeli asenterowany zostaje zaraz wcielony, lecz pozostawiony w stosunku nieczynnym, wówczas otrzymuje on zamiast certyfikatu przeznaczenia certyfikat wojskowy (obrony krajowej) (§ . .).

Asenterowani, przyjęci wprost do ewidencji rezerwy zapasowej obrony krajowej, otrzymują tylko poświadczenie (§ 107 : 4).

§ 56.

Zaprzysiężenie asenterowanych.

1. Codziennie po ukończeniu poboru należy przedsiębrać zaprzysiężenie asenterowanych według postanowien § 46 : 5. W ciągu czasu tego ma jeden z urzędników władzy politycznej być obecny w miejscu poboru.

2. Asenterowanym należy najpierw odczytać artykuły wojenne I. i V. w ich języku ojczystym i objaśnić je.

Po upomnieniu na ważność przysięgi należy odebrać od asenterowanych wprost do wojska wspólnego (marynarki wojennej) oraz z zastrzeżeniem przeznaczenia i przydziału albo z zastrzeżeniem przydziału przysięgę służbową, przepisaną dla wspólnej siły zbrojnej, a od asenterowanych wprost do obrony krajowej przysięgę, przepisaną dla obrony krajowej, i to w ich języku ojczystym.

Przy zaprzysiężeniu nie zależy na użyciu symbolów religijnych.

Gdyby asenterowany odmawiał złożenia przysięgi według przepisanej roty, należy odczytać mu przysięgę i zaznaczyć okoliczność tę w przedziale 30. protokołu asenterunkowego.

3. Przy sposobności tej należy asenterowanych pouczyć szczegółowo także o ich obowiązkach w stosunku niewcielenia (§ 124.), zaś asenterowanym z zastrzeżeniem przeznaczenia lub przydziału zwrócić w szczególności uwagę na to, iż przydzielenie ich będzie ogłoszone w miesiącu lipcu, a przeznaczenie w miesiącu listopadzie, oraz iż otrzymają wiadomość o swym przydziale do oddziałów broni za pośrednictwem karty powołującej lub paszportu wojskowego (obrony krajowej).

Po wręczeniu certyfikatów przeznaczenia lub dokumentów legitymacyjnych (§ 55 : 5) należy asenterowanych uwolnić.

4. Asenterowani z zastrzeżeniem przeznaczenia i przydziału albo z zastrzeżeniem przydziału, których na podstawie wyniku poboru przydzielono do obrony krajowej, mają złożyć przysięgę służbową obrony krajowej przy stawieniu się do pełnienia służby czynnej (rozpoczęciu służby czynnej) lub do pierwszego wykształcenia wojskowego.

5. Dobrowolnie uszkadzającym się (§ 52 : 2), którzy są zdadni jedynie do pełnienia służby podporządkowanej, należy po zaprzysiężeniu i przy równoczesnym wręczeniu kart powołujących polecić natychmiastowe stawienie się do właściwej komendy okręgu uzupełnienia. Komenda ta zarządza przydział do oddziału broni w myśl powołanego wyżej paragrafu i powoduje odesłanie do dotyczącego oddziału.

Stawienie się podejrzanych o ucieczkę należy spowodować za pośrednictwem politycznej władzy powiatowej. W wszystkich wypadkach tych ma się

przesłać właściwej komendzie okręgu uzupełnienia wyciąg z protokołu asenterunkowego.

§ 57.

Pobór w drodze delegacji.

1. Pobór w drodze delegacji zachodzi wtedy, gdy pod warunkami, ustalonymi w § 31., zezwolono na przedstawienie popisowego w obcym okręgu poborowym.

2. Stawienie do poboru w drodze delegacji powinno mieć miejsce z reguły przy poborze głównym obcego okręgu poborowego.

Pobór dodatkowy w drodze delegacji może zajść tylko wyjątkowo wśród okoliczności szczególnie uzasadnionych.

W Bośni-Hercegowinie należą do komendanta okręgu uzupełnienia także funkcje zastępcy obrony krajowej, jeżeli pobór dodatkowy dotyczy popisowego, przeznaczonego do obrony krajowej.

3. Co do każdego obowiązującego do służby wojskowej, który ma być stawiony do poboru w drodze delegacji, należy sporządzić wyciąg z listy stawczej w dwóch egzemplarzach i przesłać władzom powiatowym, delegowanym do przeprowadzenia poboru, najdalej w drugiej połowie miesiąca lutego.

Tylko wtedy, gdy podniesiono równocześnie także prawo do ulgi w dopełnieniu obowiązku służbowego albo gdy zezwolenie na pobór poza właściwym okręgiem poborowym mogło być udzielone wyjątkowo w myśl § 31 : 4 dopiero po dniu 1. maja, należy przesłać wyciągi z listy stawczej dopiero po zapadnięciu odnośnego orzeczenia, i to bezzwłocznie.

Przy wygotowaniu „wyciągów“ z listy stawczej w dwóch, względnie trzech egzemplarzach wolno używać kalki oraz ołówka atramentowego.

4. Delegowana władza powiatowa ma przedstawić odnośnego popisowego, jeżeli wyciąg z listy stawczej nadszedł przed poborem głównym, przy poborze tym, a zresztą przy najbliższym poborze dodatkowym.

5. Za tożsamość osoby przedstawionego odpowiada przełożony gminy miejsca pobytu.

Jeżeli tożsamość popisowego, który ma stanąć do poboru w drodze delegacji, nie da się stwierdzić przez przełożonego gminy lub inne osoby wiarygodne albo inną drogą w sposób niewątpliwy (§ 31 : 5) albo jeżeli przy poborze powstanie w tym względzie wątpliwość, wówczas należy odesłać popisowego bezwarunkowo przed właściwą komisję poborową.

6. Jeżeli popisowemu, przebywającemu poza obrębem Monarchii, zezwolono na stawienie się

w miejscu poboru bliższym jego miejsca pobytu, może pobór w miejscu tem odbyć się także wtedy, gdy listy stawcze nie nadeszły jeszcze; popisowy musi jednak przedstawić polecenie odnośnie władzy właściwej (§ 31.) i wykazać tożsamość osoby swej w sposób, wykluczający wszelką wątpliwość. W poleceniu należy podać wyraźnie dzień, w którym popisowy ma stawić się do poboru.

Popisowego takiego należy asenterować z zastrzeżeniem przeznaczenia i przydziału.

Co do poboru takiego należy spisać protokół, który ma być podpisany przez przewodniczącego i wszystkich członków komisji poborowej i przesłany, ewentualnie wraz z listami asenterunkowymi, właściwej władzy politycznej; władza ta przeprowadza czynność urzędową w porozumieniu z komendą okręgu uzupełnienia.

7. Co do popisowych obcej przynależności, których stawiono do poboru w drodze delegacji, ma władza polityczna, delegowana do przeprowadzenia poboru, utrzymywać zapiski imienne, zamknięte corocznie.

8. Stawieni do poboru w drodze delegacji mają na wyciągu z listy stawczej, przeznaczonym dla politycznej władzy powiatowej, umieścić swój podpis i to w przedziale uwaga.

Wyciągi z list stawczych mają być podpisane przez przewodniczącego delegowanej komisji poborowej oraz zastępcę wojska wspólnego (marynarki wojennej) i zastępcę obrony krajowej.

9. Co do przyznania żądanej ewentualnie ulgi w dopełnieniu obowiązku służbowego albo dobrodziejstwa jednorocznej służby czynnej odsyła się do postanowień rozdziałów VII. do XII.

10. Co do asenterunku popisowych obcych mają komendy okręgów uzupełnienia i komendy okręgów uzupełnienia obrony krajowej, przeprowadzające asenterunek, sporządzić „listy asenterunkowe“ według wzoru 12. i prowadzić osobne protokoły asenterunkowe według tego samego wzoru (§ 55 : 1). Asenterowani otrzymują certyfikaty przeznaczenia albo dokumenty legitymacyjne w myśl § 55 : 5.

11. Po przeprowadzeniu poboru powinny odpowiednie władze uzupełnienia miejsca poboru zawiadomić niezwłocznie właściwą władzę powiatową i właściwą komendę okręgu uzupełnienia oraz komendę okręgu uzupełnienia obrony krajowej o wyniku czynności urzędowej, przesyłając im wyciąg z listy stawczej, a względnie także oryginalną listę asenterunkową; w danym razie należy donieść o okolicznościach, które stanęły na przeszkodzie przeprowadzeniu poboru.

Wynik poboru należy przenieść do odnośnych list stawczych, a wyciąg z listy stawczej przechować w aktach.

Komenda okręgu uzupełnienia i komenda okręgu uzupełnienia obrony krajowej ma przenieść oryginalną listę asenterunkową do protokołu asenterunkowego, dotyczącego przynależnych (§ 55.), a następnie przechować ją również w aktach.

12. Jeżeli właściwa władza uzupełnienia pierwszej instancji uznaje, iż co do obowiązanego do służby wojskowej, stawionego do poboru poza jej okręgiem i nieasenterowanego, zastosowano w sposób niewłaściwy postanowienia § 51., wówczas składa w tym względzie sprawozdanie władzy uzupełnienia instancji wyższej.

Polityczna władza krajowa orzeka następnie o doprowadzeniu przed komisję rozpoznawczą.

§ 58.

Pobór dodatkowy i jego przeprowadzenie.

1. Popisowych, którzy za zezwoleniem lub bez tegoż nie stawili się do poboru głównego, należy poddać jak najspieszniej poborowi dodatkowemu.

Pobór dodatkowy w obcym okręgu może odbyć się tylko wyjątkowo (§§ 31. i 57.).

2. Pobór dodatkowy ma odbywać się w miarę potrzeby. Z reguły ustanawia się dla poboru tego w siedzibie każdej komendy okręgu uzupełnienia stałą komisję poborową. Jeżeli stosunki geograficzne lub komunikacyjne danego okręgu uzupełnienia uzasadniają bezwarunkową konieczność ustanowienia drugiej stałej komisji poborowej, wówczas mogą ustanowienie jej zarządzić wyjątkowo władze uzupełnienia drugiej instancji. O ustanowieniu komisji takiej należy złożyć sprawozdanie instancji ministeryjalnej.

3. Pobór dodatkowy ma odbywać się w dniu 5. i 20. każdego miesiąca, w miesiącu maju w miarę potrzeby nadto w dniu 12. i 27., w miesiącu wrześniu w dniu 5. i 30., a jeżeli dni te są dniami niedzielnymi lub świątecznymi albo jeżeli dla przeprowadzenia poboru dodatkowego potrzeba kilku dni po sobie następujących, w najbliższych dniach powszednich, a w miesiącu wrześniu w dniu 29.

Ze względu na prace przygotowawcze do obliczenia kontyngentu odbywa się w miesiącu listopadzie jeden tylko pobór dodatkowy, i to dnia 20.

W czasie poboru głównego nie mają urzędować stałe komisje poborowe.

Wyjątki od postanowień powyższych zarządza Ministerstwo obrony krajowej w porozumieniu z Ministerstwem wojny.

4. Skład stałej komisji poborowej jest taki sam, jak skład komisji ruchomej (§ 40.).

Pomijając członków, których ma dostarczyć sama komenda okręgu uzupełnienia (komenda okręgu uzupełnienia obrony krajowej), należy przybierać przewodniczącego i członków komisji, a względnie personal pomocniczy z władzy politycznej oraz w miarę możliwości z oddziałów wojskowych w siedzibie komisji poborowej.

5. Przy stałej komisji poborowej w siedzibie komendy okręgu uzupełnienia występuje z strony wojska wspólnego (marynarki wojennej) komendant okręgu uzupełnienia, a przy stałej komisji poborowej, aktywowanej poza siedzibą komendy okręgu uzupełnienia, oficer sztabowy lub kapitan z etatu oddziałów wojskowych garnizonu miejsca poboru lub garnizonu najbliższego od miejsca tego oddalonego.

Co do członków komisji takiej, należących do wojska wspólnego (marynarki wojennej), obowiązują postanowienia § 46 : 5.

Oдноśnie do zastępców obrony krajowej obowiązują w sposób analogiczny postanowienia obu ustępów poprzedzających.

W Bośni-Hercegowinie należą do komendantów okręgów uzupełnienia także funkcje zastępcy obrony krajowej, jeżeli pobór dodatkowy dotyczy popisowego, przeznaczonego do obrony krajowej.

6. Za tożsamość doprowadzonego odpowiada przełożony gminy.

W razie przeszkody przełożonego gminy należy przydać popisowemu zaufaną osobę do eskorty.

7. Pobór dodatkowy odnosi się równocześnie do poborów w zaniedbanych (§ 20 : 4).

8. Postępowanie przy poborze dodatkowym jest zresztą takie samo, jak postępowanie przy poborze głównym; również wszystkie postanowienia, podane co do poboru głównego, mają analogiczne zastosowanie.

§ 59.

Pociągnięcie do poboru dodatkowego tych, którzy nie stawili się do poboru głównego.

1. Jeżeli popisowy nie stawił się do poboru, wówczas należy spowodować jego dodatkowe dostawienie zapomocą środków ustawowych. Bez względu na przynależność można przedstawić takiego popisowego najbliższej komisji poborowej, a gdyby uzasadnioną była obawa ucieczki, zatrzymać go w przytrzymaniu władzy aż do stawienia przed komisję (§ 17 : 3, ustęp ostatni, u. w.).

Jeżeli właściwa polityczna władza powiatowa nie wzywa już i tak władzy miejsca pobytu o zarządzenie przytrzymania urzędowego, powinna z reguły ta ostatnia władza porozumieć się przed przytrzymaniem z właściwą władzą powiatową, i to jak najspieszniej, a w danym razie telegraficznie.

Z upoważnienia co do doprowadzenia przed najbliższą miejscowo lub ze względu na stosunki komunikacyjne komisję poborową należy z reguły zrobić użytek w razie podejrzenia o ucieczkę albo wtedy, gdy doprowadzenie ma łączyć się bezpośrednio z aresztem; w przeciwnym razie należy odesłać popisowego przed właściwą komisję poborową.

Przy doprowadzaniu przed „najbliższą“ komisję poborową nie wchodzi w rachubę obywatelstwo austriackie lub węgierskie, względnie bośniacko-hercegowińskie popisowego.

2. Władze powiatowe mają szczególnie obowiązek starania się o to, aby popisowych, którzy nie stanęli do poboru głównego, poddano jak najspieszniej poborowi dodatkowemu; także komendy okręgów uzupełnienia mają zwracać na to uwagę.

3. Potrzebne poszukiwania za pobytom nieobecnego i za „całkiem nieznanymi“ ma prowadzić w pierwszym rzędzie przełożony gminy przynależności, a względnie co do „całkiem nieznanych“ przełożony gminy, do której wykazu popisowego wciągnięto.

Powyzsza działalność przełożonych gmin ma być nadzorowana przez władze powiatowe.

4. Władze powiatowe powinny według okoliczności same podejmować dochodzenia i kontynuować je z wszelką ogłębnością i energią. W razie wyśledzenia popisowego, który nie stawił się, należy spowodować zaraz jego pobór dodatkowy (§ 58.).

5. Jeżeli przytrzymano gdziekolwiek osobę, co do której przeprowadzone dochodzenia wykazały lub chociażby tylko uzasadniły przypuszczenie, iż nie uczyniła ona zadość obowiązkowi stawienia się do poboru, wówczas ma władza powiatowa miejsca pobytu zasięgnąć potrzebnych wyjaśnień od politycznej władzy powiatowej gminy przynależności i postąpić według nich.

6. Władza powiatowa ma przesać każdemu przełożonemu gminy bezpośrednio po ukończeniu poboru głównego w odnośnym okręgu wykaz tych, którzy z gminy tej nie stawili się do poboru, i wykaz „całkiem nieznanych“.

7. Jeżeli popisowy, który z powodu choroby nie był obecny przy poborze, wyzdrowiał albo jeżeli popisowy, który nie stanął do poboru, zjawił się w gminie albo jeżeli stwierdzono jego pobyt poza obrębem gminy lub śmierć albo jeżeli pozostający w areszcie śledczym, w uwięzieniu za karę lub w areszcie poprawczym został wypuszczony z aresztu, względnie jeżeli postępowanie przed sądem karnym przeciw popisowemu, pozostającemu na wolnej stopie, zostało zaniechane, należy niezwłocznie donieść o tem władzy powiatowej. Władza ta ma wskutek doniesienia przełożonego gminy lub uwiadomienia, otrzymanego od władzy

sądowej (zakładu karnego), spowodować natychmiast pobór dodatkowy odnośnego popisowego lub wykreślenie zmarłego.

8. Wykazy (punkt 6.) powinny być przechowywane, a w razie zmiany przełożonego gminy oddawane następcy.

§ 60.

Wygotowanie wyciągów z list stawczych dla poboru dodatkowego.

W celu przeprowadzenia poboru dodatkowego powinna władza powiatowa wygotować co do obowiązanych do służby wojskowej, którzy mają być przedstawieni stałej komisji poborowej po poborze głównym, kompletne wyciągi z listy stawczej według okręgów poborowych w dwóch egzemplarzach (§ 38.).

Właściwa polityczna władza powiatowa ma co do wszystkich popisowych, przychodzących do poboru dodatkowego, wciągnąć w przedziałce uwaga odnośnej klasy wieku, czy popisowi ci są wyłączeni od wyboru na „nadliczbowych“, czy też mają być asenterowani z zastrzeżeniem przeznaczenia i przydziału albo wskutek służącej im ulgi jako rezerwiści zapasowi z zastrzeżeniem przydziału.

Co do wygotowania wyciągów z list stawczych dla tych, którzy mają być poddani poborowi dodatkowemu w drodze delegacji, obowiązują nadto postanowienia § 57 : 3, ustęp trzeci.

§ 61.

Postępowanie po przeprowadzeniu poboru dodatkowego.

1. Wynik poboru dodatkowego należy przenieść dosłownie z wyciągów z listy stawczej do wszystkich egzemplarzy odnośnych list stawczych atramentem czerwonym (§ 37.).

W przedziałce uwaga należy powołać się na wyciąg z listy stawczej i liczbę czynności.

Wyciąg z listy stawczej ma się przechować w aktach.

2. Przeniesienia takie do list stawczych i inne podobne mają być podpisane przez naczelnika politycznej władzy powiatowej, względnie komendanta okręgu uzupełnienia.

§ 62.

Postanowienia ogólne co do dopełniania obowiązku poborowego przez przebywających poza obrębem Monarchii.

1. Od obowiązku stawienia się przed komisją poborową można na prośbę uwolnić:

- a) popisowych, których należy uważać za osiadłych stale poza obrębem Monarchii, a mianowicie w Europie lub w pozaeuropejskich krajach nadbrzeżnych morza Śródziemnego i Czarnego (punkt 3.), a w wypadkach, zasługujących na szczególne uwzględnienie, także

tych, którzy przebywają poza obrębem Monarchii przez czas dłuższy, na przykład w celu studyów,

jeżeli wykażą na podstawie świadectw, które muszą być wystawione przez lekarza c. i *) k. władzy reprezentacyjnej zagranicą albo przez innego lekarza, wyznaczonego w tym celu przez władzę taką, i przez nią potwierdzone, iż są dotknięci wadami cielesnymi, uzasadniającymi orzeczenie „odstawić“, „niezdalny do broni“ lub „wykreślić“ (§ 63.);

b) popisowych, którzy w krajach pozaeuropejskich, z wyjątkiem krajów nadbrzeżnych morza Śródziemnego i Czarnego, są zatrudnieni przy c. i k. władzy reprezentacyjnej albo czynni w inny sposób w interesie handlu krajowego albo w ogóle mają być uważani za stale tam osiadłych (punkt 3.) albo przebywają tam czas dłuższy, na przykład w celu studyów (§ 64.);

c) obowiązanych do poboru kandydatów stanu duchownego, którzy przebywają poza obrębem Monarchii (§ 65.).

2. Wymienieni wyżej popisowi mają wносить prośby odnośne do c. i k. władz reprezentacyjnych do dnia 1. marca tego roku, w którym są powołani do poboru.

Orzeczenie wydaje dotycząca polityczna władza krajowa; przeciw orzeczeniu jej służy odwołanie do Ministerstwa obrony krajowej, które ma być wniesione w ciągu czterech tygodni.

3. Za stale osiadłego poza obrębem Monarchii należy uważać popisowego, który wykazuje:

- a) iż jest tam właścicielem lub dzierżawcą posiadłości, pozostającej w własnym jego zarządzie, albo przedsiębiorstwa, samodzielnie przezeń prowadzonego,
- b) iż znajduje tam od dłuższego czasu inny zarobek, względnie przyczynia się działalnością swoją do zarobku członków rodziny albo
- c) iż żyje tam od dłuższego czasu w gospodarstwie członków swej rodziny.

4. Prośby, wniesione przez kandydatów stanu duchownego, mają c. i k. władze reprezentacyjne poddać rozpatrzeniu wśród wszelkich warunków, a prośby innych wspomnianych popisowych tylko wtedy, gdy popisowi ci nie mogliby z powodu choroby lub niestosunkowo wysokich kosztów odbyć podróży do najbliższej komisji poborowej.

W zasadzie nie powinno się przedsięwziąć czynności urzędowej przed początkiem roku kalendarzowego, na poczet którego odbywa się pobór obowiązany do służby wojskowej.

Uwolnienie od stawienia się do poboru nie może wchodzić w rachubę, jeżeli jedno z miejsc poboru

leży bliżej miejsca pobytu popisowego aniżeli siedziba c. i k. władzy reprezentacyjnej.

5. Co do popisowych oczywiście niezdatnych (§ 29., A 4) odpadają warunki, przywiezione w punktach 2. do 4., a podania odnośne należy bez wyjątku poddać rozpatrzeniu.

6. Wdrożenie postępowania co do prób powyższych należy do c. i k. misyi, a tylko tam, gdzie misyi takich niema, do rzeczywistych c. i k. urzędów konsularnych.

Poruczenie czynności tych honorowym urzędowi konsularnym wymaga poprzedniego porozumienia się Ministerstwa spraw zewnętrznych z Ministerstwem obrony krajowej.

7. Oprócz postanowień szczegółowych, zamieszczonych w następujących §§ 63., 64. i 65., mają służyć za ogólną wskazówkę nadto następujące punkty wytyczne.

Na stwierdzenie tożsamości popisowego należy zwracać szczególną uwagę i postępować w tym względzie szczególnie surowo w wypadkach, gdy chodzi o opieszłych popisowych III. lub wyższej klasy wieku, co do których niema jeszcze dat z poprzedniego poboru, albo o obowiązanych do służby wojskowej, których z powodu istniejącej wady ma się sklasyfikować ostatecznie.

Oprócz dowodów, określonych w §§ 63. i 64., można uważać fotografię odnośnego popisowego za pełny dowód tożsamości, jeżeli pozwala rozzebrać go niewątpliwie i nosi na stronie odwrotnej, a w razie potrzeby na przymocowanym w sposób bezpieczny dodatku, potwierdzenie gminy przynależności, iż przedstawia imiennie wymienionego popisowego, i jeżeli potwierdzenie to jest nadto uwierzytelnione przez właściwą polityczną władzę powiatową. Miejsce wspomnianego potwierdzenia lub uwierzytelnienia może zastąpić także potwierdzenie lub uwierzytelnienie, pochodzące od władzy politycznej większego miasta.

Jeżeli popisowy nie posiada własnego dokumentu podróży lecz jest tylko dopisany w paszporcie podróżnym rodziców albo ojca lub matki, musi się nalegać na osobne stwierdzenie jego tożsamości w sposób wyżej wspomniany, zwłaszcza wtedy, gdy wpis ten nie wykazuje opisu osoby, odpowiadającego czasowi.

W braku opisu osoby nie mogą certyfikaty przynależności służyć za dowody takie.

Dokładne ustalenie chwili, w której popisowy opuścił ojczyznę, a względnie przeniósł się na obszar poza obrębem Monarchii, jest szczególnie ważne w wszystkich wypadkach, w których chodzi o popisowych opieszłych.

Jeżeli popisowy opuścił ojczyznę na krótki czas przed poborem głównym, przy którym byłby obowiązany stawić się w jednej z klas wieku,

*) Sprostowano (zobacz obwieszczenie z dnia 26. października 1912, Dz. u. p. Nr. 208).

wówczas należy odrzucić prośbę o uwolnienie od stawienia się przed komisją poborową bez względu na wynik badania lekarskiego, podjętego u władzy reprezentacyjnej, i zarządzić stawienie się obowiązującego przed krajową komisją poborową (komisją poboru dodatkowego) w oznaczonym terminie, o ile popisowy nie może wykazać, iż wydalenie się z ojczyzny było spowodowane nagłymi względami gospodarczymi. Dowód taki ma być starannie badany przez władzę polityczną.

Jako czas poboru dodatkowego ma się uważać z reguły najdalej dzień 30. września odnośnego roku poborowego; jeżeli jednak chodzi o obowiązującego do służby wojskowej, który w sposób prawidłowy uczynił zadość obowiązkowi stawienia się do poboru, można odroczyć wyjątkowo termin powyższy wśród stosunków, zasługujących na szczególne uwzględnienie, na przykład w razie przeszkody w zarobku, spowodowanej chorobą, i wynikającego stąd braku środków na podróż, i to na podstawie żądania strony, potwierdzonego przez właściwą władzę reprezentacyjną, według okoliczności aż do najbliższego roku kalendarzowego, jednak tylko w obrębie lat, odpowiadających trzem klasom wieku.

W wszystkich wypadkach § 63 : 8 i innych wypadkach odesłania popisowego przed komisją poborową należy zwrócić uwagę jego na skutki ustawowe niestawienia się przed komisją tą.

Przy wydawaniu odnośnego orzeczenia należy polecić władzy powiatowej, aby zawiadomiła właściwą komendę okręgu uzupełnienia o zapadłym postanowieniu.

8. Komendy okrętów wojennych, znajdujących się poza obrębem wód ojezystych, oraz komenda oddziału marynarki w Pekinie mają upoważnienie asenterowania popisowych, należących do kategorii, wymienionych pod 1 a) b), na czas prawidłowego obowiązku służbowego, jeżeli stosunki etatowe i służbowe komend tych zezwalają na to, a popisowi odnośni posiadają zdatność do marynarki wojennej i zobowiązują się rozpocząć służbę czynną jako majtkowie z dniem asenterunku.

Popisowi ci pozostają wśród wszelkich warunków w etacie marynarki wojennej i podpadają zresztą pod względem obowiązku służbowego pod przepis niniejszy.

Uwiedomienia o asenterunkach takich uskutecznią się według postanowień § 57 : 11.

9. Skoro stanie się publicznie wiadome, iż zarządzone ogólną mobilizację, mają popisowi, wymienieni w punkcie 1 a) i b), a uznani przez władzę reprezentacyjną za „zdatnych“ lub „zdatnych do usług pomocniczych jako“, zjawić się bezwarunkowo zaraz w ojczyźnie celem dopełnienia obowiązku stawienia się do poboru.

10. Uwolnienie od obowiązku stawienia się przed komisją poborową gaśnie, jeżeli popisowy,

uwolniony od obowiązku tego, powróci do Monarchii przed końcem okresu poboru głównego.

Jeżeli powrót nastąpi wkrótce po okresie poboru głównego, może władza, która zezwoliła na uwolnienie, unieważnić je na podstawie szczególnych dochodzeń, przy których należy stosować w sposób analogiczny postanowienia punktu 7., ustęp czwarty od końca.

W obu wypadkach należy odnośnego popisowego poddać zaraz poborowi.

§ 63.

Postępowanie z popisowymi, stale osiadłymi lub przebywającymi w celu studyów itd. poza obrębem Monarchii, a mianowicie w Europie lub w pozacuropejskich krajach nadbrzeżnych morza Śródziemnego i Czarneego, z wyłączeniem kandydatów stanu duchownego.

1. Co do prośb o uwolnienie od stawienia się przed komisją poborową, wniesionych przez popisowych, stale osiadłych zagranicą lub przebywających tam w celu studyów itd., ma c. i k. władza reprezentacyjna spisać protokół według wzoru 14.

Protokół powinien być podpisany przez proszącego i przez c. i k. władzę reprezentacyjną.

2. Proszący ma złożyć tylko takse, przypadającą lekarzowi jako honorarium, której wymiar według zwykłych w miejscu honoraryów lekarskich pozostawiony jest c. i k. władzom reprezentacyjnym, zresztą zaś nie ma składać żadnego dalszego wynagrodzenia.

Taksa odpada, jeżeli badanie przedsięwzięje lekarz marynarki wojennej, obecny służbowo w odnośnym miejscu portowem.

3. Po złożeniu taksy ma c. i k. władza reprezentacyjna zarządzić zbadanie lekarskie przez swego lekarza albo lekarza, którego w tym celu umyślnie wyznaczy.

4. Przed badaniem ma c. i k. władza reprezentacyjna odebrać od lekarza w obecności popisowego przyrzeczenie w miejsce przysięgi przez podanie ręki, iż wyda orzeczenie według najlepszej wiedzy i sumienia.

5. Badanie lekarskie ma odbyć się w obecności członka c. i k. władzy reprezentacyjnej (gdzie znajduje się attaché wojskowy, w jego obecności) przy ścisłym przestrzeganiu postanowień przepisu o badaniu lekarskiem obowiązanych do służby wojskowej (załącznik II.).

6. Jeżeli lekarz znajduje u badanego wady cięlesne, które czynią go na razie niezdatnym do służby wojskowej, względnie niezdatnym do służby pod bronią i służby pomocniczej albo niezdatnym do wszelkiej służby i które uzasadniałyby orzeczenie

„odstawić“, „niezdalny do broni“ lub „wykreślić“, wówczas ma zwrócić uwagę obecnego członka c. i k. władzy reprezentacyjnej na zachodzące wady, wygotować następnie własnoręcznie orzeczenie, opisać w niem znalezione wady szczegółowo i powołać się na odnośne punkty wykazów *C* lub *D* załącznika do przepisu o badaniu lekarskiem obowiązanych do służby wojskowej.

7. Jeżeli badany jest dotknięty wadą, powodującą niezdatność do służby wojskowej, powinna c. i k. władza reprezentacyjna przesłać zupełne akta wprost odnośnej politycznej władzy krajowej (§ 62 : 2).

8. Jeżeli badanego uznano za „zdatnego“ lub „zdatnego do usług pomocniczych jako“, ma c. i k. władza reprezentacyjna polecić mu, aby oznaczył komisję poborową, przed którą chce poddać się poborowi; jako komisję taką można wymienić tylko komisję właściwą albo komisję, położoną na szlaku podróży najbliższej granicy Monarchii. Władza reprezentacyjna oznacza zarazem termin, do którego popisowy musi stanąć przed obraną komisją poborową pod rygorem skutków karnych i wydaje mu dla legitymacji przed komisją (§ 57 : 6) odnośne poświadczenie urzędowe, które ma obejmować rodowód, dokładny opis osoby i podpis posiadacza.

Odpowiednio do tego należy uzupełnić protokół.

Co do dalszego postępowania z odnośnym aktem obowiązuje postanowienie punktu 7.

§ 64.

Ulgi i postępowanie co do popisowych, przebywających w krajach pozaeuropejskich z wyjątkiem krajów nadbrzeżnych morza Śródziemnego i Czarnego.

1. Popisowym, którzy w krajach pozaeuropejskich — z wyjątkiem krajów nadbrzeżnych morza Śródziemnego i Czarnego — są zatrudnieni przy c. i k. władzy reprezentacyjnej albo czynni w inny sposób w interesie handlu krajowego albo w ogóle mają być uważani za stale tam osiadłych (§ 62 : 3), albo którzy przebywają tam czas dłuższy, na przykład w celu studyów, przyznaje się w razie dostatecznego wykazania stosunków tych oprócz ulg, wymienionych w §§ 62. i 63., nadto następujące ulgi w dopełnieniu obowiązku stawienia się do poboru.

2. Polityczne władze krajowe mogą uwolnić popisowych wskutek prośby ich i na wniosek c. i k. władzy reprezentacyjnej w I. i II. klasie wieku od obowiązku stawienia się przed władzą re-

prezentacyjną w celu badania lekarskiego, wymaganego w § 63 : 2 do 6.

Wniosek władzy reprezentacyjnej ma obejmować następujące daty co do popisowego:

- a) nazwisko i imię oraz zawód;
- b) nazwisko i imię ojca;
- c) nazwisko rodzinne i imię matki;
- d) rok urodzenia;
- e) miejsce urodzenia, kraj urodzenia oraz gminę, gdzie tenże jest przynależny, przy wymienieniu powiatu politycznego;
- f) podanie, czy popisowy jest osobiście znany c. i k. władzy reprezentacyjnej albo w jaki sposób wylegitymował się przez swój dokument podróży lub wiarygodnych świadków; dowodu tożsamości można dostarczyć także przez fotografię według § 62 : 7;
- g) potwierdzenie, iż popisowy pracuje w interesie handlu ojczyznego albo przebywa stale w miejscu swego pobytu ze względów zarobkowych (§ 62.);
- h) umotywowaną opinię co do prośby oraz ewentualne uwagi szczególne, odnoszące się do danego wypadku.

Instruowany akt należy przesłać wprost odnośnej politycznej władzy krajowej (§ 62 : 2).

W III. klasie wieku musi odbyć się bezwzględnie badanie lekarskie popisowych u władzy reprezentacyjnej, przyczem należy zwracać szczególną uwagę na niewątpliwe stwierdzenie tożsamości.

3. Jeżeli popisowego uznano za niezdatego, należy postąpić według § 63 : 6.

4. Wszystkich popisowych, których przy badaniu lekarskim przed władzą reprezentacyjną uznano za „zdatnych“ lub „zdatnych do usług pomocniczych jako“, ma władza ta asenterować i zaprzysiądz; przez to zostają oni uwolnieni od stawienia się przed komisją poborową.

5. Asenterowanym w sposób powyższy może c. i k. władza reprezentacyjna zezwolić wyjątkowo wskutek uzasadnionej prośby na odroczenie służby czynnej (dziesięcioletniego pierwszego wykształcenia wojskowego) ewentualnie aż do dnia 1. października tego roku, w którym kończą 24. rok życia.

6. W każdym wypadku należy spisać protokół według wzoru 15. i przesłać go wprost właściwej politycznej władzy krajowej.

7. O asenterowaniu obowiązanego do służby wojskowej przez c. i k. władzę reprezentacyjną za wiadomiamia polityczna władza krajowa przy dołączeniu

protokołu właściwą polityczną władzę powiatową; władza ta ma obowiązek przesłać po uzupełnieniu listy stawczej po jednym wyciągu z niej właściwej komendzie okręgu uzupełnienia i komendzie okręgu uzupełnienia obrony krajowej przy równoczesnem uwiadomieniu o dozwoleń ewentualnie odroczeniu służby czynnej (dziesięciodniowego pierwszego wykształcenia wojskowego). Wspomniane komendy mają wygotować protokół asenterunkowy, o ile to da się uskutecznić, i zanotować w sposób odpowiedni ewentualne odroczenie służby czynnej (dziesięciodniowego pierwszego wykształcenia wojskowego). Komendy okręgów uzupełnienia powinny nadto uzupełnić listę stawczą.

8. Obowiązani do służby wojskowej, którym dozwolono odroczenia służby czynnej (dziesięciodniowego pierwszego wykształcenia wojskowego), powinni w latach, w których kończą 22., a ewentualnie także 23. rok życia, o ile nie asenterowano ich dopiero w roku tym, przedłożyć właściwej komendzie okręgu uzupełnienia, względnie komendzie okręgu uzupełnienia obrony krajowej do końca kwietnia dowód, potwierdzony przez c. i k. władzę reprezentacyjną, iż tak jak poprzednio są czynni i nadal w jednym z wymienionych wyżej charakterów, względnie przebywają stale w wspomnianych obszarach ze względów zarobkowych.

Gdyby dowodu tego nie dostarczono wcale albo gdyby nie dostarczono go na czasie, należy złożyć sprawozdanie Ministerstwu wojny, względnie c. k. Ministerstwu obrony krajowej, które zarządza powołanie odnośnych osób do służby czynnej, rozpoczynającej się z dniem 1. października roku bieżącego, względnie do najbliższego pierwszego wykształcenia wojskowego.

§ 65.

Postępowanie z kandydatami stanu duchownego, przebywającymi poza obrębem Monarchii a obowiązującymi do poboru.

1. Co do prośby kandydata stanu duchownego o uwolnienie od stawienia się przed komisją poborową należy również spisać protokół według § 63 : 1; protokół ten musi obejmować dowód, iż popisowy odnośny studjuje istotnie teologię poza obrębem Monarchii.

2. Kandydaci stanu duchownego, którzy oświadczają, iż nie są dotknięci wadami cielesnymi, nie powinni być badani przez lekarza.

Jeżeli popisowy kandydat stanu duchownego musi być poddany badaniu lekarskiemu, ponieważ sądzi, iż jest dotknięty wadą cielesną, wówczas mają, w razie stwierdzenia niezdatności, postanowienia § 63 : 2 do 7 analogiczne zastosowanie.

3. Jeżeli badanego kandydata stanu duchownego uznano za „zdatnego“, wówczas obowiązuje co do przesłania aktów również postanowienie § 63 : 7.

Polityczna władza krajowa przesyła akt właściwej politycznej władzy powiatowej, która udziela go przy dołączeniu dwóch wyciągów z listy stawczej właściwej komendzie okręgu uzupełnienia, względnie właściwej komendzie okręgu uzupełnienia obrony krajowej; komenda ta ma sporządzić listę asenterunkową w dwóch egzemplarzach, o ile to da się uskutecznić, i zwrócić uzupełniony w ten sposób akt politycznej władzy powiatowej.

Ta ostatnia władza przedkłada kompletne akta władzy (§ 62 : 2), powołanej do rozstrzygnięcia prośby o uwolnienie, która zasięga następnie orzeczenia instancyi ministerjalnej co do prośby o ulgę według § 29. u. w. (§ 105 : 8).

W razie przyznania ulgi tej wydaje władzą, wymieniona w § 62 : 2, orzeczenie co do uwolnienia i zawiadamia o niem odnośną władzę reprezentacyjną także w celu ewentualnego zaprzysiężenia popisowych i uzupełnienia (podpisania) list asenterunkowych. Tam gdzie znajduje się attaché wojskowy, ma on uskutecznić powyższą czynność urzędową.

§ 66.

Księga zapisków co do nieobecnych.

1. Co do wszystkich popisowych, którzy aż do chwili obliczenia kontyngentu odnośnego roku nie dopełnili wcale obowiązku stawienia się do poboru albo nie dopełnili go ostatecznie, mają władze powiatowe i komendy okręgów uzupełnienia prowadzić księgę zapisków.

Księgę tę należy założyć dla każdego okręgu poborowego według wzoru 16. i wpisywać do niej nieobecnych, podzielonych według lat urodzenia.

2. Do księgi zapisków należy wciągnąć na podstawie obliczenia kontyngentu i bezpośrednio po jego ukończeniu:

- a) tych, którzy nie stawili się do poboru, bez względu na to, czy nieobecność ich jest usprawiedliwiona lub nie;
- b) tych, którzy wprawdzie stanęli do poboru, co do których jednak nie mogła z jakiegokolwiek powodu zapaść uchwała ostateczna według postanowień przepisu niniejszego, na przykład przeznaczonych do szpitala w celu leczenia, a nie sklasyfikowanych jeszcze po wypuszczeniu, dalej przeznaczonych do rozpoznania, a jeszcze nieprzedstawionych;
- c) akademików wojskowych i wychowawców wojskowych zakładów wychowawczych i naukowych, tudzież wojskowych akademików weterynaryi wspólnej siły zbrojnej i obrony krajowej.

3. W księdze zapisków co do nieobecnych wolno wykreślić jedynie:

- a) asenterowanych;
- b) tych, co do których komisya poborowa lub rozpoznawcza wydała uchwałę „odstawić“, „niezdadny do broni“ lub „wykreślić“;
- c) zmarłych i uznanych sądownie za zmarłych;
- d) „całkiem nieznanymi“, których do listy stawczej mylnie wciągnięto;
- e) tych, którzy za zezwoleniem rzeczywiście wyemigrowali;
- f) tych, których wciągnięto do listy stawczej na podstawie mylnie przyjętego prawa przynależności albo według § 22 : 3, jeżeli przychodzą w liście stawczej okręgu poborowego miejsca przynależności; wreszcie
- g) tych, którzy uzyskali w innym okręgu poborowym przynależność pod względem poboru.

4. Przy każdym wykreśleniu należy powołać się na akt, będący jego podstawą.

Wykreślenie z innych powodów prócz wymienionych w punkcie 3. można przeprowadzić tylko wskutek zgodnego wniosku władz uzupełnienia pierwszej instancyi za zezwoleniem politycznej władzy krajowej.

5. W przypadkach, podanych w punkcie 3., g), musi się przenieść odnośną osobę do księgi zapisków co do nieobecnych nowej właściwej politycznej i wojskowej władzy uzupełnienia pierwszej instancyi, do których należy dalsze postępowanie co do obowiązku poborowego.

§ 67.

Kontrola nad dopełnieniem obowiązku stawienia się do poboru.

Co do mężczyzn, którzy przekroczyli 21. rok życia i

- a) zmieniają przynależność;
- b) ubiegają się o koncesyę przemysłową lub kartę przemysłową,
- c) o dokument legitymacyjny, książkę robotniczą lub służbową i t. p.,
- d) o posadę w służbie publicznej,

ma władza, do której należy prawo orzekania lub wystawienia, przekonać się, czy i w jaki sposób proszący dopełnił obowiązku stawienia się do poboru.

Jeżeli proszący nie uczynił zadość obowiązkowi stawienia się do poboru, należy wdrożyć niezwłocznie dalsze postępowanie, a ewentualnie uczynić doniesienie do właściwej politycznej władzy powiatowej.

§ 68.

Koszta poboru.

1. Koszta poboru dzielą się na następujące kategorie:

- a) dyety (dodatki) i koszta podróży politycznych i wojskowych członków komisji poborowej, tudzież personalu pomocniczego;
- b) koszta dostarczenia przyrządów dla komisji tej;
- c) koszta dostarczenia ubikacji dla czynności urzędowych komisji wraz z opałem, oświetleniem i czyszczeniem;
- d) koszta utrzymania i podróży mężkich krewnych osób, utrzymujących rodzinę, których musi się badać pod względem zdolności do zarobkowania, tudzież koszta utrzymania popisowych i ich podróży w celu poboru, a ewentualnie te same koszta w razie oddania do szpitala wojkowego lub cywilnego;
- e) te same koszta dla eskorty wspomnianych właśnie osób.

2. Koszta, wymienione w punkcie 1 a), pokrywa odnośnie do członków wojska wspólnego (marynarki wojennej) etat wojska (marynarki wojennej), a co do członków obrony krajowej etat Ministerstwa obrony krajowej.

3. Inne koszta, podane w punkcie 1 a), tudzież koszta, wymienione w punktach 1 b) i 1 c), ponosi etat Ministerstwa obrony krajowej.

Wyjątki zachodzą tylko co do kosztów dla miast, które stanowią własny okrąg poborowy, i co do miejsc poboru poza siedzibą urzędową władzy powiatowej (§ 40.). W pierwszym wypadku mają być ewentualne dyety i koszta podróży funkcyjarzy gminnych przy poborze pokrywane zawsze z funduszków gminy, a przyrządy i ubikacje do tych czynności urzędowych dostarczane przez gminę; w drugim wypadku należy dostarczenie przyrządów i ubikacji w celu poboru do gmin, przydzielonych do odnośnego miejsca poboru.

Przyrząd pomiarowy ma być jednak zawsze dostarczany przez polityczną władzę powiatową (§ 48 : 5).

Dla uniknięcia kosztów należy tam, gdzie w budynkach urzędowych znajdują się odpowiednie ubikacje, używać ubikacji tych w celu poboru.

4. Koszta, wspomniane w punkcie 1 d), a również ewentualne koszta podróży do szpitala i z powrotem (§ 50.) ma ponosić odnośny popisowy, względnie odnośny mężki członek rodziny z własnych funduszków. Za ubogich ma gmina przynależności pokryć potrzebne koszta; władza powiatowa powinna czuwać nad tem.

Przy doprowadzaniu ubogich popisowych obcych można żądać od gminy przynależności zwrotu niezbędnych wydatków, wyłożonych na ich utrzymanie i podróż.

Koszta, wymienione w punkcie 1 e), obciążają gminę przynależności.

5. Zwrotu kosztów za eskortowanie obcych popisowych i członków rodziny można jednak żądać tylko wtedy, gdy doprowadza się wyłącznie obcych, a nie równocześnie własnych także popisowych i członków rodziny.

Jeżeli eskorta przy oddawaniu popisowego do szpitala wojskowego lub cywilnego okazuje się potrzebna z winy jego (symulacji, obawy ucieczki, oporności), musi popisowy ponieść kosztą eskorty z własnych funduszy.

6. Natomiast kosztą podróży, utrzymania i leczenia asenterowanych, oddanych do szpitala wojskowego według § 41 : 1, ustęp drugi, u. w., mają być ponoszone za przydzielonych do wojska wspólnego (marynarki wojennej) przez etat wojska (marynarki wojennej), a za przydzielonych do obrony krajowej przez etat Ministerstwa obrony krajowej.

Rozdział V.

Rozpoznanie.

§ 69.

Postanowienia ogólne.

1. Rozpoznanie polega na ponownem badaniu i ponownej ocenie obowiązanych do służby wojskowej pod względem ich zdatności do służby wojskowej oraz na badaniu i ocenie mężkich członków rodziny osób reklamowanych według § 31. lub 32. u. w. pod względem ich zdolności do zarobkowania przez komisję mieszaną (rozpoznawczą).

2. Komisje rozpoznawcze będą ustanowione przez polityczne władze krajowe w porozumieniu z komendami terytorjalnymi wojskowymi w każdym okręgu terytorjalnym wojskowym w potrzebnej ilości.

W okręgach terytorjalnych wojskowych, składających się z kilku obszarów administracyjnych, ma w każdym z obszarów tych urzędować jedna komisja rozpoznawcza.

Rozpoznanie ma odbywać się w miarę potrzeby, w dniach i godzinach oznaczonych i na czasie ogłoszonych, które według możliwości powinny być ustanowione raz na zawsze.

3. Polityczne władze krajowe mają do dnia 15. grudnia *) i 15. czerwca przedkładać Ministerstwu obrony krajowej na najbliższe półrocze tabelaryczny wykaz miejsc, dni i godzin urzędowania komisji rozpoznawczych.

4. Polityczna władza powiatowa, względnie oddział broni i t. d. ma spowodować punktualne stawienie się osób, przeznaczonych do rozpoznania, w dniu czynności urzędowej w odnośnej stacji rozpoznania; o stawieniu się ich należy zawiadomić w czasie właściwym przewodniczącego komisji, aby komisja rozpoznawcza zbierała się tylko w razie potrzeby.

5. Co do badania lekarskiego i klasyfikacji obowiązanych do służby wojskowej, których przeznaczono do rozpoznania, obowiązuje przepis o badaniu lekarskiem obowiązanych do służby wojskowej (załącznik II.); komisja nie powinna zatem ograniczać się nigdy do badania tych tylko wad, które wymieniono lub które stanowiły powód przedstawienia.

6. W razie ogólnej mobilizacji mają wszystkie komisje rozpoznawcze zastanowić swoją działalność.

Ponowne podjęcie czynności ma nastąpić jak najspieszniej, a w takim razie mogą komisje te urzędować w miarę potrzeby także w kilku dniach po sobie następujących.

Ponowne podjęcie czynności zarządza Ministerstwo obrony krajowej w porozumieniu z Ministerstwem wojny.

§ 70.

Organizacja komisji rozpoznawczej.

1. Rozpoznanie przedsięwzięte komisja mieszana.

Przewodniczącym komisji rozpoznawczej jest wyższy urzędnik, którego wyznaczy polityczna władza krajowa.

Członkami są:

A. z strony politycznej:

z ramienia politycznej władzy krajowej: jej referent sanitarny lub tegoż zastępca, a wyjątkowo lekarz powiatowy;

B. z strony wojskowej:

z ramienia wojska wspólnego i obrony krajowej.

a) generał lub wyższy oficer sztabowy jako zastępca komendy terytorjalnej wojskowej, względnie obrony krajowej,

b) oficer sztabowy lub wyższy oficer, obznajomiony z sprawami uzupełnienia (z reguły

*) Sprostowano (zobacz obwieszczenie z dnia 26. października 1912, Dz. u. p. Nr. 208).

referenci spraw uzupełnienia w komendach terytorjalnych lub ich zastępcy) oraz

- c) wyższy lekarz wojskowy (z reguły szefowie sanitarni komend terytorjalnych lub starszy lekarz sztabowy albo lekarz sztabowy).

Przy rozpoznaniu nie powinien współdziałać żaden z członków, którzy urzędowali przy odnośnej komisji poborowej.

Jeden członek wydziału krajowego (jego zastępca), a wyjątkowo przewodniczący jednej z reprezentacji powiatowych, delegowany na podstawie uchwały wydziału krajowego, może być obecny przy rozpoznaniu w celu informowania przewodniczącego o rzeczywistych stosunkach osób przedstawionych.

2. Przewodniczący kieruje należytem przeprowadzeniem czynności rozpoznawczych stosownie do zakresu działania, przyznanego mu przepisem niniejszym.

3. Przewodniczący, zastępca komendy terytorjalnej wojskowej i zastępca obrony krajowej mają głos rozstrzygający, a inni członkowie jedynie doradczy.

4. Jako protokolanci występują:

- a) z strony politycznej:

urzędnik, wyznaczony przez polityczną władzę krajową;

- b) z strony wojskowej:

referent okręgu uzupełnienia lub oficer okręgu uzupełnienia.

§ 71.

Zakres działania komisji rozpoznawczych.

1. Rozpoznaniu należy poddać:

- a) popisowych, co do których niezdatności pojawiły się różnice zdań przy poborze;
- b) aż do dnia 31. grudnia tego roku, w którym odnośni obowiązani do służby wojskowej kończą 36. rok życia tych, których przy poborze uznano za niezdatnych, a co do których zachodzi uzasadnione podejrzenie, iż uzyskali orzeczenie to przez popełnienie jednego z występków, wymienionych w u. w.;
- c) żołnierzy z wyjątkiem wymienionych w punkcie 3., których w ciągu trzech miesięcy od rozpoczęcia służby czynnej uznano za niezdatnych, o ile wada istniała przed tą chwilą;
- d) tych męskich członków rodziny obowiązanej do służby wojskowej, którzy przy domaganiu

się ulg według §§ 31. i 32. u. w. wchodzą w rachubę i których polecono przedstawić komisji rozpoznawczej (§ 35 : 1 u. w.).

W ciągu terminu trzechmiesięcznego, wspomnianego w punkcie c), musi wniosek lekarski być postawiony w oddziale wojskowym (zakładzie).

Cierpiących na padaczkę i umysłowo chorych nie należy przedstawiać komisji rozpoznawczej, nawet gdy są już asenterowani.

2. Jeżeli uznano rekruta za niezdatego tylko do oddziału wojskowego, do którego został przydzielony, wówczas należy poddać go w razie zachodzącej zresztą zdatności nie rozpoznaniu lecz superarbitrowaniu*).

3. Rezerwistów zapasowych, tudzież dobrowolnie uszkadzających się, którzy są zdadni jedynie do służby podrzędnej, oraz ochotników jednorocznych według § 21 : 2 u. w. i ochotników, asenterowanych tylko na czas prawidłowego obowiązku do służby czynnej albo na czas wojny (§ 19 : 6 i 7 u. w.), którzy stali się niezdattymi do służby, należy poddać nie rozpoznaniu lecz superarbitrowaniu.

4. Rekrutów, którzy na własne życzenie (§ 15 : 3) rozpoczęli służbę czynną przed terminem ogólnego wcielenia, nie można w razie zaszczytnej niezdatności do służby poddać rozpoznaniu przed chwilą ogólnego wcielenia; aż do chwili tej należy przenieść ich w stosunek nieczynny.

§ 72.

Listy rozpoznawcze i poświadczenia.

1. Co do wszystkich popisowych, których przy poborze przeznaczono do rozpoznania i którzy mają być przedstawieni w jednym i tem samym miejscu, ma polityczna władza powiatowa sporządzić wyciągi z listy stawczej według okręgów poborowych w dwóch wygotowaniach.

2. Listy rozpoznawcze dla wcielonych już do wojska wspólnego (marynarki wojennej) lub obrony krajowej mają sporządzić właściwe komendy okręgów uzupełnienia, względnie komendy okręgów uzupełnienia obrony krajowej, oddzielnie dla każdego z nich, w dwóch wygotowaniach według wzoru 17.

Gdyby rozpoznanie miało doznać zwłoki wskutek poprzedniego rekwirowania list rozpoznawczych, powinny odnośne oddziały wojskowe (zakłady) sporządzić same listy takie; do wypełnienia ich mają służyć odnośne daty wyciągu z protokołu

*) Superarbitrowanie przeprowadzają komisje czysto wojskowe według osobnych przepisów.

asenterunkowego albo karty księgi głównej. Przedziałek, których daty można powziąć tylko z listy stawczej, nie należy w tym wypadku wypełniać.

W ten sam sposób ma oddział broni (zakład) sporządzić listy rozpoznawcze co do asenterowanych dobrowolnie.

3. W wypadkach punktów 1. i 2. dozwolone jest użycie kalki oraz ołówka atramentowego.

4. Do list rozpoznawczych dla już asenterowanych należy dołączyć: wyciąg z protokołu prezentowania, świadectwo lekarza wojskowego oraz ewentualne dokumenty i dochodzenia, odnoszące się do wad doprowadzonego i jego niezdatności do służby.

5. Mężkim członkom rodziny, którzy wchodzą w rachubę przy uldze dla utrzymujących rodzinę i muszą być przedstawieni komisji rozpoznawczej, powinny władze powiatowe wydać poświadczenia, iż mają stanąć przed komisją rozpoznawczą w celu stwierdzenia stopnia zdolności do zarobkowania i umieścić na poświadczeniach tych dokładny opis osoby (§ 113.).

§ 73.

Przedstawienie komisji rozpoznawczej.

1. Polityczne władze powiatowe albo oddziały broni (zakłady) mają przydać osobom, przedstawianym komisji rozpoznawczej (§ 71.), zaufanych ludzi do eskorty, którzy mogą stwierdzić tożsamość doprowadzonych.

W celu zmniejszenia kosztów powinno się doprowadzać tych, których przy poborze przeznaczono do rozpoznania, razem według okręgów poborowych albo co najmniej w większych partyach, jednak zawsze z wszelkim możliwym pośpiechem.

2. Jeżeli popisowy bez usprawiedliwienia nie stawiał się na termin rozpoznania, na który był wezwany, należy spowodować dodatkowe doprowadzenie go przed komisją rozpoznawczą przy zastosowaniu dopuszczalnych według ustawy środków przymusowych i postąpić z nim, o ile nie zdoła usprawiedliwić swej nieobecności, według §§ 64., 65. lub 66. u. w. (§§ i). Jest on również obowiązany do zwrotu kosztów podróży, spowodowanych dodatkowym rozpoznaniem, i to także dla eskorty.

Popisowy III. lub wyższej klasy wieku, który był przeznaczony do rozpoznania a nie stawiał się do tegoż, ma być poddany rozpoznaniu dodatkowemu pod rygorem wymienionych dalszych następstw do dnia 31. grudnia tego roku, w którym kończy

36. rok życia (§ 16 : 1, ustęp pierwszy i ostatni u. w.).

Jeżeli natomiast popisowy I. lub II. klasy wieku nie stanął do rozpoznania aż do rozpoczęcia się poboru głównego w roku najbliższym, wówczas nie należy przeprowadzać względem niego rozpoznania dodatkowego lecz przedstawić go bezpośrednio komisji poborowej, a jeżeli nie zdoła usprawiedliwić niestawienia się do rozpoznania, postąpić z nim według §§ 64., 65. lub 66. u. w.

3. Eskorcie należy oddać listy rozpoznawcze co do tych, którzy mają być doprowadzeni, a względnie spisy mężkich członków rodziny, wchodzących w rachubę przy uldze dla utrzymujących rodzinę.

Akta, odnoszące się do tych ostatnich, otrzymuje komisja rozpoznawcza od politycznej władzy krajowej.

4. Rozpoznanie wcielonych już do wojska wspólnego (marynarki wojennej lub obrony krajowej) ma odbywać się zawsze przed komisją rozpoznawczą, położoną najbliżej stacy (miejsca pobytu) osoby, przeznaczonej do rozpoznania.

Jeżeli zachodzi wątpliwość co do tożsamości osoby, która stanęła do rozpoznania, należy odłożyć czynność urzędową aż do stwierdzenia tożsamości.

5. Podróż osób, które polityczne władze powiatowe odsyłają do rozpoznania, oraz eskorty ich odbywa się podwodami, o ile nie można użyć kolei lub połączenia okrętowego, a podróż asenterowanych według przepisów o transportach wojskowych.

Przy użyciu kolei lub okrętów wolno liczyć tylko najniższą klasę.

Postanowienia te odnoszą się także do podróży powrotnej.

§ 74.

Uchwały komisji rozpoznawczych.

1. O zdatości doprowadzonych do służby wojskowej wypowiada zdanie swe po wysłuchaniu lekarskich członków komisji najpierw zastępca wojska wspólnego, a względnie, jeżeli doprowadzony należy do obrony krajowej lub dla niej przypada, zastępca obrony krajowej.

2. Uchwały komisji rozpoznawczej, przy których należy podać także ewentualne wady, mają opiewać co do popisowych:

- a) „asenterować“,
- b) „asenterować do usług pomocniczych jako“,
- c) „odstawić“,
- d) „niezdatny do broni“, albo
- e) „wykreślić“.

3. Co do asenterowanych mają uchwały opiewać:

- a) „ma służyć dalej“,
- b) „zdatny do usług pomocniczych jako , ma służyć dalej“,
- c) „wylączyć z wojska wspólnego (marynarki wojennej, względnie obrony krajowej)“ z dodatkiem „popisowy“, gdyby komisya poborowa miała wydać co do popisowego I. lub II. klasy wieku orzeczenie „odstawić“, albo „niezdatny do broni“ lub „wykreślić“, gdyby komisya poborowa miała wydać co do popisowego pierwszą, względnie drugą z tych uchwał.

Co do doprowadzonych w miesiącach styczniu i lutym, którzy należą już do III. klasy wieku i zostają uznani za niezdatnych, należy wydać uchwałę ostateczną.

4. W razie wydania uchwały w myśl punktu 3..c) należy co do asenterowanych stwierdzić także, w celu ewentualnego zastępstwa za ubytek, czy wada, z powodu której ma nastąpić wyłączenie, istniała już przed rozpoczęciem służby czynnej (punkt 7.).

5. Przy wydawaniu uchwał o zdatności doprowadzonych do służby wojskowej należy przestrzegać następującego postępowania:

A. Co do popisowych:

- a) jeżeli orzeczenie lekarskie opiewa „zdatny“ lub „zdatny do usług pomocniczych jako „, wówczas rozstrzyga o stopniu zdatności większość głosów. Jeżeli większości takiej niema, to znaczy, jeżeli każdy z członków, uprawnionych do głosowania, jest innego zdania, ma obowiązywać zapatrywanie korzystniejsze dla siły zbrojnej;
- b) jeżeli orzeczenie lekarskie opiewa „niezdatny“, a natomiast zapatrywanie zastępcy wojskowego „zdatny“ lub „zdatny do usług pomocniczych jako „, wówczas rozstrzyga również większość głosów. Jeżeli większości takiej niema, to znaczy, jeżeli każdy z członków, uprawnionych do głosowania, jest innego zdania, ma przewodniczący przesłać akt rozpoznania za pośrednictwem politycznej władzy krajowej Ministerstwu obrony krajowej do rozstrzygnięcia;
- c) jeżeli różnica zdań zachodzi jedynie co do stopnia niezdatności, wówczas rozstrzyga większość głosów. W braku większości należy postąpić według punktu a).

Orzeczenie „wykreślić“ może zapaść tylko jednogłośnie.

B. Co do asenterowanych:

- a) przeciw uchwale zastępcy komendy terytoryalnej wojskowej, względnie co do przynależnych do obrony krajowej przeciw uchwale zastępcy obrony krajowej, opiewającej „ma służyć dalej“ albo „zdatny do usług pomocniczych jako , ma służyć dalej“, nie służy prawo sprzeciwu;
- b) jeżeli zastępca komendy terytoryalnej wojskowej, a względnie zastępca obrony krajowej nie oświadcza się za dalszą służbą odmiennie od zapatrywania innych członków, uprawnionych do głosowania, wówczas rozstrzyga większość głosów. Jeżeli niema większości, powinno rozstrzygać zapatrywanie korzystniejsze dla siły zbrojnej.

6. Jeżeli komisya rozpoznawcza nie orzeka co do asenterowanego, iż stwierdzona niezdatność istniała już przed rozpoczęciem służby czynnej, albo jeżeli komisya ta spostrzeże, iż nie zachodzą w ogóle wymogi § 71. co do przedstawienia komisji rozpoznawczej, wówczas mają członkowie wojska wspólnego, a względnie obrony krajowej poddać asenterowanego zaraz superarbitrowaniu.

7. W wypadkach, w których komisya rozpoznawcza uznaje potrzebę ewentualnych dochodzeń lub obserwacji (leczenia) doprowadzonego w szpitalu wojskowym (cywilnym), należy wydać w tym względzie uchwałę. Jeżeli wada, której stwierdzenie lub wyleczenie było powodem oddania popisowego zresztą zdatnego do szpitala, została uznana za nieistniejącą lub wyleczona, powinno się przeprowadzić asenterunek bez ponownego rozpoznania.

8. Co do wszystkich uchwał obowiązują zresztą analogicznie także postanowienia §§ 49., 50. i 51.

Jeżeli zachodzą wymogi § 50 : 1, ustęp drugi, należy oddawać wcielonych do wojska wspólnego w zasadzie do szpitali wojskowych, a wcielonych do obrony krajowej w zasadzie do zakładów sanitarnych obrony krajowej, przez które należy rozumieć tu także c. k. zakłady obrony krajowej dla lżej chorych, obejmujące 30 lub więcej łóżek.

Postanowienie § 50 : 1, ustęp trzeci, ma analogiczne zastosowanie także do wcielonych do wojska wspólnego lub obrony krajowej, i to co do przynależnych do obrony krajowej w tem znaczeniu, iż oddanie do szpitala wojskowego ma mieć miejsce wtedy, gdy w miejscu rozpoznania niema zakładu sanitarnego obrony krajowej (szpitala obrony krajowej lub c. k. zakładu obrony krajowej dla lżej

chorych, obejmującego 30 łóżek lub więcej) i jeżeli zakład taki leży w większym oddaleniu aniżeli najbliższy szpital wojskowy.

9. Wydanie orzeczenia o stopniu zdolności do zarobkowania u mężkich członków rodziny, wchodzących w rachubę pod względem ulgi dla utrzymujących rodzinę, należy do delegowanego lekarza cywilnego; wolno jednak innym członkom lekarskim oraz członkom wojskowym, uprawnionym do głosowania, podać na orzeczeniu swe ewentualne zapamiętanie odmienne.

Rozstrzygnięcie na podstawie orzeczenia tego wydaje przewodniczący.

Co do klasyfikacji niezdolności do zarobkowania ma zastosowanie § 112 : 7.

10. Przeciw uchwale komisji rozpoznawczej niema środka prawnego (§ 35 : 3 u. w.).

§ 75.

Prowadzenie list rozpoznawczych.

1. Sprawozdania lekarskie i wszystkie uchwały komisji rozpoznawczej należy wciągać zaraz do odnośnych przedziałek list rozpoznawczych.

2. Jeżeli ma przyjść do superarbitrowania doprowadzonego (§ 74 : 6), należy wpisać sprawozdanie i wniosek w myśl przepisu o superarbitrowaniu osób, należących do wojska wspólnego (marynarki wojennej), względnie obrony krajowej, tylko do egzemplarza list rozpoznawczych, prowadzonego przez protokolanta wojskowego.

3. Orzeczenia, odnoszące się do mężkich członków rodziny, którzy wchodzi w rachubę przy ulgach dla utrzymujących rodzinę, ma wygotować protokolant władzy politycznej.

4. Listy rozpoznawcze i wspomniane orzeczenia mają być podpisane przez wszystkich członków komisji rozpoznawczej i przez odnośnego protokolanta, a listy rozpoznawcze, wygotowane jako listy superarbitryjne, tylko przez członków wojska wspólnego, względnie obrony krajowej.

5. Dla wystawienia list asenterunkowych i certyfikatów przeznaczenia oraz w celu zaprzysiężenia należy oddać odnośnych popisowych komendzie okręgu uzupełnienia (komendzie okręgu uzupełnienia obrony krajowej), znajdującej się w siedzibie komisji rozpoznawczej.

W przedziałce 30. protokołu asenterunkowego należy zaznaczyć wyraźnie, iż asenterowanie przyszło do skutku na podstawie uchwały komisji rozpoznawczej.

Jeżeli jednak w siedzibie komisji rozpoznawczej niema komendy okręgu uzupełnienia (komendy okręgu uzupełnienia obrony krajowej), wówczas

przechodzą wspomniane czynności urzędowe na członków komisji rozpoznawczej, należących do wojska wspólnego, względnie obrony krajowej. W tym wypadku należy wciągnąć także oryginalną listę asenterunkową do protokołu asenterunkowego, prowadzonego przy rozpoznaniu.

§ 76.

Przesyłanie list rozpoznawczych i przeprowadzanie uchwał.

1. Z wygotowanych w zupełności list rozpoznawczych co do popisowych należy wydać:

- a) jeden egzemplarz władzy powiatowej, która spowodowała przedstawienie; co do popisowych obcej przynależności przesyła władza ta listę rozpoznawczą właściwej władzy powiatowej;
- b) drugi egzemplarz właściwej komendzie okręgu uzupełnienia.

Jeżeli co do popisowego powzięto uchwałę „asenterować“, należy oddać w danym razie (§ 75 : 5, ustęp ostatni) egzemplarz drugi w celu przeprowadzenia aktu asenterowania najpierw komendzie okręgu uzupełnienia wojska wspólnego (marynarki wojennej), znajdującej się w siedzibie urzędowej komisji rozpoznawczej, która co do popisowych obcej przynależności przesyła następnie listę rozpoznawczą przy dołączeniu oryginalnej listy asenterunkowej właściwej komendzie okręgu uzupełnienia; komenda ta udziela odpis listy powyższej właściwej komendzie okręgu uzupełnienia obrony krajowej.

2. Właściwa polityczna władza powiatowa i właściwa komenda okręgu uzupełnienia przynoszą uchwałę komisji rozpoznawczej dostawnie do właściwej listy stawczej.

9. Z list rozpoznawczych co do wcielonych, których przedstawiono do rozpoznania wskutek wniosku komendy okręgu uzupełnienia (komendy okręgu uzupełnienia obrony krajowej), oddziałów wojskowych i zakładów, należy wydać:

- a) jeden egzemplarz wraz z wszystkimi dokumentami, odnoszącymi się do rozpoznania (świadectwem lekarskim, wyciągiem z protokołu prezentowania itd.), zastępcy władzy politycznej celem zarządzenia odesłania jej do właściwej władzy powiatowej;
- b) drugi egzemplarz zastępcy wojska wspólnego w celu odesłania do właściwej komendy okręgu uzupełnienia, względnie komendy okręgu uzupełnienia obrony krajowej.

Na podstawie listy rozpoznawczej powinna władza uzupełnienia pierwszej instancji wciągnąć uchwałę komisji rozpoznawczej do listy stawczej i zanotować zarządzone ewentualnie pobór zastępczy. W tym ostatnim wypadku ma polityczna władza powiatowa przedłożyć następnie cały akt rozpoznania politycznej władzy krajowej w celu kontroli.

Do przeprowadzenia uchwały komisji rozpoznawczej (przeprowadzenia w etacie) służy wykaz według wzoru 18., który ma być sporządzony według oddziałów broni przez przedstawiającą komendę okręgu uzupełnienia (komendę okręgu uzupełnienia obrony krajowej, oddział wojskowy lub zakład); po ukończeniu czynności urzędowej należy skolacjonować wykaz ten z listami rozpoznawczymi, zaopatrzyć go podpisem zastępcy wojska wspólnego, względnie obrony krajowej i wydać przedstawiającemu oficerowi.

§ 77.

Rozpoznanie ponowne.

1. Bez zezwolenia ministeryalnego nie wolno rozpoznania ponawiać.

Rozpoznanie ponowne może być dozwolone raz tylko, a mianowicie:

a) co do asenterowanego w drodze rozpoznawczej na poczet kontyngentu rekrutów wspólnej siły zbrojnej lub obrony krajowej;

b) co do wcielonego już i przeznaczanego w drodze rozpoznawczej do dalszej służby, jednak tylko z powodu innej wady, a nie tej, która była podstawą pierwszego rozpoznania; oddział broni (zakład) może postawić wniosek taki, jeżeli ma przekonanie, iż niezdatność służbowa osoby odnośnej istniała przed rozpoczęciem służby czynnej, a tem samem iż zachodzi warunek zastępstwa za ubytek, podany w § 38 : 1 u. w.

2. Do wniosków takich należy dołączyć przepisaną w § 72. ilość nowych wygotowań listy rozpoznawczej, potwierdzony wyciąg z protokołu prezentowania, świadectwo lekarza wojskowego i ewentualne dokumenty, odnoszące się do wady przeznaczonego do przedstawienia i jego niezdatności do służby, jak n. p. akt poprzedniego rozpoznania lub innych dochodzeń, uzasadnić je i przedłożyć w każdym wypadku z osobna Ministerstwu wojny, które rozstrzyga o wnioskach tych w porozumieniu z Ministerstwem obrony krajowej.

Jeżeli wniosek dotyczy asenterowanego do obrony krajowej, należy przedłożyć go Ministerstwu obrony krajowej do rozstrzygnięcia.

3. Jeżeli zezwolono na rozpoznanie, wówczas przeprowadza je komisja rozpoznawcza. złożona

w myśl § 70. i wyznaczona przez instancję ministeryalną.

Na członków komisji nie należy wyznaczać tych, którzy współdziałali przy poprzednim rozpoznaniu osoby odnośnej.

4. Jeżeli ze względu na naturę wady odnośnej okazuje się dopuszczalne, postarać się o spostrzeżenia co do zdatości służbowej obowiązanego na podstawie odbywania przezeń służby czynnej, wówczas należy postawić wniosek na ponowne rozpoznanie dopiero wtedy, jednak tylko w ciągu trzech miesięcy od rozpoczęcia służby czynnej, gdy także w sposób powyższy uzyskano podstawę do wniosku takiego.

5. Obowiązanych do służby wojskowej, których ponowne rozpoznanie zostało zawnioskowane, należy aż do rozstrzygnięcia o wniosku tym przenieść w stosunek nieczynny, a względnie pozostawić w nim.

6. Postanowienia rozdziału V. mają zresztą zastosowanie także do rozpoznania ponownego.

§ 78.

Koszta rozpoznania.

1. Koszta rozpoznania dzielą się na następujące kategorie:

a) koszta utrzymania i koszta podróży do komisji rozpoznawczej, ponoszone przez popisowych, przeznaczonych do rozpoznania, i mężkich krewnych osób utrzymujących rodzinę, którzy mają być badani pod względem zdolności do zarobkowania, tudzież koszta eskorty;

b) te same koszta co do asenterowanych, przeznaczonych do rozpoznania, i ich eskorty;

c) diety i koszta podróży dla przewodniczącego tudzież politycznych i wojskowych członków komisji rozpoznawczej.

2. Koszta, wymienione w punkcie 1., pod a) i c), ponosi odnośnie do przewodniczącego i członków komisji, należących do władzy politycznej, etat Ministerstwa obrony krajowej bez względu na to, czy poddanego rozpoznaniu asenterowano lub nie, względnie czy mężkiego krewnego osoby utrzymującej rodzinę, badanego pod względem zdolności do zarobkowania, uznano za zdolnego do zarobkowania lub nie. (Wyjątek § 73 : 2, ustęp pierwszy.)

Jeżeli zarządzenie co do przedstawienia komisji rozpoznawczej popisowego lub członka rodziny osoby, obowiązanej do służby wojskowej, zostało spowodowane tem tylko, iż dopuszczono się na korzyść odnośnego obowiązowanego do służby wojskowej podstępnych zabiegów, wówczas powinien ponieść koszta doprowadzenia ten, kto prawomocnie został uznany winnym powyższego czynu karygodnego. Władza polityczna pierwszej instancji wydaje orzeczenie co do zwrotu na podstawie prawomocnego orzeczenia karnego.

Koszta jazdy dla mężczyzn krewnych osób, utrzymujących rodzinę, którzy mają być badani przed komisją rozpoznawczą, i dla popisowych, tudzież w obu wypadkach dla ich eskorty, jak również sposób obliczania kosztów tych oznaczają polityczne władze krajowe.

3. Koszta, wymienione w punkcie 1. pod *b)* i *c)*, pokrywa dla członków wojska wspólnego (marynarki wojennej) etat wojska wspólnego (marynarki wojennej), względnie skarb krajowy bośniacko-hercegowiński, a dla członków obrony krajowej etat Ministerstwa obrony krajowej.

Rozdział VI.

Dwuletnia służba czynna w wojsku wspólnem i obronie krajowej jako dobrodziejstwo.

§ 79.

Prawo do dobrodziejstwa i jego dochodzenie.

1. Ci rekruci wojska wspólnego lub obrony krajowej, asenterowani czyto dobrowolnie, czy drogą poboru, którzy w dniu dobrowolnego wstąpienia, względnie najpóźniej w dniu 1. października tego roku, w którym kończą 21. rok życia, ukończyli z postępem

- a)* sześć klas państwowej lub wyposażonej w prawo publiczności niepaństwowej szkoły średniej w znaczeniu ściślejszem (gimnazyum, szkoły realnej) albo
- b)* państwową lub wyposażoną w prawo publiczności niepaństwową szkołę,

dającą pewną całość wykształcenia w zawodzie rękodzielniczym, artystycznym, technicznym, kucyckim, rolniczym lub lasowym, górniczym lub hutniczym, nie mogą być zobowiązani do trzeciego roku służby czynnej (§ 8. u. w.).

Szkoły, o których mowa pod *a)* i *b)*, oznaczy Minister obrony krajowej w porozumieniu z Ministrem wyznań i oświaty oraz interesowanymi ewentualnie Ministrami odpowiednich wydziałów i w porozumieniu z Ministrem wojny (§ 20., ustęp pierwszy i trzeci u. w.).

Jako szkoły w myśl ustępu *b)* wchodzi w rachubę tylko takie państwowe lub wyposażone w prawo publiczności niepaństwowe zawodowe szkoły przemysłowe, szkoły dla wermistrzów, szkoły dla rękodzielników budowlanych, względnie ręko-

dzielników budowlanych i artystycznych, szkoły majsterskie, dwuklasowe szkoły handlowe, szkoły rolnicze lub pokrewne szkoły specjalne w dziedzinie kultury krajowej, względnie niższe zakłady naukowe leśnicze, szkoły górnicze lub hutnicze albo szkoły dalszego kształcenia się w c. k. Akademii muzyki i sztuki w Wiedniu, oraz szkoły sztuki w Budapeszcie i Zagrzebie, w których warunkiem wstąpienia na pierwszy rok (półrocze, kurs i t. d.) jest zupełne ukończenie szkoły ludowej albo zupełne dopełnienie obowiązku szkolnego w szkole ludowej i które przy pełnej nauce dziennej i całorocznym okresie studyów mają conajmniej dwuletni, a w zawodowych szkołach przemysłowych co najmniej trzechletni czas trwania nauki.

Warunek, aby czas trwania nauki wynosił co najmniej dwa lata, uważa się za dopełniony także wtedy, gdy dwuletni okres studyów zostaje ukończony w czterech po sobie następujących latach w kursach półrocznych przy pełnej nauce dziennej.

Szkoły, które stosownie do tego wchodzi w rachubę, są uwidocznione w załączniku VI.

2. Przyznania tej dwuletniej służby czynnej należy żądać najpóźniej przy dobrowolnym wstąpieniu, względnie przy każdorazowym poborze; kto zaniedba zgłoszenia tego i nie zdoła zaniedbania usprawiedliwić, traci prawo powyższe (§ 20., ustęp drugi u. w.).

Podania o przyznanie dobrodziejstwa tego należy wносить do właściwej politycznej władzy powiatowej albo właściwej komisji poborowej.

Do podań należy dołączyć świadectwo ukończenia z postępem odnośnej klasy (roku, kursu i t. d.) w jednej z szkół, wymienionych w załączniku VI., i to w oryginale lub odpisie, uwierzytelnionym sądownie lub notaryalnie, a za granicą przez władzę reprezentacyjną.

Wstępujący dobrowolnie mają dołączyć do podania nadto dokumenty, przepisane w myśl § 133. dla wstąpienia dobrowolnego.

Zgłoszone prawo powinna właściwa polityczna władza powiatowa wciągnąć co do popisowych do listy stawczej.

W razie wniesienia prośby o zezwolenie na stawienie się do poboru poza właściwym okręgiem poborowym (§ 31.) należy w miarę możliwości zgłosić równocześnie, a w danym razie wykazać także istniejące ewentualnie prawo do przyznania dwuletniej służby czynnej.

3. Świadectwa studyów z zakładów naukowych poza obrębem Monarchii nadają prawo do dobrodziejstwa dwuletniej służby czynnej tylko wtedy, gdy zostały uznane przez Ministrów, wymienionych w punkcie 1., za równorzędne z odpowiednimi świadectwami zakładów naukowych Monarchii.

Kompetenci tacy mają dołączyć do podań swych obowiązujące statuty odnośnego zakładu naukowego i świadectwa z egzaminów co do wszystkich ukończonych klas (lat, kursów itd.) i szkół. Świadectwa te muszą być potwierdzone przez odnośną c. i k. władzę reprezentacyjną.

Podania o uznanie równorzędności świadectw nauki mają być wnoszone do politycznej władzy powiatowej i przedkładane przez władzę krajową Ministerstwu obrony krajowej.

§ 80.

Przyznanie dwuletniej służby czynnej.

1. O przyznaniu dwuletniej służby czynnej rozstrzyga co do popisowych w pierwszej instancji komisya poborowa. Rozstrzygnięcie zapada komisyonalnie, przy czem przewodniczący i obaj zastępcy wojskowi są w równej mierze uprawnieni do głosowania. Wniosek ma być postawiony przez przewodniczącego. W braku jednomyślności rozstrzyga większość głosów; niezgadzającemu się przysługuje jednak prawo sprzeciwu (§ 81.). Jeżeli nie zgłoszono sprzeciwu, wówczas urasta w moc uchwały także rozstrzygnięcie, wydane większością głosów; uchwałę taką powinien przewodniczący ogłosić stronie zaraz ustnie; w przeciwnym razie należy zapowiedzieć ustnie późniejsze wydanie orzeczenia.

Orzeczenie ma zapaść bez względu na to, czy kompetent został asenterowany czy nie. Jeżeli nie został asenterowany, wówczas pozostaje mu zastrzeżone także na przyszłość prawo, uzyskane przez przyznanie, o ile zgłosi w czasie właściwym roszczenie do dobrodziejstwa tego.

2. O przyznaniu dobrodziejstwa dla wstępujących dobrowolnie tudzież niewcielonych rekrutów i wcielonych żołnierzy, którzy wykazują prawo odnośne przy wstąpieniu dobrowolnem, a względnie zgłosili je przy poborze albo mogą usprawiedliwić dodatkowe zgłoszenie prawa tego, rozstrzygają dotyczące właściwe władze uzupełnienia pierwszej instancji. W tym celu ma polityczna władza powiatowa przesać akt, zaopatrzony swym wnioskiem pisemnym, dopóki przydział odnośnej osoby nie jest znany, komendzie okręgu uzupełnienia i komendzie okręgu uzupełnienia obrony krajowej, a jeżeli przydział jest już znany (a zatem także w razie zamierzonego wstąpienia dobrowolnego), tylko dotyczącej wojskowej władzy uzupełnienia pierwszej instancji celem natychmiastowego wydania opinii i dalszego przedłożenia, względnie zwrotu. Jeżeli uzyskano zgodę, powinna polityczna władza powiatowa zawiadomić pisemnie o orzeczeniu zarówno kompetenta jak i obie wojskowe władze uzupełnienia pierwszej instancji; w przeciwnym razie należy postąpić według § 81.

3. Orzeczenie pierwszej instancji wraz z krótkim uzasadnieniem należy w każdym wypadku wciągnąć do listy stawczej, a co do ochotników do certyfikatu wstąpienia; odnośnie do asenterowanych należy wpisać przyznanie prawa tego także do protokołu asenterunkowego i przydzielić obowiązany do służby wojskowej bezwarunkowo do oddziału wojskowego (zakładu) z dwuletnim obowiązkiem służby czynnej.

O przyznaniu dobrodziejstwa dla żołnierzy już wcielonych należy zawiadomić także oddział etatowy.

§ 81.

Sprzeciw i odwołania.

1. Przeciw przyznaniu jak również przeciw odmówieniu dobrodziejstwa przy poborze przysługuje sprzeciw zarówno przewodniczącemu jak i zastępcy wojska wspólnego (marynarki wojennej) i obrony krajowej.

Sprzeciw należy zgłosić zaraz ustnie; pisemny wywód zastępcy wojskowego ma być udzielony właściwej politycznej władzy powiatowej w ciągu dni 14. W tym samym terminie można sprzeciw cofnąć.

2. W razie utrzymania sprzeciwu ma polityczna władza powiatowa przedłożyć cały akt z dołączeniem potwierdzonego wyciągu z listy stawczej natychmiast politycznej władzy krajowej do rozstrzygnięcia.

Orzeczenie powinno zapaść z jak największym pośpiechem.

Przeciw orzeczeniu politycznej władzy krajowej przysługuje stronie odwołanie do Ministerstwa obrony krajowej w ciągu czterech tygodni.

O zapadłym orzeczeniu powinna polityczna władza powiatowa zawiadomić w każdym wypadku wojskowe władze uzupełnienia pierwszej instancji.

3. W razie cofnięcia sprzeciwu uzyskuje orzeczenie, wydane większością głosów, moc uchwały, o czem ma władza polityczna zawiadomić na piśmie zarówno stronę jak i wojskowe władze uzupełnienia pierwszej instancji.

4. Jeżeli przy orzeczeniach poza komisją poborową nie przyjdzie do zgody, należy przedłożyć akt do rozstrzygnięcia według punktu 2.

5. Jeżeli kompetenta oddalono z prośbą jego w pierwszej instancji, wolno mu wnieść odwołanie u politycznej władzy powiatowej w ciągu dni 14, licząc od dnia doręczenia uchwały na piśmie. Dnia doręczenia uchwały nie należy wliczać do terminu 14dniowego.

Polityczna władza powiatowa ma przedłożyć odwołanie z dołączeniem potwierdzonego wyciągu z listy stawczej i wszystkich aktów, odnoszących się do danego wypadku, władzy krajowej do rozstrzygnięcia.

Przeciw odmownej uchwale władzy tej służy kompetentowi w ciągu czterech tygodni odwołanie do Ministerstwa obrony krajowej.

Co do zawiadomienia władz uzupełnienia pierwszej instancji o zapadłym rozstrzygnięciu obowiązują postanowienia punktu 2.

Orzeczenie należy wciągnąć do listy stawczej, a co do ochotników do certyfikatu wstąpienia, zaś przyznanie dobrodziejstwa już asenterowanym nadto do protokołu asenterunkowego i zawiadomić o tem w razie potrzeby oddział etatowy.

Rozdział VII.

Dobrodziejstwo jednorocznej służby czynnej w wspólnej sile zbrojnej i obronie krajowej oraz dobrodziejstwo dobrowolnej dwuletniej służby czynnej w marynarce wojennej.

§ 82.

Postanowienia ogólne.

1. Pod warunkiem uzdatnienia wolno ochotnikowi jednorocznemu odbyć służbę czynną albo w służbie przed frontem przy wojsku, albo w charakterze medyka, weterynarza lub farmaceuty albo w miarę potrzeby przy innych szczególnych gałęziach służbowych.

Ochotników jednorocznych w służbie przed frontem, którzy starają się o zamianowanie oficerami fortyfikacyjnymi (§ 93:18), wojskowymi urzędnikami prowiantowymi lub wojskowymi urzędnikami budowniczo-rachunkowymi albo urzędnikami technicznymi artylerji technicznej w rezerwie (§ 97.), dopuści się po pierwszym wykształceniu wojskowym na prośbę ich i w miarę potrzeby do wykształcenia dla jednej z tych gałęzi służbowych.

2. Jednoroczną służbę prezencyjną należy odbyć w wojsku wspólnym, w marynarce wojennej lub obronie krajowej.

Czy asenterowani w drodze poboru, z wyjątkiem marynarzy zawodowych, uzdatniowych fizycznie do służby w marynarce wojennej, mają odbyć służbę w wojsku wspólnym lub w obronie krajowej, zależy od wyniku rozdziału rekrutów.

Kompetentów, którzy posiadają prawo przynależności w południowo-dalmatyńskim okręgu obrony krajowej (§ 2:5), należy przydzielić do obrony krajowej; w razie dobrowolnego wstąpienia mogą oni odbyć służbę także w wojsku wspólnym (marynarce wojennej).

3. W wojsku wspólnym i obronie krajowej należy odbywać jednoroczną służbę czynną z reguły, a w marynarce wojennej jednoroczną i dwuletnią dobrowolną służbę czynną zawsze na koszt państwa (§§ 21:7, 27:2 i 28:2 u. w., tudzież § 87. p. w. I.).

4. Z powodu nieznamomości języka niemieckiego nie można wykluczyć nikogo od jednorocznej służby ochotniczej i od dwuletniej dobrowolnej służby czynnej w marynarce wojennej.

5. Ochotnikom jednorocznym wolno nosić w służbie i poza służbą mundury z materiału półprzedniego lub przedniego i rękawiczki; te części ubioru muszą być jednak nabywane z własnych funduszy i odpowiadać co do barwy i formy ściśle przepisowi o umundurowaniu; odznakę ochotników jednorocznych ustanawia przepis powyższy.

6. Co do jednorocznej i dobrowolnej dwuletniej służby czynnej w marynarce wojennej rozstrzygają §§ 98. i 99.

7. Wyrażenie „rok na który ich asenterowano“ oznacza co do kompetentów, którzy zaniedbali jeden lub kilka poborów, ten rok, w którym powinni byli stanąć do poboru po raz pierwszy.

§ 83.

Ogólne warunki prawa do dobrodziejstwa.

1. Dobrodziejstwo służby w charakterze jednorocznego ochotnika z obowiązkiem do jednorocznej tylko służby czynnej i jedenastoletniej służby w rezerwie w wojsku wspólnym lub w obronie krajowej przynajmniej bez względu na to, czy asenterunek był dobrowolny, czy też odbył się w drodze poboru, tym, którzy najpóźniej w dniu 1. października tego roku, na który ich asenterowano, ukończyli z postępowaniem wyższe gimnazjum państwowe albo niepaństwowe z prawem publiczności, takąż wyższą szkołę realną albo zrównany z nimi państwowy lub posiadający prawo publiczności niepaństwowy średni zakład naukowy kierunku artystycznego, technicznego, przemysłowego, kupieckiego, marynarskiego, rolniczego lub lasowego*) w królestwach i krajach reprezentowanych w Radzie państwa, w krajach świętej Korony węgierskiej albo w Bośni-Hercegowinie jako uczniowie publiczni lub prywatni, albo też złożyli egzamin dojrzałości w jednym z tych zakładów.

Minister obrony krajowej oznacza w porozumieniu z Ministrem wyznań i oświaty oraz interesowanymi ewentualnie Ministrami odnośnych wydziałów i w porozumieniu z Ministrem wojny te zakłady naukowe, których absolwentom przysługuje w myśl

*) Sprostowano (zobacz obwieszczenie z dnia 26. października 1912, Dz. u. p. Nr. 208).

ustępu pierwszego dobrodziejstwo jednorocznej służby czynnej. względnie te dowody nauk, które należy uważać za zrównane z dowodami, dostarczonymi przez ukończenie zakładów powyższych.

To samo dobrodziejstwo przyzna się tym, którzy najpóźniej do dnia 1. października tego roku, na który ich asenterowano, ukończyli z postępowaniem:

sześć klas państwowej lub wyposażonej w prawo publiczności niepaństwowej szkoły średniej w znaczeniu ściślejszem (gimnazjum, szkoły realnej) albo dwa pierwsze lata jednego z równorzędnych średnich zakładów naukowych, wymienionych w ustępie pierwszym i drugim, albo seminaryum nauczycielskiego, czy to publicznego czy wyposażonego w prawo publiczności, jako uczniowie publiczni albo dostarczyli na podstawie prawidłowego uczęszczania do szkoły dowodów nauk, które przy analogicznem zastosowaniu ustępu drugiego należy uważać za równorzędne z dowodami, dostarczonymi przez ukończenie sześciu klas, względnie dwóch lat wymienionych wyżej szkół. i w wszystkich tych wypadkach złożyli nadto z postępowaniem egzamin przed wyznaczoną w tym celu komisją.

Skład tej komisji, zakres stawianych wymogów i sposób postępowania przy egzaminie określają §§ 85. i 86.

2. Dobrodziejstwo, przyznane w ustępie pierwszym punktu 1., przysługuje także tym obowiązującym do służby wojskowej, którzy najpóźniej w dniu 1. października tego roku, na który ich asenterowano:

- a) są nauczycielami w powszechnych szkołach ludowych, szkołach wydziałowych i seminaryach nauczycielskich, zarówno publicznych jak i wyposażonych w prawo publiczności,
- b) są nauczycielami w publicznych lub wyposażonych w prawo publiczności zakładach wychowawczych dla dzieci nierozwiniętych lub zaniebanych, albo
- c) ukończyli z postępowaniem jedno z seminaryów nauczycielskich, wymienionych pod lit. a).

Nauczyciele w rozumieniu powyższem muszą posiadać świadectwo dojrzałości dla szkół ludowych.

3. Obowiązującym do służby wojskowej, którzy na polu nauki, literatury, techniki, sztuki lub przemysłu artystycznego dokonali dzieł szczególnie wybitnych, mogą Ministrowie, wymienieni w ustępie drugim punktu 1., przyznać wyjątkowo uprawnienie do jednorocznej służby czynnej także w braku wymaganych zresztą formalnych dowodów uzdolnienia naukowego do jednorocznej służby ochotniczej (§ 21 : 1, 2 i 3 u. w.)

4. Dla przyznania dobrodziejstwa jednorocznej służby czynnej wymaga się:

- a) kwalifikacyi pod względem moralnym (punkt 5.);
- b) uzdolnienia naukowego;
- c) zgłoszenia prawa odnośnego najpóźniej przy każdorazowym poborze;
- d) zdatności do obranego oddziału broni, który ma prawo przyjmowania, wreszcie
- e) co do wstępujących dobrowolnie małoletnich zezwolenia ojca lub opiekuna.

5. Od dobrodziejstwa jednorocznej służby czynnej wykluczony jest ten, którego skazano prawomocnie z powodu zbrodni albo z powodu występku lub przkroczeń, popełnionych z chęci zysku, albo z powodu występków, obrażającego obyczajność publiczną (§ 21 : 12 u. w.).

§ 84.

Dowód uzdolnienia naukowego.

1. Uzdolnienie naukowe do jednorocznej służby czynnej wykazuje się:

- a) świadectwem nauk z ukończonego z postępowaniem w charakterze ucznia publicznego lub prywatysty ostatniego roku w jednym z gimnazyów wyższych, wymienionych w § 83 : 1, albo w takiej samej wyższej szkole realnej albo świadectwem z egzaminu dojrzałości, złożonego w zakładzie takim;
- b) równorzędnym dowodem nauk, uzyskanym w jednym z zakładów naukowych wymienionych w załączniku VII.;
- c) świadectwem ukończenia z postępowaniem szkoły kadeckiej lub wyższej wojskowej szkoły realnej albo złożenia z postępowaniem egzaminu na kadeta zawodowego;
- d) świadectwami i dowodami nauk. uznanymi za równorzędne a uzyskanymi w zakładach naukowych poza obrębem Monarchii austriacko-węgierskiej (punkt 2.).

2. Kompetenci, posiadający świadectwa lub dowody nauk z zakładów naukowych poza obrębem Monarchii austriacko-węgierskiej, mają dołączyć do podań swych obowiązujące statuty odnośnego zakładu i świadectwa egzaminu z wszystkich ukończonych klas (lat, kursów) i szkół.

Podania o uznanie równorzędności świadectw lub dowodów nauk z zakładów naukowych poza obrębem Monarchii austriacko-węgierskiej mają komendy okręgów uzupełnienia przekładać w każdym poszczególnym wypadku Ministerstwu wojny, a komendy okręgów uzupełnienia obrony krajowej i władze polityczne Ministerstwu obrony krajowej.

Rozstrzygnięcie wydaje Ministerstwo obrony krajowej w porozumieniu z Ministerstwami, wymienionymi w § 83 : 1, ustęp drugi.

3. Świadczenia lub dowody nauk z zakładów naukowych poza obrębem Monarchii austriacko-węgierskiej muszą być potwierdzone przez odnośną c. i k. władzę reprezentacyjną.

4. Kompetenci, którzy starają się o dobrodziejstwo jednorocznej służby ochotniczej w myśl § 21 : 3 u. w., mają zamiast formalnych dowodów uzdolnienia naukowego przedstawić odpowiednio dowody swej działalności szczególnie wybitnej (opinie znawców, prace oryginalne itd.),

5. Świadczenia lub dowody nauk można przedkładać także w odpisie, uwierzytelnionym sądownie lub notaryalnie, a poza obrębem Monarchii austriacko-węgierskiej przez c. i k. władzę reprezentacyjną.

§ 85.

Wykazanie uzdolnienia naukowego do służby w charakterze ochotnika jednorocznego przed frontem drogą egzaminu uzupełniającego.

1. Wykazanie uzdolnienia naukowego do służby w charakterze ochotnika jednorocznego przed frontem drogą egzaminu uzupełniającego (§ 21 : 1, ustęp trzeci i czwarty u. w.) ma odbyć się w jednej z szkół kadeckich piechoty wojska wspólnego.

2. Kto chce wykazać drogą egzaminu uzupełniającego uzdolnienie naukowe, określone w punkcie 1., ma wnieść podanie odnośne do tej komendy terytorialnej wojskowej, w której obrębie leży miejsce jego stałego pobytu.

Do podania, które wraz z załącznikami jest wolne od stempli, mają dołączyć:

- a) ci, którzy chcą złożyć egzamin przed sławieniem się do poboru, metrykę chrztu lub urodzin i świadectwo tożsamości według wzoru 19., wystawione przez polityczną władzę powiatową lub władzę policyjną miejsca pobytu,
- b) asenterowani drogą poboru, certyfikat przeznaczenia, a
- c) tak jedni jak i drudzy kompetenci, wymagane ustawowo świadectwo nauk (§ 83 : 1, ustęp przedostatni, załącznik VII. i ustęp ostatni punktu tego).

W podaniach należy podać, w której szkole kadeckiej piechoty i w jakim języku chce kompetent składać egzamin, oraz który język obrał jako język drugi (§ 86 : 4, A).

Komenda terytorialna wojskowa zawiadamia:

- a) kompetenta, w której z szkół kadeckich piechoty wojska wspólnego ma poddać się egzaminowi. Przy wyznaczaniu szkoły tej rozstrzyga język, w którym kompetent ma składać egzamin, a życzenie jego powinno być w miarę możliwości uwzględnione;
- b) komendę szkoły kadeckiej, do której odesłano zgłaszających się do egzaminu, przy przesłaniu spisu i dołączeniu podań oraz przygoto-

wanego protokołu egzaminacyjnego (wzór 20.) wraz z wyciągami;

c) jeżeli szkoła kadecka nie leży własnym okręgu terytorialnym, ponadto odnośną komendę terytorialną wojskową.

Prócz języka niemieckiego uczy się w szkołach kadeckich piechoty wojska wspólnego z pośród języków krajowych języków następujących, a mianowicie w szkole kadeckiej piechoty w:

Budapeszcie po węgiersku,

Insbruku „ włosku,

Kamenitz przy Piotrowa-

radynie „ kroacku.

Karlstadzie „ kroacku,

Koszycach „ węgiersku,

Königsfeldzie na Mo-

rawach „ czesku.

Krakowie „ polsku i rusku,

Lwowie „ polsku i rusku,

Liebenau przy Gracu . „ kroacku,

Marburgu „ słoweńsku,

Nagyszebeu „ węgiersku,

Pozsony „ węgiersku,

Pradze „ czesku,

Temeszwarze „ węgiersku,

Wiedniu „ węgiersku i czesku.

Aspirantów, którzy chcą składać egzamin w jednej z szkół kadeckich piechoty wojska wspólnego, należy odesłać, jeżeli wybierają jako język egzaminu język słowacki, ruski*), rumuński lub serbski, do szkół kadeckich piechoty w Koszycach lub Pozsony, Koszycach, Nagyszeben lub Temeszwarze, Kamenitz przy Piotrowaradynie lub Karlstadzie.

Przed wykazaniem przepisane wykształcenia przygotowawczego nie można zezwolić na dopuszczenie do egzaminu.

Jeżeli wykształcenie przygotowawcze, które ma być wykazane, przedstawia się jako wątpliwe, jak przy świadectwach nauki, uzyskanych poza obrębem Monarchii, w którym to względzie obowiązuje postanowienie § 84 : 2, albo gdyby komenda terytorialna wojskowa nie mogła w innych wypadkach zezwolić na dopuszczenie do egzaminu, wówczas powinna ona zasięgnąć wprost decyzji Ministerstwa obrony krajowej przy przedłożeniu instruuowanego podania i doniesieniu o innych znanych szczegółach, odnoszących się do danego wypadku.

3. Egzamin musi być złożony najpóźniej do dnia 1. października tego roku, na poczet którego odbywa się asenterunek.

4. Zarządzenia, potrzebne do złożenia komisji egzaminacyjnej, wydaje odnośna komenda terytorialna wojskowa na podstawie wniosków, osiągniętych od komend szkół kadeckich.

*) Obowiązuje tylko dla aspirantów, którzy stale przebywają na Węgrzech.

Według ilości kompetentów, przychodzących do egzaminu, i stosunków językowych można ustawić także kilka komisji egzaminacyjnych.

5. Każda komisja egzaminacyjna składa się z komendanta szkoły lub jego zastępcy jako przewodniczącego i potrzebnych oficerów (najmniej czterech) z grona nauczycielskiego.

W razie potrzeby powinna komenda terytorjalna wojskowa przydzielić do pomocy oficerów egzaminujących z etatu podwładnych oddziałów wojskowych.

Zbyt częstej zmiany osób, wyznaczonych na członków komisji, powinno się w miarę możliwości unikać.

Przy wyborze ich należy zwracać uwagę na to, aby każdy przedmiot mógł być egzaminowany przez nauczyciela zawodowego. Przynajmniej dwóch członków komisji egzaminacyjnej musi władać językiem głównym. Między członkami komisji musi być nadto zastąpiona znajomość drugiego języka. obranego przez kompetentów.

6. Wszyscy członkowie komisji egzaminacyjnej są uprawnieni do głosowania.

7. Egzamina rozpoczynają się w drugi poniedziałek (a jeżeli jest on dniem świątecznym, w najbliższym dniu powszednim) miesiący marca, maja i grudnia, oraz w dniu 21. września (o ile dzień ten jest świętem, w najbliższym dniu powszednim).

8. Zakres egzaminu jest widoczny z § 86.

Egzamin odbywa się częścią pisemnie, częścią ustnie.

Egzamin pisemny obejmuje języki i matematykę. Zadania odnośne mają wybrać nauczyciele zawodowi w porozumieniu z innymi członkami komisji egzaminacyjnej.

Egzamin pisemny odbywa się pod klauzurą przy nadzorze nauczyciela zawodowego i drugiego oficera.

Na wygotowanie zadania w języku głównym należy pozostawić kandydatowi cztery, a na pracę pisemną w drugim języku i pracę z matematyki po trzy godziny.

Przy wypracowaniu w języku głównym nie wolno używać środków pomocniczych. Do wypracowania w drugim języku dozwolone jest użycie słownika języka tego, a do pracy matematycznej użycie tablic logarytmowych.

Użycie innych środków pomocniczych oraz usiłowanie wprowadzenia w błąd powoduje powtórzenie egzaminu. Wielokrotne usiłowania wprowadzenia w błąd mogą pociągnąć za sobą wykluczenie od wszelkiego egzaminu uzupełniającego; w wypadkach takich należy przedłożyć akt wraz z wnioskiem komisji egzaminacyjnej Ministerstwu obrony krajowej do rozstrzygnięcia.

Egzamin ustny, który ma rozpocząć się w dniu następnym po egzaminie pisemnym, obejmuje wszystkie przedmioty. Przy egzaminie tym należy

wywoływać aspirantów do każdego przedmiotu pojedynczo lub w grupach po trzech i pytać w obecności całej komisji.

Do stawiania pytań przy egzaminie są powołani oficerowie, wykładający w szkole przedmiot odnośny. Innym członkom służy również prawo stawiania kandydatowi pytań dla własnej jego oceny.

Prace pisemne mają być przeglądnięte przez wszystkich członków komisji i ocenione, podobnie jak ustne odpowiedzi aspirantów, najpierw samodzielnie przez każdego członka komisji, przyczem należy używać klasyfikacji następujących:

„bardzo dobrze“, jeżeli postęp wznosi się ponad przeciętną miarę wymogów;

„dobrze“, jeżeli postęp przedstawia się jako zupełnie odpowiadający przeciętnie stawianym wymogom;

„dostatecznie“, jeżeli postęp można uważać za odpowiadający jeszcze wymogom przeciętnym;

„niedostatecznie“, jeżeli postęp leży poniżej tego minimum.

Oceny indywidualne należy zestawiać codziennie po zakończeniu egzaminu i oddaleniu się kandydatów co do każdego przedmiotu większością głosów w jedną cenzurę zbiorową i wyrażać jedną z klasyfikacji wyżej podanych.

Jeżeli jeden z członków komisji nie może wydać sądu co do pewnego przedmiotu egzaminu, wówczas rozstrzyga o klasyfikacji większość pozostałych członków komisji. Przy równym stosunku głosów rozstrzyga głos przewodniczącego, a jeżeli przewodniczący wstrzymuje się od głosowania, zdanie egzaminatora zawodowego.

9. Co do wyniku egzaminu należy prowadzić protokół egzaminacyjny. wygotowany według wzoru 20.

Wynik ostateczny egzaminu należy wyrażać cenzurą ogólną „uzdolniony“ lub „nieuzdolniony“.

Cenzurę ogólną „uzdolniony“ przyznaje się, jeżeli egzaminowany uzyskał z wszystkich przedmiotów najmniej klasyfikację „dostatecznie“.

Jeżeli egzaminowany otrzymał chociażby tylko z jednego przedmiotu klasyfikację „niedostatecznie“, czy to jednomyślnie czy też większością głosów, wówczas klasyfikuje się go ostatecznie cenzurą ogólną „nieuzdolniony“.

Bezpośrednio po ukończeniu egzaminu należy wydać egzaminowanemu wyciąg z protokołu egzaminacyjnego.

Odwołanie przeciw uchwale komisji egzaminacyjnej jest niedopuszczalne.

10. Egzaminowani, którzy otrzymali klasyfikację „niedostatecznie“ z jednego tylko przedmiotu, mogą powtórzyć egzamin w najbliższym terminie

egzaminacyjnym. W tym samym terminie można odbyć dalszy egzamin także z tymi, którzy z powodu choroby musieli przerwać egzamin, a odpowiedzieli z przedmiotów już egzaminowanych.

Ci, którzy otrzymali klasyfikację „nie dostatecznie“ z dwóch lub więcej przedmiotów, mogą powtórzyć egzamin dopiero po upływie pełnego roku. Powtórzenie obejmuje w takim razie wszystkie przedmioty. Ten sam przepis obowiązuje także dla tych, którzy w ciągu egzaminu odstąpili od niego albo musieli przerwać go z powodu choroby, prócz wypadku ustępu pierwszego, albo którzy przy powtórzeniu egzaminu nie odpowiedzieli z jednego przedmiotu.

Egzaminowani, którzy z wszystkich przedmiotów otrzymali klasyfikację „nie dostatecznie“, nie mogą egzaminu powtarzać.

Powtórzenie egzaminu, względnie dalsze jego odbywanie jest niedopuszczalne, gdyby kompetent mógł przystąpić do niego na podstawie postanowień powyższych dopiero po dniu 1. października tego roku, w którym został asenterowany.

W przypadkach choroby, wspomnianych w ustępie drugim, może Ministerstwo obrony krajowej skrócić termin powtórzenia egzaminu wśród okoliczności, zasługujących na szczególne uwzględnienie.

Powtórzenie egzaminu ma odbyć się bezwarunkowo w tej samej szkole kadeckiej, gdzie składano egzamin pierwszy.

11. Po zakończeniu egzaminów przesyła przewodniczący komisji egzaminacyjnej zamknięty akt egzaminacyjny właściwej komendzie terytorialnej wojskowej.

12. Komendy terytorialne wojskowe mają bezpośrednio po zakończeniu każdego egzaminu wymienić innym komendom terytorialnym, w których obrębie odbywają się egzamina takie, tych kandydatów, którzy nie złożyli egzaminu uzupełniającego albo odstąpili przed jego ukończeniem. Kompetentów tych należy wciągnąć do książki zapisków obok własnych kompetentów tej samej kategorii.

§ 86.

Zakres egzaminu uzupełniającego.

1. Celem egzaminu jest stwierdzenie, czy kandydat stoi na tym stopniu uzdolnienia naukowego, który odpowiada w przybliżeniu ukończonym studiom w gimnazjum wyższem lub wyższej szkole realnej albo w innym zakładzie naukowym, wymienionym w § 21 : 1, ustęp pierwszy, u. w.

2. Przedmiotami egzaminu są:

A. języki,

B. geografia,

C. historia.

D. nauki przyrodnicze,

E. fizyka,

F. chemia,

G. matematyka.

3. Egzamin składa się według swobodnego wyboru kandydata w jednym z języków, które w publicznych szkołach średnich, położonych w Monarchii austriacko-węgierskiej, są wprowadzone ustawowo jako języki wykładowe (język główny).

4. Wymogi w poszczególnych przedmiotach:

A. Języki.

Egzamin z języków obejmuje dwa języki: język główny i drugi język. Za drugi język należy uważać według swobodnego oznaczenia aspiranta albo jeden z języków, podanych w § 85 : 2, albo jeden z języków obcych: francuski, angielski, łaciński.

Egzamin w każdym języku dzieli się na pisemny i ustny.

Język główny: gramatyczna i stylistyczna poprawność, pewność i wprawa w ustnym i pisemnym używaniu języka co do przedmiotów z zakresu wyobrażeń, których opanowanie ma kandydat wykazać przy egzaminie.

Uzyskana drogą lektury charakterystyka najznakomitszych literackich form prozy i poezji. Pewna znajomość literatury nowszej na podstawie lektury poszczególnych dzieł głównych.

Przy egzaminie pisemnym zadaje się kandydatowi do wolnego opracowania temat, zastosowany do jego zakresu pojęć i wymaganego stopnia wykształcenia.

Pod względem gramatycznym dotyczy egzamin ustny przede wszystkim takich punktów, do których rozpatrzenia nastęrcza wypracowanie, oddane przez kandydata, w pierwszym rzędzie sposobność, a zwłaszcza nauki o zdaniu i znakach piśmarnych.

Drugi język:

a) Język krajowy (§ 85 : 2): Gramatyczna i stylistyczna poprawność, pewność i wprawa w ustnym i pisemnym używaniu języka co do przedmiotów z zakresu myśli, jak przy nauce języka w szkołach średnich. Zresztą jak przy języku głównym.

b) Język francuski lub angielski: Rozumienie dzieł francuskich lub angielskich na podstawie dostatecznej znajomości gramatyki i słownictwa; uzyskana drogą lektury znajomość kilku najważniejszych dzieł literatury odnośnej;

wpracowanie łatwiejszego wolnego opracowania w języku francuskim lub angielskim. Poprawność w (pisemnym) przekładzie niezbyt trudnego zadania na język francuski lub angielski.

- c) Język łaciński: Pewność i wprawa w tłumaczeniu pisarzy rzymskich, a zwłaszcza prozaików (Cezara, Liwiusza, Cyncerona, Tacyta), na podstawie dokładniejszej gramatycznej znajomości języka łacińskiego, obznajomienie z najwybitniejszymi przejawami literatury rzymskiej, poprawność w pisemnym używaniu języka łacińskiego przy przekładzie danego ustępu prozy na język ten.

B. Geografia:

Znajomość zasad geografii matematycznej, znajomość topograficznej i politycznej geografii Europy; dokładniejsza znajomość stosunków geograficznych Monarchii austriacko-węgierskiej, a zwłaszcza tego państwa Monarchii, do którego kandydat przynależy; znajomość ważniejszych stosunków geograficznych innych części świata.

Szkicowanie graficzne z pamięci: kształt państw europejskich, bieg większych rzek, główny kierunek pasm górskich, położenie najważniejszych miejscowości.

C. Historia:

Znajomość głównych wydarzeń historii narodów w ich związku pragmatycznym, zwłaszcza z czasów nowszych i najnowszych.

Poglądowa znajomość historii kultury. Dokładniejsza znajomość historii Austro-Węgier, a zwłaszcza tego państwa Monarchii, do którego kandydat przynależy.

D. Nauki przyrodnicze:

Przeglądowa (systematyczna) znajomość grup zwierzęcych i roślinnych na podstawie wiadomości o najważniejszych szczegółach ich anatomii, fizjologii i morfologii. Znajomość form i właściwości ważniejszych minerałów, tudzież najdonioślejszych zasad z dziedziny geologii.

E. Fizyka:

Zrozumienie najważniejszych zjawisk przyrody, a zwłaszcza jasne pojmowanie części empirycznej; uzasadnienie matematyczne tylko o tyle, o ile wystarczają do tego środki elementarne.

F. Chemia:

Zrozumienie praw chemicznych, znajomość najważniejszych pierwiastków i połączeń, ich pojawiania się oraz znaczenia w przyrodzie i przemyśle.

G. Matematyka:

Dokładna znajomość całej matematyki elementarnej, wprawa w używaniu jej, a mianowicie:

- a) Arytmetyka i algebra łącznie z równaniami drugiego stopnia z jedną niewiadomą, postępowaniami arytmetycznymi pierwszego rzędu i postępowaniami geometrycznymi;
- b) Geometria, planimetria, stereometria, trygonometria płaska, główne właściwości linii przecięć stożkowych.

Egzamin z matematyki odbywa się pisemnie i ustnie; egzamin pisemny obejmuje tylko część praktyczną.

§ 87.

Odbywanie jednorocznej służby czynnej na koszt państwa i koszt własny.

1. Jednoroczną służbę czynną należy odbywać z reguły na koszt państwa, a jedynie wskutek szczególnej prośby można odbyć ją na koszt własny; przy konnicy, artylerii konnej i trenie mają ochotnicy jednorocznicy w służbie przed frontem odbywać służbę tę zasadniczo na własny koszt, przez co prócz umundurowania, wyekwipowania i żywienia się z własnych funduszy rozumie się przy konnicy i artylerii konnej także zaopatrzenie się w konia wierzchowego i jego utrzymanie (§ 21 : 7, ustęp pierwszy u. w.).

2. Ochotników jednorocznych, którzy ponoszą wydatki na własne mieszkanie, nie można umieszczać w koszarach, o ile szczególnie względy wojskowe służby, wykształcenia lub karności nie wymagają wyjątków (§ 21 : 9 u. w.).

Ochotnicy jednorocznicy na koszt własny mają jednak prawo do umieszczenia skarbowego, a ochotnicy oddziałów konnych także prawo do umieszczenia skarbowego swego konia.

3. Rysztunek żołnierza i konia oraz broń oddaje się ochotnikom jednorocznym na koszt własny z zapasów skarbowych do używania za wynagrodzeniem (punkt 6.).

Nadto mogą oni za złożeniem odnośnych kwot ryczałtowych, podanych w punkcie 6., przejść całkowicie na utrzymanie skarbowe i wypożyczyć od skarbu wojskowego przedmioty, potrzebne do ubioru.

4. Ochotnicy jednorocznicy, przydzieleni do konnicy i artylerii konnej, oraz według § 88 : 4, ustęp piąty, do pułków armat polowych i haubic polowych, mają przy rozpoczęciu służby czynnej przyprowadzić własnego konia wierzchowego, zdolnego zupełnie do służby, oraz utrzymywać go w stanie tym i żywić podczas służby, albo też mogą otrzymać do użytku

służbowego od oddziału broni, przy którym odbywają służbę, skarbowego konia wierzchowego za złożeniem odnośnych kwotrzycałtowych, podanych w punkcie 6.; żywienie, kucie, ewentualne koszty leczenia, pielęgnowanie i pomieszczenie konia takiego opłaca skarb wojskowy.

Ochotnicy jednorocznicy, przydzieleni według § 88 : 4, ustęp piąty, do pułków armat połowych obrony krajowej i dywizji haubic połowych obrony krajowej, mają przy rozpoczęciu służby czynnej przeprowadzić własnego konia wierzchowego, zdolnego zupełnie do służby, oraz utrzymywać go w stanie tym i żywić podczas służby.

5. Kwotę, potrzebną niezbędnie na utrzymanie w ciągu jednorocznej służby czynnej, odbywanej na własny koszt, jak również na dostarczenie i utrzymanie konia, oznaczy się każdorazowo rozporządzeniem (§ 21 : 7, ustęp drugi u. w.).

6. Roczne kwoty ryczałtowe ustanawia się przy wojsku wspólnem i obronie krajowej aż do dalszego zarządzenia w następującej wysokości:

- a) za broń i utrzymanie jej w dobrym stanie siedem koron;
- b) za ryszunek żołnierza szesnaście koron;
- c) za żywienie skarbowe (wraz z żołdem) trzysta trzydzieści koron;
- d) za ubiór sto dwadzieścia jeden koron;
- e) za wypożyczonego konia wierzchowego łącznie z utrzymaniem, kuciem, dodatkiem służbowym za pielęgnowanie konia i ewentualnymi kosztami leczenia sześćset sześćdziesiąt jeden koron;
- f) za pełny ryszunek konia:

przy konnicy trzydzieści dwie koron,

przy artylerji konnej, tudzież przy pułkach armat i haubic połowych, a to dla ochotników jednorocznych, wymienionych w § 88 : 4, ustęp piąty, dwadzieścia dziewięć koron.

Żywność dla własnego konia wierzchowego otrzymuje ochotnik jednoroczny oddziału konnego w czasie służby prezencyjnej na życzenie od swego oddziału broni za złożeniem każdorazowych cen przeciętnych bez kosztów administracyjnych.

7. Jeżeli własny koń wierzchowy ochotnika jednorocznego zginie wskutek użycia w służbie, wówczas dostarczy mu się bezpłatnie konia do użytku służbowego; nie ma on jednak prawa do odszkodowania za konia, który padł, został zabity lub stał się niezdolnym do służby.

8. Wspomniane wyżej kwoty ryczałtowe należy składać kwartalnie z góry w oddziale broni, w którym odbywa się służbę czynną.

Jeżeli ochotnik jednoroczny zaprzestanie w ciągu kwartału korzystać z tego lub innego rodzaju należytości, wówczas należy zwrócić część złożonej kwoty ryczałtowej, obliczoną według rat miesięcznych.

9. Ochotnicy jednorocznicy na koszt państwa mają prawo do żołdu i innych należytości według przepisów wojskowych.

§ 88.

Wybór oddziału broni, zezwolenie na przyjęcie i przydzielenie.

1. Jednorocznym ochotnikom na własny koszt pozostawiony jest wybór oddziału broni.

Minister wojny, względnie Minister obrony krajowej postanawia jednak ze względu na możność użycia jednorocznych ochotników w granicach organizacji oraz możliwości odpowiedniego ich wykształcenia, do jakiej liczby można przyjmować jednorocznych ochotników przy poszczególnych oddziałach broni (zakładach), względnie częściach wojska (gałęziach służby). Jeżeli przy pewnym oddziale broni (zakładzie), względnie pewnej części wojska (gałęzi służby) osiągnięto liczbę tę, wówczas powinien ochotnik jednoroczny na koszt własny prosić o przyjęcie do innego oddziału broni (zakładu), względnie innej części wojska (gałęzi służby); jeżeli natomiast liczby tej nie osiągnięto, wówczas nie można odmówić żądanego przyjęcia nawet jednorocznemu ochotnikowi, służącemu na koszt państwa (§ 21 : 8 u. w.).

2. Ochotnicy jednorocznicy muszą być uzdatnieni fizycznie do obranego rodzaju broni, względnie rodzaju wojska, a nadto dopełnić przepisanych dla niego warunków. Wybór garnizonu nie może być przyznany ochotnikom jednorocznym.

Jeżeli jednak oddział broni ochotników jednorocznych, wymienionych w § 87 : 2, ustęp pierwszy, zmienia garnizon, może komenda terytorjalna wojskowa zezwolić im w czasie pokoju i wśród okoliczności, dopuszczalnych służbowo i zasługujących osobiście na uwzględnienie, na dalsze odbywanie służby czynnej w dotychczasowym garnizonie, o ile znajduje się tam oddział z tego samego rodzaju broni (§ 21 : 9 u. w.).

3. Rodzaje wojsk, do których można przydziałać ochotników jednorocznych, są następujące:

a) w wojsku wspólnem:

- pułki piechoty,
- pułki tyrolskich strzelców cesarskich.

bataliony strzelców polowych,
pułki konnicy,
pułki armat polowych i haubic polowych,
dywizye artylerji konnej,
dywizye ciężkich haubic,
pułki artylerji górskiej,
pułki i samoistne bataliony artylerji fortecznej,
bataliony saperów,
bataliony pionierów,
pułk telegraficzny,
pułk kolejowy,
dywizye trenu i
oddziały sanitarne;

b) w obronie krajowej:

pułki piechoty obrony krajowej,
pułki strzelców krajowych,
pułki ułanów obrony krajowej,
dywizya konnych tyrolskich strzelców krajowych,
dywizya konnych dalmatyńskich strzelców krajowych,
pułki armat obrony krajowej i
dywizye haubic polowych obrony krajowej.

4. Ilość ochotników jednorocznych, których można przyjmować do wspomnianych części wojska wspólnego, ustanawia się na razie w sposób następujący:

przy piechocie i strzelcach na kompanię	4,
„ konnicy na szwadron	4,
„ pułkach armat i haubic polowych oraz dywizjach artylerji konnej na baterję	3,
„ dywizjach ciężkich haubic i pułkach artylerji górskiej na baterję	2,
„ artylerji fortecznej na kompanię	5,
„ oddziałach saperów i pionierów na kompanię	4,
„ pułku telegraficznym	60,
„ pułku kolejowym	48,
„ dywizjach trenu Nr. 2. i 8. po	90,
„ dywizji trenu Nr. 3.	40,
„ dywizji trenu Nr. 4.	60,
„ wszystkich innych dywizjach trenu po	30,
„ oddziałach sanitarnych	60.

Powyższe ilości maksymalne ochotników jednorocznych przy pułku telegraficznym, pułku kolejowym i oddziałach sanitarnych należy rozdzielić między królestwa i kraje reprezentowane w Radzie państwa z jednej strony, a kraje świętej Korony węgierskiej z drugiej strony według stosunku obustronnych kontyngentów rekrutów. (Na razie przy pułku telegraficznym i oddziałach sanitarnych z królestw i krajów reprezentowanych w Radzie państwa po 34, z krajów

świętej Korony węgierskiej po 26; przy pułku kolejowym z królestw i krajów reprezentowanych w Radzie państwa 28, z krajów świętej Korony węgierskiej 20.)

Jeżeli do dnia 15. sierpnia każdego roku niema odpowiedniej liczby podań od kompetentów zupełnie ukwalifikowanych z jednego lub drugiego obszaru państwowego, należy bez względu na obywatelstwo zezwolić na przyjęcie aż do osiągnięcia liczby maksymalnej, aby umożliwić przeprowadzenie na czasie asenterunku ochotników jednorocznych, wstępujących dobrowolnie do wojska wspólnego. Powstałe w ten sposób różnice należy zanotować i wyrównać w miarę możliwości, jednak tylko w roku następnym.

Z ochotników jednorocznych, przynależnych do krajów Bośnia-Hercegowina, można przydzielić do pułku telegraficznego, pułku kolejowego lub oddziałów sanitarnych tylko po 3 ponad podane wyżej liczby.

Przy pułkach armat polowych i haubic polowych dopuszczalne jest przyjęcie na każdą baterję czwartego ochotnika jednorocznego, i to służącego na własny koszt, który zobowiąże się pokryć z własnych funduszy kosztą zaopatrzenia się w konia i utrzymania go.

Postanowienia powyższe odnoszą się także do odpowiednich formacji obrony krajowej. Do podanych cyfr maksymalnych nie należy jednak wliczać ochotników jednorocznych według § 21 : 2 u. w. Ilość ochotników jednorocznych, których można przyjąć do pułków armat polowych obrony krajowej i dywizji haubic polowych obrony krajowej, oznacza się na 3 na każdą baterję; co do przyjęcia czwartego ochotnika jednorocznego obowiązuje ten sam przepis, jak dla pułków armat polowych i haubic polowych.

5. Do batalionów saperów i pionierów oraz do pułku kolejowego można przyjmować jako ochotników jednorocznych tylko tych, którzy uczęszczają w charakterze uczniów zwyczajnych na jedną z akademii technicznych w Monarchii.

Starający się o przyjęcie do pułku telegraficznego mają wykazać świadectwem dojrzałości ukończenie jednej z państwowych lub wyposażonych w prawo publiczności niepaństwowych wyższych szkół realnych albo takiegoż gimnazjum wyższego w obrębie Monarchii. Od warunku tego odstępuje się tylko co do ochotników jednorocznych, którzy mogą wykazać się dekretem na uzyskaną już posadę urzędnika telegrafów państwowych albo przynajmniej legalnymi świadectwami z egzaminu, złożonego w celu uzyskania posady takiej z postępowaniem bardzo dobrym, i rozpoczęciem praktyki próbnej w państwowej służbie telegraficznej.

Ochotnikom jednorocznym, którzy ukończyli jedną z wyższych państwowych szkół przemysłowych, wymienionych w załączniku VII., albo dolnoaustriacką krajową szkołę przemysłową w Wiener-Neustadt, można dozwolić na prośbę odbycia służby czynnej przy pułku telegraficznym.

Ochotników jednorocznych, dotkniętych nierozróżnieniem barw, nie można przyjmować do oddziałów pionierskich ani pułku telegraficznego i kolejowego.

6. Pod względem przyjmowania i przydziału ochotników jednorocznych w służbie przed frontem obowiązują zasady następujące:

A. Każdego ochotnika jednorocznego należy pod warunkiem, iż odpowiada odnośnym wymogom szczególnym, przydzielić warunkowo do obranego oddziału broni, a to ochotników, asenterowanych drogą wstąpienia dobrowolnego, zaraz po asenterunku, zaś asenterowanych drogą poboru po rozdziale ochotników jednorocznych na wojsko wspólne i obronę krajową.

Prośby aspirantów na ochotników jednorocznych, którzy chcą wstąpić dobrowolnie do obrony krajowej, mają być przedkładane przed asenterunkiem Ministerstwu obrony krajowej do rozstrzygnięcia;

B. oddziały broni mają prowadzić co do ochotników jednorocznych wykazy według wzoru 21., podzielone według lat zgłoszonego rozpoczęcia służby czynnej.

Do wykazu należy wciągać ochotników jednorocznych w następującym porządku kolejnym:

- a) ochotników jednorocznych na koszt własny i koszt państwa, przydzielonych już według postanowień dawniejszej ustawy o służbie wojskowej;
- b) ochotników jednorocznych na koszt własny, asenterowanych drogą wstąpienia dobrowolnego;
- c) ochotników jednorocznych na koszt własny, asenterowanych drogą poboru; wreszcie
- d) ochotników jednorocznych na koszt państwa; i to w obrębie każdej kategorii najpierw tych, którzy posiadają prawo przynależności w okręgu uzupełnienia odnośnego oddziału broni, zresztą zaś w porządku kolejnym asenterowania;

C. wykazy te powinny być utrzymywane w oddziałach broni w stałej ewidencji, to znaczy, iż porządek kolejowy ma być prostowany po każdym przyroście lub ubytku. Jeżeli z powodu przekroczenia dozwolonej liczby nie można pozostawić ochotnika jednorocznego w obranym oddziale broni, a względnie przydzielić tam, należy zawiadomić go o tem za pośrednictwem właściwej komendy okręgu uzupełnienia (komendy okręgu uzupełnienia obrony krajowej).

Do prośb o przeniesienie ochotników takich do innego oddziału broni należy przychylić się, o ile miejsca wolne są do rozporządzenia;

D. potrzebne wyrównanie etatów ochotników jednorocznych między odnośnymi oddziałami broni, względnie częściami wojska przeprowadzają następnie komendy terytorjalne wojskowe (komendy terytorjalne obrony krajowej), a ostatecznie Ministerstwo wojny (Ministerstwo obrony krajowej).

W tym celu mają oddziały broni przedłożyć komendzie terytorjalnej wojskowej (komendzie terytorjalnej obrony krajowej) w dniu 1. września wykaz według wzoru 21., ważny na rok odnośny, w dwóch egzemplarzach; komenda ta ma przeprowadzić wyrównanie ochotników jednorocznych, którzy nie mogli uzyskać przydziału do obranego w pierwszym rzędzie oddziału broni. o ile oddział, obrany w drugim lub trzecim rzędzie, podlega odnośnej komendzie terytorjalnej wojskowej (komendzie terytorjalnej obrony krajowej), z uwzględnieniem życzeń i w porządku kolejnym, obowiązującym w ogóle pod względem przydziału, wciągnąć orzeczenie swe do wykazów i zawiadomić o tem podwładne oddziały broni przy zwrocie jednego egzemplarza podania. Egzemplarz drugi należy przedłożyć do dnia 10. września Ministerstwu wojny (Ministerstwu obrony krajowej), które wydaje orzeczenie ostateczne co do tych ochotników jednorocznych, którzy nie mogli uzyskać przydziału. i zawiadamia o niem odnośne oddziały broni.

Przeniesienia, które wskutek tego okażą się potrzebne, należy przeprowadzić z dniem 1. października;

E. co do ochotników jednorocznych, asenterowanych w czasie od dnia 1. września do dnia 1. października, którzy chcą rozpocząć służbę czynną jeszcze w tym samym roku, ma oddział etatowy przedłożyć w każdym poszczególnym wypadku dodatkowe wykazy według wzoru 22. wprost Ministerstwu wojny (Ministerstwu obrony krajowej). Aż do rozstrzygnięcia należy pozostawić ochotników tych w obranym oddziale broni.

§ 89.

Wnoszenie podań i ich dokumentowanie.

1. Prawo do dobrodziejstwa jednorocznej służby czynnej należy zgłosić najpóźniej przy każdorazowym stawieniu odnośnego kompetenta. Prawo, nabyte przez raz dokonane przyznanie, pozostaje zastrzeżone także dla następnych klas wieku. Kto zaniedba zgłoszenia i nie zdoła zaniedbania usprawiedliwić, traci co do odnośnego poboru prawo do powyższej ulgi (§ 21 : 4 u. w.).

2. Starający się o dobrodziejstwo jednorocznej służby czynnej, którzy przed dopełnieniem obowiązku poborowego chcą wstąpić dobrowolnie do wspólnej sily zbrojnej, powinni wnieść podania

o przyjęcie najdalej do końca lutego tego roku, w którym kończą 21. rok życia, do właściwej komendy okręgu uzupełnienia, a ci, którzy posiadają prawo przynależności w południowo-dalmatyńskim okręgu obrony krajowej, do właściwej komendy okręgu uzupełnienia obrony krajowej. Kandydaci, którzy chcą wstąpić dobrowolnie do obrony krajowej (§ 21 : 5 u. w.), z wyjątkiem posiadających prawo przynależności w południowo-dalmatyńskim okręgu obrony krajowej, do których ma zastosowanie przepis wyżej podany, powinni wnieść podania o przyjęcie najdalej do połowy stycznia tego roku, w którym kończą 21. rok życia, do właściwej komendy okręgu uzupełnienia obrony krajowej, która ma zasięgnąć decyzji co do przyjęcia od Ministerstwa obrony krajowej.

Dobrowolne wstąpienie aspirantów, którzy podlegają już obowiązkowi stawienia się do poboru, jest w czasie poboru głównego niedopuszczalne; po poborze i aż do najbliższego poboru głównego jest ono dopuszczalne tylko wtedy, jeżeli aspiranci ci uczynili zadość obowiązkowi poborowemu za rok odnośny.

3. Obowiązani do służby wojskowej, którzy chcą uzyskać przyznanie dobrodziejstwa jednorocznej służby czynnej przy poborze, mają wnieść należycie udokumentowane podania do końca lutego tego roku, w którym są obowiązani do poboru, do właściwej politycznej władzy powiatowej albo przedłożyć je komisji poborowej przy samym poborze, i to jeszcze przed badaniem lekarskim.

Ci, którzy starają się o ulgę w dopełnieniu obowiązku służbowego według §§ 29. do 32. lub 82.*) u. w., mogą zgłosić równocześnie albo najpóźniej aż do poboru ewentualne prawo do dobrodziejstwa jednorocznej służby czynnej przy przedłożeniu odnośnych dowodów, lecz nie są do tego obowiązani.

Podania o dobrodziejstwo jednorocznej służby czynnej, wniesione przez popisowych dopiero po ich stawieniu do poboru, należy odrzucić, jeżeli prawa odnośnego nie zgłoszono najdalej przy poborze. Wyjątek od postanowienia tego może zająć tylko wtedy, gdy popisowy wykaże, iż zaniedbanie zgłoszenia w czasie właściwym zostało spowodowane okolicznościami niezależnymi od jego woli.

4. W podaniach wstępujących dobrowolnie należy wymienić obrane oddziały broni wojska wspólnego (obrony krajowej), i to ze względu na postanowienia § 88. według możliwości kilka oddziałów w tym porządku kolejnym, w jakim żąda się przydzielenia.

W podaniach popisowych należy podać obok oddziałów broni wojska wspólnego także oddziały

broni obrony krajowej, wybrane na wypadek przydzielenia do niej.

W wszystkich podaniach należy dalej wymienić: rok, do którego żąda się dopuszczalnego odroczenia rozpoczęcia służby czynnej (§ 21 : 6 u. w.), i wybór między odbywaniem służby czynnej na koszt państwa lub koszt własny. Kompetenci, którzy starają się o przydzielenie tylko do wojska wspólnego albo tylko do obrony krajowej, mają uzasadnić szczegółowo prośbę odnośną.

5. Do podań należy dołączyć:

a) certyfikat wstąpienia, wystawiony przez właściwą polityczną władzę powiatową według wzoru 23., wykazujący moralne uzdolnienie do służby w charakterze ochotnika jednorocznego, który w razie wątpliwej przynależności ma być wystawiony przez władzę powiatową, właściwą pod względem poboru, i zachowuje ważność przez trzy miesiące, licząc od dnia wystawienia, a po wniesieniu prośby przez czas rozpatrywania jej także poza termin powyższy.

Certyfikatu nie wolno wystawić, jeżeli kandydat został skazany prawomocnie za zbrodnię albo za występki lub przekroczenia, popełnione z chęci zysku, albo za występki, naruszające obyczajność publiczną, albo za jeden z czynów karygodnych, wymienionych w §§ 65., 66., 67., ustęp pierwszy, 68. i 69. u. w.;

b) dowód uzdolnienia naukowego według §§ 83. lub 84.;

c) co do tych, którzy chcą wstąpić dobrowolnie, a są małoletni, pisemne zezwolenie ojca lub opiekuna, uwierzytelnione albo potwierdzone przez polityczną władzę powiatową miejsca pobytu;

d) co do tych, którzy chcą służyć na koszt własny, oświadczenie ojca lub opiekuna albo osoby trzeciej, uwierzytelnione i potwierdzone przez polityczną władzę powiatową, co do dostarczenia kompetentowi funduszków potrzebnych w czasie odbywania służby czynnej. Co do tych, którzy chcą odbyć służbę czynną przy konnicy lub artylerji konnej, tudzież co do ochotników jednorocznych w myśl § 88 : 4, ustęp piąty, ma oświadczenie to rozciągać się także na dostarczenie konia i jego utrzymanie.

Oświadczenia, wspomniane pod c) i d), można złączyć w jednym dokumencie.

6. Kandydaci, którym przyznano dobrodziejstwo jednorocznej służby czynnej przy zamierzonym dobrowolnym wstąpieniu do wspólnej siły zbrojnej lub obrony krajowej albo przy poprzednim poborze,

*) Obowiązuje tylko w okresie przejściowym.

mają przy ponownem zgłaszaniu prawa tego przedłożyć jedynie poświadczenie politycznej władzy powiatowej, iż stosunki odnośnie pozostały bez zmiany.

7. Obowiązani do służby wojskowej, którym z powodu nieukończonych jeszcze studyów można dopiero po poborze głównym przyznać stanowczo dobrodziejstwo jednorocznej służby czynnej, mają wnieść podania swe według punktu 3. Do podań, w których powinno się wymienić także obrane oddziały broni wojska wspólnego i obrony krajowej i postawić ewentualną prośbę o przydzielenie do wojska wpólnego i obrony krajowej (zobacz punkt 4.), należy dołączyć tylko certyfikat wstąpienia (punkt 5. a) i potwierdzenie dyrektora, iż starający się jest uczniem publicznym lub prywatystą ostatniego roku.

§ 90.

Przyznanie dobrodziejstwa.

A. Przy wstąpieniu dobrowolnem.

1. O przyznaniu dobrodziejstwa jednorocznej służby czynnej aspirantom, wstępującym dobrowolnie, rozstrzyga właściwa komenda okręgu uzupełnienia, względnie komenda okręgu uzupełnienia obrony krajowej w porozumieniu z właściwą polityczną władzą powiatową, i to przed badaniem lekarskiem.

W tym celu ma komenda okręgu uzupełnienia, względnie komenda okręgu uzupełnienia obrony krajowej udzielić akt, zaopatrzony w swój wniosek pisemny, właściwej politycznej władzy powiatowej celem natychmiastowego wydania opinii i odesłania z powrotem. W razie zgodnego uznania odnośnego prawa należy zawiadomić kompetenta na piśmie o zapadłej uchwale i wezwać go do badania lekarskiego i ewentualnego asenterunku za pośrednictwem komendy okręgu uzupełnienia, względnie komendy okręgu uzupełnienia obrony krajowej.

Przy dobrowolnem wstąpieniu do obrony krajowej powinno się przed wezwaniem tem zasięgnąć nadto zezwolenia na przyjęcie z strony Ministerstwa obrony krajowej (§ 89 : 2).

Jeżeli nie uzyskano zgody, należy postąpić według § 81.

2. Asenterunek ma przeprowadzić właściwa komenda okręgu uzupełnienia, względnie komenda okręgu uzupełnienia obrony krajowej według postanowień, obowiązujących co do asenterowania ochotników (§ 134.); zdatność fizyczna do służby wojskowej ma być oceniona według przepisu o ba-

daniu lekarskiem obowiązanych do służby wojskowej (załącznik II.).

Asenteruje się przy zaznaczeniu charakteru ochotnika jednorocznego na czas obowiązku służbowego, określonego w § 8 : 1.

Wojskowe władze uzupełnienia pierwszej instancyi mają zawiadamiać się wzajemnie o asenterowaniu ochotnika jednorocznego przez przesłanie wyciągu z protokołu asenterunkowego.

3. Przydział do jednego z obranych oddziałów broni odbywa się według postanowień § 88.

4. Na wezwanie właściwej komendy okręgu uzupełnienia, względnie komendy okręgu uzupełnienia obrony krajowej może odbyć się asenterunek także w komendzie okręgu uzupełnienia, względnie komendzie okręgu uzupełnienia obrony krajowej, znajdującej się najbliżej miejsca pobytu odnośnego ochotnika.

Co do asenterowania, zawiadomienia i zanotowania asenterunku należy postępować zresztą tak samo, jak przy wstąpieniu dobrowolnem w ogóle (§ 134.).

Asenterowanym należy zwrócić przedłożone świadectwa nauk po zanotowaniu ukończonych studyów na akcie przyjęcia; wszystkie inne dokumenty, dotyczące przyjęcia, należy przesłać oddziałowi broni, obranemu dla wstąpienia.

5. W razie odrzucenia prośby ma polityczna władza powiatowa wydać kompetentowi odnośną uchwałę na piśmie przy zwrocie załączników podania i przytoczeniu powodu odmowy.

Kompetentowi służy w razie odrzucenia odwołanie według § 81.

6. Jeżeli z powodu wad cielesnych uznano kompetenta za niezdatnego do służby wojskowej w ogóle albo w obranym oddziale, wówczas ma komenda okręgu uzupełnienia, względnie komenda okręgu uzupełnienia obrony krajowej wydać mu także w tym względzie uchwałę pisemną (bez wymienienia wady).

7. Kompetentowi, o którym mowa w poprzedzającym punkcie 6., wolno domagać się po badaniu lekarskiem orzeczenia komisji superarbitryjnej.

W tym wypadku ma właściwa lub delegowana do przeprowadzenia asenterunku komenda okręgu uzupełnienia, względnie komenda okręgu uzupełnienia obrony krajowej zarządzić doprowadzenie kompetenta przed najbliższą komisją superarbitryjną i przechować akt przyjęcia aż do rozstrzygnięcia komisji tej.

Jeżeli przy superarbitrowaniu uznano kompetenta za zdatnego do obranego rodzaju wojska.

należy asenterować go, a w przeciwnym wypadku doręczyć mu natychmiast uchwałę na piśmie przy zwrocie dokumentów, lecz bez wymienienia wady.

Jeżeli komenda okręgu uzupełnienia, względnie komenda okręgu uzupełnienia obrony krajowej albo komisya superarbitryjna uznała kompetenta za zdatnego do innego rodzaju wojska, a nie do obranego, wówczas może on starać się o asenterowanie do odnośnego rodzaju wojska, o ile dopełni innych wymaganych warunków.

B. Dla popisowych.

8. Podania, wniesione do politycznej władzy powiatowej aż do rozpoczęcia się poboru głównego w odnośnym okręgu, ma władza ta przedłożyć komisji poborowej po wciągnięciu do listy stawczej zgłoszonego prawa do dobrodziejstwa jednorocznej służby czynnej.

Prawo do dobrodziejstwa tego, zgłoszone osobiście przy poborze, należy wciągnąć również do listy stawczej (wyciągu z listy stawczej).

Jeżeli popisowego stawiono do poboru przy poborze głównym w właściwym okręgu poborowym, wówczas rozstrzyga o przyznaniu dobrodziejstwa komisya poborowa przed badaniem lekarskiem popisowego według postanowień § 80 : 1.

Podania popisowych, których skazano prawomocnie za jeden z czynów karygodnych, wymienionych w §§ 21 : 12, 65., 66., 67., ustęp pierwszy, 68. i 69. u. w., należy odrzucić już z tego powodu.

O zgłoszonym prawie do dobrodziejstwa należy orzec przy poborze głównym także wtedy, gdy kandydat nie stawiał się do poboru, lecz przedłożył wymagane dowody.

Orzeczenie co do żądanego dobrodziejstwa należy wpisać w przedziałce 13. listy stawczej, a starającego się o dobrodziejstwo poddać następnie poborowi (poborowi dodatkowemu).

Jeżeli popisowy ma w drodze delegacji stanąć do poboru przed obcą komisją poborową, należy wydać orzeczenie co do żądanego dobrodziejstwa, w razie potrzeby w drodze pisemnego porozumienia się właściwych władz uzupełnienia pierwszej instancyi, i to o ile można tak wcześnie, aby wyciągi z listy stawczej, wypełnione zapiskiem co do orzeczenia tego, nadeszły jeszcze przed ogólnem rozpoczęciem się poboru głównego do tego miejsca poboru, w którym odbyć się ma pobór stawionego w drodze delegacji.

Jeżeli stawiony do poboru w drodze delegacji wykaże lub zgłosi przed delegowaną komisją poborową prawo do dobrodziejstwa, należy wciągnąć zgłoszenie to do przedziałki 9. wyciągów z listy stawczej, a wniesioną ewentualnie prośbę o przyznanie dobrodziejstwa przesłać właściwej politycznej władzy powiatowej w celu spowodowania (rozstrzygnięcia). Ten sam sposób postępowania należy zachować także wtedy, gdy prawo odnośne zgłoszono przy poborze dodatkowym.

9. Co do aspirantów popisowych, którzy nie mogą dostarczyć przy poborze dowodu uzdolnienia naukowego, należy wciągnąć istnienie zgłoszonego prawa do przedziałki 13. listy stawczej w sposób następujący:

„Dobrodziejstwo jednorocznej służby czynnej przyznano warunkowo.“ O tem należy kompetenta zawiadomić.

Stanowcze przyznanie dobrodziejstwa następuje jednak dopiero po dostarczeniu dowodu ukończenia nauk (punkt 13.).

10. Jeżeli prawo do dobrodziejstwa nie może być ocenione przy poborze z jakiegokolwiek powodu, jak z powodu niezapadłego jeszcze orzeczenia co do uzdolnienia naukowego (§ 83 : 1 i 3) albo z powodu, iż nie przedłożono dokumentów, odnoszących się do prawa tego, wówczas należy poddać kompetenta poborowi, a podanie jego wziąć dodatkowo pod rozwagę.

W tym względzie rozstrzygają odnośne właściwe władze uzupełnienia pierwszej instancyi. W tym celu ma polityczna władza powiatowa przesłać akt, zaopatrzony swym wnioskiem pisemnym, dopóki przydział odnośnej osoby nie jest znany, komendzie okręgu uzupełnienia i komendzie okręgu uzupełnienia obrony krajowej, a jeżeli przydział jest już znany, tylko dotyczącej wojskowej władzy uzupełnienia pierwszej instancyi celem natychmiastowego wydania opinii i dalszego przedłożenia, względnie zwrotu.

Jeżeli uzyskano zgodę, powinna polityczna władza powiatowa zawiadomić pisemnie o orzeczeniu zarówno kompetenta jak i obie wojskowe władze uzupełnienia pierwszej instancyi; w przeciwnym razie należy postąpić według § 81.

11. Jeżeli popisowego nie asenterowano albo jeżeli przyznano mu inną ulgę w dopełnieniu obowiązku służbowego, wówczas przyznane już ewentualnie dobrodziejstwo jednorocznej służby czynnej nie wchodzi więcej w rachubę odnośnie do poboru tego; uzdolnienie do jednorocznej służby czynnej należy jednak zanotować w liście stawczej.

Jeżeli popisowemu nie przyznano ulgi w dopełnieniu obowiązku służbowego, żądanej na podstawie §§ 29. do 32. lub 82.*) u. w., a popisowy ten ma prawo do dobrodziejstwa jednorocznej służby czynnej, wówczas może on żądać przyznania dobrodziejstwa tego w ciągu 14 dni od dnia doręczenia odnośnej uchwały odmownej. Podań później wniesionych nie należy uwzględniać.

12. W razie nieprzyznania dobrodziejstwa ma polityczna władza powiatowa zawiadomić kompetenta na piśmie o odrzuceniu prośby przy zwróceniu dokumentów.

Przeciw uchwale tej służy obowiązany do służby wojskowej odwołanie według § 81. w ciągu dni 14.

C. Dodatkowo dla uczniów ostatniego roku zakładów naukowych, uprawniających do jednorocznej służby ochotniczej, po ich ukończeniu.

13. Stanowcze przyznanie dobrodziejstwa popisowym tym ma miejsce dodatkowo w razie ich asenterowania, jeżeli ukończyli zakład odnośny lub złożyli egzamin dojrzałości najdalej do dnia 1. października tego roku, na który ich asenterowano, i to według postanowień punktu 10., ustęp drugi, na podstawie prawa, wciągniętego do listy stawczej, i dodatkowo dostarczonego dowodu.

Dowód ten ma być dostarczony w własnym interesie uprawnionych z reguły do końca lipca i składać się z świadectwa nauk, uzyskanego na podstawie ukończenia odnośnego zakładu naukowego, a w razie, jeżeli dopiero obecnie wniesiono prośbę o odbycie służby czynnej na koszt własny, z oświadczenia, wymienionego w § 89 : 5 d).

Jeżeli dowód ten przedłożono z jakiegokolwiek powodu po dniu 1. października roku poboru, może Ministerstwo obrony krajowej przyznać asenterowanemu dobrodziejstwo jednorocznej służby czynnej, jeżeli zwłoka będzie usprawiedliwiona.

14. Dopóki nie dostarczono dowodu według punktu 13., należy traktować kompetentów odnośnych nie jako ochotników jednorocznych lecz na równi z innymi obowiązanymi do służby wojskowej, których asenterowano przy poborze. Pozostawienie ich w stosunku nieczynnym aż do dostarczenia dowodu jest niedopuszczalne.

15. Co do sprzeciwów i odwołań obowiązują postanowienia § 81.

*) Obowiązuje tylko w okresie przejściowym.

D. Dla rezerwistów zapasowych.

16. Rezerwistom zapasowym, którym odmówiono jednej z ulg w dopełnieniu obowiązku służbowego, określonych w §§ 29. do 32. lub 82.*) u. w., i których przeniesiono wskutek tego z rezerwy zapasowej do kategorii obowiązanym do służby czynnej, należy przyznać na prośbę dobrodziejstwo jednorocznej służby czynnej, jeżeli prawo odnośne istniało w dniu 1. października tego roku, na który ich asenterowano, i istnieje nadal pod względem uzdolnienia moralnego.

Wyświęconych księży, względnie mających posady w duszpasterstwie albo w duchownym urzędzie nauczycielskim, utrzymywanych w ewidencji rezerwy zapasowej obrony krajowej, którzy porzucili dobrowolnie zawód duchowny albo zostali przez właściwą władzę duchowną stale z urzędu usunięci, należy traktować w ten sam sposób.

Rezerwistów zapasowych, którzy posiadali dobrodziejstwo według § 82.*) u. w., należy przenieść w tym wypadku do obrony krajowej w celu odbycia jednorocznej służby czynnej.

17. Ocenienie prawa i przyznanie dobrodziejstwa następuje według postanowień punktu 10., ustęp drugi.

18. Czas służby czynnej, odbytej już w danym razie przez odnośnych obowiązanym do służby wojskowej, należy wliczyć do jednorocznej służby czynnej.

19. Co do sprzeciwów i odwołań obowiązują postanowienia § 81.

E. Dla asenterowanych w czasie wojny (uzupełnienia do stopy wojennej).

20. Ten, kto w czasie wojny (uzupełnienia do stopy wojennej) wstąpił dobrowolnie na czas prawidłowego obowiązku służbowego, a także ten, kto w czasie wojny (uzupełnienia do stopy wojennej) został asenterowany w drodze poboru, ma prawo do przyznania dobrodziejstwa jednorocznej służby ochotniczej, ewentualnie także dodatkowo, jeżeli prawo to istniało już w czasie jego asenterunku i nadal istnieje.

Podanie odnośne, zaopatrzone w wymagane dowody, należy wnieść do oddziału etatowego najdalej w trzy miesiące po powrocie do stosunków normalnych.

21. Prośby te o przyznanie dobrodziejstwa jednorocznej służby czynnej mają być rozstrzygane według punktu 1.

Co do sprzeciwów i odwołań obowiązują postanowienia § 81.

22. Czas służby czynnej, odbytej już przed przyznaniem dobrodziejstwa, należy wliczyć do jednorocznej służby czynnej.

§ 91.

Odroczenie służby czynnej ochotników jednorocznych w służbie przed frontem.

1. Z reguły należy rozpocząć jednoroczną służbę czynną w dniu 1. października, następującym bezpośrednio po asenterowaniu. Asenterowani w dniu 1. października rozpoczynają służbę czynną zaraz.

2. Jednorocznym ochotnikiem, którzy wykażą, iż kontynuują studia w wyższych zakładach naukowych albo pracują praktycznie w celu dalszego wykształcenia się w zawodzie, wolno, z zaszereżowaniem powołania w razie mobilizacji (uzupełnienia do stopy wojennej), obrać sobie rok rozpoczęcia służby czynnej; odroczenie tej służby poza dzień 1. października tego roku, w którym dotyczący ochotnik kończy 24. rok życia, jest jednak dopuszczalne tylko wśród okoliczności, zasługujących na szczególne uwzględnienie (§ 21 : 6 u. w.).

O tych ostatnich prośbach rozstrzyga Ministerstwo obrony krajowej.

3. Odroczenia służby czynnej należy domagać się przy sposobności wniesienia prośby o dobrowolne wstąpienie, względnie przy przyznaniu dobrodziejstwa w czasie poboru, a najpóźniej do dnia 1. września, następującego bezpośrednio po asenterowaniu.

Studia w wyższych zakładach naukowych należy wykazać świadectwami frekwencji, odnoszącymi się do roku asenterunku, albo innymi odpowiednimi dokumentami, uznanymi przez państwo, a co do tych, którzy w roku asenterunku ukończyli dopiero dotyczącą szkołę średnią, świadectwem dojrzałości; praktyczne zatrudnienie zawodowe ma się wykazać poświadczaniem politycznej władzy powiatowej miejsca pobytu.

Na odroczenie rozpoczęcia służby czynnej zezwala: przy poborze asenterujący zastępca wojskowy, a w innych wypadkach komenda okręgu uzupełnienia, względnie komenda okręgu uzupełnienia obrony krajowej.

4. Ochotnicy jednoroczeni, którym zezwolono na odroczenie służby czynnej, mają wykazywać corocznie do dnia 1. września dalsze istnienie wymogów odnośnych w sposób wyżej podany; co do studyów ma dowód ten odnosić się do ubiegłego roku szkolnego.

Jeżeli ochotnicy ci nie mogą dostarczyć dowodów takich, powinni rozpocząć służbę czynną z dniem 1. października i mają być w tym celu powołani.

Wszystkie dowody wyżej wspomniane mają być wnoszone do oddziału etatowego, który rozstrzyga o dalszem odroczeniu służby czynnej.

W razie odmowy służby odwołanie do komendy terytorjalnej wojskowej (komendy terytorjalnej obrony krajowej).

5. Jeżeli ochotnik jednoroczny nie odłożył rozpoczęcia służby czynnej do dnia 1. października tego roku, w którym kończy 24. rok życia, wówczas może oddział etatowy przedłużyć mu odroczenie służby czynnej aż do powyższej granicy, o ile wykaże on corocznie do dnia 1. września dopełnienie warunków ustawowych.

6. Przeciw odmówieniu żądanego odroczenia służby czynnej służy w tych wypadkach, w których chodzi o odroczenie do dnia 1. października tego roku, w którym ochotnik jednoroczny kończy 24. rok życia, prawo odwołania do komendy terytorjalnej wojskowej (komendy terytorjalnej obrony krajowej) w ciągu 14 dni, licząc od dnia następującego po doręczeniu uchwały odmownej. Przeciw orzeczeniu komendy terytorjalnej wojskowej (komendy terytorjalnej obrony krajowej) służy odwołanie do Ministerstwa obrony krajowej w ciągu czterech tygodni.

7. O odroczeniu służby czynnej, żądaniem z innego powodu (§ 33. u. w.) prócz powodów, wymienionych z § 21 : 6 u. w., rozstrzyga komenda terytorjalna wojskowa (komenda terytorjalna obrony krajowej) (§ 16).

8. Ochotników jednorocznych, którym zezwolono na odroczenie rozpoczęcia służby czynnej, należy aż do czasu tego stałe urlopować. Wolno im jednak odbyć służbę tę także w wcześniejszym okresie służby czynnej.

9. Oddziały broni mają prowadzić zapisek co do ochotników jednorocznych, którym przyznano odroczenie służby czynnej, i wciągać tam także coroczne wykazywanie dalszego istnienia odnośnych wymogów.

§ 92.

Prawo ochotników jednorocznych do innej ulgi w dopełnieniu obowiązku służbowego.

1. Postanowienia §§ 30., 31. i 32. u. w. mają zastosowanie także do ochotników jednorocznych, którzy wykazują prawo do jednej z ulg odnośnych. Z ulg tych mogą korzystać wstępujący dobrowolnie tylko wtedy, gdy prawo takie powstało po asenterowaniu.

2. Ulgę w charakterze kandydata stanu duchownego należy przyznać na prośbę tym ochotnikom jednorocznym, którzy przed rozpoczęciem służby czynnej poświęcili się studjom teologicznym albo zostali nowicjuszami zakonu duchownego i chcą poświęcić się stanowi duchownemu.

3. Dotyczące udokumentowane podania mają być wnoszone i traktowane według odnośnych postanowień rozdziału VIII., IX. i X.

§ 93.

Służba czynna ochotników jednorocznych w służbie przed frontem.

1. Służba czynna ochotników jednorocznych w służbie przed frontem rozpoczyna się z dniem 1. października.

Bez względu na sposób asenterowania należy powołać ochotników jednorocznych na dzień 1. października tego roku, w którym mają rozpocząć służbę czynną, według postanowień § . . .

2. Ochotnicy jednoroczni na koszt własny mają w zasadzie stawić się wprost do oddziału broni (części oddziału broni), wymienionego w karcie powołującej. Ochotnikom jednorocznym na koszt państwa wolno zgłosić się albo wprost do oddziału broni albo do komendy okręgu uzupełnienia (komendy okręgu uzupełnienia obrony krajowej) miejsca pobytu.

3. Prezentowanie ochotników jednorocznych, zgłaszających się wprost, odbywa się w oddziale broni, a prezentowanie innych ochotników w komendzie okręgu uzupełnienia (komendzie okręgu uzupełnienia obrony krajowej), która zarządza następnie odesłanie prezentowanych na miejsce przeznaczenia.

Ochotników jednorocznych prezentuje się jako żołnierzy bez szarży według postanowień § . . .

4. Czas służby czynnej jest przeznaczony wyłącznie na wykształcenie wojskowe (§ 21 : 10 u. w.).

5. Przeniesienia po rozpoczęciu służby czynnej i uregulowaniu etatów poszczególnych oddziałów broni (części wojska) mogą mieć miejsce tylko w wypadkach szczególnie uzasadnionych, jeżeli proszono o przeniesienie w obrębie własnego rodzaju wojska i jeżeli dopuszczalny stan ochotników jednorocznych nie zostaje wskutek tego przekroczony; w wypadku tym rozstrzygają przełożone komendy terytorjalne wojskowe (komendy terytorjalne obrony krajowej), a w wszystkich innych wypadkach Ministerstwo wojny (Ministerstwo obrony krajowej).

Co do przydzielenia do innego oddziału broni w razie zmiany garnizonu zobacz § 88 : 2, ustęp drugi.

Ochotników jednorocznych konnicy, artylerii konnej i trenu, którzy po powołaniu nie mogą wskutek zmiany stosunków prywatnych służyć już na koszt własny, należy przenieść jako ochotników jednorocznych na koszt państwa do takiego rodzaju broni (wojska), w którym można odbywać służbę czynną na koszt państwa.

Zarządzenia odnośne wydają komendy terytorjalne wojskowe (komendy terytorjalne obrony krajowej).

6. Ochotnicy jednoroczni, którzy w ciągu roku służby czynnej byli chorzy lub urlopowani z powodu choroby nieprzerwanie przez więcej jak trzy miesiące, mają odsłużyć dodatkowo zaniedbaną służbę czynną.

7. Ochotników jednorocznych na koszt własny można w razie choroby przyjąć na prośbę do szpitala wojskowego za złożeniem należytości ryczałtowej, wyznaczonej w przepisie o należytościach za pielęgnowanie szpitalną i żywienie.

8. Co do dodatkowego dopełnienia obowiązku służby czynnej z powodu skazania karno-sądowego odsyła się do § 10.

9. Wszystkich ochotników jednorocznych należy w zasadzie złączyć w osobne oddziały w celu pierwszego wykształcenia wojskowego.

Dalsze teoretyczno-praktyczne kształcenie na oficera rezerwowego odbywa się po pierwszym wykształceniu wojskowym w „szkołach oficerów rezerwowych”.

Z końcem grudnia każdego roku mają komendanci oddziałów broni wybrać z ogólnej liczby ochotników jednorocznych tych, którzy ze względu na całą swoją indywidualność, uzyskany stopień wykształcenia i dotychczasowe zachowanie się rokuja uzdatnienie do osiągnięcia stopnia kadeta lub chorążego w rezerwie albo oficera rezerwowego.

Ochotnicy ci pozostają w szkołach oficerów rezerwowych i otrzymują wykształcenie na oficera rezerwowego.

Wszyscy inni ochotnicy jednoroczni odchodzą z dniem 1. stycznia do swych pododdziałów i odbywają tam resztę roku służby czynnej.

Komendantom oddziałów broni zastrzeżone jest zresztą także prawo wykluczenia ochotników jednorocznych od dalszego kształcenia na oficera rezerwowego w ciągu całego roku wykształcenia z powodu braku pilności, złego prowadzenia się lub postępków, które podają w wątpliwość ich uzdolnienie moralne na oficera rezerwowego. Także ci ochotnicy odbywają resztę roku służby czynnej przy swych pododdziałach.

10. Postanowienia co do tworzenia szkół oficerów rezerwowych, jak również wszelkie inne zarządzenia, odnoszące się do wykształcenia tudzież oceny dowodów teoretycznych i praktycznych (punkt 13.), są zamieszczone w osobnych przepisach wojskowych.

Tworzenie szkół oficerów rezerwowych dla piechoty, strzelców i strzelców krajowych normują komendy terytorjalne wojskowe (komendy terytorjalne obrony krajowej) przy uwzględnieniu ilości ochotników jednorocznych, którzy stawili się do służby, tudzież stosunków garnizonowych i innych warunków kształcenia, zaś tworzenie szkół takich dla innych rodzajów broni Ministerstwo wojny (Ministerstwo obrony krajowej).

W tym celu mają wszystkie oddziały broni, uprawnione do przyjmowania ochotników jednorocznych, przedkładać corocznie do dnia 10. września sprawozdania według wzoru 24. co do ilości ochotników jednorocznych, powołanych do służby czynnej, komendzie terytorialnej wojskowej (komendzie terytorialnej obrony krajowej), względnie Ministerstwu wojny (Ministerstwu obrony krajowej).

Do batalionów piechoty, stacyonowanych jako oddziały samodzielne w obrębie korpusu 15. i 16., należy przydzielać w zasadzie przypadającą na bataliony te ilość ochotników jednorocznych odnośnych oddziałów broni bezpośrednio po prezentowaniu i odsyłać do nich.

O ile niema dostatecznej ilości zgłaszających się dobrowolnie, należy przeznaczać do tego w pierwszym rzędzie ochotników jednorocznych na koszt państwa.

11. Po rozwiązaniu szkół oficerów rezerwowych mają ochotnicy jednoroczni odejść w celu odbycia służby praktycznej z reguły do oddziału broni, do którego przynależą (względnie części tegoż).

Ze względów etatowych albo z przyczyn osobistych, zasługujących na uwzględnienie, można jednak przydzielić ochotników jednorocznych także do tych obcych oddziałów odnośnego rodzaju broni, w których odebrali wykształcenie teoretyczne, o ile dopuszczalna tam liczba ochotników jednorocznych nie zostaje przez to przekroczona.

12. O ile dla uregulowania stosunków etatowych w szkołach oficerów rezerwowych albo w celu wykształcenia praktycznego zachodzi potrzeba wyrównania, można przydzielić potrzebną ilość ochotników jednorocznych także do oddziałów broni w obcych stacyach.

Do tego należy przeznaczyć przedewszystkiem ochotników jednorocznych na koszt państwa, a w razie potrzeby także ochotników na koszt własny.

Odesłanie do obcych garnizonów odbywa się na koszt skarbu, podobnie jak podróż powrotna.

13. Ochotnicy jednoroczni, poddani kształceniu na oficerów rezerwowych, mają złożyć dowód uzdolnienia do uzyskania stopnia oficerskiego w rezerwie zarówno teoretycznie jak i praktycznie przed wyznaczoną w tym celu komisją.

Dowód teoretyczny ma być złożony po ukończeniu wykształcenia teoretycznego w drugiej połowie miesiąca kwietnia, a dowód praktyczny z końcem okresu wykształcenia praktycznego. Do złożenia dowodów tych należy dopuścić z reguły wszystkich ochotników jednorocznych, którzy uczęszczali do szkoły oficerów rezerwowych, z wyjątkiem chorych i tych, których według punktu 9. wykluczono od dalszego kształcenia na oficerów rezerwowych.

Ochotnicy jednoroczni, którzy zrzekają się dostarczenia dowodu, mają zgłosić to przed właściwą komisją.

14. Ochotnicy jednoroczni, którzy wskutek zaśląbnienia doznali przeszkody w wykazaniu wiadomości teoretycznych albo którzy wskutek choroby, trwającej dłużej aniżeli 1 miesiąc, opóźnili się w nauce w ciągu roku wykształcenia, mogą dostarczyć dowodu teoretycznego wyjątkowo z końcem roku służby czynnej w miesiącu wrześnieu.

15. Ochotnicy jednoroczni, którym oddział broni zezwolił w wypadkach, zasługujących na szczególne uwzględnienie, na zwłokę w wykazaniu uzdolnienia na oficera rezerwowego, mogą dostarczyć dowodu tego w ciągu dwóch pierwszych lat stosunku rezerwowego w miesiącu kwietniu.

16. Ochotnicy jednoroczni, którzy przy wykazywaniu uzdolnienia nie odpowiedzieli w zupełności wymogom pod względem teoretycznym lub praktycznym, mogą ponowić dowód raz jeden, i to w kierunku teoretycznym w najbliższym terminie kwietniowym, a w kierunku praktycznym przy odbywaniu ćwiczeń wojskowych przez cztery tygodnie.

Ochotnikom jednorocznym, którzy nie odpowiedzieli przy dowodzie teoretycznym, lecz okazują się praktycznie uzdolnieni i szczególnie przydatni, może oddział broni zezwolić wyjątkowo na powtórzenie dowodu teoretycznego z końcem roku służby czynnej w miesiącu wrześnieu.

17. Ochotników jednorocznych w służbie przed frontem przenosi się po ukończeniu służby czynnej do rezerwy.

Ci, którzy w ciągu roku służby czynnej dostarczyli w kierunku teoretycznym i praktycznym dowodu uzdolnienia do uzyskania stopnia oficerskiego w rezerwie, wykazują odpowiednią konduite i czynią zadość innym przepisanyim warunkom, będą mianowani na poczet zapotrzebowania, odpowiadającego organizacji, kadetami lub chorążymi w rezerwie, względnie awansowani na oficerów rezerwowych, inni pozostają na razie aspirantami na kadetów rezerwowych; ci, którzy dostarczyli wprawdzie wspomnianego dowodu uzdolnienia, lecz nie odpowiadają innym przepisanyim warunkom, pozostają aż do dopełnienia tych warunków aspirantami na kadetów rezerwowych.

Ochotnicy jednoroczni w służbie przed frontem, którzy w ciągu roku służby czynnej nie dostarczyli dowodu uzdolnienia do uzyskania stopnia oficerskiego w rezerwie, przechodzą do rezerwy w stopniu, odpowiadającym ich wojskowej wiedzy i zdatości (§ 22. u. w.).

18. Co do kształcenia ochotników jednorocznych w służbie przed frontem na oficerów fortyfikacyjnych w rezerwie obowiązują postanowienia następujące:

Ochotników takich dopuści się na prośbę do służby tej w ilości, odpowiadającej zapotrzebowaniu, i to po pierwszym wykształceniu wojskowym.

Dopuszczać można tych, którzy są absolwentami szkół dla inżynierów budowniczych na jednej z akademii technicznych albo którzy jako słuchacze szkół takich złożyli z postępem pierwszy egzamin państwowy, a w krajach świętej Korony węgierskiej pierwszy egzamin ścisły.

Kompetenci mają wnieść podania swe wraz z dowodami powyższych studyów po rozpoczęciu służby czynnej do dnia 10. października w oddziale broni, w którym odbywają służbę. Oddział broni ma przedłożyć podania na podstawie spisu według wzoru 25. do dnia 31. października w drodze służbowej Ministerstwu wojny.

Kompetentów, dopuszczonych do kształcenia na oficerów fortyfikacyjnych w rezerwie, złączy się w szkołach, które w miarę potrzeby będą utworzone przy dyrekcjach inżynierii w Krakowie i Trydencie. Podczas służby czynnej pozostają oni w etacie swych oddziałów broni.

Ci, którzy przy egzaminie z końcem roku służby czynnej odpowiadają wymogom, ustanowionym w osobnych przepisach wojskowych i innym warunkom, przywiązany do uzyskania stopnia oficerskiego, oraz dostarczą dowodu ukończenia szkoły dla inżynierów budowniczych na jednej z akademii technicznych, będą mianowani chorążymi fortyfikacyjnymi w rezerwie, a względnie awansowani w miarę potrzeby na podporuczników fortyfikacyjnych w rezerwie.

Ochotnicy jednorocznicy, którzy dostarczyli wprawdzie dowodu uzdolnienia lecz nie mogą wykonać odpowiedniego stanowiska życiowego, będą przeniesieni jako aspiranci na kadetów rezerwowych do rezerwy odnośnego oddziału broni i przydzieleni przez Ministerstwo wojny na wypadek mobilizacji do jednej z dyrekcji inżynierii (dyrekcji budowy fortyfikacyjnych); przy dyrekcji tej mają oni odbywać także peryodyczne ćwiczenia wojskowe.

Ochotnicy jednorocznicy dla służby fortyfikacyjnej, którzy w ciągu roku służby czynnej nie dostarczyli dowodu uzdolnienia do uzyskania stopnia oficerskiego w rezerwie, przechodzą do rezerwy swego oddziału etatowego w stopniu, odpowiadającym ich wojskowej wiedzy i zdolności.

Dopuszczenie do dodatkowego złożenia egzaminu na oficera fortyfikacyjnego w rezerwie przysługuje komendom twierdzy w Krakowie, względnie Trydencie.

19. Ochotnicy jednorocznicy według § 21 : 2 u. w. odbywają jednoroczną służbę czynną według osobnych przepisów w obronie krajowej.

§ 94.

Dobrodziejstwo służby w charakterze jednorocznego ochotnika-medyka i lekarza.

1. Jednorocznym ochotnikom, którzy oddają się studiom lekarskim, przyznaje się dobrodziejstwo służenia czynnie przez trzy miesiące w służbie przed frontem przy piechocie lub strzelcach, przy piechocie obrony krajowej, a w miarę potrzeby przy marynarce wojennej w charakterze „jednorocznych ochotników-medyków“, a po uzyskaniu stopnia doktora wszech nauk lekarskich (złożeniu egzaminów ścisłych, wymaganych dla uzyskania stopnia doktorskiego) przez dziewięć miesięcy w charakterze „jednorocznych ochotników-lekarzy“, z tego przez sześć miesięcy przy wojskowych zakładach sanitarnych (§ 23, ustęp pierwszy u. w.).

2. Służbę przed frontem przy piechocie lub strzelcach i przy piechocie obrony krajowej, a względnie przy marynarce wojennej należy rozpocząć w dniu 1. lipca i odbyć z reguły w pierwszym roku studyów lekarskich, a najpóźniej w tym roku, w którym dotyczący ochotnik kończy 24. rok życia (§ 23., ustęp drugi u. w.).

3. Dowód uzdolnienia naukowego stanowią:

a) co do służby czynnej w charakterze „jednorocznego ochotnika-medyka“ świadectwo frekwencyjne dziekanatu wydziału lekarskiego jednego z uniwersytetów w obrębie Monarchii, w którym musi być także podane, na które półrocze kompetent jest zapisany jako uczeń zwyczajny.

Studia lekarskie na uniwersytecie, nieleżącym w obrębie Monarchii, można uznać wyjątkowo za równorzędne. Rozstrzygnięcie należy do Ministerstwa obrony krajowej w porozumieniu z Ministerstwem wyznań i oświaty, a co do przynależnych do wspólnej siły zbrojnej nadto w porozumieniu z Ministerstwem wojny;

b) co do służby czynnej w charakterze „jednorocznego ochotnika-lekarza“ świadectwa złożenia egzaminów ścisłych, wymaganych do uzyskania stopnia doktorskiego, albo dyplom doktora wszech nauk lekarskich jednego z uniwersytetów w obrębie Monarchii albo dyplom nostryfikowany.

4. Co do odbywania służby czynnej na koszt własny lub koszt państwa obowiązują postanowienia § 87. z następującymi zmianami:

Jednorocznicy ochotnicy-medycy, którzy służą na koszt własny, będą w ciągu trzech pierwszych miesięcy służby czynnej ubierani przez skarb, jeżeli proszą o to, i otrzymają bez wynagrodzenia broń i ryksztunek na równi z ochotnikami jednorocznymi w służbie przed frontem na koszt państwa; przed

rozpoczęciem służby czynnej w charakterze „jednorocznego ochotnika-lekarza“ mają przedłożyć ponownie równocześnie z dowodem uzdolnienia naukowego albo oświadczenie, przedstawione poprzednio i potwierdzone ze względu na stan obecny, albo oświadczenie nowo wygotowane (§ 89 : 5 d).

Służba czynna w charakterze „jednorocznego ochotnika-medyka“ i „lekarza“ przy marynarce wojennej jest dopuszczalna tylko na koszt państwa.

Należytości „jednorocznych ochotników-medyków“ i „lekarzy“ są ustanowione w przepisie o należytościach dla wojska wspólnego (marynarki wojennej), względnie obrony krajowej.

5. Jednorocznym ochotnikom-medynom służy w ogóle wybór oddziału broni, przyczem należy uwzględniać w pierwszym rzędzie ochotników, służących na koszt własny; na razie jednak nie wolno przyjmować na batalion piechoty i strzelców więcej aniżeli czterech ochotników na jeden okres służby prezenyjnej; przy pułkach piechoty obrony krajowej (strzelców krajowych) nie może ilość jednorocznych ochotników-medyków przekraczać liczby kompanii.

Komenda terytoryalna wojskowa (komenda terytoryalna obrony krajowej) ma wyznaczyć w interesie jednolitego i racjonalnego wykształcenia, przy których oddziałach broni należy utworzyć oddziały ochotników jednorocznych.

W jednym oddziale można złączyć tylko takich jednorocznych ochotników-medyków, którzy rozpoczęli służbę czynną w tym samym terminie (16. czerwca, względnie 1. lipca).

Co do przyjęcia i przydziału obowiązują analogicznie postanowienia § 88 : 6, A do E.

6. Po odbyciu służby przed frontem zostają jednorocznymi ochotniczy-medycy stale urlopowani (§ 23., ustęp 3. u. w.).

7. Służbę w charakterze „jednorocznego ochotnika-lekarza“ należy rozpocząć w dniu 1. kwietnia lub 1. października, i to najpóźniej w dniu 1. października tego roku, w którym dotyczący ochotnik kończy 28. rok życia. Gdyby czas, przepisany obecnie dla uzyskania stopnia doktorskiego, miał uleść przedłużeniu wskutek zmiany regulaminu studiów lekarskich, przesunie się termin wyżej oznaczony w tym samym stosunku (§ 23., ustęp 4. u. w.).

8. Odbywającym służbę na koszt własny wolno w ogóle obrać sobie zakład sanitarny wojskowy dla odbycia służby czynnej w charakterze „jednorocznego ochotnika-lekarza“. Prośby odnośnie uwzględni się jednak tylko o tyle, o ile maksymalna liczba jednorocznych ochotników-lekarzy, przepisana dla poszczególnych zakładów sanitarnych wojskowych, nie jest jeszcze osiągnięta (§ 21 : 8 u. w.).

Jeżeli wyznaczona liczba maksymalna jednorocznych ochotników-lekarzy nie jest przy pewnym zakładzie sanitarnym wojskowym w zupełności po-

kryta, nie można odrzucić także podań ochotników, służących na koszt państwa.

9. Wnoszenie i dokumentowanie podań stosuje się w ogólności do postanowień § 89.

Kandydaci, którzy chcą odbyć służbę przy marynarce wojennej, powinni postawić prośbę odnośną w podaniu o przyjęcie.

Przed przyjęciem dobrodziejstwa jednorocznej służby ochotniczej należy w wypadku tym wystosować zapytanie do admiralatu portowego, czy ze względu na zapotrzebowanie rezerwowych lekarzy marynarki może nastąpić przydzielenie do marynarki wojennej.

Jeżeli kompetent chce uzyskać odroczenie trzechmiesięcznej służby przed frontem, powinien przedstawić i uzasadnić prośbę tę w podaniu o przyjęcie.

10. Przyznanie dobrodziejstwa i asenterunek odbywa się analogicznie według § 90.

W razie oddalenia kompetenta przysługuje mu odwołanie według § 81.

11. Jednorocznych ochotników-medyków należy powołać na dzień 1. lipca tego roku, w którym mają rozpocząć służbę czynną, wskutek wezwania oddziału etatowego na równi z resztą szeregowców.

Jednorocznymi ochotniczy-medycy otrzymują pierwsze wykształcenie wojskowe w osobnych oddziałach (szkołach) według instrukcyi dla szkół wojskowych, a następnie mają być przydzieleni do pododdziałów i używani praktycznie przeważnie w służbie przed frontem.

W ciągu trzechmiesięcznego pierwszego wykształcenia wojskowego udziela się im w poszczególnych wypadkach także praktycznych wskazówek w pomocniczej służbie sanitarnej.

12. Służbę w charakterze „jednorocznego ochotnika-lekarza“ należy rozpocząć w dniu 1. kwietnia, względnie 1. października, następującym bezpośrednio po promocyi (złożeniu egzaminów ścisłych, wymaganych do uzyskania stopnia doktorskiego), wyjąwszy, gdyby nie odbyto jeszcze trzechmiesięcznej służby przed frontem; w tym wypadku należy odbyć poprzednio służbę powyższą w terminie prawidłowym.

W wypadkach, zasługujących na szczególne uwzględnienie, może Ministerstwo obrony krajowej przyznać jednorocznym ochotnikom-medycy także po uzyskaniu dyplomu odroczenie rozpoczęcia służby najdalej do dnia 1. października tego roku, w którym kończą 28. rok życia.

„Jednorocznych ochotników-lekarzy“ prowadzi się w etacie jednego z szpitali garnizonowych, a „jednorocznych ochotników-lekarzy“ obrony krajowej przydziela do jednego z zakładów sanitarnych obrony krajowej; ochotnicy ci pozostają jednak na etacie swego oddziału broni.

Po zgłoszeniu się do służby łączy się ich w do dotychczasowym stopniu wojskowym w osobne od-

działy (szkoły) w celu dwumiesięcznego wykształcenia w wojskowej służbie sanitarnej.

Po odpowiedniemu ukończeniu szkoły tej otrzymują oni stopień tytularny sierżanta i zostają rozdzieleni w celu praktycznego użycia między szpitale garnizonowe i większe szpitale wojskowe (zakłady sanitarne obrony krajowej).

13. Ci jednorocznicy ochotnicy-lekarze, którzy w ciągu służby czynnej dostarczą dowodu uzdolnienia do uzyskania stopnia lekarza wojskowego w rezerwie, wykazują odpowiednią konduktę i czynią zadość innym przepisany warunkom, będą awansowani jeszcze w czasie odbywania służby czynnej, i to po sześciomiesięcznym użyciu w charakterze jednorocznych ochotników-lekarzy, na zastępców lekarza-asystenta, a po odbyciu służby czynnej mianowani w miarę potrzeby lekarzami-asystentami w rezerwie (§ 23., ustęp piąty u. w.).

14. Jednorocznicy ochotnicy-lekarze, którzy w czasie swej służby czynnej nie dostarczyli dowodu uzdolnienia do uzyskania stopnia lekarza wojskowego w rezerwie albo którzy nie odpowiadają innym przepisany warunkom, przechodzą po odbyciu służby czynnej w stopniu, odpowiadającym ich wojskowej wiedzy i zdolności, z przenaczeniem do służby lekarskiej do rezerwy oddziałów sanitarnych, a przy obronie krajowej do rezerwy swego oddziału etatowego (§ 23., ustęp szósty u. w.).

15. Dowodu uzdolnienia do uzyskania stopnia lekarza wojskowego w rezerwie można dostarczyć w wypadkach, zasługujących na szczególne uwzględnienie, po przeniesieniu do rezerwy w ciągu całego czasu służby (§ 23., ustęp siódmy u. w.).

Podania odnośne należy przedłożyć Ministerstwu wojny (Ministerstwu obrony krajowej), które zarządza powołanie odnośnego kompetenta do odbycia ćwiczenia służbowego.

16. Ci jednorocznicy ochotnicy-medycy, którzy porzucą studia lekarskie albo nie uzyskają stopnia doktorskiego aż do terminu, ustanowionego w ustępie czwartym § 23. u. w. (nie złożą egzaminów ścisłych, wymaganych dla uzyskania stopnia doktorskiego), mają odbyć jednoroczną służbę czynną jako służbę przed frontem przy wojsku, względnie w pomocniczej służbie sanitarnej przy policzeniu odbytej już ewentualnie służby czynnej (§ 23., ustęp ósmy u. w.).

17. Jednorocznicy ochotnicy-medycy powinni, dopóki oddają się swym studjom zawodowym, wykazywać corocznie odnośnemu oddziałowi etatowemu ich kontynuowanie. Dowód powyższy ma być przedkładany przez tych, którzy nie odbyli jeszcze trzechmiesięcznej służby przed frontem, do dnia 15. lipca, a przez innych do dnia 1. września.

Ci, którzy nie dostarczą dowodu tego w czasie właściwym, powinni być wezwani przez odnośny od-

dział etatowy za pośrednictwem właściwej komendy okręgu uzupełnienia (komendy okręgu uzupełnienia obrony krajowej), aby w ciągu 14 dni od dnia doręczenia wezwania, nie wliczając dnia tego, wykazali dalsze odbywanie studiów lub uzyskanie stopnia doktorskiego (złożenie egzaminów ścisłych, wymaganych dla uzyskania stopnia doktorskiego).

Jeżeli aż do upływu terminu tego nie wykażą dalszego odbywania studiów, względnie uzyskania stopnia doktorskiego (złożenia egzaminów ścisłych, wymaganych do uzyskania stopnia doktorskiego), wówczas mają dotyczące władze uzupełnienia pierwszej instancji odmówić im analogicznie do postanowień § 90 : 10 dobrodziejstwa służby w charakterze „jednorocznego ochotnika-medyka“ („lekarza“); ochotników takich, którzy nie odbyli jeszcze trzechmiesięcznej służby przed frontem, należy pociągnąć do odbycia jednorocznej służby czynnej przed frontem z najbliższym dniem 1. października, a innych powołać do kontynuowania jednorocznej służby czynnej w pomocniczej służbie sanitarnej na najbliższy dzień 1. stycznia.

Przeciw uchwale, orzekającej odmówienie dobrodziejstwa z powodu niewykazania dalszego odbywania studiów, względnie uzyskania stopnia doktorskiego (złożenia egzaminów ścisłych, wymaganych do uzyskania stopnia doktorskiego), służy jednorocznym ochotnikom-medycy odwołanie w myśl § 81. Odwołanie ma jednak skutek odwołany tylko o tyle, o ile ostatni termin rozpoczęcia, względnie dalszego odbywania służby czynnej (§ 23., ustęp drugi, względnie czwarty u. w.) nie ulega przez to przekroczeniu.

18. Jednorocznym ochotnikom-medycy, którzy porzucili wprawdzie studia zawodowe, lecz dostarczą dowodu, iż rozpoczęli inną naukę zawodową w szkole wyższej, należy zezwolić na dalsze odroczenie służby czynnej w myśl § 91.

19. Bezpośrednio po promocyi (ewentualnie po złożeniu egzaminów ścisłych, wymaganych do uzyskania stopnia doktorskiego) mają jednorocznicy ochotnicy-medycy przedłożyć oddziałowi etatowemu odpis dyplomu albo urzędowe poświadczenie dziekana co do odbytej promocyi, ewentualnie świadectwa z egzaminów ścisłych, tudzież paszport wojskowy (obrony krajowej), a w danym razie oświadczenie według § 89 : 5 d, za pośrednictwem właściwej komendy okręgu uzupełnienia (komendy okręgu uzupełnienia obrony krajowej) i podać swój adres.

20. Oddział etatowy ma przedłożyć dokumenty te przy dołączeniu odpisu karty książki głównej i sprawozdania co do odbycia służby przed frontem natychmiast i bezpośrednio Ministerstwu wojny, względnie Ministerstwu obrony krajowej, które zarządza przydział do zakładów sanitarnych

(szkół). Służących na koszt własny należy uwzględnić przytem w pierwszym rzędzie. Dotychczasowy oddział etatowy ma zawiadomić ochotnika jednorocznego o przydziale.

21. Jednorocznicy ochotnicy-medycy, którzy uzyskują promocję w drugiej połowie miesiąca marca lub września (kończą egzamina ściśle, wymagane do uzyskania stopnia doktorskiego), a nie otrzymali odroczenia rozpoczęcia służby czynnej (punkt 12.), powinni po przedłożeniu dowodów, wymienionych w punkcie 19., stawić się z dniem 1. kwietnia, względnie 1. października do szpitala garnizonowego (szpitala wojskowego) swego miasta uniwersyteckiego (przy obronie krajowej ewentualnie do zakładu sanitarnego, położonego najbliżej miasta uniwersyteckiego) i oczekiwać tam swego przydziału.

22. Ochotnicy jednorocznicy w służbie przed frontem, którzy dopiero po asenterunku starają się o odbycie jednorocznej służby czynnej w charakterze medyków, mogą uzyskać dobrodziejstwo to tylko wtedy, jeżeli proszą o nie jeszcze przed rozpoczęciem służby czynnej i jeżeli rozpoczęli studia medyczne najpóźniej w tym roku, w którym kończą 22. rok życia. Podanie z dołączeniem wojskowego dokumentu legitymacyjnego i dowodu uzdolnienia naukowego powinni wnieść do właściwej politycznej władzy powiatowej celem spowodowania orzeczenia według § 90 : 10.

W razie odmówienia przyznania służy dotyczącemu ochotnikowi odwołanie według § 81.

23. Co do dodatkowego przyznania dobrodziejstwa w charakterze jednorocznego ochotnika-medyka asenterowanym w czasie wojny (uzupełnienia do stopy wojennej) obowiązują analogicznie postanowienia § 90 : E.

§ 95.

Dobrodziejstwo w charakterze jednorocznego ochotnika-weterynarza.

1. Jednorocznym ochotnikom, którzy poświęcają się studiom weterynaryjnym, przyznaje się dobrodziejstwo jednorocznej służby czynnej w charakterze weterynarzy. Jednak dopiero po uzyskaniu dyplomu lekarza weterynaryjnego mają oni rozpocząć służbę tę przy konnicy, artylerji polowej lub górskiej albo trenie, w obronie krajowej przy konnicy lub artylerji, i będą po odpowiednim pierwszym wykształceniu wojskowym używani jako weterynarze (§ 24., ustęp pierwszy u. w.).

2. Dowód uzdolnienia naukowego do jednorocznej służby czynnej w charakterze weterynarza stanowi urzędowe poświadczenie rektoratu Akademii weterynaryjnej w Wiedniu lub Lwowie, względnie król. węg. Akademii weterynaryjnej

w Budapeszcie, iż aspirant jest wpisany jako uczeń zwyczajny z wymianieniem roku, albo dyplom lekarza weterynaryjnego.

Studia weterynaryjne w akademii weterynaryjnej, nie leżącej w obrębie Monarchii, można wyjątkowo uznać za równorzędne; rozstrzygnięcie należy do Ministerstwa obrony krajowej w porozumieniu z Ministerstwem wyznań i oświaty oraz Ministerstwem wojny.

3. Należytości jednorocznych ochotników-weterynarzy, służących na koszt państwa, są ustanowione w przepisie o należytościach dla wojska wspólnego, względnie obrony krajowej.

4. Liczbę maksymalną jednorocznych ochotników-weterynarzy, których można przyjąć do oddziałów broni, wchodzących w rachubę według punktu 1., oznacza się w razie na dwóch.

Do dywizji ciężkich haubic nie można na razie przyjmować ochotników takich.

Co do przyjęcia i przydziału obowiązują analogicznie postanowienia § 88 : 6, A do E.

5. Wnoszenie i dokumentowanie podań stosuje się zresztą w ogólności do postanowień § 89.

6. Przyznanie dobrodziejstwa jednorocznej służby czynnej i asenterunek odbywa się analogicznie według § 90.

W razie oddalenia kompetenta przysługuje mu odwołanie według § 81.

7. Jednorocznicy ochotnicy-weterynarze mają rozpocząć jednoroczną służbę czynną dopiero w dniu 1. kwietnia lub 1. października, następującym bezpośrednio po uzyskaniu dyplomu lekarza weterynaryjnego, i powinni być w tym celu powołani według postanowień § 93 : 1 i 2 na żądanie odnośnego oddziału broni.

W wypadkach, zasługujących na szczególne uwzględnienie, może Ministerstwo obrony krajowej przyznać jednorocznym ochotnikom-weterynarzom także po uzyskaniu dyplomu odroczenie rozpoczęcia służby najdalej do dnia 1. października tego roku, w którym kończą 26. rok życia.

8. Dopóki jednorocznicy ochotnicy-weterynarze oddają się swym studiom zawodowym, powinni wykazywać corocznie odnośnemu oddziałowi etatowemu do dnia 15. lipca ich kontynuowanie.

Ci, którzy nie dostarczą dowodu tego do dnia 15. lipca, powinni być wezwani przez odnośny oddział etatowy za pośrednictwem właściwej komendy okręgu uzupełnienia (komendy okręgu uzupełnienia obrony krajowej), aby w ciągu 14 dni od dnia doręczenia wezwania, nie wliczając dnia tego, wykazali dalsze odbywanie studiów.

Jeżeli nie uczynią zadość wezwaniu temu, wówczas mają dotyczące władze uzupełnienia

pierwszej instancji odmówić im analogicznie do postanowień § 90 : 10 dobrodziejstwa służby w charakterze jednorocznego ochotnika weterynarza; ochotników takich należy pociągnąć do odbycia służby czynnej w charakterze ochotników jednorocznych w służbie przed frontem i powołać na najbliższy dzień 1. października.

Jeżeli ochotnicy tacy odbywają służbę czynną na koszt państwa, wówczas powinna komenda terytorjalna wojskowa (komenda terytorjalna obrony krajowej), przełożona nad dotychczasowym oddziałem etatowym, zarządzić potrzebne ewentualnie przeniesienie do oddziału broni, który ma na etacie ochotników jednorocznych na koszt państwa.

Co do odwołań przeciw odmówieniu dobrodziejstwa w charakterze jednorocznego ochotnika-weterynarza obowiązują postanowienia ogólne § 81.

Odwołanie ma jednak skutek odwłoczny tylko o tyle, o ile ostatni termin rozpoczęcia jednorocznej służby czynnej w charakterze jednorocznego ochotnika-weterynarza (§ 24., ustęp drugi u. w.) nie ulega przez to przekroczeniu.

9. Bezpośrednio po uzyskaniu dyplomu lekarza weterynaryjnego mają jednoroczni ochotnicy-weterynarze przedłożyć uwierzytelniony jego odpis właściwej komendzie okręgu uzupełnienia (komendzie okręgu uzupełnienia obrony krajowej), która udziela dokument ten oddziałowi etatowemu.

Odpisy dyplomów powinny być przechowywane w oddziale etatowym po przeglądnięciu przez naczelnego lekarza weterynaryi.

10. Jednoroczni ochotnicy-weterynarze, którzy porzucają studia weterynaryjne albo nie uzyskają dyplomu najpóźniej w dniu 1. października tego roku, w którym kończą 26. rok życia, mają odbyć jednoroczną służbę czynną jako służbę przed frontem przy wojsku, względnie w pomocniczej służbie weterynaryjnej po odpowiednim pierwszym wykształceniu wojskowym (§ 24., ustęp drugi u. w.).

Jednorocznym ochotnikom-weterynarzom, którzy porzucili wprawdzie studia zawodowe, lecz dostarczą dowodu, iż rozpoczęli inną naukę zawodową w szkole wyższej, należy zezwolić na ewentualne odroczenie służby czynnej według § 91.

11. Ochotnicy jednoroczni w służbie przed frontem, którzy dopiero po asenterunku starają się o odbycie jednorocznej służby czynnej w charakterze weterynarzy, mogą uzyskać dobrodziejstwo to tylko wtedy, jeżeli proszą o nie jeszcze przed rozpoczęciem służby czynnej i jeżeli rozpoczęli studia weterynaryjne najpóźniej w tym roku, w którym kończą 21. rok życia. Podania z dołączeniem wojskowego dokumentu legitymacyjnego i dowodu odbywania studiów weterynaryjnych powinni oni wnieść do właściwej politycznej władzy powiatowej celem spowodowania orzeczenia według § 90 : 10.

W podaniu należy wymienić nowo obrany oddział broni.

O zarządzonym przydziale ma komenda okręgu uzupełnienia (komenda okręgu uzupełnienia obrony krajowej) zawiadomić proszącego.

12. Co do dodatkowego przyznania dobrodziejstwa w charakterze jednorocznego ochotnika-weterynarza asenterowanym w czasie wojny (uzupełnienia do stopy wojennej) obowiązują analogicznie postanowienia § 90 : E.

13. Po ukończeniu służby czynnej przenosi się jednorocznych ochotników-weterynarzy do rezerwy (§ 24., ustęp trzeci u. w.).

14. Ci, którzy w ciągu roku służby czynnej dostarczą dowodu uzdolnienia do uzyskania stopnia wojskowego lekarza weterynaryjnego w rezerwie, wykazują odpowiednią konduktę i czynią zadość innym przepisany warunkom, będą mianowani wojskowymi praktykantami weterynaryjnymi w rezerwie, względnie na poczet wymaganego zapotrzebowania młodszymi lekarzami weterynaryjnymi w rezerwie; ci, którzy nie dostarczą dowodu powyższego uzdolnienia albo nie odpowiadają innym przepisany warunkom, przechodzą do rezerwy w stopniu, odpowiadającym ich wojskowej wiedzy i zdolności, z przeznaczeniem do służby weterynaryjnej (§ 24., ustęp czwarty u. w.).

15. Dowodu uzdolnienia do uzyskania stopnia wojskowego lekarza weterynaryjnego w rezerwie można dostarczyć w wypadkach, zasługujących na szczególne uwzględnienie, po przeniesieniu do rezerwy w ciągu całego czasu służby (§ 24., ustęp piąty u. w.).

Podania odnośne należy przedłożyć Ministerstwu wojny (Ministerstwu obrony krajowej), które zarządza powołanie odnośnego kompetenta do odbycia ćwiczenia służbowego przez cztery tygodnie.

§ 96.

Dobrodziejstwo w charakterze jednorocznego ochotnika-farmaceuty.

1. Farmaceutom, którzy najpóźniej do dnia 1. października tego roku, na który ich asenterowano, ukończyli sześć klas gimnazjalnych lub realnych i złożyli z postępem egzamin na aspiranta (tirocinalny), oraz jednorocznym ochotnikom, którzy poświęcają się studiom farmaceutycznym, przyznaje się dobrodziejstwo jednorocznej służby czynnej w charakterze „jednorocznego ochotnika-farmaceuty“ (§ 25., ustęp pierwszy u. w.).

Jednorocznym ochotnikom-farmaceutom wojska wspólnego służy wybór oddziału sanitarnego, a jednorocznym ochotnikom-farmaceutom obrony krajowej wybór jednego z oddziałów broni piechoty (strzelców krajowych).

2. Mają oni jednak rozpocząć służbę tę dopiero jako dyplomowani magistrowie farmacyi i będą przydzieleni po odpowiednim pierwszym wykształceniu wojskowym do służby w wojskowym zakładzie sanitarnym (§ 25., ustęp drugi u. w.).

Jednorocznicy ochotnicy-farmaceuci c. k. obrony krajowej pozostają w etacie swego oddziału broni, lecz odbywają służbę czynną w zakładach sanitarnych wojska wspólnego lub marynarki wojennej; obrona krajowa nie zwraca wydatków za ochotników jednorocznych, służących na koszt państwa.

3. Dowód uzdolnienia naukowego do jednorocznej służby czynnej w charakterze farmaceuty stanowi:

- a) świadectwo złożonego z postępem egzaminu na aspiranta (egzaminu tirocinalnego) albo
- b) świadectwo ukończenia gimnazjum wyższego albo świadectwo dojrzałości z gimnazjum lub szkoły realnej, a w tym ostatnim wypadku nadto świadectwo z egzaminu uzupełniającego z łaciny, wraz z urzędowym wykazaniem, iż kompetent jest aspirantem (tiro) aptekarskim, albo
- c) urzędowe poświadczenie dziekana, iż kompetent oddaje się studjom farmaceutycznym na jednym z uniwersytetów w obrębie Monarchii, albo
- d) dyplom magistra farmacyi.

4. Należności jednorocznych ochotników-farmaceutów, służących na koszt państwa, są ustanowione w przepisie o należnościach dla wojska wspólnego, względnie obrony krajowej.

5. Odbywającym służbę na koszt własny wolno w ogóle obrać sobie zakład sanitarny wojskowy dla odbycia służby czynnej w charakterze jednorocznego ochotnika-farmaceuty; prośby odnośne uwzględni się jednak tylko o tyle, o ile maksymalna liczba jednorocznych ochotników-farmaceutów, przepisana dla poszczególnych zakładów sanitarnych wojskowych, nie jest jeszcze osiągnięta. Jeżeli wyznaczona liczba maksymalna jednorocznych ochotników-farmaceutów nie jest przy pewnym zakładzie sanitarnym wojskowym w zupełności pokryta, nie można odrzucić także podań ochotników, służących na koszt państwa (§ 21 : 8 u. w.).

6. Wnoszenie i dokumentowanie podań stosuje się w ogólności do postanowień § 89.

7. Przyznanie dobrodziejstwa i asenterunek odbywa się analogicznie według § 90.

W razie oddalenia kompetenta przysługuje mu odwołanie według § 81.

8. Jednorocznicy ochotnicy-farmaceuci mają, o ile nie uzyskali odroczenia rozpoczęcia służby czynnej (ustęp czwarty), rozpocząć służbę tę w dniu 1. października, następującym bezpośrednio po uzyskaniu dyplomu magistra farmacyi, i powinni

być w tym celu powołani na żądanie komendy oddziałów sanitarnych (ochotnicy obrony krajowej na żądanie oddziału etatowego) do tego szpitala garnizonowego, do którego zostali przydzieleni przez Ministerstwo wojny, względnie Ministerstwo obrony krajowej.

Jednorocznych ochotników-farmaceutów wojska wspólnego prowadzi się następnie w etacie odnośnego szpitala garnizonowego.

Przydział jednorocznych ochotników-farmaceutów obrony krajowej zarządza Ministerstwo obrony krajowej w porozumieniu z Ministerstwem wojny.

W wypadkach, zasługujących na szczególne uwzględnienie, może Ministerstwo obrony krajowej przyznać jednorocznym ochotnikom-farmaceutom także po uzyskaniu dyplomu odroczenie rozpoczęcia służby najdalej do dnia 1. października tego roku, w którym kończą 26. rok życia.

9. Po ukończeniu służby czynnej przenosi się jednorocznych ochotników-farmaceutów do rezerwy (§ 25., ustęp czwarty u. w.).

10. Ci jednorocznicy ochotnicy-farmaceuci, którzy w ciągu roku służby czynnej dostarczyli dowodu uzdolnienia do uzyskania stopnia wojskowego urzędnika aptekarskiego w rezerwie, wykazują odpowiednią kondytę i czynią zadość innym przepisany warunkom, będą mianowani wojskowymi praktykantami aptekarskimi, względnie na poczet wymaganego zapotrzebowania wojskowymi akcesistami aptekarskimi w rezerwie; ci, którzy nie dostarczyli powyższego dowodu uzdolnienia albo nie odpowiadają innym przepisany warunkom, przechodzą do rezerwy w stopniu, odpowiadającym ich wojskowej wiedzy i zdatności, z przeznaczeniem do służby pomocniczej sanitarnej (§ 25., ustęp piąty u. w.).

Osoby takie należy prowadzić w etacie rezerwowym oddziałów sanitarnych, a przy obronie krajowej w etacie rezerwowym przynależnego oddziału broni.

11. Dowodu uzdolnienia do uzyskania stopnia wojskowego urzędnika aptekarskiego w rezerwie można dostarczyć w wypadkach, zasługujących na szczególne uwzględnienie, po przeniesieniu do rezerwy w ciągu całego czasu służby (§ 25., ustęp szósty, u. w.).

Podania odnośne należy przedłożyć Ministerstwu wojny (Ministerstwu obrony krajowej), które zarządza powołanie odnośnego kompetenta do odbycia ćwiczenia służbowego przez cztery tygodnie.

12. Jednorocznicy ochotnicy-farmaceuci powinni, dopóki oddają się swym studjom zawodowym, wykazywać corocznie do dnia 1. września ich kontynuowanie właściwemu ze względu na przynależność etatową oddziałowi sanitarnemu (względnie oddziałowi etatowemu obrony krajowej).

Ci, którzy nie dostarczą dowodu tego aż do wspomnianego terminu, powinni być wskutek odnośnego doniesienia właściwego ze względu na przynależność etatową oddziału sanitarnego wezwani przez komendę oddziałów sanitarnych za pośrednictwem właściwej komendy okręgu uzupełnienia, a ochotnicy, należący do obrony krajowej, przez oddział etatowy za pośrednictwem właściwej komendy okręgu uzupełnienia obrony krajowej, aby w ciągu 14 dni od dnia doręczenia wezwania, nie wliczając dnia tego, wykazali dalsze odbywanie studyów.

Jeżeli nie uczynią zadość wezwaniu temu, należy po upływie terminu powyższego postąpić według punktu 15.

13. Bezpośrednio po uzyskaniu dyplomu mają jednorocznymi ochotnicy-farmaceuci przedłożyć uwierzytelniony jego odpis właściwej komendzie okręgu uzupełnienia (komendzie okręgu uzupełnienia obrony krajowej), która udziela dokument ten za pośrednictwem właściwego etatowo oddziału sanitarnego komendzie oddziałów sanitarnych, a co do farmaceutów obrony krajowej ich oddziałowi etatowemu.

Jeżeli jednak prawo do przyznanego dobrodziejstwa nie istnieje już ze względu na punkt 15., ma komenda okręgu uzupełnienia (komenda okręgu uzupełnienia obrony krajowej) donieść o tem komendzie oddziałów sanitarnych, względnie oddziałowi etatowemu obrony krajowej celem wdrożenia postępowania według punktu wspomnianego.

14. Oddział etatowy ma przedłożyć odpisy dyplomów jednorocznych ochotników-farmaceutów przy dołączeniu odpisu karty księgi głównej natychmiast Ministerstwu wojny, względnie Ministerstwu obrony krajowej, które wyznacza oddział sanitarny dla odbycia służby czynnej.

15. Dla jednorocznych ochotników-farmaceutów gaśnie dobrodziejstwo jednorocznej służby czynnej w tym charakterze, jeżeli porzucają studia swe, a względnie nie wykażą ich kontynuowania według punktu 12. Dotyczące władze uzupełnienia 1. instancji powinny postąpić w wypadkach takich co do odmówienia dobrodziejstwa analogicznie do postanowień § 90 : 10.

Jednorocznymi ochotnicy-farmaceuci, którzy w czasie asenterowania nie mieli prawa do dobrodziejstwa jednorocznej służby czynnej w służbie przed frontem i którzy porzucają studia farmaceutyczne albo nie uzyskają dyplomu najpóźniej do dnia 1. października tego roku, w którym kończą 26. rok życia, mają odbyć jednoroczną służbę czynną po odpowiednim pierwszym wykształceniu wojskowym w pomocniczej służbie sanitarnej; ci, którzy w dniu 1. października tego roku, na który ich asenterowano, mieli prawo do dobrodziejstwa jednorocznej służby czynnej przed frontem i którzy porzucają studia farmaceutyczne albo nie uzyskają dyplomu do dnia 1. października tego roku, w którym kończą

26. rok życia, odbywają jednoroczną służbę czynną przed frontem (§ 25., ustęp trzeci u. w.).

W tym celu mają być powołani na najbliższy dzień 1. października.

16. Przeciw uchwale, orzekającej odmówienie dobrodziejstwa z powodu niewykazania kontynuowania studyów (punkt 15.), służy jednorocznymi ochotnikom-farmaceutom odwołanie według § 81. Odwołanie ma jednak skutek odwoławczy tylko o tyle, o ile ostatni termin rozpoczęcia służby czynnej w charakterze farmaceuty (§ 25., ustęp trzeci u. w.) nie ulega przez to przekroczeniu.

17. Jednorocznymi ochotnikom-farmaceutom, którzy porzucili wprawdzie swe studium zawodowe lecz dostarczą dowodu, iż rozpoczęli inną naukę zawodową, należy zezwolić na dalsze odroczenie służby czynnej według § 91., jeżeli mają prawo do dobrodziejstwa w charakterze jednorocznych ochotników w służbie przed frontem.

18. Co do dodatkowego przyznania dobrodziejstwa w charakterze jednorocznego ochotnika-farmaceuty asenterowanym w czasie wojny lub uzupełnienia do stopy wojennej obowiązują analogicznie postanowienia § 90 : E.

§ 97.

Wykształcenie w charakterze jednorocznego ochotnika w wojskowej służbie prowiantowej i budowniczorachunkowej oraz na urzędnika technicznego artylerii technicznej.

1. Ministerstwo wojny może dopuścić jednorocznych ochotników w służbie przed frontem z końcem ósmego tygodnia pierwszego wykształcenia wojskowego, na prośbę ich, w ilości, odpowiadającej zapotrzebowaniu, do wykształcenia w jednej z powyższych gałęzi służbowych.

Przy wyborze mają pierwszeństwo ochotnicy jednorocznymi, którzy wskutek studyów swych lub swego zawodu życiowego posiadają wykształcenie przygotowane dla odnośnych gałęzi służbowych.

2. Dla służby rachunkowej w budownictwie wojskowym wchodzi w rachubę absolwenci gimnazyów wyższych i wyższych szkół realnych, tudzież średnich zakładów naukowych kierunku budowniczorachunkowego w obrębie Monarchii austriacko-węgierskiej.

Dla służby techniczno-administracyjnej w zakładach artylerii technicznej wchodzi w rachubę:

a) w służbie administracyjnej:

ukończeni uczniowie wyższych szkół (akademii) handlowych, zakładów naukowych technicznych, wyższych gimnazyów i wyższych szkół realnych;

b) w służbie wytwórczej:

uczniowie zwyczajni jednej z akademii technicznych w obrębie Monarchii i ukończeni uczniowie jednej z wyższych państwowych szkół przemysłowych.

3. Kompetenci mają wnieść podania swe wraz z świadectwami ukończonych studyów po rozpoczęciu służby czynnej do dnia 15. października w oddziale broni, przy którym służą czynnie.

Oddział broni ma przedłożyć podania na podstawie wykazu według wzoru 26. do dnia 20. października komendzie korpusu, która przesyła je do dnia 1. listopada do zbiorowo Ministerstwu wojny.

4. Kompetentów, dopuszczonych do wykształcenia w służbie prowiantowej, przydzielili się do szkoły rezerwowych urzędników prowiantowych.

Ochotnicy jednorocznicy, którzy mają być wyćwiczeni w służbie budowniczo-rachunkowej, będą kształceni teoretycznie przez siedem miesięcy w szkole, której aktywowanie w każdym poszczególnym wypadku ogłosi Ministerstwo wojny, a następnie przydzieleni na pozostały okres służby czynnej do oddziału budownictwa wojskowego dla wykształcenia praktycznego.

Ochotników jednorocznych, wchodzących w rachubę dla służby przy zakładach artylerii technicznej, przydzielili się z uwzględnieniem ich wykształcenia przygotowawczego do służby administracyjnej lub ruchowej i będzie tam kształcić praktycznie.

5. Ochotnicy jednorocznicy, dopuszczeni do wspomnianego wykształcenia praktycznego, pozostają podczas służby czynnej w etacie odnośnych oddziałów broni.

6. Ci, którzy przy egzaminie, odbywającym się z końcem roku służby czynnej, odpowiedzą wymogom, ustanowionym w osobnych przepisach, będą mianowani, pod warunkiem dalszej zdatności, na poczet zapotrzebowania, odpowiadającego organizacji, wojskowymi akcesistami prowiantowymi (akcesistami artylerii technicznej, akcesistami budowniczo-rachunkowymi), zresztą zaś wojskowymi praktykantami budowniczo-rachunkowymi, względnie aspirantami prowiantowymi lub aspirantami na urzędników artylerii technicznej w rezerwie.

Tych, którzy nie odpowiedzieli przy egzaminie albo nie poddali się temuż, przeniesie się w swoim czasie w osiągniętym stopniu wojskowym do rezerwy odnośnego oddziału broni.

§ 98.

Jednoroczna służba czynna w marynarce wojennej.

1. Dobrodziejstwo służby w charakterze jednorocznego ochotnika w marynarce wojennej z obowiązkiem do jednorocznej tylko służby czynnej

i jedenastoletniej służby w rezerwie przyzna się bez względu na to, czy asenterunek był dobrowolny, czy też odbył się w drodze poboru, tym, którzy najpóźniej w dniu 1. października tego roku, na który ich asenterowano, są zawodowymi marynarzami, uzyskali świadectwo z egzaminu końcowego w państwowej lub wyposażonej w prawo publiczności niepaństwowej szkole marynarskiej w królestwach i krajach reprezentowanych w Radzie państwa albo w równorzędnym z nimi pod względem stopnia wykształcenia państwowym lub wyposażonym w prawo publiczności niepaństwowym zakładzie naukowym w krajach świętej Korony węgierskiej jako uczniowie publiczni lub prywatyści i odbywali podróże okrętowe jako kadeci co najmniej przez rok poza obrębem małej żeglugi nadbrzeżnej; tym, którzy w dniu 1. października roku asenterunku nie uczynili jeszcze zadość temu ostatniemu warunkowi, można celem dopełnienia tegoż zezwolić na odroczenie rozpoczęcia służby czynnej najpóźniej do dnia 1. października tego roku, w którym kończą 24. rok życia (§ 27 : 1 u. w.).

Minister obrony krajowej oznacza w porozumieniu z Ministrem wyznań i oświaty oraz interesowanymi ewentualnie Ministrami odnośnych wydziałów i w porozumieniu z Ministrem wojny zakłady, względnie dowody nauk, które ma się uważać za równorzędne z krajowymi szkołami marynarskimi, względnie dowodami, dostarczonymi przez złożenie egzaminu końcowego w jednej z takich szkół (§ 27 : 1 u. w.).

Przy przedkładaniu dowodów nauk, uzyskanych poza obrębem Monarchii austriacko-węgierskiej, należy postępować według § 84 : 2.

2. Szkoły marynarskie Monarchii są wymienione w załączniku VII.

3. Orzeczenie co do żądanego przyznania dobrodziejstwa jednorocznej służby czynnej w marynarce wojennej należy wydać według postanowień § 90 : 8.

4. Co do kompetentów, obowiązanych do poboru, którzy nie mogli dostarczyć przy poborze dowodu jednorocznego odbywania żeglugi, należy wciągnąć istnienie zgłoszonego prawa do przedziałki 13. listy stawczej w sposób następujący: „Dobrodziejstwo jednorocznej służby czynnej w marynarce wojennej przyznano warunkowo.“

Stanowcze przyznanie dobrodziejstwa, względnie przydziału do marynarki wojennej następuje w razie asenterowania dopiero po dostarczeniu dowodu co do ukończenia jednorocznej żeglugi, a to na podstawie prawa, wciągniętego do listy stawczej, według postanowień § 90 : 10, ustęp drugi, i tylko wtedy, jeżeli dostarczono dowodu powyższego najpóźniej do dnia 1. października tego roku, w którym ochotnicy ci kończą 24. rok życia (punkt 8.).

5. Co do sprzeciwów i odwołań obowiązują postanowienia § 81.

6. Zawodowych marynarzy, asenterowanych czyto dobrowolnie czy w drodze poboru z dobrodziejstwem jednorocznej służby czynnej, należy w razie zdatności fizycznej przydzielać wyłącznie do marynarki wojennej (§ 27 : 3 u. w.).

Marynarze zawodowi, których przy kompetowaniu o dobrowolne wstąpienie do marynarki wojennej uznano za niezdatnych fizycznie do służby w niej, nie mogą być asenterowani dobrowolnie także do wojska wspólnego lub obrony krajowej.

Tych, którzy przy poborze nie posiadali uzdatnienia fizycznego do służby w marynarce wojennej lecz zostali uznani za zdatnych do służby w wojsku wspólnem (obronie krajowej), należy zawezwać do wyboru oddziału broni wojska wspólnego i obrony krajowej.

7. Do jednorocznego czasu żeglugi, który ma być wykazany przez kadetów, należy wliczyć żeglugę aż do trzech miesięcy, odbywaną w czasie od dnia przyjęcia do szkoły marynarskiej aż do jej ukończenia.

8. Marynarzom zawodowym, którzy w dniu 1. października roku asenterunku nie mogą dostarczyć wymaganego ustawowo dowodu jednorocznej żeglugi, należy w celu uzyskania dowodu tego odraczać rozpoczęcie służby czynnej w obrębie granic ustawowych (punkt 1.) z roku na rok. Zezwolenia udziela Ministerstwo obrony krajowej.

Jeżeli ochotnik jednoroczny nie dostarczył dowodu jednorocznej żeglugi do dnia 1. października tego roku, w którym kończy 24. rok życia, wówczas powinny władze, wymienione w § 90 : 10, przyznać mu dobrodziejstwo jednorocznej służby czynnej przed frontem; ochotnika takiego należy przenieść następnie do wojska wspólnego i zobowiązać do natychmiastowego odbycia jednorocznej służby czynnej; ochotników jednorocznych, posiadających prawo przynależności w południowo-dalmatyńskim obszarze obrony krajowej, należy przenieść w wypadkach takich na prośbę albo do wojska wspólnego albo do obrony krajowej.

9. Jednorocznych ochotników marynarki wojennej powołuje się do odbycia służby czynnej na żądanie korpusu majtków według postanowień, obowiązujących dla reszty szeregowców, i to na dzień 1. października tego roku, w którym powinni rozpocząć służbę tę.

Ochotnikom jednorocznym wolno zgłosić się do rozpoczęcia służby według postanowień § 93. w komendzie okręgu uzupełnienia miejsca pobytu, która zarządza ich prezentowanie i odesłanie do korpusu majtków.

10. Jednoroczną służbę czynną przy marynarce wojennej ma się odbywać na koszt państwa (§ 27 : 2 u. w.)

11. Po ukończeniu służby czynnej przenosi się ochotników jednorocznych do rezerwy.

Ci jednoroczni ochotnicy, którzy w ciągu roku służby czynnej dostarczą dowodu uzdolnienia do uzyskania stopnia kadeta marynarki w rezerwie i wykazują odpowiednią konduktę, będą mianowani, jeżeli czynią zadość innym przepisany warunkom, kadetami marynarki w rezerwie; ci, którzy nie dostarczyli powyższego dowodu uzdolnienia albo nie odpowiadają innym przepisany warunkom, przechodzą do rezerwy w stopniu, odpowiadającym ich wojskowej wiedzy i zdatności.

Dowodu uzdolnienia do uzyskania stopnia kadeta marynarki w rezerwie można dostarczyć w wypadkach, zasługujących na szczególne uwzględnienie, po przeniesieniu do rezerwy w ciągu całego czasu służby (§ 27 : 4 u. w.).

Dowód ten ma być dostarczony przy sposobności ćwiczenia wojskowego (służbowego), odbywanego w myśl § 48 : 2 c u. w. (§ . . .).

12. Zresztą mają analogiczne zastosowanie postanowienia §§ 82., 83., 89., 90., 91. i 101.

§ 99.

Dobrowolna dwuletnia służba czynna w marynarce wojennej.

1. Obowiązani do służby wojskowej, którym przyznano dobrodziejstwo jednorocznej służby czynnej w służbie przed frontem wojska wspólnego lub obrony krajowej i którzy:

- a) są ukończonymi uczniami jednej z akademii technicznych w królestwach i krajach reprezentowanych w Radzie państwa albo w krajach świętej Korony węgierskiej i dostarczą dowodu, iż złożyli z postępem oba egzamina państwowe w szkole budowy maszyn, względnie egzamina ściśle z działu budowy maszyn (elektrotechnicznego),
- b) są ukończonymi uczniami oddziału mechaniczno-technicznego lub elektrotechnicznego jednej z wyższych szkół przemysłowych w królestwach i krajach reprezentowanych w Radzie państwa albo w krajach świętej Korony węgierskiej albo jednej z wyższych szkół zawodowych dla techniki maszynowej lub elektrotechniki w Technologicznym Muzeum przemysłem w Wiedniu albo zakładu naukowego, służącego temu samemu celowi i zapewniającego równorzędne wykształcenie zawodowe, i posiadają świadectwo dojrzałości,

c) są ukończonymi uczniami kursu budowy okrętów, istniejącego przy Państwowej Szkole przemysłowej w Tryeście, albo zakładu naukowego, służącego temu samemu celowi i zapewniającego równorzędne wykształcenie zawodowe, i posiadają świadectwo uzdolnienia do budowy okrętów morskich,

mogą w razie fizycznej zdatności odbyć obowiązek służbowy w marynarce wojennej, są jednak wówczas obowiązani do dwuletniej służby czynnej i dziesięcioletniej służby w rezerwie.

2. W czasie tej dwuletniej służby czynnej, którą ma się odbywać na koszt państwa, są im zatrzymane wszystkie dobrodziejstwa, przyznane zresztą ochotnikom jednorocznym (§ 28 : 2 u. w.).

3. Prośbę o odbycie dwuletniej służby czynnej w marynarce wojennej można wnieść w każdym czasie przed rozpoczęciem służby przed frontem w wojsku wspólnym lub obronie krajowej (§ 28 : 3, ustęp pierwszy u. w.).

4. Podania ochotników jednorocznych w służbie przed frontem o dopuszczenie do odbycia dwuletniej służby czynnej w marynarce wojennej ma komenda okręgu uzupełnienia (komenda okręgu uzupełnienia obrony krajowej) przedłożyć, i to co do wcielonych za pośrednictwem oddziału etatowego, Ministerstwu obrony krajowej, które wydaje orzeczenie w porozumieniu z Ministerstwem wojny.

Do podań należy dołączyć świadectwo lekarza wojskowego (lekarza marynarki) co do siły wzroku i zdolności odróżniania barw.

5. Wymienionym w § 28 : 1 a u. w. uczniom akademii technicznych, którzy prosili o przydzielenie do marynarki wojennej, a do dnia 1. października tego roku, w którym kończą 24. rok życia, nie złożyli jeszcze drugiego egzaminu państwowego, może Ministerstwo obrony krajowej w porozumieniu z Ministerstwem wojny zezwolić celem złożenia tegoż na odroczenie służby czynnej do dnia 1. października tego roku, w którym kończą 26. rok życia (§ 28 : 3, ustęp drugi u. w.).

6. Słuchacze akademii technicznych, którym zezwolono na przydzielenie do marynarki wojennej i odroczenie służby czynnej w celu złożenia drugiego egzaminu państwowego, mają, o ile nie złożyli go do dnia 1. października tego roku, w którym kończą 26. rok życia, służyć czynnie jako ochotnicy jednorocznymi w służbie przed frontem wojska wspólnego (obrony krajowej).

W wypadkach, zasługujących na szczególne uwzględnienie, może Ministerstwo obrony krajowej w porozumieniu z Ministerstwem wojny przyznać im*) wyjątkowo na prośbę odbycie dwuletniej służby czynnej w marynarce wojennej także po terminie powyższym bez złożenia drugiego egzaminu państwowego.

*) Sprostowano (zobacz obwieszczenie z dnia 26. października 1912. Dz. p. Nr. 208).

7. Powołanie do odbycia służby czynnej następuje według § 98 : 9.

8. Ochotników dwuletnich marynarki wojennej, których uznano w drodze rozpoznawczej za niezdatnych do służby w niej, należy przenieść jako ochotników jednorocznych do wojska wspólnego, o ile posiadają zdatność do służby w wojsku wspólnym (§ 9 : 3).

Analogiczne uchwały komisji superarbitryjnej, potwierdzone ostatecznie przez admiralat portowy, pociągają za sobą to samo zarządzenie.

Po odbyciu dwuletniej służby czynnej w marynarce wojennej przeniesie się tych, którzy dostarczyli dowodu uzdolnienia do uzyskania stopnia elewa budowy maszyn (elektro-elewa), wykazują odpowiednią kondycję i czynią zadość innym przepisanyemu warunkom, do rezerwy jako elewów budowy maszyn (elektro-elewów); ci, którzy nie dostarczyli tego dowodu albo nie odpowiadają innym przepisanyemu warunkom, przechodzą do rezerwy jako podoficerowie maszynowi (elektro-podoficerowie) albo w stopniu, odpowiadającym ich wojskowej wiedzy i zdatności (§ 28 : 4, ustęp pierwszy u. w.).

10. Dowodu uzdolnienia do uzyskania stopnia elewa budowy maszyn (elektro-elewa), względnie podoficera maszynowego (elektro-podoficera) można dostarczyć w wypadkach, zasługujących na szczególne uwzględnienie, po przeniesieniu do rezerwy w ciągu całego czasu służby (§ 28 : 4, ustęp drugi u. w.).

Dodatkowe dostarczenie dowodu tego wymaga jednak odbycia dobrowolnego ćwiczenia służbowego o czasie trwania, odpowiadającym nieodzownej potrzebie.

11. Postanowienia §§ 83, 89, 90, 91 i 101 obowiązują analogicznie także dla tych ochotników.

§ 100.

Utrata dobrodziejstwa jednorocznej służby czynnej w wspólnej sile zbrojnej lub obronie krajowej, względnie dwuletniej ochotniczej służby czynnej w marynarce wojennej wskutek skazania sądowego.

1. Dobrodziejstwo jednorocznej służby czynnej w wspólnej sile zbrojnej lub obronie krajowej, względnie dwuletniej służby czynnej w marynarce wojennej traci ten, kto przed lub po rozpoczęciu służby czynnej został skazany prawomocnie przez sąd cywilny lub wojskowy za zbrodnię albo za występki lub przekroczenia, popełnione z chęci zysku, albo za występki, obrażający obyczajność publiczną (§ 21 : 13 u. w.).

2. Utrata dobrodziejstwa zachodzi jednak tylko wtedy, gdy orzeczenie sądu karnego uzyskało prawomocność przed chwilą przeniesienia do rezerwy.

Oddział etatowy ma przedłożyć w wypadkach tych odpis orzeczenia sądu karnego i karty księgi głównej co do przynależnych do wojska wspólnego lub marynarki wojennej Ministerstwu wojny, a co do przynależnych do obrony krajowej Ministerstwu obrony krajowej.

3. Zgaśnięcie dobrodziejstwa orzeka na podstawie wyroku karno-sądowego Minister obrony krajowej, i to co do przynależnych do wspólnej siły zbrojnej w porozumieniu z Ministrem wojny (§ 21 : 14 u. w.).

4. Ci, którym odmówiono dobrodziejstwa jednorocznej służby czynnej, względnie dwuletniej ochotniczej służby czynnej w marynarce wojennej, są obowiązani do odbycia dwuletniej służby czynnej.

Wskutek tego należy

- a) tych, którzy należeli do oddziału broni z obowiązkiem dwuletniej służby czynnej, przenieść tam napowrót;
- b) tych, którzy należeli do oddziału broni z obowiązkiem trzechletniej służby czynnej, przenieść do oddziału broni z obowiązkiem dwuletniej służby czynnej;
- c) tych, których przydzielono wprost do marynarki wojennej, przenieść do oddziału broni (zakładu) wojska wspólnego z obowiązkiem dwuletniej służby czynnej;
- d) posiadających prawo przynależności w południowo-dalmatyńskim obszarze obrony krajowej należy w wypadku punktu c) przenieść do właściwego pułku piechoty obrony krajowej.

W wszystkich wypadkach należy wliczyć odbyty już czas służby czynnej (§ 21 : 13 u. w.).

§ 101.

Postępowanie z ochotnikami jednorocznymi i ochotnikami dwuletnimi marynarki wojennej w razie mobilizacji lub uzupełnienia do stopy wojennej.

1. W razie mobilizacji lub uzupełnienia do stopy wojennej należy powołać ochotników jednorocznych, stale urlopowanych i znajdujących się na etacie odnośnych oddziałów wojskowych (zakładów), nawet wtedy, gdy zezwolono im na odroczenie służby czynnej, równocześnie z resztą szeregowców, przeznaczonych do uzupełnienia dotyczących oddziałów (zakładów), w celu pełnienia służby czynnej.

2. Ochotnicy jednoroczni, pozostający w służbie czynnej i przydzieleni do obcego oddziału broni (zakładu), mają zgłosić się do swego oddziału etatowego.

Co do użycia ochotników jednorocznych, którzy według § 93., względnie 97. otrzymują wykształcenie w pomocniczej służbie fortyfikacyjnej, w służbie prowiantowej lub wojskowej służbie budowniczo-rachunkowej albo na urzędnika technicznego artylerii technicznej, wyda Ministerstwo wojny potrzebne zarządzenia.

3. Ochotnicy jednoroczni na koszt własny, którzy odbywają służbę czynną, wstępują z pierwszym dniem mobilizacji, względnie w razie zarządzenia uzupełnienia do stopy wojennej z dniem, umyślnie w tym celu wyznaczonym, a ochotnicy jednoroczni, zgłaszający się do szeregów z stosunku nieczynnego, z dniem prezentowania w pobór należyłości skarbowych.

4. W razie mobilizacji lub uzupełnienia do stopy wojennej powoła się jednorocznych ochotków-medyków do odbywania służby przed frontem w ich przydziale. Ci, których wskutek uzyskanego w międzyczasie uzdatnienia, można zatrudnić w pomocniczej służbie sanitarnej, powinni być w miarę potrzeby użyć w tym celu.

Jednoroczni ochotnicy-lekarze wspólnej siły zbrojnej będą użyć według wskazówek, wydanych przez Ministerstwo wojny, a jednoroczni ochotnicy-lekarze obrony krajowej według wskazówek Ministerstwa obrony krajowej.

Jednorocznych ochotników-weterynarzy i farmaceutów, którzy nie uzyskali jeszcze dyplomu, powoła się do służby przed frontem w ich przydziale.

Ci, których wskutek uzyskanego w międzyczasie uzdatnienia można zatrudnić w służbie weterynaryjnej, względnie farmaceutycznej, powinni być w miarę potrzeby użyć w tym celu.

5. Przeniesienie ochotników jednorocznych i ochotników dwuletnich marynarki wojennej, którzy dopełnili obowiązku służby czynnej, w stosunek nieczynny nastąpi dopiero przy demobilizacji, względnie przyjęciu stanu pokojowego. Dla ochotników jednorocznych i ochotników dwuletnich marynarki wojennej, którzy w czasie tym nie dopełnili jeszcze obowiązku służby czynnej, odzyskują ulgi, przyznane podczas pokoju, napowrót swoją ważność.

Czas służby czynnej, odbytej z powodu mobilizacji lub uzupełnienia do stopy wojennej, wlicza się do jednorocznej służby czynnej.

6. Jeżeli ochotnicy jednoroczni lub ochotnicy dwuletni marynarki wojennej doznają wskutek wojny albo uzupełnienia odnośnego oddziału (zakładu) do stopy wojennej przeszkód w dostarczeniu dowodu uzdolnienia do uzyskania stopnia oficera w rezerwie (stopnia lekarza wojskowego w rezerwie, odpowiedniego stopnia urzędnika wojskowego w rezerwie, stopnia kadeta marynarki w rezerwie), względnie

do uzyskania stopnia elewa budowy maszyn (elektro-elewa) lub podoficera maszynowego (elektropodoficera), wówczas mogą dostarczyć dowodu tego po przywróceniu stosunków normalnych.

§ 102.

Osobne postanowienia co do studyów akademickich ochotników jednorocznych tudzież ochotników dwuletnich marynarki wojennej.

1. C. k. Minister wyznań i oświaty przyznał uczniom szkół wyższych, którzy odbywają służbę czynną jako ochotnicy jednoroczni lub ochotnicy dwuletni marynarki wojennej, ulgi, widoczne z załączników . . i . .*), i wydał pod względem dowodów, które uczniowie szkół wyższych mają ze względu na § 21. u. w. przedstawiać co do swego stosunku wojskowego, rozporządzenie, umieszczone jako załącznik . .**).

Również c. k. Minister robót publicznych przyznał uczniom c. k. akademii górniczych w Leoben i Przybramie, odbywającym służbę czynną w charakterze ochotników jednorocznych, ulgi, widoczne z załącznika . .**).

2. Polityczne władze powiatowe, tudzież oddziały wojskowe i zakłady mają współdziałać przy wykonaniu wspomnianych przepisów w sposób następujący:

a) Uczniom, starającym się o immatrykulowanie w szkole wyższej lub już immatrykulowanym, którzy nie należą do związku wojska wspólnego (marynarki wojennej) lub obrony krajowej, ma właściwa polityczna władza powiatowa wydać na prośbę poświadczenie odnośne i podać w niem także, czy dopełnili obowiązku stawienia się do poboru za rok bieżący.

Poświadczenie to zatrzymuje ważność dla późniejszych przedłożeń, jeżeli niezmiennie dalsze istnienie stosunku odnośnego będzie na niem ponownie potwierdzone.

b) Ochotnikom jednorocznym lub ochotnikom dwuletnim marynarki wojennej, którzy nie są jeszcze wcieleni, a starają się o immatrykulowanie w szkole wyższej lub są już immatrykulowani, powinna właściwa komenda okręgu uzupełnienia (komenda okręgu uzupełnienia obrony krajowej) poświadczyć na żądanie, kiedy mają rozpocząć służbę czynną, ewentualnie do jakiego terminu zezwolono im na odroczenie służby tej.

Poświadczenie to ma wydać takim już wcielonym ochotnikom jednorocznym tudzież

ochotnikom dwuletnim marynarki wojennej, którzy nie rozpoczęli jeszcze służby czynnej, oddział etatowy, jeżeli ochotnicy ci z jakiegokolwiek powodu nie mają w rękach paszportu wojskowego (paszportu obrony krajowej). Każdą zmianę co do chwili rozpoczęcia służby czynnej należy uwidocznic w paszporcie wojskowym (paszporcie obrony krajowej) między dodatkami do zapisków osobistych.

c) Ochotnikom jednorocznym, względnie ochotnikom dwuletnim marynarki wojennej, którzy odbywają służbę czynną, a są immatrykulowani w jednej z szkół wyższych lub w Akademii sztuk pięknych w Wiedniu, oraz uczniom, pobierającym stypendya, którzy odbywają służbę czynną dopiero po ukończeniu studyów, ma komenda oddziału broni (części wojska, zakładu) poświadczyć na prośbę chwilę rozpoczęcia służby czynnej i wystąpienia z niej.

d) Uczniom, immatrykulowanym w szkole wyższej, którzy odbyli już służbę czynną, ma oddział etatowy wydać na żądanie poświadczenie odnośne, z którego ma być widoczną także chwila rozpoczęcia służby czynnej i wystąpienia z niej.

e) Tym uczniom szkół wyższych, którzy nie są objęci poprzedzającymi ustępami a) do d), a pozostają faktycznie w stosunku służby wojskowej, ma komenda oddziału broni (części wojska, zakładu) wydać na prośbę poświadczenie, iż w ciągu czasu, na który żądano poświadczenia dla wykazania się przed władzą szkolną, nie pozostawali w służbie wojskowej albo, jeżeli wypadek taki miał miejsce, poświadczenie co do rodzaju odnośnej służby i czasu jej trwania.

f) Pokwitowania na zapadłe raty stypendyjne ochotników jednorocznych, odbywających jednoroczną służbę czynną, względnie ochotników dwuletnich, odbywających służbę czynną przy marynarce wojennej i pobierających stypendyum (§ . . załącznika . .*) i § . . załącznika*), mają być widymowane przez komendy oddziałów broni (części wojska, zakładów) przy wyciśnięciu pięczęci służbowej.

Zarówno w rektoratach szkół wyższych i władzach politycznych krajowych (załącznik . .*), jak i w oddziałach broni (częściach wojska, zakładach) należy prowadzić zapisek co do stypendystów takich.

*) Będą wydane później.
**) Będzie wydany później.

*) Będzie wydany później.

Jeżeli stypendysta ujawnia bez przerwy naganne zachowanie się, należy zawiadomić o tem władzę akademicką bez stawiania jakiegokolwiek wniosku.

- g) Jeżeli stypendysta utraci dobrodziejstwo jednorocznej, względnie dwuletniej ochotniczej służby czynnej, powinien oddział broni (część wojska, zakład) zawiadomić o tem dotyczącą władzę akademicką i powołać się na zawiadomienie to w klauzuli widymowania na przedłożonym ewentualnie kwicie stypendyjnym bez jakiegokolwiek dalszej uwagi.
- h) Ochotnikom jednorocznym, tudzież ochotnikom dwuletnim marynarki wojennej, którzy w ciągu służby czynnej zamierzają złożyć egzamin państwowy (egzamin ścisły), należy udzielić urlopu, potrzebnego niezbędnie w tym celu (nie powyżej ośmiu dni).

§ 103.

Sprawozdania co do ochotników jednorocznych tudzież ochotników dwuletnich marynarki wojennej.

A. Sprawozdania oddziałów broni wojska wspólnego i obrony krajowej.

1. Wszystkie oddziały broni wojska wspólnego i obrony krajowej, tudzież komenda oddziałów sanitarnych mają przedkładać przełożonej komendzie terytorjalnej wojskowej (komendzie terytorjalnej obrony krajowej) co do ochotników jednorocznych, znajdujących się na ich etacie, następujące sprawozdania:

- a) wykaz według wzoru 27. co do ochotników jednorocznych, którym przyznano dobrodziejstwo to w czasie od dnia 1. października roku poprzedniego do dnia 30. września roku bieżącego, a to do dnia 31. października; wykaz ten ma być przedkładany komendzie terytorjalnej wojskowej (komendzie terytorjalnej obrony krajowej), przełożonej w sprawach uzupełnienia;
- b) wykaz według wzoru 28. co do ochotników jednorocznych w służbie przed frontem, którzy z dniem 1. października wstąpili do służby czynnej, a to do dnia 15. października;
- c) wykaz według wzoru 29. co do wyniku ubiegłego okresu służby czynnej ochotników jednorocznych w służbie przed frontem do dnia 5. października.

Ponadto mają pułki piechoty, pułki tyrolskich strzelców cesarskich (pułki strzelców krajowych) i bataliony strzelców polowych przesyłać do dnia 15. lipca wykaz według wzoru 28. co do jednorocznych ochotników-medyków, którzy z dniem 1. lipca (16. czerwca) wstąpili do trzechmiesięcznej służby przed frontem.

Sprawozdania te mają obejmować także ochotników jednorocznych oddziałów samodzielnie detaszowanych.

2. Komendy terytorjalne wojskowe (komendy terytorjalne obrony krajowej) sporządzają wykazy zbiorowe według wzorów 27., 30. i 31. i przedkładają je Ministerstwu wojny, względnie Ministerstwu obrony krajowej, a to sprawozdanie według wzoru 27. do dnia 30. listopada, sprawozdanie według wzoru 30. do dnia 31. października, sprawozdanie co do jednorocznych ochotników-medyków i lekarzy do dnia 31. lipca, a sprawozdanie według wzoru 31. do dnia 20. października odnośnego roku.

Do wykazów zbiorowych według wzoru 30. i 31. należy dołączyć jeden egzemplarz dotyczących sprawozdań szczegółowych.

B. Sprawozdania komendy korpusu majtków i szpitala marynarki w Poli.

3. Komenda korpusu majtków przedkłada wykaz według wzoru 32. co do ochotników jednorocznych i ochotników dwuletnich, pozostających na jej etacie, którym przyznano dobrodziejstwo to w czasie od dnia 1. października roku poprzedniego do dnia 30. września roku bieżącego, corocznie do dnia 31. października za pośrednictwem admiralatu portowego Ministerstwu wojny.

4. Komenda korpusu majtków i szpitala marynarki w Poli sporządzają dalej:

- a) wykaz według wzoru 33. co do ochotników jednorocznych i ochotników dwuletnich, którzy wstąpili do służby czynnej w dniu 1. października (co do jednorocznych ochotników-medyków i lekarzy kwietnia, lipca), oraz
- b) wykaz według wzoru 34. co do wyniku ubiegłego okresu służby czynnej ochotników jednorocznych i ochotników dwuletnich i przedkładają wykaz według a) do dnia 31. października, względnie 30. kwietnia i 31. lipca, a wykaz według b) do dnia 30. listopada drogą, przepisaną w punkcie 3.

Rozdział VIII.

Ulga dla kandydatów stanu duchownego i dla duchownych.

A. Kandydaci stanu duchownego.

§ 104.

Prawo do ulgi.

1. Kandydatów stanu duchownego każdego prawnie uznanego kościoła i każdej prawnie uznanej społeczności religijnej, którzy w czasie poboru po-

zostają w tym stosunku i będą asenterowani, należy na ich prośbę przeznaczyć do rezerwy zapasowej. Celem kontynuowania studyów teologicznych są oni uwolnieni w czasie pokoju i wojny od wszelkiej służby czynnej, od pierwszego wykształcenia wojskowego, od peryodycznych ćwiczeń wojskowych (służbowych) i od zebrań kontrolnych (§ 29 : 1 u. w.).

2. To samo dobrodziejstwo przyznaje się ponadto:

- a) tym, którzy przed rozpoczęciem służby czynnej poświęcają się studyom teologicznym albo zostali nowicjuszami zakonu duchownego, oraz
- b) tym, którzy po ukończeniu służby czynnej wstępują na studia teologiczne albo kontynuują je i chcą poświęcić się stanowi duchownemu (§ 29 : 2 u. w.).

3. Za kandydatów stanu duchownego kościoła katolickiego obrządku rzymskiego, ormiańskiego i greckiego oraz kościoła grecko-wschodniego należy pod względem prawa do dobrodziejstwa tego uważać:

- a) tych, którzy przed rozpoczęciem służby czynnej zostali przyjęci do seminaryum duchownego albo wstąpili do zakonu, aprobowanego przez kościół, i to w obu wypadkach, jeżeli studyują teologię i przedłożą w tym względzie pisemne potwierdzenie przełożonego seminaryum, względnie klasztoru;
- b) tych, którzy zostali teologami przed rozpoczęciem służby czynnej, jeżeli wykażą, iż poświęcają się studyom teologicznym w publicznym zakładzie naukowym z postępem jako uczniowie zwyczajni i przedłożą pisemne przyrzeczenie przełożonego dyecezyi, iż przyjmie ich po ukończeniu studyów w skład duchowieństwa dyecezalnego;
- c) tych, którzy przed rozpoczęciem służby czynnej zostali nowicjuszami zakonu duchownego i przedłożą pisemne poświadczenie przełożonego klasztoru, iż są przyjęci do zakonu i będą poświęcać się studyom teologicznym po ukończeniu nowicjatu;
- d) kandydatów stanu duchownego obrządku grecko-katolickiego i kościoła grecko-wschodniego, którzy przed rozpoczęciem służby czynnej ukończyli już studia teologiczne, ale nie otrzymali jeszcze święceń, jeżeli przedłożą świadectwo przełożonego dyecezyi, iż są jeszcze klerykami dyecezałnymi.

4. Za kandydatów stanu duchownego kościoła ewangelickiego wyznania augsburskiego lub hel-

weckiego, tudzież wyznania religijnego unitarskiego należy pod względem prawa do dobrodziejstwa tego uważać:

- a) tych, którzy przed rozpoczęciem służby czynnej wykażą się świadectwem publicznego zakładu naukowego, potwierdzonem przez właściwego superintendenta, iż poświęcają się z postępem studyom teologicznym;
- b) tych, którzy przedłożą świadectwo właściwego superintendenta, iż ukończyli z postępem studia teologiczne, należą jeszcze do kandydatów stanu duchownego i dopełniają wszystkich przepisanych warunków, aby mógł uzyskać posadę w duszpasterstwie.

5. Za kandydatów rabinackich należy uważać:

- a) uczniów zwyczajnych Zakładu naukowego izraelicko-teologicznego w Wiedniu, którzy chcą poświęcić się stanowi rabinackiemu i uczęszczają w tym celu na przedmioty obowiązkowe, przepisane dla kandydatów rabinatu według statutu organizacyjnego powyższego zakładu naukowego, względnie dotyczącego regulaminu nauk, jeżeli wykażą na podstawie świadectwa, wystawionego przez grono nauczycielskie, a kontrasygnowanego przez kuratorium, iż poświęcają się z postępem studyom rabinackim, a — po ukończeniu trzeciego roku nauki — jeżeli dostarczą dowodu, iż złożyli z dobrym postępem egzamin (tentamen), przepisany dla dopuszczenia do egzaminu rabinackiego;
- b) tych, którzy po ukończeniu studyów rabinackich przedłożą świadectwo rabina co do uzdolnienia do uzyskania posady rabinackiej, tudzież świadectwo politycznej władzy powiatowej miejsca pobytu, iż należą jeszcze do kandydatów rabinatu.

6. W wypadkach, w których studjum teologii (rabinatu) wykazane zostaje świadectwami zakładów naukowych, położonych poza obrębem Monarchii, ma polityczna władza powiatowa przedłożyć prośbę odnośną Ministerstwu obrony krajowej, które rozstrzyga w porozumieniu z Ministerstwem wyznań i oświaty.

Świadectwa takie muszą być potwierdzone przez odnośną c. i k. władzę reprezentacyjną.

7. Obowiązani do służby wojskowej, którzy po odbyciu służby czynnej rozpoczynają lub kontynuują studia teologiczne i chcą poświęcić się stanowi duchownemu (punkt 2 b), mają dostarczyć dowodów według przepisów poprzedzających.

§ 105.

Dochodzenie i przyznanie ulgi.

1. Prawo do ulgi powinien popisowy zgłosić w miesiącach styczniu lub lutym u właściwej politycznej władzy powiatowej albo przy poborze głównym przed właściwą komisją poborową i w danym razie wykazać je.

W razie wniesienia prośby o zezwolenie na stawienie się do poboru poza właściwym okręgiem (§ 31.) można równocześnie zgłosić i ewentualnie wykazać także prawo do ulgi w charakterze kandydata stanu duchownego.

Polityczna władza powiatowa ma wciągnąć zgłoszone prawo do listy stawczej.

2. O przyznaniu dobrodziejstwa rozstrzyga w pierwszej instancji z reguły komisya poborowa. Rozstrzygnięcie zapada komisyonalnie, przyczem przewodniczący i obaj zastępcy wojskowi są w równej mierze uprawnieni do głosowania. Wniosek ma być postawiony przez przewodniczącego. W braku jednomyslności rozstrzyga większość głosów; niezgadzącemu się przysługuje jednak prawo sprzeciwu (punkt 10.).

Jeżeli nie zgłoszono sprzeciwu, wówczas urasta w moc uchwały także rozstrzygnięcie, wydane większością głosów; uchwałę taką powinien przewodniczący ogłosić stronie zaraz ustnie, a w przeciwnym razie zapowiedzieć ustnie późniejsze wydanie orzeczenia.

Orzeczenie zapada jednak tylko wtedy, jeżeli popisowy został asenterowany. W przeciwnym wypadku należy uważać podanie za bezprzedmiotowe i zwrócić stronie.

Natomiast ma komisya poborowa wydać jeszcze przed asenterowaniem orzeczenie co do tych popisowych, których postanowiono przy poborze głównym oddać do szpitala albo przeznaczyć do rozpoznania.

Orzeczenie odnośne jest jednak bezskuteczne, jeżeli dotyczący kompetent nie będzie asenterowany.

3. Wyjątek od postanowienia, zamieszczonego w ustępie pierwszym, punkt 2., ma miejsce:

- a) jeżeli popisowy przychodzi do poboru w drodze delegacji przed obcą komisją poborową;
- b) jeżeli prawo do ulgi zgłoszono dopiero po poborze głównym.

W wypadku a) należy wydać orzeczenie tak wcześnie, aby wyciągi z list stawczych, wypełnione zapiskiem co do orzeczenia, mogły nadejść jeszcze przed ogólnem rozpoczęciem się poboru głównego do tego miejsca poboru, w którym popisowy ma stanąć do poboru w drodze delegacji.

W obu wypadkach rozstrzygają dotyczące władze uzupełnienia pierwszej instancji. W tym celu ma polityczna władza powiatowa przesłać akt, zaopatrzony swym wnioskiem pisemnym, dopóki przydział odnośnej osoby nie jest znany, komendzie okręgu uzupełnienia i komendzie okręgu uzupełnienia obrony krajowej, a jeżeli przydział jest już znany, tylko dotyczącej wojskowej władzy uzupełnienia pierwszej instancji celem natychmiastowego wydania opinii i dalszego przedłożenia, względnie zwrotu.

Jeżeli uzyskano zgodę, powinna polityczna władza powiatowa zawiadomić pisemnie o orzeczeniu zarówno kompetenta jak i obie wojskowe władze uzupełnienia pierwszej instancji; w przeciwnym razie należy postąpić według punktu 10.

4. W razie przyznania dobrodziejstwa należy wydać stronie nadto poświadczenie według wzoru 35.

Aż do rozstrzygnięcia w razie ewentualnego sprzeciwu lub różnicy zdań nie należy powoływać kompetenta do służby czynnej.

W każdym wypadku należy wciągnąć orzeczenie wraz z krótkim uzasadnieniem do listy stawczej, a przyznanie prawa także do protokołu asenterunkowego.

5. Niewcielonym rekrutom i rezerwistom zapasowym, tudzież wcielonym żołnierzom, wliczając tu także ochotników jednorocznych i ochotników dwuletnich marynarki wojennej, należy przyznać ulgę powyższą, jeżeli prawo do niej istniało najpóźniej przed rozpoczęciem służby czynnej i nadal jeszcze istnieje.

Udokumentowane podania mają być wnoszone do właściwej politycznej władzy powiatowej i traktowane według punktu 3.

Jeżeli w pierwszej instancji uznano prośbę jednomyslnie za uzasadnioną, powinna odnośna wojskowa władza uzupełnienia zarządzić w danym razie natychmiast przeniesienie obowiązane do rezerwy zapasowej.

6. W razie różnicy zdań należy przenieść kompetenta na zarządzenie politycznej władzy powiatowej tymczasowo w stosunek nieczynny lub pozostawić w nim. W razie nieprzyznania dobrodziejstwa ma on jednak odsłużyć dodatkowo czas, przebyty wskutek tego w stosunku nieczynnym, ewentualnie ponad prawidłowy okres służby czynnej, o tyle, o ile czas służby czynnej został przez to zaniedbany.

7. W ten sam sposób, jak w poprzedzających punktach 5. i 6. należy postąpić, jeżeli żołnierze proszą o dobrodziejstwo to po ukończeniu służby czynnej (§ 104 : 8).

8. Co do kandydatów stanu duchownego, przebywających poza obrębem Monarchii, odsyła się do § 65.

9. Oficerów, urzędników wojskowych, aspirantów na oficerów i urzędników wojskowych, którzy podnoszą prawo do ulgi tej, można przenieść do rezerwy zapasowej tylko wtedy, gdy złożą swój stopień wojskowy.

10. Co do sprzeciwów i odwołań obowiązują postanowienia § 81.

W wypadkach poprzedzających punktów 2., ustęp przedostatni, i 3. należy w razie sprzeciwu i różnicy zdań przedłożyć akta do rozstrzygnięcia dopiero po rzeczywistym asenterowaniu osoby odnośnej.

W razie odwołania pozostaje uchwała odmowna w mocy aż do rozstrzygnięcia.

§ 106.

Wykazywanie dalszego istnienia ulgi, jej zgaśnięcie i odmówienie.

1. Dalsze istnienie stosunku, uzasadniającego ulgę w charakterze kandydata stanu duchownego, należy wykazywać właściwej politycznej władzy powiatowej przez czas trwania ogólnego obowiązku służbowego w każdym roku, następującym po przyznaniu prawa, w miesiącu czerweu, w sposób, przepisany dla udokumentowania odnośnego prawa.

Dowód ten ma jednak znaczenie materyalne tylko o tyle, o ile wykazane stosunki istnieją rzeczywiście dalej. Jeżeli władze uzupełnienia dowiedzą się jeszcze przed najbliższym terminem składania dowodów o ustaniu warunków ulgi, wówczas powinny wydać niezwłocznie dalsze zarządzenia w celu jej odmówienia.

2. Ulga gaśnie:

- a) jeżeli porzucono zawód duchowny przed otrzymaniem święceń wyższych, względnie przed uzyskaniem uzdolnienia na posadę w urządzie duchownym;
- b) jeżeli kandydaci stanu duchownego nie uzyskają urzędu duchownego w ciągu czterech lat po ukończeniu studyów teologicznych (§ 29 : 5 u. w.) albo nie mogą wykazać aż do czasu tego świadectwem organu, właściwego według organizacji odnośnej społeczności religijnej, iż należą jeszcze do związku jej jako kandydaci stanu duchownego, względnie korporacji duchownej.

Świadectwa te wystawia:

w kościele katolickim i grecko-wschodnim biskup diecezji, a względnie przełożony klasztoru;

w kościele protestanckim wyznania augsburskiego i helweckiego superintendent;

w izraelickiej społeczności religijnej polityczna władza powiatowa;

- c) jeżeli bez dostatecznego usprawiedliwienia nie przedłożono do końca czerwea rocznego dowodu na dalsze istnienie prawa do ulgi, mimo otrzymanego z końcem miesiąca maja wezwania władzy powiatowej (§ 29 : 5 u. w.).

3. Przy uznawaniu dalszego istnienia jak również odmawianiu ulgi mają odnośne władze uzupełnienia pierwszej instancji postępować analogicznie do postanowień § 105 : 3.

Co do odwołań obowiązują postanowienia § 105 : 10. Aż do rozstrzygnięcia pozostaje jednak ulga w mocy.

Jeżeli dalsze istnienie prawa zostaje wykazane świadectwami zakładów naukowych, położonych poza obrębem Monarchii, ma polityczna władza powiatowa przedłożyć akt Ministerstwu obrony krajowej, które wydaje orzeczenie w porozumieniu z Ministerstwem wyznań i oświaty.

W wypadkach, w których uchwała odmawiająca ulgi nie mogła być doręczona stronie z powodu nieznanego miejsca pobytu, należy przybić orzeczenie na tablicy urzędowej zarówno gminy przynależności jak i właściwej politycznej władzy powiatowej na przeciąg czterech tygodni; po upływie terminu tego należy uważać uchwałę odmawiającą za prawomocną i wdrożyć dalsze postępowanie w myśl punktu 5. i 6.

4. W razie mylnego przyznania ulgi orzeka o odmówieniu jej polityczna władza krajowa, a jeżeli ulga przyznana została przez władzę tę, Ministerstwo obrony krajowej.

Przeciw orzeczeniu politycznej władzy krajowej służy odwołanie do Ministerstwa obrony krajowej.

5. Gdy odmówienie ulgi stanie się prawomocne, należy:

- a) tych, którzy nie mają być pozostawieni w rezerwie zapasowej z tytułu innej ulgi, wydzielić z niej i zobowiązać do natychmiastowego odbycia ustawowej służby czynnej w wojsku wspólnem lub obronie krajowej;
- b) tych, którzy mają być pozostawieni w rezerwie zapasowej z tytułu innej ulgi, poddać pierwszemu wykształceniu wojskowemu w wojsku wspólnem lub obronie krajowej.

Czas służby czynnej lub pierwsze wykształcenie wojskowe, odbyte w danym razie już poprzednio, ma być wliczone do przypadającego jeszcze do

odbycia obowiązku służby czynnej lub pierwszego wykształcenia wojskowego.

Po wystąpieniu z służby czynnej należy traktować odnośne osoby pod względem dalszego dopełniania obowiązku służbowego według ich roku asenterunkowego (§ 29 : 5 u. w.).

6. Jeżeli po prawomocnem odmówieniu ulgi w charakterze kandydata stanu duchownego zgłoszono prawo do dobrodziejstwa jednorocznej służby czynnej i wykazano równocześnie, że prawo to istniało już w dniu 1. października tego roku, na który kompetent został asenterowany, wówczas powinny dotyczące władze uzupełnienia pierwszej instancji przyznać ulgę powyższą według postanowień § 90 : 10. (§ 29 : 5 u. w.).

Co do ewentualnych odwołań obowiązują postanowienia § 81 : 5.

B. Duchowni.

§ 107.

Prawo do ulgi: jej przyznanie i dowód dalszego istnienia.

1. Po uzyskaniu święceń kapłańskich, względnie po otrzymaniu posady w duszpasterstwie lub w duchownym urzędzie nauczycielskim przenosi się kandydatów stanu duchownego wymienionych w § 104 : 1 i 2, z etatu rezerwy zapasowej do ewidencji rezerwy zapasowej obrony krajowej (§ 29 : 3 u. w.).

2. Wszystkich wyświęconych księży, względnie mających posady w duszpasterstwie lub w duchownym urzędzie nauczycielskim prawnie uznanego kościoła lub społeczności religijnej należy w czasie ich obowiązku służbowego utrzymywać w ewidencji rezerwy zapasowej obrony krajowej; w razie mobilizacji (uzupełnienia do stopy wojennej) oraz w czasie wojny można użyć ich w obrębie odnośnego obowiązku służbowego do służby duszpasterskiej dla całej siły zbrojnej (§ 29 : 4 u. w. i § 17. p. w. I.).

3. Za wyświęconych księży, względnie mających posady w duszpasterstwie lub w duchownym urzędzie nauczycielskim należy uważać:

a) kandydatów stanu duchownego kościoła katolickiego i grecko-wschodniego po otrzymaniu święceń kapłańskich, jeżeli przedłożą w tym względzie potwierdzenie przełożonego dyecezyi lub klasztoru;

b) kandydatów stanu duchownego kościoła ewangelickiego wyznania augsburskiego lub helweckiego, tudzież wyznania religijnego unitarskiego, jeżeli przedłożą potwierdzenie superintendenta, iż mają posadę w duszpasterstwie lub w duchownym urzędzie nauczycielskim;

c) kandydatów rabinatu, jeżeli przedłożą dekret otrzymania posady rabina, potwierdzony przez polityczną władzę powiatową.

4. Popisowi, którzy wykazują przy poborze jeden z wymienionych stosunków i są zdolni, będą asenterowani i przyjęci wprost do ewidencji rezerwy zapasowej obrony krajowej, przyczem zastępca obrony krajowej ma wydać im poświadczenie według wzoru 36.

Przyznanie ulgi następuje według postanowień § 105. bez względu na sposób asenterowania i chwilę, w której zaistniały stosunki, uzasadniające prawo odnośne.

Co do sprzeciwów i odwołań obowiązują postanowienia § 105 : 10.

5. Kandydaci stanu duchownego, należący do etatu rezerwy zapasowej, którzy wchodzą w jeden z stosunków, wymienionych w punkcie 1., mają przesłać dowody odnośne za pośrednictwem właściwej politycznej władzy powiatowej właściwej wojskowej władzy uzupełnienia pierwszej instancji.

Równocześnie z przedłożeniem dowodów tych powinni oni donieść także, czy chcą uzyskać nominację na duszpasterza wojskowego w rezerwie wojska wspólnego (marynarki wojennej) lub obrony krajowej.

Tych, którzy nie kompetują o zamianowanie duszpasterzami wojskowymi w rezerwie, a względnie nie zostali nimi mianowani, należy przenieść zaraz do ewidencji rezerwy zapasowej obrony krajowej; komenda okręgu uzupełnienia obrony krajowej ma wydać im poświadczenie według wzoru 36.

Mianowanych duszpasterzami wojskowymi należy po ustaniu charakteru tego w ciągu ich obowiązku służbowego przenieść również do ewidencji rezerwy zapasowej obrony krajowej.

6. Wszyscy obowiązani do służby wojskowej, którzy pozostają w ewidencji rezerwy zapasowej obrony krajowej, mają aż do ukończenia swego dwunastoletniego łącznego obowiązku służbowego wykazywać corocznie do dnia 15. września przed właściwą polityczną władzą powiatową, celem wydania przez nią w porozumieniu z komendą okręgu uzupełnienia obrony krajowej orzeczenia w myśl postanowień § 106 : 3, iż pozostają jeszcze w jednym z stosunków, określonych w punkcie 1.

Przy uznawaniu dalszego istnienia tudzież przy odmawianiu ulgi ma polityczna władza powiatowa i komenda okręgu uzupełnienia obrony krajowej postępować według postanowień § 106 : 3.

Na czas ważności przedłożonych dowodów obowiązują postanowienia ustępu drugiego § 106 : 1.

7. Ci, którzy po otrzymaniu święceń wyższych, względnie posady w urzędzie duchownym porzucają zawód duchowny, mają być traktowani według § 106 : 5 i 6 (§ 29 : 5 u. w.).

Rozdział IX.

Ulga dla właścicieli odziedziczonych gospodarstw rolnych.

§ 108.

Prawo do ulgi, jej dochodzenie i przyznanie; sprzeciw i odwołania.

1. Właściciele odziedziczonych gospodarstw rolnych, którzy zawodowo zajmują się sami na miejscu prowadzeniem gospodarstwa, mają być w razie, jeżeli dochód gruntowy z gospodarstwa wystarcza według stosunków miejscowych do samoistnego utrzymania rodziny, złożonej z pięciu osób, a nie przekracza poczwórnej wysokości takiego dochodu, albo jeżeli gospodarstwo to ma być uważane za gospodarstwo średniej wielkości w myśl ustawy z dnia 1. kwietnia 1889. Dz. u. p. Nr. 52, i odnośnych ustaw krajowych, przeznaczeni w razie asenterowania do rezerwy zapasowej; jeżeli uzyskają warunki te po wcieleniu, wówczas należy przenieść ich do rezerwy zapasowej.

Charakter posiadłości gruntowej jako odziedziczonej odnosi się tylko do ostatniego właściciela, starającego się o ulgę.

Nie wymaga się zatem, aby posiadłość gruntowa przeszła drogą spadku już na właściciela poprzedniego.

Za odziedziczone w myśl ustępu pierwszego uważa się także gospodarstwo rolne, nabyte przez odstąpienie, jeżeli właściciel poprzedni zmarł w międzyczasie, a gospodarstwo byłoby i tak według ustawowego porządku dziedziczenia przypadło obecnemu właścicielowi.

Jeżeli popisowy odziedziczył po zmarłym ojcu lub zmarłej matce jedynie połowę gospodarstwa rolnego, a drugą połowę tegoż otrzymał od drugiego z rodziców, pozostałego przy życiu, wówczas należy postawić taki sposób nabycia na równi z nabyciem z tytułu prawa spadkowego.

Jako wspomniani tu rodzice wchodzi w rachubę także dziadkowie.

Jeżeli w drodze dobrowolnego układu między dziedzicami, powołanymi ustawowo do spadku, przyznano gospodarstwo rolne jednemu z nich pod warunkiem spłacenia reszty interesowanych, wówczas należy uważać wynik takiego układu za równorzędny z dziedziczeniem ustawowem.

Jeżeli spadkodawca jeszcze za życia podzielił swe gospodarstwo rolne na dwa lub więcej gospodarstw gruntowych, albo jeżeli podział ten przeprowadzili dopiero spadkobiercy, czyli wskutek rozporządzenia woli ostatniej spadkodawcy, czy też w drodze dobrowolnego układu spadkobierców, wówczas może każdy z nich żądać ulgi powyższej jedynie wtedy, jeżeli z zastrzeżeniem dopełnienia wszystkich innych warunków zajmuje się sam na miejscu za-

wodowo gospodarstwem na odziedziczonej przez siebie posiadłości rolnej (§ 30 : 1 u. w.).

2. Obowiązani do służby wojskowej, którzy zgłaszają prawo do ulgi tej, mają przedłożyć:

a) jako dowód sposobu nabycia gospodarstwa rolnego, wymienionego w punkcie 1.: wyciągi z ksiąg gruntowych, z katastru podatkowego albo dekret dziedzictwa, a w braku dokumentów tych książkę podatkową i poświadczenie władzy spadkowej lub właściwej władzy sądowej;

b) jako dowód, iż zajmują się sami na miejscu prowadzeniem gospodarstwa, oraz iż dochód gruntowy z gospodarstwa wystarcza według stosunków miejscowych do samoistnego utrzymania rodziny, złożonej z pięciu osób, a nie przekracza poczwórnej wysokości takiego dochodu: świadectwo przełożonego gminy i dwóch członków gminy (do których zalicza się także własnowolne wdowy), których synowie są powołani do poboru albo obowiązani do służby (bez względu na to, czy służą czynnie lub nie) i którzy nie zgłaszają prawa do ulgi w dopełnieniu obowiązku służbowego.

Świadectwo to ma obejmować:

oznaczenie gospodarstwa rolnego z wymienieniem miejscowości i gminy, domu, gruntów, ich rodzaju i powierzchni, zarówno szczegółowo jak i w całości;

wymienienie ciążących na gospodarstwie podatków państwowych wszelkiego rodzaju bez dodatków krajowych, powiatowych i gminnych, zarówno pojedynczo jak i w sumie ogólnej;

oświadczenie, czy dochód gruntowy z gospodarstwa wystarcza do samoistnego utrzymania rodziny, złożonej z pięciu osób, a nie przekracza poczwórnej wysokości takiego dochodu;

dalej okoliczność, czy sam popisowy zajmuje się zawodowo prowadzeniem gospodarstwa, czego warunkiem jest, aby wykonywał na miejscu co najmniej nadzór nad gospodarstwem jako przeważający zawód życiowy; nie może on zatem przebywać przez większą część roku zdala od gospodarstwa; wreszcie poświadczenie przełożonego gminy co do zupełnej prawdziwości osnowy świadectwa i autentyczności podpisów obu członków gminy.

Jeżeli niema w gminie dwóch członków tego rodzaju albo jeżeli członkowie ci nie umieją czytać i pisać oraz w razie bezpodstawnej odmowy członków, znachodzących się w gminie i umiejących czytać i pisać, albo wreszcie, gdy polityczna władza powiatowa znajduje w ogóle podstawę do powątpiewania o prawdziwości przedłożonego świadectwa, powinna ona zarządzić odpowiednie dochodzenia; akta dochodzeń należy dołączyć do podań.

Jeżeli posiadłość gruntowa leży w innej gminie, a nie w gminie miejsca siedziby obowiązującego do służby wojskowej, należy przedłożyć świadectwo gminy odnośnej.

Okoliczność, że gospodarstwo gruntowe należy do kategorii dóbr tabularnych, nie wyklucza prawa do ulgi.

3. Jeżeli okaże się przy badaniu stosunków, iż dochód z gospodarstwa rolnego wystarcza na utrzymanie rodziny z pięciu osób nie sam przez się lecz tylko w połączeniu z innym dochodem, na przykład dochodem z domu, rzemiosła, zarobku dziennego, furmanki itd., wówczas nie należy uważać warunku, podanego w punkcie 1., za dopełniony.

4. Podanie o przeniesienie do rezerwy zapasowej w charakterze właściciela odziedziczonego gospodarstwa rolnego powinien popisowy wnieść z reguły w miesiącach styczniu lub lutym u politycznej władzy powiatowej albo przypobrze głównym przed komisją poborową przy zupełnym wykazaniu odnośnego prawa.

W razie wniesienia prośby o zezwolenie na stawienie się do poboru poza właściwym okręgiem można zgłosić i wykazać równocześnie także ewentualne prawo do ulgi w charakterze właściciela odziedziczonego gospodarstwa rolnego.

Polityczna władza powiatowa ma wciągnąć zgłoszone prawo do listy stawczej.

5. Orzeczenie o prawie do ulgi, zapadające przy poborze, tudzież o prawie, zgłoszonym przez niewcielonych rekrutów, rezerwistów zapasowych i wcielonych żołnierzy, wliczając tu także ochotników jednorocznych i ochotników dwuletnich marynarki wojennej oraz tych, którzy ukończyli już służbę czynną, następuje w ogólności według postanowień § 105 : 2 do 7.

6. W ogóle powinno się przyznawać ulgę bez względu na czas, w którym zaszły stosunki, uzasadniające prawo odnośne.

7. Jeżeli tytuł do uzyskania ulgi istniał już przed rozpoczęciem służby czynnej, jednak nie został podniesiony aż do chwili rozpoczęcia służby tej bez dostatecznego usprawiedliwienia, wówczas należy wprawdzie przyznać ulgę, lecz przeniesienie do rezerwy zapasowej ma nastąpić dopiero przy sposobności najbliższej ogólnej zmiany szeregowców, a najpóźniej dnia 30. września (§ 30 : 2 u. w.).

W orzeczeniu należy wyrazić chwilę przeniesienia do rezerwy zapasowej.

Przed faktycznym przeniesieniem do rezerwy zapasowej powinno się wykazać z początkiem września, iż zasadnicze warunki prawa do ulgi istnieją jeszcze, poczem właściwa komenda okręgu

uzupełnienia, względnie komenda okręgu uzupełnienia obrony krajowej zarządza przeniesienie do rezerwy zapasowej. Natomiast ma odpaść inny dowód dalszego istnienia prawa do ulgi podczas odbywania służby prezencyjnej.

Co do postępowania przy wydawaniu orzeczenia i w przypadku różnicy zdań mają postanowienia § 105 : 3, 5 i 6 znaleźć analogiczne zastosowanie z tą zmianą, iż tymczasowe przeniesienie w stosunek nieczynny jest w razie różnicy zdań niedopuszczalne.

8. Co do sprzeciwów i odwołań obowiązują postanowienia § 105 : 10.

9. Jeżeli przy rozpatrywaniu prośby okaże się, iż pełne prawo do przyznania ulgi w charakterze właściciela odziedziczonego gospodarstwa rolnego wprawdzie nie istnieje, że jednak stosunki, zasługujące na szczególne uwzględnienie, przemawiają za przyznaniem ulgi według § 32. u. w., wówczas należy z urzędu postąpić z prośbą w myśl § 117. przepisu niniejszego.

10. Co do przyznania ulgi powyższej oficerom, duchownym wojskowym, urzędnikom wojskowym, aspirantom na oficerów i urzędników wojskowych obowiązują postanowienia § 105 : 9.

Zawodowi oficerzy, duchowni wojskowi, urzędnicy wojskowi, tudzież aspiranci na oficerów i urzędników wojskowych, którzy wykazują prawo do ulgi i chcą zatrzymać stopień wojskowy, będą przeniesieni na prośbę do rezerwy przed czasem właściwym.

11. Obywatele austriacy, którzy odziedziczyli gospodarstwo rolne w Bośni-Hercegowinie, mogą w razie istnienia dalszych wymogów, przepisanych w punkcie 1., i bez względu na to, czy uzyskali tamtejszą przynależność krajową, otrzymać również ulgę powyższą.

Rozstrzygnięcie odnośne jest jednak zastrzeżone Ministerstwu obrony krajowej.

§ 109.

Dowód dalszego istnienia prawa do ulgi, jej zgaśnięcie i odmówienie.

1. Dalsze istnienie stosunku, uzasadniającego ulgę w charakterze właściciela odziedziczonego gospodarstwa rolnego, ma być wykazywane przez korzystających z ulgi właściwej politycznej władzy powiatowej tylko w ciągu prawidłowego obowiązku służby czynnej, do którego byliby w danym razie jeszcze obowiązani przy oddziale broni z obowiązkiem dwuletniej służby czynnej, gdyby nie przyznano im ulgi powyższej, w każdym roku, następującym po przyznaniu ulgi, w miesiącu czerwcu,

w sposób, przepisany dla udokumentowania odnośnego prawa.

Dowód ten ma jednak znaczenie materialne tylko o tyle, o ile wykazane stosunki istnieją rzeczywiście dalej. Jeżeli władze uzupełnienia dowiedzą się jeszcze przed najbliższym terminem składania dowodów o ustaniu warunków ulgi, wówczas powinny wydać niezwłocznie dalsze zarządzenia w celu odmówienia jej.

2. Ulga gaśnie:

- a) jeżeli tytuł prawny nie istnieje już albo
- b) jeżeli bez dostatecznego usprawiedliwienia nie przedłożono do końca czerwca rocznego dowodu na dalsze istnienie prawa do ulgi. mimo otrzymanego z końcem miesiąca maja wezwania władzy powiatowej (§ 30 : 3 u. w.).

3. Przy uznawaniu dalszego istnienia jak również odmawianiu ulgi mają odnośne władze uzupełnienia pierwszej instancji postępować analogicznie do postanowień § 105 : 3.

Co do odwołań obowiązują postanowienia § 105 : 10.

Aż do rozstrzygnięcia pozostaje jednak ulga w mocy.

W wypadkach, w których uchwała odmawiająca ulgi nie mogła być doręczona stronie z powodu nieznanego miejsca pobytu, należy przybić orzeczenie na tablicy urzędowej zarówno gminy przynależności jak i właściwej politycznej władzy powiatowej na przeciąg czterech tygodni; po upływie terminu tego należy uważać uchwałę odmawiającą za prawomocną i wdrożyć dalsze postępowanie w myśl punktu 5. i 6.

4. W razie mylnego przyznania ulgi orzeka o odmówieniu jej polityczna władza krajowa, a jeżeli ulga przyznana została przez władzę tę, Ministerstwo obrony krajowej, wyjąwszy, jeżeli w międzyczasie uzyskano prawo do ulgi.

Przeciw orzeczeniu politycznej władzy krajowej służy odwołanie do Ministerstwa obrony krajowej.

5. Gdy odmówienie ulgi stanie się prawomocne, należy tych, którzy nie mają być pozostawieni w rezerwie zapasowej z tytułu innej ulgi, wydzielić z niej i zobowiązać do natychmiastowego odbycia cięższej na nich ewentualnie służby czynnej (punkt 1.).

Czas służby czynnej lub pierwsze wykształcenie wojskowe, odbyte w danym razie już poprzednio, należy wliczyć do przypadającego jeszcze do odbycia obowiązku służby czynnej.

Pod względem dalszego dopełniania obowiązku służbowego mają być oni traktowani według swego roku asenterunkowego (§ 30 : 3 u. w.).

6. Jeżeli po prawomocnem odmówieniu ulgi w charakterze właściciela odziedziczonego gospodarstwa rolnego zgłoszono prawo do dobrodziejstwa jednorocznej służby czynnej i wykazano równocześnie, że prawo to istniało już w dniu 1. października tego roku, na który kompetent został asenterowany, wówczas powinny dotyczące władze uzupełnienia pierwszej instancji przyznać ulgę powyższą według postanowić § 90 : 10.

Co do ewentualnych odwołań obowiązują postanowienia § 81 : 5.

7. Ci, którzy w czasie przyznania ulgi byli ochotnikami jednorocznymi lecz nie odbyli jeszcze jednorocznej służby czynnej, mają być niezależnie od odroczenia, dopuszczalnego według ustawy, powołani do dopełnienia jej na dzień 1. października, następujący po odmówieniu.

Co do jednorocznych ochotników-medyków obowiązują w tym względzie terminy, ustanowione w § 94.

Rozdział X.

Ulga w charakterze utrzymującego rodzinę.

§ 110.

Prawo do ulgi.

1. W uwzględnieniu stosunków rodzinnych należy następujące kategorie obowiązanych do służby wojskowej przeznaczyć do rezerwy zapasowej, a względnie przenieść do niej:

- a) jedynego syna ojca niezdolnego do zarobkowania albo owdowiałej matki albo w braku syna jedynego zięcia, jeżeli stosunki, uzasadniające prawo tego ostatniego, nie istniały już w czasie zawierania przezeń małżeństwa;
- b) po śmierci ojca jedynego wnuka dziadka niezdolnego do zarobkowania lub owdowiałej babki, jeżeli dziadek lub babka nie mają syna zdolnego do zarobkowania;
- c) jedynego brata rodzzonego lub przyrodniego*) rodzeństwa zupełnie osieroconego oraz jedynego brata przyrodniego rodzeństwa bez ojca.

2. Można jednak reklamować tylko tego jedynego ślubnego i rodzzonego syna, wnuka, brata lub brata przyrodniego, względnie tego jedynego zięcia, od którego ulgi zależy utrzymanie jego rodziców, dziadków lub rodzeństwa, a względnie teściów i który dopełnia obowiązku tego rzeczywiście.

*) Bracia przyrodni są to bracia, którzy z resztą rodzeństwa mają tylko wspólnego ojca lub wspólną matkę.

Przy reklamowaniu jedynych synów lub jedynych wnuków nie wchodzi w rachubę istnienie zięciów, wyjąwszy zdolnego do zarabkowania ojca dotyczącego wnuka.

3. Ulgę tę należy przyznać jednemu wnukowi, który utrzymuje dziadka lub babkę po stronie macierzystej, także wtedy, gdy ojciec jego żyje lecz małżeństwo tegoż jest rozwiązane.

4. Synowi nieślubnemu przysługuje ta sama ulga, jeżeli zależy od niej utrzymanie jego matki rodzonej, jego dziadka macierzystego niezdolnego do zarabkowania, jego owdowiałej babki macierzystej albo jego rodzeństwa zupełnie osieroconego i jeżeli on rzeczywiście dopełnia obowiązku tego. Jako rodzeństwo wchodzi w rachubę tylko dzieci, pochodzące z tej samej matki, urodzenia ślubnego lub *) nieślubnego.

5. Pod warunkami, podanymi w punkcie 2., będzie się traktować na równi z jedynym synem, wnukiem lub bratem, względnie zięciem także tego, którego jedyny brat, inni bracia rodzeni lub przyrodni, względnie szwagrowie

- a) pozostają w prawidłowej lub przedłużonej za karę czynnej służbie wojskowej albo których w myśl § 43 : 2 i § 44 : 2 u. w., pociągnięto do wyjątkowej służby czynnej;
- b) odbywają dobrowolnie dalszą służbę czynną jako podoficerowie (także w żandarmeryi);
- c) są w wieku poniżej lat 19, albo
- d) z powodu nieuleczalnych wad unysłowych lub fizycznych są niezdolni do jakiegokolwiek zarabkowania (§ 31 : 1 do 4 i 6 u. w.).

6. Niezdolność do zarabkowania dotyczących członków rodziny musi wykluczać ich uzdolnienie do zarobku zawodowego lub w ogóle zarobku, przez który mogliby zapewnić sobie i pozostałym członkom rodziny utrzymanie życiowe, odpowiadające danym stosunkom (§ 112 : 7).

Wady moralne podobnie jak i stan inwalidów wojskowych nie uzasadniają niezdolności do zarabkowania w znaczeniu powyższem.

7. Z niezdolności zarobkowej odnośnych członków rodziny nie można jednak wywodzić prawa do ulgi, jeżeli posiadłość lub zarobek rodziny jest tej miary i jakości, iż także bez reklamowanego wystarcza na utrzymanie rodziny; wypadki takie zachodzą na przykład, gdy posiadłość gruntowa lub przemysł mogą być wydzierżawione lub prowadzone przy pomocy najemnych sił roboczych, a zmiana taka nie narusza możliwości utrzymania rodziny bez współdziałania reklamowanego, albo gdy część domu,

zbyteczna dla rodziny, może być spożytkowana w drodze najmu, a osiągnięty czysty dochód zapewnia utrzymanie rodziny także bez współdziałania reklamowanego. Przy ocenianiu stosunków dochodowych rodziny należy uwzględnić w odpowiedni sposób podatki, dodatki gminne itp. oraz ciężary, wpisane hipotecznie, a ciężące na posiadłości od dłuższego czasu.

8. Jeżeli osoba, na której korzyść wniesiono reklamację (reklamant), jest wprawdzie zdolna jeszcze do kierownictwa lub nadzoru nad prowadzeniem przemysłu, gospodarstwa rolnego itd., lecz nie nadaje się już do tego, aby mogła przykładać się do pracy osobiście albo utrzymać siebie i członków swej rodziny z zarobku ubocznego, wówczas można przyjąć istnienie odnośnego prawa do ulgi, gdyby zmiana w prowadzeniu przemysłu lub gospodarstwa rolnego itd. przez wydzierżawienie, wynajęcie, użycie najemnych sił roboczych albo w inny sposób wykluczała możliwość dostarczenia utrzymania życiowego, odpowiadającego danym stosunkom.

9. Wiek owdowiałej matki, babki lub teściowej i osieroconego rodzeństwa żeńskiego oraz stan ich zdrowia nie wchodzi w rachubę; natomiast ważne jest pytanie, czy reklamanci tacy mogą pod względem utrzymania obejść się bez pomocy reklamowanego, nie doznając zagrożenia w swej egzystencji, a zatem czy ich utrzymanie życiowe jest w danym razie zabezpieczone przez posiadłość lub w ogóle bez współdziałania reklamowanego.

10. Zupełne ubóstwo rodziny nie jest wymagane do uzyskania ulgi.

Okoliczność, iż reklamant korzysta z poborów zaopatrzenia (emerytury, wymowy, renty itd.), wyklucza prawo do ulgi tylko wtedy, gdy utrzymanie rodziny jest przez to zapewnione według stosunków miejscowych także bez reklamowanego.

11. Wspólność miejsca zamieszkania reklamowanego i wspieranych przez niego członków rodziny nie jest wymagana, natomiast jednak potrzebą, aby reklamowany dostarczał pomocy istotnie i w stosunkowo dostatecznej mierze.

12. Obce obywatelstwo reklamanta nie stanowi samo przez się przeszkody dla przyznania ulgi; rozstrzygnięcie odnośne jest jednak zastrzeżone politycznej władzy krajowej.

13. Jeżeli w celu utrzymania ojca reklamowano jego syna ślubnego, wówczas nie wchodzi w rachubę istniejący ewentualnie nieślubny syn matki (pasierb ojca tego).

14. Prawo do ulgi na korzyść matki syna nie, ślubnego, która w międzyczasie wyszła za mąż-

*) Sprostowano (zobacz obwieszczenie z dnia 26. października 1912, Dz. u. p. Nr. 208).

albo matki syna ślubnego lub nieślubnego, która weszła w ponowny związek małżeński, istnieje, jeżeli przy dopełnieniu wszystkich innych warunków małżonek, obowiązany do wspierania matki, jest niezdolny do zarabkowania i nie posiada z poprzedniego małżeństwa syna, który mógłby wchodzić w rachubę pod względem utrzymywania go.

15. W razie sądowego rozwodu lub rozdziału małżeństwa nie ma matka, dopóki jej rozwiedziony (separowany) małżonek żyje, prawa do ulgi dla syna, pochodzącego z małżeństwa tego.

16. Przy ocenie co do przyznania ulgi reklamowanemu, którego brat, inni bracia rodzeni lub przyrodni, względnie szwagrowie pozostają w prawidłowej lub przedłużonej za karę czynnej służbie wojskowej albo są powołani do wyjątkowej służby czynnej, jest obojętne, czy dopełniają oni obowiązku tego jako oficerowie lub w innym charakterze.

17. Na równi z jedynym synem, wnukiem lub bratem, względnie zięciem nie można jednak traktować tego, którego jedyny brat, inni bracia rodzeni lub przyrodni, względnie szwagrowie wstąpili dobrowolnie do wojska wspólnego (marynarki wojennej) lub obrony krajowej po dopełnieniu obowiązku stawienia się do poboru albo obowiązku służbowego, których obowiązek służbowy rozciąga się zatem tylko na trzyletni, a przy marynarce wojennej czteroletni obowiązek służby czynnej, ewentualnie na czas wojny (§ 19 : 6 u. w.).

18. Nie mają prawa do ulgi: pasierbi co do tego z rodziców, z którym są jedynie spowinowaceni, tudzież synowie przybrani (adoptowani) i wzięci na wychowanie, a wreszcie bracia stryjeczni i cioteczni*).

19. Na korzyść tego samego reklamanta można przyznać ulgę na ten sam okres czasu tylko jednemu obowiązanemu do służby wojskowej.

20. Jeżeli z dwóch obowiązanych do służby wojskowej, którzy przychodzą jednocześnie do poboru, a są obowiązani do utrzymywania reklamanta, reklamowano jednego, przyczem służy prawo wyboru, wówczas można orzec przy poborze o prawie do ulgi tylko wtedy, gdy drugi popisowy zostanie asenterowany albo gdy jego niezdolność do zarabkowania jest stwierdzona.

21. Jeżeli prawo do ulgi dla obowiązanego do służby wojskowej, jako jedynej podpory rodziców lub krewnych, potrzebujących pomocy, podniesiono z powodu, iż inna osoba, obowiązana do wspierania ich, uchyla się od obowiązku tego albo od sposobności

*) Bracia stryjeczni i cioteczni są to bracia, którzy nie mają wspólnych rodziców.

do wypełnienia go przez przesiedlenie się do innych miejsc, wychodźstwo, założenie własnego gospodarstwa domowego albo w jakikolwiek inny sposób, wówczas nie należy uważać prawa tego za uzasadnione.

22. Jeżeli reklamacya dotyczy obowiązanego do służby wojskowej, który miałby także prawo domagania się ulgi w dopełnieniu obowiązku służbowego z innego tytułu, wówczas nie można odrzucić reklamacyi z powyższego powodu.

23. Jeżeli dwóch lub więcej członków rodziny reklamanta, którzy byliby powołani do wspomagania go, należą do wojska wspólnego (marynarki wojennej) lub obrony krajowej, wówczas może reklamant w razie istnienia odnośnego warunku domagać się według wyboru swego ulgi dla jednego z nich.

§ 111.

Dochodzenie ulgi i dokumentowanie podań.

1. Podania o przeniesienie do rezerwy zapasowej z tytułu utrzymywania rodziny powinny członkowie rodziny, potrzebujący pomocy, wnosić z reguły w miesiącach styczniu lub lutym do politycznej władzy powiatowej albo przy poborze głównym przed komisją poborową przy zupełnem wykazaniu odnośnego prawa.

W razie wniesienia prośby o zezwolenie na stawienie się do poboru poza właściwym okręgiem poborowym mogą członkowie rodziny popisowego wnieść i wykazać równocześnie także prawo do ulgi w charakterze utrzymującego rodzinę.

Polityczna władza powiatowa ma wciągnąć zgłoszone prawo do listy stawczej.

2. Członkowie rodziny niewcielonych rekrutów i rezerwistów zapasowych tudzież wcielonych żołnierzy mają wnieść udokumentowane podania do właściwej politycznej władzy powiatowej, jeżeli reklamowani wchodzi w stosunki, uzasadniające ulgę powyższą, albo jeżeli znajdowali się w stosunkach tych już w czasie asenterunku.

3. Do udokumentowania prawa wymaga się:

- a) arkusza wyjaśnień co do rodziny według wzoru 37. Tam, gdzie daty odnośne bywają wpisywane do metryk według kalendarza juliańskiego, należy umieścić w wyciągach obok dat tych w nawiasie zawsze także daty, wypadające według kalendarza gregoryańskiego.

Jeżeli prowadzący metryki, który wygotuje wyjaśnienia co do stanu rodzinnego, nie może podać dnia urodzenia lub śmierci jednego z członków rodziny, ponieważ członek ten urodził się, a względnie zmarł w innej parafii, wówczas musi się wykazać okoliczności te, o ile mają one znaczenie stanowcze według postanowień przepisu niniejszego, za pośrednictwem osobnych metryk urodzin lub śmierci.

Prowadzący metryki nie powinni umieszczać uwag, które miałyby na celu wywarcie pośredniego wpływu na orzeczenie komisji poborowej;

- b) świadectwa niezbędności, wystawionego przez przełożonego gminy stałego miejsca pobytu członków rodziny, potrzebujących pomocy, i przez dwóch członków gminy (do których zalicza się także własnowolne wdowy), których synowie są powołani do poboru albo obowiązani do służby (bez względu na to, czy służą czynnie lub nie) i którzy nie zgłaszają prawa do ulgi w dopełnieniu obowiązku służbowego.

Świadectwo to ma obejmować:

wymienienie reklamowanego i tych członków rodziny, na których korzyść żąda się uwolnienia; poświadczenie co do posiadłości nieruchomości rodziny, a ewentualnie każdego z jej członków, z podaniem miejscowości i gminy, domu lub domów, tudzież gruntów przy oznaczeniu powierzchni, według ich rodzaju sumarycznie;

wymienienie źródła utrzymania, przedsiębiorstwa lub zatrudnienia, z którego rodzina, a względnie każdy jej członek, zwłaszcza także reklamowany, czerpie środki utrzymania, z podaniem ich zakresu, tudzież czy stosunki reklamowanego są tego rodzaju, iż może zapewnić rodzinie wystarczającą pomoc;

wykaz podatków państwowych wszelkiego rodzaju, dodatków krajowych, powiatowych i gminnych, które ciążyą na posiadłości nieruchomości, przedsiębiorstwie itd., w ich sumie ogólnej i w szczególności; następnie oświadczenie, które ma być wydane po dokładnym zbadaniu i sumiennym oceniu stosunków i wyłącznie według własnego przekonania, czy utrzymanie odnośnych członków rodziny zależy rzeczywiście od reklamowanego i czy dopełniał on dotychczas istotnie obowiązku tego i w jakiej mierze.

Nadto należy przedłożyć w razie potrzeby:

c) uchwałę sądową, odnoszącą się do ewentualnego rozwiązania małżeństwa;

d) dowód oczywistej niezdolności do zarokowania u wchodzącego w rachubę członka rodziny; jeżeli dowód ten będzie uznany przez komisję poborową, względnie organa, powołane do przyznania ulgi, za niedostateczny, wówczas należy zarządzić jego uzupełnienie albo, z wyjątkiem wypadków § 112 : 5*), doprowadzenie członka rodziny przed komisję poborową celem stwierdzenia zdolności do zarobkowania.

Co do tych wchodzących w rachubę członków rodziny, którzy zostali już sklasyfikowani przez komisję poborową lub rozpoznawczą jako na zawsze niezdolni do zarobkowania, powinna władza powiatowa dołączyć odnośne sprawozdania.

4. Jeżeli niema w gminie dwóch członków wspomnianego rodzaju albo jeżeli członkowie ci nie umieją czytać i pisać, dalej w razie bezpodstawnej odmowy członków, znachodzących się w gminie i umiejących czytać i pisać, albo wreszcie, gdy polityczna władza powiatowa znajduje w ogóle podstawę do powątpiewania o prawdziwości przedłożonego świadectwa, powinna ona zarządzić odpowiednie dochodzenia. Akta odnośnych dochodzeń mają być dołączone do podań i służą za podstawę orzeczenia.

5. Przełożony gminy potwierdza podpisem swoim na świadectwach tych zupełną prawdziwość ich osnowy i autentyczność podpisów obu członków gminy; ponadto należy do niego wyraźne poświadczenie, iż wspomiani członkowie gminy mają synów obowiązanych do najbliższego poboru, z wymienieniem ich klasy wieku, względnie iż synowie ci są obowiązani do służby i nie korzystają z ulgi w dopełnieniu obowiązku służbowego.

Przełożony gminy ma przeprowadzić dochodzenia co do okoliczności, czy posiadłość rodziny albo jednego z jej członków nie znajduje się ewentualnie w innej gminie, i zażądać od reklamanta w razie twierdzącym świadectwa z gminy odnośnej.

6. Okoliczność, iż inna osoba, powołana do utrzymywania reklamowanego, pozostaje w prawidłowej lub przedłożonej za karę służbie czynnej albo została powołana do pełnienia wyjątkowej służby czynnej (§ 43. u. w. i § 44. u. w.) albo odbywa dobrowolnie dalszą służbę czynną w charakterze podoficera, ma być stwierdzona, o ile nie została wykazana już przez stronę, przez polityczną władzę powiatową z aktów urzędowych i zapisków albo przez wydobycie karty księgi głównej za pośrednictwem

*) Sprostowano (zobacz obwieszczenie z dnia 26. października 1912, Dz. u. p. Nr. 208).

właściwej wojskowej władzy uzupełnienia pierwszej instancyi.

7. Wyciągi z metryk i świadectwa mogą być użyte ponownie, jeżeli właściwi wystawcy potwierdzą na nich niezmienną dalsze istnienie stosunków odnośnych albo wymienią dokładnie zaszłe zmiany.

§ 112.

Przyznanie ulgi.

1. Orzeczenie o prawie do ulgi, zapadające przy poborze, tudzież o prawie, zgłoszonym przez niewcielonych rekrutów, rezerwistów zapasowych i wcielonych żołnierzy, wliczając tu także ochotników jednorocznych i ochotników dwuletnich marynarki wojennej, oraz tych, którzy ukończyli już służbę czynną, następuje w ogólności, po ewentualnem stwierdzeniu niezdolności do zarobkowania u wchodzących w rachubę męskich członków rodziny obowiązanych do służby wojskowej, według postanowień § 105 : 2 do 7, z tą jednak zmianą, iż o orzeczeniach należy zawiadamiać nie obowiązanych do służby wojskowej lecz w każdym wypadku reklamanta.

2. Niezdolność do zarobkowania u wchodzących w rachubę męskich członków rodziny reklamowanego może być stwierdzona także przed komisją poborową, urzędującą najbliżej miejsca pobytu osoby, która ma być badana.

Ojców, dziadków, względnie teściów, którzy przekroczyli już 65. rok życia, należy uważać ze względu na wiek za niezdolnych do zarobkowania.

3. Mężcy członkowie rodziny, wchodzący w rachubę przy orzekaniu o reklamacyach, co do których ocenienie zdolności do zarobkowania zależy od zbadania lekarskiego, są obowiązani do osobistego stawienia się przed komisją poborową, z wyjątkiem wymienionych w ustępie poprzedzającym i w § 111 : 3, *d*), przyczem należy zwracać szczególną uwagę na stwierdzenie ich tożsamości.

Członkowie rodziny, których uznano wprawdzie za stale niezdolnych do zarobkowania lecz nadających się do kierownictwa lub nadzoru, są również obowiązani do stawienia się przed komisją poborową, o ile z powodu późniejszego pogorszenia się stanu zdrowia będzie podniesiona ich niezdolność do kierownictwa.

W razie niestawienia się osób takich należy odrzucić reklamację, a względnie wstrzymać orzeczenie, jeżeli niestawienie się jest usprawiedliwione.

4. Jeżeli wada pewna nie da się według orzeczenia lekarskiego ocenić należyćie w lokalu pobo-

rowym, ponieważ ocena taka może mieć miejsce tylko przy badaniu przez czas dłuższy albo za pomocą przyrządów albo po dłuższej obserwacji, wówczas może przewodniczący zarządzić oddanie osoby, która ma być badana, do najbliższego szpitala wojskowego w celu stwierdzenia odnośnej wady. Sprawozdanie szpitalne stanowi wprawdzie podstawę materialną dla stwierdzenia zdolności do zarobkowania, które ma być przeprowadzone przy najbliższej sposobności przez komisję poborową, lecz posiada tylko znaczenie informacyjne, a komisja poborowa nie jest niemię wiązana.

Jeżeli prawo do ulgi oparto na zaszłej w międzyczasie niezdolności zarobkowej członka rodziny, pozostającego w stosunku nieczynnym wojska wspólnego (marynarki wojennej) lub obrony krajowej, wówczas ma właściwa komenda okręgu uzupełnienia (komenda okręgu uzupełnienia obrony krajowej) na żądanie odnośnej politycznej władzy powiatowej, wydane w formie opinii i stwierdzające zaszłą w międzyczasie niezdolność do zarobkowania, spowodować zaraz superarbitrowanie odnośnego męskiego członka rodziny.

W razie wyłączenia z wojska wspólnego (marynarki wojennej) lub obrony krajowej należy przedstawić go komisji poborowej celem stwierdzenia zdolności do zarobkowania.

5. Jeżeli jednak odnośny męski członek rodziny, co do którego podniesiono, iż jest niezdolnym do zarobkowania:

a) nie może z powodu ciężkiej choroby stawić się przed komisją poborową albo jeżeli

b) jego stawienie się przed komisją poborową jest niewykonalne z powodu aresztu śledczego lub uwięzienia za karę

i jeżeli zachodzą wszystkie dalsze warunki przyznania ulgi, wówczas należy zastrzedz orzeczenie o reklamacji do czasu późniejszego.

Jeżeli jednak orzeczenie takie według dochodzeń, przeprowadzonych przez władzę powiatową, nie może zapaść nawet do dnia 1. września roku poboru albo jeżeli chodzi o reklamację żołnierza, służącego już czynnie, wówczas należy zasięgnąć decyzji Ministerstwa obrony krajowej.

6. Dzień poboru głównego, do którego reklamowany jest powołany, jest dniem normalnym, według którego należy oceniać prawo do ulgi i wiek odnośnych męskich członków rodziny.

Przy podaniach, wniesionych po poborze głównym, uważa się za dzień normalny dzień rozstrzygnięcia w pierwszej instancyi.

7. Klasyfikacja niezdolności do zarobkowania ma opiewać „niezdolny do zarobkowania” lub

niezdolny do zarobkowania na zawsze“; wady odnośne należy w sprawozdaniu komisyjnym wymienić dokładnie.

Klasyfikację „niezdolny do zarobkowania“ należy zastosować w tych wypadkach, w których ze względu na naturę wady odnośnej istnieje wprawdzie możliwość, że dotknięty nią odzyska po dłuższym czasie zdolność do zarobkowania, w których jednak chwila odzyskania zdolności tej nie da się oznaczyć nawet w przybliżeniu.

Wchodzącego w rachubę członka rodziny, który liczy lat dziewiętnaście lub więcej, można sklasyfikować jako „niezdolnego do zarobkowania“ także wtedy, gdy jest jeszcze nierozwinięty.

Klasyfikację „niezdolny do zarobkowania na zawsze“ należy stosować, jeżeli niezdolność do zarobkowania jest spowodowana wadami, wykluczającymi w zupełności możliwość odzyskania zdolności zarobkowej, i jeżeli przeciw klasyfikacji tej nie podniósł sprzeciwu ani lekarz ani żaden z uprawnionych do głosowania członków komisji poborowej (§ 46 : 1).

Jeżeli badanego uznano wprawdzie za „niezdolnego do zarobkowania“ albo za „niezdolnego do zarobkowania na zawsze“, jednak za zdatego do kierownictwa albo nadzoru nad przemysłem lub gospodarstwem rolnem (§ 110 : 8), należy wyrazić to w sprawozdaniu komisyjnym.

W wypadkach, w których czas trwania niezdolności do zarobkowania da się oznaczyć albo w których niezdolność ta zaszła chwilowo wskutek choroby, należy w sprawozdaniu podać jedynie wadę (chorobę) i orzec, jak długo przemijająca niezdolność do zarobkowania może przypuszczalnie potrwać.

Świadczenia, przedłożone w danym razie przez strony na dowód niezdolności do zarobkowania, mogą służyć jedynie dla informacji (wyjątek § 111 : 3 d), ustęp pierwszy).

Jeżeli chodzi o przyznanie ulgi dla już asenterowanego, należy podać w sprawozdaniu komisji poborowej, czy niezdolność do zarobkowania powstała przed lub po rozpoczęciu służby czynnej.

8. Reklamacje, które nie są uzasadnione według ustawy albo z których według zachodzących okoliczności nie można powziąć pełnego przekonania o uprawnieniu do ulgi, należy odrzucić.

Przyobiecanie dowodu, który ma być przeprowadzony po poborze, nie może być brane pod uwagę.

9. W ogólności należy przyznawać ulgę bez względu na sposób asenterowania obowiązanego do służby wojskowej lub ewentualne przedłużenie obowiązku służbowego za karę, oraz bez względu na chwilę, w której zaistniały stosunki, uzasadniające prawo odnośne.

10. Jeżeli tytuł do uzyskania ulgi istniał już przed rozpoczęciem służby czynnej, jednak nie został podniesiony aż do chwili rozpoczęcia służby tej bez dostatecznego usprawiedliwienia, wówczas należy wprawdzie przyznać ulgę, lecz przeniesienie do rezerwy zapasowej ma nastąpić dopiero przy sposobności najbliższej ogólnej zmiany szeregowców (a najpóźniej w dniu 30. września) (§ 31 : 8 u. w.).

W orzeczeniu należy wyrazić chwilę przeniesienia do rezerwy zapasowej. Przed faktycznym przeniesieniem do rezerwy zapasowej powinno się wykazać z początkiem września, iż zasadnicze warunki prawa do ulgi istnieją jeszcze, poczem właściwa komenda okręgu uzupełnienia, względnie komenda okręgu uzupełnienia obrony krajowej zarządza przeniesienie do rezerwy zapasowej. Natomiast ma odpaść inny dowód dalszego istnienia prawa do ulgi podczas odbywania służby prezencyjnej. Co do postępowania przy wydawaniu orzeczenia i w przypadku różnicy zdań mają postanowienia § 105 : 3. 5 i 6 znaleźć analogiczne zastosowanie z tą zmianą, iż tymczasowe przeniesienie w stosunek nieczynny jest w razie różnicy zdań niedopuszczalne.

11. Dobrowolnie wstępujący uzyskują ulgę w charakterze utrzymujących rodzinę tylko wtedy, jeżeli stosunki, stanowiące podstawę prawa do niej, powstały dopiero po asenterowaniu (§ 31 : 7 u. w.).

12. Jeżeli przy rozpatrywaniu prośby można oznaczyć z góry, iż stosunki, będące podstawą żądanej ulgi, przestaną istnieć w ciągu czasu od wcielenia aż do dnia 1. października tego roku, w którym obowiązany do służby kończy 23. rok życia, wówczas nie należy przyznawać ulgi z tytułu utrzymywania rodziny; władze, powołane do przyznania ulgi przeniesienia do rezerwy zapasowej, powinny w tym wypadku odroczyć rozpoczęcie służby czynnej reklamowanego do dnia 1. października tego roku, w którym zajdzie zmiana odnośnych stosunków (§ 31 : 40 u. w.).

O orzeczeniu tem należy zawiadomić reklamanta również na piśmie.

Postanowienie to ma znaleźć zastosowanie zwłaszcza w wypadkach, w których równoczesne odbywanie służby przez dwóch członków rodziny, wchodzących w rachubę w charakterze utrzymujących rodzinę (synów, wnuków, braci, braci przyrodnich lub zięciów), da się uniknąć (przykład 1. i 2.) albo w których chodziłoby o służbę reklamowanego w ciągu okresu czasu, w którym inny członek rodziny z powodu młodocianego wieku musi być uważany jeszcze za niezdolnego do zarobkowania (przykład 3.).

Na przykład:

syn (zięć, wnuk, brat, brat przyrodni) „A” został asenterowany w roku 1911. jako zdalny i służy czynnie przy piechocie*);

syn (zięć, wnuk, brat, brat przyrodni) „B” przychodzi w roku 1912. do poboru w pierwszej klasie wieku i zostaje reklamowany jako utrzymujący rodzinę. Prośbę reklamacyjną należy odrzucić, a reklamowanemu odroczyć rozpoczęcie służby czynnej do dnia 1. października 1913., w którym to czasie syn (zięć, wnuk, brat, brat przyrodni) „A” będzie już stale urlopowany;

albo:

syn (zięć, wnuk, brat, brat przyrodni) „A” został w roku 1910.** asenterowany do artylerii polowej*) i będzie z powodu przedłużonego za karę obowiązku służby czynnej urlopowany stale dopiero w jesieni 1914.;

syn (zięć, wnuk, brat, brat przyrodni) „B” przychodzi w roku 1913. do poboru w drugiej klasie wieku i zostaje reklamowany jako utrzymujący rodzinę. Prośbę reklamacyjną należy odrzucić, a reklamowanemu odroczyć rozpoczęcie służby czynnej do dnia 1. października 1914., w którym to czasie syn (zięć, wnuk, brat, brat przyrodni) „A” będzie już stale urlopowany;

albo:

syn (wnuk, brat, brat przyrodni) „A” został asenterowany w roku 1912. jako zdalny w pierwszej klasie wieku i reklamowany jako utrzymujący rodzinę, ponieważ inni synowie (wnukowie, bracia, bracia przyrodni) są w wieku poniżej lat 19;

syn (wnuk, brat, brat przyrodni) „B” ukończy w roku 1913. 19. rok życia. Prośbę o reklamację należy odrzucić, a reklamowanemu odroczyć rozpoczęcie służby czynnej do dnia 1. października 1913., w którym to czasie syn (wnuk, brat, brat przyrodni) „B” wchodzi już w rachubę jako utrzymujący rodzinę.

13. Jeżeli natomiast stosunki, stanowiące podstawę żądanej ulgi, przestają istnieć dopiero po dniu 1. października tego roku, w którym reklamowany kończy 23. rok życia, wówczas nie należy zarządzać odroczenia jego służby czynnej, lecz w razie zaistnienia dalszych wymogów przyznać ulgę natychmiast.

Na przykład:

syn (zięć, wnuk, brat, brat przyrodni) „A” został asenterowany w roku 1911. i służy czynnie przy konnicy;

*) W okresie przejściowym należy uwzględnić postanowienia § 80., ustęp drugi, u. w., dotyczące czasu służby czynnej.

**) Sprostowano (zobacz obwieszczenie z dnia 26. października 1912, Dz. u. p. Nr. 208.).

syn (zięć, wnuk, brat, brat przyrodni) „B” przychodzi w roku 1912. do poboru w drugiej klasie wieku i zostaje reklamowany jako utrzymujący rodzinę. Prośby reklamacyjnej nie można odrzucić, ponieważ syn „A” będzie stale urlopowany dopiero w roku 1914., a reklamowany kończy 23. rok życia już w roku 1913.;

albo:

syn (wnuk, brat, brat przyrodni) „A” został asenterowany w roku 1912. w drugiej klasie wieku i reklamowany jako utrzymujący rodzinę;

syn (wnuk, brat, brat przyrodni) „B” liczy lat 17. Prośby reklamacyjnej nie można odrzucić, ponieważ syn „A” kończy 23. rok życia wcześniej, aniżeli syn „B” osiąga rok 19. i może wchodzić w rachubę jako utrzymujący rodzinę.

14. Jeżeli okaże się przy rozpatrywaniu prośby, iż pełne prawo do przyznania ulgi w charakterze utrzymującego rodzinę wprawdzie nie istnieje, że jednak stosunki, zasługujące na szczególne uwzględnienie, przemawiają za przyznaniem ulgi na podstawie § 32. u. w., wówczas należy z urzędu postąpić z prośbą w myśl § 117.

15. Co do przyznania ulgi powyższej oficerom, duchownym wojskowym, urzędnikom wojskowym, aspirantom na oficerów i urzędników wojskowych obowiązują postanowienia § 108 : 10.

§ 113.

Sprzeciw i odwołania.

1. Co do sprzeciwów i co do odwołań, które mogą być wnoszone przez reklamantów, obowiązują postanowienia § 105 : 10.

2. W razie sprzeciwów i różnicy zdań, które dotyczą wyłącznie zdolności do zarobkowania lub kierownictwa u wchodzącego w rachubę męskiego członka rodziny reklamowanego, ma polityczna władza powiatowa zarządzić doprowadzenie dotyczącej osoby przed komisję rozpoznawczą przy równoczesnem przedłożeniu aktów odnośnych.

Na podstawie stanu rzeczy, stwierdzonego przez komisję rozpoznawczą, orzeka władza krajowa o odnośnym wypadku reklamacyi.

3. W razie odwołań przeciw orzeczeniu odmoownemu, które zapadło jedynie z powodu, iż komisya poborowa uznała męskiego członka rodziny osoby reklamowanej za zdolnego do zarobkowania, rozstrzyga władza krajowa, czy opinia komisji rozpoznawczej ma być osiągnięta.

§ 114.

Dowód dalszego istnienia prawa do ulgi, jej zgaśnięcie i odmówienie.

1. Dalsze istnienie stosunku, uzasadniającego ulgę w charakterze utrzymującego rodzinę, mają reklamanci wykazywać właściwej politycznej władzy powiatowej tylko w ciągu prawidłowego obowiązku służby czynnej, do którego reklamowani byliby ewentualnie obowiązani jeszcze przy oddziale broni z obowiązkiem dwuletniej służby czynnej, gdyby nie przyznano im ulgi, w każdym roku, następującym po przyznaniu ulgi, w miesiącu styczniu, w sposób, przepisany dla udokumentowania odnośnego prawa.

Dowód ten może opierać się także na stosunkach nowo powstałych.

Materyalne znaczenie ma on jednak tylko o tyle, o ile wykazane stosunki istnieją rzeczywiście dalej. Jeżeli władze uzupełnienia dowiedzą się o ustaniu warunków ulgi jeszcze przed najbliższym terminem składania dowodów, wówczas powinny wydać niezwłocznie dalsze zarządzenia w celu odmówienia jej.

2. Dzień 1. marca stanowi dzień normalny dla oceny prawa.

Jeżeli w danym wypadku zajdzie konieczność stwierdzenia niezdatności do zarobkowania u jednego z męskich członków rodziny, należy przeprowadzić stwierdzenie to przy sposobności najbliższego poboru i orzec następnie dopiero o dalszem istnieniu prawa. Ponowne konstatowanie przeprowadza się co do tych, których nie uznano za „niezdolnych do zarobkowania na zawsze“ (§ 112 : 7).

3. Ulga gaśnię:

- a) jeżeli żołnierz, pozostający w rezerwie zapasowej na zasadzie postanowień § 31. u. w., utraci tytuł do ulgi, albo
- b) jeżeli reklamanci nie przedłożą do końca stycznia bez dostatecznego usprawiedliwienia rocznego dowodu na dalsze istnienie prawa do ulgi mimo wezwania, otrzymanego z końcem miesiąca grudnia od władzy powiatowej (§ 31 : 9 u. w.).

4. Zresztą mają mieć analogiczne zastosowanie postanowienia § 109 : 3 do 7.

§ 115.

Prośby o ulgę z tytułu utrzymywania rodziny, wnoszone przez osiadłych stale poza obrębem Monarchii.

1. Jeżeli członkowie rodziny popisowego, osiadli stale poza obrębem Monarchii, proszą dla niego

o ulgę jako dla utrzymującego rodzinę (§ 31. u. w.), wówczas ma c. i k. władza reprezentacyjna poddać przede wszystkim popisowego, jeżeli przebywa również poza obrębem Monarchii, w myśl § 63. badaniu lekarskiemu i spowodować wygotowanie orzeczenia. Protokół, spisany w myśl § 63 : 1, musi obejmować także dowód tożsamości dotyczących męskich członków rodziny.

2. W razie uznania popisowego za „zdatnego“ lub „zdatnego do usług pomocniczych jako . . .“ należy do władzy tej także stwierdzenie zdolności do zarobkowania u dotyczących męskich członków rodziny za pośrednictwem badania lekarskiego. Pod tym względem, jak również co do wygotowania orzeczenia lekarskiego mają dotyczące postanowienia § 63. analogiczne zastosowanie.

3. Gdyby badanie lekarskie popisowego i dotyczących męskich członków rodziny nie mogło odbyć się ze względu na ich oddalenie miejscowe za pośrednictwem tej samej władzy, wówczas spisują c. i k. władze reprezentacyjne na podstawie odnośnej prośby przepisany protokół ze stroną. W protokole, spisanym z popisowym, należy wymienić władzę, do której członkowie rodziny wniosli prośbę o przyznanie ulgi z § 31. u. w., a w protokole, spisanym z członkami rodziny, podać miejsce pobytu popisowego tudzież władzę reprezentacyjną, u której zażądano badania lekarskiego.

4. Dostarczenie świadectwa niezbędności, przepisanego w myśl § 111 : 3 b, nie jest wymagane, natomiast jednak musi się wykazać stosunki faktyczne, na których oparto prawo do ulgi w charakterze utrzymującego rodzinę, w zakresie, przepisanym w § 111. i potrzebnym dla oceny zgłoszonego prawa.

Stosunki te muszą być potwierdzone przez c. i k. władzę reprezentacyjną, jeżeli są jej wprost znane, a w innym wypadku wykazane w sposób wiarygodny.

5. Jeżeli popisowy został uznany za niezdatnego albo przebywa w Monarchii albo został odesłany przed komisję poborową, wówczas należy postąpić według § 63 : 7.

W razie uznania popisowego za „zdatnego“ lub „zdatnego do usług pomocniczych jako . . .“ wchodzi w zastosowanie postanowienia §§ 63 : 8, względnie 64 : 4 i 6, a to pierwsze z nich z tą zmianą, iż przeznaczony do stawienia się przed komisją poborową ma stanąć przy pierwszym poborze dodatkowym w miesiącu października (§ 58.).

6. Co do postępowania w razie wniesienia próśb, które dotyczą przeniesienia już asenterowanego do rezerwy zapasowej jako utrzymującego rodzinę, oraz co do dostarczania dowodów na dalsze istnienie ulgi mają analogiczne zastosowanie postanowienia punktów poprzedzających.

7. O prośbach takich orzeka, po zaopiniowaniu odnośnego wypadku przez właściwe władze uzupełnienia pierwszej instancji, polityczna władza krajowa; przeciw orzeczeniu jej służy odwołanie do Ministerstwa obrony krajowej w ciągu czterech tygodni.

8. O orzeczeniu należy zawiadomić:

- a) celem uzupełnienia listy stawczej i ewentualnego wypełnienia protokołu asenterunkowego oraz wykonania orzeczenia i wydania obowiązanyemu do służby wojskowej poświadczenia według wzoru 35. dotyczące władze uzupełnienia pierwszej instancji;
- b) reklamanta za pośrednictwem władzy reprezentacyjnej miejsca pobytu.

Rozdział XI.

Ulga dla utrzymujących rodzinę i gospodarzy rolnych w braku pełnego uprawnienia ustawowego.

§ 116.

Prawo do ulgi.

1. Obowiązany do służby wojskowej, którzy nie mają pełnego uprawnienia do ulgi w myśl §§ 30. lub 31. u. w., można wśród warunków, zasługujących na szczególne uwzględnienie, przyznać ulgę przeniesienia do rezerwy zapasowej.

2. W miarę zachodzących uzasadnionych wypadków należy wskutek tego przenosić corocznie do rezerwy zapasowej taką liczbę żołnierzy, która odpowiada czterem procentom asenterowanych na odnośny rok na poczet kontyngentów rekrutów.

Rozdział skutecznia się na okręgi terytoryalne w ogóle według postanowień trzech ostatnich ustępów § 13. u. w.

3. Za stosunki, które zasługują na szczególne uwzględnienie i uzasadniają przeniesienie do rezerwy zapasowej, należy uważać między innymi:

- a) posiadanie gospodarstwa rolnego, określonego bliżej w § 30. u. w., które zostało oddane posiadaczowi na własność przez niezdolnego do zarobkowania krewnego męzkiego lub owdowiałego krewnego żeńskiego w linii wstępnej

w sposób prawomocny jeszcze za życia, a które byłoby mu i tak przypadło w drodze ustawowego porządku dziedziczenia;

- b) jeżeli dochód gruntowy z gospodarstwa rolnego nie wystarcza wprawdzie według stosunków miejscowych w zupełności na samodzielne utrzymanie rodziny z pięciu osób albo jeżeli przekracza nieznacznie poczwórną wysokość dochodu takiego; w wszystkich wypadkach tych z reguły wtedy, gdy niema innego męzkiego członka rodziny, nadającego się do prowadzenia gospodarstwa;
- c) utrzymanie członków rodziny, jeżeli mimo istnienia innych synów (wnuków) prowadzenie gospodarstwa lub przemysłu rodziców (dziadków) zależy dowodnie od reklamowanego;
- d) jeżeli miejsce pobytu wchodzącego w rachubę członka rodziny jest od szeregu lat nieznanne albo jeżeli śmierć jego nie da się wykazać;
- e) utrzymanie matki, sędownie rozwiedzionej lub rozłączonej z mężem, jeżeli były małżonek nie jest obowiązany do jej utrzymywania albo nie dopełnia obowiązku tego;
- f) utrzymanie matki, opuszczonej przez męża od dłuższego czasu, albo dzieci, opuszczonych przez ojca, jeżeli nie można uzyskać od niego wystarczającej pomocy;
- g) jeżeli wchodzący w rachubę członek rodziny pozostaje w więzieniu za karę na czas dłuższy albo posiada niższą wartość moralną w stopniu wyższym, wykluczającemu możliwość wspomaganie;
- h) utrzymanie ojca niezdolnego do zarobkowania lub owdowiałej matki, jeżeli inni synowie zdolni do zarobkowania posiadają własną rodzinę, a ich zarobek lub dochód wystarcza zaledwie na opędzenie utrzymania życiowego rodziny tej;
- i) utrzymanie ojca niezdolnego do zarobkowania lub owdowiałej matki, jeżeli istnieje wprawdzie inny jeszcze syn, który jednak nie może dostarczyć odpowiedniego wsparcia wskutek swego zawodu życiowego lub kształcenia się do tegoż albo który wyszedł z rodziny wskutek przysposobienia (wzięcia na wychowanie), zaszłego jeszcze w wieku dziecięcym;
- k) utrzymanie przez syna, adoptowanego jeszcze w wieku dziecięcym;
- l) jeżeli jeden z członków rodziny został już przeniesiony do rezerwy zapasowej jako utrzymujący niezdolnego do zarobkowania teścia lub owdowiałą teściową;

m) jeżeli pięciu lub więcej synów służyło już czynnie, a względnie służy jeszcze w sile zbrojnej.

4. Co do dalszych warunków prawa do ulgi tej mają postanowienia §§ 108 : 1 i 2, względnie 110 analogiczne zastosowanie.

§ 117.

Dochodzenie ulgi, dokumentowanie podań i przyznanie ulgi.

1. Podania o przeniesienie do rezerwy zapasowej w charakterze gospodarza rolnego, względnie utrzymującego rodzinę w braku pełnego uprawnienia ustawowego powinny być wnoszone do właściwej politycznej władzy powiatowej w pierwszym wypadku przez obowiązanego do służby wojskowej, a w drugim przez członków rodziny, potrzebujących pomocy, w własnym interesie w miesiącach styczniu do końca lipca roku poboru, a najpóźniej aż do rozpoczęcia służby czynnej, jeżeli zaś stosunki, uzasadniające prawo do ulgi, zajdą dopiero później, po ich zaistnieniu.

2. Dla uzasadnienia prawa do ulgi należy dołączyć prócz dokumentów, które mają być przedkładane w ogóle przy staraniu się o ulgę w charakterze gospodarza rolnego według § 108., względnie utrzymującego rodzinę według § 111., nadto dowody, które służą do wykazania stosunków, zasługujących na szczególne uwzględnienie.

3. Jeżeli popisowy został rzeczywiście asenterowany, ma polityczna władza powiatowa przedłożyć prośbę z jak największym pośpiechem, po zbadaniu stosunków, a ewentualnie po stwierdzeniu niezdolności do zarobkowania u dotyczących członków rodziny, przy dołączeniu wyciągu z listy stawczej i własnej opinii za pośrednictwem politycznej władzy krajowej Ministerstwu obrony krajowej do rozstrzygnięcia.

Co do podań takich, przedkładanych Ministerstwu obrony krajowej, ma polityczna władza powiatowa prowadzić wykaz według wzoru 38. i uzupełniać go po oznajmieniu przydziału asenterowanych w sposób odpowiedni, a odpis wykazu przedkładać Ministerstwu obrony krajowej najpóźniej do końca lipca. O przydziałach, które będą oznajmione później, należy donosić natychmiast.

Z podaniami później wniesionymi oraz podaniami już wcielonych należy postępować według ustępu pierwszego punktu niniejszego i przedkładać je niezwłocznie w każdym poszczególnym wypadku przy wymienieniu przydziału.

W razie przyznania ulgi lub odroczenia służby czynnej obowiązanego do służby wojskowej (punkt 4.) zawiadamia się o tem za pośrednictwem

politycznej władzy powiatowej komendę okręgu uzupełnienia i komendę okręgu uzupełnienia obrony krajowej w celu uzupełnienia listy stawczej i protokołu asenterunkowego, względnie w celu wykonania orzeczenia.

Reklamanta, względnie reklamowanego ma władza polityczna pierwszej instancji zawiadomić o wydanem orzeczeniu w myśl § 105 : 4.

4. Aż do osiągnięcia wyznaczonej stopy procentowej można przyznawać ulgę bez względu na sposób asenterowania, a w ogólności także bez względu na chwilę, w której zaszły okoliczności, uzasadniające prawo odnośne.

Jeżeli jednak okoliczności, uzasadniające ulgę, istniały już przed rozpoczęciem służby czynnej, lecz nie zostały podniesione aż do chwili rozpoczęcia służby tej bez dostatecznego usprawiedliwienia, wówczas można wprowadzić przyznać ulgę w obrębie ilości procentowej, wyznaczonej w § 116 : 2, lecz przeniesienie do rezerwy zapasowej może w wypadkach takich mieć miejsce dopiero przy sposobności najbliższej ogólnej zmiany szeregowców (§ 32 : 3 u. w.).

Przed faktycznym przeniesieniem do rezerwy zapasowej należy z początkiem września wykazać Ministerstwu obrony krajowej, iż stosunki, na podstawie których przyznano ulgę, istnieją nadal. Inny dowód dalszego istnienia ulgi ma natomiast odpaść w ciągu służby czynnej obowiązanego do służby wojskowej.

5. Ulgi według § 32. u. w. nie należy przyznawać, jeżeli można z góry przewidzieć, iż stosunki, będące podstawą żądanej ulgi, przestaną istnieć w ciągu czasu od wcielenia aż do dnia 1. października tego roku, w którym obowiązanym do służby ukończy 23. rok życia. W tym wypadku należy odroczyć mu rozpoczęcie służby czynnej do dnia 1. października tego roku, w którym zajdzie zmiana odnośnych stosunków (§ 32 : 5 u. w.).

Także powyższe postanowienie ma cel, wspomniany w § 112 : 12, ustępu trzeciego.

6. Jeżeli okaże się przy badaniu stosunków, że istnieje pełne prawo ustawowe do przyznania ulgi w charakterze gospodarza rolnego lub utrzymującego rodzinę, wówczas należy postąpić z prośbą z urzędu według przepisów odnośnych.

7. Co do dochodzenia, udokumentowania i przyznania ulgi w charakterze utrzymujących rodzinę dla popisowych, których członkowie rodziny są stale osiadli poza obrębem Monarchii, obowiązują postanowienia § 115.

8. Dla informowania administracji wojennej o ulgach według paragrafu niniejszego, przyznanych

każdocześnie należącym do wspólnej siły zbrojnej, przesyła Ministerstwo obrony krajowej co miesiąc Ministerstwu wojny wykazy, w których ma być podana liczba przyznanych ulg według okręgów terytorjalnych wojskowych. W uwadze należy uwidocznić ilość wypadków odroczenia służby czynnej, udzielonego w myśl § 32 : 5 u. w. zamiast przyznania ulgi.

§ 118.

Dowód dalszego istnienia ulgi, jej zgaśnięcie i odmówienie.

1. Co do dowodu dalszego istnienia prawa do ulgi i co do zgaśnięcia stosunku, uzasadniającego ulgę według § 32 : 1 u. w. w charakterze gospodarza rolnego, względnie utrzymującego rodzinę, obowiązują postanowienia §§ 109 : 1 i 2, względnie 114 : 1, 2 i 3.

2. Uznanie dalszego istnienia oraz odmówienie ulgi postanawia Ministerstwo obrony krajowej, któremu polityczna władza powiatowa ma przedłożyć akta z dołączeniem własnej opinii w myśl § 117 : 3, po zbadaniu stosunków i ewentualnem stwierdzeniu niezdolności do zarobkowania u wchodzących w rachubę członków rodziny.

Zarówno o uznaniu dalszego istnienia jak i o odmówieniu ulgi należy zawiadomić właściwą komendę okręgu uzupełnienia i komendę okręgu uzupełnienia obrony krajowej za pośrednictwem politycznej władzy powiatowej.

Co do wywieszenia uchwał odmawiających i co do ich przeprowadzenia w razie odmówienia ulgi obowiązują postanowienia §§ 109 : 3, ustęp trzeci, i 5 do 7, względnie 114 : 4.

3. Co do dowodu na dalsze istnienie ulgi z tytułu utrzymywania rodziny (§ 32 : 1 u. w.) dla obowiązanych do służby wojskowej, których członkowie rodziny są stale osiadli poza obrębem Monarchii, obowiązują postanowienia § 115.

Rozdział XII.

Ulgę dla nauczycieli i kandydatów na urząd nauczycielski w ciągu siedmioletniego okresu przejściowego.

§ 119.

Prawo do ulgi i jej dochodzenie oraz dokumentowanie podań.

1. W ciągu siedmioletniego czasu przejściowego, zaczynającego się od dnia wejścia ustawy

o służbie wojskowej w moc obowiązującą, przeznaczać się będzie obowiązanych do służby wojskowej, wymienionych w § 21., punkt 2. pod a) i b) u. w. w razie ich asenterowania i na ich prośbę do rezerwy zapasowej, jeżeli pracują w szkołach lub zakładach takich obszarów, w których zachodzi brak nauczycieli. Obszary te oznaczy Minister obrony krajowej w porozumieniu z Ministrem wyznań i oświaty (§ 82., ustęp pierwszy u. w.).

Szkoły, względnie obszary, wchodzące pod tym względem w rachubę, będą ogłoszone każdocześnie drogą rozporządzenia.

Do dziesięcioletniego pierwszego wykształcenia wojskowego należy powołać korzystających z ulgi w czasie, który powoduje najmniejszą przerwę w nauce.

Obowiązany do służby wojskowej, którzy najpóźniej w dniu 1. października tego roku, na który ich asenterowano, ukończyli seminaryum nauczycielskie publiczne lub wyposażone w prawo publiczności, można w razie ich asenterowania i na ich prośbę przyznać w ciągu czasu przejściowego, ustanowionego w ustępie pierwszym, z zastrzeżeniem powołania w razie mobilizacji (uzupełnienia do stopy wojennej), odroczenie służby czynnej celem uzyskania posady w służbie szkolnej aż do dnia 1. października tego roku, w którym kończą 24. rok życia. Jeżeli w ciągu czasu tego uzyskają posadę przy jednej z szkół lub jednym z zakładów, wymienionych w ustępie pierwszym, należy przenieść ich do rezerwy zapasowej.

Prawo do ulgi, przyznanej nauczycielom, istnieje w granicach postanowień powyższych zasadniczo tylko na korzyść szkół i zakładów, położonych w królestwach i krajach reprezentowanych w Radzie państwa; z ważnych względów publicznych może jednak Minister obrony krajowej przyznać ulgę tę w porozumieniu z Ministrem wyznań i oświaty i Ministrem wojny wyjątkowo także nauczycielom, pracującym w innych szkołach i zakładach, o ile ci obowiązani do służby wojskowej posiadają obywatelstwo austriackie (§ 82. u. w.).

Jako szkoły takie wchodzi w rachubę:

- szkoła austriacko-węgierska w Konstantynopolu,
- szkoły arcybiskupie w Bukareszcie,
- węgierska szkoła ludowa rzymsko-katolicka dla chłopców w Bukareszcie,
- szkoła ludowa rzymsko-katolicka w Belgradzie,
- szkoła niemiecka w Salonikach i t. d.

2. Prawo do ulgi powyższej ma być zgłoszone i wykazane przez uprawnionych do niej w miesiącu styczniu lub lutym u właściwej politycznej władzy powiatowej albo w czasie poboru

głównego przed komisją poborową, a najpóźniej do dnia 1. października roku asenterunkowego.

3. Do podań należy dołączyć dowody następujące:

a) nauczyciele publicznych powszechnych szkół ludowych, szkół wydziałowych, seminariów nauczycielskich i zakładów wychowawczych dla dzieci niepełnie normalnych lub opuszczonych mają przedłożyć: świadectwo dojrzałości lub świadectwo uzdolnienia do nauczania i dekret władzy szkolnej co do nadania im posady tymczasowej lub stałej przy jednej z szkół, wchodzących w rachubę według punktu 1.;

b) nauczyciele posiadających prawo publiczności powszechnych szkół ludowych, szkół wydziałowych, seminariów nauczycielskich i zakładów wychowawczych dla dzieci niepełnie normalnych lub opuszczonych mają przedłożyć: świadectwo dojrzałości lub świadectwo uzdolnienia do nauczania i poświadczenie władzy szkolnej, iż obowiązany do służby wojskowej zajmuje konieczną (systemizowaną) posadę nauczycielską przy jednej z szkół, wchodzących w rachubę według punktu 1.

Zamiast oryginalnych świadectw szkolnych i dekretów nadania posady można dołączyć do podań jako dowody także odpisy, uwierzytelnione sądownie lub notaryalnie.

4. Do podań o przyznanie ulgi, pochodzących od kompetentów, którzy pracują w szkołach i zakładach poza obrębem królestw i krajów reprezentowanych w Radzie państwa, należy dołączyć prócz świadectw ukończenia seminarium nauczycielskiego nadto dekret nadania posady, potwierdzony przez władzę szkolną (zakładową), a poza obrębem Monarchii także przez władzę reprezentacyjną.

5. W razie wniesienia prośby o zezwolenie na stawienie się do poboru poza właściwym okręgiem poborowym może obowiązany do służby wojskowej zgłosić i wykazać także prawo do przeznaczania do rezerwy zapasowej w charakterze nauczyciela lub kandydata na urząd nauczycielski (§ 30 : 2).

6. Właściwa polityczna władza powiatowa ma wciągnąć zgłoszone prawo do listy stawczej.

7. Podania o odroczenie rozpoczęcia służby czynnej w celu uzyskania posady w służbie szkolnej (punkt 1., ustęp czwarty) mają być wnoszone i traktowane według postanowień § 120.

§ 120.

Przyznanie ulgi. Sprzeciw i odwołania.

1. Orzeczenie o prawie do ulgi, zapadające przy poborze, tudzież o prawie do ulgi, zgłoszonym

przez niewcielonych rekrutów i rezerwistów zapasowych, wliczając tu także ochotników jednorocznych, następuje w ogólności według postanowień § 105 : 2 do 6.

2. Podania o odroczenie rozpoczęcia służby czynnej w celu uzyskania posady w służbie szkolnej mają być wnoszone i traktowane również według punktu 1.

W razie zezwolenia na odroczenie służby czynnej należy przyznać warunkowo także dobrodziejstwo z § 82. i przeznaczyć dotyczącego kompetenta do rezerwy zapasowej albo przenieść go tam. Do przedziałki 13. listy stawczej należy wpisać: „ulgę z § 82. u. w. przyznano warunkowo“.

Stanowcze przyznanie ulgi następuje dopiero po dostarczeniu dowodu uzyskania posady w służbie szkolnej na podstawie prawa, wpisanego do listy stawczej, według postanowień § 105 : 3, jednak tylko wtedy, jeżeli dostarczono dowodu powyższego najdalej do dnia 1. października tego roku, w którym dotyczący kompetent kończy 24. rok życia (§ 119 : 1, ustęp czwarty).

3. Podania osób, wymienionych w § 119 : 4, mają być przedkładane za pośrednictwem politycznej władzy powiatowej Ministerstwu obrony krajowej, które wydaje orzeczenie w porozumieniu z właściwymi Ministerstwami i zawiadania o niem komendę okręgu uzupełnienia i komendę okręgu uzupełnienia obrony krajowej za pośrednictwem politycznej władzy powiatowej.

4. Co do sprzeciwów i odwołańⁿ obowiązują postanowienia § 81.

Jeżeli popisowy ma być oddany do szpitala albo został przeznaczony do rozpoznania albo przychodzi do poboru w drodze delegacji przed obcą komisją poborową albo jeżeli dowody dla przyznania ulgi zostają dostarczone dopiero po poborze głównym, wówczas należy w razie sprzeciwów i różnicy zdań przedłożyć akta do rozstrzygnięcia dopiero po faktycznym asenterowaniu popisowego. W razie odwołania pozostaje uchwała odmowna w mocy aż do wydania orzeczenia.

5. W razie nieprzyznania przeznaczania do rezerwy zapasowej albo odrzucenia odwołania należy powołać obowiązane do odbycia prawidłowej służby czynnej, a jeżeli posiada i zgłasza prawo do dobrodziejstwa jednorocznej służby czynnej, powołać go przy przyznaniu dobrodziejstwa tego do odbycia jednorocznej służby czynnej i przenieść w danym razie do obrony krajowej (§ 21 : 5 u. w.).

§ 121.

Dowód dalszego istnienia ulgi, jej zgaśnięcie i odwołanie.

1. Dalsze istnienie stosunku, uzasadniającego ulgę pozostawienia w rezerwie zapasowej w cha-

rakterze nauczyciela, należy wykazywać właściwej politycznej władzy powiatowej w ciągu dwunastoletniego obowiązku służbowego w rezerwie zapasowej w każdym roku, następującym po przyznaniu prawa, w miesiącu czerwcu w sposób, przepisany dla jego udokumentowania.

2. Ulga gaśnie:

- a) jeżeli korzystający z ulgi w charakterze nauczycieli porzucają zawód nauczycielski w ciągu swego łącznego obowiązku służbowego, albo
- b) jeżeli przed dniem 1. października tego roku, w którym kończą 24. rok życia, przestają pracować w szkołach lub zakładach obszarów, wykazujących brak nauczycieli, albo
- c) jeżeli, niezależnie od postanowienia ustępu następującego, nie dostarczają do końca czerwca bez dostatecznego usprawiedliwienia rocznego dowodu na dalsze istnienie prawa do ulgi mimo wezwania władzy powiatowej, otrzymanego z końcem miesiąca maja.

Przyznana ulga nie doznaje zmiany przez to, iż brak nauczycieli w tym obszarze, w którym korzystający z ulgi pracuje przy pewnej szkole lub pewnym zakładzie, należy później uważać za uchylony (§ 82. u. w.).

3. Przy uznawaniu dalszego istnienia, jak również odmawianiu ulgi mają dotyczące władze uzupełnienia pierwszej instancji postępować analogicznie do postanowień § 105 : 3. —

Co do odwołań obowiązują postanowienia § 105 : 10. Aż do rozstrzygnięcia pozostaje jednak ulga w mocy.

W wypadkach, w których uchwała odmawiająca ulgi nie mogła być doręczona stronie z powodu nieznanego miejsca pobytu, należy przybić orzeczenie na tablicy urzędowej zarówno gminy przynależności jak i właściwej politycznej władzy powiatowej na przeciąg czterech tygodni; po upływie terminu tego należy uważać uchwałę odmawiającą za prawomocną i wdrożyć dalsze postępowanie w myśl punktu 5.

4. W razie mylnego przyznania ulgi orzeka o odmówieniu jej polityczna władza krajowa, a jeżeli ulga przyznana została przez władzę tę, Ministerstwo obrony krajowej, wyjąwszy, jeżeli w międzyczasie uzyskano prawo odnośne.

Przeciw orzeczeniu politycznej władzy krajowej służy odwołanie do Ministerstwa obrony krajowej w ciągu czterech tygodni.

5. Gdy odmówienie ulgi stanie się prawomocne, należy tych, którzy nie mają być pozostawieni w rezerwie zapasowej z innego tytułu, wydzielić z niej i powołać na najbliższy dzień 1. października do odbycia jednorocznej służby czynnej (w obronie krajowej)* (§ 82., ustęp piąty u. w.).

Odbyte już pierwsze wykształcenie wojskowe należy wliczyć do przypadającej do odbycia jednorocznej służby czynnej.

Pod względem dalszego dopełniania obowiązku służbowego należy traktować osoby odnośne według ich roku asenterunkowego.

6. Absolwentów seminaryjów (nauczycielskich), którzy w ciągu terminu, wyznaczonego im według § 119 : 1, ustęp czwarty, nie uzyskali posady przy jednej z szkół lub jednym z zakładów, wymienionych w § 119 : 1, należy również powołać na najbliższy dzień 1. października do odbycia jednorocznej służby czynnej w obronie krajowej, o ile nie mają być przeniesieni do rezerwy zapasowej z innego tytułu.

Ustęp drugi i trzeci punktu 5. ma zastosowanie także do powyższych obowiązanych do służby wojskowej.

Rozdział XIII.

Zapiski co do obowiązanych do służby wojskowej, pozostających z powodu ulgi w rezerwie zapasowej, względnie w ewidencji rezerwy zapasowej.

§ 122.

Przydzieleni do rezerwy zapasowej.

1. Obowiązani do służby wojskowej, którzy pozostają w rezerwie zapasowej z powodu przyznania ulgi w dopełnianiu obowiązku służbowego, mają być prowadzeni w księdze zapisków według wzoru 39. — dopóki podlegają obowiązkowi wykazywania tytułu do przyznanej ulgi — i to oddzielnie według okręgów poborowych, a w razie potrzeby także według lat asenterunku i kategorii, a mianowicie:

- a) przydzieleni do wojska wspólnego: u właściwych komend okręgów uzupełnienia;
- b) przydzieleni do obrony krajowej: u właściwych komend okręgów uzupełnienia obrony krajowej;
- c) przydzieleni do siły zbrojnej: u właściwych władz powiatowych.

*) Sprostowano (zobacz obwieszczenie z dnia 26. października 1912, Dz. u. p. Nr. 208).

2. Wykreślenie z księgi zapisków uskutecznia się w wszystkich wypadkach odejścia, a z końcem roku także co do tych wszystkich, którzy według przepisu niniejszego nie są już obowiązani do wykazywania dalszego istnienia tytułu do ulgi.

3. Co do kandydatów stanu duchownego, którzy wskutek otrzymania święceń, a względnie uzyskania posady w duszpasterstwie lub w duchownym urzędzie nauczycielskim mają być przeniesieni do ewidencji rezerwy zapasowej obrony krajowej (§§ 107 : 1 i 123 : 1), oraz co do obowiązanych do służby, którzy zostają przeniesieni do obrony krajowej z jakiegokolwiek innego powodu i są obowiązani do dalszego wykazywania tytułu do ulgi, udziela komenda okręgu uzupełnienia wyciąg z księgi zapisków właściwej komendzie okręgu uzupełnienia obrony krajowej. Komenda ta ma obowiązek zawiadomienia o tym właściwej politycznej władzy powiatowej.

§ 123.

Przydzieleni do ewidencji rezerwy zapasowej.

1. Co do wyświęconych księży, względnie mających posady w duszpasterstwie lub w duchownym urzędzie nauczycielskim, którzy pozostają w ewidencji rezerwy zapasowej obrony krajowej, mają właściwe polityczne władze powiatowe i właściwe komendy okręgów uzupełnienia obrony krajowej prowadzić księgę zapisków według wzoru 40.

2. Wykreślenie z księgi zapisków przeprowadza się w wszystkich wypadkach odejścia, a z końcem roku także co do tych, których dwunastoletni obowiązek służbowy w ewidencji rezerwy zapasowej kończy się z chwilą powyższą.

3. Komendy okręgów uzupełnienia obrony krajowej powinny zażądać w miesiącu grudniu od wyświęconych księży, względnie mających posady w duszpasterstwie lub w duchownym urzędzie nauczycielskim, którzy znajdują się w ewidencji rezerwy zapasowej obrony krajowej i pozostają w ostatnim roku obowiązku służbowego, poświadczeń według wzoru 36. i zaopatrzyć je klauzulą następującą: „N. N., wyświęcony ksiądz (mający posadę w duszpasterstwie, w duchownym urzędzie nauczycielskim) uczynił zadość swemu dwunastoletniemu obowiązkowi służbowemu.

Do końca roku 19. . . pozostaje on obowiązany do służby w pospolitem ruszeniu.“

Po zamieszczeniu klauzuli należy wydać poświadczenia osobom odnośnym za potwierdzeniem odbioru.

Nadto mają komendy okręgów uzupełnienia obrony krajowej sporządzić co do wspomnianych obowiązanych do służby wojskowej wyciągi z księgi zapisków według wzoru 40. i przesłać je właściwej komendzie okręgowej pospolitego ruszenia w miesiącu styczniu roku, następującego po wystąpieniu.

Rozdział XIV.

Stosunki osobiste niewcielonych rekrutów i rezerwistów zapasowych; wcielenie.

§ 124.

Niewcieleni rekruci i rezerwiści zapasowi.

1. Aż do wcielenia (§ 127.) mają asenterowani nazwę „niewcielonych rekrutów“, a względnie, jeżeli zostali asenterowani wprost do rezerwy zapasowej, nazwę „niewcielonych rezerwistów zapasowych“.

2. Aż do ustalenia przydziału należy asenterowanych z zastrzeżeniem przeznaczenia i przydziału stawiać na równi z niewcielonymi rekrutami wojska wspólnego, a asenterowanych wprost do rezerwy zapasowej z zastrzeżeniem przydziału na równi z niewcielonymi rezerwistami zapasowymi wojska wspólnego.

3. „Niewcieleni“ podlegają w swych wszystkich stosunkach cywilnych, a w ogólności także w sprawach karnych i policyjnych sądom i władzom cywilnym i podpadają jedynie ograniczeniom, uzasadnionym w ustawie o służbie wojskowej (§ 51., ustęp pierwszy u. w.).

Nie można rozporządzać nimi dla służby w wojsku wspólnem (marynarce wojennej) lub obronie krajowej; o każdej zmianie swego stałego miejsca pobytu muszą oni zawiadamiać w ośmiu dniach przełożonego gminy, właściwej ze względu na pobór.

Meldunek ten można składać także u przełożonego gminy miejsca pobytu (§ 53., ustęp pierwszy u. w.).

W razie chwilowej jedynie zmiany pobytu mają ustanowić w tym celu pośrednika i wymienić go przełożonemu gminy.

Przed odejściem do pełnienia służby czynnej (rozpoczęciem służby czynnej), względnie do pierwszego wykształcenia wojskowego powinien powołany zameldować się u przełożonego gminy miejsca pobytu.

4. W razie mobilizacji mają jedynie ci, którzy nie posiadają w rękach wojskowego dokumentu legitymacyjnego ani karty powołującej, a muszą celem zgłoszenia się do szeregów jechać koleją lub parowcem, zameldować się bezwarunkowo przed odejściem u przełożonego gminy miejsca pobytu w celu uzyskania poświadczenia uwierzytelniającego, potrzebnego do podróży.

Na dowód dopełnienia meldunku musi on być uwidoczniiony na certyfikacie przeznaczenia.

5. Jeżeli asenterowany nie będzie uc dnia 8. października powołany do pełnienia służby czynnej lub do pierwszego wykształcenia wojskowego, wówczas powinien zgłosić się zaraz u przełożonego gminy miejsca pobytu.

6. Przełożeni gmin miejsca pobytu mają odsyłać do gminy przynależności meldunki, składane u nich w myśl punktu 3., ustęp drugi, punktu 4., ustęp pierwszy i punktu 5.

7. Jeżeli niewcielonym rekrutom i rezerwistom zapasowym nie zezwolono na odroczenie służby czynnej, względnie wykształcenia wojskowego, wówczas mogą upoważnione do tego władze cywilne wydawać im paszporty do podróży za granicę i zezwolenia na podróż (książki służby morskiej) tylko na czas aż do ogólnego wcielenia.

8. Jeżeli niewcieleni rekruci chcą wstąpić do służby czynnej przed chwilą ogólnego wcielenia, wówczas obowiązują postanowienia § 15 : 3.

§ 125.

Zawieranie małżeństw przez niewcielonych rekrutów i rezerwistów zapasowych.

1. Niewcieleni rekruci nie mogą zawierać małżeństwa bez zezwolenia władzy wojskowej (§ 52., ustęp pierwszy, *b*, u. w.). Do udzielania zezwoleń są uprawnione właściwe komendy okręgów uzupełnienia, względnie komendy okręgów uzupełnienia obrony krajowej. Zezwolenie może być udzielone tylko wyjątkowo wśród okoliczności, zasługujących na szczególne uwzględnienie; nie powoduje ono ulgi w dopełnianiu obowiązku służbowego.

Podania należy wnosić za pośrednictwem właściwej politycznej władzy powiatowej i dołączyć do nich dokumenty następujące:

- a*) metrykę chrztu (urodzin) narzeczonego;
- b*) metrykę chrztu (urodzin) narzeczonej;
- c*) zezwolenie na małżeństwo z strony ojca, opiekuna (kuratora) i władzy nadopiecznia, wymagane według ustaw cywilnych w razie małoletności jednego z narzeczonych;
- d*) świadectwo moralności narzeczonej, które ma obejmować jednocześnie poświadczenie jej stanu wolnego lub wdowiego;
- e*) metrykę śmierci zmarłego męża, względnie zmarłej żony, jeżeli jedna strona lub obie strony są owdowiałe;

f) wykaz majątku lub posagu narzeczonej, a ewentualnie poświadczenie urzędu gminnego, iż zawarcie małżeństwa leży w interesie narzeczonego.

W razie zezwolenia na małżeństwo należy zaawiadomić o tem odnośny oddział broni (zakład).

Przeciw odmówieniu zezwolenia dopuszczalne jest odwołanie do komendy terytoryalnej wojskowej, względnie komendy terytoryalnej obrony krajowej w ciągu terminu 14dniowego, nie licząc dnia doręczenia.

2. Niewcieleni rezerwiści zapasowi wojska wspólnego i obrony krajowej nie potrzebują zezwolenia władzy wojskowej do zawarcia małżeństwa (§ 52., ustęp ostatni u. w.).

§ 126.

Uwiadomianie o ukaraniach asenterowanych przez sądy karne cywilne i władze cywilne.

Właściwe polityczne władze powiatowe mają obowiązek uwiadomiania właściwej komendy okręgu uzupełnienia, względnie komendy okręgu uzupełnienia obrony krajowej o ukaraniach, orzeczonych przez władzę sądową albo z powodu przekroczenia z § 65. u. w. przez władzę polityczną przeciw asenterowanemu w drodze poboru lub wstąpienia dobrowolnego przed jego asenterowaniem, względnie rozpoczęciem służby wojskowej.

W tym celu mają komendy okręgów uzupełnienia przysyłać właściwej politycznej władzy powiatowej po ukończeniu poboru głównego, najdalej do połowy czerwca, co do każdego asenterowanego wykaz według wzoru 41., wypełniony w rubrykach 1. do 10. Władze te powinny przeprowadzić jak najspieszniej potrzebne dochodzenia co do ewentualnych ukarań asenterowanych i zwrócić wykazy po wypełnieniu rubryk 11. do 14. komendom okręgów uzupełnienia najdalej do dnia 15. września celem udzielenia ich oddziałowi broni (zakładowi).

Wykazy co do asenterowanych w drodze poboru dodatkowego lub wstąpienia dobrowolnego należy przysyłać właściwej politycznej władzy powiatowej w każdym wypadku z osobna.

Polityczna władza powiatowa ma uwiadamiać komendę okręgu uzupełnienia w każdym poszczególnym wypadku także o tych czynach karygodnych, które doszły do jej wiadomości dopiero po odesłaniu wykazu.

Wykazy co do asenterowanych, którzy według przydziału przypadają do obrony krajowej, należy przysyłać w właściwym czasie komendom okręgów uzupełnienia obrony krajowej.

W razie potrzeby, a względnie na każdoczesne żądanie komend okręgów uzupełnienia, względnie komend okręgów uzupełnienia obrony krajowej mają polityczne władze powiatowe wydobywać odpisy zapadłych orzeczeń od dotyczących sądów karnych cywilnych i władz cywilnych.

Stwierdzone kary należy wciągać do protokołu karnego.

§ 127.

Wcielenie.

1. Przez „wcielenie“ należy rozumieć przyjęcie asenterowanych do związku wojska wspólnego (marynarki wojennej), względnie obrony krajowej; akt wcielenia otrzymuje swój wyraz przez przyjęcie asenterowanych do etatu oddziałów broni i zakładów, do których zostali przydzieleni.

2. Wszyscy popisowi, asenterowani drogą poboru (poboru głównego i dodatkowego) w czasie od dnia 1. stycznia do dnia 1. października, oraz ochotnicy, asenterowani przy poborze głównym, mają być wcieleni z dniem 1. października roku poboru. Popisowych, asenterowanych po dniu 1. października do dnia 31. grudnia, tudzież innych ochotników i wychowywanych do zawodu wojskowego, wreszcie tych, których w myśl § 70. u. w. wykluczono od wyboru na „nadliczbowych“, należy wcielić z dniem asenterowania.

3. Jeżeli pojawiają się uleczalne choroby zewnętrzne, zwłaszcza natury łatwo przenośnej, w większym zakresie i wśród okoliczności, wskazujących na to, iż dotknięci chorobą nie mogą postarać się o leczenie, albo iż je udaremniają, wówczas może Minister obrony krajowej zarządzić w porozumieniu z Ministrem wojny wcielenie takich popisowych także przed dniem 1. października, o ile asenterowano ich jako zresztą zdalnych, celem oddania do wojskowego zakładu leczniczego (§ 41., ustęp drugi u. w. i § 50 : 8 p. w. I.). W tym wypadku należy wcielić ich z dniem prezentowania. Jeżeli przydział ich nie jest jeszcze znany, należy przydzielić ich do oddziału broni wojska wspólnego, a o ile przypadną przy rozdziale do obrony krajowej, przenieść tam z dniem 1. października.

4. W razie mobilizacji (uzupełnienia do stopy wojennej) może wcielenie nastąpić na rozkaz Najjaśniejszego Pana ogólnie przed dniem 1. października (§ 41., ustęp trzeci u. w.).

5. Jeżeli niewcieleni rekruci zostają przyjęci do służby czynnej przed terminem ogólnego wcielenia (§ 15 : 3), wówczas wciela się ich z dniem prezentowania.

6. Wcielenie opiera się na wyciągach z protokołów asenterunkowych, przesyłanych przez komendy okręgów uzupełnienia, względnie komendy okręgów uzupełnienia obrony krajowej oddziałom broni i zakładom, a ewentualnie także na wyciągach z protokołów prezentowania.

Rozdział XV.

Asenterowanie i wcielenie akademików wojskowych oraz wychowanców wojskowych zakładów wychowawczych i naukowych.

§ 128.

W ogólności.

1. Wojskowe zakłady wychowawcze i naukowe, z których asenteruje się i wciela ukończonych akademików wojskowych i wychowanców do wojska wspólnego (marynarki wojennej) lub obrony krajowej, są następujące:

a) Akademia wojskowa Terezyańska,
Akademia wojskowa techniczna,
Akademia marynarki, oraz
szkoły kadeckie wojska wspólnego;

b) c. k. Akademia wojskowa Franciszka Józefa w Wiedniu.

2. Na równi z ukończonymi akademikami wojskowymi i wychowancami zakładów powyższych należy postawić tych wychowanców, którzy w razie mobilizacji zostają przydzieleni do wojska wspólnego (marynarki wojennej) lub obrony krajowej przed zupełnym ukończeniem studyów.

3. Akademicy wojskowi i wychowanci wojskowych zakładów wychowawczych i naukowych, którzy znajdują się w wieku popisowym, nie podlegają podczas trwania stosunku tego obowiązkowi stawiania się do poboru, lecz muszą być, gdy wchodzi w wiek taki, zgłoszeni przez komendanta zakładu u przełożonego gminy przynależności przy wymienieniu dat potrzebnych dla spisu (§ 27 : 5).

Także o przedwczesnem wystąpieniu zgłoszonego już wychowanca ma zakład donieść politycznej władzy powiatowej za pośrednictwem właściwej komendy okręgu uzupełnienia, względnie komendy okręgu uzupełnienia obrony krajowej ze względu na dopełnienie obowiązku stawiania się do poboru.

4. Do akademików wojskowych i wychowanców dla gałęzi administracji ma aż do

chwili mianowania mieć zastosowanie ustęp pierwszy punktu 3., poczem zachodzi obowiązek stawienia się do poboru. W razie asenterowania przydziela się dotyczącego wychowawca do branzży, w której już służy, bez względu na to, czy asenterowano go dla wojska wspólnego czy dla obrony krajowej; jeżeli służy w wojsku wspólnem, a zostaje asenterowany dla obrony krajowej albo odwrotnie, wówczas zarządza przydział instancyja ministeryalna.

5. Do akademików wojskowych i wychowawców, którzy występują z zakładu, przed czasem właściwym, nie mają zastosowania postanowienia następujących §§ 129. i 130.

§ 129.

Asenterowanie i wcielenie.

1. Ministerstwo wojny, względnie Ministerstwo obrony krajowej ogłasza, w jakim charakterze (stopniu wojskowym) i z którym dniem ma się asenterować i wcielić ukończonych akademików wojskowych i wychowawców, oraz gdzie ma się ich przydzielić.

2. Asenterowanie przeprowadza następnie dotyczący zakład przy przestrzeganiu przepisu o badaniu lekarskiem obowiązanych do służby wojskowej (załącznik II.). Komisja asenterunkowa składa się z komendanta, adjutanta i lekarza naczelnego, a w akademiach z oficera sztabowego, adjutanta i lekarza wojskowego.

Co do przeprowadzonych asenterunków należy wygotować listy asenterunkowe w trzech egzemplarzach według wzoru 12.; jeden egzemplarz należy przesłać oddziałowi broni, do którego asenterowany został przydzielony, drugi egzemplarz właściwej komendzie okręgu uzupełnienia, a trzeci właściwej komendzie okręgu uzupełnienia obrony krajowej. Przeprowadzone asenterunki należy wciągać nadto do protokołu asenterunkowego, utrzymywanego w zakładzie.

Komenda okręgu uzupełnienia i komenda okręgu uzupełnienia obrony krajowej wciąga asenterunek do swego protokołu asenterunkowego; pierwsza z nich zawiadamia o nim także władzę powiatową przy dołączeniu wyciągu z protokołu asenterunkowego.

§ 130.

Obowiązek służby czynnej.

1. Akademicy wojskowi i wychowawcy wojskowych zakładów wychowawczych i naukowych, wymienionych w § 128., wcieleni wprost do wojska wspólnego (marynarki wojennej) lub obrony krajowej, mają służyć czynnie ponad ustalony według § 6. trzechletni (czteroletni) okres służby prezencyjnej przez czas, oznaczony według trwania ich wykształcenia i kategorii użyskanego miejsca (§ 9. u. w.).

2. Powyższy szczególnie obowiązek do służby czynnej jest następujący:

Powinni oni nadłużyć czynnie w wojsku wspólnem (marynarce wojennej) lub obronie krajowej

- a) za każdy rok szkolny, ukończony na zupełnie bezpłatnem miejscu skarbowem lub fundacyjnem, jeden rok,
- b) za każdy rok szkolny, ukończony na miejscu bezpłatnem w połowie, pół roku,
- c) za trzy lub więcej lat szkolnych, ukończonych na miejscu płatnem, jeden rok ponad czas służby prezencyjnej, wspomniany w punkcie 1.

Łączny czas trwania służby czynnej nie może jednak przekraczać lat dziesięciu.

Przy wymiarze tym należy uwzględnić także czas, przebyty w wojskowych szkołach realnych niższych i wyższych, w k. w. wyższej szkole realnej obrony krajowej i w wojskowym pensyonacie dla chłopców, a również czas, który akademik wojskowy lub wychowaniec przebył, w razie przerwy w wychowaniu wojskowem, w wojskowym zakładzie wychowawczym i naukowym lub w wojskowym pensyonacie dla chłopców przed przerwą, jeżeli przerwa wynosi rok lub mniej aniżeli rok.

Jeżeli przy oznaczaniu szczególnego obowiązku do służby czynnej wypadnie ułamek ($\frac{1}{2}$) roku, nie należy policzać go;

- d) cudzoziemcy, przyjęci za Najwyższem zezwoleniem Najjaśniejszego Pana do akademii lub szkoły kadeckiej i wcieleni wprost do wojska wspólnego (marynarki wojennej) lub obrony krajowej, są obowiązani tylko do trzechletniej służby czynnej w wojsku wspólnem lub obronie krajowej albo czteroletniej w marynarce wojennej.

3. Obowiązek służby czynnej ukończonych akademików wojskowych i wychowawców ma ustalić sam zakład przy ich asenterowaniu i wciągnąć do listy asenterunkowej.

§ 131.

Postanowienia co do wychowawców, występujących przed czasem właściwym.

Na akademikach wojskowych i wychowawcach, wcielonych do wojska wspólnego (marynarki wojennej) lub obrony krajowej nie wprost z wojskowych zakładów wychowawczych i naukowych, o których mowa w § 128 : 1, nie ciąży w razie późniejszego asenterowania do wojska wspólnego (marynarki wojennej) lub obrony krajowej przedłużenie obowiązku służbowego z*) tytułu poprzedniego wychowania wojskowego.

*) Sprostowano (zobacz obwieszczenie z dnia 26. października 1912. Dz. u. p. Nr. 208).

Rozdział XVI.

Wstąpienie dobrowolne. Wstępowanie cudzoziemców do wojska wspólnego (marynarki wojennej) lub obrony krajowej.

§ 132.

Warunki ogólne.

1. Jako ochotnik może być przyjęty każdy, kto odpowiada warunkom §§ 14., względnie 15. u. w.; liczbę, do której można przyjmować ochotników do obrony krajowej przed dopełnieniem obowiązku stawienia się do poboru, oznacza się obecnie na pięć od sta kontyngentu rekrutów obrony krajowej; Minister obrony krajowej może jednak w razie potrzeby zmienić ilość tę w porozumieniu z Ministrem wojny.

Od dobrowolnego wstąpienia wykluczeni są ci, którzy z powodu skazania przez sąd karny nie posiadają pełni praw obywatelskich.

Małoletni potrzebują do dobrowolnego wstąpienia zezwolenia ojca lub opiekuna (§ 19 : 1 u. w.).

2. Tym obowiązany do służby wojskowej, którzy według swej klasy wieku są już powołani do poboru, nie wolno w czasie poboru głównego wstępować dobrowolnie.

Ten, kto był do poboru ustawowo obowiązany a nie stawiał się do tegoż, nie może być tak długo przyjęty jako ochotnik, dopóki nie podda się orzeczeniu komisji poborowej co do zaniedbanych poborów (§ 19 : 3 u. w.).

3. Wstępujący dobrowolnie do wojska wspólnego lub obrony krajowej są obowiązani do trzechletniej służby czynnej i siedmioletniej służby w rezerwie; wyjątek stanowią ochotnicy z dwuletnią służbą czynną, wymienieni w § 19 : 2 u. w., którzy są obowiązani do dziesięcioletniej służby w rezerwie. Wstępujący dobrowolnie do marynarki wojennej są zobowiązani na czas służby, przepisany dla tejeż w § 8. u. w. (19 : 4 u. w.).

4. Obowiązek służbowy tych, którzy uczynili zadość obowiązkowi stawienia się do poboru albo wstępują dobrowolnie po odbyciu obowiązku służbowego, rozciąga się tylko na trzechletni, a przy marynarce wojennej czteroletni czas służby czynnej, ewentualnie na czas wojny (§ 19 : 6 u. w.).

5. Poddani de facto na wschodzie, którzy nie należą do żadnego krajowego związku gminnego, mogą być przyjęci do wojska wspólnego lub obrony krajowej tylko na trzechletni, a do marynarki wojennej na czteroletni okres służby czynnej.

6. Czasu służby, którą ochotnik odbył w wojsku wspólnem (marynarce wojennej) lub w obronie krajowej przed asenterowaniem, nie wlicza się do nowo przyjętego obowiązku służbowego.

§ 133.

Dokumenty przy wstępowaniu dobrowolnem.

1. Celem dobrowolnego wstąpienia do wojska wspólnego (marynarki wojennej) lub obrony krajowej należy przedłożyć dokumenty następujące :

- a) certyfikat wstąpienia, wystawiony przez właściwą polityczną władzę powiatową według wzoru 42.,
- b) jeżeli kompetent jest małoletni, zezwolenie ojca lub opiekuna, wystawione według wzoru 43. i uwierzytelnione przez władzę powiatową miejsca pobytu;
- c) jeżeli kompetent służył już w wojsku wspólnem (marynarce wojennej) lub obronie krajowej, dokument zwolnienia;
- d) jeżeli kompetent podnosi prawo do dwuletniej służby czynnej według § 20. u. w., poświadczanie co do przyznania ulgi dwuletniej służby czynnej według § 80 : 2.

Jeżeli prawo przynależności ochotnika jest wątpliwe, ma wystawić certyfikat wstąpienia władza powiatowa stałego miejsca pobytu.

W razie asenterowania ochotnika przechowuje się dokumenty te w aktach dotyczącego oddziału broni lub zakładu.

2. Nie należy wydawać certyfikatu wstąpienia, jeżeli ochotnik nie odpowiada warunkom ogólnym (§ 132.), przepisany dla wstąpienia do wojska wspólnego (marynarki wojennej) lub obrony krajowej.

3. Ważność certyfikatu wstąpienia gaśnie w trzy miesiące po dniu wystawienia albo, jeżeli ochotnik pozostaje w wieku popisowym, z dniem rozpoczęcia się poboru głównego.

W obu wypadkach można przeprowadzić asenterunek w drodze wstąpienia dobrowolnego dopiero po dostarczeniu nowego certyfikatu.

4. Dla elewów kapeli oraz chłopców okrętowych, maszynowych i chłopców przy kapeli, którzy przychodzą do asenterunku po osiągnięciu 17. roku życia, wystarczają dokumenty, przedłożone w czasie przyjęcia ich jako elewów, względnie chłopców.

§ 134.

Zgłaszanie się ochotników i ich asenterowanie.

1. Wstępującemu dobrowolnie wolno obrać sobie oddział broni (zakład), przy którym chce służyć.

pod warunkiem, iż obrany oddział (zakład) ma prawo przyjmowania ochotników, a ochotnik posiada potrzebną tam zdatność; jeżeli wstępujący dobrowolnie ma prawo do dwuletniej służby czynnej w myśl § 20. u. w. i chce z prawa tego skorzystać, wówczas może być przyjęty tylko do takiego oddziału broni (zakładu), dla którego dwuletnia służba czynna jest ustawowo unormowana. Zawodowi marynarze mogą przed dopełnieniem obowiązku poborowego wstępować dobrowolnie tylko do marynarki wojennej (§ 19 : 2 u. w.).

2. W celu wstąpienia ma ochotnik zgłosić się przy przedłożeniu dokumentów, wymienionych w § 133., w obranym oddziale broni lub zakładzie, uprawnionym do przyjmowania ochotników, i to albo wprost albo za pośrednictwem najbliższej komendy okręgu uzupełnienia, względnie komendy okręgu uzupełnienia obrony krajowej.

3. Do przyjmowania ochotników w czasie pokoju są uprawnione:

A. W wojsku wspólnem:

a) Pułki piechoty i ich bataliony detaszowane samodzielnie do Dalmacyi, Bośni lub Hercegowiny,

pułki tyrolskich strzelców cesarskich,
bataliony strzelców polowych,
pułki konnicy,

pułki armat polowych, haubic polowych i artylerji górskiej, tudzież dywizye artylerji konnej i ciężkich haubic,

pułki artylerji fortecznej i samodzielne bataliony artylerji fortecznej,

bataliony pionierów,
bataliony saperów,
pułk telegraficzny.

pułk kolejowy,
dywizye trenu,
oddziały sanitarne i

zakład wojskowo-geograficzny.

Przyjmowanie ochotników do oddziałów trenu nie może przekraczać na każdą dywizję trenu jednej czwartej jej normalnej kwoty rekrutów; przy innych wspomnianych oddziałach wojskowych (zakładach) jest ono nieograniczone.

b) Zakłady artylerji technicznej, przyborów pionierskich i pociągowych, zakłady prowiantowe i zakłady zarządu mundurowego, tudzież oddziały zakładów chowu koni są uprawnione jedynie do przyjmowania ochotników, którzy według § 19 : 6 u. w. mogą być zobowiązani tylko do trzechletniej służby czynnej, oraz z wyłączeniem oddziałów zakładów chowu koni do przyjmowania ochotników, wykazujących prawo do ulgi z § 20. u. w. Przyjęcie innych ochotników, którzy nie uczynili jeszcze

zadość obowiązkowi stawienia się do poboru, zależy od zezwolenia Ministerstwa wojny, a co do ochotników dla zakładów chowu koni od zezwolenia dotyczącego inspektora zakładów chowu koni.

B. W marynarce wojennej:

Korpus majtków bez ograniczenia.

C. W obronie krajowej:

Pułki piechoty obrony krajowej (strzelców krajowych), pułki ułanów obrony krajowej, dywizya konnych strzelców krajowych tyrolskich i dywizya konnych strzelców krajowych dalmatyńskich, następnie pułki armat polowych obrony krajowej i dywizye haubic polowych obrony krajowej.

Ilości maksymalne, do których wolno przyjmować co roku ochotników przy oddziałach broni obrony krajowej, ustanawia się w sposób następujący:

przy pułku piechoty obrony krajowej Nr. 4	36,
przy pułku piechoty obrony krajowej Nr. 23	20,
przy pułku piechoty obrony krajowej Nr. 27	33,
przy pułku strzelców krajowych Nr. I	42,
przy pułku strzelców krajowych Nr. II	33,
przy pułku strzelców krajowych Nr. III	36,
przy innych pułkach piechoty obrony krajowej po	28,
przy pułkach ułanów obrony krajowej po	15,
przy dywizyi konnych strzelców krajowych tyrolskich	8,
przy dywizyi konnych strzelców krajowych dalmatyńskich	6,
przy pułkach armat polowych obrony krajowej po	12,
przy dywizjach haubic polowych obrony krajowej po	6.

Do liczb tych nie należy wliczać akademików wojskowych i wychowawców wojskowych zakładów wychowawczych i naukowych; co do ochotników jednorocznych zobacz § 88 : 4.

Ponad ustanowioną ilość maksymalną można przyjmować ochotników przy pewnym oddziale broni tylko wtedy, gdy ilość maksymalna przy innym oddziale broni tego samego okręgu terytorjalnego obrony krajowej nie jest jeszcze osiągnięta, w którym to wypadku powinny odnośnie oddziały broni porozumieć się wzajemnie. Jeżeli nie uzyskano porozumienia, wówczas rozstrzyga komenda terytorjalna obrony krajowej.

Pomijając piechotę, strzelców, zakłady artylerji technicznej, zakłady przyborów pionierskich i pociągowych, zakłady prowiantowe i zarządu mundurowego, marynarkę wojenną i piechotę obrony krajowej (strzelców krajowych), można w czasie wojny przyjmować do innych zmobilizowanych wojsk i zakładów tylko takich ochotników, którzy służyli już przy dotyczącej broni albo których rzemiosło lub

inna biegłość zapewnia możliwość rychłego użycia ich dla służby wojskowej.

4. Przyjęcie jest wykluczone, jeżeli nie przedłożono wszystkich dowodów albo jeżeli w czasie zgłoszenia się ochotnika nie zachodzi brak w porównaniu z przepisany stanem czynnym.

5. Rozstrzygnięcie o przyjęciu należy do komend wojsk i zakładów, wymienionych w punkcie 3., a podczas wojny także do komend oddziałów zastępczych.

6. Co do kompetentów, którzy pozostawali już w służbie, należy zażądać przed przyjęciem dokumentów wojskowych, odnoszących się do ich obyczajów.

7. Asenterunek ochotników odbywa się bez współdziałania władzy politycznej; w szczególności zostają asenterowani:

- a) elewi kapeli przez pułki piechoty (pułki tyrolskich strzelców cesarskich),
- b) chłopcy okrętowi, maszynowi i chłopcy kapeli, aspiranci marynarki, tudzież wszyscy ochotnicy, starający się o posady lekarzy marynarki i urzędników marynarki, przez korpus matków, wreszcie
- c) wszyscy inni ochotnicy przez komendy okręgów uzupełnienia, względnie komendy okręgów uzupełnienia obrony krajowej.

Oddziały wojskowe i zakłady odsyłają ochotników, którym zezwoliły na przyjęcie, w celu asenterunku i zaprzysiężenia do komendy okręgu uzupełnienia, względnie komendy okręgu uzupełnienia obrony krajowej, znajdującej się najbliżej miejsca pobytu kompetenta, albo do urzędującej w najbliższej odległości ruchomej komisji poborowej, gdzie na podstawie aktu przyjęcia i uchwały, wydawanej zawsze na piśmie, ma się przeprowadzić zaraz czynność urzędową.

Asenterunek odbywa się przy przestrzeganiu przepisów, obowiązujących co do badania lekarskiego i oceniania cielesnej i umysłowej zdatności do służby wojskowej (załączniki II. i IV.).

Klasyfikowanych jako „zdatnych do usług pomocniczych w charakterze” nie można asenterować jako ochotników.

Ochotników, asenterowanych dla oddziałów wojskowych zakładów chowu koni, należy według wskazówki komendy korpusu przydzielić do pułku konnicy wojska wspólnego, uzupełniającego się z okręgu korpusu, a następnie przenieść do obrony krajowej na czas trwania i z utrzymaniem obowiązku służby czynnej, nałożonego im w wojsku wspólnym, tudzież na czas trwania służby czynnej, odbywanej ewentualnie dalej dobrowolnie (§ 12. u. w.). Asenterunek ich może odbyć się tylko przez komisję asenterunkową wojska wspólnego.

8. Komisya dla asenterowania ochotników ma składać się:

a) z komendanta okręgu uzupełnienia, względnie komendanta okręgu uzupełnienia obrony krajowej (komendanta oddziału broni) lub jego zastępcy:

b) z referenta lub oficera okręgu uzupełnienia, względnie oficera okręgu uzupełnienia obrony krajowej (adjutanta);

c) z lekarza wojskowego wojska wspólnego (marynarki wojennej) lub obrony krajowej.

9. Do lekarza wojskowego należy ocena i wyda nie opinii o cielesnej i umysłowej zdatności ochotnika; orzeczenie co do asenterowania wydaje komendant (punkt 8. a).

10. W razie asenterowania ochotnika, należy akt przyjęcia i uchwałę oddziału broni (zakładu) wraz z listą asenterunkową (§ 55.) przesłać oddziałowi broni (zakładowi).

Jeżeli ochotnik nie został przyjęty z powodu, iż nie uznano go za zdatnego do służby wojskowej w ogóle albo dla obranego oddziału broni lub zakładu, wówczas należy zwrócić mu akt przyjęcia, a uchwałę odesłać oddziałowi broni (zakładowi) z oznajmieniem wyniku badania.

Komenda okręgu uzupełnienia, względnie komenda okręgu uzupełnienia obrony krajowej nie powinna wydawać kompetentowi uchwały co do stwierdzonej niezdatności.

11. Elewów kapeli i chłopców kapeli, tudzież elewów masztalerskich należy asenterować zaraz z ukończonym 17. rokiem życia, jeżeli aż do czasu tego uzyskali zdatność do służby wojskowej, a w przeciwnym razie po uzyskaniu zdatności tej.

Chłopców okrętowych i maszynowych należy asenterować dopiero z chwilą ukończenia szkoły, i to zaraz, o ile ukończyli już 17. rok życia i posiadają zdatność do służby wojskowej, a zresztą dopiero z ukończonym 17. rokiem życia, względnie po uzyskaniu zdatności do służby wojskowej.

Ponieważ jednak każde odroczenie asenterunku elewów kapeli, chłopców kapeli, chłopców okrętowych i maszynowych powoduje dalsze przedłużenie obowiązku służby czynnej, należy przy asenterowaniu osób takich postępować z jak największą sumiennością, a w szczególności nie odkładać asenterunku pod żadnym pozorem poza chwilę uzyskania zdatności do służby wojskowej.

12. Co do asenterowanych elewów kapeli, elewów masztalerskich, chłopców okrętowych, maszynowych i chłopców kapeli należy wciągać do przedziałości 30. listy asenterunkowej według karty ewidencyjnej zarówno charakter asenterowanego, na przykład elewa kapeli itd. jak i dzień prezentowania w charakterze powyższym.

13. W wypadkach, zasługujących na uwzględnienie, mogą komendy okrętów wojennych, znajdujących się poza obrębem Monarchii, tudzież

oddział marynarki w Pekinie przyjmować i asenterować ochotników z prawidłowym obowiązkiem służbowym do marynarki wojennej.

14. Asenterowanie ochotnika do jednego z pułków piechoty (tyrolskich strzelców cesarskich), batalionów strzelców polowych, pułków konnicy lub oddziałów broni (oddziałów) obrony krajowej tego okręgu terytoryalnego wojskowego, względnie okręgu terytoryalnego obrony krajowej, w którym kompetent ma prawo przynależności, może być przedsięwzięte dla obranego oddziału broni, o ile wstąpienie ma miejsce w czasie od dnia 1. marca do dnia 30. września, a ochotnik życzy sobie rozpocząć służbę czynną z dniem 1. października roku asenterunku, wskutek zgłoszenia się dotyczącego ochotnika przez każdą komendę okręgu uzupełnienia, względnie komendę okręgu uzupełnienia obrony krajowej albo przez odnośnych członków (punkt 8.) każdej ruchomej komisji poborowej. Certyfikat wstąpienia, zezwolenie oddziału broni na przyjęcie, a co do małoletnich także zezwolenie ojcowskie (opiekuncze) musi być jednak przedłożone.

Tylko w razie zgłoszenia się przed ruchomą komisją poborową można zastąpić niedostarczone w danym wypadku zezwolenie odnośnem ustnem oświadczeniem ojca (opiekuna). Ta forma zezwolenia ma być wyrażona w przedziałkach 32. do 34. protokołu asenterunkowego i potwierdzona tam przez przewodniczącego komisji poborowej.

Ochotników tych należy wcielić z dniem 1. października roku asenterunkowego na równi z innymi asenterowanymi drogą poboru (głównego i dodatkowego). Jeżeli ochotnicy ci będą uznani za niezdatnych do służby przed końcem roku asenterunkowego, a w razie późniejszego rozpoczęcia służby czynnej przy jej rozpoczęciu, należy przedstawić ich komisji rozpoznawczej, o ile wada istniała w czasie wcielenia (w dniu 1. października).

§ 135.

Dokumentowanie asenterunku i zawiadomienie władz uzupełnienia.

1. Asenterowanie ochotników stwierdza się przez wpisanie do protokołu asenterunkowego, a względnie przez wygotowanie listy asenterunkowej, która ma być podpisana przez członków komisji, wymienionych w § 134 : 8.

W przedziale 30. listy asenterunkowej należy podać, czy ochotnik został asenterowany na trzy lata służby czynnej albo na podstawie § 20. u. w. na dwa lata służby czynnej do wojska wspólnego lub obrony krajowej albo na cztery lata służby czynnej do marynarki wojennej.

2. Jeżeli ochotnik został asenterowany w właściwej komendzie okręgu uzupełnienia, względnie komendzie okręgu uzupełnienia obrony krajowej, wówczas wciąga komenda ta przeprowadzony asenterunek do protokołu asenterunkowego, odnoszącego się do przynależnych, i przysyła wyciągi z protokołu tego dotyczącego oddziałowi broni (zakładowi), właściwej komendzie okręgu uzupełnienia obrony krajowej, względnie właściwej komendzie okręgu uzupełnienia i właściwej politycznej władzy powiatowej asenterowanego.

Jeżeli jednak ochotnik posiada prawo przynależności w innym okręgu uzupełnienia, względnie w innym okręgu uzupełnienia obrony krajowej, wówczas wciąga się asenterunek do protokołu asenterunkowego, prowadzonego co do asenterowanych obcej przynależności, i przysyła oryginalną listę asenterunkową właściwej komendzie okręgu uzupełnienia, względnie właściwej komendzie okręgu uzupełnienia obrony krajowej.

Komenda ta zawiadamia właściwą komendę okręgu uzupełnienia obrony krajowej, względnie właściwą komendę okręgu uzupełnienia i właściwą polityczną władzę powiatową przez przesłanie odpisu oryginalnej listy asenterunkowej o asenterowaniu ochotnika.

Drugi odpis oryginalnej listy asenterunkowej przysyła komenda okręgu uzupełnienia, względnie komenda okręgu uzupełnienia obrony krajowej, która przeprowadziła asenterunek, dotyczącego oddziałowi broni (zakładowi).

3. Oddziały broni (komendy okrętowe) wciągają asenterunek ochotnika do protokołu asenterunkowego, prowadzonego co do asenterowania ochotników, i przysyłają listę asenterunkową właściwej komendzie okręgu uzupełnienia, względnie właściwej komendzie okręgu uzupełnienia obrony krajowej.

Komenda ta wciąga ochotnika na podstawie listy asenterunkowej do protokołu asenterunkowego, odnoszącego się do przynależnych, i zawiadamia komendę okręgu uzupełnienia obrony krajowej, względnie komendę okręgu uzupełnienia i właściwą polityczną władzę powiatową asenterowanego przez przesłanie odpisu listy asenterunkowej.

§ 136.

Wstąpienie osób, nieposiadających obywatelstwa austriackiego lub węgierskiego, a względnie przynależności krajowej bośniacko-hercegowińskiej.

1. Osoby, nieposiadające obywatelstwa państwowego, względnie przynależności krajowej, o których mowa w §§ 14. i 15., ustęp a) u. w., mogą być tylko wyjątkowo za zezwoleniem Najjaśniejszego Pana przyjęte do wojska wspólnego lub obrony krajowej na trzechletni, a w marynarce

wojennej czteroletni okres służby czynnej, względnie na czas wojny, jeżeli odpowiadają dalszym warunkom, przepisany dla dobrowolnego wstąpienia, i wykażą się bezwarunkowem zezwoleniem swego rządu (§ 19 : 7 u. w.).

Prośbę o przyjęcie należy przesłać wprost Ministerstwu wojny, względnie Ministerstwu obrony krajowej dla zasięgnięcia Najwyższego zezwolenia.

2. Do prośby należy dołączyć dokumenty następujące:

- a) metrykę chrztu lub urodzin;
- b) świadectwo nieskazitelnego życia dotychczasowego, wystawione przez władzę polityczną lub policyjną miejsca pobytu;
- c) pisemne zezwolenie właściwego rządu na wstąpienie do wojska wspólnego (marynarki wojennej) lub obrony krajowej; wydane bez jakichkolwiek zastrzeżeń;
- d) zapewnienie, uzyskane od jednego z oddziałów broni (zakładów), wymienionych w § 134. i uprawnionych do przyjmowania ochotników takich, albo od komendy korpusu majłków w Poli;
- e) rewers, uwierzytelniony i zaopatrzony w razie małoletności także podpisem ojca lub opiekuna, którym kompetent zobowiązuje się do trzechletniej (czteroletniej) służby czynnej w wojsku wspólnem (marynarce wojennej) lub obronie krajowej.

3. Jeżeli udzielono Najwyższego zezwolenia na przyjęcie, zawiadamia się o tem kompetenta za pośrednictwem obranego oddziału broni (zakładu) (korpusu majłków) i wyznacza mu komendę okręgu uzupełnienia (komendę okręgu uzupełnienia obrony krajowej) albo komisję poborową, u której ma zgłosić się w celu asenterunku.

Co do postępowania odnośnego mają analogiczne zastosowanie dotyczące postanowienia §§ 134. i 135.

§ 137.

Przyjmowanie aspirantów marynarki do marynarki wojennej.

1. W miarę stosunków etatowych asenteruje się młodzieńców jako aspirantów marynarki do marynarki wojennej.

Do przyjęcia na aspiranta marynarki wymaga się prócz warunków ogólnych, potrzebnych dla wstąpienia dobrowolnego, nadto:

- a) nieprzekroczonego w dniu 15. września 20. roku życia;
- b) zupełnej zdatności fizycznej do służby wojennej na morzu;

c) znajomości języka służbowego w słowie i piśmie;

d) wykazanych świadectwem dojrzałości (matury) studiów w państwowej lub wyposażonej w prawo publiczności niepaństwowej wyższej szkole realnej albo takim samem gimnazjum wyższem w obrębie Monarchii austriacko-węgierskiej albo ukończonych z postępowaniem studiów w państwowej lub wyposażonej w prawo publiczności niepaństwowej szkole marynarskiej (akademii marynarki), a dla wychowawców wojskowych zakładów wychowawczych i naukowych egzaminu dojrzałości (matury) w jednej z wymienionych wyższych szkół realnych;

e) aby kompetent nie odbywał w tym czasie służby czynnej;

f) złożenia egzaminu wstępnego.

2. Własnoręcznie napisane podania o przyjęcie na aspiranta marynarki mają być wnoszone do Ministerstwa wojny najdalej do dnia 1. sierpnia.

Do podania należy dołączyć:

- a) metrykę chrztu lub urodzin;
- b) świadectwo przynależności;
- c) świadectwo, wystawione przez czynnego lekarza marynarki wojennej, wojska wspólnego lub obrony krajowej według postanowień przepisu o badaniu lekarskiem aspirantów marynarki i stwierdzające zupełną zdatność fizyczną do służby w marynarce wojennej z szczególnem oznaczeniem siły wzroku i wrażliwości na barwy;
- d) świadectwo szczepienia (o ile szczepienie nie byłoby potwierdzone w świadectwie lekarza wojskowego);
- e) świadectwa naukowe oraz ewentualny dowód znajomości języków obcych;
- f) świadectwo co do dotychczasowego nieskazitelnego życia kompetenta, wydane przez władzę polityczną lub policyjną;
- g) zezwolenie ojca (opiekuna) na dobrowolne wstąpienie do marynarki wojennej, wystawione według § 133.;
- h) certyfikat wstąpienia, wystawiony według § 133. przez właściwą polityczną władzę powiatową, względnie jeżeli kompetent poddał się już dobrowolnie asenterunkowi lub odbywał służbę, dowód odnośny; kompetenci, którzy poddali się już dobrowolnie asenterunkowi lecz nie pozostawali jeszcze w służbie, mają przedłożyć nadto rewers, uwierzytelniony i podpisany także przez ojca (opiekuna), którym zobowiązują się do czteroletniej służby czynnej w marynarce wojennej, licząc od dnia zamianowania aspirantami marynarki.

3. Kompetenci, którzy według przedłożonych dokumentów rokują nadzieję pomyślnego złożenia egzaminu wstępnego, będą prenotowani w Ministerstwie wojny i powołani w potrzebnej liczbie do egzaminu wstępnego.

4. Powołani otrzymują marszrutę i mają ponieść z własnych funduszków kosztą podróży do miejsca egzaminu oraz w danym razie także z powrotem. Tym jednak, którzy będą następnie mianowani aspirantami marynarki, zwróci się kosztą podróży.

5. Od dnia wniesienia podania aż do doręczenia uchwały są kompetenci obowiązani donosić Ministerstwu wojny o każdej zmianie pobytu.

6. Egzamin wstępny kompetentów, uznanych po ponownem badaniu lekarskiem w Poli za zdanych fizycznie, odbywa się z początkiem września w Poli w języku służbowym według istniejących programów pytań i obejmuje:

- a) język niemiecki,
- b) inne języki,
- c) fizykę i chemię,
- d) matematykę,
- e) geometryę wykreślną.

7. Z kompetentów, którzy złożyli egzamin wstępny z postępowaniem dobrym, asenteruje się według wyników egzaminu i w miarę dalszej zdatności przewidzianą liczbę, zobowiązuje asenterowanych już do czteroletniej służby czynnej i mianuje ich aspirantami marynarki.

8. Co do przeprowadzania asenterunku, jego dokumentowania, oraz zawiadamiania władz uzupełnienia obowiązują postanowienia §§ 134. i 135.

9. Jeżeli aspiranci marynarki utracą zdatność fizyczną do służby w marynarce wojennej, należy poddać ich superarbitrowaniu.

§ 138.

Wstępowanie² dobrowolne kompetentów na kadetów zawodowych.

1. Zgłaszający się dobrowolnie, którzy starają się o mianowanie kadetami zawodowymi, mogą uzyskać nominację dopiero po egzaminie kadeckim, złożonym z co najmniej „dostatecznym“ postępowaniem ogólnym, i po asenterowaniu.

2. Wszystkie dalsze postanowienia odnośne są zamieszczone w osobnych przepisach.

Wykaz

szkół, których absolwentów nie można w myśl § 20. u. w. zobowiązać do trzeciego roku służby czynnej.

Z a k ł a d n a u k o		Składa się z oddziałów, lat itd.	Dowód uzdolnienia naukowego dla przyznania dobrodziejstwa	U w a g a
Szkoly średnie w znaczeniu ścisłym	Gimnazya (wszystkich rodzajów)	8	Państwowo ważne świadectwo ukończenia z postępem klasy szóstej	
	Szkoly realne	7		
Szkola zawodowa	dla przemysłu szmuklerskiego w	Wyprtach	2 lat szkolnych, a mianowicie 1 roku ogólnej szkoły zawodowej i albo 1 roku specjalnej szkoły zawodowej oddziału technologicznego albo 1 roku specjalnej szkoły zawodowej oddziału rysownictwa deseni	Świadectwo odejścia jednej z wymienionych specjalnych szkół zawodowych
	dla przemysłu tkackiego w	Liberecu, oddział tkacki		
		Wiedniu		
	tkacka w	Beneszowie		
		Frankstadzie		
		Bruntalu		
		Wrchlabach		
		Humpolcu		

Z a k ł a d n a u k o w y		Składa się z oddziałów, lat itd.	Dowód uzdolnienia naukowego dla przyznania dobrodziejstwa	U w a g a
Szkola zawodowa	tkacka w	Karniowie	2 lat szkolnych, a mianowicie 1 roku ogólnej szkoły zawodowej i albo 1 roku specjalnej szkoły zawodowej oddziału technologicznego albo 1 roku specjalnej szkoły zawodowej oddziału rysownictwa deseni	Świadectwo odejścia jednej z wymienionych specjalnych szkół zawodowych
		Kralowym Dworze		
		Landskronie		
		Łomnicy n. P.		
		Schönbergu Morawskim		
		Nachodzie		
		Nowym Jiczynie		
		Rychnowie n. K.		
		Rokietnicy n. I.		
		Rzymarowie		
		Rumbungu		
		Szluknowie		
		Jilemnicach		
		Starkstadzie		
		Sternbergu		
		Warnsdorfie		
		Wildenschwercie		
	Świtawie			
	przędzalnicza w	Schönlindie		
		Strakonicach		

Z a k ł a d n a u k o w y		Składa się z oddziałów, lat itd.	Dowód uzdolnienia naukowego dla przyznania dobrodziejstwa	U w a g a
S z k o ł y z a w o d o w e	P a Ń s t w o w a s z k o ł a p r z e m y s ł o w a w	Insbruku, Szkoly zawodowe: a) snycerstwa drzewnego or- namentalnego i figuralnego, b) rysunków i malarstwa, c) obróbki metali	4	Świadectwo odejścia.
		Celowcu, Szkola zawodowa maszynowo- przemysłowa		
		Chomutowie, Szkola zawodowa maszynowo- przemysłowa z kursami elektro- technicznymi		
		Krakowie, Szkoly zawodowe: a) malarstwa dekoracyjnego, b) plastyki dekoracyjnej	3	
		Lublancie, a) Szkoła zawodowa rze- źbiarska, b) Szkoła zawodowa obróbki drzewa		
		Lwowie, Szkoly zawodowe: a) ślusarstwa budowniczego i artystycznego, b) malarstwa dekoracyjnego, c) rzeźbiarstwa dekoracyjnego, d) stolarstwa budowniczego i meblowego	4	
		Tryeście, Szkoly zawodowe: a) przemysłu drzewnego, b) rzeźbiarstwa ornamenta- lnego, c) malarstwa dekoracyjnego	ad a) i b) 4, ad c) 5 lat szkolnych	

Z a k ł a d n a u k o w y	Składa się z oddziałów, lat itd.	Dowód uzdolnienia naukowego dla przyznania dobrodziejstwa	U w a g a
Szkoła zawodowa przemysłu glinianego w Bechini, Oddziały: a) zduński, b) artystyczno-garncarski, c) malarstwa ceramicznego	3	Świadectwo odejścia.	
Szkoła rękodzielnictwa budowlanego i artystycznego w Bozen: Szkoły zawodowe dla: a) ślusarzy, b) rzeźbiarzy w drzewie, c) rzeźbiarzy w kamieniu	2 klas przygotowawczych i 3 lat szkolnych		
Szkoła zawodowa ślusarska w Bruku n. Murem	3		
Szkoła zawodowa obróbki drzewa w Chrudimic, Oddział snycerstwa w drzewie			
Szkoła zawodowa ślusarska w Ebensee	1 klasy przygotowawczej i 3 lat szkolnych		
Zakład naukowy i doświadczalny dla ręcznej broni palnej w Ferlach	1 klasy przygotowawczej i 4 lat szkolnych		
Szkoła zawodowa obróbki żelaza i stali w Fulpmes	3		
Szkoła zawodowa przemysłu artystycznego w Jabłońcu n. N., oddziały: a) rytownictwa i cyzelownictwa, b) mosiężnictwa, złotnictwa i srebrrownictwa, c) rysunku i malarstwa ceramicznego i dekoracyjnego, d) rysunku i malarstwa figuralnego			
Szkoła zawodowa stolarska w Gottschee	2 klas przygotowawczych i 3 klas zawodowych		
Szkoła zawodowa przemysłu szklanego w Haida, oddziały: a) rytownictwa i toczenia w szkle, b) malarstwa i wypalania na szkle	3		

S z k o ł y z a w o d o w e

Z a k ł a d n a u k o w y	Składa się z oddziałów, lat itd.	Dowód uzdolnienia naukowego dla przyznania dobrodziejstwa	U w a g a	
S z k o ł y z a w o d o w e	Szkoła zawodowa obróbki drzewa i kamienia w Hallein, oddziały: <i>a)</i> snycerstwa w drzewie, <i>b)</i> ciesielstwa, <i>c)</i> rzeźbiarstwa w kamieniu	1 klasy przygotowawczej i 3 klas zawodowych	Świadectwo odejścia.	
	Szkoła zawodowa obróbki drzewa w Hallstadt z oddziałami: <i>a)</i> stolarstwa meblowego, <i>b)</i> rzeźbiarstwa w drzewie, <i>c)</i> tokarstwa	2 klas przygotowawczych i 3 lat szkolnych		
	Szkoła zawodowa rzeźbiarstwa i kamieniarsstwa w Horzycach, oddziały: <i>a)</i> rzeźbiarstwa, <i>b)</i> kamieniarsstwa	4		
	Szkoła zawodowa przemysłu zegarmistrzowskiego w Karlsteinie	3		
	Szkoła zawodowa obróbki drzewa w Kołomyi, oddziały: <i>a)</i> snycerstwa drzewnego figuralnego i ornamentalnego, <i>b)</i> ciesielstwa	1 klasy przygotowawczej i 3 lat szkolnych		
	Szkoła zawodowa ślusarstwa artystycznego w Hradcu królewskim			
	Szkoła zawodowa przemysłu metalowego w Nixdorfie, oddziały dla: <i>a)</i> nożowników, <i>b)</i> ślusarzy narzędziowych i maszynowych, <i>c)</i> zdobienia dekoracyjnego wyrobów nożowniczych	3		
	Szkoła zawodowa rysunków i modelowania w Oberleutensdorf, oddziały: <i>a)</i> rysunku i malarstwa dekoracyjnego, <i>b)</i> modelowania zwyczaj.			
	Szkoła zawodowa obróbki kamienia w Saubsdorfie			

Z a k ł a d n a u k o w y	Składa się z oddziałów, lat itd.	Dowód uzdolnienia naukowego dla przyznania dobrodziejstwa	U w a g a	
S z k o ł y z a w o d o w e	Szkoła zawodowa przemysłu szklanego w Szenowic kamienickim, oddziały: <ol style="list-style-type: none"> a) rysunków przemysłowo-artystycznych, b) wypalania na szkło, malowania na szkło i porcelanie, c) rytowania w szkło 	3, względnie 4 lat		
	Szkoła zawodowa i zakład doświadczalny dla przemysłu żelaznego i stalowego w Steyr, oddziały dla: <ol style="list-style-type: none"> a) nożowników, b) ślusarzy narzędziowych i kowali, wyrabiających narzędzia przednie, c) rytowników w metalu, wycinaczy pieczętek, modelerów 	3		
	Szkoła zawodowa obróbki żelaza w Sulkowicach, oddziały dla: <ol style="list-style-type: none"> a) kowali, wyrabiających narzędzia proste, i kowali wozowych, b) ślusarzy maszynowych i narzędziowych 	3		
	Szkoła zawodowa ślusarska w Świątnikach			
	Szkoła zawodowa dla przemysłu maszynowego w Tarnopolu	4	Świadectwo odejścia.	
	Szkoła zawodowa ceramiki i pokrewnych przemysłów artystycznych w Cieplicach-Szenowic, oddziały: <ol style="list-style-type: none"> a) ceramiki przedniej i budowlanej, b) modelowania ceramicznego i zwykłego, c) rysunku i malarstwa dekoracyjnego 	3		
	Szkoła zawodowa oprawy i obróbki drogich kamieni w Turnowie, oddziały: <ol style="list-style-type: none"> a) szlifowania i obróbki drogich kamieni, 	3		
	<ol style="list-style-type: none"> b) rytownictwa na drogich kamieniach, c) oprawy drogich kamieni 	4		
	Szkoła zawodowa obróbki drzewa w Zakopanem, oddziały: <ol style="list-style-type: none"> a) rzeźbiarstwa drzewnego figuralnego, 	5		
	<ol style="list-style-type: none"> b) snycerstwa drzewnego ornamentalnego, c) ciesielstwa 	4		

Z a k ł a d n a u k o w y		Składa się z oddziałów, lat itd.	Dowód uzdolnienia naukowego dla przyznania dobrodziejstwa	U w a g a
Szkoly zawodowe	Szkoła zawodowa przemysłu glinianego w Znojmie, oddziały: a) modelowania, b) chemii technicznej i jej zastosowania do ceramiki	3		
Szkoly majsterskie	Warsztat naukowy w szkole zawodowej wyrobu instrumentów muzycznych w Kraslicach, a) budowa instrumentów z drzewa, b) budowa instrumentów dętych z blachy	2		

Świadectwo
odejścia.

Z a k ł a d n a u k o w y		Składa się z oddziałów, lat itd.	Dowód uzdolnienia naukowego dla przyznania dobrodziejstwa	U w a g a	
Szkoly werkmistrzowskie	Szkoly werkmistrzowskie z zakresem mechaniczno-technicznym przy państwowej szkole przemysłowej w	Uściu nad Łabą	4 kursów półrocznych	Świadectwo odejścia.	
		Bielsku			
		Bernie (czeskiej)			
		Bernie (niemieckiej)			
		Gracu			
		Chomutowie			
		Krakowie			
		Lublanie			
		Lwowie			
		Lincu			
		Pardubicach			
		Pilźnie (czeskiej)			
		Pilźnie (niemieckiej)			
		Pradze			
		Libercu			
Śmichowie					
Państwowa szkoła przemysłowa tkactwa, farbiarstwa, drukowania materyi i apretury w Bielsku					

Z a k ł a d n a u k o w y		Składa się z oddziałów, lat itd.	Dowód uzdolnienia naukowego dla przyznania dobrodziejstwa	U w a g a
Szkoly wermistrzowskie	dla elektrotechniki w państwowej szkole przemysłowej w	Krakowie	4 kursów półrocznych	Świadectwo odejścia.
		Śmichowie		
	Szkola zawodowo-techniczna przemysłu metalowego przy państwowej szkole przemysłowej w X. dzielnicy gminy Wiedeńskiej			
	Szkola zawodowa elektrotechniki przy państwowej szkole przemysłowej w X. dzielnicy gminy Wiedeńskiej			
	Szkola wermistrzowska wyrobu skóry przy państwowej szkole przemysłowej w XVII. dzielnicy gminy Wiedeńskiej			
Szkoly muzyczne	Istniejące przy c. k. Akademii muzyki i sztuki w Wiedniu szkoły kształcenia dla	• fortepianu	7	Świadectwo dojrzałości.
		organów	6	
		skrzypiec		
		wioloncelli		
		kontrabasu		
		fletu		
		oboju		
		klarnetu		
		fagotu		
		rogu		

Z a k ł a d n a u k o w y		Składa się z oddziałów, lat itd.	Dowód uzdolnienia naukowego dla przyznania dobrodziejstwa	U w a g a
Szkoly muzyczne	Istniejące przy c. k. Akademii muzyki i sztuki w Wiedniu szkoły kształcenia dla	trąby	6	Świadectwo dojrzałości.
		puzonu		
		harfy		
Szkoly handlowe	Publiczna szkoła handlowa w Bozen	2	Świadectwo odejścia.	
	Czeska szkoła handlowa dwuklasowa w Budziejowicach			
	Niemiecka szkoła handlowa dwuklasowa w Budziejowicach			
	Dwuklasowa komunalna szkoła handlowa w Brüx			
	Szkoła handlowa przy c. k. państwowej szkole przemysłowej w Czerniowcach			
	Dwuklasowa komunalna szkoła handlowa w Niemieckim Brodzie			
	Dwuklasowa szkoła handlowa w Gorcyi			
	Dwuklasowa szkoła handlowa przy Akademii handlowej w Gracu			
	Dwuklasowa komunalna szkoła handlowa w Horzycach			
	Publiczna szkoła handlowa w Celowcu			

Z a k ł a d n a u k o w y	Składa się z oddziałów, lat itd.	Dowód uzdolnienia naukowego dla przyznania dobrodziejstwa	U w a g a			
Szkoly handlowe	Dwuklasowa komunalna szkoła handlowa w Klatowy					
	Dwuklasowa szkoła handlowa w Kolinie					
	Dwuklasowa szkoła handlowa przy Akademii handlowej w Krakowic					
	Krajowa szkoła handlowa w Krems					
	Dwuklasowa słoweńska szkoła handlowa w Lublanie					
	Miejska dwuklasowa szkoła handlowa w Marienbergu					
	Dwuklasowa szkoła handlowa w Ostrawie Morawskiej					
	Miejska dwuklasowa szkoła handlowa w Michniku				2	Świadectwo odejścia.
	Dwuklasowa szkoła handlowa nowego gremium handlowego w Pradze					
	Dwuklasowa szkoła handlowa w Przerowie					
	Dwuklasowa szkoła handlowa przy Akademii handlowej w Libercu					
	Publiczna szkoła handlowa w Solnogradzie					
	Dwuklasowa publiczna komunalna szkoła handlowa w Schwaz					
	C. k. Dwuklasowa szkoła handlowa w Splecie					

Z a k ł a d n a u k o w y		Składa się z oddziałów, lat itd.	Dowód uzdolnienia naukowego dla przyznania dobrodziejstwa	U w a g a
Szkoly handlowe	Dwuklasowa prywatna szkoła handlowa Kongregacji chrześcijańskich braci szkolnych w Strebersdorfie			
	Komunalny zakład naukowy handlowy w Cieplicach-Szenowie			
	Miejska dwuklasowa szkoła handlowa w Trzebiczu			
	C. k. Dwuklasowa szkoła handlowa w Opawie			
	Dwuklasowa szkoła handlowa dla chłopców i dziewcząt w Węgierskiem Hradyszczu			
	Miejska dwuklasowa szkoła handlowa w Warnsdorfie			
	Dwuklasowa komunalna szkoła handlowa w Wels			
	Szkoła handlowa jubileuszowa Arcyksięcia Rainra w Wiedniu	2	Świadectwo odejścia.	
	Dwuklasowa szkoła handlowa wiedeńskiego Związku kupieckiego w Wiedniu			
	Dwuklasowa prywatna szkoła handlowa z prawem publiczności Allina w Wiedniu			

Z a k ł a d n a u k o w y		Składa się z oddziałów, lat itd.	Dowód uzdolnienia naukowego dla przyznania dobrodziejstwa	U w a g a
Szkoly rolnicze	Szkoła rolnicza w Kostelcu nad Orliczem	2	Świadectwo ukończenia z postępowaniem ostatniego roku.	
	Krajowa szkoła rolnicza w Bereznicy	3		
	Krajowa szkoła rolnicza i uprawy wina w Bzenecu			
	Król. czeska krajowa szkoła rolnicza w Czeskiej Lipie			
	Czeska szkoła rolnicza w Budziejowicach	2		
	Niemiecka szkoła rolnicza i uprawy lnu w Budziejowicach			
	Szkoła ogrodnicza w Chrudimie			
	Krajowa szkoła rolnicza w Dublinach	3		
	Krajowa szkoła rolnicza w Edelhof przy Zwettl			
	Szkoła rolnicza w Chebie			
	Szkoła uprawy łąk w Chebie			
	Szkoła rolnicza w Iwanczycach			
	Krajowa szkoła rolnicza, hodowli owoców i uprawy wina w Feldsbergu	2		
	Krajowa szkoła rolnicza w Mezyrzeczu Wielkim			
	Krajowa szkoła rolnicza w Grottenhofie			
	Szkoła uprawy łąk w Wysokiem Mycie			
	Szkoła rolnicza w Wysokiem Mycie			
	Krajowa szkoła rolnicza w Horodence	3		
	Szkoła rolnicza i uprawy lnu w Humpolecu	2		
	Krajowa szkoła rolnicza w Jagielnicy	3		

Z a k ł a d n a u k o w y		Sklada się z oddziałów, lat itd.	Dowód uzdolnienia naukowego dla przyznania dobrodziejstwa	U w a g a
Szkoly rolnicze	Król. czeska krajowa szkoła rolnicza w Młodym Bolesławiu			
	Król. czeska krajowa szkoła rolnicza w Klatowy	2		
	Krajowa szkoła rolnicza i uprawy chmielu w Kloster-Hradisch			
	Krajowa szkoła rolnicza w Kobiernicy pod Białą	3		
	Krajowa szkoła rolnicza w Kocmaniu			
	Krajowa szkoła rolnicza w Kocobendzu			
	Krajowa szkoła rolnicza w Kromieryżu	2		
	Szkoła rolnicza w Kutnej Horze			
	Szkoła rolnicza, uprawy owoców i wina w Litomierzycach			
	Krajowa szkoła uprawy owoców i wina w Marburgu	3	Świadcstwo ukoń- czenia z postępem ostatniego roku	
	Krajowa szkoła rolnicza i uprawy lnu w Morawskim Schönbergu	2		
	Szkoła uprawy owoców i wina w Mielniku			
	Krajowa szkoła rolnicza w Miłocinie	3		
	Szkoła rolnicza i uprawy wina przy „Istituto agrario provinciale“ w Porzeczu	2		
	Szkoła rolnicza i mleczarska w Pilźnie	2 1/2		
	Szkoła rolnicza w Pisku			
	Krajowa szkoła rolnicza w Radowcach			
	Szkoła rolnicza i uprawy chmielu w Rakonicach	2		
Krajowa szkoła rolnicza i uprawy owoców w Ritzlhofie				

Wykaz

zakładów naukowych, zrównanych z wyższymi gimnazjami i wyższymi szkołami realnymi pod względem dopuszczenia do jednorocznej służby ochotniczej przed frontem.

Z a k ł a d n a u k o w y		Składa się z oddziałów, lat itd.	U w a g a	
Szkoly sztuki	C. k. Akademia sztuk pięknych w Wiedniu		Trzy lata na jednym z dwóch oddziałów ogólnych albo na jednej z szkół specjalnych.	
	C. k. Akademia sztuki w	Krakowie	Trzy lata na jednej z szkół rysunku i malarstwa, względnie rzeźbiarstwa.	
		Pradze	Trzy lata w szkole ogólnej lub jednej z szkół specjalnych.	
	C. k. Szkoła grawerów i medalierów w Wiedniu		3	
Szkoly rolnicze i leśnicze	Akademia rolnicza w	Dublanach	3	
		Taborze	2	
		Dieczynie-Liebwerd		
	Zakład naukowy rolniczy „Francisco Josephinum“ w Mödlingu			
	Krajowa średnia szkoła rolnicza w	Chrudimie	3	Zwinięta z końcem lipca 1910.
		Czernichowie		
Czerniowcach				

Zakład naukowy		Składa się z oddziałów, lat itd.	U w a g a	
Szkoly rolnicze i leśnicze	Krajowa średnia szkoła rolnicza w	Kadaniu	3	
		Nowym Jiczynie		
		Oberhermsdorfie		
		Przerowie		
		Rudnicach n. Ł.		
	Wyższy zakład naukowy lasowy w	Lwowie	3	
		Hranicach		
		Pisku	2	
		Reichstademie	3	
Wyższy zakład naukowy lasowy dla austriackich krajów alpejskich w Bruku n. Murem				
C. k. Wyższy zakład naukowy dla uprawy wina i owoców w Klosterneuburgu	3			
Wyższa szkoła uprawy owoców i ogrodnicza w Eisgrubie				
Szkoly handlowe	Sekcya handlowa c. k. Akademii handlowej i marynarskiej w Tryeście	4		
	C. k. niemiecka Akademia handlowa Cesarza Franciszka Józefa w Bernie			
	C. k. czeska Akademia handlowa w Bernie			

Z a k ł a d n a u k o w y		Składa się z oddziałów, lat itd.	U w a g a	
S z k o ł y h a n d l o w e	C. k. Akademia handlowa w	Chrudimie		
		Gracu		
		Lwowie		
		Trydencie		
	Akademia handlowa w	Uściu n. Łabą		4
		Jabłońcu		
		Insbruku		
		Karlinie		
		Królowym Hradcu		
		Krakowie		
		Lincu		
		Ołomuńcu		
		Prościejowie		
	Libercu			
	Wiedeńska Akademia handlowa			Oznaczenie kursów rocznych: klasa przygotawcza, rok I, II. i III.
	Niemiecka Akademia handlowa w Pilźnie	4		
	Czeska Akademia handlowa w Pilźnie			
Niemiecka Akademia handlowa w Pradze				
Czeska Akademia handlowa w Pradze				

Ma nadto klasę przygotowawczą.

Oznaczenie kursów rocznych: klasa
przygotawcza, rok I, II. i III.

Zakład naukowy		Składa się z oddziałów, lat itd.	U w a g a	
Szkoły marynarskie	Sekcyja marynarska c. k. Akademii handlowej i marynarskiej w Tryeście		Z dwoma klasami przygotowawczymi. Uprawniają do jednorocznej służby ochotniczej w marynarce wojennej, a w razie niezdatności fizycznej do służby w marynarce wojennej także do jednorocznej służby ochotniczej w wojsku wspólnem lub obronie krajowej.	
	C. k. Szkoła marynarska w	Kotorze		
		Lussin piccolo		
		Raguzie		
		3		
Szkoły przemysłowe	C. k. Szkoła przemysłu artystycznego austriackiego Muzeum sztuki i przemysłu w Wiedniu		Trzy lata na oddziale ogólnym albo w jednej z szkół zawodowych lub specjalnych bez względu na to, czy część trzech lat odbyto na oddziale ogólnym, a resztę w jednej z szkół zawodowych lub specjalnych.	
	C. k. Szkoła przemysłu artystycznego w Pradze			
	Wyższa szkoła przemysłowa	w c. k. państwowej szkole przemysłowej w		L. dzielnicy gminy XVII. Wiedeńskiej
				Bielsku
				Zabrzegu
				Krakowie
				Pradze
				Libercu
Tryeście				
w c. k. niemieckiej państwowej szkole przemysłowej w Bernie				
w c. k. czeskiej państwowej szkole przemysłowej w Bernie				
		4		

Zakład naukowy		Składa się z oddziałów, lat itd.	U w a g a	
Szkoly przemysłowe	Wyższa szkoła przemysłowa	w c. k. niemieckiej państwowej szkole przemysłowej w Pilźnie		
		w c. k. czeskiej państwowej szkole przemysłowej w Pilźnie		
	Szkoła zawodowa budownictwa w c. k. państwowej szkole przemysłowej w	I. dzielnicy gminy Wiedeńskiej		4
		Krakowie		
		Pradze		
		Libercu		
		Solnogradzie		
		Tryeście		
	Szkoła zawodowa budownictwa	w c. k. niemieckiej państwowej szkole przemysłowej w Bernie		
		w c. k. czeskiej państwowej szkole przemysłowej w Bernie		
		w c. k. niemieckiej państwowej szkole przemysłowej w Pilźnie		
	Wyższa szkoła zawodowa przemysłu tkackiego (wyższa szkoła przemysłowa) w c. k. zakładzie naukowym dla przemysłu tkackiego w Bernie			
	Wyższa szkoła zawodowa przemysłu tkackiego (kierunku techniczno-komercyjnego) w c. k. zakładzie naukowym dla przemysłu tkackiego w Asch			
Dolnoaustriacka krajowa szkoła przemysłowa, wyższa szkoła przemysłowa kierunku mechaniczno-technicznego w Wr. Neustadt				
Wyższa szkoła zawodowa ślusarstwa budowlanego i maszynowego w c. k. Muzeum technologicznem przemysłowem w Wiedniu		2	Przekształcona z początkiem roku szkolnego 1911/12 w wyższą szkołę zawodową techniki maszynowej z 5 kursami rocznymi.	

Zakład naukowy		Składa się z oddziałów, lat itd.	U w a g a
Szkoly przemysłowe	Wyższa szkoła zawodowa elektrotechniki w c. k. Muzeum technologicznem przemysłowem w Wiedniu	12	Przekształcona z początkiem roku szkolnego 1911/12 w wyższą szkołę zawodową elektrotechniki z 5 kursami rocznymi.
	Sekcja II. (przemysł książkowy i ilustracyjny) c. k. zakładu graficznego naukowego i doświadczalnego w Wiedniu		

Kraj:

Wzór 1

Powiat polityczny:

do § 24.

Gmina:

Wyciąg

z metryk chrztu (urodzin), względnie metryk śmierci co do chłopców, urodzonych
w roku 18 . .

Liczba bieżąca	Nazwisko i imię chłopca	Miejsce i dzień urodzenia	Dzień i rok ewentual- nej śmierci	a) Nazwisko i imię ojca; b) Nazwisko ro- dzinne i imię matki	Sztuka, rzemiosło, inny zawód życiowy ojca	Uwaga
1	2	3	4	5	6	7

N., dnia 19 . .
 Pieczęć urzędowa.

Podpis prowadzącego metryki.

Uwaga. 1. Do przedziałki 7. należy wciągnąć wszystkie daty, które mogą posłużyć do ewentualnego wyśledzenia zapisanego, a zwłaszcza gminę przynależności, o ile jest znana.
2. Format papieru: A.

Kraj:

Wzór 2

Powiat polityczny:

do § 24.

Gmina:

Wyciąg

z metryk śmierci co do chłopców, urodzonych w roku 18 . . , a nie zapisanych w własnych metrykach chrztu (urodzin).

Liczba bieżąca	Nazwisko i imię chłopca	Dzień urodzenia	Dzień i rok śmierci	a) Nazwisko i imię ojca; b) Nazwisko rodzinne i imię matki	Sztuka, rzemiosło, inny zawód życiowy ojca	Uwaga
1	2	3	4	5	6	7

N., dnia 19 . .
 Pieczęć urzędowa.

Podpis prowadzącego metryki.

- Uwaga.** 1. Do przedziałki 7. należy wciągnąć znaną ewentualnie gminę przynależności albo szczegóły przydatne dla jej wyśledzenia.
 2. Format papieru: A

Kraj:

Wzór 5

do § 27.

Powiat polityczny:

Gmina:

Poświadczenie.

N. N., urodzony w roku 18 . . . , przynależny do gminy
zgłosił się dzisiaj do spisu jako popisowy.

N., dnia 19 . . .

Pieczęć urzędowa.

Podpis przełożonego gminy.

Format papieru A. (Ćwierć arkusza.)

Kraj:

Powiat polityczny:

Wy-

popisowych, przynależnych do gminy,

Liczba bieżąca	Nr. domu	Nazwisko i imię popisowego, także ewentualny przydomek	Dzień i miejsce urodzenia (powiat, kraj)	Religia	Stan (wolny lub żonaty, dzietny lub bezdzietny)	Otrzymane wykształcenie szkolne	Umie grać	Sztuka, rzemiosło, inny zawód życiowy popisowego	a) Nazwisko i imię ojca, b) Nazwisko rodzinne imię matki	Sztuka, rzemiosło, inny zawód życiowy ojca
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
N., dnia 19								Pieczeńć urzędowa.		
								Pieczeńć urzędowa.		

Wzór 6

do § 28.

Gmina:

kaz

urodzonych w roku 18 . .

I.				II.				III.			
K l a s a w i e k u											
Obecne miejsce pobytu (gmina, powiat, kraj) popisowego	Czy i kto uczynił zgłoszenie, pisemnie lub ustnie	Uwaga		Obecne miejsce pobytu (gmina, powiat, kraj) popisowego	Czy i kto uczynił zgłoszenie, pisemnie lub ustnie	Uwaga		Obecne miejsce pobytu (gmina, powiat, kraj) popisowego	Czy i kto uczynił zgłoszenie, pisemnie lub ustnie	Uwaga	
		przełożonego gminy	władzy powiatowej			przełożonego gminy	władzy powiatowej			przełożonego gminy	władzy powiatowej
12	13	14	15	12	13	14	15	12	13	14	15
Podpis przełożonego gminy.				N., dnia 19 . . Podpis przełożonego gminy.				N., dnia 19 . . Podpis przełożonego gminy.			
Widziano, ogłosić: N., dnia 19 . . C. k. Starosta: Podpis.				Widziano, ogłosić: N., dnia 19 . . C. k. Starosta: Podpis.				Widziano, ogłosić: N., dnia 19 . . C. k. Starosta: Podpis.			

Kraj:

Powiat polityczny:

Wy-

popisowych obcej przynależności,

Liczba bieżąca	Nr. domu	Nazwisko i imię popisowego, także ewentualny przy- domek	Dzień i miejsce urodzenia (powiat, kraj)	Gmina przynależności (powiat, kraj)	Religia	Stan (wolny lub żonaty, dzietny lub bezdzietny)	Otrzymane wykształcenie szkolne	Umie grać	Sztuka, rzemiosło, inny zawód ży- ciowy po- pisowego
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

I. klasa wieku

II. klasa wieku

III. klasa wieku

N., dnia 19

Pieczęć urzędowa.

Wzór 7.

do § 28.

Gmina:

kaz

przychodzących do poboru w roku 19 . . .

a) Nazwisko i imię ojca, b) Nazwisko rodzinne i imię matki	Sztuka, rzemiosło, inny zawód życiowy ojca	Obecne miejsce pobytu popisowego (gmina, powiat, kraj)	Czy i kto uczynił zgłoszenie, pisemnie lub ustnie	Dokument podróży lub legitymacyjny, z podaniem miejsca, daty i liczby; dokąd i na jaki czas opiewa	Uwaga	
					przełożonego gminy	władzy powiatowej
11	12	13	14	15	16	17
(urodzony w roku 18 . . .)						
(urodzony w roku 18 . . .)						
(urodzony w roku 18 . . .)						

Podpis przełożonego gminy.

Kraj

Powiat polityczny

Wzór 8.

do § 28.

Gmina:

Wykaz

„całkiem nieznanych”.

1	Liczba bieżąca	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
	Nazwisko, imię i ewentualny przydomek	Dzień, rok i miejsce urodzenia (powiat), kraj	Religia	Ślubny lub nieślubny	a) Nazwisko i imię ojea, b) Nazwisko ro- dzinne i imię matki	Za- trudnienie rodziców, a ewentualnie tylko matki w czasie urodzin	Miejsce za- mieszkania i numer domu	Nazwisko i imię rodziców chrześniych	Za- trudnienie rodziców chrześniych	Nazwisko i imię położnej	Waga		

N, dnia 19

Pieczęć urzędowa.

Podpis przełożonego gminy.

Format papieru: B.

Kraj

Wzór 11.

Powiat polityczny

do § 45.

Certyfikat zwolnienia z obowiązku służbowego.

(Imię i nazwisko) ,
 jego ojciec , matka ,
 zatrudnienie, zawód ,
 urodzony (dzień, miesiąc, rok) ,
 w , powiat , kraj (komitat) ,
 przynależny do gminy , powiat ,
 kraj , religii ,
 wzrost *cm*, numer losu , sklasyfikowany jako „niezdolny do broni“, uczynił ostatecznie
 zadość obowiązkowi stawienia się do poboru.

Jest on obowiązany do służby w pospolitem ruszeniu do końca roku 19 . . .

. , dnia 19 . . .

Pieczczę służbowa.

Podpis zastępcy władzy powiatowej.

Wzór 13.

do § 55.

Komenda okręgu uzupełnienia (obrony krajowej).

Nr. losu

Certyfikat przeznaczenia

dla (imię i nazwisko).

Miejsce	urodzenia	Przynależny do	Gmina
Powiat			Powiat
Komitat			Kraj
Kraj			Okrąg uzupełnienia (Okrąg uzupełnienia obrony kra- jowej)
Rok			Sztuka, rzemiosło, inny zawód życiowy
dnia.....19..			
Asentero- wany	z	przeznacze- niem	n. p. rekrut — rezerwista zapasowy — w zawieszeniu.
		przydziałem	n. p. wojsko wspólne — marynarka wojenna — obrona krajowa w zawieszeniu.

1. Asenterowanego zawiadamia się o przydziale i przeznaczeniu, o ile nie ustalono ich ostatecznie już powyżej, w miesiącu lipcu względnie listopadzie; o przydziale do oddziału broni otrzymuje on wiadomość za pośrednictwem karty powołującej, paszportu wojskowego (obrony krajowej) lub certyfikatu wojskowego (obrony krajowej).

2. Niewcieleni rekruci i rezerwiści zapasowi podlegają w swych wszystkich stosunkach cywilnych, a w ogólności także w sprawach karnych i policyjnych sądom i władzom cywilnym i podpadają jedynie tym ograniczeniom, które ustawa o służbie wojskowej uzasadnia (§ 51.. ustęp pierwszy. u. w.).

3. O każdej zmianie swego stałego miejsca pobytu muszą oni zawiadomić w ośmiu dniach przełożonego gminy. właściwej ze względu na pobór. pod rygorem grzywny, którą można wymierzyć aż do 200 K. Meldunek ten można składać także u przełożonego gminy miejsca pobytu.

Meldunek jest konieczny, aby można było doręczyć im powołanie do pełnienia służby czynnej (rozpoczęcia służby czynnej), względnie pierwszego

wykształcenia wojskowego i aby z dniem wcielenia (1. października) byli do rozporządzenia dla służby wojskowej. W razie chwilowej zmiany pobytu mają ustanowić w tym samym celu pośrednika i wymienić go przełożonemu gminy.

Przed odejściem do pełnienia służby czynnej (rozpoczęciem służby czynnej) lub do pierwszego wykształcenia wojskowego powinien powołany zameldować się u przełożonego gminy miejsca pobytu.

W razie mobilizacji mają jedynie ci, którzy nie posiadają w rękach wojskowego dokumentu legitymacyjnego, paszportu wojskowego (obrony krajowej) lub certyfikatu wojskowego (obrony krajowej), ani karty powołującej, a muszą celem zgłoszenia się do szeregów jechać koleją lub parowcem, zameldować się przed odejściem u przełożonego gminy miejsca pobytu w celu uzyskania poświadczenia uwierzytelniającego, potrzebnego do podróży.

4. Na dowód dopełnienia meldunku musi on być uwidoczniiony na certyfikacie przeznaczenia.

5. Do zawarcia małżeństwa potrzebują asenterowani, z wyjątkiem przeznaczonych do rezerwy zapasowej, zezwolenia właściwej komendy okręgu uzupełnienia albo, jeżeli zostali przydzieleni do obrony krajowej, zezwolenia komendy okręgu uzupełnienia obrony krajowej.

6. Każdy asenterowany ma stawić się do pełnienia służby czynnej lub pierwszego wykształcenia wojskowego aż do pododdziału w własnej odzieży.

7. Jeżeli asenterowany nie będzie do dnia 8. października powołany do pełnienia służby czynnej lub do pierwszego wykształcenia wojskowego, wówczas powinien zgłosić się zaraz u przełożonego gminy miejsca pobytu.

Plac asenterunkowy, dnia . . . 19 . .

Podpis zastępcy wojska wspólnego (marynarki wojennej, obrony krajowej).

- Uwaga.**
1. Obok tekstu pouczenia należy umieścić przekład w języku ojczystym żołnierza.
 2. Komendy terytorialne wojskowe i Admiralat portowy w Poli mają zaopatrzyć komendy okręgów uzupełnienia w potrzebne druki.
 3. Format papieru: A, złożone pół arkusza.

Dodatki co do zmian miejsca pobytu:

Wzór 14.

do § 63.

Protokół,

spisany dnia 19 . . w c. i k.
 w

Obecni podpisani.

Staje obywatel austriacki

.
 urodzony w roku . . w , powiat , kraj koronny ,
 przynależny do , powiat , kraj koronny ,
 zamieszkały w , i prosi o uwolnienie od obowiązku stawienia się
 przed komisją poborową na podstawie § 63. przepisów o służbie wojskowej, część I.

Poborowi nie był on dotąd

Badaniu lekarskiemu przed władzą reprezentacyjną był on ostatni raz w roku . . w

(według podania swego) poddany i został przy tem uznany za

Popisowy

jest w tut. u. osobiście znany.	legitymuje się własnym paszportem, wystawionym przez	legitymuje się za pośre- dnictwem następujących dwóch wiarygodnych świadków:	legitymuje się fotografią, potwierdzoną przez władzę.
	w dnia 19 . . , pod Nr.		

Popisowego tego należy uważać za osiadłego stale w miejscu jego pobytu, ponieważ

- a) jest właścicielem dóbr, pozostających w własnym jego zarządzie , albo
dzierżawcą , któr . samodzielnie prowadzi , albo
- b) ma od dłuższego czasu zarobek jako , względnie przyczynia się
 działalnością swoją do zarobku członków swej rodziny albo
- c) żyje od dłuższego czasu w gospodarstwie członków swej rodziny.

Popisowy ten przebywa w celu studyów
 ze względu na zdrowie dłuższy czas za granicą.

Sądzi, iż jest dotknięty wadą:

Załączniki:

Po złożeniu taksy za badanie lekarskie w kwocie wyznaczono do badania tego dzień 19 . . . , godz. . . .

(Podpis proszącego.)

(Podpis c. i k. władzy reprezentacyjnej. *)

Ciąg dalszy dnia 19*)

Po odebraniu od podpisanego lekarza w przyrzeczenia w miejsce przysięgi wystawia tenże co do badania wspomnianego popisowego, którego tożsamość stwierdza się ponownie*), następujące orzeczenie:

Sprawozdanie opiewa zatem

(Podpis lekarza.)

(Podpis popisowego.)

Badanie lekarskie odbyło się w mojej obecności.

- a) O istnieniu podanej wady przekonałem się także osobiście; albo
- b) podanej wady nie mogę rozpoznać; albo
- c) przeciw podanej wadzie mam następującą wątpliwość:

(Podpis funkcjonariusza c. i k. władzy reprezentacyjnej.)

Ponieważ badanego uznano za „zdatnego“
 „zdatnego do usług pomocniczych jako”,
 otrzymuje on polecenie wskazania komisji poborowej, przed którą chce poddać się poborowi; jako taką wymienia on komisję poborową w

Do stawienia się przed komisją tą wyznacza mu się, przy zwróceniu uwagi na dalsze skutki karne, dzień 19 . . . i wydaje urzędowe poświadczenie legitymacyjne.

(Podpis popisowego.)

(Podpis c. i k. władzy reprezentacyjnej.)

U w a g i.

- 1. Imię i nazwisko (ewentualnie przydomek) ojca popisowego:
- 2. Imię i nazwisko oraz nazwisko rodzinne (ewentualnie przydomek) jego matki:
- 3. Miejsce pobytu rodziców popisowego:
- 4. (Inne uwagi):

*) Odpada w razie kontynuowania w tym samym dniu.

Nr. . . .

Do liczby

Przesyła się

c. k. Namiestnictwu (Rządowi krajowemu)

w

.

., dnia 19 . . .

(Podpis c. i k. władzy reprezentacyjnej.)

Wzór 15.

do § 64 : 4. względnie 6.

Protokół,

spisany dnia 19 . . w c. i k.
 w

Obecni podpisani.

Staje obywatel austriacki

.
 urodzony w roku . . w , powiat , kraj koronny
 przynależny do , powiat , kraj koronny ,
 zamieszkały w , i prosi o uwolnienie od obowiązku stawienia się
 przed komisją poborową na podstawie § 63. przepisów o służbie wojskowej, część I.

Poborowi nie był on dotąd

Badaniu lekarskiemu przed władzą reprezentacyjną był on ostatni raz w roku . . w
 (według podania swego) poddany i został przy tem uznany za

Popisowy

jest w tut. u. osobiście znany.	legitymuje się własnym paszportem, wystawionym przez w dnia 19 pod Nr.	legitymuje się za pośrednictwem następujących dwóch wiarygodnych świadków:	legitymuje się fotografią, potwierdzoną przez władzę.

Popisowego ego należy uważać za osiadłego stale w miejscu jego pobytu, ponieważ

- a) jest właścicielem dóbr, pozostających w własnym jego zarządzie
dzierżawcą , któr . samodzielnie prowadzi , albo
- b) ma od dłuższego czasu zarobek jako , względnie przyczynia się
 działalnością swoją do zarobku członków swej rodziny albo
- c) żyje od dłuższego czasu w gospodarstwie członków swej rodziny.

Popisowy ten przebywa w celu studyów
ze względu na zdrowie dłuższy czas za granicą.

Sądzi, iż jest dotknięty wadą:

Załączniki:

Po złożeniu taksy za badanie lekarskie w kwocie i po odebraniu od podpisanego lekarza w przyrzeczenia w miejsce przysięgi wystawia tenże co do badania wspomnianego popisowego następujące orzeczenie:

Sprawozdanie opiewa zatem

(Podpis lekarza.)

(Podpis popisowego.)

Badanie lekarskie odbyło się w mojej obecności.

- a) O istnieniu podanej wady przekonałem się także osobiście; albo
- b) podanej wady nie mogę rozpoznać; albo
- c) przeciw podanej wadzie mam następującą wątpliwość:

(Podpis funkcyjnyusza c. i k. władzy reprezentacyjnej.)

Ponieważ badanego uznano za „zdatnego“
 „zdatnego do usług pomocniczych jako”,
 przeto oświadczone mu, iż jest asenterowany, i odebrano od niego przysięgę po odczytaniu i objaśnieniu artykułów wojennych I. i V.

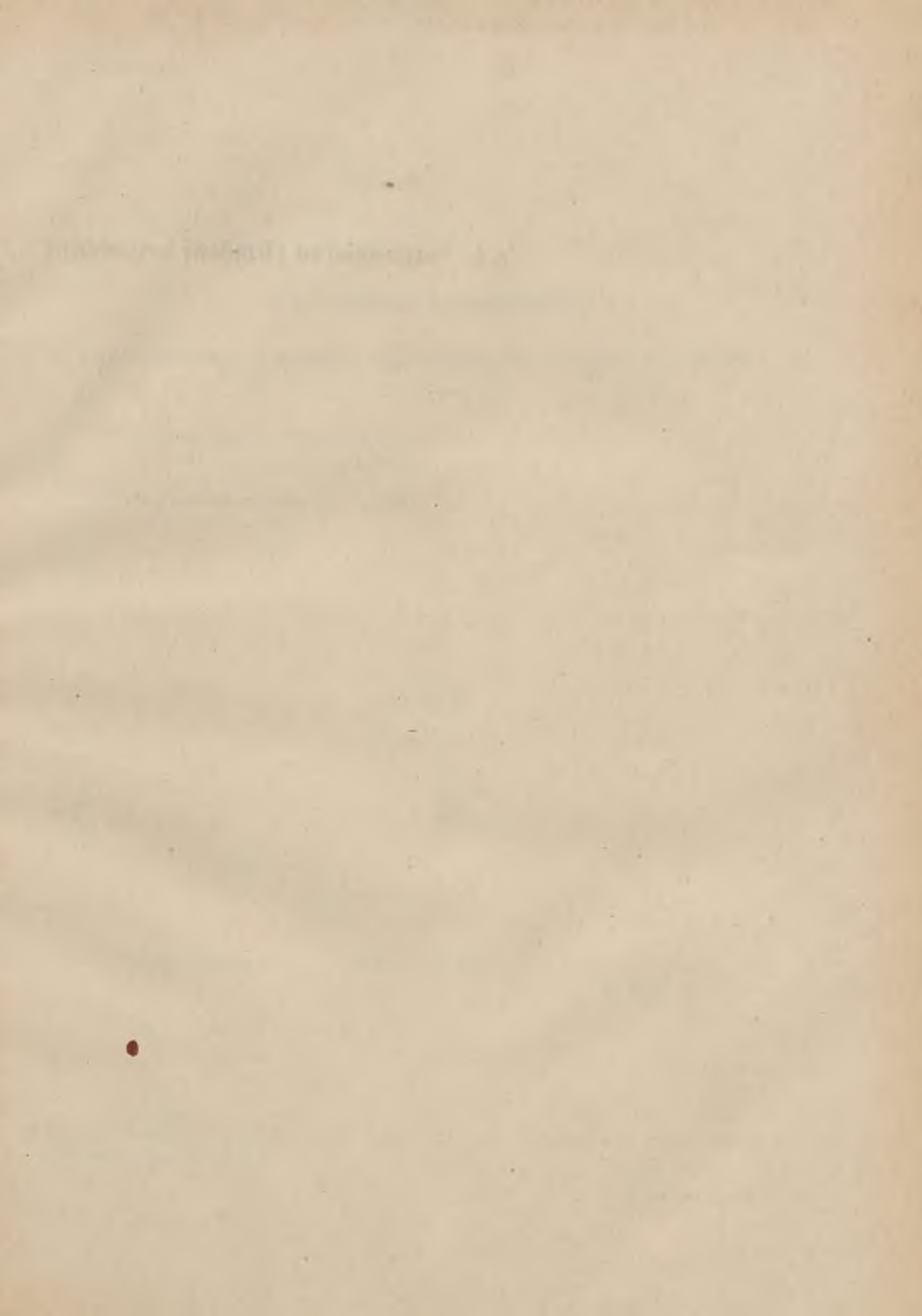
Wskutek uzasadnionej prośby przyznano mu równocześnie odroczenie rozpoczęcia służby czynnej (dziesięciodniowego pierwszego wykształcenia wojskowego) do dnia

(Podpis popisowego.)

(Podpis c. i k. władzy reprezentacyjnej.)

U w a g i.

1. Imię i nazwisko (ewentualnie przydomek) ojca popisowego:
2. Imię i nazwisko oraz nazwisko rodzinne (ewentualnie przydomek) jego matki:
3. Miejsce pobytu rodziców popisowego:
4. (Inne uwagi):

Nr. . . .

Do liczby

Przesyła się

c. k. Namiestnictwu (Rządowi krajowemu)

w

.

., dnia 19

(Podpis c. i k. władzy reprezentacyjnej.)

Wzór 19.

do § 85.

Certyfikat tożsamości

celem złożenia egzaminu dla jednorocznej służby ochotniczej.

Dla starającego się o jednoroczną służbę ochotniczą

 urodzonego w roku 18 . . . w
 powiat , komitat
 , kraj , przynależnego
 do gminy
 powiat
 kraj , religii

Opis osoby:

Wzrost	Usta
Twarz	Nos
Włosy	Znaki szczególne
Oczy	Mówi po

. , dnia 19 . . .

Podpis kompetenta.

Pieczęć urzędowa.

Władza wystawiająca.
Podpis.

Uwaga: 1. Niniejszy certyfikat tożsamości nie podlega opłacie; komisja egzaminacyjna nie zwraca go kompetentowi.
 2. Format papieru: A.

Certyfikat wstąpienia*)

dla starających się o jednoroczną służbę ochotniczą.

Potwierdza się, że N. N. , (zawód), urodzony w roku 18 . . .
 w , powiat ,
 komitat , kraj ,
 przynależny do gminy , powiat ,
 kraj , religii , stanu ,
 posiada pod względem moralnym uzdolnienie do wstąpienia jako ochotnik jednoroczny.

Niniejszy certyfikat wstąpienia pozostaje w mocy przez trzy miesiące, licząc od dnia wystawienia, a po wniesieniu podania podczas rozpatrywania go także poza termin powyższy.

N., dnia 19 . . .

Pieczęć urzędowa.

C. k. Starosta.

Podpis.

*) Uwaga: Wstępującym dobrowolnie można wystawić certyfikat wstąpienia tylko w razie istnienia wymogów § 89: 2, ustęp drugi.

Wzór 35.

do § 105.

Poświadczenie.

Potwierdza się, że (imię i nazwisko), urodzonemu w roku 18 . . . , przynależnemu do gminy, powiat, kraj asenterowanemu dnia 19 . . . , Nr. losu . . . , okręgu poborowego, przyznano dobrodziejstwo jako *) według § . . . ustawy o służbie wojskowej, a wskutek tego przydzielono go do rezerwy zapasowej.

Na wspomnianym (co do utrzymujących rodzinę: Na reklamantach) ciąży aż do roku 19 . . obowiązek przedkładania corocznie w miesiącu podpisanej władzy powiatowej należycie udokumentowanego dowodu pisemnego, iż ustawowe prawo do ulgi powyższej istnieje dalej.

Jeżeli dowód ten nie będzie dostarczony w ogóle albo jeżeli bez dostatecznego usprawiedliwienia nie będzie dostarczony w czasie właściwym, wówczas spotka wspomnianego obowiązanego do służby wojskowej utrata ulgi i pociągnięcie do ciężącego na nim jeszcze obowiązku służby czynnej.

., dnia 19 . . .

C. k. starosta.

Pieczęć urzędowa.

Podpis.

- Uwaga:** 1. W miejscu, oznaczonym w tekście *), należy wpisać: kandydatowi stanu duchownego, właścicielowi odziedziczonego gospodarstwa rolnego, utrzymującemu rodzinę, gospodarzowi rolnemu lub utrzymującemu rodzinę w braku pełnego uprawnienia ustawowego albo jako nauczycielowi **), względnie kandydatowi na urząd nauczycielski **).
2. Poświadczenie to wystawia właściwa polityczna władza powiatowa.
3. Format papieru: B. (Ćwierć arkusza.)

**) Obowiązuje tylko w okresie przejściowym.

Wzór 36.

do § 107.

Komenda okręgu uzupełnienia obrony krajowej

Poświadczenie.

Potwierdza się, iż (charakter, imię i nazwisko)

 urodzony w roku 18 . . . , przynależny do gminy ,
 powiat , kraj , asenterowany dnia
 19 . . . , został na zasadzie § 29. ustawy o służbie wojskowej przyjęty w dniu
 19 . . . jako wyświęcony ksiądz, duszpasterz na posadzie, do ewidencji rezerwy
 zapasowej obrony krajowej.

Wspomniany może być użyty w razie mobilizacji (uzupełnienia do stopy wojennej) w obrębie
 swego obowiązku służbowego do służby duszpasterskiej dla całej siły zbrojnej i ma aż do dnia 31. gru-
 dnia 19 . . . wykazywać corocznie do dnia 15. września, iż pozostaje jeszcze w określonym wyżej
 stosunku.

. , dnia 19 . . .

Pieczeń służbowa.

Podpis.

Wzór 37

do § 111.

Wyjaśnienia

z metryk chrztu (urodzin), ślubów i śmierci co do rodziny N. N., Nr. domu
w miejscowości N. , gmina N. , powiat N.

Nazwisko i imię, także ewentualny przydomek (płeć dzieci)	Dzień i rok urodzenia	Rok ślubu	Religia	Sztuka, rzemiosło, inny zawód życiowy	Dzień i rok ewentualnej śmierci	Uwaga
1	2	3	4	5	6	7

. , dnia 19 . . .

Za zupełną zgodność z metrykami.

Pieczęć urzędowa. Podpis prowadzącego metryki.

Uwaga: 1. Najpierw wymienia się ojca i matkę, następnie dzieci według wieku od najstarszego do najmłodszego, nie opuszczając reklamowanego. Żadnego członka rodziny nie wolno pominąć nawet wtedy, gdy żyje poza rodziną albo zmarł. Przy każdym dziecku należy zaznaczyć, czy jest synem lub córką, wnukiem lub wnuczką. Gdyby pewien członek rodziny nie żył w rodzinie, wyemigrował lub zginął, należy uwidocznic to w przedziałce uwaga przy podaniu czasu, od którego członek ten nie przebywa w rodzinie, a w dwóch pierwszych wypadkach także miejsca pobytu.

2. Jeżeli dla obowiązanego do służby wojskowej żąda się ulgi jako dla jedynego wnuka, należy spisać rodzinę w następującym porządku:

a) dziadka,

b) babkę,

c) ich wszystkich synów i córek wraz z żonami, względnie mężami,

d) dzieci, pochodzące z małżeństw tych synów i córek.

Dzieci, o których mowa pod d), należy wymieniać, jeżeli przynależą do kilku rodzin, zawsze bezpośrednio po rodzicach, i to według postanowień punktu 1.

3. Jeżeli żąda się ulgi dla jedynego zięcia, należy wykazać stan rodziny teścia i reklamowanego według postanowień punktu 1.

4. Format papieru: A.

Certyfikat wstąpienia.

Potwierdza się, że (imię i nazwisko), (zawód), urodzony w roku 1 . . . w, powiat, kraj, komitat, przynależny do gminy, powiat, kraj, religii, stanu, posiada pod względem moralnym uzdolnienie*) do dobrowolnego wstąpienia do wojska wspólnego (marynarki wojennej) lub obrony krajowej i nie dopuścił się zwłoki w wypełnieniu obowiązku stawienia się do poboru.

Ważność niniejszego certyfikatu wstąpienia gaśnie według § 133 : 3 przepisów o służbie wojskowej, część I., w dniu 19 . . .

., dnia 19 . . .

C. k. Starosta.

Pieczęć urzędowa.

Podpis.

Format papieru: A. (Ćwierć arkusza.)

*) Sprostowano (zobacz obwieszczenie z dnia 26. października 1912, Dz. u. p. Nr. 208).

Wzór 43

do § 133.

Zezwolenie

na dobrowolne wstąpienie do wojska wspólnego (marynarki wojennej) lub obrony krajowej.

Udzielam memu małoletniemu synowi (pupilowi) (imię i nazwisko) ,
 (zawód) , urodzonemu w roku 1 . . . w , powiat ,
 kraj, komitat , przynależnemu do gminy ,
 powiat , kraj , religii , stanu ,
 zezwolenie na dobrowolne wstąpienie do wojska wspólnego (marynarki wojennej) lub obrony krajowej.

. , dnia 19 . . .

Podpis ojca (opiekuna).

Widziano! C. k. Starosta.

Pieczczę urzędowa.

Podpis.

154.

Rozporządzenie Ministerstwa obrony krajowej z dnia 27. lipca 1912,

którem wydaje się postanowienia przejściowe do ustawy z dnia 5. lipca 1912, Dz. u. p. Nr. 128, dotyczącej wprowadzenia nowej ustawy o służbie wojskowej.

Na zasadzie § 88. ustawy z dnia 5. lipca 1912, Dz. u. p. Nr. 128, dotyczącej wprowadzenia nowej ustawy o służbie wojskowej, wydaje się w porozumieniu z Ministerstwem wojny następujące postanowienia przejściowe:

I. W ogólności:

Postanowienia wykonawcze do ustawy o służbie wojskowej mieszczą się w „Przepisach o służbie wojskowej“, z których wydano część I., zeszyt 1. „Przepis o uzupełnianiu wojska wspólnego, marynarki wojennej i obron krajowych“ wraz z zeszytem załączników i wzorów.

Z chwilą wydania przepisów tych tracą moc obowiązującą te postanowienia dotychczasowych przepisów o służbie wojskowej z roku 1889, część I. i II., które są objęte częścią I., zeszytem 1. nowych przepisów o służbie wojskowej albo zostały zmienione rozporządzeniem niniejszem.

Inne części dotychczasowych przepisów o służbie wojskowej pozostają na razie w mocy, o ile nie zostały zniesione nową ustawą o służbie wojskowej, aż do wydania części I., zeszytu 2. i części II. przepisów o służbie wojskowej z roku 1912.

Załączniki III. (wykaz zakładów leczniczych, opiekuńczych i wychowawczych dla umysłowo chorych, głupowatych i posiadających mniejszą wartość umysłową, które współdziałają przy dostarczaniu wykazów rocznych co do obowiązanych do służby wojskowej, wypuszczonych z opieki zakładowej) oraz V. (przeгляд okręgów terytoryalnych wojskowych, z których oddziały broni i zakładu wojska wspólnego, tudzież marynarki wojennej otrzymują prawidłowe uzupełnienie), jak również załączniki do § 102. będą wydane później. Aż do wydania załącznika III. pozostają w mocy postanowienia § 92 : 7 i 8 p. w. I. z roku 1889 zamiast § 49 : 7 i 8 p. w. I. z roku 1912.

II. Pobór tegoroczny.

1. Aż do rozpoczęcia się poboru głównego mają stałe komisje poborowe postępować z zgłaszającymi się do poboru już w duchu nowej ustawy o służbie wojskowej. Uznanym za „zdalnych“ należy bez względu na numer końcowy roku odnośnego

asenterować z zastrzeżeniem przeznaczenia i przydziału.

2. Wszystkich popisowych, wciągniętych do list stawczych *A* i *B* według dotychczasowego § 36. p. w. I., należy poddać poborowi już nie na podstawie list tych lecz w myśl § 38. nowych p. w. I. Popisowych tych nie traktuje się zatem jako „podlegających poborowi poza klasą wieku i porządkiem losu“ ani też jako „podlegających poborowi dodatkowemu w porządku losu“; przydział ich odbywa się według nowego systemu rozdziału (punkt 8.).

3. Ponieważ zapotrzebowanie rekrutów w tym roku poborowym będzie przypuszczalnie pokryte przez zupełnie zdalnych, ma odpaść w roku bieżącym asenterowanie zdalnych do usług pomocniczych. Co do pokrycia zapotrzebowania sił pisarskich i profesjonalistów (zwłaszcza krawców i szwerców) rozstrzygają postanowienia §§ 1 : *a* do *e* i 4 załącznika IV. do nowych przepisów o służbie wojskowej część I., zeszyt 1.

4. Ze względu na późne rozpoczęcie się tegorocznego poboru głównego ma przydział asenterowanych nastąpić zaraz przy poborze; asenterowanym, z wyjątkiem przeznaczonych wprost do rezerwy zapasowej, należy wręczyć kartę powołującą, a wszystkim asenterowanym certyfikat przeznaczenia zaraz na placu asenterunku.

Karty powołujące dla przydzielonych do wojska wspólnego (marynarki wojennej) i dla asenterowanych w drodze delegacji ma wygotować zastępca wojska wspólnego (marynarki wojennej), a karty powołujące dla tych, którzy przypadają do obrony krajowej, zastępca obrony krajowej; karty te mają być podpisane również przez przewodniczącego komisji poborowej i podawać oprócz przydziału także dzień zgłoszenia się (punkt 6.) do właściwej komendy okręgu uzupełnienia, względnie komendy okręgu uzupełnienia obrony krajowej.

Stawieni do poboru w drodze delegacji i asenterowani w drodze rozpoznawczej otrzymują bez wyjątku karty powołujące do właściwej komendy okręgu uzupełnienia, gdzie dowiadują się przy zgłoszeniu się o przydziale do wojska wspólnego (marynarki wojennej) lub obrony krajowej. W razie przydziału do obrony krajowej oddaje się ich właściwej komendzie okręgu uzupełnienia obrony krajowej.

Ci, którzy na podstawie ustępów poprzedzających zgłosili się do właściwych*) komend okręgów uzupełnienia, względnie komend okręgów uzupełnienia obrony krajowej, dowiadują się tam w dniu stawienia się o przydziale do oddziału broni.

5. Popisowych, którzy nie stawili się do poboru głównego, należy poddać poborowi dodatkowemu jak najspieszniej, a w miarę możliwości przed tegorocznym obliczeniem kontyngentu (15. listopada).

*) Sprostowano (zobacz obwieszczenie z dnia 26. października 1912, Dz. u. p. Nr. 208).

Prócz dni urzędowych, wyznaczonych w § 58:3 nowych p. w. I., ma odbyć się pobór dodatkowy także w dniach 12. i 26. października tudzież 5. listopada.

Dla popisowych ma z końcem września odbyć się rozpoznanie.

6. Za dzień wcielenia należy w roku 1912. uważać:

- a) dla ochotników jednorocznych dzień 10. października;
- b) dla innych asenterowanych dzień 15. października.

Jako dzień stawienia się do szeregów ustanawia się na rok 1912:

- a) dla ochotników jednorocznych dzień 10. października;
- b) dla marynarki wojennej, i to dla asenterowanych z okręgów uzupełnienia marynarki wojennej w ilości, odpowiadającej zeszłorocznej kwocie rekrutów, podwyższonej o 25 procent, dzień 25. listopada, a dla innych dzień 15. października;
- c) dla innych asenterowanych, z wyłączeniem przeznaczonych wprost do rezerwy zapasowej, dzień 15. października.

Wyżej wspomniani rezerwiści zapasowi zgłoszą się do szeregów w terminie, który będzie później oznaczony (na wiosnę).

7. Postanowienia § 41 : 1, ustęp drugi, u. w. nie mają zastosowania w roku bieżącym.

III. Obliczenie kontyngentu na rok 1912.

Przez przydzielenie asenterowanych do wojska wspólnego (marynarki wojennej) i obrony krajowej, przeprowadzone według ustanowionego klucza już przy porborze, osiąga się rozdział ogólnego wyniku asenterunku między wspólną siłę zbrojną i obronę krajową w stosunku do obu kontyngentów rekrutów w myśl § 36. u. w. Pozostaje jeszcze rozdział liczby rekrutów, których ma się wcielić do wspólnej siły zbrojnej i obrony krajowej, na poszczególne okręgi poborowe według rzeczywistego wyniku poboru w roku poborowym 1912 w myśl § 13 u. w. i obliczenie co do pokrycia zapotrzebowania rekrutów dla wspólnej siły zbrojnej i obrony krajowej, względnie ustalenie ewentualnej nadwyżki (zaległości) w zapotrzebowaniu rekrutów w myśl § 37. u. w.

Rozdział wyniku ogólnego na okręgi poborowe i obliczenie kontyngentu przeprowadza Ministerstwo obrony krajowej w porozumieniu z Ministerstwem wojny.

W tym celu mają komendy okręgów uzupełnienia i polityczne władze powiatowe zestawić na podstawie zamknięcia z dniem 15. listopada 1912 wykazy według wzoru I. i przedłożyć je w dwóch wygotowaniach najdalej do dnia 20. li-

stopada 1912 komendzie terytorjalnej wojskowej, względnie politycznej władzy krajowej.

Przy zestawianiu wykazu tego powinny władze powiatowe porozumiewać się z komendami okręgów uzupełnienia i uchylać w miarę możliwości zachodzące ewentualnie różnice w drodze wzajemnego porozumienia.

Na podstawie wykazów tych mają komendy terytorjalne wojskowe sporządzić wykaz zbiorowy i przedłożyć do dnia 25. listopada 1912 jedno wygotowanie jego Ministerstwu wojny, a dwa wygotowania Ministerstwu obrony krajowej.

Polityczne władze krajowe przedkładają wykaz zbiorowy w tym samym terminie Ministerstwu obrony krajowej w dwóch wygotowaniach.

Ministerstwo obrony krajowej stwierdza na tej podstawie, czy zapotrzebowanie rekrutów wspólnej siły zbrojnej i obrony krajowej zostało pokryte albo czy z porównania zapotrzebowania tego z policzalnym wynikiem asenterunku okazuje się nadwyżka lub zaległość.

Nadwyżkę, względnie zaległość w kontyngentach rekrutów wspólnej siły zbrojnej i obrony krajowej rozdziela się na poszczególne okręgi poborowe według proporecyi następującej:

Ilość ogólna asenterowanych, policzalnych na kontyngent rekrutów wspólnej siły zbrojnej, względnie obrony krajowej, ma się tak do ilości ogólnej nadliczbowych (zaległości) w wspólnej sile zbrojnej, względnie obronie krajowej, jak ilość asenterowanych w pewnym okręgu poborowym z możliwością policzenia na kontyngent rekrutów wspólnej siły zbrojnej, względnie obrony krajowej do nadwyżki (zaległości), przypadającej na okrąg odnośny.

Po przeprowadzeniu obliczenia kontyngentu zwraca Ministerstwo obrony krajowej egzemplarze odpowiednio uzupełnionego wykazu według wzoru I. komendzie terytorjalnej wojskowej i politycznej władzy krajowej.

Komenda terytorjalna wojskowa uzupełnia według tego wykazy, przedłożone przez komendy okręgów uzupełnienia, i przesyła im jeden egzemplarz wykazu powyższego.

W podobny sposób przesyła polityczna władza krajowa egzemplarz uzupełniony władzom powiatowym.

Na podstawie obliczenia kontyngentu należy przeprowadzić indywidualny wybór przypadających w danym razie „nadliczbowych“ według postanowień rozdziału następującego.

IV. Wybór nadliczbowych.

1. Wybór nadliczbowych ma być skuteczniony według doniosłości powodów, zasługujących na uwzględnienie, najpierw z uwagi na utrzymanie

rodziny, następnie z uwagi na gospodarstwo rolne, inny zarobek i wykształcenie w zawodzie obywatelskim, przez komisję mieszaną.

Z pośród godnych uwzględnienia, których wybrano w ten sposób, dokonywa się następnie indywidualnego oznaczenia nadliczbowych według kategorii przez los (§ 37 : 3 u. w.).

2. Jako godnych szczególnego uwzględnienia przytacza się poniżej przykładowo:

- a) obowiązanych do służby wojskowej, powołanych do prowadzenia przedsiębiorstwa (gospodarstwa rolnego, rzemiosła itp.) ojca niezdolnego do zarobkowania (matki, dziadka, babki), jeżeli przedsiębiorstwo to stanowi jedyne źródło utrzymania rodziny, i to także wtedy, gdy wchodzi w rachubę inni mężcy członkowie rodziny, którzy jednak ze względu na inny zawód życiowy nie mogą według przedstawionych dowodów prowadzić przedsiębiorstwa tego w ciągu służby czynnej obowiązane do służby wojskowej;
- b) obowiązanych do służby wojskowej, którzy są zajęci przygotowaniem się do pewnego oznaczonego zawodu życiowego albo wycuczeniem się pewnej sztuki lub pewnego rzemiosła i mogliby wskutek dłuższej przerwy ponieść znaczną szkodę;
- c) jeżeli wchodzący w rachubę brat lub bracia obowiązane do służby wojskowej odbywają dobrowolnie dalszą służbę czynną w wojsku wspólnem (marynarce wojennej) lub obronie krajowej (żandarmeryi), względnie zobowiązali się do jej dobrowolnego dalszego odbywania.

3. Przeniesienia do rezerwy zapasowej w charakterze nadliczbowych nie można domagać się:

- a) z powodu małżeństwa obowiązane do służby wojskowej oraz
- b) jeżeli powody, uzasadniające prośbę, zostały wywołane swobodnem postanowieniem obowiązane do służby wojskowej lub członków jego rodziny w celu uzyskania dobrodziejstwa.

4. Postanowienia powyższe mają zastosowanie także do pasierbów; natomiast nie można stosować ich do wychowanców, których nie wzięto w miejsce dzieci w sposób, obowiązujący pod względem prawnym.

Układy o adopcję, zawarte dopiero po wejściu zobowiązanego w wiek, obowiązujący do służby w pospolitem ruszeniu, nie uzasadniają z reguły prawa do uwzględnienia.

Postępowanie przy wyborze.

1. Bezpośrednio po nadejściu do władz uzupełnienia pierwszej instancji obliczenia kontyngentu rekrutów i połączonego z niem cyfrowego rozdziału nadliczbowych na okręgi poborowe odbywa się komisjonalny wybór nadliczbowych według stopnia powodów, zasługujących na uwzględnienie.

Obowiązani do służby wojskowej, którzy domagają się przyznania charakteru nadliczbowych, albo ich członkowie rodziny mają wnieść podania odnośnie najdalej do dnia 31. października 1912 do właściwej politycznej władzy powiatowej.

Pod względem dokumentowania podań należy stosować analogicznie postanowienia §§ 108. i 111. p. w. I. z roku 1912.

2. Polityczna władza powiatowa uzupełnia wniesione podania na podstawie potrzebnych dochodzeń co do wiarygodności motywów prośby i ich zasługiwania na uwzględnienie.

Po ukończeniu dochodzeń należy oznaczyć podania według kategorii, to jest według stopnia, w jakim zasługują na uwzględnienie, jako:

„zasługujące na uwzględnienie w wysokim stopniu“,

„zasługujące na uwzględnienie“,

„zasługujące na uwzględnienie w mniejszym stopniu“, albo

„niezasługujące na uwzględnienie“,

uporządkować je oddzielnie dla wojska i obrony krajowej w wspomnianym wyżej porządku kolejnym i przesłać *in duplo* przy dołączeniu wykazów według wzoru II. przewodniczącemu komisji poniżej wymienionej najdalej do dnia 15. listopada 1912.

Polityczne władze powiatowe mają przesłać po jednym wykazie osób, starających się o uwzględnienie, właściwej komendzie okręgu uzupełnienia, względnie komendzie okręgu uzupełnienia obrony krajowej celem stwierdzenia, czy niektóre z osób tych nie wystąpiły z związku odnośnej części siły zbrojnej.

3. Celem wyboru nadliczbowych ma zebrać się komisya w siedzibie komendy okręgu uzupełnienia (komendy okręgu uzupełnienia marynarki wojennej).

Komisya ta składa się:

A. Z strony politycznej:

a) z naczelnika politycznej władzy powiatowej w siedzibie komendy okręgu uzupełnienia (komendy okręgu uzupełnienia marynarki wojennej) albo w razie przeszkody z jego zastępcy jako przewodniczącego;

b) z drugiego urzędnika politycznego władzy, wspomnianej pod a);

c) z urzędnika politycznego z etatu innych politycznych władz powiatowych, położonych w obrębie komendy okręgu uzupełnienia.

B. Z wojska wspólnego (marynarki wojennej): z komendanta okręgu uzupełnienia lub jego zastępcy.

C. Z obrony krajowej: z komendanta okręgu uzupełnienia lub jego zastępcy.

Z komendy okręgu uzupełnienia (komendy okręgu uzupełnienia marynarki wojennej) i z komendy okręgu uzupełnienia obrony krajowej należy odkomenderować podoficerów (żołnierzy piechoty) jako pisarzy.

Jeżeli w danym miejscu znajdują się dwie komendy okręgu uzupełnienia albo jeżeli zachodzi potrzeba ustanowienia w pewnym okręgu uzupełnienia więcej aniżeli jednej komisji dla wyboru nadliczbowych, wówczas zarządzają władze uzupełnienia drugiej instancji utworzenie komisji tych i bliższe oznaczenie ich zakresu działania za wskazówką Ministerstwa obrony krajowej w porozumieniu z Ministerstwem wojny.

Politycznych członków komisji ma na zarządzenie Ministerstwa obrony krajowej wyznaczyć polityczna władza krajowa także wtedy, gdy w siedzibie komendy okręgu uzupełnienia znajduje się tylko gmina z własnym statutem albo gdy nie znajduje się tam w ogóle polityczna władza powiatowa albo gdy gmina z własnym statutem należy do politycznych władz powiatowych, wymienionych w punkcie A. c).

W południowo-dalmatyńskim obszarze obrony krajowej:

A. Z strony politycznej:

z członków, wymienionych w punkcie A.;

B. Z marynarki wojennej:

z oficera marynarki, którego wyznaczy Admiralat portowy w Poli;

C. Z obrony krajowej:

z komendanta okręgu uzupełnienia lub jego zastępcy.

4. Dni urzędowania komisji wyznaczy przewodniczący w ten sposób, aby wybór nadliczbowych był ukończony na pewno najdalej do dnia 15. grudnia 1912.

Komisja zbiera się w lokalu urzędowym odnośnej politycznej władzy powiatowej.

Wszystkie wniesione podania należy rozpatrywać według okręgów poborowych, a po ocenie komisjonalnej, przy której rozstrzyga większość głosów pięciu członków komisji, oznaczyć je ponownie w myśl punktu 2. według stopnia, w jakim zasługują na uwzględnienie.

Dla całego okręgu uzupełnienia zakłada się oddzielnie dla wojska wspólnego i obrony krajowej osobne spisy według wzoru III. w dwóch egzemplarzach, zamykane i podpisywane codziennie i obejmujące powyższe trzy kategorie.

Z wspomnianych dwóch egzemplarzy spisów należy oddać jeden komendzie okręgu uzupełnienia (komendzie okręgu uzupełnienia marynarki wojennej), a drugi komendzie okręgu uzupełnienia obrony krajowej.

5. Jeżeli liczba podań, uznanych za „zasługujące na uwzględnienie w wysokim stopniu“ jest większa od ilości nadliczbowych, przypadających na okrąg uzupełnienia, wówczas skutecznia się indywidualne oznaczenie nadliczbowych w obrębie kategorii tej przez los, podczas gdy kategorie dalsze nie wchodzi w rachubę.

Jeżeli liczba podań jest mniejsza, wówczas wchodzi w rachubę co do pozostałej ilości nadlicz-

wych kategoria podań drugiej kategorii, uznanych za „zasługujące na uwzględnienie“, i to w ten sposób, że w razie, gdyby liczba podań tych przewyższała resztę powyższą, rozstrzyga w kategorii drugiej los.

W podobny sposób należy postąpić w danym razie także z podaniami, uznanymi za „zasługujące na uwzględnienie w mniejszym stopniu“, jeżeli ilość przypadających nadliczbowych nie jest jeszcze pokryta.

6. Losowanie ma odbyć się w ten sposób, iż nazwiska zaliczonych do odnośnej kategorii spisz się na jednakich kartkach, kartki te zwinię i włoży do naczynia nieprzeźroczystego.

Przewodniczący zarządza ciągnięcie.

Przewodniczący zawiadamia odnośne polityczne władze powiatowe, przysyłając im jeden egzemplarz spisów, uzupełnionych uchwałą komisji i przez nią podpisanych, przy dołączeniu podań, w celu wydania uchwał proszącym.

7. Na podstawie wykazów cyfrowych według wzoru IV., przedłożonych przez komendy okręgów uzupełnienia (okręgów uzupełnienia marynarki wojennej) i komendy okręgów uzupełnienia obrony krajowej, zestawiają komendy terytorjalne wojskowe (komendy terytorjalne obrony krajowej) wykazy sumaryczne.

Komendy terytorjalne wojskowe przedkładają wykaz sumaryczny Ministerstwu wojny i Ministerstwu obrony krajowej, a komendy terytorjalne obrony krajowej Ministerstwu obrony krajowej.

8. Zarządzone stanowczo przeznaczenie w charakterze „nadliczbowego“ należy zanotować w liście stawczej w przedziale 14. i w protokole asenrunkowym w przedziale 33.; komenda okręgu uzupełnienia (komenda okręgu uzupełnienia obrony krajowej) zawiadamia bezzwłocznie dotyczący oddział broni (zakład), poczem oddział etatowy zarządza przeniesienie nadliczbowego do rezerwy zapasowej.

V. Ulgi w dopełnieniu obowiązku służbowego.

A. W ogólności:

Terminy zgłaszania tytułów do ulgi, ustanowione w §§ 30:2, 31:8, 32:3 i 82, ustęp drugi, u. w. (§§ 108, 110, 117 i 119 p. w. I. z roku 1912) przedłuża się w roku 1912. do dnia 31. października.

Jeżeli prawo do przyznania ulgi według §§ 30., 31. lub 32. u. w. podniesiono bez dostatecznego usprawiedliwienia dopiero po dniu 31. października 1912, wówczas można żądać przeniesienia do rezerwy zapasowej dopiero przy sposobności najbliższej ogólnej zmiany szeregowców.

B. W szczególności.

1. Wyświęceni księża, względnie mający posady w duszpasterstwie lub w duchownym urzędzie nauczycielskim.

Księży, względnie mających posady w duszpasterstwie lub w duchownym urzędzie nauczycielskim, którzy są utrzymywani w ewidencji rezerwy zapasowej wojska wspólnego, należy przenieść z dniem 31. grudnia 1912 do ewidencji rezerwy zapasowej obrony krajowej.

2. Właściciele odziedziczonych gospodarstw rolnych.

Postanowienie § 108: 11 p. w. I. z roku 1912 nie narusza przyznania ulgi w charakterze właściciela odziedziczonego gospodarstwa rolnego obywatelom austriackim względnie węgierskim, którzy mają posiadłość gruntową, odpowiadającą przepisom ustawy, w krajach świętej Korony węgierskiej, względnie w królestwach i krajach reprezentowanych w Radzie państwa.

VI. Dobrodziejstwo jednorocznej służby czynnej.

1. Przedłużenie terminu, przyznane w rozdziale V. niniejszego rozporządzenia pod „A. W ogólności“ dla dochodzenia prawa do jednej z wymienionych tam ulg w dopełnieniu obowiązku służbowego, nie narusza terminu, wyznaczonego w § 21. u. w., w punktach 1. i 2., dla wykazania prawa do dobrodziejstwa jednorocznej służby ochotniczej.

2. Odnośnie do § 81. u. w. postanawia się:

a) Asenterowanym, którym według postanowień § 25., ustęp pierwszy a) u. w., z roku 1889 nie można było przyznać dobrodziejstwa jednorocznej służby czynnej, ponieważ nie zdołali wykazać do dnia 1. marca tego roku, na poczet którego byli stawieni do poboru, ukończenia z postępowaniem odnośnego zakładu naukowego, należy przyznać dodatkowo dobrodziejstwo to, o ile proszą o nie i przedkładają dowody, wymagane w § 89: 5, a, b i ewentualnie d p. w. I. z roku 1912, przy analogicznym zastosowaniu postanowień § 90: 10 tego ostatniego przepisu;

b) marynarzom zawodowym, którzy do dnia 1. marca tego roku, na który ich asenterowano, nie mogli wykazać jednorocznej żeglugi (§ 26., ustęp pierwszy b, u. w. z roku 1889), mają władze, wymienione w § 90: 10 p. w. I. z roku 1912 przyznać dodatkowo na prośbę dobrodziejstwo jednorocznej służby czynnej w marynarce wojennej pod warunkiem zda-

ności fizycznej, o ile marynarze ci nie rozpoczęli jeszcze służby prezencyjnej w wojsku wspólnym, względnie w obronie krajowej; w danym razie należy przeprowadzić ich przeniesienie z oddziału etatowego do korpusu majtków;

c) jeżeli starającemu się o dobrodziejstwo jednorocznej służby ochotniczej zezwolono na powtórzenie egzaminu kwalifikacyjnego do jednorocznej służby ochotniczej według postanowień § 65: 9 p. w. I. z roku 1889, wówczas ma on złożyć egzamin uzupełniający, który wchodzi w miejsce egzaminu kwalifikacyjnego, w jednej z szkół kadeckich piechoty według postanowień § 85. p. w. I. z roku 1912 bez obowiązku przedkładania dowodów nauk, przepisanych w § 21: 1, ustęp trzeci u. w. z dnia 5. lipca 1912;

d) ochotników jednorocznych, którzy pozostają w służbie czynnej albo będą dopiero obowiązani do odbycia służby tej, ma oddział etatowy dopuścić na prośbę do odbycia służby na koszt państwa bez względu na to, czy według postanowień § 64: 1, 6 lub 7 p. w. I. z roku 1889 byli obowiązani do służby na koszt własny, czy też oświadczyli dobrowolnie gotowość do tego; wyjątek zachodzi co do ochotników przykonnicy, artylerji konnej i trenie, oraz co do zaopatrzenia się w konia i jego utrzymania przy artylerji polowej i górskiej;

e) ochotnikom jednorocznym, rozpoczynającym służbę czynną w roku 1912, wolno jeszcze obrać sobie oddział broni, o ile stosunki etatowe nie wymagają wyrównania.

Przyjęcie do oddziałów broni artylerji polowej i górskiej, do pułku telegraficznego i kolejowego, oraz do oddziałów sanitarnych zależy także w okresie służby czynnej 1912/1913 od zgodzenia się odnośnego oddziału broni, względnie komendy oddziałów sanitarnych. Do pułków piechoty Nr. 4., 7., 8., 11., 14., 23., 38., 97., 99. i 102., do 1. pułku tyrolskich strzelców cesarskich, oraz do batalionu strzelców polowych Nr. 25. i do pułków artylerji fortecznej Nr. 1. i 4. należy przydziałać ze względu na istniejące już wysokie etaty ochotników jednorocznych tylko tych, którzy posiadają prawo swojszczyzny, a względnie są przynależni w okręgu terytoryalnym wojskowym, z którego wspomniane oddziały broni otrzymują prawidłowe uzupełnienie;

f) ochotnicy jednoroczni w służbie przed frontem okresu służby czynnej 1911/1912 nie podlegają obowiązkowemu egzaminowi na oficerów rezerwowych.

Ci, którzy chcą wykazać teoretycznie i praktycznie uzdolnienie do osiągnięcia stopnia oficerskiego w rezerwie, mają dostarczyć dowodu tego według postanowień dotychczasowych;

- g) ochotników jednorocznych, służących czynnie i obowiązanych do odbycia drugiego roku służby czynnej, należy przenieść natychmiast do rezerwy, a tak samo wszystkich ochotników jednorocznych, którzy faktycznie odbyli już jednoroczną służbę czynną;
- h) asenterowanym już ochotnikom jednorocznym w służbie przed frontem, którzy uzyskali odroczenie służby czynnej do dnia 1. października tego roku, w którym kończą 24. rok życia, można w razie wykazania stosunków, zasługujących na szczególne uwzględnienie (§ 21 : 6 u. w.), przyznać dalsze odroczenie służby czynnej według § 91 p. w. I. z roku 1912;
- i) sprawozdania co do ochotników jednorocznych w służbie przed frontem, którzy pozostawali w służbie czynnej w okresie 1911/1912, należy przedkładać według wzorów 29., 31. i 34. do § 103 p. w. I. z roku 1912 w terminach, ustanowionych w paragrafie powyższym.

VII. Dalsze postanowienia.

1. Odnośnie do przepisów § 46 : 5 p. w. I. z roku 1912 postanawia się co do przeprowadzenia asenterunku w roku 1912, iż asenterujący zastępcy wojskowi (wojska, marynarki wojennej i obrony krajowej) mają zmieniać się w ciągu każdego dnia według klucza przydziału, przyczem należy brać za podstawę ilość stawionych faktycznie przed komisją poborową, i to bez względu na to, czy stawieni zostają asenterowani czy nie.

2. Marynarzy zawodowych, asenterowanych w południowo-dalmatyńskim obszarze obrony krajowej, tudzież w ogóle ludzi, przywykłych do morza wskutek zawodu swego, należy przydzielać wyłącznie do marynarki wojennej.

3. Co do objęcia oddziałów wojskowych branży stadnin przez zarząd obrony krajowej będą wydane osobne wskazówki.

4. W miejsce dotychczasowego przepisu o badaniu lekarskiem obowiązanych do służby wojskowej wstępuje załącznik II. do p. w. I. z roku 1912.

5. Przesłanie wykazów według § 126 p. w. I. z roku 1912 (wzór 41.) właściwym politycznym władzom powiatowym ma nastąpić w roku bieżącym do końca października, a zwrot ich komendom okręgów uzupełnienia, względnie komendom okręgów uzupełnienia obrony krajowej do końca grudnia.

6. Przedłożenie sprawozdań według §§ 153 i 154 p. w. I. z roku 1889. będzie zarządzone na rok 1912. przy sposobności.

Georgi wlr.

155.

Rozporządzenie Ministra obrony krajowej w porozumieniu z Ministrem wyznań i oświaty z dnia 18. lipca 1912,

którem w wykonaniu § 82. ustawy z dnia 5. lipca 1912, Dz. u. p. Nr. 128, oznacza się obszary, w których na razie zachodzi brak nauczycieli.

W wykonaniu § 82. ustawy z dnia 5. lipca 1912, Dz. u. p. Nr. 128, dotyczącej wprowadzenia nowej ustawy o służbie wojskowej, uznaje się za obszary, w których zachodzi na razie brak nauczycieli. księstwo Krainy, uksiążęcone hrabstwo Gorycyi i Gradyski, margrabstwo Istrii, uksiążęcone hrabstwo Tyrolu, królestwo Galicyi i Lodomeryi wraz z wielkim księstwem Krakowskiem, księstwo Bukowiny i królestwo Dalmacyi.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Georgi wlr.

Hussarek wlr.

Rok 1912.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LXV. — Wydana i rozesłana dnia 8. sierpnia 1912.

Treść: (Nr 156—158.) 156. Obwieszczenie, dotyczące świadectw zawodowego oddziału dla robienia sukien utrzymywanej przez stowarzyszenie „Śolski Dom“ w Gorycyi żeńskiej szkoły przemysłowej dla robienia sukien, szycia bielizny i haftowania. — 157. Obwieszczenie, dotyczące wolnego od opłaty używania wódki do wyrabiania octu bez wliczania w kontyngent. — 158. Obwieszczenie, dotyczące koncesyjonowania normalnotorowej kolejki elektrycznej ze stacyi Nussdorf przy kolei kahlenberskiej w XIX. wiedeńskiej dzielnicy miejskiej na wzniesienie Kahlenbergu.

156.

Obwieszczenie Ministra handlu w porozumieniu z Ministrem robót publicznych z dnia 16. lipca 1912,

dotyczące świadectw zawodowego oddziału dla robienia sukien utrzymywanej przez stowarzyszenie „Śolski Dom“ w Gorycyi żeńskiej szkoły przemysłowej dla robienia sukien, szycia bielizny i haftowania.

Na podstawie § 14. d, ustęp 3. ustawy z dnia 5. lutego 1907, Dz. u. p. Nr. 26, względnie rozporządzenia Ministra handlu w porozumieniu z Ministrem wyznań i oświaty z dnia 26. lipca 1907, Dz. u. p. Nr. 180, przyjmuje się zawodowy oddział dla robienia sukien utrzymywanej przez stowarzyszenie „Śolski Dom“ w Gorycyi żeńskiej szkoły przemysłowej dla robienia sukien, szycia bielizny i haftowania, do spisu tych przemysłowców zakładów naukowych, których świadectwa zastępują, przy zgłaszaniu przez kobiety przemysłu krawieckiego ograniczonego do sukien damskich i dziecięcych, dowód prawidłowego ukończenia nauki.

Roessler wlr.

Trnka wlr.

157.

Obwieszczenie Ministerstwa skarbu z dnia 30. lipca 1912,

dotyczące wolnego od opłaty używania wódki do wyrabiania octu bez wliczania w kontyngent.

Po myśli § 4., ustęp ostatni ustawy z dnia 4. lipca 1912, Dz. u. p. Nr. 127, można do wyrabiania octu używać wódki bez żadnej opłaty także bez wliczania w kontyngent, jeżeli takie samo zarządzenie wydanem zostanie także w krajach świętej korony węgierskiej.

Warunek ten ziścił się ze skutkiem od dnia 1. września 1912, wobec czego wchodzi powyższe zarządzenie z tą chwilą w życie.

Zaleski wlr.

158.

Obwieszczenie Ministerstwa kolei żelaznych z dnia 5. sierpnia 1912,

dotyczące koncesyjonowania normalnotorowej kolejki elektrycznej ze stacyi Nussdorf przy kolei kahlenberskiej w XIX. wiedeńskiej dzielnicy miejskiej na wzniesienie Kahlenbergu.

C. k. Ministerstwo kolei żelaznych udzieliło na zasadzie i w myśl postanowień ustawy o kolejach

niższego rządu z dnia 8. sierpnia 1910, Dz. u. p. Nr. 149, w porozumieniu z interesowanymi c. k. Ministerstwami i c. i. k. Ministerstwem wojny Spółce akcyjnej „Towarzystwo kolei kahlenberskiej, systemu Rigi“ we Wiedniu koncesyę na budowę i utrzymywanie w ruchu elektrycznej normalnotorowej kolejki ze stacyi Nussdorf przy kolei kahlenberskiej w XIX. wiedeńskiej dzielnicy miejskiej na wzniesienie Kahlenbergu, którą należy objąć mającą się odpowiednio przebudować niekoncesyjonowaną dotychczas ani jako kolej lokalna ani jako kolejka zębata kolej żelazną poruszaną lokomotywami z Nussdorfu na wzniesienie Kahlenbergu, a to pod warunkami i zastrzeżeniami określonymi w dalszym ciągu i na wypadek, jeżeli odnośne komisjonalne zbadanie, mające się przeprowadzić według istniejących przepisów, wypadnie bez zarzutu.

Do wspomnianej kolei żelaznej poruszanej lokomotywami ma się stosować przy równoczesnem uchyleniu postanowień koncesyi z dnia 10. sierpnia 1872, Dz. u. p. Nr. 133, postanowienia tego obwieszczenia z tem zastrzeżeniem, że wspomniana kolej poruszana lokomotywami może być poruszana jak dotychczas siłą pary aż do chwili ukończenia przebudowy dla ruchu za pomocą elektryczności.

§ 1.

Co do koncesyjonowanej kolei żelaznej korzysta Spółka z ulg skarbowych, przewidzianych w artykułach VI. do XII. ustawy z dnia 8. sierpnia 1910, Dz. u. p. Nr. 149.

Czas uwolnień, przewidzianych w artykule X. ustawy powyższej, oznacza się na lat 15.

§ 2.

Spółka ma obowiązek ukończenia budowy wspomnianej na wstępie kolei najpóźniej w przeciągu dwóch lat, licząc od dnia dzisiejszego, oddania gotowej kolei na użytek publiczny i utrzymywania jej w ruchu bez przerwy przez cały czas trwania koncesyi.

W razie niedotrzymania powyższego terminu ukończenia budowy gaśnie koncesya i nastaje przepadek na rzecz państwa po ruyśli § 14. niniejszego obwieszczenia.

§ 3.

Celem wybudowania koncesyjonowanej kolei nadaje się Spółce prawo wywłaszczania według postanowień odnośnych przepisów ustawowych.

§ 4.

O ile celem poprowadzenia koncesyjonowanej kolei ma się użyć dróg publicznych, powinna Spółka postarać się o zezwolenie u osób, obowiązanych do utrzymywania tychże, a względnie u tych władz lub organów, które w myśl obowiązujących ustaw są powołane do zezwolenia na używanie drogi.

§ 5.

Przy budowie koncesyjonowanej kolei i ruchu na niej stosować się winna Spółka do osnowy niniejszego dokumentu koncesyjnego, do technicznych warunków koncesyjnych, ustanowionych przez c. k. Ministerstwo kolei żelaznych, jakoteż do istniejących w tej mierze ustaw i rozporządzeń, w szczególności do ustawy o koncesyach na koleje żelazne z dnia 14. września 1854, Dz. u. p. Nr. 238, i do regulaminu ruchu na kolejach żelaznych z dnia 16. listopada 1851, Dz. u. p. Nr. 1 z roku 1852, o ile one w myśl postanowień rozdziału B ustawy z dnia 8. sierpnia 1910, Dz. u. p. Nr. 149, mają zastosowanie do kolejek, dalej do ustaw i rozporządzeń, któreby wydano w przyszłości, a wreszcie do zarządzeń c. k. Ministerstwa kolei żelaznych i innych powołanych władz.

§ 6.

Cyfra kapitału zakładowego, rzeczywistego jakoteż imiennego podlega zatwierdzeniu Rządu.

Gdyby po zużyciu zatwierdzonego kapitału zakładowego miano jeszcze wystawić jakie nowe budowle lub pomnożyć urządzenia ruchu, wówczas można doliczyć odnośne koszta do kapitału zakładowego, jeżeli Rząd zezwolił na wzniesienie projektowanych nowych budowli lub na pomnożenie urządzeń ruchu i jeżeli koszta te będą należycie wykazane.

Cały zatwierdzony kapitał zakładowy ma być umorzony w okresie koncesyjnym według planu amortyzacyi, zatwierdzonego przez Rząd.

§ 7.

Spółka jest obowiązana przyznawać prawo wolnej jazdy na kolei podoficerom i ordonansom, będącym każdorazem w służbie.

Bliższe warunki w tym względzie należy ułożyć w porozumieniu z właściwymi władzami wojskowymi.

Spółka jest obowiązana uwzględnić przy ob-
sadzaniu posad wysłużonych podoficerów wojska,
marynarki wojennej i obrony krajowej w myśl ustawy
z dnia 19. kwietnia 1872, Dz. u. p. Nr. 60.

§ 8.

Urzędnicy państwowi, funkcyonaryusze i słudzy,
którzy korzystają z kolei wskutek polecenia władz,
sprawujących nadzór nad zarządem i ruchem kolei,
albo w celu strzeżenia interesów państwa z tytułu
koncesyi lub z względów skarbowych i wykazują się
urzędowymi certyfikatami, wystawionymi przez c. k.
Ministerstwo kolei żelaznych dla ich legitymacyi,
muszą być przewożeni wraz z pakunkami podróż-
nymi bezpłatnie.

§ 9.

Spółka jest obowiązana przewozić pocztę,
oraz funkcyonaryuszy zarządu pocztowego i tele-
graficznego wszystkimi pociągami programowymi.

Za te jak również za inne świadczenia na cele
zakładu pocztowego może Spółka domagać się od-
powiedniego wynagrodzenia, które będzie ustalone
drogą układu.

Korespondencye, odnoszące się do zarządu
kolejki, a wymieniane między dyrekcją lub zawi-
adownstwem przedsiębiorstwa kolejki i jej pod-
władnymi organami albo przez organa te między
sobą, mogą być przewożone przez funkcyonaryuszy
zakładu kolejowego.

§ 10.

Spółka jest obowiązana postarać się o zabezpie-
czenie swych funkcyonaryuszy na wypadek nie-
zdolności do pracy i na starość, oraz o zaopatrzenie
ich rodzin i przystąpić w tym celu do kasy emery-
talnej związku austriackich kolei lokalnych, o ileby
nie utworzono dla koncesyonowanego przedsię-
biorstwa kolejowego własnej kasy emerytalnej,
zapewniającej członkom przynajmniej takie same
korzyści, względnie nakładającej na Spółkę przy-
najmniej takie same obowiązki, jak kasa wspomnia-
nego związku.

To zaopatrzenie należy tak przeprowadzić, by
Spółka miała obowiązek zgłaszać w zakładzie eme-
rytalnym związku austriackich kolei lokalnych,
względnie w własnej kasie emerytalnej stałych
funkcyonaryuszy z dniem nadania im stałej posady,
z innych zaś funkcyonaryuszy przynajmniej tych,
którzy pełnią służbę jako kierownicy wozów, kon-
duktorzy, strażnicy lub posługacze stacyjni, przy
odpowiedniem ich zatrudnieniu, najpóźniej po
ukończeniu trzech lat służby.

Statut kasy pensyjnej oraz wszelkie jego zmiany
podlegają zatwierdzeniu c. k. Ministerstwa kolei
żelaznych.

§ 11.

Spółka jest obowiązana dostarczać na żądanie
c. k. Ministerstwa kolei żelaznych w czasie właści-
wym wykazów statystycznych, potrzebnych do ze-
stawienia rocznej statystyki kolejowej.

§ 12.

Rząd zastrzega sobie prawo wykupienia kon-
cesyonowanej kolei w każdym czasie pod następu-
jącymi warunkami:

1. Celem oznaczenia ceny wykupna policzy
się czyste roczne dochody przedsiębiorstwa kolej-
owego w ciągu ostatnich zamkniętych lat siedmiu,
poprzedzających chwilę wykupna, strąci się z tego
czyste dochody najniepomyślniejszych dwóch lat,
poczem obliczy się średni dochód czysty pozos-
tałych lat pięciu.

2. Gdyby wykupno nastąpić miało przed upły-
wem unormowanego w § 1. czasowego uwolnienia
od podatku, w takim razie obliczony w ten sposób
średni dochód czysty owych lat pięciu przedstawia
w ciągu pozostałego okresu wolności od podatku rentę
wykupna, która ma być wypłacana bez ściągnięcia po-
datku. Za czas po upływie wolności podatkowej ozna-
cza się zarazem rentę wykupna w ten sposób, że od
dochodów, podług których oblicza się sumę średnią,
policzy się podatek wraz z dodatkami według stopy
procentowej odnośnych lat i potrąci go z docho-
dów. Do pozostałej reszty doliczy się ze względu na
to, że stosownie do § 131., lit. a) ustawy z dnia
25. października 1896, Dz. u. p. Nr. 220, opłacać
się ma na przyszłość od renty wykupna podatek
dziesięcioprocentowy, dodatek w wysokości jednej
dziewiątej tego czystego dochodu.

3. Gdyby zaś wykupno nastąpić miało po upły-
wie ustanowionego w § 1. czasowego uwolnienia
od podatków, wówczas uważać się będzie przy
obliczaniu czystych dochodów rocznych podatki i do-
datki do podatków, ciężące na wykupnem przed-
siębiorstwie kolejowem, oraz wszelkie inne opłaty
publiczne za wydatki ruchu.

Jeżeli obowiązek płacenia podatku istniał nie
przez wszystkie lata, podług których oblicza się
sumę średnią, w takim razie należy także co do
lat wolnych od podatku obliczyć podatek wraz z do-
datkami według stopy procentowej odnośnych lat
i potrącić go z przychodów.

Ze względu jednak na to, że stosownie do
§ 131., lit. a) ustawy z dnia 25. października 1896,

Dz. u. p. Nr. 220, opłacać się ma od renty wykupna podatek dziesięcioprocentowy, należy doliczyć do przeciętnych czystych dochodów, w taki sposób obliczonych, dodatek, wynoszący jedną dziewiątą tych czystych dochodów.

4. Przeciętny dochód czysty, obliczony w myśl powyższych postanowień, należy płacić Spółce jako wynagrodzenie za wykupioną kolej przez pozostały czas trwania koncesyi w ratach półrocznych, płatnych z dołu dnia 30. czerwca i dnia 31. grudnia każdego roku.

5. Gdyby jednak kolej miała być wykupiona przed upływem siódmego roku obrotowego lub gdyby średni dochód czysty, obliczony w myśl powyższych postanowień ustępów 1. do 3., bez uwzględnienia dodatku, przewidzianego w ustępach 2. i 3., nie dawał przynajmniej takiej sumy rocznej, któraby się równała racie rocznej, potrzebnej na oprocentowanie po cztery od sta zatwierdzonych przez Rząd policzalnych kosztów zakładowych i umorzenie ich w ciągu okresu koncesyjnego, w takim razie wynagrodzenie, które państwo ma zapłacić za wykupioną kolej, będzie polegało na tem, że państwo płacić będzie wymienione wyżej kwoty roczne w ratach półrocznych, płatnych z dołu dnia 30. czerwca i dnia 31. grudnia każdego roku, i zwracać Spółce podatek rentowy, przypadający od tej renty wykupna.

6. Państwu zastrzega się prawo objęcia w każdym czasie zamiast Spółki do spłacenia z własnych funduszków pożyczek, zaciągniętych celem zapewnienia pieniędzy na koncesyjonowaną kolej, w kwocie, wiszącej jeszcze jako nieumorzona w chwili wykupna według zatwierdzonego planu umorzenia; w tym wypadku należy zmniejszyć przypadającą do zapłaty rentę wykupna o zapotrzebowanie na oprocentowanie i umorzenie wspomnianego kapitału pożyczkowego oraz w danym razie o odpowiadającą zapotrzebowaniu temu kwotę dodatku, który w myśl postanowień ustępów 2. i 3. ma być doliczony do dochodu przeciętnego.

7. Państwo zastrzega sobie dalej prawo zapłacenia w każdym czasie zamiast niepłatnych jeszcze rent, należnych Spółce w myśl postanowień punktów powyższych, kapitału, równającego się zdyskontowanej według stopy po cztery od sta na rok, licząc odsetki od odsetek, wartości kapitałowej tych rent, po strąceniu, jak się samo przez się rozumie, dodatku, któryby w myśl postanowień ustępów 2. i 3. mieścił się w tych rentach.

Gdyby państwo postanowiło w taki sposób spłacić kapitał, wolno mu będzie użyć do tego, podług

własnego wyboru, gotówki lub obligacyi długu państwa. Obligacye długu państwa liczone będą w takim razie po kursie, jaki wyniknie jako kurs średni z porównania kursów pieniężnych obligacyi długu państwa tego samego rodzaju, notowanych urzędownie na giełdzie wiedeńskiej w ciągu półroczna bezpośrednio poprzedzającego.

8. Przez wykupienie kolei i od dnia tego wykupienia przechodzi na państwo za wypłatą wynagrodzenia, oznaczonego pod l. 1. do 7., bez dalszej odpłaty własność koncesyjonowanej niniejszem kolei, wolna od ciężarów, a względnie obciążona tylko za legającymi jeszcze resztami pożyczek, zaciągniętych za zezwoleniem Rządu, tudzież jej używanie, a to z wszystkimi do niej należącymi ruchomościami i nieruchomościami, licząc tu także tabor wozowy, zapasy materiałów, zapasy kasowe i przedsiębiorstwa poboczne, jakoteż rezerwy obrotowe i kapitałowe, utworzone z kapitału zakładowego, o ileby tych ostatnich nie użyto już stosownie do ich przeznaczenia za zezwoleniem Rządu.

9. Postanowienie Rządu, dotyczące się wykonania państwowego prawa wykupna, które nastąpić może zawsze tylko z początkiem roku kalendarzowego, oznajmione będzie przedsiębiorstwu kolejowemu w formie deklaracyi najpóźniej do dnia 31. października bezpośrednio poprzedzającego roku.

Deklaracya ta będzie określać następujące szczegóły:

- a) termin, od którego wykupienie zaczyna się;
- b) przedsiębiorstwo kolejowe, będące przedmiotem wykupna, i inne przedmioty majątkowe, które bądź jako przynależność przedsiębiorstwa kolejowego, bądź jako zaspokojenie pretensyi państwa, bądź z jakichkolwiek innych tytułów prawnych przejść mają również na państwo;
- c) wysokość ceny wykupna (l. 1. do 7.), którą państwo zapłacić ma przedsiębiorstwu kolejowemu, a którą ewentualnie obliczy się tymczasowo z zastrzeżeniem późniejszego sprostowania, przy równoczesnem podaniu terminu i miejsca płatności.

10. Rząd zastrzega sobie prawo ustanowienia jednocześnie z doręczeniem deklaracyi, dotyczącej się wykupna, osobnego komisarza, który ma czuwać nad tem, aby począwszy od tej chwili nie zmieniono stanu majątku na szkodę państwa.

Od chwili deklaracyi, dotyczącej się wykupienia, wymaga wszelka sprzedaż lub obciążenie wymie-

ionych tam nieruchomości przedmiotów majątkowych pozwolenia tego komisarza.

To samo odnosi się do przyjmowania wszelkich nowych zobowiązań, które przekraczają zakres zwyczajnego toku interesów albo powodują trwałe obciążenie.

11. Spółka jest obowiązana postarać się o to, aby Rząd mógł w dniu, wyznaczonym na wykupienie, objąć w fizyczne posiadanie wszystkie przedmioty majątkowe, wymienione w deklaracji wykupna.

Gdyby Spółka nie uczyniła zadość temu zobowiązaniu, będzie Rząd miał prawo nawet bez jej zezwolenia i bez interwencji sądowej objąć wymienione przedmioty majątkowe w fizyczne posiadanie.

Począwszy od chwili wykupienia, odbywać się będzie ruch na wykupionej kolei na rachunek państwa; od tej chwili przypadają więc wszystkie dochody z ruchu na korzyść państwa, na koszt jego zaś idą wszystkie wydatki, połączone z ruchem.

Czyste dochody, jakie wynikną z obrachunku po chwilę wykupienia, pozostaną własnością przedsiębiorstwa kolejowego, które natomiast odpowiadać ma samo za wszelkie należitości obrachunkowe i za wszelkie inne długi, pochodzące z budowy i ruchu kolei aż do chwili powyższej.

12. Rząd zastrzega sobie prawo zahipotekowania na podstawie deklaracji wykupna (l. 9.) prawa własności państwa na wszystkich nieruchomościach przedmiotach majątkowych, przechodzących na państwo wskutek wykupienia.

Spółka jest obowiązana oddać Rządowi na jego żądanie do dyspozycji wszelkie dokumenty prawne, jakichby od niej w tym celu jeszcze wymagano.

§ 13.

Trwanie koncesyi łącznie z ochroną przeciw zakładaniu nowych kolei, wypowiedzianą w § 9., lit. b) ustawy o koncesyach na koleje żelazne, oznacza się, pomijając przypadek przewidziany w § 2., na czas aż do 9. sierpnia 1962 włącznie; po upływie tego czasu gaśnie koncesya.

Rząd może uznać koncesyę za zgasłą także przed upływem powyższego czasu, jeżeli zajdą warunki, wymienione w § 18.

§ 14.

Gdy koncesya zgaśnie i od dnia jej zgaśnięcia przechodzi na państwo bez wynagrodzenia wolna od ciężarów własność i używanie koncesyonowanej kolei i wszystkich ruchomych i nieruchomości przynależności, licząc tu także tabor wozowy, zapasy materiałów, zapasy kasowe i przedsiębiorstwa poboczne, jakoteż rezerwy obrotowe i kapitałowe, utworzone z kapitału zakładowego, o ileby nie użyto już tych ostatnich za zezwoleniem Rządu stosownie do ich przeznaczenia.

§ 15.

Zarówno w razie zgaśnięcia niniejszej koncesyi jak i w razie wykupienia kolei (§ 12.) zatrzymuje Spółka na własność fundusz rezerwowy, utworzony z własnych dochodów przedsiębiorstwa, i ewentualne aktywa obrachunkowe, tudzież te osobne zakłady i budynki, wzniesione lub nabyte z własnego majątku, do których zbudowania lub nabycia Rząd upoważnił Spółkę z tym wyraźnym dodatkiem, iż przedmioty te nie stanowią przynależności kolei.

§ 16.

Spółka nie ma prawa oddawać prowadzenia koncesyonowanej kolei żelaznej osobom trzecim, z wyjątkiem tego przypadku, jeżeli Rząd na to wyraźnie zezwoli.

§ 17.

Rząd ma prawo przekonywania się, czy budowę kolei i jej urządzenia ruchu wykonano w wszystkich częściach odpowiednio celowi i sumiennie, tudzież prawo zarządzenia, aby wadom, zachodzącym w tym względzie, zapobieżono, względnie, aby je usunięto.

Komisarz rządowy, ustanowiony przez Rząd, ma także prawo bywania na posiedzeniach rady zawiadowczej lub innej reprezentacji, sprawującej zarząd Spółki, jakoteż na walnych zgromadzeniach, ile razy uzna to za potrzebne, oraz prawo zawieszania wszelkich takich uchwał lub zarządzeń, które sprzeciwiałyby się ustawom, koncesyi lub statutowi Spółki, względnie były dla publicznego dobra szkodliwe; w tym przypadku winien jednak komisarz przedstawić sprawę natychmiast Ministerstwu kolei żelaznych do decyzji, która zapaść ma bezzwłocznie i mieć dla Spółki moc obowiązującą.

Koncesyonaryuszka obowiązana jest płacić Skarbowi państwa za określony tu nadzór nad przedsiębiorstwem kolejowem ze względu na połączone z nim czynności roczne wynagrodzenie ryczałtowe, którego wysokość oznaczy Rząd, uwzględniając rozmiar przedsiębiorstwa kolejki.

§ 18.

Rząd zastrzega sobie ponadto prawo wydania zarządzeń zapobiegawczych, odpowiadających usta-

wom, na wypadek, gdyby mimo poprzedniego ostrzeżenia, dopuszczono się ponownie naruszenia lub zaniedbania jednego z obowiązków, przepisanych dokumentem koncesyjnym, warunkami koncesyi lub ustawami, a według okoliczności prawo uznania koncesyi za zgasłą jeszcze przed upływem okresu koncesyjnego.

Forster wlr.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LXVI. — Wydana i rozesłana dnia 9. sierpnia 1912.

Treść: (159—161.) 159. Ustawa, dotycząca uznania wyznawców Islamu według hanefickiego obrządku za stowarzyszenie religijne. — 160. Rozporządzenie, ustanawiające dla nowoutworzonego Dziekanatu (Wikaryatu) w Dzieczynie kwotę nadającego się do fasyonowania wydatku na prowadzenie urzędu dziekańskiego (wikaryackiego). — 161. Rozporządzenie, dotyczące przydzielenia gmin Strzelice i Pniowice do okręgu starostwa w Litwli.

159.

Ustawa z dnia 15. lipca 1912,

dotycząca uznania wyznawców Islamu według hanefickiego obrządku za stowarzyszenie religijne.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam, co następuje:

Artykuł I.

Wyznawców Islamu według hanefickiego obrządku uznaje się w królestwach i krajach w Radzie państwa reprezentowanych za stowarzyszenie religijne po myśli państwowej ustawy zasadniczej z dnia 21. grudnia 1867, Dz. u. p. Nr. 142, w szczególności zaś po myśli jej artykułu XV. według następujących postanowień:

§ 1.

Zewnętrzne stosunki prawne wyznawców Islamu należy określić w drodze rozporządzenia na zasadzie samorządu oraz stanowienia o sobie, z zachowaniem jednak prawa nadzoru państwa, skoro zapewnionem zostanie utworzenie i istnienie przynajmniej jednej gminy wyznaniowej.

W szczególności należy przy tem uwzględnić związek, zachodzący między organizacją wyznaniową wyznawców Islamu, żyjących w krajach tutejszych, a wyznawcami Islamu w Bośni i Hercegowinie.

Można tworzyć pobożne fundacye na cele religijne Islamu także przed ukonstytuowaniem się jednej gminy wyznaniowej.

§ 2.

Na urząd duchownego można za zezwoleniem Ministra wyznań powoływać także funkcjonaryszy wyznaniowych z Bośni i Hercegowiny.

§ 3.

Jeżeli Rząd uzna, że względy publiczne sprzeciwiają się pewnemu zarządzeniu w sprawie nabożeństwa, wydanemu przez urządzających je, może go zabronić.

§ 4.

Należy złożyć z urzędu duchownego, którego uznano winnym zbrodni lub takich czynów karygodnych, które pochodzą z chciwości, uwłaczają obyczajności lub wywołują publiczne zgorszenie, albo którego zachowanie się zagraża porządkowi publicznemu.

§ 5.

Władza państwowa ma czuwać nad tem, aby stowarzyszenie religijne wyznawców Islamu według hanefickiego obrządku, ich gminy i organa nie przekraczały swego zakresu działania i przestrzegały przepisów ustawowych, jakoteż mającego się wydać

rozporządzenia o zewnętrznych stosunkach prawnych tego stowarzyszenia religijnego i wydawanych na tych zasadach zarządzeń władz państwowych. W tym celu mogą władze nakładać grzywny w wysokości, odpowiadającej stosunkom majątkowym oraz używać innych dozwolonych w ustawie środków przymusowych.

§ 6.

Stowarzyszenie religijne wyznawców Islamu według obrządku harefickiego pozostaje jako takie, oraz przy wykonywaniu praktyk religijnych i ze względu na swych duchownych pod tą samą ochroną ustaw, jak inne uznane przez ustawę stowarzyszenia religijne.

Także i nauka Islamu, jego urzędzenia i zwyczaje doznają tej ochrony, o ile nie sprzeciwiają się ustawom państwa.

§ 7.

Co do małżeństw wyznawców Islamu i prowadzenia ich metryk urodzin, ślubów i śmierci pozostają w mocy obowiązującej postanowienia ustawy z dnia 9. kwietnia 1870, Dz. u. p. Nr. 51.

Postanowienie to nie narusza obowiązków religijnych, odnoszących się do małżeństwa.

§ 8.

Rozporządzenie określi, czy i w jaki sposób można duchownych Islamu używać do pomocy przy prowadzeniu metryk urodzin, ślubów i śmierci ich współwyznawców.

Artykuł II.

Wykonanie niniejszej ustawy poruczam Memu Ministrowi wyznań i oświaty, Memu Ministrowi spraw wewnętrznych oraz Memu Ministrowi sprawiedliwości.

Bad-Ischl, dnia 15. lipca 1912.

Franciszek Józef wkr.

Hochenburger wkr.

Heinold wkr.

Hussarek wkr.

160.

Rozporządzenie Ministra wyznań i oświaty oraz Ministra skarbu z dnia 23. lipca 1912,

ustanawiające dla nowoutworzonego Dziekanatu (Wikaryatu) w Dzieczynie kwotę nadającego się do fasonowania wydatku na prowadzenie urzędu dziekańskiego (wikaryackiego).

Uzupełniając rozporządzenie ministeryalne z dnia 19. czerwca 1886, Dz. u. p. Nr. 107, ustanawia się dla nowoutworzonego Dziekanatu (Wikaryatu) w Dzieczynie kwotę wydatków dziekańskich, które w zeznaniach dochodów, składać się mających według ustawy z dnia 19. września 1898, Dz. u. p. Nr. 176, należy uznać za wydatek, na sumę trzystu (300) koron, a to niezależnie od zbadania kwestyi, czy odnośnemu proboszczowi, któremu poruczono prowadzenie spraw dziekańskich (wikaryackich), w ogóle należy się w myśl powołanej ustawy uzupełnienie kongruy z funduszu religijnego, względnie z państwowej dotacyi tegoż funduszu.

Postanowienia niniejszego rozporządzenia wchodzi w życie z dniem 1. sierpnia 1912.

Zaleski wkr.

Hussarek wkr.

161.

Rozporządzenie Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 6. sierpnia 1912,

dotyczące przydzielenia gmin Strzelice i Pniowice do okręgu starostwa w Litowli.

Na zasadzie § 10. ustawy z dnia 19. maja 1868, Dz. u. p. Nr. 44, i z uwagi na rozporządzenie Ministerstwa sprawiedliwości z dnia 19. czerwca 1912, Dz. u. p. Nr. 119, wydziela się gminy Strzelice i Pniowice z powiatu politycznego Sternberg i przydziela do okręgu starostwa w Litowli.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1. września 1912.

Heinold wkr.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LXVII. — Wydana i rozesłana dnia 13. sierpnia 1912.

Treść: (№ 162—164.) 162. Rozporządzenie wykonawcze do ustawy z dnia 28. grudnia 1911, dotyczącej ulg podatkowych dla nowych budowli, dobudowań, podwyższeń budynków i przebudowań w ogólności i dla budowy mieszkań małych w szczególności. — 163. Rozporządzenie, dotyczące wykonania prawno-podatkowych postanowień ustawy z dnia 28. grudnia 1911 o ulgach podatkowych i należyciowościowych dla zjednoczeń budowlanych ogólnie użytecznych. — 164. Ustawa, dotycząca traktowania podwyższeń dodatków jako pozycyi potrącenia przy wymiarze podatku domowo-czynszowego.

162.

Rozporządzenie wykonawcze Ministerstwa skarbu w porozumieniu z Ministerstwem robót publicznych z dnia 28. czerwca 1912,

do ustawy z dnia 28. grudnia 1911, Dz. u. p. Nr. 242, dotyczącej ulg podatkowych dla nowych budowli, dobudowań, podwyższeń budynków i przebudowań w ogólności i dla budowy mieszkań małych w szczególności.

Część pierwsza.

Ulgi ogólne.

Rozdział pierwszy.

Budowle przywilejowane.

Do § 1.

Za rozpoczęcie budowy uważa się rozpoczęcie zakładania fundamentów, względnie o ile tego się nie robi, rozpoczęcie stawiania samej nowej budowli. Same tylko roboty ziemne nie wchodzi w rachubę. Taksamo jak roboty demolacyjne przy budowaniu na poprzednio zabudowanym gruncie.

Liczba 1. Za niezabudowany uważa się grunt także wtedy, jeżeli znajdowały się na nim tylko takie budowle, które pod względem prawno-podatkowym nie uchodziły za budynki, nie podlegały zatem także opodatkowaniu.

Liczba 1., lit. a. Burzenie starego budynku uważa się w owej chwili za ukończone, w której zburzono go aż do powierzchni ziemi.

Liczba 1., lit. b. Warunkowi, przewidzianemu w § 1., l. 1., lit. b, można uczynić zadość tak przez rozszerzenie zabudowanej powierzchni, jak i przez powiększenie ilości kondygnacji względnie także przez połączenie obu sposobów budowy. Najmniejszy wymiar dla powiększenia powierzchni podstawy wchodzących tu w rachubę kondygnacji w nowej budowli w stosunku do tej powierzchni w starej budowli wynosi 50 procent. Obliczenie należy skutecznie w ten sposób, że powierzchnię podstaw wchodzących tu w rachubę poszczególnych kondygnacji zlicza się według ich zewnętrznego obwodu, z jednej strony w odniesieniu do starej, z drugiej zaś strony odnośnie do nowej budowli, a wynikające z tego sumy porównuje się ze sobą; przy tem obliczeniu nie należy w ogólności uwzględniać kondygnacji suterenowych nawet wtedy, jeżeli ich podłoga znajduje się częściowo także ponad powierzchnią ziemi. Części budowli, wystających na wolną przestrzeń poza zabudowaną powierzchnią gruntu (wykuszy, balkonów) nie należy brać w rachubę tak przy obliczaniu powierzchni starego jak i nowego budynku.

Obliczenie zabudowanej powierzchni starego budynku winno uwzględniać także części jej, odstąpione ewentualnie na cele regulacji ulic; z drugiej zaś strony należy uwzględnić przy obliczeniu także grunt; zajęty przez nową budowlę w jego całym rozmiarze; przepis ten będzie stosowanym szczególnie wtedy, jeżeli nowa budowla rozciąga się poza granicę gruntu, zajmowanego przez starą budowlę, na niezabudowane przedtem powierzchnie gruntów.

Jeżeli na gruncie, zajmowanym przez dwa lub więcej budynków, stawia się jedną tylko budowlę, wówczas należy porównać z wymiarem powierzchni tej ostatniej wszystkie powierzchnie starych budowli razem; przytem należy brać w rachubę wszystkie budowle, nieuwolnione po myśli obowiązujących przepisów od podatku budynkowego (zatem także budynki gospodarcze i tym podobne); jeżeli zaś wystawiono na gruncie, zajmowanym przez jeden zburzony budynek, dwa lub więcej budynków, wówczas należy porównać z wymiarem powierzchni starego budynku sumę powierzchni wszystkich nowych budowli, wystawionych na gruncie, zajmowanym przez stary budynek. Co do określenia pojęcia kondygnacji zobacz ad l. 3.

Liczba 1., lit. c. Zniszczenie domu przez wypadek żywiołowy, jak trzęsienie ziemi, ogień, wylew i tym podobne wypadki, lub zburzenie z tych powodów należy uważać na równi z przypadkiem, przewidzianym w § 1., l. 1., lit. c.

Liczba 1., lit. a do c. Ulgi w przypadkach ad a do c odnoszą się tylko do przebudowań całych domów, nie zaś do przebudowy poszczególnych skrzydeł budynków.

Liczba 2. Powierzchnie gruntów, które były przykryte tylko tak zwanymi wolno rozpiętymi dachami, można uważać, w razie jeżeli potem osobno zostaną zabudowane, za przedtem niezabudowane. Rozszerzenie istniejącej już kondygnacji w kierunku poziomym na nienadbudowane dotychczas części niższej kondygnacji uważa się za dobowanie.

Liczba 3. Pod kondygnacją należy rozumieć ogół ubikacji, położonych w tej samej wysokości; tak zwane przedziały, nierozciągające się na cały rozmiar kondygnacji nie uważa się za osobne kondygnacje; kondygnacje nie stają się jednakowoż przez to przedziałami, jeżeli w budynku wybudowano ubikację, wznoszącą się na kilka pięter (na przykład salę teatralną lub koncertową, salę na uroczystości, salę biblioteczną, halę maszyn, basen kąpielowy i tym podobne); ubikacje, położone bezpośrednio pod dachem, uważa się tylko wtedy za kondygnacje, jeżeli wskutek swego szczególnego sposobu budowy wewnątrz różnią się istotnie od strychów w zwykłym znaczeniu.

Liczba 4. Używanie murów, wspólnych z przyległymi budynkami, lub takich części murów,

które zburzyć zabroniono ze względów policyi budowlanej, nie przeszkadza w zastosowaniu ulg po myśli l. 4. i 5.

Za skrzydła budynku, nadające się do samoistnego użytku, należy uważać w każdym razie tylko takie części budynku, których można używać bez innych części budynku, nieobjętych budową i których zburzenie nie przeszkadza także w używaniu bez przerwy części budynku, wyłączonych z pod budowy. Z punktu widzenia samoistnej użyteczności nie wchodzi tu w rachubę wejścia (dojazdy) przez inne budynki, nieobjęte budową. Samoistna użyteczność części budynku, przeznaczonej na przebudowę, nie zatracą się przez to, że wspólne przedsionki lub klatki schodowe i tym podobne, wyłączone zostaną z pod zburzenia.

Naprawy budynku, przeróbki wewnątrz tegoż, jak również urządzenie mieszkań na poddaszu w obrębie dawnego strychu nie uprawniają do ulg podatkowych, przewidzianych w tej ustawie.

Do § 2.

Ulgi podatkowe przysługują tylko nowowymuowanym częściom budynku.

Liczba 1. Jeżeli stare i nowowymuowane części budynku wynajęto za jednolitym czynszem, należy w drodze paryfikacji rozdzielić jednolity czynsz najmu na ubikacje uprzywilejowane i nieuprzywilejowane, o ile w tym względzie nie możnaby doprowadzić do porozumienia z właścicielem domu; rozdział w stosunku do powierzchni starej i nowej części przepisany jest tylko w tym wypadku, jeżeli tylko jedna część jednej i tej samej ubikacji jest uprzywilejowana, inna zaś jej część nie jest uprzywilejowana.

Liczba 2. Przy stosunkowym rozdziale taryfowej stopy podatku domowo-klasowego na stare i nowowymuowane części mieszkalne, należy postępować według przepisów, obowiązujących przy wymierzaniu podatku domowo-klasowego, względnie podatku domowo-czynszowego po myśli § 5. lit. a ustawy z dnia 9. lutego 1882, Dz. u. p. Nr. 17 (taryfowy podatek czynszowy). Częściom poszczególnych części mieszkalnych nie przysługuje ulga w podatku domowo-klasowym, względnie w podatku domowo-czynszowym po myśli § 5., lit. a, ustawy z dnia 9. lutego 1882, Dz. u. p. Nr. 17 (taryfowy podatek czynszowy); jeżeli więc w takim budynku powiększa się tylko istniejąca już ubikację mieszkalną, budowla ta nie powoduje ulgi w podatku domowo-klasowym względnie w taryfowym podatku czynszowym. Jeżeli jednak z ubikacji nic nadającej się do zamieszkania zrobi się przy jej powiększeniu część mieszkalną, wówczas należy tej ubikacji, wstępującej obecnie świeżo w obowiązek płacenia podatku domowo-klasowego, przyznać ulgi co do całego jej rozmiaru.

Rozdział drugi.

Treść ulg.

A. Dla nowych budynków, dobudowań i podwyższeń budynków.

Do § 3.

Po myśli § 3., I. 1., przysługuje nowym budynkom, dobudowaniom i podwyższeniom budynków podczas wchodzących w rachubę 6. lat, bez względu na osobne postanowienia § 28. oraz bez względu na unormowane w § 24. przypisywanie celem poboru dodatków:

- a) całkowite uwolnienie od podatku domowo-klasowego oraz od podatku domowo-czynszowego (taryfowego podatku czynszowego), płaconego po myśli § 5., lit. a, ustawy z dnia 9. lutego 1882, Dz. u. p. Nr. 17, według taryfy podatku domowo-klasowego,
- b) całkowite uwolnienie od podatku domowo-czynszowego według dochodu z czynszu (wartości czynszowej).

Wysokość podatku domowo-klasowego po uwzględnieniu opustu jest uwidoczniona w załączniku. Opust w podatku domowo-klasowym należy obliczać przy budynkach tylko częściowo uprzywilejowanych jedynie od przypadającej na nowo wystawione części mieszkalne kwoty stopy taryfy, obejmującej ewentualnie także stare części budynku.

Ustęp końcowy: Pod „późniejszymi budowlami“ należy rozumieć także takie, dla których nie można żądać czasowego uwolnienia od podatku lub którym tego uwolnienia nie udzielono z powodu braku ustawowych wymogów.

B. Dla przebudowań.

Do § 4.

Po myśli § 4. przysługuje przebudowaniom podczas wchodzących w rachubę 6 lat, bez względu na unormowane w § 24. przypisywanie celem poboru dodatków:

- a) całkowite uwolnienie od podatku domowo-klasowego oraz od podatku domowo-czynszowego (taryfowego podatku czynszowego), płaconego po myśli § 5., lit. a, ustawy z dnia 9. lutego 1882, Dz. u. p. Nr. 17, według taryfy podatku domowo-klasowego,
- b) zniżenie podatku domowo-czynszowego według dochodu z czynszu (wartości czynszowej) do kwoty 5 procent czystego dochodu z czynszu (wartości czynszowej).

Rozdział trzeci.

Zasady, dotyczące terminów ulg czasowych.

Do § 5.

Terminy uwolnień podatkowych określa się równomiernie dla podatku domowo-czynszowego i podatku domowo-klasowego.

Do § 6.

Ustęp pierwszy: Budowla wchodzi w rachubę jako całość; zasadę tę należy samoistnie zastosować do każdego poszczególnego budynku, tak w szczególności do samoistnych przybudówek, budynków bocznych i oficyn.

Ustęp drugi: Niemożność dokończenia poszczególnych części budynku może być uzasadnioną przedmiotowo (zarządzeniami policyi budowlanej lub sanitarnej, kłóskami elementarnymi, brakiem sił roboczych itd.) lub też stosunkami osobistymi, niezależnymi jednakowoż od woli prowadzącego budowę (trudnościami finansowymi, sporami itd.). Przemijające wstrzymania budowy, w szczególności także przerwy ze względu na porę roku, nie mogą usprawiedliwić zastosowania przepisu § 6., ustęp drugi. Prowadzący budowę winien w prośbie o uwolnienie od podatków przytoczyć okoliczności, zachodzące w poszczególnym przypadku.

W przypadkach, przewidzianych w § 6., ustęp drugi, należy w orzeczeniu o czasowych ulgach dla ukończonej części budowli orzec zarazem o zasadniczym prawie do czasowych ulg podatkowych, mającym przysługiwać nieukończonej jeszcze części domu oraz należy w danym razie po ukończeniu budowy przyznać je na prośbę strony, choćby nawet ostatnia budowa sama przez się nie uzasadniała po myśli postanowień § 1. ustawy prawa do czasowych ulg podatkowych, na przykład z powodu tego, że przedstawia się ona tylko jako wykończenie piętra już przedtem wyprowadzonego pod dach i w tym podobnych wypadkach.

Części budynku, które należy po myśli § 6., ustęp drugi, traktować osobno, wchodzi w rachubę ze względu na zasady, wyrażone w pierwszym i ostatnim ustępie § 6., każda dla siebie jako całość. Należy zatem tak przy przyznawaniu ulg dla części najpierw wykończonej jak i przy przyznawaniu ich dla reszty postępować za każdym razem samoistnie według tych zasad.

Ustęp trzeci. W razie wynajęcia uważa się co najmniej termin początkowy, wynikający z umowy najmu, za chwilę rozpoczęcia faktycznego używania.

Umieszczenie kancelaryi budowy oraz użycie poszczególnych ubikacji na przechowywanie przyborów do budowy należy uważać na równi z użyciem przez osobę, powołaną do dozoru budowy.

Podatki od części budowli, używanych przed ukończeniem budowy, przypisuje się na podstawie stóp podatkowych, określonych w niniejszej ustawie. Co do przedmiotów, podlegających podatkowi domowo-klasowemu, przeprowadza się zresztą opodatkowanie po myśli § 6., ustęp trzeci, według obowiązujących zasad o utrzymywaniu ewidencji katastru podatku domowo-klasowego.

Przykład dla § 6., ustęp ostatni:

W nowej budowlu, składającej się z pięciu mieszkań, używa się

mieszkania Nr.	I. od . dnia 1. maja	1918,
"	" II. " . " 1. października	1918,
"	" III. " . " 1. lutego	1919,
"	" IV. " . " 1. czerwca	1919,
"	" V. " . " 1. lipca	1919.

Po myśli § 6., ustęp ostatni, należy przyjąć, że ukończenie budowy całego domu, wobec tego, że budowy tej faktycznie nie ukończono jeszcze w przeciągu jednego roku od pierwszego użycia, nastąpiło w 12 miesięcy po pierwszym użyciu, to jest z dniem 1. maja 1919 oraz należy przyznać 6letnie całkowite uwolnienie od podatku budynkowego od dnia 1. maja 1919 aż do dnia 30. czerwca 1925 włącznie (§ 5., l. 1.); za czas od dnia 1. maja 1918 aż do dnia 30. kwietnia 1919 włącznie nakłada się podatki po myśli § 6., ustęp ostatni.

Rozdział czwarty.

Postępowanie.

Do § 7.

Ustęp pierwszy. Czasokres dni 60 ma obowiązywać także dla starania się o ulgi co do części wykończonej najpierw w przypadku wyjątkowym, przewidzianym w § 6., ustęp drugi; w przypadku tym rozróżnia się tyle samoistnych rozpraw, ile jest działów budowy, które należy osobno traktować; czasokres dni 60 zaczyna biec z dniem, następującym po dniu ukończenia każdego poszczególnego działu budowy. W przypadku z § 6., ustęp trzeci, należy wnieść prośbę najpóźniej w ciągu dni 60 po upływie dwunastomiesięcznego czasokresu od pierwszego użycia. Dni biegu pocztowego należy wliczać w czasokres dni 60.; jeżeli jednak ostatni dzień czasokresu przypada na niedzielę lub powszechnie święto, wówczas kończy się czasokres dopiero z następnym dniem powszednim.

Prośbę można wnieść nie tylko pisemnie, lecz także ustnie do protokołu. Protokół spisać można nie tylko we władzy podatkowej I. instancyi, lecz także w c. k. urzędach podatkowych; w ostatnim przypadku winien urząd podatkowy przedłożyć bezwzględnie protokół władzy podatkowej I. instancyi. Naczelników gmin należy odnośnie do prośb o czasowe uwolnienie od podatków uważać za pełnomocników prowadzących budowę.

Ustęp drugi: Do prośby o przyznanie czasowego uwolnienia od podatków winna strona dołączyć:

1. zezwolenie władzy na budowę;
2. zatwierdzony przez władzę plan budowy; plan ten ma obejmować w przypadkach, przewidzianych w § 1., l. 1., lit. b, także uwidocznienie wymiaru powierzchni każdej poszczególniej kondygnacji starej i nowej budowlu a w razie powiększenia poszczególnych ubikacji pewnej budowlu uwidocznienie powierzchni starej i nowej części odnośnych ubikacji; ewentualnie należy wspomniane obliczenia powierzchni dołączyć osobno;
3. urzędowe poświadczenie co do czasu ukończenia budowy;
4. opis domu po myśli postanowień „Wskazówek dla właścicieli domów co do układania i wnoszenia zeznań dochodu z czynszu“ (Załącznik dekretu kancelaryi nadwornej z dnia 26. czerwca 1820, l. 918);
5. w przypadkach, przewidzianych w § 1., l. 1., lit. a, uwidocznienie czasu ukończenia burzenia starej budowlu.

Strony są obowiązane do dostarczenia w przeciągu odpowiedniego czasokresu na żądanie także innych dowodów, które władza podatkowa uważa za potrzebne do rozstrzygnięcia prośby. Rysunkowe przedstawienia przedmiotu budowy, sporządzone przez upoważnionych przez władzę techników prywatnych a odpowiadające technicznym wymogom, należy w ogólności uznawać za środki dowodowe. Można nie żądać dostarczenia poszczególnych dowodów, w szczególności na wsi, o ile nie ma żadnej wątpliwości co do prawa do ulg, przewidzianych w niniejszej ustawie.

Ustęp trzeci i czwarty: O ile w przeciągu wyznaczonego i nieprzedłużonego czasokresu nie dostarczono przepisanych lub osobno zażądanych dokumentów lub nie przytoczono niemożliwości ich dostarczenia, wykazując równocześnie w inny sposób miarodajne okoliczności, należy prośby nie uwzględnąć; w danym wypadku można rozstrzygnąć prośbę, ograniczając się do okoliczności, udowodnionych przez stronę. Prośby, uzupełnione w ciągu oznaczonego czasokresu, uważa się za wniesione w tym czasie, kiedy je pierwszy raz wniesiono; prośby, uzupełnione po tym czasie, uważa się za prośby nowe, w danym razie spóźnione. Krajowe władze skarbowe mają prawo polecić, by w razie zaistnienia ważnych powodów traktowano także prośby, uzupełnione po upływie czasokresu, jako wniesione w terminie pierwotnym.

Załączniki prośby stanowią niezbędną część składową aktu rozprawy, wobec czego, oprócz szczególnych wypadków wyjątkowych, nie należy zwracać

ich stronom. Plany budowy można wydawać stronom w każdym razie tylko wtedy, jeżeli pozostaną odbitki; stronom powołanym do tego wolno wglądać w plany budowy. W razie późniejszej zmiany opisu domu winna władza podatkowa sporządzić porównawczy przegląd, uwidoczniający każdy poszczególny numer starego i nowego opisu domu i złożyć go do aktów rozprawy.

Ustęp ostatni: Po myśli ostatniego ustępu § 7. prowadzący budowę obowiązany jest przed rozpoczęciem burzenia starej budowli, względnie w przypadku, przewidzianym w § 1., l. 1., lit. *a*, przed rozpoczęciem budowy nowej budowli postarać się o stwierdzenie okoliczności, miarodajnych dla oceny odnośnego żądania; sposób tego stwierdzenia pozostawia się ocenie stron, na których w każdym wypadku ciąży w całości obowiązek dowodzenia; w każdym razie jednak trzeba będzie w przypadkach, przewidzianych w § 1., l. 1., lit. *b*, stwierdzić odnośne wymiary powierzchni w starej budowli jeszcze przed jej zburzeniem, na planie, uwierzytelnionym przez właściwą władzę budowniczą lub przez upoważnionego przez władzę technika prywatnego; w przypadkach, przewidzianych w § 1., l. 1., lit. *c*, należy postarać się o stwierdzenie miarodajnego tamże stanu przeznaczanej na zburzenie budowli, jeszcze przed zburzeniem i to zawsze przez właściwą polityczną władzę krajową za przybraniem zastępcy władzy skarbowej i właściwej władzy budowniczej.

Przewidziane w ustawie prawo uzyskania orzeczenia przesądzającego nie powoduje wcale przesunięcia ciężaru dowodu z prowadzącego budowę na władzę podatkową, ma raczej jedynie na celu umożliwić prowadzącemu budowę wyrobienie sobie już przed rozpoczęciem budowy jasnego sądu o prawnej ocenie mających się przez niego wykazać okoliczności faktycznych, w celu ułatwienia rachunku budowy (kosztorysu i obliczenia zyskowności). Wynika przytem z natury rzeczy, że orzeczenie tego rodzaju, przewidziane tylko ze względu na kalkulację budowlaną zależnem jest od stwierdzenia wspomnianych wyżej miarodajnych okoliczności jeszcze przed zburzeniem starej budowli.

Postanowienia § 9., ustęp drugi, będą analogicznie stosowane.

Do § 8.

Ustęp pierwszy: Można zaniechać przedsięwzięcia oględzin przy nieznacznych budowach jakoteż w tych przypadkach, jeżeli władza podatkowa zna już miarodajne okoliczności. Z oględzin na miejscu trzeba spisać protokół; przytem należy, o ile protokół ten ma służyć zarazem do obliczenia podatku domowo-klasowego, przestrzegać istniejących w tym względzie osobnych przepisów.

Ustęp drugi: Taryfę 4, względnie postanowienia § 3., l. 3., stosuje się stale z urzędu także wtedy, jeżeli nie wniesiono prośby o czasowe ulgi podatkowe, o ile władza podatkowa może ocenić na podstawie zeznania czynszu lub innych dokumentów, które posiada iż rozchodzi się o taką budowę, której przysługują ulgi w myśl ustawy.

Do § 9.

Ustęp pierwszy: O rozstrzygnięciu prośby o przyznanie czasowych ulg podatkowych należy zawiadomić stronę pisemnie za potwierdzeniem odbioru. Od rozstrzygnięcia krajowej władzy skarbowej niema dalszego środka prawnego.

Ustęp drugi: O ile zażądano urzędowego traktowania budowy jako nowej budowli po myśli drugiego ustępu § 1., l. 1., winna władza I. instancyi, wymierzająca podatek, przedłożyć prośbę, ułożoną według przepisów, krajowej władzy skarbowej, która zażąda od politycznej władzy krajowej przewidzianego w ustawie orzeczenia co do tej prośby. Władza ta sprawdzi pod względem technicznym lub innym, w razie potrzeby zapomocą oględzin, dowody co do istnienia miarodajnych okoliczności. Do takich oględzin należy zaważać zastępcę władzy skarbowej. Rozstrzygnięcie wydaje w I. instancyi krajowa władza skarbowa w porozumieniu z polityczną władzą krajową. Przytem zastrzega się władzy skarbowej w przypadkach, przewidzianych w § 1., l. 1., lit. *a*, i *b*, prawo oceny, czy okoliczności faktyczne, ustalone orzeczeniem władz politycznych, dadzą się zastosować do postanowień ustawy. W II. instancyi rozstrzyga Ministerstwo skarbu w porozumieniu z Ministerstwem robót publicznych.

Tosamo postępowanie ma się przeprowadzać w przypadkach, przewidzianych w § 7., ustęp ostatni.

Część druga.

Szczególne ulgi dla małych mieszkań i lokalności dla małych przedsiębiorstw w domach z małemi mieszkaniami.

Rozdział pierwszy.

Treść i warunki szczególnych ulg.

Do § 10.

Przy uznaniu domu za dom z małemi mieszkaniami uwzględnia się budynek w jego całym roz-

miarze; nie jest dozwolona samoistna ocena poszczególnych części budynku (kondygnacji, skrzydeł). Wobec tego obok nowych budowli oraz przebudowań całych budowli wchodzi tu w rachubę także przebudowania skrzydeł budynków tylko w tych wypadkach, jeżeli na miejscu zburzonego skrzydła stawia się samoistny budynek (ewentualnie przybudówkę). W razie zaistnienia innych wymogów ustawy przysługują ulgi także późniejszym budowlom na budowlach już uprzywilejowanych.

Pod „lokalami dla małych przemysłowców” należy rozumieć wszystkie ubikacje, służące małym przedsiębiorstwom, nie tylko więc te, w których odbywa się przemysłowe obrabianie, lecz także te, które są przeznaczone dla przechowywania i sprzedaży wyrobów itd. W ogólności powinna dla przyznania przysług przemysłowca wystarczyć już ta okoliczność, że właściciel przedsiębiorstwa mieszka w małym mieszkaniu, znajdującym się w tym samym domu; w przypadkach wątpliwych należy ocenić jakość małego przedsiębiorstwa według stosunków miejscowych i gospodarczych. Przytem można zasięgnąć opinii właściwej władzy przemysłowej.

Za uprzywilejowane uchodzą w ogólności lokalności dla małych przedsiębiorstw tylko wtedy, jeżeli właściciel przedsiębiorstwa mieszka w małym mieszkaniu, znajdującym się w tym samym domu; odnośnie do zjednoczeń budowlanych ogólnie użytecznych, uprzywilejowanych po myśli części III., można uważać na równi z mieszkaniem właściciela przedsiębiorstwa umieszczenie siedziby zarządu przedsiębiorstwa.

Przy zeznawaniu czynszu z domów z małymi mieszkaniem należy się posługiwać, o ile w tym celu nie ułoży się osobnych wzorów zeznań, używanymi dotychczas zeznaniami dochodu z czynszu, przestrzegając jednak przytem następujących szczególnych przepisów:

Czynsze najmu, względnie wartości najmu należy zeznawać osobno odnośnie do części budynku, uprzywilejowanych szczególnie według taryf B, względnie C, oraz odnośnie do części nieuprzywilejowanych (taryfa A) i to, o ile możliwości, zachowując układ, wskazany w § 14., pod l. 1. do 4. włącznie, oraz wykazując równocześnie przytoczone tamże powierzchnie; miarodajnymi są przytem stosunki w ciągu roku czynszowego, względnie w okresie czynszowym; odnosi się to także do tych przypadków, w których po myśli istniejących przepisów należy przerachować okres czynszowy, obejmujący nie cały rok lub więcej jak rok, na cały rok, względnie na okres dwóch lat. Ewentualne zmiany, zasługujące na okres czynszowego, które mają wpływ na zastosowanie niższej stopy taryfowej, należy wyrazić w zeznaniu dochodu z czynszu i stosownie do tego odpowiednio rozdzielić dochody z czynszu.

O zmianach zasługujących ewentualnie po wniesieniu zeznania aż do końca okresu czynszowego należy w ciągu 14. dni zawiadomić władzę podatkową.

Wykluczonym jest używanie tak zwanych tabularycznych protokołów.

Przy ponownym uzyskaniu ulg po myśli § 10, ustęp trzeci, względnie przy prośbach spóźnionych po myśli § 14, zdanie końcowe, winno się obliczać podatek za okres podatkowy, następujący po wniesieniu prośby, uwzględniając również faktyczną jakość poszczególnych mieszkań, względnie ubikacji w miarodajnym okresie czynszowym, przytem nie należy już brać na wzgląd tej okoliczności, czy część okresu czynszowego, względnie jaka jego część przypada na czas przed wniesieniem prośby. Jeżeli tak utrata ulg jak i wniesienie prośby o ponowne ich przyznanie przypada na ten sam okres czynszowy, wówczas w razie zaistnienia innych wymogów ustawowych nie następuje w ogóle utrata ulg dla całego okresu, na który się podatek wymierza.

Do § 11.

Domy z małymi mieszkaniem mogą mieć w sobie także tylko jedno mieszkanie (domy dla jednej rodziny), jak również mogą być przeznaczone na wyłączny użytek właściciela.

Za łączną powierzchnię mieszkalną małych mieszkań uważa się:

1. w domach mieszkalnych dla rodzin sumę powierzchni, zajętych na pokoje mieszkalne, alkierze i kuchnie mieszkalne;

2. w domach dla bezzennych, domach noclegowych i gościnnych powierzchnie, zajęte na cele tych zakładów. W tym względzie wchodzi w rachubę nie tylko ubikacje, używane bezpośrednio na mieszkanie względnie do spania, lecz także wszystkie ubikacje, podobne ze względu na swe przeznaczenie do ubikacji mieszkalnych w domach mieszkalnych dla rodzin, służące jednak do wspólnego użytku, jak jadalnie, czytelnie, pokoje dla chorych itp., tudzież ubikacje mieszkalne personelu domowego, o ile te ostatnie przedstawiają się ze względu na swój rozkład budowlany jako małe mieszkania.

Przy grupach budynków należy osobno uwzględnić każdą istniejącą dla siebie samoistną budowlę; osobne jednak budynki poboczne, służące na lokalności dla małych przedsiębiorstw, można wciągać do obliczenia razem z budynkiem głównym.

Nie uwłączając postanowieniom § 22. patentu o podatkach budynkowych z dnia 23. lutego 1820, nie należy przy obliczaniu powierzchni mieszkalnych

brać w rachubę przedpokoi, spiżarni, łazienek i innych przynależności, jak również werand i tym podobnych; natomiast doliczyć należy do ubikacji mieszkalnej wykusze, stanowiące część tejże. Rozstrzygnięcie pytania, czy kuchnie nadają się do zamieszkania czy nie, zależy w ogólności od ich urządzenia. Kuchnie o powierzchni najwyżej 12 metrów kwadratowych należy, w razie, jeżeli mają murowany piec kuchenny, uważać za mieszkalne po myśli niniejszej ustawy, bez względu na ich urządzenie pod innym względem. Kuchnię uważa się jednak w każdym razie za mieszkalną, jeżeli stanowi sama dla siebie pod względem budowy oddzielne mieszkanie (pokój sypialny z piecem kuchennym); ubikacji dla służby o powierzchni nie więcej jak 12 metrów kwadratowych, nie należy wliczać do powierzchni mieszkalnych, o ile można do nich wejść tylko z kuchni. Ubikacje mieszkalne nie tracą tego przymiotu przez to, że się ich używa równocześnie jako lokalności przemysłowych.

Traktowanie poszczególnych części budynków przy obliczaniu podatku domowo-klasowego nie ma rozstrzygającego znaczenia dla oceny stanu mieszkalnego po myśli niniejszej ustawy, a to już ze względu na stałość katastru podatku domowo-klasowego.

Piwnic i ubikacji na strychu, służących tylko do przechowywania wyrobów przemysłowych, nie należy w razie, jeżeli są zbudowane w zwykły sposób, uważać za ubikacje, przeznaczone na cele handlowe lub przemysłowe.

Do § 12.

Małe mieszkania w rozumieniu niniejszej ustawy nie muszą być mieszkaniami dla rodzin. W domach dla bezzennych, to jest w takich budynkach, które są przeznaczone na pomieszczenie pojedynczych osób w osobnych ubikacjach mieszkalnych, uważa się za mieszkania ubikacje mieszkalne, wynajęte poszczególnym lokatorom i oddzielone sposobem budowy od innych ubikacji. W domach noclegowych i gościnnych, to jest w budynkach, przeznaczonych do pomieszczenia osób niemających rodziny, w wspólnych sypialniach, zaopatrzonych w potrzebną ilość odpowiednich oddzielnych łóżek, uważa się za małe mieszkania sypialnie, oddzielone sposobem budowy, których powierzchnia nie wynosi więcej jak 80 metrów kwadratowych.

Za odgraniczenie sposobem budowy uważa się tylko zanurowanie (mury działowe); nie wchodzi tu w rachubę same tylko zamknięcie i zastawienie drzwi łączących ubikacje i tym podobne urządzenia. Taksamo nie uważa się za odgraniczenie sposobem budowy samo podzielenie mieszkań lub lokalności przemysłowych tak zwanem przepierzeniem z desek. Natomiast samo już zrobienie nieistniejących przedtem drzwi łączących poszczególne ubikacje, należy

uważać za zmianę budowlaną w rozumieniu tego przepisu ustawy. Przeznaczanie części ubikacji piwnicznych i strychu dla poszczególnych mieszkań oraz przeznaczanie ubikacji pobocznych (pralni itd.) dla kilku mieszkań do wspólnego użytku nie wchodzi już w rachubę pod względem odgraniczenia ich sposobem budowy. Nie wymaga się, aby małe mieszkania i (kwalifikowany) lokal przemysłowy tego samego przemysłowca były od siebie oddzielone.

Do § 13.

Wyliczenie rodzajów budynków, wyłączonych z pod kwalifikacji jako domy z małemi mieszkaniami, nie jest wyczerpujące; tutaj chodzi o budowle, które częścią już ze względu na zasadniczą formę budowlanego rozkładu wewnętrznego, częścią ze względu na rodzaj użytku, musiała ustawa wyłączyć z pod kwalifikacji jako domy z małemi mieszkaniami.

Zastosowanie sposobu budowania odkrytego lub pół odkrytego lub budowania systemem willowym nie wyklucza ulg po myśli niniejszej ustawy w razie, jeżeli zachodzą inne wymogi.

Rozdział drugi.

Postępowanie.

Do § 14.

Buildynki, które w czasie, kiedy zostały wybudowane, nie miały kwalifikacji jako domy z małemi mieszkaniami, nie będą także później po przerobieniu ich na domy z małemi mieszkaniami korzystać ze szczególnych ulg dla domów z małemi mieszkaniami. Uwzględnienie spóźnionych próśb o przyznanie szczególnych ulg po myśli niniejszej części możliwem jest tylko pod warunkami, przewidzianymi w końcowym ustępie § 14.

Wykazy, przepisane w § 14., l. 1. do 4., należy co do oznaczania poszczególnych części składowych domu układać zgodnie z opisem domu. Wykazów tych nie należy stronie zwracać, lecz przechować je w aktach rozprawy.

Do § 15.

Doniesienie o zaistnieniu takich okoliczności, wskutek których budowla traci swą kwalifikację jako dom z małemi mieszkaniami, oraz zrzeczenie się szczególnych ulg dla domów z małemi mieszkaniami można wnieść do władzy podatkowej I. instancyi pisemnie lub ustnie do protokołu. Jeżeli w oświadczeniu zrzeczenia się nie podano oznaczonego terminu dla rozpoczęcia się mocy obowiązującej tego zrzeczenia się, wówczas uważa się za ten termin chwilę złożenia oświadczenia. Zrzeczenie się szczególnych ulg dla domów z małemi mieszkaniami należy pod względem skutków prawnych uważać na równi z zgaśnięciem kwalifikacji jako domu z małemi mieszkaniami. Przy ponownem staraniu się o szczególne ulgi podatkowe należy wnieść ponowną prośbę.

Do § 16.

W rozstrzygnięciu prośby o szczególne ulgi dla domów z małemi mieszkaniami należy uwidocznić, o ile możności, według układu, wskazanego w § 14. wymiar miarodajnych dla rozstrzygnięcia powierzchni poszczególnych ubikacji.

W razie zrzeczenia się lub zgaśnięcia w inny sposób kwalifikacji jako domu z małemi mieszkaniami nie potrzeba czynić żadnych osobnych kroków w celu zastosowania ogólnych ulg według niniejszej ustawy.

Część trzecia.

Szczególne ulgi dla budowli, należących do osób prawnych, wymienionych w § 4. ustawy z dnia 22. grudnia 1910, Dz. u. p. Nr. 242, dotyczącej funduszu pieczy nad mieszkaniami.

Do §§ 17., 19., 20.

Szczególne ulgi po myśli tej części odnoszą się tylko do budynków, wybudowanych przez osoby prawne, wymienione w § 17.

Za ogólnie użyteczne zjednoczenia budowlane (stowarzyszenia budowlane, spółki budowlane i związki budowlane) należy uważać tylko te, które

- a) dążą do celów, wymienionych w § 4. ustawy z 22. grudnia 1910, Dz. u. p. Nr. 242 i
- b) odpowiadają przepisom § 12. ustawy z dnia 22. grudnia 1910, Dz. u. p. Nr. 242 (według których należy dywidendę, przypadającą do rozdziału między członków, ograniczyć najwyżej do 5 procent wpłaconych udziałów oraz zapewnić członkom na wypadek rozwiązania zjednoczenia jedynie zwrot wpłaconych kwot udziałowych, ewentualną zaś resztę majątku zjednoczenia przeznaczyć na cele powszechnej użyteczności) i jeżeli oprócz tego
- c) zachodzą inne wymogi, od których artykuł 30. ogłoszonego obwieszczeniem z dnia 9. lutego 1912, Dz. u. p. Nr. 28, statutu funduszu pieczy nad mieszkaniami (oznaczonego w dalszym ciągu literami st. f. m.) czyni zależnem uznanie ogólnej użyteczności zjednoczenia budowlanego.

Do celów, wspomnianych w ustępie poprzedzającym, pod lit. a, należą: budowa małych mieszkań

(§ 6. ustawy z dnia 22. grudnia 1910, Dz. u. p. Nr. 242, i artykuł 8. st. f. m.); nabywanie przeznaczonych na ten cel gruntów; nabywanie domów, mieszczących małe mieszkania (domów z małemi mieszkaniami; § 7. ustawy z dnia 22. grudnia 1910, Dz. u. p. Nr. 242; artykuł 8. i 9. st. f. m.).

Kwestyę, czy zachodzą miarodajne postanowienia ustawy z dnia 22. grudnia 1910, Dz. u. p. Nr. 242, oraz wydanego do niej statutu rozstrzyga Ministerstwo robót publicznych. Jeżeli ono orzeknie z mocy poruczonego sobie prawa nadzoru (§ 20. ustawy z dnia 28. grudnia 1911, Dz. u. p. Nr. 242, artykuł 30. st. f. m. oraz rozporządzenie ministeryalne z dnia 9. lutego 1912, Dz. u. p. Nr. 30.), że co do pewnego zjednoczenia budowlanego nie zachodzą już wymogi ogólnej użyteczności, wówczas nie powinno się zjednoczenia tego traktować nadal jako ogólnie użyteczne, a to począwszy od dnia, w którym zaszyły okoliczności, będące podstawą orzeczenia, jeżeli zaś dnia tego nie da się oznaczyć, począwszy od dnia, w którym wymienione orzeczenie wydano.

Zjednoczenia budowlane, wymienione w § 17. winny do prośby, wnoszonej po myśli § 14. dołączyć jako załącznik poświadczenie uznania ogólnej użyteczności przez c. k. Ministerstwo robót publicznych. O ile u odnośnej władzy podatkowej I. instancyi lub u innej władzy podatkowej znajduje się już poświadczenie tego rodzaju, wystarczy na nie się powołać; władzy podatkowej I. instancyi wolno jednak w razie potrzeby domagać się dostarczenia przynajmniej jednego uwierzytelnionego odpisu poświadczenia, znajdującego się u innej władzy podatkowej.

Władza podatkowa winna o każdym przyznaniu zjednoczeniu budowlanemu szczególnych ulg według części trzeciej, tudzież o zgaśnięciu ulg tego rodzaju, czy to wskutek odebrania przymiotu ogólnej użyteczności (§ 20.), czy też wskutek odpadnięcia kwalifikacji jako domu z małemi mieszkaniami (§ 15.), przejścia na osobę nieprzywilejowaną (§ 19.) lub zrzeczenia się (§ 15.), zawiadomić właściwą ze względu na siedzibę zjednoczenia budowlanego polityczną władzę powiatową I. instancyi, która ma współdziałać przy sprawowaniu nadzoru nad temi zjednoczeniami budowlanemi, przysługującego Ministerstwu robót publicznych po myśli ustawy z dnia 22. grudnia 1910, Dz. u. p. Nr. 242, oraz wydanego do niej statutu i stosownie do tego przedkładać temu Ministerstwu sprawozdania w tym względzie za pośrednictwem politycznej władzy krajowej. Jeżeli Ministerstwo robót publicznych odbierze pewnemu zjednoczeniu budowlanemu przymiot ogólnej użyteczności, wówczas winny odnośne władze polityczne I. instancyi zawiadomić o tem właściwe władze podatkowe I. instancyi; tak samo Ministerstwo robót publicznych zawiadomi

o tem Ministerstwo skarbu, wymieniając uprzywilejowane budynki. znajdujące się w posiadaniu tego zjednoczenia budowlanego.

Szczególne ulgi po myśli niniejszej części gasną po myśli postanowień § 10. w razie przejścia własności na osobę nieuprzywilejowaną, względnie w razie zgaśnięcia przymiotu ogólnej użyteczności cdośnośnego zjednoczenia budowlanego jako właściciela domu. To samo odnosi się także do domów, które przeniesione zostaną z ogólnie użytecznego zjednoczenia budowlanego na własnych jego członków (domy własne); jeżeli przy tego rodzaju zmianie własności nie nastąpiła przerwa w kwalifikacji budowli jako domu z małemi mieszkaniami, należy do odnośnych części hudyunku ze względu na postanowienia § 10., ustęp trzeci, zastosować w razie wniesienia w należytych czasie prośby (przez nowego właściciela domu) stopy podatkowe według taryfy w załączniku B w bezpośredniej łączności z stopami podatkowymi według taryfy w załączniku C; w razie spóźnienia się z prośbą wchodzi w zastosowanie taryfa B dopiero począwszy od okresu podatkowego, następującego po wniesieniu prośby, a tymczasem należy stosować taryfę A.

O ile taki dom z małemi mieszkaniami, wybudowany przez jedną z osób, posiadających kwalifikacyę, przepisane w § 17., nabędzie następnie ponownie tego rodzaju osoba prawnicza, wówczas po myśli § 10. nabywają znowu mocy obowiązującej postanowienia części III. Za chwilę przeniesienia własności uchodzi chwila przejścia stałego prawa używania, najpóźniej jednak chwila przejścia własności tabularnej. Organa, powołane do wymiaru należności, winny donieść natychmiast władzy podatkowej I. instancyi o każdym wypadku przeniesienia własności domu z małemi mieszkaniami, uprzywilejowanego po myśli III. części, o którym powzięły wiadomość przy wymiarze należności, oraz winny udzielić odpis tego doniesienia władzy politycznej I. instancyi.

Do § 18.

Pierwszy i drugi ustęp: Dla domów z małemi mieszkaniami, wybudowanych w roku 1909 do 1911, którym przyznano dodatkowo zniżenie stóp podatkowych według niniejszej ustawy, nie rozpoczyna się moc obowiązująca tych ulg w żadnym razie przed dniem 1. stycznia 1912.

Upoważnienie po myśli § 18., ustęp drugi, nie jest zależnem od ukończenia odnośnych budowli jeszcze przed rozpoczęciem obowiązywania ustawy, lecz odnosi się analogicznie także do budowli z małemi mieszkaniami, rozpoczętych w określonym tamże czasie, które jednakowoż skończono dopiero po dniu 31. grudnia 1911.

Ustęp trzeci: Na skutek prośby, mającej się wnieść do władzy podatkowej I. instancyi po myśli § 7., należy wdrożyć postępowanie po myśli czwartego rozdziału części pierwszej. W przypadkach, objętych ustępem drugim § 18., w których rozchodzi się jedynie o upoważnienie, udzielone Ministrowi skarbu, mającemu działać w porozumieniu z Ministrem robót publicznych, należy poddać merytorycznej rozprawie także prośby, wniesione do krajowej władzy skarbowej lub bezpośrednio do samego Ministerstwa skarbu, w pierwszym zaś przypadku należy je przedłożyć do rozstrzygnięcia Ministerstwu skarbu. Do dostarczenia potrzebnych załączników należy wyznaczyć odpowiedni czasokres.

Do § 21.

Ustęp drugi: Zastosowania tych ulg należy żądać równocześnie z prośbą o przyznanie ulg po myśli ustawy z dnia 8. lipca 1902, Dz. u. p. Nr. 144.; o ile przyznano już szersze uwolnienie od podatków po myśli ustawy o mieszkaniach robotniczych, obowiązuje co do prośby dodatkowej tok instancyi, przewidziany w ogólności w wspomnianej wyżej ustawie.

Część czwarta.

Postanowienia ogólne.

Postanowienia karne.

Do § 22.

Co do środków prawnych przeciw karom za przekroczenia porządkowe nie obowiązuje skrócony czasokres ośmiodniowy, przewidziany dla środków prawnych przeciw karom porządkowym w § 1. ustawy o czasokresach z dnia 19. marca 1876, Dz. u. p. Nr. 28., lecz pełny czasokres 30 dniowy.

Zresztą stosuje się analogicznie materialno-prawne i procesowe postanowienia karne, obowiązujące w myśl ogólnych przepisów o podatkach budynkowych.

Opusty, przewidziane w ustawie z dnia 25. października 1896, Dz. u. p. Nr. 220.

Do § 23.

Stopy podatku domowo-czynszowego według taryf, uwidocznionych w załącznikach A, B i C, stanowią bez dalszej zmiany podstawę tak dla wymiaru państwowych podatków, jak i dla obliczenia dodatków. Nie ma zatem dalszego opustu celem obliczenia przypadających do zapłaty podatków państwowych. Według wyraźnego postanowienia ustawy nie należy dalej stosować do podatku domowo-

czynszowego, przepisanego według niniejszej ustawy, także wyższego przypisywania podatków państwowych w celu obliczenia dodatków, przewidzianego na wypadek stałego oznaczenia wymiaru podatków realnych po myśli artykułu XII. ustawy z dnia 25. października 1896, Dz. u. p. Nr. 220 (artykuł I. dolno-austriackiej ustawy krajowej z dnia 31. grudnia 1909, Dz. u. kr. Nr. 11 ex 1910, solnogradzkiej ustawy krajowej z dnia 31. grudnia 1909, Dz. kr. Nr. 26 ex 1910, krajańskiej ustawy krajowej z dnia 1. kwietnia 1910, Dz. u. kr. Nr. 20, morawskiej ustawy krajowej z dnia 18. lutego 1910, Dz. u. kr. Nr. 28, i dalmatyńskiej ustawy krajowej z dnia 31. grudnia 1909, Dz. u. kr. Nr. 2 ex 1910).

Obliczenie przypadającego do zapłaty podatku domowo-klasowego, względnie taryfowego podatku czynszowego po myśli § 5., lit. a, ustawy z dnia 9. lutego 1882, Dz. u. p. Nr. 17, skutecznia się przy budynkach mieszkalnych, uprzywilejowanych po myśli niniejszej ustawy w ten sposób, że odlicza się od taryfowej stopy podatkowej tak pełny opust po myśli ustawy o podatkach osobistych z dnia 25. października 1896, Dz. p. Nr. 220, jak i 20procentowe, względnie 10procentowe potrącenie po myśli § 3., l. 3.

Przykład:

Dom z dwoma częściami składowymi mieszkalnymi	stopa taryfy 3·4 K
mniej potrącenie $\frac{1}{3} = 20$ procent	
mniej opust 12·5	"
razem . 32·5	" = . 1·1

przypadający do zapłaty podatek domowo-klasowy 2·3 K

Natomiast przypisanie podatku domowo-klasowego oraz podatku domowo-czynszowego, wymierzonego według taryfy podatku domowo-klasowego (§ 5. lit. a, ustawy z dnia 9. lutego 1882, Dz. u. p. Nr. 17), celem obliczenia dodatków odbywa się na podstawie pełnej stopy taryfowej, a więc bez uwzględnienia opustu i potrącenia. Wobec tego należy budynki mieszkalne, którym przysługują ulgi po myśli niniejszej ustawy, wciągnąć do istniejących spisów domów z uwidocznieniem pełnych stóp podatkowych według taryfy podatku domowo-klasowego, objętej ustawą z dnia 9. lutego 1882, Dz. u. p. Nr. 17. W przedziale spisu, przeznaczonej na uwagi, należy odpowiednio uwidocznnić odnośne ulgi podatkowe.

Przypisywanie podatków celem nałożenia dodatków.

Do § 24.

W ciągu okresu sześcioletniej lub dziesięcioletniej wolności podatkowej, względnie zniżenia podatku domowo-czynszowego (§ 3., l. 1., i § 4., l. 2., lit. a, względnie § 28. ustawy) ma dla idealnego

podatku domowo - czynszowego, przypisywanego w celu wymiaru dodatków, stanowić podstawę taryfa A, względnie B lub C, o ile ustawodawstwo krajowe nie przewiduje także uwolnienia od dodatków budynków, czasowo uwolnionych od podatków.

Pod tym samym warunkiem należy w czasie trwania czasowych ulg podatkowych (§§ 3., 4. i 28. ustawy) podatek domowo-klasowy, względnie podatek domowo-czynszowy, wymierzony po myśli § 5., lit. a, ustawy z dnia 9. lutego 1882, Dz. u. p. Nr. 17, według taryfy podatku domowo-klasowego, przypisywać celem obliczenia dodatków w sposób, przewidziany dla okresu pełnej powinności podatkowej (do § 23., ustęp czwarty).

O ile na podstawie postanowień ustaw krajowych przyznane jest budowłom, uwolnionym czasowo od podatku domowo-czynszowego, uwolnienie od dodatków, natomiast w czasie tego uwolnienia od dodatków należy pobierać dodatki do 5procentowego podatku po myśli § 7. ustawy z dnia 9. lutego 1882, Dz. u. p. Nr. 17, ma w przyszłości służyć za podstawę wymiaru dodatków w czasie trwania ulg w pobieraniu dodatków zamiast 5 procentowego podatku podatek domowo-czynszowy, zniżony do 5 procent po myśli § 4., l. 2., lit. a, względnie § 28.

Postanowienia, dotyczące należytości prawnych.

Do § 25.

Ustawa niniejsza nie zmienia w niczem wielokrotności podatku w rozumieniu § 50. ustawy z dnia 9. lutego 1850, Dz. u. p. Nr. 50, wobec czego należy obliczać ją na podstawie dotychczasowych stóp podatkowych, które należy w każdym przypadku osobno zbadać. W tym celu układa się tablice. Władze podatkowe winny na żądanie dostarczać za każdym razem organom, powołanym do wymiaru należytości, przerachowania stóp podatkowych, potrzebnego do obliczenia wielokrotności podatku.

Stosunek ustawy niniejszej do ogólnych ustaw podatkowych.

Do § 26.

Moc obowiązująca ustawy z dnia 25. marca 1880, Dz. u. p. Nr. 39, została uchylona (pomijając postanowienia wyjątkowe § 27.) w odniesieniu do budowli, podlegających nowej ustawie. W ogólności więc nie zależy to od woli strony, czy odnośnie do pewnej budowli ma być zastosowaną niniejsza ustawa, czy też ustawa z dnia 25. marca 1880, Dz. u. p. Nr. 39, względnie postanowienie § 7. ustawy z dnia 9. lutego 1882, Dz. u. p. Nr. 17; wyjątek od tej zasady stanowią jedynie przypadki przewidziane w § 18., w których stosuje się postanowienia niniejszej ustawy (po myśli §§ 18., 26., 28., ustęp końcowy) tylko na prośbę strony, gdyż w braku takiej prośby (po myśli §§ 1.,

18., 26.) obowiązują nadal co do budynków tego rodzaju postanowienia ustawy z dnia 25. marca 1880, Dz. u. p. Nr. 39.

Stosunek ustawy niniejszej do ustaw szczególnych.

Do § 27.

Po upływie dwunastoletniej wolności podatkowej na podstawie ustawy z dnia 25. marca 1880, Dz. u. p. Nr. 39, względnie szerszej wolności podatkowej na podstawie ustaw szczególnych, wydanych dla pewnych miast, stosuje się stopy podatkowe, przewidziane w ustawie z dnia 9. lutego 1882, Dz. u. p. Nr. 17, z opustami po myśli ustawy z dnia 25. października 1896, Dz. u. p. Nr. 220; budowle tego rodzaju nie korzystają z unormowanego w § 3. l. 3. opustu w podatku domowo-klasowym. O ile osoba, obowiązana do płacenia podatku, nie żąda przyznania ulg, zawartych w takiej ustawie szczególnej, stosuje się do budowli nową ustawę.

Dla uprzywilejowanych po myśli ustawy z dnia 8. lipca 1902, Dz. u. p. Nr. 144, domów mieszkalnych dla robotników, których budowę rozpoczęto po dniu 31. grudnia 1911, należy w czasie wolności podatkowej przypisać podatek domowo-czynszowy w celu obliczenia niższych dodatków gminnych na podstawie stóp podatkowych po myśli ustawy z dnia 9. lutego 1882, Dz. u. p. Nr. 17. Po upływie czasowej wolności podatkowej stosuje się taryfę B, względnie C, i od tej chwili służą zarazem stopy podatkowe tej taryfy za podstawę wymiaru dodatków.

Nie potrzeba wносить osobnej prośby celem uzyskania tego zastosowania stóp podatkowych taryfy, uwidocznionej w załączniku B, względnie C, do domów mieszkalnych dla robotników, których budowę rozpoczęto po dniu 31. grudnia 1911. Ta sama zasada obowiązuje przy zastosowaniu niższych stóp podatkowych po upływie szerszej wolności podatkowej także dla domów mieszkalnych dla robotników, podpadających pod przepis § 18.

Początek mocy obowiązującej i postanowienia przejściowe.

Do § 28.

Ograniczenie, określone w § 1., ustęp pierwszy, polegające na tem, że budowę musi się rozpocząć po dniu 31. grudnia 1911, odnosi się także z zastrzeżeniem postanowień § 18. do przypadków, przewidzianych w § 28.

Postanowienie przejściowe § 28, odnosi się także do przebudowań na cele małych mieszkań (§ 10.), nie odnosi się zaś do innych przebudowań, ani też do dobudowań i podwyższeń budynków (§ 1., l. 2. do 5. włącznie).

Po myśli § 28. otrzymuje się w związku z innymi postanowieniami niniejszej ustawy bez względu na unormowane w § 24. przypisywanie w celu poboru dodatków, odnośnie do budowli, ukończonych w latach 1912 do 1916, następujący przegląd traktowania ich pod względem prawno-podatkowym w pierwszych 6, względnie 10 latach:

I. Zwykle budowle (w przeciwieństwie do budowli z małemi mieszkaniami):

1. Nowe budowle włącznie z kwalifikowanemi przebudowaniami (§ 1. l. 1.):

a) Całkowite uwolnienie od podatku domowo-klasowego oraz podatku domowo-czynszowego (taryfowego podatku czynszowego), uiszczanego po myśli § 5., lit. a, ustawy z dnia 9. lutego 1882, Dz. u. p. Nr. 17, według taryfy podatku domowo-klasowego, przez 10 lat;

b) niżenie podatku domowo-czynszowego według dochodu z czynszu (wartości czynszowej) na 5 procent przez 10 lat.

2. Dobudowania i podwyższenia budynków (§ 1., l. 2. i 3.).

Całkowite uwolnienie od podatku domowo-klasowego, taryfowego podatku czynszowego i podatku domowo-czynszowego według dochodu z czynszu (wartości czynszowej) przez 6 lat;

3. Przebudowania (§ 1., l. 4. i 5.):

a) Całkowite uwolnienie od podatku domowo-klasowego i taryfowego podatku czynszowego przez 6 lat;

b) Zniżenie podatku domowo-czynszowego według dochodu z czynszu (wartości czynszowej) na 5 procent przez 6 lat.

II. Domy z małemi mieszkaniami (które po myśli § 10. można stawiać jako nowe budowle lub całkowite przebudowania):

a) Całkowite uwolnienie od podatku domowo-klasowego oraz taryfowego podatku czynszowego przez 10 lat;

b) niżenie podatku domowo-czynszowego według dochodu z czynszu (wartości czynszowej) na 5 procent przez 10 lat.

Zaleski wtr.

Trnka wtr.

Wymiar podatku domowo-klasowego

dla

budynków, które należy opodatkować według postanowień ustawy z dnia 28. grudnia 1911, Dz. u. p. Nr. 242.

1	2	3		4		5		6	
Dla domu		wynosi							
z ilością części mieszkalnych	w klasie	podatek domowo-klasowy, przypisywany jako podstawa dla dodatków po myśli § 24.		potrącenie po myśli § 3., l. 3.		opust po myśli artykułów VIII. do XII. ustawy z dnia 25. października 1896, Dz. u. p. Nr. 220, i § 23., ustęp pierwszy		podatek domowo-klasowy, przypadający do zapłaty podczas trwania powinności podatkowej	
		ustawy z dnia 28. grudnia 1911, Dz. u. p. Nr. 242							
		K	h	K	h	K	h	K	h
40—36	I	440	.	44	.	55	.	341	.
35—30	II	360	.	36	.	45	.	279	.
29—28	III	300	.	30	.	37	50	232	50
27—25	IV	250	.	25	.	31	25	193	75
24—22	V	200	.	20	.	25	.	155	.
21—19	VI	150	.	15	.	18	75	116	25
18—15	VII	100	.	10	.	12	50	77	50
14—10	VIII	60	.	12	.	7	50	40	50
9—8	IX	40	.	8	.	5	.	27	.
7	X	30	.	6	.	3	75	20	25
6	XI	20	.	4	.	2	50	13	50
5	XII	11	.	2	20	1	37	7	43
4	XIII	9	80	1	96	1	22	6	62
3	XIV	4	20	.	84	.	52	2	84
2	XV	3	40	.	68	.	42	2	30
1	XVI	3	.	.	60	.	37	2	03
	.	*) 1	50	.	30	.	19	1	01
Przy budynkach, obejmujących przeszło 40 części składowych, należy do stopy taryfy klasy najwyższej za każdą część składową ponad tę ilość doliczyć		10	.	1	.	1	25	7	75

*) Dla chat z trzciny, lepieńek bez murów lub chat, uplecionych tylko z pręcia lub zrobionych z powbijanych w ziemię palów, tudzież dla chat Morlaków w Dalmacji.

Tę samą zniżoną stopę taryfy w kwocie 1 K 50 h można stosować także do tych budynków w Galicji i na Bukowinie, które stoją samotnie, nie będąc połączone z żadną miejscowością i obejmują nie więcej jak jedną część mieszkalną.

Budynki mieszkalne w Alpach przedarulańskich (przeważnie na przedgórzach Alp i na niższych wiosennych połoninach), połączone tylko z chatami na alpejskich połoninach oraz używane tylko w pewnym czasie z powodu właściwego sobie sposobu gospodarowania, należy opodatkować według połowy stopy odnośnej klasy taryfy.

Uwaga: Po myśli artykułu II. ustawy z dnia 1. czerwca 1890, Dz. u. p. Nr. 97, nie należy płacić podatku domowo-klasowego od chat alpejskich i domków w winnicach, o ile służą one tylko czasowo za mieszkanie dla personelu gospodarczego właściciela ziemskiego.

163.**Rozporządzenie Ministerstwa skarbu w porozumieniu z Ministerstwem robót publicznych z dnia 12. lipca 1912,**

dotyczące wykonania prawno-podatkowych postanowień ustawy z dnia 28. grudnia 1911, Dz. u. p. Nr. 243, o ulgach podatkowych i należnościowych dla zjednoczeń budowlanych ogólnie użytecznych.

Wymogi ogólnej użyteczności.**Artykuł 1.**

Zjednoczenia (stowarzyszenia budowlane, spółki budowlane i związki budowlane) należy uważać za zjednoczenia budowlane ogólnie użyteczne w rozumieniu ustawy z dnia 28. grudnia 1911, Dz. u. p. Nr. 243, oraz niniejszego rozporządzenia wówczas, jeżeli:

1. dążą do celów, wymienionych w § 4. ustawy z dnia 22. grudnia 1910, Dz. u. p. Nr. 242; do tych celów należy:

- a) budowa małych mieszkań (§ 6. ustawy z dnia 22. grudnia 1910 i artykuł 8. ogłoszonego obwieszczeniem z dnia 9. lutego 1912, Dz. u. p. Nr. 28, statutu funduszu pieczy nad mieszkaniem — oznaczonego w dalszym ciągu literami st. f. m.),
- b) nabywanie przeznaczonych na ten cel gruntów,
- c) nabywanie domów z małymi mieszkaniami (domów o małych mieszkaniach, § 7. ustawy z dnia 22. grudnia 1910, artykuł 8. i 9. st. f. m.),
- d) nabywanie domów, które ma się przerobić lub przebudować na domy z małymi mieszkaniami;

2. odpowiadają przepisom § 12. ustawy z dnia 22. grudnia 1910, Dz. u. p. Nr. 242, to znaczy, jeżeli przypadająca do rozdziału między członków dywidenda ograniczoną jest najwyżej do 5 procent wpłaconych udziałów a członkom zapewniono na wypadek rozwiązania zjednoczenia tylko zwrot wpłaconych kwot udziałowych, ewentualna zaś reszta majątku zjednoczenia przeznaczona jest na cele powszechnej użyteczności, i jeżeli oprócz tego

3. zachodzą inne wymogi, od których artykuł 30. st. f. m. czyni zależnym uznanie ogólnej użyteczności zjednoczenia budowlanego.

Ministerstwo robót publicznych sprawuje nadzór nad przestrzeganiem postanowień, wymienionych w punkcie 1. do 3. (§ 7. ustawy z dnia 28. grudnia 1911, Dz. u. p. Nr. 243, artykuł 30. st. f. m. i roz-

porządzenie z dnia 9. lutego 1912, Dz. u. p. Nr. 30).

Do § 1. ustawy (wymiar bieżącego podatku zarobkowego).**Artykuł 2.**

Ulg w podatku zarobkowym, przewidziane w § 1. ustawy z dnia 28. grudnia 1911, Dz. u. p. Nr. 243, przysługują zjednoczeniom budowlanym tylko wtedy, kiedy Ministerstwo robót publicznych uznało ogólną użyteczność przedsiębiorstwa, i tylko tak długo, jak długo zachodzą warunki tego uznania pod względem statutowym i faktycznym; w razie potrzeby ma orzec o tem to samo Ministerstwo.

Pod względem formalnym należy odnośnie do orzeczenia wspomnianego Ministerstwa w sprawie ogólnej użyteczności wziąć pod uwagę, co następuje:

I. Uznanie ogólnej użyteczności.

1. Przy pierwszym wymiarze podatku zarobkowego dla zjednoczenia budowlanego po myśli ustawy z dnia 28. grudnia 1911, Dz. u. p. Nr. 243, należy rozróżnić, co następuje:

- a) Przy zjednoczeniach budowlanych, które wykażą się, że korzystają z poręki lub pożyczki z państwowego funduszu pieczy nad mieszkańcami dla małych mieszkań, można w ogólności (punkt 3.) obejść się bez osobnego poświadczenia ogólnej użyteczności przez Ministerstwo robót publicznych;
- b) wszystkie inne zjednoczenia budowlane powinny przedłożyć władzy podatkowej, właściwej dla wymiaru podatku zarobkowego, oprócz potrzebnych do wymiaru dokumentów, wymaganych przez ustawę o podatkach osobistych, poświadczenie swej ogólnej użyteczności, wydane przez Ministerstwo robót publicznych. O ile poświadczenie tego rodzaju znajduje się już u właściwej lub innej władzy podatkowej, wystarczy na nie się powołać; właściwej władzy podatkowej wolno jednak w razie potrzeby domagać się dostarczenia przynajmniej jednego uwierzytelnionego odpisu poświadczenia, znajdującego się u innej władzy podatkowej.

2. Do późniejszych wymiarów podatku zarobkowego nie potrzeba ponownego poświadczenia ogólnej użyteczności; będzie jednak wskazaniem zapytać się wyraźnie za każdym razem zjednoczenie budowlane, czy żąda ono zastosowania ulg podatkowych według ustawy z dnia 28. grudnia 1911, Dz. u. p. Nr. 243, wyjąwszy, gdyby zapytanie tego rodzaju wobec treści zeznania było zbyt czynnem. Należy tu także uwzględnić następujący punkt 3.

3. Jeżeli władza podatkowa ma wiadomość o takich okolicznościach, które mimo przedłożenia

odnośnego poświadczenia (punkt 1.) nasuwają wątpliwości co do ogólnej użyteczności zjednoczenia budowlanego, wówczas winna natychmiast, wstrzymując wymiar podatku zarobkowego (punkt 1 i 2), oznajmić to właściwej według siedziby zjednoczenia budowlanego politycznej władzy powiatowej I. instancji, powołanej do pomagania Ministerstwu robót publicznych w wykonywaniu jego prawa nadzoru. Władza polityczna I. instancji będzie musiała w razie naruszenia lub obejścia postanowień ustawy z dnia 22. grudnia 1910, Dz. u. p. Nr. 242, oraz wydanego do niej statutu za pośrednictwem politycznej władzy krajowej złożyć sprawozdanie o tem Ministerstwu robót publicznych.

II. Odebranie przymiotu ogólnej użyteczności.

Jak przyznanie, tak i odebranie ulg podatkowych, przewidzianych w ustawie z dnia 28. grudnia 1911, Dz. u. p. Nr. 243, jest pod względem formalnym zależnem od orzeczenia Ministerstwa robót publicznych w sprawie ogólnej użyteczności pewnego oznaczonego zjednoczenia budowlanego. Jak długo więc władza podatkowa nie może oprzeć odebrania ulg podatkowych na orzeczeniu tegoż Ministerstwa, stwierdzającem nieistnienie przymiotu ogólnej użyteczności zjednoczenia budowlanego, nie należy zmieniać skutecznych już w tym kierunku wymiarów podatkowych, wyjąwszy, gdyby sama strona umożliwiła zmianę skutecznego wymiaru podatku przez doniesienie przedtem o utracie ulg podatkowych.

III. Współdziałanie władz podatkowych w utrzymaniu wykazu ogólnie użytecznych zjednoczeń budowlanych.

Ministerstwo robót publicznych prowadzi wykaz wszystkich ogólnie użytecznych zjednoczeń budowlanych bez względu na to, czy pobierają one wsparcie z państwowego funduszu pieczy nad mieszkaniem czy nie. Władze podatkowe winny pomagać w tem wspomnianemu Ministerstwu w granicach swych czynności przy wymiarze podatków, donosząc w szczególności temu Ministerstwu w drodze, wskazanej w punkcie I. 3. niniejszego artykułu, o wszystkich spostrzeżonych przez siebie okolicznościach, wykluczających po myśli istniejących przepisów ogólną użyteczność przedsiębiorstwa.

Tą samą drogą przeszle nawzajem także Ministerstwo robót publicznych władzom podatkowym zawiadomienie o odebraniu pewnemu oznaczonemu zjednoczeniu budowlanemu przymiotu ogólnej użyteczności. Ministerstwo to zawiadomi także Ministerstwo skarbu o odebraniu przymiotu ogólnej użyteczności.

Władze podatkowe winny zresztą wspierać się przez wzajemne donoszenie sobie o wszystkich spostrzeżeniach, poczynionych co do ogólnej uży-

teczności pewnego oznaczonego zjednoczenia budowlanego przy wymiarze bądź, to podatku zarobkowego bądź też podatku budynkowego lub przy innej sposobności.

Artykuł 3.

Jeżeli Ministerstwo robót publicznych orzeknie na mocy poruczonego mu prawa nadzoru, że co do pewnego zjednoczenia budowlanego nie zachodzą już wymogi ogólnej użyteczności, wówczas nie należy tego zjednoczenia budowlanego traktować jako ogólnie użyteczne, począwszy już od tego dnia, w którym zdarzyły się okoliczności, będące podstawą tego orzeczenia, jeżeli zaś dnia tego nie można ustalić, począwszy od dnia wydania wspomnianego orzeczenia.

Artykuł 4.

Jeżeli zjednoczenie budowlane, obowiązane dotychczas do płacenia podatków według ogólnych zasad II. części ustawy o podatkach osobistych, przemieni się w takie zjednoczenie, któremu przysługują ulgi po myśli ustawy z dnia 28. grudnia 1911, Dz. u. p. Nr. 243, lub odwrotnie, wówczas należy w tych przypadkach zastosować przepisy artykułu 63. przepisu wykonawczego do II. części ustawy o podatkach osobistych, z tą jednak zmianą, że przypisany już dotychczas podatek należy odpisać już z chwilą rozpoczęcia nowego opodatkowania.

Do § 2. ustawy (dodatki opodatkowanie rezerw po myśli § 96. u. o p. o.).

Artykuł 5.

Odnosnie do zjednoczeń budowlanych, które zmieniają swoją formę prawną (na przykład przez przemianę zjednoczenia budowlanego w spółkę budowlaną z ograniczoną potęgą i tym podobne) lub które w drodze fuzji zostaną przyjęte przez inne podobne zjednoczenie, należy po myśli § 2. ustawy z dnia 28. grudnia 1911, Dz. u. p. Nr. 243, zaniechać dodatkowego opodatkowania rezerw z tego powodu wówczas, jeżeli utrzymanym zostanie ogólnie użyteczny charakter także tego zjednoczenia budowlanego, utworzonego przez przemianę lub fuzję, i jeżeli według statutu tego stowarzyszenia budowlanego zmiana jego postanowień, uzasadniających charakter ogólnej użyteczności, dopuszczalną jest tylko za zgodą Ministerstwa robót publicznych. W takich przypadkach trzeba więc będzie bezwzględnie polecić tym nowym zjednoczeniom budowlanym, aby przedłożyły poświadczenie Ministerstwa robót publicznych po myśli powołanego przepisu ustawy.

Artykuł 6.

Jeżeli Ministerstwo robót publicznych na mocy swego prawa nadzoru orzeknie dodatkowo, że zjednoczenie budowlane, utworzone przez przemianę lub fuzję, nie posiada już warunków ogólnej użyteczności, następuje utrata ulg, przewidzianych w § 2. ustawy i należy poddać rezerwy dodatkowemu opodatkowaniu po myśli § 96., o ile zresztą ma się do tego ustawową podstawę.

Zaleski wkr.

Trnka wkr.

164.**Ustawa z dnia 23. lipca 1912,**

dotycząca traktowania podwyższeń dodatków jako pozycji potrącenia przy wymiarze podatku domowoczynszowego.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam, co następuje:

§ 1.

Z rzeczywistego lub możliwego dochodu czynszowego, podlegającego opodatkowaniu po myśli § 3. patentu o podatku budynkowym z dnia 23. lutego 1820, należy odjąć jako pozycję potrącenia tę częściową kwotę, która idzie na ewentualne podwyższenie dodatków do podatku domowoczynszowego ponad miarę, obowiązującą z końcem roku 1911.

Nie wchodzi tu jednak w rachubę takie podwyższenia dodatków, któreby ewentualnie na zasadzie szczególnych postanowień ustawowych, z powoduniżenia wymiaru podatków realnych przez wliczenie opustu do stopy podatkowej, miały być przewidziane tylko jako podwyższenia nominalne.

§ 2.

Pozycję potrącenia oblicza się na podstawie czynszu brutto, pozostającego po odliczeniu potrąceń za świadczenia uboczne, dozwolonych w myśl istniejących przepisów (§ 6. ustawy z dnia 9. lutego 1882. Dz. u. p. Nr. 17.).

Przy tem obliczeniu należy wziąć w rachubę ten procent dodatku, który był miarodajnym w roku

kalendarzowym, poprzedzającym rok podatkowy, względnie okres podatkowy, lub przez większą część tego roku kalendarzowego, jeżeli zaś części roku kalendarzowego były równe, wyższą stopę procentową dodatków.

Na poczet pozycji potrącenia nie można potrącić więcej jak 20 procent dochodu czynszowego, wymienionego w § 1.

Pozycję potrącenia należy w ten sposób zaokrąglić na całe procenta czynszu, że kwoty ponad 0.5 podwyższa się na cały jeden procent, kwoty zaś 0.5 i mniejsze całkiem się pomija.

§ 3.

Bliższe wskazówki co do obliczania wysokości pozycji potrącenia należy wydać w drodze rozporządzenia; równocześnie należy ogłosić tablice, uwidoczniające pozycję potrącenia odnośnie do każdej korony czynszu, obliczoną w myśl powyższych postanowień.

§ 4.

Jeżeli w przypadkach wcielania do gminu, względnie tworzenia nowych gmin ma obowiązywać w zwiększonej lub nowoutworzonej gminie w przyszłości zamiast procentów dodatków, różnych dotychczas w poszczególnych częściach, jednolity procent dodatków, wówczas należy przy obliczeniu pozycji potrącenia w całej gminie oprzeć się na tym procencie dodatków, który z końcem roku 1911 obowiązywał w części, mającej największą liczbę mieszkańców.

§ 5.

Ustawa ta wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia i ma być zastosowaną po raz pierwszy przy wymierzaniu podatków za rok podatkowy 1913.

§ 6.

Wykonanie niniejszej ustawy poruczam Memu Ministrowi skarbu.

Bad Ischl, dnia 23. lipca 1912.

Franciszek Józef wkr.

Stürgkh wkr.

Zaleski wkr.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LXVIII. — Wydana i rozesłana dnia 15. sierpnia 1912.

Treść: (№ 165—167.) 165. Wymiana not między Austro-Węgrami i Portugalją, dotycząca tymczasowego uregulowania stosunków handlowych i wzajemnego obrotu. — 166. Rozporządzenie, dotyczące upoważnienia c. k. Urzędu celnego pobocznego w Eisensteinie do odprawiania żyjących roślin. — 167. Rozporządzenie, dotyczące wymiaru kontyngentów indywidualnych na kampanię 1912/13 dla gorzelni rolniczych, nowopowstałych w latach od 1904 do 1911 włącznie.

165.

Wymiana not między Austro-Węgrami i Portugalją z dnia 8. lipca 1911,

dotycząca tymczasowego uregulowania stosunków handlowych i wzajemnego obrotu.

(Pierwopis.)

(Przekład.)

Monsieur le Ministre,

Panie Ministrze!

D'après les instructions que je viens de recevoir de mon Gouvernement, j'ai l'honneur de déclarer ce qui suit:

Po myśli wskazówek, udzielonych mi właśnie przez mój Rząd, mam zaszczyt oświadczyć, co następuje:

En attendant la conclusion d'un Traité de commerce et de navigation définitif avec le Portugal, les produits du sol et de l'industrie du Portugal seront admis dans le territoire douanier conventionnel des deux États de la Monarchie austro-hongroise, relativement aux droits d'importation et de consommation, au même traitement que les produits du sol et de l'industrie des nations les plus favorisées, à condition que les produits du sol et de l'industrie de l'Autriche et de la Hongrie seront également admis en Portugal comme ceux des nations les plus favorisées.

Az do czasu zawarcia stanowczego traktatu handlowego i żeglarskiego z Portugalją będą traktowane płody ziemne i wyroby przemysłowe Portugalji na umownym obszarze celnym obu państw Monarchii austriacko-węgierskiej pod względem opłat dowozowych i spożywczych taksamo, jak płody ziemne i wyroby przemysłowe narodów najbardziej uprzywilejowanych, pod warunkiem, że płody ziemne i wyroby przemysłowe Austrii i Węgier będą traktowane w Portugalji taksamo, jak płody i wyroby narodów najbardziej uprzywilejowanych.

La stipulation qui précède ne pourra cependant pas être invoquée pour ce qui se rapporte aux faveurs spéciales concédées ou qui viendraient à être concédées par le Portugal à l'Espagne et au Brésil.

Nie można powoływać się na niniejszy układ odnośnie do tych szczególnych przywilejów, które Portugalja przyznała już lub przyzna w przyszłości Hiszpanji i Brazylii.

Les Gouvernements de l'Autriche et de la Hongrie reconnaissent que les désignations des vins de Porto et de Madère appartiennent exclusivement aux vins récoltés dans les régions portugaises, notamment du Douro et de l'île de Madère et ils s'engagent à poursuivre sur leurs territoires, conformément aux prescriptions de la législation intérieure actuellement en vigueur, tout abus des désignations susdites par rapport aux vins qui ne seraient pas originaires des respectives régions du Portugal et de l'île de Madère, à condition que le Gouvernement portugais reconnaisse que la désignation du vin de Tokaj, Tokaji asszú, szamorodni, hegyaljai, máslás ou en général une désignation de la région de viticulture de Tokaj appartient exclusivement aux vins récoltés dans le district des communes formant la région de viticulture de Tokaj, et que le Gouvernement portugais s'engage à procéder, en cas de contravention, conformément aux lois du pays.

Le traitement de la nation la plus favorisée est, à condition de réciprocité, aussi appliqué en ce qui concerne le commerce, l'industrie et la navigation aux ressortissants portugais résidant ou de passage en Autriche ou en Hongrie et aux ressortissants autrichiens et hongrois résidant ou de passage en Portugal.

Le régime ainsi établi s'étendra à tous les pays qui appartiennent ou appartiendront à l'avenir au territoire douanier conventionnel des deux États de la Monarchie austro-hongroise et, pour ce qui concerne le Portugal, à la métropole et aux îles adjacentes: Madère, Porto Santo et Azores. Toutefois, les produits des colonies portugaises, réexpédiés par l'intermédiaire des ports du Portugal et des îles adjacentes, seront admis, en Autriche-Hongrie, comme s'ils étaient originaires du Portugal et ne seront passibles d'aucune surtaxe ou traitement désavantageux en rapport aux produits similaires de toute autre provenance. La disposition précédente n'empêchera cependant pas l'accomplissement des obligations imposées par les actes de Bruxelles relatifs au régime des sucres.

Le régime de la nation la plus favorisée sera réciproquement maintenu jusqu'à la mise en vigueur du Traité de commerce définitif, sauf le droit de le dénoncer moyennant un avis préalable de six mois.

En réservant à une entente ultérieure la fixation de la date de la mise en vigueur de ce régime, j'ai l'honneur de prier Votre Excellence de bien vouloir me faire parvenir une note analogue à la

Rzeczy Austrii i Węgier uznają, że nazwy win Porto i Madera przysługują wyłącznie winom, pochodzącym z odnośnych portugalskich okręgów, w szczególności z okręgu Duro i wyspy Madery i zobowiązują się na obszarach swych karcieć po myśli obowiązującego w nich ustawodawstwa wszelkie bezprawne użycie wspomnianych nazw na oznaczenie win, nie pochodzących z odnośnych okolic Portugalji lub z wyspy Madery, pod warunkiem uznania przez Rząd portugalski, że nazwy win Tokaj, wyskok Tokaju, Samorodne, Hegyalja, Maściaz lub w ogóle wszelkie oznaczenie według tokajskiego okręgu uprawy wina przysługuje wyłącznie winom, pochodzącym z gmin, tworzących tokajski okręg uprawy wina oraz pod warunkiem, że Rząd portugalski zobowiąże się postępować według ustaw krajowych w razie działania wbrew powyższym postanowieniom.

Pod warunkiem wzajemności stosuje się zasadę traktowania na podstawie największego uprzywilejowania w handlu, przemyśle i żegludze także do portugalskich obywateli, przebywających stale lub czasowo w Austrii lub na Węgrzech, oraz do obywateli austriackich i węgierskich, przebywających stale lub czasowo w Portugalji.

Zawarte niniejszem układy będą obowiązywały w wszystkich krajach, które należą lub w przyszłości należeć będą do umownego obszaru celnego obu państw Monarchii austriacko-węgierskiej, odnośnie zaś do Portugalji w kraju macierzystym i na przyległych wyspach: Madera, Porto Santo i Azory. Także wyroby portugalskich kolonii, wywożone z portugalskich portów i przyległych wysp, będą w Austro-Węgrzech tak traktowane, jak gdyby pochodziły z Portugalji, oraz nie będą podlegały dodatkowemu cłu, ani nie będą gorzej traktowane, niż te same wyroby jakiegokolwiek innego pochodzenia. Wspomniane wyżej postanowienie nie przeszkadza jednakże w dotrzymaniu zobowiązań, przyjętych w Brukselskich aktach, dotyczących cukru.

Nieuwłączając prawu wypowiedzenia tego układu zapomocą zawiadomienia na sześć miesięcy naprzód, będzie obowiązywała wzajemnie zasada traktowania na podstawie największego uprzywilejowania aż do czasu, kiedy wejdzie w życie stanowczy traktat handlowy.

Zastrzegając dla dalszego porozumienia się ustanowienie daty wejścia w życie niniejszych zarządzeń, mam zaszczyt prosić Waszą Ekscelencyę o przysłanie mi podobnej noty i korzystać ze spo-

présente et je saisis cette occasion, Monsieur le Ministre, pour vous renouveler les assurances de ma très-haute considération.

Lisbonne, le 8 juillet 1911.

Brandis m. p.

A Son Excellence

Monsieur Bernardino Machado,
Ministre des Affaires Etrangères.

Monsieur le Comte,

En réponse à la note que vous avez bien voulu m'adresser en date du 8 juillet 1911 j'ai l'honneur de déclarer ce qui suit:

En attendant la conclusion d'un Traité de commerce et de navigation définitif avec l'Autriche-Hongrie, les produits du sol et de l'industrie de l'Autriche et de la Hongrie seront admis en Portugal, relativement aux droits d'importation et de consommation, au même traitement que les produits du sol et de l'industrie des nations les plus favorisées, à condition que les produits du sol et de l'industrie du Portugal seront également admis dans le territoire douanier conventionnel des deux États de la Monarchie austro-hongroise comme ceux des nations les plus favorisées.

La stipulation qui précède ne pourra cependant pas être invoquée pour ce qui se rapporte aux faveurs spéciales concédées, ou qui viendraient à être concédées par le Portugal à l'Espagne et au Brésil.

Le Gouvernement portugais reconnaît que la désignation du vin de Tokaj, Tokaji asszú, szamorodni, hegyaljai, máslás ou en général une désignation de la région de viticulture de Tokaj appartient exclusivement aux vins récoltés dans les districts des communes formant la région de viticulture de Tokaj et il s'engage à procéder, en cas de convention, conformément aux lois du pays, à condition que les Gouvernements de l'Autriche et de la Hongrie reconnaissent que les désignations des vins de Porto et de Madère appartiennent exclusivement aux vins récoltés dans les régions portugaises, notamment du Douro et de l'île de Madère, et qu'ils s'engagent à poursuivre sur leurs territoires, conformément aux prescriptions de la législation intérieure actuellement en vigueur, tout abus des désignations susdites par rapport aux vins qui ne seraient pas originaires des respectives régions du Portugal et de l'île de Madère.

Le traitement de la nation la plus favorisée est, à condition de réciprocité, aussi appliqué en

sobności, aby Pana, Panie Ministrze, ponownie zapewnić o mojem nader wysokiem powazaniu.

W Lizbonie, dnia 8. lipca 1911.

Brandis wlr.

Do Jego Ekscelecyi

Pana Bernarda Machado,
Ministra spraw zewnetrznych.

Jaśnie Wielmożny Panie Hrabio!

W odpowiedzi na notę, którą Pan pod datą 8. lipca 1911, do mnie wystosować raczył, mam zaszczyt oświadczyć, co następuje:

Aż do czasu zawarcia stanowczego traktatu handlowego i żeglarskiego z Austro-Węgrami będą płody ziemne i wyroby przemysłowe Austrii i Węgier traktowane w Portugalji pod względem opłat dowozowych i spożywczych taksamo, jak płody ziemne i wyroby przemysłowe narodów najbardziej uprzywilejowanych, pod warunkiem, że płody ziemne i wyroby przemysłowe Portugalji będą traktowane na umownym obszarze celnym obu państw Monarchii austriacko-węgierskiej taksamo, jak płody i wyroby narodów najbardziej uprzywilejowanych.

Nie można powoływać się na niniejszy układ odnośnie do tych szczególnych przywilejów, które Portugalja przyznała już lub przyzna w przyszłości Hiszpanji i Brazylji.

Rząd portugalski uznaje, że nazwy wina Tokaj, wyskok Tokaju, Samorodne, Hegyalja, Maślacz lub w ogóle wszelkie oznaczenie według tokajskiego okręgu uprawy wina przysługuje wyłącznie winom, pochodzącym z gmin, tworzących tokajski okręg uprawy wina, oraz obowiązuje się, w razie działania wbrew tym postanowieniom, postępować według ustaw krajowych, pod warunkiem, jeżeli Rządy Austrii i Węgier uznają, że nazwy wina Porto i Madera przysługują wyłącznie winom, pochodzącym z odnośnych portugalskich okręgów, w szczególności z okręgu Duro i wyspy Madery i zobowiążą się na obszarach swych karcieć po myśli obowiązującego w nich ustawodawstwa wszelkie bezprawne użycie wspomnianych nazw na oznaczenie win, niepochodzących z odnośnych okolic Portugalji lub z wyspy Madery.

Pod warunkiem wzajemności stosuje się zasadę traktowania na podstawie największego uprzywilejo-

ce qui concerne le commerce, l'industrie et la navigation aux ressortissans autrichiens et hongrois résidant ou de passage en Portugal et aux ressortissans portugais résidant ou de passage en Autriche ou en Hongrie.

Le régime ainsi établi s'étendra à tous les pays qui appartiennent ou appartiendront à l'avenir au territoire douanier conventionnel des deux États de la Monarchie austro-hongroise et, pour ce qui concerne le Portugal, à la métropole et aux îles adjacentes: Madère, Porto Santo et Azores. Toutefois, les produits des colonies portugaises, réexpédiés par l'intermédiaire des ports du Portugal et des îles adjacentes, seront admis, en Autriche-Hongrie, comme s'ils étaient originaires du Portugal et ne seront passibles d'aucune surtaxe ou traitement désavantageux en rapport aux produits similaires de toute autre provenance. La disposition précédente n'empêchera cependant pas l'accomplissement des obligations imposées par les actes de Bruxelles relatifs au régime des sucres.

Le régime de la nation la plus favorisée sera réciproquement maintenu jusqu'à la mise en vigueur du Traité de commerce définitif, sauf le droit de le dénoncer moyennant un avis préalable de six mois.

En réservant à une entente ultérieure la fixation de la date de la mise en vigueur de ce régime, je saisis cette occasion, Monsieur le Comte, pour vous renouveler les assurances de ma considération très-distinguée.

Lisbonne, le 8 juillet 1911.

Bernardino Machado m. p.

A Monsieur

le Comte Brandis,

Chargé d'affaires de l'Autriche-Hongrie.

wania w handlu, przemyśle i żegludze także do austriackich i węgierskich obywateli, przebywających stale lub czasowo w Portugalji oraz do obywateli portugalskich, przebywających stale lub czasowo w Austrii lub na Węgrzech.

Zawarte niniejszem układy będą obowiązywały w wszystkich krajach, które należą lub w przyszłości należeć będą do umownego obszaru celnego obu państw Monarchii austriacko-węgierskiej, odnośnie zaś do Portugalji w kraju macierzystym i na przyległych wyspach: Madera, Porto Santo i Azory. Także wyroby portugalskich kolonii, wywożone z portugalskich portów i przyległych wysp, będą w Austro-Węgrzech tak traktowane, jak gdyby pochodziły z Portugalji, oraz nie będą podlegały dodatkowemu cłu, ani nie będą gorzej traktowane, niż te same wyroby jakiegokolwiek innego pochodzenia. Wspomniane wyżej postanowienie nie przeszkadza jednakże w dotrzymaniu zobowiązań, przyjętych w Brukselskich aktach, dotyczących cukru.

Nieuwłączając prawu wypowiedzenia tego układu zapomocą zawiadomienia na sześć miesięcy naprzód, będzie obowiązywała wzajemnie zasada traktowania na podstawie największego uprzywilejowania aż do czasu, kiedy wejdzie w życie stanowczy traktat handlowy.

Zastrzegając dla dalszego porozumienia się ustanowienie daty wejścia w życie niniejszych zarządzeń, korzystam ze sposobności, aby Pana, Panie Hrabio, zapewnić ponownie o mojem nader wysokiem poważaniu.

W Lizbonie, dnia 8. lipca 1911.

Bernardino Machado wtr.

Do Pana

austriacko-węgierskiego Pełnomocnika

Hrabiego Brandisa.

Powyższą wymianę not ogłasza się niniejszem z mocą obowiązującą od dnia 15. sierpnia 1912, na zasadzie ustawy z dnia 13. sierpnia 1911, Dz. u. p. Nr. 164, która upoważnia Rząd do tymczasowego uregulowania stosunków handlowych i wzajemnego obrotu z Portugalją.

W Wiedniu, dnia 14. sierpnia 1912.

Stürgkh wtr.
Hochenburger wtr.
Heinold wtr.
Forster wtr.
Trnka wtr.

Georgi wtr.
Zaleski wtr.
Roessler wtr.
Hussarek wtr.
Długosz wtr.

166.**Rozporządzenie Ministerstw skarbu, rolnictwa, spraw wewnętrznych, handlu i kolei żelaznych z dnia 17. lipca 1912,**

dotyczące upoważnienia c. k. Urzędu celnego pobocznego w Eisensteinie do odprawiania żyjących roślin.

Dodatkowo do rozporządzenia Ministerstw rolnictwa, spraw wewnętrznych, handlu i skarbu z dnia 15. lipca 1882, Dz. u. p. Nr. 107, dotyczącego środków ostrożności, które należy zachować w stosunkach z zagranicą celem zapobieżenia zawleczeniu mszycy winnej (*Phylloxera vastatrix*), upoważnia się c. k. Urząd celny poboczny w Eisensteinie do odprawiania posyłek z zagranicy, zawierających przedmioty, wymienione pod Nr. 2. dodatku do powyższego rozporządzenia (dodatek C do § 18. przep. wyk. do ustawy o taryfie celnej, rozdział a, p. IV.), według przepisów, istniejących dla odprawiania takich posyłek przez urzędy, do tego upoważnione.

Zaleski wlr.

Roessler wlr.

Heinold wlr.

Forster wlr.

167.**Rozporządzenie Ministerstwa skarbu z dnia 9. sierpnia 1912,**

dotyczące wymiaru kontyngentów indywidualnych na kampanię 1912/13 dla gorzelnii rolniczych,

nowopowstałych w latach od 1904 do 1911 włącznie.

Wykonując postanowienia § 4., ustęp 2. ustawy z dnia 4. lipca 1912, Dz. u. p. Nr. 127, wydaje się następujące zarządzenia:

Indywidualne kontyngenty puszczonego świeżo w ruch w latach od 1904 do 1911 włącznie gorzelnii rolniczych z wyjątkiem gorzelnii spółkowych, utworzonych na zasadzie ustawy z dnia 9. kwietnia 1873, Dz. u. p. Nr. 70, wymierza się w sposób następujący:

- a) W ilości 2 hektolitrow na hektar policzalnej powierzchni gruntu, jeżeli ona obejmuje mniej jak 75 hektarów;
- b) w ilości 150 hektolitrow, jeżeli policzalna powierzchnia gruntu obejmuje najmniej 75, nie więcej jednak jak 300 hektarów;
- c) w wszystkich innych przypadkach w ilości 0.5 hektolitrow na hektar policzalnej powierzchni gruntu, jednakowoż najwyżej w ilości 300 hektolitrow, jeżeli zaś gorzelnia była w ruchu w czasie kampanii od 1904/05 do 1911/12 włącznie tylko przez dwie kampanie, najwyżej w ilości 275, a jeżeli była w ruchu tylko przez jedną z tych kampanii, najwyżej w ilości 250 hektolitrow.

Za policzalną powierzchnię gruntu uważa się tę powierzchnię, którą właściwa władza skarbowa I. instancyi ostatni raz przed dniem 1. stycznia 1912 uznała za policzalną.

Indywidualne kontyngenty puszczonego świeżo w ruch w latach od 1904 do 1911 gorzelnii spółkowych, utworzonych na zasadzie ustawy z dnia 9. kwietnia 1873, Dz. u. p. Nr. 70, oznacza się według miary, ustanowionej w § 4., ustęp 1., l. 3., wspomnianej na wstępie ustawy.

Zaleski wlr.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LXIX. — Wydana i rozesłana dnia 20. sierpnia 1912.

Treść: **M** 168. Rozporządzenie, dotyczące nadania poszczególnym zakładom prawa odbywania egzaminów na majstrów.

168.

Rozporządzenie Ministra handlu w porozumieniu z Ministrem robót publicznych z dnia 7. sierpnia 1912

dotyczące nadania poszczególnym zakładom prawa
odbywania egzaminów na majstrów.

§ 1.

Na zasadzie § 114. a, ustęp 4. i 5. ustawy z dnia 5. lutego 1907, Dz. u. p. Nr. 26, nadaje się aż do dalszego zarządzenia wymienionym w dalszym ciągu zakładom prawo odbywania egzaminów na majstrów dla następujących przemysłów rękodzielniczych:

A. Zakłady dla popierania przemysłu.

1. Zakładowi dla popierania przemysłu w Gorycyi dla wszystkich przemysłów rękodzielniczych, wliczonych w § 1., ustęp 3., ordynacyi przemysłowej;

2. Zakładowi dla popierania przemysłu w Rovereto dla wszystkich przemysłów rękodzielniczych, wliczonych w § 1., ustęp 3., ordynacyi przemysłowej;

3. Zakładowi dla popierania przemysłu w Chebie dla wszystkich przemysłów rękodzielniczych, wliczonych w § 1., ustęp 3., ordynacyi przemysłowej;

4. Zakładowi dla popierania przemysłu w Opawie dla wszystkich przemysłów rękodzielniczych, wliczonych w § 1., ustęp 3., ordynacyi przemysłowej;

5. Zakładowi dla popierania przemysłu w Gracu dla wszystkich przemysłów rękodzielniczych, wliczonych w § 1., ustęp 3., ordynacyi przemysłowej, z wyjątkiem przemysłów kowali dla prostych wyrobów, ślusarzy, stolarzy i malarzy pokojowych, koszykarzy i szcztokarzy, tudzież przemysłu robienia sukien przez kobiety, ograniczonego do sukien kobiecych i dziecięcych;

6. Zakładowi dla popierania przemysłu w Lincu dla wszystkich przemysłów rękodzielniczych, wliczonych w § 1., ustęp 3., ordynacyi przemysłowej, z wyjątkiem przemysłów kowali dla prostych wyrobów, ślusarzy, stolarzy i malarzy pokojowych;

7. Zakładowi dla popierania przemysłu w Solnogradzie dla wszystkich przemysłów rękodzielniczych, wliczonych w § 1., ustęp 3., ordynacyi przemysłowej, z wyjątkiem przemysłu malarzy pokojowych i przemysłu robienia sukien przez kobiety, ograniczonego do sukien kobiecych i dziecięcych;

8. Zakładowi dla popierania przemysłu w Insbruku dla wszystkich przemysłów rękodzielniczych, wliczonych w § 1., ustęp 3., ordynacyi przemysłowej, z wyjątkiem przemysłów ślusarzy, odlewaczy kruszców, cyzelerów, rytowników, rzeźbiarzy (zawodowych rzeźbiarzy drzewa), pokostników i lakierników, malarzy szyldów i napisów, malarzy pokojowych;

9. Zakładowi dla popierania przemysłu w Bocen dla wszystkich przemysłów rękodzielniczych, wliczonych w § 1., ustęp 3., ordynacyi przemysłowej, z wyjątkiem przemysłów ślusarzy, stolarzy i rzeźbiarzy (zawodowych rzeźbiarzy drzewa i kamienia);

10. Zakładowi dla popierania przemysłu w Celowcu dla wszystkich przemysłów rękodzielniczych, wyliczonych w § 1., ustęp 3., ordynacji przemysłowej, z wyjątkiem przemysłów kowali dla prostych wyrobów i ślusarzy, oraz przemysłu robienia sukien przez kobiety, ograniczonego do sukien kobiecych i dziecięcych;

11. Zakładowi dla popierania przemysłu w Lublanie dla wszystkich przemysłów rękodzielniczych, wyliczonych w § 1., ustęp 3., ordynacji przemysłowej, z wyjątkiem przemysłów stolarzy, rzeźbiarzy (zawodowych rzeźbiarzy drzewa i kamienia), kowali dla prostych wyrobów i ślusarzy;

12. Zakładowi dla popierania przemysłu w Tryeście dla wszystkich przemysłów rękodzielniczych, wyliczonych w § 1., ustęp 3., ordynacji przemysłowej, z wyjątkiem przemysłów stolarzy, tokarzy, rzeźbiarzy (zawodowych rzeźbiarzy kamienia) i malarzy pokojowych;

13. Zakładowi dla popierania przemysłu w Pradze dla wszystkich przemysłów rękodzielniczych, wyliczonych w § 1., ustęp 3., ordynacji przemysłowej, z wyjątkiem przemysłów ślusarzy, koszykarzy, szcztokarzy i przemysłu robienia sukien przez kobiety, ograniczonego do sukien kobiecych i dziecięcych;

14. Zakładowi dla popierania przemysłu w Libercu dla wszystkich przemysłów wyliczonych w § 1., ustęp 3., ordynacji przemysłowej i rękodzielniczych przemysłów, z wyjątkiem przemysłów kowali dla prostych wyrobów i ślusarzy;

15. niemieckiemu oddziałowi morawskiego Urzędu krajowego dla popierania przemysłu w Bernie dla wszystkich przemysłów rękodzielniczych, wyliczonych w § 1., ustęp 3., ordynacji przemysłowej, z wyjątkiem przemysłów kowali dla prostych wyrobów, ślusarzy, mechaników, barwiarzy, koszykarzy, szcztokarzy i przemysłu robienia sukien przez kobiety, ograniczonego do sukien kobiecych i dziecięcych;

16. czeskiemu oddziałowi morawskiego Urzędu krajowego dla popierania przemysłu w Bernie dla wszystkich przemysłów rękodzielniczych, wyliczonych w § 1., ustęp 3., ordynacji przemysłowej, z wyjątkiem przemysłów kowali dla prostych wyrobów, ślusarzy, mechaników, barwiarzy, koszykarzy, szcztokarzy i przemysłu robienia sukien przez kobiety, ograniczonego do sukien kobiecych i dziecięcych;

17. Zakładowi dla popierania przemysłu we Lwowie dla wszystkich przemysłów rękodzielniczych, wyliczonych w § 1., ustęp 3., ordynacji przemysłowej, z wyjątkiem przemysłów kowali dla prostych wyrobów, ślusarzy, stolarzy, tokarzy, rzeźbiarzy (zawodowych rzeźbiarzy drzewa) i koszykarzy;

18. Zakładowi dla popierania przemysłu w Krakowie dla wszystkich przemysłów rękodzielniczych, wyliczonych w § 1., ustęp 3., ordynacji przemysłowej, z wyjątkiem przemysłów rzeźbiarzy (zawodowych rzeźbiarzy drzewa i kamienia), pokostników i malarzy pokojowych.

B. Państwowe przemysłowe zakłady naukowe.

1. Szkole przemysłu artystycznego przy Muzeum dla sztuki i przemysłu w Wiedniu dla przemysłu cyzelerów, rytowników, emaljerów, krawców dla spodni, rzeźbiarzy (zawodowych rzeźbiarzy drzewa i kamienia);

2. Szkole przemysłu artystycznego w Pradze dla przemysłu pańników, cyzelerów, złotników, wyrabiających przedmioty ze srebra, jubilerów, rytowników, emaljerów, rzeźbiarzy (zawodowych rzeźbiarzy drzewa), hafciarzy złotem, srebrem i perłami, malarzy pokojowych;

3. Technologicznemu Muzeum przemysłowemu w Wiedniu dla przemysłu ślusarzy, mechaników;

4. państwowej Szkole przemysłowej w XVII. wiedeńskiej dzielnicy miejskiej dla przemysłu garbarzy, barwiarzy, farbiarzy skór;

5. Zakładowi naukowemu i doświadczalnemu dla koszykarstwa i wyrobu podobnych plecionek w Wiedniu dla przemysłu koszykarzy;

6. Centralnemu zakładowi dla przemysłu kobiecego w Wiedniu dla przemysłu robienia sukien przez kobiety, ograniczonego do sukien kobiecych i dziecięcych, hafciarzy złotem, srebrem i perłami;

7. państwowej Szkole przemysłowej w X. wiedeńskiej dzielnicy miejskiej dla przemysłów kowali dla prostych wyrobów, ślusarzy, odlewaczy kruszców, mechaników;

8. Szkole zawodowej zegarmistrzostwa w Karlsteinie dla przemysłu zegarmistrzów;

9. Szkole zawodowej obróbki drzewa w Hallstacie dla przemysłów stolarzy, tokarzy, rzeźbiarzy (zawodowych rzeźbiarzy drzewa);

10. państwowej Szkole przemysłowej w Lincu dla przemysłów kowali dla prostych wyrobów, ślusarzy, stolarzy, malarzy pokojowych;

11. Szkole zawodowej obróbki stali i żelaza w Steyr dla przemysłów kowali, wyrabiających narzędzia, nożowników i szlifierzy na ostro, ślusarzy i rytowników;

12. Szkole zawodowej ślusarskiej w Ebensee dla przemysłów kowali dla prostych wyrobów, ślusarzy;

13. Szkole zawodowej obróbki drzewa i kamienia w Hallein dla przemysłów stolarzy, tokarzy, rzeźbiarzy (zawodowych rzeźbiarzy drzewa i kamienia);

14. państwowej Szkole przemysłowej w Solnogradzie dla przemysłów robienia sukien przez ko-

biety, ograniczonego do sukien kobiecych i dziecięcych, malarzy pokojowych;

15. Szkole zawodowej ślusarstwa w Bruku nad Murem dla przemysłów kowali dla prostych wyrobów, ślusarzy;

16. państwowej Szkole przemysłowej w Gracu dla przemysłów kowali dla prostych wyrobów, ślusarzy, stolarzy, malarzy pokojowych;

17. Zakładowi naukowemu i doświadczalnemu dla ręcznej broni palnej w Ferlach dla przemysłu rytowników;

18. państwowej Szkole przemysłowej w Celowcu dla przemysłów kowali dla prostych wyrobów, ślusarzy;

19. Szkole budownictwa i rzemiosła artystycznego w Bielaku dla przemysłów stolarzy, tokarzy, ślusarzy;

20. Szkole zawodowej obróbki drzewa w Koczewie dla przemysłów stolarzy, tokarzy, rzeźbiarzy (zawodowych rzeźbiarzy drzewa);

21. państwowej Szkole przemysłowej w Lublanie dla przemysłów stolarzy, rzeźbiarzy (zawodowych rzeźbiarzy drzewa i kamienia), kowali dla prostych wyrobów, ślusarzy;

22. Szkole zawodowej koszykarstwa we Fogliano dla przemysłu koszykarzy;

23. Szkole zawodowej stolarskiej w Mariano dla przemysłu stolarzy;

24. państwowej Szkole przemysłowej w Tryście dla przemysłów stolarzy, tokarzy, rzeźbiarzy (zawodowych rzeźbiarzy kamienia), malarzy pokojowych;

25. Szkole budownictwa i rzemiosła artystycznego w Bocen dla przemysłów ślusarzy, stolarzy, rzeźbiarzy (zawodowych rzeźbiarzy drzewa i kamienia);

26. Szkole zawodowej obróbki drzewa w Cortina d'Ampezzo dla przemysłów stolarzy, tokarzy;

27. Szkole zawodowej obróbki żelaza i stali we Fulpmes dla przemysłów kowali, wyrabiających narzędzia, nożowników, ślusarzy;

28. Szkole zawodowej stolarstwa w Hall dla przemysłów stolarzy, tokarzy;

29. Szkole rzemiosła budowniczego w Imscie dla przemysłów ślusarzy, stolarzy;

30. państwowej Szkole przemysłowej w Insbruku dla przemysłów ślusarzy, odlewaczy kruszców, cyzelerów, rytowników, rzeźbiarzy (zawodowych rzeźbiarzy drzewa), pokostników i lakierników, malarzy szyldów i napisów, malarzy pokojowych;

31. Szkole budownictwa i rzemiosła artystycznego w Trydencie dla przemysłów ślusarzy, stolarzy;

32. Szkole zawodowej przemysłu łożowego w Bechinie dla przemysłów garncarzy, kaflarzy;

33. Szkole zawodowej obróbki drzewa w Bergreichensteinie dla przemysłów kowali wozowych, stelmachów, bednarzy, stolarzy, tokarzy, pokostników i lakierników;

34. Szkole zawodowej koszykarstwa w Bleistacie dla przemysłu koszykarzy;

35. Szkole zawodowej obróbki drzewa w Chrudimie dla przemysłów stolarzy, tokarzy, rzeźbiarzy (zawodowych rzeźbiarzy drzewa);

36. Szkole zawodowej przemysłu artystycznego w Jabłońcu dla przemysłów odlewaczy kruszców, mosiężników, złotników, wyrabiających przedmioty z srebra i jubilerów, paśników, bronzowników, wyrabiających towary galanteryjne metalowe, cyzelerów, rytowników, emaljerów;

37. Szkole zawodowej wyrobu instrumentów muzycznych w Kraślicach dla przemysłu wyrabiających instrumenta dęte;

38. Szkole zawodowej obróbki drzewa w Kralikach dla przemysłów stolarzy, tokarzy, rzeźbiarzy (zawodowych rzeźbiarzy drzewa);

39. Szkole zawodowej przemysłu szklarskiego w Haida dla przemysłu rytowników szkła, zawodowych malarzy wyrobów przemysłowych (malarzy szkła);

40. Szkole zawodowej rzeźbiarzy i kamieniarzy w Horzycach dla przemysłów rzeźbiarzy (zawodowych rzeźbiarzy kamienia), sztukatorów;

41. Szkole rzemiosła budowniczego w Jaromierzu dla przemysłów kowali dla prostych wyrobów, ślusarzy, stolarzy;

42. państwowej Szkole rzemieślniczej w Kładnie dla przemysłów kowali dla prostych wyrobów, ślusarzy, stolarzy;

43. państwowej Szkole przemysłowej w Chomutowie dla przemysłów kowali dla prostych wyrobów, ślusarzy, odlewaczy kruszców, mechaników;

44. Szkole zawodowej ślusarstwa artystycznego w Kralowym Hradcu dla przemysłów kowali dla prostych wyrobów, ślusarzy;

45. Szkole zawodowej obróbki drzewa w Kinsperku dla przemysłu stolarzy;

46. Szkole zawodowej koszykarstwa w Melniku dla przemysłu koszykarzy;

47. Szkole zawodowej przemysłu metalowego w Nixdorfie dla przemysłów nożowników, ślusarzy, rytowników;

48. państwowej Szkole przemysłowej w Pardubicach dla przemysłów kowali dla prostych wyrobów, ślusarzy;

49. państwowej Szkole przemysłowej w Pilźnie (niemieckiej) dla przemysłów kowali dla prostych wyrobów, ślusarzy;

50. państwowej Szkole przemysłowej w Pilźnie (czeskiej) dla przemysłów kowali dla prostych wyrobów, ślusarzy;

51. państwowej Szkole przemysłowej w Pradze dla przemysłu ślusarzy;

52. państwowej Szkole przemysłowej w Libercu dla przemysłu kowali dla prostych wyrobów, ślusarzy;

53. Szkole zawodowej wyrobu instrumentów muzycznych w Schoenbachu dla przemysłu wyrobienia instrumentów smyczkowych;

54. Pracowni wzorowej dla koszykarstwa w Sebastianowej Górze dla przemysłu koszykarzy;

55. Pracowni wzorowej dla koszykarstwa w Zamberku dla przemysłu koszykarzy;

56. państwowej Szkole przemysłowej w Šmichovie dla przemysłów kowali dla prostych wyrobów, ślusarzy, odlewaczy kruszców, mechaników;

57. Szkole zawodowej przemysłu szklarskiego w Szenowie Kamieniczym dla przemysłów rytowników szkła, zawodowych malarzy wyrobów przemysłowych (malarzy szkła);

58. Szkole zawodowej obróbki drzewa w Tachowie dla przemysłów stolarzy, tokarzy;

59. Szkole zawodowej ceramiki i pokrewnych przemysłów artystycznych w Cieplicach-Szenowie dla przemysłu garncarzy;

60. Szkole budownictwa i rzemiosła artystycznego w Dzieczynie dla przemysłów kowali dla prostych wyrobów, ślusarzy, stolarzy, malarzy pokojowych;

61. Szkole zawodowej oprawy i obróbki drogich kamieni w Turnowie dla przemysłów paśników, cyzelerów, złotników, wyrabiających przedmioty z srebra i jubilerów;

62. Szkole zawodowej obróbki drzewa w Wolarach dla przemysłów stolarzy, tokarzy;

63. Szkole zawodowej przemysłu szmuklerskiego w Weipert dla przemysłu szmuklerzy;

64. Zakładowi naukowemu dla przemysłu tkackiego w Bernie dla przemysłu farbiarzy;

65. państwowej Szkole przemysłowej w Bernie (niemieckiej) dla przemysłów kowali dla prostych wyrobów, ślusarzy, mechaników;

66. państwowej Szkole przemysłowej w Bernie (czeskiej) dla przemysłów kowali dla prostych wyrobów, ślusarzy, mechaników;

67. państwowej Szkole przemysłowej w Zabrzechu dla przemysłów kowali dla prostych wyrobów, ślusarzy;

68. Szkole zawodowej przemysłu maszynowego w Przerowie dla przemysłów kowali dla prostych wyrobów, ślusarzy;

69. Szkole zawodowej obróbki drzewa w Wołoskiem Międzyrzeczu dla przemysłów stolarzy, tokarzy, rzeźbiarzy (zawodowych rzeźbiarzy drzewa);

70. Szkole zawodowej przemysłu łożowego w Znojmie dla przemysłu garncarzy;

71. państwowej Szkole przemysłowej w Bielsku dla przemysłów kowali dla prostych wyrobów, ślusarzy, barwiarzy;

72. Szkole zawodowej obróbki drzewa w Kolomyji dla przemysłów stolarzy, tokarzy, rzeźbiarzy (zawodowych rzeźbiarzy drzewa);

73. państwowej Szkole przemysłowej w Krakowie dla przemysłów rzeźbiarzy (zawodowych rzeźbiarzy drzewa i kamienia), pokostników, malarzy pokojowych;

74. państwowej Szkole przemysłowej we Lwowie dla przemysłów kowali dla prostych wyrobów, ślusarzy, stolarzy, tokarzy, rzeźbiarzy (zawodowych rzeźbiarzy drzewa);

75. Szkole zawodowej obróbki żelaza w Sulkowicach dla przemysłów kowali dla prostych wyrobów, kowali, wyrabiających narzędzia, ślusarzy;

76. Szkole zawodowej ślusarstwa w Świątnikach górnych dla przemysłów kowali dla prostych wyrobów, ślusarzy;

77. Szkole zawodowej ślusarstwa w Tarnopolu dla przemysłów kowali dla prostych wyrobów, ślusarzy;

78. Szkole zawodowej obróbki drzewa w Zakopanem dla przemysłów stolarzy, tokarzy, rzeźbiarzy (zawodowych rzeźbiarzy drzewa);

79. państwowej Szkole przemysłowej w Czerniowcach dla przemysłów stolarzy;

80. Szkole zawodowej obróbki drzewa w Kimpolungu dla przemysłów stolarzy, tokarzy, rzeźbiarzy (zawodowych rzeźbiarzy drzewa);

81. Szkole budownictwa i rzemiosła artystycznego w Spalato dla przemysłów stolarzy, rzeźbiarzy (zawodowych rzeźbiarzy drzewa i kamienia), przemysłu robienia sukien przez kobiety, ograniczonego do sukien kobiecych i dziecięcych.

C. Niepaństwowe zakłady przemysłowe:

1. Pracowni wzorowej dla przemysłu żelaznego i stalowego w Waidhofen nad Ipsą dla przemysłów szlifierzy na ostro, kowali, wyrabiających narzędzia, ślusarzy;

2. Wyższej szkole zawodowej dla przemysłu robienia sukien męskich i kobiecych w Wiedniu, I., Johannesgasse 4., dla przemysłu krawców;

3. c. k. Zakładowi dla ciemnych w Wiedniu, II. dzielnica, dla przemysłów koszykarzy (ciemnych), szczotkarzy (ciemnych);

4. Izraelickiemu zakładowi dla ciemnych w Wiedniu, XIX. dzielnica, dla przemysłów koszykarzy (ciemnych), szczotkarzy (ciemnych);

5. żeńskiej Szkole przemysłowej szycia bielizny i robienia sukien kongregacji pomocy dla dziewcząt w Wiedniu dla przemysłu robienia sukien przez kobiety, ograniczonego do sukien kobiecych i dziecięcych;

6. żeńskiej Szkole przemysłowej szycia bielizny i robienia sukien Stowarzyszenia kobiet „Samopomoc“ w Wiedniu dla przemysłu robienia sukien przez kobiety, ograniczonego do sukien kobiecych i dziecięcych;

7. żeńskiej Szkole przemysłowej szycia bielizny i robienia sukien Wiedeńskiego Stowarzyszenia zarobkowego kobiet w Wiedniu dla przemysłu robienia sukien przez kobiety, ograniczonego do sukien kobiecych i dziecięcych;

8. żeńskiej Szkole przemysłowej szycia bielizny i robienia sukien Zjednoczenia kobiet pracujących w Wiedniu dla przemysłu robienia sukien przez kobiety, ograniczonego do sukien kobiecych i dziecięcych;

9. żeńskiej Szkole przemysłowej szycia bielizny i robienia sukien fundacy Diehlowskiej w Wiedniu dla przemysłu robienia sukien przez kobiety, ograniczonego do sukien kobiecych i dziecięcych;

10. żeńskiej Szkole przemysłowej szycia bielizny i robienia sukien w Bruku nad Murem dla przemysłu robienia sukien przez kobiety, ograniczonego do sukien kobiecych i dziecięcych;

11. żeńskiej Szkole przemysłowej białego szycia i robienia sukien Styryjskiego Związku przemysłowego w Gracu dla przemysłu robienia sukien przez kobiety, ograniczonego do robienia sukien kobiecych i dziecięcych;

12. Zakładowi dla ciemnych Otylji w Gracu dla przemysłów koszykarzy (ciemnych), szcztokarzy (ciemnych);

13. żeńskiej Szkole przemysłowej szycia bielizny i robienia sukien w Marburgu dla przemysłu robienia sukien przez kobiety, ograniczonego do sukien kobiecych i dziecięcych;

14. żeńskiej Szkole przemysłowej szycia bielizny i robienia Sukien Stowarzyszenia zarobkowego kobiet w Celowcu dla przemysłu robienia sukien przez kobiety, ograniczonego do sukien kobiecych i dziecięcych;

15. miejskiej Szkole przemysłowej dla dziewcząt szycia bielizny i robienia sukien w Brandysie nad Łabą dla przemysłu robienia sukien przez kobiety, ograniczonego do sukien kobiecych i dziecięcych;

16. żeńskiej Szkole przemysłowej robienia sukien Stowarzyszenia „Ludmiła“ w Budziejowicach dla przemysłu robienia sukien przez kobiety, ograniczonego do sukien kobiecych i dziecięcych;

17. żeńskiej Szkole przemysłowej szycia bielizny i robienia sukien Stowarzyszenia zarobkowego kobiet „Ženský výrobní spolek“ w Chrudimie dla przemysłu robienia sukien przez kobiety, ograniczonego do sukien kobiecych i dziecięcych;

18. Szkole przemysłowej dla dziewcząt szycia bielizny i robienia sukien, należącej do „Ženský Klub“ w Wysokiem Mycie dla przemysłu robienia

sukien przez kobiety, ograniczonego do sukien kobiecych i dziecięcych;

19. żeńskiej Szkole przemysłowej szycia bielizny i robienia sukien Stowarzyszenia „Vesna“ w Horzycach dla przemysłu robienia sukien przez kobiety, ograniczonego do sukien kobiecych i dziecięcych;

20. Szkole przemysłowej dla dziewcząt robienia sukien Stowarzyszenia „Božena Němcová“ w Hronowie dla przemysłu robienia sukien przez kobiety, ograniczonego do sukien kobiecych i dziecięcych;

21. królewsko-czeskiej krajowej Szkole rzemieślniczej w Młodym Bolesławiu dla przemysłów ślusarzy, stolarzy;

22. miejskiej żeńskiej Szkole przemysłowej szycia bielizny i robienia sukien w Karlinie dla przemysłu robienia sukien przez kobiety, ograniczonego do sukien kobiecych i dziecięcych;

23. miejskiej żeńskiej Szkole przemysłowej szycia bielizny i robienia sukien w Kolinie dla przemysłu robienia sukien przez kobiety, ograniczonego do sukien kobiecych i dziecięcych;

24. królewsko-czeskiej krajowej Szkole rzemieślniczej w Kolinie dla przemysłów kowali dla prostych wyrobów, ślusarzy, stolarzy;

25. królewsko-czeskiej krajowej Szkole rzemieślniczej w Kutnej Horze dla przemysłów kowali dla prostych wyrobów, ślusarzy, stolarzy;

26. królewsko-czeskiej krajowej Szkole rzemieślniczej w Litomyślu dla przemysłów kowali dla prostych wyrobów, ślusarzy, stolarzy;

27. miejskiej Szkole przemysłowej dla dziewcząt szycia bielizny i robienia sukien w Nowym Budzowie dla przemysłu robienia sukien przez kobiety, ograniczonego do sukien kobiecych i dziecięcych;

28. miejskiej Szkole przemysłowej dla dziewcząt szycia bielizny i robienia sukien w Pardubicach dla przemysłu robienia sukien przez kobiety, ograniczonego do sukien kobiecych i dziecięcych;

29. miejskiej Szkole przemysłowej dla dziewcząt szycia bielizny i robienia sukien w Pisku dla przemysłu robienia sukien przez kobiety, ograniczonego do sukien kobiecych i dziecięcych;

30. żeńskiej Szkole przemysłowej szycia bielizny i robienia sukien w Prachatycach dla przemysłu robienia sukien przez kobiety, ograniczonego do sukien kobiecych i dziecięcych;

31. Zakładowi Klary dla ciemnych w Pradze dla przemysłów koszykarzy (ciemnych), szcztokarzy (ciemnych);

32. miejskiej Szkole przemysłowej żeńskiej szycia bielizny i robienia sukien w Pradze dla przemysłu robienia sukien przez kobiety, ograniczonego do sukien kobiecych i dziecięcych;

33. Szkole przemysłowej dla dziewcząt szycia bielizny i robienia sukien, należącej do „Ženský výrobní spolek český“ w Pradze dla przemysłu

robienia sukien przez kobiety, ograniczonego do sukien kobiecych i dziecięcych;

34. miejskiemu Elektrotechnikum w Cieplicach-Szenowic dla przemysłu mechaników;

35. królewsko-czeskiej krajowej Szkole rzemieślniczej w Wolinie dla przemysłów kowali dla prostych wyrobów, ślusarzy, stolarzy;

36. morawsko-śląskiemu Zakładowi dla ciemnych w Bernie dla przemysłów koszykarzy (ciemnych), szczotkarzy (ciemnych);

37. żeńskiej Szkole przemysłowej szycia białej i robienia sukien Stowarzyszenia zarobkowego kobiet w Bernie dla przemysłu robienia sukien przez kobiety, ograniczonego do sukien kobiecych i dziecięcych;

38. żeńskiej Szkole przemysłowej szycia białej i robienia sukien Stowarzyszenia „Vesna“ w Bernie dla przemysłu robienia sukien przez kobiety, ograniczonego do sukien kobiecych i dziecięcych;

39. żeńskiej Szkole przemysłowej szycia białej i robienia sukien Stowarzyszenia „Světla“ w Międzyrzeczu Wielkim dla przemysłu robienia sukien przez kobiety, ograniczonego do sukien kobiecych i dziecięcych;

40. Szkole przemysłowej dla dziewcząt szycia białej i robienia sukien w Brzetysławiu dla przemysłu robienia sukien przez kobiety, ograniczonego do sukien kobiecych i dziecięcych;

41. żeńskiej Szkole przemysłowej szycia białej i robienia sukien Stowarzyszenia „Dobromila“ w Morawskiej Ostrawie dla przemysłu robienia sukien przez kobiety, ograniczonego do sukien kobiecych i dziecięcych;

42. żeńskiej Szkole przemysłowej szycia białej i robienia sukien przy „Pottingeum“ w Ołomuńcu dla przemysłu robienia sukien przez kobiety, ograniczonego do sukien kobiecych i dziecięcych;

43. miejskiej żeńskiej Szkole przemysłowej szycia białej i robienia sukien w Polskiej Ostrawie dla przemysłu robienia sukien przez kobiety, ograniczonego do sukien kobiecych i dziecięcych;

44. czeskiej Szkole przemysłowej dla dziewcząt szycia białej i robienia sukien, należącej do „Ženský spolek“ w Witkowicach dla przemysłu robienia sukien przez kobiety, ograniczonego do sukien kobiecych i dziecięcych;

45. krajowej Szkole rzemieślniczej w Drohobyczu dla przemysłów krawców, szewców;

46. krajowej Szkole zawodowej stelmachów w Grybowie dla przemysłów kowali wozowych, stelmachów;

47. krajowej Szkole zawodowej stelmachów w Grzymałowie dla przemysłu kowali wozowych, stelmachów;

48. krajowej Szkole zawodowej stolarstwa w Kalwarii Zebrzydowskiej dla przemysłu stolarzy;

49. krajowej Szkole zawodowej stelmachów w Kamionce Strumiłowej dla przemysłów kowali wozowych, stelmachów;

50. krajowej Szkole zawodowej szewców w Kołomyży dla przemysłu szewców;

51. krajowej Szkole zawodowej przemysłu łożowego w Kołomyży dla przemysłu garniekarzy (zdunów);

52. krajowemu Kursowi centralnemu dla koszykarstwa we Lwowie dla przemysłu koszykarzy;

53. krajowej Szkole zawodowej stolarstwa w Stanisławowie dla przemysłów stolarzy, tokarzy;

54. krajowej Szkole zawodowej szewstwa w Starym Sączu dla przemysłu szewców;

55. krajowej Szkole zawodowej stelmachów w Tłumaczu dla przemysłów kowali wozowych, stelmachów;

56. krajowej Szkole zawodowej szewców w Witkowie dla przemysłu szewców;

57. krajowej Pracowni wzorowej dla stolarstwa, lokarstwa, snycerstwa w drzewie i ozdobnego obrabiania kruszców w Wyżnicy dla przemysłu stolarzy, tokarzy;

58. Szkole zawodowej rysunków przemysłowych fundacji Bakmaza w Zadarze dla przemysłu stolarzy.

§ 2.

Dla wymienionych w § 1. zakładów dla popierania przemysłu przepisuje się regulamin egzaminów, podany niżej w załączniku A, zaś dla wymienionych w § 1. przemysłowych zakładów naukowych, regulamin egzaminu, podany niżej w załączniku B.

§ 3.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Roessler wtr.

Trnka wtr.

Załącznik A

rozporządzenia Ministra handlu w porozumieniu z Ministrem robót publicznych z dnia 7. sierpnia 1912, dotyczącego nadania poszczególnym zakładom prawa odbywania egzaminów na majstrów.

Regulamin egzaminu na majstra w zakładach dla popierania przemysłu.

§ 1.

Ustanowienie komisji egzaminacyjnej i jej zakresu działania.

Na zasadzie nadanego zakładowi (nazwa zakładu) w rozporządzeniem ministeryalnym z dnia, Dz. u. p. Nr., prawa odbywania egzaminów na majstrów ustanawia się komisję egzaminacyjną, która ma odbywać egzamina na majstrów dla przemysłu (przemysłów) rękodzielniczego (rękodzielniczych).....

§ 2.

Skład komisji egzaminacyjnej.

Komisja egzaminacyjna składa się z przewodniczącego oraz trzech członków.

Przewodniczącego mianuje na wniosek dyrekcji zakładu na trzy lata polityczna władza krajowa, która może ustanowić także jednego lub kilku zastępców.

Jednym z członków komisji musi być znawca prowadzenia ksiąg i rachunków, wydelegowany do komisji przez dyrekcję zakładu.

Dwóch innych członków komisji wybiera przewodniczący komisji egzaminacyjnej z osobnych spisów, sporządzanych co trzy lata przez dyrekcję

zakładu. Jeden z tych spisów powinien zawierać wykaz tych osób, biegłych w swym zawodzie, które dyrekcja zakładu uważa za szczególnie uzdolnione; inne spisy powinny zawierać oddzielnie dla poszczególnych rodzajów przemysłu wykazy rzemieślników, wybranych na trzy lata przez odnośne stowarzyszenia (zgromadzenia stowarzyszeń) w siedzibie zakładu.

Członek komisji, wybrany z wspomnianych na ostatku spisów, musi wykonywać samoistnie ten przemysł, dla którego odbywa się egzamin na majstra.

Blizcy krewni lub powinowaci, pracodawca lub wspólnik kandydata w przedsiębiorstwie, jakoteż w ogóle wszystkie te osoby, co do których zachodzą okoliczności, mogące wzbudzić wątpliwości co do zupełnej ich bezstronności, wyłączone są od współdziałania przy egzaminie.

Władza przemysłowa może w celu wykonywania nadzoru nad prawidłowością postępowania wydelegować do komisji egzaminacyjnej zastępcę, który ma prawo sprzeciwiania się uchwałom komisji egzaminacyjnej, szczególnie co do wyniku egzaminu (§ 16.). Sprzeciw taki rozstrzyga władza przemysłowa pierwszej instancji.

Przewodniczący lub znawca prowadzenia ksiąg i rachunków muszą posiadać uzdolnienie do egzaminowania z przepisów ustawowych w sprawach przemysłu (§ 14.).

Przewodniczący ślubuje przed władzą przemysłową pierwszej instancji przez podanie ręki, że będzie spełniał swe obowiązki sumiennie i bez-

stronnie. To samo przyrzeczenie składają inni członkowie komisji egzaminacyjnej przed dyrektorem zakładu.

Komisya egzaminacyjna ma swoją siedzibę w miejscu, gdzie się znajduje zakład.

§ 3.

Zgłoszenia się do egzaminu.

Prośbę o dopuszczenie do egzaminu należy wystosować do dyrekcyi zakładu, która oddaje ją przewodniczącemu komisji egzaminacyjnej.

Prośba ta jest wolna od stempla i należy do niej dołączyć:

1. krótki, własnoręcznie napisany życiorys kandydata;

2. metrykę chrztu lub urodzin;

3. dowód prawidłowego ukończenia stosunku nauki, to jest świadectwa nauki oraz świadectwo złożenia egzaminu na czeladnika, świadectwo wyzolenia lub dyplom na czeladnika (§ 104 ordynacyi przemysłowej), świadectwo przemysłowego zakładu naukowego, zastępujące prawidłowe ukończenie stosunku nauki (§ 14 a, ustęp 1., ordynacyi przemysłowej);

4. potwierdzone w przepisany sposób (§ 14., ustęp 3., ordynacyi przemysłowej) świadectwa przynajmniej trzyletniej pracy w charakterze czeladnika (pomocnika), względnie robotnika fabrycznego w tym przemyśle, dla którego ma być złożony egzamin na majstra, lub równoznaczne z temi świadectwami dowody zatrudnienia (§ 14. b, ustęp 1. i 2., ordynacyi przemysłowej), względnie świadectwo takiego przemysłowego zakładu naukowego, do którego uczęszczanie z pomyślnym wynikiem zastępuje całkowicie lub częściowo przepisane zatrudnienie w charakterze czeladnika (§ 14. a, ustęp 2., 3. i 4., ordynacyi przemysłowej);

5. świadectwa innych jeszcze przemysłowych zakładów naukowych, do których ewentualnie kandydat uczęszczał;

6. dowód złożenia opłaty egzaminacyjnej.

Samoistni rękodzielnicy, zgłaszający się do składania egzaminu na majstra, winni zamiast dowodów, wymienionych w punkcie 3. i 4., przedłożyć kartę przemysłową, zastępcy (kierownicy przedsiębiorstwa) i dzierżawcy dekret władzy, którym przyjęto do wiadomości ich ustanowienie.

W prośbie należy także wymienić stowarzyszenie przemysłowe, którego kandydat jest ewentualnie członkiem lub do którego przynależy, tudzież termin (§ 5.), w którym kandydat chce złożyć egzamin.

§ 4.

Dopuszczenie do egzaminu.

Przewodniczący komisji egzaminacyjnej rozstrzyga o dopuszczeniu kandydatów do egzaminu na majstra.

W tym celu winien przewodniczący przede wszystkim stwierdzić, czy komisya egzaminacyjna ze względu na rzemiosło, dla którego kandydat chce złożyć egzamin na majstra, jest uprawniona do odbycia tegoż, w razie wątpliwości winien zwrócić się do władzy przemysłowej pierwszej instancyi, a w razie, jeżeli zachodzi niewłaściwość, odesłać odnośną prośbę dyrekcyi zakładu, która ma zawiadomić kandydata w sposób odpowiedni.

Jeżeli komisya egzaminacyjna jest właściwą, wówczas winien przewodniczący zbadać, czy kandydat przedłożył załączniki prośby, wymienione w § 3. Jeżeli bez widocznego powodu brakuje tych załączników zupełnie lub częściowo, wówczas musi się wezwać kandydata przed dopuszczeniem do egzaminu, aby je dodatkowo przedłożył. Jeżeli on nie uskuteczni tego uzupełnienia w ciągu wyznaczonego mu terminu, wówczas nie należy uwzględnić jego prośby o dopuszczenie do egzaminu na majstra, trzymając się drogi, wskazanej w poprzednim ustępie.

Jeżeli co do prośby, zawierającej zgłoszenie się, uczyniono zadość warunkom z § 3., wówczas winien przewodniczący zbadać na podstawie załączników prośby, czy kandydat posiada osobiste uzdolnienie do dopuszczenia go do egzaminu.

To osobiste uzdolnienie posiadają:

1. osoby, które wykonują rzemiosło, dla którego chcą zdać egzamin na majstra, samoistnie lub jako zastępcy (kierownicy przedsiębiorstwa) lub dzierżawcy;

2. osoby, które po prawidłowym ukończeniu stosunku nauki, względnie po złożeniu egzaminu na czeladnika lub po ukończeniu z pomyślnym wynikiem takiego przemysłowego zakładu naukowego, którego świadectwa zastępują dowód prawidłowego ukończenia stosunku nauki (§ 14. a, ustęp 1., ordynacyi przemysłowej i rozporządzenie ministeryalne z dnia 27. lipca 1907, Dz. u. p. Nr. 193.), były zatrudnione co najmniej przez trzy lata jako czeladnicy (pomocnicy), względnie jako robotnicy fabryczni w tem rzemiosle, dla którego mają złożyć egzamin na majstra, lub mogą wykazać swoje zatrudnienie równoznaczne z zatrudnieniem czeladnika po myśli postanowień § 14. b ordynacyi przemysłowej.

Dowód trzyletniego zatrudnienia w charakterze czeladnika można całkowicie lub częściowo zastąpić świadectwem uczęszczania do pewnych oznaczonych przemysłowych zakładów naukowych (§ 14. a, ustęp 2., 3. i 4., ordynacyi przemysłowej i rozporządzenie ministeryalne z dnia 27. lipca 1907, Dz. u. p. Nr. 193.). Co do kandydatów, którzy ukończyli prawidłowo czas nauki już przed dniem 16. lutego 1908, opada warunek złożenia egzaminu na czeladnika;

3. kobiety, które mogą przedłożyć przewidziany w § 14. d, ustęp 3., ordynacyi przemysłowej dowód

uzdolnienia do przemysłu robienia sukien, ograniczonego do sukien kobiecych i dziecięcych*).

Jeżeli na podstawie zbadania załączników prośby okaże się osobiste uzdolnienie kandydata, wówczas należy zawiadomić kandydata drogą, oznaczoną w ustępie 2., o dopuszczeniu go do egzaminu i oznaczyć termin tegoż.

Jeżeli osobistego uzdolnienia kandydata nie wykazano, wówczas winien tenże tą samą drogą otrzymać odmowną rezolucję.

Przeciw rezolucyom, niedopuszczającym do egzaminu na majstra, nie przysługuje kandydatom żaden środek prawny.

§ 5.

Czas składania egzaminów.

Dyrekcya zakładu obowiązana jest oznaczyć w porozumieniu z przewodniczącym komisji egzaminacyjnej regularnie powtarzające się terminy do egzaminu na majstra i ogłosić je w sposób, odpowiadający miejscowym zwyczajom. Wyznaczone w ten sposób terminy powinien w regule przedzielać czasokres najwyżej trzymiesięczny.

Przewodniczący powinien zaprosić do egzaminu członków komisji egzaminacyjnej co najmniej na 14 dni przed terminem.

W jednym dniu nie powinno się w regule egzaminować więcej jak sześciu kandydatów.

§ 6.

Oplaty egzaminacyjne.

Każdy kandydat winien przed wniesieniem prośby o dopuszczenie do egzaminu na majstra przesłać dyrekcji zakładu opłatę egzaminacyjną w kwocie 40 K.

Opłatę egzaminacyjną należy zwrócić proszącemu na jego koszt,

1. jeżeli nie dopuszcza się go do egzaminu,

2. jeżeli kandydat odstępuje od egzaminu a oświadczenie jego nadejdzie do przewodniczącego komisji egzaminacyjnej najpóźniej na trzy dni przed terminem egzaminu.

We wszystkich innych przypadkach nie zwraca się opłaty egzaminacyjnej.

Przy powtórzeniu całego egzaminu należy opłatę egzaminacyjną złożyć ponownie; jeżeli kandydata uwolniono od powtórzenia egzaminu praktycznego (§ 17.), wówczas może dyrekcya zakładu na jego prośbę zezwolić na stosowne zmniejszenie opłaty za egzamin powtórny.

*) Postanowienie to odnosi się tylko do tych zakładów, którym nadaje się prawo odbywania egzaminów na majstrów dla przemysłu robienia sukien.

Prośby o uwolnienie od opłaty egzaminacyjnej lub o jej zwrot rozstrzyga dyrekcya zakładu.

§ 7.

Postępowanie przy egzaminie.

Egzamin na majstra jest tajny i dzieli się na część praktyczną i teoretyczną.

Egzamin praktyczny.

§ 8.

Egzamin praktyczny polega z reguły na zrobieniu dzieła mistrzowskiego, przy rzemiosłach zaś, które z istoty swej do tego się nie nadają, na dostarczeniu próby pracy i na sporządzeniu rysunków i planów.

Komisya wyznacza dzieło mistrzowskie, a kandydata należy o tem zawiadomić w odpowiednim czasie przed terminem egzaminu. Na dzieło mistrzowskie należy wybrać jakiś przedmiot, nadający się do praktycznego użytku, przy którego zrobieniu kandydat może wykazać uzdolnienie do samodzielnego wykonywania zwykłych robót w swoim rzemiośle. Wykonanie dzieła mistrzowskiego nie powinno ani potrzebować znacznego nakładu czasu i kosztów, ani wymagać od kandydata nadwyzyczajnego wysiłku.

§ 9.

Komisya egzaminacyjna ma oznaczyć miejsce, gdzie należy wykonać dzieło mistrzowskie, oraz czas, w ciągu którego należy je skończyć. Przewodniczący winien powierzyć poszczególnym członkom komisji egzaminacyjnej nadzór nad kandydatem podczas pracy nad dziełem mistrzowskim. Jeżeli żaden z członków nie mieszka w miejscu, gdzie się dzieło ma wykonać, wówczas może on zlecić nadzór także innym zdatnym samoistnym rzemieślnikom z tego samego zawodu. Do osób na ostatku wspomnianych odnoszą się te same przyczyny wyłączenia co do członków komisji egzaminacyjnej (§ 2., ustęp 6.).

Osoby, którym powierzono nadzór nad kandydatem, winny najpóźniej do terminu egzaminu złożyć przewodniczącemu komisji egzaminacyjnej pisemne sprawozdanie o tem, czy kandydat wykonał dzieło mistrzowskie samodzielnie i bez obcej pomocy i jakiego czasu potrzebował na ukończenie dzieła mistrzowskiego. Także inni członkowie komisji egzaminacyjnej mają prawo przekonać się każdego czasu osobiście o postępie pracy nad dziełem mistrzowskim.

§ 10.

Kandydat obowiązany jest w czasie, wyznaczonym na ukończenie dzieła mistrzowskiego, oddać przewodniczącemu komisji egzaminacyjnej dzieło to wraz z należącymi do niego szkicami, rysunkami, wzorami itp., tudzież napisane przez siebie sprawozdanie, które winno wymieniać użyte surowce lub półfabrykaty, sposób przerobienia, w końcu zaś winno zawierać obliczenie kosztów. Równocześnie powinien kandydat dać na piśmie zapewnienie, że dzieło mistrzowskie, rysunki i obliczenie kosztów, które to ostatnie prace można wykonać także poza pracownią, przeznaczoną na robienie dzieła mistrzowskiego, wykonał samouistnie i bez obcej pomocy. Jeżeli mu udzielano pomocy, powinien wskazać, na czym ona polegała.

Komisja egzaminacyjna może udzielić odpowiedniego terminu dodatkowego do ukończenia dzieła mistrzowskiego. Przewodniczący powinien w każdym razie uwzględnić prośbę o to, jeżeli choroba, nieprzewidziane przeszkody podczas pracy lub inne okoliczności, od których kandydat nie mógł się uchronić, przeszkodziły mu w ukończeniu dzieła mistrzowskiego w należyłym czasie.

Przepisy §§ 8., 9. i 10. należy stosować analogicznie wtedy, jeżeli praktyczny egzamin na majstra polega na dostarczeniu próby pracy. Próbę pracy należy wykonać, o ile możności, przed komisją egzaminacyjną.

Dzieło mistrzowskie przechodzi po ukończeniu całego egzaminu na własność kandydata.

Egzamin teoretyczny.

§ 11.

Egzamin teoretyczny ma się odbywać w obecności co najmniej trzech członków komisji i ma obejmować:

1. wiadomości zawodowe (§ 12.);
2. prowadzenie ksiąg i rachunków;
3. ustawowe przepisy o sprawach przemysłu.

Egzamin z wiadomości zawodowych oraz z prowadzenia ksiąg i rachunków odbywa się po części pisemnie, po części ustnie, egzamin zaś z przepisów ustawowych tylko ustnie.

Egzamin teoretyczny nie może w całości zająć więcej czasu jak 1 1/2 godziny.

§ 12.

Egzamin z wiadomości zawodowych ma w szczególności udowodnić, że kandydat posiada dostateczne

wiadomości o najważniejszych i najbardziej używanych surowcach, półfabrykatak i materiałach pomocniczych, o tem, skąd się je bierze i o ich cenach, o postępowaniu przy robocie, o najważniejszych narzędziach, maszynach, urządzeniach, przyrządach i motorach, jakoteż o obchodzeniu się z nimi oraz o połączonym z robotą nakładzie czasu i kosztów. Rozpoczyna się on z reguły omówieniem dzieła mistrzowskiego lub próby pracy, należących do tego rysunków i obliczenia kosztów, w dalszym ciągu zaś powinien objąć czysto zawodowo-techniczne sprawy odnośnego rzemiosła.

§ 13.

Egzamin z prowadzenia ksiąg i rachunków ma obejmować znajomość prostej buchalterii, ogólnych prawideł obrotu wekslowego oraz urządzeń pocztowych kas oszczędności. Nawiązując do tego egzaminu, należy dać krótkie zadanie z dziedziny korespondencji przemysłowej.

§ 14.

Egzamin z znajomości ustaw ma obejmować zbadanie najprostszycy zasadniczych wiadomości o odnoszących się do danego rękodzielniczego przemysłu przepisach z dziedziny spraw przemysłu (między niemi w szczególności także spraw stowarzyszeń przemysłowych) oraz ochrony robotników.

§ 15.

Odstąpienie od egzaminu.

Jeżeli kandydat, mimo że nie doznał nagłych przeszkód, nie ukończył w należyłym czasie dzieła mistrzowskiego albo nie jawił się w terminie do egzaminu lub nie jawił się w należyłym czasie, wówczas przyjmuje się, że odstąpił dobrowolnie od egzaminu w tym terminie.

Ocenięcie przeszkód należy do przewodniczącego komisji egzaminacyjnej. Jeżeli jednakowoż dzieła mistrzowskiego nie ukończono w ciągu terminu, przeznaczonego na jego wykonanie, względnie w ciągu terminu dodatkowego w każdym jego szczególe, może komisja egzaminacyjna na skutek prośby, wniesionej przez kandydata, zezwolić na składanie egzaminu teoretycznego.

§ 16.

Wyniki egzaminu.

Po ukończeniu egzaminu, którego przebieg winien być uwidoczniiony w protokole, podpisanym przez wszystkich członków komisji egzaminacyjnej,

uchwała komisya egzaminacyjna większością głosów w obecności co najmniej trzech członków, oraz opierając się na ogólnym wyniku praktycznego i teoretycznego egzaminu, czy egzamin należy uznać za złożony lub niezłożony. W razie równości głosów rozstrzyga przewodniczący.

Przewodniczący winien oznajmić egzaminowanemu wynik („złożył“ lub „nie złożył“ bez dalszej noty) na końcu egzaminu przed zgromadzoną komisją egzaminacyjną.

W razie zdania egzaminu wydaje się egzaminowanemu równocześnie z oznajmieniem wyniku świadectwo z egzaminu, podpisane przez przewodniczącego i co najmniej jednego członka komisji egzaminacyjnej.

Jeżeli egzaminu nie złożono, natenczas winien przewodniczący oznajmić egzaminowanemu, w jakim kierunku uznano jego wiadomości za niewystarczające; w protokole należy osobno uwidocznnić, czy dzieło mistrzowskie uznano za dostateczne lub nie.

Egzaminowanemu nie przysługuje prawo żalenia się przeciw uchwale komisji egzaminacyjnej co do wyniku egzaminu.

Bezpośrednio po ukończeniu egzaminu należy za potwierdzeniem odbioru wydać egzaminowanemu przedłożone załączniki próby.

§ 17.

Powtórzenie egzaminu.

Egzamin można powtarzać dowolną ilość razy, jednakowoż zawsze po upływie co najmniej trzymiesięcznego czasokresu. Jeżeli przy powtarzaniu egzaminu przed tą samą komisją powziąć można z protokołu poprzedniego egzaminu, że wykonane wówczas dzieło mistrzowskie uznano za dostateczne, natenczas kandydat jest uwolniony od ponownego wykonania dzieła mistrzowskiego.

§ 18.

Odszkodowanie dla członków komisji egzaminacyjnej.

Czynność przewodniczącego oraz członków komisji egzaminacyjnej jest urzędem honorowym, jednakowoż należy się przewodniczącemu za każdy dzień egzaminu odszkodowanie w kwocie 20 K, zaś każdemu członkowi komisji egzaminacyjnej za każdy dzień egzaminu odszkodowanie w kwocie 10 K.

Należytości te ponosi zakład oraz winien wypłacić je bezpośrednio uprawnionym do poboru.

§ 19.

Koszta egzaminu.

Materyały, potrzebne do wykonania dzieła mistrzowskiego, winien kandydat według wskazówek przewodniczącego dostarczyć z własnych funduszków. Wyjątkowo może mu zakład naukowy odstąpić poszczególne materyały za zwrotem kosztów.

Zakład ponosi wszystkie koszta, narosłe wskutek przygotowania i odbycia egzaminu na majstra, natomiast na rzecz zakładu idą wszystkie złożone opłaty egzaminacyjne.

§ 20.

Prowadzenie spraw.

Przewodniczący załatwia bieżące sprawy komisji egzaminacyjnej.

Dla wszystkich wygotowań z wyjątkiem protokołów egzaminu i świadectw wystarcza podpis przewodniczącego.

Akta egzaminacyjne należy przechować a wszystkie zgłoszenia i egzamina wciągać do przeznaczanego na to bieżącego rejestru, który należy zamykać każdego roku.

Załącznik B

rozporządzenia Ministra handlu w porozumieniu z Ministrem robót publicznych z dnia 7. sierpnia 1912, dotyczącego nadania poszczególnym zakładom prawa odbywania egzaminów na majstrów.

Regulamin egzaminu na majstra w przemysłowych zakładach naukowych.

§ 1.

Ustanowienie komisji egzaminacyjnej i jej zakresu działania.

Na zasadzie nadanego zakładowi (nazwa zakładu) w rozporządzeniem ministeryalnem z dnia , Dz. u. p. Nr. prawa odbywania egzaminów na majstrów ustanawia się komisję egzaminacyjną, która ma odbywać egzamina na majstrów dla przemysłu (przemysłów) rękodzielniczego (rękodzielniczych)

§ 2.

Skład komisji egzaminacyjnej.

Komisja egzaminacyjna składa się z przewodniczącego oraz trzech członków.

Przewodniczącego mianuje na wniosek dyrekcji zakładu na trzy lata polityczna władza krajowa, która może ustanowić także jednego lub kilku zastępców.

Jednym z członków komisji musi być znawca prowadzenia ksiąg i rachunków lub nauczyciel przedmiotów z dziedziny przemysłu i kupiectwa w zakładzie naukowym.

Dwóch innych członków komisji wybiera przewodniczący komisji egzaminacyjnej z osobnych spisów, sporządzanych co trzy lata przez dyrekcję (kierownictwo) zakładu. Jeden z tych spisów powinien zawierać wykaz tych osób, biegłych w swym zawodzie, które dyrekcja (kierownictwo) zakładu uważa za szczególnie uzdolnione; inne spisy powinny zawierać oddzielnie dla poszczególnych rodzajów przemysłu wykazy rzemieślników, wybranych na trzy lata przez odnośne stowarzyszenia (zgrupowania stowarzyszeń) w siedzibie zakładu.

Członek komisji, wybrany z wspomnianych na ostatku spisów, musi wykonywać samoistnie ten przemysł, dla którego odbywa się egzamin na majstra.

Blizy krewni lub powinowaci, pracodawca lub wspólnik kandydata w przedsiębiorstwie, jakoteż w ogóle wszystkie te osoby, co do których zachodzą okoliczności, mogące wzbudzić wątpliwości co do zupełnej ich bezstronności, wyłączone są od współdziałania przy egzaminie.

Władza przemysłowa może w celu wykonywania nadzoru nad prawidłowością postępowania wydelegować do komisji egzaminacyjnej zastępcę, który ma prawo sprzeciwiania się uchwałom komisji egzaminacyjnej, szczególnie co do wyniku egzaminu (§ 16.). Sprzeciw taki rozstrzyga władza przemysłowa pierwszej instancji.

Z ustawowych przepisów w sprawach przemysłu winien egzaminować przewodniczący, ewentualnie zaś znawca rachunkowości (nauczyciel przedmiotów z dziedziny przemysłu i kupiectwa).

Przewodniczący ślubuje przed władzą przemysłową pierwszej instancji przez podanie ręki, że będzie spełniał swe obowiązki sumiennie i bezstronnie. To samo przyrzeczenie składają inni członkowie komisji egzaminacyjnej przed przewodniczącym komisji egzaminacyjnej.

Komisja egzaminacyjna ma swoją siedzibę w miejscu, gdzie się znajduje zakład naukowy.

§ 3.

Zgłoszenia się do egzaminu.

Prośbę o dopuszczenie do egzaminu należy wystosować do dyrekcji (kierownictwa) zakładu, która (które) oddaje ją przewodniczącemu komisji egzaminacyjnej.

Prośba ta jest wolną od stempla i należy do niej dołączyć:

1. krótki, własnoręcznie napisany życiorys kandydata;
2. metrykę chrztu lub urodzin;
3. dowód prawidłowego ukończenia stosunku nauki, to jest świadectwa nauki oraz świadectwo złożenia egzaminu na czeladnika, świadectwo wyzwolenia lub dyplom na czeladnika (§ 104. ordynacji przemysłowej), świadectwo przemysłowego zakładu naukowego, zastępujące prawidłowe ukończenie stosunku nauki (§ 14. a, ustęp 1., ordynacji przemysłowej);
4. potwierdzone w przepisany sposób (§ 14. a, ustęp 3., ordynacji przemysłowej) świadectwa przynajmniej trzyletniej pracy w charakterze czeladnika (pomocnika), względnie robotnika fabrycznego w tym przemyśle, dla którego ma być złożonym egzamin na majstra, lub równoznaczne z temi świadectwami dowody zatrudnienia (§ 14. b, ustęp 1. i 2., ordynacji przemysłowej), względnie świadectwo takiego przemysłowego zakładu naukowego. do którego uczęszczanie z pomyślnym wynikiem zastępuje całkowicie lub częściowo przepisane zatrudnienie w charakterze czeladnika (§ 14. a, ustęp 2. 3. i 4., ordynacji przemysłowej);
5. świadectwa innych jeszcze przemysłowych zakładów naukowych, do których ewentualnie kandydat uczęszczał;
6. dowód złożenia opłaty egzaminacyjnej.

Samoistni rękodzielnicy, zgłaszający się do składania egzaminu na majstra, winni zamiast dowodów, wymienionych w punkcie 3. i 4., przedłożyć kartę przemysłową, zastępcy (kierownicy przedsiębiorstwa) i dzierżawcy dekret władzy, którym przyjęto do wiadomości ich ustanowienie.

W prośbie należy także wymienić stowarzyszenie przemysłowe, którego kandydat jest ewentualnie członkiem lub do którego przynależy, tudzież termin (§ 5.), w którym kandydat chce złożyć egzamin.

§ 4.

Dopuszczenie do egzaminu.

Przewodniczący komisji egzaminacyjnej rozstrzyga o dopuszczeniu kandydatów do egzaminu na majstra.

W tym celu winien przewodniczący przede wszystkim stwierdzić, czy komisją egzaminacyjną ze względu na rzemiosło, dla którego kandydat chce złożyć egzamin na majstra, jest uprawniona do odbycia tegoż. w razie wątpliwości winien zwrócić się do władzy przemysłowej pierwszej instancji, a w razie, jeżeli zachodzi niewłaściwość, odesłać odnośną prośbę dyrekcji (kierownictwu) zakładu, która (które) ma zawiadomić kandydata w sposób odpowiedni.

Jeżeli komisja egzaminacyjna jest właściwą, wówczas winien przewodniczący zbadać, czy kandydat przedłożył załączniki prośby, wymienione w § 3. Jeżeli bez widocznego powodu brakuje tych załączników zupełnie lub częściowo, wówczas musi się wezwać kandydata przed dopuszczeniem do egzaminu, aby je dodatkowo przedłożył. Jeżeli on nie skutecznie tego uzupełnienia w ciągu wyznaczonego mu terminu, wówczas nie należy uwzględnić jego prośby o dopuszczenie do egzaminu na majstra, trzymając się drogi, wskazanej w poprzednim ustępie.

Jeżeli co do prośby, zawierającej zgłoszenie się, uczyniono zadość warunkom z § 3., wówczas winien przewodniczący zbadać na podstawie załączników prośby, czy kandydat posiada osobiste uzdolnienie do dopuszczenia go do egzaminu.

To osobiste uzdolnienie posiadają:

1. osoby, które wykonują rzemiosło, dla którego chcą zdać egzamin na majstra, samoistnie lub jako zastępcy (kierownicy przedsiębiorstwa) lub dzierżawcy;
2. osoby, które po prawidłowym ukończeniu stosunku nauki, względnie po złożeniu egzaminu na czeladnika lub po ukończeniu z pomyślnym wynikiem takiego przemysłowego zakładu naukowego, którego świadectwa zastępują dowód prawidłowego ukończenia stosunku nauki (§ 14. a, ustęp 1., ordynacji przemysłowej i rozporządzenie ministeryalne z dnia 27. lipca 1907. Dz. u. p. Nr. 193.), były zatrudnione co najmniej przez trzy lata jako czeladnicy (pomocnicy), względnie jako robotnicy fabryczni w tem rzemiosle, dla którego mają złożyć egzamin na majstra, lub mogą wykazać swoje zatrudnienie równoznaczne z zatrudnieniem czeladnika po myśli postanowień § 14. b ordynacji przemysłowej.

Dowód trzyletniego zatrudnienia w charakterze czeladnika można całkowicie lub częściowo zastąpić świadectwem uczęszczania do pewnych oznaczonych przemysłowych zakładów naukowych (§ 14. a, ustęp 2. 3. i 4., ordynacyi przemysłowej i rozporządzenie ministerjalne z dnia 27. lipca 1907. Dz. u. p. Nr. 193.);

3.*) kobiety, które mogą przedłożyć przewidziany w § 14. d, ustęp 3., ordynacyi przemysłowej dowód uzdolnienia do przemysłu robienia sukien, ograniczonego do sukien kobiecych i dziecięcych.

Co do kandydatów, którzy już ukończyli przewidziany czas nauki przed dniem 16. lutego 1908, odpada warunek złożenia egzaminu na czeladnika.

Jeżeli na podstawie zbadania załączników prośby okaże się osobiste uzdolnienie kandydata, wówczas należy zawiadomić kandydata drogą, oznaczoną w ustępie 2., o dopuszczeniu go do egzaminu i oznaczyć termin tegoż.

Jeżeli osobistego uzdolnienia kandydata nie wykazano, wówczas winien tenże tą samą drogą otrzymać odmowną rezolucyę.

Przeciw rezolucyom, niedopuszczającym do egzaminu na majstra, nie przysługuje kandydatom żaden środek prawny.

§ 5.

Czas składania egzaminów.

Dyrekcya (kierownictwo) zakładu obowiązana jest wyznaczyć w porozumieniu z przewodniczącym komisji egzaminacyjnej w roku najwyżej dwa terminy do egzaminu na majstra i ogłosić je w sposób, odpowiadający miejscowym zwyczajom. Wyznaczone w ten sposób terminy musi z reguły przedzielać co najmniej trzymiesięczny czasokres; nie można jednak wyznaczać terminu w czasie przepisanych dla szkoły ferii.

Przewodniczący powinien zaprosić do egzaminu członków komisji egzaminacyjnej co najmniej na 14 dni przed terminem.

W jednym dniu, przeznaczonym na egzamina, nie powinno się w regule egzaminować więcej jak sześciu kandydatów.

§ 6.

Opłaty egzaminacyjne.

Każdy kandydat winien przed wniesieniem prośby o dopuszczenie do egzaminu na majstra przelać dyrekcji (kierownictwu) zakładu opłatę egzaminacyjną w kwocie 40 K.

*) Postanowienie to odnosi się tylko do tych zakładów, którym nadaje się prawo odbywania egzaminów na majstrów dla przemysłu robienia sukien.

Opłatę egzaminacyjną należy zwrócić proszącemu na jego koszt:

1. jeżeli nie dopuszcza się go do egzaminu,

2. jeżeli kandydat od egzaminu odstępuje a oświadczenie jego nadejdzie do przewodniczącego komisji egzaminacyjnej najpóźniej na trzy dni przed terminem egzaminu.

W wszystkich innych przypadkach nie zwraca się opłaty egzaminacyjnej.

Przy powtórzeniu całego egzaminu należy opłatę egzaminacyjną złożyć ponownie; jeżeli kandydata uwolniono od powtórzenia egzaminu praktycznego (§ 17.), wówczas może przewodniczący komisji egzaminacyjnej na jego prośbę zezwolić na stosowne zmniejszenie opłaty za egzamin powtórny.

Prośby o uwolnienie od opłaty egzaminacyjnej lub o jej zwrot rozstrzyga przewodniczący komisji egzaminacyjnej.

§ 7.

Postępowanie przy egzaminie.

Egzamin na majstra jest tajny i dzieli się na część praktyczną i teoretyczną.

§ 8.

Egzamin praktyczny.

Egzamin praktyczny polega z reguły na zrobieniu dzieła mistrzowskiego, przy rzemiosłach zaś, które z istoty swej do tego się nie nadają, na dostarczeniu próby pracy i na sporządzeniu rysunków i planów.

Komisya wyznacza dzieło mistrzowskie, a kandydata należy o tem zawiadomić w odpowiednim czasie przed terminem egzaminu. Na dzieło mistrzowskie należy wybrać jakiś przedmiot, nadający się do praktycznego użytku, przy którego zrobieniu kandydat może wykazać uzdolnienie do samodzielnego wykonywania zwykłych robót w swoim rzemiośle. Wykonanie dzieła mistrzowskiego nie powinno ani potrzebować znacznego nakładu czasu i kosztów, ani wymagać od kandydata nadzwyczajnego wysiłku.

§ 9.

Dzieło mistrzowskie należy robić w pracowni szkolnej. Komisya egzaminacyjna wyznacza na podstawie czasu trwania dziennej pracy, oznaczonego w porozumieniu z dyrektorem (kierownikiem) zakładu, termin, do którego należy ukończyć dzieło mistrzowskie. Przewodniczący winien powierzyć poszczególnym członkom komisji egzaminacyjnej nadzór nad kandydatem podczas pracy nad dziełem mistrzowskiem.

Osoby, którym powierzono nadzór nad kandydatem, winny najpóźniej do terminu egzaminu złożyć przewodniczącemu komisji egzaminacyjnej pisemne sprawozdanie o tem, czy kandydat wykonał dzieło mistrzowskie samodzielnie i bez obcej pomocy i jakiego czasu potrzebował na ukończenie dzieła mistrzowskiego. Także inni członkowie komisji egzaminacyjnej mają prawo przekonać się każdego czasu osobiście o postępie pracy nad dziełem mistrzowskim.

§ 10.

Kandydat obowiązany jest w czasie, wyznaczonym na ukończenie dzieła mistrzowskiego, oddać przewodniczącemu komisji egzaminacyjnej dzieło to wraz z należącymi do niego szkicami, rysunkami, wzorami itp., tudzież napisane przez siebie sprawozdanie, które winno wymieniać użyte surowce lub półfabrykaty, sposób przerobienia, w końcu zaś winno zawierać obliczenie kosztów. Równocześnie winien kandydat dać na piśmie zapewnienie, że dzieło mistrzowskie, rysunki i obliczenie kosztów, które to ostatnie prace można wykonać także poza pracownią szkolną, wykonał samoistnie i bez obcej pomocy. Jeżeli mu udzielono pomocy, powinien wskazać, na czem ona polegała.

Komisja egzaminacyjna może udzielić odpowiedniego terminu dodatkowego do ukończenia dzieła mistrzowskiego. Przewodniczący powinien w każdym razie uwzględnić prośbę o to, jeżeli choroba, nieprzewidziane przeszkody podczas pracy lub inne okoliczności, od których kandydat nie mógł się uchronić, przeszkodziły mu w ukończeniu dzieła mistrzowskiego w należyтым czasie.

Przepisy §§ 8., 9. i 10. należy stosować analogicznie wtedy, jeżeli praktyczny egzamin na majstra polega na dostarczeniu próby pracy. Próbę pracy należy wykonać, o ile możliwości, przed komisją egzaminacyjną.

Dzieło mistrzowskie przechodzi po ukończeniu całego egzaminu na własność kandydata.

Egzamin teoretyczny.

§ 11.

Egzamin teoretyczny ma się odbywać w obecności co najmniej trzech członków komisji i ma obejmować:

1. wiadomości zawodowe (§ 12.);
2. prowadzenie ksiąg i rachunków;
3. ustawowe przepisy o sprawach przemysłu.

Egzamin z wiadomości zawodowych oraz z prowadzenia ksiąg i rachunków odbywa się po części pisemnie, po części ustnie, egzamin zaś z przepisów ustawowych tylko ustnie.

Egzamin teoretyczny nie może w całości zająć więcej czasu jak 1½ godziny.

§ 12.

Egzamin z wiadomości zawodowych ma w szczególności udowodnić, że kandydat posiada dostateczne wiadomości o najważniejszych i najbardziej używanych surowcach, półfabrykatkach i materiałach pomocniczych, o tem, skąd się je bierze, i o ich cenach, o postępowaniu przy robocie, o najważniejszych narzędziach, maszynach, urządzeniach, przyrządach i motorach, jakoteż o obchodzeniu się z nimi oraz o połączonym z robotą nakładzie czasu i kosztów. Rozpoczyna się on z reguły omówieniem dzieła mistrzowskiego lub próby pracy, należących do tego rysunków i obliczenia kosztów, w dalszym ciągu zaś powinien objąć czysto zawodowo-techniczne sprawy odnośnego rzemiosła.

§ 13.

Egzamin z prowadzenia ksiąg i rachunków ma obejmować znajomość prostej buchalterji, ogólnych prawideł obrotu wekslowego oraz urządzeń pocztowych kas oszczędności. Nawiązując do tego egzaminu, należy dać krótkie zadanie z dziedziny korespondencji przemysłowej.

§ 14.

Egzamin z znajomości ustaw ma obejmować zbadanie najprostszycich zasadniczych wiadomości o odnoszących się do danego rękodzielniczego przemysłu przepisach z dziedziny spraw przemysłu (między niemi w szczególności także spraw stowarzyszeń przemysłowych) oraz ochrony robotników.

§ 15.

Odstąpienie od egzaminu.

Jeżeli kandydat, mimo że nie doznał nagłych przeszkód, nie ukończył w należyтым czasie dzieła mistrzowskiego albo nie jawił się w terminie do egzaminu lub nie jawił się w należyтым czasie, wówczas przyjmuje się, że odstąpił dobrowolnie od egzaminu w tym terminie. Ocenienie przeszkód należy do przewodniczącego komisji egzaminacyjnej. Jeżeli jednakowoż dzieła mistrzowskiego nie ukończono w ciągu terminu, przeznaczonego na jego wykonanie, względnie w ciągu terminu dodatkowego w każdym

jego szczególe, może komisya egzaminacyjna na skutek prośby, wniesionej przez kandydata, zezwolić na składanie egzaminu teoretycznego.

§ 16.

Wynik egzaminu.

Po ukończeniu egzaminu, którego przebieg winien być uwidoczniiony w protokole, podpisanym przez wszystkich członków komisji egzaminacyjnej, uchwała komisya egzaminacyjna większością głosów w obecności co najmniej trzech członków, oraz opierając się na ogólnym wyniku praktycznego i teoretycznego egzaminu, czy egzamin należy uznać za złożony lub niezłożony. W razie równości głosów rozstrzyga przewodniczący.

Przewodniczący winien oznajmić egzaminowanemu wynik („złożył“ lub „nie złożył“ bez dalszej noty) na końcu egzaminu przed zgromadzoną komisją egzaminacyjną.

W razie zdania egzaminu wydaje się egzaminowanemu równocześnie z oznajmieniem wyniku świadectwo z egzaminu, podpisane przez przewodniczącego i co najmniej jednego członka komisji egzaminacyjnej.

Jeżeli egzaminu nie złożono, natenczas winien przewodniczący oznajmić egzaminowanemu, w jakim kierunku uznano jego wiadomości za niewystarczające; w protokole należy osobno uwidocznnić, czy dzieło mistrzowskie uznano za dostateczne lub nie. Egzaminowanemu nie przysługuje prawo żalenia się przeciw uchwale komisji egzaminacyjnej co do wyniku egzaminu.

Bezpośrednio po ukończeniu egzaminu należy za potwierdzeniem odbioru wydać egzaminowanemu przedłożone załączniki prośby.

§ 17.

Powtórzenie egzaminu.

Egzamin można powtarzać dowolną ilość razy, jednakowoż zawsze po upływie co najmniej trzymiesięcznego czasokresu.

Jeżeli przy powtarzaniu egzaminu przed tą samą komisją powziąć można z protokołu poprzedniego egzaminu, że wykonane wówczas dzieło mistrzowskie uznano za dostateczne, natenczas kandydat jest uwolniony od ponownego wykonania dzieła mistrzowskiego.

§ 18.

Odszkodowanie dla członków komisji egzaminacyjnej.

Stanowiska przewodniczącego i członków komisji egzaminacyjnej są urzędami honorowymi; otrzymują oni jednak wynagrodzenie za swoje trudy i stracony czas z pobranych opłat egzaminacyjnych w ten sposób, że przewodniczący wydziela z opłat przedewszystkiem stosowną część jako wynagrodzenie za nadzór nad wykonaniem dzieła mistrzowskiego; resztę dzieli się w ten sposób, że przewodniczącemu przeznaczają się dwie piąte części, innym zaś czynnym członkom komisji pozostała z tego resztę w równych częściach. Dyrekcya (kierownictwo zakładu) winna (winno) przypadające do zapłaty kwoty wypłacić bezpośrednio uprawnionym do poboru.

Członkowie komisji nie mogą rościć sobie prawa do zwrotu ewentualnych kosztów podróży i innych wydatków w gotówce.

§ 19.

Koszta egzaminu.

Materyały, potrzebne do wykonania dzieła mistrzowskiego, winien kandydat według wskazówek przewodniczącego dostarczyć z własnych funduszków. Wyjątkowo może mu zakład naukowy odstąpić poszczególne materyały za zwrotem kosztów. Zakład naukowy dostarcza bezpłatnie potrzebnych narzędzi, przyborów i maszyn; kandydat jest natomiast odpowiedzialnym za uszkodzenia i ubytki. Kandydat może jednak także używać własnych narzędzi.

§ 20.

Prowadzenie spraw.

Przewodniczący załatwia bieżące sprawy komisji egzaminacyjnej.

Dla wszystkich wygotowań z wyjątkiem protokołów egzaminu i świadectw wystarcza podpis przewodniczącego.

Acta egzaminacyjne należy przechować w zakładzie naukowym, a wszystkie zgłoszenia i egzamina wciągać do przeznaczanego na to bieżącego rejestru, który należy zamykać każdego roku.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LXX. — Wydana i rozesłana dnia 20. sierpnia 1912.

Treść: № 169. Ustawa, dotycząca utrzymywania żeglugi parowej na Dunaju.

169.

Ustawa z dnia 12. sierpnia 1912,

dotycząca utrzymywania żeglugi parowej na Dunaju.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam, co następuje:

Artykuł I.

Zatwierdza się przytoczony niżej układ między c. k. Ministerstwem handlu i c. k. Ministerstwem skarbu, działającymi w imieniu Rządu, z jednej a Pierwszą c. k. uprzyw. Spółką żeglugi parowej na Dunaju z drugiej strony.

Artykuł II.

Zasilek, mający się wypłacać po myśli niniejszego układu z funduszów państwowych Pierwszej c. k. uprzyw. Spółce żeglugi parowej na Dunaju, należy corocznie wstawiać do preliminarza państwowego.

Artykuł III.

Zasilek, udzielany Pierwszej c. k. uprzyw. Spółce żeglugi parowej na Dunaju, wolny jest tak od podatku zarobkowego po myśli II. części ustawy z dnia 25. października 1896, Dz. u. p. Nr. 220, jak i od podatku rentowego, przepisanego tą ustawą.

Uwolnienie to od podatków stosuje się do zasilków, udzielonych Spółce z funduszów państwowych, poczynszy od roku 1902.

Przyznaje się również uwolnienie od stempli i należności bezpośrednich od wygotowania niniejszego układu oraz od pokwitowań, wystawianych na jego podstawie.

Artykuł IV.

Zatwierdza się nabycie akcji Południowo-niemieckiej Spółki żeglugi parowej na Dunaju. Pozbycie tych akcji, statków oraz innych służących do ruchu urządzeń Południowo-niemieckiej Spółki żeglugi parowej na Dunaju, jakoteż każde zarządzenie, odbierające Rządowi możliwość rozporządzania jej środkami ruchu, zawisłe jest od zezwolenia Rady państwa.

Artykuł V.

Wykonanie niniejszej ustawy, która wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia, poruczam Mojemu Ministrowi handlu i skarbu.

Bad Ischl, dnia 12. sierpnia 1912.

Franciszek Józef wkr.

Stürgkh wkr.

Zaleski wkr.

Roessler wkr.

U k ł a d

między c. k. Ministerstwem handlu i c. k. Ministerstwem skarbu
w imieniu Rządu z jednej a Pierwszą c. k. uprzyw. Spółką żeglugi
parowej na Dunaju z drugiej strony.

§ 1.

Pierwsza c. k. uprzyw. Spółka żeglugi parowej na Dunaju zobowiązuje się do przewożenia osób podczas trwania niniejszej umowy na przestrzeni Dunaju od Pasawy aż do Dziewina według rozkładów jazdy, zatwierdzonych corocznie przez Rząd.

Za najmniejszy zakres zobowiązań w tym względzie uchodzą jazdy, przewidziane w rozkładach jazdy na rok 1910.

Ponadto Spółka zobowiązuje się do urządzenia ruchu pośpiesznego między Lincem a Wiedniem i do wybudowania w tym celu w roku 1911 i w roku 1912 po jednym nowym parowcu o 600 do 700 ind. HP, o szybkości na wodzie stojącej 23 kilometrów na godzinę oraz o pojemności na 1000 osób. Ten nowy ruch pośpieszny zaprowadzi się najpóźniej z początkiem żeglugi w roku 1912.

Przy układaniu rozkładów jazdy należy, o ile stacje żeglugi są zarazem stacjami kolejowymi, uwzględnić połączenia według rozkładów jazdy na kolejach żelaznych.

Wszystkie używane do tego ruchu parowce muszą odpowiadać pod każdym względem nowoczesnym wymaganiom i tym stosunkom komunikacyjnym, wśród których mają spełniać służbę.

Obejrzenie i zbadanie tych parowców odbywa się zawsze, ilekroć nasuwają się uzasadnione wątpliwości co do odpowiadającej umowie ich zdatności, co najmniej jednak raz na rok.

§ 2.

Pierwsza c. k. uprzyw. Spółka żeglugi parowej na Dunaju zobowiązuje się utrzymywać podczas

trwania umowy według zasad porządnej i punktualnej żeglugi ruch statków w celu regularnego przewozu towarów na rzece Dunaju, jak dotychczas, od Ratzbony aż do Czarnego morza.

Do zwinienia istniejących stacji żeglugi potrzeba poprzedniego zezwolenia c. k. Ministerstwa handlu.

Spółka będzie utrzymywała nadal obecny regularny przewóz towarów oraz przewóz posyłek pośpiesznych statkami osobowymi na Dunaju co najmniej w dotychczasowym rozmiarze a w razie, jeżeli potrzeby ruchu tego wymagać będą, na wezwanie c. k. Ministerstwa handlu postara się o odpowiednie powiększenie tego przewozu.

Rozkłady jazdy dla ruchu towarowego należy przedkładać do zatwierdzenia c. k. Ministerstwu handlu.

§ 3.

Spółka zobowiązuje się poddać w porozumieniu z c. k. Ministerstwem handlu obowiązujący regulamin ruchu zasadniczemu rozpatrzeniu; zmiany regulaminu ruchu można również skutecznie jedynie w porozumieniu z c. k. Ministerstwem handlu.

§ 4.

Pierwsza c. k. uprzyw. Spółka żeglugi parowej na Dunaju zobowiązuje się podczas trwania niniejszej umowy dozwolić c. k. Ministerstwu handlu wykonywania nieograniczonego nadzoru nad tem, jakie ogólne lub szczegółowe taryfy, opusty w przewoźnem

i inne ogólne lub wyjątkowe warunki stosuje się do przewozu osób i towarów na statkach Spółki.

Dyrekcya Spółki winna udzielać osobom, które c. k. Ministerstwo handlu ustanowi do sprawowania tego nadzoru, wszelkich żądanych w tym kierunku wyjaśnień i dozwolić im przeglądania odnośnych ksiąg, zapisków i korespondencyi.

Pierwsza c. k. uprzyw. Spółka żeglugi parowej na Dunaju zobowiązuje się w zarządzeniach i rozporządzeniach swoich, tyczących się taryf i regulaminów mieć na względzie potrzeby gospodarcze i handlowe królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych i działać pod tym względem w porozumieniu z c. k. Ministerstwem handlu, a obowiązek ten nie czyni ujemny służącemu Pierwszej c. k. uprzyw. Spółce żeglugi parowej na Dunaju prawu samodzielnego ustanawiania należytości za przewóz osób i towarów, jakoteż prawu samodzielnego określania innych warunków i sposobów przewozu jednych i drugich, o ile one nie są określone w regulaminie ruchu, który należy ułożyć po myśli § 3. w porozumieniu z c. k. Ministerstwem handlu.

Pierwsza c. k. uprzyw. Spółka żeglugi parowej na Dunaju zobowiązuje się, że podczas trwania niniejszej umowy nie zrzeknie się wobec żadnego innego państwa nadbrzeżnego zastrzeżonego sobie prawa samodzielnego określania spraw, tyczących się taryf i ruchu ani nie zgodzi się na ograniczenie tego prawa.

Spółka wyda na żądanie c. k. Ministerstwa handlu w interesie krajowego wywozu osobno niższe taryfy wywozowe dla towarów, przewożonych z austriackich stacyi do serbskich, bułgarskich i rumuńskich stacyi okrętowych lub przez nie, oraz przez Gałaczkę ku morzu.

§ 5.

Pierwsza c. k. uprzyw. Spółka żeglugi parowej na Dunaju zobowiązuje się:

1. Przy pokrywaniu całego swego zapotrzebowania materiałów, o ile Spółka nie rozporządza już obecnie własnymi zakładami, uwzględniać wśród równych zresztą warunków w pierwszym rzędzie austriackie wyroby;

2. powierzać budowę a także ewentualne naprawy swych parowców, używanych do ruchu po myśli § 1. niniejszej umowy, austriackim pracownikom okrętowym, względnie austriackim zakładom budowy maszyn.

§ 6.

Pierwsza c. k. uprzyw. Spółka żeglugi parowej na Dunaju zobowiązuje się na żądanie c. i k. wspól-

nego Ministerstwa wojny oddać w razie mobilizacyi lub wojny na usługi zarządu wojskowego, względnie c. i k. marynarki wojennej — w miarę potrzeby — za odpowiedniemi wynagrodzeniem cały swój materiał w statkach i urządzeniach ruchu, swoje urządzenia do lądowania, doki, pracownie okrętowe i znajdujące się w nich zapasy, któremi będzie wówczas rozporządzała.

W razie potrzeby należy oddać na cele wojskowe także te statki, które wprawdzie już są naładowane lecz jeszcze nie odpłynęły, tudzież te statki, będące już w podróży, które można jeszcze na czas zawrócić z drogi.

Osobny układ, mający się zawrzeć z c. i k. wspólnem Ministerstwem wojny i jego sekcją marynarki, określi warunki dostawy, tudzież rozszczenia Spółki o wynagrodzenia za świadczenia, które ta ostatnia ma wykonać w razie mobilizacyi lub wojny dla celów siły zbrojnej, następnie obowiązek zarządu wojskowego i marynarki wojennej do odszkodowania za zużycie, stratę lub uszkodzenie dostarczonego materiału, w końcu wynagrodzenie za wszelkiego rodzaju transporty wojskowe podczas pokoju lub wojny.

W razie, jeżeli traktująca o ułatwieniach dla transportów wojskowych część wspomnianego wyżej układu z jakiegokolwiek powodu utraci moc obowiązującą, pozostanie nadal w mocy przez czas trwania niniejszej umowy zobowiązanie Spółki do przewożenia wojska oraz osób wojskowych, jadących pojedynczo i pakunków podróźnych wojskowych za połowę taryfy dla osób względnie dla pakunków, obowiązującej dla podróźnych cywilnych i do przewożenia przedmiotów, przeznaczonych dla wojska, za połowę ceny I. klasy normalnej taryfy towarowej.

Pierwsza c. k. uprzyw. Spółka żeglugi parowej na Dunaju uznaje, że wszystkie przepisy wojskowe, opracowane w porozumieniu z c. k. Ministerstwem handlu i Spółką, odnoszące się do żeglugi na drogach wodnych, mają moc obowiązującą dla Spółki i jej organów.

Pierwsza c. k. uprzyw. Spółka żeglugi parowej na Dunaju udziela prawa wolnej jazdy ubogim obywatelom austriackim, którzy są obowiązani do służby wojskowej i wskutek pisemnego wezwania c. i k. urzędów konsularnych lub c. i k. poselstw mają być odesłani z zagranicy do kraju.

Pierwsza c. k. uprzyw. Spółka żeglugi parowej na Dunaju zobowiązuje się uwzględniać po myśli § 4. ustawy z dnia 19. kwietnia 1872, Dz. u. p. Nr. 30., przy obsadzaniu posad służbowych, podpadających pod kategorię woźnych i służ kancelaryjnych, niższej służby nadzorczej i służby ruchu, wysłużonych podoficerów c. i k. wojska, c. i k. marynarki wojennej, c. k. obrony krajowej i c. k. żandarmerji.

§ 7.

C. k. Zarząd poczty ma prawo używać wszystkich statków, utrzymywanych dla przewozu podróży przez Pierwszą c. k. uprzyw. Spółkę żeglugi parowej na Dunaju, w celu przewożenia i pośredniczenia w przesyłaniu posyłek względnie skrzynek poczty listowej, a Pierwsza c. k. uprzyw. Spółka żeglugi parowej na Dunaju jest obowiązana przez czas trwania niniejszej umowy skutecznie bezpłatnie na wspomnianych statkach przewóz i pośrednictwo w przesyłaniu otrzymanych od c. k. zakładów pocztowych posyłek, względnie skrzynek poczty listowej, przy czem ponosi odpowiedzialność za przyjęte do przewozu posyłki według obowiązujących w danym czasie przepisów pocztowych.

Zresztą obowiązuje nadal układ z dnia 8. maja 1890, zawarty między c. k. Zarządem pocztowym a Pierwszą c. k. uprzyw. Spółką żeglugi parowej na Dunaju co do szczególnych sposobów załatwiania służby pocztowej.

§ 8.

Pierwsza c. k. uprzyw. Spółka żeglugi parowej na Dunaju zobowiązuje się podczas trwania niniejszej umowy nie wydawać bez zezwolenia c. k. Ministerstwa handlu żadnego zarządzenia w zasadniczych sprawach, jako to: w sprawach istnienia i organizacji Spółki, w sprawie wydawania obligacji pierwszeństwa, przeprowadzania nadzwyczajnego umorzenia długów, zwiększenia lub zmniejszenia kapitału akcyjnego Spółki, pozbywania potrzebnego do utrzymania żeglugi majątku w statkach i nieruchomościach.

§ 9.

C. k. Ministerstwo handlu sprawuje nadzór nad dokładnem dotrzymaniem układów, zawartych ze Spółką.

Zamknięcia rachunków i bilanse należy w ogólności sporządzać według tych zasad, które były miarodajne dla rachunków i bilansu w roku 1909; c. k. Ministerstwo handlu bada te zamknięcia i bilanse i prostuje je, o ileby miano odstąpić od tych zasad; w tym celu należy zamknięcia te i bilanse skończyć i przygotować z reguły do dnia 15. kwietnia roku następnego, co najmniej zaś na cztery tygodnie przed walnem zgromadzeniem, powołaniem do powzięcia uchwały co do użycia dochodów z przedsiębiorstwa.

§ 10.

Rząd ma prawo podczas trwania tego układu zamianować dwóch członków zarządu Pierwszej c. k. uprzyw. Spółki żeglugi parowej na Dunaju.

W razie, jeżeli do zarządu należy razem z wiceprezesem więcej jak ośmiu zarządców, ustanowionych przez Spółkę, ma Rząd prawo wydelegować do zarządu jeszcze jednego członka.

Do członków tych nie odnoszą się postanowienia statutu Spółki, dotyczące się posiadania akcji i czasu trwania obowiązków zarządców.

Jeden z członków, wydelegowanych przez Rząd, musi należeć do komitetu zarządu.

Jego c. i k. Apostolska Mość mianuje prezesa zarządu. Oznaczenie jego poborów zastrzeżone jest za każdym razem porozumieniu między c. k. Rządem a Pierwszą c. k. uprzyw. Spółką żeglugi parowej na Dunaju. Ustanowienie kierującego dyrektora Spółki podlega zatwierdzeniu c. k. Ministra handlu.

Członkowie Rady państwa nie mogą należeć do zarządu Spółki. Urzędnicy, którzy z urzędu pełnili nadzór nad prowadzeniem przedsiębiorstwa Spółki, mogą należeć do zarządu jedynie jako członkowie mianowani przez Rząd.

Pierwsza c. k. uprzyw. Spółka żeglugi parowej na Dunaju zobowiązuje się przez czas trwania niniejszej umowy zastosować do powyższych postanowień statut i regulamin przedsiębiorstwa. Zmieniony statut i zmieniony regulamin przedsiębiorstwa mają wejść w życie równocześnie z niniejszą umową.

§ 11.

Pierwsza c. k. uprzyw. Spółka żeglugi parowej na Dunaju zobowiązuje się płacić stale do funduszu emerytalnego funkcyjaryuszy corocznie taką samą kwotę, jaką wynosi suma wkładek tych funkcyjaryuszy.

Spółka postara się o zestawienie według zasad techniki ubezpieczenia bilansu funduszu emerytalnego z dniem 1. stycznia 1910 na podstawie stopy cztery od sta. Na podstawie wyników tego bilansu obejmuje Spółka obowiązek, wychodzący poza czas trwania niniejszej umowy a dotyczący wydania zarządzeń w tym celu, aby ubytek, jaki okaże się w bilansie, umorzony został w ciągu okresu lat 40.

W końcu zobowiązuje się Pierwsza c. k. uprzyw. Spółka żeglugi parowej na Dunaju rozpatrzyć ponownie w porozumieniu z c. k. Ministerstwem handlu statut funduszu emerytalnego funkcyjaryuszy w przeciągu pierwszego roku po wejściu w życie niniejszego układu.

Przytem trzeba będzie wziąć na wzgląd następujące okoliczności:

- a) O ile ma obowiązywać nadal postanowienie § 6., punkt 1, lit. b. statutu emerytalnego Spółki z roku 1909, wyrówna Spółka przy spensjonowaniach tego rodzaju nadwyżkę obciążenia funduszu emerytalnego, obliczoną sposobem techniki ubezpieczenia.
- b) Wkładki, płacone przez Spółkę do zakładu emerytalnego za członków nowowstępujących, należy oznaczyć w ten sposób, aby świadczenia funduszu znajdowały pokrycie w tych wkładkach według zasad techniki ubezpieczenia.

§ 12.

W zamian za spełnienie zobowiązań, przyjętych w niniejszej umowie, będzie się udzielało Pierwszej c. k. uprzyw. Spółce żeglugi parowej na Dunaju podczas trwania układu corocznie zasiłek z funduszków państwowych.

Zasiłek ten będzie wynosił w latach 1912 do 1936 po 1,300.000 K.

Jako czas wypłaty zasiłku oznacza się dzień 15. stycznia tego roku, z którego rachunek przychodów mają owe kwoty zasilić.

§ 13.

Dopłaty państwowe, niezwrócone jeszcze na zasadzie układu z dnia 4. kwietnia 1892, Dz. u. p. Nr. 66, winny być zwracane podczas trwania niniejszego układu w taki sposób, że z czystego zysku, który pozostaje każdego roku na podstawie prawidłowego zamknięcia rachunku przychodów przedsiębiorstwa i ma być w myśl statutu rozdzielony między akcjonariuszy oddawać, się będzie Rządowi 15 od sta.

Reszta, pozostała ewentualnie jeszcze po upływie niniejszego układu, przypada w tym terminie do zapłaty w całości i winna być wypłaconą Rządowi w dniu po upływie układu.

§ 14.

Niniejszy układ wchodzi w życie począwszy od dnia 1. stycznia 1912 i zostaje zawarty na 25 lat, t. j. aż do dnia 31. grudnia 1936, z tym dodatkiem, że Rząd ma prawo zapomocą wypowiedzenia w roku 1929 uchylić go z dniem 31. grudnia 1931.

§ 15.

Dla wszystkich sporów, wynikłych w danym razie z niniejszego układu, które nie należą z mocy ustawy przed wyłączny sąd szczegółowy, są wyłącznie właściwe w pierwszej instancji sądy rzeczowo właściwe w siedzibie c. k. Prokuratorji skarbu w Wiedniu.

W Wiedniu, dnia 23. listopada 1910.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LXXI. — Wydana i rozesłana dnia 22. sierpnia 1912.

Treść : № 170. Rozporządzenie, którem wydatę się postanowienia o dopuszczaniu do żeglugi statków handlowych morskich, o zarządzeniach dla bezpieczeństwa i o służbie na statku.

170.

Rozporządzenie Ministerstwa handlu z dnia 19. sierpnia 1912,

którem wydatę się postanowienia o dopuszczaniu do żeglugi statków handlowych morskich, o zarządzeniach dla bezpieczeństwa i o służbie na statku.

Wstęp.

§ 1.

Statki, podlegające niniejszemu rozporządzeniu.

Postanowienia niniejszego rozporządzenia należy stosować od wszystkich statków handlowych morskich (statków dla podróży i statków towarowych) o pojemności większej niż 50 zarejestrowanych ton brutto.

§ 2.

Statki dla podróży.

Za statki dla podróży uważa się te statki handlowe morskie, które służą do przewożenia podróży na podstawie rozkładu jazdy, albo które mają na pokładzie równocześnie więcej niż dziesięciu podróży. Żeglarzy, zabranych z powrotem do domu, obywateli państwa bez środków do życia i dezertków, jakoteż osób, zabranych przez statek w przypadkach nagłej potrzeby, nie uważa się za podróży po myśli niniejszego rozporządzenia.

§ 3.

Transporty rządowe.

Statki, używane wyłącznie do przewożenia wojska i materiałów wojennych lub do innych transportów w służbie rządowej, wyjęte są w czasie takiego ich użycia z pod postanowień niniejszego rozporządzenia.

§ 4.

Obszary żeglugi.

O ile w niniejszym rozporządzeniu czyni się różnicę między statkami, odbywającymi żeglugę daleką, a statkami, odbywającymi wielką żeglugę nadbrzeżną, tudzież statkami, odbywającymi małą

żeglugę nadbrzeżną, stanowi wówczas miarę istotne używanie statków na jednym z tych obszarów żeglugi, bez względu na kategorię, do jakiej statki te należą na zasadzie ustawy o rejestrowaniu z dnia 7. maja 1879, Dz. u. p. Nr. 65. Pod względem rozgraniczenia przytoczonych obszarów żeglugi obowiązują przytem postanowienia ustawy o rejestrowaniu.

§ 5.

Dodatek do rozporządzenia.

„Przepisy o budowie, urządzeniu statków oraz o zaopatrzeniu ich w przybory“, dołączone w dodatku, stanowią istotną część składową niniejszego rozporządzenia i są obowiązujące dla wszystkich statków, podlegających jego przepisom.

Przepisy te zawierają także wyjątki i ułatwienia dla statków, które zbudowano przed ogłoszeniem niniejszego rozporządzenia.

Prócz tego Władza morska jest upoważniona do ewentualnego uwolnienia statków tego rodzaju od kosztownych nowych przeróbek w razie, jeżeli urządzenie ich i zaopatrzenie odpowiada w przybliżeniu przepisowi.

Część I.

Dopuszczenie okrętów do żeglugi.

Rozdział I.

Poświadczenie dopuszczenia i oględziny statków.

§ 6.

Poświadczenie dopuszczenia.

Statki, podlegające przepisom niniejszego rozporządzenia, mogą tylko wtedy przedsiębrać podróże, jeżeli zaopatrzone są w poświadczenie dopuszczenia, wystawione według załącznika 1 (A lub B). W celu uzyskania poświadczenia dopuszczenia należy wykazać:

- a) co do statków dla podróży, z wyjątkiem statków dla podróży, przeznaczonych dla małej żeglugi nadbrzeżnej, które nie wiozą podróży na leżach do spania pod pokładem, że odpowiadają one wymogom celem uzyskania i utrzymywania klasy najwyższej zakładu klasyfikacyjnego, uznanego przez Ministerstwo handlu, co do wszystkich innych statków, że odpowiadają wymogom dla bezpośrednio niższej klasy takiego zakładu,
- b) co do wszystkich statków, że odpowiadają osobnym postanowieniom, wydanym w niniejszym rozporządzeniu względem budowy, urządzenia, zaopatrzenia w przybory oraz względem innych właściwości statków, jakoteż względem pełnienia służby, nadto, że odpowiadają istniejącym oprócz tego odnośnym przepisom oraz ogólnym warunkom, wymaganim na morzu.

§ 7.

Oględziny statków.

Oględziny statków mają stwierdzić, że wypełniono warunki, potrzebne do wystawienia poświadczenia dopuszczenia. Statki, które należą do wymaganej w § 6., lit. a, klasy uznanego zakładu klasyfikacyjnego, należy oglądać tylko o tyle, o ile ustalone w § 6. warunki, potrzebne dla udzielenia poświadczenia dopuszczenia, przewyższają zakres wymagań, stawianych przez odnośny zakład klasyfikacyjny.

Postanowienia niniejszego rozporządzenia nie naruszają przepisów o ustawowem badaniu kotłów.

§ 8.

Czas oględzin.

Oględziny statku odbywają się przed pierwszym oddaniem statku na usługi, zaś co do statków, nabytych za granicą, przy pierwszym zawinięciu do przystani ojczystej. Oględziny te powtarza się odnośnie do statków dla podróży co dwa lata, co do statków towarowych co cztery lata, tudzież bez względu na te terminy po ciężkich uszkodzeniach lub po dokonaniu istotnych zmian w budowie albo w urządzeniu statku.

Właściciel statku obowiązany jest donieść Władzy morskiej o każdym ciężkim uszkodzeniu statku oraz o istotnych zmianach w budowie lub w urządzeniu statku.

Każde następne oględziny odnoszą się w tych wszystkich przypadkach, w których z takiego samego powodu lub w czasie przepisany zbałał statek uznany zakład klasyfikacyjny, tylko do tych warunków, których istnienia nie stwierdził tenże zakład.

Badania, dokonane za granicą przez znawców uznanego zakładu klasyfikacyjnego, uważa się na równi z badaniami, dokonanymi w tutejszych krajach.

§ 9.

Władza skuteczniająca oględziny.

Oglądanie statków i wystawianie dla nich poświadczenia dopuszczenia należy do Władzy morskiej w Tryeście; odnośnie jednak do tych statków, dla których Tryest nie jest przystanią ojczystą i które według rozkładu jazdy nie zatrzymują się w Tryeście, powołany jest do owych czynności ten kapitanat portowy i sanitarny morski, w którego okręgu leży przystań ojczysta.

Instrukcja.

Bliższe postanowienia o skutecznianiu oględzin określi osobna instrukcja, którą wyda Władza morską.

Wszelkie odstępstwa od przepisów o budowie, urządzeniu i zaopatrzeniu statków w przybory, na które zezwolono po myśli § 5. tego rozporządzenia, należy uwidaczniać na stronie 2—4 poświadczenia dopuszczenia.

§ 10.

Prośba o wystawienie poświadczenia dopuszczenia.

Właściciel statku winien wnieść do właściwej władzy prośbę o oględziny statku i wystawienie poświadczenia dopuszczenia przynajmniej na ośm dni przed zamierzonym użyciem statku. Do prośby należy dołączyć następujące dokumenty :

- a) Plany budowy statku i maszyny, uwidoczniające pomiary i wytrzymałości materiałów, potrzebne do oceny wytrzymałości budowy albo, — w razie, jeżeli statek sklasyfikował uznany zakład klasyfikacyjny —, świadectwo klasyfikacji.
- b) Świadectwo budowy i ładowności statku oraz tabelę pomiarów.
- c) Po dwa egzemplarze planu urządzenia każdego pokładu, na którym powinny być odmierzone miejsca do podróży i do przechadzki dla podróżnych. Na planie pokładu muszą być wyrysowane oprócz ubikacji dla podróżnych, świetlni, włazów i schodów także wszelkie inne ubikacje lub powierzchnie, jakoteż wszystkie części, które przy pomiarze należy odjąć z rachuby, nadto muszą być odnośnie do każdej odosobnionej ubikacji dla podróżnych i odosobnionej części pokładu uwidocznione wymiary i ilość podróżnych, obliczona na tej podstawie.

Nadto należy uwidocznic rozkład wszystkich leż do spania, drzwiczek wahadłowych lub innych urządzeń do przewietrzania, ubikacji dla załogi, lokalów dla chorych oraz wszystkich znajdujących się na pokładzie wychodków i umywalni.

- d) Plan łodzi (jeżeli rozmieszczenia łodzi nie wyrysowano już na jednym z planów pokładów dla podróżnych), uwidoczniający rodzaj każdej łodzi, wymiary i obliczoną na podstawie tychże ilość osób, przypadającą na każdą łódź, tudzież opis pojemności łodzi pomocniczych.
- e) Odnośnie do statków, których pojemność wynosi więcej niż 1000 ton zarejestrowanych brutto, plany instalacji maszyn głównych i pomocniczych, ogólny opis urządzeń do oświetlania i przewietrzania, ewentualnych przyrządów do odkażania tudzież przyborów do gaszenia ognia i pompowania wody, w końcu schematyczny szkic przedziałów, nieprzepuszczających wody (przepierzeń, cystern, kanału wału śruby), przewodu z rur przeciekowych przy pompach parowych oraz rozmieszczenia ręcznych pomp odwadniających.
- f) Poświadczenie zapłacenia należności w pocztowej Kasie oszczędności (porównaj § 29.).

Dokumenty, wymienione pod *c*, *d*, *e* i *f* przechowuje się w celu późniejszej kontroli u Władzy morskiej, resztę zwraca się właścicielowi statku.

§ 11.

Przygotowanie statku.

Właściciel statku obowiązany jest przygotować statek lub części jego, które ma się oglądać, do pierwszych oględzin, jakoteż do oględzin późniejszych i poczynić potrzebne zarządzenia w celu ułatwienia przystępu do wszystkich ubikacji. Może on w dowolnym czasie w ciągu roku, w którym statek ma być oglądnięty, żądać oglądnięcia go częściowo, aby poddać oględzinom dokonane większe naprawy lub roboty w celu utrzymania statku w dobrym stanie, przy danej sposobności zaś wypróznione węglarnie, otwarte cylindry i tym podobne; krok ten może go zwolnić od przygotowywania tego rodzaju części statku lub maszyn do oględzin peryodycznych.

§ 12.

Obowiązek udzielania pomocy i wyjaśnień.

Właściciele statków, komendanci i kierujący maszyniści na pokładzie obowiązani są udzielać pomocy przy uskutecznianiu oględzin, słuchać wszelkich odnoszących do tego zarządzeń oglądającego statek i udzielać żądanych przez niego wyjaśnień.

§ 13.

Postępowanie w razie dostrzeżenia usterek.

Jeżeli przy oględzinach statku spostrzeże się, że tenże nie odpowiada ogólnym lub szczególnym warunkom, przepisany w niniejszem rozporządzeniu dla wystawiania lub odnawiania poświadczenia dopuszczenia, wówczas oglądający statek winien wydać pismne zarządzenie celem usunięcia stwierdzonych usterek oraz celem wykonania potrzebnych do tego robót i napraw, tudzież celem nabycia potrzebnych rzeczy; zarządzenie to winien wręczyć komendantowi lub znajdującemu się na pokładzie jego zastępcy. Może ono zawierać także ograniczenie dopuszczalnej ilości podróźnych lub zakaz przewozu podróźnych.

§ 14.

Prawo zażalenia się, komisya rzeczoznawców.

Właściciel statku lub komendant mają prawo wnieść w ciągu 14 dni przeciw zarządzeniu oglądającego statek zażalenie do władzy, uskuteczniającej oględziny, która musi w ciągu 24 godzin wydać w tym względzie orzeczenie lub dokonać komisjonalnych oględzin statku. Na podstawie wyniku tych oględzin komisjonalnych musi się w ciągu dalszych 24 godzin wydać orzeczenie, załatwiające daną sprawę. Do tego 24godzinnego czasokresu nie wlicza się niedziel oraz dni świątecznych. Jeżeli właściciel statku lub komendant przy wniesieniu zażalenia postawi wniosek o oględziny komisjonalne, władza, uskuteczniająca oględziny, ma obowiązek je zarządzić.

§ 15.

Skład komisji rzeczoznawców i jej postępowanie.

Komisja składa się z urzędnika, wydelegowanego w tym celu przez władzę, uskuteczniającą oględziny, i z dwóch rzeczoznawców, z których jednego mianuje władza, uskuteczniająca oględziny, drugiego zaś właściciel statku lub komendant. Do rozpraw tej komisji należy zaważać właściciela statku lub kapitana, jakoteż oglądacza statku, którego zarządzenia uległy zaczepieniu. Kierujący komisją winien zapisać w protokole wywód oględzin komisyjnych oraz, o ile nie przyjdzie do zgodnego wyrażenia opinii przez komisję, zapatrywanie każdego z rzeczoznawców. Koszta oględzin komisyjnych winien ponieść właściciel statku, jeżeli oględziny te zarządzono wskutek jego wniosku oraz jeżeli obaj rzeczoznawcy co do istoty rzeczy uznali za słuszne zarządzenia, wydane przez oglądającego statek.

§ 16.

Rozstrzygnięcie władzy, odwołanie.

Władza, uskuteczniająca oględziny, rozstrzyga o zażaleniu właściciela statku według swobodnego uznania. Orzeczenie należy na żądanie udzielić właścicielowi statku lub komendantowi na piśmie wraz z powodami.

Przeciw rozstrzygnięciom kapitanatów portowych i sanitarnych morskich można wnieść dalsze odwołanie do Władzy morskiej tylko wtedy, jeżeli na podstawie zaczepionego rozstrzygnięcia należałoby poczynić takie zarządzenia, których koszta przenoszą 1000 K. Przeciw rozstrzygnięciom Władzy morskiej wolno, bez względu na to, czy wydano je w instancji pierwszej czy drugiej, wnieść dalsze odwołanie do Ministerstwa handlu tylko wtedy, jeżeli zarządzenia, które polecono w nich poczynić, powodują koszta, przewyższające 10.000 K.

Władza morska winna rozstrzygnąć odwołania tego rodzaju w ciągu dni 14, zaś Ministerstwo handlu w ciągu trzech tygodni od dnia wniesienia zażalenia, w przeciwnym bowiem razie należy uważać zaczepione zarządzenie za uchylone. Odwołania należy wnosić za pośrednictwem władzy, uskuteczniającej oględziny, i trzeba je zaopatrzyć w wszystkie dokumenty, potrzebne do oceny danego przypadku.

§ 17.

Wykonanie zarządzeń.

Zarządzenia oglądającego statek, przeciw którym nie wniesiono zażalenia lub które potwierdzone zostały prawomocnym rozstrzygnięciem władzy, uskuteczniającej oględziny, albo władzy przełożonej, musi się wykonać w ciągu oznaczonego czasokresu, w przeciwnym bowiem razie władza, uskuteczniająca oględziny, może odmówić wystawienia lub odnowienia poświadczenia dopuszczenia albo też

może odebrać wystawione już poświadczenie dopuszczenia.

Oдноśnie do statków dla podróжных można, odpowiednio do rodzaju stwierdzonych wadliwości, zamiast odmówienia lub odebrania poświadczenia dopuszczenia wydać także zakaz przewożenia podróжных albo ograniczyć dopuszczalną ilość podróжных.

§ 18.

Wystawienie, czas ważności i odebranie poświadczenia dopuszczenia, certyfikaty dla statków obcych.

Poświadczenie dopuszczenia wystawia się w dwóch wygotowaniach, z których jedno musi się przechowywać na statku, na statkach zaś dla podróжных musi się je wywiesić w sposób widoczny na miejscu dla każdego dostępnem.

Czas ważności jego wynosi odноśnie do statków dla podróжных dwa lata, odноśnie zaś do statków towarowych cztery lata.

Po upływie tych czasokresów trzeba poświadczenie dopuszczenia odnowić na podstawie ponownych oględzin statku.

Poświadczenie dopuszczenia można oprócz przypadku, wymienionego w § 17., odebrać także wtedy, gdy w urzędzeniu, zaopatrzeniu w przybory i w stanie statku, dla którego wydano to poświadczenie, okazały się później takie zmiany lub wadliwości, które zagrażają bezpieczeństwu statku oraz znajdujących się na nim osób.

Poświadczenie dopuszczenia odbiera ta sama władza, która je wystawiła.

Skoro orzeczenie, zarządzające jego odebranie, doręczy się właścicielowi statku lub komendantowi, musi się zwrócić oba wygotowania poświadczenia dopuszczenia władzy, która to poświadczenie wystawiła.

Oдноśnie do statków, świeżo nabytych zagranicą, uznaje się aż do czasu przybycia ich do przystani ojczystej ważność certyfikatów obcego państwa, w którym obowiązują równoznaczne przepisy o wystawianiu poświadczeń tego rodzaju.

Rozdział II.

Oględziny przed odjazdem.

§ 19.

Czas.

Urząd portowy w przystani odjazdu winien poddać „ogłędzinom przed odjazdem“ statki dla podróжных, odbywające żeglugę daleką, przed wyruszeniem w każdą drogę, statki dla podróжных, odbywające wielką i małą żeglugę nadbrzeżną, co trzy miesiące, zaś statki towarowe wszelkiego rodzaju co sześć miesięcy.

Urząd portowy ma prawo z przyczyn szczególnych przedsiębrać oględziny także przed upływem ustanowionych w tym celu czasokresów.

Jeżeli statek podczas podróży zawija do kilku przystani austriackich albo jeżeli podróż odbywa się tam i z powrotem jedynie między przystaniami tego rodzaju, wówczas należy przedsięwziąć oględziny przed odjazdem tylko w tej przystani, z której statek w podróż wypływa.

Statki, utrzymujące ruch między przystaniami austriackimi i węgierskimi, należy poddać oględzinom przed odjazdem w tej przystani kraju ojczystego, z której taki statek wypływa.

§ 20.

Dokonanie i wywód oględzin.

Urząd portowy winien przy oględzinach tych po wglądnięciu w poświadczenie dopuszczenia oraz w wywód ostatnich oględzin przed odjazdem upewnić się co do tego, że dokładnie zastosowano się do wszystkich zarządzeń, wydanych w tym wywodzie, oraz do przepisów ogólnie obowiązujących i że statek w ogóle jest odpowiednio urządzony, zaopatrzony w przybory, załogę i żywność oraz odpowiednio załadowany.

Oględziny należy przedsięwziąć w ten sposób, aby nie spowodować zwłoki w odjeździe.

Co do wyniku oględzin przed odjazdem należy wydać dla statku „wywód oględzin“ według załącznika 2., którego kopię należy przesłać tej władzy, która wystawiła poświadczenie dopuszczenia.

§ 21.

Postępowanie w razie stwierdzenia wadliwości.

Jeżeli przy oględzinach przed odjazdem dostrzeże się wadliwości, urząd portowy winien zażądać ich usunięcia. Polecenie to trzeba, o ile to jest możliwe, spełnić natychmiast.

Jeżeli się rozchodzi o wadliwości, które przeszkadzają sprawności statku na morzu lub zagrażają bezpieczeństwu znajdujących się na nim osób, natenczas winien urząd portowy, o ile wadliwości tych natychmiast się nie usunie, odpowiednio do rodzaju ich i doniosłości zabronić odjazdu statku i zabierania podróźnych lub ograniczyć ilość tych ostatnich.

W celu usunięcia takich wadliwości, które nie przeszkadzają sprawności statku na morzu lub nie zagrażają bezpieczeństwu znajdujących się na nim osób, może urząd portowy wyznaczyć czasokres, nie przekraczający trzech miesięcy, o ile wadliwości tych nie można natychmiast usunąć. Jeżeliby wadliwości odnosiły się do urządzeń dla podróźnych, wówczas urząd portowy może tymczasowo zarządzić odpowiednie zmniejszenie ilości podróźnych.

W wszystkich przypadkach ma urząd portowy zawiadomić o swoich zarządzeniach tę władzę, która wystawiła poświadczenie dopuszczenia.

§ 22.

Środki prawne.

Komendant ma prawo, w razie zabronienia odjazdu lub zabrania podróźnych, albo w razie ograniczenia ilości podróźnych, zażądać natychmiastowego zbadania statku na miejscu przez

komisyę lub wnieść do Władzy morskiej odwołanie przeciw wydanym zarządzeniom.

Komisyja ma się składać z kierownika urzędu portowego i z dwóch rzeczoznawców, z których jednego mianuje urząd portowy, drugiego zaś komendant.

Komendantowi przysługuje prawo wniesienia w ciągu 14 dni, licząc od chwili doręczenia rozstrzygnięcia, odwołania do Władzy morskiej przeciw ponownemu rozstrzygnięciu urzędu portowego, wydanemu na zasadzie wyводу komisji, oraz przeciw rozstrzygnięciom, które nie zawierają zakazu odjazdu, zabrania na statek podróży lub ograniczenia ilości tych ostatnich.

Również przysługuje czasokres 14 dni dla wniesienia bezpośredniego odwołania do Władzy morskiej bez poprzedniego zbadania przez komisję.

Odwołanie do Władzy morskiej nie ma skutku odwłocznego w żadnym z tych obu przypadków.

Władza morska winna wydać swe rozstrzygnięcie w ciągu 14 dni, licząc od wniesienia odwołania, w przeciwnym razie bowiem uważa się rozstrzygnięcie urzędu portowego za zniesione.

Przeciw rozstrzygnięciu Władzy morskiej nie ma dalszego odwołania.

§ 23.

Ogłędziny wstępne przed odjazdem.

Komendantowi wolno na dwa do trzech dni przed odjazdem zażądać w właściwym urzędzie portowym przedsiębrania ogłędzin wstępnych przed odjazdem, aby uprościć właściwe ogłędziny przed odjazdem i uniknąć zarzutów, któreby mogły opóźnić ten odjazd.

§ 24.

Nadzór ze strony urzędów portowych.

Wszystkie urzędy portowe winny czuwać nad przestrzeganiem niniejszego rozporządzenia nawet wtedy, jeżeli nie są właściwe do przedsiębrania ogłędzin przed odjazdem. Jeżeli urząd portowy spostrzeże przytem wadliwość, miarodajne są dla dalszego postępowania przepisy §§ 21. i 22.

Rozdział III.

Postępowanie, odnoszące się do statków obcych.

§ 25.

Statki, podlegające temu rozporządzeniu. Obce certyfikaty.

Statki obce o pojemności powyżej 50 zarejestrowanych ton brutto podlegają w przystaniach austriackich tym wszystkim postanowieniom niniejszego rozporządzenia, które stosownie do swej treści nie odnoszą się wyłącznie do statków austriackich.

Jeżeli statki tego rodzaju zaopatrzone są w odpowiadające poświadczeniu dopuszczenia poświadczenie obcego państwa, w którym obowiązują przepisy, uznane za równoznaczne, wówczas korzystają one z uwolnienia od oględzin, określonych w § 7., pod warunkiem, że odnośne państwo również tak samo uznaje austriackie poświadczenia dopuszczenia.

Statki obce, które w pierwszym roku po wejściu w życie niniejszego rozporządzenia zawijają po raz pierwszy do austriackiej przystani, nie ulegną żadnemu zarzutowi, choćby nawet nie miały poświadczenia tego rodzaju. Komendantowi należy udzielić jeden egzemplarz niniejszego rozporządzenia.

§ 26.

Oględziny przed odjazdem.

Statki obce należy poddać oględzinom przed odjazdem w taki sam sposób, jak statki tutejszo-krajowe, o ile statki te w przystani austriackiej zabierają na pokład ładunek lub podróźnych. Przytem trzeba będzie jednak, o ile możności, uwzględnić ewentualne różnice między postanowieniami niniejszego rozporządzenia a postanowieniami, obowiązującymi w przystani ojczystej statku.

§ 27.

Wadliwości.

Statkom obcym, które poniosły znaczne uszkodzenia lub z innych powodów nie zapewniają znajdującym się na nich osobom dostatecznego bezpieczeństwa ani, o ile się rozchodzi o statki dla podróźnych, nie dostarczają tym ostatnim odpowiedniego pomieszczenia lub pożywienia. można zabronić zabierania ładunku lub podróźnych mimo, że posiadają zagraniczne poświadczenie.

§ 28.

Współudział władzy konsularnej w czynnościach urzędowych.

Do oględzin właściwych i do oglądnięcia statku obcego przed odjazdem należy zaważać właściwą władzę konsularną, o ile władza taka znajduje się w przystani. Jeżeliby władza ta nie przysłała na wyznaczoną godzinę przedstawiciela swego, należy przedsiębrać oględziny te lub oglądnięcie w jego nieobecności.

Rozdział IV.

Należytości.

§ 29.

Należytość za oględziny przez organa państwowe oraz za poświadczenie dopuszczenia.

Jeżeli wniesiono prośbę o wystawienie lub odnowienie poświadczenia dopuszczenia, nie składając certyfikatu, wystawionego przez uznany

zakład klasyfikacyjny, winien właściciel statku za oględziny przez organa państwowe uiścić należytość.

Należytość ta za oględziny wynosi o 10 procent więcej niż najwyższa należytość, żądana przez uznane zakłady klasyfikacyjne za przyznanie lub przedłużenie przymiotu pewnej klasy.

Należytość za poświadczenie dopuszczenia.

Za wygotowanie poświadczenia dopuszczenia należy uiścić należytość, wynoszącą dla statków, odbywających małą żeglugę nadbrzeżną, 50 K, dla statków zaś, odbywających żeglugę daleką i wielką żeglugę nadbrzeżną, 100 K. Należytość tę należy zapłacić za pośrednictwem pocztowej Kasy oszczędności; poświadczenia złożenia można otrzymać u Władzy morskiej oraz w kapitanatach portowych (por. § 10. lit. f).

Za odnowienie poświadczenia dopuszczenia nie płaci się należytości.

Za oględziny przed odjazdem nie pobiera się należytości.

§ 30.

Zwrot kosztów podróży i dyet.

Jeżeli dokonano oględzin właściwych lub oględzin przed odjazdem na żądanie właściciela statku lub komendanta poza urzędową siedzibą urzędu, właściwego do przedsiębrania oględzin, winien właściciel statku zwrócić wydatki na podróż i dyety według wymiaru, ustanowionego dla urzędników państwowych. Urząd, w którego okręgu wykonuje się czynność urzędową, ma zawiadomić właściciela statku lub komendanta o wysokości tych kosztów. Odnośną kwotę należy złożyć za pośrednictwem pocztowej Kasy oszczędności w taki sam sposób jak przy wydawaniu poświadczenia dopuszczenia.

Część II.

Przepisy o pełnieniu służby na statkach handlowych morskich.

Rozdział I.

Służba na pokładzie.

§ 31.

Ranga komendantów i oficerów na statku; ilość oficerów na statku.

Rangi komendantów oraz rangi i ilość oficerów na statku, potrzebnych dla poszczególnych kategorii statków, uwidocznia następująca tablica.

Kategoria statku	Komendant	I. oficer	II. oficer
a) Dla małej żeglugi nadbrzeżnej			
Żaglowce	Szyper dla małej żeglugi nadbrzeżnej		
Parowce towarowe o pojemności aż do 100 ton zarejestrowanych brutto	Szyper dla małej żeglugi nadbrzeżnej po myśli obwieszczenia z dnia 14. września 1907. Nr. 14341		
Parowce towarowe o pojemności powyżej 100 ton zarejestrowanych brutto	Szyper dla wielkiej żeglugi nadbrzeżnej lub porucznik		
Parowce dla podróży na wodach krajowych o pojemności do 100 ton zarejestrowanych brutto	Szyper dla małej żeglugi nadbrzeżnej po myśli obwieszczenia z dnia 14. września 1907, Nr. 14341	Szyper dla małej żeglugi nadbrzeżnej po myśli obwieszczenia z dnia 14. września 1907, Nr. 14341 *)	
Parowce dla podróży, odbywające żeglugę poza wodami krajowymi, o pojemności do 100 ton zarejestrowanych brutto oraz wszystkie parowce dla podróży o pojemności większej jak 100 do 300 ton zarejestrowanych brutto	Szyper dla wielkiej żeglugi nadbrzeżnej lub porucznik		
Parowce dla podróży o pojemności powyżej 300 ton zarejestrowanych brutto	Szyper dla wielkiej żeglugi nadbrzeżnej	Szyper dla wielkiej żeglugi nadbrzeżnej lub porucznik	
b) Dla wielkiej żeglugi nadbrzeżnej			
Statki towarowe	Szyper dla wielkiej żeglugi nadbrzeżnej lub porucznik	Szyper dla wielkiej żeglugi nadbrzeżnej lub porucznik	
Statki dla podróży	Kapitan dla żeglugi dalekiej	Szyper dla wielkiej żeglugi nadbrzeżnej lub porucznik	Szyper dla wielkiej żeglugi nadbrzeżnej lub porucznik
c) Dla żeglugi dalekiej			
Statki towarowe o pojemności do 2000 ton zarejestrowanych brutto	Kapitan dla żeglugi dalekiej	Porucznik	
Statki towarowe o pojemności powyżej 2000 ton zarejestrowanych brutto			Szyper dla wielkiej żeglugi nadbrzeżnej lub porucznik
Statki dla podróży o pojemności do 1000 ton zarejestrowanych brutto		Porucznik ; jeżeli na statku jest więcej podróży niż 200, kapitan dla żeglugi dalekiej	Porucznik
Statki dla podróży o pojemności powyżej 1000 ton zarejestrowanych brutto		Kapitan dla żeglugi dalekiej	Porucznik **)

*) Potrzebny tylko wtedy, jeżeli statki te w czasie 24 godzin jada więcej jak przez 12 godzin, przyczem zatrzymania się w przystaniach przez czas aż do 1 godziny zaliczają się do czasu jazdy.

**) Nadto potrzeba jeszcze szypra dla wielkiej żeglugi nadbrzeżnej lub porucznika jako 3. oficera.

W razie, jeżeli się nie da zapobiedz brakowi oficerów dla statków, urząd portowy lub konsularny może zezwolić na dalszą podróż z mniejszą ilością oficerów, o ile to nie zagraża bezpieczeństwu żeglugi. Oprócz komendanta musi się w każdym razie znajdować na statku oficer, uzdolniony do strażniczej służby żeglarskiej.

§ 32.

Szyprów dla wielkiej żeglugi nadbrzeżnej i poruczników można tylko wówczas używać jako komendantów lub pierwszych oficerów statku, jeżeli odbywali przez dwa lata na parowcach stażniczą służbę żeglarską jako oficerowie statku.

Władza morska może udzielić zezwolenia na kierowanie wielkimi parowcami szyptom dla małej lub wielkiej żeglugi nadbrzeżnej, którzy sprawowali komendę na parowcach przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia, a to w miarę ich poprzedniego zatrudnienia.

§ 33.

Na statkach dla podróży, na których oprócz komendanta znajduje się jeszcze 3 ukwalifikowanych oficerów należy pełnić straż na morzu zapomocą trzech zmian.

Komendantowi lub oficerowi statku, pełniącym straż, nie wolno pod żadnym pozorem opuścić na morzu przeznaczonego dla kierownictwa statku i w tym celu urządzonego stanowiska, bez prawidłowego złuzowania i oddania służby.

Podczas jazdy musi komendant lub uprawniony oficer strażniczy bezustannie pełnić straż na pomoście dla komendanta, względnie na miejscu, przeznaczonem do kierowania statkiem, nadto zaś musi żeglarz, uzdatniony do patrzenia w dal, na statkach dla podróży bezustannie, zaś na statkach towarowych w nocy i kiedy się dobrze nie widzi, odbywać straż na przodzie statku, na przednim maszcie lub na pomoście statku.

§ 34.

Statki, poruszane wyłącznie siłą motoru, uważa się ze względu na postanowienia poprzednich paragrafów za parowce, zaś żaglowce z motorem posiłkowym za żaglowce.

Rozdział II.

Służba na łodziach i zarządzenia dla bezpieczeństwa.

§ 35.

Dla zaopatrzenia łodzi statku w załogę musi być na statku tylu ludzi, wyćwiczonych w wiosłowaniu, aby na każdą mocną pojedynczą łódź przypadło 3 ludzi, zaś na każdą łódź ratunkową 4 ludzi.

Jeżeli statek zaopatrzony jest w łodzie parowe lub motorowe, musi być przeznaczony dla każdej

Szczególne wymogi; sprawowanie komendy przez dotychczasowych komendantów.**Straż na morzu.****Statki motorowe.****Załoga łodzi.**

łodzi parowej ukwalifikowany palacz i żeglarz, dla każdej zaś łodzi motorowej szofer i żeglarz.

Na wszystkich statkach musi załoga być obeznana z obchodzeniem się z urządzeniami i środkami dla bezpieczeństwa. Zwłaszcza osoby, przeznaczone do tego, muszą być praktycznie wyszkolone w spuszczeniu i wyciąganiu łodzi tudzież w wiosłowaniu, jakoteż w obsłudze przyborów do gaszenia ognia.

§ 36.

Plan na wypadek alarmu.

Na statkach, które przedsięwzięją podróże poza granice małej żeglugi nadbrzeżnej, oraz na statkach o pojemności ponad 600 ton zarejestrowanych brutto. bez względu na rodzaj podróży, należy w każdej ubikacji, przeznaczonej dla załogi, na pomoście komendanta i na miejscu dostępnym dla personelu statku przybić „plan na wypadek alarmu“.

Na planie tym należy oznaczyć stanowisko i pierwszą czynność służbową każdej osoby z załogi statku w razie pożaru, dostawania się wody lub w razie konieczności opuszczenia statku na wszystkich łodziach, nadto należy oznaczyć sygnał zapomocą głosu w celu zaalarmowania osób z załogi statku i podróżnych.

W każdej ubikacji dla zebrania, służącej podróżnym do przebywania razem, należy również zawiesić plan na wypadek alarmu, na podstawie którego można także zaznajomić się z rozmieszczeniem podróżnych oraz z prawidłami co do ich zachowania się.

§ 37.

Bliższe postanowienia.

Przy układaniu planu na wypadek opuszczenia statku na łodziach, względnie tratwach należy stosować następujące zasady:

Wszystkie przedmioty i miejsca, uwzględnione na tym planie, należy oznaczyć kolorem jasnoczerwonym.

Każdą łódź oraz każde poszczególne miejsce na łodziach pomocniczych należy oznaczyć w stosownym, wpadającym w oczy miejscu odpowiednim numerem koloru jasnoczerwonego. Liczby powinny być wielkie przynajmniej na 25 centymetrów.

Dla każdej łodzi, tratwy itd. należy ustanowić odpowiednie miejsce na pokładzie statku jako punkt zborny, w którym na sygnał alarmowy mają się natychmiast zgromadzić wszystkie osoby, przydzielone do tej łodzi. Tę samego miejsca należy w ogóle używać jako punktu zbornego przy alarmach wszelkiego rodzaju i zawsze wtedy, ilekroć musi się zgromadzić podróżnych lub część tychże w jakimkolwiek celu (na przykład badanie lekarskie itd.).

Miejsce to należy odgraniczyć wyraźnie czerwoną farbą i oznaczyć w ten sam sposób, jak przy naleźną łódź.

Rozmieszczenie podróźnych oraz osób naleźących do załogi statku, ma się stałe odbywać według numerów łózek i to w ten sposób, że dla kaźdej łodzi przeznacza się odpowiednią ilość żeglarzy i stewardów (posługaczy).

§ 38.

Komendant łodzi.

Dla kaźdej łodzi należy ustanowić komendanta w osobie oficera lub podoficera, pełniącego służbę na pokładzie, lub w osobie odpowiedniego żeglarza. Nazwisko tego komendanta musi być uwidocznione na wszystkich planach. Odpowiada on przed komendantem statku za gotowość swej łodzi do służby oraz za zupełne zaopatrzenie jej w przybory; przy rozpoczęciu podróży winien on sporządzić sobie spis osób, naleźących do jego łodzi, według numerów oraz, o ile możności, według imion i nazwisk, powinien go ciągle mieć przy sobie i utrzymywać w ewidencji w rozmaitych przystaniach. Winien on starać się o to, aby poznać osoby, przeznaczone do jego łodzi.

Komendant łodzi nadzoruje w razie potrzeby przygotowanie tej łodzi do odplynięcia na morze. przy czem mają pomagać żeglarze, według planu do tego przeznaczeni. Inne osoby, przeznaczone do łodzi, mają zgromadzić się w wyznaczonych na to miejscach pod nadzorem stewardów (posługaczy), którzy je dopiero na wezwanie komendanta mają poprowadzić do łodzi.

Skoro ludzie znajdujają się już w łodzi, winni słucać poleceń komendanta łodzi bezwarunkowo, bez względu na swe stanowisko towarzyskie lub zawodowe.

Stewardowie (posługacze), przeznaczeni dla łodzi, mają obowiązek starać się o wszystkie te konieczne przedmioty, które nie należą do inwentarza łodzi (koce itd.).

§ 39.

Zatwierdzenie planu na wypadek alarmu.

Plan na wypadek alarmu należy przedłożyć przed pierwszym wyruszeniem w drogę Władzy morskiej do zatwierdzenia; przy oględzinach statku, względnie przy oglądnięciu jego przed odjazdem należy zbadać ponownie, czy plan się nadaje, oraz czy wybór uwidoczniionych w nim miejsc na statku oraz ich oznaczenie odpowiada celowi, tudzież czy wygotowano ogłoszenia planu, przeznaczone do wywieszenia. O zmianach wskutek przebudowy i tym podobnych należy donieść Władzy morskiej, która ma je rozpatrzyć.

§ 40.

Plan na wypadek alarmu dla małej żeglugi nadbrzeźnej.

Na statkach dla podróźnych, odbywających małą żeglugę nadbrzeźną, na których nie kaźdy

podróżny ma dla siebie przeznaczone miejsce do spania, można nie wyznaczać stałego rozmieszczenia podróżnych według planu.

Plany dla załogi statku należy jednak w ten sam sposób sporządzić i w ten sam sposób z nimi postępować jak na statkach wyższych kategorii; również należy ustanowić miejsca zborne dla łodzi i poczynić wszystkie przepisane oznaczenia. Jeden lub kilku oficerów, wyraźnie w planie do tego przeznaczonych, mają rozmieszczać podróżnych na tych miejscach, względnie na łodziach.

§ 41.

Ćwiczenia alarmowe i ćwiczenia z łodziami.

Raz w miesiącu, tudzież po każdej znaczniejszej zmianie załogi należy odbywać ćwiczenia alarmowe i ćwiczenia z łodziami, przy których trzeba wyćwiczyć całą załogę statku w czynnościach, zleconych jej w razie alarmu z powodu niebezpieczeństwa, ognia i wody oraz przy pełnieniu służby na łodziach.

Na statkach dla podróżnych trzeba przy tej sposobności pouczać podróżnych o zachowaniu się w razie niebezpieczeństwa dla statku i w należyłym czasie zawiadomić ich o tem przed ewentualnem użyciem sygnału alarmowego. Okoliczność, że odbyto ćwiczenia alarmowe, należy zapisać w dzienniku statku, względnie w zapisku według § 1. dodatku, uwidoczniając rozmiar ćwiczeń.

Rozdział III.

Śłużba przy maszynach.

§ 42.

Ilość i rangi maszynistów. Straż przy maszynach.

Parowce morskie, posiadające maszyny o sile nie większej jak 400 indykowanych koni mechanicznych, muszą mieć jednego maszynistę III. klasy, jeżeli zaś żegluga ma trwać dłużej jak dwanaście godzin bez przerwy, dwóch takich maszynistów.

Parowce morskie, posiadające maszyny o sile większej jak 400 indykowanych koni mechanicznych, muszą mieć jednego maszynistę II. klasy, jeżeli zaś żegluga ma trwać przypuszczalnie dłużej jak dwanaście godzin bez przerwy, muszą mieć oprócz jednego maszynisty II. klasy jako kierującego jeszcze drugiego maszynistę (II. lub III. klasy), a podczas żeglugi do przystani, leżących poza granicami małej żeglugi nadbrzeżnej, nadto jeszcze trzeciego maszynistę.

Parowce morskie, których siła przewyższa 1000 indykowanych koni mechanicznych, muszą mieć jednego maszynistę I. klasy jako kierującego i dwóch maszynistów II. klasy.

Na parowcach towarowych może znajdować się jako trzeci maszynista maszynista III. klasy.

Władza morska ustanawia ilość maszynistów, których należy zabrać do służby na statki z podwójnemi śrubami lub maszynami turbinowemi.

Władza morską ma prawo dopuszczać lub ustanawiać w poszczególnych przypadkach wyjątki od powyższych przepisów.

Maszynista, pełniący straż przy maszynach, może opuścić swoje stanowisko służbowe bez prawidłowego zluźnienia go jedynie w razie niezwykle nagłej i koniecznej potrzeby i po zawiadomieniu przedtem służbowego oficera.

§ 43.

Dziennik maszynowy.

Na wszystkich parowcach morskich z wyjątkiem parowców, przeznaczonych dla małej żeglugi nadbrzeżnej a posiadających maszyny o sile mniejszej niż 600 indykowanych koni mechanicznych, należy prowadzić dziennik maszynowy po myśli instrukcyi, zawartej w rozporządzeniu Ministerstwa handlu z dnia 12. lipca 1906 (Dz. u. p. Nr. 160).

Obowiązek ten ulega przerwie jedynie podczas rozebrania maszyn.

Dziennik maszynowy należy na żądanie przedkładać w krajach tutejszych urzędowi portowemu, za granicą zaś urzędowi konsularnemu.

Wypełnione dzienniki maszynowe należy składać w urzędzie portowym przystani ojczyściej parowca i przechowywać tamże przez pięć lat.

Rozdział IV.

Śłużba lekarska.

§ 44.

Przyjęcie lekarza, stanowisko służbowe.

Podczas żeglugi poza granicami małej żeglugi nadbrzeżnej musi się znajdować na każdym statku, który wiezie więcej niż 50 podróźnych lub ma na pokładzie razem z załogą więcej niż 100 osób, austriacki lekarz, uprawniony do wykonywania praktyki w krajach tutejszych. Lekarza statku należy w tym jego charakterze zaprzysiądz i jest on odpowiedzialny wobec władz tutejszokrajowych za swoje czynności w obrębie swego zakresu działania na statku. Na statki, wiozące więcej niż 1000 osób, należy zabrać drugiego lekarza. Władza morską może zwolnić od obowiązku zabrania lekarza te statki, które odbywają jazdy w obrębie obszaru wielkiej żeglugi nadbrzeżnej.

Jeżeliby podczas podróży z jakiegoś ważnego powodu nie było lekarza na statku lub gdyby on stał się niezdolnym do służby, może urząd konsularny w przystani, do której statek najpierw zawinie, zezwolić na przyjęcie na czas potrzeby ukwalifikowanego lekarza obcego lub na odbywanie dalszej podróży bez lekarza.

Należy stwierdzić prawidłowe zaopatrzenie lekarza statku. Podlega on komendantowi oraz dyscyplinie na statku.

§ 45.

Statki, nie posiadające lekarza.

Na statkach, nie posiadających lekarza, winien nieść pierwszą pomoc w przypadkach zastąpienia

lub uszkodzenia komendant lub z jego polecenia odpowiedni oficer statku. Komendant nie powinien zaniedbać tego, aby w razie potrzeby po przybyciu do przystani zawiadzać do porady lekarza i ewentualnie zawiadzać także w tym celu w przypadkach nagłych do takiej przystani, leżącej na szlaku podróży, która nie jest objęta programem podróży.

§ 46.

Ogólne obowiązki lekarza.

Lekarz statku obowiązany jest do bezpłatnego leczenia załogi statku, znajdujących się na nim podróźnych trzeciej klasy lub podróźnych międzypokładowych oraz do leczenia podróźnych I. i II. klasy.

Właściciel statku winien ustanowić zatwierdzoną przez Władzę morską taryfę dla leczenia podróźnych I. i II. klasy.

Lekarz statku obowiązany jest zbadać załogę przed rozpoczęciem podróży oraz podczas podróży raz na tydzień.

Do niego należy piecza nad zdrowotnością na statku, badanie środków spożywczych i wody do picia, utrzymywanie w dobrym stanie środków leczniczych i odkażających oraz zaopatrywanie się w nie, nadzór nad utrzymywaniem w czystości ubikacji dla podróźnych, łaźni i wychodków, spiżarni, kuchni oraz naczyń kuchennych.

Winien on przedkładać komendantowi wnioski w sprawie zarządzeń, które uważa za konieczne ze względu na zdrowotność.

W porozumieniu z komendantem winien ustanowić w każdym dniu godziny ordynacyjne, które należy odbywać w ambulatoryum.

Jest on obowiązany codziennie składać komendantowi sprawozdanie o stanie zdrowia podróźnych i załogi.

§ 47.

Nadzór nad wsiadaniem podróźnych oraz ładowaniem towarów na statki.

Lekarz statku ma być w każdej przystani obecny przy wsiadaniu podróźnych na statek. Winien pilnować tego, aby nie zabierano na statek podróźnych lub ludzi z załogi, dotkniętych zaraźliwymi chorobami, podlegającymi obowiązkowi zgłoszenia, albo przedmiotów, służących do użytku tych osób.

Również powinien on zabronić zabierania na statek takich osób, które ze względu na stan swego zdrowia nie mogą znaleźć na statku potrzebnej opieki i obsługi.

Lekarz statku może osobom niedołącznym pod względem fizycznym pozwolić wsiąść na statek wówczas, jeżeli im towarzyszy osoba, przeznaczona do pieczy nad niemi.

Lekarz statku jest obowiązany do wywiadywania się o zdrowotności w przystaniach, do których statek ma zawijać, i do poczynienia w danym razie wniosków co do potrzebnych środków zapobiegawczych.

Jeżeli na statek ładuje się towary lub zapasy, które mogą zaszkodzić zdrowiu załogi lub podróżnych, jak trucizny, łatwo gnijące towary itd. wówczas lekarz statku winien przedstawić komendantowi wnioski co do zarządzeń, wskazanych ze stanowiska zdrowotności.

§ 48.

Lekarz statku ma obowiązek prowadzić zapiski co do chorych i dziennik.

Do zapisków co do chorych należy wciągać wszystkie poszczególne przypadki chorób. Co do osób, umieszczonych w ubikacji dla chorych, należy uwidocznnić następujące szczegóły:

Imię i nazwisko chorego, wiek, zawód, narodowość, przystań, w której wsiadł na statek, rozpoznanie, leczenie, przebieg, wynik i czas trwania choroby.

Jeżeli chory należy do załogi, musi się uwidocznnić także czas trwania niezdolności do pracy.

Do dziennika należy zapisywać:

Dokładne szczegóły o stanie zdrowia załogi podczas podróży do miejsca przeznaczenia i o jakości skrzynki na lekarstwa, powody ewentualnego nieprzyjęcia podróźnych, wnioski, przedstawione komendantowi, ewentualnie zaś okoliczności, któreby mogły wyrzucić niekorzystny wpływ na zdrowie załogi lub podróźnych.

§ 49.

Lekarz statku winien sporządzić oprócz zapisków co do chorych i dziennika jeszcze sprawozdanie o stanie zdrowia i statystykę chorych.

Sprawozdanie o stanie zdrowia, które nie podlega kontroli ze strony komendanta, winno zawierać następujące szczegóły:

1. Nazwisko statku, czas trwania podróży.
2. Ilość załogi, ogólną ilość, *a*) podróźnych w klasach i *b*) podróźnych międzypokładowych: *A* podczas podróży do miejsca przeznaczenia, *B* podczas podróży z powrotem.
3. Przedstawienie ogólnych stosunków pod względem zdrowotności na statku, w szczególności pod względem czystości, przewietrzania, zaopatrzenia w wodę, jakości i ilości środków spożywczych.
4. Usterki, które mogą zagrażać zdrowiu załogi lub podróźnych, ewentualnie wnioski co do ich usunięcia.
5. Zaraźliwe choroby, zagrażające ogólnej zdrowotności, imię i nazwisko osoby chorej, wiek, zawód, narodowość, przystań, w której wsiadła na statek, rozpoznanie, czas trwania choroby, wydane zarządzenia, dezynfekcja, środki zapobiegawcze.
6. Uwagi o innych chorobach.
7. Ewentualne spostrzeżenia z zakresu zdrowotności i spraw sanitarnych (zagraniczna służba sanitarna, zarządzenia w sprawie kwarantanny, patologia chorób egzotycznych, przestrzeganie zdrowotności na statku itd.).

Zapiski co do chorych, dziennik.

Sprawozdanie o stanie zdrowia, statystyka.

Statystykę chorych należy prowadzić według wzoru, uwidocznionego w załączniku 3., a to jedną dla podróży do miejsca przeznaczenia, drugą zaś dla podróży z powrotem.

Jeżeli lekarz opuści statek zanim tenże powróci do przystani, z której podróż rozpoczął, musi oddać komendantowi tak „sprawozdanie o stanie zdrowia“ jak i „statystykę chorych“. Ten ostatni odda sprawozdania te następcy lekarza statku, który ma je dalej prowadzić.

Kiedy statek powróci do tutejszokrajowej przystani, która jest dla niego ostatnim celem podróży, należy te dwa sprawozdania wręczyć przed udzieleniem zezwolenia na wolny ruch (*libera pratica*) właściwemu lekarzowi urzędowemu lub w jego nieobecności urzędnikom portowym i sanitarnym, ten pierwszy zaś ma wglądać w dziennik.

Blankiety na statystykę chorych można otrzymać bezpłatnie w urzędach portowych i sanitarnych morskich.

§ 50.

Apteka.

Lekarz statku, na statkach zaś, na których nie ma lekarza, oficer, wyznaczony przez komendanta, winien nosić przy sobie klucz od apteki.

Jeżeli wspomniane osoby opuszczają statek, należy oddać klucz służbowemu oficerowi. Klucz od skrzynki z trucizną można oddać tylko drugiemu lekarzowi lub komendantowi.

§ 51.

Dozorcy chorych.

Na parowce dla podróżnych, które odbywają żeglugę daleką i wiozą więcej niż 300 podróżnych, należy zabrać dozorcę chorych, jeżeli zaś jest więcej niż 150 podróżnych płci żeńskiej, także dozorczynię chorych.

Jeżeli na statku znajduje się więcej niż 1000 podróżnych, należy wziąć na statek jeszcze jednego dozorcę.

Należy wybierać w tym celu osoby wytrzymałe na podróże morskie, o ile możności obznajomione z pielęgowaniem chorych i z sprawami, dotyczącymi się odkażania.

Cały personal dozorców ze względu na swe żądowe czynności podlega wprost lekarzowi statku.

Dozorcy i dozorczyne chorych mają mieszkać w bezpośredniej bliskości ubikacji dla chorych, jednak nie w samych tych ubikacjach.

Do ubikacji dla chorych wolno im wchodzić tylko w przeznaczonych do tego płaszczach płóciennych.

Dozorców i dozorczyń chorych nie wolno używać do pełnienia innych usług, jeżeli na statku znajdują się chorzy, chyba w przypadkach niebezpieczeństwa.

Jeżeli na statku znajdują się chorzy, nie wolno dozorcóm prac bielizny osób zdrowych lub pełnić dla tych ostatnich inne osobiste posługi.

W razie potrzeby, o ile istniejący personal dozorców nie wystarcza lub nie jest w ogóle przewidziany w przepisach, należy ustanawiać dozorcami odpowiednie osoby na statku.

Rozdział V.

Śłużba około czyszczenia i w kuchni.

§ 52.

Personal do czyszczenia.

W celu czyszczenia ubikacji dla podróżnych należy wziąć na statek osobny personal służbowy, którego wśród zwykłych okoliczności można używać tylko do tej służby. Jedna osoba posługująca ma przypaść na każdych 30 podróżnych w kajutach lub na każdych 100 podróżnych międzypokładowych.

Kucharz.

Statki, które z 50 podróżnymi pozostają na morzu dłużej niż 48 godzin, muszą zabrać z sobą kucharza dla podróżnych.

Rozdział VI.

Porządek okrętowy dla podróżnych.

§ 53.

Przepisy ogólne.

Każdy podróżny winien słuchać wskazówek komendanta lub jego zastępcy, odnoszących się do porządku okrętowego.

Nie wolno podróżnym mieszać się w sprawy, odnoszące się do służby na statku i służby żeglarskiej, wchodzić do miejsc i części pokładu, zastrzeżonych dla służby na statku, tudzież do innych ubikacji, które nie są przeznaczone dla podróżnych. Ubikacje te należy oznaczyć tablicami z napisem.

Wejście do ubikacji, zastrzeżonej dla kierownictwa żegluga, należy zamknąć.

Pod pokładem wolno palić tytoń tylko w osobnych przeznaczonych na to ubikacjach oraz w kajutach.

Broń i amunicję, wieszoną z sobą przez podróżnych, należy oddać komendantowi przy wsiadaniu na statek.

Świateł, palących się bez osłony, o ile one są w ogóle dopuszczone, nie można pozostawiać bez dozoru ani w kajutach ani na innych miejscach.

Osobom, będącym w stanie pijaństwa, można zabronić wsiąść na statek, w szczególności w razie odbywania podróży dla przyjemności; komendant powinien wykluczyć od udziału w spólnem jedzeniu i od używania ubikacji dla zebrań osoby, wzbudzające wśród podróżnych zgorzenie swoim brudnym lub zaniedbanym wyglądem zewnętrznym, wstrętnymi wadami ciała albo nieprzyzwoitem zachowaniem się.

Osoby, które mimo kilkakrotnych upomnień zachowują się burzliwie lub nieprawidłowo i nie spełniają poleceń komendanta, należy wysadzić na ląd w najbliższej przystani.

§ 54.

Księga zażaleń.

Na każdym statku dla podróżnych należy prowadzić księgę zażaleń, wystawioną przez Władzę morską według wzoru w załączniku 4. i zaopatrzoną jej pieczęcią urzędową. Podróżni mają prawo żądać jej okazania i czynić w niej zapiski. Komendant może przy zażaleniach wpisywać uwagi z swojej strony i dawać je do potwierdzenia podróżnym.

Do księgi zażaleń należy dołączyć jeden egzemplarz niniejszego rozporządzenia.

Podróżnym należy zwrócić uwagę na istnienie księgi zażaleń zapomocą tablic z odpowiednim napisem.

W księgach zażaleń nie wolno czynić takich poprawek, przez które tekst pierwotny stałby się nieczytelny.

Księgi zażaleń należy przedkładać na żądanie urzędowi portowemu lub konsularnemu.

§ 55.

Lista podróżnych.

Na statkach, odbywających żeglugę daleką, winien komendant ułożyć według załącznika 5. listę podróżnych w dwóch egzemplarzach i oddać ją urzędowi portowemu, względnie urzędowi konsularnemu. Jeden egzemplarz, podpisany przez komendanta, pozostaje w urzędzie, drugi egzemplarz zaś potwierdza urząd i zwraca go komendantowi.

Jeżeli po wygotowaniu listy zabiera się na statek jeszcze dalszych podróżnych, musi się ułożyć w sposób podobny, nawiązując do liczby bieżącej w pierwszej rubryce, listy uzupełniające, które znowu należy podpisać.

Komendant jest odpowiedzialny za to, aby wszyscy podróżni byli w liście zapisani. Podróżni są obowiązani do dostarczenia mu potrzebnych danych zgodnych z prawdą.

Rozdział VII.

Przewóz zwierząt i towarów na statkach dla podróżnych.

§ 56.

Zwierzęta.

Na częściach pokładu, które leżą bezpośrednio nad ubikacjami dla podróżnych, nie można w żadnym wypadku umieszczać zwierząt żywych.

Jeżeli zabierze się zwierzęta na nieosłonięty pokład statku (bez dachu ochronnego), należy je odosobnić od miejsc dla podróżnych mocnym ogrodzeniem z desek lub tem podobnym, które to ogrodzenie nie potrzebuje być zwarte. Rozlewaniu się uryny i gnoju zwierząt należy zapobiec zapomocą szczelnej listwy grodzącej a w razie potrzeby zapomocą szczelnego kanału dla odpływu.

Jeżeli zwierzęta znajdują się pod dachem ochronnym, musi się je oddzielić od miejsc dla podróżnych szczelną ścianą, rozciągającą się wszerz na całą szerokość statku, zaś na wysokość sięgającą aż do dachu ochronnego, albo w inny taksamo skuteczny sposób.

Urząd portowy ma obowiązek oznaczyć, o ile ilość podróżnych, ustanowiona w świadectwie dopuszczenia, musi się zmniejszyć z powodu umieszczenia zwierząt w ubikacjach dla pasażerów lub na częściach pokładu.

Części międzypokładowe, lub składy do ładowania, w których znajdują się zwierzęta, należy w ten sposób oddzielić nieprzepuszczalnymi ścianami lub zapomocą innych dostatecznych środków i w ten sposób przewietrzać, aby odchody zwierzęce i odór stajenny nie dostawały się wcale do ubikacji dla podróżnych.

§ 57.

Przewożone towary.

Przewożone towary, umieszczone na statku na pokładach dla podróżnych, muszą być tak ustawione i odosobnione, aby nie spowodowały dla podróżnych niedogodności. Ładunki, wytwarzające pył lub brud, należy oddzielić od ubikacji dla podróżnych szczelnymi ścianami. Towary, wydzielające nieprzyjemny zapach oraz szkodliwe dla zdrowia wyziewy, można przewozić tylko w składzie, położonym zdala od wszystkich ubikacji dla podróżnych lub na powierzchni pokładu pod hermetycznie zamkniętymi otworami na komory.

Część III.

Przepisy o wynurzeniu burty.

§ 58.

Obowiązek oznaczenia, przepisy o wynurzeniu burty.

Statki handlowe morskie, odbywające żeglugę daleką, i statki takie jakiegokolwiek wielkości, przeznaczone dla wielkiej żeglugi nadbrzeżnej, tudzież statki przeznaczone dla małej żeglugi nadbrzeżnej o pojemności powyżej 100 ton zarejestrowanych brutto, muszą, o ile wiozą towary, nosić na sobie poza pokładem na obu bokach oznaczenie dozwolonego największego zanurzenia zapomocą „znaków ładunkowych“, tudzież oznaczenie wysokości pokładu zamykającego, położonego powyżej tych znaków, zapomocą „znaku pokładu“ oraz muszą posiadać „certyfikat wynurzenia burty“, który ma zawierać daty, potrzebne dla kontroli „znaków wynurzenia burty“.

Znaki i certyfikaty musi umieścić względnie wystawić zakład klasyfikacyjny, uznany w tym celu przez Ministerstwo handlu.

§ 59.

Znaki.

„Znak normalnego ładunku“ należy umieścić na środku długości statku lub tuż obok jej środka, między tramem przednim a tylnym, mierząc według linii największego zanurzenia. Znak ten składa się

z koła o 30centymetrowej średnicy zewnętrznej i z poziomej kreski długości 45 centymetrów, której krawędź górna, poprowadzona przez środek koła, oznacza w ogóle „linię normalnego ładunku“ na wodach morskich w lecie.

Na parowcach należy umieścić oprócz znaku normalnego ładunku w miarę potrzeby także „znaki szczególne“, których krawędzie górne mają oznaczać „linie szczególnego ładunku“ dla rozmaitych obszarów żeglugi i rozmaitych pór roku.

Te znaki dla szczególnego ładunku mają następujące oznaczenia:

F. W. (Freshwater) dla przewozu towarów na wodach słodkich;

I. S. (Indian Summer) dla podróży podczas pomyślnej pory roku na wodach wschodnio-indyjskich na zachód od Singapore aż do Suez i na wschód od Singapore między zwrotnikami na Oceanie spokojnym;

S. (Summer) jako przedłużenie znaku ładunku normalnego w ogólności w lecie;

W. (Winter) na zimę w ogólności;

W. N. A. (Winter North Atlantic) na zimę (październik aż do marca włącznie) dla żeglugi po Oceanie atlantyckim między przystaniami europejskimi lub drogą z Gibraltaru a wybrzeżem amerykańskim na północ od przylądka Hatteras.

Znaki szczególne składają się z poziomych kresk o długości 23 centymetrów, wychodzących z kreski pionowej, umieszczonej w odległości 53 centymetrów od środka koła ku przodowi statku.

Znak ładunkowy dla wód słodkich jest skierowany ku tyłowi, wszystkie zaś inne znaki szczególne ku przodowi.

Na żaglowcach należy oprócz znaku ładunku normalnego umieścić tylko znak F. W., jeżeli zaś odbywają żeglugę przez północny Ocean atlantycki, także znak W. N. A.

Znak pokładu, który stanowi pozioma kreska długości 30 metrów, należy umieścić ponad kołem w ten sposób, aby środek jej długości leżał pionowo nad środkiem koła a jej krawędź górna jako „linia pokładu“ oznaczała to miejsce, od którego należy mierzyć wynurzenie burty.

Wysokość położenia linii pokładu winna odpowiadać górnej krawędzi pokrycia pokładu głównego lub przerwistego (przy nieosłoniętym pokładzie żelaznym górnej krawędzi rynny okapowej) na ścianie burtowej statku albo, jeżeli jest kanał odpływowy, przecięciu powierzchni pokrycia pokładu, przedłużonej według jej krzywizny, z ścianą burtową statku.

Szerokość wszystkich znaków wynurzenia burty winna wynosić 25 milimetrów.

Wszystkie znaki wynurzenia burty muszą być trwale wypunktowane lub wygniecione w ścianie statku i oznaczone na powłoce statku biało lub żółto na tle ciemnym lub czarno na tle jasnym.

Znaki szczególne dla małej i wielkiej żeglugi nadbrzeżnej.

Na znaku normalnego ładunku należy oznaczyć literami zakład, który umieścił znaki wynurzenia burty.

§ 60.

Dla obszaru małej i wielkiej żeglugi nadbrzeżnej można zmniejszyć wynurzenie burty według reguł, uznanych przez Władzę morską.

Na statkach, przeznaczonych dla małej i wielkiej żeglugi nadbrzeżnej, należy znaki, odpowiadające temu zmniejszeniu wynurzenia burty, oznaczyć w obrębie koła literą „C“.

Dla statków, które posiadają znaki wynurzenia burty dla żeglugi po oceanie, można w certyfikacie wynurzenia burty oznaczyć dopuszczalne dla żeglugi nadbrzeżnej zmniejszenie wynurzenia burty.

§ 61.

Samowładna zmiana znaków ładunkowych.

Posługiwanie się bez posiadania odnośnego certyfikatu znakami wynurzenia burty, oznaczonymi literami zakładu, oraz samowładna zmiana lub zatarcie znaków, umieszczonych przez powołane organa, tudzież wszelkie zmiany, poczynione samowładnie w certyfikacie wynurzenia burty, ulegają karze.

§ 62.

Zakaz żeglugi dla statków, niezaopatrzonych w znaki lub przeładowanych.

Statkom, nie posiadającym przepisowych znaków wynurzenia burty, albo takim, które wskutek obładowania zanurzają się poza obowiązującą każdorazowo linię ładunkową, nie wolno odbywać żeglugi po morzu.

§ 63.

Skala zanurzeń.

Na każdym austriackim statku handlowym morskim, zanurzającym się więcej jak na jeden meter, musi być na tramie przednim i na tramie tylnym po prawej stronie statku wykarbowana „skala zanurzenia“, podzielona na decymetry, a każda parzysta liczba decymetrów musi być oznaczona liczbami arabskimi, odbijającymi wyraźnie od powłoki statku.

Na statkach, które oprócz przepisanej skali w decymetrach posiadają jeszcze po lewej stronie statku skalę w stopach angielskich, należy tę ostatnią oznaczyć liczbami rzymskimi.

Liczby muszą dolną swą krawędzią opierać się na tej kresce podziałki, dla której odczytania służą, i powinny mieć wielkość jednego decymetra (względnie połowy stopy angielskiej) tak, aby górna krawędź tych liczb mogła służyć do oznaczenia nieparzystej ilości decymetrów (względnie połów stop angielskich).

Nadto powinny być uwidocznione w podziałce kreski co dwa centymetry (względnie dla każdego cala angielskiego).

Przed rozpoczęciem każdej takiej żeglugi morskiej, która trwa między jedną przystanią a następną dłużej niż 24 godzin, należy wpisać do dziennika statku zanurzenia, odczytane z przodu i z tyłu statku.

Część IV.

Postanowienia przejściowe i karne.

§ 64.

Postanowienia przejściowe.

Wszystkie statki, podlegające niniejszemu rozporządzeniu, należy poddać oględzinom w ciągu trzech miesięcy, licząc od dnia wejścia w życie tego rozporządzenia.

Władza morską może dla statków, znajdujących się za granicą, które w ciągu tego czasu nie powrócą do przystani tutejszokrajowej, przedłużyć odpowiednio ten termin.

§ 65.

Kary.

Przekroczenia tego rozporządzenia będą karane w pierwszej instancji przez właściwe urzędy portowe lub konsularne grzywnami aż do 200 K, o ile przekroczenia te nie ulegają karze po myśli ustaw karnych.

Zapłacone grzywny wpływają do funduszu, zarządzanego przez Władzę morską, który przeznaczony jest na udzielanie wsparć prywatnym zakładom i stowarzyszeniom, poświęconym pieczy nad potrzebującymi pomocy żeglarzami i ich rodzinami.

Grzywny, których nie można ściągnąć od ukaranych, należy zamienić na kary aresztu od 6 godzin do dni 14.

Odwolania od orzeczeń pierwszej instancji należy wnosić do Władzy morskiej w ciągu dni 14 od doręczenia rezolucji.

Jeżeli Władza morską potwierdzi orzeczenie pierwszej instancji, choćby łagodząc wymiar kary, niema dalszego odwołania.

§ 66.

Wejście w życie.

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1. lutego 1913.

Z chwilą wejścia w życie niniejszego rozporządzenia tracą moc obowiązującą odnośnie do statków, podlegających temu rozporządzeniu, wszystkie rozporządzenia i obwieszczenia, odnoszące się do spraw, unormowanych w niniejszym rozporządzeniu.

Roessler wlr.

(Dla statków dla podróżnych.)

№ z roku 19

Załącznik I, A.

Poświadczenie dopuszczenia

dla parowca do żeglugi

Nazwa towarzystwa okrętowego przystań ojezysta sygnał rozpoznawczy

Pojemność zarej. ton $\frac{\text{brutto}}{\text{netto}}$ — indyk. IPostatnie oględziny w warsztatach odbyły się w dnia (ranga, oraz imię i nazwisko)
" " kotłów odbyły się w " (komendanta)

Personal statku					Dopuszczalna ilość podróżnych					
Sztab	kwalfikacya	ranga	według przepisu	istotnie na statku	osób	klasa	miejsca dla podróży (część statku)	miejsce do przechadzki	metry kwadratowe	
	oficerowie									
maszyniści					II.					
lekarze										
inne osoby										
załoga	na pokładzie				III.	pokład pośredni				
	przy maszynach									
	do obsługi									
Suma .										

Dla łącznej sumy osób (komendant, personal statku i podróżni) przepisane są następujące łodzie i przybory ratunkowe:

Uwagi.

	rodzaj	ilość	objętość w metrach kubicznych	dla osób		rodzaj	ilość	objętość w metrach kubicznych	dla osób
łodzie	łodzie ratunkowe A lub B				pojemność łodzi pomocniczych	łodzie pomocnicze			
	łodzie ratunkowe C					tratwy			
	proste łodzie D					materyały pływające			
	Suma .					Suma .			
						pierścienie ratunkowe			
						pasy do pływania			

(Z c. k. Władzy morskiej) (c. k. kapitanat portowy i sanitarny morski).

. dnia 19

(Dla statków towarowych).

№ z roku 19

Załącznik I, B.

Poświadczenie dopuszczenia

dla parowca do żeglugi
żaglowca

Nazwa towarzystwa okrętowego przystań ojezysta sygnał rozpoznawczy

Pojemność zarej. ton brutto indyk. HP ostatnie oględziny w warsztatach odbyły się w
nettodnia { anga oraz imię i nazwisko }
komendanta

Personal statku				
	kwalifikacja	ranga	według przepisu	istotnie na statku
sztab	oficerowie			
	maszyniści			
	lekarze			
	inne osoby			
	załoga	na pokładzie		
	przy maszynach			
	do obsługi			
Suma				
Dla łącznej sumy osób (komendant i personal na statku) przepisane są następujące łodzie i przybory ratunkowe:				
rodzaj	ilość	objętość w metrach kubicznych	dla osób	
łodzie ratunkowe				pierścienie ratunkowe
łodzie proste				
pasy do pływania				
Suma				

(Z c. k. Władzy morskiej) (c. k. kapitanat portowy i sanitarny morski).

. dnia 19

C. k.

Załącznik 2.

Wywód oględzin.

(Flaga)	(Nazwa)
Przy oględzinach przed odjazdem	parowca (żaglowca)
odbytych w dniu 19 . . . ,	<u>nie stwierdzono żadnych</u> stwierdzono następujące wadliwości.

Powyższe wadliwości musi się usunąć aż do

Urząd portowy:

NB. Oryginał wywodu oględzin, napisany ołówkiem atramentowym, należy wręczyć komendantowi a kopię na papierze niebieskim przesłać Władzy morskiej (kapitanatowi portowemu i sanitarnemu morskiemu).

Statystyka chorych.

przy wyjeździe
 podczas podróży zabrano na statek
 podczas podróży opuściło statek
 przy przybyciu
 podróżnych w klasach:
 podróżnych między pokładami:

Choroba	W y n i k						Przez wiele dni trwała	
	wyleczono		pogorszył się stan		umarło		razem	niezdolność do służby
	osób z załogi	podróżnych	osób z załogi	podróżnych	osób z załogi	podróżnych		
Razem.....								
Z tego								
Wysadzono z statku z powodu (choroby								

w szpitalu i w leczeniu w ambulatoryum
 (choroby)
 wyleczono
 pogorszył się stan
 umarło
 wyleczono
 pogorszył się stan
 umarło

Data przybycia.

.....
 lekarz statku.

Księga zażaleń dla podróżnych

na parowcu

wydana w Tryeście, dnia 19 .

przez c. k. Władzę morską:

Uwaga:

Stronice książki zażaleń trzeba oznaczyć liczbami w bieżącym porządku. Dołączony musi być egzemplarz rozporządzenia c. k. Ministerstwa handlu z dnia 19. sierpnia 1912.

Podróżni, którzy poczynili zapiski, zechcą wpisać wyraźnie swoje imiona i nazwiska oraz adresy.

Miejsce i data	Zażalenia podróżnych

Uwagi komendanta	Zarządzenia urzędu portowego lub konsulatu

Nazwa statku :

Załącznik 5.

Imię i nazwisko komendanta :

Lista podróżnych.

Liczba bieżąca	Przystąpił wyjazdu na statku	Data wyjazdu na statku	Klasa podróżnych *)	Numer tożka	Osoby w wieku ponad lat 10		Dzieci w wieku				Imię i nazwisko	Rok uro- dzenia	Miejsce przy- należności	Miejsce prze- zaczenia	Uwaga		
					pleci męskiej	pleci żeńskiej	od 1 roku do 10 lat	poniżej 1 roku	pleci męskiej	pleci żeńskiej							

*) Odnosnie do podróżnych, jedzących pewną klasą, wpisać oddrośną klasę I. lub II., zaś odnośnie do podróżnych międzyokładowych wpisać klasę III.

Dodatek.**Przepisy, dotyczące budowy, urządzenia
i zaopatrzenia statków w przybory.****Część I.****§ 1.****Kadłub statku.****Śruby podwójne.**

Wszystkie odbywające żeglugę daleką parowce, przeznaczone do przewożenia podróźnych między-pokładowych, które po ogłoszeniu niniejszego przepisu wchodzić świeżo w użycie, muszą posiadać śruby podwójne lub wielokrotne.

Nieprzemakalne ściany działowe.

Wszystkie statki, które po ogłoszeniu niniejszego przepisu wchodzić świeżo w użycie, muszą posiadać nieprzemakalne ściany działowe, stosownie do przepisów zakładów klasyfikacyjnych, uznanych przez Ministerstwo handlu.

W ścianach działowych, znajdujących się między dwoma ubikacjami dla ładunku, nie wolno umieszczać drzwi poniżej linii największego zanurzenia, w innych zaś poprzecznych ścianach działowych wolno umieszczać poniżej tej linii zanurzenia tylko drzwi do zasuwania, spuszczenia lub tym podobnego rodzaju. Tylko na statkach, nie mających podwójnego dna, można umieszczać w ścianie działowej między maszyną a ubikacją na kotły zasuwę przedziałowe celem spuszczenia wody przeciekowej.

Nieprzemakalne ściany działowe podłużne muszą być stale zaopatrzone w nieprzemakalne zasuwę dla spuszczenia wody przeciekowej oraz w inne nieprzemakalne drzwi w tym celu, aby przez otwarcie ich w razie pełnego obciążenia jednej strony można było przywrócić statek do możliwie prostego położenia na wodzie.

Na statkach dla żeglugi dalekiej i wielkiej żeglugi nadbrzeżnej, które są przeznaczone do przewożenia osób i po ogłoszeniu niniejszego rozporządzenia weszły świeżo w użycie, muszą znajdować się takie urządzenia do zamykania wszystkich drzwi, przepustów, wentylów itd. w nieprzepuszczających wody przedziałach, aby je można było obsługiwać z pomostu, położonego w odpowiedniej wysokości ponad poziomem wody. Nadto musi się znajdować przyrząd sygnałowy, oznajmiający zamykanie się drzwi w ścianach działowych.

Obchodzenie się z nieprzemakalnymi drzwiami i ich wypróbowanie.

Nieprzemakalne drzwi należy zawsze trzymać gotowe do zamknięcia, w razie zaś mgły oraz w razie alarmu z powodu pożaru i wdarcia się wody należy je zamykać. Na statkach, przeznaczonych dla żeglugi dalekiej, należy je wypróbować przed udaniem się w drogę, na innych zaś statkach przynajmniej raz na miesiąc. O dokonaniu próby należy uczynić wzmiankę w dzienniku statku.

Zapisek alarmowy na statkach, nie mających dziennika.

Na statkach, przeznaczonych dla małej żeglugi nadbrzeżnej a nie posiadających dziennika statku, musi się prowadzić dla zapisywania tak tych jak i wszystkich innych przepisanych prób i alarmów osobne zapiski. Każdy zapisek powinien podpisać komendant.

Odpowiedzialność za stan drzewi.

Kierujący maszynista statku jest odpowiedzialny obok komendanta za zupełnie zdolny do użytku stan wspomnianych drzewi.

Podwójne dno.

Wszystkie statki o długości większej niż 75 metrów, które po ogłoszeniu niniejszego rozporządzenia weszły świcie w użycie, muszą mieć podwójne dno na całej przestrzeni od przodu do tyłu stosownie do przepisów załączników klasyfikacyjnych, uznanych przez Ministerstwo handlu.

§ 2.**Otwory dla komór i spusty.****Otwory dla komór.**

Wszystkie otwory dla komór w pokładzie górnym muszą mieć dostatecznie wysokie obkłady, odpowiednie przykrywy otworów i pokrowce z płótna żaglowego. Obkłady i świetlnie otworu na maszyny muszą być szczególnie silne, pierwsze zaś muszą być na statkach, przekraczających granicę małej żeglugi nadbrzeżnej, wysokie co najmniej na 0.76 metra.

Otwory ponad ubikacją na kotły oraz koło kominu a ewentualnie także ponad ubikacją na maszyny należy zaopatrzyć w kraty a oprócz tego w pokrywy żelazne lub stalowe, które można zdejmować.

Jak na pokładzie górnym taksamo i na pokładzie głównym i dolnym muszą być wszystkie otwory na komory skutecznie zabezpieczone przed wdzieraniem się wody.

Wszystkie przykrywy otworów na komory i pokrowce z płótna żaglowego muszą być zaopatrzone w odpowiednie środki do przymocowywania i należy je przechowywać w miejscu zawsze dostępnym w pobliżu otworów, dla których są przeznaczone.

Okna boczne.

Do zaopatrzenia okien bocznych potrzeba mocnego szkła; ramy, które muszą być zrobione z kruszczu (ale nie z lanego żelaza), muszą szczelnie przylegać. Okna boczne, które wystawione są na napór fal morskich, muszą być nadto zaopatrzone w mocne pokrywy ochronne. Jeżeli w razie niepogody użyje się tych pokryw ochronnych, trzeba zawiadomić podróżnych o tem, że im nie wolno samodzielnie ich zdejmować.

Spusty na wodę.

W parapecie powinny się znajdować ścieki i spusty na wodę w takiej ilości, aby woda morska, która się tam dostała, mogła łatwo odpływać.

§ 3.**Schody i urządzenia ochronne.****Rozkład i jakość zejść.**

Z wszystkich przedziałów, leżących między stałymi ścianami poprzecznymi, muszą prowadzić odpowiednie schody na pokład górny.

Na wszystkich statkach dla podróżnych muszą schody mieć co najmniej 0·8 metra szerokości, być opatrzone z obu stron mocnymi poręczami i nie mogą mieć więcej jak 65 stopni pochyłości. Na schodach wolno rozpiętych, z boku nieosłoniętych należy dla ochrony dzieci przymocować pod poręczami siatkę lub urządzenie ochronne takiego samego rodzaju.

W ubikacjach dla 50 do 100 osób musi się znajdować dwoje schodów, dla 151 do 200 osób troje, zaś dla więcej jak 200 osób co najmniej czworo schodów.

Każdy otwór, stanowiący wejście na pokład górny, należy zaopatrzyć stale przykrywą o wysokości co najmniej 1·7 metra lub klatką schodową.

Poręcze.

Otwory dla komór w ubikacjach dla podróżnych na pokładach pośrednich muszą być ogrodzone poręczami z słupków lub łańcuchów, które muszą być tak urządzone, aby użyczały dostatecznej ochrony dla dorosłych i dla dzieci.

Na częściach pokładu, do których mają dostęp podróżni, należy wszystkie schody lub przejścia, znajdujące się na podwyższeniu, zaopatrzyć w poręcze przynajmniej z jednej strony. Otwory dla komór ładunkowych muszą być zamknięte, o ile się w nich nie pracuje lub o ile się ich nie używa jako zejścia na dół, albo też, jeżeli są otwarte a ich obkłady są niższe niż 0·8 metra, powinny być otoczone w odpowiedni sposób łańcuchami lub linami i tym podobnymi. Taksamo należy maszyny na pokładzie i łańcuchy kotwice zaopatrzyć w odpowiednie urządzenia ochronne.

Namioty i parasole od słońca.

Dla części pokładu górnego lub pokładów nadbudowanych, przeznaczonych dla podróżnych na miejsca do podróży lub do przechadzki, należy przysposobić namioty a nadto przynajmniej z jednej strony statku także parasole od słońca.

§ 4.

Urządzenia do sterowania i dla komendy.

Hość urządzeń do sterowania.

Parowce, wchodzące świeżo w użycie, o pojemności brutto większej jak 200 ton, a przeznaczone do przewożenia podróżnych, muszą być zaopatrzone w dwa zupełnie od siebie niezależne urządzenia do sterowania, z których przynajmniej jedno urządzenie ma być poruszane siłą maszyn.

Przenoszenie rozkazów, odnoszących się do steru i kontrola.

Jeżeli ręczny lub rezerwowy przyrząd parowy do sterowania znajduje się pod pokładem, trzeba go połączyć z pomostem komendanta zapomocą tuby lub telegrafu dla steru; stery parowe należy zaopatrzyć wskaźnikiem dla steru.

Urządzenie przewodów lin.

Na wszystkich statkach muszą przewody lin w ubikacjach dla podróżnych i na pokładzie przechodzić przez osłaniającą rurkę lub być pokryte w inny sposób.

Na statkach, zaopatrzonych w koło sterowe, należy linę od steru lub przyrząd, służący do poruszania koła, przymocować w ten sposób, aby ruchy

koła odpowiadały poruszeniom statku. Słowa komendy „na prawą stronę“ i „na lewą stronę“ oraz znaki i sygnały, służące do potwierdzania lub powtórzenia, winny oznaczać tę stronę, w którą ma się zwrócić przód statku, nie zaś położenie dźwigni sterowej.

Przenoszenie rozkazów do maszyny.

Ubikację na maszyny należy połączyć z pomostem komendanta za pomocą tuby.

Na statkach o pojemności ponad 200 zarejestrowanych ton brutto musi się znajdować telegraf dla maszyn, urządzony w celu odczytywania komend przy maszynie i odpowiadania na pomoście. Telegraf dla maszyn należy zaopatrzyć na pomoście i przy maszynie w dzwonki. Nadto musi się na tych statkach znajdować jeszcze inny środek połączenia między pomostem komendanta a maszyną, jak tuba, telefon lub tym podobny.

Przyrządy elektryczne do przenoszenia rozkazów muszą być tak urządzone, aby z przyrządu odbiorczego można przesłać odpowiedź z powrotem do przyrządu nadawczego.

Tablica obrotów.

Na każdym parowcu należy na pomoście komendanta umieścić w odpowiednim miejscu tablicę obrotów, obliczoną na połowę ładunku i na ładunek pełny.

Część II.

§ 5.

Ubikacje dla maszyn i do opalania.

Przepisy ogólne.

Ubikacje dla maszyn i kotłów muszą być tak obszerne, aby można wygodnie obsługiwać je i wykonywać roboty w celu utrzymywania ich w dobrym stanie.

Ubikacje te, szczególnie zaś te miejsca, z których kieruje się maszyną, lub gdzie się znajduje manometer, znacznik stanu wody, telegrafy i tym podobne przyrządy, muszą być dostatecznie oświetlone.

Należy zwracać szczególną uwagę na naturalną, w razie potrzeby zaś także sztuczną zmianę powietrza w ubikacjach dla kotłów i maszyn.

Drabiny lub schody, prowadzące z pokładu do ubikacji dla kotłów i maszyn, muszą być tak urządzone, aby ludzie z załogi, należący do ich obsługi, mogli prędko opuścić wspomniane ubikacje.

Każdą odosobnioną ubikację, służącą do opalania, należy zaopatrzyć osobnemi schodami prowadzącymi na dół lub drabinami.

Do pochwy przyśrubowej oraz do łożyska wału śruby musi być zawsze wolny dostęp bez potrzeby przestawiania ładunku, zapasów i tym podobnych.

Kanał.

Wszystkie statki o pojemności większej jak 150 ton zarejestrowanych brutto, muszą mieć kanał dla wału śruby, sięgający od przegrody z dławnicą aż

do ubikacyi na maszyny, który musi być oddzielony od ubikacyi tej szczelnymi drzwiami. Drzwi te powinny dawać się otwierać i zamykać z pokładu, znajdującego się ponad linią wody. W kanale tym należy umieścić przyrządy do odprowadzania wody.

Kanał ten musi mieć dostateczne wymiary, aby można swobodnie wykonywać wszelkie roboty około wału śruby, łożysk, sprzęgadeł, dławników itd.

Mocne osadzenie, dostęp.

Maszyny i kotły należy osadzić tak mocno, aby przy chwianiu się statku nie mogły zmienić swego położenia.

Kotły powinny być, o ile możności, tak umieszczone, aby z zewnątrz można było dostąpić do wszystkich zespojeń ich ścian.

Nawrotnica.

Każda maszyna główna musi być zaopatrzona w pewnie i łatwo funkcjonującą nawrotnicę oraz w przyrząd do wprawiania w ruch.

Cylindry i suwaki.

W ścianie dolnej i wierzchniej cylindrów należy umieścić wentyle bezpieczeństwa; to samo odnosi się także do skrzynek na suwaki przy cylindrze o średnim i niskim ciśnieniu, jeżeli można parę posiłkową wpuszczać bezpośrednio do tych skrzynek. Te wentyle bezpieczeństwa muszą być tak urządzone, aby wytryskująca woda nie mogła nikogo oparzyć.

Przewody dla pary.

Rury parowe muszą się łatwo rozciągać i ściągać; w razie potrzeby należy zaprowadzić w przewodach osobne w tym celu urządzenia.

Wszystkie ważne przewody dla świeżej pary należy zaopatrzyć w przyrządy do odprowadzania wody; w tych miejscach, gdzie wydobywająca się woda lub para mogłaby oparzyć ludzi, należy umieścić na kurkach dla odwodnienia rury spustowe.

Przewody rur parowych, znajdujące się na pokładzie, należy zabezpieczyć przed mechanicznym uszkodzeniem i należy je tak umieścić i osłonić, aby ludzie nie mogli się z nimi zetknąć.

Oznaczenie przewodów rur.

W ubikacyach dla maszyn muszą przewody rur być powleczone różnobarwną powłoką celem uniknięcia pomyłki.

Urządzenia ochronne.

Na ścianach ubikacyi dla maszyn i kanału należy umieścić poręczę lub inne przyrządy celem zapobieżenia poślizgnięciu się.

Maszyny należy zaopatrzyć w odpowiednie urządzenia ochronne tak, aby ludzie z obsługi nie mogli dostać się do będących w ruchu części maszyn.

Wystające trzpienie zespojeń wału śruby, koła zębate przyrządu do wprawiania w ruch itp. należy pokryć blachami ochronnymi.

Szkiełka wodoskazu należy zabezpieczyć przed rozbiciem się zapomocą odpowiedniego urządzenia.

Muszą one być zaopatrzone w takie urządzenia do zamykania, do których łatwo jest się dostać, albo w pewnie funkcjonujące, samoczynne zawory, ochraniające przed pęknięciem, a ich kurki do spuszczenia wody muszą być zaopatrzone w rury spustowe.

Przyrządy do podnoszenia popiołu nie powinny być niebezpieczne dla obsługujących je ludzi; wiadra na popiół, podnoszone na linach lub łańcuchach, muszą być w taki sposób zawieszane, aby nie spadły.

Maszyny pomocnicze.

Jeżeli maszyny pomocnicze ustawione są w osobnej ubikacji, musi ona być odpowiednio oświetlona, przewietrzana i oddzielona od sąsiednich przedziałów szczelnymi ścianami działowymi.

Węglownie.

Węglownie muszą być oddzielone od kotłów a przechodzące przez te węglownie przewody rur należy zabezpieczyć przed uszkodzeniem zapomocą opierzenia.

Węglownie należy dostatecznie przewietrzać, o ile możliwości, zapomocą wyssania powietrza przesyconego pyłem a wciśnięcia powietrza świeżego.

Narzędzia i części zapasowe.

Złączniki 1. i 2. wskazują, jakie należy zabrać części zapasowe i narzędzia.

§ 6.

Płynne materiały palne.

Parowce, w których się pali płynami, należy zgłosić jako takie przed rozpoczęciem pierwszej podróży w urzędzie portowym w przystani wyjazdu celem urzędowego zbadania odpowiedniego stanu urządzeń bezpieczeństwa.

Punkt zapłonięcia używanego oleju nie może leżeć poniżej 110 stopni Celsjusa.

Przedziały o podwójnym dnie, służące do przechowywania płynnych materiałów palnych, muszą być tak zaklepane, aby nie przepuszczały oleju. Najmniej 10 procent płynnego materiału palnego musi się znajdować w zbiorniku ponad podwójnym dnem.

Jeżeli materiał palny nie jest umieszczony w nieprzepuszczającym wody podwójnym dnie statku, należy olej przechowywać w zamkniętych zbiornikach żelaznych. Zbiorniki te muszą być zrobione tak mocno, aby przedstawiały dostateczne bezpieczeństwo podczas jazdy na morzu i nawet w tym razie, kiedy są tylko częściowo napełnione.

Muszą one być tak zrobione, aby wytrzymywały przyrost wewnętrznego ciśnienia o napięciu pół atmosfery.

Jeżeli zbiorniki zapasowe stoją osobno, należy umieścić przy nich rynny blaszane, koryta, blachy ochronne i tym podobne, aby wyciekający olej nie zetknął się z ładunkiem lub nie dostał się do warzelni przy maszynach.

Obowiązek zgłoszenia.

Dozwolone rodzaje oleju.

Przechowywanie materiałów palnych.

Zbiorniki te muszą być oddzielone od ubikacji na ładunki i na kotły podwójnemi szczelnemi ścianami działowemi.

Urządzeń z pompami dla płynnych materyałów palnych nie można używać do innych celów.

Każdy zbiornik na płynny materyał palny należy celem odprowadzania powietrza zaopatrzyć rurą, która ma sięgać ponad pokład najwyższy i której wylot ma być zabezpieczony przed wdarciem się materyałów palnych.

Celem oddalania spalonych gazów po wypróżnieniu zbiorników należy zaprowadzić odpowiednie urządzenie do przewietrzania.

Przewody długich rur należy zaopatrzyć odpowiednią ilością zamknięć, aby ograniczyć następstwa złamania się tych rur.

§ 7.

Motory do spalania.

Przechowywanie oleju.

Zbiorniki z zapasem olejów mineralnych, służących do użytku, powinny być ustawione, o ile możliwości, poza ubikacją na motory. Jeżeli olej wiezie się w podwójnem dnie, musi się co najmniej 10 procent całego zapasu przechowywać w zbiorniku ponad podwójnem dnem. Należy jednak postarać się o to, aby ani olej ani gazy zapalne nie mogły uchodzić i aby zbiornik nie rozgrzał się od jakichś gorących części motorów.

Zbiorniki z zapasem takich olejów mineralnych, które przy stanie barometru, wynoszącym 760 milimetrów, już przy 27 stopniach Celsjusza albo przy ciepłocie niższej wypuszczają gazy zapalne (oznaczonych poniżej jako oleje mineralne rodzaju A), musi się ustawiać poza obrębem ubikacji na motory.

Wszystkie otwory należy zamknąć siatkami drucianemi o drobnych oczkach, które można łatwo zdejmować w celu czyszczenia.

Jeżeli materyał palny wprowadza się do motoru zapomocą wielkiego ciśnienia, wówczas zbiornik musi być odpowiednio usztywniony i zastosowany do ciśnienia, odpowiadającego podwójnemu ciśnieniu, używanemu przy ruchu. Wszystkie zbiorniki muszą być zrobione z kruszcu (żelaza, stali) przy zastosowaniu nitowania, spajania lub lutowania i nie mogą służyć do usztywnienia kadłuba okrętu, do przyczepiania pierścieni, haczyków i tym podobnych.

Należy je tak utwierdzić, aby nie mogły zmienić swego położenia przy poruszaniu się statku.

Jeżeli zbiornik z zapasem zaopatrzony jest w stałe przymocowane szkło, musi ono być zamknięte i zaopatrzone w urządzenie ochronne.

Rury do napełniania przy wszystkich zbiornikach muszą sięgać ponad pokład; przy używaniu takich olejów mineralnych, które przy stanie barometru, wynoszącym 760 milimetrów, wydają dopiero przy

ciepłocie większej niż 27 stopni Celsjusza zapalne gazy (oznaczonych poniżej jako oleje mineralne rodzaju *B*), mogą rury do napełniania służyć do odprowadzania powietrza ze zbiorników, o ile na końcu zaopatrzone są w siatkę drucianą.

W zbiornikach, pozostających pod ciśnieniem, jakoteż dla olejów mineralnych rodzaju *A* należy rury do odprowadzania powietrza zaopatrzyć przy zbiorniku w wentyle celem zabezpieczenia przed podwyższeniem wewnętrznego ciśnienia.

Wszystkie zbiorniki z zapasem muszą być tak ustawione, aby wyciekający olej można było zbierać do blaszanych koryt, rynien lub w jakikolwiek inny sposób i aby go można było łatwo usuwać.

Na statkach drewnianych musi się pod zbiornikiem oraz motorem umieścić w tym celu, aby części z drzewa nie przesiąkały olejem, nieprzepuszczające oleju metalowe naczynie na gromadzenie oleju, z którego można nagromadzony płyn odprowadzić pewnie zapomocą pomp lub rur drenowych, wychodzących poza obręb statku.

Warzelnia oraz naczynie na gromadzenie oleju muszą być łatwo dostępne i utrzymywane zawsze sucho. Nie wolno w nich przechowywać materiałów, które się łatwo same zapalają, jak na przykład nasyconej olejem bawełny.

W ubikacjach, w których się znajdują oleje mineralne rodzaju *A*, nie wolno umieszczać otwartych konwi lub innych zbiorników z płynami tego rodzaju.

Do ubikacji tych wolno wchodzić tylko z lampami bezpieczeństwa. Wolno je oświetlać tylko lampami tego rodzaju lub wpuszczanymi w ściany latarkami, których nie wolno obsługiwać z tych ubikacji.

Nie wolno palić tytoniu w zamkniętej ubikacji na motory, jakoteż w pobliżu zbiorników z olejami mineralnymi rodzaju *A*.

Napełnianie olejami mineralnymi rodzaju *A* może odbywać się jedynie wtedy, jeżeli na statku niema podróżnych.

Jeżeli przy napełnianiu tymi olejami potrzeba sztucznego oświetlenia, można używać tylko lamp wyżej wymienionych.

Rury dopływowe do motoru muszą być przy zbiorniku oraz przed motorem zaopatrzone w przyrządy do zamykania.

Przewody te należy zrobić z rur mosiężnych, sporządzonych bez szwu, o ile możliwości z jednego kawałka; do lutowania rur można używać tylko twardego lutu. Poszczególne części rur należy połączyć z sobą oraz z częściami przylegającymi zapomocą metalowych szczelnych zaśrubowań oraz tam, gdzie rury muszą być ruchome, zaopatrzyć je w sprężyste pętlice lub w inne odpowiednie urządzenia. Rury dopływowe musi się zabezpieczyć przed uszkodzeniem i zapewnić łatwy do nich dostęp.

Naczynia na gromadzenie oleju.

Urządzenia dla bezpieczeństwa.

Przewody rur.

Rura wydmuchowa musi być należycie oziębiona i izolowana, a jeżeli wylot jej znajduje się blisko linii wody, musi być tak zrobiona, aby woda nie mogła być wessana napowrót do motoru.

Ulatniacz musi być tak sporządzony, aby w razie zastanowienia maszyny można było uczynić nieszkodliwem zapomocą odpowiednich urządzeń uchodzenie gazów zapalnych lub płynów.

Przewód dla wody ochładzającej należy zaopatrzyć przy ścianie statku w przyrząd do zamykania, zaś rurę wypływową w wentyl zwrotnie działający, jeżeli rura ta znajduje się pod linią ładunku lub tuż ponad nią.

Należy postarać się w odpowiedni sposób o spuszczenie wody w najniższym miejscu tej ubikacji, gdzie się znajduje woda ochładzająca dla motoru.

Zapalanie.

Przy zastosowywaniu sposobu zapalania zapomocą elektryczności należy wszystkie druty starannie izolować oraz zabezpieczyć przed wodą i mechanicznym uszkodzeniem.

Motorów z nieosłoniętymi lampami do ogrzewania można używać tylko wtedy, jeżeli motor wprawia się w ruch zapomocą olejów mineralnych rodzaju *B* i jeżeli nie stoi w miejscu zamkniętem; lamp tego rodzaju można w sposób przejściowy używać do wprawiania w ruch także w zamkniętych ubikacjach, o ile lampy te są przymocowane do motoru.

Przewietrzanie.

Ubikacja na motor oraz ubikacja na zbiorniki muszą być dostatecznie przewietrzane.

Przenoszenie rozkazów.

Jeżeli miejsce, z którego komenderuje się statkiem, jest oddzielone od ubikacji na motor, należy postarać się o przenoszenie rozkazów zapomocą głośno dzwoniących telegrafów.

Zbiorniki z ściśnionem powietrzem.

Jeżeli do wprawiania w ruch i zmieniania kierunku maszyny używa się zbiorników z ściśnionem powietrzem, należy je zaopatrzyć w manometer i w wentyl bezpieczeństwa. Przed puszczeniem ich w ruch oraz co pięć lat należy je poddać próbie ciśnienia półtora razy większego niż ciśnienie robocze, nadto należy je co roku poddawać badaniu.

Statki motorowe.

Warunki ogólne, przepisane w niniejszem rozporządzeniu dla statków parowych, należy analogicznie zastosować do statków motorowych.

§ 8.

Maszyny do oziębiania.

Ustawienie.

Maszyny do oziębiania, które puszcza się w ruch, nie używając do tego materyałów, niebezpiecznych dla zdrowia, można ustawiać w ubikacji na maszyny lub w ubikacji, pozostającej w połączeniu z tą pierwszą ubikacją.

Maszyny do oziębiania, zasilane zapomocą kwasu siarkawego lub amoniaku, musi się ustawić w ubikacji, oddzielonej zupełnie od innych ubikacji, w których przebywają ludzie.

Urządzenia tych ubikacyi.

Ubikacya ta musi być zaopatrzona celem odprowadzania powietrza w dwie rury odprowadzające, wychodzące na wolne powietrze, z których jedna ma wchodzić wylotem swoim do tej ubikacyi w punkcie najwyższym, druga zaś w punkcie najniższym.

Należy ją szczelnie zamknąć zapomocą drzwi. Drzwi te należy tak urządzić, aby można było je otwierać i zamykać z dwóch miejsc od siebie zupełnie oddzielonych, które nie są bezpośrednio narażone na uchodzenie gazów.

Przechowywanie materiału, służącego do wytwarzania ruchu.

Flaszek, mieszczących w sobie pod wysokiem ciśnieniem materiały, służący do wytwarzania ruchu, nie można przechowywać w ubikacyi na maszynie lub w ubikacyi, pozostającej z nią w bezpośredniem połączeniu, jak na przykład w kanale dla wału śruby.

§ 9.**Urządzenia dla elektryczności.****Napięcie, rodzaj prądu.**

W sieci światła można używać w regule prądu stałego o sile 110 volt a dla przenoszenia siły prądu stałego o sile do 220 volt.

Zjednoczenie współwłaścicieli statku winno w danym przypadku zasięgnąć zezwolenia Władzy morskiej na używanie prądu przemiennego.

Budowa wytwarzaczy prądu.

Prądnice muszą być tak zbudowane, aby je można było, o ile funkcjonują jako wytwarzacze, w przeciągu pół godziny przeciążać o 25 procent, o ile zaś funkcjonują jako motory, w ciągu trzech minut o 40 procent, nie wywołując przytem niedozwolonych iskier w zdawie prądnicy.

Ciepłota w uzwojeniach, kolektorach, w żelazie i w łożyskach nie powinna być przytem wyższą jak 50 stopni Celsjusza, jeżeli izolacya jest z bawełny, jeżeli zaś izolacya jest z blyszczu, azbestu lub tym podobnych przedmiotów, nie może być wyższa jak 80 stopni Celsjusza, a to w obu przypadkach po nieustannem dziesięciogodzinnem pełnem obciążeniu.

Kolektorów nie wolno tak silnie zużywać, aby przed upływem 24 godzin trzeba było je wygładzać.

Zaciski łączące należy umieścić w miejscach zabezpieczonych.

Każda prądnica i każdy motor musi mieć tarczę, na której mają być uwidocznione następujące szczegóły:

1. Napięcie robocze w voltach,
2. ilość obrotów na minutę,
3. dopuszczalne normalne obciążenie w amperach.

Ustawienie i puszczenie w ruch wytwarzaczy prądu.

Prądnice należy ustawiać co najmniej w odległości 10 metrów od normalnej busoli.

Akumulatory należy umieścić na pokładzie lub w osobnych ubikacyach, do których nie wolno wchodzić z nieosłoniętym światłem, w ten sposób, aby kwas nie mógł wyciekać podczas kołysania się statku.

Nie wolno używać łatwo zapalnych materiałów do budowy naczyń akumulatorów.

Połączenie.

Na tablicy rozdzielczej, zrobionej z materiału, nieprzystępnego dla działania ognia, należy umieścić mierniki prądu i napięcia dla każdej maszyny, uwidaczniające obciążenie normalne, tudzież wyłączniki i bezpieczniki dla każdego obwodu prądu, a to w ten sposób, aby kontrola podczas ruchu była łatwa.

Każdy obwód prądu musi być oznaczony tarczą.

Osobny przewód musi być poprowadzony od tablicy rozdzielczej do latarni bocznych oraz latarni na masztach i należy się postarać o to, aby oficer służbowy mógł zawsze przekonywać się o prawidłowym funkcjonowaniu.

Do wyłączników tych przewodów nie powinny mieć przystępu osoby niepowołane.

Nowe urządzenia powinny być zawsze wykonane według systemu dwuprzewodnikowego (urządzenie centralne).

Istniejące urządzenia, wykonane według systemu jednoprzewodnikowego, można zachować nadal za pozwoleniem Władzy morskiej, o ile nie rozchodzi się o statki, przewożące naftę lub inny ładunek łatwo zapalny.

Jako materiału na przewody należy używać miedzi elektrolitycznej, zawierającej co najmniej 90 procent miedzi chemicznie czystej. Przekrój poprzeczny drutów, kabli musi posiadać taki wymiar, aby przez milimetr kwadratowy nie przepływało więcej jak 1·6 ampery.

Żaden drut nie może mieć większej średnicy niż 2 milimetry a mniejszej niż 1·2 milimetra.

Materiał izolacyjny nie powinien stawać się zbyt miękkim przy ciepłocie 70 stopni Celsjusza; opór musi po 24 godzinnem zanurzeniu w wodzie wynosić jeszcze 350 megomów na kilogram.

Izolacja musi zupełnie zabezpieczać przed bardzo wilgotnem powietrzem.

Przewody należy tak umieścić, aby je można było łatwo badać, a mianowicie albo w rynnach drewnianych z przyśrubowanymi pokrywkami albo w rurkach żelaznych wewnątrz izolowanych (rurkach Bergmanna) z odpowiednio rozdzielonymi gniazdami łącznikowymi oraz bez ostrych zagięć.

Opancerzone lub mocno oprawione kable można bez dalszej ochrony przymocowywać do tablic z drzewa zapomocą przychwytek do przytwierdzania kabli; jeżeli przewody kabli wystawione są na działanie wysokiej ciepłoty, silnej wilgoci lub są narażone na mechaniczne uszkodzenia, należy je umieścić w rurach.

W miejscach, gdzie przewody przechodzą przez szczelne ściany działowe i przez pokłady, muszą się znajdować dławnice z brązu. Te miejsca, gdzie się stykają druty i kable, należy zalutować, nie używając do tego kwasów.

System urządzenia przewodów.**Materiał na przewody i ich wymiary.****Umieszczenie przewodów.**

Na końcach kabli muszą być przylutowane metalowe zakończenia, aby stanowiły dobrą powierzchnię dla styku.

Bezpieczniki.

Wszystkie odgałęzienia ze zmniejszonym przekrojem poprzecznym przewodów należy ochraniać zapomocą bezpieczników topnych, których przekrój poprzeczny powinien być tak wymierzony, aby bezpieczniki te wytrzymały jeszcze podwójną ilość prądu, przepuszczanego przez druty, które one zabezpieczają.

W ubikacjach na ładunki i w ubikacjach, w których mogą wywiązać się gazy wybuchowe, lub tam, gdzie z jakiegokolwiek powodu grozi niebezpieczeństwo ognia, nie można umieszczać ani bezpieczników ani wyłączników.

Lampy dla oświetlenia wewnętrznego.

Do oświetlenia wewnętrznego można używać lamp żarowych z włóknem węglowym lub metalowym oraz lamp żarowych z metalizowanym włóknem węglowym.

Lampy ręczne oraz przyrządy do oświetlania, umieszczone w miejscach, w których mogą łatwo ulec uszkodzeniu, jak na przykład każda lampa w ubikacji na maszyny, na kotły lub w ubikacji na ładunki, muszą być opatrzone siatkami ochronnymi.

Węglarnie, o ile potrzebują oświetlenia, muszą być zaopatrzone w latarki, przymocowane do ścian węglarni, w których umieszcza się lampy żarowe tak, iż wytwarzające się ewentualnie gazy nie mogą się zetknąć ani z lampami ani z łącznikami lub bezpiecznikami.

Lampy, służące do oświetlenia zewnątrz.

Do oświetlenia zewnątrz i do oświetlenia pokładu można używać grup żarówek, tak zwanych palników słonecznych i lamp łukowych, a to szczególnie przy reflektorach.

Z pomiędzy lamp łukowych można na wolnym powietrzu używać tak lamp z nieosłoniętym łukiem świetlnym, lamp z zamkniętym łukiem świetlnym (łukówek ekonomicznych) i lamp o prądzie stałym z ograniczonym dostępem powietrza (lamp oszczędnościowych) jak też i lamp łukowych promiennych.

W miejscach, gdzie żarzą się cząsteczki węgla, spadające z lamp łukowych mogą być niebezpieczne, musi się zapobiec temu zapomocą odpowiednich urządzeń.

Maszyny pomocnicze, poruszane zapomocą elektryczności.

O ile elektryczności używa się do poruszania maszyn pomocniczych, musi każda z nich otrzymać dla siebie osobny motor, tak, aby każda maszyna niezależnie od innych była zawsze zdolna do ruchu.

Motory oraz łączniki i bezpieczniki muszą być ile możności tak osadzone, aby nie mogła do nich zachodzić rozpryskująca się woda ani pył.

Zjednoczenie współwłaścicieli statku winno w każdym poszczególnym przypadku postarać się

o zezwolenie Władzy morskiej na zaprowadzenie elektrycznych zamków do drzwi przedziałów oraz na poruszanie maszyny sterowej zapomocą elektryczności.

§ 10.

Połączenia z morzem.**Zamykalność.**

Wszystkie rury, zaczynające się lub kończące się wylotem swoim poniżej lub tuż obok linii wody, wyjąwszy rur odpływowych wychodków, ścieków okrętowych itp., muszą być zaopatrzone w przyrządy do zamykania, przytwierdzone szczelnie do ściany burty.

Te przyrządy do zamykania muszą być, o ile możliwości, widoczne i tak umieszczone, aby można było posługiwać się nimi każdego czasu, nie zdejmując płyt pokładowych itp.

Kurki muszą być tak urządzone, żeby klucz można było zdjąć tylko wtedy, kiedy kurek jest zamknięty.

Do zamykania przewodów, przez które może się wydostawać woda z kotłów albo może się wdzierać do wnętrza statku woda z morza, można używać tylko wentylów.

Wyjętym z pod tego postanowienia jest tylko przewód, służący do nabierania wody morskiej do polewania popiołu, który jednak musi być zaopatrzony w dwa kurki. Średnica tego przewodu nie może być większa niż 38 milimetrów.

Rury (z wychodków itp.), uchodzące poniżej lub tuż obok linii zanurzenia naładowanego statku, muszą być tak urządzone, aby przez nie nie mogła się dostać woda.

Krata ochronna.

Wszystkie większe otwory, służące do wpuszczenia wody morskiej, należy przy ścianie statku zaopatrzyć kratą.

§ 11.

Pompy i przyrządy do gaszenia ognia.**W ogólności.**

Pod względem ilości, wielkości i sprawności pomp muszą statki odpowiadać co najmniej tym wymaganiom, jakie stawiają zakłady klasyfikacyjne, uznane przez Ministerstwo handlu.

Pompy odwadniające.

Wszystkie parowce muszą być zaopatrzone w dwie niezależne od siebie pompy odwadniające, poruszane siłą maszyn, z których przynajmniej jedna może wyciągnąć wodę z każdego szczelnego przedziału, z wyjątkiem z ubikacji tylnych na spodzie statku, ubikacji na łańcuchy oraz innych ubikacji nieznacznej wielkości.

Dla statków, posiadających maszyny główne o sile mniejszej niż 100 koni, wystarczy jedna pompa odwadniająca.

Pompa okrężna musi być zaopatrzona w przewód ssący, idący z ubikacji na maszyny, który należy zaopatrzyć w wentyl bezpowrotny, dający się zamykać śrubą.

Oprócz tego każdy przedział, odgradzony poprzecznymi ścianami działowymi, musi być zaopatrzony co najmniej w jedną pompę o dostatecznej sprawności, którą można poruszać z górnego pokładu.

Postanowienie to nie obowiązuje tylko w tym wypadku, jeżeli jakie inne urządzenie umożliwia wydobycie wody z szczelnych przedziałów także bez potrzeby używania przyrządów do pompowania, umieszczonych w ubikacji na kotły i na maszyny.

Jeżeli wspomniane wyżej pompy nie są ustawione na najwyższym pokładzie, należy przy ustawianiu ich wziąć na uwagę tę okoliczność, że należy niedopuszczyć, aby wypompowana woda dostawała się z powrotem do wnętrza statku.

Znajdujące się na statku rury tłoczne powinny mieć wylot swój powyżej linii zanurzenia naładowanego statku.

Dla pomp ręcznych trzeba przygotować na miejscach łatwo dostępnych odpowiednie kołby.

Nie wolno pomp ustawiać wyżej niż na 7 metrów ponad koszem do ssania.

Kosze do ssania muszą się dawać łatwo zdejmować i musi być łatwy do nich dostęp.

Przewody rur należy tak poumieszczać, aby można było wydobyć wodę z najgłębszego miejsca każdego przedziału; jeżeli na statkach z dnem podwójnym nie ma studni, należy postarać się o osobny przewód rur dla każdej strony statku.

Przewody rur należy założyć w sposób bezpieczny, zapewniając dostęp do nich, w regule także nie powinny one przechodzić przez węglarnie. Jeżeli się tego uniknąć nie da, należy postarać się o odpowiednie zabezpieczenie. Przy przejściu przez szczelne ściany działowe należy je tak przytwierdzić, aby woda z jednego przedziału nie mogła się dostać do drugiego.

Przyrządy do zamykania przewodów rur odwadniających powinny się dawać otwierać i zamykać z ubikacji, w której znajduje się odnośna pompa odwadniająca, albo z pokładu, leżącego ponad linią zanurzenia naładowanego statku; skrzynki wentylowe należy zaopatrzyć w wentyle bezpowrotne, dające się zamykać śrubami.

Każdy szczelny przedział statku musi być zaopatrzony w rurę do mierzenia głębokości, prowadzącą z warzelnii aż do najbliższego pokładu ponad linią zanurzenia naładowanego statku, do której to rury musi być zawsze dostęp.

Dla każdej ubikacji, przeznaczonej na wprowadzanie balastu z wody, należy zaprowadzić w celu napełniania i opróżniania tej ubikacji przewód rurowy, oddzielony zupełnie od przewodu rur odwadniających.

Ten przewód rurowy musi umożliwiać zupełne wypompowanie wody, stanowiącej balast, także przy silnem pochyleniu statku.

Bury do mierzenia głębokości.

Urządzenie pomp do obciążania wodą.

Skrzynki wentylowe dla przewodów odwadniających oraz dla przewodów dla balastu muszą być od siebie oddzielone i tak umieszczone, aby nawet w razie nieostrożności przy obsłudze niemożliwe było zalanie statku.

Każdy zamknięty dla siebie przedział dna podwójnego, służący do napełniania go balastem wodnym, należy zaopatrzyć przynajmniej w jedną rurę na powietrze i w jedną rurę do mierzenia głębokości.

Na parowcach z dnem podwójnym oraz z więcej jak pięcioma szczelnymi ścianami działowymi, musi się znajdować na pokładzie dokładny plan przewodów odwadniających i przewodów dla balastu.

Łodzie motorowe, które przewożą podróźnych, muszą być zaopatrzone przynajmniej w jedną pompę ręczną do wyciągania wody.

Na statkach z pokładem odburznym oraz na statkach z pokładem zastłoniętym należy w nadbudowaniach, położonych bezpośrednio ponad pokładem głównym, umieścić żelazne poprzeczne ściany działowe (ogniowe ściany działowe) w odstępach powyżej 40 metrów, jeżeli nadbudowania te przeznaczone są na pomieszczenie podróźnych lub ładunku.

Parowce osobowe o pojemności ponad 200 ton zarejestrowanych brutto należy zaopatrzyć w dostatecznie silną parową sikawkę ogniową, utrzymywaną zawsze w dobrym stanie, której przewód tłoczący prowadzi aż na pokład główny.

Dla pomp ręcznych i parowych należy przysposobić w dostatecznej ilości węże, rurki wylotowe i odpowiednie zaciski śrubowe, jakoteż odpowiednie części zapasowe węzów.

Kurki i zaciski śrubowe należy tak pomieszczać i rozdzielić, aby w razie wybuchu pożaru można było łatwo przymocować węże. Węże muszą być tak długie, aby wodę potrzebną do gaszenia można było łatwo doprowadzić do każdego miejsca na statku. Węże należy przechowywać w ten sposób, aby były gotowe do natychmiastowego użytku.

Statki, przeznaczone dla żeglugi dalekiej oraz wielkiej żeglugi nadbrzeżnej, służące do przewozu więcej jak 200 podróźnych, należy zaopatrzyć w takie urządzenia, względnie przyrządy, które umożliwiają tłumienie ognia zapomocą pary lub gazów.

Przyrządy muszą być uznane za odpowiednie przez Władzę morską.

Na każdym statku, przeznaczonym dla żeglugi dalekiej i wielkiej żeglugi nadbrzeżnej, oraz na statkach dla podróźnych, przeznaczonych dla małej żeglugi nadbrzeżnej, musi się znajdować co najmniej 6 gasideł pożarnych systemu zatwierdzonego przez Władzę morską zaś na statkach towarowych, przeznaczonych dla małej żeglugi nadbrzeżnej, 2 gasidla tego rodzaju, które mają być umieszczone pod pokładem w rozmaitych miejscach.

Po stronie zewnętrznej gasideł pożarnych musi się znajdować odpowiednie pouczenie o ich użyciu.

Plan odwodnienia.

Pompy ręczne na łodziach motorowych.

Ogniowe ściany działowe.

Parowa sikawka ogniowa.

Węże.

Urządzenia do tłumienia pożarów zapomocą pary lub gazn.

Gasidla pożarne.

Kaptury od dymu, lampy bezpieczeństwa.

Nadto powinny być na każdym statku dla podróżnych, przeznaczonym dla żeglugi dalekiej, dwa kaptury od dymu i dwie lampy bezpieczeństwa, zaś na statkach towarowych, przeznaczonych dla żeglugi dalekiej i wielkiej żeglugi nadbrzeżnej, które wożą ładunek węgla, powinien się znajdować jeden taki kaptur.

Urządzenia do gaszenia ognia na łodziach motorowych.

Na łodziach motorowych, przewożących podróżnych, należy pompę odwadniającą przysposobić zarazem jako pompę do gaszenia ognia.

Muszą one nadto mieć jedno gasidło pożarne oraz jeden worek, zawierający co najmniej 10 litrów piasku.

Część III.**§ 12.****Ubikacje i pokłady dla pasażerów.****Dopuszczalna jakość pod względem położenia i budowy.**

Z pokładów, używanych do pomieszczenia podróżnych, może najwyżej jeden pokład leżeć pod poziomem wody.

Wysokość ubikacji nie może wynosić mniej, niż 1·83 metra, licząc od podłogi do dolnej krawędzi dźwigarów pokładu.

Nadbudowań można używać na pomieszczenie podróżnych tylko wtedy, jeżeli są połączone trwale z statkiem, zamknięte z wszystkich stron i jeżeli są dostatecznie bezpieczne.

Nie wolno umieszczać podróżnych w najniższej ubikacji na ładunki, albo na ładunkach lub na pokładzie, zrobionym tymczasowo, tudzież na takich niepokrytych częściach pokładu żelaznego lub bezpośrednio pod temi częściami, które są wystawione na wpływy atmosferyczne.

Dopuszczalna jakość pod względem higienicznych właściwości ubikacji.

Za ubikacje dla podróżnych mają tylko służyć ubikacje, dobrze przewietrzane, dobrze oświetlone i zabezpieczone przed wpływami niebezpiecznymi lub szkodliwymi dla zdrowia. W razie, jeżeli ubikacje dla podróżnych położone są koło hali maszyn, kotłowni, opony komina lub chłodni albo też w ich pobliżu, należy zapomocą odpowiednich środków zapobiec wpływom temperatury. Ubikacje te należy odosobnić zapomocą odpowiednich urządzeń od takich ubikacji na statku, z których wydostaje się wilgoć lub woń nieprzyjemna.

Na umieszczenie podróżnych w ubikacjach, nieoświetlonych dostatecznie światłem naturalnem, można zezwolić wówczas, jeżeli ubikacje te są dostatecznie oświetlone elektrycznem światłem oraz jeżeli zapewniają dla każdego podróżnego w nich pomieszczonego zamiast przestrzeni powietrza, przepisanej w § 13., co najmniej 4 metry kubiczne tej przestrzeni; dla obliczenia przestrzeni powietrza przyjmuje się przytem wysokość ubikacji najwyżej na 2·4 metra.

Urządzenia zabezpieczające.

Wszystkie nieosłonięte pokłady, służące do użytku podróżnych, należy na końcach i bokach zaopatrzyć w odpowiednie ogrodzenie lub w mocne poręcze, które na statkach, przeznaczonych dla że-

gługi dalekiej, muszą być wysokie co najmniej na 1·2 metra zaś na innych statkach co najmniej na 1 metr.

Poziome listwy lub słupki poręczy nie powinny być od siebie oddalone więcej jak o 0·25 metra, w przeciwnym zaś razie należy rozpiąć mocną siatkę od najwyższej listwy poręczy aż do pokładu, aby zapobiec spadnięciu dzieci z pokładu. Koło spustów na wodę, umieszczonych w ogrodzeniu, należy przymocować kraty ochronne.

Oznaczanie ubikacji dla podróżnych.

Wszystkie ubikacje dla podróżnych należy przy wejściach oznaczyć stale przymocowanymi tablicami. Na tablicach należy uwidocznic przeznaczenie ubikacji, klasę jazdy (jeżeli są różne klasy), ilość miejsc do podróży, oraz numeru (lub pierwszy i ostatni numer) stałych leż do spania.

Kajuty, w których znajdują się stałe leża do spania, należy oznaczać tylko numerami tych leż.

§ 13.

Obliczanie ilości podróżnych.

Ilość podróżnych oznacza się według ilości miejsc do spania, znajdujących się w zamkniętych nadbudowaniach oraz na pokładach pośrednich.

Gdzie urządzone są stałe leża do spania, tam oznacza się ilość miejsc do podróży, przypadających na kajuty i dla podróżnych międzypokładowych, według ilości tych leż pod warunkiem, że one odpowiadają przepisom § 14. i że każda oddzielna ubikacja do spania dostarcza dla każdego podróżnego przestrzeni użytkowej o pojemności 2·5 metra sześciennego w nadbudowaniach lub na pierwszym pokładzie pośrednim, zaś 3 metry sześciennie na niższych pokładach pośrednich.

Przy obliczaniu przestrzeni użytkowej nie uwzględnia się nigdy wysokości pokładu pośredniego w większym wymiarze niż 2·4 metra.

W ubikacjach mieszkalnych, niezaopatrzonych w stałe leża do spania, oznacza się ilość miejsc do podróży dla podróżnych międzypokładowych według powierzchni pokładu, nadającej się do użycia jako miejsce do spania. Przytem powinno przypadać na każdego podróżnego w nadbudowaniach lub na pierwszym pokładzie pośrednim 1·1 metra kwadratowego, zaś na niższych pokładach pośrednich 1·3 metra kwadratowego wolnej powierzchni pokładu.

Oprócz miejsc do podróży należy przysposobić dla podróżnych na którymś z pokładów na wolnym powietrzu wspólne miejsce dla przechadzki o rozmiarze 0·45 metra kwadratowego wolnej powierzchni pokładu na osobę, a gdyby dla podróżnych z kajut 1. i 2. klasy przeznaczono większą powierzchnię pokładu, należy dostarczyć dla podróżnych 3. klasy miejsce do przechadzki w określonym wyżej rozmiarze na innych częściach pokładów.

Rozmiar miejsca do podróży dla podróżnych pokładowych należy obliczyć w ilości 0·84 metra

Na statkach, przeznaczonych do żeglugi dalekiej i wielkiej żeglugi nadbrzeżnej.

kwadratowego wolnej powierzchni pokładu. W tym celu należy używać tylko pokładu górnego. Jeżeli na statkach, przeznaczonych dla żeglugi dalekiej, pokład górny nie jest utworzony z pokładu głównego (ewentualnie z podwyższonym pokładem tylnym) lub z pokładu przerwistego, lecz z pokładu z zastonami, pokładu dla przechadzki lub z częściowego pokładu pomostowego i pokładu piętrowego, to długość części pokładu, odmierzonych dla pasażerów pokładowych, nie może w całości być większą niż czwarta część zarejestrowanej długości statku. Pozostawia się uznaniu właściciela statku, jakie części pokładu należy w takim wypadku odmierzyć.

Dla małej żeglugi nadbrzeżnej.

Ilość miejsc podróźnych w kajutach oraz w innych zamkniętych ubikacjach, mieszczących w sobie stałe leża do spania, oznacza się jak wyżej, w nadbudowaniach jednak i na pierwszym pokładzie pośrednim potrzeba na osobę tylko 2·0, zaś na niższych pokładach pośrednich 2·3 metra kwadratowego użytkowej przestrzeni.

Na statkach, przeznaczonych dla małej żeglugi nadbrzeżnej, oznacza się ilość miejsc do podróży w ubikacjach, w których niema stałych leż do spania, według wymiaru 0·75 metra kwadratowego wolnej powierzchni pokładu na osobę.

W taki sam sposób można nadto wymierzyć na statkach, przeznaczonych dla małej żeglugi nadbrzeżnej, sale jadalne oraz wszystkie inne ubikacje zbiorowe.

Jako miejsce do przechadzki należy dla wszystkich podróźnych, mających miejsce do podróży w ubikacjach zamkniętych, przeznaczyć na jakimkolwiek pokładzie na wolnym powietrzu 0·25 metra kwadratowego wolnej powierzchni pokładu.

Miejsce do podróży dla podróźnych pokładowych należy oznaczyć w wymiarze 0·75 metra kwadratowego wolnej powierzchni pokładu na osobę. W tym celu można użyć oprócz pokładu górnego także każdy odpowiedni pokład na nadbudowaniach.

Na statkach, przeznaczonych dla małej żeglugi nadbrzeżnej, które odbywają drogę, wynoszącą więcej niż 150 mil, licząc żeglugę do miejsca przeznaczenia i z powrotem, musi się dla jednej szóstej części podróźnych pokładowych dostarczyć miejsca, zabezpieczone przed wiatrem i niepogodą w przeznaczonych do tego ubikacji pod pokładem lub na pokładzie, ewentualnie także pod pokładem wypukłym, otwartym tylko od strony tylnej statku, lub tym podobnym. Wymiar ubikacji tego rodzaju należy oznaczać według miary, oznaczonej dla miejsc podróźnych na pokładzie.

Pomiarowi powierzchni pokładu dla użytku podróźnych nie ulegają:

Pomiar powierzchni pokładu.

- a) części statku, przeznaczone dla kierownictwa statku;
- b) wszystkie części pokładów nadbudowanych, wystające poza kadłub statku albo bez dostatecznej podpory poza boki lub końce nadbudowań, oraz takie części pokładów, które opierają

się tylko na prostych wspieraczach pokładu lub na nieosłoniętych wręgach statku, poprowadzonych aż ponad pokład górny;

- c) wszystkie te powierzchnie pokładów nadbudowanych, które nie wydają się być dość mocne do utrzymania na sobie w danym razie tej ilości osób, która się zmieści na nich w razie zgromadzenia się w ciasnym skupieniu oraz te powierzchnie pokładów, na których przypadkowe tłumne nagromadzenie się ludzi mogłoby zachwiać równowagę statku. Należy zabronić podróżnym wstępu do takich części pokładów;
- d) przejścia między budowlami na pokładzie a ogrodzeniem lub poręczami, jeżeli przejścia te są węższe niż 0·8 metra, tudzież korytarze, które na nadbudowaniach lub na pokładach pośrednich należy pozostawić dla swobodnego ruchu.

Powierzchnia pokładu, przeznaczona na miejsca do podróży i do przechadzki, „wolna“ powierzchnia pokładu.

Miejsca do podróży, względnie do przechadzki można przeznaczać dla podróżnych jakiegokolwiek klasy tylko na wolnej powierzchni pokładu. Pod nazwą „wolna powierzchnia pokładu“ należy rozumieć tę powierzchnię pokładów (pokładu górnego, pośredniego, pomostowego, spacerowego), która pozostaje dla pomieszczenia podróżnych na przestrzeni między kanałami odpływowymi, po odliczeniu z tego wszelkich przeszkód (jak otwory na komory, schody, obkłady, świetlnie, łodzie, maszty, osłony maszyn, kominów, łańcuchy kotwic, kołowroty, stałe części urządzeń itd.) i którą odmierzy jako odpowiednią w tym celu władza, przeprowadzająca oględziny. Stałe miejsca do siedzenia i leża do spania należy uwzględnić przy pomiarze jako wolną powierzchnię pokładu, jeżeli miejsca te i leża wraz z poduszkami lub pościelą nie wznoszą się ponad podłogę pokładu wyżej jak na 1 meter.

Uskutecznienie pomiaru.

Pomiar ubikacji dla podróżnych i powierzchni pokładów należy uskutecznić na podstawie planu rozmieszczenia podróżnych, wymienionego w § 10. tego rozporządzenia, przed pierwszym oddaniem statku do użytku oraz zawsze w tych przypadkach, kiedy urządzenia dla podróżnych ulegają zmianie.

Zmniejszenie ilości podróżnych.

Jeżeli odmierzone ubikacje dla podróżnych lub powierzchnie pokładów z jakiegokolwiek powodu staną się dla podróżnych nieużyteczne, ilość podróżnych, którą można wziąć na statek, ma się zmniejszyć o ilość niezdatnych do użytku miejsc do podróży i do przechadzki. Jeżeli rozchodzi się o trwałe zmniejszenie się ilości miejsc, to właściciel statku obowiązany jest donieść o tem Władzy morskiej, która winna sprostować poświadczenie dopuszczenia. W razie przejściowego zmniejszenia się ilości miejsc, winien komendant donieść o tem właściwemu każdorazowo urzędowi portowemu w celu uwidocznienia w wywodzie oględzin czasowego zmniejszenia się pierwotnej ilości podróżnych a w swoim czasie odyskania tej ilości napowrót.

§ 14.

Sypialnie dla podróżnych.

Sypialnie należy oddzielić zapomocą ścian od wszystkich innych ubikacji na statku.

Narażone na wpływy atmosfery części pokładów żelaznych, leżące ponad sypialniami, muszą być zaopatrzone w przymocowany do tych części drewniany pokład ochronny o grubości co najmniej pięć centymetrów lub w inne pokrycie, będące złym przewodnikiem ciepła. Sypialnie należy skutecznie zabezpieczyć przed gorącym, idącym od kotłowni i ubikacji na maszyny.

W sypialniach zbiorowych należy postarać się o osobne ubikacje dla mężczyzn a osobne dla kobiet.

Chłopców w wieku poniżej lat 10 można umieszczać w oddziale dla kobiet.

Podróżni, którzy spędzają na statku dwie następujące po sobie noce, muszą, jeżeli są podróżnymi, jadącymi którąś klasą, mieć dla siebie w swej kajucie tapczan lub kanapę, nadającą się do spania, jeżeli zaś są podróżnymi międzypokładowymi, muszą mieć dla siebie odpowiednie leża do spania, zabezpieczone przed wpływami atmosferycznymi. Podróżni międzypokładowi, którzy spędzają na statku sześć nocy, mają prawo żądania dla siebie tapczanu. Tego ostatniego postanowienia można nie przestrzegać w miarę zwyczajów krajowych.

Każdy tapczan musi mieć 1·83 metra długości a 0·60 metra szerokości, musi być zaopatrzony w materac do spania, w poduszkę pod głowę oraz stosownie do pory roku w jeden lub dwa koce. W oddziałach dla kobiet musi 5% znajdujących się tam tapczanów mieć szerokość co najmniej 0·80 metra.

W ubikacjach zbiorowych, zaopatrzonych stale przytwierdzone tapczany, może stać ponad sobą dwa rzędy tapczanów wówczas, jeżeli oddalenie pionowe między pokładami jest większe niż 1·86 metra.

Nie wolno umieszczać więcej niż dwa rzędy tapczanów.

Oddalenie łóżka w rzędzie dolnym od podłogi musi wynosić co najmniej 0·40, zaś odstęp między oboma rzędami łóżek, oraz między górnym rzędem łóżek a górnym pokładem co najmniej 0·70 metra.

Tapczany, stojące obok siebie według swojej długości lub szerokości, muszą być oddzielone od siebie niskimi, łatwo usuwalnymi ściankami działowymi. Tapczany muszą być oddalone co najmniej 50 centymetrów od krawędzi otworów komór.

Każdy tapczan musi być dostępny z jednej strony swej długości lub szerokości. Przejścia między rzędami tapczanów muszą być co najmniej 0·60 metra szerokie i nie można zastawiać ich ani pakunkami podróżnymi ani innymi przedmiotami.

W celu umożliwienia dostania się do górnego tapczanu należy przysposobić przenośne drabinki, i to co najmniej jedną na 100 tapczanów tego rodzaju.

Układ budowlany ubikacji.

Sypialnie zbiorowe należy przeznaczać dla każdej płci z osobna.

Przeznaczenie miejsc do spania.**Wymiary tapczann.****Rozmieszczenie tapczanów w ubikacjach zbiorowych.**

Oznaczenie miejsc do spania.

Przeznaczenie tapczanu o szerokości większej niż zwyczajna.

Zabieranie łóżek podróżnych międzypokładowych.

Wszystkie miejsca do spania, hamaki lub tapczany należy oznaczyć bieżącymi, dobrze widzialnymi numerami.

Każdy zwyczajny tapczan przeznaczony jest tylko dla jednej osoby. Dla kobiet ciężarnych oraz matek, mających przy sobie dziecko w wieku poniżej roku, należy przeznaczać tapczany o szerokości 0·80 metra.

Łóżek, używanych podczas podróży przez podróżnych międzypokładowych, nie można w przystani, będącej celem podróży, zabierać wcześniej jak w 12 godzin po dopuszczeniu do swobodnego ruchu, wyjąwszy, jeżeli podróżni opuszczą statek dobrowolnie przed upływem tego czasu.

§ 15.

Jakość ubikacji dla podróżnych.

W ogólności.

Wszystkie ubikacje, używane przez podróżnych, muszą być czyste, mieć wystarczające oświetlenie oraz odpowiednie urządzenia do przewietrzania, tudzież powinny być o ile możliwości zabezpieczone przed wilgocią, nieprzyjemną wonią, gorącym i innymi przykrymi wpływami.

Powłoka.

Wszystkie ubikacje powinny być powleczone farbami jasnymi, nie zapalającymi się łatwo ani nie zawierającymi trucizny.

Ubikacje statku, w których poprzednio złożony był ładunek, wydzielający woń nieprzyjemną, należy przed zabraniem na statek podróżnych należycie wymyć i przewietrzyć.

Przewietrzanie.

Każda ubikacja, mieszcząca w sobie 50 do 100 podróżnych, musi być zaopatrzona w dwie rury do przewietrzania o zatwierdzonej budowie. Dla każdego dalszych 100 podróżnych musi się zaprowadzić po jeszcze jednej rurze do przewietrzania, albo powiększyć odpowiednio średnicę tych rur; rury te należy rozmieścić w sposób pożyteczny a każda z nich musi mieć średnicę, wynoszącą co najmniej 30 centymetrów. Wszystkie ubikacje, leżące na pierwszym pokładzie pośrednim obok ubikacji na maszyny i kotłowni, tudzież wszystkie ubikacje dla podróżnych, położone pod pokładem głównym na drugim pokładzie pośrednim oraz na dalszych pokładach, muszą być zaopatrzone w elektryczne lub równoznaczne urządzenia do przewietrzania.

Rury do przewietrzania muszą sięgać aż do użytecznej dla nich wysokości ponad pokładem, w danym razie ponad namioty od słońca i deszczu. Pod pokładem należy je tak rozmieścić, aby prąd powietrza nie dochodził bezpośrednio do łóżek.

Dopuszczalne są także inne urządzenia do przewietrzania, jeżeli według uznania Władzy morskiej można osiągnąć taki sam skutek.

Ubikacje mniejsze lub kajuty muszą mieć wentylację, wystarczającą według uznania władzy, przeprowadzającej oględziny.

Opalanie.

Ubikacje, przeznaczone dla pomieszczenia podróżnych, należy w razie zimna opalać, muszą one być tedy zaopatrzone w odpowiednie dla swego celu urządzenia do opalania. Piece żelazne są niedozwolone.

§ 16.

Ubikacje dla załogi.

Ubikacja, przeznaczona na pomieszczenie załogi, musi na wszystkich statkach być tak wielką, aby na każdą osobę przypadało 3·5 metrów sześciennych przestrzeni powietrza oraz 0·75 metra kwadratowego wolnej powierzchni pokładu.

O ile dla załogi urządzona jest osobna sypialnia, wystarczy na ubikację mieszkalną wolna powierzchnia pokładu o rozmiarze 0·6 metra kwadratowego dla jednego żeglarza.

Przy obliczaniu przestrzeni powietrza, odejmuje się części składowe statku, wbudowane w ubikacje mieszkalne, oraz istniejące potrzebne części urządzenia (skrzynie, paki i tym podobne).

Wysokość ubikacji mieszkalnej musi wynosić 1·83 metra, licząc od dolnej krawędzi dźwigaru pokładu aż do podłogi. Wysokość pokładu, wynosząca więcej niż 2 metry, liczy się tylko za 2 metry.

Na statkach, zbudowanych ostro, nie należy przy obliczaniu przepisanej przestrzeni powietrza uwzględniać przestrzeni od przodu statku aż do miejsca, znajdującego się 0·5 metra przed pierwszą ścianą boczną. Pod „wolną powierzchnią pokładu“ należy rozumieć tę część pokładu, która pozostaje po odliczeniu wszystkich przeszkód jak wentylatorów, rur na liny kotwiczne, stałych części urządzenia (tapezanów, skrzyń).

Nie wolno zastawiać dostępu do ubikacji dla załogi tak, aby w razie pożaru można było łatwo stamtąd uciec.

Ubikacje dla załogi muszą być przedzielone ścianami działowymi od ubikacji na ładunki, komór na zapasy i na latarnie, od składu farb, kuchni, wychodków, tudzież od ubikacji, służących do pomieszczenia żywego bydła. Ubikacje dla załogi należy zabezpieczyć przed wilgocią, nieprzyjemną wonią, gorącem, idącym z ubikacji sąsiednich, oraz przed innymi nieprzyjemnymi wpływami. Podłoga w ubikacjach dla załogi musi być wyłożona drzewem lub innym złym przewodnikiem ciepła, dającym się z łatwością utrzymywać w czystości. Ściany, podłogi i stropy muszą być dobrze uszczelnione.

Ściany i stropy ubikacji mieszkalnych muszą być pomalowane jasną, dającą się łatwo zmywać powłoką.

W sypialniach nie mogą się znajdować oka na liny kotwiczne ani bębny kotwiczne lub tym podobne przyrządy. Przewody rur parowych, przeprowadzonych przez ubikację dla załogi, należy dobrze odosobnić.

Wymiary ubikacji.**Układ budowy, wymogi pod względem zdrowotności.**

Potrzebna ilość, wielkość i rozmieszczenie tapczanów.

Dla każdego żeglarza musi być przygotowany do użytku tapczan żelazny.

Tapczany muszą mieć co najmniej 1·83 metra długości i 60 centymetrów szerokości.

Nie można umieszczać więcej jak dwóch tapczanów w położeniu jeden nad drugim. Odstęp między podłogą a dolną krawędzią tapczana musi wynosić co najmniej 40 centymetrów.

Odstęp między tapczanami oraz między górnym tapczanem a stropem powinien wynosić co najmniej 70 centymetrów.

Przestrzeń ponad łóżkiem powinna aż do wysokości 70 centymetrów pozostać wolna.

Ubikacja dla załogi musi być odpowiednio do pomieszczonej w niej liczby osób zaopatrzona w szafki i szafy. Należy jednak tak je umieścić, aby nie przeszkadzały czyszczeniu ubikacji.

W każdej ubikacji dla załogi muszą być stoły i miejsca do siedzenia co najmniej dla połowy osób, umieszczonych w ubikacji, o ile nie ma osobnych ubikacji lub miejsc, przeznaczonych dla spożywania jedzenia.

Oświetlenie.

Ubikacja dla załogi musi mieć w dzień takie światło, aby przy rozprószonem świetle można było w środku ubikacji czytać z łatwością drukowany dziennik.

W nocy należy ubikację dla załogi dostatecznie oświetlić.

Ogrzewanie.

W razie zimna należy starać się o dostateczne ogrzewanie ubikacji mieszkalnych.

Jeżeli do ogrzewania używa się pieców, nie mogą one być zaopatrzone w zawory, które się zupełnie zamyka.

Kominiek powinien być zaopatrzony w takie urządzenie, które zapobiega uderzaniu gazów wstecz.

Przewietrzanie.

Piece żelazne należy osłonić żelaznymi zasłonami, które muszą mieć u dołu otwory.

W każdej ubikacji dla załogi muszą być umieszczone co najmniej dwa przyrządy do przewietrzania, z których jeden ma służyć do wciągania świeżego powietrza, drugi zaś do wypuszczania powietrza zużytego.

Rury do przewietrzania lub węże należy umieścić w ten sposób, aby wychodzący z nich prąd zimnego powietrza nie dochodził do tapczanów do spania.

Ubikacje mieszkalne o głębokości większej niż 2·5 metra, które mają okna w drzwiach wchodowych, należy zaopatrzyć po stronie przeciwnej maszynowemu urządzeniem do przewietrzania.

Spluwaczka.

W każdej ubikacji dla załogi musi się znajdować co najmniej jedna spluwaczka, którą należy codziennie czyścić.

Oznaczenie.

Na drzwiach lub tuż koło drzwi należy uwi-docznić ilość osób, które można umieścić w odnośnej ubikacji dla załogi.

Utrzymywanie.**Ubikacja dla ubrań od deszczu.**

Ubikacje dla załogi należy ciągle utrzymywać w stanie czystości i sucho. Trzeba je odkażać i świeżo malować w razie, gdyby zaszło podejrzenie zaraźliwej choroby.

Na statkach o pojemności więcej niż 500 ton zarejestrowanych brutto należy poza obrębem ubikacji dla załogi przysposobić jakąś ubikację, przeznaczoną na wieszanie ubrań od deszczu.

Ubikacja ta musi być umieszczona w ten sposób, aby można przed wejściem do ubikacji mieszkalnej ubranie zdjąć a przed wyjściem na wolne powietrze znowu ubrać.

§ 17.**Ubikacje dla chorych.****Wymogi, którym powinny odpowiadać ubikacje dla chorych na statkach różnego rodzaju.**

A. Na każdym statku towarowym, przeznaczonym dla żeglugi dalekiej oraz na każdym parowcu dla podróжных, przeznaczonym dla wielkiej żeglugi nadbrzeżnej, który wiezie mniej niż 50 podróжных, musi się znajdować jedna ubikacja dla chorych.

W ubikacji tej należy postawić najmniej dwa tapczany. Na każdy tapczan ma przypaść co najmniej pięć metrów sześciennych przestrzeni powietrza. Zresztą obowiązują tu te same postanowienia co dla ubikacji mieszkalnych dla załogi.

Tej ubikacji dla chorych można także używać do innych celów w czasie, kiedy niema na statku ani jednego chorego, nie można jednak umieszczać w niej podróжных.

B. Na wszystkich parowcach dla podróжных, przeznaczonych dla wielkiej żeglugi nadbrzeżnej i wiozących więcej jak 50 podróжных, musi się znajdować stała ubikacja dla chorych, która ma leżeć na pokładzie górnym lub na pierwszym pokładzie pośrednim, o ile możności w części środkowej statku. Ubikację tę należy odosobnić od ubikacji dla podróжных i dla załogi, musi ona zaś mieć swobodne wejście od pokładu. Powinna być tak obszerna, aby na każde 100 osób na statku przypadał jeden tapczan a na każde miejsce przypadało co najmniej pięć metrów sześciennych przestrzeni powietrza. Rozpoczęta setka liczy się za całą setkę. Należy ustawić co najmniej dwa tapczany, lecz nie jeden nad drugim.

C. Na wszystkich parowcach dla podróжных, przeznaczonych dla żeglugi dalekiej, muszą się znajdować na pokładzie górnym lub pośrednim stałe ubikacje dla chorych, do których można wchodzić swobodnie z pokładu. Muszą one być odosobnione od ubikacji dla podróжных i dla załogi.

Muszą one być tak obszerne, aby na każde 50 osób z ogólnej ilości wiezionej załogi i podróжных międzypokładowych przypadał jeden tapczan, a na każde miejsce wypadało co najmniej pięć metrów sześciennych przestrzeni powietrza. Ubikacja dla chorych musi zapomocą drzwi łączyć się z wychodkiem i osobną łazienką, które są przeznaczone do wyłącznego użytku chorych. Wychodki muszą

być zaopatrzone w deskę do siedzenia, poręczę oraz w przyrząd do splukiwania wodą oraz muszą odpowiadać wszelkim wymaganiom higieny. W łazience, powinien o ile możności, znajdować się przewód, doprowadzający wodę ciepłą i zimną, wraz z przyrządem do regulowania.

Oprócz ubikacji dla chorych musi na tyle statku znajdować się ubikacja izolacyjna dla osób, dotkniętych zaraźliwymi chorobami, która musi być tak obszerna, aby dla każdego 150 osób z ogólnej ilości zabranych do przewozu podróźnych międzypokładowych przypadła jeden tapczan, a na każde miejsce wypadało co najmniej 8 metrów sześciennych przestrzeni powietrza.

Urządzenia w ubikacjach dla chorych.

Tak w ubikacji dla chorych jak i w ubikacji izolacyjnej należy ustawić co najmniej dwa tapczany, nie leżące jeden nad drugim. Na statkach, przeznaczonych dla żeglugi dalekiej, które wiozą więcej jak 500 podróźnych, muszą tak ubikacje dla chorych na niezaraźliwe choroby jak i ubikacje izolacyjne być podzielone na dwa osobne oddziały, jeden dla mężczyzn a drugi dla kobiet. Każdy z tych oddziałów musi posiadać osobny wychodek i osobną łazienkę. Drzwi wchodowe do ubikacji dla chorych i ubikacji izolacyjnej muszą mieć jeden metr szerokości.

Ściany i górna powłoka ubikacji dla chorych oraz ubikacji izolacyjnych powinny być pomalowane białą farbą olejną; zresztą odnoszą się do tych ubikacji te same postanowienia, które obowiązują co do ubikacji dla załogi. Podłoga nie może być wyłożona drzewem lub materiałem przepuszczalnym.

Ubikacje muszą być dostatecznie oświetlone dziennem światłem, w nocy zaś powinny być, o ile możności, oświetlane światłem elektrycznym. W tym ostatnim przypadku muszą się znajdować zatyczki łączące i przenośne lampy elektryczne.

Przewietrzanie zapomocą okien lub bocznych świetlni powinno być możliwe nawet w razie niepogody.

W każdej ubikacji dla chorych i ubikacji izolacyjnej musi się znajdować maszynowe urządzenie do przewietrzania.

Należy się także postarać o ogrzewanie.

W samych ubikacjach dla chorych oraz w ubikacjach izolacyjnych nie można umieszczać zlewu na wodę.

Co najmniej trzecia część tapczanów musi mieć szerokość 80 centymetrów, reszta zaś szerokość co najmniej 60 centymetrów.

Każdy tapczan powinien jedną stroną swojej długości stać przy przejściu, szerokiemi co najmniej na 90 centymetrów. Drugą stroną swej długości nie powinny tapczany przylegać do siebie, lecz musi przdzielać je odstęp co najmniej 30 centymetrów. Jeżeli dwa tapczany umieszczone są jeden nad drugim, musi górny tapczan nadawać się do składania.

Łóżka muszą być zaopatrzone w materace i poduszki z sierści zwierząt lub z wełny o łącznym

ciężarze co najmniej 10 kilogramów, w dwa koce wehiane, sześć prześcieradeł oraz po trzy poszewki.

Przy każdym łóżku należy umieścić metalowy stojak na butelki i szklanki oraz spluwaczkę.

Łóżka należy przykryć prześcieradłami.

W każdej ubikacji dla chorych muszą się znajdować potrzebne przyrządy do mycia, naczynia stolcowe, nocniki i spluwaczki oraz odpowiednie schowki na naczynia do picia i na lekarstwa.

Dla chorych powinny być przeznaczone osobne naczynia do jedzenia i picia oraz łyżki, noże i widelce, które należy przechowywać w skrzyni poza obrębem ubikacji dla chorych.

Dla każdego chorego musi być przeznaczone osobne ubranie a dla użytku każdego lekarza i dozorca chorych muszą w każdym oddziale znajdować się dwa płaszcze, nadające się do prania.

Ubikacje dla chorych i ubikacje izolacyjne tudzież ich ubikacje poboczne winny być z wyjątkiem ad A zawsze trzymane w pogotowiu na przyjęcie chorych i nie można ubikacji tych używać do innych celów.

Na wszystkich statkach, na których według przepisu musi być lekarz statku, musi znajdować się na pokładzie górnym lub na pierwszym pokładzie pośrednim ubikacja na lekarskie ambulatoryum, połączona zapomocą drzwi z ubikacją dla chorych.

Ubikacja ta musi być dostatecznie wielka tak, aby oprócz lekarstw oraz środków zaradczych dla chorych mogła pomieścić stół do badania z wolnym dostępem z wszystkich stron.

Ściany i stropy muszą być powleczone białą farbą bez trucizny. Podłoga musi być pokryta cementem, płytami o szczelnych spoinach lub innym materiałem tego rodzaju, urzędownie uznanym. Do ubikacji powinno dochodzić wprost w dostatecznej ilości światło dzienne co najmniej przez dwie świetlnie boczne lub okna boczne. W ubikacji tej musi istnieć urządzenie, służące do oświetlenia jej w nocy elektrycznością.

W ambulatoryum należy umieścić: w osobnej skrzynce wszystkie lekarstwa i środki zaradcze dla chorych, stół do badania lub stół operacyjny, mały stolik i obracający się stołek.

Musi się też znajdować ujęcie rury wodociągu dla słodkiej wody, na statkach zaś, na których znajduje się wodociąg dla ciepłej wody, także ujęcie rury, wprowadzającej ciepłą wodę. Umywalnia musi mieć co najmniej 40 centymetrów średnicy.

Nad umywalnią należy postawić naczynie szklane, obejmujące sześć litrów roztworu dezynfekcyjnego.

Ubikacja ta musi być zaopatrzona w urządzenie do ogrzewania.

§ 18.

Wychodki.

A. Dla załogi:

Jeżeli ilość załogi nie wynosi więcej jak 100 osób, musi być przeznaczone dla każdego 20 osób jedno

Ambulatoryum.

Łość.

miejsce w wychodku. Częściowe liczby z 20 należy uważać za liczbę pełną.

Dla każdych 40 osób ponad 100 musi się przeznaczyć jeszcze po jednym miejscu w wychodku.

Urządzenie.

Z przepisanych miejsc w wychodku połowa przynajmniej musi być urządzona według systemu tureckiego.

Na małych statkach z niskim ogrodzeniem, przy którym nie można umieścić zamkniętego wychodka, należy zrobić silne siedzenie z rurami dla odpływu ponad bokiem lub przez bok statku. Siedzenie to należy zabezpieczyć przed wpływami atmosferycznymi albo też powinno ono zamykać się zapomocą wrót lub drzwi zasuwanych.

B. Dla podróżnych:

Ilość.

Na każdych 50 podróżnych musi w każdej klasie podróżnych przypadać jeden wychodek, względnie jedno miejsce w wychodku. Muszą być jednak w każdej klasie bez względu na ilość podróżnych dwa wychodki, z których jeden należy przeznaczyć dla kobiet.

Jeżeli ilość podróżnych wynosi więcej niż 100, należy dla mężczyzn umieścić w odpowiedniej ilości osobne zbiorniki na urynę, splukiwane ustawicznie wodą lub pisoary olejne z syfonami z olejem.

Na statkach, odbywających takie podróże, które nie trwają dłużej jak sześć godzin, licząc czas jazdy od przystani wyjazdu do przystani przeznaczenia, muszą być dla ilości podróżnych do 125 dwa wychodki a dla każdych dalszych 100 osób musi być jeszcze po jednym wychodku, względnie jednym miejscu w wychodku.

Urządzenie.

Wychodki należy odosobnić ścianami od innych ubikacji, jeżeli zaś znajdują się na pokładach górnych, muszą być wraz z wejściami dobrze zasłonięte przed wiatrem i falami morskimi. Podłogę i ściany lokalów na wychodki należy uszczelnić przed dostępem powietrza i wody zapomocą pakuł, zakitowania oraz jasnej powłoki olejnej lub w inny jaki odpowiedni sposób.

Podłogę wychodka należy tak zrobić i urządzić, aby woda mogła spływać.

Wszystkie wychodki muszą być zaopatrzone w obfite, tureckie wychodki nadto w ustawicznie czynne urządzenia do przepłukiwania wodą oraz w przyrządy do przewietrzania zaś deski do siadania powinny być tak urządzone, aby się dawały podnosić lub aby się same spuszczały i podnosiły.

W wychodkach należy umieścić odpowiednie podpórki.

Należy je w dzień i w nocy dostatecznie oświetlać.

Trzeba je codziennie dwa razy czyścić a raz na tydzień odkazać.

Dla podróżnych międzypokładowych lub podróżnych 3. klasy może być dla osób tej samej płci przeznaczony wspólny wychodek z większą ilością miejsc, które należy oddzielić od siebie bocznymi ścianami.

Spluwaczki.

W wszystkich ubikacjach dla podróżnych należy postawić higieniczne spluwaczki, które należy codziennie przepłukiwać.

§ 19.

Urządzenia do umywania się i urządzenie łaźni.**A. Dla załogi:****Ilość.**

Na parowcach, których załoga (załoga na pokładzie oraz przy maszynach) składa się z więcej jak 20 osób, powinna znajdować się ubikacja do umywania się z tego rodzaju urządzeniem do umywania się, aby załoga, będąca w służbie, mogła myć się równocześnie.

Jeżeli personal służbowy na statku składa się z więcej jak 20 osób, należy dostarczyć dla niego również osobnej ubikacji do umywania się, która powinna być zaopatrzona w taką ilość umywalni, aby trzecia część personalu mogła myć się równocześnie.

Urządzenie.

W ubikacjach do umywania się powinien znajdować się wodociąg, natrysk, naczynia do umywania nóg, potrzebne naczynia do mycia się oraz wieszadła na ubrania. Natrysk musi być umieszczony w ten sposób, aby strumień wody z niego padał ukośnie.

Ubikacje do umywania się i wychodki nie mogą znajdować się w tej samej ubikacji statku. Jeżeli obie ubikacje graniczą z sobą, należy je przedzielić żelazną ścianą działową (bez drzwi).

Ubikacje do umywania się należy codziennie czyścić.

Woda do prania bielizny.

Raz w tygodniu należy każdej osobie z załogi wydać 10 litrów wody słodkiej do prania bielizny.

B. Dla podróżnych:**Ilość i urządzenie.**

Dla podróżnych w kajutach musi w każdej kajucie znajdować się przynajmniej jedna umywalnia.

Dla podróżnych pokładowych oraz międzypokładowych należy podczas żeglugi, trwającej dłużej niż 72 godzin, przysposobić dwie jasne ubikacje do umywania się, jedną dla mężczyzn, drugą dla kobiet.

Ogólną ilość umywalni należy obliczyć w ten sposób, aby na każde 20 osób przypadała jedna umywalnia.

Ubikacje do umywania się muszą być zaopatrzone w wodociągi lub pompy i należy dostarczyć podróżnym w dostatecznej ilości wody słodkiej do mycia się.

Nie potrzeba urządzać osobnych ubikacji do umywania się wówczas, jeżeli statek wiezie mniej niż 100 podróżnych pokładowych oraz międzypokładowych a każde 20 osób ma dla siebie jakąś inną umywalnię z potrzebną wodą.

Urządzenia do umywania się, znajdujące się w wychodkach, wlicza się do wyżej przepisanych umywalni tylko wtedy, jeżeli urządzenia te oddzielone są od miejsc ustępowych przegrodą o wyso-

kości wzrostu mężczyzny i pozostaje jeszcze dosyć miejsca do umywania się.

Na statkach, przeznaczonych dla żeglugi dalekiej, należy urządzić dla każdej klasy podróźnych osobne łaźnie. Dla podróźnych 3. klasy można zamiast wanien urządzić natryski.

Pralnie.

Parowce, przeznaczone dla żeglugi dalekiej, które przewożą podróźnych międzypokładowych, muszą mieć pralnię, którą w razie potrzeby można połączyć z przyrządem odkażającym (§ 25.).

§ 20.

Kuchnie, jadalnie oraz spiżarnie.

Położenie, ilość, urządzenie.

Kuchnie i piece piekarskie muszą się znajdować na pokładzie górnym, na nadbudowaniach lub na górnym pokładzie pośrednim. Jeżeli podłoga kuchni jest zrobiona z drzewa, należy ją pokryć płytą metalową.

Kuchnia musi być obszerna i dawać się dobrze przewietrzać. Musi ona posiadać urządzenia, potrzebne do przyrządzania potraw i gorących napojów dla wszystkich osób, znajdujących się na statku. Nie wolno używać ani do przyrządzania ani do rozdzielania potraw naczyń z miedzi, nie dość dobrze powleczonej cyną, lub z materiału, zawierającego ołów.

Jadalnie.

Na statkach wszelkich kategorii muszą być na pokładzie pośrednim lub w innej odpowiedniej ubikacji stoły i ławki w takiej ilości, aby można spożywać jedzenie najwyżej w trzech kolejnych zmianach.

Używane do tego stoły i ławki mogą być tak urządzone, aby się dawały zaczepiać lub w inny sposób przymocowywać i zdejmować.

Czystość.

Powinna być dostateczna ilość naczyń kuchennych, naczyń do jedzenia i picia, obrusów oraz łyżek, nożów i widelców i należy to wszystko utrzymywać starannie w czystości.

Taryfa.

W ubikacjach dla podróźnych oraz w jadalniach należy umieścić taryfę potraw i napojów.

Spizarnie.

Środki żywności należy przechowywać w przeznaczonych na to spiżarniach, urządzonych do przewietrzania i zabezpieczonych przed wilgocią oraz szkodliwym podwyższaniem się ciepłoty. Otwory w ścianie należy zamknąć metalowymi siatkami dla ochrony przed myszami. Wino należy przechowywać w zimnych ubikacjach. Statki, żeglujące w ciepłych krajach, muszą posiadać w celu przechowywania świeżych środków żywności zbiornik na lód, mogący pomieścić co najmniej 3 tony lodu, statki zaś, przeznaczone dla żeglugi dalekiej, wiozące więcej niż 50 podróźnych, muszą mieć odpowiednio urządzoną chłodnię.

Ściany spiżarni muszą być z zewnątrz pokryte złym przewodnikiem ciepła, wewnątrz zaś powinny być gładkie. W spiżarniach należy umieścić ssący przyrząd do przewietrzania.

Dopowlekania wolno używać tylko farb jasnych, niezawierających trucizny. Podłoga musi być równa i gładka.

Podstawki, półki i skrzynie na zapasy muszą być tak umieszczone, aby spiżarnię można było z łatwością sprzątać.

Wszystkie zapasy należy przechowywać tak, aby się do nich nie mogły dostać szczury i muchy.

W spiżarniach nie wolno przechowywać takich przedmiotów, które wywierają szkodliwy wpływ na środki żywności, nadają im woń nieprzyjemną lub są podejrzane ze stanowiska higieny.

§ 21.

Oświetlenie.

Obowiązek zaprowadzenia oświetlenia elektrycznego.

Statki, przeznaczone dla żeglugi dalekiej oraz wielkiej żeglugi nadbrzeżnej, które służą do przewożenia więcej jak 50 podróźnych pod pokładem lub w kajucie, muszą być zaopatrzone w oświetlenie elektryczne, dla którego powinny się znajdować na statkach o pojemności większej jak 3000 ton zarejestrowanych brutto dwie prądnice lub więcej. Budowa i urządzenie zakładu dla oświetlenia winna odpowiadać przepisom § 9. oraz niesprzeciwiającym się tymże przepisom zakładów klasyfikacyjnych, uznanych przez Ministerstwo handlu.

Oświetlenie w nagłej potrzebie.

W razie urządzenia zakładu elektrycznego lub jakiego innego zakładu dla oświetlania centralnego należy postarać się nadto o oświetlenie w nagłej potrzebie ubikacji mieszkalnych pod pokładem wraz z korytarzami, schodami i wyjściami.

Nie potrzeba zaprowadzać na statkach osobnych lamp dla nagłej potrzeby tylko wtedy, jeżeli oświetlenie w nagłej potrzebie utrzymuje stale prądnica, ustawiona wraz z potrzebnym kotłem pomocniczym lub motorem tak wysoko, że elektryczne oświetlenie w nagłej potrzebie może dalej funkcjonować nawet w razie zalania ubikacji na maszyny lub kotłowni przeciekającą wodą.

Lampy dla nagłej potrzeby należy zapalać z początkiem nocy oraz utrzymywać w nich jasne światło aż do nastania brzasku dziennego.

Dopuszczalne środki do oświetlania, światła nieosłonięte.

Do oświetlania statku można używać tylko przyrządów elektrycznych lub, jeżeli te ostatnie nie są przepisane, innych zatwierdzonych urządzeń centralnych albo takich źródeł światła, do których zasilania używa się roślinnych lub niegrozących niebezpieczeństwem mineralnych olejów. Świateł nieosłoniętych tego rodzaju oraz świec można używać tylko wtedy, jeżeli się je silnie przymocuje i jeżeli się ich pilnuje.

W ubikacjach na maszyny, motory i w kotłowniach wolno używać przenośnych, nieosłoniętych lamp z knotem, zasilanych olejem roślinnym, oraz świec, o ile to nie jest wyraźnie zabronione.

Ubikacje, które należy oświetlać także w dzień.

Ciemne ubikacje, korytarze, schody i wyjścia należy oświetlać także w dzień, o ile się ich używa.

Lampy i latarnie należy przysposabiać i napełniać w przeznaczony na to komóreczce na lampy, którą należy tak umieścić i urządzić, aby powstały w niej pożar nie mógł rozszerzać się dalej.

Część IV.

§ 22.

Łodzie i tratwy.

Objętość ich na statkach towarowych.

Objętość ich na statkach dla podróżnych.

Ilość i liczba ludzi na statkach dla podróżnych odpowiednio do wielkości statku.

Nie wymaga się łodzi, mających razem pojemność większą, niż tego potrzeba dla wszystkich osób.

Rodzaje łodzi.

Statki towarowe powinny być zaopatrzone w taką ilość łodzi, ile potrzeba dla pomieszczenia załogi.

Statki dla podróżnych muszą być zaopatrzone w łodzie i łodzie pomocnicze o takiej objętości, aby wystarczyła na pomieszczenie wszystkich osób, znajdujących się na statku.

Przytem należy dwoje dzieci, mających wzrost mniejszy niż 135 centymetrów, liczyć za jedną osobę.

Statki dla podróżnych powinny w ogólności (bez względu na postanowienie ustępu następnego) odpowiednio do ich pojemności w tonach posiadać przynajmniej łodzie, określone w załączniku 3.

Pomimo powyższego postanowienia nie ma się obowiązku brać na statek w danym przypadku łodzi i łodzi pomocniczych, mających razem większą pojemność, niż tego potrzeba do zabrania wszystkich osób, znajdujących się na statku.

Statki, które chcą zabrać łodzie, mające razem mniejszą pojemność niż ta, która jest przepisana na tablicy, muszą posiadać urzędowy certyfikat co do pojemności ich łodzi, i nie wolno im brać na pokład więcej osób, niż to oznacza certyfikat, wyjąwszy w przypadkach niebezpieczeństwa na morzu.

Jako łodzie mogą być użyte:

A. Łodzie ratunkowe, zbudowane ostro z przodu i z tyłu, z nieprzepuszczającymi wody skrzyniami na powietrze, które na łodziach drewnianych muszą zajmować co najmniej dziesiątą część pojemności łodzi. Zdolność pływania łodzi metalowych należy zwiększyć zapomocą przymocowanych z zewnątrz burty ciał pływających, jak korek lub tym podobnych w ten sposób, aby łódź uzyskała tę zdolność do pływania, jaką ma łódź drewniana takiej samej wielkości.

B. Łodzie ratunkowe, zbudowane ostro z przodu i z tyłu, bez skrzyń na powietrze, zaopatrzone natomiast w przyrządy do pływania, nadające łodziom zdolność pływania, żadaną przy rodzaju łodzi *A*. Przynajmniej czwarta część przyrządów do pływania musi być w tym przypadku umieszczona wewnątrz burty, zaś co najmniej połowa z nich poza burty.

C. Łodzie z przyrządami do pływania, posiadającymi zdolność do pływania o połowę mniejszą od zdolności, wymaganej przy rodzaju łodzi *A* i *B*, z których co najmniej połowa przymocowana jest poza burty.

D. Łodzie zwykłe o mocnej budowie z drzewa lub z metalu.

Podział łodzi według ich rodzajów.

Na statkach towarowych, przeznaczonych dla żeglugi dalekiej, musi się znajdować co najmniej jedna łódź rodzaju *A* lub *B*.

Na statkach dla podróży musi przynajmniej połowa przepisanej ilości łodzi, jakoteż pojemności łodzi składać się z łodzi rodzaju *A* lub *B*; druga połowa może składać się z łodzi rodzaju *C* lub *D*, do rodzaju *D* nie może jednak należeć więcej jak dwie łodzie.

Najmniejsza pojemność poszczególnych łodzi.

Łodzie, należące do rodzaju *A*, *B* i *C*, muszą na statkach dla podróży o pojemności brutto 300 ton zarejestrowanych i większej mieć co najmniej po 3·8 metrów sześciennych, zaś na statkach o pojemności brutto mniejszej niż 300 ton zarejestrowanych co najmniej po 2·8 metrów sześciennych pojemności.

Obliczanie pojemności i pomieszczenia osób.

Pojemność łodzi, zbudowanych normalnie, oblicza się zapomocą pomnożonego przez 0·6 iloczynu z największej długości, największej szerokości i głębokości wnętrza łodzi. Długość należy mierzyć pomiędzy zewnętrznymi powierzchniami odyłowania łodzi obok obu tramów, względnie aż do tylnej powierzchni tyłu łodzi, szerokość zaś należy mierzyć pomiędzy zewnętrznymi powierzchniami odyłowania a głębokość w środku między krawędziami burty od wysokości górnej powierzchni krawędzi burty albo od najniższej krawędzi gwoździ dla wiosel aż do górnej krawędzi tramu spodniego.

Na każdą osobę, którą łódź ma pomieścić, musi na łodziach, należących do rodzaju *A*, przypadać 0·283, zaś na innych łodziach 0·23 metrów sześciennych (lub 10, względnie 8 stóp sześciennych angielskich).

Wyekwipowanie łodzi.

Do wyekwipowania każdej łodzi, zaliczonej do przepisanej ilości, należy:

- a) 1 pełny garnitur rzemieni dla łodzi oraz 2 rzemienie zapasowe;
- b) 1½ garnituru widel wiosłowych lub tym podobnych przyrządów oraz po 2 czopy do zatykania każdego otworu na odpływ wody; widły wiosłowe i czopy muszą być przymocowane na łodzi mocnymi sznurkami lub łańcuszkami;
- c) 1 ster wraz z sworzeniem lub jarzmem i liną, 1 lina do zaczepiania o długości co najmniej 36 metrów i 1 hak dla użytku łodzi, 1 kotwica przyłykowa, 1 wiadro oraz 1 czerpak, który podobnie jak ster musi być przymocowany do łodzi odpowiednio długimi linami;
- d) zapas wody do picia w naczyniach zamkniętych w ilości co najmniej ½ litra (dla małej żeglugi nadbrzeżnej ¼ litra) na każdą osobę, przypadającą według pojemności.

Na statkach, przeznaczonych dla żeglugi dalekiej oraz wielkiej żeglugi nadbrzeżnej, należy jeszcze nadto do wyekwipowania łodzi:

- a) jedna siekiera ręczna z przodu i jedna z tyłu, przymocowana na łodzi mocnym sznurkiem;

- b) odpowiedni zapas masztów, żagli oraz ich przynależności;
- c) zamknięty w puszkach zapas twardego chleba w ilości co najmniej $\frac{1}{4}$ kilograma na osobę, przypadającą według pojemności;
- d) kompas do użytku łodzi;
- e) zbiornik z 5 kilogramami roślinnego lub zwierzęcego oleju, używanego do uspakajania fal morskich, wraz z workiem lub innym odpowiednim przyborem do rozdzielania oleju;
- f) latarnia z knotem i olejem, potrzebnym do zasilenia płomienia latarni przez 8 godzin;
- g) środki opatrunkowe (załącznik 5 E) w szczelnym worku, oznaczonym krzyżem genewskim.

Wszystkie łodzie, należące do rodzaju A, B i C należy zaopatrzyć z obu stron zewnątrz burty łodzi w odpowiednio przymocowaną linę do chwytania, sięgającą od przodu aż do tyłu łodzi.

Długość poszczególnych skrzyń z powietrzem nie może przewyższać 1·2 metra. Mają one być zrobione z płyt miedzianych, lub z żółtego albo z równowartościowego kruszczu, szerokich na 0·7 milimetra (albo ważących na stopę kwadratową angielską 18 uncji), spojenia wzdłuż długości muszą być podwójnie zagięte i zalutowane, zaś płyty spodnie pojedynczo zagięte i zanitowane lub zalutowane. Skrzynie z powietrzem należy osłonić dostatecznie mocnym pokryciem drewnianem, które musi być tak urządzone, aby skrzynie te można było łatwo wyjmować.

Sposób budowy skrzyń z powietrzem.

Jakość przyrządów do pływania, znajdujących się zewnątrz burty.

Część przyrządów do pływania, znajdujących się zewnątrz burty, należy zrobić z wielkich kawałków korka, pokryć płótnem żaglowym, pomalować grubo farbą olejną oraz odpowiednio przyrządy te przymocować.

Siła pływania korka.

Jeżeli korek jest w dobrym stanie, należy przy obliczaniu jego siły pływania uważać 1·25 metra sześciennego korka za równoznaczne z metrem sześciennym skrzyni z powietrzem.

Przyrządy do pływania z innego materiału.

Przyrządów do pływania z innego materiału można tylko wtedy używać, jeżeli zbadano ich równą jakość oraz jeżeli Władza morska je zatwierdziła.

Rozmieszczenie łodzi.

Łodzie należy rozdzielić równomiernie po obu bokach statku, o ile pozwala na to jego budowa; muszą one stać pod odpowiednimi żórawiami a ich kotwiczne liny muszą być przyczepione do haków; żórawie te powinny umożliwiać bezpieczne i szybkie spuszczenie i wyciąganie łodzi.

Łodzie, dla których nie ma już miejsca pod żórawiami, musi się tak umieścić, aby je można było szybko podsunąć pod żórawie lub inne przyrządy, nadające się do spuszczenia łodzi.

Liny do wspinania się.

Do żórawi, przeznaczonych dla łodzi, należy przymocować odpowiednio mocne liny, opatrzone guzami do wspinania się, które można z pokładu łatwo dostać ręką, a które muszą być tak długie, aby, jeżeli statek jest próżny, sięgały aż do zwierciadła wody.

Przyrządy do odłączania.

Dolne części lin kotwicznych przy łodziach nie mogą być zaopatrzone w stałe przymocowane haki, lecz muszą mieć przyrządy, umożliwiające szybkie ich zarzucanie.

Przykrycie łodzi.

Na przykrycie dla łodzi można w regule używać tylko dającego się łatwo zdejmować płótna żaglowego lub płótna nieprzemakalnego. Używanie obicia z drzewa podlega zatwierdzeniu władzy, przeprowadzającej oględziny.

Oznaczenie łodzi.

Na każdej łodzi należy na stronie zewnętrznej uwidocznić zapomocą odpowiedniego znaczenia nazwę statku oraz jego przystań ojczystą, bieżący numer łodzi oraz przepisany rodzaj łodzi, tudzież ilość osób, dla której jest przeznaczona.

Regulamin dla łodzi, łodzie gotowe do żeglugi morskiej.

Na łodziach nie wolno umieszczać przedmiotów, nie należących do wyekwipowania łodzi.

Wszystkie łodzie należy utrzymywać w dobrym stanie i w pogotowiu do użytku każdego czasu.

Podczas żeglugi winien każdy statek, o ile łodzie umieszczone są na żórawiach obrotowych, mieć przyczepioną na żórawiach w pogotowiu do żeglugi przynajmniej jedną łódź boczną, każdy zaś parowiec dla podróży musi mieć po jednej takiej łodzi na każdym boku statku tak, aby łodzie te w razie potrzeby można było zaraz spuścić. W nocy musi na jednej z tych łodzi znajdować się paląca się latarnia.

Próby z łodziami.

Wszystkie łodzie należy przynajmniej raz na miesiąc spuszczać na próbę na wodę, a jeżeli są drewniane, trzymać je przez trzy godziny w wodzie. Wadliwości, spostrzeżone ewentualnie w przyrządzie do spuszczenia łodzi lub w samych łodziach, należy natychmiast usunąć. Wynik próby z łodziami należy wpisać do dziennika statku (względnie przy statkach, przeznaczonych dla małej żeglugi, do zapisku po myśli § 1.).

Pojemność łodzi pomocniczych.

Jeżeli przepisana pojemność wszystkich łodzi razem nie wystarcza do pomieszczenia wszystkich osób, znajdujących się na pokładzie, musi oprócz tego być tyle łodzi pomocniczych i tratw ratunkowych, ile potrzeba dla pomieszczenia reszty. Władza morska ma postanowić, o ile zamiast łodzi pomocniczych i tratw ratunkowych można używać innych przedmiotów pływających.

Na statkach o mniejszej pojemności niż 100 ton zarejestrowanych brutto oraz na statkach, odbywających żeglugę tylko na wodach ojczystych a nie oddalających się przytem dalej jak na cztery mile morskie od brzegu, można zastąpić łodzie pomocnicze o przepisanej łącznej pojemności pasami do pływania (§ 23.).

Łodzie pomocnicze mogą należeć do któregośkolwiek z przepisanych rodzajów łodzi i muszą być wyekwipowane w sposób przepisany.

Wymiary.

Przy wymiarze łodzi pomocniczych liczy się, jak przy łodziach przepisanych, na każdą osobę 0·283, względnie 0·23 metrów sześciennych.

Także łodzie parowe lub motorowe, znajdujące się na statkach, zalicza się do łodzi pomocniczych.

Przy ich wymiarze odlicza się jednak przestrzeń, zajęta przez maszynę i kotły.

Tratwy ratunkowe musi co do ich budowy zatwierdzić Władza morską. Muszą one być wyekwirowane w sposób odpowiedni, w każdym zaś razie muszą być zaopatrzone w kotwicę przypiwową, w liny o długości co najmniej 36 metrów oraz w rzemień, odpowiadające wielkości tych tratw.

Przy wymiarze tratw liczy się 0·085 metra sześciennego skrzyni z powietrzem za 0·283 metra sześciennego pojemności łodzi pomocniczych na każdą osobę pod warunkiem, że wszystkie osoby zmieszczą się w pozycji siedzącej.

Pływacze.

Pływacze muszą być zrobione w odpowiedni sposób i oznaczone jako takie pierścieniem ratunkowym, wymalowanym na nich farbą olejną; należy je rozmieścić na pokładzie górnym lub na pokładzie do przechadzki i zaopatrzyć dookoła w linę do chwytania. Nie wolno używać pływaczów, które przed użyciem trzeba dopiero nadymać.

Ilość osób, dla których ma być przeznaczony jeden pływacz, oblicza się w ten sposób, że dzieli się przez 14·5 tę ilość kilogramów żelaza, którą pływacz zdolny jest utrzymać w wodzie. Na linii zaurywania pływacza musi przypadać na każdą osobę miejsce o długości 0·3 metra.

Umieszczenie.

Wszystkie łodzie pomocnicze, tratwy i pływacze należy umieścić na pokładzie w ten sposób, aby w razie potrzeby można było ich szybko i łatwo użyć. Nie mogą one jednak bardzo ścieśniać objętości pokładu oraz utrudniać manewrów z linami i łodziami. Należy przysposobić odpowiednie urządzenia dla spuszczenia łodzi pomocniczych i tratw.

§ 23.

Inne środki ratunkowe.

Ilość pierścieni ratunkowych.

Każdy statek, przeznaczony dla żeglugi dalekiej oraz wielkiej żeglugi nadbrzeżnej, musi mieć z sobą tyle pierścieni ratunkowych, ile jest przepisanych łodzi, nie mniej jednak niż sześć.

Statki, przeznaczone dla małej żeglugi nadbrzeżnej, o pojemności ponad 200 ton zarejestrowanych brutto muszą mieć z sobą sześć pierścieni ratunkowych, statki zaś o pojemności do 200 ton zarejestrowanych brutto cztery pierścienie ratunkowe.

Pierścienie ratunkowe z przyrządem świetlnym.

Statki towarowe o pojemności brutto, wynoszącej więcej niż 500 ton zarejestrowanych, które jadą nocą, oraz statki dla podróżnych o pojemności brutto od 100 do 300 ton zarejestrowanych muszą posiadać jeden pierścień z przyrządem świetlnym, zaś statki dla podróżnych o pojemności brutto, wynoszącej 300 ton zarejestrowanych i więcej, muszą posiadać dwa pierścienie tego rodzaju.

Ten przyrząd świetlny musi być tak zrobiony, aby w wodzie sam się zapalał.

Puszki z światłem należy przymocować do pierścieni ratunkowych zapomocą lin o długości 5 do 10 metrów; po jednym z tych pierścieni należy

Pławidła ratunkowe.**Ilość pasów do pływania.****Jakość pierścieni ratunkowych.****Umieszczenie pierścieni ratunkowych.****Jakość pasów do pływania.****Umieszczenie pasów do pływania.**

umieścić z każdego boku statku, na pomoście komendanta lub tuż obok niego.

Zamiast tego przyrządu można uczepić na haku z tyłu statku świetlne pławidło ratunkowe, utrzymujące 20 kilogramów ciężaru.

Na statkach, które podczas żeglugi dalekiej lub wielkiej żeglugi nadbrzeżnej wiozą więcej niż 200 podróźnych, musi znajdować się pławidło tego rodzaju na tyle statku oprócz przepisanych przyrządów świetlnych na pierścieniach ratunkowych.

Na wszystkich statkach powinien dla każdej osoby, znajdującej się na statku, znajdować się jeden pas do pływania (kaftan, kamizelka ratunkowa i tym podobne).

Na statkach, przeznaczonych dla małej żeglugi nadbrzeżnej, odbywających żeglugę na wodach ojczytych i nie oddalających się przytem dalej jak o cztery mile morskie od brzegu, musi ilość pasów do pływania być tak wielka, aby wraz z pojemnością wszystkich istniejących łodzi wystarczała do umożliwienia pływania wszystkim osobom, znajdującym się na statku.

Pierścienie ratunkowe muszą być zrobione z mocnego korka i zaopatrzone dookoła w linę do chwytania, dwa zaś pierścienie tego rodzaju muszą być zaopatrzone nadto w linę do zarzucania o długości 30 metrów. Dwie przeciwległe ówiartki koła tych pierścieni należy pomalować jasnoczerwoną, dwie zaś inne białą farbą olejną. Nie należy ich zbyt silnie powlekać farbą.

Nie można używać dla pierścieni ratunkowych odpadków korków oraz innych wiotkich środków do napełniania, zaś pierścieni z materiału, mającego taką samą jakość jak twardy korek, wolno używać jedynie za zezwoleniem Władzy morskiej.

Każdy pierścień ratunkowy, przeznaczony dla jednej osoby, powinien z uwieszonym żelazem, ważącym 14·5 kilograma, pływać na wodzie przez 24 godzin.

Pierścienie należy powiesić na uchach lub tym podobnych na pomoście komendanta oraz na pokładzie na miejscach łatwo dostępnych i nie wolno ich przywiązywać.

Pasy do pływania powinny utrzymywać się na powierzchni wody przez 24 godzin z uwieszonym żelazem, ważącym 5 kilogramów; winny one być tak urządzone, aby można je było szybko i pewnie przymocować do ciała pod ramionami, a jeżeli są zrobione z sztywnego materiału muszą mieć wycięcie dla każdego ramienia, głębokie na 5 centymetrów.

Nie wolno używać takich przyrządów, które przed użyciem trzeba nadymać.

Pasy do pływania należy oznaczyć jako takie i przechowywać je obok ubikacji do spania lub w innych odpowiednich miejscach, gdzie podróźni oraz osoby z załogi mogą je mieć najłatwiej pod ręką.

W kajutach, ubikacjach między pokładem oraz na częściach pokładu, używanych przez podróźnych,

Uwidocznienie pochodzenia na środkach ratunkowych.**Olej dla uspakajania morza.****Przyrząd do zarzucania lin.****Wymiar.****Drugie światło szczytowe.****Obowiązek utrzymywania przyborów w bieżącej ewidencji.****Kompasy.**

należy wywiesić tablice, zawierające wizerunek pierścienia ratunkowego, z ogłoszeniem, zwracającym uwagę na pływacze, znajdujące się ewentualnie na pokładzie, oraz uwidoczniającem miejsce przechowania pasów do pływania oraz sposób ich użycia.

Pierścienie ratunkowe oraz pasy do pływania należy oznaczyć nazwą odnośnego towarzystwa żeglugi oraz przystani ojczystej statku.

Statki, przeznaczone dla wielkiej żeglugi nadbrzeżnej, muszą mieć z sobą 10 kilogramów, zaś statki, przeznaczone dla żeglugi dalekiej, 50 kilogramów oleju roślinnego lub zwierzęcego dla uspakajania fal.

Statki dla podróży, przeznaczone dla żeglugi dalekiej oraz dla wielkiej żeglugi nadbrzeżnej o pojemności 500 ton zarejestrowanych brutto i większej, muszą być zaopatrzone w zatwierdzony przez Władzę morską przyrząd do zarzucania lin wraz z trzema linami oraz odnośną wskazówką co do użycia. Dalekość rzutu przy tym przyrządzie winna wynosić na statkach o pojemności brutto ponad 5000 ton zarejestrowanych oraz na statkach, wiozących więcej niż 200 podróży, 200 metrów, zresztą zaś co najmniej 50 metrów.

Wybór systemu pozostawiony jest właścicielowi statku.

§ 24.**Przybory do żeglugi.**

Każdy statek musi odpowiednio do odbywanej żeglugi zaopatrzony być w przybory dla wyekwipowania, wymienione w załączniku 4., oprócz innych jeszcze przepisanych ustawą świateł, sygnałów oraz przyborów do żeglugi.

Statki dłuższe niż na 35 metrów muszą obowiązkowo mieć drugie światło szczytowe, przeznaczone do ewentualnego użytku, po myśli rozporządzenia c. k. Ministerstwa handlu z dnia 10. kwietnia 1906 (Dz. u. p. Nr. 80), artykuł 2 e.

Wszystkie karty morskie, podręczniki żeglarskie oraz spisy świateł morskich należy utrzymywać w bieżącej ewidencji.

Kompasy winien zbadać przy ustawianiu ich, później po ich przerobieniu, w razie znacniejszego zwiększenia lub zmniejszenia części żelaznych na statku, po większych naprawach lub dłuższym nieużywaniu statku, tudzież po założeniu przewodów elektrycznych lub w razie uznania potrzeby z innego powodu, przeznaczony do tego przez władzę zakład lub osoba fachowa, uznana przez Władzę morską, która ma skutecznie oznaczyć zboczenia oraz uwidocznić je na tablicy.

Na statkach, których komendant posiada dyplom na kapitana żeglugi dalekiej, może ten ostatni skutecznie oznaczyć zboczenia. Przy zakładaniu przewodów elektrycznych oraz ustawianiu prądu i magnesów należy uwzględniać najmniejszy wpływ na kompas i czasomierz. W tych przypadkach,

w których uznano za dopuszczalny system jedno-przewodowy, należy zaprowadzać przewody co najmniej w oddaleniu 5 metrów od każdego kompasu.

Jeżeli w pobliżu kompasów ma się umieścić przewód elektryczny, należy w każdym przypadku zastosować system dwuprzewodowy; oba druty należy przytem ułożyć obok siebie tak blisko, jak na to pozwala miejsce.

Wpływ urządzeń elektrycznych na kompasy musi się ustalić przy normalnem działaniu prądnic.

Część V.

§ 25.

Lekarstwa i środki zaradcze dla chorych.

Lekarstwa i środki zaradcze dla chorych należy przechowywać w osobno oznaczonej skrzynce lub szafce na lekarstwa. Schowki te powinny znajdować się w suchej ubikacji z łatwym dostępem, oświetlonej światłem dziennem. Należy je silnie przytwierdzić do ściany lub podłogi ubikacji zapomocą haków lub w sposób inny i nie można ich zastawiać innymi przedmiotami lub też kłaść na nie innych przedmiotów.

Skrzynki winny zawierać środki i przedmioty, wymienione według ilości i rodzajów w załącznikach 5., *A*, *B*, *C* i *D*. Środki opatrunkowe należy umieścić w osobnej przegrodzie, której nie wolno zamykać.

Wszystkie lekarstwa, oznaczone znakiem trucizny (†), należy przechowywać w skrzynkach lub szafkach w osobnej przegrodzie zamkniętej zapomocą zamku zabezpieczającego.

W razie wyekwipowania statku według załącznika 5., *B* i *C* należy umieścić tak na naczyniach na te lekarstwa, jak i na zewnętrznej stronie odnośnej przegrody oznaczenie „trucizna“ (białemi literami na czarnem polu).

Lekarstwa należy przechowywać w naczyniach, mających sygnaturę, przepisaną w farmakopei austriackiej.

W razie wyekwipowania statku według załącznika 5., *A*, *B*, *C* muszą naczynia być zaopatrzone w kartki, na których uwidoczniła jest łatwo czytelnym pismem (o ile możności drukiem) oprócz nazwy łacińskiej będąca w użyciu nazwa lekarstwa, jego zastosowanie oraz ilość do zażywania (doza), jaka jest przepisana w załącznikach.

Przy lekarstwach, służących do użytku zewnętrznego, musi dookoła naczynia być owinięta czerwona opaska szerokości 1 do 2 centymetrów z napisem „zewnętrznie“.

Lekarstwa w ilości poniżej 50 gramów muszą być umieszczone w naczyniach o objętości 50 centymetrów sześciennych, zaś lekarstwa w ilości od 50 do 100 gramów w naczyniach o objętości 100 centymetrów sześciennych.

W skrzynkach lub szafkach z lekarstwami należy oddzielić lekarstwa, służące do użytku wewnętrznego,

Szafka na lekarstwa. Zawartość.

Środków opatrunkowych nie trzymać pod zamknięciem.

Trucizny trzymać pod zamknięciem. Oznaczenie.

Sygnatury.

Naczynia.

Łatwy przegląd.

Oznaczenie zawartości skrzyń.

od lekarstw, służących do użytku zewnętrznego i umieścić je w sposób, umożliwiający łatwy przegląd, o ile możliwości w porządku, uwidocznionym w załącznikach.

Na stronie wewnętrznej każdej skrzynki z lekarstwami lub na drzwiczkach każdej szafki z lekarstwami należy dobrze przytwierdzić egzemplarz odnośnego załącznika, wydrukowany na twardym papierze.

Narzędzia.

Narzędzia muszą być dobrze oniklowane lub przechowane w osobnej, dobrze zamykającej się skrzynce drewnianej. Należy przechowywać je dobrze, nasmarowawszy je wolną od wszelkich kwasów wazeliną.

Jakość lekarstw.

Lekarstwa muszą odpowiadać przepisom austriackiej farmakopei z ostatniej daty. Wyjąwszy przypadki nagłej potrzeby, lekarstwa te muszą pochodzić z krajów tutejszych.

Lekarstwa należy zabierać, o ile możliwości, w formie tabletek.

Przechowywanie pewnych przyrządzonych lekarstw.

Lekarstwa w torebkach papierowych można przechowywać tylko w naczyniach szklanych.

Lekarstwa w tabletkach, pastylkach, w wydzielonych proszkach lub torebkach należy przechowywać w fiolkach o szerokich szyjkach lub w rurkach szklanych.

Na proszkach wydzielonych musi być na opasek uwidoczniła wyraźnie nazwa lekarstwa, jego ciężar oraz przeznaczenie do użytku wewnętrznego lub zewnętrznego.

Lekarstwa, ulegające działaniu światła, należy przechowywać w ciemnych naczyniach szklanych, plastry zaś w szczelnem opakowaniu z blachy. Maście należy przechowywać, o ile możliwości, w odpowiednich, fachowo sporządzonych tutkach.

Eter należy przechowywać w fiolkach z wciśniętym korkiem i szklaną przykrywką.

Przyrząd dezynfekcyjny.

Na statkach, przeznaczonych dla żeglugi dalekiej oraz wielkiej żeglugi nadbrzeżnej, musi się znajdować zatwierdzony przyrząd dezynfekcyjny, zaś na statkach, które według przepisu mają swego lekarza, oprócz tego jeszcze zatwierdzony przenośny formalinowy przyrząd dezynfekcyjny.

§ 26.**Żywność i zapas wody.****Ilość żywności.**

Na wszystkie statki, odbywające podróże, które trwają dłużej jak dziesięć godzin, licząc czas jazdy od przystani wyjazdu aż do przystani najbliższej, należy zabrać dobre i zdrowe środki żywności w ilości, wystarczającej na domniemany czas podróży, a mianowicie dla każdej osoby, znajdującej się na pokładzie, co najmniej w ilości, oznaczonej dla żeglarza.

W razie żeglugi dalekiej należy wziąć na statek zapas rezerwowy w ilości jednej trzeciej części środków żywności, potrzebnych na podróż, względnie dla odnośnej przestrzeni podróży.

Zapas wody, ilość wody do picia, przyrząd do przekraplania.

Dla każdej osoby, znajdującej się na statku, należy zabrać na statek co najmniej 5 litrów dobrej wody do picia na każdy dzień podróży. Ilość wody, którą trzeba zabrać, winno się obliczać według ilości dni podróży, przypadających na jazdę od jednej stacyi wodnej do drugiej.

Wszystkie statki dla podróźnych, przeznaczone dla żeglugi dalekiej, muszą mieć z sobą przyrząd do przekraplania, mogący dostarczyć w przeciągu 24 godzin dla każdej osoby na statku 5 litrów dobrej wody do picia.

Urząd portowy względnie konsularny może pozwolić na zabranie mniejszej ilości wody niż ilość przepisana statkom, mającym takie przyrządy do przekraplania, które mogą dostarczyć w ciągu 24 godzin tyle wody do picia, ile potrzeba dziennie dla każdej osoby z załogi i dla każdego podróźnego.

Na statki, na których nie ma przyrządu do przekraplania, należy zabrać zapas rezerwowy, wynoszący jedną trzecią część wymienionej ilości wody do picia.

Wodę do picia należy trzymać w żelaznych skrzyniach, ustawionych, o ile możliwości, w jakiejś ubikacyi, które powinny być zaopatrzone w szczelnie zamknięty otwór wpustowy, w otwór odpływowy, w rurę na powietrze, poprowadzoną aż na pokład górny, oraz w rurę pochyłą. Rura na powietrze musi być tak umieszczona, aby przez nią nie mógł dostać się brud do skrzyni. Sond, przeznaczonych dla skrzyń z wodą, nie można używać do innego celu i należy je przechowywać w puzdrze.

Skrzynię na wodę wolno wewnątrz powlekać tylko farbą, niezawierającą trucizny. Nie wolno również używać do rur lub innych części urządzenia skrzyń połączeń ołowiu zakazanych ustawowo.

Do ujmowania wody do picia mają służyć kurki albo na statkach większych pompy oraz przewód rurowy, założony wyłącznie w tym celu.

Oprócz studzien pokładowych, zawierających wodę do picia dla podróźnych międzypokładowych, należy ustawić w każdej ubikacyi górnego pokładu pośredniego, na którym pomieszczona jest większa ilość podróźnych, małe studnie pokładowe z zawartością 15 do 20 litrów, aby podróźni mogli dostać wodę do picia w nocy lub w razie niepogody.

Na statkach, posiadających urządzenie do centralnego rozprowadzania wody, nie może ono znajdować się bezpośrednio tuż ponad kotłownią i ubikacją na maszyny lub kuchnię.

Urządzenie do centralnego rozprowadzania wody musi być pokryte złym przewodnikiem ciepła.

Komendant winien starać się o to, aby otrzymać na statek w każdej przystani potrzebną ilość żywności i wody w dobrym stanie oraz winien na polecenie urzędu portowego, względnie konsularnego przedłożyć spis żywności, znajdującej się na statku.

Jeżeli na statku znajduje się inna woda a nie destylowana, należy przy zabieraniu jej na statek

Rezerwowy zapas wody.

Przechowywanie wody.

Studnie.

Urządzenie do centralnego rozprowadzania wody.

Spis żywności.

Ewidencya pochodzenia zabranej na statek wody.

Kontrola nad jakością środków żywności.

uwidocznic ilość jej i pochodzenie w dzienniku statku, zaś na statkach, przeznaczonych dla małej żeglugi, w zapiskach, określonych w § 1.

Urzędy portowe winny, o ile nie ma na statku lekarza, czuwać nad dobrą jakością środków żywności, wody do picia i do gotowania oraz w razie potrzeby przekonywać się o tem przez branie wody do próby.

§ 27.

Część VI.

Postanowienia przejściowe.

Dla statków, które zbudowano przed ogłoszeniem niniejszego rozporządzenia, wchodzi w zastosowanie po myśli § 5. tego rozporządzenia następujące wyjątki i ułatwienia:

Do części pierwszej, §§ 1 do 4.

Nie wymaga się zmiany układu budowy i urządzenia ścian działowych, drzwi w tych ścianach, śruby statku, otworów na komory, schodów, stawideł na wodę, okien bocznych oraz steru.

Telegrafy dla steru, telegrafy maszynowe, wskaźniki dla steru, tuby głosowe, telefony należy zaprowadzić w ciągu trzech miesięcy.*)

Do części drugiej, §§ 5 do 11-

Przybory i urządzenia ochronne przy maszynach i motorach spalinowych, przybory dla maszyn do ochładzania, w razie potrzeby zaś przełożenie przewodów przy urządzeniach elektrycznych z powodu bliskości kompasu, należy wykonać lub przeprowadzić w ciągu sześciu miesięcy.

Również należy w ciągu sześciu miesięcy porobić wyjścia w nagłej potrzebie z ubikacji dla maszyn i dla opalania oraz sprawić przyrządy do tłumienia ognia zapomocą pary lub gazów. Nie wymaga się zmiany budowy w celu przeprowadzenia przepisów, zawartych w części drugiej.

Do części trzeciej, §§ 12 do 21.

Istniejących ubikacji dla podróżnych można używać także nadal, o ile w przybliżeniu odpowiadają wymaganiom niniejszego rozporządzenia. Przy obliczaniu ilości podróżnych zalicza się z powyższem ograniczeniem do miejsc podróżnych wszystkie dotychczas używane miejsca do spania. Natomiast należy ubikacje, w których niema stałych miejsc do spania, tudzież miejsca do przechadzki oraz miejsca do podróży dla podróżnych pokładowych na pozostałych częściach pokładów pomierzyć na nowo po myśli § 13. w przeciągu roku po wejściu w życie niniejszego rozporządzenia.

*) Wszystkie określenia czasu, wymienione w dalszym ciągu, należy liczyć poczynawszy od wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.

Właściciele statków obowiązani są do zgłoszenia nowych pomiarów z odpowiednim podziałem w ciągu wyznaczonego terminu.

Nie wymaga się zmiany urządzenia do przewietrzania i opalania.

Urządzenie ubikacji dla załogi należy w ciągu sześciu miesięcy zastosować, o ile możliwości, do przepisów. Układ ich budowy może pozostać bez zmiany.

Na statkach, dla których przepisane są ubikacje dla chorych oraz ubikacje izolacyjne, należy postarać się co najmniej o osobne umieszczenie chorych, przyczem w miarę możliwości należy przestrzegać odnośnych postanowień niniejszego rozporządzenia. Nie można wymagać zmian budowy w celu urządzenia ubikacji dla chorych oraz ubikacji izolacyjnych.

Nie potrzeba zmieniać ilości, położenia i budowy wychodków.

Urządzenia wewnętrznego pralni i łazienek należy dokonać w miarę możliwości zgodnie z przepisami w ciągu sześciu miesięcy.

Nie wymaga się zmiany budowy spiżarni oraz zbiorników na wodę.

Spiżarnie należy urządzić zgodnie z przepisami w ciągu sześciu miesięcy.

Do części czwartej, §§ 22. do 24.

Łodzi istniejących można używać nadal, jeżeli są w dobrym stanie oraz jeżeli łodzie ratunkowe zaopatrzone są w przyrządy do pływania, równające się pod względem zdolności przyrządom przepisany.

Za zezwoleniem Władzy morskiej można brakującą w stosunku do przepisanej miary pojemność wszystkich łodzi zastąpić pojemnością łodzi pomocniczych. Należy sprawić potrzebne przedmioty do wyekwipowania łodzi.

Pierścieni ratunkowych oraz pasów do pływania należy dostarczyć w ciągu trzech miesięcy.

Do części piątej, §§ 25. do 26.

Szafki na lekarstwa należy sprawić w ciągu trzech miesięcy.

Istniejących szafek na lekarstwa można aż do roku używać nadal, muszą one jednak być zamknięte wedle przepisów.

Zapasowe części kotłów i maszyn.

Statki, przeznaczone dla małej żeglugi nadbrzeżnej.

Garnitur sworzeni sprzęgowych.

Po jednym sworzeniu dla łożyska przykorbowego, łożyska krzyżulca oraz łożyska czopa.

Po pół garnituru wentylów okrężnych oraz wentylów z pompami powietrznymi, wentyle pomp przeciekowych i zasilających, jeden garnitur dla każdej pompy, w razie zaś, jeżeli pompy są jednakowe, jeden garnitur dla każdych dwóch pomp.

Trzy szkła zapasowe z pierścieniami dla każdego stanu wody.

Ćwierć garnituru rusztowników.

Jedna zatyczka do rur kotłowych.

Statki, przeznaczone dla wielkiej żeglugi nadbrzeżnej.

Jeden dźwąg suwakowy dla każdego cylindra, jeżeli zaś cylindry są jednakowe, wystarczy jeden dźwąg tego rodzaju.

Po jednym garniturze całkowitych sworzeni dla łożyska przykorbowego, łożyska krzyżulca oraz łożyska czopa.

Garnitur sworzeni sprzęgowych wszelkich wymiarów.

Garnitur wentylów dla pompy okrężnej oraz pompy powietrznej.

Garnitur wentylów dla każdej pompy zasilającej; pompy jednakowe uchodzą za jedną.

5 procent śrub do tłoków.

5 procent wszystkich śrub do pomp powietrznych oraz okrężnych.

2 procent całkowitych rur zgęszczających.

Trzy szkła zapasowe z pierścieniami dla każdego stanu wody.

Pół garnituru rusztowników.

Jedna zatyczka do rury kotłowej dla każdych 50 rur do ogrzewania.

Statki, przeznaczone dla żeglugi dalekiej.

Jeden dźwąg suwakowy dla każdego cylindra, jeżeli zaś cylindry są jednakowe, wystarczy jeden dźwąg tego rodzaju.

Łożysko przykorbowe i łożysko krzyżulca z całym urządzeniem.

Po jednym garniturze zupełnie gotowych sworzeni dla łożyska przykorbowego, łożyska krzyżulca i łożyska czopa.

Po jednym dźwągu tłokowym dla pompy powietrznej i okrężnej.

Dla pomp odśrodkowych po jednym łożysku oraz jednym garniturze sworzeni a dla należącej do tego maszyny jeden dźwąg suwakowy, jeden dźwąg tłokowy i jeden tłok.

Garnitur sworzeni sprzęgowych wszelkiego wymiaru.

Całkowity garnitur wentylów dla pomp okrężnych i powietrznych.

Pompy przeciekowe, pompy zasilające i wentyle zasilające, jeden garnitur wentyli dla każdej pompy; pompy jednakowe uważa się za jedną.

Po 5 procent śrub pokrywy cylindra i skrzynki suwakowej, śrub do tłoka oraz śrub do pomp powietrznych i okrężnych.

Dla każdego cylindra pół garnituru normalnych pierścieni tłoka, o ile się tychże używa.

Jedna sprężyna wentylu bezpieczeństwa dla każdej wielkości.

2 procent całkowitych rur zgęszczających i rur do ogrzewania.

Sześć zapasowych szkieł z wodowskazem dla każdego stanu wody.

Jeden garnitur rusztowników.

Po trzy pręty żelaza płaskiego i okrągłego.

100 sztuk śrub o średnicy od 10 do 30 milimetrów.

Jedna zatyczka do rury kotłowej dla każdych 50 rur do ogrzewania.

Narzędzia w kotłowni i ubikacyi na maszyny.

N a z w a	Statki, przeznaczone dla małej	Statki, przeznaczone dla wielkiej	Statki, przeznaczone dla żeglugi dalekiej
	żeglugi nadbrzeżnej		
Obcęgi	3	3	3
Kuźnia połowa	1	1
Kowadło	1	1	1
Przebijacz z drewnianą rączką	1	1	1
Dłuto do przecinania	1	1	1
Wycisk kowalski	4	4	4
Młot do wybijania	1	1	1
Imadło z stołem ślusarskim	1	1	1
Znacznik	1	1	1
Klucz mutrowy	6	6	12
Angielski klucz mutrowy	1	1	1
Nóż marynarski	1
Cyrkiel spiczasty	1	1
Cyrkiel do mierzenia dziur	1	1
Cyrkiel pałkowy	1	1
Wkładki ołowiane	1	1	1
Piłka metalowa	1	1	1
Wyciągacz zatyczek	1
Pilniki, dobrane według rodzajów	12	12	24
Lineał	1
Rączki do pilników	3	3	6
Młotek ręczny	1	3	3
Imadefko ręczne	1	1	1

N a z w a	Statki, przeznaczone dla małej	Statki, przeznaczone dla wielkiej	Statki, przeznaczone dla żeglugi dalekiej
	żeglugi nadbrzeżnej		
Wyrównica	1	1	1
Świńska noga	1	1
Szczypce sprężynowe	1
Przebijacz	1	1	1
Płaska i trójgraniasta skrobaczka	1
Dłuto płaskie	6	6	12
Szczotka do pilników	1
Tryskawka do oliwy	1
Trzpień stalowy i miedziany	1	1	1
Węgielnica	1
Obcegi śpiczaste	1
Kolec do znaczenia	1
Siekacz krzyżowy	1	1	12
Grzechotka rurkowa	1
Lutownica	1	1	1
Nożyce do blachy	1	1	1
Kręcidło	1
Gwintownica	1	1	1
Świder do cięcia gwintów	1
Świder do stali	1
Świder do stali najtwardszej	1	1	1
Obrotka pierśna	1	1	1
Oprawa świdra	1
Ręczna korba do polerowania szmerglem	1
Wielokrążek pojedynczy	rozmaite	1
Wielokrążek różniczkowy	1	1
Drewno do uszczelniania	1
Kamień oliwny	1

N a z w a	Statki, przeznaczone dla małej	Statki, przeznaczone dla wielkiej	Statki, przeznaczone dla żeglugi dalekiej
	żeglugi nadbrzeżnej		
Żelazo do uszczelniania	1
Kamień do ostrzenia	1
Klucz do śruby oraz skrzydeł tej śruby	1	1
Kliny	1	1
Śruby do podnoszenia	1
Śruby do ściskania i śruby oczkowe	1	1	1
Drewniane drażki obrotowe	1
Dłuto ogniowe	1	1	1
Pogrzebacz	1	według zapo- trzebowania	według zapo- trzebowania
Ozog	1		
Hak do grzebania	1		
Szczotki do czyszczenia rur		
Zgrzebło do rur	1		
Młotek do pobijania	1		
Dłuto do nasuwania	1		
Maszyna do rur	1	1
Młot do węgla	według zapo- trzebowania	według zapo- trzebowania	według zapo- trzebowania
Łopata do węgla			
Kielnia murarska	1
Śrubociąg	1	1	1
Siekiera do drzewa	1	1	1
Strugarka	1
Oskroba	1
Dłuto do drzewa	1	1
Lisiak	1
Świder do drzewa	1	1
Dłuto rynekowate	4	6

Ilość i pojemność przepisanych łodzi.

Pojemność brutto w tonach zarejestrowanych		Ilość łodzi	Łączna pojemność łodzi w sześciennych	
od	do		metrach	stopach angielskich
50	100	2	6	230
100	200	2	8	283
200	300	2	10	353
300	400	2	12	424
400	500	2	14	494
500	600	3	20	706
600	700	3	23	812
700	800	4	26	920
800	900	4	29	1.024
900	1.000	4	33	1.165
1.000	1.250	4	39	1.377
1.250	1.500	6	49	1.730
1.500	1.750	6	55	1.942
1.750	2.000	6	59	2.084
2.000	2.250	6	62	2.190
2.250	2.500	6	65	2.300
2.500	2.750	6	67	2.366
2.750	3.000	6	68	2.401
3.000	3.250	8	75	2.649
3.250	3.500	8	78	2.760
3.500	3.750	8	81	2.861
3.750	4.000	8	85	3.002
4.000	4.250	8	88	3.108
4.250	4.500	8	91	3.220
4.500	4.750	8	98	3.461
4.750	5.000	10	101	3.450

Pojemność brutto w tonach zarejestrowanych		Ilość łodzi	Łączna pojemność łodzi w sześciennych	
od	do		metrach	stopach angielskich
5.000	5.250	10	107	3.779
5.250	5.500	10	112	3.956
5.500	5.750	10	118	4.167
5.750	6.000	10	124	4.379
6.000	6.250	12	129	4.556
6.250	6.500	12	135	4.768
6.500	6.750	12	141	4.980
6.750	7.000	12	146	5.156
7.000	7.250	12	152	5.333
7.250	7.500	12	158	5.580
7.500	7.750	12	163	5.757
7.750	8.000	12	169	5.969
8.000	8.500	14	182	6.428
8.500	9.000	14	194	6.852
9.000	10.000	14	220	7.770
10.000	11.000	14	232	8.193
11.000	12.000	14	235	8.299
12.000	13.000	16	248	8.759
13.000	14.000	16	260	9.182
14.000	15.000	16	273	9.641
15.000	16.000	16	286	10.101
16.000	17.000	16	298	10.524
17.000	18.000	18	311	10.983
18.000	19.000	18	324	11.443
19.000	20.000	18	337	11.902

Statki o pojemności ponad 20.000 ton mają na każde 1000 ton lub ilości częściowe z tego zabrać z sobą jeszcze nadto łodzie o łącznej pojemności 450 stóp sześciennych lub 12·7 metrów sześciennych.

Załącznik 4.

Spis

narzędzi astronomicznych, żeglarskich i meteorologicznych, podręczników, kart morskich i sygnałów.

Liczba bieżąca	Przedmiot	Statki dla podróży			Statki towarowe		
		Ilość przedmiotów podczas podróży w obrębie					
		małej	wielkiej	żegluga morskiej dalekiej	małej	wielkiej	żegluga morskiej dalekiej
		żegluga nadbrzeżnej		żegluga nadbrzeżnej		żegluga nadbrzeżnej	
1	Sekstant	1	1	.	1	1
2	Barometr	1	1	.	1	1
3	Barograf	1	.	.	.
4	Cieplomierz	1	2	.	1	1
5	Czasomierz	1	3 *)	.	.	1
6	Dalekowiedz z silnem powiększeniem . .	.	1	1	.	1	1
7	Szklá nocne	1	1	2	1	1	1
8	Zegarki okrętowe	1	2	2	1	2	2
9	Kompas normalny z przyrządem do pionowania (kompas suchy)	1	1	.	1	1
10	Kompas sterowy **)	1	2	2	1	1	2
11	Kompas zapasowy (kompas suchy) i zapasowe róże kompasu z igłami i kamyczkami dla każdego kompasu	1	1	1	1	1	1
12	Zwyczajny chyżomierz	1	.	.	.
13	Zegary piaskowe	1	.	.	.
14	Patentowy chyżomierz (tylko dla parowców)	1	2	.	1.	1
15	Ołowianka podręczna	1	1	1	1	1	1
16	Ołowianka do mierzenia głębokości średnich	1	1	.	.	1

*) Statki, zaopatrzone w telegraf bez drutu a znajdujące się na obszarze sygnałów czasowych telegrafu iskrowego, mogą mieć tylko jeden czasomierz.

**) Z przyrządem do pionowania.

Liczba bieżąca	P r z e d m i o t	Statki dla podróżnych			Statki towarowe		
		Ilość przedmiotów podczas podróży w obrębie					
		małej	wielkiej	żegluga morskiej	małej	wielkiej	żegluga morskiej
		żegluga nadbrzeżnej		dalekiej	żegluga nadbrzeżnej		dalekiej
17	Ołowianka do mierzenia głębokości większych	1	1	.	.	.
18	Ołowianka do mierzenia głębokości wielkich	1	1	.	.	.
19	Tablice dla zbroczeń (dromoskop) dla każdego kompasu	1	1	1	1	1	1
20	Zbiór sprostowanych, odpowiednich kart morskich, podręczników żeglarskich i spisów sygnałów świetlnych na morzach, po których się żegluguje, oraz potrzebne przybory do rysowania . .	1	1	1	1	1	1
21	Roczniki astronomiczne, żeglarskie tablice pomocnicze	1	1	.	1	1
22	Międzynarodowy kodeks sygnałów	1	1	.	1	1
23	Zbiory odmian sygnałów międzynarodowego kodeksu	1	2	.	1	1
24	Tuby głosowe	1	1	1	1	1	1
25	Armaty dla sygnałów lub inne tym podobne przyrządy	1	1	.	.	1
26	Rakiety lub gwiazdy świetlne	6	12	12	6	12	12
27	Światła niebieskie (ogień jako sygnał dla pilota)	6	12	24	6	12	24
28	Amunicja dla strzałów armatnich	12	24	.	.	12
29	Sygnały na odległość	1	1	.	.	1
30	Podręczny róg od mgły	1	1	1	1	.	1
31	Latarnia sygnałowa systemu Morsego .	.	1	1	.	.	.

Lekarstwa i środki zaradcze dla chorych

na parowcach, przeznaczonych dla małej żeglugi nadbrzeżnej, które nie przebywają na morzu bez przerwy dłużej jak trzy godziny, oraz na żaglowcach, przeznaczonych dla małej żeglugi nadbrzeżnej.

Do użytku zewnętrznego:				
Skutek ogólny	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Ilość	Zastosowanie
Do okładów	Plumbum acet. alum. comp. 1 g	Octan glinowy	8 tabliczek	Przy stłuczeniach, zapaleniach rozpuścić jedną tabliczkę w 1/2 litrze wody.
Maść	Lanolinum boricum 3 0/0	Lanolina borowa	50 gramów	Przy oparzeniach, wrzodach i obtarciach.
Środek dezynfekcyjny	Liquor cresoli saponatus albo inna urzędownie zalecona pochodna sub- stancya fenolu		100 gramów	Ostrożnie! Do użytku zewnętrznego i w stanie rozcieńczonym. Jedna łyżka stołowa na 1 litr wody.
Środki opatrunkowe:				
Gaza pochłaniająca wodę		5 metrów	W formie pasków 8 centymetrów szerokich, opakowanie- w zwojach zamkniętych z roz- porkiem z boku.	
Wata pochłaniająca wodę		200 gramów	W paczkach po 50 gramów.	
Opaski		10 sztuk	Każda o długości 5 metrów, o szerokości zaś 8 do 10 centymetrów.	
Chusty na opatrunki		2 sztuki	Z napisem według Esmarcha.	
Bizmutowa opaska na oparzenie		1 metr	Do położenia bezpośrednio na rany z oparzenia.	
Kaucukowy plaster do przyklepania		1 metr	W formie pasków na 3 centymetry szerokich, w puszkach blaszanych.	
Nożyce		1 sztuka		
Szpilki zabezpieczające (przyjaciółki)		12 sztuk		
Opatrunek na palec		6 sztuk		
Wskazówki dla niesienia pierwszej pomocy.				

Lekarstwa i środki zaradcze dla chorych

na parowcach, przeznaczonych dla małej żeglugi nadbrzeżnej, które przebywają na morzu bez przerwy dłużej niż trzy godziny.

Skutek ogólny	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Ilość	Zastosowanie
A. Do użytku wewnętrznego:				
Środki przeczyszczające	Magnesium sulfuricum	Sól gorzka	250 gramów	Przy zatwardzeniu. Rano na czczo 1 do 2 łyżek stołowych po rozpuszczeniu w ciepłej wodzie.
	Oleum ricini	Olej rycynowy	4 × 30 gramów	Przy zatwardzeniu i rozwolnieniu. 1 flaszeczka.
	+ Phenolum phthaleinum 0·1 lub Cascara sagrada 0·5	Fenoltaleina	20 tabletek	1 do 2 tabletek wieczorem.
		Kaskara sagrada (kora święta)	25 pastylek	1 do 2 pastylek wieczorem.
Środki ściągające	+ Tinctura opii lub Tabulettae 0·2 = 10 kropli	Nalewka z opium	20 gramów 25 tabletek	Ostrożnie! Nie dla dzieci! Na bóleści żołądka, kurcze, bole brzucha 10 kropli cztery razy dziennie do zażycia co godziny. Najwyżej 60 kropli w 24 godzinach. 1 tableczka trzy razy dziennie.
	Bismutum subnitricum	Bizmut	30 gramów	Na niezyt żołądka i rozwolnienie. Dawka na końcu noża co dwie godziny. Najwyżej sześć razy dziennie.
	Natrium bicarbonicum	Dwuwęglan sodowy	50 gramów	Na zgagę 1 do 2 dawek na końcu noża.
Środki na kaszel	+ Codeinum hydrochloricum 0·01	Kodeina	25 tabletek	Ostrożnie! Nie dla dzieci! 4 do 6 tabletek dziennie.
Środki przeciw gorączce	Chininum hydrochloricum 0·2	Chinina	150 tabletek	Na malaryę. 5 tabletek dziennie. Zobacz „Wskazówki“.
	Acidum acetylicum salicylicum 0·5	Kwas acetylowo-salicylowy	20 tabletek	Na zapalenie gardła oraz cierpienia gośćcowe 3 do 6 tabletek dziennie.
Środki pobudzające	Spiritus aetheris	Krople Hoffmana	30 gramów	Po omdleniu 20 do 25 kropli do łyżki wody lub na cukier.

Skutek ogólny	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Ilość	Zastosowanie
B. Do użytku zewnętrznego:				
Do okładów	Plumbum acet. alum. comp. 1 g	Tabliczki octanu ołowiu	12 sztuk	Na stłuczenia, zapalenia. 1 tabliczkę rozpuścić w 1/2 litrze wody.
Maść	Lanolinum boricum 3 0/0	Lanolina borowa	50 gramów	Na sparzenia, wrzody, obtarcia i otarcia skóry.
	Vaselinum	Waselina	50 gramów	
	+ Unguentum hydrargyri mitius 2 g	Szara maść	10 paczek	Na wszy. Wetrzeć jedną paczkę. Następnego dnia obmyć mydłem.
Do wcierania	Spiritus camphoratus	Spirytus kamforowy	100 gramów	Na bole mięśniowe.
Do wstrzykiwania	Zincum sulfuricum 0-2 g	Siarczan cynkowy	40 tabliczek	Na zapalenie oczu. 1 proszek do 20 gramów wody. Do zapuszczania kropli. Na rzeżączkę jedna, potem 5 tabliczek do 100 gramów wody. Do wstrzykiwania do cewki moczowej dwa do cztery razy dziennie.
Srodki odkazujące	+ Liquor cresoli saponatus lub inna zalecona urzędownie sub- stancya pochodna fenolu		250 gramów	Ostrożnie! Tylko zewnętrznie i w stanie rozcieńczonym. 1 łyżka stołowa do 1 litra wody.
C. Środki opatrunkowe:				
Gaza pochłaniająca wodę		10 metrów	W formie pasków na 8 centymetrów szerokich, 2 zwoje zamknięte z rozporkiem z boku, obejmujące każdy 5 metrów.	
Wata pochłaniająca wodę		500 gramów	2 paczki po 250 gramów.	
Opaski		20 sztuk	Każda o długości 5 metrów, o szerokości zaś 8 do 10 centymetrów.	
Chusty na opatrunki		2 sztuki	Z napisem według Esmarcha.	
Materya nieprzemakalna i nieprzylepająca się		1 metr	Do przykrywania okładów.	
Bizmutowa opaska na oparzenia		2 metry	Do położenia bezpośrednio na rany z oparzenia.	
Plaster kauczukowy do przylepiania		5 metrów	W formie pasków szerokości 5 centymetrów w puszkach blaszanych.	
Szyny z drzewa lub z tektury		2 sztuki	1/2 metra długości, 6 centymetrów szerokości.	
Szpilki zabezpieczające (przyjaciółki)		24 sztuki		
Próżne butelki z zatyczkami korkowymi		4 sztuki	2 po 20, 2 po 100 gramów.	

Kropłomierz	2 sztuki	
Białe kartki do przyklepania	10 sztuk	
Czerwone kartki do przyklepania z napisem „Zewnętrznie“	10 sztuk	
Podpaska	2 sztuki	
Strzykawka rzeźączkowa	1 sztuka	
Ciepłomierz maksymalny	1 sztuka	
Nożyce	1 sztuka	
Opatrunek na palec	12 sztuk	

Wskazówki dla niesienia pierwszej pomocy.

Lekarstwa i środki zaradcze dla chorych

na wszystkich statkach, przeznaczonych dla wielkiej żeglugi nadbrzeżnej oraz żeglugi dalekiej, nie mających lekarza.

Skutek ogólny	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Ilość	Zastosowanie
A. Do użytku wewnętrznego.				
Środki przecyszczające	Magnesium sul- furicum	Sól gorzka	2000 gramów	Na zatwardzenie. Rano na czczo 1 do 2 łyżek stołowych po rozpuszczeniu w ciepłej wodzie
	Oleum ricini	Olej rycynowy	500 gramów	Na zatwardzenie i rozwolnienie 1 do 2 łyżek stołowych.
	+ Phenolum phtaleinum 0·1	Fenofaleina	50 tabletek	1 do 2 tabletki wieczorem.
	Cascara sagrada 0·5	Kaskara sagrada (kora święta)	50 pastylek	1 do 2 pastylki wieczorem.
Środki ściągające	+ Tinctura opii albo Tablettae 0·2 = 10 kropli	Nalewka z opium	50 gramów 150 sztuk	Ostrożnie! Nie dla dzieci! Na boleści żołądka, kurecze, ból brzucha 10 kropli cztery razy dziennie do zażycia co godziny. Najwyżej 60 kropli w 24 godzinach. 1 tabletką trzy razy dziennie.
	Bismutum subnitricum	Bismut	100 gramów	Na niezbyt żołądka i rozwolnienie. Dawka na końcu noża co dwie godziny. Najwyżej sześć razy dziennie.
Środek na wymioty	Radix Ipecacuanhae 1 g	Skupiętka wymiotna	10 proszków	Na zatrucie zepsutemi potrawami. Jeden proszek do niewielkiej ilości letniej wody. Jeżeli wymioty nie nastąpią wkrótce, jeszcze jeden proszek.
Na boleści przy trawieniu	Natrium bicar- bonicum	Dwuwęglan sodowy	200 gramów	Na zgagę 1 do 2 dawki na końcu noża.
	Acidum hydro- chloricum dilu- tum	Kwas solny rozcieńczony	50 gramów	Na boleści żołądka z odbijaniem się bez kwasów. 10 do 15 kropli w wodzie kilka razy dziennie.
	Tinctura rhei vinosa	Winna nalewka z rumarbarum	150 gramów	Na brak apetytu 1/2 łyżeczki do kawy codziennie przed jedzeniem.

Skutek ogólny	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Ilość	Zastosowanie
Środki na kaszel	+ Codeinum hydrochloricum 0·01	Kodeina	50 tabletek	Ostrożnie! Nie dla dzieci! Na suchy kaszel bez wydzielin. 4 do 6 tabletek dziennie.
	+ Acidum benzoicum cum camphore 0·1	Kwas będzwinowy	50 tabletek	Na niezżyt płuc przy małym kaszlu jedna tabletzka kilka razy na dzień. Na zapalenie płuc co dwie godziny. Nie dla dzieci!
Środki przeciw gorączce	Chininum hydrochloricum 0·2	Chinina	400 tabletek	Na malaryę. 5 tabletek dziennie. Zobacz „Wskazówki“.
	Acidum acetylicum salicylicum 0·5	Kwas acetylowo-salicylowy	100 tabletek	Na zapalenie gardła oraz cierpienia gośćcowe. 3 do 6 tabletek dziennie.
	Antipyrin 0·5	Antypiryna	20 tabletek	Na choroby z gorączką i silnym bólem głowy. 3 do 4 tabletek dziennie.
Środki uspakajające	Ammonii bromati 0·25 Kalii bromati Natrii bromati aa 0·5	Brom	10 tabletek w rurce szklanej lub proszków w bańkach szklanych	Na wzburzenie umysłu, bezsenność, padaczkę. 1 do 2 tabletki.
Środki pobudzające	Ammonia	Amoniak	50 gramów	Po omdleniu oraz dla znajdujących się w stanie upojenia. Trzymać pod nosem kilka kropeł na kłębku waty.
	Spiritus Aetheris	Krople Hoffmana	50 gramów	W razie omdlenia 25 kropeł na cukrze.
Na choroby weneryczne	Kalium jodatum 0·5	Jodek potasowy	100 tabletek	Na drugorzędną kile 1 do 2 tabletek dziennie, rozpuszczonych w wodzie. Z nastaniem kataru przestać.
	Balsamum Copaivae albo Oleum Santali	Balsam kopaiviany lub olej santalowy	100 gramów 100 gramów	Na rzeżączkę z silnymi objawami za- palnymi, niezżyt pęcherza, trzy razy dziennie 10 do 20 kropeł. W razie nastania boleści żołądka lub pęcherza przestać.
	Hexamethylen- tetranin 0·5	Heksametyleno- tetranina	50 tabletek	Do ułatwienia oddawania moczu podczas rzeżączki 3 do 6 tabletek dziennie.
Środki uśmierzające bóle	+ Morphinum hydrochloricum 0·01	Morfina	20 tabletek	Nie dla dzieci! Ostrożnie! Tylko podczas bardzo silnych bólów. Najwyżej cztery proszki w 24 godzinach.
	+ Amidopyrin 0·3	Amidopyryna	20 tabletek	Na bóle głowy. Najwyżej dwie tabletki w 24 godzinach.
	Phenacetini 0·2 Coffeini 0·05 Chinini hydro- bromicii 0·05	Fenacetyna	10 tabletek	Na bóle głowy aż do trzech razy dziennie jedna tabletzka.

Skutek ogólny	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Ilość	Zastosowanie
B. Do użytku zewnętrznego.				
Do okładów	Plumbum acet. alum. comp. 1 g	Tabliczki octanu ołowiu	24 sztuk	Na stłuczenia i zapalenia 1 tabliczkę rozpuścić w 1/2 litrze wody.
	Semen lini pulv.	Mączka z siemienia lnianego	500 gramów	Na ropne zapalenia pod zdrową skórą. Do ciepłych okładów.
Maście	Lanolinum boricum 30/0	Lanolina borowa	100 gramów	Na oparzenia, wrzody, obtarcia i otarcia skóry.
	Vaselinum	Waselina	100 gramów	
	Vaselinum	Waselina bez kwasów	20 gramów	Do smarowania narzędzi.
	+ Unguentum hydrargyritus 2 g	Szara maść	10 paczek	Na wszy. Wcierać jedną paczkę. Następnego dnia obmyć mydłem.
Proszek do posypywania	Bismutum subgallium	Zasadowy kwas galasowo-bizmutowy (zamiast dermatolu)	50 gramów	Posypywać wrzody, w razie ocierania się o siebie powierzchni ran, oraz rany z oparzenia.
	Pulvis adspersorius salicylatus	Salicylowy proszek do posypywania	300 gramów	Na poranienia nóg oraz wgłębienia w pachach wskutek silnego pocenia się.
Różne leki	Acidum salicylicum	Kwas salicylowy	20 gramów	Na nagniotki. Posypać i przykryć małym wilgotnym kłębkiem waty oraz zalepić plastrem.
	Glycerinum cum acido tannico 100/0	Gliceryna z kwasem taninowym	50 gramów	Do pędzlowania miejsc odmrożonych.
	Acidum boricum	Kwas borowy	50 gramów	Na zapalenia ust i gardła 1 łyżeczka do kawy do szklanki wody. Do płukania.
	Creosotum cum spiritu	Krople na zęby	20 gramów	1 do 2 kropli na małym kłębku waty włożyć do dziurawego zęba.
	Spiritus camphoratus	Spirytus kamforowy	100 gramów	Do wcierania przy bólach mięśniowych.
	Camphora 10 g	Kamfora	2 paczki	Z rozpuszczenia jej w 100 gramach wódki uzyskuje się spirytus kamforowy.

Skutek ogólny	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Ilość	Zastosowanie
Różne leki	Charta sinapisata	Gorzecznik	12 sztuk w puszkach ołowianych	W razie omdlenia, przy bardzo silnych bólach w piersiach i łędźwiach. Zwilżyć i przyłożyć do skóry. Po 1/4 godziny znowu zdjąć.
Do wstrzykiwania	Zincum sulfuricum 0-2	Siarczan cynkowy	40 tabletek	Na zapalenie oczu. Do zapuszczania kroplami. 1 proszek do 20 gramów wody. Na rzeżączkę 1, potem 5 tabletek do 100 gramów wody. Do wstrzykiwania do cewki moczowej 2 do 4 razy dziennie.
	Kalium hypermanganicum	Nadmanganian potasowy	20 gramów	Na rzeżączkę, jeżeli siarczan cynkowy sprawia zbyt wielkie bóle, 1 kryształek do szklanki wody (barwa niebiesko-różowa). Także jako woda do płukania.
Przeciw pasorzytom	Sapo Kalinus	Mydło do smarowania	300 gramów	Przy świerzbie wcierać w skórę raz na dzień. Po trzech dniach wykąpać się.
	Balsami peruviani 20 Spiritus saponis Kalini Styracis liquidi aa 40	Balsam peruwiański	200 gramów	
Do zabiegów koło ran	Spiritus vini Aether Benzinum	Spirytus winny eter benzyna	250 gramów 250 gramów 250 gramów	Do czyszczenia skóry w okolicy ran. Zobacz „Wskazówki”. Ostrożnie! Chronić przed ogniem! Założyć przykrywkę szklaną, jeżeli jest kurek, należy go przywiązać.
Środki odkazające	+ Liquor cresoli saponatus lub inna zalecona urzędownie substancja, pochodząca z fenolu		250 gramów	Ostrożnie! Tylko zewnętrznie i w stanie rozcieńczonym. 1 łyżka stołowa na 1 litr wody.
	+ Pastili Hydrargyri bichlorati corrosivi 1-0	Pastyłki sublimatu	20 pastylek w rurce szklanej	Ostrożnie! Tylko zewnętrznie! 1 pastylkę rozpuścić w 1 litrze wody. Zobacz „Wskazówki”.
Poza szafką apteczną przechowywać pod zamknięciem: + Liquor cresoli saponatus 5000 g.				
C. Środki opatrunkowe.				
Gaza pochłaniająca wodę			10 metrów	W formie pasków. 2 zwoje zamknięte z rozporkiem z boku, każdy po 5 metrów.
Gaza pochłaniająca wodę			4 metry	Cztery paczki każda po 1 metrze kwadratowym.
Wata pochłaniająca wodę			1000 gramów	Cztery paczki każda po 250 gramów.
Opaski			36 sztuk	Każda długości 5 metrów a szerokości 8 do 10 centymetrów.

Opatrunek na palec	12 sztuk	Zastosowanie.
Chusty na opatrunki	2 sztuki	Z napisem według Esmarcha.
Nieprzepuszczająca wody nielepiąca się materya	1 metr	Do przykrywania okładów.
Bizmutowa opaska na oparzenia	2 metry	Do kładzenia wprost na rany z oparzenia.
Plaster kauczukowy do przylepiania	5 metrów	W formie pasków szerokich na 5 centymetrów w puszkach blaszanych.
Szyny z drzewa lub z tektury	2 sztuki	1/2 metra długości, 6 centymetrów szerokości.
Szpilki zabezpieczające (przyjaciółki)	24 sztuk	
Inne środki zaradze dla chorych.		
Naczynie z podziałką	1 sztuka	zawartości do 100 centymetrów i z podziałką do 10 centymetrów
Łyzeczka rogowa	1 sztuka	wielkości łyżeczki do kawy
Kopystka do maści	1 sztuka	
Flaszki na lekarstwa	10 sztuk	cztery po 20, dwie po 50, cztery po 100 gramów
Korki	20 sztuk	
Kropłomierz	6 sztuk	
Białe kartki do nalepiania	50 sztuk	
Czerwone kartki do nalepiania z napisem „Zewnętrznie“	50 sztuk	
Kartki z napisem „Trucizna“ i z trupią głową	20 sztuk	
Wąż Esmarcha	1 sztuka	
Natryskiwacz	1 sztuka	na 3/4 litra, wąż gumowy 1 1/2 metra, 1 kurek i 2 nasadki z durytu
Flaszka na mocz	1 sztuka	dla mężczyzn
Podpaska	6 sztuk	
Paski przepuklinowe	2 sztuki	jeden dla prawej, drugi dla lewej strony
Strzykawki dla rzeźączki	4 sztuki	z szkła z nasadkami z durytu
Cewnik gumowy Jaque'go	2 sztuki	Nr. 16. i 18.
Pędzel włosiany	1 sztuka	
Cieplomierz maksymalny	2 sztuki	cieplomierz dla gorączki podzwrotnikowej

W dobrze zamykającej się skrzynce na narzędzia.

Nożyce	1 sztuka	rozkładające się
Brzytwa	1 sztuka	
Nożyk chirurgiczny	2 sztuki	jeden zagięty, jeden prosty
Szczypczyki	1 sztuka	
Kleszczyki	2 sztuki	
Szpilki do ran	3 sztuk	zakrzywione, rozmaitej grubości
Jedwab do szycia	2 cewki	Nr. 2 i Nr. 3 w rurce szklanej w rozczywie przeciwnym

Wskazówki dla niesienia pierwszej pomocy oraz dla zdrowotności na statku.

Środki żywności dla chorych:

Herbata	$\frac{1}{4}$ kilograma
Grysik	3 kilogramy w zalutowanych puszkach po $\frac{1}{2}$ kilograma
Zgęszczone mleko	3 kilogramy
Wino malaga (Lacrimae Christi)	2 flaszki

Lekarstwa i środki zaradcze dla chorych na wszystkich statkach, które muszą mieć lekarza.

Nazwa łacińska	Forma	Do 200	Do 1000	Ponad 1000
		osób na statku		
Acidum acetylicum salicylicum	Tabletki 0-5	50 g	200 g	200 g
+Acidum benzoicum	Tabletki po 0-1	50 szt.	50 szt.	50 szt.
Acidum boricum	200 g	500 g	1000 g
Acidum citricum	200 g	200 g
+Acidum diaethylbarbituricum . . .	Tabletki 0-5	20 szt.	30 szt.	30 szt.
Acidum hydrochloricum dilutum	50 g	100 g	100 g
Acidum salicylicum	20 g	50 g	100 g
Acidum tannicum	20 g	100 g	100 g
Acidum tartaricum	50 g	300 g	500 g
+Adrenalin 1%	Ad vitrum fuscum	25 g	50 g
Aether	500 g	2000 g	3000 g
Aether pro narcosi	100 g	300 g	500 g
Aethylum chloratum	Bańki z około 10 g	6 szt.	6 szt.	12 szt.
Alumen crudum pulv.	200 g	300 g
+Amidopyrin	Tabletki 0-3	30 szt.	30 szt.	30 szt.
Amylum oryzae	500 g	1000 g	1500 g
Ammonia	50 g	100 g	100 g
Antipyrin	Tabletki 0-5	20 g	100 g	150 g
Antipyrin coffeino citricum	Tabletki 1-0	20 g	40 g
+Apomorphinum hydrochloricum . . .	W bańkach po 0-01	6 szt.	12 szt.	18 szt.
Aqua calcis	300 g	1000 g	2000 g
Aqua destillata	1000 g	4000 g	6000 g

Nazwa łacińska	Forma	Do 200	Do 1000	Ponad 1000
		osób na statku		
+Aqua laurocerasi	50 g	100 g	200 g
+Argentum nitricum crystallisatum	5 g	10 g	10 g
+Argentum nitricum fusum	10 g	20 g	20 g
+Atropinum sulfuricum	Tabliczki 0·0003	20 szt.	25 szt.	50 szt.
+Atropinum sulfuricum	Bańki 0·01	6 szt.	12 szt.	24 szt.
+Atropinum sulfuricum	Solutio 1% Przy każdej podróży zmieniać	10 g	20 g
Balsamum copaivae	100 g	100 g
Balsamum peruvianum	50 g	100 g	150 g
Benzinum	250 g	2000 g	2000 g
Bismutum subgallicum	100 g	100 g	200 g
Bismutum subnitricum	100 g	200 g	250 g
Camphora	20 g	50 g	100 g
Camphora	Phiolen camphora 0·2	6 szt.	12 szt.	18 szt.
Camphora	Cum oleo amygd. 0·2	6 szt.	12 szt.	18 szt.
Cascara sagrada	Pastyłki po 0·5	50 szt.	100 szt.	100 szt.
Charta sinapisata	12 szt.	36 szt.	48 szt.
Chininum hydrochloricum 0·2	Tabliczki	400 szt.	400 szt.	400 szt.
Chininum hydrochloricum	100 g	200 g	300 g
Chininum bihydrochloricum	Bańki po 0·5	12 szt.	12 szt.	24 szt.
+Chlorarum hydratum	Tabliczki 1·0 w rurce szklanej	10 g	20 g	20 g
+Chloroformium	200 g	300 g
+Chloroformium pro narcosi	W pojedynczych fiaskach po 100 g	100 g	200 g	400 g
+Cocainum hydrochloricum	2 g	5 g	10 g
+Cocainum hydrochloricum	Bańki 0·02	6 szt.	12 szt.	24 szt.
+Codeini hydrochlorici	Tabliczki 0·01	100 szt.	100 szt.	150 szt.
+Coffeinum natriobenzoicum	Bańki po 0·2	12 szt.	18 szt.	24 szt.
+Cuprum sulfuricum crystallisatum	Pręciki	1 szt.	3 szt.	6 szt.

Nazwa łacińska	Forma	Do 200	Do 1000	Ponad 1000
		osób na statku		
+Cuprum sulfuricum in pulvere	5 g	10 g	10 g
+Extractum Belladonnae	30 g	30 g
Extractum hydrostittis canadensis fluidum	50 g	100 g	100 g
+Extractum secalis cornuti fluidum	Zmieniać każdego roku	20 g	20 g
+Ergotinum Bombelon	Bańki po 0·2	12 szt.	12 szt.	12 szt.
+Eserinum salicylicum	Tabliczki 0·0001	6 szt.	6 szt.	12 szt.
Ferrum sesquichloratum solutum	30 g	30 g
Flores Chamomilae	500 g	500 g
Foliae uvae ursi	1000 g	1000 g
Gelatina	Bańki à 5 ⁰ / ₁₀ po 5 cm ³	8 szt.	8 szt.
Glycerinum	50 g	300 g	500 g
Gummi arabicum	50 g	200 g	300 g
+Hexamethylenetetramin	Tabliczki 0·5	50 g	50 g	50 g
+Hydrargyrum bichloratum ammoniatum	10 g	10 g
+Hydrargyrum bichloratum corrosivum (Pastilli) 1·0	Sublimat	200 g	300 g	500 g
+Hydrargyrum chloratum mite	Calomel (tabliczki 0·3) ad vitrum flavum	20 szt.	50 g	100 g
+Hydrargyrum chloratum mite 0·01, cum sacchero lactis 0·3	Calomel (tabliczki 0·01)	30 szt.	150 szt.	200 szt.
+Hydrargyrum oxycyanatum	10 g	10 g
+Hydrargyrum oxydatum flavum	5 g	5 g
Hydrogenium hyperoxydatum	Tabliczki w rurce szklanej	10 g	20 g	30 g
+Jodoformium	Ostrożnie na morzu!	10 g	20 g	20 g
Kalium jodatum	Tabliczki 0·05	100 szt.	100 g	100 g
Kalium hydrotartaricum (Cremor tartari)	500 g	500 g
Kalium hypermanganicum	100 g	200 g	200 g

Nazwa łacińska	Forma	Do 200	Do 1000	Ponad 1000
		osób na statku		
+Kreosotum	10 g	20 g	20 g
Lanolinum anhydricum	Dobrze zamykać, nie w puszkach blaszanych	200 g	500 g	500 g
Liquor ammoniae anisatus	20 g	150 g	150 g
Liquor kresoli saponatus	250 g	500 g	500 g
Lycopodium	50 g	50 g
Magnesium oxydatum	100 g	1000 g	1000 g
Magnesium sulfuricum	2000 g	4000 g	4000 g
Methylenum, coeruleum	Tabliczki 0·10 do 0·25	25 szt.	25 szt.	25 szt.
+Morphium hydrochloricum 0·01	Tabliczki	30 szt.	150 szt.	200 szt.
+Morphium hydrochloricum	Bańki po 0·01	12 szt.	36 szt.	36 szt.
+Morphium hydrochloricum	Bańki po 0·02	12 szt.	24 szt.
βNaphtholum	20 g	50 g	50 g.
Natrium bicarbonicum	300 g	1000 g	1500 g
Natrium bromatum	Tabliczki 1·0 w rurce szklanej	20 szt.	50 g	50 g
Natrium chloratum	100 g	200 g	300 g
Natrium salicylicum	100 g	200 g	200 g
Oleum lini	500 g	1000 g	1000 g
Oleum olivae	300 g	1000 g	1000 g
Oleum ricini	1000 g	3000 g	3000 g
Oleum Santali	50 g	100 g	150 g
Oleum Terebinthinae	200 g	200 g
Oxygenium	W cylindrach żelaznych z manometrem	200 litrów	400 litrów
Pepsinum hydrochloricum	40 g	40 g
+Phenacetinum	Tabliczki 0·5	10 g	10 g
Phenacetini 0·2, Coffeini, Chinini aa 0·05	Tabliczki	20 szt.	100 szt.	100 szt.

Nazwa łacińska	Forma	Do 200	Do 1000	Ponad 1000
		osób na statku		
+Phenolum phthaleinum	Tabletki 0-1	50 szt.	100 szt.	150 szt.
Phenylum salicylicum	Tabletki 0-5	50 g	100 g	100 g
+Pilocarpinum hydrochloricum	Bańki 0-001	6 szt.	6 szt.
Plumbum aceticum aluminicum compositum	Tabletki	30 g	40 g	60 g
Pulvis aerophorus Seidlitzensis	24 proszków	24 proszków	36 proszków
Pulvis adpersorius salicylatus	300 g	500 g	500 g
Pulvis Ipecacuanhae opiatus (Doweri)	Tabletki 0-25	50 szt.	50 szt.	50 szt.
Radix Ipecacuanhae i. p.	50 g	50 g
Radix Rhei i. p.	100 g	100 g
Radix Senegae i. p.	50 g	50 g
Sal Carolinensis factitium	300 g	500 g
+Santoninum	Pastilli 0-025	30 szt.	30 szt.
Sapo Kalinus	300 g	600 g	1000 g
Semen lini	1000 g	1000 g	2000 g
+Solutio arsenicalis Fowleri	20 g	50 g	50 g
+Scopolaminum hydrobromicum	Bańki 0-0003	6 szt.	12 szt.	18 szt.
Spiritus camphoratus	300 g	1000 g	1000 g
Spiritus saponis Kalini	300 g	500 g	500 g
Spiritus sinapis	200 g	200 g	200 g
Spiritus vini	1000 g	3000 g	4000 g
+Strychninum nitricum	Bańki 0-001	6 szt.	12 szt.	18 szt.
+Stibium kalio-tartaricum	10 g	20 g	30 g
Styrax liquidus	100 g	200 g	300 g
Sulfur depuratum	200 g	200 g
Syrupus simplex	1000 g	1000 g
Tinctura amara	100 g	200 g	300 g

Nazwa łacińska	Forma	Do 200	Do 1000	Ponad 1000
		osób na statku		
Tinctura Chamomillae	50 g	50 g
Tinctura chinae composita	100 g	200 g	200 g
Tinctura cinnamomi	50 g	150 g	150 g
+Tinctura digitalis (lub Digalen, Digt, Dialysat)	50 g	50 g	50 g
+Tinctura Jodi	Ostrożnie na morzu!	50 g	100 g	100 g
+Tinctura opii Simplex	100 g	200 g	200 g
Tinctura pomi ferrata	100 g	200 g
+Tinctura Strophanti	50 g	50 g	50 g
+Tinctura Strychni (nuc. vom.)	20 g	20 g	20 g
Tinctura valerianae	20 g	20 g	20 g
+Unguentum Hydrargyri	200 g	200 g
+Unguentum Hydrargyri mitius	100 g	250 g	300 g
+Unguentum Hydrargyri oxydati flavi	Hydrargyri oxydati flavi 0·1, Vaselini 10·0	10 g	20 g	20 g
Unguentum Plumbi oxydati	100 g	100 g
Unguentum Zinci oxydati	100 g	100 g	100 g
Vaselinum	500 g	1500 g	2000 g
Vaselinum	Waselina bez kwasów	100 g	200 g	300 g
Zincum oxydatum	50 g	50 g	50 g
+Zincum sulfuricum	30 g	50 g	50 g
Surowice:				
		Do 200	Do 1000	Ponad 1000
		osób na statku		
Krowianka		Tyle porcy, ile wynosi połowa osób na statku.		
Surowica przeciwbłonicza po 10:0 A. E.		2 flaszki	12 flaszek	24 flaszek

Nazwa łacińska	Do 200	Do 1000	Ponad 1000		
	osób na statku				
Odczynniki:					
Acidum aceticum dilutum	100 g	100 g	100 g		
Acidum nitricum	100 g	100 g	100 g		
Kalium ferrocyanatum sol. 10 % ₀	100 g	100 g	100 g		
Nylander	100 g	100 g	100 g		
Fehling I.	50 g	100 g	100 g		
Fehling II.	50 g	100 g	100 g		
Kalium hydroxydatum sol. 10% ₀	100 g	100 g	100 g		
Papier do filtrowania	2 arkusze	4 arkusze	8 arkuszy		
Papier lakmusowy, czerwony i niebieski w paskach o długości 1 m	2 puszki	4 puszki	4 puszki		
Lejek szklany	2 szt.	2 szt.	2 szt.		
Probiezki	12 szt.	24 szt.	24 szt.		
Podstawki do tego	1 szt.	1 szt.	1 szt.		
Środki odkażające:					
Nazwa łacińska	Do 200	Do 500	Do 1000	Do 1500	Do 2000
	osób na statku				
Liquor kreosoli saponatus	Litrów 10	Litrów 15	Litrów 25	Litrów 30	Litrów 35
Acidum Hydrochloricum conc.	0·5	0·5	1	1·5	2
Formaldehydum solutum	2	2·5	3	4	5
Spirytus do palenia	3	4	5	6	7
Siarka	5 kg	5 kg	5 kg	10 kg	10 kg
Środki opatrunkowe:					
Nazwa		Do 200	Do 1000	Ponad 1000	
		osób na statku			
Gaza pochłaniająca wodę	W formie pasków o szerokości 8cm, długości 5m, w zwojach zamkniętych z rozporkiem z boku	15 m	20 m	25 m	

Nazwa	Forma	Do 200	Do 1000	Ponad 1000
		osób na statku		
Gaza pochłaniająca wodę	W paczkach każda po 1 m ²	6 m	20 m	30 m
Gaza jodoformowa	W formie pasków o szerokości 8 cm, długości 25 m, opakowana w zwojach zamkniętych z rozporkiem z boku	25 m	5 m	10 m
Wata pochłaniająca wodę	W kilku paczkach	2 kg	5 kg	10 kg
Wata nieodfuszczona	1 kg	2 kg	3 kg
Opaski z kalikotu	Długości 5 m, szerokości 6 cm	10 szt.	20 szt.	20 szt.
Opaski z kalikotu	Długości 5 m, szerokości 8 do 10 cm	40 szt.	80 szt.	120 szt.
Opaski flanelowe	Długości 5 m, szerokości 8 do 10 cm	4 szt.	10 szt.	20 szt.
Opaski z organtyny	Długości 5 m, szerokości 8 do 10 cm	6 szt.	10 szt.	18 szt.
Opaski z gipsu	W zalutowanych puszkach	10 szt.	20 szt.	30 szt.
Chusty na opatrunki	2 szt.	4 szt.	8 szt.
Opatrunek na palec	12 szt.	24 szt.	24 szt.
Nieprzemakalny materiał nielepący się, albo listki kauczuku	1 m ²	2 m ²	3 m ²
Plaster kauczukowy do przyklepania	W formie pasków o długości 5 m, szerokości 5 cm w puszcze hlazanej	5 m	10 m	15 m
Podzielony plaster angielski do przyklepania	Paczki po 2 płatki	2 paczki	4 paczki	6 paczek
Bizmutowe opaski na oparzenia	Po 1 m	2 m	4 m	6 m
Szyny z drutu	Do opatrunków na ramiona	1 szt.	2 szt.	2 szt.
Szyny z drzewa	4 szt.	6 szt.	12 szt.
Szyny T.	2 szt.	2 szt.
Szyny z tektury	Proste, długości około 1/2 m	10 szt.	20 szt.	30 szt.
Szyny z tektury	Obląkowane	4 szt.	8 szt.	12 szt.
Tektura	1 arkusz	3 arkusze	4 arkusze
But Petitscha	1 szt.	1 szt.
Gips	W naczyniu szklannem z naszmerglowaną zatyczką	3 kg	5 kg	10 kg
Szewskie okrawki	1/4 kg	1/2 kg	1 kg

Nazwa	Forma	Do 200	Do 1000	Ponad 1000
		osób na statku		
Szpilki zabezpieczające	36 szt.	60 szt.	60 szt.
Nożyce do opatrunków	1 szt.	1 szt.	1 szt.
Przybory apteczne:				
Nazwa	Forma	Do 200	Do 1000	Ponad 1000
		osób na statku		
Waga z ciężarkami	Zdolna udźwignąć 10 g	Sztuk 1	Sztuk 1	Sztuk 1
Naczynia do mierzenia	Po 100 cm ³ z podziałką według 10 cm ³	1	1	1
Naczynia do mierzenia	Po 10 cm ³ z podziałką według 1 cm ³	1	1	1
Lejek	Szklany	2	2	3
Moździerz z tłuczkiem	Porcelanowy	1	1	1
Kopystka do maści	2	2	2
Lyzeczka rogowa	1 wielkości łyżeczki do kawy, 2 wielkości łyżeczki do herbaty	2	2	2
Kropleńce	6	6	10
Flaszeczki na lekarstwa	Różnej wielkości o objętości 200 cm ³	24	48	100
Korki	60	60	120
Tygły na maści	2	4	6
Maszynki spirytusowe	Szklane z knotem i przykrywką szklaną	1	1	1
Trójnóg	Małego rozmiaru	1	1	1
Pudełka drewniane	Różnej wielkości	12	24	48
Pudełka z kartonu	Różnej wielkości	12	24	36
Torebki papierowe	60	100	200
Charta cerata	W arkuszach	1	2	4
Oplatki	100	200	400
Kartki białe	100	200	400
Kartki czerwone z napisem „zewnątrznie“	100	200	400
Kartki z oznaczeniem trucizny i trupią głową	20	20	40

Nazwa	Forma	Do 200	Do 1000	Ponad 1000
		osób na statku		
Przybory dla chorych:				
Woreczek z lodem	Sztuk 1	Sztuk 2	Sztuk 3
Flaszka do ogrzewania	1	2	4
Nieprzemakalna materya	1·80 m × 1 m	1	1	2
Tacka z dzióbkiem	Porcelanowa	1	2	4
Rurka do picia	Szklanna	1	2	4
Basen	1	2	4
Flaszki na mocz	Dla mężczyzn	1	2	3
Natryskiwacz	Z 2 węzami gumowymi o długości 1·50 m, z 2 kurkami pośrednimi, 1 strzykawką do ran i 1 seryngą	1	2	4
Podpaski	6	12	24
Paski przepuklinowe	Na prawą stronę	1	2	4
Paski przepuklinowe	Na lewą stronę	1	2	4
Paski przepuklinowe	Na obie strony	1	1	2
Flaszki na mleko	4	20	40
Smoczek gumowy	W formie napastrka	8	30	50
Pędzel włosiany	4	10	15
Przybory lekarskie:				
Nazwa	Do 200	Ponad 200		
	osób na statku			
Ciepłomierz maksymalny (dla gorączki podzwrotnikowej)	Sztuk 2	Sztuk 6		
Słuchawka	1	1		
Szczotki do rąk	2	3		
Maska dla usypiania	1	1		
Strzykawki Rekord albo Lyer po 1 cm ³	1	2		

Nazwa	Do 200	Ponad 200
	osób na statku	
	Sztuk 1	Sztuk 2
Strzykawki Rekord lub Lyer po 5 <i>cm</i> ³		
Rureczki zapasowe do tego	6	6
Lancet metalowy, oniklowany, do odpuszczania krwi	1	1
Podziałka dla hemoglobiny Talquista	1	1
Obsadka do kamienia piekielnego	1	1
Szklanne strzykawki dla rzeźączki z nasadkami z durytu	6	12
Cewnik Jacquego Nr. 16.	1	4
Cewnik Jacquego Nr. 18.	1	4
Sonda woskowa	1	3
Przyrząd do otwierania ust	1	1
Kleszcze językowe	1	1
Sonda dla żołądka z lejkiem	1	1
Przepyhadło przetykowe	1	1
Zwierciadło z przepaską na czoło	1	1
Wziernik krtaniowy	2	2
Pędzel do gardła	2	2
Lejek do uszu	3	3
Szczypeyki zakrzywione	1	1
Rozwieracz powiekowy	—	1
Rurki do tchawicy	—	2
Wąż Esmarcha	1	1
Natryskiwacz szklanny z wężem o długości 1 ¹ / ₂ <i>m</i>	1	1
Balon gumowy	1	2
Miedniczka do mycia	1	2
Tacka na narzędzia	1	1
Miedniczka dla ran	2	2

Nazwa	Do 200	Ponad 200
	osób na statku	
Sączek	—	2 metry
Bierowska bańka do ssania o średnicy około 5 cm	Sztuk 1	Sztuk 1
Sterylizator do narzędzi takiej wielkości, aby można było wyjąławiać także ginekologiczne i położnicze narzędzia	1	1
Palnik do tego	1	1
Narzędzia: Wszystkie tylko z metalu, oniklowane. W dobrze zamykającej się skrzyni.		
Nóż ostro-kończasty	1	1
Nóż zagięty	2	3
Noż z gałką	1	1
Herniotom	—	1
Nożyce proste	1	1
Nożyce zakrzywione (Coopera)	1	1
Kleszcze do tętnic Peana	4	6
Szczypczyki anatomiczne	1	2
Szczypczyki haczykowate	2	2
Sonda węzełkowata	1	1
Sonda rowkowana	1	1
Łyzeczka do języka	1	1
Igły do ran w puszcze szklanej	24	48
Jedwab (Nr. 2., Nr. 3.) w rurkach szklanych, wyjąławiony, na cewkach	2	4
Struny baranie w rurkach szklanych, wyjąławione	2	2
Igielnik	1	1
Brzytwa	1	1
Łyzka kończasta	1	1
Szczypczyki rogowe	1	1

Nazwa	Do 200	Ponad 200
	osób na statku	
	Sztuk 1	Sztuk 1
Dłuto do oczu	1	1
Trójkąt	1	1
Igła do przetaczania krwi z nasadką oliwną	1	1
Kleszcze do rwania zębów	5	5
Piórka do szczepienia, wyjąłwione, w rurce szklanej	100	400
albo nożyk do szczepienia z końcem, zrobionym z stopu platyny z irydem	1	1
Przybory do amputacji:		
Nóż wielki	—	1
Nóż średni	—	1
Nóż do cięcia płatowego, obosieczny	—	1
Nóż do cięcia między kośćmi	—	1
Piłka wielka	—	1
Piłka nożowata	—	1
Ostre haczyki z czterema zębami	—	2
Haczyk tępy	—	1
Tnące kleszcze do kości	—	1
Dłuto do kości, wydrążone	—	1
Jedwab (Nr. 2., 3., 4.)	—	3 paczki
Przybory ginekologiczne i położnicze:		
	Sztuk 1	Sztuk 1
Vaginal speculum, dwudzielne	1	1
Speculum w formie wklęsłej rynienki	1	1
Kleszcze kuliste, długie	1	1
Kleszcze wieńcowe, długie	1	1
Szczypczyki zaciskowe, długie	1	1
Szczypczyki z skrobaczką, szerokie	1	1

Nazwa	Do 200	Ponad 200	
	osób na statku		
Sonda maciczna	Sztuk 1	Sztuk 1	
Rurka do płukania macicy	1	1	
Cewnik, dla kobiet	2	2	
Szklanna trestka do wtryskiwania	1	2	
Szczypce	—	1	
Narzędzie do wymóżdżenia	—	1	
Ugniatacz czaszki	—	1	
Haczyk Brauna	—	1	
Pętla obrotowa	—	1	
Ubrania dla lekarza:			
Płaszcz operacyjny	1	2	
Płaszcz, używane przy badaniu chorych	3	3	
Wierzchnie obuwie dla ubikacji zarażonych	1 para	1 para	
Książki:			
Dziennik chorych.			
Dziennik lekarski.			
Kartki dla statystyki chorych.			
Austriacka farmakopea, wydanie ostatnie.			
Wskazówki dla niesienia pierwszej pomocy oraz dla zdrowotności na statku.			
Podręcznik naukowy o chorobach podzwrotnikowych.			
Środki żywności:			
Nazwa	Do 200	Ponad 200	
	osób na statku		
Grysik, sago lub tapioka	<i>kg</i> 3	<i>kg</i> 5	W zalutowanych puszkach po $\frac{1}{2}$ <i>kg</i> lub w szczelnie zamkniętych fiaskach.
Mączka dla dzieci „Kufeke“	1	3	
Mleko zgęszczone	3	5	
Wino Malaga (lacrimae Christi)	2 fiaski	3 fiaski	

Środki opatrunkowe na łodziach ratunkowych.

Przechowywać w nieprzemakalnych osłonach:

8 wielkich opatrunków pojedynczych, sprasowanych.

5 średnich " "

5 małych " "

2 paczki, zawierające każda po 2 chusty opatrunkowe Esmarcha, sprasowane.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LXXII. — Wydana i rozesłana dnia 23. sierpnia 1912.

Treść: (№ 171—176.) 171. Ustawa, dotycząca pozbycia przedmiotów, należących do nieruchomości państwa. — 172. Rozporządzenie, dotyczące zmiany szczególnych postanowień, wydanych rozporządzeniem ministeryalnym z dnia 1. czerwca 1894, dla przystani publicznych w Hard, Fussach i Lochau. — 173. Ustawa, dotycząca używania częściowych zapisów długu (krajowych kolejowych zapisów długu) zaciągnąć się mającej przez kraj Śląsk krajowej pożyczki kolejowej II. emisji w kwocie 939.000 K do korzystnego umieszczenia kapitałów fundacyjnych, pupilarnych i tym podobnych. — 174. Ustawa, dotycząca używania częściowych zapisów długu czwartej pożyczki funduszu melioracyjnego królestwa Dalmacyi w kwocie 1,500.000 K do korzystnego umieszczenia kapitałów fundacyjnych, pupilarnych i tym podobnych. — 175. Rozporządzenie, dotyczące zmiany, względnie uzupełnienia niektórych postanowień objaśnień do taryfy celnej. — 176. Dokument koncesyjny na kolej lokalną z Placu targowego w Ebelsbergu do Św. Floryana.

171.

Ustawa z dnia 30. lipca 1912,

dotycząca pozbycia przedmiotów, należących do nieruchomości państwa.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam, co następuje:

Artykuł I.

Upoważniam Mego Ministra skarbu, aby pozbył, względnie odstąpił w drodze zamiany następujące przedmioty, należące do nieruchomości państwa, których wartość szacunkowa w każdym poszczególnym przypadku przenosi kwotę 50.000 K:

1. Położone w gminie katastralnej Breitensee place budowlane, stanowiące parcele Nr. 297/14, 297/15, 297/16 i 297/17;

2. położone w gminie katastralnej Breitensee bloki budowlane E i F;

3. realność Zakładu budowniczego inżynierii w Kotorze;

4. skład na mundury Nr. 4 w Kaiser-Ebersdorfie;

5. parcele budowlane Nr. 853/3 i 853/4, w gminie katastralnej Dejwicach i parcelę budowlaną Nr. 217/2, w gminie katastralnej Bubencz;

6. realność koszar Anny i koszar klasztornych w Jarosławiu;

7. Bastyon III. i parcelę Nr. 1215/1 w Krakowie;

8. realności dolnego cekhauzu i górnego cekhauzu artylerji we Lwowie;

9. realność dawnych koszar konnicy (Stallonhof) w Celowcu;

10. budynek głównej strażnicy wojskowej wraz z należącą do niego częścią placu Św. Ducha we Lwowie;

11. realność w III. dzielnicy Wiednia przy linke Bahngasse 11. i przy Beatrixgasse 17., objętą wykazem hipotecznym l. 65.;

12. część realności w I. dzielnicy Wiednia, Johannesgasse, objętej wykazem hipotecznym l. 527.;

13. realność w II. dzielnicy Wiednia, Am Tabor Nr. 2, objętą wykazem hipotecznym l. 2037.;

14. realność w Gracu, Burggasse, Nr. kat. 13, objętą wykazem hipotecznym l. 106.;

15. realność w Bernie, Am Krautmarkt 9., objętą wykazem hipotecznym l. 256.;

16. realność w Bernie, Fröhlichergasse i Rudolfsgasse, objętą wykazem hipotecznym l. 150.;

17. realność w Pradze Nr. kat. 791/II, na placu Waclawa;

18. grunta w Tryeście, l. w. 37 w Grettastadt i l. w. 372 w Scorcoli;

19. realność w Litomierzycach Nr. kat. 254.;

20. realność we Lwowie, objętą wykazem hipotecznym l. 96.;

21. parcele skarbowe Nr. 2616, 2617, 2618, 2619, 2620 i części parceli 2621 gminy katastralnej Czerniowce;

22. części parcel skarbowych Nr. 104, 105 i 248, objętych wykazem hipotecznym l. 68 gminy katastralnej Podgórze;

23. tak zwane grunta Pozzanghera w Grado;

24. zatokę morską, znajdującą się obok warsztatów okrętowych św. Marka, należących do *Stabilimento tecnico Triestino*, jednak nie za cenę niższą, jak 50 K za metr kwadratowy;

25. realność zwiniełego zakładu karnego dla kobiet w Międzyrzeczu Wołoskiem;

26. skarbowe grunta, położone w gminie katastralnej Aschbach w Styrii;

27. grunt dawnej realności odlewni w IV. wiedeńskiej dzielnicy miejskiej.

O ile tych przedmiotów skarbowych nie pozbędzie się w drodze zamiany, należy ceny kupna, uzyskane za wymienione pod pozycją 1 do 10 przedmioty, używane przez zarząd wojskowy, oddać do rozporządzenia tego ostatniego celem nabycia w zamian innych realności, zaś ceny kupna realności, wymienionych pod pozycją 11 do 27 traktować, jak dochody z pozbycia nieruchomości państwa.

Artykuł II.

Postanowienia ustawy z dnia 29. czerwca 1906, Dz. u. p. Nr. 131, winny być pod warunkami określonymi w tejże ustawie, zastosowane także do budynku (dawny budynek policyjny) w Bernie, przy Placu Dominikańskim Nr. 5.

Artykuł III.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Artykuł IV.

Wykonanie niniejszej ustawy poruczam Memu Ministrowi skarbu.

Bad Ischl, dnia 30. lipca 1912.

Franciszek Józef wkr.

Stürgkh wkr.

Zaleski wkr.

172.

Rozporządzenie Ministerstwa handlu w porozumieniu z Ministerstwami spraw wewnętrznych, skarbu i kolei żelaznych z dnia 3. sierpnia 1912,

dotyczące zmiany szczególnych postanowień, wydanych rozporządzeniem ministeryalnym z dnia 1. czerwca 1894, Dz. u. p. Nr. 114, dla przystani publicznych w Hard, Fussach i Lochau.

Rozporządzenie ministeryalne z dnia 1. czerwca 1894, Dz. u. p. Nr. 114, którym wydano porządek portowy dla c. k. przystani jeziora bodeńskiego w Bregencyi oraz postanowienia dla przystani publicznych w Hard, Fussach i Lochau, zmienia się w sposób następujący:

Artykuł I.

W miejsce postanowień, ogłoszonych w rozdziale „B“ tego rozporządzenia, zamieszcza się następujące przepisy:

Postanowienia szczególne dla przystani publicznych w Hard, Lochau i Fussach.

Obszar portowy.

§ 32. Za obszar portowy przystani w Hard, Lochau i Fussach po myśli niniejszych postanowień należy uważać kładki do lądowania i groble, oraz znajdujące się na nich i na przyległym wybrzeżu jeziora, miejsca do przybijania do brzegu i miejsca na skład, tudzież przestrzeń jeziora przed groblami w takiej rozciągłości, jaka jest potrzebna dla swobodnego ruchu statków.

Obszar portowy przystani w Hard obejmuje w szczególności dawną groblę dla statków żaglowych, nową groblę dla parowców i kładkę do lądowania przy pile parowej łącznie ze znajdującymi się między temi groblami względnie kładką częściami jeziora i częściami, przytykającymi do tych grobli, port zimowy oraz wybrzeże aż do ujścia strumienia Lauteracherbach.

Obszar portowy przystani w Lochau obejmuje dawny port i nową przystań dla parowców koło Cesarskiego hotelu nadbrzeżnego.

Statkom nie wolno bez poprzedniego zezwolenia władzy skarbowej poza obszarem portowym ani przybijać do lądu ani wypływać na jezioro.

Przestrzeganie porządku portowego.

§ 33. Przestrzeganie porządku portowego na obszarze przystani należy do c. k. komisarsza portowego w Bregencyi. Sprawowanie i nadzorowanie

służby zewnętrznej poruczone jest funkcyonaryuszowi c. k. straży skarbowej, który wobec tego urzędować ma jako dozorca portu. Rzeczony funkcyonaryusz otrzymuje od c. k. komisarza portowego wszelkie polecenia, dotyczące się służby portowej, za pośrednictwem swego przełożonego kierownika oddziału i tą samą drogą przesyła c. k. komisarzowi portowemu uwiadomienia, dotyczące się służby portowej.

Osoby, potrzebne przy ruchu parowców do przywiązywania tychże, podlegają we wszystkich sprawach, dotyczących się służby portowej, c. k. komisarzowi portowemu.

Utrzymywanie zakładów portowych w dobrym stanie.

§ 34. C. k. komisarz portowy czuwa nad tem, aby zakłady portowe i ich urządzenia były utrzymywane w dobrym stanie. O dostrzeżonych wadliwościach uwiadamiać należy c. k. Starostwo w Bregencyi.

Oświetlanie i służba sygnałowa.

§ 35. Parowcom, które po nadejściu zmroku przybywają do Hard i Lochau, należy pokazać na przyczółku grobli dla parowców jasne, białe światło. Z nadejściem zmroku należy podczas ruchu parowców odpowiednio oświetlić groble dla parowców.

Podczas mgły należy parowcom, zawijającym do przystani, dać dzwonem względnie trąbą od mgły określony w przepisach sygnałowych dla żeglugi na jeziorze bodeńskim sygnał od mgły. Ludzie przeznaczeni do przywiązywania statków, oświetlają groble dla parowców i dają sygnały w razie mgły.

Utrzymywanie swobody ruchu na groblach, miejscach do przybijania do brzegu itd.

§ 36. Ruchu osób i towarów, odbywającego się na groblach, nie wolno niczem tamować. W szczególności wzbronione jest tłoczenie się publiczności przy przybyciu i odjeździe parowców. Wolno wprawdzie wchodzić na groble, osoby jednak, które weszły na te groble, winny opuścić je przed przybyciem każdego parowca osobowego. Wszystkie osoby, pozostające na groblach, będzie się uważać ze stanowiska służby celnej za podróżnych przybyłych parowcem; muszą one poddać się rewizji celnej i ponieść bez oporu skutki tej rewizji.

Dla składania towarów na miejscach, przeznaczonych dla statków na skład oraz do przybijania do brzegu, potrzeba zezwolenia dozorca portu. Towary, złożone na tych miejscach, pozostają wprawdzie pod ogólnym nadzorem portowym, władza portowa jednak nie bierze za nie na siebie żadnej odpowiedzialności.

Palenie ognisk na obszarze przystani jest zakazane. Również nie wolno strzelać na obszarze portowym. Osoby pijane należy wydaląć z obszaru portowego.

Miejsca, przeznaczone dla statków do przybijania do brzegu.

§ 37. Dla statków, przybywających na obszar portów w Hard i Lochau, przeznaczone są następujące miejsca do przybijania do brzegu:

1. Dla parowców przystanie dla parowców.

2. Dla statków ciężarowych motorowych i żaglowych, dla łodzi wiosłarskich i żaglowych grobla dla statków żaglowych w Hard i dawny port w Lochau.

3. Dla holowanych łodzi ciężarowych, przeznaczonych do przewozu drzewa, lub dla statków żaglowych ewentualnie także kładka do lądowania przy pile parowej w Hard.

Groble dla parowców przeznaczone są wyłącznie dla ruchu osobowego, można więc na tych groblach zabierać na pokład i wysadzać na ląd tylko podróżnych i ich pakunki podróżne. Regularnie krążącym parowcom, przybywającym do Hard i Lochau, nie wolno zatem wyładowywać przewożonych towarów na powyższych groblach.

Dla lądowania i wyładowywania towarów, uwolnionych bezwarunkowo od cła, przeznaczona jest grobla dla statków żaglowych w Hard i dawny port w Lochau.

Służba celna i skarbowa.

§ 38. Podróżnych, przybywających do Hard i Lochau przez jezioro bodeńskie, którzy nie wiozą żadnych towarów, przeznaczonych do handlu, i mają tylko z sobą pakunki podróżne, należy zawsze w dzień i w nocy odprawiać niezwłocznie. Przed przybyciem statków osobowych do Hard i Lochau należy podróżnym oznajmić w odpowiedni sposób, że w Hard względnie w Lochau odbędzie się rewizya celna.

Podróżni winni bezpośrednio z okrętu udać się do lokalu, przeznaczonego na rewizyę celną, wziąć z sobą swoje pakunki, dać się zrewidować i pozwolić na rewizyę celną pakunków podróżnych.

Jeżeli władza celna z jakiegokolwiek powodu zatrzyma pakunki w hali rewizyjnej, należy o tem, o ile możności, jak najprędzej, donieść pisemnie c. k. Inspekcji żeglugi w Bregencyi.

W przystani w Fussach może się odbywać ruch tylko od wschodu aż do zachodu słońca i mogą wysiadać tam tylko osoby, nie wiozące z sobą żadnych przedmiotów, podlegających cłu. Ładować i wyładowywać wolno tylko takie towary, które są bezwarunkowo uwolnione od cła. Nie wolno wynosić pakunków podróżnych ze statków na ląd.

Postanowienia końcowe.

§ 39. Zresztą należy postanowienia porządku portowego c. k. portu jeziora bodeńskiego w Bregencyi stosować analogicznie do utrzymywania wolnej dla ruchu przestrzeni wodnej w obszarach portów Hard, Lochau i Fussach, do zarządzeń,

w razie stwierdzenia uszkodzenia lub zanieczyszczenia urządzeń portowych, co do zachowania się w wypadkach nadzwyczajnych, co do ruchu statków, kar i postępowania karnego, oraz co do służby celnej i skarbowej.

Artykuł II.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem jego ogłoszenia.

Zaleski wlr.
Roessler wlr.

Heinold wlr.
Forster wlr.

173.

Ustawa z dnia 7. sierpnia 1912,

dotycząca używania częściowych zapisów długu (krajowych kolejowych zapisów długu) zaciągniętej się mającej przez kraj Śląsk² krajowej pożyczki kolejowej II. emisji w kwocie 939.000 K do korzystnego umieszczania kapitałów fundacyjnych, pupilarnych i tym podobnych.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam, co następuje:

§ 1.

Częściowych zapisów długu (krajowych kolejowych zapisów długu) krajowej pożyczki kolejowej II. emisji w kwocie imiennej 939.000 K, zaciągniętej się mającej przez kraj Śląsk na podstawie uchwały sejmowej z dnia 8. listopada 1910, zatwierdzonej Najwyższem Postanowieniem z dnia 12. maja 1911, można używać do korzystnego umieszczania kapitałów fundacji, zakładów, stojących pod publicznym nadzorem, urzędu pocztowych kas oszczędności, tudzież pieniędzy pupilarnych, fideikomisowych i depozytowych, a po kursie giełdowym, jednak nie powyżej wartości imiennej, także jako kaucyi służbowych i handlowych.

§ 2.

Wykonanie niniejszej ustawy, która nabiera mocy obowiązującej z dniem jej ogłoszenia, poruczam Moim Ministrom skarbu, sprawiedliwości i spraw wewnętrznych.

Bad-Ischl, dnia 7. sierpnia 1912.

Franciszek Józef wlr.

Stürgkh wlr.
Zaleski wlr.

Hochenburger wlr.
Heinold wlr.

174.

Ustawa z dnia 7. sierpnia 1912,

dotycząca używania częściowych zapisów długu czwartej pożyczki funduszu melioracyjnego królestwa Dalmacyi w kwocie 1,500.000 K do korzystnego umieszczania kapitałów fundacyjnych, pupilarnych i tym podobnych.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam, co następuje:

§ 1.

Częściowych zapisów długu czwartej pożyczki funduszu melioracyjnego królestwa Dalmacyi w imiennej kwocie 1,500.000 K, zaciągniętej się mającej przez Wydział krajowy królestwa Dalmacyi na podstawie ustawy krajowej z dnia 12. czerwca 1911, Dz. u. kr. Nr. 27, można używać do korzystnego umieszczania kapitałów fundacji, zakładów, stojących pod publicznym nadzorem, urzędu pocztowych kas oszczędności, tudzież pieniędzy pupilarnych, fideikomisowych i depozytowych, a po kursie giełdowym, jednak nie powyżej wartości imiennej, także jako kaucyi służbowych i handlowych.

§ 2.

Wykonanie niniejszej ustawy, która nabiera mocy obowiązującej z dniem jej ogłoszenia, poruczam Moim Ministrom spraw wewnętrznych, sprawiedliwości i skarbu.

Bad Ischl, dnia 7. sierpnia 1912.

Franciszek Józef wlr.

Stürgkh wlr.
Zaleski wlr.

Hochenburger wlr.
Heinold wlr.

175.

Rozporządzenie Ministerstw skarbu i handlu z dnia 19. sierpnia 1912,

dotyczące zmiany, względnie uzupełnienia niektórych postanowień objaśnień do taryfy celnej.

Następujące postanowienia objaśnień do taryfy celnej, wydanych obwieszczeniem z dnia 13. czerwca 1906, Dz. u. p. Nr. 115, na zasadzie artykułu V.

ustawy o taryfie celnej z dnia 13. lutego 1906. Dz. u. p. Nr. 20, uzupełnia się, względnie zmienia się w sposób następujący:

Na końcu uwag do Nr. T. 22. należy zamieścić następujące nowe postanowienia:

10. (Por. postanowienia rozporządzenia ministerjalnego z dnia 25. czerwca 1912, Dz. u. p. Nr. 121, Dz. rozp. Nr. 100.)

- a) Odbiorcy zagranicznych wyrobów tytoniowych winni złożyć przy ekspedycji celnej pisemne oświadczenie, czy odnośną przesyłkę zamówili sami wprost u firmy zagranicznej, czy też skorzystali przy zamówieniu z usług pośrednika.

W pierwszym wypadku winna strona przedłożyć uwiadomienie o wysyłce wyrobów tytoniowych. nadesłane jej przez firmę zagraniczną, a w drugim wypadku podać imię i nazwisko, oraz miejsce zamieszkania pośrednika i liczbę jego licencji. Bez tego uwiadomienia, względnie wyraźnego oświadczenia nie może nastąpić ekspedycja celna ani zezwolenie władzy monopolowej na dowóz.

Przy ekspedycji należy zwrócić wyraźnie uwagę strony samej albo za pośrednictwem pełnomocnika, jeżeli strona nie stanęła osobiście, iż w razie podania nieprawdziwych szczegółów w powyższych oświadczeniach i dokumentach grozi jej, pomijając ewentualne następstwa skarbowo-karne, odmówienie na przyszłość zezwolenia na dowóz zagranicznych wyrobów tytoniowych.

- b) Zawodowe pośredniczenie w sprowadzaniu tytoniu i wyrobów tytoniowych z zagranicy, dozwolone jest tylko na podstawie licencji, wydanej przez właściwą ze względu na miejsce zamieszkania ubiegającego się dyrekcję okręgu skarbowego (Inspektorat skarbowy, względnie Dyrekcję skarbową w Lublanie), która to licencja upoważnia jej posiadacza, względnie jego zastępcę lub pełnomocnika także do oclenia i to albo osobiście lub za pośrednictwem personelu pomocniczego.
- c) Sprowadzanie zagranicznych wyrobów tytoniowych do własnego użytku licencyjonowanego pośrednika, dozwolone jest tylko za zezwoleniem Ministerstwa skarbu; właściwa dyrekcja okręgu skarbowego (Inspektorat skarbowy lub Dyrekcja skarbową w Lublanie) ma jednak prawo zezwolić licencyjonowanemu pośrednikowi na sprowadzenie zagranicznych wyrobów tytoniowych dla jego kolekcji, wzorów i prób palenia oraz winna o każdym takim zezwoleniu zawiadomić właściwy dla dowozu urząd celny, który wymieni strona.

- d) Jeżeli urząd celny spostrzeże, że licencyjonowany pośrednik tytoniu trudni się zawodowo dowozem i ocenieniem innych zagranicznych towarów jak wyroby tytoniowe, winien o tem donieść właściwej dyrekcji okręgu skarbowego (Inspektoratowi skarbowemu lub Dyrekcji skarbowej w Lublanie).

- e) Urząd celny, załatwiający ekspedycję, winien zbadać, czy pośrednik, wymieniony w oświadczeniu strony, posiada rzeczywiście licencję, czy nie. W tym celu będzie się zawsze ogłaszało w Dzienniku rozporządzeń Ministerstwa skarbu imiona i nazwiska oraz miejsce zamieszkania licencyjonowanych pośredników, liczby ich licencji i zachodzące pod tym względem zmiany. W razie wątpliwości lub stwierdzenia, iż wymieniony pośrednik nie posiada licencji, ma urząd celny odmówić zezwolenia na dowóz i wydać stosowne zarządzenia celem wdrożenia postępowania przeciw nieuprawnionemu pośrednikowi, a ewentualnie także i stronie.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie w dniu 1. września 1912.

Zaleski wlr.

Roessler wlr.

176.

Dokument koncesyjny z dnia 19. sierpnia 1912

na kolej lokalną z Placu targowego w Ebelsbergu do Św. Floryana.

Na zasadzie Najwyższego upoważnienia nadaje w porozumieniu z interesowanymi Ministerstwami panom Józefowi Sailerowi, przełożonemu klasztoru Św. Floryana, Dr. Franciszkowi Dinghoferowi, burmistrzowi stolicy kraju Linc, Juliuszowi Wimmerowi, prezesowi powszechnej Kasy oszczędności i Zakładu pożyczkowego w Linc, Dr. Karolowi Beurle, prezesowi Spółki tramwajowej i urządzeń elektrycznych Linc-Urfahr, Andrejowi Malzerowi, dyrektorowi Kasy oszczędności Św. Floryana, Franciszkowi Edlingerowi, dyrektorowi Banku Górnej Austrii i Solnogradu w Linc, żadaną koncesję na budowę i utrzymywanie w ruchu wązkotorowej kolei lokalnej z Placu targowego w Ebelsbergu do Św. Floryana, a to w myśl postanowień o koncesjach na koleje żelazne z dnia 14. września 1854, Dz. u. p. Nr. 238, jakoteż ustawy z dnia 8. sierpnia 1910, Dz. u. p. Nr. 149, pod warunkami i zastrzeżeniami, podanymi w dalszym ciągu:

§ 1.

Co do kolei żelaznej, będącej przedmiotem tego dokumentu koncesyjnego, korzystają koncesjonariusze z ulg, przewidzianych w artykułach VI. do XII. ustawy z dnia 8. sierpnia 1910, Dz. u. p. Nr. 149.

§ 2.

Koncesjonariusze mają obowiązek ukończenia budowy koncesjonowanej kolei najpóźniej w przeciągu dwóch lat, licząc od dnia dzisiejszego, oddania gotowej kolei na użytek publiczny i utrzymywania jej w ruchu bez przerwy przez cały okres koncesyjny.

Jako rękojmię dotrzymania powyższego terminu budowy, jakoteż wykonania i urządzenia kolei zgodnie z warunkami koncesyi złożyć mają koncesjonariusze na żądanie c. k. Rządu odpowiednią kaucyę w papierach wartościowych, nadających się do lokacyi pieniędzy sierocych.

W razie niedotrzymania powyższego zobowiązania można uznać kaucyę tę za przepadłą.

§ 3.

Celem wybudowania koncesjonowanej kolei nadaje się koncesjonariuszom prawo wywłaszczenia według postanowień odnośnych przepisów ustawowych.

Takie samo prawo przyzna się koncesjonariuszom także co do ewentualnej budowy tych kolei dojazdowych, których urządzenie uznałby c. k. Rząd za odpowiadające interesowi publicznemu.

§ 4.

Przy budowie koncesjonowanej kolei i ruchu na niej stosować się winni koncesjonariusze do osnowy niniejszego dokumentu koncesyjnego, do warunków koncesyjnych, ustanowionych przez c. k. Ministerstwo kolei żelaznych, jakoteż do istniejących w tej mierze ustaw i rozporządzeń, w szczególności do ustawy o koncesjach na koleje żelazne z dnia 14. września 1854, Dz. u. p. Nr. 238, i do regulaminu ruchu na kolejach żelaznych z dnia 16. listopada 1851, Dz. u. p. Nr. 1 z roku 1852, wreszcie do ustaw i rozporządzeń, któreby wydano w przyszłości. Pod względem ruchu będzie można o tyle odstąpić od zarządzeń dla bezpieczeństwa i przepisów co do ruchu, ustanowionych w regulaminie ruchu kolei żelaznych i w odnośnych postanowieniach dodatkowych, o ile ze względu na szczególne stosunki obrotu i ruchu, a zwłaszcza ze względu

na zmniejszoną chyżość c. k. Ministerstwo kolei żelaznych uzna to za dopuszczalne; w tej mierze stosować się będzie osobne przepisy ruchu, które wyda c. k. Ministerstwo kolei żelaznych.

§ 5.

Transporty wojskowe musi się przewozić po niższych cenach taryfowych. Pod względem zastosowania taryfy wojskowej do przewozu osób i rzeczy obowiązywać będą postanowienia, które tak w tej mierze jak i względem ulg dla podróżujących wojskowych obowiązują każdorazem na austriackich kolejach państwowych.

Postanowienia te stosują się także do obrony krajowej i pospolitego ruszenia obu połów Monarchii, do tyrolskich strzelców krajowych i do żandarmeryi, a to nie tylko w podróżach na koszt skarbu państwa, lecz także w podróżach służbowych na ćwiczenia wojskowe i zgromadzenia kontrolne, odbywanych własnym kosztem.

Koncesjonariusze są obowiązani przystąpić do umowy, zawartej przez austriackie spółki kolejowe co do zakupna i utrzymywania w pogotowiu przyborów dla transportów wojskowych, oraz co do pomagania sobie nawzajem służbą i taborem przy uskutecznianiu większych transportów wojskowych, oraz do każdorazem obowiązujących przepisów dla kolei żelaznych na wypadek wojny, jakoteż do umowy dodatkowej, która weszła w wykonanie z dniem 1. czerwca 1871, o przewozie chorych i rannych, przewożonych na rachunek skarbu wojskowego w pozycyi leżącej.

Przepis, który obowiązuje każdorazem pod względem transportu wojskowego na kolejach żelaznych, tudzież każdorazem obowiązujące przepisy dla kolei żelaznych na wypadek wojny, nabywają dla koncesjonariuszów mocy obowiązującej od dnia otwarcia ruchu na koncesjonowanej kolei. Przepisy wspomnianego rodzaju, wydane dopiero po tym terminie i nie ogłoszone w Dzienniku ustaw państwa, nabędą dla koncesjonariuszów mocy obowiązującej z chwilą, w której urządzenie poda się je do ich wiadomości.

Zobowiązania te ciążyą na koncesjonariuszach tylko o tyle, o ile dopełnienie ich będzie możliwe ze względu na drugorzędny charakter tej linii oraz ze względu na ułatwienia, udzielone skutkiem tego pod względem budowy, wyposażenia kolei i systemu ruchu.

Koncesjonariusze są obowiązani uwzględnić przy obsadzaniu posad wysłużonych podoficerów c. i k. wojska, c. i k. marynarki wojennej i c. k. obrony krajowej w myśl ustawy z dnia 19. kwietnia 1872, Dz. u. p. Nr. 60.

§ 6.

Co do przewozu korpusów straży cywilnej (straży bezpieczeństwa, straży skarbowej i tym podobnych) stosować należy analogicznie niższe stopy taryfowe, obowiązujące dla transportów wojskowych.

§ 7.

Nie wolno koncesyonaryuszom powierzać ruchu na koncesyonowanej kolei osobom trzecim, wyjąwszy w razie wyraźnego zezwolenia ze strony c. k. Rządu.

C. k. Rząd zastrzega sobie prawo objęcia każdej chwili ruchu na koncesyonowanej kolei i utrzymywania go przez pozostały okres koncesyjny na rachunek koncesyonaryuszy.

W takim przypadku winni koncesyonaryusze zwracać c. k. Rządowi koszty, rzeczywiście ponoszone z powodu utrzymywania tego ruchu.

Warunki utrzymywania tego ruchu unormowane będą zresztą w kontrakcie ruchu, który zawrze się z koncesyonaryuszami.

§ 8.

Koncesyonaryusze są obowiązani postarać się o zaopatrzenie swoich funkcyonaryuszy na wypadek niezdolności do pracy i na starość, oraz o zaopatrzenie ich rodzin i przystąpić w tym celu do zakładu emerytalnego związku austriackich kolei lokalnych, o ileby nie utworzono dla koncesyonowanego przedsiębiorstwa kolejowego osobnej kasy pensyjnej, zapewniającej członkom przynajmniej takie same korzyści, względnie nakładającej na koncesyonaryuszy przynajmniej takie same zobowiązania, jak wspomniany zakład emerytalny.

To zaopatrzenie należy tak przeprowadzić, by koncesyonaryusze lub przedsiębiorstwo w ich miejsce wstępujące mieli obowiązek zgłaszać w zakładzie emerytalnym związku austriackich kolei lokalnych, względnie w własnej kasie pensyjnej stałych funkcyonaryuszy z dniem nadania im stałej posady, z innych zaś funkcyonaryuszy przynajmniej tych, którzy pełnią służbę jako kierownicy maszyn, konduktorzy, strażnicy lub posługacze stacyjni, przy odpowiednim ich zatrudnieniu, najpóźniej po ukończeniu trzech lat służby.

Statut kasy pensyjnej oraz wszelkie zmiany jego podlegają zatwierdzeniu c. k. Ministerstwa kolei żelaznych.

§ 9.

Nadaje się koncesyonaryuszom prawo utworzenia za osobnym zezwoleniem c. k. Rządu i pod

warunkami, które on ustanowi, spółki akcyjnej, która ma wejść w wszystkie prawa i obowiązki koncesyonaryuszy.

Koncesyonaryuszom nadaje się prawo wydania akcji pierwszeństwa, mających pod względem oprocentowania i umorzenia pierwszeństwo przed akcjami zakładowemi, aż do kwoty, którą oznaczy c. k. Rząd.

Dywidenda, należąca się akcyom pierwszeństwa, zanim dla akcji zakładowych zaistnieje prawo do dywidendy, nie może być wymierzona powyżej czterech i pół od sta, przyczem jednak nie wolno skutecznie dopłaty z dochodów lat późniejszych.

Statut spółki oraz formularze wydać się mających akcji podlegają zatwierdzeniu c. k. Rządu.

Cyfra kapitału zakładowego, rzeczywistego jakoteż imiennego, podlega zatwierdzeniu c. k. Rządu.

W tym względzie przyjmuje się za zasadę, że oprócz rzeczywiście wyłożonych i należycie wykazanych kosztów na sporządzenie projektu, budowę i urządzenie kolei, wraz z nabyciem parku wozowego oraz uposażeniem rezerwy kapitałowej, oznaczonej przez c. k. Rząd, z doliczeniem odsetek interkalarnych, rzeczywiście zapłaconych w okresie budowy, oraz straty na kursie, poniesionej rzeczywiście przy uzyskaniu kapitału, żadnych wydatków jakiegobądź rodzaju w kapitał wliczać nie wolno.

Gdyby po wybudowaniu kolei miano jeszcze wystawić jakie nowe budowle lub pomnożyć urządzenia ruchu, wówczas można doliczyć odnośne koszty do kapitału zakładowego, jeżeli c. k. Rząd zezwolił na wzniesienie projektowanych nowych budowli lub na pomnożenie urządzeń ruchu i jeżeli koszty te będą należycie wykazane.

Cały kapitał zakładowy ma być umorzony w okresie koncesyjnym według planu amortyzacji, zatwierdzonego przez c. k. Rząd.

§ 10.

C. k. Rząd zastrzega sobie prawo wykupienia koncesyonowanej kolei po jej ukończeniu i puszczeniu w ruch w każdym czasie pod następującymi warunkami:

1. Celem oznaczenia ceny wykupna policzy się czyste roczne dochody przedsiębiorstwa kolejowego w ciągu ostatnich zamkniętych lat siedmiu, poprzedzających chwilę wykupna, strąci się z tego czyste dochody najniepomyślniejszych dwóch lat, poczem obliczy się średni dochód czysty pozostałych lat pięciu.

2. Gdyby wykupno nastąpić miało przed upływem unormowanego w § 1. czasowego uwolnienia od podatku, w takim razie obliczony w ten sposób średni dochód czysty owych lat pięciu przedstawia w ciągu pozostałego okresu wolności od podatku rentę wykupna, która ma być wypłacana bez ściągnięcia podatku. Za czas po upływie wolności podatkowej oznaczy się zarazem rentę wykupna w ten sposób, że od dochodów, podług których oblicza się sumę średnią, policzy się podatek wraz z dodatkami według stopy procentowej odnośnych lat i potrąci go z dochodów. Do pozostałej reszty doliczy się ze względu na to, że stosownie do § 131., lit. a) ustawy z dnia 25. października 1896, Dz. u. p. Nr. 220, opłacać się ma na przyszłość od renty wykupna podatek dziesięcioprocentowy, dodatek w wysokości jednej dziewiątej tego czystego dochodu.

3. Gdyby natomiast wykupno nastąpić miało po upływie ustanowionego w § 1. czasowego uwolnienia od podatków, wówczas uważać się będzie przy obliczaniu czystych dochodów rocznych podatki i dodatki do podatków, ciężące na wykupionem przedsiębiorstwie kolejowem, oraz wszelkie inne opłaty publiczne za wydatki ruchu.

Jeżeli obowiązek płacenia podatku istniał nie przez wszystkie lata, podług których oblicza się sumę średnią, w takim razie należy także co do lat wolnych od podatku obliczyć podatek wraz z dodatkami według stopy procentowej odnośnych lat i potrącić go z przychodów.

Ze względu jednak na to, że stosownie do § 131., lit. a) ustawy z dnia 25. października 1896, Dz. u. p. Nr. 220, opłacać się ma od renty wykupna podatek dziesięcioprocentowy, należy doliczyć do przeciętnych czystych dochodów, w taki sposób obliczonych, dodatek, wynoszący jedną dziewiątą tych czystych dochodów.

4. Przeciętny dochód czysty, obliczony w myśl powyższych postanowień, należy płacić koncesyonaryszom jako wynagrodzenie za wykupioną kolej przez pozostały czas trwania koncesyi w ratach półrocznych, płatnych z dołu dnia 30. czerwca i dnia 31. grudnia każdego roku.

5. Gdyby jednak kolej miała być wykupiona przed upływem siódmego roku obrotowego lub gdyby średni dochód czysty, obliczony w myśl powyższych postanowień ustępów 1. do 3., bez uwzględnienia dodatku, przewidzianego w ustępach 2. i 3., nie dawał przynajmniej takiej sumy rocznej, któraby się równała racie rocznej, potrzebnej na zgodne z planem oprocentowanie i umorzenie pożyczek, zaciągniętych za zezwoleniem c. k. Rządu celem pokrycia policzalnych kosztów zakładowych i zabezpieczonych w księgach kolejowych, wraz z ratą roczną, potrzebną na oprocentowanie kapitału akcyjnego, zatwierdzonego przez

c. k. Rząd po cztery od sta oraz na umorzenie tegoż w ciągu okresu koncesyjnego, w takim razie wynagrodzenie, które państwo ma zapłacić za wykupioną kolej, będzie polegało na tem, że państwo płacić będzie wymienione wyżej kwoty ryczałtowe w ratach półrocznych, płatnych z dołu dnia 30. czerwca i dnia 31. grudnia każdego roku, i zwracać koncesyonaryszom podatek rentowy, przypadający od tej renty wykupna.

6. Państwu zastrzega się prawo objęcia w każdym czasie zamiast koncesyonaryszy do spłacenia z własnych funduszów pożyczek, zaciągniętych celem zapewnienia pieniędzy na koncesyonowaną kolej, w kwocie, wiszącej jeszcze jako nieumorzona w chwili wykupna według zatwierdzonego planu umorzenia; w tym wypadku należy zmniejszyć przypadającą do zapłaty rentę wykupna o zapotrzebowanie na oprocentowanie i umorzenie wspomnianego kapitału pożyczkowego oraz w danym razie o odpowiadającą zapotrzebowaniu temu kwotę dodatku, który w myśl postanowień ustępów 2. i 3. ma być doliczony do dochodu przeciętnego.

7. Państwo zastrzega sobie dalej prawo zapłacenia w każdym czasie zamiast niepłatnych jeszcze rent, należnych koncesyonaryszom w myśl postanowień punktów powyższych, kapitału, równającego się zdyskontowanej według stopy po cztery od sta na rok, licząc odsetki od odsetek, wartości kapitałowej tych rent, po strąceniu, jak się samo przez się rozumie, dodatku, któryby w myśl postanowień ustępu 2. i 3. mieścił się w tych rentach.

Gdyby państwo postanowiło w taki sposób spłacić kapitał, wolno mu będzie użyć do tego, podług własnego wyboru, gotówki lub obligacyi długu państwa. Obligacye długu państwa liczone będą w takim razie po kursie, jaki wyniknie jako kurs średni z porównania kursów pieniężnych obligacyi długu państwa tego samego rodzaju, notowanych urzędownie na giełdzie wiedeńskiej w ciągu półrocza bezpośrednio poprzedzającego.

8. Przez wykupienie kolei i od dnia tego wykupienia przechodzi na państwo za wypłatą wynagrodzenia, oznaczonego pod l. 1. do 7., bez dalszej odpłaty własność koncesyonowanej niniejszem kolei, wolna od ciężarów, a względnie obciążona tylko załączającymi jeszcze resztami pożyczek, zaciągniętych za zezwoleniem c. k. Rządu, tudzież jej używanie, a to z wszystkimi do niej należącymi ruchomościami i nieruchomościami, licząc tu także tabor wozowy, zapasy materiałów i zapasy kasowe, koleje dojazdowe, będące ewentualnie własnością koncesyonaryszy i ich przedsiębiorstwa poboczne, jakoteż rezerwy obrotowe i kapitałowe, utworzone z kapitału zakładowego, o ileby tych ostatnich nie użyto już stosownie do ich przeznaczenia za zezwoleniem c. k. Rządu.

9. Postanowienie c. k. Rządu, dotyczące się wykonania państwowego prawa wykupna, które nastąpić może zawsze tylko z początkiem roku kalendarzowego, oznajmione będzie przedsiębiorstwu kolejowemu w formie deklaracji najpóźniej do dnia 31. października bezpośrednio poprzedzającego roku.

Deklaracya ta będzie określać następujące szczegóły:

- a) termin, od którego wykupienie zaczyna się;
- b) przedsiębiorstwo kolejowe, będące przedmiotem wykupna, i inne przedmioty majątkowe, które bądź jako przynależność przedsiębiorstwa kolejowego, bądź jako zaspokojenie pretensyi państwa, bądź z jakichkolwiek innych tytułów prawnych przejść mają również na państwo;
- c) wysokość ceny wykupna (l. 1. do 7.), którą państwo zapłacić ma przedsiębiorstwu kolejowemu, a którą ewentualnie obliczy się tymczasowo z zastrzeżeniem późniejszego sprostowania, przy równoczesnem podaniu terminu i miejsca płatności.

10. C. k. Rząd zastrzega sobie prawo ustanowienia jednocześnie z doręczeniem deklaracyi, dotyczącej się wykupna, osobnego komisarza, który ma czuwać nad tem, aby począwszy od tej chwili nie zmieniono stanu majątku na szkodę państwa.

Od chwili deklaracyi, dotyczącej się wykupienia, wymaga wszelka sprzedaż lub obciążenie wymienionych tam nieruchomych przedmiotów majątkowych pozwolenia tego komisarza.

To samo odnosi się do przyjmowania wszelkich nowych zobowiązań, które przekraczają zakres zwyczajnego toku interesów albo powodują trwałe obciążenie.

11. Koncesyonaryusze są obowiązani postarać się o to, aby c. k. Rząd mógł w dniu, wyznaczonym na wykupienie, objąć w fizyczne posiadanie wszystkie przedmioty majątkowe, wymienione w deklaracyi wykupna.

Gdyby koncesyonaryusze nie uczynili zadość temu zobowiązaniu, będzie c. k. Rząd miał prawo nawet bez ich zezwolenia i bez interwencyi sądowej objąć wymienione przedmioty majątkowe w fizyczne posiadanie.

Począwszy od chwili wykupienia, odbywać się będzie ruch na wykupionej kolei na rachunek państwa; od tej chwili przypadają więc wszystkie dochody z ruchu na korzyść państwa, na koszt jego zaś idą wszystkie wydatki, połączone z ruchem.

Czyste dochody, jakie wynikną z obrachunku po chwilę wykupienia, pozostaną własnością przedsiębiorstwa kolejowego, które natomiast odpowiadać ma samo za wszelkie należitości obrachunkowe i za wszelkie inne długi, pochodzące z budowy i ruchu kolei aż do chwili powyższej.

12. C. k. Rząd zastrzega sobie prawo zahipotecowania na podstawie deklaracyi wykupna (l. 9.) prawa własności państwa na wszystkich nieruchomych przedmiotach majątkowych, przechodzących na państwo wskutek wykupienia.

Koncesyonaryusze są obowiązani oddać c. k. Rządowi na jego żądanie do dyspozycyi wszelkie dokumenty prawne, jakichby od nich w tym celu jeszcze wymagano.

§ 11.

Trwanie koncesyi łącznie z ochroną przeciw zakładaniu nowych kolei, wypowiedzianą w § 9., lit. b) ustawy o koncesyach na koleje żelazne, oznacza się na lat dziewięćdziesiąt (90), licząc od dnia dzisiejszego; po upływie tego czasu gaśnie koncesya.

C. k. Rząd może uznać koncesyę za zgasłą także przed upływem powyższego czasu, jeżeli zajdą warunki, wymienione w § 15.

§ 12.

Gdy koncesya zgaśnie i od dnia jej zgaśnięcia przechodzi na państwo bez wynagrodzenia wolna od ciężarów własność i używanie koncesyonowanej kolei i wszystkich ruchomych i nieruchomych przynależności, licząc tu także tabor wozowy, zapasy materiałów i zapasy kasowe, koleje dojazdowe i przedsiębiorstwa poboczne, będące ewentualnie własnością koncesyonaryuszy, jakoteż rezerwy obrotowe i kapitałowe, utworzone z kapitału zakładowego, o ileby nie użyto już tych ostatnich za zezwoleniem c. k. Rządu stosownie do ich przeznaczenia.

§ 13.

Zarówno w razie zgaśnięcia niniejszej koncesyi jak i w razie wykupienia kolei (§ 10.) zatrzymują koncesyonaryusze na własność fundusz rezerwowy, utworzony z własnych dochodów przedsiębiorstwa, i ewentualne aktywa obrachunkowe, tudzież te osobne zakłady i budynki, wzniesione lub nabyte z własnego majątku, do których zbudowania lub nabycia c. k. Rząd upoważnił koncesyonaryuszy z tym wyraźnym dodatkiem, iż przedmioty te nie stanowią przynależności kolei.

§ 14.

C. k. Rząd ma prawo przekonywania się, czy budowę kolei i jej urządzenia ruchu wykonano w wszystkich częściach odpowiednio celowi i sumiennie, tudzież prawo zarządzenia, aby wadom, zachodzącym w tym względzie, zapobieżono, względnie aby je usunięto.

C. k. Rząd ma także prawo wglądania w zarząd kolei za pośrednictwem wydelegowanego funkcyjnaryusza, a w szczególności prawo nadzorowania w sposób, jaki tylko uzna za stosowny, za pośrednictwem organów nadzorczych, które wydeleguje na koszt koncesyonaryusza, aby budowę wykonano zgodnie z projektem i kontraktami.

W razie utworzenia spółki akcyjnej ma komisarz, ustanowiony przez c. k. Rząd, także prawo bywania na posiedzeniach rady zawiadowczej lub innej reprezentacyi, sprawującej zarząd spółki, jakoteż na walnych zgromadzeniach, ile razy uzna to za potrzebne, oraz prawo zawieszania wszelkich takich uchwał lub zarządzeń, które sprzeciwiałyby się ustawom, koncesyi lub statutowi spółki, względnie były dla publicznego dobra szkodliwe; w tym przypadku winien jednak komisarz przedstawić sprawę natychmiast c. k. Ministerstwu kolei żelaznych do decyzyi, która zapaść ma bezzwłocznie i mieć dla spółki moc obowiązującą.

Koncesyonaryusze obowiązani są płacić Skarbowi państwa za określony tu nadzór nad przedsiębiorstwem kolejowem ze względu na połączone

z nim czynności roczne wynagrodzenie ryczałtowe, którego wysokość oznaczy Rząd, uwzględniając rozmiar przedsiębiorstwa kolei lokalnej.

§ 15.

C. k. Rząd zastrzega sobie ponadto prawo wydania zarządzeń zapobiegawczych, odpowiadających ustawom, na wypadek, gdyby mimo poprzedniego ostrzeżenia, dopuszczono się ponownie naruszenia lub zaniedbania jednego z obowiązków, przepisanych dokumentem koncesyjnym, warunkami koncesyi lub ustawami, a według okoliczności prawo uznania koncesyi za zgasłą jeszcze przed upływem okresu koncesyjnego. W szczególności można uznać koncesyę za zgasłą jeszcze przed upływem okresu koncesyjnego, jeżeli nie dopełniono zobowiązań względem ukończenia budowy i otwarcia ruchu, określonych § 2., o ile ewentualne przekroczenie terminu nie dałoby się usprawiedliwić w myśl § 11., lit. b) ustawy o koncesyach na koleje żelazne.

Forster wlr.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LXXIII. — Wydana i rozesłana dnia 28. sierpnia 1912.

Treść: (№ 177—179.) 177. Ustawa, dotycząca regulacji Dunaju w Arcyksięstwie austriackiem poniżej Anizy. — 178. Obwieszczenie, dotyczące zwinienia Ekspozytury Urzędu celnego w Walberzycach (w Czechach). — 179. Rozporządzenie, którem zmienia się postanowienie § 15., liczba 4., rozporządzenia ministerjalnego z dnia 23. stycznia 1901, dotyczącego obrotu olejami skalnymi.

177.

Ustawa z dnia 27. lipca 1912, dotycząca regulacji Dunaju w Arcyksięstwie austriackiem poniżej Anizy.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam,
co następuje:

§ 1.

Termin do wykończenia robót około regulacji Dunaju, zarządzonych ustawą z dnia 4. stycznia 1899, Dz. u. p. Nr. 5., z wyjątkiem budowy grobli, określonych bliżej w następnym § 2. niniejszej ustawy, przedłuża się do dnia 31. grudnia 1919.

Wykończenia tego ma dokonać istniejąca Komisya regulacji Dunaju.

Koszta tych robót, które należy dalej prowadzić stosownie do ustawy z dnia 4. stycznia 1899, winno się pokrywać z uchwalonych swego czasu, a jeszcze niezutytych kredytów.

§ 2.

Nie należy prowadzić dalej przewidzianych w ustawowym programie budowy z roku 1899 pod tytułem „budowa grobli“ pod *b, c i l*, robót około sypania grobli ochronnych pod Palt naprzeciw Krems i St. Johann—Trübensee, tudzież naprzeciw innych grobli w głównem korycie rzeki itd.

Upoważnia się Komisję regulacji Dunaju do złączenia istniejących jeszcze dla tych budowli kredytów i reszt kredytów oraz do przeznaczenia ich jako funduszu, zarządzanego przez kraj Dolnej Austrii w porozumieniu z Rządem, dla ludności kotliny tulneńskiej, by ludność ta w razie uszkodzenia własności swej przez powódź lub kry lodowe na Dunaju o ile możliwości otrzymała odszkodowanie z odsetek od tego funduszu.

Bliższe postanowienia o przeznaczeniu tego funduszu, użyciu jego odsetek, oraz o zarządzaniu nim zastrzega się mającemu się zawrzeć między Komisją regulacji Dunaju i krajem Dolnej Austrii układowi, który podlega zatwierdzeniu Rządu i gminy Wiednia.

§ 3.

Komisya regulacji Dunaju będzie musiała wykonać, o ile możliwości, również do dnia 31. grudnia 1919 wszystkie objęte załączonym programem, a uznane jeszcze za konieczne roboty i świadczenia, których łączne koszta obliczono na 48,978.926 K.

Przewidzianą w tym programie przebudowę mostu Cesarza Franciszka Józefa należy tak przyspieszyć, aby most ten ukończono najpóźniej w roku 1915.

Materyał, uzyskany przy zburzeniu starego mostu, przechodzi bezpłatnie na własność gminy Wiednia.

§ 4.

Na częściowe pokrycie wspomnianego wyżej nowego wydatku należy w pierwszym rządzie obrócić nadwyżki w kwocie okragło 5,700.000 K, pozostałe z zarządu Komisji regulacji Dunaju, sprawowanego po myśli ustawy z dnia 4. stycznia 1899, Dz. u. p. Nr. 5., z uwzględnieniem potrzeby zachowania kredytów dla reszty prac, które należy jeszcze wykonać po myśli § 1. niniejszej ustawy.

Przebudowę mostu Cesarza Franciszka Józefa czyni się zawisłą od tego warunku, aby gmina Wiednia do kosztów tejeż przyczyniła się z góry kwotą 4,000.000 K i wyplacała ją w miarę postępu budowy w odpowiednich kwotach częściowych na żądanie i do rąk Komisji regulacji Dunaju.

Fundusz regulacji Dunaju przyczynia się do kosztów przebudowy tego mostu kwotą 1,000.000 K, zebraną już w tym celu przez siebie i służącą do swobodnego rozporządzenia.

Pozostałe w końcu niepokryte zapotrzebowanie w okragłej kwocie 38,280.000 K należy pokryć natychmiastową pożyczką, procentowaną najwyżej na 4 procent, którą winno się spłacić najdalej w przeciągu 50 lat począwszy od dnia 1. stycznia 1920. Upoważnia się Komisję regulacji Dunaju, aby albo sama zaciągnęła tę pożyczkę, albo powierzyła zaciągnięcie jej jakiemuś zakładowi kredytowemu.

§ 5.

Komisja regulacji Dunaju winna starać się sama o oprocentowanie tej pożyczki aż do dnia 31. grudnia 1919.

Na oprocentowanie aż do dnia 1. grudnia 1919 tej kwoty nominalnej, która odpowiadać będzie po zrealizowaniu sumie rzeczywiście 7,000.000 K i ma być według programu z nowej pożyczki przeznaczona na most Cesarza Franciszka Józefa, winna Komisja regulacji Dunaju obracać w pierwszym rządzie dochody, pochodzące z realizacji powyższej osobno wykazywać się mającej kwoty nominalnej, następnie zaś pozostawione Komisji regulacji Dunaju nadwyżki własnych dochodów funduszu regulacji Dunaju (§ 6.).

Podatek rentowy i wydatki na utrzymywanie ewidencji pożyczki, przypadające od świeżo zaciągnąć się mającej pożyczki i od pożyczki, zaciągniętej na zasadzie ustawy z dnia 4. stycznia 1899, Dz. u. p. Nr. 5., winna Komisja regulacji Dunaju opłacać aż do dnia 31. grudnia 1919, z funduszy, przeznaczonych na to zgodnie z programem.

§ 6.

Państwo zrzeka się aż do dnia 31. grudnia 1919 przypadającej na nie corocznie trzeciej części nad-

wyżek własnych dochodów funduszu regulacji Dunaju oraz takiej samej części dochodów z niezużytej jeszcze każdorazowo kwoty pożyczki.

Gdyby po dniu 31. grudnia 1919 pozostały jeszcze niezużyte reszty tej kwoty pożyczki, a Komisja regulacji Dunaju po myśli § 11. niniejszej ustawy obracała je na ich cele, wskazane ustawą, wówczas państwo zrzeknie się także nadal swego udziału w tych dochodach.

Tak zrzeczenie się nadwyżek własnych dochodów funduszu regulacji Dunaju aż do dnia 31. grudnia 1919, jak i zrzeczenie się dochodów z niezużytej każdorazowo kwoty pożyczki aż do tego samego dnia, ewentualnie zaś także po tym dniu zawisłe jest od warunku, aby takie samo zrzeczenie się nastąpiło także ze strony kraju Dolnej Austrii i gminy Wiednia.

§ 7.

Skarb państwa przyczynia się począwszy od dnia 1. stycznia 1920 do pokrycia kosztów oprocentowania i umorzenia całej pożyczki, mającej się zaciągnąć po myśli § 4. niniejszej ustawy, w stosunku 33 $\frac{1}{3}$ procentu, jednakowoż pod tym warunkiem, że także kraj Dolnej Austrii i gmina Wiednia wezmą na siebie po 33 $\frac{1}{3}$ procentu odnośnych kosztów oprocentowania i umorzenia.

§ 8.

Kwoty 1,000.000 K, znajdującej się w programie budowy, można użyć na inne budowle na przestrzeni od granicy górno-austriackiej koło ujścia Ispery aż do Kremsu, oraz na udzielanie zapomóg dla takich budowli lub przedsiębiorstw komunikacyjnych, popierających żeglugę na Dunaju, jedynie po zbadaniu projektów, wypracowanych dla takich budowli lub przedsiębiorstw, oraz po uzyskaniu na to zgody wszystkich trzech uprawnionych do głosowania kuryi w Komisji regulacji Dunaju.

§ 9.

Te nadwyżki własnych dochodów funduszu regulacji Dunaju, które nie są potrzebne do oprocentowania częściowej kwoty pożyczki (§ 5.), służącej na cele przebudowy mostu Cesarza Franciszka Józefa, należy obrócić na utworzenie własnego funduszu rezerwowego dla wykonać się mających ewentualnie dopiero po dniu 31. grudnia 1919 dalszych budowli, które służą bezpośrednio do ochrony Wiednia przed powodzią.

Do tego osobnego funduszu rezerwowego winny wpływać własne jego odsetki tudzież narosłe dotychczas i narastające w dalszym ciągu odsetki od wymie-

nionej w § 4. kwoty 1,000.000 K, oraz kwoty, zaoszczędzone ewentualnie przy przebudowie mostu Cesarza Franciszka Józefa z preliminowanej kwoty 12,000.000 K, wreszcie ewentualne reszty kredytu w kwocie 6,078.926 K, przeznaczonego na budowę w korycie rzeki, któremi Komisya regulacji Dunaju nie rozporządzi zgodnie z ich przeznaczeniem aż do dnia 31. grudnia 1919.

§ 10.

O ileby przy poszczególnych, objętych programem robotach i świadczeniach zaoszczędzono z przeznaczonych na to sum jeszcze pewne kwoty, któremi nie rozporządzi już w poprzednim § 9., można sięgnąć po te kwoty w celu pokrycia ewentualnych przekroczeń przy innych budowlach, objętych programem.

§ 11.

Poleca się Komisji regulacji Dunaju, aby przeznaczyła w razie potrzeby osobny fundusz rezerwowy, mający się utworzyć po myśli § 9. niniejszej ustawy, oraz ewentualnie inne reszty kredytów, niezużyte jeszcze w dniu 31. grudnia 1919, także jeszcze po wspomnianym terminie na ich ustawowe cele.

§ 12.

Począwszy od dnia 1. stycznia 1920 winien wyłącznie Skarb państwa ponosić koszt utrzymania wykonanych całkiem lub częściowo na zasadzie ustawy o regulacji Dunaju budowli regulacyjnych dla koryta rzeki (wzmocnień brzegów, budowli przewodowych, tam, budowli granicznych, ostróg do namulania brzegów itp.) na przestrzeni od ujścia Ispery do Dunaju aż do granicy kraju pod Dziewinem, tudzież budowli ochronnych i grobli na przestrzeni od Nussdorfu do Fischamentu; w obec tego nie można od tego dnia żądać od kraju Dolnej Austrii ani od gminy Wiednia żadnych dalszych dopłat na koszt utrzymania wyżej wymienionych budowli regulacyjnych.

Osobna ustawa określi, kto i w jaki sposób, począwszy od dnia 1. stycznia 1920, obowiązany będzie do utrzymywania budowli ochronnych i grobli na przestrzeni od Ispery do Nussdorfu i od Fischamentu do Dziewina; gminy Wiednia nie można

jednak w żadnym razie pociągać do obowiązku utrzymywania tych budowli.

Objęcie budowli, wymienionych w poprzedzających ustępach, celem utrzymywania ich po dniu 1. stycznia 1920, będzie można odroczyć tylko wówczas i na tak długo, jak długo Komisya regulacji Dunaju będzie mogła po myśli § 11. niniejszej ustawy utrzymywać te budowle bez potrzeby sięgania po nowe środki pokrycia.

Most Cesarza Franciszka Józefa, oddany będzie na własność oraz na utrzymanie gminie Wiednia natychmiast po wykończeniu go w całości według projektu (most nadbrzeżny, most na korycie rzeki, most chroniący przed zalewem i rampa wjazdowa na prawym brzegu), przy zachowaniu jego przeznaczenia dla publicznego ruchu.

§ 13.

Odnośnie do działalności Komisji regulacji Dunaju, którą ma ona jeszcze rozwinąć według programu z roku 1899, utrzymuje się w mocy wszystkie niezmiennione niniejszą ustawą postanowienia ustawy z dnia 4. stycznia 1899, Dz. u. p. Nr. 5.

Do dalszego prowadzenia regulacji Dunaju, zarządzonego niniejszą ustawą, oraz do świeżo zaciągnąć się mającej pożyczki należy stosować odpowiednio postanowienia §§ 5., 6. i 16. do 19. włącznie ustawy z dnia 4. stycznia 1899, Dz. u. p. Nr. 5.; w szczególności odnosi się nadane w § 18. wspomnianej na ostatku ustawy uwolnienie od stempli i należności w oznaczonym tamże zakresie także do przebudowy mostu Cesarza Franciszka Józefa.

§ 14.

Wykonanie niniejszej ustawy, która wchodzi w życie z chwilą jej ogłoszenia, poruczam Moim Ministrom robót publicznych, skarbu, handlu i sprawiedliwości.

Bad Ischl, dnia 27. lipca 1912.

Franciszek Józef wkr.

Stürgkh wkr.

Hohenburger wkr.

Zaleski wkr.

Roessler wkr.

Trnka wkr.

Program

nowych robót i świadczeń, które ma wykonać Komisya regulacyi Dunaju w Wiedniu w czasie od dnia 1. stycznia 1912 do dnia 31. grudnia 1919.

Przedmiot:	Suma preliminowana:
Roboty w celu lepszego zabezpieczenia Wiednia i Pola morawskiego przed powodzią i niebezpieczeństwem kry lodowej	17,500.000 K
Zburzenie i przebudowa mostu Cesarza Franciszka Józefa	12,000.000 „
Budowle w korycie rzeki	6,078.926 „
Dla innych budowli na przestrzeni od granicy górno-austriackiej przy ujściu Ispery do Kremsu, tudzież dla zasiłków na koszt takich budowli oraz przedsięwzięciom komunikacyjnych, popierających żeglugę na Dunaju	1,000.000 „
Utrzymanie budowli wraz z Wiedeńskim kanałem Dunaju, naprawianie szkód żywiołowych i zarząd aż do końca 1919	9,600.000 „
Wydatki na utrzymywanie ewidencji pożyczki i podatek rentowy aż do końca roku 1919	640.000 „
Rezerwa wraz z wykupnem gruntów i wynagrodzeniem szkód	2,160.000 „
Ogólna suma kosztów preliminowanych nowych robót i świadczeń	48,978.926 K.
Z tego potrąca się nadwyżki z zarządu po myśli ustawy z dnia 4. stycznia 1899, Dz. u. p. Nr. 5	5,700.000 „
dalej udział gminy Wiednia w kosztach przebudowy mostu Cesarza Franciszka Józefa	4,000.000 „
w końcu udział funduszu własnych dochodów w kosztach przebudowy tego mostu	1,000.000 „
pozostaje więc niepokryte zapotrzebowanie	38,278.926 K
czyli okragło	38,280.000 K.

178.**Obwieszczenie Ministerstwa skarbu z dnia 20. sierpnia 1912,****dotyczące zwinięcia Ekspozytury Urzędu celnego w Walberzycach (w Czechach).**

Ekspozytura w Walberzycach Urzędu celnego pobocznego II. klasy w Königshanie została zwinięta z dniem 30. czerwca 1912.

Zaleski wtr.**179.****Rozporządzenie Ministerstw handlu, spraw wewnętrznych, skarbu, robót publicznych i kolei żelaznych z dnia 24. sierpnia 1912,****którem zmienia się postanowienie § 15., liczba 4., rozporządzenia ministeryalnego z dnia 23. stycznia 1901, Dz. u. p. Nr. 12, dotyczącego obrotu olejami skalnymi.**

Odnoszące się do przewozu olejów skalnych pierwszej klasy na wodach śródlądowych postanowienie § 15., liczba 4., rozporządzenia Ministerstw spraw wewnętrznych, skarbu, handlu, rolnictwa

i kolei żelaznych z dnia 23. stycznia 1901, Dz. u. p. Nr. 12, dotyczącego obrotu olejami skalnymi, uzupełnia się i ma ono opiewać, jak następuje:

„4. Nie wolno rozniecać ognia lub zapalać światła oraz palić tytoniu na statkach, które wiozą oleje skalne I. klasy oraz przy załadowywaniu i wyładowywaniu tych olejów lub umieszczaniu ich na składzie.

W znajdujących się pod pokładem kajutach żelaznych statków cysternowych można jednak palić ogień w celu opału i gotowania wówczas, jeżeli na statkach nie ma takich olejów skalnych, które przy 17·5 stopnia ciepłomierza, podzielonego na sto stopni, wykazują ciężar gatunkowy 0·680 lub mniejszy ciężar gatunkowy. W razie jednak, jeżeli oleje skalne umieszczono w osobnych, nieprzepuszczających oleju zbiornikach, kajuty te muszą być przedzielone od miejsca składu pojedynczemi żelaznemi lub stalowemi przedziałowemi ścianami, przylutowanemi ze wszystkich stron do zrębu okrętu tak, aby nie przepuszczały oleju; jeżeli oleje skalne znajdują się na składzie na statku bez opakowania, musi się umieścić między temi kajutami a miejscem na skład podwójne ściany działowe takiego samego rodzaju, w których przestrzeń między jedną a drugą ścianą ma być zawsze wypełniona wodą.“

— Rozporządzenie niniejsze wchodzi natychmiast w życie.

Zaleski wtr.**Roessler wtr.****Heinold wtr.****Forster wtr.****Trnka wtr.**

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LXXIV. — Wydana i rozesłana dnia 31. sierpnia 1912.

Treść: (№ 180—183.) 180. Obwieszczenie, dotyczące przystąpienia Rzeczypospolitej Salwador do układu z dnia 6. lipca 1906, mającego na celu polepszenie losu rannych i chorych przy armiach w polu i spis tych państw, które dotychczas układ ten ratyfikowały. — 181. Obwieszczenie, dotyczące świadectw żeńskiej szkoły przemysłowej szycia bielizny i robienia sukien przy Stowarzyszeniu zarobkowym kobiet w Wolfsbergu w Karyntji. — 182. Obwieszczenie, dotyczące świadectw żeńskiej szkoły przemysłowej w Strakonicach. — 183. Obwieszczenie, dotyczące świadectw zawodowej szkoły przemysłu robienia sukien kobiecych przy Stowarzyszeniu krawców w Wiedniu.

180.

Obwieszczenie Ministerstwa obrony krajowej z dnia 5. lipca 1912,

dotyczące przystąpienia Rzeczypospolitej Salwador do układu z dnia 6. lipca 1906, mającego na celu polepszenie losu rannych i chorych przy armiach w polu i spis tych państw, które dotychczas układ ten ratyfikowały.

Rzeczpospolita Salwador przystąpiła dodatkowo do podpisanego dnia 6. lipca 1906 w Genewie układu, mającego na celu polepszenie losu rannych i chorych przy armiach w polu, Dz. u. p. Nr. 191 z roku 1911, a to po myśli artykułu 32, ustęp drugi, tegoż układu.

Układ ten ratyfikowały dotychczas następujące Państwa:

Niemcy, Austro-Węgry, Belgia, Bułgaria, Chile, Kongo, Danja, Hiszpanja, Stany zjednoczone amerykańskie, Stany zjednoczone brazylijskie, Stany zjednoczone meksykańskie, Wielka Brytania i Irlandja, Gwatemala, Honduras, Włochy, Japonja i Korea, Luksemburg, Norwegja, Niderlandy, Portugalja, Rumunja, Rosja, Serbja, Syam, Szwecja i Szwajcarja.

Georgi wtr.

181.

Obwieszczenie Ministra handlu w porozumieniu z Ministrem robót publicznych z dnia 10. sierpnia 1912,

dotyczące świadectw żeńskiej szkoły przemysłowej szycia bielizny i robienia sukien przy Stowarzyszeniu zarobkowym kobiet w Wolfsbergu w Karyntji.

Na podstawie § 14. d, ustęp 3. ustawy z dnia 5. lutego 1907, Dz. u. p. Nr. 26, względnie rozporządzenia Ministra handlu w porozumieniu z Ministrem wyznań i oświaty z dnia 26. lipca 1907, Dz. u. p. Nr. 180, przyjmuje się żeńską szkołę przemysłową szycia bielizny i robienia sukien przy Stowarzyszeniu zarobkowym kobiet w Wolfsbergu w Karyntji, do spisu tych przemysłowych zakładów naukowych, których świadectwa zastępują przy zgłaszaniu przez kobiety przemysłu krawieckiego, ograniczonego do sukien kobiecych i dziecięcych, dowód prawidłowego ukończenia nauki.

Roessler wtr.

Trnka wtr.

182.**Obwieszczenie Ministra handlu
w porozumieniu z Ministrem robót
publicznych z dnia 12. sierpnia
1912,**

**dotyczące świadectw żeńskiej szkoły przemysłowej
w Strakonicach.**

Na zasadzie § 14. *d*, ustępu 3. ustawy z dnia 5. lutego 1907, Dz. u. p. Nr. 26, względnie rozporządzenia Ministra handlu w porozumieniu z Ministrem wyznań i oświaty z dnia 26. lipca 1907, Dz. u. p. Nr. 180, przyjmuje się żeńską szkołę przemysłową w Strakonicach, do spisu tych przemysłowych zakładów naukowych, których świadectwa zastępują przy zgłaszaniu przez kobiety przemysłu krawieckiego, ograniczonego do sukien kobiecych i dziecięcych, dowód prawidłowego ukończenia nauki.

Roessler wlr.

Trnka wlr.

183.**Obwieszczenie Ministra handlu
w porozumieniu z Ministrem robót
publicznych z dnia 12. sierpnia
1912,**

**dotyczące świadectw zawodowej szkoły przemysłu
robienia sukien kobiecych przy Stowarzyszeniu
krawców w Wiedniu.**

Na podstawie § 14. *d*, ustęp 3. ustawy z dnia 5. lutego 1907, Dz. u. p. Nr. 26, względnie rozporządzenia Ministra handlu w porozumieniu z Ministrem wyznań i oświaty z dnia 26. lipca 1907, Dz. u. p. Nr. 180, przyjmuje się zawodową szkołę przemysłu robienia sukien kobiecych przy Stowarzyszeniu krawców w Wiedniu, do spisu tych przemysłowych zakładów naukowych, których świadectwa zastępują przy zgłaszaniu przez kobiety przemysłu krawieckiego, ograniczonego do sukien kobiecych i dziecięcych, dowód prawidłowego ukończenia nauki.

Roessler wlr.

Trnka wlr.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LXXV. — Wydana i rozesłana dnia 7. września 1912.

Treść: № 184. Ustawa, dotycząca ochrony znaku i nazwy Czerwonego Krzyża.

184.

Ustawa z dnia 23. sierpnia 1912, dotycząca ochrony znaku i nazwy Czerwonego Krzyża.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam,
co następuje:

§ 1.

Do używania wprowadzonego przez konwencyę genewską z dnia 6. lipca 1906 (Nr. 191 Dz. u. p. z r. 1911) znaku Czerwonego Krzyża w białym polu, zastrzeżonego dla wojskowej służby sanitarnej, i do używania w publicznym obrocie słów „Czerwony Krzyż“ lub „Krzyż Genewski“ uprawnione są, pomijając używanie tego znaku i tych słów w służbie wojskowej, tylko Austriackie Towarzystwo Czerwonego Krzyża, jego stowarzyszenia pomocnicze i filje, Niemiecki Zakon Rycerski, zwierzchniczy Zakon Rycerzy Maltańskich i organa tych korporacji stosownie do swych statutów.

Minister spraw wewnętrznych może pozwolić w drodze rozporządzenia w porozumieniu z Ministrem obrony krajowej na używanie Czerwonego Krzyża w pewnym oznaczonym zakresie i w pewien oznaczony sposób także innym korporacjom, zajmującym się wojskową służbą sanitarną.

§ 2.

Władza polityczna ma karać grzywną do pięciuset koron lub aresztem do jednego miesiąca tego, kto używa bezprawnie Znak Genewskiego lub słów „Czerwony Krzyż“ lub „Krzyż Genewski“ albo używa tego znaku lub tej nazwy, wprawdzie ze zmianami, przecieź jednak w taki sposób, że może to wyglądać, jak Znak Genewski.

Przedmioty, oznaczone bezprawnia, należy zająć bez względu na wydanie orzeczenia karnego. Władza polityczna zarządzi na koszt posiadacza usunięcie bezprawnej oznaki a w razie, jeżeli nie można jej usunąć, orzeknie przepadek tych przedmiotów. Przedmioty, uznane za przepadłe, oddaje się do rozporządzenia Austriackiemu Towarzystwu Czerwonego Krzyża.

§ 3.

Udzielone już pozwolenie na używanie znaku lub nazwy „Czerwonego Krzyża“ oraz nabyte już prawa do marki i wzoru, których wykonywanie sprzeciwia się postanowieniom niniejszej ustawy, utrzymuje się w mocy do dnia 27. września 1913, o ile one przedtem nie zgasyły. Posiadacze firm zarejestrowanych, zawierających słowa „Czerwony Krzyż“ lub „Krzyż Genewski“, winni do tego

samego czasu przeprowadzić odpowiednią zmianę swych firm, w przeciwnym zaś razie winien sąd handlowy zniewolić ich do tego wedle artykułu 26. kodeksu handlowego i § 12. ustawy wprowadzającej do tegoż kodeksu.

§ 4.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Znosi się ustawę z dnia 14. kwietnia 1903, Dz. u. p. Nr. 85.

§ 5.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych, który ma działać w porozumieniu z innymi interesowanymi Ministrami.

Bad Ischl, dnia 23. sierpnia 1912.

Franciszek Józef wkr.

Stürgkh wkr.

Hochenburger wkr.

Roessler wkr.

Georgi wkr.

Heinold wkr.

Trnka wkr.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LXXVI. — Wydana i rozesłana dnia 14. września 1912.

Treść: *M* 185. Rozporządzenie, dotyczący się wyrobu i używania acetyleny, tudzież obrotu karbidem.

185.

Rozporządzenie Ministerstw handlu, spraw wewnętrznych, robót publicznych i kolei żelaznych z dnia 10. września 1912,

dotyczący się wyrobu i używania acetyleny, tudzież obrotu karbidem.

Co do wyrobu i używania acetyleny, tudzież obrotu karbidem wydaje się następujące zarządzenia:

A. O karbidzie.

§ 1.

Zbiorniki na karbid.

Karbid wapniowy i jego preparaty (Beagid, Brykietyd i inne) tudzież inne karbidy, rozkładające się w wodzie, wolno wprowadzać w obrót lub przechowywać tylko w szczelnie zamkniętych, nieprzepuszczających wody zbiornikach.

Zbiorników tych nie wolno wyrabiać z miedzi lub innych kruszców, które z acetylenem dają połączenia wybuchowe i zbiorniki te muszą być, jeżeli zawierają więcej jak 10 kilogramów, opatrzone napisem o głoskach wpadających w oczy: „Karbid! Trzymać zawsze w szczelnem zamknięciu i chronić przed wilgocią.“

Zalutowane zbiorniki z karbidem wolno otwierać tylko w drodze mechanicznej, bez używania przyrządów do rozłutowywania.

Jeżeli cała zawartość zbiornika nie ma być naraz użyta, należy wydobywać z niego karbid tylko w miarę każdorazowej potrzeby, potem zaś należy znowu zbiornik szczelnie zamknąć lub przykryć nieprzepuszczającą wody, dobrze zachodzącą pokrywą.

Zbiorniki należy trzymać na składzie tak, by się do nich woda dostać nie mogła.

§ 2.

Przechowywanie w budynkach mieszkalnych.

W budynkach mieszkalnych wolno trzymać karbid lub podobne preparaty w ilości najwyżej 300 kilogramów, jednakże tylko w zbiornikach, zawierających najwięcej po 100 kilogramów.

Z względu na używane w handlu opakowanie można przekraczać wymienione liczby o dziesięć procent.

Lokale, przeznaczone na przechowywanie tych materiałów, muszą być jak najlepiej zabezpieczone przed dostępem wilgoci. Piwnice są tu wykluczone.

§ 3.

Przechowywanie w lokalach, w których są przyrządy.

W lokalach, w których są ustawione przyrządy do wyrobu gazu acetylenowego, nie może być z reguły więcej karbidu na składzie jak pięciokrotne dzienne jego zapotrzebowanie, aż do ogólnej ilości 300 kilo-

gramów, w zbiornikach o zawartości co najwyżej 100 kilogramów (§ 2., ust. 2.).

Przechowywanie karbidu w ilości, przekraczającej pięciokrotne zapotrzebowanie dzienne, jest tylko wtedy dopuszczalne, jeżeli karbid trzyma się nie więcej jak w dwóch zbiornikach. Tych zbiorników równocześnie otwierać nie wolno i nie mogą one mieć większej zawartości, jak po 100 kilogramów karbidu (§ 2., ustęp 2.).

§ 4.

Składy karbidu.

Jeżeli karbid lub podobne preparaty mają zostawać na składzie w ilościach większych niż 300 kilogramów a najwyżej do 1000 kilogramów (§ 2., ustęp 2.), można je umieszczać — wyjąwszy przypadek z § 6. — tylko w umyślnych, odosobnionych lokalach, które muszą być oddzielone w zupełności murami od ubikacji zamieszkałych lub służących ludziom na stały pobyt. Składy te muszą być tak zabezpieczone, aby nie miała do nich przystępu wilgoć ani woda, muszą być jasne i nie mogą zawierać palenisk ani dymników. Przy sztucznem oświetleniu można umieszczać źródło światła jedynie zewnątrz za szczelnie zamkniętą taflą szklaną (oknem), zabezpieczoną przed uszkodzeniem kratą drucianą. Zamiast oświetlenia z zewnątrz można zaprowadzić oświetlenie elektryczne wewnątrz, jeżeli przewody światła należy się izoluje, bezpieczniki przełożyć się na zewnątrz. Zaś lampy żarowe zaopatrzyć się zamkniętymi z wszystkich stron osłonami ochronnymi ze szkła o mocnych szybach, otaczającymi także oprawy. Trzeba się o to starać, aby składy były należycie przewietrzane. Otwory na wietrzniki nie mogą być opatrzone przyrządami do zamykania i muszą być tak urządzone, żeby deszcz i śnieg nie mogły się nimi dostać a powstający ewentualnie gaz acetylenowy mógł uchodzić bez niebezpieczeństwa nawet w najwyższych miejscach lokalu. Drzwi w składach powinny się otwierać na zewnątrz. Ubikacje piwniczne są od użycia na skład karbidu wykluczone. Zbiorniki na karbid należy tak ustawiać, ażeby się same nie mogły stoczyć.

Do składów nie wolno wchodzić z światłem, palić tam tytoniu i używać w jakikolwiek sposób przedmiotów zapalnych. Na drzwiach wchodowych należy umieścić następujący wyraźnie widzialny napis: „Skład karbidu! Nie wolno wchodzić z światłem, palić tytoniu i używać w jakikolwiek sposób przedmiotów zapalnych!“

Oprócz chemikaliów, służących do oczyszczania gazu acetylenowego, można przechowywać w składach tylko takie przedmioty, które nie są palne.

§ 5.

Magazyny karbidu.

Karbid i podobne preparaty w ilości ponad 1000 kilogramów można, wyjąwszy przypadek z § 6.,

umieszczać tylko w osobnych magazynach; jeżeli te ostatnie nie są oddalone od budynków zamieszkałych lub służących ludziom na stały pobyt, oraz od granic sąsiadów co najmniej 10 metrów, muszą być oddzielone od tych budynków i granic murami ogniowymi i z zewnątrz urządzone w sposób ogniotrwałe.

Do przepisanej odległości należy wliczać przestrzeń gruntu, zajętą pod drogi publiczne, jakoteż koryta rzek i innych wód publicznych.

Magazyny muszą być pokryte lekkim dachem z nieprzepuszczającej wody dachówki, jakoteż mieć nieprzepuszczającą wody a umożliwiającą jej odpływ pochyloną podłogę, której powierzchnia ma leżeć najmniej o 20 centymetrów wyżej jak poziom graniczącego terenu. Na obszarach, ulegających zalewom, należy magazyny te stawiać w ten sposób, aby nawet przy najwyższym, znanym dotychczas stanie wody nie mógł nastąpić zalew.

Co się tyczy miejsc na skład w takich magazynach, obowiązują zresztą postanowienia, zawarte w § 4. niniejszego rozporządzenia.

§ 6.

Składy karbidu pod gołem niebem.

Karbid i podobne preparaty składać można pod gołem niebem, jeżeli plac, służący na skład, jest ogrodzony odpowiednio płotem, kratą z drutu lub w inny jaki sposób i przynajmniej o 10 metrów oddalony od budynków i granic sąsiedzkich; na tej przestrzeni dzielącej nie wolno składać zapalnych przedmiotów. Ma się tu stosować postanowienie § 5., ust. 2.

Karbid należy umieszczać w zbiornikach zamkniętych, nieprzepuszczających wody, na pochyłym, przepuszczającym wodę lub umożliwiającym jej odpływ podniesieniu, które oddalone jest dolną krawędzią od ziemi przynajmniej o 20 centymetrów i tak urządzone, żeby do zbiorników karbidu nie mogła się dostać ani woda zaskórna ani woda z zalewu.

Zbiorniki karbidu należy zabezpieczyć przed wilgocią dachem ochronnym lub innym stosownym przykryciem i tak ustawić na podniesieniu, by się nie mogły stoczyć.

Nieupoważnionym nie wolno wchodzić do miejsca na skład. Nie wolno wchodzić tam z światłem, palić tytoniu ani używać w jakikolwiek sposób przedmiotów zapalnych. Przy wejściach należy umieścić tablice z ostrzeżeniem z następującym, wyraźnie czytelnym napisem: „Skład karbidu! Uważać, by zawsze było sucho! Obcym wstęp wzbroniony! Nie wolno wchodzić z światłem, palić tytoniu ani używać w jakikolwiek sposób przedmiotów zapalnych!“

§ 7.

Rozdrabnianie.

Rozdrabniając karbid starać się należy jak najusilniej, żeby przytem nie wytwarzać pyłu; przy dłużej trwających robotach tego rodzaju należy używać odpowiednich przyrządów, niedopuszczających do wytwarzania się pyłu albo zaopatrzyć robotników przy tem zajętych respiratorami i okularami ochronnemi.

§ 8.

Zakłady przemysłowe.

Jakie zarządzenia mają być wydane co do wyrobu karbidu i podobnych preparatów w przemysłowych zakładach wytwórczych, jakoteż co do handlu tymi przedmiotami pozostawia się każdorazowemu rozstrzygnięciu w sprawie dopuszczalności zakładu ze stanowiska policji przemysłowej.

B. O acetylenie.**I. Postanowienia ogólne.**

§ 9.

Acetylen ciekły.

Do acetylenu ciekłego stosują się postanowienia ustawy z dnia 27. maja 1885, Dz. u. p. Nr. 134, zawierającej zarządzenia przeciwko używaniu środków wybuchowych w sposób niebezpieczny dla ogółu i obchodzeniu się z nimi w takż niebezpieczny sposób, tudzież rozporządzenia wydane do tej ustawy.

Wyrób i używanie acetylenu ciekłego jest obecnie niedozwolone.

§ 10.

Acetylen zgęszczony.

Gaz acetylenowy zgęszczony pod bezwzględem ciśnieniem, wynoszącym więcej niż 2 atmosfery (2 kilogramy na centymetr kwadratowy), można wyrabiać i puszczać w obrót w stanie czystym i w mieszaninach z innymi gazami i parami, tudzież w roztworach tylko za szczególnem zezwoleniem politycznej władzy krajowej.

Celem uzyskania takiego zezwolenia należy przedłożyć politycznej władzy krajowej dokładny opis zamierzonego postępowania w trzech egzemplarzach, który zawierać ma w szczególności daty o wysokości stosować się mającego ciśnienia, o ewentualnym stosunku mieszaniny, o rodzaju wyrobu, przechowywania, jakoteż o rodzaju zamierzonego użycia zgęszczonego gazu acetylenowego, względnie jego mieszanin i roztworów. Opis ten musi być taki, by

umożliwić statowczy sąd o tem, czy przyrządy i przybory użyte przy postępowaniu należyście są zabezpieczone przed niebezpieczeństwem wybuchu.

§ 11.

Mieszaniny z powietrzem.

Gromadzenie i przechowywanie mieszanin gazu acetylenowego z powietrzem atmosferycznym lub z innymi gazami, zawierającymi lub wydzielającymi wolny tlen, jest wzbronione.

§ 12.

Zakłady dla wyrobu i używania gazu acetylenowego w sposób przemysłowy.

Zakłady wytwórcze dla wyrobu gazu acetylenowego w sposób przemysłowy oraz przemysłowe zakłady wytwórcze, w których wyrabia się lub używa się gazu acetylenowego do szczególnych celów technicznych (obrabianie kruszców zapomocą płomiennicy acetylenowych), podlegają w każdym poszczególnym przypadku zatwierdzeniu władzy przemysłowej stosownie do postanowień III. części ordynacyi przemysłowej. Zaprowadzenie urządzeń w celu wyrobu lub używania gazu acetylenowego do wspomnianych celów w istniejących zatwierdzonych zakładach wytwórczych należy uważać za zmianę zakładu, podlegającą zatwierdzeniu po myśli § 32. ordynacyi przemysłowej.

Do innych zakładów dla wyrobu lub używania gazu acetylenowego w przemysłowych zakładach wytwórczych stosuje się analogicznie postanowienia § 13. niniejszego rozporządzenia, w razie, jeżeli te zakłady nie podlegają zatwierdzeniu wskutek zaistnienia wymogów, przewidzianych w § 25. ordynacyi przemysłowej.

§ 13.

Inne zakłady dla wyrobu i używania gazu acetylenowego.

Dla zakładów dla wyrobu gazu acetylenowego w sposób nieprzemysłowy potrzeba zezwolenia władzy politycznej pierwszej instancyi, o ile ilość gazu wyrabianego na godzinę wynosi przy pełnym ruchu więcej jak 300 litrów. Celem uzyskania tego zezwolenia należy przedłożyć rzeczonyj władzy jeszcze przed rozpoczęciem robót instalacyjnych potrzebne plany i opisy zakładu, podając wymagane daty o systemie przyrządów, które mają być użyte.

Zezwolenia na urządzenie zakładu można udzielić po zasięgnięciu opinii gminy już na podstawie takiego podania, jeżeli szczególniejsze względy publiczne nie wymagają wyjątkowo przedsięwzięcia rozprawy komisyjnej.

O wykończeniu zakładu należy donieść władzy politycznej.

Przy zakładach, obliczonych na większe spożyczenie gazu niż 1500 litrów na godzinę, musi się władza przekonać na miejscu o prawidłowym urządzeniu zakładu. To samo obowiązuje co do zakładów z mniejszym zapotrzebowaniem gazu, jeżeli szczególnie okoliczności wymagają takiego zbadania zakładu.

Nie wolno puścić w ruch zakładu dla wyrobu acetyleny, spożywającego więcej jak 300 litrów gazu na godzinę, zanim władza nie orzeknie, że nie ma co do tego przeszkody.

Dla urządzenia i puszczenia w ruch zakładów, wytwarzających acetylen, a spożywających aż do 300 litrów gazu na godzinę i do urządzenia zakładów dla używania zgęszczonego acetyleny wystarczy wniesić przed rozpoczęciem robót instalacyjnych do władzy politycznej pierwszej instancji pisemne doniesienie, które zawierać ma potrzebne daty o systemie używać się mających przyrządów, tudzież opis zakładu (zwłaszcza lokalu dla przyrządów). Władza ma prawo zażądać w razie potrzeby także przedłożenia planów. Zresztą zastrzega się władzy prawo przekonywania się na miejscu o przestrzeganiu istniejących przepisów, tudzież prawo zarządzenia, aby znalezione ewentualnie nieprawidłowości zostały usunięte a nawet, jeżeli tego względy na dobro publiczne wymagają, prawo wstrzymania ruchu.

Gminie należy dać sposobność brania udziału w rozprawach komisyjnych.

Przy przedsięwzięciu istotnych zmian w ustroju zakładów należy stosować analogicznie powyższe postanowienia.

§ 14.

Składanie karbidu przy wyrobie gazu acetylenowego.

W przypadkach, przewidzianych w §§ 12. i 13., starać się należy o wykonanie przepisów, dotyczących się składania karbidu.

§ 15.

Urządzenie sposobem przemysłowym przewodów gazu acetylenowego i urządzeń do oświetlania.

Po myśli § 15., punkt 17., ordynacji przemysłowej wymagana jest koncesja do przemysłowego ustawiania przyrządów, wytwarzających gaz acetylenowy, i zaprowadzania oraz poprawiania przewodów gazu acetylenowego i urządzeń do oświetlania.

Osoby, upoważnione do urządzania przewodów gazu acetylenowego i do ustawiania przyrządów, wy-

twarzających gaz, obowiązane są do prowadzenia chronologicznych zapisków co do robót, dotyczących się gazu acetylenowego, których wykonania się podjęły; władza polityczna pierwszej instancji może w każdej chwili wglądać w te zapiski. Zapiski te należy ewentualnie prowadzić oddzielnie od zapisków co do innych robót około gazu, do których prowadzenia osoby te obowiązane są po myśli § 3. rozporządzenia ministerjalnego z dnia 18. lipca 1906, Dz. u. p. Nr. 176.

§ 16.

Zastrzeżenie.

Urządzenia w celu rozprowadzania i używania gazu acetylenowego oraz naprawy i zmiany tego rodzaju urządzeń, mogące wpływać na szczelność tych ostatnich, mogą wykonywać tylko osoby do tego powołane (§ 15.).

II. Postanowienia szczególne.

a) Co do przyrządów do wyrobu gazu acetylenowego.

§ 17.

Dopuszczenie przyrządów.

Do wyrobu gazu acetylenowego wolno z wyjątkami, przewidzianymi w § 35., używać tylko takich przyrządów, których system polityczna władza krajowa na osobną prośbę uznała za dopuszczalny na podstawie orzeczenia rzeczoznawców.

O oświadczenie co do dopuszczalności winno z reguły prosić przedsiębiorstwo, zamierzające wprowadzać w obrót przyrządy tego rodzaju, i to tę polityczną władzę krajową, w której okręgu administracyjnym znajduje się siedziba przedsiębiorstwa, w razie zaś jeżeli ma się do czynienia z przedsiębiorstwem zagranicznym, siedziba jego składu.

Dla przyrządu, dostarczonego przez przedsiębiorstwo, niemające w tutejszych krajach składu, może uzyskać oświadczenie dopuszczalności także ten, kto zamierza przyrząd ustawić i to u tej władzy krajowej, w której okręgu administracyjnym tenże przyrząd ma być ustawiony.

Jeżeli do wydania przez rzeczoznawców orzeczenia o systemie przyrządu potrzeba przyrząd wypróbować, natenczas strona prosząca ma ponosić kosztą jego dostawy i przysposobienia; taksamo należy do strony dostarczenie potrzebnego do wypróbowania przyrządu karbidu i potrzebnego ewentualnie personelu pomocniczego.

Uznanie dopuszczalności, wydane przez jedną władzę krajową, ma znaczenie dla wszystkich królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

§ 18.

Sposób układania próśb o dopuszczenie.

Do każdej próśby o dopuszczenie przyrządu pewnego systemu należy dołączyć w trzech egzemplarzach projekt dokładnego opisu, zaopatrzonego w wyraźny szkic przyrządu, odpowiadający podziałce.

Opis ten, podlegający zatwierdzeniu politycznej władzy krajowej, winien określać obchodzenie się z przyrządem i jego obsługiwanie oraz zawierać pouczenie o obchodzeniu się z karbidem i gazem acetylenowym tudzież pouczenie o ich właściwościach; w pouczeniu tem należy podać zapomocą oznaczenia czasu, spotrzebowania karbidu lub gazu albo innych wskazówek, kiedy przy pewnej wielkości przyrządu do czyszczenia należy zmieniać masę oczyszczającą. W końcu należy podać w tem pouczeniu te prawidła postępowania, których przestrzegać należy w celu odwrócenia niebezpieczeństw, powstać mogących w czasie ruchu zakładu dla gazu acetylenowego i ich następstw.

Jeżeli ma się wykonać przyrząd pewnego systemu z rozmaitą wydadnością, należy przy wniesieniu próśby o uznanie dopuszczalności (§ 17.) podać wymiary głównych części składowych a przede wszystkim także przeznaczoną do użycia zawartość zbiornika gazu, tudzież w danym razie wielkość zapasu karbidu przy poszczególnych rozmiarach budowy i wymiary te uwzględnić w opisie systemu przyrządu.

§ 19.

Dołączenie pouczenia do poszczególnych przyrządów.

Do każdego przyrządu, służącego do wyrobu acetyleny, musi się dołączyć zatwierdzony po myśli § 18. opis (pouczenie) wraz szkicem, uzupełniony wymienieniem władzy, która orzekła o dopuszczeniu odnośnego systemu, oraz datami rezolucyi, dotyczącej dopuszczenia, tudzież określonymi w niej ewentualnie warunkami. Opis ten należy w odpowiedniej formie umieścić tam, gdzie przyrząd ma być ustawiony, za szkłem na wpadającym w oczy miejscu i utrzymywać w takim stanie, aby go można było wyraźnie czytać.

§ 20.

Oznaczenie przyrządów.

Na każdym przyrządzie ma być na łatwo dostrzegalnym miejscu przymocowana tablica, uwidoczniająca imię i nazwisko, względnie firmę wykonawcy, rok wykonania, przeznaczoną do użycia zawartość zbiornika gazu (w litrach) i największą dopuszczalną wydadność przyrządu (wytwarzaną na godzinę ilość gazu w litrach); jeżeli zbiorniki gazu są oddzielone od wywoływaczy, wówczas należy umieścić taką

tablicę z odnośnemi datami na każdej takiej części przyrządu.

§ 21.

Wydadność przyrządów.

Główne części składowe każdego przyrządu muszą zostawać w należyтым stosunku do jego wydadności; stosunek ten należy oznaczyć przy wydaniu orzeczenia o systemie przyrządu przez rzeczoznawców (§ 17.). Nie wolno w czasie ruchu przekraczać najwyższej wydadności, oznaczonej na tej podstawie dla poszczególnych rozmiarów budowy przyrządu pewnego systemu.

§ 22.

Przyrządy, przy których musi się zdejmować dzwon gazowy.

Przyrządy, przy których musi się w celu zasilenia karbidem i wodą lub też w celu usunięcia pozostałości zdejmować dzwon gazowy albo otwierać zbiornik gazowy tak, że znajdujący się w nim gaz może swobodnie uchodzić, dopuszczalne są tylko przy wydadności aż do 100 litrów na godzinę i przy napełnianiu karbidem w ilości do 2 kilogramów.

§ 23.

Wypieranie powietrza z przyrządów.

Wszystkie przyrządy muszą być tak urządzone, by można było za każdym razem przed puszczeniem w ruch wyprzeć powietrze i umożliwić uchodzenie bez niebezpieczeństwa wylaniającej się przy rozpoczęciu wytwarzania się gazu mieszaniny gazu z powietrzem.

§ 24.

Otwieranie przyrządów.

Części przyrządu, które się otwiera w celu zasilenia karbidem lub wodą oraz w celu usunięcia pozostałości, muszą być tak urządzone, by zawarty ewentualnie w tych częściach gaz acetylenowy mógł przed otwarciem ich ujść bez niebezpieczeństwa. Takich szczególnych urządzeń nie wymaga się jednak przy przewodach rurowych, kurkach i tym podobnych częściach przyrządu, które zawierają tylko nieznaczne ilości gazu acetylenowego.

Należy przez odpowiednie urządzenia (zamyknięcie wodą i tym podobne) zapobiec temu, aby gaz ze zbiornika gazu nie uchodził do wywoływacza.

§ 25.

Ciśnienie gazu.

Ciśnienie gazu, powstające w przyrządach wytwarzających gaz acetylenowy, nie może prze-

kraczać przy przyrządach, służących do oświetlania, bezwzględnie ciśnienia 1·1 atmosfery, przy przyrządach zaś, służących do szczególnych celów technicznych (obrabianie kruszców płomieniem acetylenowym) takiegoż ciśnienia 1·5 atmosfery.

§ 26.

Temperatura.

Temperatura, która powstaje wskutek rozkładu karbidu, nie może wynosić w przestrzeni gazowej wywoływacza w jakiegokolwiek chwili podczas procesu tworzenia się gazu więcej jak 80 stopni Celsjusza.

§ 27.

Materyał.

Przyrządy mają być wykonane wraz z całym urządzeniem fachowo, z materyału, nieulegającego zmianom pod względem formy i przedzwienieniu. Do tych części, które się stykają z karbidem lub gazem acetylenowym, nie wolno używać kruszców, które, zwłaszcza jak miedź, łączą się z acetylenem w związku wybuchowe. Aliażów miedzi (mosiądzu, bronzu i tym podobnych) można używać tylko do kurków, wentylów, ześrubowań i tym podobnych części składowych i musi się je ciągle utrzymywać w czystości.

Wszystkie części przyrządu, które są wystawione na zewnętrzne lub wewnętrzne ciśnienie gazu acetylenowego i nie są wykonane z jednego kawałka, muszą być w sposób fachowy nitowane lub spajane. Podwójne zagięcie jest dopuszczalne tylko przy przyrządach o wydalności do 100 litrów na godzinę. Miękkiego lutu używać można tylko do uszczelnienia.

Użycie przy przyrządach węzów gumowych jako przewodów, które gaz acetylenowy przeprowadzają pod ciśnieniem, dozwolone jest z wyjątkiem przypadków, przewidzianych w § 46., tylko przy używaniu przejściowem.

§ 28.

Wentyle bezpieczeństwa, rury przelewowe.

Każdy przyrząd musi być opatrzony wentylem bezpieczeństwa lub rurą przelewową o takim przecięciu poprzecznym dla wypuszczania gazu, by gaz mógł uchodzić, nie przekraczając dopuszczalnego ciśnienia.

Rura odprowadzająca powinna wychodzić na wolne powietrze, o ile możliwości aż ponad dach, względnie przy przyrządach, ustawionych na wolnym powietrzu, aż na wysokość 2 metrów ponad podłogę i być odpowiednio zabezpieczona od deszczu i śniegu; pod żadnym warunkiem nie może być umieszczona w pobliżu okien lub w ten sposób, by uchodzący gaz mógł się dostać do sąsiednich, zamkniętych ubikacji, lub by ktoś niepowołany mógł go zapalić. Sąsiedztwa kominów należy unikać o ile możliwości; jeżeli zaś kominy znajdują się w mniejszej

odległości od rury odprowadzającej jak 5 metrów, wtedy musi ona przewyższać co najmniej o 1 metr otwory kominów. Odprowadzanie gazu do dymników jest niedozwolone.

Przy przyrządach, wytwarzających gaz acetylenowy, których się używa do szczególnych celów technicznych (obrabianie kruszców zapomocą płomieni acetylenowych) w zamkniętych pracowniach lub na wolnym powietrzu (§ 42.), można nie umieszczać urządzenia do odprowadzania wówczas, jeżeli przy fachowem używaniu przyrządu używalna przestrzeń dla gazu może na pewno pomieścić każdorazową ilość uzyskanego gazu wraz z tym gazem, który może ewentualnie później się wytworzyć.

§ 29.

Przyrząd do czyszczenia.

W celu oswobodzenia gazu acetylenowego od zanieczyszczeń (amoniaku, siarkowodoru, fosforowodoru i tym podobnych) powinien być każdy przyrząd opatrzony należycie funkcjonującym przyrządem do czyszczenia odpowiednich rozmiarów, w razie potrzeby zaś także praczem lub przyrządem do suszenia.

Przyrząd do czyszczenia powinien być zamknięty od strony zbiornika gazu i wywoływacza, jakoteż od strony przewodu gazowego.

Przy sposobności wydawania przepisanej w § 17. niniejszego rozporządzenia opinii rzeczoznawców o systemie przyrządu należy stwierdzić, czy czyszczenie odbywa się w sposób dostateczny i czy zawarte w pouczeniu daty o zmienianiu masy do czyszczenia na podstawie doświadczenia przy normalnym ruchu dają gwarancję także trwałego, dostatecznego czyszczenia.

Pod względem wykonania przyrządów do czyszczenia, tudzież ewentualnych osobnych praczy i przyrządów do suszenia obowiązują postanowienia § 27. niniejszego rozporządzenia; nadto muszą być materyały do tego użyte dostatecznie odporne na szkodliwe działanie mas użytych do czyszczenia lub suszenia.

§ 30.

Manometr.

Przy przyrządach acetylenowych i przewodach nie wolno używać manometrów rtęciowych.

Manometry, zawierające ciecz, mają być w razie ich użycia zamknięte i co najmniej dwa razy tak długie, niż tego wymaga normalne ciśnienie gazu.

W czasie regularnego ruchu przy przyrządach działających automatycznie ma być kurek do zamykania przy manometrze zamknięty.

§ 31.

Środki przeciw zamarzaniu.

Przy wszystkich przyrządach należy w odpowiedni sposób zapobiegać niebezpieczeństwu zamarzania.

Gdzie temu już w inny jaki sposób nie zapobieżono, należy używać jako cieczy zubożonej takich płynów lub rozczyńców, które mają dostatecznie niski punkt marznięcia i nie działają szkodliwie na stykający się z nimi gaz acetylenowy lub na ściany naczyń. To samo obowiązuje przy użyciu cieczy lub rozczyńców do używanych ewentualnie manometrów.

Do ocieplania zamrożonych przyrządów i przewodów nie można używać płomieni i żarzących się materyi.

§ 32.

Urządzenia sygnałowe.

Urządzenia sygnałowe, umieszczone ewentualnie na przyrządach w celu oznajmiania najwyższego lub najniższego dozwolonego stanu dzwonu gazowego, muszą mieć taką właściwość, aby wykluczały powstawanie iskier w ubikacji, mieszczącej przyrządy.

§ 33.

Naprawa przyrządów.

Naprawy, przy których posługiwać się trzeba płomieniami dmuchawkowymi lub innymi środkami pomocniczymi, które mogą wzniecić ogień, można przedsięwziąć tylko wtedy, gdy ruch zakładu zupełnie został wstrzymany a gaz acetylenowy, znajdujący się ewentualnie w częściach przyrządu wymagających naprawy lub pozostających w związku z częścią zepsułą, został napewno wyparty wodą lub w inny odpowiedni sposób. Wyszukiwanie miejsc nieszczelnych zapomocą nieosłoniętych płomieni jest wzbronione.

§ 34.

Obsługa przyrządów.

Przyrządy obsługiwać mogą tylko osoby dorosłe i godne zaufania, które z ich urządzeniem i ruchem są obznajomione.

§ 35.

Przyrządy przenośne, latarnie i tym podobne.

Przyrządy, przy których tak wytwarzacz gazu jak i palnik dają się przenosić (lampy stołowe, wiszące i projekcyjne, latarnie automobilowe, powozowe i rowerowe, pochodnie acetylenowe, przyrządy do gotowania i tym podobne), tudzież wszelkie stałe przyrządy, używane wyłącznie na wolnym powietrzu (lampy przydrożne i ogrodowe i tym podobne), wyjęte są wówczas z pod postanowień tego rozporządzenia, obowiązujących dla przyrządów, z wyjątkiem postanowień, przewidzianych w §§ 25., 26. i 27., ustęp 1., jeżeli wydajność ich nie wynosi

więcej jak 100 litrów na godzinę a cały ładunek karbidu nie więcej jak 2 kilogramy.

Dla przyrządów tego rodzaju o większej wydajności na godzinę lub z większym ładunkiem karbidu oraz dla wszelkich dających się przenosić lub przewozić przyrządów do wyrobu gazu acetylenowego, przeznaczonych do szczególnych celów technicznych (obrabianie kruszców płomieniami acetylenowymi), potrzebne jest oświadczenie co do ich dopuszczalności, przepisane w § 17.; nadto podlegają one tak postanowieniom §§ 25., 26. i 27., ustęp 1., jak i innym postanowieniom niniejszego rozporządzenia, odnoszącym się do przyrządów, o tyle, o ile przy wydawaniu opinii co do ich systemu przez rzeczoznawców nie dopuszczono poszczególnych zmian.

b) O ustawianiu przyrządów.

§ 36.

Wielkość i jakość zamkniętych lokali dla przyrządów.

Wszystkie lokale, gdzie się ustawia przyrządy do wyrobu gazu acetylenowego, połączone z stałe zaprowadzonymi przewodami, muszą być takich rozmiarów, a zwłaszcza tak jasne i wysokie, by przyrząd bez przeszkody można obsługiwać. Nie wolno ich używać do żadnego innego celu, jak do przechowywania karbidu (§ 3.) i przetworów, potrzebnych do oczyszczania gazu acetylenowego, tudzież nie wolno w nich umieszczać ognisk, kanałów ogniowych i nieosłoniętych płomieni.

Lokale dla stałe umieszczonych przyrządów o większej wydajności gazu niż 100 litrów na godzinę lub z większym ładunkiem karbidu niż 2 kilogramy powinny mieć podłogę, nieprzepuszczającą wody; oprócz tego muszą być dosyć jasne i opalane być mają tylko parą lub gorącą wodą. O ile lokale takie nie są obsługiwane wyłącznie tylko przy świetle dziennem, należy postarać się o to, aby w nich lokal na przyrządy był sztucznie oświetlony. Źródło światła umieszczone być może tylko zewnątrz, za zawsze szczelnie zamkniętą taflą szklaną (oknem), zabezpieczoną od uszkodzeń kratą z drutu; w tej ścianie lokalu dla przyrządu, w której się znajduje ta zamknięta tafla szklana, nie może być, o ile to nie jest koniecznie potrzebne, żadnego innego otworu. Jeżeli gaz acetylenowy ma dostarczać oświetlenia sztucznego dla lokalu na przyrządy, należy postarać się nadto o posiłkowe oświetlenie w razie wypadku, odpowiadające powyższym postanowieniom.

Drzwi lokalu dla przyrządów mają się otwierać na zewnątrz i nie mogą stać otworem.

W wszystkich lokalach dla przyrządów należy postarać się o dostateczny przewiew powietrza; otwory wentylacyjne nie mogą być zamykalne i muszą być tak umieszczone, aby gaz mógł uchodzić bez niebezpieczeństwa nawet z najwyżej poło-

zonych miejsc w lokalu dla przyrządów. Zresztą do rur wentylacyjnych stosować się ma analogicznie postanowienia § 28., ustęp 2.

W lokalach dla przyrządów tego rodzaju, jak to określa ustęp drugi, należy mieć w pogotowiu na wypadek pożaru dostateczną ilość piasku, popiołu, ziemi lub tym podobnych przedmiotów oraz przynajmniej jedną łopatę.

Wstęp do lokali dla przyrządów jest dla niepowołanych wzbroniony. Nie wolno wchodzić do lokali dla przyrządów z światłem, palić tam tytoniu oraz obchodzić się w jakikolwiek sposób z przedmiotami zapalnymi. Na drzwiach wchodowych należy umieścić wyraźnie widzialny napis: „Zakład dla gazu acetylenowego! Obcym wstęp wzbroniony! Nie wolno wchodzić z światłem, palić tytoniu oraz obchodzić się w jakikolwiek sposób z przedmiotami zapalnymi!”

§ 37.

Ustawianie przyrządów do wyrobu acetylenu w budynkach zamieszkałych lub służących ludziom na stały pobyt.

Przyrządy do wyrobu acetylenu w celach oświetlenia, obliczone na spożycie gazu w ilości najwyższej 300 litrów na godzinę, albo w których zawartość zbiornika gazu nie przekracza 600 litrów, zaś największy zapas karbidu 4 kilogramów, można ustawiać w budynkach w odpowiednich lokalach pobocznych i suterenowych, przyczem jednakowoż lokal tego rodzaju nie może mieścić w sobie więcej niż dwa przyrządy. W razie użycia przyrządów spożywających więcej niż 100 litrów gazu na godzinę lub ładunek karbidu większy niż 2 kilogramy, nie mogą jednak lokale te znajdować się pod ubikacjami zamieszkałymi lub służącymi ludziom do stałego pobytu i muszą być od tych ubikacji, jakoteż od ubikacji, w których znajdują się nieosłonięte światło lub paleniska, lub które służą na skład łatwo zapalnych przedmiotów, oddzielone szczelnymi murami. Nie wolno używać klatek schodowych i ubikacji piwnicznych, tudzież ubikacji, służących ludziom do stałego pobytu, do ustawiania przyrządów do wyrobu gazu acetylenowego, połączonych z stale zaprowadzonymi przewodami.

§ 38.

Ustawianie przyrządów w budynkach, umyślnie do tego przeznaczonych.

Przyrządy do wyrobu gazu acetylenowego w celach oświetlenia, obliczone na spożycie gazu w ilości większej jak 300 litrów na godzinę, lub w których zawartość zbiornika gazu wynosi więcej niż 600 litrów, zaś największy zapas karbidu jest większy niż 4 kilogramy, można ustawiać tylko w umyślnie na ten cel przeznaczonych budynkach,

zbudowanych w sposób ogniotrwały z lekkim, nieprzemakalnym pokryciem; nie potrzeba ogniotrwałej budowy, jeżeli budynek oddalony jest najmniej o 10 metrów od budynków zamieszkałych lub służących ludziom do stałego pobytu, oraz od granic sąsiedzkich.

Każdy budynek dla przyrządów musi albo być oddzielony murem ogniowym od budynków zamieszkałych lub służących ludziom do stałego pobytu oraz od ubikacji, w których znajdują się paleniska, lub które służą na skład łatwo zapalnych przedmiotów, albo musi być tak położony, aby odmierzone według drogi, którą idzie gaz, oddalenie każdego otworu, znajdującego się w budynku dla przyrządów (drzwi, okien, otworu wentylacyjnego i tym podobnych), od wspomnianych budynków, względnie ubikacji oraz oddalenie każdego otworu w wspomnianych budynkach od hali na przyrządy wynosiło najmniej 5 metrów.

Powyższe postanowienia nie stosują się do urządzenia w celu opalania, służącego do ogrzewania lokalu na przyrządy i z nim ewentualnie złączonego pod względem budowy, jeżeli urządzenie to jest zaopatrzone w ogniotrwałe pokrycie i oddzielone od właściwego lokalu na przyrządy murem bez otworów.

Budynek dla przyrządów można przybudować do muru ogniowego pewnego budynku tylko w ten sposób, że się pozostawi odpowiednio zamkniętą z zewnątrz, dającą się jednak przewietrzać szczelinę powietrzną o najmniej 15 centymetrowej szerokości w świetle oraz zrobi się mur działowy o grubości najmniej 30 centymetrów.

Każdy budynek dla przyrządów ma być oddalony od granic sąsiedzkich najmniej o 5 metrów; jeżeli odległości tej nie można zachować, musi budynek dla przyrządów mieć po stronie, zwróconej do granicy sąsiedzkiej, mur ogniowy o grubości najmniej 45 centymetrów, przewyższający dach w sposób odpowiedni. Odmierzone według drogi, którą idzie gaz, oddalenie otworów, znajdujących się w budynku dla przyrządów (drzwi, okien, otworu wentylacyjnego i tym podobnych), od granic sąsiedzkich musi w każdym razie wynosić najmniej 5 metrów.

Nie należy przy mierzeniu przepisanych odległości uwzględniać okien lub innych otworów w murze, zamkniętych szkłem z siatką wtopioną w żelaznych ramach bez zakitowania lub w inny sposób ogniotrwały, i niedających się w ogóle otwierać.

§ 39.

Zakłady ze zbiornikiem gazu o zawartości, wynoszącej więcej jak 8 metrów sześciennych.

W zakładach, w których używalna zawartość zbiornika gazu wynosi więcej jak 8 metrów sześciennych.

nych, musi się umieścić wytwarzacz gazu i zbiornik gazu w ubikacjach od siebie oddzielonych; zbiornik gazu może być umieszczony i pod gołem niebem; musi być jednak ogrodzony odpowiednio, by niepowołane osoby nie miały tam wstępu. Zakłady tych rozmiarów powinny stać w odległości najmniej 10 metrów od budynków mieszkalnych lub służących ludziom do stałego pobytu oraz od ubikacji, w których znajdują się paleniska lub łatwo zapalne przedmioty, tudzież od granic sąsiedzkich; nadto winny być zaopatrzone w gromochrony.

Ma tu zastosowanie postanowienie § 38., ust. 3.

§ 40.

Ustawianie przyrządów pod gołem niebem.

Przyrządy do wyrobu gazu acetylenowego, ustawione pod gołem niebem i połączone z stale zaprowadzonymi przewodami, muszą być co najmniej 5 metrów oddalone od ubikacji zamieszkałych lub służących ludziom do stałego pobytu oraz od ubikacji, w których znajduje się nieosłonięte światło lub paleniska lub których się używa na skład łatwo zapalnych przedmiotów, tudzież muszą być odpowiednio ogrodzone tak, aby niepowołane osoby nie miały tam wstępu.

To samo odnosi się do przyrządów, które się ustawia w kopalniach lub podobnych zagłębieniach w ziemi.

§ 41.

Używanie ruchomych przyrządów w celu oświetlenia.

Dające się przenosić lub przewozić przyrządy do wyrobu gazu acetylenowego w celu oświetlenia, o wydajności większej jak 100 litrów na godzinę lub posiadające ładunek karbidu w ilości większej niż 2 kilogramy, podlegają ze względu na ich ustawienie postanowieniom, obowiązującym dla przyrządów stale przytwierdzonych.

§ 42.

Używanie przyrządów do szczególnych celów technicznych.

Przyrządy do wyrobu gazu acetylenowego dla szczególnych celów technicznych (obrabianie kruszców zapomocą płomieni acetylenowych) można ustawiać pod gołem niebem, nie zachowując odległości, przepisanych w § 40., tudzież w zamkniętych pracowniach wówczas, jeżeli przyrządy te są zupełnie urządzone do automatycznego ruchu, lub jeżeli przy ręcznym wprawianiu w ruch mają takie urządzenia, że nie można ich napełniać przy wysokim stanie dzwonu gazowego; nadto wówczas, jeżeli przy umiejętnym używaniu przyrządu gaz nie może się dostać z pod zamknięcia wodnego do pracowni oraz jeżeli cały ładunek karbidu nie wynosi w razie umieszczenia go w jednym tylko zbiorniku więcej niż 2 kilogramy, w razie zaś umie-

szczenia go w kilku zbiornikach więcej niż 4 kilogramy, względnie nie przekracza mniejszej ilości ładunku, oznaczonej ewentualnie przy dopuszczeniu systemu przyrządu dla odnośnej wielkości jego budowy.

Pracownie winny się dawać należycie przewietrzać i być tak wielkie, aby na każdy przyrząd przypadało co najmniej 50 metrów sześciennych przestrzeni powietrza, w razie zaś używania więcej niż dwóch przyrządów, co najmniej 100 metrów sześciennych tejże przestrzeni. Ponad przyrządami oraz z boku w promieniu trzech metrów nie mogą się znajdować płomienie ani ogniska; także te miejsca, gdzie się pracuje zapomocą palników do spajania, muszą się znajdować co najmniej w tej odległości od przyrządu do wyrobu acetyleny.

Fłaszki z tlenem należy ustawiać w ten sposób, aby były zabezpieczone przed niedozwolonem rozgrzewaniem się oraz przewróceniem się; w razie potrzeby należy na jeden i drugi wypadek zarządzić odpowiednie środki bezpieczeństwa.

Pozostałości usuwać można z przyrządów tylko wtedy, kiedy nie ma przy tem płomieni i ciał żarzących się.

Dla ustawiania przyrządów, które pod względem swego działania i ładunku karbidu nie odpowiadają warunkom pierwszego ustępu, obowiązują w sposób analogiczny postanowienia §§ 36. do 40., a to bez względu na to, czy chodzi o przyrządy, połączone z stale zaprowadzonymi przewodami, czy też o przyrządy bez takiego połączenia.

§ 43.

Używanie zgęszczonego gazu acetylenowego.

Zbiorniki ze zgęszczonym gazem acetylenowym, które puszczono w obrót na zasadzie szczególnego zezwolenia politycznej władzy krajowej (§ 10.), można pod warunkami, określonymi w odnośnym zezwoleniu, umieszczać pod gołem niebem a także w budynkach zamieszkałych lub służących ludziom do stałego pobytu, w szczególności zaś także w pracowniach; nie można jednak zbiorników tych umieszczać w ubikacjach mieszkalnych, sypialniach i kuchniach. Należy je zabezpieczyć przed niedozwolonem rozgrzewaniem się, przed przewróceniem się, uszkodzeniem i otwarciem zamknięć przez osoby niepowołane. Zbiorników nieużywanych nie należy umieszczać na drogach komunikacyjnych.

W razie używania zbiorników do szczególnych celów technicznych (obrabiania kruszców zapomocą płomieni acetylenowych) w zamkniętych pracowniach inuszą te ostatnie nadawać się dobrze do przewietrzania i mieć takie rozmiary, aby na każdy zbiornik, utrzymywany w ruchu, przypadało co najmniej 50 metrów sześciennych powietrza.

W pracowniach, w których puszcza się w ruch więcej niż jeden zbiornik, można przechowywać

zbiorniki nieużywane, bez względu na to, czy są one napełnione, czy nie, tylko w ilości, nieprzewyższającej ilość zbiorników, utrzymywanych w ruchu; w pracowniach jednak, w których utrzymuje się w ruchu tylko jeden zbiornik, wolno przechowywać także dwa nieużywane zbiorniki.

§ 44.

Urządzenia do użytku przejściowego.

Do urządzeń tymczasowych dla użytku przejściowego (urządzeń, służących do oświetlenia podczas iluminacji i wystaw, przyrządów, służących do oświetlenia bud na widowiska i tym podobnych zakładów, zmieniających miejsce siedziby, przyrządów, służących do spajania szyn kolei miejskich itd.) nie należy bezpośrednio stosować postanowień niniejszego rozporządzenia o ustawianiu przyrządów. O zamierzonym ustawieniu i użyciu przyrządów, służących do takich celów, musi się jednak przedtem donieść władzy politycznej pierwszej instancji, której uznaniu się pozostawia wydanie potrzebnych zarządzeń w celach bezpieczeństwa.

c) O przewodach gazu acetylenowego.

§ 45.

Zastosowanie regulaminu gazowego. Próby manometru.

Do przewodów gazu acetylenowego stosują się w ogólności postanowienia regulaminu gazowego (rozporządzenie ministerjalne z dnia 18. lipca 1906, Dz. u. p. Nr. 176); dla prób manometrycznych wzięć jednak należy za podstawę przy ciśnieniu przewodowym słupa wody ponad 117 milimetrów przy najmniej potrójne ciśnienie przewodowe.

Wszystkie przewody gazu acetylenowego muszą być oddzielone od przyrządu zapomocą zamykadła (kurka głównego).

§ 46.

Materyał.

Na przewody gazu acetylenowego używać należy z reguły tylko żelaza i ołowiu, tego ostatniego jednak tylko wtedy, jeżeli przewody leżą zupełnie swobodnie i nie są wystawione na mechaniczne uszkodzenia.

Metale, które się z gazem acetylenowym łączą w związki wybuchowe, zwłaszcza miedź, są wykluczone od użycia. Aliażów miedzi (mosiądzu, bronzu itp.) można używać do kurków, wentyli, zaśrubowań i tym podobnych części składowych i należy je zawsze czysto utrzymywać.

Węzów gumowych wolno używać tylko do połączenia z lampami ruchomymi, przyrządami do gotowania, palnikami do lutowania i spajania i tym podobnymi. Każdy wąż musi być dostatecznie wytrzymały i bezpośrednio przed odgałęzieniem się

jego od stałego przewodu lub przyrządu dla gazu acetylenowego musi się zamykać kurkami; oba końce muszą być tak przymocowane, aby wąż nie mógł się ześliznąć.

§ 47.

Urządzenia zabezpieczające przed uderzeniem wstecznym.

W zakładach dla szczególnych celów technicznych (obrabiania kruszców zapomocą płomieni acetylenowych) musi być przewód gazowy, względnie zbiornik gazu i przyrząd do oczyszczania zabezpieczony przed wstecznym uderzeniem płomieni z zapalnika oraz przed powrotnym uchodzeniem tlenu lub powietrza atmosferycznego zapomocą osobnych urządzeń (urządzeń zabezpieczających przed uderzeniem wstecznym, koryt wodnych lub tym podobnych), których system polityczna władza krajowa na podstawie orzeczenia rzeczoznawców uznała za odpowiedni do tego celu. Co do uzyskania tego rodzaju oświadczenia, które można także połączyć z oświadczeniem w sprawie dopuszczalności przyrządu pewnego systemu oraz co do opisu tych urządzeń bezpieczeństwa, który należy przedkładać, obowiązują analogicznie postanowienia §§ 17., 18. i 19. niniejszego rozporządzenia.

W zakładach, w których już z góry jest wykluczone uchodzenie tlenu lub powietrza atmosferycznego do zbiornika gazu oraz zachodzące z tego powodu niebezpieczeństwo, można nie umieszczać osobnego urządzenia ochronnego.

Jeżeli w przewodach, służących do szczególnych celów technicznych (obrabiania kruszców zapomocą płomieni acetylenowych), umieszczone są zabezpieczenia przed uderzeniem wstecznym, musi się kurek zamykający (§ 46.) znajdować po tej stronie zabezpieczenia przed uderzeniem wstecznym, z której dochodzi gaz.

d) Usuwanie pozostałości.

§ 48.

Doły składowe.

Pozostałości, gromadzące się przy wytwarzaniu gazu acetylenowego (wapno, woda acetylenowa, masa oczyszczająca itp.) usuwać należy w sposób nieszkodliwy, przyczem należy na to zważać, aby pozostałości nie zawierały części karbidu, jeszcze nieulotnionych.

Z przyrządów, spotrzebowujących aż do 300 litrów gazu na godzinę, można wrzucać pozostałości do dołów ściekowych, po dostatecznym zmieszaniu ich przedtem z wodą.

Dla pozostałości z przyrządów z większym spotrzebowaniem gazu należy pozakładać osobne doły. Doły te mogą być otwarte, jeżeli mają należyte

ogrodzenie, w przeciwnym razie muszą mieć mocne pokrywy i stosowne urządzenie do wywietrzania. Nad dólami tego rodzaju nie wolno umieszczać przyrządów służących do oświetlenia.

C. Postanowienia karne i końcowe.

§ 49.

Przekroczenia.

Za przekroczenia postanowień niniejszego rozporządzenia, o ile one nie podlegają powszechnej ustawie karnej lub postanowieniom karnym ordynacji przemysłowej, powszechnej ustawy górniczej lub innych osobnych ustaw, będzie się karać po myśli rozporządzenia ministerialnego z dnia 30. września 1857, Dz. u. p. Nr. 198, grzywnami od 2 do 200 K lub aresztem od 6 godzin do 14 dni.

§ 50.

Zachowanie się w razie niebezpieczeństwa pożaru.

Jeżeli w pobliżu zakładu dla gazu acetylenowego wybuchnie pożar, nie wolno zamykać głównego kurka gazowego przewodu rurowego (§ 45.), dopóki nie będzie zupełnej pewności co do tego, że niema już ludzi w tych zagrożonych lokalach, w których mieści się przewód rurowy.

§ 51.

Postępowanie podczas wybuchów.

W razie, jeżeli w przyrządzie lub w jego częściach składowych nastąpi wybuch, winien posiadacz zakładu lub jego zastępca donieść o tem niezwłocznie najbliższej władzy bezpieczeństwa.

§ 52.

Zawiadomienie straży pożarnej.

Władza polityczna pierwszej instancji winna zawiadomić miejscową straż pożarną o miejscach siedziby utrzymywanych w ruchu zakładów dla gazu acetylenowego.

§ 53.

Doświadczenia naukowe.

Przepisy dotyczące się wyrobu i użycia acetyleny, nie stosują się do naukowych doświadczeń w laboratorjach, zakładach badania i tym podobnych.

§ 54.

Stosowanie przepisów w obrębie kolei żelaznych.

W obrębie kolei żelaznych stosują się postanowienia niniejszego rozporządzenia o tyle, o ile osobne przepisy nie zawierają odmiennych zarządzeń. Postanowienia §§ 1., 2., 4., 5. i 6, nie stosują się do przejściowego składania karbidu w ruchu kolejowym.

O ile rozchodzi się o ruch kolei żelaznych, powołana jest do przepisanych czynności urzędowych w miejsce władz, wymienionych w §§ 10., 13., 17., 18., 44., 47. i 51., władza nadzorcza kolei żelaznych (§ 8. obwieszczenia z dnia 19. stycznia 1896, Dz. u. p. Nr. 16.), która winna przed wydaniem decyzji porozumieć się z właściwą polityczną władzą krajową w tych przypadkach, w których do wytwarzania zgęszczonego gazu acetylenowego lub ustawiania przyrządów do wyrobu gazu acetylenowego potrzebne jest osobne pozwolenie władzy (§§ 10. i 13.). Rzeczona władza nadzorcza może poruczać wykonanie i naprawę przewodów gazu acetylenowego i ustawianie przyrządów do wyrobu gazu acetylenowego także takim odpowiednio ukwalifikowanym funkcyonaryuszom kolejowym, którzy nie posiadają koncesyi, wymienionej w § 15. niniejszego rozporządzenia.

§ 55.

Przewóz i używanie karbidu i acetyleny w obrębie ruchu okrętowego.

Do przewozu i używania karbidu i acetyleny w żegludze morskiej i śródlądowej, przy oświetlaniu wybrzeży, tudzież przy rybołówstwie morskiem nie mają zastosowania postanowienia niniejszego rozporządzenia.

§ 56.

Używanie karbidu i acetyleny w górnictwie.

Jeżeli w jakiej kopalni zastrzeżonych minerałów urząda się zakłady do wytwarzania i używania gazu acetylenowego na powierzchni (§§ 131. i 133. powszechnej ustawy górniczej), wówczas do zakładów tego rodzaju stosują się przepisy niniejszego rozporządzenia z tym dodatkiem, że przy wszystkich czynnościach urzędowych władz politycznych należy działać w porozumieniu z właściwymi władzami górnictwem. O urządzeniu i puszczeniu w ruch

takich zakładów ma posiadacz kopalni po ich wykończeniu donieść władzy górniczej; do tej władzy należy w myśl § 220. i następnych paragrafów powszechnej ustawy górniczej nadzór ruchu, wykonanie przepisów niniejszego rozporządzenia i usuwanie ewentualnych nieprawidłowości.

Do używania karbidu i acetylenu w kopalniach pod powierzchnią nie stosują się postanowienia niniejszego rozporządzenia; władze górnicze winny w tych przedsiębiorstwach zarządzić potrzebne środki ostrożności.

§ 57.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Równocześnie przestaje obowiązywać rozporządzenie ministeryjne z dnia 17. lutego 1905, Dz. u. p. Nr. 24.

Heinold wlr.

Forster wlr.

Roessler wlr.

Trnka wlr.

Rok 1912.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LXXVII. — Wydana i rozesłana dnia 18. września 1912.

Treść: (№ 186 i 187.) 186. Rozporządzenie, którem częściowo zmienia się i uzupełnia rozporządzenie wykonawcze do ustawy, dotyczącej urzędzenia spoczynku niedzielnego i świątecznego w przedsiębiorstwach przemysłowych. — 187. Rozporządzenie, którem zmienia się częściowo wydane na zasadzie § 74 a ordynacyi przemysłowej szczególne postanowienia co do przerw w pracy w przedsiębiorstwach przemysłowych.

186.

Rozporządzenie Ministra handlu w porozumieniu z Ministrem spraw wewnętrznych i z Ministrem wyznań i oświaty z dnia 12. września 1912,

którem częściowo zmienia się i uzupełnia rozporządzenie wykonawcze do ustawy, dotyczącej urzędzenia spoczynku niedzielnego i świątecznego w przedsiębiorstwach przemysłowych.

Na zasadzie § 1., artykułu VI. i VII., i § 4. ustawy z dnia 16. stycznia 1895, Dz. u. p. Nr. 21, dotyczącej urzędzenia spoczynku niedzielnego i świątecznego w przedsiębiorstwach przemysłowych, częściowo zmienionej i uzupełnionej ustawą z dnia 18. lipca 1905, Dz. u. p. Nr. 125, zarządza się, co następuje :

Artykuł I.

Zamiast §§ 2., 3., 5., 6. i 7. rozporządzenia ministeryalnego z dnia 24. kwietnia 1895, D. u. p. Nr. 58, którem w wykonaniu ustawy z dnia 16. stycznia 1895, Dż. u. p. Nr. 21, dotyczącej urzędzenia

spoczynku niedzielnego i świątecznego w przedsiębiorstwach przemysłowych, dozwolono poszczególnym rodzajom przemysłu pracy przemysłowej w niedziele, a które to rozporządzenie doznało już zmiany względnie uzupełnienia wskutek rozporządzeń ministeryalnych z dnia 11. sierpnia 1895, Dz. u. p. 125, z dnia 10. kwietnia 1897, Dz. u. p. Nr. 97, z dnia 4. maja 1898, Dz. u. p. Nr. 76, z dnia 8. kwietnia 1904, Dz. u. p. Nr. 35, z dnia 20. sierpnia 1904, Dz. u. p. Nr. 99, i z dnia 5. maja 1906, Dz. u. p. Nr. 97, należy zamieścić następujące postanowienia :

§ 2.

Pozwala się na pracę przemysłową w niedziele w przemysłach, wymienionych w dołączonym wykazie.

W przemysłach, wymienionych w tym wykazie, musi się praca niedzielna, do której wolno używać tylko robotników, niezbędnie potrzebnych, pod przepisany tam warunkami i zastrzeżeniami, ograniczać wyłącznie do czynności tamże dozwolonych oraz do wyraźnie oznaczonych niedziel i godzin niedzielnych. Wszystkie inne prace, jak prace przygotowawcze lub inne uhoczne lub pomocnicze prace winny być przerwane.

O ile jednak do wykonywania czynności powyżej wyraźnie dozwolonych, tudzież do oświetlania,

ogrzewania i wietrzenia pracowni, jakoteż do urządzenia chłodni w wymienionych przemysłach potrzebnem jest utrzymywanie w ruchu kotłów parowych, motorów oraz maszyn i przyrządów pomocniczych (pomp, pomp tętniczych, przełoczniczków parowych, wyciągów, dynamo-maszyn, akumulatorów, przyrządów wytwarzających gaz, maszyn do oziębiania i ich przyrządów pomocniczych, wentylatorów, miechów itp.) lub zachodzi potrzeba użycia zwierząt, dozwolone jest w niedzielę obsługiwanie i dogładanie tych maszyn i przyrządów oraz dogładanie zwierząt.

§ 3.

Robotnikom, zatrudnionym w niedzielę w przemysłach, wymienionych w pierwszym i drugim ustępie § 2., dłużej jak przez trzy godziny, należy dać w zamian za to spoczynek wedle postanowień wspomnianego wykazu.

Robotnikom, zatrudnianym w niedzielę dłużej jak przez trzy godziny przy pracach ubocznych i pomocniczych, dozwolonych wyraźnie w trzecim ustępie § 2., należy dać w zamian spoczynek w tym samym wymiarze, jaki przepisany jest w wspomnianym wykazie dla robotników, zatrudnionych około tych prac, dla których wykonuje się odnośne czynności uboczne i pomocnicze.

§ 4.

Praca niedzielna dozwolona jest z ograniczeniem do robotników niezbędnie potrzebnych także w wszystkich innych przedsiębiorstwach, niewymienionych w § 2., w celu oświetlania i ogrzewania pracowni i suszarni, podtrzymywania ciepłoty i podpalania ognia w piecach, utrzymywania w ruchu chłodni oraz dogładania zwierząt, używanych do utrzymywania ruchu. Również dozwolone jest ogrzanie kotłów parowych przed rozpoczęciem pracy poniedziałkowej.

§ 6.

Robotnikom, zatrudnianym w niedzielę pracami, określonymi w §§ 4. i 5., dłużej jak przez trzy go-

dziiny, należy dać w zamian spoczynek wedle postanowień § 12., ustęp drugi.

§ 7.

Porucza się politycznym władzom krajowym ustanowienie wyjątków od przepisów o spoczynku niedzielnym odnośnie do następujących przemysłów:

- a) Wiązących żywe kwiaty i handlujących nimi;
- b) ogrodników-handlarzy, ze względu na wiązanie bukietów i wieńców z kwiatów;
- c) wyrabiających sztuczne kwiaty;
- d) fryzyerów, golarzy i perukarzy;
- e) piekarzy;
- f) cukierników, piekarzy ciast i marcepanów, tudzież piernikarzy i sprzedających towary cukiernicze i piernikarskie;
- g) rzeźników, także końskich i handlarzy dziczyzny;
- h) wędliniarzy i kiełbaśników;
- i) mleczarni, gospodarzy, dostarczających nabiału, i mleczarzy;
- k) wypiekaczy kasztanów;
- l) przedsiębiorstw pracowni wzorowych na wystawach, służących przeważnie do celów pouczania;
- m) fotografów;
- n) wyrobu i sprzedaży wody sodowej;
- o) wyrobu sztucznego lodu i sprzedaży lodu.

Artykuł II.

§ 4. rozporządzenia ministeryalnego z dnia 24. kwietnia 1895, Dz. u. p. Nr. 58, otrzymuje nagłówek „§ 5.ª”.

Do wymienionego wyżej rozporządzenia ministeryalnego dodaje się jako załącznik następujący wykaz:

<p>Praca niedzielna dozwolona jest w wymienionych w dalszym ciągu przemysłach z ograniczeniem do określonych niżej czynności i czasu — przyczem jednak zezwala się na wykonywanie prac (pomocniczych i ubocznych), wyliczonych w § 2., ustęp trzeci, i w § 5.:</p>	<p>Robotnikom, zatrudnionym w niedzielę dłużej niż przez 3 godziny, należy w zamian wyznaczyć następujący spoczynek:</p>
<p style="text-align: center;">1. Łuszczarnie nasion.</p> <p>W miesiącach od października do kwietnia włącznie praca około suszenia, wybierania suszonych szyszek oraz około wysiewania nasion z szyszek.</p> <p style="text-align: center;">2. Żupy morskie.</p> <p>W miesiącach od maja do sierpnia włącznie praca w celu uzyskiwania i przechowywania soli.</p> <p style="text-align: center;">3. Ogrodnicy-handlarze.</p> <p>a) Praca przy czynnościach potrzebnych dla pielęgnacji grządek, roślin doniczkowych i szkółek drzewek po 2 godziny przedpołudniem i popołudniem;</p> <p>b) w celu opalania cieplarni i nakrywania inspektów przez 3 godziny.</p> <p style="text-align: center;">4. Zakłady chowu i tuczenia drobiu.</p> <p>a) Praca przy dozorowaniu przyrządów do wylęgania;</p> <p>b) przy karmieniu drobiu po 2 godziny przedpołudniem i popołudniem;</p> <p>c) przy odbieraniu żywego towaru, który nadszedł koleją w niedzielę.</p> <p style="text-align: center;">5. Huty żelazne.</p> <p>a) Zakłady z piecami wielkimi (licząc tu także urządzenia do prażenia):</p> <p>Praca w celu dowozu węgla, koksu, rudy i dodatków, w celu obsługiwania wodociągów, miechów i przyrządów do ogrzewania powietrza i do czyszczenia gazów, przy napełnianiu i spuszczeniu, przy ziarnowaniu i odprowadzaniu żużli, przy formowaniu surowca i odwożeniu surowizny na miejsca składu;</p>	<p>Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.</p> <p>Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim, albo też spoczynek po sześć godzin w 2 dniach w tygodniu.</p> <p>Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim, albo też spoczynek po sześć godzin w 2 dniach w tygodniu.</p> <p>Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.</p> <p>Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.</p>

Praca niedzielna dozwolona jest w wymienionych w dalszym ciągu przemysłach z ograniczeniem do określonych niżej czynności i czasu — przyczem jednak zezwala się na wykonywanie prac (pomocniczych i ubocznych), wyliczonych w § 2., ustęp trzeci, i w § 5.:

Robotnikom, zatrudnionym w niedzielę dłużej niż przez 3 godziny, należy w zamian wyznaczyć następujący spoczynek:

b) zakłady Bessemera i Martina, zostające w bezpośrednim połączeniu z piecami wielkimi:

Przy dowozie stopionego surowca do konwerterów, dowozie wyrobu pośredniego do pieców Martina, obsłudze wytwarzaczy i miechów, przy nabijaniu pieca i pracach około topienia w konwerterach i piecach Martina, przy spuszczeniu wyrobu gotowego w muszle i odwożeniu go, jakoteż odwożeniu żużli na miejsca składu;

c) zakłady Bessemera i Martina, niepozostające w połączeniu z piecami wielkimi, tudzież huty stali lanej tyglowej i walcownie, zasilane z pieców pudlingowych, spajających lub głębokich:

Przerwę w ruchu w niedzielę można ograniczać do 12 godzin w ten sposób, że w niedzielę zaczyna się nabijać piece o 12 godzinie w południe lub o 6 godzinie wieczorem według tego, kiedy następuje zmiana szychty. Od tej chwili dozwala się pracy niedzielnej przy dowozie surowca do pieców do topienia oraz stopionego materiału do konwerterów, około dowozu naboju do pieców Martina i do pieców dla stali lanej tyglowej względnie do wygrzewaczy, około obsługi wytwarzaczy i miechów, przy nabijaniu pieców i przy pracach około topienia w konwerterach, piecach Martina i piecach dla stali lanej tyglowej, przy spuszczeniu wyrobu gotowego w muszle, odwożeniu go i wkładaniu do pieców głębokich, tudzież przy odwożeniu żużli na miejsca składu, jakoteż w końcu przy całym ruchu walcowni, zasilanych z pieców pudlingowych, spajających i głębokich;

d) pudlownie i walcownie:

W razie, jeżeli ruch był przerwany w ciągu tygodnia w jakieś święto najmniej przez 24 godzin, wolno po uwiadomieniu przedtem władzy przemysłowej powetować sobie utracony przez to dzień roboczy pracą w niedzielę, następującą po tej przerwie;

e) piece stalowe elektryczne:

Praca przy obsłudze pieców łącznie z odlewaniem oraz przy odwożeniu wyrobów lanych i żużli na miejsca składu do końca roku 1915.

6. Wytwarzanie wyrobów z kruszczu.

a) Praca przy wytwarzaniu wyrobów sposobem hutniczym około utrzymywania w ruchu pieców (pieców do prażenia, redukcyjnych i do topienia) oraz około przeczyszczania i odlewania stopionych wyrobów w sztaby, bryły lub płyty;

b) przy wytwarzaniu wyrobów zapomocą prądu elektrycznego (to znaczy drogą elektrotermiczną lub elektrolityczną)

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

Praca niedzielna dozwolona jest w wymienionych w dalszym ciągu przemysłach z ograniczeniem do określonych niżej czynności i czasu — przyczem jednak zezwala się na wykonywanie prac (pomocniczych i ubocznych), wyliczonych w § 2., ustęp trzeci, i w § 5.:

Robotnikom, zatrudnionym w niedzielę dłużej niż przez 3 godziny, należy w zmian wyznaczyć następujący spoczynek:

około utrzymywania w ruchu pieców elektrycznych, pieców do topienia, przyrządów rozkładających, przyrządów wchłaniających gazowe wytwory rozkładowe oraz około odlewania stopionych wytworów w sztaby, bryły lub płyty, wreszcie około parafinowania i zapakowywania nakręmionego żelaza.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

7. Wyrób naczyń polewanych.

Praca przy obsłudze pieców do topienia polewy, utrzymywanych w nieustannym ruchu, oraz przy utrzymywaniu ciepła w piecach, służących do wypalania.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim, albo też spoczynek po 6 godzin w 2 dniach w tygodniu.

8. Piece do wypalania wapna, gipsu, magnezytu i dolomitu, wyrób cementu.

a) Piece do wypalania wapna:

α) W piecach szybowych, pracujących nieustannie, dozwolona jest praca z ograniczeniem do robotników, niezbędnie potrzebnych przy wypalaniu oraz nakładaniu i wydobywaniu (ciągnięciu) materiału, jednakowoż przy obu wspomnianych na ostatku czynnościach z przerwą, trwającą najmniej 12 następujących po sobie godzin;

β) w piecach pierścieniowych praca około wypalania;

γ) w piecach, w których się utrzymuje nieustanny ogień, praca około palenia, o ile zapala się w piecu w sobotę przed 6 godziną wieczorem;

b) piece do wypalania gipsu:

Praca przy piecach szybowych i to z ograniczeniem do robotników, niezbędnie potrzebnych przy wypalaniu oraz nakładaniu i wydobywaniu (ciągnięciu) materiału;

c) piece do wypalania magnezytu i dolomitu, wyrób cementu:

Praca przy wypalaniu, przy nakładaniu do pieców, przy ciągnięciu i usuwaniu wypalonego materiału, tudzież w piecach rotacyjnych także praca około utrzymywania w ruchu zbiorników na muł oraz wytwarzania pyłu węglowego.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

9. Cegielnie, wyrób kamieni ogniotrwałych i wypalanych krawców z karborundum i szmerglowych.

a) Praca przy wypalaniu, jednakowoż z tem ograniczeniem, że w piecach, w których się utrzymuje ogień nieustanny, należy podpalać najpóźniej w sobotę o 6 godzinie wieczorem.

b) nadzorowanie i regulowanie procesu suszenia.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

Praca niedzielna dozwolona jest w wymienionych w dalszym ciągu przemysłach z ograniczeniem do określonych niżej czynności i czasu — przyczem jednak zezwala się na wykonywanie prac (pomocniczych i ubocznych), wyliczonych w § 2., ustęp trzeci, i w § 5.:

Robotnikom, zatrudnionym w niedzielę dłużej niż przez 3 godziny, należy w zmian wyznaczyć następujący spoczynek:

10. Pławiarnie kaolinu.

Praca przy obsłudze utrzymywanych w ciągłym ruchu pieców do suszenia.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

11. Przemysł wyrobów glinianych.

- a) Praca przy obsłudze pieców, w których się już pali, z wyłączeniem pieców do topienia i mufowych, w których nie utrzymuje się ciągle ognia;
- b) przy wyjmowaniu treści form, przestawianiu względnie obracaniu surowych wyrobów na pułkach suszarni, o ile to jest potrzebne do zapobieżenia zmianie formy wyrobów, przez 3 godziny najdłużej do 9 godziny przedpołudniem;
- c) nadzorowanie i regulowanie procesu suszenia.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

12. Huty szklane.

Praca przy obsłudze wytwarzaczy, ogrzewaniu pieców szklanych, przynoszeniu masy szklanej i okruchów, podtrzymywaniu procesu topienia i utrzymywaniu ognia w kaszubah; ponadto w hutach szklanych z piecami tyglowymi praca szklarzy (dętkarzy, wyciągaczy szkła) i ich pomocników, tudzież pozostające w związku z tem obsługa pieców do ochładzania i kaszub, jeżeli i jak długo da się wykazać, że rozpoczęcie dwóch następujących po sobie wykończonych prac wytwórczych przedziela przeciętnie czas więcej jak 28 godzin, a to najwięcej przez 12 niedziel w roku, które należy uwidocznić w wykazie, utrzymywanym po myśli § 1., art. IV., ustawy z dnia 16. stycznia 1895, Dz. u. p. Nr. 21.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

Dowodu, żadanego w poprzednim ustępie, należy dostarczyć na podstawie osobnego wykazu, w którym należy uwidocznić początek i koniec wykończonej pracy wytwórczej w każdym poszczególnym dniu kalendarzowym. Wykaz ten należy na żądanie przedkładać władzy przemysłowej oraz inspektorowi przemysłowemu i przechowywać przynajmniej przez rok po ostatnim wpisie.

13. Wytwarzanie elektrod węglowych i innych przedmiotów, wyrabianych z plastycznego węgla.

Praca przy obsłudze pieców z nieustającym ogniem, w których się już pali.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

Praca niedzielna dozwolona jest w wymienionych w dalszym ciągu przemysłach z ograniczeniem do określonych niżej czynności i czasu — przyczem jednak zezwala się na wykonywanie prac (pomocniczych i ubocznych), wyliczonych w § 2., ustęp trzeci, i w § 5.:

Robotnikom, zatrudnionym w niedzielę dłużej niż przez 3 godziny, należy w zamian wyznaczyć następujący spoczynek:

14. Wyrób naczyń z drzewnika.

Praca palaczy, potrzebnych do suszenia prasowanych naczyń.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

15. Wyrób akumulatorów.

Praca około podtrzymywania rozpoczętych procesów formowania się.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

16. Wyrób kamienia korkowego.

W suszarniach, w których się stosuje postępowanie z prądem przeciwnym, praca przy wożeniu kamieni korkowych na wózkach do kanałów do suszenia, wywożeniu tychże i posuwaniu wózków w tych kanałach.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

17. Garbarstwo.

Praca najdłużej przez 2 godziny do 9. godziny przedpołudniem:

- a) W czerwonoskórnicztwie i garbowaniu chromem około przerzucania i poruszania (ruszania, mieszania i powlekania) skór, zmiany wody, wyjmowania skór z naczyń do garbowania, rozwieszania względnie zdejmowania tychże w suszarni, tudzież w miesiącach od maja do września włącznie około przysposabiania świeżych skór, dostarczonych w sobotę wieczorem;
- b) w białoskórnicztwie około wyprawiania skórek i zmiany wody oraz około posypywania wełny w celu jej wysuszenia.

18. Zakłady oczyszczania jelit.

- a) Praca około czyszczenia świeżych trzewiów, dostarczonych w sobotę wieczorem, najdłużej do 9 godziny przedpołudniem;
- b) suszenie trzewiów.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

19. Parnie, suszarnie i zakłady przebierania dla oprzędów jedwabników.

- a) Obsługiwanie pieców do parowania i suszenia;
- b) czynności około oprzędów, pozostające w bezpośrednim związku z procesem parowania i suszenia, jednakowoż z wykluczeniem czyszczenia i przebierania oprzędów;
- c) nadzorowanie świeżych oprzędów.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

Praca niedzielna dozwolona jest w wymienionych w dalszym ciągu przemysłach z ograniczeniem do określonych niżej czynności i czasu — przyczem jednak zezwala się na wykonywanie prac (pomocniczych i ubocznych), wyliczonych w § 2., ustęp trzeci, i w § 5.:

Robotnikom, zatrudnionym w niedzielę dłużej niż przez 3 godziny, należy w zmian wyznaczyć następujący spoczynek:

20. Bielenie.

- a) W oddziale przemysłowym „bielnik“ czynności przy odchlorowaniu, odtlenianiu i praniu najdłużej przez dwie godziny do 9 godziny przedpołudniem;
- b) praca przy polewaniu przędz i tkanin, leżących na bielniku, w ciągu jednej godziny przedpołudniem i jednej godziny popołudniu.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

21. Farbiarstwo.

- a) W farbiarstwie na czarno praca około nadzorowania komór, w których odbywa się utlenianie;
- b) w farbiarstwie na kolor indygo około poruszania płynu w kadziach, zawierających indygo;
- c) w farbiarstwie jedwabiu około otwierania hydraulicznych tłocznii towarowych, pozostających pod naciskiem w nocy z soboty na niedzielę, oraz przy dokończaniu procesów chemicznych, rozpoczętych jeszcze w sobotę przedpołudniem, jednakowoż tylko do 12 godziny w południe w niedzielę.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

22. Druczkarstwo.

Nadzorowanie komór, w których odbywa się utlenianie, oraz poruszanie płynu w kadziach, zawierających indygo.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

23. Wyrób drzewnika, celulozy, tektury i papieru.

- a) Praca przy procesie suszenia z wyjątkiem używania cylindrów suszących oraz około nadzoru komór bielących, jednak tylko przy bieleniu gazem chlorowym;
- b) przy utrzymywaniu w ruchu szlifierek do tarcia drzewa oraz łączących się z nimi bezpośrednio przyrządów do gatunkowania, przeczyszczaczy, węzłowników, maszyn do wyrobu kartonu lub tekturówek, jakoteż szmaciarek, ugniataczów wałkowych i wygniatarek materiału, jednakowoż dopiero od 6 godziny wieczorem w niedzielę;
- c) przy wytwarzaniu kwasu siarczanego, przysposabianiu ługu, obsłudze kotłów dla celulozy z przygotowanym do nałożenia materiałem, przy przyrządach do wyługowania, mycia i odwodnienia celulozy oraz przy naparzeniu ostatecznego ługu w piecach, w których się ciągle utrzymuje ogień.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

Praca niedzielna dozwolona jest w wymienionych w dalszym ciągu przemysłach z ograniczeniem do określonych niżej czynności i czasu — przyczem jednak zezwala się na wykonywanie prac (pomocniczych i ubocznych), wyliczonych w § 2., ustęp trzeci, i w § 5.:

Robotnikom, zatrudnionym w niedzielę dłużej niż przez 3 godziny, należy w zamian wyznaczyć następujący spoczynek:

24. Młyny zbożowe.

- a) W wiatrakach praca przy mieleniu i ładowaniu młewa;
- b) w młynach, poruszanych własną siłą wodną a obsługiwanych przez mniejszy personal (2—3 osoby) praca w takim samym zakresie, jak w wiatrakach;
- c) w wszystkich młynach:
- α) praca przy wyladowywaniu przywiezionego do młyna zboża i przy ładowaniu mąki, pochodzącej z obcego zboża, celem wywiezienia jej z młyna, do 10 godziny przedpołudniem;
- β) przy sprzedaży mąki i chleba oraz przy rozsyłaniu tych wyrobów na własnych wozach w niedzielę w godzinach, wyznaczonych do sprzedawania środków żywności a w poniedziałek od 3 godziny rano.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli, jeżeli nie udzielono już robotnikom w poprzednim tygodniu nieprzerwanego 24godzinnego spoczynku z powodu przerwy, wynikłej z istoty ruchu.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim albo też spoczynek po 6 godzin w dwóch dniach w tygodniu.

25. Wyrób siodu i piwowarstwo.

a) Wyrób siodu:

- α) Praca przy namoczeniu jęczmienia, wyjąwszy jego przynoszenie, tudzież przy odmiękczeniu jęczmienia oraz koło czynności, wynikających z procesu kiełkowania a niezbędnie potrzebnych do utrzymywania tego procesu bez przerwy;
- β) praca w suszarniach siodu, utrzymywanych w nieustannym ruchu, z uwzględnieniem wykiełkowania siodu;

b) Piwowarstwo:

- α) praca przy chłodzeniu brzezki i głównem kiśnieniu;
- β) przy czyszczeniu i przysposabianiu wiązań z beczek (robienie mostu z beczek) do 12 godziny w południe, tudzież przy spuszczeniu piwa i rozwożeniu piwa do odbiorców.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

26. Suszarnie chmielu i siarkownie chmielu.

Praca w miesiącach od sierpnia do listopada włącznie.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

Praca niedzielna dozwolona jest w wymienionych w dalszym ciągu przemysłach z ograniczeniem do określonych niżej czynności i czasu — przyczem jednak zezwala się na wykonywanie prac (pomocniczych i ubocznych), wyliczonych w § 2., ustęp trzeci, i w § 5.:

Robotnikom, zatrudnionym w niedzielę dłużej niż przez 3 godziny, należy w zamian wyznaczyć następujący spoczynek:

27. Wyrób cukru.

a) W fabrykach cukru surowego: praca przy dowozie buraków z kopców, znajdujących się w bezpośrednim sąsiedztwie fabryki, w buraczarni, przy dyfuzji, nawęglaniu, nawapnianiu, precedzaniu, odparowywaniu, w budynku do napełniania i przy centryfugach, na boiskach cukrowniczych z wyłączeniem pakowania, w końcu przy utrzymywaniu w ruchu suszarni obrzynków;

b) przy rafinacji cukru: praca przy wyladowywaniu cukru surowego, jeżeli wskutek zaniechania tego ruchu musiałyby być przerwany, przy wytapieniu, rozpuszczaniu, precedzaniu, odparowywaniu, w składzie palonych kości, w budynku do napełniania i przy centryfugach z uwzględnieniem ładowania cukru krystalicznego do worków, w lokalu dla wyrobów dodatkowych, w suszarniach, na boiskach cukrowniczych z wyłączeniem pakowania, w końcu przy wyrabianiu cukru kostkowego około odlewania i wytłaczania z uwzględnieniem zanoszenia odlanych, względnie wytłoczonych płyt lub sztab do suszarni;

c) przy odcukrzaniu melasu: praca około uskutecznienia przesiąkania, około wyrobu i rozkładu cukrzanów wapniowych i strontowych oraz połączonego z tem utrzymywania w ruchu pieców do wypalania, przyrządów do przekraplania, chłodzenia i napełniania.

Co drugą niedzielę 24 godziny, jeżeli ruch w niedzielę może być najmniej przez 6 godzin przerwany, lub jeżeli przy zmianie szychty tygodniowej można w niedzielę dodać jednorazową szychtę rezerwową. W tym ostatnim jednak przypadku nie wolno robotników do zmiany używać do pracy przez 12 godzin tak po prawidłowej ich pracy jak i przed takąową i należy dać im w zamian spoczynek najmniej w takim wymiarze, jaki udzielono robotnikom zastąpionym. Jeżeli z powodu szczególnych stosunków ruchu nie można robotnikom w zamian wyznaczyć powyższego spoczynku, w takim razie za spoczynek w zamian udzielony uważać należy spoczynek 18godzinny, przypadający na niedzielę wskutek zmiany szychty w myśl § 3. rozp. min. z dnia 27. maja 1885, Dz. u. p. Nr. 85.

Dla osób, zatrudnionych pracą przy centryfugach, z uwzględnieniem ładowania cukru krystalicznego do worków, w lokalu dla wyrobów dodatkowych i w składzie palonych kości, w końcu przy wyrabianiu cukru kostkowego około odlewania i wytłaczania z uwzględnieniem zanoszenia odlanych, względnie wytłoczonych płyt lub sztab do suszarni, spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

Przy wszelkich innych pracach jak ad a).

Dla robotników przy piecach strontowych spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

Dla wszystkich innych robotników jak ad a).

28. Wyrób soku (lukrecyowego).

Praca przy wyciąganiu, naparzaniu, gotowaniu i suszeniu.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

29. Wyrób syropu i cukru gronowego (cukru krochmalnego).

Praca przy gotowaniu skrobii z kwasem siarkowym, neutralizacji, odparowywaniu i rafinacji (precedzaniu), przy wyrobie cukru gronowego, także około krystalizacji i suszenia.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

<p>Praca niedzielna dozwolona jest w wymienionych w dalszym ciągu przemysłach z ograniczeniem do określonych niżej czynności i czasu — przyczem jednak zezwala się na wykonywanie prac (pomocniczych i ubocznych), wyliczonych w § 2., ustęp trzeci, i w § 5.:</p>	<p>Robotnikom, zatrudnionym w niedzielę dłużej niż przez 3 godziny, należy w zamian wyznaczyć następujący spoczynek:</p>
<p>30. Suszarnie cykoryi, buraków, jarzyn i owoców.</p> <p>Praca przy opalaniu i obsłudze utrzymywanych w nieustannym ruchu suszarni oraz przy czyszczeniu i krajaniu (kruszeniu) suszonych płodów.</p> <p>31. Wyrób konserwów, soku owocowego i salami.</p> <p>Czynności, przy których zwłoka spowodowałaby zepsucie się przerabianych materiałów:</p> <ol style="list-style-type: none"> Przy wyrobie konserwów mlecznych dowóz, słodzenie i zagotowywanie mleka oraz chłodzenie zgęszczonego wytworu, w ciągu całego roku; przerabianie świeżych ryb na konserwy w ciągu całego roku; czynności przy wyrobie salami w miesiącach od listopada do lutego włącznie; czynności przy wszelkich innych konserwach oraz przy wyrobie soku owocowego w miesiącach od maja do listopada włącznie do 2 godziny popołudniu. 	<p>Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.</p> <p>Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.</p> <p>Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim lub spoczynek po 6 godzin w 2 dniach w tygodniu.</p> <p>Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.</p>
<p>32. Piwnice winne.</p> <ol style="list-style-type: none"> Praca przy wyciskaniu winogron i zacieru winnego; w celu odbierania moszczu podczas winobrania; przy nadzorowaniu procesu fermentacyjnego. 	<p>Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim lub spoczynek po 6 godzin w 2 dniach w tygodniu.</p>
<p>33. Gorzelnie i rafinerye spirytusu, wyrób drożdży prasowanych.</p> <p>W przedsiębiorstwach, utrzymywanych w ruchu nieustannym:</p> <ol style="list-style-type: none"> W gorzelniach spirytusu: <ol style="list-style-type: none"> praca przy utrzymywaniu w ruchu parników, przy procesie zacierowym, fermentacyjnym i destylacyjnym, przy obsłudze dołów na brahę i uzyskiwaniu siodu (zobacz Nr. 25 a); przy wydawaniu brahy do 10 godziny przedpołudniem. 	<p>Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.</p>

Praca niedzielna dozwolona jest w wymienionych w dalszym ciągu przemysłach z ograniczeniem do określonych niżej czynności i czasu — przyczem jednak zezwala się na wykonywanie prac (pomocniczych i ubocznych), wyliczonych w § 2., ustęp trzeci, i w § 5.:

Robotnikom, zatrudnionym w niedzielę dłużej niż przez 3 godziny, należy w zmian wyznaczyć następujący spoczynek:

b) W rafineriach spirytusu: praca przy procesie destylacyjnym.

c) Przy wyrobie drożdży prasowanych:

α) praca przy utrzymywaniu w ruchu parników i gniotowników do zielonego i suchego słoðu, przy procesie zacierowym, oczyszczającym, fermentacyjnym i destylacyjnym, przy zbieraniu szumowin, względnie oddzielaniu, płókanu i prasowaniu drożdży oraz przy uzyskiwaniu słoðu (zobacz Nr. 25 a);

β) przy urabianiu w formy i pakowaniu drożdży do 10 godziny przedpołudniem; przy rozwożeniu i wysyłaniu drożdży do 12 godziny w południe.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

34. Wyrób octu.

Praca przy polewaniu zaprawy octowej, nadzorowaniu procesu fermentacyjnego oraz około opalania octowni.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

35. Wyrob skrobii ziemniaczanej.

Praca przy wybieraniu ziemniaków z kopców, płókanu i tarcu ziemniaków, przy wydobywaniu skrobii, uzyskiwaniu i czyszczeniu skrobii surowej oraz przy przerabianiu odpadków skrobii, w końcu przy odwadnianiu i suszeniu oczyszczonych wyrobów.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

36. Uzyskiwanie naturalnych wód mineralnych i ich soli.

a) Praca przy zwożeniu flaszek do źródła (studni), przy napełnianiu, korkowaniu i odwożeniu flaszek do składu;

b) w przedsiębiorstwach, w których się używa przyrządów bezpowietrznych, także praca przy przesączaniu, naparowywaniu i zgęszczaniu wody mineralnej oraz przy krystalizacji ługu.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

37. Przemysł chemiczny.

O ile ruchu w przedsiębiorstwie nie można przerwać:

Praca przy obsłudze pieców prażelnych, żarowych, redukcyjnych, pieców do topienia, pieców płomiennych i elektrycznych, tudzież przyrządów destylacyjnych, sublimacyjnych i elektro-chemicznych, nadto przyrządów do rozkładania (garnków Papina), przyrządów do wytwarzania gazów i zgęszczaczy, oraz urządzeń do ługowania, zgęszczania, skraplania, krystalizacji, wyciągania i tym podobnych.

Dla wszystkich punktów: Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

Praca niedzielna dozwolona jest w wymienionych w dalszym ciągu przemysłach z ograniczeniem do określonych niżej czynności i czasu — przyczem jednak zezwala się na wykonywanie prac (pomocniczych i ubocznych), wyliczonych w § 2., ustęp trzeci, i w § 5.:

Robotnikom, zatrudnionym w niedzielę dłużej niż przez 3 godziny, należy w zamian wyznaczyć następujący spoczynek:

W szczególności dozwolona jest praca niedzielna przy wyrobie przytoczonych w dalszym ciągu chemicznych wytworów, a to odnośnie do wymienionych dalej czynności, względnie procesów pracy:

a) Wyrób kwasu siarkowego:

- α) Wyrób kwasu siarkowego angielskiego: Dowóz kruszcu siarkowego, blendy cynkowej i siarki do pieców w celu spalania, obsługiwanie pieców, wież Glowera i Gay-Lussaka, tudzież komór ołowianych, zgęszczanie i czyszczenie kwasów, spuszczenie zgęszczonego kwasu do przeznaczonych dla niego naczyń i zamykanie (zalutowanie) takowych;
- β) wyrób kwasu siarkowego dymiącego (zapomocą postępowania stykowego): wytwarzanie bezwodnika siarkawego z uwzględnieniem dowozu materiałów surowych, czyszczenia i suszenia bezwodnika siarkawego, obsługiwanie pieca stykowego i naczyń wchłaniających, spuszczenie kwasu do naczyń i zamykanie takowych;
- γ) zgęszczanie kwasu siarkowego przez wymrożenie kwasu rozcieńczonego (wytwarzanie wodorotlenku): napełnianie i wypróżnianie komór do zamrażania, przenoszenie gotowych wytworów do przeznaczonych na nie naczyń, zamykanie i przewóz tych naczyń na miejsca składu.

b) Wyrób sody wraz z należącą tu poboczną fabrykacją:

- α) wyrób sody według sposobu Leblanca: utrzymywanie w ruchu pieców do topienia i wypalania sody, wylugowanie spławizny, odparowywanie i krystalizacja ługów;
- β) wyrób kwasu solnego i soli glauberskiej: utrzymywanie w ruchu przyrządów do rozkładania i wchłaniania oraz pieców do wypalania surowego siarczanu i ściąganie kwasu;
- γ) wytwarzanie antychloru: utrzymywanie w ruchu przyrządów do wchłaniania, naparzenie i krystalizacja ługów;
- δ) uzyskiwanie siarki z pozostałości sody przez nawęglanie i sposobem strącania: utrzymywanie w ruchu wapienników, zgęszczaczy, mieszadeł rudy błotnej, przyrządów do nawęglania i pieców do spalania siarkowodoru, względnie proces strącania;

Dla wszystkich punktów: Spoczynek 24godzinny następnęj niedzieli lub w dniu powszednim.

<p>Praca niedzielna dozwolona jest w wymienionych w dalszym ciągu przemysłach z ograniczeniem do określonych niżej czynności i czasu — przyczem jednak zezwala się na wykonywanie prac (pomocniczych i ubocznych), wyliczonych w § 2., ustęp trzeci, i w § 5.:</p>	<p>Robotnikom, zatrudnionym w niedzielę dłużej niż przez 3 godziny, należy w zmian wyznaczyć następujący spoczynek:</p>
<p>e) Wyrób sody amoniakowej: utrzymywanie w ruchu wapienników, wyrób solanki, wyrób mleka wapiennego, przetwarzanie ługów i dwuwęglanu;</p> <p>c) Wyrób kwasu saletrzanego sposobem elektrochemicznym: oprócz obsługiwania pieców elektrycznych, skraplania i zgęszczania jeszcze strącanie kwasu.</p> <p>d) Wyrób alkaliów żrących (żrącego tlenku sodu i żrącego potasu) itd.: przyrządzanie i naparzanie ługów, topienie, odlewanie i pakowanie wyrobów.</p> <p>e) Wyrób potażu: utrzymywanie w ruchu pieców do zwęglania i wypalania, przyrządzanie, wyparowywanie i krystalizacja ługu.</p> <p>f) Wyrób alunu, siarkanu glinowego i wodorotlenku glinowego: utrzymywanie w ruchu pieców, przyrządzanie ługu, proces strącania, naparzania i krystalizacja.</p> <p>g) Wyrób żelazocyanku potasowego: utrzymywanie w ruchu pieców, ługowanie, zgęszczanie i krystalizacja.</p> <p>h) Wyrób nadmanganianu potasowego oraz odtwarzanie kwasu chromowego drogą elektrolizy, wyrób chromianu: obsługiwanie naczyń, służących do rozkładu, uzyskiwanie wodoru, utrzymywanie w ruchu pieców, przyrządzanie ługu, naparzanie i krystalizacja.</p> <p>i) Wyrób chlorku wapna i chloranów alkalicznych: utrzymywanie w ruchu przyrządów do wytwarzania i wchłaniania chloru oraz odtwarzanie brunatnika, napełnianie i zamykanie naczyń, przeznaczonych na chlorek wapna, przy przetwarzaniu przepuszczanego niezwiązanego chloru na chlorany alkaliczne, obsługiwanie przyrządów do wchłaniania, naparzanie ługów, wyciskanie mułu i krystalizacja surowej soli.</p> <p>j) Wyrób szkła wodnego: topienie w piecach wannowych i odlewanie.</p> <p>k) Wyrób węglanu strontowego: obsługiwanie pieców muflowych (redukcja), wyciąganie żarzywa, rozkładanie ługów siarkowo-strontowych zapomocą kwasu węglowego i obsługiwanie przyrządów, wytwarzających kwas węglowy.</p> <p>l) Wyrób chlorku barowego: utrzymywanie w ruchu pieców do topienia, wylugowywanie spławizny, odparowywanie i krystalizacja ługów.</p>	<p>Dla wszystkich punktów: Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.</p>

<p>Praca niedzielna dozwolona jest w wymienionych w dalszym ciągu przemysłach z ograniczeniem do określonych niżej czynności i czasu — przyczem jednak zezwala się na wykonywanie prac (pomocniczych i ubocznych), wyliczonych w § 2., ustęp trzeci, i w § 5.:</p>	<p>Robotnikom, zatrudnionym w niedzielę dłużej niż przez 3 godziny, należy w zamian wyznaczyć następujący spoczynek:</p>
<p><i>m)</i> Wyrób siarkanu miedziowego: obsługiwanie pieców do chlorującego prażenia, ługowanie prażonych wyltworów, przecedzanie, strącanie miedzi zapomocą siarkowodoru, wyciskanie i prażenie siarczku miedzi w utrzymywanych w ciągłym ruchu piecach szybowych, wylugowywanie siarkanu miedziowego, naparzanie i krystalizacja ługów.</p> <p><i>n)</i> Wyrób farb mineralnych:</p> <p>α) wyrób ultramaryny: nadzorowanie ruchu pieców;</p> <p>β) wyrób bieli cynkowej: utrzymywanie w ruchu pieców do spalania;</p> <p>γ) wyrób minii, minium i glejty ołowianej: utrzymywanie w ruchu pieców;</p> <p>δ) wyrób bieli ołowianej: utrzymywanie w ruchu komór, służących do utleniania, nadzorowanie procesu odmetniania i suszenia.</p> <p><i>o)</i> Wyrób węglików wapna sposobem elektrotermicznym: utrzymywanie w ruchu pieców elektrycznych, wyjmowanie i pakowanie gotowych wyrobów oraz utrzymywanie w ruchu wapienników.</p> <p><i>p)</i> Wyrób koksu i uzyskiwanie amoniaku: utrzymywanie w ruchu pieców koksowych, nakładanie węgla, wyrzucanie koksu, płókanie węgla, o ile ono jest potrzebne do utrzymywania w ruchu pieców, utrzymywanie w ruchu przyrządów destylacyjnych, zgęszczaczy i przyrządów do chłodzenia przy wytwarzaniu amoniaku.</p> <p><i>q)</i> Wyrób destylowanych wyltworów z drzewa i smoły:</p> <p>α) wyrób wysokoku drzewnego i octu drzewnego: utrzymywanie w ruchu retort i przyrządów destylacyjnych oraz wyrób octanu wapniowego;</p> <p>β) wyrób wyltworów z smoły drzewnej: ukończenie zaczętego poprzedniego dnia procesu destylacyjnego i spuszczenie pozostałości.</p> <p><i>r)</i> Zwęglanie drzewa w mielerzach i stosach: nadzorowanie mielerzy i stosów, zapalonych przed 6 godziną w sobotę.</p> <p><i>s)</i> Oczyszczanie żywicy: proces topienia i przecedzanie.</p> <p><i>t)</i> Wyrób sadzy: utrzymywanie w ruchu pieców żarowych.</p> <p><i>u)</i> Wyrób wyciągów z barwników i materiałów garbnikowych: wylugowywanie wyrobów surowych i naparzanie wyciągów.</p>	<p>Dla wszystkich punktów: Spoczynek 24godzinny następnego niedzieli lub w dniu powszednim.</p>

Praca niedzielna dozwolona jest w wymienionych w dalszym ciągu przemysłach z ograniczeniem do określonych niżej czynności i czasu — przy czem jednak zezwala się na wykonywanie prac (pomocniczych i ubocznych), wyliczonych w § 2., ustęp trzeci, i w § 5.:

Robotnikom, zatrudnionym w niedzielę dłużej niż przez 3 godziny, należy w zmian wyznaczyć następujący spoczynek:

- v) Wyrób kwasu salicylowego: proces sublimacyjny i krystalizacyjny.
- w) Wyrób karuku i białka: macerowanie świeżych kości, płókanie bielonego mieliwa, wyciąganie karuku, przygotowywanie waru karuku, odlewanie tegoż w formy, krajanie świeżego karuku i obsługiwanie suszarni karuku, białka i krwi oraz ściąganie surowicy.
- x) Wyrób surowej celuloidy: proces walcowania, prasowania i suszenia.

Dla wszystkich punktów: Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

38. Przemysł tłuszczowy.

- a) Przy czynnościach przemysłowych, należących do postępowania destylacyjnego i wyciągającego, których nie można przezywać, praca około utrzymywania w ruchu przyrządów destylacyjnych, płókania i ściągania oczyszczonych mas, usuwania pozostałości z baniek oraz około utrzymywania w ruchu pieców żarowych dla kości.
- b) Topienie surowego łoju w miesiącach od kwietnia do października włącznie do 12 godziny w południe.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

39. Rafinerie oleju skalnego i wyrób cerezyny.

- a) Przy procesie destylacyjnym:
 - α) w zakładach utrzymywanych w nieustannym ruchu, obsługiwanie przyrządów destylacyjnych i zbieralników;
 - β) w zakładach, w których nie uskutecznia się ciągle destylacji, usuwanie pozostałości z baniek, ochłodzonych w nocy z soboty na niedzielę oraz czyszczenie ich przez 2 godziny do 8 godziny rano.
- b) Praca przy oczyszczaniu, bieleniu, ogrzewaniu i przece-dzaniu olejów skalnych.
- c) Przy wyrobie parafiny: praca około ciągłego ochładzania ropy, przy procesie krystalizacji, oddzielaniu parafiny od oleju (t. j. czynności około pras sączkowych i hydraulicznych z uwzględnieniem należących do tego czynności około przetapiania i odlewania), jakoteż około obsługiwania i nadzorowania procesu wypocenia oraz uskuteczniania w dalszym ciągu, względnie kończenia zaczętego już wyciągania.
- d) Przy wyrobie cerezyny: uskutecznianie w dalszym ciągu, względnie kończenie zaczętego już wyciągania.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.

<p>Praca niedzielna dozwolona jest w wymienionych w dalszym ciągu przemysłach z ograniczeniem do określonych niżej czynności i czasu — przyzem jednak zezwała się na wykonywanie prac (pomocniczych i ubocznych), wyliczonych w § 2., ustęp trzeci, i w § 5.:</p>	<p>Robotnikom, zatrudnionym w niedzielę dłużej niż przez 3 godziny, należy w zmian wyznaczyć następujący spoczynek:</p>
<p>40. Wyrób gazu świetlnego, opałowego i gazu, służącego do wytwarzania siły.</p> <p>Praca przy dowozie materyałów surowych ze składów gazowni, przy utrzymywaniu w ruchu przyrządów, wytwarzających gaz, czyszczeniu gazu i rozdzielaniu gazu oraz przy składaniu pozostałości w obrębie gazowni.</p> <p>41. Samoistne elektrownie oraz zakłady elektryczne, stanowiące tylko część przedsiębiorstwa przemysłowego jako jego przedsiębiorstwo pomocnicze.</p> <p>Czynności, połączone z nadzorowaniem i obsługiwaniem dynamo-maszyn, przetwarzaczy, akumulatorów i przyrządów pomocniczych.</p> <p>42. Oświetlenie publiczne.</p> <p>Utrzymywanie w dobrym stanie i obsługiwanie lamp, względnie ciał świetlnych.</p> <p>43. Przedsiębiorstwa omnibusów i pojazdów kursujących.</p> <p>44. Przemysł najmu powozów do przewozu osób (fiakry, jednokonki, pojazdy motorowe itd.).</p> <p>45. Najem środków przewozu osób (wierzchowców, czółen, pojazdów motorowych itd.).</p> <p>46. Garaże dla samochodów.</p> <p>Czynności niecierpiące zwłoki.</p>	<p>Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.</p> <p>W zakładach o małej sile roboczej: Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim lub spoczynek po 6 godzin w 2 dniach w tygodniu; w wszystkich innych zakładach: spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim.</p> <p>Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim lub spoczynek po 6 godzin w 2 dniach w tygodniu.</p> <p>Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim lub spoczynek po 6 godzin w 2 dniach w tygodniu.</p> <p>Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim lub spoczynek po 6 godzin w 2 dniach w tygodniu.</p> <p>Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim lub spoczynek po 6 godzin w 2 dniach w tygodniu.</p>

Praca niedzielna dozwolona jest w wymienionych w dalszym ciągu przemysłach z ograniczeniem do określonych niżej czynności i czasu — przy czem jednak zezwala się na wykonywanie prac (pomocniczych i ubocznych), wyliczonych w § 2., ustęp trzeci, i w § 5.:

Robotnikom, zatrudnionym w niedzielę dłużej niż przez 3 godziny, należy w zamian wyznaczyć następujący spoczynek:

47. Przemysł szyperski na wodach śródlądowych.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim albo spoczynek po 6 godzin w 2 dniach w tygodniu.

48. Przedsiębiorstwa pogrzebowe.

Wystawianie zwłok, odprawianie obrzędu pogrzebowego, odwożenie i grzebanie zwłok.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim albo spoczynek po 6 godzin w 2 dniach w tygodniu.

49. Przedsiębiorstwa usług dla publiczności (zakłady posługaczy, nosicieli, przewodników, pościeńców i tym podobne).

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim albo spoczynek po 6 godzin w 2 dniach w tygodniu.

50. Przewóz towarów i mebli.

Dostawianie posylek pośpiesznych i pakunków podróźnych na kolej i na parowce i nadawanie takowych, względnie odbieranie przesyłek pośpiesznych i pakunków podróźnych i doręczanie ich odbiorcom.

Przewóz mebli w te niedziele podczas terminów wyprawowania się, które przypadają na dzień, przeznaczony na podstawie osobnych przepisów lub w braku tychże na podstawie osobnego zwyczaju miejscowego na opróżnianie mieszkań lub na jeden z sześciu dni poprzednich.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim albo spoczynek po 6 godzin w 2 dniach w tygodniu.

51. Przemysł gospodni i szynkarski.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim albo spoczynek po 6 godzin w 2 dniach w tygodniu.

52. Łażnie.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim albo spoczynek po 6 godzin w 2 dniach w tygodniu.

53. Zaopatrywanie w wodę.

Utrzymywanie w ruchu maszyn celem podnoszenia i rozprowadzania wody.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim albo spoczynek po 6 godzin w 2 dniach w tygodniu.

54. Przemysł muzyczny.

Spoczynek 24godzinny następnej niedzieli lub w dniu powszednim albo spoczynek po 6 godzin w 2 dniach w tygodniu.

Artykuł III.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie w dniu 1. października 1913.

O ile w rozporządzeniu niniejszem dozwolono obecnie dla pewnych rodzajów przemysłu lub pewnych czynności zabronionej dotychczas pracy niedzielnej, można jeszcze przed rozpoczęciem się mocy obowiązującej niniejszego rozporządzenia pozwolić na pracę niedzielną wówczas, jeżeli równocześnie będzie się przestrzegać wydanych osobno w niniejszem rozporządzeniu przepisów o spoczynku, w zamian udzielanym. Należy jednak przedtem uczynić pisemne doniesienie do władzy przemysłowej, która winna zawiadomić o tem bezzwłocznie inspektora przemysłowego.

Heinold wtr.

Roessler wtr.

Hussarek wtr.

187.

Rozporządzenie Ministra handlu w porozumieniu z Ministrem spraw wewnętrznych z dnia 14. września 1912,

którem zmienia się częściowo wydane na zasadzie § 74 a ordynacyi przemysłowej szczególne postanowienia co do przerw w pracy w przedsiębiorstwach przemysłowych.

Na zasadzie § 74 a ordynacyi przemysłowej (Obwieszczenie Ministra handlu w porozumieniu z Ministrem spraw wewnętrznych z dnia 16. sierpnia 1907, Dz. u. p. Nr. 199) zarządza się, co następuje:

Artykuł I.

Znosi się wyliczone w dalszym ciągu postanowienia § 1. rozporządzenia ministeryalnego z dnia 27. maja 1885, Dz. u. p. Nr. 82, którem na zasadzie § 74 a ordynacyi przemysłowej wydano szczególne postanowienia co do przerw w pracy w przedsiębiorstwach przemysłowych, a które zostało zmienione względnie uzupełnione rozporządzeniami ministeryalnemi z dnia 2. kwietnia 1897, Dz. u. p. Nr. 88, z dnia 4. marca 1898, Dz. u. p. Nr. 44, z dnia 16. października 1903, Dz. u. p. Nr. 210, z dnia 9. stycznia 1905, Dz. u. p. Nr. 7, z dnia 21. lutego 1908, Dz. u. p. Nr. 48:

Punkt 1.; punkt 2.; punkt 3.; punkt 5.; punkt 6.; punkt 7., lit. a); punkt 8.; punkt 9., ustęp pierwszy; punkt 10.; punkt 11.; punkt 13.; punkt 14.; punkt 20.; punkt 24.

Artykuł II.

W miejsce postanowień, zniesionych w artykule I., wstępują następujące postanowienia:

1. Huty żelazne (piece wielkie, piece do prażenia, zakłady dla koksu, pudlarnie, huty stalowe, walcownie ogrzewane, wielkie kuźnice i wielkie pracownie do prasowania, odlewnie żelaza i stali):

Przerwę południową dla robotników pomocniczych, zatrudnionych w przedsiębiorstwach, utrzymywanych w ciągłym ruchu, można przełożyć na czas między końcem piątej a początkiem dziewiątej godziny pracy i odbywać ją w drodze zmiany; nie wolno jednak skracać tej przerwy południowej poniżej godziny. Inne przerwy na odpoczynek dla wspomnianych robotników pomocniczych można przekładać odpowiednio do toku robót.

W hutach stalowych, w których utrzymuje się w ruchu tylko dwa piece Martina, można skrócić przerwę południową dla robotników pomocniczych, zatrudnionych przy piecach, na pół godziny. Okoliczność, że w odnośnej hucie stalowej utrzymuje się w ruchu także piece innego rodzaju, nie ma tu żadnego wpływu.

Taka sama ulga przysługuje hutom stalowym, w których utrzymuje się w ruchu tylko dwa piece tyglowe lub dwa piece elektryczne.

2. Zakłady emaliowania:

Przerwę południową polewaczy i palaczy można odbywać w drodze zmiany, nie można jej jednakowoż skracać poniżej godziny. Inne przerwy na odpoczynek dla tych robotników pomocniczych można przekładać odpowiednio do toku robót.

3. Przemysł metalowy (fabryki miedzi, mosiądzu, niklu, tombaku, pakfonku, ołowiu i chińskiego srebra, odlewnie dzwonów, ludwisarnie, odlewnie cyny i cynku i tym podobne).

Przerwę południową dla ludzi, zatrudnionych przy piecach, można odbywać w drodze zmiany, nie można jednak skracać przerw tej poniżej godziny. Inne przerwy na odpoczynek dla tych robotników pomocniczych można przekładać odpowiednio do toku robót. To samo odnosi się do przerw na odpoczynek dla walcowników z wyjątkiem przeznaczonej dla nich przerwy południowej.

5. Wapienniki, fabryki cementu, magnezytu, dołomitu, gipsu i cegielnie, fabryki stroncyany, wyrób towarów glinianych, porcelany i karborundu; fabryki cegieł piaskowo-wapiennych; fabryki łupku asbestowo-cementowego:

a) Przerwy na odpoczynek dla robotników pomocniczych, zatrudnionych przy procesach wypalania:

- α) Przy mielerzach, piecach połowych, komorowych i mufłowych oraz przy osobnych piecach, używanych w przemyśle wyrobów glinianych i porcelany, można przekładać lub dzielić przerwy na odpoczynek odpowiednio do toku robót. Przerwę południową dla robotników pomocniczych, zatrudnionych przy piecach w przemyśle wyrobów glinianych i porcelanowym (palaczy, sypaczy), z wyjątkiem wypalaczy, można odbywać w drodze zmiany, nie można jednakowoż skracać przerwy tej poniżej godziny. Inne przerwy na odpoczynek dla tych palaczy i sypaczy można przekładać odpowiednio do toku robót.
- β) Przy piecach szybowych można odbywać przerwę południową dla wypalaczy, zmieniając personal wypalaczy, nie można jej jednakowoż skracać poniżej godziny. Inne przerwy na odpoczynek dla tych wypalaczy można przekładać odpowiednio do toku robót.
- Przy piecach szybowych, przy których na jednej warstwie zatrudniony jest tylko jeden wypalacz, a nie ma odpowiedniego zastępcy, można przerwy na odpoczynek przekładać lub dzielić odpowiednio do toku robót przy piecu.
- γ) Przy piecach pierścieniowych można poszczególne przerwy na odpoczynek dla wypalaczy (palaczy) przekładać lub dzielić odpowiednio do toku robót.
- δ) Przy piecach obracających się można przerwę południową dla mielników węgla, wypalaczy, robotników od pieców, zatrudnionych około wpuszczania mułu (nakładaczy), i zwożących zendrówki, w przedsiębiorstwach, utrzymywanych w ciągłym ruchu, odbywać w drodze zmiany i przekładać początek jej odpowiednio do toku robót przy piecu; nie można jednakowoż skracać tej przerwy południowej poniżej godziny. Inne przerwy na odpoczynek dla wspomnianych rodzajów robotników można przekładać odpowiednio do toku robót.
- ε) Przy piecach elektrycznych można poszczególne przerwy na odpoczynek dla robotników pomocniczych, którym poruczono obsługę pieców, przekładać lub dzielić odpowiednio do toku robót.
- б) Przerwę południową dla robotników pomocniczych, zatrudnionych przy procesie mielenia, względnie odmulania (kamieniarzy, płóczkarzy, młynarzy, smarowników) można odbywać w drodze zmiany, nie można jednakowoż skracać przerwy tej poniżej godziny. Inne przerwy na odpoczynek dla tych robotników pomocniczych można przekładać odpowiednio do toku robót.

- c) Przerwę południową dla robotników pomocniczych, zatrudnionych przy procesie hartowania w fabrykach cegieł piaskowo-wapiennych, można odbywać w drodze zmiany, nie można jednakowoż skracać tej przerwy poniżej godziny. Inne przerwy na odpoczynek dla tych robotników pomocniczych można przekładać odpowiednio do toku robót.
- d) Przerwę południową dla robotników w fabrykach łupku asbestowo-cementowego, zatrudnionych przy miazdżarkach i tekturówkach można odbywać w drodze zmiany, nie można jednakowoż skracać jej poniżej godziny. Inne przerwy na odpoczynek dla tych robotników pomocniczych można przekładać odpowiednio do toku robót.

6. Przedsiębiorstwa hut szklanych:

Jednogodzinną przerwę południową dla szklarników i rozciągaczy oraz dla personalu pomocniczego robotników tego rodzaju winni odbywać wszyscy robotnicy odnośnego rodzaju równocześnie i należy ją przełożyć, o ile możliwości, na środek czasu pracy; inne przerwy na odpoczynek można przekładać odpowiednio do toku robót. Ewentualnie należy udzielić wymienionym wyżej robotnikom pomocniczym dwie odpowiednio podzielone przerwy na odpoczynek i trwające po 45 minut, które odbywać winni wszyscy robotnicy odnośnego rodzaju równocześnie. W przedsiębiorstwach, w których rzeczywisty czas pracy trwa najwyżej dziewięć godzin i kończy się najpóźniej o drugiej godzinie popołudniu, można przerwę południową dla wymienionych robotników pomocniczych skrócić na pół godziny.

Dla personalu wytapiaczy nie trzeba wyznaczać naprzód pewnego czasu na rozpoczęcie przerwy południowej oraz innych przerw na odpoczynek; nie można jednakowoż przerwy południowej skracać poniżej godziny.

Przerwę południową dla robotników, zatrudnionych około nadzorowania i utrzymywania ciepłoty kaszub, pieców do chłodzenia, tygli żarzewnych, tudzież około poruszanych automatycznie miechów maszynowych dla flaszek i szkła taflowego, oraz dla wkładaczy można odbywać w drodze zmiany taksamo jak inne przerwy na odpoczynek dla tych robotników pomocniczych, nie można jej jednakowoż skracać poniżej godziny.

7. Przemysł tkacki:

a) Bielenie, barwienie, drukowanie, przyrządzanie, układanie, wałkowanie, pranie:

Przerwy południowej dla robotników pomocniczych w bielarniach i barwiarniach nie można skracać poniżej godziny, można ją jednakowoż od czasu do czasu przekładać najwyżej na pół godziny przed

lub po rozpoczęciu przerwy południowej, wyznaczanej zwykle dla całego przedsiębiorstwa.

Przerwę południową dla robotników, zatrudnionych w utrzymywanych w ciągłym ruchu barwiarniach, około nadzorowania przyrządów parowych, w zakładach suszenia i utleniania, około utrzymywania ognia i przy procesie bielienia, można odbywać w drodze zmiany, nie można jednakowoż przerwy tej skracać poniżej godziny.

Inne przerwy na odpoczynek, które należy udzielić oprócz jednogodzinnej przerwy południowej robotnikom pomocniczym, zatrudnionym przy bielieniu, barwieniu, drukowaniu, przyrządzaniu, układaniu, wałkowaniu i praniu, można przekładać odpowiednio do toku robót.

8. Wyrób drzewnika, celulozy, tektury i papieru:

Przerwę południową dla robotników, zatrudnionych około palenia, około pieców, przy przyrządzaniu i wyparowywaniu ługów, około kotłów, przy procesie bielienia, płukania i suszenia, około szlifierek do tarcia drzewa, szmaciarek, maszyn do odwadniania, do wyrobu tektury i papieru oraz papieru pergaminowego i około maszyn do oblepiania papierem z suszącymi cylindrami, można odbywać w drodze zmiany i skracać na pół godziny. Inne przerwy na odpoczynek dla tych robotników pomocniczych można przekładać odpowiednio do toku robót.

9. Młyny zbożowe:

Przerwę południową dla robotników pomocniczych, zatrudnionych przy procesie mielenia, można odbywać w drodze zmiany i skracać na pół godziny pod warunkiem, że się tym robotnikom pomocniczym udzieli oprócz tego jeszcze półgodzinnej przerwy na odpoczynek przedpołudniem i takiej samej przerwy popołudniem.

W razie przeciwnym można wprawdzie odbywać przerwę południową w drodze zmiany, nie można jej jednakowoż skracać poniżej godziny, przyczem inne przerwy na odpoczynek wolno przekładać odpowiednio do toku robót.

10. Cukrownie (fabryki cukru surowego, rafinerie cukru):

Przerwę południową dla robotników pomocniczych, zatrudnionych w buraczarni oraz przy płukaniu buraków, przy dyfuzji, około tłocznii i suszarni obrzynków, można skracać na pół godziny; przerwę tę można także odbywać w drodze zmiany, jeżeli ze względu na tok robót nie można jej udzielić równocześnie wszystkim robotnikom oddziału.

Dla robotników, obsługujących przyrządy, używane w okresie robót począwszy od czyszczenia soku z wyłączeniem oddzielania syropu od kryształów,

tudzież dla robotników pomocniczych w fabrykach cukru surowego, zatrudnionych w wapniarkach oraz dla robotników, zatrudnionych w oddziałach dla rozpuszczania, czyszczenia i w oddziałach z próżniami, dla robotników pomocniczych, zatrudnionych w budynku dla napełniania, przy centryfugach chlebowych i przy centryfugach dla odlanych kostek w rafineriach cukru, jakoteż dla robotników pomocniczych, zatrudnionych w oddziale dla przesiąkania, można przerwę południową skracać na pół godziny i odbywać ją w drodze zmiany.

Przerwę południową dla robotników pomocniczych, zatrudnionych w innych oddziałach z centryfugami w rafineriach cukru oraz w fabrykach cukru surowego, należy odbywać równocześnie i nie można skracać jej poniżej godziny.

Inne przerwy na odpoczynek dla robotników pomocniczych, wymienionych w poprzednich trzech ustępach, można przekładać odpowiednio do toku robót.

11. Wyrób syropu i cukru gronowego (cukru krochmalnego):

Przerwę południową dla robotników pomocniczych, zatrudnionych przy scukrzaniu, przedzaniu, naporzaniu i krystalizacji, można odbywać w drodze zmiany i taksamo jak inne przerwy na odpoczynek dla tych robotników pomocniczych przekładać odpowiednio do toku robót, nie można jednakowoż skracać jej poniżej godziny.

13. Piwowarstwo, wyrób siodu, gorzelnictwo, wyrób octu (z wyjątkiem wyrobu octu winnego), wyrób likierów (z wyjątkiem wyrobu likierów na zimno), wyrób drożdży prasowanych, wyrób lodu sztucznego i wytwarzanie zimaa:

Przerwę południową dla robotników pomocniczych, zatrudnionych w przedsiębiorstwach, utrzymywanych w ciągłym ruchu, można odbywać w drodze zmiany i taksamo jak inne przerwy na odpoczynek dla tych robotników pomocniczych przekładać odpowiednio do toku robót, nie można jednakowoż skracać jej poniżej godziny.

14. Przemysły chemiczne.

Przerwę południową dla robotników pomocniczych, zatrudnionych przy czynnościach (procesach) chemicznych, niedających się przerywać, oraz przy robotach około pieców (pieców do prżenia, żarowych, redukcyjnych, przetapiających, pieców do spalania, do wypalania, pieców płomiennych, destylacyjnych i elektrycznych), tudzież przy przyrządach do rozkładania (garneków Papina), wchłaniania, przyrządach sublimacyjnych i elektrochemicznych, oraz przy robotach w zakładach dla ługowania, zgęszczania, skraplania, krystalizacji

i innych tego rodzaju, można odbywać w drodze zmiany, nie można jednakowoż skracać przerwy tej poniżej godziny. Przerwę południową dla robotników pomocniczych, szczególnie uzdolnionych, którzy mają pełnić przeważnie służbę nadzorczą, można w razie, jeżeli nie ma ludzi do zmiany, przekładać lub dzielić odpowiednio do toku robót. Inne przerwy dla wszystkich robotników pomocniczych, wymienionych w niniejszym ustępie, można przekładać odpowiednio do toku robót.

Postanowień wyjątkowych, wymienionych w ustępie pierwszym, nie można stosować do robotników pomocniczych, używanych do takich czynności, przy których oni są narażeni na niebezpieczeństwo wskutek niebezpiecznych dla zdrowia gazów, pary lub pyłu

Postanowienia wydane w poprzednich ustępach odnoszą się także do wyrobu skrobi i olejów ceterycznych, jak również do zwęglania drzewa, wytwarzania elektrod węglowych i innych przedmiotów, wyrabianych z plastycznego węgla, do przemysłu tłuszczowego (wyrób świec, mydła, gliceryny i margaryny), do wyrobu cerezyny, rafinacji olejów skalnych, do fabryk gazu świetlnego i wodnowęglanego, do wyrobu innych gazów z uwzględnieniem procesu zamiany w płyny, do wyrobu farb cynkowych i do hut cynkowych.

20. Personal, przeznaczony do doglądania kotłów parowych, maszyn parowych i innych motorów, oraz wytwarzaczy gazów i podobnych urządzeń:

a) Przerwę południową dla doglądaczy kotłów parowych i maszyn parowych można odbywać w drodze zmiany, nie można jej jednakowoż skracać poniżej godziny. Jeżeli nie ma zdalnych robotników do zmiany, można jednogodzinną przerwę południową odbywać w ten sposób, że doglądacze winni wprawdzie podczas tej przerwy pełnić służbę nadzorczą, do której są obowiązani, zwolnieni są jednak od wszelkich czynności, których wykonywanie nie jest zastrzeżone po myśli istniejących ustawowych przepisów dla egzaminowanego doglądacza. Inne przerwy na odpoczynek można przekładać odpowiednio do toku robót.

b) Przerwę południową dla doglądaczy innych motorów oraz wytwarzaczy gazu i podobnych urządzeń można odbywać w drodze zmiany, nie można jednakowoż przerwy tej skracać poniżej godziny. Jeżeli nie ma zdalnych robotników do zmiany, można jednogodzinną przerwę południową odbywać w ten sposób, że doglądacze winni wprawdzie podczas tej przerwy pełnić służbę nadzorczą, do której są obowiązani, zwolnieni są jednak od wszelkich czynności, których wykonywanie nie musi być powierzane tylko doglądaczom ze względu na

bezpieczeństwo ruchu. Inne przerwy na odpoczynek można przekładać odpowiednio do toku robót.

Zresztą rozpoczęcie przerw na odpoczynek dla personelu doglądaczy, wymienionego pod a) i b), może stosować się do rozpoczęcia przerw na odpoczynek w tych oddziałach przedsiębiorstwa, dla których celów służą odnośne kotły parowe, maszyny parowe, motory, wytwarzacze i tym podobne.

24. Samoistne elektrownie oraz zakłady elektryczne, stanowiące tylko część przedsiębiorstwa przemysłowego jako jego przedsiębiorstwo pomocnicze:

Przerwę południową dla robotników, zatrudnionych przy obsłudze maszyn motorowych, wytwarzaczy i tablic rozdzielczych, można odbywać w drodze zmiany, nie można jednakowoż przerwy tej skracać poniżej godziny. Inne przerwy na odpoczynek dla tych robotników pomocniczych można przekładać odpowiednio do toku robót.

W samoistnych elektrowniach i stacjach wtórnych o małej sile roboczej lub w przedsiębiorstwach tego rodzaju, stanowiących część składową innych zakładów przemysłowych, położonych jednak w większej od nich odległości, można w razie, jeżeli nie ma personelu do zmiany, przekładać przerwy na odpoczynek dla robotników pomocniczych odpowiednio do toku robót.

Zresztą rozpoczęcie przerw na odpoczynek dla wyżej wymienionych ludzi do obsługi może stosować się do rozpoczęcia przerw na odpoczynek w tych zakładach, dla których celów służy odnośny zakład elektryczny.

Artykuł III.

Oba ustępy końcowe § 1. rozporządzenia z dnia 27. maja 1885, Dz. u. p. Nr. 82, otrzymują nagłówek „§ 2.“, § 2. wspomnianego wyżej rozporządzenia otrzymuje nagłówek „§ 11.“.

Jako przepisy uzupełniające należy wstawić następujące postanowienia:

§ 3.

Łącznego czasu trwania przerw na odpoczynek dla robotników pomocniczych, wymienionych osobno w § 1., punkt 1., punkt 2., punkt 3., punkt 5., punkt 6., punkt 7, lit. a), punkt 8., punkt 9., ustęp pierwszy, punkt 10., punkt 11., punkt 13., punkt 14., punkt 20. i punkt 24., nie wolno skracać poniżej ustawowego wymiaru.

§ 4.

Wszystkim niewymienionym osobno w niniejszym rozporządzeniu robotnikom pomocniczym, zatrudnionym w wyliczonych tamże rodzajach przemysłu, należy udzielać przerw w pracy bez ograniczenia wedle przepisu ustawy.

§ 5.

W przedsiębiorstwach, utrzymywanych w ciągłym ruchu, w których czas pracy nie jest podzielony godziną południową (północą) na dwie w przybliżeniu równe części, należy robotnikom pomocniczym w tych przemysłach, dla których w niniejszem rozporządzeniu wydaje się osobne zarządzenia co do przerw południowych (o północy), udzielać przerw głównych takiej samej długości w innym odpowiednim czasie.

§ 6.

W przypadkach, w których wedle postanowień niniejszego rozporządzenia zezwala się na odbywanie przerw na odpoczynek w drodze zmiany, można używać w tym celu także ludzi, przeznaczonych do zastępstwa.

Tym ostatnim należy udzielać przerw na odpoczynek w ustawowym wymiarze między godzinami pracy, dając im jednogodzinną przerwę południową (o północy). Przerwy te można przekładać odpowiednio do toku robót.

§ 7.

Jeżeli w przedsiębiorstwach, utrzymywanych w ciągłym ruchu, po myśli powyższych przepisów w ogólności przewidziana jest w czasie przerw na odpoczynek praca robotników, przeznaczonych do zastępstwa, można w niedziele wyjątkowo nie używać tej kategorii robotników do zastępstwa wówczas, jeżeli praca tych ostatnich miałaby wyłącznie polegać na wykonywaniu pracy zastępczej. W tych przypadkach można skracać odpowiednio przerwy w niedziele.

§ 8.

Jeżeli przerwy na odpoczynek odbywają się w drodze zmiany, wówczas należy postarać się o to, aby podczas tych przerw nie wymagano od robotników pomocniczych, pozostałych przy pracy, tego rodzaju wysiłków pod względem sprawności pracy, iżby przez to zwiększyło się niebezpieczeństwo niebezpieśliwego wypadku i żeby to zagrażało zdrowiu i życiu robotników.

§ 9.

Łączny czas trwania przerw dla robotników pomocniczych, zatrudnionych w przemysłach, utrzymywanych w ciągłym ruchu, przy szychtach, trwających najwyżej ośm godzin, można skrócić na pół godziny; jedną z tych przerw, trwającą kwadrans, należy o ile możliwości przełożyć na środek czasu pracy i można odbywać ją w drodze zmiany. Inne przerwy można przekładać i dzielić odpowiednio do toku robót.

§ 10.

Robotników pomocniczych, używanych w przedsiębiorstwach, utrzymywanych w ciągłym ruchu, do takich prac, których zupełnie pewne wykonanie wymaga ze względu na bezpieczeństwo ruchu lub robotników szczególnego uzdatnienia, można, jeżeli niema odpowiedniego personelu do zmiany, zniewolić do wykonywania bezwarunkowo potrzebnego nadzoru także podczas przerw. Nie wpływa to na szczególne postanowienia § 1., punkt 20.

Również w przedsiębiorstwach, utrzymywanych w ciągłym ruchu, tam, gdzie wymaga tego nie-naganny tok robót, publiczne bezpieczeństwo lub bezpieczeństwo robotników, można zniewolić robotników pomocniczych, w miarę bezwarunkowej potrzeby oraz pod warunkiem uzyczenia im odpowiedniej sposobności do skorzystania z przerw w pracy w sposób zgodny z ich przeznaczeniem, do przebywania podczas przerw w pracy blisko miejsca pracy, aby w przypadkach nagłych i w razie, gdyby się coś szczególnego zdarzyło, byli oni gotowi do udzielenia pomocy.

Kategorie robotników, których można zniewolić do wykonywania nadzoru lub do odbywania pogotowia podczas przerw w pracy, należy po myśli § 88. a, ustęp 1., lit. c) ordynacji przemysłowej uwidocznić w regulaminie pracy.

Artykuł IV.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie w dniu 1. października 1913.

Heinold wtr.

Roessler wtr.

Rok 1912.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LXXVIII. — Wydana i rozesłana dnia 18. września 1912.

Treść: (N° 188—190.) 188. Rozporządzenie, którem powiększa się przy sądzie przemysłowym w Wiedniu i przy sądzie krajowym w Wiedniu jako sądzie odwoławczym w sporach przemysłowych ilość asesorów (zastępców) z VII. grupy wyborczej. — 189. Obwieszczenie, dotyczące utworzenia Ekspozytury w Oberchochsteg Urzędu celnego pobocznego w Unterchochsteg (w Przedarulanji). — 190. Rozporządzenie, dotyczące warunków wzajemnego dopuszczania lekarzy, którzy uzyskali stopień uniwersytecki na austriackich, węgierskich lub kroacko-slawońskich uniwersytetach.

188.

Rozporządzenie Ministrów sprawiedliwości, handlu i spraw wewnętrznych z dnia 1. września 1912,

którem powiększa się przy sądzie przemysłowym w Wiedniu i przy sądzie krajowym w Wiedniu jako sądzie odwoławczym w sporach przemysłowych ilość asesorów (zastępców) z VII. grupy wyborczej.

* Na zasadzie § 40. ustawy z dnia 27. listopada 1896, Dz. u. p. Nr. 218, i art. V. ustawy o pomocnikach handlowych z dnia 16. stycznia 1910, Dz. u. p. Nr. 20, rozporządza się:

1. Ilość asesorów (zastępców) z grupy wyborczej, wprowadzonej rozporządzeniem ministerjalnym z dnia 8. listopada 1910, Dz. u. p. Nr. 198 (grupa wyborcza VII.), ustanawia się, zmieniając to rozporządzenie ministerjalne, dla sądu przemysłowego w Wiedniu i sądu krajowego w Wiedniu jako sądu odwoławczego w sporach przemysłowych, w sposób następujący:

Sąd przemysłowy, asesorów: 40,
zastępców: 20,

Sąd odwoławczy, asesorów: 12.

2. Urzędowanie asesorów i zastępców, których należy świeżo wybrać wskutek niniejszego rozporządzenia, rozpoczyna się w dniu 15. lutego 1913.

Heinold wlr. Hoehenburger wlr.
Roessler wlr.

189.

Obwieszczenie Ministerstwa skarbu z dnia 6. września 1912, dotyczące utworzenia Ekspozytury w Oberchochsteg Urzędu celnego pobocznego w Unterchochsteg (w Przedarulanji).

W Oberchochsteg utworzono Ekspozyturę Urzędu celnego pobocznego w Unterchochsteg, wyposażoną w upoważnienia urzędu celnego pobocznego II. klasy, która rozpoczęła już swoje czynności.

Zaleski wlr.

190.

Rozporządzenie Ministerstw spraw wewnętrznych oraz wyznań i oświaty z dnia 16. września 1912,

dotyczące warunków wzajemnego dopuszczania lekarzy, którzy uzyskali stopień uniwersytecki na austriackich, względnie węgierskich lub kroacko-slawońskich uniwersytetach.

Na zasadzie układu, zawartego między c. k. Rządem i królewsko-węgierskim Rządem — a co do Kroacy i Sławonji na zasadzie przyzwalającego oświadczenia Bana, — zmieniając § 1., ustęp 2., rozporządzenia ministeryalnego z dnia 30. sierpnia 1898, Dz. u. p. Nr. 150, rozporządza się, co następuje:

§ 1.

§ 1., ustęp 1., rozporządzenia ministeryalnego z dnia 30. sierpnia 1898 stosuje się tylko wtedy do lekarzy, którzy z końcem roku szkolnego 1897/98 ukończyli swoje studia medyczne lub przynajmniej złożyli jedno rygorozum medyczne, uzyskali jednakoż dyplom dopiero po dniu 1. stycznia 1899, jeżeli dyplom uzyskano przed dniem 31. grudnia 1912 i otrzymano zresztą pozwolenie, przepisane w § 1., ustęp 2., wspomnianego rozporządzenia ministeryalnego.

§ 2.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Heinold wtr.

Hussarek wtr.

Rok 1912.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LXXIX. — Wydana i rozesłana dnia 21. września 1912.

Treść: № 191. Rozporządzenie, dotyczące urządzania publicznych widowisk zapomocą kinematografu.

191.

Rozporządzenie Ministerstwa spraw wewnętrznych w porozu- mieniu z Ministerstwem robót publicznych z dnia 18. września 1912,

dotyczące urządzania publicznych widowisk
zapomocą kinematografu.

Rozdział I.

Licencya.

§ 1.

Konieczny wymóg licencji i jej udzielenie.

Urządzanie publicznych widowisk zapomocą kinematografu dozwolone jest po myśli obowiązujących przepisów jedynie na podstawie licencji, udzielonej przez władzę.

Licencya nadaje prawo do prowadzenia przedsiębiorstwa tylko posiadaczowi licencji, wymienionemu w dokumencie licencyjnym, i nie może być przeniesioną na inne osoby ani przez czynności prawne między żyjącymi ani w drodze dziedziczenia.

Licencyę udziela się na czas od jednego roku do trzech lat.

§ 2.

Rodzaje licencji.

Licencyę udziela się w celu urządzania widowisk:

a) w pewnej stałej siedzibie lub

b) jako przedsiębiorstwa wędrujące z miejsca na miejsce w pewnych oznaczonych miejscowościach lub obszarach w obrębie obszaru administracyjnego władzy, nadającej licencyę.

W przypadku, wymienionym pod *a* można udzielić licencyę także z prawem urządzania widowisk na przemian w dwóch różnych miejscach w obrębie obszaru administracyjnego władzy, nadającej licencyę.

§ 3.

Zakres licencji.

Licencya upoważnia:

1. do przedstawiania widoków z natury i zdarzeń z życia rzeczywistego z wyłączeniem scen, które urządzono w celu widowiska lub zdjęcia kinematograficznego, lub

2. do urządzania widowisk kinematograficznych wszelkiego rodzaju.

§ 4.

Władza, udzielająca licencyę.

Licencyę udziela ta polityczna władza krajowa, w której obszarze administracyjnym ma się urządzać widowiska, dla Wiednia zaś c. k. Dyrekeya policyi.

§ 5.

Uwzględnianie prośb o licencyę.

Przy rozstrzygnięciu prośby o licencyę, należy brać na wzgląd istniejące już przedsiębiorstwa takiego samego rodzaju, potrzebę ich pomnożenia,

stosunki miejscowe oraz cele, na które ma być obracany dochód z przedsiębiorstwa.

W pierwszym rzędzie uwzględnia się tych ubiegających się o licencję, co do których ma się zupełną pewność, że dochód z przedsiębiorstwa będzie stale obracany na cele powszechnej użyteczności.

§ 6.

Warunki licencji i zasady prowadzenia przedsiębiorstwa.

Udzielenie licencji zawisłe jest od tego, aby środki, służące do prowadzenia przedsiębiorstwa, odpowiadały wymaganiom policyi zdrowia, policyi budowlanej, ogniowej i policyi bezpieczeństwa i aby w przedsiębiorstwach z stałą siedzibą wykazano, że lokal przedsiębiorstwa nadaje się do swego celu.

Przed udzieleniem licencji dla przedsiębiorstwa z stałą siedzibą należy dać sposobność oświadczenia się gminie, w której przedsiębiorstwo ma mieć swą siedzibę.

Wykonywanie przedsiębiorstwa wędrownego zawisłe jest od zatwierdzenia każdorazowej jego siedziby przez miejscową władzę policyjną.

Nie wolno prowadzić przedsiębiorstwa w bezpośredniej bliskości kościołów, szkół, zakładów wychowawczych, ogródków dla dzieci, szpitali i tym podobnych, tudzież prowadzić go łącznie z przemysłem gospodnim i szynkarskim.

W dodatku A do niniejszego rozporządzenia uwidocznione są wymagania, którym powinny odpowiadać ze względu na policyę budowlaną, ogniową i policyę bezpieczeństwa środki prowadzenia przedsiębiorstwa, w szczególności przyrządy i lokal przedsiębiorstwa.

§ 7.

Odmówienie licencji.

Nie wolno udzielić licencji:

1. Jeżeli od ubiegającego się o nią nie można spodziewać się potrzebnej w przedsiębiorstwie sumiennosci z powodu zasądzenia go w drodze karnosądowej lub z powodu sposobu jego życia;

2. jeżeli przeciw ubiegającemu się lub przeciw osobom, żyjącym z nim w związku rodzinnym, przemawiają takie okoliczności, na podstawie których można słusznie wnosić, że przedsiębiorstwo będzie nadużywane do celów ubocznych;

3. jeżeli ubiegający się nie ma prawa samodzielnego zawiadywania swoim majątkiem;

4. jeżeli ubiegający się posiada już licencję po myśli § 1.

§ 8.

Obowiązek prowadzenia przedsiębiorstwa.

Nie wolno później rozpocząć przedsiębiorstwa jak w sześć miesięcy po doręczeniu dokumentu

licencyjnego i nie wolno przerwać go na dłużej jak na sześć miesięcy, a to pod rygorem odebrania licencji.

Jeżeli rozpoczęcie lub podjęcie na nowo przedsiębiorstwa zawisłe jest od ukończenia napraw budowlanych, zarządzonych przez władzę, może władza, udzielająca licencję, przedłużyć czasokres, określony w pierwszym ustępie, aż do jednego roku.

§ 9.

Prowadzenie przedsiębiorstwa osobiście.

Przedsiębiorstwa nie wolno wydzierżawiać.

Przez zastępcę (kierownika przedsiębiorstwa) można je prowadzić jedynie za zezwoleniem władzy. Zezwolenie to można udzielić tylko wtedy, jeżeli to jest potrzebne ze względu na posiadacza licencji, jak n. p. w razie uzyskania licencji przez osoby prawnicze, albo jeżeli tego sposobu prowadzenia przedsiębiorstwa wymagają okoliczności, zasługujące na szczególne uwzględnienie, lub egzekucya, prowadzona na przedsiębiorstwo, a zastępca (kierownik przedsiębiorstwa) nie byłby wykluczonym po myśli § 7. od uzyskania licencji. Jeżeli tego rodzaju przyczyna wykluczenia zajdzie później, wówczas zezwolenie się odbierze.

Zobowiązania, nałożone w niniejszem rozporządzeniu na posiadacza licencji, ciężą także na zastępcy (kierownika przedsiębiorstwa).

§ 10.

Prowadzenie przedsiębiorstwa nadal.

W razie śmierci posiadacza licencji należy wskutek samego tylko doniesienia o tem udzielić licencję na prowadzenie przedsiębiorstwa nadal na resztę czasu trwania licencji wdowie po posiadaczu licencji, o ile małżeństwo z nim nie było rozdzielone wskutek jej zawinięcia, a to aż do jej powtórnego wyjścia za mąż, lub też udzielić ją jego małoletnim dziedzicom w linii zstępnej.

W przypadkach tych należy zawsze udzielać po myśli § 9. zezwolenia na prowadzenie przedsiębiorstwa przez zastępcę (kierownika przedsiębiorstwa), o ileby tenże po myśli § 7. nie był wykluczony od uzyskania licencji. Jeżeli przyczyna wykluczenia tego rodzaju zajdzie później, należy zezwolenie to odebrać.

§ 11.

Obsługiwanie przyrządu projekcyjnego (upoważniony operator).

Przyrząd projekcyjny może obsługiwać tylko operator, który z pomyślnym wynikiem zdał egzamin z uzdolnienia zawodowego w tym względzie, może co do tego wykazać się świadectwem politycznej władzy krajowej (upoważniony operator) a ponadto

odznacza się wymaganą sumiennością i posiada uzdolnienie do tego pod względem moralnym i fizycznym.

Do składania egzaminu potrzeba :

1. co najmniej 18 lat wieku,
2. dowodu cc najmniej sześciomiesięcznego zatrudnienia przy utrzymywaniu w ruchu przyrządu projekcyjnego pod nadzorem upoważnionego operatora,

3. wykazania wymaganego uzdolnienia moralnego na podstawie świadectwa służby lub świadectwa moralności, wystawionego przez władzę, oraz wykazania uzdolnienia fizycznego zapomocą urzędowego świadectwa lekarskiego.

Polityczna władza krajowa ustanawia komisarzy egzaminacyjnych do odbywania egzaminów i wyznacza miejsce, gdzie się ma składać egzamin. Zarządzenia te będą ogłaszane w dzienniku ustaw krajowych.

Egzamin polega na ustnych odpowiedziach na zadawane pytania i na praktycznej próbie uzdatnienia.

Jeżeli egzaminu się nie zda, można powtarzać go dopiero po upływie oznaczonego przez komisję egzaminacyjną czasokresu od dwóch do sześciu miesięcy. W przypadku tym doniesie się o nazwisku kandydata do egzaminu wszystkim innym władzom, udzielającym licencye.

Polityczna władza krajowa oznacza wysokość kosztów komisji egzaminacyjnej z uwzględnieniem już odszkodowania za pracę komisarzy egzaminacyjnych (opłatę egzaminacyjną). Kandydat do egzaminu winien, przedkładając dowody, wymienione w ustępie drugim, złożyć równocześnie opłatę egzaminacyjną.

§ 12.

Zatrudnianie w przedsiębiorstwie dzieci i osób w wieku młodocianym.

Nie wolno zatrudniać w przedsiębiorstwie dzieci i osób w wieku młodocianym przed ukończeniem 16. roku życia.

§ 13.

Widoczna nazwa przedsiębiorstwa.

Posiadacz licencyi obowiązany jest używać odpowiedniej widocznej nazwy przedsiębiorstwa.

Obrana nazwa musi mieścić w sobie pełne nazwisko posiadacza licencyi i trzeba ją podać w prośbie o licencyę. Musi ona opiewać w ten sposób, iżby wykluczała pomyłkę co do tożsamości z innymi przedsiębiorstwami, istniejącymi na obszarze gminy, oraz nie wyglądała na pozór tak, jak gdyby się miało do czynienia z jakimś humanitarnym lub naukowym zakładem.

Nazwę tę zamieszcza się w dokumencie licencyjnym.

§ 14.

Kataster licencyi.

Każda władza, udzielająca licencye, prowadzi kataster licencyi, istniejących w jej okręgu administracyjnym, który zawiera następujące rubryki:

1. Nazwisko i siedziba, przy osobach fizycznych daty urodzenia, prawo swojszczyzny i stan posiadacza licencyi;

2. data i liczba licencyi;

3. siedziba przedsiębiorstwa, przy przedsiębiorstwach wędrownych: obszar, na który udzielono licencyę;

4. widoczna nazwa przedsiębiorstwa;

5. czas trwania licencyi;

6. zakres licencyi;

7. zastępca (kierownik przedsiębiorstwa);

8. uwaga.

Każdy może w pewnych oznaczonych dniach podczas godzin urzędowych przeglądać ten kataster i robić z niego odpisy.

Rozdział II.

Cenzura.

§ 15.

Zezwolenie na przedstawienie.

Do publicznego przedstawienia każdego obrazu potrzeba zezwolenia władzy, udzielającej licencye.

Posiadaczowi licencyi nie wolno przedstawiać żadnego obrazu, co do którego nie może wykazać się udzieleniem zezwolenia.

Obraz wolno przedstawiać publicznie tylko pod tą jego nazwą, na którą zezwoliła władza.

§ 16.

Przedstawienie próbne.

W celu uzyskania zezwolenia na przedstawienie musi się każdy obraz przedstawić zapomocą kinematografu przed władzą, udzielającą licencye.

Przy każdej władzy, udzielającej licencye, istnieje w celu wydawania opinii o obrazach, przedstawiających sceny, które urządzono dla widowiska lub zdjęcia kinematograficznego, rada przyboczna, składająca się z czterech członków, a mianowicie z delegata rady szkolnej krajowej, zaś przy wiedeńskiej Dyrekcyi policyi z delegata rady szkolnej okręgowej, z urzędnika sędziowskiego i z dwóch przedstawicieli korporacji humanitarnych, zajmujących się oświatą ludową lub pieczęą nad młodzieżą. Naczelnik kraju mianuje członków rady przybocznej a dla każdego

członka po dwóch zastępców na przeciąg roku. Tylko w tym przypadku, jeżeli członek miał jakąś przeszkodę, może pełnić czynności jeden z jego zastępców. Urzędnik sędziowski i jego zastępcy zostają mianowani w porozumieniu z prezydentem sądu krajowego wyższego.

Przedstawienia próbne obrazów, do których oceny powołaną jest rada przyboczna, odbywają się w pewnych dniach, oznaczanych przez władzę udzielającą licencye, o których się powiadamia każdego członka. Każdy członek ma prawo brać udział w przedstawieniu próbnym i wnieść sprzeciw przeciw publicznemu przedstawieniu obrazu lub poszczególnych jego części.

§ 17.

Odmówienie zezwolenia na przedstawienie.

Nie należy udzielić tego zezwolenia, jeżeliby obraz nosił na sobie znamiona czynu karygodnego, mógł grozić niebezpieczeństwem dla spokoju i porządku publicznego lub sprzeciwiał się przyzwoitości i dobremu obyczajom.

Jeżeli przedstawienie mimo tego, że nie zachodzą warunki, przewidziane w ustępie pierwszym, zdolne jest wyrzucić na osoby w wieku młodocianym ujemny wpływ pod względem moralnym lub umysłowym, nie udziela się zezwolenia na przedstawianie takich widowisk, na które mają wstęp dzieci i osoby w wieku młodocianym poniżej lat 16.

§ 18.

Udzielenie zezwolenia na przedstawienie.

Jeżeli nie zachodzą warunki, przewidziane w § 17., ustęp 1., należy udzielić zezwolenie.

W zezwoleniu należy orzec, czy uznaje się przedstawienie za odpowiednie dla dzieci i osób w wieku młodocianym (§ 17., ustęp 2.).

Zezwolenie należy doręczyć ubiegającemu się o nie w formie kartki z cenzurą w jak najkrótszym czasie po skutecznieniu przedstawienia próbnego. Na prośbę ubiegającego się o zezwolenie należy uwidocznnić je na koszt tegoż także na samym obrazie lub w związku z obrazem, i to w sposób, ułatwiający o ile możności dowód, przepisany w § 15., ustęp 2.

Zezwolenie ma znaczenie dla obszaru administracyjnego tej władzy, która je udzieliła, i gaśnie w pięciu latach po doręczeniu kartki z cenzurą.

§ 19.

Odebranie zezwolenia na przedstawienie.

Zezwolenie należy odebrać lub ograniczyć do przedstawień z wyłączeniem dzieci i osób w wieku młodocianym, jeżeli okaże się później, że odmó-

wienie zezwolenia byłoby uzasadnione po myśli pierwszego lub drugiego ustępu § 17.

§ 20.

Kataster cenzury.

U każdej władzy, udzielającej licencye, prowadzi się według wzoru, zamieszczonego w dodatku B, kataster cenzury, do którego należy wpisywać każde odmówienie i każde udzielenie zezwolenia na przedstawienie. Wzór kartki z cenzurą (§ 18., ustęp 3.) winien się zgadzać z wzorem karty katastru.

W razie odebrania lub ograniczenia zezwolenia na przedstawianie wykreśla się wpis lub uwidacznia się to ograniczenie.

Wpisy do katastru skutecznia się równocześnie z odmówieniem, udzieleniem, odebraniem lub ograniczeniem zezwolenia na przedstawienie. O całkowitem odmówieniu, odebraniu lub ograniczeniu zezwolenia na przedstawienie zawiadamia się wszystkie inne władze, nadające licencye, przez przesłanie odpisu karty katastru.

Każdy może w pewnych oznaczonych dniach podczas godzin urzędowych przeglądać ten kataster i robić z niego odpisy.

§ 21.

Uwzględnianie zezwoleń na przedstawienia w innych obszarach administracyjnych.

Jeżeli już w innym obszarze administracyjnym odebrano zezwolenie na przedstawienie jakiegoś obrazu lub udzielono je a władza orzeknie taksamo, można pominąć przedstawienie próbne (§ 16.). W tym przypadku należy uwidocznnić w katastrze i w orzeczeniu daty z orzeczenia innej władzy, udzielającej licencye, które wzięto za podstawę danego orzeczenia.

Rozdział III.

Postanowienia ogólne i wykonawcze.

§ 22.

Nadzór nad widowiskiem.

W celu wykonywania nadzoru nad widowiskiem należy w ubikacji dla widzów przygotować dwa miejsca, z których można widzieć przebieg widowiska.

Każdy członek rady przybocznej oraz każdy zastępca korporacji humanitarnej, zajmującej się oświatą ludową lub pieczę nad młodzieżą, zaopatrzonej w kartę legitymacyjną przez władzę, nadającą licencye, ma prawo bezpłatnego korzystania z jednego takiego miejsca, o ile miejsca tego nie zajmie inny

członek rady przybocznej lub wylegitymowany w ten sam sposób zastępca.

Posiadacz licencji obowiązany jest na żądanie organu władzy lub jednej z osób, wymienionych w poprzednim ustępie, dostarczyć po każdym przedstawieniu przepisanego w § 15., ustęp 2., dowodu co do każdego przedstawionego obrazu.

§ 23.

Uczęszczanie dzieci i osób w wieku młodocianym.

Dzieciom i osobom w wieku młodocianym przed ukończeniem 16. roku życia można zezwolić na uczęszczanie na takie widowiska, których treść uznano po myśli § 18., ustęp 2., za odpowiednią dla dzieci i osób w wieku młodocianym i które kończą się przed 8. godziną wieczór.

§ 24.

Urządzanie widowisk w niedziele i dnie świąteczne.

Władza, udzielająca licencje, przepisuje przy udzieleniu licencji na podstawie stosunków miejscowych, o ile nie wolno urządzać widowisk w niedziele i dnie świąteczne o pewnych godzinach ze względu na odbywanie się nabożeństwa.

§ 25.

Ogłaszanie widowisk.

Kartki z ogłoszeniami, obwieszczenia, programy i inne ogłoszenia jakiegokolwiek rodzaju nie mogą zawierać obrazów, tudzież opisów i objaśnień obrazów, na których przedstawianie nie udzielono zezwolenia (§ 18.), a to niezależnie od zajęcia się nimi przez policję prasową. Przedmiotem opisów i objaśnień w ogłoszeniach poza lokalem przedsiębiorstwa mogą być tylko obrazy tego rodzaju, o jakim jest mowa w § 3., punkt 1.

Zakazane są ogłoszenia obrazów, których nie pozwolono przedstawiać (§ 17.), i ogłoszenia, na podstawie których można się spodziewać przedstawiania rzeczy nieobyczajnych, albo ogłoszenia, obliczone na chęć wrażeń niemoralnych, jak „wieczory dla mężczyzn „wieczory paryskie“, „pikanteryjne filmy“.

§ 26.

Odebranie licencji.

Licencję odbiera się w następujących przypadkach:

1. jeżeli w przedsiębiorstwie mimo dwukrotnego ukarania nie dotrzyma się jakiego warunku, przepisanego dla przedsiębiorstwa w niniejszem

rozporządzeniu i wskutek tego zajdą wątpliwości co do sumienności, potrzebnej do prowadzenia przedsiębiorstwa;

2. jeżeli przedsiębiorstwa nie rozpoczęło w przeciągu czasokresu, określonego w § 8., lub jeżeli ono uległo przerwie na przeciąg określonego tamże czasokresu;

3. jeżeli nie ziści się przytoczony w § 5. warunek co do obracania dochodu z przedsiębiorstwa na cele powszechnej użyteczności albo jeżeli przedsiębiorstwo nie odpowiada wymienionym w § 6. wymaganiom pod względem policyi zdrowia, policyi budowlanej, ogniowej i policyi bezpieczeństwa;

4. jeżeli zajdzie co do osoby posiadacza licencji jedna z okoliczności, określonych w § 7., w punkcie 1., 2. lub 3.

§ 27.

Wydrukowanie niniejszego rozporządzenia na dokumencie licencyjnym.

Warunki licencji, określone w niniejszem rozporządzeniu, należy zamieścić w każdym dokumencie licencyjnym z tem nadmienieniem, że w razie nieuczynienia zadość jakiemuś warunkowi, odbierze się licencję po myśli § 26., a to niezależnie od ustawowych skutków karnych.

§ 28.

Policja bezpieczeństwa i policja miejscowa.

Rozporządzenie niniejsze nie narusza wcale ustawowych zobowiązań władz politycznych i policyjnych oraz zadań policyi miejscowej odnośnie do urządzania publicznych widowisk kinematograficznych, w szczególności zaś wykonywania policyi zdrowia, policyi budowlanej, ogniowej i policyi bezpieczeństwa.

Jeżeli władza uzna za konieczne ze względów policyi zdrowia, policyi budowlanej, ogniowej i policyi bezpieczeństwa poczynienie zmian w środkach prowadzenia przedsiębiorstwa lub w ubikacji dla przedsiębiorstwa, posiadacz licencji winien dokonać tych zmian w ciągu wyznaczonego mu w tym celu przez władzę udzielającą licencje czasokresu, wynoszącego najwyżej cztery tygodnie. W razie potrzeby zastanowi się ruch przedsiębiorstwa aż do usunięcia wadliwości. Po upływie czasokresu, określonego w § 8., zastosuje się § 26., punkt 2.

§ 29.

Początek mocy obowiązującej.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1. stycznia 1913.

Heinold wlr.

Trnka wlr.

Dodatek A

do

rozporządzenia, dotyczącego urządzania publicznych widowisk
zapomocą kinematografu.

Wymagania,

którym powinny odpowiadać ze względów policyi budowlanej, ogniowej
i policyi bezpieczeństwa środki prowadzenia przedsiębiorstwa, w szcze-
gólności przyrządy i lokal przedsiębiorstwa.

A.

Przedsiębiorstwa z stałą siedzibą.

I. Przedsiębiorstwa wyłącznie kinematograficzne.

Położenie, wyjścia.

1. Budynek, który wyłącznie służy dla przedsiębiorstwa kinematograficznego i posiada ubikację, zdolną pomieścić do 800 widzów, musi być tak urządzony, aby wyjścia z ubikacji dla widzów prowadziły na ulicę lub na plac i były oddalone najmniej 10 metrów od przeciwległej granicy ulicy lub placu. Jeżeli ubikacja zdolna jest pomieścić 800 do 2000 widzów, muszą wyjścia prowadzić co najmniej na dwa różne szlaki ulic. Jeżeli ubikacja zdolna jest pomieścić więcej niż 2000 widzów, musi budynek mieć dostęp wolny z wszystkich stron, stać przy publicznych ulicach z swobodnym przejściem i mieć wyjścia na wszystkie strony.

2. Przepisy te co do położenia i wyjść odnoszą się także, z uwzględnieniem różnic dla poszczególnych objętości ubikacji, do budynków, nieprzeznaczonych wyłącznie dla przedsiębiorstw kinematograficznych. W przypadku tym jednakowoż wyjścia dla widzów muszą być zupełnie oddzielone układem budowy od przejść, służących dla innych części budynku.

3. Jeżeli sala, przeznaczona dla przedsiębiorstwa kinematograficznego, budową swoją, nieosłoniętą z jednej lub z kilku stron, wchodzi w dziedziniec, można umieścić otwory na drzwi i okna tylko w tych częściach jej ścian obwodowych, które oddalone są najmniej 6 metrów od granic sąsiednich lub od budowli, okalających salę a znajdujących się na tym samym gruncie. Na mniejsze oddalenie, wynoszące co najmniej 3 metry, można zezwolić tylko wówczas, jeżeli dziedziniec zamknięty jest na granicach sąsiednich, wzdłuż których ma się urządzić przejścia dla widzów, w całej swojej rozciągłości sąsiednimi murami ogniowymi lub odpowiednio wysokimi murami odgradzającymi. Szerokość przejść dla widzów należy wymierzyć w stosunku 1 metra na każde 100 osób, zmuszonych do korzystania z odnośnego przejścia

4. Ubikacyi, przeznaczonych na sprzedawanie lub na skład łatwo zapalnych materiałów, i zakładów z łatwo zapalnymi urządzeniami nie wolno pomieszczać ani w tym samym budynku, gdzie się znajduje sala, ani w stojących dookoła częściach budynku na tym samym gruncie.

5. Szerokość przejazdów i sieni musi wynosić najmniej 3 metry, zaś przy ubikacyach, zdolnych pomieścić więcej niż 450 osób, o 1 metr więcej na każde 150 osób. Reszt poniżej 50 nie uwzględnia się, reszty powyżej 50 należy uważać za liczbę pełną.

Poziom ubikacyi dla widzów.

1. Ubikację dla widzów należy oddzielić od ubikacyi, mieszczącej przyrządy, w sposób zabezpieczający zupełnie przed ogniem.

2. Ubikacja dla widzów musi być położona równo z ziemią, można jednakowoż ubikacje dla widzów, mieszczące nie więcej jak 800 osób, umieścić także w suterenach lub na pierwszym piętrze budynku. Podłoga ubikacyi dla widzów nie może w obu przypadkach być położona 6 metrów niżej, względnie 6 metrów wyżej od poziomemu ulicy przy głównem wejściu.

Szatnie i poczekalnie.

Dla publiczności należy przysposobić odpowiedniej wielkości miejsca na składanie ubrań i poczekalnie. Odnośnie do wyjść z poczekalni obowiązują postanowienia, dotyczące ubikacyi dla widzów.

Schody.

1. Szerokość schodów musi wynosić co najmniej 1·50 metra, a przy objętości ubikacyi dla więcej jak 150 osób o 1 meter więcej na każde 100 osób. Reszt poniżej 50 nie uwzględnia się, reszty powyżej 50 należy uważać za liczbę pełną. Przy objętości ubikacyi dla więcej jak 250 osób należy w różnych stronach budynku urządzić odpowiadającą wspomnianemu stosunkowi ilość schodów. Schody muszą być zrobione w sposób ogniotrwały, zabezpieczający je przed zawaleniem się oraz muszą mieć proste poręcze. Schody wolno rozpięte są zabronione.

2. Schody muszą być zaopatrzone, o ile to jest możliwe, w okna, wychodzące na wolną przestrzeń lub na korytarze, które dają się wprost przewietrzać i są zabezpieczone zupełnie przed ogniem i dymem oraz mają okna, wychodzące na wolną przestrzeń; po obu stronach schodów muszą być przymocowane drążki do trzymania się.

Korytarze przejściowe i drzwi.

1. Ilość i szerokość przejść i drzwi do wychodu w ubikacyi dla widzów zależy od jej objętości i rozmieszczenia miejsc. Każda ubikacja dla widzów musi mieć co najmniej dwoje drzwi do wychodu. Szerokość przejść i drzwi do wychodu musi wynosić co najmniej 1·20 metra, jeżeli one zaś są przeznaczone do użytku więcej jak 100 widzów, o 1·20 metra więcej na każdych dalszych 100 widzów. Odpowiednio do tego stosunku należy obliczyć szerokość przejść i drzwi do wychodu także przy ilościach poniżej 100.

2. Wyjścia z ubikacyi dla widzów muszą prowadzić o ile możności wprost na dwór i nie mogą w żadnym wypadku prowadzić przez poczekalnie, przeznaczone dla publiczności.

3. Wszystkie drzwi muszą się otwierać na zewnątrz, być wysokie co najmniej na 2·10 metra i w regule muszą być tak zrobione, aby otwarte skrzydła nie wystawały na korytarze i klatki schodowe. Otwierające się naprzód skrzydła drzwi mogą wystawać na korytarze najwyżej na 0·15 metra.

4. Drzwi nie mogą mieć skrzydeł stale przytwierdzonych i zasuwek krawędziowych. Zamki do drzwi, które należy umieszczać w wysokości około 1·20 metra ponad podłogą, muszą się dawać łatwo otwierać jednym chwytym z wewnątrz. Wolno używać zasuwek zawiasowych; dolne zasuwki muszą być jednak otwarte podczas obecności publiczności.

5. Przed drzwiami lub koło drzwi, ponad drzwiami lub ponad otworami ubikacyi, mieszczącej przyrządy, nie można zawieszać firanek. Nie wolno ani w sali ani na korytarzach lub w poczekalniach używać łatwo zapalnych dekoracyi. Drzwi wahadłowe można umieszczać tylko jako drzwi, wychodzące na dwór, i tylko tak, aby zajmowały całą szerokość otworu wyjścia.

6. Drzwi do wychodu lub drzwi wahadłowych nie można umieszczać bezpośrednio przed schodami.

7. Wszystkie drzwi do wychodu muszą w sposób widoczny nosić napis „wychód“.

8. Najbliższą drogę do wyjścia należy dokładnie oznaczyć zapomocą strzałek.

9. Drzwi do wychodu muszą być powleczone wewnątrz białym lakierem albo też musi być umieszczone przy klamkach ich zamków białe tło tak, aby drzwi tę można poznać także w ciemnej przestrzeni.

10. Nie wolno umieszczać pojedynczych stopni w korytarzach, przy drzwiach do wychodu zaś można je umieścić tylko wtedy, jeżeli stopień przed drzwiami jest szeroki co najmniej 45 centymetrów.

11. Różnice poziomów muszą być wyrównane zapomocą pochylni o najwyższym wzniesieniu 1 : 5.

12. Podczas przedstawień nie wolno tamować swobodnego przechodu w przejściach.

13. Korytarze, przeznaczone do opróżniania ubikacji dla widzów, muszą być co najmniej 2 metry szerokie; zresztą co do ich szerokości oraz szerokości wyjść z nich obowiązują wymiary, przepisane dla przejść i drzwi do wychodu.

Okna.

Okien, przez które w danym razie można uciekać, nie wolno opatrzyć kratą.

Siedzenia.

1. Wszystkie siedzenia, z wyjątkiem siedzeń w łóżach, muszą być tak przytwierdzone, aby się nie dawały przesuwac. Jako siedzeń można używać siedzeń spuszcanych, ławek lub krzesel. Odstęp między rzędami siedzeń musi wynosić przy siedzeniach spuszcanych najmniej 0.70 metra, przy ławkach i krzesłach najmniej 0.90 metra, szerokość poszczególnego siedzenia musi wynosić najmniej 0.50 metra. Miejsce do siedzenia nie może być przedzielone od najbliższego przejścia w ubikacji dla widzów więcej jak 10 miejscami do siedzenia.

2. Pierwszy rząd siedzeń musi być oddalony co najmniej 2.50 metra od ła obrazu. Ostatni rząd siedzeń musi być co najmniej na 2.30 metra oddalony od stropu.

3. Jeżeli otwór projekcyjny nie jest umieszczony co najmniej 2 metry ponad podłogą ubikacji dla widzów, nie wolno umieszczać miejsc dla widzów z przodu i z boku w odległości co najmniej 2 metrów od tylnej ściany ubikacji dla widzów.

Miejsca do stania.

1. Przy miejscach do stania można liczyć najwyżej 3 osoby na 1 metr kwadratowy powierzchni podstawy; dla każdego miejsca do stania należy przeznaczyć przestrzeń o szerokości najmniej 50 centymetrów.

2. Pierwszy rząd miejsc do stania należy tak umieścić, aby osobom siedzącym w ostatnim rzędzie nie przeszkadzała publiczność z miejsc do stania.

3. Ostatni rząd miejsc do stania musi być co najmniej na 2.30 metra oddalony od stropu.

Objętość ubikacji.

Władza oznacza w miarę ilości łóż, siedzeń i miejsc do stania najwyższą liczbę osób uczęszczających na przedstawienia, jaką można wpuścić do ubikacji dla widzów (objętość ubikacji). Z chwilą osiągnięcia tej najwyższej liczby nie wolno już wpuścić żadnego widza.

Oświetlenie.

1. W wszystkich częściach przedsiębiorstwa należy używać do ogólnego oświetlenia wyłącznie światła elektrycznego.

2. Motory, poruszające maszyny do oświetlenia, musi się umieszczać, jeżeli mają paleniska, poza obrębem budynku, w którym urządza się widowiska.

3. Oświetlenie elektryczne ubikacji dla widzów należy urządzić w taki sposób, aby można było włączyć prąd tak z ubikacji, mieszczącej przyrządy, jak i z jakiegoś miejsca w ubikacji dla widzów, w pobliżu którego ma stale przebywać osoba, należąca do personelu przedsiębiorstwa.

4. W poczekalniach, przedsionkach i przejściach poza obrębem ubikacji dla widzów nie można w czasie obecności publiczności ściemniać światła; ubikację dla widzów można ściemnić tylko o tyle, o ile wymaga tego wyrazistość obrazów. Po ukończeniu każdego przedstawienia należy wszystkie ubikacje całkowicie oświetlić.

5. Oprócz oświetlenia ogólnego należy zaprowadzić w wszystkich ubikacjach, do których widzowie mają dostęp, zupełnie oddzielne oświetlenie konieczne i utrzymywać je oprócz oświetlenia głównego tak długo, jak długo obecna jest publiczność. Oświetlenie konieczne może być albo elektryczne albo wytwarzane zapomocą materiałów tłuszczowych z wyjątkiem olejów skalnych.

6. Oświetlenie konieczne w ubikacji dla widzów oraz na zewnętrznych korytarzach przejściowych i schodach musi być tak urządzone, aby nawet w razie, gdyby oświetlenie główne nie spełniło swego zadania, drogi prowadzące do wyjść były dobrze oświetlone, a drzwi do wychodu można było z daleka widzieć.

7. Wszystkie drzwi do wychodu z ubikacji dla widzów należy oświetlić czerwonymi lampami od nagłego wypadku.

8. Nie wolno umieszczać w ubikacji dla widzów wiszących wolno pajaków.

Ogrzewanie.

Wszystkie ubikacje używane w zimie, należy ogrzewać, o ile możliwości, zapomocą centralnego ogrzewania. Ogrzewacze należy tak urządzić, aby nie tamowały ruchu; ponadto trzeba umieścić przy nich stale przymocowane osłony lub stałe zapory, aby zapobiec niebezpiecznemu dotknięciu lub przewróceniu ich przez publiczność.

Przewietrzanie.

Należy starać się dostatecznie oraz w sposób odpowiedni do objętości ubikacji dla widzów o przewietrzanie tej ubikacji, i to w razie, jeżeli nie wystarcza wietrzenie naturalne, przez zbudowanie wietrzników elektrycznych. Za regułę należy tu przyjąć, że przy odświeżaniu powietrza ma przypaść 20 metrów kubicznych na osobę i godzinę.

Także ubikacje poboczne należy odpowiednio przewietrzać.

Wychodki.

Dla widzów należy urządzić w odpowiedniej ilości przepłókiwane wodą i dostatecznie przewietrzane wychodki, osobno dla płci męskiej a osobno dla płci żeńskiej.

Ogniotrwała konstrukcja.

Wszystkie części konstrukcyjne w ubikacji dla widzów oraz w ubikacjach pobocznych muszą być ogniotrwałe.

Podłogi.

Na podłogę ubikacji dla widzów i ubikacji pobocznych nie wolno kłaść dywanów. Wolno używać pokrowców z linoleum, przymocowanych stale do podłogi, lub zrobić podłogi bez spojów, nadające się do mycia.

Ognioskazy.

W przedsiębiorstwach z ubikacjami, mogącemi pomieścić przeszło 800 osób, musi się znajdować elektryczny przyrząd do dawania znać o pożarze, zapomocą którego można w razie pożaru zawołać zaraz miejscową straż pożarną.

Pomoc lekarska.

Dla pierwszej pomocy lekarskiej musi się znajdować w właściwym miejscu odpowiednio zaopatrzona skrzynka z lekarstwami, z której używaniem musi być obznajomiony jeden z funkcyjnarjuszy przedsiębiorstwa.

Przybory do gaszenia ognia.

W ubikacji dla widzów i w ubikacjach pobocznych muszą być przygotowane zwykle przybory do gaszenia, jeżeli nie ma urządzenia z hydrantami.

Zakaz palenia tytoniu.

W wszystkich ubikacjach obowiązuje zakaz palenia tytoniu i musi się go uwidocznić w sposób wpadający w oko. Tylko w tych ubikacjach wolno palić tytoń, które władza uznała za odpowiednie do tego; w tym czasie musi ubikacje te nadzorować jeden z funkcyjnarjuszy przedsiębiorstwa.

Prawidłowe przewietrzanie

Dwa przedstawienia musi zawsze przedzielać przerwa dziesięcominutowa. Podczas przerwy tej należy ubikacje dla widzów dokładnie przewietrzyć.

Szkice.

1. W celu dostarczenia wymaganego po myśli § 6. niniejszego rozporządzenia dowodu należy przedłożyć w trzech egzemplarzach szkice, zrobione według podziałki odpowiedniej wielkości a odnoszące się do urządzenia i ruchu przedsiębiorstwa, w których ma być dokładnie uwidocznione urządzenie miejsc do siedzenia i przejść. Na szkicach tych należy również narysować wszystkie urządzenia w celu oświetlenia, ogrzania, zaopatrzenia w wodę, oraz urządzenie w celu dawania znać o pożarze.

2. Jeden egzemplarz tych szkiców złoży się po udzieleniu licencji u władzy politycznej pierwszej instancji, drugi udzieli się władzy budowniczej, trzeci należy umieścić w lokalu przedsiębiorstwa posiadacza licencji. Szkice te należy ustawicznie utrzymywać w zgodności z faktycznymi stosunkami.

Ubikacya na przyrządy.

1. Ubikacya na przyrządy musi być zupełnie oddzielona tak od ubikacyi dla widzów jak i od pobocznych jej ubikacyi, musi być urządzona w sposób zabezpieczający w zupełności przed ogniem i zaopatrzona w silnie działające przyrządy do przewietrzania lub przynajmniej w łatwo otwierające się okna, wychodzące wprost na wolną przestrzeń. Ubikacya na przyrządy musi być tak wielka, aby operator nie tylko miał dosyć miejsca przy przedstawianiu obrazów, lecz aby także mógł bez przeszkody wykonywać inne czynności, jak n. p. używać przyborów do gaszenia ognia. Najmniejszy wymiar tej ubikacyi wynosi 2·50 metra szerokości, 2·00 metra głębokości i 2·20 metra wysokości. Ubikacya na przyrządy musi posiadać osobne wejście, oddzielone zupełnie od ubikacyi dla widzów i od poczekalni dla publiczności, które należy odosobnić drzwiami dla ochrony przed ogniem, otwierającymi się na zewnątrz. Drzwi te należy podczas ruchu przedsiębiorstwa zamykać.

2. Jeżeli do ubikacyi na przyrządy można wejść wprost z ulicy lub z dziedzińca i jeżeli koło tej ubikacyi nie ma dróg, służących do przechodu, wystarczają do jej zamknięcia zwykle drzwi, otwierające się na zewnątrz.

3. Przejście do ubikacyi na przyrządy, względnie wyjście dla operatora musi się znajdować z tej strony ubikacyi, gdzie operator ma stanowisko swe podczas przedstawiania obrazów. Od wymagania tego można wyjątkowo odstąpić wtedy, jeżeli ubikacya na przyrządy ma co najmniej trzy metry głębokości tak, że operator ma szerszą drogę do ucieczki.

4. Ubikacya na przyrządy może być połączona z ubikacyą dla widzów tylko zapomocą koniecznie potrzebnych otworów projekcyjnych, o ile możliwości o małych rozmiarach, oraz zapomocą opatrzonego mocnem szkłem otworu dla czynienia spostrzeżeń. Otwory łączące muszą być zabezpieczone żelaznami zasuwkami lub nakrywkami tak urządzonemi, aby w razie zapalenia się filmy same się zamykały.

5. Ubikacyę na przyrządy należy oświetlić elektrycznemi lampami żarowemi; lampy żarowe muszą być zabezpieczone przed stłuczeniem się zapomocą ochronnych siatek drucianych. W ubikacyi na przyrządy nie wolno palić tytoniu i przechowywać łatwo zapalnych przedmiotów — z wyjątkiem filmy, potrzebnej dla jednego przedstawienia — oraz nie wolno palić nieosłoniętego światła i ogrzewać ubikacyi zapomocą nieosłoniętych palenisk; tylko z zachowaniem największej ostrożności należy naprawiać filmy zapomocą laku zapońskiego, acetonu itd. Zapalne środki do klejenia wolno w ubikacyi na przyrządy przechowywać na zapas tylko w jak najmniejszej ilości (10 gramów). Zwoje film należy przechowywać w zamkniętych puszkach ołowianych, leżących w ogniotrwałej skrzynce, umieszczonej, o ile możliwości, jak najdalej od przyrządu. Założoną do przyrządu filmę musi się odwijać z cewki metalowej, osłoniętej przymocowanym silnie, szczelnym bębniem ochronnym z silnej blachy żelaznej grubości najmniej 1 milimetra, a po przesunięciu się jej przez snop światła musi się ją z tą samą chyżością nawijać na drugą cewkę, osłoniętą w ten sam sposób. Otwory, przez które filma wysuwa się i wsuwa, mają być tak wąskie, aby przesuwaną się filma je wypełniała. Nie należy dopuścić do tego, aby filma sunęła się po ziemi. Zapomocą odpowiednich

środków, stosowanych do przyrządu, należy przeszkodzić zbyt silnemu rozgrzaniu się filmy także w tym wypadku, jeżeli pasek nagle się zatrzyma. Nadto musi się znajdować takie urządzenie, które w razie zapalenia się paska filmy nie dopuszcza do tego, aby spaliła się większa część paska niż ten kawałek, który znajduje się przed źródłem światła.

6. Dalej należy zaprowadzić takie urządzenia, które, w razie zapalenia się filmy lub już w razie powstania usterki w przyrządzie projekcyjnym, skutecznieją samodzielnie włączenie prądu dla ogólnego oświetlenia ubikacji dla widzów.

7. Nie wolno nawijać filmy w ubikacji, mieszczącej w sobie przyrządy, w tym czasie, kiedy w ubikacji dla widzów znajduje się publiczność. Urządzenie do nawijania musi być umieszczone, o ile możliwości, jak najdalej od przyrządu.

8. Jeżeli podłoga w ubikacji na przyrządy jest zrobiona z metalu, musi być przykryta niezapalnym materiałem izolacyjnym.

Przyrząd projekcyjny.

Do przedstawień wolno używać tylko takich przyrządów, które zostały zbadane i uznane za odpowiednie pod względem urządzenia maszyn i urządzeń dla bezpieczeństwa przez c. k. technologiczne Muzeum przemysłowe w Wiedniu lub przez komisarza dla prób, ustanowionego w tym celu przez polityczną władzę krajową, którego odnośny zakres działania publicznie ogłoszono. Dowodu co do tego należy dostarczyć zapomocą urzędowego poświadczenia c. k. technologicznego Muzeum przemysłowego w Wiedniu, względnie odnośnego komisarza dla prób.

Źródło światła dla przyrządu.

Źródło światła dla przyrządu projekcyjnego musi być umieszczone w skrzynce z blachy żelaznej, zamkniętej z wszystkich stron z pozostawieniem tylko otworów, potrzebnych do regulacji; skrzynki tej nie wolno otwierać podczas przedstawienia. Skrzynkę tę należy po stronie wewnętrznej zabezpieczyć przed promieniąjącym żarem zapomocą ścian podwójnych, mieszczących warstwę powietrza lub mających powłokę z azbestu. Otworki w ścianach na powietrze należy zamknąć drobną siatką drucianą.

Elektryczne urządzenie.

1. W ubikacji na przyrządy należy umieścić tablicę rozdzielczą, na której mogą się znajdować tylko przyrządy miernicze, potrzebne do obsługi przyrządu projekcyjnego, łączniki, bezpieczniki i opornica uśmierzająca. Łączniki i bezpieczniki należy tak urządzić, aby płynny metal się nie rozbrzygiwał.

2. Wszystkie stałe przewody w ubikacji na przyrządy muszą być osłonięte rurami metalowymi. Połączenia i odgałęzienia tych przewodów należy osłonić puszkami ochronnymi tego samego rodzaju co rury metalowe.

3. Wolno używać tylko łączników odrywkowych, przykrytych izolacyjną, ogniotrwałą pokrywą ochronną celem zapobieżenia przypadkowemu dotknięciu.

4. Opornice miarkujące należy odnośnie do położenia i odległości od rurki ochronnej tak ustawić, aby nie mogło nastąpić zetknięcie się ochrony i oporu nawet w razie złamania się lub uszkodzenia poszczególnych części tych opornic. Opornice miarkujące i przetwornice należy umieścić poza ubikacją, mieszczącą przyrządy. Używane w tym celu ubikacje muszą być osłonięte ścianami z ogniotrwałego materiału, o ile możliwości, izolującego ciepło, oraz dawać się w miarę potrzeby dobrze przewietrzać.

Przybory do gaszenia ognia w ubikacji na przyrządy.

W celu uśmierzenia pożaru, powstałego w ubikacji na przyrządy musi być na pogotowiu naczynie na wodę, obejmujące co najmniej 20 litrów, i wiadro do gaszenia, tudzież impregnowana płachta do gaszenia ognia wielkości około 2 metrów kwadratowych.

II. Przedstawienia kinematograficzne w teatrach, teatrach różnaitości, salach i tym podobnych.

1. Przyrząd musi być tak ustawiony, aby publiczność nie miała do niego dostępu. Dla osoby, obsługującej przyrząd, należy przygotować bezpieczną drogę do wyjścia.

2. W teatrach musi ogniotrwała komora na przyrządy mieć wyjście wprost na dwór. Jeżeli oświetlenie teatru lub sali oraz obsługa przyrządu nie jest połączona w jednym ręku, musi znajdować się przy przyrządzie urządzenie sygnałowe (dzwonek elektryczny lub tym podobne), zapomocą którego można powiadomić zapalającego światła o każdej przeszkodzie. Zapalającego światła musi się pouczyć, aby na umówiony znak lub w razie, gdyby sam spostrzegł jakie niebezpieczeństwo dla publiczności, oświetlił natychmiast teatr lub salę.

3. Odnośnie do jakości ubikacji dla widzów i ubikacji pobocznych obowiązują przepisy dla przedsiębiorstw wyłącznie kinematograficznych z tem ograniczeniem, że można pominąć przepis, według którego podłoga ubikacji dla widzów nie może znajdować się wyżej jak 6 metrów ponad poziomem ulicy, oraz że pozwala się na siedzenia przesuwalne, jeżeli zapobiegnie się ich przesuwaniu się zapomocą odpowiednich przyrządów, jak n. p. łąt.

4. W teatrach, teatrach różnitości itd., w których odbywają się stale poszczególne widowiska kinematograficzne, obowiązują przepisy dla przedsiębiorstw wyłącznie kinematograficznych także odnośnie do ubikacji na przyrządy.

B.

Przedsiębiorstwa wędrownne.

1. Namioty z płótna lub baraki drewniane należy stawiać zupełnie w odosobnieniu oraz w odległości co najmniej 6 metrów od sąsiednich budowli.

2. Przyrząd musi się umieścić poza obrębem namiotu lub baraku w osobnej ogniotrwałej komóreczce na przyrządy, oddalonej co najmniej 1 meter od namiotu lub baraku. Jako urządzenie do przewietrzania należy umieścić rurę odwietrzającą na dachu komórki po jej stronie przeciwległej od namiotu lub baraku. Górny otwór tej rury musi się znajdować ponad namiotem lub barakiem.

3. Zresztą obowiązują tu postanowienia rozdziału A o przewietrzaniu, zakazie palenia tytoniu, tudzież o ubikacji na przyrządy i przyrządzie projekcyjnym.

4. Ściany z materiałów zapalnych muszą być pokryte tuż koło otworu projekcyjnego i ponad nim na szerokość co najmniej 2 metrów oraz na powale w długości co najmniej 10 metrów ponad otworem projekcyjnym wewnątrz i zewnątrz ogniotrwałym materiałem (azbestem lub tym podobnym) tak, aby w razie zapalenia się filmy w ubikacji, mieszczącej przyrządy, nie dopuścić do zapalenia się ścian lub dachu namiotu lub baraku.

5. Należy mieć w pogotowiu wydajne i dające się łatwo użyć przybory do gaszenia (wielkie sikawki wiadrowe, kadzie na wodę i wiadra do gaszenia).

6. W razie, jeżeli dla wytwarzania światła ustawione są elektryczne maszyny świetlne, do których poruszania używa się kotłów z ogniskiem na węgle lub koks, musi się postawić odnośne wozy w takiej odległości od namiotu lub baraku, żeby niemożliwym było zapalenie się dachu, na namiocie lub na baraku od wylatujących iskier.

Dodatek *B*

do

**rozporządzenia, dotyczącego urządzania publicznych widowisk
zapomocą kinematografu.**

Władza, udzielająca licencye:

Nr. katastru	I. Ubiegający się (Imię i nazwisko, adres)	II. Wytwórca filmy	III. Długość filmy	IV. Nazwa obrazu	V. Treść obrazu

VI.						VII.	U w a g a
Z e z w o l e n i e						Data i liczba orzeczenia	
a) zostało odmówione			b) zostało udzielone				
1.	2.	3.	1.	2.	3.		
całkiem	odnośnie do następujących części	odnośnie do widowisk, na które mają wstęp dzieci i osoby w wieku młodocianym	bez ograniczenia	z ograniczeniami, wymienionemi w rubryce VI, a) 2	tylko odnośnie do widowisk bez wstępu dla dzieci i osób w wieku młodocianym		

Rok 1912.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LXXX. — Wydana i rozesłana dnia 21. września 1912.

Treść: № 192. Patent cesarski, dotyczący zwołania sejmów Dolnej Austrii, Karyntji, Śląska i Przedarulanji.

192.

Patent cesarski z dnia 20. września 1912,

dotyczący zwołania sejmów Dolnej Austrii, Karyntji, Śląska i Przedarulanji.

My Franciszek Józef Pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austriacki;

Król Węgierski i Czeski, Dalmatyński, Kroacki, Sławoński, Galicyjski, Lodomeryjski i Illiryjski; Król Jerozolimski itd.; Arcyksiążę Austriacki; Wielki Książę Toskański i Krakowski; Książę Lotaryński, Solnogradzki, Styryjski, Karyntyjski, Kraiński i Bukowiński; Wielki Książę Siedmiogrodzki; Margrabia Morawski; Książę Górno- i Dolno-Śląski, Modeński, Parmański, Piacencki i Gwastalski, Oświęcimski i Zatorski, Cieszyński, Fryulski, Dubrownicki i Zadarski; Uksiążęcony Hrabia na Habsburgu i Tyrolu, Kyburgu, Goryoyi i Gradysee; Książę na Trydenoie i Bryksenie; Margrabia

Górno- i Dolno-Łużycki i Istryjski; Hrabia na Hohenembsie, Feldkirchu, Bregencyi, Sonnenbergu itd.; Pan na Tryeście, Kotorze i Windyjskiej Marchii; Wielki Wojewoda Województwa Serbskiego itd. itd. itd.

wiadomo czynimy :

Sejm kraju Przedarulanji zwołuje się na dzień 30. września 1912 do ustawowego miejsca zebrania.

Również zwołuje się odroczone na zasadzie Naszych postanowień sejmy księstwa Karyntji i księstwa Górnego i Dolnego Śląska na dzień 24., sejm Arcyksięstwa austriackiego poniżej Anizy na dzień 25. września 1912 do ustawowych miejsc zebrania celem podjęcia na nowo czynności.

Dan w Naszem stołecznem i rezydencyjnym mieście Wiedniu dnia 20. września roku tysiąc dziewięćset dwunastego, Naszego panowania sześćdziesiątego czwartego.

Franciszek Józef wkr.

Stürgkh wkr.
Hochenburger wkr.
Heinold wkr.
Forster wkr.
Trnka wkr.

Georgi wkr.
Zaleski wkr.
Roessler wkr.
Hussarek wkr.
Długosz wkr.

Rok 1912.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LXXXI. — Wydana i rozesłana dnia 4. października 1912.

Treść: № 193. Patent cesarski, dotyczący zwołania sejmiku Bukowiny.

193.

Patent cesarski z dnia 2. października 1912,

dotyczący zwołania sejmiku Bukowiny.

My Franciszek Józef Pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austriacki;

Król Węgierski i Czeski, Dalmatyński, Kroacki, Sławoński, Galicyjski, Lodome-
ryjski i Illiryjski; Król Jerozolimski itd.;
Arcyksiążę Austriacki; Wielki Książę To-
skański i Krakowski; Książę Lotaryński,
Solnogradzki, Styryjski, Karyntyjski, Kraiń-
ski i Bukowiński; Wielki Książę Siedmio-
grodzki; Margrabia Morawski; Książę Górno-
i Dolno-Sląski, Modeński, Parmański, Pia-
cenccki i Gwastalski, Oświęcimski i Zatorski,
Cieszyński, Fryuński, Dubrownicki i Zadar-
ski; Uksiążęcony Hrabia na Habsburgu i Ty-
rolu, Kyburgu, Gorycji i Gradysee; Książę

na Trydencie i Bryksenie; Margrabia Górno-
i Dolno-Łużycki i Istryjski; Hrabia na Ho-
henembsie, Feldkirchu, Bregencyi, Sonnen-
bergu itd.; Pan na Tryeście, Kotorze i Win-
dyjskiej Marchji; Wielki Wojewoda Woje-
wództwa Serbskiego itd. itd. itd.

wiadomo czynimy:

Sejm Księstwa Bukowiny zwołuje się na dzień
8. października 1912 do ustawowego miejsca ze-
brania.

Dan w Naszem stołecznem i rezydencyjnym
mieście Wiedniu dnia 2. października roku tysiąc
dziewięćset dwunastego, Naszego panowania sześć-
dziesiątego czwartego.

Franciszek Józef wkr.

Stürgkh wkr.

Hochenburger wkr.

Heinold wkr.

Hussarek wkr.

Długosz wkr.

Georgi wkr.

Zaleski wkr.

Forster wkr.

Trnka wkr.

Schuster wkr.

Zenker wkr.

Rok 1912.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LXXXII. — Wydana i rozesłana dnia 8. października 1912.

Treść: (№ 194—196.) 194. Obwieszczenie, dotyczące używania bankowych zapisów długu, wydawanych przez Akc. Austriacki Bank dla nieruchomości z siedzibą w Wiedniu na zasadzie § 11., I., swego statutu, do korzystnego umieszczania kapitałów fundacyjnych, pupilarnych i tym podobnych. — 195. Rozporządzenie, dotyczące utworzenia Dyrekcji poczt i telegrafów w Celowcu dla księstwa Karyntyi. — 196. Dokument koncepcyjny dla kilku wązkotorowych linii kolei lokalnej na obszarze stolicy kraju Innsbuku.

194.

Obwieszczenie Ministerstwa skarbu w porozumieniu z Ministerstwami sprawiedliwości i spraw wewnętrznych z dnia 14. września 1912,

dotyczące używania bankowych zapisów długu, wydawanych przez Akc. Austriacki Bank dla nieruchomości z siedzibą w Wiedniu na zasadzie § 11., I., swego statutu, do korzystnego umieszczania kapitałów fundacyjnych, pupilarnych i tym podobnych.

Akc. Austriacki Bank dla nieruchomości w Wiedniu wydaje po myśli § 11., I, swego statutu osobną kategorię bankowych zapisów długu, a to:

- a) na podstawie wierzytelności, nabytych w swem przedsiębiorstwie, których oprocentowanie i umierzenie zabezpieczone jest przyrzeczeniem zapłaty lub gwarancji, danem przez państwo, królestwa i kraje, reprezentowane w Radzie państwa, lub jedno z tych królestw i krajów;
- b) na podstawie posiadanych przez siebie papierów wartościowych, nadających się do umieszczenia pieniędzy pupilarnych, lub na podstawie pożyczek, udzielanych na zastaw papierów wartościowych tego rodzaju;

c) na podstawie wierzytelności hipotecznych, nabytych w swem przedsiębiorstwie, zabezpieczonych hipotecznie na położonych w tulejszych krajach dobrach nieruchomości lub realnościach, należących do państwa, do królestw i krajów, reprezentowanych w Radzie państwa, lub do jednego z nich lub do publicznej korporacji, uprawnionej do poboru opłat, o ile te wierzytelności hipoteczne obciążają, z doliczeniem już ciężarów poprzedzających, budynki do pierwszej połowy, grunta zaś do pierwszych dwóch trzecich części ich wartości a przy udzieleniu pożyczek hipotecznych tego rodzaju zastosowano się do szczególnych warunków, ustanowionych w §§ 19. do 23. statutu; odnośnie do tej osobnej kategorii bankowych zapisów długu zachodzą warunki, określone w § 8. ustawy z dnia 27. grudnia 1905, Dz. u. p. Nr. 213, dotyczącej fundowanych bankowych zapisów długu.

Na zasadzie § 8. powołanej ustawy uznaje się więc niniejszem bankowe zapisy długu tej kategorii, wydawane w myśl statutu przez Akc. Austriacki Bank dla nieruchomości w Wiedniu, za nadające się do korzystnego umieszczenia kapitałów fundacji, zakładów, stojących pod publicznym nadzorem, urzędu pocztowych kas oszczędności tudzież pieniędzy pupilarnych, powierzniczych i depozytowych oraz kaucji służbowych i handlowych.

Hochenburger wlr.

Zaleski wlr.

Heinold wlr.

195.**Rozporządzenie Ministerstwa handlu z dnia 18. września 1912,****dotyczące utworzenia Dyrekcji poczt i telegrafów w Ceiowcu dla księstwa Karyntyi.**

Na zasadzie Najwyższego postanowienia z dnia 31. sierpnia 1912 tworzy się w Celowcu Dyrekcję poczt i telegrafów dla księstwa Karyntyi.

Czas, w którym władza ta ma rozpocząć swoją działalność, ogłosi się później.

Roessler wr.

196.**Dokument koncesyjny z dnia 2. października 1912****dla kilku wązkotorowych linii kolei lokalnej na obszarze stolicy kraju Innsbruku.**

Na zasadzie Najwyższego upoważnienia nadaje w porozumieniu z interesowanymi Ministerstwami Spółce akcyjnej „Kolej lokalna Innsbruck-Hall w Tyrolu“ koncesję na budowę i utrzymywanie w ruchu wymienionych w dalszym ciągu elektrycznych wązkotorowych linii kolei lokalnej, a mianowicie:

I. od trójkątu torów na Museumstrasse przez wiadukt Kolei Południowej i Amraserstrasse do wylotu Lindenstrasse;

II. od placu Klaudia przez Adolf Pichlerstrasse aż do połączenia z istniejącą linią tuż przy kolei na Hungerburg;

III. od Andreas Hoferstrasse przez Fischergasse aż do połączenia z istniejącą linią na Leopoldstrasse, a to w myśl postanowień ustawy o koncesjach na koleje żelazne z dnia 14. września 1854, Dz. u. p. Nr. 238, jakoteż ustawy z dnia 8. sierpnia 1910, Dz. u. p. Nr. 149, pod warunkami i zastrzeżeniami podanymi w dalszym ciągu:

§ 1.

Co do linii kolei żelaznych, będących przedmiotem niniejszego dokumentu koncesyjnego, korzysta Spółka z ulg, przewidzianych w artykułach VI.—XII. ustawy z dnia 8. sierpnia 1910, Dz. u. p. Nr. 149.

§ 2.

Spółka jest obowiązana do ukończenia koncesjonowanych linii kolei żelaznych najpóźniej w prze-

ciągu roku, licząc od dnia dzisiejszego, do oddania gotowych kolei na użytek publiczny i utrzymywania ich w ruchu bez przerwy przez cały czas trwania koncesyi, sięgający aż do dnia 17. września 1979 włącznie.

Jako rękojmię dotrzymania powyższego terminu budowy, jakoteż wykonania i urządzenia linii kolei zgodnie z warunkami koncesyi złożyć ma Spółka na żądanie c. k. Rządu odpowiednią kaucję w papierach wartościowych, nadających się do lokacyi pieniędzy pupilarnych.

W razie niedotrzymania powyższego zobowiązania można uznać kaucję tę za przepałą.

§ 3.

Celem wybudowania koncesjonowanych linii kolei żelaznych nadaje się Spółce prawo wywłaszczenia według postanowień odnośnych przepisów ustawowych.

Takie samo prawo przyzna się Spółce także co do ewentualnej budowy tych kolei dojazdowych, których urządzenie uznałby c. k. Rząd za odpowiadające interesowi publicznemu.

§ 4.

Zresztą należy wymienione na wstępie linie kolei lokalnej uważać za istotne części składowe przedsiębiorstwa kolei lokalnej, będącego przedmiotem Najwyższego dokumentu koncesyjnego z dnia 18. września 1889, Dz. u. p. Nr. 171, tudzież dokumentów koncesyjnych z dnia 24. grudnia 1904, Dz. u. p. Nr. 167, i z dnia 5. grudnia 1908, Dz. u. p. Nr. 253; należy zatem stosować zarządzenia, wydane w §§ 5. do 14. włącznie wspomnianego Najwyższego dokumentu koncesyjnego z dnia 18. września 1889, Dz. u. p. Nr. 171, z uzupełnieniami i zmianami, ustanowionymi w §§ 5. do 11. włącznie dokumentu koncesyjnego z dnia 24. grudnia 1904, Dz. u. p. Nr. 167, w § 4. dokumentu koncesyjnego z dnia 5. grudnia 1908, Dz. u. p. Nr. 253, oraz w dalszym ciągu, do wszystkich linii kolei lokalnej, będących przedmiotem Najwyższego dokumentu koncesyjnego z dnia 18. września 1889, Dz. u. p. Nr. 171, dokumentów koncesyjnych z dnia 24. grudnia 1904, Dz. u. p. Nr. 167, i z dnia 5. grudnia 1908, Dz. u. p. Nr. 253, oraz niniejszego dokumentu koncesyjnego.

Postanowienia Najwyższego dokumentu koncesyjnego z dnia 18. września 1889, Dz. u. p. Nr. 171, i dokumentu koncesyjnego z dnia 24. grudnia 1904, Dz. u. p. Nr. 167, zmienia się odnośnie do wydawania obligacyi pierwszeństwa i oznaczenia ceny wykupna w sposób następujący:

I. Zamiast zawartych w § 6., ustęp 2., 3. i 9., Najwyższego dokumentu koncesyjnego z dnia 18. września 1889, Dz. u. p. Nr. 171, zarządzeń, które tracą moc obowiązującą. wydaje się następujące postanowienia:

(Ustęp 2.). Spółce nadaje się prawo wydania obligacyi pierwszeństwa aż do kwoty, którą Rząd oznaczy.

(Ustęp 3.). Również nadaje się Spółce prawo wydania akcyi pierwszeństwa, mających pod względem oprocentowania i umorzenia pierwszeństwo przed akcyami zakładowemi, aż do kwoty, którą Rząd oznaczy.

(Ustęp 9.). Statuty Spółki oraz formularze wydać się mających obligacyi pierwszeństwa, tudzież akcyi zakładowych i akcyi pierwszeństwa podlegają zatwierdzeniu Rządu.

II. Zamiast zarządzeń, wydanych w § 11., punkt 4. i 5. dokumentu koncesyjnego z dnia 24. grudnia 1904, Dz. u. p. Nr. 167, które tracą moc obowiązującą, zamieszcza się następujące postanowienia:

4. Gdyby jednak średni dochód czysty, obliczony w myśl powyższych postanowień, bez uwzględnienia dodatku, przewidzianego w ustępie 2., nie dawał przynajmniej takiej sumy rocznej, któraby się równała racie rocznej, potrzebnej na zgodne z planem oprocentowanie i umorzenie pożyczek, zaciągniętych za zezwoleniem Rządu celem pokrycia polichalnych kosztów zakładowych i zabezpieczonych w księgach kolejowych, wraz z ratą roczną, potrzebną na oprocentowanie po cztery od sta zatwierdzonego przez Rząd kapitału akcyjnego spółkowego przedsiębiorstwa kolei lokalnej, podlegającego w myśl koncesyi prawu wykupna przez państwo, oraz na umorzenie tego kapitału akcyjnego w ciągu okresu koncesyjnego, w takim razie wynagrodzenie, które

państwo ma zapłacić za wykupienie linii kolejowych, będzie polegało na tem, że państwo płacić będzie wymienione wyżej kwoty roczne w ratach półrocznych, płatnych z dołu dnia 30. czerwca i dnia 31. grudnia każdego roku, i zwracać Spółce podatek rentowy, przypadający od tej renty wykupna.

5. a) Państwu zastrzega się prawo objęcia w każdym czasie zamiast Spółki do spłacenia z własnych funduszów pożyczek, zaciągniętych celem zapewnienia pieniędzy na koncesyonowane linie kolejowe, w kwocie, wiszącej jeszcze jako nieumorzona w chwili wykupna według zatwierdzonego planu umorzenia; w tym wypadku należy zmniejszyć przypadającą do zapłaty rentę wykupna o zapotrzebowanie na oprocentowanie i umorzenie wspomnianego kapitału pożyczkowego oraz w danym razie o odpowiadającą zapotrzebowaniu temu kwotę dodatku, który w myśl postanowień ustępu 2. ma być doliczony do dochodu przeciętnego.

b) Państwo zastrzega sobie dalej prawo zapłacenia w każdym czasie zamiast niepłatnych jeszcze rent, należnych Spółce w myśl postanowień punktów powyższych, kapitału, równającego się zdyskontowanej według stopy po cztery i pół ($4\frac{1}{2}$) od sta na rok, licząc odsetki od odsetek, wartości kapitałowej tych rent — po strąceniu, jak się samo przez się rozumie, dodatku, któryby w myśl postanowień ustępu 2. mieścił się w tych rentach.

Gdyby państwo postanowiło w taki sposób spłacić kapitał, wolno mu będzie użyć do tego, podług własnego wyboru, gotówki lub obligacyi długu państwa. Obligacye długu państwa liczone będą w takim razie po kursie, jaki wyniknie jako kurs średni z porównania kursów pieniężnych obligacyi długu państwa tego samego rodzaju, notowanych urzędnie na giełdzie wiedeńskiej w ciągu bezpośrednio poprzedzającego półrocza.

Forster wlr.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Cześć LXXXIII. — Wydana i rozesłana dnia 12. października 1912.

Treść: (M 197 i 198.) 197. Rozporządzenie, dotyczące niektórych zmian w zaliczeniu miejscowości do schematu dodatków aktywalnych urzędników państwowych. — 198. Rozporządzenie w celu wykonania § 48. i 1., ustęp siódmy, ustawy z dnia 5. lipca 1912, dotyczącej wprowadzenia nowej ustawy o służbie wojskowej.

197.

Rozporządzenie całego Ministerstwa z dnia 10. października 1912,

dotyczące niektórych zmian w zaliczeniu miejscowości do schematu dodatków aktywalnych urzędników państwowych.

Na zasadzie upoważnienia, udzielonego Rządowi w artykule II., § 2., ustęp 3., ustawy z dnia 19. lutego 1907, Dz. u. p. Nr. 34, przenosi się wyjątkowo wymienione poniżej miasta i miejscowości z tej klasy dodatków aktywalnych, do której obecnie są zaliczone na podstawie liczby swych mieszkańców, do klasy miejscowości bezpośrednio wyższej, a mianowicie:

Do klasy I.:

Pola w Pobrzeżu;
Królewskie Winogrody, Śmichów i Żizków w Czechach.

Do klasy II.:

Klosterneburg w Dolnej Austrii;
Urfahr w Górnej Austrii;
Bielak w Karyntyi;
Meran w Tyrolu;
Podmokle, Królowy Hradec, Litomierzyce, Dzieczyn i Warnsdorf w Czechach;
Nowy Jiczyn, Oderfurt, Przerów i Znojmo na Morawach;
Karniów na Śląsku.

Do klasy III.:

Amstetten, Breitenstein, Ebrichsdorf, Gloggnitz, Gutenstein, Korneuburg, Liesing, Oberhollabrunn, Payerbach, Reichenau i Tulln w Dolnej Austrii;
Hofgastein w Solnogradzie;
Aflenz, Friedberg, Fürstenfeld, Judenburg, Kapfenberg, Knittelfeld, Leibnitz, Murau i Voitsberg w Styrii;
Spittal nad Drawą w Karyntyi;
Postojnę i Rudolfowo w Krainie;
Capodistrię i Gradyskę, Guardiellę, Lowranę, Monfalcone, Parenzo i Pisino w Pobrzeżu;
Briksen, Bruneck, Kitzbühel, Kufstein, Landeck, Lienz, Reutte i Toblach w Tyrolu;
Schruns w Przedarulanii;
Beneszów, Czeską Lipę, Brandys nad Łabą, Czasław, Niemiecki Bród, Falknow, Frydland, Kadań, Zbrasław, Landskrun, Neydek, Podjebrady, Rudnice, Tannwald, Turnów i Trzeboń w Czechach;
Mistek, Rożnów, Węgierski Bród, Węgierskie Hradyszcze, Wyszków i Wszetyn na Morawach;
Frysztat, Freudenthal i Bogumin na Śląsku;
Czortków, Dębicę, Gorlicę, Kamionkę Strumitową, Łañcut, Nowy Targ, Rohatyn, Trembowłę, Zaleszczyki i Żywiec w Galicyi;
Zastawnę na Bukowinie;
Arbe, Buđwę, Castelnuovo, Kotor, Makarskę, Perast i Sinj w Dalmacyi.

Należące się w myśl niniejszego zarządzenia wyższe dodatki aktywalne i inne pobory, wymierzane stopniowo według schematu dodatków aktywalnych, należy wypłacać uprawnionym do poboru począwszy

od dnia 1. października 1912 po wstrzymaniu wypłaty dotychczasowych dodatków aktywalnych, względnie innych poborów. wymierzonych stopniowo według schematu dodatków aktywalnych.

Dodatkowo do rozporządzenia całego Ministerstwa z dnia 23. grudnia 1911, Dz. u. p. Nr. 233, zalicza się w końcu na podstawie urzędowego spisu ludności. dokonanego według stanu z dnia 31. grudnia 1910, miejscowość Zamarstynów w Galicji do klasy III. dodatków aktywalnych.

Stürgkh wlr.	Georgi wlr.
Hoehenburger wlr.	Zaleski wlr.
Heinold wlr.	Forster wlr.
Hussarek wlr.	Truka wlr.
Długosz wlr.	Schuster wlr.
Zenker wlr.	

198.

Rozporządzenie Ministerstwa obrony krajowej z dnia 10. października 1912

w celu wykonania § 48. : 1., ustęp siódmy, ustawy z dnia 5. lipca 1912, Dz. u. p. Nr. 128, dotyczącej wprowadzenia nowej ustawy o służbie wojskowej.

Wykonując § 48. : 1., ustęp siódmy, ustawy z dnia 5. lipca 1912, Dz. u. p. Nr. 128. dotyczącej wprowadzenia nowej ustawy o służbie wojskowej, wydaje się w porozumieniu z Ministerstwem wojny następujące postanowienia:

Obowiązanych do służby, którzy

- a) przy wcieleniu swem wykażą przed komisją wojskową wykształcenie przygotowawcze w wojskowej gimnastyce i strzelaniu w tym zakresie. jaki będzie określony w rozporządzeniu lub
- b) najjiniej przez dwa lata pracowali korzystnie przy wykształceniu młodzieży w wojskowej gimnastyce i w strzelaniu wojskowym i udowodnią to poświadczeniem politycznej władzy powiatowej — pod warunkiem, że nie korzystają z ulgi już według a) —

należy zwolnić od odbycia ostatniego ćwiczenia wojskowego (służbowego), do którego są obowiązani w stosunku rezerwy (rezerwy zapasowej), wyjąwszy jednak tych rezerwistów. którzy służyli jako jednorocznymi ochotnicy.

Obowiązani do służby winni żądać tej ulgi w tym oddziale, w którym są na etacie, i to obowiązani do służby, należący do kategorii a) przy

rozpoczęciu służby czynnej względnie przy rozpoczęciu pierwszego wykształcenia wojskowego; na rok 1912 ustanawia się jako termin końcowy dzień 31. października.

Ad a) wymaga się:

1. wykonania ćwiczeń, przepisanych w przepisach gimnastycznych dla piechoty w rozdziałach: I. Gimnastyka szwedzka. II. Ćwiczenia na przyrządach, III. Gimnastyka przydatna w polu.

Wymóg ten uważa się za spełniony, jeżeli odnośni obowiązani do służby zdołają wykonać dokładnie ćwiczenia, przepisane pod I. ćwiczenia zaś. określone pod II. i III. przynajmniej w takim zakresie, iż wykażą zupełną sprawność i zręczność oraz umiejętność opanowania ruchów swojego ciała. Nie potrzeba wymagać umiejętności nazwania poszczególnych ćwiczeń.

Ćwiczenia winien pokazywać przodownik.

Należy unikać zbyt wielkiego znużenia egzaminowanych z zręczności.

Osobno należy wykazać wykształcenie przygotowawcze w wojskowej gimnastyce a osobno w wojskowym strzelaniu.

2. Znajomości urzędzenia. funkcyonowania i obchodzenia się z karabinem służbowym (karabinem. karabinkiem lub szlucem według wyboru egzaminowanego), rozkładania i składania tej broni.

Nie wymaga się znajomości rewolweru i pistoletu repetyerowego, ani strzelania z tych broni.

Ogólnej znajomości amunicji i jej użycia.

Znajomości w zasadniczym zarysie ustępów: I. (Szkoła przygotowawcza) i II. (Służba na strzelnicach) instrukcji dla strzelania, znajomości reguł celowania i istotnych reguł strzelania, pewnej wprawy w praktycznym ocenianiu odległości do 600 kroków, poprawnego zachowania się na strzelnicy dla początkujących. Dania 10 strzałów na 300 kroków do całej figury. w pozycji leżącej. bez oparcia. przy uzyskaniu 50 procent strzałów trafiających.

Przy egzaminie należy kłaść główny nacisk na umiejętność praktyczną, nie zaś na teorię, i należy przytem uwzględnić znajomość języka, względnie ewentualne trudności językowe egzaminowanego.

Oдноśny komendant pułku (oddziału) winien wyznaczyć komisję wojskową, która ma się składać: z jednego oficera sztabowego lub tegoż zastępcy i z jednego kapitana (rotmistrza).

Obowiązani do służby. których wcielono do artylerji polowej, do oddziałów sanitarnych, oddziałów zaopatrzenia wojska, do zakładów dla zarządu mundurami. oddziałów z samochodami. oddziałów lotniczych lub oddziałów stadnin, winni wykazać żądane wykształcenie przygotowawcze, w najbliższym wchodzącym w rachubę oddziale piechoty, strzelców lub konnicy. W większych garnizonach wyda w tym względzie potrzebne zarządzenia

komenda stacyjna wojskowa, względnie komenda stacyjna obrony krajowej.

W tych garnizonach, w których istnieją zakłady dla wojskowego wykształcenia młodzieży (szkoły strzelania dla młodzieży i dla pospolitego ruszenia, kursy strzelania dla młodzieży, korpusy chłopięce, drużyny młodzieży itd.) należy zaważać do egzaminu ich kierowników, instruktorów, względnie oficerów, kierujących nauką lub wykonujących nad nią nadzór, aby im dać sposobność przypatrzania się temu, co się wymaga ze strony wojskowej, oraz postępowaniu przy egzaminie.

Co do tych obowiązanych do służby, którzy wykazali oznaczoną powyżej miarę wykształcenia przygotowawczego w wojskowej gimnastyce i strzelaniu, należy to uwidocznic tak w karcie księgi głównej jak i w paszporcie wojskowym (obrony krajowej) a odnośne oddziały broni (oddziały, zakłady) mają zawiadomic o tem właściwą komendę okręgu uzupełnienia (okręgu uzupełnienia obrony krajowej).

Od rezolucyi, wydanej przez odnośny oddział broni (oddział, zakład), nie ma odwołania z powodu nieprzyznania tej ulgi.

Ad b) Poświadczenie politycznej władzy powiatowej winno zawierać w ogólności:

1. Przedstawienie sposobu, w jaki obowiązani do służby wykazali swe przygotowanie, w jakim

charakterze, przy jakiej sposobności i z jakim skutkiem;

2. ilość młodych ludzi, wykształconych w wojskowej gimnastyce i strzelaniu pod kierunkiem tych obowiązanych do służby.

Do poświadczenia tego należy dołączyć opinię o przygotowaniu odnośnego obowiązanego do służby, podpisaną przez kierownika i instruktora, względnie przez oficera, kierującego nauką lub wykonującego nad nią nadzór.

Poświadczenie to wraz z opinią winna władza polityczna powiatowa przesłać za każdym razem temu oddziałowi broni (zakładowi), do którego należy odnośny obowiązany do służby. Jeżeli się zaś rozchodzi o jeszcze niewcielonych, wówczas należy przesłać to poświadczenie właściwej komendzie okręgu uzupełnienia (okręgu uzupełnienia obrony krajowej).

O uldze, którą ma przyznać oddział broni, należy donieść politycznej władzy powiatowej, właściwej komendzie okręgu uzupełnienia (okręgu uzupełnienia obrony krajowej) i uwidocznic zwolnienie od ostatniego ćwiczenia wojskowego na karcie księgi głównej i w paszporcie wojskowym (obrony krajowej).

Georgi wkr.

Rok 1912.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LXXXIV. — Wydana i rozesłana dnia 19. października 1912.

Treść: (№ 199—202.) 199. Rozporządzenie, ustanawiające, względnie określające na nowo dla Dziekanatów wiejskich w Archidiecezyi wiedeńskiej kwotę nadającego się do fasyonowania wydatku na prowadzenie urzędu dziekańskiego. — 200. Rozporządzenie, dotyczące zmiany „uwag“ co do układania wzoru 3. do wykazu II. zamknięcia rachunkowego i sprawozdania statystycznego kas brackich. — 201. Obwieszczenie, dotyczące koncesjonowania przedłużonej na przestrzeni od Bukowa do Telnic linii wążkotorowych kolejek elektrycznych na obszarze miasta Uścia nad Łabą i jego najbliższej okolicy. — 202. Rozporządzenie, dotyczące zmiany załącznika C przepisu wykonawczego do ustawy o taryfie celnej z dnia 13. lutego 1906.

199.

Rozporządzenie Ministra wyznań i oświaty oraz Ministra skarbu z dnia 5. października 1912,

ustanawiające, względnie określające na nowo dla Dziekanatów wiejskich w Archidiecezyi wiedeńskiej kwotę nadającego się do fasyonowania wydatku na prowadzenie urzędu dziekańskiego.

Zmieniając częściowo rozporządzenie ministerjalne z dnia 19. czerwca 1886, Dz. u. p. Nr. 107, ustanawia się kwotę wydatków dziekańskich, które w zeznaniach dochodów, składać się mających według ustawy z dnia 19. września 1898, Dz. u. p. Nr. 176, należy uznać za wydatek, dla Dziekanatów w Badenie, Gloggnitz, Kirchbergu n. W., Kirchsclagu, Piestingu, Pottensteinie, Wiener-Neustadt, Ernstbrunnie, Gaubitsch, Gross-Weikersdorfie, Hadersdorfie, Oberhollabrunnie, Pillichsdorfie, Retzu, Sitzendorfie, Staatz i Stockerau na 300 K, dla reszty Dziekanatów na 200 K dla każdego, a to niezależnie od zbadania kwestyi, czy odnośnemu proboszczowi, któremu poruczono prowadzenie spraw dziekańskich, w ogóle należy się w myśl powołanej ustawy uzupełnienie kongruy z funduszu

religijnego, względnie z państwowej dotacji tegoż funduszu.

Postanowienia niniejszego rozporządzenia mają wejść w życie z dniem 1. stycznia 1913.

Zaleski wlr.

Hussarek wlr.

200.

Rozporządzenie Ministerstwa robót publicznych z dnia 10. października 1912,

dotyczące zmiany „uwag“ co do układania wzoru 3. do wykazu II. zamknięcia rachunkowego i sprawozdania statystycznego kas brackich.

Zmieniając „uwagi“ co do układania wzoru 3. do wykazu II zamknięcia rachunkowego i sprawozdania statystycznego kas brackich, przepisane go rozporządzeniami Ministerstwa rolnictwa z dnia 6. maja 1893, Dz. u. p. Nr. 94, i z dnia 10. grudnia 1896, Dz. u. p. Nr. 235, rozporządza się, że na przyszłość, a mianowicie pierwszy raz na rok 1912 należy odróżniać w tym wzorze przy podawaniu rodzaju zatrudnienia członków tylko dwie kategorie: „robotnik górniczy“ i „robotnik hutniczy“.

Trnka wlr.

201.**Obwieszczenie Ministerstwa kolei żelaznych z dnia 10. października 1912,**

dotyczące koncesjonowania przedłużonej na przestrzeni od Bukowa do Telnic linii wązkotorowych kolejek elektrycznych na obszarze miasta Uścia nad Łabą i jego najbliższej okolicy.

C. k. Ministerstwo kolei żelaznych udzieliło na zasadzie i w myśl postanowień ustawy o kolejach niższego rzędu z dnia 8. sierpnia 1910, Dz. u. p. Nr. 149, w porozumieniu z interesowanymi c. k. Ministerstwami i c. i k. Ministerstwem wojny gminie miasta Uścia nad Łabą żadaną koncesję na budowę i utrzymywanie w ruchu przedłużonej na przestrzeni od Bukowa do Telnic linii wązkotorowych kolejek elektrycznych w Uściu nad Łabą, a to pod warunkami i zastrzeżeniami, określonymi w dalszym ciągu.

§ 1.

Co do koncesjonowanej kolei żelaznej korzysta koncesjonaryuszka z ulg skarbowych, przewidzianych w artykułach VI. do XII. ustawy z dnia 8. sierpnia 1910, Dz. u. p. Nr. 149.

Czas uwolnień, przewidzianych w artykule X. ustawy powyższej, oznacza się na lat 25.

§ 2.

Koncesjonaryuszka ma obowiązek ukończenia budowy wspomnianej na wstępie kolei najpóźniej w przeciągu roku, licząc od dnia dzisiejszego, oddania gotowej kolei na użytek publiczny i utrzymania jej w ruchu bez przerwy przez cały czas trwania koncesji, kończący się z dniem 6. kwietnia 1989.

Jako zabezpieczenie dotrzymania powyższego terminu budowy winna koncesjonaryuszka na żądanie c. k. Rządu złożyć odpowiednią kaucję w papierach wartościowych, nadających się do umieszczania pieniędzy sierocych.

W razie niedotrzymania powyższego zobowiązania można uznać kaucję tę za przepadłą.

§ 3.

Celem wybudowania koncesjonowanej kolei nadaje się koncesjonaryuszce prawo wywłaszczania według postanowień odnośnych przepisów ustawowych.

Takie same prawo przyzna się koncesjonaryuszce także co do ewentualnej budowy tych kolei dojazdowych, których urządzenie Rząd uznałby za odpowiadające interesowi publicznemu.

§ 4.

Koncesjonaryuszka jest obowiązana postarać się o zabezpieczenie na wypadek niezdolności do pracy i na starość funkcyjaryuszy, zatrudnionych przy utrzymywaniu w ruchu koncesjonowanej linii kolejowej, oraz o zaopatrzenie ich rodzin i przystąpić w tym celu do kasy emerytalnej związku austriackich kolei lokalnych, o ileby nie utworzono dla koncesjonowanego przedsiębiorstwa kolejowego własnej kasy emerytalnej, zapewniającej członkom przynajmniej takie same korzyści, względnie nakładającej na koncesjonaryuskę przynajmniej takie same obowiązki jak kasa wspomnianego związku.

To zaopatrzenie należy odnośnie do funkcyjaryuszy, zatrudnionych przy utrzymywaniu w ruchu koncesjonowanej linii kolejowej, tak przeprowadzić, by koncesjonaryuszka miała obowiązek zgłaszać w zakładzie emerytalnym związku austriackich kolei lokalnych, względnie w własnej kasie emerytalnej stałych funkcyjaryuszy z dniem nadania im stałej posady, z innych zaś funkcyjaryuszy przynajmniej tych, którzy pełnią służbę jako kierownicy wozów, konduktorzy, strażnicy lub posługacze stacyjni, przy odpowiednim ich zatrudnieniu, najpóźniej po ukończeniu trzech lat służby.

Statut kasy pensyjnej oraz wszelkie jego zmiany podlegają zatwierdzeniu Ministerstwa kolei żelaznych.

§ 5.

Zresztą należy wspomniane na wstępie przedłużenie linii uważać za istotną część składową kolejek na obszarze miasta Uścia nad Łabą i jego najbliższej okolicy, stanowiących przedmiot obwieszczeń c. k. Ministerstwa kolei żelaznych z dnia 7. kwietnia 1899, Dz. u. p. Nr. 73, i z dnia 18. grudnia 1905, Dz. u. p. Nr. 192, i należy do niego stosować analogicznie postanowienia §§ 4. do 10 włącznie, 12, 13, tudzież §§ 16. i 17. wspomnianego wyżej obwieszczenia z dnia 7. kwietnia 1899, Dz. u. p. Nr. 73.

§ 6.

Zamiast §§ 14. i 15. wspomnianych wyżej obwieszczeń, które znosi się niniejszem, mają w przyszłości odnosić się w równej mierze do wszystkich linii kolejek w Uściu nad Łabą, koncesjonowanych obwieszczeniami c. k. Ministerstwa kolei żelaznych z dnia 7. kwietnia 1899, Dz. u. p. Nr. 73, i z dnia 18. grudnia 1905, Dz. u. p. Nr. 192, oraz obwieszczeniem niniejszem, następujące postanowienia:

§ 14. Koncesjonaryuszka nie ma prawa oddawać prowadzenia koncesyonowanej kolei osobom trzecim na własny lub obcy rachunek lub prowadzić ją sama na obcy rachunek, z wyjątkiem tego przypadku, jeżeli c. k. Rząd na to wyraźnie zezwoli.

§ 15. C. k. Rządowi będzie wolno uczynić zezwolenie na prowadzenie koncesyonowanej kolei na rachunek kogoś innego a nie gminy Uścia nad Łabą zależnem od tego warunku, że się odpowiednio skróci ustanowiony w § 1., ustęp 2., niniejszego obwieszczenia czasokres 25letni oraz czas trwania koncesyi, ustanowiony w § 13., ustęp 1., obwieszczenia c. k. Ministerstwa kolei żelaznych z dnia 7. kwietnia 1899, Dz. u. p. Nr. 73, względnie w §§ 2. obwieszczeń c. k. Ministerstwa kolei żelaznych z dnia 18. grudnia 1905, Dz. u. p. Nr. 192, oraz niniejszego obwieszczenia, i będzie wolno zastrzedz sobie prawo wykupienia i przepadku pod warunkami, które w owym czasie bliżej się określi.

Forster wlr.

202.

Rozporządzenie Ministerstw skarbu i handlu z dnia 11. października 1912,

dotyczące zmiany załącznika C przepisu wykonawczego do ustawy o taryfie celnej z dnia 13. lutego 1906, Dz. u. p. Nr. 22.

Drugi ustęp rozdziału *b* (broń i części składowe broni) w załączniku *C* do § 18. przepisu wykonawczego do ustawy o taryfie celnej należy skreślić.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi natychmiast w życie.

Zaleski wlr.

Schuster wlr.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LXXXV. — Wydana i rozesłana dnia 25. października 1912.

Treść: (№ 203 i 204.) 203. Rozporządzenie, w sprawie zmiany niektórych postanowień rozporządzenia z dnia 21. czerwca 1893, dotyczącego składania w Banku austriacko-węgierskim papierów wartościowych, które winny być składane w depozycie sądowym. — 204. Rozporządzenie wykonawcze, dotyczące traktowania podwyższeń dodatków jako pozycji potrącenia przy wymiarze podatku domowo-czynszowego.

203.

Rozporządzenie Ministra sprawiedliwości i Ministra skarbu w porozumieniu z Ministrem handlu i Najwyższą Izbą obrachunkową z dnia 13. października 1912,

w sprawie zmiany niektórych postanowień rozporządzenia z dnia 21. czerwca 1893, Dz. u. p. Nr. 103, dotyczącego składania w Banku austriacko-węgierskim papierów wartościowych, które winny być składane w depozycie sądowym.

W porozumieniu z Radą generalną Banku austriacko-węgierskiego, zmienia się po myśli § 27. rozporządzenia z dnia 21. czerwca 1893, Dz. u. p. Nr. 103, następujące postanowienia tegoż rozporządzenia:

I. § 14. ma opiewać:

„Nadsyłane sądowi przez Bank odpisy kwitów depozytowych, tudzież spisy numerów zdeponowanych papierów wartościowych, podlegających wylosowaniu oraz uwiadomienia Banku o zmianach, zachodzących w składzie depozytu (§ 16., ustęp ostatni, rozporządzenia z dnia 12. lipca 1911, Dz. u. p. Nr. 139), należy przechowywać w odnośnych aktach w osobnym zeszytcie.

Pierwszy przysłany odpis kwitu depozytowego i zeszyt w aktach należy zaopatrzyć bieżącą liczbą porządkową. O założeniu tego zeszytu należy uczynić wzmiankę na okładce aktów („Odpisy kwitów depozytowych i spisy numerów przy liczbie porządkowej“). Przysyłane dalsze odpisy i uwiadomienia Banku należy również zaopatrywać przypadającymi na nie liczbami porządkowymi

i wkładać podobnie jak spisy numerów w osobny zeszyt, na którego okładce należy uwidocznic liczby porządkowe znajdujących się w nim aktów.“

II. Drugi ustęp § 20. ma opiewać:

„Skoro sąd co do pewnej masy zarządzi adnotację, prenotację lub wykreślenie, należy uwidocznic to na okładce zeszytu, znajdującego się w aktach (§ 14.), w którym przechowuje się odpisy kwitów depozytowych.“

III. Drugi ustęp § 23. uchyla się.

IV. Nie będzie się utrzymywać nadal używanej dotychczas książki do zapisywania (wzór C) i skrowidzu rejestru (wzór D).

Z znajdującymi się już w sądzie odpisami kwitów depozytowych, spisami numerów i uwiadomieniami Banku należy postępować po myśli zmienionych postanowień § 14.

V. W księdze sieroczej należy krótko lecz dokładnie uwidocznic zmiany w stanie majątkowym, wynikające z sprawozdań Banku.

Zaleski wlr.

Hochenburger wlr.

204.

Rozporządzenie wykonawcze Ministerstwa skarbu z dnia 17. października 1912 do ustawy z dnia 23. lipca 1912, Dz. u. p. Nr. 164, dotyczącej traktowania podwyższeń dodatków jako pozycji potrącenia przy wymiarze podatku domowo-czynszowego.

Do § 1.

Po myśli § 1. należy od rzeczywistego lub możliwego dochodu z czynszu, podlegającego

opodatkowaniu po myśli § 3. patentu o podatku budynkowym z dnia 23. lutego 1820, odjąć jako pozycję potrącenia tę sumę częściową, która przypada na ewentualne podwyższenie dodatków do podatku domowo-czynszowego ponad miarę, która obowiązywała z końcem roku 1911. Zamiarowi ustawodawcy odpowiada przytem oznaczenie pozycji potrącenia od czynszu brutto, przyznawanej właścicielowi domu z powodu podwyższenia procentów dodatków w takiej wysokości, iżby w razie pokrycia przez niego przez podwyższenie czynszu najmu nadwyżki wydatków, spowodowanej dla niego przez podwyższenie tych procentów, owa nadwyżka wydatków nie pociągała za sobą podwyższenia państwowego podatku domowo-czynszowego. Aby jednakowoż nie zachęcać przypadkiem do przerwania ciężaru podwyższenia dodatków na lokatora, należy uwzględniać pozycję potrącenia bez względu na to, czy istotnie czynsz podwyższono, czy też nie, jakoteż będzie się również odejmowało pozycję potrącenia w miarę każdorazowego (§ 2., ustęp 2.) podwyższenia dodatków, które w ogólności nastąpiło od roku 1911, bez względu na to, czy odnośny budynek istniał już z końcem roku 1911, czy też nie.

Pozycja potrącenia wchodzi w rachubę także w tych przypadkach, w których pobiera się dodatki do zrównanego z podatkiem domowo-czynszowym pięcioprocentowego podatku, przewidzianego w § 7. ustawy z dnia 9. lutego 1882, Dz. u. p. Nr. 17, względnie stosownie do § 24. ustawy z dnia 28. grudnia 1911, Dz. u. p. Nr. 242, do podatku domowo-czynszowego, zmniejszonego na pięć procent po myśli §§ 4. i 28. tejsze ustawy.

Jako dodatki wchodzi w rachubę tylko dodatki do podatków, a więc dodatki krajowe, powiatowe i gminne. Nie wchodzi zaś w rachubę w szczególności: daniny, których nie wymierza się w procentach państwowego podatku domowo-czynszowego (podatku pięcioprocentowego), lecz które nakłada się na podstawie samego czynszu najmu, następnie świadczenia naturalne (świadczenia usług) nawet wtedy, jeżeli się je wymierza według miary świadczeń podatkowych, od których się wymierza dodatki, i jeżeli można je stosownie do życzenia zobowiązanego spłacić w pieniądzu.

Wzór na obliczenie pozycji potrącenia przedstawia się w sposób następujący:

$$P = 100 \cdot \frac{G}{1 + \frac{G}{100} \cdot \frac{U}{100}}$$

przyczem „P” oznacza obliczaną pozycję potrącenia w procentach czynszu brutto (§ 2., ustęp 1.), „G” procent podatku od czynszu brutto, a „U” podwyższenie w procencie dodatków. Podług tego wzoru więc pozycja potrącenia dla każdego 100 K czynszu

brutto równa się wartości ułamka, którego licznik stanowi kwota podwyższenia dodatków od 100 K czynszu a mianownik suma, uzyskana z dodania „1” i kwoty podwyższenia dodatków od 1 K czynszu. Licznik tego ułamka wskazuje zarazem, o ile należałoby podwyższyć każde 100 K czynszu brutto, opodatkowanego przed podwyższeniem dodatków, gdyby właściciel domu miał powetować sobie podwyższenie dodatków podwyższeniem czynszu najmu.

Dla wyjaśnienia tego, co powiedziano, niech służy przykład następujący:

Stopa podatkowa wynosi $26\frac{2}{3}$ procentu; ryczałt na utrzymanie i amortyzację 15 procent; czynsz brutto po myśli § 6. ustawy z dnia 9. lutego 1882, Dz. u. p. Nr. 17 (zatem czynsz po odliczeniu wszystkich zwolnionych od podatku świadczeń ubocznych, jak czynszu za używanie ogrodu, mebli, oświetlenia, halerzy czynszowych itd.), 10.000 K; dodatki podwyższa się z 60 procent na 78 procent, to jest o 18 procent.

I. (Przed podwyższeniem dodatków.)

Czynsz brutto	. 10.000 K — h	10.000 K — h,
po odjęciu 15 procent kosztów utrzymania	1.500 „ — „	
wynosi podlegający opodatkowaniu		
czysty czynsz	. . 8.500 K — h,	
$26\frac{2}{3}$ procentu podatku czynszowego*) od tego	. 2.266 K 67 h,	
po odliczeniu $12\frac{1}{2}$ procentu opustu**)	283 „ 33 „	
pozostaje należytość państwowa	. . . 1.983 K 34 h,	
60 procent dodatków od 2.266 K 67 h	. 1.360 „ — „	
podatek czynszowy i dodatki	. . . 3.343 K 34 h,	3.343 „ 34 „
wobec tego pozostaje dla właściciela domu	6.656 K 66 h.

II. (Po podwyższeniu dodatków.)

Dodatki podwyższa się z 60 na 78 procent a czynsz brutto tylko o nadwyżkę, wynikającą z pod-

*) O ile rozchodziliby się o dom, uwolniony czasowo od podatku, wstąpiłby tu w miejsce $26\frac{2}{3}$ procentowego podatku domowo-czynszowego, podatek 5 procentowy (przyczem odpadłoby obliczenie $12\frac{1}{2}$ procentowego opustu); do wzoru trzeba by jednak i w tych przypadkach wstawić podatek w wysokości $22\frac{2}{3}$ procentu od czynszu brutto, gdyż dla poboru dodatków stanowi podstawę ten podatek (przypisywany idealnie).

Tylko w tych przypadkach, w których pobiera się dodatki do samego podatku „pięcioprocentowego”, musi się ten podatek uwzględnić także w wzorze. (Uwaga do tablicy.)

**) Po myśli art. VIII. i nast. ustawy z dnia 25. października 1896, Dz. u. p. Nr. 220.

wyższenia dodatków. Nadwyżkę tę oblicza się w sposób następujący:

Czynsz brutto 10.000 K — h . 10.000 K — h;

Podwyższenie czynszu najmu
o licznik z wzoru

$$P = 100 \cdot \frac{\frac{22\frac{2}{3}}{100} \cdot 18}{1 + \frac{22\frac{2}{3}}{100} \cdot \frac{18}{100}} = \frac{4 \cdot 08}{1 \cdot 0408}$$

zatem o 4·08 procent = 408 K — h,

wskutek tego podwyższony czynsz brutto wynosi 10.408 K — h 10.408 K — h,

po odjęciu od tego pozycy potrącenia według powyższego wzoru

$$\frac{4 \cdot 08}{1 \cdot 0408} = 3 \cdot 92006$$

procent 408 „ — „
pozostaje reszta . 10.000 K — h.

Teraz oblicza się podatek czynszowy wraz z dodatkami w sposób następujący:

po odjęciu 15 procent kosztów utrzymania 1.500 „ — „

pozostaje podlegający podatkowi czysty czynsz 8.500 K — h.

26²/₃ procentu podatku czynszowego*) od tego 2.266 K 67 h,

po odliczeniu 12¹/₂ procentowego opustu 283 „ 33 „

pozostaje należność państwowa w kwocie 1.983 K 34 h,

78 procent dodatków od kwoty 2.266 K 67 h 1.768 „ — „

Suma podatku czynszowego wraz z dodatkami 3.751 K 34 h 3.751 „ 34 „

Wobec tego pozostaje właścicielowi domu 6.656 K 66 h.

Do powyższego przykładu należy zauważyć, że aby nie czynić ujemy dokładności rachunkowej, nie uwzględniono zaokrągleń, przewidzianych w ustępie czwartym § 2.

Postanowienie § 1., ustęp 2., przewiduje ten przypadek, gdyby stopę podatkową państwowych podatków w przyszłości miano ewentualnie zniżyć

w drodze ustawodawczej przez wliczenie 12¹/₂ procentowego opustu (po myśli artykułu XII. ustawy z dnia 25. października 1896, Dz. u. p. Nr. 220). Gdyby korporacje autonomiczne podwyższyły wówczas procent dodatków jedynie w celu uniknięcia ubytku, uważałoby się tego rodzaju podwyższenie, o ile ono odpowiadałoby stosunkowi niższenia stopy podatkowej, jedynie za podwyższenie „nominalne“ i nie podciągałoby się go pod przepisy niniejszej ustawy.

Do § 2.

§ 2, ustęp 1., przepisuje, że pozycyę potrącenia winno się obliczać na podstawie czynszu brutto*), zatem od czynszu, pozostającego „po“ potrąceniu świadczeń ubocznych, nie podlegających podatkowi, a „przed“ potrąceniem ryczałtu na utrzymanie i amortyzację a to z tego powodu, że zwyczajny sposób wszystkich obliczeń, odnoszących się do podatku domowo-czynszowego, ma za punkt wyjścia czynsz brutto (to jest podstawę wymiaru podatku).

§ 2, ustęp 2., przepisuje, że należy uwzględnić ten procent dodatków, który obowiązywał w roku podatkowym, względnie w roku kalendarzowym, który poprzedził okres podatkowy, względnie przez większą część tego roku kalendarzowego, jeżeli zaś części roku kalendarzowego były równe, należy uwzględnić wyższą stopę procentów dodatków**). Celem wyjaśnienia tego postanowienia niech służy przykład następujący:

Przyjmuje się, że rozchodzi się o rok podatkowy 1919, że więc mają tu obowiązywać procenta dodatków w roku 1918; w roku 1911 byłyby wynosiły dodatki 60 procent; aż do pierwszej połowy roku 1918: 72 procent; w drugiej połowie roku 1918: 80 procent; wobec tego należałoby przy obliczaniu pozycyę potrącenia wziąć w rachubę procenta dodatków w wysokości 80—60=20 procent.

§ 2, ustęp 3., ogranicza wysokość pozycyę potrącenia na 20 procent dochodu z czynszu, określonego w § 1.

§ 2, ustęp 4., zawiera uproszczenie przy obliczaniu, polegające na tem, że procenta potrącenia, wynikające na podstawie wzoru, należy zaokrąglać na całe liczby.

Do § 3.

§ 3. ma na celu ułatwienie rachunkowe, według którego do obliczenia procentów potrącenia

*) Przy wymierzaniu podatku na okres dwóch lat po myśli ustawy z dnia 12. lipca 1896, Dz. u. p. Nr. 120, od kwoty przeciętnej czynszów brutto.

**) Rok czynszowy i chwila rozpoczęcia opodatkowania odnośnego budynku nie ma tu znaczenia, podobnie też należy odliczać pozycyę potrącenia bez względu na to, czy budynek istniał już w roku 1911, czy też nie. (Zobacz do § 1., ustęp 1.).

w praktyce nie będzie potrzeba długich obliczeń. Wysokość w procentach dozwolonej pozycji potrącenia można bowiem bezpośrednio odczytać z odpowiednio ułożonej tablicy. Tablice te uwidocznione są dla niezmiennych stóp podatkowych w załączniku

Załącznik.

do niniejszego rozporządzenia.

Do § 4.

§ 4. odnosi się do przypadków wcielania do gmin i postanawia, że w przypadkach takich przy obliczaniu pozycji potrącenia należy uwzględnić ten procent dodatków, który obowiązywał z końcem roku 1911 w tej części gminy, która miała największą ilość mieszkańców. Postanowienie to jest potrzebne w tym celu, aby w razie wcielania gmin,

w których obowiązywały różne procenta dodatków, uniknąć obliczeń rozwlekłych, to znaczy odmiennych dla każdej części gminy.

Odnosnie do powtarzających się podwyższeń dodatków należy w końcu zauważyć, że pozycje potrącenia nie będzie się obliczać na podstawie każdorazowego ostatniego podwyższenia dodatków, lecz na podstawie sumy podwyższeń w procencie dodatków, obliczonej od roku 1911. Jeżeliby więc na przykład dodatki podwyższono od roku 1912 o 5 procent, od roku 1915 o dalsze 8 procent a od roku 1920 o dalsze 5 procent, miarodajne będą dla obliczenia pozycji potrącenia najpierw 5 procent, potem $5 + 8 = 13$ procent, w końcu $5 + 8 + 5 = 18$ procent.

Zaleski wr.

Tablica

uwidoczniająca

pozycę potrącenia z powodu dodatków, którą należy uwzględnić przy
wymiarze podatku domowo-czynszowego,

po myśli ustawy z dnia 23. lipca 1912, Dz. u. p. Nr. 164;

służyć ma w tych przypadkach, w których dodatki pobiera się na podstawie		
stopy podatkowej, wymierzonej od podlegającego podatkowi czystego dochodu z czynszu w wysokości	to jest po potrąceniu procentu ryczałtowego na koszty utrzymania i umorzenia w wysokości	zatem stopy podatkowej, wymierzonej od czynszu brutto (§ 2. ustawy) w wysokości
26 ² / ₃	15	22 ² / ₃
26 ² / ₃	30	18 ² / ₃
19	15	16·15
17	15	14·45
20	30	14
19	30	13·3
15	15	12·75
17	30	11·9
15	30	10·5
13·5	30	9·45
12	30	8·4
11·5	30	8·05
10·5	30	7·35
5 *)	15	4·25
5 *)	30	3·5

*) W tych przypadkach, w których pobiera się dodatki do pięcioprocentowego podatku po myśli § 7. ustawy z dnia 9. lutego 1882, Dz. u. p. Nr. 17, względnie w myśl § 24. ustawy z dnia 28. grudnia 1911, Dz. u. p. Nr. 242, do podatku domowo-czynszowego, zmniejszonego na 5 procent po myśli §§ 4. i 28. tejże ustawy.

1	2	3	4	5	6	7	8	9								
Przy wymiarze podatku domowo-czynszowego należy po myśli ustawy z dnia 23. lipca 1912, Dz. u. p. Nr. 164, jako pozycję potrącenia odliczyć od czynszu brutto (§ 2. tejże ustawy):	o ile dodatki pobiera się na podstawie stopy podatkowej w wysokości															
	22 ² / ₃	18 ² / ₃	16·15	14·45	14·—	13·3	12·75	11·9								
	procent od czynszu brutto (§ 2. ustawy) oraz w razie podwyższenia procentu dodatków ponad wymiar, który obowiązywał z końcem roku 1911, o wymienione w dalszym ciągu jednostki, a mianowicie:															
	o	aż włącznie do	o	aż włącznie do	o	aż włącznie do	o	aż włącznie do	o	aż włącznie do	o	aż włącznie do	o	aż włącznie do		
0 procent	0	2	0	2	0	3	0	3	0	3	0	3	0	3	0	4
1	3	6	3	8	4	9	4	10	4	10	4	11	4	11	5	12
2	7	11	9	13	10	15	11	17	11	18	12	19	12	20	18	21
3	12	16	14	19	16	22	18	25	19	25	20	27	21	28	22	30
4	17	20	20	25	23	29	26	32	26	33	28	35	29	36	31	39
5	21	25	26	31	30	36	33	40	34	41	36	43	37	45	40	48
6	26	30	32	37	37	43	41	48	42	49	44	52	46	54	49	58
7	31	35	38	43	44	50	49	56	50	57	53	60	55	63	59	68
8	36	40	44	49	51	57	57	64	58	66	61	69	64	72	69	78
9	41	46	50	56	58	64	65	72	67	74	70	78	73	82	79	88
10	47	51	57	62	65	72	73	81	75	83	79	88	83	92	89	98
11	52	57	63	69	73	80	82	89	84	92	89	97	93	101	99	109
12	58	63	70	76	81	88	90	98	93	102	98	107	102	112	110	120
13	64	68	77	83	89	96	99	108	103	111	108	117	113	122	121	131
14	69	74	84	90	97	105	109	117	112	121	118	127	123	133	132	142
15	75	80	91	98	106	113	118	126	122	131	128	137	134	143	143	154
16	81	87	99	105	114	122	127	136	132	141	138	148	144	154	155	166
17	88	93	106	113	123	131	137	146	142	151	149	159	155	166	167	178
18	94	100	114	121	132	140	147	157	152	162	160	170	167	178	179	190
19	101	106	122	129	141	149	158	167	163	173	171	182	179	189	191	203
20	107	113	130	138	150	159	168	178	174	184	183	193	190	202	204	216

1	2		3		4		5		6		7		8	
Przy wymiarze podatku domowo-czynszowego należy po myśli ustawy z dnia 23. lipca 1912, Dz. u. p. Nr. 164, jako pozycję potrącenia odliczyć od czynszu brutto (§ 2. tejże ustawy):	o ile dodatki pobiera się na podstawie stopy podatkowej w wysokości													
	10·5		9·45		8·4		8·05		7·35		4·25 *)		3·5 *)	
	procent od czynszu brutto (§ 2. ustawy) oraz w razie podwyższenia procentu dodatków ponad wymiar, który obowiązywał z końcem roku 1911, o wymienione w dalszym ciągu jednostki, a mianowicie:													
	o	aż włącznie do	o	aż włącznie do	o	aż włącznie do	o	aż włącznie do	o	aż włącznie do	o	aż włącznie do	o	aż włącznie do
0 Procent	0	4	0	5	0	5	0	6	0	6	0	11	0	14
1 „	5	14	6	16	6	18	7	18	7	20	12	35	15	43
2 „	15	24	17	27	19	30	19	31	21	34	36	60	44	73
3 „	25	34	28	38	31	43	32	45	35	49	61	85	74	103
4 „	35	44	39	49	44	56	46	58	50	64	86	110	104	134
5 „	45	55	50	61	57	69	59	72	65	79	111	136	135	166
6 „	56	66	62	73	70	82	73	86	80	94	137	163	167	198
7 „	67	77	74	85	83	96	87	100	95	110	164	190	199	231
8 „	78	88	86	98	97	110	101	115	111	126	191	218	232	265
9 „	89	99	99	111	111	124	116	130	127	142	219	246	266	299
10 „	100	111	112	124	125	139	131	145	143	159	247	276	300	335
11 „	112	123	125	137	140	154	146	161	160	176	277	305	336	371
12 „	124	136	138	151	155	170	162	177	177	194	306	336	372	408
13 „	137	148	152	165	171	185	178	193	195	212	337	367	409	445
14 „	149	161	166	179	186	201	194	210	213	230	368	399	446	484
15 „	162	174	180	194	202	218	211	227	231	249	400	431	485	524
16 „	175	188	195	209	219	235	228	245	250	268	432	464	525	564
17 „	189	202	210	224	236	252	246	263	269	288	465	499	565	606
18 „	203	216	225	240	253	270	264	281	289	308	500	534	607	648
19 „	217	230	241	256	271	288	282	300	309	329	535	569	649	692
20 „	231	245	257	272	289	306	301	320	330	350	570	606	693	736

*) W tych przypadkach, w których pobiera się dodatki do pięcioprocentowego podatku po myśli § 7. ustawy z dnia 9. lutego 1882, Dz. u. p. Nr. 17, względnie w myśl § 24. ustawy z dnia 28. grudnia 1911, Dz. u. p. Nr. 242, do podatku domowo-czynszowego, zmniejszonego na 5 procent po myśli §§ 4. i 28. tejże ustawy.

Rok 1912.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LXXXVI. — Wydana i rozesłana dnia 1. listopada 1912.

Treść: (Nr 205 i 206.) 205. Rozporządzenie, dotyczące powoływania członków zarządu giełdy produktów i towarów we Lwowie. — 206. Rozporządzenie, dotyczące złączenia sądów powiatowych Wieden i Margarethen w Wiedniu

205.

Rozporządzenie Ministerstw rolnictwa, skarbu i handlu z dnia 19. października 1912,

dotyczące powoływania członków zarządu giełdy produktów i towarów we Lwowie.

Na zasadzie § 5., ustęp 2., ustawy z dnia 4. stycznia 1903, Dz. u. p. Nr. 10, zawierającej niektóre zmieniające i uzupełniające przepisy do ustawy z dnia 1. kwietnia 1875. Dz. u. p. Nr. 67, o organizacyi giełd, rozporządza się, co następuje:

§ 1.

§ 2. rozporządzenia ministeryalnego z dnia 3. kwietnia 1903. Dz. u. p. Nr. 79, uzupełnia się do do propozycyi, dotyczącej powołania trzeciej części członków, tworzących zarząd giełdowy (§ 1.) w następujący sposób:

co do giełdy produktów i towarów we Lwowie c. k. Galicyjskie Towarzystwo gospodarskie we Lwowie.

§ 2.

Rozporządzenie to wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Zaleski wtr.

Schuster wtr.

Zenker wtr.

206.

Rozporządzenie Ministerstwa sprawiedliwości z dnia 24. października 1912,

dotyczące złączenia sądów powiatowych Wieden i Margarethen w Wiedniu.

Zmieniając rozporządzenia ministeryalne z dnia 25. listopada 1853, Dz. u. p. Nr. 249, i z dnia 28. stycznia 1882, Dz. u. p. Nr. 13, łączy się na zasadzie Najwyższego upoważnienia z dnia 3. października 1912 wiedeńskie sądy powiatowe Wieden i Margarethen w jeden sąd powiatowy pod nazwą „Sąd powiatowy Margarethen“.

Ten sąd powiatowy ma swoją siedzibę w budynku urzędowym, Wiedeń, V., Mittersteig 25.

Rozporządzenie to wchodzi w życie dnia 1. stycznia 1913.

Hochenburger wtr.

Rok 1912.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LXXXVII. — Wydana i rozesłana dnia 12. listopada 1912.

Treść: (№ 207—209.) 207. Rozporządzenie, którem wykonywanie żeglugi powietrznej w sposób przemysłowy czyni się zależnym od uzyskania koncesyi. — 208. Obwieszczenie, dotyczące sprostowania pomyłek drukarskich w rozporządzeniu Ministerstwa obrony krajowej z dnia 27. lipca 1912, dla przeprowadzenia ustawy z dnia 5. lipca 1912, dotyczącej wprowadzenia nowej ustawy o służbie wojskowej, jakoteż w rozporządzeniu tegoż Ministerstwa z tej samej daty, którem wydano postanowienia przejściowe do ustawy z dnia 5. lipca 1912, dotyczącej wprowadzenia nowej ustawy o służbie wojskowej. — 209. Rozporządzenie, dotyczące egzaminów dla kandydatów, starających się o koncesyę na budowniczego.

207.

Rozporządzenie Ministra handlu w porozumieniu z Ministrem spraw wewnętrznych z dnia 22. paździer- nika 1912,

którem wykonywanie żeglugi powietrznej w sposób przemysłowy czyni się zależnym od uzyskania koncesyi.

Na zasadzie § 24., ustępy 1. i 2. oraz § 57., ustęp 3., ordynacyi przemysłowej zarządza się, co następuje:

§ 1.

Wykonywanie żeglugi powietrznej w sposób przemysłowy czyni się zależnym od uzyskania koncesyi.

§ 2.

Koncesyi udziela krajowa władza polityczna, która przytem winna brać na wzgląd stosunki miejscowe oraz możliwość dozoru policyjnego.

§ 3.

Do rozpoczęcia przemysłu, określonego w § 1., wymaga się oprócz wypełnienia warunków, prze-

pisanych dla samodzielnego prowadzenia wszystkich innych przemysłów (§§ 2. do 10. ordynacyi przemysłowej), sumiennosci w odniesieniu do tego przemysłu.

Starający się o tę koncesyę winni nadto wykazać zawodowe uzdolnienie, dostateczne dla wykonywania żeglugi powietrznej.

§ 4.

Przemysł, wymieniony w § 1., podlega tak w ogólności, jak i odnośnie do poszczególnych przedsiębiorstw osobnym przepisom policyi przemysłowej.

§ 5.

Władza nadająca koncesyę może ją odebrać w razie, jeżeli nie rozpocznie się prowadzenia przemysłu w ciągu sześciu miesięcy po udzieleniu koncesyi, albo jeżeli potem na taki sam czas przerwie się jego wykonywanie.

§ 6.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Heinold wlr.

Schuster wlr.

208.

Obwieszczenie Ministerstwa spraw wewnętrznych w porozumieniu z Ministerstwem obrony krajowej z dnia 26. października 1912,

dotyczące sprostowania pomyłek drukarskich w rozporządzeniu Ministerstwa obrony krajowej z dnia 27. lipca 1912, Dz. u. p. Nr. 153, dla przeprowadzenia ustawy z dnia 5. lipca 1912, Dz. u. p. Nr. 128, dotyczącej wprowadzenia nowej ustawy o służbie wojskowej, jakoteż w rozporządzeniu tegoż Ministerstwa z tej samej daty, Dz. u. p. Nr. 154, którem wydano postanowienia przejściowe do ustawy z dnia 5. lipca 1912, Dz. u. p. Nr. 128, dotyczącej wprowadzenia nowej ustawy o służbie wojskowej.*)

W ogłoszonym w LXIV. części Dziennika ustaw państwa z roku 1912 w Nr. 153. rozporządzeniu Ministerstwa obrony krajowej z dnia 27. lipca 1912 dla przeprowadzenia ustawy z dnia 5. lipca 1912, Dz. u. p. Nr. 128, dotyczącej wprowadzenia nowej ustawy o służbie wojskowej, oraz w ogłoszonym w tej samej części Dziennika ustaw państwa w Nr. 154. rozporządzeniu wspomnianego Ministerstwa z dnia 27. lipca 1912, którem wydano postanowienia przejściowe do ustawy z dnia 5 lipca 1912, Dz. u. p. Nr. 128, dotyczącej wprowadzenia nowej ustawy o służbie wojskowej, zaszły następujące pomyłki drukarskie:

Na stronie 699, w lewej kolumnie tekstu w tytule rozporządzenia zamiast „6“ powinno być „5“,

na stronie 706, w lewej kolumnie tekstu, § 14 : 1 a), wiersz 2., zamiast „Freiwillig“ powinno być „Freiwilligen“,

na stronie 706, w prawej kolumnie tekstu, § 14 : 6, ustęp drugi, wiersz 1, zamiast „von“ powinno być „vor“,

na stronie 716, w prawej kolumnie tekstu, § 33 : 3, wiersz 5. z góry, zamiast „17“ powinno być „15“,

na stronie 720, w lewej kolumnie tekstu, § 40 : 3, wiersz 3., zamiast „§ 2 : 5“ powinno być „§ 2 : 4“,

na stronie 723, w prawej kolumnie tekstu, § 46 : 4, ustęp siódmy, wiersz 3., zamiast „§§ 2 : 5, ...“ powinno być „§§ 2 : 4...“,

na stronie 727, w prawej kolumnie tekstu, § 50 : 7, wiersz 3., zamiast „§ 112 : 3“ powinno być „§ 112 : 4“,

na stronie 733, w prawej kolumnie tekstu, § 56 : 3, wiersz 7., zamiast „jener“ powinno być „jene“,

na stronie 737, w lewej kolumnie tekstu, § 62 : 1 a), wiersz 4., z góry zamiast „k. k.“ powinno być „k. u. k.“,

na stronie 742, w prawej kolumnie tekstu, § 69 : 3, wiersz 2., zamiast „September“ powinno być „Dezember“,

na stronie 743, w lewej kolumnie tekstu, § 71 : 1 b), wiersz 3., zamiast „:“ powinno być „:“,

na stronie 746, w lewej kolumnie tekstu, § 74 : 9, wiersz 3., zamiast „Familienhalter“ powinno być „Familienerhalter“,

na stronie 750, w prawej kolumnie tekstu, § 83 : 1, ustęp pierwszy, wiersz 9., zamiast „ausgestaateles“ powinno być „ausgestattetes“,

na stronie 751, w lewej kolumnie tekstu, § 83 : 1, ustęp czwarty, wiersz przedostatni, zamiast „von“ powinno być „vor“,

na stronie 751, w prawej kolumnie tekstu, § 84 : 1 a), wiersz ostatni, zamiast „Reiseprüfung“ powinno być „Reifeprüfung“,

na stronie 758, w lewej kolumnie tekstu, § 88 : 6, wiersz 2., zamiast „geltende“ powinno być „gelten“,

na stronie 760, w lewej kolumnie tekstu, § 90 : 1, ustęp drugi, trzeci wiersz od końca, zamiast „vom“ powinno być „zum“,

na stronie 767, w prawej kolumnie tekstu, § 94 : 12, wiersz 5., zamiast „den“ powinno być „denn“,

na stronie 786, w lewej kolumnie tekstu, § 110 : 4, wiersz przedostatni, zamiast „und unehellicher“ powinno być „oder unehellicher“,

na stronie 788, w prawej kolumnie tekstu, § 111 : 3 d), wiersz 7., względnie 8., zamiast „§ 112 : 3, zweiter Absatz“ powinno być „§ 112 : 5“,

na stronie 791, w lewej kolumnie tekstu, § 112 : 12, ustęp trzeci, wiersz 3. z góry, zamiast „1911“ powinno być „1910“,

na stronie 801, w prawej kolumnie tekstu, § 131, wiersz przedostatni, zamiast „als“ powinno być „aus“,

na stronie 805, w prawej kolumnie tekstu, § 135 : 2, wiersz 6., zamiast „dem“ powinno być „den“,

na stronie 862, w prawej kolumnie tekstu, II : 4, ustęp ostatni, wiersz 2., zamiast „ständigen“ powinno być „zuständigen“.

Dalej należy

na stronie 700, w prawej kolumnie tekstu, § 2 : 1, wiersz 1., po słowie „gliedert“ wstawić słowo „sich“,

*) Uwzględniono je już w zawartych w LXIV. części Dz. u. p. z roku 1912 numerach 153 i 154.

na stronie 730, w lewej kolumnie tekstu, § 51 : 13 c), wiersz 4., po słowie „Geltung“ wstawić słowo „zu“,

na stronie 749, w prawej kolumnie tekstu, § 81 : 5, ustęp przedostatni, po słowie „ist“ wstawić słowo „in“,

na stronie 755, w prawej kolumnie tekstu, § 87 : 1, wiersz 6., po słowie „nebst“ wstawić słowo „der“,

na stronie 775, w lewej kolumnie tekstu, § 99 : 6, ustęp drugi, wiersz 2., przed słowem „über“ wstawić słowo „ihnen“,

na stronie 733, w lewej kolumnie tekstu, § 55 : 2 g), wiersz 2., przed słowami „der Widmung“ umieścić przecinek, a

na stronie 750, w prawej kolumnie tekstu, § 83 : 1, ustęp pierwszy, wiersz 13., po słowie „nautischer“ umieścić słowa „land- oder forstwirtschaftlicher Richtung“ oraz

na stronie 860, w wzorze 42, czwarty wiersz tekstu od końca, po słowie „Beziehung“ umieścić słowa „die Eignung“.

W końcu należy na stronie 797, w prawej kolumnie tekstu, § 121 : 5, ustęp pierwszy, wiersz 6., skreślić słowa „im gemeinsamen Heere“.

Georgi wlr.

Heinold wlr.

209.

Rozporządzenie Ministerstw handlu, spraw wewnętrznych, wyznań i oświaty oraz robót publicznych z dnia 7. listopada 1912,

dotyczące egzaminów dla kandydatów, starających się o koncesję na budowniczego.

Na zasadzie § 13., ustęp 1., ustawy z dnia 26. grudnia 1893, Dz. u. p. Nr. 193, dotyczącej

unormowania koncesyonowanych przemysłów budowlanych, zmieniając częściowo rozporządzenie ministeryalne z dnia 27. grudnia 1893, Dz. u. p. Nr. 195, wydaje się względem egzaminów i świadectw dla kandydatów, starających się o koncesję na przemysł budowlany, tudzież względem ułatwień, które należy użyć w razie połączenia kilku rodzajów przemysłu budowlanego w jednej osobie, następujące zarządzenia:

Artykuł I.

§ 1., ustęp 1., punkt 2. rozporządzenia ministeryalnego z dnia 27. grudnia 1893, Dz. u. p. Nr. 195, ma opiewać:

„2. Odpowiedź pisemna i ustna na pytania z zakresu matematyki, geometrii wykreślnej i praktycznej, z mechaniki i z mechaniki budowniczej, tudzież z nauki o materiałach budowlanych i ich używaniu, z nauki o ustrojach budowlanych odnośnie do budownictwa lądowego.“

Artykuł II.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Heinold wlr.

Hussarek wlr.

Trnka wlr.

Schuster wlr.

Rok 1912.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LXXXVIII. — Wydana i rozesłana dnia 28. listopada 1912.

Treść: (№ 210—212.) 210. Obwieszczenie, dotyczące zmiany nazwy Urzędu celnego w Vó. — 211. Obwieszczenie w sprawie wejścia w życie haskiego układu procesowego z dnia 17. lipca 1905 w stosunkach z duńskimi Antyllami. — 212. Obwieszczenie, dotyczące brukselskiej konwencji cukrowej.

210.

Obwieszczenie Ministerstwa skarbu z dnia 16. listopada 1912,

dotyczące zmiany nazwy Urzędu celnego w Vó.

Zmienia się nazwę c. k. Urzędu celnego pobocznego II. klasy w Vó na „c. k. Urząd celny poboczny II. klasy w Avio“.

Zaleski wlr.

211.

Obwieszczenie Ministerstwa sprawiedliwości z dnia 19. listopada 1912

w sprawie wejścia w życie haskiego układu procesowego z dnia 17. lipca 1905, Dz. u. p. Nr. 60 z roku 1909, w stosunkach z duńskimi Antyllami.

Układ z dnia 17. lipca 1905, Dz. u. p. Nr. 60 z roku 1909 (Układ procesowy, zawarty w Hadze),

dotyczący postępowania w sprawach cywilnych, wchodzi w życie dnia 3. grudnia 1912 po myśli art. 26., ust. 2., i art. 28., ust. 3., układu odnośnie do stosunków między Austrią i Węgrami z jednej a duńskimi Antyllami z drugiej strony.

Hochenburger wlr.

212.

Obwieszczenie Ministerstwa skarbu z dnia 23. listopada 1912,

dotyczące brukselskiej konwencji cukrowej.

Dodatkowo do obwieszczenia protokołu z dnia 17. marca 1912, dotyczącego przedłużenia międzynarodowego związku, utworzonego przez konwencję cukrową z dnia 5. marca 1902 (Dz. u. p. Nr. 152 z roku 1912), ogłasza się, że Luksemburg, Peruwia, Szwecya i Szwajcaryja ratyfikowały protokół ten przed dniem 1. września 1912, a zatem na czas.

Zaleski wlr.

Rok 1912.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LXXXIX. — Wydana i rozesłana dnia 29. listopada 1912.

Treść: № 213. Rozporządzenie, dotyczące zakazu wywozu koni.

213.

Rozporządzenie Ministerstw skarbu, handlu i rolnictwa z dnia 29. listopada 1912,

dotyczące zakazu wywozu koni.

W porozumieniu z interesowanymi Ministerstwami królewsko-węgierskimi zakazuje się wywozu koni przez którąkolwiek granicę celnego obszaru

umownego obu państw Monarchii austriacko-węgierskiej.

C. k. Ministerstwo skarbu jest upoważnione do zezwalania w szczególnych przypadkach, zwłaszcza w obrocie granicznym, na wyjątki od niniejszego zakazu.

Rozporządzenie to wchodzi zaraz w życie.

Zaleski wlr.

Schuster wlr.

Zenker wlr.

Rok 1912.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XC. — Wydana i rozesłana dnia 1. grudnia 1912.

Treść: (№ 214 i 215.) 214. Rozporządzenie, dotyczące zmiany niektórych postanowień objaśnień do taryfy celnej z dnia 13. lutego 1906. — 215. Ustawa o wpływie siły wyższej na przedsięwzięcie czynności wekslowo-prawnych.

214.

Rozporządzenie Ministerstw skarbu, handlu i rolnictwa z dnia 27. listopada 1912,

dotyczące zmiany niektórych postanowień objaśnień do taryfy celnej z dnia 13. lutego 1906.

Następujące postanowienia objaśnień do taryfy celnej, wydanych obwieszczeniem z dnia 13. czerwca 1906, Dz. u. p. Nr. 115, na zasadzie artykułu V. ustawy o taryfie celnej z dnia 13. lutego 1906, Dz. u. p. Nr. 20, uzupełniają się, względnie zmieniają się w sposób następujący:

Co do objaśnień.

Po trzecim ustępie uw. 2. do Nru 97. należy zamieścić jako nowy ustęp:

Na wniosek strony można odcieć według Nru 97. także przy 15° Celzjusza płynne odpadki olejów, obfite w kwasy tłuszczowe, z zawartością nie dochodzącą do 50 procent wolnych kwasów tłuszczowych, jeżeli przed każdą ekspedycją zostanie stwierdzone analizą, przeprowadzoną na koszt strony przez c. k. Stację doświadczalną chemiczną-rolniczą w Wiedniu, że rafinacja oleju do celów użycia go do potraw względnie do jedzenia nie da się przeprowadzić technicznie w racjonalny sposób. Sprawozdania o analizach należy dołączyć do załączników rejestru.

W ustępie 2. uw. do Nru 153. należy w ostatnim wierszu zamiast „czerwono-brunatne“ wstawić „żółte lub brunatne“.

W ustępie 3. tej samej uwagi należy skreślić ostatnie trzy słowa „lub najwyżej żółto“.

Uw. do Nru 204. należy skreślić a natomiast wstawić:

Przędze ramicy białego koloru winno się ekspedycyować zawsze jak przędze surowe.

W ustępie 3. uw. 2. do Nru 411. należy na końcu czwartego wiersza po słowie „glinianego“ położyć zamiast kropki przecinek i dodać „także z powierzchni żebrowatą“.

W szóstym i siódmym wierszu ustępu tego należy skreślić słowa „albo cegły i płyty bez gładkiej powierzchni (i. j. z powierzchnią żebrowatą itd.)“.

W ustępie 4. uw. 1. do Nru 428. należy w czwartym wierszu skreślić słowa „z niklem (niklem żelazistym)“.

W wierszu 5. uw. 1. do Nru 428. należy w ósmym wierszu po słowie „wolframowej“ położyć kropkę i skreślić następujący potem ustęp aż do końca. Natomiast należy ustęp ten uzupełnić następującym zdaniem końcowym:

Kowalny aliaz żelaza i niklu (niklu żelazistego, zawierającego co najmniej 50% niklu), przychodzący w postaci kutech sztab lub brył albo w kawałkach walcowanych lub pociętych, można także ekspedycyować według Nru 428. nie kontrolując wyrobienia, jeżeli zawartość niklu w spłynie żelaza została stwierdzona orzeczeniem generalnego urzędu probierczego, zasięgnięciem na koszt strony.

W wierszu 5. uw. 1. do Nru 530. należy w piątym wierszu po słowie „samochodowe“ skreślić resztę, a natomiast zamieścić:

wówczas należy oclić motor jako motor samochodowy Nru 554.; podstawę wozu, znajdującą się przy takich pługach z wbudowanymi motorami Nrów 528., 539. i 554., należy wliczyć do wagi pługa, podlegającego opłacie celnej według Nru 530. c 2.; co do stwierdzenia wagi zobacz uw. og. 10. do kl. XL.

W ustępie 1. og. uw. 3. do Nrów 531. do 533. należy w trzecim wierszu po słowie „kołowrotowe“ położyć przecinek i wstawić następnie:

tudzież wałki złobkowane (wałki wyciągowe) z żelaza lub metali nieszlachetnych dla takich maszyn

Na końcu wspomnianego ustępu należy położyć zamiast kropki przecinek i zamieścić:

natomiast traktować należy zawsze według Nru 533. rurki wyciągowe w postaci krótkich podziurkowanych wrzecion, używanych tylko w przędzalni wełny sukienniczej.

W ustępie 6. uw. do Nru 612. należy w ósmym wierszu zamiast 1 procent wstawić: „ $1\frac{1}{2}$ procent“.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi zaraz w życie.

Zaleski wlr.

Schuster wlr.

Zenker wlr.

215.

Ustawa z dnia 30. listopada 1912

o wpływie siły wyższej na przedsięwzięcie czynności wekslowo-prawnych.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam, co następuje:

§ 1.

Jeżeli okazanie weksła albo założenie protestu nie mogło się odbyć w ciągu przepisanych terminów

z powodu nieprzewycięzonej przeszkody (siły wyższej), wówczas terminy te przedłuża się.

Okaziciel winien zawiadomić bezzwłocznie swego indosanta o zajęciu siły wyższej i zanotować to na wekslu lub na przydłużku dodając dzień i swój podpis; zresztą wchodzi w zastosowanie postanowienia artykułu 45. ordynacji wekslowej.

Jeżeli siła wyższa przestanie istnieć, winien okaziciel zaprezentować bezzwłocznie weksel do akceptacji lub zapłaty i zarządzić w danym razie założenie protestu.

W razie gdy siła wyższa trwa dłużej jak trzydzieści dni po dniu zapadłości, wówczas można żądać regresu nie potrzebując okazywać weksła lub zakładać protestu.

Przy wekslach, płatnych za okazaniem, lub wekslach, opiekujących na pewien oznaczony czas po okazaniu, zaczyna się trzydziestodniowy termin od dnia, w którym okaziciel, nawet przed terminem prezentowania, zawiadomił swego indosanta o zajęciu siły wyższej.

Wypadków, dotyczących się jedynie osoby okaziciela lub tego, komu okaziciel poruczył okazanie weksła lub założenie protestu, nie należy uważać za wypadki siły wyższej.

§ 2.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie w dniu ogłoszenia.

Postanowienia § 1., ustęp 1., 3., 4. i 6. stosują się jednak także do weksli, zapadłych po dniu 11. listopada 1912.

§ 3.

Wykonaniem ustawy niniejszej zajmie się Mój Minister sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrami handlu i skarbu.

Wiedeń, dnia 30. listopada 1912.

Franciszek Józef wlr.

Stürgkh wlr.

Hochenburger wlr.

Zaleski wlr.

Schuster wlr.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XCI. — Wydana i rozesłana dnia 5. grudnia 1912.

Treść: *M* 216. Rozporządzenie, dotyczące zmiany postanowień o sprowadzaniu oleju skalnego, podlegającego opodatkowaniu, bez opłaty podatku.

216.

Rozporządzenie Ministerstwa skarbu z dnia 26. listopada 1912,

dotyczące zmiany postanowień o sprowadzaniu oleju skalnego, podlegającego opodatkowaniu, bez opłaty podatku.

Przepisany w punkcie 3 *b*, ustęp 1., dodatku do § 1. przepisu wykonawczego o opodatkowaniu

oleju skalnego z dnia 9. lipca 1903, Dz. u. p. Nr. 143, rejestr (wzór *A*) co do sprowadzania i użycia benzyny, nabytej bez opłaty podatku do poruszania motorów, należy utrzymywać w przyszłości według dołączonego wzoru.

Jeżeli strona chce pobierać benzynę bez opłaty podatku z innej, aniżeli z wymienionej pierwotnie rafinerii, winna donieść o tem właściwemu oddziałowi straży skarbowej.

Zaleski wlr.

Wzór A.

Wzór A.

(Rozporządzenie Ministerstwa skarbu z dnia 26. listopada 1912, liczba 54.970.)

Kraj:

Okrąg kontrolny straży skarbowej:

Powiat skarbowy:

.....

Rejestr

P..... W

l. konkr. co do sprowadzania i użycia benzyny, nabytej bez opłaty podatku do poruszania motorów za czas od 19.. do 19...

O arkuszach.

Z załącznikami.

Największe spożebowanie benzyny na godzinę	<i>ky</i>
---	-----------

W rejestrze tym należy zapisać w rubrykach 1. do 5. każde sprowadzenie benzyny natychmiast po jej nadejściu. Rubryki 6. i 7. należy wypełniać codziennie, rubrykę 8. przy końcu każdego tygodnia.

Wyniki badania prawidłowego stanu poszczególnych przesyłek winno się uwidaczniać stosownie do rozporządzenia Ministerstwa skarbu z dnia 7. kwietnia 1906, Dz. u. p. Nr. 82, w rubryce 4. tego rejestru.

Jeżeli strona chce pobierać benzynę bez opłaty podatku z innej, aniżeli z wymienionej pierwotnie rafinerji, winna donieść o tem właściwemu oddziałowi straży skarbowej.

Za zaniedbanie wpisania do tego rejestru w czasie właściwym, jakoteż za wszelkie niewłaściwe wpisanie karać się będzie według ustawy o przestępstwach skarbowych.

Rejestr ten należy przechowywać w stosownem miejscu i oddać w dniu obliczenia właściwemu organowi skarbowemu za potwierdzeniem odbioru.

(Formularz, za który się płaci.)

Otrzymanie.

Liczba pozycji	Dzień otrzymania	Nazwa rafinerii oleju skalnego, z której benzynę nabyto	Liczba i data poszczególnych zgłoszeń, które należy dołączyć do tego rejestru	Waga netto nabytej benzyny w kilogramach
1	2	3	4	5

Użycie.

Motor był w ruchu		Ilość kilo-gramów benzyny zużytej w tygodniu	Podpis strony	U w a g a (Tutaj należy wpisywać także wyniki rewizji skarbowych)
dnia (miesiąc, dzień)	godzin			
6	7	8	9	10

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych

wychodzi nakładem c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte I. 24, także w roku 1913. w języku

niemieckim, czeskim, włoskim, chorwackim, polskim, rumuńskim, ruskim i słoweńskim.

Prenumerata na cały **rocznik 1913** każdego z tych ośmiu wydań Dziennika ustaw państwa wynosi za egzemplarz **8 K** przy odbiorze w miejscu lub bezpłatnej przesyłce pocztowej.

Prenumerować można w składzie c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte I. 24, i nabywać tam także pojedyncze roczniki i pojedyncze części Dziennika ustaw państwa.

Ponieważ Dziennik ustaw państwa wydaje się względnie rozsyła się abonentom tylko po poprzednim złożeniu prenumeraty rocznej, przeto należy równocześnie z zaabonowaniem uiścić także przypadającą kwotę pieniężną; celem umożliwienia szybkiego i niewadliwego doręczenia przez c. k. pocztę należy podać prócz dokładnego adresu mieszkania także odnośny okrąg doręczeń pocztowych.

Pojedyncze roczniki wydania **niemieckiego** można nabywać:

Rocznik	1849 za . . .	4 K 20 h	Rocznik	1870 za . . .	2 K 80 h	Rocznik	1891 za . . .	6 K — h
"	1850 " . . .	10 " 50 "	"	1871 " . . .	4 " — "	"	1892 " . . .	10 " — "
"	1851 " . . .	2 " 60 "	"	1872 " . . .	6 " 40 "	"	1893 " . . .	6 " — "
"	1852 " . . .	5 " 30 "	"	1873 " . . .	6 " 60 "	"	1894 " . . .	6 " — "
"	1853 " . . .	6 " 20 "	"	1874 " . . .	4 " 60 "	"	1895 " . . .	7 " — "
"	1854 " . . .	8 " 40 "	"	1875 " . . .	4 " — "	"	1896 " . . .	7 " — "
"	1855 " . . .	4 " 70 "	"	1876 " . . .	3 " — "	"	1897 " . . .	15 " — "
"	1856 " . . .	4 " 90 "	"	1877 " . . .	2 " — "	"	1898 " . . .	6 " — "
"	1857 " . . .	5 " 70 "	"	1878 " . . .	4 " 60 "	"	1899 " . . .	10 " — "
"	1858 " . . .	4 " 80 "	"	1879 " . . .	4 " 60 "	"	1900 " . . .	7 " — "
"	1859 " . . .	4 " — "	"	1880 " . . .	4 " 40 "	"	1901 " . . .	6 " — "
"	1860 " . . .	3 " 40 "	"	1881 " . . .	4 " 40 "	"	1902 " . . .	7 " 50 "
"	1861 " . . .	3 " — "	"	1882 " . . .	6 " — "	"	1903 " . . .	9 " — "
"	1862 " . . .	2 " 80 "	"	1883 " . . .	5 " — "	"	1904 " . . .	5 " — "
"	1863 " . . .	2 " 80 "	"	1884 " . . .	5 " — "	"	1905 " . . .	6 " — "
"	1864 " . . .	2 " 80 "	"	1885 " . . .	3 " 60 "	"	1906 " . . .	12 " — "
"	1865 " . . .	4 " — "	"	1886 " . . .	4 " 60 "	"	1907 " . . .	13 " — "
"	1866 " . . .	4 " 40 "	"	1887 " . . .	5 " — "	"	1908 " . . .	9 " — "
"	1867 " . . .	4 " — "	"	1888 " . . .	8 " 40 "	"	1909 " . . .	8 " 50 "
"	1868 " . . .	4 " — "	"	1889 " . . .	6 " — "	"	1910 " . . .	8 " 40 "
"	1869 " . . .	6 " — "	"	1890 " . . .	5 " 40 "	"	1911 " . . .	7 " — "

Cenę sprzedaży rocznika 1912 poda się do wiadomości z początkiem stycznia 1913.

Pojedyncze roczniki wydań w innych siedmiu językach od r. 1870. począwszy można nabywać po tej samej cenie co wydanie niemieckie.

Nabywającym na raz przynajmniej 10 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa przyznaje się opust 20%, a nabywającym na raz przynajmniej 25 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa opust 25%, zaś nabywającym na raz przynajmniej 35 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa opust 30%.

NB. Części niemieckiego wydania Dziennika ustaw państwa, które zaginęły lub doszły w stanie wadliwym, należy reklamować najpóźniej w przeciągu czterech tygodni po ich ukazaniu się, zaś części wydań nieniemieckich najpóźniej w przeciągu sześciu tygodni po wydaniu spisu rzeczy i karty tytułowej pod odnośnych wydań, wprost w c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica III., Rennweg I. 16.

Po upływie tego terminu wydaje się Dziennik ustaw państwa wyłącznie tylko za opłatą ceny handlowej ($\frac{1}{4}$ arkusza = 2 strony za 2 h).

Ponieważ wszystkie roczniki wydania niemieckiego począwszy od roku 1849. i wszystkie roczniki wydań w innych siedmiu językach począwszy od roku 1870. są całkowicie uzupełnione, przeto można nabywać w składzie c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte I. 24., nie tylko każdy pojedynczy rocznik po cenie wyżej podanej, lecz nawet każdą z osobna część wszystkich tych roczników po cenie handlowej ($\frac{1}{4}$ arkusza = 2 strony za 2 h); tym sposobem umożliwione jest uzupełnienie niekompletnych roczników i zestawienie pojedynczych części podług materyi.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XCII. — Wydana i rozesłana dnia 10. grudnia 1912.

Treść: (№ 217 i 218.) 217. Rozporządzenie, dotyczące przyznania uwolnień od stempli dla zgłoszeń wyrębów drzewa. — 218. Obwieszczenie, dotyczące koncesjonowania normalnotorowej kolejki parowej z Witkowic do Zabrzechu.

217.

Rozporządzenie Ministerstwa skarbu z dnia 25. października 1912,

dotyczące przyznania uwolnień od stempli dla zgłoszeń wyrębów drzewa.

Na zasadzie upoważnienia, nadanego w § 2. ustawy z dnia 16. grudnia 1910, Dz. u. p. Nr. 233, przyznaje się uwolnienie od stempli dla podań i protokołów, zapomocą których uskutecznią się zgłoszenie wyrębów drzewa stosownie do ustawy z dnia 28. lipca 1911, obowiązującej dla księstwa Karyntyi, Dziennik ustaw i rozporządzeń krajowych Nr. 30 z roku 1912 (dotyczącej niektórych zarządzeń w zakresie policyi leśnej i wodnej).

Rozporządzenie to wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Zaleski wlr.

218.

Obwieszczenie Ministerstwa kolei żelaznych z dnia 3. grudnia 1912,

dotyczące koncesjonowania normalnotorowej kolejki parowej z Witkowic do Zabrzechu.

C. k. Ministerstwo kolei żelaznych udzieliło na zasadzie i w myśl postanowień ustawy o kolejach

drugorzędnych z dnia 8. sierpnia 1910, Dz. u. p. Nr. 149, w porozumieniu z interesowanymi c. k. Ministerstwami i c. i k. Ministerstwem wojny górnictwemu i hutniczemu gwarectwu w Witkowicach koncesyę na budowę i utrzymywanie w ruchu normalnotorowej kolejki, poruszanej siłą pary, z Witkowic do Zabrzechu, a to pod warunkami i zastrzeżeniami, podanymi w dalszym ciągu.

§ 1.

Co do koncesjonowanej kolei żelaznej korzysta koncesjonaryusz z ulg skarbowych, przewidzianych w artykułach VI. do XII. ustawy z dnia 8. sierpnia 1910, Dz. u. p. Nr. 149.

Czas trwania uwolnień od podatków, przewidzianych w artykule X. powyższej ustawy, oznacza się na lat 15.

§ 2.

Koncesjonaryusz ma obowiązek ukończenia budowy wspomnianej na wstępie kolei najpóźniej w przeciągu roku, licząc od dnia dzisiejszego, tudzież oddania gotowej kolei na użytek publiczny i utrzymywania jej w ruchu bez przerwy przez cały okres koncesyjny.

Jako rękojmię dotrzymania powyższego terminu budowy złożyć ma koncesjonaryusz na żądanie Rządu odpowiednią kaucyę w papierach wartościowych, nadających się do lokacyi pieniędzy sierocych.

W razie niedotrzymania powyższego zobowiązania można uznać kaucyę tę za przepadłą.

§ 3.

Celem wybudowania koncesyonowanej kolei nadaje się koncesyonaryuszowi prawo wywłaszczenia według postanowień odnośnych przepisów ustawowych.

Takie samo prawo przyzna się koncesyonaryuszowi także co do ewentualnej budowy tych kolei dojazdowych, których urządzenie uznałby Rząd za odpowiadające interesowi publicznemu.

§ 4.

O ileby celem budowy koncesyonowanej kolei miano użyć dróg publicznych, winien koncesyonaryusz postarać się o zezwolenie u osób, które są obowiązane do utrzymywania tych dróg, względnie u tych władz i organów, które według obowiązujących ustaw są powołane do udzielania pozwolenia na używanie drogi.

§ 5.

Przy budowie koncesyonowanej kolei i ruchu na niej stosować się winien koncesyonaryusz do osnowy niniejszego dokumentu koncesyjnego, do technicznych warunków koncesyjnych, ustanowionych przez Ministerstwo kolei żelaznych, jakoteż do istniejących w tej mierze ustaw i rozporządzeń, w szczególności do ustawy o koncesjach na koleje żelazne z dnia 14. września 1854, Dz. u. p. Nr. 238, i do regulaminu ruchu na kolejach żelaznych z dnia 16. listopada 1851, Dz. u. p. Nr. 1 z roku 1852, o ile one w myśl postanowień rozdziału B ustawy z dnia 8. sierpnia 1910, Dz. u. p. Nr. 149, mają zastosowanie do kolejek, dalej do ustaw i rozporządzeń, któreby ewentualnie w przyszłości wydano, a wreszcie do zarządzeń Ministerstwa kolei żelaznych i innych władz powołanych.

§ 6.

Cyfra kapitału zakładowego, rzeczywistego jakoteż imiennego podlega zatwierdzeniu Rządu.

W tym względzie ma obowiązywać zasada, że oprócz kosztów, które rzeczywiście wyłożono na sporządzenie projektu, tudzież budowę i urządzenie kolei wraz z nabyciem taboru wozowego i uposażeniem rezerwy kapitałowej i które będą należycie wykazane, z doliczeniem odsetek interkalarnych, rzeczywiście zapłaconych w okresie budowy, i istotnej straty na kursie, poniesionej ewentualnie przy gromadzeniu kapitału, nie wolno wliczać w kapitał żadnych wydatków dalszych jakiegobądź rodzaju.

Gdyby po zużyciu zatwierdzonego kapitału zakładowego miano wystawić dalsze nowe budowle lub pomnożyć urządzenia ruchu, natenczas można

doliczyć odnośne koszta do kapitału zakładowego, jeżeli Rząd zezwolił na wzniesienie projektowanych nowych budowli lub na pomnożenie urządzeń ruchu i jeżeli koszta te będą należycie wykazane.

Cały kapitał zakładowy ma być umorzony w okresie koncesyjnym według planu amortyzacji, zatwierdzonego przez Rząd.

§ 7.

Koncesyonaryusz jest obowiązany przyznawać wolną jazdę na kolei podoficerom i ordonansom, będącym w danej chwili w służbie.

Szczegółowe warunki w tym względzie należy ułożyć w właściwemi władzami wojskowemi.

Koncesyonaryusz jest obowiązany uwzględniać przy obsadzaniu posad wysłużonych podoficerów c. i k. wojska, c. i k. marynarki wojennej i c. k. obrony krajowej w myśli ustawy z dnia 19. kwietnia 1872, Dz. u. p. Nr. 60.

§ 8.

Urzednicy państwowi, funkcyonaryusze i słudzy, jadący koleją z polecenia władz, sprawujących nadzór nad zarządem i ruchem kolei żelaznych, lub dla strzeżenia interesów państwa z tytułu koncesyi lub w sprawach dochodów skarbowych, przewożeni być muszą wraz z pakunkami podróznymi bezpłatnie, o ile wykazą się certyfikatami urzędowymi, wystawionymi przez Ministerstwo kolei żelaznych dla ich legitymacyi.

§ 9.

Koncesyonaryusz jest obowiązany przewozić pocztę, tudzież funkcyonaryuszy zarządu poczty i telegrafów wszystkimi pociągami programowymi.

Za te świadczenia oraz za inne usługi na rzecz zakładu pocztowego może koncesyonaryusz żądać stosownego wynagrodzenia, które będzie oznaczone drogą umowy.

Korespondencye, tyczące się zarządu kolejki a wymieniane między dyrekcją lub kierownictwem przedsiębiorstwa kolejki i jej podwładnymi funkcyonaryuszami lub przez tych ostatnich między sobą, mogą być przewożone przez funkcyonaryuszy przedsiębiorstwa kolejowego.

§ 10.

Koncesyonaryusz jest obowiązany postarać się o zaopatrzenie swych funkcyonaryuszy na przypadek choroby i na starość i o zaopatrzenie ich rodzin i przystąpić w tym celu do kasy emerytalnej związku austriackich kolei lokalnych, o ileby nie utworzono dla koncesyonowanego przedsiębiorstwa kolejowego własnej kasy emerytalnej, zapewniającej członkom

przynajmniej takie same korzyści, względnie wkładającej na koncesyonaryusza przynajmniej takie same zobowiązania jak kasa rzeczzonego związku.

Zabezpieczenie to należy przeprowadzić w ten sposób, by koncesyonaryusz miał obowiązek zgłaszać stałych funkcyonaryuszy z dniem nadania im stałej posady, z reszty zaś funkcyonaryuszy przynajmniej tych, którzy pełnią służbę maszynistów, palaczy, kierowników wozów, konduktorów, strażników lub służby stacyjnych, przy odpowiedniem ich zatrudnieniu najpóźniej po upływie trzech lat służby, w instytucie pensyjnym związku austryackich kolei lokalnych, względnie w własnej kasie emerytalnej.

Statuty kasy pensyjnej, która będzie ewentualnie założona, oraz wszelkie ich zmiany podlegają zatwierdzeniu Rządu.

§ 11.

Koncesyonaryusz jest obowiązany dostarczać na żądanie Ministerstwa kolei żelaznych w czasie właściwym wykazów statystycznych, potrzebnych do zestawienia rocznej statystyki kolejowej.

§ 12.

Trwanie koncesyi łącznie z ochroną przeciw zakładaniu nowych kolei, wypowiedzianą w § 9., lit. b) ustawy o koncesyach na koleje żelazne, oznacza się na sześćdziesiąt (60) lat, licząc od dnia dzisiejszego; po upływie tego czasu gaśnie koncesya.

Rząd może uznać koncesyę za zgasłą także przed upływem rzeczzonego czasu, gdyby nie dopełniono określonych w § 2. zobowiązań co do rozpoczęcia i ukończenia budowy, tudzież otwarcia ruchu, o ile ewentualne przekroczenie terminu nie dałoby

się usprawiedliwić w myśl § 11., lit. b) ustawy o koncesyach na koleje żelazne.

§ 13.

Prawo przypadku na rzecz państwa, unormowane w § 8. ustawy o koncesyach na koleje żelazne z dnia 14. września 1854, Dz. u. p. Nr. 238, nie ma zastosowania do koncesyonowanej kolei.

§ 14.

Z wyjątkiem wyraźnego zezwolenia Rządu nie wolno koncesyonaryuszowi powierzać ruchu na koncesyonowanej kolei osobom trzecim na własny lub cudzy rachunek ani prowadzić go samemu na rachunek obcy.

§ 15.

Rząd ma prawo przekonywania się, czy budowę kolei i jej urządzenia ruchu wykonano w wszystkich częściach odpowiednio celowi i sumiennie, tudzież prawo zarządzenia, aby wadom, zachodzącym w tym względzie, zapobieżono, względnie aby je usunięto.

§ 16.

Rząd zastrzega sobie prawo wydania zarządzeń zapobiegawczych, odpowiadających ustawom, na wypadek, gdyby pomimo poprzedniego ostrzeżenia dopuszczono się ponownie naruszenia lub zaniedbania jednego z obowiązków, przepisanych koncesyą, warunkami koncesyi lub ustawami, a według okoliczności prawo uznania koncesyi za zgasłą jeszcze przed upływem okresu koncesyjnego.

Forster wlr.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych

wychodzi nakładem c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte I. 24,
także w roku 1913. w języku

niemieckim, czeskim, włoskim, chorwackim, polskim, rumuńskim, ruskim i słowenskim.

Prenumerata na cały **rocznik 1913** każdego z tych ośmiu wydań Dziennika ustaw państwa wynosi za egzemplarz **8 K** przy odbiorze w miejscu lub bezpłatnej przesyłce pocztowej.

Prenumerować można w składzie c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte I. 24, i nabywać tam także pojedyncze roczniki i pojedyncze części Dziennika ustaw państwa.

Ponieważ Dziennik ustaw państwa wydaje się względnie rozsyła się abonentom tylko po poprzednim złożeniu prenumeraty rocznej, przeto należy równocześnie z zaabonowaniem uiścić także przypadającą kwotę pieniężną; celem umożliwienia szybkiego i niewadliwego doręczenia przez c. k. pocztę należy podać prócz dokładnego adresu mieszkania także odnośny okrąg doręczeń pocztowych.

Pojedyncze roczniki wydania **niemieckiego** można nabywać:

Rocznik	1849 za . . .	4 K 20 h	Rocznik	1870 za . . .	2 K 80 h	Rocznik	1891 za . . .	6 K — h
"	1850 "	10 " 50 "	"	1871 "	4 " — "	"	1892 "	10 " — "
"	1851 "	2 " 60 "	"	1872 "	6 " 40 "	"	1893 "	6 " — "
"	1852 "	5 " 20 "	"	1873 "	6 " 60 "	"	1894 "	6 " — "
"	1853 "	6 " 30 "	"	1874 "	4 " 60 "	"	1895 "	7 " — "
"	1854 "	8 " 40 "	"	1875 "	4 " — "	"	1896 "	7 " — "
"	1855 "	4 " 70 "	"	1876 "	3 " — "	"	1897 "	15 " — "
"	1856 "	4 " 90 "	"	1877 "	2 " — "	"	1898 "	6 " — "
"	1857 "	5 " 70 "	"	1878 "	4 " 60 "	"	1899 "	10 " — "
"	1858 "	4 " 80 "	"	1879 "	4 " 60 "	"	1900 "	7 " — "
"	1859 "	4 " — "	"	1880 "	4 " 40 "	"	1901 "	6 " — "
"	1860 "	3 " 40 "	"	1881 "	4 " 40 "	"	1902 "	7 " 50 "
"	1861 "	3 " — "	"	1882 "	6 " — "	"	1903 "	9 " — "
"	1862 "	2 " 80 "	"	1883 "	5 " — "	"	1904 "	5 " — "
"	1863 "	2 " 80 "	"	1884 "	5 " — "	"	1905 "	6 " — "
"	1864 "	2 " 80 "	"	1885 "	3 " 60 "	"	1906 "	12 " — "
"	1865 "	4 " — "	"	1886 "	4 " 60 "	"	1907 "	13 " — "
"	1866 "	4 " 40 "	"	1887 "	5 " — "	"	1908 "	9 " — "
"	1867 "	4 " — "	"	1888 "	8 " 40 "	"	1909 "	8 " 50 "
"	1868 "	4 " — "	"	1889 "	6 " — "	"	1910 "	8 " 40 "
"	1869 "	6 " — "	"	1890 "	5 " 40 "	"	1911 "	7 " — "

Cenę sprzedaży rocznika 1912 poda się do wiadomości z początkiem stycznia 1913.

Pojedyncze roczniki **wydań w innych siedmiu językach** od r. 1870. począwszy można nabywać po tej samej cenie co wydanie niemieckie.

Nabywającym na raz przynajmniej 10 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa przyznaje się opust 20%, a nabywającym na raz przynajmniej 25 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa opust 25%, zaś nabywającym na raz przynajmniej 35 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa opust 30%.

NB. Części niemieckiego wydania Dziennika ustaw państwa, które zaginęły lub doszły w stanie wadliwym, należy reklamować najpóźniej w **przeciągu czterech tygodni** po ich ukazaniu się, zaś części wydań nieniemieckich najpóźniej w **przeciągu sześciu tygodni** po wydaniu spisu rzeczy i karty tytułowej oraz odnośnych wydań, wprost w c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica III., Rennweg I. 16.

Po upływie tego terminu wydaje się Dziennik ustaw państwa wyłącznie tylko **za opłatą ceny handlowej** ($\frac{1}{4}$ arkusza = 2 strony za 2 h).

Ponieważ **wszystkie roczniki wydania niemieckiego** począwszy od roku 1849. i **wszystkie roczniki wydań w innych siedmiu językach** począwszy od roku 1870. są całkowicie uzupełnione, przeto można nabywać w składzie c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte I. 24., **nie tylko każdy pojedynczy rocznik po cenie wyżej podanej, lecz nawet każdą z osobna część** wszystkich tych roczników po cenie handlowej ($\frac{1}{4}$ arkusza = 2 strony za 2 h); tym sposobem umożliwione jest uzupełnienie niekompletnych roczników i zestawienie pojedynczych części podług materyi.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Cześć XCIII. — Wydana i rozesłana dnia 12. grudnia 1912.

Treść: (№ 219—222.) 219. Obwieszczenie, dotyczące poboru dodatku spadkowego na rzecz wiedeńskiego powszechnego funduszu zaopatrzenia albo dodatku spadkowego na rzecz dolno-austriackiego krajowego funduszu ubogich od nieruchomości majątku, położonego w Austrii dolnej i należącego do spadku, którego przewód odbywa się poza Austryą dolną. — 220. Rozporządzenie, dotyczące zmiany taryfy telefonicznej. — 221. Obwieszczenie, dotyczące przekształcenia Urzędu celnego pobocznego w Saming na ekspozyturę celną. — 222. Reskrypt, dotyczący wydania biletów bankowych po 100 koron z datą 2. stycznia 1912.

219.

Obwieszczenie Ministerstw spraw wewnętrznych, skarbu i sprawiedliwości z dnia 25. listopada 1912,

dotyczące poboru dodatku spadkowego na rzecz wiedeńskiego powszechnego funduszu zaopatrzenia albo dodatku spadkowego na rzecz dolno-austriackiego krajowego funduszu ubogich od nieruchomości majątku, położonego w Austrii dolnej i należącego do spadku, którego przewód odbywa się poza Austryą dolną.*)

Od nieruchomości majątku, położonego w Austrii dolnej i należącego do spadku, którego przewód

*) Co do dodatków spadkowych od nieruchomości majątku, należącego do spadku, którego przewód odbywa się poza krajem, w którym zaprowadzono taki dodatek, porównaj obwieszczenia z dnia 11. czerwca 1898, Dz. u. p. Nr. 101, 3. września 1898, Dz. u. p. Nr. 184, 28. grudnia 1898, Dz. u. p. Nr. 24 z r. 1899, 4. kwietnia 1899, Dz. u. p. Nr. 69, 6. maja 1899, Dz. u. p. Nr. 111, 7. listopada 1899, Dz. u. p. Nr. 245, 22. listopada 1900, Dz. u. p. Nr. 230, 20. grudnia 1902, Dz. u. p. Nr. 34 z r. 1903, 24. marca 1904, Dz. u. p. Nr. 33, 18. lutego 1905, Dz. u. p. Nr. 36, 6. grudnia 1905, Dz. u. p. Nr. 186, 21. listopada 1906, Dz. u. p. Nr. 228, 20. maja 1911, Dz. u. p. Nr. 125 i z dnia 18. grudnia 1911, Dz. u. p. Nr. 231.

według ogólnych norm o właściwości sądów odbywa się poza Austryą dolną, należy uiścić dodatek spadkowy na rzecz wiedeńskiego powszechnego funduszu zaopatrzenia albo dodatek spadkowy na rzecz dolno-austriackiego krajowego funduszu ubogich (ustawy z dnia 27. czerwca 1910, Dz. u. i r. kr. Nr. 142 i 143, obowiązujące od dnia 1. lipca 1910).

Do wymiaru jest powołany c. k. Centralny Urząd wymiaru taks i należytości w Wiedniu.

Powyższe ustawy krajowe mają zastosowanie do tych spadków, których otwarcie nastąpiło po rozpoczęciu się mocy obowiązującej tychże ustaw.

Hochenburger wlr. Zaleski wlr.
Heinold wlr.

220.

Rozporządzenie Ministerstwa handlu z dnia 5. grudnia 1912,

dotyczące zmiany taryfy telefonicznej.

W § 9. taryfy telefonicznej, ogłoszonej rozporządzeniem z dnia 24. lipca 1910, Dz. u. p. Nr. 134, zmienia się punkt 2. na brzmienie następujące:

„2. Opłata abonamentowa za zewnętrzne stacje uboczne wynosi 40 K. Do niej przychodzi dodatek za odległość, który wymierza się

- a) w razie bezpośredniego połączenia stacji ubocznej ze stacją łączącą według linii powietrznej między temi dwiema stacyami,
- b) w razie użycia dwóch centralnych przewodów łączących celem wzajemnego połączenia obu stacji według linii powietrznej, i to zarówno między stacją łączącą a centralą, jak również między stacją uboczną a centralą.

Dodatek za odległość wynosi w obrębie pierwszej i drugiej strefy 3 K, w obrębie trzeciej strefy 10 K za każde 100 metrów lub ułamek tej odległości, co najmniej jednak 10 K za linię powietrzną, oznaczoną pod a) albo za każdą z obydwóch linii powietrznych, o których jest mowa pod b).

Gdy i o ile jedna z tych linii powietrznych przebiega w trzeciej lub czwartej strefie, mają mieć zastosowanie §§ 7. i 8. o znizeniu dodatku za odległość za zwrotem kosztów urządzenia przewodu, względnie o ustanowieniu warunków abonamentu, a zwłaszcza należytości na podstawie umowy. To samo odnosi się do połączeń szczególnie kosztownych albo takich, które mają być urządzone wśród szczególnie trudnych warunków.

W wiedeńskiej miejscowej sieci telefonicznej obowiązują osobne postanowienia co do opłat abonamentowych za zewnętrzne stacje uboczne, do których połączenia ze stacją łączącą używa się dwóch centralnych przewodów łączących a w danym razie także przewodów pośredniczących.“

Postanowienia powyższe wchodzi w życie zaraz co do tych stacji ubocznych, które mają być na nowo urządzone, zaś w dniu 1. kwietnia 1913 co do stacji ubocznych już istniejących.

Schuster wlr.

221.

Obwieszczenie Ministerstwa skarbu z dnia 5. grudnia 1912,

dotyczące przekształcenia Urzędu celnego pobocznego w Saming na ekspozyturę celną.

Urząd celny poboczny II. klasy w Saming przekształcono na ekspozyturę Urzędu celnego pobocznego II. klasy w Haibach. W upoważnieniach tego urzędu celnego nie zaszła żadna zmiana.

Zaleski wlr.

222.

Reskrypt Ministerstwa skarbu z dnia 11. grudnia 1912, dotyczący wydania biletów bankowych po 100 koron z datą 2. stycznia 1912.

Według następującego ogłoszenia rozpocznie Bank austriacko-węgierski dnia 23. grudnia 1912 wydawanie biletów bankowych po 100 koron z datą 2. stycznia 1912.

Postanowienia, tyżące się wycofania i wymiany obecnie w obiegu będących biletów bankowych 100-koronowych z datą 2. stycznia 1910 będą w swoim czasie osobno do wiadomości podane.

Zaleski wlr.

Ogłoszenie

o wydaniu nowych biletów bankowych po 100 koron
z datą 2. stycznia 1912.

Dnia 23. grudnia 1912 rozpocznie Bank austriacko-węgierski w swoich zakładach głównych we Wiedniu i w Budapeszcie jakoteż we wszystkich filiach wydawanie biletów bankowych 100-koronowych z datą 2. stycznia 1912.

Opis nowych biletów bankowych jest podany w dodatku do niniejszego ogłoszenia.

Postanowienia, tyżące się wycofania i wymiany obecnie w obiegu będących biletów bankowych 100-koronowych z datą 2. stycznia 1910, będą w swoim czasie osobno do wiadomości podane.

Budapeszt, dnia 28. listopada 1912.

BANK AUSTRIACKO-WĘGIERSKI.

Popovics
Gubernator.

Zimmermann
Radca generalny.

Pranger
Sekretarz generalny.

(Dodatek.)

Opis banknotu stukoronowego Banku austriacko-węgierskiego z roku 1912.

Banknoty 100-koronowe Banku austriacko-węgierskiego z datą 2. stycznia 1912, formatu 163 milimetrów szerokości i 108 milimetrów wysokości, są wykonane na papierze bez znaków wodnych, drukiem obustronnym i opatrzone na jednej stronie niemieckim, na drugiej zaś stronie węgierskim tekstem.

Właściwy obraz banknotu ma 151 milimetrów szerokości a 96 milimetrów wysokości.

Obie strony banknotu są zupełnie odmienne zarówno w rysunku jak i w barwie.

Niemiecka strona prawej części przedstawia idealne popiersie, na wprost widza, w owalnym prążkowanym obramowaniu, otoczone czterema rozetami, wykonanemi rysunkiem prążkowanym. Po prawej i lewej stronie górnej z tych czterech rozet znajduje się cyfra „100“ biała, na ciemnym tle. W dolnej z tych rozet umieszczone jest białym pismem postanowienie karne, brzmiące:

„Die Nachmachung der Banknoten wird gesetzlich bestraft.“

Lewa, nieco mniejsza część obrazu zawiera tekst banknotu i firmę banku w następującym ugrupowaniu:

„Die Oesterreichisch-ungarische Bank zahlt gegen diese Banknote bei ihren Hauptanstalten in Wien und Budapest sofort auf Verlangen

Hundert Kronen

in gesetzlichem Metallgelde.

Wien, 2. Jänner 1912.“

Potem znajduje się cesarski austriacki orzeł i następujący podpis firmy banku:

„OESTERREICHISCH-UNGARISCHE BANK.

Popovics

Gouverneur.

Schlumberger

Generalrat.

Pranger

Generalsekretär“.

dalej poniżej oznaczenie wartości banknotu, mianowicie słowa „sto koron“ w ośmiu językach krajowych, a to w następującym porządku:

**STO KORUN - STO KORON - STO KRON
STO KRUNA - CTO KOPOH - CTO KPYHA
CENTO CORONE - UNA SUTĂ COROANE.**

Obraz banknotu jest ujęty w prostokątne obramowanie, wykonane rysunkiem prążkowanym i w zielonej barwie odbity.

Druk różnobarwnego tła wykonany sposobem rytowniczym przedstawia się falisto, jako ornament siatkowy, złożony z małych rombów, przeplatanych naprzemiennie cyfrą „100“.

Węgierska strona ma obraz w tych samych rozmiarach; zarówno rysunek jak i tło są różnobarwne.

Prostokątne żyłotowane obramowanie obejmuje po prawej stronie idealne popiersie z profilu, ujęte owalną żyłotowaną wstęgą, pod temże popiersiem znajduje się podłużna żyłota z białą cyfrą „100“, a pod nią w długim prostokątnym szyldziku postanowienie karne, brzmiące:

„A bankjegyek átánzásá a törvényi szcrint büntettetik.“

Na prawym i lewym kraju głowy znajdują się dwie trójdzielne, długie prostopadłe żyłoty z ciemną cyfrą „100“ na białym tle w górze nad niemi.

Po lewej stronie tego kompleksu mieści się węgierski tekst:

„Az Osztrák-magyar bank e bankjegyért barki kívánságára azonnal fizet bécsi és budapesti főintézetéinél

Száz korona

törvényes ércpénzt. Bécs 1912 január 2án.

OSZTRÁK-MAGYAR BANK

Popovics

kormányzó.

Heinrich

főtanácsos.

Pranger

vezértitkár.“

Poniżej widnieją na lewo w krągłej żyłocie herby krajów świętej węgierskiej korony, na prawo oznaczenie seryi i liczby w czerwonej barwie.

Tło składa się z falistego ornamentu siatkowego z cyfrą „100“ i ornamentu żyłotowanego.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych

wychodzi nakładem c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte I. 24, także w roku 1913. w języku

niemieckim, czeskim, włoskim, chorwackim, polskim, rumuńskim, ruskim i słoweńskim.

Prenumerata na cały **rocznik 1913** każdego z tych ośmiu wydań Dziennika ustaw państwa wynosi za egzemplarz **8 K** przy odbiorze w miejscu lub bezpłatnej przesyłce pocztowej.

Prenumerować można w składzie c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte I. 24, i nabywać tam także pojedyncze roczniki i pojedyncze części Dziennika ustaw państwa.

Ponieważ Dziennik ustaw państwa wydaje się względnie rozsyła się abonentom tylko po poprzednim złożeniu prenumeraty rocznej, przeto należy równocześnie z zaabonowaniem uiścić także przypadającą kwotę pieniężną; celem umożliwienia szybkiego i niewadliwego doręczenia przez c. k. pocztę należy podać prócz dokładnego adresu mieszkania także odnośny okrąg doręczeń pocztowych.

Pojedyncze roczniki wydania **niemieckiego** można nabywać:

Rocznik	1849 za . . .	4 K 20 h	Rocznik	1870 za . . .	2 K 80 h	Rocznik	1891 za . . .	6 K — h
"	1850 " . . .	10 " 50 "	"	1871 " . . .	4 " — "	"	1892 " . . .	10 " — "
"	1851 " . . .	2 " 60 "	"	1872 " . . .	6 " 40 "	"	1893 " . . .	6 " — "
"	1852 " . . .	5 " 20 "	"	1873 " . . .	6 " 60 "	"	1894 " . . .	6 " — "
"	1853 " . . .	6 " 30 "	"	1874 " . . .	4 " 60 "	"	1895 " . . .	7 " — "
"	1854 " . . .	8 " 40 "	"	1875 " . . .	4 " — "	"	1896 " . . .	7 " — "
"	1855 " . . .	4 " 70 "	"	1876 " . . .	3 " — "	"	1897 " . . .	15 " — "
"	1856 " . . .	4 " 90 "	"	1877 " . . .	2 " — "	"	1898 " . . .	6 " — "
"	1857 " . . .	5 " 70 "	"	1878 " . . .	4 " 60 "	"	1899 " . . .	10 " — "
"	1858 " . . .	4 " 80 "	"	1879 " . . .	4 " 60 "	"	1900 " . . .	7 " — "
"	1859 " . . .	4 " — "	"	1880 " . . .	4 " 40 "	"	1901 " . . .	6 " — "
"	1860 " . . .	3 " 40 "	"	1881 " . . .	4 " 40 "	"	1902 " . . .	7 " 50 "
"	1861 " . . .	3 " — "	"	1882 " . . .	6 " — "	"	1903 " . . .	9 " — "
"	1862 " . . .	2 " 80 "	"	1883 " . . .	5 " — "	"	1904 " . . .	5 " — "
"	1863 " . . .	2 " 80 "	"	1884 " . . .	5 " — "	"	1905 " . . .	6 " — "
"	1864 " . . .	2 " 80 "	"	1885 " . . .	3 " 60 "	"	1906 " . . .	12 " — "
"	1865 " . . .	4 " — "	"	1886 " . . .	4 " 60 "	"	1907 " . . .	13 " — "
"	1866 " . . .	4 " 40 "	"	1887 " . . .	5 " — "	"	1908 " . . .	9 " — "
"	1867 " . . .	4 " — "	"	1888 " . . .	8 " 40 "	"	1909 " . . .	8 " 50 "
"	1868 " . . .	4 " — "	"	1889 " . . .	6 " — "	"	1910 " . . .	8 " 40 "
"	1869 " . . .	6 " — "	"	1890 " . . .	5 " 40 "	"	1911 " . . .	7 " — "

Cenę sprzedaży rocznika 1912 poda się do wiadomości z początkiem stycznia 1913.

Pojedyncze roczniki **wydań w innych siedmiu językach** od r. 1870. począwszy można nabywać po tej samej cenie co wydanie niemieckie.

Nabywającym na raz przynajmniej 10 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa przyznaje się opust 20%, a nabywającym na raz przynajmniej 25 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa opust 25%, zaś nabywającym na raz przynajmniej 35 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa opust 30%.

NB. Części niemieckiego wydania Dziennika ustaw państwa, które **zagięły** lub doszły w **stanie wadliwym**, należy reklamować najpóźniej w **przeciągu czterech tygodni** po ich ukazaniu się, zaś części wydań nieniemieckich najpóźniej w **przeciągu sześciu tygodni** po wydaniu spisu rzeczy i karty tytułowej do odnośnych wydań, wprost w c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica III., Rennweg I. 16.

Po upływie tego terminu wydaje się Dziennik ustaw państwa wyłącznie tylko **za opłatą ceny handlowej** ($\frac{1}{4}$ arkusza = 2 strony za 2 h).

Ponieważ **wszystkie roczniki wydania niemieckiego** począwszy od roku 1849. i **wszystkie roczniki wydań w innych siedmiu językach** począwszy od roku 1870. są **całkowicie uzupełnione**, przeto można nabywać w składzie c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte I. 24., **nie tylko każdy pojedynczy rocznik po cenie wyżej podanej, lecz nawet każdą z osobna część** wszystkich tych roczników po cenie handlowej ($\frac{1}{4}$ arkusza = 2 strony za 2 h); tym sposobem umożliwione jest uzupełnienie niekompletnych roczników i zestawienie pojedynczych części podług materyi.

Rok 1912.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XCIV. — Wydana i rozesłana dnia 15. grudnia 1912.

Treść: *M* 223. Rozporządzenie, dotyczące składania weksli na pokredytowane należności celne.

223.

Rozporządzenie Ministerstw skarbu, handlu i rolnictwa z dnia 10. grudnia 1912,

dotyczące składania weksli na pokredytowane należności celne.

Na zasadzie artykułu XVIII. u. o t. c. rozporządza się, co następuje:

1. Strony, którym udzielono kredytu celnego po myśli artykułu XVIII. u. o t. c., winny po upływie każdego miesiąca kalendarzowego podpisać na należności celne, pokredytowane w ubiegłym miesiącu kalendarzowym, wraz z sześciomiesięcznymi procentami kredytowymi po jednym wekslu, opiewającym na czas sześciomiesięczny, a to na należności, które mają być uiszczone w monecie złotej i na należności, które mają być uiszczone w walucie bankowej.

2. Gdy na pokrycie kredytu celnego dostarczono zabezpieczenia hipotecznego albo oddano w zastaw papiery, wówczas zostaną weksle te wystawione bezpośrednio przez Rząd na posiadacza

kredytu. Jeżeli zabezpieczenie polega na solidarnej odpowiedzialności dwóch ręcycieli, winien jeden z nich wystawić weksel, zaś drugi żyrować go na Rząd.

3. Weksle płatne w złocie mają opiewać „efektywnie“ na krajowe monety złote waluty koronowej albo na inne tutejszokrajowe i zagraniczne monety złote, których można używać przy opłacie cła.

4. Weksle należy wystawiać jako płatne w tej miejscowości w królestwach i krajach w Radzie państwa reprezentowanych, w której znajduje się jeden z zakładów banku austriacko-węgierskiego (zakład główny, filia lub urząd poboczny).

5. Weksle, które mają być wystawione po myśli niniejszego rozporządzenia z powodu kredytowania należności celnych, są według pozycyi taryfowej 102, lit. c) ustawy z dnia 9. lutego 1850, Dz. u. p. Nr. 50, bezwarunkowo wolne od stempli.

6. Rozporządzenie niniejsze wchodzi zaraz w życie.

Zaleski wlr.

Schuster wlr.

Zenker wlr.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych

wychodzi nakładem c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte l. 24, także w roku 1913. w języku

niemieckim, czeskim, węgierskim, chorwackim, polskim, rumuńskim, ruskim i słowenskim.

Prenumerata na cały **rocznik 1913** każdego z tych ośmiu wydań Dziennika ustaw państwa wynosi za egzemplarz **8 K** przy odbiorze w miejscu lub bezpłatnej przesyłce pocztowej.

Prenumerować można w składzie c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte l. 24, i nabywać tam także pojedyncze roczniki i pojedyncze części Dziennika ustaw państwa.

Ponieważ Dziennik ustaw państwa wydaje się względnie rozsyła się abonentom tylko po poprzednim złożeniu prenumeraty rocznej, przeto należy równocześnie z zaabonowaniem uiścić także przypadającą kwotę pieniężną; celem umożliwienia szybkiego i niewadliwego doręczenia przez c. k. pocztę należy podać prócz dokładnego adresu mieszkania także odnośny okrąg doręczeń pocztowych.

Pojedyncze roczniki wydania **niemieckiego** można nabywać:

Rocznik	1849 za . . .	4 K 20 h	Rocznik	1870 za . . .	2 K 80 h	Rocznik	1891 za . . .	6 K — h
"	1850 " . . .	10 " 50 "	"	1871 " . . .	4 " — "	"	1892 " . . .	10 " — "
"	1851 " . . .	2 " 60 "	"	1872 " . . .	6 " 40 "	"	1893 " . . .	6 " — "
"	1852 " . . .	5 " 20 "	"	1873 " . . .	6 " 60 "	"	1894 " . . .	6 " — "
"	1853 " . . .	6 " 30 "	"	1874 " . . .	4 " 60 "	"	1895 " . . .	7 " — "
"	1854 " . . .	8 " 40 "	"	1875 " . . .	4 " — "	"	1896 " . . .	7 " — "
"	1855 " . . .	4 " 70 "	"	1876 " . . .	3 " — "	"	1897 " . . .	15 " — "
"	1856 " . . .	4 " 90 "	"	1877 " . . .	2 " — "	"	1898 " . . .	6 " — "
"	1857 " . . .	5 " 70 "	"	1878 " . . .	4 " 60 "	"	1899 " . . .	10 " — "
"	1858 " . . .	4 " 80 "	"	1879 " . . .	4 " 60 "	"	1900 " . . .	7 " — "
"	1859 " . . .	4 " — "	"	1880 " . . .	4 " 40 "	"	1901 " . . .	6 " — "
"	1860 " . . .	3 " 40 "	"	1881 " . . .	4 " 40 "	"	1902 " . . .	7 " 50 "
"	1861 " . . .	3 " — "	"	1882 " . . .	6 " — "	"	1903 " . . .	9 " — "
"	1862 " . . .	2 " 80 "	"	1883 " . . .	5 " — "	"	1904 " . . .	5 " — "
"	1863 " . . .	2 " 80 "	"	1884 " . . .	5 " — "	"	1905 " . . .	6 " — "
"	1864 " . . .	2 " 80 "	"	1885 " . . .	3 " 60 "	"	1906 " . . .	12 " — "
"	1865 " . . .	4 " — "	"	1886 " . . .	4 " 60 "	"	1907 " . . .	13 " — "
"	1866 " . . .	4 " 40 "	"	1887 " . . .	5 " — "	"	1908 " . . .	9 " — "
"	1867 " . . .	4 " — "	"	1888 " . . .	8 " 40 "	"	1909 " . . .	8 " 50 "
"	1868 " . . .	4 " — "	"	1889 " . . .	6 " — "	"	1910 " . . .	8 " 40 "
"	1869 " . . .	6 " — "	"	1890 " . . .	5 " 40 "	"	1911 " . . .	7 " — "

Cenę sprzedaży rocznika 1912 poda się do wiadomości z początkiem stycznia 1913.

Pojedyncze roczniki wydań w innych siedmiu językach od r. 1870. począwszy można nabywać po tej samej cenie co wydanie niemieckie.

Nabywającym na raz przynajmniej 10 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa przynajmniej 20%, a nabywającym na raz przynajmniej 25 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa opust 25%, zaś nabywającym na raz przynajmniej 35 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa opust 30%.

NB. Części niemieckiego wydania Dziennika ustaw państwa, które zaginęły lub doszły w stanie wadliwym, należy reklamować najpóźniej w przeciągu czterech tygodni po ich ukazaniu się, zaś części wydań nieniemieckich najpóźniej w przeciągu sześciu tygodni po wydaniu spisu rzeczy i karty tytułowej do odnośnych wydań, wprost w c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica III., Rennweg l. 16.

Po upływie tego terminu wydaje się Dziennik ustaw państwa wyłącznie tylko za opłatą ceny handlowej ($\frac{1}{4}$ arkusza = 2 strony za 2 h).

Ponieważ wszystkie roczniki wydania niemieckiego począwszy od roku 1849. i wszystkie roczniki wydań w innych siedmiu językach począwszy od roku 1870. są całkowicie uzupełnione, przeto można nabywać w składzie c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte l. 24., nie tylko każdy pojedynczy rocznik po cenie wyżej podanej, lecz nawet każdą z osobna część wszystkich tych roczników po cenie handlowej ($\frac{1}{4}$ arkusza = 2 strony za 2 h); tym sposobem umożliwione jest uzupełnienie niekompletnych roczników i zestawienie pojedynczych części podług materyi.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XCV. — Wydana i rozesłana dnia 17. grudnia 1912.

Treść: (№ 224—226.) 224. Rozporządzenie, dotyczące upoważnienia c. k. głównego Urzędu celnego w Reutte do ekspedycyowania przesyłek pocztowych z żywymi roślinami. — 225. Obwieszczenie, dotyczące urzędów, powołanych do stemplowania kart do gry. — 226. Obwieszczenie, dotyczące ustalenia na rok 1913 tej ilości cukru, którą dopuści się do ekspedycyowania do Bośni i Hercegowiny bez opłaty należności.

224.

Rozporządzenie Ministerstw skarbu, rolnictwa i handlu z dnia 2. grudnia 1912,

dotyczące upoważnienia c. k. głównego Urzędu celnego w Reutte do ekspedycyowania przesyłek pocztowych z żywymi roślinami.

Dodatkowo do rozporządzenia Ministerstw rolnictwa, spraw wewnętrznych, handlu i skarbu z dnia 15. lipca 1882. Dz. u. p. Nr. 107, dotyczącego środków ostrożności, które należy zachować w stosunkach z zagranicą dla zapobieżenia zawleczeniu mszycy winnej (*Phylloxera vastatrix*), upoważnia się c. k. główny Urząd celny w Reutte do ekspedycyowania przesyłek, nadchodzących pocztą z zagranicy a zawierających przedmioty, wymienione pod Nr. 2. dodatku do powyższego rozporządzenia (załącznik C do § 18. przepisu wykonawczego do ustawy o taryfie celnej, rozdział a, punkt IV.), według przepisów, wydanych co do ekspedycyowania takich przesyłek przez upoważnione do tego urzędy celne.

Zaleski wlr.

Schuster wlr.

Zenker wlr.

225.

Obwieszczenie Ministerstwa skarbu z dnia 10. grudnia 1912,

dotyczące urzędów, powołanych do stemplowania kart do gry.

Odnosnie do obwieszczenia z dnia 20. grudnia 1911, Dz. u. p. Nr. 7 z roku 1912, oznajmia się, że według uwiadomienia królewsko-węgierskiego Ministerstwa skarbu odjęto królewsko-węgierskiemu Urzędowi podatkowemu w Lugos upoważnienie do stemplowania kart do gry.

Zaleski wlr.

226.

Obwieszczenie Ministerstwa skarbu z dnia 14. grudnia 1912,

dotyczące ustalenia na rok 1913 tej ilości cukru, którą dopuści się do ekspedycyowania do Bośni i Hercegowiny bez opłaty należności.

-Na zasadzie rozdziału II., punkt 3., protokołu końcowego do artykułu XIII. umowy, dotyczącej uregulowania wzajemnych stosunków handlowych

i obrotowych pomiędzy królestwami i krajami reprezentowanymi w Radzie państwa a krajami świętej Korony węgierskiej, Dz. u. p. Nr. 278 z roku 1907, oznacza się na rok 1913 w porozumieniu z królewsko-węgierskim Ministerstwem skarbu tę ilość cukru, którą dopuści się bez opłaty należności do ekspedycyowania z królestw i krajów reprezentowanych w Radzie państwa do Bośni i Hercegowiny, na 29.200 q.

Z powyższej ilości rocznej można ekspedycyować bez opłaty należności:

1. Przesyłki cukru kandyzowanego aż do ilości ogólnej 200 q rocznie w urzędach wysyłkowych, oznaczonych każdorazowo przez c. k. Ministerstwo skarbu;

2. przesyłki cukru o wadze pojedynczych sztuk, nie przenoszącej 25 q, nadawane bez pośrednictwa publicznego zakładu transportowego w urzędach wysyłkowych, oznaczonych każdorazowo przez c. k. Ministerstwo skarbu, a to aż do ogólnej ilości rocznej 7100 q;

3. pozostałą resztę z tych obecnie funkcjonujących fabryk cukru i wolnych składów cukru, którym zezwalano dotychczas na zasadzie punktu 3., § 5. rozporządzenia Ministerstwa skarbu z dnia 2. stycznia 1908, Dz. u. p. Nr. 4, wysyłać do Bośni i Hercegowiny pewne ilości cukru bez opłaty należności, a to w stosunku dotychczasowych udziałów rocznych powyższych fabryk i składów.

Z ilości rocznych, przypadających na przedsiębiorstwa, oznaczone w punkcie 3., oraz z ilości rocznych, dopuszczonych według punktu 2. do ekspedycyowania bez opłaty należności w poszczególnych urzędach wysyłkowych, można wyzyskać w ciągu jednego miesiąca kalendarzowego tylko jedną ósmą część.

Rozporządzenie niniejsze nabiera mocy obowiązującej z dniem ogłoszenia.

Zaleski wlr.

Rok 1912.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XCVI. — Wydana i rozesłana dnia 21. grudnia 1912.

Treść: № 227. Patent cesarski, dotyczący zwołania sejmów Dolnej Austrii, Moraw i Bukowiny.

227.

Patent cesarski z dnia 18. grudnia 1912,

dotyczący zwołania sejmów Dolnej Austrii, Moraw i Bukowiny.

My Franciszek Józef Pierwszy, z Bożej łaski Cesarz Austriacki;

Król Węgierski i Czeski, Dalmatyński, Kroacki, Sławoński, Galicyjski, Lodome-
ryjski i Iliryski; Król Jerozolimski itd.;
Arcyksiążę Austriacki; Wielki Książę To-
skański i Krakowski; Książę Lotaryński,
Solnogradzki, Styryjski, Karyntyjski, Kraiń-
ski i Bukowiński; Wielki Książę Siedmio-
grodzki; Margrabia Morawski; Książę Górno-
i Dolno-Sląski, Modeński, Parmański, Pia-
cenccki i Gwastalski, Oświęcimski i Zatorski,
Cieszyński, Fryulski, Dubrownicki i Zadar-
ski; Uksiążęcony Hrabia na Habsburgu i Ty-
rolu, Kyburgu, Gorycyi i Gradysce; Książę
na Trydencie i Bryksenie; Margrabia Górno-
i Dolno-Łużycki i Istryjski; Hrabia na Ho-

henembsie, Feldkirchu, Bregencyi, Sonnen-
bergu itd.; Pan na Tryeście, Kotorze i Win-
dyjskiej Marchii; Wielki Wojewoda Woje-
wództwa Serbskiego itd. itd. itd.

wiadomo czynimy:

Odroczone na podstawie Naszych postanowień sejmny Margrabstwa Moraw i Arcyksięstwa Austrii poniżej Anizy zwołuje się celem podjęcia na nowo czynności do ich ustawowych miejsc zebrania, a to pierwszy na dzień 23., a drugi na dzień 27. grudnia 1912.

Również zwołuje się sejm Księstwa Bukowiny na dzień 27. grudnia 1912 do ustawowego miejsca zebrania.

Dan w Naszem głównem i rezydencyjnym mieście Wiedniu dnia 18. grudnia roku tysiąc dziewięćset dwunastego, Naszego panowania sześćdziesiątego piątego.

Franciszek Józef wkr.

Stürgkh wkr.

Hochenburger wkr.

Heinold wkr.

Hussarek wkr.

Długosz wkr.

Georgi wkr.

Zaleski wkr.

Forster wkr.

Trnka wkr.

Schuster wkr.

Zenker wkr.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XCVII. — Wydana i rozesłana dnia 24. grudnia 1912.

Treść: (№ 228—230.) 228. Dokument koncesyjny na koleje lokalne z Polskiej Ostrawy do Michałkowic, z Karwiny do Niemieckiej Lutyni i z Karwiny do Frysztatu. — 229. Rozporządzenie, dotyczące postępowania z weksłami celnymi. — 230. Rozporządzenie, dotyczące znizienia ceny sprzedaży niemielonej soli fabrycznej w salinach w Bochni i Wieliczce.

228.

Dokument koncesyjny z dnia 12. grudnia 1912

na koleje lokalne z Polskiej Ostrawy do Michałkowic, z Karwiny do Niemieckiej Lutyni i z Karwiny do Frysztatu.

Na zasadzie Najwyższego upoważnienia udzielam w porozumieniu z interesowanymi Ministerstwami Wydziałowi krajowemu księstwa Śląska koncesyę na budowę i utrzymywanie w ruchu następujących wązkotorowych kolei lokalnych, przeznaczonych wyłącznie dla ruchu osobowego oraz przewożenia pakunków podróжных, a mianowicie :

1. z Polskiej Ostrawy do Michałkowic,
2. z Karwiny do Niemieckiej Lutyni i
3. z Karwiny do Frysztatu,

a to w myśl postanowień ustawy o koncesyach na koleje żelazne z dnia 14. września 1854, Dz. u. p. Nr. 238, jakoteż ustawy z dnia 8. sierpnia 1910, Dz. u. p. Nr. 149, pod warunkami i zastrzeżeniami, podanymi w dalszym ciągu :

§ 1.

Co do kolei żelaznych, będących przedmiotem tego dokumentu koncesyjnego, korzysta koncesyonaryusz z ulg, przewidzianych w artykułach VI. do XII. ustawy z dnia 8. sierpnia 1910, Dz. u. p. Nr. 149.

§ 2.

Koncesyonaryusz ma obowiązek ukończenia budowy koncesyonowanych koleí najpóźniej w przeciągu dwóch lat, licząc od dnia dzisiejszego, tudzież oddania gotowych koleí na użytek publiczny i utrzymywania ich w ruchu bez przerwy przez cały okres koncesyjny.

Jako rękojmię dotrzymania powyższego terminu budowy, jakoteż wykonania i urządzenia koleí zgodnie z warunkami koncesyi złożyć ma koncesyonaryusz na żądanie c. k. Rządu odpowiednią kaucyę w papierach wartościowych, nadających się do lokacyi pieniędzy sierocych.

W razie niedotrzymania powyższego zobowiązania można uznać kaucyę tę za przepadłą.

§ 3.

Celem wybudowania koncesyonowanych koleí żelaznych nadaje się koncesyonaryuszowi prawo wywłaszczania podług przepisów ustawowych, w tej mierze obowiązujących.

§ 4.

Przy budowie koncesyonowanych koleí i ruchu na nich stosować się winien koncesyonaryusz do osnowy niniejszego dokumentu koncesyjnego, do warunków koncesyjnych, ustanowionych przez c. k. Ministerstwo koleí żelaznych, jakoteż do istniejących w tej mierze ustaw i rozporządzeń, w szczególności do ustawy o koncesyach na koleje żelazne z dnia 14. września 1854, Dz. u. p. Nr. 238, i do

regulaminu ruchu na kolejach żelaznych z dnia 16. listopada 1851, Dz. u. p. Nr. 1 z roku 1852, wreszcie do ustaw i rozporządzeń, któreby wydano w przyszłości. Pod względem ruchu będzie można o tyle odstąpić od zarządzeń dla bezpieczeństwa i przepisów co do ruchu, ustanowionych w regulaminie ruchu kolei żelaznych i w odnośnych postanowieniach dodatkowych, o ile ze względu na szczególne stosunki obrotu i ruchu, a zwłaszcza ze względu na zmniejszoną chyżość c. k. Ministerstwo kolei żelaznych uzna to za dopuszczalne; w tej mierze stosować się będzie osobne przepisy ruchu, które wyda c. k. Ministerstwo kolei żelaznych.

§ 5.

Transporty wojskowe musi się przewozić po niższych cenach taryfowych. Pod względem zastosowania taryfy wojskowej do przewozu osób i rzeczy obowiązywać będą postanowienia, które tak w tej mierze jak i względem ulg dla podróżujących wojskowych obowiązują każdorazem na austriackich kolejach państwowych.

Postanowienia te stosują się także do obrony krajowej i pospolitego ruszenia obu połów Monarchii, do tyrolskich strzelców krajowych i do żandarmerii, a to nie tylko w podrózach na koszt skarbu państwa, lecz także w podrózach służbowych na ćwiczenia wojskowe i zgromadzenia kontrolne, odbywanych własnym kosztem.

Koncesjonariusz jest obowiązany przystąpić do umowy, zawartej przez austriackie spółki kolejowe co do zakupu i utrzymywania w pogotowiu przyborów dla transportów wojskowych, oraz co do pomagania sobie nawzajem służbą i taborem przy uskutenianiu większych transportów wojskowych, oraz do każdorazem obowiązujących przepisów dla kolei żelaznych na wypadek wojny, jakoteż do umowy dodatkowej, która weszła w wykonanie z dniem 1. czerwca 1871, o przewozie chorych i rannych, przewożonych na rachunek skarbu wojskowego w pozycji leżącej.

Przepis, który obowiązuje każdorazem pod względem transportu wojskowego na kolejach żelaznych, tudzież każdorazem obowiązujące przepisy dla kolei żelaznych na wypadek wojny, nabywają dla koncesjonariusza mocy obowiązującej od dnia otwarcia ruchu na koncesjonowanych kolejach. Przepisy wspomnianego rodzaju, wydane dopiero po tym terminie i nie ogłoszone w Dzienniku ustaw państwa, nabędą dla koncesjonariusza mocy obowiązującej z chwilą, w której urzędownie poda się je do jego wiadomości.

Zobowiązania te ciążyą na koncesjonariuszu tylko o tyle, o ile dopełnienie ich będzie możliwe ze względu na drugorzędny charakter linii kolejowych oraz ze względu na ułatwienia, udzielone skutkiem

tego pod względem budowy, wyposażenia kolei i systemu ruchu.

Koncesjonariusz jest obowiązany uwzględniać przy obsadzaniu posad wysłużonych podoficerów c. i k. wojska, c. i k. marynarki wojennej i c. k. obrony krajowej w myśl ustawy z dnia 19. kwietnia 1872, Dz. u. p. Nr. 60.

§ 6.

Co do przewozu korpusów straży cywilnej (straży bezpieczeństwa, straży skarbowej i tym podobnych) stosować należy analogicznie niższe stopy taryfowe, obowiązujące dla transportów wojskowych.

§ 7.

Nie wolno koncesjonariuszowi powierzać ruchu na koncesjonowanych kolejach osobom trzecim, wyjąwszy w razie wyraźnego zezwolenia ze strony c. k. Rządu.

C. k. Rząd zastrzega sobie prawo objęcia każdej chwili ruchu na koncesjonowanych kolejach i utrzymywania go przez pozostały okres koncesyjny na rachunek koncesjonariusza.

W takim przypadku winien koncesjonariusz zwracać c. k. Rządowi kosztą, rzeczywiście ponoszone z powodu utrzymywania tego ruchu.

Warunki utrzymywania tego ruchu unormowane będą zresztą w kontrakcie ruchu, który zawrze się z koncesjonariuszem.

§ 8.

Koncesjonariusz jest obowiązany postarać się o zaopatrzenie swoich funkcyjaryuszy, zatrudnionych przy ruchu na koncesjonowanych liniach kolejowych, na wypadek niezdolności do pracy i na starość, oraz o zaopatrzenie ich rodzin i przystąpić w tym celu do zakładu emerytalnego związku austriackich kolei lokalnych, o ileby nie utworzono dla koncesjonowanych linii kolejowych osobnej kasy pensyjnej, zapewniającej członkom przynajmniej takie same korzyści, względnie nakładającej na koncesjonariusza przynajmniej takie same zobowiązania, jak wspomniany zakład emerytalny.

To zaopatrzenie należy tak przeprowadzić, by koncesjonariusz lub przedsiębiorstwo w jego miejsce wstępujące mieli obowiązek zgłaszać w zakładzie emerytalnym związku austriackich kolei lokalnych, względnie w własnej kasie pensyjnej wspomnianych stałych funkcyjaryuszy z dniem nadania im stałej posady, z innych zaś funkcyjaryuszy przynajmniej tych, którzy pełnią służbę jako kierownicy maszyn, konduktorzy, strażnicy lub posługacze stacyjni, przy odpowiednim ich zatrudnieniu, najpóźniej po ukończeniu trzech lat służby.

Statut kasy pensyjnej, która będzie w danym razie utworzona, oraz wszelkie zmiany jego podlegają zatwierdzeniu c. k. Ministerstwa kolei żelaznych.

§ 9.

Pod warunkami i zastrzeżeniami, podanymi w artykule XXV. ustawy z dnia 8. sierpnia 1910, Dz. u. p. Nr. 149, jest koncesyonaryusz obowiązany dozwolić c. k. Rządowi na jego żądanie każdego czasu współużywania kolei do przewozu między kolejami, już istniejącymi lub mającymi w przyszłości powstać, na których Rząd ruch utrzymuje, w taki sposób, by c. k. Rząd mógł, przy swobodnem ustanawianiu taryf, przeprowadzać lub kazać przeprowadzać tak całe pociągi jak i pojedyncze wozy współużywanymi kolejami lub ich częściami za opłatą stosownego wynagrodzenia.

§ 10.

Cyfra kapitału zakładowego, rzeczywistego, jakoteż imiennego, podlega zatwierdzeniu c. k. Rządu.

W tym względzie przyjmuje się za zasadę, że oprócz rzeczywiście wyłożonych i należycie wykazanych kosztów na sporządzenie projektu, budowę i urządzenie kolei, łącznie z kosztami zaopatrzenia się w park wozowy oraz na uposażenie rezerwy kapitałowej, oznaczonej przez c. k. Rząd, z doliczeniem odsetek interkalarnych, rzeczywiście zapłaconych w okresie budowy, i straty na kursie, gdyby ją istotnie poniesiono przy gromadzeniu kapitału, żadnych wydatków jakiegobądź rodzaju w kapitał wliczać nie wolno.

Gdyby po wybudowaniu kolei miano jeszcze wystawić jakie nowe budowle lub pomnożyć urządzenia ruchu, natenczas można doliczyć odnośne koszty do kapitału zakładowego, jeżeli c. k. Rząd zezwolił na wzniesienie projektowanych nowych budowli lub na pomnożenie urządzeń ruchu i jeżeli koszty te będą należycie wykazane.

Cały kapitał zakładowy ma być umorzony w okresie koncesyjnym według planu amortyzacji, zatwierdzonego przez c. k. Rząd.

§ 11.

C. k. Rząd zastrzega sobie prawo wykupienia koncesyonowanych kolei w każdym czasie pod następującymi warunkami:

1. Celem oznaczenia ceny wykupna policzy się czyste roczne dochody przedsiębiorstwa kolejowego w ciągu ostatnich zamkniętych lat siedmiu, poprzedzających chwilę wykupna, strąci się z tego czyste dochody najniepomyślniejszych dwóch lat, poczem obliczy się średni dochód czysty pozostałych lat pięciu.

2. Gdyby wykupno miało nastąpić w czasie, w którym jeszcze nie powstał obowiązek płacenia podatków ani co do wymienionych na wstępie linii pierwotnych, ani co do linii lokalnych kolei żelaznych, na które Wydział krajowy księstwa Śląska ewentualnie później otrzyma koncesję lub które już istnieją, wówczas aż do upływu czasu wolności podatkowej dla linii, podlegających najpierw obowiązkowi płacenia podatków, przedstawia obliczony po myśli poprzedniego ustępu 1. średni czysty dochód rentę wykupna, która ma być wypłacona bez ściągnięcia podatku.

Zarazem należy w przyszłości, wobec tego, że wolność od podatków co do linii pierwotnych i ewentualnie później koncesyonowanych linii kolei lokalnych upływa w różnym czasie, obliczać rentę wykupna w ten sposób, że podatki wraz z dodatkami, przypadające na poszczególne linie kolejowe za czas od dnia, w którym one wstąpiły w obowiązek płacenia podatków, oblicza się za każdym razem według stóp procentowych, obowiązujących w latach, wliczonych do przeciętnego obliczenia i potrąca się je z dochodów odnośnych lat tak, że również za czas po upływie wolności od podatków linii, wstępującej na ostatku w obowiązek płacenia podatków, potrąca się z dochodów wszystkich linii przypadający na nie podatek wraz z dodatkami. Do pozostałych reszt dolicza się ze względu na to, że stosownie do § 131., lit. a) ustawy z dnia 25. października 1896, Dz. u. p. Nr. 220, opłacać się ma od renty wykupna podatek dziesięcioprocentowy, dodatek w wysokości jednej dziewiątej tego czystego dochodu.

3. Gdyby zaś wykupno nastąpić miało w czasie, w którym upłynął już dla poszczególnych lub wszystkich linii przedsiębiorstwa kolejowego okres czasowego uwolnienia od podatków, wówczas uważać się będzie przy obliczaniu czystych dochodów rocznych podatki i dodatki do podatków, ciężące na wykupionem przedsiębiorstwie kolejowem, za wydatki ruchu, zaś co do dochodów tych linii, które w chwili wykupna są jeszcze wolne od podatków, należy stosować analogicznie postanowienia, zawarte w punkcie 2.

Jeżeli obowiązek płacenia podatku istniał nie przez wszystkie lata, podług których oblicza się sumę średnią, w takim razie należy dla odnośnych linii także co do lat wolnych od podatku obliczyć podatek wraz z dodatkami według stopy procentowej odnośnych lat i potrącić go z przychodów.

Ze względu jednak na to, że stosownie do § 131., lit. a) ustawy z dnia 25. października 1896, Dz. u. p. Nr. 220, opłacać się ma od renty wykupna podatek dziesięcioprocentowy, należy doliczyć do przeciętnego czystego dochodu, w taki sposób obliczonego, dodatek, wynoszący jedną dziewiątą tego czystego dochodu.

4. Przeciętny dochód czysty, obliczony w myśl powyższych postanowień, należy płacić koncesyonaryuszowi jako wynagrodzenie za wykupione koleje przez pozostały czas trwania koncesyi w ratach półrocznych, płatnych z dołu dnia 30. czerwca i dnia 31. grudnia każdego roku.

5. Gdyby jednak kolej miała być wykupiona przed upływem siódmego roku obrotowego lub gdyby średni dochód czysty, obliczony w myśl powyższych postanowień ustępów 1. do 3., bez uwzględnienia dodatku, przewidzianego w ustępach 2. i 3., nie dawał przynajmniej takiej sumy rocznej, któraby się równała racie rocznej, potrzebnej na zgodne z planem oprocentowanie i umorzenie pożyczek, zaciągniętych za zezwoleniem c. k. Rządu celem pokrycia policzalnych kosztów zakładowych, w takim razie wynagrodzenie, które państwo ma zapłacić za wykupione koleje, będzie polegało na tem, że państwo płacić będzie wymienione wyżej kwoty ryczałtowe w ratach półrocznych, płatnych z dołu dnia 30. czerwca i dnia 31. grudnia każdego roku, i zwracać koncesyonaryuszowi podatek rentowy, przypadający od tej renty wykupna.

6. Państwo zastrzega sobie dalej prawo zapłacenia w każdym czasie zamiast niepłatnych jeszcze rent, należnych koncesyonaryuszowi w myśl postanowień punktu powyższego, kapitału, równającego się zdyskontowanej według stopy po cztery od sta na rok, licząc odsetki od odsetek, wartości kapitałowej tych rent, po strąceniu, jak się samo przez się rozumie, dodatku, któryby w myśl postanowień ustępu 2. i 3. mieścił się w tych rentach.

Gdyby państwo postanowiło w taki sposób spłacić kapitał, wolno mu będzie użyć do tego, podług własnego wyboru, gotówki lub obligacyi długu państwa. Obligacye długu państwa liczone będą w takim razie po kursie, jaki wyniknie jako kurs średni z porównania kursów pieniężnych obligacyi długu państwa tego samego rodzaju, notowanych urzędownie na giełdzie wiedeńskiej w ciągu półroczu bezpośrednio poprzedzającego.

7. Przez wykupienie kolei i od dnia tego wykupienia przechodzi na państwo za wypłatą wynagrodzenia, oznaczonego pod l. 1. do 7., bez dalszej odpłaty własność koncesyonowanych niniejszem kolei, wolna od ciężarów, tudzież ich używanie, a to z wszystkimi do nich należąciami ruchomościami i nieruchomościami, licząc tu także tabor wozowy, zapasy materiałów, zapasy kasowe, oraz ewentualne przedsiębiorstwa poboczne, jakoteż rezerwy obrotowe i kapitałowe, utworzone z kapitału zakładowego, o ileby tych ostatnich nie użyto już stosownie do ich przeznaczenia za zezwoleniem c. k. Rządu.

8. Postanowienie c. k. Rządu, dotyczące się wykonania państwowego prawa wykupna, które nastąpić może zawsze tylko z początkiem roku kalendarzowego, oznajmione będzie koncesyonaryuszowi

w formie deklaracyi najpóźniej do dnia 31. października bezpośrednio poprzedzającego roku.

Deklaracya ta będzie określać następujące szczegóły:

- a) termin, od którego wykupienie zaczyna się;
- b) przedsiębiorstwo kolejowe, będące przedmiotem wykupna, i inne przedmioty majątkowe, które bądź jako przynależność przedsiębiorstwa kolejowego, bądź jako zaspokojenie pretensyi państwa, bądź z jakichkolwiek innych tytułów prawnych przejść mają również na państwo;
- c) wysokość ceny wykupna (l. 1. do 6.), którą państwo zapłacić ma przedsiębiorstwu kolejowemu, a którą ewentualnie obliczy się tymczasowo z zastrzeżeniem późniejszego sprostowania, przy równoczesnem podaniu terminu i miejsca płatności.

9. C. k. Rząd zastrzega sobie prawo ustanowienia jednocześnie z doręczeniem deklaracyi, dotyczącej się wykupna, osobnego komisarza, który ma czuwać nad tem, aby począwszy od tej chwili nie zmieniono stanu majątku na szkodę państwa.

Od chwili deklaracyi, dotyczącej się wykupienia, wymaga wszelka sprzedaż lub obciążenie wymienionych tam nieruchomości przedmiotów majątkowych, pozwolenia tego komisarza.

To samo odnosi się do przyjmowania wszelkich nowych zobowiązań, które przekraczają zakres zwyczajnego toku interesów albo powodują trwałe obciążenie.

10. Koncesyonaryusz jest obowiązany postarać się o to, aby c. k. Rząd mógł w dniu, wyznaczonym na wykupienie, objąć w fizyczne posiadanie wszystkie przedmioty majątkowe, wymienione w deklaracyi wykupna.

Gdyby koncesyonaryusz nie uczynił zadość temu zobowiązaniu, będzie c. k. Rząd miał prawo nawet bez jego zezwolenia i bez interwencyi sądowej objąć wymienione przedmioty majątkowe w fizyczne posiadanie.

Począwszy od chwili wykupienia odbywać się będzie ruch na wykupionych kolejach na rachunek państwa; od tej chwili przypadają więc wszystkie dochody z ruchu na korzyść państwa, na koszt jego zaś idą wszystkie wydatki, połączone z ruchem.

Czyste dochody, jakie wynikną z obrachunku po chwilę wykupienia, pozostaną własnością przedsiębiorstwa kolejowego, które natomiast odpowiadać ma samo za wszelkie należności obrachunkowe i za wszelkie inne długi, pochodzące z budowy i ruchu kolei aż do chwili powyższej.

11. C. k. Rząd zastrzega sobie prawo zahipotekowania na podstawie deklaracyi wykupna (l. 8.) prawa własności państwa na wszystkich nieruchomościach przedmiotach majątkowych, przechodzących na państwo wskutek wykupienia.

Koncesjonaryusz jest obowiązany oddać c. k. Rządowi na jego żądanie do dyspozycji wszelkie dokumenty prawne, jakichby od niego w tym celu jeszcze wymagano.

§ 12.

Trwanie koncesyi łącznie z ochroną przeciw zakładaniu nowych kolei. wypowiedzianą w § 9., lit. b) ustawy o koncesyach na koleje żelazne, oznacza się na czas aż do dnia 13. listopada 1993; po upływie tego czasu gaśnie koncesya.

C. k. Rząd może uznać koncesyę za zgasłą także przed upływem powyższego czasu, jeżeli zajdą warunki, wymienione w § 16.

§ 13.

Gdy koncesya zgaśnie i od dnia jej zgaśnięcia przechodzi na państwo bez wynagrodzenia wolna od ciężarów własność i używanie koncesjonowanych kolei i wszystkich ruchomych i nieruchomych przynależności, licząc tu także tabor wozowy, zapasy materiałów i zapasy kasowe, oraz ewentualne przedsiębiorstwa poboczne, jakoteż rezerwy obrotowe i kapitałowe, utworzone z kapitału zakładowego, o ileby nie użyto już tych ostatnich za zezwoleniem c. k. Rządu stosownie do ich przeznaczenia.

§ 14.

Zarówno w razie zgaśnięcia niniejszej koncesyi jak i w razie wykupienia kolei (§ 11.) zatrzymuje koncesjonaryusz na własność fundusz rezerwowy, utworzony z własnych dochodów przedsiębiorstwa, i ewentualne aktywa obrachunkowe, tudzież te osobne zakłady i budynki, wzniesione lub nabyte z własnego majątku, do których zbudowania lub nabycia c. k. Rząd upoważnił koncesjonaryusza z tym wyraźnym dodatkiem, iż przedmioty te nie stanowią przynależności kolei.

§ 15.

C. k. Rząd ma prawo przekonywania się, czy budowę kolei i urządzenia, ich ruchu wykonano w wszystkich częściach odpowiednio celowi i sumiennie, tudzież prawo zarządzenia, aby wadom, zachodzącym w tym względzie, zapobieżono, względnie aby je usunięto.

C. k. Rząd ma także prawo wglądania w zarząd kolei za pośrednictwem wydelegowanego funkcyjnaryusza, a w szczególności prawo nadzorowania w sposób, jaki tylko uzna za stosowny, za pośrednictwem organów nadzorczych, które wydeleguje na koszt koncesjonaryusza, aby budowę wykonano zgodnie z projektem i kontraktami.

§ 16.

C. k. Rząd zastrzega sobie ponadto prawo wydania zarządzeń zapobiegawczych, odpowiadających ustawom, na wypadek, gdyby mimo poprzedniego ostrzeżenia dopuszczono się ponownie naruszenia lub zaniedbania jednego z obowiązków, przepisanych dokumentem koncesyjnym, warunkami koncesyi lub ustawami, a według okoliczności prawo uznania koncesyi za zgasłą jeszcze przed upływem okresu koncesyjnego. W szczególności można uznać koncesyę za zgasłą jeszcze przed upływem okresu koncesyjnego, jeżeli nie dopełniono zobowiązań względem ukończenia budowy i otwarcia ruchu, określonych § 2., o ile ewentualne przekroczenie terminu nie dałoby się usprawiedliwić w myśl § 11., lit. b) ustawy o koncesyach na koleje żelazne.

Forster wlr.

229.

Rozporządzenie Ministerstwa skarbu z dnia 21. grudnia 1912,

dotyczące postępowania z weksłami celnymi.

Odnosnie do rozporządzenia ministeryalnego z dnia 10: grudnia 1912, Dz. u. p. Nr. 223, Dz. rozp. Nr. 178, dotyczące składania weksli na zakredytowane należności celne (weksle celne), uzupełniając, względnie częściowo zmieniając rozporządzenia ministeryalne z dnia 20. maja 1856, Dz. u. p. Nr. 86, Dz. rozp. Nr. 23, i z dnia 15. stycznia 1862, Dz. u. p. Nr. 6, Dz. rozp. Nr. 4, zarządza się, co następuje:

1. W przyszłości wolno korzystać z kredytu celnego bez względu na wysokość kwoty, przypadającej za poszczególną ekspedycyę celną.

Nie potrzeba już składać deklaracyi uznania; również odpada potrzeba prowadzenia księgi zapadłości.

Jeżeli strony chcą w celach ekspedycyi celnej korzystać z kredytu bankowego, natenczas odnośna instytucya bankowa, uprawniona do udzielania kredytu, winna przysłać urzędowi celnemu oświadczenie przyzwalające albo też w danym przypadku podpisać wspólnie deklaracye towarowe.

W pisemnej deklaracyi towarowej winna strona, uprawniona do korzystania z kredytu, umieścić wyraźny zapisek „na kredyt celny“.

Jeżeli strony korzystają z kredytu w instytucjach bankowych, winien zapisek w deklaracyi towarowej opiewać „na kredyt celny w (nazwisko banku)“.

2. Urząd celny winien w wygotowaniach urzędowych pod kwotę należności umieścić zapisek „na kredyt celny“, względnie „na kredyt celny w (nazwisko banku)“.

3. Dla każdego posiadacza kredytu należy w przyszłości prowadzić osobny rejestr zaciągniętego kredytu (rejestr kredytu) według wzoru 1. z odbitą przez kalkę kopią.

Instytucjom bankowym, które pozwalają stronom na korzystanie z kredytu, należy na żądanie udzielać tych kopii według dni w celu prowadzenia ewidencji co do korzystania z kredytu.

Zresztą należy kopic te z rejestru kredytu udzielać posiadaczom kredytu z końcem miesiąca razem z blankietami wekslowymi (punkt 5. i 6.).

W rejestrze kredytu należy uwidocznienie kredyt, którym się rozporządza z początkiem miesiąca.

Do rejestru kredytu należy wpisywać kwoty, zakredytowane w ciągu miesiąca, w porządku bieżącym pozycjami, rozkładając je według kolumn tego rejestru.

Kwoty, przypadające do zapłaty w gotówce, oprócz należności zakredytowanych, należy obliczać w przeznaczonych na to kolumnach rejestru i każdego dnia należy zamykać rachunek tych należności.

Oдноśnie do należności zakredytowanych należy zamykać rejestr dopiero z końcem miesiąca, potem należy doliczyć kredytowe odsetki, obliczone od każdorazowego długu miesięcznego za pełnych sześć miesięcy, licząc od pierwszego dnia miesiąca, następującego bezpośrednio po miesiącu oczenia i na tej podstawie obliczyć sumy miesięczne w złocie i walucie bankowej, na które winny opiewać złożyć się mające weksle.

Odsetki kredytowe od kwot długu miesięcznego, płatnych w złocie, należy doliczyć do długu w walucie bankowej.

Obliczone na tej podstawie sumy miesięcznego obrachunku końcowego, uwidocznione w rejestrze kredytu, należy przenieść do odnośnych dzienników, o ile pokrycie tych sum ma się uskutecznić w wekslach (punkt 4., ustęp 3.). W wykazie stanu kasy należy uważać te zakredytowane kwoty tak, jak gotówkę (złoto i walutę bankową), w wykazie monety zaś należy je uwidaczniać w osobnych kolumnach z napisem „zakredytowane należności celne“ jako złoto, względnie walutę bankową. Odsetki od kredytu należy zaliczać na rzecz „ogólnego zarządu kasowego“ pod tytułem „odsetki od papierów kredytowych, znajdujących się w majątku Centralnej kasy państwowej itd.“.

4. Z końcem każdego miesiąca kalendarzowego należy na podstawie zamknięcia rejestru kredytu wystawiać na pokrycie długu miesięcznego w złocie i walucie bankowej osobne weksle (weksle celne).

Na życzenie stron można na pokrycie całego długu miesięcznego w złocie i walucie bankowej wystawić jeden weksel, płatny w złocie.

Weksle winny opiewać przynajmniej na kwotę 100 K; kwoty, wynoszące mniej niż 100 K, należy zaraz wypłacać gotówką, o ile strona nie woli po zliczeniu kwoty, opiewającej w złocie, z kwotą, opiewającą w walucie bankowej, złożyć jeden weksel, opiewający najmniej na 100 K, płatny w złocie.

Na weksle celne należy używać wyłącznie blankietów urzędowych według wzoru 2.

Każdy urząd celny, uprawniony do kredytowania cła, otrzyma zeszyty z blankietami wekslowymi, zawierające kwity sznurowe, pokwitowania na złożone weksle i blankiety wekslowe; zeszyty te należy uważać za druki, co do których prowadzi się ścisły rachunek.

Krajowe władze skarbowe winny zarządzić wydrukowanie tych zeszytów z blankietami.

Blankiety wekslowe należy każdego roku opatrzyć bieżącymi numerami, zgadzającymi się z numerami na odnośnych kwitach sznurowych oraz pokwitowaniach.

Po zużyciu wszystkich blankietów wekslowych należy zeszyt z blankietami wekslowymi odesłać razem z rachunkami miesięcznymi do Fachowego departamentu rachunkowego III. dla cel w Ministerstwie skarbu.

5. W razie, jeżeli dla pokrycia kredytu celnego ustanowiono zabezpieczenie hipoteczne lub zastawiono papiery wartościowe, urząd celny winien weksel całkowicie wypełnić, potem zaś postarać się o to, aby posiadacz kredytu umieścił podpis przyjęcia weksla.

Przy wystawianiu tych weksli należy postępować z największą dokładnością, w szczególności zaś przestrzegać, co następuje:

- a) miejsce, dzień, miesiąc i rok wystawienia musi się uwidocznnić w miejscu, które wskazuje odnośny druk;
- b) trzeba koniecznie uwidocznnić dzień zapadłości (w miejscu wydrukowanym na to pod datą wystawienia). Dzień zapadłości winno się zawsze ustanawiać w ostatnim dniu szóstego miesiąca, następującego po miesiącu, w którym skorzystano z kredytu. Nie wolno uwidaczniać dnia miesiąca przez krócenia tylko lub dodatki jak na przykład 31. XII. a. c. lub a. s. Jeżeli weksel wystawia się w ostatnich miesiącach roku, wówczas należy uważać na to, aby nie pomylić się w napisaniu liczby roku;
- c) pożyczoną sumę należy wypisać liczbami z prawej strony u góry, zaś słowami w miejscu, przeznaczonem na to w osnowie. Weksle, opiewające na złotą walutę, należy wystawiać w krajowej monecie złotej waluty koronowej,

Wzór 2.

jeżeli strona już przed końcem miesiąca nie postawi innego wniosku co do monet złotych, w których chce uiścić zapłatę.

Jeżeli strona życzy sobie, aby weksel wystawiono w innej walucie złotej krajowej lub zagranicznej, przyjętej w wypłatach celnych, wówczas urząd celny winien wpisać do weksła kwotę, wypadającą w żądanej walucie po odpowiednim przeliczeniu, przyczem należy przy kwocie wekslowej, wyrażonej w słowach, umieścić dopisek „rzeczywiście“.

Na weksłach, wystawianych w walucie bankowej, należy wymienić sumę wekslową w koronach bez żadnego dalszego dopisku.

- d) Funkcjonariusze urzędu celnego, składający rachunki pod własną odpowiedzialnością, winni podpisać weksel jako wystawcy na przedniej stronie weksła po stronie prawej u dołu pod osnową weksła w sposób następujący:

1. S „C. k. Urząd celny w“.

N. N. (charakter służbowy), N. N. (charakter służbowy)“.

- e) Ponieważ wszystkie weksle celne muszą być płatne w takim miejscu, gdzie znajduje się zakład (zakład główny, filia lub zakład poboczny) Banku austriacko-węgierskiego, winien posiadacz kredytu oznajmić urzędowi celnemu za każdym razem lub raz na zawsze miejsce, w którym weksel ma być płatny.

W celu zbadania weksli w tym względzie prześle się urzędowi celny spis odnośnych miejsc wraz z uzupełnieniami.

- f) Nie wolno czynić poprawek i zmian, blankiety, wypełnione mylnie, należy przekreślić, zaopatrzyć w zapisek „nieważny“ i zostawić w zeszycie z blankietami wekslowymi.
- g) Weksle, wygotowane w sposób prawidłowy, należy przedstawić posiadaczowi kredytu celem umieszczenia przez niego przyjęcia przez podpisanie weksła w miejscu, w którym na blankiecie znajduje się wydrukowane w tym celu słowo „przyjęto“. Podpis przyjęcia u firm protokolowanych musi zgadzać się z podpisem firmy, zaciągniętym do rejestru sądu handlowego.

Strony winny już przy wniesieniu prośby o zakredytowanie cła dostarczyć wyciągów z rejestrów handlowych, podać w podwójnym wygotowaniu swój podpis oryginalny względnie oryginalny podpis firmy posiadacza kredytu i jego zastępców, upoważnionych do podpisywania weksli, tudzież winny w każdym wypadku donosić urzędowi celnemu o zmianach.

Te podpisy firm należy natychmiast wciągać dodatkowo do istniejących zezwoleń na zakredytowanie.

6. W razie zabezpieczenia przez odpowiedzialność solidarną, winien urząd celny na urzędowych blankietach wekslowych wpisać tylko sumy wekslowe liczbami i słowami, tudzież dzień zapadłości wedle postanowień, zawartych w punkcie 5., lit. b i c, i przygotowane w ten sposób blankiety przesłać z końcem miesiąca posiadaczowi kredytu do wygotowania. Weksle te winien jeden z ręczycieli wystawić, posiadacz kredytu winien je przyjąć, potem zaś przesłać je wraz z żyrem dłużniemu ręczycielowi, który je prześle również z żyrem urzędowi celnemu.

Weksle te może przyjąć urząd celny tylko wtedy, jeżeli nie ma w nich usterki ani co do formy ani co treści, w szczególności zaś także co do wyboru miejsca płatności weksła (po myśli punktu 5. e). Do badania weksli, zwłaszcza także odnośnie do podpisania przez posiadacza kredytu i przez ręczycieli solidarnych, należy analogicznie stosować postanowienia punktu 5.

7. Weksle celne należy składać najpóźniej do 5. dnia miesiąca, następującego po miesiącu oclenia.

W razie niedotrzymania tego terminu z winy strony może urząd celny zawiesić udzielanie kredytu celnego. Jeżeli weksła nie złożono do 10. dnia miesiąca, następującego po miesiącu zakredytowania, wówczas winien urząd celny donieść o tem władzy, która udzieliła zezwolenia na kredyt, w celu ewentualnego cofnięcia zezwolenia na kredyt celny.

Weksle, wystawione niedokładnie, należy stronie zwrócić do uzupełnienia w ciągu wyznaczonego odpowiednio krótkiego terminu.

Weksle poprawiane lub błędne winien urząd przekreślić, zaopatrzyć dopiskiem „nieważny“ i dołączyć do zeszytu z blankietami wekslowymi. W przypadkach tych należy stronie przesłać nowy blankiet wekslowy do natychmiastowego wypełnienia.

8. Na złożone weksle należy stronie wystawiać pokwitowania z zeszytu z blankietami wekslowymi.

W odnośnym kwicie sznurowym należy na wydrukowanym w tym celu miejscu uwidocznicie dzień złożenia weksła.

W dniu złożenia weksła nie można zarachowywać kwoty wekslowej w rejestrach i dziennikach urzędu celnego. W wykazie monety należy w dniu wręczenia weksli odliczyć kwoty, na jakie opiewają złożone weksle, według podziału na złoto i walutę bankową, jako „zakredytowane należności celne“ i przypisać je jako „weksle celne“.

Weksle celne należy po myśli obowiązujących przepisów kasowych odsyłać co miesiąc aż do 12. dnia miesiąca do c. k. Centralnej kasy państwowej.

Urząd celny winien przed odesłaniem umieścić na odwrotnej stronie każdego weksła z lewej strony u góry wzdłuż wąskiej krawędzi blankietu wekslo-

wego następujące żyro, podpisane przez osoby, składające rachunki pod własną odpowiedzialnością:

„Dla nas na zlecenie c. k. Centralnej kasy państwowej.

„C. k. Urząd celny w

N. N. (charakter służbowy), N. N. (charakter służbowy).“

Sumę kwot, na jakie opiewają odsyłane weksle, należy zarachowywać w dzienniku konta bieżącego, a daty z dziennika należy uwidaczniać na kwitach sznurowych zeszytów z blankietami wekslowymi.

Wzór 3.

9. Dla każdego posiadacza kredytu należy prowadzić osobne konto pożyczek według wzoru 3.

Jeżeli kredyt celny strony jest zabezpieczony po części zastawem (papierami wartościowymi lub hipoteką), po części zaś poręką solidarną, wówczas należy prowadzić dwa konta (konto zastawów i konto poręki).

Zaraz po zamknięciu rejestru kredytu należy kwoty wekslowe zapisać w koncie jako obciążające kredyt i uwidocznić osobno w kolumnie dla uwag odsetki od kredytu, przypadające od kwot, opiewających w złocie, i odsetki od kwot, opiewających w walucie bankowej.

W razie, jeżeli dla strony prowadzi się dwa konta, należy najpierw obciążyć konto zastawów i dopiero po tegoż zupełnem wyczerpaniu konto poręki.

Celem zapobieżenia przekroczeniu kredytów trzeba będzie, w razie potrzeby za każdym razem w ciągu miesiąca, na podstawie wewnętrznego zamknięcia rejestru kredytu i konta pożyczek stwierdzać niewyczerpaną resztę kredytu.

Z końcem każdego miesiąca należy resztę kredytu obliczać w ten sposób, że do reszty kredytu w miesiącu poprzednim należy doliczać sumy weksli płatnych lub ewentualnie wykupionych przed zapadłością i od tego odejmować narosły dług miesięczny. Wypadającą z tego resztę kredytu należy wykazywać w koncie.

Konta pożyczek należy przedkładać w lutym każdego roku Fachowemu departamentowi rachunkowemu III.

Przed przedłożeniem tego konta należy przenieść zaległości, obciążające kredyt, to jest poszczególne sumy weksli jeszcze niepłatnych według pozycji do konta pożyczek na rok następny, uwidoczniając także termin zapadłości.

10. W dniu zapadłości należy uważać weksle po prostu za wykupione i odpisywać je w przeznaczonej na to kolumnie konta pożyczek.

Jeżeli strona chce wykupić weksel przed dniem zapadłości, winien urząd celny postarać się o przysłanie weksla z Centralnej kasy państwowej, zarachować odbiór jego w koncie bieżącym jako depozyt Centralnej kasy państwowej i odebrać od strony sumę wekslową.

Zapłatę sumy wekslowej należy prawidłowo pokwitować na wekslu zapomocą dopisku „*pour acquit*“ i uwidocznić w koncie pożyczek w celu zmniejszenia obciążenia kredytu.

Urzędy celne są przytem upoważnione do zwracania w własnym zakresie w gotówce odsetek, przypadających od sumy wekslowej odpowiednio do chwili wykupienia weksla przed zapadłością.

Urząd celny winien uwidocznić zwrot odsetek na odnośnych wekslach.

Ewentualne zwroty zakredytowanych należytości przed lub po wykupieniu weksla należy uskutecznić z reguły w gotówce wraz z odsetkami za sześć miesięcy, przypadającymi od zwracanej kwoty.

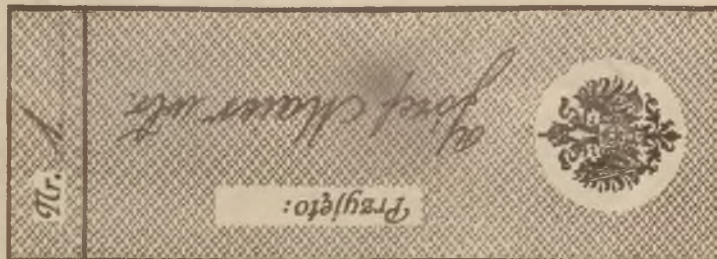
Władzom skarbowym zastrzega się prawo zarządzania zwrotu większych kwot dopiero po wykupieniu weksli.

Zwrócone zakredytowane należytości winno się sposobem prowadzenia zapisków w dzienniku zarachowywać w rejestrze zwrotów, zwrócone zaś odsetki jako obciążenie „ogólnego zarządu kasowego“ tytułu „rozmaite wydatki“.

Wskutek zwrotów należytości celnych i odsetek nie zmniejsza się obciążenie konta pożyczek.

Zaleski wr.

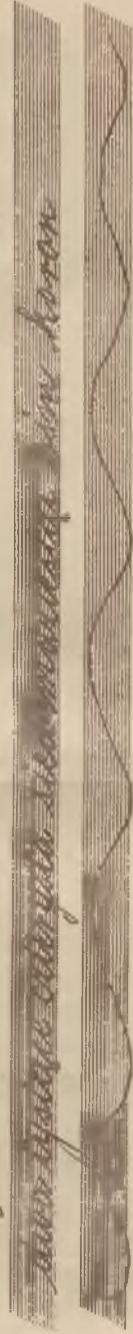
Wzór 2 a.

Wiedeń dnia 1. stycznia 1913. Na 29 1/2 1913

Dnia 30. czerwca 1913 zapłaci Pan za ten pierwszy weksel na zlecenie

moje własne sumę

i wstawij ją jako należność celną na rachunek bez zawiadomienia

do Pana Josefa Maiera

w Badenie

płatny w Wiedniu

w e. k. uprzyw. Banku Union w Wiedniu.

C. k. Staatsbank celny w Wiedniu
Moll
Hofner

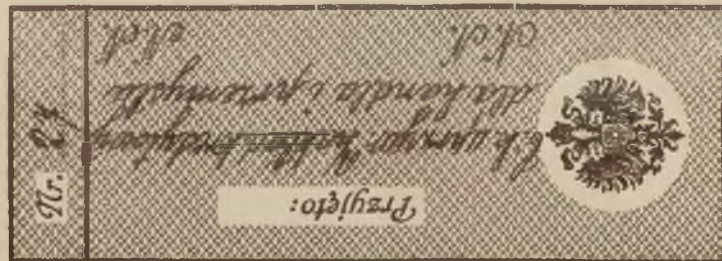
e. s.

inspektor celny rezydent celny.

(Strona odwrotna weksla według wzoru 2 a).

Dla nas na polecenie H. Combray
 Kasy Państwowej
 (S. S.) E. K. Glatzky
 w Wiedniu
 Dyplomant
 Dyplomant celny
 Dyplomant celny

Wzór 2 b.

Praga dnia 4 Lutego 1913 Państwa Czeskiego

Dnia 31 lipca 1913 zapłaci Pan za ten pierwszy weksel na zlecenie

nasze własne sumę

pięć tysięcy pięćset osiemdziesiąt i pięć kopiejek
in extenso

i wstawi ją jako należność celną na rachunek bez zawiadomienia

do Pana *Do c. k. uprzyw. Banku kredytowego*

w *Wiedniu* dla handlu i przemysłu

płatny w

w

J. Berger

(Strona odwrotna weksla według wzoru 2 b).

Dla nas na rzeczme s. k. Centralny
 bank prawnictwoy.
 (P. 9.) E. k. Glatung Wład celny
 w dradzie.
 Messely Miller
 rewident celny oficyat celny

Dla nas na rzeczme s. k. Glatungo
 Wład celny w dradzie.
 Max Stein i s. k.
 Karol Dow

Dla mnie na rzeczme s. k. Glatung
 Max Stein i s. k. w dradzie
 G. Berger

Wzór 3.

C. k. Główny Urząd celny 191.....

Konto pożyczek

230.

**Rozporządzenie Ministerstwa skar-
bu z dnia 21. grudnia 1912,**

dotyczące zniżenia ceny sprzedaży niemielonej soli
fabrycznej w salinach w Bochni i Wieliczce.

Cenę niemielonej soli fabrycznej w salinach
w Bochni i Wieliczce, ustanowioną rozporządzeniem

Ministerstwa skarbu z dnia 1. czerwca 1912, Dz.
u. p. Nr. 115, w kwocie 2 K 10 h za 1 q, zniża się
począwszy od dnia 1. stycznia 1913 do 2 K za 1 q.

Zaleski wkr.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych

wychodzi nakładem c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte l. 24,
także w roku 1913. w języku

niemieckim, czeskim, włoskim, chorwackim, polskim, rumuńskim, ruskim i słoweńskim.

Prenumerata na cały **rocznik 1913** każdego z tych ośmiu wydań Dziennika ustaw państwa wynosi za egzemplarz **8 K** przy odbiorze w miejscu lub bezpłatnej przesyłce pocztowej.

Prenumerować można w składzie c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte l. 24, i nabywać tam także pojedyncze roczniki i pojedyncze części Dziennika ustaw państwa.

Ponieważ Dziennik ustaw państwa wydaje się względnie rozsyła się abonentom tylko po poprzednim złożeniu prenumeraty rocznej, przeto należy równocześnie z zaabonowaniem uiścić także przypadającą kwotę pieniężną; celem umożliwienia szybkiego i niewadliwego doręczenia przez c. k. pocztę należy podać prócz dokładnego adresu mieszkania także odnośny okrąg doręczeń pocztowych.

Pojedyncze roczniki wydania **niemieckiego** można nabywać:

Rocznik	1849 za . . .	4 K 20 h	Rocznik	1870 za . . .	2 K 80 h	Rocznik	1891 za . . .	6 K — h
"	1850 " . . .	10 " 50 "	"	1871 " . . .	4 " — "	"	1892 " . . .	10 " — "
"	1851 " . . .	2 " 60 "	"	1872 " . . .	6 " 40 "	"	1893 " . . .	6 " — "
"	1852 " . . .	5 " 20 "	"	1873 " . . .	6 " 60 "	"	1894 " . . .	6 " — "
"	1853 " . . .	6 " 30 "	"	1874 " . . .	4 " 60 "	"	1895 " . . .	7 " — "
"	1854 " . . .	8 " 40 "	"	1875 " . . .	4 " — "	"	1896 " . . .	7 " — "
"	1855 " . . .	4 " 70 "	"	1876 " . . .	3 " — "	"	1897 " . . .	15 " — "
"	1856 " . . .	4 " 90 "	"	1877 " . . .	2 " — "	"	1898 " . . .	6 " — "
"	1857 " . . .	5 " 70 "	"	1878 " . . .	4 " 60 "	"	1899 " . . .	10 " — "
"	1858 " . . .	4 " 80 "	"	1879 " . . .	4 " 60 "	"	1900 " . . .	7 " — "
"	1859 " . . .	4 " — "	"	1880 " . . .	4 " 40 "	"	1901 " . . .	6 " — "
"	1860 " . . .	3 " 40 "	"	1881 " . . .	4 " 40 "	"	1902 " . . .	7 " 50 "
"	1861 " . . .	3 " — "	"	1882 " . . .	6 " — "	"	1903 " . . .	9 " — "
"	1862 " . . .	2 " 80 "	"	1883 " . . .	5 " — "	"	1904 " . . .	5 " — "
"	1863 " . . .	2 " 80 "	"	1884 " . . .	5 " — "	"	1905 " . . .	6 " — "
"	1864 " . . .	2 " 80 "	"	1885 " . . .	3 " 60 "	"	1906 " . . .	12 " — "
"	1865 " . . .	4 " — "	"	1886 " . . .	4 " 60 "	"	1907 " . . .	13 " — "
"	1866 " . . .	4 " 40 "	"	1887 " . . .	5 " — "	"	1908 " . . .	9 " — "
"	1867 " . . .	4 " — "	"	1888 " . . .	8 " 40 "	"	1909 " . . .	8 " 50 "
"	1868 " . . .	4 " — "	"	1889 " . . .	6 " — "	"	1910 " . . .	8 " 40 "
"	1869 " . . .	6 " — "	"	1890 " . . .	5 " 40 "	"	1911 " . . .	7 " — "

Cenę sprzedaży rocznika 1912 poda się do wiadomości z początkiem stycznia 1913.

Pojedyncze roczniki wydań w innych siedmiu językach od r. 1870. począwszy można nabywać po tej samej cenie co wydanie niemieckie.

Nabywającym na raz przynajmniej 10 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa przyznaje się opust 20%, a nabywającym na raz przynajmniej 25 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa opust 25%, zaś nabywającym na raz przynajmniej 35 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa opust 30%.

NB. Części niemieckiego wydania Dziennika ustaw państwa, które zaginęły lub doszły w stanie wadliwym, należy reklamować najpóźniej w przeciągu czterech tygodni po ich ukazaniu się, zaś części wydań nieniemieckich najpóźniej w przeciągu sześciu tygodni po wydaniu spisu rzeczy i karty tytułowej do odnośnych wydań, wprost w c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica III., Rennweg l. 16.

Po upływie tego terminu wydaje się Dziennik ustaw państwa wyłącznie tylko za opłatą ceny handlowej ($\frac{1}{4}$ arkusza = 2 strony za 2 h).

Ponieważ wszystkie roczniki wydania niemieckiego począwszy od roku 1849. i wszystkie roczniki wydań w innych siedmiu językach począwszy od roku 1870. są całkowicie uzupełnione, przeto można nabywać w składzie c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte l. 24., nie tylko każdy pojedynczy rocznik po cenie wyżej podanej, lecz nawet każdą z osobną część wszystkich tych roczników po cenie handlowej ($\frac{1}{4}$ arkusza = 2 strony za 2 h); tym sposobem umożliwione jest uzupełnienie niekompletnych roczników i zestawienie pojedynczych części podług materii.

Rok 1912.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XCVIII. — Wydana i rozesłana dnia 31. grudnia 1912.

Treść: (M 231—233.) 231. Rozporządzenie, którem ogłasza się dodatkowe postanowienia do przepisów, dotyczących urzędowego sprawdzania i uwierzytelniania wodomierzy. — 232. Rozporządzenie, którem ogłasza się dodatkowe postanowienia do przepisów, dotyczących urzędowego sprawdzania i uwierzytelniania wodomierzy. — 233. Rozporządzenie, którem ogłasza się postanowienia dodatkowe do przepisów, dotyczących urzędowego badania i uwierzytelniania przyrządów do pomiaru zużycia elektryczności.

231.

Rozporządzenie Ministerstwa robót publicznych z dnia 21. grudnia 1912, którem ogłasza się dodatkowe postanowienia do przepisów, dotyczących urzędowego sprawdzania i uwierzytelniania wodomierzy.

Dodatkowo do rozporządzenia ministeryalnego z dnia 17. grudnia 1909, Dz. u. p. Nr. 209, podaje się do wiadomości publicznej następujący dodatek do przepisów, dotyczących urzędowego sprawdzania i uwierzytelniania wodomierzy, wydany przez c. k. Główną Komisję miar i wag.

Postanowienia niniejszego dodatku wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Trnka wlr.

Dodatek pierwszy do przepisów, dotyczących urzędowego sprawdzania i uwierzytelniania wodomierzy.

Zamiast postanowień rozdziału V., punkt 18., ustęp 5., przepisów, ogłoszonych rozporządzeniem ministeryalnym z dnia 17. grudnia 1909, Dz. u. p. Nr. 209, wchodzi w życie następujące postanowienia:

„Jeżeli przy badaniu wodomierza niema przeciążenia, wynoszącego sześć atmosfer, albo jeżeli

wodomierz, oddany urzędowi cechowniczemu do sprawdzenia, przeznaczony jest dla ciśnienia mniejszego, niż sześć atmosfer, wówczas można wodomierz sprawdzać urzędowo przy rozporządzalnym ciśnieniu, względnie przy tem podanem ciśnieniu, do jakiego wodomierz jest przeznaczony; jako obciążenie maksymalne (100%owe) ma się przytem uważać tę największą ilość przepływu, przy której sprawdza się wodomierz, uwzględniając istniejące, względnie podane ciśnienie.

Na tej podstawie należy obliczyć 50-, 10- i 2%owe obciążenie.

O ile wodomierz sprawdza się przy innym przeciążeniu niż sześciu atmosfer, uwidacznia się to zawsze w świadectwie sprawdzenia, odnoszając się do odnośnego wodomierza.“

Wiedeń, dnia 18. listopada 1912.

C. k. Główna Komisya miar i wag:
Lang wlr.

232.

Rozporządzenie Ministerstwa robót publicznych z dnia 21. grudnia 1912, którem ogłasza się dodatkowe postanowienia do przepisów, dotyczących urzędowego sprawdzania i uwierzytelniania wodomierzy.

Dodatkowo do rozporządzenia ministeryalnego z dnia 17. grudnia 1909, Dz. u. p. Nr. 209,

i z dnia 21. grudnia 1912, Dz. u. p. Nr. 231, podaje się do wiadomości publicznej następujący dodatek do przepisów, dotyczących urzędowego sprawdzania i uwierzytelniania wodomierzy, wydany przez c. k. Główną Komisję miar i wag a zatwierdzony co do należyłości przez Ministerstwo robót publicznych.

Postanowienia niniejszego dodatku wchodzą w życie z dniem ogłoszenia.

Trnka wlr.

Dodatek drugi do przepisów, dotyczących urzędowego sprawdzania i uwierzytelniania wodomierzy (wodomierzy cząstkowych).

Do urzędowego sprawdzania i uwierzytelniania i to jako wodomierze systemu VI. dopuszcza się takie wodomierze, które mierzą całą ilość zużywaną wody pośrednio a tylko pewną jej część bezpośrednio.

Wodomierze te winny odpowiadać przepisom ogólnym, ogłoszonym rozporządzeniem z dnia 17. grudnia 1909, Dz. u. p. Nr. 209, a nadto jeszcze następującym szczególnym przepisom:

1. Średnica przekroju wodomierza cząstkowego nie może wynosić mniej niż 100 mm.

2. Urzędowe sprawdzanie wodomierzy cząstkowych odbywa się tylko w tem miejscu, gdzie one są stale ustawione.

Blizsze warunki, pod którymi się je sprawdza, oznajmi w każdym poszczególnym przypadku c. k. Biuro cechownicze dla elektromierzy i wodomierzy w Wiedniu (por. punkt 19., ustęp 3., przepisów, ogłoszonych w Dz. u. p. Nr. 209 z roku 1909).

3. Przy sprawdzaniu tem należy uważać za obciążenie maksymalne (100%owe) tę największą ilość przepływu, zapomocą której można sprawdzać wodomierz przy ciśnieniu, zachodzącym na miejscu ustawienia, oraz wśród innych tam panujących stosunków. Na podstawie tego maksymalnego obciążenia należy wymierzyć 50-, 10- i 2%owe obciążenie, przy którym należy sprawdzać wodomierz wedle punktu 18. wymienionych przepisów (por. powyższe rozporządzenie, ogłoszone w Dzienniku ustaw państwa z roku 1912 w Nr. 231, względnie Dodatek pierwszy do przepisów o urzędowym sprawdzaniu i uwierzytelnianiu wodomierzy).

4. Wodomierz systemu VI. może składać się albo z rury Venturiego V_1 V_2 (ryc. 1) — są to dwie stożkowate nasadki rur, stykające się z sobą swoją mniejszą podstawą — i z przewodu bocznego G_1 G_2 , przytykającego do jednej z tych nasadek V_1 , albo może też składać się z jednej rury, stano-

wiącej przewód główny R (ryc. 2.), do której wpuszczona jest podwójna rurka Pitota z kanałem dopływowym E i z kanałem odpływowym A. Wodomierz, który musi należeć do któregoś z dozwolonych systemów wodomierzy, jest umieszczony w przewodzie bocznym, łączącym się z rurą Venturiego, albo jest połączony z rurką Pitota. Wodomierz ten mierzy tylko ilość wody, przepływającą przez przewód boczny, względnie przez rurkę Pitota.

5. Można w przewodzie bocznym umieszczać wentyle, które umożliwiają odłączenie wodomierza od głównej rury przewodowej, względnie od rurki Pitota; należy się jednak postarać o zaplombowanie tych wentylów.

6. Tarcza liczbowa, umieszczona na wodomierzu w przewodzie bocznym (wodomierzu bocznym), musi (por. także punkt 17 a i b przytoczonych przepisów z Dz. u. p. Nr. 209 z roku 1909) znaczyć według litrów, hektolitrów i metrów kubicznych całą ilość wody, przepływającą przez rurę przewodową.

7. Wodomierz boczny można przed połączeniem go z przewodem bocznym oddać do urzędowego zbadania. Trzeba będzie jednak przytem zwrócić uwagę na to, że ilość wody, znaczonej przez wodomierz boczny, jest wielokrotnie większa od ilości wody, przepływającej przez wodomierz boczny.

Po tego rodzaju urzędowym zbadaniu wodomierza bocznego nie wystawia się jednak urzędowego świadectwa sprawdzenia, a c. k. Biuro cechownicze dla elektromierzy i wodomierzy prowadzi tylko zapiski co do wyników tego sprawdzenia wodomierza bocznego.

Nawet jednak w tym przypadku, kiedy wodomierz boczny sprawdza się osobno, istnieje obowiązek oddania samego wodomierza cząstkowego w miejscu jego ustawienia do urzędowego zbadania, po myśli punktu 2. niniejszych przepisów.

8. Cechowanie wodomierzy cząstkowych winno się odbywać po myśli postanowień punktu 6. przytoczonych przepisów; w szczególnych przypadkach należy zwłaszcza zabezpieczyć także zapomocą plomb połączenie wodomierza bocznego z przewodem bocznym i z główną rurą przewodową, względnie z rurą Venturiego.

Jeżeli wentyle znajdują się w przewodzie bocznym (por. poprzedni punkt 5.), należy także nałożyć plomby na te wentyle celem uniknięcia ich przestawienia.

9. W świadectwie sprawdzenia, odnoszącym się do wodomierza cząstkowego, trzeba będzie także uwidocznić kaliber głównej rury przewodowej, względnie rury Venturiego, kaliber przewodu bocznego oraz kaliber połączonego z przewodem bocznym wodomierza, jakoteż jego system.

Jeżeli wodomierz poboczny przed połączeniem go z przewodem bocznym zbadany został urzędowo po myśli punktu 7. niniejszych przepisów, należy to uwidocznic w odpowiednim miejscu w świadectwie sprawdzenia, odnoszącem się do wodomierza cząstkowego, a nadto wskazać w niem ten stwierdzony przy sprawdzeniu czynnik, przez który należy pomnożyć ilość wody, przepuszczanej przez wodomierz poboczny, aby uzyskać ilość przez niego znaczoną.

10. Co do ponownego cechowania obowiązują w ogólności postanowienia przepisów, ogłoszonych w Dz. u. p. Nr. 209 z roku 1909 (por. punkty 23. i 24. tychże przepisów). Przy ponownem cechowaniu wodomierzy cząstkowych wolno jednak w tym przypadku, jeżeli wodomierz poboczny zbadano wedle świadectwa sprawdzenia przed połączeniem go z przewodem bocznym i jeżeli wodomierz ten

wtedy odpowiadał przepisom, poddać ponownemu o cechowaniu jedynie wodomierz poboczny, uwzględniając czynnik, wskazany w świadectwie sprawdzenia (por. poprzedni punkt 9.).

11. Po myśli postanowień rozdziału IX. punktów 25. do 28. wymienionych na ostatku przepisów należy wodomierze cząstkowe uważać pod względem należytości za wodomierze o kalibrze większym jak 80 *mm.*

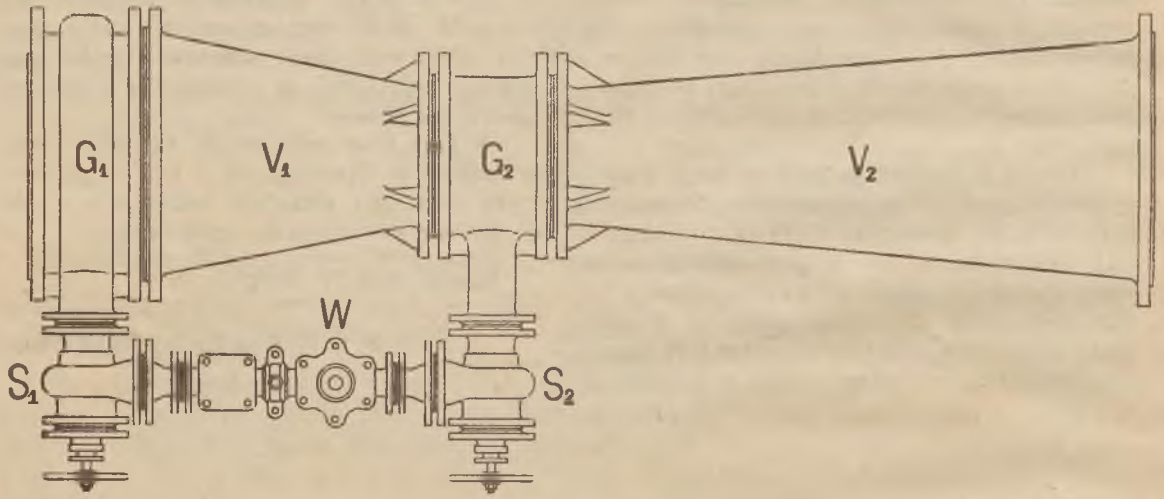
12. C. k. Biuro cechownicze dla elektromierzy i wodomierzy w Wiedniu wyda w każdym poszczególnym przypadku potrzebne zarządzenia co do stemplowania przy ponownem cechowaniu.

Wiedeń, dnia 18. listopada 1912.

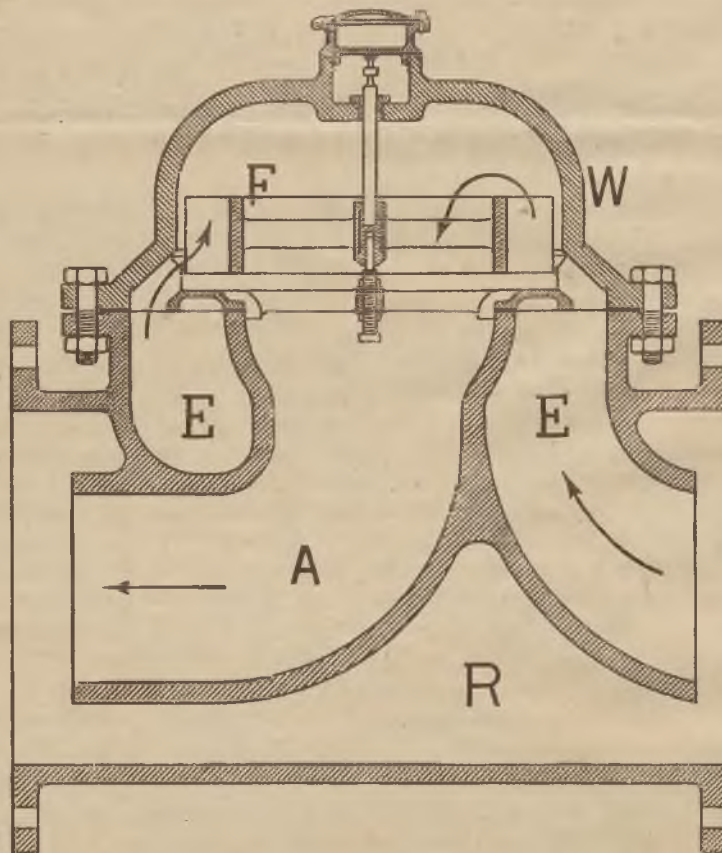
C. k. Główna Komisya miar i wag:
Lang wlr.

System VI. wodomierzy.

Ryc. 1.

Ryc. 2.

233.**Rozporządzenie Ministerstwa robót publicznych z dnia 21. grudnia 1912,**

którem ogłasza się postanowienia dodatkowe do przepisów, dotyczących urzędowego badania i uwierzytelniania przyrządów do pomiaru zużycia elektryczności.

Dodatkowo do rozporządzeń ministeryalnych z dnia 21. grudnia 1903, Dz. u. p. Nr. 261, z dnia 17. grudnia 1909, Dz. u. p. Nr. 211, i z dnia 31. stycznia 1912, Dz. u. p. Nr. 33, podaje się do wiadomości publicznej następujący dodatek do przepisów, dotyczących urzędowego badania i uwierzytelniania przyrządów do pomiaru zużycia elektryczności, wydany przez c. k. Główną Komisję miar i wag.

Postanowienia dodatku tego wchodzi w życie z dniem 1. stycznia 1914.

Trnka wlr.

Dodatek trzeci do przepisów, dotyczących urzędowego badania i uwierzytelniania przyrządów do pomiaru zużycia elektryczności.

Uzupełniając przepisy, ogłoszone w Dz. u. p. Nr. 261 z roku 1903, dotyczące urzędowego badania i uwierzytelniania przyrządów do pomiaru zużycia elektryczności (rozdział VI., punkty 26. do 37.), zarządza się, że elektromierze można poddawać urzędowemu sprawdzeniu tylko wtedy, jeżeli zaciski, znajdujące się na liczydłach, odpowiadają pod względem swego oznaczenia następującym postanowieniom:

1. Te zaciski, którymi się łączy elektromierze z siecią przewodów elektrowni (przedsiębiorstw), muszą być oznaczone literą „M“, te zaś zaciski, z którymi się łączy przewody, prowadzące do miejsca zużycia, literą „L“.

Zaciski, z którymi połączone są cewki upustowe liczników, winny mieć oznaczenie „V“.

2. Przy miernikach prądu stałego należy w celu odpowiedniego uwidocznienia kierunku prądu dodać

do liter M względnie L, i to po prawej stronie u dołu, znaki + lub —.

Zaciski pięcioprzewodowego licznika prądu stałego należy oznaczyć przez „M⁺“, „M₊“, „M⁻“, „M₋“, „L⁺“, „L₊“, „L⁻“, „L₋“, zaś zacisk, przeznaczony dla przewodu wyrównawczego, liczbą „0“.

W liczniku trójprzewodowym dla prądu stałego należy zaciski, przeznaczone dla przewodów zewnętrznych, oznaczać zapomocą „M₊“ lub „M₋“, względnie „L₊“ lub „L₋“, zacisk zaś przeznaczony dla przewodu wyrównawczego winien być oznaczony liczbą „0“.

3. W licznikach prądu przemiennego dla układów wieloprądowych należy poczynić odróżnienia między zaciskami, przeznaczonymi dla przewodów fazowych, zapomocą liczb (1., 2., 3. itd.). Liczby te należy umieszczać koło litery M, względnie L, po prawej stronie u dołu.

Zaciski dla przewodu obojętnego należy w licznikach wieloprądowych oznaczyć liczbą „0“.

4. W licznikach prądu przemiennego z przetwornikami prądu lub przetwornikami napięcia należy oznaczyć jednakowo ulegające wzajemnemu połączeniu zaciski licznika i przetwornika prądu, względnie przetwornika napięcia; zaciski pierwotne przetwornika prądu, względnie przetwornika napięcia należy oznaczyć odrębnie od innych zacisków przez umieszczenie liczby rzymskiej I, i to po prawej stronie litery M u góry.

5. W licznikach dla taryfy wielokrotnej, które mają mniej liczydeł, niżby to odpowiadało ilości taryf, dla których licznik zbudowano (por. Dz. u. p. Nr. 33 z roku 1912), należy koło liter L umieścić z prawej strony u góry litery a, b, c itd. a to po myśli punktu 2. przepisów, ogłoszonych w przytoczonym właśnie Dzienniku ustaw państwa, według którego to punktu należy podać na tablicy, umieszczonej na liczniku, stosunek poszczególnych taryf, wedle których udziela się prądu.

Wiedeń, dnia 18. listopada 1912.

C. k. Główna Komisya miar i wag.

Lang wlr.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych

wychodzi nakładem c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte l. 24, także w roku 1913. w języku

niemieckim, czeskim, włoskim, chorwackim, polskim, rumuńskim, ruskim i słoweńskim.

Prenumerata na cały **rocznik 1913** każdego z tych ośmiu wydań Dziennika ustaw państwa wynosi za egzemplarz **8 K** przy odbiorze w miejscu lub bezpłatnej przesyłce pocztowej.

Prenumerować można w składzie c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte l. 24, i nabywać tam także pojedyncze roczniki i pojedyncze części Dziennika ustaw państwa.

Ponieważ Dziennik ustaw państwa wydaje się względnie rozsyła się abonentom tylko po poprzednim złożeniu prenumeraty rocznej, przeto należy równocześnie z zaabonowaniem uściślić także przypadającą kwotę pieniężną; celem umożliwienia szybkiego i niewadliwego doręczenia przez c. k. pocztę należy podać prócz dokładnego adresu mieszkania także odnośny okrąg doręczeń pocztowych.

Pojedyncze roczniki wydania **niemieckiego** można nabywać:

Rocznik 1849 za . . . 4 K 20 h	Rocznik 1870 za . . . 2 K 80 h	Rocznik 1891 za . . . 6 K — h
" 1850 " . . . 10 " 50 "	" 1871 " . . . 4 " — "	" 1892 " . . . 10 " — "
" 1851 " . . . 2 " 60 "	" 1872 " . . . 6 " 40 "	" 1893 " . . . 6 " — "
" 1852 " . . . 5 " 20 "	" 1873 " . . . 6 " 60 "	" 1894 " . . . 6 " — "
" 1853 " . . . 6 " 30 "	" 1874 " . . . 4 " 60 "	" 1895 " . . . 7 " — "
" 1854 " . . . 8 " 40 "	" 1875 " . . . 4 " — "	" 1896 " . . . 7 " — "
" 1855 " . . . 4 " 70 "	" 1876 " . . . 3 " — "	" 1897 " . . . 15 " — "
" 1856 " . . . 4 " 90 "	" 1877 " . . . 2 " — "	" 1898 " . . . 6 " — "
" 1857 " . . . 5 " 70 "	" 1878 " . . . 4 " 60 "	" 1899 " . . . 10 " — "
" 1858 " . . . 4 " 80 "	" 1879 " . . . 4 " 60 "	" 1900 " . . . 7 " — "
" 1859 " . . . 4 " — "	" 1880 " . . . 4 " 40 "	" 1901 " . . . 6 " — "
" 1860 " . . . 3 " 40 "	" 1881 " . . . 4 " 40 "	" 1902 " . . . 7 " 50 "
" 1861 " . . . 3 " — "	" 1882 " . . . 6 " — "	" 1903 " . . . 9 " — "
" 1862 " . . . 2 " 80 "	" 1883 " . . . 5 " — "	" 1904 " . . . 5 " — "
" 1863 " . . . 2 " 80 "	" 1884 " . . . 5 " — "	" 1905 " . . . 6 " — "
" 1864 " . . . 2 " 80 "	" 1885 " . . . 3 " 60 "	" 1906 " . . . 12 " — "
" 1865 " . . . 4 " — "	" 1886 " . . . 4 " 60 "	" 1907 " . . . 13 " — "
" 1866 " . . . 4 " 40 "	" 1887 " . . . 5 " — "	" 1908 " . . . 9 " — "
" 1867 " . . . 4 " — "	" 1888 " . . . 8 " 40 "	" 1909 " . . . 8 " 50 "
" 1868 " . . . 4 " — "	" 1889 " . . . 6 " — "	" 1910 " . . . 8 " 40 "
" 1869 " . . . 6 " — "	" 1890 " . . . 5 " 40 "	" 1911 " . . . 7 " — "

Cenę sprzedaży rocznika 1912 poda się do wiadomości z początkiem stycznia 1913.

Pojedyncze roczniki wydań w innych siedmiu językach od r. 1870. począwszy można nabywać po tej samej cenie co wydanie niemieckie.

Nabywającym na raz przynajmniej 10 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa przysnaje się opust 20%, a nabywającym na raz przynajmniej 25 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa opust 25%, zaś nabywającym na raz przynajmniej 35 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa opust 30%.

NB. Części niemieckiego wydania Dziennika ustaw państwa, które zaginęły lub doszły w stanie wadliwym, należy reklamować najpóźniej w przeciągu czterech tygodni po ich ukazaniu się, zaś części wydań nieniemieckich najpóźniej w przeciągu sześciu tygodni po wydaniu spisu rzeczy i karty tytułowej do odnośnych wydań, wprost w c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica III., Rennweg l. 16.

Po upływie tego terminu wydaje się Dziennik ustaw państwa wyłącznie tylko za opłatą ceny handlowej ($\frac{1}{4}$ arkusza = 2 strony za 2 h).

Ponieważ wszystkie roczniki wydania niemieckiego począwszy od roku 1849. i wszystkie roczniki wydań w innych siedmiu językach począwszy od roku 1870. są całkowicie uzupełnione, przeto można nabywać w składzie c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte l. 24., nie tylko każdy pojedynczy rocznik po cenie wyżej podanej, lecz nawet każdą z osobna część wszystkich tych roczników po cenie handlowej ($\frac{1}{4}$ arkusza = 2 strony za 2 h); tym sposobem umożliwiające jest uzupełnienie niekompletnych roczników i zestawienie pojedynczych części podług materyi.

Rok 1912.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XCIX. — Wydana i rozesłana dnia 31. grudnia 1912.

Treść: (№ 234—236.) 234. Ustawa, którą zezwala się na pobór kontyngentów rekrutów, potrzebnych dla utrzymania wspólnej siły zbrojnej i obrony krajowej, w roku 1913. — 235. Ustawa, dotycząca dostawiania koni i wozów. — 236. Ustawa, dotycząca powinności wojennych.

234.

Ustawa z dnia 21. grudnia 1912,
którą zezwala się na pobór kontyngentów rekrutów,
potrzebnych dla utrzymania wspólnej siły zbrojnej
i obrony krajowej, w roku 1913.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam,
co następuje:

Artykuł I.

W celu utrzymania wspólnej siły zbrojnej i obrony krajowej zezwala się na rok 1913 na pobór potrzebnych kontyngentów rekrutów, przypadających na królestwa i kraje w Radzie państwa reprezentowane, a mianowicie:

88.327 ludzi dla wspólnej siły zbrojnej, oraz 22.316 ludzi dla obrony krajowej, prócz rekrutów, którzy wedle ustawy mają być dla obrony krajowej dostawieni z Tyrolu i Przedarulanii, tudzież rezerw zapasowych z pośród zdolnych do broni, należących do klas wieku, powołanych ustawowo do służby.

Artykuł II.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Wykonanie jej poruczam Mojemu Ministrowi obrony krajowej, który w tym względzie winien się porozumieć z Moim Ministrem wojny.

Wiedeń, dnia 21. grudnia 1912.

Franciszek Józef wkr.

Stürgkh wkr.

Georgi wkr.

(Polsk.)

235.

Ustawa z dnia 21. grudnia 1912,
dotycząca dostawiania koni i wozów.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam,
co następuje:

§ 1.

Posiadacze koni obowiązani są dla celów mobilizacyi, jakoteż uzupełnienia do stopy wojennej siły zbrojnej lub którejkolwiek jej części, na wezwanie politycznej władzy powiatowej (pobór koni) oddać za zapłatą stosownego odszkodowania na własność państwa konie swe wraz z posiadanymi przynależnymi przyborami dla zwierząt jucznych.

Powinność ta trwa tak długo, jak długo siła zbrojna lub pewna jej część pozostaje na stopie wojennej.

Wszystkie postanowienia co do „koni“, zawartę w niniejszej ustawie, odnoszą się w równej mierze także do mułów, osłomułów i osłów.

Od oddania są zwolnione:

1. konie należące do Dworu Najjaśniejszego Pana oraz członków Domu cesarskiego;

2. konie, służące do osobistego użytku panującego księcia na Liechtensteinie w domu ordynackim w Wiedniu i w zamku Eisgrub na Morawach;

3. konie, przeznaczone do osobistego użytku tych osób, którym wedle prawa międzynarodowego przysługuje prawo zakrajowości;

4. konie, należące do osób przynależnych do siły zbrojnej, w tej ilości, jaką one obowiązane są trzymać w razie mobilizacji;

5. konie potrzebne osobom, należącym do żandarmerji, do wykonywania ich służby;

6. konie potrzebne bezwarunkowo do przewożenia poczty;

7. konie potrzebne bezwarunkowo duszpasterzom, lekarzom i lekarzom weterynaryjnym do wykonywania ich zawodu na wsi, najwięcej jednak po dwa konie;

8. konie potrzebne bezwarunkowo dla celów policyjnych i sanitarnych oraz dla straży pożarnych;

9. konie do chowu oraz konie, używane do gospodarstwa w stadninach dworskich oraz w państwowych zakładach dla chowu, tudzież w stajniach ogierów i źrebjąt;

10. ogiery i klacze, używane stale w celach hodowlanych w prywatnych stadninach;

11. licencyonowane ogiery prywatne;

12. wszystkie konie, utrzymywane wyłącznie i stale do wyścigów;

13. konie, które stale pracują w kopalniach pod powierzchnią ziemi;

14. wreszcie:

- a) wszystkie konie, które w tym roku, w którym konie powołano, nie kończą jeszcze czwartego roku życia;
- b) źrebne klacze i klacze z źrebjętami, które jeszcze ssą, w czasie czteromiesięcznego okresu ssania;
- c) konie, których z powodu choroby lub z powodu niebezpieczeństwa zawleczenia zarazy nie można lub też nie wolno wyprowadzać z stajni.

§ 2.

Zapotrzebowanie koni dla celów mobilizacyjnych, jakoteż dla celów uzupełnienia do stopy wojennej pokrywa się w ten sposób, że konie dla wszystkich formacji siły zbrojnej dostawia się, o ile możliwości, z tych okręgów, w których się te formacje uzupełnia do stopy wojennej.

O ile potrzeba dodatkowych zapasów koni dla tych formacji siły zbrojnej, które należy uzupełnić do stopy wojennej poza granicami królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych, Minister obrony krajowej zarządza w porozumieniu z Ministrem wojny dostawienie tych dodatkowych zapasów.

§ 3.

Minister obrony krajowej oznacza w porozumieniu z Ministrem wojny ogólną ilość koni, które

mają być dostawione z królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Minister obrony krajowej uskutecznia w porozumieniu z Ministrem rolnictwa i Ministrem wojny (§ 21.) rozdział zapotrzebowania poszczególnych wojskowych okręgów terytoryalnych, które winno być pokryte, o ile możliwości, w obrębie każdego z tych okręgów, na odnośne okręgi administracyjne królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych, dalszy zaś rozdział na poszczególne powiaty poborowe uskuteczniają, o ile możliwości równomiernie, wojskowe komendy terytoryalne w porozumieniu z politycznymi władzami krajowymi, i to w obu przypadkach uwzględniając interesy wojskowe i możliwość świadczeń powiatów poborowych.

O ile w poszczególnych okręgach powstaną nierówności, należy przeprowadzić w miarę możliwości odpowiednie wyrównanie przy pokrywaniu zapotrzebowania formacji, niewchodzących w rachubę w pierwszym rzędzie, oraz zapotrzebowania oddziałów zapasowych, tudzież uzupełnień w czasie uruchomienia.

Nie wolno jednak przy pierwszym zaciągu koni, przygotowywanym w drodze ich klasyfikacji, wziąć więcej jak 50 procent całego stanu koni.

Powiaty poborowe pokrywają się z powiatami sądowymi; miasta z własnym statutem stanowią jednak zawsze jeden powiat poborowy.

§ 4.

W celu zbadania możliwości świadczenia powiatów poborowych służy doniesienie, spis i klasyfikacja koni.

Każdy posiadacz koni obowiązany jest na wezwanie politycznej władzy powiatowej, ogłoszone w sposób w miejscu zwyczajny, donieść naczelnikowi gminy o ilości i rodzaju swych koni, jakoteż o ilości przynależnych przyborów dla zwierząt jucznych.

Wyjątki oznaczy się w drodze rozporządzenia.

Klasyfikację przeprowadza się z reguły co drugi rok.

Czas i miejsce klasyfikacji oznacza polityczna władza krajowa w porozumieniu z wojskową komendą terytoryalną, stosownie do wymagań wojskowych, uwzględniając stosunki klimatyczne i gospodarcze odnośnych okolic, i zarządza ogłoszenie tych szczegółów w wszystkich gminach w sposób w miejscu zwyczajny.

§ 5.

Klasyfikacja koni odbywa się przed komisją. Członkami tejże są:

- a) starosta (w miastach z własnym statutem burmistrz) lub jego zastępca jako prezes;

- b) jeden lub ewentualnie dwaj oficerowie sztabowi lub oficerowie starsi, należący do wspólnego wojska lub obrony krajowej;
- c) funkcjonariusz weterynaryjny wspólnego wojska lub obrony krajowej albo w braku takiego lekarz weterynaryjny cywilny;
- d) członek reprezentacji gminnej tej gminy, z której konie się przyprawdza.

Do komisji należy przydzielić trzech oceni-
cieli, których ustanawia i zaprzysięga polityczna
władza powiatowa. Ocenicielami należy ustanawiać
nieposzlakowane osoby, biegłe w swym zawodzie,
o ile możliwości zaś członków związków i stowa-
rzyszeń rolniczych lub zajmujących się hodowlą
koni. Ocenicielom należy się odpowiednie wynagro-
dzenie, którego wysokość określi rozporządzenie.

Przy klasyfikacji może być obecnych dwóch
mężów zaufania. W rozporządzeniu wyda się bliższe
przepisy o ich ustanowieniu.

§ 6.

Każdy posiadacz koni winien konie swoje przy-
prowadzić lub kazać je przyprowadzić przed ko-
misję klasyfikacyjną po jednym za uzdę i pokazać
odnośne przybory swoje dla zwierząt jucznych. Nie
należy przyprawdzać koni, wymienionych w § 1.,
punkt 1. do 13. włącznie, oraz punkt 14. c.

Nie należy nadto przyprawdzać tych koni,
które w roku klasyfikacji nie kończą jeszcze czwar-
tego roku życia, oraz źrebnych klaczy w stanie
daleko posuniętej ciąży, jakoteż klaczy, mających
przy sobie źrebięta, w czasie sześciotygodniowego
okresu ssania.

Przy klasyfikacji bada się przyprawdzone
konie co do ich zdatności do służby wojennej;
o tem jakoteż o zdatności dla celów wojskowych
przyborów dla zwierząt jucznych rozstrzyga przed-
stawiciel wojskowości (§ 5. b), który klasyfikuje
konie w sposób następujący:

- „całkiem niezdatny“,
- „obecnie niezdatny“,
- „zdatny“.

Co do koni całkiem niezdatnych odpada na
zawsze wszelki obowiązek przyprawdzenia ich
jeszcze w tym samym powiecie poborowym; konie
obecnie niezdatne i zdatne należy przyprawdzić
znowu do następnej klasyfikacji.

Przedstawiciel wojskowości wybiera z pomiędzy
koni, sklasyfikowanych jako zdatne, potrzebną ilość
koni, według ich rodzaju.

Następnie oznacza się wartość każdego wy-
branego konia na podstawie następujących zasad:

Ceny, uchodzące za normalne przy pewnym
poborze koni, ogłasza się dla każdego rodzaju koni
w obwieszczeniu, zarządzającym klasyfikację; ceny

te oznacza się w każdym razie w kwocie o 10 pro-
cent wyższej od każdorazowych cen odnośnych
rodzajów remont w czasie pokoju.

Jeżeli posiadacz koni nie zgadza się na ogło-
szoną cenę, winni ocenić wartość od-
nośnych koni, przyczem należy oznaczyć rzeczywistą
wartość konia bez względu na cenę remont w czasie
pokoju.

Taksamo należy ocenić wartość uznanych za
przydatne przez przedstawiciela wojskowości przy-
borów dla zwierząt jucznych.

Jeżeli ocenić nie zgadzają się co do ceny
konia lub przyboru dla zwierzęcia jucznego, wów-
czas rozstrzyga przede wszystkim większość głosów
ocenieli; jeżeli wszyscy trzej mają rozmaite za-
patrywania, uważa się za cenę kwotę przeciętną,
wynikającą z tych trzech szacunków.

Nie ma środka prawnego ani przeciw cenie.
oznaczonej w ten sposób, ani przeciw orzeczeniu
klasyfikacyjnemu przedstawiciela wojskowości.

§ 7.

Dla każdego konia, wybranego przez przedsta-
wiciela wojskowości, zakłada się po oznaczeniu
wartości konia kartę ewidencyjną, a po podpisaniu
jej przez prezesa komisji klasyfikacyjnej oraz przed-
stawiciela wojskowości oddaje się ją posiadaczowi
konia.

Jeżeli wraz z koniem należy równocześnie
oddać przybory dla zwierzęcia jucznego, uwidocznia
się także te przybory na karcie ewidencyjnej.

Posiadacz konia podlega od chwili oddania
karty ewidencyjnej wszystkim obowiązkom, które
niniejsza ustawa nakłada na posiadaczy koni,
wpisanych do karty ewidencyjnej.

Prawo rozporządzania końmi, wpisanymi do
karty ewidencyjnej, oraz przyborami dla zwierząt
jucznych nie doznaje zresztą przez to ograniczenia
aż do chwili poboru koni.

Wydane karty ewidencyjne można przy póź-
niejszych klasyfikacjach pozostawić nadal, jakoteż
każdego czasu wymienić je lub odebrać.

Nie wolno odmówić przyjęcia karty ewiden-
cyjnej oraz zwrotu jej w razie odbierania.

§ 8.

Przy rozdawaniu kart ewidencyjnych należy
posiadaczy koni obciążać, o ile możliwości, równo-
miernie.

Każdy posiadacz konia, przeznaczonego do
wpisania do karty ewidencyjnej, może przed wy-
daniem karty ewidencyjnej zamiast tego konia do-
stawić innego z pośród swych koni tego samego
rodzaju, uznanych za zdatne, których jednak nie
przeznaczono do wpisania do kart ewidencyjnych;
w tym przypadku należy oznaczyć wartość tego
konia po myśli § 6.

§ 9.

Karta ewidencyjna winna zawierać opis konia, imię i nazwisko oraz miejsce zamieszkania jego posiadacza, cenę konia, w danym zaś razie także cenę przyborów dla zwierzęcia jucznego, dokładne oznaczenie miejsca oddania konia oraz oddziału broni, jakoteż inne potrzebne daty, ponadto zaś jeszcze przedstawione w skróceniu obowiązki, ciążące na posiadaczu konia z mocy ustawy.

Przy wystawianiu paszportów bydłych należy uwidaczniać tę okoliczność, że koń jest wpisany do karty ewidencyjnej.

Posiadacz konia winien przechowywać starannie kartę ewidencyjną oraz przynosić ją z sobą do wszystkich czynności urzędowych, odnoszących się do konia, wpisanego do karty ewidencyjnej.

O wszystkich określonych w niniejszym paragrafie zmianach, dotyczących się koni, wpisanych do kart ewidencyjnych, należy w ciągu dni 15 donosić naczelnikowi tej gminy, na której obszarze konie stale się chowa.

Jeżeli koń, wpisany do karty ewidencyjnej, padnie lub stanie się oczywiście i trwale niezdatny do wszelkiej służby wojennej, jeżeli zaginie lub jeżeli zajdzie co do niego przyczyna uwolnienia, przewidziana w § 1., punkt 1. do 13., wówczas należy oddać kartę ewidencyjną naczelnikowi gminy.

Jeżeli koń, wpisany do karty ewidencyjnej, przejdzie na stałe utrzymanie do innej gminy, natenczas winien posiadacz donieść o tej zmianie obu naczelnikom gmin.

W razie, jeżeli koń przejdzie w posiadanie innej osoby, wówczas należy kartę ewidencyjną tego konia oddać nowemu posiadaczowi razem z koniem; wskutek tego przechodzą wszystkie obowiązki, ustanowione w niniejszej ustawie, na nowego posiadacza.

Tak dotychczasowy jak i nowy posiadacz winien donieść o oddaniu względnie wzięciu konia.

O imieniu i nazwisku oraz miejscu zamieszkania nowego posiadacza winien donieść tak nowy posiadacz jak i dotychczasowy.

Nowy posiadacz obowiązany jest do skutecznienia doniesień, przewidzianych w niniejszym paragrafie, już także wtedy, jeżeli tę okoliczność, że koń jest wpisany do karty ewidencyjnej, poznać można z paszportu bydłego, oddanego posiadaczowi.

§ 10.

W celu oddania zarządowi wojskowemu koni, wpisanych do kart ewidencyjnych, oraz przyborów dla zwierząt jucznych, w razie poboru koni, oznaczają komendy terytorjalne wojskowe w porozumieniu z politycznymi władzami krajowymi dla każdego powiatu poborowego jedno lub kilka miejsc dla oddawania koni, położonych z reguły w obrębie tych powiatów, w razie potrzeby zaś także poza ich granicami, a to w taki sposób, aby z jednej strony uczynić zadość wymaganiom wojskowym, z drugiej

zaś strony umożliwić każdemu posiadaczowi koni oddanie ich w jak najkrótszym czasie oraz bez konieczności odbywania dalszych dróg.

Posiadacz ponosi kosztą dostawienia i utrzymania aż do miejsca oddania.

Natychmiast po zarządzeniu poboru koni winni posiadacze przyprowadzić względnie polecić komuś przyprowadzić konie, wpisane do kart ewidencyjnych, do miejsc oddania, oznaczonych w kartach ewidencyjnych; konie te mają być podkute w sposób w kraju praktykowany i zaopatrzone w. uździennicę wraz z postronkiem, oraz w przybory dla zwierząt jucznych, wymienione w kartach ewidencyjnych.

Należy wziąć z sobą do miejsc oddania ilość paszy, oznaczoną w kartach ewidencyjnych.

Władze wojskowe odbiorą natychmiast w miejscu oddania konie wraz z dostarczoną ilością paszy oraz przyborami dla zwierząt jucznych, nie przyjmując tylko koni, uznanych ewentualnie za niezdatne.

Posiadaczom koni należy się za dostarczoną ilość paszy stosowne wynagrodzenie, którego wysokość określi się w rozporządzeniu.

W miejscach oddania wyda się posiadaczom koni kopie kart ewidencyjnych, które winny zawierać poświadczenie odebrania koni, ilości dostarczonej paszy oraz przyborów dla zwierząt jucznych, jakoteż winny wymieniać należną kwotę pieniężną.

Kwoty pieniężne, należące się uprawnionym do poboru, należy wypłacić albo natychmiast albo w ciągu sześciu tygodni za pośrednictwem urzędu pocztowych kas oszczędności.

Posiadacze wpisanych do kart ewidencyjnych koni, które nie zostały odebrane, otrzymają za odstąpienie tych koni z powrotem stosowne wynagrodzenie, którego wysokość określi się w rozporządzeniu.

§ 11.

Do klasyfikacji i wydawania kart ewidencyjnych podczas stanu uruchomienia winno się stosować postanowienia §§ 4. do 10. Wartość koni należy jednak oznaczać bez względu na cenę, podwyższoną ewentualnie z powodu mobilizacji, a powołać konie można także natychmiast, w miarę potrzeby.

§ 12.

Minister obrony krajowej może wydać w drodze rozporządzenia zakaz zabierania koni, wpisanych do kart ewidencyjnych, z tych powiatów, w których następuje ich pobór.

Zakaz ten należy natychmiast uchylić w wszystkich okręgach lub w niektórych z nich, jeżeli można to uczynić bez narażania interesów wojskowych.

§ 13.

W poszczególnych powiatach poborowych można zarządzać pobór koni na próbę, biorąc jednak przytem na wzgląd stosunki gospodarcze posiadaczy koni.

W przypadku tym winni posiadacze na zasadzie odnośnych zarządzeń podobnie jak w razie poboru koni na zasadzie § 1. natychmiast przyprowadzić lub polecić komuś przyprowadzić do miejsc oddania konie, wpisane do kart ewidencyjnych, wraz z uwidocznionymi w kartach ewidencyjnych przyborami dla zwierząt jucznych.

Konie te albo odda się natychmiast ich posiadaczom po oglądnięciu przez przedstawicieli wojskowości albo zatrzyma się je wraz z przyborami dla zwierząt jucznych na ćwiczenia mobilizacyjne, które jednakowoż co do uzupełnienia stanu koni mogą obejmować tylko poszczególne oddziały broni.

Posiadacze koni otrzymują stosowne wynagrodzenie tak za konie, zatrzymane do ćwiczeń mobilizacyjnych, jak i za konie, które tylko przyprowadzili. Wysokość wynagrodzenia określi się w rozporządzeniu.

§ 14.

Także posiadacze środków przewozowych obowiązani są dla celów, wymienionych w § 1., na wezwanie politycznej władzy powiatowej (gromadzenie środków przewozowych) oddać te środki na własność państwa za zapłatą stosownego odszkodowania.

Środkami przewozowymi w rozumieniu niniejszej ustawy są wszystkie wozy, ciągnięte przez zwierzęta, oraz konie. o ile się ich nie zaciąga jako koni, wpisanych do kart ewidencyjnych, tudzież inne zwierzęta do zaprzęgu wraz z przynależnymi rzędami, uprzężami i przyborami dla zwierząt jucznych.

Powinność ta trwa tak długo, jak długo siła zbrojna lub pewna jej część pozostaje na stopie wojennej.

Zabieranie tych przedmiotów należy ograniczyć do rozmiarów bezwarunkowej potrzeby.

Z pod obowiązku oddania wyjęte są, oprócz koni, zwolnionych już wedle § 1.:

1. wozy, należące do Dworu Najjaśniejszego Pana oraz członków Domu cesarskiego;

2. wozy, służące do osobistego użytku panującego księcia na Liechtensteinie w domu ordynackim w Wiedniu i w zamku Eisgrub na Morawach;

3. wozy, przeznaczone do osobistego użytku tych osób, którym wedle prawa międzynarodowego przysługuje prawo zakrajowości;

4. wozy, należące do osób, przynależnych do siły zbrojnej, w tej ilości, jaką one obowiązane są utrzymywać w razie mobilizacji;

5. wozy, potrzebne bezwarunkowo do przewożenia poczty;

6. wozy, potrzebne bezwarunkowo duszpasterzom, lekarzom i lekarzom weterynaryjnym do wykonywania ich zawodu na wsi, najwięcej jednak po jednym wozie;

7. wozy, potrzebne bezwarunkowo dla celów policyjnych i sanitarnych oraz dla straży pożarnych;

8. wozy, należące do stadnin dworskich oraz państwowych zakładów hodowlanych, tudzież do stajen ogierów i źrebiąt;

9. inne zwierzęta do zaprzęgu, do których odnoszą się przyczyny zwolnienia, wymienione co do koni w § 1.

§ 15.

Minister obrony krajowej oznacza w porozumieniu z Ministrem wojny (§ 21.) ilość środków przewozowych, których zachodzi potrzeba w królestwach i krajach w Radzie państwa reprezentowanych, i rozdziela ją, o ile możliwości, równomiernie na odnośne okręgi administracyjne i powiaty, uwzględniając przytem interesy wojskowe i możliwość świadczenia tych okręgów i powiatów.

W celu zbadania możliwości świadczenia odnośnie do wozów, do których się zaprzęga zwierzęta, służy doniesienie o tych wozach i ich spis.

Posiadacze wozów winni w czasie, w którym się uskuteczni doniesienie o koniach (§ 4., ustęp drugi), zgłosić naczelnikowi gminy ilość i rodzaj swych wozów, do których zaprzęga się zwierzęta.

Wyjątki określi się w rozporządzeniu.

Przedstawiciel wojskowości, należący do komisji klasyfikacji koni, może u posiadaczy wozów oglądać zgłoszone przez nich wozy oraz posiadane przez nich rzędy, uprzęże i przybory dla zwierząt jucznych, winien jednak w odpowiednim czasie zawiadomić o swoim przybyciu naczelnika gminy, by tenże mógł wysłać funkcjonariusza urzędowego do asystencyi.

§ 16.

Posiadaczy środków przewozowych należy wzywać o ich dostarczenie, o ile możliwości równomiernie.

Minister obrony krajowej winien w porozumieniu z Ministrem wojny ustanowić odpowiednie miejsca odstawy w celu oddawania środków przewozowych, uwzględniając przytem interesy, wspomniane w § 10., ustęp pierwszy.

Posiadacz ponosi koszt dostawienia i utrzymania aż do miejsca oddania.

Natychmiast po zarządzeniu gromadzenia środków przewozowych winni posiadacze tych ostatnich przywieźć je lub winni polecić komuś ich przywiezienie do miejsc oddania, a to wraz z posiadanyimi przynależnymi przyborami i z żadaną w wezwaniu ilością paszy.

Władze wojskowe odbiorą tamże natychmiast w obecności komisji uznane za zdalne do użytku środki przewozowe po oznaczeniu ich wartości.

§ 17.

Komisje składa się oraz przybiera się do nich ocenicieli i mężów zaufania po myśli postanowień § 5.

Przedstawiciel wojskowości orzeka o zdolności środków przewozowych do użytku.

Przy rozpoczęciu czynności urzędowej należy ogłosić ceny, uważane za normalne przy gromadzeniu środków przewozowych.

Jeżeli posiadacz nie zgadza się na tę cenę, ocenia się wartość po myśli § 6, przyczem nie należy brać na wzgląd ceny podwyższonej ewentualnie wskutek zarządzenia gromadzenia środków przewozowych.

Nie ma środka prawnego przeciw oznaczonej w ten sposób cenie.

Posiadaczom należy się za dostarczoną ilość paszy oraz za odstawienie z powrotem nieodebranych środków przewozowych wynagrodzenie, którego wysokość określi się w rozporządzeniu.

Posiadacze otrzymają przy oddaniu poświadczenie odebrania, w którym ma być także uwidoczniona należąca się kwota pieniężna.

Należne kwoty pieniężne wypłaca się uprawnionym do poboru po myśli § 10.

Przy sprzedaży środków przewozowych, która odbywa się po przeprowadzeniu demobilizacji, należy w pierwszym rzędzie uwzględnić dostawców tych przedmiotów.

§ 18.

Gminy obowiązane są do prowadzenia wykazów, potrzebnych do przygotowania klasyfikacji i poboru koni oraz gromadzenia środków przewozowych, jakoteż do współdziałania przy czynnościach urzędowych w celu wykonania niniejszej ustawy.

§ 19.

Na posiadaczy koni i wozów, którzy nie spełniają obowiązków, ciążyących na nich po myśli §§ 4., 6., 7., ustęp ostatni, 9., 13. i 15., ustęp trzeci, niniejszej ustawy, nakłada się grzywny do 200 K.

Za przekroczenie postanowień, zawartych w § 10., ustęp trzeci, oraz w § 16., ustęp przedostatni, tudzież za przekroczenie zakazu, wydanego po myśli § 12., jakoteż za rozmyślne uczynienie koni, wpisanych do kart ewidencyjnych, lub środków przewozowych niezdatnymi do użytku do celów wojennych, w czasie po zarządzeniu poboru koni, względnie gromadzenia środków przewozowych, karać się będzie grzywnami do 600 K, z którymi można połączyć areszt do jednego miesiąca, a to niezależnie od ewentualnego karnosądowego ukarania.

W każdym orzeczeniu karnem należy równocześnie oznaczyć karę aresztu aż do najwyższego wymiaru jednego miesiąca, która ma zastąpić grzywnę, w razie jej nieściągalności.

§ 20.

Wykonywanie jurysdykcji karnej i rozstrzyganie o usterkach i zażaleniach należy do

władz politycznych, w ostatniej zaś instancji do Ministerstwa obrony krajowej. Rekursy (zażalenia) przeciw orzeczeniom i zarządzeniom, wydawanym na zasadzie niniejszej ustawy lub na zasadzie rozporządzeń, ogłoszonych w celu jej wykonania, nie mają skutku odraczającego.

Wyjątki od tej zasady zachodzą tylko o tyle, o ile chodzi o wykonywanie orzeczeń karnych.

Grzywny wpływają do kasy tych gmin, w których się utrzymuje stale konie lub środki przewozowe.

§ 21.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. W tych powiatach poborowych, w których nie uskutecznił jeszcze wydania kart ewidencyjnych, powstaje obowiązek, określony w § 1. niniejszej ustawy, na zasadzie wykazów i spisów, utrzymywanych po myśli ustawy z dnia 16. kwietnia 1873, Dz. u. p. Nr. 77.

Wykonanie niniejszej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi obrony krajowej, który w porozumieniu z innymi interesowanymi Ministrami, w sprawach zaś, odnoszących się do wspólnej siły zbrojnej, także w porozumieniu z Ministrem wojny ma wydać zarządzenia, potrzebne do wykonania niniejszej ustawy.

Wiedeń, 21. grudnia 1912.

Franciszek Józef wkr.

Stürgkh wkr.

Georgi wkr.

236.

Ustawa z dnia 26. grudnia 1912, dotycząca powinności wojennych.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam, co następuje:

§ 1.

W razie mobilizacji oraz uzupełnienia do stopy wojennej można na czas zagrożenia wojennego lub wszczętej wojny żądać określonych w niniejszej ustawie powinności wojennych tak na rzecz zmobilizowanych (uzupełnionych do stopy wojennej), uzbrojonych na sposób wojenny lub przysposobionych do marszu części siły zbrojnej, jak też i dla zarządzeń ochronnych, potrzebnych do prowadzenia wojny, o ileby w drodze zwykłej, to znaczy środkami, używanymi w pokoju, nie można było zaspokoić odnośnych potrzeb siły zbrojnej w należyтым czasie, lub gdyby to się wprawdzie dało uskutecznić, ale jedynie nie stosunkowo większym nakładem kosztów.

Powinności wojennych można żądać także na rzecz żandarmerji, straży skarbowej, przydzielonej do siły zbrojnej, i państwowego personelu lasowego (§ 2. ustawy z dnia 6. czerwca 1886, Dz. u. p. Nr. 90.), oraz na rzecz personelu cywilnego innego rodzaju, towarzyszącego sile zbrojnej, jakoteż na rzecz jeńców wojennych, wreszcie na rzecz siły zbrojnej państwa sprzymierzonego.

§ 2.

Minister obrony krajowej winien ogłosić termin, w którym się rozpoczyna zobowiązanie do świadczenia powinności wojennych, oraz w którym zobowiązanie to gaśnie.

§ 3.

Zakres wymagania powinności wojennych należy ograniczyć do rozmiarów bezwarunkowej potrzeby.

Zobowiązanie to powstaje zawsze tylko w miarę możliwości świadczenia.

Za powinności wojenne należy się stosowne wynagrodzenie (§ 33.), o ile ustawa niniejsza wyraźnie nie postanawia czegoś innego.

§ 4.

Świadczenia usług osobistych w celach wojennych, jednakowoż tylko poza linia ognia, można żądać od wszystkich osób cywilnych płci męskiej, zdolnych do pracy, które nie ukończyły jeszcze lat 50, a to w razie, jeżeli do pokrycia zapotrzebowania w tym względzie nie wystarczają robotnicy, zgłaszający się dobrowolnie, ani obowiązani do służby w pospolitem ruszeniu, względnie obowiązani do służby wojskowej, będący do rozporządzenia wedle § 7. ustawy o służbie wojskowej.

Należy wybierać młodsze osoby przed starszemi, a o ile to wogóle jest możliwe, tylko takie osoby, które ze względu na zwykłe swe zatrudnienie nadają się do odnośnych robót.

§ 5.

Od świadczenia usług osobistych są bezwarunkowo zwolnieni:

- a) niezdolni do tego pod względem umysłowym i cielesnym;
- b) urzędnicy państwowi i inni urzędnicy publiczni, naczelnicy gmin, jakoteż osoby, wymienione w § 57. ustawy o służbie wojskowej, tudzież osoby, zajmujące takie stanowiska, które na zasadzie § 2. ustawy z dnia 6. czerwca 1886, Dz. u. p. Nr. 90, względnie na zasadzie ustawy, dotyczącej instytucji obrony krajowej a obowiązującej w książeconem hrabstwie Tyrolu i w kraju Przed-

arulaui, uzasadniają uwolnienie od służby w pospolitem ruszeniu;

c) osoby, pełniące obowiązki duszpasterzy;

d) osoby, zwolnione na zasadzie umów międzynarodowych wyraźnie lub wedle zwyczaju, przyjętego w prawie narodów.

Od pełnienia trwających dłuższy czas robót i usług poza obrębem gminy pobytu są zwolnieni:

1. samodzielni rolnicy, posiadacze fabryk i przemysłów,

2. ci, którym stosunki rodzinne, zasługujące na szczególne uwzględnienie, nie pozwalają na wydalenie się bez zagrożenia bytu członków rodziny.

§ 6.

Osoby, które należą do personelu środka przewozu lub ruchu, zakładu przemysłowego lub innego zakładu pracy itd., objętego rekwizycją na zasadzie niniejszej ustawy i które można powołać do pełnienia usług osobistych (§§ 4. i 5.), obowiązane są do pozostania w swym dotychczasowym stosunku służbowym lub stosunku pracy przez czas, w którym przedsiębiorstwo objęte jest rekwizycją, aż do tej chwili, kiedy ustanie ogólne lub osobiste zobowiązanie do powinności wojennych (§§ 2. i 4.) lub kiedy co do ich osoby zajdzie przyczyna zwolnienia (§ 5.).

Innych osób, należących do tego personelu, nie można, w razie prawidłowego rozwiązywania stosunku służbowego lub stosunku pracy, zmusić do świadczenia dalszych usług w przedsiębiorstwie.

§ 7.

Za świadczenia osobiste płaci się wynagrodzenie na zasadzie postanowień, wydać się mających w drodze rozporządzenia, uwzględniając przytem rodzaj świadczonych usług, względnie pracy.

Robotnicy otrzymują odszkodowanie za zużycie i uszkodzenie potrzebnych narzędzi, które z sobą przynieśli.

Osobom, które powołano do pełnienia usług na zasadzie niniejszej ustawy, przysługuje, w razie jeżeli popadną w chorobę podczas pełnienia tych usług, prawo żądania bezpłatnego leczenia w wojskowym zakładzie sanitarnym.

§ 8.

Osoby, które na zasadzie niniejszej ustawy powołano do pełnienia usług osobistych, jakoteż osoby, używane do robót lub usług dobrowolnych, uważa się pod względem ewentualnych roszczeń o zaopatrzenie dla nich oraz dla osób przez ich śmierć

osieroconych, o ile im nie należy się już w danym razie zaopatrzenie wedle obowiązujących ustaw lub układów, za osoby wojskowe, a to w tym przypadku, jeżeli ułomność, powodująca niezdolność do zarobkowania (niezdolność do służby) lub śmierć nastąpiła wskutek pełnienia tych usług i to się da udowodnić.

Zaopatrzenie to określi się w osobnem rozporządzeniu.

Potrzebującym wsparcia rodzinom osób, powołanych na zasadzie niniejszej ustawy do pełnienia usług osobistych, przysługuje prawo żądania takiego samego wsparcia, jakie należy się rodzinom nieczynnych osób wojskowych, powołanych z powodu mobilizacji.

§ 9.

Osoby cywilne, należące do poczty zmobilizowanych lub uzupełnionych do stopy wojennej oddziałów wojskowych (komend, władz i zakładów) siły zbrojnej albo do załogi okrętu wojennego, pełniącego służbę, lub statku, wcielonego w razie mobilizacji lub wojny na pewien czas do marynarki wojennej, podlegają ze względu na czyny karygodne, popełnione podczas trwania tego stosunku, wojskowemu sądownictwu karnemu i wojskowej władzy karnej dyscyplinarnej.

Osoby, pozostające w służbie tych przedsiębiorstw komunikacyjnych, które w razie uzupełnienia do stopy wojennej lub w razie mobilizacji pełnią pod kierownictwem wojskowości powinności wojenne po myśli niniejszej ustawy, podlegają ze względu na naruszenia swych obowiązków służbowych, popełnione podczas trwania tego stosunku, wojskowemu sądownictwu karnemu i wojskowej władzy karnej dyscyplinarnej.

Osoby cywilne, nienależące wprawdzie do osób, wymienionych w obu poprzednich ustępach, których się jednak w razie uzupełnienia do stopy wojennej lub w razie mobilizacji używa pod kierownictwem organów wojskowych do pewnej pracy po myśli niniejszej ustawy, winny w czasie tego swego zatrudnienia bezwarunkowo słuchać rozkazów, wydawanych przez te organa wojskowe co do wykonania tych prac, i podlegają ze względu na naruszenie tego obowiązku wojskowemu sądownictwu karnemu i wojskowej władzy karnej dyscyplinarnej.

Osoby cywilne należy zawiadomić o tem, że podlegają wojskowemu sądownictwu karnemu i wojskowej władzy karnej dyscyplinarnej oraz o tem, jak daleko ta jurysdykcja sięga.

§ 10.

Każdego posiadacza wozu z zaprzęgiem albo zwierzęcia, zdatnego do transportu osób lub ciężarów, można zniewolić do oddania tych przedmiotów

z odpowiednimi przyborami na podwoły (w celu przenoszenia ciężarów.)

Jeżeli posiadacz obowiązany jest do pełnienia usług osobistych (§§ 4. i 5.) winien osobiście pełnić służbę jako woźnica (poganiacz zwierząt jucznych); ma on jednak prawo dać na swoje miejsce odpowiedniego zastępcę.

Jeżeli jednak posiadacz nie może dostarczyć zastępcy, a nie można go także zmusić do pełnienia usług osobistych, winna gmina ustanowić woźnicę (poganiacza zwierząt jucznych) z pośród osób, obowiązanych do usług osobistych.

Za objęcie rekwizycją należy się wynagrodzenie, które oznaczy się w drodze rozporządzenia.

§ 11.

Posiadacza każdego pojazdu, poruszanego siłą motoru a nadającego się do przewozu na lądzie, można zniewolić do oddania tego pojazdu wraz z woźnicą (szoferem) (§ 6.) na cele siły zbrojnej i to z wszystkimi niezbędnymi do użytku przyborami.

Za objęcie rekwizycją należy się wynagrodzenie, które oznaczy się w drodze rozporządzenia.

§ 12.

Posiadaczy statków wodnych i powietrznych można zniewolić do oddania tych statków do użytku. Można żądać także zupełnego oddania statków tego rodzaju.

Można statki te objąć rekwizycją razem z załogą (§ 6.) i przyborami lub bez załogi i przyborów.

Za statki, objęte rekwizycją, płaci się wynagrodzenie na podstawie ocenienia przez komisję, jeżeli nie zawarto co do tego osobnych układów.

Ruch statków wodnych lub powietrznych można zastanowić albo skorzystać z niego całkowicie lub częściowo w celach wojskowych.

Za zastanowienie ruchu nie płaci się wynagrodzenia.

Wyrób i utrzymywanie statków powietrznych można zastanowić albo też tylko ograniczyć.

§ 13.

Od obowiązku oddawania na cele powinności wojennej po myśli §§ 10., 11. i 12. są zwolnione następujące pojazdy, statki, konie i zwierzęta juczne:

- a) przeznaczone do użytku Dworu Najjaśniejszego Pana oraz członków Domu cesarskiego;

- b) służące do osobistego użytku panującego księcia na Liechtensteinie w domu ordynackim w Wiedniu i na zamku w Eisgrub na Morawach;
- c) przeznaczone do użytku tych osób, którym po myśli prawa międzynarodowego przysługuje prawo zakrajowości;
- d) potrzebne bezwarunkowo do przewożenia poczty, do celów policyjnych i sanitarnych, tudzież dla straży ogniowych;
- e) potrzebne bezwarunkowo dla duszpasterzy, lekarzy i weterynarzy na wsi do wykonywania ich zawodu i to najwyżej jeden pojazd, poruszany siłą motoru, lub wóz z zaprzęgiem, albo jeden wierzchowiec lub zwierzę juczne;
- f) należące do stadnin dworskich i państwowych zakładów hodowlanych, tudzież do stajen dla ogierów i źrebiąt;
- g) ogiery i klacze, używane stale w celach hodowli w stadninach prywatnych, licencyjonowane ogiery prywatne, klacze żrebne i klacze z źrebiętami w czasie czteromiesięcznego okresu ssania, wreszcie konie, utrzymywane stale i wyłącznie dla wyścigów.

Jeżeli pojazdy, statki lub zwierzęta, zabrane po myśli § 10., 11 lub 12., staną się w tym czasie, kiedy ulegają rekwizycyi, całkiem niezdatne do użytku, jeżeli ulegną uszkodzeniu lub wartość ich zmniejszy się w sposób niezwykły, wówczas przysługuje posiadaczowi prawo do żądania odszkodowania tylko wtedy, jeżeli szkoda powstała bez jego winy, względnie bez winy personelu (woźnicy, poganiacza zwierząt jucznych, szofera itd), w razie jeżeli dostarczył tego ostatniego.

Za zwyczajne zużycie środków przewozowych nie płaci się odszkodowania.

Przy wymiarze kwoty odszkodowania należy wziąć za podstawę odnośną wartość szacunkową, stwierdzoną przez komisję przy objęciu rekwizycją.

§ 14.

Zwierzęta, nadające się do przenoszenia wiadomości, w szczególności gołębie można zabierać za zapłatą wynagrodzenia, które się określi w drodze rozporządzenia.

Można zabronić trzymania zwierząt tego rodzaju oraz utrzymywania ruchu zapomocą nich lub też tylko trzymanie to, względnie ruch ograniczyć.

§ 15.

Wolno używać bez wynagrodzenia wszystkich, nawet w posiadaniu prywatnem znajdujących się gościńców, dróg i przedmiotów, zbudowanych sztuką (mostów, wiaduktów itp.).

Siła zbrojna i towarzyszące jej poczty mogą bez ograniczenia używać środków przewozy (przewozów, promów itd.). Ze względów wojskowych można zastanowić w zupełności ruch zapomocą środków przewozy. Za użycie publicznych środków przewozy należy się wynagrodzenie, odpowiadające zwyczajnej wartości świadczenia, oznaczonej przez komisję, a to bez względu na ewentualne zobowiązania, ciężące na właścicielu środka przewozy na podstawie dokumentu koncesyjnego. Za zastanowienie ruchu nie płaci się odszkodowania.

Za użycie środka przewozy, służącego do użytku prywatnego, nie płaci się wynagrodzenia.

Za szkodę, wyrządzoną przez użycie środków przewozy oraz przedmiotów zbudowanych sztuką, które znajdują się w posiadaniu osób prywatnych, płaci się odszkodowanie.

§ 16.

Dla używania kolei żelaznych miarodajne są istniejące przepisy lub umowy, zawarte ewentualnie z odnośnymi przedsiębiorstwami.

Jeżeli względy wojskowe wymagają tego, można zastanowić ruch na poszczególnych lub na wszystkich liniach oraz użyć go całkowicie lub częściowo do celów wojskowych.

Za zastanowienie ruchu nie płaci się wynagrodzenia, o ile postanowienia ustawowe, koncesye lub układy nie przepisują czego innego.

§ 17.

Kolejowe urządzenia telegraficzne oraz prywatne urządzenia telegraficzne i telefoniczne można w całości lub częściowo zabierać do użytku wraz z ich personelem (§ 6.) i przyborami albo też można zastanowić ich ruch.

Za użycie kolejowych oraz prywatnych urządzeń telegraficznych i telefonicznych płaci się wynagrodzenie według stóp taryfy, obowiązujących przy używaniu telegrafów względnie telefonów państwowych.

Jeżeli jednak dla prywatnych urządzeń telegraficznych i telefonicznych obowiązują niższe stopy taryfy, płaci się wynagrodzenie według tych stóp niższych. Za szkodę, zrzadzoną skutkiem używania, płaci się odszkodowanie.

Za zastanowienie ruchu nie płaci się wynagrodzenia.

§ 18.

Posiadacze zakładów dla ruchu i zakładów przemysłowych obowiązani są dla celów, określonych w § 1., według wyboru żądającego powinności,

albo sami prowadzić dalej swoje przedsiębiorstwo albo oddać je do użytku wraz z personelem (§ 6.).

Za używanie utrzymywanych w ruchu zakładów, obliczonych na zarobek, płaci się na zasadzie oceny przez komisję wynagrodzenie, którego podstawą jest przeciętny dochód.

Należy odpowiednio uwzględnić rozszerzenia oraz ograniczenia ruchu, tudzież ewentualne dostarczenie personelu przez zarząd wojskowy.

§ 19.

Wszyscy posiadacze nieruchomości są obowiązani oddać do użytku na czas potrzeby posiadane przez siebie nieruchomości w celu stawiania fortyfikacji oraz innych budowli wojskowych (objektów), w celu przysposobienia na sposób wojenny miejsc obronnych, w celu budowy mostów, dróg i kolei żelaznych lub w ogóle w celu pośredniego lub bezpośredniego poparcia i zabezpieczenia operacji wojennych.

Za używanie nieruchomości płaci się w zasadzie wynagrodzenie, oznaczone przez komisję. Nie płaci się wynagrodzenia za używanie próżnych budynków, nie przynoszących dochodu, zakładów przemysłowych, których się nie utrzymuje w ruchu, wolnych placów, pastwisk, lasów i gruntów nieuprawnych, co do tych ostatnich jednak tylko aż do tego czasu, kiedy się je zwykle zaczyna uprawiać.

Nieruchomości, oddane do użytku, należy zwrócić napowrót w tym samym stanie, w którym je zabrano. Jeżeli jednak substancja dozna uszkodzenia wskutek użytku, wówczas należy zapłacić za to stosowne odszkodowanie. Z tego powodu należy przy obejmowaniu nieruchomości oznaczyć przez komisję ich stan i wartość, zaś przy oddaniu poniesione ewentualnie uszkodzenie.

Jeżeli posiadacz nie zadawalnia się oznaczeniem przez komisję, wolno mu zgłosić swoje roszczenia po myśli § 33.

Prawo własności nieruchomości, które po myśli niniejszego paragrafu oddano do użytku, można nabyć w drodze wywłaszczenia. Do postępowania wywłaszczającego winno się analogicznie zastosować postanowienia ustawy z dnia 18. lutego 1878, Dz. u. p. Nr. 30.

§ 20.

Dla celów, wymienionych w § 19., można odnośnie do budynków żądać oprócz określonego tamże oddania do użytku także oddania do swobodnego rozporządzenia. Swobodne rozporządzenie obejmuje w sobie także prawo zburzenia lub istotnej przemiany budynku.

W miarę potrzeby można także zażądać wywłaszczenia.

Za zwykły użytek płaci się wynagrodzenie po myśli § 19.

Jeżeli oddany budynek został zburzony lub istotnie przemieniony, należy zwrócić wyrządzoną przez to szkodę. Odszkodowanie należy oznaczyć według wartości szacunkowej budynku.

Właściciel może żądać także wykupna własności w drodze wywłaszczenia.

Wartość szacunkową budynków ustala się komisyjnie przed ich objęciem w posiadanie lub zburzeniem. Komisja ta ustala również szkodę, spowodowaną przez zburzenie lub istotną przemianę.

Jeżeli posiadacz nie zadawalnia się ocenieniem komisji, wolno mu dochodzić swego roszczenia po myśli § 33.

Do postępowania wywłaszczającego winno się analogicznie zastosować postanowienia ustawy z dnia 18. lutego 1878, Dz. u. p. Nr. 30.

§ 21.

Do kwaterunków należy w ogólności zastosować postanowienia ustawy, obowiązujące co do kwaterunku przejściowego w pokoju; odnoszą się one do wszystkich osób, wymienionych w § 1., oraz do wszystkich zwierząt.

Wynagrodzenie płaci się stosownie do wspomnianych wyżej postanowień ustawowych, o ile zaś te ostatnie nie wystarczają, według wymiaru, który określi się w rozporządzeniu.

W razie potrzeby można zabierać do użytku także ubikacje, wolne od kwaterunku w czasie pokoju. Wyjęte od tego są jednak: budynki, służące do użytku Dworu Najjaśniejszego Pana i członków Domu cesarskiego, oraz budynki, przeznaczone do użytku tych osób, którym po myśli prawa międzynarodowego przysługuje prawo zakrajowości, następnie niezbędnie potrzebne budynki lub części budynków, służące bezpośrednio dla celów państwowych, tudzież ubikacje, mieszczące publiczne muzea, galerie sztuki, archiwa i biblioteki oraz ubikacje w klasztorach żeńskich, odpowiadające istotnej potrzebie i odosobnione wewnętrznej klauzurą, wreszcie budynki kolei żelaznych, niezbędnie potrzebne dla ruchu, służącego do celów wojskowych.

Posiadacze wolnych placów a w braku tychże odpowiednich gruntów, potrzebnych dla oddziałów wojsk do obozowania i do składania materiałów wojennych i zapasów, winni oddać do użytku te place, względnie grunta. Również należy oddać do użytku ubikacje, potrzebne dla pomieszczenia zapasów wszelkiego rodzaju.

Co do wynagrodzenia obowiązują postanowienia § 19., ustęp drugi.

§ 22.

Mieszkańców, prowadzących gospodarstwo domowe, można zniewolić do dostarczania pożywienia w naturze osobom, wymienionym w § 1.

Ilość pożywienia określi się w rozporządzeniu.

Posiadacze przedmiotów spożywczych (zwierząt na rzeź) są obowiązani do dostarczenia ich na żądanie.

Zażywać tego można za pośrednictwem gminy, którą można zniewolić do dostawy na miejsce przeznaczenia.

Dostarczenia bydła przeznaczonego do chowu, oraz bydła dojnego można żądać tylko wyjątkowo.

Za pożywienie w naturze i za przedmioty spożywcze należy się wynagrodzenie, które się określi w rozporządzeniu; za podstawę tegoż wynagrodzenia należy brać przeciętne ceny targowe, ustalone dla miesięcy października, listopada i grudnia poprzedniego roku, doliczając dodatek w wysokości jednej trzeciej części tych cen.

O ile w czasie trwania powinności wojennych stwierdzi się istotną podwyżkę lub spadek tych cen targowych, ustanawia się ponownie na tej podstawie stopy wynagrodzenia, przyczem jednak nie dolicza się dodatku.

§ 23.

Posiadacze artykułów, używanych na paszę, obowiązani są do dostarczenia potrzebnej paszy.

Można żądać od gminy skoszenia, zebrania oraz dostawienia paszy.

Dla użytku zwierząt można także zabierać pastwiska.

Za spotrzebowaną paszę płaci się wynagrodzenie, oznaczone według obu ostatnich ustępów § 22. Za trawę lub płody polne, dostarczone w celu karmienia zwierząt, oraz za łąki oddane na paszę (wyjątkowo pola uprawne) płaci się wynagrodzenie na podstawie oceny przez znawców według pospolitej wartości, jaką płody miałyby w czasie żniw; za właściwe pastwiska płaci się zwyczajne w danym miejscu spaśne.

§ 24.

Dla celów, określonych § 1., można także żądać od posiadaczy innych wojennych środków pomocniczych, oddania tych środków do użytku przejściowego albo odstąpienia ich w zupełności.

Za zabranie przedmiotów tego rodzaju należy się wynagrodzenie, za uszkodzenie ich zaś odszkodowanie według pospolitej wartości, którą winni oznaczyć znawcy.

Umowy o dostawy, zawarte przez posiadaczy zapasów z zarządem wojskowym, nie zwalniają wcale od zobowiązania do powinności wojennej.

§ 25.

Gmina winna objąć pieczę nad osobami choremi lub zwierzętami choremi, niedotkniętymi jednak chorobą zaraźliwą, których nie można przewieźć do wojskowego lub cywilnego zakładu leczniczego.

Można także zniewolić gminy do oddania istniejących już szpitali gminnych do rozporządzenia albo do urządzenia i oddania do użytku szpitali dla nagłej potrzeby. Gminy są także obowiązane do utrzymywania w dobrym stanie budynków szpitalnych i ich urządzeń i winny oddać do rozporządzenia potrzebne dla chorych środki żywności, napoje, przybory lekarskie i szpitalne, tudzież pożywienie dla personelu nadzorczego oraz przeznaczonego do pielęgnowania a wreszcie także materiał na opał i do oświetlenia.

Koszta pożywienia i pielęgnacji chorych osób i zwierząt zwraca się według zasad, obowiązujących w czasie pokoju.

§ 26.

Gminy są obowiązane do przyjęcia przedmiotów, oddanych im przez zarząd wojskowy do przechowania. Odnosnie do przechowania ma gmina obowiązki i prawa przechowcy.

Za przechowanie przedmiotów, należących do państwa, nie płaci się wynagrodzenia, tylko zwraca się nieuniknione wydatki w gotówce.

Władza polityczna może zarządzić sprzedaż przedmiotów, wziętych pod dozór, jeżeli dozór nad nimi łączy się z niestosunkowo wielkimi kosztami albo jeżeli przedmioty te ulegają zepsuciu. Uzyskaną cenę kupna należy oddać najbliższej władzy wojskowej.

§ 27.

W zasadzie postanawia Minister obrony krajowej, w jakim zakresie, kiedy i gdzie powstaje zobowiązanie do powinności wojennych.

W przypadkach nagłych mogą komendanci wojskowi (władze wojskowe) skierować żądanie wprost do władz politycznych, w przypadkach zaś nadzwyczajnych bezpośrednio do gmin, wskutek czego władze polityczne, względnie gminy wydają zarządzenia w celu dostarczenia powinności wojennych.

W razie koniecznej potrzeby, można powinności, potrzebnych bezwarunkowo, żądać wprost od zobowiązanego do powinności.

§ 28.

Minister obrony krajowej rozdziela żądane powinności wojenne na kraje, polityczne władze krajowe rozdziela ją na powiaty, zaś polityczne władze powiatowe na gminy.

Żądane powinności wojenne należy nakładać na odpowiednio wielki obszar, o ile można to uczynić bez narażania wojskowego interesu na niebezpieczeństwo oraz bez znacznej nadwyżki kosztów, tudzież należy rozdzielać powinności te, o ile możności równomiernie, stosownie do możliwości świadczenia krajów, powiatów politycznych i gmin, biorąc przytem na wzgląd odnośnie do każdej osoby, obowiązanej do świadczeń, możliwość jej egzystencyj.

§ 29.

Gminy mogą pełnienie powinności wojennej zlecać albo osobom zobowiązanym albo przyjętym przedsiębiorcom.

§ 30.

Władze polityczne i zwierzchności gminne mogą zniewalać do wykonania powinności wojennej także zapomocą środków przymusowych, w razie wzbraniania się przed ich wykonaniem lub ich zaniechania i mogą w tym celu, w razie potrzeby, żądać także asystencyi wojskowej.

Jeżeli odnośnym żądaniom nie uczyni się zażość w należytym czasie albo nie w żądanym rozmiarze i gdyby wogóle nie można było skorzystać z współdziałania władz politycznych lub gmin, wówczas może wojsko żądać świadczenia wprost bez pośrednictwa tych władz i gmin, a w razie wzbraniania się lub oporu pod odpowiedzialnością odnośnego komendanta wymusić to świadczenie lub w razie nieobecności posiadacza je zarekwirować; w tym przypadku komendant winien, o ile możliwości, przybrać mężów zaufania.

§ 31.

W przypadkach wątpliwych lub w razie zażalenia rozstrzygają o zobowiązaniach władze polityczne, w ostatniej zaś instancyi Minister obrony krajowej.

Odwwołanie nie ma skutku odraczającego.

§ 32.

Wynagrodzenie za świadczenia, dostarczone na zasadzie niniejszej ustawy, oraz odszkodowanie za poniesioną szkodę należy, o ile możliwości, płacić

w gotówce. O ileby nie można było natychmiast uiścić zapłaty, należy pisemnie pokwitować spełnienie powinności wojennej. Na zasadzie tego kwitu może świadczący dochodzić swego roszczenia po myśli § 33., o ile zapłaty nie uskuteczniło już wcześniej.

§ 33.

O ile nie zapłacono po myśli § 32. wynagrodzenia za powinność wojenną lub odszkodowania za wyrządzoną szkodę albo o ile świadczący powinność nie zgadza się na przyznane wynagrodzenie lub odszkodowanie, ma on prawo zgłosić swoje roszczenia pisemnie lub ustnie u właściwej zwierzchności gminnej w ciągu sześciu miesięcy od dnia, w którym ogłoszono po myśli § 2. ustanie zobowiązania do powinności wojennych.

Tak samo należy postępować w razie zgłaszania lub wykazywania roszczeń o zaopatrzenie, podniesionych na zasadzie § 8., tudzież przy badaniu tych zgłoszeń i wydawaniu co do nich orzeczeń.

W sprawie zgłoszonych roszczeń prowadzą dochodzenia komisye powiatowe, ustanawiane dla powiatów politycznych; ponowne rozpatrzenie operatów należy do komisji krajowych, które po sprostowaniu ich i rozpatrzeniu przedkładają je wraz z protokołami swoich obrad Ministrowi obrony krajowej. Orzeczenie ostateczne wydaje komisya, utworzona z zastępców Ministerstwa wojny, Ministerstwa obrony krajowej i Ministerstwa skarbu, do której w danym razie należy przybrać zastępców interesowanych Ministerstw.

Komisya powiatowa składa się:

- a) z starosty (burmistrza) lub tegoż zastępcy jako przewodniczącego;
- b) z dwóch członków reprezentacyi powiatowej tam, gdzie one istnieją, w przeciwnym razie z dwóch mężów zaufania, wybieranych przez naczelników gmin w powiecie (przez reprezentacyę miasta);
- c) z urzędnika skarbowego;
- d) z przedstawiciela wojskowości i
- e) z protokolanta.

Komisya krajowa składa się:

- a) z namiestnika (prezydenta kraju) lub tegoż zastępcy jako przewodniczącego;
- b) z marszałka krajowego lub tegoż zastępcy i z członka wydziału krajowego;
- c) z radcy namiestnictwa (radcy rządu krajowego) jako sprawozdawcy;
- d) z reprezentanta krajowej dyrekcji skarbu (władzy skarbowej);
- e) z reprezentanta właściwej wojskowej komendy terytoryalnej i z reprezentanta odnośnej inten-

dantury korpusu w celu przestrzegania interesów wspólnego etatu wojskowego; wreszcie i roszczeń, powstających z tego tytułu, są wolne od stempli i należności.

f) z protokolanta.

§ 34.

Wynagrodzenie za powinności wojenne i odszkodowanie za wyrządzone szkody, jakoteż wydatki, spowodowane roszczeniami o zaopatrzenie osób powołanych do pełnienia usług osobistych, obciążają wspólny etat wojskowy.

Wydatki, spowodowane roszczeniami o zaopatrzenie osób osieroconych przez śmierć powołanych do pełnienia usług osobistych, obciążają fundusz taks wojskowych. Na wsparcie potrzebujących pomocy rodzin osób powołanych używa się funduszków państwowych.

§ 35.

Podania, protokoły, załączniki i inne dokumenta, odnoszące się do powinności wojennych

§ 36.

Gminy są obowiązane do współdziałania przy wykonaniu niniejszej ustawy.

§ 37.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Wykonanie jej poruczam Mojemu Ministrowi obrony krajowej, który ma się porozumieć z Moim Ministrem wojny i z innymi interesowanymi Ministrami.

Wiedeń, dnia 26. grudnia 1912.

Franciszek Józef wkr.

Stürgkh wkr.

Georgi wkr.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych

wychodzi nakładem c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte l. 24, także w roku 1913. w języku

niemieckim, czeskim, włoskim, chorwackim, polskim, rumuńskim, ruskim i słoweńskim.

Prenumerata na cały **rocznik 1913** każdego z tych ośmiu wydań Dziennika ustaw państwa wynosi za egzemplarz **8 K** przy odbiorze w miejscu lub bezpłatnej przesyłce pocztowej.

Prenumerować można w składzie c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte l. 24, i nabywać tam także pojedyncze roczniki i pojedyncze części Dziennika ustaw państwa.

Ponieważ Dziennik ustaw państwa wydaje się względnie rozsyła się abonentom tylko po poprzednim złożeniu prenumeraty rocznej, przeto należy równocześnie z zaabonowaniem uiścić także przypadającą kwotę pieniężną; celem umożliwienia szybkiego i niewadliwego doręczenia przez c. k. pocztę należy podać prócz dokładnego adresu mieszkania także odnośny okrąg doręczeń pocztowych.

Pojedyncze roczniki wydania **niemieckiego** można nabywać:

Rocznik 1849 za 4 K 20 h	Rocznik 1870 za 2 K 80 h	Rocznik 1891 za 6 K — h
" 1850 " 10 " 50 "	" 1871 " 4 " — "	" 1892 " 10 " — "
" 1851 " 2 " 60 "	" 1872 " 6 " 40 "	" 1893 " 6 " — "
" 1852 " 5 " 20 "	" 1873 " 6 " 60 "	" 1894 " 6 " — "
" 1853 " 6 " 30 "	" 1874 " 4 " 60 "	" 1895 " 7 " — "
" 1854 " 8 " 40 "	" 1875 " 4 " — "	" 1896 " 7 " — "
" 1855 " 4 " 70 "	" 1876 " 3 " — "	" 1897 " 15 " — "
" 1856 " 4 " 90 "	" 1877 " 2 " — "	" 1898 " 6 " — "
" 1857 " 5 " 70 "	" 1878 " 4 " 60 "	" 1899 " 10 " — "
" 1858 " 4 " 80 "	" 1879 " 4 " 60 "	" 1900 " 7 " — "
" 1859 " 4 " — "	" 1880 " 4 " 40 "	" 1901 " 6 " — "
" 1860 " 3 " 40 "	" 1881 " 4 " 40 "	" 1902 " 7 " 50 "
" 1861 " 3 " — "	" 1882 " 6 " — "	" 1903 " 9 " — "
" 1862 " 2 " 80 "	" 1883 " 5 " — "	" 1904 " 5 " — "
" 1863 " 2 " 80 "	" 1884 " 5 " — "	" 1905 " 6 " — "
" 1864 " 2 " 80 "	" 1885 " 3 " 60 "	" 1906 " 12 " — "
" 1865 " 4 " — "	" 1886 " 4 " 60 "	" 1907 " 13 " — "
" 1866 " 4 " 40 "	" 1887 " 5 " — "	" 1908 " 9 " — "
" 1867 " 4 " — "	" 1888 " 8 " 40 "	" 1909 " 8 " 50 "
" 1868 " 4 " — "	" 1889 " 6 " — "	" 1910 " 8 " 40 "
" 1869 " 6 " — "	" 1890 " 5 " 40 "	" 1911 " 7 " — "

Cenę sprzedaży rocznika 1912 poda się do wiadomości z początkiem stycznia 1913.

Pojedyncze roczniki wydań w innych siedmiu językach od r. 1870. począwszy można nabywać po tej samej cenie co wydanie niemieckie.

Nabywającym na raz przynajmniej 10 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa przynajmniej 20%, a nabywającym na raz przynajmniej 25 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa opust 25%, zaś nabywającym na raz przynajmniej 35 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa opust 30%.

NB. Części niemieckiego wydania Dziennika ustaw państwa, które zaginęły lub doszły w stanie wadliwym, należy reklamować najpóźniej w przeciągu czterech tygodni po ich ukazaniu się, zaś części wydań nieniemieckich najpóźniej w przeciągu sześciu tygodni po wydaniu spisu rzeczy i karty tytułowej do odnośnych wydań, wprost w c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica III., Rennweg l. 16.

Po upływie tego terminu wydaje się Dziennik ustaw państwa wyłącznie tylko za opłatą ceny handlowej ($\frac{1}{4}$ arkusza = 2 strony za 2 h).

Ponieważ wszystkie roczniki wydania niemieckiego począwszy od roku 1849. i wszystkie roczniki wydań w innych siedmiu językach począwszy od roku 1870. są całkowicie uzupełnione, przeto można nabywać w składzie c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte l. 24., nie tylko każdy pojedynczy rocznik po cenie wyżej podanej, lecz nawet każdą z osobna część wszystkich tych roczników po cenie handlowej ($\frac{1}{4}$ arkusza = 2 strony za 2 h); tym sposobem umożliwione jest uzupełnienie niekompletnych roczników i zestawienie pojedynczych części podług materyi.

Rok 1912.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Cześć C. — Wydana i rozesłana dnia 31. grudnia 1912.

Treść: (M^o 237 i 238.) 237. Ustawa, dotycząca zasiłku na utrzymanie dla rodzin osób, powołanych do służby wskutek mobilizacji. — 238. Rozporządzenie w celu wykonania ustawy z dnia 26. grudnia 1912, dotyczącej zasiłku na utrzymanie dla rodzin osób, powołanych do służby wskutek mobilizacji.

237.

Ustawa z dnia 26. grudnia 1912, dotycząca zasiłku na utrzymanie dla rodzin osób, powołanych do służby wskutek mobilizacji.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam.
co następuje:

§ 1.

Członkom rodziny obywateli austriackich, nie obowiązanych do służby prezencyjnej, a wezwanych do czynnej służby w obrębie siły zbrojnej wskutek mobilizacji (uzupełnienia do stopy wojennej) lub powołania pospolitego ruszenia, przysługuje prawo do zasiłku na utrzymanie z funduszków państwowych według postanowień, podanych w dalszym ciągu.

Na równi z mobilizacją (uzupełnieniem do stopy wojennej) uważa się powołanie rezerwistów lub rezerwistów zapasowych do wyjątkowej czynnej służby w czasie pokoju.

§ 2.

Za członków rodziny po myśli ustawy niniejszej uważa się żonę i ślubnych potomków powołanego do czynnej służby.

Za członków rodziny należy uważać także ślubnych przodków, ślubne rodzeństwo i ślubnych teściów, nieślubną matkę i nieślubne dzieci, jeżeli osoby te mają swą siedzibę zwyczajną w obrębie królestw i krajów reprezentowanych w Radzie państwa, albo posiadają obywatelstwo austriackie lub

węgierskie, względnie przynależność krajową bośniacko-hercegowińską, w obu ostatnich wypadkach jednak tylko o tyle, o ile zachodzi wzajemność oparta na istnieniu podobnego urzędnictwa.

§ 3.

Za uprawnionych należy uważać tych członków rodziny, których utrzymanie zależało dotychczas dowodnie w głównej mierze od dochodu, osiąganego pracą powołanego do czynnej służby.

Samodzielnym wieśniakom małorolnym, którzy prowadzą gospodarstwo z członkami rodziny i bez obcej pomocy, jakoteż samodzielnym przemysłowców, nie zatrudniających żadnych pomocników, należy z nimi uważać na równi.

Nie istnieje prawo do zasiłku, jeżeli powołany do czynnej służby otrzymuje nadal swą płacę czy swój zarobek lub z jakiego innego powodu nie doznaje w swym dochodzie żadnego uszczerbku, albo jeżeli z jego stanowiska, stosunków majątkowych, zarobkowych i z jego dochodu można wnieść na podstawie przeprowadzonych dochodzeń, że z powodu jego powołania do czynnej służby nie będzie zagrożone utrzymanie odnośnych członków rodziny.

§ 4.

Zasiłek na utrzymanie polega co do każdego uprawnionego członka rodziny na należności na utrzymanie, tudzież w razie, jeżeli on jest zmuszony najmować mieszkanie, na dodatku czynszowym w wysokości połowy należności na utrzymanie.

Tytułem należytości na utrzymanie należy przyznawać wynagrodzenie państwowe, przypadające za wojskowe pożywienie przemarszowe w tej miejscowości, w której odnośny członek rodziny ma swą zwyczajną siedzibę w czasie powstania jego prawa do zasiłku. Jeżeli jednak siedziba ta leży poza obszarem królestw i krajów reprezentowanych w Radzie państwa, wówczas za należytość na utrzymanie uważa się z reguły cyfrę przeciętną wszystkich tych kwot, które są przewidziane na tym obszarze tytułem wspomnianego powyżej wynagrodzenia. Dla poszczególnych miejscowości, względnie krajów poza obszarem królestw i krajów reprezentowanych w Radzie państwa można wyjątkowo w drodze rozporządzenia oznaczyć zamiast cyfry przeciętnej szczególne stopy, które jednakowoż nie mogą przekraczać najwyższego wymiaru wspomnianego wynagrodzenia.

Zasiłek na utrzymanie członków rodziny w wieku poniżej ośmiu lat wynosi połowę zasiłku, przypadającego według powyższych postanowień.

§ 5.

Jeżeli na podstawie dochodzeń okaże się, że kwota, którą powołany do czynnej służby obracał stale na jednego z członków rodziny, wymienionych w § 2., ustęp drugi, jest mniejsza od zasiłku, przypadającego mu według ustawy niniejszej, wówczas należy zniżyć go o odnośną różnicę.

Ogólna kwota zasiłków, przyznanych członkom rodziny, nie może przewyższać przeciętnej płacy dziennej powołanego do czynnej służby.

Zasiłek przypadający według ustawy niniejszej zniża się o kwotę, wypłaconą już w danym razie za ten sam czas tytułem zasiłku na utrzymanie na zasadzie ustawy z dnia 21. lipca 1908, Dz. u. p. Nr. 141.

§ 6.

Zasiłek na utrzymanie należy się członkom rodziny za ten czas, w którym powołany do czynnej służby nie może z powodu niej oddawać się cywilnemu zarobkowi. Jeżeli on jednak zbiegnie albo zostanie skazany wyrokiem sądowym na karę ciężkiego więzienia lub na jeszcze surowszą karę, w takim razie kończy się zasiłek z dniem dezercyi, względnie z dniem prawomocności orzeczenia karnego.

Członkom rodziny tych osób, które zginęły w potyczce albo po potyczce zginęły albo też z powodu uszkodzenia w czynnej służbie wojskowej lub z powodu choroby wywołanej tą służbą umarły przed przeniesieniem napowrót w stan nieczynny, należy się zasiłek na utrzymanie w razie istnienia

reszty wymogów jeszcze przez sześć miesięcy, począwszy od dnia ich śmierci, względnie zaginięcia.

Jeżeli członek rodziny uzyska w ciągu tych sześciu miesięcy zaopatrzenie wojskowe, ale co do kwoty mniejsze od należącego się zasiłku na utrzymanie, wówczas należy kwotę zaopatrzenia uzupełnić na czas wspomnianych sześciu miesięcy do wysokości tego zasiłku na utrzymanie.

§ 7.

Zasiłek na utrzymanie, zabezpieczony przez państwo, nie doznaje wcale uszczerbku z powodu ewentualnych innych datków, udzielonych przez kraj, gminy, stowarzyszenia lub osoby prywatne.

Roszczenia do zasiłku, oparte na niniejszej ustawie, nie mogą być objęte egzekucją, ani też dotknięte środkami zabezpieczającymi. Również wszelkie rozporządzenie wspomnianymi roszczeniami przez cesyę, przekazanie, oddanie w zastaw lub przez jaką inną czynność prawną nie ma skutku prawnego.

Postanowienia powyższe nie mają natomiast zastosowania co do tych kwot, które c. i k. władza reprezentacyjna, gmina albo jakaś inna oznaczona w drodze rozporządzenia korporacja lub takież zakład wypłaci wyraźnie tylko jako zaliczkę na poczet zasiłku na utrzymanie.

§ 8.

Roszczenie do zasiłku na utrzymanie należy zgłosić u zwierzchności gminnej zwyczajnej siedziby, jeżeli członek rodziny ma swą zwyczajną siedzibę w jednym z królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych. Można jednakowoż oznaczyć inną władzę do zgłaszania roszczenia i to albo ogólnie w drodze rozporządzenia albo w razie braku takiego ogólnego postanowienia, w drodze zarządzenia władzy politycznej.

W drodze rozporządzenia oznaczy się władze, w których roszczenie winno być zgłoszone, jeżeli członek rodziny ma swą zwyczajną siedzibę poza obszarem królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Zgłoszenie może skutecznie osoba, powołana do czynnej służby, albo odnośny członek rodziny, względnie jego ustawowy zastępca albo też w porozumieniu z członkiem rodziny, względnie jego ustawowym zastępcą, przełożeniem tej gminy, w której odnośny członek rodziny ma swoją zwyczajną siedzibę.

Zgłoszenia, wniesione później jak w dwa miesiące po przeniesieniu powołanego napowrót w stan

nieczynny albo później jak w sześć miesięcy po dniu jego śmierci lub dniu jego zaginięcia, należy odrzucić bez dalszego postępowania.

§ 9.

Do rozstrzygania o roszczeniu, asygnowania, utrzymywania w ewidencji i zastanawiania zasiłku są powołane komisye, które winny być utworzone stosownie do potrzeby w królestwach i krajach w Radzie państwa reprezentowanych; skład tych komisji oraz ich miejscową, czasową i rzeczową kompetencję ureguuje się w drodze rozporządzenia.

Komisye mają składać się z naczelnika politycznej władzy krajowej lub wydelegowanego przezeń urzędnika politycznego w charakterze przewodniczącego, z jednego zastępcy krajowej władzy skarbowej i jednego zastępcy wydziału krajowego, zaś w gminach z własnym statutem zamiast tego ostatniego z funkcyjnarjusza gminnego, którego wyznaczy burmistrz.

Wszystkie te komisye pełnią swój urząd w charakterze władz i podlegają w swem urzędowaniu Ministerstwu obrony krajowej.

Orzeczenie komisji jest ostateczne.

§ 10.

Przy zgłaszaniu roszczenia należy wymienić tę osobę z pośród uprawnionych członków rodziny, względnie ich ustawowych zastępców, na której ręce ma być wypłacany zasiłek. Jeżeli wymieniono równocześnie kilka osób, w takim razie oznaczy komisya jedną z tych osób jako odbiorcę wypłaty. Zasiłku na utrzymanie nie można asygnować do rąk powołanego do czynnej służby.

Zasiłek należy wypłacać w ratach półmiesięcznych z góry, zapadających dnia 1. i 16. odnośnego miesiąca, o ile możliwości w terminach zapadłości.

Komisji zapomogowej nie przysługuje prawo wpływania na rozdział zasiłku między uprawnionych członków rodziny.

Otrzymanych zasiłków na utrzymanie nie potrzeba zwracać.

§ 11.

Gminy są obowiązane do współdziałania w wykonaniu ustawy niniejszej.

Polityczna władza powiatowa może ustanowić także własnych mężów zaufania celem przeprowadzenia dochodzeń. Urząd męża zaufania jest urzędem honorowym i tylko takie osoby mogą go nie przyjąć lub złożyć, które mają prawo po myśli oduosnej ordynacji gminnej do nieprzyjęcia wyboru do reprezentacji gminnej albo do złożenia przyjętego urzędu.

§ 12.

Wszelkie podania, protokoły, załączniki i potwierdzenia odbioru, potrzebne celem wykonania niniejszej ustawy, są wolne od stempli i należytości, jakoteż od opłaty portoryum.

Taksarho zwolnione są warunkowo od stempli i należytości dokumenty, potrzebne w danym razie do dochodzenia roszczenia do zasiłku, o ile służą tylko temu celowi.

§ 13.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie natychmiast po ogłoszeniu.

Równocześnie tracą moc obowiązującą postanowienia III. rozdziału ustawy z dnia 13. czerwca 1880, Dz. u. p. Nr. 70.

§ 14.

Wykonaniem ustawy niniejszej zajmie się Mój Minister obrony krajowej w porozumieniu z interesowanymi Ministrami.

Wiedeń, dnia 26. grudnia 1912.

Franciszek Józef wkr.

Stürgkh wkr.

Georgi wkr.

238.

Rozporządzenie Ministerstwa obrony krajowej w porozumieniu z innymi interesowanymi władzami centralnymi z dnia 28. grudnia 1912, w celu wykonania ustawy z dnia 26. grudnia 1912, Dz. u. p. Nr. 237, dotyczącej zasiłku na utrzymanie dla rodzin osób, powołanych do służby wskutek mobilizacyi.

Do § 1.

1. Nie stanowi wcale różnicy, w jakiej części siły zbrojnej została wezwana odnośna osoba do czynnej służby, ani też jakiego rodzaju jest ta służba.

Za wezwanych do czynnej służby uważa się także osoby, zatrzymane w czynnej służbie z takiego samego powodu.

Ustawa nie ma zastosowania do członków rodziny osób, które oddają usługi sile zbrojnej tylko wskutek umowy.

2. Przy stosowaniu ustawy należy stawiennictwo na poczet jednej z gmin w królestwach i krajach w Radzie państwa reprezentowanych uważać na równi z obywatelstwem austriackiem.

Nie wchodzi w rachubę okoliczność, czy powołany do czynnej służby ma swą zwyczajną siedzibę w królestwach i krajach w Radzie państwa reprezentowanych, czy też poza tym obszarem.

3. Powoływanie rezerwistów i rezerwistów zapasowych do wyjątkowej czynnej służby w czasie pokoju jest unormowane ustawą z dnia 31. maja 1888, Dz. u. p. Nr. 77, oraz odnośnymi postanowieniami ustawy o służbie wojskowej.

4. Prawo do zasiłku istnieje także wówczas, jeżeli odnośną czynną służbę liczy się za ćwiczenie wojskowe (służbowe).

Do § 2.

1. Za „rodzeństwo“ należy uważać także rodzeństwo przyrodnie, jeżeli ma wspólnego ojca lub wspólną matkę; prawa do zasiłku nie ma natomiast rodzeństwo nieślubnego pochodzenia. Jeżeli sam powołany do czynnej służby jest dzieckiem nieślubnym, wówczas jego rodzeństwo ślubnego i nieślubnego pochodzenia nie ma prawa do zasiłku.

2. Po myśli drugiego ustępu należy obecnie nieślubne matki i nieślubne dzieci, nie mające swej siedziby zwyczajnej w królestwach i krajach w Radzie państwa reprezentowanych, uważać tylko wtedy za członków rodziny, jeżeli posiadają obywatelstwo austriackie, względnie przynależność krajową bośniacko-hercegowińską, zaś inne w tym ustępie wymienione osoby także wówczas, jeżeli są obywatelami węgierskimi, względnie przynależą do krajów Bośni i Hercegowiny.

Do § 3.

1. Do utrzymania można liczyć prócz pożywienia, mieszkania, odzienia i innych nieodzownych potrzeb życiowych w danym razie także koszty leczenia i pielęgnowania, jeśli chodzi o dzieci, także koszty wychowania.

2. W razie jeżeli powołany znajdował się w regularnej czynnej służbie bezpośrednio przed służbą, która tutaj wchodzi w rachubę, albo był dłuższy czas chory lub bez posady, należy wziąć za podstawę orzeczenia o uprawnieniu do rozszczenia ten stan rzeczy, który ze względu na zawodowe wykształcenie, możliwość zarobku, stosunki rodzinne i tym podobne okoliczności byłby przypuszczalnie miał miejsce, gdyby nie nastąpiło zatrzymanie w służbie, względnie powołanie.

3. Istotną doniosłość przy ocenianiu stosunków gospodarczych będzie miała najczęściej ta okoliczność, czy odnośni członkowie rodziny żyli dotychczas we wspólnym gospodarstwie z powołanym do czynnej służby.

4. Ewentualne wartości majątkowe, przynoszące dochód, nie wykluczają prawa do zasiłku, jeżeli dochód z tych wartości, potrzebny na utrzymanie odnośnych członków rodziny, jest zależny od osobistej pracy powołanego do czynnej służby i jeżeli bez tej pracy można zapewnić sobie dochód jedynie przez przyjęcie siły pomocniczej za wynagrodzeniem. Na powyższe okoliczności należy w szczególności zwrócić uwagę w tych wypadkach, w których powołany do czynnej służby należy do samodzielnych właścicieli małorolnych i przemysłowców, wspomnianych w § 3., ustęp drugi, ustawy.

5. Zasiłek na utrzymanie nie przedstawia się pod względem formalnym jako wsparcie ubogich i nie wywołuje też skutków prawnych takiego wsparcia. Materyalnie będzie jednak na ogół słusznym zapatrywanie, że w każdym razie nie należy odmawiać zasiłku na utrzymanie tam, gdzie winna mieć także miejsce racjonalna i życzliwa opieka nad ubogimi.

Do § 4.

Wynagrodzenie państwowe za wojskowe pożywienie przemarszowe oznacza się stosownie do § 51. ustawy z dnia 11. czerwca 1879, Dz. u. p. Nr. 93, co roku naprzód i ogłasza w dzienniku rozporządzeń normalnych c. i k. wojska, tudzież w dzienniku rozporządzeń c. k. obrony krajowej.

W przyszłości będzie się ogłaszało równocześnie cyfrę przeciętną tych kwot, które są przewidziane tytułem wspomnianego wynagrodzenia, tudzież szczególne stopy, oznaczone w danym razie dla poszczególnych miejscowości, względnie krajów, nie należących do obszaru królestw i krajów reprezentowanych w Radzie państwa.

Istniejące w niektórych krajach nadpłaty krajowe do państwowego wynagrodzenia za wojskowe pożywienie przemarszowe nie wchodzi w rachubę przy wymiarze zasiłku na utrzymanie.

Do § 5.

1. Na postanowienie ustępu pierwszego zwrócić się uwagę szczególnie w tych przypadkach, w których chodzi o członków rodziny, nieżyjących w wspólnym gospodarstwie z powołanym do czynnej służby, jak na przykład dzieci nieślubne, otrzymujące alimenty w pewnej stałej wysokości.

2. Przy ocenianiu przeciętnej płacy dziennej należy uwzględnić sposób zarabkowania i gałąź zatrudnienia, peryodyczność względnie stałość zarobku, zejście się okresu zarabkowania z czasem zasiłku na utrzymanie i tym podobne okoliczności.

Do § 6.

1. Okres czasu, wchodzący w rachubę przy przyznawaniu zasiłku, rozpoczyna się z tym dniem,

w którym powołany do czynnej służby opuścił swoje miejsce pobytu celem zgłoszenia się do szeregów, względnie w dniu, w którym został zatrzymany w czynnej służbie z powodów, wymienionych w § 1. ustawy, kończy się zaś z reguły w dniu powrotu; urlopy spowodowane chorobą i inne niezawinione przerwy w czynnej służbie nie powodują utraty roszczenia do zasiłku.

Za przeszkodę w oddawaniu się cywilnemu zarobkowaniu, spowodowaną czynną służbą, należy uważać także okoliczność, że powołany został zatrzymany z powodu choroby w lecznicy lub szpitalu albo też z innych ważnych powodów bez własnej winy doznał przeszkody w powrocie.

2. Jeżeli nie ma żadnej wątpliwości co do powołania odnośnej osoby, można pominąć stwierdzenie okoliczności, czy powołany zgłosił się istotnie do szeregów, ponieważ władze wojskowe donoszą o niezgłoszeniu się.

Dzień, w którym powołany do czynnej służby opuścił swoje miejsce pobytu celem zgłoszenia się do szeregów, jakoteż dzień jego powrotu winna stwierdzić przedewszystkiem gmina, względnie, o ile chodzi o osobę, mieszkającą poza granicami Monarchii austriacko-węgierskiej, odnośna c. i k. władza reprezentacyjna. Ponadto władza powiatowa miejsca przynależności powołanego winna zasięgać od czasu do czasu informacji o chwili i zakresie rozbrojenia tych oddziałów broni, które są uzupełniane z jej powiatu. Wystosowywania pisemnych zapytań do władz wojskowych należy o ile możności unikać.

Jeżeli co do poszczególnych powołanych do czynnej służby nie dało się przedtem w inny sposób stwierdzić dnia powrotu, wówczas bierze się za podstawę tę chwilę, w której odnośny oddział broni przeprowadził w zupełności rozbrojenie takich powołanych do czynnej służby; w przypadkach takich należy oznaczyć dzień powrotu doliczając dni, potrzebne na podróż ze stacyi rozbrojenia do miejsca przynależności.

O zatrzymaniu powołanego w czynnej służbie, lecznicy lub szpitalu poza chwilę tego rozbrojenia, następnie o każdym w danym razie przedwczesnem przeniesieniu powołanego do czynnej służby napowrót w stan nieczynny, w końcu o ewentualnem zbiegostwie, karze sądowej, zaginięciu lub śmierci, jakoteż o zaopatrzeniu osób osieroconych zawiadomią władze wojskowe każdorazowo jak najrychlej władzę powiatową miejsca przynależności powołanego.

3. Postanowienia wykonawcze do § 9., A, III : 3. normują sposób, w jaki polityczne władze powiatowe, względnie c. i k. władze reprezentacyjne winny zawiadamiać komisje zasiłkowe o zmianach

stosunków powołanego do czynnej służby, ważnych dla dalszego istnienia roszczenia do zasiłku.

Do § 7.

Zaliczki, udzielone na poczet zasiłku na utrzymanie, zostaną potrącone przy wypłacie przez kasę, której poruczono wypłatę odnośnego zasiłku, skoro kasa ta zostanie zawiadomiona w właściwy sposób o udzieleniu zaliczki.

W tym celu winien udzielający zaliczki, o ile nim nie jest c. i k. władza reprezentacyjna, przesłać wygotowany według wzoru I, nieostemplowany kwit na zaliczkę komisji zasiłkowej powołanej do rozstrzygania o roszczeniu do zasiłku (do § 9.). W razie wyasygnowania zasiłku wyda komisya ta natychmiast odnośnej kasie polecenie wskazując na dotyczącą asygnację kasową, aby ściągnęła w odpowiedni sposób zaliczkę, albo w razie, gdyby zasiłek nawet po dłuższym czasie nie miał być asygnowany, zwróci kwit na zaliczkę z odpowiednią rezolucją temu, który tej zaliczki udzielił.

O ściągnięciu zaliczki winna kasa zawiadomić wprost tego, który tej zaliczki udzielił, przesyłając mu odnośny kwit, zaopatrzony odpowiednią uwagą. Uskutecznienie zawiadomienia i otrzymanie ściągniętej kwoty winien udzielający zaliczki potwierdzić na odnośnym kwicie, który zostaje w kasie.

Do § 8.

1. Zarządzenie władzy politycznej w sprawie ustanowienia zamiast zwierzchności gminnej zwyczajnego miejsca zamieszkania innej władzy do zgłaszania roszczeń, należy ogłosić na czas w sposób, będący w użyciu w odnośnym miejscu.

Zwierzchność gminna winna przedłożyć zgłoszenie natychmiast przełożonej politycznej władzy powiatowej, zdając równocześnie sprawozdanie o okolicznościach miarodajnych dla rozstrzygnięcia (§§ 1. do 5.), jakoteż w razie, jeżeli powołany do czynnej służby mieszkał w gminie, o dniu, w którym tenże opuścił swoje miejsce pobytu celem zgłoszenia się do szeregów.

Polityczna władza powiatowa winna zgłoszenie, jeżeli ono nie będzie odrzucone bez dalszego postępowania (§ 8., ustęp ostatni), przesłać po przeprowadzeniu potrzebnych jeszcze w danym razie dochodzeń jak najrychlej wraz z odpowiednim wnioskiem właściwej komisji zasiłkowej (do § 9.).

2. Jeżeli członek rodziny ma swoje zwyczajne miejsce zamieszkania wprawdzie poza obszarem królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych, jednakowoż w obrębie Monarchii austriacko-węgierskiej, należy zgłosić roszczenie do zasiłku u politycznej władzy powiatowej miejsca przynależności powołanego do czynnej służby, jeżeli zaś wspomniane miejsce zamieszkania leży poza obrębem Monarchii austriacko-węgierskiej, w właściwej ze względu na

miejsce zamieszkania c. i k. władzy reprezentacyjnej. W tym pierwszym przypadku będzie spełniała funkcje, poruczone poprzednio politycznej władzy powiatowej zwyczajnego miejsca zamieszkania, wspomniana powyżej władza powiatowa miejsca przynależności, natomiast w tym ostatnim wypadku c. i k. władza reprezentacyjna.

3. Zarówno w razie ustnego jak i pisemnego zgłoszenia należy wypełnić formularz zgłoszenia według wzoru II., w którym winno się spisać o ile możności wszystkich członków rodziny powołanego do czynnej służby, podnoszących roszczenie do zasiłku i zamieszkałych w tej samej gminie.

Powołana do orzekania komisya zasiłkowa winna zgłoszenia, skoro wejdą tamże po raz pierwszy, zaopatrzyć na formularzu po lewej stronie u góry własnymi liczbami bieżącymi (do § 9., B, ustęp drugi), zaś w razie, jeżeli do jednego powołanego do czynnej służby odnosi się kilka zgłoszeń, takimi samymi liczbami oraz bieżącymi ułanikami; po uskuteczeniu załatwienia winna komisya zasiłkowa uporządkować zgłoszenia te według powyższych liczb i przechowywać je wraz z ewentualnymi dalszymi aktami po umieszczeniu tych ostatnich w arkuszu zgłoszeń. Zgłoszenia, wydane w danym razie w celu przeprowadzenia dodatkowych dochodzeń, należy w stosowny sposób utrzymywać w ewidencji i ponaglać je, jeżeli nie wrócą napowrót w ciągu odpowiedniego terminu.

4. Sposób prowadzenia dochodzeń pozostawia się ocenie każdego poszczególnego przypadku.

Do § 9.

A.

I.

1. W razie ogólnej mobilizacji (uzupełnienia do stopy wojennej) należy ustanowić w siedzibie każdej politycznej władzy krajowej, z wyjątkiem namiestnictw Pobrzeża i Tyrolu, dla jej obszaru administracyjnego przynajmniej jedną krajową komisję zasiłkową, zaś w miejscu urzędowania każdej politycznej władzy powiatowej dla jej okręgu urzędowego z reguły stosowną do potrzeby ilość powiatowych komisji zasiłkowych. Tam, gdzie w jednej miejscowości utworzy się kilka komisji krajowych, względnie powiatowych, należy przeprowadzić rozdział agend pomiędzy te komisje według liter początkowych nazwisk powołanych do czynnej służby.

Na obszarze administracyjnym namiestnictwa w Pobrzeżu, względnie namiestnictwa tyrolskiego można ustanowić komisje krajowe w siedzibie każdego wydziału krajowego, o czem winno się każdorazowo donieść bezzwłocznie Ministerstwu obrony krajowej, tudzież wszystkim innym politycznym

władzom krajowym celem zawiadomienia odnośnych komisji krajowych i władz powiatowych (III : 1).

2. Komisje zasiłkowe otrzymają nazwę według swego miejsca urzędowania.

II.

Do rozstrzygnięcia w sprawie roszczenia członków rodziny. wymiaru zasiłku na utrzymanie, ewentualnie w sprawie oznaczenia odbiorey wypłaconej kwoty (§ 10., ustęp pierwszy), asygnowania i wstrzymania (do § 10 : 6) zasiłku jest powołana powiatowa komisya zasiłkowa, w której okręgu członek rodziny ma swoje zwyczajne miejsce zamieszkania w czasie powstania jego prawa do zasiłku.

Jeżeli jednakowoż zwyczajne miejsce zamieszkania członka rodziny leży poza obszarem królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych, wówczas należą powyższe czynności urzędowe do krajowej komisji zasiłkowej tego politycznego obszaru administracyjnego, w którym powołany do czynnej służby ma prawo swojszczyzny, względnie do którego przynależy ze względu na stawiennictwo wojskowe.

III.

1. Każda krajowa komisya zasiłkowa jest urzędem ewidencyjnym dla zasiłków na utrzymanie członków rodziny wszystkich tych powołanych do czynnej służby, którzy w jej okręgu mają prawo swojszczyzny, względnie do niego przynależą ze względu na stawiennictwo wojskowe.

Jako urząd ewidencyjny ma krajowa komisya zasiłkowa za zadanie, strzedz interesów skarbu państwa, zapobiegając w szczególności podwójnym wymiarom i pobieraniu nadal nienależnego zasiłku; ma ona prawo wstrzymywania asygnat, dotyczących utrzymywanych przez nią w ewidencji zasiłków, w jakiegokolwiek kasie, której powierzono realizację tychże (do § 10 : 6).

2. O każdym przyznaniu zasiłku należy zawiadomić:

- a) krajową komisję zasiłkową spełniającą czynności urzędu ewidencyjnego.
- b) polityczną władzę powiatową miejsca przynależności powołanego do czynnej służby, oraz
- c) stosownie do tego, czy członkowie rodziny, o których chodzi, mieszkają w obrębie lub poza obrębem Monarchii austriacko-węgierskiej, polityczną władzę powiatową ich zwyczajnego miejsca zamieszkania, względnie (do § 8 : 2) władzę ich miejsca pobytu albo c. i k. władzę reprezentacyjną, właściwą ze względu na wspomniane miejsce zamieszkania.

W tym celu należy wygotować przez odbicie pisma trzy, względnie w razie, jeżeli wymienione pod b) i c) władze powiatowe są te same, dwa

równobrzniące zawiadomienia (wzór III); zawiadomienie, przeznaczone dla urzędu ewidencyjnego, należy odbić także wtedy, jeżeli właściwa do orzekania komisya zasiłkowa jest zarazem właściwą krajową komisją ewidencyjną.

Nadeszłe, względnie zatrzymane zawiadomienia należy utrzymywać w ewidencji na sposób katastru kartkowego, ułożonego alfabetycznie według nazwisk powołanych do czynnej służby.

3. Polityczne władze powiatowe winny zwracać uwagę na wszelkie ważne zmiany w stosunkach, miarodajnych dla dalszego istnienia roszczenia, a to władza miejsca pobytu szczególnie na zmiany, zaś w stosunkach członków rodziny, zaś władza miejsca przynależności na zmiany, zaś w stosunkach powołanego do czynnej służby (do § 6 : 2) i zawiadomić bezzwłocznie krajową komisję zasiłkową, spełniającą czynności urzędu ewidencyjnego, przesyłając odnośne zawiadomienia, zaopatrzone odpowiednią uwagą, ewentualnie w drodze właściwej powiatowej komisji zasiłkowej w tym celu, aby komisya ta wydała natychmiast potrzebne zarządzenia.

Zawiadomienia wyjęte z katastru kartkowego, należy prowadzić w ewidencji najlepiej w ten sposób, że się w ich miejsce wkłada notatkę; władza, której przysłano zawiadomienia, winna je jak najrychlej zwrócić napowrót.

Pozostawia się ocenieniu władz powiatowych, w jaki sposób one korzystać będą z katastru kartkowego przy przeprowadzaniu dochodzeń. Władza powiatowa może tedy nadchodzące za pierwszym razem zawiadomienia przesłać odnośnym organom, powołanym do przeprowadzania dochodzeń (naczelnikowi gminy, mężom zaufania itd.), celem sporządzenia odpisów lub wyciągów, albo zestawień dla tych organów na podstawie zawiadomień peryodyczne rejestry. Polityczna władza powiatowa jest jednak w każdym razie odpowiedzialna za ciągłą ewidencję swego katastru kartkowego.

W podobny sposób winny postępować c. i k. władze reprezentacyjne i wstrzymać w danym razie dalszą wypłatę zasiłku.

Co do tych członków rodziny, którzy mieszkają w obrębie Monarchii austriacko-węgierskiej, jednakowoż nie w królestwach i krajach w Radzie państwa reprezentowanych, należy kontrola nad stosunkami członków rodziny, miarodajnymi dla dalszego istnienia roszczenia, przedewszystkiem do krajowej komisji zasiłkowej (II), która winna w tym celu notować podobne wypadki i zwracać się w odpowiednich terminach do odnośnej władzy miejsca pobytu.

4. Należy zwrócić szczególną uwagę na sumienne przestrzeganie powyższych postanowień ewidencyjnych, ponieważ one stanowią konieczne uzupełnienie przepisów, odnoszących się do miejscowej właściwości komisji zasiłkowych.

IV.

Potrzebnych organów pomocniczych i przyborów kancelaryjnych dostarczy odnośna polityczna władza krajowa względnie powiatowa.

Druków potrzebnych do wykonania ustawy, z wyjątkiem formularzy c. i k. władz reprezentacyjnych, dostarczy polityczna władza krajowa. Formularze zgłoszeń i kwitów na zaliczki winne być już w czasie pokoju utrzymywane w pogotowiu przez władze powiatowe w ilości odpowiadającej pierwszemu zapotrzebowaniu. Co do innych druków należy postarać się o to, aby je można było na czas sporządzić.

Wydatki na potrzeby kancelaryjne i druki należy zarachowywać stosownie do postanowienia wykonawczego do § 10 : 7.

V.

W rok po tej chwili, w której zostało przeprowadzone w zupełności rozbrowienie osób, powołanych do czynnej służby z jednego z powodów wspomnianych w § 1. ustawy, należy rozwiązać wszystkie komisje zasiłkowe, z wyjątkiem krajowej komisji zasiłkowej w Wiedniu; chwilę rozbrowienia ogłosi za każdym razem Ministerstwo obrony krajowej.

Od tej chwili przechodzi na powyższą komisję kompetencya rozwiązanych komisji zasiłkowych, o ileby należało jeszcze załatwić poszczególne konkretne sprawy.

akta rozwiązanych komisji, z wyjątkiem katastru kartkowego komisji krajowych, należy przechowywać osobno w odnośnych politycznych władzach krajowych, względnie powiatowych.

Katastry kartkowe, które krajowe komisje zasiłkowe winny prowadzić starannie w ewidencji aż do dnia rozwiązania, należy przesłać do krajowej komisji zasiłkowej w Wiedniu.

B.

W razie jeżeli zastosowanie ustawy nie zostało spowodowane ogólną mobilizacją, obowiązują postanowienia, wydane pod A, z tą zmianą, że krajowe komisje zasiłkowe załatwiają co do członków rodziny, zamieszkałych w ich okręgu, z reguły także czynności urzędowe, przekazane powiatowym komisjom zasiłkowym i że te ostatnie komisje będą utworzone tylko w razie niezbędnej potrzeby.

Jeżeli jednakowoż w ciągu takiej akcji zarządzona zostanie ogólna mobilizacja, wówczas winny krajowe komisje zasiłkowe odstąpić do dalszego urzędowania utworzonym w tym wypadku na nowo powiatowym komisjom zasiłkowym sprawy, załatwiane dotychczas w ich zastępstwie. Odnośne zgłoszenia należy tedy zaopatrywać od początku w liczby według powiatów, wpisując przed nimi odpowiednie litery, względnie w ten sposób rejestrować (do § 8 : 3).

Do § 10.

1. Jeżeli członkowie rodziny, dla których tasama kasa jest właściwą, wymienili z pośród członków uprawnionych do zasiłku, względnie z pośród ustawowych zastępców tychże kilka osób jako odbiorców wypłaty, w takim razie winna komisya zasiłkowa wyznaczyć na odbiorcę wypłaty żonę powołanego do czynnej służby, jeżeli zaś nie ma jej między zaproponowanymi, tę osobę z pośród zaproponowanych, względnie ustawowego zastępcę tej osoby, która pozostaje w bliższym stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa z powołanym do czynnej służby.

Dla członków rodziny, mieszkających w okręgach różnych kas, można wyznaczyć także kilku odbiorców wypłaty.

Jeżeli w zgłoszeniu nie wymieniono wcale odbiorcy wypłaty, można w celu przyspieszenia postępowania nie przeprowadzać dodatkowych dochodzeń, i w razie jeżeli można przypuszczać, że członkowie rodziny nie podniosą przeciwko temu protestu, ustanowić odbiorcę wypłaty stosownie do powyższych postanowień.

2. W razie przyznania zasiłku należy wygotować przekaz kasowy według wzoru IV i arkusz płatniczy według wzoru V, i to przez odbicie pisma, o ile osnowa obu jest wspólna, tudzież zaopatrzyć je liczbą zgłoszenia (do § 8 : 3). Osobne orzeczenia należy wygotowywać tylko w razie całkowitego odrzucenia zgłoszenia.

Przekazy kasowe, których departament rachunkowy politycznej władzy krajowej nie potrzebuje brać na przypis ani kontrasygnować, należy doręczać kasom wypłacającym, arkusze płatnicze odbiorcom wypłaty, orzeczenia zaś tym osobom, które podpisały zgłoszenie; jeżeliby zgłoszenie było zaopatrzone tylko podpisem powołanego do czynnej służby, wówczas należy doręczyć orzeczenie jednemu z wymienionych w zgłoszeniu członków rodziny, względnie jego ustawowemu zastępcy.

Osobom, mieszkającym w królestwach i krajach w Radzie państwa reprezentowanych, należy doręczać arkusze płatnicze, względnie przeczenia wprost przez pocztę „do rąk własnych“ (rozporządzenie Ministerstwa handlu z dnia 10. czerwca 1902, Dz. u. p. Nr. 124, w brzmieniu, zmienionem dalszem rozporządzeniem tegoż Ministerstwa z dnia 10. stycznia 1911, Dz. u. p. Nr. 9., § 3., II : 1, ustęp przedostatni). Rewersów zwrotnych nie należy używać, gdyż im nie przysługuje uwolnienie od opłat.

Osobom, mieszkającym w innych obszarach Monarchii austriacko-węgierskiej, skutecznie się doręczenie za pośrednictwem władzy miejsca pobytu

(do § 8 : 2), w innych wypadkach za pośrednictwem c. i k. władzy reprezentacyjnej.

3. Jeżeli odbiorca wypłaty ma swoje zwyczajne miejsce zamieszkania w królestwach i krajach w Radzie państwa reprezentowanych, wówczas należy asygnować zasiłek w właściwej dlań cywilnej kasie państwowej, jeżeli mieszka w innych obszarach Monarchii austriacko-węgierskiej w skarbowej kasie krajowej (główniej kasie krajowej), znajdującej się w miejscu urzędowania przyznającej zasiłek krajowej komisji zasiłkowej (do § 9, A, II), jeżeli zaś mieszka poza obrębem Monarchii austriacko-węgierskiej, w kasie c. i k. władzy reprezentacyjnej, właściwej ze względu na jego miejsce zamieszkania.

4. Jako dui wypłaty należy ustanowić z reguły 1. i 16. każdego miesiąca, gdzie zaś należałoby się spodziewać większego natłoku przy kasie, można przypisać także inne dui wypłaty, przypadające o ile możliwości nie długo po owych terminach płatności (u. p. dzień 2. i 17., dzień 3. i 18. itd. ewentualnie według początkowych liter nazwisk powołanych do czynnej służby).

5. Odbiorcy wypłaty, mieszkający w królestwach i krajach w Radzie państwa reprezentowanych, winni sami podejmować zasiłki na utrzymanie w dotyczącej kasie; ewentualną ich prośbę o przesyłanie zasiłków tych przekazem pocztowym powinny jednak kasy uwzględnić wówczas, jeżeli odbiorcy wypłaty dostarczą w tym celu zaadresowanych już do siebie blankietów na przekazy pocztowe.

Odbiorcom wypłaty, mieszkającym w innych obszarach Monarchii austriacko-węgierskiej, należy przysyłać zasiłki na utrzymanie przekazem pocztowym, o których wygotowanie postara się odnośna skarbowa kasa krajowa (główna kasa krajowa).

W jaki sposób należy wypłacać zasiłki poza obrębem Monarchii austriacko-węgierskiej, postanowi dotycząca c. i k. władza reprezentacyjna, ewentualnie po wysłuchaniu odbiorcy wypłaty.

W wszystkich przypadkach, w których wydaje się zasiłki przekazem pocztowym, należy potrącić od należności przypadające portoryum.

Odbiorcy wypłaty, którzy sami podejmują zasiłki, winni okazać arkusz płatniczy i wystawić potwierdzenie odbioru bez stempla. Wypłaconą kwotę należy zanotować w dotyczącej rubryce arkusza płatniczego. Jeżeli kwota ta jest wskutek potrąconej zaliczki lub innych przyczyn mniejszą aniżeli pierwotna należność, wówczas należy podać w krótkości tę przyczynę.

Odbiorcy wypłaty, którzy otrzymują zasiłek na utrzymanie zapomocą przekazu pocztowego, winni swe arkusze płatnicze przedkładać w takim samym celu kasie wypłacającej raz na trzy miesiące.

6. Kasy wypłacające winny pytać zgłaszających się u nich odbiorców wypłaty, czy w osobistych i gospodarskich stosunkach członków rodziny zaszyły istotne zmiany i czy powołany do czynnej służby jeszcze istotnie się w niej znajduje.

Jeżeli dojdzie do wiadomości kasy okoliczność, kwestyonująca prawo do dalszego poboru zasiłku na utrzymanie, wówczas winna kasa donieść o tem właściwej komisji zasiłkowej, względnie c. i k. władzy reprezentacyjnej celem wydania dalszych zarządzeń, wstrzymując w danym razie równocześnie wypłaty, o ileby one nie należały się więcej, oraz ściągając ewentualnie arkusz płatniczy. Zasiłek należy wstrzymać z reguły z upływem tej połowy miesiąca, na którą przypada powrót powołanego do czynnej służby (do § 6 : 1 i 2).

7. Wszelkie wydatki, narosłe wskutek wykonania ustawy, należy zarachowywać w etacie Ministerstwa obrony krajowej pod tytułem: „Wydatki spowodowane ustawą z dnia 26. grudnia 1912, Dz. u. p. Nr. 237“, i to zasiłki z jednej a resztę wydatków z drugiej strony w dwóch oddzielnych rubrykach. W rubryce „zasiłki na utrzymanie“ należy przytem osobno wyszczególnić, ile zatrzymano na zwroty zaliczek, względnie ile na ten cel wypłacono.

8. Polityczne władze krajowe i c. i k. władze reprezentacyjne, na których obszarze bywają wypłacane zasiłki na utrzymanie, winny sporządzać co miesiąca przegląd kasowy według wzoru VI, a to władze reprezentacyjne w dwóch równobrzmiących egzemplarzach. Polityczne władze krajowe mają przedkładać do 15. każdego następnego miesiąca Ministerstwu obrony krajowej, zaś władze reprezentacyjne o ile możliwości w tym samym terminie po jednym egzemplarzu Ministerstwu obrony krajowej i c. i k. Ministerstwu spraw zewnętrznych.

Do § 11.

1. Gminy są obowiązane na żądanie władz politycznych lub komisji zasiłkowych współdziałać przy wykonaniu ustawy.

Pozostawia się ocenieniu władz politycznych, czy wezwą gminy także do innych czynności urzędowych, aniżeli wspomnianych w postanowieniach wykonawczych do §§ 6. i 8., w szczególności do współdziałania w utrzymywaniu w ewidencji dalszego trwania prawa do zasiłku na utrzymanie członków

rodziny w gminie zamieszkałych i czy wydadzą w tym względzie osobne przepisy dla swego obszaru administracyjnego. Gdzienigdzie będzie wskazane polecić gminom, aby prowadziły alfabetyczny spis imienny tych powołanych do czynnej służby, których członkowie rodziny mieszkają w gminie i korzystają z zasiłku na zasadzie ustawy (do § 9., A, III : 3).

Polityczne władze powiatowe mają postarać się o to, aby naczelnicy gmin zorientowali się już w czasie pokoju w spadających na nich obowiązkach.

2. Postanowienie wydane w sprawie mężów zaufania ma dać możność zaradzenia brakowi odpowiednich organów do prowadzenia dochodzeń, panującemu szczególnie w większych centrach ludności.

Na mężów zaufania nie należy wybierać takich osób, które są właśnie w krytycznym czasie bardzo zajęte innymi sprawami. Osoby zatrudnione przy ruchu pocztowym lub innym należy w każdym razie pominąć.

Z reguły należy starać się o to, aby objęcie urzędu męża zaufania nastąpiło dobrowolnie. Gdzie jednakowoż interes publiczny nie zezwala na takie względy, należy nieprzyjęcie urzędu męża zaufania lub złożenie tego urzędu karać stosownie do rozporządzenia ministerjalnego z dnia 30. września 1857, Dz. u. p. Nr. 198.

Osoby, nadające się do urzędu męża zaufania, należy wybrać w tym celu najpóźniej w chwili, w której należy się spodziewać jednego z powodów, oznaczonych w § 1. ustawy; ustanowienie mężów zaufania winno jednak nastąpić dopiero z chwilą zaistnienia takich powodów i to zapomocą dekretu. Przed ustanowieniem winni mężowie zaufania złożyć przyrzeczenie sumiennego załatwiania spraw, poruczonych im przez polityczną władzę powiatową, oraz zachowania tajemnicy w sprawach urzędowych.

W razie potrzeby można zorganizować także mężów zaufania w ten sposób, aby powierzyć niektórym z nich pouczenie i kontrolę innych. Do takich zarządzeń potrzeba jednak zezwolenia politycznej władzy krajowej.

Do § 13.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie zaraz po ogłoszeniu.

Georgi wtr.

Wzór I.

Zasiłek na utrzymanie po myśli ustawy z dnia 26. grudnia 1912, Dz. u. p. Nr. 237.

Kwit na zaliczkę.

Poświadczam, że tytułem zaliczki na poczet zasiłku na utrzymanie członków rodziny p.

Imię i nazwisko:		Rok urodzenia:	
Miejsce pobytu	gmina:	Miejsce przynależności	gmina:
	powiat i kraj:		powiat i kraj:

otrzymałem dzisiaj dla

K h

żony:		
ślubn. potomków:		
ślubn. przodków:		
ślubn. rodzeństwa:		
ślubn. teściów:		
nieśl. matki:		
nieśl. dzieci:		
Podpis i pieczęć udzielającego zaliczki:	Razem	

....., dnia 19..

Podpis odbiorcy zaliczki:

Powiatowej komisji zasiłkowej
Krajowej

w

udziela się celem ściągnięcia po myśli postanowień wykonawczych do § 7.

....., dnia 19..

Podpis i pieczęć udzielającego zaliczki:

w

z poleceniem ściągnięcia zaliczki aż do kwotyK ...h przez potrącenie przy wypłacie zasiłku, wyasygnowanego tutejszym przekazem kasowym Nr. oraz wydania ściągniętej kwoty udzielającemu zaliczki po bezpośrednim zawiadomieniu go stosownie do postanowień wykonawczych do § 7. ustawy.

Powiatowa
Krajowa komisya zasiłkowa

....., dnia 19..

Przewodniczący:

Na poczet zaliczki ściągnięto

dnia:				
kwotę:				

a więc razem kwotęK ...h.

....., dnia 19..

Pieczęć kasy:

Podpis:

Poświadczam, że zostałem o tem zawiadomiony i otrzymałem ściągniętą kwotę

....., dnia 19..

Podpis i pieczęć udzielającego zaliczki:

Wzór II.

Zasiłek na utrzymanie po myśli ustawy z dnia 26. grudnia 1912, Dz. u. p. Nr. 237.

№

Zgłoszenie

Powiatowa
Krajowa komisya zasiłkowa

Pouczenie.

Prawo do zasiłku na utrzymanie przysługuje:

1. żonie i ślubnym potomkom,
2. ślubnym przodkom, rodzeństwu i teściom
3. nieslubnej matce i nieslubnym dzieciom

wówczas, jeżeli ich utrzymanie, do którego można liczyć prócz pożywienia, mieszkania, odzienia i innych nieodzownych potrzeb życiowych w danym razie także kosztu leczenia i pielęgowania, a jeżeli chodzi o dzieci, także kosztu wychowania, zależało dotychczas dowodnie od dochodu, osiąganego osobistą pracą powołanego do czynnej służby i jeżeli ich utrzymanie jest zagrożone z powodu ubytku tego dochodu.

W razie jeżeli powołany znajdował się w regularnej czynnej służbie bezpośrednio przed służbą, która tutaj wchodzi w rachubę, albo był dłuższy czas chory lub bez posady, należy wziąć za podstawę orzeczenia o uprawnieniu do roszczenia ten stan rzeczy, który ze względu na zawodowe wykształcenie, możliwość zarobku, stosunki rodzinne i tym podobne okoliczności byłby przypuszczalnie miał miejsce, gdyby nie nastąpiło zatrzymanie w służbie, względnie powołanie.

Członkowie rodziny, wymienieni pod 2, muszą nadto mieć swą zwyczajną siedzibę w królestwach i krajach w Radzie państwa reprezentowanych albo posiadać obywatelstwo austriackie lub węgierskie, względnie przynależność krajową bośniacko-hercegowińską, zaś członkowie rodziny, wymienieni pod 3, jeżeli co do nich nie zachodzi powyższy warunek odnoszący się do miejsca zamieszkania, muszą być obywatelami austriackimi, względnie przynależnymi do krajów Bośni i Hercegowiny.

Zgłoszenie może skutecznie osoba, powołana do czynnej służby, albo odnośny członek rodziny, względnie jego ustawowy zastępca albo też w porozumieniu z członkiem rodziny, względnie jego ustawowym zastępcą, przełożeniem tej gminy, w której odnośny członek rodziny ma swoją zwyczajną siedzibę.

Roszczenie należy zgłosić za pomocą tego formularza w { zwierzchności gminnej
politycznej władzy powiatowej } zwyczajnego
c. i k. władzy reprezentacyjnej

miejsca zamieszkania członka rodziny i wymienić równocześnie z grona uprawnionych członków rodziny, względnie ich ustawowych zastępców tę osobę, której jako odbiorcy wypłaty ma być zasiłek wypłacony.

Zgłoszenia, wniesione później jak w dwa miesiące po przeniesieniu powołanego napowrót w stan nieczynny albo później jak w sześć miesięcy po dniu jego śmierci lub dniu jego zaginięcia, należy odrzucić bez dalszego postępowania.

Zasiłki będą wydawane odbiorcy wypłaty w ratach półmiesięcznych z góry, płatnych dnia 1. i 16. każdego miesiąca, w dniach, oznaczonych przez komisję zasiłkową.

Powołany do czynnej służby

Imię i nazwisko:		Zatrudnienie:
Miejsce pobytu	gmina:	Przeciętny zarobek dzienny:
	powiat i kraj:	Inne dochody, posiadłości:
Rok urodzenia:		Oddział broni:
Miejsce przynależności	gmina:	Stopień wojskowy:
	powiat i kraj:	Dzień odejścia z miejsca pobytu:

Winną wypełnić władza jego zwyczajnego miejsca zamieszkania.

Format papieru: wysokość arkusza 34 cm, szerokość arkusza 42 cm.

Postępowanie w sprawach zasiłkowych należy o ile możności przyspieszyć.

Orzeczenie ^{powiatowej} _{krajowej} komisji zasiłkowej

l., dotyczące zasiłku na utrzymanie członków rodziny p.

Imię i nazwisko:		Rok urodzenia:	
Miejsce pobytu	gmina:	Miejsce przynależności	gmina:
	powiat i kraj:		powiat i kraj:

Począwszy od dnia 19.., należy się dziennie

K h

żonie:		
ślubn. potomkom:		
ślubn. przodkom:		
ślubn. rodzeństwu:		
ślubn. teściom:		
nieśl. matce:		
nieśl. dzieciom:		
Razem dziennie		

Poleca się w, aby powyższy zasiłek, o ile on już jest płatny, wypłacił.. zaraz, zaś dalsze zasiłki wypłacał.. w ratach półmiesięcznych z góry, zapadających dnia 1. i 16. każdego miesiąca, w dniu i każdego miesiąca do rąk w za okazaniem arkusza płatniczego i za nicostemplowaniem potwierdzeniem odbioru, ewentualnie zapomocą przekazu pocztowego.

.....
nie należy się żaden zasiłek na utrzymanie, ponieważ.....
.....

Polecenie dla kancelaryi:

Należy sporządzić: arkusz płatniczy, przekaz kasowy i $\frac{\text{dwa}}{\text{trzy}}$ zawiadomienia.

Arkusz płatniczy należy doręczyć odbiorcy wypłaty pocztą „do rąk własnych“, przekaz kasowy przesłać Z zawiadomień należy jeden egzemplarz złożyć do tutejszego katastru kartkowego, drugi.....
przesłać krajowej komisji zasiłkowej w,
w, trzeci

....., dnia 19..

Przewodniczący:

Sporządzono:
Skolacyonowano:
Wysłano:

Wzór III.

Zasiłek na utrzymanie po myśli ustawy z dnia 26. grudnia 1912, Dz. u. p. Nr. 237.

Zawiadomieniepowiatowej komisji zasiłkowej w
krajowej

l., dotyczące zasiłku na utrzymanie członków rodziny p.

Imię i nazwisko:		Rok urodzenia:	
Miejsce pobytu	gmina:	Miejsce przynależności	gmina:
	powiat i kraj:		powiat i kraj:

Począwszy od dnia 19.... otrzymają dziennie

K h

żona:		
ślubn. potomkowie:		
ślubn. przodkowie:		
ślubn. rodzeństwo:		
ślubn. teściowie:		
nieśl. matka:		
nieśl. dzieci:		
Razem dziennie		

Odbiorca wypłaty:

Miejsce wypłaty:

Data orzeczenia i zawiadomienia:

Format papieru: 17 × 21 cm.

Na formularze zawiadomień należy używać trwałej sorty papieru.

Wzór IV.

Zasiłek na utrzymanie po myśli ustawy z dnia 26. grudnia 1912, Dz. u. p. Nr. 237.

Przekaz kasowy

l., dotyczący zasiłku na utrzymanie członków rodziny p.

Imię i nazwisko:		Rok urodzenia:	
Miejsce pobytu	gmina:	Miejsce przynależności	gmina:
	powiat i kraj:		powiat i kraj:

Począwszy od dnia 19.. należy się dziennie

K h

żonie:		
ślubn. potomkom:		
ślubn. przodkom:		
ślubn. rodzeństwu:		
ślubn. teściom:		
nieśl. matce:		
nieśl. dzieciom:		
Razem dziennie		

Poleca się w, aby powyższy zasiłek, o ile on już jest płatny, wypłacił.. zaraz, zaś dalsze zasiłki wypłacał.. w ratach półmiesięcznych z góry, zapadających dnia 1. i 16. każdego miesiąca, w dniu i każdego miesiąca do rąk w za okazaniem arkusza płatniczego i za nieostemplowanym potwierdzeniem odbioru, ewentualnie zapomocą przekazu pocztowego (rozporządzenie ministeryalne z dnia 28. grudnia 1912, Dz. u. p. Nr. 238, do § 10.).

Powiatowa
Krajowa komisya zasiłkowa

..... dnia 19..

Przewodniczący:

Formularze według wzoru IV. i V. należy w ten sposób drukować, aby wspólny tekst można było wypełnić przez odbicie pisma.

Format papieru: 34 × 21 cm.

Wzór V.

Zasiłek na utrzymanie po myśli ustawy z dnia 26. grudnia 1912, Dz. u. p. Nr. 237.

Arkusz płatniczy

I., dotyczący zasiłku na utrzymanie członków rodziny p.

Imię i nazwisko:		Rok urodzenia:	
Miejsce pobytu	gmina:	Miejsce przynależności	gmina:
	powiat i kraj:		powiat i kraj:

Począwszy od dnia 19.. należy się dziennie

K h

żonie:		
ślubn. potomkom:		
ślubn. przodkom:		
ślubn. rodzeństwu:		
ślubn. teściom:		
nieśl. matce:		
nieśl. dzieciom:		
Razem dziennie		

Poleca się w, aby powyższy zasiłek, o ile on już jest płatny, wypłacił.. zaraz, zaś dalsze zasiłki wypłacał.. w ratach półmiesięcznych z góry, zapadających dnia 1. i 16. każdego miesiąca, w dniu i każdego miesiąca do rąk w za okazaniem arkusza płatniczego i za nieostemplowanym potwierdzeniem odbioru, ewentualnie zapomocą przekazu pocztowego (rozporządzenie ministeryalne z dnia 28. grudnia 1912, Dz. u. p. Nr. 238, do § 10).

.....
nie należy się żaden zasiłek, ponieważ

.....
Od powyższego orzeczenia nie ma odwołania.

Powiatowa
Krajowa komisya zasiłkowa

....., dnia 19..

Przewodniczący:

Formularze według wzorów IV. i V. należy w ten sposób drukować, aby wspólny tekst można było wypełnić przez odbicie pisma.

Format papieru: 34 × 21 cm.

Wzór VI.

Kraj:
 Władza reprezentacyjna: }

Zasilek na utrzymanie po myśli ustawy z dnia 26. grudnia 1912. Dz. u. p. Nr. 237.

Przeгляд kasowy

za miesiąc 19...

R u b r y k a	W y d a t k i		S u m a
	w miesiącu	w poprzednich miesiącach roku	
Zasilek na utrzymanie	Z tego zwrotu zaliczek:	Z tego zwrotu zaliczek:	
Inne wydatki			

..... dnia 19....

Format papieru: 34 × 21 cm.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych

wychodzi nakładem c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte I. 24, także w roku 1913. w języku

niemieckim, czeskim, włoskim, chorwackim, polskim, rumuńskim, ruskim i słoweńskim.

Prenumerata na cały **rocznik 1913** każdego z tych ośmiu wydań Dziennika ustaw państwa wynosi za egzemplarz **8 K** przy odbiorze w miejscu lub bezpłatnej przesyłce pocztowej.

Prenumerować można w składzie c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte I. 24, i nabywać tam także pojedyncze roczniki i pojedyncze części Dziennika ustaw państwa.

Ponieważ Dziennik ustaw państwa wydaje się względnie rozsyła się abonentom tylko po poprzednim złożeniu prenumeraty rocznej, przeto należy równocześnie z zaabonowaniem uiścić także przypadającą kwotę pieniężną; celem umożliwienia szybkiego i niewadliwego doręczenia przez c. k. pocztę należy podać prócz dokładnego adresu mieszkania także odnośny okrąg doręczeń pocztowych.

Pojedyncze roczniki wydania **niemieckiego** można nabywać:

Rocznik	1849 za . . .	4 K 20 h	Rocznik	1870 za . . .	2 K 80 h	Rocznik	1891 za . . .	6 K — h
"	1850 " . . .	10 " 50 "	"	1871 " . . .	4 " — "	"	1892 " . . .	10 " — "
"	1851 " . . .	2 " 60 "	"	1872 " . . .	6 " 40 "	"	1893 " . . .	6 " — "
"	1852 " . . .	5 " 20 "	"	1873 " . . .	6 " 60 "	"	1894 " . . .	6 " — "
"	1853 " . . .	6 " 30 "	"	1874 " . . .	4 " 60 "	"	1895 " . . .	7 " — "
"	1854 " . . .	8 " 40 "	"	1875 " . . .	4 " — "	"	1896 " . . .	7 " — "
"	1855 " . . .	4 " 70 "	"	1876 " . . .	3 " — "	"	1897 " . . .	15 " — "
"	1856 " . . .	4 " 90 "	"	1877 " . . .	2 " — "	"	1898 " . . .	6 " — "
"	1857 " . . .	5 " 70 "	"	1878 " . . .	4 " 60 "	"	1899 " . . .	10 " — "
"	1858 " . . .	4 " 80 "	"	1879 " . . .	4 " 60 "	"	1900 " . . .	7 " — "
"	1859 " . . .	4 " — "	"	1880 " . . .	4 " 40 "	"	1901 " . . .	6 " — "
"	1860 " . . .	3 " 40 "	"	1881 " . . .	4 " 40 "	"	1902 " . . .	7 " 50 "
"	1861 " . . .	3 " — "	"	1882 " . . .	6 " — "	"	1903 " . . .	9 " — "
"	1862 " . . .	2 " 80 "	"	1883 " . . .	5 " — "	"	1904 " . . .	5 " — "
"	1863 " . . .	2 " 80 "	"	1884 " . . .	5 " — "	"	1905 " . . .	6 " — "
"	1864 " . . .	2 " 80 "	"	1885 " . . .	3 " 60 "	"	1906 " . . .	12 " — "
"	1865 " . . .	4 " — "	"	1886 " . . .	4 " 60 "	"	1907 " . . .	13 " — "
"	1866 " . . .	4 " 40 "	"	1887 " . . .	5 " — "	"	1908 " . . .	9 " — "
"	1867 " . . .	4 " — "	"	1888 " . . .	8 " 40 "	"	1909 " . . .	8 " 50 "
"	1868 " . . .	4 " — "	"	1889 " . . .	6 " — "	"	1910 " . . .	8 " 40 "
"	1869 " . . .	6 " — "	"	1890 " . . .	5 " 40 "	"	1911 " . . .	7 " — "

Cenę sprzedaży rocznika 1912 poda się do wiadomości z początkiem stycznia 1913.

Pojedyncze roczniki **wydan w innych siedmiu językach** od r. 1870. począwszy można nabywać po tej samej cenie co wydanie niemieckie.

Nabywającym na raz przynajmniej 10 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa przynajmniej 25 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa opust 25%, zaś nabywającym na raz przynajmniej 35 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa opust 30%.

NB. Części niemieckiego wydania Dziennika ustaw państwa, które **zagięły** lub doszły **w stanie wadliwym**, należy reklamować najpóźniej **w przeciągu czterech tygodni** po ich ukazaniu się, zaś części wydań niemieckich najpóźniej **w przeciągu sześciu tygodni** po wydaniu spisu rzeczy i karty tytułowej do odnośnych wydań, wprost w c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica III., Rennweg I. 16.

Po upływie tego terminu wydaje się Dziennik ustaw państwa wyłącznie tylko **za opłatą ceny handlowej** ($\frac{1}{4}$ arkusza = 2 strony za 2 h).

Ponieważ **wszystkie roczniki wydania niemieckiego** począwszy od roku 1849. i **wszystkie roczniki wydań w innych siedmiu językach** począwszy od roku 1870. są całkowicie uzupełnione, przeto można nabywać w składzie c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte I. 24., nie tylko każdy pojedynczy rocznik po cenie wyżej podanej, lecz nawet każdą z osobna część wszystkich tych roczników po cenie handlowej ($\frac{1}{4}$ arkusza = 2 strony za 2 h); tym sposobem umożliwiono jest uzupełnienie niekompletnych roczników i zestawienie pojedynczych części podług materii.

Rok 1912.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część CI. — Wydana i rozesłana dnia 31. grudnia 1912.

Treść: (№ 239 i 240.) 239. Rozporządzenie, dotyczące uskuteczniania wypłat na rachunek Krajowej Władzy skarbowej we Lwowie przez c. k. pocztową Kasę oszczędności. — 240. Rozporządzenie, dotyczące zarządzeń policyjnych przeciw szkodom, które statki powietrzne mogą wyrządzić bezpieczeństwu państwa i osób.

239.

Rozporządzenie Ministerstwa skarbu i Ministerstwa handlu w porozumieniu z Najwyższą Izbą obrachunkową z dnia 18. grudnia 1912,

dotyczące uskuteczniania wypłat na rachunek Krajowej Władzy skarbowej we Lwowie przez c. k. pocztową Kasę oszczędności.

§ 1.

Wypłaty, wymienione w § 1. rozporządzenia ministeryalnego z dnia 14. grudnia 1907, Dz. u. p. Nr. 274, o ile asygnata na nie wydana będzie przez c. k. Krajową Dyрекcyę skarbu i przez c. k. Prokuratorę skarbu we Lwowie tudzież przez podlegające Krajowej Dyrekcyi skarbu władze, wyposażone w prawo asygnowania, oraz wypłaty, wymienione w § 2. tegoż rozporządzenia ministeryalnego, uskuteczniiane będą od dnia 1. stycznia 1913 przez c. k. pocztową Kasę oszczędności.

§ 2.

Dla wydatków, które mają być zrealizowane w obrocie przekazowym c. k. pocztowej Kasy oszczędności, kasą wypłacającą jest wyłącznie c. k. Główna Kasa krajowa we Lwowie a organem likwidacyjnym wyłącznie departament rachunkowy c. k. Krajowej Dyrekcyi skarbu we Lwowie.

Temuż departamentowi rachunkowemu należy po myśli rozporządzenia z dnia 8. stycznia 1911, Dz. u. p. Nr. 4, doręczać także wygotowania sądowych uchwał na zajęcie i uchwał przekazujących (zakazów dla dłużnika trzeciego), przeznaczonych dotychczas dla kas wypłacających.

§ 3.

Wykluczone są od wypłaty przez pocztową kasę oszczędności:

- a) Kwoty, które mają być wypłacane odbiorcom, mieszkającym za granicą;
- b) kwoty, które muszą być wypłacane rzeczywiście w zlocie;
- c) wypłaty na rachunek Węgier, władz wspólnych i organów autonomicznych;
- d) wypłaty, które w myśl § 18. rozporządzenia ministeryalnego z dnia 9. marca 1898, Dz. u. p. Nr. 41, mają być uskuteczniiane z Kasy wydatkowej c. k. Prokuratoryi skarbu;
- e) należitości komisyjne urzędników celnych, które nie podlegają załatwianiu przez departament rachunkowy Krajowej Władzy skarbowej.

§ 4.

Należy zresztą stosować §§ 5., 6. i 7. rozporządzenia ministeryalnego z dnia 10. grudnia 1906, Dz. u. p. Nr. 245, z tą zmianą, że ewentualne reklamacje należy wnosić do departamentu rachunkowego, wymienionego w § 2.

Zaleski wlr.

Schuster wlr.

240. -**Rozporządzenie Ministerstwa
spraw wewnętrznych z dnia
20. grudnia 1912,**

**dotyczące zarządzeń policyjnych przeciw szkodom,
które statki powietrzne mogą wyrządzić bezpie-
czeństwu państwa i osób.**

§ 1.

W obrębie królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych uznaje się zapomocą osobnych obwieszczeń pewne obszary oraz przestrzeń powietrza, znajdującą się nad nimi, za „strefy zakazane“ dla statków powietrznych.

Obwieszczenia te ogłosi się w Dzienniku ustaw państwa i w urzędowych dziennikach krajowych jako uzupełnienie niniejszego rozporządzenia.

§ 2.

Zakazuje się lotu statkiem powietrznym w strefie zakazanej.

Statki powietrzne, które dostaną się do strefy zakazanej, powinny bezzwłocznie wylądować.

§ 3.

Także poza obrębem strefy zakazanej powinien każdy statek powietrzny wylądować, jeżeli wezwie go do tego rządowa władza polityczna lub policyjna albo komenda wojskowa.

Wezwanie to skutecznia się zapomocą dania znaków po trzykroć w dających się zauważyć odstępach czasu. Za znak tego rodzaju może służyć powiewanie białą chustą lub wywijanie błyszczącym z daleka widzialnym przedmiotem, dawanie strzałów sygnałowych, puszczanie rakiet.

§ 4.

Jeżeli statek powietrzny wylądował, winien każdy podróżny zgłosić się bezzwłocznie do rządowej władzy politycznej lub policyjnej, do władzy wojskowej lub do posterunku żandarmeryi, przyczem winien oznajmić miejsce wylądowania oraz jakoś i pochodzenie statku powietrznego. Do przyjęcia tego zgłoszenia powołana jest każda rządowa władza polityczna lub policyjna I. instancyi, każda władza wojskowa oraz każdy posterunek żandarmeryi, jeżeli wylądowanie nastąpiło w okręgu urzędowania odnośnej władzy lub odnośnego posterunku żandarmeryi albo w bezpośrednio graniczącym okręgu urzędowania którejsz z takich władz lub jakiegos posterunku żandarmeryi.

Jeżeli statek powietrzny podczas swego lotu przed wylądowaniem przebywał w strefie zakazanej lub wylądował w takiej strefie, należy przy zgłoszeniu się wyraźnie o tem oznajmić.

§ 5.

Polityczna władza krajowa, w której okręgu urzędowania odbywa się wzlot, może w razie zgody komendy terytorialnej wojskowej, znajdującej się w siedzibie urzędowej tej władzy, zwolnić podróżujących statkiem powietrznym od zgłoszenia się, przepisanego w § 4., jednak tylko wtedy, jeżeli nie zachodzą warunki, określone w § 4., ustęp 2.

§ 6.

Przyrządy fotograficzne i radiotelegraficzne można z sobą zabierać na statki powietrzne jedynie za osobnem zezwoleniem Ministerstwa spraw wewnętrznych.

Nie wolno zabierać z sobą broni wojennej, amunicji wojennej, materiałów wybuchowych, przyborów, służących do przenoszenia wiadomości lub nadających się do tego ptaków, w szczególności gołębi pocztowych.

§ 7.

Podczas jazdy w nocy winien każdy statek powietrzny wywiesić silne światło, widzialne z wszystkich stron.

§ 8.

Za przestrzeganie przepisów niniejszego rozporządzenia odpowiedzialny jest posiadacz statku powietrznego, jakoteż jego sternik i kierownik, zaś za skutecznienie zgłoszenia, przepisanego w § 4., także każdy inny podróżny.

Do przestrzegania przepisów niniejszego rozporządzenia, w szczególności zaś do przestrzegania zakazu latania w strefie zakazanej, należy zniewalać zapomocą wszelkich dozwolonych zarządzeń przymusowych.

§ 9.

Rozporządzenia tego nie należy stosować do tutejszokrajowych statków powietrznych wojskowych ani do wszystkich innych statków powietrznych, używanych do współdziałania przy wojskowej obronie.

§ 10.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z początkiem piątego dnia po jego ogłoszeniu.

Heinold wlr.

